R. P. D. ANTONINI

DIANA

PANORMITANI

CLERICI REGULARIS, EPISCOPORUM
Examinatoris in Urbe, & Sancti Officii Regni Siciliæ Conſultoris,

COORDINATI,

SEU OMNIUM

RESOLUTIONUM MORALIUM,

Ejus ipſiſſimis verbis ad propria loca, & Materias,

PER V. P. MARTINUM DE ALCOLEA
Monachum Carthuſienſem ex Regali Cœnobio de Paulari, fideliter diſpoſitarum,

TOMUS SEPTIMUS

EDITIO NOVISSIMA, CUI DE NOVO ACCESSIT
TOMUS DECIMUS, *veluti totius Operis Summa, ad faciliorem Studioſorum Theologiæ Moralis uſum, accommodata.*

VENETIIS, MDCCXXVIII.

Ex Typographia Balleoniana.

SUPERIORUM PERMISSU, AC PRIVILEGIIS.

SYLLABUS
TRACTATUUM
HUJUS TOMI SEPTIMI.

TRACT. I. DE Dubiis Regularium.

II. De Cingulo Militari pro validitate profeſſionis Equitum Melitenſium.

III. De Paupertate Religioſa ſuper Bullam Clement. VIII. de largitione munerum.

IV. De Correctione fraterna.

V. De Scandalo.

VI. De Comitiis, ſeu Parlamento Regni Siciliæ, & Neapolis, &c.

VII. De Bello, & de aliquibus reſtitutionibus propter ipſum. Atque de prohibitione ne Clerici, Epiſcopi, & Cardinales præſint Exercitibus; & de Poteſtate, aut juriſdictione Eccleſiaſtica, & quaſi Epiſcopali Vicarii Generalis Exercitus etiam agitur.

VIII. De Servis, & Mancipiis.

I N D E X

TRACTATUUM, ET RESOLUTIONUM

Hujus Tomi Septimi.

Ultimus Numerus paginam indicat.

T R A C T A T U S I.

De Dubiis Regularium. pag. 1.

RES. 1. AN Cardinalis, vel quivis alius non expreſsè, profeſſus in Religione, ſit eligibilis in Generalem alicujus Religionis ſine authoritate Pontificis? Et docetur abſque authoritate Pontificis aliquem non poſſe eligi in Prælaturam Regularem, niſi expreſsè in illa religione emiſerit profeſſionem; itaut ſi dignus non inveniatur in religione, non poteſt eligi in ſuperiorem profeſſus alterius Religionis. Et notatur, quòd electio facta in Eccleſia regulari de non profeſſo venit irritanda, conſuetudine non obſtante contraria, & quod hodie eſt ipſo jure nulla. Et advertitur non poſſe Prælatum Regularem ſubiicere ſubditum ſuum Epiſcopo in foro conſcientiæ, & multo minus in foro externo, & contentioſo. *Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 63. aliàs 62. ibid.*

2 An expediat Generales religionum eſſe perpetuos. *Ex p. 3. tr. 1. reſ. 124. pag. 3*

3 An in religione Clericorum regularium Minorum Generalis poſſit confirmari ad alium ſexennium abſque ulla diſpenſatione. Et deducitur, quòd ubi militat eadem ratio, debet eſſe eadem juris diſpoſitio. Et quòd ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſivè, ſed comprehenſivè. Et quod mens legis magis eſt attendenda, quam verba. *Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. reſ. 1. ibid.*

4 An ad Prælaturas regulares Generalis teneatur eligere digniores. Et an religioſi in ſuis electionibus teneantur eligere digniorem. *Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. reſ. 61. p. 4*

5 An generales, & Definitores teneantur eligere digniores ad Prælaturas regulares. *Ex p. 4. tr. 14. & Miſc. 3. reſ. 11. pag. 4*

6 An mutus, ſurdus, & cæcus ſint eligibiles ad Prælaturas: Et difficultas eſt, an ſi quis, v. g. eligatur in viſitatorem alicujus religionis, & poſtea factus eſt cæcus, an poſſit, cæcitate non obſtante, viſitationem cum viſitatore ſano, & ſocio continuare. *Ex p. 5. tr. 6. reſ. 20. ibid.*

7 An regularis cæcus ſit eligibilis, ut interveniat alicui Capitulo generali. Et an cæcus teneatur recitare horas Canonicas cum ſocio. Et an ſupradictus regularis cæcus poſſit eligi in ſcribam, in viſitatorem, in Prælatum, in Collegam. Idem eſt dicendum de ſurdo reſpectu Officii. Et an ſaltem religioſus cœcus poſſit eligi in commiſſum. Et an cæcus teneatur horam Canonicam integram, quam memoria tenet, recitare. Et an, ſi adeſt dies cujus integrum Officium divinum memoria tenet cæcus, illud ſolum modo recitare teneat. Et docetur, quod ſurdus, qui poteſt legere, tenetur recitare, ſive ſe audiat, ſive non, ſed ſi ſolus dicere non poteſt, non tenetur cum ſocio. Idem eſt de ſurdaſtro. Et an cæcus, vel infirmus, ſi cum ſocio poſſit recitare Officium divinum, & iſte ſe offerat, teneatur cæcus, vel infirmus illum acceptare, & recitare. Et an vero ſuperius dicta de cæco procedant in Beneficiario, cæco, & Præbendario quoad recitandum Officium divinum. Et quid, ſi ſolitus erat cum ſocio recitare. *Ex p. 10. tr. 16. & Miſc. 6 reſ. 46. aliàs 45. pag. 5*

8 An generales religionum poſſint avocare ad ſe cauſas pendentes coram inferioribus Prælatis *Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. r. 35. pag. 6*

9 An generales poſſint eximere ſubditum ab obedientia Prioris, Rectoris, Præpoſiti, vel Provincialis. Et an generalis non poſſit diſpenſare in pænam poſitam à Prælato inferiori ſine conſenſu prædicti Prælati inferioris. Et quid, ſi dictus inferior Prælatus obiiſſet, vel vacaſſet. *Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 38. ibid.*

10 An regularis in caſu juſtæ appellationis poſſit, omiſſo medio, non appellare ad Provincialem, ſeu ad Generalem, ſed ad Romanum Pontificem. Et notatur, quòd licet aliquæ religiones habeant privilegia Summi Pontificis interdicentia religioſis appellare, tamen intelligenda ſunt modo, quod jus commune dictis religioſis appellationem denegat, ſecus quando gravant eos limites traſgrediendo, &c. *Ex p. 3. tr. 2. r. 54. pag. 7*

11 An religioſi poſſint recurrere ad ſuperiores ſupremos ſine inferiorum Prælatorum licentia ad ornatum Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. capit. 4. de Regular.* Et explanatur, quòd licet Ordinarius juſtè poſſit capere talem regularem per ſuum territorium tranſeuntem juxta tenorem prædicti Concilii, non tamen juſtè detinere, ſi idem faceret ſe gravatum appellaſſe, &c. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 56. pag. 7*

12 An in judiciis regularium nomina teſtium ſint reo manifeſtanda. *Ex p. 11. tr. 3. & Miſc. 3. reſ. 7. ibid.*

13 An Generales, & Capitulum generale poſſit limitare, vel omninò tollere a Fratribus uſum privilegiorum Apoſtolicorum. Et an Capitulum generale poſſit ſtatuere aliquid contra jus commune. Et in exemplum prædictarum difficultatum adducitur curioſum, & notabile dubium in textu hujus reſolutionis. *Ex p. 3. t. 2. r. 87. pag. 8*

14 An Capitulum generale alicujus religionis poſſit reſtringere, & limitare uſum privilegiorum. *Ex p. 11. tr. 2. Miſc. 2. r. 66. pag. 9*

15 An Prælati regulares poſſint amoveri à ſuis Prælaturis ad libitum ſuorum ſuperiorum ſine cauſa. Et ſuperior, pendente accuſatione, vel inquiſitione contra aliquem, an in tali caſu non poſſit etiam ſpoliare eum Prælatura etiam manuali niſi prius probato delicto, &c. *Ex p. 3. tr. 2. r. 117. pag. 10*

16 An Prælati regulares teneantur mittere profeſsionem fidei? Sed magis dubium eſt circa regulares lectores Philoſophiæ, & ſacræ Theologiæ, an inquam, teneantur emittere Fidei profeſſionem. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 78. pag. 10*

17 An ſuperiores regulares teneantur reſidere in ſuis Monaſteriis, itaut teneantur aſſiſtere etiam tempore peſtis, & hæreſis, & etiam cum periculo mortis. Et quando verò, & pro quali cauſa debeat Generalis diſpenſare in caſibus occurentibus ut ſuperior Monaſterii remaneat extra Conventum per aliquos dies, &c. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 54. aliàs 53. pag. 11*

18 An ſuperiores regularium, qui non legunt decreta Urbanis VIII. de celebratione Miſſarum temporibus ſtatutis, ſed poſt aliquos dies, incidant in pœnas. Idem dicendum eſt de alia conſtitutione Urbani VIII. de obſervatione Bullarum pertinentium ad ſanctum officium. *Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 15. pag. 11*

19 An ſuperiores regularium, & alii excuſentur à pœnis impoſitis in aliquibus Bullis Pontificiis ratione ignorantiæ, & bonæ fidei, etiam in foro externo. Et docetur, quòd in tali caſu ignorantia probatur per juramentum. Et notatur ignorantiam etiam vincibilem, ſive facti, ſive juris imponentis cenſuras, & alias pœnas ſpirituales, ſive factum illud fuerit peccatum mortale, ſi peccatum non fuerit ignorantia craſſa, & ſupina factum, excuſare ab omnibus illis pœnis. *Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 24. ibid.*

20 An ſuperiores regulares poſſint erigere Monaſteria, ſeu conventus abſque Epiſcopi Diœceſani licentia. Et quid de mutatione conventus de loco incommodo ad alium commodum locum ex privilegiis. *Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. reſ. 25. pag. 12*

21 An regulares poſſint mutare conventus de loco, v. g. non ſano, vel incommodo ad alium ſaniorem, vel commodiorem ſine licentia Epiſcopi. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 136. pag. 14*

22 An regulares poſſint exhumare cadavera, & in alio loco ejuſdem Eccleſiæ transferre ſine licentia Epiſcopi? Et an hoc intelligatur de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, & de translatis de una ad aliam Eccleſiam, & ſecus quando ſunt depoſita, ſeu ad tempus ſervata in una, ut poſtea transferantur de uno loco ad alium ejuſdem Eccleſiæ, vel ſi corpus defuncti fuit regularibus datum, ut illud ponerent ipſi ubicumque voluerint. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 120. ibid.*

23 An Abbates poſſint conſecrare Calices, Altaria, Campanas, & benedicere lapides, Pixides, & alia vaſa Eccleſiaſtica, non ſolum ad uſum ſuarum Eccleſiarum, ſed etiam alienarum. Et notatur, quod privilegio conceſſo Abbatibus quoad ſupradicta non poſſunt perfrui aliæ religiones privilegium etiam habentes communicationis. *Ex par. 3. tr. 2. reſ. 35. ibid.*

24 An Prælati noſtræ religionis, & aliarum poſſint benedicere paramenta non ſolum noſtrarum Eccleſiarum, ſed etiam exterarum. *Ex par. 3. tr. 2. reſ. 40. pag. 15*

25 An ſaltem generalis religionis poſſit præcipere ſubdito, ut Epiſcopatum acceptet. *Ex part. 6. tract. 8. & Miſc. 3. reſolut. 33. ibid.*

26 An religioſus factus Epiſcopus ſit liber ab obſervatione votorum. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 61. pag. 15*

27 An

27 An Religioſus factus Epiſcopus efficiatur Dominus redditiuum Eccleſiaſticorum, & abſolvatur à voto paupertatis. Et an prædictus Epiſcopus poſſit liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & ex induſtria acquiſitis. Et an dictus religioſus Epiſcopus teneatur ſaltem ſub veniali ad obſervantias regulares, quæ Pontificio muneri non obſtant. Et infertur Religioſum Epiſcopum, ſi edat carnes Feria ſexta, in qua Natalis Domini incidat contra id, quod præcipitur in ſua regula non peccare, etiamſi Epiſcopus eſſet ex Fratribus Minimis. Etiamque non teneri Officium divinum juxta ſuæ regulæ ritum ſolvere. Et ſi religioſus Epiſcopus omittat habitum ſuæ religionis, & aſſumat exteriorem Epiſcopalem, tunc non incurrit excommunicationem latam contra dimittentes habitum ſuæ religionis. *Ex p.3.tr.2.reſ.50.pag.16*

28 An Epiſcopus ex religione Minimorum aſſumptus teneatur ad votum vitæ Quadrageſimalis. *Ex part.5.tract.13. & Miſc.1.reſol.39. pag.16*

29 An vota, quæ in quibuſdam Religionibus annectuntur tribus votis ſubſtantialibus, obligent Epiſcopos à dictis religionibus aſſumptos. *Ex p.9.tr.8. & Miſc.3.reſ.71 aliàs 70. pag.17*

30 Quidam Epiſcopus dum erat religioſus, multa vota emiſerat, quæſivit à me, an poſtea potuerit irritare illa Prælatus religioſus. Idem dicendum eſt quoad Cardinales ex ordine religioſo aſſumptos, aut aliquo privilegio Pontificio exemptos. *Ex p.6.tract.7. & Miſc.2.reſ.26.pag.17*

31 An Regulares poſſint exponere Euchariſtiam publicè abſque licentia Epiſcopi. *Ex p.11.tr.2.& Miſc.2.reſ.5. ibid.*

32 An regulares teneantur ſervare dies feſtos ab Epiſcopo indictos. Et an ad hoc poſſint compelli per cenſuras. Et quamvis regulares poſſint cogi ad obſervationem Feſtorum ab Epiſcopo indictorum, non tamen quoad octavas, nec ad Feſta votiva populorum, quæ ex devotione obſervantur. Et quid, quando populus obſervantiam feſti vovit, aut promiſit. *Ex part.11. tract.3. & Miſc.3.reſol.6.pag. 18*

33 An regulares teneantur obſervare feſta ab epiſcopis indicta. Et an contra facientes poſſit epiſcopus procedere cenſuris. Et curſiſſimè docetur ex declaratione ſacræ Congregationis regulares non teneri ad officia feſtorum; teneri tamen ad officium de Patrono, non autem ad Octavam. *Ex part.11. tract.12. & Miſc.2.reſ.20. pag. 19*

34 An regulares in Miſſis feſtorum, quæ Epiſcopus præcipit ſervare in ſua Diœceſi debeant permutare Ritum ſuarum religionum. Et advertitur quoad Conciones, & Lectiones, quas iidem regulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Evangeliis, & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis utitur in illis diebus feſtivis. *Ex p.3.tr.2.reſ.108. pag.19*

35 An regulares poſſint facere proceſſiones extra conventum ſine licentia epiſcopi. Et an proceſsio Roſarii poſsit fieri per totam Civitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſervata, & in quatuor feſtivitatibus B. Mariæ, nimirum Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis. *Ex part.3. tr.2. reſ.77. pag.20*

36 An epiſcopus poſsit excommunicare regulares nolentes ad proceſſiones accedere. *Ex p.3.tr.2.reſ.76. ibid.*

37 An regulares non accedentes ad proceſsiones poſsint ab epiſcopo compelli per cenſuras vigore Concilii Tridentini *ſeſſ.25. cap.15. Ex p.8. tr.7. & Miſc. reſ.15. ibid.*

38 Ad quas proceſsiones poſsit epiſcopus compellere regulares. *Ex p.3.tr.2.reſ.106. pag.21*

39 An regulares poſsint ab epiſcopo compelli, ut proceſsionibus publicis aſsiſtant. Et ſi Prælati nollent ad proceſsiones convenire, quæritur, an epiſcopus poſsit illos cenſuris, & pœnis compellere. *Ex p.11.tr.2.& Miſc.2.reſ.8.pag.21*

40 An epiſcopi poſsint præcipere regularibus, ut interdicta ab Apoſtolica ſede, vel propria authoritate lata populo denuncient. *Ex p. 11.tr.2. & Miſc.2.reſ.21.pag.22*

41 An epiſcopus poſsit punire regulares in caſu *ſeſſ.7. cap.14.* Concilii Tridentini. Et pro praxi hujus difficultatis aliqua notabilia diſcutiuntur in textu hujus reſolutionis quoad regulares, & etiam quoad Equites S. Joannis Jeroſolimitani degentes, & delinquentes extra clauſtra; & quoad degentes intra clauſtra, ſed extra delinquentes; & etiamſi cum notorietate, & ſcandalo deliquerint intra eccleſiam ſui Monaſterii, & quid epiſcopis in illis caſibus competat facere. *Ex p.11.tr.2. & Miſc.2.reſ.23.pag.22*

42 An epiſcopus poſsit denunciare, ut evitentur, ſi regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem. Et an hoc tantum fieri poſsit ab epiſcopis in illis caſibus, in quibus id illis ſpecialiter permittitur, ut v.g. ſi Extremæ-Unctionis, & Euchariſtiæ ſacramenta miniſtrent, aut matrimonia ſolemnizent. *Ex p.3. tr.2. reſ.35. pag.23*

43 An epiſcopus poſsit ferre cenſuras in regulares. Et notatur, quòd quamvis epiſcopus non habeat juriſdictionem in Monaſteria Monialium, tamen ex juſtis cauſis poſsit præcipere ſuis ſubditis, ne intrent in prædicta Monaſteria Monialium exemptarum, & erunt validæ cenſuræ. Et advertitur quòd non poteſt epiſcopus excommunicare, nec interdicere famulos regularium ſine mandato Pontificis. *Ex p.5.tr.9.reſ.43. pag.24*

44 An vigore Conc. Trid. poſsint epiſcopi cenſuris ac aliis pœnis in aliquibus caſibus caſtigare regulares. Et pro praxi 17. diverſi caſus in textu hujus reſolutionis adducuntur, & aſsignantur. *Ex p. 11. tr.2. & Miſc.2. reſ.22. pag.24*

45 An epiſcopi poſsint cenſuris, & aliis pœnis punire regulares in iis, in quibus illis à ſede Apoſtolica ſubiiciuntur. *Ex p.7. tr.12. & Miſc.3. reſ.29. aliàs 27. pag.25*

46 An epiſcopus habeat juriſdictionem in regul. exemptos, quando eſſet in poſſeſsione judicandi illos. *Ex p.3.tr.2.reſ.134. pag.25*

47 An epiſcopus vigore Concil. Trid. *ſeſſ.25. cap.14.* poſsit carcerare regularem notoriè delinquentem, & contra illum proceſſum formare, ut poſtea remittat ſuo ſuperiori, ut illum puniat? *Ex p.3.tr.2.reſ.132. pag.26*

48 An regulares includantur in prohibitione epiſcopali ne aliquis exorcizet ſine epiſcopi licentia, & cum certis conditionibus. Et an vero epiſcopus in ordine ad Clericos poſſit multas reſtrictiones apponere circa modum exorcizandi. *Ex p.3.tr.2.reſ.36. ibid.*

49 An epiſcopus in Eccleſiis Regularium poſſit, ipſis invitis, prædicare. Et in dictis eccleſiis regularium an poſſint epiſcopi divina Officia privatim, & publicè audire, & ea etiam in Pontificalibus ibidem celebrare, & ſolemniter populo ibidem benedicere, & Baldachino uti. Et notatur, quod non poſſunt ea, quæ juriſdictionem dicunt, exercere, ut chriſmare, ordinare, confirmare, degradare, &c. *Ex p.3.tr.2.reſ.109. ibid.*

50 An epiſcopus, invitis regularibus, poſſit in eorum eccleſiis convocare proceſſiones, & ordinationes & confirmationem facere; vel cogere, ut ibi reus vinctus detineatur. Et an Inquiſitores, invitis regularibus, poſſint eorum acta publica in eorum eccleſiis celebrare. *Ex p.9.tr.6. & Miſc.1 reſ.47. alias 48. pag.26*

51 An regulares pro concionibus debeant ab epiſcopis examinari. Et an Parochus poſſit bis, vel ter dare licentiam regulari valde docto, & gravi, & noto, aliàs ibi non approbato, ut prædicet in ſua Eccleſia. Et an Fratres Minores, & Prædicatores, & ſimiliter communicantes in eorum privilegiis prædicantes in ſuis domibus quocumque anni tempore poſſint concedere auditoribus 18. annos ac, 320. dies Indulgentiarum, & extra ſuas eccleſias, ut in calce hujus reſolutionis, & hoc ex variis Pontificum privilegiis. *Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ.22. ibid.*

52 An Regulares ſint ab epiſcopis examinandi, ſi munus prædicationis exercere velint in alienis eccleſiis. *Ex p.6.tract.8. & Miſc.3. reſ. 20. pag.27*

53 An epiſcopi poſſint examinare regulares, qui prædicare volunt in alienis eccleſiis. Et an ſaltem religioſi Mendicantes ſemel examinari in una Diœceſi ad prædicandum non poſſint in ea amplius examinari. *Ex p.9.tr.9. & Miſc.4.reſ.42. aliàs 41. ibid.*

54 An regulares, ſi velint prædicare, poſſint ab Epiſcopis examinari. *Ex p.11.tr.2. & Miſc.2.reſ.29. pag.28*

55 An Regulares prædicantes in aliena eccleſia ſine licentia epiſcopi poſſint ab eo puniri. Et an Parochus poſſit dare licentiam viro docto & noto etiam regulari, ut bis, vel ter concionatur in ſua eccleſia ſine epiſcopi approbatione. Et an Prædicatores Regularium non debeant ab epiſcopis examinari, ſed tantum requiratur ipſorum licentia ad prædicandum. Et notatur quòd Concionatores regularium ſemel approbati in uno Epiſcopatu itinerantes poſſint prædicare, ubi voluerint, non contradicente Parocho, & non obſtante proprio Epiſcopo loci. *Ex p.3.tr.2.reſ.111. pag.28*

56 An prædicatores tam regulares, quam ſæculares peccent mortaliter concionando ſine licentia epiſcopi. Et an prædicantes ſine tali licentia poſsint excommunicari. Et an in tranſgreſsione talis præcepti detur parvitas materiæ, ut ſi quis prædicaret ſemel, aut bis, poſsit excuſari à peccato mortali. *Ex p.8.tr.7. & miſc.reſ. 11. ibid.*

57 An epiſcopi poſsint ſuſpendere licentiam regularibus prædicandi ſolùm in caſibus à jure expreſsis. Et quid circa hoc Sacra Congregatio declaravit. Et an epiſcopi poſsint examinare Regulares volentes prædicare. *Ex part.7. tract.12. & miſc.3. reſol. 30. aliàs 28. pag.29*

58 An epiſcopi poſsint prohibere, ne Regulares prædicent in eccleſiis ſuorum Ordinum. *Ex p.3.tr.2.reſ.58.pag.29*

59 An regulares, ſi extra tempus Quadrageſimæ, & Adventus velint in ſuis eccleſiis prædicare, teneantur petere benedictionem ab epiſcopo. Si Regulares nolint coram ipſo emittere profeſsionem Fidei, an poſsit epiſcopus illis denegare benedictionem prædicandi. *Ex p.7.tr.12. & miſc.3.reſ.24. alias 22. ibid.*

60 An regulares poſsint prædicare in ſuis eccleſiis abſque petitione benedictionis epiſcopi. Et an poſsint in eccleſiis extra ſuos conventus prædicare abſque licentia epiſcopi. Et an regularis epiſcopo præſentatus, & ab eodem approbatus, vel etiam indebitè recuſatus poſsit ubique in eccleſiis prædicare, etiam contradicente Epiſcopo. Et an hos Regulares, & quoſcumque alios ab anteceſſore ſuo approbatos à prædicatione poſsit epiſcopus ſuſpendere. *Ex p. 11. tr.2. & miſc.2.reſ.1. pag.30*

61 An Regulares prædicantes in ſuis Eccleſiis non petita benedictione ab Epiſcopo poſsint ab eo puniri. *Ex p.7.tr.12. & miſc.3.reſol.25. alias 23. pag.31*

62 An ut Epiſcopus, poſsit etiam Vicarius Sede vacante punire regulares prædicantes in Eccleſiis ſine licentia, & benedictione. *Ex p.7.tr.12. & miſc.3.reſ.26. alias 24. pag.31*

63 An Vicarius ſede vacante poſsit ſuſpendere, & ordinare, ne aliquis Regularis amplius prædicet? Et an ſupradictus Vicarius, Sede

Vacante poſſit revocare Confeſſores Regulares, & reexaminare, Et notatur, quod in ſolo caſu hæreſis poſſit capitulum ſede vacante ſuſpendere prædicationem Regularibus. *Ex p.7. tr.12. & Miſc. 3. reſ.27. aliàs 25. pag.31*

64 An Superiores Regularium poſſint concedere laicis ut in ſuis Oratoriis prædicent. Et an Epiſcopus non poſſit contradicere laico, ut ne ſic prædicet in Oratoriis Religioſis de licentia Superioris; vel an poſſit ab hujuſmodi laicis exigere, ut petant ab ipſo benedictionem ad hoc, ut prædicent, & ut prius faciant Fidei profeſsionem. *Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. reſ.68. pag.32*

65 An ſi Epiſcopus ſine juſta cauſa non admittat Regulares ad Confeſsiones audiendas, poſsint, non obſtante diſpoſitione Concilii Tridentini, confeſsiones audire, ac ſi eſſent approbati. *Ex p. 3. tr.2. reſ.24. ibid.*

66 An Religioſus præſentatus, & injuſtè ab Epiſcopo ad confeſsiones non admiſſus poſsit adhuc confeſsiones excipere. *Ex p.6. tr.7. & Miſc.2. reſ.60. pag.32*

67 An ſi Epiſcopus neget Religioſis dignis, & idoneis approbationes ad audiendas confeſſiones, poſsint, hoc non obſtante confeſsiones audire. Et an licentiæ ſemel legitimè; ac prævio examine factæ Religioſis ab Epiſcopo non debeant, nec poſſint revocari abſque magna cauſa, etiamſi Epiſcopus dixerit in approbatione velle illas tantum valere ad beneplacitum. *Ex p.5. tr.13. & Miſc. 1, reſol. 45, pag.33*

68 An Regularis ſi injuſtè non ſit admiſſus ab Epiſcopo ad confeſsiones audiendas, poſsit illas audire. Et an dicta licentia poſsit coarctari ab Epiſcopo ad tempus, vel pro diverſis perſonis. *Ex pa.11, tract.3. & Miſc.2. reſ.19. ibid.*

69 An non obſtante Concil. Trid, Regulares teneantur ſe ſubiicere examini Epiſcoporum quoad confeſsiones audiendas. Et inter alia, quæ circa hoc in textu hujus Reſolutionis diſcutiuntur, etiam ex Sacra Cardinalium Congregatione, docetur Prælatos regulares, ſeu alios Religioſorum confeſſores poſſe audire confeſsiones ſæcularium, quæ ſunt de familia, aut alias deſerviunt in eorum Monaſteriis, ſi tamen ſunt continui commenſales abſque licentia, ſeu approbatione Epiſcoporum. Et etiam quæritur, an Prælati Regulares ex Tridentino cogendi ſint ad examen, & approbationem Epiſcoporum ad audiendas ſæcularium confeſsiones. *Ex p.11, tr.2, & Miſc.2. reſ.12. pag.34*

70 An Epiſcopi poſsint ex juſta cauſa approbare religioſos ad audiendas confeſsiones limitate, v.g. ad viros, & non ad fœminas. *Ex p.3. tr.2 reſ.25. pag.36*

71 An Epiſcopus poſsit approbare regulares, ut non excipiant confeſsiones mulierum ante ætatem quadraginta annorum. De Sacerdotibus ſæcularibus non eſt dubitandum. Sed docetur Sacerdotem ſæcularem pro maſculis tantum approbatum probabile eſſe poſſe eligi à fœminis virtute Cruciatæ, & Jubilæi. Et an poſsit Epiſcopus denegare regularibus licentiam, & approbationem ad confeſſiones excipiendas, dicendo ſe habere ſuperfluitatem confeſſariorum. Et an hæc ſit juſta cauſa. *Ex p.11. tr.8. & Miſc.8. tr.27. p.36*

72 An confeſſarius regularis poſsit approbari cum limitatione ad tempus, ad perſonas, &c. *Ex p.6, tr.7. & Miſc.2. R.71. p.37*

73 An Epiſcopus admittens regulares ad audiendas confeſsiones uſque ad beneplacitum poſsit dictas licentias ad libitum revocare. *Ex p.3. tr.2. reſ.26. ibid.*

74 An licentia excipiendi confeſsiones præſertim Regularibus conceſſa ad beneplacitum expiret mortuo Epiſcopo. Et ſi conſtet regularem, v. g. eſſe ſatis idoneum, & approbatum; an poſsit Epiſcopus limitare licentiam pro excipiendis confeſsionibus ad annum ad beneplacitum, ad perſonas, &c. Et an approbatio ſemel data ab Epiſcopo poſsit revocari ab eodem licitè ex cauſa, & validè etiam abſque cauſa maximè ſi dederit illam ad libitum, ſeu beneplacitum. Et quid, ſi Epiſcopus illam dederit abſque limitatione. *Ex p.6. tr.6. & Miſc. 1. reſ.48. pag 37*

75 An licentia conceſſa regularibus excipiendi confeſsiones ad beneplacitum expiret mortuo Epiſcopo. *Ex p.8. tr.7. & Miſc. reſ.74. pag. 38*

76 An revocatio confeſsionum, præſertim quoad regulares facta ab Epiſcopo ſine juſta cauſa, ſit nulla. Et quid circa hoc quoad Sacerdotes ſæculares. *Ex p.3. tr.2. reſ.22, ibid.*

77 An Epiſcopi poſſint licite ſine rationabili cauſa revocare approbationes liberas Regularium audiendi confeſsiones. Et an approbatio regularium poſſit ab Epiſcopo ex juſta, & rationabili cauſa reſtringi, & limitari ad certum tempus, locum, & perſonas. Et an facultas audiendarum confeſsionum ad beneplacitum per Epiſcopos conceſſa poſsit quandocunque revocari. Et notatur, quòd regulares ab Epiſcopo anteceſſore prævio examine approbatos poſſit modernus Epiſcopus rurſus examinare. *Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ. 200. pag.39.*

78 An confeſſarius ſæcularis, vel regularis ſemel approbatus poſsit ab eodem Epiſcopo examinari, & licentia data revocari. Et quid circa hoc quoad regulares de Epiſcopo ſucceſſore. *Ex p.6. tr.7. & Miſc.2. reſ.52. pag.39*

79 An Epiſcopi abſque cauſa poſsint valide revocare approbationem non ſolum Confeſſariis ſæcularibus, ſed etiam Regularibus. Et an Epiſcopus abſque juſta cauſa poſsit ſaltem revocare approbationes Regularium, ſi datæ fuerint ad beneplacitum. Et notatur Sacerdotem ſemel approbatum, ſi abſque cauſa ab Ordinario reprobatur, aut ſuſpendatur poſſe eligi in Confeſſarium per Bullam Cruciatæ, ſi non ex culpa propria hoc evenerit. *Ex p.11, tr.4. reſol.15. pag.40*

80 An novus Epiſcopus poſsit omnes regularium licentias ſuſpendere, & de novo illas examinare. Et notatur hoc ipſum non poſſe fieri à Capitulo Sede vacante. Et an ſi novus Epiſcopus revocet omnes licentias, & approbationes audiendi confeſſiones, non ideo comprehendantur regulares, quando de illis ſpecialiter non loquitur. *Ex p.3. tr.2. reſ.27. pag.41*

81 Utrum Epiſcopus ſucceſſor poſsit revocare approbationes religioſorum à ſuo prædeceſſore conceſſas. Et an ab eodem tamen Epiſcopo, ſi prævio examine fuerint religioſi approbati, novo examini ſubiici non poſsint. Et infertur nullius particularis religioſi approbationem ſuſpendi poſſe à Prælato, à quo fuit conceſſa, tametſi non prævio examine conceſſa fuerit niſi prius in particulari cauſa nova, & legitima ſuſpenſionis & probata fuerit. Et notatur non poſſe Epiſcopum non admittere regulares ad confeſsiones audiendas ex eo tantum, quod non ſint neceſſarii in ſua Diœceſi, &c. *Ex p. 11. tr.8. & Miſc.8. reſ.52. pag.41*

82 In quadam Civitate, mortuo Epiſcopo, Vicarius electus à Capitulo revocavit licentias audiendi confeſsiones, quas habuerant regulares, volens illos novo examini ſubiicere, quæſierunt à me an licitè hoc fecerit. *Ex p.8. tr.7. & Miſc. reſ.94. pag.42*

83 An regulares approbati in una Diœceſi, ſi in itinere commodo non ſe poſsint præſentare Ordinariis, poſsint confeſsiones audire, non repugnantibus tamen Parochis; Et regulares confeſſarii prævio examine approbati ad audiendas confeſsiones in Urbe Roma, an egeant approbatione extra Urbem ab aliis Ordinariis. Et notatur, quod ſtante conſtitutione Urbani VIII. poſſunt hodie regulares ſi in aliena Diœceſi invenirent ſubditum Diœceſis, in qua fuerunt approbati, eum audire, & abſolvere, quod etiam poteſt quilibet Sacerdos ſæcularis. *Ex p.3. tr.2. reſ.133. pag.43*

84 An religioſus approbatus in una Diœceſi cenſeatur ubique approbatus. Et infertur in jure Parochi eſſe Sacerdotem de cujus ad confeſsiones approbatione per Ordinarium, certum habet argumentum, advocare in partem ſuæ Curæ, eique oves ſuas abſolvendas committere poſſe. *Ex p.6. tr.7. & Miſc.2. reſ.59. pag.43*

85 An regularis approbatus ab uno Ordinario poſsit ubique locorum abſque alia approbatione confeſsiones audire, ſaltem in foro conſcientiæ. Et an privilegia Concilio Tridentino contraria ſint revocata in foro conſcientiæ. Et an hodie ceſſet omnis difficultas, ſtante Bulla Innoc. X. circa ſupradictam primam difficultatem. *Ex p. 10. tr. 14. & Miſc.4 reſ.25. alias 23. pag.44.*

86 An regularis approbatus in una Diœceſi poſſit ubique locorum confeſſiones audire. *Ex p.11. tr.2. & Miſc.2. reſ.11. pag.45*

87 An Regulares poſſint excipere confeſſiones famulorum actu ſervientium, & commorantium in eorum Monaſteriis abſque Epiſcopi approbatione. Et notatur dictos Confeſſarios abſolvere poſſe ſupra dictos familiares à caſibus locorum ordinariis reſervatis. Et etiam quæritur, à quo ſit puniendus regularis excipiens ſæcularium confeſſiones abſque approbatione Epiſcopi. Et an Regulares poſſint miniſtrare Sacramentum Extremæ-Unctionis ſæcularibus ratione hoſpitii ſine aliqua alia occaſione in Monaſterium ipſorum infirmantibus ad mortem. Et notatur poſſe Regulares miniſtrare Euchariſtiam in Paſchate, & Viaticum in articulo mortis familiaribus, & ſervitoribus commorantibus in Monaſterio, vel ſi ſint conjugati, & dormiunt nocte extra Conventum. *Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. reſ.36. pag.46*

88 An Prælati Regularium poſſint ſine approbatione Ordinarii audire ſæcularium confeſſiones. Et an Sacerdotes ſimplices ſine licentia, & approbatione Epiſcopi poſſint abſolvere non ſolum peccata venialia, & mortalia alias ritè confeſſa, ſed etiam peccata mortalia in confeſſione obliga. Et an Equites D. Joannis, Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, utpote veri Religioſi poſſint peccata confiteri cum ſimplici Sacerdote non approbato ab Epiſcopo. *Ex p.2. tr. 16. & Miſc.3. reſ.44. aliàs 46. pag.46*

89 An Religioſi B. Joannis à Deo, vulgo dicti *Bonfratelli*, vel alii regulares, ſi privilegia Mendicantium participant, poſſint excipere in ſuis Hoſpitalibus confeſſiones infirmorum ſine ordinarii approbatione. Et curſim infertur, quod in religione quorumcumque regularium Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtrantur pœnitentibus de familia à confeſſariis deputatis tantum in religione ex conſequentia. *c.11. ſeſſ.25. Conc. Trid. Ex p. 8. tr.7. & Miſc. reſ.95. pag.47*

90 An Generales, & alii Prælati Religionum poſſint confiteri confeſſoribus extra Religionem. Et quid de Generalibus, & Præpoſitis noſtræ Religionis. Et an ſupradicti poſſint eligere in confeſſarium quemcumque Sacerdotem etiam ab Epiſcopo non approbatum intra, & extra religionem. Et an privilegium quod habent Præpoſiti eligendi quemcumque confeſſarium extendi poſſit etiam ad Vicarios noſtros in Sede vacante, vel alio modo abſente Præpoſito. Et an ſi abſentia Præpoſiti eſſet non ſolum à Domo, ſed etiam à Civitate, vel eſſet mortuus, vel ex alia cauſa dimiſiſſet officium; an in iſtis caſibus Vicarius habeat juriſdictionem fori conſcientiæ, & contentioſi. Et docetur, quòd privilegium inſertum in corpore juris non comprehenditur in generali derogatione ſub nomine privilegii, his verbis, *non obſtantibus quibuſcumque privilegiis*. *Ex p.3. tr.2. reſ.1. pag.47*

91 An Generales, & Prælati Regularium poſſint confiteri extero

Sa-

Sacerdoti . *Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſol. 1. pag. 48*

92 An Epiſcopi extra Diœceſim poſſint eligere confeſſarium, non approbatum ab Ordinario; & quid de Prælatis Regularium. Idem eſt dicendum de quolibet Regulari habenti licentiam eligendi confeſſarium. Et an Præpoſiti noſtræ Religionis poſſint dare licentiam, ut Sacerdotes ſimplices audiant aliquando confeſſiones Fratrum. Et an in adminiſtrandis, & recipiendis Sacramentis neceſſariis ad ſalutem ſemper tutiores opiniones amplecti debeamus extra opinionem, quæ verſatur circa materiam, & formam Sacramentorum. Et docetur, quòd non ſolùm error communis, ſed etiam probabilis Doctorum opinio efficit, ut Eccleſia det juriſdictionem etiam ſi opinio illa ſit falſa: ut ſi probabile ſit talem poſſe abſolvere à reſervatis, vel cenſuris, vel aſſiſtere matrimonio, excommunicare, eligere confeſſarium, &c. *Ex part.3. tr.2. reſ.3. pag.49*

93 An Vicarii Superiorum localium, & præſertim noſtræ Religionis poſſint eligere confeſſarium, etiam præſente Superiore, extra Religionem. *Ex part.6.tr.8.& Miſc.3.reſ.15.pag.50*

94 An Guardiani, Priores, Præpoſiti, & Rectores Regularium poſſint illis præbere licentiam, ut eligant confeſſarium extra Religionem. Et quid in noſtra Religione. Et notatur, quòd quando Regulares ex licentia vel privilegio confitentur extra Religionem non tenentur eligere confeſſarium ab Epiſcopo approbatum, ſed ſufficit eligere idoneum, hoc eſt non ſuſpenſum, vel excommunicatum. Et deciditur omnes Prælatos Conventuales Religioſorum habere juriſdictionem Ordinariam in utroque foro, & proinde poſſe eam delegare. *Ex p.3. tr.2. reſ. 2.ibid.*

95 An Generales, & Prælati Regularium poſſint licentiam præbere ſuis ſubditis, ut Confeſſario extra Religionem confiteantur. *Ex p.4. tr.4. & Miſc.reſ.2. pag.51*

96 An Regulares poſſint confiteri (ſecluſa prohibitione ſuorum Prælatorum, vel de eorum licentia,) cum ſacerdotibus ſæcularibus non approbatis ab Ordinario, dum tamen ſint idonei. Et quid de Equitibus D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. Et an quando Regulares confitentur Sacerdoti ſæculari vigore alicujus Jubilæi, an tunc talis Sacerdos debet eſſe ab Ordinario approbatus. Et an Regulares, qui confitentur vigore Jubilæi, ſeu Bullæ Cruciatæ, poſſint eligere Confeſſorem Regularem approbatum ſolum per ejus Superiorem, quamvis non obtineat approbationem per Epiſcopum. Et advertitur quòd Regulares iter facientes de licentia ſui ſuperioris ſecum portant virtualem licentiam eligendi Confeſſorem Sacerdotem ſæcularem, vel regularem non approbatum ab Ordinario, &c. Sed docetur regulares in itinere, etiamſi habeant expreſsè licentiam confitendi cum quocumque Sacerdote ſub tali licentia non poſſunt obtinere abſolutionem à reſervatis. *Ex p.3. tr. addit. reſ.4. ibid.*

97 An Regulares, quando confitentur extra Ordinem cum licentia ſuperiorum, teneantur eligere confeſſarium ab Ordinario approbatum. Et an Præpoſiti noſtræ Religionis poſſint confiteri ſimplici ſacerdoti noſtræ Religionis, qui non ſit admiſſus ad confeſſiones audiendas à noſtro P. Generali. *Ex p. 4. tr. 4. & Miſ. reſ.3. pag.52*

98 An Religioſus, ſi cum licentia ſuperioris maneat extra Monaſterium, teneatur confiteri cum ſacerdote approbato ab Ordinario. Et an Religioſi eligentes Confeſſarium virtute Jubilæi eligere poſſint ab Ordinario, non approbatum, ſed ſolum à ſuis propriis Prælatis deſignatum. Et adducitur inſigne privilegium, videlicet, quòd Regulares poſſint ſemel eligere de eadem obſervantia confeſſorem, qui de omnibus peccatis reſervatis, & cenſuris poſſit eos abſolvere; imò & diſpenſare in irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. *Ex part. 9. tra.8. & Miſc.3.reſ.55.pag.53*

99 An Equites D. Joan. D. Jacobi, Calatravæ, Alcantaræ, Monteſæ, &c. poſſint confiteri cum Confeſſario non approbato ab Epiſcopo. Et ſupponitur Conc. Trid. nihil innovaſſe circa approbationem Confeſſariorum Regularium; & ideò ſi habeant licentiam confitendi in itinere poſſint eligere ſæcularem ſacerdotem non approbatum ab Ordinario. Et ex doctrina huius reſolutionis inferuntur alii ſex diverſis caſus ad ſupradictos Equites pertinentes. Et ultimo notatur dictos Equites Militares decenter accedere ad Sacramentum Pœnitentiæ & Euchariſtiæ enſe, & pugione accinctos; & laicos, non obſtante conſuetudine contraria, ſi hoc facerent, nullum peccatum committere, imò neque irreverentiam. *Ex par.3. tr.2. reſ.30.pag.53*

100 An Milites D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, & præſertim Equites Jeroſolymitani poſſint confiteri ſua peccata Confeſſariis non approbatis ab Ordinario. *Ex p.8. tr.7. & Miſc.reſ.96.pag. 54*

101 Quis in Religione obtinuit licentiam à ſuperiore confitendi per ſpatium octo dierum cum quodam Sacerdote, à quo abſolutionem obtinuit, poſt aliquos dies recordatur aliquorum peccatorum, quæſivit, an poſſit illa confiteri cum ſupradicto ſacerdote. Et infertur habentem licentiam audiendi confeſſiones ad tempus poſſe, eo tranſacto, proſequi confeſſionem antea cœptam. *Ex par. 6. tr.7. & Miſc. reſc.46. pag.54*

102 An Regulares abſentes cum licentia, ut poſſint cuicumque confeſſario confiteri, poſſint abſolvi à reſervatis. *Ex part.3. tr. 2.reſ.119.pag.55*

103 An regulares extra Monaſterium exiſtentes poſſint à peccatis reſervatis abſolvi. Et an hoc non valeat pro caſibus ab ipſiſmet ſuperioribus Regularibus reſervatis. *Ex part. 8. tra.7. & Miſc. reſ. 78.pag.55*

104 Quidam Religioſus, cum in caſu reſervatum incidiſſet, ex induſtria cujuſdam negotii ſe tranſtulit in aliam civitatem, ut ibi abſolveretur; quæſivit, an valida fuiſſet illa confeſſio. Et explanatur etiam idem quoad ſæculares ex ſacra Cardinalium Congregat. id eſt, quod caſus reſervati non poſſint abſolvi etiam à Confeſſario pro illo loco, in quo non ſunt reſervati, ſi pœnitens malitioſè diſcedat à ſua Diœceſi, in qua ſunt reſervati, & tendat ad confeſſarium alterius Diœceſis. *Ex part. 6. tra. 7. & Miſc.2. reſ.57. ibid.*

105 An confeſſarius ſæcularis poſſit abſolvere Novitios Regulares etiam à peccatis in Religione reſervatis. *Ex part.3. tract.2. reſ.4. ibid.*

106 An quilibet confeſſarius ſæcularis, vel Regularis poſſit abſolvere Novitios etiam à peccatis reſervatis in Religione. Et infertur poſſe confeſſarios deſignatos à ſuperiore domus excipere confeſſiones Clericorum profeſſorum manentium ſub Magiſtro. Et deciditur, quòd quando præceptum eſt dubium, non obligat. *Ex part.4. tr.4. & Miſ. reſ.5. pag.56*

107 An caſus reſervatio ſuperioris Monaſterii comprehendat Novitios. Et an Superiores Regulares poſſint reſervare ſibi caſus non ſolùm quoad profeſſos, ſed etiam quoad Novitios. *Ex par.3. tra.2. reſ.110. pag.57*

108 An qui de proximo vult ingredi Religionem poſſit abſolvi per confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis. *Ex part.3. tra.2. reſ.46. ibid.*

109 An Confeſſarius, ſi petat à ſuperiore regulari poteſtatem abſolvendi aliquem à reſervatis, ſi neget, poſſit pœnitentem illum abſolvere pro illa vice. Et difficultas eſt circa prædictam dictionem *pro illa vice*, an intelligenda ſit pro una vice tantum. Et an ſi confeſſarius petit à ſuperiore Regularium licentiam abſolvendi à reſervatis aliquam perſonam particularem, poſſit etiam illam à peccatis reſervatis commiſſis poſt licentiam obtentam pro prima vice. Et quid, ſi talis licentia fuerit obtenta à pœnitente. Et ſi confeſſarius eam petat pro una perſona, an poſſit ea uti pro ſua perſona. Et an regulares poſſint ſine licentia ſuorum Prælatorum ſemel abſolvi ab omnibus reſervatis & cenſuris, imo, & diſpenſari in irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. *Ex p.3. tra.2. reſ.126. pag. 57*

110 An ſi Prælatus regularis neget pio confeſſario licentiam abſolvendi ſubditum à reſervatis, poſſit adhuc confeſſarius illum abſolvere. E ſi in dicto caſu licentiam neget Prælatus, an peccet non ſolùm contra charitatem, ſed etiam contra juſtitiam. *Ex part.6. tra.6. & Miſc.1. reſc.56. papg.58*

111 Quidem Regularis petiit à ſuo ſuperiore authoritatem abſolvendi à reſervatis pro una perſona, quæſiuit à me, utrum in ſua facultate comprehendi poſſit ipſe petens. Et ſi Vicarius Epiſcopi, Prior, vel alius quiſque, qui à ſuo ſuperiore habet facultatem abſolvendi à caſibus reſervatis, una cum poteſtate ſubdelegandi, dato quod ipſe incidat in caſu reſervato à ſuo Epiſcopo, vel ſuperiore, an poſſit de illo caſu abſolvi ab eo, quem ipſemet delegaverit. *Ex p.8. tr.7. & Miſc. reſ.91. pag.58*

112 An Vicarius poſſit concedere facultatem abſolvendi à reſervatis, ſi Præpoſitus abſit à domo per unum diem naturalem. Et quid eſt dicendum ſi ſubditus ex induſtria, & ſine ſufficienti cauſa in illum diem confe onem diſtuliſſet. & quid, quando ſuperior eudem die eſt reverſus. *Ex par.3. tract. 2. reſ.28. pag.59*

113 An Superiores Regulares poſſint authoritate propria reſervare caſus in decreto Clement. VIII. contentos, vel opus ſit hoc facere cum conſenſu capituli. *Ex par.8. tract.7. & Miſc. reſ.69. ibid.*

114 An ſuperiores Regulares aliqua peccata prohibere poſſint ſub pœna excommunicationis ſibi reſervatæ. *Ex part. 3. tract. 2. reſol.49. ibid.*

115 An Religioſus tactibus alium polluens incidat in caſum reſervatum Clement. VIII. Et utrum lapſus carnis voluntarius opere conſummatus ſit reſervatus, quando non fuerit perfectè conſummatus cum ſeminis emiſſione. Idem eſt de copula ſodomica. Et notatur Religioſum patientem copulam ſodomiticam cum ſeminis emiſſione incurrere etiam in caſum reſervatum, quamvis ipſe non ſeminet. *Ex p.11. tr.2. & Miſ.2. reſ.61. pag.59.*

116 An Superiores Regularium poſſint ſibi reſervare tactus impudicos, & oſcula, literulas, munuſcula, &c. *Ex par. 3. tr. 2. reſ.118. pag.60*

117 An reſervato peccato carnis contra caſtitatem externam includantur viſus, ornatus, &c. procedens ex affectu interno. Et an talia peccata non poſſint reſervari, neque ſubiici excommunicationi. *Ex part.4. tract.4. & Miſc. reſ.163. ibid.*

118 An pollutio cogitando tantum turpia ſit peccatum reſervatum; & quid ſi ſequatur ex aſpectu nimis libidinoſo, quando Superiores reſervant pollutionem voluntariam. *Ex p. 4. tr.4. & Miſc. reſ.61. ibid.*

119 An caſus reſervati deſinant eſſe tales, ſi Superior Regularis reſervans munere ſuo functus fuerit. Et quid in noſtra Clericorum Regularium Religione. Et curſim infertur, quòd excommunicatio ab homine ceſſat, cum moritur. qui eam fulminavit. *Ex part.3. tr.2. reſ.23. ibid.*

120 An quis ex præſumpta voluntate Superioris poſſit aliquem abſolvere. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 11. pag. 61*

121 An poſſit puniri Regularis, qui expoſitus à ſuo Superiore ad excipiendas tantum confeſſiones virorum, excipit tamen confeſſiones fœminarum vigore Jubilæi. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 93. ibid.*

122 An Confeſſarii deſignati à Superiore ad excipiendas Fratrum confeſſiones poſſint confiteri Clericos profeſſos ſtantes ſub cura Magiſtri. Et adducuntur, & explicantur verba ipſa Clem. VIII. pro aſſignandis Confeſſariis à Prælatis Regularium, qui poſſint abſolvere Regulares à peccatis, etiam reſervatis à prædicto Clement. VIII. & Religione. *Ex p. 3. tr. 2. reſol. 5. pag. 61*

123 An Confeſſarius Regularis peccet mortaliter, ſi nunquam aliorum confeſſiones exciperet. Et quid in ſimili de Sacerdote nunquam in toto anno celebrante. Et an Parochus requiſitus, ſive titulo electionis, ſive ut Paſtor à ſuis Parochianis teneatur audire confeſſiones ſuarum ovium, quia id illi ex officio incumbit, Et an hoc toties, quoties fuerit requiſitus. *Ex pa. 8. tract. 7. & Miſc. reſ. 90. pag. 62*

124 In quadam Religione tenebantur Religioſi confiteri determinatis temporibus, quæſierunt à me, an teneantur ad hoc ſi tantum peccata venialia haberent. Et an præceptum Clementinæ obliget tantùm, quando Patres Benedictini habent conſcientiam peccati mortalis. Et an, ſi Patres Benedictini habeant peccata mortalia, teneantur confiteri tantùm ſub onere peccati venialis. Et an præceptum dictæ Clementinæ ſit contrario uſu derogatum. Et docetur, quod nullus fidelis carens peccato mortali tenetur ad confitendum ex vi præcepti confeſſionis annuæ; imò nec ad comparendum coram Parocho. *Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. reſ. 35. pag. 62*

125 An privilegia Regularibus conceſſa celebrandi tempore interdicti ſint revocata per Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. cap. 12. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſ. 213. Et ad literam in part. 3. tr. 2. reſ. 133. Ideò hic una tantum reſol. tranſcribitur ibid.*

126 An Regulares in foro conſcientiæ poſſint uti privilegiis ſuis que ſunt expreſsè revocata per Concilium Tridentinum, ut v. g. an Regulares in foro conſcientiæ poſſint ordinari ante legitimam ætatem, &c. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 59. pag. 69*

127 An Superior Regularis ex induſtria differens mittere ſubditum ad Epiſcopum Diœceſanum ordinantem, ut poſtea illum mittat ad alium Epiſcopum, peccet mortaliter, & incurrat pœnas, ſtante decreto Clement. VIII. ſub die 15. Martii 1596. Et an ſuperior Regularis contra dictum decretum mittens ſuos ſubditos ad ordines ſuſcipiendos, ſi miſſus ordines non ſuſcipiat, dictas pœnas nihilominus incurrat. *Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. reſ. 59. aliàs 58. ibid.*

128 An Regulares, qui volunt ſacris Ordinibus initiari, debeant habere dimiſſorias ab Epiſcopis, in quarum Diœceſim tunc manent. Uel an prædictis Regularibus eas debeant dare proprii Prælati Regulares juxta formam Congregationis Concilii. *Ex part. 2. tract. 16. & Miſc. 2. reſ. 13. aliàs 15. pag. 64*

129 An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, quæ privilegiorum communicatione gaudeot, poſſint concedere dimiſſorias Novitiis, ut ab Epiſcopo ordinentur. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 7. ibid.*

130 An Prælati Regulares locales poſſit concedere dimiſſorias ſuis Novitiis, ut ab Epiſcopo ordinentur. *Ex part. 4. tra. 4. & Miſc. reſ. 7. pag. 65.*

131 An poſſit ſuperior circam materiam gravem obligare ſub veniali. Ex quo primum deducitur voventem poſſe ad venialem culpam in materia gravi obligari; ſecus autem dicendum eſt de juramento, in quo Deum in teſtem rei promiſſæ adducit. Secundum poſſe confeſſarium pœnitentiam gravem imponere ſub veniali. Et notatur certum eſſe nullo modo poſſe legislatorem in materia levi obligationem gravem imponere, licèt velit, & intendat. Et quid maximè ex uſu Religionum, in quibus aliquando ſuperiores res leves prohibent in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub pœna ecommunicationis. *Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. reſ. 91. ibid.*

132 An ſuperior ratione circunſtantiarum poſſit ſub peccato mortali præcipere materiam levem. Et an hoc idem dicendum eſt de Prælatis Eccleſiaſticis. Et notatur præcepta prohibentia in virtute obedientiæ ingreſſum in cellas ob aliqua incommoda evitanda, obligare etiam in caſu, in qua aliquis certò ſciat non adeſſe ibi periculum, ratione cujus præceptum impoſitum fuit. Sed etiam notatur ſolum Deum in materia levi poſſe obligare ad mortale. *Ex p. 3. tr. 5. reſ. 47. pag. 66*

133 An ſubditus dubius de legitima Prælati poteſtate teneatur ille obedire, maximè ſi ſit in poſſeſſione ſuperioritatis. Idem dicendum eſt, quando adſunt diverſæ opiniones probabiles. *E part. 4. tr. 3. reſ. 8. ibid.*

134 An ſubditus dubitans, an res præcepta ſit licita, teneatur obedire. Et ſi ſuperior præcipiat aliquid ſub conditione, de qua dubitatum eſt, an ſit impleta, an ſubditus teneatur obedire. Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus præcipiat ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ. Et notatur, quòd ſi Prælatus eſt dubius de honeſtate præcepti, vel de exceſſu ſuæ juriſdictionis, & imperet, ſubditus, ſi etiam dubitet, non tenetur obedire. *Ex p. 4. tr. 3. reſ. 9. pag. 66*

135 An Prælati Regulares teneantur ferre cenſuras in ſcriptis. Et an aliter faciendo peccent, & incurrant ſuſpenſionem. Et quid ſi Guardianus dicat pro ſuo trienio ſub excommunicatione, ne ſubditi ſui talem domum ingrediantur, vel quid ſimile, ſi hoc faciat ſine ſcriptis, an incurrat, &c. *Ex par. 5. tract. 9. reſ. 73. ibid.*

136 An Prælati Regularium teneantur in excommunicationibus præmittere ordinem monitionum. *Ex part. 5. tract. 9. reſolut. 20. pag. 67*

137 An Prælatus Regularis poſſit excommunicare Novitium. *Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 60. aliàs 59. ibid.*

138 An Religioſus poſſit communicare cum Prælato excommunicato. Et in caſu, quo Prælatus ſit excommunicatus, ſi tamen non eſt dennunciatus, nec publicus Clerici percuſſor, an teneatur Regularis ſubditus illi obedire. Idem eſt de Epiſcopo excommunicato non denunciato. *Ex p. 5. tr. 9. reſ. 127. ibid.*

139 An dubius, utrum Parentum neceſſitas ſit gravis, poſſit ingredi Religionem. Idem dicendum eſt, quando utrinque ſint rationes ita probabiles, ut poſſit dici utraque pars opinabilis. *Ex part. 4. tra. 3. reſ. 57. pag. 68*

140 An ingreſſus Religionis liberet debitorem ab onere reſtituendi. Et notatur, quòd ſi poſt ingreſſum Religionis hæreditate, legato, donatione, &c. Religioſo aliquid acquiratur, tenetur Monaſterium ejus debita ſolvere. Et an teneatur Religioſus ad laborandum in Monaſterio pro ſolvendis debitis. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 41. ibid.*

141 An debitores, ſi non habeant ſpem, quòd manendo in ſæculo fiant potentes ad ſolvendum, poſſint Religionem ingredi, non obſtante Bulla Sixti V. Et quid, quando quis breviter, v. g. duorum, vel trium annorum manendo in ſæculo habeant ſpem ſolvendi debita creditoribus. Et an in dicta conſtitutione non comprehendantur debitores ex ſola promiſſione liberali, vel qui incertis debitis ſunt gravati, vel damnati ad pecuniarum pœnam ratione alicujus damni, vel injuria illati, ut v. g. qui Virginem defloravit, &c. *Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. reſ. 82. ibid.*

142 An mutus, & ſurdus, vel cæcus poſſint eſſe Religioſi profeſſionem emittendo. Et quid, ſi mutus eſſet ſimul cæcus, aut quis eſſet ſimul cæcus, & omninò ſurdus, quamvis non mutus, nec hæc à natura habeat, ſed caſu, & antequam in hæc incideret, noſſet, quid eſſet profeſſis. *Ex p. 5. tr. 6. reſ. 34. pag. 68*

143 An ſervi poſſint ingredi Religionem ſine licentia Domini. Et explanatur, quòd Concilium Chalcedonenſe excommunicationis gladio Prælatum vulnerat, qui ſine licentia Domini recipit ſervum in Monaſterium. Imo & excommunicantur, qui ſervos ſuadent Dominum contemnere cauſa Religionis. Et an profeſſio ſervi, contradicente vel ignorante Domino, ſit nulla, & irrita, & aliqua alia circa hoc decidentur. *Ex par. 7. tract. 7. reſ. 61, aliàs 60. pag. 69*

144 N. ex genere Mahometano, ſed infans baptizatus, & poſtea Religionem ingreſſus, an poſſit ſine ulla diſpenſatione ad Prælaturas aſſumi. Et an in tali caſu non ſit excludendus à Sacris Ordinibus. Et advertitur, quòd Bulla Pauli IV. prohibens, ut deſcendentes ab Infidelibus poſſint in Ordine Minorum ad Prælaturas aſſumi, de ſolo Ordine D. Franciſci loquitur; & ideò non eſt extendenda per communicationem ad alios Ordines, quia Religioſi communicantes in privilegiis non proinde communicant in pœnis, & odioſis. *Ex parte 6. tract. 7. & Miſc. 2. reſolut. 1. pag. 69*

145 An quis peccet mortaliter, ſi abſque juſta cauſa retrahit aliquem ab ingreſſu Religionis. Et ſupponitur poſſe aliquando ex juſtis rationibus alicui ſine peccato diſſuaderi Religionis ingreſſum. Et quid eſt ſentiendum de peccato, & de damno temporali, & commodo facto Religioni, quando quis vi, vel fraude Novitium, vel alium impedivit à profitenda Religione, &c. Et quid, quando ſine, vi, vel fraude ex Monaſterio Religioſum profeſſum ſe duxit. *Ex p. 11. tr. 3. & Miſc. 3. reſ. 22. ibid.*

146 An Superiores Regulares nolentes admittere aliquem abſque cauſa in Religionem ad annum Novitiatus, peccent mortaliter. Et quid, ſi petens ingreſſum haberet votum ingrediendi Religionem ejus Superioris, à quo petit admitti; an ille negans ſimpliciter ingreſſum peccet mortaliter, ſi nullam habeat legitimam cauſam negandi ingreſſum. Et an peccent negantes ſuffragium Novitio idoneo ad profeſſionem. *Ex part. 10. tract. 13. & Miſc. 3. reſ. 6. pag. 70*

147 An Prælati Regulares omittentes informationes, quas præcipit Sixtus V. in receptione Novitiorum, peccent mortaliter. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 82. pag. 70*

148 An Prælati recipientes Novitios ſine dicta informatione incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. Si Novitius careat illis defectibus. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 83. pag. 71*

149 Elucidantur aliqua circa informationes ſumendas quoad Novitios, virtute Bullarum Sixti V. Clementis VIII. Ubi diverſi caſus etiam pro Novitiis laicis, ſeu converſis, puellis Novitiis, & Equitibus Jeroſolymitanis aliam Religionem volentibus ingredi in textu hujus Reſol. adducuntur. *Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. reſ. 54. ibid.*

150 An Religioſi, qui ſecundùm Decreta Clem. VIII. Novitiatum non fecerunt in locis deſignatis, poſſint, ſtante Bulla Urbani VIII. edita die 2. Aprilis 1631. coram Ordinariis locorum

pro-

profeſſionum nullitatem petere, non ſervatis tamen ſervandis, & præſertim diſpoſitionibus Concilii Tridentini. *Ex part. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 16. pag. 72*

151 An Novitiatus factus partim in uno conventu, & partim in alio ejuſdem Ordinis ſit Validus. Et an in tali caſu Novitius indigeat ad profitendum conſenſu utriuſque Monaſterii. *Ex part. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 44. pag. 73*

152 Quis ingreſſus in Religionem extitit quatuor menſes in novitiatu ut laicus, poſtea tranſivit in ſtatum Clericalem, & perficit annum novitiatus, queritur, an ejus profeſſio fuerit valida; Et quid è contra. *Ex p. 9. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 12. ibid.*

153 An egreſſio Novitii è Monaſterio cum licentia tamen Superioris interrumpat annum novitiatus. Et quid ſi licentia ſit illicitè data. Et an in dicto caſu poſſit extra Monaſterium demorari non ſolùm per unum, vel duos menſes, ſed etiam per majorem partem anni. Et an interrumpatur annus novitiatus, ſi Novitius retento habitu perteritus ſeveritatis Superioris, ſeu Magiſtri Monaſterium abditè exeat cauſa ſe celandi, dummodo animum habeat redeundi. Et quid, ſi retento habito indebitè, & ſine licentia exeat clauſuram, dummodo ad Monaſtertum redire intendat. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 84. pag. 73*

154 An Novitius, qui ex licent a ſui Superioris per aliquos dies in domo paterna moratus eſt, dicatur interrupiſſe annum ſui novitiatus, ita ut profeſſio poſtea facta ſit nulla. *Ex part. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſ. 38. pag. 74*

155 An in continuatione anni novitiatus detur parvitas materiæ. *Ex p. 5. tr. 5. reſ. 19. pag. 74*

156 An ſit revocatum privilegium Julii II. conceſſum Minoribus, ut novitiatus interruptus poſſit continuari. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 89. ibid.*

157 An, ut valida ſit profeſſio, annus novitiatus ſumendus eſt de momento ad momentum. Et an idem dicendum eſt, ſi novitius, expleto anno novitiatus, non attingat annum decimum ſextum. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 57. pag. 75*

158 An in ætate requiſita ad profeſſionem emittendam detur parvitas materiæ. Et quid in anno novitiatus. Et quid eſt agendum, ſi novitius compleat probationis annum die 24. Februarii anno biſſextili, an dicatur expletus hic annus niſi ſecunda die, quem etiam appellatur 24. id eſt 25. dies. *Ex p. 5. tr. 5. reſ. 18. pag. 75*

159 An profeſſio alicujus novitii, vel novitiæ ſit invalida, ſi fuerit admiſſa contra prohibitionem Generalis, Epiſcopi, &c. Unde clarè diſcutitur illius difficultatis quæſtio, an lex prohibens aliquem actum reddat illum non ſolùm illicitum, ſed invalidum. Et docetur legem prohibentem ſimpliciter actum an etiam ſi nihil aliud addat, irritare illum. Et pro firmanda doctrina prædictarum difficultatum aliæ multæ adducuntur, & tota doctrina eſt valdè notanda, & in mente, & promptu tenenda, quia in multis caſibus in praxi eſt quotidiana. *Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. reſ. 6. ibid.*

160 An novitius in articulo mortis conſtitutus, non expleto probationis anno, ad profeſſionem admitti poſſit. Et ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in bonis ejus Monaſterium. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 17. pag. 77.*

161 An in articulo mortis poſſit dari profeſſio novitii. Et ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in ejus bonis Monaſterium. Et an in dicto caſu, quo fiat profeſſio, an novitius, vel novitia convaleſcens de infirmitate teneatur continuare, ſeu complere reſiduum anni integri probationis, ac iterum profiteri. *Ex p. 5. tr. 3. reſ. 139. ibid.*

162 An novitius in mortis articulo poſſit quovis anni novitiatus tempore profeſſionem emittere. Et in dicto caſu notatur, quòd talis novitius debet habere ſexdecim annos completos. *Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. reſ. 3. aliàs 1. pag. 78*

163 An novitii morientes poſſunt eligere ſibi ſepulturam. Et quid, ſi in domo Parentum moriantur, ſi ibi ſint cum habitu & licentia Prælati; an debeant ſepeliri in Monaſterio. Et notatur, quòd Religioſi poſſunt ſuos familiares intra clauſtra morientes in ſua Eccleſia ſepelire. *Ex p. 5. tr. 3. reſ. 109. ibid.*

164 An novitii gaudeant privilegiis profeſſis alicujus Religionis, conceſſis, vel ſolùm privilegio Canonis. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 73. ibid.*

165 An novitius, cum redit ad ſæculum, teneatur ad expenſas, quas in eum alendo Monaſterium fecit, quia in Monaſterio mulierum conſuetudo eſt vniverſalis. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 16. pag. 78*

166 An novitius recedens à Religione reincidat in cenſuras ac irregularitates, à quibus in Religione abſolutus fuit. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 44. pap. 79*

167 An novitius poſſit condere taſtamentum, ſervatis tantum ſolemnitatibus juris Eccleſiaſtici, non autem Civilis; & quid de Clericis; Et notatur, quòd hæres alicujus novitii, vel Clerici ex teſtamento confecto ab ipſo ſine forma juris Civilis poteſt in conſcientia hæreditatem adire, & poſſidere. etiamque aduertitur novitium Societatis JESU, etiam ſi poſſet validè condere teſtamentum, peccare tamen venialiter, ſi hoc faceret abſque licentia Superioris. Et quæritur, an Patres Societatis JESU, qui poſt annum novitiatus emittunt tria vota ſubſtantialia, poſſint validè teſtari abſque licentia Superioris. Et quid eſt agendum, ſi talis Religioſus licentiam non petierit, ſed facto teſtamento mortuus ſit; poſſitne Superior teſtamentum ſine ſua licentia factum reſcindere. Et docetur Collegia, & domos profeſſas Societatis JESU, poſſe hæredes inſtitui ſive ab aliquo ſuo Religioſo, ſive ab extraneo; & profeſſos Societatis JESU, tantum eſſe incapaces ſucceſſionis ab inteſtato. Et notatur de uſu fructus teſtamenta fieri poſſe à novitiis, non obſtante Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 16.* de reformat. *Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 16. pag. 79*

168 An novitius etiam Patrum Minorum, aut Capucinorum poſſit in ſuo teſtamento reſervare electionem puellarum, quibus ſuus hæres debet quotanis ſolvere certam pecuniarum ſummam. Et an ſupradicta nominatio puellarum debeat fieri cum licentia Superioris. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 74. pap. 80*

169 An ſit licitum Religioſo ſuum teſtamentum ante profeſſionem factum declarare. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 75. ibid.*

170 An legitima debeatur filiis ſtatim poſt profeſſionem Patris. Vel in tali caſu, ſi non debeatur legitima, obligentur filii alimenta à Monaſterio petere. Idem dicendum eſt, ſi filius Religionem ingrediatur. Et an Religioſo habenti Majoratum, fideique commiſſum ſuccedat ei ſubſtitutus à die profeſſionis, vel Monaſterium. *Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 55. ibid.*

171 An Magiſter tertiæ Claſſis in noſtra Religione, vel ut [illegible] tur, in aliis noviter profeſſorum debeat habere ætatem 3[illegible] annorum neceſſariam pro Magiſtro novitiorum juxta Conſtitutiones Clem. VIII. *Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 29. pag. 81*

172 An Regularis profeſſus, loquens cum novitio abſque Magiſtri licentia, peccet mortaliter. Et quid, ſi loquatur cum eo verba vitæ æternæ. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 1. ibid.*

173 An Religioſi negantes ſuffragium novitio idoneo peccent mortaliter. Et an retrahentes quempiam ſine juſta cauſa ab ingreſſu Religionis committat peccatum lethale. *Ex part. 3. tr. 2. reſ. 19. ibid.*

174 An ſi quis abſque cauſa neget novitio profeſſionem, peccet mortaliter. *Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 3. reſ. 26. pag. 81*

175 An aliquis dubitans, ſi Monaſterio expediat admittere novitium ad profeſſionem, poſſit illum reprobare. Et an in tali caſu dubitans adſtringatur ad veritatem inquirendam, antequam ſuffragium ferat. *Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. reſol. 44. pag. 82*

176 Quidam expleto anno noviciatus fuit à Capitulo Monaſterii admiſſus ad profeſſionem, quam ex leviſſima cauſa diſtulit emittere ad ſex menſes, ſed poſtea emiſſa quæſivit à me, an fuerit valida. Et notatur, quòd poſt annum probationis expletum licet Superiori differre profeſſionem novitii ob juſtam cauſam, non obſtante Concilii Tridentini Decreto. Et quid in ſupradicto caſu de Monialibus. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 128. ibid.*

177 An recipere poſſit profeſſionem ſolemnem ſimplex Religioſus de licentia tamen ſui Superioris. Et an etiam de licentia ſui Superioris poſſit non ſolus Epiſcopus, ſed etiam aliquis Clericus, imò & laicus recipere profeſſionem. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 70. pag. 83.*

188 An Superiores Religionum poſſint aliquem Clericum ad ſtatum laicalem transferre. Et quid è contra. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 75. aliàs 74. ibid.*

179 An profeſſio in aliqua Religione emiſſa à laborante morbo Gallico ſit nulla, ſi hoc celavit in examine. Sed difficultas eſt, an in pœna peccati negando defectum, quem tenebat in ingreſſu confiteri, poſſit Religio privare habitu, & illum expellere. Et quod circa hoc in Decreto Urbani VIII. determinatur de profeſſis non expellendis. Et quid in Religione, quæ haberet tale ſtatutum de expellendo talem profeſſum confirmatum à Summo Pontifice. Et notatur, quòd præfatus morbo Gallico laborans, cujus profeſſio eſt in dictis Religionibus irrita, non eſt obligatus ad Religionem in genere: nec talis profeſſio ullam ei induxit obligationem. *Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſc. 188. pag. 83*

180 An ſolus metus reverentialis annullet profeſſionem. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 92. pag. 84*

181 An profeſſus Religionem per vim, & metum poſſit poſt quinquennium reclamare. Et an, ut poſſit audiri poſt quinquennium, debet impetrare reſcriptum à Papa, ſine quo nec Superior, nec Epiſcopus poſſint audire reclamantem. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 62. ibid.*

182 In dubio, an juſtus metus incuſſus fuerit, & an profeſſio ſit valida, pro quo ſit præſumendum. Idem dicendum eſt, quando dubium eſt de animo ſe obligandi ratione metus. *Ex p. 4 tr. 3. reſ. 55. pag. 84*

183 An dubius, utrum ante quinquennium elapſum ratificaverit proprofeſſionem nullam, maneat obligatus. *Ex p. 4. tr. 3. reſ. 49. ibid.*

184 An ignorans nullitatem profeſſionis, vel impeditus ad reclamandum intra quinquennium, an poſſit adhuc reclamare, non obſtante Concilio Tridentino *ſeſſ. 25. cap. 9.* de Regularibus. Et quid eſt dicendum, ſi re vera ſcit profeſſionem eſſe nullam, & labi quinquennium, ac nullo modo ratam habuit profeſſionem, an poſſit adhuc reclamare. Et an dimiſſio temeraria habitus non impediat, ut Regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eundem habitum reaſſumat, non obſtantibus verbis Concilii. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 53. ibid.*

185 An ad ratificandam profeſſionem nullam requiratur ſcientia nullitatis profeſſionis præcedentis. *Ex part. 6, tract. 7. & Miſc. 2. reſol. 56. pag. 85.*

186 Quidam profeſſus ex cauſa metus annullavit ſuam profeſſionem, poſtea matrimonium inire volebat, quæſivit à me, an licitè fieri poſſit. *Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 51. pag. 85.*

187 An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi ordinetur, & irregularitatem, ſi celebret? Et in §. Ultimo hujus Reſolutionis docetur, quid facere debeant Epiſcopi, quando Regulares ordinant. *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 82. ibid.*

188 An Regularis, qui ſcit profeſſionem ſuam irritam, & ordinatur, peccet mortaliter, & ſit ſuſpenſus? *Ex part. 3. tractat. 2. reſ. 113. ibid.*

189 An hodie virtute privilegiorum poſſint Regulares expellere Religioſos propter delictum grave ſemel perpetratum, non obſtante Decreto Urbani VIII. de eiectis, & fugitivis? Et notatur, quòd Generales Societatis JESU hodie poſſunt expellere ſuos ſubditos ex aliis titulis, quàm incorrigibilitatis. *Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 58, aliàs 57. ibid.*

190 An incorrigibilis poſſit eiici à Religione à ſolo Generali, vel Provinciali? *Ex part. 11. tractat. 2. & Miſcell. 2. reſolut. 13. pag. 86.*

191 An ejectis à Societate JESU, ſi ſint conſtituti in ſacris, debeatur aliquid pro patrimonio? *Ex part. 10. tractat. 11. reſol. 68. pag. 87.*

192 An expulſus à Religione teneatur ſe corrigere, ut iterum in illam admittatur? Et notatur, quòd Religioſus expulſus tenetur ad votum caſtitatis. Et an ratione voti teneatur ad obedientiam Epiſcopi? Et difficultas eſt quoad votum paupertatis, an expulſus à Religione maneat liber ab hoc voto, & quicquid acquirat, an Monaſterio acquirat? Et quid de officio divino, ſi non eſt in ſacris, de jejuniis, & aliis annexis Religioni? *Ex part. 3. tract. 2. reſol. 60. pag. 88.*

193 An Religioſus ejectus ab Ordine, ſi emendatus petat ingredi, teneantur ſuperiores iterum in religione eum recipere, ſicut jus habet Religio revocandi Religioſum ejectum? Et an religioſus ejectus, quando admiſſio in ſuam priſtinam Religionem poſt debitam correctionem deſperatur, non teneatur ad aliam Religionem tranſire? Et an Religioſus ejectus non teneatur redire ad ipſammet Religionem, de qua ejectus eſt? Et an ejecti à Religione non teneantur ad præcepta, & jejunia contenta in regula religionis, de qua ejecti ſunt. Et an dicti ejecti poſſint ad Ordines promoveri. *Ex p. 3. tr. 1. reſ. 116. ibid.*

194 An juſtè ejectus à Religione, ſi aliquid acquirat, Monaſterio acquirat. Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an Religioſus ejectus, ſi ſe dignum efficiat, & reformet ſuos mores, teneatur eum Monaſterium recipere. Et an teneatur etiam ipſe redire, quoties fuerit à Monaſterio vocatus. *Ex part. 6. tract. 12. & Miſc. 3. reſ. 4. aliàs 2. pag. 88*

195 An religioſi ejecti, ſi expendant bona in uſus illicitos, teneantur accipientes ea Monaſterio reſtituere. Et advertitur religioſum habentem licentiam à ſuperiore expendendi bona in quoſcumque uſus volet, non peccare contra juſtitiam, ſi det talia bona meretricibus, &c. nec eas teneri ad reſtitutionem. *Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. reſ. 5. aliàs 3. pag. 89*

196 An ſententia data ab Epiſcopo N. ſuper nullitate profeſſionis cujuſdam ejecti abſque interventu ſuperioris Religionis fuerit nulla. Et quid ſupra hoc, etiamſi non fuerit ejectus, ſed petierit nullitatem profeſſionis coram Epiſcopo. Et ex doctrina hujus reſolutionis aliqua alia circa hoc inferuntur, quæ ſunt valdè notanda. *Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 2. pag. 89.*

197 An regularis delinquens in alio Monaſterio poſſit puniri ab Epiſcopo, vel ſaltem à ſuperiore illius Monaſterii. Ex quo curſim ſequitur, quòd Clericus delinquens in Monaſterio exempto, puta, ludens aleis non incurrit cenſuram ſuſpenſionis latam à ſuo Epiſcopo contra ludentes. Et notatur ſub nomine Regularium, in verbis Concilii non includi ſuperiores, qui egent ſpeciali mentione. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 49. pag. 90*

198 Quæ ſint cauſæ legitimæ, ut quis poſſit tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem? *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 43. pag. 90.*

199 An Regularis tranſiens cum licentia ad aliam religionem teneatur ibi integrum annum novitiatus perficere. Et an hoc procedat, licèt fiat tranſitus ab arctiori ad laxiorem Religionem, imò reſpectu ejuſdem Ordinis? *Ex part. 7. tractat. 11. & Miſc. 2. reſol. 25. pag. 91*

200 An bona religioſi tranſeuntis ad aliam Religionem, vel Epiſcopatum pertineant ad primum, vel ad poſterius Monaſterium. Et notatur jus ſuccedendi Religioſo competens, cùm ſit perſonale; tranſire cum eo ad Monaſterium, ad quod transfertur, ſi eſt capax ſuccedendi; unde infertur legatum relictum ſub conditione, quæ impleta eſt tempore ſecundæ profeſſionis, ad ſecundum Monaſterium pertinere? *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 114. pag. 91*

201 An votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem religionem poſſit Prælatus Regularis diſpenſare, non verò irritare. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 91. pag. 92*

202 An per renovationem votorum Regularium obtineatur remiſſio omnium peccatorum. *Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. reſolut. 180. ibid.*

203 An vota vitæ Quadrageſimalis Minorum, Redemptionis captivorum Mercenariorum, non acceptandi Prælaturas extra Religionem Patrum Societatis JESU, & Diſcalceatorum D. Auguſtini, & ſimilia ſint diſpenſabilia ſaltem per Generalem. Idem dicendum eſt de quocumque ſtatu Religioſo habente votum aliquod ex peculiari ratione talis ſtatus præter vota communia, quod Prælatus Religionis non poteſt diſpenſare, irritare, aut commutare. *Ex p. 6. tr. 8. & Miſc. 3. reſ. 34. ibid.*

204 An Carthuſiani, ſeclusò ſcandalo, extra morbum poſſint comedere carnes ſine peccato mortali. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 39. pag. 93*

205 An Carthuſiani in articulo mortis teneantur edere carnes. Et an peccet Medicus, aut alius miniſter, qui Carthuſiano ægrotanti, & inſcio præberet cibos aliquos ex carnibus. *Ex p. 5. tr. 3. reſol. 136. ibid.*

206 Quidam Regularis propter æſtum ad capiendum ſomnum dormiebat ſine tunica lanea, quæ erat habitus ſuæ religionis, quæſivit, an peccaverit mortaliter. Et quid eſt dicendum, ſi Fratres Minores, & obſervantes uterentur camiſis lineis. Et an Religioſus, qui ſpoliatur habitu ad liberius fornicandum, peccet mortaliter non ſolùm contra temperantiam, ſed etiam ſeex modo habitu, quamvis apoſtata non ſit. *Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 2. reſ. 72. pag. 93.*

207 Aliqui caſus, in quibus Religioſi dimittentes habitum ſuæ religionis non incidunt in cenſuras *cap. ut periculoſa, ne Clerici, vel Monachi in 6.* Et an religioſus injuſtè gravatus à Prælato, fugiens ad Prælatum ſuperiorem poſſit dimittere habitum, donec tuto accedat ad Prælatum ſuperiorem. *Ex part. 3. tractat. 2. reſolut. 115. ibid.*

208 An in dimiſſione habitus propriæ religionis detur parvitas materiæ. *Ex p. 5. tr. 5. reſ. 61. pag. 94*

209 An religioſi dimittentes habitum ad aliquam honeſtam repræſentationem faciendam in Monaſterio inter ipſos peccent venialiter, etiamſi coram ſæcularibus repræſentent in Monaſterium. Etiamque in textu hujus reſolutionis alii diverſi caſus diſcutiuntur circa dimiſſionem habitus regularis. Et etiam quæritur, an ſi Patres Societatis dimittant habitum, incidant in pœnas à jure latas. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 5. pag. 94*

210 Quidam ex gravi neceſſitate Parentum egreſſus religione non poterat illos juvare, niſi habitum religionis dimitteret, ſerviendo viro Nobili habitu ſæculari, quæritur, an hoc licitè fieri poterit. Et in dicto caſu, an poterit ſupradicto religioſo proprius Prælatus licentiam ad mutandum habitum dare. Et an ſi Religioſi profeſſi pro viribus in religione non poſſint huic gravi neceſſitati Parentum ſuccurrere, tunc petita licentia, & non obtenta, licitè poſſint egredi, quamvis ad id non teneantur. *Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. reſ. 19. pag. 95*

211 An Prælatus poſſit dare licentiam ſubdito manendi extra clauſtra ad ſubveniendum Parentibus non ſolùm in extrema neceſſitate conſtitutis, ſed etiam in gravi. Et quid eſt faciendum, ſi Prælatus neget licentiam ſubdito, ut extra clauſtra ſubveniat Parentibus graviter tantum indigentibus, an poſſit ſubditus de bonis ſibi in uſum conceſſis Parentibus ſubvenire, vel debet ad illa donanda procurare licentiam? *Ex part. 3. tractat. 2. reſolution. 90. pagin. 96*

212 An ſtante decreto Clem. VIII. *de reformation. regular.* poſſint hodie ſuperiores præbere licentiam ſubditis ex juſta aliqua cauſa extra clauſtra permanendi abſque conſenſu Summi Pontificis. Et an poſt decretum Clemen. VIII. & Urbani VIII. ſi Prælatus faceret alicui poteſtatem foras degendi, poſſit hic tuta conſcientia remanere. Et an ante prædicta decreta aſſereretur poſſe Generalem facere facultatem Fratri alicui inquieto, & inſolenti, qui propter delicta ſua condemnatus fuit ad triremes, & ab his poſtea reſtitutus, ut poſſit Eremiticam regulariter vitam ducere, vel in aliquo hoſpitali, vel Eccleſia, præſtita per eum obedientia Ordinario loci, ſeu Generali ipſi. *Ex part. 10. tractat. 11. & Miſc. 1. reſ. 30. ibid.*

213 An in aliquo caſu poſſint ſuperiores regularium uti ſcientia habita in confeſſione, non obſtante decreto Clem. VIII. & an dictum decretum obliget ſub mortali. *Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. reſol. 202. pag. 96*

214 An poſt decretum Clem. VIII. detur caſus, in quo ſuperiores regularium poſſint uti notitia habita in confeſſione ſubditorum. Et an ſi Confeſſarius ſcit ex notitia habita in Confeſſione, quod quædam mulier Nobilis, quando vocat Confeſſarios in domum ſuam ad confitendum, ſæpius illos ſollicitat, quæritur, an ab ipſa vocatus poſſit ſe excuſare propter periculum labendi in peccatum, licèt nullam habeat idoneam excuſationem. *Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. reſ. 15. pag. 97*

215 An vocales noſtræ religionis poſſint licitè abeſſe à capitulis? Et quid de Cardinalibus. Et quid eſt ſentiendum de Senatoribus, Conſiliariis, & Decurionibus Civitatis. Et an vocalis peccet mortaliter, ſi ſe abſentet à Capitulo, quando licèt tractanda ſit res magni momenti, ipſe tamen ſcit concludendam eſſe, nec poſſe cum ſuo voto adjuvare, niſi illud dicendo inquietudinem, periculum notabilis damni rixas, & notas ſingularitatis, & proterviæ acquirere. Et quid eſt dicendum, ſi vocalis rem injuſtam concludendam ab aliis poſſit cum ſuo voto impedire. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 6. pag. 98*

216 An ſint habendi tractatus ante electionem. *Ex p.2.tr.16. & Miſc. 2.reſ.35. alias 37.pag.99*

217 An in electionibus, ſi vota ferantur ſub conditione, vel perſonis incapacibus habenda ſint pro nullis, itaut qui à majori parte aliorum votorum fuerit electus, rectè ſit electus. Quod idem dicendum eſt in ſcrutinio per ſchedulas celebrato, ſi reperiatur aliqua ſchedula alba; tunc enim ea rejecta, ac ſi non eſſet, cætera vota numerantur. *Ex p.8. tr.7. & Miſc. reſ.77. ibid.*

218 An regulares teneantur eligere in ſuperiores digniores. Et quid quoad Abbates perpetuos, & Generales. Et an, ſi ad ſolùm generalem pertineat eligere ſuperiores, obligetur ad eligendum digniores, vel æquè dignos. *Ex p.11. tr.4. & Miſc.4. reſ.37. pag.99*

219 An regulares pecuniam relictam cum onere perpetuo celebrandi Miſſam poſſint implicare ſuper bona Monaſterii exempta à ſimili onere. Et an ex prædicta pecunia poſſit extingui cenſus Monaſterii, vel emere alicujus cenſum, aut alterius annui redditus, aut reædificare Eccleſiam, vel Monaſterium. *Ex p.9. tr.6. & Miſc. 1. reſ.25. alias 26. pag.100*

220 An regulares, quando adire non poſſunt Summum Pontificem, vel ſacram Congregationem, debeant pignorare vaſa, lampades, candelabra argentea cum licentia Epiſcopi. Sed circa hoc aliqua alia valdè notanda, & in mente tenenda pro caſu occurrente explanantur. *Ex p.5. tr.13. & Miſc.2. reſ.6. ibid.*

221 Ad quam ſummam debet aſcendere res, ut pretioſa dicatur ad effectum, ut Prælatus illam non poſſit alienare. Et an reliquiæ ſanctorum non poſſint alienari, itaut comprehendantur ſub bonis mobilibus pretioſis prohibitis ſine debita ſolemnitate. Et an poſſit fieri permutatio ab una Eccleſia ad alteram abſque ſolemnitate. Et alii duo caſus circa hoc in §.4. & 5. hujus reſolutionis explanantur. Et tandem notatur non poſſe regulares, inconſulta ſacra Congregatione, accipere pecunias ad cambium, vel mutuo cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis. *Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſc.223. pag.102*

222 An ſi Conventus, vel particularis religioſus conſignaret in Bancho pecuniæ quantitatem cum favore, poſſit ex inde extracta illam diſtrahi, non obſtante Paulina, & decreto ſacræ Congregationis. Et an cenſus computetur inter mobilia, & pecunia retracta ex redemptione cenſus Eccleſiæ poſſit diſtrahi abſque facultate Apoſtolica. *Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. reſ. 52. ibid.*

223 An ſi quis furatus eſt librum hiſtoriarum ex bibliotheca regularium, ſi habet animum ſolvendi pretium duplicatum, peccaverit, & adhuc teneatur ad reſtitutionem dicti libri. *Ex part. 10. tr. 13. & Miſc.3. reſ.44. pag.103*

224 An religioſi peccent mortaliter aſſiſtendo agitationibus taurorum. Et an in iſta prohibitione comprendantur religioſi ſacris ordinibus initiati, vel religioſi ſacris ordinibus non initiati, vel religioſi laici. Et quid de Novitiis, & Monialibus. equitibus Militarium Ordinum, etiam minoribus Ordinibus fuerint inſigniti. Et an Canonici regulares, & Fratres Clerici ordinum Militarium ſine dubio comprehendantur, quia verè ſunt regulares. Et an ſaltem peccent venialiter Clerici Sacerdotes, & beneficiarii aſſiſtentes agitationibus taurorum. Et an ſit peccatum mortale tauros in circo, vel in foro agitare feſtivis diebus. Et quid, ſi extra forum, vel circumagitatio fiat per plateas, & calles civitatis funibus longis pedes, vel cornua tauri ligati. *Ex part. 11. tract. 4. & Miſc. 4. reſ.11. pag.103.*

225 An prohibitum ſit regularibus ſtudium juris civilis. Et notatur, quod ſufficit licentia Prælati facta religioſo ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus conventus, ſed ut plurimum conſilium, quod quidem non tenetur ſequi. *Ex p. 3. tr.2. reſ.79. pag.104*

226 An generales regularium poſſint, non obſtante Bulla Gregor. XV. edita anno 1623. & Urbani VIII. anno 1631. præbere ſubditis licentiam legendi libros prohibitos. *Ex p.5. tr.13. & Miſc. 1. reſ.49. ibid.*

227 An regulares poſſint eligere in judices conſervatores Prælatos aliarum Religionum. *Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. reſ.26. p.104*

228 An in exemptione ſolvendi decimas proſit communicatio privilegiorum, qua inter ſe gaudent regulares. *Ex p.10. tr.12. & Miſc. 2. reſ. 50. alias 49. pag.105*

229 An exemptio ragularium non ſolvendi decimas extendatur ad bona empta, donata, locata, & in emphyteuſim habita. *Ex p. 10. tr.12. & Miſc.2. reſc.51. alias 50. pag.106*

230 An coloni, & arrendatarii agrorum regularium gaudeant eorum privilegiis non ſolvendi decimas. *Ex part.10. tr.12. & Miſc.2. reſ.52. alias 51. pag.106*

231 Obſervantur aliqua circa privilegia regularium non ſolvendi decimas. Et notatur, quòd privilegia regularium eximentia à ſolutione decimarum extenduntur non ſolùm ad prædia tempore conceſſionis jam acquiſita, ſed etiam ad acquirenda; & ad prædia non ſolùm culta uſque ad illud tempus, ſed ad novalia culta poſt conceſſionem privilegii. Et an regulares amittant hæc privilegia per non uſum 40. annorum, vel per privilegium Eugenii IV. neceſſarium ſit ſpatium centum annorum. Et an hæc privilegia à regularibus renunciari poſſint. *Ex p. 10. tr.12. & Miſc.2. reſ.53. alias 52. pag.107*

232 An quidam regularis, qui mactavit vaccam incurrerit pœnas Bullæ Urbani VIII. editæ die 28. Aprilis 1633. contra præſumentes mactare animalia agrorum culturæ inſervientia in Regno Siciliæ. Et an ignorantia etiam vincibilis, & craſſa excuſet. Et explanatur, quòd ignorantia probatur per juramentum. *Ex p.4. tr.4. & Miſc. reſ.187. ibid.*

233 An licitum ſit legatum annuum Fratribus Minoribus relictum pro infirmaria: & de aliis legatis agitur pro dictis Fratribus. *Ex p.3. tr.2. reſ.33. pag.108*

234 An Fratres Minores poſſint recipere anniverſaria perpetua, & legata perpetua annuorum redditum pro fabrica Eccleſiæ, vel alio uſu divini cultus. Et an ſi aliquis inſtituatur hæres cum onere, ut hæreditatem vendat, & pretium in Fratrum Minorum neceſſitatibus convertat, teſtamentum ſit validum. Et an non ſolùm in hunc modum hæres poſſit inſtitui, ſed etiam cum onere, ut quotannis in perpetuum det aliquid prædictis Fratribus Minoribus ſive in ſuſtentationem, ſive pro Eccleſia, domo, & ſimilibus. Et notatur, quòd ſi Fratribus Minoribus res aliqua immobilis relinquatur à teſtatore abſolutè, nihilominus legatum valet, & pretium, vendita hæreditate, vel re aliqua alia, debet dari Fratribus Minoribus. *Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. reſ.67. alias 65. ibid.*

235 An poſſit fieri legatum alicui religioſo profeſſo cum conditione, ut nihil acquiratur Monaſterio. Et aliqua alia circa hoc adnotantur. *Ex p.3. tr.2. reſ.34. pag.109*

236 An religioſus, ſi perſuadeat moribundo, ut ſepulturam eligat in ſua Eccleſia, incidat in aliquam pœnam, excommunicationem, & peccatum. Et quid eſt dicendum, ſi religioſus induceret moribundum ad ſepeliendum ſe in aliena Eccleſia. *Ex p.5. tr.3. reſ.101. pag.109*

237 An religioſi morientes extra Monaſterium, ubi ſunt ſepeliendi. Et notatur, quòd tenentur expenſas factas in Monachi ſepultura ſolvere, ſi in Parochiali Eccleſia ſepelitur. *Ex part.5. tract.3. reſ. 110. ibid.*

238 An ſæcularis hoſpes regularium, ſi inter illos moriatur, ſepeliendus ſit in eorum Eccleſia, vel in Eccleſia Parochiali, in qua ſitum eſt Monaſterium. Et docetur, quid agendum ſit de ſuis familiaribus, & ſervitoribus, modo tamen dicti actualiter religioſis inſerviant, aut in locis religioſorum commorentur, & ſub eorum obedientia vivant. Et an ſæcularis fœmina exiſtens in Monaſterio Monialium, ſi in fine vitæ velit ſepeliri extra Eccleſiam Monialium ſpectet ad Parochum, vel ad Confeſſorem Monialium aſſociare cadaver, & percipere quartam funeralem, & alia jura ratione ſepulturæ. Idem eſt de puellis degentibus intra Monaſterium cauſa educationis. Et notatur, quòd pro novitio moriente apud conſanguineos, vel alios extra Conventum, ſi in Monaſterio ſuorum regularium ſepeliatur, non debetur quarta Parocho, ſub cujus Parochia mortuus eſt. *Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. reſ.62. pag.110*

239 An regulares, quando accedunt ad funera mortuorum, debeant adire Eccleſiam Parochialem, vel accedere ad domum defuncti. Sed difficultas eſt, quando Capitulum Cathedralis intervenire debet, an omnes Clerici ſæculares, & regulares, & omnes confraternitates accedere ad funus volentes debeant congregari in Cathedrali ad levandum Capitulum. Et quid de jure, & conſuetudine. Et aliqua alia notabilia, & curioſa circa hoc adnotantur, & tandem explanatur, quòd regulares monere, & expectare debent Parochum in ſupradicto caſu quo requiſito, & expreſsè venire recuſante, licet eiſdem regularibus, etiam ipſo invito, cadaver ad propriam Eccleſiam transferre. *Ex part. 11. tr. 8. & Miſc.8. reſ.65. pag.110*

240 An peccata fornicationis inter regulares dicantur contra bonum publicum. Et an quando fornicatio committeretur ſemel, vel bis, tunc dici non debere vergere in perniciem publicam, & ita etiam in caſu fortiori de crimine nefando. Et an in his omnibus adhibenda ſit correctio fraterna, quando ſperatur, ut in caſu hæreſis, & ſollicitationis. *Ex p.3. tr.2. reſ.69. pag. 111*

241 An ſi religioſus, vel Monialis in delectationem moroſam conſentiat, violet votum caſtitatis. *Ex p.7. tr.11. reſ.34. pag.111*

242 An regularis, qui ſuadet alteri regulari, ut adulterium perpetret, peccent contra votum caſtitatis. Et docetur Monialem, vel in ſacris conſtitutum propriis actibus ſæcularem polluentem ſine propria delectatione ſatisfacere in confeſſione, ſi dicat, tangens impedire alium pollui, ne tenetur explicare ſuum ſecretum. Et qui pollutus eſt, ſufficit dicere, alienis tactibus pollutus ſum, non explicans viri, aut mulieris ſæcularis, vel regularis. *Ex p.7. tr.11. & Miſc.2. reſ.27. pag.112*

243 An ingreſſus mulierum in clauſtra virorum regularium prohibeatur ſub peccato mortali. Et an hoc prohibitum ſit in Bulla S. Pii V. & Gregorii XIII. itaut non excuſentur à mortali excommunicatione. Et notatur fœminas, quæ in caſibus permiſſis ingreſſæ ſunt in aliqua loca Monaſterii excuſari ab excommunicatione, etiamſi poſtquam ingreſſæ ſunt, ad ulteriora loca progrediantur, &c. *Ex part. 4. tract. 4. Miſc. reſ. 179. ibid.*

244 An hodie mulieres poſſint ingredi clauſtra regularium comitando proceſſiones. Et an hoc prohibitum ſit in conſtitutionibus S. Pii V. & Gregorii XIII. *Ex part. 7. tract. 12. Miſc. 3. reſ. 6. alias 4. pag. 113*

245 An mulieres poſſint ingredi clauſtra regularium, quando ſit lotio pedum in die Jovis ſancti, vel datur habitus, vel profeſſio alicui novitio, vel ſepelitur defunctus abſque metu cenſurarum. Et in his eventibus, an poſſint fœminæ intrantes ingredi Capellas poſitas in clauſtro, quia hæ ſunt officinæ ſecretæ. *Ex part. 9. tract. 7. & Miſc. 2. reſ. 52. aliàs 51. pag. 113*

246 An pœna privationis Officiorum, & inhabilitatis ad illa, lata in Bulla S. Pii V. contra introducentes fœminas in Monaſterio incurratur abſque judicis ſententia. Et notatur generales, & Provinciales religionis poſſe diſpenſare in ſupradictis pœnis, non autem confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ. Et an præter dictas pœnas introducentes fœminas in Monaſterii incurrant ſuſpenſionem à divinis, & excommunicationem S. Pii V. Pontifici reſervatam, de qua Epiſcopus, etiamſi ſit occulta, non poſſit abſolvere, quod etiam idem dicendum eſt de Confeſſario virtute Cruciatæ. *Ex p. 3. tr. 2. & reſ. 66. ibid.*

247 Quidam regularis ex tranſgreſſione Bullæ Pontificiæ inciderat in privationem vocis activæ, & paſſivæ, queritur, an teneatur in conſcientiam petere diſpenſationem ante judicis ſententiam. Et an Prælati regulares diſpenſare poſſint cum propriis ſubditis ſuper privatione vocis activæ, & paſſivæ, aut Officiorum, Dignitatum, & nec-non in inhabilitatione ad ea, aliis quæ ſimilibus pœnis Eccleſiaſticis, quæ contrahuntur ex aliquo delicto ſub dictis pœnis prohibito à Summ. Pontif. vel aliis regularium ſuperioribus. Et quid, ſi hæc fuerint impoſita à ſacra Pœnitentiaria in pœnam cujuſdam delicti. *Ex par. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſ. 47. ibid.*

248 An omnia vivæ vocis oracula conceſſa regularibus ſint hodie ſublata. *Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 61. pag. 114*

249 An vivæ vocis oracula regularibus conceſſa, hodie non obſtante Bulla Urbani VIII. & Greg. XV. adhuc minimè revocata cenſeantur. *Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. reſ. 26. aliàs 24. pag. 115*

250 An vivæ vocis oracula regularibus conceſſa hodie ſint ablata, & extincta. *Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. reſol. 45. pag. 116*

251 An privilegia Mendicantium revocentur per Bullam Cœnæ Domini. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 10. pag. 117*

252 An poſt Concilium Tridentinum omni modo exemptionis regurium privilegia confirmata ſint. *Ex par. 11. tract. 3. & Miſc. 3. reſol. 5. pag. 118*

253 An clauſula ex certa ſcientia appoſita in Bullis Pontificiis confirmantibus privilegia regularium reviviſcere faciat, & innovet, privilegia revocata. *Ex part. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſol. 7. pag. 119*

254 An Bulla S. Pii V. quæ incipit, *Et ſi Mendicantium Ordines*, ſub 17. Kal. Junii 1567. fuerit revocata per aliam Bullam Gregor. XIII. quæ incipit. *In tanta, &c. Ex p. 3. tr. 2. reſ. 107. pag. 120*

255 An Bulla S. Pii V. quæ incipit, *Et ſi Mendicantium*, & quæ ampliſſima regularium privilegia continet, fuerit revocata per Bullam Gregor. XIII. quæ incipit. *In tanta, &c. Ex part. 11. tr. 2. & Miſc. 2 reſ. 6. ibid.*

256 An regulares poſſint uti ſuis privilegiis, etiamſi contra illa habuerint contrarium uſum. Et an privilegia regularium per non uſum non præſcribantur niſi per certum annos. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 88. pag. 121*

257 An regulares communicantes in privilegiis communicent in pœnis illius Ordinis, de cujus privilegiis participant. Et docetur privilegium communicabile poſſe ab aliis regularibus exhiberi, quaſi ſub nomine propriæ religionis tranſcriptum, & conceſſum abſque nota falſitatis. *Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. reſ. 56. aliàs 55. ibid.*

258 An Clerici regulares, vulgò dicti Theatini gaudeant privilegiis conceſſis aliis religionibus. *Ex part. 10. tract. 16. & Miſc. 6. reſ. 91. pag. 122*

259 An aliæ religiones gaudeant privilegiis conceſſis Societati JESU cum limitatione, ne illis aliqua religio communicet. Et ideò per privilegia conceſſa dictæ Societati poſſint alii Regulares ordinari abſque interſtitiis & extra tempora, & abſque examine de cantu, ab Epiſcopo, & ſimilia. Et notatur, quòd quando Pontifices conceſſerunt privilegia Societatis JESU, tali modo, ut ſubditi illius non communicant illis, niſi concedatur illis à ſuo Generali, hæc limitatio non ligat alios Regulares, ſed inconſulto ſuo Generali gaudent illis privilegiis. *Ex par. 3. tract. 2. reſ. 81. pag. 124*

260 An Regulares aliarum Religionum poſſint uti privilegiis Societatis JESU, quæ conceduntur aſſignatis tantum à P. Generali. Et an Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc minimè deputati fuerint. *Ex part. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 46. pag. 124*

261 An derogatio in ampliſſima forma privilegiorum Societatis JESU, & noſtræ Religionis valeat, & præjudicet, ſi non fuerit dictis Religionibus intimata, & inſinuata. Et quinam ſunt, qui poſſunt uti privilegio Clement. VII. conceſſo Clericis S. Sylveſtri de Urbe, alias vocantur Theatini, dicendo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos aſſignatos à Prælato cum ſeptem Pater noſter, & bis Symbolum Apoſtolicum loco Horarum Canonicarum. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 68. ibid.*

262 An derogatio in ampliſſima forma privilegiorum Societatis JESU præjudicet, ſi non fuerit ei inſinuata, & intimata. Sed difficultas eſt, an validè poſſit Pontifex privilegia Societatis JESU revocare non ſervata forma, quæ ex Bulla Gregor. XIII. in revocatione requiritur. *Ex part. 7. tract. 10. & Miſc. 1. reſol. 29. pag. 125*

263 An Confeſſores Regulares poſſint extra Sacramentum Pœnitentiæ abſolvere à cenſuris ratione ſuorum privilegiorum. Et an hoc etiam procedere debeat in confeſſariis ſæcularibus quando abſolvunt excommunicantum virtute Bullæ Cruciatæ. Et quid eſt dicendum in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, juramento, & petitione debiti, an hoc extra Sacramentum Pœnitentiæ Regulares facere poſſint. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 20. Et ad pedem litera in prædicta p. 3. tr. 4. reſ. 63. Sed hic una tantum transferebitur, pag. 125*

264 An excommunicatio incurſa per Duellum poſſit abſolvi à Regularibus, virtute ſuorum privilegiorum. Et an in hac excommunicatione, ſi delictum eſt occultum, & non deductum ad forum contentioſum poſſit Epiſcopus diſpenſare toties quoties. *Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 103. pag. 125*

265 An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere ab excommunicatione contracta per duellum. Et an confeſſarii Regulares degentes in Regno Siciliæ non includantur in decreto Clement. VIII. ita ut poſſint abſolvere duellantes ab excommunicatione. *Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſ. 45. pag. 126*

266 An ſi excommunicatus ab homine efficiatur Religioſus, poſſit ab ejus Prælato abſolvi virtute ſuorum privilegiorum. Et an virtute conceſſionis Clement. VIII. poſſint dicti Prælati abſolvere ingredientes Religionem ab omnibus cenſuris Papæ reſervatis. Et an excommunicatus per ſententiam ab aliquo Epiſcopo poſſit abſolvi, ſi domicilium mutet ab iſto Epiſcopo. Et notatur, quòd hæc tamen locum non habent, in eo, qui cum excommunicato communicat in crimine crimiuoſo. *Ex part. 7. tract. 11. & Miſc 2. reſ. 46. ibid.*

267 An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere à caſibus Papalibus, à quibus Epiſcopus abſolvit ratione neceſſitatis, vel impotentiæ adeundi Summum Pontificem. Et infertur confeſſarium vigore Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi poſſe quidem commutare vota Caſtitatis, & Religionis, ſcilicet pœnalia, conditionalia, partialia, temporalia, & in quibus Epiſcopus jure Ordinario diſpenſare poteſt. *Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. reſ. 62. aliàs 61. pag. 127*

268 An Regulares ex confirmatione privilegiorum poſſint hodie abſolvere à quinque caſibus Papalibus exceptis in Decreto Clement. VIII. Urbani VIII. ac etiam à caſibus Epiſcopo reſervatis. *Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 22. pag. 127*

269 An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere à Cenſuris ab Epiſcopo reſervatis, non obſtante Decreto Clement. VIII. & Cardinalium declaratione. Et an poſſint Regulares excommunicationem reſervare, non obſtante quodam motu proprio Clement. VIII. in quo abſtulit Prælatis Regularibus facultatem peccata reſervandi. Et in textu hujus reſolutionis alii quinque caſus valdè notandi, & in promptu tenendi diſcutiuntur. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 13. pag. 128*

270 An Regulares poſſint abſolvere à caſibus reſervatis Epiſcopo de jure communi. *Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 71. pag. 129*

271 An Regulares virtute privilegiorum poſſint abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis. Et aſſeritur, quòd privilegium inſertum juri communi non derogatur, niſi fiat expreſſa mentio ejuſmodi privilegii. Sed in §. ultimo hujus Reſolutionis adducitur ampliſſima derogatio privilegiorum facta ab Urbano VIII. ſub 5. Novembris 1631. *Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. reſ. 9. pag. 129*

272 An hodie poſt decretum Urbani VIII. die 27. Novemb. 1628. poſſint Regulares abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis. Et infertur, an ut leges Pontificiæ obligent in toto Orbe, neceſſarium ſit, ut publicetur, in omnibus Diœceſibus & Provinciis. Et docetur, quòd in derogatione generali privilegiorum non comprehenditur privilegium inſertum in corpore juris communis, ſi non fiat ejus ſpecifica derogatio. *Ex par. 9. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 50. aliàs 51. pag. 131*

273 Utrum decretum ſuper abſolutione à caſibus reſervatis deroget privilegiis confeſſariorum commorantium in hoc Siciliæ Regno, & Sardiniç. *Ex p. 2. tr. 17. & miſc. 3 reſ. 30. pag. 131*

274 An regulares virtute ſuorum privilegiorum poſsint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſsionem. Quod verò in dicto caſu dictum eſt de regularibus virtute privilegiorum, dicendum eſt de Bulla Cruciatæ, & Jubilæo, quia per ea confeſſarii commutant vota. Et notatur non oportere, ut commutans votum virtute noſtrorum privilegiorum ſit confeſſarius voventis & idem dicendum eſt, ſi vota diſpenſet. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 9. pag. 132*

275 An regulares poſsint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſsionem. Et quid de abſolutione cenſurarum. Et docetur, quòd quando quis operatur cum opinione probabili, operatur tutò & incidit per viam tutam, & tutas facit ſuas operationes. *Ex p. 4. tr. 4. & miſc. reſ. 8. ibid.*

276 An regulares poſsint commutare, vel diſpenſare votum peregrinationis ultra duas dietas. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 121. pag. 132*

277 An Regulares vigore privilegiorum poſsint diſpenſare ratione alicujus urgentis neceſsitatis in voto caſtitatis abſolvere, in quo

caſu poteſt Epiſcopus diſpenſare. *Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. reſ. 50. ibid.*

278 An votum caſtitatis emiſſum ante contractum matrimonium poſſit commutari virtute privilegiorum, quibus fruuntur Regulares, ut vovens poſſit petere debitum. Et quid ſuper hoc quoad Epiſcopum, Bullam Cruciatæ, & Jubilæum. Et docetur, quòd diſpenſatio ad petendum debitum poteſt fieri extra Sacramentum Pœnitentiæ, & in caſu neceſſitatis in abſentia. *Ex p. 11. tr. 8. & Miſc. 8. reſ. 16. pag. 133*

279 An confeſſores regulares poſſint diſpenſare cum his qui primo gradu affinitatis contraxerunt. *Ex part. 11. tract. 2. Miſc. 2. reſ. 27. ibid.*

280 An Confeſſarii regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus adhoc minimè deputati fuerint. Et notatur, quòd Provinciales concedentes alicui ſubdito licentiam, ut poſſit diſpenſare cum impeditis ad petendum debitum ab inceſto, vel voto, non poſſunt dictam licentiam revocare abſque juſta cauſa. Et an hæc licentia non expiret, quamvis Provincialis, qui eam conceſſus fuerit, moriatur. Et an hæc diſpenſatio ad petendum debitum poſſit fieri extra Sacramentum, & urgente neceſſitate in abſentia per ſcriptum. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 14. pag. 134*

281 An regulares poſſint diſpenſare in impedimento affinitatis ad petendum debitum inter conjugatos, & hoc virtute privilegiorum, præcipuè S. Pii V. Et an hoc ſit revocatum per particularem Bullam Urbani VIII. anno 1631. Et an Regulares debeant eſſe confeſſores deputati ad talem diſpenſationem faciendam per ſuperiorem Monaſterii. Et an dicta diſpenſatio debeat fieri in Sacramento Confeſſionis, & non extra: & in domibus, & Eccleſiis Religionis, & non extra *Ex p. 6. t. 8. & Miſc. 3. reſ. 32. ibid.*

282 An Confeſſarii Regulares poſſint diſpenſare ad petendum debitum cum conjugibus, qui intra ſe contraxerunt affinitatem ex inceſtu. Et an vigore alterius privilegii Julii II. poſſint hodie confeſſarii regulares diſpenſare in prædicto caſu abſque deputatione Provincialis, quod erat neceſſarium vigore privilegii S. Pii V. Et an conjugatis ignorantibus hoc impedimentum non ſit opus eos docere de hujuſmodi impedimento, maximè ſi nullus ſpectatur fructus. *Ex p. 10. t. 14. & Miſ. 4. reſ. 22. aliàs 20. pag. 134*

283 An Prælati regulares poſsint commutare, & diſpenſare vota Novitiorum. Et an prædicti Prælati Regulares, & Abbatiſſæ non poſsint irritare vota Novitiorum, & Novitiarum, ſed tantum commutare, & diſpenſare. *Ex p. 3. t. 2. reſ. 71. pag. 135*

284 An Generales Religionum poſsint diſpenſare cum ſubditis illegitimis ad Dignitates, & Officia ordinis extra Capitulum generale. Et an Generales ordinum poſsint dare licentiam Prioribus localibus, atque Provincialibus diſpenſandi cum illegitimis ad dignitates, & officia ordinis abſque Capitulo Generali, vel Provinciali. Et an legitimatus à Rege ſi intret in Religionem, non cenſeatur legitimatus ad Officia ordinis. Et an Sacerdos illegitimus diſpenſatus in ſæculo, & habens ibi beneficium Curatum, ſi Religionem intret, ſit diſpenſatus ad officia, & dignitates ordinis. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 102. pag. 135.*

285 An irregularitas ex defectu natalium tollatur per profeſsionem ſolemnem Religionis, non ſolùm quoad Sacros ordines, ſed etiam ad Prælaturas ſuſcipiendas. Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Prælaturas, & Dignitates in Capitulo generali, vel provinciali ex conſtitutione Gregorii XIV. Et an per profeſsionem Religionis deleatur etiam irregularitas ex uſu ordinis contracta, ut ſi illegitimus in ſæculo abſque diſpenſatione ad ordines promotus fuiſſet. *Ex p. 4. tract. 2. reſ. 65. ibid.*

286 An illegitimus per profeſsionem cenſeatur ipſo facto diſpenſatus ad omnes Dignitates Religionis. Et an ſi illegitimus in Prælatum eligatur à ſciente illegitimitatem ejus, & potente diſpenſare ſuper ea, hoc ipſo cenſeatur diſpenſatus ſaltem quoad forum conſcientiæ, & ſecus dicendum eſt quoad forum externum. Et an Religioſus diſpenſatus ad gradus, honores, & dignitates ordinis neceſſe ſit, quòd exprimat qualitatem illegitimitatis, (an ſcilicèt ſit ſpurius, naturalis, Sacrilegus, aut inceſtuoſus..) Et curſim docetur, quòd jus Canonicum Religioſos illegitimos, hoc ipſo quòd ſolemnem faciunt profeſsionem, reddit habiles ad recipiendos Ordines Sacros. Et an diſpenſatus ad dignitatem inferiorem, vi talis diſpenſationis eligi poſsit etiam ad dignitatem ſuperiorem. Et docetur diſpenſatum ad Prioratum, Provincialatum, & omnes alias dignitates Religionis non poſſe eſſe Generalem Religionis ſine nova diſpenſatione. Et an illegitimus diſpenſatus in ſæculo ad omnia, & qualiacumque beneficia, hoc ipſo non poſsit eligi ad Prælaturas, ac dignitates Regulares. Et quid è contra, an diſpenſatus ad dignitates Regulares non cenſeatur diſpenſatus ad di-dignitates ſæculares. *Ex p. 10. t. 13. & Miſc. 3. reſ. 39. ibid.*

287 An Superiores Religionum Monachalium, Mendicantium & aliorum poſsint cum ſuis ſubditis illegitimis non ſolùm ad Prælaturas inferiores, ſed etiam ad Generalatum virtute ſuorum privilegiorum diſpenſare. Et an ſaltem Generales Religionum poſsint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Generalatum. Et deducitur quòd illegitimus diſpenſatus ad ordines, cenſetur tantum diſpenſatus ad Minores. Et quid, ſi in diſpenſatione dicatur ad omnes Ordines. Et ſi illegitimuseſſet diſpenſatus, ut poſsit obtinere beneficia, an talis diſpenſatio non intelligatur, nec extendatur ad beneficia Curata. Et quid eſt ſentiendum ſi in diſpenſatione apponerentur hæc verba, *ad quæcumque beneficia* Et docetur, quòd in decretis, & reſcriptis Pontificiis verba aliquid operari debent, & non ſolùm verbum, & quælibet dictio non debent ſine effectu aliquid operandi apponi, ſed etiam quælibet Syllaba. Et aſſeritur, quòd licèt ipſa diſpenſatio odioſa ſit ac ſtrictè interpretanda, poteſtas tamen diſpenſandi latè interpretanda venit. Et advertitur, quòd diſpenſatus ad omnes, ſeu quaſcumque dignitates non cenſetur diſpenſatus ad Epiſcopatum. Et an privilegia contraria juri communi ſtrictè, vel latè ſint interpretanda. Et an privilegia Regularibus conceſſa abſolutè, pro utroque foro conceſſa intelligantur. Et aſſeritur, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt eligi in Epiſcopum, Card ina'em & Papam. Et an privilegia dubia Regularium, dubietate orta ex ambiguitate verborum, & juriſconſultorum interpretatione in favorem Regularium ſint intelligenda. *Ex par. 10. tr. 9. reſ. unic. pag. 136.*

288 An ejecti à Religione, vel dimiſſi à Superioribus ex Societate JESU reincidant in irregularitatem ex defectu natalium, ita ut non poſſint exercere ordines receptos, nec ad alia promoveri. Et quid dicendum eſt de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem, an poſſit poſt latam ſententiam in ſæculum rediens exercere ſuſceptos ordines, & ad alios promoveri. Et notatur profeſſionem non ſolùm tollere irregularitatem quoad ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad ordinum uſum ſuſceptorum. Et an ex declaratione Sacræ Cardinal. Congregationis ejecti à Religione, & extra illam degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi, aut moderandi. *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 66. pag. 141*

289 An ſpectet ad Prælatos Regulares judicare circa ſuos ſubditos, an defectus corporis ſit ita notabilis, ut inducat irregularitatem, vel non. Et an qui aures non habet, ſit irregularis. Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio corporis proveniente, ut v. g. cum illo, qui digito caret, non tamen pugillari vel pollice; qui caret oculo dextro, vel ſiniſtro, auribus, vel pede, & ambulat cum pede ligneo, vel habet manus tremulas, &c. *Ex p. 4. tr. 2. reſ. 73. pag. 142*

290 An Prælati Regulares quoad ſuos ſubditos poſſint diſpenſare ſuper infamia juris etiam publica. *Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 91. ibid.*

291 An Prælati Regulares uti poſſunt privilegio Concilii Tridentinini *cap. 6. ſeſſ. 24.* de Reformat. quoad diſpenſandum & abſolvendum ſuos ſubditos. Et an ſub nomine Epiſcopi in dicto Concilio comprehendatur Vicarius generalis. *Ex part. 7. tract. 2. reſ. 5. ibid.*

292 An Superiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Et quid, ſi ſit occultum. Et an hoc etiam extendatur ad Nuvitios. Et adducitur inſigne privilegium Pauli III. pro religioſis ubi conceditur, ut in ſingulis annis primo die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſent cum omnibus ſubditis in omni irregularitatè quavis occaſione, vel cauſa contracta. Et an dicti Prælati Regulares poſſint vigore privilegiorum diſpenſare ſuper bigamia vera, vel interpretativa. *Ex p. 3. tr. 2. reſ. 45. pag. 143*

293 An Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex homicidio voluntario occulto provenieute. Et an mortuo, vel amoto Priore Vicarius Sede vacante poſſit ſuper hoc ipſum diſpenſare. Et an Prælati Regulares Ordinum Mendicantium poſſint cum ſuis ſubditis diſpenſare in irregularitatibus provenientibus ex publico delicto, & ad forum contentioſum deducto præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum. *Ex par. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſ. 41. pag. 143*

294 An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Et an ſit probabile non incurri irregularitatem per homicidium omninò occultum, quod ſcilicet nulla ratione probari poſſit in judicio, neque in notitiam hominis venire, niſi ex confeſſione ipſius occiſoris. Et curſim infertur, quòd excommunicatus, aut ſuſpenſus ex delicto omninò occulto non tenetur abſtinere ſe ab uſu ordinis, ne ſe prodat. Et quæritur, an reſtrictio facta in Tridentino *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 6.* ne diſpenſent Epiſcopi ſuper irregularitate ex homicidio voluntario occulto, extendatur ad mandantes, aut conſulentes tale homicidium. Et an idem dicendum ſit de conſulente mutilationem; vel an conſulens mutilationem non ſit irregularis. *Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. reſ. 38. pag. 144*

295 An regulares poſſint diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio occulto. *Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. reſ. 26. pag. 145*

296 An ſaltem irregularitas veræ bigamiæ, & interpretativæ ſit diſpenſabilis à Prælatis regularibus cum ſuis ſubditis. Et an bigamia præfata poſſit diſpenſari à quocumque confeſſario ordinis ex privilegio Sixti V. Et an ſaltem Generales religionum poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in bigamia ex conceſſione Sixti IV. facta Carthuſienſibus. Et an Prælati regulares per quandam conceſſionem Pauli III. poſſint ſemel ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſare cum ſuis ſubditis in omni irregularita-

gularitate quavis occaſione, vel cauſa contracta, ubi nihil excepit, neque bigamiam, neque homicidium volutarium, &c. de qua in Bullario. Et notatur poſſe prædictos Prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper bigamiam ſimilitudinariam eo modo, quo poſſunt Epiſcopi cum ſuis ſubditis. *Ex p.4. tr.2. reſ.63. pag.* 146

297 An Prælati regulares poſſint abſolvere ſubditos ſuſpenſos propter ordines ſuſceptos antè legitimam ætatem, vel abſque licentia, vel per ſaltum. *Ex p.3. tr.2. reſ.85. pag.* 146

298 An Superiores regularium poſſint abſolvere ſubditos ab excommunicatione incurſa ob Symoniam contractam in ordine, vel beneficio. Nec enim poſſint cum illis diſpenſare in ſuſpenſione, quæ incurritur ratione ſymoniæ in ordine ſuſcepto, imò nec diſpenſare poſſint in irregularitatem ob talem ſymoniam contractam etiamſi Symoniacus ſit occultus. Et an ſit probabile ſymoniacum occultum non incurrere irregularitatem. Et an privati regulares poſſint hodie abſolvere Clericum ſymoniacum in ordine, vel beneficio ad ſe venientem pro confeſſione Sacramentali audienda. Et an id poſſint confeſſores Societatis JESU per privilegium conceſſum à Paulo III. per quòd Papa concedit illis Patribus, (ac proinde cum illis communicantibus,) ut pœnitentes ad ſe venientes poſſint abſolvere ab omnibus cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ. *Ex p.* 10. *tr.* 15. *& Miſc.* 5. *reſ.* 8. *ibid.*

299 An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ in Cœna Domini. *Ex p.3. tr.2. reſ.72. pag.* 147

300 An regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitatem ortam ex delicto; v. g ſi Sacerdos excommunicatus celebraſſet, vel ſuſpenſus Sacros ordines ſuſcepiſſet. Idem dicendum eſt de quibuſcumque Sacerdotibus electis ab ipſi pœnitentibus virtute Jubilæi: aut Bullæ Cruciatæ. Et notatur, quòd abſolutio, ſeu diſpenſatio ſuper his irregularitatibus dari poteſt extra confeſſionem, quamvis in Bullis, ſeu privilegiis dicatur, quòd pœnitens abſolvatur, audita prius diligenter confeſſione. *Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. reſ.* 50. *ibid.*

301 An regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus, & Clericis in omnibus irregularitatibus ab ipſis contractis, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare. Et pro praxi hujus quæſtionis octo diverſi caſus curſim in textu hujus Reſolutionis adducuntur. *Ex p.* 11. *tr.* 4. *& Miſc.4. reſ.3. pag.* 148

302 An regularis interrogatus à Viſitatoribus de obſervantia regulari teneatur ſub mortali reſpondere. Et deducitur, quòd Prælatus in viſitationibus tenetur ſub mortali culpa interogare de obſervantia cæremoniarum, & conſtitutionum. Et an mendacium in judicio tam exteriori, quàm in foro conſcientiæ ſit peccatum mortale, etiam circa illa, ad quæ reus non tenetur. *Ex p.* 10. *tr.* 15. *& Miſc.* 5. *reſ.* 32. *pag.* 149

303 An Conſuetudo contra regulam, & conſtitutiones Religionis excuſet ab eorum obſervantia. Et aſſeritur, quòd non ſolùm conſuetudo 40. ſed etiam 10. annorum ſufficit ad abrogandam legem non ſolùm Civilem, ſed etiam Canonicam. Et curſim docetur, non obſtante quòd multum tempus Regula fuerit relaxata, poſſint poſtea Superiores illam reducere ad priſtinum ſtatum. *Ex p.* 10. *tr.* 15. *& Miſc.* 5. *reſ.* 6. *pag.* 149

304 An ex vi Regulæ ſit prohibitum ſub peccato mortali Fratribus Minoribus in biga, vel quadriga ambulare. Et an ex vi prædictæ Regulæ ſit prohibitum Minoribus ſuper humeros tamen hominum, (ut apud Indos) vel lectica, aut ferculo ab homnibus geſtari, ut ſepiſſimè fit in Neapoli. Et an ſit culpa mortalis, ſi aliquis ex Fratribus Minoribus ire in curru à bobus tracto. Et notatur, quòd non eſt laudabile ex Fratribus Minoribus eligere Prælatum, qui actualiter, & antè officium equitatu indigeat: attamen ſi in medio Prælaturæ equitare indigeat, non tenetur ex vi Regulæ dimittere officium, ne equo uti cogeretur. Ex quo infertur non teneri ad jejunandum, qui fatigatus ex voluntario: imò damnabili exercitio, vel itinere jejunare non poſſit. Et an verò Fratres Minores equitando peccent tantum venialiter ratione parvitatis materiæ. Et an ſi aliquis ex Fratribus Minoribus hodie v. g. equitet, vel quadriget medium milliare, & poſt paucos dies aliud medium milliare, &c. an iſtæ parvæ materiæ poſtea inter ſe uniantur, ita ut conſtituant quantitatem notabilem ad incurrendum peccatum mortale, & ſecus ſi cum magno intervallo temporis equitent multoties medium milliare. Et adducitur, quòd ubi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem juris diſpoſitio, & quo ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſivè, ſed comprehenſivè. *Ex p.10. tr.11. & Miſc.1. reſc.27. pag.* 150

305 An Decretum Cardinalium editum contra Religioſos accedentes ad loquendum cum Monialibus obliget ad peccatum mortale. *Ex p.1. tr.10. reſ.22. pag.* 151

306 An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam Decreti Sacræ Congregationis editi Nonis Maii 1590. ultra pœnas impoſitas peccent etiam mortaliter. Et notatur, quòd non incurritur peccatum, neque pœna propter aliqua verba cauſa urbanitatis dicta, neque ſi quis Religioſus declaret aliquem caſum conſcientiæ Moniali alicui; neque ille, qui per interpoſitam perſonam loquitur cum Moniali. *Ex part.3. tranct.2. reſ.104. pag.* 151

307 An Regulares colloquentes cum Monialibus abſque licentia peccent mortaliter. Et curſim docetur, quòd ceſſante fine legis in aliquo caſu particulari ceſſat lex pro illo tunc, & pro illo caſu. *Ex part.* 10. *tract.* 13. *& Miſc.* 3. *reſol.* 26. *ibid.*

308 An Regulares colloquendo cum Monialibus abſque licentia peccent mortaliter. Et in conſequentia hujus quæſtionis aliæ curioſæ adducuntur, ſed jam omnes alibi latè appoſitæ ſunt in tomis, tractatibus, & Reſolutionibus earum annotationum in hoc novo ordine, & diſpoſitione. Et tandem quæritur, an quando Regulares loquerentur cum auſcultatricibus, vel aliis Monialibus ex officio intereſſentibus ad colloquium faciendum de licentia Superioris cum una Moniali determinata peccet mortaliter. *Ex par.* 10. *tract.* 14. *& Miſc.* 4. *reſ.* 54. *aliàs* 52. *pag.* 152

309 An Epiſcopus, ſtante Decreto Urbani VIII. poſſit negare licentiam Regularibus colloquendi per quatuor vices in anno cum Monialibus in primo, & ſecundo gradu ſibi conjunctis. Et quid eſt agendum, quando Religioſus neceſsitatem habet alloquendi Monialem, puta quia contractum habet celebrare, vel quid ſimile, & non videre præcisè conſanguineam ex urbanitate, an toties quoties opus fuerit, poſsit, licentiari ab ordinario, & licèt non ſit conſanguineus. Et an Religioſus, ſi loquatur, v. g. cum ſorore Moniali alio die à præſcripto in literis licentiæ an inquam, peccet mortaliter. Et an Novitio Equiti S. Joannis, vel alterius Religionis poſsit Epiſcopus concedere licentiam, ut poſsit loqui cum Monialibus ultra caſus prædictos adinſtar ſæcularis. *Ex par.* 10. *tr.* 14. *& Miſc.* 4. *reſ.* 52. *aliàs* 50. *pag.* 153

310 An licentia virtute Decreti Urbani VIII. conceſſa alicui Religioſo colloquendi cum Monialibus extendatur etiam ad ſocium. Et quid eſt agendum, ſi contingat Religioſum habentem licentiam accedendi ad colloquendum cum Monialibus, non poſſe accedere die ſtatuta, an ſit probabile ex vi dictæ licentiæ poſſe accedere alia die, ſi parum tempus intercedat. Et notatur, quòd ſi aliquis Regularis vult colloqui cum Moniali ſubiecta Regularibus propter licentiam Epiſcopi, opus ſit, ut adſit etiam licentia Superioris Regularis illius Monaſterii. *Ex part.* 9. *tract.* 7. *& Miſc.* 2. *reſ.* 33. *ibid.*

311 In licentiis, quæ conceduntur Regularibus, ut poſsint colloqui cum Monialibus, apponuntur quędam conditiones, quæritur, an earum adimpletio obliget ſub mortali. Et an Regularis poſsit loqui cum Matre, vel filia Moniali ſine licentia. *Ex par.8. tr.7. & Miſc. reſ.* 60. *pag.* 154

312 An regularis, obtenta licentia ab Epiſcopo colloquendi cum aliqua Moniali, poſsit hoc facere ſine aſsiſtentia Monialium auſcultatricum, (ut aſſerunt,) vel abſque eo, quod aſsiſtat, vel interſit ipſarum Confeſsarius. Et an ordinarius vigore Decreti Urbani VIII. teneatur dare licentiam Regularibus, ut poſſint adire Moniales conſanguineas. *Ex p.* 9. *tr.* 7. *& Miſc.* 2. *reſc.* 34. *pag.* 154

313 An in die Mercurii Quatuor temporum poſsit Epiſcopus vigore Decreti Urbani VIII. præbere licentiam Regularibus ad colloquendum cum Monialibus. Et notatur, quòd per prohibitionem factam, ne Regulares abſque expreſſa licentia accedant ad Monaſteria quarumcunque Monialium, non tollitur, quin ſine licentia prædicta poſsit Religioſus accedere ad dicta Monaſteria cauſa tractandi cum aliqua fœmina ſæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano. *Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. reſ.35. ibid.*

314 An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia incidant in Excommunicationem, quam Epiſcopus propoſuit contra tales. Et an tali caſu ſecluſo ſcandalo, non peccent mortaliter. *Ex p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 103. *pag.* 155

315 An Regulares accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis incidant in cenſuram latam ab Epiſcopo. Et quid, ſi accedant ad colloquendum cum non exemptis, ſed ſubjectis ditioni ordinariæ Epiſcopi. Idem eſt dicendum in utroque caſu de peregrinis, quod non incurrunt in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes, vel accedentes ad Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum, ſecus verò ſi excommunicationem pronunciet contra accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis, quia in iſta incurrunt etiam peregrini. *Ex p.10. tr.14. & Miſc.* 4. *reſ.55. aliàs* 53. *ibid.*

316 An Epiſcopi poſsint viſitare in ordine ad clauſuram Monaſteria Monialium Regularibus ſubjecta. *Ex par.11. tract.2. & Miſc.2. reſ.* 15. *pag.* 156

317 An Epiſcopus poſsit reſervare caſus circa clauſuram in ordine ad Moniales exemptas. Et an in dicto caſu contraverſionis ſint abſolvendæ ab ordinario, vel à Prælato regulari. Et an Moniales ordinario ſubjectæ ſubjaceant caſibus & cenſuris, quas ipſe ordinarius reſervat pro ſua Diœceſi etiamſi de his Monialibus non fiat expreſſa mentio in edicto reſervationis. Et an poſsit Prælatus Regularis pro Monialibus ſibi ſubditis reſervare caſus, & cenſuras, neque eſt opus, ut Prælatus id faciat cum Capitulo, cum Moniales Capitulum non habeant. *Ex p.10. tr.13. & Miſc.3. reſ52. pag.* 156

318 An Regularis explanans aliquem caſum conſcientiæ Moniali incidat in pœnas Decreti Sacræ Congregationis contra colloquentes cum Monialibus. Et an idem dicendum ſit, ſi Regularis accedat ad componendam aliquam ſeditionem exortam inter Moniales, vel ad conſolendam Monialem graviſsima triſtitia affectam, vel ad conſulandum in gravi concernente bonum Monaſterii, aut aliquòd pietatis opus, vel titulo urbanitatis, & ad alios ſimiles caſus. *Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. reſ.55. aliàs 54. pag.* 157

319 An

319 An Moniales admittentes aliquem intra ſepta Monaſterij, prætextu licentiarum incurrant excommunicationem? Et an pœna impoſita in Bulla Greg. VIII. imponatur tantum Abbatiſſis, & Abbatibus Conventualibus, & non Monialibus? *Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 31. alias 33. p. 157.*

320 An Moniales admittentes aliquem intra ſepta Monaſterij etiam ad malum finem incurrant aliquam excommunicationem, videlicet Concilij Tridentini, ſeſſ. 25. c. 5. de Regular.? Et an ſcribens literas Moniali, & mittens incidat in cenſuram adverſus colloquentes cum Monialibus? *Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2 Reſ. 32. alias 34. p. 157.*

321 An perſonæ Illuſtres, quæ obtinent licentiam à Papa ingrediendi Monialium Monaſteria aliquis vicibus cum electis Matronis, poſſint illas poſteà variare, ſi fuerint ſemel deſignata? Et an, qui habet licentiam ingrediendi aliqua Monaſteria, (modo quo ſupra) poſſit differre ingreſſum ad diem illam, in qua fortè Moniales illius Monaſterij habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in Refectorio, aut alio loco publico? Et aliqua alia adducuntur, quæ contingere poſſunt in reſcripto Pontificis, & ſupplicatione oratricis circa prædictas licentias, & praxim in illis. *Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 31. alias 29. pag. 157.*

322 An Epiſcopus poſſit dare licentiam, ut nupta intret in Monaſterium ob periculum vitæ? Immò in dicto caſu nupta intrans, an incidat in excommunicationem in Concilio impoſitam? Et quid de vidua bonæ famæ, quæ cupit honeſtatis gratia intra Monaſterium manere? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 130. pag. 158.*

323 An licentia Epiſcopi ſit neceſſaria pro ingreſſu Religionis, quando uxor ex conſenſu viri vult in ea profiteri? Et an ſaltem pro licito ingreſſu neceſſaria ſit licentia Epiſcopi? *Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. alias 56. pag. 158.*

324 An puellæ deſtinatæ ad Religionem poſſint recipi in Monaſterijs Monialium ante annos diſcretionis? *Ex p. 3. tractat. 2. Reſol. 131. pag. 159.*

325 An puella volens aſſumere habitum Monialium debeat eſſe maior duodecim annorum? Et an duplex examen, vel unum tantùm, quando profeſſura eſt, præmittatur? Et an hoc examen ab Epiſcopo neceſſariò faciendum ſit etiam in puellis ingredientibus in Monaſteria exempta, & dicto Epiſcopo non ſubjecta? Et an ſit peccatum mortale illud prætermittere, in quo incurret non ſolùm ipſa puella, ſed etiam Abbatiſſa, vel Prælatus profeſſionem admittens? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 47. pag. 159.*

326 An Decretum Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c. 16. de Regul. prohibens recipi aliquid ultra victum & veſtitum Novitiæ, comprehendat mutuum, aut accomodatum? Et notatur, quòd ſi puella Monaſterium ingreſſa animo Monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſolvere non poterit, non ſit compellanda, eo quòd dotem in conditionem neceſſariam ponere non debemus propter ſimoniam. Et infertur, quòd Monaſteriorum exceſſivam dotem pro ingreſſu Novitiæ recipiens, exceſſum ultra ſufficientem ſuſtentationem tenetur reſtituere? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 100. pag. 159.*

327 An Abbatiſſa licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecuniæ, donec Monaſterio dos Monialis ſolvatur, etiamſi Monaſterium ſit opulentum? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 97. pag. 160.*

328 An Monialis poſſit eligi in Abbatiſſam, ſi tantùm annum 40. attingat. Et an contra Decretum ſuper hoc Concilij Tridentini ſeſſ. 25. c. 7. de Regul. poſſit Epiſcopus, aut Nuntius diſpenſare? Et deducitur, an quoad Dignitates, & Perſonatus ſine cura requiratur, ut quis 22. annis completis non ſit minor, vel ſufficiat, ut ſint incepti, ex Concilio Tridentino? Et curſim docetur Prælatum alicujus conventus debere eſſe viginti quinque annorum. Et an Monialis non poſſit eligi in Abbatiſſam, niſi octo annis poſt profeſſionem laudabiliter vixerit? *Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 9. alias 7. pag. 160.*

329 An Monialis illegitima poſſit eſſe abſque diſpenſatione Abbatiſſa? Et an poſſit Prælatus dictarum Monialium in ſupradicta illegitimitate diſpenſare? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 101. pag. 160.*

330 An Monialis vidua poſſit eligi in Abbatiſſam abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione? Et an, quæ virgines non ſunt, excludantur ab Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ officio? Et an non poſſint Moniales quacumque occaſione transferri de Monaſterio in Monaſterium ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, neque ratione Prioratus, vel alterius officij? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 99. pag. 160.*

331 Duo caſus ſæpè in praxi occurrentes deciduntur, Primò, an Abbatiſſa poſt expletum triennium poſſit Monaſterium gubernare? Secundò, an qui fornicatus eſt, &c. qui caſus non pertinet ad hunc tractatum, ideò appoſitus eſt cum ſuo textu in ſuo propriori tractatu, &c. *Ex p. 7. tract. 12. & Miſc. 3. Reſolut. 19. alias 17. pag. 162.*

332 An Abbatiſſa poſſit præcipere Monialibus aliquid ſub pœna excommunicationis? Et an ſupradicta Abbatiſſa poſſit ſaltem præcipere aliquid Monialibus ſub præcepto obedientiæ? Et explanatur, mulieres non eſſe jure Divino incapaces poteſtatis Ordinis, & Juriſdictionis, ita ut etiam ex commiſſione Pontificis excommunicare, & cenſuras ferre non valeant. *Ex p. 5. tract. 9. Reſ. 16. pag. 161.*

333 An Monialis poſſit tranſire de uno Monaſterio ad aliud cauſa fundationis, reformationis &c. ſine licentia Papæ? *Ex p. 3. tract. 2. Reſ. 127. pag. 161.*

334 An ſuperiores Regulares poſſint abſque interventu Epiſcopi dare licentiam ſuis Monialibus exeundi à Monaſterio ex juſta cauſa? *Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 24. pag. 162.*

335 An Decretum S. Pij V. quod incipit *Decori*, & *honeſtati*, editum anno 1569. in quo conceditur Monialibus propter morbum lepræ, & epidemiæ exire de Monaſterio, an inquam, hoc Decretum extendendum ſit ad aliam infirmitatem non tantùm alijs, ſed ſoli Moniali nocivam, cui exeundo à Monaſterio remedium adhiberetur, ſi alias periculum vitæ, aut gravis, & diurnæ infirmitatis probabiliter timetur? *Ex p. 2. tract. 15. & Miſc. 1. Reſolut. 23. pag. 162.*

336 An juſtè poterit concedi Moniali licentia exeundi à Clauſtro cauſa medendi morbo ita periculoſo, ut ejus ſalus deſperaretur ea non egreſſa? *Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 105. pag. 163.*

337 An ſi ægritudo Monialis ſit talis gravitatis, ut judicio Medicorum credatur moritura, ſi non exeat, poſſit tutò è Monaſterio exire? *Ex p. 5. tr. 3. Reſ. 137. pag. 163.*

338 An Monialis, quæ ſe ponit in Rota, & facit eam volvere in partem externam, ad quam ſæculares accedunt, frangat clauſuram, & incidat in pœnas, etiam ſi non egrediatur è rota? Idem dicendum eſt, ſi Monialis ſtaret in ſolo oſtio partim intra, & partim extra Clauſuram. Sed difficultas eſt, an ratione parvitatis materiæ poſſit Monialis excuſari à pœnis, & peccato mortali, ſi utroque pede, & toto corpore egrediatur, etiamſi ad unam, vel duas palmas tantùm januam ſit egreſſa? Quod idem quæritur de ſæcularibus etiam Monialium Monaſteria ingredientibus. *Ex p. 3. tr. 2. Reſolut. 52. pag. 163.*

339 An in ingreſſu, vel egreſſu Clauſuræ Monialium detur parvitas materiæ? Idem eſt de fœminis ingredientibus Clauſtra Religioſorum. *Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 22. pag. 163.*

340 Alicubi viſa eſt Monialis ſuper tegulas Monaſterij, quæſierunt à me per literas, an fregerit clauſuram? *Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 88. pag. 163.*

341 An Monialis, quæ in marem erumpit, ſit obliganda, ut intret in Religionem virorum? Et poſtquam è Monaſterio fuerit ejecta, an poterit ſine ullo ſcrupulo matrimonium inire, vel ſi velit ſacros Ordines ſuſcipere? *Ex p. 5. tr. 14. & Miſcel. 2. Reſolut. 49 pag. 164.*

342 An Moniales uti poſſint privilegijs conceſſis viris Religioſis ſui Ordinis? Et quid, ſi non ſubſunt dictis Religioſis? Et an Moniales gaudeant etiam privilegijs illius Religionis, ſub cujus gubernatione vivunt, etiam ſi ſint diverſi Ordinis ut Moniales Sapientiæ Neapoli, quæ ſunt ſub cura Theatinorum, & tamen ſunt Ordinis S. Dominici, an illæ privilegijs Theatinorum fruantur? Et an, & quomodo Moniales ſubjectæ immediatè Ordinario uti poſſint privilegijs, ad quorum uſum ex tenore conceſſionis requiritur miniſterium Prælati Regularis, cui aliàs deberent eſſe ſubjectæ, cujuſmodi, v. g. eſt privilegium diſpenſandi, abſolvendi, &c.? *Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 24. pag. 164.*

343 An liceat Generalibus Religionum excipere confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum abſque Epiſcopi licentia? Et quid de Confeſſionibus ſæcularium? Idem eſt de inferioribus Prælatis Regularibus. Et an ſaltem vigore Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi poſſint Generales, & alij Prælati Regularium, abſque approbatione Epiſcopi, excipere confeſſiones ſæcularium? Et an quando in Jubilæo dicitur, quòd Confeſſarij debeant eſſe approbati à locorum ordinarijs, non poſſint Religioſi confiteri cum approbatis à Prælato Regulari, ut lucrentur Jubilæum? *Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 8. alias 6. pag. 164.*

344 An Prælati Regulares Monialium poſſint audire earum confeſſiones abſque prævia approbatione Epiſcopi? Et quid, ſi prædicti Prælati habent generalem approbationem pro Diœceſi ab Ordinario? Et an Prælatus Regularis Moniali ſibi ſubjectæ immediatè poſſit independenter ab Ordinario aſſignare Patrem ſpiritualem, ſive ejuſdem, ſive alterius Ordinis Religioſum, vel etiam Sacerdotem ſæcularem, cui illa extra Sacramentum Pœnitentiæ manifeſtet ſuam conſcientiam ad effectum, ut ab eo in via Dei dirigatur, ſine periculo errandi? Et curſim infertur, Declarationes Cardinalium approbatas à Pontifice habere vim legis. *Ex p. 9. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 48. alias 49. pag. 165.*

345 An Confeſſarius Monialium Regularibus ſubjectarum ſit ab Epiſcopo approbandus? Et an Prælati Regulares abſque Ordinarij approbatione audire non poſſint Confeſsiones Monialium ſibi reſpectivè ſubjectarum? Et notatur, ad audiendas confeſsiones Monialium modò non ſufficere, quod Sacerdos ſive Regularis, ſive ſæcularis ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad Confeſsiones ſæcularium perſonarum audiendas, ſed egere quoad hoc ſpeciali approbatione. Et Congregatio Cardinalium declaravit, Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas confeſsiones Monialium unius Monaſterij, nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas confeſsiones Monialium alterius Monaſterij. Etiamque notatur, Epiſcopos poſſe aſsignare Confeſſarium Monialibus, quæ ſubijciuntur Regularibus, ſi nulla ratione induci poſsint, ut confiteantur de peccatis apud ſuos Regulares. *Ex p. 9. tractat. 8. & 3. Miſcel. 3. Reſol. 51. pag. 166.*

346 An Regulares poſsint independenter ab Epiſcopis excipere Confeſsiones Monialium ipſis Regularibus ſubiectarum? Et quid ſuper hoc de ipſis Prælatis Regularibus? *Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſol. 28. p. 166.*

347 An Confeſſarius Regularis Monaſterij Monialium, ut ingrediatur in caſibus neceſſarijs intra ejus ſepta, egeat non ſolum licentia ſui Prælati, ſed etiam Epiſcopi? Et notatur, quòd declaratio ſecunda Sacræ Congregationis contenta in textu hujus Reſolutionis

non

non comprehendit Superiores Regulares, quia ibi in caſibus neceſſarijs authoritate propria, & officio ſine ulla Epiſcoporum licentia poſſunt ingredi ſepta Monialium, ſed tantùm loquitur de Confeſſarijs, ſeu alijs miniſtris. *Ex p.* 10. *tr.* 16. *& Miſc.* 5. *Reſ.* 43. *alias* 42. *pag.* 167.

348 An Epiſcopi, vel Monialium Superiores poſsint ultra tertiam vicem concedere Monialibus ſubditis Confeſſarium extraordinarium? Et an Superiores Regularium non poſsint ſuis Monialibus deputare Confeſſarios ordinarios, niſi prius ſint ab Epiſcopo approbati? Sed difficultas eſt, an tempore Jubilæi Moniales poſsint ſine licentia Epiſcopi, vel Superioris Regularis confiteri cum quocumque Sacerdote approbato? Et an Epiſcopus poſsit dare Confeſſorem Monialibus ſubjectis Regularibus, quæ nulla ratione induci poſſunt, ut ſuis Regularibus peccata confiteantur? Et aliquæ Declarationes Congregationis Concilij adducuntur pro alijs diverſis caſibus, & Confeſſarijs Monialium. *Ex p.* 6. *tractat.* 8. *& Miſc.* 3. *Reſolut.* 28. *pag.* 167.

349 Quædam Monialis infirma obtinuit licentiam confitendi cum quodam Confeſſario Regulari, dubitatum fuit tunc, an potuiſſet ingredi cum ſocio, & ſi finita confeſsione an ſtatim debeat egredi? Difficultas verò eſt, quænam mora dicatur brevis, ut quis in tali caſu intra Monaſterium immorando non dicatur peccare contra Clauſuram? *Ex p.* 3. *tr.* 2. *Reſ.* 51. *pag.* 168.

350 An Moniales Turris Speculorum Romæ exiſtentes ſint Religioſæ, & eorum vota ſint ſolemnia? Et an dictæ Moniales, ſi contraherent matrimonium quamvis peccarent, validè tamen contraherent? Et infertur, quòd ſi recedunt à Monaſterio non ſunt Apoſtatæ, & his non obſtantibus, gaudent privilegijs Canonis & fori & exemptione gabellarum. *Ex p.* 8. *tractat.* 7. *& Miſc.* 2. *Reſolut.* 88. *pag.* 168.

351 An Sorores Tertiariæ poſsint à Sacerdotibus ſuarum Religionum in articulo mortis ſumere viaticum, & extremam unctionem. Ubi multa de Tertiarijs, vulgò dictis *Bizoche* proponuntur in textu hujus Reſolutionis, pro illarum ſepultura, & caſibus ab Epiſcopo reſervatis, & etiam pro reſervatis à Prælatis Regularibus, an comprehendant illas, & pro privilegio fori, & Canonis. *Ex p.* 6. *tract.* 8. *& Miſc.* 3. *Reſ.* 30. *pag.* 168.

352 An legatum factum pro Monachatu, poſsit dari mulieribus vulgò dictis *Bizoche*, quæ cælibem vitam in propria domo ſub voto emiſerunt? *Ex p.* 3. *tr.* [illegible] *addit. Reſ.* 28. *pag.* 169.

Appendix ad ceteras alias quæſtiones ſimul pertinentes ad hunc tract. 1. de Regularibus hujus tom. 7.

AN Monachi peccent mortaliter extra caſum neceſsitatis aliquem baptizando. *Ex p.* 5. *tr.* 13. *ex reſ.* 58. Quæ nunc invenietur *in tom.* 1. *tr.* 1. *de Baptiſmo reſ.* 48.

An Religioſi Mendicantes poſsint eſſe Patrini in Sacramento Baptiſmi, & Confirmationis? Et quid de epiſcopis & Cardinalibus Religioſis, Canonicis Regularibus, Sanctimonialibus? *Ex p.* 3. *tr.* 4. *ex reſ.* 21. *& in p.* 9. *tr.* 6. *ex reſ.* 31. *alias* 32. Quæ hic reperientur *in to.* 1. *tr.* 2. *de Confirmatione reſ.* 21. *&* 23.

An Summus Pontifex potuerit, & de facto conceſſerit facultatem Regularibus, ut poſsint excipere alienas confeſsiones ſine licentia Parochi in ordine ad præceptum annuæ confeſsionis? Et quid de Sacramento Euchariſtiæ; an poſsint Regulares eam abſque licentia proprij Paſtoris toto anno miniſtrare, excepto Paſchate Reſurrectionis? Et an Prælati Religionum poſsint reſervare peccata venialia? Et an Superior poſsit ſibi reſervare excommunicationem minorem? Et an ſupradicti Prælati poſsint ſibi reſervare peccata mortalia interna? Et an ſuper habenda proprietate poſsit Pontifex diſpenſare cum Religioſo, vel ut uxorem ducat? Et an Abbatiſſæ ſuis Monialibus benedicere, Evangelium legere aut prædicare poſsint? Et adducitur quædam Bulla, in qua conceditur quibuſdam Abbatibus Ordinis Ciſtercienſium, ut poſſint conferre ordinem Subdiaconatus, & Diaconatus Religioſis ejuſdem Ordinis. Et quæritur, an hodie dicta Bulla revocata ſit per Concilium Tridentinum? Et docetur, quòd non poteſt Epiſcopus diſpenſare in aliquo eventu in profeſſione ſolemni Religioſorum. *Ex p.* 8. *tr.* 1. *ex reſ.* 88. 52. 53. 73. 39. 34. 35. *&* 64. Quę hic ſunt *in tom.* 3. *tr.* 1. *de poteſtate Pontific. reſ.* 40. 31. 32. 78. 75. 69. 70. *&* 98.

An revocatio ſine cauſa juſta Religioſis non audiendi ampliùs confeſſiones ſit valida? Et an ab eodem Epiſcopo poſſint Regulares ad examen vocari, ſed non reprobari? Et an Epiſcopus poſſit prohibere Superioribus Regularibus, nec Sacerdotes Regulares alibi approbatos ad audiendas confeſſiones in ſua Diœceſi exponant? Et an eo ipſo jure cenſeatur conceſſa licentia, quando profeſſus tranſiit in ſtrictiorem Religionem, petita à Prælato licentia, & non obtenta, ſed ille injuſtè negat. Et an Superior poſſit juſtè punire ſubditum inobedientem ductum ad id probabili opinione. *Ex p.* 5. *tract.* 14. *ex reſolut.* 21. *& in part.* 3. *tract.* 4. *ex reſol.* 109. *alias* 110. *&* 79. Quæ nunc invenientur *in tom.* 1. *tract.* 3. *de Pœnitentia reſ.* 6. 12. *&* 39.

An Regularis, qui per pium confeſſarium non potuit obtinere licentiam à Superiore, ut abſolvatur à reſervatis, poſſit ſine prævia confeſſione Euchariſtiam ſumere, etiamſi talis Religioſus nullum incurrat infamiæ periculum, nullamque habeat neceſſitatem celebrandi? Et an in prædicto caſu Religioſus, qui petijt, & non obtinuit licentiam à Superiore, poteſt ne confiteri, & abſolvi indirectè à prædicto pro confeſſario, vel ab alio inferiori pro illa vice ex tacita confeſsione Papæ? Et quomodo intelligenda illa particula *pro illa vice*, an intelligatur toties, quoties dicta facultas petitur à confeſſario, & negatur à Superiore. *Ex p.* 9. *tr.* 3. *ex reſ.* 15. Quæ hic reperietur *in to.* 1. *tr.* 3. *de Pœnitentia reſ.* 169.

Quidam Sacerdos noluit impendere abſolutionem cuidam Religioſo per totam vitam ad triremes condemnato, qui habebat voluntatem quamprimum fugiendi, tunc ſtatim ſolutionem hujus caſus enixè à me petierunt. *Ex p.* 2. *tr.* 17. *ex reſ.* 39. Quæ hic eſt *in tom.* 1. *tr.* 4. *de Abſolutione ſacramentali reſ.* 35.

An in articulo mortis teneatur confeſſarius adire, ſi poſsit, Superiorem pro facultate ſuper reſervatis, etiam ſi ſint ſimul in eadem domo Prælatus, & ſubditus. Et an ſi Viſitatores Provincialium Religionum in viſitationibus reſervent ſibi aliqua peccata ſive cum excommunicatione, ſive ſine illa, expirat reſervatio, mortuo Viſitatore. Et an Vicarius, vel Superior, ſi habeat poteſtatem ſubdelegandi à Prælato ſui Monaſterij, poſsit abſolvi ab alio ſine licentia Prælati, ſi ille incidit in cenſuram reſervatam, vel caſum reſervatum. Et an alumni, qui vivunt in Collegiis Societatis JESU, vel aliorum exemptorum ſubdantur caſibus Epiſcopalibus. Et an ex praxi Religionum omnium ignorantia reſervationum tribuat facultatem abſolvendi pœnitentem, qui reſervationem ignoravit. Et an reſervatio caſuum includat peccata præterita. Et quid, ſi ſuper his cenſura imponatur. Et an Religioſus, qui abſque facultate abſolverit ab aliquo caſu reſervato in Religione non incidat in pœnas Decreti Clem. VIII. juxta aliud Decretum ejuſdem Clem. VIII. Et an confeſſarius Regularis poſſit abſolvere pœnitentem alterius epiſcopatus à caſibus reſervatis, modò id non faciat in fraudem ordinarii. Et Illuſtriſſimus Cardinalis Archiepiſcopus reſervavit in hac Diœceſi Panormitana multos caſus. Sed multis Regularium Superioribus dedit poteſtatem ab illis abſolvendi. Interrogatus ſæpius fui à noſtratibus, & exteris, an dicti Superiores Regularium poſſint iſtam authoritatem concedere alicui particulari. Et an privilegia à Pontifice conceſſa, ut abſolvatur à caſibus reſervatis epiſcopo, intelligantur independenter ab epiſcopo. Et advertitur, violantem Statutum, vel ſententiam epiſcopi in loco exempto non incurrere cenſuram ab epiſcopo latam. Idem eſt de reſervatis ab epiſcopo, ſi committantur in Monaſteriis Regularium. Et quæritur, an puellæ manentes in educatione apud Moniales exemptas non ſubjacent caſibus reſervatis ab epiſcopo, nec illius juriſdictioni. *Ex p.* 5. *tr.* 3. *ex reſ.* 61. *& in p.* 6. *tr.* 6. *ex reſ.* 41. *& in p.* 3. *tr.* 4. *ex reſ.* 141. *alias* 142. *& in p.* 7. *tr.* 12. *ex reſ.* 14. *& in par.* 6. *tr.* 6. *ex reſ.* 42. *& in p.* 3. *tr.* 4. *ex reſ.* 73. *&* 102. *alias* 103. *& in p.* 8. *tr.* 7. *ex reſ.* 70. *& in p.* 2. *tr.* 17. *ex reſ.* 52. *& in p.* 10. *tr.* 12. *ex reſ.* 18. *& in tr.* 14. *ex reſ.* 9. *alias* 7. Quæ nunc invenientur *in tom.* 1. *tr.* 5. *de Reſervatis reſ.* 11. 69. 67. 54. 38. 23. 48. 44. 66. 22. *&* 51.

An expediat Prælatis Religionis privare ſuſceptione Euchariſtiæ ſuis ſubditis cauſa illos mortificandi. Et an communiones, quæ conſuetudine præfinitæ ſunt fieri, poſſit Prælatus imperare, quæ verò præfinitæ non ſunt, non poſſit jubere, quia ad id, quod eſt ſuper Regulam non poteſt obligare. *Ex p.* 3. *tract.* 4. *ex reſ.* 114. *alias* 115. Quæ hic reperientur *in tom.* 1. *tr.* 6. *de Satisfactione ſacramentali reſ.* 13.

An Religioſus, qui in ludo taxillorum, & alearum, fraudavit aliquem in notabili quantitate ſatisfaciat in confeſsione, dicendo ſe proximum in quantitate notabili fraudaſſe; vel an verò teneatur circunſtantiam inſtrumenti, & medii aperire, aſſerendo illam fraudem feciſſe in ludo taxillorum, & alearum. Et an Religioſi, ſi frequenter ludant, ſecluſo ſcandalo, non peccent mortaliter. Et an Prælato præcipienti aliquid ſub præcepto obedientiæ, ſi ſubditus non obediat, peccet dupliciter, & teneatur hanc circunſtantiam in confeſsione aperire. Et an ſi Prælatus omittat correctionem ſubditi, ſatisfaciat dicendo in confeſsione, omiſi correctionem proximi. Et an Generalis alicujus Religionis, ſi peccet mortaliter, teneatur explicare hanc circunſtantiam. Et quid, ſi fornicatio ab Generali admiſſa, ita publica eſſet, ut ſcandalum pareret. Et an Religioſus profeſſus ſatisfaciat in confeſsione, ſi dicat, ſe violaſſe votum caſtitatis, non manifeſtando votum ſolemne, quod habet. Et quid eſt dicendum, ſi ante profeſsionem votum ſimplex caſtitatis in ſæculo, vel in Novitiato emiſit. Et an Religioſus, qui emittit votum de non committenda mollitiæ, vel fornicatione, teneatur explicare hanc circunſtantiam voti emiſsi poſt profeſsionem. Et an quãdo Religioſus, vel Monialis ſe polluunt tangendo aliquem, teneantur hanc circunſtantiam explicare. Et quid, ſi aliquem polluant eum tangendo. Et an Sacerdos Religioſus; quando ſe accuſat in confeſsione de aliquo peccato carnis, teneatur dicere, ſe eſſe Religioſum Sacerdotem, vel ſufficiat dicere tantùm ſe eſſe Religioſum, vel Sacerdotem, aut ſacris Ordinibus initiatum. Et an Novitius, vel Novitia Religioſa habens rem cum muliere, vel homine teneatur hanc circunſtantiam Novitiatus aperire. Et an ſi quis mœchatus eſt in Eccleſiis, cœllis, Bibliothecis, cubiculis; Dormitoriis, Campanilis, & Cameris, Regularium, teneatur hanc circunſtantiam in confeſsione aperire. *Ex p.* 1. *tr.* 7. *ex reſ.* 21. 16. 57. 6. 4. 9. 53. 3. *&* 7. *in p.* 9. *tr.* 9. *ex reſ.* 66. *alias* 65. *& in p.* 3. *tractat.* 4. *reſolut.* 165. *alias* 166. Quæ hic reperientur *in tom.* 1. *tractat.* 7. *de circunſtantiis reſolut.* 151. 70. 71. 72. 73. 75. 76. 78. 79. 77. *&* 84.

An

An ſit contra Sigillum confeſſionis ſi Superior alicuius domus dicat Patri Generali, vel Provinciali in ea domo ſæpè poſtulari poteſtatem abſolvendi à reſervatis. Et multa alia circa hoc advertuntur. Et an Magiſtri Novitiorum, & confeſſarius Monialium, poſſit in exercitiis Spiritualibus in genere damnare peccata, quæ audivit in confeſſione? Et an Superior, vel quivis alius poſſit negare ſuffragium illi, cujus defectum ſcit ſolùm per confeſſionem, quando ſuffragatur ſecreto. Et an, qui dixit ſe in tali Monaſterio audiviſſe peccatum grave, frangat Sigillum? Et an quando publica Meretrix eſt confeſſa Mendicanti Religioſo, poſſit Paſtor petere teſtimonium à tali confeſſario. Et an conſiliarius non teneatur manifeſtare Prælato, quid conſuluit Petro in Ordine ad confeſſionem, etiamſi per excommunicationem hoc præcipiat. Et an Superior, qui invenit ſchedulam alicujus, in qua erant ſcripta peccata, poſſit contra eum per illam procedere, & punire. Et docetur, quòd Clem. VIII. anno 1592. edidit Decretum, in quo præcepit Superioribus Regularium, ut diligentiſſimè caveant, ne ea notitia, quam in confeſſione de aliorum peccatis habuerint, ad externam gubernationem utantur. Et quæritur, an hoc Decretum non ad omnes confeſſarios, ſed ad Superiores dirigatur tantùm. Et an non obſtante dicto Decreto poſſit probabiliter ſuſtineri licere Superiori ob peccatum confeſſum, & in confeſſione cognitum, privare ſubditos officiis ad nutum amobilibus. Et licere Superiori, & cuilibet negare ſuffragium pœnitenti, quem per confeſſionem agnovit eſſe indignum ad officium, & Prælaturam, & negare ſubditis licentiam exeundi foras, alloquendi externos, claudere feneſtras, & alia hujuſmodi facere. *Ex p. 5. tr. 11. ex r. 45 & 36. & in p. 3. tr. 4. ex reſ. 76. & in p. 5 tr. 11. ex reſ. 35. 12. 40. & 44. & in p. 3. tr. 4 ex reſ.* 111. *aliàs* 112. *& in par.* 10 *tr.* 12. *ex reſ.* 34. Quæ hic ſunt *in tom. 1 tractat. 8. de Sigillo confeſſ. reſ.* 14. 20. 15. 12. 13. 29. 40. 42. & 9.

An in caſu, quo Elector Regularis ſit cæcus, eum nihilominus cum aliis Electoribus admitti debeatur ad eligendum. Et docetur, quid in dicto caſu Elector facere debeat. *Ex par. 9. tract. 9. ex reſ.* 30. Quæ nunc invenietur *in tom. 2. tract. 1. de celebratione Miſſarum reſ.* 137.

Nota, quòd in prædicto *tom. 2. & tract. 1. de celebratione Miſſarum*, ſunt aliæ quamplurimæ difficultates, & quæſtiones mixtæ pro Celebratione, reductione, intentione, applicatione, &c. Miſſarum Regularium, quas ibi reperies in ſequentibus Reſolutionibus hic aſſignandis, & non in aliis præcitati tractatus videlicet *in reſol.* 4. 5. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14. 15. 33. 41. 54. 55. 76. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 100. 101. 102. 103. 104. 108. 109. 110. 144. 145. 182. 194. & 195.

An ſæcularis ſatisfaciat præcepto communionis Paſchatis, ſi ſumat Euchariſtiam in Eccleſiis Regularium. Et quid de vagis, advenis, & peregrinis. Et quid circa hoc Sacra Congregatio Cardinalium declaravit. Et in textu hujus Reſolutionis multa diſcutiuntur circa alia privilegia Regularium. Et an Epiſcopus poſſit prohibere Regularibus, ne miniſtrent Sacramentum Euchariſtiæ in die Paſchatis. Et an in articulo mortis, abſente Parocho, ſi periculum eſt in mora, licitum ſit Religioſis miniſtrare Viaticum, & Extremam Unctionem, aut matrimonia ſolemnizare? Et quid in dicto caſu de ſuis familiaribus. Et an tibi ægrotanti, & ex devotione communicanti poſſit Regularis Euchariſtiam miniſtrare, ſed non poſſit per vicos, & plateas Euchariſtiam ſolemniter deferre. Et quid, ſi Regularis ſine licentia ſui Prælati alio Regulari Viaticum præberet. Et notatur, qualibet hora diei, in qua Regulares Miſſam celebrant poſt meridiem, & ante auroram, poſſe ab eis ſacram Euchariſtiam recipi. Et an exiſtat quoddam aliquod privilegium Pii IV. ex quo aliqui exiſtimaverunt poſſe regulares miniſtrare ſæcularibus Euchariſtiam, ut impleant præceptum Communionis. Et notatur, quòd Jeſuitę habent privilegia propria, quæ circa Confeſſionem, & prædicationem ampliſſima ſunt, ſed deciditur ſtylum Curię eſſe contrarium. Et an regulares poſſint ſine incurſione cenſuræ miniſtrare Euchariſtiam in die Paſchatis ad implendum præceptum Equitibus Jeroſolymitanis, D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. Et curſim infertur idem dicendum eſſe de ſacramento Extremæ Unctionis. Et ſupponitur non licere ſub pœna excommunicationis Papalis regularibus jure communi adminiſtrare Euchariſtiam, & Extremam Unctionem ſine licentia Parochi, poſſunt tamen miniſtrare Euchariſtiam extraneis Religioſis, etiam tempore Paſchatis ad impletionem pręcepti Communionis, quando abſunt à loco, ubi ſunt ipſorum Prælati. Et notatur regulares ſine incurſione cenſurarum poſſe in multis caſibus præbere ſæcularibus Euchariſtiam pro adimplendo præcepto tempore Paſchatis, & in textu hujus reſolutionis apponuntur quinque caſus pro praxi ſupradictæ quæſtionis. Et quæritur; an Parocho deficiente, aut nolente per ſe Euchariſtiam miniſtrare, nec licentiam concedere, poſſint religioſi illam ſęcularibus porrigere ad implendũ annuæ communionis præceptum. Et advertitur poſſe regulares miniſtrare Euchariſtiam tempore Paſchatis ſuis familiaribus. Sed quæritur, an hoc privilegium extendendum ſit ad famulos conjugatos dormientes noctu extra Monaſterium. Et tandem notatur regulares poſſe hoſpitibus ſæcularibus, ſi in eorum Monaſterium infirmentur ad mortem, miniſtrare ſacrum Viaticum, Extremam Unctionem, & ſepulturam in ſuis Eccleſiis abſque licentia Parochi, & hoc ex pluribus Pontificum privilegiis? *Ex par. 6. tract. 6. ex reſ. 58. & in p. 2. tr. 14. ex reſ. 73. & in par. 5. tr. 3. ex reſ. 51. & 52. & in par. 9. tr. 9. ex reſ. 64. aliàs 63. & 27. & in tr. 7. ex reſ. 43. & in par. 3. tract. 2. ex reſ. 12. & in par. 10. tract. 11. ex reſ. 31.* Quæ hic reperientur *in tom. 2. tract. 2. de communione reſol.* 20. 19. 61. 63. 62. 23. 47. 21. & 22.

An religioſi Sacerdotes ſatisfaciant præcepto Eccleſiæ de audienda Miſſa diebus feſtivis, ſi Miſſam dixerint cum voluntaria diſtractione. Et an religioſus ſatisfaciat præcepto audiendi Miſſam, ſi illam audiat, dum ſimul excipit confeſſiones Novitiorum, vel aliorum. *Ex p. 10. tr. 11, ex reſ. 6. & in tr. 14, ex reſ. 47. aliàs 45.* Quæ hic ſunt *in tom. 2. tr. 5. de audienda Miſſa in die feſto reſolut.* 4. & 13.

An ſi ægrotus ſit morti proximus, & non inveniatur Parochus, vel quia non vult licentiam concedere, poſſit ſimplex Sacerdos etiam regularis Sacramentum Extremæ Unctionis miniſtrare. Et an ſi extra caſum neceſſitatis extremæ, abſente Parocho, regularis infirmum ungat, extra peccatum mortale incurrat in excommunicationem. Et notatur ex privilegio poſſe conferri Extremam Unctionem à regularibus familiaribus omnibus, hoſpitibus, iter agentibus, peregrinantibus, architectis, aut cujuſvis artis, aut officii Officialibus, & iis, qui Eccleſiæ immunitate gaudent, & omnibus ſæcularibus, quos in locis, prædiis, ſeu grangiis Monaſterii reperiri contigerit periculum mortis. *Ex par. 5. tract. 3. ex reſ. 83, in par. 9. tract. 7. ex reſol. 56.* Quæ nunc invenientur *in tom. 2, tract. 4. de Extrema Unctione reſ.* 29. & 13.

Nota, quod *in tom. 2. tr. 5. de Sacramento Ordinis*, ſunt multæ, & diverſæ difficultates ferè omnes miſtæ pro ſuſcipiendis ordinibus à regularibus, & pro conferendo illos ab Abbatibus regularibus, & aliquæ aliæ difficultates pertinentes tantùm ad illum *tr. de regularibus*, quas omnes ibidem reperies *in reſ.* 35. 74. 75. 76. 77. 78. 79. 80. 81. 82. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 89. 90. 91. 92. 94. 104. & 113.

An ſponſalia diſſolvantur per ſolum ingreſſum religionis, vel ſit expectanda profeſſio. Et an ſit licitum religionem ingredi poſt ſponſalia, etiam juramento firmata. Et an in ſupradicto caſu diſſolvantur ſponſalia quoad utrumque. Et an, ſi viro ſeminante, fœmina non ſeminaverit, idque partibus conſtet, poſſint religionem ingredi, & profiteri, & pars relicta in ſæculo aliud matrimonium inire. Et an ſi conjux infidelis velit permanere cum conjuge fideli ſine injuria Creatoris, & ſcandalo, poſſit, hoc non obſtante, conjux fidelis ingredi religionem. Et an deficientibus hominibus ſæcularibus, teneantur religioſi contrahere matrimonium. Et an mulier quinquagenaria dicatur ſenex, ut vir poſſit profiteri religionem, remanente illa in ſæculo cum voto caſtitatis. Et an pertineat ad Epiſcopum deſpicere, utrum uxor extra incontinentiæ periculum exiſtat. Et an ſi uno conjuge ingrediente religionem, alter ſit juvenis, & ingredi religionem compellitur, an ſufficiat ingredi religionem S. Joannis. Et an ingrediente uxore religionem, poſſit vir ſenex remanere in ſæculo cum voto caſtitatis perpetuæ, vel ſi creetur Epiſcopus. *Ex p. 3. tr. 4. ex reſ. 207. aliàs 208. & in p. 5. tr. 13. ex reſol. 54. & in p. 3. tr. 4. ex reſol. 251. & 288. aliàs 252. & 289. & in part. 4. tract. 4. ex reſol. 73.* Quæ nunc invenientur *in tom. 2. tract. 6. de Matrimonio reſol.* 29. 114. 121. 115. & 222.

An matrimonium converſi cum infideli contractum ante Baptiſmum diſſolvatur per ſolemnem profeſſionem religionis. Et an ſit valida profeſſio, dum vir minatur uxori in adulterio repertæ mortem, niſi religionem profiteatur, quando minatur mortem authoritate judicis infligendam, ſecus verò ſi minatur authoritate proprii viri. Et an ut adultera profiteatur in religione, non ſit neceſſarium, ut innocens etiam ad religionem tranſeat, vel votum caſtitatis emittat, ſed poſſit manere in ſæculo abſque ullo voto; neque ingrediente innocente in religionem adſtringatur nocens ad illius ingreſſum. Et an poſt datam ſententiam divortii poſſit conjux innocens ad religionem tranſire, in eaque, adultero inconſulto, imò invito, profiteri. Et an ſi conjux innocens ſit Novitius tantùm, poſſit reconciliari cum nocente adultero. Et an pro valore profeſſionis quis poteſt ſequi opinionem ſingularem contra communem. Et notatur, quòd quando ſponſa duodennis intra bimeſtre intrat in religionem, debet ſponſus expectare uſque ad annum ſextum decimum ſponſæ donec profiteatur, & ſi intrat religionem D. Franciſci de Padua debet ſponſus expectare uſque ad annum octavum decimum. Et an qui cum ignorantia invincibili emittit profeſſionem, non impleto anno Novitiatus, & poſt annum ſextum decimum, hoc non obſtante, profeſſio ſit irrita. *Ex part. 9. tract. 7. ex reſol. 47. & in tract. 8. ex reſol. 27. & 61. aliàs 60. & 39. & in part. 10. tract. 13. ex reſol. 19. & 51. §. ult. & in tract. 14. ex reſol. 24. aliàs 22.* Quæ hic reperientur *in tom. 2. tract. 6. de Matrimonio reſol.* 125. 139. 226. 227. 135. 170. & 42.

An peccent regulares nolentes diſpenſationem votorum concedere pœnitentibus virtute ſuorum privilegiorum. Et quid, ſi privilegium ſit conceſſum in favorem pœnitentis, ut eſt privilegium Bullæ Cruciatæ, & Jubilæi. Et an poteſtas, quam habent ex privilegio ſuperiores regularium ad diſpenſandum, & abſolvendum cum religioſis ſit Ordinaria, & non delegata; & an poſſint hanc poteſtatem delegare. Et an Epiſcopus poſſit cum regularibus exem-

ptis diſpenſare, ſi ipſi cedant exemptioni. Et an hoc intelligatur caſu, quo in Prælato ſuperiore non eſſet poteſtas abſolvendi, vel diſpenſandi. Et an nomine epiſcopi in præſenti intelligatur tantùm epiſcopus, in quo religioſus ortus eſt, vel habet domicilium, aut ſaltem commoratur. Et an quando Pontifex diſpenſat, ut ante Novitiatus annum emittatur profeſſio, quomodo facienda ſit renunciatio bonorum juxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. c.6. de regul.* Idem dicendum eſt, ſi non eſſet ſexdecim annis, atque ita abreviaretur tempus profeſſionis jure præſcriptum. Et an Pontifex poſſit diſpenſare in voto ſolemni paupertatis, & obedientiæ. Et quid de religioſo facto epiſcopo. Et an regulares, quibus ſuperiores præmiſerint, habeant privilegium expediendi literas Pœnitentiarias, etiamſi non ſint Doctores, vel Magiſtri. Et an Prælatus ſuperior poſſit diſpenſare circa pœnas impoſitas à Prælato inferiori, ipſo renuente. Et advertitur, ſi condemnans finierit officium ſuum, poſſe tunc Provincialem ſubditum condemnatum à Rectore abſolvere, nulla requiſita licentia à Rectore moderno, ſeu ab eo, qui reum condemnavit. Et an diſpenſatio, ſeu potiùs facultas teſtandi conceſſa Monachis, quibus interdictum eſt teſtandi, expiret morte concedentis. *Ex p.8.tr.3. ex reſ.*28. 12. 48. 23. 100. 31. *&* 99. *& in p.4. tr.4. reſol.*71. Quæ hic ſunt *in tom.3. tr.2. de diſpenſationibus, reſ.*16. 26. 43. 65. 66. 45. 145. *&* 157

An regularis illegitimus diſpenſatus ad Ordines non poſſit ſine peculiari Pontificis diſpenſatione admitti ad Prioratum, vel ad aliam dignitatem religionis. Et an valida ſit profeſſio facta eodem die ſuſceptionis habitus, vel complementi ſexti decimi anni. Et notatur annum Novitiatus debere eſſe continuum continuatione phyſica, non morali, itaut ſi per unam, aut duas horas interrumpatur non eſſe validum, etiamſi Novitius habitum religionis retinuiſſet. Et an Prælati regulares, ſive Generales, ſive Provinciales, ſive Præpoſiti, & Priores locales, & eorum abſentes vices-gerentes, ut ſunt vice-Rectores, vice-Priores &c. poſſint ſecum diſpenſare in propriis, ſicut poſſunt diſpenſare in votis ſubditorum. Idem eſt dicendum de irregularitatibus, præceptis eccleſiæ, atque de cæteris omnibus. *Ex p.9. tr.8. ex reſ.*22. *& in tr.9. ex reſ.*68. *aliàs* 67. *& in par.*10. *tract.*14. *ex reſol.*27. *aliàs* 25. Quæ nunc invenientur *in tom.3. tract.2. de diſpenſatione, reſol.*54. 171. *&* 6

An ſi quis habeat votum caſtitatis, & religionis, & petat à Pontifice diſpenſationem unius, teneatur alterum narrare. Et an qui vovit ſe perſeveraturum in religione, & explicet ſe voviſſe religionem, diſpenſatio ſit valida. Et an ſi voto religionis ſuperaddas votum illius perſeverantiæ ad ampliùs obligeris. Quidam diſpenſatus à Summo Pontifice in voto religionis ratione infirmitatis, poſt multos annos convaluit. Quæſivit, an ad ingreſſum religionis ſub mortali teneretur. Et de quodam voto conditionali religionis in quadam febri acuta facto, & poſtea in ſanitate confirmato agitur. Et an votum religionis intelligitur, attenta forma juris communis, quod annum probationis concedit ad experiendum. Et an quis ſatisfaciat voto animo experiendi, ſi Novitiatus tempore exeat ex juſta cauſa. Et quid, ſi exeat ſine juſta cauſa, & ex levitate, an tunc teneatur iterum ingredi. Et an ſuperiores poſſint irritare vota, & juramenta ſubditorum, illis nolentibus, & invitis, ſicut fieri poteſt abſolutio ab excommunicatione invito. *Ex p.8. tr.3. ex reſ.*59. *&* 53. *& ex p.6. tr.7. ex r.*45. *& in tr.8. ex reſ.*16. *& tr.7. ex reſ.*24. *& in p.8. tr.3. ex reſol.*86. Quæ hic reperientur *in tom.3. tract.2. de diſpenſatione, reſol.*67. 68. 74. 77. 80. *&* 82

An Prælatus religionis, ſi ipſe abſolutione, aut diſpenſatione indigeat, poſſit epiſcopo ſe ſubjicere, ſicut poteſt ſuos ſubditos. Et an epiſcopus ex licentia ſuperiorum regularium poſſit uti facultate decreti Concilii quoad abſolvendum, & diſpenſandum cum regularibus exemptis. Et quid eſt ſentiendum, ſi facultas abſolvendi, aut diſpenſandi, quæ non eſt in immediato Prælato religionis, eſſet in Provinciali, an tunc epiſcopus non poſſit abſolvere de conſenſu ſuperioris immediati, niſi accedat conſenſus Provincialis &c. Et an Prælatus religionis poſsit committere Confeſſario ab illo electo, ut cum illo diſpenſet in omnibus, in quibus ipſe poteſt diſpenſare cum ſuis ſubditis. Et an Epiſcopus vigore Concilii poſsit abſolvere à ſuſpenſione, quam incurrunt religioſi admittentes fœminas intra clauſtra, ſi ſit occulta. Idem eſt dicendum de Prælatis regularium. Et an fas ſit epiſcopo, aut Prælato regulari abſolvere Monialem ſibi ſubditam, quæ à ſuo Monaſterio egreſſa ſit ad malum finem, dummodo delictum ſit occultum. Et an quando Prælatus religionis mittit ſubditum, ut ordinetur, cenſetur concedere ſuas vices epiſcopo ordinanti, ut diſpenſet in defectu occurrente, aut oblito. *Ex p.7. tr.2. ex reſ.*6. 14. *&* 22. *& in p.8. tr.3. ex reſ.*35. Quæ hic ſunt *in to.3. tr.3. de Epiſcopis, reſ.*7. 17. 20. *&* 62

An Epiſcopus poſsit committere Confeſſario Monaſterii, ut Monialem abſolvat ab hæreſi externa. Et an irregularitas ex defectu levitatis proveniente ſit diſpenſabilis à Prælatis regularium. Et quid, ſi proveniat ex mutilatione alicujus membri. Et an Prælatus regularis poſsit diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate proveniente ex homicidio in bello juſto. Et notatur, quòd eſt magna differentia inter Epiſcopum, & Prælatos quoad diſpenſandum circa irregularitatem homicidii caſualis, nam Epiſcopus poſsit diſpenſare, quando homicidium eſt occultum, Prælati verò regulares etiam quando homicidium caſuale eſt publicum. Et an Epiſcopus in propria Diœceſi poſsit celebrare Miſſam in Pontificalibus, ſeu cum Baculo, & Mitra in locis exemptis abſque licentia proprii Prælati. Et quid in Diœceſi aliena ſine licentia ejus Ordinarii. Et notatur, quòd quando Pontifex concedit licentiam ſacerdotibus certæ religionis, ut certo die dicant Miſſam de aliquo Sancto Beatificato, tunc non poſſunt facere Octavam, neque in illa dicere Miſſam, & Officium de Sancto Beatificiato. *Ex p.4. tr.4. ex reſ.*89. *& in p.4. tr.2. ex reſ.*70. 71. *&* 72. *& in par.3. tract.6. ex reſol.*36. *& in tract.5. ex reſol.*9. Quæ nunc invenientur *in tom.3. tract.3. de Epiſcopis, reſol.*16. 38. 40. 48. 77. *&* 90

Curſim docetur expoſitos non eſſe irregulares quoad Ordines, & religionem. Et an regularis illegitimus abſque alia diſpenſatione poſsit eligi in Vicarium Epiſcopi. Et an talis irregularis illegitimus poſsit per privilegia religionis diſpenſari, ut ſit Vicarius Epiſcopi. Et an Monachus poſsit eligi in Vicarium Epiſcopi. Idem eſt de Vicario Sede Vacante. Et docetur quoslibet religioſos (exceptis Franciſcanis) eſſe poſſe Vicarios Epiſcopi ex licentia ſuorum Prælatorum, & non eſſe obtinendam à Generali, vel Provinciali, ſed ſufficere licentiam Prælati immediati. Et quid eſt ſentiendum, quando religioſus non eſſet exemptus à juriſdictione Epiſcopi, an tunc requiratur licentia Abbatis, & Epiſcopi. Et quid, ſi diſcordent. Et an ſi Monachus conſtitutus ſit Vicarius Epiſcopi abſque licentia ſuperioris teneant geſta, & acta per eum. Et an omnes religioſi (exceptis Minoribus) poſsint eſſe judices arbitri, judices acceſſores; & judices delegati Epiſcoporum, accedente tamen licentia Prælati, & Monaſterii utilitate. Et an Illuſtriſsimus Epiſcopus Laudenſis poſsit examinare, & viſitare Parochum regularem Eccleſiæ oppidi, ſeu loci Hoſpitaletti Ordinis S.Hieronymi de Lombardia ad ornatum Concilii Tridentini *ſeſſ.25. cap.11. de reformat.* Et an Epiſcopus poſsit viſitare regularem ut Parochum, vel Vicarium in Eccleſia ſui Monaſterii inſervientem, aut in Eccleſiis aliis Parochialibus exemptis Vicarium agentem. *Ex par.*10. *tract.*11. *ex reſ.*24. *& in tr.*15. *ex reſ.*30. *& in tr.*16. *ex reſ.*27. *aliàs* 26. *& in par.*11. *tract.*2. *ex reſ.*14. Quæ hic reperientur *in tom.3. tr.3. de Epiſcopis, reſol.*66. 94. 86. *&* 85

An Capitulum Sede vacante poſsit dare licentiam Novitiis diſponendi de eorum bonis temporalibus. Et an nullus Epiſcopus poſsit Ordines conferre religioſis virtute privilegiorum in Diœceſi, in qua eſt Sedes vacans ſine licentia expreſſa Capituli ſub pœnis in Concilio fulminatis. Et an Capitulum Sede vacante intra annum poſsit dare licentiam alicui Epiſcopo, ut conferat Ordines Regularibus. Et an regulares ſint ſubjecti Epiſcopo quoad Ordines. Et an Capitulum Sede vacante poſsit revocare licentias regularium obtentas ad audiendas confeſsiones. Idem eſt de licentiis ad prædicandum. Et an poſsit Capitulum Sede vacante dare licentiam erigendi, vel ingrediendi Monaſteria Monialium. Et an poſsit dare licentiam Monialibus exeundi è Monaſterio ex cauſa. Et an Capitulum Sede vacante, vel ejus Vicarius poſsit viſitare Monaſteria Monialium exemptarum, & Sedi Apoſtolicæ ſubjectarum. Et an Prælatus regularium poſsit ſupprimere beneficiarium regularem ſuarum Eccleſiarum. Et an Prælatus regularis non poſsit jure communi deponere, nec degradare ſuos ſubditos, niſi competat ei de conſuetudine, vel privilegio. Et an ſit privilegium aliquod, per quod poſsit degradare ſubditum tantùm verbaliter. *Ex p.8. tr.4. ex re.*53. 71. 73. 48. 49. 39. 14. 50. *&* 68. *in part.7. tract.*12. *ex reſolut.*28. *& in part.*10. *tractat.*11. *ex reſolut.*51. Quæ hic ſunt *in tom.3. tract.5. de Capitulo Sede vacante, reſolut.*34. 10. 11. 33. 28. 35. 37. 45. 39. 36. *&* 18

Nota, quòd *in tom.3. tract.6. de Horis Canonicis*, ſunt quamplurimæ difficultates omnes miſtæ pro regularibus, & Monialibus, & eorum obligationibus circa Horas Canonicas, & modum illas canendi, vel recitandi; ideò ſi ita caſus miſtus occurrerit, require ibi illum in reſolutionibus hic aſsignatis, & nnn. in aliis prædicti tractatus, videlicet *à reſolut.* 11. *uſque ad reſolut.* 24. *incluſivè, & in reſolut.* 29. 30. 31. 33. 47. 50. 54. 55. 56. 57. 59. 72. 90. 99. 101. 102. 103. 104. 105. 106. 107. 108. *&* 109. Sed non eſt dubitandum ferè cæteras omnes alias reſolutiones, & quæſtiones præcitati tractatus pertinere etiam poſſe ad regulares, & Moniales pro omnibus illis occurrentibus caſibus &c.

Adverte etiam, quòd in *tom.4. tr.1. de Altaribus privilegiatis* invenies aliquas difficultates pro Altaribus privilegiatis regularium, & celebratione Miſſarum in illis ab ipſiſmet regularibus, ideò ſi ita caſus miſtus occurrerit, illum reperies, *ibid. in reſ.*11. 22. 26. 27. 28. 29. 30. 31. *&* 33. Sed ceteræ omnes aliæ reſolutiones etiam pertinere poſſunt regularibus pro aliis generalibus occurrentibus caſibus, circa celebrationem Miſſarum in prædictis Altaribus privilegiatis.

Docetur Miſſas votivas, ſicut Miſſas de requiem à religioſis Mendicantium poſſe dici in quacumque die vetita Feſto duplici, modò non ſit Feſti Domini Sabaoth. *Ex p.9. tr.2. ex reſ.*29. Quæ nunc invenietur *in tom.4. tract.1. de Altaribus privilegiatis, reſol.*41

Nota,

Nota, quòd *tom.4. tr.2. de Oratoriis privatis*, ſunt multæ quæſtiones miſtæ pro Oratoriis privatis regularium erectis in ſuis propriis Monaſteriis, Cameris, Cellis, Grangiis, & locis ruralibus, in quibus poſſunt prædicti regulares, & etiam Clerici ſæculares Miſſam audire, & celebrare, & ibi ſacram Euchariſtiam, & Pœnitentiam miniſtrare, quas difficultates ibi reperies *à reſ. 11. uſque ad reſ. 17. incluſivè, & in reſ.* 29. 42. 43. 44. 45. 46. 57. 58. & 62. & non in aliis reſolutionibus ſupradicti tractatus.

Adverte etiam, quòd in prædicto *tom.4. tract.3. de Bulla Cruciata*, ſunt etiam multæ reſolutiones, & difficultates pro regularibus, & Bulla Cruciatæ, & aliquæ earum non ita ſunt miſtæ pro Bulla Cruciatæ, & regularibus, ſed pertinent privatim ad ipſoſmet regulares tantùm; quas omnes ibidem invenies *in reſolut.* 5. 7. 17. 19. 20. 22. 23. 26. 27. 28. 29. 30. 31. 32. 33. 50. 61. 63. 66. 69. 72. 80. 89. 91. 92. 93. 94. 95. 96. 97. 98. 99. 100. 101. 106. 117. 119. 122. 125. 126. 127. 128. 129. 132. 133. 144. 145. 159. 164. 165. & 196

An Prælati regulares ſint eligibiles in Confeſſarios virtute Bullæ Cruciatæ, vel Jubilæi. Et curſim docetur ex decreto Clem. VIII. §.2. *de reſervat. caſ. pro Regularibus*, quòd Prælati regulares prohibentur audire confeſsiones ſuorum ſubditorum, niſi ſponte accedunt; Et à fortiori infertur extra tempus Jubilæi, vel ſine Bulla Cruciatæ Prælatos regulares non poſſe audire confeſſiones ſæcularium abſque epiſcopi approbatione. Et an Jubilæum Anni Sancti ſuſpendat privilegia regularium commutandi vota, & in eis diſpenſandi, & abſolvendi à reſervatis. Et an Prælatus regularis poſſit cunctis diſpenſare ex vi ſuorum privilegiorum in irregularitate contracta ex violatione cenſurarum, iterandi Baptiſmum, hæreſis, vel apoſtaſiæ, vel ex illegitima Ordinum receptione. *Ex part. 11. tract. 2. ex reſ.* 52. *& in p. 1. tr. 11. ex reſ.* 10. *& in p. 10. tr. 11. ex reſol.* 22. Quæ nunc invenientur *in tom.4. tract. 3. de Bulla Cruciata reſol.* 20. 126. & 132

An per Jubilæum ſit eligibilis in confeſſarium regularis approbatus tantùm limitatè ad parvum locum, & oppidum, vel quoad perſonas. Et an religioſus approbatus ab epiſcopo ſit eligibilis per Jubilæum, etiamſi à ſuo Prælato per ſententiam privatus ſit, ne confeſſiones ſæcularium audiat. Et an ſit probabile etiam ſine Bulla, ut validè poſſit Religioſus ſæcularium confeſſiones audire virtute approbationis ab Ordinario conceſſæ, etiamſi legitimè non fuerit Ordinario præſentatus, & per ſuum ſuperiorem per ſententiam prohibitus. Et an per Jubilæum ſit eligibilis in confeſſarium Prælatus regularis non approbatus ab Ordinario loci. Et an confeſſarius eligendus virtute Cruciatæ, vel Jubilæi debeat eſſe approbatus ab epiſcopo etiam quoad regulares, itaut non ſufficiat eſſe approbatum à Prælato regulari ſuæ, vel alterius religionis. Et an ſententia hujus quæſtionis procedat etiam quoad Novitios. Et an tempore Jubilæi religioſi poſſint ſine licentia ſuperioris confiteri cum extraneis, itaut non poſſit ſuperior prohibere ſuis ſubditis, ne confiteantur cum ſacerdotibus ſæcularibus, vel regularibus alterius religionis. Idem eſt dicendum de Monialibus. Et an quicumque confeſſarius ab Ordinario approbatus poſſit tempore Jubilæi abſolvere Moniales à peccatis, vel à caſibus reſervatis, & cenſuris. *Ex par. 5. tr. 12. ex reſ.* 49. 50. & 52. *aliàs* 48. 49. & 51. *& in par. 3. tr. 2. ex reſ.* 21. *& in p. 2. tr. 17. ex reſ.* 47. *& in par. 5. tract. 12. ex reſol.* 37. & 12. *& in par. 3. tract. 2. ex reſol.* 29. Quæ hic reperientur *in tom. 4. tractat. 4. de Jubilæo, reſol.* 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. & 11

An regulares ex vi privilegiorum poſſint commutare votum Religionis, vel caſtitatis perpetuæ, quando non eſt tota materia voti. Et an poſſint commutare materiam ſubrogatam à Pontifice pro votis caſtitatis, & religionis. Et an regulares teneantur per ſe, ſecluſo ſcandalo, obſervare præcepta Synodalia. Et an cenſuræ Synodales per epiſcopum promulgatæ ligent regulares. Et an ſuperiores regulares poſſint pro ſuis ſubditis promulgare Jubilæum, non expectata promulgatione epiſcopi Diœceſani, ſeu Parochi. Et quid, ſi epiſcopus, aut parochus non mittit copiam, vel Breviarium Bullæ Jubilæi. Et an dici poſſit Papam religioſos volentes acquirere Jubilæum ſubjicere ordinario loci, non coactione, & læſione ſuæ exemptionis. Et an Prælatus regularis duabus poſtquam authenticam habuit Jubilæi notitiam hebdomadibus cum indicio, eſtò Epiſcopus ſerius, aut citius indicat Jubilæum. Et an quando in Jubilæo ſuperior non vult aliquid dare per eleemoſynam, poſſit ſubditus clam à Monaſterio accipere. Idem eſt in prædicto caſu de Monialibus reſpectu Abbatiſſæ. *Ex p. 5. tr. 12. ex reſ.* 61. *aliàs* 60. & 36. *& in p. 10. tr. 14. ex reſol.* 35. *aliàs* 33. *& in tr. 15. ex reſ.* 22. Quæ nunc invenientur *in to. 4. tr. 4. de Jubilæo reſ.* 16. 12. & 30

An Indulgentiæ conceſſæ regularibus, & revocatæ à Paulo V. hodiè cenſeantur revalidatæ. Et an Indulgentiæ, & privilegia pro defunctis conceſſa cenſeantur revocata per dictam Bullam Pauli V. vel permaneant in ſuo robore, & firmitate. Et quid eſt dicendum de Indulgentia plenaria conceſſa à Clemen. VIII. Parentibus Fratrum exiſtentibus in Purgatorio, ſi pro illis Minoreta dixerit unam Miſſam. Idem dicendum eſt de Indulgentia plenaria à Calixto III. conceſſa Parentibus Fratrum Minorum, in qua poſſint eligere Confeſſarium, per quem abſolvantur plenariè à culpa, & pœna. Quo privilegio gaudent Parentes aliorum regularium. Et an Prælati inferiores Epiſcopo per conſuetudinem præſcriptam poſſint acquirere poteſtatem concedendi Indulgentias, etiam habentes juriſdictionem epiſcopalem. Et an quando religioſus morietur, nondum applicatis Indulgentiis à Pontifice obtentis, poſsit ejus ſuperior de illis diſpenſare. Et adducitur, quòd ſuperior regularis poſsit ſuorum ſubditorum ſatisfactiones, & preces applicare benefactoribus propter interpretativum conſenſum ſubditorum, vel ut ſatisfactiones ſuperfluas cedant in emolumentum habentium cum illis participationem bonorum operum. Et an regularis poſsit applicare Indulgentiam defunctis, ſtante privilegio Leonis X. conceſſo Minoribus. Et an regulares exempti gaudeant Indulgentiis epiſcoporum. *Ex p. 4. tr. 4. ex reſ.* 20. *& in p. 5. tract.* 12. *ex reſ.* 21. *& in p. 10. tract.* 16. *ex reſ.* 6. & 12. *& in part. 11. tract* 8. *ex reſ.* 24. Quæ hic reperientur *in to. 4. tr. 5. de Indulgentiis reſ.* 40. 41. 31. 37. & 29

An religioſi teneantur jejunare. Et quid de Muſicis, & Cantoribus etiam religioſis &c. Et an religioſus, qui tenebatur jejunare, v. g. Feria ſexta, in qua occurrit vigilia alicujus Sancti, ſi non jejunat, peccet dupliciter. Et infertur, quòd religioſus Franciſcanus, ſi non jejunat Feria ſexta, etiamſi ſit vigilia, unum tantùm peccatum committit. Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus in virtute S. Obedientiæ præcipiat religioſo jejunium in vigilia etiam eccleſiæ. Et quid, ſi violet duo jejunia ab eccleſia indicta in unum diem incidentia. Et quid eſt ſentiendum, ſi concurrat jejunium indictum ab eccleſia, & voto. Et an religioſi Franciſcani teneantur ad jejunia regulæ, etiamſi annum 21. non expleverint. Et quid de jejuniis eccleſiæ. Et quid eſt dicendum circa ſupradicta jejunia eccleſiæ, & regulæ de regularibus ſexagenariis. Et an religioſi, qui habent privilegium anticipandi prandium per horam, poſsint dicti religioſi abſque culpa per horam cum dimidia prandium ante meridiem prævenire. Et an religioſi collationem ſerotinam in vigilia Nativitatis Domini poſsint ſumere in magna quantitate. Et an religioſus vovens jejunare ſatisfaciat, ſi jejunet ſecundùm morem Monaſticum. Idem eſt de jejunio in pœnitentia appoſito. Et ſi religioſi comedant ova, & lacticinia in vigiliis eccleſiæ, & in Dominicis Quadrageſimæ, quæritur, an mortaliter peccent. Et notatur, quòd Leo X. in Bulla incipiente *religionis zelus*, concedit religioſis S. Jacobi *de Spata* de velis, & S. Marci Legionenſis, & eorum familiaribus, & ſervitoribus comedere in Quadrageſima, & aliis diebus anni de jure, & conſuetudine, aut juxta ſua ſtatuta, aut aliàs quomodolibet prohibitis butyrum, ova, & lacticinia, & ex utriuſque Medici conſilio carnes, quo privilegio communicant aliæ religiones &c. & ſervatur hæc Bulla in conventu de Velis. Ex quo etiam quæritur, an privilegium perdatur per non uſum. *Ex p. 11. tr. 1. ex reſ.* 4. *& in p. 4. tr. 4. ex reſ.* 83. *& in p. 1. tr. 9. ex reſ.* 16. 27. & 31. *& in p. 7. tr. 11. ex reſ.* 24. *& in p. 9. tr. 6 ex reſol.* 16. *& in p. 5. tr. 14. ex reſ.* 13. *& in p. 9. tr. 8. ex reſol.* 67. *aliàs* 66. Quæ hic ſunt *in tom. 4. tract. 6. de Jejunio reſol.* 26. 62. 63. 104. 49. 60. 64. 58. & 53

Nota, quòd *in prædicto tom. 4. & tract. 6. de Jejunio*, ſunt multæ aliæ, & curioſæ difficultates pro jejuniis ſpecialibus regularium, & pro edendis lacticiniis, & ovis in Quadrageſima &c. quas ibidem reperies *in r.* 3. 4. 9. 24. 25. 34. 40. 41. 59. 62. 63. 69. 70. 74. 86. 95. 102. 111. 112. & 114

De quantitate eleemoſynæ neceſſariò ab epiſcopo expendenda. Et an hoc intelligatur quoad regulares ad epiſcopatum aſſumptos. Et an regularis ad epiſcopatum aſſumptus ſi eleemoſynas debitas non præbeat, non ſolùm peccet mortaliter, ſed etiam ad reſtitutionem teneatur. Et docetur regularem epiſcopum renunciationem ante emiſſam profeſsionem factam, ſervata forma Concilii Tridentini, revocare poſſe. Et an hoc procedat, ſi fortè epiſcopus eſſet ex illis religioſis, qui in Societate JESU emiſerunt ſola vota biennii. Et an Milites D. Jacobi, Calatravæ &c. teneantur ad eleemoſynam faciendam, ſi poſsideant beneficia eccleſiaſtica. Et an Monaſteria religioſorum, quibus proventus redundant, teneantur de illis eleemoſynas facere. Et an poſsit, & debeat Prælatus religionis omnes ſuperabundantes redditus in eleemoſynam dare. Et an religioſi poſsint eleemoſynam facere. Et an quamvis ſuperior interdicat eleemoſynas elargiri, non videatur interdicere moderatas, & conſuetas. Et an epiſcopi regulares poſsint teſtari de patrimonialibus. Et quibus ſumptibus ſolvenda ſit eleemoſyna Prædicatori regulari. Et an ſit præceptum dandi eleemoſynam iis, qui voluntarii pauperes ſunt, ut religioſi &c. *Ex p. 5. tr. 8. reſ.* 27. 31. 30. 33. 32. & 18. *& in p. 3. tr. 5. ex reſ.* 71. Quæ nunc invenientur *in tom. 4. tr. 7. de eleemoſyna reſ.* 23. 26. 30. 32. 33. 40. & 39

An hermaphroditus æquè utrumque ſexum participans poſsit in aliqua determinata religione ſolemnem profeſsionem emittere. *Ex p. 12. tr. 1. ex r.* 112. Quæ hic eſt *in to. 4. tr. 8. de conſecratione Epiſcopi, reſ. etiam* 112

An ſi contingat, ut præceptum ſuperioris ſit de re levi, vel indifferenti in ſe, & tamen ſit cauſa, & periculum inducat majoris mali, ut ſi ſuperior præcipiat, ne quis tali hora ambulet tali loco ſub pœna excommunicationis abſolutè, ſi quis tranſgrediatur tale præceptum obedientiæ, licèt ſit de re levi in ſe, peccet mortaliter, & per conſequens ille eſſet excommunicatus excommunicatione majori. Et regulares in domibus ſuis audientes Lectores legum, vel medicinæ incidant in excommunicationem. Et advertuntur quædam notabilia circa prohibitionem colloquendi cum Monialibus, & pro

& pro praxi adducuntur diverſi caſus. Et an Prælati regulares reſpectu ſuorum ſubditorum regularium cenſeantur habere totum Mundum pro territorio, itaut capere poſſint ſuos ſubditos, in quocumque territorio ſint, etiam non implorato brachio judicis ſæcularis. Et an hæc locum non habeant, ubi Prælati regulares juriſdictionem cum territorio habent. Et an Confeſſarius poſſit intrare clauſuram Monialium, non ſolùm quando regula confiteri præcipit, ſed etiam quoties infirma dixerit ſe indigere ſacramento Pœnitentiæ; & Epiſcopus, & Prælatus in aliquo caſu electionis Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ. Et an religioſi ubique terrarum poſſint à ſuis ſuperioribus ligari cenſuris, ſive annexis ſtatuto perpetuo, ſive præcepto. *Ex p.5.tr.9.ex reſ.47. & in p.3.tr.5. ex reſ.27. & in p.3.tr.2. ex reſ.48. & in p.5.tr.9.ex reſ.71. & in p.2.tr.16. ex reſ.30. aliàs 32. & in p.10.tr.14.ex reſ.50.51.53. & 56. aliàs* 48.49.51. & 54. & *in p.3.tr.2. ex reſ.67. & in p.4.tr.4.ex reſ.90. & in p.3.tr.2.ex reſ.129. & in part.5. tract.9.ex reſ.34. &* 66. Quæ nunc invenientur *in tom.5.tract.1. de excommunicatione reſolut.* 13. 73. 84. 85. 90. 87. 88. 89. 91. 92. 93. 98. & 97

An licitè quis abſolvatur ab excommunicatione invitùs, maximè ſi privilegium ſit conceſſum in favorem Confeſſarii, ut ſi ſit religioſus &c. *Ex par.5.tract.9.ex reſol.*10. Quæ hic eſt *in tom.5. tr.1. reſol.*189

An regulares privilegiati poſſint abſolvere ſæculares à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, dummodò ſint occulti. *Ex part.9.tract.4.ex reſ.*65. *§.ultim.* Quæ hic reperietur *in tom.5. tract.2. de percuſſione Clerici, reſol.*74

Nota, quòd in prædicto *tom.5.tr.2. de cenſura ob percuſſionem Clerici, & ejus abſolutionem*, ſunt quamplurimæ difficultates omnes miſtæ pertinentes ad Regulares, Moniales, Novitios, & Novitias, Eremitas, Tertiarios, & Tertiarias, atque pro Equitibus Militarium ordinum ob cenſuram Canonis, *Si quis ſuadente &c.* incurſam ob percuſſionem prędictarum perſonarum, etiam titulo correctionis; quos caſus ibidem invenies in reſolutionibus ſequentibus hìc aſſignandis, & non in aliis præcitati tractatus, videlicet *in reſ.*6.7.11.12.21, 31. 32.39.43.45.46.47.48.49.50.51.52.64.69. & *à reſ.73. uſque ad r.79. incluſivè.*

An regularis excommunicatus propter percuſſionem Clerici, ſi recipiat ordines, incurrat ſuſpenſionem. Et an Abbates conferentes Tonſuram, vel minores ordines aliis, quàm ſuis ſubditis regularibus, incurrant ſuſpenſionem. Et notatur Abbates conferentes ordines minores Novitiis non eſſe ſuſpenſos. Et an Abbates concedendo dimiſſorias Novitiis incidant in ſuſpenſionem. Et an ſuſpenſus juxta Bullam Pii II. quia ſuſcepit ordines ſacros extra tempora, ante legitimam ætatem, vel ſine dimiſſoriis, diſpenſari poſſit ab Epiſcopo, vel à ſuperiore regulari. Et an Abbates in caſibus, in quibus Tonſuram, & minores ordines conferre poſſunt, diſpenſare valeant in interſtitiis. Et an hoc etiam procedat in caſu, quo Abbates ſuos ſubditos cum dimiſſoriis emittant, ut ab Epiſcopo ordinentur, & tunc non examinandos eſſe ab Epiſcopo, non obſtante Concilio Tridentino. Et an religioſus, qui inchoavit annum vigeſimum tertium hora vigeſima tertia diei, ſed manè in eodem die recepit Ordinem Diaconatus, ſuſpenſionem inciderit tanquam ordinatus ante legitimam ætatem. Et an ſacerdos etiam regularis, qui auſus fuerit matrimonialiter conjungere, aut benedicere alienos Parochianos abſque licentia proprii Parochi, ipſo jure ſuſpenſus maneat. Et an in hoc caſu ceſſet pœna excommunicationis contra religioſos matrimonia ſolemnizantes ſecundùm declarationem Cardinalium. Et an Monachi Benedictini incurrant ſuſpenſionem, ſi non deferant habitum præſcriptum *in Clem.1. §. Si quis autem de ſtat. Monach.* Et an Superior, ſi eſſet ſuſpenſus ab admiſſione ad profeſſionem, profeſſio ſic ab eo admiſſa ſit valida. Et an ex eo, quod prohibetur Abbatiſſam dare profeſſionem Novitiæ, antequam moneat Epiſcopum pro faciendo examine libertatis; ſi tamen Abbatiſſa, omiſſa monitione, & examine Epiſcopi, Novitiæ det profeſſionem, ſit valida, ſi aliàs non ſit impedimentum dirimens profeſſionem. Et an ex eo quòd diſponitur, ut ſi vir, & uxor velint religionem ingredi, hoc minimè efficiatur ſine conſenſu, & licentia Epiſcopi, tamen ſi profeſſionem emitterent abſque tali licentia, profeſſio ſit valida. Et an ſi in Conſtitutione alicujus religionis ſtatutum ſit, ne Novitii, v.g. recipiantur ante 18. annum, ſi tamen admittantur ad profeſſionem, expleto anno 16. valida ſit profeſsio. Et an religioſus, cui Prælatus per obedientiam prohibuit, nèc confeſsiones audiat, an tales confeſſiones ſint validæ, quidquid ſit de peccato illius, nam religioſus aliàs erat approbatus. *Ex p.5.tr.10.ex reſ.*58.42.43.44.31.40. & 33. & *in par.10.tract.12.ex reſol.*6. Quæ hic reperientur *in tom.5. tr.3. de ſuſpenſione reſ.*33. 27.28.29.44.45.62. & ultima reſolutio hìc annotata invenietur ſupra in hoc ipſo *tomo 7. tractat.1, reſolut.*159. *§.Poteſt.*

An prohibitus celebrare in loco interdicti poſsit celebrare, v.g. in Eccleſia PP. Capuccinorum, Carmelitarum propè Urbem exiſtente. Et an Clerici interdicti intelligantur etiam religioſi interdicti. Et quid etiam de Monachis, Converſis, Monialibus, Novitiis, & Eremitis. *Ex part.4. tract. 4. ex reſ.*123. & *in part.5. tract.10. ex reſol.*81. *aliàs* 80. Quæ hìc ſunt *in tom.5. tract.4. de Interdicto, reſol.*6. & 24

An Monachus in ſacris exercens Chirurgiam per inciſionem, vel aduſtionem ſit irregularis, morte ſequuta, licet adhibeat neceſſariam diligentiam. Et an illa actio prohibeatur in extrema neceſſitate quando non eſt alius Chirurgus, velut eſt in tempore peſtis. Et quid, ſi illam operatetur extra extremam neceſſitatem cum ignorantia invincibilis hujus prohibitionis, an tunc incurrat irregularitatem. Et an venæ ſectio ſit religioſis in ſacris prohibita, itaut incurrat irregularitatem, ſi ex tali ſectione ſequuta ſit mors. Et an religioſi, ſi non ſint ſubdiaconi, poſſint exercere Medicinam, & Chirurgiam abſcindendo, & abdurando ſecundùm artem. Et an religioſi poſſint ſervire infirmis, etiam conſtitutis in ultimo vitæ, & eos volvere in lecto, & reliqua exhibere cum prudentia abſque metu irregularitatis. Et an religoſi aſſiſtentes, quando reus in patibulo ſuſpenditur, incurrant irregularitatem, & peccent mortaliter. Et an religioſus incurrat irregularitatem occidendo invaſorem, ſi non fugiat, cum poſſit. Et an valeat collatio Prælaturæ facta irregulari. Et an illegitimus, cui diſpenſatum eſt à Papa, ut poſsit obtinere curatum, ſi poſtea efficiatur religioſus, poſsit ſine nova diſpenſatione fieri Prælatus regularis. Et an religioſus, qui votum habet caſtitatis, ſi contrahat etiam cum virgine, incurrat irregularitatem bigamiæ. *Ex p.4. tr.2. ex reſ.*23. & 24. & *in par.5. tract.3. ex reſ.*117. & *in par.4. tr.2. ex reſol.*35. & 37. & *in par.7. tract.*10. *ex reſol.*6. & *in par.4. tr.2. ex reſ.*39. Quæ nunc invenientur *in tom. 5. tract.5.* de Irregularitate *reſ.*72. 73. 75. 76. 140. 143. & 148

An Religioſi virtute ſuorum privilegiorum poſsint abſolvere ab excommunicatione propter abortum, ſi à ſuis Provincialibus non ſint deputati ad hoc. Et an Prælati regulares poſsint diſpenſare in irregularitate ſuorum ſubditorum contracta ex abortu animato. Et quid, ſi homicidium ſit occultum apud ſæculares, & manifeſtum inter Fratres. Et an Prelatus regularis poſsit committere uni confeſſario ſubdito hanc diſpenſationem. Et an dicti Prælati poſsint habilitare ad officia ſuos religioſos etiam pro foro externo, & ſine dubio abſolvere ab excommunicatione incurſa propter abortum. Et an religioſus indigeat diſpenſatione ſuper excommunicationem, vel irregularitatem, ſi in viſitatione, aut Capitulo fuerit diſpenſatus ab irregularitatibus, prout fieri ſolet in viſitatione à Prælatis etiam non cogitantibus diſpenſationem hujus, vel alterius irregularitatis, etiamſi religioſus crediderit ſe non indigere dicta Prælatorum diſpenſatione pro illo tunc. Et quid, ſi religioſus procuravit abortum fœtus animati, ſi effectus non ſequatur. *Ex p.7. tr.5. ex reſ.*15. & *in par.4. tr.2, ex reſol.*87. & *in p.7. tr.5. ex reſ.*22. 23. & 9. Quæ hìc reperientur *in tom.5. tr.* 6. de abortu *reſ.*7. 10. 11. 12. & 26

An tantum Symonia in beneficio, ordine, & ingreſſu religionis ſubdatur pęnis Symoniæ. Et an Generalatus, Provincialatus, Correctoratus, Gnardianatus, Prioratus, &c. includantur ſub nomine beneficii ad incurrendas pœnas Symoniæ. Et an mediatores ſimoniacæ electionis ad Prælaturam aliquam religionis incurrant excommunicationem. Et an regulares convenientes inter ſe, ut alter in una electione ſuffragetur uni, & alter alteri in alia, committant Symoniam. Et quid, ſi pactum non interveniat; ſed tantùm futuræ oblatio ſpei, ut ſi dicatur, da hoc ſuffragium, & providebitur tibi de alia re, vel quid ſimile. Et an ſit Symonia, ſi Monachus dicat alteri, elige me in Provincialem, & ego eligam te in Priorem; vel faciam pro te ſacrum, & tu fac pro me, vel audiam tuam confeſsionem, ſi tu audias meam, &c. Et an incurratur labes ſimoniaca, ſi petatur à Monialibus dos, quando Monaſterium eſt dives. Et an ſit peccatum ſimoniæ dare aliquid Titio, ut Cajum adſcribere faciat inter Equites D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. Et docetur, quod dans, vel accipiens aliquid pro ingreſſu religionis ligatur excommunicatione Summo Pontifici reſervata *in Extravag. 1. de Symonia*. Sed notatur ad facilius impetrandam ſuam receptionem in aliqua religione poſſe quem gratis, & ſponte præbere munera ſuperioribus, vel aliis; imò in tali caſu pactum adhibere poſſe. Et an quis probabiliter ſuſtinere poteſt dictos ordines Equitum D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. non eſſe verè religioſos. Et an ſit Symonia, ſi Rex vendat *Las Encomiendas*, dictorum ordinum, vel ſaltem ſit peccatum mortale. Et excuſatur quædam conventio Equitum Jeroſolymitanorum à labore Symoniaca. Et docetur commendas Equitum D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. eſſe beneficia eccleſiaſtica, & materiam ſimoniæ. Et an emere cedulam habitus prædictorum equitum ab aliquo Miniſtro Regis ſit ſimonia. Et an habitus prædictorum Equitum, non ſit habitus veræ religionis, ſed ſecundùm quid. Et an committens ſacrilegium cum Moniali, cui annexa reſervatio, afficiatur reſervatione ſi hæc ignoretur. *Ex p.4. tr.4. ex reſ.*157. & 156. & *in par.3. tr.2. ex reſ.*125. & *in par.8. tract.7. ex r.*29. & *in p.4. tract. 4. ex reſ.*150. & *in p.3. tract.2. ex reſ.* 64. & *in p.6. tract.8. ex reſ.*17. & *in par.9. tract.9. ex reſ.*35. & *in par. 7. tract. 4. ex reſ.* 14. Quæ nunc invenientur *in tom.5. tr.7.* de Symonia *reſ.*6. 10. 11. 13. 12. 34. 36. 35. & 62

An regulares virtute ſuorum privilegiorum poſsint etiam abſolvere ſæculares à caſibus contentis in edicto Dominorum Inquiſitorum, dummodo excommunicationes non proveniant ex hæreſi formali, vel ex aliis criminibus contentis in Bulla Cœnæ. Et an Prælati regulares poſsint abſolvere ſubditos ſuos ab hæreſi occulta. Et an Provinciales poſsint delegare hanc facultatem in caſibus particularibus. Et an regulares poſsint abſolvere

vere ſeculares ab hæreſi occulta. Et an regulares poſsint abſolvere à caſibus Bullæ Cœnæ, ſi ſint occulti, etiam quoad hæreſim. Et quid, ſi ſupradictæ cenſuræ deductæ ſint ad forum contentioſum, & licèt publicæ ſint, & in textu hujus reſolutionis aſsignantur alii ſex caſus, in quibus regulares virtute ſuorum privilegiorum minimè poſsint ſæculares abſolvere niſi in articulo mortis. Ex *p.* 1. *tr.* 5. *ex reſ.* 8. *&* 6. *& in p.* 3. *tr.* 2. *ex reſ.* 121. *& in p.* 6. *tr.* 7. *ex reſ.* 63. *& in p.* 8. *tr.* 7. *ex reſ.* 50. *& in p.* 6. *tr.* 6. *ex reſ.* 54. *& in p.* 11. *tr.* 2. *ex reſ.* 18. Quæ hic reperientur *in tom.* 5. *tr.* 8. de hæreſi *à reſol.* 33. *uſque ad reſol.* 39. incluſivè.

An Monialis non potens adire Inquiſitores ſatisfaciat denunciando epiſtolam miſſam ad Inquiſitorem. Et an confeſſarius regularis ex abjuratione propter ſollicitationem remaneat inhabilis ad officia religionis. Et an ſupradicti non poſsint rehabilitari niſi per Pontificem, vel Illuſtriſsimos Inquiſitores ſacræ Congregationis. Et an epiſcopus poſsit cognoſcere de crimine ſollicitationis, & hoc ſeparatim ab Inquiſitoribus, ſi ſollicitans ſit exemptus regularis. Et an fœmina ſollicitata, quæ cenſuram incurrit, ſi præceptum denunciationis adimpleat, poſsit abſolvi à cenſura à regularibus virtute ſuorum privilegiorum. Et an in cæteris caſibus præter hæreticum dogmatizantem, & docentem eos hæreſim, non teneantur criminoſi procedere ſeipſos ex edicto Inquiſitorum, ſed poſſint abſolvi per Cruciatam, vel per privilegia regularium. Et an Inquiſitores poſſint imponere regularibus ſollicitantibus, quòd teneant ultimum locum inter regulares ſui Monaſterii in choro, in refectorio, & in aliis locis, & aliquando mandare, ut ſententia contra talem Confeſſarium regularem lata publicè legatur in proximo Capitulo ſuæ religionis. *Ex p.* 1. *tr.* 4. *ex reſ.* 7. *& in p.* 4. *tr.* 5. *ex reſ.* 48. 29. *&* 52. *& in p.* 1. *tr.* 4. *ex reſ.* 8. *& in p.* 10. *tra.* 14. *ex reſol.* 43. *aliàs* 41. Quæ hic ſunt *in tom.* 5. *tractat.* 9. de denunciationibus *reſol.* 12. 93. 21. 96. 15. *&* 92

An Inquiſitores debeant procedere cum generalibus religionum in caſu hæreſis, ſicut procedunt cum Epiſcopis. Et an hodiè interdictum ſit Prælatis regularium cognoſcere de cauſis hæreticalibus ſuorum ſubditorum, eoſque punire. Et an regulares abjurantes de levi reddantur inhabiles ad officia, gradus, & dignitates religionis. Et quid ſi abjuraſſent de vehementi. Et an Inquiſitores habeant poteſtatem erga exemptos quoad corpora, imagines, tabellas &c. quæ in locis publicis, ſeu privatis apponuntur. Et ſi religioſi tranſgreſſi fuerint, an priventur voce activa, & paſſiva. Et an Inquiſitores, ſi ſint regulares, & delinquant in eis, non quæ ſunt officii Inquiſitoris, poſſint puniri à ſuis Prælatis. Et an in Hiſpania ſancitum ſit Inquiſitores particulares non poſſe comprehendere religioſum, quin priùs certiorem faciant Inquiſitorem generalem, & ejus ſupremum Senatum. Et an Inquiſitores poſſint punire dicentes confeſſos religioſis ab epiſcopo approbatis, iterùm eadem peccata teneri confiteri Parocho. *Ex p.* 4. *tr.* 8. *ex reſ.* 23. 64. 127. 53. 121 *&* 102. Quæ nunc invenientur *in tom.* 5. *tract.* 10. de poteſtate Inquiſitorum *reſolut.* 12. 83. 113. 132. 67. *&* 82. *ſed penult. quæſt.* ibi eſt *in tract.* 8. *reſol.* 10

An religioſus poſſit incarcerari ab Inquiſitoribus ſine Conſilio ſupremi Senatus ex delatione unius fœminæ propter ſollicitationem in confeſſione. *Ex part.* 4. *tract.* 6. *ex reſolut.* 21. Quæ hic reperietur *in tom.* 5. *tractat.* 11. de Tortura Sacræ Inquiſitionis *reſolut. etiam* 21

De religioſis matrimonium ineuntibus. Et an in tali caſu non ſolùm committant ſacrilegium, ſed ſint de hæreſi ſuſpecti, & qua pœna puniendi ſunt. *Ex p.* 4. *tr.* 7. *ex reſ.* 5. Quæ hic eſt *in to.* 5. *tr.* 12. de Pœnis S. Inquiſitionis *reſ. etiam* 5

An regulares teneantur obſervare leges epiſcoporum. Et quid quoad Feſtorum obſervationes, interdicta, jejunia &c. Et an regularis reus teneatur reſpondere judici, ſi teſtium depoſitio non notificetur. Et an regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint pro ſatisfactione præcepti communionis communicare peregrinos, qui non habent animum manendi in aliquo loco pro majori parte anni. Et an verba imperativa ex conſuetudine religionis præceptum contineant. Et an verbum *Jubeo, mando*, importent præceptum grave. Et an lex præcipiens regularibus accedentibus Monaſteria Monialium ſub pœna privationis officii, & vocis activæ, & paſſivæ obliget ad mortale. Et notatur, cùm legiſlatores poſſint, & ſoleant comminari ſpiritualem pœnam, quando in conſcientia obligare volunt, ſi tantùm tamen temporalem pœnam ſtatuant, judicium eſſe videatur, quòd ad eandem tantùm obligare volunt. Et an ſacerdos regularis ſolemnizans matrimonium abſque proprii Parochi licentia, ultra ſuſpenſionem ipſo jure impoſitam à Tridentino *ſeſſ.* 24. *cap.* 1. incurrat etiam excommunicationem Pontifici reſervatam latam in Clemen. I. de privilegiis. Et an in Bullis Pontificiis, & decretis ſacræ Congregationis ſub nomine privationis officiorum, graduum, dignitatum &c. intelligantur comprehenſi Concionatores, Lectores, Confeſſores, Magiſtri Novitiorum, Miniſtri, Conſultores, Diffinitores, Diſcreti &c. Sed notatur dictas pœnas non incurri niſi poſt ſententiam criminis declaratoriam. *Ex p.* 3. *tr.* 5. *ex reſ.* 92. *aliàs* 91. *& in p.* 1. *tr.* 10. *ex reſol.* 11. 15. *& in p.* 3. *tr.* 6 *reſ.* 74. *& in p.* 9. *tr.* 6. *ex reſ.* 5. *& in p.* 1. *tr.* 10. *ex reſ.* 20. *& p.* 10. *tr.* 13. *ex reſ.* 14. *& in p.* 4. *tr.* 4. *ex reſ.* 224. Quæ nunc invenientur *in tom.* 6. *tract.* 1. de Legibus, *reſ.* 98. 44. 45. 9. 43. 77. 33. *&* 34

An privilegia religioſorum non amittantur per non uſum niſi poſt 60. annos. *Ex p.* 6. *tr.* 5. *ex reſ.* 18. Quæ hic reperietur *in to.* 6. *tr.* 2. de Conſuetudine *reſ.* 25

An fas ſit religioſis inire contractum ſocietatis cum Campſore; aut Mercatore conferente totam operam religioſis ex parte ſua non niſi nervos negotiationis, ſive pecuniam ferentibus. Et utrùm religioſus poſſit negotiari per ſe, vel per alium. Et an religioſi in propria domo, vel Monaſterio poſſint vendere per famulos vinum collectum ex eorum prædiis. Et an religioſi occaſione, quòd merces empta cariori pretio poteſt vendi, ſi hoc faciant, dicantur negotiari. Et an negotiatio prohibita ſit Novitiis nondum in ſacris conſtitutis. Et an bona donata, ſeu relicta cum conditione, ut à Monaſterio poſſit alienari abſque ſolemnitatibus, & conſenſu Apoſtolico, an talis conditio ſit adimplenda. Et an pecunia data pro dote Moniali poſsit inſumi emendo agro, vel vinea, ut de fructibus ipſius Monialis ſuſtentetur. Et an ſuperiores poſsint in contractu licito abſque ſolemnitate obligare bona Monaſterii ſub hypotheca generali, non obſtante Paulina *Ambitioſa*, & decreto Urbani VIII. Et an pecuniæ ad cambium, vel mutuò acceptæ cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis comprehendantur ſub decreto ſacræ Congregationis, & Paulina *Ambitioſa*. Et an obligando fructus bonorum immobilium, & mobilia non pretioſa poſsit Prælatus, ſeu Monaſterium abſque ſolemnitate, quam jura ad alienationem bonorum eccleſiaſticorum requirunt, pecuniam mutuò accipere. Et an hoc etiam procedat, ſi mutuum ſit acceptum abſque ulla obligatione aliquid pro eo ſolvendi, alioquin non poſſit fieri, etiamſi tantùm fructus, & mobilia bona obligentur. Et an quamvis permutatio bonorum eccleſiaſticorum maximè cum laicis ſit jure prohibita, tamen permutatio cum Principe Patriæ eſt permiſſa abſque ſolemnitate. Idem eſt cum fundatore, ſed ſolemnitate priùs præmiſſa. *Ex p.* 9. *tr.* 7. *ex reſ.* 69. *& in p.* 1. *tr.* 8. *ex reſ.* 72. *& in p.* 8. *tr.* 7. *ex reſ.* 26. *&* 27. *& in p.* 7. *tr.* 10. *ex reſ.* 21. *& in p.* 10. *tr.* 16. *ex reſ.* 51. 53. *&* 85. Quæ hic ſunt *in to.* 6. *tr.* 3. de Contractibus *r.* 181. 180. 182. 179. 583. 190. & duæ ultimæ reſolutiones hujus annotationis, & §. invenientur *in to.* 5. *tr.* 1. *reſ.* 77. *&* 80

Aliqua practicabilia circa negotiationem religioſis interdictam. Et inter alios caſus, qui pro praxi hujus quæſtionis adducuntur, quæritur, an religioſus peccet mortaliter, ſi una, vel altera vice negotietur. Et an religioſus, qui ſuis ſumptibus, vel Monaſterii imprimit libros à ſe compoſitos, eaque exemplaria poſtea in diverſis religionibus vendit, dicatur negotiator. Et docetur, quòd illa tantùm eſt negotiatio propriè dicta, qua res emitur, ut eadem immutata, & in eadem ſpecie cariùs vendatur. Et alii multi caſus pro regularibus adducuntur, in quibus illis eſt licita negotiatio, ut ſi vendant panem coctum, ex fructibus eorum, lateres, calcem &c. Et notatur, quòd Monachi abſque licentia Prælati, & majoris partis capituli fidejubere non poſſunt, quod ſi fecerint, & mutuò acceperint, non obligatur Monaſterium, niſi quatenùs in ejus utilitatem converſum eſt. Et an hæc doctrina locum habeat in Prælato. Et docetur profeſsionem religionis metu reverentiali factam non valere, & ideò reſcindendam, & declarandam irritam. Idem eſt de electione. *Ex p.* 11. *tr.* 3. *ex reſol.* 10. *& in tr.* 6. *ex reſ.* 41. *& in tr.* 4. *ex reſ.* 31. *& in p.* 3. *tr.* 5. *ex reſ.* 20. Quæ hic reperientur *in tom.* 6. *tractat.* 3. *de contractibus, reſolut.* 187. 188. 189. *&* 118

An peccent mortaliter religioſi ludendo ludis prohibitis aleæ, & taxillorum. Et quid, ſi inſpiciant notabili tempore ludos fortunæ, mortaliter peccaminoſos, niſi ludi cauſa ſint, vel omittant corrigere, quando tenentur. Et quid, ſi aſpiciant eos, qui mortaliter peccant in ludo. Et an religioſus poſsit aliquid ludo exponere. Et an poſsit lucrari, & perdere notabilem ſummam cum expreſſa Superioris licentia. Et an in tali caſu tam Prælatus, quàm Religioſus peccent mortaliter. Et an religioſus, qui ludo exponit pecunias, quas alienare non poteſt, teneatur reſtituere id, quod cum dictis pecuniis lucratus eſt, ac proindè qui cum eo perdidit, non poſsit de rigore compenſare, quando poſtea in alio ludo lucratur ab eodem. Et an profeſsio ſit valida, quamvis profeſſus non habeat animum ſervandi vota. *Ex p.* 4. *tr.* 4. *ex reſ.* 183. *& in par.* 7. *tract.* 9. *ex reſ.* 40. 4. 14. 8. *&* 25. Quæ hic ſunt *in tom.* 6. *tractat.* 4. *de Ludo, reſolut.* 10. 11. 12. 13. 18. *&* 35.

Ad quem pertineat Theſaurus inventus in Monaſterio Regularium. Et quid, ſi in loco religioſo incantatione quadam, & magica arte quæſitus, & inventus fuerit Theſaurus. *Ex p.* 9. *tr.* 5. *ex reſ.* 11. *&* 12. Quæ nunc invenientur *in tom.* 6. *tract.* 5. *de Theſauris, reſol.* 12. *&* 13

Nota, quòd *tom.* 6. *tr.* 7. *de Donationibus* ſunt multæ quæſtiones miſtæ pro Donationibus Religioſorum, Superiorum Regularium, & Epiſcopi Religioſi, Commendatarii, & etiam pro donationibus Novitiorum, atque pro donationibus factis, vel faciendis ipſis Religioſis, & Monaſteriis Regularium, quæ ibi reperientur *in reſ.* 7. 8. 9. 10. 23. 31. 32. 70. 76. 77. 78. 124. *&* 143. & non in aliis reſolutionibus præcitati tractatus.

An moriturus poſsit committere Fratribus Minoribus nominationem executorum ſui teſtamenti. Et an ipſi nominare poſsint cum licentia ſui Superioris. Et Bernardus in ſuo teſtamento ultimo reliquit hæredem Cynthiam filiam cum onere ſolvendi quotannis Mariæ ſorori ſuæ Moniali aureos tot, quæritur, an hujuſmodi legatum ſit pium in favorem Mariæ Monialis. Et an commendatarii

taril D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, de Avis, morituri poſſint teſtari de fructibus commendarum in uſus non pios. Et quid de commendatariis D. Joannis. Et an ingrediens Religionem teneatur in teſtamento ſervare ſolemnitates juris. Et an legatum ſub conditione, v. g. ſi Religionem non ingrediatur, ſit validum in foro conſcientiæ. *Ex p. 5. tr. 3. ex reſ. 127. & in p. 7. tract. 12. ex reſ. 11. & in p. 5. to. 3. ex reſ. 129. & in p. 10. tr. 15. ex reſ. 10. §. ult. & in p. 3. tr. 5. ex reſ. 57.* Quæ hic reperientur *in to. 6. tr. 8. de Teſtamentis reſol.* 28. 49. 93. 92. & 42

Nota, quòd *in to. 6. tr. 9. de Executoribus Teſtamentorum*, ſunt quamplurimæ difficultates omnes miſtæ pro Religioſis Executoribus, & Commiſſariis teſtamentorum, ideo ſi ita caſus miſtus occurrerit require illum, *ibid. in reſ. 19. uſque ad reſ. 21. incluſivè, & in reſ. 24.* 25. 26. 27. 28. 31. 32. 33. 57. 70. & 71

Adverte etiam, quòd infra *in hoc ipſomet tom. 7. tract. 2. de Cingulo Militari* pro validitate profeſſionis Equitum Melitenſium, & *to. 3.* de Paupertate Religioſa per conſequens hi duo tractatus ſimul etiam pertinere poſſunt ad iſtum de Regularibus. Sed quia propè ſunt tractatus in hoc ipſomet *tom. 7.* in illis reperies quidquid cogitare poteris pro difficultatibus comprehenſis ſub titulis eorum. Similiter nota, ut hic faſtidium, & multiplicationem non ingeramus, quòd etiam infra *in hoc ipſomet tom. 7. in tr. 4. de Correctione fraterna* ſunt multæ quæſtiones miſtæ pro correctione fraterna regularium, quas ibi invenies *in reſol.* 8. 10. 14. & *à reſol. 20. uſque ad reſol. 27. incluſivè, & in reſol.* 33. 40. 50. 51. 52. 53. 54. 55. 60. 61. 62. 65. 66. 67. & 68. *& non in aliis reſol. præcitati tractatus.*

An ſit differendus ingreſſus Religionis propter ſcandalum, vel ne Parentes turbentur. Et an Regulares incedentes per civitatem in diebus Bachanalibus Perſonati vulgò *Maſcharati*, recreationis cauſa mortiferè non peccent, neque quoad ludum laurealem, neque quoad præceptum, neque quoad rationem ſcandali, neque quoad Habitus dimiſſionem, ad modicum tempus. Ex *p. 5. tr. 7. ex reſ. 23. & in p. 10. tr. 13. ex reſol. 29.* Quæ hic ſunt infra *in hoc tom. 7. tr. 5. de Scandalo reſ. 5. & 6*

An Religioſi Laici, & Monachi converſi, vel Choro mancipati peccent pugnando propria manu. Et an Religioſi ſubditi poſſint ſe conferre ad exercitum ſine venia ſaltem tacita ſui Superioris, quia in omnibus ab ejus voluntate pendent. Et an ſubditus indoctus, qui non poſſit diſcernere quando ſit cauſa juſta, aut dubia, teneatur ſemper obedire Superiori præcipienti. Et an Monachis Laicis prohibitum ſit, ne præſint exercitibus. Et an prædicti Monachi laici poſſint præliari, & pugnare ſuis manibus, immediatè occidere, mutilare, & ducere exercitum, ac præeſſe iis, qui Machinas, vel tormenta bellica dirigunt, neque incurrant ullam irregularitatem, quoties bellum eſt neceſſarium ad defenſionem propriæ vitæ, & perſonæ, vel patriæ, & boni communis, & ad obtinendam victoriam, à qua pax, & ſalus innocentium, & bonorum Eccleſiæ dependet. *Ex p. 6. tr. 4. ex reſ. 34. & 36. & ex p. 9. tr. 8. ex reſ. 64. aliàs 63. & in p. 10. to. 2. ex reſ. 2.* Quæ hic ſunt infra *in hoc ipſomet to. 7. tr. 7. de Bello r.* 59. 61. 36. & 52

An quando varietas opinionum verſatur inter Superiorem, & ſubditum, teneatur ſubditus obedire. Et an Superior poſſit juſtè punire ſubditum non obedientem ductum ad id opinione probabili. Et an ſubditus poſſit non obedire præcepto Superioris, quando probabiliter judicat eſſe illicitum, vel extra juriſdictionem. Et notatur, quòd ſi ſub opinione probabile eſt Superiorem non eſſe legitimum, ſubditum eſſe obligatum obedire. *Ex p. 3. tr. 13. ex reſ. 10. & in p. 4. to. 4. ex reſ. 31.* Quæ nunc invenientur *in to. 8. tr. 1.* de opinione probabili *reſ.* 15. 16

An detractiones leves de aliquo apud Prælatum poſſint pervenire ad damnum grave, & peccatum mortale. *Ex p. 10. tr. 15 ex reſ. 17.* Quæ hie reperietur *in to. 8. tr. 3.* de Parvitate materiæ *reſ.* 16

An præceptum Prælati de re levi, & in ordine ad bonam gubernationem obliget ſub ſolo peccato veniali, nam eſſet intolerabile, ſi poſſet Prælatus in omni materia etiam leviſſima obligare ſub peccato mortali, nam ſolus Deus potuit pro materia levi obligare ad mortale. *Ex p. 3. tr. 4. ex reſ* 24. Quæ hic eſt *in tom. 8. tract. 4. de Voto reſol.* 13

Nota, quòd in prædicto *to. 8. & to. 4. de Voto, & Juramento*, ſunt multæ aliæ difficultates pro Voto, & Juramento ingrediendi Religionem, & quamvis hic non aſſignemus Reſolutiones, in quibus ſunt adſcriptæ, faciliimè ibi illas reperies.

An Religioſus invaſus poſſit licitè invadentem ſe occidere, cùm liberum ſit illi fuga evadere, quia fuga non eſſet illi decoroſa. Et an religioſis liceat occidere aliquem pro defenſione honoris, vel an teneatur fugere. Et an quis poſſit occidere Religioſum invaſorem cum peccato nefando, ſi aliter non poteſt ſe defendere. Et an licitum ſit Religioſo occidere invaſorem pro defendendis propriis bonis. Et an Religioſus teneatur permittere ſibi membrum ſecari, ſi Medici judicent neceſſarium, & Superior id ei præcipiat. Et an Religioſus nolens fugere, ſi occidat invaſorem, peccet contra juſtitiam, itaut teneatur ad reſtitutionem. Et an Religioſus non poſſit occidere ſine peccato minantem alapam, vel fuſtis ictum &c. Et an liceat Religioſis aliquando occidere calumniatorem, crimina gravia de ſua Religione ſpargentem. Idem eſt de Religioſo in ſingulari. *Ex p. 5. to. 4. ex reſ. 1. 2. 36. 17. 32. & 49. & in p. 8. tr. 7. ex reſ. 49. & 46. & in p. 7. tract. 10. ex reſ. 28.* Quæ nunc invenientur *in to. 8. tr. 5. de Homicidio reſol.* 1. 2. 20. 29. 57. 64. 65. 3. & 13

An peccet Prælatus, ſi alicui dederit licentiam accipiendi particulas aliquarum Reliquiarum, Et an de furtis religioſorum non ſit philoſophandum, ut de cæteris furtis, Et an religioſi ſemper peccent venando, & teneantur animalia capta reſtituere. Ex *p. 5. tr. 5. ex reſ. 35. & 34. & in p. 9. to. 9. ex reſ. 40.* Quæ hic reperientur *in to. 8. tr. 7. de Furto, & Reſtitutione reſ. 1, 2. & 55*

An Religioſi, qui tenentur progredi in via profectionis, peccent mortaliter, ſi nollent obſervare omnes regulas religionis, licèt non obligent ſub mortali. Ex *p. 3. t. 6. ex reſol. 24.* Quæ hic eſt *in tom. 8. tract. 10. reſ. 4*

Nota, quòd *in to. 9. tr. 1. de Immunitate Eccleſiæ, & ejus pollutione, & reconciliatione*, ſunt multę difficultates pro Immunitate Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Grangiarum regularium, & pro Immunitate Eccleſiæ, qua gaudent ipſimet Regulares, Novitii, Apoſtatæ, & Moniales &c. Et pro benedictione, & reconciliatione Eccleſiarum Regularium, quas difficultates ibi invenies *in reſ.* 8. 10. 22. 28. 32. 33. 36. 37. 38. 39. 78. 97. 107. *& pro pollutione Eccleſiæ à reſ. 130. uſque ad reſ. 140. & pro reconciliatione facienda ſignanter à Regularibus in reſ.* 142. 143. & 144

Similiter adverte, quòd in prædicto *to. 9. tr. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica*, ſunt etiam plures quæſtiones pro Immunitate regularium, & illorum privilegio fori, & exemptione gabellarum, in quibus etiam agitur de Novitiis, Hoſpitibus admiſſis ad religionem, & de illis, qui, aſſumpto aliquo Habitu religioſo, adhibentur ad ſervitia Monialium; Tertiariis, Eremitis, Equitibus Militarium Ordinum, & tandem etiam de conſervatoribus agitur *in reſ.* 21. 37. 38. 102. 111. 156. 157. *& à reſol. 162. uſque ad reſol. 176. incluſivè, & in reſol.* 220. 230. 262. 263, 264. 269. 270, 277. & 315. & non in aliis ſupradicti tractatus.

Quam-nam poteſtatem habeant Cardinales in ſuis titulis, quæ ſunt Monaſteria regularium. Et an Cardinales Monaſteria Monialium ingredi valeant. Et an hoc intelligendum ſit de Cardinalibus protectoribus ſolùm. Et an hoc poſt Bullam Gregorii XIII. poſſit amplecti. Et an Cardinalis religioſus ſtatim abſolvatur à voto paupertatis &c. & aliis votis, quæ emittuntur in Religione præter tria ſubſtantialia. Et de aliis difficultatibus agitur pro Cardinalibus religioſis. Et an Epiſcopus religioſus, ſi deponat Habitum ſuæ religionis, incidat in excommunicationem. Et an Cardinalis religioſus poſſit eſſe compater in Baptiſmo, & Confirmatione. Et an in religione poſſit in electione aliquis religioſus ſuffragium ſuum negare. Et docetur eſſe prohibitum ingreſſum infantium intra ſepta Monialium. Et an excommunicatio contracta ex fractione Bullę Pii IV. & Gregorii XV. de Collocutionibus, & Scriptionibus vetitis tempore Conclavis, ſi ſit occulta, poſſit abſolvi virtute privilegiorum regularium. Et docetur, quòd confirmatio privilegiorum facta uni religioni, valet pro omnibus aliis. Et infertur Corollarium in ordine ad Eminentiſſimos Cardinales regulares. Et diſcutitur, an Epiſcopus regularis amittat, nec poſſit uti privilegiis, quibus antea cum religioſis utebatur; quod idem erit de religioſo ad Cardinalatum aſſumpto. Ex *p. 5. tr. 2. ex reſ.* 60. 20. 64. 65. 66. & 67. *& in p. 12. tr. 2. ex reſ.* 13. 16. 20. 26. 27. & 28. Quę nunc invenientur *in to. 9. tr. 7. de Cardinalibus reſolut.* 43. 44. 84. 85, 86. 87. 106. 109. 113. 119. 120. & 121

An olim aliquando Principes ſæculares elegerint Abbatiſſas, Abbates, & Priores. Ex *p. 10. tr. 1. ex reſ. 5. & 8.* Quæ hic ſunt *in to. 9. tr. 9. de priſco more eligendi Epiſcopos, reſ. etiam 5. & 8.*

TRACTATUS II.

De Cingulo Militari pro validitate Profeſſionis Equitum Melitenſium. pag. 166.

AN profeſſio N. emiſſa in Religione Hieroſolymitana, non ſumpto priùs ornamento Cinguli Militaris, fuerit invalida. Et infertur, quòd quando forma ſervanda eſt in aliquo actu, deficiat, actus eſt nullus, & corruit, & ideò forma ſpecificè adimplenda eſt, & non per æquipollens. Et quæritur, an in religione Equitum Hieroſolymitanorum ſit de forma, ut Miles profeſſionem emittens ſit ornatus Cingulo Militari. Et quæritur etiam, an verbum *Oportet*, ex ſua natura importet neceſſitatem, & præceptum, vel tantùm decentiam, & conſilium. Et quid de aliis verbis imperativis. Et an forma cenſeatur inducta à Statuto, ſi aliquid præter jus commune contineat, vel mandat aliquid facere certo modo. Et an quando lex deſiderat actum cum aliqua qualitate, non ſufficiat facere actum abſque illa qualitate, & ideo actus erit nullus. Et probatur Decretum irritans inducere formam, itaut actus aliter factus ſit omninò nullus. Et an omnis lex, quæ inducit ſolemnitatem aliquam, cenſenda eſt habere incluſam in ſe clauſulam Decreti irritantis. Et an actus corruat, quando deficit forma, etiamſi non adſit Decretum irritans. Et aſſeritur profeſſionem eſſe nullam ex defectu formæ, etiam abſque Decreto irritante. Et docetur, quòd ſi aliquis profitetur in aliqua religione, & ſi profeſſionem annullet, non tenetur poſtea votum ſimplicis caſtitatis ſervare. Et probatur, quòd quando conſenſus requiritur pro forma, ſi non currit ante, vel in ipſo actu, actus erit nullus, quamvis poſtea conſenſus ſequatur, ut in alienatione re-

rum

rum Eccleſiarum, & in licentia, & facultate teſtandi. Et advertitur, quòd profeſſionem nullam non ratificat exercens actus profeſſorum, dum eſt ignarus cauſæ ſuæ profeſſionis. Et quòd tunc valet profeſſio tacita, quando à principio ex parte Religionis profeſſio fuit valida, ut ſi quis, v. g. emitteret profeſſionem ex metu, vel ſine voluntate profitendi; tunc tacita profeſſio operatur, & non eſt opus novæ acceptationis ex parte Religionis, ſecus verò ſi fuit invalida ex parte profitentis, & Religionis. Et curſim docetur, quòd Statuta Religionis confirmata à Papa, dicuntur Statuta Papalia propter illam Papæ confirmationem. Et an ſi quis emitteret profeſſionem in aliqua Religione, ſine veſtibus conſuetis, non proinde illa profeſſio eſſet nulla. Et docetur non omnes cæremonias præſcriptas in acceptatione profeſſionum Religioſorum eſſe de ſubſtantia valoris. Et tandem quæritur, an quando dubium eſt, an forma inducta ſit ſubſtantialis, vel accidentalis, præſumi debet ſubſtantialis. *Ex pa.10. tr.10. Reſ. unica.* In qua continentur omnes iſtæ difficultates poſitæ pro titulo præcitatæ Reſolutionis *ibid.*

TRACTATUS III.

De paupertate Religioſa ſuper Bullam Clemen. VIII. de Largitione munerum. pag. 171.

1 An iſta Bulla ſit uſu recepta, & adhuc obliget ad ſui obligationem. *Ex par. 1. tra. 6. reſ. 1. ibid.*
2 Quot-nam ſint fines, ſeu cauſæ finales hujus conſtitutionis Clemen. VIII. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 12. ibid.*
3 An in iſta Bulla Summus Pontifex condat novum jus circa largitiones munerum Religioſorum. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 2. pag. 172*
4 An cognitio quantitatis muneris largiendi ſpectet etiam ad Capitulum generale, vel ad eoſdem Conventus, & Superiores ſpectare, & eorum arbitrio relinqui quantitatem doni largiendi. *Ex par. 1. tract. 6. reſ. 3. ibid.*
5 Quanti valoris debeant eſſe munera, ut licitè fiant, & non ſint contra hanc conſtitutionem. *Ex par. 1. tra. 6. reſ. 4. ibid.*
6 An ſi Religioſus ſine licentia ſui Prælati præbeat munuſculum duorum aureorum, incidat in pœnas hujus conſtitutionis. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 5. pag. 172*
7 An Religioſus, qui celebrat aliquas Miſſas ad intentionem alicujus amici, ſciens dictum amicum ſtipendium pro illis accipere, peccet contra paupertatem, & includatur in Bulla Clem. VIII. Et an ſtante dicta Bulla poſſit Religioſus de ſola licentia Superioris donare ea, quæ acquiſivit ex eleemoſynis Miſſarum, quos ſibi intra annum conventus, ſive Religio concedit. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 9. ibid.*
8 An Religioſus, qui non acceptat aliquod donum, ſed rogat, ut detur amico, ſeu conſanguineo peccet contra paupertatem, & contra hanc Bullam. Et an ſi Religioſus ſe habeat, ut interceſſor apud Joannem, v. g. ut ipſe Joannes nomine ſuo det Petro aliquam rem, peccet contra votum paupertatis, & contra noſtram conſtitutionem. *Ex part. 1. tract. 6. reſ. 8. ibid.*
9 An Monialis, ſeu Religioſus cum licentia ſui Prælati poſſit facere amico, ſeu cognato corporalia magni valoris, vel picturam, & non incidere in pœnas hujus conſtitutionis. Et an doctrina hujus quæſtionis non ſit applicanda, quando Religioſus facit primo picturam v. g. ſumptibus Monaſterii. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 6. pag. 173*
10 An Regularis faciens picturam, vel aliquod aliud pro amico frangat votum paupertatis. Et alia notabilia circa hoc adducuntur in textu hujus Reſolutionis. *Ex p. 7. tr. 11. & Miſ. 2. reſ. 17. ibid.*
11 An Religioſus poſſit dare leviora alterius generis, licèt non ſint de levibus comeſtibilibus, & ad devotionem pertinentibus conceſſis in hac Bulla. Et an caſus excepti in hac Bulla extendantur ad alios ſimiles. Et docetur, quòd quamvis per ſolas quinque cauſas donatio revocari poteſt, tamen idem poteſt ex aliis gravioribus cauſis, vel æquè gravibus. *Ex p. 1. tr. 6. re. 7. pag. 174*
12 Quænam eſculenta, & poculenta poſſit Religioſus largiri in terminis hujus Bullæ, & ad quem valorem aſcendere poſſint. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 13. ibid.*
13 An Religioſus poſſit ſine licentia Prælati, & ſine contraventione voti paupertatis, & hujus Bullæ largiri ſuam rationem, ſeu pitantiam. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 28. pag. 174*
14 An Religioſus ſine peccato poſſit commodare, & mutuo dare aliqua, quæ ipſi ad uſum permiſſa ſunt, etiam pecunias, & non ſolùm Religioſis profeſſis ejuſdem Monaſterii, ſed etiam exteris ſæcularibus. *Ex part. 1. tr. 6. reſ. 37. pag. 175*
15 An Religioſus poſſit commutare etiam cum ſæcularibus aliquas res, quādo nullam jacturam patitur conventus. *Ex p. 1. t. 6. r. 38. p. 175*
16 An ſi Religioſus commutet aliqua cum ſecularibus, peccet contra votum paupertatis. *Ex pa. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſ. 21. ibid.*
17 Quidam Superior Regularis tempore, quo erat Prælatus accepit pecuniam ab amico, quam poſtea ſubditus per multum tempus penes ſe retinuit, inſcio Superiore, ſed poſtea expendit cum ejus licentia, quæſitum à me fuit, an peccaverit. Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur potuiſſe confeſſarium Regularem abſolvere à reſervatis vigore facultatis obtentæ à Prælato præterito pro tempore ſequenti, quo ipſe non erat Superior Monaſterii, vel Provinciæ. *Ex p. 11. t. 8. & Miſc. 8. reſ. 54. ibid.*

18 An Religioſus poſſit recipere aliquid ſine licentia Superioris, ſi habeat intentionem petendi dictam licentiam, priuſquam expendat illud. Et notatur, quòd ſi talis Religioſus abſolutè recipiat, v. g. illam pecuniam, ſed ad breve tempus retineat, ut quia expectatur novus Prior, vel ſcribat ſtatim Patri Generali, vel Provinciali pro licentia, peccavit tantum venialiter, quæ quidem ſunt valde notanda, quia praticabilia. *Ex pa. 1. tr. 6. reſ. 42 pag. 176*
19 An Religioſus peccet mortaliter, ſi per breve tempus retineat apud ſe rem donatam, quia vult petere licentiam à Provinciali, vel à novo Superiore. Et an Religioſus peccet contra paupertatem accipiens rem aliquam ex Communitate, & loco publico pro uſu temporali, ut deinde in eundem locum reſtituat. *Ex par. 11. tr. 1. Miſc. 1. reſ. 19. pag. 177*
20 An ſi quis Religioſus accipiat ab amico aliqua comeſtibilia, peccet contra votum paupertatis. *Ex par. 1. tra. 6. reſ. 41. pag. 177*
21 An frangat votum paupertatis Religioſus, qui petit ab amico, ut deponat pecunias penes aliquem, vel apud ipſummet Religioſum, ut quando opus erit, petat facultatem utendi à Superiore Prælato. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 43. ibid.*
22 An Religioſus, qui ab exteris ſuis Devotis nummos accipit, & inſcio Prælato, neceſſarios libros emit, peccet peccato proprietatis & contraveniat noſtræ Conſtitutioni, dummodo ſupradictos libros in cubiculo teneat palam expoſitos, & omnibus obiectos. *Ex part. 1. tract. 6. reſ. 26. ibid.*
23 An ſit contra paupertatem Religioſam, inſcio Superiore, ex nummis à pœnitentibus acceptis libros emere, dummodo Religioſus expoſitos illos in cubiculo teneat. Et an ſit contra votum paupertatis Religioſum in depoſitum res accipere, ita ut poſſit iis uti petita poſtea, & impetrata Superioris licentia. Et an Religioſus non peccet contra paupertatem, ſi abſque Superioris licentia accipiat pecuniam, ut ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſyna nomine ejus, qui dedit. Et an Religioſus, quæ ad ſuum uſum conceſſa ſunt, ut v. g. Breviarium, aut veſtem, poſſit cum aliis commutare domeſticis, imò etiam cum exteris. Et cùm Religioſus donat alteri, ſive ejuſdem, ſive alterius Conventus, an requiratur licentia tam in dante, quàm in recipiente. Et an ſit probabilis opinio, quæ docet Religioſum habentem licentiam expendendi aliquam pecuniam in uſus, qui ſibi placuerint, ſi in uſus turpes expendat, non peccare contra votum paupertatis, & accipiens non teneatur reſtituere. *Ex pa. 3. tract. 2. reſ. 65. pag. 177*
24 An ſi Religioſus ab amico pecunias accipiat ad emendos libros, vel alia, ſi non occultet, ſed palam in cella exponat, peccet contra votum paupertatis. Idem à fortiori dicendum eſt, ſi accipiat ipſos libros. *Ex par. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſ. 19. pag. 187*
25 Parentes Monialium, vel Religioſorum præbentes illis magnam pecuniarum ſummam ad eorum, cui voluerint, beneplacitum diſponendum, reſervando tamen pro ſe dominium, quæritur, an dictæ Moniales, vel Religioſi illas diſponendo peccent contra paupertatem, & incidant in Bullam Clem. VIII. *Ex p. 1. tr. 6. r. 10. pa. 178*
26 An ſi quis det Religioſo pecuniam ad ipſius uſum liberè, ut libuerit, diſponendam, reſervans ſibi dominium talis pecuniæ, an Religioſus illa utendo votum paupertatis frangat. Et quòd de pecunia dicitur, poteſt intelligi de quacumque re non conſumptibili unico actu. Et quid de comeſtibilium uſu. *Ex part. 7. tr. 11. & Miſc. 2. reſol. 18. ibid.*
27 An Religioſus peccet contra votum paupertatis, & contra Bullam Clem. VIII. ſi abſque Superioris licentia accipiat pecuniam, ut ipſe liberè diſponat in eleemoſynam nomine ipſius, qui dedit. *Ex par. 1. tra. 6. reſ. 29. pag. 179*
28 An Religioſi poſt Concilium Tridentinum poſſint habere peculium, id eſt redditus annuos ad nutum Superiorum revocabiles, & ad ſolos uſus honeſtos & pios, idque ex cauſa legitima. Et docetur Declarationes Cardinalium eſſe tantum doctrinales, & non deciſivas, & non eſſe neceſſarium ſtandum illis. *Ex part. 1. tract. 6. reſol. 32. ibid.*
29 An Religioſus de annuis redditibus ex Superioris licentia ad uſum ſuum conceſſis ſine aliqua reſtrictione poſſit liberè parcius vivendo aliis donare. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 19. pag. 180*
30 An in hac Bulla prohibeantur donationes, quæ ſunt partus intellectus, ut Conciones, lectiones, & hujuſmodi ſcripta. *Ex part. 1. tract. 6. reſ. 25. ibid.*
31 An qui tranſiit ad aliam Religionem, poſſit ſecum deferre ſcripta, vel libros à ſe compoſitos. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 63. ibid.*
32 An ſi Religioſus largiatur munera alteri Religioſo, incidat in pœnas hujus Bullæ. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 18. pag. 180*
33 An ſi in aliquo ſpeciali caſu Religioſus largiendo munera nec diſſiparet bona Religionis, nec tale donum ulla fuerit ambitionis occaſio, incideret in pœnas hujus Bullæ. Et explanatur, quòd quando ceſſat finis adæquatus legis in particulari, ceſſat obligatio legis. *Ex par. 1. tr. 6. reſ. 33. ibid.*
34 An Religioſus poſſit præbere aliquod munus Religioſo ejuſdem Monaſterii. Et an hoc etiam extendatur non ſolum ad Religioſos ejuſdem Monaſterii, ſed etiam ad alios Religioſos ejuſdem tamen Religionis. Et an res comeſtibiles receptæ cùm licentia Prælati poſſint diſpenſari in extraneos in magna quantitate, & non obſtante quòd ſint magni pretii. *Ex par. 1. tract. 6. reſol. 39. pag. 181*
35 An ſi Religioſus det alteri Religioſo ejuſdem Monaſterii libros, vel alia magni valoris, peccet contra votum paupertatis.

Ex part. 7. tractat. 11. & Miſcellan. 2. reſolut. 20. ibid.

36 An quando Religioſi inter ſe largiuntur munera de rebus minimis, neceſſarium ſit habere licentiam expreſſam, & in ſcriptis ſuorum Superiorum. *Ex p.1.tr.6.reſ.20.pag.164*

37 An dictam licentiam habere debeat Religioſus ſemper quoties vult donare. *Ex p.1.tr.6.reſ.21.ibid.*

38 An Religioſus, ſeu Monialis cum licentia tacita peccet mortaliter alienando, vel recipiendo aliquid clandeſtinè, ſciens illum modum clandeſtinum Superiori diſpliciturum. Et ſupponitur, ut religioſus det, vel accipiat aliquid ſine voti paupertatis fractione ſufficere tacitam, vel probabiliter præſumptam Superioris voluntatem, etiam in eo caſu, in quo poſſet expreſſa licentia poſtulari, & ob aliquem humanum reſpectum, vel pudorem, aut nonnullam difficultatem adeundi Superiorem omittitur. Et an peccet mortaliter Monialis, quæ Abbatiſſæ viſitanti cubicula aliquas res occultavit ob verecundiam. *Ex p.1.tr.6.reſ.31.ib.*

39 An licentia præſumpta liberet Regulares à vitiis paupertatis, etiamſi Superiorem adire facile poſſint, vel differri. Et infertur, quod quoties ob præſumptivam voluntatem Domini poſſumus colligere illum non eſſe invitum; aut eſſe tantum invitum quoad modum, quia daret, ſi peteretur aliquid ab eo, aut non ægre ferret, cenſendi non ſunt peccare mortaliter fures, ut in uxore, filio, ſervo famulo, & amiciſſimo. Et an Religioſi peccent mortaliter, ſi furentur ex bonis conventus octo, vel novem Reales. *Ex p.6.tr.6. & Miſc.1.reſ.58.pag.182*

40 Quænam quantitas requiratur, ut ea ſine licentia Superioris uſurpata à Religioſo ad peccatum mortale deveniatur. Et quænam quantitas requiratur ex comeſtibilibus. *Ex p.1.tr.6.r.36.p.182*

41 An Religioſus paulatim modica accipiens, vel expendens ſine licentia Superioris peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem. Et ex doctrina hujus quæſtionis inferuntur aliqua alia circa hoc pertinentia ad furta in ſæcularibus, ſervis, & ancillis. Ex *p.1.tr.6.r.34.pag.183*

42 An Religioſus furans aliquid notabile ad uſum fratris particularis, vel alicujus ſæcularis incurrat in caſum reſervatum in Decreto Clemen. VIII. Et advertitur, quòd Superior alicujus Religionis non poteſt reſervare furtum commiſſum à ſuo ſubdito de rebus alterius Religioſi, vel alicujus ſæcularis. Ex *part.1.tract.6.reſol.44.pag.183*

43 An ſaltem Superior in tali caſu poſſit reſervare illud furtum, quatenus eſt peccatum proprietatis. *Ex p.1.tr.6.r.45.pag.184*

44 An Religioſus, qui ſine licentia Prælati ſolet ſumere aliqua bona Monaſterii pertinentia ad cibum, & potum, infringat votum paupertatis. *Ex p.1.tr.6.reſ.30.pag.184*

45 An Religioſus, ſi ad proprium uſum accipiat paulatim comeſtibilia, ſi perveniat ad quantitatem notabilem peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem. *Ex p.1.tr.6.reſ.35.ibid.*

46 An Religioſus peccet contra paupertatem ſumendo aliquam rem de loco publico pro uſu temporali, ut deinde in eundem locum reſtituat. *Ex p.1.tr.6.reſ.40.ibid.*

47 An donatio remuneratoria ſit prohibita in hac Bulla ita ut Religioſus, ſeu Monialis largiendo aliquod donum in remunerationem contraveniat huic conſtitutioni. Et explanatur, quòd donatio inter virum, & uxorem eſt prohibita, & non valet, etiam ſi ſit remuneratoria. *Ex p.1.tr.6.reſ.15.ibid.*

48 An Religioſi, & Moniales poſſint largiri non ſolum dona æquipollentia meritis, ſed etiam ultra. *Ex p.1.tr.6.reſ.26.p.184*

49 An liceat aliquid dare proprio loci ordinario ex cauſa benedictionis, vel ſuſceptione habitus Religionis, ſeu profeſſionis Monialium. *Ex p.1.tr.6.reſ.24.pag.185*

50 An Moniales cum licentia Abbatiſſæ, ſeu Prælatæ poſſint præbere confeſſario ultra juſtum ſtipendium aſſignatum aliquid amplius. Ex quo infertur, quòd quando famuli ſerviunt Monaſterio cum magna fidelitate, his etiam ultra ſalarium juſtum poteſt dari aliquid amplius, quia non eſt propriè donatio, ſed beneficii remuneratio. *Ex p.1.tr.6.reſ.17.ibid.*

51 Utrum Abbatiſſa poſſit concedere licentiam donandi Monialibus, quam poteſt Prælatus Regularis ſuis Religioſis. Et an ſupradicta Abbatiſſa poſſit concedere Monialibus licentiam habendi peculium, & facultatem convertendi in proprios uſus, quæ propriis operibus acquirunt. Ex *p.1.tr.6.reſ.22.pag.185*

52 An Religioſi recipientes in Monaſteriis aliquem non occaſione tranſitus, vel devotionis, ſed recreationis cauſa incidant in pœnas hujus conſtitutionis Clem. VIII. *Ex p.1.tr.6.reſ.14.ibid.*

53 An Novitii includantur in hac Bulla ſub nomine Religioſorum. Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, quòd Novitii poſſint confiteri coram omnibus confeſſariis, ab Epiſcopo approbatis, & quòd Novitii non incidunt in caſus reſervatos Superiori Religionum. *Ex p.1.t.6.r.27.ibid.*

54 Utrum Milites D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. includantur in hac Bulla, ita ut ſit illis interdictum donare. Ex quo deducitur, an prædicti Equites ſint verè Religioſi, & gaudeant exemptione gabellarum & etiam Novitii. *Ex p.1.tr.6.reſ.23.ibid.*

55 An Equites commendatarii D. Joannis, D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. inſumentes redditus bonorum ſuorum in uſus illicitos, peccent contra paupertatem, & recipientes teneantur ad reſtitutionem. Idem dicendum eſt de cæteris bonis acquiſitis, donatis, &c. licèt in morte non poſſit de illis abſque Superioris licentia teſtari. *Ex part.2. tract.15. & Miſcell.1. reſol.54. pag.186*

56 An commendatarii D. Joannis, D. Jacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. poſſint diſponere de redditibus eccleſiaſticis ad libitum ſicut de bonis patrimonialibus ſine fractione voti paupertatis. Ex *p.5.tr.14. & Miſc.2.reſ.94.pag.186*

57 An Equites Jeroſolymitani, & alii Religioſi ordinum Militarium, validè aliquid exponant ludo. Et an ſint obnoxii reſtitutioni lucrantes dictos Equites. Et an ſupradicti Equites peccent contra paupertatem exponentes aliquid ludo, vel expendentes in alios uſus illicitos, nec Superiores, nec conſuetudo ordinis poſſit ad id facultatem validam facere. *Ex p.7.t.9.r.12.ibid.*

58 An Religioſus, qui habet licentiam à Superiore generalem expendendi pecuniam, vel donandi aliquid, ſi hæc expendat in uſus illicitos, peccet contra votum paupertatis, & recipientes teneantur ad reſtitutionem. Et hoc etiam frequenter poteſt accidere in Equitibus Jeroſolymitanis, Et an Superior Supremus, vel totus Conventus non poſſit concedere facultatem illam, ut in uſus illicitos expendat Religioſus pecuniam. Ex *p.7.tr.11. & Miſ.2.r.22.p.187*

59 An Religioſus, qui ex licentia Superioris liberè de aliquibus pecuniis poſſit diſponere, ſi illas inſumat in ludis prohibitis, vel cum meretricibus peccet contra votum paupertatis, & accipientes teneantur ad reſtitutionem, Et an ſtando in opinione affirmativa, dictam pecuniam poſſit quis reſtituere eidem Religioſo, vel teneatur reſtituere Monaſterio. Idem eſt dicendum de cæteris aliis, qui ludere, vel alienare non poſſunt, ut de filiis familias, ſervis, & uxoribus. Ex *p.3.tr.2.reſ.98.pag.187*

60 An ſi Religioſus habeat licentiam generalem expendendi aliquam quantitatem, poſſit validè illam ludo exponere. Et an qui ab illo talia lucrantur, teneantur ad aliquam reſtitutionem. Et notatur, quòd ſi aliquis lucraretur magnam ſummam pecuniarum à Religioſo, poſſit illam eidem reſtituere, & non Monaſterio. Idem in utroque dicendum eſt de filio familias, uxore, &c. Ex *p.7.tr.9.reſ.15.pag.188*

61 An Religioſus illicitè ludendo ſi lucretur teneatur reſtituere colludenti. Et quæ poſſit ludere. An poſſit ludere aliquid manuſcriptum, celatum, pictum, vel aliud qualecumque in quod habet dominium, &c. Sed major difficultas eſt, ſi inquires, an qui lucratus eſt lectionem aliquot Miſſarum, poſſit pro illis accipere ſtipendium, an vero ille qui perdidit illud accipere debeat. Et notatur poſſe Religioſum dare quæcumque alteri Religioſo ejuſdem Monaſteri, quin peccet contra paupertatem, & cum illo concertare de rebus ad uſum conceſſis, &c. Ex *p.9.tr.6. & Miſ.1. reſol.24. alias 25. pag.188*

62 Quo pacto Religioſus debeat reſtituere, ſi abſque licentia Superioris bona aliqua ſæcularibus donavit, aut in ludis, & cum meretricibus conſumpſit. *Ex p.9.tr.6. & Miſ.1.r.24.alias 25.ib.*

63 Quidam vir Nobilis plura munera ob malum finem Moniali dederat, & aliqua ab ipſa acceperat, quæritur, an de illis teneatur ad reſtitutionem. Et ſupponitur primo Regularem acquirentem rem illicitè acquirere Monaſterio. Secundo Regularem non poſſe expendere nummos in uſus illicitos, & conſequenter, qui eos recipit, tenetur ad reſtitutionem. Et quid eſt dicendum & faciendum, ſi bona fide quis recipiat munera à Moniali, vel Religioſo dante, credens de illis licitè acquirere poſſe dominium. Et an talis reſtitutio poſſit fieri Moniali, vel Religioſo danti. Et an ſi ſæcularis daret aliquid Monacho non ſibi retinendum, nec ad libitum conſummandum, ſed dandum fœminæ, cum qua ipſe Monachus fornicatur, ſi is de facto illud tradat fœminæ, hæc non teneatur reſtituere, cum illud cenſeatur non accepiſſe à Monacho, ſed ab illo ſæculari. Et an quando Prælatus Regularis dat ſubdito plenam, ac liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo libito, ſi ex uſu illicito fœmina, vel alius aliquid ab iſto recipiat teneatur illud reſtituere. Et quid, ſi Prælatus dedit talem facultatem ad uſum illicitum. Ex *part.10. tract.14. & Miſc.4. reſol.4. alias 2. pag.189*

64 An Bulla Clem. VIII. prohibens largitionem munerum locum ſibi vindicet, ſi Regularis, vel Monialis det eleemoſynam. Ex quo alii caſus inferuntur, qui non includuntur in dicta Bulla Clem. VIII. Ex *p.1.tr.6.reſ.11.pag.189*

65 An Religioſi tempore mortis cum licentia Superioris poſsint aliquid donare. Et ex doctrina hujus Reſolutionis infertur, an poſsit Prælatus dare licentiam Monacho ſcribendæ ſchedulæ, qua diſponat, quid de ſuis bonis faciendum ſit poſt mortem eo animo, ut vim habeat teſtamenti, aut Codicilli ea diſpoſitio. Et notatur, quod poteſt aliquid relinqui Monacho cum facultate tempore mortis diſponendi de eo inter conſanguineos, non per teſtamentum aliquod ſolemne, ſed per electionem perſonarum, &c. Ex *p.5.tr.3.r.128.ib.*

66 An Religioſus peccet mortaliter contra votum paupertatis, ſi recipiat pecunias ſæcularium in depoſitum abſque ſuperioris licentia. Et advertitur, quòd ſi Religioſus moriatur proprietarius, privatur Eccleſiaſtica ſepultura. Et quæritur, an ſi religioſus, (dummodo non ſit Minoreta,) inveniatur mortuus cum burſa denariorum, non ſit ſtatim privandus ſepultura Eccleſiaſtica, quia jura non privant officio Altaris talem Monachum viventem cum peculio, niſi quando prius monitus noluit dimittere. Et docetur, quòd Religioſus, caſu contingente, ſupradictum depoſitum pecuniæ ſæcularium nõ admittat in vim depoſiti, ſed ſolum in vim cujuſdam familiaris cuſtodiæ, & ſic erit immunis à ſcrupulo. Et an Religioſus

Digitized by Google

recipiens aliquid conſiderabile à ſæculari cum intentione petendi licentiam à ſuperiore, & ſi non conceſſerit, illud reddere, cui dedit, peccet mortaliter? Ex p.10.tr.15.& Miſc.5.reſ.40.p.190
97 An Religioſus, qui ex proviſo mortuus inventus eſt in cella cum marſupio denariorum, ſit privandus Eccleſiaſtica ſepultura. Et quid ſi talis Religioſus ſit Minoreta. Et an ſit contra votum paupertatis accipere pecunias ſæculariam in depoſitum. Ex par.4.tr.4. & Miſc.reſ.23.pag.190

Appendix ad alias paucas difficultates pertinentes ad hunc. *Tract. 3. de Paupertate Religioſa bujus tom. 7.*

AN Pontifex poſſit diſpenſare cum Regularibus ſuper habenda proprietate. Ex p.8.tr.1.ex reſ.73. Quæ nunc invenietur in tr.3. tom.1.de Poteſtate Pontificis reſ.78
An quamvis ſuperior interdicat eleemoſynas largiri, non videatur interdicere moderatas, & conſuetas. Et de eleemoſynis faciendis à Prioribus Regularibus, Monaſteriis, Epiſcopis Religioſis, Militibus D.Iacobi, Alcantaræ, &c. etiam agitur in Reſolutionibus hic aſſignandis. Ex p.5.tr.8. ex reſ.32. 27. 30. 33. & in p.4. tract. 4. ex reſ.158. Quæ hic reperientur in tr.4. tom.7. de Eleemoſyna reſ. 33. 13. 30. 32. & 31.
An Cardinales Religioſi ſtatim ſolvantur à voto paupertatis. Et an Cardinales Religioſi recuperent facultatem teſtandi, & diſponendi de rebus ſuis, quas ex profeſſione Religionis amiſerunt. Ex p. 5.tr.2.ex reſ.64.alias 65. Quæ hic ſunt in tom.9.tr.7. de Cardinalibus reſ.84.& 85
An Religioſus factus Epiſcopus ſit liber ab obſervatione votorum, & efficiatur Dominus reddituum eccleſiaſticorum, & abſolvatur à voto paupertis, & poſſit liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & ex induſtria acquiſitis. Ex part.3. tr.2. ex reſ.61. & 50. Quæ hic ſunt ſuprà in hoc ipſomet tom.7.tr.1. de Regularibus reſ.26. & 27
An ſaltem Religioſus peccet mortaliter ludendo ludis prohibitis, & quid de Religioſis Epiſcopis. Et an poſſit lucrari, & perdere notabilem ſummam cum expreſſa Superioris licentia. Et in tali caſu tam Prælatus, quàm Religioſus an peccent mortaliter. Et an Religioſus poſſit aliquid ludo exponere. Ex part.7. tract.9. ex reſolut.4. & 14. Quæ nunc invenientur in tom. 6. tract. 4. de Ludo reſolut. 12. & 13
An donatio epiſcopi Religioſi ad uſus prophanos non ſolum ſit illicita, ſed etiam invalida. Et an Superiores Regulares donare poſſint, & quanta ſumma à Prælatis Regularibus donari poſſit. Et an Religioſi ſubditi donare poſſint, & quomodo. Et quid de Beneficiario Religioſo. Et an donationes Beneficiarii Regularis in uſus prophanos ſint invalidæ. Et an Monachi habentes beneficia in perpetuum ad libitum poſſint diſpenſare, & diſponere de ſuis fructibus ad libitum, quemadmodum ſæculares diſponunt de fructibus beneficiorum ſæcularium. Et an Monachus, qui fecit profeſſionem, & licitè à Religione recedit, recuperet bona Eccleſiæ collata contemplatione ingreſſus Religionis. Et an accipientes non poſſint tuta conſcientia retinere, quæ acceperunt indebitè à Beneficiario Religioſo. Et an Cappuccini, Minores, & PP. Societatis JESU poſſint ſuccedere ab inteſtato. Et an donatio ſacta ſupradictis Religionibus, vel alicui Religioſo particulari, non ſit irrita, ſi facta ſit per modum legati. Et an Commendatarius poſſit in ſuam concubinam facere donationem. Ex par.8.tr.6. ex reſ.132.12.134.133. 86. 104. & 83. Quæ hic reperientur in tom.6.tract.7.de Donationibus reſ.9.8.7.10.76.124. & 145

TRACTATUS IV.

De Correctione fraterna, pag. 119.

1 QUotuplex ſit Correctio. Ex p.7.tr.3.reſ.1.ibid.
2 Ad quam virtutem ſpectet correctio fraterna. Ex p.7. tr. 3. reſ.2.pag.191
3 An detur præceptum de correctione fraterna. Ex p.7.tr.3.r.3.ib.
4 An hoc præceptum obliget ſub mortali. Et notatur, quod quamvis omiſſio correctionis de mortalibus ex genere mortalis ſit, poteſt fieri venialis ex imperfectione actus, & poſſit aliquando omitti. Ex p.7.t.3.reſ.4.pag.191
5 Quando obliget hoc præceptum. Ex p.7.tr.1.reſ.5.pag.191
6 Quando omiſſio correctionis fraterna ſit peccatum mortale. Et explanantur circumſtantiæ requiſitæ, ut præceptum correctionis obliget ſub mortali. Et docetur, quando ſit mortale audire, & non contradicere detrahenti, licèt detractione ipſa non delectetur, qui audit. Ex p.4.tr.4.& Miſc.reſ.228.ib.
7 An ratione circunſtantiarum emiſſio correctionis fraternæ ſit ſæpius tantum peccatum veniale, aut nullum. Ex p.7.tr.3.r.61.p.192
8 An quis teneatur ſub peccato veniali corripere peccata venialia proximi. Et quid de Religioſis maximè de Prælatis Regularium, & Gubernatoribus Reipublicæ, an iſti ſub mortali peccata venialia ſubditorum corrigere teneantur. Et an particulares Religioſi, ſicut Prælati ſub eodem onere corripere fratres de peccato veniali teneantur. Ex p.3.tr.2.reſ.38.pag.193
9 An ſit præceptum ſub veniali corripiendi peccata venialia. Ex p. 7.tr.3.reſ. 7.pag.194

10 An in præcepto correctionis fraternæ detur parvitas materiæ. Et docetur Prælatos Religionum peccare mortaliter, quando negligunt corrigere peccata venialia in ſuis Religionibus committi ſolita, ſi ex correctionis omiſſione diſciplina Regularis imminuatur. Ex p.5.tr.5.reſ.66.ibid.
11 An ut præceptum correctionis obliget, opus eſt, ut adſit ſpes probabilis emendationis. Et an requiratur neceſſario fructum ex correctione ſtatim ſperare, vel ſufficiat, ſi decurſu temporis ſperetur. Ex p.7.tr.3.reſ.21.pag.194
12 An proximus ſit corripiendus, ſi correctio initio obierit, ſe poſtea proderit. Ex p.7.tr.3.reſ.23.pag.195
13 An ad avertendum damnum alienum teneatur quis corripere aliquem, etiam ſi credat peiorem eſſe futurum. Ex p.7.tr.3. r.24. p.195
14 An qui certo non ſcit peccatum fratris, tenetur illum corripere. Et an in Prælatis ſufficiat ſuſpicio, vel dubia cognitio, ut teneantur ſub mortali inquirere peccata ſubditorum ad correctionem faciendam. Et quid de aliis, an teneantur inquirere peccata occulta aliorum. Ex p.7.tr.3.reſ.6.pag.196
15 An in dubio quis teneatur adhibere correctionem fraternam, maximè quando dubium eſt, an correctio nocitura, vel profutura ſit. Et quid, ſi peccatum ſit dubium. Ex p.4.tr.3.reſ.72.pag.196
16 An in dubio teneatur quis adhibere correctionem? ſed difficultas eſt, quando dubium eſt, an correctio nocitura, vel profutura ſit. Et quid, ſi æquè probabile eſt quod correctio nocebit, ac quod proficiet. Ex p.7.tr.3.reſ.22.ibid.
17 An teneamur corripere aliquem in dubio, an correctio ſit profutura, vel obſutura. Ex p. 3. tr. 5.& Miſ.1.r.94.alias 93.p.197
18 An teneamur adhibere correctionem, cum adeſt periculum noſtri damni, & incommodi gravis. Et ſi leve dumtaxat immineret, an teneamur. Et quid quando proximus eſt in peccato mortali, & nullum aliud eſt tempus, in quo poſſit adhiberi correctio, cum ex hypotheſi ſit jam jam moriturus. Ex p.7.tr.3.reſ.26.ibid.
19 An in extrema neceſſitate proximi teneamur illum corripere cum proprio vitæ periculo, vel cum gravi periculo amittendi honorem, vel ſtatum. Ex quo etiam deducitur, an quis teneatur cum periculo vitæ baptizare infantem in extremo vitæ. Et quid in dicto caſu de matre gravida, an teneatur permittere ſe ſecari, ut fætus baptizetur. Et an adulto, cui difficilis eſt contritio, tamen eſt poſſibilis, cum periculo vitæ obligatus quis ſit Sacramenta miniſtrare. Ex p.7.tr.3.reſol.27.pag.198
20 An ſaltem Epiſcopi, Prælati, & alii Superiores teneantur in extrema neceſſitate proximi cum periculo vitæ correctionem adhibere. Idem dicendum eſt de Magiſtratibus, quod attinet ad ſuum munus. Idem de Sacris Oratoribus. Et quid, ſi proximus non ſit in extrema neceſſitate, ſed in gravi. Ex parte 7. tract.3.reſolut.28. pag.199
21 An Prælati, & Magiſtratus teneantur aliquando ſub peccato mortali corrigere peccata venialia. Et an hoc etiam intelligatur de epiſcopis. Et an etiam quivis privatus, præſertim ſi ſit membrum illius Religionis, teneatur ad hujuſmodi correctionem. Et an Prælati Religionum, qui ſunt cuſtodes cæremoniarum Religionis, teneantur contrarias conſuetudines reprehendere, & abolere, ſi poſſint. Ex p.7.tr.3.reſ.8.pag.199
22 An Magiſtratus & Prælati teneantur ad correctionem ſubditorum non ſolum lege charitatis, ſed etiam juſtitiæ. Et hæc circunſtantia, quod Prælatus, vel Magiſtratus negligant ſupradictam correctionem, an mutet ſpeciem, vel tantum in eadem ſpecie notabiliter aggravet, ita ut ſupradicti teneantur aperire in confeſſione munus ſuum Sacerdoti illud ignoranti. Et an Magiſtratus, & Prælati in tali caſu teneantur ad reſtitutionem tam ſtipendii illi parti correſpondentis, quam damni inde ſequuti. Ex p.5.tr.14.& Miſc. 2.reſ.96.pag.200
23 An Prælati, & Magiſtratus teneantur corrigere peccata mortalia ex juſtitia. Ex quo infertur, quod in confeſſione Prælatus, qui neglexit ſalutem proximi ſui, debet ſe accuſare in ſpecie, ſi ſuit illi ſubditus, niſi aliunde confeſſarius id agnoſcat. Et idem dicendum eſt de Patribus, Tutoribus, Dominis reſpectu mancipii, non tamen famuli ob ſalarium ſervientis, niſi ſit domeſticus, & contubernalis. Ex p.7.tr.3.reſ.9.ibid.
24 An Prælati, & Magiſtratus debeant inquirere, & explorare vitam ſubditorum ad fraternaliter eos corrigendos. Et an iſta obligatio oriatur principaliter ex præcepto correctionis fræternæ, an ex officio Prælati, Patris, & Magiſtratus. Et an Prælati, & Magiſtratus teneantur exploratores deſignare à quibus edoceantur, quæ ſint apud ſuos crimina. Et an nullus privatus poſſit aliorum facta inquirere. Ex p.7.tr.3.reſ.10.pag.201
25 An Prælatus Regularis, vel alius Superior poſſit inquirere peccata occulta ſubditorum, ut illa corrigat fraternè, & quid de ſubditis. Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an ſit licitum in confeſſione interrogare de complice, ut corrigatur. Ex p. 3. tr.2. reſ.24.pag.202
26 An ſubditi teneantur ſuos Superiores corrigere. Et quid ſi peccata ſint publica, & ſcandaloſa an tunc arguì debeant etiamſi nulla ſperetur emendatio. Ex p.7.tr.3.reſ.15.ibid.
27 Concionatores tenentur corrigere publica peccata quamvis non multum fidant de emendatione. Et an teneantur, vel ſit eis licitum publicè Principem, Prælatum, Superiores Eccleſiaſticos,

& Religioſos reprehendere. *Ex part. 7. tract. 3. reſ. 13. pag.* 203

28 An ſi concionatores corrigant in peccato, peccent mortaliter. *Ex part. 7. tr. 3. reſ. 14. pag.* 203

29 An judices præſertim Eccleſiaſtici in peccato mortali exiſtentes poſſint exercere correctionem judicialem in alios. Et an de judicibus ſæcularibus non ſit difficultas. *Ex part. 7. tr. 3. reſ. 17. ibid.*

30 An confeſſarii, ut Prælati poſsint mores pœnitentis inquirere. *Ex par. 7. tract. 3. reſ. 12. pag.* 204

31 An ſi quis v. g. videat Clericum ex oblivione invincibili omittere officium vel aliquem comedere carnes in die jejunii, &c. teneatur illos monere. *Ex p. 9. t. 8. & Miſc. 3. ex re. 48. §. 1. tantum pag.* 204

32 An Parentes, Domini, & mariti teneantur ſtrictius ad correctionem. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 31. ibid.*

33 An privatus teneatur vitam ſuam emendare, ut poſsit peccatum corrigere, quando ob peccatum ineptus efficitur ad correctionem. Et an ſaltem ob correctionem fraternam in caſu extremæ neceſſitatis non ſolum Prælati, ſed etiam privati ſint obligati pœnitere. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 16. ibid.*

34 An licitum ſit permittere alicujus peccatum, ut melius corrigatur. Et an liceat differre correctionem eo fine, ut proximus oppreſſus peccatis ferventius reſipiſcat, propriam miſeriam cognoſcendo. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 29. pag.* 205

35 An ſtatim adhibenda ſit correctio. *Ex p. 7. tr. 3. reſ. 30. p.* 205

36 An teneamur ſæpius ad correctionem. *Ex part. 7. tract. 3. reſol. 32. pag.* 206

37 Quo ordine facienda ſit correctio fraterna. *Ex part. 7. tr. 3. reſ. 35. pag.* 206

38 An modus præſcriptus à Domino *Matth.* 18. in facienda correctione contineat præceptum, vel conſilium ſolum. Et an Ordo correctionis præſcriptus à Domino ſemper ſit ſub præcepto ſervandum. *Ex par. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 42. ibid.*

39 An ſupradictus Ordo in correctione adhibenda cadat ſub peccato. Et aliquando poteſt quis incipere correctionem fraternam, relicto primo gradu, à ſecundo gradu, & aliquando, relictis duobus à tertio gradu incipere. *Ex part. 7. tract. 3. reſol.* 36. *pag.* 207

40 An ſupradictus Ordo in correctione ſemper cadat ſub præcepto. Et an aliquando poteſt quis incipere correctionem fraternam, relicto primo gradu, à ſecundo, & aliquando rejectis duobus, à tertio, & dicere Prælato tanquam Patri. *Ex part. 7. tract. 3. reſol.* 39. *pag.* 207

41 An ordo circa adhibitionem teſtium ſit ſervandus quoad peccatum unitantur notam. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 37. pag.* 20

42 An quando delictum eſt occultum, teneatur ad correctionem fraternam quis adhibere teſtes, etiamſi illud peccatum antea non cognoverint. *Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 41. ibid.*

43 Quales teſtes adducendi ſunt in ſecundo gradu correctionis, & in quem finem. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 38. pag.* 208

44 An ſit neceſſarium adhibere unum teſtem, aut duos in correctione fraterna. Et an quando peccatum ſcitur ab aliquibus, illi ſunt adhibendi, & non alii teſtes. *Ex part. 7. tract. 3. reſol.* 54. *pag.* 209

46 An quis in correctione teneatur in teſtium numero gradatim aſcendere, antequam Prælato denuncietur. *Ex part. 7. tract. 3. reſ.* 40. *ibid.*

47 Quando peccatum cenſendum ſit publicum, ut liceat prætermiſſo primo gradu privatæ monitionis, corrigere publicè coram aliis. Et quid, ſi poſſim privatè corrigere eum, qui publicè peccavit, teneor ne nihilominus arguere publicè, aut Prælato denunciare. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 41. ibid.*

48 An quando peccatum eſt notorium notorietate facti, itant non poſſit ulla tergiverſione celari, ſit ſervandus ordo in correctione facienda, itaut præcedat ſecreta admonitio. *Ex par. 7. tra. 3. reſ. 42. pag.* 210

49 An quando non ſeparatur fructus ex correctione fraterna, ſint adhibendi teſtes, vel his omiſſis recurrendum ad Superiorem. *Ex part. 7. tr. 3. reſol. 43. pag.* 270

50 An in religionibus ſine prævia correctione fraterna peccatum occultum fratris poſſit quis denuntiare Prælato tanquam Patri. Et an in tali caſu poſsit Prælatus cum ſuis Conſultoribus, ſi neceſſarium ſit, agere de illo peccato. Et an doctrina ſupradictæ quæſtionis procedat in aliqua religione, in qua adeſt ſtatutum, ut qui noverit peccatum ſocii, denunciet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna. Et notatur, quòd non ſit deveniendum ad denuntiationem Evangelicam, & multo magis ad judicialem, ſi antea non adhibeatur correctio fraterna. *Ex part. 3. tract. 2. reſ. 37. ibid.*

51 An in religione ſit licitum revelare Prælato ut Patri peccatum occultum fratris abſque prævia correctione, quando melius ſit per ipſum Prælatum correcturus. Et infertur, quòd quando Epiſcopi, viſitatores, & Prælati Religioſorum, & alii ſuperiores regulares, aut ſæculares Eccleſiaſtici præcipiunt ſub excommunicatione ipſo facto, ut ſcientes crimina intra certum terminum ſibi revelent ſemper intelligendum eſſe ſervato ordine correctionis fraternæ, alias non eſt illis obediendum. Et ſi aliquis Prælatus expreſsè præceperit contra hunc ordinem, & ipſe peccabit præcipiens, & obediens. *Ex part. 7. tract. 3. reſol. 44. pag.* 211

52 An ſit licita conſtitutio Societatis JESU, quòd deferantur peccata fratrum Prælato ut Patri abſque prævia correctione. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 45. pag.* 212

53 Stando in opinione, quòd licitum ſit abſque prævia correctione deferre delicta fratrum Prælato ut Patri, quæritur quid poſſit facere Prælatus cum ſubdito ſic delato. *Ex part. 7. tract. 3. reſ. 46. pag.* 213.

54 An ſi frater ſit emendatus, poſſit quis illum Prælato ut Patri denuntiare, ut ſic ſecurior ſit, ne impoſterum labatur. Et quid, quando abſit periculum relapſus. *Ex p. 7. tr. 2. r. 49. pag.* 213

55 An ſaltem in Societate JESU frater emendatus ſit denunciandus Prælato, ut ſic ſecurus ſit à recidiva. *Ex p. 7. tr. 3. reſ. 50. p.* 214

56 An correctio ſit facienda de peccato habituali, ſi non eſt periculum labendi. Ex quo infertur, an peccator, non ſtatim ac peccat, teneatur de peccato confiteri, ſed cum aliqua latitudine temporis, & in articulo mortis. *Ex pa. 7. tr. 3. reſ. 11. pag.* 214.

57 An quis teneatur corripere peccantem alia ratione emendandum. *Ex part. 7. tr. 3. reſ. 25. pag.* 215

58 An teſtium inductio debeat præcedere denuntiationem publicam. Et difficultas eſt, ſi proximus in correctione obduruerit, utrum ſint adhibendi. *Ex par. 7. tra. 3. reſ. 56. pag.* 215

59 An idem dicendum ſit, ſi procedatur via accuſationis, itaut in tali caſu poſſit fieri accuſatio ſine prævia correctione. Et diſtinguitur inter viam accuſationis, & denunciationis. *Ex pa. 7. tr. 3. reſ. 57. pag.* 216

60 An ordo correctionis non ſolum in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro externo ſit obſervandus. Et an ſi Prælato, vel judici conſtaret injuriam fieri reo, eo quòd denunciatur, vel accuſatur, non præmiſſa admonitione, quando debita eſt, teneatur, quantum poteſt commodè, denunciationem, & accuſationem impedire, & conari, ut Evangelicus ordo ſervetur. *Ex p. 7. t. 3. re. 58. pag.* 216

61 An aliquando Prælatus poſſit ex denunciatione Paterna procedere ad judicialem, maximè quando dilectum eſſet in grave damnum Reipublicæ, vel communitatis, aut alicujus innocentis. Et an in hoc caſu poſſit Prælatus obligare denunciantem ad denunciandum judicialiter & ipſe denuncians teneatur id facere, &c. Et in tali caſu an denunciator adhibendus ſit tanquam teſtis. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 47. pag.* 217

62 An inter religioſos peccata carnalia occulta ſint denuntianda Prælato ut judici abſque previa correctione. *Ex par. 7. tra. 3. reſ. 62. pag.* 217

63 An ſit neceſſaria correctio fraterna ex peccatis etiam occultis, quæ vergunt in damnum tertii. *Ex part. 7. tract. 3. reſ. 51. pag.* 218

64 An quando prætermititur correctio fraterna in delicto vergente in damnum tertii, & periculum non ſit in mora, & ſperetur correctio, quis peccet contra juſtitiam crimen tunc aperiendo. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 52. pag.* 218

65 An quando proceditur via denunciationis judicialis in delictis tendentibus in damnum communitatis ſit præmittenda fraterna correctio. Et an in dicto caſu ſit contra juſtitiam, & charitatem non præmittere correctionem fraternam. Et notatur, quòd eſt magnum diſcrimen inter hæc crimina, quando ſunt omninò occulta, & improbabilia, & quando ſunt occulta probabilia tamen. Etiamque advertitur delicta pertinentia ad S. Officium eſſe denuncianda etiamſi ſint occulta, & probari non poſsint. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 55. ibid.*

66 Quando liceat Prælato procedere via judiciali adverſus denunciatum. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 59. pag.* 219

67 An Rector, vel Prior alicujus Collegii, ſeu domus peccet manifeſtando Provinciali, vel Generali delictum occultum, ſi ipſe poteſt abſque tali manifeſtatione fratrem emendare. *Ex part. 7. tract. 3. reſ. 48. pag.* 220

68 An quis teneatur ad correctionem, quando proximus delictum non cognoſcit. Et dubitatur, utrum peccata quæ quis ignoranter committit, ſubſint præcepto correctionis. Attendant Prælati, & confeſſarii, & in aliquo caſu etiam privati & valde in mente, & promptu teneant omnia, quæ deducuntur ex doctrina hujus reſolutionis, & ſequentis, quæ ſunt valdè notanda, & ſæpius in praxi contingentia. *Ex par. 7. tra. 3. reſ. 18. pag.* 221

69 Enumerantur aliqui caſus in quibus laborantes ignorantia non ſunt admonendi, ſi ſpes correctionis abſit. Sed in promptu omnes confeſſarii habeant caſus contentos in textu hujus reſolutionis, quia ſæpe occurrunt in facto. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 19. pag.* 221

70 An teneamur corripere infideles. Et utrum Infideles ad corrigendos alios, ſive fideles, ſive infideles obligentur. *Ex part. 7. tr. 3. reſ. 20. ibid.*

71 An correctio adhibenda ſit peccatoribus publicis, ut meretricibus, uſurariis, &c. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 33. pag.* 221

72 Quidam vir timoratæ conſcientiæ audivit detrahentem de re gravi, & non correxit, quæritur, an à lethali culpa excuſari poſsit. *Ex par. 2. tr. 17. & Miſc. 3. reſ. 24. pag.* 222

73 An qui audivit detrahentem de aliorum criminibus, & non correxit, peccet mortaliter. Et quid in dicto caſu ſi audiens ſit ſuperior, vel grave damnum ex detractione ſequuturum animadvertitur. *Ex par. 3. tr. 5. & Miſ. 1. reſ. 35. pag.* 222

74 An correctio fraterna ſit adhibenda, cùm blaſphemia eſt occulta, & non hæreticalis. *Ex par. 7. tr. 3. reſ. 60. ibid.*

Appen-

Appendix ad aliàs paucas quæſtiones, quæ ſimul pertinent ad hunc *tractat.* 4. *de correctione fraterna bujus tom.* 7.

AN ſi quis ſciat aliquos contra Cardinales conſpiraſſe & illos non denunciat, incidat in excommunicationem etiamſi per correctionem fraternam ſperetur emendatio. *Ex p.* 5. *tr.* 2. *ex ref.* 89. Quæ nunc invenietur *in tom.* 9. *tr.* 7. *de Cardinalibus ref.* 81

An ſi quis ſciat aliquos commiſiſſe delictum contentum in edicto DD. Inquiſitorum, denunciatio ſit facienda ſine correctione fraterna. Et quid, ſi peccatum eſt de crimine hæreſis, vel de muliere in confeſſione ſollicitata. Et an ſi dubium ſit, utrum in talibus caſibus correctio profutura ſit, nec-ne, ſit etiam præmittenda correctio, vel potius facienda ſit denunciatio. Et an ſi ſperetur correctio, pœnitens debeat denunciare confeſſarium ſollicitantem. Et an hæretici ſint denunciandi Inquiſitoribus ante prеviam correctiotionem fraternam. *Ex p.* 1. *tr.* 4. *ex ref.* 2. *& in p.* 4. *t.* 5. *ex ref.* 24. *& in p.* 7. *tr,* 3. *ref.* 63. Quæ hic reperientur *in tom.* 5. *tr.* 9. *de denunciationibus ref.* 3. 4. *&* 5

An ſi quis ſciat aliquem violaſſe Bullam Greg. XIII. de datis, & promiſsis, antequam eum denunciet, teneatur adhibere correctionem fraternam. *Ex p.* 7. *tr.* 4. *ex ref.* 12. Quæ hic eſt *in tom.* 5. *tr.* 7. *de datis, & promiſſis ref.* 60

An Clerici, & religioſi, ſi inſpiciant notabili tempore ludos fortunæ mortaliter peccaminoſos, peccent mortaliter, ſi omittant corrigere, quando tenentur. *Ex p.* 4. *t.* 4. *ex ref.* 183. Quæ nunc invenietur *in tom.* 6. *tr.* 4. *de Lugo ref.* 19

An peccata fornicationis inter regulares ſi ſemel, vel bis committantur, non dicatur vergere in perniciem publicam; & ita in caſu fortiori de peccato neſando, hæreſi, & ſollicitatione, itaut in his criminibus adhibenda ſit correctio fraterna, quando ſperatur. *Ex p.* 3. *t.* 2. *ex ref.* 69. Quæ hic eſt ſupra *in hoc ipſomet tom.* 7. *t.* 1. *de regularibus ref.* 240

An liceat confeſſario interrogare de complice in confeſsione in ordine ad ipſius correctionem, & illam facere de licentia pœnitentis. Et an quando quis confitetur, liceat manifeſtare complicem, aut alterius peccatum, &c. *Ex p.* 3. *tr.* 4. *ex ref.* 112. *aliàs* 113. *Et in p.* 5. *tr.* 11. *ex ref.* 39. *& in p.* 7. *tr.* 3. *ex ref.* 34. Quæ nunc invenientur *in tom.* 1. *tr.* 8. *de ſigillo confeſſionis ref.* 47. 48. *&* 49

Docetur abſolutè in omnibus caſibus non eſſe complices revelandos, quando quis cognovit correctos, & emendatos eſſe, vel ſi probabiliter cognoſcat emendatos iri per ſolam correctionem fraternam, quod eſt valdè notandum. *Ex p.* 3. *tr.* 5. *ex ref.* 100. *aliàs* 99. Quæ hic reperietur *in tom.* 6. *tr.* 1. *de Legibus ref.* 99

An peccent Domini, ſi ſint notabiliter negligentes in corrigendis ſervorum ſuorum peccatis, & in procurandis iis, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem ſervorum. *Ex p,* 7. *tr.* 7. *ex ref.* 48. *aliàs* 47. Quæ hic eſt *infrà in hoc ipſommet tom.* 7. *tr.* 8. *de Servis ref.* 42

TRACTATUS V.

De Scandalo, pag. 223.

1 QUotuplex ſit ſcandalum. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 1. *ibid.*

2 Utrum omne ſcandalum ſit peccatum. Et quomodo ſcandala debeant explicari in confeſsione. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 2. *pag.* 223

3 An peccantes coram aliis excuſentur aliquando à peccato mortali. Et an in caſu, quo times à te alios ſcandalizatos eſſe, tenearis in confeſſione explicare numerum perſonarum, & ſpeciem peccatorum. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 3. *pag.* 223

4 An ſine ſcandali peccato poſſum redimere vexationem injuſtam in adminiſtratione ſacramentorum præbendo pecunias? Idem eſt pro audiendo in die feſtivo, & miniſtranda Euchariſtia, &c. Et an hoc ſit ſimonia. Et an in aliquo caſu, v. g. infantis morituri ſine Baptiſmo, non ſolùm licitum ſit offerre pecuniam pro ejus adminiſtratione, ſed teneri. Et latè explanatur in quibus aliis diverſis caſibus hoc licitè poſſit fieri, ſi adſit neceſſitas gravis. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 16. *pag.* 224

5 An ſit differendus ingreſſus religionis propter ſcandalum, vel ut ne Parentes turbentur. Et utrum opera Conſilii dimittenda ſint propter ſcandalum ex malitia, aut ob ſcandalum ex infirmitate ſemel aut iterum. *Ex p.* 5. *t.* 7. *ref.* 23. *pag.* 224

6 An Clerici incedentes per civitatem in diebus Bachanalibus Perſonati, vulgò Maſcharati, peccent mortaliter peccato ſcandali. Et an etiam non ſolùm Clerici, ſed etiam religioſi incedentes Perſonati recreationis cauſa mortiferè non peccent, neque quoad rationem ſcandali, neque quoad præceptum juris habitum Perſonatum illis prohibens, neque quoad habitus dimiſſionem ad modicum tempus, neque quoad ludum larvatum. Et docetur, quòd venatio ex ſui materia omnibus eſt licita etiam Eccleſiaſticis, quibus interdicitur tantum illa, quæ eſt clamoroſa, & aſſidua, non tamen ſub mortali culpa ratione eccleſiaſtici præcepti, nec ratione ſcandali, dummodo raro fiat. *Ex part.* 10. *tractat.* 13. *& Miſcell.* 3. *ref.* 29. *pag.* 225

7 An teneantur prætermittere aliquod præceptum ad evitandum aliorum ſcandalum. Sed difficultas eſt cognoſcere, quando præcepta ſunt prætereunda propter ſcandalum vitandum. Et in textus hujus reſolutionis multi caſus adducuntur pro praxi prædictæ difficultatis. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 21. *pag.* 225

8 An mulier, ſi ſciat ſe concupiſcendam ab aliquo laſcivè teneatur non exire ad audiendum ſacrum. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 22. *p.* 226

9 An fœmina ornans ſe ſecundum conſuetudinem Patriæ, ſi ſciat ex hoc ornatu laſcivè ab aliquo amari, peccet mortaliter ſe ornando, vel ex domo exeundo. Et quid, ſi ornatus eſſet ſuperfluus & maximus, dummodo ſit ſecundùm morem Patriæ. *Ex p.* 2. *tr.* 15. *& Miſc.* 1. *ref.* 30. *ibid.*

10 An fœmina teneatur non ſe ornare, & in publicum exire ad evitandum aliorum ſcandalum. At vero, ſi hoc vult facere cum peccato veniali oſtentationis inanis, quæritur, an in hoc caſu contrahat malitiam ſcandali. Et an excuſentur fœminæ à peccato utentes ornatu, quo nuda pectora, & mammulas oſtendunt, ſi fiat hoc ſecundum morem Patriæ, & abſque ulla mala Intentione. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 31. *pag.* 227

11 An ubi adeſt conſuetudo, quòd mulieres incedant pectore nudato, hoc non obſtante peccent mortaliter. Et an Principes, & Epiſcopi ſub peccato mortali teneantur talem conſuetudinem ſtirpare, & an tales fœminæ à ſacra Synaxi repellendæ ſint. Et an mulier ita ſuperfluè ornata, & potiſſimùm nudans pectora, & ſi nollet ornatum deponere, poſſit nihilominus abſolvi in confeſsione. Et an in hac inſueta pectoris fœminæ nuditate poſſit dari levitas materiæ. Et notatur ornatum mulierum ſuperfluum, & immoderatum eſſe illicitum, ſed aliquando cum peccato veniali, aliquando vero cum mortali. Et an exceſſus ornamentorum immoderatus in pretio ſit peccatum lethale. Et an ſaltem peccent mortaliter fœminæ utendo veſtibus pretioſis, & odoriferis. Idem eſt dicendum de ornamento ſuperfluo, & immoderato virorum. Et tandem quæritur, an ſemper peccent mortaliter fœminæ, ſi incedant, pectore nudato, ubi non eſt talis mos incedendi. *Ex p.* 10. *tr.* 12. *& Miſc.* 2. *ref.* 30. *pag.* 227

12 An fœmina Nobilis poſſit choreas ducere, ſi timeat aliquem in particulari arrepturum occaſionem peccandi. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *reſol.* 25. *pag.* 229

13 An ſit licitum fœminis uti veſtibus virorum. Et quid è contra. *Ex p.* 5. *tr.* 7. *ref.* 32. *ibid.*

14 An ſit licitum in diebus feſtis occupare puellas in faciendis recamaturis. Ex quo deducitur, an pictura ſit opus ſervile. *Ex p.* 6. *tr.* 6. *& Miſc.* 1. *ref.* 15. *ibid.*

15 An ſit peccatum mortale, ſi in omnibus feſtivis diebus, quis exerceat, v. g. per mediam horam opus ſervile. Et explanatur, ſi aliquis ſingulis diebus feſtivis laboret per ſpatium duarum horarum, non peccare mortaliter. Et ſimiliter notatur non eſſe peccatum mortale, ſi quis efficiat, ut multi eodem die, vel diverſis feſtivis magna parte temporis laborent, ſi omnium labor uniatur, & ſinguli tantum modico tempore. Et an ſi quis diſtinctis vicibus eodemmet feſtivo die ſervilia exerceat itaut in ſingulis vicibus parum temporis inſumat, & totum tempus ſit notabile, peccet mortaliter. Et an qui Templorum parietes tapetibus, & auleis ornant, poſſint hanc artem exercere in diebus feſtis ſine peccato mortali. Et an puella laborans in diebus feſtis ad evitandum otium excuſetur à peccato. *Ex p.* 3. *tr.* 5. *& Miſc.* 1. *ref.* 8. *pag.* 230

16 An agaſones, ſeu muliones poſſint cum beſtiis, aut rhedis oneratis iter inchoare in diebus feſtis? Et an qui per duas horas laborant in diebus feſtis excuſentur à peccato mortali ratione parvitatis materiæ. *Ex p.* 2. *tr.* 25. *& Miſc,* 1. *ref.* 36. *ibid.*

17 An in diebus feſtis detur parvitas materiæ in ordine ad opera ſervilia. Et an vendere calceos, vel alia hujuſmodi in diebus feſtis ſit materia gravis ad peccatum. Et quid eſt dicendum, ſi res vendita eſſet magni momenti, & venditio aliqua ſolemnitate celebretur, etiamſi brevi tempore fiat, an ſit hoc peccatum mortale, quod à fortiori militat in quolibet actu judicii. *Ex p.* 5. *tr.* 5. *reſol.* 6. *pag.* 230

18 An piſcatio, aucupatio, & venatio ſint licitæ in diebus feſtis. Et an iter agere ſit opus ſervile, ſive pedibus, ſive equo fiat. Et an ex conſuetudine viatores excuſentur à peccato. Et notatur, quòd non ſunt opera ſervilia quædam agitationes corporis, quæ in ſaltationibus, choreis, & tripudiis conſiſtunt, unde talia opera ſunt licita in diebus feſtis non ratione conſuetudinis, ſed quia per ſe opera liberalia ſunt. *Ex p.* 4. *tr.* 4. *& Miſc. ref.* 222. *ibid.*

19 An Magiſtri artis degladiatoriæ, vulgò dicti *Schermidori*, poſſint illam docere in diebus feſtivis. *Ex p.* 5. *t.* 4. *& Miſ. r.* 230. *p.* 231.

20 An Typographiam, & picturam in diebus feſtivis exercere ſit licitum. Et notatur ſartores in diebus feſtis conficientes veſtes pro aliquo funere, &c. & tonſores tondentes, & puellas, & domicellas conſuentes, vel alio modo laborantes non peccare. Et an juramenta judicialia ſint prohibita in die feſto. *Ex p.* 4. *tr.* 4. *& Miſc. ref.* 62. *pag.* 231

21 Solent ruſtici inter ſe in diebus feſtivis, vel cum Dominis celebrare contractus, quæritur, an Notarii, & ipſi contrahentes ſine peccato poſſint hoc facere. Item quæritur, an uſus tonſorum ſit licitus, qui feſtivis diebus tondent omnes, qui ad ſtrontinam accedunt. Et notatur, quòd Summus Pontifex indulſit in die feſto piſcationem halecum, quæ uno anni tempore tranſire ſolent. Et an ſimiliter idem dicendum erit de piſcatione aliorum piſcium, qui ſimili modo certo anni tempore concurrunt. Et an etiam idem dicendum erit de quovis alio lucro tranſitorio, quomodolibet repente

occur-

occurrente. Ex *part. 2. tractat. 15. & Miſcell. 1. reſolut. 34. ibid.*

22 Notarii, commiſſarii, & alii Officiales Curiæ an poſſint in diebus feſtis acta tranſcribere. Idem quæritur de illis, qui ſermones Prædicatorum, & allegationes Doctorum, ut vulgò dicitur, pro mercede copiant. Ex *p.2.tr.15. & Miſc.1 reſ.35.pag.232.*

23 An propter pietatem licita ſint opera ſervilia in diebus feſtis. Ex *p.4.tr.4. & Miſc.reſ.177. ibid.*

24 An ſit licitum in diebus feſtis computare cum operariis eorum mercedem, & ſolvere. Et an qui ex pietate laborant in gratiam Templi, & loci pii in diebus feſtis excuſentur à peccato. Ex *p. 5. tr.13. & Miſc.1.reſ.83.pag.232*

25 An repræſentationes ſacræ poſſint fieri in eccleſiis. Et notatur aliquos Epiſcopos prohibuiſſe dictas repræſentationes nullibi fieri poſſe abſque eorum expreſſa licentia. Ex *p.4.t.4. & Miſ.r.184.ib.*

26 Pluries à nonnullis confeſſariis quæſitus fui, an comediis intereſſe tam quoad Clericos, quàm quoad ſæculares, ceſſante ſcandalo, ſit peccatum mortale. Idem dicendum eſt de illis, qui legunt libros, in quibus res turpes, & facinora repræſentantur. Ex *p.2. tr.17. & Miſc.3.reſ.35.pag.233*

27 An audientes comedias peccent ſaltem mortaliter, quia ex eorum ſtipendiis aluntur hyſtriones, qui peccant, (ut ſuppono,) laſcivas comedias repræſentando. Ex *p.5.t.13. & Miſc.1.r.81.ibid.*

28 An audientes comedias obſcenas, ſi non peccent mortaliter ratione periculi, peccent tamen peccato ſcandali, quatenus ſua præſentia, & pecunia excitant hyſtriones ad recitandum. Et notatur nullum poſſe abſque peccato ſcandali alios invitare ad comedias, vel amatorias, vel quibus inhoneſtæ Choriæ, & cantinelæ inferuntur, &c. Ex *p.11.tr.5. & Miſc.5.reſ.52.pag.233*

29 An Magiſtratus permittendo recitationem comediarum peccent mortaliter. Ex *p.5.tr.13. & Miſc.1.reſ.82.pag.234*

30 An aliquando quis non teneatur ſalutare inimicum, & poſſit ei mortem deſiderare. Ex *p.5.tr.13. & Miſc.1.reſ.89.ibid.*

31 An quis teneatur alloqui, ſalutare, reſalutare, & familiaritatem cum inimico habere, vel alia ſigna amicitiæ ei oſtendere, ſi ille hæc omnia procuret. Ex *p.2. tr.15. & miſc.1.reſ.62.ibid.*

32 An ſi quis obiiciat alicui verum crimen occultum, poſſit illi reſpondere mentiris. Et an ſit licitum contumelioſo obiicere alia crimina, ex quibus adſtantes facile credant illum eſſe mendacem. Et docetur licere defenſionem adverſus obiicientem crimen verum occultum, non obſtante ejus morte. Ex *part.5.tract.13. & miſc.1. reſ.26.pag.234*

33 Utrum liceat reſpondere injurianti, mentiris. Ex *part.6.tr.6. & miſc.1.reſ.26.pag.235*

34 An licitum ſit ſuadere minus malum ad evitandum majus. Et an hoc intelligatur in volente adulterium committere, ſuadere, ut cum tertia perſona fornicetur. Et volenti furari Petro 100. aureos, conſulere, v. g. ut furetur 50. Paulo. Et an quis poſſit ſuadere furi volenti furari Petro 100. & ſimul 50. Paulo, ut furetur 50. Paulo. Ex *p.3.tr.5. & miſc.1.reſ.37.pag.235*

35 An ſit licitum ſine peccato ſcandali conſulere minus malum ei, qui paratus non erat illud efficere. Ex *p.5.tr.7.reſ.18.pag.236*

36 An ſit licitum volenti ſubripere nummos pauperi conſulere, ut à divite ſubripiat, determinando etiam perſonam. Et an teneatur ratione hujus conſilii reſtituere, ſi furtum alicui diviti factum ſit. Et quid in dicto caſu ſi perſona dives ſuranda non determinaretur, an in tali caſu, qui dederit conſilium non peccet, nec teneatur aliquid diviti reſtituere, ſi furtum ſequatur. Et an licitum ſit, quando qui propoſuit committere majus furtum conſulere, ut furetur minus ab eadem tamen perſona, & in tali caſu, an licitum ſit cooperari cum illo, & adjuvare ad minus furtum, & ſecus in conſilio abſciſſionis membri, ne committatur homicidium, quia in hac non licet cooperari ad abſciſſionem propter eundem finem. *Ex p. 5.tr.7.reſ.19.pag.236*

37 An ad evitandum peccatum Titii licitum ſit provocare illum ad ſe inebriandum, cum hæc ſit vera inductio ad malum, & ſcandalum activum. *Ex p.6.tr.7. & Miſc.2.reſ.43.pag.237*

38 An ſi quis minaretur alicui mortem, niſi ſe vino oppleret, licitum ſit ſe inebriare modo ſcandalum abſit. Et an ſi quis ebrius fiat, ut Tyranni, vel hoſtis ſævitiam fugiat, peccet. *Ex p.6.tract.7. & Miſc.2.reſ.44.pag.237*

39 An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin eſſent. Et an fornicatio in ſomno contingens, & prævisa ſit neceſſario cavenda. Et quid ſi in ebrietate contingat. Sed inter alia, quæ ex doctrina prædictæ quæſtionis inferuntur, ultimo quæritur, ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data, an teneatur poſtea confiteri, ſi dicta peccata ſubſequantur. Et quid in ſupradicto caſu, ſi peccata illa commiſſa in ebrietate, ſi prior voluntas ſuerit per pœnitentiam interrupta, an inducant excommunicationem, irregularitatem, & reſtituendi obligationem. *Ex p.3. tr.6. & Miſc.2.reſ.52.pag.238*

40 An qui edit uſque ad vomitum, peccet mortaliter. *Ex p.5.tr.13. & Miſc.1.reſ.40.pag.338*

41 An peccet offerens alicui occaſionem peccandi propter aliquem bonum finem, v. g. apponere occaſionem uxori, ut adulteretur, aut famulis, ut furentur, ut ſic deprehenſi reſipiſcant. *Ex p.3.tr. 5. & Miſc.1 reſ.18.ibid.*

42 His diebus interrogatus fui, an qui vulgò *Sagittari* vocantur, poſſint conducere concubinam in domum amaſii. Et quid eſt dicendum de aurigis deſerentibus meretricem ab uno loco ad alium, quam ſcient illuc petere ad peccandum. *Ex p.3.tr.6. & Miſc.2. reſ. 11.pag.239*

43 Quis minabatur mortem famulo, ſi non deferret literas Domini, in quibus ad peccandum provocabatur, quæſivit, an ſi hoc faceret, peccaret mortaliter. Et an idem dicendum ſit de famulis ſcribentibus tantummodo hujuſmodi literas. Et quid ſi in dictis literis herus petat ſolum à concubina, ut tali hora ad ſe veniat, vel ad talem locum, an in tali caſu poſſit tales literas deferre, vel ore hoc nunciare. Et quid de famulis, quos herus mittit ſœminam inſequuturos, ut videant, ubi habitet, vel id inquirant, &c. Et quid eſt ſentiendum de aurigis deferentibus meretricem de uno loco ad alium. *Ex p.3.tr.6. & Miſc.2.reſ.46.ibid.*

44 An ad evitandum grave damnum liceat famulis deferre literas amatorias concubinæ Domini maximè ſi contineant verba turpia. Et quid de ſcribentibus ſupradictas literas, quamvis non deferant. Idem dicendum eſt de ſcribentibus ad duellum provocantibus. Et quid de aliis, qui famuli non ſunt, an egeant graviori cauſa ad honeſtandas tales actiones. Et an ſit peccatum, quando famulus, vel ancilla juvat concubinam ad ſe ornandum, vel aperiunt oſtium adultero venienti, ſuo hero jubente; vel juvat eum, ut aſcendat per feneſtram, vel ſternit lectum, &c. Ex *part.5. tract. 7. reſ. 27. pag.239*

45 An ſervi poſſint deferre literas amatorias ad concubinam Domini. Et quid de aliis operibus indifferentibus, quæ ex juſta cauſa poſſunt ſervi ex mandato Domini exercere. *Ex p.7.tr.7.reſ.52.alias 51.pag.240*

46 An poſſit famulus ſcalam apponere, vel ſuſtinere Dominum aſcendentem ad feneſtram, ut rem habeat cum fœmina. Et aliqua alia circa hoc explanantur in textu hujus reſolutionis, quæ facere, vel non facere famuli poſſint in ſimilibus caſibus cum Dominis. Ex *p.5.tr.7.reſ.28. ibid.*

47 An liceat famulo conducere concubinam in domum heri, per januam intromittere; lectum ſternere, & ſimilia. *Ex p.5.t.7.r.29.p.240*

48 An ex aliqua juſta cauſa licitum ſit commendare cubiculum alicui petenti ad fornicandum, vel locare domum meretrici, etiamſi ob loci circumſtantiam aliquis peccatum admitteret, vel ſi meretrix domum illam conducens plurimùm ſœminis honeſtis vicinis noceret. *Ex p.3.t.6. & Miſc.2.reſ.45.pag.241*

49 An liceat locare domum meretrici, vel uſurario publico. Et an liceat locare domum meretricibus, vel uſurariis carius, quàm locaretur honeſtis, vel etiamſi æquè commodè poſſit alteri locari, & alia circa hoc explanantur. Ex *p.5.tr.7. reſ.26.ibid.*

50 An ſit licitum donare judicis concubinæ, ut intercedat apud illum: quia ipſa pergeret ad colloquendum judicem, & eſt mortale ratione ſcandali, cum exponat ſe vehementiſſimo periculo peccandi, & alieni. *Ex p.4.tr.4. & Miſc.reſ.138.pag.241*

51 An liceat petere à meretrice judicis interceſſionem in cauſa juſta apud judicem. Et ex doctrina hujus quæſtionis deducuntur alii caſus ſæpius contingentes in praxi. Et tandem infertur fœminam non peccare, quando ægram curandam ſe exponit medico, quamvis prudenter timeat illum accepturum ſcandalum. Idem dicendum eſt de viro, qui poſſit à fœmina curari, quando non poteſt ſine gravi incommodo id relinquere. *Ex p.5.tr.7.reſ.20. ibid.*

52 An liceat ſine ſcandalo ſolvere uſuras. *Ex p.5.t.7.r.12.p.242*

53 An qui ſine cauſa deponit pecunias penes uſurarium, teneatur reſtituere uſuras, quas mutuas accepit ex illa pecunia mutuata. Et an hoc ſit peccatum ſcandali. Et quid de locatione domus uſurario. *Ex p.5.tr.7.reſ.11.ibid.*

54 Utrum quis poſſit ſumere mutuum ab uſurario ſub uſuris, non ſolùm ad ſublevandam neceſſitatem, ſed etiam propter convivia, torneamenta, ludos otioſos, & ſimilia juxta exigentia proprii ſtatus. Ex quo infertur, an eadem ſit prorſus ratio de hoc, ac de petente ſacramentum à Miniſtro malo parato, quamvis ſciat fore, ut in peccato mortali miniſtret. Ex *p.1.tr.8.reſ.31. ibid.*

55 An ſine cauſa honeſta, petendo pecuniam mutuam ab uſurario parato, ſit peccatum mortale. Et quid eſt dicendum, ſi proximus non ex mera malitia, ſed ex vehementi paſſione avaritiæ exigat uſuras an in tali caſu liceat petere mutuum ſine honeſta cauſa. Et an liceat petere ab uſurario mutuum ad uſuras expreſsè, & formaliter, v. g. dicendo, da mihi mutuum ad uſuras. Et an licitum ſit non ſolùm petere ad uſuram ab homine parato, ſed etiam à non exercente uſuras, licèt agnoſcamus eſſe periculum, ut eas ille volit. Et in *§.3.* & ult. hujus reſolutionis adducitur, quæ ſint cauſæ honeſtæ petendi mutuum ab uſurario. *Ex p.5.tr.7.r.8.p.242*

56 An liceat petere juramentum ab aliquo, quando timeo illum falſum juraturum. *Ex p.5.tr.7.reſ.9.pag.243*

57 An liceat perſuadere alicui, ut juret objectum quidem verum, ſed quod ille ignorat, v.g. Scholaſticus, quando vult probare curſum, & Antonius ſuam nobilitatem, &c. *Ex p.5.t.7.reſ.10.ibid.*

58 An ſit licitum inducere Petrum ad jurandum de aliqua re, quam ipſe ex ignorantia veram eſſe putat, licèt re vera falſa ſit. *Ex p. 5. tr.7.reſ.14.pag.244*

59 An famuli miniſtrantes Dominis carnes in die jejunii, vel cibaria in refectiuncula peccent peccato ſcandali. Ex *p.5.t.7.r.13.ib.*

60 An poſſint petere à ſaga, quæ ſcit licitè, & illicitè ſolvere maleficium, ut illud ſolvat. Ex *p.5.tr.7.reſ.15.pag.244*

61 An

61 An licitum ſit pingere imaginem concubinæ amaſio. Et an ſit cauſa gravis amiſſio lucri ex tali pictura, vel neceſſarius ſit metus mortis, aut vulneris, ut excuſetur à mortali. *Ex part. 5. tr. 7. reſol. 5. ibid.*

62 An ſit peccatum mortale pingere amaſio imaginem concubinæ. Et quid, ſi gravis metus mortis, vel vulnerationis pictori minatur, ſi talem non pingit imaginem. Ex *p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. reſ. 50. pag. 245*

63 An pictores pingentes imagines obſcœnas peccent mortaliter. Et quid de tenente illas. Et an hoc intelligatur tantum ratione ſcandali tam activi, quàm paſſivi. Et an mulieres, quæ incedunt publicè cum parte pectoris, & mammillarum denudata peccent mortaliter, & non ſint abſolvendæ. Et quid, ſi hoc faciant juxta conſuetudinem Patriæ, & abſque prava intentione. Et an tam ſuperiores Eccleſiaſtici, quàm ſæculares teneantur ſub mortali ſupprimere, & exterrare talem conſuetudinem. Et an talis conſuetudo excuſetur à mortali ratione parvitatis materiæ, vel ſimplicitatis, & ignorantiæ. Ex *p. 11. tr. 4. & Miſc. 4. reſ. 32. pag. 245*

64 An licitum ſit pingere, vel fabricare Idolum ad petitionem Infidelis, vel conſtruere Synagogas Judæorum, facere veſtem ſacerdotalem. Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur hyſtriones graviſſimè peccare, & ſint per ſe, (ut nunc hyſtroniam exercent,) in ſtatu peccati mortalis. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 4. pag. 247*

65 An liceat vendere Gentilibus Idolum ad evitandum periculum mortis. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 36. pag. 247*

66 An liceat vendere Judæis Agnum, quem ſcio ab ipſis immolandum; & quid de ſimilibus venditionibus. Ex quo infertur, qua ratione ſit licitum, vel illicitum conficere, aut vendere res aliquas, quibus emptores creduntur ad peccandum abuſuri, ut veſtes, arma, fucos, venena, &c. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 37. ibid.*

67 An licitè poſſis miniſtrare indifferentia, eo quod proximus, aliàs erat tranſgreſſurus præceptum, ut v. g. admovere ſcalam, vel humeros ſuſtentare, quando quis vult furari, aut hominem interficere, vel fornicari, aut vendere Agnum infideli, quem ſcis velle ad immolandum Idolo, fucos mulieri, quos ſcis velle ad alliciendum juvenes ad turpem ſui amorem; & etiam de cauponibus, tabernariis, & ſimilibus agitur. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 38. pag. 248*

68 An tranſeunti per loca Infidelium, & Hæreticorum ſit licitum comedere cibos vetitos ad evitandum grave Damnum dummodo abſit ſcandalum. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 35. pag. 248*

69 Olim per epiſtolam quæſierunt à me, an in terris Turcarum, ſi quis utatur pileo Turcico cum Tobalia alba, ut ſecurus tranſeat, peccet mortaliter. Et quid, ſi ſequatur ſcandalum. Et inter alia, quæ circa hoc, & circa veſtes inferuntur, & circa cæremonias alicujus falſæ ſectæ, & religionis, tandem notatur licere vexilla ſignis conſuetis Turcarum inſignita in claſſe, vel exercitu erigere, etiamſi eſſet ſignum Martis, Palladis, aut Jovis, Solis, aut Lunæ, & etiam Mahometis. Etiamque notatur non ſemper præceptum de confitenda fide obligare ad reſpondendum Infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus, &c. Ex *p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. reſ. 49. ibid.*

70 An ad evitandum mortem, vel aliud graviſſimum damnum aliquando ſit licitum uti pileo pallido Judæorum, vel Tobalia Turcarum. Et an Sacerdos Gentilis, & Turcicus ad fidem noſtram converſus teneatur ſtatim deponere veſtes, quibus uti ſolet. Et an Catholicus Angliæ veſcendo carnibus diebus vetitis, veneris, & Quadrageſimæ ad ſe occultandum, peccet. *Ex p. 5. t. 7. r. 33. p. 249*

71 An liceat exploratoribus, vulgò dictis *Spie* ſimulare in terris Infidelium ſe eſſe Turcas, ac veſtibus proteſtationis falſæ ſectæ uti, adire eorum Templa, veſci carnibus diebus vetitis in Eccleſia, &c. *Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. reſ. 13. ibid.*

72 An inſtante neceſſitate licitum ſit uſurpare veſtes, & ſigna Infidelium inſtituta ad cultum, & cæremonias falſæ legis, & in quibus depictæ ſunt imagines Deorum; & in vexillis effigiem Mahometis, Lunæ, Martis, &c. Et quid faciendum ſit ad evitandum aliorum ſcandalum in ſupradictis actionibus. *Ex p. 5. tr. 7. reſol. 34. pag. 250*

73 An Chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem, ubi plures alios caſus deciſos invenies. Sed in hoc novo ordine fere omnes caſus contentos in corpore hujus reſolutionis in hoc etiam tractatu ſupra reperies in ſuis ſpecialibus reſolutionibus. *Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. reſ. 36. ibid.*

74 An remigantes, & captivi apud Turcas poſſint domos Chriſtianorum perfringere, devaſtare, & bona ſubripere. Et an teneantur reſtituere damnum, quod ita dederint. *Ex p. 5. tr. 7. reſ. 30. p. 251*

75 An Chriſtiani mancipia Infidelium poſſint licitè remigare in eorum triremibus, vel eis aliqua obſequia miniſtrare. Et an teneantur reſtituere damnum, quod ita dederint. Ex quibus etiam deducuntur alii diverſi caſus ſæpius in praxi contingentes, pro ſupradictis mancipiis, in quibus ſervi poſſunt miniſtrare Dominis abſque peccato. *Ex p. 7. tr. 7 reſ. 57. aliàs 56. pag. 251*

76 An in obſidione alicujus civitatis, quando alius cibus non adeſt, licitum ſit veſci carnibus humanis. Et an geſta ex metu gravi excuſent à peccato, ut ver. g. an ſit licitum captivis Chriſtianis metu mortis nocumentum ferre Chriſtianis deſtruendo, vel captivando, & ad triremes alportando, aut alia ſimilia faciendo, vel admovere ſcalam furari volenti, vendere, vel commodare enſem volenti aliquem occidere, &c. Et alii ſeptem caſus valdè notandi in textu hujus reſolutionis explanantur, in quibus miniſtrantes ex metu gravi ſpecialiter ſacramenta excuſantur à peccato. *Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. reſ. 58. ibid.*

77 An bona temporalia ſint dimittenda propter ſcandalum. Et obſervatur excuſari à peccato Pontificem, qui ſimulat, vel convivet, quando Princeps ſæcularis uſurpat bona temporalia Eccleſiæ, ſi abſque minori ſcandalo, vel damno poteſt id impedire. Ex *p. 5. tr. 7. reſ. 24. pag. 252*

78 Addenda, atque emendanda in hoc *tr. 5. de Scandalo*, quæ appoſita ſunt *in fin. 5. p. ſecundùm Ordinem R. P. Diana*, *p. 252*

Appendix ad cæteras aliàs quæſtiones, pertinentes ſimul ad hunc *tractat. 5. de Scandalo hujus tom. 7.*

AN licitum ſit, & abſque peccato mortali accipere ſacramenta Pœnitentiæ, &c. à malo Miniſtro, ſed parato. Et an hoc licitum ſit ex juſta & rationabili cauſa tantum, vel etiam extra caſum neceſſitatis dummodo Miniſter paratus. Ex *p. 5. tr. 4. ex reſ. 59.* Quę nunc invenietur *in to. 1. tr. 1. de Baptiſmo reſ. 20*

An per accidens, ut ratione ſcandali, omiſſio ſacramenti Confirmationis ſit peccatum mortale. Ex *p. 3. tr. 3. ex reſ. 25.* Quæ hic reperietur *in tom. 1. tr. 2. de Confirmat. reſ. 17*

Quidam confeſſus fuerat cum Sacerdote, quem ſciebat eſſe in ſtatu peccati mortalis, habens commoditatem confitendi cum alio, quęritur, an peccaverit mortaliter, & confeſſio illa fuerit nulla. Et an quando ratione ſcandali quis debet ſumere Euchariſtiam, & confeſſio eſt adeò longa, ut perfici non poſſit, & timeretur actum contritionis à pœnitente eliciendum non fore, eſſet in tali caſu dimidianda confeſſio, & pœnitens abſolvendus. Et an ſacerdos, ſi poſt introitum Miſſæ recordatur alicujus peccati mortalis, teneatur confiteri, ſi ſine ſcandalo poſſit. Et quid dicendum in Miſſa ſolemni vulgò *Cantata*, ſi inter cantionem, & concionem poſſit confiteri, an ſit obligatus ad hoc faciendum. Idem eſt de laico ad linteum Altaris parato communicare, etiam ſecluſa nota, & ſcandalo. Ex *p. 4. tr. 5. ex reſ. 21. & in p. 5. tr. 14. ex reſ. 53. & in p. 3. tr. 4. ex reſ. 48. & 77. & in p. 9. tr. 3. ex reſ. 7.* Quæ hic ſunt *in tom. 1. tr. 3. de Pœnitentia reſ. 44. 125. 161. 163. & 162*

An moribundus poſſit, quando alius non adeſt, petere à ſacerdote excommunicato, hæretico, ſchiſmatico, &c. abſolutionem, etiamſi ſciat ſupradictos cum peccato ſacramentum adminiſtraturos. *Ex p. 5. tr. 3. ex reſ. 58.* Quæ nunc invenietur *in tom. 1. tr. 5. de abſolutione ſacramentali reſ. 40*

An in ſcandalo indirecto duplex virtus violetur, ſed in ordine ad confeſſionem ſatis ſit, ſi exprimas ſpecies peccatorum, cujus occaſionem abſque juſta cauſa præbuiſti. Ex *p. 10. tr. 12. ex reſ. 29.* Quæ hic reperietur *in tom. 1. tr. 7. de circumſtantiis reſ. 29*

An Parochus ex conſuetudine poſſit diſpenſare in obſervatione feſtorum, & in jejuniis, quamvis ſi attendatur jus præcisè hoc facere non poſſit. *Ex p. 8. tr. 3. ex reſ. 11.* Quæ hic eſt *in tom. 3. tr. 2. de diſpenſatione reſ. 25*

An Epiſcopus ſine conſenſu populi poſſit inſtituere dies feſtos. Et quid, ſi inſtituat diem feſtum alicujus beati nondum canonizati. Et ſi populus ſine juſta cauſa contradiceret, tunc contradictione non obſtante, an ſit ſervandum Feſtum. *Ex p. 4. tr. 4. ex reſ. 178. & in p. 3. tr. 5. reſ. 9.* Quæ nunc invenientur *in tom. 3. tr. 3. de epiſcopi reſ. 89. & 90*

An Prælatus, qui per aliquod tempus exercet, v.g. munus gubernatoris teneatur ſervare jejunia, & dies feſtos illius loci. Quod idem accidit in ſcholaribus, famulis ad tempus ſervientibus, & ſimilibus, qui ſtant in præſidiis, aut fortalitiis. Et quid eſt ſentiendum de advenis, peregrinis, hoſpitibus, extraneis, & ſimilibus ad quemcumque locum confluentibus, & ibidem per multos annos, aut per majorem partem anni reſidentibus cum animo tamen ad Patriam redeundi, an ligentur legibus, præceptis, & conſuetudinibus illius loci, vel ſecluſo ſcandalo non teneantur ad jejunia, feſta colenda, Miſſam audiendam, &c. Et an qui dubitat, an hodie ſit dies feſtivus, vel dies jejunii, teneatur jejunare, & ab operibus ſervilibus abſtinere, & Miſſam audire. Et an peregrini, cujus præſentia ſolum eſt in tranſitu per duos, vel tres dies teneantur ad jejunia illius loci, &c. Idem eſt quoad feſta loci & Miſſam audiendam. Et an epiſcopus poſſit punire ejuſmodi peregrinos jejunia, dies feſtos, & alias conſtitutiones loci non obſervantes. Et an id, quod de peregrinis dictum eſt, etiam dicendum ſit de viatoribus, advenis, & vagis. Et an licitum ſit ei, qui paratus eſt ad cœnam invitare cauſa urbanitatis ad cœnandum in die jejunii. Et hæc ratio eſt communis pluribus materiis. Et an Caſtellanus peccaret, ſi tranſiens per Galliam animalium inteſtina die Sabbatthi comederet. Et an cives Mediolanenſes, qui Romæ quatuor primis diebus Quadrageſimæ carnibus veſcerentur, peccarent. Et an vendentes in diebus jejuniorum cibos prohibitos peccent. Et an caupones, ſeu tabernarii proponentes cœnam omnibus indifferenter in die jejunii peccent mortaliter. Et difficultas eſt, quando credunt alterum à jejunio non excuſari. Et an parvulis ante ſeptennium liceat miniſtrare carnes in diebus jejunii, & quid de Paga-

nis, &

tis, & perpetuò amentibus. Et quid de pueris ante ſeptennium, ubi adeſt conſuetudo in contrarium? vel ſi pueri ante ſeptennium doli capaces ſint. Et an ſi quis violet cum labore diem Dominicum, in quo incidit alius dies feſtus, peccet dupliciter. Ex *p.* 10. *tr.* 13. *ex reſ.* 37. *& in p.* 4. *tr.* 3. *ex reſ.* 21. *& in p.* 1. *tr.* 9. *ex reſ.* 2. *& in p.* 7. *tr.* 10. *ex reſ.* 32. *& in p.* 1. *tr.* 9. *ex reſ.* 38. *& in p.* 5. *tr.* 7. *ex reſ.* 7. *& in p.* 1. *tr.* 9. *ex reſ.* 42. 16. *&* 39. Quæ hic reperientur *in tomo* 4. *tr.* 6. *de jejunio reſ.* 39. 2. 46. 48. 125. 126. 67. 63. *&* 127.

An in diebus feſtivis, & jejunis de præcepto Epiſcopi poſſit quis laborare, & ejus jejunia non ſervare in loco exempto poſito intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi, v.g. in Monaſteriis regularium, &c. Ex *p.* 10. *tr.* 14. *ex reſ.* 50, *aliàs* 48, Quæ hic eſt *in tom.* 5. *tr.* 1. *de Excommunicatione reſ.* 86.

An laicus non interdictus, ſi ſine ſcandalo audiat Miſſam, & Officia divina in loco interdicto, peccet mortaliter. Ex *p.* 5. *tr.* 10. *ex reſ.* 69. *aliàs* 68. Quæ nunc invenietur *in t.* 5. *t.* 4. *de interdicto reſ.* 3.

An Inquiſitores poſſint procedere contra comedentes carnes in diebus prohibitis, vel non recipientes ſacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ ſemel in anno. *Ex p.* 4. *t.* 8. *ex reſ.* 38. Quę hic reperietur *in t.* 5. *tr.* 10. *de Inquiſitoribus reſ.* 87.

An regulares teneantur ſervare Feſta ab Epiſcopo Impoſita. Et quid dicendum eſt, ſi quis ex induſtria ſe transferat in alium locum, ut ibi laboret in die feſto. Et an peregrini teneantur ſervare Feſta, & jejunia proprii domicilii. Et an liceat Romæ, &c. famulari Judæos, ſi non adſit periculum perverſionis, quia tales ſervientes firmi ſunt in fide. *Ex p.* 1. *t.* 10. *ex reſ.* 11. 13. *&* 14. *& in p.* 5. *tr.* 13. *ex reſ.* 11. Quæ hic ſunt *in tom.* 6. *tr.* 1. *de legib. r.* 44. 47. 48. 126.

An Clerici teneantur ſervare Feſta, & jejunia, ſi qua vigent ex conſuetudine laicorum introducta. *Ex p.* 6. *t.* 5. *ex reſ.* 16. Quæ nunc invenientur *in tom.* 6. *tr.* 2. *de conſuetudine reſ.* 23.

An Dominus poſt incurſam caducitatem propria authoritate poſſeſſionem rei emphyteuticæ apprendere poſſit ſi adſit ſcandalum. *Ex p.* 10. *tr.* 16. *ex reſ.* 58. Quæ hic eſt, reperietur *in tom.* 6. *tr.* 3. *de contractibus reſ.* 198

An ſi quis videat Clericum ex oblivione invincibili omittere Officium divinum, vel aliquem comedere carnes in die jejunii, teneatur illos monere. *Ex p.* 9. *tr.* 8. *ex reſ.* 48. §. 1. Quæ hic eſt ſupra *in hoc ipſomet tom.* 7. *tr.* 4. *de correctione fraterna reſ.* 31

An bellare in diebus feſtis ſit per ſe licitum. Et ſi fiat bellum in die feſto extra neceſſitatem, ſi miſſa audiatur, ſit peccatum mortale. Et an in ſupra dicto caſu excuſentur à peccato, qui aggeribus, foſſa, & vallo arces, urbes, oppidave muniunt, & alia ſimilia faciunt. *Ex p.* 4. *t.* 4. *ex reſ.* 229. Quæ hic eſt infrà *in tom.* 7. *tr.* 7. *de bello reſ.* 42

An licitum ſit Dominis offerre carnes ſervis Infidelibus in die jejunii, vel illis imponere opera ſervilia in diebus feſtis. Et an ſervi teneantur obedire Dominis, ſi præcipiant, ne audiant Miſſam, vel laborent in diebus feſtis. Idem eſt dicendum de perpetuo amentibus. Et an Chriſtiani Infidelium ſervi poſſint licitè præſtare obſequium Dominis, quando intrant in templum Idolorum. Et an ancilla Chriſtiana à paganis capta poſſit genua flectere unà cum Domina in Templo Idolorum genua flectente, & ſeſe proſternente. Ex *p.* 7. *tr.* 7. *ex r.* 59. 53. *&* 56. *aliàs* 58. 52. *&* 55. *& in p.* 5. *t.* 14. *ex reſ.* 7. Quæ hic ſunt infrà *in hoc ipſomet tom.* 7. *t.* 8. *de ſervis reſ.* 48. 50. 52. *&* 49

An ceſſante ſcandalo poſſit judex nunc ſecundùm unam, nunc ſecundùm alteram opinionem judicare. Et ſi adeſſet ſcandalum, quamvis peccaret, non tamen teneatur ad reſtitutionem. Ex *p.* 2. *tr.* 13. *ex reſ.* 3. Quæ nunc invenietur *in tom.* 8. *tr.* 1. *de opinione probabili. reſ.* 20

An ſi vir, & fœmina cohabitent cum manifeſto periculo internæ libidinis, & ſeparari non poſſint, ſine ingenti ſcandalo, & periculo, an ſit licitum una permanere cum eo periculo. Et an ſi aliqua mulier in choreis publicis ſciant ſe tangi ab aliquo intentione mala, ſi tactus ſunt ex ſuo genere liciti, ut conſortio manuum in choreis publicis, non peccet illos admittendo coram aliis. Ex *p.* 3. *t.* 6. *ex reſ.* 31. *& in tr.* 5. *ex reſ.* 22. Quæ hic reperientur *in tom.* 8. *tr.* 6. *de Luxuria reſ.* 4. *&* 12

An liceat appellare adulterum, qui te appellavit furem. Et an tamen poſſis ei dicere, quòd ſit mendax, & etiam liceat crimen occultum verum propalare, quando id eſt neceſſarium ad tuendum honorem, & famam, quæ aliàs amitteretur. Ex *p.* 9. *tr.* 9. *ex reſ.* 44. Quæ hic eſt *in tom.* 6. *tr.* 1. *de Legibus reſ.* 89

An comedere carnes crudas animalium ſine neceſitate ſit peccatum mortale. Ex *p.* 8. *tr.* 7. *ex reſ.* 84. Quæ nunc invenietur *in tom.* 8. *tr.* 10. *reſ.* 9

An judex laicus poſſit punire ſæcularem ſub prætextu ejus prohibitionis etiamſi habeat licentiam ab Epiſcopo in diebus feſtis laborandi. Ex *p.* 4. *tr.* 1. *ex reſ.* 94. Quæ hic reperietur *in tom.* 9. *tr.* 2. *de Immunitate* Eccleſiaſtica *reſ.* 312

An communicatio cum hæreticis in mercatura, bello, & aliis negotiis politicis ſit illicita, & peccatum mortale, & incidatur in excommunicationem, ſi adſit periculum perverſionis, aut ſcandalum. Ex *part.* 10. *tract. addit. ex reſ.* 9. Quæ nunc invenietur *in tom.* 9. *tract.* 13. *de fœderibus cum hæreticis reſ. etiam* 9

TRACTAUS VI.

De Comitiis, ſeu Parlamento Regni Siciliæ, & Neapolis. Sed adverte, obſecro, amice Lector, quòd multæ reſolut. hujus Tract. deſervient non ſolùm pro iſto Tract. de Parlamento, ſed etiam mutatis mutandis pro aliis ſimilibus caſibus ſæpius occurrentibus in omnibus, & ſingulis aliis communitatibus, Capitulis, Congregationibus, Collegiis, & Univerſitatibus, pag 254

1 De donativis, quæ in Parlamento Regni Siciliæ Sereniſſimo Regi tribuuntur, & de eorum juſtitia. Et an ſupradicta donativa ſint re vera impoſitiones, itaut debeant habere conditiones requiſitas ad impoſitionem gabellarum. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *r.* 1. *ib.*

2 Quænam conditiones requirantur, ad impoſitionem juſtæ gabellæ, & donativi. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 2. *pag.* 254

3 Quænam forma ſervanda ſit injuſto tributo, & donativo. Ubi multa pro Parlamentariis, & Procuratoribus Curiarum explanantur. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 5. *ibid.*

4 An Rex, ſi culpa ſua propter largitiones immoderatas, ludos, injuſta bella, &c. in egeſtate inciderit poſſit juſtè imponere tributum, & Regnum illi donatiuum præbere, quidquid ſit de peccato Regis. Et notatur, quòd Princeps in tali caſu tenetur omnes ſumptos parum neceſſarios excidere, & impoſterum continere ſe à prodigalitatibus, & hæc notentur à confeſſariis, & conſiliariis Regis. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 4. *pag.* 255

5 An intrantes in Parlamento poſſint credere Regi atteſtanti ſe eſſe in neceſſitate. Et quid, ſi moraliter aliud contrarium conſtat. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 11. *ibid.*

6 An aſſignare ſummam neceſſariam pro ſuſtentatione Regis, vel regimine, & defenſione Regni, ſpectet ad Parlamentum; vel hoc remittatur arbitrio Regis. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 12. *ibid.*

7 An ſi eſſet ſtipendium juſtum aſsignatum ex pacto inito cum ipſo Rege, poſsit poſtea Parlameotum ex aliqua juxta cauſa præbere donativum majus, & Rex imponere novum, vel antiquum augere tributum. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 13. *ibid.*

8 An pro imponendis tributis in hoc Regno Siciliæ ſufficiat tantùm cauſa neceſſaria de jure communi. Ex *p.* 1. *t.* 3. *r.* 15. *pag.* 255

9 Quàm benignè Regnum Siciliæ ſit onerandum gabellis, & donativis præ cæteris Regnis. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 31. *pag.* 256

10 An donativum, & tributum impoſitum alicui Regno propter bella, & ſumptus, quos ſuſtinet Rex in aliis Regnis, ſit juſtum. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 3. *ibid.*

11 An ſi donativum adhuc ducaret, per multos annos, poſsit ex nunc pro tunc fieri alia nova prorogatio ad alios annos. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 24. *pag.* 255

12 Utrum ſi adſit juſta cauſa præbendi donativum, poſsint proreges illud extorquere à Parlamentariis per vim, & metum. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 25. *ibid.*

13 An quando vaſſalli, & Univerſitates ſunt multum oneratæ, poſſit, & debeat Rex non imponere novum tributum, nec requirere donativum, ſed minuere, vel ſuſpendere gratias, & penſiones aliquibus aſsignatas. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *ibid.*

14 Utrum Epiſcopi, & Eccleſiaſtici teneantur vocati accedere ad Parlamentum, itaut contravenientes poſsint expelli à Regno tanquam inobedientes mandatis Regiis. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 23. *ibid.*

15 Quinam Theologi, & quomodo conſulendi ſunt à proregibus, & ab intrantibus in Parlamento pro reſolutione juſtitiæ donativi. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 32. *pag.* 257

16 An intrantes in Parlamento quoad juſtitiam donativi, & Miniſtri Regis quoad juſtitiam tributorum teneantur ſequi opinionem probabiliorem, probabili relicta. Ex quo ſequitur, an judex teneatur relinquere opinionem probabilem, & ſequi probabiliorem. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 20. *ibid.*

17 An liceat in Parlamento exteris efficere regnicolas. Et explanatur, quòd in magnam Regni utilitatem redundaret, ut non exteri, ſed nationales ad beneficia aſſumantur. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 6. *ibid.*

18 An plures Univerſitates, & Barones Regni poſsint conſtituere unum, aut alterum in Procuratorem ad effectum intrandi in Parlamento. Ex *p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 7. *pag.* 257

19 An Procuratores in Parlamento ſedere debeant: ubi eorum Barones ſedere deberent, ſi in Parlamento adeſſent. Et an ſaltem inter Procuratores ſit differentia, ut procedat ſecundùm qualitatem ſuorum principalium. *Ex p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 28. *pag.* 258

20 An ſi aliquis intrat in Parlamento tanquam Procurator poſſit rogatus ſubſtituere alterum in Procuratorem. *Ex p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 8. *ibid.*

21 An Procuratores, & alii intrantes in Parlamento debeant proponere aliquid, licèt ab illo, qui caput eſt Parlamenti, non proponatur. *Ex p.* 1. *tr.* 3. *reſ.* 9 *ibid.*

22 An ſi aliquis Baro, v.g. qui habet etiam aliquam procuram alicujus Univerſitatis, poſſit in Parlamento dare diverſas voces, ut Baro videlicèt reſpondeo affirmativè, & ut Procurator negativè.

Et

Et infertur, quòd Confeſſarius, & reſponſor caſuum conſcientiæ poteſt uni juxta unam opinionem probabilem, & alteri juxta aliam conſulere. Et quid dicendum eſt de judice in judicando, & ferente ſententiam, ceſſante ſcandalo. *Ex part.1. tr.3. reſ.10. pag.258*

23 An ſufficiat ad donativum contribuendum, ut concurrat major pars Congregatorum. Et docetur, quòd in Parlamento hujus Regni Siciliæ opus eſt, ut brachium Eccleſiaſticum ſemper concurrat. *Ex p.1.tr.3.reſol.27.ibid.*

24 Utrum aliquis poſſit ſe ſubjicere determinationi factæ à majori parte comitiorum, licèt ipſe contrarium votum emiſerit. Sed difficultas verò eſt, quando major pars concluſit apertè rem injuſtam, ac tunc, qui ſe ſubſcripſit ſententiæ concluſæ à majori parte, peccet mortaliter. Et explanatur licitum eſſe in moralibus ſequi opinionem probabilem, probabiliori relicta, etiam & tutiori. *Ex p.1. tr.3. reſ.30.ibid.*

25 Utrum in Parlamento poſtquam numerus ſufficiens ſuffragatus fuit pro injuſto donativo, ſeu alia re, ſi aliquis poſtea concurrat, peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem, Et an doctrina hujus quæſtionis ſit applicanda in primis ſuffragantibus. *Ex p.1.tr.3. reſ.16.pag.259*

26 An qui prior tulit ſuffragium, antequam ſufficiens numerus eſſet donativo iniquo ſuffragatus, teneatur ad reſtitutionem, etiamſi certò ſciret ſequentes in eandem partem ituros. Et quid faciendum eſt in iis anguſtiis, poſſit ne aliquis in illo die abſtinere à Parlamento. *Ex p.1.tr.3.reſ.17.pag.259*

27 An licitum ſit aliquando ferre ſuffragium, quando jam concluſum eſt negotium injuſtum. Et hæc reſolutio, & quæſtio deſerviet pro omnibus Communitatibus, Capitulis, Collegiis, Parlamentis, Conſiliariis, Examinatoribus Synodalibus, & pro omnibus aliis ſuffragium ferentibus in electionibus, & in aliis quamplurimis caſibus ſæpiùs occurrentibus in praxi. *Ex p.11.tr.4.& Miſc.4. reſ.5.ibid.*

28 An quando in Parlamento à majori parte certò ſcitur concludendum pro re aliqua injuſta, & iniquo donativo, poſſit aliquis pro illa die domi manere ſine periculo peccati mortalis, & onere reſtitutionis. *Ex p.1.tr.3.reſ.18.pag.260*

29 An doctrina ſuperioris reſolutionis ſit etiam applicanda in caſu, quo non ſufficeret major pars ad concludendum, ſed omnes ſigillatim concurrere deberent. Ex quo etiam in textu hujus reſolutionis alii duo caſus circa hoc inferuntur. *Ex p.1.tract.3.reſol.19. pag.260*

30 An ferentes ſuffragium ad aliquod injuſtum opus teneantur ſinguli reſtituere in integrum, ut v. g. in comitiis, ſeu Parlamento, ſi aliqui ferunt votum pro injuſto tributo, Idem eſt dicendum de pluribus eandem injuſtitiam ſuadentibus, quando ſingulorum conſilium ſine aliorum conſilio non fuiſſet efficax. *Ex p.4.tr.4.& Miſcel. reſ.79.pag.260*

31 An in Parlamento poſſint congregati tribuere aliqua donativa Domino Pro-Regi. Et dato, quòd licentia Regis adeſſet, Parlamentarii poſſint offerre donativum aliquod Pro-Regi, an ſufficeret major pars ad cõcludendum d. donativum, vel debeant concurrere omnes Parlamentarii. Ex *p.1.tr.3.reſ.29.ibid.*

32 An Regnicolæ habentes rationes probabiles de injuſtitia donativi facti in Parlamento poſſint non ſolvere collectas, & vectigalia impoſita ab Univerſitatibus, pro ſolvendo dicto donativo, etiamſi pro Rege, & juſtitia donativi adſint aliæ rationes probabiles. Et an in tali caſu defraudantes ſupradicta donativa, collectas, & vectigalia teneantur ad reſtitutionem. *Ex p.1.tract.3.reſol.21.ibid.*

33 An quando in Parlamento præbetur aliquod donativum pro cuſtodia Regni, pro reparatione pontium, turrium &c. teneantur Eccleſiaſtici contribuere. Et an ſaltem Eccleſiaſtici ad tales impoſitiones teneantur, quando non ſufficiunt bona laicorum, interveniente licentia Pontificis, vel ad minus Epiſcopi, ſi de facili non daretur acceſſus ad Pontificem. Et aliqua alia explanantur pro bonis patrimonialibus Clericorum. Ex *p.1.tract.3. reſ.22. pag.261*

34 An, ſi populares onus donativi ſufferre non poſſunt, teneantur Barones Regni ad contribuendum. Ex *p.1.tr.3.reſ.26.pag.261*

35 Aliqua additamenta ad tractatum de Parlamento. *Ex p.3.tr.5.& Miſc.1.reſ.79.aliàs 78.ibid.*

An dubium ſuum-ne ſuffragium concluſerit rem injuſtam, v.g. in aliquo parlamento, teneatur ad reſtitutionem. Ex *p.4.tr.3.ex reſol.63.* Quæ nunc invenietur *in tom.8. tract.2. de Conſcientia dubia reſol.18*

Non ſunt aliæ difficultates in hoc toto Opere pertinentes ſpecialiter ad hunc *tr.6.de Parlamento hujus tom.7*

TRACTATUS VII.

De Bello, & de aliquibus reſtitutionibus propter illud, Atque de prohibitione, ne Clerici, Epiſcopi, & Cardinales præſint Exercitibus. Et de poteſtate, aut juriſdictione Eccleſiaſtica, & quaſi Epiſcopali Vicarii Generalis exercitus etiam agitur, pag.262.

1\. Quis poſſit indicere bellum offenſivum. *Ex p.6.tract.4.reſol.1. ibid.*

2 An Papa in aliquo caſu poſſit prohibere, ne Principes Chriſtiani inter ſe pugnent. Ex *p.6.tr.4.reſ.2.ibid.*

3 Quæ ſunt cauſæ juſtæ inferendi bellum. Ex *part.6. tract.4.reſol.3. pag.263*

4 An detur bellum ex utraque parte juſtum. Et aliquando bellantes non peccent, quia ex ignorantia invincibili procedunt. Et notatur, quòd ſupradicta ignorantia faciliùs habet locum in ſubditis, & militibus. Ex *p.6.tr.4.reſ.24.ibid.*

5 An Princeps dubius de juſtitia belli poſſit bellum movere. Et quid eſt dicendum in caſu, ſi Rex licèt dubitet de poſſeſſione Regni, habet tamen majorem propenſionem, ut Regnum ſit, v. g. Regis Galliæ, an in tali caſu debeat reſtituere ſaltem partem Regni. Ex *p.4.tr.3.reſ.50.pag.253*

6 An qui bellum injuſtum bona fide geſſit, cognita injuſtitia belli, teneatur reſarcire omnia damna, quæ intulit. Ex *p.7.tr.4.reſ.30. pag.264*

7 An ſi Princeps inferat bellum ex juſta cauſa ſine recta intentione, bellum ſit injuſtum. Ex *p.6.tr.4.reſ.4.ibid.*

8 An Princeps habens juſtam cauſam inferendi bellum, ſi ex illo tamen in perniciem Regnorum maxima damna timerentur, poſſit adhuc illud indicere. Et an in tali caſu Princeps teneatur ad reſtitutionem. Et an illicitè moveatur bellum, ſi minima ſubſit ſpes victoriæ, vel an requiratur moralis certitudo victoriæ, ut bellum poſſit indici. Ex *p.6.tr.4.reſ.7.pag.264*

9 An ſi poſt inchoatum bellum, ſi alius Princeps offerat condignam ſatisfactionem, bellum adhuc proſequi quis poſſit. Ex *p.6.tr.4.reſol.8.ibid.*

10 Quam ſatisfactionem poſſit Princeps in bello petere. Ex *p.6. tr.4. reſ.22.pag.265*

11 Si cum conſenſu Principis vaſſallus magnam inferret injuriam in alium Principem, qui tamen omnem injuriæ ſatisfactionem reſpueret, niſi illius author ad eum morte plectendum ſibi daretur, quod alter Princeps negaret, an inquam, in tali caſu bellum contra eum juſtè indicere poſſit. Ex *p.6.tr.4.reſ.6.ibid.*

12 An aliquando licitè poſſit negari tranſitus militum pro bello inferendo alicui Principi. Ex *p.6.tr.4.reſ.5.pag.265*

13 An ſi Princeps impediat mercaturam, peregrinationem, navigationem, tranſitum &c. per ſua Regna civibus alterius Regni poſſint alii Principes juſtè contra illum bellum indicere. Et quid, ſi negetur exercitui tranſitus. Ex *p.4. tr.4. & Miſc. reſol.74. ibid.*

14 An licitè poſſit inſerri bellum infidelibus propter ſolam infidelitatem, maximè ex licentia Papæ. Et quid ſi non permittant in ſuis Regnis Prædicatores Fidei. Et an non poſſit Papa conflare exercitum ex Clericis, & Eccleſiaſticis viris ad compeſcendum infidelem, niſi aliàs timerentur in Eccleſiam damna. Et an poteſtas impetendi Principem infidelem ſit penes Reges, aut Regna, vel penes Papam tantùm. Et an poſſit Eccleſia, & Principes Chriſtiani mittere Prædicatores cum exercitu ad prædicandum infidelibus. Ex *p.6. tr.4. reſ.15.pag.266*

15 An licitum ſit inſerre bellum infidelibus committentibus idololatriam, & violantibus jura naturalia, maximè ſi accedat authoritas Summi Pontificis. Ex *p.6.tr.4.reſ.16.pag.266*

16 An ſit juſtus titulus bellandi, ſi infideles nollent excipere Prædicatores Fidei, ſed illos occidant, & liberum tranſitum in alias Provincias ad prædicandum denegent. Et de ſeptem aliis caſibus agitur, pro quibus licitum eſt infidelibus inſerre bellum. Ex *p.6. tr.4. reſ.17.pag.267*

17 An licitè indicatur bellum infidelibus ex titulo donationis obtentæ à Pontifice de eorum Provinciis. Ex *p.6. tract.4. reſol.18. pag.268*

18 An licitum ſit indicere bellum hæreticis propter ſolam hæreſim, niſi ab Eccleſia declarentur hæretici. Ex *p.6.tr.4.reſ.19. ibid.*

19 An hæretici juſto bello capti fiant ſervi capientium. Et reſolutio hujus dubii pendet ex illo, an hodie inter Chriſtianos jus captivitatis ceſſet. Et alia curioſa enucleata invenies, Et an militibus ſit conceſſum ab hoſtibus emptione, vel donatione accipere bona mobilia aliena. Et aliud pulchrum dubium in *§.Sed in ordine*, hujus reſolutionis explanatum invenies. Et deducitur, quòd non poteſt Hiſpanus Eccleſiaſticos Gallos capere, nec Gallus Eccleſiaſticos Hiſpanos, ac eorum bona abripere. Et quid eſt ſentiendum in dicto caſu de bonis mercatorum januæ à Gallis ſublatis &c. Ex *p.11.tr.3.& Miſc.3. reſol.1.pag.268*

20 An ſit licitum tradere Tyranno aliquam Virginem deflorandam ad tuendam Rempublicam. Et pro firmanda doctrina hujus quæſtionis aliæ in exemplum adducuntur, & infertur, quòd quando Medicus, Chirurgus, vel alius expoſuit ſe huic, vel alio periculo abſque urgenti cauſa medendi pudenda fœminarum &c. tunc eſt peccatum mortale, & aliàs ſecùs. Ex *p.11.tr.6.& Miſc.6.reſ.51. pag.270*

21 An aliquando ſit licitum in bello obſides occidere. Ex *p.6.tr.4.reſol.20.pag.271*

22 An licitum ſit occidere obſides, quando adverſarii non ſtant promiſſis. Et an in tali caſu qui occidunt obſides, dicantur innocentes occidere. Ex *p.5.tr.4.reſ.35.pag.271*

23 An

23 An in bello licitum ſit uti inſidiis, ſtratagemis, & ſit ſtandum promiſſis. Et quid, ſi fidem dediſſes hoſti non utendi inſidiis, niſi fortè coactus dediſſes, quia tunc etiam firmatam juramento implere non debes. *Ex p.6.tr.4.reſ.*10.*pag.*272

24 An liceat totam civitatem militibus diripiendam dare. *Ex p.6.tr.4. reſ.*31.*ibid.*

25 An liceat in bello innocentes occidere. Et ad firmandam ſecuritatem in futuro an liceat occidere nocentes, vel innocentes, quorum revelatio timetur. Et in principio hujus reſolutionis explanatur, qui ſub nomine innocentes intelligantur. *Ex p.6.tract.4.reſ.*11. *ibid.*

26 An bona innocentium poſſint in bello dirlpi, & devaſtari. Et an hujuſmodi bona ipſis poſtea ſint reſtituenda, & præſertim cùm ſint bona innocentium, qui ad Rempublicam hoſtilem non pertinent, ut bona Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum &c. Et an tali privilegio immunitatis gaudeant omnia bona, quorumcumque ſint, ſi in Eccleſiam ad cuſtodiam reponantur. Et an poſſit oppugnari Eccleſia, quando eſt incaſtellata, ideſt munita more caſtri &c. *Ex p.6.tr.4.reſol.*12.*pag.*273

27 An reliquiæ in bello juſto poſſint abſtrahi ab Eccleſia ſine onere reſtitutionis. Et pro firmanda ſententia hujus quæſtionis alii diverſi caſus adducuntur pro bonis Eccleſiæ,& Eccleſiaſticorum,& etiam laicorum, ſi tempore belli reponuntur in Eccleſia,itaut non poſſint ab illa extrahi &c.ſed jam omnes dicti caſus in aliis ſpecialibus reſolutioibus ſunt in hoc ipſomet tract.appoſiti. *Ex p.*10.*tr.*16.*& Miſc.* 6.*reſ.*74.*pag.*273

28 An innocentes poſſint in ſervitutem redigi, ſicut licet tradi infantes obſides inimico nolenti aliter à bello deſiſtere. Et in §.ult.hujus reſolutionis alii quatuor caſus deducuntur. *Ex p.6. tr.4. reſol.*13. *pag.*274

29 An capti in bello juſto poſſint fugere,etiam quando benignè à Domino ſuo tractantur, dummodo non fugiant animo evagandi, ſed redeundi ad ſuos, & patriam repetendi. Et quid, ſi fidem ſervus dederit non fugiendi,& maximè ſi juramentum adhibuiſſet. Et an ſupradicta maximè procedant ad Chriſtianos à Turcis captos, qui non ſolùm poſſunt fugere, ſed etiam Dominorum ſuorum bona diripere, & in quacumque quantitate ſecum aſportare. *Ex p.6. tr.4. reſ.*14.*pag.*275

30 An capti in bello habito inter Chriſtianos licitè poſſint redimi, & in conſcientia teneantur ſolvere pretium promiſſum ſuæ redemptionis. *Ex p.6.tr.7.& Miſc.2.reſ.*16.*ibid.*

31 An milites teneantur cum vitæ periculo non deſerere arces, & ſtationem, aliàs obligentur omnia damna indè provenientia reparare. Et an poſſint relinquere caſtra ſine lethali crimine. Et an non expediat, ut Duces faciles ſint in concedenda licentia militibus diſcedendi &c. *Ex p.6.tr.4.reſ.*26.*pag.*276

32 An Principes poſſint concedere repreſalias, maximè concurrentibus ſex conditionibus. *Ex p.4.tr.4.& Miſc.reſ.*72.*ibid.*

33 Ad quem bona capta in bello pertineant. Et ſi bona, quæ ab hoſtibus eripiuntur, ſint furto ſublata, an reſtituenda ſint veris Dominis, vel poſſint milites illa ſibi retinere. Et an ſi emptione,donatione, aut alia ratione aliquis ab hoſtibus accipiat aliquid, teneatur veris Dominis reſtituere, quod notandum eſt pro Catholicis Hollandis, qui aliquando ex præda Indica aliqua à nautis emunt. *Ex p.6. tr.4.reſ.*23.*pag.*277

34 An omnes milites alicujus exercitus deprædantes urbem teneantur inſolidum ad reſtitutionem in integrum. Et an Dux verò teneatur ad totum, quod per milites illatum eſt. *Ex p.3. tr.5.& Miſc.*1. *reſ.*87.*aliàs* 86.*pag.*277

35 An gregarii milites injuſtè invadentes, & deprædantes aliquam urbem, teneantur inſolidum reſtituere in integrum, vel an ſolùm ad ſpecialia nocumenta, quæ quiſque intulit. Et an verò authores belli, nempè Principes, & Conſiliarii teneantur integrè reſtituere, & quilibet eorum alio omittente, & ſimiliter ſpeciales Duces, & Tribuni. Quæritur etiam, quid debeant facere milites, qui ignoranter pugnaverunt in cauſa belli injuſti, ſi ſubditi ſunt, & quid, ſi ſubditi non ſunt. *Ex p.6.tr.4.reſ.*31.*pag.*277

36 An miles ſubditus poſsit militare in bello injuſto. Et an teneatur ſubditus inquirere juſtitiam belli, dum eſt dubia negativè. Et an ſubditus indoctus, qui non poſsit diſcernere, quando ſit cauſa juſta, aut dubia, teneatur ſemper obedire ſuperiori præcipienti. Et quid eſt dicendum, ſi amicus, à quo Rex petit auxilium, dubitet de juſtitia belli. poſsit ne illum juvare. *Ex p.9.tr.8.& Miſc.3.reſ.*64.*aliàs* 63.*pag.*278

37 An milites non ſubditi alicujus Principis teneantur inquirere juſtitiam belli,quia milites ſubditi ad hoc non tenentur. *Ex p.4.tr.4. & Miſc.reſ.*32.*pag.*279

38 An miles extraneus, ut licitè poſsit militare in exercitu alicujus Principis, teneatur examinare juſtitiam belli. Et ſi tales milites poſtea comperiant à parte ipſorum, bellum fuiſſet injuſtum, teneantur reſtituere damna, quæ dederunt. *Ex p.*11.*tr.5.& Miſc.5. reſ.*28.*ibid.*

39 An milites extranei dubitantes de juſtitia belli poſsint ſine peccato militare. Et an hoc etiam procedat cum militibus non extraneis, ſed ſubditis. Et an capti in bello juſto ex parte capientium; injuſto autem ex parte adverſariorum, ad ſuos poſsint fugere ſine peccato, modò ſcandalum, & promiſsio abſit. *Ex p.3.tr.5.& Miſc.*1.*reſ.*97. *aliàs* 96.*pag.*280

40 An milites, ſive ſubditi ſint, ſive non, dubitantes de juſtitia belli, poſsint bellare. Et ſi poſtea cognoſcunt injuſtitiam belli, quid teneantur reſtituere. *Ex p.5.tr.3.reſ.*7.*pag.*280

41 An milites, ſive ſubditi ſint, ſive non, teneantur examinare juſtitiam belli. *Ex p.6.tr.4.reſ.*9.*pag.*281

42 An bellare in diebus feſtis ſit per ſe licitum. Et ſi fiat prælatio in die feſto etiam extra neceſsitatem, (ſi Miſſa audiatur) an ſit peccatum mortale. Et an in dicto caſu etiam excuſentur à peccato, qui aggeribus, foſſa, & vallo arces, urbes, oppidave muniunt, & alia ſimilia faciunt. *Ex p.4.tr.4.& Miſc.reſ.*229.*ibid.*

43 Quo tempore ſit licitum bellare. Et an in diebus feſtis, ſi neceſsitas poſcat, & ſecùs ſi non poſcat, licitum ſit bellare abſque culpa peccati mortalis, ſi Miſſa non prætermittatur. Et an quando bellum eſt in procinctu, teneantur milites ad audiendam Miſſam in die feſto. *Ex p.6.tr.4.reſ.*32.*ibid.*

44 An ſecreta Principum, ſeu exercitus licitum ſit revelare ad evitanda tormenta, & jacturam vitæ. Et an liceat ad evitandum grave damnum alterius crimen occultum, & peccatum ſibi ſub ſecreto revelatum manifeſtare, etiamſi illi indè mors immineat, aut infamia, modò illud ſecretum ſine vi, & fraude ab eo acceperis. Et quid ſine cauſa ſupradictum crimen occultum, & peccatum proderat, an extra peccatum teneatur etiam ad reſtitutionem, ſi pro depoſito aliquid accepit. *Ex p.6. tr.6. & Miſc.*1.*reſ.*60. *pag.*282

45 In quo peccent milites erga eos,apud quos commorantur. Et quid teneantur reſtituere. Et de aliquibus aliis agitur, in quibus peccent mortaliter milites, ſi non obediunt Duci, vel Præſidi militiæ: & quis, quid, & quibus in aliquibus aliis caſibus tunc occurrentibus reſtituere teneatur. *Ex p.6.tr.4.reſ.*26.*pag.*282

46 De peccatis Ducum in exercitu regendo. Et an ipſi Præfecti arcium poſsint pauciores milites in arce ponere, quàm à Principe conſtitutum fuerit. Idem quæritur de Ducibus, & Capitaneis,qui cùm in ſuis centuriis tot milites conſtitutos habere debeant,paucio-res tamen retinent,ut ſtipendium aliorum ad ſuos uſus convertant. *Ex p.6.tr.4.reſ.*27.*pag.*283

47 De peccatis aliorum Officialium in exercitu commorantium. *Ex p.6.tr.4.reſ.*28.*pag.*283

48 De peccatis Regum, & Principum, etiamſi bellum juſtum exerceant in ordine ad milites. Et an debeat Rex eis, & aliis reſarcire damna,quæ indè fuerint ſequuta. *Ex p.6.tr.4.reſ.*29.*ibid.*

49 His diebus Angli cum triremibus Turcis dimicantes ignem pulveri injecerunt, ſeque in mare cōmiſerunt cum magno triremium damno, quæſierunt tunc à me, an hoc facere licitum fuerit Chriſtianis. *Ex p.5.tr.4.reſ.*26.*pag.*284

50 An Ducibus,& militibus ſuper naves Indicas, quæ vulgò dicitur *La Flotta*, quando aliter manus hoſtium effugere non poſsint, licitum ſit ignem adhibere, ut ipſi, & naves abſumantur. *Ex p.6.tr.7. & Miſc.2.reſ.*48.*ibid.*

51 An Clerici, inconſulto Summo Pontifice, poſsint alicui exercitui præeſſe. Et an ſolo jure poſitivo,& eccleſiaſtico, vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia. Et an hæc prohibitio ad culpam mortalem obliget. Et difficultas eſt,contra quam virtutem ſit hujuſmodi peccatum. *Ex p.*10.*tr.2.reſ.*1.*pag.*285

52 An initiatus minoribus Ordinibus, Beneficiarii, & Monachi laici includantur in dicta prohibitione. Et an ſupradicti peccent mortaliter, vel tantùm venialiter, ſi ad bellum procedant. Et an prædicti Clerici, Beneficiarii, & Monachi laici poſsint pugnare ſuis manibus, immediatè occidere, mutilare, & ducere exercitum, ac præeſſe iis, qui machina, vel tormenta bellica dirigunt; neque incurrere aliquam irregularitatem, quoties bellum eſt neceſſarium ad defenſionem propriæ vitæ, vel perſonæ, & patriæ, & boni communis, & ad obtinendam victoriam, à qua pax ſalus innocentium, & bonorum Eccleſiæ dependet. Et an hoc etiam ſit prohibitum Epiſcopis,& Cardinalibus nondum in Sacris. *Ex p.*10.*tr.2.reſ.*2. *pag.*285

53 An ſub iſta prohibitione, ne Clerici præſint exercitibus, includantur Epiſcopi, & Cardinales. Et quid eſt ſentiendum de Epiſcopis Germaniæ temporalem juriſdictionem obtinentibus, an poſſint bellum inire, exercitum conſcribere, Ducem belli præficere, & arma ad pugnandum militibus dare. Et an quis poſsit impunè occidere, vulnerare, & expoliare Clericum, Epiſcopum, & Cardinalem in bello militantem, ac proindè nullam incurrat pœnam, & excommunicationem,excepta irregularitate. *Ex p.*10.*tr.2.reſ.*3. *pag.*286

54 An liceat Epiſcopis eſſe Duces ſupremos in aliquo exercitu terreſtri, vel maritimo. Et an ſolo jure poſitivo, vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia. Et explanantur graviſsimæ pœnæ Clericis pugnantibus impoſitæ. *Ex p.6.tr.4.reſ.*33.*pag.*286

55 Quòd abuſus Epiſcoporum procedendi ad bella in Gallia ortum habuerit, ex Card.Baronio probatur. *Ex p.*10.*tr.2.reſ.*4.*p.*287

56 Defenduntur aliqui Epiſcopi Hiſpani, qui ad bellum perrexerunt contra Card.Baronium. Et quatuor opponuntur caſus, in quibus ipſum jus naturale dictat, quòd Clerici pugnare poſſunt abſq; Pontificis licentia. *Ex p.*10.*tr.2.reſ.*5.*pag.*287

57 Contra Gratianum poſſe Pontificem ex juſta tamen cauſa præbere licentiam, ut Clerici, Epiſcopi, & Cardinales præſint exercitibus, ſine qua, quando, & quo pacto irregularitatem incurrant, demonſtratur. Et an in hoc præcepto poſsit ſolus Summus Pontifex

ſex diſpenſare ex eo, quod non ſit Divinum, ſed humanum. Et an ſi Pontifex abſque rationabili cauſa diſpenſaret, licèt factum teneret, non tamen rectè faceret, ſed peccaret. Sed adhuc ſuper eſt difficultas, an ſi ſupra dicti Clerici, Epiſcopi, & Cardinales præeſſent exercitibus, non ſolùm peccarent mortaliter, ſed incurrerent irregularitatem, etiam ſi aliquem propria manu non occidant, nam Doctores communiter aſſerunt, præbendo pecuniam, conſilium, opem, &c. in bello injuſto omnes effici irregulares. Et an jura noluerint pugnantes in bello juſto eſſe irregulares niſi propria manu occidunt. *Ex p.10. tr.2. reſ.6. ibid.*

58 An Clerici intereſſe poſſint alicui exercitui excitando Milites generatim ad pugnam. Et an Clericus ſine irreglaritatis periculo poſſit Milites in bello juſto hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hoſtes, modo in particulari neminem occidi ſudeat. Et quid de illis Clericis, qui gubernant naves ad pugnam. Et obſervatur Milites ſivè Clericos, ſivè laicos, qui ſunt in parte poſtrema exercitus, & qui moraliter cenſeri non poſſunt propinquis Militibus animos ad occidendum addere, non eſſe irregulares. Et utrum neceſſaria ſit Clericis licentia Prælati ad exiſtendum in exercitu abſque irregularitate, vel tantum ſit peccatum contra obedientiam. Et an Clerici, qui non pugnandi, ſed ſpiritualiter adiuvandi cauſa bello interſunt, ſpolia hoſtium perindè ac Milites accipere poſſint, & retinere, niſi contraria Supremi Ducis voluntate conſtat. *Ex p.10. tr.2. reſ.7. pag.*288

59 An Clerici conſtituti in Minoribus, vel Beneficiati licitè poſſint pugnare, & ita faciendo peccent mortaliter. Et an Beneficiatus, ſi propria manu in bello aliquem occidat, vel mutilet, beneficium reſignare debeat, vel diſpenſationem ſuper irregularitatem impetrare. Et quid eſt dicendum de religioſis laicis, & Monachis converſis, vel Choro mancipatis, an peccent pugnando propria manu. Et an Clerici in Minoribus militiæ ſe adſcribendo peccent per ſe, & ex vi Decretorum Eccleſiæ. Et quid ſi beneficium habeant, aut habitum, & Tonſuram deſerant propter ſcandalum. *Ex p.6. tr.4. reſ.34. pag.* 288

60 An in aliquibus caſibus licitum ſit Clericis pugnare. Et explanantur caſus, in quibus Clerici pugnantes, & occidentes non ſint irregulares. *Ex p.6. tr.4. reſ.35. pag.* 289

61 An Clerici ſine Superioris licentia, & Epiſcopus ſine licentia Pontificis Summi in aliquo caſu poſſint bello intereſſe abſque peccato. Et an religioſi ſubditi poſſint ſe conferre ad exercitum ſine venia ſaltem tacita ſui Superioris, quia in omnibus ab ejus voluntate pendent. *Ex p.6. tr.4. reſ.36. pag.* 289

62 An Clerici modo ſupra, licitè bello aſſiſtentes ſpolia adverſariorum accipere, & retinere poſſint. *Ex p.6. tr.4. reſ.37. ibid.*

63 An Clerici aſſiſtentes in bello ſine licentia Pontificis teneantur reſtituere prædam captam, vel reſarcire, ſi quod nocumentum inferunt. *Ex p.6. tr.4. reſ.40. ibid.*

64 An poſt victoriam Clerici inventi in exercitu hoſtili poſſint impunè occidi, vel ſpoliari. Et notatur, quòd ſi bellum juſtum eſſe contra Prælatum Eccleſiaſticum, poſſint Clerici etiam poſt partam victoriam ſpoliari. Et quòd in quocumque bello, dum Clerici pugnant, poſſint occidi, & ſpoliari. *Ex p.9. tr.9. & Miſc.4. reſ.9. pag.* 290

65 De poteſtate, & juriſdictione Eccleſiaſtica, & quaſi Epiſcopali Vicarii Generalis exercitus. Et in textu hujus Reſolutionis explanatur, quando Milites gaudeant prædicta juriſdictione Vicarii Generalis exercitus in utroque foro, & quando ſubſint ordinariæ juriſdictioni Epiſcopali. Et adducitur pulchrum & curioſum dubium in §. ult. hujus Reſolutionis pro gaudenda Immunitate Eccleſiæ à quodam Milite in exercitu, qui ad Eccleſiam, vel altare portatile exercitu confugerat pro quodam delicto, & Generalis Dux Caſtra in alium locum diverti juſſit, ut ita reum capere, & plectere poſſet. Sed vir doctus Societatis JESU Epiſcopi vices in exercitu quoad ſpiritualia exercens tradidit reo Arcam altaris admonens reo, ne eam à ſe removere permitteret, donec in alio loco Altare ponetur; & ſic factum eſt, & Dux Generalis exercitus non eſt auſus capere reum, utpotè Eccleſiæ Immunitate gaudentem, eo quòd ſecum Arcam deferret. Et curſim deducitur Vicarium Generalem exercitus eſſe judicem, quando Miles deberet gaudere Immunitate Eccleſiæ, ſi confugerit ad tentorium in quo celebratur, vel ad Eccleſiam Caſtri. *Ex p.10. tr.15. & Miſc.1. reſ.15. pag.*290

Appendix ad alias paucas quæſtiones pertinentes ad hunc *tract.7. de Bello hujus tom.7.*

AN ſi duo Reges habeant jus probabile ad ſucceſſionem alicujus Regni poſſint illud armis occupare non expectata ſententia judicum. Et difficultas eſt, ad quem pertineat in hac cauſa jus dicere. Et docetur, ſtante opinione probabili, poſſe Regem inferre bellum alteri Principi Regnum etiam ex opinione probabili poſſidenti. *Ex p.9. tr.8. ex reſ.70. aliàs 69. & in p.2. tr.13. ex reſ.8.* Quæ nunc invenietur *in tom.8. tract.1. de opinione probabili reſol.18. & 17*

An Prælati feuda à Rege tenentes teneantur in bello opem ferre, & auxilium præſtare ſecundùm feudorum conditionem. Et an Rex poſſit præcipere Epiſcopis, & Abbatibus ſui Regni, ut cum ipſo eant ad bellum. Et an ſint exempti ab onere hoſpitandi Milites Patres, & Fratres Clericorum, dum una ſimul habitant. Et notatur Magiſtratus ſeculares non poſſe hoſpitare Milites in domibus Eccleſiaſticorum perſonarum, quamvis laicis locatis. *Ex p.3. tr.1. ex reſ.6. & in p.4. tr.1. ex reſ.32.* Quæ hic reperientur *in to. 9. tr. 2. de Immunitate Eccleſiaſtica reſ.29. & 179*

An expenſæ, quæ conceduntur pro ingredienda Militia veniant in legitimam. Et an miles, vel qui capitale crimen commiſit poſſit donare. Et an miles poſſit in ſuam concubinam facere donationem, *Ex p.9. tr.8. ex reſ.24. & in p.8. tr.6. ex reſ.5. & 83.* Quæ hic ſunt *in tom.6. t.7. de donationibus reſ.43. 29. & 143*

An qui in bello ſe exponit manifeſto periculo mortis abſque cauſa, teneatur poſtea hanc circumſtantiam aperire in confeſſione. Et an quando cives tenentur ad præliandum, ſpecialiter teneantur Duces, & milites, & ſi iſti non prælientur an teneantur hanc circumſtantiam aperire in confeſſione. *Ex part. 1. tract. 7. ex reſ. 61. & 6.* quæ nunc invenientur *in tom. 1. tract. 7. de circumſtantiis reſol. 155. & 72*

An miles, qui certo ſcit bellum eſſe injuſtum, licitè poſſit ad ſe defendendum occidere militem contrarii exercitus, à quo invaditur. Et an liceat occidere innocentem ad poſtulationem inimici, qui minatur Urbi excidium, niſi talis interimatur. Et an poſſit hujuſmodi innocens, imò teneatur ſemetipſum tradere Tyranno id poſtulanti, pro ſalute Patriæ. Et an ab ipſa Republica id poſſit præcipi, & ſi ipſe innocens reſiſtat, poſſit ab ipſa Republica occidi. Et an ſi invaſus ſit miles, poſſit in foro conſcientiæ occidere invaſorem. *Ex p.5. tr.4. ex reſ.15. 23. & 9.* Quæ hic reperietur *in tom.8. tr.5. de homicidio reſ.38. 39. & 2*

An in obſidione alicujus civitatis licitum ſit veſci carnibus humanis, quando alius cibus non eſt. Et an Chriſtiani mancipia Infidelium poſſint remigare in eorum triremibus, vel eis alia obſequia miniſtrare in bello contra Chriſtianos. *Ex par. 3. tract.6. ex reſol.48. & in par.7. tr.7. ex reſ.57. aliàs 58.* Quæ hic ſunt ſupra *in hoc ipſomet tom.7. tr.5. de ſcandalo reſ.76. & 75*

Quibus modis quis efficiatur ſervus; & primo an jure belli, &c. *Ex par.7. tr. 7. ex reſ.5.* Qui hic eſt infrà *in proximo ſeq. tract. de ſervis reſ. etiam 5*

An ſi mutus, & ſurdus ſit miles poſſit teſtari ſaltem ad pias cauſas. *Ex par.5. tract.6. ex reſ.23.* Quæ nunc invenietur *in tom.6. tract.8. de Teſtamentis reſ.* 16

Nota, quòd in prædicto *tom. 6. & tr. 8. de Teſtamentis à reſ. 68. uſque ad reſ. 89.* incluſivè omnes ſunt pro teſtamentis Militum; ideò ſi ita caſus miſtus occurrerit illum in prædictis reſolutionibus invenies, & non in aliis ſupradicti tractatus.

An incidant in cenſuram Bullæ Cœnæ deferentibus Infidelibus pecunias, merces, & victualia tempore belli. Ex quo deducuntur alii diverſi caſus, qui contigere poſſunt in bello pro prædicta cenſura, vel ſi aliquis revelet, vel narret Infidelibus ſecretum, & conſilia Reipublicæ Chriſtianæ, & Regis Catholici, &c. Et an deferre arma Infidelibus, & inſtrumenta bellica ſit prohibitum. *Ex p.9. tr.7. ex reſ.16. & in p.5. tr.13. ex reſ. 14. 15. & 13.* Quæ nunc invenientur *in tom.5. tract.1. de Excommunicatione reſ. 45. 47. 46. & 48*

De transferrentibus arma, equos, &c. in terris Infidelium, & de pœnis, quibus puniuntur in S. Officio, ſi animo adiuvandi Infideles, & Hæreticos in bello ad expugnandum Chriſtianos hoc fecerint, & ſecus ſi lucrandi, & negotiandi cauſa hoc egerint. Et an contra ſupradictos Inquiſitores procedere poſſint. *Ex p.4. tr.7. ex reſ. 19.* Quæ hic reperietur *in tom.5. tr. 12. de pœnis S. Inquiſitionis reſ. etiam 19*

An Clericus in bello juſto ſi incitet ad aliquem determinatè occidendum, ſit irregularis. Et an Clerici, qui in gravi neceſſitate pugnant in bello, incurrant irregularitatem. Et quid eſt ſentiendum de Clericis ex licentia Summi Pontificis bello aſſiſtentibus. Et an qui vendit arma, vel tribuit, aut mutuat illa ad bellum juſtum incurrat irregularitatem. Et quid, ſi præbeat arma offenſiva in ipſo conflictu belli, & quamvis ſit Clericus in ſacris. Et an milites pugnando in bello injuſto, ſi aliquem non occidant, remaneant tamen irregulares. Et quid de cuſtodientibus pugnantium ſarcinas. Et an militantes in bello juſto aggreſſivo fiant irregulares, quamvis ſuis manibus ſanguinem non fundant, ſi alii mutilant, vel occidunt. Et an milites in bello juſto, ſi occidant alios ad defendendam propriam vitam cum moderamine inculpatæ tutelæ incurrant irregularitatem. Et quid eſt dicendum de mandantibus, cooperantibus, animantibus, vel ſubminiſtrantibus arma, &c. ſi bellum juſtum ſit aggreſſivum. Et an qui pugnant in bello juſto, ſi dubitant, an occiderint, vel mutilaverint, debeant ſe judicare irregulares. Et an Clericus incurrat irregularitatem, ſi exiſtens in exercitu det cauſam propinquam, horteturque non ſolùm ad fortiter agendum, ſed etiam ad occidendum, modo non hortetur, ut occidat hunc hoſtem in particulari. Et docetur poſſe Clericum eſſe à Conſiliis rerum bellicarum, ſed cum aliquibus circumſtantiis. Et an Clerici pugnantes, & percutientes in bello, dummodo aliquem non occidant, aut deformident, ſint irregulares. *Ex p.5. t.4. ex reſ.98. & in p.6. tr.4. ex reſ.38. & in p.4. tr.2. ex reſ.28. 27. 29. 30. & 52. & in p.3. tr.5. ex reſ.72. & in p.11. tr.8. ex reſ.42.* Quæ hic ſunt *in tom. 5. tr. 3. de Irregularitate reſ.91. 93. 97. 99. 100. 101. 103. 102. & 109*

An Epiſcopus poſſit diſpenſare vigore Concili Tridentini in irregularita-

laritate contracta ex homicidio in bello injuſto, & maximè cum Clericis in ſacris conſtitutis, ne mendicare cogantur. Et quid, quoad beneficium obtinendum. Idem eſt de Prelatis regularium habentibus privilegium. *Ex part.7. tr.2. ex reſ.27. & in p.4. tr.2. ex reſ.*100. Quæ nunc invenientur *in tom.3. de Epiſcopis reſ.*39. & 50

An quando commutantur vota per Bullam Cruciatæ non ſolùm vota divitum, ſed etiam pauperum commutanda ſint in temporale aliquid belli ſubſidium per eleemoſynam. Et an qui ad bellum pergunt, poſſint lucrari Indulgentiam plenariam per Bullam Cruciatæ toties, quoties peccaverint, & confeſſi fuerint. *Ex p. 1. tr. 11. reſol.21. & 109.* Quæ hic reperientur *in tom. 4. tract.3. de Bulla Cruciata reſ.76. & 154*

An poſſit abſolui à quocumque ſacerdote ab omnibus reſervatis, & cenſuris, qui coactus bellum aggreditur, & ſecus ſi ex voluntate propria id faceret. *Ex part.5. tr.3. ex reſ.59.* Quæ hic eſt *in tom.1. tr.4. reſ. 39*

TRACTATUS VIII.

De Servis, & Mancipiis.

1 QUo jure ſit ſervitus introducta. *Ex p.7. tr.7. reſ.1. pag.* 292

2 Quid ſit ſervitus. *Ex p.7. tr.7. reſ.2. pag.* 292

3 Unde veniat origo vocabuli ſervorum, & mancipiorum. *Ex p.7. tr.7. reſ.3. pag.* 292

4 Quamnam poteſtatem habeant Domini in ſervos. Et an liceat Domino ſervum ſuum pro arbitrio quaſi pecudem occidere. Et adducitur eandem olim fuiſſe Patrum quoque in filios familias poteſtatem. *Ex p.7. tr.7. reſ.4. pag.* 293

5 Quibus modis quis efficiatur ſervus, & primo, an jure belli. Et an fas ſit Chriſtianis, qui bellum juſtum cum Chriſtianis gerunt, Chriſtianos bello acceptos detinere, non ut ſervos, ſed ut ab illis, dum detinentur, ſint ſecuri & tuti, & ut pecuniam aliquam juſtam, & moderatam pro eorum libertate, & dimiſſione accipiant. *Ex p.7. tr.7. reſ.5. ibid.*

6 An quis efficiatur ſervus ob delictum. *Ex p.7. tr.7. reſ.6. pag.* 293

7 An quis efficiatur ſervus titulo venditionis. Et an liceat emere eum, qui ſe egeſtatis cauſa vendit. *Ex p.7. tr.7. reſ.7. pag.* 294

8 An ſit licita emptio mancipiorum Æthiopum fieri ſolita ab aliquibus in Angola, Guinea, & viridi Promontorio. Et docetur poſſe Parentes in neceſſitate conſtitutos filios vendere. Imò poſſe quemquam ſe ipſum vendere in eandem gravem neceſſitatem conſtitutum. *Ex p.7. tr.7. reſ.71. aliàs 70. pag.* 294

9 An Pater, aut Mater in neceſſitate conſtituti poſſint vendere filium, aut permutare, vel alio quocumque contractu filium alienare. Et quid, ſi filius ſit conjugatus, emancipatus, Sacris Ordinibus initiatus, aut Clericus. Et utrum ſi occurrat æqualis Patris neceſſitas cum nimia paupertate, & egeſtate, aut etiam major, ut ſi in ſervitutem ſit redigendus, aut occidendus, vel mutilandus, niſi filium vendat, fas ſit Patri filium vendere. Et an in ſupradictis caſibus, deveniente poſtea Patre in pinguiorem fortunam, cogi poſſit, ut filium, quem ita vendidit redimat. *Ex p.7. tr.7. reſ.8. pag.* 295

10 An in extrema neceſſitate non ſolùm Pater, ſed etiam Mater poſſit vendere, aut donare, vel permutare filium. Et ſupponitur, quòd homo liber vendi non poteſt. *Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. reſ.27. pag.* 295

11 An quis ratione nativitatis efficiatur ſervus. Et an poſſint fugere, qui à ſe, vel à Parentibus legitimè ſunt venditi, vel in pœnam criminum juſtè ad ſervitutem ſunt condemnati. Eandem conditionem ſubdit proles, quam mater. Et an peccet, qui conſilium ſervis ad fugam dedit. Et an teneatur ad reſtitutionem totius damni inde ſequuti. *Ex p.7. tr.7. reſ.9. pag.* 296

12 An ſervi capti in bello juſto tam inter Infideles, quàm inter Chriſtianos poſſint licitè fugere ad ſuos, vel ad alia Regna, vel peccent, & teneatur ſe ipſos reſtituere. Idem dicendum eſt de filiis eorum. Et quid, ſi capti in bello juſto promiſerint ſe non fugituros. Et an teneatur ad reſtitutionem, qui eis auxilium, aut conſilium ad fugam dederint. Et an famulus, non ſervus, qui ob ſtipendium, vel cauſam ediſcendi officium cum Domino convenit ad certum tempus, & annorum numerum, peccet mortaliter, ſi à Domino fugiat. Et ſi quæras, an ſi ſervus poſſit commodè ſe pecunia redimere tunc ne illa tuta conſcientia poſſit fugere, ut redeat ad ſuos. Et ſi Dominus, qui ſervum capit in bello juſto, eum alteri vendiderit, an tunc tuta conſcientia talis ſervus fugere poterit ab eo, qui eum emit. *Ex p.7. tr.7. reſ.10. pag.* 296

13 An ſervi Turcarum, & Maurorum non ſolùm poſſint fugere, ſed etiam ab illis, non autem ab aliis, auferre, quidquid potuerint, & hoc ſine onere aliquo reſtitutionis, vel teneantur illud reſtituere, ſi commodè facere poſſint, aut certè in uſus pios impendere. *Ex p.7. tr.7. reſ. 11. pag.* 297

14 An ſervi ex pœna delicti poſſint fugere. Et deducitur poſſe licitè fugere à triremibus eum, qui juſtè ad eam pœnam damnatus eſt. Et obſervatur, quòd proles ſequitur matris conditionem; undè ſi mater ſe vendidit, vel à Parentibus vendita eſt, vel ob crimen ſervituti addicta eſt, proles non poteſt fugere. *Ex p.7. tr.7. reſ.12. ibid.*

15 An ſervi in caſu, quo poſſint licitè fugere, ſi inveniantur, poſſint à Dominis puniri. Et an ſervitus poteſt præſcribi inter abſentes 20. annos bona fide; & inter præſentes an decem anni ſufficiant. Et quid, ſi mala fide fugiant, an efficiantur liberi poſt 30. annos. *Ex p.7. tr.7. reſ.40. pag.* 298

16 An Chriſtiani mancipia Infidelium teneantur in conſcientia ſolvere gabellas à Principibus impoſitas. Et an Princeps etiam Infidelis poſſit tributa imponere ſolvenda à Chriſtianis per ejus Regnum tranſeuntibus. *Ex p.7. tr.7. reſ.66. aliàs 65. ibid.*

17 An ſervæ, quæ à Domino ad turpia ſolicitantur, acquirant libertatem. Et an doctrina hujus quæſtionis extendenda ſit ad maſculum etiam ſervum, ſi Dominus ad turpia illum compelleret, vel quia inhumaniter illum tractat, an abſque peccato etiam fuga ei liceat. Et an ea, quæ hic ſervus poſt fugam acquirit Domino acquirat. *Ex p.7. tr.7. reſ.13. pag.* 299

18 An ſi Dominus conſentiat in matrimonium ſervi perſona libera ignorante, ſervus acquirat libertatem. Idem dicendum eſt, ſi Dominus ancillam in uxorem tradat homini libero ſervitutis non ignaro, ſi tamen Dominus dotis inſtrumentum ancillæ conficiat. *Ex p.7. tr.7. reſ.14. pag.* 299

19 An ſervus poſſit adoptari, & adoptatus an acquirat libertatem. Et cum Dominus, actis intervenientibus, ſervum filium ſuum nominat, an ſervus acquirat libertatem. *Ex p.7. tr.7. reſ.15. ibid.*

20 An ſervi acquirant libertatem, ſi à Dominis promittatur ſaltem in conſcientia. Et quid de eorum filiis, eo tempore promiſſionis nati. *Ex p.7. tr.7. reſ.55. aliàs 54. pag.* 299

21 An ſervus infidelis, vel hæreticus, ſi convertatur ad Fidem, acquirat libertatem. Et an ſi Dominus infidelis, vel hæreticus ſimul cum ſervo convertatur ad Fidem perdat dominium ſervi. *Ex p.7. tr.7. reſ.41. pag.* 300

22 An ſervi Chriſtianorum, qui in Tribunali S. Inquiſitionis damnantur tamquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi. Et advertitur, quòd acquiſita ſemel à ſervis libertate, numquam ad ſervitutem priſtinam redire poſſunt, etiam ſi eorum Domini ad Fidem convertantur, & omnia bona illis reſtituantur. Et obſervatur, quòd ſi ſervus infidelis Dominum Apoſtantem à Fide bono Zelo Inquiſitoribus denuntiaverit, & ſi nullibi inveniatur conceſſa illi libertas, ac certè illi danda ſit. *Ex p.7. tr.7. reſ.17. ibid.*

23 An ſervi, qui libertatem Romæ in capitolio acquirant, illam pro toto Orbe acquirant. *Ex p.7. tr.7. reſ.18. pag.* 300

24 De aliis modis, quibus ſervi acquirant libertatem. *Ex p.7. tr.7. reſ.16. ibid.*

25 An expediat, & ſit opus pium concedere ſervis libertatem. *Ex p.7. tr.7. reſ.35. ibid.*

26 Servi, quibus modis poſsint ſe redimere. *Ex p.7. tr.7. reſ.44. aliàs 43. pag.* 301

27 An ſervus, vel ancilla poſsit ſibi retinere id, quòd pro injuria illata, vel ob uſum corporis illicitum ei largitum eſt. *Ex p.7. tr.7. reſ.29. pag.* 301

28 An ſervus poſsit ſibi retinere, quę ludo acquirit. *Ex part.7. tr.7. reſ.30. ibid.*

29 An ſervi poſsint, inſcio Domino, aliquid ludere? in textu hujus Reſolutionis ſex caſus explanantur pro praxi prædictæ quæſtionis, in quibus ſervus poſsit dominum aliquorum rerum habere, & de facto habeat. Etiamque notatur, quòd ſi mancipium ludo inventus privaret Dominum labore, non tenetur reſtituere niſi tantum pretii, quanti exiſtimaretur ille labor, quo Dominum fraudavit, & nihil aliud. *Ex p.7. tr.9. reſ.12. ibid.*

30 An ſervus poſsit ſibi retinere ea, quæ ipſi relicta ſunt, in legato, vel teſtamento. *Ex p.7. tr.7. reſ.31. pag.* 302

31 Quidam ſervus aliquid ſibi ſubtrahebat de neceſſariis ſine Domini incommodo, & præter opera præſcripta, ex quibus lucrum colligebat, interrogatus fuit, an de his acquireret dominium ſibi, vel Domino. Quòd eſt quærere, an ſervus poſſit habere aliquarum rerum dominium, & de rebus à ſe acquiſitis diſponere, & an hoc intelligatur non ſolùm de ſervis, qui domi naſcuntur, ſed etiam de ſervis emptitiis, in bello captis. Et in corpore hujus Reſolutionis aliquos caſus deciſos invenies, ex quibus ſervus poſsit aliquod peculium habere, vel non habere. *Ex p.2. tr.17. & Miſc. 3. reſ.58. ibid.*

32 An ſervus ſibi acquirat ea, quæ parcè vivendo ſibi ſubtrahit, vel ſi præter opera præſcripta aliquid faciat. Et an Dominus peccet mortaliter, furtumque committat in ſervos, ſi talia ab eis auferat. Et ex doctrina hujus Reſolutionis infertur etiam deciſio cujuſdam dubii ſatis praticabilis de viatoribus, qui diverſantur in hoſpitiis, in quibus ob certum pretium comedunt ex cibis appoſitis, quod volunt, *Apaſto*, nam illi etiam ſubtrahere ſibi poſsunt, & reſervare aliquid ex eis, quæ comeſturi erant, durante appetitu. *Ex p.7. tr.7. reſ.32. pag.* 303

33 An ſervi in caſibus, in quibus ſibi acquirunt, ſi à Dominis ſpolientur, poſsint facere occultam recompenſationem. Et in principio hujus Reſolutionis apponuntur ſex caſus, in quibus ſervi acquirunt ſibi Dominium. *Ex p.7. tr.7. reſ.33. pag.* 303

34 An ſervi poſsint facere eleemoſynam. Et in textu hujus Reſolutionis reperies aliquos caſus, in quibus, & de quibus ſervi poſſunt facere eleemoſynam. Et an ſi ſervi habeant aliqua bona propria, poſsint de eis donationem facere. *Ex p.7. tr.7. reſ.34. ibid.*

35 An

35 An ſervi poſsin facere eleemoſynas. Et an ſervi poſsint habere aliquarum rerum dominium imperfectum. *Ex par.5.tr.8. reſol.26. pag.*304

36 An qui ſervum alienum percutiendo inutilem reddit, vel occidit, teneatur reſtituere aliquid non ſolùm Domino, ſed ſervo. *Ex p.7. tr.7.reſ.20.ibid.*

37 An qui occidit ſervum ſuum, teneatur aliquid hæredibus ſervi reſtituere. Et de aliquibus aliis caſibus agitur, in quibus Dominus lethaliter peccat, ſi injuria illata ſervis ſuis à ſe notabilis ſit &c. *Ex p.7. tr.7.reſ.45.aliàs 44.ibid.*

38 An ſervo ita poſsit à Domino inferri injuria, ut adſit obligatio reſtituendi, ut v.g. quando Domini jura ſervorum violant per injuriam notabilem, in quo caſu non ſolùm peccant mortaliter, ſed etiam ad reſtitutionem teneantur. Et aliqua alia explanantur, quę in ſupradicto caſu fieri debent. *Ex p.7.tr.7.reſ.19.pag.*304

39 An qui mutilavit membrum ſervi ſui, teneatur ad aliquam reſtitutionem. *Ex p.7.tr.7.reſ.46.aliàs 45.pag.*305

40 An licitum ſit in pœnam delicti alicujus adurere mancipia guttis accenſi adipis, aut cæræ. *Ex p.7.tr.7.reſ.21.pag.*305

41 An ſervi poſsint à Dominis ſignari in facie. *Ex p.7. tr.7. reſol.22. ibid.*

42 An Domini vocando ſervos Chriſtianos canes, vel ſi graviter eos verberent, ex levi culpa peccent mortaliter. Et an peccent Domini, ſi ſint notabiliter negligentes in corrigendis ſervorum peccatis, in procurandis iis, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem ſervorum, ut ſuſceptio Sacramentorum, auditio Miſſæ &c. vel ſi jubeant aliqua, quę ſervi facere non poſſunt ſine peccato, aut ſi eos onerant laboribus intolerabilibus. *Ex p.7.tr.7.reſ.48.aliàs 47.ibid.*

43 An Domini propter nimiam ſævitiam cogendi ſunt ſervos vendere. *Ex p.7.tr.7.reſ.65.aliàs 64.pag.*306

44 An licitè Dominus aliquando poſſit alimenta ſervis denegare. *Ex p.7.tr.7.reſ.47.aliàs 46.pag.*306

45 An ſervi, & ancillæ peccent, ſi cibos communes ex domo Heri ad comedendum accipiant, ut furta eſculentorum, & poculentorum, etiamſi ſenſim perveniant ad notabilem quantitatem, ut ipſimet conſumant; ſecùs verò ut vendant. Et ſi furta ſint præter eſculenta, an ſervi, ſive mancipia peccent mortaliter, & teneantur ad reſtitutionem. *Ex p.7.tr.7.reſ.28.ibid.*

46 An ſervi in caſu æqualis neceſſitatis poſſit alimenta potiùs ſibi, quàm Dominis miniſtrare. Et quid eſt dicendum, ſi daretur caſus, in quo ſalus, & vita Domini eſſet Chriſtiano populo, vel alicui Reipublicæ neceſſaria, & ſalus, & vita, ſervi minimè. *Ex p.7.tr.7.reſ.67. aliàs 66.ibid.*

47 An ſervi poſſint parare menſam, & miniſtrare cibos Dominis in die jejunii. *Ex p.7.tr.7.reſ.58.aliàs 57.pag.*307

48 An licitum ſit Dominis offerre carnes ſervis infidelibus in die jejunii, vel illis imponere opera ſervilia in diebus feſtis. *Ex p.7.tr.7.reſol.59.aliàs 58.ibid.*

49 An Dominus licitè poſſit imponere ſervo infideli, ut opera ſervilia exerceat in diebus feſtis. Idem eſt dicendum de perpetuò amentibus. Et docetur Paganis, & perpetuò amentibus fas eſſe miniſtrare carnes diebus jejunii, quia nulla lege eccleſiaſtica obligantur. *Ex p.5.tr.14.& Miſc.2.reſ.7.ibid.*

50 An ſervi, & famuli poſſint licitè obedire Dominis, ſi præcipiant, ne audiant Miſſam, vel laborent in diebus feſtis. *Ex p.7.tr.7.reſ.53. aliàs 52.pag.*307

51 Servi in quibus non teneantur obedire Dominis. *Ex p.7.tr.7.r.49. aliàs 48.ibid.*

52 An Chriſtiani infidelium ſervi poſſint licitè obſequium præſtare Dominis, quando intrant in templum Idolorum. Et an ancilla Chriſtiana à Paganis capta poſſit genua flectere vna cum Domina in templo Idolorum genua flectente, & ſeſe poſternente. *Ex p.7.tr.7.r.56. aliàs 55.ibid.*

53 An ſervi teneantur defendere vitam Dominorum cum periculo vitæ. *Ex p.7.tr.7.reſ.50.aliàs 49.pag.*308

54 An ſervi validè poſſint emittere vota. *Ex p.7.tr.7.reſ.25.ibid.*

55 An valeat votum ſervorum collatum ad tempus libertatis. Et an prædictum votum poſſit irritari à Dominis. Et an valeat contractus ſervorum collatum ad tempus libertatis. Et omnia ſupradicta exponuntur etiam pro votis uxoris, & impuberum collatis ad tempus libertatis, & pubertatis. *Ex p.7.tr.7.reſ.26.ibid.*

56 An Domini poſſint irritare vota ſervorum. Et quid, ſi votum ſit audiendi Miſſam, jejunandi, communicandi &c. Et quid de voto ſervandæ caſtitatis. De votis verò ante ſervitutem emiſſis, an Domini poſſint ſuſpendere eorum executionem. Et obſervatur uxorem non poſſe ſervi vota irritare, niſi ſpectet ad ejus bona paraphrenalia. Et notatur poſſe Dominum ſervi impuberis Parentibus orbati omnia illius vota irritare, quod eſt valdè notandum. *Ex p.7.tr.7.reſol.27.pag.*308

57 An ſervi poſſint validè, & licitè matrimonium contrahere. Et an peccet Dominus, ſi prohibere intentet ſervo ſuo, ne ineat matrimonium, vel conetur impedire, aut ſupplicio afficiat ſervum ob contractum matrimonium. Et an Dominus poſt promiſſionem, & ſponſalia ſervi non poſſit amandare, vel vendere illum in aliam regionem. *Ex p.7.tr.7.reſ.36.pag.*309

58 An ſervi matrimonio copulati poſſint licitè vendi. Et an uxor ſervi teneatur eum ſequi in longinquam regionem ablegatum. *Ex p.7. tr.7.reſ.37.pag.*309

59 An ſervus teneatur magis ſervire Domino, quàm uxori. *tr.7.reſ.38.ibid.*

60 An ſervus poſſit dare mutuo. *Ex p.7.tr.7.reſ.23.pag.*310

61 An ſervi validè contrahant, & obligentur. Et quid, ſi ſervus promiſit pecuniam pro libertate Domino, an tunc concedatur actio adversùs illum. Eodem modo, ſi pactum fuit inter ſervum, & Dominum, & propter pecuniam illum manumitteret, & ſervus ſolvit pecuniam, ſervus actionem contra Dominum, ut ſe manumittat; & alii diverſi caſus adducuntur, & explanantur pro praxi ſupradictarum quæſtionum. *Ex p.7.tr.7.reſ.24.pag.*310

62 An ſervi poſſint eſſe teſtes. *Ex p.7.tr.7.reſ.72.aliàs 71.ibid.*

63 An ſervi poſſint teſtamentum facere. Et an mancipia, & Chriſtiani captivi à Turcis, poſſint etiam in ſtatu, & loco captivitatis, teſtamentum facere. *Ex p.7.tr.7.reſ.51.aliàs 50.ibid.*

64 An ſervi, invitis Dominis, poſſint eligere ſepulturam. Et an Dominus teneatur facere expenſas circa funus ſervi. Et an pro ſervo tamen impubere Dominus poſſit eligere ſepulturam. Quod idem dicendum eſt de ſervo pubere, ſi puber ſervus illam non elegit. *Ex p.7.tr.7.reſ.75.aliàs 74.pag.*311

65 An licitum ſit ſe exponere ludo cum periculo manendi mancipium in triremibus. *Ex p.7.tr.7 reſ.43.pag.*311

66 An ſervi poſſint à Dominis caſtrari ad ſuavitatem vocis conſervandam, ſi ipſi conſentiant. Et an liceat alicui non ſervo ad vocis ſuavitatem conſervandam hoc permittere, vel parentibus maximè etiam pauperibus liceat ad lucrum comparandum caſtrare filios ſuos. *Ex p.7.tr.7.reſ.64.aliàs 63.ibid.*

67 An Dominus teneatur reſarcire damnum à ſervis illatum. Et an iſta obligatio liget in foro conſcientiæ, vel ſolùm poſt judicis condemnationem. *Ex p.7.tr.7.reſ.74.aliàs 73.ibid.*

Appendix ad alias difficultates ſimul pertinentes *ad hunc tract. 8. de Servis hujus tom.7.*

An Chriſtiani ſervi infidelium, ſi tempore Paſchatis non habeant copiam Confeſſarii, teneantur elicere actum contritionis de peccatis mortalibus perpetratis. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.63.aliàs 62.* Quæ hic reperietur *in to.1.tr.3.de Pœnitentiâ reſ.82*

An Dominus peccans cum ſervo, vel ſerva infideli teneatur in confeſsione hanc circumſtantiam explicare. Et quid, ſi copulam ſodomiticam habeat cum infideli vel hæretica. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.73.aliàs 72.& in p.9.tr.9.ex reſ.3.* Quæ hic ſunt *in to.1.tr.7.de Circumſtantiis, reſ.127.& 128*

An ſervi ſint irregulares, & quid faciendum, ſi epiſcopus alterius ſervum ordinet, abſente, vel contradicente Domino. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.54.aliàs 53.* Quæ nunc invenietur *in to.5.tr.5. de Irregularitate, reſ.57*

An Confeſſarius per Bullam Cruciatæ poſsit commutare votum Caſtitatis, ſeu religionis emiſſum à ſervo ſine licentia Domini. Et an Dominus poſsit talia vota irritare. *Ex p.1.tr.11.ex r.84.* Quæ hic reperietur *in to.4.tr.3.de Bulla Cruciata, reſ.106*

An Dominus teneatur compellere ſervos ad jejunia ſervanda, quę frangere volunt. Et an ſervus, & ancilla, qui condiunt, & porrigunt cibos, & menſam hæris nun jejunantibus ſternunt, menſæque miniſtrant, culpæ participes efficiantur. *Ex p.1.tr.9.ex reſ.28.& 38.* Quę hic ſunt *in to.4.tr.6.reſ.13.& 125*

An ſervi poſsint communicare cum Domino excommunicato. Et difficultas eſt, quando ſervitus non præceſsit, ſed fuit poſterior excommunicationi. Et an ſervi eiuſdem Domini, quando unus eorum eſt excommunicatus, poſsint alii cum illo communicare. Et an Dominus poſsit communicare cum ſervo excommunicato. *Ex p.5.tr.9. ex reſ.124.& 125.* Quæ nunc invenientur *in to.5.tr.1.de excommunicatione, reſ.158.& 159*

An ſervus, qui canonicè ad ſtatum clericalem perveniſſet, gaudeat privilegio Canonis. Et an epiſcopus poſsit abſolvere à gravi, & enormi percuſsione Clerici ſervos ſub poteſtate conſtitutos. *Ex p.9.tr.4. ex reſ.7.& 61.* Quæ hic reperientur *in to.5.tr.2 de percuſſione Clerici, reſ.50.& 71*

Ad quem pertineat Theſaurus inventus à ſervo. Et quid, ſi duorum ſervus in fundo unius ex Dominis Theſaurum invenit. Et quid dicendum eſt, ſi aliquis ſit ſervus, & unus in eo habeat uſum fructuum, alter verò proprietatem. *Ex p.6.tr.5.ex reſ.8.* Quę hic eſt *in to.6.tr.6. de Theſauris, reſ.9*

An ſervus poſsit donare bona ei relicta expreſſa, vel tacita, vel data cum conditione, ut non acquiratur à Domino. Et an ſervus, & ancilla poſsint donare ea bona, quę data ſunt eis ob quęſtum ſuorum corporum. *Ex p.8.tr.6.ex reſ.8.& 9.* Quæ nunc invenientur *in to.6.tr.7. de Donationibus, reſ.31.& 32*

An ſervi, & mancipia teſtari poſsint ſaltèm ad pias cauſas. *Ex p.7.tr.6, ex reſ.12.* Quæ hic reperietur *in tom.6. tract.8. de Teſtamentis, & eſcl. etiam 12*

An ſervi poſsint eſſe executores teſtamenti. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.42.* Quæ hic eſt *in to.6.tr.9.de executoribus teſtamentorum, reſ.4*

An qui ſervo lucratus eſt in ludo, vel ab eo alio aliquo modo accepit aliquid, teneatur reſtituere Domino, vel poſsit reſtituere eidem ſervo. Et an ſervi peccent mortaliter in aliquibus furtis ex bonis Dominorum, quia eſſent inviti tantùm quoad modum, quia darent, ſi peteretur à ſervis, quod furantur. *Ex part.3. tractat.2. ex reſol.98. & in par.6. tract.6. ex reſol.58.* Quæ hic ſunt ſupra

in

in hoc ipſomet *tom.7. tractat.3. de Paupertate Religioſa, reſolut. 59. & 39*

An ſervi poſsint ingredi religionem, & profiteri ſine licentia Domini. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.61.aliàs* 60. Quæ hic eſt ſuprà *in to.7.tr.1.de Regularibus, reſ.143*

An Domini teneantur ex juſtitia ſtrictiùs corrigere peccata mortalia ſui ſervi, & mancipii. *Ex p.7.tr.3.ex reſ.9.& 31.* Quæ hic ſunt ſupra *in hoc to.7.tr.4.de correctione, reſ.23.& 32*

An ſervi mancipia infidelium poſsint liberè remigare in eorum triremibus, vel alia obſequia miniſtrare in bello contra Chriſtianos, aut poſsint deferre literas amatorias ad concubinam Domini. Et de aliis caſibus agitur, in quibus deciditur, an ſervi poſsint miniſtrare Dominis abſque peccato. *Ex p.7. tr.7. ex reſol. 57. & 52. aliàs 56. & 51.* Quæ hic ſunt ſuprà in ipſomet *tom.8. tr.5. de Scandalo, reſ.75. & 45*

An capti in bello juſto poſsint fugere, etiamſi à Domino benignè tractentur. Et an innocentes poſsint in ſervitutem redigi. Et an capti in bello inter Chriſtianos habito tacitè poſsint redimi, & in conſcientia teneantur ſolvere pretium promiſſum ſuæ redemptionis. *Ex p.6.tr.7.ex r.16.& in tr.4.ex reſ.14.& 13.* Quæ hic ſunt ſuprà *in to.7. tr.7.de bello, reſ.30.29.& 28*

An ſervus, qui aliquando fuit liber, ſi dubitat, an votum fecerit antè ſervitutem, poſsit illud Dominus irritare. Et an poſsit Dominus irritare vota ſervi emiſſa tempore ſubjectionis implenda tempore libertatis. Et an, ſi ſervus vovit ſingulis ſextis Feriis ſuæ vitæ jejunare, vel quotidiè Litanias recitare &c. an poſsit Dominus talia vota irritare. *Ex p.4.tr.3.ex reſ.37. & in p.4. tr.4. ex reſ.29.& in p.9. tr.8.ex reſ.15.* Quæ nunc invenietur *in tom.8.tr.4. de Voto, reſol.41. 45.& 44*

An ſi mancipium occidat aliquem abſque Domini culpa, an adhuc Dominus teneatur ad aliquam reſtitutionem ante judicis ſententiam. Et notatur Dominum poſſe abſcondere ſervum, ne capiatur, ante ſententiam. *Ex p.5.tr.4.ex reſ.52.* Quę hic reperietur *in to.8.tr.5.de Homicidio, reſ.76*

An ſervi non ſolùm peccent, ſed teneantur reſtituere, ſi non impediant furta domeſtica. *Ex p.7.tr.7.ex reſ.33.* Quæ hic eſt *in to.8.tr.7. de Furto, reſ.31*

An ſervi, ſi fugiant ad Eccleſiam propter ſævitiam Dominorum, gaudeant ejus Immunitate. Et quid, ſi ſint etiam ſervi infideles. Et quid in ordine ad judicem. *Ex par.7. tract.7. ex reſ.60. aliàs 59.* Quæ nunc invenietur *in tom.9. tractat.1. de Immunitate Eccleſia, reſol.69*

An ſervi perpetui Clericorum, etiam ſi ſint Mauri, Turcæ, & à Catholica Eccleſia alieni, gaudeant tamen privilegio fori. Et an Profeſſorum, & Studioſorum privilegiis gaudeant eorum ſervi. *Ex par.3. tract.1. ex reſ.47. & in par.7. tr.7. ex reſ.62. aliàs 61.* Quæ hic reperietur *in tom.9.tr.2. de Immunitate Eccleſiaſtica, reſol.160. & 16:*

TRACTATUS PRIMUS
DE
DUBIIS REGULARIUM.

RESOLUTIO PRIMA.

An Cardinales, vel quivis alius non expreſsè profeſſus in Religione, ſit eligibilis in Generalem alicujus Religionis ſine authoritate Pontificis?

Et docetur abſque authoritate Pontificis aliquem non poſſe eligi in Prælaturam Regularem, niſi expreſsè in illa Religione emiſerit profeſſionem: ita ut ſi dignus non inveniatur in Religione, non poteſt eligi in Superiorem profeſſus alterius Religionis.

Et notatur, quod electio facta in Eccleſia Regulari de non profeſſo venit irritanda, conſuetudine non obſtante contraria; & quod hodie eſt ipſo jure nulla.

Et advertitur non poſſe Prælatum Regularem ſubiicere ſubditum ſuum Epiſcopo in foro conſcientiæ, & multo minus in foro externo, & contentioſo. Ex part. 9. tractat. 9. & Miſcell. 4. Reſolut. 63. alias 62.

§. 1. HANC quæſtionem à nemine, quòd ſciam, in terminis vidi pertractatam: ſed noſtris ærumnoſis temporibus illam vidimus non ſine omnium admiratione in praxi poſitam: nam Patres Religionis N. elegerunt in ſuum Generalem Cardinalem N. Tunc quæſitus fui de hujuſmodi electione judicium meum proferre; Ideò more meo clarè, & reſolutoriè.

2 Aſſero primò, dictam electionem fuiſſe illicitam, ut patet ex toto Titulo *de elect. lib. 1. Decretalium*, præſertim ex *capitul. Cauſam, capitul. Officii, capit. In magiſtrum, & capit. Cùm ad noſtram*, & docet Gloſſa *in capit. Presbyteros, 16. qu. 1. verſicul. Abbatem*. Facit etiam *Clementin. 1. de ſtatu Monachorum, & c. In nova. 16. quæſt. 7.* cum Concil. Tridentin. *ſeſſ. 14. capit. 10. & ſeſſ. 25. cap. 21.* & communiter Doctores, ut Valenſis Paratitla *in Decretal. lib. 6. tit. 6. §. 5. num. 3.* Honor. *in ſum. Decret. lib. 1. titul. 6. numer. 12.* Tholoſanus *de elect. capitul. 10. numer. 7.* Sylveſter *verb. elect. 1. quæſt. 13.* Caſtellius *de election. capit. 20. num. 1.* Lavorius ubi infrà, Layman *in qq. Canon. de Prælat. Eccleſ. capit. 16. quæſt. 193.* Lezana *in ſumma qq. Regul. tom. 1. capitul. 15. num. 35. & capit. 18. numer. 5.* Zypæus *in Analyt. Jur. Pontif. lib. 1. tit. de electione, numer. 8.* & alii penes ipſos, aſſerentes, abſque auctoritate Sedis Apoſtolicæ, aliquem non poſſe eligi ad Prælaturam Regularium, niſi expreſsè illa in Religione emiſerit Profeſſionem. Quod certum eſſe, ex obligatione juris poſitivi, ſtantibus ſupracitatis textibus, obſervat, & docet Suarez *de Religione, tom. 4. lib. 2. capitulo. 3. numer. 8. & ſeqq.* quicquid ſit de obligatione juris naturalis, quod voluit Miranda *in manuali tomo 2. quæſt. 3. art. 4.* Et rectè quidem hoc fuit determinatum à Sacris Canonibus, quia non Profeſſus non poteſt habere experimentum diſciplinæ Regularis, & Regiminis. Vide etiam alias rationes apud Gonzales *in Regular. 8. Cancel. gloſſ. 8. num. 78.* ubi adducit declarationem Sacræ Congregationis Concilii ſub die 12. Decembris 1585. aſſerentis Abbatias, & beneficia adminiſtrationem habentia, nonniſi Profeſſis, juxta Canones, conferri poſſe. Quòd adeò verum eſt, ut Suarez *ubi ſuprà numer. 11.* Bononia *numer. 4.* aſſeruerint etiamſi dignus non inveniatur in religione, abſque auctoritate Summi Pontificis, non poſſe eligi in Superiorem Profeſſum alterius Religionis. Dicendum eſt igitur dictam electionem fuiſſe illicitam. Sed difficultas eſt an fuerit invalida. Ideò.

3 Aſſero ſecundò dictam electionem, non ſolùm illicitam, ſed etiam invalidam fuiſſe, ut patet expreſsè ex *capitul. Nullus, de election. in 6. & ex Clementin. 1. eodem titulo, & libr.* undè Panormitanus *in capitul. cauſam, numer. 6.* ſic ait: Nota quòd electio facta in Eccleſia Regulari de non Profeſſo, venit irritanda, conſuetudine contraria non obſtante. Hodie verò eſt ipſo jure nulla, per *capitul. Nullus, de election. in 6.* Sic ille. Imò Suarez contra ipſum putat, ubi ſuprà numer. 9. etiam ex juribus antiquis ante *capitul. Nullus*, dictam electionem fuiſſe nullam. Quod etiam docet Gloſſa, *in capitul. Cùm cauſam de election.* citans capitul. *Abbatem, & capitul. Quamvis 18. quæſtion. 2.* Et ratio eſt, quia conditio Profeſſionis eſt ita neceſſaria, ut ſine illa electus eſſet inhabilis; quia conditio ponitur tamquam de forma ſubſtantiali electionis, & neceſſaria, tam ex parte eligentium, quàm ex parte electorum, ut infra probabitur. Ergo, &c. Hanc ſententiam docet etiam Lavorius *in variar. Elucubrat. titul. 4. capitul. 16. numer. 127.* Caſtellius *de election. capitul. 20. numer. 1.* citans Abbatem; quibus adde Mirandam *ubi ſuprà, & quæſtion. 23. articul. 11. concluſ. 4.* Samuelem, *in diſputat. de elect. tract. 2. contr. 1. concluſ. 3. num. 5.* Layman *in qq. can. de Prał. Eccl. capit. 16. quæſt. 189.* Bononiam, *tractat. de elect. part. 2. capitul. 5.* in meo Codice *dub. 87. num. 1.* Riccium, *in praxi tom. 4. reſol. 136. n. 5.* cum aliis penes ipſos. Et ita firmavit Sacra Rota in una Urgellenſi Abbatiæ die 26. Mercurii 1583. coram Seraphino *tom. 1. deciſ. 647. num. 1.* ubi ſic habetur. Fuit reſolutum pro nullitate electionis Franciſci, ſine aliqua difficultate quia non erat expreſsè Profeſſus, *c. Nullus, de elect. in 6.* Ita Sacra Rota.

4 Nec obſtat primò, quòd *c. Nullus, de Clemen. 1.* loquuntur de tacito, vel expreſsè Profeſſo, & non de nullo modo Profeſſo, ergo cum verſemur in odioſis, & pœnalibus textus ille non eſt extendendus præter caſum expreſſum. Reſpondeo: Nos non verſari in odioſis, ſed in favorabilibus, cùm determinationes illæ Pontificiæ latæ ſint in favorem Religionum propter earum bonam gubernationem; non enim, ut dicunt Canones, conveniens erat ad Regimen Religionis illum eligi, qui nullam haberet cognitionem de ſtatu, & obſervantia Regulari. Adde, quòd dato, & non conceſſo, quòd verſaremur in odioſis, & pœnalibus, & tamen lex pœnalis ex identitate, vel paritate rationis, extenditur ad eos caſus, cauſas, & perſonas, in quibus eadem, vel par obtineat ratio. Communis eſt Doctorum ſententia. Daniel Mollarus, *in Comment. ad conſtit. elect. Saxonic. 41 nu. 10. & 11. p. 4.* Portel. *in Reſponſ. Regul. to 2. caſu 30. n. 2. 3. & 4.* Cardinalis Tuſchus *concil. pract. 31. n. 38. tom. 6.* Joan. Petrus Surdus *deciſ. Mantuan. 62. n. 27.* Sanchez *de matrim. lib. 3. diſp. 42. n. 4.* Ludolfus Schraderus *de Feud. part. 9. ſect. 6. n. 12. Cod. de ſerv. fugitiv.* Carolus Ruinus *conſ. 112. num. 18. conſ. 3. numer. 13. volum. 5.* Et in tali caſu propriè non efficitur extenſio, ſed comprehenſio: quia lex illud continere dicitur, quod ratione ejuſdem comprehenditur; ut optimè obſervat Borgninus Cavalcanus, *deciſ. Grivizanenſ. 3. nu. 7. part. 3.* Joan. Petrus Surdus, *deciſ. Mantuan. 62. num. 25.* Hartmanus Piſtoris, *lib. 3. q. 30. n. 18. & lib. 4. qu. 6. n. 23.* Ludolphus Schraderus *conſ. 23. nu. 36. vol. 2.* Guttierez *in pract. qq. lib. 3. qu. 17. num. 83.* cum aliis, quos ad ſatietatem adduxi *in part. 6. tractat. 1. reſol. 34.* Si igitur Canones deter-

Sup. hoc [illegible] in to. 6. tr. 1. R. 70. & in aliis multis ejus primo not.

Sup. hoc infra [illegible] § 1. [illegible] Idem, &c.

[Margin: Quæ hic eſt in tom. 9. tract. [illegible] Reſ. 2 quandoque videntur [illegible] facere ad rem; Sed melius ibi tr. 8. Reſ. 3. & hic infra in Reſ. 3 §. 1 prope finem, à verſic. Et ideò, & inferius in 4 §. Confirmatur ſupradicta ſententia, & in aliis multis quæ ſuppoſ[illegible]]

determinant, tacitè profeſſum non eſſe eligendum ad Prælaturam, nec expreſsè profeſſum in uno Monaſterio, eſſe eligendum in alio; quanto magis dicendum eſt, diſpoſuiſſe nullo modo profeſſum (ut eſt in caſu noſtro) poſſe eligi ad Generalatum. Quis poteſt dicere hunc caſum non ineſſe, & comprehendi in dictis juribus? Vide omninò me ipſum, ubi ſuprà.

4 Nec obſtat ſecundò, quòd in Conſtitutionibus Pontificiis non includentur Cardinales, niſi de illis expreſſa fiat mentio. Nam reſpondeo cum Dicaſtillo *de juſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 5. dub. 7. n. 234.* Eſcobar *lib. Theol. moral. tr. 1. exam. 1. cap. 6. n. 6.* & aliis, hoc non procedere in rebus interdictis à jure communi, & in Conſtitutionibus inſertis in corpore juris, nam alioquin, Cardinales percutientes Clericos, alienantes bona Eccleſiaſtica, legentes libros hæreticorum, non incurrerent in cenſuras. Sed in noſtro caſu, Canones, de quibus loquimur, non ſolùm habentur in corpore juris veteris Decretalium, ſed etiam in novo Sixti, & Clementinarum, ut ſuprà oſtenſum eſt: ergo, &c. Et ideò teſtatur mihi Doctus, & amiciſſimus Pater Abbas D. Hilarion Roncati, Ripam *in 1. lib. Decretal. reſponſ.* 10. de electione, docere, non poſſe eligi in Abbatem, qui non eſt Profeſſus; etiamſi ſit Cardinalis. Adde, quòd requiſitio Profeſſionis apponatur tanquam forma: nam particula *niſi*, inducit conditionem, *ex leg. obligationum §. conditio ff. de obligation. & action. leg. fideicommiſſum, ff. de legat.* 3. & docet Barboſa *in leg. Titia, n. 36. verſ. Neque obſtat ſecundo, ff. ſoluto matrim.* Conditio autem inducit formam; ut obſervat Felinus *in c. dilecto, n. 6. de Reſcript.* Vaſquez *de ſucceſſ. creat. l. 1. § 4. n. 26.* & alii quos adducit Urries *ad Ritum M. C. V. N. cap. 2. num.* 355. Ergo ejus omiſſio reddit actum nullum, & invalidum, ut docuit ſæpius Sacra Rota, & præſertim in una Paduana feudi, die 21. Januarii 1627. coram Merlino; & docent communiter Doctores. Quòd clarè patet à fortiori in noſtro caſu: nam Pontifex apponit decretum irritans, inducens etiam formam; ut patet ex deciſionibus Rotæ, quas adducit Garzias *de Benefic. p. 9. c. 2. numer.* 230. & patet ex noviſſima Corvienſi Penſionis, die 22. Martii 1632. coram Eminentiſſimo Domino meo Veroſpio.

[Margin: Sup. doctrina quinta in hoc & ſeq. § in [illegible] in Reſ. 46. n.]

6 Nec obſtat tertiò quòd Cardinalis N. erat Epiſcopus, & quòd Ordo N. erat exemptus ab Epiſcoporum juriſdictione, ex privilegio. Ergo potuit illud renunciare, & ſe Epiſcopo ſubiicere non ſolùm tanquam univerſali Prælato, ſed etiam particulari. Non inquam hoc obſtat, quia contrarium aſſerendum eſt, ut patet ex cap. *Cùm tempore, de Arbitris*, ubi Papa approbat quoddam compromiſſum inter Eccleſiam exemptam cum quodam Epiſcopo; & excipit; quæ contra Eccleſiæ illius exemptæ libertatem in eo compromiſſo continentur; reddens hanc rationem, cum etſi ſpontè volueris, de jure tamen nequiveris ſine licentia Roman. Pontif. renunciare privilegiis vel indulgentiis libertatis, quæ Monaſterium illud indicant ad jus, & proprietatem Romanæ Eccleſiæ pertinere. Sic ibi Papa. Quo nihil clarius ad noſtrum intentum potuit deſiderari; eſt enim caſus in terminis & juvat *c. Cum olim 2. de Privilegiis.* Ubi Papa circa privilegia, vel cauſam unius Eccleſiæ privilegiatæ, ſubdit hæc verba: Nos igitur attendentes, quòd eadem privilegia, non ſolummodò pro libertate Monaſterii faciebant, ſed etiam exprimebant jus noſtrum, & Eccleſiæ Romanæ juſtitiam tuebantur, &c. Tertiò faciunt pro hac parte pluſquam tredecim Doctores graves, quos citat Sanchez, *cit. capit. 39. lib. 4. Decal, num. 29.* Qui omnes rationibus, & Teſtibus nervosè probant, non poſſe Prælatum regularem, ſuum ſubditum ſubiicere Epiſcopo, etiam in foro conſcientiæ, ut abſolvatur ab illo in caſu, à quo ipſe Prælatus regularis non poteſt. Et multò minus, dicunt poſſe illum ſubiicere Epiſcopo, quò ad forum externum, quia inquiunt, non poteſt Prælatus Regularis in hoc renunciare privilegio exemptionis ſpiritualis ſibi conceſſo, non perſonaliter, ſed pro tota Religione. Et quamvis ipſe Sanchez, ibi, n. 32. cum aliis Doctoribus teneat, poſſe Prælatum in foro ſolo interno, ſubiicere ſuum ſubditum Epiſcopo pro abſolutione Sacramentali, ait tamen cum Lapo, & Ancharano, id non poſſe Prælatum regularem facere, ſubiiciendo illum Epiſcopo in foro externo, & contentioſo, qui eſt noſter caſus. Itaque, ſi exemptus ab Epiſcopo, immediatè ſubiicitur Pontifici, & ejus juriſdictioni, *c. Grave gerimus*, 19. *de Officio ordinarii*, cum ibi adductis per Gloſſam, & Doctores, & *in l. fiſtulam, §. fin. cum Gloſſ. fin. ff. de ſervitutibus ruſticorum, & in l. Parietem, ff. eodem, c. per exemptionem 9. c. ſi Papa* 10. *de Privilegiis lib.* 6. Non ergo poterit exemptus Epiſcopi juriſdictionem ſine licentia Pontificis prorogare; ex ratione Text. *in c. 1. & 2. de foro competenti juncto c. ſignificaſti.*

[Margin: Sup. hoc in 3. t[r]. 1. Reſ. 41. & ibi in tr. 3 Reſ. 7. per totam.]

[Margin: Sup. doctrina contraria in hoc §. lege inf. Reſ. 46.]

7 Deinde probatur etiam hæc opinio, nam Archiepiſcopus majorem habet juriſdictionem in ſubditos ſuffraganei ſui, quàm Epiſcopus in exemptos: at ſubditus ſuffraganei, ſine illius licentia, non poteſt Archiepiſcopi juriſdictionem prorogare *ex c. Romana, de foro compet. in 6. c. Paſtoralis, de Officio ordinarii.* Ergo à fortiori, exemptus non poterit conſentire in juriſdictionem Epiſcopi, ſine licentia Pontificis. Et ita hanc ſententiam more ſuo nervosè, & doctè ſuſtinet Valboa de Margrovejo, *in Lection. Salmaticenſ. ad c. 1. de foro compet. n.* 34. cui adde, me citato, Barboſam *de poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 105. n. 76.* Sed, dato, & non conceſſo, regulares privilegiatos, poſſe ſe ſubiicere Epiſcopis, hoc procederet quoad Epiſcopos locorum, in quibus morantur: nam illis de jure communi ſubjecti erant, *ex c. obitum 61. diſt. cap. Omnes Baſilicæ, 16. quæſt. 2. cap. Monaſteria, c. Abbatibus, 18. q. 2. c. 1. de Offic. ordin.* Sed in noſtro caſu, Religio ſe ſubjecit Cardinali N. Epiſcopo, in cujus Diœceſi Monaſteria non habebat, Ergo, &c.

8 Et tandem quartò non obſtat dicere, (& hoc prima facie videtur validum Argumentum) Canones adductos, non eſſe intelligendos de Epiſcopis; quia ex dicto *cap. Nullus, ad elect. in* 6. Novitius, & Clericus ſæcularis, poteſt eligi ad Epiſcopatum Eccleſiæ Cathedralis Regularis, ut immediatè præſit Monachis; ait ibi Gloſſa *verb. Regularibus, & in capit. quod Dei timorem, de ſtatu Monach. verb. Regimen.* Et rationem adducit Paulus Layman, *in qq. Can. de Præl. Eccleſ. cap. 16. quæſt.* 190. quia aſſerit, Dignitas Epiſcopalis ſupplet defectum Profeſſionis. Ergo & in noſtro caſu potuit Cardinalis N. Epiſcopus eligi ad Generalatum, non obſtante, quòd Profeſſus illius Religionis non erat, quia dignitas Epiſcopalis talem defectum ſupplebat. Non, inquam hæc obſtant: nam reſpondeo; caſum in argumento adductum, eſſe caſum ſpecialem exceptuatum ab ipſo Pontifice à lege generali, oppoſita in dicto *cap. Nullus*, propter rationem, & æqualitatem naturalem, ut ſervaretur æqualitas inter ſæculares, & Regulares: nam ſicut Regularis poteſt aſſumi ad Epiſcopatum Eccleſiæ Cathedralis ſæcularis; ut patet ex *capit. ſi Abbatem, & cap. quorundam, de elect. in 6. & Clem. 1. de elect.* Ita ſæcularis etiam è converſo debebat aſſumi ad Epiſcopatum Eccleſiæ Cathedralis Regularis. Non tamen ex hoc ſequitur, nec poteſt inferri, Ergo Epiſcopus ſæcularis poteſt aſſumi ad Genaralatum alicujus Religionis ſine licentia Pontificis; cujus tamen authoritate aſſumitur ad Eccleſiam Cathedralem Regularium, abſolutè, & primariò eligitur ad gubernandos Laicos illius Diœceſis, ut patet; per accidens, & ſecundariò poſtea evenit, ut præſit Regularibus, ratione Eccleſiæ Cathedralis Regularis. Et nota, quòd in illo caſu, licèt quoad alia Regulares ſubdantur Epiſcopo ſæculari, tamen quoad inſtituta Regularia non recognoſcunt alium ſuperiorem, niſi Prælatum Regularem; ut determinavit Paulus III. in quadam Bulla; & Sacra Rota Romana anno 1604. coram Coccino, in cauſa Ludov. de Torre Archiepiſcopi montis Regalis, cum Patribus Benedictinis. Et ita docet etiam Lezana *in Summa qq. Regul. tom. 3. verbo Epiſcopus quoad regulares, n.* 16. Barboſa *de Poteſt. Epiſcop. p. 3. Allegat. 105. n. 73.* Gratian. *diſcept. forenſ. c. 270. n. 4.* & alii. Ergo, &c.

9 Itaque ex omnibus ſupradictis apparet, electionem Cardinalis Epiſcopi, vel cujuſcumque alius non expreſsè Profeſſi, in Generalem Religionis, eſſe illicitam, & invalidam, & illam facientes introducerent in Eccleſia Dei rem novam, & uſque adhuc inauditam.

R E S O L. II.

An expediat Generales Religionum eſſe perpetuos? Ex p. 3. tract. 2. Reſ. 124.

§. 1. Affirmativam ſententiam mordicus tenet Navar. *comment. 3. de Regul. n. 3. & lib. 3. de ſtat. Monach. conſ. 7. num.* 8. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 7. art.* 6. Suarez *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. cap. 7. n.* 5. Azorius *tom. 1. lib. 12. c. 20. q. 21.* & alii. Ratio eſt, quia ex temporanea duratione fit, ut Generales certo modo à ſubditis dependeant, cùm ab eis deprimi, & erigi poſſint, & per conſequens fit, ut eorum authoritas multum diminuatur, cæteras rationes videbis apud citatos DD.

2 Sed, his non obſtantibus, ſupradictam ſententiam non eſſe ita certam docet Layman Societatis Jeſu *in qq. canon. cap. 17. q.* 235. ubi ſic ait. Non deſunt qui expedire magis exiſtimant, ut Ordinum Prælati in perpetuum inſtituantur; ſed hanc rem difficile eſt definire, cùm ex utraque parte tam commoda, quàm incommoda exiſtant. Ita ille, & ante illum Joannes Baptiſta Antonucius, *in catechiſi Neapolit. lib. 1. de ſimon. privat. cap. 6. fol. mihi* 184. ubi ita aſſerit. Ergo licèt Navarri opinionem de perpetuitate Generalium aliquando probaverim, hodie tamen in hac re anceps ſum, cùm valde probabiles rationes ſint pro utraque parte, tum propter juſtitiam diſtributivam, tum propter incautam electionem ab initio factam, & præſertim quoad capita Ordinum. Hæc Antonucius; vide etiam Tamburinum *de jure Abbat. tom. 1. diſp. 23. q. 3. n.* 4. ubi putat quòd hæc res arbitraria ſit, & quòd alterutra pars eligi poſſit, dummodò incommoda, quæ in unaquaque illarum contingere poſſint, quantum fieri poſſit, evitentur.

R E S O L. III.

An in Religione Clericorum Regularium Minorum Generalis poſſit confirmari ad alium ſexennium abſque ulla diſpenſatione?

Et

Et deducitur, quod ubi militat eadem ratio, debet eſſe eadem juris diſpoſitio.

Et quod ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſivè, ſed comprehenſivè.

Et quod mens legis magis eſt attendenda, quàm verba. Ex par. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 1.

§. 1. De hoc caſu à Patribus dictæ Religionis interrogatus, teſtati ſunt mihi quendam virum dignitate & ſapientia Eminentiſſimum de hac re conſultum in partem affirmativam inclinaſſe ex verbis Conſtit. *p. 4. c. 18. n. 10.* ubi ſic habetur; *Generalis ſex annos perduret quantum ab uno ad aliud Generale Capitulum interponitur, ſi tamen qui in defectu Generalis infra ſexennii ſpatium ad hunc ipſum gradum aſſumptus perduravit ſolummodò ad ſequens generale Capitulum, in quo tamen nullatenus confirmari poſſe volumus.* Quæ quidem ultima verba videntur tantùm intelligenda de Capitulo generali faciendo poſt ſexennium, in quo Generalis defecit, & in ejus loco alius aſſumptus eſt, qui porduravit uſque ad ſequens Capitulum; quod probatur ex dictis verbis; *in quo tamen nullatenus confirmari poſſe volumus*, Nam dictio, *Tamen*, eſt limitativa, & reſtrictiva, ut patet ex *leg. Ita tamen ff. ad Trebell. & in l. ubi adhuc §. ita tamen, C. de jure dotium* notat Ruin. *con. 1. n. 12. lib. 4.* Menoch. *conſil. 246. n. 8.* Vulpell. *de præpoſ. & adverb. ſignif. ſub hac dict.* qui etiam notat dictam particulam eſſe diverſificativam, diverſificans unum caſum ab alio, & includens quod terminat, & omne aliud excludens. Sed, his non obſtantibus, negativæ ſententiæ ego adhæreo, quia clara ſunt verba *Conſtitutionis*, nempè Generalem non debere perdurare niſi per ſexennium ablata poteſtate eum confirmandi, & hoc ut neceſſariò dicendum videtur propter inconvenientia, quæ ex diuturna gubernatione, & ex dicta confirmatione ſequi poterant, nam Generalis potius de ejus confirmatione, quàm de bona Religionis adminiſtratione in primo ſexennio ſolicitus eſſet, ſed ſi prædicta inconvenientia ſequi poſſunt quoad omnes Generales ſive intra ſexennium electos, ſive perdurantes per integrum ſexennium uſque ad aliud Capitulum. Ergo abſolutè dicendum eſt Conſtitutionem comprehendere omnia Capitula generalia, & confirmationem omnium Generalium, nam ubi militat eadem ratio, debet eſſe eadem juris diſpoſitio, ut patet *ex leg. illud ff. ad l. Aquil. l. Si poſtulaverit §. 2. ad leg. Jul. ff. de adult. l. quidem nummularios, ff. de edendo, l. Nauta. §. fin. nautæ caup. l. à Titio, ff. de furtis, l. Illud, C. de Sacroſ. Eccleſ. §. ſi igitur inſtit. quod cum eo, gloſſ. verbo Italia, in c. 1. de tempor. ord. q. l. 6.* Abb. *in cap. nihil, n. 5. de elect.* Dec. *conſ. 5. n. 2. & conſ. 301. n. 6. & 8.* Calderin. *conſ. 147.* Et ideò hic intrat aliud Axioma juris, quod ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſive, ſed comprehenſivè *ex leg. his ſolus verſ. ſatis etiam cautè putamus, C. de renovandis donat. d. leg. illud, Cod. de Sacroſ. Eccleſ. leg. item veniunt, §. ait Senatus, ff. de petit. hæred.* Tiraq. *in l. 1. unquam, verbo libertis, n. 45. & 46.* Rebuff. *ad l. in lege cenſoria 203. verſ. itemque de ſervis, verſ. colligitur. D. de verb. ſignific. pag. mihi 647.* Surdus, *deciſ. 276. n. 6.* Guttier. *practic. lib. 3. q. 17. n. 84. cum ſeqq.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. §. 7. proœm. n. 105. ibid. fol. 122.* quibus adde duos Juriſconſultos Hiſpanos Caſtillum Soto major, *tom. 5. contr. p. 2. cap. 177.* & Larream, *in Allegationibus fiſcal. tom. 2. Alleg. 115. num. 51.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 304. § Sed ergo, ad medi., à verſ. Et quidem, & in mul. tis aliis ejus modi.

Sup. hoc in Reſ. ... § Confirmatur ſupradicta ſententia, & in multis aliis ejus ...

Sup. hoc in ſin. Reſ. 108. § 1. ante medium, verſ. Tò quia, & in to. 3. tr. 6. Reſ. 1. § ult. ... Unde in caſu, & in tom. 5. tr. 1. Reſ. 87. § Sed ego poſt medi., à verſ. Et ideò legis mens, & in to. 6. tr. 2. Reſ. 31. § Sed inſtabis, ... à verſ. & quidem ... & in tom. 9. tr. 1. Reſ. 138. § 2 à lin. 4. Et ibi in tr. 7. Reſ. 95. § Probatur primo.

2 Nec obſtat argumentum in contrarium adductum, nam reſpondeo primò, quod mens legis magis eſt attendenda quàm verba, *leg. Scire leges, ff. de legibus, leg. non aliter D. de legat. 1. leg. nominis, & rei, §. verbum ex legibus, ff. de verb. ſignif.* Surd. *deciſ. 35. num. 34.* Marc. Anton. Genuen. *in practicab. Eccleſiaſt. quæſt. 144. num. 3.* Ferrer. *in Conſtit. Cathalonia, gloſſ. 4. num. 66. ibidem, fol. 87.* Sed in noſtro caſu mens legis eſt tollere inconvenientia, quæ in diuturna confirmatione Generalis oriri poſſunt; ergo magis hæc mens, quàm ipſa verba legis erit inſpicienda, unde rectè dixit Socinus, *conſ. 35. l. 1.* & Cardinalis Tuſchus, *littera R. concl. 31. n. 16.* quod mens, & ratio ſtatuentium præponderat verbis. Reſpondeo ſecundò, quod argumentum contrarium procederet, quando in confirmatione Generalis facienda in omnibus Capitulis non adeſſet eadem ratio, ſed ratio, quæ militat in confirmatione Generalis electi infra ſexennium, militat etiam in confirmatione Generalis, qui integrum ſexennium explevit; ergo confirmatio iſtius, cùm in utroque caſu militet eadem ratio, unde corruit doctrina adducta circa dictionem *Tamen*, appoſitam in conſtitutione, quod à fortiori probatur exemplo dictionis, *Tantùm*, quæ includit expreſſum, & reliqua excludit, ut patet *in leg. qui aliena, §. libertas, ff. de negot. geſtis, & in l. qui ſella, §. qui actum, ff. de ſervitut. ruſtic. prædiorum*, notant Bart. *in leg. 1. num. 1.* & ibi Jaſ. *num. 9. D. ſi quis juſdicenti non obtemperaverit, Codic. in cap. contingit, & ibi* Felinum 3. *de fide inſtrument.* Panormitan. *per text.* ibi *in cap. Cum Eccleſia Sutrina, num. 9. de cauſa poſſeſſ.* Petr. de Anchar. *conſ. 91.* Abb. *conſ. 51. libr. 1.* Alex. *conſ. 86.* incip. *Viſis & ponderatis, num. 11. verſ. aliàs ſequeretur lib. 7.* Dec. *conſilio 327. numero 1.* Gozadin. *conſil. 31. numer. 22.* & alii. Attamen licèt hæc dictio ſit limitativa, & reſtrictiva; non proptereà excludit alios caſus ſimiles, ut notant gloſſ. *in leg. ob æs, Cod. de prædiis minorum, & in l. ſi mora verb. dumtaxat, ff. ſoluto matrimonio & in leg. ultim. Cod. de revocand. donat.* Jaſon. *in d. leg. à num. 10. ff. ſi quis jus dicenti, & in d. leg. ſi conſtante, numer. 86.* Bart. *per text.* ibi *in l. ſervum nomine, num. 2. ff. de uſucap.* Dec. *in rubr. de conſtit. leg. num. 18. & in l. numer. 3. Cod. de bonorum poſſeſſ. ibidem* Guttierez *Canonic. quæſt. libr. 1. capit. 14. num. 5. & practic. lib. 3. quæſt. 15. num. 25.* Paul. Montan. *de tutel. & curat. cap. 37. num. 66.* Sanch. *de matrimon. lib. 7. d. 31. numer. 6.* Ceval. *commun. contra comm. quæſt. 504. num. 4.* Calder. Pereira *de empt. & vendit. cap. 14. num. 23. cap. 20. num. 15. & cap. 28. num. 4.* Melch. Plebos *Luſitan. deciſ. 54. num. 14. tom. 1.* Sic & in caſu noſtro dicendum eſt particulam, *Tamen*, licèt ſit limitativa, & reſtrictiva non excludere caſus ſimiles; ergo verba conſtitutionis non ſolùm comprehendunt Capitulum faciendum Generali electo infra ſexennium, ſed etiam omnia alia Capitula facienda poſt completum integrum ſexennium ab uno Generali: Nam non ſolùm ſimiles, ſed etiam ratio, ut dictum eſt, militat in confirmatione facienda in quibuſcunque Capitulis; Ergo, &c. & ita ego ſentio ſalvo, &c.

RESOL. IV.

An ad Prælaturas Regulares Generalis teneatur eligere digniores?

Et an Religioſi in ſuis electionibus teneantur eligere digniorem? Ex p. 2. tr. 15. & Miſc. 1. Reſ. 61.

§. 1. Affirmativam ſententiam docent communiter Fernandez *in inſtit. confeſſ. part. 2. cap. 4. numer. 11.* Navarr. *lib. 2. cap. 2. num. 159.* Rebell. *p. 1. lib. 3. quæſt. 4. concluſ. 5.* & Portel. *in dub. reg. verb. electio, num. 6.* ubi ſic ait. Regulares etiam tenentur ad officia eligere digniores: ſunt enim Prælaturæ regulares, & cætera officia, beneficia Eccleſiaſtica: proinde etiam in illis militat ratio naturalis, & diſpoſitio juris, ut eligatur dignior. Idem etiam docet Turrian. *tom. 2. in 2. 2. diſput. 22. dub. 4. numer. 1.* ubi quærit, an Religioſi in ſuis electionibus teneantur eligere digniorem; & ita reſpondet, Eſt obligatio eligendi digniorem. conſiderata qualitate officii, & conſtitutionibus Religionis cujuslibet. Quòd ſi ad ſolum Generalem Religionis pertineat eligere ſuperiores, ipſe obligabitur ad eligendum digniorem, vel æquè dignum, poſt ſufficientem, & exactam diligentiam, circa cognitionem perſonarum. Ita Turrianus.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in Reſ. ... § Hæ aſque.

Sup. hoc late inf. in Reſ. ... à principio.

2 Sed, his non obſtantibus, Joann. Valerus, *in differentiis utriuſque fori, ver. electio, differ. 1. num. 1.* ponit aliquas cauſas excuſantes à peccato eligentes minus dignum, dummodò ſit dignus; ut cùm eligitur (ait ille) Prælatus regularis non habens ex electione beneficium, ſed tantùm onus, & officium, ut ſunt noſtri Prioratus, & Prioratus Dominicanorum, & ſimiles. Ita ſingulariter Cajetan. *ver. Electio Prælati.* Et facit Concil. Trident. *ſeſſ. 7. cap. 3.* ubi ſufficit eligere dignum ad curata interiora. Unde quod dicitur *ſeſſ. 24. cap. 1.* intelligitur de electione Epiſcoporum, & aliorum Superiorum. Ita Valerus. Et quod mirum eſt, Filliuc. Societat. Jeſu *tom. 3. tractat. 41. cap. 4. num. 187.* aſſerit abſolutè, eſſe probabilem illam ſententiam, quæ aſſerit ſufficere in qualibet electione eligere dignum, prætermiſſo digniori. Sed an hæc opinio ſit probabilis, remitto me judicio aliorum, nam eſt contra communem, ut notat Barboſ. *in collect. tom. 1. lib. 1. tit. 6. cap. 9. num. 4.* qui citat 33. Doctores. Ad authoritatem verò Concil. Trid. *ſeſſ. 7. capit. 3.* quam adducit Valerus, & Filliucius, reſpondeo, quòd Concilium requirit, ut beneficia conferantur dignis, non ut collatio ſit ſine peccato, ſed ut non ſit irritanda in foro externo, ut patet ex verbis ſequentibus, aliter facta collatio omninò irritetur. Et eodem modo intelligi poſſunt quidam Canoniſtæ, ut Petrus Toloſanus *in partit. jur. can. lib. 1. tit. 29. cap. 1. numer. 1.* & alii, dum dicunt ſufficere, ut eligatur idoneus; & ſic ex Covarruv. reſpondent ad authoritatem Concilii, Leſſius *lib. 2. cap. 34. dub. 14. num. 69.* & alii. Nec facit pro Filliucio & Valero *cap. cum nobis, de elect.* & electus poteſt, quatenus habet litteraturam non eminentem, ſed ſolùm convenientem, ſufficere; nam, ut olim reſpondebam cuidam viro docto, electus in illo Canone erat Subdiaconus Pontificis, & cum competenti litteratura habebat curialitatem antiquam; ideò ob experientiam benè regendi, quam acquiſiviſſe præſumitur diu vivens in Curia, poterat præferri digniori. Et ita explicat hunc Canonem Alexander Raudenſis *deciſ. 66. caſ. 17.* & ita declaraſſe Leonem X. refert Aloyſ. Ricc. *in ſuis collectan. par. 4. collect. 931.* & alii.

RESOL. V.

An Generales, & Diffinitores teneantur eligere digniores ad Prælaturas Regulares? Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. reſ. 11.

§. 1. Alibi pro affirmativa ſententia adduxi Navarram, Rebellium, Portel, Turrianum, & alios, qui-

bus nunc addo Vaſquez *in opuſc. de beneſ. c.2. §.3. dub.2. n.72.* Sotum *de Juſt. lib.3. q.6. art.2.* Peyrinum *tom.1. de Religioſo ſubdito, q.1. c.31. §.4. verb. ex quo ſequitur*, Sanch. *in opuſc. tom. 1. lib.2. c.11. dub.2. n.28.* Salonium *in 2. 2. q.63. art. 2. contr. 7.* & Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.8. diffic.3. num. 6.* ubi ſic ait. (Los Prelados Eccleſiaſtiquos tienen obligacion de elegir los mas dignos per los officios de gubierno, como es Proviſor, fiſcal, &c. Mas para otros oficio· menores baſta que ſea digno, como haga lo que le manden, y ſea provido, y fiel. Y lo miſmo hemos de deſiir de los Religioſos, que ſe proveen en los oficiios de la Religion, como ſon Provinciales, Difinidor, Prior, Guardian, Lector, y otros ſemejantes tienen obligacion à mirar al bien commun, eligendo al mas digno; y ſi no lo hazen, pecan mortalmente, y ſon acceptatores de perſonas. Otros oficios ay ad nutum, que pueden quitaros, y ponerlos cada, y quando que quiſieren, como de Vicario, y Superior; y eſtos antes ſon coadjutores de los Prelados, por oficios, o beneficios eſpirituales; y aſſi puede el Prelado eſcoger el que quiſiere, como no ſea hombre cauſado, y penoſo à la communidad.) Ita ille.

Alibi in Reſo. cum hic eſt [illegible] Reſ.118. §. Hucuſque,

2 Sed his non obſtantibus, non deſinam hic adnotare contrariam ſententiam docere Caſtrum Palaum *tom.2. tr.13. diſp.2. punct.11. q.2. num.14.* Nam ſpectato jure communi, & ſecluſis ſpecialibus Religionum conſtitutionibus, non apparet firmum argumentum huius obligationis. Nam eſto eadem ratio procederet in Prælatura Religionis, ac in beneficiis curatis, ſeu Prælaturis Eccleſiæ ſæcularis, non inde infertur naſci eamdem obligationem, ſi præceptum ad electiones regulares extenſum non eſt, quia lex ob ſimilitudinem rationis extendi non debet ad caſum ſub lege non comprehenſum. Præterea, quia non eſt eadem ratio in Prælatura Religionis, quæ facilè amovetur, & temporaria eſt, quam in Prælatura Eccleſiæ perpetua, & difficulter amovibili. Adde in electione beneficiorum hoc præceptum haberi ex traditione, ut ſupponere videtur Trident. *ſeſſ.24. cap.1. & 18.* quod tamen non ſupponitur de Prælaturis Religioſorum. Hæc Caſtrus Palaus. Sed hæc opinio mihi non placet, quia eſt contra communem, & ratione juſtitiæ diſtributivæ tenentur Electores ſemper eligere digniores, & electio Prælatorum Regularium eſt res maximi momenti, & Superior Regularis eligitur ad Prælaturam, quæ habet curam animarum Religioſorum.

RESOL. VI.

An mutus, ſurdus, & cæcus ſint eligibiles ad Prælaturas?

Et difficultas eſt, an ſi quis, v. g. eligatur in Viſitatorem alicujus Religionis, & poſtea factus eſt cæcus, an poſſit, cæcitate non obſtante, Viſitationem cum Viſitatore ſano, & ſocio continuare? Ex p.5. tract.6. Reſol.20.

Quoad hoc in [illegible] Reſ. [illegible]

§. 1. Quoad cæcum reſpondeo negativè, ex *cap. hinc etenim, §. cæcus, diſt.49.* & D. Thom. *in 3 p. q.82. art.10. ad 3.* Idem dicendum eſt de ſurdo, ex *c. conſtitutionem, de verborum ſignific. in 6.* & ideò de jure civili ſurdus non poteſt gerere publicum officium, teſtatur Campanili *in diverſ. jur. can. rubr. 11. c.17. num.37.* & mutos etiam eſſe ineligibiles, ex ſupradictis tradit ex multis Doctoribus Peyrinus *de Relig. Prælat. tom.2. q.2. c.4. n.18. 20. & 21.* cui adde Julium Lavorium *in var. elucubrat. tit.4. c.16. n.81.* & Sigiſmundum à Bononia *de elect. p.2. cap.4. num.89.*

2 Sed difficultas eſt, an ſi quis, v. g. eligatur in viſitatorem alicujus Religionis, & poſtea factus eſt cæcus, an poſſit cæcitate non obſtante Viſitationem cum Viſitatore ſano & ſocio continuare? & videtur quòd ſic, quia, ut infrà probabitur, cæcus poteſt eſſe judex. Sed contrariam ſententiam, & meritò, docet ex multis rationibus Megala *variarum reſolutionum, tom.2. reſol. 183. per totam*; quia cæcus non poteſt eſſe teſtis in teſtamento, quia teſtatorem videre debet, ex *capit. ſi non ſpeciali, & ſi unus, C. de teſtament.* & ideò Sebaſtianus Medice *tract. de ſort. caſ. quæſtion.6. num. 55.* tenet non poſſe cæcum eſſe teſtem in actibus, quæ viſu percipiuntur. Sed Viſitatores debent de ſupradictis actibus teſtimonium ferre Generali, & capitulo Generali, ergo, &c.

RESOL. VII.

An Regularis cæcus ſit eligibilis, ut interveniat alicui Capitulo Generali?

Et an cæcus teneatur recitare Horas Canonicas cum ſocio?

Et an ſupradictus Regularis cæcus poſſit eligi in Scribam, in Viſitatorem, in Prælatum, in Collegam?

Idem eſt dicendum de ſurdo reſpectu officii.

Et an ſaltem Religioſus cæcus poſſit eligi in Commiſſum?

Et an cæcus teneatur Horam Canonicam integram, quam memoria retinet, recitare?

Et an ſi adeſt dies, cujus integrum officium divinum memoria tenet cæcus, iſtud ſolummodò recitare teneatur?

Et docetur, quod ſurdus, qui poteſt legere, tenetur recitare, ſive ſe audiat, ſive non, ſed ſi ſolus dicere non poteſt, non tenetur cum ſocio.

Idem eſt de ſurdaſtro.

Et an cæcus, vel infirmus, ſi cum ſocio poſſit recitare officium divinum, & iſto ſe offerat, teneatur cæcus, vel infirmus illum acceptare, & recitare?

Et an verò ſuperiùs dicta de cæco procedant in Beneficiario cæco, & Præbendario quoad recitandum officium divinum?

Et quid, ſi ſolitus erat cum ſocio recitare? Ex p.10. tr. 16. Miſc. 6. Reſ.46. alias 45.

§. 1. HÆc quæſtio quoad primum annis præteritis fuit ardenter agitata hic Romæ inter viros doctos, nam caſus in facti contingentia acciderat, & ego tunc affirmativæ ſententiæ adhæſi, quam in terminis docet Stephanus Iſnardus, *conſ. 16. poſt Codicem Minim. Sancti Franciſci de Paula*, ubi ſic ait: Colligo, cæcum non poſſe eligi in Scribam, nec in Scrutatorem, ut patet. Nec in Superiorem, cùm Superioris munus rectè non poſſit exequi: ideò ut dixi *v. cæcus*, declaratur privatus voce paſſiva, *cap. 5. Valent. 19.* Nec etiam poteſt eſſe Viſitator, ob eandem rationem. Tùm quia Viſitatorem, oportet eſſe oculatum: de quo *v. Viſitator.* Non poteſt denique eligi in Collegam; tùm ob rationem præallatam; tùm quia, ut oſtendimus *v. Pœnitentia*, Collegæ ſunt comparticipes officii Prælati. Cùm ergo cæcus non poſſit eligi in Prælatum, ex *cap. 5. Valent. 19.* ineligibilis eſt etiam in Collegam. Idem ob prædicta cenſeo de ſurdo, reſpectu officii, quod exequi rectè non poteſt, v. g. Prælaturæ, Collegatus, Scribæ, & ſimilium, *arg. capit. apud, de ſpon.* Certè concipere non poſſum, quomodo ponderatis omnibus ſurdus, vel cæcus dignior ſit cæteris Religioſis alicujus Provinciæ florentiſſimi Ordinis, qualis eſt noſter. Tenemur autem eligere digniorem.

Quod l conſentum in hoc & duobus §§ ſeq lege doctrinam [illegible] Reſ. & alusine ejus not.

2 Poteſt tamen cæcus eligi in Commiſſum. Quidquid enim Commiſſi officium reſpicit, reducitur ad electiones, negotiorum diſcuſſiones, ſeu concluſiones, & litterarum fratrum ad Capitulum delationes; quibus non obſtat cæcitas. Ita Iſnardus, cujus ſententia poteſt deſervire pro noſtro Vocali, & pro Electo Societatis Jeſu ad Capitulum Generale; Sed, ut verum fatear, certum eſt, quod digniores ad id munus eligi debent, at difficile videtur, quod in una Provincia cæcus ſit dignior aliis, vel etiam in aliqua domo; verùm hoc ſpectat ad conſcientiam Electorum, nam in foro exteriori electio eſſet valida.

3 Quoad ſecundum dubium, an cæcus ſit aſtrictus ad recitandas Horas Canonicas, ſi poſſit illas recitare cum Socio; de hac quæſtione his diebus fuit mihi magna altercatio cum quodam Miniſtro hujus Curiæ, & præter Doctores alibi à me adductos, afferam noviſſimè Martinum de San Joſeph, *in Manual. Confeſſ. tom.1. lib.1. tractatu 11. de Oratione, num. 4.* ubi ſic ait: (Deque ſe conſigue, que el ciego no eſta obligado à rezar Maytines, aunque ſepa de memoria los Pſalmos, no pudiendo leer las leciones. Sic Sanctius, *ubi proximè*. Y deſta opinion deven ſer los Doctores citados à lo ultimo del numero præcedente; pues donde, milita una miſma razon, deva militar una miſma diſpoſicion de Derecho, *leg. illud, ff. ad leg. Aquiliam, cap. tranſacto, de Conſtitutionibus*. Ni tam poco eſta obligado à buſcar compannero, que lea Leciones, porque el præcepto no obliga à eſſo, y el rezar con companneros es privilegio, y eſte cada qual puedo renunciarle, *l. ſi judex, 41. ff. de minoribus, l. ſi quis 39. C. de Epiſcopo, l. ſi quis in conſcribendo 24. C. de pactis, gloſſ.1. in l. pacifici, ff. de pactis gloſſ.1. in lib. 4. C. pactis conventis*. Y por eſtos Derechos me pare probable la opinion de Sanchez *ubi ſupr.* que defiende, que aunque al ciego, ò a enfermo ſe le ofrezca alguno, que quiera ayudarles à rezar, no tienen obligacion à admitirle, y eſtan deſobligados del rezo, pues no pueden rezar ſolos. Contra Navarr. *cap.11. de Oration. num.13.* Suarez, *lib.4. de Horis Canonic. cap. 28. à numer.3.* Reginaldus *in praxi lib.18. num. 183.* que probablemente enſennam, que eſtan obligados al præcepto, pudiendo complirle con facilidad, con la ayuda del compannero teniendole.) Ita ille.

Sup. hoc in to. [illegible] Reſ. 16. [illegible]

Sup. hoc in [illegible]

4 Puto igitur cum ipſo utramque ſententiam probabilem eſſe. Quidquid dictus Prælatus aſſerebat contra cæcos; & ad eorum conſolationem, non deſeram hic apponere verba doctiſſimi, & amiciſſimi Patris Antonii Eſcobar, & Mendoza *in Theol. moral. tract.5. exam.6. cap.2. n.62.* ubi ſic aſſerit, Cæcus non tenetur Horam integram, quam memoria tenet recitare, imò nec integrum commune, aut ſpeciale officium; quia Eccleſia præſcribit variationem per Ferias, ac Sanctorum ſolemnitates. Poſſum cæcus Pſalmos recitare, & à Socio exorare uti legat, me audiente Lectiones? Potes quidem, ſed non teneris. Adeſt dies, cujus integrum Officium memoria teneo. Illud ſolummodo teneris recitare. Ita ille.

Sup. hoc in to. [illegible]

5 Nota etiam, quòd poſt hæc ſcripta inveni ea, quæ dicta ſunt, me citato, docere etiam Rocafull. *in praxi Theol. Moral. tom.1. p.2. lib.3. de Oratione, cap.4. n.313.* ſic itaque aſſerit. An cæcus excuſetur eo quod legere non poteſt. Communis ſententia tenet excuſari. Sed ſunt aliquæ difficultates. Prima,

ma, an teneatur adhibere ſocium. Dico primò ſi cæcus ſcit memoriter Pſalmos, tenetur dicere cum ſocio, ſi habeat præbendam pinguem, & ſolitus erat cum ſocio recitare, quando non erat cæcus. Ita Navarr. *c.11.cit.n.11.* Suarez *lib.4.c.28.n.13.* & Filliucius *cap.9.nu.289.* Dico ſecundò, ſi non erat ſolitus recitare cum ſocio, probabile eſt, non teneri ſocium adhibere. Ita Garzias *de benef.p.3.c.1.num.215.* Layman *lib.4.tr.1.c.6.n.2.* Diana *1.p.tr.12.de Hor.Canon.* * *reſ.43.* & *4.p.tract.4.reſ.11.* Dico tertiò, non tenetur cæcus, ſi ſe offerat ſocius ad recitandum, recitare. Ita Ioan.Sanch. *in ſelect.diſp.15.n.2.* & ratio eſt; quia recitare cum ſocio privilegium eſt, & favor, quo poteſt liberè non uti. Hucuſque Rocafull Et ideò probabiliter ego elapſis diebus dicebam bonæ memoriæ Patri Ant. Sanctarello Societ. JESU, ratione ſuæ cæcitatis, ipſum non eſſe adſtrictum Horas Canonicas perſolvere cum ſocio, licèt in promptu haberet; ſed doctus, & bonus ſenex contra me arguebat.

Sup. hoc in to. 3.tr.6. Reſ.33. §. nec refertur & in Reſ.37.§. pen. & ult. &c.

* Quæ nunc inveniuntur in to. 3.tr.6. Reſ. 37. & 35. & in aliis earum annota. pro iſtis quæſt.

6 An verò ſuperius dicta procedant in cæco beneficiario, & præbendario, vide Doctores ubi ſupr.

7 Sed quid dicendum de ſurdo? Reſpondeo, ſurdum, qui poteſt legere, teneri recitare, ſivè ſe audiat, ſivè non: Satis etiam eſt, quod mente attendat, & cognoſcat quid dicat. Nota quòd ſi ſurdus ſolus dicere non poteſt, non tenetur cum ſocio, quia ſurdus eſt. Idem dicendum eſt de ſurdaſtro, qui non tenetur dicere cum ſocio, quia eſſet magnum gravamen ſocii, & præcepta humana non obligant cum tanto onere. Ita ex Suarez, & Filliuc. docet Rocafull. *ubi ſuprà num.316.* quibus adde Trullench. *in Decal.tom.1.lib.1.c.7.dub.28.n.9.*

Sup. contento in hoc §. in to. 3.tr.6. Reſ.31. & in R.33.§.2.

RESOL. VIII.

An Generales Religionum poſſint advocare ad ſe cauſas pendentes coram inferioribus Prælatis? Ex p.6.tr.8.& Miſc.3.Reſ.35.

§. 1. Negativè reſpondet Portel. *in dubiis Regularium, verb. Prælati poteſtas, num.8.* cui adde noviſſimè Leonem Zambellum, *in repertorio Morali, verb. Prælatus, nu.34.* ubi ſic ait: Prælatus major non poteſt advocare ſuo Tribunali cauſam, quam incœpit Prælatus inferior in prima inſtantia, niſi fuiſſet interpoſita appellatio, talis gravaminis, quod ſufficeret pro hujuſmodi advocatione. Sint ergo Prælati cauti, & recordentur doctrinæ S.Conc.Trid. *ſeſſ.24.c.10.* nec ſe ingerant in cauſis ſpectantibus ad immediatos Superiores, ſed ſi cognoſcant neceſſitatem, ad ſummum aſſignent Collegam, qui unà cum Provinciali cauſam expediat. Ita Zambellus.

2 Aliqui verò affirmativæ ſententiæ adhærent ſeclusis conſtitutionibus in contrarium ex voto Obedientiæ, quo omnes Generali Ordinis obſtringuntur, & ideò ratione majoris obligationis, & ſubjectionis ſubditorum poſſunt hanc facultatem exercere advocando ad ſe cauſas. Hinc aſſerunt quod voluntas Prælati inferioris ſubiicitur voluntati Superioris ratione voti Obedientiæ, ut notat Suar. *n.22. loci cit.* undè non poteſt eſſe efficax contra voluntatem Superioris; imò nec juſta, quia ratione voti ex juſtitia obligatur ſe conformare cum voluntate Superioris. Ergo non poteſt Prælatus inferior velle proſequi cauſam coram ſe pendentem, niſi cum conſenſu Superioris, & ſi vellet injuſtè vellet: ergo ob hujuſmodi ſubordinationem, & dependentiam eſt in poteſtate Generalis, quod Prælatus inferior proſequatur cauſam ad ſe pendentem, vel non proſequatur: nam ſicut eſt in poteſtate ipſius voluntas inferioris Prælati, ita etiam omne jus, & juriſdictio ipſius; cum hæc ſequantur voluntatem, & ideò advocando ad ſe cauſam, facit actum ſuæ poteſtatis. Verùm hæc ratio parùm urgeret apud Portel, & Zambellum, nam concederent Generales habere omnimodam juriſdictionem in ſubditos, ſed regulam, & reſtrictam ſecundum Canones, ſed Concilium Trid. noviſſimè ſatis declarat, primas inſtantias tractandas eſſe ante locorum Ordinarios. Ergo. Reſpondendum eſt igitur tenendo opinionem affirmativam, poſſe Generales advocare ad ſe cauſas pendentes non ſolùm ex ſupradicta ratione poteſtatis in ſubditos, ſed quia illud Decretum Concilii nihil innovat quoad Regulares, ut ex Sacra Congregatione, & ex Aldrette, & Riccio obſervat, & docet Novarrius in novo jure Pontificio *concl.54. num. 12.* undè patet reſponſio ad principium, ex quo negativam ſententiam tenuit Portel, & Zambellus. Verùm affirmativam ſententiam in praxi niſi ex urgentiſſima cauſa, & quaſi coacti Generales minimè admittant.

RESOL. IX.

An generales poſſint eximere ſubditum ab obedientia Prioris Rectoris, Præpoſiti, vel Provincialis?

Et an Generalis non poſſit diſpenſare in pœnam poſitam à Prælato inferiori ſine conſenſu prædicti Prælati inferioris?

Et quid ſi dictus inferior Prælatus obiiſſet, vel vacaſſet? Ex par.9. tr.9. & Miſc.4.Reſ.38.

§. 1. Affirmativæ ſententiæ adhæret Pellizzarius *in Man. Reg.tom.1. tract.4. ſect.6. num.167.* ex Suarez; quia Prælatus inferior pendet in ſuo eſſe à Superiore: ergo, & in juriſdictione, & conſequenter in quantitate, ſeu amplitudine juriſdictionis: tum quia inferior prælatus eſt ſubditus Superiori: ergo ſi Superior præcipiat, ne in hac, aut illa re non ſe intromittat, teneretur ei obedire, ſupponendo in eo præcepto nullam reperiri turpitudinem, ſicque etiam prælatus poterit ei limitare poteſtatem. Tum denique quia Prælatus univerſalis poteſt immediatè præcipere omnibus ſubditis: ergo, & poteſt eis prohibere, ne in hac, aut illa re obediant inferioribus prælatis: ergo etiam hoc pacto poterit limitare facultatem illorum, cùm ejus potentia, & voluntas ſit efficacior. Verùm tamen eſt, quod non ſine gravi cauſa talis exemptio concedi debet, aliàs conceſſio erit illicita, quamvis valida. Ita Pellizzarius.

2 Sed negativa ſententia mihi placet, quam præter Sylveſtrum, Mirandam, Peregrinum, Rodriq. & Lezanam à Pellizario citatos, tenet doctus Bordonus *in conſ. Reg.tom.2.reſ.80. n.49.* quia, ait ille, ſicut ipſemet ſubditus hoc præſcribere non poteſt *c. Sicut nobis 17. de Regul. c. cum non liceat, de præſcript.* Ita neque Superior hujus occaſionem dare non poteſt. Aliam rationem adducit Portel. *in dubiis Regul. ver. Generalis, n.3.* & Leandrus à Murtia *in qq. Reg. c.4. ſuper c.8. Reg. n.6.* ubi ſic ait: (No puede el General eximir agun Fryle de la juriſdicion ordinaria de ſu Provincial, ò de ſu Guardian, ò prelado local, por que ſe ſeguiria manifeſta contradicion moral, y que fueſſe ſubdito y no lo fueſſe, y gran confuſion y cauſa de pleytos.) Ita ille quibus adde Peyrinum *ad Conſtit. 5. Julii II. n.6.* Undè apparet hanc ſententiam eſſe communem inter Doctores; fateor tamen poſſe Generalem facere aliquam gratiam alicui ſubdito, ut v.g. non accedat ad matutinum, vel non comedat in Refectorio, aut non legat in menſa, & ſimilibus.

3 Notandum tamen eſt hic obiter cum eodem Leandro, quod Generales Religionum (no pueden diſpenſar en la pena impueſta por el prelado inferior, v.gr. por el provincial, come ſe collige del Conc. Trid. en la Seſſion 24. de reformatione, en el c.1. ſin conſentimiento del miſmo prælado inferior, ſalvo ſi el prelado, que puſo la pena fue ya muerto, ò huvieſſe vacado, que en tal caſo podria el General diſpenſar: y tambien lo podria hazer, ſi el miſmo caſo llegaſſe à el, ò ſe deboluieſſe por via de apelacion.) Ita ille.

RESOL. X.

An Regularis in caſu juſtè appellationis poſſit, omiſſo medio, non appellare ad Provincialem, ſeu ad Generalem, ſeu ad Romanum Pontificem?

Et notatur, quòd licèt aliqua Religiones habeant privilegia Summi Pontificis interdicentia Religioſis appellare, tamen intelligenda ſunt eo modo, quo jus commune dictis Religioſis appellationem denegat; ſecus quando gravant eos, limites tranſgrediendo, &c. Ex p.3.tr.2.Reſ.54.

§. 1. Negativè reſpondet Duardus *in expoſ. Bul. Cœn. lib. 2. can.9.q.37.n.8.* Spatarius *in praxi tr.10.p.4.cap.1.n.3.* Peyrinus *de Religioſo ſubdito tom.1.q.1.c.20.* & alii penes ipſos, & hanc ſententiam noviſſimè etiam docet Ioan. de Sanct. Maria *in Tribun. Relig. tr.5.c.10.§.1.n.3.* in fine, ubi ſic aſſerit. (La appelacion no ſe ha de hazer por cauſas livianas, ſino pocas vezes, y quando la qualidad del negocio lo demandarè, y haviendo primero hecho recurſo à los prelados de las orden, y no haviendo les deſgraviado, ò favorecido, y lo miſmo que ſe ha dicho del Papa, ſe entiende tambien del Nuncio Apoſtolico.) Ita ille, & hoc ſtante quadam declaratione Cardinalium, & Decreto Clement. VIII.

2 Non reticebo tamen, contrariam docere Remigium Scofra *in opuſc. de invalidit. Profeſſionis dub.25. & 26.* qui facit mentionem Decreti Clem. VIII. Idem etiam docet Laurentius Portel. *in dub. Reg. ver. Appellare, nu.3.* ubi ſic aſſerit. Congregatio Cardinalium declaravit modum appellandi hunc eſſe ſervandum, ut ſcilicet à Guardiano appelletur ad provincialem, ab hoc ad Generalem, ab hoc ad protectorem Cardinalem, ab hoc ad Papam. At his non obſtantibus, poteſt Religioſus omiſſis illis mediis, ſtatim ad Papam ſeu Nuncium appellare, ut praxis obſervat. Ita Portel.

3 Notandum etiam cum Sanchez *in ſumm. tom.2. lib.6. c.8.n. 10.* & aliis, quod licèt aliquæ Religiones habeant privilegia ſummi Pontificis interdicentia Religioſis appellare, tamen intelligenda ſunt eo modo, quo jus commune appellationem dictis Religioſis denegat, nempè quando prælati corrigentes, ſeu punientes ſubditum, non excedunt limites religioſæ diſciplinæ, tunc enim minimè gravant, ſecus quando gravant eos, limites prætergrediendo: nec valet dicere, quod privilegia aliquid ultra jus commune operari debent, *capit. Abbate, de verb. ſignificat.* Nam reſpondetur aliquando nihil novum continere, ſed majoris expreſſionis gratia concedi, ut probat idem Sanch. *de matrim. lib.2. diſp.37. n.ult. ad ult.* Sup. contento in hoc § in to. 3.tr.2. Reſ.45.

4 Non reticebo tamen Sanchez in loco citato ſuæ ſummæ putare etiam dicta privilegia hoc amplius continere, ut ſubitus non poſſit appellare, niſi exceſſus prælatorum manifeſtus ſit, quia pax, & ſimplicitas, & obedientia Religioſorum hoc poſtulat.

R E S O L. XI.

An Religioſi poſſint recurrere ad Superiores ſupremos ſine inferiorum Prælatorum licentia ad ornatum Concilii Tridentini ſeſſ.25.c.4. de Regular.

Ex explanatur, quod licèt Ordinarius juſtè poſſit capere talem Regularem per ſuum territorium tranſeuntem, juxta tenorem prædicti Concilii, non tamen juſtè detinere, ſi fidem faceret, ſe gravatum appellaſſe, &c. Ex p.3.tr.6.Reſ.56.

Super hæc verb. Concilii, & eorum doctr. [illegible] §. Hoc ſuppoſito, & ſeqq.

§. 1. VErba Concilii ſunt hæc. Ne liceat Regularibus à ſuis Conventibus exire, etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint; Quæ verò ſine prædicto mandato, in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum, tamquam deſertor ſui inſtituti, puniatur. Ita Concilium. quæ verba non ſunt intelligenda de adeunte Superiorem ex gravi cauſa, ut ſi à Superiore monaſterii nimium fuerit gravatus, & iniquè vexatus; ſed Concilium ſolùm vetat, ne quis Religioſus poſſit exire è Monaſterio ſine licentia Superioris, etiam ut adeat Superiorem, non autem vetat, ne gravatus graviter per viam juſti gravaminis, & appellationis juſtæ, verbo, vel facto interpoſitæ, poſſit adire ſuperiorem ad conquerendum de illo. Undè arbitror, quòd licèt Ordinarius juſtè poſſit capere talem Regularem per ſuum territorium tranſeuntem, juxta tenorem prædicti Concilii, non tamen juſtè retinere, nec punire, ſi fidem faceret ſe gravatum appellaſſe, vel de gravamine proteſtatum iter arripuiſſe ad Superiorem, & ideò licentiam ſcriptam non deferre, quia noluit eam dare Prælatus, à quo appellavit, vel juſtè metuit petere, quia ob appellationem, vel licentiæ petitionem, in carcerem injuſtè conjectus fuiſſet, & quia in tali caſu non tenetur Religioſus petere licentiam, non enim conſenſus petendus eſt ab eo, qui vexat iniquè, vel de cujus culpa corrigenda, & emendanda curatur: nec enim veriſimile eſt voluiſſe Concilium punire actus licitos, ut non poſſit juſta de cauſa recurri ad Superiorem. Et hæc omnia deſumpta ſunt à Sanctarello *tr.de Apoſtaſ.c.3.dub.1.n.11.* quæ ipſe aſſumpſit à Navarro *comm.2.de Regul.n.61.* & *comm.3.n.51.* ab Azorio *tom.1.lib.12.c.11.q.7.* Sayro *in clavi lib.12.c.17.n.*40.& Rodr. *tom.1.q.29.art.2.* & *q.30.art.*4. Claudam hanc reſolutionem cum verbis Emanuelis Sà *ver.Religio, n.71.* ſic aſſerentis; Non obſtat Concilium Trid.ei, qui fugit nimis ſæviente Superiore.

R E S O L. XII.

An in judiciis Regularium nomina teſtium ſint reo manifeſtanda? Ex p.11.tr.3.& Miſc.3.Reſ.7.

§. 1. HIc caſus fuit his diebus agitatus in ſacra Congregatione deputata ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium, & de illo interrogatus reſpondi, quòd licèt aliqui Doctores videantur negativè reſpondere, tamen intelligendi ſunt quando non agitur de re gravi. Dico igitur culparum differentiam attendendam eſſe; nam in levioribus culpis, in quibus nullum reo imminet periculum conſideratione dignum, prudenter facit Superior, qui denunciatorum, & teſtium nomina occultat, id enim maximè conducit ad animorum tranquillitatem, & pacem inter Religioſos conſervandam, & è contrario juſtè vereri poteſt, rixas, & odia in Religionis perniciem fore excitanda.

2 At verò in gravioribus criminibus, de quibus nos agimus, in quibus de punitione publica agitur, & Religioſus periclitatur, conſtat diligenter verum oportere inveſtigari, & ideò teſtium nomina aperienda, & maximè ubi ab externo Religioſus accuſaretur, & nomina teſtium in his cauſis publicari debere in Sacra Minorum Religione eſſe conſtitutum tradit Eman. Rodriq.2.*tom.qu.3.art.1.in fin.qu.15.art.1.in fin.* quod ſi præfati DD. culparum differentiam conſideraſſent, non utique eſſet inter eo diſceptatio, ſed ſatisfuit hoc Superioris remittere arbitrio, quod nos in hoc conſiſtere arbitramur, manifeſtumq; facit Innocentii III. illa conſtitutio, *in d.c.per tuas in fin. de Simon.* Et ita hanc ſententiam præter Rodriq. *ubi ſuprà*, tenet Joſeph Aldrette, *de Religioſa diſciplina tuenda*, *lib.1.cap.24.n.8.* & 9. Victorinus Mancus *de modo procedendi c.7.n.*8. Pellizarius *tom.2.tr.9.c.4.ſect.2.n.115.* Martinus de San Joſeph *in ordine judiciarie c.14.n.1.* ubi ſic ait, (Se han de publicar no ſolamente los dichos de los teſtigos, ſino tambien ſus mombres, para que les pueda tachar el reo defendiendoſe. Clarius *ubi ſuprà*, Rojas *ſing.* 140. Salzedo ad Bernard. Diaz *cap.*128. *litera C.* en las cauſas de la fe manda el derecho no ſe publiquen los mombres de los teſtigos, ni accuſadores, *c.ult.de hær.l.*6. el Padre Miranda *q.*23. *artic.*1. *concl.*2. yguala las cauſas de la fe en eſta parte con las de los Religioſos, quando ſon criminales, porque en ellas es coſa notoria. Se procede extraordinariamente, y de plano: lo miſmo ſitiente nueſtro hermano Fray Joſeph. de Santa Maria *tr.4.c.*19 *in fin*, y ambos ſeguiaron por Paz *tom.1.p.4.tem.9.n.*170. Pero, creo yo, no miraron *el c.final.de hæret.* lo que diſpone Boniſacio VIII. en el es, que ſe callen los nombres de los teſtigos en cauſas de heregia, quando amenazare grave pedigro à los miſmos teſtigos por la potencia de las parſonas contra quien ſe inquiere, pero añade luego. *Ceſſante vero periculo ſupradicto, accuſatorum, & teſtium nomina, prout in aliis fit, judiciis publicentur.* No hizo el barato el derecho en coſa tan grave que penſaron eſtos Padres, pues quiere que ſi ſe callaren los mombres de los teſtigos en cauſas de heregia ſea en caſo que amenaze grave peligro à los accuſadores, y teſtigos, y que entonces ſe manifieſten los mombres al Obiſpo Diœceſano, y la gloſa ſeñalando que peligro ha de ſer que llama Boniſacio grave; dize que ſe ha de temer la muerte, ò truncacion de miembros de los teſtigos, ò deſtrucion y ſolamiento de ſus haziendas, ò coſas ſemejantes. Veaſe eſta gloſa *verbo periculum* y que no le aviendo, manda el miſmo Capitulo ſe publiquen los mombres de los teſtigos: y en el §. *cæterum* y penultimo encarga las conciencias à los inquiſidores, que no miraren bien ſi ay peligro, ò nò. Por donde ſe echara de ver la importancia de la materia preſente, pues en las cauſas de la fe procede el Pontifice con tan grave recato, como ſe ha viſto: y aſſi reſolviendome, me parece que no ſe puede ſeguir la primera, que ſea en cauſas ordinarias, como de privacion de officio de Prælado, por mal govierno, ò otros que no ſean infamatorios y graves, porque en tratandoſe de delictos infamatorios y graves, ſe ha de hazer publicacion de teſtigos, y de ſus mombres ſi las pidieren los reos.) Ita ille: alias limitationes videbis penes ipſum.

3 Verùm ſi in aliquo gravi caſu Superior putarit expedire, quod alicujus teſtis Religioſi nomen ſupprimatur, quia grave periculum immineret, optimè faciet ſi nomen non publicari præceperit, veluti quia reus, etſi jam in carcere detineretur, ejus tamen factio, & partium ſtudium timeri poteſt, ne per potentiam injuriam, vel grave damnum inferant teſti; Tunc autem Superior ponderet verba Archidiaconi, ſicut, & Eimericus in directorio expendit; ait enim: O tu quicumque Judex, in tali cauſa bene adverte verba iſta, nam non dicit leve periculum, ſed dicit grave, noli igitur reum privare debito juris ordine ſine magna cauſa, quoniam hoc fieri non poteſt ſine offenſione Dei. Ita *in capitul.final.de hæreticis in 6.direct.3.par.quæſt.*76. Itaque tantummodò in gravi teſtium periculo nomina occultet.

4 Deindè ut nullo modo id admittat, ubi accuſator, & teſtis eſſet exterius, tum quia nullum poterit à Religioſo timeri periculum; tum etiam quia laici Religioſis oppidò infeſti ſunt, & valdè verendum eſt, ne per injuriam eos falſis accuſationibus, & diſpoſitionibus opprimere conentur, *c.laicos*, *c.laici*, 2.*q.7.c.de cætero*, *de teſtibus*.

R E S O L. XIII.

An Generales, & Capitulum generale poſſint limitare, vel omninò tollere à Fratribus uſum privilegiorum Apoſtolicorum?

Et an Capitulum generale poſſit ſtatuere aliquid contra jus commune?

Et in exemplum prædictarum difficultatum, adducitur curioſum, & notabile dubium in textu hujus Reſolutionis. Ex par.3.tr.1. Reſ.87.

§. 1. REſpondeo affirmativè cum Tamburino *de jure Abbat. tom.1.diſputat.16.quæſt.9.num.2.* Peirino *in privileg. Minim. tom.1.conſtitut. Julii II §.3.num.9.* Portel. *in dubiis Regular.verb.privileg.num.*78. Miranda *in Manual. Prælat.tom.2.quæſt.43.art.4.* Emanuele Rodriquez *in qq. Regular.tom.1.qu.9.art.2.* & hæc opinio procedit etiam in Religionibus non habentibus ſpecialem auctoritatem Apoſtolicam ad hoc faciendum, quidquid aliqui contradicant, adversùs quos inſurgit Hieronymum Rodriquez *in compend.qq.Regul.reſ.116.num.26.* & alii. Sup. hoc à R. ſeq.

2 Advertendum eſt tamen, quòd Capitulum generale non poteſt ſtatuere aliquid contra jus commune; undè in gratiam lectorum ponam hic per extenſum quoddam conſilium à me in caſu, de quo interrogatus fui, magna diligentia, & ſtudio compoſitum, & facti ſpecies erat iſta.

3 Capitulum generale cujuſdam Religionis determinavit quædam immobilia certæ domus alienanda eſſe tantùm à quinque Patribus eligendis per Capitulum dictæ domus, ut poſteà factum fuit. Quæritur, an tale decretum fuerit validum, & an alienatio, ſi tali modo efficeretur, fuiſſet invalida?

4 Reſpondeo ſupradictum decretum fuiſſe invalidum, & ſuppono primò, Capitulum generale cujuſlibet Religionis non poſſe determinare aliquid contra jus commune, ut patet *in c.quòd ſuper his, de major. & obed.* ubi Panormitan. & alii Canoniſtæ. Idem etiam docet in terminis Miranda *in manuali Prælat.tom.2.quæſt.*29.*art.*5. Tamburinus *de jure Abbat.tom.1.diſputat.5.quæſt.12.num.*6. Hieronymus Rodriquez *in compend.qq.regul.reſol.*116. *num.*26. Peirinus *in privileg.Minim.tom.1.conſtit.Pyrrh.§.4.num.*10. Portel. *in dub.regul.2.ſtatutum num.*9. Salas, *de legib.diſputat.8.ſect.13.num.*56. & Navarrus *de Regular.lib.3.conſ.*56.

conſ.56.n.4. qui agit de quodam ſtatuto facto in capitulo generali Minimorum.

5 Suppono ſecundò, alienationem bonorum immobilium pertinere de jure communi ad totum capitulum Monaſterii, ut patet *ex capitul. ſine exceptione 12. quæſt.2.* & ex juribus quæ affert Villagut. *tr. de alien. rerum. Eccleſ. lib.1. part.1. cap.1. num. 1.* quibus adde S. Joan. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib.1. capit.4. dub. 3. concluſ.2.* Portel. *in dub. Regul. ver alienationum, 1.* Filliucium *tom.3. tract.44. cap.5. num.13.* Bonacinam *de alien. bon. Eccleſ. diſp. 2. quæſt. unic. punct.4. num.4.* Riccium *in praxi tom. 1. reſolut.48.* Lancellotum *in inſtit. Canon. lib.2. tit. 27.* & alios penes ipſos. Undè Urbanus VIII. alienationem bonorum immobilium de qua loquimur, voluit faciendam eſſe à Patribus, & Præpoſito dictæ domus, quam quidem Bullam juxta juris formam interpretandam eſſe certum eſt per ea, quæ adducit Decius *conſil. 403. n.17.* Amatus *conſ.64. n.15.* & alii.

6 Hoc ſuppoſito ſic argumentor. De jure communi competit Capitulo dictæ domus alienatio bonorum immobilium, ſed capitulum generale non poteſt determinare aliquid contra jus commune; ergo invalida fuit determinatio, de qua loquimur, quia eſt contra jus commune.

7 Sed inſtabis adversùs ſupradicta, quod dato dictam determinationem Capituli generalis fuiſſe invalidam, tamen unuſquiſque poteſt cedere juri ſuo *ex l. ſi judex, ff. de minor. cap. tuis, ver. niſi, de teſtibus, capitul. ad Apoſtolicum, de Regul. capitul. ex conſcientia de ſortileg.* ut notant Doctores, quos affert Auguſtinus Barboſa *in collect. tom.2. lib.5. titul.20. cap.9. num.4.* & Petrus Barboſa *in l. alia §. eleganter, num.12. cum ſeq. ff. ſoluto matrimonio,* undè *in cap. quia propter, de elect.* habetur quòd poteſtas eligendi reſidens penes totum capitulum, poteſt à capitulantibus committi aliquibus viris. Sed hoc accidit in caſu noſtro, quia vocales dictæ domus ceſſerunt juri ſuo, & legerunt illos quinque Patres; ergo valida erit alienatio dictorum bonorum ab illis facta. Nec poſſunt dicti Patres, qui elegerunt alios quinque, modò aliquid repetere. Nam qui renunciavit juri ſuo, illud repetere non poteſt, & actiones ſuas remittentibus, non eſt dandus ad eas regreſſus ut patet ex *l. quæritur, §. ſi venditor. de ædilit. edict.* & ex multis probat Pariſius *de reſign. benefic. 1. lib. quæſt.13. nu.1. & 18.* Covar. *lib.1. var. capit 4. num.1.* Surdus *deciſ.231. num.13.* Tiraq. *de retr. lig. §.1. gloſſa 9. n.119.* & Barboſa *in c. quàm periculoſum, q.1. n.2.* Decius *conſ.445. n.56.* Becius *conſ.38. n.4.* & alii.

8 Verùm ego, his non obſtantibus, puto ſupradictam alienationem factam à dictis ſolis quinque Patribus eſſe invalidam. Undè pro enervanda doctrina adducta, notandum eſt, quod ſacri Canones in alienatione bonorum Eccleſiæ requirunt pro forma conſenſum capituli, ut notant DD. citati in 2. ſuppoſito, quibus addo Tannerum *in 2. 2. D. Thom. diſputat. 4. quæſt. 7. dub.7. num.18.* Leſſium *lib.2. cap.24. dub.11.* cum aliis, & hoc pro bono, & utilitate dictarum Eccleſiarum, quia ut ait Villagut. *tractat. de rebus Eccleſ. malè alien. lib.1. part.1. c.1. num.1.* illud quod commune eſt, negligi ſemper ſolet, & variis paſſionibus moti homines, potiùs quærunt quæ ſua ſunt, quam quæ communia, & Eccleſiarum. Meritò igitur viſum fuit tot ſummis Pontificibus, negotium alienationis bonorum Eccleſiaſticorum committere pluribus, ut illud accuratius expediatur. Ita Villagut, & alii communiter.

9 His ſuppoſitis, ad argumentum adductum reſpondeo, poſſe aliquem credere juri, & privilegio ſuo, quando illud jus reſpicit tantùm privatum ejus commodum, non autem quando reſpicit bonum publicum, & aliorum, ut patet ex *c. ſi diligenti, de foro competenti, & in leg. jus publicum, ff. de pactis,* & aliis juribus adductis per Tamburin. *de jur. Abbat. tom.1. diſp.16. q.15. nu.3.* Peirinum *in Rituali Minim. part.2. not.10.* Sylveſt. *ver. Privil. q.10.* Armillam *eod. verb. n.9.* Novarium *in qq. forenſ. par. 1. quæſt.66. num.2.* Sanch. *in ſumm. tom.1. lib.4. c.39 n.29.* Sigiſmundum à Bononia *tract. de electione, part.1. cap.2. dub.25. n.7.* Lavorium *in variis elucubrationib. tit.4. c.14. n.87.* Suarez *de leg. 8. c.6. num.2.* & alios communiter. Sed jus quod habet totum capitulum Eccleſiæ, ſeu Monaſterii, ut alienatio bonorum efficiatur cum ipſius conſenſu, reſpicit bonum commune, & bonum Eccleſiarum, quia plures magis accuratè perpendunt negotia, quam pauciores, ut patet ex juribus, & ratione adducta à Villagut. *ubi ſuprà.* Ergo non licèt Patribus alicujus capituli cedere juri ſuo, & eligere aliquos tantùm, ut poſſint bona Monaſterii alienare, quia hoc vergeret in damnum Eccleſiarum, cùm alienatio bonorum à pluribus magis maturè perpendenda, efficeretur à paucioribus contra mentem Canonum, qui in alienatione bonorum Eccleſiarum, ad earum utilitatem præſcribunt talem formam, nempè conſenſum plurimorum ſaltem majoris partis Capituli, quæ omnia non accidunt in caſu *capitul. quia propter de elect.* adducto in argumento contrario. Nam, ut optimè advertit gloſſa *ibi in verbo viri,* & Miranda *man. Prælat. tom.2. quæſt.23. art.34. quæſt.1.* Negotium electionis meliùs poteſt expediri per pauciores, quàm per plures, quod contrarium accidit in alienatione bonorum Eccleſiaſticor. ubi quantò ſunt plures, qui in illa interveniunt, tantò melius, & accuratiùs rem pertractant, ut ſuprà ex ſacris Canonibus, & rationib. probatum eſt. Non eſt igitur ſumendum argumentum de electione ad alienationem, quia in electione electores cedunt juri ſuo, non vergenti in damnum Eccleſiarum, imò in utilitatem: ſecus autem, ut dictum eſt, accidit in caſu noſtro, in quo PP. Capituli ſi cederent juri ſuo, frangerent formam immutabilem præſcriptam in favorem, & utilitatem Eccleſiarum à ſacris Canonibus, & ſummis Pontificibus, & uſque adhuc in Eccleſia Dei ſemper obſervatam; ergo, &c.

10 Et tamen his omnibus etiam addendum eſt, quòd licèt dicti PP. ceſſerint juri ſuo, & remittentib. jus ſuum non detur regreſſio, hoc tamen intelligitur, niſi ita remittens eſſet aliquo modo excuſabilis, ut docet Joann. Andr. *in c. ut quis duas, de elect. in 6. ſub nu.3. ad fin. ſuper ver. tolerabilis,* quem noviſſimè citat, & ſequitur Melchior Lotterius *de re beneficiaria, tom.1. lib.2. q.13. n.93.* Sed hoc accidit in caſu de quo loquimur, cùm certum ſit, ut ex juramento, & teſtibus patebit ſupradictos PP. ceſſiſſe juri ſuo ex ignorantia, quia putabant ad hoc teneri vigore, & obligatione decreti facti in capitulo generali, de cujus nullitate ſupra jam dictum fuit ergo neceſſariò dandus eſt illis regreſſus ad repetendum jus ſuum ex errore excuſabili, ut dictum eſt, renuntiatum. Adde quòd licèt ordinariè non liceat contravenire facto proprio, & allegare propriam turpitudinem, excipitur tamen niſi fiat ob cauſam neceſſariam ad animæ ſalutem, vel nomine Eccleſiæ, ut notat Paul. Laym. *in Theol. mor. lib.3. ſect.5. tr.4. c.50. n.4.* & ideò ex Abbate, & Navarro, aſſerit quòd ſi rei Eccleſiaſticæ alienatio contra juris terminos facta ſit, non tantùm capitulum, ſive Eccleſia, ſed ipſemet Eccleſiæ Prælatus rem à ſe malè alienatam repetere poteſt, allegans propriam turpitudinem. Et ideò Nald. *in ſum. ver. alienare n.7.* ſic aſſerit, alienans rem Eccleſiaſticam ſine debita ſolemnitate recipit rem ipſam venditam unà cum fructibus, in hoc enim caſu contra juris Regulas auditur allegans turpitudinem ſuam. Ita ille: qui citat Rotam Romanam *p.1. deciſ.24.* ſed hoc accidit in caſu noſtro; ergo, &c.

11 Undè ex ſupradictis laicus emptor dictorum annorum Eccleſiaſticorum, non voluit illa emere à ſolis illis quinque Patribus, ſed à toto capitulo illius domus, ut poſteà factum fuit, nemine diſcrepante.

RESOL. XIV.

An Capitulum Generale alicujus Religionis poſſit reſtringere, & limitare uſum privilegiorum? Ex par.11. tr.2. & Miſc.2. Reſ.66.

§. 1. NEgativè reſpondet Paſqualigus *in qq. Moral. Cent.4. q. 331. n.7.* ubi ſic ait; Hinc autem fit: quod nequeunt Superiores Religionis, aut etiam Capitulum Generale limitare, aut reſtringere uſum privilegiorum, ſi omnibus, & ſingulis conceſſa ſint; contra id, quod docent Mirand. *in Manual. to. 2. q.43. art.4.* Portel. *in dub. Reg. verb. Privilegium, n.78.* Rodriq. *to.1. q. reg. q.17. art.5.* Lezana *to.1. ſum. c.18. n.56.* Neque valet ratio in oppoſitum, quòd non ſit præſumendum quòd Pontifex, ut zelator obſervantiæ regularis, velit, quod ſubditus utatur privilegiis contra voluntatem Superiorum; quia cùm veritati cedat præſumptio. *leg. Natura, ff. de jure dot. & leg. cum de debito, ff. De probat.* & conſtet de voluntate Pontificis, quòd ſubditi habeant proprium jus ad uſum privilegiorum, dum omnibus, & ſingulis concedit, atque adeò perſonaliter non eſt inducenda præſumpta voluntas contraria, præſertim quia non eſt contra Regularem obſervantiam, quod ſubditus utatur gratiis majorum Superiorum independenter, & contra voluntatem minorum, cùm minores debeant ſe conformare majoribus, non minus quàm ſubditi immediatis ſuperioribus. Nec privilegia ſunt contra regularem diſciplinam, ſi non contineant abuſum. Ita ille. Sup. hoc in R. præterita ſig. 4 tit. in fi. c.

2 Sed ego prorſus talem ſententiam reiiciendam puto, & affirmativam tenendam eſſe exiſtimo. Et ita præter Mirandam, Portel, Rodriq. & Lezanam à Paſqualigo adductos, tenent communiter Doctores. Et ita me citato tenet Bordonus *in Conſ. Regul. tom. 2. reſolution. 52. numer. 316.* & me citato Baſſæus *verb. Privilegium 4. numer. 11.* & me citato Pellizarius *in Manal. Regul. tom.2. tractat.8. capitul.1. numer.62. & 63.* Quibus etiam adde doctum Magiſtrum Donatum *tom.1. tr. 13. q.20.* Bravuum *in tr. Monaſt. c.7 nu.11.* Tamburin. *de jure Abbat. tom.1. diſp.16. q.9.* Hieron. Rodriq. *in Compend. reſ.116. num.16.* Bellaſium *in Prompt. Regul. verb. Privil. n.6.* Suar. *de Relig. tom.4. tr. 8. l.2. c.22. n.14.* & alios.

3 Probatur hæc opinio, nam ut benè obſervat Suarez *ubi ſuprà,* & contra *Regem Angliæ lib.4. capitul.7. numer.12. & 25. & capitul. 13. numer.7.* quamquam privilegium Apoſtolicum ſit datum in favorem verbigratia Abbatum, aut aliorum ſubditorum Ordinis, eo pacto intelligitur datum, ut ſimul habeat ſecum imbibitam moderationem ab ipſo Pontifice conceſſam ſupremis Poteſtatibus Ordinis, prout illius augumento, & conſervationi, juſtis de cauſis viſum fuerit expedire. Itaque Regula illa; Inferior non poteſt abrogare, &c. locum habet ſolùm, quando inferior reſtringit, aut tollit privilegium contra voluntatem ejus, cui conceſſum eſt: quod certè non

evenit in caſu noſtro, cùm in Capitulis Generalibus, ac Provincialibus, in quibus ſuppono ejuſmodi privilegia abrogari, adſit interpretativa voluntas totius Religionis, cui conceſſa ſunt dicta privilegia: quod eſt talem reſtrictionem, aut ablationem privilegii fieri de conſenſu habentis privilegium. Præter quàm quòd Papa concedens privilegium in favorem Religionis cenſetur illud conferre juxta ordinem debitum, & magis conſentaneum ipſi Religioni quamdiu expreſsè non declarat in contrarium: debitus autem ordo Religionis petit, ut inferiores Prælati pendeant à Superioribus, & conſequenter credendum eſt hanc eſſe mentem Papæ concedentis talia privilegia, quomodo non poteſt dici inferior auferre facultatem conceſſam à Superiore; quippè quæ non eſt conceſſa ſimpliciter, ſed cum hac ſubordinatione.

4 Et quidem cùm privilegia principaliter concedantur toti Religioni, & tota Religio in capitulo Generali cenſeatur exiſtere; ſequitur, eam ſi judicaverit ita expedire, poſſe à ſe tota abdicare uſum illorum, & conſequenter etiam à proprio Generali, cùm nemo cogendus ſit uti ſuo privilegio. Ita ſentiunt viri docti à me conſulti.

5 Undè ex his patet reſponſio ad argumenta à Paſqualigo adducta pro ſua confirmanda opinione; quæ licèt vim haberent, quod nego, procederent ſecluſis privilegiis ad faciendum, quæ habere Regulares certum eſt. Leo namque X. conceſſit quod Generalis Minorum in ſuo capitulo Generali, & quilibet Provincialis in ſuo Capitulo Provinciali cum conſenſu tamen ejuſdem Capituli, vel maioris partis, declarare poſſit, & valeat, utrum ab uſu alicujus conceſſionis, vivæ vocis oraculo factæ abſtinere debeat, ac ſi conceſſio hujuſmodi per Sanctitatem ſuam ſuſpenſa, vel revocata fuiſſet, & habetur in ſupplemento Ordinis, *fol.94.conceſſ.*296.

6 Id item conceſſit Gregorius XIII. Superioribus Illuſtriſſimæ Religionis Societatis JESU, ut poſſent ſcilicet indulta Apoſtolica, quomodocumque hactenus conceſſa, limitare, eorumque uſum prohibere, prout habetur *in Compend.Societatis, tit. Gratiarum uſus*, §.2. quod extenditur ad Superiores Mendicantium, ob communicationem privilegiorum.

7 Et ideò rectè in Actis Capituli Generalis noſtræ Religionis Clericorum Regularium celebrati Romæ apud Sanctum Sylveſtrum Montis Qurinalis 1610.Menſis Maii, ſic habetur; Decreverunt, Patres ut Compendium privilegiorum, & facultatum Noſtræ Congregationis Clericorum Regularium à Patre D.Alexandro Peregrino Clerico Regulari concinnè diſpoſitum, & utilibus annotationibus actum publico noſtri Ordinis commodo Typis excludatur, excuſumque ad ſingulas noſtras Domos quam primùm tranſmittatur. Nemini verò licitum ſit ab ea die, qua prædictus libellus tranſmiſſus fuerit, aut quomodolibet innotuerit, abſque licentia Admodum Reverendi Patris Noſtri Generalis aliquo alio privilegio uti præter ea, quę in jam dicto Compendio continentur, ac alia quæ apud nos ſunt in uſu, dummodo non ſint à Summo Pontifice revocata; D.Theodoſius Nigriſolius Secretarius.

R E S O L. XV.

An Prælati Regulares poſſint amoveri à ſuis Prælaturis ad libitum ſuorum Superiorum ſine cauſa?

Et Superior pendente accuſatione, vel inquiſitione contra aliquem, an in tali caſu non poſſit ſpoliare eum Prælatura etiam manuali, niſi primo probato delicto, &c. Ex part.3. tractat.2. Reſolut. 117.

§.1. AFfirmativè reſpondeo, niſi Prælatura ſit electiva. Dico igitur, Superiores Religionum poſſe amovere, & ſpoliare Prælatos manuales de ſuis Prælaturis manualibus quomodocumque, & quandocumque ipſis placuerit, etiam ſine cauſa, nec ipſi Prælati manuales poſſunt conqueri, ſivè agere quicquam contra ſpoliatores, *ex c.cùm ad monaſterium*, *§.tales in fine, juncta gloſſ.ver. perpetuo, de ſtat. Monach.* Et ratio eſt, quia Superiores illos à dictis Prælaturis amovendo, utuntur jure ſuo, nec illis injuriam faciunt, & ita hanc ſententiam ex multis Doctoribus probat, & tenet noviſſimè Aloyſius Riccius *in praxi, tom.4. reſolution.51. numer.*4. & ante illum Sigiſmundus à Bononia *in tractat. de electione, part.1.capit.7.dub.*49. *num.*7. ubi *num.*14. aſſerit Provinciales, Rectores, &c. Societatis JESU, qui inſtituuntur à ſuo Præpoſito Generali, & item Priores ſeu Guardianos aliarum Religionum, qui providentur à ſuis Generalibus, ſeu Diffinitoribus, poſſe mutari, vel ſpoliari ab eiſdem ſuis Proviſoribus, ſeu Inſtitutoribus, etiam ſine cauſa, quomodocumque, & quandocumque id eis placuerit; hi enim omnes cenſentur beneficia, & Prælaturæ manuales. Ita ille, qui reſpondet ad argumenta, quæ in contratrium adduci poſſunt.

2 Nota tamen quòd in uno caſu fallit ſupradicta opinio, & erit quando Superior, pendente accuſatione, vel inquiſitione contra aliquem, eum ſpoliaret Prælatura etiam manuali; & ratio eſt clara, quia dum Superior cœpit accuſationem, vel inquiſitionem contra ſubditum ad effectum ſpoliandi eum Prælatura, tum ipſa ſpoliatio ſuperveniens non conſiderabitur ut jus ſimplex, & imperium Superioris in ſubditum, ſed ut pęna illius delicti, de quo ipſe jam cœpit accuſationem, ſeu inquiſitionem. Sed talis pœna non poteſt imponi, niſi prius probato delicto. Ergo, &c. vide etiam Lavorium *in var. elucrabat.tit.4.cap.23.n.23.& 24.* ubi etiam addit, Prælatos Regulares de facili, & levioribus cauſis poſſe amoveri à ſuis Prælaturis etiam electivis, & citat *c.per tuas el.1. de ſimonia &c.qualiter el.2. de accuſat.*

R E S O L. XVI.

An Prælati Regulares teneantur emittere profeſſionem Fidei?

Sed majus dubium eſt, circa Regulares Lectores Philoſophiæ, & ſacræ Theologiæ, an inquam, teneantur emittere Fidei profeſſionem? Ex p.3.tr.2.Reſ.78.

§.1. AFfirmativam ſententiam precipit Pius IV. in ſua conſtitut. & docet Hieronymus Rodriq. *in comp.qq. Regul.reſolut.67.num.1.* Emanuel Rodriquez *in qq.Regul.tom.2. q.72.art.1.* Riccius *p.4.deciſ.83.num.1.* Ricciullus *tract.de jure p.5.lib.1.c.13.n.5.* Barboſa *de poteſt. Epiſc.part.2. allegat.61.nu.7.* & alii penes ipſos.

2 At ferè in omnibus Religionibus uſus eſt in contrarium, & ideò Prælati ad hanc fidei profeſſionem non tenentur. Undè Tamburinus *de jure Abbat.tom.1.diſp.8.q.3.n.3.* ſic ait. In illis Religionibus, in quibus conſtitutio Pii IV. non eſt uſu recepta, vel eſt contrario uſu abolita, Prælati Regulares non tenentur ad fidei profeſſionem emittendam, & Hieronymus Sorbo *in annot ad compend. privileg. titul. Profeſſio fidei*, dicit ſacram Cardinalium Congregationem reſpondiſſe prædictam conſtitutionem quoad Prælatos Regulares non eſſe in uſu, atque ita pariter conſuluiſſe alios doctiſſimos viros, & ita in praxi obſervari, quidquid dicant alii, & revera hodie in Religionibus prædicta conſtitutio non obſervatur. Ita Tamburinus, & de dicta praxi teſtatur etiam Portel.*in dubiis Regul.ver.profeſſio, n.3.* & illam approbat Sigiſmundus à Bononia *tract. de elect. part.1.c.7.dub.50.num.7.* & Villalobos *in ſumma tom.2. tract.1. diffic.6. num.3.* ubi ſic ait. (Advierto que aunque el Concilio Tridentino no obliga à los Prelados à hazer la Profeſſion de la fe, los obliga Pio IV. en un moto proprio, aunque ſean de los Ordines militares. Mas eſto en muchas religiones no eſtà en uſo, y donde no ſe eſtuviere, non obligarà.) Ita ille, & ego cum Sanchez *in ſumm.tom.1.lib.1.cap.5.nu.3.* quidquid aſſerat Barboſa *ubi ſuprà*.

3 Sed majus dubium eſt circa Regulares Lectores Philoſophiæ, ac ſacræ Theologiæ, an inquam, teneantur emittere fidei profeſſionem? Portel.*ubi ſuprà in dub. Regul. verb. Profeſſio fidei, num.3.* affirmativè reſpondet, & cum Rodriquez aſſerit Prælatos Regulares aliter promoventes Lectores in ſuo ordine incurrere pœnas poſitas in 2. Bulla Pii IV. ſed ſi in aliqua Religione dicta Bulla non fuit uſu recepta, vel per contrarium uſum fuerit abrogata, ut ſuprà de Prælatis dictum eſt, non condemnarem Lectorem dictam profeſſionem fidei minimè facientem.

R E S O L. XVII.

An Superiores Regulares teneantur reſidere in ſuis Monaſteriis, ita ut teneantur aſſiſtere etiam tempore peſtis, hæreſis, & etiam cum periculo mortis?

Et quando verò, & pro quali cauſa debeat Generalis diſpenſare in caſibus occurrentibus, ut Superior Monaſterii remaneat extra conventum per aliquos dies, &c. Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. Reſ.54. alias 53.

§.1. REſpondeo affirmativè; nam, generaliter loquendo, ea, quæ in Concil.Trid. *ſeſſ.6.c.1.& 2.* aliis juribus ſtatuuntur circa reſidentiam Prælatorum, intelligi debent ſuo modo de Prælatis Religionum propter ſimilem rationem. Miranda *in Manual.tom.2.q.9.art.5.* Hinc Prælati Monaſteriorum tenentur aſſiſtere ſuis Monaſteriis tempore peſtis, vel hæreſes, etiam cum periculo mortis. Ratio eſt; quia ſunt quaſi Parochi illorum Monaſteriorum: Parochis autem non licet fugere in eventibus. Sanch.*lib.6.in Decal.c.1.n.55.* & cum Lezana *in ſum. tom.1.c.18.n.12.* Undè ego olim interrogatus, an Generalis cujuſdam Religionis potuiſſet permittere, ut Prior Monaſterii Romæ remaneret per aliquot menſes ad imprimendum quendam librum? Reſpondi negativè. Quod etiam noviſſimè docet Bordonus *in ſuis conſiliis Regular.tom.2.reſ.80. n.57.* Quando verò, & pro quali cauſa debeat Generalis in caſibus concurrentibus diſpenſare, vide Tamburin. *de jure Abbat.tom.1.diſp.14. q.3.4.& 5.* Et advertant Generales Religionum in hoc, ne cæci cæcos ducant, & omnes in ſoveam cadant.

R E S O L. XVIII.

An Superiores Regularium, qui non legunt Decreta Urbani VIII. de Celebratione Miſſarum temporibus ſtatutis, ſed poſt aliquos dies incidant in pœnas?

Idem

Idem dicendum eſt de alia Conſtitutione Urbani VIII. de obſervatione Bullarum pertinentium ad S. Officium. Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 14.

§. 1. IN dictis decretis ſtatuitur, quòd ſub pœna privationis vocis activæ, & paſſivæ, Superiores locales teneantur illa legere in publico refectorio bis in anno, ſcilicet fer. ſecunda poſt 1. Dominicam Adventus, & fer. 6. poſt Octavam Corporis Chriſti, quæritur an ſi ex negligentia legantur poſt dies aliquot, ſit locus pœnæ ſupradictæ? Hic caſus eſt multum practicabilis, quia ſæpius Superiores ex negligentia, vel inadvertentia non faciunt legere dicta decreta diebus ſtatutis, ſed poſt dies aliquot. Verùm ſubditi, hoc non obſtante, contra Superiores malè affecti intendunt illos in pœnas incurriſſe, Ego autem frequenter de hoc caſu interrogatus reſpondi negativè; & noviſſimè invenio ſic quoque ſentire Laurentium de Peyrinis *in privileg. Minim. tom. 3. c. 12. num.* 4. ubi ſic ait. Quæro an remaneat Superior privatus, qui eo die determinato non facit legere dicta decreta Urbani VIII. de celebratione Miſſarum, ex negligentia, vel inconſideratione, aut ignorantia; ſed facit legere poſt menſem, v. g. Reſpondeo quòd dicta ſtatuta determinatis diebus legi debent, quòd ſi non legantur, legi debent die ſequenti, & ſic deinceps. Non enim ponitur terminus ad finiendam obligationem, ſed ne dilatetur executio. Quare tranſacto aſſignato termino non ceſſat obligatio. Undè cùm pena privationis non ſit ſtatuta ad canonizandum diem præfixum ibi, ſed ſolùm ad obligationem inducendam lectionis dictarum conſtitutionum, ne ullo unquam tempore in oblivionem, aut diſſuetudinem habeant, quod eſt finale motivum dictæ lectionis, dicendum eſt, quòd qui ex ignavia, ſeu negligentia, vel oblivione dictas conſtitutiones diebus præfixis non curaverit legi, non incurret dictam pœnam, ſi alio tempore poſt menſem, v. g. termini præfixi legi faciat, facturus legi in termino præfixo, ſi meminiſſet, vel ſciviſſet. Ita Peyrinus, qui alias adducit rationes pro hac firmanda ſententia, quam tenent docti iuniores de hac re à me conſulti.

2 Et idem dicendum eſt de alia conſtitutione Urbani VIII. edita feria 6. die 14. Aprilis 1643. de obſervantia Bullarum pertinentium ad ſanctum Officium. Ubi Sanctiſſimus decernit, quòd legatur ſingulis annis in publica menſa, id eſt, feria 6. poſt Octavam Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, ſub pœna privationis officii, & vocis activæ, & paſſivæ. Sed ego deciſionem huius dubii remitto ad ſacram Congregationem.

RESOL. XIX.

An Superiores Regularium, & alii excuſentur à pœnis impoſitis in aliquibus Bullis Pontificiis ratione ignorantiæ, & bonæ Fidei, etiam in Foro externo?

Et docetur, quod in tali caſu ignorantia probatur per iuramentum.

Et notatur ignorantiam etiam vincibilem ſive facti, ſive iuris imponentis cenſuras, & alias pœnas ſpirituales, ſive factum illud fuerit peccatum mortale, ſi peccatum non fuerit ignorantia craſſa, & ſupina, factum excuſare ab omnibus illis pœnis. Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 24.

Su. hac [illegible] R. [illegible] §. 1 ad medium, [illegible] Cum [illegible], & In aliis [illegible] not. & [illegible] in § [illegible] aliis [illegible] dicti §. & pro bona fide [illegible] in hoc [illegible] R. [illegible] § Quod dictum &c.

§. 1. HIc caſus eſt practicabilis, ad illum ſic reſpondet Laurent de Portel, *in reſponſ. Reg. p. 1. caſ. 27. num.* 3. Pro maiori illius caſus notitia, & aliorum ſimilium quotidie contingentium, in quibus violantur Bullæ Pontificiæ punientes illos, qui contrà facere præſumpſerint, quomodo credendum ſit tranſgreſſori dicenti ſe feciſſe bona fide, & quomodo probanda ſit illius bona fides? Reſpondeo in primis, quòd ſi agatur ſolùm de foro conſcientiæ, credendum eſt omninò aſſerenti ſe feciſſe bona fide, nec cogitaſſe ibi interveniſſe culpam, vel pœnam; ſi enim id crederet, non feciſſet. Et huic tali perſuadendum eſt, ut omninò quietus ſit, nec ſe credat incurriſſe: Imò addo licèt lex violata non poneret hoc verbum, *præſumpſerit*, ſi tamen contrafaciens excuſatus fuit à peccato, vel ob inadvertentiam, vel ob juſtam ignorantiam, non incurrit pœnam aliquam, quia ubi non eſt peccatum, ſeu culpa, non datur pœna. Si verò agatur de foro externo, quomodo probanda ſit bona fides, ſive ignorantia.

Su. hac ignorantia in [illegible] prope [illegible] v. Aſſerens quod ignorantia [illegible] ex [illegible] 6. * ſignanter in c. Confirmatur hæc, [illegible] medium, [illegible] Et tali ignorantiam [illegible] in c. [illegible] ult. ad lin. 5.

2 Dico primò id poſſe colligi ex præſumptione. Ad maiorem verò ſecuritatem probari poteſt bona fides, & * ignorantia per iuramentum parti exhibitum, ſtante enim dubio, ſtabitur iuramento illius. Si verò obiiciatur in hoc caſu, quòd contra iſtam Abbatiſſam datur præſumptio iuris, quia ius contra illam præſumit, quod ſciverit, quæ tenebatur ſcire pertinentia ad ſuum officium. Reſpondeo quòd etiam præſumptio iuris eliditur per iuramentum in contrarium, ut habetur *in cap. cùm in tua, qui matrim. accuſ. poſſ.* & gloſſa *ibid.* in fine caſus, & hæc omnia docet Portel *loco citato*, qui citat Navarrum *lib. 1. conſil. tit. de conſtitut. conſ. 1. quæſt. 2. n. 6. & 7.* ubi ponit alios duos modos ad probandum ignorantiam.

3. Verùm contra ſupradictam doctrinam Portel habeo aliquam difficultatem; nam licèt ignorantia probetur per iuramentum eam allegantis, ut patet ex gloſſa *in cap. 2. in ver. ſcienter, de temp. ord. in* 6. Baldo *in tract. de iure Protim. numer.* 18. *ver. ſic & ignorantia.* Iaſone *in §. ſed iſte, num. 89. & ſequentib. ver. adverte. Inſtitut. de act.* Tamen ubi adeſt præſumptio ſcientiæ, iuramentum ignorantiæ non tollit illam præſumptionem præſumptivam ſcientiæ in contrarium, ut docet Bartolus *in l. ſi avi* 6. *iiſdem criminib. num. 2. & 3. ver. Item dicitur hic, & verſ. ſequent. ff. de accuſat.* quem ibi ſequitur Pomatus *in addit. in ver. dicit ipſe*, & eſt de mente gloſ. Iaſon. *in dict. §. ſed iſte, n. 92. verſ. ſecundò & notabilius, & n. 93. ver. tertio*, gloſſ. *Inſtitut. de act.* vide etiam Bartolum *in l. inter omnes, §. rectè n. 3. ver. quando circa voluntatem furis, ff. de furtis*, aſſerentem in dependentibus ex animo, conſcientia, & voluntate noſtra non ſtari aſſertioni noſtræ cum iuramento, ſi adſit præſumptio iuris in contrarium, & Bartolum ſequitur Alexander *in addit. in ver. tamen brevius.*

4. His tamen non obſtantibus, ſententiam Portel etiam tuetur Aſſlictus *in tr. de iure protim. §. 2. n. 9. ver. & ſi præſumptio*, & Lucas de Penna *l. ſuper ſervis, colum. 3. ver. in 1. gloſſ. C. qui militare poſſunt, lib.* 12. ubi videntur determinare quòd iuramentum ſuper ignorantia excludit præſumptionem iuris in contrarium exiſtentem.

5. Notandum eſt tamen hic obiter ignorantiam etiam vincibilem ſive facti, ſive iuris imponentis cenſuras, & alias pœnas ſpirituales, ſive factum illud fuerit peccatum mortale, ſi tamen non fuerit ignorantia craſſa, & ſupina, excuſare ab omnibus illis pœnis. Ita ego * alibi cum Sanchez & Portel, qui iterum hanc ſententiam noviſſimè docet *in loco ſuprà citato, nu.* 4. quod perpetuò tene menti.

Alibi [illegible] R. [illegible] & in aliis [illegible] Poſita ad lin. [illegible] & vide etiam eius §. penult. &c.

RESOL. XX.

An Superiores Regulares poſſint erigere Monaſteria, ſeu conventus abſque Epiſcopi Diœceſani licentia?

Et quid de mutatione conventus de loco incommodo ad alium commodum locum ex privilegiis? Ex p. 11. tr. 2. Miſc. 2. Reſ. 25.

§. 1. QUando de novo Eccleſiæ, ſeu loca ſunt ædificanda à Regularibus in aliqua Civitate, vel loco, advertere debent, quod tres ordinationes de hac materia fuerunt huc uſque emanatæ à Summis Pontificibus.

Su. hac inf. in R. [illegible] in § [illegible] quintus. Sed [illegible] §. Hoc ſuppoſ. [illegible] § [illegible] not.

2. Prima fuit emanata à Clemente VIII. die 23. Iulii 1603. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit, *Quoniam ad inſtitutum, &c.* in qua ſtatuit Ordinarios locorum non poſſe licentiam ad novos Conventus cuiuſcumque, præſertim Mendicantium Ordinis in Civitatibus, & locis eorum Ordinariæ iuriſdictioni ſubiectis erigendi impartiri, niſi vocatis, & auditis aliorum in eiſdem Civitatibus, & locis exiſtentium Conventuum Prioribus, ſeu Procuratoribus, & aliis intereſſe habentibus, & cauſa ſervatis ſervandis cognita, conſtiterit, in eiſdem Civitatibus, & locis novos huiuſmodi erigendos Conventus ſine aliorum detrimento commodè ſuſtentari poſſe, ſi verò ab eorum ſententiis ad Sedem Apoſtolicam appellari contigerit, ipſos Ordinarios tandiu erectionem novorum Conventuum ſuſpendere debere, quamdiù à dicta Sede in ea Cauſa pronunciatum extiterit.

3. Secunda fuit emanata à Sacra Congregatione Eminentiſſimorum Cardinalium ſuper negotiis Regularium die 17. Auguſti 1621. per vivæ vocis oraculum habitum à Papa Gregorio XV. in qua quatenus opus ſit, innovat, in & uſum reducit dictam ordinationem Clementis VIII. non obſtantibus conceſſionibus factis à Paulo V. ſuo prædeceſſore diverſis Religionibus. Volens de cætero obſervari, & inſuper ſtatuit, ut dicta nova loca non erigantur, niſi in eo ſaltem duodecim Religioſi inhabitare, & ex redditibus, & conſuetis eleemoſynis ſuſtentari valeant. Ac Priores, ſeu Procuratores aliorum Monaſteriorum, ſeu domorum aliarum Religionum per quatuor millia paſſuum circumvicinis locis vocentur, & audiantur, ac tali erectioni conſenſerint, vel aliàs Ordinariis locorum conſtiterit, Religioſos Monaſterii ſic erigendi, abſque detrimento Religioſorum in Monaſteriis, in Civitatibus, ſeu locis hujuſmodi erectis degentium ibi in numero duodecim commodè manuteneri, & ali poſſe.

4. Si verò ubi novi Conventus inſtituendi erunt, nulli alii Regulares inibi reperiantur, Ordinarii locorum nihilominus diligenter inquirant, an locorum incolæ. & habitatores quorum & conſenſum requirant, & adhibeant, hujuſmodi duodecim Religioſos in conventibus commodè alere, & manutenere valeant.

5. Tertia fuit emanata à Papa Urbano VIII. die 28. Auguſtini anno 1624. per ſuam Conſtitutionem, quæ incipit, *Romanus Pontifex, &c.* in qua revocat omnes licentias, & facultates conceſſas à prædeceſſoribus ſuis diverſis Ordinibus ædificandi Eccleſias, ſeu loca Regularium, contra formam datam à Clemente VIII. in ſua Conſtitutione, & Decretum Sacræ Congregationis Eminentiſſimorum Cardinalium ſupradictum, ac contravenientes excommunicat ipſo facto, & privat voce activa, & paſſiva, & Officii, &c.

6. His conſtitutionibus tamen non obſtantibus, putat noviſſimè Bruno *de Privileg. Regular. parte prima, tractatu quarto, capite ſexto, propoſ.* 12. quod Regulares Prælati poſ-

poſſunt erigere Monaſteria, ſeu Conventus abſque Epiſcopi Diœceſani licentia, & de illius conſenſu idem poſſunt, nullus alterius, ſive Regularis, ſive ſæcularis conſenſu requiſito. Probat ſuam ſententiam, quia idemmet Urbanus VIII. Idibus Maii 1625. privilegia Dominicanorum reſtituit, ac ex conſequenti poſſunt Regulares circa ædificationem Conventuum, quod ante Clement. VIII. poterant.

7. Sed hoc minimè admittendum eſſe docent communiter Doctores, & praxis omnium Epiſcoporum, & ipſorummet Regularium. Et quis credet Urbanum VIII. in illa confirmatione Privilegiorum Patrum Dominicanorum voluiſſe deſtruere id quod anno 1624. tam maturè ſtatuerat? Adde, quod requiritur ex Concilio Tridentino *ſeſſ. ultim. de Regularibus cap.* 3. Ordinarii licentia, quando de novo Eccleſiæ, & loca à Regularibus ædificantur,

8. Sed Pater Bruno reſpondet, Tridentinum non deſtruere Privilegia Regularium, cum careat clauſula revocatoria ipſorum. At hoc non admittunt Doctores, nec communis Praxis. Et ideò contra Brunum ne deſeras videre ex Regularibus Bordonum, ubi me citato *deciſ.* 124. ſic ait; Iure Privilegii Prælati Regulares etiam Mendicantium poſſunt irrequiſito Epiſcopo benedicere, & imponere primum lapidem, ut Cœleſtinus Papa V. conceſſit id privilegium Abbatibus Cęleſtinorum, confirmatum ab Eugenio IV. eidem Congregationi, cujus Bullam regiſtrat Rodriquez, *Bulla* 18. *dicti Eugenii n.*18. Tamburin. *to.*1. *d.*22. *q.fin.*

Citato in Ref. not. ſeq. poſt medium à v. nec privilegiis

9 Sed quoniam Tridentinum *Seſſ.*25. *capit.*3 prohibuit, ne de cætero Monaſteria, & loca erigantur ſine licentia Epiſcopi, in cujus diœceſi erigenda ſunt juxta ius commune, *capite quidam decimo*, *capite qui undecimo*, *cap. de Monachis decimo*, *quaſt.*2. idcircò illud privilegium cenſetur revocatum, ſi quidem ſi non poſſunt amplius erigere Monaſteria ſine licentia Epiſcopi, ut etiam noviſſimè mandavit Urbanus VIII. ſua conſtitut. incipit *Romanus Pontifex*, quam cum alis refert Tamburinus *tomo tertio*, *diſput.* 5. *quaſt.prima*, & non inveniantur illa ſine Eccleſiis, à fortiori cenſetur prohibita ſine authoritate Epiſcopi fundatio Eccleſiæ Monaſterii, quia non minorem, imò majorem habent ſubjectionem Eccleſiæ Epiſcopo, quam Monaſteria, propter illam ſolemnem benedictionem, & impoſitionem primi lapidis; præterquam quod ſitus, ſuper quem fundanda eſt Eccleſia, ut plurimum non eſt exemptus, quare dictum privilegium non videtur amplius ſubſiſtere. Ita Bordonus.

10 Item *deciſ.* 125. me citato ſubdit, quòd licèt jure privilegii incipientis, Injunctum nobis, Sixti V. conceſſi Congregationi Sancti Benedicti Portugalliæ, * iſta mutatio fieri poteſt de ſolo conſenſu Capituli Generalis, ſine licentia Epiſcopi, privilegium refert Rodriguez *in ſuo Bullario*, *Bulla* 21. *Sixti V.* Miranda *tom.*1. *q.* 33. *art.*2. *concl.* 2. & alii cum Tamburin. *tom.*3. *diſp.* 5. *q.*4.

* Vs hac mutatione in R. ſeq

11. Dictum privilegium noſtris temporibus puto non habere locum. Primò, quando de novo fundatur Conventus obſtante Bulla Urbanni VIII. Secundò præcipuè, ſi fundetur Eccleſia, quæ ædificari non poteſt ſine auctoritate Epiſcopi; ut dixi in præcedenti. Tertiò, ſi Eccleſia ſit ſubiecta Epiſcopo, quia illam de eius manu recipere debent. In uno caſu non requirerem licentiam Epiſcopi, cum nimirum ſit permutatio Conventuum inter Regulares, ſive ejuſdem, ſive diverſi Ordinis, quia permutantes in nullo ſubſunt Epiſcopo. Huculque Bordonus, quæ omnia deſtruunt. Et licèt ego olim docuerim in tali caſu non requiri licentiam Epiſcopi, tamen non accedo contrariæ ſententiæ, quam docet Bordonus *ubi ſuprà*, & alii, nimirum in translatione requiri licentiam Epiſcopi ex præſcripto Tridentini, & dictarum Bullarum, in quibus ſit mentio de erectione novorum Conventuum, derogando omnibus privilegiis, quo nomine venit quæcumque erectio Conventuum, ſive fiat ſimpliciter, quia antea non extabat, ſive aliud de novo conſtruatur Monaſterium, relicto, aut retento veteri, verè enim dicitur de novo fundari, & erigi, cum antea non eſſet, ſed incipiat primò eſſe.

12. Pergit poſtea Pater Bruno *propoſit.*13. *per totam* probare, quod in conſtruendis Conventibus non obſervatur ſpatium cannarum antiquitus præſcriptum: obſervari tamen debet, cum Fratres Minores repugnent. Et probat hoc ex uſu qui talis eſt, ut diſtantia illius ſpatii 300. aut 140. cannarum in ædificandis domibus Regularibus, oppoſitionibus in contrarium non obſtantibus, nullatenus obſervetur, ut iam pridem advertit Sorbus *in Compend. verb. Ædificare*, qui notat etiam à Sede Apoſtolica iuxta illum uſum deciſum fuiſſe. Et huius ſententiæ eſt etiam Marcellinus à Sancto Benedicto eodem verbo, quorum ſententiæ ſtare neceſſe eſt ratione uſus, licèt revera probabilius ſit, imò certum, ſubſiſtere privilegium Minorum quoad ſpatum 300. cannarum; cum motu proprio, & ex certa ſcientia, poſt emanatum privilegium eiuſdem Societatis, privilegia Minorum fuerint per Sixtum V. & Clementem VIII. confirmata: necnon etiam per Paulum V. licèt non ex certa ſcientia, ſed æquivalenter, cum clauſulis revocatoriis omnium contrariorum, ut alibi oſtendimus: ac ex conſequenti ſubſiſtere hoc privilegium. Nec obſtant uſus, & Sedis Apoſtolicæ deciſiones prædictæ; nam uſus contrarius non tollit Regularium Privilegium, ut alibi diximus, nec etiam deciſiones Sedis Apoſtolicæ in cauſis particularibus, cum iuxta iuris Regulas, res inter alios acta, aliis nocere non debeat. Quocirca iudicando rem ex privilegiis, Regulares Societatis IESU ſi poſt confirmationes proximè dictas, non impetraverint dicti ſui privilegii confirmationem debitam, quæ ad meam notitiam minimè pervenit, non poſſunt ædificare ſuas domos, niſi cum illa diſtantia à Fratrum Minorum domibus. Quia antiquę conceſſiones fuerunt revocatæ per contrarias conceſſiones: nam Pius IV. ut habetur *in privileg. Societatis Ieſu pag.*77. *& in Compend. Privilegiorum eiuſdem*, *verb. Ædificia*, eiuſdem Societati conceſſit; Ut illius Prælati poſſint conſtruere ædificia intra 140. cannas à Conventibus aliorum Ordinum, etiam Mendicantium, non obſtantibus eorumdem privilegiis. Mandatur Patriarchis, Archiepiſcopis, & aliis in dignitate conſtitutis, ut per ſe, vel alium, ſeu alios, quoties pro parte alicuius illius Societatis fuerint requiſiti, privilegii huiuſmodi literas ſolemniter publicantes. faciant illius Societatis perſonas contentis in eiſdem gaudere: non permittentes eos ſuper his, aut eorum aliquem, per quorumvis Ordinum Religioſos, aut alias perſonas, etiamſi Pontificali, ſeu Regali auctorihtate fungantur, quovis quæſito colore, quomodolibet moleſtari: hæc Præfatus Pontifex. Quæ in authentis Inſtrumentis, ſicut, & cætera eiuſdem Societatis privilegia in Archivis Domus Profeſſæ Burdigale ſervantur. Et licèt hoc privilegium fuerit revocatum in Cauſa Domus Toletanæ per S. Pium V. fuit tamen in eademmet cauſa revalidatum à Gregorio XIII. ut refertur *in Compend. proximè citato*, *ver. Eodem*, §.1. Bulla quæ incipit, *Salvatoris Domini noſtri* JESU CHRISTI, cum clauſula derogatoria priviiegii Mendicantium per reſpectum ad dictam Societatem. Hucuſque Bruno.

13. Sed hæc ſententia quoad primam partem eſt contra praxim, & contra plures Deciſiones Sacræ Rotæ Romanæ, unde Peregrinus *in Compend. Privileg. Cleric. Regular. veb. Ædificare*, §. 1. ſic ait Nulli Religioſi, vel Eccleſiaſticæ perſonæ utriuſque ſexus poſſunt novas Eccleſias, & loca conſtruere vel alias de novo recipere, & habere iuxta loca, & Eccleſias Regularium Clericorum noſtræ Congregationis infra ſpatium centum quadraginta cannarum per ącrem menſurandarum, ubi alias commodè per terram menſurari non poſſunt. Et §. 2. ait: Poſſunt noſtri novas Eccleſias, & loca conſtruere, & de novo recipere, & habere, & acceptas, & conſtructas retinere, quamvis ſint vicina Monaſteriis, vel Eccleſiis aliorum Ordinum, etiam Mendicantium, intra ſpatium centum quadraginta cannarum.

14. Et adverſus Patrem Brunum ſufficiat hic adducere tantùm Deciſionem unam noviſſimam Sacrę Rotę in Cauſa Ianuenſi Privilegiorum die 28. Junii 1649. coram nunc Eminentiſſimo Domino meo Corrado, quæ ſic incipit, & ait. Commiſſa mihi cauſa appellationis interpoſitæ ad Sanctiſſimum Dominum Noſtrum pro parte RR. PP. Congregationis Sancti Philippi Nerii Civitatis Ianuenſ. à Sententia Rotali, qua fuit declaratum illis non licuiſſe, neque licere Eccleſiam, Domum, ſeu Conventum ædificare, vel recipere, neque habitare; aut reſidere in Eccleſia Sancti Paucrati, vel alio loco infra ſpatium centum quadraginta cannarum ab Eccleſia Sancti Siri, ſeu Conventu RR.PP. Theatinorum diſtanti iuxta Summorum Pontificum Conſtitutiones. Hodie dubitavi: An illa ſit confirmanda? Domini re denuò exactè diſcuſſa, reſponderunt affirmativè.

15. Quod poſteà probat ex multis privilegiis, & rationibus, & poſteà ſubditi. Certum eſt, quod objectum ex facto tollitur quoad PP. Theatinos, nam hi quoties caſus evenit, huiuſmodi privilegio tam in judicio, quàm extra uſi fuerunt, & ſpecialiter in ipſa Civitate Januæ cum Reverendiſſimis Patribus Ieſuitis, ut apparet *ex deciſ.*676. *num.*11. *verſ. quia tamen part.*1. *& dicta deciſ.* 87. *par.* 4. *recent.* ac iterum cum eiſdem in Civitate Meſſanæ anno 1642. ut patet ex litteris Sacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium, & cum RR. PP. Præmonſtratenſibus hic in Urbe. Ac demum cum Præsbyteris ſęcularibus Sancti Caroli Borromei in Civitate Neapolis, ut apparet ex decreto eiuſdem Sacræ Congregationis ſub die 16. Februarii 1643. Huc uſque Sacra Rota. Ex quibus apparet contra Brunum; non eſſe verum quod hodie in conſtituendis Conventibus non obſervatur ſpatium cannarum antiquitus pręſcriptum, & quod peius, ait ita fuiſſe deciſum à Sede Apoſtolica, quod falſum eſſe patet ex Deciſionibus Rotæ, & Declarationibus Sacræ Congregationis, ut viſum eſt ſuprà.

16. Nota hic obiter, Peregrinum *ubi ſuprà*, *in Scholio*, docere, Privilegio Pii IV. conceſſo Societati die 13. Aprilis 1561. poſſe nos Clericos Regulares uti contra alios ordines,

dicta tamen Societas Jeſu, & alii Ordines uti non poſſunt contra nos: quia fundantur in negatione præjudicii; Nobis autem qui neque ex redditibus, neque mendicando vivimus, ſed ex ſpontè oblatis, & maximè à vicinis, fit præjudicium, & propterea nos non comprehendit, comprehendit tamen Mendicantes, quia poſſunt à longè ultra viciniam mendicare. Nec obeſt nobis dictio taxativa, *tantum*, quæ eſt in hoc privilegio Gregorii XIII. quia illa non obſtante, poſſumus gaudere eorum privilegiis, etiam cum clauſula communicationis prohibitiva, per privilegium Gregorii XIV. Congregationis Sancti Bernardi Hiſpan conceſſum, & nobis communicatum. Ita Peregrinus.

R E S O L. XXI.

An Regulares poſſint mutare conventus de loco v.g non ſano, vel incommodo ad alium ſaniorem, vel commodiorem ſine licentia Epiſcopi? Ex p.3.tr.2.Reſ.136.

(Sup. hoc in Repertorio c. 1. dem decis. Sed lege eam per totam.)

§. 1. QUòd ad iſtam mutationem requiratur nova licentia Epiſcopi, docet Emman. Rodriq. *in q.Reg.tom.1.qu.23.art.7.*& Portel. *in dubiis Regul.verb.Monaſterium, n.5.*

2 Verùm notandum eſt, quòd Sixtus V. conceſſit Generali ſancti Benedicti, quod in Capitulo Generali de conſenſu capituli poſſit mutare Conventus de locis incommodis ad locos commodiores non petita licentia Epiſcopi, cum cæteris ibi contentis, & id ipſum conceſſit Sixtus IV. Minoribus. Nec privilegiis derogatur per Concilium Trid nam loquitur tantùm de nova erectione, & ædificatione domorum, non autem de mutatione. Et hæc omnia docent Miranda *in manual. Prælat. tom.1.q.33.art.2.* Portel. *ubi ſuprà, n.7.& in addit.eod.verb.n.3.* & noviſſimè poſt illos Hieron. Rodr. *in compen.q. Reg.reſ.55.n.4.*

R E S O L. XXII.

An Regulares poſſint exhumare cadavera, & in alio loco ejuſdem Eccleſiæ transferre, ſine licentia Epiſcopi?
Et an hoc intelligatur de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, & de translatis de una ad aliam Eccleſiam, & ſecus quando ſunt depoſita, ſeu ad tempus ſervata in una, ut poſtea transferantur de uno loco ad alium ejuſdem Eccleſiæ, vel ſi corpus defuncti fuit Regularibus datum, ut illud ponerent ipſi, ubicumque voluerint? Ex p.3.tr.2.Reſ.120.

§. 1. NOtandum eſt, quòd corpora defunctorum non poſſunt exhumari, & transferri de loco in locum ſine Epiſcopi licentia, ut definitur *in c. corpora ſanctorum, de conſecrat.dict.1.l.ſi necdum, l.nemo humanum, Cod. de relig. & ſumption.funer.* quod certè intelligitur, ut rectè obſervat Hieronymus Rodriq. *in compen.qq.Reg.reſ.127.nu.25.* de corporibus perpetuæ ſepulturæ traditis, & de translatis de una ad aliam Eccleſiam, ſecus quando ſunt depoſita, ſeu ad tempus ſervata in una, ut poſteà transſerantur de uno loco ad alium ejuſdem Eccleſiæ, & ita etiam docet Villalobos *in ſum.tom.2.tr.31.difficult.6.num.4.* ubi ſic ait. (Es licito transladar los cuerpos de los fuutos, que eſtan depoſitados de una Igleſia otra, o de un lugar a otro, en la miſma Igleſia; mas no lo es quando eſtan perfettamente ſepultados, eſto es, que no eſtan depoſitados ſin licentia del Obiſpo.) Ita ille, ubi, etiam notat *n.5.* (que Leon X. concedio que los Prelados de la orden de los frayles menores de obſervancia, pueden deſenterrar de ſus Igleſias y Capillas los cuerpos de los defunctos, y transladar los à otras ſepulturas de las miſmas Igleſias, con conſentimiento de los que fueren intereſſados, gozan deſte privilegio las demas ordenes, que gozan de nueſtros privilegios.) Sed hoc privilegium intelligo de corporibus poſitis in aliqua Capella particulari, & propria ſæcularium, vel in alio aliquo loco electo pro corpore defuncti à conſanguineis, vel amicis, ſecus autem ſi corpus defuncti fuit Regularibus datum, ut illud ponerent ipſi ubicumque voluerint, nam in iſto caſu ſine ulla licentia, neque Epiſcopi, neque conſanguinei poſſunt exhumare, & ad alium locum ejuſdem Eccleſiæ transferre. Et his patet reſponſio ad dubitationem poſitam.

R E S O L. XXIII.

An Abbates poſſint conſecrare Calices, Altaria, Campanas, & benedicere lapides, Pixides, & alia vaſa Eccleſiaſtica, non ſolùm ad uſum ſuarum Eccleſiarum, ſed etiam alienarum?
Et notatur, quod privilegio conceſſo Abbatibus quoad ſupradicta, non poſſunt perfrui aliæ Religiones, privilegium etiam habentes communicationis. Ex p.3.tr.2.Reſ.15.

§. 1. NEgativè reſpondent Suarez *de Relig.tom.4. lib.2.c.30. num.8.* Marianus Antonius Maceratenſis *lib.2.reſol. 112.caſ.3.* Aloyſius Ricciuſ *in praxi, tom.1.reſ.461.nu.2.* Piaſecius *in praxi, p.1. cap.2.art. 4.n.14.*

2 Sed hæc opinio vera eſt, ſtando in jure communi, ut patet *ex capit. Abbates, juncta gloſſ. in verb.tonſuram, de privileg. in 6.* Verùm ex conſuetudine fundata in privilegio Innocentii VIII. contrariam ſententiam docent Barboſa *de poteſt.Epiſc.p.2. alleg.26.n.36.* Miranda *in man.Præl.t.2.q.40.art.4.* Portel. *in dubiis Regul.ver.Abbas, n.3.* Rodr. *in ſum.tom.3.c.19.n.2.* & noviſſimè Aſcanius Tambur. *de jure Abb.tom.1.diſp.23.q.13.* qui adducit verba privilegii dicti Innocentii Papæ, & ideò ſic aſſerit: Abbatibus non eſt interdictum campanas ad uſum alterius loci conſecrare, ut docet communis praxis, & conſuetudo. Videmus enim actu Abbates habentes uſum Pontificalium conſecrare campanas undecumque ad eos ad hunc effectum delatas. Et idem dicendum puto de Altaribus portatilibus, de corporalibus, & veſtibus, &c. Ita Tamburinus Vide etiam Riccium, virum quidem doctum, ſed in hoc ſibi contrarium *in collect.p.4.col.955.* qui malè citat pro hac ſententia Maceratenſ.

3 Quoad conſecrationes campanarum etiam idem dicendum eſt ex privilegiis Urbani II. & Pauli III. quæ referuntur à Tamburino *ubi ſuprà q.12.*& à Renato Cophino *in Monaſt.lib.1. tit.2.num.18.* Ex quibus omnibus privilegiis ſententiam in favorem Abbatum tenuit Sacra Cardinalium Congregatio, ut teſtatur noſter Pater Naldus *in ſumm.ver.Abbas, n.4.* ubi ſic aſſerit: Abbas benedictus mitræ, & baculi paſtoralis uſum habens, ex Sacræ Congregationis declaratione non poteſt ſe ingerere in illis benedictionibus, in quibus unctio requiritur. Dubitatum verò fuit, an hujuſmodi declaratio, ſeu prohibitio, ſit intelligenda de omnibus Abbatibus etiam Regularibus, & qui gaudent privilegiis ampliſſimis, pro benedictionibus altarium, calicum, & hujuſmodi, & eadem Sacra Congregatio, inſtante Procuratore Generali Congregationis Caſſinenſis, & exhibente ſummarium privilegiorum, & gratiarum ejuſdem, declaravit in hæc verba, videlicet Deciſionem, aliàs à ſe editam, ut Abbates utcumque benedicti, benedicere non poſſint, ea, in quibus unctio requiritur, non obſtare quominus iidem prædictæ benedictionis munus quoad ea in quibus unctio requiritur, impendere queant, ſi ſpecialibus Sedis Apoſtolicæ privilegiis, quibus Concilium Trid. nequaquam derogat, muniti fuerint. Datum Romæ die 10. Novembr. 1614. Hæc omnia Naldus.

4 Notandum tamen eſt cum Miranda *ubi ſuprà* quod ſupradicto privilegio non perfruuntur, nec perfrui poſſunt aliæ Religiones, privilegium etiam habentes communicationis. Nam prædicti Abbates ſunt benedicti, & in ſuis domibus, & Monaſteriis habent juriſdictionem, quaſi Epiſcopalem, & ſecundùm jus, ac privilegia multa ſibi conceduntur, quæ non conveniunt, nec conceduntur Prælatis aliarum Religionum, quod eſt multum notandum, ac memoriæ commendandum; nam in his, & ſimilibus non fit communicatio, cum non militet eadem ratio.

R E S O L. XXIV.

An Prælati noſtræ Religi nit, & aliarum poſſint benedicere paramenta, non ſolum noſtrarum Eccleſiarum, ſed etiam exterarum? Ex p.3.tr.2.Reſ.40.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docent Peirinus *de Relig. to. 1.conſt.1.Julii II.§.19.n.44.* Rodr. *in qq. Regul. tom. 1. q.16.art.2.* Miranda *in man.Prælat.tom.1.q.40.art.1.*& in noſtris privilegiis *p.1.tit.Benedicere §.2.* ſic habetur. Præpoſiti noſtræ Congregtaicnis, & eorum abſentia quilibet habens principale regimen cujuſcumque noſtræ domus, & Eccleſiæ, poſſunt ſolemni benedictione benedicere paramenta, corporalia, ornamenta, & alia quæcumque ad divinum cultum pertinentia, undecumque eis delata etiam ad uſum noſtrarum Eccleſiarum non pertinentia. Innocentius VIII. S. Juſtinæ de Padua, ut habetur in compendio Societ. Jeſu, *tit.de benedicere §.1.*& in compendio Minorum *eodem titulo*, & notat Cabucin. *in ſuis Adnotat.tit.benedicere Eccleſiaſtica.*

2 Sed his non obſtantibus, Bartholomæus Gavantus *in comment.rubr.Miſſal.tom.1.p.4.tit.19.nu.21.* adducit Decretum Rituum Congreg. *die 24. Auguſti* 1609. quo cavetur, Prælatos Regulares non poſſe benedicere paramenta Eccleſiarum ſibi non ſubjectarum, ſed aliqui aſſerunt de hac reſponſione non conſtare authenticè, & Tamburinus Romæ editus *de jure Abbat. tom.1.diſp.22.q.2.n.2.* putat ſupradictum Decretum Congregationis procedere ſecluſa conſuetudine, & uſu dictorum privilegiorum.

3 Verùm, iterum Gavantus *ubi ſuprà*, in nova editione *n. 22.* aſſerit ſacram Congregationem *die 18. Auguſti* 1629. abrogaſſe dictam conſuetudinem.

R E S O L. XXV.

An ſaltem Generalis poſſit præcipere ſubdito, ut Epiſcopatum acceptet? Ex p.6.tr.8.& Miſc.3.Reſ.33.

§. 1. PRo parte affirmativa faciunt quædam verba Sancti Magiſtri *in 2. 2. quæſt. 85. artic.2.ad 3.* ubi ait, votum omnis-

emittentem teneri obedire Superiori Prælato obliganti ad acceptandum Epiſcopatum. Item docet Richardus *quodl.3.q.21.* D.Antonin. *p.3. tit.20.c. 2.* §.6. Angelus *verb. Electio, nu.* 30. & *ibi* Armilla *n.37.* Sylveſter *q.19.* & alii. Deinde confirmatur, Prælatus Religionis poteſt obligare ſubditum ad acceptandum beneficium habens adiunctam curam animarum. Ergo & Epiſcopatum; videtur enim æqualis ratio.

2. Sed his, non obſtantibus, ego prorſus negativam ſententiam tenendam eſſe puto. Ratio eſt, quia Religioſus tenetur obedire Prælato in iis, quę ſunt ſecundùm Regulam. At fieri Epiſcopum non eſt ſecundum regulam, nec ad regularem vitam pertinet, immò ab illa eximit, & prorſus contra rationem eſt, poſſe Prælatum id ſubdito præcipere, per quod ille ab eius obedientia eximitur.

3. Tum quia poteſtas, quam habet Prælatus Religionis ordinatur per ſe ad commune bonum Religionis, aut bonum particulare ſubditi, nec ex vi officii habet communi Eccleſiæ neceſſitati providere. Sed Epiſcopatus non ordinatur ex ſe ad bonum Religionis aut ſubditi, ſed ad commune bonum Eccleſiæ, ergo.

4. Tum etiam quia Pręlatus ſecundum D. Bernardum in libro de præcepto, non poteſt augere votum ſubditi ſui, at in promotione ad Epiſcopatum valdè augetur votum Religoſorum, cùm aſcendat ad dignitatem altioris perfectionis, & extra ordinem Religioſus invitus trahatur. Igitur dicendum eſt non poſſe Generalem alicujus Religionis pręcipere alicui Relgioſo ſubdito, ut acceptet Epiſcopatum; quia nec iſta eſt materia voti obedientiæ; ut probatum eſt, nec iuriſdictio Generalis ad hoc extenditur, quia non eſt proportionata materia obedientię, & vitę regulari: unde ſolùm Generali demandata eſt cura ſuę Religionis, non autem univerſalis Eccleſiæ, ad quem ſpectat Epiſcoporum proviſio. Et ita noſtram ſententiam docet ex Dominicanorum familia Pater Lud. Lopez *in inſtruct. Sacerdot.p.1.c.56.* E ſocietate P. Suarez *de Relig.tom.3. lib.10.c.10.n.22,* & Pater Sanchez *in ſumma.t.2.lib.6.c.2. n.49.* Caſtrus Palaus *t.3. tr.16, diſp.4.p.5.n.1.* quibus adde etiam Fauſtum *in Theſauro Religioſorum, lib.6.q.95.* vide etiam Layman *lib.4. tr.5.c.9. n.10.*

5. Nec obſtant in contrarium adducta, nam ex rationibus allatis dicendum eſt nomine Prælati D Thomam intelligere Pontificem, ut optimè notat Fauſtus, & Sanch. *locis citatis*, ex Soto *de juſt. lib.10. q.2. art.2.* Ad confirmationem reſpondeo negando paritatem rationis, nam per Epiſcopatum ita mutat Religioſus ſtatum, ut ſubtrahatur ab obedientia Prælatorum Religionis, & quodammodo deſinat eſſe membrum illius corporis, argumento *c.18. q.1.* per inferiora autem beneficia non fit tanta mutatio; ſed poteſt Religioſus manere ſub obedientia ſui Prælati, quamvis beneficium habeat. Eſt autem difficile intellectu, quod Prælatus poſſit præcipere ſubdito aliquid, per quod ſubtrahatur à ſua obedientia; facilè autem, quòd præcipiat miniſterium ſub obedientia ſua exercendum. Deinde in ſtatu Epiſcopali multò magis eſt periculi, quàm in inferiori, non ſolùm maioris obligationis, ſed etiam propter maiorem libertatem, honorem, potentiam, & rerum abundantiam; in quibus omnibus magis diſtare videtur ab humili Religioſorum ſtatu. Rurſus Religioſus ſemel factus Epiſcopus, non poteſt per voluntatem Superioris, Epiſcopatu privari ut per ſe conſtat, poteſt autem privari beneficio inferiori, etiam ſine ſpeciali cauſa. Cæteras autem rationes videbis apud Suarez, *ubi ſuprà*, unde ſine fundamento aliqui his diebus circa præſens dubium loquuti ſunt.

RESOL. XXVI.

An Religioſus factus Epiſcopus ſit liber ad obſervatione Votorum? Ex p.3. tr.2. Reſ.61.

Sup. hoc in R. ſeq. & in aliis ... primo not. ... parte.

§. 1. Communiter negativè reſpondent, ſic D. Thom. *in 2.2.q.185. art.8. & q.88. art.11. ad* D. Bonaventura *in 4. diſt.38.* Sotus *lib.10. q.5. artic.7.* Sylveſter *ver.Religio 7.nu.11.* Rodriquez *tom.2.q.58. art.3.* Sylvius *in 2.2.q.185. artic.8. concl.1.* Valerus *in diff. utr. fori, ver. Regularis, diff.5.* Toletus *lib.5. c.4. n.24.* & alii, quibus ego libenter adhæreo *ex c. de Monachis*, 16.q.1.

2. Non deſinam tamen hic adnotare contrariam ſententiam probabilem à multis exiſtimari, & ita illam vocat Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.35. diffic.40.num.6.* ubi ſic ait. (Algunos tienen que el Papa diſpenſa con los Obiſpos Religioſos en los votos, aſſi lo tiene Bobadilla, que fue Padre muy docto de nueſtra Orden, el fundamento deſta ſentencia es ut texto en el *c. ſtatuum*, *q.1.* que dize,) Statutum eſt, & rationabiliter ſecundùm Sanctos Patres à Synodo confirmatum, ut Monachus, quem Canonica electio à jugo Regulę Monaſticæ profeſſionis abſolvit, & ſacra Ordinatio de Monacho, Epiſcopum fecit, veluti legitimus hæres paternam ſibi hæreditatem poſteà iure vendicandi poteſtatem habeat, (y ha ſe aqui de ponderar la palabra *abſolvit*, y la palabra *legitimus hæres*, y la palabra, *ſibi*, y aun la palabra *de Monacho Epiſcopum fecit;* que parece, que diga, que dexa de ſer Frayle. Eſta ſentencia es probable, y ſi alguno le contentara mas eſta, que otra opinion, podra reſponder al *c. de Monachis*, que ſe entiende de decencia, y no obligacion. Y à la razon de conguencia de S. Thomas, puedeſe reſponder, que como el Religioſo, que ſe paſſa de Orden menos eſtrecha, à la que es mas, no queda obligado à las coſas de perfecion de las que dexo, que baſta cargarſe de las nuevas, aſſi es à qui. Y como el Religioſo, à quien hazen Papa, no eſta obligado à las coſas de la Religion, aſſi el Obiſpo.) Ita Villalobos, & ante illum abſolutè docuit hanc ſententiam Medina *de ſac. homin.contin.lib.5. c.26. & 27.* cum Angles *in 4. q. de voto, dub.6. concl. 1.* & conſequenter Ovandus *in 4. diſt.38. propoſ.17.*

RESOL. XXVII.

An Religioſus factus Epiſcopus efficiatur Dominus redditunm Eccleſiaſticorum, & abſolvatur à voto paupertatis?

Et an prædictus Epiſcopus poſſit liberè teſtari de bonis patrimonialibus, & ex induſtria acquiſitis?

Et an dictus Religioſus Epiſcopus teneatur ſaltem ſub veniali ad obſervantias regulares, quæ Pontificio muneri non obſtant.

Et infertur Religioſum Epiſcopum, ſi edat carnes feria 6. in qua Natalis Domini incidit contra id, quod præcipitur in ſua regula, non peccare etiamſi Epiſcopus eſſet ex Fratribus Minimis.

Etiamque non teneri Officium divinum iuxta ſuæ Regulæ ritum ſolvere.

Et ſi Religioſum Epiſcopus omittat habitum ſuæ Religionis, & aſſumat exteriorem Epiſcopalem, tunc non incurrit excommunicationem latam contra dimittentes habitum ſuæ Religionis. Ex p. 3. tr.2. Reſ.50.

§. 1. Hic caſus frequenter accidit, & licèt negativam ſententiam teneant 42. DD. quos citat & ſequitur Sanchez *in ſumm.to.2.lib.6. c.6. n.8.* quibus ego addo Tannerum *in 2.2. D.Thom.diſp.5. q.4. dub. 6. n.* 131. Sanctarellum *tr.de Apoſtaſia c.6. dub. 3.n.20.* Cenedo *de paupertate relig.dub.43.* & Barboſam *in collect.to.4.p.2. cauſa 18. q.1.n.13.* Barthol. à S. Fauſto *in Theſ.Relig. lib.6. q.190.* quia vota à talibus Epiſcopis in Religione emiſſa non laxantur, nec limitantur, niſi quatenus obſtant muneri Epiſcopali, tanquam majori bono; ſed muneri Epiſcopali non obſtat paupertatis votum, & abdicatio dominii, dummodo tales Epiſcopi habeant liberam adminiſtrationem omnium bonorum Eccleſiaſticorum, ut ea in quoslibet uſus decentes expendant, ergo, &c.

2. Attamen, his non obſtantibus, contrariam ſententiam puto eſſe probabilem, quam ex Dominicanorum familia docet Sotus *de juſt. lib.7.q.4.art.2. ad ult.* & ex Soc. JESU Vaſq. *in p. 2. q.96. art.4. diſp. 165.c.8. n.91. in fin. & n.104.* Palacius, Medina, Angles, & alii. Et ſi hæc opinio non eſſet probabilis & negativa eſſet tenenda, ſequeretur quod aliàs deberent Epiſcopi ſupervacaneè conſumpta reſtituere, atque ab ipſis ſic accipientes etiam reſtituere tenerentur. Dicendum eſt igitur Religioſum ad Epiſcopatum aſſumptum eximi à paupertatis voto, efficique verum dominum reddituum Eccleſiaſticorum, inſtar Epiſcoporum ſæcularium, ex quorum numero eſt, quia eodem prorſus modo adjudicatur ſua portio Epiſcopo ſæculari, ac regulari, cum libertate transferendi in alium dominii adminiſtrationem. Ex his patet poſſe liberè ſupradictos Epiſcopos teſtari de bonis patrimonialibus & ex induſtria acquiſitis. Vide Villalobos *in ſumm.t.2. tr.35.dub.40.n.6.*

3. Sed quæret aliquis, an dictus Religioſus Epiſcopus teneatur ſaltem ſub culpa veniali ad obſervantias Regulares, quę Pontificio muneri non obſtant, imò valdè conferunt, utpotè quæ juvant ad promovendam, & cuſtodiendam perfectionem, quam epiſcopalis ſtatus profitetur, ut ſunt oratio, abſtinentia moderata, &c. Reſpondeo negativè, & ita docent Sanctarellus *ubi ſuprà, num.17.* Leſſius *lib.2. c.40. dub. 14.n.113.* Sanchez *loco citat.n.19.* Villalobos *nu.17.* & alii penes ipſos; ſolùm igitur dicendum eſt debere illas obſervare ex quadam honeſtate, & debito morali.

4. Hinc infertur primò contra Cajetanum *2.2.q. 185. art.8. dub.1. in fine*, Religioſum epiſcopum, ſi edat carnes feria 6. in quam Natalis Domini incidit, contra id, quod præcipitur in ſua regula, non peccare. Ita docent Barboſa *ubi ſuprà nu.5.* Sanctarellus *num.20.* Sanchez *nu.20.* Cenedo *nu.20* qui benè aſſerit, hoc etiam verum eſſe, ſi epiſcopus eſſet ex Fratribus Minimis. Secundò infertur ſupradictum epiſcopum Religioſum non teneri divinum officium juxta ſuæ Religionis ritum perſolvere. Ita Fauſtus *in Theſ.Relig. lib.6. q.193. num.3. in fine*, & alii Et tandem contra Doctores, quos rectè impugnat Sanchez *num.3.* Cenedo *num.* 18. Si Religioſus promotus ad epiſcopatum omittat habitum ſuæ Religionis, & aſſumat exteriorem epiſcopalem tunicam, non incurrit in excommunicationem latam adverſus Religioſos dimittentes habitum Religionis. Et ita etiam hanc ſententiam docet Sanctarellus *ubi ſuprà tr. de Apoſtaſ.c.1. dub.unic. nu.15.* Villalobos *in ſumm. ubi ſuprà tom.2. tr.35. dub.4.nu.19.* Barboſa *in collect.tom.3. lib.3. tit.24.c.1.n.4.* & alii. Sed circa præſentes quæſtiones præter Doctores citatos, lege Sylvium *in 2.2. q.185.art.8. concluſ. 1.2. & 3.* & Ledeſmam, *in Addit.ad ſum.tr.32.c.1. concl.25. & ſeq. fol.mihi* 73.

Su hoc lege R. ſeq & eius primo not.

RE-

R E S O L. XXVIII.

An Epiſcopus ex Religione Minimorum aſſumptus teneatur ad votum vitæ Quadrageſimalis. Ex p.5. tr.13. & Miſc.2. Reſ.39.

Sup hoc ex doctrina Reſ. ſeq. & in Reſ. præcedenti §. ult. ad lin. 6. cur ſim. & in to 6 tr.7. Reſ 9 & 1. ante medium, verſ. Nulla dignitas, & in tom. 9 tr.7. lege doctrinam Reſ. 85. & quia is non plenè ſup. hoc, lege tamē infra doctrinā Reſ.103.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docent Laurent. de Peyrinis *in privileg. Minim. tom.3. c.14. n.3.* ubi hoc probat ex auctoritate trium Summorum Pontificum. Primus fuit Paulus V. qui Duci de Alburquerque, eo tempore Legato Romæ pro Rege Hiſpaniarum, petenti diſpenſationem ſuper hoc voto pro R. P. F. Gondiſalvo de Angulo Ordinis noſtri Epiſcopo Valenzolæ in Indiis, reſpondit: Ego ſemper fui hujus Religionis devotiſſimus, & abſtinui à Fratribus dictæ Religionis in Epiſcopos promovendis, ne cogerer cum eis ſuper voto vitæ quadrageſimalis diſpenſare, & ſic diſpenſare recuſavit. Ita teſtatus eſt P. Trimarchi dicti Ordinis audiviſſe ab ipſomet Duce Alburquerque, cùm eſſet Prorex Siciliæ *anno* 1628. Secundus fuit Gregor. XV. qui noluit diſpenſare, quamvis multum rogatus ſuper duo vota cum R. P. Fr. Franciſco à Mayda Ordinis noſtri Generali, & Epiſcopo Lavellenſi, qui etiam Epiſcopus ejuſdem opinionis erat, retulit enim ipſemet mihi Romæ, quòd cùm quadam die fuiſſet invitatus à quibuſdam Prælatis ad prandium, paraverunt illi cibos Paſchales, dicentes: Jam domine Epiſcope potes nobiſcum cibos Paſchales comedere. Qui reſpondit: Non equidem, nam teneor obſervare dictum votum, ſicut antequam eſſem Epiſcopus & erat hic Epiſcopus vir doctiſſimus, & eloquentiſſimus Concionator: Tertius Pontifex Urbanus VIII. qui in examine, quod fiebat coram ipſo R. P. F. Franciſco Caſtellano Epiſcopo Caprulienſi Ordinis noſtri, petiit ab eo, an teneretur ad votum vitæ quadrageſimalis? & cùm ipſe Caſtellanus reſpondiſſet, non teneri, reſpondit Papa. Erraſti, teneris enim, quin ex hoc ſolùm arceretur à dicto Epiſcopatu conſequendo, nec voluit cum eo ſuper dicto voto diſpenſare.

2 Secundò probatur eadem concluſio, quia Minimi vovent obſervare vitam quadrageſimalem toto tempore vitæ ſuæ, ut patet ex eorum profeſſione *in Correctorio n.18.* Nec valet dicere quòd illud, *toto tempore vitæ ſuæ*, intelligitur, quamdiù in Religione permanſerint, nam eſt implicantia in terminis, quòd quis profitendo intelligat perſeveranter vivere ſub voto quadrageſimalis vitæ, & id expreſsè dicat, & quòd deinde intelligat vitam quadrageſimalem obſervare quamdiù tantùm in Religione ſteterit, ſi enim vult perſeveranter vivere toto tempore vitæ ſuæ in Religione, quomodo poteſt intelligi quòd nolit ſe obligare ad ſervandum votum vitæ quadrageſimalis, niſi quatenus in Religione ſteterit? Hæc omnia Peyrinus, qui tamen pro negativa ſententia me * citat, ſed immeritò amiciſſimus vir aſſeruit, eſſe parum conſideratè prolatam.

* Citat lin. 6. §. ult. præcedentis Reſ.

3 Nam licèt affirmativa ſententia circa præſentem quæſtionem ſit ſatis probabilis, negativam tamen non minus probabilem eſſe exiſtimo, quam noviſſimè tuetur doctus Joannes Henriq. *in Compend. caſuum moral. cap.6. num. 17.* ubi ſic ait. (Et Religioſo expulſo de la Orden de los Minimos ſiendo la expulſion perpetua, vel Obiſpo de la miſma Religion, no eſtan obligados à guardar el voto de la vida quareſma por la mudanca de la materia in qua.) Sic ille. Ad auctoritatem verò Summorum Pontificum, quam affert Peyrinus, reſpondeo primò de illis reſponſionibus non conſtare authenticè, vel dicendum eſt dictos Pontifices ita reſpondiſſe adhærendo opinioni affirmativæ, quam nos, ut diximus, probabilem etiam eſſe exiſtimamus, ſed non exinde ſequitur negativam ſententiam carere probabilitate.

R E S O L. XXIX.

An vota, quæ in quibuſdam Religionibus annectuntur tribus votis ſubſtantialibus, obligent Epiſcopos ab iſtis Religionibus aſſumptos? Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. Reſ.71. alias 70.

Sup hoc lege doctrinā Reſ. præcedentis, & aliarum Reſ. & §§ ejus primo annotat.

§. 1. SUppono in aliquibus Religionibus adeſſe talia vota; & ſic in Religione Beatę Marię de Mercede adeſt votum incumbendi Redemptioni Captivorum: apud Minimos Divi Franciſci de Paula, votum vitæ Quadrageſimalis: In Religione Societatis JESU, votum quartum ſolemne obediendi Summo Pontifici in Miſſionibus peragendis. Deinde emittuntur alia quinque vota ſimplicia. Primum eſt de non relaxanda paupertate, nec admittenda ejus relaxatione. Secundum eſt de non procuranda dignitate aliqua directè, vel indirectè in Societate. Tertium de non procuranda, vel acceptanda Prælatione, vel Dignitate extra Societatem, niſi obedientia intercedat. Quartum de denunciandis ambientibus ſupradictas Dignitates. Quintum eſt de audiendo Præpoſito Generali à conſtituto in ſtatu Prælationis ejuſque conſilia ſequendo, ſi meliora viſa fuerint.

2 Difficultas eſt, an iſta vota obligent Epiſcopos ab iſtis Religionibus aſſumptos? Et affirmativè reſpondent aliqui; quia dicta vota ſunt acceſſoria ſtatui Religioſo, & tribus votis ſubſtantialibus. Ergo manentibus iſtis, manent & illa. Deinde dicta vota non pugnant cum ſtatu Epiſcopali, immò plurimum illum adjuvant. Ergo, & cùm votum ſit obligatio perſonalis, ſequitur perſonam in quocumque ſtatu. Hæc ſententia eſt ſatis probabilis, & conſulenda; ſed exiſtimo contrarium ſua probabilitate non carere. Dico igitur omnia vota ſupradicta, durante Epiſcopatu, ſuſpendi; ſecluſo tamen voto Patrum Societatis de audiendo Præpoſito Generali, ſi aliqui ex ipſis ad Prælationes aſcendant, ejuſque conſilia ſequendo, ſi meliora viſa fuerint.

3 Prima pars probatur, quia ſupradicta vota emittuntur ad conſervationem, & augmentum ſtatus Religioſi, & Communitatis, & obſervantiæ, & ad profectum Religioſorum, & ædificationem ſæcularium. Ergo Regularis ad Epiſcopatum aſſumptus non tenetur talia vota obſervare. Probo conſequentiam, quia eſt exemptus jugo Monaſticæ Profeſſionis, & ab obſervatione Regulæ. Cæteras rationes videbis apud Caſtrum Palaum, *tom.3. tract.16. diſput.4. punct.24. num.5. & ſequent.* ubi in particulari de omnibus ſupradictis votis id probat, quod etiam docet noviſſimè Machadus *tom.2. lib.4. part.6. tractat.17. docum.2. numer.5.* Secunda verò pars concluſionis, nempè votum Patrum Societatis de audiendo Præpoſito Generali, &c. perdurare in ſtatu Epiſcopali, Probatur, quia tale votum pro tali ſtatu emittitur. Ergo ſi in aſſumptione ad Epiſcopatum non obligaret, ad nihil deſerviret, & irriſorium eſſet. Et ita hanc ſententiam tenet Palaus, ubi ſupra, *num.4. & 8.* & Sanchez in Summa *tom.2. lib.6. capit.6. num.15.* cum Vaſquez, & Suarez penes ipſos; quibus noviſſimè adde Amicum *in Curſ. Theolog. tom.4. diſputat.32. ſect.7. num.101.* & Lezanam in Summa *qq. Regul. part.2. cap.4. num.15.* Nec aliter, quidquid alii dicant. Ego ſenſi *in part.2. tract.2.* * *reſol.65.* quod patet, quia, quando Auctores aſſerunt aliquod enunciatum, & illud non explicant, vel limitant, aut diſtinguunt, ſed citant tantum ad illius confirmationem authoritatem alicujus Doctoris illud enunciatum eſt intelligendum ſecundum mentem, explicationem, limitationes, & diſtinctiones Doctoris ab ipſo citati; & hoc eſt ita clarum, ut non indigeat probatione. Unde dixit Bartolus *in leg. non ſolùm §. liberationis, num.7. ff. delib. & leg.* Cardinalis Albanus *in Lucubrat. ſuper Bartolum, ibidem num.3.* dictum Doctoris intelligendum eſſe ſecundum legem, quam adducit; quòd etiam obſervat Antonius de Souſa in Luſitania liberata, *lib.1. cap.6. num.22.* Acacius EnKelius *de Privileg. Jur. Civilis lib.2. c.2. n.24.* Valenzuela *tom.2. conſil.187. n.106.* Guttierez *Pract. qq. lib.1. quæſt.2. n.22.* Ioſeph Vela *diſſer.24. n.66.* Franciſcus Anſaldus, *conſil.36. num.42.91. & 347. & conſ.36. num.3. & 4.* Gratianus *in Diſceptat. tom.2. cap.215. numer.31.* Bertrandus *lib.1. conſ.128. numer.5.* Jaſon *in leg. cum filio famil. num.129. ff. de legat.1.* Corneus *lib.2. conſil.124. num.25. & alii communiter*, ſed ego *in dicta mea reſ.65.* exiſtimavi opinionem negativam eſſe probabilem, quam tuetur Sanchez, non explicando aliud. Ergo meum enunciatum eſt intelligendum ſecundum mentem Sanchez à me citati; qui aſſerit, vota Religioſorum annexa tribus ſubſtantialibus, non obligare, durante Epiſcopatu; ſecluſo tamen voto Patrum Societatis Jeſu, de audiendo Præpoſito Generali.

* Quæ nunc eſt in tom. 9. tr.7 Reſ.85.

4 Negandum eſt igitur (ut legentibus patebit) me in dicta reſolutione admiſiſſe negativam ſententiam tanquam probabilem abſolutè; ſed admiſiſſe negativam ſententiam tanquam probabilem, quam tuetur Sanchez: ſed Sanchez tenet opinionem negativam, quoad alia vota, non autem quoad iſtud, de quo eſt quæſtio. Ergo ſententia negativa, quam ego tanquam probabilem admiſi, intelligenda eſt de illis, & non de iſto, ſecundùm mentem Sanchez, quem ego cito, & cui ego adhæſi. Quòd confirmatur, quia ego dum in prima opinione affirmativa dictę Reſolutionis adduxerim exemplum de voto Minimorum, & de dicto voto Patrum Societatis. Poſtea in ſecunda opinione negativa, pro qua citavi Sanchez, tantum mentionem feci de voto Patrum Minorum, & dixi, non obligare in ſtatu Epiſcopali. De voto autem Patrum Societatis nihil aſſerui; quia Sanchez illud in opinione negativa non includebat, neque ego includere intendebam, ejus opinionem citando, & ſequendo. Aſſero igitur cum ipſo, vota aliquarum Religionum, quæ annectuntur tribus votis ſubſtantialibus, non obligare, durante Epiſcopatu, ſecluſo, & excepto voto Patrum Societatis de Præpoſito Generali audiendo, &c. Et ita Reſolutione 65. tunc ſenſi, & nunc iterum ſentio.

R E S O L. XXX.

Quidam Epiſcopus, dum erat Religioſus, multa vota emiſerat; quæſivit à me an poſtea potuerit irritare illa Prælatus Religioſus? Idem dicendum eſt quoad Cardinales ex Ordine Religioſo aſſumptos, aut aliquo privilegio Pontificio exemptos. Ex p.6. tr.7. & Miſc. 2. Reſol.26.

§. 1. ET pro parte affirmativa adducebat Emmanuelem Sà *verb. voti irritatio, n.5.* ubi ſic aſſerit: votum Impuberis de Religione poteſt pater, & tutor irritare etiam poſt pubertatem, ſi in pubertate ſe de novo non obligavit. Idemque dicendum de Prælato Religioſi facti Epiſcopi, ſcilicet poterit ſimi-

ſimiliter hujus votum antea factum irritare, ſi illud de novo non confirmavit Epiſcopus factus. Ita Emmanuel Sà.

2 Sed ego tunc in facti contingentia mordicus negativam ſententiam tenui: nam ad irritandum votum requiritur poteſtas dominativa erga ſibi ſubditum: ſed Regularis poſt adeptum Epiſcopatum non eſt amplius ſubjectus Prælato regulari, ſed immediatè Summo Pontifici: ergo. Et ita hanc ſententiam docet Caſtrus Palaus *tom. 3. tr. 15. diſp. 2. punct. 3. §. 3. n. 3.* Layman *in Theolog. Moral. lib. 3. tr. 4. cap. 7. n. 11.* Et Trullench *in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 32. n. 12.* qui citat Sanchez, & Suarez. Et hæc omnia intelligenda ſunt etiam quoad Cardinales ex ordine Religioſo aſſumptos, aut aliquo privilegio Pontificio exemptos.

RESOL. XXXI.

An Regulares poſſint exponere Euchariſtiam publicè abſque licentia Epiſcopi? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 5.

§. 1. NEgativè reſpondet Gavantus *in man. Epiſcop. ver. Euchariſtia n. 53. & 54.* ubi ſic ait: Non exponatur cum ſolemnitate à Regularibus ſine licentia Ordinarii Congregation. Rit. 26. Februar. 1628. Pro perſonis particularibus exponatur in oſtiolo tabernaculi, aut in Pixide velata cum luminibus, & aſſiſtentia Congregat. Epiſcop. 7. Septembris 1598. Ita Gavantus. Unde noviſſimè Illuſtriſſimus, & amantiſſimus Dominus meus D. Bernardus de la Cabra *in ſua Synodo Diœceſ. celebrat. & impreſſa anno 1651. in lib. 2. tit. 5. cap. 7.* ſic ait, (Aſſi commo es juſto que por neceſſidades communes, y univerſales de la Igleſia, del Summo Pontifice, de ſu Mageſtad, y otros caſos ſemejantes, ſe exponga el Sanctiſſimo Sacramento, paraque el Pueblo acuda à pedirle miſericordia en ſus neceſſidades: aſſi tambien es coſa indecente que eſto ſe haga por cauſa particular, y leve, ſegun el arbitrio de cadauno. Por tanto ordenamos, y mandamos (S. S. A.) que en ninguna Igleſia aunque ſea de Regulares, y exempta ſe exponga el Sanctiſſimo Sacramento, aunque ſea por cauſa publica, ſin licentia nueſtra, ò de nueſtro Proviſor General, y Vicarios, advirtiendo que los Regulares podran por cauſa particular abrir las puertas del Tabernaculo, pero el Sacramento, ha da eſtar cubierto de manera, que no ſe pueda ver la Hoſtia conſagrada: ſegun mas vezes lo ha declarado la Sacr. Congregation. de Ritus, y conſta de ſu decreto, que es como ſi ſigue.) Declaratio Sacræ Rituum Congregat. ſæpius cenſuit, non licere Regularibus etiam in eorum propriis Eccleſiis Sanctiſſimum Euchariſt. Sacrament. palam adorandum exponere, niſi ex cauſa publica, quæ probata ſit ab Ordinario: ex cauſa verò privata poſſe, dummodo Sacramentum è Tabernaculo non extrahatur, & velatum maneat, ita ut ipſa Sacra Hoſtia videri non poſſit. Ju. Cardinalis Saquettus. Locus ✠ ſigilli. C. Paulutius Sacr. Congregationis Rituum Secretarius.

2 Verùm, his non obſtantibus, cauſam Regularium latè defendit Pater Bruno *de privileg. Regular. part. 1. tract. 2. cap. 3. propoſ. 6.* Quoniam, ait ipſe, Epiſcopus, dum ejus vexillo regulares militarent, poterant ſine dubio in eorundem Eccleſiis ſibi prorſus ſubditis Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quoties ſibi videbatur opportunum, populo publicè adorandum exponere: at totum jus Epiſcopi in dictas Eccleſias, in Prælatum Regularem translatum eſt, ergo etiam id poteſt Prælatus regularis. Prima propoſitio patet, in qua non eſt diſtinguendum ſi Epiſcopus id poterat quatenus Prælatus Regularium, aut quatenus Epiſcopus, quoniam nulla ratio urget cur id non poſſet quatenus regularium Prælatus, cùm una & eadem eſſet ſuperioritas Epiſcopi relativa indiſtinctè ad ſæculares, & Regulares ſubditos. Propoſitio ſecunda etiam patet, quoniam eorundem Eccleſiis ab omni prorſus juriſdictione, dominio, & ſuperioritate Epiſcopi per Papam exemptis, neceſſarium erat ad eorundem perfectum regimen, ut omnis ejuſdem Epiſcopi poteſtas Prælato Regulari concederetur; quod de facto actum eſt, ut ex innumeris Canonibus, & Pontificum Romanorum Bullis manifeſtè patet, & quia de Eccleſiis eſt ſermo, in medium afferre liceat antiquum Gregorii Magni decretum; *cap. Luminoſo.* Nec audeat ibi Cathedram collocare Epiſcopus, vel quamlibet poteſtatem exercere imperandi, nec quamcunque ordinationem quamvis leviſſimam faciendi; niſi ab Abbate loci fuerit rogatus; quatenus Monachi ſemper maneant in Abbatum ſuorum poteſtate, ut remotis vexationibus, ac cunctis gravaminibus divinum opus cum ſumma devotione animi perficiant. Hæc Gregorius. Cathedram autem Epiſcopus in dictis Eccleſiis poneret, & exerceret poteſtatem imperandi, & ordinandi, ſi non liceret Regulari Prælato ſine ejus mandato Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum populo adorandum publicè exponere.

3 Probatur ſecundò, quia Prælatus Regularis poſſet in ſuis Eccleſiis, Ordinis, necnon etiam juriſdictionis, & ſuperioritatis poteſtate: Sed actus exponendi Euchariſtiæ Sacramentum non ſuperat hanc poteſtatem; ergo poteſt illam exercere: Prima propoſitio conſtat ex eo, quòd in locum Epiſcopi quatenus antea ſuperioris illarum Eccleſiarum ſucceſſit. Secunda autem probatur, quoniam illius eſt exponere, cujus eſt conficere, & miniſtrare illud Sacramentum: hoc autem ad Sacerdotem præcisè ſpectat. Dixi præcisè, quia ut in Eccleſiis Regularium hoc fiat, requiritur in faciente ſola ſuperioritas, vel ſaltem illius licentia, ſine juriſdictione, cum ille actus non ſit juriſdictionis, ut conſtat; Ergo cum Prælatus regularis ſit ſimul, & Sacerdos, & ſuperior Eccleſiarum, poterit illud in ſuis Eccleſiis exponere. Tertia; quia non videtur qua ratione Epiſcopi requiratur licentia: non enim, qua Epiſcopus, quoniam non eſt actus caracteris Epiſcopalis, non qua Diœceſanus, ſeu qua ſuperior territorii, in quo ſunt dictæ Eccleſiæ, quia illarum non eſt ſuperior, & locus exemptus, juxta Canoniſtas, extra Diœceſim judicandus eſt; nec denique quia ad eas confluat populus ei ſubditus; quoniam etiam ad eas ſine licentia (necnon etiam ipſo contradicente) confluit populus ad audiendum verbum Dei, & Divina officia; ad Sacramenta recipienda, ad proceſſiones, confraternitates, funeralia, & quod majus eſt ad vota in manibus Prælati regularis (ſi ſit populus ex Tertio Ordine) emittenda, & cætera facienda, quæ proculdubio majorem requirunt in Regulari poteſtatem, quam actus exponendi Sacramentum Euchariſtiæ. Quartò; Quoniam nemo negabit, quin Canonici Eccleſiæ Cathedralis exemptæ, & aliarum Eccleſiarum exemptarum poſſint illud exponere; ergo à fortiori poteſt illud Prælatus regularis: cum illi ſint tantùm exempti velut ad inſtar Regularium, ut inferiùs dicetur; & Tridentinum ab exemptionis jure illos expreſsè excludat; cùm tamen non excludat Regulares, majorique in ſuos ſubditos, ſuaſque Eccleſias Prælatus Regularis, quàm Decani, & Canonici in ſuos, & ſuas, poteſtate calleat. Nec obſtat, Primò opponere, quòd in multis Synodis Diœceſanis ordinatum habetur, quod id non liceat Prælato regulari ſine Epiſcopi licentia: quoniam illa lege Regularis non ligatur. Non obſtat Secundò, quod novæ indulgentiæ non poſſint à Prælato Regulari publicari in dictis Eccleſiis abſque Epiſcopi licentia, ergo nec Sacramentum Euchariſtiæ exponi. Reſpondetur, ita eſſe, ſi reſcriptum, in quibus continentur, hanc conditionem apponat; ſin autem, in dubio res verſatur. Sed ſuppoſito, quòd Prælatus regularis non poſſit illas publicare abſque Epiſcopi licentia; non eſt ſimilis in utroque ratio, nam indulgentiæ ſunt publicus extraordinariæ juriſdictionis effectus delegatione Apoſtolica exercendus erga ſuos ſubditos: ac ex conſequenti cùm delegata poteſtas, quæ non tranſit in ordinariam, non debeat exerceri ſine Epiſcopi facultate, ſaltem ex decentia ab eodem habenda eſt. At verò Sanctiſſimi Sacramenti expoſitio eſt actus ordinariæ poteſtatis; & ideò hæc licentia non requiritur. Non obſtat Tertiò, quòd in pluribus cauſis à Sacr. Congregat. Cardinalium deciſum eſt; id ei non licere abſque Epiſcopi licentia, quoniam vel illa deciſio eſt interpretatio juris communis, vel decreti alicujus Concilii generalis, aut denique Pontificis: vel non eſt declaratio, ſed lex; non poteſt dici prius, ſcilicet quòd ſit declaratio. Primò, quia nullum eſt jus declarandum, quod de hac materia in ſpecie agat. Secundò quoniam declaratio alicujus juris facta à potente non poteſt eſſe contraria juri declarato, cum ſit unum & idem cum eo; eſſet autem talis, cum ſint duæ deciſiones circa hanc materiam penitus contrariæ ab eiſdem Cardinalibus emanatæ, ut mox conſtabit. Non poteſt dici poſterius, ſcilicet quod ſit lex; quoniam Cardinales illius Congregationis facultate pollent ad legem condendam. Hæc hujuſmodi deciſio, ut lex publicatur. Quod confirmatur ex Decreto per Cardinalem Grimaldum, tunc in Gallia Nuncii Apoſtolici munere fungentem, favore Archiepiſcopi Burdigalenſis, patribus videlicet Dominicanis inauditis, ab eadem Congregatione impetrato, 1544. in quo loquens de quodam alio Decreto circa hanc materiam alias emanato, ſic fatur: Hanc eamdem opinionem ſecuta fuit Sacra Congregatio Epiſcoporum in pluribus cauſis. Quibus vides deciſionem Cardinalium eſſe opinionem, non autem legem. Dices. ergo ſaltem hæc deciſio erit opinio ſequenda, cùm ſit tantorum virorum. Reſpondetur, quòd ſi velis ſequi illorum opinionem, ſequenda potiſſimum illa, quæ univerſaliter, ab aliis pronunciata fuit, & non ſicut hæc in cauſis privatis, illa (inquam) quæ etiam auctoritate Apoſtolica judicialiter promulgata fuit, anno .:.:. à Nuntio Apoſtolico apud Hiſpaniæ Regem reſidenti in toto illo regno obſervanda: Et denique Bulla Urbani VIII. inchoata. In plenitudinem, de qua aliàs, qualis eſt hæc, cujus tenor ſic habet, Sacra Congregatio Regularium cenſuit, & ſtatuit, ut liceat Regularibus in eorum Eccleſiis, & intra ſepta Monaſteriorum ſuorum Sacroſanctum Euchariſtiæ Sacramentum proceſſionaliter circumferre: & ſuper altari phyſicè adorandum exponere ex quavis cauſa publica, vel privata. die 2. Julii 1580. Verùm ſupponamus Deciſionem Cardinalium legem facere, ut ego alibi diſſerui, certè ut revocet Jus Regularium, & præfatam generalem eorumdem Cardinalium deciſionem in favorem omnium Regularium editam; non debet eſſe particularis, quoniam nulla lex in cauſa particulari, ſeu ſpeciali lata generalem revocat; immò nec generalis generalem, aut ſpecialem; niſi habeat clauſulas

ſulas

ſules derogatorias ad id neceſſarias: Præfata autem deciſio particularis, ſicut & cæteræ; non habet aliquam clauſulam revocantem, quam Doctores judicant neceſſariam, etiam in Conciliis generalibus, & reſcriptis Pontificum, dum aliquod Privilegium, aut ius quæſitum revocant, maximè ſi in iure communi inſertum ſit, aut tanquam merces datum, ut eſt hoc privilegium immediatè ſuam originem trahens ab exemptione juriſdictionis, poteſtatis, & ſuperioritatis Epiſcopalis, cujus intuitu eadem juriſdictio, poteſtas, & ſuperioritas collata fuit Prælato Regulari in ſuos ſubditos, & Eccleſias ſuorum omnium Monaſteriorum. Et hec omnia docet Pater Brunus, *ubi ſuprà*. Sed mihi fas non eſt de purpuratorum Patrum auctoritate in ſuis declarationibus aliquid detrahere, ſolùm adverto dictam declarationem Cardinalium non videri uſu receptam, paſſim enim Regulares exponunt Populo Euchariſtiam ad adorandum abſque Epiſcoporum licentia, niſi dicas hoc illos efficere videntibus, & non renitentibus Epiſcopis, atque ideò ex eorum licentia, tacita videlicet.

R E S O L. XXXII.

An Regulares teneantur ſervare dies feſtos ab Epiſcopo indictos?
Et an ad hoc poſſit compelli per cenſuras?
Et quamvis Regulares poſſint cogi ad obſervationem Feſtorum ab epiſcopo indictorum, non tamen quoad Octavas, nec ad Feſta Votiva populorum, quæ ex devotione obſervantur?
Et quid, quando populus obſervantiam Feſti vovit, aut promiſit?
Ex p.11. tr.3. & Miſc.3. Reſ.6.

Sup. hoc in R. ſeq & inf. in R. ... Decimus, Sed lege eius doct. ... Hoc ſuppoſito; & in t.6 tr ... R ... ult. ... medium, v. Leges Epiſcoporum.

§. 1. NEgativè reſpondet Hinoioſa *in tr. deciſ. Regul, verb. Feſtum, fol.*234. ſic enim aſſerit; Licet ius commune *in c. fin. de fer.* præcipiat fidelibus ſervare feſta, quę epiſcopus cum Clero, & Populo ſervanda ſtatuerit, non tamen hujuſmodi conſtitutio facta per epiſcopum ligat Fratres Mendicantes, quia conſtitutionibus epiſcopi non ſubduntur, ut habes verbo exemptio; Nec Papa præcipit per illud *c. fin.* Fratribus illa feſta ſervare; aliàs omnia ejuſmodi feſta eſſent de jure communi ſicut dies Dominici, immò & ipſimet epiſcopi tenerentur illa iure cōmuni ſervare. Neque etiam per illud *c.* datur epiſcopis facultas ſtatuendi dies feriatos, quia ante illud eam habebant jure divino.

2 Quid ergo fecit Pontifex per illud caput? Reſpondetur, quod limitavit poteſtatem epiſcopis, ſeu dedit eis formam ſtatuendi obſervantiam feſtorum, ut ſcilicet non ſine clero, & populo id faciant, quia quod omnes tāgit, ab omnibus debet approbari.

3 Adverſus prędicta obſtant hęc verba Concil. Trident. Dies etiam feſti, quos in Diœceſi ſua ſervandos epiſcopus præceperit ab exemptis omnibus etiam Regularibus ſerventur. Sed ſi poſt Concilium omnimodæ exemptionis regularium privilegia confirmata ſunt, ut habes verbo confirmabo privileg. hujus ſtatutis non ſubiicientur, tutius tamen erit illa omninò ſervare. Video enim Doctores, exemptionis Regularium tutores, eorundem privilegiorum poſt Concilium confirmationem aſſirmantes, docere, regulares ad huiumodi feſta ab Epiſcopis prę cepta, ſervanda teneri. Et quidem non conſequenter loquuntur. Nam vel reſtitutionem privilegiorum exemptionis omnimodæ, non obſtante Concilio negent, vel obligationem ad obſervanda ſtatuta epiſcopi tollant.

Sa ſententia in hoc § ex R. ... Quibus, & in t.4. tr 6 ex R 19 & § Confirmatur, lege eius ... ult lib. & doct. § ult.

4 Saltem ergo ratione ſcandali ad hujuſmodi feſta ſervanda tenebuntur; ſicut ad feſta, quæ Populus voverit; etiamſi epiſcopus confirmarit, ad quę ſecluſo ſcandalo non tenentur Regulares, quia ejuſmodi votum eſt perſonale. Hucuſque Hinoioſa.

5 Sed affirmativam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe praxis univerſalis omnium Regularium demonſtrat, & ita hanc ſententiam probat Lezana *in ſumma tom*, 1. *capit*, 9. *nu.* 46. Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 15. *nu.* 42. Tuſchus. Riccius, & Rodriquez, quos ſequitur Barboſa *de poteſtat. epiſcop. part.* 2. *allegat.* 105. *à numer.* 32. Leander *de preceptis eccleſia, tractat.* 1. *diſputat.* 3. *quaſt.* 17. ubi firmat hanc concluſionem, Regulares non teneri ad ſervanda jeiunia indicta ab epiſcopo, teneri tamen ad feſta ſervanda. Sed licèt epiſcopis præcipientibus dies feſtos, obedire teneantur Regulares juxta dicta, illi tamen Regulares, qui privilegium habent à Sede Apoſtolica ne poſſint ab Ordinariis obligari per cenſuras ad aliquid faciendum, non poſſunt obligari ad hoc per cenſuras ab ipſis epiſcopis impoſitas. Unde declaratio quædam Sacræ Congregationis, quam ex Sellio *in Select. Canon. c.* 2. *n.* 11. refert Barboſa *in Collect. Bullar. verb. Feſtum*, in qua dicitur declaraſſe Sacr. Congregation. in una Oſtenſi anno 1627. Regulares poſſe compelli per cenſuras ab epiſcopis ad obſervantiam feſtorum, intelligi debet (caſu quo illa declaratio ſit Authentica) de Regularibus non habentibus tale privilegium, ut obſervat Lezana *in ſumm. t.* 3. *verb. Exemptio Regularium n.* 11. Sed quoad hoc non deſunt Doctores aſſerentes, Regulares exempti quoad ea, quæ vigore Concilii Tridentini ſubduntur Ordinariis, vel ab illis vigore dict. Concil. Tridentini poſſunt compelli, poſſunt & excommunicari, & docent Doctores, quos citat & ſequitur Morell *t.* 3. *diſp.* 7. *c.* 5. *dub.* 12. *n.* 210. idem tenet Bordonus *t.* 1. *reſ.* 7. *n.* 9. Rubeus *in Aphor. epiſcop. verb. regulares, n.* 7. Piaſecius *in praxi part.* 2. *c.* 3. *ar.* 6. *n.* 58. Solorzanus *t.* 2. *lib.* 3. *c.* 17. *n.* 57. *& ſeqq.* Cenedus *in qq. canon. qu.* 26. *n.* 16. Gratianus *in deciſ.* 132. *Marchi a n.* 15. Novar. *in ſumma Bullar. t.* 1. *tit. de proceſſionibus n.* 2. Campaniis *Rubr.* 12. *c.* 13. *nu.* 167. Lazarius *de blaſphem. quæſt.* 10. *à n.* 55. Ciarlinius *lib.* 1. *c.* 50. *n.* 21. Armendar. *in addit. ad Recopilat. leg.* Navarr. *lib.* 1. *tit.* 14. *c.* 18. *ſ.* 31. *de proceſſ. n.* 7. Salzedus *in praxi Dialog. c.* 3. *lit. A. ver. quæ poteſtas* 31. Paz *in Annal. Iur. Pontif. lib.* 1. *tit. de maior, & obed. n.* 11. Lauretus de Franchis *in controverſ. inter Regulares, & epiſcop. qu.* 6. Salgadus *de protection. regia p.* 2. *c.* 9. *n.* 109. Machadus *t.* 2. *lib.* 4. *part.* 6. *tr.* 10. *docum. n.* 4. Thæmudo *t.* 1. *deciſ.* 62. *n.* 11. *& deciſ.* 63. *n.* 9.

Sup hoc in R. ſeq. circa finem pro ... contra ... valeant.

Sup. hoc in t.4. tr 6 R 40 & in alliis eius primo not.

6 Sed quidquid ſit de hac quæſtione quam ego * alibi pertractavi, eſto Regulares cogi poſſint ad obſervantiam feſtorum, non tamen quoad octavas, prout ex declaratione Sacrę Congregationis, & Aldana *in compend. reſolut. iur. Canon. lib.* 1. *tit.* 3. *n.* 10. & quamvis etiam Regulares obligentur ad obſervantiam feſtorum ab Epiſcopis indictorum, non tamen obligari ad feſta votiva populorum, eò quòd Concilium ſolùm loquatur de feſtis indictis ab Epiſcopo, tenet Naldus *in ſumma verbo feſtum, nu.* 4. & Novarius *ſuprà n.* 1. limitandum tamen eſt; ſi enim feſta votiva dicantur ea, quæ ex devotione obſervantur à Populo, ad illa quidem non tenentur Regulares, niſi ex quadam decentia, ut videlicet Populis conformentur; ſi verò feſta votiva dicantur ea, quorum obſervantiam Populus vovit, aut promiſit probabilius eſt ad ea teneri Regulares, non ſolum quando ea cum Populis obſervare voverunt, ſed etiam quando, caſu dato, illis inconſultis Populi cum Epiſcopo tale votum emiſerunt; ſunt enim cives, & membra Reipublicæ ſæcularis participantque illius bona, ac per conſequens debent conformari cum ipſa in iis, quę pertinent ad communem utilitatem, dummodo contraria non ſint Eccleſiaſticę libertati, Vaſquez *in lib.* 2. *diſputat.* 167. *n.* 34. Sanchez *lib.* 4. *in decalog. c.* 15. *n.* 21. credo tamen hæc vota non obligare Regulares, qui ea non emiſerunt, nec acceptarunt propria obligatione voti, quia impoſſibile eſt aliquem obligari propria obligatione voti ſine propria voluntate, & conſenſu, Suarez *t.* 2. *de Relig. tr.* 6. *lib.* 4. *c.* 9. Neque ex vi præcepti Eccleſiaſtici Epiſcopi, vel Prælati Eccleſiaſtici, cujus auctoritate fiunt, propter exemptionem Regularium ab Ordinariis, ſed ſolùm ex vi juris naturalis, quod præſcribit, ut pars Reipublicę conformetur toti corpori; vide etiam Layman, *lib.* 4. *tr.* 7. *c.* 1. *n.* 5

* Alibi in Reſ. ... pertractis.

R E S O L. XXXIII.

An Regulares teneantur obſervare Feſta ab Epiſcopo indicta?
Et an contra non facientes poſſit Epiſcopus procedere cenſuris?
Et curioſiſſimè docetur ex Decreto Sacræ Congregationis Regulares non teneri ad officia Feſtorum; teneri tamen ad officium de Patrono, non autem ad Octavam, Ex p.11. tr.2. & Miſc.2. Reſ.20.

Sup hoc in R. ... & alii eius prim not.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Bruno *de Privil. Regular. part.* 1. *tractat.* 2. *capit.* 3. *propoſ.* 5. ubi probat Regulares non ſervantes feſta, quæ ab Epiſcopis ordinantur, non peccare, quoniam inſtitutio illorum feſtorum eſt lex Diœceſana, quam ut ſuprà probatum eſt, non tenentur Regulares ſervare, ut expreſsè conceſſit Eugenius IV. Monachis Sancti Benedicti Congregationis Hiſpanię verbis ſequentibus à Roderico *tom.* 2. *q.* 92. *art.* 1. relatis; Quòd in ſuis Monaſteriis non teneantur ſervare, ſive colere alias feſtivitates; niſi illas præcipuè, quæ per univerſalem Eccleſiam obſervantur: aliàs licitè vacare laboribus, & conſuetis exercitiis, vel occurentibus poſſent, niſi communiter ab omnibus ſecundùm conſuetudinem locorum ubi Monaſteria ſita fuerint, vel Superiorum, obſerventur, quibus ſine ſcandalo in hujuſmodi laboribus faciendis convenire non poſſint.

Sup. hoc in R. ... & in a ... lit. & §. eius annot.

2 Quibus verbis hujus ſequelę veritas concluditur: Reſtricta tamen cauſa ſcandali, quo interveniente, tenentur Regulares huiuſmodi obſervantiis Feſtorum cum populo conformare. 2. Reſtricta ex conſuetudine vim legis obtinente; qua hujuſmodi feſta in Diœceſi introducta ſunt, tunc enim ad illa obſervanda Regulares obſtringuntur ſub mortali, ſicuti ad cæteras conſuetudines. Ut autem hujuſmodi conſuetudines obligent, tum ad feſta, tum ad cætera, evidens eſſe debet, quòd ſub obligatione peccati mortalis, non verò ex devotione introductæ fuerint; alioquin ſi dubitetur num ex devotione, an verò ex obligatione introductæ fuerint; tunc obſervandæ non erunt ſub mortali. Nec obſtat huic veritati Tridentinum *ſeſſ.* 25. *c.* 12. quod vult, ut Regulares ſervent illos dies feſtos; quoniam ſicut non habet vim ubi receptum non eſt, ſic etiam non obligat in illis decretis, quæ clauſulam revocatoriam non habent; hoc autem decretum caret illa clauſula. Ita ille.

3 Sed tu contrarium tene cum communi Doctorum ſententia. Dico igitur quòd dies feſtos, quos in ſua Diœceſi Epiſcopus ſervandos præceperit, exempti omnes, etiam Regulares ſervare tenentur, ut ex eo colligunt Lezana *t.* 3. *verb. Epiſcopus, n.* 21. Fuſc. *c.* 15. *n.* 63. Fr. Ermann. *qu. Reg. t.* 2. *qu.* 70. *artic.* 1. *&* 2. *qu.* 108. *artic.* 2. *in fine.* Piaſec. *part.* 2. *c.* 3. *n.* 47. *ver. dies feſtos.* Aloyſ. Ric. *in praxi aurea reſ.* 210. *verſic.* 6. Ugolino *de officio Epiſcopi, c.* 20. *§.* 3. *n.* 1. Campanil. *c.* 13. *ex n.* 91. Eraſmus à Cochier *part.* 2. *qu.* 45. *n.* 55. Laurentius de Peyrinis *conſtit.* 28. *Leonis X. n.* 2. *cum ſequentibus*. Tamburin. *t.* 3. *diſ.* 5. *qu.* 11, *n.* 54. Novar. *in ſumma Bullarii tit. de feſtis diebus*; Solorzan. *lib.* 3. *c.* 17. *n.* 69. & alii penes ipſos, quibus adde ex Regularibus doctum, & amiciſſimum

Pa-

Patrem Hieronymum Garſiam *in Polit. Regul. t. 1. tr. 8. diffic. 3. dub. 2. num. 72.* & Machadum *t. 2. lib. 4. part. 6. tr. 10. docum. 4. n. 2.* ubi ſic ait: (Puede obligar el Obiſpo à los Religioſos à la obſervacion de las fieſtas que el mandarè guardar en ſu Diœceſis; porque como conſta de los ſagrados Canones: *Regimen Monaſteriorum, quoad celebrationem feſtorum ad Epiſcopum pertinet:* y por diſpoſicion expreſſa del Concilio Tridentino, los Religioſos por exentos que ſean eſtan obligados à obſervar las fieſtas que el Obiſpo mandarè guardar en ſu Obiſpado; y ſi en eſto contravenieren, puede proceder contra ellos con cenſuras. Ita ille. Cui etiam adde Merollam *t. 3. diſp. 7. c. 5. dub. 9. n. 152.* & Gavantum *in Man. Epiſcop. ver. Regularium cura ſub Epiſcopis n. 26.* ubi obſervat, quòd non tenentur ad officia feſtorum ex Declaratione Sacræ Congregationis, teneri tamen ad officium de Patrono, non autem ad octavam.

Sup. hoc magis ſuſè in R. precedenti, §. Sed affirmativam, & populo poſt initium, & v. Sed licet. Et pro officio feſtorum in §. ſeq.

R E S O L. XXXIV.

An Regulares in Miſſis Feſtorum, quia Epiſcopus præcipit ſervare in ſua Diœceſi debeant permutare Ritum ſuarum Religionum?

Et advertitur quoad Conciones, & Lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint debere ſe conformare Evangeliis, Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis utitur in illis diebus feſtivis. Ex p. 3. tr. 3. Reſ. 108.

§. 1. AD hanc quæſtionem reſponſum fuit à ſacra Cardinalium Congregatione, cuius verba apud Laurentium de Peyrinis *privileg. Minim. t. 1. conſti. 27. Leonis X. n. 2.* hæc ſunt. Congregatio Concilii cenſuit decretum *c. 1. ver. Diet etiam feſt. ſeſſ. 23. de Regul.* ita eſſe intelligendum, ut Regularium ritus illis feſtis ſemper permaneat, quo ad Miſſas celebrandas, & cætera divina Officia tam publicè, quàm privatim ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis perſolvenda; nec circa hæc ab Epiſcopis quoquo modo quidquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſe, quòd ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire teneri. Verùm quoad conciones, & lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debere ſe conformare Evangeliis, & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis utitur illis diebus feſtivis. Ita ſacra Congregatio.

Su hoc etiam in quatuor ult. lin. præcedentis Reſ.

R E S O L. XXXV.

An Regulares poſſint facere proceſſiones extra Conventum ſine licentia Epiſcopi?

Et an proceſſio Roſarii poſſit fieri per totam Civitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſervata, & in quatuor feſtivitatibus B. Mariæ, nimirum Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 77.

§. 1. ADictam quæſtionem ſic reſpondet Villalobos *in ſumm. t. 2. tr. 35. diffic. 5. n. 9.* (En lo que toca à Proceſſiones dize Rodriquez *in addit. ad ſumm. t. 4. c. 105. n. 5.* que los Religioſos no las pueden hazer de derecho comun fuera de ſus conventos, porque no tienen territorio. Mas el Padre Portel. *in dub. Regul. ver. Proceſſiones, n. 8.* dize que ſiempre ha viſto praticar, que los Religioſos ſin licentia del Obiſpo hagan proceſſiones fuera de ſus conventos.) Ita ille. Unde Tamburinus *de iure Abbat. t. 1. diſp. 15. qu. 7. n. 39.* Hieronym. Rodriquez *in compend. qq. Regular. reſ. 118. n. 10.* exiſtimat in hoc ſtandum eſſe conſuetudini locorum, & Iacobus de Graffiis *conſil. 20. Reg.* opinatur regularibus licere per triginta paſſus extra ambitum conventus proceſſiones facere.

2 Non reticeam tamen Barboſam *de poteſtat. Epiſcop. part. 2. allegat. 98. n. 7.* & alios penes ipſum, docere, non poſſe regulares dictas proceſſiones facere extra Conventum ſine licentia Epiſcopi, & ita determinaſſe Sacram Cardinalium Congregationem ſub die 2. Iulii 1620. quod etiam teſtatur Peyrinus *in privileg. Minim. t. 2. con. 7. S. Pii V. §. 10. n. 11. ad* 8. & hic Panormi obſervatur.

3 Nota tamen quòd ex eadem declaratione Cardinalium obſervat Peyrinus *ubi ſupr.* proceſſionem Roſarii poſſe fieri per totam civitatem, ſi ita habeat conſuetudo à decem retro annis ſervata, & in quatuor feſtivitatibus B. Mariæ, nimirum Nativitatis, Annunciationis, Purificationis, & Aſſumptionis.

R E S O L. XXXVI.

An Epiſcopus poſſit excommunicare Regulares nolentes ad proceſſiones accedere? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 76.

Sup. hoc in R. ſeq. & loq. in R. præced. quia & ex dict. R. in §. penult. & in R. 45. §. ult.

§. 1. AFfirmativè reſpondent Riccius, Genuenſis, & alii, quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſc. par. 3. alleg. 78. n. 25.* & ita declaraſſe Cardinaliũ Congregationẽ teſtatur.

2 Non deſunt tamen Doctores contrarium ſentientes, & præter Sanchez, Henriquez & Rodriquez, quos citat Barboſa, docent etiam hanc ſententiam Tamburinus *de jure Abbat. t. 1. d. 19. q. 7. n. 7.* Scortia *in Bull. Pontificiis, theorem.* 393. Peyrinus *in privil. Minim. t. 1. conſt. 11. Sixti IV. n. 60.* Portel *in addit. ad dub. regul. ver. Epiſcop. n. 5.* & Villalobos *in ſumm. t. 2. tr. 35. diffic. 5. n. 17.* ubi ſic aſſerit. (Duda es, ſi en los caſos, que los religioſos eſtan ſujetos, à los Obiſpos, como en obligarles à yr à las proceſſiones, los puede compeler por deſcommuniones, y cenſuras? A lo qual reſpondeo, que ſupeſto, que los mendicantes tienen privilegio ſpecial, para que ne los puedan deſcomulgar, ni poner otras cenſuras, no ſe podran poner los Obiſpos, ſi no es quando eſpecialmente ſe les concede, como ſe haze en el concilio en algunos caſos particulares, ſi anſi no los podran compeler con cenſuras en el caſo de las proceſſiones, y otros, donde no tienen ſpecial commiſſion para eſto.) Ita ille, qui multos alios Doctores citat.

3 Ad declarationem Cardinalium dicendum eſt, quòd de illa non conſtat authenticè. Immò noviſſimè Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſ. 118. n. 1.* ex Quaranta & Portel *in addit. ad dub. Regul. ver. Proceſſion. n. 1.* ex Barboſa notant Sacram Cardinalium Congregationem pluries determinaſſe, non poſſe Regulares compelli ab Epiſcopo per cenſuras ad proceſſiones, & ideò à noſtra ſententia non eſt recedendum.

R E S O L. XXXVII.

An Regulares non accedentes ad proceſſiones poſſint ab Epiſcopo compelli per cenſuras vigore Concilii Tridentini, ſeſſ. 25. c. 15. Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 5.

§. 1. AFfirmativè reſpondent Riccius, Genuenſis, & Barboſa, quos citavi *in 3. part. tr. 2. reſ.* 76. quibus nunc addo Laram *ne Anniverſ. lib. 1. c. 24. n. 74.* Zerolam *in praxi part. 1. verb. proceſſio, §. 1. ver. ad ſecundam.* Maceratenſem *variar. reſ. lib. 1. reſ. fin. caſu* 35. Merollam *t. 3. diſ. 7. c. 5. n. 210.* Bordonum *t. 1. reſ. 7. n. 9.* Rubeum *in Aphor. Epiſc. verb. Regulares, n. 7.* Piaſecium *in praxi, part. 2. c. 3. ar. 6. n. 57.* Solorzanum *t. 2. lib. 3. c. 17. n. 57. & ſeq.* Cenedum *in q. Canon. q. 26. n. 16.* Gracianum *in deciſio. 132. Marchia, n. 23.* Novarium *in ſumma Bull. t. 1. tit. de Proceſſionibus, n. 7.* Campanilem *rubric. 12. c. 13 n. 167.* Lazarium *de blaſphem. q. 10. à n. 55.* Ciarlinum *lib. 1. c. 50. n. 20.* Armendariz *in Addit. ad Recopilat. leg.* Navarr. *lib. 1. tit. 14. c. 28. §. 31. de proceſſ. n. 7.* Salzedum *in praxi Diaz, c. 3. lit. A. verb. qua poteſtas,* Zipeum *in Anal. jur. Pontif. lib. 1. tit. de majoritate, & obedientia, n. 11,* Lauretum de Franchis *in controverſ. Regul. & epiſcop. q. 6.* Salgadum *de Protectione Regia, p. 2. c. 9. n. 109.* & Machadum *t. 2. lib. 4. p. 6. tr. 10. docum. 5. n. 4.*

Sup. hoc in R. præterita & in aliis eius not.

2 Sed ego, *ubi ſuprà*, negativæ ſententiæ adhæſi; nam ſacrum Concilium *in dicto loco*, dat quidem facultatem Epiſcopis, ut poſſint compellere Regulares accedere ad publicas proceſſiones, non tamen dicit per cenſuras Eccleſiaſticas. Et ſtare hæc duo poſſunt: quòd Epiſcopus poſſit compellere ipſos Regulares, & hoc poſſit aliis pœnis comminatis, & non cenſuris. Ergo non per hoc, quia datur illi facultas compellendi Regulares ad id faciendum, cenſetur conceſſum, ut poſſit compellere per cenſuras, lex enim nova ſimpliciter loquens accipit determinationem à lege veteri, *leg. ſciendum, ff. qui ſatiſdare cogantur. Authent. Offeratur, Codice de litis conteſtatione*; Sed Concilium Tridentinum eſt lex nova reſpectu, *cap. 1. de privilegis in* 6. in quo diſponitur non poſſe Regulares excommunicari, ſuſpendi, vel interdici ab Epiſcopo; ergo quando ſacrum Concilium dicit ſimpliciter, quòd poteſt Epiſcopus illos compellere, *ut ſuprà*, debet ab iſto textu recipere determinationem, & per conſequens intelligi debet de compulſione cum aliis pœnis, non autem cum cenſuris. Confirmatur; quia quando voluit ſacrum Concilium quòd Regulares poſſint ab Epiſcopo compelli hoc ſpeciali modo; ſcilicet per cenſuras, expreſſit, ut in caſibus ſuprà relatis; ergo ſignum eſt tantùm illis, non autem in aliis tribuere Epiſcopo talem authoritatem, & ſic intrat regula illa, quòd expreſſum facit ceſſare tacitum, *l. fin. C. de pactis conventis.* Unde ex his patet reſponſio ad argumẽta adverſariorũ.

3 Nec etiam obſtat dicere cum aliquibus contra nos facere Decretum Concilii Trident. *ſeſſ. 25. c. 5. de Regul.* quatenus mandet obſervari omnia decreta de Regularibus, non obſtantibus privilegiis, & deputet exequutores Epiſcopos: nec Bulla Pii IV. per quam revocantur omnia Privilegia contraria Concilio Tridentino, quia non ſunt contraria, immò conformia Concilio, nempè quòd in illis decretis, in quibus datur facultas procedendi per cenſuras, quòd poſſint, in aliis, autem, in quibus non datur talis poteſtas, quòd abſtineant.

4 Unde patet ex his reſponſio ad aliquas declarationes ſacræ Congregationis, quæ circumferuntur: nam reſpondeo Purpuratos; & Auguſtos Patres eſſe intelligendos de caſibus in quibus expreſsè Concilium dedit facultatem Epiſcopis compellendi regulares per cenſuras, Quod probatur: nam Concilium *ſeſſ. 25. c. 4. de Reg.* cùm dedit juriſdictionem Ordinariis contra Regulares vagabundos, ea aſſerendo, tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur; ſacra Congregatio, teſte Farinacio, *ibi.* declaravit, eſſe puniendum, ut vult Concilium, ſed non excommunicandum. Quòd etiam patet ex aliis declarationibus ſacræ Congregationis, quas adducit Rodriguez *in compend. q. Regul. r. 118. n. 1.* & alii.

5 Quæ quidem declarationes non ſunt inter ſe pugnantes, ut aliqui nimis immodeſtè loquuntur; ſed ut dixi, conciliandæ, & applicandæ ſunt. Quando enim Eminentiſſimi Patres dixerunt, Epiſcopos poſſe compellere per cenſuras Regulares, per Concilium eis ſubiectos, intelligendi ſunt in caſibus, in quibus Concilium hoc expreſſit: quando verò aſſerunt, non poſſe, intelligendi ſunt in caſibus, in quibus hoc Concilium non

ex-

explicavit, ut ſuit in caſu noſtro de compellendo ad Proceſſiones:

6 Aliqui verò aſſerunt Epiſcopos poſſe commutare cenſuras in caſu de quo loquimur contra exemptos, non autem ſententiam ferre, & ita concordant declarationes Cardinalium, quæ inter ſe videntur contrariæ, & fundantur in declaratione appoſita a Barboſa, *de jur. Eccleſ. lib. 1. cap. 43. num. 163.* Sacra enim Congregatio ſic reſpondit Epiſcopo Vercellenſi, ſua die 20. Maji 1616. poſſe quidem Epiſcopum pœnam intimare exemptis, ſed pœnis eos non poſſe punire; quod ſi facta pœnarum intimatione non paruerint, totum eſſe eidem ſacræ Congregationi deferendum.

Quæ hic eſt antecedens eſt.

7 Sed abſolutè noſtram ſententiam præter Villalob. Tambur. & Scortiam, quos citavi *in 3. p. tract. 2. reſol. 76.* tenet Portel. *in dubiis Regularibus, verb. Epiſc. nu. 5.* Novar. *in Lucerna Regular. verb. excommun. n. 5.* Sanchez *de matrim. lib. 7. diſp. 33. n. 23. & in ſumma tom. 2. lib. 6. c. 1. n. 14. & in opuſc. tom. 2. lib. 6. c. 9. dub. 2. n. 14.* Colcier *de juriſd. tom. 1. p. 5. q. 99.* Miranda *in Man. Prælat. tom. 2. q. 35. art. 11.* Peyrin. *in privileg. Minor. tom. 1. conſtit. 2. Sixti IV. §. 10. n. 13.* Leone *de cenſuris recollect. 2. n. 488.* Marcellus Vulpe *in praxi fori Eccleſ. c. 42. n. 26.* Lezana *in ſumma qq. Regular. p. 1. c. 11. n. 14.* Zambell. *in repert. moral. verb. Religioſus, n. 41.* Henriq. *lib. 7. c. 25. n. 7.* Rodriq. *in compend. q. Regul. reſ. 60. n. 25. & 61. n. 7.* Gambar. *de officio Legati, lib. 8. cap. ult. n. 77.* & alii penes ipſos.

8 Igitur inhærendo ſacroſancto Conc. Trid. in illis caſibus, in quibus datur facultas Epiſcopis compellendi per cenſuras regulares utantur ipſi hac facultate. In aliis verò caſibus hoc facere minimè audeant; nam Pontificia privilegia, Regularibus conceſſa, temerarent. Sic cenſeo, ſalvo meliori judicio, & determinatione ſacræ Congregationis Concilii, quam tanquam Oraculum, veneror, & ut par eſt, humiliter cervices flecto. Unde ſi apertè conſtaret in poſterum de aliqua ejus declaratione circa præſentem quæſtionem; ei parendum eſſe exiſtimo.

RESOL. XXXVIII.

Ad quas Proceſſiones poſſit Epiſcopus compellere Regulares? Ex p. 3. tr. 2. reſ. 106.

Sup. hoc in R. ſeq. & infr. in Reſ. 44. eadem in §. Undecimo. Sed longe diverſa doctrinam a § hoc ſuppoſito, & § ejus ant.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet ſacra Cardinalium Congregatio apud Laurentium de Peyrinis *in Privil. Minim. tom. 2. conſtit. 7. Pii V. §. 29. n. 25.* Ordinarius poteſt præcipere Regularibus, ut eant ad Proceſſiones publicas, ut puta in feſto Corporis Chriſti, in Litaniis, & Jubilæis publicis faciendis in plebibus, in quibus ipſi habent Monaſteria, dummodo Proceſſiones ſint ejus generis, quòd in Bulla S. D. N. Pii V. Mendicantibus conceſſa, quæ incipit, *Et ſi Mendicans*, publicata 17. Kalend. Junii anno 1567. comprehendatur; & dummodo Regulares non ſint ex illis Conventibus, Collegia nuncupatis, quæ in eadem Bulla excipiuntur. Ita ſacra Congreg. Notat tamen Peyrin. *ubi ſup.* ex Quaranta, & ex S. etiam Congr. quòd per publicas proceſſiones intelliguntur etiam hæ, quæ pro bono publico de novo indictæ ſunt.

RESOL. XXXIX.

An Regulares poſſint ab Epiſcopo compelli, ut Proceſſionibus publicis aſſiſtant.

Et ſi Prælati nollent ad Proceſſiones convenire, quæritur, an Epiſcopus poſſit illos cenſuris, & pœnis compellere? Ex p. 11. tr. 2. Miſc. 2. Reſ. 8.

Sup. hoc in R. præcedent. & in aliis ejus not. Et pro determinatione contraria verſus inf. in R. 44. §. Decimo.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Bruno *de privil. Regular. tr. 8. c. 4. propoſ. 7.* ubi ſic ait; Ex Tridentino apparet, quòd Regulares poſſint compelli ad Proceſſiones, qui autem poſſint compelli, non dicit expreſsè Tridentinum, nam poſtquam pronunciavit eſſe muneris Ordinarii terminare controverſias circa præcedentiam in proceſſionibus, & aliis hujuſmodi comitiis: Amota omni appellatione; & non obſtantibus quibuſcumque (de quo munere agemus infrà,) ſubdit poſteà, exempti autem omnes, tam Clerici Sæculares, quàm Regulares quicumque etiam Monachi ad publicas proceſſiones vocati, accedere compellantur: In quibus vides quòd jus compellendi datum agnoſcitur, nullo nihilominus expreſſo cui illud jus conceſſum ſit. Quod autem Epiſcopo non ſit è Tridentino conceſſum, rationabiliter poteſt præſumi, Primò, quia per dictas clauſulas circa præcedentiam, Tridentinum terminavit, quod juris Epiſcopalis erat; alioquin illas non appoſuiſſet, ſed expectaſſet in fine decreti illas apponere, ut ſolet, quod non fecit. Secundò, Quoniam ſi illi hæc poteſtas conceſſa fuiſſet, Epiſcopi in Tridentino congregati; cùm de illorum jure ageretur id clarè in dicto decreto expreſſiſſent, quòd autem id non fecerint, contra illos interpretatio eſt facienda, *juxta juris Regulam in 6.* Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, interpretatio eſt facienda: ac propterea concludendum jus illud compellendi ad Epiſcopum non ſpectare, ut de ſimili modo loquendi in materia de approbatione Confeſſarii ex Bellarmino, & aliis diximus *in tract. de Confeſſ.* Ergo in vi Tridentini non poteſt Epiſcopus compellere Regulares, ut ad dictas proceſſiones accedant. Et confirmatur; quia ut probavimus *in tract. de exempt.* & alibi, Regulares ſic ſunt exempti à juriſdictione Epiſcopi directiva, & coactiva, ut niſi ſpecialiter, & expreſsè poteſtas in illos à Pontifice ei detur, non cenſeatur ei conceſſa: non eſt autem ei ſic conceſſa in hoc decreto; cùm neque de Epiſcopo mentionem faciat, neque de hujuſmodi exemptionis clauſula revocatoria, quorum expreſſio ad hunc effectum eſt neceſſaria.

2 Dices, ad quem ergo illa poteſtas compellendi ſpectabit? Poſſet quis dicere ad Prælatum Regularem, cùm ad eum omnis compulſio in Regularem ſubditum pertineat: Verùm, ſi hic nolit ire, nec mittere ſuos ſubditos, quis illum, & illos compellet? Reſpondebit fortaſsè quiſpiam, tunc temporis poſſe Epiſcopum uti vi compulſiva, non in vi Tridentini, ſed in vi juris communis antiqui ſibi ex conſuetudine acquiſiti; reintegratur enim in hoc caſu poteſtas juriſdictionis, qua ante exemptionem Regularium in eos potiebatur, ut alibi in ſimili materia diximus, quod forſan vult innuere Concilium, cùm non dicat, ut compellantur Authoritate Apoſtolica, aut ab Epiſcopo, aut aliis tanquam à Sede Apoſtolica delegatis, ut ſolet facere, cùm vult, ut Epiſcopus, aut quivis Ordinarius Pontificia procedat authoritate. Illam tamen reſponſionem non eſſe univerſaliter veram exiſtimo, cùm poſſit ab alio Prælato ſibi Superiore in caſibus ordinariis compelli; ſed tantùm in caſu magnæ neceſſitatis publicæ, in qua proceſſio hujuſmodi Regularium abeſſe non poſſet à Generali proceſſione Cleri, & Populi, ſine gravi ſcandalo.

3 Sed quia communi ſenſu Doctorum illa compulſio Epiſcopo conceſſa exiſtimatur, ideò ſtando in illa ſententia, quæritur, an Epiſcopus Regulares, eorundemque Prælatum nolentes ad proceſſiones convenire, cenſuris, aut pœnis poſſit compellere? Reſpondetur non poſſe; Et primò quòd non poſſit compellere cenſuris fusè *in tractat. de exemption.* probatum eſt; Et hanc ſententiam tenent Henriquez *in Summa, libr. 7. capit. 25. §. 57.* Roderic. *in ſumma, tomo 1, capitul. 74. numer. 4.* Sanchez *de matrimon. libr. 7. diſputat. 33. numero 23.* Villalobos *in ſumma tom. ſecundo, tractat. 35. difficult. 5. numer. 17.* Portell. *in addition. ad dub. Regular. verb. Epiſcopus, numer. 5. & verb. Proceſſiones numer. 1.* Hieronym. Roderic. *in Compend. qq. Regular. reſolut. 118. numer. 1.* Scorc. *in Bulla Select. theorem. 393. verb. ſi autem*, Laurentius de Peyrin. *part. 1. Ritual. notabil. 3. & tom. 1. in conſtitut. Minim. conſtitut. 2. Sixti Quarti, numer. 60.* Tamburinus *de jure Abbat. tom. 1. diſputation. 19. quæſtion. 7. numer. 7* Diana *reſolution. moral. tom. 3. tractat. 2.* * *reſolution. 76. & alii.*

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 36. & 39. & infrà in Reſ. 44. §. penult. & ult. & ex lata doctrina Reſ. 45. §. ult.

* Quæ hic eſt ſupra Reſ. 38.

4 Secundò verò, quòd non poſſit etiam pœnis compellere, eadem prorſus eſt ratio, fuitque ex graviſſimis Doctoribus; & ex jure probatum in proximè dicto tractatu.

5 Inſtabis, ſi non poſſit cenſuris, aut pœnis compellere Regulares, ut ad proceſſiones accedant, fruſtrà eſt data illi poteſtas ad compellendum, cùm nullum aliud ſit medium ad hunc effectum. Reſpondetur, eſſe multa alia media, utpotè Inobedientes illos inſtanter monendo, & acriter arguendo, ac etiam ſi opus fuerit ſententiam adverſus illos proferendo, & denique adhibendo poteſtatis ſæcularis brachium, ut cogat, cùm ad ipſum ſpectet facere, ut jus Eccleſiaſticum unicuique debitum ſervetur, quod ſufficit ut hæc poteſtas poſſit compulſiva dici, non enim omnis poteſtas compulſiva utitur cenſuris, & pœnis, ut in poteſtate Judicum ſæcularium ejuſdem naturæ manifeſtiſſimum eſt. Hucuſque Brunus.

6 Sed non parum faceret P. Brunus, ſi Regulares eximeret à poteſtate Epiſcoporum, ne poſſint illos compellere ad proceſſiones cum cenſuris, ideò non accedo à ſententia quam * docui in loco citato à Bruno, & aſſero in tali caſu poſſe Epiſcopos, Regulares compellere, ſi non cenſuris, ſaltem aliis pœnis, mulcta indicta, pignoribus captis, vel alio modo. Unde me citato amiciſſimus Magiſter Lezana *in ſumma qq. Regul. tom. 4. verſ. Proceſſio quoad Regulares n. 2.* ſic ait: Eſto autem Regulares compelli non poſſint ad prædictas proceſſiones per cenſuras, compelli ſaltem poſſunt aliis pœnis, juxta *c. 1. de privil. in 6.* nimirum deponendo Superiores, & contradictores incarcerando, à Monaſterio amovendo, privando prædicatione verbi Dei, ſeu etiam pœnis pecuniariis. Ita ille, & ita etiam docet Ciarlinus *in Controv. Forenſ. tom. 1. cap. 50. num. 19.* Peyrinus *in privileg. minim. tom. 1. Conſtit. 2. Sixti IV. n. 60.* Gratian. *dec. 332. n. 15.* Et miror Patrem Brunum, ut fugiat compulſionem Epiſcoporum, admittere eo modo tamen quo admittit compulſionem Laicorum. Unde contra illum apponam hic per extenſum verba Joannis Petri Creſcentii *in Arſenal. Religioſ. lib. 3. numer. 33.* ubi ſic ait: (Con eſprimere dunque il Concilio, che non oſtante i privilegi, e l'eſentioni poſſa l'Ordinario sforzare alle ſudette proceſſioni in Clero, i Regulari: s' intende di quei remedi, è caſtighi, che ponno uſarſi ſenza pregiudicio de privilegi qualificati, maſſime del detto *cap. 1. de*

* Docuit in R. not præteriti & in aliis citat.

privil. in 6. dall'iſteſſo Concilio acceptato, a cui deveſi attendere, ex Bart. in extrav. ad reprimendum V. videtur n. 8. Cæſ. Graſſ. dec. 7. n. 7. & dec. 8. n. 2. de ſent. & re judic. Così vediamo, che in Roma, non con cenſure, ma con pene pecuniarie caſtiganſi i contumaci, & allo ſtile di Roma devonſi l'altre Chieſe conformare DD. in cap. damnamus in fin. de Summ. Trinit. Colleg. Paduan. poſt conſil. Cardin. conſilio 20. numer. 48. Ma ſe non giovano le pene pecuniarie, può il Veſcovo venire ſino alla carcerazione, ò depoſizione de Superiori, & alla ſuſpenſione dalla predica, ò dalle confeſſioni. DD. in c. 1. de privileg. in 6. Tamburin. loc. cit. Sanch. lib. 7. de matrim. diſp. 33. Lezana part. 3. V. exemptio Regularium, num. 9. & par. 4. V. proceſſio num. 2. In queſto ſenſo devonſi interpretare quelle dichiarazioni della Congregatione, che ſi leggono à favore de Veſcovi preſſo Zerol. part. 1. prax. Epiſcop. V. excommun. §. 4. & V. proceſſion. §. 1. ad 2. Joan. Franc. Leon in Theſaur. forenſ. Eccleſ. part. 1. cap. 8. nu. 18. Barboſa in collect. ad d. cap. 13. Conſil. num. 19. delle quali alcune dicendo alternativamente, compellantur per cenſuras aut pœnas, moſtrano, che le Cenſure per quelli, che ponno cenſurarſi; le pene per li privilegiati, ſi hanno da uſare. Argument. ex gloſſ. fin. in leg. ſi negotium, 16. Cod. de negot. geſt. & alibi penes Cyriac. controv. 174. num. 1. & 2. ma perche in contrario à favore dei Regolari trovanſi altrettante dichiarazioni della Congregazione medeſima, apud Barboſ. in remiſſ. ad d. cap. 13. V. Compellantur, Quarantam V. Præcedentia in fin. Hieron. Henriq. reſol. 118. num. 1. Portell. in addit. ad dubia Regular. V. proceſſion. num. 1. Dianam citata reſol. 76. in calce, le quali dicono apertamente, che i Veſcovi non ponno in ciò ſervirſi del rimedio delle Cenſure: come pur del 1616. li 20. di Maggio dalla medeſima Congregazione riſpoſto fù al Veſcovo di Vercelli, Barb. lib. 1. de Eccleſ. jure cap. 43. verſ. qua de re. Dobbiamo credere, che non di cenſure, ma di pene s'intenda quella dichiarazione dell' iſteſſa, ſotto li 27. Luglio 1628. pœnis ſibi benè viſis.) Hucuſque Creſcentius. Itaque Regulares contenti ſint, ut per cenſuras ab Epiſcopis non poſſint compelli ad Proceſſiones, ſecus autem per alias pœnas, ut ſupra dictum eſt: quicquid aſſerat Bruno. Unde non adhæreo docto, & amiciſſimo noſtro Patri Auguſtino de Bellis in quadam allegatione lingua Hiſpanica conſcripta, part. 1. Aſſumpt. 5. qui ſententiam Bruni tenet, ſed adverſus illum rectè inſurgit Ceſpedes de exemption. regular. capit. 18. dub. 74. num. 13. cum aliis.

Qua hic eſt ſupra R. 30. &c. [illegible]

R E S O L. XL.

An Epiſcopi poſſint præcipere Regularibus, ut interdicta ab Apoſtolica Sede, vel propria authoritate lata populo renuncient; Ex p. 11. tract. 2. & Miſc. 2. reſ. 21.

Sup. hac in R. [illegible] Decimus tex[illegible] lege [illegible] §. Hoc ſuppoſito & §. ejus [illegible]

§. 1. NEgativè reſpondet Brunus de Privil. Reg. part. 1. tractat. 2. c. 3. propoſ. 7. Probat, nam Regularis ab Epiſcoporum Juriſdictione, legibus, & præceptis exemptus eſt, utique ab hoc præcepto liber erit, qua libertate expreſsè donatus eſt à Sede Apoſtolica, cum ab obligatione recipiendi commiſſiones, etiam à Sede Apoſtolica antedicta emanatas, liberetur, ex conceſſione Honorii III. facta Dominicanis verbis ſequentibus; Quieti veſtræ providere volentes auctoritate vobis Præſentium indulgemus, ut commiſſiones à Sede Apoſtolica, vel legatis ejus, ſeu quibuslibet aliis vobis factas, non teneamini contra veſtram recipere voluntatem.

2 Deinde noſtræ propoſitionis veritas conſtat ex Mari Magno ſingulorum Ordinum, & maximè ex illo Minorum, & Prædicatorum poſt Tridentinum confirmatorum. Accipe verba in illo Prædicatorum inſerta; Quod per litteras Apoſtolicæ Sedis, aut Legatorum, ſeu Delegatorum ipſius, ad denunciationes ſententiarum; Interdicti, & excommunicationum procedere compelli aliquatenus non poſſitis, &c. Per literas præfatæ Sedis, in quibus facta non fuerit de hujuſmodi Indulgentia mentio ſpecialis: Et poſt aliqua verba ſic proſequitur: Nullus inſuper Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, nulluſque alius Prælatus Eccleſiaſticus, vel eorum Vicarii, vel Officiales ad portandum, ſeu deferendum Literas, vel exequendum; vel denunciandum ſententias contra Principes ſæculares, Communitates, Populos, ſeu quoſcumque benefactores veſtros, quenquam veſtrum compellere valeant, ſine prædictæ Sedis mandato; vel licentia ſpeciali, expreſſam faciente de hac indulgentia mentionem. Atque modo eodem conceſſit Paulus III. Societati Jeſu ut refertur in Compend. Privileg. ejuſdem Societatis, verb. Exemptio.

3 Nec obiicias Tridentinum ſeſſ. 25. de Reg. c. 12. decernere, quòd Regulares prædictas denunciationes præſtare debeant, dum ſic pronunciat. Cenſuræ & Interdicta, nedum à Sede Apoſtolica emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſerventur. Nam reſpondetur, illud decretum non habere clauſulam derogatoriam privilegiorum, ac propterea non ligare Regularem, utpotè privilegio huic decreto contrario gaudentem. Accedit quòd hoc privilegium poſt Tridentinum à pluribus Pontificibus, qui confirmarunt motu proprio, & ex certa ſcientia privilegia Regularium, confirmatum eſt, ut alibi diximus. Et quamvis S. Pius V. in Bulla, Etſi Mendicantium, incboata, videatur ſupponere quòd Regulares debeant illa publicare, & ſervare: attamen circa hæc nihil declarat: Sed tantùm ſuſpendit illa in Regularium certis caſibus; ſicut ergo illi Pontifices, & Doctores in vi ſuorum privilegiorum eos excuſant ab obſervatione cenſurarum, & interdictorum, ita ſimiliter ab eorundem publicatione in vi dictorum privilegiorum etiam excuſare tenentur. Ubi autem Tridentinum non eſt receptum, nullam prorſus vim habet objectio adverſus dictum privilegium. Quod autem concluſum eſt de cenſurarum, & interdictorum denunciatione, id etiam ſimiliter intelligendum de jejuniorum, & Feſtorum publicatione, ad quam faciendam Regularis nullatenus obligatur; nec obligari poteſt ab Ordinariis. Hucuſque Bruno.

4 Sed ego hæc omnia minimè amplectenda eſſe puto cum communi Doctorum ſententia. Dico igitur vigore Concilii Tridentini, ſeſſ. 25. cap. 12. Cenſuras, interdicta etiam ab ipſis Epiſcopis emanata, ipſis mandantibus eſſe à Regularibus, & exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, atque ſervanda. Referunt Fuſc. de viſitat. lib. 2. cap. 15. num. 62. Henriquez in ſumm. lib. 3. cap. 42. §. 3. in fin. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciata, fol. mihi 29. S. Joann. à Cruce de ſtatu Regul. lib. 2. c. 7. dub. 2 Franc. Leo in Theſauro fori Eccleſ. part. 1. cap. 8. num. 19. Piaſec. in praxi Epiſcop. par. 2. cap. 3. num. 47. verſ. Cenſuras, Ugolin. de Offic. Epiſcopi cap. 20. §. 3. num. 3. Campan. in diverſ. Juris Canon. rub. 12. cap. 13. num. 114. cum ſeqq. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſol. 210. verſ. 5. Novar. in lucerna Regul. verb. Interdicta, Homob. de Bonis de Examine Eccleſiaſtico, tractat. 11. cap. 12. quæſt. 23. ſuppoſit. 2. & 3. Eraſm. à Cochier de Juriſdict. Ordin. in exemptos, part. 2. quæſt. 45. num. 46. Laurent. de Peyrinis in Conſt. ſui Ordinis Minim, tom. 1. conſt. 26. Leonis X. num. 13. cum ſeqq. Ego ipſe d. part. 3. allegat. 105. num. 43. Tambur. d. tom. 3. diſput. 5. quæſt. 11. num. 53. & alii penes ipſos quibus adde Machadum de Perfect. Confeſſ. tom. 1. lib. 4. part. 6. tractat. 10. docum. 4. num. 3. ubi ſic ait: (Puede tambien el Obiſpo proceder contra los Religioſos que no quiſieren publicar en ſu Igleſia los entredichos, y cenſuras que ei mandare que ſe publiquen; porque à eſto eſtan obligados por Derecho comun, y nuevo del Concilio Tridentino. Item, puede el Obiſpo proceder contra los Religioſos que no obſervaren en ſus Igleſias el entredicho, ceſſacion à Divinis, que ſe puſieren por la Sede Apoſtolica, ò por el Ordinario; por ſer aſſi, que el miſmo Concilio les obliga à ello.) Ita ille.

5 Sed ut Patri B uno Auctorem Regularem adducamus, ſentiat Hieronymum Garciam in Polit. Regular. tom. 1. tractat. 8. difficult. 3. dub. 2. punct. 3. num. 21. ſic aſſerentem, (Pueden los Obiſpos, juxta prædictum Concilium, ſeſſ. 25. cap. 12. hazer publicar en las Igleſias de los Conventos, y mandar guardar el entredicho, no ſolo pueſto por el Papa; ò Nuncio à Latere, ſino tambien pueſto por el miſmo Obiſpo à toda Dioceſi, Ciudad, ò Villa.) Vide etiam Merollam tom. 3. diſputat. 7. cap. 5. dub. 9. num. 153. & tandem Andreas Mendo in Bulla Cruciata, diſp. 15. cap. 1. num. 9. ſic ait: Debent noſtri mandanti Epiſcopo, quælibet interdicta promulgata publicare, & obſervare juxta Decretum Tridentini ſeſſ. 25. cap. 12. de Regularibus. Ita ille.

R E S O L. XLI.

An Epiſcopus poſſit punire Regulares in caſu, ſeſſ. 7. c. 14. Concilii Tridentini.

Et pro praxi hujus difficultatis aliqua notabilia diſcutiuntur in textu hujus Reſolutionis quoad Regulares; & etiam quoad Equites Sancti Joannis Jeroſolymitani degentes, & delinquentes extra Clauſtra, & quoad degentes intra Clauſtra, ſed extra delinquentes; & etiam ſi cum notorietate, & ſcandalo deliquerint intra Eccleſiam ſui Monaſterii; & quid in iſtis caſibus Epiſcopis competat facere? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. reſ. 23.

§. 1. NEgativè reſpondet Bruno de privil. Regul. tract. 2. c. 4. propoſ. 1. Nec obſtat, ait, Tridentinum contrarium decernere ſeſſ. 7. capit. 14. ubi habetur; In exemptorum cauſis conſtitutio Innocentii IV. quæ incipit, Volentes, in Generali Concilio Lugdunenſi edita ſervetur: quam eadem Sacroſancta Synodus innovandum cenſuit, & innovat; Addendo inſuper, quòd in civilibus cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum Clerici Sæculares, aut Regulares extra Monaſterium degentes quomodolibet exempti, etiamſi certum Judicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant; in aliis verò ſi ipſum Judicem non habuerint, coram locorum Ordinariis, tanquam ab ipſa Sede delegatis conveniri, & jure medio ad ſolvendum cogi, & compelli poſſint; Privilegiis, exemptionibus, conſervatorum deputationibus, & eorum inhibitionibus, adverſus præmiſſa nequaquam valituris.

2 Reſpon-

2 Reſpondetur, In locis in quibus Tridentinum non eſt receptum objectionem minimè procedere; ubi autem receptum eſt, non afficere Regularem gaudentem præfatis conceſſionibus, & intra Clauſtra degentem, ut ſæpiùs Sacra Congregatio Cardinalium declaravit, nec etiam illum, qui extra Clauſtra degit, teſte Marcellino à Sancto Benedicto *in Compend. Privileg. Fulienſium, verb. Conveniri*, cujus Congregationis declarationes inferius afferemus. Ratio eſt, quia illud decretum non habet clauſulam revocatoriam neceſſariam ad revocationem privilegiorum, ut diximus *in Tractatu de Privileg. in comment.* Quod autem hæc reſponſio ſit pertinens, probatur quoad præcipuam partem, videtur, quòd Regularis exemptus ſit ratione delicti ab Epiſcopi juriſdictione, quoniam non eſt ullatenus credibile, Decretum Tridentini poſteriùs abrogare prius decretum: hoc autem faceret, ſi ſupra poſitum decretum afficeret hujuſmodi Regularem. Minor probatur ex Tridentino *ſeſſione 25. de Regular, cap. 14.* ubi ſic loquitur; Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra Clauſtra Monaſterii, & extra ea ita notoriè deliquerit, ut populo ſcandalo ſit; Epiſcopo inſtante à Superiore, intra tempus ab Epiſcopo præfigendum ſeverè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus à ſuo Superiore officio privetur.

Sup. hoc propè ſin. hujus R. à v. La quarta es.

3 Quibus verbis videre eſt, Regularem intra, & extra clauſtra delinquentem non eſſe quoad cognitionem delicti juriſdictioni Epiſcopi ſubditum: cum Tridentini verba illum ad ſuum Superiorem remittant, ac ex conſequenti decretum præcitatum *ſeſſ. 7. cap. 14.* Tridentini non afficere Regularem, ut ſupra exemptum, alioquin hoc poſterius, prius decretum deſtrueret. Ita ille.

4 Sed communiter Doctores aſſerunt, quòd Ordinarii tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati, in cauſis mercedum, & miſerabilium perſonarum regulares debitores extra Monaſterium degentes, cogere, & compellere ad ſolvendum debitum, poſſunt, quamvis certum Judicem à Sede Apoſtolica deputatum in partibus habeant, & in aliis quoque, ſi ipſum Judicem non habuerint, privilegiis, exemptionibus, &c. nequaquam valituris. Et ita docet Merolla *tom. 3. diſput. 7. cap. 5. dub. 9. n. 132.* Sanchez *in Opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 9. dub. 2. num. 5.* Tamburinus *tom. 3. de jure Abbatum, diſputat. 5. quæſtion. 11. num. 90.* Henriquez *lib. 7. de Indulgent. cap. 25. num. 5. in Gloſſa, littera O, & alii.*

Sup. hoc infrà in Reſol 44 §. Quintus & inferius lege doctrinam R. 197.

5 Nota etiam hìc abſolutè, quod Regularis extra Monaſterium degens, ſi deliquerit, ab Ordinario loci, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato, puniri poteſt, ut ſtatuit Concilium Tridentinum *ſeſſ. 6. capit. 3. de Reformat.* quæ diſpoſitio habet etiam locum in Equitibus Sancti Joannis Hieroſolymitani, ut inquiunt Navarr. *conſil. 22. de Regular. in prima edit. & conſil. 12. in ſecunda.* Sayrus *deciſ. 26. eod. titulo.* Campanil. *in diverſ. Jur. Canon. rubric. 12. cap. 13. numer. 22.* Aloyſ. Ricc. *collectan. 503. verſic. Amplia primo.* Azor. *tom. 1. libr. 13. cap. 4. quæſt. 3.* Rodriquez *qq. regul. tom. 2. quæſt. 2. artic. 4. & quæſt. 63. art. 7. verſ. 5.* Dicitur autem, quod tunc Regularis maneat extra Monaſterium, quando non vivit ſub Superiore conventualiter, & ita declaravit Sacra Congregatio, ut referunt Genuenſ. *in praxi Archiepiſcop. cap. 59.* Piaſec. *Epiſcop. part. 2. cap. 3. numer. 42.* Campanil. *loc. citat.* & Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part. 3. allegat. 105. num. 16.* Si verò maneat de Superiorum licentia ſub Regulari obſervantia in aliquo membro, ſeu grangia ſui Monaſterii pro Religionis ſervitio, ſi deliquerit, non ab Ordinario loci, ſed à Superiore puniri debet ſecundùm formam Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. de regular. capit. 14.* quia cùm hujuſmodi Superior, poſſit illi dare licentiam juxta Concil. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 4.* & dicta loca ſint membra, & dependentia è ſuis Monaſteriis, cenſentur eodem jure, & gaudent privilegiis ſuorum monaſteriorum, *cap. Recolentes, §. Cæterum, de Stat. Monach.* Ita Ricc. *deciſ. 281. Cur. Archiep. Neap. n. 4. p. 3.* Barboſa *loc. cit. n. 17.* & alii.

6 Quod ſi Regularis intra Clauſtra Monaſterii degat, & extra ea ita notoriè delinquat, ut populo ſcandalo ſit, Epiſcopo inſtante, à ſuo ſuperiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeverè puniri debet: ac de punitione Epiſcopum certiorem facere: ſin minus à ſuo Superiore officio privandus eſt, & delinquens ab Epiſcopo puniri poteſt; ſic habetur in Concilio Tridentino *d. ſeſſ. 25. c. 14.* de qua materia agunt Navarr. *comm. 2. de Regul. n. 63.* & Rodriquez *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 2. art. 6. & quæſt. 63. art. 3.*

7 Ubi nota, quòd poſt Tridentinum, emanavit ſuper hoc Bulla Clementis VIII. contra Superiores non punientes ſuos ſubditos, juxta formam Conſtitutionis Concilii Tridentini, ſub pœna privationis ipſo facto dignitatum, ac officiorum, & inhabilitatis ad illa, ac privationis vocis activæ, & paſſivæ, & incipit, *Suſcepti muneris*, Romæ publicata die 18. Martii 1596. quam referunt Quarant. *in Summa Bull. verb. Exemptio*, Cokier *de Juriſdict. Ordin. in exempt. part. 1. quæſt. 17. num. 29.* & Piaſec. *in praxi Epiſcoporum part. 2. cap. 3. nu. 44.* Addunt aliqui poſſe Regularem in caſu illius decreti Tridentini, deprehenſum in delicto, deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto (dummodo ſine mora ſumatur) remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum, cum præfinitione termini ad puniendum. Et hanc opinionem ſequuti ſunt Nald. *in ſumma verb. Epiſcopus n. 28.* Piaſec. *loc. cit. num. 42.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. part. 3. allegat. 105. num. 19.* & Portell. *in addit. ad dub. Regular. verb. Punitio religioſi extra conventum, num. 17.*

Sup. hoc in R. not. ſeq.

8 Sed ego quoad hoc ultimum contrarium docui *in part. 3. tractat. 2.* * *reſolut. 132.* Vide etiam circa præſentem materiam Machadum *de Perf. Confeſſ. tom. 2. lib. 4. part. 6. tractat. 10. docum. 3. numer.* ∴ Qui quoad ſuperius dicta, ponit reſponſiones aliquas Sacræ Congregationis ad aliqua dubia propoſita, & ſic ait; (la primera duda es, luego que el Religioſo cometiere el delito en la forma dicha, podra el Obiſpo recibir informacion del, y embiarſela a ſu Prelado, para que no pretenda ignorancia del delito, à la qual reſpondio la Sagrada Congregacion que ſi. La ſegunda es, ſi baſtava que el Obiſpo requirieſſe una vez al Superior del Convento, para que caſtigaſſe al Religioſo delinquente, ò ſi era neceſſario requirir le dos, ò tres vezes, ſegun lo affirmavan algunos Dotores Religioſos; fundados en aquella palabra del Concilio, *Inſtante*, à la qual reſpondio la Sagrada Congregacion, que baſtava que el Obiſpo requirieſſe una vez al Superior del Convento. La tercera es ſi el Superior del Convento, cumple con embiar al Obiſpo copia de la ſentencia en que condenna al Religioſo, ò deva embiarle todos los demas autos, para que el Obiſpo ſentere, ſi el caſtigo fueſe vero como lo manda el Concilio Tridentino. La Sagrada Congregacion reſpondio, que no baſtava que el Superior le remitieſſe la ſentencia ſino que tambien devia embiarle los demas autos, y teſtimonio del caſtigo, y execucion de la ſentencia. La quarta es, ſi quando el Religioſo delinque, Intra Eccleſiam ſui Monaſterii, con eſcandalo, y notoriedad, ſea lo miſmo que ſi comitieſſe delito extra clauſtra. La Sagrada Congregacion reſpondio que ſi.) ita ille. Dico igitur Regulares degentes extra Clauſtra poſſe ab Epiſcopo puniri; degentes verò intra Clauſtra, ſed extra delinquentes, modo quo ſupra ab Epiſcopo puniendos eſſe exiſtimo; ſi aliter Pater Bruno ſentit, non benè ſentit.

* Quæ hic eſt infra Reſ. 47.

Sup. hæc quarta in n. 6 huius Ref. & ad illeram infra in Reſol 44 §. Duodecimus. Sed lege eius doctrinam à §. Hoc ſuppoſito, & § eius not.

RESOL. XLII.

An Epiſcopus poſſit denunciare, ut evitentur, ſi Regulares exempti inciderint in aliquam excommunicationem?

Et an hoc fieri poſſit tantùm ab Epiſcopis in illis caſibus, in quibus id illis ſpecialiter permittitur, ut v.g. ſi Extremæ Unctionis, & Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrent, aut matrimonia ſolemnizent? Ex p. 3. tr. 2. reſ. 35.

§. 1. Affirmativè reſpondent Cenedus *in quæſtionibus Canonicis q. 26. num. 30.* Alterius *de cenſuris tom. 1. diſput. 10. lib. 3. cap. 5. in fine*, Riccius *in addit. ad Inſtitut. canon. lib. 2. titul. 22. §. nec id mirum, & in praxi tom. 2. reſol. 210. num. 4.* Bagnus *de S. R. E. dignitatibus tract. 12. fol. 202.* Triviſanus *libr. 1. deciſ. 36. num. 2.* Henriquez *lib. 7. cap. 25. num. 7.* Rodriquez *in qq. Regular. tom. 2. quæſt. 63. artic. 11.* & Piaſecius *in praxi epiſcop. noviſſima, part. 2. cap. 3. §. 6. num. 59.* ubi ſic aſſerit. Licet regulares exempti propter eorum privilegia, ab Epiſcopo excommunicari non poſſint, nec ligentur ſtatuto Epiſcopi excommunicationem annexam trahente, ſi tamen committant aliquod delictum, propter quod ex juris communis diſpoſitione, vel ex conſuetudinibus Apoſtolicis incurrant ipſo facto excommunicationem, poſſunt declarari per Epiſcopum, & pro excommunicatis publicari ad effectum, ut evitentur à populo Diœceſis. Immò Felinus *in cap. non poteſt, num. 3. de re judic.* dixit, exemptum ſic excommunicatum, citari etiam poſſe ad videndum declarari, conceſſo enim principali, videtur conceſſum acceſſorium, præſertim cum ſit ſumenda informatio ſuper excommunicatione incurſa. Ita Piaſecius.

2 Non deſunt tamen Doctores contrariam ſententiam docentes, & aſſerentes hoc fieri poſſe ab Epiſcopo tantùm in illis caſibus, in quibus id illis ſpecialiter permittitur, ut v. grat. ſi Extremæ Unctionis, & Euchariſtiæ Sacramenta miniſtrent, aut * matrimonia ſolemnizent. Et ita docent Laurentius de Peyrinis *ſuper privilegia Minim. tom. 1. conſtitut. 2. Sixti IV. §. 10. numer. 13.* Thomas Zerola *in praxi epiſcop. part. 1. ver. excommunicatio, de excommunicationis cauſa materiali, in fine*, & Navarr. *conſil. 2. verſ. 2. de ſentent. excomm.* Ratio eſt, quia antequam regulares denuncientur, declarare Epiſcopus prius debet, eos in excommunicationem incidiſſe; declaratio autem hæc fieri non poteſt, niſi cognita cauſa, & citata parte; fieri enim poteſt, ut regulares probent ſe in excommunicationem non incidiſſe. At cauſæ cognitio ad proprium judicem pertinet. Ergo Epiſcopus incompetens judex regularium, non poteſt illos declarare, neque denunciare excommunicatos.

* Pro ſolemni miniſtratione matrimonii in tom. 6. tr. 1. lege doctrinam à §. 6. Reſ. 13 & ulterius verſic. ejus primi not.

3 Aliqui verò limitant hanc ſecundam opinionem, ubi delictum, propter quod excommunicatio lata fuit, notorium eſt,

eſt, itemque notorium nullam cauſam Regulares habere, quamobrem ſe excuſent; tunc enim quod declaratione opus non eſt, denunciari ab Epiſcopo etiam poterunt, ne alii eorum communione utentes in excommunicationem incidant: & ita hanc ſententiam ex multis rationibus probat Ugolinus *de poteſt. Epiſc. c.29. §.10. n.2.* & hanc opinionem videtur etiam docere Barb. *poteſtat. Epiſcop. part.3. allegat. 105. numer.73.* Vide etiam alios penes ipſos.

R E S O L. XLIII.

An Epiſcopus poſſit ferre cenſuras in Regulares?

Et notatur, quòd quamvis Epiſcopus non habeat juriſdictionem in Monaſteria Monialium, tamen ex juſtis cauſis poſſit præcipere ſuis ſubditis, ne intrent in prædicta Monaſteria Monialium exemptarum, & erunt validæ cenſuræ.

Et advertitur, quòd non poteſt Epiſcopus excommunicare, nec interdicere famulos Regularium ſine mandato Pontificis. Exp. 5. tr.9. Reſ.43.

§.1. Libet mihi reſpondere cum verbis Henrici Villalob. *in ſumm. tom.1. tr.16. diffic.5. n.13.* ubi ſic ait (Los Obiſpos no pueden deſcomulgar à los Religioſos, ſi no es en las cauſas en que el Papa, o el derecho les hazen iuezes delegados de los Religioſos, porque los Religioſos ſon exemtos de ſu juriſdicion por muchos textos, y Bulas. Si el Legado à latere puſiere alguna diſcommunion en comun, aunque ſea Paulina, no liga a los Religioſos mendicantes, ſi no es, que en ella ſe declare como concedio Nicolao V. El Obiſpo non puede deſcomulgar, ni poner entredicho à los criados de los frayles, mientras eſtan en ſu ſervicio ſin ſpecial mandato del Romano Pontifice, y aunque lo hagan, no hazen nada por un Privilegio de Alexand. IV. concedido a la Orden de San Joan.) Ita ille, vide etiam Henriquez *lib.7. c.25. n.7. in gloſſ. lit. L.* Portel. *in dub. regular. ver. Epiſcopus, n.5.* & Aloyſ. Bariolam *in Aphor. lit. E. ver. Epiſcopus,* §. 3. quod fallitur in quibuſdam caſibus.

2 Notandum eſt tamen hic cum Moſcoſo *in ſumm. tr.6. c.5. n.6.* quòd (aunque el Obiſpo no tenga juriſdicion en un Monaſterio de Religioſas, ezemtas de ſu juriſdicion, por juſtas cauſas puede mandar el Obiſpo à ſus ſubditos con cenſuras, que no entren allà, y ſeran validas.)

R E S O L. XLIV.

An Vigore Concilii Tridentini poſſint Epiſcopi cenſuris, ac aliis pœnis in aliquibus caſibus caſtigare Regulares?

Et pro praxi 17. caſus in textu hujus Reſolutionis adducuntur, & aſſignantur. Ex p.11. tr.2. & Miſc.2. Reſ.22.

Pro caſibus ſeqq. [illegible] hoc ſuppoſito hujus Reſ. lege doctrinam [illegible] Hoc ſuppoſito.
Sup. hoc in [illegible]
Sup. hoc infrà in Reſ.55. [illegible]
Sup. hoc infrà in Reſ. 57. §. [illegible]
Sup. hoc ſupra in Reſ. 41. §. Noſtra, &c.
Sup. hoc ſupra in Reſ.11.

§.1. Suppono, Regularem in multis caſibus in Concil. Tridentino expreſſis Epiſcopis ſubiici. Primus eſt, Novitius Regularis ſubjectus eſt Epiſcopo in renunciatione ſuorum bonorum, ac etiam Profeſſus ſi nollet reddere Novitiis exeuntibus ante profeſſionem omnia data illis à conſanguineis, & Curatoribus, *ſeſſ.25. cap.16. de Regular.*

2 Secundus eſt, ſi Regularis contra voluntatem Ordinarii celebret in Oratoriis particularibus, ex *ſeſſion.22. de obſervandis in celebrat.*

3 Tertius eſt *in ſeſſion. 5. ejuſdem Concilii cap.2. de Reformat.* in quo ſubiicitur Regularis Epiſcopo, in petenda licentia prædicandi.

4 Quartus in eodem c. Datur licentia Epiſcopo puniendi Prædicatorem prædicantem errores, & ſcandala, & hæreſes.

5 Quintus *in ſeſſ.6. c.3. de Reform.* ubi dicitur Regularis degens extra monaſterium, etiam prætextu privilegii ſui ordinis non obſtante, poteſt puniri ab Ordinario, ſi extra Clauſtrum delinquit.

6 Sextus *in c.4. ſeſſ.25.* in quo habetur. Ne Religioſus exeat è ſuo Conventu etiam prætextu adeundi prælatum, niſi licentia in ſcriptis obtenta, aliter facientes poſſint puniri ab Epiſcopis tanquam deſertores ſui Inſtituti.

7 Septimus in eodem c. ubi ſtatuitur, ut Regularis miſſus ad univerſitates cauſa ſtudii, habitet intra conventum, alioquin ab Ordinariis contra illum procedatur.

Sup. hoc in to. [illegible] R.85. &c.

8 Octavus *in c.11.* in quo decernitur, ut Regularis, qui habet in ſuis domibus curam perſonarum ſæcularium, ſit ſubditus Epiſcopo in viſitatione, & correctione quoad curam, & adminiſtrationem Sacramentorum.

Sup. hoc infra in Reſ.89. &c. Sup. hoc in R. [illegible] not. ſeq. ad [illegible]

9 Nonus in eodem *c.* ut Prælati non poſſint ibi aſſignare aliquem ad miniſtrandum, niſi de conſenſu, & examine Epiſcopi.

10 Decimus *in c.14. ejuſdem ſeſſ.3.* ubi præcipit, ut Epiſcopus componat controverſias, ac diſcordias omnes inter præcedentias Regularium in proceſſionibus publicis, & in iis, quæ fiunt in tumulandis defunctorum corporibus, in deferenda umbella, & aliis ſimilibus.

Sup. hoc late ſupra in R. 38. & 39.

11 Undecimus *in eadem c.13.* ubi præcipit Regulari, ut vocatus ad proceſſiones accedere tenetur, ad quas ſecundùm antiquam locorum conſuetudinem ſolitus eſt accedere, & ad illas, quæ vel pro bono pacis Eccleſiæ, vel pro victoria contra infideles inſtituuntur. Et in Bulla S. Pii V. quæ incipit, *Etſi Mendicantium,* interpretantis idem *c.13. ſeſſ.25.*

Sup. hoc ſupra propè finem R. 41. verſic. [illegible] quarto, &c.

12 Duodecimus *in c.14. ejuſdem ſeſſ.* in quo decernitur, ut Regularis vivens intra Clauſtrum, & ſcandaloſè intra illud delinquens, à Prælato, inſtante Epiſcopo, intra tempus aſſignatum, ab Epiſcopo præfigendum, ſevere puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus à Superiore privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniri poſſit.

Sup. hoc in to. [illegible] Reſ.85. §. Deinde, &c.

13 Decimus tertius *in ſeſſ.23. c.12.* jubet, Quòd Regularis ab Epiſcopo examinetur ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines Sacros ſuſcipiendos, & quod ante ætatem ibi aſſignatam non illos ſuſcipiat.

Sup. hoc late infra in R. 6[illegible]

14 Decimus quartus *in c.15.* in quo dicitur. Quòd non poſſit Regularis audire confeſſiones Sæcularium, etiam Sacerdotum, abſque examine, & licentia Epiſcopi.

Sup. hoc late ſupra in R.10. Sup. hoc late ſup. in R.40.

15 Decimus quintus *in ſeſſ. eadem cap.3.* ubi prohibet. Ne erigantur in poſterum nova Monaſteria abſque licentia Epiſcopi illius Diœceſis.

16 Decimus ſextus *in c.12.* ubi præcipit, ut Regularis in ſuis Eccleſiis publicet, & obſervet cenſuras poſitas per Sedem Apoſtolicam, & interdicta: & hæc etiam poſita per Ordinarium publicet, & ſervet.

Sup. hoc late ſupra in R.39. &c.

17 Decimus ſeptimus *in eodem cap.* ubi præcipit, ut obſervet etiam dies feſtos præceptos ab Ordinario.

Quoad hoc in tom.6. tr.1. R. 42 [illegible] lege ver. Notandum eſt [illegible]

18 Hoc ſuppoſito, Pater Bruno *de Privileg. Regul. tr.2. c.5. propoſ.2.* aſſerit, quòd ubi receptum eſt Concilium, Regulares non ſubiiciuntur Epiſcopis niſi ad ſummum in ſex dictorum ſeptemdecim caſuum, quoniam Decreta Concilii Tridentini non derogant privilegiis Regularium, niſi ſpecialiter addant hanc clauſulam, *Non obſtantibus, &c.* aut aliquid æquivalens; ſed hæc clauſula non eſt appoſita, niſi in ſex ex dictis caſibus, videlicet in 2.4.5.10.13.& 14. Ergo Epiſcopo non ſubiiciuntur, niſi in illis ſex.

19 Obiicies, in fine Decretorum *ſeſſ.25.* quæ regulares reſpiciunt, appoſita eſt illa Clauſula generalis, *Non obſtantibus, &c.* ergo illi ſubiicitur Regularis in dictis illis 17. caſibus. Reſpondetur, illam clauſulam nihil operari, niſi præcedentium ſpecialium clauſularum derogatoriarum decretis Concilii expreſſè appoſitarum confirmationem. Quod confirmatur ex ſententia communi, & ex Canoniſtarum axiomate, quòd generi detrahitur per ſpeciem, non vice verſa: Dixi in propoſitione, regularem in ſex caſibus ad ſummum ſubiici Epiſcopo: nam admodum probabile eſt, immò & certum exiſtimo, non ſubiici regularem Ordinario in quarto, quinto, & decimo caſibus, cum in quarto, & quinto clauſula non obſtantiæ excludat tantùm prætextum privilegiorum, non autem vera privilegia: & ſuperius oſtendimus Epiſcopum nihil poſſe adverſus regularem in illis quarto, & quinto caſibus, nec etiam in decimo, cum clauſula excludat tantum quæcumque privilegia, ſine ſpecificatione privilegiorum regularium, qui terminus nimis generalis eſt, ut excludat privilegia regularium, ſicut probatum eſt in Tractatu de Privilegiis, ac juxta eam ſententiam regularis ſubiicitur Ordinario in tribus proximè ponendis ex 17. illis caſibus.

20 Primus, ſi contra ejus voluntatem in Oratoriis particularibus celebret. Secundus, in examine ad Subdiaconatum, & cæteros Ordines Sacros ſuſcipiendos, & in ſuſceptione illorum quoad ætatem à Concilio aſſignatam. Tertius in licentia audiendi confeſſiones. Quid autem in illis tribus caſibus ſentiendum ſit, oſtendam alibi. Monendo in præſentiarum Lectorem, quod Tridentinum caret in dictis tribus caſibus, clauſula ſpecifica, & nominatim privilegiorum illis caſibus contrariorum; quam tamen in tractatu de Privilegiis in communi diximus ad revocationem neceſſariam. Hæc omnia Bruno.

Sup. contenta in hoc & ſeq. §. lege latam doctrinam R. ſeq. & Reſolutionẽ eius ſecundo not.

21 Sed poſtea plus addit *in propoſ.3.* nempè poſito quod regularis in illis 17. caſibus Epiſcopo ſubiiceretur, non poſſet tamen cenſuris cogi, aut aliis pœnis caſtigari. Etſi concederetur poſſe Ordinarium cenſuris, & pœnis cogere, & caſtigare regularem; non propterea id poſſet cenſuris, & pœnis in omnibus illis caſibus; ſed dumtaxat in duobus primis: In quinque verò proximè ſequentibus, pœnis dumtaxat, non autem cenſuris: In aliis verò ſequentibus decem caſibus, nec cenſuris, nec pœnis. Ratio illius dicti eſt, quoniam in iſtis non exprimitur facultas conceſſa Ordinario cogendi Regulares cenſuris, & pœnis; ac propterea juxta dicta in Superioribus non poterit pœnis, aut cenſuris illos cogere. Ita Bruno.

22 Sed licet ſit difficultas inter Doctores, an regulares poſſint cenſuris compelli ab Epiſcopis in ſupradictis caſibus, & aliqui probabiliter aſſerant poſſe ſolùm in his, in quibus Concilium ſpecificè id eis concedit; tamen omnes concordant contra Brunum, poſſe Epiſcopum in aliis caſibus pœna arbitraria illos punire, & ita Merolla *tom.3. diſp.7. c.8. dub.13. n.209.* docet regulares, non accedentes ad proceſſiones poſſe puniri ab Epiſcopo aliqua pœna arbitraria, quia, ait ille, Tridentinum in hac materia ſubiicit illos Epiſcopis etiam quoad vim coactivam; Et ita docent Doctores communiter; Et quidem in hoc, & aliis caſibus nobis laborandum

dùm eſt eximere Regulares, ut non poſſint compelli ab Epiſcopo cum cenſuris, nam aliqui in omnibus caſibus ſuperius poſitis poſſe hoc Epiſcopos efficere conſtanter tenent, ut Solorzanus *de Indiarum Jure tom.2. l.3. c.17. n.57.* Salgadus *de proteſt. Regia p.2. cap.9. n.109.* Themudo *tom.1. dec.62. n.11.* Gratian. *in decif.132. Marchian.15.* Campanili *in Diverſ.Jur. rubr.12. c.13, n.167.* & alii; licèt ego alibi contrarium ſentiam. Unde Machad. *tom.2. l.4. p.6. tract.10. n.4.* ſic ait, (Dudan los Doctores, ſi el Obiſpo para caſtigar al Religioſo delinquẽte en los caſos referidos, en que el Concilio le concede facultad para ello, pueda proceder con cenſuras? Rodriquez ſiente que ſi: Sanchez, y otros con mas probabilidad deſiendem que no: porque el Concilio no lo expreſſa: ſiendo aſſi, que quando ha querido conceder eſta poteſtad à los Obiſpos lo ha expreſſado.) Ita ille. Sed de hac materia à nobis * in hoc Tractatu actum eſt, loquendo de Proceſſionibus; vide Doctores ibi citatos.

Alibi in Reſolutionibus non ... & ſeq. & ſignãter in Reſ. ... & ... nog. ſeq.

* In hoc Tr. in Reſ. quæ hic eſt ſuprà 19. per totam & in R. 35 & 37.

R E S O L. XLV.

An Epiſcopi poſſint cenſuris, & aliis pœnis punire Regulares in iis, in quibus illis à Sede Apoſtolica ſubiiciuntur? Ex p.7. tr.12. & Miſc.3. Reſ.29. alias 27.

§.1. NEgativè reſpondet P. de Bellis *in alleg. ſæpius citata, p.1. aſſumpt.5. n.1. & ſeq.* ubi ſic air: (No tan ſolamente con cenſuras, pero tam poco con otras qualeſquiere penas puede el Ordinario caſtigar à regulares, aun en caſos, en los quales ſe eſtan ſugetos, ſi Concilios, i Pontifices no hazen expreſſa mencion, de que los pueda caſtigar; i el caſtigarles pertenece privativè, à ſus Superiores, ò à los Pontifices, Abbas *c.fin. n.5. verſ. ſi verò populus de Cleric. peregr.* Bart. *l. à Divo Pio in princ. ff. de re jud.* Cokier *tom.1. p.4. q.33. n.2. 1.* Card. Zabar, & Lapus *in c. Archiepiſcopo, §.fin. n.5. de privileg.* dizen: Epiſcopus agere debet coram Superiore exemptorum, ut eos cogat ad parendum, & non parentes puniat. Mas, lo fundo en privilegios, en preſumptiones, en Derecho, i Declarationes de la Congregaciõ)

Sup. hoc in R. præteritis per totam, ſignãter in §. penult. & ult. & lege doctrinam & ... & alia ... ejus an...

2 (Primo lo fundo en privilegios: los hai de Sixtu IV. à Padres Dominicos:) Decernimus quoſcunque proceſſus, quaſvis pœnas, & ſententias generales, & ſpeciales continentes, promulgatas contra fratres, & domos eorum, nullius roboris, & momenti eſſe, In lib. Privil. Ord. Prædic. fol. 158. Otro ſemejantes concedio à P. Franciſcos: *1.2.q.58. art.9.* Repareſe en aquellas palabras Quaſvis pœnas, & ſententias. Luego no tam ſolamente con cenſuras no puede el Ordinario proceder contra Regularos, mas tam poco con qualquiera genero de penas, y caſtigos, ſi no es: Abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ conceſſione, como dize el Pontifice en la Bulla para Padres Franciſcos. Y ſi eſto no ſe entendiera aun en los caſos en que eſtan ſugetos al Ordinario, el privilegio fuera de valde, y no aprovechara de nada.

3 Segundo lo fundo en preſumpciones, que eſtan por los exemptos. I. Porque la cauſa impulſiva de la exempcion de Regulares, ha ſido, in odium Ordinariorum, quia nimis erant infeſti Religioſis, & nimis eos gravabant. Rebuff. latè *reſp.142.* Ubald. *tract. de Canon. Epiſc. c.3. q.6. n.9.* Tuſchus *ver. exemptio, concl. 566. n.6.* Cokier *tom.1. p.1. q.1. n.15.* Y ſe ſaca del *c. nimis iniqua, & c. nimis prava, de exceſſ. Prælat.* Luego ſiempre ſe ha de ampliar reſpecto à Regulares, y coarctar reſpecto à Ordinarios: aſſi porque en eſta parte de caſtigar Religioſos han ſiempre excedido en tanto grado, que obligaron los Pontifices, à que les exemptaſſen de la juriſdicion dellos. Cened. *q.26. n.3.* Caſtr. *conſ.432.* como tambien porque por conceſſion de Leon X. Privilegia exemptionis Religioſorum in dubiis ſunt ſemper interpretanda in favorem Regularium, como emos dicho atriba *Aſſumto 3. n.4.* II. Preſumpcion. Porque la cauſa final, i principal de la exempcion de Regulares ha ſido: In favorem ſanctæ Sedis Apoſtolicæ, cujus intereſt habere multos immediatè ſubditos *c. Paſtoralis, de re judic.* Rebuff. & Cokier *ubi ſuprà*, Luego ſe han de ampliar à favor de la Sede Apoſtolica, que no quiere deſpojarſe de la juriſdicion immediata que tiene con Regulares; ſi no lo expreſſa claramente en la Comiſſion que delega al Ordinario III. Preſumpcion, porque juriſdictio delegata eſt odioſa, cùm ſit correctiva juris communis, ideò non extenditur ad perſonas non expreſſas: Gloſ. *in c. edocerì, de reſcript.* Feder. *conſ.163. & c. cùm in Jure peritus, de offic. deleg.* IV. Preſumpcion, porque, quod non invenitur conceſſum expreſsè, intelligitur eſſe prohibitum: *c. illa, ne ſed. vac.* & Gloſſ. *ibid. lit. C.* Luego adonde no ſe alla concedido expreſſamente al Ordinario que pueda caſtigar, ſe preſume eſtar vadado: tanto i mas, quo ya lo vedan expreſſamente los privilegios de Regulares.)

4 Tercero: lo fundo en Derecho Comun. En el *c. licèt de offic. vic.* ſic ſe determina, que en la Juriſdicion delegada general que le dà para hazer mandatos, i ventilar cauſas, no ſe entiende dar Juriſdicion, corrigendi, & puniendi exceſſus: niſi ſpecialiter hæc committantur. En el *c. attendentes, de ſtat. mon.* Se da Juriſdicion al Obiſpo, para que pueda viſitar Monaſterios de Monias exemptas; pero ſi alla la Abadeſſa merecer por ſus faltas ſer privada de ſu officio; no lo pueda por eſſo hazar el Obiſpo: porque en la commiſſion que ſe le da, no ſe exprime que la pueda privar. Gloſſ. *ibi ver. compelli*, Card. *ibid.* Hoſtienſ. *cap. Quæris de ætat. & qual. ordin.* Tambien *en el c. Dilectus 1. de reſcr.* ſe diò al Abad de San Eſtevan Juriſdicion delegada para viſitar la Dieceſi de Bononia, ſin expreſſar que privaſſe delinquentes: i privo algunos, i por el Pontifice ſe diò por nulo hecho. Luego ſiempre, quando al Ordinario ſe delega Juriſdicion con Regulares, ſi no và expreſſada facultad de punirlos no la tendrà.) Ita P. de Bellis.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

5 Sed noviſſimè affirmativam ſententiam tenet Joan. Anton. Novarius *in ſum. Bull. p.1. tit. de proceſſ. n.6.* & Bordon. *in Conſ. reg. reſ.7. q.6. n.9.* Quia delegata iuriſdictione alicui, illi intelliguntur conceſſa ea omnia, ſine quibus illa expleri non poteſt, *c. Præterea 5. in fine, c. Prudentiam 21. in fine, §.6.* quod ampliatur, licèt negotium commodè explicari poſſit, Navarr. *conſil. 12. de elect. n.3. & conſ.40. n.1. & 55. de regular. n.9.* Megal. *conſil.10. n.6.* ex Aretin. & Decio, & juribus aliis ab illis citatis, etiam in materia ſtricta, & odioſa docet idem Navar. *tom.1. in diſtinct.5. de Pœnit. n.28.* Sed Epiſcopi commodè non poſſunt, immò cum non levi difficultate valent compeſcere Regulares inobedientes, niſi utantur cenſuris: Ergo hæc facultas illis intelligitur conceſſa in Delegatione. Tum quia Delegatus repræſentat perſonam Delegantis, *ex cap. fin. diſt.93. c.1. diſtinct.94.* Gloſſ. *verſ. Impendunt, Extrav. comm.2. de ſepult.* ac proinde facit idem Tribunal cum ipſo *c.2. de conſuet.* Guttier. *l.1. qq. Can. c.1. n.83.* Megal. *de conſ. l.1. c.2. n.40.* Delegatus igitur vices delegantis exercet, Gloſſ. *verſ. Judices, ad fin. Extrav. comm. de offic. deleg.* Sed Delegans poteſt cenſuris compellere Regulares ad obediendum, cùm in caſu noſtro ſit Sum. Pontifex; ergo & Epiſcopus ejus Delegatus, perſonæ enim duæ habentes rationem unius in aliquo officio, uti poſſunt iiſdem mediis ad illud exercendum. Tum quia juriſdictio contentioſa adjunctam ſemper habet coactionem, *c. Paſtoralis, 28. init. de offic. deleg. & ib.* Gloſſ. *verſ. ſi ergo coercitionem*, dicit, quòd nulla eſt juriſdictio ſine coercitione, per *l. fin. ff. de offic. ejus, cui mand. eſt jur. c. Ex litteris 29. eod.* Sed Epiſcopus vix cogere poteſt ſine cenſuris, ergo illis uti poteſt, ut debito modo ſuum exerceat officium; nec dicas cum Sanch. citando, Epiſcopum poſſe uti aliis pœnis, quia hujuſmodi pœnas eludere poſſunt fugiendo, non autem cenſuras, quibus abſentes, & fugitivi afficiuntur. Tum quia Sum. Pontifices ſubiiciendo Regulares Epiſcopis, eiſdem dat omnimodam juriſdictionem ſuper ipſos. Unde Gregor. XV. in ſua Conſt. *Inſcrutabilis*, Epiſcopis ſubdendo Regulares circa animarum curam, Sacramentorum adminiſtrationem, Sanctimonialium Monaſteria, Prædicationem verbi Dei, utitur illis verbis: *Omnimodæ juriſdictioni, viſitationi, & correctioni Diœceſani Epiſcopi, tanquam ſedis Apoſtolicæ delegati plenè in omnibus ſubiiciantur. Et paulò infrà*, loquendo de ratione adminiſtrationis ſingulis annis reddenda à Regularibus Epiſcopo, dicitur ad hæc compellendos eſſe juris remediis; & propè finem apertè dicit: quòd contra Regulares delinquentes in prædictis poteſt Epiſcopus procedere per cenſuras, & alias pœnas; de quo etiam modo procedendi per cenſuras fit mentio in pleriſque locis Trid. de quibus Sanch. referens *ſeſſ.22. in Decr. de vitandis, & obſervandis in celebrat. Miſſ. ſeſſ.25. c.15. & 16.* quæ loca pro ſe adducit, probando, epiſcopos non poſſe uti cenſuris contra Regulares, niſi in dictis, & aliis caſibus expreſſis. Sed dic tu, illam expreſſionem non excludere eundem modum procedendi in aliis caſibus, ubi ſubiicerentur cenſuræ, quia expreſſio ejus, quod tacitè ineſt nihil operatur, *c.2. de reſerv. c. quemadmodum 25. de jurejur.* Gloſſ. *fin. c. cùm adeò 17. de reſerv.* & Gloſſ. *fin. de præſumpt. verſ. Ex illa clauſula*; conſtat autem ex ſupra probatis, juriſdictioni delegatæ, Eccleſiaſtico ineſſe jus compellendi inobedientes per pœnas non ſolùm temporales, ſed etiam ſpirituales, cenſuræ enim propriè ſunt arma, & juris remedia, quibus Judex Eccleſiaſticus utitur in judicando. Huc uſque Bordonus, qui me citato, citat Doctores, quos ego adduxi * *in reſol. 76. de dubiis Regularium.*

* Quæ hic eſt ſup. Reſ.36 & in aliis ejus hoc. Et pro cõtentis in § ult. hujus R. ibid.

6 Verùm quòd Epiſcopus non poſſit punire Regulares quoad Cenſuras, ego docui *ubi ſuprà*, & docet Lezana *in ſumma, tom.1. c.11. n.14.* & iterum nunc teneo contra Bordon. cum noſtro Patre de Bellis, licèt ab ipſo diſſentiam quoad alias pœnas; & ideò non gravabor hic apponere verba Villalob. *in ſum. tom. 2. tract.35. difficult.5. n.17.* ubi ſic ait: (Dizen Hoſtienſe, è Ancharrano, Dominico, y otros, que podra el Obiſpo deponer los Religioſos, ò recluyrlos en Monaſterios mas eſtrechos, ò caſtrigarlos por otra via, mas no pende ponerles cenſuras, porque tiene coartada ſu poteſtad quanto à eſſo, y las puſiere ſeran nullas.) Ita Villalob. & ego.

R E S O L. XLVI.

An Epiſcopus habeat juriſdictionem in Regulares exemptos, quando eſſet in poſſeſſione judicandi illos? Ex p.3. tr.2. Reſ.134.

§.1. VIdetur reſpondendum affirmativè, nam in tali caſu apparet eos renunciaſſe privilegio exemptionis; & ita tenet Triviſan. *lib.1. deciſ.36. n.2.* Capra *reg.84. n.21.* Cucchus *in inſt. canon. lib.1. tit.6. n.6. & ſeqq.* cum aliis.

Sup. hoc ſuprà leg. latiſſimam doctrinam Reſol. 1. ſignanter à § Nec obſtat tertio, & ſeq.

2 Sed ego contrariam ſententiam teneo, quia exemptus ſine li-

centia Summi Pontificis non poteſt exemptioni etiam expreſsè renunciare: ergo multo minus tacitè, ut eſt in caſu noſtro. Et ita fuiſſe reſolutum in una Uliſſiponenſi Monaſterii, die 19. Novembris 1625. coram Illuſtriſs. Coccino teſtatur Barb. *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.105. n.76.* & ita noſtram ſententiam tenet Hieronym. Rodriq. *in compend. qq. Regular. reſolut.63. numer.13.* & alii penes ipſum.

R E S O L. XLVII.

An Epiſcopus vigore Concilii Tridentini ſeſſ.25. cap.14. *poſſit carcerare Regularem notoriè delinquentem, & contra illum proceſſum formare, ut poſtea remittat ſuo Superiori, ut illum puniat?* Ex p.3. tract.2. Reſ.132.

Sup. hoc ſupr. in Reſ. 41. §. Ubi not. ad medium & ver. Addunt aliqui & ß. ſeq.

§.1. RESpondeo negativè, & ita docet Villalobos *in ſum. tom.2. tr.35. diffic.4. n.5.* ubi ſic ait: (Eſtan ſugetos los Religioſos a los Obiſpos quanto à la correcion del Religioſo, que mora en Convento, y comete delito eſcandaloſo, fuera del qual dize el Concilio.) Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra Monaſterii degit, & extra ea ita notorie deliquerit, ut populo ſcandalo ſit Epiſcopo inſtante, à ſuo Superiore intra tempus ab Epiſcopo præfigendum, ſeverè puniatur, ac de punitione Epiſcopum certiorem faciat, ſin minus, à ſuo Superiore officio privetur, & delinquens ab Epiſcopo puniatur. (Y note ſe la palabra *notoriè*, que ſi no lo es, no podra el Obiſpo entremeterſe en ello, y aunque lo ſea, no le hà de poner el Obiſpo en ſu carcel, ſino remitirle luego al Superior, aunque no haga inſtancia en ellos, como declararon los Cardinales; mas ſi te temieſſe fuga del Religioſo, puede el Ordinario prenderſe, y remitirle luego à ſu Prelado.) Hæc Villalobos.

2 Verùm Piaſecius *in praxi Epiſc. p.2. c.3 n.43.* tenet poſſe Regularem in tali caſu deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum, cum præfinitione termini ad puniendum. Et hanc opinionem tenet etiam Naldus *in ſum. verb. Epiſcopus, n.28.* Barb. *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.105. n.19.* & Portel. *in addit. ad dubia Reg. ver. punitio Relig. extra Conventum, n.17.*

3 Sed in tali caſu non poſſe Epiſcopum formare proceſſum contra dictum Religioſum, ſolidè probat noviſſimè Hieron. Rodriq. *in compend. qq. Regular. reſ.62. n.8.* & reſpondet ad argumenta contraria, & ad declarationes Cardinalium, quas Barboſa adducit, undè non eſt recedendum ab hac ſententia; & ſatis in hoc caſu contra Portel, & alios poteſt Epiſcopus inſtare, & benè inſtare, certiorem faciendo per ſuas litteras Prælatum Regularis de notorietate delicti à Religioſo ita commiſſi, ut nulla tergiverſatione celari potuiſſet; ad quod non eſt neceſſarius proceſſus juridicus ab Epiſcopo formatus, quin ipſo jure nullus eſt ex defectu juriſdictionis.

R E S O L. XLVIII.

An Regulares includantur in prohibitione Epiſcopali, ne aliquis exorcizet ſine Epiſcopi licentia, & cum certis condicionibus?

Et an verò Epiſcopus in ordine ad Clericos poſſit multas reſtrictiones apponere circa modum exorcizandi? Ex part. 3. tractat. 2. Reſol. 36.

§.1. NEgativè reſpondeo cum Laurentio de Portel. *in add. ad dub. reg. ver. Exorciſmus*, ubi ſic ait: Si Epiſcopi in ſua Diœceſi prohibeant exorcizare abſque expreſſa illorum licentia, talis conſtitutio ſolos Clericos ligat, non verò Religioſos exemptos, qui aliàs jure communi non prohibentur, & ex ordine Eccleſiaſtico, Exorciſtæ, & Sacerdotes id facere permittuntur. Ita ille.

2 An verò Epiſcopus in ordine ad Clericos poſſit multas reſtrictiones apponere circa modum exorcizandi? Negat Navar. *tom.1. lib.1. conſ.6. de offic. judic. ordin. n.5.* & Ugolinus *de offic. & poteſt. Epiſcop. c.47. n.6.* Sed tu vide Naldum *verbo Dæmon. n.9.* Homobon. *de exam. Eccleſ. p.1. tr.3. cap.8. quæſt.73.* & noſtram Synodum Panormitanam Eminentiſſimi Cardinalis ab Auria *p.1. cap.7. n.15.*

R E S O L. XLIX.

An Epiſcopus in Eccleſiis Regularium poſſit, ipſis invitis prædicare?

Et in dictis Eccleſiis Regularium, an poſſint Epiſcopi divina Officia privatim, & publicè audire, & ea etiam in Pontificalibus ibidem celebrare, & ſolemniter populo ibidem benedicere, & Baldachino uti?

Et notatur, quod non poſſint ea, quæ juriſdictionem dicunt, exercere, ut Chriſmare, Ordinare, Confirmare, Degradare, &c. Ex p.3. tr.2. Reſ.109.

§.1. ALiqui dubitant, quia actus videtur honoris. Sed Peyrin. *in privileg. Minim. tom.1. conſt.26. Leonis X. §.24. n.47.* tenet, quòd non, per doctrinam Cardinalis in Clem. *Archiep. §. Si tamen, n.2. & 3.* quia exemptis, & privilegiatis non præjudicatur in ſuo privilegio, niſi quatenus exprimitur.

2 Nota tamen, quòd in Eccleſiis Regul. poſſunt, Epiſcopi divina Officia privatim, & publicè audire, & ea etiam in Pontificalibus ibidem celebrare, & ſolemniter populo ibidem benedicere, per illa verba; Sit nomen Domini benedictum, &c. & ibidem facere coram ſe celebrari, ſed ſine Pontificalibus; non poſſunt tamen propter hoc in dictis Regularium Eccleſiis ea, quæ juriſdictionem dicunt, exercere, vel chriſmare, ordinare, confirmare; degradare, &c. poſſunt tamen in dictis Eccleſiis Baldachino uti, & contradicentes Fratres ad id poſſunt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis cogi, per decretum Sac. Congregationis, datum Romæ die 10. Iunii 1603. Et hæc omnia invenies apud Peyrinum *ubi ſuprà n.45.*

Sup. hoc in R. not. ſeq. § Al. & lege etiam aliam Reſ. ubi not. Pro Chriſmare, &c etiã curſim in Reſ. ſeq. §.1. ad medium.

R E S O L. L.

An Epiſcopus invitis Regularibus, poſſit in eorum Eccleſiis convocare Proceſſiones, & Ordinationes, & Confirmationem facere, vel cogere, ut ibidem reus vinctus detineatur?

Et an Inquiſitores, invitis Regularibus, poſſint eorum acta publica in Eccleſiis celebrare? Ex par.9. tract.6. & Miſc. 1. Reſol.47. alias 48.

§.1. NEgativam ſententiam tenet Tambur, *de jure Abbatum, tom.1. diſp.15, q.15. n.10.* ubi ſic ait: (Nequeunt tamen Epiſcopi in locis exemptis Ordinationes celebrare: quia eſt juriſdictionis. Anchar. *in dict. Clement. Archiepiſcopo, n.8.* Cardinal. *n.3. in princ. & in §. Sic tamen, n.1.* Imol. *n.4.* Abbas *n.3.* Vitalin. *n.20.* Neque confirmationis Sacramentum miniſtrare; quia habet mixturam juriſdictionis, & officii Epiſcopalis. Anchar. Cardin. Imol. Abb. & Vitalin. *locis proximè citatis.* Neque degradare. Ancharan. *ibid. n.20.* Neque facere proceſſiones ſolemnes, & generales: quia eſt potius officii, quàm honoris Epiſcopalis. Vitalin. *ibid. n.55.*) Et hanc ſententiam tenet Portel. *ubi infrà.*

2 Sed non deſunt Doctores Epiſcopis hanc authoritatem tribuentes, & ex Regularibus ita tenet Pater Bordon. *in conſil. Regul, tom.1, reſol.7, n.132.* & Pater Lezana *in Mari Magno Carmelitar. §.75. n.423.* Ratio eſt, (ait ipſe) quia hoc videtur jus Epiſcopale, juxta dicta *tom.4. verb. Proceſſio quoad Regulares, n.4.* & privilegium, de quo in præſenti, & alia ſimilia, quibus prohibentur Epiſcopi Conventus publicos in Regularium domibus convocare, intelligi debent de Conventibus odioſis, contentioſis, aut præjudicialibus, non de illis, qui cedunt in honorem, & æſtimationem Religionum, quales ſunt Proceſſiones.

3 Aliam rationem adducit Bordonus: quia Epiſcopi in Eccleſiis Regularium poſſunt exercere Pontificalia, aut Pontificalibus paramentis cum Mitra, aut etiam ſola Cappa uti; at hæc ratio diſplicet Lezana, *ubi ſuprà.* Verùm, quicquid ſit de hoc, etiamſi ſtandum eſſet in prima ſententia negativa; certum eſt, illam non procedere quoad Inquiſitores noſtri ſacri Tribunalis; ipſi enim, etiam Regularibus invitis, poſſunt eorum Acta publica in eorum Eccleſiis celebrare. Et ideò ſic ait Portel. *in dubiis Regul. verb. Proceſſiones, n.10.* (Non poteſt judex ſæcularis, aut Epiſcopus, convocare Proceſſiones, facere Ordinationes, vel ſimiles actus in Eccleſiis Regularium, invito illarum Prælato: neque cogere, ut *ibid.* retineatur reus vinctus; ſecus de Inquiſitoribus ſancti Officii.) Ita ille.

4 Nota, quòd poſt hæc ſcripta in lucem prodiit Tomus ſecundus Conſiliorum Fratris Bordonii, qui *in reſ.68. q.6. n.21.* ſe retractat de opinione, quam *loco ubi ſuprà citat.* docuit, & tenet, Epiſcopum non poſſe in Eccleſiis Regularium Proceſſiones ordinarias convocare. Et, ut verum fatear, hanc negativam ſententiam ſequendam eſſe exiſtimo.

Sup. hoc in R. not. ſeq. & in eodem §. ea loco ſu magis ... Pro miniſtratione ſacramenti Confirmat. ... in hoc ... in Reſ. ... curſim ad medium ... pro Eccleſiis Regularium ... in §. ... Non loquam ... Et pro contento in lin. ... §. Aliam, hujus Ref. in Reſ. ... not. ... curſim in principio § ult. & lege ... Reſ. ... aliam ...

R E S O L. LI.

An Regulares pro Concionibus debeant ab Epiſcopo examinari?

Et an Parochus poſſit bis, vel ter dare licentiam Regulari valde docto, & gravi, & noto, aliàs ibi non approbato, ut prædicet in ſua Eccleſia?

Et an Fratres Minores, & Prædicatores, & ſimiliter communicantes in eorum privilegiis prædicantes in ſuis domibus quocumque anni tempore poſſint concedere auditoribus 18. annos ac 320. dies Indulgentiarum, & extra ſuas Eccleſias, ut in calce hujus Reſ. & hoc ex variis Pontificum privilegiis? Ex par. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ.22.

§.1. AFfirmativè reſpondet Henriq. *lib.10. cap.23. in gloſ. lit. L.* ubi docet Epiſcopos poſſe examinare Regulares ad Ordines, confeſſiones, & conciones.

2 Verùm, his non obſtantibus, de jure negativam ſententiam tenendam eſſe puto, quam docet Mauritius Alzedus *in praxi Epiſc. p.2. c.13. n.104.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.3. allegat.76. n.23.* Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. regul. reſ.112. n.2.* & ante illos Miranda *in Manuali Prælatorum, to.1. q.50. art.2. concl.1.* quia eſt diſpar ratio de Confeſſoribus, & de Prædicatoribus; nam Concilium Tridentin. *ſeſſ.23. c.15.* agens de Sacerdo-

Sup. hoc in tribus Reſ. ſeq. & in quarta in § ult. & late in Reſ. 37 in Reſ. à verſ. Sic aut etiam.

tum approbatione pro audiendis confeſſionibus ſæcularium, inquit. Nullus etiam Regularis ad id idoneus reputetur, niſi aut parochiale beneficium habeat, aut licentiam ab Epiſcopis obtineat per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus judicetur, quod nullatenus dicit, quando agit de Prædicatoribus Regularium. Cùm igitur uno in loco mentionem faciat de examine faciendo, ſi Epiſcopis videbitur neceſſarium, non verò alio in loco agendo de Prædicatoribus, planiſſimè apparet, noſtram ſententiam veram eſſe, nam ubi Concilium voluit hanc authoritatem Epiſcopis ſupra Regulares concedere, id expreſſit: ergo quando non expreſſit, non conceſſit. Verùm poſt hæc ſcripta inveni ſacram Cardinalium Congregationem *in una Ugentin. ſub die* 22. *Januarii* 1622. declaraſſe, poſſe Epiſcopos examinare Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ non ſunt ſuorum Ordinum.

Sup. hoc in Ref. 4. not. præterito §. Notat etiam, & pro peccato in tali caſu, infra in Ref. 18. curſim in fin.

3 Notandum eſt etiam hìc obiter poſſe Parochum bis, vel ter, dare licentiam Regulari valde docto & gravi, & noto, aliàs ibi non approbato, ut prædicet in ſua Eccleſia. Quod maximè verum erit, ſi Prædicator ſit in itinere. Ita Portel. *in dubiis Regular. verb. Prædicatores, num.*2. uterque Rodriquez, Hieronymus & Emanuel, ille *in compend. qq. Regul. reſol.*112. *n.*4. hic *in qq. Regul. tom.* 3. *q.* 32. *art.* 1. quibus adde Barboſam *ubi ſupr. n.* 26. & alios penes ipſum.

4 Et tandem nota, quòd Fratres Minores, & Prædicatores, & ſimiliter communicantes in eorum privilegiis, prædicantes in ſuis domibus quocumque anni tempore, poſſunt concedere ſuis auditoribus decem & octo annos ac trecentos viginti dies Indulgentiarum; extra verò ſuas Eccleſias ultra dictos 18. annos 222. dies tantùm. Ac tempore Quadrageſimæ prædicantes apud ſuas domos ferias 2. 4. & 6. centum quinquaginta ſex annos, & viginti quatuor dies, & hoc ex variis privilegiis Pontificum, quas quidem Indulgentias dicti Prædicatores debent expreſsè concedere nomine ſuæ Sanctitatis, aliàs auditores illas non lucrantur. Ita Hieron. Rodriq. *ubi ſupr. reſol.* 112. *n.*20. *& reſol.* 77. *n.* 58. Portel. *in dub. regul. verb. Prædicatores, n.* 15. Miranda *in manual. Prælat. tom.* 1. *q.* 50. *art.* 10. & alii.

R E S O L. LII.

An Regulares ſint ab Epiſcopis examinandi ſi munus prædicationis exercere velint in alienis Eccleſiis? Ex p.6. tract.8. & Miſc. 3. Reſol.20.

Quæ hic eſt infra Ref. 55. in ejus §. ult. & ſupra in Ref. præterita & infra in duabus ſequ. in fine Ref. 55 verſ. ſicut etiam.

§.1. PRo negativa ſententia *in* 3.*p. tract.*2. *reſol.* 111. adduxi Mirandam, & Rodriq. quibus nunc addo Cyprian. Crouſers *in Regulam S. Fr. miſc. cap.* 9. *lect.* 1. ubi probat ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 5. *cap.* 2. quòd tam examen quàm approbatio Prædicatorum regularium, ab univerſitate Epiſcoporum ibidem congregatorum, non committitur Epiſcopo loci, ſed Superioribus Ordinis quibuslibet reſpectu ſuorum; nec, ut regulares prædicare poſſint in Eccleſiis Diœceſanorum, præter examen, & approbationem Superiorum, examen aut approbationem ipſius Diœceſani requirit; ſed ſolam eiuſdem licentiam, quam gratis concedere jubetur. Quapropter, ſicut fratres non tenentur ſe ſubiicere examini Epiſcopi, neque etiam Epiſcopus jure id exigere poteſt à fratribus, & contra diſpoſitionem Concilii Trident. facit, ſi tantùm, quia fratres nolunt ſe ejus examini ſubiicere, non vult eis dare licentiam prædicandi in Diœceſi: ſicut iniquè ageret Parochus; qui nollet illos, qui ad prædicandum admiſſi ſunt ab Epiſcopo, prædicare in Parochia ſine ſua licentia ſpeciali; quod ſi quærant Ordinarii, quo privilegio prædicatores mendicantium exempti ſint ab eorum examine? Reſpondetur, eſſe exemptos jure Concilii Trident. cui ſubſcripſerunt omnes Epiſcopi Catholici: ubi verò Conc. Trident. non eſt receptum, prædicatores Ordinum mendicantium, ab Ordinariorum examine ſunt exempti, *per Clement. Dudum, de ſepult.* Ita Crouſers. Et noviſſimè hanc ſententiam docet etiam Ludovicus Cellotius *de Hierarchia, l.* 5. *c.* 22. ubi etiam docet pro levi, & temporaria prædicatione eſſe in arbitrio Parochi admittere Regulares ad concionandum ſine licentia Epiſcopi, nam Concilium loquitur de diuturna, & ordinaria prædicatione. Idem etiam in favorem Regularium tenet Henriquez *lib.* 10. *c.* 23. *in Gloſſa, littera L.* Alter Rodriq. *in Compend. qq. Regul. reſol.* 112. *n.... in fine.* Campanili *in Diverſ. jur. Canon. rub.* 12. *c.* 13. *n.*20. quos citat Barb. *ubi infrà.* Vide etiam Laurentium de Peyrinis *in Privil. Minim. tom.* 3. *c.* 2. *n.* 11.

2 Verùm licèt me citato hanc ſententiam teneat etiam Franciſcus Bordonus *in Conſiliis Regularium, reſol.*7. *n.*16 tamen *n.*17. obſervat, ut ego ubi ſuprà obſervavi, praxim eſſe in contrarium, & ita declaraſſe Sacr. Congregationem die 22. Januarii 1628. aſſerentem poſſe Epiſcopum examinare Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ non ſunt ſuorum Ordinum. Et de hac declaratione teſtatur etiam in Concil. *ſeſſ.* 5, *cap.*2. *numero* 20. Unde ſuppoſita quòd ſit vera, non eſt ab ea recedendum.

R E S O L. LIII.

An Epiſcopi poſſint examinare Regulares, qui prædicare volunt in alienis Eccleſiis?

Et an ſaltem Religioſi Mendicantes ſemel examinati in una Diœceſi ad prædicandum, non poſſint in ea amplius examinari? Ex p.9. tract.9. & Miſc.4. reſol.42. alias 41.

Sup. hoc in duabus præcedentibus Ref. & in Ref. ſeq. § ult. & in fine Ref. 55 verſic. Sicut etiam.

§.1. NEgativam ſententiam ex Barb. Miranda, & Peyrino docet noviſſimè Pellizzarius *in Manual. Regular. tom.*2. *tr.*8. *c.*4. *ſect.* 1. *n.*22. Quia ſi quod jus habent epiſcopi examinandi Regulares concionaturos in aliena eccleſia, maximè eſt ex Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *c.*15. ſtatuente, nullum etiam regularem poſſe confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium habeat, aut ab Epiſcopis per examen, ſi illis videbitur eſſe neceſſarium, aut aliàs idoneus judicetur: cùm tamen potius oppoſitum in Concilio præfato decernatur; ſtante quod *ſeſſ.* 5. *c.* 2. Prædicatorum regularium examen de vita, moribus, ac ſcientia ibi committitur ipſorum Superioribus, ſeu potius ſupponitur eſſe de jure commiſſum: eoque præmiſſo regulares prædicaturi, ſolùm obligantur ad petendam licentiam, aut benedictionem ab Epiſcopis modo ſupradicto: idque nulla mentione examinis facta: In odioſis autem, (cujuſmodi utique eſt examen, de quo hic) non eſt facienda extenſio à caſu expreſſo ad non expreſſum: & conſequenter ex eo, quòd regulares ſubiiciuntur examini Ordinariorum, ad hoc ut approbentur pro confeſſionibus; non ſequitur illos etiam ſubiici examini, ad hoc ut approbentur pro prædicatione: cùm hæc duo ſint diverſa, & à diverſis non fiat illatio: præſertim cum Leo X. in ſua Conſtit. 21. relata *in Bullar. tom.* 1. ſtatuat, ut regularis prædicaturus, non ſolùm examinetur per ſuum Superiorem (onerans in hoc conſcientias ſuperiorum,) ſed etiam ut ille quocunque prædicaturus acceſſerit, de hujuſmodi examine, & idoneitate ſua per litteras authenticas, ſeu alias ſui examinatoris fidem legitimè faciat. Ex quo conſtat vi præſentis Conſtitutionis denegari epiſcopis poteſtatem examinandi Prædicatores regulares hoc ipſo, quod hi adſtringuntur exhibere epiſcopis teſtimonium authenticum ſuæ doctrinæ per examen exploratæ, ut ſic ipſis ſufficienter innoteſcat illorum idoneitas: aliàs quippe inutilis eſſet exhibitio talis teſtimonii, nimiſque onerarentur regulares, ſi ad obtinendam licentiam prædicandi neceſſariò ſubiici deberent examini, tum Epiſcoporum, tum Superiorum regularium. Huc uſque Pater Pellizzarius, qui pro hac ſententia citat Campanilem, & Ceſpedem, & me etiam adducit *in p.* 3. *tract.*2. *reſol.* 111.

Quæ hic eſt infra n. 55. § ult.

2 Sed ego ibi adduxi tantùm Mirandam, & Peyrinum, nec illis adhæſi, imò dixi, praxim eſſe in contrarium, quam video canonizatam à Sacra Congregatione Concilii in una Ugentina die 22. Januarii 1622. cujus verba hæc ſunt. Prædicare volentes regulares in eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, examinare poteſt epiſcopus, Hanc declarationem adducit, & ſequitur Barboſa *in dec. Apoſt. Collect.* 59. *n.* 3. Bordonus *in Conſil. Regul. tom.* 1. *reſol.* 7. *n.* 15, & Lezana *in ſumma tom.* 3. *verb. Concionari, n.*7.

3 Ad id verò, quod aſſerit Pater Pellizzarius dictæ declarationi Sacr. Congregationis obſtare Bullam Leonis X. Reſpondeo, negandum eſſe; nam licèt aſſerat in dicta Bulla Pontifex, Regulares pro prædicatione examinandos eſſe à ſuis Superioribus non negat minimè Epiſcopos, poſtea ſi velint, examinare illos non poſſe; ſicuti quando Epiſcopus non ordinat, examinat ſuos Diœceſanos pro Ordinibus alibi recipiendis, & teſtatur de hoc in dimiſſoriis, & tamen non ex hoc ſequitur Epiſcopum, ad quem mittuntur, non poſſe illos, ſi velit, examinare, ut de facto aliqui examinant, ut docet Alzedus *in praxi Epiſcop. p.*2. *c.*3. *n.*72. & alii. Ergo, &c.

4 Nec obſtat dicere, quòd Concilium, quando loquitur de prædicatione Regularium, non facit mentionem de examine: nam reſpondeo, Concilium aſſerere, Regulares non poſſe prædicare in alienis Eccleſiis, niſi ab Ordinario licentia obtenta. Ergo, ſuppoſita neceſſitate dictæ licentiæ, debet Ordinario conſtare de ſufficientia Concionatoris: ſed hanc Epiſcopus aſſequi non poteſt, niſi per examen: ergo per Concilium, Epiſcopis dictum examen conceſſum eſt: quod patet ex obſervantia ſubſequente; & ideò rectè dicitur, quòd conſuetudo ſit optima legum interpres, *ex leg.* 37. *ff. de legibus*, & ſtatuta ex praxi, & obſervantia ipſorum practicata, interpretantur, reſtringuntur, & ampliantur, ut probant Doctores, quos citat, & ſequitur Hulricus Hunnius *in ſua Encyclopedia iuris, p.* 1. *tit.*3. *c.*7. *n.*71. Ergo, &c.

Sup. hoc infr. ſimil. in tom. 6. tr. 2 Ref. 31. & in aliis multis locis etc.

5 Confirmantur ſupradicta ex Bulla S. Pii V. allata à Baſſæo *in Florib. Theol. mor. verb. Prædicat. n.*7. Tambur. *de jure Abbatum to.*2. *diſp.*11. *q.*2. *n.*12. & Emanuel Sà *verb. Prædicare, n.*7. ubi habetur, Religioſos Mendicantes ſemel examinatos in una Diœceſi ad prædicandum, non poſſe in ea amplius examinari: ergo dicendum eſt contra Pellizzarium, & alios, Concilium præbuiſſe Epiſcopis poteſtatem examinandi Regulares, quoad præ-

prædicandum, nec Bullam Leonis X. abſtuliſſe Epiſcopis hanc poteſtatem; cùm S.Pius V. clarè aſſerat, Regulares Concionatores ab Epiſcopis ſaltem examinari poſſe.

6 Non deſeram tamen hìc adnotare in favorem amiciſſimi Patris Pellizzarii, ſuam ſententiam præter Doctores ab ipſo citatos, docere mordicus Cyprianum Croulers Cappucinum in Regulam D. Franciſci *ad cap. 9. lect. 1.* & probabilem ex Miranda exiſtimare Hieron. Rodriquez *in compend. qq. Regular. c. 111. num. 2.* Verùm cùm circa præſentem quæſtionem adſit praxis in contrarium, & declaratio Sacræ Congregationis, ut viſum eſt, ab opinione affirmativa non recedo.

R E S O L. LIV.

An Regulares, ſi velint prædicare poſſint ab Epiſcopo examinari? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 29.

Sup. hoc Intelbus precedentibus Reſ. & in Reſ. ſeq. & infra in fin. Reſ. 57. verſic. ſicut etiam.

§. 1. NEgativè reſpondet Bruno *de privileg. Regul. tr. 6. c. 2. propoſ. 3.* Quia cum examen de prædicatoris capacitate ad ſuperiores regulares ſpectet, nec de obligatione ad aliud examen in iure, & Pontificiis conceſſionibus ſermo habeatur, nulla ratio illud admittendi apparet. 2. Quoniam etiam vigente Tridentino non eſt impoſita hujuſmodi obligatio: nam de illo nullam facit mentionem, quando de Prædicatore Regulari agit, ſed tantum illi imponit onus ſe ſe præſentandi, & benedictionem petendi ad prædicandum in ſuis Eccleſiis; & ultra hæc duo ad prædicandum in alienis Eccleſiis. 3. videlicet licentiam ab Epiſcopo accipiat, ſic habetur *ſeſſ. 5. cap. 2.* Et hac ſententiam veram eſſe, ac de jure ſuſtinet Mauritius Alzedus *in praxi Epiſc. p. 2. c. 13. n. 104.* Barboſa *de poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat. 76. n. 23.* Hieron, Roder. *in Compend. Regul. reſol. 112. n. 2.*

2 Nec obſtat, Sacram Congr. Cardinalium in una Urgentina ſub die 22. Januarii 1622. ex relatione Antonini Diana, *tr. 4. Miſcellan. reſol. 22.* declaraſſe, poſſe Epiſcopos examinare regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ non ſunt ſuorum ordinum, quoniam nec de illo decreto authenticè conſtat: nec ſi conſtaret, revocat privilegia, jus commune, & Tridentinum, quod etiam in litteris Apoſtolicis, imò & in Conciliis, quando aliquid determinant neceſſe eſt. Accedit, quòd ab illo tempore fuerunt confirmata privilegia Regularia, quæ Tridentino non adverſantur: illud autem privilegium exemptionis ab examine, non eſt illi contrarium, ut probatum fuit.

Quæ hic eſt ſupra Reſ. 51.

3 Nec obiicias; Regularem pati illud examen ab Epiſcopis, antequam prædicandi licentiam obtineat: imò à multis obligari juramento interpoſito, ſe ordinationes Diœceſis obſervaturum. Reſpondetur primò, illud examen ab omni Regulari non ſuſtineri, nam notum eſt omnibus à Fratribus Minoribus Capuccinis non tolerari: ſi alius illud ſuſtineat, non propterea amittitur privilegium; ut in 1. tr. probatum eſt: ſed violentiæ, & injuriæ ſibi factæ indulgens, privilegio non utitur. Quod ſimiliter facit cum jurejurando promittit, ſe ſervaturum Diœceſis ordinationes, qui ſi non æquivocè juret, non dubito quin peccet. Poteſt autem amphibologicè verbis juramentum exprimentibus, vel, & melius, verba illa exprimere abſque jurandi intentione. Nam ſicut incompetente Judice illud à non ſuo ſubdito extorquente in judicio poteſt non ſubditus id facere, cur ſimiliter id agere non poteſt Regularis, cum ab Epiſcopis utpotè judicibus incompetentibus, jurare cogitur? Advertant autem Illuſtriſſimi D. Epiſcopi, quod hoc agendo graviter peccant; cum actum juriſdictionis, & torturæ exerceant in non ſubditum, ſitque illis hoc prohibitum tum ex jure, tum ex privilegiis: ut alibi diximus. Huc uſque Bruno.

4 Sed licèt hæc de jure videantur procedere, tamen Praxis eſt in contrarium, nam Regulares prædicare volentes extra ſuas Eccleſias, examini Epiſcoporum ſe ſubiiciunt; & ita ex declaratione Sacr. Congregationis tenet etiam Pater Lezana *in ſumma tom. 3. verb. Concionat. Regulares n. 7.* Unde Reverendiſſimus, & amiciſſimus Pater Bordonus nunc meritò Generalis ſuæ Religionis *in Conſil. Regular. tom. 1. reſ. 7. n. 17.* Poſtquam adduxiſſet Bullam Leonis X. à Bruno adductam, ſic aſſerit; Dixi de jure, quia in Praxi ſervatur oppoſitum volentibus Epiſcopis examinare Regulares, licèt à ſuis Prælatis approbatos, prædicaturos in alienis Eccleſiis; & in confirmationem hujus praxis fuit reſolutum 22. Januarii 1628. poſſe Epiſcopos examinare Regulares prædicatores in Eccleſiis ſuorum non Ordinum, teſte Aldano *tit. 4. n. 10.* apud Barboſ. *ad c. 2. ſeſſ. 5. n. 20.* eam reſolutionem ſe non vidiſſe authenticam aſſerit Peyrinus citatus, ſed non paſſim exterminandæ ſunt reſolutiones Sacræ Congregationis uti adulterinæ, maximè cum conſtat de tempore; & loco, pro quo datæ fuerunt, ut de hac clarum eſt apud præcitatos; illæ verò ſunt ſuſpectæ, quæ carent tempore, loco, & perſonis, in quarum favorem emanarunt. Ita Bordonus.

5 Non deſeram tamen adnotare, ſententiam Patris Bruni docere etiam Pellizzarium *in Manual. Regular. tom. 2. tr. 8. cap. 4. ſect. 1. n. 22. & 23.* qui poſtea *n. 24.* ſic aſſerit, Munitos hìc velim Regulares ipſos injuſtè quæri de Epiſcopis, quod eos nolint admittere ſine examine ad prædicandum in Eccleſiis non ſui Ordinis; cum potius ipſi debeant id ſibimet ipſi imputare: cum aliqui illorum ad comparandum aliquod leve lucrum nobiliſſimum prædicandi miniſterium vile nimis efficiant; dum per litteras Principum ſuggeſtum aliquem, & quidem etiam ruſticanum de manibus Epiſcoporum extorquent, ita importunè, ut eos cogant ſubire onera, quæ alioqui nullatenus ſubirent; non ergo tantam ſui faciant copiam, & tunc Epiſcopi ex penuria concionatorum cogentur ad ipſos recurrere, ſibique magni beneficii loco ducentes, quod acceptentur tales ſuggeſtus, aliàs minus ſpectabiles, ſententiam quoad hoc mutabunt, & ſervantes jura Regularium, non amplius eos ſubiicient examini. Hæc Pellizarius.

R E S O L. LV.

An Regulares prædicantes in aliena Eccleſia ſine licentia Epiſcopi poſſint ab eo puniri?

Et an Parochus poſſit dare licentiam viro docto, & noto etiam Regulari, ut bis, vel ter concionetur in ſua Eccleſia ſine Epiſcopi approbatione?

Et an Prædicatores Regularium non debeant ab Epiſcopo examinari; Sed tantum requiratur ejus licentia ad prædicandum?

Et notatur, quod Concionatores Regularium ſemel approbati in uno Epiſcopatu, itinerantes poſſint prædicare, ubi voluerint, non contradicente Parocho, & non obſtante proprio Epiſcopo loci. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 111.

Sup contento in hoc & ſeq. §. lege infra doctrinã Reſ. 61. per totã ſignanter, § Nõ deſinam, & alterius § ejus annot. per totã & ſupra in Reſol. 44. § Tertius.

§. 1. REſpondet negativè Tamburinus *de jure Abbat. tom. 2. diſp. 11. quæſt. 4. n. 3.* Campanili *in diverſ. jur. can. rub. 12. cap. 13. num. 10.* Rodriquez *in compend. qq. Regular. verbo Prædicatores num. 1.* & alii, ex Declaratione ſacra Cardinalium ſub his verbis. Congregatio Concilii cenſuit Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicaverint in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, tametſi decreto ejuſdem Concilii *c. 2. ſeſſ. 5.* contradixerint, non poſſe tamen puniri ab Epiſcopo, ſed tantùm à ſuis Superioribus.

2 At his non obſtantibus, Laurentius de Peyrinis *in privileg. Minim. tom. 1. conſt. 2. Sixti IV. § 11. n. 21.* & Barboſ. *de poteſtat. Epiſc. p. 3. alleg 76. n. 24.* contrarium docent ex Bulla Gregor. XV. quæ incipit, *Inſcrutabile*, data Nonis Febr. 1622. unde advertant Regulares, quid faciunt.

Sup hoc ſupra in Reſ. 51. notandum, & vide §. ult. Reſ. ſeq.

3 Notat etiam Rodriquez, & Barboſa *ubi ſuprà*, Parochum, ſeu Curatum poſſe dare licentiam viro docto, & noto, etiam Regulari, ut bis, vel ter concionetur in ſua Eccleſia ſine Epiſcopi approbatione. Immò, & Concionatores Regulares ſemel approbati in uno Epiſcopatu, itinerantes poſſunt prædicare ubi voluerint, non contradicente Parocho, & non obſtante proprio Epiſcopo loci, ex conceſſione Gregor. XIII. facta Societati Jeſu, qua per communicationem frui poſſunt alii communicantes in privilegiis. Vide Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 35. diffic. 5. n. 2.* S. Joan. de la Cruz, *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 2. concl. 3.* Portel, *ubi ſupra, n. 16.* Barboſa *ubi infrà, n. 26. & 27.* Miranda *art. 4. concl. 1.* & alios.

Sup. hoc in quatuor præcedentibus Reſol. & infra in fin. Reſ. 57. verſ. ſicut etiã.

4 Non deſinam tamen hìc adnotare, id quod habet Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 50. art. 2.* Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 76. n. 23.* & Rodriquez *ubi ſupra n. 2.* nempe probabile eſſe, quòd Prædicatores Regulares, etiam juxta Conc. Trid. non debent ab Epiſcopis examinari, quia in Superiori ejuſdem decreto tantùm requiritur ipſorum licentia ad prædicandum extra ſuas Eccleſias, & nullum fit verbum de examine, ut patebit legenti textum Concilii, ſed contrarium obſervatur in praxi à DD. Epiſcopis.

R E S O L. LVI.

An Prædicatores tam Regulares, quàm ſæculares peccent mortaliter concionando ſine licentia Epiſcopi?

Et an prædicantes ſine tali licentia poſſint excommunicari?

Et an in tranſgreſſione talis præcepti detur parvitas materiæ, ut ſi quis prædicaret ſemel, aut bis, poſſit excuſari à peccato mortali? Ex p. 8. tract. 7. & Miſc. Reſ. 11.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Baſſeus *in Floribus Theologiæ ſacramental. & moral. verſ. Prædicatio, num. 4.* Affirmativam verò Cajetanus *in Summa, verſic. Prædicatorum peccata*, & Navarrus *cap. 21. numer. 141.* Et utramque ſententiam tanquam probabilem videtur admittere Joannes Machadus *de perf. confeſſ. tom. 2. lib. 4. par. 2. tract. 1. docum. 5. num. 3.* ubi ſic ait. *Tambien es dudoſo que pecado ſea predicar ſin licencia legitima, Cajetano, y otros ſienten, que es mortal, pero otros muchos juzgan, que no llega à ſerlo quando la doctrina no es falſa, ò ſcandaloſa.* Ita ille.

2 Sed ego prorſus teneo ſententiam Cajetani eſſe ſuſtinendam, quam docet Fernand. *in exam. Theolog. moral. p. 4. c. 15. §. 2. num. 10.* Emanuel Sà, *verſic. Prædicare, num. 4.* malè citatus pro contraria ſententia, & noviſſimè docet Bordonus *in conſiliis Regular. reſolut. 7. numer. 28.* ubi ſic aſſerit: Prædicantes

tes ſine licentia peccant mortaliter, quia faciunt contra illud Sacræ Scripturæ. *Quomodo prædicabunt niſi mittantur?* præterquam quòd Prædicantes ſine licentia * poſſunt excommunicari, *ex capit. excommunicamus, §. quia verò, de hæret.* Excommunicatio autem ſecundùm communem Doctorum opinionem ſupponit peccatum mortale; ergo iſti peccant mortaliter. Undè Portell. *verſicul. eodem numer.* 1. ubi facit mentionem de ea excommunicatione juris, quam benè dicit eſſe comminatoriam, non latæ ſententiæ. Ita Bordonus: undè miror, quo pacto Machadus potuit dicere, plures Doctores tenere negativam ſententiam.

* Sup. hoc infra in Reſ. 60. §. Sed hoc, cum ſeq. ad d. in ver. Qui vero, & in alio ejus not.

3 Sed quia in tranſgreſſione talis præcepti danda eſt parvitas materiæ; cogita, an ſi quis (verbi gravia) ſemel prædicaret ſine licentia, poſſit à peccato mortali excuſari.

Quoad hoc lege dict. §. Notat. præcedentis Reſ. & alterius, §. ejus annot.

R E S O L. LVII.

An Epiſcopus poſſit ſuſpendere licentiam Regularibus prædicandi ſolùm in caſibus à jure expreſſis.
Et quid circa hoc Sacra Congregatio declaravit?
Et an Epiſcopi poſſint examinare Regulares volentes prædicare? Ex p.7.tr.12.& Miſc.3.Reſ.30.alias 28.

§. 1. * AFfirmativè reſpondet P. de Bellis *in cit. Allegat. Aſſumpt. ult.* Apoio 2. *Corol.* 4. *num. primo, & ſequentibus*, ubi ſic ait. (Las cauſas juſtas, i legitimas por las quales puede el Obiſpo ſuſpender à Regulares licentia de predicar, ſon ſeis: Tres ſeñala el Concilio Lateran. *ſeſſ.* 11. La primera, ſi predica milagros falſos, ò inciertos: ſegunda Profecias, que no ſe fundan en la ſacrada Eſcritura. Tercera, ſi murmuran en el pulpito de Obiſpos, ò ſus ſuperiores. Por qualquiera deſtas, eſtan Ipſo facto, entredichos para ſiempre de predicar. Otras tres hai por el Concilio de Trento *ſeſſ.* 5. *c.* 2. La primera, ſi predicarè propoſiciones erroneas. Segunda eſcandaloſas. Por qualquiera dellas puede el Obiſpo, Tamquam Sedis Apoſtolicæ delegatus, ſuſpenderles la facultad de predicar, por lo que diſpone ay el Concilio.

* Quoad contantum in loc. c. ſopra c. rſim pro parte infr. 44. §. Quartus Sed lege ibi de Brin. § Hoc ſuppoſito, & vide et an R. & § not. ſeq. hujus Reſ.

2 Fuera deſtas ſeis cauſas, no tiene juriſdicion el Obiſpo, ni ordinaria, ni delegada, para ſuſpenderles: De ſuerte, què declarar las cauſas legitimas para quitar licentia de predicar à Reglares, no eſtà en arbitrio del Obiſpo, pues ſennaladas eſtan por los Concilios.

3 Pruevaſe primò. Suſper el predicar à Reglares, lo haze el Obiſpo en fuerza de juriſdicion delegada, ſegun eſtà provado Col. 2. y le declara el miſmo Concilio *ſeſſion.* 5. *capit.* 2. La qual por ſer correctiva del jus commune, que tienen Reglares de predicar, aun, Independenter ab Epiſcopis, es odioſa, y penal, *cap.* 1. *de officio deleg. in* 6. Rota *deciſ.* 30. *part.* 1. Por conſiguiente ſe hà da reſtringir, que Non ſe extendat ad ea, quę in Commiſſione non exprimuntur. Gaſpard. Theſaur. *deciſ.* 3. Riccius *deciſ.* 124. *n.* 5. *p.* 1. Luego no ſe extiende à las demas cauſas, que en el Concilio no ſe exprimen: y aſſi fuera de las que ſe ſennalan en el dicho Concilio no puede el Obiſpo ſuſpender à Reglares el predicar. Por eſto remata el Concilio dicho c. curent autem Epiſcopi, ne quis Prædicator, vel ex falſis informationibus, vel aliàs, calumnioſè verſetur, juſtamve de eis occaſionem conquerendi habeant: Como ſi dixera: En las tres dichas occaſiones pueda el Obiſpo ſuſpender à Predicadores Reglares, en las demas, puedan eſtos querellarſe juſtamente, ſi los vexàren.

Sup. hoc infra in Reſ. 60. lege dict. alias §. vit. c. & Reſ. ejus pot.

4 Por eſto la Congregacion del Concilio muchas vezes hà encarezido à Obiſpos, que miren como ſuſpenden à Predicatores Reglare: Veaſe arriba *fol.* 27. *n.* 2. I manda; que ſi, illicitè ſuſpendunt, les puedan llevar pleito, Et ad jus lis deferatur, *fol.* 19. *num.* 4.

5 Segundo ſe prueva: quod non invenitur in jure expreſſum intelligitur eſſe prohibitum. Gloſſ. *in capit. Paſtoralis, verſic. Expreſsè, de Appellat.* Y eſto mas, in odioſis, & pœnalibus, y tratandoſe con exemptos, como es el caſo, que tratamos. Luego, ſi no ſe expreſſa en los Concilios, que declara las cauſas legitimas para ſuſpender à Predicatores Reglares, eſtà en arbitrio del Obiſpo, no puede, ni tiene juriſdicion para hazella: antes. Intelligitur eſſe illi prohibitum, præſertim, porque los miſmos Concilios las declaran ellos; Lo qual fuera fruſtratorio ſi quiſieſſen que eſto ſe quedaſſe à cargo, y arbitrio del Obiſpo.

6 Tercero. Quando el caſtigo, y pena, Expreſſa requiritur in jure, no tiene mas arbitrio el Juez para inovar otra *c. de cauſis, §. Illis autem de offic. del.* Luego no tiene arbitrio el Obiſpo para declarar las cauſas legitimas de ſuſpender à Predicatores Reglares, pues, expreſſæ reperiuntur in jure.

7 Si arguien: Muchas vezes ha declarado la Congregacion, que puede el Ordinario ſuſpender el predicar a Reglares, teniendo juſta cauſa, ſin limitarſe à alguna particular: Luego lo dexa à arbitrio del miſmo Obiſpo.

8 Reſpondeo. La conſequencia tuviera fuerza, quando en los Concilios no ſe exprimieran las cauſas que ſe han da paſſar por juſtas; pero, ſupuſto que in jure expreſſadas ſe hallan, no hai mas arbitrio para el Obiſpo, ſegun el citado c. de cauſis. Antes, por la miſma razon, que la Congregazion no exprime qual ſea la cauſa juſta, y legitima, ſe reputa por, Caſus omiſſus, qui relinquitur diſpoſitioni juris, por la *leg. Commodiſſimè, ff. de lib. & poſt.* y aſſi ſe ha de dezir, que por cauſa juxtas entiende las que diſponen los Concilios ſolamente. Tanto y mas, que, ſumus in odioſis, & pœnis, quæ non dilatandæ ſunt ad caſus non expreſſos, imò potius reſtringendæ, por la Gloſſ. *in c.* 1. *de pœnis, verb. Caſus*: i por el *c. Ubicumque de pœnis, in* 6.) Ita P. de Bellis, qui alias adducit rationes.

9 Sed hanc opinionem Epiſcopi in praxi non admittunt: aſſerunt enim habere ſe auctoritatem ſuſpendendi Regulares à munere prædicationis, etiam non explicata cauſa ſtante Declaratione Sacræ Congregationis, quam affert Barboſa *in Collect. Declarat. verb. Prædicatores, n. ult. & de Poteſt. Epiſcop. part.* 3. *Allegat.* 16. *n.* 28. Franc. Leo *in Theſ. Fori Eccleſiaſtici part.* 1. *cap.* 8. *num.* 9. Piaſecius *in praxi part.* 2. *capit.* 3. *num.* 41. & alii. Vide etiam Hier. Rodr. *in Compendio qq. Regular. Reſolut.* 112. Sicut etiam in Praxi Epiſcopi Regulares prędicare volentes examinant, ut obſervat Bordonus *in Conſ. Regular. reſolut.* 7. *numer.* 17. Joann. Anton. Novarius *in Summa Bullarum, p.* 2. *tit. de exemptorum Privilegiis, n.* 47. Quod tamen me citato Idem Joann. Antonius Novarius obſervat non procedere de jure, & idem notat Bordonus.

Sup. hoc examine late ſeq. à Reſ. 31 uſq. ad Reſ. 35. incluſivè.

R E S O L. LVIII.

An Epiſcopi poſſint prohibere, ne Regulares prædicent in Eccleſiis ſuorum ordinum? Ex p.3.tr.2.Reſ.58.

§. 1. NEgativam ſententiam docent Cenedo *in qq. canon. qu.* 26. *num.* 13. & Vega *in ſumma tom.* 2. *cap.* 86. *caſ.* 40. ex Bulla quadam S. Pii V. quæ incipit, *Etſi mendicantium.* Dat. Romæ ann. 1567. & licet Portel. *in dub. Regul. ver. Prædicatores, num.* 7. Piaſecius *in praxi part.* 2. *cap.* 3. *art.* 6. *num.* 7. Franciſc. Leo *in Theſ. Fori Eccleſ. p.* 1. *cap.* 8. *num* 9. contrarium doceant, aſſerentes Gregor. VIII. revocaſſe dictam Bullam S. Pii V. Tamen Laurentius de Peyrinis *ſup. privil. Minim. tom.* 1. *conſtit.* 2. *Gregor. XIII.* §. 2. *n.* 21. docet minimè dictam Bullam revocaſſe Gregor. XIII. & ideò ſpeculativè loquendo, exiſtimo Prædicatores Regulares poſſe etiam contradicente Epiſcopo, prædicare in ſuis Eccleſiis, dummodo non prædicent illa hora, & tempore, quo Epiſcopus prædicare voluerit. Et ita docet Miranda *in Manuali Prel. tom.* 1. *q.* 50. *art.* 3. *concluſ.* 1. Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 76. *n.* 20. & Peyrinus *ubi ſuprà*, interpretantes Concilium Trid. in duobus locis. Vide etiam Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tr.* 35. *diff.* 5. *n.* 4.

Sup. hoc infra in Reſ. 60. §. ... ad med. ver. Et ad id. & § ult. ad med. verſic. Prędicatores Regulares. Sed lege eam per totam, & aliam Reſ. vel ... ult. annot.

2 Sed notà quod dixi, *ſpeculativè loquendo*, nam ut in ſimili caſu dicebat Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 9. *cap.* 1. *n.* 9. in praxi puto dictum Concionatorem prædicare non expedire, quia ſcandalum potius, vel detrimentum timeri poſſet ex tali prædicatione, quàm fructus ſperari. Sed Epiſcopi non deberent prædicationem dictam Regularibus prohibere, quia non poſſunt.

R E S O L. LIX.

An Regulares, ſi extra tempus Quadrageſimæ, & Adventus velint in ſuis Eccleſiis prædicare, teneantur petere benedictionem ab Epiſcopo?
Et an Epiſcopi poſſint denegare benedictionem prædicandi, ſi Regulares nollent coram ipſo emittere profeſſionem Fidei? Ex p.7.tr.12. & Miſc.3.Reſ.24.alias 22.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Bordonus *in conſil. Regul. Reſolut.* 7. *quæſt.* 11. *num.* 15. ubi ſic ait. Pro benedictione debet prædicator perſonaliter accedere ad Epiſcopum, & non per literas, aut tertiam perſonam, ut apertè habetur ex citatis verbis ſupra allatis. Se præſentare perſonaliter. Ita dicunt Zerola *in praxi Epiſcop. par.* 1. *verſ. Prædicatio, §.* 3. Franc. Leo *in Theſ. Fori Eccleſ. p.* 1. *c.* 8. *n.* 10. & ex ipſis Peyrinus *tom.* 3. *c.* 2. *num.* 11.

Sup. hoc in R. ... § Sed quo ... Pro examine in hoc caſo infr. in R. 35. §. ... curſim ad med. verſ. Tertio declaratio.

2 Videtur ſequi contradictio inter loca Tridentini citata; ſi velimus ſuſtinere, poſſe regularem petita benedictione, ſed non obtenta, & contradicente Epiſcopo, in ſua Eccleſia prædicare, nam ſecundo loco expreſsè dicitur, quòd nullus poteſt prædicare etiam in propria Eccleſia contradicente Epiſcopo. Sed tollitur contradictio dicendo, hoc ſecundo loco Trid. intelligi, quando Epiſcopus vult per ſe, vel per alium coram ſe prædicari ſolemniter, quod eſt conforme Clem. *Dudum, de ſepult.* & ſic cum Mirand. *tom.* 1. *quæſt.* 50. *art.* 3. advertit Barboſa *p.* 3. *de officio Epiſcop. allegation.* 76. *numer.* 20. *& ad capitulum* 2. *ſeſſion.* 5. *num.* 18.

3 Uſus autem obtinuit apud Regulares prædicandi in propriis Eccleſiis abſque alia Epiſcopi benedictione; quam ſolum petunt pro Quadrageſima, & Adventu, & non pro aliis Feſtis infra Annum. Huculque Bordonus.

4 Sed ego valdè dubito, an adſit talis uſus, nam in quocumque tempore quando Regulares volunt in ſuis Eccleſiis concionari ſe

nari ſe preſentant coram Epiſcopis, & petunt benedictionem juxta Concilium Tridentinum *ſeſſ.24. cap.* 6. ubi abſolutè loquitur, & non diſtinguit inter tempora Quadrageſimæ Adventus; & alia tempora. Et hanc ſententiam docuit Sacra Congregatio die 16. Octobris anno 1601. Teſte Gavanto *in Man. Epiſc. verb, Concio Sacra n.*16. Sic aſſerens: Tenentur Prædicatores benedictionem petere quovis tempore, necdum in Quadrageſima, & Adventu; & ideò abſolutè contra Bordonum affirmativam ſententiam teneo.

5 Notandum eſt hìc obiter, Epiſcopos poſſe denegare benedictionem prædicandi, ſi Regulares nollent coram ipſo emittere profeſſionem fidei. Ita Marcellus Vulpe *in Epiſcop. c.* 42, *num.*4. Franciſc. Leo *in Theſ. Fori Eccleſ. part.*1. *cap.*6. *nu.*8. Campanili *in Diverſ. Jur. Can. Rubr.*12. *cap.*13. *n.*8. Gavantus *in Man. Epiſcop. verſicul. Concio Sacra*, *numer.* 20. Joan. Anton. Novarius *in Summ. Bull. part.* 2, *titul. de exemptorum privilegiis*, *numer.* 49.

RESOL. LX.

An Regulares poſſint prædicare in ſuis eccleſiis abſq; petitione benedictionis epiſcopi?

Et an poſſint in eccleſiis extra ſuos Conventus prædicare abſque licentia epiſcopi?

Et an Regularis Epiſcopo præſentatus, & ab eodem approbatus, vel etiam indebitè recuſatus, poſſit ubique in eccleſiis prædicare, etiam contradicente epiſcopo?

Et an hos Regulares, & alios quoſcumque ab Antecеſſore ſuo approbatos à prædicatione poſſit epiſcopus ſuſpendere? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 1.

§. 1. PAter Bruno Chaſſaing. ex ordin. Minorum edidit eruditum opus de Privilegiis Regularium, & licèt ego ſæpius ejus ſententiis non adhæream, tamen hoc non obſtante exiſtimo illum eſſe virum doctiſſimum, & cui non ſolum multum debent Regulares, ſed etiam Theologię moralis Profeſſores. Verùm in his materiis cautè procedendum puto, nec omnia calamo committenda, ideò partes Epiſcoporum ſemper ſumam, puto enim cum Eminentiſſimo Cardinali Lugo *de Sacram. Pœnitent. diſp.*21. *ſect.*3. *nu.*55. Dominos Antiſtites dexteritate, prudentia, ac humilitate lucrandos eſſe, ut poſtea noſtra privilegia tueantur, vel ſaltem ſecundum opinionem probabilem, relinquant illis non uti, propter labores, quos in eorum Diœceſibus ſuſtinemus, diu noctuque docendo, prædicando, confitendo, miſſiones faciendo, &c. Itaque ad caſum propoſitum affirmativè reſpondet Brunus *ubi ſupra tr.*6. *c.*3. *propoſ.*1. in qua aſſerit, quòd Regularis poteſt abſque præſentatione coram Epiſcopo, & petitione benedictionis ab eodem in Eccleſiis propriis, ac plateis communibus prædicare. Si enim à Pontifice Romano pendet omnis prædicandi facultas, & ab eodem abſoluta facultas prędicandi conceſſa eſt Regulari dependenter à judicio, & examine propriorum Prælatorum, & non Epiſcopi; ad quid præſentatio coram Epiſcopo, & petitio benedictionis, ut in propriis Eccleſiis, & plateis prædicet? Certè nulla apparet juſta cauſa illam petendi. Quod patet ex privilegio Benedicti XI. Nec obſtat, ait Tridentinum *ſeſſ.*5. *de ref. c.*11. ſub Paulo III. celebratum, in quo decernitur, ut Regularis, qui prædicaturus eſt in ſuis propriis Eccleſiis, petat prius ab Epiſcopo benedictionem, his verbis, Regulares verò cujuſcumque Ordinis, niſi à ſuis ſuperioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati, & approbati fuerint, ac de eorum licentia, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare non poſſint: cum qua licentia perſonaliter ſe coram Epiſcopis præſentare, & ab eis benedictionem petere teneantur; antequam prædicare incipiant. Quod decretum idem Tridentin. *ſeſſion.* 24. *capite quarto*, ſub Pio IV. celebrata confirmatum eſt, immò in favorem Epiſcopalis poteſtatis auctum, dum his terminis pronunciatur: Nullus autem ſæcularis, ſivè Regularis, etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum contradicente Epiſcopo prædicare præſumat: in reliquis, ea quæ de prædicationis munere ſub eodem Paulo III. decreta fuerunt: ſuum robur obtineant. Ergo Regularis tenetur ſe Epiſcopo præſentare, & ab illo benedictionem petere, antequam in ſuo Epiſcopatu prædicet. Reſpondetur, hanc objectionem nullam habere vim in locis, in quibus Tridentinum non eſt receptum: ubi autem viget reſpondetur: Primò, hæc duo decreta non habere clauſulam revocatoriam neceſſariam ad privilegia regularia tollenda, non enim jus commune revocant, quod eſſet neceſſarium, ut alibi pluries diximus, & ad id attendiſſe videtur S. Pius V. qui in Bulla inchoata, *etſi Mendicantium*, interpretando præfatum decretum *ſeſſ.*24. & ex conſequenti illud *ſeſſion.* 5. in eodem incluſum, declarat, Regulares Mendicantes ſub illo minimè comprehendi, his verbis, *Declaramus*, Canonem *ſeſſ.*24. *cap.* 4. per quem omnibus regularibus, etiam in ſuorum Ordinum Eccleſiis, contradicente Epiſcopo prædicationis officium interdicitur: Mendicantium Ordinum Fratres hujuſmodi, &c. non comprehendere, nec eos afficere: immò volumus, quòd in ſuis Eccleſiis, quando eis placuerit, licitè, & abſque ullo impedimento, vel contradictione etiam epiſcopi; niſi ipſe prędicaverit, prædicare poſſint. Idemmet S. Pius Bulla inchoata: *Ad hoc nos Deus pretulit*, hanc facultatem illi conceſſit, dum vult, *ut in propriis Eccleſiis prædicet*, abſque eo quod ſe præſentaverit epiſcopo, & abſque petita benedictione, eoque contradicente, etiam dum in Cathedrali prædicatur; dummodo non prædicet eo tempore, quo ipſe prædicaverit. Adjunge quod etſi ſub illo Decreto Tridentini, Mendicantes comprehenderentur, non propterea neceſſaria eſſet acceptio benedictionis, ſed ſola præſentatio cum petitione benedictionis, licèt recuſatæ: Nam in jure petita benedictio injuſtè negata, cenſetur conceſſa; ut tenent Tamburin. *de jure Abbat. tom.*2. *dub.*11. *qu.*2. & alii, quos citat Archang. Rom. *de privileg. verb. Prædicatores*, & Henriquez cum pluribus aliis quos citat *lib.*6. *de Pœnitent. capit.* 13. qui etiam aſſerit, hoc declaraſſe Sacram Congregationem Cardinalium 1597. cujus decretum his verbis refertur. Sacra Congregatio cenſuit, quod Regulares in eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non teneantur ab epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis ſuperioribus examinati perſonaliter epiſcopo ſe preſentare, ab eoque petere benedictionem; tametſi eam minimè obtinuerint. Verùm Urbanus Octavus Bulla inchoata, *Alias à nobis emanarunt*, in qua explicat quaſdam facultates, quas per aliam Bullam Cardinali de Sandoval, privilegiis regularium contrarias fecerat, ſic omne dubium reſolvit. Ad hæc quòd in eiſdem præinſertis litteris dicitur, Regulares non poſſe verbum Dei prædicare, ſine epiſcopi licentia; hoc ſibi vendicare tantùm in Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt: cum in aliis ſui Ordinis epiſcopi benedictio petita, licèt non obtenta ſufficiat: ita tamen, ut ſi Epiſcopus non modò benedictionem ſimpliciter non conceſſerit, verum etiam Regularibus prohibuerit, quominus prædicent: tunc illo contradicente in ſui quidem Ordinis Eccleſiis, liceat illis prædicare, quemadmodum Sacr. Concilii Tridentini decretis ſalubriter eſt cautum. Ex quibus vides, quòd poſito, quòd præſentatio, & benedictionis petitio requireretur in Regulari, poſſet tamen illa non obtenta in ſui eccleſiis prædicare.

2 Dices, ergo ex Urbani declaratione requiritur petitio benedictionis, & Tridentinum hanc regulari, ut neceſſariam deſiderat. Reſpondetur, ita eſſe in Regulari, qui non eſt ex aliquo Ordine Mendicantium, non autem in Regulari, qui talis eſt, alioquin contradictoriam interpretationem illi quam S. Pius, ut ſupra dederat dicto decreto Tridentini, interponeret, quod non eſt credibile. Accedit quod prædicta Bulla Urbani caret clauſula revocatoria juris communis, & ex conſequenti non adimit privilegium in illo inſertum. Plura de hoc decreto in ſequentibus. Hucuſque Brunus.

3 Sed hæc ſententia pugnat cum praxi omnium regularium fundata in Decreto Concilii Tridentini. Vide Lezanam *in ſumma qq. Regular. tomo* 3. *verſicul. concionari num.* 6. & Portellium Authorem ex Ordine Patris Bruni *in dubiis Regular. verſic. Prædicatores num.*1. ubi ſic ait, Regularis in ſuis eccleſiis non poteſt prædicare abſque licentia ſui Prælati, & benedictione epiſcopi. In aliis verò eccleſiis extra ſuos Conventus non poteſt prædicare abſque licentia epiſcopi. Trident. *ſeſſion.*24. *c.*4. Qui verò abſque tali licentia epiſcopi prædicaverit, poterit excommunicatione feriri, *cap. Excommunicamus* 1. *de hæreticis* §. *Quia verò*. Illa verò excommunicatio ibi non eſt lata, ſed ferenda. * Sed nota, quod propter hoc ſolum quod regularis prędicaverit abſque licentia epiſcopi non debet puniri ab epiſcopo, ſed à Prælato; ita declaravit Congregatio Cardinal. ſub Clement. VIII. Ita Portell. & ego cum communi Doctorum ſententia.

4 Nota, Brunum ubi ſuprà *capit.* 3. *propoſ.* 4. docere quòd regularis, etiam ubi Tridentinum viget, epiſcopo præſentatus, & ab eodem approbatus, vel etiam indebitè recuſatus, poteſt ubique in eccleſiis prædicare, etiam eodem contradicente; Et latè conatur hoc probare, & Concilium Tridentinum explicare. Sed ego ſententiam meam circa præſentem quæſtionem *alibi explicavi; nunc tantùm addam, id quod ſentit Portellus *loc. cit. num.*7. ſic aſſerens, Prædicator regularis ab epiſcopo jam approbatus, non poteſt prædicare etiam in ſuis domibus, ſi epiſcopus id ſpecialiter prohibuerit; Et hoc intellige etiamſi ipſe epiſcopus non prædicet; licet enim S. Pius V. in quadam Bulla declaraverit illam prohibitionem epiſcopi ſolùm tenere, quando ipſe epiſcopus prædicaverit: tamen Gregorius XIII. illud revocavit poſteà in Bulla, quæ incipit: In tanta rerum, & reduxit ad terminos juris communis. Et ita reſponderunt quinque Doctores conſulti hac de re Conimbricæ, anno 1610. Circà proximè dictum accedit declaratio Cardinalium, quæ loquens de Prædicatoribus ait: Hos, & quoſcumque alios ab anteceſſore ſuo approbatos, à prædicatione poterit ſuſpendere, (id eſt, epiſcopus) Attendant tamen epiſcopi propter quas cauſas id imperent. Volumus namque quòd ſi illicitè juſſerint, ad jus lis deferatur, & interim ceſſent. Sic ibi. Ita Portell. Lezana *ubi ſuprà numer.* 7. docet, quod ſi epiſcopus ſuſpendat Prædicatores regulares, non tenetur exprimere, quare ad id moveatur, quod etiam docet

Frau-

Sup. hoc in R. præterita, & quoad hoc lege aliam v. ſupi quæ.

Sup. hoc ſuprà lege Reſ. 58. & hic inf. §. ult. hujus R. & 4. aliam ejus not.

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 56. &c.

* Sup. hoc not. in Reſ. ſeq. §. ante med. vers. Congregatio, & in aliis not. ult. dictæ Reſ.

* Alibi in reſ. quę hic eſt ſupra 58. & pro conſeſſo in hoc §. lege doctr. R. 57. ſequenter §. Poteſt & hic ſupra ad med. §. 1. hujus R. vide à verſ. Et ad id.

Franciſcus Leo *in Theſ.fori Eccleſiaſtici part.1. capit.8. numer.9.* & Barboſa *de poteſtat. Epiſcop. part. 2. allegation. 76. numero 22.* & omnia ſuperius dicta me citato firmat ex decreto Urbani VIII. doctiſſimus, & amiciſſimus Joannes Paleſox Epiſcopus Angelopolitanus *in deſen.Canon.p.2.n.59.*

R E S O L. LXI.

An Regulares prædicantes in ſuis Eccleſiis, non petita benedictione ab Epiſcopo, poſſint ab eo puniri? Ex p.7.tr.12.& Miſc.3.Reſ. 25.alias 23.

Sup. hoc ſuperi. ex R. 58 lege doct. pot. & 1. & alterius ejus prim. not. & annot. ſeq huius &c.

§. 1. OLim negativam ſententiam communiter Doctores tenebant, & ita docuit Hieronymus Rodriquez *in Compend qq. Regularium reſolution. 112. numer. 3.* & alii quos me citato adducit Bordonus *in Conſil.Regul. reſolution. 7. numer. 21.* Sed ipſe ibi etiam meritò advertit, hodie ſtante Conſtitutione, *Inſcrutabili*, &c. Gregorii XV. Regulares prædicantes ſine epiſcopi licentia, & benedictione, etiam in ſuis eccleſiis puniri poſſe ab epiſcopo etiam per cenſuras, ut patet ex verbis Bullæ Gregorianæ ſic aſſerentis. *Ac demum habeat epiſcopus tamquam dictæ Sedis Delegatus authoritatem coercendi, ac puniendi quoſcumque exemptos tam ſæculares, quàm Regulares, qui in alienis eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque epiſcopi licentia, & in eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente prædicare præſumpſerint.* Ita ibi Summus Pontifex. Quod etiam notavit Gavantus *in Man.epiſcop.verſicul. Concio Sacra, nu.17.* Lezana *in ſumma tom.1.c.20.num.3.* Rubeus *in Aphor.Epiſcop.verb.Prædicatio, num.2.*

Et pro cenſuris contentis in hoc textu in Reſ. præterita § Sed hæc, ad med. verſ. Qui vero, & in alio verſ. ejuſdem.

2 Non deinam tamen hic adnotare noſtrum P. D. Auguſtinum de Bellis *in allegat. Hiſpano Idiomate conſcripta*, obſervare S. D. N. Urbanum VIII. Bullæ Gregorii XV. derogaſſe, Sic enim aſſerit *§. 1. num. 2.* (Dado caſo que dicha Bulla eſtuvieſſe recibida en Eſpanna, aun no tiene fuerza, porque eſtà revocada ia per nueſtro Sanctiſſimo Padre Urbano VIII. por una Bula hecha à 13. de Majo de 1625. En que à inſtancia de todas las Religiones de Eſpaña, confirmò, entre otros Privilegios, un Decreto de la Congregacion de Concilio, traida, por el Barb. *1.Paſt.allegat.76.num.24.* que dize aſſi. Congregatio Concilii cenſuit Regulares, qui abſque licentia epiſcopi prædicaverint in eccleſiis, quæ ſuorum ordinum non ſunt, tametſi Decreto ejuſdem Concilii *ſeſſion. 5. capitul. 21.* contrafecerint, non poſſe tamen puniri ab epiſcopo, ſed tantùm à ſuis ſuperioribus Regularibus. Eſta Bula ſobredicha de Urbano VIII. con todos los Privilegios, que confirma à Regulares, allaſe en un librillo impreſſo, y legalizado por orden del Eminentiſſimo Señor Cardenal Ponfilio, entonces Nuncio Apoſtolico en eſtos Reinos de Eſpaña.) Ita ille. Sed Lezana, & Gavantus cum Barboſa *de poteſt. epiſc. part.3. allegat.76. num.24.* Tamburinus *de jur. Abbatum, tom.2. diſputat.11. quæſtion.4. num.2.* & alii, qui Romæ ſcripſerunt de dicta Bulla Urbani VIII. nullam faciunt mentionem.

Sup. hoc in R. præterita, § Sed hæc, poſt med. verſ. Sed nota, & in R. & 50. not. prima hujus R.

3 Nota tamen, quòd poſt hæc ſcripta, inveni Joan. Ant. Novarium *in ſum. Bullarum p.1. tit. de exemptorum privilegiis, p.51.* facere mentionem de dicta Bulla Urbani VIII. relata à P. de Bellis, qui tamen addit, non obſtare, quin hodie epiſcopi poſſint punire Regulares, quia dicta Bulla videtur tantùm localis lata pro civitate, & Diœceſi Giennenſi.

R E S O L. LXII.

An, ut epiſcopus, poſſit etiam Vicarius, Sede vacante, punire Regulares prædicantes in eccleſiis ſine licentia, & benedictione? Ex p.7.tr.12.& Miſc.3. Reſ.26.alias 24.

§. 1. NEgativè reſpondet Pater de Bellis *in dicta allegatione §. 1. num. 3.* ubi ſic ait (Aunque dicha Bula de Gregor. XV. eſtuvieſſe recebida en Eſpanna: Aunque no la huvieſſe revocada Urbano VIII. en fuerza della no pudo el ſeñor Vicario general deſcomulgar à Fulano Regular, ni tuuo juriſdicion para hazello; por que eſta auctoridad concede la Bula ſolamente al Obiſpo, como à Delegado de la ſede Apoſtolica y aſſi dize; Poſſit epiſcopus tamquam ſedis Apoſtolicæ Delegatus &c. Mas es aſſi, que el Vicario de ſede vacante no ſucede à la juriſdicion delagada del Obiſpo, ſino à la ſola Ordinaria: luego no puedo tenello para deſcomulgar al dicho Fulano. Que el Vicario de Sede Vacante no ſucoda à la juriſdicion delegada del Obiſpo en opinion comun.) Ita ille, qui plures citat Doctores, quibus ego addo Gavantum *in Man.epiſcop. verb. Capitulum Sede vacante, numer. 51. & 52.* ubi ſic aſſerit. Succedit epiſcopo in juriſdictione ordinaria non delegata, & ideò ubi Concilium Tridentinum committit aliquid epiſcopis uti delegatis ſedis Apoſtolicæ non poteſt Capitulum. Ita Gavantus, vide doctiſſimum Felicianum à Vega *in relection. capitul. ac ſi Clerici §. de Adulteriis, numer. 50. & ſequent.* quicquid diſtinguit Molina *de juſtit. tom.6. diſputat. 11. numer.8.* ut nominatim contra illum rectè obſervat Barboſa *de poteſtat. epiſcop. part. 3. Allegation. 92. num.17.*

Sup. hoc inf. in R. 82. ad med. & in eo 2 & 3. R. 2. Et ſi placet lege doctr. aliarum Reſ. eius prima not.

2 Ex his horitur altera difficultas, quæ in praxi ſepius poteſt occurrere.

R E S O L. LXIII.

An Vicarius Sede Vacante poſſit ſuſpendere, & ordinare, ne aliquis Regularis amplius prædicet?

Et an ſupradictus Vicarius Sede Vacante poſſit revocare Confeſſores Regulares, & reexaminare?

Et docetur, quòd in ſolo caſu hæreſis poſſit Capitulum Sede Vacante ſuſpendere prædicationem Regularibus. Ex p.7.tr.12. & Miſc.3. Reſ.27.alias 25.

§. 1. AD hanc quæſtionem latè reſpondet Pater de Bellis *in citata Allegatione*, ex qua ego aliqua deprompſi, eſt enim latis docta, & favens Regularium Privilegiis (ſic itaque aſſerit, *part. 1. Aſſert. 11. num. 5. & ſequent.*) La juriſdicion quedà el Concil. Tridentin. al Obiſpo, que no puedan, Ipſo contradicente, predicar Regulares, es con exemptos, por y dicho Concilio: Augetur, & alteratur, ſi juriſdicion ordinaria, luego es delegada, por lo que eſtà arriba dicho, luego no ſucede à ella el Vicario, ſede Vacante, ſegun la opinion comun de todos los Dottores que traigo en la 3. Nulidad del otro papel.

Sup. hoc in. R. 31.

2 Dira el fiſcal: El Ordinario, tiene Juriſdicion à Jure que Regulares no prediquen, Ipſo contradicente, por el c. Excommunicamus de Hæreticis: à la qual ſucede el Vicario, ſede Vacante, luego la que le dà el Concil. Trid. no es delegada, ſi no, excitatio Ordinariæ.

3 Reſpondeo. A quel cap. habla de Predicadores Seglares, do los quales ſe havia hablando en el cap. præcedente, ſegun apunta la Gloſſ. *ibi litt. I.* Mas dado caſo que hablara de Regulares: *Clement. V. c. dudum de ſepult.* mas de 112. annos deſpues que ſaliò el dichò, *c. excommunicamus*, lo revocò: dando facultad à Regulares que pudieſſen predicar con ſola licentia de ſus Provinciales, i Generales; Y el Concil. Later. V. de nueſtros tiempos del anno 1616. confirma lo miſmo de Clem. V. De ſuerte que el Obiſpo no tiene mas Juriſdicion à jure; i ordinaria, con Regulares en materia de la predicacion ſi no la del Concilio, la qual es delegadà, como es aprovado.

4 Dira: La Juriſdicion de approbar Confeſſores Regulares la manda tambiens el Concil. Tridentin. *Seſſion. 23. capitul. 23.* al Obiſpo, i ſin embargo es conſtante que la tiene tambien el Vicario, Sede Vacante, luego ſerà lo miſmo de la licencia de predicar.

5 Reſpondeo, ſer diferente el caſò: porque dicha Juriſdicion para aprobar à la Confeſſion Regulares; compete al Obiſpo de Iure, por la *Clem. miſma dudum de ſepult.* Y aſſi la que ſe le dà por el Concilio no es delegado ſino excitatio Ordinariæ Abb. *in c. licet n. 3.* Felin. *de off. ord. n. 1.* Anch. *in c. Cum qui Reg. de jur. n. 4.* à la qual Juriſdicion de jure, i ordinaria bien ſucede el Vicario, Sede Vacante.) Ita ille.

6 Qui poſtea *Aſſunt. 2. numer. 1. & ſequent.* magis confirmat hanc ſententiam, & ideò aſſerit (Haſta haora ſe ha i uſo, que el Cabildo Sede Vacante, de iure communi, no tiene Juriſdicion para ſuſpender à Regulares el predicar; i por ſi à caſo alguna duda quedara, entran Privilegios quitarla de toto: ni tan ſolamente quanto al predicar, ſino tambien quanto al Confeſſar. La Santidad de Clemento IV. diò Privilegio à los Padres Dominicos: Ex parte veſtra fuit nobis propoſitum, quòd dubitatis uti licentia vobis conceſſa ab epiſcopo, Confeſſiones audiendi, & prædicandi, eccleſiis vacantibus, Præſentium authoritate concedimus, ut poſſitis uti tandiu dicta licentia, donec, viduatis eccleſiis, proviſum fuerit de Paſtore. Se alla en el libro de Privilegios, autentico de Padres Predicatores, *fol. 55. lit. D.* Otro ſemejante concediò el miſmo Pontifice à Padres Franciſcos, in Monumento Ordinis, *fol. 113. conceſſ. 144.* Clemente IV.

7 A eſto miſmo và la Bula de S. Pio Quinto, el qual manda, que la licentia de confeſſar que diò un Obiſpo à Regulares, no ſe la pueda ſuſpender, ſino otro Obiſpo ſucceſſor: con que excluie al Capitulo Sede Vacante: Traen dicha Bula Barboſ. *allegat. 25. num. 25.* Mirand. *tomo primo, quæſtione 45. articulo ſeptimo.* Y lo que dize de Confeſſiones, ſe entiende tambien de predicationes, por lo que apuntò es el miſmo. Mirand. *quæſt. 50. articul. 6.* Ni eſta Bula de S. Pio V. ſe revocò per Greg. XIII. como declarò la Congregacion, cuia deciſion trae Vivald. *1. p. tit. de Confeſſ. num. 28.* Barboſa *allegat. 28. num. 28.* i otros Autores que el trae.

Sup. hoc inf. in R. 80. 6. ad ſum. curſim ante med. ver. Negamus, & magis latè in R. 31. & Reſ. ann. præteritam per totam.

8 No ſuffragarà al Cabildo dezir, que eſtos privilegios ſe han de enteuder, quando no ſe ofreza cauſa juſta, i legitima, para ſuſpender el Predicar, i Confeſſar à Reglares. Primero porque antonces tan poco el Obiſpo puede ſuſpenderlos, como hemos provado en la 4. Nulidad del otro papel: i para eſto no havia meneſter privilegios. Segundo, porque gloſſa privilegios de Regulares, aun quando van dudoſos, no es para el Ordina-

dinario, ſino para el miſmo Pontifice: por unas Bulas particulares de Clemente IV. Alexand. VI. i Paulo III. apud Rodriq. *reſolut.* 63. *numer.* 18. i lo ai claramente en el *cap. cùm veniſſent de re jud. l. ſi Imperialis, Cod. de legibus cap. inter alia, de ſentent. excomm.* Hoſtienſ. *in ſumm. titul. de privileg.* Azor. *tom.* 1. *lib.* 5. *capit.* 13. *quæſt.* 1. Tercero, porque, por mui ſtrictèque interpretetur privilegium, ſiempre ſe ha de dar, que obre algo, ì derogue, ò annada al Derecho comun, paraque no ſea fruſtratorio *capit. In his de privileg. ff. ad Municipalem.* Gloſſ. *de reſcript. in capit.* 1. *verſicul. ut liberi.* Azor. *ibid. quæſtion.* 3. & apud ipſum Felin. Panormitan. Hoſtienſ. Innocentius, & alii: Luego ſe los privilegios de Clement. IV. i S. Pio V. ſe entienden que no pueda el Capitulo Sede vacante ſuſpender confeſſiones, i predicationes, ſino en caſo que tenga juſta, i legitima cauſa ia no obrara coſa, ni diſpenſara algo de pretenſo Derecho: porque eſto ſin privilegio lo tienen los Regulares: Et fruſtra impetraretur, quod de jure communi conceditur, Molfeſius *tr.* 9. *c.* 12. *n.* 14.

9 Solamente in caſu hæreſis, puede el Cabildo ſuſpender la predicacion à regulares, porque: Cùm ſit periculum in mora, in favorem fidei, ſe abatem todos privilegios: como lo declarò particularmente la Congregacion de Cardenales.) Hucuſque Pater de Bellis, cujus doctrinam approbat Franc. Bordon. *in conſil. Regul. reſolut.* 35. *num.* 24. ubi tenet ut ſuprà in reſol. particulari viſum eſt, Vicarium Sede Vacante non poſſe revocare Confeſſarios regulares, aut reexaminare, ſicut poteſt novus Epiſcopus, quia non ſuccedit epiſcopo in iis, quæ illi competunt jure delegato.

Sup. 3. hoc in Reſ. nec præcedenti, & in R. 3. per totam, & in alio §. eand. ponee.

RESOL. LXIV.

An Superiores Regularium poſſit concedere licentiam laicis, ut in ſuis oratoriis prædicent?

Et an epiſcopus non poſſit contradicere laico, ut ſic prædicet in oratoriis Religioſis de licentia Superioris; vel an poſſit ab hujuſmodi laicis exigere, ut petant ab ipſo benedictionem ad hoc, ut prædicent, & ut prius faciant fidei profeſſionem? Ex p. 9. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 68.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Baldellus *tom.* 2. *lib.* 1. *diſputat.* 21. *numer.* 13. ubi ſic ait: (Nomine Sacerdotis, cujus rogatu permittitur laicis prædicatio, omnis ille videtur intelligendus, qui habet juriſdictionem ſpiritualem in loco, in quo prædicatio eſt facienda, quales ſunt etiam Superiores Religioſi pro ſuis Oratoriis, & eccleſiis. Unde epiſcopus non poteſt illis prohibere, quominus permittant aliquos laicos, alioqui ſufficientes, interdum diſſerere de rebus divinis, & prædicare in ſuis Oratoriis, cùm hæc permiſſio, & conceſſio illis competat de jure communi, *c. Mulier. diſt.* 23. & ideò non poſſit epiſcopus plus contradicere laico, ne ſic prædicet in Oratoriis religioſis de licentia Superiorum quàm poſſit contradicere ipſiſmet religioſis: quamvis, in rigore loquendo, tam poſſit exigere ab hujuſmodi laicis, ut petant ab ipſo benedictionem, ad hoc, ut prædicent; quàm poteſt id exigere ab ipſis religioſis, juxta Tridentin. *ſeſſion.* 5. *capitul.* 2. *de reformat. & ſeſſion.* 24. *capitul.* 4. *de reformation.* & ab utriſque æqualiter poſſit exigere, ut priùs faciant profeſſionem fidei.) Sic ille. Et ita ego olim reſpondi Eminentiſſimo Cardinali ab Auria, in favorem Mariani Manfredi, Procuratoris laici, qui Panormi, ut omnes ſciunt, optimè concionabatur.

RESOL. LXV.

An ſi epiſcopus ſine juſta cauſa non admittat Regulares ad confeſſiones audiendas, poſſint, non obſtante diſpoſitione Concilii Tridentini, confeſſiones audire, ac ſi eſſent approbati? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 24.

Sup. hoc in tr. hujus R. ſeqq. & ſolſ. in Reſ. 69. §. Epiſcopus tamen, & ſeqq. & in to. 1. tr. 1. R. 24. § Quarto ſeptimo, & ſeqq. & in eſt 39 §. 2. in fine, quamvis cum Henriq. tantum, hic citato, & in to. 3. tr. 1. Reſ. 38 §. Secundus caſus.

§. 1. NEgativam ſententiam docent Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *diſputat.* 28. *ſect.* 1. *num.* 5. Coninch *de Sacram. diſput.* 8. *dub.* 7. *num.* 58. Filliucius *tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 9. *numer.* 257. Barboſ. *in collect. tom.* 3. *part.* 2. *lib.* 3. *Clem. titul.* 7. *Clem. dudum, numer.* 8. Sylvius *in addit. ad* 3. *par. quæſtion.* 8. *art.* 5. *quæritur* 4. Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 4. *quæſt.* 93. *artic.* 3. *dub.* 3. *num.* 2. Pitigianus *in* 4. *ſent. tom.* 2. *diſtinct.* 17. *quæſt. unica, artic.* 5. *dub.* 4. Sancius *in ſelect. diſput.* 49. *num.* 16. Reginaldus *in praxi tom.* 1. *lib.* ... *capit.* 16. *quæſt.* 5. *num.* 192. Fernandez *in exam. Theol. mor. part.* 3. *cap.* 9. §. 8. *num.* 2. & alii; quia Concilium ſtatuens nullum, niſi habentem Parochiale beneficium, aut approbatum ab epiſcopo, idoneum eſſe audiendis confeſſionibus, ſatis indicat ad eam idoneitatem requiri approbationem actu datam. Nam particula conditionalis, *niſi*, eam vim habet, ut ſi conditio requiſita non ponatur reipſa, non ſequatur effectus. Sic enim facto ſtatuto ne quis bonis ſuis privetur, niſi per ſententiam judicis declaratus fuerit hæreticus, quamdiu judex aliquem non declarat talem eſſe, etiamſi fortè id injuſtè faciat, ille non privatur bonis ſuis, & ſic de ſimilibus.

2 His tamen non obſtantibus, non deſunt præſtantiſſimi viri, contrariam ſententiam docentes, ut Cochier *de juriſdict. ordin. in exempt. p.* 4. *q.* 77. Layman *in Theol. moral. lib.* 4. *tract.* 6. *c.* 12. *num.* 4. Fincllus *de caſ. reſerv. cap.* 3. *num.* 3. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 1. *diffic.* 53. *num.* 3. Peyrinus *de Religioſo ſubdito tom.* 1. *quæſt.* 1. *capit.* 21. *q.* 2. Miranda *in Manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 6. Henriq. *lib.* 3. *de pœnitent. cap.* 6. *num.* 4. S. Joann. de la Cruz *de ſacra Relig. lib.* 2. *capit.* 6. *dub.* 1. Rodriquez *in qq. reg. tom.* 1. *qu.* 59. *art.* 2. Sotus *in* 4. *diſtinct.* 18. *quæſtio* 4. *art.* 3. Graſſius, Angelus, Vega, Cenedus, quos citat, & ſequitur noviſſimè Fagundez *præcept.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *numer.* 15. nam *in Clement. dudum, de ſepult.* ipſo iure approbantur Mendicantes ad confeſſiones audiendas, ſi epiſcopi ex odio non approbaverunt. Et Concilium Tridentium non revocare dictam Clementinam probat ſolidè Fagundez, & ante illum Doctores citati, quibus adde iterum Rodriquez *in addit. ad Bul. Cruc.* §. 9. *numer.* 30. & Navarrum *in manuali cap.* 27. *n.* 264. *in fine.*

Sup. hoc inf. in R. 69. §. Quod autem paulò poſt initium, à ver. Nos vero.

RESOL. LXVI.

An Religioſus præſentatus, & injuſtè ab epiſcopo ad confeſſiones non admiſſus, poſſit adhuc confeſſiones excipere? Ex part. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 60.

§. 1. MAgna fuit mihi his diebus controverſia cum quodam regulari de hac quæſtione; nam mordicus aſſerebat affirmativam ſententiam eſſe tenendam ex authoritate Doctorum, quos ego attuli *in part.* 3. *tractat.* 2. *reſolut.* 24. quibus nunc addo Cellotium *de Hierarch. lib.* 5. *capit.* 24. ubi ſic ait. Exiſtit tamen hic non inutilis dubitatio, & quædam quæ videtur *vetiſſima*. Nam ſi Sacerdotem præſentatum, aliàs doctrina, moribuſque idoneum, aut examinare Prælatus, adeòque approbare: aut etiam examinatum iterum approbare recuſaverit, in uſu Tridentini quid fiet, homine indignam paſſo repulſam? Aperta enim legis verba ſunt, nullum poſſe, niſi approbationem obtineat reipſa, & non privilegio repulſæ aliundè obtineat, & accipiat. Diſtinctione hic utendum arbitror, ut ſæcularem à Religioſo ſeparemus, nam illum puto interdici confeſſionibus, ſi verè, & actu approbatione privetur: id enim ius apertè ſic decernit: neque habeat in alio loco, & lege perfugium. At Regularis Ordinum prædictorum longè alia ratione eſt; cui jus antiquum Extravagantium, & Clementinæ dat, ut ſi fortè Prælati fratribus electis, & præſentatis licentiam exhibere recuſaverint; Pontifices ex tunc eam ipſis gratioſè concedant de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis. Et Lateran. Sub Leone. Talibus præſentatis, admiſſis, vel etiam indebitè recuſatis. Itaque de jure iſto novo dejectus ad antiquum recurret, & ſibi approbationem, licentiam, & juriſdictionem conceſſam putabit à Summo Pontifice, quam inferior Pontifex injuſtè, ut quidem ponimus, recuſarit.

Quæ hic eſt reſol. antecedens & in duabus R. ſeqq. & in to. 1. tr. 1. Reſ. 24. §. Quarto ſeptimo, & ſeqq. & in R. 39. § 2. in fine, & in to. 3. tr. 1. R. 38 §. Secundus caſus.

2 At enim illi contrarium eſt Tridentinum, & ceſſare in hoc jubet privilegia, & conſuetudinem. Equidem ſic reſpondeo, hac Concilii conſtitutione antiquis non derogari: lex enim poſterior generalis ſæpè limitatur per ſpeciale jus antiquum, ut probat Navarrus, quòd jus illæſum manet, ut evitetur correctio juris, quoad fieri poteſt. Derogat autem privatis quorumdam privilegiis extra corpus juris vagantibus, quæ reſtringi debent, cùm cenſeantur odia juris, ut idem Navarr. Henriquez, Rodriq. Layman, & alii docent. Quoniam igitur expreſſa illius juris non eſt in derogatione facta mentio, nulla ex parte violatum cenſetur. Neque vim facias in expreſſis privilegiis. Ego enim ſententiam definitivam, qualis ea eſt, ut initio dicebamus privilegium eſſe nego; ſed jus commune corpori juris inſertum habens rationem favoris. Itaque jus illud duobus Mendicantium Ordinibus datum, vigere adhuc affirmo, licèt aliud generali lege ſtatutum eſſe videatur. Huc uſquè Cellotius. Et noviſſimè hanc ſententiam tenet ex eadem Societate Stephanus Bauny *in Theolog. Moral. part.* 1. *tractat.* 4. *quæſtion.* 11. & Gamacheus *in* 3. *part. D. Thom. de Sacrament. Pœnitent. capitul.* 18. & Cœleſtinus *in compend. Theol. Moral. tract.* 1. *cap.* 14. *num.* 4. undè apparet hanc doctrinam inter Doctores inclytæ Sorbonæ eſſe communiter receptam, quibus adde alios, quos adduxi *in part.* 3. *tract.* 2. *reſ.* 24.

3 Sed pace iſtorum Doctorum virorum ego magis ſententiæ negativæ adhæreo cum Doctoribus, quos noviſſimè me citato adducit Pater Lugo *de Pœnitentia, diſp.* 21. *ſect.* 3. *nu.* 52. ubi aſſerit ſententiam affirmativam eſſe contra ſenſum fidelium, & praxim Eccleſiæ, & contra mentem Concilii Tridentini, in quo proculdubio intentio fuit reformandi has Regularium facultates: & ideò dictum fuit. Nullus Sacerdos ſæcularis, vel regularis, &c. & poſteà, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis alioquin non liceret adhuc Regularibus audire Confeſſiones; licèt Epiſcopus ex juſta cauſa approbationem denegaret, cùm in illo privilegio ſolùm requiratur, quòd ſe Epiſcopo præſentent, quod tamen nemo concedit.

Quæ hic eſt R. antecedens, & in aliis nec præteritis hujus Reſ.

3 Ad illud ergo antiquum privilegium reſpondendum eſt, revocatum eſſe in Tridentino: quia cùm decretum etiam Tridentini ſit lex conciliaris, & Pontificia, quæ vim habet corri-

gendi

gendi ſuperiorem legem; etiam ſi in jure contineatur; & licèt non fiat ſpecialis mentio illius, quando verba poſterioris legis hoc requirunt, ut conſtat *ex cap.* 1. *& 2. de conſtit. lib.*6. & in noſtro caſu lex illa Tridentini nullius eſſet momenti pro Regularibus, niſi revocatum eſſet antiquum privilegium. Faciliùs fortaſsè reſponderi poteſt cum Vaſquez, & aliis non fuiſſe neceſſarium, quòd illud privilegium antiquum revocaretur: quia illud ſolùm erat in ordine ad juriſdictionem, ad quam obtinendam ab Epiſcopo, niſi præſentabantur Religioſi, quibus ſi Epiſcopus nolebat juriſdictionem concedere, Summus Pontifex illam concedebat: hoc autem non eſt revocatum, quia Pontifex jam illam concedit, & conceſſit multis Religionibus independenter ab eo, quod concedatur ab Epiſcopis: Tridentinum verò addidit conditionem requiſitam ex parte Sacerdotis, ut ei juriſdictio concedi intelligatur: ſeu ut ſit idoneus ad hoc, ut ei ſivè à Papa, ſivè ab aliquo alio juriſdictio delegetur, nempè approbatio epiſcopi, quæ ſi non præcedat, Papa proteſtatur ſe ex diſpoſitione ſubjecti non concedere ei juriſdictionem: quæ conditio introducta fuit de novo à Concilio Trid. & circa ea non habent Religioſi ejuſmodi privilegia.

5 Nota etiam id quod advertit Lugo *ubi ſuprà*, ſententiam videlicet affirmativam ſuprà relatam, etiamſi probabilis eſſet, ad praxim tamen parùm aut nihil poſſe conducere: quia facultas illa Prælatis Regularibus conceſſa exponendi ad confeſſiones eos, quos præſentatos epiſcopus nollet acceptare, conceſſa quidem fuit cum multis limitationibus, quæ habentur *in d. Clem. dudum de ſepult.* præſertim quòd renuente epiſcopo aliquem ex ſibi præſentatis admittere, Prælatus regularis alium illius loco debeat ſubrogare. Item quòd non plures preſententur epiſcopo, quàm ſint neceſſarii: ſed numerus, ait, perſonarum aſſumendarum ad hujuſmodi officium exercendum eſſe debet, prout univerſitas Cleri, & populi; ac multitudo, vel paucitas exigit eorum, Quæ limitatio licèt ſolùm procedat, quoad privilegium ibi conceſſum, & non de facto: quia de facto Religioſus idoneus jus habet, ut approbetur, licèt non ſit neceſſarius, ut ſuprà vidimus: qui tamen volunt ut privilegio illius Clementinæ, deberent illo uti cum illa limitatione ibi poſita. Poteſt autem epiſcopus ſemper, vel ferè ſemper dicere ſe nolle approbare illos Regulares, quia pro numero pœnitentium illius loci non ſunt neceſſarii pro nunc: cujus contrarium in praxi probare difficillimum erit: atque adeò in praxi non video, quomodo poſſit utilis eſſe illa ſententia, cujus aſſertio aliundè non deſervit, niſi ad irritandos, & exacerbandos epiſcoporum animos contra perſonas Regulares; quæ quò magis excutere à ſe volunt jugum epiſcoporum hac in parte, eò magis ab ipſis epiſcopis adſtringuntur experiri illorum poteſtatem. E contra verò, quò magis ſe Epiſcopis hac in parte ſubiiciunt, & oſtendunt ſe ab illis dependere, eò experiuntur illos magis benignos: & major cum libertate, & pace ſua miniſteria poſſunt cum majori proximorum fructu atque meliori cum ædificatione exercere.

RESOL. LXVII.

An ſi Epiſcopus neget Religioſis dignis, & idoneis approbationes ad audiendas confeſſiones, poſſint, hoc non obſtante, Confeſſiones audire?

Et an licentia ſemel legitimè, ac prævio examine facta Religioſis ab Epiſcopo, non debeant, nec poſſint revocari abſque magna cauſa, etiamſi Epiſcopus dixerit in approbatione velle illas tantùm valere ad beneplacitum? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 45.

Sup. hoc in duobus præcedentibus R. & in aliis earum ... appono.

§. 1. Noviſſimè affirmativam ſententiam docet Cœleſtinus *in compend. Theolog. moral. tract.* 1. *capit.* 16. *num.* 1. *& cap.* 14. *quæſt.* 2. *num.*4. ubi ſic ait: Approbationem tenentur dare Domini Epiſcopi, ſi Religioſi illis præſentati ſecundùm formam *Clem. dudum, de ſepulturis*, poſt examen inventi ſunt capaces, & idonei ad Officium confeſſionum audiendarum, & ſi ſuam approbationem abſque rationabili cauſa dare recuſent; docet nihilominus Gammachæus *Commentar. in D. Thom. de ſacrament. Pœnitent. capitul.* 18. quòd poſſint audire confeſſiones, & id non eſſe prohibitum à Tridentino, & hoc aſſerit prædictus Doctor Gammachæus conſequenter ad verba *Clementin. dudum de Sepultur. in* 6. & quia illius authoris verba ſunt magni momenti, ea referam de verbo ad verbum. Tribuitque, inquit, Summus Pontifex Religioſis Ordinis Prædicatorum, & Minorum poteſtatem audiendi confeſſiones omnium ad ſe venientium, ita ut præfati Religioſi debeant priùs examinari à Prælatis, & licentiam humiliter ab eis petere, ſi tamen obtinere non potuerint, & re vera digni inventi fuerint, tunc temporis Summus Pontifex de plenitudine Apoſtolicæ poteſtatis eamdem facultatem illis concedit. Atque iſtæ Extravagantes, Bonifacii ſcilicet VIII. & Clementis V. in corpus juris communis relatæ ſunt, & multis jam locis redactæ, neque à Concilio Tridentino mutatæ, aut revocatæ; ſed & Clement. *dudum*, eſt Concilii totius generalis Viennenſis. Hæc ille Doctor; & ante eum docuerunt hanc ſententiam Rodriquez *in Addition. ad Bullam Cruciatæ*, §. 9. *nu.* 30. *& in quæſtionum Regularium, tom.* 1. *quæſt.* 59. *art.* 3. Navarrus *in Manuali, capitul.* 27. *numero* 264. & alii plures. Huc uſque Cœleſtinum, qui etiam addit licentias ſemel legitimè, & prævio examine factas Religioſis ab epiſcopo non debere, nec poſſe revocari abſque magna cauſa, etiamſi dixerit in approbatione velle illas tantùm valere ad beneplacitum. Sed ne deſeras videre me ipſum *part.* 3. *tractat.* 2. *reſolut.* 25. *&* 26. ubi hanc quæſtionem magis amplè pertracto, & communem ſententiam Doctorum appono.

Sup. hoc in R. ... Quæ hic ſunt infrà R. 70. & 73. & in aliis earum notat.

RESOL. LXVIII.

An Regularis, ſi injuſtè non ſit admiſſus ab Epiſcopo ad Confeſſiones audiendas, poſſit illas audire?

Et an dicta licentia poſſit coarctari ab Epiſcopo ad tempus, vel pro diverſis perſonis? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 19.

§. 1. Ad primum affirmat, ad ſecundum negat Pater Bruno *de privileg. Regular. part.* 1. *tr.* 5. *cap.* 2. *propoſ.* 3. *&* 4. Probatur prima pars ex multis privilegiis, & ſi quid daret epiſcopo hanc facultatem negandi licentiam Regulari, hoc eſſet *cap.* 15. *ſeſſ.* 23. *de Reformat.* ubi habetur, quòd non poſſit Regularis audire confeſſiones ſæcularium; etiam Sacerdotum, &c. niſi approbationem obtineat privilegiis, & conſuetudine, &c. Sed illud non dat ei hanc facultatem, cùm nihil penitùs ex ea ſequatur, poſſitque legitimè pati hanc exceptionem, ſicut alias exceptiones, de quibus ſuprà: eo maximè, quòd, ut aſſerit Navarrus *in capitul. placuit, de Pœnitent.* Lex poſterior generalis ſæpè limitatur per ſpeciale jus antiquum: & quod jura juribus ſunt concordanda etiam aliquando cum quadam improprietate verborum, ne jus antiquum, niſi ratione urgentiſſima, & expreſſione verborum incompatibilium juris novi cum eo, abrogetur, *ut in tractat. de Prædicator.* fusè probabitur; & ideò communis Canoniſtarum ſenſus ſemper ad hoc requirit clauſulam juris antiqui expreſsè derogatoriam: hoc autem jus novum Tridentini de facili poteſt cum antiquo concordari; eſtque jus commune, & antiquum ſpeciale, nec novum habet debitam clauſulam derogatoriam. Accedit, quòd ut dicit Peyrinus *de Privileg. Minim. tom.* 1. *conſtitution.* 26. *Leonis X.* §. 7. hanc ſententiam ſuſtinens; Non credendum eſt. Concilium voluiſſe confovere Epiſcopos in ſuis paſſionibus, & odiis adverſus Regulares, quòd proculdubio faceret, ſi capaces quoad ſcientiam, & probatos quoad mores poſſet reiicere. Nec hoc eſt novum in jure, quòd petita licentia, & injuſtè, vel injurioſè denegata, habeatur pro obtenta: nam ita conceditur in hac ſpeciali materia in Lateranenſi Concilio, ac etiam in certis caſibus quoad miniſtrationem Sacramentorum, in quibus petita: licèt non obtenta, ſufficit ad licitè, & debitè miniſtranda Sacramenta Euchariſtiæ, & extremæ Unctionis, ut patet ex dictis *Clementin. dudum, & Extravag. inter cuncta, & ex cap. Licet, de Regularibus, & capit.* 1. *de ſupplenda negligentia Prælatorum.*

Sup. hoc in tribus præcedentibus Reſ. & in R. ſeq. §. Epiſcopus tamen & ſeqq. & in ... Reſ. 14. §. Quæro ... & ſeq. & ... ſecundus caſus.

2 Probatur ſecunda pars, videlicet quòd Epiſcopi non poſſint coarctare licentias Regularibus ad confeſſiones audiendas; Quoniam conceſſiones Apoſtolicæ Regularibus conceſſæ generaliter ad perſonas quaſlibet, tempora, & loca etiam quælibet, in perpetuum facultatem illam, ſeu juriſdictionem extendunt; & ne gravaretur Lector, ſi eas enumerarem, hic unam adducam cum altera declaratione Cardinalium: Sic enim S. Pius V. Bulla, *Et ſi Mendicantium*, declarando *capitul.* 15. *ſeſſion.* 23. *Tridentin.* quod agit de Confeſſariis, pronunciat, ita ut à confeſſionibus audiendis tam intra eorum Eccleſias, & domos, quàm extra minimè prohibeantur, &c. Super hoc litteras Pauli IV. concedentis eiſdem Fratribus Mendicantibus Regulæ obſervantiæ, poſſe confeſſiones ſæcularium perſonarum, etiam infirmarum, etiam extra domos, & Monaſteria ſua, & ubilibet audire, & approbando, & de novo concedendo. Hæc Pontifex. Sacra autem Congregatio 1623. quibuſdam Epiſcopis arbitrantibus in vi Conſtitutionis Gregor. XV. inchoatæ, *Inſcrutabili*, poſſe limitationes in ſuis approbationibus, ſeu admiſſionibus apponere, ſic Regularibus hac uſurpatione conquerentibus; reſpondit: Sacra Congregatio decrevit uti illius Conſtitutionibus, Epiſcopos Regularibus, quibus non incumbit cura animarum, non poſſe præſcribere, ut certis tantùm in locis vel temporibus, aut certarum perſonarum confeſſiones audiant; vel alia illorum privilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari. Quid clarius? Ita ille.

Sup. hoc inf. in §. Ad illud, hujus Reſ. ... verſ. ... quoad ſecundum, & in Reſ. ſeq. §. Epiſcopus tamen, & inf. in R. 70. 71. 72. & 74. §. Non dubitam, ad med. ... verſ. ipſe mordicus, & in Reſ. 77. §. Ex his.

3 Verùm quoad primum dubium aſſero id quod alibi firmavimus, nempè talem negationem eſſe injuſtam, ſed non invalidam, ita ut Regularis non poſſit excipère confeſſiones, licèt Epiſcopus peccaverit. Et ideò hanc ſententiam me citato tenet Eminentiſſimus Lugo *de Pœnitent. diſp.* 21. *ſect.* 3. *numer.* 52. ubi ſic ait: De Religioſis verè Mendicantibus, & iis qui eorum privilegiis fruuntur, eſt ſpecialis difficultas propter quædam privilegia eis conceſſa à Bonifacio VIII. in Extravaganti *Super cathedram de ſepulturis*; ubi conceditur, quòd poſtquam Generalis, vel Provinciales peterent facultatem ab Epiſcopo ad eligen-

Sup. hoc et ſeqq. uſque ad dimidium. §. Ad illud, hujus Reſ. ad literam in Reſ. ſeq. à §. Sed ſentiamus & ſeqq.

eligendos Confeſſarios, & electos epiſcopo præſentarent, ſi tamen epiſcopo eos nollet admittere, haberentur pro admiſſis, Pontifice eo ex tunc admittente: quod Clemens V. in Concilio Viennenſi, relato *in Clementin. Dudum, de ſepultur.* de novo confirmavit, ablata quadam magis ampla conceſſione Benedicti XI. quæ habetur in *Extravaganti. Inter cunctas, de privileg.* Quare Navarrus *in ſumm. capitul. 27. numer. 264. & 265.* exiſtimat etiam poſt Tridentinum durare hoc privilegium, & ſufficere licentiam petitam, etiamſi negetur: quia illud privilegium conceſſum in duobus Conciliis Generalibus, & contentum in corpore Juris, nondum videtur ſufficienter revocatum. Quam ſententiam ſequuntur alii non pauci moderni, quos refert Diana, *tomo 2. tractat. 2. de dub. Regular.* * *reſolution. 24.*

* Quæſtio eſt ſup. Reſ. 63.

4 Hæc Navarri ſententia communiter reiicitur, & meritò: quia eſt contra ſenſum fidelium, & contra praxim Eccleſiæ, & mentem Concilii Tridentini, in quod proculdubio intentio fuit reformandi has Regularium facultates; & ideò dictum fuit: *Nullus Sacerdos Sæcularis, vel Regularis, &c.* Et poſteà; *Non obſtantibus quibuſcumque privilegiis*: alioquin nunc liceret adhuc Regularibus audire confeſſiones, licèt epiſcopus ex juſta cauſa approbationem negaret, cùm in illo privilegio ſolùm requiratur, quòd ſe epiſcopo præſentent: quod tamen nemo concedit. Undè hanc communem ſententiam tenent Suarez *in præſenti, diſputat. 28. ſection. 5. numer. 13.* Vaſquez *quæſt. 93. artic. 3. dub. 3.* Coninch *diſputat. 8. dub. 7. numer. 58.* Filliucius *tom. 1. tract. 7. cap. 8. num. 258.* & alii multi, quos refert Diana *loc. cit.*

5 Ad illud ergo antiquum privilegium reſpondent Suarez, & alii, revocatum eſſe in Tridentino: quia cùm decretum etiam Tridentini ſit lex Conciliaris, & Pontificia, quæ vim habet corrigendi ſuperiorem legem, etiamſi in jure contineatur, & licèt non fiat ſpecialis mentio illius, quando verba poſterioris legis hoc requirunt, ut conſtat ex *capitul. 1. & 2. de Conſtitution. lib. 6.* & in noſtro caſu lex illa Tridentini nullius eſſet momenti, pro Regularibus, niſi revocatum eſſet antiquum privilegium. Faciliùs fortaſsè reſponderi poteſt cum Vaſquez, & aliis, non fuiſſe neceſſarium, quòd illud privilegium antiquum revocaretur: quia illud ſolùm erat in ordine ad juriſdictionem, ad quam obtinendam ab epiſcopo, ipſi præſentabantur Religioſi, quibus ſi epiſcopus nolebat juriſdictionem concedere, Summus Pontifex illam concedebat: hoc autem non eſt revocatum, quia Pontifex jam illam concedit, & conceſſit multis Religionibus independenter ab eo, quod conceditur ab epiſcopis: Tridentinum verò addidit conditionem requiſitam ex parte Sacerdotis, ut ei juriſdictio concedi intelligatur, ſeu ut ſit idoneus ad hoc, ut ei, ſivè à Papa, ſivè ab aliquo alio juriſdictio delegetur, nempè, approbatio epiſcopi quæ ſi non præcedat. Papa proteſtatur ſe ex indiſpoſitione ſubjecti non concedere ei juriſdictionem: quæ conditio introducta fuit de novo à Concilio Tridentino, & circa eam non habent Religioſi ejuſmodi privilegia. Huc uſque Lugo, cui adde noviſſimè Andream Mendu *in Bulla Cruciat. diſputat. 22. capitul. 2. numer. 25.* Dicendum, eſt itaque Tridentinum eſt jus novum derogans cuilibet juri antiquo, ſufficienterque exprimit derogationem privilegii cujuſcumque, quo olim Regulares gauderent (quale eſt illud quod extat *in Clementin. Dudum, §. Statuimus, De Sepulturis.* Dum aſſerit, nullum Regularem abſque epiſcopi approbatione, poſſe confeſſione ſæcularium deinceps excipere: quæ expreſſio opponitur illi privilegio, nec in ſuo robore manet, niſi illud derogatum eſſe cenſeatur. Semel enim admiſſo, eſſe conditionem neceſſariam ſine qua non, approbationem epiſcopi à Concilio requiſitam, ſivè is neget eam abſque cauſa, ſivè cùm illa, invalida erit confeſſio peracta cum non approbato, ſicut ſi eſſet peracta cum non habente juriſdictionem, iſta licèt juriſdictio fuiſſet abſque cauſa negata. Ita ego alibi contra Cellotium, ſed quoad ſecundum dubium, ſic etiam contra Brunum cum eodem Cardinali Lugo *loco citato, §. 1. numer. 57.* ubi me citato ex communi ſententia, & praxi epiſcoporum, ſic ait; Certum videtur, limitationem illam, ſivè juſtè ſivè injuſtè apponatur, validam eſſe, ita ut qui approbatus eſt pro hoc ſolùm anno, verbi gratia, tranſacto anno non poſſit validè audire confeſſiones, ſine nova approbatione. Ratio eſt, quia approbatio requiritur eſſentialiter, ut vidimus ad valorem Sacramenti; hic autem non eſt verè approbatus anno ſequenti, cùm epiſcopus ſolùm judicaverit eum idoneum pro hoc anno, & non pro ſequenti. Idem eſt quando approbatus fuit ad confeſſiones virorum, & non fœminarum. Porrò non eſſe idem approbare pro hoc anno, vel ad confeſſiones virorum, ac approbare ſimpliciter: Probatur, quia loquendo de poſſibili, poteſt aliquis idoneus eſſe ad audiendos viros, & non fœminas propter minorem gravitatem: aut propter juvenilem aſpectum, aut propter aliquam ſuſpicionem de ipſo conceptam: ergo poteſt judicari aptus ad illas confeſſiones, & non ad iſtas; ergo non eſt idem approbare ad aliquas, ac approbare ad omnes. Item poteſt aliquis aptus eſſe ad confeſſiones puerorum, vel ruſticorum, & non ad confeſſiones mercatorum, vel judicum, qui difficiliores caſus habent: non ergo conſiſtit ita in indiviſibili judicium approbationis, ut minimè poſſit dividi, & approbari aliquis ad unam familiam, vel ad unum genus perſonarum, quin approbetur ad omnes. Ita Lugo, qui etiam hoc procedere aſſerit in limitatione ad certum tempus.

Alibi contra Cellotium ſup. in Reſ. 66. & in aliis eius ... hoc ſeq. & ſecundo dubio huius tom. in § 2 hujus R. & in aliis ejus ...

6 Subdit tamen, quòd quando in particulari circa aliquam perſonam maximè Religioſam epiſcopus haberet notitiam ſufficientem, ut eam abſque limitatione approbaret; non videntur poſſe abſque alia juſta cauſa apponi ejuſmodi limitationes. Nam ille habet jus, ut petat approbationem ſimpliciter, & abſolutam prævio examine, cui ſe offert: ergo ſuppoſita plena notitia, quæ de ipſo habetur, non poteſt Epiſcopus pro ſolo libito negare approbationem ſimpliciter, & dare ſolùm ſemiapprobationem: alioquin liceret illi pro libito dare approbationem pro una hebdomada, vel pro centum perſonis; quæ omnia eſſent in fraudem privilegiorum Regularium, ut conſtat. Quando autem ſit de facto juſta cauſa ad apponendas ejuſmodi limitationes, hoc arbitrio, & conſcientiæ Epiſcopi relinquimus: dicimus autem, ſivè juſtè ſivè, injuſtè apponantur obſervandas omninò eſſe, quia ille Sacerdos revera non eſt approbatus ab Epiſcopo pro tali tempore, vel ad tales confeſſiones, quæ approbatio neceſſaria omninò eſt ad valorem abſolutionis poſt Concil. Tridentin. Huc uſque Lugo, & iterùm ego.

7 Et ad omnium ſupradictorum confirmationem, vide Iſambert. *in 2. part. D. Thom. tom. 3. de pœnitent. diſput. 21. articul. 4.* cujus verba per extenſum alibi adduxi: Et ne deſeras omninò videre Bariolam *conſil. 1. per totum*, ubi noſtram opinionem firmat contra Patrem Brunum, & reſpondet ad argumenta contraria, & Mendo *in Bulla Cruc. diſp. 22. c. 10. n. 102.* ſententiam Bruni falſam appellat; verùm ſententiam Bruni tenet noviſſimè Leander à Murcia *in Regul. S. Franciſci, quæſt. 8. cap. 7. num. 18.* ubi etiam, *num. 14.* docet, epiſcopum non poſſe approbare Regulares abſque juxta cauſa ad tempus, vel ad certas perſonas, & *num. 17.* ſic ait; (Provable es, que lo ſeñores Obiſpos no pueden limitar à los religioſos la approbationem y riſdicion, ſolo por la edad: Aega *in ſumma, tom. 1. cap. 62. caſ. 7. pag. 576.* in principio; y Villalobos ubi ſuprà *numer. 2.* y muchos hombres doctos de Compania de Jeſus, cultado en el caſo: y la razon es, porque en todos los. Obiſpados ſe da un Beneficio curado à un Clerigo de 24. annos ſin limitacion alguna: por el conſiguiente puede confeſſar mugeres, no oſtante que no tenga 40. annos; luego no puede aver razon, ni cauſa juſta para que ſe limite la licentia à los religioſos por eſte reſpeto, pues ſe deve preſumir dellos mayor virtud.) Ita ille; ſed hoc eſt contra Praxim Romanam, & aliorum locorum.

Alibi ſiguanter quæ nunc invenietur, in to. 1. tr. 3. R. 4. §. Sed his uſq. ad §. Caveat. Sed adverte obſecro quod ad lin. 3. hujus §. Auctor dicit: Alibi adduxi, & videtur ſupponere quod ante hanc quæ alibi adduxit, & non eſt ita ſed ipſius memoria, ut etiã in aliis accidit.

RESOL. LXIX.

An non obſtante Concilio Tridentino Regulares teneantur ſe ſubiicere examini Epiſcoporum quoad Confeſſiones audiendas?

Et inter alia, quæ circa hoc in textu hujus Reſolutionis diſcutiuntur, etiam ex Sacra Cardinalium Congregatione docetur Prælatos Regulares, ſeu alios Religioſorum Confeſſores poſſe audire confeſſiones Sæcularium, qui ſunt de familia, aut aliàs deſerviunt Monaſteriis, ſi tamen ſint continui commenſales abſque licentia, ſeu approbatione Epiſcoporum.

Et etiam quæritur, an Prælati Regulares ex Tridentino cogendi ſint ad examen, & approbationem Epiſcoporum ad audiendas ſæcularium Confeſſiones? Ex parte 1. tractat. 2. & Miſcellan. 2. Reſolution. 12.

§. 1. NEgativam ſententiam ſuſtinet Pater Bruno *de Privileg. Reg. tr. 5. cap. 2. propoſ. 1.* Firmat enim Extravag. Bonifacii VIII. *ſuper Cathedram*, non eſſe à Tridentino revocatam: nec etiam *Clem. dudum*, nec Extravag. *Frequentes* in quibus ne quidem verbum de approbatione, & examine Epiſcopi mentio fit, ſed tantùm de ſola admiſſione ab Epiſcopo, aut licentia ad confeſſiones audiendas: ergo cùm illæ Conſtitutiones non requirant in Regulari Epiſcopi examen, & judicium de capacitate, ſeu approbationem, ſed tantùm præſentationem cum humili petitione licentiæ, ad confeſſiones audiendas, illa nequaquam requiritur. Quòd manifeſtè probatur ex declaratione per S. Pium V. illius cap. Tridentin. facta per Bullam, quæ incipit: *Et ſi Mendicantium*, In qua interpretatur, Mendicantes non comprehendi ſub illo capite, his verbis, quod verò *in ſeſſ. 23. cap. 15.* circa confeſſiones audiendas ſtatuitur, hoc etiam dictorum ordinum, videlicet Mendicantium Fratres à præfatis ſuis Generalibus, vel Miniſtris Provincialibus ad audiendas confeſſiones utriuſque ſexus fidelium approbatos, ut præmittitur, minimè comprehendat. Quid clariùs? Verùm ut vis hujus declarationis perfectiùs dignoſcatur, notandum, eſt quòd Pontifex illam facit, reſpondendo quærelæ Mendicantium ad ipſum delatæ tenoris ſequentis; Quòd quorundam locorum Ordinarii quoſdam Religioſos, probos viros, & idoneos, etiam à ſuis Superioribus approbatos ad confeſſiones audiendas admittere nullo modo volunt. Quibus vides, Mendicantes

Sup. hoc ſuprà in R. 44 curſim in §. Decimus quartus, ſed lege ibi doctr. à §. Hoc ſuppoſito.

dicantes

dicantes conqueri, quòd Ordinarii prætextu Tridentini in pravum ſenſum detorti (ut verbis Bullæ utar) cogebant mendicantes ad approbationem recipiendam, alioquin illos non admiſſuri, violantes in hoc jus commune, quod diſponit, approbationem regularium Prælatorum, & præſentationem regularis per eoſdem factam, ſufficere, ut illis præſcitis Ordinarii illum ſic præſentatum ad confeſſiones audiendas admittant. Quam ſententiam ſuſtinere coguntur illi, qui Clementinam, *Dudum*, & Bullam Leonis, &c. in Concilio Lateran. editam, inchoatam, *Sacro approbante Concilio*, ſuſtinent non eſſe revocatas. Ita ille, qui poſteà reſpondet ad aliqua argumenta, & tandem ſic aſſerit; Quod ſi inſtes, ex omnibus ſuperiùs concluſis ſequi, regulares omnes ab approbatione, & examine eſſe exemptos; cùm in Privilegiis Mendicantium participent: ac proindè decretum Tridentini ſuo effectu, ſicut etiam illud Lateranenſis, privari. Reſpondebitur, plurima Conciliorum decreta abſque effectu exiſtere, vel quia non promulgata, aut recepta; aut quia uſu contrario, vel privilegio abrogata: cujus generis hæc duo decreta exiſtunt, quæ per privilegium contrarium, aut per confirmationem privilegiorum, & Clementinam *Dudum*, abrogata ſunt, quibus privilegiis, ut alibi oſtenſum eſt, ac Clementina prædicta potiuntur non Mendicantes, quod adverſarii minimè negare poſſunt; cùm in vim illius poſtulent quartam funeralem, & alia tum à Mendicantibus, tum à non Mendicantibus; cùm tamen non ſit extenſa in terminis niſi ad ſolos Dominicanos, & Minores, & poſteà Joannem XXII. ad Auguſtinienſes, & Carmelitas. Nec obſtet hujus privilegii non uſus, quia ut ſæpiùs dictum eſt, non quilibet non uſus derogat privilegio, præſertim ſi ille non uſus ſit tantùm ſecundùm quid voluntarius; videlicet ne offendantur Prælati; & quia minus malum, ideò magis eligibile videtur non utentibus, quàm examinis experimentum ferre; & approbationem recipere, quàm Epiſcopos exacerbare: dummodò neque tacitè, & virtualiter neque expreſsè, & formaliter contineat actum in ſubſtantia, vel forma repugnantem diſpoſitioni legis: imò etiamſi repugnantem, ut proximè dictum eſt, contineret, non derogaret ex indultis ab Eugenio IV. conceſſis, Bulla quæ incipit *Regularem vitam*, & alia inchoata, *Ex Apoſtolicæ Sedis*, &c. ut probavimus in primo Tractatu.

2 Quòd autem torrens Doctorum ſit contrariæ ſententiæ, nihil obeſt, nam vel plurimi illorum privilegia non legerunt, non ſatis examinarunt, vel forſam approbationis nomen pro admiſſione uſurparunt. Nos verò pro noſtra ſententia habere præmemoratam declarationem Pontificiam, & multos graves Doctores, Navarrum *in Manuali capit.27. nu.265. & 266.* Rodericum *in Bulla Cruciata, q.9.num.10. & 15.* graves Doctores à Diana citat. *3. part. tractat. 2. de Dub. Regul. reſolut.24.* qui omnes exiſtimant per illud Decretum Tridentini non eſſe revocatam Clementinam *Dudum*, & ex conſequenti noſtram ſententiam ſuſtinere coguntur, cùm Clementina non poſtulet examen, & approbationem Epiſcopi. Huc uſque Pater Bruno, qui tamen conſulit Regularibus, ne approbationem, & examen Epiſcoporum recuſent; & ſubdit tamen, tria, poſita obligatione, ad examen certiſſima eſſe. Primum, poſſe Sacerdotem Regularem audire confeſſiones Sæcularium, qui ſunt de familia ſui Conventus, abſque approbatione, & licentia Epiſcopi, ex privilegiis, quæ multa quoad hoc ſunt. Quod etiam Congregatio Cardinalium declaravit explicando dictum *Canon. 15. ſeſſion. 23.* his verbis. Sacra Congregatio cenſuit, præfatos Regulares, ſeu alios Religioſorum Confeſſores, poſſe audire confeſſiones Sæcularium, qui ſunt de familia, aut aliàs deſerviunt in eorum Monaſteriis, ſi tamen ſint continui commenſales, abſque licentia, ſeu approbatione Epiſcoporum.

Quæ hic eſt ſup. Reſ.63. in ſu. Verùm. Et Concilium. [illegible]

Sup. hoc inf. in §. Quòd illa huj. Reſ. & inf. in R.88. & 89. & in [illegible] R.[illegible] §. Quæro octavo, & [illegible] in aliis earum annotat.

3 Secundum, quod certiſſimum eſt, Confeſſarium Regularem prævio examine Romæ à Vicario ejuſdem Urbis ad confeſſiones audiendas approbatum, non debere extra Romam examinari à locorum Ordinariis, ſi in illis Confeſſiones audire voluerit; ſed ſufficere præſentationem ejus Romæ habitam, & ab eiſdem Ordinariis petitionem licentiæ; Sic conceſſit Sixt. V. Congregationi Oratorii Sanctæ Mariæ in Valicella 1586. nonis Septembris, ut habetur apud Quarantam *in Bulla Bullarii, tit. Confeſſor.* & tenet Marcellin. à Sancto Benedicto. *verbo Confeſſ. 59.*

Sup. hoc inf. in Reſ. 138. §. Ne eandem [illegible]

4 Tertium, quòd licet Prælati Regulares ex Tridentino cogendi eſſent ad examen, & approbationem ad audiendas confeſſiones, privilegio tamen Caſſinenſibus per Sixtum IV. conceſſo eximerentur quo fit illis facultas, ut poſſint audire confeſſiones omnium ad eos undequaque accedentium, & illos abſolvere, etiamſi à locorum Ordinariis ad id examinati, & approbati non fuerint: quam facultatem refert Jacob de Graffis *in ſuo lib. C. [illegible] conſil. 4. de pœnitent. & remiſſ. num. 6.* & Marcellinus à Sancto Benedicto, *verbo, Abſolutio quoad Monachos*, illamque aſſerit eſſe in uſu apud Caſſinenſes, & à Paulo V. confirmatam. Et hæc omnia docet Bruno *loco cit.*

Sup. hoc inf. in Reſol. 8. & in R. 141. [illegible] & [illegible] huius R. & in [illegible] R. 24 [illegible] Reſ. 19. §. Quinto [illegible] Reſ. [illegible] Reſ. 6. [illegible] Diana.

5 Sed ego adverſus illum contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, undè relinquendo nomina omnium Doctorum, apponam hic tantum verba Patris Mendo *in Bull. Cruc. diſp.22.* *c.2.n.43.* ubi ſic ait: Oppoſita opinio eſt contra fidelium ſenſum, Eccleſiæ praxim, & Tridentini mentem, cùm enim Tridentinum appoſuit ea verba; Nullus Sacerdos Sæcularis, vel Regularis, &c. aliquid novum ſtatuit circa Regulares, aliàs nequaquam illos expreſſiſſet: Undè hæc lex Tridentini correctoria eſt primæ legis: at per primam legem tenebantur Regulares ſe ſiſtere Epiſcopo, ſolùmque eis concedebatur, ut ſi non admitterentur ab Epiſcopo, pro admiſſis cenſerentur; igitur hoc ultimum per Tridentinum corrigitur, facileque exprimitur in verbis prædictis, ut quantumvis eſſet jus commune, revocatum exiſtimetur, alioquin non eſſet, in quo verificarentur ea verba Tridentini, Ullus ex Regularibus, cùm ferè nullus, aut nullus privilegio illo per conceſſionem, aut per communicationem non frueretur. Nec obſtat in hac revocatione Tridentini non fieri mentionem illius primæ legis; nam ſatis exprimitur revocatio, & lex poſterior vim habet corrigendi priorem. Et ſi ejus mentionem non faciat *c.1. & 2. de conſt. n 6.* Præterea nihil de jure antiquo corrigitur, cùm in eo non eſſet quid ſtatutum circa approbationem Epiſcoporum; quippè ſolùm decernebatur, ut Mendicantes præſentarentur Epiſcopis, ad hoc ut eis concederent juriſdictionem abſolvendi, quòd ſi eam negarent, pro admiſſis cenſebantur Mendicantes, quia eis Pontifex tunc juriſdictionem largiebatur. Per Tridentinum autem nihil circa hoc eſt innovatum, ſed additum eſt, ut approbatione indigeant, ſuprà quam juriſdictio adveniat; in approbatione autem, nec per Tridentinum, nec per ullum aliud jus conceditur id privilegium Mendicantibus, ut ſi Epiſcopus approbare nolit, cenſeantur pro approbatis, atque equidem eo privilegio erat opus, ut approbati cenſerentur, ſicut erat opus privilegio ſupradicto, ut cenſerentur juriſdictione fungentes caſu quo Epiſcopus illam ipſi denegaret.

6 Epiſcopus tamen limitans, atque negans abſque juſta cauſa Mendicantibus approbationem peccat contra jus, quod ipſi habent ad audiendas confeſſiones, nec cauſa juſta erit reputanda, quòd ſint in Urbe, aut Diœceſi plures alii Confeſſarii, nam cum ad quemvis eventum Regulares illud jus ex ſuis privilegiis habeant, debet Epiſcopus illud ipſis illabatum ſervare *ex capit. quando amplius de privileg.* ita Mendo.

Sup. hoc in [illegible] præcedentibus R. & in 10. [illegible] R. 11. §. Quæro octavo, & in 10. [illegible] R. 18. §. Secundus caſus. Et pro parte limitationis dictæ licentiæ in Reſ. [illegible] & in aliis ejus ann. & in Reſ. 4. [illegible] not. §. [illegible] & in aliis ejus ann. & ad literam in dicta Reſ. 4. à §. Verum. & ſeqq. ſicuti à §. Sed ſentiamus [illegible] huius [illegible] R. [illegible]

7 Sed ſentiamus etiam verba Eminentiſſimi Cardinalis de Lugo tunc non Cardinalis, ſed Regularis, ſic itaque aſſerit *de pœnit. diſp.21. ſect.3. n.51.* De Religioſis verò Mendicantibus, & iis qui eorum privilegiis fruuntur, eſt ſpecialis difficultas propter quædam privilegia eis conceſſa à Bonifacio VIII. in Extraganti *ſuper Cathedram* de ſepulturis, ubi conceditur, quòd poſtquàm Generalis, vel Provinciales peterent facultatem ab Epiſcopo ad eligendos Confeſſarios, & electos Epiſcopo præſentarent: ſi tamen Epiſcopus eos nollet admittere, haberentur pro admiſſis, Pontifice eos ex tunc admittente: Quod Clemens V. in Concilio Viennenſi, relato in Clementina *Dudum*, de ſepulturis, de novo confirmavit, ablata quadam magis ampla conceſſione Benedicti XI. quæ habetur in *extravaganti, inter cunctas de privilegiis*, Quare Navarrus *in ſumma c.27. n.264. & 265.* exiſtimat, etiam poſt Tridentinum durare hoc privilegium, & ſufficere licentiam petitam, etiamſi negetur: quia illud privilegium conceſſum in duobus Conciliis generalibus, & contentum in corpore juris, nondum videtur ſufficienter revocatum; quam ſententiam ſequuntur alii non pauci moderni, quos refert Diana *tom.2. tr.2. de dub. reg. reſ.24.*

8 Hæc Navarri ſententia communiter rejicitur, & meritò, quia eſt contra ſenſum fidelium, & contra praxim Eccleſiæ, & mentem Concilii Tridentini, in quo procul dubio intentio fuit reformandi has Regularium facultates; & ideò dictum fuit, *Nullus Sacerdos Sæcularis, vel Regularis*, &c. poſteà: *Non obſtantibus quibuſcumque privilegiis*: alioquin nunc liceret adhuc Regularibus audire Confeſſiones, licèt Epiſcopus ex juſta cauſa approbationem negaret, cùm in illo privilegio ſolum requiratur, quòd ſe Epiſcopo præſentent: quod tamen nemo concedit. Undè hanc communem ſententiam tenent Suar. *in præſenti, diſp.28. ſect.5. n.13.* Vaſquez *quæſt.93. art.3. dub.3.* Coninch *diſp.8. dub.7. n.58.* Filliuc. *1. tom. tr.7. c.9. n.257.* & alii multi, quos refert Diana *loc. cit.*

Quæ hic eſt ſup. Reſ.63.

9 Ad illud ergo antiquum privilegium reſpondent Suarez, & alii, revocatum eſſe in Tridentino: quia cùm decretum etiam Tridentini ſit lex Conciliaris, & Pontificia, quæ vim habet corrigendi ſuperiorem legem, etiamſi in jure contineatur, & licèt non fiat ſpecialis mentio illius, quando verba poſterioris legis hoc requirunt, ut conſtat *ex c.1. & 2. de conſtit. lib.6.* & in noſtro caſu lex illa Tridentini nullius eſſet momenti pro Regularibus, niſi revocatum eſſet antiquum privilegium. Faciliùs fortaſsè reſponderi poteſt cum Vaſquez, & aliis, non fuiſſe neceſſarium, quòd illud privilegium antiquum revocaretur, quia illud ſolùm erat in ordine ad juriſdictionem, ad quam obtinendam ab Epiſcopo ipſi præſentabantur Religioſi, quibus ſi Epiſcopus nolebat juriſdictionem concedere, Summus Pontifex illam concedebat: Hoc autem non eſt revocatum, quia Pontifex jam illam concedit, & conceſſit multis Religionibus independenter ab eo, quod concedatur ab Epiſcopis: Tridentinum verò addidit conditionem requiſitam ex parte Sacerdotis, ut ei juriſ-

ei juriſdictio concedi intelligatur, ſeu, ut ſit idoneus ad hoc, ut ei ſivè à Papa, ſivè ab aliquo alio juriſdictio delegetur, nempè approbatio Epiſcopi, quæ ſi non præcedat, Papa proteſtatur, ſe ex indiſpoſitione ſubjecti non concedere ei juriſdictionem, quæ conditio introducta fuit de novo à Concilio Tridentino, & circa eam non habent Religioſi ejuſmodi privilegia. Hæc Lugo.

10 Qui poſteà ſubdit ſententiam P. Bruni deſumptam ex Navarro, etiamſi probabilis eſſet; ad praxim tamen parùm, aut nihil poſſe conducere; quia facultas illa Prælatis Regularibus conceſſa exponendi ad confeſſiones eos, quos præſentatos Epiſcopus nollet acceptare; conceſſa quidem fuit cum multis limitationibus, quæ habentur in d. Clem. *Dudum*, de ſepulturis, præſertim, quòd renuente Epiſcopo aliquem ex ſibi præſentatis admittere, Prælatus Regularis alium illius loco debeat ſurogare. Item quòd non plures præſententur Epiſcopo, quàm ſint neceſſarii: Sed numerus, inquit perſonarum aſſumendarum ad hujuſmodi officium exereendum, eſſe debet prout univerſitas Cleri, & populi, ac multitudo, vel paucitas exigit eorumdem. Quæ limitatio, licèt ſolùm procedat quoad privilegium ibi conceſſum, & non de facto, quia de facto Religioſus idoneus jus habet, ut approbetur, licèt non ſit neceſſarius, ut ſuprà vidimus; Qui tamen volunt uti privilegio illius Clementinæ, deberent illo uti cum illa limitatione ibi poſita. Poteſt autem Epiſcopus ſemper, aut ferè ſemper dicere ſe nolle approbare illos Regulares; quia pro numero pœnitentium illius loci, non ſunt neceſſarii plures pro nunc: cujus contrarium in praxi probare difficillimum erit, atque adeo in praxi non video quomodo poſſit utilis eſſe illa ſententia cujus aſſertio aliundè non deſervit, niſi ad irritandos, & acerbandos Epiſcoporum animos contra perſonas Regulares. Ita Lugo, & ego.

Sup. hoc ſuprà poſt medium, §. Quod autem hujus R. & in aliis ejus ann.

11 Quoad illa verò corollaria, quæ Brunus certiſſima putat, ego non certiſſima, ſed nimis dubia, (ne dicam ampliùs) exiſtimo, poſt Decretum Clementis VIII. & Innoc. X. & quoad primum etiam ante dicta Decreta contra Brunum tenuit Joannes Præpoſitus *in 3. par. q. 8. dub. 2. n. 7.* qui adducit reſponſionem Cardinalium, & ita etiam docet Pater Mendo *ubi infrà nu. 31.* & Suarez *de relig. tom. 4. tr. 10. l. 9. c. 4. n. 18.*

Sup. hoc ſuprà poſt Secundùm hujus R. & in aliis ejus ann.

12 Ad ſecundum verò, quod aſſerit Brunus de Confeſſario Regulari prævio examine Romæ à Vicar. Urbis approbato, &c. Reſpondeo cum Eminentiſſimo Cardinali Lugo *de pœnit. diſputat. 21. ſecti n. 2. numer. 29.* ubi ſic ait; Aliqui fortaſſe prætendebant per communicationem, ſe habere tale privilegium, ut ſemel approbati in Urbe à Vicario Papæ, cenſerentur approbati in toto orbe abſque novo examine. Quod quidem privilegium, ego nunquam apud aliquem Ordinem inveni: apud Congregationem verò Oratorii de Urbe, de qua rumor ſparſus fuerat, inveni Bullam Sixti V. quam refert ad litteram Antonius Naldus Clericus Regularis *in ſumma verbo Confeſſio, num. 39.* in qua inter alia privilegia, pro quorum perpetua confirmatione inſtabat S. Philippus Nerius, erat hoc, ut approbati in Urbe, non indigerent alia approbatione extra Urbem; quod quidem conceſſit Sixtus V. ſed talibus verbis, quibus gratia redditur ferè inutilis, nempè ut ſemel prævio examine in Urbe approbati, poſſint abſque alio examine audire ubique confeſſiones, de de conſenſu Ordinariorum. Ita Lugo.

Sup. hoc ſuprà in §. Tertiò, hujus R. & in aliis ejus ann.

13 Et tandem ad tertium corollarium Bruni quod certiſſimum putat, nempè Superiores Regulares poſſe excipere ſæcularium confeſſiones abſque approbatione, & examine Epiſcopi, ego contrarium ſuſtinendum eſſe puto, & ita hanc ſententiam, me citato, communem, & veram putat Cardinalis Lugo *de Sacrament. Pœnitent. disputat. 21. ſection. 1. num. 10.* ut ego alibi contra aliquos ſatis probavi, & ita etiam me citato tenet noviſſimè Andreas Mendo *in Bull. Cruc. diſp. 22. cap. 2. num. 30.* & me citato Joannes Dicaſtillo *de Sacram. tom. 2. tract. 8. diſput. 10. dub. 2. num. 164.*

R E S O L. LXX.

An Epiſcopi poſſint ex juſta cauſa approbare religioſos ad audiendas Confeſſiones limitatè, v. g. ad viros, & non ad fœminas? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 25.

* Quæ hic eſt ſup. Reſ. 69. & pro difficult. & doctr. hujus R. 69. §. Probatur & in Reſ. 69. §. Epiſcopus tamen, & ſeqq. & inf. in duabus Reſ. ſeqq. & in Reſ. 74. §. Non deſſunt, & in Reſ. 77. §. Et ideo.

§. 1. Affirmativè reſpondeo cum Fagundez *præcept. 2. lib. 7. c. 2. n. 1.* & Doctoribus citatis in * ſuperiori reſolutione pro prima ſententia.

2 Sed, his non obſtantibus, minimè gravabor hic apponere verba Henrici Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. diffic. 53. num. 2.* ſic aſſerentis. (Haviendo juſta cauſa puede el Obiſpo no ſolamente limitar à los Religioſos la licentia de confeſſar quanto al tiempo, ſino tambien quanto à las perſonas, como ſi por falta de ſcientia limitaſſe, que no confeſſaſſen mercadores. Lo miſmo dizen eſto DD. que puede hazer Obiſpo por falta de edad: limitandoles, que ſolo confieſſen hobres, y no mugeres, haſta que tengan quarentas años. Mas lo contrario es probable, y ſe puede ſeguir ſeguramente, que anſi lo tuvieron hombres doctiſſimos de la compañia, que fueron conſultados à cerca deſto, lo qual lleva gran camino, mayormente que à penas parece que ſe pude dar caſo, en que eſto ſea juſtificado, y es meneſter para ello que aya cauſa juſta. La razon es, porque en todos los Obiſpados, ſe da un beneficio curado à un Clerigo de veynte quatro años ſin limitacion ninguna, y por el conſiguiente puede confeſſar mugeres, non oſtante que no tenga quarenta años, luego no puede haver razon paraque ſe limite licencia a los Religioſos, por eſſo reſpeto, pues ſe deve preſumir dellos mayor virtud.) Ita Villalobos, & ante illum Vega *in ſumma tom. 1. cap. 62. caſ. 7.* quem poſteà citat, & ſequitur Portel. *in dubiis Regul. verb. Confeſſ. 3.* Vide etiam Peyrinum *de Religion. ſub tom. 1. quæſt. 1. cap. 21. §. 2.* & Zanardum *in direct. Theol. p. 1. de Sacrament. Pœnit. cap. 24. fol. 296.* Verùm praxis Epiſcoporum eſt in contrarium, nam limitant Regularium confeſſiones ad viros, & non ad fœminas.

R E S O L. LXXI.

An Epiſcopi poſſint approbare Regulares, ut non excipiant confeſſiones mulierum, ante ætatem quadraginta annorum?

De Sacerdotibus ſæcularibus non eſt dubitandum.

Sed docetur Sacerdotem ſæcularem pro maſculis tantùm approbatum probabile eſſe poſſe eligi à fœminis virtute Cruciatæ, & Jubilæi.

Et an poſſit Epiſcopus denegare licentiam, & approbationem ad confeſſiones excipiendas, dicendo ſe habere ſuperfluitatem confeſſariorum?

Et an hæc ſit juſta cauſa? Ex p. 11. tr. 8. & Miſc. 8. Reſ. 26.

§. 1. Hic caſus in praxi ponitur in quadam Diœceſi Regni Siciliæ. De Sacerdotibus ſæcularibus non eſt dubium, difficultas eſt quoad Regulares, & negativè reſpondet noviſſimè Dicaſtillus *de ſacram. tom. 2. tract. 8. diſp. 10. dub. 6. num. 289.* ubi ſic ait; Circa Regulares verò difficiliùs eſt aſſerere, quod propter ſolùm defectum ætatis poſſit Epiſcopus approbationem coarctare. Nam (ut ſuprà dicebam ex Conc. Lateran. & Leone X.) examen Regularium reſtrictum eſt, ut ſit ſuper litteratura dumtaxat: ergo quidquid eſt præter litteraturam, maximè quod pertinet ad mores, non ad Epiſcopum, ſed ad Prælatos religioſi ſpectat; ætas autem ſi propter aliquam rationem obſtaret approbationi, ſolùm eſſet quatenus defectus maturioris ætatis reducitur ad mores, quia ſcilicet timeri poteſt periculum, ne tam intima, & particularis colloquutio juvenis adhuc Sacerdotis cum fœmina occaſio ſit, vel ipſi, vel fœminæ, vel utique alicujus peccati. Utrum autem ejus virtutis Sacerdos ſit, aut ita ſe probaverit in moribus, & vita, ut meritò poſſit illi quamvis juveni, committi adminiſtratio hujus Sacramenti fœminis, Prælati potiùs religioſorum judicium eſſe videtur, qui novit eorum mores, & vitam, quàm Epiſcopi, qui non ſibi ſubditorum non tam plenè aut non tam facilè videbitur poſſe habere notitiam. Ideò meritò dixit pontifex in Lateranenſi; ſuper litteratura dumtaxat; cætera utique permittens Prælato religionis. Quod ſi verum eſt, aut ſaltem probabile (ut videtur) omninò etiam videtur probabile, eo ipſo, quòd Epiſcopus dedit approbationem ſuper litteratura functus eſt munere ſuo; cumque juriſdictio religioſi confeſſarii non dependeat ab Epiſcopo; hanc enim habet, vel per Bullam Cruciatæ in favorem pœnitentis, quando ad hoc eligitur, vel quod pleræque religiones habent) à Summo Pontifice in favorem ipſius confeſſarii. Hinc eſt, ut valeat abſolutio comparatione fœminæ, etiamſi verba approbationis videantur eam reſtringere ad ſolos mares ante certam quandam ætatem Confeſſarii. Idque à fortiori docent, & expreſsè plerique qui putant etiam Sacerdotem ſæcularem pro maſculis tantùm approbatum probabile eſſe poſſe eligi à fœmina virtute Bullæ Cruciatæ, aut Jubilæi. Ita Dicaſtillus. Sup. hoc in R. præc. à in ceteris alib. ejus not.

2 Hanc etiam ſententiam docet Leander *de Sacrament. tomo 1. tractat. 5. diſputat. 11. quæſt. 85.* poſſe quidem (ait) interveniente cauſa, Epiſcopos cum limitatione Regulares approbare: hanc tamen cauſam non adeſſe, quando ſolùm intervenit defectus ætatis, aut ſuſpicio in moribus (niſi aliàs Epiſcopus ſpecialem habeat cauſam tales defectus timendi, ſed quando intervenit tantùm inſufficientia, aut defectus ſcientiæ. Ratio eſt, quia approbatio, quam exigit Tridentinum, *loco citato*, ſolùm eſt circa ſcientiam. Nam quoad mores, tandiù quis præſumitur bonus, quandiù non probatur malus. Ex quo colligitur, quòd caſu, quo Epiſcopus remittat regularem privilegiatum ad examen, & examinator dicat, ſe idoneum illum inveniſſe, tunc etiamſi Epiſcopus poſtea limitet licentiam, ut ſcilicet non audiat mulieres uſque ad Quadrageſimum annum, &c. non eſt neceſſe ſervare dictam limitationem. Sic Leander, qui poſteà pro hac ſententia citat Villalobos, Vegam, Lezanam, Mirandam, & Boſſium, quibus adde Martinum de San Joſeph *in man. confeſſ. tom. 1. lib. 1. tractat. 24. de pœnitent. num. 15.* ſic aſſerentem;) Lo miſmo ſe ha de dezir quando los Obiſpos, ſin juſta cauſa non admiten los reglares preſentados por ſus ſuperiores al examen, ò deſpues de examinados injuſtamente no les quieren dar licentia para confeſſar, que queda aprobados por la Extravagante, y Clementina dichas. No niego que pueda el Obiſpo aprobar los Reglares con limite por defe-

Sup. hoc, quod hic docetur in R. ... & in aliis ejus primo not.

cto

to de ſciencia, que para experimentarla los remite à examen el Concilio: pero ſi aviendo cometido el examen à algun hombre docto, eſto les hallo ſufficientes, deſpues no podra el Obiſpo limitar la licencia de confeſſar por tiempo ſeñalado, ò para confeſſar mugeres por defecto de edad, porque eſt limitacion, no valdrà, y podran confeſſar ſin limite, porque la autoridad y iuriſdicion, la dà el Pontifice, y no la puede eſtrechar ſin cauſa el Obiſpo. Ita ille. Sed de hac quæſtione à me alibi dictum eſt, & praxis eſt in contrarium in aliquibus locis.

Sup. hac infra R. 81. §. ult.

3 Sed quid dicendum, an poſſit Epiſcopus denegare Regularibus licentiam, & approbationem ad confeſſiones excipiendas, dicendo ſe habere ſuperfluitatem confeſſariorum? & in hæc ſit iuſta cauſa? Negativè reſpondet Vaſquez *in 3. parte tomo 4. quæſtione 93. artic. 3. dub. 5. numero 5.* Cardinalis Lugo *de pœnit. diſput. 21. ſectione 3. num. 54* ubi ex errore Typographi verba illa, *ſed ſuperfluitatem*, corrige, *ſolam ſuperfluitatem*. Idem tenet Ioannes Dicaſtillus *ubi ſuprà dub. 10. numero 298.* & Laurentius Longus *in Tabulis ſacramentorum, parte 2. capit. 58. nu. 7.* ubi ſic ait: Epiſcopus nolens approbare, vel admittere ad examen approbationis Religioſos ea tantùm de cauſa, quod in propria Diœceſi conſtet adeſſe nimiam confeſſariorum copiam, peccat contra jus, quod ipſi Regulares habent ad audiendas confeſſiones, ut potè qui per ſua privilegia ſunt quaſi Parochi fidelium à Summo Pontifice ad tale miniſterium delegati.) Ita ille.

4 Et ideò aſſerit Pellizarius *in man. Regular. tomo 2. tractatu 8. cap. 3. ſectione 2. ſubſect. 1. numero 25.* Epiſcopos nolentes approbare aut admittere ad examen ex eo præciſè quod in propria Diœceſi cenſeant adeſſe nimiam confeſſariorum copiam, injuſtè procedere contra jus, quod ipſi Regulares habent ad audiendas confeſſiones: utpotè qui per ſua privilegia ſunt quaſi Parochi fidelium à Papa delegati ad tale miniſterium. Et hoc non obſtante, Clementina *Dudum*, in qua dicitur. Sed numerus perſonarum aſſumendarum ad huiuſmodi officium exercendum eſſe debet, prout univerſitas Cleri, & populi, ac multitudo, vel paucitas exigit eorundem: Hæc enim limitatio ſolùm procedit quoad privilegium in d. Clementina conceſſum, non autem abſolutè ut notavit Ioann. de Lugo *num. 55.* addens tamen eos, qui voluerint uti privilegio d. Clementinæ, teneri illo uti cum præfata limitatione.

5 Et poſteà ſubdit: Poteſt autem Epiſcopus ſemper, aut ferè ſemper dicere ſe nolle approbare illos Regulares, quia pro numero pœnitentium illius loci non ſunt neceſſarii plures, pro nunc: cujus contrarium in praxi probare difficilimum erit, atque adeò in praxi non video, quomodò poſſit utilis eſſe illa ſententia, cuius aſſertio aliunde non deſervit, niſi ad irritandos, & acerbandos Epiſcoporum animos contra perſonas Regulares, quæ quo magis excutere à ſe volunt jugum Epiſcoporum, hac in parte eo magis ab ipſis Epiſcopis adſtringuntur experiri eorum poteſtatem: E contra verò, quò magis ſe Epiſcopis hac in parte ſubiiciunt, & oſtendunt ſe ab illis dependere, eò experiuntur illos magis benignos, & maiori cum libertate, & pace ſua miniſteria ſolvunt cum maiori proximorum fructu, ac ædificatione exercere. Huculque Lugo, prudenter quidem; quod etiam ego Regularibus conſulo.

RESOL. LXXIII.

An confeſſarius Regularis poſſit approbari cum limitatione, ad tempus, ad perſonas, & c. Ex. p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 61.

Su. hoc ſup. in R. 61 §. Probatur, & in R. 65. §. Epiſcopus tamen, & in R. 70 71 & 74 §. Non deſinam, & me dium, & ſe mor ... inf. in R. 77. §. ex his.

§. 2. NEgativam ſententiam mordicus ſuſtinet P. Cellotius *de Hierarch. lib. 5. c. 25.* ubi ſic ait. Poſtremò de reſtrictione, quod queri poteſt, leviorem habet diſputationem, duabus breviter partibus definiendam. Nam ſi Religioſus de moribus doctrinaque ritè examinatus non is eſſe reperitur, qui pœnitentiæ Tribunal pro eius officii dignit. exercere valeat, quidni locis, perſoniſque ipſis interdicatur? quidni annua, vel trienalis tantùm concedatur approbatio; ſiſtendi ſeſe iterùm, & vitæ laudabilius actæ aut comparatæ, majoris ſcientiæ ſpecimen edendi onere perquam ſalubri impoſito? Quòd ſi virum ponis ſuis patribus abſolutum, cui neque virtus ad exemplum, neq; peritia ad animarum regimen deſit, qui ſit eiuſmodi, quales reliquos optare debeas, etiam Parochiali beneficio inſtructos: huic ego Regulari arctam, & aliqua ſui parte laxatam approbationem aio nec debere nec concedi. Eſt enim, hoc ſemper animo recolendum, approbatio, non favor tuus, ſed veritas, non gratia, ſed teſtimonium, non arbitrii tui libertas, ſed eius meritum. Et ſi negatur injuria, ſi ſine cauſa reſtringitur ab Epiſcopo, jam ad Extravag. & Clem. recurritur, & ipſo iure à Summo Pontif. abſolutè approbatus cenſetur. Ita ille. Cui adde Zambellum *in Reper. Mor. ver. Confeſſor quoad authoritatem*, ubi ſic ait. Confeſſor doctus & appobatus ab Ordinario per unum annum, etiam tranſacto anno, poteſt audire confeſſiones. quia remanet approbatus à Papa, & *n. 4.* ita aſſerit. Confeſſor approbatus ab ordinario pro hominibus duntaxat, eo quia ætatis ſuæ adhuc non tetigit 40. annum, poteſt etiam audire confeſſiones mulierum: quia hęc non eſt cauſa rationabilis pro coarctatione ſuæ authoritatis, Ita ille, & alii quos citavi *in 3. p. tr. 2. reſol. 25.* Quibus adde Præpoſitum *in 3. p. de Sacr. pœn. q. 8. dub. 3. n. 17.*

Quo hic etiam ſu. R. 72.

2 Sed ibi ego affirmativæ ſententiæ adhæſi, & illam noviſſimè me citato tenet P. Lugo *de pœnit. diſp. 21. ſect. 3. §. 1. n. 57.* ubi ex multis rationibus hoc firmat. Et ideò aſſerit debere damnari approbationem cum ejuſmodi limitationibus ab Epiſcopis datam, tanquam injuſtam, etiam reſpectu Regularium: poſſunt enim de facto intervenire vel omnes, vel aliqua ex rationibus adductis, vel aliæ ſimiles, quibus prudenter moveatur Epiſcopus ad non approbandum abſolutè, & univerſaliter, ſed cum aliqua limitatione. Nec obſtat exemplum illud de Parocho, qui 25. ætatis anno approbatur abſque ulla limitatione. Reſponderi enim poteſt majus examen procul dubio debere præcedere per ſe loquendo, circa probitatem & mores Parochi, ut illi committatur animarum cura, & beneficium parochiale, quàm regulariter precedat ad probandum Conf. Unde non mirum, quòd Parochus approbetur ad omnium etiam fœminarum confeſſiones, & non Religioſus juvenis, quem Epiſcopus non cognoſcit. Sic etiam Epiſcopus eligitur 30. ætatis anno, atque eo ipſo approbatur ad abſolutiones, & diſpenſationes graviſſimas, quas Pontifex, & Concilia non poſſent prudenter committere omnibus Religioſis etiam ſexagenariis: quia nimirùm in Epiſcopi electionem præcedit magnum examen circa doctrinam, prudentiam, & mores ipſius; qualem notitiam Pontifex non habet de omnibus Religioſis etiam ſenibus.

3 Non deſinam tamen adnotare cum eodem P. Lugo: quòd quando in particulari circa aliquam perſonam maximè Religioſam non procederent prædictæ rationes: ſed Epiſcopus haberet notitiam ſufficientem, ut eam abſque limitatione approbaret: non videtur poſſe abſque alia juſta cauſa opponi ejuſmodi limitationes. Nam ille habet jus, ut petat approbationem ſimpliciter, & abſolutam prævio examine, cui ſe offert: ergo ſuppoſita plena notitia, quæ de ipſo habetur, non poteſt Epiſcopus pro ſolo libito negare approbationem ſimpliciter, & dare ſolùm ſemi approbationem: alioquin liceret illi pro libito dare approbationem pro una hebdomada, vel pro centum perſonis, quę omnia eſſent in fraudem privilegiorum Regularium ut conſtat. Quando autem ſit de facto iuſta cauſa ad apponendas ejuſmodi limitationes, hoc arbitrio, & conſcientiæ Epiſcopi reliquimus: dicimus autem ſive juſtè ſive injuſtè apponantur, obſervandas omninò eſſe, quia ille Sacerdos revera non eſt approbatus ab Epiſcopo pro tali tempore, vel ad tales confeſſiones, quæ approbatio neceſſaria omninò eſt ad valorem abſolutionis poſt Concil. Trident.

RESOL. LXXIIII.

An Epiſcopus admittens Regulares ad audiendas confeſſiones uſque ad beneplacitum poſſit dictas licentias ad libitum revocare? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 26.

Su. hoc ſu. in R. 67 ... & inf. in R. ... §. Nota & ſeq. & in R. 77. §. Non deſinam & in R. 78 §. Sed & in R. 79 §. Verum ... R. 16 ... recitas ... ſecundo.

§. 1. AD hanc quęſtionem ita reſpondet Peyrinus *ſup. priv. Mini. t. 1. conſt. Six. IV. n. 44.* Licèt communiter quod ad beneplacitum conceditur, poſſit ad libitum concedentis revocari. In ſubiecta tamen materia, puto, quòd non poſſit ad libitum Epiſcopus licentiam confeſſiones audiendi ad beneplacitum datam revocare, ſed quòd requiritur juſta aliqua cauſa ad Sacramentum Pœnitentiæ pertinens. Moveor, nam licentia, quæ datur ab Epiſcopis Confeſſariis Regularium ad audiendas Sæcularium confeſſiones, non eſt propriè licentia, ſed approbatio perſonæ, & quaſi juſta ſententia, ſeu declaratio, quòd talis perſona eſt idonea ad confeſſiones audiendas, ut patet ex ipſis Concilii verbis, *ſeſſ. 15. de reform. c. 15.* ubi, *& approbationem*: unde poſtquam Epiſcopi judicaverint, Regulares eſſe idoneos miniſtros ſacramenti pœnitentiæ, ſtatim Papa illis concedit facultatem d. Sacramentum miniſtrandi, ut patet ex Clem. *dudum de ſepult.* ſed ſententia data ſecundùm regulas juſtitiæ non poteſt revocari, ergo dicta approbatio facta ſupponitur, modis debitis, licèt non ſit ad beneplacitum, non poteſt ab Epiſcopo revocari abſque magna cauſa, & ad dictum Sacramentum pertinente, ut ait Gloſſa *in Clem. dudum, ver. conceſſerint.* Ita Peyrinus, ſed non deſunt alii Doctores contrarium ſentientes, quod communiter obſervatur.

RESOL. LXXVI.

An licentia excipiendi confeſſiones præſertim Regularibus conceſſa, ad beneplacitum expiret, mortuo Epiſcopo?

Et ſi conſtet Regularem eſſe, v.g. ſatis idoneum, & approbatum, an poſſit Epiſcopus limitare licentiam pro accipiendis confeſſionibus ad annum, ad beneplacitum, ad perſonas, &c.

Et an approbatio ſemel data ab Epiſcopo poſſit revocari ab eodem licitè ex cauſa, & validè etiam abſque cauſa, maximè ſi dederit illam ad libitum, ſeu beneplacitum?

Et quid ſi Epiſcopus illam dederit abſque limitatione? Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 48.

§. 1. AFfirmativè reſpondendum videtur; quia voluntas morte finitur, ut patet *ex l. 4. ff. locati, l. centeſimis, §. fin.*

Su. hoc in R. [illegible] Eccleſiaſticis quoad hoc [illegible] Notandum ſecundo [illegible] Verum, [illegible] ſolvendo, & ſeq. & vide ibi [illegible] difficultas.

§ *fin. ff. de verb. ob. & l. uxor. §. Sæcula, ff. de legat. 3. & ex c. ſi gratiosè, de reſcript. in 6.* ubi ſic habetur. Si gratiosè tibi à Romano Pontifice concedatur, ut beneficia, quæ tempore promotionis obtinebas, poſſis uſque ad ſuæ voluntatis beneplacitum retinere, huiuſmodi gratia per obitum, per quem ipſius beneplacitum omninò extinguitur, ex ipſo expirat. Ita ibi, & Ancharanus *n.6.* Geminianus *n.3.* Francus *n.9.* Gloſſ. *in c. à nobis, verb. non niſi, de ſent. excomm.* Gutti errez *in pract. q. lib. 3. q. 11. n. 19.* Velaſc. *de Iur. emphyt. q. 34. n. 7.* Gonzales *ad Regul. 8. Cancellariæ, §. 1. in proœmio, n. 9.* Sacra Rota in una Bononienſi Parochialis die 18. Martii 1613. coram Veroſpio apud Farinacium *deciſ. 489. n. 4.* Covarruvias *lib. 3. var. c. 15. n. 2.* Felinus *in c. ex literis, n. 10. de conſtit.* & alii. Hinc ſuſpenſio Banni ad beneplacitum Principis, vel judicis ceſſat per mortem illius, ut docet Angelus *conſ. 217. n. 9.* Decius *conſ. 108. n. 2.* Maſcardus *de probat. concluſ. 188. n. 29. & 30.* Gozzadinus *conſ. 22. n. 10.* Gratus *conſ. 92. n. 1.* Socinus Iunior, *conſ. 63. n. 12. lib. 2.* & alii penes ipſos: quibus adde Præpoſitum *in p. 3. D. Th. q. 97. dub. 4. n. 42.* Suarez *de legibus, lib. 8. c. 32. n. 3.* Pontium *de matrimonio. lib. 8. c. 19. §. 1. n. 9. & 10.* & Sanchez *lib. 8. diſp. 28. n. 52.*

2 Nec valet dicere. Ergo ſi in dicta conceſſione non adderentur illa verba, *Ad beneplacitum*, etiam periret gratia, & ſi[c]entia; ſi quidem perit voluntas concedentis ex eius morte, ex qua voluntate gratia habet efficaciam: unde ex his non apparet differentia inter licentiam abſolutam & ad beneplacitum. Reſpondeo ex voluntate poſitiva concedentis habere gratiam efficacem ut ſit; non tamen ut conſervetur, non enim indiget ad ſui conſervationem poſitiva voluntate concedentis, ſolùm enim requirit, ne adſit contraria voluntas, ſed revocatio. At quando conceditur ad beneplacitum: tunc indiget poſitiva voluntate conſervante, quia ſub illa conditione conceditur: quare ſi hæc abſolutè ceſſet, ceſſat & gratia.

3 Verùm licèt ſupradicta in rigore juris eſſent tenenda; tamen contrariam ſententiam in caſu propoſito probabilem putat Caſtrus Palaus *to. 5. tr. 3. diſp. 4. punct. 16. §. 5. n. 5.* ubi ſic ait. Addendum exiſtimo non carere probabilitate ex d. verbis non limitari gratiam ad vitam concedentis, ſed prorogari poſt illam, quouſque revocetur, quia videntur in communi loquendi modo æquivalere illa verba *de beneplacitum meum*, illis verbis, *donec revocavero*, ſeu *aliter ordinavero*, quia dum aliter non ordinatur, ſemper videtur eſſe, & perſeverare eadem voluntas, & confirmari poteſt ex uſu, & conſuetudine Ordinariorum, eùm facultatem Religioſis, & aliis perſonis concedunt adminiſtrandi, ſubjungunt ferè ſemper ſe velle, ut illa licentia efficaciam habeat, dum fuerit noſtra voluntas, At ex his verbis non cenſentur, neque reputantur licentiæ ceſſare, quouſque revocentur. Ita Palaus, & aliqui innominati apud Præpoſitum *in p. 2. q. 97. dub. 4. n. 43.* Quorum opinio confirmari poteſt ex Molina Iuriſconſulto *de primog. Hiſpan. lib. 1. c. 15. n. 14.* atq; Vantio *de nullitate ex defectu juris, de leg. n. 104.* aſſerentibus, quòd ſi Princeps creat aliquem iudicem ad ſuum beneplacitum, per mortem Principis non amittit officium, & ratio eſt, quia hi DD. putant tunc gratiam ad beneplacitum ceſſare morte concedentis, quando concederetur in favorem, & utilitatem alicuius perſonæ privatæ, ſecus ſi concedatur in favorem publicum, ſed licentiæ excipiendi confeſſiones potiùs reſpiciunt favorem publicum, quàm privatum. Ergo, &c.

4 Non deſinam tamen hic in gratiam curioſorum apponere aliud principium, pro ſtabilienda ſupradicta ſententia, quod tamen tenet doctiſſimus Alphonſus Caranca *in alleg. pro Ordinib. Mendicantib. ad Regem p. 2.* ubi ſic aſſerit. (El Confeſſor idoneo aprovado con limitacion) in omnem eventum poterit ſe habere tanquam ſimpliciter approbatum: (y eſta es la cauſa por que las licentias que communemente ſe dan en eſte Arcobiſpado mientre fuere la volontad del concedente ſiempre ſe han reputado y obrado como perpetuas y aſſolutas, y en virtud dellas han continuado en confeſſar, deſpues de la muerte de los Prelados, que las conceden, lo que no hizieran, ny pudieran, ſi tuvieran la naturaleza de conceſſiones ad placitum, vel ad libitum, que conforme à derecho ſabido, ceſſan con la muerte del concedente.) Hęc Caranca, in quibus verbis, ut etiam antea dixerat, ipſe mordicus tenet Epiſcopos non ſolum illicitè, ſed invalidè apponere in d. licentiis limitationes quaſdam, quando eis conſtat Confeſſarium, & præſertim Regularem eſſe idoneum. Unde Lugo *de Sacram. Pœnit. diſp. 21. ſect. 3. §. 1. n. 60.* docet; quòd ſi conſtaret Regularem, v.g. eſſe ſatis idoneum, & approbatum, non poſſe Epiſcopum limitare ei licentiam pro excipiendis Confeſſionibus ad annum, ad beneplacitum, ad perſonas, &c. quia ille habet jus, ut petat approbationem ſimpliciter, & abſolutam prævio examine, cui ſe offert. Ergo ſuppoſita plena notitia, quæ de ipſo habetur, non poteſt Epiſcopus pro ſolo libito negare approbationem ſimpliciter, & dare ſolum ſemiapprobationem. Unde quando ſit juſta cauſa apponendi eiuſmodi limitationes, Conſcientiæ Epiſcopi relinquendum eſt, qui tamen ſi ſine juſta cauſa dictas limitationes apponeret, puto ei parendum eſſe, ut me citato tenet idem Lugo *ubi ſuprà.*

Su. hoc in R. [illegible]

5 Nota tamen hic, Amice Lector, Cæleſtinum *in Compend. Theol. Mor. tr. 8. c. 9. q. 3.* obſervaſſe me docere approbationem ſemel datam ab Epiſcopo non poſſe revocari ab eodem Epiſcopo etiamſi dederit ad libitum, ſeu beneplacitum. Sed ego ut legentibus patebit *in 3. p. tr. 2.* * *reſol. 26.* aſſero dictam ſententiam docere Peyrinum, & contrarium communiter aſſerere alios Doctores, non benè igitur Celeſtinus dixit me dictam ſententiam docere.

*Quæ hic eſt R. antecedente & in aliis eius not.

6 * Dico igitur cum Lugo *ubi ſup. §. 2. n. 63.* quòd ſi approbatio data fuit ad beneplacitum, poſſit revocari licitè ex cauſa; validè etiam abſque cauſa: rationes videbis penes ipſum, qui tamen docet *num. 65.* ſatis probabile eſſe, revocationem ſine cauſa alicuius licentiæ jam prius ſine limitatione ab Epiſcopo conceſſæ non eſſe validam, quia cùm ſit ſententia judicis injuſta, non videtur poſſe auferre jus, quod jam Confeſſarius habebat ex approbatione priùs poſita. & per conſequens nullum ſortitur effectum. Sed magis amplè loquitur Caranca *loco citato*, ubi ſic ait. (Que ſi la limitacion ſin cauſa de las licentias para confeſſar es nula y peca el Obiſpo en ſu conceſſion eſtritta, y no abſoluta: con quanta mas razon ſera nulla, y peccara en la revocacion ſin cauſa del derecto acquirido, en que milita mayor razon,) Ita ille.

Su. contento in hoc [illegible]

R E S O L. LXXV.

An licentia conceſſa Regularibus excipiendi confeſſiones ad beneplacitum expiret mortuo Epiſcopo. Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 74.

§. 1. De hac quęſtione ego alibi, & latè illam diſcutit noſter doctus P. Paſqualig. *to. 1. deciſ. 499. per totum*, ubi citat plures DD. pro ſententia negativa, quibus addo Bordonum *in conſ. Reg. reſol. 36. q. 9. n. 38.* Boſſium *de Iubilæo, ſect. 3. caſ. 2. n. 10.* & noviſſimè Raphaelem Averſam *de Sacram. Pœnit. q. 16. ſect. 4.* aſſerentes in ordine ad Regulares licentiam confitendi ad beneplacitum durare etiam poſt mortem Epiſcopi, ut patet ex conſtitutione Clem. IV. quę incipit: *Exigentibus, & in Extravag. Inter cunctas, de privileg. §. ut autem*, ubi. Datam verò licentiam per Diœceſanorum mortem nolumus terminari.

Alibi in R. quæ hic eſt antecedente [illegible]

R E S O L. LXXVI.

An revocatio confeſſionum præſertim quoad Regulares facta ab Epiſcopo ſine juſta cauſa, ſit nulla?

Et quid circa hoc, quoad Sacerdotes ſæculares? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 22.

§. 1. Talem revocationem non eſſe nullam docet noviſſimè ex Vaſq. Turrianus *de pænit. q. 8. art. 1. diſp. 26. dub. 3.* Imò Ioan. Sancius *in ſelectis diſp. 48. n. 23.* tenet etiam non interveniente cauſa poſſe Epiſcopum licentias confitendi revocare.

Su. hoc in R. [illegible]

2 Sed ego puto cum Portel *in dub. Reg. ver. confeſſorit præſentatio, n. 1.* non poſſe Epiſcopum licitè ſine juſta cauſa approbationem ſemel conceſſam revocare, quia poteſtas illi data eſt in ædificationem. Deinde puto etiam probabiliter, licentiam ſine juſta cauſa revocatam eſſe nullam, & poſſe talem Confeſſarium ex vi prioris licentiæ confeſſiones audire. Et hanc ſententiam docet Suar *in 3. p. tom. 4. diſp. 28. ſect. 8. dub. 7.* Ratio eſt, quia talis revocatio ſine cauſa facta eſt quaſi ablatio juris jam acquiſiti, vel quaſi revocatio ſententię juſtæ ſine cauſa, ergo non tantùm erit injuſta, ſed etiam nulla. Et licèt hæc opinio quoad Confeſſarios ſæculares non ſit ita certa; tamen quoad Regulares omninò tenendam eſſe puto, per ea, quæ adducunt Henriq. *lib. 3. de pænit. c. 6. n. 4.* & Peirynus *de priv. Minim. tom. 1. conſt. 26. Leonis X. §. 6. n. 7.* ubi ſic ait. Si Epiſcopus Regularem debitè preſentatum, & examinatum indebitè reprobaverit, poterit nihilominus per ejus privilegia licitè, & validè confeſſiones audire. Nam hoc eſt contra Conc. Trid. *ſeſſ. 25. c. 15.* Nam credendum eſt, Concilium voluiſſe tantùm idoneis miniſtris facultatem concedere confeſſiones audiendi, per examen Epiſcoporum rectè & rationabiliter judicantium, non autem confovere aliquos eorum in ſuis paſſionibus, & odiis contra regulares, & quandoque cum maximo Chriſti Fidelium ſcandalo. Quare ſi quis Regularis cum licentia ſui Prælati examinatus, & judicio examinatorum, vel majoris partis ipſorum fuerit idoneus judicatus, & tamen propter paſſionem fuerit ab Epiſcopo reprobatus (ſalvo ſaniori, & meliori judicio) puto, quòd licitè, & validè poterit confeſſiones audire, ſi nihil obſtet, v.g. quòd non ſit malæ famæ, nec ſcandaloſè vivat, quod tamen præſumendum non eſt, quando adeſt legitimi Superioris licentia. Ita Peirynus, qui adducit Navarr. Mirandam, Rodriquez, & alios aſſerentes Clem. *Dudum, de ſepul.* per Conc. Trid. eſſe revocatam.

Su. hoc in R. [illegible]

3 Igitur ſi Regularis poteſt audire confeſſiones, ſi injuſtè ei licentia denegetur ab Epiſcopo, etiam poterit illas excipere, ſi injuſtè revocetur. Et tandem hanc ſententiam præter DD. citatos, tenet etiam Zanardus *in direct. Th. o. p. 1. c. 24. §. 7.* ubi ſic ait. Non poſſunt Ordinarii ſuſpendere, vel impedire Regulares ab audientia confeſſionum, ſi ſemel eos approbaverunt, nam non habent niſi eos examinare, non autem eis juriſdictionem dare, eum habere illam intelligantur ante à Papa, ex ſuis privilegiis, &c. Ita Zanardus. Verùm in facti contingentia conſulo Regularibus, ut ab excipiendis confeſſionibus ſe abſtineant.

RE-

RESOL. LXXXVII.

An Epiſcopi poſſint licitè ſine rationabili cauſa revocare approbationes liberas Regularium audiendi confeſſiones?

Et an approbatio Regularium poſſit ab Epiſcopo ex juſta & rationabili cauſa reſtringi, & limitari ad certum tempus, locum, & perſonas?

Et an facultas audiendarum confeſſionum ad beneplacitum per Epiſcopos conceſſa, poſſit quandocunque revocari?

Et notatur, quòd Regulares ab Epiſcopo anteceſſore prævio examine approbatos, poſſit modernus Epiſcopus rurſus examinare. Ex p.4. tr.4. & Miſc.Reſ.200.

Sup. hoc in R. præterita & in R. ſeq. à § de Religioſis, & ſeq & in R. 1. poſt ſeq & inf. in R. 81. § Ab eodem & in R 67 eorſim in fin. Qui eſt ad dic Sed in R 1 hujus not. agitur de nullitate revocationis.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Gaſpard. Hurtado *de ſacram. Pœnit. diſp.* 10. *diffic.* 19. ubi ſic ait. Addimus revocationem approbationis, etiam Religioſorum quantumvis ſine rationabili cauſa pro ſolo nutu Epiſcopi factam eſſe validam, & licitam. Et in primis eſt valida, ut advertit Vaſquez, quia approbatio ſua natura eſt revocabilis, & nullo jure eius revocatio limitatur. Ergo ſi de facto fiat revocatio, quamvis abſque rationabili cauſa fiat, erit valida. Deinde eſt licita, quia nullo jure prohibetur; non poſitivo, quia nullibi extat, nec naturali, quia ſicut in principio potuit ab Epiſcopo pro ſolo ſuo nutu abſque cauſa licitè negari, quia nullo jure Sacerdotis, nec alio titulo cogitur Epiſcopus ad id faciendum; ita etiam poſt eam factam poterit pro libito abſque cauſa licitè revocari, quia poſt approbationem factam nullum apparet jus in approbato acquiſitum, ut approbatio ipſius non revocetur, quia quamvis approbatio ſit inſtar ſententiæ, eſt tamen ſolùm declarativa ſufficientiæ, quam antea approbatus habebat; non collativa alicuius, in quo, vel ad quod jus aliquod acquirat, ac proinde ſicut potuit à principio licitè pro ſolo nutu Epiſcopi non declarari ſufficientia Sacerdotis; ita etiam declaratio ſemel facta poterit licitè pro libito Epiſcopi revocari. Ita Hurtado. Sed, pace viri docti, immeritò quidem, & ideò contrariam ſententiam teneo cum DD. quos citavi *in* 3. *p. tr.* 2. * *reſol.* 22. quibus adde Mercerum, *in* 3. *p. D. Th. q.* 8. *art.* 4. dub. 2. *n.* 8. & hanc ſententiam ſequendam eſſe apparet ex declaratione ſacræ Congregationis Epiſcoporum, & Regularium *in una Giennenſi, & Crielenſi* 10. *Auguſti* 1630. quam affert Barboſa *in collectan. declarationum ver. Regularis Confeſſor, & ver. Approbare*, & ex alio decreto ſacræ Congregationis 20. *Novembris* 1615. quod affert Gavantus *in manuali Epiſc. v. Confeſſor. nu.* 23. & 24. & Peyrinus *in privil. Minim. t.* 1. *conſt.* 2. *Sixti IV.* §. 11. *nu.* 45. non poſſunt igitur ex dicto decreto Confeſſarii Regulares ſuſpendi ab Ordinariis, niſi ex nova cauſa atque ad confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſervatum interdictum, ab ipſis Ordinariis poſitum: vide ſi contra determinationes hujus decreti Confeſſarii Regulares ſuſpendantur ab audiendis confeſſionibus. Io. Bapt. Lezana, vir quidem doctus, & amiciſſimus *in ſumma qq. Regul. c.* 19. *n.* 9. putat quòd tenentur obedire, ſed ne omittas videre me ipſum, *ubi ſuprà*.

* Quæ hic eſt R antecedens, & in aliis eius primo annot.

2 Ex his infertur, quòd licèt ſecundùm aliquos approbatio Confeſſariorum Regularium poſſit ab Epiſcopis ex juſta & rationabili cauſa reſtringi, & limitari ad certum tempus, locum, atque perſonas, ſi tamen id fiat ſine juſta cauſa, probabiliſſimum eſt reſtrictionem non valere. Ita Lezana *ubi ſuprà*, *n.* 8. Miranda *in manuali to.* 1. *q.* 45. *n.* 10. Henriquez *lib.* 3. *de pœn. c.* 6. *n.* 5. & 9. & vide omninò me ipſum *loc. cit.* * *reſol.* 25.

* Quæ hic eſt ſu. R. 70. & in R 72. & in ceteris aliis eius primo not.

3 Non deſinam tamen adnotare, quòd licèt ſupradicta ſint vera, tamen Regularibus facultas audiendarum confeſſionum ad beneplacitum per Epiſcopos conceſſa poteſt quandocunque revocari. Ita ſacra Congregatio Epiſc. & Regular. *in una Papienſi* 12. *Martii* 1619. apud Barboſam *loc. citat. ver. Regular. Confeſſor, & ver. Approbare*, contra Peyrinum, quem videbis penes me ipſum *ubi ſuprà*, * *reſol.* 26.

* Quæ hic eſt ſup. R. 73. & in aliis eius not.

4 Et tandem nota, quòd Regulares ab Epiſcopo anteceſſore prævio examine approbatos, poteſt modernus Epiſcopus pro majori conſcientiæ ſuæ quiete rurſus examinare. Ita S. Congreg. *in una Albanenſi* 5. *Februar.* 1628. & *in una Giennen.* 30. *Ianuar.* 1629. apud Barboſam *ubi ſuprà* contra aliquos DD. quos citavi, *loc. cit.* * *reſol.* 27. Sed noſtram ſententiam noviſſimè docet etiam Lezana *in ſumma qq. Reg. c.* 19. *n.* 7. & Aldanus *in compen. Can. reſ. lib.* 3. *tit.* 12. *n.* 8.

* Quæ hic eſt inf. R 80 & in aliis eius primo not.

RESOL. LXXVIII.

An Confeſſarius Sæcularis vel Regularis ſemel approbatus poſſit ab eodem Epiſcopo examinari, & licentia data revocari?

Et quid circa hoc quoad Regulares de Epiſcopo ſucceſſore? Ex p.6. tr. 7. & Miſc.2. Reſ.62.

Su. hoc pro ſæcularibus Confeſſariis in t. tr. 7. R. 6 à principio, & curſim prop fin. ... ut nec poſſint & ſu. in R. 76. § 2 ante med. ... Et licet, &c. & inf. in R. 69 &

§. 1. NEgativè reſpondet Lud. Cellotius *de Hierarch. lib.* 5. *c.* 25. ubi ſic aſſerit. Tempus eſt, tempus approbationis exquiram. Putaſne illam eſſe temporariam, an perpetuam? ex Superioris nutu pendere, an ſemel collatam detrahi non poſſe? Scis autem non eſſe gratiam, adeòque non perpetuò pendentem ex conferentis arbitrio: iſtud cùm optimè de juriſdictione delegata dixeris, non item de approbatione. Siquidem hæc teſtimonium eſt, [illegible] ti eripit, Ut enim [illegible] ſemper retinet, etiam [illegible] quod ſemel à [illegible] Quod ſcripſiſti, ſcripſiſti [illegible] nem, ſi juriſdictionem [illegible] quemadmodum Doctori [illegible] auctoritate prohibeatur, & [illegible] debitam peccet. Quis igitur [illegible] dis ſi reddis incudi, ſi revocas ad [illegible] toria fornace. Quem autem, Sacer[illegible] nuò ſatisfecerit, altiùs impreſſa eſt [illegible] bis. Quia teſtimonium veritati datum perire non poteſt. Si prodiderit ignorantiam [illegible] tæ delevit: pronuncia teſtimonium errore [illegible] peritiam cui ante datum fuit, evanuiſſe, [illegible]

2 De Religioſo autem quid? Non ita [illegible] brem? Quia enim ſemel præſentari ſufficit. Cur [illegible] voluerunt privilegiorum diſpenſatores Benedictus [illegible] vaganti, cui derogavit Clementina noſtra, [illegible] Bonifacii Extravaganti erant contraria. Nec à Trid. Conc. [illegible] à Greg. XIII: revocatum eſt illud privilegii genus. Ac [illegible] cederemus illud ab eorum aliquibus antiquatum fuiſſe, [illegible] tamen S. Pii V. pietas quoad forum conſcientiæ: qui FF. Minoribus poſtulante Miniſtro Generali vivæ vocis oraculo confirmat, & concedit omnia privilegia, & quaſcunque gratias, etiam vocis oraculo conceſſas per bonæ memoriæ Paul. IV. & alios Rom. Pontifices Prædeceſſores Sanctitatis ſuæ, cum ſingulis clauſulis, & decretis derogantibus in eis contentis: ita ut illis gaudere, & uti poſſint toties quoties opus fuerit; & eis videbitur. Et quoad illa, quæ ſunt reſtricta, ſeu derogata per Conc. Trid. etiam uti illis poſſint in foro conſcientiæ tantùm. Certè Author eſt Henriq. S. Pii V. motu proprio conceſſiſſe, ut Religioſus ab aliquo Epiſcopo examinatus ab eodem iterùm examinari non poſſit: quòd ſi ſit ex Mendicantibus, nec à * ſucceſſore, ut addit Emanuel Sà. Ita Cellotius.

Su. hoc in R. ... & in eius pri... not.

* Su. hoc in R. ... not. ſeq.

3 Cujus ſententiam & meritò quoad hoc ultimum non approbat Stephanus Bauny *in Theol. Moral. p.* 1. *tr.* 4. *q.* 10. & Joan. Præpoſitus *in* 3. *p. de Sacram. Pœnit. q.* 8. *dub.* 3. *n.* 17. ubi ſic ait. Cæterùm Regulares Ordinum Mendicantium ab aliquo Epiſcopo approbati prævio examine, non poſſunt ab eodem examinari, poſſunt verò à ſucceſſore: ita S. Pius V. in Bulla edita anno 1571. quæ incipit, Romani Pontificis. Quæ conſtitutio non eſt revocata per Greg. XIII. ut reſpondit Congregatio. Ita ille. Sed ne deſeras recognoſcere me ipſum *in p.* 3. *tr.* 2. * *reſol.* 27.

* Quæ hic eſt inf. R. 80. & in aliis eius primo not.

Su. hoc eſt eod. Lugo ſu. in R. R 74 § ult. & ... aliàs R. & §. eius not. & not. primo d. R.

4 Sed quoad revocationem licentiarum ego puto cum P. Lugo *de ſacram. Pœnit. diſp.* 25. *ſect.* 3. §. 1. *nu.* 63. & 64. Si approbatio Confeſſarii data ſit ad beneplacitum poſſe ab Epiſcopo revocari licitè ex cauſa, & validè etiam abſque cauſa non ſolùm ſæcularibus, ſed etiam regularib. Ratio eſt, quia approbatio data cum limitatione, & ad certum tempus, tranſacto illo tempore ceſſat, ut diximus, & poteſt aliquando approbatio cum tali limitatione conferri ex cauſa juſta. Quandò autem approbatio ad beneplacitum, eſt approbatio limitata ad certum tempus vagum determinandum pro arbitrio approbantis. ergo aliquandò licitè dabitur cum illa clauſula, quando ſcilicet ſunt cauſæ ſuprà adductæ ad dandam approbationem cum limitatione: ſemper autem valida erit limitatio, ita ut ceſſante beneplacito approbantis, approbatio eo ipſo intelligatur ceſſare. Deinde aſſero ex juſta cauſa, & rationabili poſſe etiam Religioſis revocari approbationem priùs abſque limitatione conceſſam: quandoquidem quando rationabiliſſima ſaltem cauſa intercedit, non potuit negare P. Vaſq. Erit autem controverſia parvi momenti an cauſa debeat eſſe rationabilis, vel rationabiliſſima: nam ſi cauſa rationabilis eſt, ſufficiens eſt ſi enim ſufficiens non eſt, erit inſufficiens, & per conſequens irrationabilis. Porrò poſſe intercedere cauſam ſufficientem revocandi approbationem non videtur poſſe negari, ſiquidem poteſt intercedere cauſa ſufficiens auferendi beneficium ſemel ritè & abſolutè collatum, quòd multò magis radicatum jus confert, quàm approbatio: quæ cùm ſit ſententia teſtimon. perhibens de idoneitate alicuius, non apparet, cur mutato objecto non poſſit licitè, & juridicè revocari. Nam ſicut ille, qui hodie idoneus eſt, poteſt poſteà corruptis moribus, vel oblivione doctrinæ fieri ineptus: qui eum hodie declarat idoneum, poterit poſteà eum declarare ineptum, & retractare revocationem pro tempore ſequenti. Et certè ſi Epiſcopi hoc non poſſent facere, non poſſent ſatis conſulere ſuo gregi, cùm non poſſent prohibere illi Confeſſarium ineptum ſemel approbatum, etiamſi clarè conſtaret de ejus ineptitudine. Sed ſi Epiſcopus ſine juſta cauſa revocaret approbationem conceſſam regularibus, puto cum Lugo *ubi ſuprà n.* 64. eſſe non ſolùm illicitam, ſed etiam invalidam talem revocationem. Et hanc ſententiam præter DD. quos citavi *in* 3. *part. tr.* 2. * *reſol.* 22. tenet noviſſimè Stephanus Bauny *in Theol. Mor. part.* 1. *tr.* 4. *q.* 9. quia, ait ille, Regulares, quos Epiſcopus approbavit ut idoneos, cum ab eo ampliùs non pendeant in uſu poteſtatis abſolvendi, ſed à ſolo Pontifice Romano, à quo juriſdictionem ſuam habent, revocari hæc ab Epiſcopo non poteſt, niſi invalidè, ac ſine effectu. Deinde revoca-

* Quæ hic eſt ſu. ... & in aliis eius annot.

[Fragments of a folded-over leaf: LXXXI. … *bationes Religioſorum* … *fuerint Religioſi* … *ſuſpendi poſ-* … *io examine* … *legitima* … *nfeſſio-* … *nfeſ-* … revocet omnes licentias, & approbationes, non comprehenduntur Regulares … dictum non loquatur; & ita etiam … *c.* 6. *nu.* 6. quia in odioſis Regu… niſi explicentur.]

vocatio juſtæ cauſæ, ac juris per illam acquiſiti ſine cauſa, non modò eſt injuſta, ſed etiam nulla, eò quòd ſententia quæ data eſt per regulas juſtitiæ, ſit irrevocabilis: ſed approbatio alicujus ad Confeſſiones eſt inſtar juſtæ ſententiæ, cùm tali approbatione judicetur ad eas idoneus, & ſic per eam jus ad eas audiendas approbato acquiratur; ergo ſi tollitur, tollitur injuſtè, ac ſine effectu: ac proinde poterit Regularis, cui per talem revocationem videtur fieri injuria confeſſiones excipere, ut priùs, ita Peyrinus *de Privil. Minimorum, tom. 1. conſt. 26. Leo X. §. 6. num. 7.*

5 Obiicies, Quod ab beneplacitum datur, poteſt ad libitum concedentis revocari: ſed ab Epiſcopo manat ad Religioſos poteſtas audiendarum confeſſionum, Ergo, &c. Major eſt diſtinguenda: nam id quod conceditur, merum eſt beneficium, aut ſententia: ſi primum, vera eſt major: ſi ſecundum verò falſa. Ad minorem autem dicendum eſt approbationem licentiam non eſſe, ſed ſententiam ſeu declarationem, quòd examinatus dignus ſit, qui ad confeſſiones excipiendas applicetur. Huc uſque Bauny.

6 Et hæc dicta eſſe volo, non ſtudio contradicendi opiniones, quas noviſſimè docuit Lud. Cellotius, eſt enim vir doctiſſimus, & eruditiſſimus, & de cujus lectura magnopere delectatus ſum: ſed ne Regulares illas in praxi deducant, & hoc ad tollenda diſſidia, & removenda ſcandala, quæ cum Epiſcopis oriri poſſent. Vellem tamen Dominos Epiſcopos conſervare Regularibus eorum privilegia, & conſiderare, quod pro illorum tuitione non deſunt Auctores magni nominis, & ſimul agnoſcere merita Regularium, & quantum eis detur pro ſervitiis factis, & quæ in dies faciunt Eccleſiæ univerſali, & eorum particularibus Diæceſibus.

RESOL. LXXIX.

An Epiſcopi abſque cauſa poſſint validè revocare approbationem, non ſolùm Confeſſariis ſæcularibus, ſed etiam Regularibus.

Et an Epiſcopus abſque juſta cauſa poſſit ſaltem revocare approbationes Regularium, ſi data fuerint ad beneplacitum?

Et notatur Sacerdotem ſemel approbatum, ſi abſque cauſa ab Ordinario reprobetur, aut ſuſpendatur, poſſe eligi in Confeſſarium per Bullam Cruciatæ, ſi non ex culpa ſua propria hoc evenerit? Ex p. 11. tr. 4. & Miſc. 4. Reſ. 16.

Et hoc pro Confeſſariis [illegible], & regula probat in R. præterita, & pro dictis ſæcularibus in aliis eius [illegible] not. & pro Regularibus in aliis eius ſequentibus not.

§. 1. Affirmativè reſpondet Nicolaus Iſambert Doctor Sorbonicus 3. *part. D. Thom. tr. 3. diſput. 21. de Sacrament. Pœnit. art. 4.* Probatur, Approbatio de qua agimus, tandiù debet in confeſſario mortaliter perſeverare, quandiù proxima idoneitas ad Sacramentum hoc adminiſtrandum, ſuppoſita jurisdictione, perſeverat in illo, quia eſt quædam conditio in illo eſſentialiter requiſita, ſed hæc approbatio in præſenti difficultate non ampliùs mortaliter perſeverat in illo, quia ſupponitur revocata; neque poteſt reſponderi eſſe invalidè revocatam, & ſic cenſeri adhuc moraliter perſeverare, nam hæc approbatio jam conceſſa, non eſt minùs ſub libera diſpoſitione Epiſcopi, ſeu Ordinarii; quàm ſit jurisdictio per eum abſolutè, & ſimpliciter conceſſa alicui alieno Sacerdoti in Sacramento Pœnitentiæ exercenda circa proprias oves ejuſdem Epiſcopi; utraque enim conceſſio eſt aliquis actus jurisdictionis, & hic poſterior magis propriè quàm ſit ille prior ſolius approbationis, ſed Epiſcopus, ſeu Ordinarius poteſt validè (eſto non licitè) abſque ulla cauſa legitima, ita revocare jurisdictionem, quam alicui docto, & probo Sacerdoti dedit pro pœnitentibus in Sacramentali confeſſione audiendis, & abſolvendis, ut Sacerdos ille, ubi hæc revocatio ei ſufficienter innotuit, non poſſit ampliùs validè pœnitentes abſolvere in Sacramento Pœnitentiæ? ergo, & pari jure Epiſcopus, ſeu Ordinarius poteſt validè quidem (eſto non licitè) approbationem hanc à ſe datam alicui pio, & docto Sacerdoti abſque cauſa legitima revocare: ita ut in poſterùm non poſſit validè hoc Sacramentum adminiſtrare. Deinde probatur; Summum Pontificem dare alicui alieno Sacerdoti ſpeciale privilegium, quo approbatio ſimpliciter, & abſolutè ei per Epiſcopum conceſſa pro confeſſionibus pœnitentium excipiendis, & Sacramentali abſolutione impertienda, non poſſit revocari, eſt ſignum, talem approbationem eſſe ex ſua conditione revocabilem per Epiſcopum, ſeu Ordinarium, qui illam conceſſit; nam privilegium eſt quædam lex privata, qua quis eximitur per authoritatem ſuperioris à communi lege, & ſi hæc approbatio ſic obtenta eſt ex ſe irrevocabilis; cur petitur, & confertur à Summo Pontifice privilegium, ne revocetur. Sed S. Pius V. Summus Pontifex motu proprio decimo-ſeptimo kalendas Iulii, anno Chriſti Domini 1567. & octavo Idus Auguſti, anno 1517. ut videre eſt apud Emanuelem Rodericum *tom. 4. quæſtionum Regularium, Bulla 6. & 7.* dedit privilegium Mendicantibus, ut ſemel approbati cum examine ab Epiſcopo non poſſint ampliùs ab illo eodem examinari, ſed maneant approbati; ita tamen ut ab eius ſucceſſore poſſint iterùm examinari: igitur approbatio abſolutè ab Epiſcopo, ſeu Ordinario data alicui pro audiendis confeſſionibus Pœnitentium, iiſque Sacramentaliter abſolvendis, poteſt validè etiã ſine cauſa rationabili ab eo, qui conceſſit illa, revocari.

2 Neque huic noſtræ propoſitioni obſtat, quòd in citatis decretis Bonifacii Octavi, & Clementis Quinti, Mendicantes æquentur Curatis, ſeu Parochis, Epiſcopus autem non poſſit etiam abſque aliqua cauſa rationabili impedire Parochum, ſeu Curatum, ne proprium Paræcianum debitè confitentem, ritè diſpoſitum validè abſolvat. Nec item quòd S. Pius V. Bullis proximè citatis dederit Mendicantibus privilegium, quòd approbatio illis ſemel per Epiſcopum conceſſa, non poſſit revocari; nec denique quòd aliqui habeant immediatè à Summo Pontifice jurisdictionem pro hoc Sacramento omnibus, & ſingulis adminiſtrando. Hæc inquam non obſtante, primùm quidem, quia Mendicantes ibi æquantur tantùm Curatis, ſeu Parochis penes poteſtatem abſolvendi, quatenùs Mendicantes poſſint vi illius utriuſque decreti abſolvere pœnitentes ab iis tantùm caſibus, à quibus Parochi jure communi poſſunt ſuos abſolvere; ut longè diſpar eſt conditio Parochorum à conditione illorum Sacerdotum, quibus hæc approbatio eſt neceſſaria, quòd iſtorum approbatio ſit fundata in eorum parochiali beneficio, & illi annexa per Concilium univerſale: Epiſcopus autem non poſſit validè, ſine cauſa aliqua rationabili ſpoliare Parochum ſuo beneficio; nec poſſit nuda, & ſimplici ſua auctoritate disiungere, quæ ſpeciali decreto univerſalis Eccleſiæ ſunt inter ſe conjuncta; cùm ſit hoc inferior.

3 Secundum item non obſtat: illud enim rectè poteſt intelligi de eo; quòd tantùm ſit non licitè, non autem de non valido præcisè ſumpto (de quo tamen præſens difficultas tantùm procedit) quia expreſſis verbis ait ſucceſſorem eius Ordinarii, qui dedit hanc approbationem, poſſe, ſi velit, approbatos à ſuo prædeceſſore ſubiicere examini, & ex conſequenti (loquendo abſolutè) illam pœnitens revocare; deinde, ſi quis contendat Summum Pontificem ibi agere de valido, reſpondetur non proptereà reſponſionem noſtram eſſe falſam: hæc enim procedit tantùm de approbatione ſecundùm ſe conſiderata, non autem prout ſubeſt ſpeciali ſubordinationi Summi Pontificis, qui ut ſupremæ ſuæ authoritatis poteſt impedire effectum invalidationis per aliquem Epiſcopum factæ, nimirum hunc confeſſarium, de quo agimus, renuente etiam Epiſcopo ſuo, ſeu ordinario approbare pro confeſſionibus ſacramentaliter excipiendis, ſicut poteſt (ut ſupra docuimus) dare jurisdictionem ſufficientem pro excipienda Sacramentali Confeſſione alicuius Diœceſani contra voluntatem ſui Epiſcopi. Tandem poteſt reſponderi privilegium illud videri abrogatum per Gregorium XIII. Is enim Bulla ſua: quæ incipit, *In tanta rerum, & negotiorum mole*, quæque fuit data Calendis Martii anno 1573. & refertur à Roderico loco ſuperius citato, Bulla 58. reduxit litteras, & conſtitutiones S. Pii V. pro Mendicantibus, & aliis Regularibus contra locorum Ordinarios ad terminos juris communis, & decretorum Concilii Tridentini, & per hanc reſponſionem intelligitur eſſe ſatisfactũ confirmationi ab Auctoribus contrariæ ſententiæ, petitæ ex reſponſo ſacræ Congregationis Cardinalium, dato tempore Pauli V. anno 1615. 20. die Novembris, quod totum de verbo ad verbum Puteanus refert ſecunda parte de confeſſione in fine ultimi dubii: nam priori parte Patres illi volunt ſolummodò Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum ordinariis non licere confeſſarios Regulares aliàs ab eis liberè approbatos poſt hac ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere, niſi ex nova occaſione, & cauſa; ſicque agunt dumtaxat de licito: non verò agimus de valido, quod in hac materia latius patet licito, poſteriori autem parte ſtatuunt, prædictos Epiſcopos, & ordinarios nullo pacto poſſe inconſulta Congregatione omnibus ſimul unius conventus regularibus confeſſariis facultatem audiendi confeſſiones adimere, quod rectè poteſt etiam explicari de licito, quatenus cenſent, vix poſſe dari cauſam rationabilem ad licitè ſuſpendendum omnes ſimul confeſſarios unius integri Conventus; & ideò decernunt, ut antequam fiat talis ſuſpenſio, S. Congregatio conſulatur, qua loquendi formula ſignificant ſe tantùm loqui de licito, ſi enim agerent ſimpliciter de valido, non opus eſſet hanc adhibere præcautionem, S. Congregatione inconſulta, quæ videtur adhibita, ut poſſit dijudicari, num hæc ſuſpenſio fiat ex aliquo odio, aut alio malo motivo, & ſic abſque cauſa rationabili, & legitima.

4 Denique tertium non obſtat; eſt enim jurisdictio aliquid diſtinctum ab hac approbatione, nam jurisdictio poteſt aliunde haberi, ut ſupra animadvertimus: quæ tamen, quia non poteſt ad praxim, & uſum reduci poſt decretum in Concil. Trident. factum, de illa tamquam eſſentialiter requiſita in confeſſario, niſi Summus Pontifex conferendo alicui jurisdictionem, ſimul etiam de ſpecali gatia illum approbaret pro excipiendis omnibus Sacramentalibus confeſſionibus, ſicque huic decreto derogaret, quod tamen communiter non facit, quemadmodum conſtat ex Jubilæis, in quibus ſemper requirit, ut Sacerdos abſolvens etiam virtute Jubilæi, ſit approbatus ab ordinario.

5 Et hæc omnia docet Iſambert *ubi ſuprà*, cui adde Turrianum *de ſacram. pœn. q. octava, artic. 1. diſp. 26. dub. tertio, in fine*, Sancium, & Hurtadum.

6 Sed quicquid ſit de Sacerdotibus ſæcularibus, quoad Regulares ego contrariæ ſententiæ adhærendum eſſe puto, & ita tenent Doctores, quos etiam me citato adducit, & ſequitur Leander *de Sacram. t. 1. tr. 5. diſp. 11. q. 89.* Sed hoc in regul. verius huius R.

7 Verùm

7 Verùm difficultas eſt, An Epiſcopus abſque juſta cauſa poſſit ſaltem revocare approbationes Regularium, ſi datæ fuerunt ad beneplacitum ſuum. Reſpondeo cum Cardinali Lugo *de pœn.diſp.21.ſect.2.nu.*63. quòd ſi approbatio data fuit ad beneplacitum poſſe revocari licitè ex cauſa, & validè etiam abſque cauſa, non ſolum ſæcularibus, ſed etiam Regularibus. Ratio eſt, quia approbatio data cum limitatione, & ad certum tempus, tranſacto illo tempore ceſſat, ut diximus, & poteſt aliquando approbatio cum tali limitatione conferri ex cauſa juſta; quando autem approbatio datur ad beneplacitum, eſt approbatio limitata ad certum tempus vagum, determinandum pro arbitrio approbantis: ergo aliquando licitè dabitur cum illa clauſula, quando ſcilicet ſunt cauſæ ad dandam approbationem cum limitatione, ſemper autem valida erit limitatio; ita ut ceſſante beneplacito approbantis, approbatio eo ipſo intelligatur ceſſare.

Su. hoc ſup. in R. 67. in fine eiuſdem à v. qui etiam addit. & magis latè in R. 73. & in aliis ibi not.

8 Verùm, his non obſtantibus ad hoc dubium negativè reſpondet Leander *ubi ſuprà quæſt.*90. cum Peyrino Trullench. Fagund. & Ludovico à Cruz, probatur; quia licentia, quæ Regularibus datur ab Epiſcopis ad confeſſiones audiendas non eſt propria licentia, ſed approbatio perſonæ quoad ſufficientiam & idoneitatem ad confeſſiones excipiendas, qua ſuppoſita, ſtatim Papa concedit illis facultatem, & juriſdictionem ad ſacramentum pœnitentiæ miniſtrandum, ut patet ex *Clem. Dudum*, *cit.* ergo nequit prędicta licentia, ſeu approbatio ad libitum Epiſcopi revocari.

Et pro contento in hoc § ult. in 1. 4. tr. 1. R. 31. & in R. 31. §. Nota etiam.

9 Nota hic etiam contra S. Ioannem de la Cruz in *ſumma.part. 1.de ſacr. pœn.q.*5.*dub.*4.*concl.*4. & alios, Sacerdotem ſemel approbatum, ſi abſque cauſa ab Ordinario reprobetur, aut ſuſpendatur, poſſe eligi in Confeſſarium per Bullam Cruciatæ, & ita tenet Leander *ubi ſuprà quæſt.* 32. ſi non ex culpa propria hoc evenerit.

R E S O L. LXXX.

An novus Epiſcopus poſſit omnes Regularium licentias ſuſpendere, & de novo illos examinare.

Et notatur hoc ipſum non poſſe fieri à Capitulo Sede Vacante.

Et an, ſi novus Epiſcopus revocat omnes licentias, & approbationes audiendi confeſſiones, non ideo comprehendantur Regulares, quando de illis ſpecialiter non loquitur? Ex p.3. tr.2. Reſ.27.

Su. hoc latè in R. ſeq. & in. R. 77. §. ult. & in R. 78. [illegible] ibi p. ſeq.

§. 1. HAnc quæſtionem diffuſè pertractat Sancius *in ſelect. diſp.*48. *per totam*, affirmativam ſententiam mordicus tenet quam etiam ego teneo, & tenent Riccius *in praxi tom.*4. *reſol.*70. *n.*5. Zanardus *in direct. Theol. par.*1. *de ſacrament. Pœnitent. c.*24.*ꝑ.*4. Fagundez *pracept.*2.*lib.*7. *c.*2.*n.*30. Miranda *in manuali Prælat.t.*1. *qu.*45. *art.*7. Campanili *diverſ.iur.can.rub.* 12. *c.*13.*n.*70. & alii adducentes conſtitutionem S. Pii V. & declarationem Cardinalium.

2 Sed hanc ſententiam non ita abſolutè eſſe intelligendam tenet Villalobos *in ſumm.tom.*2.*tract.*9. *diff.*53. *num.*5. ubi ſic aſſerit. (El Obiſpo, que aprobo una vez al Religioſo para confeſſar, no le puede quitar la licentia ni el capitulo ſede vacante, por que no le da ella juriſdicion ſino el Papa, ni le puedem bolver examinar, mas podrale examinar el Obiſpo ſucceſſor pro majori conſcientiæ ſuæ quiete: que es quando fuere neceſſario para la ſeguridad de ſu concientia conforme à una Bula de S. Pio V. y lo declaran aſſi los Cardenales, y dizen, que no eſta ello revocado por la Bulla de Gregorio XIII. que endereza eſta, y otras à los terminos del derecho comun, y aſſi ſe pratico en Roma. Eſta permiſion es para que, quando los Obiſpos entran de nuevo ſtuvieren informados, que algun particular no tiene la ſuficiencia devida, le pueden mandar examinar de nuevo, Mas no ſe entiende por eſto, que pueden revocar generalmente las licencias de todos los Religioſos ad nutum, y mandar, que ſe buelvan à examinar de nuevo, que eſto no lo pueden hazer, como han dicho perſonas may doctas, que han ſido conſultados à cera dello.) Ita ille & poſt illum Alphonſus Carranza, qui in favorem Regularium contra Archiepiſcopum Toletanum edidit quoddam pulchrum conſilium, linga Hiſpanica conſcriptum, quod omninò legendum eſt. Vide etiam aliud conſilium impreſſum Barcinonæ anno 1618. in fine explicationis Bullæ Cruciatæ Emanuelis Rodriquez, & ſubſcriptum à 29. Doctoribus qui ex multis rationibus firmant ſententiam in favorem Regularium. Sed praxis Epiſcoporum eſt contra Regulares. Vide etiam Becanum *de Sacramen.c.*18.*q.*11.*n.*4. & Henriquez *lib.*3.*c.*6.*n.*5. & 6. S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig.lib.*2.*c.*6. *dub.*4. *concl.*4. Vaſquez *in* 3. *part.t.*4.9.93.*arti:*3.*dub.*5. Ledeſmam *ſumm. t.*1. *de ſacrament.Pœnit.c.*13. Lopez *in inſtruct.part.*2.*c.* 8. & Novarium *in concluſionibus novi iuris Pontificii*, *concl.*69.*n.*3.

Sup. hoc inf. in R. 83. & ſup. in R. 63. § A eſſo meſmo, & ſeqq. & in t. 3. tr. 3. R. 31.

3 Notandum eſt tamen hic obiter, quod quamvis DD. citati aſſerant, id fieri poſſe ab Epiſcopo ſucceſſore, & compelli, ut Regulares iterum præſſententur, ut ſi opus fuerit, examinentur, & approbentur. Negamus tamen id fieri poſſe à Capitulo Sede Vacante, ut patet per privilegium particulare Clem. IV. & docet Miranda *in man.Prælat.tom.*1.*quæſt.*45. *art.*7. *ad finem*, & Fagundez *prac.*2.*lib.*7. *c.*2.*n.*28. qui etiam *n.*30. & optimè notat, quod ſi novus Epiſcopus revocet omnes licentias, & approbationes audiendi confeſſiones, non comprehenduntur Regulares quando de illis ſpecialiter edictum non loquatur; & ita etiam docet Henriquez *lib.*3.*de Pœnis c.*6. *nu.* 6. quia in odioſis Regulares non comprehenduntur, niſi explicentur.

R E S O L. LXXXI.

Utrum Epiſcopus ſucceſſor poſſit revocare approbationes Religioſorum à ſuo prædeceſſore conceſſas?

Et an ab eodem tamen Epiſcopo, ſi prævio examine fuerint Religioſi approbati, novo examini ſubiici non poſſint?

Et infertur nullius particularis Religioſi approbationem ſuſpendi poſſe à Prælato, à quo fuit conceſſa, tametſi non prævio examine conceſſa fuerit, niſi prius in particulari cauſa nova, & legitima ſuſpenſionis probata fuerit.

Et notatur non poſſe Epiſcopos non admittere Regulares ad confeſſiones audiendas ex eo tantum, quod non ſint neceſſarii tot Confeſſarii in ſua Diœceſi, &c. Ex p. 11. tr. 8. & Miſc. 8. Reſ. 52.

Su. hoc in R. pr. ro. [illegible] in aliis eius pi[illegible] anno.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom.*4. *tract.*23. *per tot.* 19. *numero tertio*, *cum ſequentibus*, ubi poſt multa ſic ait: Cæterum omninò dicendum eſt à ſucceſſore revocari dictam approbationem poſſe, ut ſupponitur à S. Pio V. in quodam motu proprio edito anno 1571. incipiente *Romani Pontificis*, ibi enim conceditur Epiſcopis ut poſſint Religioſos omnes à ſe non approbatos prævio examine præcedente examinare. Ex qua conceſſione manifeſtè infertur, illis concedi revocare approbationem poſſe, ſi facto examine indignos approbatione invenerint: aliàs fruſtra examini ſubiicerentur. Ex quo manifeſtè infertur expleta approbatione nõ finiri ordinationem legationum; ſed in ipſis eorumque ſucceſſoribus continuari ut cauſa juſta exigente ſuſpendere, vel mutare approbationem poſſunt.

Su. hoc ſup. in R. 75. 77 & 78. à §. De Religioſo. & in R. 79 & ſup. in R. [illegible] eiuſdem in fin. v. qui etiam addit

2 Ab eodem autem Epiſcopo, ſi prȩvio examine fuerint Religioſi approbati, novo examini ſubiici non poſſunt, & conſequenter nequit Epiſcopus eorũ approbationem ſuſpendere, aut aliquo modo revocare: Sic expreſsè conceditur à S. Pio V. in dicto motu proprio, qui non eſt revocatus per Gregorium XIII. ut ex declaratione Cardinalium teſtantur Baboſa, Fagund. Suar. & alii ſupra. Notanter dixi prævio examine: nam ſi nullo examine præcedente aliquem Regularem Epiſcopus approbaverit poterit examini ſubiiei: quia ex nullo privilegio contrarium videtur cautum, uti advertit Suar. 4. *de pœnit.diſput.*28.*ſect.*8.*n.*5. Fag.*dict.lib.*7.*c.*2.*n.*27.

3 Ad extremum notandum eſt, Sacram Cardinalium Congregationem decreviſſe 20. Novembris anni 1615. prout refert Barboſa *allegat.*25. *n.*30. ne Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum ordinarii, ad quos confeſſarios approbandi jus ſpectat, confeſſarios regulares alias ab ipſis liberè approbatos ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſt hac liceat, niſi ex nova cauſa, eaque ad confeſſiones pertinente; aut ob non ſervatum Interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Inſuper quæ ne confeſſionis audiendi facultatem omnibus ſimul unius Conventus Regularibus confeſſariis eadem Sacra Congregatione inconſulta adimere poſſint. Ex quo decreto videtur inferri non poſſe jam locorum Ordinarios generali ſuo edicto Religioſi omnibus approbationem ſuſpendere, niſi denuò examinentur: quia ex hoc generali decreto omnibus confeſſariis Conventus ſimul licentia adempta eſſet. Deinde infertur nullius particularis Religioſi approbationem ſuſpendi poſſe ab eo Prælato, à quo fuit conceſſa, tametſi prævio examine conceſſa non fuerit, niſi prius in particulari cauſa nova legitima ſuſpenſionis cognita, & probata fuerit, quod eſt conforme doctrinæ Henriq. *lib.*3. *de pœnitent.c.*6. §.6. à ſucceſſore autem videtur ſuſpendi poſſe. Tum, ne dicamus motum S. Pii V. revocari hoc Congregationis decreto. Tum quia hoc decretum manifeſtè inſinuat de ipſis concedentibus approbationem loqui, non de ſucceſſoribus, ut colligitur ex verbis aliàs ab ipſis liberè approbatos. Huculque Palaus. Vide etiam Amicum *in curſ.Theol.tom.*8. *diſp.*15.*ſect.*3. *num.* 134. & 136. & 137.

4 Sed noviſſimè negativam ſententiam mordicus ſuſtinet Pater Dicaſtillus *de Sacram.tom.*2.*tract.*8. *diſputat.decima,dub.*11. *cum ſequenti*, ubi poſt adductum motum S. Pii V. ſuperius à Caſtro Palao allatum, ſic aſſerit *n.* 310. Aſſerendum nihilominus eſt hujuſmodi motum S. Pii V. revocatum fuiſse à Gregorio XIII. anno primo ſui Pontificatus, in conſtitutione, quæ incipit, *In tanta negotiorum mole*, in qua reducit omnes diſpoſitiones S. Pii V. erga Regularium confeſſiones ad terminum juris communis, & Concilii Tridentini. Quam conſtitutionem Gregorii refert Navarrus *in ſumma Latina in fine*, errantque toto cœlo Henriq. & alii, dum per occaſionem in Navarro decepti ſunt, exiſtimantes illum dicere eam conſtitutionem non fuiſſe publicatam; neque enim Navarrus id dicit de illa ipſa Conſtitutione, ſed de alia quadam Bulla eiuſdem S. Pii V. ut conſtat ex citatis ad marginem in fine ſuæ Summæ.

5 Porrò eſſe revocatum prædictum motum S. Pii V. à Gre-

gorio XIII. in prædicta bulla *In tanta negotiorum*, apertiſſimè conſtat in ipſa Bulla; nam recitatis primo, & ſecundo motu proprio S. Pii V. circa regularium approbationem quoad confeſſiones, cum aliis multis, quæ in eis decrevit S. Pius, ſic loquitur Gregorius. Nos hac varietate cognita ſtatuimus de prædictis; & omibus aliis litteris, & conſtitutionibus, quæ ab eodem prędeceſſore eis de rebus pro quibuſcumque Regularium Ordinibus quomodolibet emanaverint; ac omnibus, & quibuſcumque in eis contentis, eam deinceps diſpoſitiones ac deciſionem pro ſubiecta materia futuram eſſe, quæ ſive ex jure veteri, ſive ſacris dicti Concilii decretis, ſive aliàs legitimè antedictarum litterarum erat. Ad quam diſpoſitionem illa omnia reducimus. Hactenus Pontifex. Standum ergo eſt verbis Concilii Tridentini, & ejus legitimæ interpretationi ſecluſa delaratione S. Pii V. ac ſi nunquam emanarit à Pontifice; ut ibidem dicit Gregorius XIII. atque ita docet Vaſquez infra referendus cum multis aliis.

6 Nec illius declarationis, ſeu decreti Congregationis habetur authentica notitia, ut opus erat, maximè cùm ſæpè ſoleant eſſe, ut notabimus *dub. 9.* non ſemel, præſertim *nu. 254.* circa eandem difficultatem declarationis Congregationis illius, non ſolum inter ſe diverſæ, ſed adverſæ: atque in hoc ipſo negotio ita contingit teſte Suario *diſp. 28.* qui dum de hac re *diſp. 8. aſſert. 1.* refert eſſe quandam declarationem Cardinalium *num. 664.* in qua generaliter ſtatuitur ſemel promotum ab Epiſcopo, non poſſe iterum ad examen vocari, niſi cauſa nova ſit orta. Accedit quod multi opinantur ſatis probabiliter, hujuſmodi declarationes non obligare in foro interno, nec externo, niſi vel publicentur ſicut leges ipſæ, vel per modum ſententiæ definitivæ dentur, quamuis ſint magnę auctoritatis, & juxta illas poſſit Judex ſæpius definire, perinde atque iuxta interpretationes, & declarationes Sapientum. Qua in re quid cum aliis dixerim, vide, ſi placet, ſupracitatum *n. 254.* & duos ſequentes. Verum autem, & legitimum ſenſum illius declarationis Cardinalium poſtea ſubiiciemus, oſtendentes etiam poſita illa declaratione, Ordinarium non poſſe iterum examinare Regularem ſemel approbatum ſolo ſuo arbitrio, & mera voluntate.

7 Habemus igitur diſpoſitionem ſolius Concilii Tridentini *ſeſſ. illa 23. c. 15. de Reform.* ſervandam eſſe, & iuxta illam, & præcedentia antiqua iura in hac materia eſſe decidendam: ſed in tali decreto, aut aliis juribus non præcipitur, ut ſemel idoneus, & approbatus ab Epiſcopo in aliqua Diœceſi, iterum ab eodem vel à ſucceſſore approbetur, vel poſſit iterum examinari revocata priori licentia, nec diſtinguit de eodem, vel de ſucceſſore, atque adeò ſi, idem qui approbavit non poteſt iterum: nec poteſt ſucceſſor; ergo abſque fundamento extenditur ea facultas.

8 Unde Vaſquez *de pœniten quæſt. 93. art. 3. dubio 5.* cum retuliſſet revocationem factam à Gregorio illius Conſtitutionis S. Pii V. atque adeò dicendum eſſe ſecundum ius commune exiſtimo non eſſe in Religioſis plus, quàm unicam approbationem in quacumque Diœceſi, & ita memini me legiſſe in originali Bullæ Cruciatæ conceſſæ Regnis Hiſpaniæ, concedi Privilegium ſuſcipienti eligendi Confeſſarium, quem velit ex approbatis ſæcularem aut Religioſum, & de Religioſis (inquit) ſaltem ſemel approbatum. In quo exiſtimo noluiſſe Pontificem novum inducere privilegium circa approbationem, ſed quod jure communi licitum erat, aut ſtatutum circa approbationem, illud in privilegio expreſſit obſervandum. Et ratio eſt, quoniam cùm Epiſcopus ſemel approbaverit Religioſum, jam ille jure cenſetur idoneus, & ipſi ab Epiſcopo juriſdictio impediri non poteſt. Unde nec revocari approbatio. Hactenus Vaſquez.

9. Quod ſi dicas etiam Religioſis dari juriſdictionem à Pontifice dependenter ab approbatione Epiſcoporum, facilè admiſerim; ſed ab approbatione in fieri, aut ſemel danda, non tamen ab approbatione dependente non ſolùm in fieri, ſed in conſervari: id enim ſine fundamento dicitur, & eſſet probandum ab Ordinario aliqua idonea ratione, vel Textu: nec ſufficit quod ipſe Ordinarius ſic intelligat; quia ipſi non eſt tanquam judici, aut Superiori data facultas interpretandi Concilium: noſtra verò expoſitio, & verbis, & juri, & rationi, & conſuetudini Pontificum conformis eſt juxta dicta, & conſtat ex tenore Bullę Cruciatæ Latinæ, quam ego quoque non ſemel legi, & expendi.

10 Uerba autem Bullæ Cruciatę Gregorii XIII. anno 1573. die 10. Iulii, ſic habet: Poſſint eligere Confeſſorem ſæcularem, vel cuiuſcumque etiam Mendicantium ordinis Regularem ex iis, qui ab Ordinario, & quoad Regulares ſemel tantùm approbati fuerint. Cui privilegio Bullæ Cruciatæ non potuit derogari per S. Pii Quintum citatum, nec per Tridentinum, cùm ambo præceſſerint. Poſtea verò per alios Pontifices ſucceſſivè hujuſmodi privilegium confirmatum, & prorogatum fuit, cujus prorogationis factæ mihi conſtat uſque ad Paulum Quintum; quid autem fecerint poſtea Gregorius Decimus Quintus, & Urbanus VIII. legiſſe mihi non contigit. Crediderim tamen non minus fuiſſe indulgentes, nec reſtrinxiſſe verba Bullæ ſuorum Prædeceſſorum. Hæc Dicaſtillus.

11 Qui poſtea *nu. 21.* ita ſubdit: Jam licèt concedamus, quòd Ordinarius volebat Bullam ſcilicet, S. Pii Quinti juxta declarationem illam Cardinalium aſſerentium eam non eſſe revocatam per Greg. XIII. vim ſuam habere, atque adeò poſſe ſemel approbatum, rurſus examinari à ſucceſſore pro ſuæ conſcientiæ quiete (ut loquitur S. Pius V.) nihilominus exiſtimo cum Henriquez *ſupr. de pænit. litter. S.* tantùm intelligendam eſſe in particulari caſu erga iſtum, aut illum cauſa cognita, & probata; quia in genere & univerſaliter non licet dubitare id idoneitate Regularium ex uno, at alio minus idoneo; nec ſanè æquum: ſed ſatis exorbitans eſt, omnes alios benè meritos velle moleſtare, aut vexare. Invigilet, ſi velit Ordinarius, aut inſpiciat an aliquis ſit minus idoneus, vel publicè ſi velit, par edictum aut per Notarium in viſitatione, aut extra per viam Inquiſitionis generalis inquirat an aliquis querelam habeat de ſufficientia alicujus Confeſſarii, admittatque rumores, & denuntiationes, ſi de aliquo fortè ſint in ea materia, & tunc cauſa cognita, & probata rurſum examinet, & approbet vel reprobet juxta ea, quę invenerit in tali examine.

12 Ita habetur in nova declaratione, ſeu decreto Congregationis Romæ 20. die Novembris anno 1615. in qua Eminentiſſimi Domini Cardinales enarratis ſcandalis, quæ ex oppoſito modo procedendi ſequuntur, ſtatuunt ac decernunt Ordinariis, ad quos jus approbandi ſpectat, Confeſſarios alias ab ipſis liberè approbatos, ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere poſt hac minimè licerę; niſi ex nova cauſa, eaque ad confeſſiones ipſas pertinente, aut ob non ſervatum Interdictum ab ipſis Ordinariis poſitum. Statuunt inſuper, eoſdem Ordinarios Confeſſiones audiendi facultatem, omnibus ſimul unius Conventus Regularibus Confeſſariis eadem Sacra Congregatione inconſulta, nullo pacto adimere poſſe: Quod quidem decretum, ut iidem Eminentiſſimi Patres opportunum, & neceſſarium duxerunt, ita inviolabiliter jubent obſervari. De quo decreto non poteſt dubitari, cùm authentica de illo habeatur relatio in ſcriptis non ſolum Romæ; ſed apud multas Religioſas familias, ut vel inde appareat, quàm immeritò poſt aliquot annos ſuborta fuerit contentio unius, aut alterius Ordinarii cum Religionibus incognita cauſa revocantis generali quadam revocatione approbationes jam ſemel ritè habitas.

13 Expendendum verò eſt, in eo Decreto & declaratione non diſtingui inter approbantem Ordinarium, & ſucceſſorem; eſt etiam eadem ratio, & neuter poteſt aliquid erga Regulares in hac materia, niſi cognita cauſa; ſed quia regulariter Succeſſor, qui non exiſtimavit, nec approbavit Regularem jam approbatum, ſi ex uno capite ignoret ſufficientiam illius, & ex alio oborta fuerit aliqua conſiderabilis ſuſpicio, poterit cauſa cognita & probata circa ſufficientiam ad ſuæ conſcientiæ quietem, illum iterum examinare. Hucuſque Dicaſtillus.

14 Et hanc ſententiam præter Vaſquez, Villalobos, & alios, tenet etiam noviſſimè Leander *de Sacrament. tom. 1. tract. 5. diſp. 11. quæſt. 91.* ubi me citat pro affirmativa ſententia, ſed licèt illam ego olim docuerim, & ab ipſa nunc neque recedam, tamen optarem Sacram Congregationem ad tollendas controverſias inter Ordinarios, & Religioſos, ſtantibus adductis à Dicaſtillo, *ubi ſuprà*, hanc difficultatem declarare.

15 Nota hìc obiter, Dicaſtillum ex Vaſquez docere *ubi ſuprà, nu. 331. & dub. 10. n 298.* non poſſe Epiſcopos non admittere Regulares ad confeſſiones audiendas, ex eo tantùm quod non ſint neceſſarii tot Confeſſarii in ſua Diœceſi, nam ſi digni ſunt, debent approbari, ut poſſint à volentibus eligi. Sup. hoc magis [illegible] & clarè ſu. in R. 71 §. Sed quid & ſeqq.

R E S O L. LXXXII.

In quadam civitate, mortuo Epiſcopo, Vicarius electus a Capitulo revocavit licentias audiendi confeſſiones, quas habuerant Regulares, volens illos novo examini ſubiicere, quæſierunt à me, an licitè hoc fecerit? Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 94.

§. 1. ET reſpondi negativè cum Franciſco Bordono *in conſil. Regul. reſ. l. 36. quæſt. 4. num. 24.* quia, ait ille, iſta revocatio conceditur futuro Epiſcopo, in cuius locum non ſuccedit Capitulum, ſed in locum præmortui; ergo neque in revocatione. Tum, quia id conceditur pro tranquillitate, & quiete conſcientię futuri Epiſcopi, quod ſignum eſt, hanc conceſſionem iterum examinandi Confeſſarios Regulares non reſpicere Sedem ut ſic, ſed perſonam de facto ſedentem; in Sede autem Epiſcopali non poteſt ſedere Capitulum, cùm non habeat dignitatem Epiſcopalem, præterquam quòd non eſſet Capitulum Sedis vacantis. Tum, quia iterum examinare eſt quid odioſum, & pertinens ad poteſtatem delegatam à Sede Apoſtolica reſpectu Regularium, ut notum eſt, cùm Regulares ſint exempti ab Epiſcopo, & multo magis à Capitulo; ſed hoc non ſuccedit Epiſcopo in iis, quę illi competunt jure delegato, ut ex Feder. de Senis *conſ. 30.* Abbate, *in cap. cùm olim, de major.* & aliis allegatis docet Quar. *cit. initio additionis*, & ratio eſt, quia jam non ageret vices Epiſcopi mortui, ſed Papæ delegantis, ut dixit Gemin. *in cap. unic. de maior. in 6.* ergo non poteſt eos iterum examinare. Non eſt igitur audiendus Marchinus *de bello divino, p. 5. c. 4. nu. 51.* Vide Lugum *de Sacrament. Pœnit. diſp. 21. ſect. 3. §. 2. nu. 62.* Et ideò noſtram ſententiam pręter Bordonum tenet in terminis noſter P. Debellis

Su. hoc ſu. in R. 61 §. A eſſo [illegible] & ſeqq. & in R. 80. [illegible] ante medium, v. Ne[illegible] & in t. 3 tr. 5. R. 13.

Su. hoc iure delegato ſu. in R. 61 [illegible] Vicario, & in t. [illegible] tr. 5. R. 2 & 6 [illegible] etiam [illegible] aliarum Regul. [illegible]

ſis in doctiſſima allegatione Hiſpano idiomate conſcripta *part.* 1. *aſſumpt.* 2. *num.* 1. & 2. ubi clarè probat Vicarium Sede Vacante non habere poteſtatem ſuſpendendi Regulares à munere confeſſiones audiendi.

RESOL. LXXXIII.

An Regulares approbati in una Diœceſi, ſi in itinere commodè non ſe poſſint præſentare Ordinariis, poſſint confeſſiones audire, non repugnantibus tamen Parochis?

Et an Regulares Confeſſarij prævio examine approbati ad audiendas confeſſiones in Urbe Roma, an egeant approbatione extra Urbem, ab aliis Ordinariis?

Et notatur, quod ſtante Conſtitutione Urbani VIII. poſſunt hodie Regulares, ſi in aliena Diœceſi invenerint ſubditum Diœceſis, in qua fuerunt approbati eum audire, & abſolvere, quod etiam poteſt quilibet Sacerdos ſæcularis. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 123.

Quoad hoc lege latam doct. rinam R. ſeqq. & etiam latè in 1. 8. tr. 3. & R. 14. §. ult. & R. 30. §. probatur.

§. 1. EX privilegiis Eugenii IV. & Gregor. XIII. conceſſis Ordini Minorum, & Societati Jeſu, ut patet apud Peregrinum *in compend. privileg. part. 1. tit. abſolutio quoad ſæculares, §.* 5. apud Mirandam *in manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 8. & alios, Confeſſarii Concilii Tridentini, quando non poſſunt commodè ſe præſentare Epiſcopis, quia ſunt in itinere, vel alibi, poſſunt fidelium confeſſiones audire in illis locis, aut oppidis, ubi Ordinarii non exiſtunt, non repugnantibus tamen Parochis.

2 Sed his privilegiis, an ſit derogatum per conſtitutionem Urbani VIII. editam die 17. Septemb. 1628. quæ incipit, *Cum ſicut accepimus*, ſecundùm opinionem Alphonſi de Leone *tract. de offic. & poteſt. confeſſ. tom. 2. recollect.* 10. *num.* 56. non eſt certum, quia etſi, ait ille, per dictam conſtitutionem revocantur omnia indulta ut ex eius titulo apparet, audiendi ſæcularium confeſſiones, abſque Ordinarii, &c. tamen ut etiam in corpore illius conſtitutionis conſtat, ibi eſt ſermo de facultate generali audiendi confeſſiones ſecularium abſque approbatione, vel examine Ordinariorum. Sed in caſu noſtro indultum eſt ſpeciale, quando Regulares ſunt in itinere, & commodè non poſſunt ſe præſentare Ordinariis. Tamen, quia in dicta conſtitutione interdicta eſt illis interpretatio, & revocantur indulta ex quavis cauſa conceſſa, etiam de neceſſitate exprimenda, ut tutius procedatur in futurum in re tam magni momenti, eſſet petenda declaratio. Hæc omnia Leone; qui etiam obſervat, quòd ſi dictum privilegium non eſt revocatum, poſſunt Regulares eo uti, quando reperiuntur in aliquo loco diſtanti ab eo, ubi reſidet Ordinarius etiamſi ibi manerent recreationis cauſa, quia ſecluſo omni dolo, & fraude, ſi non poſſent ſe præſentare Ordinario, militaret ratio privilegii. Ergo, &c.

Su. hoc in R. 69 § Secundum & §. Ad ſecundũ.

3 Notanuum eſt hic obiter primò, quòd ſtante dicta conſtitutione Urbani VIII. ceſſat hodie privilegium, de quo Molſeſius *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 16. *num.* 25. Campanili *in diverſ. jur. canon. rub.* 12. *cap.* 1. *nu.* 7. & alii, conceſſum Congregationi Oratorii S. Mariæ de Vallicella, & per communicationem aliis Religionibus, nempe Regulares Confeſſarios prævio examine approbatos ad audiendas confeſſiones in urbe Romæ, non egere approbatione extra Urbem ab aliis Ordinariis, ſed ſufficere tantùm coram illis ſe præſentare, & oſtendere licentiam Romæ habitam, non, inquam, hoc privilegium amplius valet, nam Urbanus VIII. in dicta conſtitutione annullat, & revocat omnia privilegia conceſſa quibuſvis religionibus, Societatibus, &c. audiendi ſæcularium confeſſiones abſque Ordinarii examine, & approbatione. Et ita docet Leone *ubi ſuprà, num.* 86. qui *num.* 45. ponit per extenſum dictam Urbani conſtitutionem.

4 Nota ſecundò cum eodem Leone *num.* 82. quòd etiam ſtante dicta conſtitutione regulares hodie ſi in aliena diœceſi invenirent ſubditum diœceſi, in qua fuerint approbati, poſſent eum audire, & abſolvere, quod etiam poteſt quilibet Confeſſarius ſæcularis. Ratio eſt, quia hoc non eſt privilegium particulare regularibus conceſſum, ſed diſpoſitio juris communis generalis quoad omnes Confeſſarios. Ergo conſtitutio Urbani VIII. non militat, quia loquitur tantùm de privilegiis. Vide Sanchez *de matrimon. tom.* 1. *lib.* 3. *diſput.* 34. *num.* 4. Peregrinum *in compend. privileg. part.* 1. *tit. abſolutio*, §. 8. *in ſcholio*. Tamburinum *de jure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 6. *quæſt.* 14. *numer.* 4. Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 60. *art.* 5. & alios.

RESOL. LXXXIV.

An Religioſus approbatus in una Diœceſi cenſeatur ubique approbatus?

Et infertur in jure Parochi eſſe, Sacerdotem de cujus ad confeſſiones approbatione per Ordinarium certum habet argumentum, advocare in partem ſuæ curæ, eique oves ſuas abſolvendas committere poſſe. Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. reſ. 59.

Su. hoc in doc. R. ſeqq. & lege doct. præcedentem R. & ſs.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet noviſsimè Ludovicus Cellotius Societatis JESU *lib.* 5. *de Hierarchia, cap.* 25. ubi ſic ait. Quæro: Qui ab epiſcopo uno approbatus eſt religioſus, poſsitne ubique ſæculares audire pœnitentes? Satisfacit Clementis VIII. beneficium, qui conceſsit, quòd Confeſſores Ordinis Minorum, ſemel præſenrati alicui epiſcopo pro confeſsionibus audiendis, ut mos eſt, poſt unam præſentationem non teneantur ampliùs præſentari, etiamſi ad aliam tranſierint Diœceſim. Quod privilegium latè ſic interpretatur Corduba, ut non tantùm de eadem intelligat Diœceſi, ſed etiam de quacumque alia, ad quam ſe tranſtulerit ad morandum ad tempus, vel in perpetuum: ſed jam cenſeatur ſemper, & ubique debitè præſentatus. Ratio eſt, quia Papæ concedentis intentio conformis eſt impetrantis intentioni, ſi abeſt dolus malus. At verò ea fuit impetrantis intentio, quam dixi, ut ubique prodeſſet. Jam enim antea concedente Eugenio IV. ſemel in una Diœceſi præſentatus, ad eam poſtliminio rediens, liber erat ab iterata repræſentatione. Imò etiam Eugenius idem conceſſerat Confeſſariis Fratrum Minorum, quòd quando non poſſunt commodè ſe præſentare Epiſcopis, quia ſunt in itinere, vel alibi, & non poſſunt petere caſus epiſcopales, eo caſu poſsint uti plenariè auctoritate epiſcopi. Addit Emmanuel Sà accepiſſe ſe à viro gravi, eſſe illud privilegium Ordinis Prædicatorum, ut ſemel approbatus ex ipſis Confeſſor, ubique poſſit audire Confeſsiones. idem tradit Rodericus, epiſcopum non poſſe compellere Fratres Prædicatores, ac Minores ad examen, ubi fuerunt ſemel approbati ab epiſcopo: an verò eodem favore gaudere poſsint Mendicantes alii, eſt dubium. Id quidem negat Rodriquez, ſed veroſimilius eſt poſſe per communicationem omnium gratiarum, qualem Societati noſtræ conceſsit S. Pius V. & Gregorius XIII. & confirmavit Paulus V. Verùm Gregorii præter cæteros notanda ſunt verba diſtinctè & enucleatè omnia recenſentis.

ed in co 1 tr. 1. ex doct. R. 8. §. ule & ex R. 9c § Probatur, 9. Vide doct. Ref. nu. 1. ſeq & vide bis nova doct. & obiectionem pro hac quæſt.

2 Sic enim orditur à cauſa. Et quia ipſa Societas inter omnia Religionum inſtituta, ex peculiari & ſolemni voto, ſpecialem curam habet, cauſa ſalutis proximorum per totum orbem diſcurrendi, ejus ſalutari miniſterio, & univerſi Chriſti gregis ſaluti conſulentes, omnibus & ſingulis ipſius Societatis prædicatoribus, ac Confeſsariis ab aliquo Ordinario ſemel approbatis, & à ſuis Superioribus ad hujuſmodi munera deputatis, ut quandocumque ſive mari, ſive terra iter fecerint, populos, non repugnantibus tamen Curatis Parochialium Eccleſiarum, prædicatione verbi Dei inſtruere, & conſolari, & quorumcumque Chriſti fidelium, præſertim ægrotorum, & eorum, qui in vinculis detinentur, confeſsiones, eiſque pro commiſsis ſalutares pœnitentias iniungere: dummodo id non faciant in ipſis oppidis, aut locis, in quibus Ordinarii exiſtunt, niſi eorum licentia deſuper obtenta, liberè, & licitè valeant, eadem auctoritate etiam perpetuò, de ſpeciali gratia concedimus, Ita Magnus Pontifex. In quibus non pauca ſunt, quæ diligenter obſerves. Privilegium illud concedi tanquam medium ad finem neceſſarium: non noſtra, ſed proximorum cauſa tribui: unam approbationem ſufficere: illam ubique habere energiam: petendam aliquo caſu licentiam, non approbationem: opus eſſe tunc illa obtenta, non ſolùm poſtulata: ſervandam cum Curatis concordiam: & utramque ad Conciones tantùm eſſe neceſſariam, iis qui ita habent, vel ſunt in loco, ubi nullum Societas domicilium fixit. Nam de Confeſſionibus ita Paulus egit Tertius, ut Societatis Patribus poteſtatem fecerit, Sacramenta miniſtrandi, ſuis nimirum in templis, Rectorum Parochialium, aut aliorum quorumvis licentia deſuper minimè requiſita. Huc uſque Cellotius. Et hanc ſententiam magis abſolutè tenet Stephanus Bauny *in Theologia morali part.* 1. *tract.* 4. *quæſt.* 4. ubi probat approbatum in una Diœceſi à proprio ſuo Epiſcopo cenſeri idoneum ad confeſſiones audiendas in quacunque alia, ſi non eſt eius approbatio reſtricta ad certum locum. Cauſa eſt, quòd Concilium unius dumtaxat approbationis meminerit; plures ergo fruſtra quis poſtulaverit: in una ergo Diœceſi, qui eſt approbatus, à Parocho ſuorum confeſſionibus audiendis adhiberi, abſque nova Epiſcopis ſui facultate aut examine poterit, niſi expreſsè hoc ab illo fuerit ei prohibitum. Confirmatur: qui pro uno tantùm eſt oppido approbatus ab Ordinario, poteſt virtute Bullæ Cruciatæ, à quocumque in Confeſſarium eligi ut ab eo tam à cenſuris, quàm peccatis abſolvatur, à Coſta *in explicatione dictæ Bullæ quæſt.* 19. falſum eſt ergo tot ad confeſſiones audiendas validè approbationes exigi, quot ſunt Provinciæ diverſis ſubiectæ Epiſcopis, ad quas penetrare Sacerdoti eſt integrum. Sanè cùm hunc approbari ab Ordinario ſit quoddam odium & gravamen, reſtringi illud oportet, juxta regulam iuris, Odia ſunt reſtringenda, favores autem ampliandi, reſtringetur autem approbatio, quæ à Concilio poſtulatur, ſi ad unam revocabitur.

3 Unde ex dictis infertur in Parochi jure eſſe, Sacerdotem, de cujus ad Confeſſiones approbatione per Ordinarium certum habet argumentum, advocare in partem ſuæ curæ, eique oves ſuas abſolvendas committere: nam qui jure ordinario poteſt confeſſiones excipere, ut Ordinarius, vices quoque ſuas in hoc miniſterio legare poteſt idoneo ad id Sacerdoti, ut docet Armill. *verb. abſolutio, num.* 15. Cardin. *diſput.* 24. *art.* 65. *dub.* 10. 8. & 7. Sed Parochus reſpectu ſuorum Parochianorum eſt Or-

So. hoc in tr. 3 R. 11 §. 1. à lin. 4 & 10 R. 14 §. Ex eadẽ, & lege etiam eius p. ult. Et ex §§. eius ult. Et ex R. 17 Vide eius doct. & alterius R. eius not. & in t. 4 & 4 R. 3. §. ult.

Ordinarius, habet autem approbatus ab Epiſcopo quicquid iu-
ra ad idoneam hujus Sacramenti adminiſtrationem poſtulant.
Patet ex Tridentino *ſeſſ.23.c.15.* ubi non alii ad navandam fide-
libus operam in expiatione animæ admittuntur, quàm qui Pa-
rochiale beneficium habent, aut alias per examen ab Epiſco-
pis, vel alias idonei judicantur: erit ergo in audienda confeſſio-
ne officii proximo exhibendi capax, qui ab Epiſcopo teſtimo-
nium doctrinæ erit conſequutus. Et hæc omnia docet Bauny
ubi ſuprà.

Aliter in R. & [illegible] quorum per ſeſſitarum [illegible] hu- jus R.

4 Sed omnia ſupradicta penes me habent difficultatem, ut
alibi adnotavi, ſtante reſponſo Congregationis, conſulente Ar-
chiepiſcopo Valentino in hæc verba, Congregatio Concilii reſ-
pondet approbatum ab alio, quàm ab Epiſcopo Valentino, in
Diœceſi Valentina non cenſeri approbatum ab Ordinario.
Quæ verba Emmanuel Rodriquez *in expoſitione Bullæ Crucia-
tæ*, §.5. teſtatur ſe legiſſe in epiſtola miſſa ad prædictum Ar-
chiepiſcopum & Patriarcham. Ideò communiter alii contra-
riam ſententiam docent, & idcirco Pater Lugo *de Sacrament.
Pœnitent.diſp.21. ſect.2.num.42.* & Ioannes Wiggers *in 3.part.
de Sacrament.quæſt 8.art.4. num.14.* tenent Confeſſarium Re-
gularem eodem etiam modo ſicut ſæcularem indigere appro-
batione illius epiſcopi, in cujus territorio vult audire confeſ-
ſiones: quare ſi ipſe domicilium ſuum habitationis habeat in il-
lo epiſcopatu, poteſt approbari ſicut Clerici ſæculares ſubditi
illius epiſcopi, & poſtea, dum illud domicilium retinet, pote-
rit etiam extra epiſcopatum abſolvere ſubditos illius epiſcopi:
quia in ordine ad illos eſt approbatus à ſuo ordinario, cùm ad-
huc retineat domicilium ſub illo ordinario. Si verò mutet do-
micilium, indiget nova approbatione illius, ad quem vadit;
quia cùm ille prior deſinat eſſe ſuus ordinarius, non manebit
virtute prioris approbationis approbatus à ſuo ordinario. Deni-
que ſi ſolùm obiter, & ut hoſpes tranſit per alium epiſcopatum,
adhuc indiget approbatione nova illius epiſcopi, ut ibi poſſit
audire confeſſiones. Quia licèt ſit approbatus à ſuo ordinario,
hoc eſt, ab Epiſcopo ſui domicilii, non tamen eſt approbatus ab
ordinario, cui, nunc ſubeſt, & ad quem pertinet approbare
in ordine ad ſuum gregem: quare pro hoc loco non eſt approba-
tus à ſuo ordinario, qui eſt ſolus Epiſcopus hujus loci. Unde me-
ritò reſponſum fuit à Congregatione non poſſe in Epiſcopatu
Valentino audire confeſſiones eum, qui non eſt approbatus ab
epiſcopo Valentino; quia non eſt approbatus à ſuo Ordinario,
quem ſcilicet habet, ut Ordinarium, & cui ſubditur nunc
in ordine ad tale miniſterium. Hoc tamen reſponſum intelligi
debet juxta intentionem interrogantis, quæ erat ad Confeſ-
ſiones illorum, qui ſubduntur Epiſcopo Valentino: quare non
eſt contra id, quod diximus; quòd ſcilicet ſi Religioſus ma-
nens adhuc, v.g. ſubditus epiſcopi Oſtienſis, commoretur Tu-
ſculi, ut hoſpes, poterit ibi abſolvere ſubditos Epiſcopi O-
ſtienſis, à quo eſt approbatus abſque alia approbatione Tuſcu-
lana: de quo caſu peculiariter ibi non agebatur, ſed de au-
diendis confeſſionibus univerſaliter in Epiſcopatu Valentino;
quæ ferè omnes erant de iis, quorum cura pertinet ad epiſco-
pum Valentinum, vel ad alios epiſcopos, à quibus non eſt ap-
probatus, vel certè quibus manet adhuc ſubditus ille Religio-
ſus Confeſſarius.

Sup. hoc primo & ſeq. in R. [illegible] ejus annot.

5 Hinc infert etiam idem Pater Lugo, cur fuerit neceſſa-
rium privilegium illud Gregorii XIII. ut Sacerdotes noſtræ So-
cietatis poſſent in itinere audire confeſſiones cum illis limitatio-
nibus: quia ſcilicet, eo ipſo quòd ingreſſi eſſent Territorium
alterius Epiſcopi, incipiebant eſſe illius ſubditi, & habere il-
lum pro ſuo Ordinario in ordine ad audiendas Confeſſiones illius
gregis; quare de rigore juris, & ſecluſo privilegio ſpeciali, in-
digent nova approbatione, ut poſſent ibi cenſeri approbati ab
ordinario ſuo, cùm revera jam haberent alium ordinarium, à
quo in hoc puncto judicari deberent.

6 Non deſinam tamen hic adnotare, quòd poſt hæc ſcripta
inveni ſententiam Cellotii tanquam probabilem admittere
Ioannem Præpoſitum *in 3.part. D.Thom. quæſt.8. de Sacrament.
pœnitent. dub.4.n.21.* ubi ſic aſſerit. Probabile eſt, quòd atten-
to ſolo Concilio Tridentino Sacerdos, abſolutè à ſuo Epiſcopo
approbatus poſſit ubique recipere juriſdictionem, quamtumvis
mutet domicilium, & deſinat eſſe ſubditus epiſcopi approban-
tis. Probatur, quia rigore verba Concilii non amplius exi-
gunt: nam talis eſt verè approbatus à ſuo Epiſcopo & Ordina-
rio, cui videlicet ſuberat (ſaltem quoad hoc) quando recepit
approbationem, & epiſcopus approbans verè potuit auctorita-
tivè declarare talem eſſe idoneum ad confeſſiones excipiendas
quod per loci mutationem non tollitur. Confirmatur primò.
Conſtitutio Tridentini requirens conditionem in eo, qui poſſit
demandari juriſdictio, quæ conditio aliàs non requirebatur,
poteſt dici reſtringere poteſtatem committendi juriſdictionem;
& proinde ipſa poteſt ſtrictè intelligi, quantum verba patiun-
tur: verba autem prædictum ſenſum poſſunt commodè reci-
pere, ab epiſcopis approbationem obtineat, ſcilicet unuſquiſ-
que à ſuo, id eſt, unuſquiſque hanc approbationem obtineat ab
Ordinario loci, in quo degit, dum approbatur. Confirmatur
ſecundò ſi Concilium aliud voluiſſet, videtur quòd mentem
ſuam clarius explicare debuiſſet. Confirmatur tertiò ex eo
quòd approbatus ab uno Epiſcopo poſſit alibi recipere juriſdi-
ctionem, etiam poſtquam deſiit eſſe ſubditus approbantis, nul-
lum ſequitur inconveniens contra ſcopum Concilii: cùm ergo
de cæterò verba poſſint modo à nobis allato explicari, probabi-
le eſt ſtando in verbis Concilii, ſemel approbatum poſſe ubique
recipere juriſdictionem delegatam.

7 Dices id inducere perturbationem in Eccleſiaſtica Hierar-
chia. Reſpondeo negando: quia approbatio nullam dat juriſ-
dictionem; & de cætero ſinguli Epiſcopi in ſuis Diœceſibus
poſſunt prohibere Parochis, ne delegent juriſdictionem aliis,
quàm à ſe approbatis, etiam irritando delegationem ſecus at-
tentatam, quod rationabiliter facere poſſunt, ut aliquo modo
cognoſcant de capacitate eorum, qui in ſuis Diœceſibus confeſ-
ſiones excipiunt. Secundò cùm Sacerdotes ratione domicilii,
vel quaſi domicilii in noſtro caſu fiant eorum ſubditi, poſſunt
illorum approbationem revocare, vel ſuſpendere, non minùs,
quàm eorum, quos ipſi approbarunt. Imò longè potiori ratio-
ne, cùm hic longè potior ratio ſubſit, cùm ipſi non habeant
notitiam de eorum ſufficientia: ſi agatur de Religioſis Mendi-
cantibus, & aliis, qui iis participant in privilegiis, Epiſco-
pus, ad cujus Diœceſim ſe conferunt in ea habitaturi, poteſt
etiam illos examinare juxta Bullam S.Pii V. ſuperiori dubio cita-
tam, ſi non fuerint unquam ab eo examinati; quia Pontifex reſ-
pectu Mendicantium ei ſoli Epiſcopo negat ſecundum examen,
qui per examen approbavit, non autem alteri.

8 Dices: Congregatio Cardinalium reſpondit Archiepiſco-
po Valentino, approbatum ab alio, quàm à Valentino epiſcopo
in Diœceſi Valentina non cenſeri approbatum ab Ordinario.
Reſpondeo non ita conſtare de hac reſponſione, quod paſſim
eam non ponant, qui reſponſiones Illuſtriſſimorum Cardina-
lium collegerunt.

9 Dixi in concluſione: attento ſolo Concilio Tridentino,
quia cùm in variis locis conſuetudo ſit in contrarium, in illis
omninò ſtandum eſt conſuetudini, quæ ita Decretum Concilii
interpretatur; ita ut nulla ſit abſolutio data ab eo, qui appro-
batus in una Diœceſi, ea deſerta migrat ad aliam, & ſine appro-
batione Epiſcopi loci abſolvit virtute Iubilæi, &c. Quia tamen
quibuſdam in locis eſt conſuetudo, ut Religioſi etiam mutantes
habitationem, & migrantes in aliam Diœceſim, non petant no-
vam approbationem: quæ conſuetudo ortum habuit ex ſenten-
tia probabili variorum Doctorum: cenſeo iis in locis ſufficere
pro ſimilibus approbationem ſemel obtentam, quamdiu Epi-
ſcopus, in cujus Diœceſim commigrant, eos ad examen non
evocat, hanc autem conſuetudinem vigere in Belgio mihi con-
ſtat; ac proinde Religioſi ibidem ſeſe ſecundùm eam gerentes,
non poſſunt meritò reprehendi. Hucuſque Præpoſitus.

Sed omnia ſupradicta corruunt per Conſtitutionem Urbani
VIII. quam ego adduxi *in part.3.tr.2.reſ.123.* * — * Quæ hic eſt R. antecedens in ejus § 1.

RESOL. LXXXV.

An Regularis approbatus ab uno Ordinario poſſit ubique abſque alia approbatione confeſſiones audire ſaltem in foro conſcientiæ?

Et an privilegia Concilio Tridentino contraria ſint revocata in foro conſcientiæ?

Et an hodie ceſſet omnis difficultas, ſtante Bulla Innocentii X. circa ſupradictam primam difficultatem? Ex p.10.tr.14. & Miſc. 4. Reſ.25. aliàs 23.

Sup. hoc in R. ſeq. & in R. [illegible] & in alia ejus [illegible]

§. 1. HAnc quæſtionem noviſſimè latè pertractat Leandrus
à Murcia, vir qidem doctus, *in cap. 7. Regulæ S.
Franciſci, quæſt.8. concl.3. n.8.* cujus verba hic per extenſum
apponam; ſic itaque aſſerit: (Probable es, que en el fuero de
la conciencia el Confeſſor Regular eſta aprovando para todas las
Diocefis, y Obiſpados del mundo, aunque no ſe aprueve de
nuevo, ni examine ellos; ſin que los penitentes tengan la Bu-
la de la Cruzada, Eſta ſentencia tiene el doctiſſimo Padre
Franc. Antonio de Cordova, *ſuper compend. verb. Abſolutio,
quoad Sæculares primo*, §.16. Atolines; Mancion, y Medina,
a quien refiere, y ſiegue Enriquez, *lib.3. de pœnit.c.6.* §.7. *lit-
tera A. in Gloſſa*, y Ægidio *de Sacramentis, de Pœnitent. diſp.
8.dub.7. num.57.* contra el Colector, y Manuel Rodriquuez,
1.tom. part.59. art.5. y ſe prueva por un privilegio que trae el
Collector, *verb. Abſolutio, quoad ſæculares primo, §.16.* que es
de Clemente VIII. como ſe ſigue: *Conceſſit, quòd fratres Confeſ-
ſores Ordinis Minorum ſemel præſentati alicui Epiſcopo pro Confeſ-
ſionibus audiendis, ut moris eſt præſentari, poſt unam præſentatio-
nem non teneantur ampliùs præſentari, etiamſi ad aliam tranſeant
Diœceſim.* El Papa concede. que el Confeſſor de la Orden de
lo Menores (y lo miſmo es del de qualquiera otra Religion,
que participa de nueſtros privilegios,) que el que una vez eſta
provado como ſe acoſtumbra, para oyr Confeſſiones de Segla-
res, deſpues de la primiera aprovacion del Obiſpo, no eſte obli-
gado mas à preſentarſe, ni à aprovarſe, aunque paſſe à otra Dio-
ceſi, ò Obiſpado; luego manifeſtamente concede, que con una
aprovacion pueda confeſſar en todos los Obiſpados.

2 Ni parece baſtante lo que reſponde el Padre Fr. Manuel
Rodriguez en el lugar citado; eſto es, que ſe ha de entender,

que

que no ſea obligado à preſentarſe en el miſmo Obiſpado, quando buelva à el, aunque aya paſſado à otros Obiſpados: y que ſe ha de entender al modo del privilegio de Eugenio IV. que eſta en los Monumentos de las Ordines, *fol.61.& in fol.64.* y lo trae el Colector, *verb. Abſolutio, quoad ſæculares primo, num.3.* y es del tenor ſiguiente: *Conceſſit, quòd quando Fratres ſe ſemel præſentaverint Epiſcopis, & obtinuerint caſus ſuos: licèt alibi poſtea ad habitandum ſe transferant ad tempus, & poſtea revertantur ad eaſdem Diœceſes, non ſit neceſſarium iteratò ſe præſentare eiſdem Epiſcopis, vel caſus de novo obtinere.* Aſſi que no parece baſtante eſta reſpueſta, porque eſte ſegundo privilegio de Eugenio IV. como por el miſmo parece, y lo echara de ver qualquiera, es de muy diferente tenor, que el de Clemente VIII. arriba citado; porque eſte claramente dize, que concede, que no ſe bueluan à præſentar, ni à aprovar en el miſmo Obiſpado, los que por algun tiempo limitado (aunque ſea largo) hizieren auſencia del, y ſe paſſaren à otro Obiſpado, quando deſpues bueluan. Aſſi que en eſte privilegio ay dos palabras, que claramente limitan la diſpoſicion al miſmo Obiſpado; conviene à ſaber: *Licèt alibi ſe transferant ad tempus ad habitandum.* Y la ſegunda, *& poſtea revertantur.* Las quales limitaciones no tiene el privilegio de Clemente VIII. y no le era dificultoſo al Papa, ſi quiſiera limitar la diſpoſicion, el añadir que una vez aprovados, quando bolvieſſen à la miſma Dioceſis, no tornaſſen à ſer examinados, ni aprovados: y aſſi ſe ve claramente, que ſe les haze violencia à las palabras, limitandolas, porque llanamente concede el Papa, que el Religioſo que fuera aprovado en una Dioceſi, no tenga neceſſidad de preſentarſe, ni approvarſe en ninguna otra del mundo.

3 Ni obſta contra eſto el Concilio Tridentino, que en la *ſeſſ.23. capit.15.* determina que ningun Regular ouga Confeſſiones de Seglares, ni ſea tenido por idoneo para ellas, *niſi ab Epiſcopis approbationem obtineat.* Luego ſi el Concilio manda, que alcancen aprovacion de los Obiſpos, determina, que no baſta la de uno ſolo? A lo qual reſpondeo, que aquella palabra, *Epiſcopis*, no ſe toma, ni ſe puede entender alli *collectivè*, eſto es, que ſean meneſter muchos Obiſpos para la approvacion en cada Diœceſis ſino ſolo *diſtributivè*, eſto es, que de los Obiſpos que ay en las Igleſias, alcance del uno, ò del otro dellos el Regular la aprovacion: como quando las leyes diſponen, que los Letrados, y Medicos no puedan abogar, ni curar, ſino ſolo los que eſtuvieren graduados por las Univerſidades, no ſe han de entender *collectivè*, eſto es, que eſten graduados por muchas Univerſidades, ſino *diſtributivè*, eſto es, cada uno de alguna Univerſidad. De todo lo dicho ſe colige, que como los Regulares (como dicho es) reciben la juriſdicion immediatamente del Sumo Pontifice, aunque los Obiſpos les revoquen las licencias de confeſſar, ſi eſtàn ya aprovados por uno Obiſpo, podràn confeſſar Seglares: porque deſpues de la primera aprovacion, los dichos Señores Obiſpos no les pueden quitar la facultad de confeſſar Seglares; porque omnis res per quaſcumque cauſas naſcitur, per eaſdem diſſolvitur, como dize la regla del derecho: y ſupueſto que el Summo Pontifice de la juriſdicion à los Seglares, el ſolo ſe la puede quitar.

4 Sea la quarta concluſion ann. caſo que el dicho privilegio de Clemente VIII. fuera contrario al Concilio Tridentino (lo qual como dexo provado arriba, no es aſſi) pudieran los Regulares en el fuero de la conciencia, ſiendo aprovados una vez por algun Obiſpo, confeſſar en qualquiera Diœceſis, mientras el Obiſpos della no revoca las licencias de los quo no eſtan aprovados por el. Eſta concluſion es expreſſa del Padre Fr. Manuel Rodriquez, *quæſt.59. art.7. num.1.* y de todos los que llevan, que los Privilegios de los Regulares, contrarios al Concilio Tridentinum, no eſtan revocados en el fuero de la conciencia; los quales citamos en la *quæſtion. 19. Selecta*, ſobre el *capitulo 6. de la Regla*, en el *num.* 33. Luego en el dicho fuero eſta en ſu ſer el dicho Privilegio de Clemente VIII. y por el conſiguiente ſe puede uſar del. Dixe mientras que el Obiſpo Dioceſano no revoca las licencias: porque como advierte el Padre Fr. Manuel en el fin del dicho *articulo ſeptimo*, no tiendra lugar el uſo deſte privilegio, aun en el fuero de la conciencia, ſi el Obiſpo revocaſſe las licencias, y aprovaciones à los Regulares, ſi fuera, verdad, quel dicho Privilegio fuera contrario al Concilio Tridentino: porque el fuero della conciencia, ſupone en quanto à la Igleſia, y fuero exterior, que no ay prohibicion alguna, ò revocacion de la aprovacion, que pertenece al fuero exterior, y que ſin eſta no ſe puede confeſſar, aunque la adminiſtracion del Sacramiento de la Penitencia ſea acto del fuero de la conciencia.) Hucuſque Leandrus: cui à fortiori adde Doctores, quos citat alter Leandrus *de Sacramentis, to. 1. tract.5. diſput.11. quæſt.66.* quorum ſententiam probabilem ipſe putat; nam contrariam quam tenet vocat tantùm probabiliorem; quod valdè miror: nam citat ibi Decretum Urbani VIII. quo ſuppoſito non debebat amplius affirmativam ſententiam tanquam probabilem admittere.

Su. hoc Inſ. tin R 104. & 252. §. Quarta, & in R. 295. § ſed nos, propè finē v. Ex his Pellizarius & in 1 tr. 5. R. 88 § Quì etiam inter me diam, & finem, à v. An dicta privilegia Sed lege eſt per tot.

5 Sed noviſſimè de hac quæſtione puto non eſſe amplius dubitandum ſtante Brevi Sanctiſſimi D.N. Innocentii X. in cauſa Angipolitana juriſdictionis in Indiis Occidentalibus novæ Hiſpaniæ, impreſſo Romæ anno 1648. Cùm itaque, in dicto Brevi Pontifex ad nonum dubium reſpondeat Regulares in una Diœceſi approbatos nequaquam poſſe in alia Diœceſi confeſſiones audire ſine approbatione Epiſcopi Diœceſani, ſequitur affirmativam ſententiam Leandri dè Murcia, & aliorum, non poſſe ampliùs ſequi, nec probabilem vocari, cùm apertè pugnet contra Pontificiam Declarationem, quam Pontifex inviolabiliter, ut patet ex verbis Bullæ, cum clauſula, & Decreto irritanti, obſervari mandat. Et quidem etiam ſecluſo Brevi Sanctiſſimi D.N. Innocentii, ſtante Decreto Urbani VIII. Ego ſupradictæ ſententiæ adhærere non poteram, & mecum ſentiebat Eminentiſſimus Lugo *de Pœnit. diſput.* 20. *num.*29. & alii Doctores, quos alibi adduxeram, quibus adde Torreblancam, *lib.14. pract.cap.2. num.6. 10. & 11.* Granadum *in 3. part.contr.7. tract.10. diſp.5. ſect.2. num.12.* & alios. Unde rectè dixit noviſſimè Pater Martinus de S. Ioſeph, *in Monit. Confeſſar. tom.1. lib.1. tractat.24. de Pœnitentia, num.8.* (El Sacerdote aprovado por un Ordinario no puede confeſſar en otro Obiſpados, ſin nueva aprobacion: Aſſi lo determinò Urbano VIII. en el año de 1628. revocando todos los privilegios y las licencias de oyr confeſſiones, ſin aprobacion de los Obiſpos Dioceſanos. Con que en caſo que aya Decreto del Pontifices, ceſſa la opinion antres probable de Henriquez, *lib. 6. de Pœnit. cap.6. num.7.* de Ægidio *diſput.8. dub.8. num.* 57. Y de otros que afirmaron, que baſtava la aprobacion de un Obiſpo, para confeſſar en todo el mundo, porque no pedia mas el Concilio Tridentino; ſi bien es verdad que no hè viſto autentica eſta Declaracion, y Decreto de Urbano VIII.) Ita ille. Sed Decretum Urbani VIII. adeſſe, non eſt dubitandum, & hodie, ut diximus, ceſſat omnis difficultas, ſtante Bulla Innocentii X. Ergo, &c.

Alibi ſigenter in R. 3. not. 1 hujus R ſed lege etiam pro hoc alibi citatas R. pradictas.

R E S O L. LXXXVI.

An Regularis approbatus in una Diœceſi poſſit ubique locorum confeſſiones audire? Ex p.11. t.2. & Miſc.2. Reſ.11.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tanquam probabilem admittit Bruno Chaſſain *de Privileg. Regular. part. 1. tract.5. cap.2. propoſ.2.* Supponit enim juriſdictionem audiendi confeſſiones Regulari conceſſam à Papa, non ab Epiſcopo impartiri: ergo ſemel abſolutè impartita, & accepta perpetuò manet, ubicumque Regularis exiſtat; nec apparet ratio, cur potiùs ad hunc; quàm ad alium Epiſcopatum conceſſa ſit, cum non major requiratur idoneitas in uno, quàm in alio. Deinde Conſtitutio Clementis VIII. illud concedit, ut habetur *in Comp. Privil. Mendic. verſ. Abſolutio quoad ſæculares, 1. §.16.* in hunc modum: Concedit, quòd confeſſores Ordinis Minorum ſemel præſentati alicui Epiſcopo pro confeſſionibus audiendis (ut moris eſt præſentari) poſt unam præſentationem non teneantur amplius præſentari, etiamſi ad aliam tranſierint Diœceſim. Quam conceſſionem interpretatur Corduba *in annot. ad dictum Compend.* ut non tantùm illam intelligat de eadem Diœceſi (ſicut propriè non poteſt intelligi) ſed etiam de quacumque alia, ad quem ſe tranſtulerit moraturus ad tempus, vel in perpetuum: ſed jam cenſeatur ſemper, & ubique præſentatus. Ratio illius Doctoris eſt, quoniam Papæ concedentis intentio, conformis eſt impetrantis intentioni, ſi abeſt dolus malus. Quod autem ea fuerit Pontificis intentio, ut ubique prodeſſet, conſtat ex eo, quod jam antea concedente Eugenio IV. ſemel in una Diœceſi præſentatus, ad eam rediens, liber erat ab iterata præſentatione: Imò etiam idem Eugenius concedit eam facultatem eiſdem Minoribus, *ut habetur citato Compendio*, his verbis: Conceſſit confeſſariis Fratrum Minorum, quod quando non poſſunt commodè ſe præſentare Epiſcopis, quia ſunt in itinere, vel alibi, & non poſſunt petere caſus Epiſcopales, eo caſu poſſint uti plenaria authoritate Epiſcopali. Ergo Clemens VIII. aliquid ſuperaddidit, alioquin illud privilegium nihil operaretur. Superaddidit ergo extenſionem admiſſionis ad omnes Diœceſes. Accedit, quòd privilegium Principis abſolutè conceſſum non debet reſtringi; ſed latè, ut verba ſonant, interpretari, ut ſæpius diximus: ergo cum verba præfatæ Conſtitutionis abſolutè pronuncientur, ſintque univerſalia abſolutè, & univerſaliter per reſpectum ad omnes Diœceſes ſunt intelligenda.

Su. hoc in tribus præcedentib. R. & in t. 1 tr. 1 ex lata doct. R. 14 §. ult & ex R. 14 § Probatur Sed ſi ita perlegis doct. R. 15. & aliarum eius ſecundo nos non 8 doct. & obiectionem invenies pro hoc quæſt.

2 Nec hoc eſt contra Tridentinum ubi viget; quoniam decernit dumtaxat, quod Confeſſarius approbari debeat ab Epiſcopo: quod cum ſit onus, & odioſum, debet reſtringi quantum fieri poteſt, & de una ſola approbatione intelligi. Reſponſio hæc confirmatur; quoniam ſi Epiſcopi in Tridentino congregati voluiſſent ſubiicere Regulares pluribus approbationibus, illud ſine dubio expreſſis terminis pronunciaſſent, cùm de illorum jure ageretur: quod cum non fecerint, adverſus eodem eſt interpretatio facienda iuxta *Regulam juris in 6.* Contra eum, qui legem dicere potuit apertius, eſt interpretatio facienda. Adiunge præmiſſis, quod Tridentinum non requirit abſolutè approbationem Epiſcopi, ſed ut quis

ſit

ſit Parochus, aut aliàs idoneus indicetur: Unde ſicut multi graves Doctores exiſtimant, approbationem Parochi, aut univerſitatis ſufficere; quidni etiam unius Epiſcopi approbatio, ſeu admiſſio pro omnibus Diœceſibus? Nec obiicias, illud verbum, judicetur, ad Epiſcopi judicium referendum cum multi ad judicium aliorum illud referant, ac proinde ſit res dubia; quæ cum ſit in juris antiqui odium, juxta illud interpretanda eſt, ac ex conſequenti in favorem Regularis, cum illud Ius in favorem illius conditum ſit, ut judicium in hoc feratur conformiter ad Regulam 30. *juris citati*; videlicet, in obſcuris minimum eſt ſequendum, id eſt, quod in obſcuris, & dubiis juxta Gloſſam, quæ ad hoc duo exempla ponit, minima obligatio eſt ſequenda: cùm autem magis obliget Regularem quòd ipſius idoneitas debeat ob omnibus Epiſcopis judicari, ideò minor obligatio, ad illam judicandam, eſt pro illa ſequenda, ac proindè, quod ſufficiat unius Epiſcopi judicium.

3 Nec opponas ſecundò, quod dicitur in Tridentino, videlicet Approbationem debere fieri ab Epiſcopis, quoniam per hoc nihil aliud intendit, niſi quod unus ab uno, & alius ab alio Epiſcopo approbetur; non autem quod unus approbetur à multis.

4 Non obiicias tertiò, Declarationes Cardinalium in contrarium hujus veritatis; quoniam præter quod in hac materia inter ſe vix conciliari poſſunt, cum pugnare videantur, ſunt tantùm ſententiæ Doctorum, non habentes vim legis, ac ſic non poſſunt leges privatas tollere; quocirca ſtandum juri antiquo, & verbis Tridentini juxta illud jus interpretari, & privilegiis à Sede Apoſtolica conceſſis, quæ ſic ut ſupra decernunt. Et hujus ſententiæ ſunt Cellotius *de Regular. in Hierarch. juriſdict. lib. 5 cap.* 25. cum multis aliis, quos refert Diana *par.* 2. *tract.* 4. *de Sacram. reſol.* 110. Huculque Pater Bruno.

Quæ nunc eſt [illegible] R. 3. & Alibi ſi. [illegible] R. 3 [illegible] R.

5 Sed ego Cellotium alibi ſatis impugnavi, & ideò ſententiam Bruni puto non eſſe admittendam, quia ut optimè & latè obſervat Suarez *tom.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 6. & acriter Vaſquez *quæſt.* 93. *art.* 3. *dub.* 4. reducit approbationem requiſitam à Concilio ad meram cæremoniam, ſi ſufficiat pro toto mundo approbatio unius Epiſcopi, quicumque ille ſit, & quilibet Epiſcopus poſſet omnes Sacerdotes totius mundi approbare. Unde apponam hic verba Eminentiſſimi Domini mei Cardinalis Lugo *de Pœniten. diſput.* 21. *ſect.* 2. *num.* 29. ubi ſic ait: Cæterum quicquid ſit de hujus ſententiæ probabilitate tempore præterito, nunc jam non videtur poſſe ullum habere locum poſt decretum Sanctiſſimi Domini noſtri Urbani VIII. editum anno 1268. quo revocavit omnia privilegia, & licentias audiendi confeſſiones ſine approbatione ab Epiſcopis Diœceſanis, & abſque examine facto ab Ordinario: & ſi quæ erant privilegia contraria cujuslibet Ordinis, vel Congregationis omninò abſtulit. Huc uſque Cardinalis. Lugo. Et ideò ſententia Bruni hodie tamquam probabilis minimè poteſt ſuſtineri, non ſolum propter dictum Decretum Urbani VIII. à Lugo allatum, & à noſtro Patre Peregino *in Compend. Privileg. verb. Abſolutio quoad ſæculares*, §. I. *in ſcholio*, in quo apponitur clauſula, *Non obſtante quovis indulto à ſede Apoſtolica conceſſo*; ſed propter noviſſimum Breve Sanctiſſimi Domini noſtri Innocentii X. in cauſa Angelopolitanæ Iuriſdictionis, Datum Romæ apud Sanctam Mariam Majorem ſub annulo Piſcatoris die 14. Maii 1648. & poſtea confirmatum die 27. Maii anno 1652. & intimatum Reverendiſſimo Generali Societatis JESU. Unde ex Reſponſione nova ſupradicti Brevis, apparet opinionem, quam ſupra Pater Bruno tanquam probabilem docuit, non poſſe hodie ampliùs ſuſtineri, eſt enim contra Decreta duorum ſummorum Pontificum Urbani VIII. & Innocentii X.

RESOL. LXXXVII.

An Prælati Regularium poſſint ſine approbatione Ordinarii audire ſæcularium confeſſiones.

Et an Sacerdotes ſimplices ſine licentia, & approbatione Epiſcopi poſſint abſolvere non ſolum peccata venialia, & mortalia alias ritè confeſſa, ſed etiam peccata mortalia in confeſſione oblita?

Et an Equites Divi Ioannis, Divi Iacobi, Alcantaræ, Calatravæ, &c. utpote veri Religioſi poſſint peccata confiteri cum ſimplici Sacerdote non approbato ab Epiſcopo? Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 44. aliàs 46.

Su hac ſu. In R. 69. §. Tertiò & in [illegible] R. 141 §. 2. & ſignanter [illegible] R. 74 §. [illegible] & in [illegible] R. 10. §. Quintùs [illegible] &c.

§. I. NEgativam ſententiam, & meritò tenet Suarez *in* 3. *part. t.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 4. *n.* 21. Rodriquez *in Culla Cruc. ſ.* 9. *dub.* 1. *n.* 4. & alii.

2 Sed hic non reticeam contrarium docere Henriquez *lib. de indulgen iis cap.* 12 *num.* 3. *in gloſſa littera R.* ubi citat Mancium, Gallum, Medinam, & Bañez. Id etiam docet noviſſimè contra Suarez, Ioannes Valerus *in differentiis utriuſque fo i, verb nullitas, diff.* 5. *nu.* 3. ubi aſſerit, Prælatos Religionum, ut ſunt Priores, Guardiani, Miniſtri, & ſimiles, licèt non habeant approbationem, & licentiam ab Epiſcopis, poſſe nihilominus audire confeſſiones ſæcularium, quia quamvis ſtrictè non habeant beneficium parochiale, largè tamen modo dicuntur ipſum habere, quia habent curam animarum, & ſunt communiter, probatiores, & digniores, tam litteris, quàm moribus, pleriſque ſæcularibus habentibus curata, & conſequenter per eos ſufficienter ſatisfit menti Concilii Tridentini. Ita Valerus, qui etiam *ibid.* paulò poſt, docet Sacerdotes ſimplices, ſine licentia, & approbatione Epiſcopi poſſe abſolvere non ſolùm peccata venialia, & mortalia, aliàs ritè confeſſa, ſed etiam peccata mortalia in confeſſione oblita, & hæc ſunt ejus verba. Ego puto probabile, peccata oblita (cùm jam ſint in indirectè abſoluta in prima confeſſione,) poſſe poſtea abſolvi à quocumque etiam non expoſito, ſeu approbato. Sic Valerus, ſed an probabiliter, judicent alii; ſicut de alia opinione Ioannis Sancii *in ſelectis*, *diſp.* 49. *à num.* 11. *uſque ad* 14. ubi acutè & ſolidè probat Equites D. Ioannis, & Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, utpotè verè Religioſos (ut nos alibi ſatis probavimus) poſſe peccata confiteri cum ſimplici Sacerdote, non approbato ab Epiſcopo.

Su. hoc in t. p. tr. 1. in R. 15 §. 3. &c. Su. hac mortalia oblita. [illegible] tr. 4. ex [illegible] R. [illegible] §. ult. Alibi [illegible] R. [illegible] nunc eſt [illegible] tr. 3. R. [illegible] in fine, & hic [illegible] R. 100 &c.

RESOL. LXXXVIII.

An Regulares poſſint excipere confeſſiones famulorum actu ſervientium, & commorantium in eorum Monaſteriis, abſque Epiſcopi approbatione.

Et notatur dictos Confeſſarios abſolvere poſſe ſupradictos famulos à caſibus locorum ordinariis reſervatis.

Et etiam quæritur, à quo ſit puniendus Regularis excipiens ſæcularium confeſſiones abſque approbatione Epiſcopi?

Et an Regulares poſſint miniſtrare Sacramentum Extremæ-Unctionis ſæcularibus ratione hoſpitii ſine aliqua alia occaſione in Monaſteriis ipſorum, infirmantibus ad mortem?

Et notatur poſſe Regulares miniſtrare Euchariſtiam in Paſchate, & Viaticum in articulo mortis familiaribus, & ſervitoribus commorantibus in Monaſterio, vel ſi ſint conjugati, & dormiunt nocte extra Conventum. Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. Reſ. 36.

§. I. AFfirmativè reſpondet Bordonus *in Conſil. Regul. tom.* 2. *reſol.* 34. *nu.* 41. *& tom.* 2. *reſ.* 75. *n.* 84. Tamburinus *de Iure Abbatum*, *tom.* 2. *diſp.* 6. *q.* 6. *n.* 4. Peyrinus *tom.* 1. *Conſt.* 1. *Iulii n.* 22.

Sup hoc in R. ſeq. & ſup. in R. 69 § Quod autem poſt medium & v Primi poſte [illegible] §. Quoad illa, & inf. in R. 238 § 2. per totam, & in t. 8 tr. 3. R. 34. § Quarto octavo. & in t. 3 tr. 2. R. 21 curſim ſub §. penult.

2 Verùm ego adhæreo negativæ ſententiæ, quam tuetur Rodriquez *tom.* 2. *q.* 67. *art.* 1. & Suarez *tom.* 4. *de Relig. tract.* 10. *lib.* 9. *cap.* 4. *num.* 18. Quibus adde Mancinum *de viſit. infirm. pract.* 8. *dub.* 14. Pellizzar. *Man. Regular. tom.* 2 *tract.* 8. *cap.* 3. *ſect.* 2. *num.* 55. & Lezanam *in ſumma tom.* 2. *cap.* 16. *nu.* 16. Conſtat. enim ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. nullum etiam Regularem poſſe Confeſſiones ſæcularium, etiam Sacerdotum audire, nec ad id idoneum reputari, niſi aut Parochiale beneficium, aut ab Epiſcopis per examen, &c. idoneus judicetur. Deinde Urbanus VIII. in Bulla, quæ incipit, *Cum ſicut accepimus*; & refertur in Bullario, *tom.* 4. *Bull.* 92. revocat omnia privilegia aliàs conceſſa, quoad audiendas confeſſiones ſæcularium perſonarum, ſine examine, & approbatione Ordinarii.

3 Dicere autem cum Peyrino, & aliis, quòd Patres Concilii Tridentini, & Urbanus VIII. loquuntur de confeſſionibus ſæcularium extraneorum (quales ſunt etiam artiſtæ, qui Monaſteriis inſerviunt, ſed in iis non vivunt, neque dormiunt; & teſte Rodriquez *tom.* 2. *quæſt.* 67. *art.* 1. dicuntur familiares lato modo) non autem de confeſſionibus famulorum, qui ſunt continui commenſales, qui ſcilicet ordinariè vivunt in Monaſteriis, ibique comedunt, bibunt, & dormiunt, hoc inquam dicere, eſt mera fuga, & gratis dicitur: nam Concilium, & Urbanus abſolutè, genericè, & ſine ulla diſtinctione loquuntur; ergo eorum verba ſecundum regulas juris abſolutè, & ſine ulla limitatione intelligenda ſunt.

4 Sed ſi aliquis quærat hic quomodo, & à quo ſit puniendus Regularis excipiens ſæcularium confeſſiones abſque approbatione Epiſcopi. De hoc dubio noviſſimè extat declaratio Sacræ Congregationis tenoris ſequentis. Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Domini. Quæritur ab Eminentiis Veſtris, qua pœna, & à quo ſit puniendus Sacerdos Regularis, qui abſque prævia Archiep. ſeu Epiſcopi approbatione confeſſiones perſonarum ſæcularium audit: Die 14. April. 1646. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum reſpondit: Puniendum eſſe ab eodem Archiepiſcopo, ſeu Epiſcopo pœnis, etiam cenſurarum. Petrus Aloyſius Cardinalis Caraſa. Franciſcus Paulutius S. C. C. Secret.

5 Nota etiam hic, quòd Bordonus, & Peyrinus locis citatis tenent, dictos Confeſſarios abſolvere poſſe prædictos familiares à caſibus locorum Ordinariis reſervatis. Sed ego contrarium teneo cum Patre Lezana, *ubi ſuprà n.* 15.

Sup hoc in t. 1. tr. 1 R 34 § Et cæt. aliquis, ad medium.

6 Sed hic obiter quæro, an Regulares poſſint miniſtrare Sacramentum Extremæ-Unctionis ſæcularibus occaſione hoſpitii intra Monaſteria ipſorum infirmantibus ad mortem? Affirmativè reſpondet Pellizarius *in Manual. Regul. tom.* 2. *tractat.* 8. *cap.* 3. *ſect.* 4. *num.* 326. Idque ait ille, abſque licentia Epiſcopi, aut Parochi; & hoc ex indulto conceſſo PP. Benedictinis, & relato in Compen. Soc. *verb. Extrema Unctio*, his verbis: Poſſunt

Su hoc in t. 1. tr. 3. R 61 & in tr. 4. R. 11 § 1 poſt & ibi in fine, & in [illegible] & ult.

noſtri iis, qui intra ſepta Collegiorum, ſeu domorum infirmati fuerint, Extremam-Unctionem Apoſtolica auctoritate liberè Parochialis Presbyteri, aut alterius cujuſcunque epiſcopi, vel Superioris licentia, vel aſſenſu nullatenus requiſito miniſtrare. Ita Suarez *tom.4. de Relig. tract.10. lib.9. cap.4. num.16.* qui bene notat, ad uſum talis indulti nullam familiaritatem requiri, ſed ſufficere, ut quis ægrotet intra Monaſterium; ſive id contingat ratione hoſpitii, ſive aliqua occaſione (ſtudiorum v.g.) Advertit autem Miranda *part.1. Manual. quæſt.49. art.1.* ejuſmodi indultum fuiſſe conceſſum à Nicolao Franco Apoſtolicæ Sedis Legato de Latere, eoque poſſe frui etiam alios Regulares per viam communicationis, & quidem etiam in præſentia. Sed ut optimè obſeavat Lezana *ubi ſuprà num.20.* dubitari poteſt, an tale indultum inter *vivæ vocis oracula* recenſendum ſit, & per conſequens his temporibus inutile. Notandum eſt etiam cum DD. quos affert, & ſequitur Leandrus *de Sacrament. to.2. tract.7. diſp.3.quæſt.....* poſſe Regulares miniſtrare Euchariſtiam in Paſchate, & Viaticum in articulo mortis familiaribus, & ſervitoribus commorantibus in Monaſterio, vel ſi ſint conjugati, & dormiant nocte extra Conventum, quia hi etiam commenſales ſunt continui.

Sup. hoc notanio infra in R. 338 §. 3. & in tom 2. tr. 2. R. 38 §. Nota hic. & in Ref. 48. à principio, & in Ref. 52 §. Notandum eſt & in R. 52. § penult. & in R. 63.

RESOL. LXXXIX.

An Religioſi S. Joannis à Deo, vulgo dicti Benfratelli, vel alii Regulares, ſi privilegia Mendicantium participiant, poſſunt excipere in ſuis Hoſpitalibus confeſſiones infirmorum ſine Ordinarii approbatione?

Et curſim infertur, quòd in religione quorumcumque Regularium Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtratur pœnitentibus de familia à Confeſſariis deputatis tantùm in Religione, ex conſequentia cap.11. ſeſſ.25. Concilii Tridentini. Ex p.8. tr.7. & Miſc. Reſol. 95.

Quoad hoc ſupra in R. 44. §. Manet. Sed lege ejus doctrinam à §. Hic ſuppoſito & §. ejus not. & in to 3. tr. 3. ex lata doctrina Ref.86. curſim ad lin. 12. & ver. ad quem præciſè.

§. 1. Affirmativè reſpondet Bordonus *in conſil. Regular. reſol.36. quæſt.21. n.63.* Quia omnes perſonæ de familia Religioſorum quoad Sacramenta ſubduntur Prælatis Regularibus, Conc. Trid. *c.11. ſeſſ.25.* uti de famulis, & reliquis recenſui *reſ.34. quæſt.6. §. Famuli*; ſed hoſpitalia Regularibus ſubjecta, & perſonæ in eis degentes ſunt de familia Religioſorum, hoſpitalia enim cum ſuis pertinentiis non ſolùm jure antiquo, *Clem. quia contingit, de relig. dom. §. Præmiſſa, & Clem. 1. de privileg. §. fin.* Religioſis, quibus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſum, ut familiaribus ſuis domeſticis, aut pauperibus in hoſpitalibus ſuis degentibus Sacramenta miniſtrare poſſint, nullum per dictam Clementinam præjudicium generari vult; ſed etiam novo, *ſeſſ.25. cap.8.* hoſpitalia Regularium non eximuntur ab eorum juriſdictione, & de noſtræ Religionis hoſpitalibus Nicol. V. Conſtit. *Paſtoralis officii*, Dat. 20. Jul. 1447. ſtatuit in hæc verba. Et hoſpitalibus ſingulos miniſtros idoneos deputandi, & eligendi, ipſique ſic electi, & deputati abſque alterius Apoſtolicæ, vel ordinariæ conſervationis adminiculo in ſpiritualibus, & temporalibus juxta ipſius ordinis mores, & inſtituta Regularia regantur. Item Nicol. IV. Ciſtercienſibus Sacerdotibus ab Abbate deputandis conceſſit facultatem audiendi confeſſiones, & alia Sacramenta adminiſtrandi infirmis inibi degentibus in eorum hoſpitalibus, prout refert Compend. Rodriquez *reſol.74. nu.4.* Et pro Domin. *in conſtit. Dudum ſi quidem.* Bonif. IX. inſerta in Conſtit. *Ad Summi*, Mart. V. Ergo judicandi ſunt ſecundùm mores, & ſtatuta Religionis: in Religione autem quorumcumque Regularium Sacramentum Pœnitentiæ adminiſtratur pœnitentibus de familia à Confeſſariis deputatis tantùm intra religionem: ergo & infirmi ab his audiri poſſunt ſacramentaliter. Quòd autem degentes infirmi in hoſpitalibus ſint de familia Religionis, conſtat ex *c.1. citata Clem. de privileg. juncto cap. fin. de verbor. ſignific.* tales enim inibi vocantur, qui vivunt de expenſis Religionis, & comedunt in domibus Religioſorum; ad hoc facit etiam gloſſa *verb. quòd verò, quæſt.5. cauſ.3.* & quæ habet Graff. *lib.2. arbitr. 36. num.6.* Tum quia ſi eſt aliqua difficultas, maximè ex Trident. illo *c.15. ſeſſ.23.* ubi diſponitur nullum Religioſum poſſe confeſſiones ſæcularium audire ſine approbatione epiſcopi, privilegiis, aut quavis conſuetudine etiam immemorabili non obſtantibus; ſed hæc nullius eſt momenti, quia Concilium nihil diſponit in caſu noſtro, ſiquidem inibi ſermo eſt de merè ſæcularibus, ut infirmi degentes in hoſpitalibus Regularibus, qui quamdiu ibi detinentur, reputantur ac ſi eſſent Religioſi quoad favorabilia, & cùm Religioſis ad hæreant Religioſi cenſendi ſunt, argument. *l. quæ Religioſis, ff. de rei vend.* & Concilium benè, & neceſſariò recipit hanc expoſitionem de jure, quia jura juribus concordare expedit, *cap. cùm expediat. de elect. in 6.* aliter *cap.15.* ubi requiritur approbatio epiſcopi, adverſaretur, *cap. 11. ſeſſ. 25. citat.* ubi, dicitur quòd perſonæ de familia Religionis quoad Sacramanta eximuntur à juriſdictione epiſcopi; ergo illud intelligendum eſt reſpectu ſæcularium, qui non ſunt de familia, ut vitetur correctio jurium, maximè in eodem Concilio, quæ quantum fieri poteſt, vitanda eſt, cùm ſit odioſa, *cap. cùm dilectus, §. cæterùm, de conſuet.* ad quam vitandam interdum verba impropriantur, ut dicunt Anton. *in dict. cap. num.15.* Imol. *num.12.* Abbas *in cap. cùm olim, de ſent. & re jud.* Alex. *conſ. 85.* & ex eis Sanchez *diſput.15. num.19. lib.10.* ergo ſi verba poſſunt impropriari ad evitandam correctionem; ergo à fortiori reſtringi, cùm reſtrictio non excedat eorum proprietatem, immo id fiat ſecundùm leges, quæ odioſa mandant reſtringi. Et hæc omnia aſſerit Bordonus, ex cujus mente dicta eſſe volo. Nam, ut optimè obſervat Gavantus *in man. epiſcop. verb. Confeſſarius, num. 25. & 26.* & alii, Religioſi non approbati non poſſunt audire confeſſiones ſæcularium, qui ſunt de familia lato modo ſumpta, ſed ii, qui verè ſunt de familia, & continuè commenſales; ſed inter hos annumerandos eſſe infirmos in hoſpitalibus Regularium ægrotantes nimis laxum videtur, ideò tu cogita. Sed poſt hæc ſcripta inveni Raphaelem Averſam *de Sacrament. Pœnitent. quæſt. 16. ſect. 7.* nominatim Bordoni ſententiam refellere.

Sup. hoc ſupra in Ref. 69. §. Quod, poſt medium, & in aliis ejus not.

RESOL. XC.

An Generales, & alii Prælati Religionum poſſint confiteri confeſſoribus extra Religionem?

Et quid de Generalibus & Propoſitis Religionis noſtræ?

Et an ſupradicti poſſint eligere in Confeſſarium quemcumque Sacerdotem etiam ab epiſcopo non approbatum intra, & extra Religionem?

Et an privilegium, quod habent Præpoſiti eligendi quemcumque Confeſſarium, extendi poſſit etiam ad Vicarios noſtros in Sede Vacante; vel alio modo abſente Præpoſito?

Et an ſi abſentia Præpoſiti non ſolum à domo, ſed etiam à Civitate, vel eſſet mortuus, vel ex alia cauſa dimiſiſſet Officium, an in iſtis caſibus Vicarius habeat juriſdictionem fori conſcientiæ, & contentioſi?

Et docetur, quòd privilegium inſertum in corpore juris non comprehenditur in generali derogatione ſub nomine privilegii his verbis, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis. Ex part. 3. tract. 2. Reſol. 1.

§. 1. Affirmativam ſententiam docent communiter DD. *ex cap. pro dilatione, de pœn. & remiſſ.* unde Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.9. diffic.47. num.4.* ſic aſſerit. (Tienen juriſdicion ordinaria los Prelados de las Religiones, como ſon generales, y Provinciales que tienen juriſdicion quaſi Epiſcopal, y los Guardianes, Abades, y Priores que preſiden a toda la communidad que ellos todos ſon ordinarios reſpectivè, y tienen facultad de eligir confeſſor, por la concaſſion de Greg. IX. porque todos ellos ſe comprehenden de baxo de nombre de Prelado, y aſſi eſtà en uſo en las religiones como dize Soto *in 4. diſt. 18. qu.4. art.2.*) Sic Villalobos, & alii *ubi infrà.*

Sup. hoc in R. ſeq. in principio, & in Ref. 2. poſt ſeq. §. Quoad & infra in § Deinde. hujus Ref. ad medium verſ. Cum ex dicto c. & Videas R. & §§. ejus not.

2 Sed difficultas eſt in noſtra Religione, nam in decretis Capitulorum generalium *p.1. c.6. n.1.* ſic habetur. Nemo noſtrum ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed his tantummodo noſtratibus Confeſſariis, qui à Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocumque privilegio, cui ex nunc totius Religionis nomine renunciamus, ac cedimus. Unde ſub his verbis Peregrin. *in comm. ad noſtras conſt. conſt. 5. p.1. c.9. lit.C. §. 1.* putat comprehendi Generales, & Præpoſitos, & ideò ait ille, quòd quando à Religione eliguntur ad dictas Prælaturas, ſubintelligitur pactum implicitum, quod eſt obſervandi, & curandi, ut obſerventur conſtitutiones, & decreta Capituli generalis unde eo ipſo quòd acceptant Prælaturas, tacitè renunciare videntur dicto privilegio, quo gaudere non poſſunt niſi intra Religionem, nec decretum hoc eſt contrarium canoni, quia privilegio ſuo cuique licet renunciare, *l. ſi quis in conſcribendis, C. de pactis*, hæc Peregrinus.

Sup. hoc in R. 1 not. præcedentem à lin. 4 & in Ref. 1 §. Ex his, & reciſanter in alio §. ejus not.

3 Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, primò, quia privilegium inſertum in corpore juris, ut eſt illud, de quo loquitur, reputatur jus commune, ut patet ex textu *in l. ejus militis, §. militia miſſus de teſt. milit.* & notat Jaſon *in l. 1. num.16. de conſtit.* Henriquez *ubi infrà* & Lotherius *de re beneficiaria tom.1. lib.2. quæſt.7. num.26.* unde generali derogatione non comprehenditur ſub nomine privilegii; quia eo quod inſertum eſt in corpore juris, habetur pro jure, & lege, & ideò Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9. diff. 51. num. 3.* loquens de prvilegio Religioſorum *in Clem. dudum, de ſepulturis*, ſic aſſerit. (Aunque en Condilio Tridentino en aquel decreto revoca los privilegios, mas no de los que eſtan inſertos en el everpo del derocho, porque ellos ſon leyes Eccleſiaſticas y no ſe entiende de bayo deſta palabra privilegio que la ley, que ſe inſtituye de nuevo no revoca eſtos privilegios aunque ponga qualeſquieras clauſulas generales, ſi no es que ſe haga dellos expreſſa mencion.) Ita ille.

Sup. hoc in R. ſeq. § En his, à lin. 9 & in R. 8. poſt ſeq. §. curſim in fine, & infra in R. 372. lege doctrinam §. Accedit, & §. ult. Et in to. 2. tr. 3. R. 79 §. Verum, & in to. 9. tr. 7. R. 118 §. ult. paulo poſt initium, à verſ. Sed quia, & ibi in 18 R. 8 prope finem, à verſ. videndum quod.

4 Idem etiam tenet S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. l.2. cap. 6. dub.1.* ubi ita ait. Juxta morem loquendi Juriſtarum nomine privilegii non intelligitur, quod eſt in corpore juris inſertum, & lex de novo inſtituta non revocat privilegia in jure inſerta, niſi de illis fiat expreſſa mentio, licèt apponat quaſlibet non obſtantias generales, & revocet privilegia, quia privilegia in jure inſerta vendicant ſibi aliud nobilius nomen, & ſunt jam leges

com-

communes. Sic ille. Hoc etiam docet Miranda *in manuali Prælatorum tom.1. qu.41. art.6. in concl.* Henriquez *lib.6. cap.6.n.4.* Fagundez *præcept.2. lib.7. c.2 n.15. & nu.78. & 82.* Rodriquez *in quæſt. regul. to.1. qu.59. art.2.* Paulus Layman *in Thiol. moral. lib.1. tract.4. c.23. n.26. & lib.4. tract.6. c.11. n.5.* & alii.

5 Hinc præter Layman *ut ſuprà*, & alios citatos DD. notavit etiam gloſſa *in Auth. in qua in provincia, C. de criminibus, verſ. illico omni privilegio, & in l.3. C. de ſilent. lib.12.* cum Barboſa *in l.2. §. legatis, n.117. ff. de judiciis*, Borgos de Paz. *in l.3. Taur. nu. 559.* Decio *conſ.165. n.4.* Jacobo Bennio *de privileg. Juriſconſ. par.3. privileg.100. n.2.* Ruyno *vol.1. conſ.228. n.13.* Rebuffo *reſponſ.15. verſic. ſeptimo etiam, & reſponſ.134. verſ. item ſi mandetur*, Mandoſio *de privileg. ad inſtar, gloſſ.14. n.2.* Gomez *in cap.1. nu. 93. de conſtitut. in 6.* Felino *in cap. 1. n. 12. & in cap. nonnulli, n.9. & 26. de reſcriptis*, & aliis, quòd iſta clauſula, *non obſtante quocumque privilegio*, non comprehendit privilegium in corpore juris inſertum.

6 His igitur omnibus ſuppoſitis, ſic argumentor contra Peregrinum. Privilegium quod habent noſtri Præpoſiti locales, eſt inſertum in corpore juris, ſed privilegia inſerta in corpore juris non derogantur, neque comprehenduntur, ut probatum eſt in clauſulis generalibus, *non obſtante*, &c. etiam alicujus Concilii Generalis, niſi de illis efficiatur expreſſa mentio, ergo à fortiori dictum privilegium noſtrorum Præpoſitorum non erit comprehenſum in illa clauſula Decreti, quod Peregrinus adducit, cùm ſit privilegium, ut dictum eſt, in corpore juris inſertum. Dicendum itaque eſt illud decretum factum fuiſſe in Capitulo generali pro gaudere volentibus privilegio Bullę Cruciatæ, vel aliis licentiis, & indulgentiis confitendi cuicumque etiam extero Sacerdoti inſcio Superiore, non autem pro Generalibus, & propoſitis habentibus hoc privilegium clauſum in corpore juris; cum igitur tale decretum loquatur tantùm de privilegiis, non eſt extendendum ad jura Prælatorum, quorum mentionem non facit; nam ſi hoc privilegium comprehendere voluiſſet, de illo expreſſam mentionem facere debuiſſet, & ideò quando in aliqua Religione Capitulum generale voluit reſtringere, aut limitare, ne Prælati utantur ſupradicto privilegio, ſpecificè illis hoc prohibuit, & ita factum eſſe in Religione Ciſtercienſi, notavit Hieronymus Llamas *in meth. part. 1. cap. 5. §. 5.*

7 Deindè ſupponitur in illo Capitulo Patres renunciaſſe huic privilegio, quod ego nego, & negant omnes, qui in illo Capitulo adfuerunt, nam tunc nihil de hac renunciatione talis privilegii inter illos actum fuit, & tamen renunciatio privilegi ſupponit neceſſariò renunciantis conſenſum, vel voluntatem, ut notat Suarez *de legibus lib.8. cap.33. num.8.* & alii communiter, nam conſenſus, & voluntas non fertur in rem non cognitam; ergo dicto privilegio in dicto Decreto renuntiatum fuiſſe minimè dicendum eſt. Concedimus igitur Peregrino Superiores, quando eliguntur ad prælaturas ſubire onus obſervandi, & curandi, ut obſerventur conſtitutiones, & decreta noſtrę Religionis, ſed negamus, quòd renunciant tunc tacitè huic privilegio, de quo dictum eſt; nam numquam ipſi huic renunciarunt, neque ex vi verborum decreti in illo comprehenſi ſunt, ideòque neque illud obſervare tenentur, cùm ex dicto cap. finali poſſint ſibi eligere in Confeſſarium quemcumque Sacerdotem, etiam ab Epiſcopo non approbatum intra, & extra Religionem. Et ita præter Villalobos *ubi ſuprà* docet Miranda *in manuali Prælatorum tom.2. quæſt.20. art.7. & q.32. art.6. concl.1.* Sylvius *in addit. ad 3. part. D. Thom. qu.8. art.5. Quæritur 2. concluſ.2.* Joan. Valerius *in diff. utriuſque fori, verſ. juriſdictio dict. 14. num. 2.* Barboſa *in collect. tom.2. lib.5. tit.38. cap.16. num.2.* Filliucius *tom.1. tract.7. cap.9. nu.231.* Suar. *tom.4. in 3. part. diſp.27. ſect. 2. num.9. & 10.* Coninch. *de Sacramentis diſp.8. dub.8. num.60.* Nugnus *in 3. part. tom.2. quæſt.8. artic.5. dub.2.* aſſerentes Prælatos Regularium poſſe eligere Confeſſarium etiam extra Religionem, dummodo ab eorum conſtitutionibus, & ſtatutis hoc illis facere non prohibeatur, quod in noſtris non prohibetur, nam in hoc tantùm negativè ſe habent, ut patet.

Sed ego, &c.

8 Non deſiſtam adnotare etiam hic quod noſter P. Alphonſus de Leone, vir quidem doctus *in tract. de officio & poteſt. confeſſ. tom.2. recollect.11. n.95. & 106.* docet Capitulum generale, niſi fuerit à Papa confirmatum, non poſſe derogare huic privilegio Superiorum, quod habent à jure eligendi Confeſſarium extra ordinem, lege illum, & non pigebit; undè apparet, quàm parum ſolidè opinio Peregrini defendi poteſt. Vide etiam Hieronymum Rodriquez *in compend. quæſt. Regul. reſolut.10. num.17.* ubi ait, quòd confirmatio ſtatutorum alicujus Capituli generalis facta à Papa intelligitur, quatenus ipſa non ſunt contraria juri communi, & ſacris canonibus, ſed de his opinionibus Leonis, & Rodriquez alibi à nobis fuſius dicetur.

9 Notandum eſt tamen aliquos DD. dictum privilegium de eligendo Confeſſario extra Religionem concedere tantùm Generalibus, & non inferioribus Prælatis, ut Guardianis, Præpoſitis, &c. & ita tenet Reginaldus *tom.1. lib.1. cap.4. ſect.2. num. 36.* Llamas *in meth. part.1. cap.5. §.5.* & alii, meliuſque feciſſet Peregrinus, ſi cum iis DD. tenuiſſet; ſed ille tenet cum communi DD. ſententia, & poſtea putat, ut viſum eſt, huic privilegio noſtros Præpoſitos renunciaſſe, quod minimè, *ut ſuprà* probavi, admittendum eſſe cenſeo.

10 Non gravabor etiam his omnibus addere, quòd probabiliter ſecundùm Megalam *in 1. part. lib.1. cap.10. num.4.* & Coriolanum *de caſ. reſerv. part. 1. ſect.2. art.24.* ſupradictum privilegium, quod habent Præpoſiti eligendi quemcumque confeſſarium, extendi poteſt etiam ad Vicarios noſtros in Sede Vacante, vel alio modo abſente Præpoſito, & ita in terminis hanc ſententiam poſt hæc ſcripta docet P. Leone *de officio confeſſ. to. 2. recol. lect.6. n.36.* licèt etiam probabiliter contrarium aſſerat Suarez *in 3. part. tom.4. diſp.27. ſect.2. n.8.* & ratio eſt, quia actio ſubrogata habet privilegium ejus, cui ſubrogatur; & in noſtris conſtitutionibus *part. 3. cap. 9.* dicitur quòd Vicarius abſente Præpoſito hujus vicem gerit, quæ verba explanans *in commentariis ſuis littera F.* Peregrinus ſic aſſerit. Si abſentia Præpoſiti eſſet non ſolum à domo, ſed etiam à civitate, vel eſſet mortuus, vel ex alia cauſa dimiſiſſet officium, in illis caſibus Vicarius haberet juriſdictionem fori conſcientiæ, & contentioſi, quia eſſet quaſi Ordinarius vices Præpoſiti in omnibus gerens, & ſi declaraverunt P. P. Dominicani in ſuis conſtitutionibus in Capitulo generali Pariſiis celebrato anno 1246. Ita Peregrinus. Cujus verba non parum probabilem noſtram, & Megalæ ſententiam efficiunt, nam ut dictum eſt, & patet *ex l. ſi eum, §. qui injuriarum, ff. ſi quis cautioni, & ex c. Eccleſia, ut lite pen.* ſubrogatus in locum alterius, & in ejus quoque jura, & privilegia ſubrogatus eſſe cenſetur quod etiam notavit Tamburinus *de jure Abbat. to. 1. diſp.15. qu.11. n.10.* Verùm pro coronide hujus reſolutionis adverte cum Molfeſio *in ſumma tom.1. tr.7. c.15. n.44.* quòd licèt omnia ſupradicta contra Pergrinum ſint vera, tamen non convertit, ut Prælati Regulares confiteantur extra Religionem, licèt, ut dictum eſt, de rigore. Sup. contento in hoc §. int. Ref. 91.

RESOL. XCI.

An Generales, & Prælati Regularium poſſint confiteri extero Sacerdoti? Ex part.4. tr.4. & Miſc. Ref. 1.

§. 1. Reſpondeo affirmativè ſtando in jure communi, ut bene advertit Guillelmus Mercerus *in addit. ad 3. part. D. Tho. qu.8 art.5. dub. 1. n.2.* Sed quoad Generales & Prælatos noſtræ Religionis negat Peregrinus etiam noviſſimè *in addit. ad comment. conſtit. part.3. qu.1.* ſtante decreto edito in Capitulo generali, ubi ſic habetur. Nemo noſtrum ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, quià Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocumque privilegio, cui ex nunc totius nomine Religionis renunciamus, ac cedimus. Cùm igitur in dicto decreto ſit appoſita dictio illa, *nemo*, quæ eſt univerſalis negativa, etiam in illo incluſos Generalem & Præpoſitos eſſe dicendum eſt.

2 Sed ego hanc ſententiam *in part.3. tract.2. reſol.1.* improbavi, & nunc iterum improbo. Dico igitur decretum ſupradictum loqui tantùm de ſubditis quod patet, nam ibi ſic dicitur. Nemo noſtrum ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, quià Præpoſito domus fuerint deſignati, ergo apertè patet quòd loquitur de ſubditis, nam ſubditi tenentur confiteri cum Confeſſariis deſignatis: & Superiores non obſtante hoc decreto hodie in noſtra Religione non ſunt adſtricti confeſſiones facere cum Confeſſariis ab ipſis pro domo aſſignatis, qui quidem ſi eſſent inclusi in dicto decreto, ut vult Peregrinus, neceſſariò ex ipſius verbis cum dictis Confeſſariis confiteri deberent, ſed hoc dicere eſt abſurdum, ut patet ex ipſa praxi: ergo dicendum eſt, ut ex verbis ipſius decreti apparet, in illo tantùm ſubditos comprehenſos fuiſſe.

3 Nec valet dicere cum Peregrino, quòd ratio, quæ movet Capitulum generale ad id ſtatuendum pro ſubditis, multò magis procedit in Prælatis; ergo voluit omnes comprendere, etiam Prelatos: nam primò reſpondeo contrarium apparere, ut viſum eſt in verbis decreti, & hoc ad ſedandum quæſtionem ſufficere. Secundò reſpondeo negando in hoc caſu eamdem rationem procedere cum ſubditis, quæ cum Prælatis, nam Prælati tanquam Aaron eliguntur inter tantos ut digniores, & in Similia tantùm quinque ſunt, qui ex privilegio *cap. ne pro dilatione, de pœn. & remiſſ.* poſſunt cum extraneis confiteri, ſubditi verò qui poterant ſumere, v. g. Bullam Cruciatæ, pro qua certum eſt fuiſſe factum dictum decretum in magno numero, unde inconveniens; quod in illis in damnum Religionis poterat ſequi ex uſu Bullæ Cruciatæ, non erat timendum in Prælatis ex uſu privilegii dicti *c. ne pro dilatione*, ex ſupradictis rationibus; ergo eſt diſpar ratio inter utrolque.

4 Non eſt igitur verum dicere, quòd eadem ratio quæ militabat quoad ſubditos circa electionem Confeſſarii extra Religionem virtute alicujus privilegii, militabat etiam quoad Prælatos, & ideò rectè in ſupradicto decreto ſubditi, & non ſuperiores, comprehenſi ſunt, ut ſuprà ex ipſius decreti verbis probatum eſt. Unde patet reſponſio ad argumentum Peregrini fundatum in particula, *nemo*: nam reſpondeo eſſe quidem univerſalem negativam, ſed circa illos, de quibus loquitur decretum, vide-

videlicet ſubditos; non comprehendi autem Superiores, cum iſti in dicto decreto comprenſi non ſint, & idem reſpondendum eſt quoad dictionem *quocumque privilegio*.

5 Ex his etiam patet non indigere reſponſionibus alia, quæ adducit noviſſimè adverſus me Peregrinus: nam cùm ex verbis decreti, ut viſum eſt, Prælati in eo non comprehendantur, corruunt omnia, quę ipſe dicit; ſed dato, & non conceſſo, quòd Prælati in dicto decreto comprehendantur, quod mordicus nego, dico adhuc Prælatos poſſe vigore dicti *cap. ne pro dilatione* confiteri extra Religionem: nam licèt renuntiaſſent in dicto Decreto quibuſcumque privilegiis ſub nomine *privilegii*, ut obſervant communiter Doctores, quos ad ſatietatem adduxi *in 3. part. tractat. 2. reſol. 1.* non includitur, quod in corpore juris inſertum eſt, & hoc non ſolùm in clauſulis derogatoriis, ſed etiam contra Peregrinum in renuntiationibus, quia renunciatio eſt ſtricti juris, & ſemper eam recipit interpretationem, ut noceat renuncianti quantum minus poteſt; ut docet Gratianus *volum. 1. reſponſ. 66. num. 18.* Pariſius *vol. 1. conſ. 7. num. 73.* Gravetta *conſil. 200. num. 10.* & alii, quos citat & ſequitur Riccius *part. 4. deciſ. 59. num. 6. & 7.* quibus ego addo Novarium *de elect. fori, ſect. 1. quæſt. 3. num. 5.* loquentem in terminis caſus noſtri de renuntiatione privilegii, ergo in caſu noſtro licèt decretum aſſerat renuntiatum fuiſſe cuicumque privilegio, dicendum eſt in illo non includi privilegium, de quo loquimur, cùm ſub nomine *privilegii* non veniat, tanquam in corpore juris inſertum, confirmantur hæc omnia ex doctrina Pariſii *de reſignatione beneſic. tom. 2. lib. 8. quæſt. 2. numer. 16.* ubi ex Bruno docet, quòd renuncians privilegio non cenſetur renunciare juri communi; ſed privilegium inſertum in corpore juris, ut inter alios docet Lotherius *de re beneficiaria, tom. 1. lib. 2. quæſt. 7. numer. 26.* ex *l. ejus militis, ſ. militia miſſus, de teſtam. milit.* reputatur jus commune: ergo in renunciatione privilegiorum iſtius decreti non includitur privilegium Prælatorum, de quo loquimur, quia ut clauſum in corpore juris cenſetur jus commune.

6 Reſtat modò reſpondere ad argumenta Peregrini. Dico igitur quòd non eſt verum, quod dicit Peregrinus ad infringendum argumentum, quod adverſus illum adduxeram, *loco citato*, nempè renunciationem non eſſe ſtricti juris, & ideò interpretandam, ut ejus verba ſonant, non eſt inquam hoc verum, quia, ut Doctores citati aſſerunt, totum contrarium dicendum eſt, nempè renunciationem eſſe ſtricti juris, & in ea faciendam eſſe ſtrictiſſimam interpretationem, ut minùs noceat renuncianti, & ita præter Doctores citatos docet Decius *conſ. 352. numero 7.* Decianus *conſ. 45. numer. 11. volum. 2.* Surdus *conſ. 431. numer. 20. volum. 3.* Menochius *conſ. 285. numer. 8. & 9. volum. 3.* & alii penes ipſos. Ad id verò quòd in decreto apponatur illa particula, *quocumque Privilegio*, quæ eſt collectiva habens effectum importantem univerſitatem: reſpondeo intelligendam eſſe de quocumque privilegio, quod ſub nomine *privilegii*, poteſt includi, quod non accidit in caſu noſtro, ut probatum eſt. Ergo, &c. Ad illud verò quòd Prælati ſcientes habere hoc privilegium, & illud non excipiendo, ideò renunciaverunt, aſſero ſatis excepiſſe, dum in ſpecie de illo mentionem non fecerunt: nam cùm renunciaſſent ſimpliciter quibuſcumque privilegiis, ſciebant hoc Privilegium in dictis verbis non includi, cùm ſub nomine *privilegii*, non veniat tanquam in corpore juris incluſum. Et tandem ad aliud argumentum quòd ratio, quæ movit Capitulum generale ad renunciandum privilegiis, multò magis procedit in Prælatis, quàm in ſubditis. Reſpondeo primò, cùm renunciatio ex ipſomet Peregrino ſit ſpontanea refutatio, Patres in illo capitulo voluerunt renunciare privilegiis quoad ſubditos, non autem quoad Prælatos. Vel ſecundò reſpondeo eſſe diſparem rationem in hoc caſu inter ſubditos, & Prælatos, ut ſuprà probatum eſt; remanet igitur ſatis firmata noſtra ſententia, nempè in dicto decreto non eſſe incluſos Prælatos noſtræ Religionis quoad privil. *cap. ne pro dilatione, de pœnit. & remiſſion.*

Quæ hic eſt R. antecedens, & in aliis not. ſeq.

Sup. hoc in R. præcitata §. Sed contrarium, & ſeq. & in aliis ejus annot.

R E S O L. XCII.

An Epiſcopi extra Diœceſim poſſint eligere Confeſſarium non approbatum ab Ordinario: & quid de Prælatis Regularium?

Idem eſſe dicendum de quolibet Regulari habenti licentiam eligendi Confeſſarium?

Et an Præpoſiti noſtræ Religionis poſſint dare licentiam, ut Sacerdotes ſimplices audiant aliquando confeſſiones Fratrum?

Et an in adminiſtrandis, & recipiendis Sacramentis neceſſariis ad ſalutem, ſemper tutiores opiniones amplecti debeamus, extra opinionem, quæ verſatur circa materiam, & formam Sacramentorum?

Et docetur, quòd non ſolùm error communis, ſed etiam probabilis Doctorum opinio, efficit, ut Eccleſia det juriſdictionem, etiamſi opinio illa ſit falſa, ut ſi probabile ſit, talem poſſe abſolvere à reſervatis, vel cenſuris, vel aſſiſtere matrimonio, excommunicare, eligere Confeſſarium, &c.

Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 3.

§. 1. QUoad primum Suarez *ubi infrà*, notat, Romæ fuiſſe hanc quæſtionem excitatam & ventilatam in quadam Congregatione, cui decem Cardinales interfuerunt; & diviſos fuiſſe in diverſas ſententias, quinque enim illorum affirmabant, & quinque negabant. Prima ergo ſententia affirmat, quam noviſſimè tenet Villalobos *in ſumm. tom. 1. tractat. 9. diffic. 55. numer. 4.* Joan. Valerus *in diffic. utr. fori, ver. juriſdictio, diff. 14. numer. 2.* Coriolanus *de caſ. reſerv. part. 1. ſect. 1. artic. 21. numer. 5.* & alii. Nam cur non poterit Epiſcopus Sacerdotem ſibi non ſubditum ad ſe confitendum per hanc electionem approbare, ſicut poteſt illum approbare pro ovibus ſuis? Deinde Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 15.* in illis verbis, *Non obſtantibus privilegiis, &c.* non derogat privilegiis in corpore juris inſertis. Neque enim per clauſulam generalem privilegio in jure inſerto derogatur, ut eſt regula Canoniſtarum, quam tradit Decius *conſ. 165.* & nos *ſuprà* ſatis probavimus. His tamen non obſtantibus.

2 Secunda ſententia negat; & ita decrevit Gregorius XIII. & ita docent Riccius *in praxi tom. 1. reſol. 470. numer. 2.* Graſſius *tom. 2. lib. 5. conſil. 4. de pœn. & remiſſion. 13.* Alphonſus de Leone *tract. de Jubilæo, part. 1. quæſt. 9. numer. 28.* Fauſtus *de Jubilæo, libr. 4. quæſt. 73.* Azorius *part. 2. libr. 4. cap. 3. quæſt. 16.* Armendariz *in add. lit. ad recop. leg. Navar. libr. 1. tit. 18. leg. 7. numer. 54.* Barboſa *in collect. tom. 2. libr. 5. tit. 38. capit. 16. numer. 4.* Filliuc. *tom. 1. tractat. 7. cap. 9. numer. 256.* Suarez *in 3. part. tom. 4. diſput. 28. ſect. 4. numer. 2.* Megala *in 3. part. lib. 1. cap. 10. numer. 18.* Molfeſius *in ſumm. tom. 1. tract. 7. cap. 15. numer. 34.* & alii. Quia Concilium verè & propriè non derogat Epiſcoporum privilegio, quia privilegium expreſſè dicit, ut poſſint eligere Sacerdotem idoneum, & hoc illis integrum manet, neque Concilium illud in totum, vel in partem abſtulit, ſed ſolùm ex parte Confeſſoris poſuit conditionem neceſſariam, ut idoneus ſit, nempè approbatus ab Ordinario: & hæc conditio univerſaliter appoſita eſt reſpectu omnium ſæcularium, inter quos Epiſcopi continentur.

3 Quoad verò Prælatos Regulares certum eſt, Concilium Tridentinum nihil innovaſſe, nam ſolùm loquitur de confeſſionibus ſæcularium, & ad has approbationes Epiſcoporum in Confeſſariis requirit, tam ſæcularibus, quàm Regularibus. Igitur Prælatus Regularis, vel quilibet Regularis, habens licentiam eligendi Confeſſarium, poſſunt eligere ſibi in Confeſſarium quemlibet Sacerdotem, etiamſi ab Epiſcopo non fuerit approbatus, & ita docet Portel. *in dub. Regul. verb. Confeſſar. erga Regulares, numer. 14.* Fagundez *præcept. 2. lib. 7. cap. 2. numer. 3. 4. & 5.* Suarez *tom. 4. diſp. 28. ſect. 4. numer. 5.* Navar. *in manuali, cap. 4. numer. 2.* Comitol. *in reſponſ. moral. libr. 8. dub. 7. numer. 48.* Zerola *in prax. pœnit. cap. 15. quæſt. 2. §. Dico quarto,* Reginald. *tom. 1. libr. 1. cap. 5. numer. 41. capit. 15. numer. 175. & libr. 8. capit. 3. ſect. 4. numer. 35.* cum aliis communiter. Quòd verò Prælatus Regularis poſſit eligere quemlibet Sacerdotem ſibi in Confeſſarium, patet *ex cap. ne pro dilatione, de pœnit. & remiſſ.* & ita hanc communiter DD. & nos dicemus *infrà*.

4 Ex his infero contrà Peregrinum *in comment. ad noſtras conſtitut. part. 1. cap. 5. litt. C.* Præpoſitum noſtræ Religionis poſſe confiteri ſimplici Sacerdoti noſtræ Religionis, etiam ſi non ſit admiſſus ad audiendas confeſſiones à noſtro Patre Generali, quia, ut dictum eſt, habet poteſtatem, *ex dicto cap. ne pro dilatione, &c.* eligendi pro Confeſſario quemlibet Sacerdotem, & Concilium Tridentinum nihil innovat quoad Regulares; ergo, &c. Unde ex multis aliis rationibus hanc opinionem poſt hæc ſcripta inveni contra Peregrinum docere etiam ex noſtris P. Leon. *de offic. & poteſt. confeſſ. tom. 2. recollect. 6. numer. 92.* Et dato, ſed non conceſſo, quòd contraria opinio eſſet probabilis, diſplicet mihi id, quod aſſerit dictus Peregrinus, nempè eſſe ſequendam tanquam tutiorem, & quòd in adminiſtrandis, & recipiendis Sacramentis neceſſariis ad ſalutem ſemper tutiores opiniones amplecti debeamus; quia obligatio charitatis, qua tenemur providere proximo de remedio, poſtulat, ut illa provideamus remedia, quæ ſunt abſque periculo, quando poſſumus id abſque detrimento; ergo qui minus tutam opinionem amplecteretur, non ſatisfaceret huic obligationi. Prætereà ſic eſt univerſalis uſus Eccleſiæ. Ita Peregrinus.

5 Sed ſi hæc doctrina eſſet vera ita abſolutè prolata, Mundus ſcrupulis implicaretur, & væ væ Confeſſariis, & pœnitentibus non eſt igitur admittenda in caſu noſtro. Nam quando ſunt opiniones probabiles circa juriſdictionem Sacerdotis ad confeſſiones audiendas, poteſt Sacramentum miniſtrari ſecundùm opinionem probabilem, relicta probabiliori: ſecus autem ſi opiniones verſarentur circa materiam, & formam Sacramenti, nam tunc tutior opinio eſt ſequenda, & in hoc caſu loquuntur Doctores, quos citat peregrinus. Et ratio noſtræ ſententię eſt, quia probabilis opinio confert Sacerdoti juriſdictionē & ſic nulli periculo pœnitens exponitur. Unde ceſſat ratio Peregrini.

Sup. hoc infra in Reſ. 97. §. Tertio argumentatur, cum ſeq. in pt. & in tom. 5. tr. 5. R. 33. §. Quarto & in R. 3. §. ſed ante ad med. & in tom. 5. tr. 4. R. 38. §. ſed difficultas, & in tom. 4. tr. 8. R. 103. §. 1. in princ.

Et pro adverſariis ſuprà contentum in ſimili propoſ. §. 1. hujus Reſ. in Reſ. 90. §. ſed contrarium, & in aliis ejus annot.

Sup. hoc ſuprà in R. 90. & pt. & §. Deinde ad med. verſ. cum ex dicto, & in aliis ejus not. Et pro quibus Regularibus contentis in hoc textu infr. in Reſ. 96. §. Et ita, ad fin. 4 & in tom. 5. tr. 5. R. 31. §. 1. in fin.

Sup. hoc ſup. in R. 90. & ad §. & in R. 103. & lin. 4. & infra ex doctrina R. 97. recitaliter in ejus §. ulti.

Sup. hoc in to. 8. tr. 1. Reſ. 2. & in multis aliis ejus annot.

Sup. hoc in to. 8. tr. 1. Reſ. 2. §. 1. ad medit. v. Et tandem, & in aliis ejus notat. & pro materia, & forma Sacramentis, in Reſ. 2.

grini. Adde quod ſemper pœnitens ſe accuſat de aliquo veniali, & cùm ſimplex Sacerdos ſuper venialia juriſdictionem habeat abſolvens propter opinionem probabilem ſemper gratiam cauſabit, & ſic pœnitenti nulla irrogabitur injuria. Et ita hanc noſtram ſententiam tenet Granado *in 1. 2. D. Thom. controverſ. 2. tractat. 12. diſput. 4. ſect. 4. numer.* 38. Suarez *tom. 4. diſput.* 26. *ſect.* 6. *numer.* 7. & 8. Martinez *in 1. 2. D. Thom. tom. 1. qu.* 19. *art.* 6. *dub.* 6. *concluſ.* 7. Malderus *in 1. 2. D. Thom. quaſt.* 19. *art.* 5. *diſput.* 86. Salas *de legibus diſput* 12. *ſect.* 6. *numer.* 24. Vaſquez *in 1. 2. tom. 2. diſput.* 156. *num.* 27. Henriquez *liber.* 2. *de pœnit. cap.* 14. *num.* 3. & 4. Sanchez *de matrim. tom. 1. libr.* 3. *diſput.* 22. *num.* 65. & alii. Quidquid in contrarium aſſerat Nugnus *in 3. part. tom. 2. quaſt.* 8. *art.* 5. *dub.* 3.

6 Unde non gravabor hìc apponere verba Henrici Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 1. diff.* 13. *numer.* 5. ſic aſſerentis. (Haſe de advertir aqui grandamente, que ſi de hecho de verdad falta la materia, ò forma del Sacramiento, aunque aya opinion, que diga, que lo es, la que ſe pone, no ſe haze Saramiento, ò aunque todos los Doctores dixeſſen lo contrario; porque las materias, y formas de los Sacramientos ſon de derecho divino, y no ſe pueden ſupplir por derecho humano, ni por opinion de Doctores, mas quando ay diverſas opiniones en coſa, que toca à juriſdicion, verb. gr. como ſi ſe duda, ſi un Clerigo puede aſſiſtir validamente al Sacramento del matrimonio, ò no, ò en el Sacramento de la penitentia ſe duda, ſi fue legitima la licencia que ſe dio à tal Sacerdote, ò ſi el privilegio de la Bulla eſta revocado en todos los caſos dichos, ò otros ſemejantes, que tocan à juriſdicion, aunque de verdad la opinion, que dize, que no es legitimo miniſtro ſea verdadera, delante de Dios con todo eſſo, mientras la verdad eſtà eſcondida, y ay probable opinion de lo contrario, lo que el miniſtro en eſtos caſos haze, es valido por razon del comun error, y el titulo preſumpto, que tiene de legitimo ſuperior, y el defetto de la tal juriſdicion, ò licencia le puede ſuplir, y ſuple el derecho humano.) Ita Villalobos, & ante illum præter Doctores citatos, Leſſius *libr. 2. capit. 29. dub. 8. numer.* 68. ſic aſſeren. Non ſolùm error communis, ſed etiam probabilis Doctorum opinio efficit, ut Eccleſia det juriſdictionem, etiamſi opinio illa ſit falſa. Ut ſi probabile ſit talem poſſe abſolvere à reſervatis, vel cenſuris, vel aſſiſtere matrimonio, excommunicare, eligere Confeſſorem, privilegium non eſſe revocatum, & ſimilia, & ille ex hac opinione operetur, validum erit, Eccleſia ſupplente defectum, ſi fortè ſubſit. Sic Leſſius. Ad uſum verò univerſalem Eccleſiæ, quem Peregrinus adducit, neſcio quomodo poſſit illum probare, imò contrarium apparet ex communi DD. ſententia, ut ſuprà uiſum eſt, & confeſſarii paſſim abſolvunt cum opinione probabili, etiam in caſu in quo agitur de eorum juriſdictione.

7 Notandum eſt etiam hìc obiter ex dictis, poſſe Præpoſitos noſtræ Religionis dare licentiam, ut Sacerdotes ſimplices audiant aliquando confeſſiones Fratrum, quidquid in contrarium videatur ſentire Peregrinus *in compend. Privileg. ver. abſolutio quo ad fratres*, §. 2. *in ſcholio*, & ita adverſus dictum Peregrinum docet Leone *in tractat. de offic. & poteſt. Confeſſar. tom.* 2. *excollect.* 6. *numer.* 97.

RESOL. XCIII.

An Vicarii Superiorum localium, & præſertim noſtra Religionis poſſint eligere Confeſſarium, etiam præſente Superiore, extra Religionem? Ex part. 6. tract. 8. & Miſc. 3. Reſ. 15.

§. 1. GAudere ſolùm in abſentia Superioris privilegio cap. finalis de Pœnitent. tradidi cum aliquibus Doctoribus *in part. 3. tractat. 2. reſolut.* 1. Sed noviſſimè nominatim contra me affirmativam ſententiam docet Paſqualigus *deciſ.* 103. *numer.* 2. quia præſente Superiore, ſunt etiam ipſi verè Superiores.

2 Secundò, quia ſubrogatus in locum alterius fruitur iiſdem privilegiis, quibus ipſe.

3 Sed, his non obſtantibus, ego iterùm negativæ ſententiæ adhæreo, & argumenta Paſqualigi procedunt abſente Superiore; & quidem non video, quomodo poteſt admitti, quòd præſente Superiore in noſtra Religione Vicarius dicatur Prælatus exemptus. Et ut verum fatear non parùm liberales ſumus cum noſtris Vicariis, concedendo tantùm contra Paſqualigum authoritatem eligendi Confeſſarium, abſente Præpoſito, Nam Bordonus *in Conſiliis Regularium, reſolut.* 34. *numer.* 30. docet dictos Vicarios, neque abſente Superiore poſſe Confeſſarium eligere, & ad argumentum adductum à Paſqualigo, quòd ſubrogatus in locum alterius gaudet privilegiis ſubrogantis, reſpondet, illud exioma habere locum quando quis propriè ſubrogatur in locum non exiſtentis, & ita etiam in terminis caſus noſtri exponit hoc axioma Sylveſter Caſuiſtarum Princeps, *ver. Confeſſ. 1. numer.* 8. & contra ſententiam Paſqualigi, præter Doctores à me *ubi ſuprà* citatos, vide Fauſtum *de Sacramen. Pœnit. lib. 6. quaſt.* 92. ubi docet Superiorem licèt aliis præferatur, præſente priore non poſſe eligere ſibi Confeſſarium. Vide Scropham. *in 99. Regul. quaſt.* 33. *numer.* 2.

RESOL. XCIV.

An Guardiani, Priores, Præpoſiti, & Rectores Regularium poſſint illis præbere licentiam, ut eligant Confeſſorem extra Religionem?

Et notatur, quòd quando Regulares ex licentia, vel privilegio confitentur extra Religionem, non tenentur eligere confeſſarium ab Epiſcopo approbatum, ſed ſufficere eligere idoneum, hoc eſt non ſuſpenſum, vel excommunicatum.

Et deciditur, omnes Prælatos Conventuales Religioſorum habere juriſdictionem ordinariam in utroque foro, & proinde poſſe eam delegare? Ex part. 3. tract. 2. Reſol. 2.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo, ſecluſa conſtitutione Religionis, vel ſtatuto in contrarium, & ratio eſt, quia qui habent ordinariam poteſtatem, poſſunt illam alteri delegare, ut habetur *in cap. quibus, de officio Ordinarii*, & notat Sylvius *in addit. ad 3. part. D. Thom. quaſt. 8. art.* 5. S. Jon. de la Cruz *in direct. part. 2. de Sacram. Pœnit. quaſt. 5. dub. 6. concl.* 1. Barboſa *in leg. cùm prætor.* §. 1. *numer.* 527. *ff. de judiciis*, & alii communiter. Sed Guardiani, Præpoſiti, &c. habent poteſtatem ordinariam, & ſunt ſuorum ſubditorum Ordinarii, ut notat Suarez *de Relig. tom. 4. libr. 10. cap. 5. num.* 3. Molfeſius *in ſumm. tom. 1. tract. 7. cap. 14. numer.* 60. Filliucius *tom. 1. tr. 7. cap. 7. numer.* 188. Ledeſma *in ſumm. tom. 1. de Sacrament. cap.* 38. *quaſt. 7. numer.* 3. & alii communiter. Ergo poſſunt hanc poteſtatem aliis ſubdelegare, & ideò Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 9 diffic. 49. numer.* 11. ſic aſſerit. (Los Guardianos, y Prelados ſemejantes como ſon Ordinarios, tabien pueden delegar ſu juriſdicion,) & citat Angles, Rodriquez, & Cenedum, quibus etiam ego addo Portel. *in dubiis Regularium, ver. Prælatus num.* 1. & 2. ubi ita ait, Guardiani poſſunt delegare, id eſt, committere alicui ut faciat omne illud, quod ipſi poſſunt facere ex officio ordinario, quia habent poteſtatem ordinariam, & *in addit. verſ. Prælati poteſtat, numer.* 2. ſic etiam ait. Omnes Prælati conventuales Religioſorum habent juriſdictionem ordinariam in utroque foro, ac proinde poſſunt illam delegare, quia habent juriſdictionem ex officio, ſeu ex lege Canonica, quæ Prælatis ritè electis dat juriſdictionem competentem ſuo officio, & tandem S. Joann. de la Cruz *de ſtatu Religionis, libr. 1. capit. 6. dub.* 8. docet, quòd non tantùm juriſditio competens Prælatis Regularium ex jure communi, vel particulari ſuarum legum eſt ordinaria, ac ſubinde delegabilis, ſed etiam juriſdictio illis conceſſa ex privilegio Principis. Vide omninò Aſcanium Tamburinum *de jure Abbat. tom. 1. diſput. 3. quaſt. 2. num.* 1. & Sà *verſ. delegatus, num.* 2.

2 Sed difficultas eſt in noſtra Religione. Nam Peregrinus *in comment. ad noſtras conſt. part. 1. cap. 9. litter. C.* §. 2. negativam ſententiam docet. Sic enim ait: Dubitari poſſet, utrùm præpoſiti locales poſſint licentiam tribuere uni ex nobis ſibi ſubdito, ut confiteri poſſit Confeſſario extra Religionem noſtram. Reſpondetur, quòd non, abſque neceſſitate; ratio eſt, quia Capitulum generale potuit hoc prohibere, & de facto prohibuit hoc decreto. Ita Peregrinus.

3 Verùm ego contrarium ſentio; nam verba decreti ſunt hæc *in part. 2. capit 6. numer.* 2. Nemo noſtrum ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodò noſtratibus Confeſſariis, qui à Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocunque privilegio, cui ex nunc totius Religionis nomine renunciamus, ac cedimus. Quæ quidem verba, ut clarè apparet, & nos in ſuperiori reſolutione firmavimus, loquuntur tantùm de privilegiis, ut eſt Bulla *Cruciata*, vel aliud indultum eligendi quemcumque Confeſſarium inſcio Superiore, & ideò non debent, neque poſſunt extendi ad licentias, quas ſubditi obtinent à ſuis Prælatis, quibus de jure communi *ex cap. Omnis utriuſque ſexus, de pœnit. & remiſſ.* tanquam ordinariis competit, & poſſunt hanc facultatem præbere, & hæc omnia in reſolutione ſuperiori ſatis firmata ſunt. Igitur cùm tale decretum loquatur expreſsè de privilegiis, non eſt extendendum ad jura Prælatorum, quorum mentionem non facit. Adde, quod de renunciatione hujus privilegii, ut patet omnibus, nihil actum fuit in illo Capitulo generali, ex quo decretum ſupradictum emanavit, & cùm eſſet res gravis, tollens circa hoc poteſtatem ordinariam Prælatis, ſpecificè efficeretur prohibitio, ſi Capitulum generale, tunc dictam poteſtatem tollere, aut limitare voluiſſet, ſicuti fecerunt conſtitutiones Prædicatorum, in quibus notavit S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. capit. 6. dub.* 11. habetur non poſſe Priorem concedere ſibi ſubdito licentiam confitendi Sacerdoti alterius Ordinis, ſed ſolus Magiſter Ordinis hoc poteſt concedere, quando non adeſt Confeſſor Ordinis. Per quod infert S. Joan. de la Cruz, limitatur authoritas ordinaria iſtorum Prælatorum, quòd in noſtra Religione per conſtitutionem, vel per aliquod decretum uſque adhuc minimè factum eſſe cenſeo.

4 At

Sup. his privil. lege doct. §. alt. huius R. & alio rum eius not.

4 At dicet aliquis Sixtum IV. Innocentium VII. Clementem VII. Leonem X. conceſſiſſe Regularibus, ut cum licentia ſuorum Prælatorum, tantùm cùm itinerantur, poſſint extra Religionem Confeſſarium eligere, quas Bullas affert. S. Ioan. de la Cruz, *ubi ſuprà* Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tr.* 9. *difficult.* 49. *numer.* 12. ergo ſi Prælati Regularium poſſunt hanc licentiam ſubditis præbere, ut etiam extra Religionem confiteantur, ad quid deſerviunt privilegia illa Pontificum? Reſpondeo cum Llamas *in meth. part.* 1. *capit.* 5. §. 5. quòd aliquando in privilegiis conceditur Regularibus minùs quàm quod de jure communi illis competit, & ideò in caſu noſtro plus poſſunt ſubditi à Prælatis Regularibus ex poteſtate ordinaria obtinere, quàm quòd in privilegiis Summi Pontifices conceſſerunt, qui tamen cum dictis privilegiis poteſtatem ordinariam Prælatis Regularium tollere minimè intenderunt. Probatur totum hoc ex privilegiis, quę affert Llamas *ubi ſuprà* concedentibus Prelatis Regularium eligere Confeſſorem cum licentia ſui Generalis, non obſtante, quod hoc competebat illis de jure, *ex cap. fin. de pœnitent. & remiſſ.* ut ſuprà probatum eſt, independenter à licentia Generalis, & tamen, ut patet, per dicta privilegia hoc ius illis non fuit ablatum, quin ſi vellent, ſine Generalis licentia Confeſſarium eligere poſſent, Sed dicendum eſt in caſu noſtro ſupradicta privilegia non tollere Prelatis Regularium poteſtatem ordinariam, quin poſſint, ſi velint præbere licentiam ſubditis, non ſolùm itinerantibus, ſed etiam in Monaſterio exiſtentibus eligere ſæcularem, vel Regularem Confeſſarium, & ideò Miranda *in Manuali Prælatorum, tom.* 2. *quæſt.* 32. *art.* 6, *concluſ.* 1. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tractat.* 9. *difficul.* 49. *numer.* 11. & 12. & alii adducunt ſupradicta privilegia Pontificum. Attamen non obſtantibus dictis privilegiis, firmant poſſe Prælatos ſupradictam licentiam poteſtate ordinaria ſuis ſubditis præbere, quia proprias oves, ait Miranda ubi ſuprà, cui voluerint paſtori, aliàs idoneo poſſunt committere Et ideò ait Graffius *in deciſ. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 23. *numer.* 54. quòd Franciſcanus de licentia ſui Prælati confiteri poſſit Auguſtiniano, & credendum eſt illi ſine literis, ſi dicat habuiſſe licentiam. Nec refert quòd poſſit Prælatus indiſcretè uti tali poteſtate; nam id eſt, per accidens, & quomodocumque id faciat, factum tenebit. Verùm advertant Prælati, hanc licentiam non præbere abſque cauſa; nam ſi aliter facerent, non expediret. Confeſſionem tamen cum tali licentia factam, validam, & firmam eſſe puto.

Sup. hoc inf. in R. 96. §. Et ita ad lin. 9. & legitimè in aliis ... hoc ... lege privilegiis poſita in pr. ...

5 Notandum eſt etiam hîc obiter contra Peregrinum *in Compend. Privil. ver. Abſolutio quoad Fratres*, §. 2. *in ſcholio*, quòd quando Regulares ex licentia, vel privilegio confitentur extra ordinem, non tenentur eligere Confeſſarium ab Ordinario approbatum, ſed ſufficit eligere idoneum, hoc eſt non ſuſpenſum, vel excommunicatum, &c. Ita S. Ioan. de la Cruz, *de ſtatu Relig. lib.* 2. *c.* 6. *dub.* 11. *concl.* 1. *in fin.*

R E S O L. XCV.

Sup. prima diff. ... Reſolutio.

An Generales, & Prælati Regularium poſſint licentiam præbere ſuis ſubditis, ut Confeſſario extra Religionem confiteantur? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 2.

Quæ hic eſt R. antecedent. in ... ſed dic. ...

§. 1. POſſe, & hoc de jure communi omnibus patet: ſed Peregrinus difficultatem ponit quoad Superiores noſtræ Religionis, ſtante decreto poſito in ſuperiori reſolut. & noviſſimè *in addit. quæſt.* 3. negativam ſententiam docet.

2 Sed ego affirmativam ſententiam docui *in* 3. *part. tract.* 2. *reſol.* 2. quia ut ſupra viſum eſt, Prælati non includuntur in ſupradicto Decreto, & in illo renunciantur privilegia, unde cùm renunciatio ſit ſtricti juris, & ideò ſtrictiſſimè interpretanda, quemadmodùm contra Peregrinum, præter Doctores citatos, docet alter Peregrinus *tract. de fideicommiſſ. art.* 52. *nu.* 25. & Pariſius *de ſignat. benefic. lib.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 15. *& ſeq. lib.* 8. *qu.* 1. *n.* 8. *& ſeq.* ſequitur ſub nomine *privilegii*, non debere intelligi licentias, de quibus loquimur.

3 Nec obſtat dicere cum Peregrino, quòd abſurdum eſſet, voluiſſe Capitulum Generale prohibere ſuis ſubditis, ut non confiteantur ſua peccata exteris Sacerdotibus de licentia Summi Pontificis, & de licentia ſui Prælati poſſent confiteri, & quòd renunciaſſent privilegiis Summorum Pontificum, & non privilegiis ſuorum Prælatorum, non, inquam, obſtat hoc dicere, quia Prælati in prębendis dictis licentiis conſiderant omnes circumſtantias, & maturè perpendunt, ſi ob bonum ſubditi, & Religionis liceat illis præbere, quod non accidit, ſi ſubditi fruerentur privilegio Summi Pontificis; v. g. Bullæ Cruciatę: nam omnes independenter à Prælatis toties quoties poſſent illam ſumere, & abſolui extra Religionem à reſervatis in detrimentum Regularis Obſervantiæ; quod apertè non evenire in caſu noſtro dicendum eſt; nam ſubditi tunc poterunt confiteri extra Religionem, quando licentiam obtinebunt ab eorum Prælatis, qua quidem obtenta non poſſunt abſolutionem obtinere à reſervatis, ſi non explicitè Superior hoc declaret, ut ſatis probavi *in addit. ad* 3. *part. reſol.* 4. ergo eſt diſpar ratio inter utrumque caſum, & per conſequens ceſſat abſurditas, quam benè non adducit Peregrinus: nam ut dictum eſt, inconvenientia in detrimentum Religionis, quæ poterant ſequi ex libero uſu privilegiorum Summorum Pontificum, non poſſunt ſequi ex impetratione licentiarum à Prælatis obtentarum, per rationes paulò ſuperiùs adductas Ergo, &c.

Quæ nunc hanc ſequuntur in ... §. ... & in aliis ... not. ...

4 Unde ex ſupradictis patet etiam reſponſio ad aliud argumentum Peregrini, nempè hoc decretum eſſe ſtatutum à Capitulo generali; ſed inferior non poteſt diſpenſare in lege ſui Superioris. Ergo Prælati noſtræ Religionis non poſſunt tales licentias tribuere: nam reſpondeo Patres in dicto decreto, ut patet, renunciaſſe facultati confitendi extra Religionem virtute privilegiorum, ſub quorum nomine, ut ſuprà probatum eſt, non debent intelligi licentiæ obtentæ à Superioribus: ergo quando Prælati tribuunt dictas licentias, non diſpenſant, ut vult Peregrinus, in lege ſuorum Superiorum, ſed utuntur jure ſuo, quod Capitulum generale in dicto decreto noluit illis auferre. Ad alias verò rationes, quas adducit Peregrinus fundatas in illis particulis, *nemo & quorumcumque Privilegiorum*, quas univerſales eſſe aſſerit, reſpondeo ut in ſuperiori reſolutione, univerſales quidem eſſe, ſed circa ea, quæ incluſa ſunt in dicto decreto. Verùm in dicto decreto non includuntur Prælati, neque ſub nomine privilegiorum eorum licentiæ, ut viſum, & probatum eſt, ergo dictas particulas adverſus noſtram ſententiam nihil operari dicendum eſt.

Quæ hic eſt in R. 91.

R E S O L. XCVI.

An Regulares poſſint confiteri, (ſeclusa prohibitione ſuorum Prælatorum vel de eorum licentia,) cum Sacerdotibus ſæcularibus non approbatis ab Ordinario, dum tamen ſint idonei?

Et quid de Equitibus Divi Iacobi, Alcantara, Calatrava? &c.

Et an quando Regulares confitentur Sacerdoti ſæculari vigore alicuius Iubilæi, an tunc talis Sacerdos debeat eſſe ab Ordinario approbatus?

Et an Regulares, qui confitentur vigore Iubilæi, ſeu Bullæ Cruciatæ poſſint eligere Confeſſorem, Regularem approbatum ſolùm per eius Superiorem, quamuis non obtineat approbationem per Epiſcopum?

Et advertitur, quod Regulares iter facientes de licentia ſui Superioris ſecum portant virtualem licentiam eligendi Confeſſarium Sacerdotem Sæcularem, vel Regularem non approbatum ab Ordinario, &c.

Sed docetur, Regulares in itinere, etiamſi habeant expreſsè licentiam confitendi cum quocumque Sacerdote, ſub tali licentia non poſſunt obtinere abſolutionem à reſervatis. Ex part. 3. tr. addit. Reſ. 4.

Quæ hic eſt in ... R. 99. §. ... & in aliis ... annot.

§. 1. IN *part.* 1. *mearum reſolut. moralium, tract.* 2. *de immunit. Eccleſ. reſolut.* 49. adduxi opinionem amiciſſimi Ioan. Sancii, heu quondam noſtri, vir quidem docti, *in ſelect. diſput.* 47. *num.* 11. ubi docet Equites D. Iacobi Alcantarę, Calatravæ, &c. qui ſunt verè Religioſi, poſſe confiteri cum Sacerdote ſæculari non approbato ab Ordinario. Sed noviſſimè Ioannes Maria Novarius Iuriſconſultus *in tr. de elect. fori, cap.* 69. *num.* 22. me citato, judicat in meo Codice illa verba, *cum Sacerdote ſæculari*, fuiſſe poſita ex impreſſorum incuria, quia alias falſa, & contra Concilii Tridentini mentem eſſet mea opinio.

Quæ hic eſt inf. R. 99 ... in eius §. 1. & in aliis poſitis ... & ſeq.

2 Verùm ſupradicta verba non fuerunt impreſſa ex incuria Typographi, neque mea opinio eſt contra Concilium Tridentinum, quia ſuppoſita opinione Sancii, quæ an ſit probabilis, ut ego dixi *p.* 3. *tr.* 2. *reſol.* 30. remitto me judicio aliorum, Religioſi non tenentur confiteri Sacerdoti approbato ab Ordinario, ſi fortè ex licentia Prælatorum confiteantur Sacerdoti ſæculari, quod contra communem Theologorum, & Caſuiſtarum opinionem, tenet Novarius *ubi ſuprà*.

So. hoc in Reſ. not. ſeq.

3 Imò ſi ſine licentia confiterentur Confeſſario ſæculari, illa confeſſio eſſet nulla: non quia Confeſſarius carebat approbatione Ordinarii, ſed quia ipſi carebant licentia confitendi. Dicendum igitur contra Novarium, Regulares, quando ritè confitentur cum Sacerdotibus ſæcularibus, poſſe illos eligere, qui etiam carent Epiſcopi approbatione. Nec adverſus hanc ſententiam facit Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. ut aſſerit Novarius; imò ex dicto loco Concilii probatur, nam Concilium, ut legenti patet, ſolùm decernit nullum Sacerdotem, nec etiam Regularem poſſe excipere confeſſiones ſæcularium abſque approbatione per Epiſcopum obtenta; ergo tantùm inducit obligationem, quòd Sacerdos ſæcularis, abſque approbatione Epiſcopi, non audiat ſæcularium confeſſiones; benè igitur poterit ſine approbatione eiuſdem Regularium audire confeſſiones.

Quę hic eſt inf. R. 99. in eius §. 1. & in R. 92. §. Quod & in R. 94. § ... & in ... tr. 1. R. 91. §. In ... & ſeq. & in ... tr. 1. R. 19. §. Et eandem & hic inf. in §. Unde, huius R.

4 Et ita hanc ſententiam prçter Sà, Ragucium, Vegam, Ledeſmam, Graffium, Henriquez, Suarez Campanili, & Navarrum, quos ego ipſe citavi *in p.* 3. *tract.* 2. *de dubiis Regular. reſol.* 30. tenet etiam Petrus Ochagavia *de Sacram. tract. de confeſſ. Sacram. quæſt.* 38. *num.* 4. Ægidius Trullench. *in expoſit. Bullæ Cruciata, lib.* 1. § 7. *capit.* 1. *dub.* 1. *numer.* 5. Philippus de la Cruz *in theſ. Eccleſ. tract.* 1. *capit.* 20. *numer.* 2. Hieronymus Rodri-

Rodriquez *in compend. qq. Regular. reſolut.* 31. *num.* 21. Fagundez *prac.* 2. *lib.* 7. *tr.* 7. *cap.* 2. *num.* 3. Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 4. *quaſt.* 93. *artic.* 3. *dub.* 3. *num.* 5. Villalobos *in ſumma, tom.* 1. *tract.* 9. *difficult.* 5. *num.* 1. Ioſeph de Ortu *in ſpecul. Paroch. cap.* 10. *num.* 8. Sylvius *in addit. ad* 3. *part. D. Thom. quaſt.* 8. *art.* 5. *quaritur* 4. Reginald. *tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 41. & *lib.* 8. *cap.* 3. *ſect.* 4. *num.* 36. & Ludovicus de San Iuan *in ſumm. tom.* 1. *quaſt.* 9. *art.* 1. *de Sacrament. Pœnit. dub.* 1. *diffic.* 4. *in appendice*, ubi ſic aſſerit. (Para oyr las confeſſiones de los Religioſos, es ſufficiente la aprovacion, y comiſſion de ſus Preladas, y con ella las pueden, oyr, qualeſquier ſimples Sacerdotes. Porque aunque el Concilio *ſeſſ.* 25. *cap.* 15. determina que ninguno aunque ſea Regular, pueda oyr las confeſſiones de los ſeglares, aunque los dichos ſeglares ſean Sacerdotes, ſi no fueran aprovados por los Obiſpos, eſte Decreto ſolamente tiene lugar en las confeſſiones que hazen los ſeglares, porque para los Religioſos es ſufficiente la aprovacion y licencie de ſus Preladas, como lo era antes del Concilio, que no revoco el uſo y derechos antiguos de los Regulares.) Sic ille. Unde clarè patet opinionem noſtram non eſſe, ut aſſerebat Novarius, contra mentem Concilii, ſed eſſe potiùs fundatam in ipſomet Concilio, & communiter ab omnibus Doctoribus receptam. Et licèt à Sancio *ubi ſuprà*, pro contraria ſententia in favorem Novarii citetur Coriolanus *de caſibus reſervatis, part.* 1. *ſect.* 3. *art.* 16. *num.* 2. fallitur tamen: nam ibi loquitur, ut apertè patet, quando Regulares confitentur Sacerdoti ſæculari vigore alicuius Iubilæi: & tunc multi aſſerunt, non ſolùm Coriolanus, quòd talis Sacerdos debet eſſe ab Ordinario approbatus: nam Summus Pontifex illud privilegium concedit Regularibus cum illa conditione. Secus autem eſt in noſtro caſu; de quo contendimus cum Novario: nam nos loquimur in terminis Concil. Trident. & in aliis confeſſionibus extra Iubilæum factis à Regularibus cum Confeſſariis ſæcularibus ex licentia ſuorum Superiorum, in quibus non opus eſt Ordinariorum approbatione.

[Margin: De hoc pro In[…] 1l.0, in ſ. not[…] 131.]

5 Imò ego probabiliter puto Regulares, qui confitentur vigore Iubilæi, ſeu Bullæ Cruciatæ, poſſe eligere Confeſſarium Regularem, approbatum ſolùm per ejus Superiorem, quamvis non obtineat approbationem per Epiſcopum. Nec licèt in Iubilæis, & in Bulla, *Cruciata*, exprimatur, utentem illis debere eligere Confeſſarium approbatum ab Ordinario, intelligi oportet juxta formam traditam in Trident. *ſeſſion.* 25. *cap.* 15. expoſcente ab Ordinario approbationem videlicet ab Epiſcopo, quando confeſſiones excipiendæ ſunt Sæcularium, quando verò Regularium relinquitur diſpoſitioni juris communis, dicentis Ordinarium Regularium eſſe Religioſi Ordinis Superiorem. Ita Saucius *loco citato n.* 6. qui citat Rodriquez, Ledeſmam, Bonacinam, Moure, Valerium, & alios.

[Margin: De hoc inf. in R. […] ſed hic ſeq. & in t. 4. […]]

6 Undè ex his omnibus ſequitur, & ſæpiùs accidit, & practicatur, quòd ſi alicui Regulari concedatur licentia tacitè vel expreſsè, ut in itinere confiteatur cum Sacerdotibus extra Ordinem, tunc eligere poteſt Sacerdotem ſæcularem non approbatum ab Epiſcopo, dum tamen ſit aliàs idoneus. Et ita docet Zerola *in praxi de pœnitent. capit.* 15. *quaſt.* 2. §. *Dico quarto*. Henriquez *lib.* 6. *cap.* 31. *num.* 1. Suarez *tom.* 4. *diſput.* 18. *ſect.* 4. *num.* 5. Emanuel Sà *ver. Confeſſar. num.* 6. Ochagavia *de Sacram. tract.* 2. *quaſt.* 38. *num.* 4. Vaſquez *in* 2. *part. tom.* 4. *quaſt.* 93. *artic.* 3. *dub.* 3. *num.* 5. & alii. Quibus etiam addo Ludovicum de San Juan *in ſumma, quaſt.* 9. *artic.* 1. *dub.* 2. *difficult.* 5. *concluſ.* 2. ubi ſic ait. (El Padre Llamas dize, que el Religioſo que và à camino con licencia de ſus Superiores, la lleva virtual para eligir qualquier Sacerdote de todo el mundo ſecular, ò regular, aunque no ſea aprovado, como no eſte deſcomulgado, ſuſpenſo, ò por otra via impedido. Lo primero ſe prueva, porque aſſi lo enſeña Caietano, trayendo una declaracion de Eugenio IV. acerca deſto punto. Lo ſegundo, porque eſto a ſido coſtumbre antigua de los Prælados, que lo han tenido por bien, y el Concilio Tridentino no ha innovado algo acerca de los Regulares.) Ita ille licèt adverſus Llamas dubitet de tali licentia generali Prælatorum, quando poteſt haberi Confeſſarius Ordinis. Sed hoc non facit pro caſu noſtro. Ex quibus remanet ſatis firma noſtra ſententia adverſus Novarium, virum alioquin doctum, & mihi chariſſimum.

[Margin: […] in hoc § […] imò ſi, & ſi ita, & in aliis annot.]

7 Notandum eſt tamen hìc obiter, id quod alibi docui, & nunc iterùm doceo, in quo multi Regulares peſſimè falluntur, & ſeipſos decipiunt, nempè in itinere etiamſi habeant expreſsè licentiam confitendi cum quocumque Sacerdote, ſub tali licentia non includitur facultas, ut poſſint obtinere abſolutionem à reſervatis, maximè à Confeſſariis ſecularibus. Ita Doctores communiter; unde ſupradictus Ludovicus de San Iuan *loco citato dub.* 3. ſic ait. (Si el Prelado da licentia al Religioſo para eligir Confeſſor fuera de la Orden, no podra en virtud de la dicha licencia ſer abſuelto de reſervados, porque como le dize en derecho, en la conceſſion general no ſe comprehendē aquellas coſas que no ſe concederian ſi eſpecialmente ſe pidieſſen.) Sic ille. Unde ſi Regulares in itinere, quod Deus avertat, incidant in caſum reſervatum, & neceſſe ſit Miſſam dicere; poſſunt illam ratione ſcandali celebrare ſine prævia confeſſione eliciendo actum contritionis, vel ut alibi diximus, confiteantur cum attritione etiam peccata reſervata, ſi velint, quæ indirectè nunc à Confeſſario abſolvuntur, & poſteà iterùm Confeſſario habenti ſuper illa juriſdictionem, manifeſtent, ut de illis directam abſolutionem obtineant. Vide me ipſum *in tertia parte, tractatu* 4. * *reſolut.* 104. & *tract.* 5. *reſolut.* 68.

[Margin: […] hic ſunt in t. 2. tr. 5. R. 31 & 32 & in aliis part. annot.]

[Margin: Su hoc in R. R. […] Abbas in R. […] & in aliis […] annot.]

RESOL. XCVII.

An Regulares quando confitentur extra Ordinem cum licentia Superiorum teneantur eligere Confeſſarium ab Ordinario approbatum?

Et an Præpoſiti noſtræ Religionis poſſint confiteri ſimplici Sacerdoti noſtræ Religionis, qui non ſit admiſſus ad confeſſiones audiendas à noſtro Patre Generali? Exp. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 3.

§. 1. NEgativam ſententiam docui cum 19. Doctoribus in additionibus poſitis in quinta editione Lugdunenſi meorum operum, *reſolut.* 4. quibus nunc addo Barboſam *de poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 25. *num.* 64. Molfeſium *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 60. Saucium *in ſelectis diſp.* 49. *numer.* 7. Bonacinam *de Sacramen. diſp.* 5. *quaſt.* 7. *num.* 25. Chapeavillam *de caſ. reſerv. quaſt.* 2. *diffic.* 4. Homobonum *de exam. Eccleſ. part.* 1. *tract.* 5. *cap.* 22. *quaſt.* 12. Mirandum *in manual. Prælat. to.* 1. *quaſt.* 45. *art.* 11. *concl.* 2. Præpoſ. *in* 3. *p. D. Thom. qu.* 8. *dub.* 2. *num.* 6. Coninch. *de Sacram. diſp.* 8. *dub.* 7. *num.* 48. Et ratio eſt, quia Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 15. *de reformat.* ut patet clarè ex ejus lectura, nihil innovat circa Regulares; unde ſicut ante Concilium poterant confiteri cum Sacerdote ſæculari ſine ulla approbatione Epiſcopi, nec etiam poſſunt hodie poſt illud, à jure enim antiquo non eſt recedendum, niſi expreſsè per aliud recens emendetur, corrigatur, limitetur, aut revocetur, *ex l. præcipimus, C. de appellat.* & *cap.* 2. *de tranſlat. Prælat.* ſed in Conc. Trid. ut dictum eſt, nihil circa religioſos emendatur, corrigitur, aut revocatur, ergo &c. Et fundamentum, quare Concilium nihil quoad Regulares innovarit, eſt, quia ratio, quæ movit Patres illos ad irritandas confeſſiones ſæcularium, quæ fierent Confeſſariis non approbatis à ſuis Epiſcopis, non militat in Religioſis, & Monialibus, ſæculares enim conſcientias habent communiter gravioribus peccatis oneratas, & ideò ratio poſtulabat, ut illis darentur, & aſſignarentur Iudices, & Medici, qui à ſuis Epiſcopis judicentur idonei, Religioſi autem communiter ſunt cautiores in peccando, & conſcientias habent magis timoratas.

[Margin: Quæ hic eſt R. antecd. à §. Imò, ſi & inf. in R. ſeq. §. 1. & ſu in R. 91. §. Quoad. & in R. 94 §. […] & in t. 2. tr. 3. R. 31. § In uno, & ſeq. & in t. 1. tr. 1. R. 19 § Et tamen & inf. in R. 99. ad lin. 8.]

2 Verùm, his non obſtantibus, cùm hæc opinio, ut viſum eſt, ſit fundata in apertis verbis Concilii, & ſit communi calculo recepta, non ſolùm ab his, qui ſcripta ſua typis mandarunt, ſed etiam, qui è ſubſelliis docent, quis crederet aliquem ita ſtrenuum militem eſſe, ut auderet adversùs tot fortiſſimos Duces pugnam aggredi, & torrenti Doctorum ſe opponere? & tamen iterum is eſt P. Peregrinus, qui *in noviſſ. addit. qu.* 4. affirmativam ſententiam mordicus contra me docet, ſed videamus catapultas, & arietes, quibus ipſe conatur hanc arcem expugnare.

3 Primò, aſſerit hanc ſententiam tenendam eſſe ratione conſuetudinis poſt d. Conc. Trid. quia Ordinarii tam ſæculares, quàm Regulares, non permittunt Sacerdotes ſuos ſubditos ab eis non approbatos, audire Confeſſiones tam ſæcularium, quàm Regularium, nec ipſi Sacerdotes non approbati ab Ordinariis ſuis volunt audire. Reſpondeo, quòd totum hoc gratis dicitur, & ideò gratis negatur: nam quando caſus accidit, dico Sacerdotes ſine approbatione Epiſcopi confeſſiones Regularium excipere: deinde quæro à P. Peregrino, quare talis conſuetudo ipſi ſoli innotuit, & non innumeris DD. Italis, Hiſpanis, Gallis, qui contrariam ſententiam docuere; mira res eſt ipſum ſolum circa cognitionem talis conſuetudinis Argum fuiſſe, & omnes alios talpas, ſed ego conſtanter nego adeſſe, imò non ſolùm Epiſcopi huic opinioni ſe opponunt, ut vult Peregrinus, ſed illam docent, ut fecit Thomas Zerola Epiſcopus Beneventanus *in praxi Pœnit. cap.* 15. *quaſt.* 2. neque ſcio uſque adhuc aliter cautum fuiſſe in ordinatione alicuius Diœceſis.

4 Secundò aſſerit Peregrinus, quando Summus Pontifex per Iubilæa, & ſacram pœnitentiam conceſſit facultatem Regularibus eligendi idoneum Confeſſarium, ſemper ponit clauſulam illam, dummodo Confeſſarius ſit ab Ordinario approbatus: ergo, &c. Reſpondeo hoc argumentum nihil probare, quia ut optimè obſervat Fagundez *de præcept. Eccleſ. prac.* 2. *libr.* 7. *cap.* 2. *num.* 5. & 12. & alii, Summus Pontifex vult concedere illam gratiam cum tali onere, & conditione, quæ quidem in dictis caſibus meritò apponitur, cùm Regulares poſſint confiteri extra Religionem, inſciis eorum Prælatis; ergo viſum eſt prudenter Summis Pontificibus in tali caſu magis cautè ambulare, illaſque gratias cum tali conditione concedere.

5 Tertiò argumentatur Peregrinus ex declaratione ſacræ Congregationis aſſerentis Epiſcopos non poſſe ſibi eligere Sacerdotem

[Margin: Su. hac doct. & arg. ſup. in […]]

R. 94. § 1. & ſignanter, in aliis antecedentibus ſing. dicti R.

dotem non ſubditum, qui à proprio Ordinario non ſit ad formam Concilii Tridentini admiſſus ad audiendas confeſſiones: ergò multò minus Religioſus, qui habet facultatem eligendi ſibi confeſſarium, poterit eligere Sacerdotem, qui non ſit admiſſus ad confeſſiones audiendas juxta formam Concilii Tridentini. Reſpondeo negando conſequentiam, quia Epiſcopi includuntur in determinatione Concilii Tridentini, quòd nullus Sacerdos poſſit audire confeſſiones ſæcularium ſine approbatione ſui Ordinarii; & ideò rectè ſacra Congregatio hoc declaravit. Regulares verò, ut docent omnes, & patet ex ipſis verbis Concilii, in dicto decreto non comprehenduntur: ergo non rectè P. Peregrinus argumentatus eſt in hoc caſu de Epiſcopis ad Regulares. Adde quòd non eſt novum ex privilegio multa conceſſa eſſe Regularibus, quæ Epiſcopis denegantur.

6 Et tandem aſſerit Peregrinus, quòd ubi eſt eadem ratio, debet eſſe eadem juris diſpoſitio; ſed eadem ratio militat in auditione confeſſionum Sacerdotum ſæcularium, & Epiſcoporum, ac Religioſorum; ergo eadem diſpoſitio Concilii Tridentini ſervari debet circa Sacerdotes, qui audient confeſſiones Regularium, quæ ſervatur circa illos, qui audiunt confeſſiones Sacerdotum ſæcularium, & Epiſcoporum: nam Sacerdotes ſæculares non ſunt æſtimandi pejoris conſcientiæ, quam Regulares. Ita Peregrinus. Sed reſpondeo quòd valdè miror apud illum Clerum ſæcularem pari paſſu procedere cum Clero Regulari. Ego ſæculares Sacerdotes valdè veneror, & ſcio inter illos aliquos ſanctiores inveniri aliquibus Religioſis, ſed abſolutè loquendo perfectiores reputantur Regulares, & cautiores in peccando, quàm ſæculares Sacerdotes; ut probat D. Th. *quodl. 3. q. 6. art. 7.* Unde rectè hos in decreto incluſit Tridentinum, non autem illos, & ideò neſcio quo pacto aſſerere potuerit Peregrinus non adeſſe diſparem rationem inter illos.

Sup. hoc magis latè ſup. in R. 91 § Ex his, & lege etiam dictam 95. ejus annot.

7 Hinc ex his ſequitur, præpoſitos locales noſtræ Religionis, quibus non deficit commoditas confitendi confeſſariis noſtræ Religionis, poſſe confiteri ſimplici Sacerdoti noſtræ Religionis, qui non eſſet admiſſus ad confeſſiones audiendas à noſtro Patre Generali, quia ut dictum eſt, habent poteſtatem eligendi Confeſſarium, & Tridentinum nihil innovat quoad approbationem Confeſſariorum in ordine ad excipiendas confeſſiones Regularium, & rationes, quas pro contraria ſententia adducit Peregr. q. 5. omnes ſolvuntur ex ſupradictis.

RESOL. XCVIII.

An Religioſus, ſi cum licentia Superioris manet extra Monaſterium, teneatur confiteri cum Sacerdote approbato ab Ordinario.

Et an Religioſi eligentes Confeſſarium virtute Jubilæi, eligere poſſint ab Ordinario non approbatum, ſed ſolùm à ſuis propriis Prælatis deſignatum?

Et adducitur inſigne privilegium, videlicet, quòd Regulares poſſint ſemel eligere de eadem obſervantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis reſervatis, & Cenſuris poſſit eos abſolvere, imò & diſpenſare in irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. Ex p. 9. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 55.

Sup. hoc ſupra in R. 96. [illegible] ad [illegible] dicendum, & in R. 97 & inf. in R. ſeq. § 1. & ſup. in Reſ. 93. § Quod & in R. 94 § ult. & in to. 1 tr. 3. R. 13 § In uno & ſeq. & in to. 3 tr. 1 R. 39 § Et tandem.

§. 1. Affirmativè reſpondet Lopez de Texeda *in Theolog. Mor. to. 2. l. 3. tr. 1. contr. 6. q. 3. n. 71.* ubi ſic ait: An Sacerdos, cui Religioſi exeuntes è Monaſterio de licentia Prælati debent ſua confiteri peccata, debeat eſſe approbatus ab Ordinario? circa quam difficultatem affirmat Suarez, 4. *tom. de Relig. l. 2. c. 17. n. 6.* non eſſe neceſſarium Sacerdotem illum habere aliàs juriſdictionem, ſed ſufficere dumtaxat, fateatur, eſſe Sacerdotem; exiſtimat enim præfatus Suarez Religioſos ſemper abſolvi per juriſdictionem à ſuis Prælatis derivatam; & ideò aſſerit non eſſe neceſſarium, Religioſum exeuntem è monaſterio, & extra illum peregrinantem, eligere Sacerdotem approbatum ab Epiſcopo, ſed quemcumque alium non approbatum, ſive ſæcularem, ſive Regularem. Cæterùm ego dico talem Sacerdotem electum à Religioſo peregrinante debere eſſe expoſitum ab Ordinario, habere quæ aliàs juriſdictionem ad abſolvendum; quia Prælati Regularis voluntas, concedentis licentiam Religioſo extra monaſterium exeundi, debet eſſe rationabilis, & non exorbitans à Jure communi, ſed conformiter ad illud, debet Religioſo concedere licentiam, & ideò cùm juxta Concil. Trid. Confeſſor electus debeat eſſe approbatus ab Epiſcopo, electus à Religioſo debet etiam eſſe ab Epiſcopo approbatus; nec credendum eſt Eccleſiam aliter concedere facultatem Prælatis in ordine ad ſuos ſubditos.

2 Nec differentia, quam aſſignat Suarez inter Peregrinum ſæcularem, & Religioſum, eſt alicujus momenti; ſcilicet quòd ſæcularis abſolvitur in aliena Diœceſi more incolarum illius loci, in quo verſatur; Religioſus autem peregrinus abſolvitur more Religioſorum, atque adeò per juriſdictionem manentem à ſuis Prælatis; id enim verum non apparet: tum quia Concilium Tridentinum abſque ulla diſtinctione loquitur, & univerſaliter decernit Confeſſarium eligendum debere eſſe approbatum ab Ordinario: tum etiam, quia ſæcularis Clericus dum iter facit, non minus ſubjicitur Epiſcopo illius Diœceſis, ad quam divertit, quàm Religioſus Provincialis illius Provinciæ, in qua verſatur peregrinando: ergo ſicut Clericus ſæcularis iter faciens, neceſſariò tenetur eligere Confeſſarium approbatum ab Epiſcopo, ita Religioſus: quare fallitur Suarez dum aſſerit Concilium Tridentinum illam approbationem, quam expoſcit, ſolùm voluiſſe eſſe neceſſariam ad confeſſiones ſæcularium excipiendas, nam cùm Concilium abſolutè loquatur abſque diſtinctione ulla, non eſt æquum, ut nos illam apponamus.

3 Non enim nego ego, Prælatum in Conventu ſuo poſſe exponere aliquem Religioſum, ut confeſſiones cæterorum Fratrum excipiat, quamvis approbatus ab Epiſcopo non ſit, cui Religioſi poſſunt confiteri; cæterùm quod nego eſt, & quod videtur novum, quòd Religioſus, qui ex licentia Prælati à Monaſterio exiit, & peregrinatur etiam extra ſuam Provinciam poſſit eligere Confeſſarium ſæcularem non approbatum, nec ab Epiſcopo expoſitum: nam etſi Religioſus abſolvatur more Religioſorum, & per juriſdictionem manantem à Prælato, id tamen debet fieri juxta formam Tridentini. Et ideò firmiter dico, Religioſo exeunti à Monaſterio ex licentia Prælati, per ſe loquendo, in ſua peregrinatione non eſſe ei liberam electionem Sacerdotis ſæcularis, vel Regularis, niſi talis approbatus ſit, & juriſdictionem habeat aliàs: nam illa Sacerdotis approbatio, & juriſdictio neceſſaria præſupponitur, & præreq͏uiritur, ut poſſit eligi à Religioſo peregrino. Huc uſque Texeda. Sed ego puto non eſſe recedendum à ſententia Suarez ex his, quæ adnotavi *in addit. ad primam partem reſol. 4.* ubi plures Doctores invenies, ita ut ſit ſententia communis. Vide noviſſimè doctiſſimum Amicum, *in Cur. Theol. tom. 8. diſput. 35. ſect. 3. num. 98.* unde non eſt audiendus Texeda. Quæ lic. eſt ſup. R. 96.

4 Sed hìc obiter quæro, quid dicendum de confeſſionibus Religioſorum, poſſunt ne Religioſi eligentes Confeſſarium virtute Jubilæi, eligere ab Ordinario non approbatum, ſed ſolùm à ſuis propriis Prælatis deſignatum? Procedit quæſtio, quando Jubilæum expoſtulat eligere Confeſſarium ab Ordinario approbatum. Hoc, inquam, caſu videtur nequaquam eligi poſſe à Regularibus, Sacerdotem ab Ordinario non approbatum, tametſi à propriis Prælatis fuerit deſignatus; quia Jubilæum expreſsè poſtulans, ut eligatur Confeſſarius ab Ordinario approbatus aliis non committit juriſdictionem abſolvendi.

Sup. contento in hoc, & ſeq. § 1. in R. 96. & ſeq. prope § 3. not. [illegible], & in § ſeq. & in to. 4 tr. 4 R. 3. & § 1.

5 Sed hoc non obſtante contrariam ſententiam ex Bonacina probabilem putat Caſtrus Palaus *tomo quarto, tractatu 23. diſput. unica, puncto 13. § 2. n. 11.* quia præſumendum non eſt Pontificem, facultate Jubilæi ſæcularibus, & Religioſis conceſſa eligendi Confeſſarium ab Ordinario approbatum mutare voluiſſe Jus Religioſorum potentium confiteri Sacerdotibus ab eorum Prælatis approbatis, ſed potiùs illo jure retento, hanc illis extenſionem addidiſſe, ut approbatum ab Ordinario loci eligere poſſint. Quare illa verba: approbatum ab Ordinario, ampliativè, & non privativè ſumenda ſunt. Præterea, Confeſſor à Prælati Ordinis deſignatus abſolutè dici poteſt ab Ordinario approbatus comparatione Religioſorum; tum quia extra ſacramentum Ordinis Prælatus Religionis comparatione Religioſorum eſt Ordinarius: tum quia à Pontifice approbatus eſt comparatione Religioſorum, qui ab eorum Prælatis fuerit approbatus. Sed tu ne diſcedas à ſententia negativa, quam tuetur Suarez *tomo quarto, diſputatione 28. ſectione ſexta, numero undecimo.* Reginaldus *libr. 1. num. 175.* & alii.

6 Nota tamen hìc obiter inſigne privilegium, quod ex Roder. refert Suar. *to. 4. de Relig. l. 2. c. 19. n. 7.* conceſſum Fratribus Minoribus, & conſequenter reliquis Religioſis, qui per communicationem illud participant, ut poſſint ſemel eligere de eadem obſervantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis reſervatis, & cenſuris poſſit eos abſolvere, imò & diſpenſare in irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria. Quod etiam obſervavit Amicus, ubi ſuprà, *ſectione ſecunda, numero quinquageſimo-nono,* ſubdens dicto privilegio uti non poſſe Religioſos Societatis abſque licentia Præpoſiti Generalis; cùm nullum privilegium vim habeat in Societate, niſi ut communicatum à Præpoſito Generali, vel ab alio ab ipſo deſignato, ut habetur in Bulla Gregorii XIII. de ipſa facultatum. Sup. hoc infra in Reſ. ſeq. § ult.

RESOL. XCIX.

An Equites D. Joannis, D. Jacobi Alcantaræ, Calatravæ, Monteſa, &c. poſſint confiteri cum Confeſſario non approbato ab Epiſcopo?

Et ſupponitur Concilium Tridentinum nihil innovaſſe circa approbationem Confeſſariorum Regularium, & ideò ſi habeant licentiam confitendi in itinere, poſſint eligere ſæcularem Sacerdotem

tem non approbatum ab Ordinario?

Et ex doctrina hujus Reſ. inferuntur alii ſex diverſi caſus ad ſupradictos equites pertinentes.

Et ultimo notatur, dictos Equites militares decenter accedere ad Sacramentum Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ enſe, & pugione accinctos, & laicos; non obſtante conſuetudine contraria, ſi hoc facerent, nullum peccatum committere, imò neque irreverentiam. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 30.

§. 1. SUppono Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. cap. 15. de reformat.* nihil innovaſſe circa approbationem Confeſſariorum Regularium, & ideò Regulares, qui ſæcularium non auſcultant confeſſiones, non egent Epiſcopi approbatione, * & ſi habent licentiam confitendi in itinere v. g. poſſunt eligere Sacerdotem ſæcularem non approbatum ab Ordinario. Et ſic præter Doctores, quos ſuprà citavi, tenent Sà *verſ. Confeſſor, n. 6.* Ochagavia *de Sacram. tract. 2. q. 38. num. 4.* Ragucius *in Enctrna Parochorum de abſol. q. 120.* Vega *in ſumma tom. 1. cap. 62. caſ. 2.* Ledeſma *in ſumm. tom. 1. tract. 13. difficult. 4. & 11.* Graffius *p. 2. lib. 3. cap. 5. nu. 107. & tom. 1. lib. 6. conſ. 1. n. 14.* Henriq. *lib. 6. cap. 13. n. 1.* Suarez *tom. 4. diſp. 28. ſect. 4. num. 5.* Campanili *in diver. jur. can. rubr. 12. c. 13. n. 58.* Navarrus *cap. 4. num. 7.* & alii communiter.

* Sup. hoc in R præterita & in correcti aliis Ref. x 66. ejus primo not.

2 Hoc autem ſuppoſito affirmativè ad caſum propoſitum reſpondent aliqui, quia, ut ego ipſe ſatis probavi *in p. 1. tr. 2. de immunit. Eccleſ.* * *reſol. 49.* & ſatis probat noviſſimè Ferdinandus Pizzarius *in diſcur. Apolog. in favorem Ordinum Militarium in fine Hiſtoriæ dictorum Ordinum, Matriti apud Joannem Zongalizam.* 1629. ſupradicti Equites ſunt verè Religioſi; ergo non comprehenduntur in decreto Concilii Tridentini: Et ita hanc ſententiam docet in terminis Joannes Sancius vir doctiſſimus, & amiciſſimus *in ſelectis, diſp. 49. n. 10.* ſic aſſerens: Equites S. Joannis confiteri poſſunt Confeſſario Regulari, ſive ſæculari, non approbato per Epiſcopum: nam verè Religioſi ſunt. Et *num. 13.* ita ait: Verè Religioſos eſſe Equites Chriſti; & de Avi in Luſitania; & Monteſæ in Aragonia; & ſancti Stephani in magno Ducatu Florentiæ probabiliter arbitror; cùm hi etiam Milites profeſſionem trium votorum in manibus Prælatorum emittant, non aliter ac Milites ſancti Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, præter Equites ſancti Stephani, qui votum caſtitatis, obedientiæ, & charitatis emittunt, & non paupertatis, ut ex Bulla Pii IV. ad fundationem conceſſa anno 1560. Coſmo de Medicis Florentiæ Magno Duci conſtat, quam ego vidi. Et idem judico de quibuslibet aliis Religionibus militaribus, tria vota emittentibus in manibus Prælati, & à Sede Apoſtolica approbatis; omnes hi confiteri valebunt ſua peccata aliis Regularibus ſui Ordinis non approbatis ab Epiſcopo, & etiam aliis Sacerdotibus ſæcularibus ſimiliter ab Epiſcopo non approbatis. Ita Sancius *ubi ſup.* ſed tu cogita, nam conſuetudo eſt in contrarium.

* Quæ hic eſt in tom. 9 tr. 2. Ref. 162. & hic inſ. in Ref. ſeq. & in multis aliis ejus ann.

3 Ex his omnibus infertur primò, quòd dicti Equites in confeſſione tenentur dicere, ſe concubuiſſe cum homine Religioſo; ambo enim egerunt contra caſtitatem, voto ſolemni Religionis addictam, & ita docet Mota *libro 2. capite 2. Paragrapho 23. numer. 6.* ubi citat Ayalam, Rodriquez, Fenam, & alios.

4 Secundò filios ſupradictorum Equitum ex copula fornicaria habitos eſſe ſacrilegos; docet ipſe Mota *ubi ſuprà n. 7.* vide Franciſcum Molinam, apud ipſum *l. 2. c. 2. §. 39 n. 32.* ſic aſſerit: (Los hijos, de los Cavalleros de Santiago que enjendraron fuera del matrimonio ſon ſacrilegos; y para que ſe diſpenſe con ellos para algunas dignidades ò para profeſſar alguna Religion, para loqual ſon inhabiles por los ſacros canones, es meneſter particular diſpenſancion, nombrando eſſa circumſtantia.)

5 Tertiò notat idem Mota *l. 2. c. 2. §. 21. n. 3. & 5.* quòd ſi dicti Milites temerariè relinquant ſuum habitum, crucem ſcilicet, peccant mortaliter, & incurrunt in excommunicationem conſtitutionis Pontificiæ Clementis VIII. undè poſſunt eſſe apoſtatæ, ſicut alii Religioſi deſerendo habitum, ut probat dictus Mota *lib. 2. cap. 1. §. 6. num. 5.*

6 Quartò non poſſunt ſupradicti Equites tranſire ad aliam religionem ſine licentia Magni Magiſtri, ut firmat ipſe Mota *l. 1. c. 1. §. 6.* quòd verò gaudeant privilegio fori, tabellarum, & canonis, etiam Novitii, nos alibi etiam docuimus, & docent Henriquez *lib. 7. cap. 25. nu. 7.* Rodriquez *tom. 1. cap. 80. num. 17.* & Mota *lib. 2. cap. 2. §. 8.* cum aliis.

7 Quintò notandum eſt per votum Equitum Divi Jacobi, Alcantaræ, & Calatravæ, &c. non dirimi matrimonium contrahendum, neque diſſolvi matrimonium ratum, non quia votum ſolemne non ſit, ſed quia Summus Pontifex præſcripſit illam formam, & modum, minuendo ſolemnitatem ejus, quoad hoc ſcilicet ut hunc profitentibus, nubentibuſque matrimonium non ſit caſſum. Vide dictum Motam *libr. primo capit. 2. §. 19. numer. 18.* qui citat Navarrum, quod non accidere in Equitibus Divi Joannis dicendum eſt. Nam per illorum profeſſionem diſſolvitur matrimonium ratum, & communiter probant Doctores quidquid in contrarium aſſerat Sotus *in 4. diſtinct. 27. quæſt. 1. artic. 4.* Michael Medina *de ſacr. hominum contin. lib. 1. cap. 36.* & Sarmiento *in deſenſ. lib. de redditibus part. 1. man. 56. num. 1.*

Sup. hoc infra in Ref. 149. §. Quarto ſecundo, ad med. & in to. 4. tr. 5. R. 98. §. Ideo, & in to. 8. tr. 1. R. 31. §. Hinc.

8 Et tandem ſextò contra quemdam imperitum Confeſſarium, notandum eſt, dictos Religioſos militares decenter accedere ad ſacramenta Pœnitentiæ, & Euchariſtiæ, enſe, & pugione accinctos, ut latè probat Sancius *in ſelect. diſputat. 45. numer. 3.* qui, *numer. 6* probat etiam laicos, non obſtante conſuetudine in contrarium; ſi hoc facerent, peccatum nullum committere, imò nec irreverentiam, ſi taliter accedant præhabita cognitione; non referre quidpiam enſe accinctos, ſeu abſque illo accedere: Ita Sancius quem puto hanc ſententiam tenere ſecluſo ſcandalo, quod in tali caſu difficiliùs non contingere exiſtimo.

RESOL. C.

An Milites D. Jacobi Alcantaræ, Calatravæ, &c. & præſertim Equites Jeroſolimytani poſſint confiteri ſua peccata Confeſſariis non approbatis ab Ordinario? Ex part. 8. tractat. 7. & Miſc. Reſ. 96.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Bordonus *in conſil. Regular. reſolut. 27. quæſtion. 26. numer. 70.* quia ait ipſe hujuſmodi approbatio Epiſcopalis requiritur ſolùm pro audiendis confeſſionibus perſonarum ſæcularium: præfati autem Milites non ſunt ſæculares, neque ſub eo nomine veniunt in favorabilibus, aut odioſis, conſequenter non comprehenduntur in decreto Tridentino, quod procedit, etiamſi non ſint verè Religioſi, quia quoquo modo ſint Religioſi, gaudent privilegiis propriorum Religioſorum, gaudent enim privilegiis fori, & Canonis, ut ex Doctoribus citatis refert Diana *tract. 2. de immunit. reſolut. 72.* & in alio *eodem tract. reſolut. 71.* & ſunt exempti à juriſdictione Epiſcopi ſicut cæteri Regulares exceptis quibuſdam caſibus, quatenus gerunt vicem perſonæ publicæ apud ſæculares. Rodriquez *tom. 2. quæſt. 59. artic. 5. §. Secundò*; ergò gaudent privilegio confitendi non approbatis ab Epiſcopo; ſufficit ergò quòd confiteantur juxta decreta ſuarum regularum. Ita tenent Sancius *in ſelectis diſp. cap. 49. numer. 11. & 13.* apud Barboſam *hic numer. 11.* qui tamen loquitur in ſpecie de Maltenſibus, ubi alios citat, & Dianam *Miſc. 2. reſolut. 46. in fin.* cui hæc opinio non placet, ſed hujus diſplicentiæ nullam rationem refert, quod mihi diſplicet in tanto viro, qui tamen *reſolut. 30. de reg. dub.* nobiſcum ſentit. Huculque Bordonus; ſed ego *in dict. reſol. 30.* non ſentio cum Bordono, ut ipſe dicit & ideò me recognoſcant Lectores, nam ibi aliquos adduco ſententiam Bordoni tenentes; quam tamen relinquo aliis cogitandam, & aſſero conſuetudinem eſſe in contrarium, ut nunc iterum doceo; & video dictos milites quoad receptionem Sacramentorum dependere ab Ordinariis locorum.

RESOL. CI.

Quis in Religione obtinuit licentiam à Superiore confitendi per ſpatium octo dierum cum quodam Sacerdote, à quo abſolutionem obtinuit; poſt aliquos dies recordatus aliquorum peccatorum, quæſivit, an poſſit illa confiteri cùm ſupra dicto Sacerdote?

Et infertur, habentem licentiam audiendi confeſſiones ad tempus, poſſe eo tranſacto, proſequi confeſſionem antea cœptam. Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 46.

§. 1. VIdetur negativè reſpondendum ex Zambrano *de caſib. occurrent. temp. mort. cap. 4. dub. 5. numer. 2.* Sanchez, *in ſumma, tom. 1. lib. 2. cap. 13. numer. 15.* aſſerentibus, ſi jam Sacerdos in articulo mortis à peccatis abſolvat moribundum, non poſſe cum ſupervenientе legitimo Confeſſario ampliùs audire peccata oblita: ita & in caſu noſtro cùm ad miniſtrandum Sacramentum requiritur neceſſariò poteſtas juriſdictionis, quæ ſi delegata eſt, ut erat in caſu de quo loquimur, ceſſat elapſo tempore, ad quod uſque fuerat conceſſa. Ergo, &c.

Sup. hoc paſſim doctrina hujus textus in §. 2. R. not. ſeq. & in aliis ejus annot. Sup. hoc in to. 1 tr. 3. R. 99. §. 1. ſed lege eam per totam, & alias ejus ſcri. das not.

2 Sed quia tunc conſulens non habebat alia peccata mortalia, niſi illa oblita in præterita confeſſione, & multum ruborem habebat confitendi cum alio Confeſſario: ego tunc exiſtimavi potuiſſe illum primum Confeſſarium non obſtante tempore elapſo, & confeſſione finita, talia peccata oblita audire, & abſolvere ſine alia Superioris licentia. Et hunc caſum poſteà inveni ita fuiſſe deciſum in caſibus Bononienſibus anno 1539. menſe Octobri *caſu 2.* ubi ſic habetur: Si Titius non habeat aliud peccatum mortale præter illa duo oblita in confeſſione facta Cajo Sacerdoti, tunc approbato ad confeſſiones, probabile videtur poſſe confiteri & abſolvi ab eodem Cajo, etiam non obtenta nova appro-

bationе

batione jam expirata. Ratio eſt, quia licèt fuerit ante quatuor menſes abſolutus ſacramentaliter à Cajo, & ita videatur judicium illud completum, opuſque ſit per novam confeſſionem novum inſtituere judicium, in quo videtur Cajus ex defectu approbationis jam expiratæ non habere juriſdictionem: nihilominùs cùm illa duo peccata mortalia oblita verè ſpectent ad priorem illam confeſſionem ſacramentalem factam Cajo tunc habenti neceſſariam juriſdictionem, videntur eſſe etiam nunc pars illius judicii, ſeu cauſæ jam cœptæ à Cajo Sacerdote. Et conſequenter reſpectu illorum duorum peccatorum mortalium oblitorum non videtur expiraſſe in Cajo antiqua juriſdictio reſpectu Titii pœnitentis circa illa duo peccata mortalia oblita, quæ adhuc videntur, ut diximus, eſſe pars præteritæ illius confeſſionis: & iſta nova confeſſio non eſt ita independens à præterita, ut non ſit aliquo modo moraliter pars, ſeu complementum illius. Eſt autem valdè probabile, habentem licentiam audiendi confeſſiones ad tempus, poſſe eo tranſacto proſequi confeſſionem antea cœptam. Hæc omnia habentur in prædicta deciſione, quæ individualiter caſum noſtrum confirmant.

Sup. hoc in ro. 1. tr. 4. ex doctrina Reſ. 44. curſim in fin. § 1. & in tom. 4. tr. 3. Reſ. 15. §. Sed ego in fin.

RESOL. CII.

An Regulares abſentes cum licentia, ut poſſent cuicumque Confeſſario confiteri, poſſint abſolvi à reſervatis? Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 119.

Sup. hoc in R. ſeq. & ſupr. in Reſ. 91. §. Nec curſim, propè finem, & in R. 96. §. ult.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docere Peregrinum *in compend. privil. tom. 1. verb. abſolutio quoad Fratres, §. 2. in Scholio* notat Alphonſ. de Leone *de offic. & poteſt. Confeſſ. tom. 2. recollect. 11. n. 31.* eo quòd quando conceditur licentia eligendi Confeſſarium extra ordinem cauſa itineris, vel commorationis in locis diſtantibus à Monaſterio, conceditur etiam tacitè licentia, ut à reſervatis abſolvatur.

2 Verùm hæc opinio mihi non placet, quia facultas generaliter conceſſa eligendi Confeſſarium, non extenditur ad reſervata, ut ex multis textibus & rationibus probat Tamburinus *de jure Abbatum, tom. 2. diſput. 6. quæſt. 8. n. 4.* Suarez *tom. 4. diſp. 27. ſect. 4. num. 4.* Homobonus *de caſib. reſerv. par. 1. cap. 2.* Fagundez *præc. 2. lib. 8. cap. 8. num. 12.* Layman *l. 5. tract. 6. cap. 10. num. 20.* S. Jo. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib. 2. cap. 6. dub. 11. conſid. 2.* & ex noſtris P. Megala *in 1. p. lib. 1. c. 10. n. 15.* & alii. Ratio eſt, quia in generali conceſſione non veniunt ea, quæ ſpecialiter ſi peterentur, non eſſent concedenda, indecens enim eſſet, ut Sacerdotes ſæculares peccata gravia Religioſorum audirent; & ideò hanc ſententiam contra Peregrinum, præter DD. citatos, tenet etiam Miranda *in manual. Prælat. tom. 2. q. 33. art. 6. concl. 2.* ubi ſic ait. In generali conceſſione facta Religioſis à Prælatis, ut poſſint, eligere Confeſſorem, quem voluerint, non comprehenditur abſolutio à caſibus reſervatis; nec etiam ullo modo credendum eſt, quòd quiſpiam ſanæ mentis Prælatus ſic indiſcriminatim ſuam authoritatem concedat alicui ſibi ſubdito, ut abſolvatur à caſibus reſervatis. Non enim convenit peccata gravia aliis extra Ordinem propalare. Nec prædictis obſtat, quòd Fratres itinerantes, vel à Monaſterio abſentes propter ſcandalum debeant celebrare, & per conſequens ante celebrationem præmittere confeſſionem omnium peccatorum, ac proinde debere præſumi in dicta generali conceſſione intelligendam eſſe facultatem abſolvendi à reſervatis. Nam reſpondeo, quòd ſi talis Religioſus extra Monaſterium ſe invenerit, non habens expreſſam licentiam ſui Prælati, ut abſolvatur à caſibus reſervatis, atque ſine ſcandalo non poteſt non celebrare, tunc in tali caſu benè poteſt accedere ad celebrandum: nam idem exiſtimandum eſt de illo, ac ſi non haberet copiam Confeſſoris: ſatiſque illi eſt, ut procuret habere contritionem. Ita Miranda, & ego.

Sup. hoc etiam recitantur in R. 3. not. præteritæ, & in not. §. poſt medium.

RESOL. CIII.

An Regulares extra Monaſterium exiſtentes poſſint à peccatis reſervatis abſolvi?

Et an hoc non valeat pro caſibus ab ipſiſmet ſuperioribus reſervatis? Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſol. 78.

Sup. hoc in R. præterita, & in aliis §§. ejus primum annot.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Euſebius de Herrera *in deciſionibus moralibus, deciſ. 9. num. 23.* ubi ſic aſſerit: *Advierto, que Inocentio Octavo concedio à los Padres del Orden de Predicadores,* Monachos extra Monaſterium Ordinis exiſtentes de licentia ſuorum ſuperiorum, cuicumque Regulari ſeu ſæculari Sacerdoti confiteri poſſe, & cum eo à quocumque crimine quomodocumque reſervato, ſicut Confeſſores Ordinis eos abſolvere, & cum eiſdem diſpenſare poſſint. *Y eſta conceſſion eſta en piè y d'ella ſe haze mencion en el compendio del Ciſtel, §. 5. y la trae Manuel Rodriquez* tom. 1. quæſtion. 62. articul. 5. *de donde conſta, que los Religioſos gueſpedes pueden ſer abſueltos de los caſos reſervados por qualquier Confeſſor de ſu orden aunque no tengan las voces del ſuperior. Item, los Religioſos que andan fuera de la orden confeſarſe con qualquier confeſſor aprovado regular, ò ſecular, el qual los puede tambien abſolver, de los reſervados conforme à el tenor de la clauſula, y para eſto no es neceſſario pedir licencia expreſſa al Prelado, ſino que baſta la preſumpta. Como lo tiene Angles, en ſu ſuma.* libro 4. quæſtione 8. de Confeſſ. articul. 8. difficult. 2. *Sylveſtro* verb. Confeſſor. 1. numer. 6. *y lo inſinua Rodriquez,* ubi ſuprà. *De donde ſe colige que los dichos Religioſos quando andan fuera de ſus Conventos, pueden uſar con mayor ſeguridad de la facultad de la Bula, pues demas de los fundamientos que puſimos tienen eſta conceſſion de Inocentio Octavo, para poder ſer abſueltos de los reſervados, de la qual por participationem gozan todos los demas mendicantes.* Ita ille.

2 Sed *nota*, quòd hoc privilegium non valet pro caſibus reſervatis ab ipſiſmet ſuperioribus Regularium, nam Innocentius aſſerit, Regulares exiſtentes extra clauſtra, poſſe abſolvi à ſæcularibus, ſicut Confeſſarii Ordinis poterant illos abſolvere. Sed Ordinum Confeſſarii non poſſunt illos abſolvere à caſibus ſuperioribus reſervatis ſine eorum licentia. Ergo, &c.

3 Nec ſufficere, ut vult perperam Herrera, in noſtro caſu præſumptam ſuperioris licentiam, ego alibi * ſatis probavi; quoad verò facultatem utendi privilegio Bullæ Cruciatæ nominatim contra Herreram ſatis doctè & latè diſſerit noviſſimè, me citato, P. Lugo *de Sacrament. Pœnitentiæ, diſp. .... ſect. .. num. ...* maximè poſt Bullam Sanctiſſimi D. N. Urbani VIII. ut etiam, me citato, tenet tandem Ægidius Trullench *in 2. editione Bullæ Cruciatæ*, ubi latè hanc pertractat quæſtionem; licèt tanquam probabilem admittat contrariam ſententiam P. M. Candidus, *tom. 2. diſquiſ. 24. art. 73. dub. 4.* qui tamen nullam facit mentionem de ſupradicta Bulla Pontificis Urbani VIII. quod miror, cum Romæ ſcripſerit, & ſit diligentiſſimus; unde noſtram ſententiam maximè poſt dictam Bullam Urbani VIII. tenendam eſſe, docet Gavantus *in Manual. Epiſcop. verſ. Regularium jura ſua Epiſcopo, num. 34.* vide etiam Barboſam *in collect. v. Bulla*, quibus omnibus adde noviſſimè Joan. Machadum *de perfect. Confeſſ. tom. 1. lib. 1. par. 2. tr. 3. docum. 2. num. 4.* ubi me citato, ſtante dicta Bulla Urbani VIII. noſtram ſententiam tenet.

* Alibi in R. not præteritæ Et pro privil. Cruciatæ contenta in hoc textu latè in tom. 1. tr. 3. R. 30. & in princip. R. 31. & in R. 13. 5. At his. Sed lege etiam doctrinam R. & §§. annot. huius ult. Reſ.

RESOL. CIV.

Quidam Religioſus, cùm in caſum reſervatum incidiſſet, ex induſtria cujuſdam negotii ſe tranſtulit in aliam civitatem, ut ibi abſolveretur, quæſivit, an valida fuiſſet illa confeſſio?

Et explanatur etiam idem quoad ſæculares ex S. Cardinalium Congregatione, id eſt, quòd caſus reſervati non poſſint abſolvi etiam à Confeſſario pro illo loco, in quo non ſunt reſervati, ſi pœnitens malitioſè diſcedat à ſua Diœceſi, in qua ſunt reſervati, & tendat ad Confeſſarium alterius Diœceſis. Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſol. 57.

§. 1. AFfirmativè ad hunc caſum reſpondet Stephan. Bauny *in Theol. moral. p. 1. tr. 5. q. 8. dub. 5.* ubi ſic ait: An ſi Religioſus habens caſum reſervatum, eo appellat, ubi non eſt, de eo abſolvi poſſit à quolibet de expoſitis in eo Cœnobio? Reſpondendum poſſe, cauſa eſt, quòd in abſolvendo, leges quiſque ſuæ Provinciæ, Cœnobii aut Epiſcopatus ſequi debeat, & non alterius: ergo ſi in eo Conventu, ad quem ex itinere Regularis deflexit, peccatum cujus eſt ipſe conſcius, non eſt de numero reſervatorum in eo Cœnobio, de eo à Confeſſario quolibet, qui authoritatem ad cætera remittenda communem habet, abſolvi poterit, etiamſi dedita opera eò prædictus pœnitens veniſſet, ne ſe Superiori petendæ veniæ cauſa cogeretur ſiſtere. Ita Bauny.

Sup. hoc in doctrina leges doctrina in R. not ſeq. & pr. & alia rum ejus primum annot.

2 Sed contrariam ſententiam tenet Zambell. *in Repert. mor. ver. caſus reſervati, n. 26.* ubi ſic aſſerit, Caſus reſervati non poſſint abſolvi etiam à Confeſſario pro illo loco, in quo non ſunt reſervati, ſi pœnitens malitioſè diſcedat à ſua Diœceſi, in qua ſunt reſervati, & tendat ad Confeſſarium alterius Diœceſis, ex S. Congr. Card. die 19. menſis Novemb. 1616. & hanc opinionem ſequi videtur etiam Lupus *de caſ. reſerv. p. 1. diſt. 8. art. 2. difficult. 1. num. 3.*

Sup. hoc in to. 3. tr. 3. R. 30. §. ult. & in aliis ejus annot.

RESOL. CV.

An Confeſſarius ſæcularis poſſit abſolvere Novitios Regulares etiam à peccatis in Religione reſervatis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 4.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Peregrin. *in comment. ad noſtras conſtit. p. 1. c. 5. lit. E.* ubi ſic aſſerit. Adverti debet, quòd Novitiorum confeſſiones audiendi cura ſoli Magiſtro Novitiorum committi debet, ſemel tamen vel bis in anno, id etiam licebit Superiori, vel cui ille commiſerit, ut patet ex decreto Clementis VIII. in illis verbis, *Quilibet Novitius*, &c. & ex hoc decreto apparet manifeſtè

Sup. hoc in R. ſeq. & in R. 2. poſt ſeq. lege ejus doctrinā, & §§. ejus annot. & infrà in tr. 2. Reſ. 51. §. 2. ad illa, &c.

quòd nullus alius præter nominatos in dicto decreto habet facultatem audiendi confeſſiones Novitiorum, & ſi alii de facto audiant & abſolvant, confeſſio erit nulla ex defectu poteſtatis Confeſſarii. Ita ille qui nullum authorem pro hac ſententia adducit: ſed poterat, nam illam tenet etiam ex noſtris Megala *in 1. part. libr. primo capit. octavo, numer.* 20. & Vecchius *in praxi Novitiorum, diſputat.* 10. *dub.* 3. *numer.* 3. Tamburinus *de jure Abbatum, tom.* 2. *diſputat.* 6. *quæſt.* 6. *numer.* 11. & alii.

2 Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur ex noſtris Molſeſius *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 7. *capit.* 4. *numer.* 81. Ortiz *in ſumm. cap.* 5. *numer.* 11. Homobonus *in exam. Eccleſ. part.* 1. *tractat.* 5. *capit.* 2. *quæſt.* 13. Rodriquez *in qq. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 27. *artic.* 11. Portel. *in dub. Regular. verb. Novitii abſolutio, numer.* 36. Petrus Fey *in addit. ad* 3. *part. D. Thom. quæſt.* 8. *artic.* 5. *diſput.* 6. Villalob. *in ſumma tom.* 1. *tractat.* 9. *difficult.* 56. *numer.* 6. Miranda *in manuali Prælatorum, tom.* 2. *quæſt.* 34. *artic.* 16. *in fine.* Riccius *in praxi tom.* 4. *reſolution.* 241. *numer.* 3. ubi aſſerit opinionem Peregrini eſſe contra communem, & alii. Ratio eſt, quia Novitii ante profeſſionem ſunt in hoc ad inſtar ſæcularium, & ideò ſi confiteantur cum approbato ab ordinario, valida erit confeſſio, nullibi enim videtur expreſſum contrarium, & ideò caſus reſervatio Superiorum Monaſterii illos non comprehendit, ut notarunt Portel, Fey, Villalobos, & Miranda ubi ſuprà, quibus adde Azorium *tom.* 1. *libr.* 12. *capit.* 2. *quæſt.* 10. Vegam *in ſumm. tom. ſecundo capit.* 50. *caſ.* 6. Bellochium *de caſ. reſervat. parte prima, quæſt.* 2. *numer.* 109. Ugolinum *de poteſtat. Epiſcopi, part.* 2. *capit.* 35. §. 1. *numer.* 5. Coriolanum *de caſ. reſervat. part* 1. *ſect.* 3. *artic.* 18. *numer.* 3. & 4. Floronum *de caſ. reſervat. parte prima, capit.* 3. *numer.* 7. Emanuelem Sà *verſ. caſus, numer.* 8. Graſſium *in append. libr. primo, capit.* 7. *numer.* 69. Homobon. *de caſ. reſerv. part.* 1. *cap.* 32. S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. libr. primo, capit.* 6. *dub.* 10. qui citat Ledeſmam. Quidquid in contrarium aſſerat noviſſimè Layman. *in Theolog. moral. libr.* 4. *tractat.* 5. *cap.* 6. *numer.* 4. Corduba *in qq. libr. primo quæſt.* 3. Rodriquez *in Bulla Cruciata,* §. 9. *numer.* 26. Vecchius *in praxi Novitiorum, diſp.* 9. *num.* 2. & alii.

3 Dicendum eſt igitur Confeſſionem Novitiorum etiam à peccatis reſervatis ſuis ſuperioribus, factam coram quocumque Confeſſario ſæculari, vel regulari, ab Epiſcopo tamen approbato validam, & firmam eſſe. Nec obſtat huic ſententiæ Decretum Clemen. VIII. quod affert Peregrinus pro ſua firmanda opinione; nam reſpondeo cum Molſeſio *ubi ſuprà numer.* 83. & Alphonſo de Leone *in tractat. de offic. & poteſtat. Confeſſar. tom.* 2. *recollectan.* 11. *numer.* 151. & 152. & aliis: Decretum illud non eſſe latum à Pontifice per modum præcepti irritantis confeſſionem aliter factam, ſed per modum Regulæ, & conſilii. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Henriq. *lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 3. *in gloſſa liter.* X. & *lib.* 7. *c.* 22. *in gloſſa liter.* X. & V.

4 Notandum eſt tamen, quòd nos locuti ſumus de validitate confeſſionis; nam de cætero exiſtimo, quòd talis Novitius deberet expelli à Religione. Ita Molſeſius, Coriolanus, & Rodriquez *ubi ſuprà.*

RESOL. CVI.

An quilibet Confeſſarius ſæcularis, vel Regularis poſſit abſolvere Novitios, etiam à peccatis reſervatis in Religione?

Et infertur poſſe Confeſſarios deſignatos à Superiore domus excipere confeſſiones Clericorum profeſſorum manentium ſub Magiſtro?

Et deciditur, quòd quando præceptum eſt dubium non obligat. Ex p. 4. tract. 4. Miſc. Reſ. 5.

§. 1. ANgor in rebus tam claris tempus conterere, ſed Peregrinus *ubi ſuprà quæſt.* 8. negativam ſententiam docet, nixus authoritate decreti Clemen. VIII. *de reformat. Novit.* & licèt ego *in* 3. *part. tractat.* 2. * *reſolution.* 4. dixiſſem adverſus illum cum noſtris Molſeſio & Leone in dicto decreto Pontificem loquutum fuiſſe conſultivè, non autem præceptivè: ipſe tamen iterum docet, tale decretum à Summo Pontifice latum fuiſſe per modum præcepti, ut patet ex verbis §. 94. ipſi autem ſoli Magiſtro Novitiorum confeſſiones audiendi cura committatur; licet tamen Superiori etiam locali, ſi ita expedire judicaverit, vel per ſe ipſum, vel per alium ab eo deputandum ſemel, aut bis in anno eorumdem Novitiorum confeſſiones audire, quæ verba, ut dixi, putat Peregrinus imponere Præceptum. Primò ex illo verbo, *committatur*, & ex alio verbo, *Magiſtro ſoli Novitiorum.* Secundò quia Clemen. VIII. *in dicto decreto* præſcribit formam educationis Novitiorum circa adminiſtrationem ſacramenti Pœnitentiæ, ſed forma non ſervata facit actum nullum; ergo, &c.

2 His tamen non obſtantibus, contrariam ſententiam teneo, quam docent communiter Doctores, quos ad ſatietatem adduxi *in citat. reſolution.* 4. quibus nunc addo Novarium *de elect. fori, ſect.* 2. *quæſt.* 63. *numer.* 13. Henriquez *lib.* 6. *capit.* 16. *numer.* 3. *in gloſſa liter.* X. Fauſtum *in Theol. moral. part.* 2. *libr.* 8. *q.* 53. & Aloyſium Bariolam *in Aphoriſm. liter.* N. *verb. Novitii* §. 15. ubi ſic ait Novitii à cenſuris abſolvi poſſunt, & à caſibus reſervatis in Religione per illos confeſſarios, per quos poterant abſolvi in ſæculo etiam inconſultis Regularibus Prælatis, quia non ſunt verè & realiter Religioſi, & ideò non ligantur Regulæ, nec Religionis ſtatutis. Ita ille.

3 Sed reſtat reſpondere ad argumenta Peregrini & ad primum dico, Sebaſtianum à Bononia correctum *in tractat. de elect. part.* 2. *capit.* 1. *dub.* 56. *num.* 4. docere aliquas Religiones, inter quas noſtrum enumerat, non includi in dicto decreto; ſed quidquid ſit de hoc, reſpondeo verba decreti neque eſſe præceptiva, neque, ut vult Peregrinus, æquipollentia præcepto: nam, ut affirmat communis Doctorum ſententia, verba æquipollentia præceptis ſunt hæc, *debeant, teneantur, neceſſariò, neceſſe eſt, non poteſt* &c. ergo non dicendum quòd in dictis verbis, *committatur ſoli Magiſtro Novitiorum*, includatur præceptum, quod etiam probatur, quia dicta verba imperativa ſunt, ut patet, ſed verba Imperativa, ut docet Cajet. *in* 2. 2. *quæſt.* 166. *art.* 4. *circa ſolutionem ad* 2. Caſtrus *de leg. pœnit. lib.* 1. *cap.* 5. *document.* 4. Carbo *de legibus, lib.* 7. *diſputat.* 4. *ad fin.* Sayrus *libr.* 3. *capit.* 7. *numer.* 16. Navarrus *in manuali capit.* 23. *numer.* 49. Emanuel Sà *verb. lex numer.* 6. non habent vim legis & præcepti obligantis ad culpam mortalem; ergo dicendum eſt ſupradictum decretum minimè præceptivum, ſed conſultivum eſſe.

4 Quod evidenter confirmatur: nam quando præceptum eſt dubium, non obligat, ut docet Henriquez *libr. octavo de Euchariſt. capit.* 45. *numero tertio in gloſſ. liter.* P. Suarez *in tertia part. tomo quinto diſputat.* 40. *ſect. quinta numer.* 15. Sanchez *de matrimon. tomo primo libro ſecundo diſputat.* 41. *num.* 36. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 1. *difficult.* 21. *numer.* 4. Emanuel Sà *ver. dubium, numer.* 2. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *diſput.* 3. *punct.* 7. *numer.* 2. quia in hoc dubio ſtat poſſeſſio pro libertate, ſed in noſtro caſu Peregrinus non poteſt negare eſſe dubium, an in dicto decreto contineatur præceptum, ex rationibus adductis, & ex Doctoribus, qui noſtram ſententiam tenent; ergo dicendum eſt ſupradictum decretum non eſſe præceptivum, ſed conſultivum.

5 Confirmantur etiam ſupradicta ex abſurdo, quia ſi opinio peregrini eſſet vera. Novitii in re tam gravi, ut eſt uſus ſacramenti pœnitentiæ, eſſent pejoris conditionis, quàm Regulares profeſſi, nam iſti in ſuis confeſſionibus pro conſolatione & exoneratione ſuarum conſcientiarum poſſunt confiteri cum duobus, vel tribus, aut pluribus Confeſſariis, ut habetur ex alio decreto Clement. VIII. neceſſariò deſignandis à Superiore domus, ſed per opinionem Peregrini Novitius cum ſolo Magiſtro poteſt confiteri. Igitur, ut dictum eſt, eſſet pejoris conditionis, quàm Profeſſi: verùm hoc dicere eſt abſurdum, cùm omnes Doctores aſſerant Novitios gaudere favorabilibus Regularium, non autem includi in pœnalibus, ergo, &c.

6 Ad illud verò quod aſſerit Peregrinus, decretum in dictis verbis præſcribere formam circa adminiſtrationem ſacramenti pœnitentiæ Novitiorum: ergo forma non ſervata actus eſt nullus, quia deficit ſubſtantia: Reſpondeo negando dicta verba importare formam neceſſariam; important igitur formam, ut magis utiliter, convenienter & decenter adminiſtretur Novitiis ſacramentum Pœnitentiæ, non ut validè, ita ut ſi ipſi confiteantur cum alio præter Magiſtrum, Sacramentum ſit nullum. Et quidem quomodo veriſimiliter credi poteſt Pontifex tam doctus, ut fuit Clemens VIII. ſciens communem opinionem Doctorum Novitios potuiſſe confiteri cum quocumque Confeſſario, ſi contrarium voluiſſet determinare, quod probabiliter non eſt credendum; illud tamen determinaſſet tam obſcurè, & ſub tantis verborum involucris; ut inter tot viros doctos & pios, qui poſt dictum decretum ſcripſerunt, ſolus P. Peregrinus hoc præceptum venatus ſit.

7 Unde ex ſupradictis infertur poſſe Confeſſarios deſignatos à Superiore domus excipere confeſſiones Clericorum profeſſorum manentium ſub Magiſtro, ut ego docui 3. *part. tract.* 2. *reſolut.* 5. quia ſupra dictum decretum, ut probatum eſt, non eſt præceptivum, & loquitur tantùm de Novitiis; ſed cum dicti Clerici ſint jam Profeſſi, ideò quoad eorum confeſſiones ſtandum eſt noſtris conſtitutionibus *part.* 1. *cap.* 6. *numer.* 7. & alteri decreto Clement. VIII. die 26. Maji 1593. per quod omnes Profeſſos, ut aſſerit etiam dicta noſtra conſtitutio, apparet poſſe confiteri cum Confeſſariis deſignatis à Superiore domus, ergo, &c.

8 Ex

8 Ex his patet reſponſio ad argumentum, quod noviter adducit Peregrinus, nempe Prælatos non tribuere juriſdictionem Confeſſariis domus ad excipiendas confeſſiones dictorum Clericorum, nam contrarium apparet ex dicta conſtitutione & decreto, in quibus cùm omnes Profeſſi, non excluſis dictis Clericis, ut patet ex contextu literæ, poſſint confiteri cum dictis domus Confeſſariis; ergo neceſſario ſequitur dictos Confeſſarios habere juriſdictionem etiam circa illos.

9 Inſtat adhuc contra me P. Peregrinus, & aſſerit, quòd dicti Clerici diſtinguuntur ab aliis Profeſſis, ut patet per dictum decretum reformationis §. 107. ergo non debent includi in verbis noſtræ conſtitutionis, & in verbis alterius decreti Clemen. VIII. anno 1593. Sed reſpondeo hoc decretum noſtram ſententiam magis confirmare, nam, ut patet ex ejus verbis, nihil in illo diſponitur de ſupradictorum Clericorum Confeſſariis; ergo relinquuntur, ut poſſint ſicuti alii Profeſſi cum Confeſſariis domus confiteri, & miror P. Peregrinum verba ſupradicti decreti adducere pro ſua firmanda ſententia, cùm potiùs ad noſtram clarè ſtabiliendam conferant.

10 Unde ex his aſſero contra illum, Summum Pontificem in decreto reformationis anno 1603. non ſolùm non limitare decretum anno 1593. ſed illud magis confirmare: nam ibi loquendo de Novitiis, licèt conſultivè dixerit, quòd confiteri debeant cum Magiſtro, tamen loquendo poſtea de dictis Clericis, qui jam Profeſſi erant, nihil aſſerit de eorum confeſſionibus, meminerat enim jam in decreto anno 1593. illis conceſſiſſe, ut plures Confeſſarios haberent neceſſariò deſignandos à Superiore domus pro excipiendis Profeſſorum confeſſionibus; cætera verò argumenta, quæ P. Peregrin. adducit, ex ſupradictis facilè reſolvuntur.

R E S O L. CVII.

An caſus reſervatio Superioris Monaſterii comprehendat Novitios?

Et an Superiores Regulares poſſint reſervare ſibi caſus non ſolùm quoad profeſſos, ſed etiam quoad Novitios? Ex part. 3. tractat. 2. Reſ. 110.

Sup. hoc infra in tr. 3. R. 33. § ult. propè finem, à verſic. Item & hic ſupra in Reſ. 103. § 1. ad medium, verſ. Et ideò coſus. Sed lege eum per totam & R. ejus primum not. & in t. 2. tr. 3. Reſ. 24. § 3. à lin. 4. verſ. Deinde.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Layman *Theolog. moral. libr. quarto, tractat. 5. cap. 6. numer. 4.* Corduba *in qq. I. quaſt. 3.* & noviſſimè Bartholom. de Vecchis *in praxi Novit. diſp. 2. dub. 26. num. 2.*

Contrariam tamen ſententiam tenent communiter Doctores, ut Petrus Fey *in addition. ad 3. part. Div. Thom. quaſtion. ottava, artic. 5. diſputat. 6.* Villalobos *in ſumm. tom. 1. tractat. 9. difficult. 56. numer. 6.* Miranda *in manual. Prælat. tom. 2. quaſtion. 34. artic. 16.* Portel. *in dub. Regul. verſic. Novitii abſolutio, numer. 36.* Coriolan. *de caſ. reſervat. parte prima, ſect. 3. artic. 18.* Rodriquez *tom. primo, quaſt. 21. artic. 11.* Ledeſma *in ſumm. tom. 1. de ſacrament. Pœnitent. capit. 13. dub. 14.* Azorius *tom. 1. libr. 12. capit. 2. quaſt. 10.* Vega *in ſumm. tom. 2. capit. 50. caſ. 6.* Bellochius *in praxi Theolog. moral. part. 1. quaſt. 2. numer. 109.* Ugolinus *de poteſtat. Epiſcop. part. 2. capit. 35. numer. 7.* Naldus *in ſumm. verſic. Novitius, numer. 7.* Emanuel Sà *verb. caſus, num. 8.* Graffius *in append. ad deciſ. libro primo, capit. ſeptimo, num. 69.* Homobon. *de caſ. reſerv. part. 1. capit. 32.* S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 6. dub. 19.* & alii, quia Novitii ad Religionis onera non tenentur.

2 His tamen non obſtantibus, non reticeam hìc adnotare id, quod advertit Laurentius Peyrinus *in privil. Minim. tom. 2. conſtit. X. Urbani VIII. §. 6. numer. 9.* nempe poſſe Superiores Regulares reſervare ſibi caſus, non ſolùm quoad Profeſſos, ſed etiam quoad Novitios, & hoc per vivæ vocis oraculum Pauli V. die 7. Auguſti 1609. pro Congregatione S. Mariæ Fulien. de quo teſtatus eſt Cardinalis Bandinus, ut apparet *in compend. privil. dicta Congregationis, tit. caſuum reſervatio, §. 4.* & hoc eſt valde notandum, quia novum, & illud non invenies apud Doctores, ſed Urbanus VIII. noviſſimè in Bulla edita tollit omnia vivæ vocis oracula.

Sup. hoc lege doctrinam §. 6. annot. præteritæ.

R E S O L. CVIII.

An qui de proxime vult ingredi Religionem, poſſit abſolvi per Confeſſarium illius Religionis à caſibus Epiſcopo reſervatis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 46.

Sup. hoc in to. 1. tr. 3. Reſ. 16 § Nota hic, & ſeqq.

§. 1. HIc caſus frequenter poteſt accidere, & ad illum affirmativè reſpondet Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novitiat. diſputat. 9. dub. 7. numer. 5.* ubi ſic aſſerit. Integrum eſt præfatis Regularibus abſolvere eos, qui ingredi volunt Ordinem, à caſibus Epiſcopalibus, quibus fortè eſſent irretiti. Neque obſtat Decretum ſacr. Congregation. juſſu Clemen. VIII. editum die 9. Ianuarii 1601. & ejus declaratio ab eadem Congregatione edita anno 1602. 26. Novembr. ubi Regularibus inhibetur abſolvere vi privilegiorum pœnitentes à caſibus locorum Ordinariis reſervatis, quia tam Decretum, quàm declaratio loquuntur de iis Confeſſariis, qui ſæcularium confeſſiones audiunt, & ideo ſub iis ſæcularibus non comprehenduntur i'li, qui Clauſtrum ſunt ſtatim ingreſſuri. Cum eo tempore ego novitiorum curam haberem, conſului ſuper hoc Anſelmum à Monopolo, tunc Ordinis noſtri in Cu ria Romana Procuratorem, qui poſtea ad dignitatem Cardinalitiam promotus fuit, & de mente ejuſdem Clem. VIII. reſpondit, præfatos novitios abſolvi poſſe à caſibus Epiſcopo reſervatis eo modo, quo abſolvi poterant prius, quàm memoratum Decretum emanaſſet. Ita Vecchius.

R E S O L. CIX.

An Confeſſarius, ſi petat à Superiore Regulari poteſtatem abſolvendi aliquem à reſervatis, ſi neget, poſſit pœnitentem illum abſolvere, pro illa vice?

Et difficultas eſt circa prædictam dictionem, pro illa vice? *an intelligenda ſit pro una vice tantùm?*

Et an, ſi Confeſſarius petit à Superiore Regularium licentiam abſolvendi à reſervatis aliquam perſonam particularem, poſſit etiam illam abſolvere à peccatis reſervatis commiſſis poſt licentiam obtentam pro prima vice?

Et quid, ſi talis licentia fuerit obtenta à pœnitente?

Et ſi Confeſſarius eam petat pro una perſona, an poſſit ea uti pro ſua perſona?

Et an Regulares poſſint ſine licentia ſuorum Prælatorum ſemel abſolvi ab omnibus reſervatis, & cenſuris, imò & diſpenſari in irregularitatibus excepto homicidio, & mutilatione voluntaria? Ex part. 3. tr. 2. Reſ. 126.

§. 1. REſpondent aliqui probabiliter, quòd Superior requiſitus à pio, & docto Confeſſario, nempe à confeſſario approbato, & expoſito ad confeſſiones, ad abſolvendum ſuum ſubditum ab aliquo reſervato, ut ipſe abſque juſta cauſa licentiam neget, poſſe dictum Confeſſarium ab eo peccato reſervato illum abſolvere, quando inſtat neceſſitas communicandi, aut celebrandi, & ſcandalum adeſt, niſi communicet, vel celebret; & in hoc caſu talis Confeſſarius abſolvit ex licentia Provincialis, Generalis, vel Papæ. Cæteras rationes videbis apud Fagundez *pracept. 3. libr. 3. capit. 9. numer. 171.* Henriquez *libr. 3. capite 13. numer. 6.* & alios, licèt contrariam ſententiam teneant Suarez *de Religion. tom. 4. libr. 2. capit. 19. numer. 30.* & alii. Sed quidquid ſit de hac opinione, hodie extat deciſio Pauli V. quam refert Naldus *in ſumma verb. Religioſus, numer. 44.* ubi Sanctitas ſua deinceps declaravit, ut ſi hujuſmodi Regularium Confeſſariis caſus alicujus reſervati facultatem petentibus dare Superior noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice pœnitentes Regulares, etiam non obtenta à Superiore facultate, abſolvere. At ex illis verbis, *hujuſmodi Regularium Confeſſariis,* &c. putat Leone *ubi infrà, num. 40.* hoc efficere non poſſe, niſi Confeſſarios domus, & Monaſterii deputatos à Superiore.

Sup. hoc in R. ſeq. & in tom. 1. tr. 3. Reſ. 19 §. 3 propè finem, à verſ. Lombino, & ſeq. & ibi in R. 160. & in to. 4. tr. 8. R. 43. § Unde.

2 Verùm extat difficultas circa prædictam deciſionem Pauli V. an illa verba, *pro illa vice,* intelligenda ſint pro una vice tantùm; Alphonſus Leone *tract. de offic. & poteſt. Confeſſ. tom. 2. recollect. 6. numer. 178.* docet hoc non eſſe certum, ut patet ex illa quæſtione, an poſſit quis lucrari pluribus vicibus Jubilæum extraordinarium, concedi ſolitum cum ſimili clauſula, *pro hac vice,* nam multi docent (& me ipſum citant *in tract. 3. miſcellan. reſol.* * 49,) poſſe eum, qui in prima hebdomada lucratus fuit Jubilæum, etiam lucrari, & abſolvi in ſecunda: ergo à fortiori in caſu noſtro; tum quia quando Pontifex indulget, ut pro illa vice Regularis poſſit abſolvi à reſervatis, non ponit dictionem aliquam taxativam; ſicuti in Bullis Jubilæi, ubi ſunt verba illa, *pro hac vice,* unde magis videtur reſtringere dictio iſta *hac,* quàm *illa.* Ita Leone *ubi ſuprà.*

Sup. hoc pro illa vice in R. 3. not. præteritæ §. penult. & ult.

* Quæ nunc eſt in tom. 4. tr. 4. R. 55. & in Reſ. 56. & 57. & in tom. 1. tr. 3. Reſ. 60. ex doctrina § Accedit paulo poſt initiū à verſ. Ideoque.

3 Tamen aliqui verba illa Pauli V. tantùm pro una vice intelligenda eſſe docent, & ideò Tamburinus *de jure Abbatum, tom. 2. diſput. 13. quaſt. 8. numer. 3.* ſic ait. Si Confeſſarius non habens facultatem pro reſervatis, illam ab Abbate pro aliquo caſu peteret, & Abbas concedere negaret, poſſet nihilominus Confeſſarius, *pro illa vice tantùm* pœnitentem Regularem, etiam facultate non obtenta, abſolvere, ut conceſſit Paulus V. in Decretis Generalibus pro Regularium reformatione editis. Hæc Tamburinus.

4 Notandum eſt etiam hìc obiter primò, quòd ſi Confeſſarius petat licentiam à Superiore Regularium abſolvendi à reſervatis aliquam perſonam particularem, poteſt etiam illum abſolvere à peccatis reſervatis, commiſſis poſt licentiam obtentam pro prima vice, ſecus ſi talis licentia fuerit obtenta

Sup. hoc in to. 1. tr. 3. R. 47. & ex doctrina R. 13. § Reſpondeo.

obtenta à pœnitente. Ita Barboſa *de poteſt. Epiſc. par.2. allegat. 12. numer.9.* Leone *ubi ſuprà de poteſt. Confeſſ. tom.2. recollect. 11. numer. 183.* qui etiam *recollect.n.6. numer. 131.* cum Florono *de caſ. reſerv. cap.3. §.1. numer. 1.* notat, quòd Confeſſarius ſi petat facultatem à Superiore pro una perſona poteſt uti pro ſua perſona.

Sup. hoc infra in R. 111. &c.

5 Nota etiam ſecundò, quòd Regulares ſemel ſine licentia ſuorum Prælatorum poſſunt abſolvi ab omnibus reſervatis, & ita obſervat Suarez *de Religion. tomo quarto, libro quarto, capit. 19. numero ſeptimo*, ex quodam privilegio Minorum, qui poſſunt eligere de eadem Obſervantia Confeſſorem, qui de omnibus peccatis reſervatis, & cenſuris poſſit illos abſolvere; imò, & diſpenſare in irregularitatibus, excepto homicidio, & mutilatione voluntaria; quod privilegium cùm generale ſit, complectitur omnia peccata, etiam in ipſa Religione reſervata; cumque ex parte perſonæ eligendæ nullam aliam conditionem requirat, niſi quòd ſit ejuſdem Ordinis, non videtur amplius reſtringenda, nec poſtulanda ſpecialis licentia Prælati. Sed nihilominus probabile eſt, Confeſſorem ſic eligendum, debere eſſe ex approbatis, & expoſitis à Prælato Religioſis ad audiendas confeſſiones ſuorum ſubditorum. Hæc omnia Suarez, quæ ſunt valdè notanda.

Pro contento in hoc §. ult. ſupra in R. 98. §. ult.

RESOL. CX.

An ſi Prælatus Regularis neget pio Confeſſario licentiam abſolvendi ſubditum à Reſervatis, poſſit adhuc Confeſſarius illum abſolvere?

Et ſi in dicto caſu licentiam neget Prælatus, an peccet non ſolum contra Charitatem, ſed etiam contra juſtitiam? Ex p.6. tr. 6. & Miſc.1. Reſ.56.

Alibi in R. 801. ſeq.

§.1. ALibi affirmativam ſententiam aliquos docere adnotavi: ſed noviſſimè Fagundez *de Præcepti Decalogi, tomo primo, libro primo, capit. 45. numer. 15.* retractans ſe, quod aſſeruerit *in libro tertio, de præceptis Eccleſiæ, capit. nono, numer. 17.* affirmativam ſententiam eſſe probabilem, prorſus negativæ ſententiæ adhæret, aſſerens affirmativam ſententiam periculoſam & improbabilem eſſe: ſed quomodo id poſſit dicere neſcio, cùm Pontifex Paulus V. declaravit, ut ſi Regularium Confeſſariis caſus alicujus reſervati facultatem petentibus Superior dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice pœnitentes etiam non obtenta facultate à Superiore abſolvere. Et ita præter Coriolanum, Henriquez, & Rodriquez à Fagundez citatos, & alios à me adductos *in 3. part. tractat. ſecundo * reſolut. 126.* tenet etiam hanc ſententiam Texeda *tom. 2. libr.3. tractat.3. §. quarto, controverſ. decima, numer. 129.* Joannes Maria Novarius *in ſumma Bullarum, titul. de caſib. reſervatis, numero primo*, & Crouſers *in Regulam S. Franciſci, capit. ſeptimo, lection. decimaſeptima, fol. 644.* ubi ſic aſſerit. Quicquid autem ſit de obligatione Superioris ad dandam, vel negandam talem facultatem: arbitror hoc remittendum arbitrio prudentis Confeſſarii, ſicut etiam remittit Papa Clemens VIII. *in Bull. de reſervat.* Imò Paulus V. in Capitulo Generali Fratrum Capuccinorum Romæ congregato anno 1606. declaravit & declarat deinceps, ut ſi ejuſmodi Regularium Confeſſariis, petentibus facultatem alicujus caſus reſervati, Superior eandem dare noluerit, poſſint nihilominus Confeſſarii illa vice pęnitentes Regulares abſolvere: etiam non obtenta facultate à Superiore. Ut autem Confeſſarius judicet prudenter facultatem concedendam, ſatis eſt, inquit Suarez, quòd nulla ſpecialis ratio ad eam negandam occurrat, ut autem judicet negandam, ſemper intervenire debet aliqua ratio, quæ id requirat: quia minus periculi eſt in concedenda, quàm in neganda. Imò etiamſi interveniret ſufficiens ratio ad negandam, ſi tamen conſtat ſubditum nullo modo velle Superiorem adire, nec ad id poſſe induci: tunc Superior nunquam debet negare facultatem, nec poteſt licitè, cùm enim reſervatio ſit quædam medicina ſubditi, ſi cum rigore applicata cedat in perniciem ſubditi, temperanda eſt. Ita Crouſers.

* Quæ hîc eſt Reſ. antecedēs à ... to. 1. tr. 1 Reſ. 13. § pro... & ibid à verſ. ... eodem, & ſeq. & in Reſ. 160 & in to. 4. tr. 3. Reſ. 43. §. Unde.

2 Et ſi circa hoc ultimum dictum Crouſers aſſeras oriri dubium, quomodo Prælatus debeat condeſcendere, & dare licentiam ſubdito, qui obfirmato animo non vult Superiorem adire, tunc enim licentia illa non videtur utilis ſubdito, qui certè non eſt diſpoſitus ad Confeſſionis Sacramentum, dum habet propoſitum non adeundi Superiorem, quem adire deberet, ut impleret Chriſti præceptum præmittendi Confeſſionem ante ſuſceptionem Euchariſtiæ, ſuppono enim non adeſſe cauſam juſtam ex timore alicujus mali extrinſeci, ob quam poſſit peccatum illud non confiteri. Non ergo ſubvenitur ſubdito conceſſa facultate, cùm non detur illi debita diſpoſitio ad Sacramentum, quæ illi deerat; cùm non habeat propoſitum ſervandi illud præceptum Chriſti, caſu quo Superior licentiam negaſſet.

3 Reſpondeo cum P. Joanne de Lugo *de Sacramento pœnitent. diſputat.20. ſect.10. §. numer. 239.* Si hoc argumentum eſſet admittendum, reprobaret quidem Praxim Prælatorum, & ipſius Summi Pontificis, qui ad ſubveniendum ejuſmodi infirmitati ſubditorum, qui nolunt proprio Sacerdoti integrè confiteri; & ea de cauſa confeſſionem ſacrilegam ſæpè faciunt, & in ſtatu peccati per longum tempus miſerè jacent, mittere ſolent aliquando Confeſſarios extraordinarios cum plena poteſtate abſolvendi, vel per Jubilæum, aut Bullam, vel alio modo ſubditis facultatem concedunt eligendi Confeſſarium cum poteſtate abſolvendi à reſervatis, in quibus procedit eadem difficultas: nam illi ſubditi non videntur poſſe tunc facere confeſſionem validam ex vi talis facultatis; cum eis deſit diſpoſitio debita, nempe propoſitum ſervandi illud Chriſti præceptum, quod de facto non ſervarunt, nec ſervaſſent, niſi hanc facultatem habuiſſent.

4 Debemus ergo reſpondere facultatem illam multum prodeſſe ſubdito. Primò quia plerumque nondum decrevit Chriſti præceptum violare; ſed ob difficultatem vacillat; & inſtat iterum atque iterum pro licentia obtinenda: & tunc ejus Paſtor debet manum vacillanti porrigere, & præcavere ruinam, cujus periculum videt, concedendo licentiam, ne Chriſti præceptum violet. Secundo licèt jam ſubditus decrevit obfirmato animo Superiori non confiteri, adhuc prodeſt facultas conceſſa: quia ſublata difficultate, animo quieto & tranquillo, faciliùs concipitur poſtea dolor, & propoſitum neceſſarium ad valorem Sacramenti: faciliùs enim proponit pœnitens propoſito in genere, & circa difficultatem non præſentem, nec explicitè propoſitam, quàm diſtinctè circa objectum præſens arduum & difficile. Fateor tamen periculum plerumque eſſe, ne pœnitens careat diſpoſitione debita, qui proximè anteà nolebat obſervare Chriſti præceptum de confeſſione præmittenda, & data licentia confiteri alteri: quare accuratè & ſuaviter diſponendus eſſet priùs à confeſſario ad verum dolorem & propoſitum concipiendum; negare enim non poſſumus deeſſe illi debitam diſpoſitionem, niſi ex animo deleat efficaciter, quòd Chriſti præceptum ſpreverit, & confeſſus non fuerit, prout ex præcepto debebat. Sufficiet tamen, ut dixi, dolor generalis (ſi verus dolor ſit) de omnibus peccatis commiſſis. Hæc omnia Pater Lugo. Cum quo etiam notandum eſt contra Suarez *tom.4. diſputat.30. ſect.4. numer.7. & 8.* quòd quando ex licentia negata timetur grave ſubditi detrimentum; licèt id totum ex ſua fragilitate vel duritia oriatur, peccare Prælatum, ſi licentiam neget non ſolùm contra charitatem; ſed etiam contra juſtitiam.

RESOL. CXI.

Quidam Regularis petiit à ſuo Superiore authoritatem abſolvendi à reſervatis pro una perſona; quæſivit à me, utrum in ſua facultate comprehendi poſſit ipſe petens?

Et ſi Vicarius Epiſcopi, Prior, vel alius quiſque, qui à ſuo Superiore habet facultatem abſolvendi à caſibus reſervatis, una cum poteſtate ſubdelegandi, dato quod ipſe incidat in caſu reſervato à ſuo Epiſcopo, vel Superiore, an poſſit de illo caſu abſolvi ab eo, quem ipſemet delegaverit? Ex part.8. tractat.7. & Miſc. Reſol.91.

§.1. NEgativè reſpondet Graffius *in Appendic. ad deciſ. lib. tertio capit. octavo, numer. 27.* tamen pro parte affirmativa rationes aliquas adducit. *Primò*, quia nemo tenetur ſe ipſum prodere, *capit. quis aliquando de pœnitent. diſtinct. 1.* Tum, quia in generali ſermone comprehenditur etiam perſona ipſa, quando loquens concipit in perſona alterius, *leg. Paulus reſpect. §. final. ff. de pignor.* ut ſi diceret. Eſt quædam perſona, quæ indiget veſtra auctoritate, placet ne vobis illam dare; Secus verò ſi diceret, Rogo te, ut des facultatem pro una perſona. Hanc etiam ſententiam docet Floronus *de caſ. reſervat. part. prima, capit.3. §. primo, numer. 3.* & Villalobos *in ſumma, tom.1. tractat.9. difficult. 64. numero quarto*, ubi ſic aſſerit. *Quando el Prelado concede à uno la autoridad ſin reſtrincion ninguna, es viſto concederla activa y paſſiva*, & Leone *de officio, & poteſtate Confeſſoris, tomo 2. recollectione 6. num. 131.* ubi habet, quòd quando ſubditus petit facultatem à ſuperiore pro una perſona pro caſibus reſervatis, poteſt uti pro ſua perſona.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 199 §. Notandum, in fine, & in to. 1 tr. 5 R. 15 §. ult. à lin. 9. & verſ. Sed quid. Et in Reſ. 67. §. ult.

2 *Notandum* eſt etiam hìc obiter contra Graffium *loco citato, numer. 22.* Vicarium Epiſcopi, Priorem, vel alium quemcumque, qui à ſuo ſuperiore habet facultatem abſolvendi à caſibus reſervatis una cum poteſtate in caſum reſervatum à ſuo Epiſcopo, vel ſuperiore, poſſe de illo caſu abſolvi ab eo, quem ipſemet Vicarius, vel Prior delegaverit. Ita Ugolin. *in tractat. de officio, & poteſtate Epiſcopi, capit. 39. numer. 2. verſicul. contrariam opinionem.* Anton. Naldus *verb. caſus, numer. 6.* Floron. *de caſ. reſervatis, part.1. capit.3. §.1. numer.3.* & probatur, quia facultas conceſſa Vicario eſt generalis, ita ut poſſit ſubdelegare quemcumque

Sup. contento in hoc §. in R. 3 not. præteritis in ejus §. r. per totum.

cumque voluerit pro abſolutione à caſibus reſervatis; & Vicario ipſi dicitur communicata per illam delegationem omnis poteſtas Epiſcopi; ergo poterit uti tali facultate, etiam pro ſua perſona.

RESOL. CXII.

An Vicarius poſſit concedere facultatem abſolvendi à reſervatis, ſi Præpoſitus abſit à domo per unum diem naturalem?

Et quid eſt dicendum, ſi ſubditus ex induſtria, & ſine ſufficienti cauſa in illum diem confeſſionem diſtuliſſet?

Et quid, quando Superior eodem die eſt reverſurus? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 28.

§. 1. RESpondent affirmativè Peyrinus *in privileg. Minimorum tom. 1. conſtitut. 4. Sixti IV. §. 6. numer.* 16. Homobonus *in Examin. Eccleſ. part. 1. tract. 5. cap. 4. quaſt. 21.* Beja *part. 4. caſ. 27.* & Naldus *in ſumm. ver. Abeſſe, numer. 11. & ver. Abſolutio, num. 25.* quia non eſt detinendus ſubditus in tam malo ſtatu, ſed ab eo, quàm citius poſſit, liberandus. Deinde Vicarius relictus à Præpoſito, eſt tunc ſolus, & abſolutus Superior domus; ergo debet habere illa omnia, quæ pro recta illius adminiſtratione ſunt neceſſaria, inter quæ ſine dubio poteſtas ſpiritualis eſt.

2 Sed prima ſententia limitanda videtur. Primò, quando Superior eodem die eſt reverſurus, tunc Vicarius non poterit ſupradictam licentiam concedere. Secundò, ſi ſubditus de induſtria ſine ſufficienti cauſa in illum diem Confeſſionem diſtuliſſet. Tertiò, niſi in aliqua Religione aliter diſpoſitum ſit.

RESOL. CXIII.

An Superiores Regulares poſſint authoritate propria reſervare caſus in Decreto Clement. VIII. contentos, vel opus ſit hoc facere cum conſenſu Capituli? Ex part. 8. tract. 7. Miſc. reſol. 69.

§. 1. HOc dubium noviſſimè pertractavit Bordonus *in conſiliis Regularium, reſolut. 37. quaſt. 30. numer. 42.* ubi ſic ait. Quæritur an præſcripta forma de reſervandis caſibus cum matura diſcuſſione, & conſenſu Capituli Generalis pro toto Ordine, vel Capituli Provincialis in provincia, data ſit non ſolùm pro aliis caſibus non recenſitis, verùm etiam pro illis undecim enumeratis, ita quòd ſuperior propria authoritate illos undecim non poſſit ſibi reſervare ſine Capituli conſenſu?

2 Reſpond. Præſcripta forma communis eſt utrique generi caſuum tam enumeratorum, quàm extraneorum, & non expreſſorum; ac proinde propria authoritate ſuperior illos etiam expreſſos ſibi reſervare non poteſt. Probatur, tum quia cauſa finalis in lege expreſſa, quæ movit legiſlatorem ad legem condendam, eſt illa, quæ reſtringit, ampliat, & declarat legem ad ſui limites, *l. cùm pater, §. dulciſſimis, ff. de legat. 3.* Panormitan. *in capit. quia in inſulis, de Regular. numer. 3.* per jura *ibi* adducta Navarr. *conſil. 8. de filiis presbyter.* Sanchez *libr. 2. diſput. 37. numer. 3.* Sed cauſa, quæ Clement. VIII. movit ad condendum hoc decretum fuit, ut conſuleret conſcientiis Religioſorum pœnitentium, qui ex parum prudenti, & immoderata reſervatione peccatorum facta à ſuperioribus, formidabant illis detegere maculas conſcientiæ, ac proinde in periculum æternæ damnationis inducebantur, ut initio Decreti expreſsè dicitur; ergo ab hac cauſa venit explicandum ipſum Decretum, & ampliandum ad quoſcumque caſus, non ſolùm extraneos, ſed etiam expreſſos, quatenus tradit formam reſervandi caſus cum matura diſcuſſione, & conſenſu Capituli: nam cùm caſus ibidem expreſſi, non ſint ipſo jure reſervati, ſed reſervandi omnes, vel partim, ut dixi *quaſtion. 28.* & non tantùm prout jacent, ſed ampliando, & reſtringendo, ut dicam *quaſtion. 36.* ideò in illorum reſervatione poteſt ſuperior parum prudenter, & immoderatè ſe gerere, ac proinde pœnitens inducere in diſcrimen æternæ damnationis; igitur ad evitanda hujuſmodi fuit intentio Papæ, ut ſuperiores adhiberent hanc formam, etiam reſpectu caſuum ibi expreſſorum. Tum, quia clauſula in fine poſita refertur ad omnia præcedentia, *cap. ſecundo requiris 41. de appellation.* & hoc procedit ſive ponatur in principio, ſive in medio, ſive in fine: ergo hæc forma præſcripta in fine non ſolùm refertur ad caſus non expreſſos ſed etiam ad expreſſos. Tum quia illa clauſula, *ſi quod aliud*, eſt implicativa ſimilium, ut docent omnes *in leg. ſi fugitivi*, ibi, *alia pœna. Cod. de ſervit. fug. junct. gloſſ. fin.* quæ ait, *alia pœna*, id eſt, ſimili. Everard. in loco, A dict. implicat. *numer. 4.* & facit poſitionem ejuſdem qualitatis cum præcedentibus, gloſſ. *verb. Alios, capite 1. de prabend. in 6.* Meg. 2. 2. *libr. 2. capit. 7. numero 24. in fine* ergo illa particula, *ſi quod alind*, implicat etiam caſus ibi expreſſos reſervandos ſub eadem forma præſcripta, qua veniunt reſervandi caſus non expreſſi; ſimilium enim debet eſſe idem judicium, & juris diſpoſitio, *capit. inter cateras 4. de reſervat. capit. dudum 54. de election. §. ſed cùm in jure.* Tum quia ſi ſuperioribus non præſcriberetur hæc forma ſervanda etiam in reſervandis caſibus expreſſis, eluduntur intentio, & finis Papæ, ac proinde vanum, & inutile eſſet decretum, ſiquidem per illud ſufficienter non fuiſſet proviſum periculis, & diſcriminibus, in quæ poſſunt deduci Religioſi pœnitentes ob imprudentem reſervationem, quam interdum facerent in caſibus occurrentibus propria authoritate, ſi non tenerentur ſervare eam: ne igitur inutile ſit decretum, dicendum eſt, mentem Summi Pontificis fuiſſe, ut in omnibus caſibus reſervandis ſuperiores adhiberent præſcriptam formam. Tum, quia per hoc decretum limitatur & reſtringitur poteſtas ſuperiorum, ut aſſerunt infrà citandi, quæ limitatio fieri non poteſt ſine præſcriptione novæ formæ, quæ in duobus conſiſtit, in numero caſuum, & modo illos reſervandi, Hucuſque Bordonus.

3 Sed meritò contra illum inſurgit Raphael Averſa *de Sacrament. Pœnitent. quaſtion. 17. ſect. 2.* Dicendum eſt igitur, ſingulos Prælatos poſſe per ſe abſque alio conſenſu Capituli dictos caſus appoſitos in decreto Clement. VIII. in toto, vel in parte reſervare, ut apparet manifeſtè ex tenore ejuſdem decreti, & in praxi ab omnibus ſuperioribus Religionum obſervatur.

RESOL. CXIV.

An Superiores Regulares peccata prohibere poſſint ſub pœna excommunicationis ſibi reſervata. Ex part. 3. tractat. 2. Reſol. 49.

§. 1. AFfirmativè reſpondent Villalobos *in ſumm. tom. 1. tractat. 9. difficult. 58. numer. 5.* Tamburinus *de jure Abbat. tom. 2. diſputat. 13. quaſtion. 3. numer. 1.* Coriolanus *de caſ. reſervat. part. 1. ſect. 1. articul. 6. numer. 1.* Fagundez *pracept. 2. lib. 8. capit. 4. numer. 5.* Suarez *in 3. part. tom. 4. diſputat. 29. ſect. 3. num. 13.* & alii, quia hoc non eſt reſervare peccatum, ſed cenſuram. (Supr. hoc infra in Reſ. 16. §. Diſplicet, & pro Monialibus in R. 117. curſim in §. ult.)

2 Sed mihi placet contraria ſententia, quam tuentur Sigiſmundus à Bononia *in tract. de elect. part. 3. cap. 4. dub. 123. num. 9.* Peyrin. *in privileg. Minim. tom. 2. conſtit. 10. Urbani VIII. §. 61. num. 10.* Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 1. num. 15.* Melaga *in prima part. libr. 1. capit. 12. numer. 8.* Molfeſius *in ſumm. tom. 1. tractat. 7. capit. 20. numer. 17.* & ita determinaſſe Sacram Cardinalium Congregationem die 7. Julii 1617. teſtatur. P. Leone *tractat. de officio, & poteſtat. confeſſ. tom. 2. recollectan. tom. 11. numer. 15.* Ratio eſt, nam ex Decreto Clement. VIII. omnis reſervatio illis interdicta eſt, & ratione cenſuræ appoſitæ illud peccatum reſervatum manet; ergo, &c. Unde apparet talem modum reſervandi per excommunicationem eſſe inventum, & excogitatum in fraudem legis Pontificiæ, nolentis, & prohibentis alia peccata reſervari, quàm illa à Summo Pontifice expreſſa; non eſt ergo prima ſententia admittenda, & Joannes Faber. *de pœnit. in 4. ſentent. diſt. 17. quaſt. unica, diſp. 27. cap. 1. nu. 29.* aſſerit tutius eſſe Superiores cavere à tali cenſurarum reſervatione.

RESOL. CXV.

An Religioſus tactibus alium polluens incidat in caſum reſervatum Clem. VIII.

Et utrum lapſus carnis voluntarius opere conſummatus ſit reſervatus, quando non fuerit perfectè conſummatus cum ſeminis emiſſione? Idem eſt de copula ſodomitica.

Et notatur Religioſum patientem copulam ſodomiticam cum ſeminis emiſſione incurrere in caſum reſervatum, quamvis ipſe non ſeminet. Ex part. 11. tractat. 2. & Miſcell. 2. Reſol. 61.

§. 1. NEgativè reſpondeo cum Andrea Mendo *in Bulla Cruciata diſput. 24. cap. 4. numer. 27.* ubi ſic aſſerit. Exigitur autem à Pontifice ad hanc reſervationem, ut lapſus carnis ſit opere conſummatus, ſcilicet in ſua ſpecie, verb. grat. in ſpecie fornicationis, ut actus venereus cum pollutione fuerit habitus, nempe viri; nam fœminæ pollutio non requiritur ad conſummationem actus; quare tactus, oſcula, verba libidinoſa, aliaque obſcœna ſigna, cùm non ſint actus conſummatus, ſed inchoatus, aut inceptus, ad conſummationem tendens, aut diſponens, ſub hac reſervatione non includuntur. Similiter in ſpecie peccati contra naturam pollutio voluntaria huic ſubjacet reſervationi, non verò diſtillatio voluntaria, etiam animo libidinoſo procurata, quia non eſt actus conſummatus in ea ſpecie. (Quod hoc legi infra en doctrina Reſ. 118. §. 1. verſ. &c. à verſ. Et quemadmodum.)

cie. Præterea coitus cum fœmina, ſi abſque pollutione contingat, quantumvis hæc procurata fuerit, eſt extra hanc reſervationem ob rationem nuper dictam: Rurſus conſilium, auxilium, favor ad actus libidinoſos conſummatos ab alio conſequendos non comprehenduntur in præſenti, quia etſi habeant malitiam ſpecificam reductivè, quam illi actus habent, tamen in præſenti, ut ex verbis Pontificiis conſtat, non manent obnoxiæ reſervationi hæ circumſtantiæ ſcandali, ſuaſionis, & ſimiles, ſicut nec periculum incidendi in lapſum carnis conſummatum, quantumvis ſit voluntarium, & proximum. Hinc etiam ſi quis turpiter alium tangens, ejus pollutionem procuraret, eaque ſequeretur, quin tamen ſe ipſum pollueret, non ſubjaceret reſervationi præſenti; nam in ipſo non datur lapſus carnis proprius conſummatus in aliqua ſpecie luxuriæ; ſolùm autem proponitur reſervabilis ejuſmodi lapſus proprius. Ita Mendo.

* Sup. hoc lege doctrinam R. not. præſenti ſignanter ibidem ver. Et ex R. not. ſeq. §. Quarò literò & in ſeq. tit. 9. Ref. 59. §. ult.

2 * Sed ſi aliquis hic quærat, utrum lapſus carnis voluntarius opere conſummatus ſit reſervatus, quando non fuerit perfectè conſummatus cum ſeminis emiſſione?

3 Affirmativè reſpondet Suarez *tom. 4. de Relig. lib. 2. cap. 18. num. 12.* ubi ſic habet: Solùm adverto, quoties peccatum pervenit ad pollutionem eſſe in omni rigore opere conſummatum, & conſequenter ſub illa reſervatione comprehendi; quia illud peccatum habet propriam ſpeciem, in qua conſummatur, juxta doctrinam Divi Thomæ *2. 2. quæſtion. 154. artic. 11.* & hoc ſatis eſt, ut ſit reſervatum, quamvis non perveniatur ad conſummationem illius actus, quem fortaſſe peccans intendebat, vel in quem natura ſua actus impudici ordinabantur, copulam ſcilicet carnalem. Hactenus Suarez. Ex quibus verbis ſentire videtur, non ſolùm copulam imperfectam de qua nunc agimus, verùm etiam & quamlibet pollutionem ex actibus impudicis provenientem. Unde ſi animo libidinoſo ad mulierem accederet Religioſus, & illius tangens manum incurreret in pollutionem, exiſtimat eum hunc caſum incurrere.

4 Hanc etiam ſententiam tenet Joannes de Trinitate *in Expoſit. Caſ. Ord. S. Franciſci caſ. 3. num. 1.* ubi ita aſſerit; Conſtat igitur ex dictis, quòd in hoc tertio caſu reſervatur tantum copula carnalis ſive copula ſit naturalis, ſive ſodomitica, ſive beſtialis: quælibet enim iſtarum verè & propriè dicitur, & eſt copula, & lapſus carnis. Idem abſque dubio aſſerendum eſt, etiamſi in copula non interveniat ſeminatio. Nam ſi deficiente ſeminatione copula non eſſet hic intelligenda, ſequeretur quòd copula impotentium ad ſeminandum non eſſet in præſenti caſu, ſed in ſequenti tactuum impudicorum, & enormium reſervata. Ex quo conſequenter inferretur, quod prædicti impotentes ad ſeminandum, quomodocumque agerent; nullo modo dicerentur carnaliter copulari, ſed impudicè tangere, & tangi. Eſt igitur affirmandum, quamlibet copulam carnalem; ſive in ea interveniat ſeminatio, ſive non, in hoc tertio caſu reſervari. Hæc ibi.

5 Sed adverſus hanc ſententiam inſurgit me citato Juniperus *de caſ. reſer. caſ. 9. diſp. 11. quæſt. 2. num. 2.* Quia Summus Pontifex largitur ſuperioribus facultatem reſervandi lapſum carnis voluntarium opere conſummatum, non verò attentatum; atqui quando intra vas non ſeminatur, ſed extra, eſt peccatum illius ſpeciei, in qua committitur attentatum, ſed non conſummatum, igitur Religioſus qui ita peccavit, non comprehenditur ſub hoc caſu. Minor hujus ſyllogiſmi oſtenditur ex communiori Doctorum ſententia in peccato ſodomiæ, ubi aſſerunt quòd quando ſemen intra vas non immittitur, non dicitur ſodomia conſummata, quia quando lex aliquod prohibet delictum, intelligitur de delicto conſummato. Unde inquit Pater Sanchez *lib. 10. de matrimon. diſp. 4. num. 13.* quòd quando ſemen intra vas naturale, vel præpoſterum non immittitur, non eſt concubitus conſummatus; ſed attentatus: Atqui copula, quam reſervabilem ſuperioribus proponit Pontifex debet eſſe opere conſummata in ſua ſpecie; Igitur ex quo ſemen non eſt intra vas immiſſum, non erit opere conſummata; & ideò non reſervata in hoc caſu.

Sup. contento in hoc §. in toc. 3. trig. Ref. 65. §. Quinto ſecundo, & ſeq. & in §. Quarto tertio & in aliis §§. illorum annotationum.

6 Unde *quæſt. 3.* ex his idem dicendum eſſe putat me citato de copula ſodomitica; notat tamen, & benè, Religioſum patientem incurrere etiam hunc caſum, nam tale peccatum in utroque eſt ejuſdem ſpeciei; hoc autem intelligit quando ſodomia ex parte agentis eſt conſummata; nam non eſt cur ex parte patientis ſit reſervata, non ex parte agentis. Vide etiam Reverendiſſimum Patrem Bordonum nunc meritò Generalem ſuæ Religionis *in conſil. Regul. tom. 1. reſol. 4. 8. numer. 22.* ubi etiam docet quod patiens verè ſodomiam incidit in caſum, licèt ipſe non ſeminet; ſubdit tamen oppoſitum non eſſe improbabile.

RESOL. CXVI.

An Superiores Regularium poſſint ſibi reſervare tactus impudicos & oſcula, literula, munuſcula, &c. Ex part. 3. tractat. 2. Reſolut. 118.

§. 1. Affirmativam ſententiam tenet Tamburinus *de jure Abbat. tom. 2. diſput. 13. quæſt. 2. numer. 2.* ubi ſic ait. Aliquando in eadem ſupradictorum caſuum deciſione poteſt etiam Superior ſibi alios caſus reſervare, ut exempli gratia in materia lapſus carnis poterit ſibi reſervare tactus impudicos, oſcula literulas, munuſcula, &c. Ita Hieronymus Sorbo *in annotation. ad compend. privileg. verſic. abſolutio*; affirmans hoc à Clement. VIII. ſibi declaratum fuiſſe. Hæc Tamburinus *loco citato*.

2 Sed meritò negativam ſententiam docet noviſſimè noſter P. Leone *offic. confeſſ. tom. 2. recollect. 11. num. 132.* quia actus illi, nempè tactus impudici, oſcula, &c. nullo modo comprehendi poſſunt ſub ſignificatione, & verbis Clem. VIII. videlicet *lapſus carnis voluntariè opere conſummatus*, quæ quidem verba ſonant conſummationem actus in ſua ſpecie fornicationis, v. gr. mollitiei, &c. vide etiam Suarez *de Relig. tom. 4. libr. 2. cap. 18. numer. 12.* & Molfeſium *in ſumm. tom. 1. tract. 7. cap. 20. numer. 46. & 104.*

RESOL. CXVII.

An in reſervato peccato carnis contra Caſtitatem externam includantur viſus, ornatus, &c. procedentes ex affectu interno?

Et an talia peccata non poſſint reſervari, nec ſubjici excommunicationi? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 163.

§. 1. Ad hunc caſum ita reſpondet Turrianus *in ſelect. diſputat. part. 2. diſputat. 31. dub. 61.* Aliqui clarè pronuntiant, tale peccatum non eſſe reſervatum, quia talis viſus non poteſt ab aliis cognoſci, & fieri poteſt tali modo, ut non ſit ſignum affectus interni, & intentio reſervantis videtur ea eſſe, ut non ſit actus externus in ea materia, qui poſſet ſignificare internum affectum. Ego verò exiſtimo tale peccatum eſſe reſervatum, quando reſervatio cadit ſuper omnem actum externum libidinoſum procedentem ex voluntate libidinoſa, quia talis eſt viſus prædictus; neque eſt fundamentum ad limitandum intentionem reſervantis, & oppoſitum neque eſt probabile, neque tutum; ſuppono autem tale peccatum poſſe reſervari. Sic ille, & ita etiam docet *in dub. 52.* ſed more ſuo excedit Turrianus *in cenſura ſupradictæ opinionis*, unde ex eadem inclita Societate Henriquez *libr. 6. capit. 24. numer. 6. in gloſſa libr. 1.* & Jacobus Granado *in 2. 2. D. Thom. controv. 1. tract. 15. diſput. 13. num. 14.* docent, non reſervari neque ſubjici excommunicationi peccatum, niſi quòd ſecundùm quantitatem operis externi, & non ſola relatione ad conſenſum internum, certò conſtet eſſe mortale.

Sup. hoc viſu vel aſpectu in R. ſeq. §. ult.

RESOL. CXVIII.

An pollutio cogitando tantum turpia ſit peccatum reſervatum; & quid, ſi ſequatur ex aſpectu nimis libidinoſo, quando Superiores reſervant pollutionem voluntariam? Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 61.

§. 1. Aliquando Superiores Regulares reſervant ſibi pollutionem voluntariam, etiam ſine complice, quæritur an ſi ſequatur voluntariè ex turpibus tantùm delectationibus moroſis, vel ex aſpectibus libidinoſis, ſit peccatum reſervatum? Et ad hæc dubia reſpondet Georgius Kiane *in tractat. de caſ. reſervat. part. 3. capit. 6. numer. 6.* ubi ſic ait: Quæres primò, utrum Religioſus cogitando turpia, iiſque moroſè delectando in pollutionem prolapſus ſine proprii corporis aſpectu, aut contactu libidinoſo, ullaque motione inſtrumentali caſum reſervatum incurrat. Reſpondet Suarez affirmativè, ſed non improbabiliter alii negant, putant enim quòd ad hujuſmodi reſervationem non ſolùm externa actio in ſua ſpecie conſummata, ſed etiam externa reſpectu mediorum requiratur & procuretur, non tantùm per interiorem delectationem, tanquam cauſam adæquatam, ſed potiſſimùm per opus externum, verb. grat. libidinoſum contactum. Et quemadmodum ille non incidit, qui tangit perſonam, quantumcumque libidinosè exercendo varios impudicitiæ actus abſque ſeminis profuſione, aut copula, quamvis mortaliter peccet; ita quoque qui ſine tactu proprii corporis, aut alio inſtrumento ob veneream turpitudinem mentalem polluitur, niſi perveniatur ad conſummationem illius actus impudici, quem peccans intendit, vel in quem natura ſua ordinatur, id eſt copulam carnalem.

Sup. hoc ſupra in R. 115 lege eius doctr. non ſignanter §. 1.

2 Quæ-

Sup. hac late doctrinā præcedentis Reſ.

2 Quæres ſecundò, utrùm aſpectus libidinoſus in fœminam directus, ex quo apta eſt ſequi pollutio, ſit caſus reſervatus. Reſpondeo primò ſi aſpectus aliqua quidem libidine quaſi inadvertenter informatus à pulchritudine faciei, aut formæ fœmineæ, aut perſonæ ſuperbè conveſtitæ proveniat, non eſſe uti nec mortalem, ita neque reſervatum. Ratio eſt quòd hujuſmodi aſpectus de ſe leviter tantùm in libidinem provocet. Reſpondeo ſecundò, quando in gravem tentationem, & inde in pollutionem prolaberetur, nec dum culpam reſervatam probabiliter committi, etiamſi ex prava affectione & intentione ad libidinem concitaretur ob affectum corporis externi quòd per ſe oculus impudicus non poſſit cenſeri propinquè lapſus carnis opere conſummatus. Reſpondeo tertiò, aſpectus denudati in fœmina corporis, aut potioris partis ad libidinem allicientis, in qua impudicitia locum tenet, cum pollutione junctus videtur ſine prævijs oculis, aut contactibus, caſus reſervatus. Ita Kiene *loco citat.* Vide etiam Homobonum de Bonis *de caſib. reſerv. part. 3. capit. 5. except.* 6. Molſeſium *in ſumm. tom. 1. tract. 7. capit.* 20. *numer.* 104. & Coriolanum etiam *de caſib. reſerv. part.* 2. *caſ.* 9. §. 10 *numer.* 15. aſſerentem pollutionem ortam ex turpibus cogitationibus nunquam eſſe caſum reſervatum, ſed tantùm peccatum mortale.

RESOL. CXIX.

An caſus reſervati deſinant eſſe tales, ſi Superior Regularis reſervans munere ſuo functus fuerit?
Et quid in noſtra Clericorum Regularium Religione?
Et curſim infertur, quod excommunicatio ab homine ceſſat, cùm moritur, qui eam fulminavit. Ex part. 3. tract. 2. Reſol. 23.

Quod hoc ſi placet, & in hoc caſu pro reſervatis ab Epiſcopo mortuo in tom. 1. tr. 5. lege doctrinam Reſol. 68.

§. 1. Non eſſe amplius reſervatos exiſtimo ex doctrina, quam affert Jacobus de Granado *in part.* 2. *D. Thom. conſtit.* 7. *tract.* 1. *diſput.* 7. *numer.* 6. ubi ſic aſſerit. Si Prælatus præcipiat uni ſubdito, aut toti Conventui, vel provinciæ aliquid, & ei ſubditi paruerint, dum viveret, eo ipſo quod moriatur, vel ab officio amoveatur, ceſſat obligatio præcepti, ſicut & ceſſat excommunicatio ab homine, cùm moritur, qui eam fulminavit. Ita ille.

Et ſignanter ſup. hoc in hac Reſ. 69.

2 Sed dices hoc verum eſſe in aliis Religionibus, non autem in noſtra Clericorum Regularium. Nam per Decretum Capituli generalis ann. 1610. *tit. de Præpoſito, Vicario, & vocalibus* §. 6. ſic habetur. Decreta, ſeu ſtatuta à Patre Generali, ſeu à quolibet alio Præpoſito in ſua domo lata, indictave in ſuo robore permaneant, & unuſquiſque accuratè ea ſervet, etiamſi ad Generale Capitulum illi ſe contulerint, munuſque ſuum abdicaverint, quouſque à Generali Capitulo, vel à ſucceſſore ſpeciatim abrogentur. Attamen noſter P. Megala *in 1. part. lib. 1. capit.* 12. *numer.* 5. putat prædictum Decretum in noſtra Religione non habere locum quoad reſervationem caſuum, quia loquitur de Decretis, & ſtatutis ab ipſis Superioribus factis; & reſervatio caſuum, quæ fit ab ordinariis Superioribus Religionis, non eſt neque Decretum, neque ſtatutum; ergo, &c. Unde Vicarii noſtrarum domorum caſus præcedentis Patris Præpoſiti ſibi reſervent, ſi volunt eos reſervatos eſſe.

RESOL. CXX.

An quis ex præſumpta voluntate Superioris poſſit aliquem abſolvere? Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 11.

Sup. hoc in 10. tr. 5. Reſ. 5. §. ult. & late ibi in tr. 5. R. 24. & in alia Reſ. & §. eius prima annot.

§. 1. Affirmativam ſententiam docent aliqui, quam tueri etiam videtur Peregrinus *in Comm. ad noſt. conſtit. part.* 1. *cap.* 9. *liter.* C. §. 3. ubi poſtquam adduxit Decretum appoſitum *in part.* 1. *cap.* 6. *de Decretis Capitul. general.* prohibens ne alicui unius domus Confeſſario alteri alterius domus confiteri liceat, ſic aſſerit. Circa Decretum ſupradictum advertendum eſt, quòd ex præſumpta voluntate Superioris ipſius pœnitentis poſſet fieri in aliquo caſu, ſed non ſæpè. Ita ille.

2 Sed hæc opinio abſolutè, & ſine diſtinctione prolata mihi ſummopere diſplicet, quia præſumptio ſi non fundetur in aliquibus ſignis, quæ ſufficienter indicent præſentem voluntatem Superioris concedendi facultatem, non ſufficit ad dandam juriſdictionem; nam ſic eſt tantùm exiſtimatio de futuro conſenſu Superioris, & coincidit, ut optimè obſervat Suarez *tom.* 4. *diſput.* 27. *ſect.* 4. *numer.* 16. cum ratihabitatione de futuro, quam non eſſe ſufficientem docent communiter DD. aſſerentes ad excipiendas Confeſſiones non ſatis eſſe ratihabitionem de futuro, ſed opus eſt adeſſe de præſenti. Et ita tradit Becanus *de Sacram. capit.* 38. *quæſt.* 8. *numer.* 3. Homobonus *in exam. Eccleſ. part.* 1. *tract.* 4. *capit.* 11. *quæſt.* 105. Fagundez *part.* 2. *libr.* 7. *capit.* 2. *numer.* 71. Tolet. *libr.* 7. *capit.* 13. *numer.* 22. Henr. *libr.* 6. *capit.* 13. *numer.* 13. Coninch. *de Sacr. diſput.* 8. *dub.* 5. *numer.* 36. Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 9. *difficult.* 51. *numer.* 2. cum aliis: quidquid in contrarium mordicus teneat Didacus Nugnus *in addit. ad* 3. *part. tom.* 2. *quæſt.* 8. *artic.* 5. *dub.* 2. aſſerens ad excipiendas Confeſſiones non ſufficere non ſolùm ratihabitionem de futuro, ſed neque ratihabitionem de præſenti, & affirmativam ſententiam improbabilem putat, ſed immeritò quidem; nam quomodo Nugnus improbabilem poteſt vocare ſententiam illam, quam communiter docent Doctores?

Sup. hoc in ratihabitione magis late in Reſ. 1. not. 1 huius R. a principio, & Reſ. 2. §. unde ſequitur, & in tom. 3. tr. 2 lege doctrinam R. 49. ſignanter §. 2. ad illa. & verſ. licet id tantum, & in tom. 2 tr. 4 R. 36. in fine.

Sup. hac ratihabitione in Reſ. & §. ſeq.

3 Dicendum eſt igitur pro expoſitione ſupradicti Decreti, quòd ſi in aliqua civitate, ubi ſunt plùres domus, adſit conſuetudo (in illam tamen per aliqua ſigna conniventibus Prælatis) ut Confeſſariis alterius domus noſtri Patres in aliquo occurenti caſu aliquando confiteantur, validæ erunt tales Confeſſiones, quia adeſt ratihabitio de præſenti, & præſumptio, modo quo ſupra dictum eſt. Unde illa ſcientia, & patientia Prælatorum, ut notant citati Doctores, habetur pro licentia: at hic Panormi in domo S. Joſeph, & S. Mariæ de Catena certum eſt non adeſſe talem conſuetudinem, unde ſtandum videtur determinationi ſupradicti Decreti.

RESOL. CXXI.

An poſſit puniri Regularis, qui expoſitus à ſuo Superiore ad excipiendas tantùm confeſſiones virorum, excipit tamen confeſſiones fœminarum vigore Jubilæi? Ex part. 3. tractat. 2. Reſol. 93.

§. 1. Affirmativè videtur reſpondendum per ea, quæ adducit Hieronymus Rodriquez *in comp. qq. Regul. reſolut.* 32. *numer.* 10. ubi ſic ait: Religioſi per ſuos Superiores legitimè præſentati, & ab Epiſcopis approbati, licèt ſint apti, nullo tamen pacto exercere poſſunt hanc juriſdictionem contra Superiorum prohibitionem, etiam ſi eligantur virtute Jubilæi, aut Cruciatæ, & contrà facientes poſſunt ab eis puniri, quia nunquam Papa intendit eximere Religioſos ab obedientia ſuorum Superiorum, niſi id exprimatur. Ita Rodriquez, & magis in terminis Didacus Nugnus *in addition. ad* 3. *part. D. Thom. quæſt.* 8. *artic.* 5. *dub.* 9. *ad argum.* 10. ubi ſic aſſerit. Qui ſimpliciter eſt expoſitus, ut audiat confeſſiones virorum, non tamen mulierum, ſi eligatur à mulieribus, virtute Bullæ Cruciatæ, valida erit confeſſio, ipſe tamen Sacerdos peccabit contra obedientiam Superioris, ſi id faciat ſine ſufficienti neceſſitate.

Sup. hac doctrina in 10. tr. 3. lege R. 26. per totam, & alias R. & §. eius annotationum, & vide hic infrà R. 1. annot. 1. vers. ſeq. huius Reſ. Et pro contento à verſ. Qui ſimpliciter, hujus R. 1. lege doctrinam R. not. per totam, ſignanter eius R. .at, & per totam in Reſol. not. ſeq.

2 Verùm, his non obſtantibus, contraria ſententia mihi magis placet, quia, ut docet Ledeſm. *in ſumm. tom.* 1. *de Sacrament. Pœnit. cap.* 13. *dub.* 8. & Sanchez *de matrimon. tom.* 1. *libr.* 8. *diſput.* 36. *numer.* 16. probabilis eſt illa ſententia quæ dicit, * Sacerdotem expoſitum tantùm ad confeſſiones virorum, poſſe virtute Bullæ Cruciatæ, & Jubilæi excipere confeſſiones fœminarum, & ita tenet Petrus Fey *in addit. ad* 3. *part. D. Thom. quæſt.* 8. *artic.* 5. *diſput.* 3. *concl.* 5. *ad argum.* 4. Henriquez *lib.* 3. *capit.* 6. *numer.* 8. Fagundez *ubi infrà*, & alii, quidquid aſſerant aliqui: ſed qui operatur ſecundùm opinionem probabilem, non poteſt puniri: ergo Regularis, excipiendo in tali caſu confeſſiones fœminarum non erit puniendus.

* Et pro virtute Cruciatæ, & Jubilæi contentis in hoc §. Verum, in tom. 4. tr. 3. R. 22. & in 10. 2 tr. 3. Reſ. 54. §. 11 in fine, & hic ſupra in R. 71. §. 1. curſim in fine.

3 Minorem propoſitionem hujus argumenti, in qua conſiſtit vis noſtræ ſententiæ, apertè docet Joannes Sancius *in ſelectis*, *diſput.* 45. *numer.* 72. & magis appoſitè *diſput.* 44. *numer.* 27. Et ratio eſt clara, quia pœna ſupponit culpam, ſed qui operatur ſecundùm opinionem probabilem, non operatur culpabiliter; ergo non eſt dignus aliqua pœna.

4 Nec valet dicere, quòd dicta opinio eſt probabilis in ordine ad validitatem confeſſionis, non autem excuſat Sacerdotem, ita confitentem, à pœna. Nam reſpondeo, quòd ſi hoc eſſet verum, ſequerentur duo abſurda. Primum, quòd quis puniretur ſequendo opinionem probabilem, & per conſequens ſine culpa; ſecundùm quòd, propter timorem pœnæ, nullus Sacerdos uti vellet ſupradicta opinione, & ſic indirectè tolleretur, & arctaretur privilegium Summi Pontificis abſolutè, & ſine ulla limitatione in favorem animarum, & pro bono publico conceſſum.

5 Reſtat modò reſpondere ad argumentum contrariæ ſententiæ. Dico igitur cum Fagundez *de præc. Eccleſ. par.* 2. *libr.* 7. *cap.* 2. *numer.* 45. quòd prohitio Epiſcopi, ſeu Generalis, interpretanda eſt rationabiliter, videlicet ut locum habeat, quantum ad juriſdictionem ab eodem Epiſcopo, ſeu Generali commiſſam, & delegatam, non verò quan-

quantum ad delegatam à Summo Pontifice per Bullam, ſeu Jubilæum. Unde ſequitur, Regularem expoſitum tantùm ad confeſſiones virorum, ſi excipiat confeſſiones fœminarum in noſtro caſu non peccare contra obedientiam Superioris, & ſic ceſſat fundamentum contrarium.

RESOL. CXXII.

An Confeſſarii deſignati à Superiore ad excipiendas Fratrum confeſſiones, poſſint confiteri Clericos profeſſos fratres ſub Cura Magiſtri?

Et adducuntur, & explanantur verba ipſa Clem. VIII. pro aſſignandis Confeſſariis à Prælatis Regularium, qui poſſint abſolvere Regulares à peccatis etiam reſervatis à prædicto Clem. VIII. & Religione. Ex p.3. tr.2. Reſ.5.

Sup. hoc ſupra in Reſ.106. §. Unde ex ſupra dictis.

§.1. NEgativè reſpondet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. part.1. capit.9. liter. C. §.6.* quod probat ex decreto Clement. VIII. quòd licèt loquatur de Novitiis formalibus, tamen paulo poſt in dicto Decreto, quod incipit, *Ut autem Novitii* cum ſequenti Decreto loquente de novellis profeſſis, ordinat, ut maneant in ſecundo Novitiatu diſtincto à profeſſis antiquis, & ut inſtruantur cum majori reſtrictione aliorum Profeſſorum, & ut in negotiis monaſterii, & communibus tractatibus, & obedientiis exterioribus ne ſe immiſceant. Unde colligitur, quòd quamvis profeſſionem emiſerint dicti juvenes, adhuc vult Summus Pontifex, ut permaneant in Novitiatu, & ut vivant ſub regulis Novitiorum, & quòd non ſe immiſceant cum aliis Profeſſis, quod fieri non poſſet, ſi in eorum libertate eſſet confiteri, cui voluerint ex Confeſſariis Monaſterii. Ita Peregrinus, nulla DD. authoritate fretus. Non reticebo tamen hanc ſententiam ante illum docuiſſe Portell. *in dubiis Regular. verſicul. Novitii abſolutio, numer.* 46. ubi ſic ait: De profeſſis verò, qui non ſunt Sacerdotes, ſed vivunt ſub cura Magiſtri Novitiorum, credo quòd non poſſunt validè confiteri alteri extra ſuum Magiſtrum, vel extra illum aſſignatum à Prælato; quia pro illorum confeſſionibus ſolus Magiſter, vel ille aſſignatus deputatur ut Parochus, & proinde non poteſt ille alterum eligere. Ita ille.

2 His tamen non obſtantibus, affirmativa ſententia magis mihi placet, quam probabilem putat ipſemet Peregrinus *ubi ſuprà*, nam contrariam opinionem, quam ipſe tenet, vocat tantùm probabiliorem. Ratio eſt, quia in noſtris conſtitutionibus approbatis à Clemente VIII. *in part.1. capit. 9.* ſic habetur. Confitebitur autem quiſque noſtrum ſuo Præpoſito, aut cui volet ex Confeſſariis, quos Præpoſitus deputaverit. Et in Decretis Capituli generalis *part. 1. capit.6. numer.6.* ſic habetur. Nemo noſtrum ſua peccata extero Sacerdoti confiteri queat, ſed iis tantummodo noſtratibus Confeſſariis, qui à Præpoſito domus fuerint deſignati, non obſtante quocumque privilegio, &c. Quæ verba abſolutè loquuntur, nec diſtinguunt inter Profeſſos manentes ſub cura Magiſtri, & alios. Unde ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, ut patet *ex leg. de pretio, ff. de public.* & ibi Gloſſa * Deinde Clemens VIII. in decreto publicato anno 1593. die 26. menſis Maji ordinat Superioribus Regularium, ut deputent Confeſſarios pro ſubditorum numero, &c. Ratio autem, quare Pontifex vult ut in Monaſteriis plures Confeſſarii conſtituantur, videlicet ne Religioſi propter verecundiam ſacrilegas confeſſiones efficiant: magis poteſt militare cum dictis Clericis profeſſis, quàm cum aliis; ergo cum Pontifex abſolutè loquatur in illis verbis, *pro ſubditorum numero*, non ſunt reſtringenda ad ſubditos antiquos, excludendo juvenes Profeſſos.

* Sup. hoc Decreto in tom.4. tr.3. Reſ.10. §. Dicendum ad tertium v. Imò in Decreto, & in § penult. ad fin.

3 Ad aliud verò Decretum Clement. VIII. quod pro ſe adducit Peregrinus, reſpondeo quòd non facit ad rem, non ſolùm quia loquitur de Novitiis formalibus, & non profeſſis, ſed etiam quia ut ſuprà dictum eſt cum Molfeſio *in ſumm. tom. 1. tractat.7. capit.14. numer.83.* & aliis, Pontifex ibi loquitur non per modum præcepti irritando confeſſiones aliter factas, ſed per modum regulæ, & conſilii, quod etiam notat P. Alphonſus de Leone *in tractat. de officio, & poteſtat. confeſſ. tom.2. recollectan.11. numer.151. & 152.* in terminis caſus noſtri contra Peregrinum.

Sup. in R. quæ hic eſt 103. §. Dicendum & in Reſ. not. huius R. §. Unde, & infra in R.171. ad medium, cuſſim ad verſ. Deinde.

4 Poſt hæc ſcripta inveni P. Suarez *de relig. tom.4. lib.2. cap. 15. numer.7.* novum ſenſum adducere ſuper verba Clem. VIII. quæ nos ſupra in favorem noſtræ ſententiæ adduximus: verba autem Pontificis ſunt hæc. Superiores in ſingulis domibus deputent duos, vel tres, aut plures Confeſſarios pro ſubditorum numero majori, vel minori, qui à non reſervatis eos abſolvant, & quibus etiam reſervatorum abſolutio committatur, quando caſus occurrerit. Ita Pontifex, cujus verba, ait Suarez, dubia ſunt, nam duplex poteſt eſſe ſenſus. Unus eſt, ut duo, vel plures Confeſſarii indifferenter pro omnibus Religioſis talis domus deſignentur, ita ut liberum ſit cuique Religioſo, cui voluerit eorum confiteri. Alius eſt, ut deſignentur quidem plures, qui inter ſe habeant diviſum onus audiendi confeſſiones omnium, ita tamen, ut unicuique definita pars, & certæ perſonæ deſignatæ ſint, neque poſſint, qui uni commiſſi ſunt alteri confiteri. Ita Suarez, qui putat hunc ultimum ſenſum eſſe veriorem, & poſſe illum Superiores Religionum eligere & practicare. Quare docet etiam, non eſſe mentem Pontificis, ut hi Confeſſores debeant ad minimum eſſe duo, etiam in parvo Conventu; quæ omnia ſi vera eſſent, ſatis firmarent opinionem Peregrini, & aliorum, quam ſupra refutavimus.

5 Sed hanc ſententiam Suarez nullo modo admittendam eſſe ſentio. Ratio eſt, quia clarè apparet in illis verbis in principio Decreti poſitis, (Nonnullos infirmiores interdum Superiori ſuo conſcientiæ maculas detegere formidantes, adducere poſſet in æternæ damnationis periculum, & ſpiritualis remedii deſperationem.) In iſtis inquam verbis clarè patet Pontificem per illud Decretum providere voluiſſe, quomodo Religioſorum confeſſiones liberius fiant, ita ut propter verecundiam ſacrilegia non committant. Sed ſi explicatio illorum verborum, quam adducit Suarez, eſſet vera, in iſto periculo, & in eadem difficultate verſaremur; nam ſubditis cum uno Confeſſario neceſſarium eſſet ſemper confiteri. Ergo dicta explicatio, tanquam parum conſonans litteræ, & menti Pontificis, non eſt admittenda. Unde veram expoſitionem hujus Decreti eſſe noſtram, & non illam, quam affert Suarez, patet ex communi uſu, & conſuetudine omnium Religionum, in quibus poſt dictum Decretum Clementis VIII. Superiores in ſuis domibus plures Confeſſarios conſtituunt, à quibus indiſcriminatim ſubditi poſſint abſolvi, & de facto abſolvuntur.

6 Dices, quod melius eſſet, & ad ſpiritualem profectum valde conduceret, non mutare Confeſſarium. Fateor hoc equidem, ſed in noſtro caſu non agimus de majori in vita ſpirituali profectu, ſed de medicina languenti animæ tradenda, cui Clementiſſim. Pontifex indulgere judicavit, ut patet in illis verbis textus, *nonnullos infirmiores*, &c. quæ ſupra attulimus.

RESOL. CXXIII.

An Confeſſarius Regularis peccet mortaliter, ſi nunquam aliorum confeſſiones exciperet?

Et quid in ſimili de Sacerdote nunquam in toto anno celebrante?

Et an Parochus requiſitus ſive titulo electionis, ſive ut Paſtor à ſuis Parochianis teneatur audire confeſſiones ſuarum ovium, quia id illi ex officio incumbit.

Et an hæc toties, quoties fuerit requiſitus? Ex part. 8. tract.7. & Miſc. Reſ.90.

§.1. AD hoc dubium affirmativè reſpondet Bordonus *in conſil. Regular. tom.1. reſolut.34. quæſt.21. numer.60.* ubi ſic ait: Parochus requiſitus ſive titulo electionis, ſive ut paſtor à ſuis Parochianis, tenetur audire confeſſiones ſuarum ovium, quia id illi ex officio incumbit, & id pluribus probat Navarr. *tom.2. in capit. placuit, numer.152.* & plures citat Bonacin. *quæſt.5. de pœnitent. par.4. §.2. num.23.* quod volunt procedere toties, quoties eſt requiſitus; ſed ego puto cum aliis, quos ſequitur Sylveſt. *verb. Confeſſor. 1. numer.14.* Francus *verb. Abſolutio, num.28.* Armill. *numer.27.* teneri quidem, ſed non ſemper, nimirum, quando urget præceptum confitendi, aut eſt tempus Jubilæi, aut ſemel in hebdomada devotionis: ſi enim quis vellet bis, aut quater in hebdomada confiteri, crederem poſſe reiici ſine peccato, cùm Parochus non habeat debitum continuè tempus inſumendi pro ſuis ovibus, ſed congruis temporibus.

Sup. hac doctrina pro Parocho ſ. tom. in tom. 1. tr. 3. Reſ.42. per totam, & lege etiam per totam aliam Reſ. ejus 1. ant.

2 Quod ſpectat ad alios Confeſſarios delegatos; præſertim Regulares, puto Confeſſarium delegatum nunquam audientem peccare mortaliter, quia hujuſmodi ſpirituale exercitium videtur potius contemnere, quàm æſtimare, unde gloſſ. *in capit. 3. de offic. Archidiacon.* cum Homobon. *part. 3. reſponſion. 94.* negligentiam eſſe peccatum mortale in iis, quæ quis ratione officii negligit facere. Confirmatur à ſimili de Sacerdote toto anno nunquam celebrante. Hucuſque Bordonus.

3 Sed mihi placet opinio negativa, quam tuetur Averſa *de Sacrament. Pœnitent. quæſtion. 16. ſection. 11.* Dicendum eſt igitur, quòd ſimpliciter non videtur per ſe obligari confeſſarius Regularis delegatus ad confeſſiones excipiendas, niſi ab extrinſeco ex debito obedientiæ, vel charitatis.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. Reſ.98.

RESOL. CXXIV.

In quadam Religione tenebantur Religioſi confiteri determinatis temporibus; quæſierunt à me, an teneantur ad hoc, ſi tan-

ſi tantùm peccata venialia haberent?

Et an præceptum Clementinæ obliget tantùm, quando Patres Benedictini habent conſcientiam peccati mortalis?

Et an, ſi Patres Benedictini habeant peccata mortalia, teneantur confiteri tantùm ſub onere peccati venialis?

Et an præceptum dictæ Clementinæ ſit contrario uſu derogatum?

Et docetur, quod nullus fidelis carens peccato mortali teneatur ad confitendum ex vi præcepti confeſſionis annuæ: imò nec ad comparendum coram Parocho. Ex part. 5. tractat. 13. & Miſc. 1, Reſ. 35.

Sup. doctrina cōtenta in hoc §. in tom. 8. tr. 3. Reſ. 60. 61. & 62. &c.

§. I. NEgativè reſpondi, quia, ut rectè contra Alexand. 4. *part. quaſt.* 18. *membr.* 4. *artic.* 2. Bonavent. *in* 4. *diſt.* 17. *part.* 2. *artic.* 2. *quaſt.* 1. & Richardum *artic.* 2. *quaſt.* 8. docent Divus Thomas *in* 4. *diſt.* 17. *quaſt.* 3. *art.* 1. *quaſt.* 3. Scotus *quaſt.* 1. Suarez *in* 3. *part. tom.* 4. *diſput.* 36. *ſect.* 2. Vaſquez *quaſt.* 90. *artic.* 2. *dub.* 2. & alii. Nullus fidelis carens peccato mortali tenetur ad confitendum ex vi præcepti confeſſionis; imò, quod eſt notandum, nec ad comparendum coram ſuo Parocho, niſi fortè aliquando per accidens ad ſedandum ſcandalum, quando fortè ortum ſit ex eo, quòd quis non confiteatur; & ratio eſt; quia Eccleſia præcepto annuæ confeſſionis tantùm præcipit ſemel in anno fieri id, quod Chriſtus præcepit fieri extra articulum mortis, non determinando tempus; ſed Chriſtus nullo modo præcepit confeſſionem venialium, ſed tantùm mortalium: ergo ex vi dictorum præceptorum nullus tenetur ad confeſſionem venialium, adhuc quando non habet mortalia.

Pro comparēdo coram ſuo Parocho magis latè in §. ult. Reſol. 5. not. prætereà & pro alia doctrina hujus textus in aliis annotationem R. præteritæ not.

2 Sed adverſus hanc doctrinam facere videtur Clem. *Ne in agro Dominico, de ſtatu Monachorum*. Unde aſſerit Vaſquez *ubi ſuprà dub.* 3. Suarez *ſect.* 5. Canus *relect. de pœnit. diſt.* 6. *numer.* 22. & alii, quòd ex illa Monachi Benedictini tenentur confiteri ſingulis menſibus, etiamſi habeant tantùm peccata venialia & hoc ſub onere peccati mortalis, ut vult ex Vaſquez Hurtadus *diſput.* 7. *de pœnit. difficult.* 8.

Et pro contentis in hoc §. ſed adverſus, in tom. 8. tr. 3. Reſ. 61. § ult. in principio, & in tom. 3. tr. 1. R. 24. & §. 2.

3 Verùm licèt Paludanus *in* 4. *diſt.* 17. *quaſt.* 2. *artic.* 4. Sotus *diſt.* 18. *quaſt.* 1. *artic.* 3. gloſſa *dict. Clem.* & alii contrarium aſſerant, hæc non obſtant in caſu noſtro. Primò, quia præceptum dictæ Clementinæ fuit impoſitum ab Eccleſia, quæ tamen poteſt ſecundùm aliquos * præcipere confeſſionem venialium, ut probat Hurtadus *loco citato*. Sed in caſu, de quo interrogatus fui, adeſt tantùm præceptum regulæ illius Religionis, quæ certum eſt nullam potuiſſe habere facultatem, & poteſtatem circa materiam ſacramenti Pœnitentiæ, ergo, &c. Secundò aſſerunt aliqui, præceptum dictæ Clementinæ obligare tantùm, quando Patres Benedictini habent conſcientiam peccati mortalis: & ita cum multis aliis docet Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 9. *difficult.* 28. *numer.* 5. qui antea *numer.* 4. ſententiam, quam ego circa præſentem quæſtionem conſului, tenet in terminis, ut dici ſolet, terminantibus; ſic enim ait. (El que no tiene mas de pecados veniales, no tiene obligacion de confeſſarſe al año; la razon es, porque el precepto divino no obliga à confeſſar los peccados veniales; y como eſte precepto Eccleſiaſtico no es nuevo, ſino que determina ſolamente el tiempo, ſiguefe que tampoco por fuerca deſte precepto eſtamos obligados à confeſſar los pecados veniales, y entonces baſta que ſe preſente al paroco, porque no parezca que llega temerariamente al Sacramento de la Euchariſtia. In fierefe tambien que los Religioſos que eſtan obligados por ſus reglas à confeſſarſe en ciertos tiempos, no eſtan obligados à hazerlo, no teniendo pecado mortal.) Ita ille, qui, ut viſum eſt, in his ultimis verbis in ſpecie determinavit caſum, de quo ego interogatus fui.

* Sup. hoc in Reſ. 1. not. præteritæ. §. Quæ omnia, & in t. 3. § 1. & melius in tom. 3. tr. 1. Reſ. 13. per totam.

4 Notandum eſt etiam hic obiter, quòd Patres Benedictini etiamſi haberent peccata mortalia, tenerentur confiteri tantùm ſub onere peccati venialis. Ita contra Hurtadum probabiliter tenet Henriquez *lib.* 1. *de pœnit. cap.* 4. *numer.* 10. & Villalobos *ubi ſuprà*, qui etiam addit præceptum dictæ Clementinæ eſſe contrario uſu derogatum.

Sup. hoc in tom. 1. tr. 1. R. 61. §. ult. poſt medi. & verſ. etiam & Monachi.

RESOL. CXXV.

An privilegia Regularibus conceſſa celebrandi tempore interdicti ſint revocata per Concilium Tridentinum ſeſſ. 25. cap. 12. Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 215.

Et ad litteram in part. 3. tract. 2. Reſ. 133. Sed hic una tantum tranſcribitur.

§. I. AFfirmativam ſententiam docet Navarrus *in man. cap.* 27. *numer.* 190. Garzas *de beneſic. part.* 3. *cap.* 2. *à numer.* 278. qui *in addit. ad part.* 5. *cap.* 8. *numer.* 87. *ver. ad* 8. teſtatur ſic reſpondiſſe S. Cardinalium Congregationem conſultam ab Epiſcopo Abulenſi. Et idem aſſerit Armendarius *in addit. ad recopil. leg. Navarra, libr.* 2. *titul.* 18. *leg.* 7. *de Relig. numer.* 73.

2 Sed contrarium docent, Henriquez *lib.* 13. *capit.* 48. §. 1. Rodriq. *tom.* 2. *quaſt.* 112. *artic.* 1. Sayrus *de conſ. libr.* 5. *capit.* 13. *num.* 24. & 25. S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. libr.* 2. *capit.* 7. *dub.* 2. *concl.* 2. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *quaſt.* 37. *art.* 12. Homobonus *de examin. Eccleſ. tract.* 1. *capit.* 12. *quaſt.* 25. *reſ.* 1. & alii, aſſerentes, ſpecialia Regularium privilegia, ut pro ſuis feſtis, vel aliis certis diebus non non ſervent interdicta, Tridentino Decreto non eſſe revocata.

RESOL. CXXVI.

An Regulares in foro conſcientiæ poſſint uti privilegiis, quæ ſunt expreſſè revocata per Concilium Tridentinum, ut v. gr. an Regulares in foro conſcientiæ poſſint ordinari ante legitimam ætatem, &c. Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 59.

§. I. REſpondeo negativè cum Portel *in dub. Regul. verb. privilegium, num.* 64. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *quaſt.* 39. *artic.* 1. *concl. unic.* S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. libr.* 2. *cap.* 3. *dub.* 1. *concl.* 2. & 3. Emanuel Sà *verb. Relig. numer.* 56. & alii.

Sup hoc ſuprà in R. 85. §. Sed in quarto, & lin. 8 verſ. Eſt concluſio & infra in Reſ. 181 § Quarto, & in alio §. ejus not. & in tom. 2. tr. 5 ex lata doctrina Ref. 86 §. Qui etiam inter medium, & finem à vere in dicta privilegia, ſed lege eam per totam.

2 Sed affimativam ſententiam tuentur Henriquez *libr.* 7. *capit.* 24. *in gloſſa liter.* K. Vega *in ſumm. tom.* 1. *capit.* 62. *caſ.* 4. Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 1. *quaſt.* 8. *artic.* 9. Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *libr.* 5. *capit.* 4. *numer.* 16. Beja *part.* 4. *caſ.* 38. Compendium Societatis JESU *verb. Concilium Tridentinum* §. 3. Cabucinus, & alii. Et hanc ſententiam probabilem eſſe putat Portel *loco citat.* ubi ait, Et proinde, qui voluerit tenere cum Rodriquez, Henriquez, Cabucino, & compendio Societatis JESU, non condemno. Ita ille. Et ratio eſt, quia hoc privilegium Regularium conceſſit S. Pius V. & licèt Gregor. XIII. revocaverit illa, quæ S. Pius V. conceſſerat contraria Concilio Trident. ſolùm revocavit, vel pro foro externo tantùm, vel revocavit ſolùm conſtitutiones ſcriptas, non verò oracula vivæ vocis, quæ non ſunt contitutiones. Sed an ſtante hac opinione poſſint Regulares ordinari in foro conſcientiæ ante legitimam ætatem, affirmant Emanuel Sà *ver. Religio, numer.* 56. ſed optimè negat Vaſquez *in* 3. *part. tom.* 3. *diſput.* 246. *cap.* 4. *numer.* 43.

Et pro alt. quæſt. poſita ad lin. 4. ante finem § 2. hujus R. in tom. 2. tr. 5. R. 85. §. Aſſerit tertio, & lege etiam, aliam R. ejus not. & infra in R. 135 §. ult. in principio.

3 Notandum eſt tamen hic obiter cum Portel *ubi ſuprà numer.* 65. quòd quando Pontifices dicunt in confirmatione Privilegiorum (dummodo ſacris Canonibus, & Concilio Trident. non adverſentur) illud, *ſacris Canonibus*, non intelligitur de Decretis contentis in jure Canonico, his enim multa privilegia clarè ſunt contraria, ſed intelligitur de Canonibus poſitis in eodem Concilio Trident. in illo enim ſunt etiam Canones, & Decreta.

RESOL. CXXVII.

An Superior Regularis ex induſtria differens mittere ſubditum ad Epiſcopum Diœceſanum ordinantem, ut poſtea illum mittat ad alium Epiſcopum, peccet mortaliter, & incurrat pœnas, ſtante Decreto Clem. VIII. ſub die 15. *Martii* 1596.

Et an Superior Regularis contra dictum Decretum mittens ſuos ſubditos ad ordines ſuſcipiendos, ſi miſſus Ordines non ſuſcipiat, dictas pœnas nihilominus incurrat? Et part. 9. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 59. alias 58.

§. I. NEgativè reſpondet noviſſimè Pater Bordonus *in Conſil. Regular. tom.* 2. *reſol.* 67. *numer.* 39. Tum quia in Decreto duæ tranſgreſſiones ſpectari poſſunt. Prima eſt quando Prælatus regularis licentiaret ſuum ſubditum ad extraneum, dum Diœceſanus eo tempore ordinationem haberet; eo enim caſu tranſgreſſio eſt gravis, & præjudicialis Juribus Epiſcopi, quia ei de facto aufert ſubditum. Secunda eſt, quando Prælatus regularis differt, vel removet ſubditum in ordine ad ordinationem, & facit ut ſuus ſubditus ab alio ordinetur Epiſcopo, in quo ſenſu trangreſſionem non puto mortiferam, nam non eſt gravis violatio Decreti, quia non continet verba præceptiva, neque materiam principalem, ſeu principale diſpoſitum, quod eſt, ut quilibet religioſus recipiat Ordines ab eo Epiſcopo, in cujus Diœceſi moratur, quòd verò differatur licentia, vel quòd removeatur ad alium Conventum ſe habent in conſequentiam ad diſpoſitionem decreti, & ſic ejus tranſgreſſio in his erit ſolùm venialis. Neque in his caſibus grave infertur præjudicium, quia Epiſcopi parum curant ordinationem hujus, vel illius Religioſi hic, & nunc; & Jus, quod habent ſuper Religioſos quoad ordines, eſt variabile juxta mutationem Religioſo-

Sup. hoc in R. ſeq. §. Congregatio, in hoc, à verſ. & dum ipſi Regulares, & §. seq. & in tom. 3. tr. 5. R. 15. § ult. & in tom. 3. tr. 8. & R. 11. lege alt. lin. §. Nec obſtat.

ligioſorum, qui modo in una Diœceſi, modo in alia habitant; neque enim habent permanentem manſionem. Neque obſtat argumentum à pœnis inferri grave peccatum; quia reſponderi poteſt, non valere argumentum à gravioribus pœnis ad graviora peccata, *Gloſſa verſic. Exiſtimes*, *capite admonere* 33. *quæſtion.* 2. præterea pœna excommunicationis graviſſima eſt, & tamen quandoque transgreſſio alicujus rei prohibitæ ſub pœna excommunicationis non eſt peccatum mortale ex iis, quæ docent Cajetanus, Caſtrus, & Navarr. *capite* 23. *numero* 53. Demum dici poteſt, pœnas in Decreto expreſſas non extendi ad hos caſus, ſed ſolum ad principalem diſpoſitionem, ibi, Litteras dimiſſorias concedere ad Epiſcopum Diœceſanum, nam ſolum ad hanc aptantur, ibi: quòd qui non fecerint, id eſt, qui non dederint litteras dimiſſorias ad Epiſcopum Diœceſanum, incurrent pœnas ibidem inflictas; quæ verba accommodari non poſſunt prædictis duobus caſibus negativè conceptis. Hæc Pater Bordonus ubi ſuprà.

3 Verùm, his non obſtantibus, opinionem affirmativam docet Peyrin. de Prælato, *quæſtion.* 3. *capite ſeptimo*, *numer.* 4. ubi ſic ait; Quæro, an Prælati differentes mittere ſuos ſubditos ad ſuſcipiendos Ordines, eo tempore, quo Diœceſanus, ubi moratur, ordinationes celebrat, quando non celebraverit, occaſione ſumpta, mittant ad alium quemcumque, peccent, & incurrant pœnas dicti decreti? Reſpondetur, mortaliter peccare: tum quia contrafaciunt decreto Papæ in materia gravi: tum quia Diœceſano Epiſcopo præjudicant. Poſſunt tamen excuſari à mortali, ſi id bona fide faciant credentes vel id ſibi licere, vel non eſſe peccatum, ſed ſolum teneri ad pœnam, ſi in foro exteriori convincantur. Item poſſunt excuſari, ſi Epiſcopus Diœceſanus habeat examinatores valdè rigidos, ſeu etiam malignos erga regulares in genere, vel in ſpecie, & aliqui ſubditorum ſint aliquantò debiles, de quibus illis certò conſtet, quod non approbabuntur; tunc enim poteſt illos conſtituere locales in alio conventu alterius diœceſis, in qua non tam rigoroſè cum Regularibus agatur. Quod conſtat: quia poteſt regularis qui ſolùm ſcit legere, & ſcribere abſque Grammatica, ad quemcumque Ordinem promoveri: ſed hic, ſi in aliquo Epiſcopatu permaneat, nunquam ordinabitur, quia in eo non ordinantur, niſi qui bene callent linguam latinam: ergo poteſt per Prælatum mitti in alium Epiſcopatum, in quo non tam rigidè cum eo agatur. Quòad pœnas autem adverte, quòd non incurrunt ipſo facto; ait enim Papa: qui non fecerint, &c. pœnas incurrent. Qui modus loquendi inſinuat, pœnam eſſe ſolum comminatoriam & infligendam, non ipſo facto inflictam, juxta ea, quæ cum multis docet Sayrus de Cenſur. *libro primo*, *capite* 11. *numer.* 12. & 13. Adde, quod etiamſi dicta pœna privationis eſſet ipſo facto, non tamen incurritur in conſcientia, ſed ſemper requiritur Judicis ſententia ſaltem declaratoria facti; quia nemo tenetur tam rigoroſam pœnam in ſe exequi. Et hæc omnia docet Peyrinus *loco citato*, & poſt illum Tamburinus de Jure Abbatum, *tomo ſecondo*, *diſputatione ſecunda*, *quæſtione* 18. *numer.* 6. quibus ego adhæreo.

3 Sed ſi aliquis inquirat, an Superior regularis contra dictum decretum mittens ſuos ſubditos ad Ordines ſuſcipiendos; ſi miſſus Ordines non ſuſcipiat, dictas pœnas nihilominus incurrat? Negativam ſententiam tenet Tamburinus, & Peyrinus locis citatis. Tum quòd hoc ſtatutum odioſum eſt, & contra antiquiſſima regularium Privilegia, quibus poterant ordinari à quocumque Epiſcopo, ut conſtat ex Caſurub. *in Compend. privileg. mendic. ver. Ordines Sacri*, *numer.* 1. 3. 9. 10. 11. *& ex tom.* 1. *privil. Ordin. Minim. in Conſtitut.* 2. *Julii II.* §. 6. *& ex tom.* 2. *in Conſtit.* 7. *S. Pii V.* §. 9. Unde ſtrictè eſt interpretandum. Tum quòd verba intelligenda ſunt cùm effectu, *libr.* 1. §. *hæc verba*, *Digeſtis quod quiſque Jur. cap. relatum*, *de Cleric. non reſid. cap. qualiter*, *ubi gloſſ. ultim. de pact. capit. ſi à Judice*, *de appell. in* 6.

3 Verùm pro affirmativa ſententia ſtat Garcias *in addit. part.* 5. *capit.* 7. *numer.* 92. Riccius *part.* 4. *deciſ.* 118. *numer.* 10. & Pater Bordonus ubi ſuprà, *numer.* 66. Quia (ait iſte) etſi actus conceſſionis ſit ordinatus ad receptionem Ordinum; nihilominus, quia in ratione conceſſionis habet totam ſuam perfectionem, & complementum ex parte concedentis, reſpectu cujus pœna attenditur: ideò, cùm in ſe ſit actus completus, & abſolutus, nihil prohibet, quin inducat pœnæ incurſionem. Nec urgent allata à Peyrino, quia licèt aliàs Prælati regulares poſſet dimittere ſuos ſubditos ad quoſcumque Epiſcopos; tamen ex Decreto hoc nunc non poſſunt; & cùm etiam conſtet de pœnis, & de perfectione actus; non poteſt inferri niſi incurſio pœnarum, quicquid deinde ſit de non uſu dimiſſoriarum; neque ex hoc extenditur decretum, ſed intelligitur ſecundum verum ſenſum; & privilegia illa cùm jam ſint extincta, nihil operari poſſunt defendendo ſuperiorem ab incurſu pœnarum, quando directè fuit trangreſſus decretum. Et benè licentia obtinuit ſuum effectum ex parte concedentis, licèt ſubditus non fuerit ordinatus, nam affectus ordinationis ſupponit quidem licentiam, ſed ab ea non pendet ut à ſua cauſa, ſed ab ordinatore; licentia enim ſufficienter habet ſuum effectum, quando obtenta fuit à petente. Et ideò ego utramque ſententiam probabilem puto, licèt hæc poſterior videtur mihi probabilior.

RESOL. CXXVIII.

An Regulares, qui volunt ſacris Ordinibus initiari, debeant habere dimiſſorias ab Epiſcopis, in quorum Diœceſi tunc manent?

Vel an prædictis Regularibus eas debeat dare proprii Prælati Regulares juxta formam Congregationis Concilii? Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſol. 13. alias 15.

§. 1. AFfirmativè reſpondendum videtur. Nam Gregor. XIII. ſtatuit, ut Regulares ſuſcipiant Ordines ſacros ab Epiſcopis, in quorum diœceſi ſunt monaſteria, in quibus tunc degunt, vel dimiſſorias ab eis accipiant. Et hoc etiam colligitur ex Concilio Trident. *ſeſſ.* 23. *capit.* 8. & ita hanc opinionem tenet, & docet Henriquez *in ſumm. libr.* 10. *capit.* 23. *num.* 4. &, quod mirum eſt, noviſſimè P. Vincentius Filliucius *in ſuis quæſt. mor. tom. primo tract.* 9. *cap.* 5. *num.* 98. qui excipiunt Societatem JESU, in qua ex privilegio ſatis eſt dimiſſoria proprii Superioris. Sup. hoc in to. 2 tr. 9. R. 85 §. 1. & 2.

2 Sed contraria ſententia abſolutè de omnibus Religionibus tenenda eſt. Nam de mandato S. D. N. Sixti Quinti; auditi fuerunt procuratores Religionum ſuper declaratione Gregorii XIII. in qua, ut diximus, Regulares tenebantur recipere Ordines ſacros, vel dimiſſorias ab Epiſcopis: & idem Sanctiſſimus, hoc non obſtante, ex ſententia pronunciavit, poſſe Regulares concedere dimiſſorias ad Epiſcopum diœceſis, quod ſi abfuerit, ad quemcumque dummodo ab Epiſcopo, qui ordines contulerit, examinentur quoad doctrinam. Et tandem Clemens VIII. præſcripſit Regularibus modum, & formam concedendi dimiſſorias ſuis ſubditis. Verba declarationis ſunt hæc. De mandato S. D. N. Clementis divina providentia Papæ VIII. tenore præſentium mandatur omnibus, & ſingulis quorumcumque Regularium ſuperioribus, ut de cætero obſervari faciant, ea quæ in decreto Sacræ Congregat. Concilii Tridentini continentur, cujus tenor eſt talis.

3 Congregatio Concilii cenſuit, ſuperiores Regulares poſſe ſuo ſubdito itidem Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere ad Epiſcopum, tamen diœceſanum, nempe illius Monaſterii, in cujus familia ab his, ad quos pertinet is Regularis, poſitus fuerit, & ſi diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus ordinationes, ad quemcumque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo Epiſcopo, qui Ordines contulerit, examinetur quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriarum in id tempus, quo Epiſcopus diœceſanus vel abfuturus, vel nullas habiturus eſſet ordinationes. Supr. hoc examine R. eſ.[illegible] præterita §. Deinde, & in aliis ejus annot. & pro ſequentibus in hoc textu à verſ. dum ipſi Regulares, lecè in R. præterita, & in aliis ejus annot. & infra in R. 41. §. Decimus tertius.

4 Verùm, cùm à ſuperioribus Regularibus Epiſcopo diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis utique hujuſmodi cauſam abſentiæ diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe. Quod qui non fecerint, officii, & dignitatis, ſeu adminiſtrationis, an vocis activæ, & paſſivæ privationis, ac aliàs arbitrio ejuſdem S. D. N. Papæ reſervatas pœnas incurrent. In quorum, &c. Dat. Romæ die 15. Martii Ann. 1596. Hoc decretum invenies apud Piaſecium *in praxi Epiſcopali part.* 1. *cap.* 1. *numer.* 14. Quarantam *in ſumm. ver. ordo*, *in fine*, *fol. mihi* 392. Naldum *in ſumm. ver. ordo*, *numer.* 26. vide Petr. Ledeſmam *in ſumm. tom.* 1. *de ſacram. Ordinis*, *capit.* 8. *concl.* 10. *fol. mihi*, 448. & noſtrum Patrem Molfeſium *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 2. *cap.* 2. *numer.* 23. *& ſeq.*

RESOL. CXXIX.

An Prælati noſtræ Religionis, & aliarum, quæ privilegiorum communicatione gaudent, poſſint concedere dimiſſorias Novitiis, ut ab Epiſcopo ordinentur? Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 7.

§. 1. NEgativè reſpondet Peregrinus *in Comm. conſtit. noſtræ Relig. p.* 1. *c.* 4. *lit. A. n.* 1. & ſic ait ille. Si aliquis ex noſtris Præpoſitis concederet Dimiſſorias Novitio ad recipiendam primam tonſuram, incurreret ſuſpenſionem ab officio, & beneficio, latam in Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *c.* 10. Ita Peregrinus. Sup. hoc in R. ſeq. & in to. 1. tr. 5 R. 84. § 1. ad medium verſ. quare ſecus, & in tom. 3 tr. 3 R. 18 ſignanter in § ſecondo.

2 Sed

2 Sed adverſus illum prorſus affirmativam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto. Nam ut obſervat Bartolomæus de Vecchis *in praxi Novitiorum diſp. 11. dub. 8. num.* 3. Aſcanius Tamburinus *de jure Abb, tom. 2, diſput. 2, quæſt. 27. num. 2.* Joann. Bapt. Tiber. *in Inſtruct. pro ordinan. cap. 7. quæſt. 50.* & Sanch. *in ſumm. tom. 2. lib. 6. cap. 10. num. 22. in fine.* Si in aliqua Religione adeſt privilegium mittendi Profeſſos cum litteris dimiſſorialibus ad quoſcumque Epiſcopos cauſa ſacros Ordines ſuſcipiendi, integrum eſt Superioribus dictæ Religionis conferre etiam Novitiis hanc licentiam, & litteras dimiſſorias præbere. Sed in noſtra Religione adeſt ſupradictum privilegium; ergo, &c. Minorem propoſitionem hujus argumenti, ex qua labefactatur opinio Peregrini, probo evidenter ex ipſomet Peregrino *in Compend. noſtrorum privileg. part. 2. titul. ordines*, §. 1. ubi ſic ait. Per facultatem conceſſam Congregationi S. Benedicti Valliſoleti à Clem. VIII. ann. 1590. die 2. Auguſti, Pontificatus ſui ann. 5. poſſunt noſtri cum litteris dimiſſoriis Superiorum ſuorum à quibuſcumque locorum ordinariis ad omnes, etiam Presbyteratus, Ordines promoveri, abſque Epiſcopi diœceſani licentia, ſeu litteris commendatitiis. Ita Peregrinus.

3 Cùm igitur ſecundùm Peregrinum Superiores noſtræ Religionis poſſunt concedere Profeſſis litteras dimiſſoriales, poterunt etiam illas Novitiis conferre, ut docent Vecchius, Tamburinus, Tiberius, & Sanchez *ubi ſuprà*, quia Novitii gaudent privilegiis Religionis circa Profeſſos conceſſis. Et ita hanc ſententiam præter DD citatos, tenet etiam Suarez *de Relig. tom. 3, lib. 5. cap. 16. num. 17.* qui etiam addit ad tollendas omnes difficultates, Superiores Religionis Societatis JESU habere hoc privilegium, nempe concedendi litteras dimiſſorias Profeſſis, etiam cum ampliatione illud communicandi Novitiis. Unde addit Suarez, quòd hoc privilegio uti poterunt aliarum Religionum Prelati erga ſuos Novitios, ſi cum dicta Societate JESU in privilegiis communicant. Sed noſtra Religio gaudet æquè principaliter privilegiis conceſſis Societatis JESU, ut docet ipſemet Peregrinus. Ergo conſtanter adverſus illum dicendum eſt poſſe Superiores noſtræ Religionis concedere litteras dimiſſorias Novitiis, & illas concedendo non incurrere in ſuſpenſionem latam in Concil. Trident. *ubi ſuprà*, ut ipſe perperam volebat.

4 Nec adverſus ſupradicta facit Naldus *in ſumm. ver. Novitius, num. 8.* Vgolinus *de poteſt. Epiſc. c. 26. §. 20. num. 7.* Henriquez *lib. 10. cap. 23. num. 3. & lib. 14. cap. 9. n. 2.* cum aliis aſſerentibus litteras dimiſſorias eſſe concedendas Novitiis ab Epiſcopo; nam loquuntur de jure communi, non autem, ut notant citati DD. in caſu privilegii concedentis Superioribus Religionum poſſe dictas litteras ſuis ſubditis concedere, & maximè quando privilegium extendit hoc etiam ad Novitios, quæ omnia adeſſe in caſu noſtro, ſatis ſupra probatum eſt. Ergo, &c.

RESOL. CXXX.

An Prælati Regulares locales poſſint concedere dimiſſorias ſuis Novitiis, ut ab Epiſcopo ordinentur? Ex part. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 7.

§. 1. AFfirmativè contra Peregrinum reſpondi *in 3. parte tract. 2. reſol. 7.* cum multis Doctoribus; ſed ipſe iterum *in addit. q. 10.* negativam ſententiam docet, quæ mihi iterum non placet, nam præter Doctores citatos *ubi ſuprà*, meam opinionem tenet etiam noviſſimè Auguſtinus Barboſa *de jure Pontificio libr. 1. cap. 17. num. 171.* ubi ſic ait. Si Abbates, aut alii Religionum Prælati haberent ſpeciale privilegium concedendi ſuis Monachis dimiſſorias litteras ad quemcumque Epiſcopum, licèt in illo non exprimatur, quòd illud valeat Novitiis communicare, poterunt tamen etiam Novitiis illas, ut à quocumque Epiſcopo ordinentur, ſicuti cæteris Monachis profeſſis, concedere. Ita Barboſa, qui citat Tamburinum, Sanchez, à Vecchis, & Tiberium à me etiam ante illum *ubi ſuprà* citatos: & ratio eſt, quia Novitii gaudent privilegiis Religionis, ut docet Henriquez *lib. 7. c. 22. num. 7.* Azorius *part. 1, lib. 12. cap. 2. quæſt. 10.* Sayrus *de cenſur. lib. 7. c. 13, num. 6.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 4. cap. 39. num. 17.* Suarez *de Religione, tom. 3. lib. 5. cap. 16. num. 17.* Hinc Dominicus *in cap. Religioſo, §. quamvis, num. 3. de ſent. excommunicationis in 6.* ſic aſſerit. Nota quòd ingrediens profeſſionem alicujus generis perſonarum, gaudet privilegiis conceſſis perſonis illius profeſſionis, licèt non firmato propoſito ſit effectus illius. Ita ille. Unde ex his patet reſponſio ad argumentum Peregrini aſſerentis contra me non apparere privilegium, in quo dicantur Prælati Regulares poſſe concedere dimiſſorias ad Ordines ſuſcipiendos Novitiis, ſed ſuis ſubditis, & per ſubditos intelligere Profeſſos, non, inquam, valet hæc ratio, nam, ut dictum eſt, Novitii gaudent privilegiis Religionis, & quoad odia non venit Novitius appellatione Religioſorum; ſecus autem in favorabilibus, ut eſt in caſu noſtro, ergo, &c. Nec etiam valet dicere cum dicto Peregrino, quòd privilegia exorbitantia à jure communi ſunt ſtrictè interpretanda, *ex capit. quæ à jure communi, de reg. juris in 6.* nam reſpondeo hoc eſſe verum, quando privilegium eſſet conceſſum uni particulari, ſecus autem, ut eſt in caſu noſtro, quando eſt conceſſum toti Religioni in communi, & ita in terminis docet doctus Portel. *in reſponſ. regul. part. 3. caſ. 49. ad 2. argum.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſput. 1. num. 13.* & alii penes ipſum. Igitur cùm Prælati tum noſtræ, tum cæterarum Religionum, habeant privilegium concedendi dimiſſorias ſuis Monachis, dicendum eſt per conſequens poſſe etiam dimiſſorias Novitiis concedere, gaudentibus Religionis privilegiis, & quoad favorem venientibus appellatione Religioſorum, & ſubditorum.

Sup. hoc in R. præterit. & in aliis ejus anot.

RESOL. CXXXI.

An poſſit Superior circa materiam gravem obligare ſub veniali?
Ex quo primò deducitur voventem poſſe ad venialem culpam in materia gravi obligari, ſecus autem dicendum eſt de juramento, in quo Deum teſtem rei promiſſæ adducit,
Secundò, poſſe Confeſſarium pœnitentiam gravem imponere ſub veniali.
Et notatur certum eſſe nullomodo poſſe Legiſlatorem in materia levi obligationem gravem imponere, licèt velit, & intendat?
Et quid maximè ex uſu Religionum, in quibus aliquando Superior res leves prohibet in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub pœna excommunicationis? Ex part. 3. tract. 6. & Miſc. 2. Reſol. 91.

§. 1. DE hac quæſtione alibi aliqua tetigimus. Negativam ſententiam mordicus ſuſtinet Vaſquez *in part. 2. tom. 2. diſp. 158. cap. 3. numer. 17. & cap. 4. à num. 32.* Becanus *tom. 2. tract. 3. cap. 6. quæſt. 3. num. 10.* Aragona *in 2. 2. quæſt. 62. artic. 3.* Mexia *in prax. taxa panis, concluſ. 1. num. 111.* Salonius *in 2. 2. quæſt. 77. art. 1. controverſ. 8.* Ochagavia *tractr. ultim. de ſatisfact. Sacram. quæſt. 8. numero ſeptimo*, & aliis, quia voluntas Superioris ſolùm requiritur ad imponendam obligationem; ſed poſtea qualis obligatio ſit ex gravitate, vel levitate rei, quæ præcipitur, ſumenda eſt. Ergo, &c.

Sup. hoc alibi nihil tetigit author in alia R. ... ſequentis doctrinæ § not. ſed quæ poſtea ſcripſit, & non antea pro hoc alibi.

2 Verùm ego contrariam ſententiam cum Leſſio *lib. 2. cap. 41. dub. 9. num. 96.* tenendam eſſe exiſtimo, quam tuentur Suarez *lib. 3. de legibus, cap. 27. num. 7.* Valentia *tomo 2. diſput. 7. quæſt. 5. punct. 2.* Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 4. num. 25.* Salas *de legib. diſp. 10. ſect. 7. num. 33.* & alii, quia obligatio legis ex voluntate legiſlatoris dependet; ergo ſi legiſlator non vult ad mortale obligare, lex obligare non poteſt; quia nequit extendi obligatio ultra mentem legiſlatoris, ut patet *in libro ſi quis nec cauſam, & in lib. non omnes. Digeſtis, ſi certum petatur*.

3 Hinc deducitur primò voventem poſſe ad venialem culpam in materia gravi obligari, quia ſicut omnis obligatio à ſua voluntate ortum habuit, ita potuit ortum habere limitato modo, & non ſecundùm omnem materiæ capacitatem, ita Sanchez *de matrimon. tom. 1. lib. 1. diſp. 9. num. 6.* ſecus tamen dicendum eſt in juramento, in quo Deum teſtem rei promiſſæ adducis, in hoc enim non poteſt quis limitare obligationem ad veniale, ſi materia gravis eſt, quia non pendet à tua voluntate obligatio implendi promiſſum. Secundò colligitur poſſe Confeſſarium pœnitentiam gravem imponere ſub obligatione veniali, quia eſt quædam lex, & præceptum, & conditiones legis, & præcepti humani ſortiri debet ergo, &c. Ita Suarez *in 3. part. tom. 4. diſput. 38. ſect. 7. num. 5.* Medina *C. de Confeſſ. tractat. 2. quæſt. 48.* & alii, licèt contrarium aſſerat Sancius *in ſelect. diſput. 15. num. 16.* Coninch. *de Sacram. diſp. 10. dub. 8. num. 65.* Ochagavia *ubi ſuprà, num. 7.* & alii.

Sup. hoc in to. 5 tr. 6. R. 31 §. Sed hic.

4 Notandum eſt tamen, certum eſſe nullo modo poſſe legiſlatorem in materia levi, obligationem gravem imponere, licèt velit, & intendat, quia talis intentio eſſet iniqua, & injuſta; unde non eſt audiendus Gregorius Sayrus *in clavi Regia, lib. 3. cap. 7. num. 17.* qui putat hanc doctrinam eſſe veram, quoad legiſlatorem ſæcularem, ſecus autem quoad Eccleſiaſticum; quod probat ex uſu Religionum, in quibus aliquando Superiores res leves prohibent ſub pœna excommunicationis.

Sup. hoc in to. 8 tr. 4. R. 13 §. Sed à li... & in aliis ejus notat.

5 Sed hanc limitationem meritò impugnat Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 1. cap. 4. num. 3.* Suarez *de legibus, lib. 3. cap. 25. num. 7.* & alii. Et ratio adducta militat etiam quoad judicem Eccleſiaſticum: & ad uſum Religionum, reſpondeo, quòd ibi Superiores, ſi aliquam rem levem in virtutem obedientiæ, vel ſub excommunicatione præcipiunt, dicendum ob aliquem finem gravem, redditam eſſe gravem, ut v. g. propter ſilentium ſervandum, ne ingrediatur quis in aliorum cellas &c. ut notat Bonacina *de legibus, diſput. 1. quæſt. 1. punct. 7. §. 4. num. 21.* Sanchez *loco citato*, & alii.

Sup. hoc in R. ... § ult. & in tom. 6 tr. 1. ex R. 38 leg. §. Itaque, ſignanter in ejus fine, & vide etiam § not. præteritum.

RE-

RESOL. CXXXII.

An Superior ratione circumſtantiarum poſſit ſub peccato mortali præcipere materiam levem?
Et an hoc idem dicendum ſit de Prælatis Eccleſiaſticis?
Et notatur præcepta prohibentia in, virtute obedientiæ ingreſſum in cellas ob aliqua incommoda evitanda, obligare etiam in caſu, in quo aliquis certò ſciat non adeſſe ibi periculum, ratione cujus præceptum fuit.
Et etiam notatur ſolum Deum in materia levi, poſſe obligare ad mortale. Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 47.

§. 1. Affirmativam ſententiam docent communiter Doctores, unde valdè attendendæ ſunt circumſtantiæ, ex quibus Superior ad imponendum de aliqua materia præceptum, ducitur ad judicium de illa formandum, quia ſæpè contingit, ut materia præcepti ſit ſecundùm ſe levis, & obligationis ſub mortali incapax: at ex circumſtantiis boni communis adjunctis, quas Superior intendit, ſit gravis, & cadat ſub obligatione ad mortale, aut ratione jacturæ boni communis Religionis, periculi, etiam non proximi, transgreſſionis votorum, & ideò benè infert Valentia *tom. 2. diſput. 7. quaſt. 5. punct.* 6. nonnullos decipi exiſtimantes non obligare præceptum Prælati ſub mortali de ſervando ſilentio hoc, aut illo tempore, aut de illo efficiendo, quod ex ſe non magni momenti appareat: quippè fieri poteſt, ut circumſtantia aliqua ei materiæ gravitatem addat: Quare ait cum Cajetan. *ſumm. ver. præceptum*, impoſſibile videri in jure humano ex ſola materia diſcernere præcepta ſub mortali, cùm res quæ levis videtur, ac ſit talis in ſe conſiderata, ſit magni momenti, attentis circumſtantiis, quas Superior ſpectat, ac ſubditi ignorant. Quare dicit Suarez *diſput. 4. ſect. 6. numero* 11. debere ſatis certò, & indubitanter conſtare eſſe levem materiam, ut judicemus præceptum, quod aliàs ex verborum tenore ad mortale obligaret, non ſic obligare; & rectè quidem dicit, quia in dubio non eſt ſpoliandus Superior ſua poſſeſſione, nec quando non conſtat injuſtitia præcepti. Ex his ſimiliter præcipere poteſt Prælatus Religionis ſub mortali, ne Religioſus aliquis accedat ad hortum communem Conventus, aut ad talem ſæcularis domum, aut ne tranſeat per talem vicum, etiamſi cum licentia ſua exierit extra Conventum, vel ne cum tali, aut tali perſona loquatur. Hæc enim & ſimilia licèt in ſe conſiderata videantur parvi momenti, comparata tamen ad honeſtatem, & bonum nomen Religioſorum, aut ratione ſcandali, periculi, vel alterius circumſtantiæ, efficiuntur res magni momenti, & ideò obligant ſub mortali. Et hæc omnia docet etiam Monteſium *in part. 2. tom. 2. diſput.* 23. *quaſt. 9. numero* 161. Salas *de leg. diſput. 10. ſect. 6. numero* 32. Medina *in part. 2. quaſt. 96. art. 4. ad dub.* 2. Baldellus *ubi infrà numer.* 10. Molleſius *in ſumma tom. 1. lib. 1. cap. 4. numero* 3. Sayrus *in Clavi Regia, lib. 3. cap. 1. numero* 14. qui tamen *numero* 17. docet, etiam Prælatum Eccleſiaſticum poſſe obligare ad peccatum mortale, ſi materia præcepti ſit levis, etiam attentis circumſtantiis; ſed hoc non eſt admittendum, etiamſi Prælatus jubeat in virtute obedientiæ, ut notat Caſtrus *de lege pœn. lib. 1. cap. 5. document.* 2. Baldellus *tomo primo, libro quinto, diſputatione* 20. *numer.* 8. & alii.

[Margin: Sup. hoc per totam R. poſita in annot. ult. hujus R. ex Ref. præterita, lege §. pen. & alias R. deſignat in annot. 1. præcedit. §.]

[Margin: Sup. hoc in R. præced.]

[Margin: Sup. hoc in R. præterita, §. Notandum, ad med. ſed lege eam per tot. & in tom. 3. tr. 1. Reſ. 13. §. ult. & in to. 6. tr. 1. ex R. 38. lege doctrinal. §. Itaque ſignanter in fin. & infra paulò poſt initium, § 3 à verſ. hic Reſ. 198.]

2 Notant ex ſupradictis aliquas Religioſorum præcepta prohibentia in virtute obedientiæ ingreſſum in cellas ob aliqua incommoda evitanda, obligare etiam in caſu, in quo aliquis certò ſciat non adeſſe ibi periculum, ratione cujus præceptum impoſitum fuit, quia eſto non adſit periculum illo caſu, adeſt tamen generaliter, & in plurimùm, & hoc ſufficit, quia hęc fuit cauſa imponendi præceptum, & ita docet Baſilius Pontius *de matrimon. lib. 5. cap. 5. numer.* 11. & Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 3. diſp. 1. punct. 14. num.* 13.

3 Notandum eſt etiam hic obiter cum Duvallio *in 2. 2. D. Thom. tractat. de legibus, quaſtione 5, articulo quarto, concluſione 2. in fine*, ſolum Deum in levi materia poſſe ad mortale obligare, ut probabile eſt feciſſe erga Adamum, & Evam, ratione uſus fructus vetiti.

RESOL. CXXXIII.

An ſubditus dubius de legitima Prælati poteſtate teneatur illi obedire, maximè ſi ſit in poſſeſſione Superioritatis?
Idem dicendum eſt, quando adſunt diverſa opiniones probabiles? Ex part. 4. tr. 3. Reſ. 8.

[Margin: Sup. hoc in to. 5. tr. 1. ex late doctrina R. 31. ſignanter in §. Dicas. Propè fin. Ex cujus. Sed tam per totam.]

§. 1. Affirmativè reſpondet Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 3. num.* 29. quia cùm in poſſeſſione Prælationis ſit (ſi enim in ea poſſeſſione non eſſet, denegari poſſet poſſeſſio, donec de legitima electione, aut confirmatione conſtaret) non poteſt ob ſolum dubium, vel opinionem ſpoliari legitima poſſeſſione, denegando ei obedientiam, donec certus ſit defectus. Hæc opinio eſt probabilis.

2 Sed non minus probabilem contrariam eſſe ſentio, quam tuetur Vaſquez *in 1. 2. q. 19. art. 6. diſp. 62. cap. 6. in fin.* & Salas etiam *in 1. 2. q. 21. tr. 8. diſp. unica, ſect. 8. nu.* 78. aſſerentes, quando dubitatur de legitimi Superioris poteſtate, non teneri ſubditum obedire, & idem docent, quando adſunt diverſæ opiniones probabiles, quia ſubditus tunc habet obligationem obediendi Prælato, quando Prælatus habet jus, & poteſtatem certam præcipiendi, ſed in caſu noſtro eſt dubium de ejus poteſtate legitima, ergo, &c.

[Margin: Sup. hoc quod hic docet, late in to. 8 tr. 1. R. 15. & in R. 16. §. ult. & late ex doctrina alterius R. illam primam tuenet.]

RESOL. CXXXIV.

An ſubditus dubitans, an res præcepta ſit licita, teneatur obedire?
Et ſi Superior præcipiat aliquid ſub conditione, de qua dubium eſt, an ſit impleta, an ſubditus teneatur obedire?
Et quid eſt dicendum, ſi Prælatus præcipiat ſub pœna excommunicationis latæ ſententia?
Et notatur, quòd ſi Prælatus eſt dubius de honeſtate præcepti, vel de exceſſu ſuæ juriſdictionis, & imperet, ſubditus ſi etiam dubitat, non tenetur obedire. Ex p. 4. tr. 3. Reſ. 9.

[Margin: Sup. hoc lege R. 66. & verſ. not. not. ult. hujus Reſ.]

§. 1. Negativam ſententiam docet Vaſquez *in 1. 2. diſput. 66. capit. 6. numer.* 51. Sed magis probabiliter affirmativam tuetur Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 6. cap. 3. numer.* 3. Azorius *tom. 1. lib. 2. cap. 19. quaſt.* 9. Valentia *tom. 2. diſput. 2. quaſt. 14. punct. 4. quaſtiunc. 4. §. quartum eſt*, Suarez *de Relig. tom. 4. cap. 15. numer.* 20. Molin. *tom. 1. tract. 2. diſput.* 113. *concl.* 3. & alii penes ipſos.

2 Sed ego ſententiam Vaſquez amplector in caſu, quo ſubditus ita dubitans timeret obediendo ſibi, vel tertiæ perſonæ aliquod magnum damnum in rebus, honore, vel fama, aut corpore, ut ſi v. g. Superior interrogaret illum de proprio, aut alterius delicto, & eſſet dubium ſi juridicè interroget, tunc enim ſubditus non tenetur illi obedire. Ita Aragon. *in 2. 2. quaſtion. 69. artic.* 2. Medina *in 1. 2. quaſt. 19. articul.* 6. Henriquez *lib. 14. cap. 3. numero 3. in gloſſa littera X*, Leſſius *lib. 2. cap. 4. dub. 9. numer.* 77. & alii penes ipſos; quidquid in contrarium aſſerat Joan. Sancius *in ſelectis, diſputat.* 43. *numer.* 28. Et ratio eſt; quia in dubiis favendum eſt reo, & licèt ſubditus in tali caſu non ſit in poſſeſſione ſuæ libertatis, eſt tamen in poſſeſſione ſuæ ſecuritatis, ſeu juris, quo poteſt ſe, vel alium à rebus periculoſis conſervare; ſed de hac quæſtione ego alibi fuſiùs egi.

[Margin: Sup. hoc in to. 6. tr. 1. Reſ. 3. in fin. & lege doctrinam R. 66. & alteria R. ejus annot. &c.]

3 Nota hic etiam cum Sanchez *ubi ſuprà numer.* 26. contra Salas *in 1. 2. tract. 8. diſputat. unica, ſect. 19. numer.* 177. quòd ſi Superior præcipiat aliquid ſub conditione, de qua dubium eſt, an ſit adimpleta, ſubditus non tenetur ei in hoc caſu obedire, quia in dubio non eſt præſumendum conditionem eſſe adimpletam; ſed ante impletam conditionem præceptum illud non obligat ſubditum; ergo &c. Et in his caſibus, in quibus ſubditus non tenetur in dubio obedire Prælato, idem dicendum eſt, ſi Prælatus præciperet ſub pœna excommunicationis latæ ſententæ, & ratio eſt, quia excommunicatio non imponi poteſt niſi pro inobedientia: ſed in his caſibus non reperitur, quia ſubditus juſtè non obedit; ergo, &c. Ita Sanchez *loc. cit. numer.* 27. & alii.

[Margin: Alibi in R. 1. not. præteritæ, & ſi placet lege eidem doct. alterius R. eſt, ejus ſecundum annot.]

4 Notandum eſt etiam hic, quòd ſi Prælatus dubius de honeſtate rei præceptæ, vel de exceſſu ſuæ juriſdictionis imperet, ſubditus ſi ipſe etiam dubitet, non tenetur obedire. Ita contra Henriquez *lib. 12. cap. 6. num. 5. in gloſſa lit. T*, Cordubam, utrumque Ledeſmam, Lopez, & alios docet Caſtrus Palaus *tom. 1. diſp. 3. punct. 13. numero* 13. & alii penes ipſum.

[Margin: Sup. hoc in to. 5. tr. 1. ex late doctrina R. 31. ſignanter, §. dices, propè fin verſ. Ex cujus, & §. ne dicas 1. ſed lege eam per tot. & non pigebit.]

RESOL. CXXXV.

An Prælati Regulares teneantur ferre cenſuras in ſcriptis?
Et an aliter faciendo peccent, & incurrant ſuſpenſionem?
Et quid, ſi Guardianus dicat pro ſuo triennio ſub excommunicatione, ne ſubditi ſui talem domum ingrediantur, vel quid ſimile, ſi hoc faciat ſine ſcriptis, an incurrat, &c. Ex part. 5. tract. 9. Reſ. 73.

[Margin: Sup. in Reſ. ſeq. not. ſeq.]

§. 1. Diximus ſuprà cenſuras eſſe ferendas in ſcriptis, & non ſolo verbo, & aliter facientes peccant, & incurrunt in ſuſpenſionem ab ingreſſu Eccleſiæ per menſem, & à divinis, quam ſuſpenſionem etiam incurrit ferens cenſuram ſine expreſſione cauſæ, ut docet Angelus, *ver. ſuſpenſio, 1. numero* 16. Navar. *capit. 27. numero* 8. Avila *part. 2. capit. 2. diſputat. un. dub. 3. & part. 3. diſputat. 3. dub. 1. concluſ.* 4. & alii.

[Margin: Sup. hoc in R. ſeq. §. 2. cum ad med.]

2 Sed difficultas eſt, an Prælati Regulares ſi ferant cenſuras ſine ſcriptura, peccent & in ſuſpenſionem incurrant. Prima opinio negat, quia durum videtur ipſis ſervare hunc ordinem, cùm ſępè cenſuras ferre debeant, & pro hac opinione Bo-

ſue Bonacina *de cenſur. diſp. 1. punct. 9. num. 2.* citat Sayrum, & Henriquez. Secunda opinio affirmat, quia *in cap. cum medicinalis, de ſententia excommunic. in 6.* abſolutè loquitur, nec adeſt ratio ſufficiens, propter quam excipiendi ſunt Religioſi, qui non debent temerè & ex levi cauſa graves cenſuras ferre. Tertia opinio aſſerit, Prælatos Regulares non poſſe ferre cenſuras ſine ſcriptis, quando illas ferunt per modum ſtatuti; ſecus autem per modum ſententiæ particularis contra aliquem, & ita ſtantibus privilegiis docet Portel *in dub. Regul. ver. excommunicare, numer. 1.* ubi ait. Prælatus ponens ſine ſcriptis excommunicationem per modum ſtatuti incurret pœnam juris, quæ eſt ſuſpenſio officii. Illa autem erit per modum ſtatuti, vel ordinationis, quæ ponitur omnibus fratribus Provinciæ, & permanenter, Rodriquez *ibidem*, & re vera Leo X. *compend. verb. excommunicatio, §. 7.* excuſans Prælatos excommunicantes abſque ſcriptis, ſolùm loquitur de excommunicatione ab homine, & contra particularem, & proinde ſi ſtat per modum ſtatuti, & non ponatur in ſcriptis, incurrunt pœnam prædictam. Et quid ſi Guardianus pro ſuo triennio dicat ſub excommunicatione, ne ſui ſubditi talem domum ingrediantur, vel quid ſimile, ſi hoc faciat ſine ſcriptis, ſi incurret? Ego credo quòd ſic, quia illa non eſt ab homine, neque contra aliquem fratrem particularem, & ſi non eſt ſtatutum, eſt ſaltem ordinatio, & Leo Decim. ſolùm excuſat excommunicantem aliquem particularem. Excuſabit tamen inadvertentia, ignorantia, vel conſuetudo preſcripta. Ita Portel, cui etiam adde Villalobos *in Manuali Confeſſariorum, cap. 12. numer. 7.* ubi ſic ait. (Algunas condiciones pone el derecho que ſe deven guardar en poner las cenſuras. La primera que ſe ponga por eſcrito, aunque ſi ſe hizieſſe ſin eſſo valdria; y Leon X. concedio que los Prælados de la Orden de los Frayles Menores de la Obſervancia, quando deſcomulgan à algun Frayle en capitulo ò communidad, no eſten obligados à ponerla por eſcritto, mas el Prælado que pone deſcommunion por via de eſtatuto (como ſi la puſieſſe à todos los Freyles de la Provincia, ò Convento, para que no hagan tal coſa) ſin eſcrito, incurre en la pena de ſuſpenſion, como los demas, que no ay para eſſo privilegio.) Sic ille, & ego.

RESOL. CXXXVI.

An Prælati Regulares teneantur in excommunicationibus præmittere trinam monitionem Ex p. 5. tr. 9. Reſ. 20.

Hoc non privilegium, ſed diſt[illegible]

§. 1. Reſpondet affirmativè cum multis Doctoribus Avila *de cenſ. part. 2. c. 5. diſp. 1. dub. 8.* & quamvis Prælati Mendicantium habeant privilegium, ut poſſint ferre ſententiam excommunicationis ſolo verbo ſine ſcriptis, ut habetur *in compendio minorum, verb. excommunicatio, Paragraph. 7.* non tamen habent privilegium ad omittendam Canonicam monitionem.

2 Verùm hanc doctrinam limitat Cornejo *in 3. part. tract. 5. de cenſ. in genere, diſput. 3. dub. 2.* & Sayrus *de cenſ. lib. 1. c. 12. num. 22.* ut intelligatur, quando Prelati Regulares præcipiunt aliquid, quod non continetur in regula Ordinis, aut in regularibus obſervantiis; ſecus verò quando id, quod præcipiunt in illis continetur: quia tunc optimè, inquit, poſſent una, vel altera tantùm monitione excommunicare. Sed melius videtur dicendum, attendendam eſſe conſuetudinem talis religionis, & ſi legitimè fuerit præſcripta, prævalebit contra jus, ſin autem minimè.

RESOL. CXXXVII.

An Prælati Regulares poſſint excommunicare Novitium? Ex parte 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſ. 60. & alias 69.

§. 1. Negativè reſpondet Reverendiſſimus Magiſter Sacri Palatii Vincentius Candidus, *tomo 1. diſquiſ. 24. artic. 58. dub. 3.* quia excommunicatio ſecundùm veriorem ſententiam non poteſt ferri ob delictum præteritum, ſed ob delictum futurum ratione contumaciæ non obediendi, ſed Prælatus non poteſt ſuo præcepto obligare Novitios, nec excommunicatione præcepto adjuncta; quia non plenè Novitii Superioribus, & Regulæ ſubjiciantur, nec ſunt veræ partes Communitatis, nec ſunt admiſſi in corpus Religionis tanquam membra illius, donec profeſſionem emiſerint: ergo. Poteſt tamen Prælatus, ſi aliquam pœnam ratione delicti commiſſi Novitio imponeret, ſub pœnâ excommunicationis latæ ſententiæ eidem præcipere, ut pœnam illam ſubiret; quia ad eam pœnam imponendam in foro exteriori habet juriſdictionem: ergo poterit quoque ſub excommunicatione eidem præcipere illius obſervantiam. Hæc Candidus citans Henriq.

2 Sed adverſus illam affirmativam ſententiam tenet Pater Bordonus *in conſil. Regul. tom. 2. Reſol. 54. numer. 133.* nam (ait ipſe) ſi poteſt ſecundum Candidum, cogere tranſgreſſorem ad ſubeundam pœnam ſub cenſura excommunicationis; quare non poteſt illum excommunicare ratione contumaciæ, quia exempli gratia, non vult obedire tali ordinationi ſibi factæ ſub pœna excommunicationis, ut ſi illi præcipiat ſub pœnâ excommunicationis, ne colloquatur cum tali perſona; vel adſit ordinario, ne quis Religioſus etiam Novitius extra revelet tale ſecretum multùm præjudiciale ſtatui Religioſo. Neque obſtat quòd quis ob delictum præcisè præteritum excomunicari non poſſit, quin poſſit excommunicari ob delictum in futurum, ſi illud committat, ratione inobedientiæ; in illo ſiquidem ſenſu neque Profeſſus excommunicari poteſt: quia nullus excommunicari poteſt, niſi pro contumacia, *Gloſſ. ver. Mortis, cap. nemo 39. 11. quæſtione 3.* per jura ibi allegata; excommunicatio enim fertur, ut quis retrahatur à peccato, *cap. novit. de Jud.* eſt enim medicina animæ, *cap. cum medicinalis, de ſentent. excommunicat. in 6.* ergo ordinari debet ad futurum peccatum præcavendum, & non ad præteritum jam commiſſum, cum ideò non debetur pœna ſpiritualis, ſed corporalis. Nec urget, quòd Novitius non ſit verus Religioſus, neque membrum perfectum, & incorporatum Religioni, ſicut Profeſſus, quia hæc probant ſolùm Novitium non eſſe ſubjectum præceptis Regularibus, ſub ratione voti, quod nondum emiſit, ex quibus tamen non infertur, quin ſit verè ſubditus Prælato regulari, ut ſuo Judici, & Superiori volenti illum coercere, & punire, ſicut caſtigat Profeſſos, & quoſcumque alios commenſales ratione domicilii contracti & delicti. Hæc omnia Bordonus.

3 Sed ſententiam amiciſſimi Magiſtri Candidi approbat Sanchez *in ſumma, tomo 2. libro 6. capite 10. numer. 17.* quam tamen in duobus caſibus limitat. Prior eſt, quem poſuit ipſemet Candidus, quando pœnam aliquam delicti Novitio imponeret; tunc enim poſſet ſub pœna latæ excommunicationis præcipere Novitiis, ut pœnam illam ſubirent; quia poteſt obligare ad pœnam ratione juriſditionis, quam in foro externo ad eam imponendam habet. Ergo poteſt quoque ſub excommunicatione præcipere illius obſervantiam. Poſterior caſus eſt, quando Pontifex Conſtitutione, aut præcepto aliquo interdiceret aliquid ſub pœna excommunicationis: ſi enim Novitii id præceptum violarent, poſſet Superior Religionis eos punire, fulminando ſententiam illam excommunicationis à Pontifice comminatam tranſgreſſoribus, quia ea pœna eſt condigna delicto. Sicut poſſet quoque infligere quamcumque aliam pœnam à Pontifice ſtatutam in tranſgreſſores, quia dum Novitii manere volunt in Religione, eſt legitimus Judex ad imponendas pœnas eorum delictis condignas. Et hanc ſententiam præter Sanchez tenet etiam noviſſimè Pater Pellizzarius *in Manual. Regul. tom. 1. tract. 2. cap. 6. num. 16. & 17.*

RESOL. CXXXVIII.

An Religioſus poſſit communicare cum Prælato excommunicato?

Et in caſu, quòd Prælatus ſit excommunicatus, ſi tamen non ſit denunciatus, nec publicus Clerici percuſſor, an teneatur Regularis ſubditus illi obedire?

Idem eſt de Epiſcopo excommunicato non denunciato. Ex parte 5. tract. 9. Reſ. 127.

§. 1. Affirmat Sotus *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. articul. 4. concluſ. 5.* Sed ſanè nullum eſt privilegium communicandi, ſaltem in omnibus, nam excommunicatio virtute continet ſuſpenſionem. Quare non toleratus, nec officium Prælaturæ, nec juriſdictionem exercet, undè tantùm videtur cum iſto conceſſa communicatio ea, quæ ratione habitationis vitari modo morali non poteſt, perinde ſcilicet ac ſi eſſet quivis alius ex eadem familia ſic excommunicatus. Cæterum ſi ille excommunicatus eſſet toleratus, putat Sanchez *diſputat. 15. ſectione 7. numer. 3.* ſubditos poſſe talem Prælatum vitare, eo modo, quo ante conſtitutionem Conſtantienſem, ſcilicet occultè, ſi excommunicatio eſt occulta, vel vitare publicè, ſi illa erit publica.

2 Et ita docet Gordonus *in ſumma tom. 2. lib. 7. quæſtione 10. capite 6. numero 84.* Unde Villalobos *in ſumm. tomo 1. tracta 17. difficult. 13. numer. 21.* ſic ait. (Ha ſe de advertir, que como el deſcomulgado eſtà privado del uſo de la juriſdicion ſpiritual, y la conceſſion de la extravag. Ad evitanda, no es receptò ſino privilegio, ſi el ſubdito no quiſieſſe communicar con el Prelado, que eſtà deſcomulgado, ſujetandoſe à el, no eſtà obligado à hazerlo, aunque no eſtuvieſſe denunciando, porque eſte tal tiene uſo de juriſdicion en favor de los ſubdito, y no en gravamen ſuyo, como notò Suarez. Y lo miſmo ſe ha de dezir, ſi el Obiſpo eſtuvieſſe deſcomulgado, y no fueſſe denunciado por la miſma razon.)

razon.) Hæc ille. Vide etiam Philippum Fabrum *de cenſuris in 4. ſentent. diſtinct. 25. quæſtione prima, diſputatione quarta, capite ſeptimo, numero* 231. Filliucium *tomo primo, tractatu decimo-tertio, capite ſexto, numer.* 125.

3 Non deſinam tamen hîc apponere verba Marcelli Megalii *in 3. part. lib. 2. cap. 5. quæſtion. 4. numero* 50. ubi ſic ait, Pone Prælatum non eſſe denunciatum, nec publicum Clerici percuſſorem, ſed notorium in Monaſterio illum eſſe innodatum majori aliqua excommunicatione, quæritur, an teneantur Regulares illi obedire? videtur reſpondendum negativè; nam cùm ſit ipſe notoriè excommunicatus, in favorem ipſius nulla requiritur denuntiatio, ad hoc ut vitandus ſit tanquam non toleratus, per dicta ſuprà *in dicta quæſtione ſecunda, ver. Item quoad uſum*, & poſſe tunc Regulares, ſi volunt illi parere, & cum illo tanquam cum Prælato communicare ob beneficium eis conceſſum à prædicta Extravag. *ad evitanda*. Dico tamen nullo modo poſſe Regulares, nec ſubditos alios, quicumque illi ſint, ab obedientia ſui ſuperioris ſe eximere, quamvis notorium ſit excommunicationis cenſuram illum incurriſſe, niſi priùs per ſententiam Judicis declaretur, Superiorem illum in illud crimen incidiſſe, & hoc ex eo probatur, quòd ſicut quando aliquis ex legum diſpoſitione eſt ipſo facto bonis, & juribus ſuis ob excommunicationem privatus, & fiſco bona & jura illius ſunt applicata, executio de facto fieri non debet, niſi priùs ſuper crimine fuerit declaratum, ut probatur *ex capit. cùm ſecundùm leg. de heret. in* 6. Ita quando Superior eſt ſuo officio ob excommunicationem privatus, non debent ſubditi de facto ſuo jure illum privare, niſi priùs ſuper crimine declaratum fuerit, id eſt, niſi priùs declaratum fuerit à Judice auctoritatem habente Superiorem illum in illam excommunicationem incidiſſe.

Quamvis non plenè fuerit hoc lege tamē in to 5. tr. 1. ex Reſ. 31. dictionem & ult. ſignetur in ſine.

R E S O L. CXXXIX.

An dubius, utrum Parentum neceſſitas ſit gravis, poſſit ingredi Religionem?

Idem dicendum eſt, quando utrinque ſint rationes ita probabiles, ut poſſit dici utraque pars opinabilis. Ex p. 4. tr. 3. Reſ. 57.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, quia cùm dubium ſit præceptum in eo caſu, libertas filiorum ad ingrediendam Religionem poſſidet, ſicuti abſolutè diximus, in dubio an ſit in aliquo caſu præceptum. Imò hoc erit etiam licitum, quando utrinque ſunt rationes ita probabiles, ut poſſit dici utraque pars opinabilis, & ideò in tali caſu poteſt filius ſequi utramvis partem, etiam minùs probabilem, ut in aliis rebus opinabilibus licet. Et hæc omnia docet Sanchez *in ſumma, tomo primo, lib. quarto, capite vigeſimo, numero octavo*, cui ego addo Bartholomæum de Vecchis *in praxi Novitiorum, diſp. 2. dub. 8. num.* 8.

Sup. hoc in R. 1. & in aliis ejus primo annot.

R E S O L. CXL.

An ingreſſus Religionis liberet debitorem ab onere reſtituendi?

Et notatur, quòd ſi poſt ingreſſum Religionis, hæreditate, legato, vel donatione, &c. Religioſo aliquid acquiratur, tenetur Monaſterium ejus debita ſolvere?

Et an teneatur Religioſus ad laborandum in Monaſterio pro ſolvendis debitis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 41.

§. 1. Prima ſententia affirmat; ita ſentire videtur Divus Thomas *in 2.2. quæſtione ultima, articulo 6. ad* 3. Cajetanus *ibid.* & ſequitur Paludanus *in 4. diſt. 38. quæſtiones 4. articulo 3. conclu. 4.* Angelus *ver. Religioſus* §. 16. Sylveſter *ver. Religio, lib. 1. quæſt. 4.* & Divus Antoninus *part. 2. tit. 11. capite ſecundo, paragrapho primo*: quia liber homo non obligatur quoad perſonam ſuam, ſed tantum quoad bona; ergo cedendo bonis libera remanebit perſona.

2 Secunda opinio negat, & illam tuetur Medina *Codice de reſtitut. quæſt. 3. cauſ.* 8. Navarrus *commen. 1. de Regular. numer.* 8. Valentia *tom. 3. diſput. 5. quæſtion. 6. punct.* 7. Molina *tom. 3. poſter. diſput.* 757. & alii, quia ſolutio debitorum eſt jus naturalis.

3 Sed mihi placet opinio, quam tenet Lopez *in inſtruct. part. 1. capite* 29. Azorius *tomo 1. libro 12. capite 1. quæſt.* 5. Leſſius *libro 2. cap. 19. dubio* 8. Sanchez *in ſumm. tomo 1. libro 4. cap. 19. numer.* 8. & alii. Ideò dico, quòd ſi quis brevi tempore in ſæculo manendo tantùm lucraturum ſe exiſtimet, ut debita ſua, vel integrè, vel ſecundùm magnam partem ſolvere poſſit, ad hoc obligatur, ſecus autem ſi longo tempore, tunc enim puto non eſſe adſtrictum ad expectandum, ſed poteſt ſtatim ingredi Religionem: & tempus breve, quod expectandum ſit in tali caſu, puto cum Sanchez eſſe biennium.

Sup. hoc in R. fin. §. ult.

4 Nota verò, quòd ſi poſt ingreſſum Religionis hæreditate, legato, donatione, &c. Religioſo aliquid acquiratur, tenetur Monaſterium illius debita ſolvere, non tamen tenetur Religioſus ad laborandum in Monaſterio pro ſolvendis debitis, ut notant Sanchez *numer.* 4. Paludanus, Angelus, & Sylveſter; quidquid in contrarium aſſerat Azorius, Mollina, & alii.

R E S O L. CXLI.

An debitores ſi non habeant ſpem, quòd manendo in ſæculo ſiant potentes ad ſolvendum, poſſint Religionem ingredi, non obſtante Bulla Sixti V.

Et quid quando quis breviter, verb. grat. duorum, vel trium annorum, manendo in ſæculo habeat ſpem ſolvendi debita Creditoribus?

Et an in dicta conſtitutione non comprehendantur debitores ex ſola promiſſione liberali, vel qui incertis debitis ſunt gravati, vel damnati ad pecuniarum pœnam ratione alicujus delicti, vel ad ſatisfaciendum ratione alicujus damni, vel injuria illata, ut verb. grat. qui Virginem defloravit, &c. Ex part. 4 tractat. 4. & Miſc. Reſ. 82.

§. 1. Affirmativam ſententiam de jure communi ego tenui *in par. 3. tract. 2.* * *reſol.* 42. Sed difficultas eſt de jure novo Sixti V. & negativè videtur reſpondendum per ea, quæ obſervat Malderus *de juſt. tr. 4. c. 7. dub. 4. in ſin.* & Sylujus *in 2. 2. q. 62. art. 8. q. 1, concl. 8. cau.* 10.

** Quæ hic eſt & correcta & in 1 6. tr. 1. in loco doctius R. 18. curſim in fin. verſ. Quinta caſu.*

2 Verùm ego puto etiam in terminis Brevis Sixti V. debitores, ſi bona, quæ habent, creditoribus relinquant, & nulla ſit ſpes, ut in ſæculo manendo fiant potentes ad ſolvendum, poſſe ingredi Religionem, & ita docet Fauſtus *in theſ. Relig. lib. 5. quæſt. 134. num.* 5. Sanchez *in ſumm. tem. 1. lib. 4. cap. 19. num.* 26. Barthol. de Vecchis *in praxi Novitiorum diſp. 2. dub. 13. num.* 15. Portel *in dub. Regul. ver. Novitius, num.* 19. Vide etiam David. à Mauden *in Decal. præcept. 7. diſcur. 18. num.* 17. Hieron. Rodriquez *in compend. qq. regul.* 101. *num.* 10. Mirandam *in manuali Prælat. tom. 1. q. 17. art.* 7. & alios penes ipſos.

3 Imò aliquid plus addunt, Bullam Sixti V. non extendi ad eos, qui abſque ſua culpa pervenerunt ad impotentiam ſolvendi creditoribus, quod probant ex ipſis verbis Bullæ ibi, *multi decoctores poſt dilapidatam rem familiarem*, &c. & ita tenet Vecchius *ubi ſuprà*, cui ego addo Bonac. *de reſtitut. diſp. 1. quæſt. ult. punct. 2. §. 1. nu.* 8. licèt ibi erret in nomine Pontificis, nam pro *Sixto V.* citat S. Pium V. & alios penes ipſum.

4 Notandum eſt etiam hîc obiter in dicta conſtitutione Sixti V. non comprehendi debitores ex ſola promiſſione liberali, vel qui incertis debitis ſunt gravati. Ita Vecchius, & Sanchez *loc. cit.* qui addit etiam ſub hac Bulla neque comprehendi damnatum ad pecuniariam pœnam ratione alicujus delicti, nec obligatum ad ſatisfactionem pecuniariam cauſa alicujus damni, vel injuriæ illatæ; ut quis, v. g. Virginem defloravit licèt in hoc diſſentiat Miranda *ubi ſuprà*.

5 Non deſinam etiam hîc annotare quòd licèt Doctores aſſerant, quòd quando quis brevi tempore manendo in ſæculo habeat ſpem ſolvendi debita creditoribus, non poteſt ingredi Religionem, nam in tali caſu moraliter non eſt impotens ad ſolvendum, licèt, inquam hoc ſit verum, tamen difficultas eſt quod tempus dicatur breve in hoc caſu. Ponam opiniones Doctorum, omnes quidem probabiles, Leſſius *lib. 2. c. 41. dub. 3. n.* 32. & Azorius *p. 1. lib. 12. c. 1. q.* 5. donec tunc dici breve tempus, quando debitor paucis annis ſatisfacturus creditur, Major *in 4. ſent. diſt. 38. q. 17. concl.* 3. tempus 2. vel 3. annorum ponit Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 4. c. 19. n.* 8. duorum annorum, Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 7. n.* 2. unius anni.

Sup. hoc in R. præcedenti §. 3. ſed mihi, à lin. 4.

R E S O L. CXLII.

An mutus, & ſurdus, vel cæcus poſſint eſſe Religioſi profeſſionem emittendo?

Et quid ſi mutus eſſet ſimul cæcus, aut quis eſſet ſimul cæcus, & omnino ſurdus, quamvis non mutus, nec hoc à natura haberet, ſed caſu, & antequam in hoc incideret, noſſet quid eſſet profeſſio? Ex p. 5. tr. 6. Reſ. 34.

§. 1. Ad hunc caſum affirmativè reſpondet Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 5. c. 3. n.* 2. ubi ſic ait, Profeſſio expreſſa nullis verbis indiget, ſed poteſt nutibus aut ſcripto fieri, quia nulli reperitur verba eſſe neceſſaria. Quare mutus à natura, qui ſubinde ſurdus eſt, poteſt profiteri. Si enim eſt aptus ad carnale matrimonium ineundum (ut probavimus *lib. 1. de matr. diſput. 8. num.* 12.) erit quoque ad ſpirituale aptus, argument. *ex cap. ſignificatum, de regul.* Prætereà, quia non minor notitia obligationis, nec minor conſenſus deſideratur in matrimonio carnali, quàm in ſpirituali, & ita docent Socin ſenior *conſ.* 61. *In præſenti conſultatione numero* 13. & 14. *volum.* 1. Azor. *lib. 12. inſtit. moral. capit. 4. quæſt.* 1. ſed ſicut ea

diſp. 8.

diſputat. 8. numer. 12. animadvertimus circa matrimonium carnale, eſt hoc intelligendum quando mutus ille ita perſpicaci intellectu prædıtus eſt, ut ſignis edoceri valeat naturam ſtatus Religioſi, poſſitque ſignis conſenſum exprimere, quod eſſe difficillimum diximus ibi, cùm auditu careat, quo hanc naturam doceri poſſit, quamvis ſint aliqui ita perſpicacis ingenii, ut ſignis eam percipere valeant. Quòd ſi mutus ille eſſet ſimul cœcus, aut quis eſſet ſimul cœcus, & omninò ſurdus, quamvis non mutus, nec hæc à natura habeat, ſed caſu, eſſet incapax profitendi, niſi antequam in hæc incideret, noſſet quid eſſet profeſſio. Sicut idem contra alios diximus in matrimonio carnali, *ea diſputat. 8. numer. 13.* quia mutus ſolis ſignis edoceri valet profeſſionis natoram, quæ percipere nequit, ſi ſimul cœcus ſit. Atqui cœcus ſolis verbis poteſt edoceri, nequit percipere, ſi ſimul ſit ſurdus. Hucuſque Sanchez, cui adde Spinum *in ſpeculo teſtament. gloſ. 8. rubrica numer. 4.* ubi ita aſſerit. Secundò deducitur, quòd licèt aliàs mutus, & ſurdus non poſſint Religionem ingredi, nec profiteri, juxta *capitul. ſicut, de regular. capitul. de ſucceſſ. ab inteſtat.* Si tamen probetur illum habere intellectum perfectum, & ſignis poſſe conſenſum explicare, poterit Religionem profiteri; tenet Albericus *leg. ubi non voce de regul. jur.* Ita Spino, & tandem hanc ſententiam docet Bartholom. de Vecchis *in praxi Novitior. diſput. 13. dub. 2. num. 2.* Azorius *par. 1. lib. 12. c. 4. q. 1.* cum aliis Juriſconſultis, quos citat, & ſequitur Barbatia *vol. 2. conſ. 59. n. 12.*

RESOL. CXLIII.

An ſervi poſſint ingredi Religionem ſine licentia Domini?

Et explanatur, quòd Concilium Chalcedonenſe excommunicationis gladio Prælatum vulnerat, qui ſine licentia Domini recipit ſervum in Monaſterium.

Imò, & excommunicantur, qui ſervos ſuadent Dominum contemnere cauſa Religionis.

Et an Profeſſio ſervi, contradicente, vel ignorante Domino, ſit nulla, & irrita, & aliqua alia circa hoc deciduntur? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 61. alias 60.

§. 1. Reſpondeo, quòd ſervus ſine licentia Domini Religionem ingreſſus, profiteri nequit, *cap. qui verè 16. quæſt. 1.* ubi Concilium Chalcedonenſe excommunicationis gladio Prælatum vulnerat, qui ſine licentia Domini recipit ſervum in Monaſterium: imò excommunicantur, qui ſervos ſuadent Dominum contemnere cauſa Religionis *capitul. ſi quis ſervum, 1. & 2. 17. quæſtion. 4. capitul. Generaliter, diſtinction. 54.* Nec deſunt Doctores tradentes profeſſionem ſervi contradicente, vel ignorante Domino, nullam, & irritam eſſe, ea ratione: quia per profeſſionem Religioſus totum ſe Religioni tradit: ſed id nequit ſervus præſtare, cùm ſit res alterius, nec Deus illam profeſſionem, quæ eſt contra juſtitiam, acceptabit. Sic docent Paludanus *in 4. diſt. 38. quæſt. 4.* D. Antonninus *2. part. titul. 11. capitul. 2.* Azorius *moral. inſtit. lib. 12. c. 1. qu. 3.* Vel ſaltem Dominus, non obſtante profeſſione, ſervum repetere ſibi poteſt, *argument. diſtinction. 54.* Elapſo triennio, dominus ſi non repetat, juri ſuo renunciare præſumitur, *Auth. ſi ſervus, de Epiſcopis, & Clericis; capit. ſi ſervus 2. diſtinct. 54.* Quòd ſi ſervus longiſſimè à Domino diſtet, ita ut facilè invenire non potuerit, tunc etiam elapſo triennio, jus habet illum repetendi, *capitul. ſi quis incognitus, 17. quæſt. 2. ver. Niſi ſit tam longè, ut inveniri non poſſit.* Nec in his caſibus poteſt dominus cogi ſervum relinquere Religioni, accepto pretio: quia jure ſui dominii, quod in illum habent, privari non poteſt. Quare ſicut ante profeſſionem non tenebatur ſervum Religioni tradere, pretio accepto: ita nec poſt profeſſionem, cùm ſemper idem in illud dominium firmum, ac ſtabile permaneat: neque hac de re habemus textum aliter diſponentem. Sed de tota quæſtione, & an ſervi profeſſio ſit valida, vide Sanchez *in ſumma tom. 2. libr. 5. capitul. 4. numer. 42. & ſeq.*

RESOL. CXLIV.

N. ex genere Mahometano, ſed infans baptizatus, & poſtea Religionem ingreſſus, an poſſit ſine ulla diſpenſatione ad Prælaturas aſſumi.

Et an in tali caſu non ſit excludendus à ſacris Ordinibus?

Et advertitur, quòd Bulla Pauli IV. prohibens, ut deſcendentes ab Infidelibus poſſint in Ordine Minorum ad Prælaturas aſſumi, de ſolo Ordine D. Franciſci loquitur; & ideò non eſt extendenda per communicationem ad alios Ordines: quia Religioſi communicantes in privilegiis non proindè communicant in pœnis, & odioſis. Ex p. 6. tr. 6. Miſc. 2. Reſ. 1.

§. 1. Reſpondeo affirmativè: Quia licèt de jure communi Neophytus non poſſit eligi in Prælatum *ex capit. quoniam, & capit. ſi Neophytus, diſt. 48.* ut obſervat Avila *de cenſur. part. 7. diſp. 4. dub. 2. concluſ. 1.* Azorius *tom. 2. lib. 6. cap. 2. quæſt. 2.* Caſtellinus *de elect. cap. 11. num. 34.* & alii. Attamen qui ab infantia baptiſmum ſuſcepit, non dicitur Neophytus, ſicut nec ille, qui adhuc decennis Baptiſmi Sacramento inſignitus eſt; & ideò tales non ſunt excludendi à Sacris ordinibus, neque à dignitatibus Eccleſiaſticis; ut ego ipſe firmavi *in part. 4. tractat. 2.* ^a^ *reſol. 50.* cum aliquibus Doctoribus; nunc addo Villalobos *in ſumma, tom. 1. tractat. 21. difficultat. 16. numer. 3.* Joannem Præpoſitum *in 3. part. Divi Thomæ quæſt. 5. de irregular. dub. 15. num. 122.* Salzedum *in praxi, capit. 22. num. 11.* Campanili *in diverſ. jur. Canon. rubric. 11. capitul. 7. num. 6.* Et magis in terminis caſus noſtri Peyrinum *de Prælat. Relig. tom. 2. quæſt. 2. capitul. 5. §. 6. num. 83.* & Tamburinum *de jur. Abbat. tom. 4. diſp. 4. quæſt. 21. num. 66.* cum aliis penes ipſos. Probatur hæc opinio: quia, ut patet ex Gratiano *in princip. diſtinct. 48.* ideò Sacri Canones Neophytos excludunt à Prælaturis, quia tamquam inexperti non poterunt obſervare ea, quæ ratione perſonarum, locorum, & temporum ſunt Prælatis obſervanda: ſed hæc inconvenientia ceſſant in baptizatis ab infantia, vel ante decem annos: ergo poſſe ſupradictos ſine ulla diſpenſatione ad Prælaturas admitti de jure communi dicendum eſt.

a Quo licet in tom. 5. tr. 1. Reſ. 47. per totum.

2 Nec valet dicere, quòd licèt conſulenti non obſtet, ut probatum eſt, jus commune; obſtat tamen jus particulare Pauli IV. prohibentis in quadam Bulla, ut deſcendentes ab infidelibus poſſint in Ordine Minorum ad Prælaturas aſſumi. Non inquam hoc obſtat: nam reſpondeo primò aliquos docere dictam Bullam in diſſuetudinem abiiſſe. Ita Avila *de cenſur. par. 7. diſp. 4. dub. 3;* & ex illo Sanchez *in ſumm. tom. 1. lib. 2. capitul. 7. n. 3.* Reſpondeo ſecundò, quòd dicta Bulla de ſolo Ordine D. Franciſci loquitur; & ideò non eſt extendenda per communicationem ad alios Ordines: quia ſimiles Pontificum Conſtitutiones non dicuntur privilegia, ſed potiùs ſtatuta, ſeu prohibitiones: ergo non includuntur in communicatione privilegiorum. Undè Laurentius Portel. *in dubiis Regularibus, verb. Communicatio privilegiorum, numer. 20.* rectè ſic aſſeruit. Religioſi communicantes in privilegiis non proindè communicant in pœnis, & prohibitionibus alterius Ordinis. Ita ille, cui adde Lezanam *in ſumma Quæſtion. Regul. tom. 3. cap. 1. nu. 52.* & Tamburinum *de jure Abbatum, tom. 1. diſputat. 16. quæſt. 6.* Hinc Miranda *in Manual. Prælator. tom. 2. quæſt. 46. artic. 6.* Sanchez *ubi ſuprà,* & Rodriquez *in Quæſtionib. tom. 1. quæſt. 55. articul. 16.* aſſerunt individualiter dictam Bullam Pauli IV. pro Minoribus emanatam non eſſe extendendam ad alias Religiones. Et tandem reſpondeo tertiò dato, & non conceſſo, quòd communicatio dictæ Bullæ Pauli IV. cum aliis Religionibus facienda eſſet, adhuc dicendum eſt nihil obſtare: nam poſtea per aliam Bullam S. Pii V. publicatam in Capitulo Generalis Romanæ anno 1575. conceſſum fuit iiſdem Patribus Minoribus, ut poſſint recipere in Religionem filios infidelium, & ad Prælaturas admittere, ut ex Sorbo obſervat Laurentius de Peyrinis *de Relig. Prælat. tom. 2. quæſt. 2. cap. 5. §. 6. num. 85.* ubi etiam notat id à Gregorio XIII. etiam conceſſum fuiſſe Ordini Minimorum, & ejus verba per extenſum apponit. Ergo, ut dixi, non obſtat Bulla Pauli IV. nam quare illa attendi debet, & non potiùs Bullæ poſteriores S. Pii V. & Gregorii XIII. ſi pœna impoſita per Bullam Pauli IV. aliquibus videbatur per privilegium communicationis ad alios Ordines extendenda: à fortiori favorem S. Pii V. & Gregorii XIII. poſtea emanatum, extendendum, & communicandum eſſe aliis Religionibus dicendum erit. Remanet igitur ſatis probatum N. Conſulentem nulla indigere diſpenſatione, ut poſſit ad Prælaturas ſuæ Religionis aſſumi.

RESOL. CXLV.

An quis peccet mortaliter, ſi abſque juſta cauſa retrahit aliquem ab ingreſſu Religionis.

Et ſupponitur poſſe aliquando ex juſtis rationibus alicui ſine peccato diſſuaderi Religionis ingreſſum.

Et quid eſt ſentiendum de peccato, & de damno temporali, & commodo facto Religioni, quando quis vi, vel fraude Novitium, vel alium impedivit à profitenda Religione, &c.

Et quid, quando ſine vi, vel fraude ex Monaſterio Religioſum profeſſum ſeduxit? Ex p. 11. tr. 3. Miſc. 3. Reſ. 22.

§. 1. Suppono cum Joanne Vuigers *de juſtit. tract. 4. c. 3. dub. 4. num. 9.* poſſe aliquando ex juſtis rationibus alicui ſine peccato diſſuaderi Religionis ingreſſum, vel amplexum: ejuſmodi autem cauſæ cenſentur à DD eſſe in primis ſi ille bona fide credatur melius in ſæculo militaturus Deo, quàm in Religione illa, quam meditabatur, ſivè propter Religioſorum converſationem minus ei accommodatam, ſivè propter corporis infirmitates, quia nec ipſi Religioni expedit infirmiores ſuſcipere, propter quos oporteat monaſticam diſciplinam relaxare.

2 Secunda cauſa eſſe poteſt, ſi impedimentum habeat reſpe-

ſtu ad Religionem, quam cogitat, ad quod forſitan ipſe non attendebat.

3 Tertia ſi parentes opera ejus indigeant, de qua alibi plura ſunt dicta.

4 Quarta ſi quis videat eum potius propter temporales commoditates Religionem cogitare, quàm propter ſpiritualem profectum. Id enim debere alienum eſſe ab eo, qui Chriſtum ſecundùm conſilia Evangelica ſequi intendit, ſignificat ipſe Chriſtus *Lucæ* 4. ubi adoleſcentem non admittit ad ſuum diſcipulatum.

5 Nota etiam circa hæc Malderus *loco ſuprà citato*, quod ſicut permittit Deus mala, ut indè eliciat bona; ita & Diabolum ſubindè excitare homines ad Religionem, ut indè eveniant mala, quæ aliquando probabiliter eventura ſperat, & conjicit, ut quando ex reſpectu humano obſervat eos à ſe, vel ab aliis ad illam moveri: quare opus eſt bona diſcuſſione, diſcretione, & probatione, utrum ſpiritus à Deo ſit. Et ſanè parentes ſæpiùs graviter peccant, dum paroles ſine diſcrimine, & examine protrudunt ad monaſteria, ut ſe à ſumptibus liberent, vel ut hæreditas inter pauciores dividatur; ſicuti & illi Magiſtri reprehendendi ſunt qui inducunt, & quaſi pertrahunt indifferenter quoslibet, quos apprehendunt Religioni futuros utiles, ſivè propter ipſorum media temporalia, ſivè propter dotes naturæ, non ſatis attendentes utrum in perſona eluceant ſigna, ex quibus prudenter poſſit judicari, quòd à Deo ad ejuſmodi ſtatum ordinentur, ac vocentur, & hinc poſtmodùm lacrymæ, & tot incommoda.

6 Hoc ſuppoſito ad difficultatem propoſitam affirmativè reſpondet Navarrus *in Manual. capitul.* 14. *numer.* 44. & Doctores communiter. Sed non deſeram hic obſervare Filliucium, contrarium docere, niſi in raro caſu; Undè *tomo* 2. *tractat.* 32. *capitul.* 6. *numer.* 171. ſic ait; Dico ſecundò retrahens Novitium, vel alium volentem ingredi, non ex juſta cauſa, ſed ex vanis rationibus ob ſpem honorum, divitiarum, voluptatum, difficilem vitam Religioſam, & moleſtias quas paſſurus eſſet, abſque eo quod adhibeat vim, metum, vel fraudes, ad nihil tenetur Religioni, quia hæc nullum jus acquiſivit adhuc in eum; nec ipſi retracto, quia ſupponimus non decepiſſe fraudibus, &c. Sed tantùm profuiſſe rationes quidem mundanas, & vanas; ex quibus tamen voluntariè, & liberè alter inductus eſt ad egreſſum, quare peccavit tantùm ut plurimùm venialiter; in aliquo caſu, at ſi inſignis Religioſus ſperabatur, etiam mortaliter. Ita ille, & poſt illum noviſſimè P. D. Conſtantinus à Caſtro Mortariano *in Collect. Theologia moralis tractat.* 2. *capit.* 2. *art.* 1. §. 4. Sed ego non recederem à ſententia communi, quæ ut diximus in tali caſu peccatum mortale conſtituit, læditur enim charitas erga proximum in re gravi.

Super hoc inf. in Reſ. 173. 6 Deinde ad mod. 7. Quod verò.

7 Notandum eſt hic obiter, quod qui vi, vel fraude Novitium, vel alium impedivit à profitenda Religione, quamvis ex juſtitia non teneatur ſe vel alium loco ejus ponere, obligatur tamen ex juſtitia Religioni compenſare temporale damnum, ſi quod patiatur, & proindè reſtituere tantùm, quanti valebat ſpes commodi, quod ex ejus donatione, vel induſtria fuiſſet expectatum. Notandum tamen eſt, ſi Novitius, vel profeſſus putetur fraudem ſatis advertiſſe, tunc alterum ex juſtitia non videri obligatum de iſtis damnis, quia non poterit dici fraus propriè fuiſſe cauſa egreſſionis, nec ipſa egreſſio cenſeri poteſt ei involuntaria propter aliquam ignorantiam. Similiter quidam probabiliter exiſtimant ſeductorem non amplius ex Juſtitia teneri de ſequentibus damnis, quando vim, vel fraudem amovit, & ſeductum ſic reſtituit ſuæ libertati, intereà temporis, dum illi adhuc integrum eſt redire. Ita Leſſ. *ſuprà capitul.* 17. & alii: quia tunc non videtur alter cenſendus cauſa, quod Monaſterium privetur ſpe commodi, ſed potius ipſemet, qui ex plena libertate non vult redire; ſecus ſi tunc ei non ſit integrum redire propter impedimenta interjecta per egreſſum, imò ſi occaſione violentiæ, vel fraudis, factum ſit, quòd mutaverit omninò animum, videbitur ſeductor dicendus cauſa damni; non obſtante, quod vim vel fraudem tempeſtivè removerit, ſecus ſi ex aliis cauſis animum mutaverit.

8 Sed difficultas movetur circa Religioſum profeſſum, quando quis eum ſine vi, vel fraude ex monaſterio ſeduxit; utrùm hic ex juſtitia teneatur Monaſterio de hujuſmodi temporalis commodi carentia; ut ſi Monaſterio aliqui proventus notabiles, aut eleemoſynæ ſoleant obvenire ex ejus fructionibus, ut ratione concionum, aut profeſſionis litterarum, &c. quæ occaſione ejus abſentiæ ſivè egreſſionis ceſſant, quidam non improbabiliter id affirmant.

Sed pars negativa magis communiter à Doctoribus tenetur, ita Sotus, Navarra, Salonius, & Malderus, quos citat, & ſequitur Vuigers, *ubi ſuprà*.

RESOL. CXLVI.

An Superiores Regulares nolentes admittere aliquem abſque cauſa in Religionem, annum Novitiatus, peccent mortaliter?

Et quid, ſi petens ingreſſum haberet votum ingrediendi Religionem ejus ſuperioris, à quo petit admitti; an ille negans ſimpliciter ingreſſum peccet mortaliter, ſi nullam habeat legitimam cauſam negandi ingreſſum?

Et an peccent negantes ſuffragium Novitio idoneo ad profeſſionem? Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 6.

§. 1. NEgativè reſpondet P. Bordonus *in Conſil. Regul. tom.* 2. *reſ.* 54. *nu.* 138. ubi ſic ait: Nullum videtur peccatum Superiori, vel cuilibet alii facultatem habenti Novitios recipiendi ad Religionem illis ſimpliciter negare ingreſſum, quamvis aliàs poſſent illos recipere. Suadetur, quia nulla lex ſuadet hujuſmodi receptionem; ergo nolle quem recipere ad Religionem ex mero arbitrio nulla eſt tranſgreſſio, conſequenter neque peccatum. Confirmatur; Tum quia impedire alicujus bonum nullum eſt peccatum, niſi impeditus ad illud habeat jus ſaltem ad rem, & ipſe Navarr. *c.* 17. *nu.* 97. hic autem, qui ingredi cupit nullum jus habet, ergo non dicit iniquè impediri. Tum quia quod dicit Chriſtus, *Eum qui venit ad me non ejiciam foras*, explicatur de acceſſu per fidem, nullus enim ad fidem venire volens à Chriſto ejicitur foras. Alcuinus ſuper dicta verba: vel ſecundùm Lyranum ſuper eadem verba, eum qui venit ad me per vocationem non ejiciam foras, quia omnis prædeſtinatus tandem ſalvabitur. Quare quale eſt arbitrium volentis ingredi, talis poteſt eſſe voluntas ſuperioris, conſequenter ſicut in optione eſt ingreſſus, & nolle ingredi ex parte petentis, ita & Superiori liberum eſt, recipere, & non recipere Novitium. Neque obſtant adducta in oppoſitum, in quibus adeſt malitia, non in caſu noſtro, in quo Superior ex potentia ſui arbitrii, in quo ſtat pro ratione voluntas, ſimpliciter negat ingreſſum. Præterea Superior non dicitur diſſuadere à bono, ſed ſimpliciter uti jure ſuo non recipiendi aliquem ad Religionem, cum ad id nullam habeat obligationem; perſona autem privata nullum jus habet in ordine ad ſtatum Religioſum, conſequenter ex ſe ſimpliciter dicitur perſuadere malum, & diſſuadere bonum, Superior verò regularis dicitur ſimpliciter ex jure ſuo negare illi ingreſſum, & nequaquam perſuadere malum, aut diſſuadere illi bonum. Quid ſi petens ingreſſum haberet votum ingrediendi Religionem ejus Superioris, à quo petit admitti? An negans ſimpliciter ingreſſum peccet mortaliter ſi nullam habeat legitimam cauſam negandi ingreſſum? Non peccat, quia per emiſſionem illius voti nulla obligatio inducta fuit in Superiore regulari: ergo ſicut ante poteſt illi negare ingreſſum: neque inde ſequitur peccatum aliquod in vovente, qui non potuit adimplere præceptum, cùm per eum non ſteterit, modò habeat requiſita ad ingreſſum, ut ſupponitur. Huculque Bordonus. Et hanc ſententiam ſingularem putavit quidam Theologus, ſed malè: nam illam tenet Cardinalis Lugo *de Iuſt. tom.* 1. *diſp.* 9. *ſect.* 3. *in Append. n.* 54. & alii, cum docto, & amiciſſimo P. Garzias, *in Polit. Regul. tom.* 1. *tr.* 2. *diffic.* 4. *dub.* 2. *n.* 2. quia ait ille. *Aunque es verdad que la caridad me obliga, à no diſuadir, ni impedir à uno tanto bien, como es querer aſpirar à la perfecion, però no me obliga eſto à que dè mis bienes; ni que mis acciones, ò obras concurran poſitivamente à que el ſe agà capaz y alcanze eſte bien, porque la miſericordia no obliga gravamente, ſino quando el proximo eſtà en grandiſſima neceſſitad, y la omiſſion de entrar en Religion no es mal graviſſimo; luego la obligacion de recibirle no puede caer debaxo de culpa mortal.* Ita ille, qui citat alios.

2 Sed affirmativæ ſententiæ adhæret Caſtrus Palaus, *tom.* 3. *tract.* 16. *diſp.* 1. *punct.* 9. *n.* 15. ubi ſic ait; Quod ſi roges, an Superiores, quibus competit Novitiorum receptio, peccent ſi renuant recipere, quem habilem, & aptum Religioni invenerint? Reſpondet optimè Suarez *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 10. *nu.* 28. Peccare graviter, ſi abſque ulla rationabili cauſa moveantur. Tum quia Religioni officiunt, illius Novitii obſequiis privantes, & juriſdictione ſibi data abutentes. Tum quia ſecuram viam ſalutis procuranti ſine cauſa præcludunt. At ſi cauſa ſubſit, clarum eſt nullum eſſe peccatum. Eſt autem ſufficiens cauſa denegandi ingreſſum petenti, ſi alius aptior, imò æqualis reperiatur, vel ſperatur brevi reperiendus, & Religio commoditatem temporalem non habeat utrumque alendi. Ita Palaus. Verùm ego non auderem damnare de peccato Mortali Superiores renuentes recipere ad Religionem aptum, & habilem; & ideò adhæreo magis negativæ opinioni: & eſt diſpar ratio de hoc caſu, & de negantibus ſuffragium Novitio idoneo ad profeſſionem, iſti enim, ut alibi firmavimus, peccant mortaliter, ut me citato fusè probant Lugo, & Bordonius, & Garzias, *ubi ſuprà*.

Alibi in R. e. quam hic ſunt Inf. 173. & 174.

RESOL. CXLVII.

An Prælati Regulares omittentes informationes, quas præcipit Sixtus V. in receptione Novitiorum, peccent mortaliter? Ex par. 3. tr. 2. Reſ. 82.

§. 1. Ad

§. 1. ADhanc quæſt.reſpondet Barthol. de Vecchis *in praxi novit. diſput. 6. dub. 1. numer.* 6. ubi ſic ait. Quo verò ad conditiones quarum inquiſitio præcipitur in conſtitut. Sixti V. vel etiam illa tradita à Regula noſtra, ut ſc. examinetur de fide Catholica, &c. Dico majorem difficultatem eſſe, an prætermiſſio inquiſitionis eorum ſit peccaminoſa: nihilominus cenſeo recipientem nullo peccati nexu illaqueari, omittendo eam circa omnes, vel unam, aut alteram ex his conditionibus, quotieſcumque, vel ex certa ſcientia, vel ex probabilibus indiciis, ſeu conjecturis pro certo habet, non eſſe neceſſariam reſpectu perſonæ, quæ in Religionem admitti poſtulat. Ita Vecchius.

Sup. doctr. hujus inf. in Reſ. 150 §. Quæro quarto in prin.

RESOL. CXLVIII.

An Prælati recipientes Novitios ſine dicta informatione incurrant in pœnas Bullæ Sixti V. ſi Novitius careat illis defectibus? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 83.

Sup hoc in R. ſignanter in §. Quæro quarto ad med. & in 1. tr. 1. Reſ. 69. §. Item decretum, curſim ad med.

§. 1. REſpondeo negativè, & ita ex Rodr. *in qq. Reg. tom. 3. quæſt. 54. art. 4.* docet Laur. Portel. *in dub. Regular. verb. Novitii informationes, n.* 6. ubi ſic ait. Conſolatorium valdè eſt, quod doctè notavit Rodriq. ex verbis Bullæ Sixti V. videlicet quod Prælati omittentes informationes non incurrunt pœnas Bullæ, niſi à parte rei Novitius ſic receptus abſque informationibus fuerit aliàs criminoſus, & ligatus aliquo impedimento, ex ibi notatis: ſi enim careat omni impedimento, non incurrit pœnas, quia textus ligat ſolùm recipientes criminoſos, Ita ille: & poſt illum noviſſimè tenet etiam Barthol. de Vecchis *in praxi Novit. diſp. 7. dub. 5. n.* 3. & ita ego olim liberavi à magnis anguſtiis quendam Superiorem Regularium, contra quem Fratres ſubditi inſurgebant propter receptionem cujuſdam Novitii, non præcedente informatione de vita, & moribus ſecundum Bullam Sixti V.

RESOL. CXLIX.

Elucidantur aliqua circa informationes ſumendas quoad Novitios virtute Bullarum Sixti V. Clem. VIII.

Ubi diverſi caſus etiam pro Novitiis Laicis, ſeu Converſis, puellis, Novitiis, & Equitibus Jeroſolymitanis aliam Religionem volentibus ingredi in textu hujus Reſ. adducuntur. Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſ. 54.

§. 1. SUppono quod Sixtus V. in ſua Conſtitutione edita 1587. inhabiles non ſolùm ad profeſſionem, ſed etiam ad habitus ſuſceptionem conſtituit illegitimo, criminoſos, & ingenti ære alieno gravatos, & ratiociniis reddendis obſtrictos, quæ conſtitutio, quoad inhabilitatem, ſeu nullitatem habitus, & profeſſionis Clem. VIII. Quoad pœnas autem tam ingredientibus, quàm recipientibus ibidem poſitas, & quoad ingreſſum in ſua vi, & firmitate reliquit. Greg. verò XIV. prorſus ſuſtulit quod de illegitimis Sixtus diſpoſuerat, & ad Jus commune reduxit. Solùm ibi cavet, ne illegitimus in Religionem recipiatur, in qua P. ejus ſuperſtes ſit. Excluſit igitur Sixtus V. à Religione circumciſos non quoſcumque, ſed qui furta, latrocinia, rapinas, homicidia, aliave, facinora patrarunt, timenteſque ob ea puniendos eſſe; & ut punitionem effugiant ad Religionem confugiunt. Debent ergo delicta eſſe publica, non occulta: nam ob occulta delicta punitio non timetur, & non utcumque publica debent eſſe, ſed de quibus ſpecialis inquiſitio facta eſt, neque reus abſolutus eſt, vel punitus: nam ſtante abſolutione, delictum manet occultum; ſtante punitione fini Conſtitutionis eſt ſatisfactum; & conſequenter poterit Religionem ingredi, Suarez *tom. 1. de Relig. lib. 5. c. 7. à nu.* 15. Deindè excluſit Religione ingenti ære alieno gravatos, qui culpa ſua in impotentiam ſatisfaciendi devenerunt, ſi tamen ſpem habeant aliquando ſatisfaciendi; conſtat ex illis verbis: Multi decoctores poſt dilapidatam rem familiarem. Quare ſi abſque ſua culpa ſupra vires debitis gravati ſint, eſto brevi tempore expectato ſatisfacere poſſint; non comprehenduntur in hac conſtitutione, tametſi jure naturæ à Religione impediantur. Tandem excluſit obnoxios ratiociniis reddendis, ſivè publicis, ſivè privatis: illos tamen, quibus ex hujuſmodi cauſa, vel moleſtia eis jam illata eſt, vel timendum ſit ne inferatur. Nam ſi abſque lite, ullove gravamine aut diſtrictione creditur rationes reddi poſſe, optimè poſſunt religionem ingredi. Sed non debent facilè præſumi.

2 His ſuppoſitis cum Caſtro Palao *tom. 3. tract. 16. diſput. 1. §. 4. numer. 10. & aliis*, ubi infrà, quia iſta materia eſt ſatis practicabilis, & quotidiana; ideò quæro primò, An prædictæ informationes ſumendæ ſint de Novitiis Laicis, ſeu Converſis? Et negativè reſpondet Bordonus *in conſil. Regular. tom. 2. reſolution. 13. numer.* 82. ubi ſic ait: Conſtitutio Sixti V. videtur ſolùm loqui de volentibus ingredi, ut Clericis; ut colligitur ex initio Bullæ. Cùm de omnibus Eccleſiaſticis ordinibus in ea, quæ convenit puritate, & dignitate conſervandis: ſed Converſi non ſunt de ordine, neque dignitate Eccleſiaſtica: ergo excluduntur. Confirmatur ex altera illius Bulla incip. Ad Rom. apud Quaranta, v. Monaſteria, & Conventus, ibi: In oblatis autem, & Converſis profeſſionem emittentibus ſatis erit, ſi quoad mores ad ſtatum perſonarum, ipſa inquiſitio fiat. Non eſt ergo illa inquiſitio rigoroſa de illis facienda. *Et in inſtitut. de educat. Novit.* Clem. VIII. dicitur. Ipſi autem converſi non recipiantur ante 20. ætatis ſuæ annum, & non ſaltem præcipua doctrinæ Chriſtianæ capita noverint. Et non replicantur perquiſitores; de quibus paulò antè dixerat reſpectu Clericorum. Et de eorum Novitiatu dicitur ibidem, *§. cùm autem*. Converſis ipſis à Clericorum novitiatu ſeparatus ad dormiendum locus, quantùm commodè fieri poterit, aſſignari præcipitur. Illi tamen, hac ſeparatione non obſtante Magiſtro novitiorum, ſeu Superioribus monaſteriorum ſubditi eſſe, & obedientiam præſtare debebunt. De illorum profeſſione dicitur §. Tempore. Quò verò ad Converſos, ſi vigeſimum primum exceſſerint, ad profeſſionem admittantur. Sed qui ad habitum Converſorum recepti fuerint, ad Clericorum ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſit. Et infrà §. Converſus verò; literarum ignarus profeſſus in eorumdem teſtium, qui ſe ſubſcripſerint præſentia propria manu ſignum Crucis apponat. Huculque Bordonus. Sed in mea religione obſervatur, quòd informationes etiam pro Novitiis Laicis recipiantur. Et quidem eadem ratio quoad finem Bullarum in Sixti Quinti, & Clem. VIII. videtur in illis militare, ac in novitiis Clericis; & cùm dictæ conſtitutiones ſint latæ favore religionis videntur potiùs extendendæ, quàm reſtringendæ, licèt Rodriq. contrarium ſentiat.

3 Quæro ſecundò, An dictæ informationes ſint recipiendæ pro æquitibus Hieroſolymitanis, ſi in religionem Clauſtralem ingredi volunt? videtur negativè reſpondendum: nam minimè recipiuntur dictæ informationes, quando quis ex una religione ad aliam tranſit, ut patet ex praxi: ergo neque recipiendæ erunt quando Eques Hieroſolymitanus vult ingredi aliquam religionem; cùm religio Hieroſolymitana ſit verè, & propriè religio, ut aliæ religiones; ſicut me citato obſervat Bordonus ubi ſuprà, *numer.* 16. ita ut per ejus ingreſſum diſſolvatur matrimonium ratum, & non conſummatum. His tamen non obſtantibus, Bordonus loco citato, Bartholomæus de Vecchis in Praxi *de Recip. Novit. diſputatione 6. dubio 6. numero 1. & 2.* ſic ait: Cùm Sixti V. conſtitutio expreſsè tantùm loquatur de commorantibus in ſæculo, religioſi à tali onere immunes ſunt. Quod intelligendum eſt de omnibus regularibus, etiamſi Procuratoris, vel Camerlengatus officio, aliove hujuſmodi functi ſint in religione, à qua diſcedunt. Excipiuntur profeſſi in religionibus militaribus, & multò magis Clerici, Presbyteri, & quicumque Eccleſiaſtici in ſæculo commorantes; quia præfata Sixti V. Bulla omnes comprehendit, qui è ſæculo ad regularem ſtatum tranſeunt. Ita ille.

Super hoc ſup. in Reſ. 99 §. 2. ad med. v. verè & in aliis mul. tis ejus not. & pro diſſolutione matrimonii rati contenta ad med. hujus §. ibi in §. Quæro propè fin. v. Nam per & in aliis ejus not.

4 Quæro tertiò, An dictæ informationes ſumendæ ſint ante ingreſſum religionis, vel ſufficit ſumere ante emiſſam Profeſſionem? Reſpondet Bordonus *numer.* 125. poſſe ſumi in ipſo anno probationis. Sed errant valdè aliqui Superiores religionem nihil aliud faciendo ante ingreſſum Novitii, & ideò ſciendum eſt, quòd vigore conſtitutionis Sixti V. neceſſe erat haberi has informationes antequam reciperetur Novitius. Sed quia hoc in maximum animarum præjudicium, & damnum vertebatur, ut experientia docuit, eò quod in præfatis atteſtationibus procurandis juvenes ſuum religionis deſiderium quibuſdam propalare cogebantur; ex quo parentum poſteà vel aliorum ſuaſionibus, aut blanditiis, aliiſvè modis tepefacti, vel à propoſito deterrebantur, vel in longum ſaltem protrahebantur. Hinc Gregorius XIV. quadam conſtitutione, quæ incipit: Circumſpecta Romani Pontificis providentia: quam refert Rodriquez *tomo 3. quæſtion. 10. articul. 1.* conceſſit omnibus religionibus perpetuas filiatione habentibus probationis habitum impertiri poſſe ſummaria informatione habita circa conditiones per conſtitutionem Sixti V. ſtatutas: quæ quidem ſemiplena dicitur, ſi teſte unico conſtat, cum reſervatione tamen plenæ, vel plenariæ informationis juxta mentem Sixti V. ante Profeſſionis terminum ſumendæ. At quia hæc conceſſio facta fuit religionibus filiationem perpetuas habentibus, ut ſunt monaſteria Monachorum; non extenditur ad eas, quæ iis filiationibus non gaudent, ut benè notant Rodriquez modò citatus, & Miranda in Manual. Prælator. *tomo 1. quæſtion. 21. articul. 1.* Deindè Clem. VIII. quadam Bulla, quæ incipit: In his, quæ ad religionum propagationem ſpectant, quam refert idem Rodriquez, conceſſit religioſis Conventus S. Stephani Salmanticenſis Ordinis Prædicatorum, ut admittere poſſint ad probationis habitum ſolo juramento præſtito ab ipſis Novitiis, ſe ab omnibus in Bulla Sixti V. contentis ſolutos eſſe; dummodò ante Profeſſionem plenam informationem juxta ejuſdem Sixti V. conſtitutionem capiant. Quia conceſ-

conceſſione nos, & omnes privilegiorum communicationem participantes uti poſſumus, ut citati DD. fusè probant. His prænotatis ſit concluſio. Neceſſarium eſt omninò priuſquam alicui probationis habitus concedatur, vel haberi memoratas informationes authenticas, vel ab ipſomet ingreſſuro deſumi juramentum ſecundùm formam; & poſteà ante profeſſionem præfatas informationes abſolutas procurari. Excipiuntur puellæ, quæ habitum monialium induuntur; & pueri, qui 16. ſuæ ætatis annum nondum expleverunt; in quorum receptione præfatæ informationes non ſunt neceſſariæ, nec etiam juramentum. Et hæc omnia docet de Vecchis ubi ſuprà *dub. 4. per totum*; *cui adde* Portel. *in dub. Regular. verb. Novitii informationes*, *numer. 2.* & Peyrinum *de Relig. Prælat. quæſt. 3. capit. 1. §. 1. num. 32.* qui citat Rodriquez, & Mirandam. Et ideò non deſeram hic ponere verba P. Pellizzarii *in Manual. Prælat. tom. 1. tract. 2. cap. 3. num. 24.* ubi ſic ait: vel receptio fit in terminis Conſtitutionis Sixti V. & ſic informationes fieri debent, antequàm novitius recipiatur; id enim expreſsè ſtatuitur in citata conſtitutione ipſius Sixti §. 4. iis verbis: Statuimus, & ordinamus, juvenes, aut viros adultos majores 16. annis, non aliter in aliquam Religionem recipi poſſe, niſi, &c. vel receptio fit in terminis Bullæ Clem. VIII. & ſic ſufficit d. informationes ſumi, antequam novitius recipiatur ad Profeſſionem; cum hoc tamen, ut ii, quorum intereſt recipere Novitios, non recipiant quemquam ad habitu m, niſi ille priùs juret ſe eſſe liberum ab omnibus illis impedimentis, quę Conſtitutione Sixti referuntur: undè & ait, ea omnia debent in ſpecie proponi novitio recipiendo. Ubi notat Portel, *num. 2.* quòd ſi Prælatus Regularis non exhibeat novitio recipiendo tale juramentum, incurrit pœnas *quæſt. 9.* explicatas, peccatque mortaliter, utpotè violans Bullam Clem. ſup. cit. quæ loco informationum ex conſtitutione Sixti V. præmittendarum ad novitiorum receptionem, requirit exhibitionem prǽfati Juramenti; ac proindè non poteſt omitti ſine culpa gravi, quamquam exhibitio talis juramenti non ſpectet ad Provincialem, ſed ad Superiorem localem, cum de hoc non de illo loquatur Bulla Clementis. Huculque Pellizzarius. Videant ergo Superiores locales, quid faciunt: nam ſi nolunt ſumere informationes ante ingreſſum juxta Bullam Sixti V. tenentur obſervare ſub peccato mortali id, quod ſtatuit Clemens VIII. in ſuo decreto, eo pacto, ut explicat Portel ubi ſupra, & alii.

Sup. in margin laté infr. in §. Quæro ſexto, hujus Reſ.

5 Quærò quartò, an ſi Novitius ſit cognitus, indigeat ſupradictis informationibus? Reſpondeo negativè cum Bordono *num. 87.* de Vecchis *dub. 1. num. 6. & aliis*; notorium enim non eget probatione, quod me citato procedere etiam quoad forum externum putat Lezana in Summa *to. 4. ver. Novitius numer. 23.* Imò ſi Novitius non ſit notus, & recipiatur abſque informationibus, ſi à parte rei qualitates neceſſarias habeat, Superiores non incurrunt in pęnas latas in ſupradictis Bullis. Quod intellige in foro conſcientiæ, non autem in foro fori. Ita docet me citato Pater Pellizzarius *in manuali Prælat. tom. 1. tract. 2. cap. 3. num. 4.* & me etiam citato P. Tamburinus de Jure Abbatum, *tom. 3. diſputat. 6. quæſt. 5. numer. 3.* ubi ſic ait: Quoad ſecundam partem quæſiti, ſcilicet, an incurrant pœnas contentas in ſupradicta conſtitutione Sixti V. Reſpondeo cum Rodriquez *tom. 3. qq. Regular. quæſt. 54. articul.* & Laurentio Portel *in dub. Regular. verb. Novitii informationes*, *num. 6.* & Antonio Diana *in ſuis Reſolut. moral. tract. 2. reſolut. 83.* quod Prælati omittentes prædictas Informationes, non incurrunt pœnas Bullæ Sixti V. niſi à parte rei Novitius, ſivè receptus abſque informationibus, fuerit aliàs criminoſus, & ligatus aliquo impedimento ex contentis in prædicta conſtitutione Sixti V. Quòd ſi omni careat impedimento, non incurrit pœnas, quia textus ligat ſolùm recipientes criminoſos. Idem affirmat Barthol. de Vecchis in prædicta Praxi Novitior. *dub. 5. numer. 3.* Undè P. Diana loco citato fatetur, ſe liberaſſe à magnis anguſtiis quemdam Superiorem Regularem, contra quem FF. ſubditi inſurgebant propter receptionem cujuſdam Novitii, non præcedente informatione, de vita, & moribus ſecundùm Bullam Sixti V. Ita ille, cui adde, me etiam citato, Bordonum, *n. 16.*

Super hoc præter doctr. Reſ. not. ſeq. lege ſup. Reſ. 157.

Quæ hîc eſt 2. antecedent. & in alio §. ejus annot.

6 Quærò quintò. Quid faciendum circa pręfatas informationes, cum his, qui è Provinciis remotiſſimis petunt ingredi Religionem? Reſp. cum de Vecchis, ubi ſuprà *dub. 5. per tot.* quòd quotieſcumque informationes haberi non poſſunt ab his, qui ex remotiſſimis partibus venerint, vel habent patriam ab Hæreticis, aut infidelibus miſerè oppreſſam, idem Sixtus V. per aliam conſtitutionem, quæ incipit; ad Rom. ſpectat Pontificem: conceſſit facultatem concedendi iis Religionis ingreſſum, & etiam admittendi ad profeſſionem abſque prǽfatis informationibus, dummodò adhibita convenienti diligentia nihil in contrarium compertum fuerit. Judicio verò Superioris relinquitur, quando verè è longinquis, & remotiſſimis Partibus eſſe dicantur. Rodriquez tamen *tom. 3. quæſtion. 10. articul. 13.* exiſtimat eam dici remotiſſimam regionem, ad quam intra annum probationis difficulter recurri, & informatio indè extrahi poteſt. Tunc verò cenſeo in hoc caſu adhiberi convenientem diligentiam, quam requirit præfata conſtitutio, quando ingreſſurus Religionem, vel jurejurando aſſirmat ſe nullo impedimento Bullæ Sixti V. obſtrictum eſſe; vel ſaltem ii, cum quibus verſatus eſt in loco ſeu regione, ubi recipiendus eſt, fidem faciunt quoad totum illud tempus, ſe neſcire in tali perſona aliquod ex dictis impedimentis reperiri. Et hæc omnia docet etiam Lezana *n. 24.* Tamburinus, *q. 5. n. 6.* Pellizzarius *n. 3.* & Portel. *n. 7.*

7 Quæro ſextò: An dictæ informationes ſumendæ ſint, etiamſi Novitius non ſit major 16. annorum? Ad hoc dubium reſpondet P. Lezana *in ſumma tom. 4. verb. Novitius, num. 21.* ubi loquendo de dictis informationibus, ſic ait: Quartò nec eſſe neceſſarias pro receptione juvenum, qui non ſunt majores 16. annis; communiter tenent DD. eo quòd Pontifex in d. conſtitutione. Cùm de omnibus id exprimat illis verbis; majores 16. annis Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 3. cap. 10. num. 11.* Rodriquez *tom. 3. qq. Regul. quæſt. 10. artic. 13.* Miranda *tom. 1. Manual. quæſt. 21. articul. 1. concluſ. 3. & alii.* Cæterùm licèt id verum ſit ex vi conſtitutionis Sixti; nihilominus ſtando in Decretis Clem. VIII. approbatis à S. Congregat. ſub Sanctiſſimo D. N. Urbano, fieri etiam debent de iis, qui dictum 16. annum non excedunt. Quod colligitur ex verbis ibi adductis, præcipuè eorum, qui decimum ſextum ætatis ſuæ annum excedunt, an criminoſi, &c. ubi particula illa, præcipuè, exprimit caſum minus dubium. Barboſa *de dictis dict. 220. n. 1. & dict. 168. num. 1.* Rodriquez *tom. 1. qq. Regular quæſt. 100. articul. 2. verſicul. circa quam.* Menochius *de arbitrar. lib. 2. caſu 416. numer. 19.* Peyrinus *tom. 2. de Prælat. quæſt. 3. capit. 1. numer. 10.* Cùm autem dicta Decreta ſolùm ſint pro Novitiatibus in Italia, & inſulis adjacentibus à Sede Apoſtolica approbatis, ideò in aliis locis ſtandum erit conſtitutioni Sixtinæ. Huculque Lezana.

Sup. hoc ſupra in §. Quæro tertio hujus R. poſt med. verb. excipiuntur.

8 Et tandem nota dictum Pellizzarium *numer. 5.* docere ex privilegio conceſſo à Gregor. XIV. Societat. Jeſu Superiores eximi ab obligatione ſumendi dictas informationes, prout in Bulla Sixti V. & ſubdit hoc privilegio gaudere per communicationem alias Religiones: ſed hoc ultimum non video obſervari.

R E S O L. CL.

An Religioſi, qui ſecundùm Decreta Clement. VIII. Novitiatum non fecerunt in locis deſignatis, poſſint ſtante Bulla Urbani VIII. edita in die 2. Aprilis 1631. coram Ordinariis locorum profeſſionum nullitatem petere, non ſervatis ſervandis, & præſertim diſpoſitionibus Conc. Trid. Ex part. 5. tract. 14. & Miſc. 1. Reſ. 16.

§. 1. Aliqui conſtanter putant profeſſiones dictorum Religioſorum non eſſe invalidas, quia ſupradicta decreta Clementis VIII. non fuerunt à Regularibus uſu recepta, ut probat, & teſtatur Sigiſmundus à Bononia *in tractat. de electione. part. 2. capitul. 1. dub. 56. numer. 3.* undè Laurentius de Peyrinis *in privileg. Minim. tom. 3. capitul. 12. conſtitut. 7. aliàs 17.* Urbani VIII. *in ſchol. numer. primo*, docet, quòd ſi loca Novitiatuum fuerint continuata à tempore Clementis VIII. vel Pauli V. etiamſi per incuriam Fratrum deputationes ipſæ authenticæ non reperirentur, poterit in his habere locum præſcriptio. Putat igitur quòd conſtitutio Urbani VIII. edita ut ſuprà die 2. Aprilis 1631. incip. *Religioſos viros*, &c. intendit ſolùm concedere favorem Religioſis volentibus in Religione permanere, ita ut eorum Prælati non poſſint eos moleſtare, nec eiicere. Et licèt Pontifex dicat talem profeſſionem eſſe nullam, intelligit Peyrinus talem nullitatem non ex parte profeſſi, ſed ex parte Religionis; ſed quicquid ſit de hoc, remitto me ad ſtylum Curiæ Romanæ, ad ipſummet Pontificem viventem, qui vivat Neſtorios annos. Aſſero tamen ſupradictas profeſſiones Regularium malè ab Epiſcopis, vel aliis judicibus uſque adhuc declaratas eſſe invalidas non ſervatis ſervandis, & præſertim diſpoſitionibus ſacri Concilii Tridentini quoad nullitatem profeſſionum, quod apertè patet ex epiſtola Eminentiſſimi Cardinalis S. Onuphrii tenoris ſequent. à tergo. *All' illuſtre, e molto Reverendo Monſignor come fratello, Queſti Eminentiſſimi miei ſignori vengono ragguagliati, che con l' occaſione della Bolla, nella quale la Santità di Noſtr. Sign. ha dato facoltà à i Religioſi di convalidare le loro profeſſioni, che ſi potevano pretendere nulle, per cauſa di non aver fatto l' anno della probatione, e la medeſima profeſſione in luoghi deſignati à ricever Novitii; alcuni di eſſi Regolari, che ſtanno di famiglia ne Conventi ò Monaſterii di queſta città e Dioceſe, in vece di convalidar le profeſſioni ſudette, fanno inſtanza avanti Voi Signoria ò del ſuo Vicario, affinchè interpongino decreto, e diano loro licenza di laſciar l' abito, e ritornare al ſecolo in abito clericale, ſotto preteſto come ſi ſuppone ch' in detta Bolla almeno tacitamente ſi dia à gli Ordinarii tal facoltà. E perche ciò è del tutto alieno dalla mente della Santità ſua,*

Quoad hoc lege doctr. Reſ. hoc. ſeq.

metali

ne tali dichiarationi di nullità di profeſſione ſi poſſono fare, ſe non ſervatis ſervandis conforme alla diſpoſitione dei ſacri Canoni, Conſtitutioni e Decreti Apoſtolici, e particolarmente del ſacro Concilio di Trento. Però l'Eminenze loro mi hanno ordinato di ſcriverle, che ſi aſtenga dall' interporre li decreti, o dare le licenze ſudette in vigore di detta Bolla, & ordini al ſuo Vicario, che non le dia ad alcuno, & avendole dati, procuri, che quanto prima ritornino nei clauſtri con l'abito loro regolare, e preſterà in ciò ogn'agiuto à li loro Superiori, affinchè ſe li faccino ritornare. Dio la preſervi. Di Roma al primero di Julio 1633. di V.S. come fratello il Cardin. S. Onofrio.

† Locus ſigilli. Antonius Torniellus.

Et hanc epiſtolam invenies expreſſam apud Peyrinum *ubi ſuprà numer.* 3. Undè ex his patet optimè aliquos Juriſconſultos his diebus, dum quidam Religioſus intendebat ſuam annullare profeſſionem ſtante decreto ſupradicto Clementis VIII. & Bulla Urbani VIII. dixiſſe non eſſe audiendum, niſi peteret à Summo Pontifice reſtitutionem quinquennii, de quo loquitur Concilium Tridentinum *ſeſſione* 25. *capit.* 19. *de Regularibus*, & pro firmanda eorum ſententia adducebant doctrinam à me traditam *in tertia part.*, *tractatu ſecundo*, *reſolut.* 62. quam omnino vide.

Quis hic eſt infrà Reſ. 181 in fin. & latius doctr. aliorum R. ejus prius annot.

RESOL. CLI.

An Novitiatus factus partim in uno Conventu, & partim in alio ejuſdem Ordinis ſit validus?

Et an in tali caſu Novitius indigeat ad profitendum conſenſu utriuſque Monaſterii? Ex parte 9. tractat. 7. & Miſcellan. 2. Reſ. 44.

§. 1. Eſſe invalidum docet Franciſcus Sylvius, Inclytus Theologiæ Profeſſor Duaci: ſic enim aſſerit *in ſuis var. reſolut. part.* 2. *verb. Novitius*, 2. (An Religioſus Sancti Bernardi, qui annum Novitiatus incipit in uno Monaſterio, poſſit illum annum continuare, & complere in alio Monaſterio ejuſdem Ordinis, maximè cùm de uno in aliud ſe tranſtulerit, abſque intervallo temporis, præterquàm unius diei ad iter conficiendum neceſſarium? Reſpondetur, non poſſe: quia, juxta Concil. Tridentin. *ſeſſion.* 25. *cap.* 15. *de Regular.* annus Novitiatus debet eſſe integer, & juxta communem, ac receptam ſententiam, de qua cum multis Barboſa *alleg.* 101. *numer.* 23. continuus; non poteſt autem cenſeri integer, & continuus quando per egreſſum ad aliud Monaſterium (tametſi ejuſdem Ordinis) fuit interruptus; quoniam annus ille debet compleri intra clauſtra Monaſterii, niſi fortè de Superioris licentia ad aliquod tempus egrederetur Novitius, manens interim ſemper ſub ejus obedientia; quemadmodum videri poteſt apud Barbol. *numer.* 26. & 28. Confirmatur: tempus probationis præſcriptum eſt, non ſolùm in favorem Novitii, ut experiri poſſit aſperitates Monaſterii, ſed etiam in favorem ipſius Monaſterii, ut mores Novitii poſſit experiri capitul. *cap. ad Apoſtol. de Regul.* ad talem verò utrinque experientiam oportet Novitium in eodem Monaſterio, vel ſaltem ſub ejuſdem Monaſterii obedientia, vivere toto tempore Novitiatus, ac per conſequens non poteſt partem iſtius temporis degere ſub unius Monaſterii obedientia, & partem ſub alterius.) Ita Sylvius, qui pro ſua ſententia adducit aliqua loca Navarri.

2 Sed prorſus affirmativæ ſententiæ adhærendum eſſe puto cum Bordono *tomo* 2. *reſolut.* 54. *num.* 5. Pellizzario *in Manual. Regul. tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 3. *num.* 21. & aliis communiter: nam eſt falſum, quòd in noſtro caſu interrumpatur annus Novitiatus, cùm ſolùm mutentur loca Novitiatus, manente eodem Novitiatu: tum quia Novitiatus ordinatur ad probandum Novitium; at æquè benè is probari poteſt in diverſis locis, imò fortè melius, cùm in pluribus Monaſteriis plura poſſit experiri, quàm in uno tantùm: quòd ſi Navarr. *conſil.* 27. *de Regul.* ſuſtinet fuiſſe nullam Profeſſionem ejus, qui profeſsus eſt præmiſso Novitiatu per decem menſes in uno loco, & per reliquos in alio; loquitur de tranſeunte ſine Superiorum licentia, ideòque oppoſitum aſſereret in caſu noſtro. Non eſt igitur recedendum à noſtra ſententia, ex qua patet reſponſio ad argumentum Sylvii, & ad Navarii authoritatem, quam in ſui favorem adducit.

3 An autem in tali caſu Novitius indigeat ad profitendum conſenſu utriuſque Monaſterii? vide citatos Authores, aſſerentes non requiri, ſi ſaltem æqualiter manſit in utroque loco: ſecus autem ſi in poſteriori manſerit tantùm per tres, aut quatuor menſes: tunc enim requiritur conſenſus etiam prioris Monaſterii, cùm poſteriori non ita ſufficienter videtur probatus. Et ita ego etiam ſentio.

RESOL. CLII.

Quis ingreſſus in Religionem exſtitit quatuor menſes in Novitiatu ut laicus, poſteà tranſivit in ſtatum Clericalem, & perfecit annum Novitiatus an ejus profeſſio fuerit valida?

Et quid è contra? Ex p. 9. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 12.

§. 1. Videtur reſpondendum negativè ex defectu anni Novitiatus continui: nam ſtatus laicalis differt à ſtatu clericali: ergo Novitiatus factus in uno, non poteſt deſervire pro alio: undè annus Novitiatus iterandus eſt, quando aliquis Converſorum ad ſtatum Clericalem transfertur. Et ita aſſerunt fuiſse declaratum à Sacra congregatione anno 1618.

Sup. hoc lege inf. doctr. Ref. 178 ſignanter, §. ſeq.

2 Probatur etiam ex Decreto Clementis VIII. *in inſtitut. ſuper recept. & educat. Novit.* §. *Tempore* in quo ſic habetur: *Sed qui ad Converſorum Habitum recepti fuerint, ad clericalem ſtatum transferre etiam durante tempore probationis, non poſſint.* Et verbum, *non poſſe*, formam inducere, & importare, tradit Sanchez *de matrim. lib.* 6. *diſp.* 36. *num.* 20. aſſerens, quòd *verbum*, Poteſt, *præpoſita negatione tollit potentiam, & reddit actum nullum.* Quod etiam docet Rebellius *de obligat. inſtit. p.* 1. *lib.* 1. *quæſt.* 6. *num.* 42. & Gomez *in cap. ut animarum*, §. *ſtatuti*, *n.* 24. *de conſtit. in* 6. & aliis.

Super hoc v. Non poſſe in fin hujus R. & latiſſimè in e. 6. tr. 1. Reſ. 30. & in tom 1. tr. 4. ex loca doct. R. 182 § Sed hic ad med. & §. Verum in fin. & ibi in tr. 6. R. 70 lege ejus latam doct. & hic inf. vide Reſ. 159.

3 Sed de hoc caſu interrogatus, ego affirmativæ ſententiæ adhæſi: quia Concilium non requirit aliud ad validitatem Profeſſionis, niſi annum Novitiatus continuum ſub cura Prælatorum, ſed dictus Novitius per annum continuum exſtitit in Novitiatu ſub obedientia Prælati, & auſteritates Religionis expertus eſt, non ſolùm in ſtatu Clericali ſed etiam Laicali: ergo. Et ita hanc ſententiam in terminis docet Tamburinus *de jure Abbatum*, *tom.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 17. *num.* 8. ubi ſic ait: (Si quæras, an Novitiatus ſit interruptus, quando aliquis Oblatus, vel Converſus ad ſtatum Clericorum transfertur, & conſequenter ſit iterandus? Reſpondeo, quòd non eſt iterandus: quia ſufficit, ut per unum annum maneat ſub obedientia Prælati, & tunc probationis annum legitimè implevit, maximè cum Novitius non teneatur omnes aſperitates Regulæ experiri in ſpecie, ſed ſatis eſt, ſi probet in genere perſeverando ſub dicta obedientia Prælati per annum. Ita ille: & poſt illum amiciſſimus, & doctus Pater Lezana *in Summa qq. Regul. tom.* 4. *verb. Profeſſio Regularis nu.* 10. ſic aſſerens: Pro caſu tamen qui ſæpiùs inter Regulares contingere ſolet, ſcilicet, quòd cum aliquis Novitius Novitiatum in totum, vel in partem juxta morem Converſorum peregerit, poſteà verò in Profeſſione ad Clericatum admittatur, vel aliquando etiam è contra, notandum eſt valdè probabile eſſe, talem Profeſſionem eſſe validam, & illum novitiatum ſufficientem fuiſſe pro tali Profeſſione facienda. Quia ad Probationis annum legitimè implendum, ſatis eſt, quòd Novitius uno integro anno ſub obedientia Prælati exiſtat. Ita Lezana in editione Veneta in folio impreſſa; nam in aliis hæc non inveniuntur. Hanc etiam ſententiam tenet Sanctorius *in Conſtitution. Fratrum Minorum*, *capitul.* 2. *ſtat.* 24. & illam ſupponit Portel. *in dubiis Regular. tomo* 1. *part.* 2. *caſ.* 8. loquens de Novitio, qui annum Novitiatus in ſtatu laicali peregit, & poſteà invitus emiſit Profeſſionem in ſtatu clericali. Et poſt hæc ſcripta inveni noſtram ſententiam firmari etiam à Bordono *in conſil. regul. tom.* 2. *Reſolut.* 44. *num.* 230.

Super hoc è contra in fine §. ſeq. & in aliis R. ejus annot.

4 Reſtat modò reſpondere ad argumenta in contrarium adducta, & ad declarationem Sacræ Congregationis adductam reſpondet Peyrinus *tom.* 2. *de Prælato*, *quæſtion. capitul.* 1. §. 5. *numer.* 148. vel non eſſe veram, vel non eſſe uſu receptam: & ideò docet, quòd quando aliquis Clericus transfertur ad ſtatum laicalem, non eget novo Novitiatu. Et ita etiam docet Pellizzarius *in Man. Regular. tom.* 1. *tract.* 2. *capit.* 1. *num.* 30.

Super hoc, quod hic docetur ſuo cuſum inter med. & fin § præterit, & magis latè infra in Reſ. 178.

5 Ad ſecundum argumentum, ſcilicet, ad Decretum Clement. VIII. adductum, reſpondet Sanctorius *ubi ſuprà*, & Bordonus *tom.* 1. *reſolut.* 29. *num.* 95. quòd in dictis verbis Decreti nihil agitur de valore Profeſſionis; ſed tantùm dicitur, non poſſe Converſum in anno probationis, neque poſt Profeſſionem, tranſire ad ſtatum clericalem: Undè nota, quòd aliud eſt tranſire, quod reſpicit agere propria authoritate, aliud transferri, quod indicat actum alterius potentis transferre: itaque per illud ſtatutum non aufertur poteſtas Superiori; ſed ſubdito negatur tranſitus propria voluntate ad altiorem ſtatum, ad quem nemo debet accedere, niſi priùs vocetur. Itaque in his verbis Pontifex factum prohibet, non irritat. Et ita etiam, præter Sanctorium, & Bordonum, docet noviſſimè Pellizzarius *ubi ſuprà tractat.* 3. *capit.* 3. *numer.* 33. Nec doctrina Sanchez de verbo, *non poteſt*, adducta in contrarium, eſt ſemper vera, ut nominatim contra illum probat Quintanadveñas *in Theolog. moral. tom.* 1. *tractat.* 2. *ſingul.* 7. *num.* 4.

Super hoc verbo non poteſt, ſup. ad med. §. a hujus Reſ. & in aliis ejus annot.

RESOL. CLIII.

An egreſſio Novitii è Monaſterio cum licentia tamen Superioris interrumpat annum Novitiatus?

Et quid ſi licentia ſit illicitè data.

Et in dicto caſu, an poſſit extra Monaſterium demorari non ſolum per unum, vel duos menſes, ſed etiam per majorem partem anni?

Et an interrumpatur annus Novitiatus, ſi Novitius retento habitu perterritus ſeveritatis Superioris, ſeu Magiſtri à Monaſterio abditè exeat, causâ ſe celandi dummodò animum habeat redeundi,

Et quid, ſi retento habitu indebitè, & ſine licentia exeat è Clauſura, dummodo ad Monaſterium redire intendat? Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 84.

Sup. hoc in R. ſeq. & leg. etiā doctr. aliarum R. ejus quaeſt.

§. 1. UT, v. g. ſi ob malam valetudinem Novitius, in domo ſæcularium ſe transferat, vel ad videndos parentes, vel recreationis cauſa, &c. Negativè reſpondendum eſt cum Graffio *part. 1. lib. 3. cap. 5. num. 18*, Zanardo *in director. Theol. part. 2. cap.* 6. Gratiano *in diſcept. tom. 1. capit. 166. num. 14.* & aliis communiter, quod etiam verum eſſe puto, licèt illicitè, & ſine rationabili cauſa conceſſa fuiſſet à Superiore Novitio licentia manendi extra Monaſterium. Nam in tali caſu licèt Superior illicitè præſtans licentiam peccet, ex hoc tamen non ſequitur quòd annus Novitiatus interrumpatur, & ita docet contra Navarrum Suarez *de Religion. tom. 4. lib. 5. capit. 14. num. 13.*

2 Nota etiam contra Emanuelem Rodriquez, quem noviſſimè ſequitur Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſ. 101. num. 44.* Novitium extra Monaſterium de licentia Superioris poſſe demorari, cauſa, v. g. morbi curandi non ſolùm per unum, vel duos menſes, ſed etiam per majorem partem anni, & ita docet contra Rodriquez Pater Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 5. cap. 4. num. 28.* & citat Navarrum *lib. 3. conſ. 42. in prima edit. tit. de Regul.* & Azorium *tom. 1. lib. 12. cap. 2. quaſt. 8.* loquentes de Novitio, qui decem menſes, & ſemi-menſem extra Religionem demoratus eſt, & reſiduum tantùm in illa permanſit. Imò Azorius loquitur de Novitio, qui toto probationis anno extra Conventum apud ſæcularem demoratus eſt, cum licentia tamen Superioris.

3 Nota etiam hic obiter, quòd non interrumpitur annus Novitiatus, ſi Novitius retento habitu perterritus ſeveritate, vel iracundia Superioris, ſeu Magiſtri, è Monaſterio abditè exeat cauſa ſe celandi dummodo animum habeat redeundi, & ita docet Galvanus *conſil. 12. num.* 8. & idem dicendum eſt, ſi Novitio retento habitu exeat indebitè, & ſine licentia è Clauſura, dummodo Monaſterium redire intendat, & ita tenet Suar. *ubi ſup. de Relig. tom. 3. lib. 5. c. 14.* & alii.

RESOL. CLIV.

An Novitius, qui ex licentia ſui Superioris per aliquos dies in domo paterna moratus eſt, dicatur interrumpiſſe annum ſui Novitiatus, ita ut profeſſio poſtea facta ſit nulla? Ex part. 7. tr. 11. & Miſc. 2. Reſ. 38.

Sup. hoc in R. præcitis, & lege doctr. R. ſeq. & aliarum ejus not.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Joannes Antonius Novarius *in ſumma Bullarum part. 2. tit. de Novitiis recipiendis in Monaſteriis deſtinatis, num. 2. ſequenter.* ubi ſic ait Amplia primò, ut tempus anni, quo Novitius debet permanere in Monaſterio deſignato debeat eſſe continuus, nec poſſit frangi, aut diſcontinuari ſub quovis prætextu, quia in illis quæ ſunt de forma obſervatur rigor, ut per Ruin. *in rubr. de nov. oper. nunc. numer.* 19 & rigor jure optimo ab hac conſtitutione eſt inductus, quia cum annus novitiatus detur in ſubſidium humanæ fragilitatis, & ad favorem tam Novitii, quàm Monaſterii, ut & ille experiatur Religionis aſperitates, & cum illis ſuas vires metiatur, & Monaſterium poſſit cognoſcere mores, & animum novitii juxta diſpoſitionem text. *in capitul. non ſolùm de reg. in ſexto*, conſequens eſt non ſatisfieri diſpoſitioni dictæ Conſtitutionis, quamdiu procul à regulari diſciplina, & ab oculis ſuperioris, novitius etiam in domo paterna, benevolè habetur, quia forſan in illis diebus, & noctibus, quibus extra Monaſterium degit, occurreret aliqua aſperitas in Religione, quam ferre, vel nollet, vel non poſſet, & propter illam aſperitatem decerneret non profiteri. Imò Rota *in deciſionibus 175. part. 1. tom. 1. in recent.* juxta Reſolutiones Eminentiſſimorum Dominorum Cardinalium Sacri Concilii Tridentini interpretum judicavit Novitium, qui non ſtetit continuò per annum probationis, ſeu Novitiatus intra clauſtra Monaſterii deſtinati, ſed ſæpiùs egreſſus eſt, & moratus in domo patris, in qua aliquoties pernoctavit; ex cauſa infirmitatis, & de licentia ſui ſuperioris non ſatisfeciſſe menti hujus Conſtitutionis, & fuiſſe declaratam nullam profeſſionem: quam ſententiam ſequutus ſum ego in facti contingentia cujuſdam regularis Ordinis Montis Carmeli hujus Civitatis, qui extra Monaſterium Sanctæ Mariæ Vitæ per aliquot dies cauſa infirmitatis ſui patris, & cum licentia ſuperioris in domo paterna permanſit, & pernoctavit. Hucuſque Novarius.

2 Sed ejus opinionem prorſus refellendam eſſe puto, quam in ſpecie damnat Franciſcus Bordonus *in tract. de Profeſſione Regulari cap. 5. quaſt. 14.* ubi probat in terminis Bullæ Clementis VIII. Novitium in Anno probationis per aliquod tempus manens extra Conventum ſibi deputatum pro Novitiatu peragendo, ſi cum licentia ſuperioris maneat extra illum minimè annum Novitiatus interrumpere, & ejus profeſſionem eſſe validam. Et ratio eſt, quia qui cum habitu manet extra Monaſterium de licentia ſuperioris, dicitur exorare in Monaſterio, ut docet Abbas *in cap. ex reſcripto de jurejur. numer.* 5. Vide Mirandam *in Manual. Prælator. tom. 1. quaſt. 22. art. 5.* & Vecchium *in praxi Novit. diſp. 11. dub. 3. num. 10.*

RESOL. CLV.

An in continuatione anni Novitiatus datur parvitas Materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 19.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Leſſius *lib. 2. cap. 41. dub. 7. num.* 59. ubi ſic ait. Annus probationis debet eſſe continuus, quia quando ius certum tempus, ut annum, vel menſem requirit, intelligendum eſt de tempore continuo, ut docet Joann. Andreas *in c. 1. de elect. in* 6. & alii. Deindè, quia annus aſſignatur, ut experiatur auſteritates religionis, has autem meliùs experitur continuando, quàm dividendo. Denique ita habet conſuetudo. Gloſſa tamen *in reg. eum qui, de reg. juris in* 6. tenet ſufficere annum interpolatum, quod Panorm. *in capit. ad Apoſtolicam 16. de regularibus, nu.* 9. non reticuit, etſi contrarium putet verius. Idem tenet Barthol. Brix. ut refert Panorm. & Specul. *p. 4. tit. de ſtatu Monach. §. 1. qu. 37.* etiamſi longa fuerit intermiſſio, crediderim ſanè paucorum dierum interpolationem non impedire. Ratio eſt, quia non minùs idcircò experitur auſteritates Religionis, ſi poſteà totidem dies, quot intermiſit, ſuppleat; atqui tota ratio cur annus debeat eſſe continuus, eſt, experiatur auſteritates Religionis; ut alii Doctores fatentur. Accedit quòd paucorum dierum intermiſſio non cenſeatur impedire moralem continuationem. Ita Leſſius *ubi ſuprà*. Et hanc ſententiam videtur etiam docere ex Navarr. & Azorio noſter Nald. *in ſum. ver. Novitius, num.* 4. qui cùm dicat interrumpi novitiatum per exitum Novitii à clauſtro per tres, aut quatuor dies ſine licentia ſui Superioris, videtur docere exitum unius, vel duorum dierum non eſſe ſufficientem ad hanc interruptionem inducendam; vide etiam Lorichium *in Theſ. verb. regulares, §. 9. verſ. ſi autem ſine licentia*, & Scorbum *verb. Novitius verſicul. ſecundò eſt*,

Sup. hoc lege doctr. R. ſeq. & duarum præcedentium, & ſingulariter in to. 1. tr. 1. Reſ. 170 §. ult. per tot. & latiſſimè in Deciſ. 70. quæ hic eſt in ſin. tom. 8.

2 Sed non deſeram hìc apponere ſententiam Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. cap. 15 num.* 6. ubi ſic ait. Mihi autem videtur magis eſſe conſiderandam gravitatem actionis per quam interrumpitur probatio novitiatus, quàm temporis diuturnitatem, quia aliàs nihil certum de hac interruptione, ejuſque ſufficientia dici poterit, ſed relinquendum erit uniuſcujuſque arbitrio; alicui enim videbitur parva mora trium, vel quatuor dierum, alii verò magna. Quocirca cenſeo ſi quis dimiſſo Religionis habitu egreſſus eſt, eo ipſo interrumpi annum probationis, etiamſi paulò poſt intra diem pœniteat, quia eo ipſo amiſit ſtatum, quem habebat, & indiget nova receptione, & admiſſione, ut poſſit iterum Novitius eſſe. Sicut ergo hæc poſterior receptio diſtincta eſt à prima; ita novitiatus incipit eſſe diſtinctus, atque hæc regula videtur mihi ſatis probabilis, ut quoties juxta conſuetudinem, & modum Religionis cenſetur nova receptio neceſſaria, annus etiam probationis ſufficienter interruptus exiſtimetur. Undè quod Navarrus ait annum interrumpi per exitum trium, vel quatuor dierum è Monaſterio ſine licentia Superioris, ſi intelligatur de exitu totali, id eſt, animo non redeundi, & dimiſſo habitu, non ſolùm verum eſt, ſed etiam ſine limitatione temporis fuiſſe aſſerendum, quia actus ipſe per ſe ſufficit, & moraliter interrumpit perſeverantiam, & conſtantiam, propter quam continuitas in probatione poſtulatur. Si verò ſit ſermo de exitu animo redeundi, præſertim cum habitu, non credo interrumpi novitiatum, etiamſi ſit per aliquot dies, niſi re cognita à Prælato dimittatur, per ea, quæ ſuperiùs. Huc uſque Suarez, cui adde Fauſtum *in Theſaur. religion. lib. 5. quaſt.* 164. Barthol. de Vecchis *in praxi Novit. diſp. 11. dub. 3. nu.* 7. Sanchez *in ſumma, tom. 2. lib. 5. cap. 4. n.* 32. Peregrinum *in noſtr. conſtitut. part. 2. capit. 1. littera C. §. 8. verſ. ſed quid* & alios. Vide etiam Salvanum *conſ. 12.* & Acugnam *in c. 1. n. 17. diſt.* 54.

RESOL. CLVI.

An ſit revocatum privilegium Julii II. conceſſum Minoribus, ut Novitiatus interruptus poſſit continuari? Ex part. 3. tractat. 2. Reſ. 89.

§. 1. EMmanuel Rodriquez *in qq. Regul. tom. 3. q. 15. articul.* 8. referens multos viros doctos, tenet hoc privilegium per Concilium Tridentin. *ſeſſ. 25 de regul. capit.* 25. non eſſe

Sup. lege doctr. trium præcedentium Reſ.

eſſe revocatum, in quo tantùm definitur, quòd annus debeat eſſe integer, non autem quòd debeat eſſe continuus; ex quo infert poſſe hodie omnes Religioſos privilegiis Mendicantium fruentes, uti hoc privilegio.

ſublationem, & in t.3. tr.1. R. 171. §. ult. pro tertam, &c.

2 Verùm Villalobos *in ſumma tom.2.tractat.35.difficult.35.num.9.* ſentit dictum privilegium ſublatum eſſe à Tridentino, ita declarante Sacra Cardinalium Congregatione, & in facti contingentia ita Romæ fuiſſe deciſum teſtatur ex Navarro, ac ideò judicat nullo pacto debere Prælatos aliter ad profeſſionem admittere, niſi poſt annum probationis continuum expletum. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Fauſtus *in theſ. Relig. lib.5.quæſt.*166.& Sanchez *in ſumma tom.2.lib.5.capit.4. à num.*30.

RESOL. CLVII.

An ut valida ſit profeſſio, annus Novitiatus ſummendus ſit de momento ad momentum?

Et an idem dicendum, ſi Novitius, expleto an. Novitiatus non attingat annum decimum ſextum? Ex p.3.tr.2.Reſ.57.

Sup. hoc in R. ſeq. §.2. & in t. 2.tr.1.R.111. §. ult. & in t.1. tr 2.R.171. §. Nota, tamen poſſe.

§. 1. Affirmativè reſpondent doctus Acugna *in comment. ad decretum Gratian.p.1.diſt.53.cap.1.num.*19. Reginaldus *tom.2.lib.18.capit.17.numer.*585.Portel. *in dub.Regul. verb.novitii annus, num.*48.Bartholomæus de Vecchis *in praxi in novitiis, dub.4.diſp.11.num.*2. Zanardus *in direct. Confeſ. part.2.cap.26.num.*12.Sylveſter *verb.Religio.quæſt.5.§.3.& ſeq.num.*19.Angelus *verb.novitius, num.*7.Tabiena *eodem verb.nu.*4.Henriquez *lib.13.cap.4.numer.*2. Sanchez *de matrimon.lib.2.diſp.24.num.22.in ſumma tom.2.lib.5.cap.3.num.31. & capit.4.num.*9.Molina *de juſt. tom.2.diſp.573.n.*2. Leſſius *lib.2. cap.41. dub.7.notab.*4.Rodriquez *in qq.Regul.tom.3.quæſt.15. articul.*4. Graſſius *lib.3.conſiliorum, conſ.6.de Regular.numer.*2.Sorbus *in compen.privileg.verb.novitius, ad 6.notandum* Gratianus *in diſcept.tom.3.cap.41.num.16.p.*1.attentè legatur Miranda *in manuali Prælat.tom.1.quæſt.22.art.3.concluſ.*2.Campanili *in diverſor.jur.canon.rubr.12.capitul.3. num.*14. Suarez *de Relig.tomo* 3. *lib.5.cap.*13. Naldus *in ſumm.ver.Profeſſio, num.6.&* Villalobos *in ſumma tom.2.tract.35.diff.15.num.*4.ubi ſic aſſerit. (*Ha ſe de advertir, que el anno del noviciado no es neceſſario, que ſea año, y dia, como algunos imaginan; porque ſi eſſo fuera, el derecho lo ſeñalara, ſi no que corre el año del momento à momento, de manera à que el que recebio el habito un dias antes de las viſperas, puede hazer profeſſion el año ſiguente el miſmo dia deſpues de las viſperas, que con eſſo eſtà complido el año, ſi no que es meneſter, que el año ſea complido.*) Ita ille.

2 Dicendum eſt igitur, quòd ſi quis ſuſcepit habitum Religionis 1. Januar.poſt meridiem, non poteſt eodem die recurrente in termino anni, profiteri ante meridiem, ſed expectandum erit punctum ſuſcepti habitus. Vide *Concil.* Trident. *ſeſſ.25.cap.15. de Regular.& lib.3.§.minorem, Digeſtis, de minoribus.*

Sup. hoc in R. 3.not.præterea §.1.& in R. 2.& 3.in ejuſdem §§.

3 Sed quæres, an idem dicendum ſit, ſi novitius expleto anno novitiatus, ut ſupra, tamen non attigit annum decimum ſextum. Reſpondeo affirmativè ex Tridentino, DD. citatis, & ideò Villalobos *in ſumm. ubi ſupra, tom.* 1. *tractat.*15. *diff.20.num.*1. ſic ait. (*Se dio por nula una profeſſion con parecer de los hombres mas doctos deſta Univerſitad de Salamanca, por haverſe echo ſeys horas antes, que el novicio compliecſſe los diez y ſeis annos.*) Vide etiam Gratianum *diſcept. forenſ. tom.3. cap.*413. *num.*31.

RESOL. CLVIII.

An in ætate requiſita ad profeſſionem emittendam detur parvitas materiæ?

Et quid in anno novitiatus?

Et quid eſt agendum, ſi novitius compleat probationis annum die 24.Februarii anno biſſextili, an non dicatur expletus hic annus niſi ſecunda die, quæ etiam appellatur 24. ideſt 25. dies? Ex p. 5.tr.5.Reſ.18.

* Quæ nic eſt R. antecedens, & in to.2.tr.1. R 111.§.ult.& in tom 3.tr.2. R.171.§. Nota tamen poſſe.

§. 1. Reſpondeo negativè cum Baſilio Pontio *de matrimon. lib.7.cap.65.num.*1. Undè *in 3.part. tract.2.* * *reſolut.*57. teſte Villalobos, obſervavi Theologos Salmanticenſes docuiſſe quamdam profeſſionem fuiſſe nullam, quia fuit emiſſa ſex horas ante annum decimum ſextum, & ita hanc ſententiam determinavit ſacra Rota *part.1.deciſ.175.num.7.in recent.* ubi reſolvit nullam eſſe profeſſionem emiſſam ante completum 16.annum.

Et pro anno Novitiatus contento in hoc §. Sed quid, in R. 3.not præterita, à principio, & in R. 2.& 3. in ejuſdem. §§.

2 Sed quid dicendum de anno novitiatus; & videtur in illo dari poſſe parvitatem materiæ, & ita non eſſe neceſſarium, ut ultima dies anni ſit completa, ſed ſufficere ad valorem profeſſionis, ut Novitius manè diei, in qua poſt meridiem impletur probationis annus profeſſionem emittat. Ita Henriquez *lib.13.de excommunic.cap.40.nu.*2. Rodriquez *tom.3. quæſt.15. num.*4. & Stephan. Gratianus *tom.3. diſcept.forenſ.capit.413.à numer.*16. Ducuntur, quia in favorabilibus dies cœpta habetur pro perfecta, ut ex multis probant idem Gratianus, & Rodriquez. Quare licèt Tridentin.*ſeſſ.25.cap.15.de Regul.*requirat annum probationis expletum priùs quàm emittatur profeſſio, ſufficit tamen in favorabilibus ingreſſus ultimi diei, anni, ut dictum eſt, quamvis non completi, eo vel maximè, quia de modico ſpatio aliquarum horarum non curat lex, tamquam de pauciſſimo momento, ut inquit Bald. *in capitul. cum in cunctis, numer.3. de election.* & quamvis idem Baldus loquatur de punctis horarum, non de horis, attamen idem eſt in modico ſpatio horarum reſpectu totius diei, prout eſt de punctis reſpectu horæ. Tiraquell. *de jud. in rebus exigen. feren. column.19.ad med. verſ.ſexageſimo nono*, his proximum eſt per text. *in l.ſi fundum, verb.planè, ff. de fundo dotal.* Bald. *in capitul. ultim. column. 2.verſicul. modò quæro, de præſcript.* & Fenut. *de momento temporis, capit.*33. *in fine.* Præterea, quia moraliter poteſt dici perfectum quod parum diſtat à perfectione. Verùm his non obſtantibus, dicendum eſt annum novitiatus de momento ad momentum eſſe neceſſariò complendum, per Doctores, quos ego ad ſatietatem adduxi *in dicta reſolut.*57.

Sup. contenta in hoc lege in to 2.tr.9. late doctr. Reſ 101. ſignanter §.2.

3 Notandum eſt tamen hic, ſi Novitius compleat probationis annum die 24. Februar. anno biſſextili, non dici expletum hunc annum niſi ſecunda die, quæ etiam appellatur 24. id eſt 25. die. Quare emittere non poteſt profeſſionem, niſi eadem die 25. in puncto diei 24.Februarii præcedentis anni, in quo ſuſcepit habitum; & eſt ratio, quia utraque dies pro una habetur in jure *l.3.§.minorem, ff.de minor.leg. cùm biſſextus, ff. de verbor. ſignific.& capitul. quæſivit, eodem titulo*, & ideò dies ſecundus eſt complementum anni probationis. Ita Molina *tom.2.diſputat.573.§. atque ut à minori ætate.* Sanchez *de matrimon. tom.1.lib.2.diſputat.24.numer.*22. Leſſius *lib.2.capit.41.dub.7.num.*59.Miranda *in manuali Prælator.tom.2.quæſt.22.art.*3.& alii.

RESOL. CLIX.

An profeſſio alicujus Novitii, vel Novitiæ ſit invalida, ſi fuerit admiſſa contra prohibitionem Generalis, Epiſcopi, &c.

Undè clarè diſcutitur illius difficultatis quæſtio, an lex prohibens aliquem actum, reddat illum non ſolum illicitum, ſed invalidum.

Et docetur legem prohibentem ſimpliciter actum, etiam ſi nihil aliud addat, irritare illud.

Et pro firmanda doctrina prædictarum difficultatum aliæ multa adducuntur, & tota doctrina eſt valdè notanda, & in mente, & promptu tenenda, quia in multis caſibus in praxi eſt quotidiana. Ex p.10.tr.12.& Miſc.2.Reſ.6.

§. 1. Videtur reſpondendum affirmativè, quia voluntas inferioris non poteſt eſſe efficax contrà altioris voluntatem. Ergo non poteſt ſubditus facere validè, quòd Superior prohibuit. Quod patet ex doctrina Juriſconſultorum aſſerentium, legem ſimpliciter prohibentem actum, etiamſi nihil aliud addat, irritare illum. Ita Bart. *in leg. Non dubium. Cod.de legib.* ubi Jaſon, & alii Gloſſ. 1. *in capit. licèt canon, de elect.in* 6.Panormitanus *in cap. Nulli de reb. Eccleſ. non alien. & in cap.ad Apoſtolicam de reg.num.*10.Cardin. *in Clementin,* 1.*de reſcript.* Tiraquellus alios referens, *in leg.ultim.Connub.gloſſ.4.num.5.&* 6.Joannes Camillus Bilotta *in tract. de abſolut.à juram ent.lib.1.cap.12.num.*1. Lazar. *de monitor.ſect.3.quæſt.6.num.*14. Et videtur tenere Covarruvias *in cap.Quamvis pactum p.1.§.4.num.*6.

Sup. hoc in t. 6.tr.1. lege latam doctr. R. 30. & in to. 2. tr.6 Reſ.30. & hic ſupra & R. 152 Vide §.2. ſignanter ad med. verſ. Et verbum, & in fine dictæ Reſ. Et in aliis citatis.

2 Probatur ſecundò *ex leg. Non dubium, Cod.de Legib.* ubi Imperator declarat, omnes Contractus, & actus ſimiles, qui fiunt contra legem prohibentem, eſſe invalidos inutiles, & pro infectis haberi, & ſubjungit, hoc procedere etiamſi lex non dicat, ut actus non valeat; ſed ſolùm ut non fiat. Et nota, quòd hæc lex fuit canonizata per Gregorium Papam *in Regeſto lib.7.in d.2.epiſt.7. ad Januarium Calaritanum.* Et habetur *in Canone Imperiali 25. quæſt.*2. & concordat Regula, *quæ contra 64.de regul.Jur.lib.*6. quæ ſic habet, *Quæ contrà Jus fiunt, debent utique pro infectis haberi.* Quæ ſumpta videtur *ex leg.Pacta quæ contrà, Cod.de pact.*

Pro contento in hoc Et duobus §. ſeqq. præter R. not præteritæ, & quævis non plenè ſap. ibi lege tamen infra to tr.a.ea R. unica, doctr. §. Quartò probatur, & ſi eam videt non torſ non pigebit.

3 Probatur Tertiò: quia leges Eccleſiaſticæ prohibentes matrimonia inter Conſanguineos uſque ad quartum gradum, irritant illa quamvis non habeant verba irritantia, ſed tantùm ſimplicem prohibitionem: ut videre licet in toto corpore juris canonici, & præſertim in *cap.Non debet de conſanguin.* Idem conſtat ex prohibitione matrimonii fidelis cum infideli, quæ habetur *in c.Can.cap.Non oportet capit. ſi quis Judaica. capitul. Judæi 28.quæſt.1.& ex Canon.*13.Concil.gener. Calced.& *c.*67. Concil.Agathenſ.

4 Probatur quartò: quia quando prohibitio legis reſpicit ſubſtantiam actus, & non circumſtantias aliquas, tunc reddit actum invalidum, ut ex Gloſſa *in Authent. verb. Sacram.*

Sup. hoc in R. §.not præteritam, & lege etiam à lin. 5. §.1.

cram. Codic. de recept. arbitr. & ex Jalone *in dicta lege Non dubium numer.* 20. docet, probat Chriſtophorus Anguianus *de Conſt. Princip. lib. 3. controv. 7. num. 22. & ſeq.* cui ex Thologis videtur adhærere Gordonus *in ſumma, lib. 2. quaſtion.* 10. *cap. 8. §. 3. numer.* 22. Sed in noſtro Caſu, de quo eſt queſtio prohibitio reſpicit ſubſtantiam actus, nempè ipſam Profeſſionem. Ergo illa contra talem prohibitionem emiſſa, & admiſſa erit invalida. Undè pro hac ſententia in terminis poteſt adduci Lapus *Allegat. 4. numer. 7.* Franchus *in capit. Non ſolùm num. 6. de Regul. in 6.* & ex Neotericis Bonacina *de Clauſura, quaſt. 2. punct. 10. diffic. 2. §. 6. n. 7.* aſſerentes, quòd ſi Superior eſſet ſuſpenſus ab amiſſione ad profeſſionem, Profeſſio ſic ab ipſo admiſſa, eſſet invalida.

5 Sed his minimè ſuffragantibus, exiſtimo Profeſſionem, de qua eſt quæſtio, fuiſſe validam; quia, ut ſuppono, in dictis prohibitionibus nullum adeſt Decretum irritans, nec dictæ Profeſſionis ſibi reſervatio. Et ideò hanc ſententiam in terminis, ut dici ſolet, terminantibus docet, & tuetur Sanch. *in ſumma, tom. 2. lib. 5. capit. 14. num. 71. in fine, & numer.* 79. Portel. *in Reſponſ. Regular. part. 1. caſ. 9. numer.* 8. Bordonus *in Conſ. Regul. tom. 2. Reſolut. 57 num. 31. 33. & 34.* Pellizzarius *in Manual. Regul. tom. 1. tract. 3. cap. 3. num. 23.* Leandr. *in QQ. Regul. cap. 11. ſuper. 2. Regula D. Franciſci, §. 2. numer.* 18. Vide etiam Garziam *in Polit. Regul. tom. 1. tractat. 1. diffic. 3. dub. 3. numer.* 12. Palaum *tom. 3. tractat. 16. diſputat. 2. quaſtion. 3. numer. 5.* Peyrinum *de Relig. Sup. quaſt. 1. capitul. 26. §. 2. concluſ. 5.* Vecchium *in Praxi Novit. diſputat. 12. dub. 1. num. 5.* & alios penes ipſos.

6 Probatur hæc opinio, quia prohibitio in noſtro Caſu eſt ſimplex prohibitio, quæ poteſtatem non tollit, ſed illius uſum contra prohibitionem exercitum reddit illicitum. Et hoc procedit, ſivè prohibitio ſit à Jure, ſivè ab homine, modò ei non adjungatur irritatio: & hoc locum habet, etiamſi hujuſmodi prohibitio eſſet non ſolùm ſimplex pœna, ſed etiam Supenſio, & Cenſura, etiam ſecuta declaratione; quia ſuſpenſio, ſicut, & excommunicatio in vitando tollit ſolùm poteſtatem juriſdictionis, non autem ſuperioritatis, à qua dependet actus receptionis ad Profeſſionem. Ratio verò horum omnium eſt, quia annullatio actus, & prohibitio ſunt diſtincti effectus legis, non neceſſariò connexi: igitur ex rei natura ex prohibitione alicujus actus non aptè infertur; quòd ille actus ſit irritus. Antecedens probatur: Aliud eſt vetare aliquem actum, aliud eſt eundem reddere invalidum, & unum non neceſſariò comitatur aliud: ut patet in præceptis naturalibus. Ex rei natura qui vovit Deo caſtitatem, prohibetur matrimonium inire; ſi tamen ineat, contractus eſt validus, ſeu ex eo capite præcisè non irritatur; & ita de multis aliis, & idem oſtenditur in lege Eccleſiaſtica. Adde, quod quædam fiunt illicitè quę tamen facta tenent. Probatur ſecundò: Actum irritari, eſt gravamen, quod non ſatis conſtat appoſitum per ſimplicem prohibitionem, igitur, ex prohibitione, quantùm quidem eſt ex rei natura, non aptè infertur irritatio actus. Dices: Per omnem prohibitionem legiſlator reſiſtit actui: ergo. Reſpondetur negando conſequentiam; quia non ſemper reſiſtit valori actus, ſed reſiſtit ne licitè fiat; vel ſaltem ne fiat, niſi quis ſit paratus pęnam ſubire.

Super hac prohibitione in [illegible] Reſ. [illegible] §. Tertio idem [illegible] pro peccato in dicto caſu, §. [illegible] Sed lege doctr. R. [illegible] Confirmatur etiam.

7 Poteſt etiam ſupradicta doctrina aliis exemplis confirmari individualiter de Profeſſione loquentibus. Et primò ex Concilio Tridentino *ſeſſion. 25. capitul. 17. de Regular.* ubi prohibetur, Abbatiſſam dare Profeſſionem Novitiæ, antequam moneat Epiſcopum pro faciendo examine libertatis: & tamen, ſi Abbatiſſa omiſſa monitione, & examine Epiſcopi, Novitiæ det profeſſionem, erit valida, ſi aliàs non fuit impedimentum dirimens Profeſſionem. Colligitur clarè ex eodem capite, quia ibi non dicitur Profeſſionem aliàs fore irritam; ſed prælatam puniendam ab Epiſcopo. Vide Menochium *conſil. 396. numer.* 22. Sanchez *in Summa tomo 2. lib. quinto, capitul. 4. numer.* 84. Pellizzarium *de Monial. capitul. 3. ſect. 1. numer. 3.* & alios. Secundò: *in capitul. Si vir, & uxor 27. quaſtion.* diſponitur, quòd ſi vir, & uxor velint Religionem ingredi; hoc minimè efficiatur ſine conſenſu, ſeu licentia Epiſcopi; & tamen ſi Profeſſionem emitterent abſque tali licentia, Profeſſio eſſet valida, ut notat ibi Gloſſa *verb. Conſenſus.* Sanchez *de Matrimon. lib. 7. diſputat. 32. num. 3.* Ancharanus *in dict. capitul. Si vir, numer. 1.* Bellamera, *numer. unico,* Turrecremata, *numer. unic,* & aliis. Tertiò: ſi in Conſtitutionibus alicujus Religionis ſtatutum ſit, ne Novitii, verb. grat. recipiantur ante 18. annum; ſi tamen admittantur ad profeſſionem expleto anno 16. valida erit Profeſſio, ut ex multis docet Peyrinus *de Prælat. Regul. quaſtion. 3. capitul. 1. §. 6. num. 157. & ſeqq.* Novarrius *in Lucerna Regular. verb. Profeſſio num. 17.* & alii. Et tandem, quia argumentum de matrimonio carnali ad ſpirituale valet; optimè docet Sanchez *de Matrimon. lib. 3. diſputat. 32.* quòd ſi Epiſcopus rigoroſo mandato præcipiat Parocho, nè certos ſponſos in matrimonium jungat in facie Eccleſiæ; & nihilominus Parochus inobediens, illos ad matrimonium admittat quidquid ſit de pec-

Et pro [illegible] Secunda [illegible] §. in R. [illegible] §. 1. not. [illegible] Sed pro parte quando [illegible] ex con[illegible] profeſſionem [illegible] §. 3. [illegible]

Et pro contrario [illegible] lin. 33. & verſ. quod ſi Epiſcopus ha-

cato Parochis, matrimonium erit validum, ſi tamen Sponſi nullum habebant impedimentum dirimens matrimonium. Et inter alia, *num. 2. ad finem,* id probat doctrina Adriani, dantis exemplum in Religioſo, cui Prælatus per obedientiam prohibuit nè Confeſſiones audiret, & ille tamen audivit: nam tales Confeſſiones fuerunt validæ quidquid ſit de peccato illius: nam Religioſus aliàs erat approbatus, &c. Adde, ut notat Suarez *de legib. lib. 5. capitul. 25. numer.* 11. Villalobos *in Summa, tom. 1. tractat. 2. difficult. 29. num. 3.* & alii: matrimonium contractum contra votum ſimplex, eſt quidem illicitum, ſed non invalidum. Item ad omnia dicta confirmanda utor argumento ſumpto ex antiqua lege Eccleſiæ, quæ prohibebat matrimonia clandeſtina. *cap. Aliter cum multis* 30. *q. 5. capit. Cum inhibitio de cland. deſponſ.* Illa enim lex directè in ſpecie, & abſolutè, & cum omni exaggeratione intrà latitudinem prohibitionis, vetabat illum actum; ut patet ex illis verbis, *penitùs inhibemus,* & nihilominus non irritabat illum uſque ad *Concil. Tridentin.* ut eſt certa ſententia Thologorum *in 4. diſt.* 28. Quam idem Concilium in principio illius decreti approbavit. Suntq; ejus verba ad præſentem cauſam plurimùm notanda. Simul enim docent, Matrimonia clandeſtina libero Contrahentium conſenſu facta, rata, & vera fuiſſe Matrimonia, quamdiu Eccleſia illa irrita non fecit. Et ſubjungit, Nihilominus, Sancta Dei Eccleſia ex juſtiſſimis cauſis illa ſemper deteſtata eſt, atq; prohibuit. Ergo abſoluta prohibitio cum quacumque exaggeratione, & deteſtatione actus non irritat illum ex mente Concilii. Et tandem Alexander de Nevo *in capitul. penultimum, de Deſponſatione Impuberum numer.* 11. dicit, eſſe omnium ſententiam, valere contractum Matrimonii, licèt ſit contra prohibitionem Summi Pontificis, Quòd etiam ſequitur Sanchez, *lib. 7. de matrimon. diſputat. 2. num.* 12 cum Richardo, & Paludano, S. Antonino, Sylveſtro, & Turrecremata, & manifeſtè id ſtatuit Alexander III. Papa, *in capitul. 2. de Matrimonio contracto contra Interdictum Eccleſiæ:* ibi: *Licèt contra interdictum Eccleſiæ ad ſecunda vota tranſire non debuerit, non tamen conveniens, ut ob id ſolum Sacramentum Conjugii diſſolvatur.* Ubi Gloſſa, inquit, ſic patet quòd interdictum (id eſt prohibitio) Eccleſiæ non diſſolvit Matrimonium. Ergo, & in caſu non valebit Profeſſio, etiam Summo Pontifice prohibente: nam ut dictum eſt, prohibere, & irritare ſunt valdè diverſa; illud enim primum, ſolùm eſt lex, quæ obligat, nè aliquid fiat; relicta tamen poteſtate phyſica, & morali (ut ita loquar) illud faciendi, licèt illicitè, ut cùm Superior præcipit Subdito nè domum egrediatur, manet in poteſtate Subditi verè egrediendi licèt illicitè: hoc verò ſecundum caſum reddit actum, & tollit poſſibilitatem faciendi; ita ut perindè agat, ac ſi non ageret. Non ergo, ex eo quòd Superior ſua lege prohibeat; infertur irritatio. Et ideò in caſu noſtro licèt omiſſio Profeſſionis prohibeatur, non ex hoc irritatur.

In textu; [illegible] §. 2 ad med. & in alii [illegible] not. [illegible] huius Reſ. & pro exemplo in Religioſo [illegible] huius [illegible] §. 1. ad med. à verſ. Ut ſi Epiſcopus.

8 Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria in principio hujus Reſolutionis appoſita. Et ad primum reſpondeo, quòd ſi velit Superior, ut non fiat validè, concedimus totum: at ſi Superior permittit valorem etiamſi prohibeat, nè licèt fiat; non prævalet voluntas inferioris; quia in puncto valoris non reſiſtit Superior. Auctoritas verò illorum Juriſconſultorum non eſt admittenda, ex inconvenienti, quod adducit præſertim Arriaga *in Cur. Theolog. tomo quarto, diſput. 23. ſect. 4. num.* 40. & alii.

9 Ad ſecundum Argumentum deſumptum *ex leg. Non dubium,* reſpondeo, objectionem illam convincere, ita obſervandum eſſe in legibus Imperialibus ſimpliciter prohibentibus, ob ſpecialem illam Theodoſii Conſtitut. quam tamen Gregorius Papa ad Canonicas ſanctiones, aut aliorum Regnorum leges non tranſtulit, ſed ſolùm Epiſtola illa explicavit, qualem vim Imperiales Conſtitutiones habere debeant. Vide Laym. *lib. 1. tractat. 4. capit. 16. num. 3.* Vaſquez *in part. 2. tom. 2. diſp. 164. cap. 3. num. 18.* Rocafull. *in Praxi Theolog. mor. part. 3. lib. 6. cap. 12.* Suarez *de legib. lib. 5. cap. 29. num. 1.* & alios. Ad Regulam verò illam juris Canonici, in contrarium allegatam, *ex c. Qua contra c. 8. de regul. Jur. lib. 6.* quæ ſic habet: Quæ contra jus fiunt, debent utique pro infectis haberi; reſpondeo, Regulam illam intelligi de his, quæ ſunt contra jus, dans formam ſubſtantialem actui, Ita Sanchez *lib. 3. de Matr. diſp. 5. nu. 4. ad quartum.* Vel reſpondeo, quod Regula illa nimis generalis ſit, multaſque intelligentias, & limitationes admittat; ſicut videre eſt in Gloſſa adjuncta, & apud Suarez *libro quinto de legib. c. 29. n. 5.* qui rectè advertit, dictam Regulam Judici præſcribi, cujus proindè officium eſt inſpicere, contra quale jus, & qua ratione contra illud actum ſit; ut intelligat validumne, an invalidum pronuntiare debeat.

10 Ad Tertium de legibus adductis in contrarium de Matrimonio inter Conſanguineos uſque ad quartum gradum, quod irritum eſt etiam per ſimplicem prohibitionem, & de Matrimonio Fidelis cum infideli; relictis aliis Reſponſionibus, aſſero ſupradicta Matrimonia non eſſe irrita ex vi alicujus legis Eccleſiæ ſcriptæ, ſed ex recepta Eccleſiæ conſuetu-

ſuetudine, vim legis obtinente, & ex Apoſtolorum traditione. Undè argumentum non militat adverſus Doctrinam à nobis ſuperiùs firmatam. Et ita tenent, loquentes de Matrimonio Fidelis cum Infideli. Sotus *in diſt.*10. *quaſt.* 1. *art.*2. *verſ. Hac autem*; Petrus de Soto, *leg.*9. *de Matrim. in impedimento diſparis cultus*; Ledeſma 2. *part.* 4. *quaſt.*91. *art.*2. *ad fin.* Valentia *tom.*4. *diſput.*10. *quaſt.* 5. *punct.* 3. *ubi de diſparitate cultus*; Veracruz 1. *par.Specul. art.*32.*dub.*1.*concl.*4. Bellarm: *lib.*1. *de Matrim. c.*23. *propoſ.*2. & 3. Henriquez *lib.*12.*de Matrim.capit.*43. *numer.*3. *in fin.* Petrus de Ledeſma, *de Matrim. quaſt.*59. *art.*2. *dub.*1. *concl.*1. Lopez 2.*part. inſtruct. ubi de matrim.cap.*53.*not.*2. Sanchez *lib.*7.*de Matrim. diſp.*71. *numer.* 8. Reginaldus *lib.*31. *num.* 165. Guttierez *de Matrim. cap.* 104. Coninck *eod. tract.diſp.*31. *dub.*3. *numer.*43. Filliucius, *tract.* 10.*part.*2. *cap.*7. *num.*217. Quòd verò Matrimonia inter Conſanguineos uſque ad quartum gradum ſint etiam irrita ſolùm ex recepta conſuetudine Eccleſiæ, & Apoſtolorum traditione, patet; nam cùm certum ſit, eſſe invalida, & nulla reperiatur lex Eccleſiaſtica ſcripta, quæ illa irritaverit, conſequenter dicendum eſt, à ſola conſuetudine fuiſſe hoc impedimentum irritans inter hujuſmodi Conſanguineos introductum.

11 Ad quartum Argumentum deſumptum ex Anguiano, quòd lex cenſeatur irritare actum, quando reſpicit eius ſubſtantiam, ut eſt in caſu noſtro; non verò quando prohibet aliquam circumſtantiam v.g.quod fiat tali, aut tali loco, tempore, &c. Reſpondeo cum Arriaga *in cur. Theol. tom.* 4. *diſp.* 23. *ſect.*4. *num.*4. & aliis quòd hęc doctrina non eſt admittenda. Primò, quia ſæpè ob circunſtantiam aliquam irritatur totus actus: ſic eſt irrita profeſſio ante expletum Novitatum, & decimum ſextum ętatis annum; & tamen non prohibetur ipſi ſubſtantia profeſſionis, ſed circumſtantia temporis. E contra in multis caſibus prohibetur ſubſtantia actus, & tamen non irritatur, & ſic eſt in prohibitione Matrimonii, quæ fit per impedimentum voti ſimplicis Caſtitatis, aut Religionis: nam prohibetur ſubſtantia matrimonii, & actus ipſe in ſe, & ratione ſui: tamen non irritatur ex vi talis prohibitionis; ut rectè obſervat Suarez *de legib.lib.*5.*cap.*25.*num.*11. Igitur dicendum eſt contra Anguianum, non eſſe verum; quòd quando prohibetur non aliqua circunſtantia, ſed ipſa ſubſtantia actus, adſit etiam ejus irritatio. Et tandem ad authoritatem Lapi, & Franchi ubi ſuprà adductam reſpondeo, illos nominatim reſelli à Sanchez *in Summ.tom.*1. *lib.*5. *cap.*4. *num.*78. & Bonacina; nominatim etiam eos impugnat Bordonus, *tract. de Profeſſione Regulari*, *cap.*3. *quaſt.* 15. Itaque ex omnibus ſupradictis patet me his diebus in facti contingentia conſultum, rectè reſpondiſſe, Novitium non habentem alium Canonicum impedimentum, niſi ſimplicem prohibitionem, ne emitteret, vel admitteretur ad profeſſionem, hoc non obſtante, validè illam licèt illicitè emiſiſſe. Et omnia ſuperiùs dicta diligenter adnotare volui ad ornatum illius difficilis quæſtionis, An lex prohibens actum etiam illum annullet.

Su. hoc inf. in pra. 2. ex R. unica lege eius §. penult.

12 Sed ſi aliquis Cūrioſus vellet Regulam generalem ad cognoſcendum, quando lex prohibens actum eundem irritet, difficilè eſt quidem hoc dignoſcere: nec ſufficienter, & nominatim, à Vaſquez *diſput.*165. *c.*3. cujus Regulas deficere oſtendit Suarez, *lib.* 5. *capit.* 27. & Regulas Suarez etiam deficere probat Merolla *tom.*2. *diſput.*4. *cap.*5. *diffic.* 3. Melius ergo per alios colligitur, num lex, quę prohibet, irritet actum, ſcilicet ex conſuetudine, ex communi intelligentia ita legem explicante; item ſi non ſolùm actum, ſed vinculum indè reſultans prohibeat, ſeu ſi impediat omnem effectum talis actus. Et hanc Regulam proponit Præpoſitus *in par.*2.*D.Thoma quaſt.* 95. *diſp.*5. *num.*53. qui etiam obſervat unum valdè notandum, nempè probabile eſſe actum non irritari, quando lex prohibens apponit aliam pœnam, eò quòd Legiſlator videatur reccedere ab illa pœna, *lege Non dubium*, contentus particulari, quam apponit legi ſuę. Notentur, ut dixi, omnia appoſita in hac Reſolutione, quia erunt ſatis practicabilia, & quotidiana.

R E S O L. CLX.

An Novitius in articulo mortis conſtitutus, non expleto probationis anno, ad profeſſionem admitti poſſit?

Et ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in bonis ejus Monaſterium? Ex p.3. tr.2. Reſ.17.

Su. hoc in duobus R. ſeqq.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Beia *part.*4. *cap.*38. Sanchez, & aliis DD. *ubi ſuprà*, ex privilegio S.Pii V, anno 1570. die 23. Auguſti, quod affert Rodriquez *in quaſt. Regul. tom.*6.*quaſt.* 15. *articul.* 6. quidquid in contrarium aſſerat S.Ioann.de la Cruz. *ſtat.relig. lib.*1. *cap.*8. *dub.*4. & *lib.*2. *cap.*3.*dub.*6. *concluſ.*3. Emanuel Sà *ver. Religio. numer.* 56. aſſerente dicto privilegio fuiſſe poſtea derogatum à Gregor. XIII.

2 Sed difficultas eſt, an ſi dictus Novitius moriatur, ſuccedat Monaſterium? Peregrinus *in comp.nd.noſtrorum privileg. titul.Novitius*, §. 2. *in ſcholio*, negat, quia illud privilegium fuit conceſſum ad lucrandam indulgentiam plenariam, qua gaudent Religioſi in illo articulo. Deindè privilegium debet ſtrictè interpretari, quando vergit in præjudicium tertii. Ita Peregrinus.

Sup. hoc in R. ſeqq. §. 1. ad medium à verſ. Ubi exiſtimat. & in §. ult.

3 Verùm ego contrariam ſententiam teneo, quam tuetur ex noſtra Religione P. Megala *in part.*2. *lib.*2. *capitul.*27.*numer.* 50. ex Societate JESU P. Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 5. *cap.*4. *num.*16. ex Dominicanorum familia P. Zanardus *in Direct. Theol.part.*2. *cap.*17. ad finem. Idem etiam docent Peyrinus in *privileg. Minimorum*, *tom.*2. *Conſtitut.S.Pii V.*§.2. *tom.*2. *num.*1. Ioannes Suarez *in Enchiridio caſuum conſcien. lib.*3.*ver. de Profeſſ.*§. *monialis Novitia*. Fauſtus *in Theſaur. Relig. lib.* 5. *quaſt.*167. *num.* 4. & alii. Ratio eſt, quia etſi profeſſionis finis ſit conſolatio Novitii, & ſpiritualis ipſius fructus, & nulla ſucceſſionis Monaſterii in bona mentio ibi fiat: at ubi ſemel virtute illius privilegii profeſſus eſt, redditur verè in poſterum profeſſus* nec ad priſtinam ſanitatem reſtitutus indiget alia profeſſione, ſed fruetur omnibus profeſſorum privilegiis: at eo ipſo, quòd aliqua perſona profitetur, ſuccedit Monaſterium ipſi. Quare Pontifex nulli juri alterius in hoc derogat. Ius enim venientium ab inteſtato eſt, ut Novitio decedente ab inteſtato ipſi ſuccedant; quando autem virtute privilegii profitetur, non decedit Novitius. Et hæc omnia docet Sanch. *ubi ſuprà*. Ex quibus patet reſponſio ad argumenta Peregrini.

* Su. hoc in R. ſeq. §. 1. circa medium à ver. Adverte tamen & in §. ult.

4 Adde quod Megala *ubi ſuprà*, tenet ex Decio, & aliis, bona Novitii decedentis ab inteſtato ante emiſſam profeſſionem, Monaſterio acquiri. Ergo multò magis acquiri debent, ſi tempore mortis Novitius inteſtatus profiteretur. Undè ſecundùm ſententiam Megalæ non obſtat dicere cum Peregrino, quod privilegium S. Pii V. conceditur tantùm ad indulgentiam lucrandam, nam opinio Megalæ non fundatur in privilegio, ſed in dedicatione perſonæ, & bonorum, quæ fit tempore ſimplicis ingreſſus in Religionem. Sed ego puto cum Zanardo, Sanchez, & aliis, noſtram ſententiam eſſe veram ſecundum privilegium S.Pii V. Quidquid aſſerat Peregrinus, & Rodriquez *tom.*3.*q.*15.*articul.*6. Portel *in dub.Regul.ver.Novitii*, *n.*35. Villalobos *in ſumm. t.*2.*tr.*35. *diff.*15. *num.*12. & alii.

R E S O L. CLXI.

An in articulo mortis poſſit dari profeſſio Novitii.

Et ſi moriatur ſine teſtamento, an ſuccedat in bonis eius Monaſterium?

Et an in dicto caſu, quo fiat profeſſio, Novitius, vel Novitia convaleſcens de infirmitate teneatur continuare, ſeu complere reſiduum anni integri probationis, ac iterum profiteri Ex p.5. tr.3. Reſ.139.

Sup. hoc in R. precedenti, & in R. ſeq.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Hieron. Rodriquez *in Compend. quaſt. regul. reſ.*101. *numer.*40. Novitii Ordin. S. Dominici habentes legitimam ætatem ad profitendum, in articulo mortis conſtituti poſſunt profeſſionem emitere non completo anno probationis, ex S. Pio Quinto apud Bullar. Sed hoc ad conſolationem ſpiritualem in foro tanùm interiori conceſſum eſt, ſcilicet ad conſequendam indulgentiam plenariam. Undè virtute hujus profeſſionis non poteſt peti hæreditas Novitii defuncti, ſed ad ſuos hęredes ab inteſtato pertinet. Nec hoc privilegium eſt revocatum per Gregor. XIII. in revocatione generali eorum, quæ ſunt conceſſa à S. Pio Quinto contro jus, & Concil. Tridentinum, quia non revocavit in ſua conſtitutione indulta pertinentia ad forum conſcient. quale eſt ſupradictum privilegium, quo quidem gaudent per communicationem Novitii, & Novitiæ aliarum Religionum. Adverte tamen quòd Novitius, vel Novitia convaleſcens de infirmitate tenetur continuare, ſeu complere reſiduum anni integri probationis, ac iterum profiteri, *ibid.articul.*6. & *tom.*1. *quaſt.* 8. *articul.*9 & addit. Sum. *tom.* 4. *cap.* 63. *num.*4. & 5. Idem docens Henriq. *lib.*13. *de excom. capit.* 40. *numer.* 2. *in comment. lit.* R. Sanchez *ubi ſup. numer.* 16. ubi exiſtimat contra noſtrum Authorem Monaſterium ſuccedere tali Novitiæ defunctæ eo modo, quo ſuccedit in bona profitentium legitimo anno Novitiatus peracto. Sed immeritò, quia nullo nititur ſufficienti fundamento: nam, ut conſtat ex tenore dictæ conceſſionis, ea fuit facta ob ſolatium, & fructum ſpiritualem Novitiæ, nempè ad conſequendum meritum profeſſionis, & indulgentias, neque unquam Pontifices ſuis privilegiis intendunt præjudicare juri alterius, niſi expreſsè id declarent, quod hic non fit, ut benè notat Pater Miranda *tomo.* 1. *manual. quaſt.* 12. *articul.* 10. Undè profeſſio ſic emiſſa non eſt ſimpliciter, & verè profeſſio, niſi tantùm quoad dictum effectum expreſſum in Bulla Pontificis, aliàs, ſi de infirmitate convaleſceret Novitia, non egeret

Sup. hoc in R. 1. not. preteritum §. Verum curſim poſt medium v. Nec ad priſtinam.

Sup. hoc in R. preteritis à §. Sed difficultas.

nova

nova profeſſione, quod eſt contra mentem, & verba Papæ concedentis, qui expreſsè reſtringit ſuum privilegium ad effectum conſequendi meritum profeſſionis, & fructum Indulgentiarum. Atque ita communiter ſentiunt omnes ſuper hac re ſcribentes. Hucuſque Hieron. Rodriquez cui præter DD. quos *ubi infrà* citavi, addendus eſt Barthol. de Vecchis *in praxi Novit. diſp.* 13. *dub.* 11.

Quæ hic eſt R. antecedens ſequenter in 6 ped difficultes & ſeq. pro conſtante in hoc §.

2 Sed ego adverſùs ſententiam ſupradictorum latè diſſerui *in* 3. *p. tract.* 2. *reſol.* 17. & ideò cum multis DD. ibi docui in tali caſu conferri Novitiis veram profeſſionem. Unde ſi ſanarentur, non egerent alia profeſſione, & è vita decedendo Monaſterium in eorum bonis ſuccederet. Et hanc ſententiam tanquam probabilem tenet etiam doctus & amiciſſimus Pater Lezana *in Summ. quæſt. reg. cap.* 25. *num.* 39. licèt dicat cautè in hoc procedendum eſſe, cùm feratur aliter deciſum fuiſſe à ſacra Congregatione. Verùm cùm de tali deciſione non conſtet authenticè, non recedo à mea ſententia.

RESOL. CLXII.

An Novitius in mortis articulo poſſit quovis anni Novitiatus tempore profeſſionem emittere?

Et in dicto caſu notatur, quòd talis Novitius debet habere ſexdecim annos completos. Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 3. alias 1.

Su. hac in dubus præcedentibus R.

§. 1. NEgativè reſpondet Lopez de Texeda *contr. Theolog. mor. tom.* 1. *lib.* 1. *tract.* 1. *contr.* 8. *num.* 17. ubi ſic ait: De hac re nihil certum invenio quantum ad tempus quòd ſuppleri poteſt, ut poſſit novitię, vel novitio in articulo mortis validè conferri profeſſio non completo novitiatus anno, & ideò poſtquam quoſdam viros doctos circa hanc rem conſului, illos diſcordantes inveni. Nam quidam dicunt, diebus octo poſſe novitiam, vel novitium ante expletum annum ad profeſſionem validè admitti in mortis articulo. Alii verò magis extendunt privilegium, & aſſerunt quindecim dies ſuppleri poſſe: ſic audivi à Magiſtro Petro de Ledeſma, & Magiſtro Herrera de hac re conſultis, cui ſententiæ valde adhæreo, quibus cum aliis Doctoribus addo, poſſe unicum dumtaxat menſem ſuppleri: quia hujuſmodi gratia fuit à Pontifice conceſſa novitiæ pro ſo la eius ſpirituali conſolatione, ut frueretur gratiis, & privilegiis Ordini conceſſis, & ut conſequatur omnium ſuorum criminum remiſſionem, qualem conſequi dicemus eos, qui ſolemniter profeſſi ſunt. Ad rationem dubitandi reſpond. quòd licèt illa facultas accelerandi profeſſionem in mortis articulo ſit gratia, & ideò ex eo capite amplianda, tamen quatenus exorbitat à jure communi, eſt potius reſtringenda ſaltem ad verborum proprietatem, quæ non poteſt dici reſtrictio, ſed potius adæquata privilegii interpretatio. Hucuſque Texeda.

Quæ hic eſt ſu. R. 110.

2 Sed ut verùm fatear, omnes Doctores, quos ego citavi *in in part.* 3. *tract.* 2. *reſ.* 17. quibus adde Zambellum *in repert. Mor. ver. Novitius, num.* 18. Mirandam *in Man. tom.* 1. *quæſt.* 12. *art.* 10. Gavantum *in Man. Epiſcop. verb. Monialium profeſſio, numer.* 4. Bordonum *tractat. de Profeſſ. Regul. capit.* 4. *quæſt.* 49. non requirunt aliam conditionem, ut Novitius poſſit emittere profeſſionem ante annum elapſum, niſi articulum mortis, unde abſolutè aſſerunt intra tempus probationis poſſe Novitium in articulo mortis profeſſionem emittere, & Ioannes Caramuel *in Reg. D. Bened. diſp.* 40. *num.* 463. teſtatur Salmanticæ Patres Ciſtercienſes dediſſe profeſſionem in articulo mortis Novitio poſt tres dies habitus ſuſcepti, & certè motivum Pontificis S. Pii V. pro privilegio fuit conſolari Novitios pro tempore mortis, & ſic in omni tempore anni novitiatus, ſi mors acciderit, & quidem verba Bullę Pontificis ſecundum verborum proprietatem pro omni tempore anni novitiatus poſſunt intelligi, & hanc ſententiam ego teneo. Nota verò, quòd talis Novitius debet habere ſexdecim completos annos.

RESOL. CLXIII.

An Novitii morientes poſſint eligere ſibi ſepulturam?

Et quid, ſi in domo parentum moriantur, ſi ibi ſint cum habitu, & licentia Prælati, an debeant ſepeliri in Monaſterio?

Et notatur, quòd Religioſi poſſunt ſuos Familiares intra clauſtra morientes in ſua Eccleſia ſepelire. Ex part. 5. tractat. 3. Reſol. 109.

§. 1. ITa ad hunc caſum reſpondet Iulius Lavorius *in elucubrat. tit.* 2. *cap.* 12. *numer.* 99. & 100. Regulares, qui decedunt intra probationis annum, non ſepeliuntur in Monaſterio, quia non cenſentur plenè tranſlati ad Monaſterium, cùm poſſint redire ad ſæculum, *cap. ſtatuimus, de Regular.* & ſic ſepeliuntur in Eccleſia, in qua ſepeliri debuiſſent, ſi ad Monaſterium non fuiſſent tranſlati. Archidiac. *cap. cùm quis, de ſepult. in* 6. quod intellige, niſi ſe aliter habeat conſuetudo, ex Sylveſtro *verb. ſepultura*. Alii autem diſtinguunt, aut enim fuerunt in propoſito redeundi ad ſæculum, & tunc ſi ſunt impuberes debent in ſepultura majorum ſuorum, ſi puberes in ſepultura electa; aut non fuerunt in tali propoſito, & tunc ſepeliuntur in propriis Monaſteriis, & hęc opinio concordat cum ſupradicta, dum loquitur de tranſlatis. Novitii tamen non poſſunt eligére ſepulturam, etiam ante emiſſam profeſſionem, neque poſt, licèt ſecùs alii ſentiant. Ita Lavorius, ſed confuſè, & ſibi contrariando.

2 Andiamus igitur Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tractat.* 31. *diffic.* 2. *numer.* 13. ubi ſic ait. *Los Novicios ſe han de enterrar en los Monaſterios donde ſon Novicios, como eſta en coſtumbre, lo dize Sylveſtro, y el Padre Fray Manuel dize, que es conforme à los privilegios de las Religiones, y eſto aunque murieſſen en caſa de ſu padre, eſtando alla con el habito y licencia de ſu Prelado, como dize el miſmo Padre Fray Manuel, aunque de derecho ſe havian de enterrar en los ſepulchros de ſus mayores, y no los aviendo en la Parroquia, como dize Archidiacono. Mas ha ſe de advertir, que los Novicios pueden eligir ſepultura, como pueden dexar el habito, y bolverſe al ſiglo*) Notandum eſt etiam hic obiter cum Portel *in dub. regul. ver. ſepultura, num.* 2. quòd poſſunt Religioſi ſuos familiares intra clauſtra morientes in ſua Eccleſia ſepelire.

Su. aliqua eſt contingentia, in hoc caſu lege inf. §. ult. R. 112.

Su. hoc Ibi. § 4 lib. 3. v. Poſſunt.

RESOL. CLXIV.

An Noviti gaudeant privilegiis profeſſis alicuius Religioni conceſſis, vel ſolum privilegio Canonis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 73.

§. 1. NEgativè reſpondet Rodriq. *in quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 51. *art. ultim.* & Portel *in dub. Regular. verb. Novitii annus, num.* 53. ubi ſic ait. Novitius directè, ac propriè ſolùm gaudet privilegio Canonis, & aliis verò privilegiis non gaudet, quæ conceduntur Profeſſis, niſi exprimatur de Novitiis. Ita ille.

2 Sed contrariam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam tuetur Suraez *de Relig. tomo* 3. *lib.* 5. *capit.* 16. *numer.* 17. Sanchez *in ſumm. tomo* 1. *lib.* 4. *capit.* 29. *numer.* 13. & *tomo* 2. *lib.* 6. *capit.* 10. *in fine*. Riccius *in praxi tomo* 4. *reſol.* 240. *num.* 2. Azorius *tom.* 1. *lib.* 12. *capit.* 2. *quæſt.* 10. Henriquez *lib.* 7. *capit.* 22. *numer.* 7. Sayrus *de cenſ. lib.* 7. *capit.* 13. *numer.* 6. quia licèt Novitius non ſit verè, & in effectu Religioſus, in favorabilibus tamen habetur tanquam Religioſus, & Profeſſus, & largo modo Novitius dicitur Religioſus, & Monachus, ut benè notat Rebuffus *in praxi benef. tit. de diſpenſat. cum Regular. numer.* 23. qui teſtatur Cancellariam Apoſtolicam vocare Novitium Monachum; quæ omnia magis corroborantur ex privilegio ſpeciali conceſſo Generali Societatis JESU, cujus vigore omnia Societatis privilegia Novitii communicare valent, ut patet *in compend. privil. dictæ Societatis, tit. Communicatio, numer.* 5. unde noſtra Religio, & aliæ ratione communicationis hoc privilegio gaudebunt.

RESOL. CLXV.

An Novitius, cum redit ad ſæculum, teneatur ad expenſas, quas in eum alendo Monaſterium fecit, quia in Monaſterio mulierum conſuetudo eſt univerſalis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 76.

§. 1. AFfirmativam ſententiam poſſe aliquem ſuſtinere, docet Peregrinus *in comment. ad noſtras conſtitut. part.* 2. *cap.* 1. *lit. G*, §. 10. Quia Concilium Trident. *ſeſſ.* 16. *de Regul. capit.* 15. habet, quòd diſcedente Novitio à Religione ante Profeſſionem, ſi aliquid acceperunt Religioſi ex bonis Novitii, parentibus dicti Novitii tenentur reſtituere, (nota) excepto victu, & veſtitu Novitii. Non enim hoc dixiſſet Concilium, niſi dicti Novitii tenerentur. Deinde in Monaſteriis mulierum conſuetudo eſt univerſalis, ut Novitiæ alantur à parentibus, vel curatoribus. Ergo cùm Concilium Tridentinum loquatur de Novitiis, tam fœminis, quàm maſculis, ſequitur idem obſervandum eſſe in utriſque. Ita Peregrinus.

2 Sed hæc opinio eſt contra communem Doctorum ſententiam, quam tuentur tredecim Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumm. tomo* 2. *lib.* 6. *capit.* 10. *numer.* 4. quibus adde Ioannem Suarez *in Enchiridio caſuum conſcientiæ lib.* 3. *verb. Religio, paragrapho Novitius egreſſus*. Fauſtum *in Theſaur. Relig. lib.* 5. *quæſt.* 191. Villalobos, & Suarez *ubi infrà*.

3 Dico igitur Novitios ex Religione egredientes nullatenus teneri ad expenſas, quia cùm liberè poſſint redire ad ſæculum, ſi ad expenſas tenerentur, poſſent ex hoc aliquando teneri; ergo, &c. Deinde redditus, aut eleemoſynæ Monaſterii, non tantùm ſunt ad alendos Profeſſos, ſed etiam Novitios. Et tandem is, qui ingreditur Religionem, ſtatim ſe offert

ſervi-

Digitized by Google

ſervitio, & utilitati Religionis, & de facto illi deſervit, ideò debitum eſt, ut eius bonis alatur.

Reſtat modo reſpondere ad argumenta Peregrini, & ideò,

4 Ad primum dico, quod ſeis, qui ingreditur Religionem, in ſuſtentationem ſuam, pro tempore Novitiatus aliquid Religioni donet, non teneri poſteà Religionem illi egredienti reſtituere, niſi eam partem, quam non conſumpſit pro rata temporis. Ex hoc ſecundùm Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 5. capit. 11. nu. 5.* & alios, determinat Concilium à Peregrino adductum; unde non loquitur in terminis caſus noſtri, ubi nulla donatio, vel obligatio Novitii, aut parentum intercedit.

5 Ad ſecundum reſpondeo, ex conſuetudine univerſali omnium Religionum ita fuiſſe interpretatum Concilium Tridentinum, ut in ipſo comprehendantur ſolùm Novitiæ fœminæ, & ideò Villalobos *in ſumm. tom. 2. tractat. 35. different. 16. n. 6.* ſic aſſerit. *El novicio que ſe ſale de la Religion, no eſta obligado à pagar los alimentos del noviciado. La razon es, porque ſi el monaſterio le alimentò, tambien el lo ſervio, y no obſta ſi à caſo eſtuvo malo, que eſſo es accidental, y aſſi eſta en coſtumbre, que no ſon los novicios, como la novicias quanto à eſto.* Ita ille, Suarez, & alii communiter.

6 Illud verò quod addit Peregrinus, quòd Magiſtri Noviciorum benè experti ſunt, Novitios non ſervire Monaſterio, cùm ſint expertes rerum pertinentium ad Religionem, ſed potius Monaſterium ſervire Novitio, hoc inquam mihi non placet, ſicut neque placuit ſupradictis Doctoribus, qui Religioſi fuerunt, & tamen dixerunt Novitios ſervire Monaſteriis, & mereri alimenta pro dicto ſervitio. Et ego puto, quòd quilibet Novitius, licèt ſtolidus ordinariè loquendo, pro ſervitiis Monaſterio exhibitis, victum, & veſtitum meretur; maximè in noſtra Religione, ubi tam parcè induimur, & comedimus. Igitur abſolutè noſtram ſententiam tenendam eſſe exiſtimo, & ita his diebus in facti contingentia conſului, nec aliter tenendum eſt.

RESOL. CLXVI.

An Novitius recedens à Religione reincidat in cenſuras, ac irregularitates, à quibus in Religione abſolutus fuit? Exp. 3. tr. 2. Reſ. 44.

Eu hoc in 3. tr. 2. R. 70 §. Sed negativè, à lin. 3.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Peregrinus *in compend. noſtrorum privileg. part. 1. tit. abſolutio, §. 1. in ſcholio.* Sorbus *in compend. privileg. tit. Novitius, §. de Novitiorum abſolutione, verb. deinde,* & Rodriquez *in qq. Regular. tom. 1. quæſt. 24. art. 15.* aſſerentes Novitios vi aliquorum privilegiorum abſolutos, redeuntes ad ſæculum in cenſuras, & irregularitates reincidere, ex eo quòd hæ conceſſiones videntur conditionem includere, ſi in Religione perſeveraverint, juxta Sylveſtrum *ver. Abſolutio, 5. n. 9.*

2 Verùm mihi contraria ſententia placet, ſi dicti Novitii à præfatis nexibus fuerunt abſoluti vigore privilegiorum, quæ adducit ipſe Rodriquez *q. 20. art. 21.* vel vigore cuiuſdam privilegii Clem. IV. & aliorum privilegiorum, quę adducit Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novitiorum, diſp. 9. dub. 25. numer. 3.* ubi noſtram ſententiam tenet, & validiſſimis rationibus firmat. Vide etiam Bonacinam *de leg. diſput. 4. q. 2. punct. 7. §. 4. n. 28.* Suarez *de Relig. tom. 4. tr. 8. lib. 2. c. 24. n. 6.* & alios. Ratio eſt, quia abſolutio purè & ſimpliciter data non eſt explicanda, datam fuiſſe ad reincidentiam, ut notat Suarez *in 3. p. to. 5. diſp. 7. ſect. 5. n. 35.* niſi in caſibus à jure expreſſis, ut habetur *in c. eos qui, de ſentent. excommun. in 6.* vel niſi facultas abſolvendi ita expreſsè conceſſa ſit. Cùm ergo in privilegiis relatis eiſdem Novitiis nominatim conceſſis non exprimatur hęc reincidentia; ergo, &c. Et confirmatur, nam ut ego alibi firmavi, abſolutus tempore Jubilæi à caſibus reſervatis, &c. habens animum lucrandi verè Jubilæum, ſi poſtea illud non lucretur, non reincidit tamen in cenſuras, & liber remanet à reſervatione; ergo idem dicendum erit de Novitiis vi privilegiorum abſolutis, cùm eadem militet ratio.

Alibi in 4. tr. 4. R. 41 §. 1. & in R. 44 §. Verum & in aliis §. ſequentibus

RESOL. CLXVII.

An Novitius poſſit condere teſtamentum, ſervatis tantùm ſolemnitatibus juris Eccleſiaſtici, non autem Civilis? & quid de Clericis?

Et notatur, quòd hæres alicuius Novitii, vel Clerici ex teſtamento confecto ab ipſo ſine forma Iuris Civilis poteſt in conſcientia hæreditatem adire, & poſſidere.

Etiamque advertitur Novitium Societatis JESU, etiamſi poſſet validè condere teſtamentum, peccare tamen venialiter, ſi hoc faceret abſque licentia Superioris.

Et quæritur, An Patres Societatis JESU, qui poſt annum Novitiatus emittunt tria vota ſubſtantialia, poſſint validè teſtari abſque licentia Superioris?

Et quid eſt agendum, ſi talis Religioſus licentiam non petierit, ſed facto teſtamento mortuus eſt, poſſit-ne Superior teſtamentum ſine ſua licentia factum reſcindere?

Et docetur Collegia, & domos profeſſas Societatis JESU, poſſe hæredes inſtitui ſive ab aliquo ſuo Religioſo, ſive ab extraneo, & profeſſos Societatis JESU, tantùm eſſe incapaces ſucceſſionis ab inteſtato.

Et notatur de uſufructu teſtamenta fieri poſſe à Novitiis, non obſtante Concilio Tridentino, ſeſſ. 25. c. 16. de reformat.? Exp. 9. tr. 9. & Miſc. 4. Reſ. 16.

Eu hoc in R. 3 not. ſeq. & in ad §.

§. 1. AFfirmativè reſpondent Præpoſitus, Ancharanus, Suarez, Tapia, Molina, & Azorius apud Sanchez *lib. 7. in Decal. cap. 3. num. 19.* ea ducti ratione, quòd Novitii inter perſonas Eccleſiaſticas computantur, gaudentque privilegio fori inſtar Eccleſiaſticarum, & quod militi militiæ cœleſtis non debet denegari, quod conceditur militi militiæ armatæ, juxta Gloſſam, *l. miles, v. facere. ff. de re judic.* nimirùm ut poſſit facere teſtamentum abſque forma ſolemni juris civilis. Et hanc opinionem eſſe probabilem putat Vvadingus, *tractat. de contr. diſput. 4. dub. 5. §. 1. numer. 2.* Pellizarius *in Man. Regular. tom. 1. tractat. 2. cap. 7. quæſt. 13.* Sed ipſi meritò negativæ ſententiæ tanquam probabiliori adhærent, & docet etiam Caſtrus Palaus *tomo 3. diſp. 1. punct. 14. numer. 2.* Quod probatur: nam licèt probabiliter aſſeruerint Ferdinandus Vaſquius, *lib. 3. de creat. ſucceſſ. §. 22. numer. 37.* cum ſequentibus Suarez contra Regem Angliæ *lib. 4. capit. 16.* & alii. Clericos in teſtamentis non teneri ſervare formam à jure civili ſtatutam. Tamen magis probabiliter contrarium docuit Sanchez *in Summ. tom. 2. lib. 7. capit. 3. numer. 20.* Molina *diſp. 133.* Vaſquez *in part. 2. diſput. 167.* Salas *de legibus, diſput. 14. ſect. 8.* cum aliis ex fundamento paſſim à Theologis recepto in materia de Legibus, quòd Clerici teneantur legibus Principium ſecularium, quando ſunt generales pro tota communitate, & non diſponunt directè de clericis, aut rebus eorum, nec aliquid continent; aut ſacris Canonibus, aut ſtatui Clericorum repugnans, ut ſatis declaratur capit. 1. de novi operis nunciatione, & innuitur in capit. Innotuit, de arbitris: atqui leges irritantes Teſtamenta ſine certa ſolemnitate ſunt iſtius generis: ergo iis tenentur Clerici.

Eu hoc in 6. tr. 8. R. 91 § ult. & in R. 94 §. 1 in fin.

2 Dices primò: Perſonæ ſupradictæ ſunt à ſæculari poteſtate exemptæ: ergo non poſſunt ejus legibus obligari: hoc eſt argumentum Vaſquii. Reſpondetur negando conſequentiam; quia etiamſi ſint exemptæ; propter conformitatem tamen cum cęteris Reipublicę in qua vivunt, membris, voluit Eccleſia eos obligari legibus totius Communitatis, quando concurrunt quæ in probatione aſſumpſimus.

3 Dices ſecundò Eccleſia *in capit. Cùm eſſet de teſtament.* reduxit eos ad ſolemnitates juris gentium. Reſpondetur, Capitulum cum eſſes, ex communi ſententia, & praxi tantùm habere locum in terris temporali Pontificis juriſdictioni ſubiectis; extra verò illas, nec Laicos, nec Clericos, niſi ſpecialia Regnorum ſtatuta, aut conſuetudines legem civilem abrogaverit, diſpoſitioni illi ſe poſſe conformare. Et fortè, cùm Suarez, exiſtimaverit diſpoſitionem iſtius capitis eſſe pro omnibus Clericis, ut multi ſentiunt conſequenter negavit teſtamenta Clericorum cum ſola ſolemnitate iſtius capitis facta cenſeri debere irrita: in materia verò de legibus aliam, & communiorem ſecutus ſententiam, dixit Clericorum teſtamenta (ad cauſas ſcilicet profanas, ad pias enim aliter judicandum) ſine ſolemnitate juris civilis eſſe irrita.

4 His tamen non obſtantibus nota, quòd hæres alicuius Novitii, vel Clerici, ex teſtamento confecto ab ipſis ſine forma juris civilis, poteſt in conſcientia hæreditatem adire, & poſſidere ſtante probabilitate opinionis aſſerentis, ut ſuprà viſum eſt, Novitios, & Clericos poſſe, teſtari abſque ſolemnitate, requiſita à jure civili, licèt ego, ut dixi, contrarium teneam.

5 Notat verò Caſtrus Palaus *tomo 3. diſp. 2. punct. 14. num. 15.* Novitium Societatis JESU, etiamſi poſſit validè condere teſtamentum; peccare tamen venialiter, ſi hoc faceret abſque licentia Superioris.

6 Sed hic obiter oritur difficultas, an Patres Societatis JESU, qui poſt annum Novitiatus emittunt tria ſubſtantialia vota, poſſent validè teſtari abſque licentia Superioris? tale teſtamentum eſſe invalidum putat Molina *diſp. 139.* Leſſius *lib. 2. cap. 4. dub. 5.* Sed Suarez *to. 4. lib. 4. cap. 6.* Sanchez, & Azorius, quos citat, & ſequitur Vvadingus, ubi ſuprà, §. 2. contrarium tenent: docent enim validè eos teſtari, ſine licentia Superioris. Et ratio eſt, quia qui validè de ſuis rebus diſponit inter vivos, validè quoque diſponit in morte, niſi ſpecialiter à jure reddatur inhabilis ad teſtandum: atqui nullum ius peculiariter reddit Scholaſticos Societatis inhabiles ad diſponendum per teſtamentùm, magis quam inter vivos.

7 Du-

7 Dubitari autem poteſt, an illicitè teſtentur? Reſpondetur: Si teſtamentum condant cum animo Superiori illud ſubdendi, ut ipſe, ſi velit approbet, aut reiiciat, nec velint effectum ſortiri, niſi ex conſenſu Superioris, non videntur peccare: quia ſicut poſſunt Superiori tradere quamcumque aliam ſuæ voluntatis declarationem inter vivos, ut approbet, vel improbet, ita & poſſunt voluntatem diſpoſitionis poſt mortem. Verùm ſi facerent teſtamentum ſine animo ſubiiciendi, Superiori, ſed abſolutè exequendi ſine licentia; proculdubio peccarent contra promiſſionem, & etiam votum paupertatis, volendo exercere actum dominii, qualis eſt teſtamenti confectio independenter à voluntate Superioris.

8 At quid dicendum, ſi talis Religioſus ex Societate licentiam non petierit, ſed facto teſtamento mortuus ſit, poſſit ne Superior teſtamentum ſine ſua licentia factum reſcindere? Suarez *tomo quarto, de Religion. libro quarto, de Inſtitut. Societatis IESU, capite* 6. docet omninò id poſſe, idemque exiſtimat de omnibus diſpoſitionibus, etiam inter vivos factis; quia licèt putet validè donare inter vivos Scholaſticum, tamen addit, donationes tales eſſe infirmas, ſive ad arbitrium Superioris revocabiles, & omnes contractus ſine licentia initio eſſe reſcindibiles. Qua in re Suarez authoritatem magnifacio, & potuit fieri, ut Eccleſia tali conditione dominium reliquerit illis, ut non ſolùm peccarent alienando ſine licentia, ſed etiam ut tales contractus eſſent à Superiore reſcindibiles. Sed non video ſufficiens fundamentum hoc aſſerendi; quia poſito (ex mente Suarez, & Sanchez, & aliorum multorum) quòd votum paupertatis faciat tantùm, ut illicitè uſurpetur dominium à Religioſo ſine licentia Superioris, valida tamen ſit illa tranſlatio dominii quantumvis peccaminoſa; non poſſumus aſſeverare donationem ſemel validam contra naturam ſuam fieri revocabilem ad arbitrium Superioris, niſi lex ſpecialiter id ſtatuat, ſola enim prohibitio donationis non eſt ſufficiens fundamentum: cum donationes aliæ, quæ ſunt illicitæ, ſint tamen plerumque irrevocabiles; & ita temperanda cum aliqua diſtinctione ſententia illa videtur. Si enim Religioſus talis teſtamentum condens, moriatur antequam illud Superiori oſtenderit, Superiorem dico poſſe præſumere eum voluiſſe, ut ſubderetur, & revocari poſſit; & tunc reſcindet validè, & in tali caſu ſuccedetur illi ab inteſtato, non à ſocietate, ſed ab amicis, & quoad illam præſumptionem procedit opinio Suarez. Si verò ex circumſtantiis appareat noluiſſe Superiori oſtendi, aut ab eo revocari dico eſſe validum, & firmum, & hæredes inſtitutos ſuccedere. Hucuſque Pater Vvadingus ex ſocietate. Sed quia ſunt materiæ propriæ, & individualiter ſpectantes ad dictam Religionem, meum judicium non interponam, ſolùm referre volui quid ipſimet ſentiant. Et ideò ne deſeras recognoſcere Cardinalem Lugo *de Juſtitia tom. 2. diſputatione 3. numero* 79. Pellizzarium *in Manuali Regularium tomo primo, tractatu quarto, capite ſecundo, ſectione ſecunda, numero* 159. *&* 160. Sicut etiam facio de alia quæſtione; nam Sanchez *libro 7. de præcept. capite* 27. *numero* 24. licet Collegia, & domos profeſſas Societatis IESU, concedat poſſe hæredes inſtitui, ſiue ab aliquo ſuo Religioſo, ſive ab extraneo, & in hoc puncto veritatem attingat; tamen negat Coadiutorem formatum, aut profeſſum Societatis poſſe hæredem inſtitui, & in hac parte nihil nos differre ab ordine Sancti Franciſci, legatum aliquod fatetur poſſe perſonis particularibus relinqui, illudque acquiri Collegio, ac domui in qua perſona illa habitat. Cum Sanchez conſentit Layman *libro 3. tractatu 5. capite 5. numero* 4. Sed Pater Vvadingus *tractatu de controverſ. diſputatione quarta, dubio quinto*, §. 4. *numero* 5. putat omninò probabilius Profeſſos Societatis tantùm eſſe incapaces ſucceſſionis ab inteſtato; & circa ſucceſſiones eodem modo ſe habere Profeſſos Societatis, quo ſe habent omnes Religioſi in Gallia, qui ab inteſtato non ſuccedunt, ſed tantùm ex teſtamento: poſſunt ergo Profeſſi Societatis hæredes teſtamento inſtitui, ſicut Religionum aliarum Profeſſi, & Collegia, vel domus profeſſæ poſſunt eorum nomine hæreditatem adire. Probat hoc Vuadingus pluribus rationibus.

9 Nota tamen contra Caſtillum de uſufructu *lib.* 1. *cap.* 65. *numero* 7. Guttierrez, Spino, & alios, teſtamenta fieri à Novitiis, non obſtante decreto Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Reform.* quia Trident. ſolùm loquitur de contractibus inter vivos, & irrevocabilibus natura ſua: tum quia verbum renunciatio, & obligatio hoc propriè ſignificat: tum quia loquitur Concilium de renunciatione, ſeu obligatione, quæ neceſſariò profeſſione facta eſſet effectum habitura; ut conſtat ex illis verbis, ac non aliàs intelligatur effectum ſuum ſortiri, niſi ſecuta profeſſione, aliter verò facta, &c. Deinde quia in teſtamento ceſſat finis hujus decreti, qui fuit, ne vi renunciationis factæ impediretur Novitius à libero Religionis egreſſu, quod in teſtamento nunquam contingere poterat, cùm ſemper liberum fuerit novitio illud revocare. Et ita docent Doctores, quos citat, & ſequitur Caſtrus Palaus *to.* 3. *diſp.* 1. *punct.* 14. *n.* 11.

RESOL. CLXVIII.

An Novitius etiam Patrum Minorum, & Capuccinorum poſſit in ſuo teſtamento reſervare electionem puellarum, quibus ſuus hæres debet quotannis ſolvere certam pecuniariam ſummam?

Et an ſupradicta nominatio puellarum debeat fieri cum licentia Superioris? Ex part. 3. tractat. 2. Reſol. 74.

§. 1. NEgativè reſpondet Poſitius *in Regul. Capuc. capit.* 6. *num.* 77. & alii, qui docent ſupradictos Religioſos non poſſe ſuſcipere ultimarum voluntatum executionem, ex Clem. *Exivi* §. *proinde, de ver. ſignificat.*

2 Sed ego contrarium puto, etiamſi Novitius ſit ex FF. Minoribus, ſeu Capuccinis, quia in tali caſu ceſſat ratio d. Clem. non enim adſunt litigia, & pecuniæ contractiones, ſeu adminiſtrationes. Nota tamen quòd ſupradicta nominatio puellarum debet fieri cum licentia Superioris. Et hæc omnia docet Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novitiorum, diſp.* 8. *dub.* 13. *n.* 2. & alii penes ipſum.

RESOL. CLXIX.

An licitum ſit Religioſo ſuum teſtamentum ante profeſſionem factum declarare? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 75.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Miranda *in manuali Prælat. t.* 1. *qu.* 23. *art.* 10. & alii penes Gaſparum Theſaurum *in qq. forenſ. q.* 56. *n.* 3.

2 Sed contrariam ſententiam, meritò tenet Reginaldus *to.* 2. *lib.* 18. *cap.* 27. *numer.* 197. Moneta *de commut. ultim. volunt. c.* 5. *qu.* 1. *n.* 14. & alii, quos noviſſimè affert Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſp.* 18. *dub.* 12. *n.* 2. quibus ego addo Hieronymum Rodriq. *in compend. qq. Regular. reſ.* 101. *n.* 50. qui citat Sanch. *in ſumm. to.* 2. *lib.* 7. *c.* 11. *n.* 16.

3 Dico igitur poſſe Religioſum, etiam minorem Capuccinum declarare ſuum teſtamentum ante profeſſionem confectum, dummodò tale teſtamentum dubiæ, vel obſcuræ voluntatis interpretari non indigeat, & Religioſus declarationem verbis convenientem proferat. Vide Gozadinum *conſil.* 41 *nu.* 15, 16. *&* 17. Ratio eſt, quia in tali caſu Religioſus non diſponit aliquid, ſed oſtendit, quid actum ſit in præteritum.

RESOL. CLXX.

An legitima debeatur filiis ſtatim poſt profeſſionem Patris?

Vel in tali caſu ſi non debeatur legitima, obligentur filii alimenta à Monaſterio petere?

Idem dicendum eſt, ſi filius Religionem ingrediatur.

Et an Religioſo habenti Maioratum, fideique commiſſum ſuccedat ei ſubſtitutus à die profeſſionis, vel Monaſterium. Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 55.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Azorius *tom.* 1. *lib.* 12. *capit.* 8. *quæſtion.* 7. Molina *de juſtit. tom.* 1, *tractat.* 3. *diſput.* 140. Leſſius *lib.* 2. *capit.* 42. *dub.* 10. *numero* 86. Suarez *de Religione, tomo tertio, libro octavo, capite* 16. *numero.* 7. Sanchez *in ſumma, tomo* 2. *lib.* 7. *capit.* 10. *numero* 3. & alii. Quia ſi filiis non debetur ſtatim legitima patris, ſed durante ejus vita Monaſterium retinere illius bona poteſt, obligantur filii alimenta à Monaſterio petere, ipſumque Monaſterium obligatum eſt ea præbere, quod certè, & filiis durum eſt, & Monaſterio non parùm oneroſum: ſiquidem ſæpè ex ſuis bonis obligarentur Religioſi filiis ſuccurrere, legitima parentis non ſufficiente, ſicuti obligatur pater filiis alimenta præbere, cùm legitima non ſufficit. Deinde quia profeſſi nulla poteſt eſſe ſucceſſio, cùm nulla bona habeat; ſed omnia illius bona in Monaſterium transferantur, ergo fruſtrà filii eius mortem naturalem expectabunt; ſuccedent ergo à die profeſſionis.

2 Sed, his non obſtantibus, noviſſimè negativam ſententiam docet Caſtrus Palaus *tomo* 3. *tractat.* 16. *punct.* 15. *numero* 3. ubi multas adducit rationes pro ſua firmanda ſententia, & reſpondet ad argumenta contraria. Et ad primum ſuperiùs appoſitum concedit poſſe filios alimenta à Monaſterio petere, ipſumque obligatum eſſe eis præbere, ſi aliundè non habent; at cùm hæc obligatio non eſt natura, ſicut in patre, ſed ex bonis patris receptis oriatur, ultra ea obligatio extendi non poteſt, ut benè dixit Abbas *capit. in præſentia, numero* 77. *de probationibus.* Sylveſter *verb. Religio* 8. *quæſt.* 3. Molin. *tom.* 1. *diſput.* 140. *verſ. eo ipſo.* Denique nego non dari ſucceſſionem profeſſi; nam eſto in ſua perſona bona non habeat, habet tamen in Monaſterio quod ipſum repræſentat. Aliàs Religioſo habente majoratum, fideique commiſſum, ſuccederet ei ſubſti-

ſubſtitutus à die profeſſionis contra ſuperius dicta. Et ex his infertur eſſe idem à fortiori dicendum, ſi filius Religionem ingrediatur non deberi parentibus legitimam; quouſque ipſe obeat: ſed interim Monaſterium illa frui poſſe; ut benè tradit Guttierez *Can.4. lib.2. cap.1.num.93.*

R E S O L. CLXXI.

An Magiſter tertiæ Claſſis in noſtra Religione, vel ut dicitur in aliis noviter profeſſorum, debeat habere ætatem 35. annorum neceſſariam pro Magiſtro Novitiorum juxta conſtitutiones Clem. VIII. Ex p.6. tr.6. & Miſc.1. Reſ.29.

§. 1. HIc caſus omnibus Religionibus poteſt de facili accidere; & negativam ſententiam docet noviſſimè Carolus Maranta *in controverſ. Iuris tom. 2. Reſponſ. 25. per totam.* Nam Conſtitutio prædicta apertè loquitur de Magiſtro Novitiorum, non verò de Magiſtro Profeſſorum; ergo non eſt extendenda de uno ad alium caſum. Et dicta Conſtitutio diſtinctè de his duobus Magiſtris loquitur: neque in uno Capitulo dicta, atque diſpoſita, in alio diſpoſita, & repetita cenſenda ſunt, cùm diſtincta ſint Capitula & à ſe invicem diſtinctam contineant diſpoſitionem. Cæteras rationes pro hac firmanda ſententia videbis penes dictum Marantam *loco citato*, ubi teſtatur quendam Fratrem Urbanum à Neapoli Ordinis Minorum Sancti Franciſci de Paula deputatum ad curam Clericorum Profeſſorum in Conventu Sancti Ludovici Neapolitano reſtitutum fuiſſe ad ſtatum ſuum non obſtante, quòd prius fuiſſet privatus per Generalem ex eo duntaxat, quod 33. ætatis annum ageret, & non 35.

R E S O L. CLXXII.

An Religioſus profeſſus loquens cum Novitio abſque Magiſtri licentia peccet mortaliter?

Et quid, ſi loquatur cum eo verba vitæ æternæ? Ex p.9.tr.7.& Miſc. 2. Reſ.1.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Peyrinus *Comment. in Regul. Minim. cap.2. § 3. q. 5. n.13.* ubi ſic ait: (Mortaliter peccant profeſſi, qui Novitios alloquuntur extra præſentiam Magiſtri, vel contra ejus voluntatem: quia hoc eſt contra Conſtitutionem Pontificum in re gravi, contra morem, & conſuetudinem omnium religionum, in quibus vivitur cum diſciplina, præſertim noſtræ, eo modo, quo de alloquentibus Moniales dixi *tom.2. privileg. Conſtitut.6. S.Pii V.numero* 36. Imò addo, etiamſi loquantur cum illis verba vitæ æternæ, ut convincit locus Conſtitut. *modò* cit. ibi: *& varia percipit documenta virtutum.* Sic enim uſurpant ſibi Magiſtri juriſdictionem contra præceptum Pontificum *in Conſtit.*10. *cit.*§.93. Parvitas tamen materiæ, quæ maneat in ſua parvitate, excuſat à mortali.) Ita ille: ſed ſine aliquo fundamento: Conſtitutio enim Pontificia, quam adducit *in dicto* §. 93. non facit ad rem: nam primò, ut ipſe paulò infrà, *numer.* 36. aſſerit *in dicto* §. 93. loquitur Pontifex de ſuperioribus in ordine ad Regimen Novitiatus. Deinde dicendum eſt, verba ibi appoſita eſſe directiva, non præceptiva, ut ipſemet *paulò infrà num.*18. probabiliter, me citato de omnibus Inſtitutionibus Novitiorum in dicta Conſtitutione contentis, fatetur. Quare in noſtro caſu nunc dixit *in* §. 93. *dictæ Conſtitutionis*, continere præceptum peccati mortalis? Non videtur loqui conſequenter. Et ad exemplum de Monialibus, eſt diſpar ratio, imò fuit neceſſarium, ut S.Congreg. explicaret, an Regularis colloquendo cum Moniali peccaret mortaliter, ut de facto decrevit ſub die 1. Julii 1606. Et ego peto à Peyrino, ſi ipſe *loco citato*, *in Conſtit.6. S. Pii V.* docuit, quod ſi quis Religioſus declaret aliquem caſum conſcientiæ Moniali, non peccat mortaliter, non obſtante d.Decreto S. Congreg. quare peccabit mortaliter Profeſſus cum Novitio loquendo, ut ipſe ait, verba vitæ æternæ? Dicendum eſt igitur, malè facere profeſſum cum Novitiis loquendo abſque Magiſtri licentia; ſed non peccare mortaliter, ut vult Peyrinus ſecluſis aliis circunſtantiis.

Sup. contento in iuo v. Dein de in ex ... lege §Ad aliud ... in 4. & 99. ... annot.

Su. hoc latè inf. in R 305. &c.

Su hoc inf. in R.318. & in a... liis locis primo ... poſitum contratis.

R E S O L. CLXXIII.

An Religioſi negantes ſuffragium Novitio idoneo peccent mortaliter?

Et an retrahentes quempiam ſine juſta cauſa ab ingreſſu Religionis committant peccatum lethale? Ex p. 3. tr. 2. Reſ.19.

Sup. hoc in R. ſeq. & ſu. in 6. R. 146.

§. 1. PEregrinus *in Commen. ad noſtras conſt. part. 2, capit.4, lit. B.* §. 1. negativam ſententiam probabilem putat, quam docet Sanchez *in ſum.tom.2. lib.5. cap.4. num.*59. qui ait. Sicut culpa Novitii leviter retrocedentis eſt ſolùm venialis, ita etiam negantes ſuffragium non peccant plus quàm venialiter, non enim magis obligatur Religio Novitio, quàm Novitius ipſi Religioni, quoad culpam.

2 Verùm hæc opinio ſummopere mihi diſplicet, & nullus auctor, quem ego legerim, neque ante, neque poſt Sanchez hanc ſententiam docere auſus eſt; & ideò Sanchez nominatim impugnant Vecchius *in praxi Novitiorum diſput. 12. dub. 1. num.4.* Portel. *in addit.ad dub.regul.ver.Novitius, numero* 17. Fauſtus *in Theſaur. Relig. 5. quæſt.* 213. & 214. Corduba *in Regul. Minor. cap.2. q.2. &* 11. cum Miranda *in manuali Prælatorum tom.1. quæſt.25. art.12.concl.1. &* 2. Sed audiamus in hac re P. Suarez ſic diſſerentem *de Relig.tom.3. lib.4. cap.3. num.7.* Exiſtimo miniſtros Religionis graviter peccare expellendo Novitium idoneum ſine cauſa rationabili, vel quia abutuntur poteſtate juriſdictioni ſibi conceſſæ, ratione cujus ex officio tenentur, & bonum Religionis procurare, & quaſi juſtum judicium ferre in cauſa. Videntur etiam mihi peccare contra charitatem reſpectu Novitii, quia privant illum magno bono, & grandi periculo exponunt. Quæ rationes non habent locum in Ipſo Novitio, quia diſponere poteſt de ſeipſo, non ut miniſter, aut diſpenſator, ſed ut dominus, & poteſt cedere juri ſuo. Ita Suarez.

3 Unde patet reſponſio ad argumentum Sanchez, & Peregrini, eſt enim diſpar ratio inter obligationem Novitii, & Religionis. Novitius enim ſecluſo voto recedens abſque ulla cauſa ratione levitatis, peccat tantùm venialiter, non enim peccat contra charitatem, eo quòd inde non reſultat nocumentum alicuius momenti Religioni: nec etiam peccat contra juſtitiam, aut fidelitatem, quia nihil promiſit. At Religio, ſeu Religioſus negans abſque juſta cauſa ſuffragium, peccat quia abutitur poteſtate incorporandi Religioni, qua tenetur bonum Religionis procurare, & juſtum judicium ferre. Ex quibus apertè conſtat in hac obligatione, quæ non eſt juſtitiæ commutativæ, ſed diſtributivæ, vel charitatis, non eſſe mutuam oblinationem inter Novitium, & Religionem, ut ſupponit Sanchez.

4 Deinde probatur ſupradictos peccare mortaliter, nam communiter Doctores docent retrahentes quempiam ſine juſta cauſa ab ingreſſu Religionis, lethale peccatum committere contra charitatem. Sed Religioſus, qui negat ſuffragium idoneo Novitio, non ſolùm retrahit, ſed illum expellit à Religione; ergo peccatum mortale committit. Quod verò retrahentes aliquem à Religione peccent, ut diximus, mortaliter, docent Portel *in dub.Reg.v. Religioſus, numer.*13, Peyrinus *de Relig.tom.1. quæſt.1 cap.*29. Rebellius *par.1. lib.4. q. 15. num.5.* Sylvius *in 2.2. D.Th.q.62. art.2. quæritur 3. concl. 1. &* 2. Leſſius *lib.2. cap.8. dub.13. num.12.* Layman *in Theol.moral.lib. 3. ſect.6. tract.2.c.8. num.2.* Molina *de juſtitia tom.5. tract.4. diſp. 5. nu.2.v. ſecunda verò pars.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 11.diff.26. nu.* 1. & 2.

Sup. hoc ſu. in R 145 à § Hoc ſuppoſito, ſed lege eum per totam.

5 Dicendum eſt igitur Religioſum negantem ſuffragium Novitio idoneo peccare mortaliter, quidquid aſſerat Peregr. opinionem Sanchez eſſe probabilem.

R E S O L. CLXXIV.

An ſi quis abſque cauſa neget Novitio Profeſſionem, peccet mortaliter? Ex p.7. tr.11. & Miſc.2. Reſ.26.

§. 1. CAſus poteſt eſſe ſæpè in praxi, & negativam ſententiam poſt Sanchez, & alios docet noviſſimè Caramuel *in Regul.D. Bened. diſput,* 40, *concluſ.* 20, *numer.* 272, ubi docet non peccare contra juſtitiam illum, qui ſine cauſa Novitium reprobat. Probatur; Quia annus probationis æquè conceditur Novitio, & Monaſterio; Atqui Novitius poteſt deſerere Ordinem ſibi convenientem, & aptum, & hoc ſine conſcientiæ ſcrupulo: Ergo Ordo poterit ſine ſcrupulo dimittere Novitium ſibi convenientem, & aptum; Quia aliàs communitas eſſet pejoris conditionis, quàm particularis, quod eſt abſurdum, cùm illa ſemper debeat eſſe melioris conditionis.

Su. hoc in Reſ. præterita, & ſu. in R. 145. in 6.

2 Dices, Novitium ſine cauſa non poſſe dimitti, quia illi fit magna injuria; perdit enim opinionem ſuam ſi expellatur. Dico etiam, quòd religio non lucratur honorem, quando Novitius eam deſerit, & nihilominus eam poteſt Novitius relinquere, cùm voluerit ſine cauſa: ergo etiamſi non ſubſit cauſa aliqua, poterit eum religio dimittere: quia in iis, quæ à mera gratia pendent, ſtat pro ratione voluntas. Præterea ſi ratio hæc eſſet efficaciæ alicuius, probaret Novitium non poſſe dimitti etiam cum cauſa. Quoniam plus opinionis perdit quando ob cauſam aliquam dimittitur; & ſi cùm ſubeſt cauſa, Communitas utitur jure ſuo, & directè non nocet Novitio, ſed ſolùm indirectè: ſic ſimiliter, quando cauſa non ſubeſt, poterit Communitas uti ſua libertate, & directè non nocebit Novitio, ſed indirectè. Ille enim qui vult poſſe ſponte egredi, injuſtus eſſet, ſi nollet poſſe ſponte dimitti. Ergo ſi hoc ſupponitur antequam veſtiatur; nemini fit injuria, quia ſi hæc conditio non placet,

aut

aut non poſtulet habitum, aut polliceatur, ſe non eſſe egreſſurum ſine cauſa: & tunc erit in beneficio probationis æqualitas; quia conditio inæqualis, non juſta, ſed iniqua eſt. Confirmatur, Cùm communitas admittit Novitium, ſe exponit periculo, quod poſſit deſeri cùm placuerit Novitio: ergo quando is veſtitur, debet ſupponere ſe poſſe expelli, dum placuerit communitati. Confirmatur ſecundo. Annus probationis conceditur, ut examinet Novitius, utrum ipſi Ordo placeat: Ergo ſicut Novitio ad egrediendum ratio eſt ſufficiens, quòd religio non placet, etiam Ordini erit æquè ſufficiens ad dimittendum; quòd Novitius non placet. Ergo manet liquidum, illum nihil contra juſtitiam facere, qui convenientem Novitium reprobat.

3 Poſſet videri contra charitatem procedere, ſi non eſſet alius Ordo, aut Monaſterium, in quo talis Novitius poſſet eſſe æquè Sanctus; quia ſicut non tenetur Communitas omnes deſiderantes veſtire; ſic nec omnes veſtitos conſervare. Et ſi ratio, quam præoccupo, eſſet efficax, probaret, nemini poſſe habitum Ordinis negari. Quia etiam poſſet dici Communitas eſſe in cauſa, quòd talis non ſit religioſus, dum aptum, & habilem non veſtit. Quando Communitas, aut Abbas dimittit aliquem veſtitum, utitur ſua authoritate, quæ eſt libera, & Novitio non ſubeſt: ipſi aditus non præcluditur ad religionem; ſunt enim, & alia Monaſteria, & Ordines. Hucuſque Caramuel.

4 Sed me citato mordicus affirmativam ſententiam tuetur Cardin. de Lug. *de juſt. & jure tomo 1. diſputat. 9. ſectione 3. in Append. numero 54. & ſeqq.* ubi late probat ex obligatione charitatis, & juſtitiæ, non poſſe regulares expellere Novitium è religione, abſque juſta cauſa. Et ad principale fundamentum negativæ ſententiæ reſpondetur, quod licèt Novitius poſſit abſque gravi peccato ex levitate diſcedere: non tamen poſſe ex levitate dimitti abſque cauſa: nec hoc eſt contra æqualitatem ex utraque parte, imò ſi poſſet, id eſſet maximè contra æqualitatem hujus quaſi contractus: quia religio poſſet abſque cauſa maximam notam Novitio inurere eum dimittendo, Novitius autem non poteſt exeundo talem notam religioni inurere: non enim imputatur dedecori religioni, quòd aliqui Novitij retrocedant, ſed ipſiſmet Novitiis, qui perſeverare non potuerunt. Aliundè verò illa major libertas, quam Novitius habet exeundi abſque cauſa, compenſatur per hoc, quòd ipſe etiam anticipata quaſi ſolutione plus contulit ex parte ſua ingrediendo religionem cum periculo ſubeundi non mediocrem notam, ſi cum cauſa (prout ſæpè fit) dimitteretur, cui periculo religio non ſe expoſuit, quia ſiue retineat, quia bonus eſt, ſive dimittat, quia minus eſt aptus, nullum damnum ſubit: plus ergò fecit Novitius intrando, quàm religio eum recipiendo; atque ideò non mirum, quòd plus libertatis retineat ad exeundum, quàm religio ad dimittendum, quia religio obligata manet ratione illius, quod accepit à Novitio, hic autem non accepit adhuc aliquid à religione, ob quod debeat ex juſtitia obligari ad perſeverandum. Ergo, &c Et noſtram ſententiam præter Cardinalem Lugo, contra amiciſſimum Caramuelem tenet Sanctorius *in conſtitut. Minor. c. 2. ſtat.* 20. q. 4. ubi doctè noſtram ſententiam firmat, & citat Lezanam, Peyrinum, & alios.

RESOL. CLXXV.

An aliquis dubitans, ſi Monaſterio expediat admittere Novitium ad profeſſionem, poſſit illum reprobare?

Et an in tali caſu dubitans aſtringatur ad veritatem inquirendam, antequam ſuffragium ferat? Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 44.

§. 1. Affirmativè reſpondet Caramuel *in Theol. Reg. capit.* 60. *numero* 470. quia in dubiis debet præcedere major obligatio, atqui erga Communitatem magis obligamur, quam erga Novitium: ergo debemus non exponere Communitatem periculo habendi unum hominem diſconuenientem. Minor eſt certa, quia Communitati debemus quidquid politicè ſumus, & eam habemus loco matris, Novitio autem nihil debemus. Qui in dubio Novitium approbat, eſt ſui Monaſterii degener filius. Quomodo enim pius, eſt ille filius, qui ultrò ſuum Patrem ruinæ periculo exponit, cùm poſſit illud avertere? Monaſterium exponitur ruinæ, quoties diſcolus, & effrænalis aliquis juuenis admmittitur ad Profeſſionem: unus ſufficit, ut turbentur plurimi, unus ut pax occidat, & jurgia peſſima naſcantur. Non admittatur igitur ille, de quo dubitamus an Monaſterio ſcandalo futurus ſit. Cur prima die Novitius non admittatur ad Profeſſionem? ideò profectò, quia ante probationem non ſcimus utrum expediat, an non. Ergo ſi id poſt annum nondum ſciamus: vel in Novitiatu remaneat, quouſque dubium decidatur, vel ſaltem dimittatur; injurius enim, & ſuo Monaſterio, & ſibi ille eſt, qui illum religioni incorporat, qui turbaturus eſt totam Communitatem. Dixi, quòd in Novitiatu maneat, quoniam Tridentinum Concilium, aliàque quæ jubent Novitios poſt annum, aut admitti, aut dimitti, ſupponunt nulla dubia dari: hæc enim non reſolutionem poſtulant, ſed examen, quod ſine tempore fieri non poteſt. Sanè de Novitiis ſæculares Doctores ſæpè ſcribunt, ſed cæcè: non enim ſciunt quantùm damni pati ſoleat Communitas ab unius inſolentia. Ergo ſicut dubitans utrum ſit venenum in ſcypho, non bibes; ſic à fortiori non admittes illum, de quo dubitas. Si dimittitur, nemini fit injuria, & remanet ſecurum Monaſterium: in admiſſione eſſe poterunt inconvenientia. Ita Caramuel.

2 Sed noviſſimè adverſus illum inſurgit Pater Bardi, *de Conſcien. diſc. 6. capite* 9. §. 38. *nu.* 2. aſſerens, non poſſe abſque injuſtitia à Religioſo ſolùm dubitante de habilitate Novitii ferri ſuffragium, per quod poſitivè reprobet Novitium illum, ne ad Profeſſionem admittatur. Probatur, quia ſuffragium continens mendacium graviter pernicioſum contra eum, de quo agitur abſque injuſtitia ferri non poteſt: at tale eſt ſuffragium, per quod Religioſus dubitans de habilitate Novitii, illum à Profeſſione poſitivè reprobat: ergo abſque injuſtitia ferri non poteſt: ſola minor probatione indiget: major enim, & conſequentia ſunt ex ſe manifeſtæ: probatur autem minor. Suffragium reprobativum, ne quis obtineat dignitatem aliquam, gradum, &c. importat in eo, qui ipſum ſuffragium dat, judicium, per quod judicetur in perſona reprobata reprobari defectum, ſeu impedimentum prohibens promotionem ad dignitatem, gradum, &c. Et hoc patet ex terminis. At in caſu noſtro ſuffragium illud contineret tale mendacium, ergo &c. Patet major: minor autem hujus ultimi argumenti oſtenditur, quia ut ſupponimus Religioſus ferens ſuffragium, non habet tale judicium, cùm ſupponatur ſolùm dubitare de habilitate Novitii; igitur ſi fert ſuffragium reprobativum contra Novitium, de cujus idoneitate ambigit, ferret ſuffragium continens mendacium graviter pernicioſum contra Novitium illum, de quo agitur.

3 Nota tamen, quod in tali caſu dubitans aſtringitur ad veritatem inquirendam, antequam ſuffragium ferat, & ita debet diligenter inveſtigare conditiones, & qualitates illius Novitii, quæ ſunt materia, de qua dandum eſt ſuffragium, & ſuſpendere interim ſententiam, ne temere proferatur, vel denique ſi tempus id non permittat, debet Religioſus ſub dubio, ſive in ſcriptis ſive in voce proprium ſenſum aliis, qui ſuffragantur, aut Superiori cum ſinceritate manifeſtare.

Sed ego cuinam ſententiæ magis adhæream, in hac quæſtione non explanabo, cùm inter ſe videam diſcordes duos viros doctiſſimos, & amiciſſimos; ſolùm aſſeram utramque ſententiam eſſe probabilem.

RESOL. CLXXVI.

Quidam expleto anno Novitiatus fuit à Capitulo Monaſterii admiſſus ad profeſſionem, quam ex leviſſima cauſa diſtulit emittere ad ſex menſes, ſed poſtea emiſſa quæſivit à me, an fuerit valida?

Et notatur, quòd poſt annum probationis expletum licet Superiori differre profeſſionem Novitii ob juſtam cauſam, non obſtante Concilii Tridentini Decreto.

Et quid in ſupradicto caſu de Monialibus? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 128.

§. 1. Videbatur obſtare Concilium Tridentinum, *ſeſſ.* 25. *cap.* 16. *de Regul.* ubi præcipitur, quòd finito anno probationis Novitius ſtatim ad profeſſionem admittatur, aut expellatur.

2 Sed de hoc caſu, ut dixi interrogatus, dictam profeſſionem fuiſſe validam reſpondi: primò, quia Concilium ibi præcipit tantùm, ut profeſſio emittatur poſt annum probationis, ſed illam non annullat, ſi efficiatur poſt dictum tempus, ergo, &c. Addo quòd, ut rectè docet noviſſimè Caſtrus Palaus *in opere morali, tom. 1. tract. 3. diſput. 2. punct. 9. numero* 8. Suarez *de legib. lib. 5. cap.* 15. *num.* 10. & alii, quando ſtatutum mandat fieri aliquid certo tempore, ut eſt in caſu noſtro, actus contra factus non eſt nullus, quia tunc non intelligitur circunſtantia temporis, ut forma appoſita, & ideo circa validitatem ſupradictæ profeſſionis etiam affirmativè reſponderunt aliqui Theologi Societatis IESU, & noſtræ Religionis de hoc caſu tunc interrogati.

3 Notandum eſt tamen hic obiter, quòd poſt annum probationis expletum, licet Superiori differre profeſſionem Novitii ob juſtam cauſam, non obſtante dicto decreto Concilii Tridentini *ubi ſuprà*; nam Congregatio Cardinalium authoritate S. Pii V. declaravit præfatum decretum Concilii tantùm procedere in Novitiis, qui elapſo anno Novitiatus habiles inventi fuerint, non verò in inhabilibus, quorum profeſſio uſque ad ſex menſes poteſt prolongari, dummodo intra id

In hoc [illegible] tr. 2. [illegible] R. 146. [illegible] ad lin. 5. lege doct. v. Et pro Regularibus.

id temporis ſpes habeatur, quod efficientur habiles; ſed in Monialibus diutiùs licèt profeſſionem differre. Ita Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol.* 101. *n.*62. & noviſſimè Aloyſius Riccius *in praxi, tom.*4. *reſolut.* 254.

R E S O L. CLXXVII.

An recipere poſſit profeſſionem ſolemnem ſimplex Religioſus de licentia tamen ſui Superioris?

Et an etiam de licentia ſui Superioris poſſit non ſolùm Epiſcopus, ſed etiam aliquis Clericus, imò, & laicus recipere profeſſionem? Ex p.3. tr.2. Reſ.70.

§. 1. DE hoc caſu his diebus interrogatus fui, & prima facie videtur reſpondendum quòd non, per verba Ioannis Valeri *in differ. utr. fori, utr. Regularis, differ.* 4. *num.*5. ubi ſic ait. Poteſt incorporare profeſſum in Monaſterio, vel Prælatus Monaſterii, vel alius Prælatus de propii Prælati licentia. Ita ille, licèt loquatur in ordine ad forum externum.

2 Sed ego tunc affirmativam ſententiam docui per ea, quæ aſſerit Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſput.* 12. *dub.*1. *num.*13. Cucchus *in inſtit. lib.*3. *tit.* 1. *de Regul. n.*54. & doctiſſimus Villalobos *in ſum. tom.*2. *tract.* 35. *diffic.* 20. *nu.*5. ubi ita ait. *La profeſſion ſe ha de hazer en manos del Prelado de la Religion, que es el que puede con el convento recebir la, y aſſi no baſtaria, que profeſſaſſe en manos del Obiſpo del lugar, ſi no es en los conventos, que eſtan ſujetos à el. Mas podrialo hazer de mandato de Prelado, no ſolo el Obiſpo, però tambien un Clerigo, y aun legio.* Sic ille, qui etiam plus addit *numero* 6. ita aſſerens. *Mas ſi ſuccedieſſe que algun frayle recebieſſe un novicio à la profeſion en nombre del Prelado, ſin tener mandato del para eſſo, en tal caſo, ſi ſabiendolo el Prelado lo tuvies por bien, valdria la profeſſion, y ſeria profeſſo deſde el punto de la ratihabicion.* Hæc Villalobos, & ego. Unde ſi in noſtra Religione Præpoſitus detineatur aliquo impedimento in die, qua profeſſionem aliquis ex noſtris efficere debet, licentia illius non ſolùm Vicarius, ſed etiam quilibet vocalis, vel ſimplex Sacerdos ex noſtris poterit inter Miſſarum ſolemnia dictam profeſſionem recipere. Et hæc omnia contra Valerum procedunt, non ſolùm in foro poli, ſed etiam in foro fori.

R E S O L. CLXXVIII.

An Superiores Religionum poſſit aliquem Clericum ad ſtatum laicalem transferre?

Et quid è contra? Ex p.9. tr.7. & Miſc.2. Reſ. 75. aliàs 74.

§. 1. CUm caſus diſcuteretur in Sacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium, de illo interrogatus reſpondi, docere, negativam ſententiam Navarrum *in cap. Quando, quæſt.*22. *num.*20. *de Conſecr. diſt.*1. quia Superior Religionis nequit Religioſo concedere facultatem tranſeundi ad laxiorem Religionem. At conſtat, ſtatum laicorum eſſe laxiorem, & minùs perfectum. Et confirmatur; quia D. Thomas ab omnibus receptus, 2.2.*q.*189. *art.* 8. *ad* 2. docet ex Monachis arctioris vitæ (laicis tamen) licere tranſitum ad Canonicos Regulares, ubi Clerici futuri ſunt, & non è contra. Quòd Ordo Clericorum ſit altior, juxta illud D. Hieronymi ad Ruſticum: *Sic vive in Monaſterio, ut Clericus eſſe merearis.*

Su hoc lege de eo R. not. ſeq. ſequenter in ... hac inter medium, & finem, & aliquando, etiam è contra, & in hoc §. Reſol.

2 Verùm affirmativam ſententiam tenendam eſſe puto, ut patet ex praxi, & ideò hoc ſupponunt, tanquàm certum, Azorius *tom.*1. *lib.*50. *cap.*6. *quæſt.* 7. Sotus *de juſt. lib.* 10. *q.*5. *art.*5. Aragon. *in* 2.2. *quæſt.* 83. *art.*12. *dub.*4. *in* 4. *arg.* Ledeſma *in Summa, tom.*2. *tract.*9. *cap.* 4. quibus adde Pellizarium *in Manual Regular. tom.*1. *tract.*5. *cap.*8. *num.*69. & alios. Et ratio eſt: quia, ut optimè obſervat Sanchez *in Summa, tom.* 2. *lib.*6. *cap.* 7. *numer.* 80. in tali caſu nullatenus ſubſtantialis Religionis ſtatus variatur; ſed illæſus manet: nec hic ad Religionem aliam transfertur; ſed cum eiſdem illiuſmet numero Religionis votis, verus illius Religioni alumnus manet. Præterea, quia etiam tranſeundi ad Religionem aliam laxiorem concedere poteſt licentiam Prælatus, nedum ad inferiorem quendam ſtatum intra eandem Religionem, eò vel maximè quòd, etſi humilior ſit is laicorum ſtatus, & ad inferiora miniſteria deputatus; eſt tamen durior, & aſperior, & juxta majorem, aut minorem auſteritatem, penſandam eſſe puto maiorem, aut minorem Religionis perfectionem quoad hunc tranſitum. Nec obſtant in contrarium adducta: nam ad primum negatur antecedens, & eſto id eſſet verum, non eſt hic tranſitus ad laxiorem Religionem, ut explicuimus. Ad confirmationem reſpondeo, loqui D. Thomam de tranſitu ad aliam Religionem, & retenta ſua doctrina, qua cenſet, majorem Religionis perfectionem, quoad hunc tranſitum, attendi penes majorem perfectionem in ſe, & miniſteriorum, ad quæ deputatur, & non penes majorem arctitudinem, cujus contrarium firmat Sanchez *ubi ſup. à n.*21. Ergò, &c.

3 Sed ſupradictis obſtat Decretum Clementis VIII. *in Inſtit. ſuper recep. & educat. Novit.* §. *Tempore*, in quo ſic habetur: *Si qui ad Converſorum Habitum recepti fuerint; ad clericalem ſtatum tranſire, etiam durante tempore probationis, non poſſint.* Ergo dicendum eſt, quòd etiam neque Clerico ad ſtatum laicalem tranſire licebit. Reſpondeo cum Bordono *in conſil. Regul. tom.*2. *reſol.*54. *n.*229. ubi ſic ait; (Adverte autem, quòd qui ad Converſorum Habitum recepti fuerunt, ad Clericorum ſtatum tranſire non poſſunt; etiam durante tempore probationis, ut dicitur expreſsè *in Inſtit. Novit.* §. *Tempore verò.* Clem. VIII. de tranſitu verò Clericorum ad ſtatum laicalem, & Converſorum, nihil dicitur: unde Papa non videtur hunc prohibere tranſitum: negatio enim unius eſt alterius incluſio, ex c. *Nonne de præſumpt.* & conceſſum cenſetur, quod non eſt expreſſè prohibitum, cap. *Sunt nonnulli* 25. 16. *quæſt.*1. cap. *Jam nunc*, 7. 28. *quæſt.* 1. Hæc omnia Bordonus: ex quibus verbis apertè patet, poſſe Superiores transferre Clericum ad ſtatum laicalem, neque Decretum Clemen. VIII. excludit caſum noſtrum; nam Superior Religionis, ad quem ſpectat, non tranſtulit laicum ad ſtatum clericalem, ſed Clericum ad ſtatum laicalem; quod Pontifex non prohibet, &, ut dixi, praxis Religionum demonſtrat, & communis Doctorum opinio confirmat, inter quos multi ſcripſerunt poſt dictum Decretum Clementis. Ergo, &c.

Su. hoc eum eodem Bordono, & aliis laté in R.151.

R E S O L. CLXXIX.

An profeſſio in aliqua Religione emiſſa à laborante morbo Gallico ſit nulla, ſi hoc celavit in examine?

Sed difficultas eſt, an in pœnam peccati negando defectum, quem tenebat in ingreſſu confiteri, poſſit Religio privare habitu, & illum expellere.

Et quid circa hoc Decreto Urbani VIII. determinetur, de profeſſis non expellendis?

Et quid in Religione, quæ haberet tale ſtatutum de expellendo talem profeſſum, confirmatum à Summo Pontifice?

Et notatur, quòd præfatus morbo Gallico laborans, cuius profeſſio eſt in dictis Religionibus irrita, non eſt obligatus ad Religionem in genere, nec talis profeſſio ullam ei induxit obligationem. Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.188.

§. 1. REſpondeo quòd attento jure communi profeſſio morbo Gallico, vel alia contagioſa infirmitate laborantis non eſt irrita. Ita deciſum eſt in Rota *deciſ.* 345. *nu.*2. apud Farinacium, & docet Hieronymus Rodriquez *in compen. q. Regul. reſ.*101. *n.*61. Miranda *in manuali Pral. tom.*1. *q.* 19. *art.* 2. cum aliis communiter, & patet *ex cap. ſicut nobis, & capit. ſicut tenor. de Regul.* Difficultas eſt, an in pœnam peccati negando defectum, quem tenebatur in ingreſſu confiteri, poſſit Religio privare habitu, & illum expellere? Negativè reſpondet Graſſius *tom.*1. *lib.*3. *de Reg. conſ.*4. *n.*9. Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.*5. *cap.*4. *n.*58. Emanuel Rodriquez *in quæſt. Regul. tom.*3. *q.*17. *art.*9. & alii, quia cùm expulſio à Religione ſit res graviſſima, graviſſimam cauſam exigit. Verùm mihi affirmativa ſententia magis placet, quam poſt Navarrum docet Leſſius *lib.*2. *cap.*41. *dub.*7. *num.*62. Georgius Kiene *tract. de caſ. reſerv. part.* 3. *cap.*2. *n.*7. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſaur. Relig. lib.* 5. *q.*282. *n.*2. Emanuel Sà *ver. Religio n.*34. Vega *in ſumma tom.* 2. *cap.*50. *caſ.*4. Sorbus *in compend. privileg. ver. Novitius, poſt* 7. *notabile*, §. *quintò principaliter*, & alii. Ratio eſt, ait Leſſius, quia in tali caſu fraus dedit cauſam receptioni ad Religionem; ergo poteſt ex illa reiici; quando enim dolus dat cauſam contractui, vel contractus eſt irritus, vel certè in irritum revocabilis; nec obſtat, quòd profeſſio ſemel valida non poſſit irritari, quia id verum eſt quoad obligationem erga Deum, non autem quoad illam, quæ eſt inter Religioſum, & Monaſterium. Verùm ſi adversùs ſupradicta obſtaret aliqua nova conſtitutio Pontificia, erit illa videnda, ad quam me remitto, & præſertim decretum Urbani VIII. de profeſſis non expellendis.

2 Quæ omnia ſupradicta ſine ulla difficultate procedunt in Religione, quæ haberet tale ſtatutum de expellendo talem profeſſum, confirmatum à Summo Pontifice, quod habent PP. Capuccini, ut patet *in eorum conſtit. cap.*2. PP. Eremitæ Diſcalceati S. Auguſtini *part.*2. *capit.*1. *num.*6. & 8. in quibus Religionibus profeſſio ſupradictorum eſt nulla: nam in dictis conſtitutionibus Superiores, cùm ſe declarent nolle eſſe obligatos ad retinendum dictos profeſſos, qui rogati occultarunt morbum Gallicum, clare, & apertè dicunt ſe non præſtare conſenſum, eo quòd ſicuti ex aſſenſus conceſſione conſurgit obligatio retinendi, ita ex declaratione non ſe obligandi ad retinendum apertè conſurgit negatio conſenſus. Ergo nulla erit profeſſio ſupradictorum in tali caſu, & ita in terminis docet Bartholomæus à Vecchis *in praxi novi-*

tio-

ſiorum, diſp.13. dub.15. n.8. quem in facti contingentia omninò videbis.

3 Non deſinam etiam hic adnotare quòd præfatus morbo Gallico laborans, cujus profeſſio eſt in dictis Religionibus irrita, non eſt obligatus ad religionem in genere, nec talis profeſſio ullam ei induxit obligationem, niſi profitens peculiari intentione voluerit tunc aliquod votum efficere, quia poterat eo ſe ligare; quod tamen votum non dicitur validum, tanquam aliquid profeſſionis, ſed ut votum ſimplex. Ita Bartholomeus à Vecchis *ubi ſuprà n.*10.

RESOL. CLXXX.

An ſolus metus reverentialis annullet profeſſionem? Ex p. 3. tr. 2. Reſ.92.

§. 1. PRo utraque parte adſunt rationes probabiles; mihi verò magis placet opinio affirmativa, quam inter Neotericos tuetur Baſilius Pontius *de matrim. lib.4. cap.11. numer.*15. *&* 16. Et ideò Farinacius apud Hieronymum Rodriquez *in compend.qq.Regul. reſol.*101, *nu.*78. refert quandam declarationem Cardinalium, quia per latam ſententiam, romæ declaratum eſt fuiſſe nullam profeſſionem cujuſdam fœminæ factam ob ſolum metum reverentialem, quod etiam teſtatur Portel. *in dub.Regul.ver. Profeſſio, num.*12. & Pontius *ubi ſuprà*, notat hoc etiam eſſe deciſum in Rota coram Domino Oradino, licèt contrariam ſententiam teneat Sanchez *de matrim.t.1. lib.4. diſp.6. n.*18. Riccius *in praxi, t.1, reſ.599. nu.*4. & alii penes ipſos.

RESOL. CLXXXI.

An profeſſus Religionem per vim, & metum poſſit poſt quinquennium reclamare?

Et an, ut poſſit audiri poſt quinquennium, debeat impetrare reſcriptum à Papa, ſine quo nec Superior, nec Epiſcopus poſſint audire reclamantem? Ex p.3.tr.2. Reſ.62.

§. 1. NEgativè reſpondet Joan. Val. *in diff. utr. fori, ver. Regularis, diff. 2. numero* 3. ubi ſic ait. Concilium Tridentinum *ſeſſ.25. cap.19.de Regul.* dat quinquennium ad reclamandum his, qui per vim, & metum, aut alias cauſas profeſſiones annullare prætenduſt. Circa quod Decretum eſt valde aduertendum à Gregor.XIII. ex ſententia Congregationis ejuſdem Concilii fuiſſe declaratum poſt quinquennium memoratum non eſſe amplius audiendos, etiam ſi allegarent vim, & metum ſemper duraſſe, niſi intra ipſum quinquennium reclamaverint, idque legitimè probaverint: id aptiſſimum eſſe judicans pro quiete, & pace ſingulorum Monaſterium, quamvis de jure aliter dicendum eſſet, & etiam per eas quæ adducit Navarrus, quæ ceſſant per dictam declarationem. Ita Valerus.

2 Sed his non obſtantibus contrarium tenet Villalobos *in ſumm.tom.2. tract.35. diffic.25. num.8.* ubi ſic aſſerit. *Quando uno pretende, que ſu profeſſion fue invalida por el miedo, que el puſo ſu padre, ò otra perſona durante el miedo, aunque paſſe el quinquennio, no le daña, porque ſiempre dura la cauſa, y aſſi lo havemos viſto praticar, aunque una declaracion de Gregorio XIII. de conſejo de los Cardinales dize.* Non audiatur, tametſi allegaverit metum, & vim ſemper duraſſe. Sic Villalobos. Notat tamen Hieronymus Rodriquez *in compend.qq. Regul. reſol.*101. *numer.*71. quod ut quis poſſit audiri poſt quinquennium, debet impetrare reſciptum à Papa, ſine quo nec Superior, nec Epiſcopus poſſunt audire reclamantem, ſeu allegantem cauſas nullitatis ſuæ profeſſionis, quod eſt petere à Papa reſtitutionem quinquennii. Et ita hanc ſententiam tenet etiam, & teſtatur de praxi Portel. *verb. Profeſſionis nulla reclamatio, n.*44. Alia vero dubia circa præſentem, quæſt. Videbis apud Barboſam *de poteſt. Epiſcop. part.3. alleg.* 104. *per totam*.

RESOL. CLXXXII.

In dubio, an iuſtus metus incuſſus fuerit, & an profeſſio ſit valida, pro quo ſit præſumendum?

Idem dicendum eſt, quando dubium eſt de animo ſe obligandi ratione metus. Ex p.4. tr.3. Reſ.54.

§. 1. REſpondeo præſumendum eſſe in valorem profeſſionis, quia cùm conſtet de profeſſione, & excuſatio dubia ſit, poſſeſſio ſtat pro profeſſione. Ergo, & ita docet Sanchez *in ſumma tom.1. lib.4. cap. 3. num.* 27. & Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novit. diſp.13. dub.12. num.*22. Et idem dicendum eſt in dubio ſi metus interceſſerit, nam in tali caſu receſſiſſe non præſumitur, ut patet *ex lib. 2. C. de his quæ vi*, &c. Idem dicendum eſt quando dubium eſt de animo ſe obligandi ratione metus, ut notat Sanchez, & Vecchius *locis citatis*; quæ omnia abſolutè procedunt, quando pro quocumque caſu vertitur in dubium valor profeſſionis, nam judicatur in favorem Religionis. Ita Suarez *de Relig.tom.2.lib.7. cap.2. numer.*6. Leſſius *lib.1. cap.41. dub.7.num.*76. Gratianus *in diſcept.forenſ. tom.3. cap.* 413. *num.*17. Sanchez *de matrim. lib.7.diſp.*37. *num.*12. & alii; quos citat, & ſequitur Sanctarellus *var.reſol.tom.1. quæſt.48. num.*48. ſed de hac quæſtione * ſuprà etiam dictum eſt.

RESOL. CLXXXIII.

An dubius, utrum ante quinquennium elapſum ratificaverit profeſſionem nullam, maneat obligatus? Ex p.4. tr.3. Reſ.49.

§. 1. DE hoc caſu olim interrogatus fui, & negativè reſpondi cum Merolla *tom.2. diſp.3. cap.3. num.* 283. ubi ſic ait. Si fictè profeſſus dubitare incipiat de ratificatione profeſſionis ante quinquennium elapſum, non tenetur ſtare priori profeſſioni; non enim ante quinquennium præſumit jus ratificationem profeſſionis. Nec obſtat, quòd in dubio in favorem religionis judicandum ſit, nam id intelligitur quando neutri ſavet poſſeſſio, ſed in hoc caſu poſſeſſio ſtat pro libertate. Ita ille.

2 Ex his tamen ſequitur, quòd ſi profeſſus dubitet an priorem profeſſionem invalidam ratificaverit, poſt tranſactum quinquennium, teneatur ſtare priori profeſſioni; & ratio eſt, quia in dubio recurrendum eſt ad conjecturas, & præſumptiones; ſed Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. de Regular. capit.* 19. præſumit profeſſum ratificaſſe ſuam profeſſionem, ſi per quinquennium contra eam non reclamavit: ergo profeſſus qui dubitat an priorem profeſſionem ratificaverit, debet præſumere quòd eam ratificaverit, ſi intra quinquennium contra eam non reclamavit, ut ſe conformet ſenſui, & menti Concilii. Secundò in dubio poſſeſſio ſtat pro religione, & pro ea etiam exiſtit præſumptio juris, & religio habet ius retinendi dictum religioſum, & reducendi eum, ſi ex illa diſceſſerit. Ergo etiam in foro conſcientiæ debet præſumi quòd profeſſus intra quinquennium non reclamans, habuerit animum ratificandi profeſſionem, niſi conſtet de contraria voluntate. Et ita hanc ſententiam præter Merollam *ubi ſupra*, docet etiam Sanctarellus *in var. reſolut. part. 1, quæſt. 48. numero* 46. *& ſeq.*

RESOL. CLXXXIV.

An ignorans nullitatem profeſſionis, vel impeditus ad reclamandum intra quinquennium, an poſſit adhuc reclamare, non obſtante Concilio Tridentino ſeſſ. 25. cap. 9. de Regul.

Et quid eſt dicendum, ſi re vera ſcit profeſſionem eſſe nullam, & labi quinquennium, ac nullo modo ratam habuit profeſſionem, an poſſit adhuc reclamare?

Et an dimiſſio temeraria habitus non impediat, ut Regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eumdem habitum reaſſumat, non obſtantibus verbis Concilii? Ex par.3. tract. 2. Reſ.53.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Bonacina *de clauſura, quæſt.2. punct.10. diff.4.n.5.* quia Concilium *loco citato* concedit, religioſum audiri ſolùm intra quinquennium, ergo non permittit ipſum uti alio remedio, cum eo uti non poſſit, niſi audiatur. Deinde in pari cauſa reſtitutionis in integrum inter duos minores, melior eſt conditio poſſidentis, *l. ſi minor, ff. de minor.* Sed religio privilegio minoris gaudet, *capit.1. de in integ. reſtit.* ergo religioſus non poteſt contra religionem uti privilegio reſtitutionis in integrum.

2 Sed affirmativam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quam tuentur plures Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *de matr.tom.2. lib.7. diſp.37.à num.22. uſque ad nu.*27. qui reſpondet ad argumenta Bonacinæ. Et ita hanc ſententiam docet etiam noviſſimè Villalobos *in ſum.tomo 2. tract.35. diffic.25.num.9.* & ante illum Leſſius *lib.2. c.41. dub.7. nu.*66. Azorius *tom.1.lib.12. cap.4. quæſt.*10. Gratianus *in diſcept. tom.3. c.413.n.9. & c.440. n.25.* Miranda *in manuali Prælat.t.1.q.22.art.3. concl.2.* cum aliis.

3 Sed plus addit Sanchez *loco cit.num.*28. ubi probat, quòd in foro conſcientiæ major, qui revera ſcivit profeſſionem fuiſſe nullam, & labi quinquennium, intra quod ſolùm conceditur reclamatio, at nullo modo ratam habuit profeſſionem, poſſit reclamare, & deducere cauſam ad forum externum, petens reſtitutionem in integrum ratione iuſtæ ignorantiæ, poſſitque petito à ſe juramento, id jurejurando affirmare, quia revera in foro conſcientiæ, non eſt profeſſus, & poteſt fugere, quod ſi denegetur audientia, eſt ob ratificationis præſumptionem, & juramentum illud, quo ſe ignoraſſe teſtatur, ſic accipiendum eſt, quia ignoravit, id eſt, non habuit ſcientiam, qua ratam haberet profeſſionem, ſicuti Tridentinum

præ-

Præſumit. Ita Sanchez, qui alias rationes adducit.

4 Notandum eſt tamen hic obiter pro intelligentia Concilii Tridentini *ubi ſuprà*, quod dimiſſio temeraria habitus non impedit, ut Regularis non audiatur ſuper nullitate profeſſionis, ſi poſtea eundem habitum reaſſumat, non obſtantibus illis verbis Concilii, *quod ſi antè habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandam quamcumque cauſam admittatur*. Et ita docent Riccius *p. 4. dec.* 48. *num.* 10. Portel *in dubiis Regul. verb. Profeſſionis nullitas, num.* 45. Campanili *in diverſ. jur. can. rub.* 12. *cap.* 11. *n.* 18. Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 3. *n.* 14. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 3. *art.* 6. *concl.* 1. Barboſ. *de poteſt. Epiſcop. par.* 3. *alleg.* 104. *num.* 12. Gratianus *in diſcep. tom.* 3. *cap.* 413. *num.* 7. & 8. & Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 25. *num.* 4. & alii.

RESOL. CLXXXV.

An ad ratificandam profeſſionem nullam requiratur ſcientia nullitatis profeſſionis præcedentis? Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. Reſolut. 56.

§. 1. EX communi Doctorum ſententia affirmativè reſpondet Franciſcus Bordonus *tract. de profeſſione Regulari, cap.* 6. *num.* 9. ubi citat Navarrum, Rodriquez, Sanchez, & Bonacinam, quibus ego addo Cajetanum *in* 2. 2. *q.* 18. *art.* 5. Azorium *part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 4. *quæſt.* 7. Suarez *de Religione, tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 1. *num.* 4. Leſſium *lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *nu.* 60. Layman *lib.* 4. *tract.* 5. *c.* 5. *num.* 9. & Caſtrum Palaum *tom.* 3. *tract.* 16. *diſput.* 2. *punct.* 5. *num.* 3. Et ratio eſt; quia voluntas non fertur in incognitum: ergo ſi vult ratificare profeſſionem, debet eius nullitatem prænoviſſe: tum quia ignorans non conſentit, *l. ſi per errorem, ff. de juriſdict. omn. judic. cauſ.* 29. *quæſt.* 1. *initio*: Ergo ignorans nullitatem ſuæ profeſſionis per quemcumque actum ſubſequentem, etiam intentione eam ratificandi, non ratificat, ſi ignores ejus nullitatem: niſi ratificet ex ſuppoſitione quòd ſit invalida.

2 Dicendum eſt igitur non poſſe ratificari profeſſionem, niſi profeſſus profeſſionis antefactæ nullitatem cognoſcat: quia habere non poteſt voluntatem ratificandi profeſſionem niſi cognoſcat ratificationem eſſe ſibi poſſibilem: ſed ratificatio poſſibilis non eſt, niſi profeſſio nulla extiterit: ergo non poteſt habere voluntatem ratificandi, niſi nullitatem profeſſionis cognoſcat. Ab hac tamen regula excipiendus eſt, qui vellet profeſſionem ſuam ratam eſſe, ſi fortè à principio fuit invalida: ſic enim eſto invalidam eſſe non cognoſcat determinatè, tamen ſub ſtatu poſſibili, & ſub ea conditione eam ratificare intendit, quod ſufficiens eſt ad invalidam profeſſionem ratificandam, ut benè annotavit Leſſius *lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 7. *numer.* 60.

3 His tamen (attendant Lectores) non obſtantibus, noviſſimè Sacra Rota in cauſa Ulixbonen. nullitatis profeſſionis die 17. Maii 1641. coram doctiſſimo, & amantiſſimo Domino meo Carillo negativam ſententiam tenuit, atteſtando quòd affirmativam ſententiam, uti minùs tutam, Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Interpretum non amplectitur; ſed potiùs contrarium pluries declaravit. Ego circa hoc plures difficultates haberem; ſed ut par eſt dictis deciſionibus humiliter acquieſco. Non deſinam tamen adnotare olim Sacram Rotam *deciſ.* 179. *num.* 7. & *deciſ.* 397. *num.* 5. *part.* 4. ſententiam affirmativam tenuiſſe.

RESOL. CLXXXVI.

Quidam profeſſus ex cauſa metus annullavit profeſſionem ſuam, poſtea matrimonium inire volebat, quæſivit à me, an licitè fieri poſſit? Ex part. 6. tract. 7. & Miſc. 2. Reſol. 51.

§. 1. DIctus Religioſus intrepidè aſſerebat jam ſuam profeſſionem fuiſſe nullam, & ex hoc matrimonium inire ei non eſſe interdictum, cùm votum Religionis jam evanuiſſet. Reſpondi totò cœlo errare: quia etiam cognita nullitate ſuæ profeſſionis non remanet liber à voto caſtitatis, ac proinde eum non poſſe contrahere matrimonium, ut patet, *ex cap. placet* 12. *de converſ. conjugat.* nam cùm caſtitas ſit annexa eſſentialiter ſtatui Religioſo, ut probat Sanchez *de matrimonio, lib.* 7. *diſput.* 25. *num.* 8. Sequitur ut profeſſionem faciens in Religione emittat per ſe & principaliter votum caſtitatis: ergo licèt iſtud votum non valeat tanquam ſolemne, valebit tamen eo modo, quo valere poteſt, nempè tanquam ſimplex. Et ita docet Paludanus *in* 4. *diſt.* 37. *quæſt.* 1. *num.* 2. Sanchez *lib.* 7. *diſp.* 27. *nu.* 13. Tiberius *in inſtruct. Ordinand. c.* 11. *quæſt.* 80. & alii.

Quamvis non placeat ſup. doctrina ſeq. hujus R. lege tamen ſupra doctrinam §. ult. R 170. & infra 731 & inferius in tr. 2 ex Reſ. unica & latiſſima eius doctrina, vide §. Quod confirmatur.

RESOL. CLXXXVII.

An Religioſus nulliter profeſſus incurrat ſuſpenſionem, ſi ordinetur, & irregularitatem ſi celebret? Et in §. ultimo hujus reſolutionis docetur, quid facere debeant Epiſcopi, quando Regulares ordinant? Ex part. 4. tract. 2. Reſ. 82.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo, tum quia Ordines ſacros ſine titulo ſuſcipit, tum quia accedit ad Ordines ſine litteris dimiſſoriis legitimi Prælati, & ideo conſequenter incidit in ſuſpenſionem, & ſi celebret, irregularitatem incurrit, niſi ignorantia, vel metus infamiæ excuſet à culpa ſuſcipientem, vel exercentem Ordines ſuſceptos ſine valido profeſſionis titulo; leges enim humanæ cum gravi incommodo obligare non ſolent, & hæc omnia docet Bonacina *tract. de clauſura, quæſt.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 5. *numer.* 4. Sup. hoc in Reſ. ſeq.

2 Sed ego hic pro Dominis Epiſcopis advertam, quid facere debet, quando Regulares in ſacris Ordinibus ordinant, nempe nullum Regularem ordinare niſi juratum, ſcriptoque ſuo chirographo confirmato affirmet coram Antiſtite, ſe quemadmodum fecerit profeſſionem, ita firmam, & ratam ſemper habuiſſe, quod ſcriptum in Epiſcopali archivio aſſervandum Cancellario tradat; & ita ordinabat Regulares Eminentiſſ. Cardinalis Fridericus Borrhomæus Archiepiſcopus Mediolanenſis, ut patet in ſua inſtitutione pro ordinandis, edita Mediolani *anno* 1602. *fol. mihi* 110. & ideo Bartholomæus Gavantus *in enchirid. Epiſcoporum, ver. Ordines majores, n.* 28. ſic aſſerit: regulares titulo paupertatis ordinentur, ſed jurent coram Epiſcopo ſe ſponte profeſſionem ſolemnem emiſiſſe, aut ratam habuiſſe. Ita ille, qui etiam citat Synodum Provincialem Quintam Mediolanenſem.

RESOL. CLXXXVIII.

An Regularis, qui ſcit profeſſionem ſuam irritam, & ordinatur, peccet mortaliter, & ſit ſuſpenſus? Ex part. 3. tr. 2. Reſ. 113.

§. 1. HIc caſus olim accidit, & de illo interrogatus fui, & tunc affirmativè reſpondi, & adduxi Laurentium Portel *in dub. Regul. v. Ordine ſacro, n.* 8. ubi ſic ait. Qui fecit profeſſionem irritam, & hoc ſi notum eſt, peccat mortaliter; ſi permittat ſe ordinari Ordine ſacro; ordinatur enim tunc ſine titulo patrimonii; quod eſt contra jus commune, & præterea manet ſuſpenſus. Ita ille, qui citat Emanuelem Rodriq. *in addit. ad ſumm. tom.* 4. *cap.* 65. *nu.* 10. & Sayrum *de cenſ. libr.* 4. *cap.* 13. *num.* 14. quos noviſſimè citat etiam, & ſequitur Hieronymus Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſol.* 106. *numer.* 25. Sup. hoc in Reſpon. præterita.

RESOL. CLXXXIX.

An hodie virtute privilegiorum poſſint Regulares expellere Religioſos propter delictum grave ſemel perpetratum, non obſtante Decreto Urbani VIII. de ejectis, & fugitivis?

Et notatur, quòd generales Societatis Jeſu hodie poſſunt expellere ſuos ſubditos ex aliis titulis, quàm incorrigibilitatis. Ex p. 9. tract. 9. & Miſc. 4. Reſ. 58. alias 57.

§. 1. JOſeph. Gibalinus noviſſimè edidit ſuas eruditiſſimas Diſquiſitiones Canoniſtas *de Clauſura Regulari, & in Diſquiſ.* 2. *cap.* 4. §. 13. *num.* 67. affirmativam ſententiam docet; ſic enim aſſerit: Dico quartò non eſſe perpetuò neceſſariam propriè dictam incorrigibilitatem ad expulſionem, quæ juſta aliquando erit propter unum aliquod crimen grave, & ſcandaloſum ſemel tantùm commiſſum, niſi dicas tunc præſumi illum ſimilia, aut graviora etiam commiſſurum: atque ita eo etiam caſu reperiri aliquam incorrigibilitatem ex juris præſumptione. Ita Azorius 1. *part. lib.* 12. *cap.* 16. *quæſt.* 3. Sanchez *lib.* 6. *in decalog. c.* 9. *n.* 5. Suarez *tract.* 8. *de Relig. lib.* 3. *c.* 4. *n.* 11. & *ſeqq.* Ferdinandus à Caſtro Palao *tract.* 16. *diſp.* 4. *punct.* 19. *num.* 7. Rodriquez *tom.* 1. *qq. Regular. quæſt.* 30. *art.* 15. Peyrinus *in ſubdito Relig. q.* 1. *c.* 25. *concluſ.* 3. Miranda *tom.* 1. *Manual. Prælat. quæſt.* 52. *art.* 2. *concluſ.* 2. Primò, quia cùm hæc pœna inſtituta ſit in bonum commune, ejuſmodi aliquando poteſt eſſe delictum admiſſum, ut famę Religionis aliter provideri nequeat, & ſcandalo atque offenſioni externorum ſatisfieri, quàm rei ejectione. Secundò, ea ſunt aliquando delicta, quæ ſecum trahunt non modò infamiam, ubi innoteſcunt, & ſenſim alios inficiunt; ſed etiam præbent juſtam ſuſpicionem iterationis; ita ut vix credere poſſit Religio ſe eſſe extra periculum, aut uti miniſterio Religioſi, quem novit etiam ſemel tantùm in illud peccatum lapſum fuiſſe, maximè ſi illius variæ & frequentes occaſiones in tali vitæ genere ſæpius occurrant. Tertiò, nonnumquam Regulæ ipſæ Religionum definiunt certa peccata, quibus ejectionem infligunt: quo caſu Superior ſequi debet judicium, imò & imperium Regulæ, neque tantùm in foro externo, ſed etiam in foro interno, cùm & ſapienter ſtatuerit Regula, & Pontifex, qui illam confirmavit, ita judicaris, volueritque expulſionem eſſe condignam pœnam talis delicti, atque ita 2. *part. Conſtitutio. Societatis Jeſu cap.* 1. enumerantur cauſæ dimitten-

di è Societate, quarum aliquæ ad Profeſſos etiam pertinent, & 9. *part. Conſtitutionum cap.* 4. ponuntur illæ, propter quas Generalis non modò exauthorari, ſed etiam eiici è Societate, ſi neceſſe foret, poſſit. Quartò, indulſere Pontifices pluribus Ordinibus, ut pro graviſſimis criminibus etiam ſemel tantum perpetratis, & ubi judicarent expedire Religioſos expellerent. Ita Leo X. conceſſit minoritis, & alii aliis, uti referunt Rodriguez, Peyrinus, locis citatis, & in Compendio Privilegiorum habetur. Gregorius etiam XIII. noſtræ Societatis in Bulla, quæ incipit, *Cùm alias*. Quintò, denique plurima peccata exilio, morte, excommunicatione & depoſitione puniuntur etiam tantùm ſemel admiſſa, uti in toto jure Canonico, & civili patet, quidni & ſimilia poterunt plecti ejectione, quamvis nulla aut correctio, aut monitio præceſſerit?

2 Obiicit Tamburinus *tom.* 3. *de jure Abbat, diſput.* 8, *quæſt.* 7. *num.* 7. & Bonacina *quæſt.* 2. *de Clauſura punct.* 12. §. 1. *n.* 8. Decretum Sacræ Congregationis Regular. probante Urbano VIII. quod prohibet quemquam, niſi propter incorrigibilitatem à Religione expelli, neque incorrigibilem cenſeri vult, niſi unius anni ſpatio in jejunio, & pænitentia probetur in carceribus. Derogat autem omnibus Privilegiis, & privatis Conſtitutionibus. Sublatis inquit in hac parte ſtatutis, & Conſtitutionibus cujuſcumque Religionis & Ordinis à Sede Apoſtolica approbatis, & confirmatis. Non licebit igitur, niſi impœnitentem, & obduratum, atque formaliter incorrigibilem expellere. Reſpondeo in primis hæc Decreta Congregationis non habere vim ullam niſi eodem modo promulgentur, quo ipſæ Conſtitutiones Pontificiæ; quod fuſius in noſtra ſcientia Canonica oſtendimus. Secundò, illud Decretum non derogare privilegiis à Pontifice factis, quandoquidem illorum non meminit: & quamvis meminiſſet, cum pleraque, & ferè omnia indigeant derogatoriarum derogatoriis, & nullam eiuſmodi clauſulam apponat illud Decretum, ſane illis non derogat. Tertiò explicat tantùm ea, quæ ad incorrigibilitatem ex jure communi petuntur. Nam ait præter ea, quæ jure communi poſtulantur ſe addere annuum carcerem. Quare non agit de iis, quæ ex jure naturali, aut privato conſtituuntur. Quartò denique, cùm de illo decreto vix authenticè conſtet, & uſus ipſi non conſentiat, non officit iis, quæ nuper ſunt ex variis Pontificum indultis ſtabilita. Huculque Gibalinus.

3 Sed pace docti viri hanc ſententiam prorſus reiiciendam eſſe puto; eſt enim contra ſtylum Curiæ Romanę, & contra praxim omnium Religionum, in quibus Superiores in expellendis ſubditis, tanquam incorrigibiles, non utuntur amplius privilegiis, ſed ad unguem obſervant Decretum Urbani VIII. appoſitum in Bullario *tom* 4. & editum, die 25. Septembris 1624. cum clauſulis annullativis tam claris, ut miror quomodo Pater Gibalinus potuerit ſupradictam ſententiam docere. Et ideò contra illum opponam hic accuratiſſimum, & amiciſſimum Patrem Pellizarium *in Man. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *cap.* 8. *ſect.* 2. *num.* 42. ubi ſic ait: Si loquamur de ejectione Religioſorum Societatis facienda ob incorrigibilitatem; tunc utique ea facienda eſſet juxta tenorem præfati Decreti; quippe quod in ampliſſima forma derogavit omnibus privilegiis in contrarium conceſſis, & conſequenter etiam indultis hac de re factis in favorem Societatis, ſicque in tali caſu etiam in Societate Jeſu locum habet decretum illud Sacræ Congregationis, ſicut cenſuerunt viri docti Societatis à me conſulti. Ita ille, cui adde Magiſtrum Lezanam *in Summa tom.* 1, *c.* 23. *n.* 4.

4 Nota tamen, quòd non obſtante ſupradicto Decreto Urbani VIII. Generales Societatis Jeſu hodie poſſunt expellere ſuos ſubditos ex aliis titulis, quàm incorrigibilitatis, nam decretum loquitur tantùm de ejectione propter incorrigibilitatem, & quoad hoc tantùm tollit regularium privilegia, non autem ſi extarent privilegia, quibus ex alio titulo aliqua Religio poſſit ſubditos expellere, ut habet Religio Societatis Jeſu propter eminentem ſanctitatem, ſapientiam, & prudentiam in Eccleſia Dei celeberrima, & ideò à ſummis Pontificibus variis privilegiis decorata. Quæ omnia confirmantur ex uſu, & praxi: nam Generalem Societatis poſt dictum decretum expellunt ſuos ſubditos vigore privilegiorum ex aliis cauſis, quàm incorrigibilitatis. Vide Pellizarium, ubi ſuprà *num.* 41. qui tamen poterat prætermittere ea, quæ dixit *numer.* 3. Unde ex his patet reſponſio ad argumenta Gibalini, contra quæ adſunt verba clariſſima ipſius Bullæ, ideò non eſt prorſus audiendus.

RESOL. CXC.

An incorrigibilis poſſit eiici Religione à ſolo Generali, vel Provincialis? Ex part. 11. tract. 2. Miſc. 2. Reſ. 13.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Bruno *de privileg. Regular. part.* 1. *tract.* 4. *capit.* 6. *propoſ.* 9. ubi ſic ait: Poſtulabis, primò num ſolus Generalis, aut ſolus Provincialis, abſque aliorum conſilio poſſit Regularem dicere? Reſpondetur, quòd ſtando in jure communi, & conceſſionibus Apoſtolicis id poſſunt etiam validè; nulla enim clauſula adhibetur, quæ factum irritet, nec quæ jus commune abroget. Si autem licitè, id judicandum ex tenore earundem conceſſionum, in quo non video verbum quod in conſcientia obliget; quo circa Navarr, *in Comment.* 3. *de Regular. numer.* 52. quem ſequitur Marcellinus à Sancto Benedicto *citato verb. Condemnare*, §. 2. *in Scholio*, ait quòd Generalis id proculdubio poteſt, aut etiam Capitulum Generale, adde etiam quòd id poſſit Provincialis, aut Capitulum Provinciale, cum jus hanc facultatem tribuat ſoli Generali; & Provinciali in ſua Provincia Generalis habeat poteſtatem, ut alibi docuimus, & ratio militet pro ambobus, maximè cum hæc facultas eidem Provinciali ex jure naturali competat; quia eſt ſuæ Religionis caput in Provincia quam regit, ſicut Generalis in univerſa Religione, Et ſicut ad caput ſpectat ea, quæ in corpore ſuperflua, & nociva ſunt, præſcindere, ſic ad caput politicum ea, quæ in corpore politico talia ſunt. Excipe tamen illum Generalem, & Provincialem quibus per Conſtitutiones Regulares, hæc ejectio facienda vetatur, cum clauſula nullitatis, ut in Ordine Minorum de Obſervantia, in quo prohibitum eſt Generali, & Provinciali ullam pœnam gravem infligere, ſine conſenſu majoris partis Diffinitorii, ſub pœna nullitatis, & privationis actuum legitimorum in illo, qui ſine hac forma caſtigat, quæ nullitatis non ſortitur effectum, niſi poſt ſententiam judicis, ſicut etiam, & pœna, ut ex eiſdemmet patet, Ratio noſtræ ſententię eſt, quia illa circumſtantia non eſt in Conſtitutionibus Apoſtolis appoſita ad ejectionem illam validè faciendam, ſed tantùm ad illam conſultiùs exequendam, ut alibi diximus de facultate ad abſolvendum à manus violentę injectione; vel ad ſummum appoſita eſt ad eamdem licitè faciendam. Verùm licèt hæc ſententia quoad Provincialem mihi videatur ſatis probabilis, non tamen conſulerem ejectionem per illum faciendam, niſi adhibito Capituli Provincialis conſenſu. Scio equidem decretum Congregationis Concilii Tridentini juſſu Urbani VIII. editum, ut refertur à Barboſ. *in tr. de Conſtitutionibus, & decretis*, decernere, ſolùm Generalem id poſſe in Capitulis, aut Congregationibus generalibus, & extra id tempus cum urget neceſſitas de conſilio ſex Patrum. Sed cum ſit tantùm Congregationis Cardin. decretum, vim legis non habet, quę deſtruat privilegium, ut uſus contrarius demonſtrat. Huculque Bruno.

2 Sed contrarium prorſus aſſerendum eſſe puto, ſtante dicto Decreto, ut docent communiter Doctores; nec verum eſt quod aſſerit Brunus, uſum eſſe pro ſe, nam contra illum ſtat. Et ideò in gratiam ſuperiorum Regularium non deſeram hic apponere declarationem Sacræ Congregationis Concilii, in qua circa præfatum Decretum multæ reſolutiones habentur; quam declarationem, ego teſtor vidiſſe authenticam, ſic itaque habet,

3 In una Regularium Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum.

Procurator generalis Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum, mediante interceſſione Eminentiſſimi Cardinalis de Lugo Protectoris, ſupplicat pro ſua (ut inquit,) & aliorum ſuperiorum Regularium inſtructione, per hanc Sacram Congregationem reſponderi ad infraſcripta quęſita ſuper decreto de Apoſtatis, & ejectis juſſu ſummi Pontificis ex ſententia ejuſdem Sacrę Congregationis edito Anno 1624. & impreſſo in Bullario novo *tom.* 4. *pag.* 267. *verſ. ad hæc*.

4 Primò, An Regularis conſtitutus in carceribus ſpatio unius anni in jejunio, & pęnitentia, ad finem ut tanquam incorrigibilis à Religione eiiciatur, ſi è carceribus fugiat (dicto carcerationis anno nondum expleto,) & deinde ſit captus, poſſit tunc ut incorrigibilis eiici: An verò quid aliud faciendum ſit?

5 Secundò, An Regularis pluribus interpolatis vicibus pro reiteratis delictis in diverſis temporibus commiſſis in carceribus detentus, poſſit uno carcerationis anno (ut ſupra interpolatè) expleto tanquam incorrigibilis à Religione eiici, ſi poſt dictum Annum carcerationis interpolatum animo indurato in ſua pertinacia perſeverans iterum delinquit?

6 Tertiò, An generalis ordinis poſſit delegare facultatem eiiciendi à Religione Provincialibus pro eorum Provinciis, ſeu Commiſſariis, vel Vicariis Generalibus, & an delegatio ſit à Generali facienda in quolibet caſu, An verò indefinitè in omnibus caſibus?

7 Quartò, an ſex Patres, de quorum conſilio, & aſſenſu ejectio fieri debet, ſint eligendi de tota Religione, An potius ſufficiat ex qualibet Provincia, ſeu Regno?

8 Quintò, quod ſi à Religione hujuſmodi ſex patres non fuerint electi in Capitulo, ſeu Congregatione generali, quid faciendum ſit uſque ad primum generale?

9 Sextò an ſufficiat; ut prælatus Conventualis, ſeu Provincialis conficiat Proceſſum ſtylo Religionis ſervato, & illius ſum-

ſummarium tranſmittat Generali Ordinis, ſeu illius Delegato, qui adhibitis ſex Patribus electis, quilibet illorum videat eundem Proceſſum, tranſmittat votum ſuum per litteras eidem Generali, ſeu Delegato?

10 Septimò, An Generalis, ſeu Delegatus poſſit ferre ſententiam ejectionis à Religione, quando à tribus ex ſex Patribus electis, ſeu ab illorum majori parte dicta ſententia approbetur, An potius ſit neceſſarium, ut omnes ſex dent votum ita, ut ex defectu voti, etiam unius, non poſsit ſententia validè ferri.

11 Die 21. Junii 1653. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinalium Concilii Tridentini interpretum omnibus maturè perpenſis, Ad Primum reſpondit, Regulares delinquentes, uti incorrigibiles eiici non poſſe à Religione, Anno Carcerationis nondum expleto.

12 Ad ſecundum reſpondit, Non ſufficere annum carcerationis interpolatè expletum, ſed requiri ſpatium unius anni continuum, & integrum.

13 Ad tertium reſpondit, Generalem Ordinis non poſſe delegare facultatem eiiciendi è Religione Provincialibus per eorum Provincias, ſeu Commiſſariis, vel Vicariis generalibus.

14 Ad quartum inhærendo declarationi aliàs factæ die 9. Auguſti 1625. à S.M. Urbano VIII. approbatæ Reſpondit ſex Patres eligi poſſe in unaquaque Provincia, ſeu Regno.

15 Ad quintum reſpondit, recurrendum ad Sacram Congregationem in ſingulis caſibus.

16 Ad ſextum, proceſſus eſſe conficiendos juxta ſtylum, & Conſtitutiones Religionis, & illorum tranſumptum authenticum eſſe tranſmittendum ad ſingulos ſex Patres electos, qui per litteras poſſunt votum dare.

17 Ad ſeptimum, Sententiam ejectionis à Religione fieri debere ſaltem de voto majoris partis ſex Patrum electorum. Petrus Aloyſius Cardinalis Caraffa Præfectus. Loco † ſigilli, Franciſcus Paulutius S. C.C. Secretarius.

18 Ego P. F. Ferdinandus de Galarca Notarius publicus, & Apoſtolicus, in Archivio hujus Romanæ Curiæ deſcriptus, ac Secretarius Reverendi Admodum Patris Noſtri Magiſtri Fratris Michaelis de Alcantara Vicarii Generalis Italię & procuratoris Generalis totius Ordinis B. Marię de Mercede Redemptionis Captiuorum, Sanctæ inquiſitionis qualificatoris, & Sacræ Congregat. Indicis Conſultoris, ejuſdem juſſu fidem facio, hujuſmodi copiam propria manu ex originali, quod quidem in Archivio noſtræ Sacræ Religionis in hoc Conventu Sancti Adriani remaneret, accuratè tranſumptam, poſteaque diligenter collationatam, cum illo fideliter concordare. In cujus rei teſtimonium præſentes litteras nomine meo ſubſcripſi, meoque ſigno communivi. Romæ in hoc prædicto Conventu Sancti Adriani die 8. Auguſti anni milleſimi ſexcenteſimi quinquageſimi tertii. In teſtimonium, locus † ſigilli, veritatis. De mandato R. A. P. N. Vicariis, & Procuratoris generalis Frater Ferdinandus de Galarca P. & Secret. Not. publicus & Apoſtol.

19 Frater Michael de Alcantara Vicarius Generalis Italiæ, & Procurator generalis totius Ordinis Beatæ Mariæ de Mercede Redemptionis captivorum, S. Inquiſitionis Qualificator, & Sacræ Congregationis Indicis Conſultor, tenore preſentium fidem facimus, & atteſtamur, Eminentiſſimum, & Reverendiſſimum Cardinalem de Lugo noſtri Sacri Ordinis Protectorem tranſumptum infraſcripti decreti nobis propria manu dediſſe, quod & ab Illuſtriſſimo Domino Franciſco Paulutio Sacræ Congregationis Concilii Secretario ſibi remiſſum, & eaudem Sacr. Congregat. nobis tradi præcipiſſe affirmavit pro pleniori videlicet intelligentia declarationis ad quartum dubium ab ipſa ad noſtram inſtantiam nuper factæ, Tenor autem Decreti,

20 Die 9. Auguſti 1625. S. Congr. Concilii, S. D. N. approbante, declaravit ſex Patres in ſingulis Capitulis, vel Congregationibus generalibus eligendos, de quorum conſilio, & aſſenſu Generalis poteſt Regulares incorrigibiles à Religione eiicere, in unaquaque provincia eligi poſſe, eoſdemque ſic electos, ſi Generalis tam longè abfuerit, ut unà convenire non poſſit, debere ad eundem tranſmittere ſummarium proceſſus, unà cum eorum voto, & juxta illud Generalis poſſit ad ſententiam expulſionis procedere, interea tamen uſque ad primum generale Capitulum, vel congregationem proximè celebrandam, Sanctitas ſua annuit, ut electio (ſervata in reliquis forma decreti hac de re editi) fieri poſſit à Generali itidem cum conſilio, & aſſenſu ſex Patrum, quos idem met Generalis in qualibet Provincia infrà quatuor menſes elegerit. Dat. Romæ in hoc noſtro Conventu Sancti Adriani die vigeſima prima Auguſti 1653. Frater Michael de Alcantara qui ſupra manu propria, &c.

21 Vidiſti igitur, Amice Lector, ex ſupradicta declaratione Sacræ Congregationis Concilii, non eſſe admittendam opinionem Patris Bruni, ſicut etiam ſtante dicto Decreto non admitto id, quod ipſe ubi ſupra aſſerit, ubi ſic ait. Veruntamen ſi certo conſtaret de aliquo, ſic perverſè diſpoſito, ut quacumque pœnitentia impoſita, etiam executioni mandata, non propterea emendando: vel conſtaret de illius ineptitudine ad agendam pœnitentiam, & ad carceris pœnam ſuſtinendam, & aliunde perſeverantia ipſius in delictis Ordini, in quo profeſſionem emiſit, non mediocriter noceret, poſſet Prælatus abſque monitione prædicta illum eiicere; ac propterea non obſervare ea, que in duobus prædictis decretis ante ejectionem obſervanda mandantur, inter quæ unum eſt, quòd incorrigibilis per annum in carcere in jejunio, & pœnitentia prius manſerit, Ratio eſt, quia nec Eccleſia, nec Pontifex illud, quod nihil prodeſt, minimè præcipiunt; illa autem incarceratio, & alia pœnitentia hujuſmodi Regularis, de qua eſto ſermo, in hoc caſu nihil penitus prodeſſe dignoſcitur; imò aliquando eſt illi inobſervabilis, quam propterea Prælatis Regularibus, ſubdito ante ejectionem imponere, non præcipitur. Confirmatur à ſimili, nam ſicut Provincialis Minorum non tenetur examinare venientem ad illum Ordinem de Fide Catholica, &c. ſi ſciat certo Catholicum, licèt ex jure Canonico in ſecundo capite Regulæ eorundem, illi ſub mortali hujuſmodi examen præcipiatur, (quoniam in illo caſu illud examen eſſet ſupervacaneum) ſic etiam de ante dicta forma in hoc caſu ſervanda judicandum eſt, & à fortiori, cùm de obligatione illam obſervandi ſub mortali, vel ſub pœna nullitatis, minimè conſtet. Ita Brunus, ſed non ego, ſtante ſupradicto Decreto.

R E S O L. CXCI.

An ejectis à Societate Jeſu, ſi ſint conſtituti in Sacris, debeatur aliquid pro patrimonio: Ex p. 10. tract. 11. & Miſc. 1. Reſ. 68.

§. 1. AD hunc caſum ſic reſpondet Marchinus *de Sacra. Ordinis tr. 2. par. 4. cap. 5. num. 5.* ſi contingat, è Societate aliquos eiici in Sacris jam conſtitutos, & carentes Beneficio, vel Patrimonio, tunc Prælati ejuſdem Societatis de honeſto victu illis providere debent donec ſufficiens Beneficium fuerint conſecuti. Sic declaravit Sacra Congregatio, *ſeſſ.21. c.2. de Reformat.* cujus hæc ſunt verba. Quoad Jeſuitas, cùm poſt Sacerdotium exire non poſſint, niſi à Superioribus deiiciantur, provideatur illis de reddditu quadraginta aureorum annuorum ex bonis Religionis. Quoad alios, qui arbitrio ſuo exire quando volunt, poſſunt, ne detur illis occaſio exeundi, ut fruantur illo redditu, vocentur priùs, & intelligant, qua alia via proſpici poſſit: deinde maturè deliberandum. Hanc etiam declarationem affert, & ſequitur Angelus Boſſius *in Moralib. tom. 2. tit. 3. §. 9. nu. 24.* Leandrus *de Sacram. tom. 2. tract. 6. diſp. 9. quaſt. 2.* & noviſſimè Martinus de San Joſeph *in mon. Conf. tom. 1. lib. 1. tract. 8. de ordine, numer.* 3. ubi ſic ait; (*Los Religioſos de la Compañia de Jeſu deſpues que hazen los votos ſimples, queden ſer ordenados de Orden Sacro, antes de la Profeſſion ſolemne por conceſſion de Gregorio XIII. però ſi deſpues de ordenados de Orden Sacro los expele ſu Religion, y no tienen Beneficio, ni Patrimonio, eſtan obligados los Prelados de la Compañia à darles ſuſtento honeſto, y de que lo declarò aſſi la Sacra Congregacion, y de la forma que ha de guardar en eſto, da fee Marchino*, que pone las palabras de la Sacra Congregacion. Ita ille.

2 Sed ego interrogatus de hoc caſu à quodam Epiſcopo; reſpondi, eſſe videndum, an revera dicta Declaratio Congregationis ſit authentica, & extet; & quid aſſerant Superiores dictæ Societatis: nam in favorem Societatis adſunt valida argumenta, quę affert Stephenus Fagundez *in Præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. cap. 6. num. 5.* omnino videndus: qui probat, Religiones non teneri præſtare alimenta dimiſſis, præſertim ſi ſint Sacerdotes, & habeant Ordines. Primò, quia inveterata conſuetudo eſt omnium Religionum hujuſmodi expulſis nihil alimenti dare; nam alimenta hæc viam munirent ad defectionem, inde enim multi anſam arriperent ad Religionem deſerendam, ſi eis hujuſmodi alimenta ſuppeditanda forent; & ſic omnes redditus Religionum cum hujuſmodi dimiſſis inſumerentur, contra expreſſam, vel tacitam voluntatem eorum, qui Religiones, ac Monaſteria dotarunt. Secundò, quia ii in punitionem ſuorum defectuum dimittuntur; Judex autem non ſolet alere eos, quos punit. Tertiò, quia ita fuit judicatum in Parlamento Toloſano in cauſa, qua quidam Joannes Gentilius è Societate fuit dimiſſus: is enim petens poſtea alimenta coram Judice, excluſus fuit Judicis ſententia ab iniqua poſtulatione; ut refertur in Decretis ſeptimæ Congregationis Generalis, c. 1. §. extat. n. 7.

3 Quæ omnia confirmantur exemplo Sancti Ignatii Fundatoris dictæ Religionis ex his, quæ de ipſo aſſerit eruditus Pater Daniel Bartolus, *in vita S. Ignatii, libr. 3. numer.* 20, ubi ſic ait: (*Quelle qualità poi di nobiltà, o di ſapere, che à* meno

meno Suggi fan contrapeſo a' demeriti di chi le hà, onde pare, che ad alcuni non ſopporta il cuore di vederli tornarſene al ſecolo, à lui non erano di verun pejo, per tirarlo ad affettionarſi loro, ſi che li riteneſſe, ove non ne foſſero degni, ò punto ſi riſentiſſe per doglia, quando riuſcita loro intolerabile la diſciplina religioſa, partivano. Così liberò sè, e la Compagnia dalle inquietudini di D. Theodonio, figliuolo del Duca di Braganza, e nipote d'Emanuello Rè di Portegallo: e licentiò un fratel cugino del Duca di Bivona, parente di Giovan di Vega, Vicerè di Sicilia, grande amico, e gran benefattore del Santo: nè per ritenerlo valſero le ragioni, e le ſuppliche di Pietro Ribadeneira; à cui il giovane, piangendo dirottamente, e ſoggettandoſi ad ogni più ſevero caſtigo, ſi raccomandò perche gl'impetraſſe dal Padre Ignatio, come egli diceva, miſericordia. E oltre altri huomini di gran ſapere, de quali frà poco dirò, ſpedì ancora Chriſtoforo Lainez, fratello di quel Diego Lainez, che pur gli era ſi caro. E perchè egli non havea di preſente, nè di che vivere in Roma, nè con che ritornarſene in Iſpagna; e il medeſimo Ribadeneira pregò il Santo, à dargli per ciò qualche ſuſſidio di denaro: negollò riſolutamente; & aggiunſe queſte eſpreſſe parole: Pietro, ſe io haveſſi tutto l'oro del Mondo non ajuterei d'un ſol quattrino quelli, che per demerito ſi rendono indegni, che la loro Religione li tenga. Il che ragione è, che intendan bene coloro, che voltano à Dio, & alla Religione le ſpalle, ò riuſcendo (ch'è il medeſimo) indegni d'eſſervi ritenuti, pretendono, che in uſcire ſi paghino loro le fatiche, che vivendo in eſſa durano: come ſe non le haveſſero donate à Dio, mà date à cenſo alla Religione: ſi che tiratone i frutti del mantenimento d'ogni dì; poſcia al partire, dovesſe loro, come à ſconto di debito, rendere il capitale.) Ita ille: Quæ omnia adnotare volui in gratiam Societatis, cui quidem me addictiſſimum eſſe profiteor. Verùm, his non obſtantibus, remitto me Sacræ Congregationi, ſi aliter determinaverit; Purpuratorum enim Patrum Reſponſa veneror.

R E S O L. CXCII.

An expulſus à Religione teneatur ſe corrigere, ut iterum in illam admittatur?

Et notatur, quod Religioſus expulſus tenetur ad votum caſtitatis.

Et an ratione voti teneatur ad obedientiam Epiſcopi?

Et difficultas eſt quod votum paupertatis, an expulſus à Religione maneat liber ab hoc voto, & quidquid acquirat, an Monaſterio acquirat?

Et quid de officio divino, ſi non eſt in Sacris, de jejuniis, & aliis annexis Religioni? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 60.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Conradus *in reſponſ. part. 1. q. 285.* Miranda *in manuali Prælat. tom. 1. q. 52. artic. 3.* Aragon. *in 2. 2. q. 88. art. 3.* Graffius *in deciſ. p. 1. lib. 3. capit. 5. numer. 47.* Philiarchus *tom. 1. p. 2. lib. 2. cap. 21.* Molina *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſ. 140.* Federicus de Senis *conſil. 134.* Additionator Navarri *conſil. 77. de Regular. lib. 3.* & alii.

2 Mihi verò contraria ſententia probabilis etiam videtur, quam docet Azorius *tom. 2. lib. 12. cap. 17. quæſt. 1. & c. 16. quæſt. 6.* & Navarr. *conſil. 78. & 80. de Regul.* & ideò Villalob. *in ſumm. tom. 2. tract. 35. diffic. 39. num. 2.* ſic aſſerit. (Es probable que los han ſido eſcluydos legitimamente de la Religion, no tienen obligacion, de bolverſe a ella. La razon es, porque no ay derecho que à eſto les obligue, y aſſi pueden quedarſe en el ſigilo de baxo de la obediencia del Obiſpo.) Ita ille, & ante illum Navarr. *comm. 2. de Regul. tom. 36.* & Rodriq. *tom. 1. q. 30. art. 21.*

3 Nota tamen quòd Religioſus expulſus tenetur ad votum caſtitatis, de obedientia autem Navarrus, & Rodriquez putant non ſolum teneri ad obedientiam Epiſcopi, ut alii Clerici, ſed etiam ratione voti. Unde ſtatim poſtquam expulſus eſt, debet Epiſcopum adire, & certiorem illum facere de ſua expulſione. Sed hæc ſententia mihi non placet, ſicut diſciplicuit Soto *lib. 7. quæſt. 1. art. 1.* Azorio *par. 1. lib. 12. cap. 16. quæſt. 11.* & aliis. Dicendum eſt igitur, Religioſum expulſum manere liberum à voto obedientiæ; & teneri tantum Epiſcopo obedire, ut alii Clerici.

4 Sed difficultas eſt quoad votum paupertatis. Sotus ubi ſupra docet manere liberum ad hoc voto, quia Monaſterium ei alimenta non præbet. Sed contrarium communiter tenent, & ego puto quod quidquid acquirit, Monaſterio acquirit, ut probat Molina *dicta diſput. 140.* Verum aduertit Villalobos *ubi ſuprà num. 10.* (Que podra dar limoſna; y hazer donaciones mientras vive, como ſi no fuera Religioſo, no obſtante que no tiene dominio, porque toda la comodidad, y incomodidad de la hazienda, que tiene, corre por ſu quenta, y por eſto dize Molina, que ſi gaſta algo con rameras, ò en otro mal trato traſfiere el dominio, no eſta obligado el que lo recebio à reſtituir, mas eſto no me quadra, porque no es juſto darle tanta libertad, pues no tiene dominio) Sic Villalobos. At opinio Molinæ, quam Villalobos impugnat, mihi probabilis videtur, & illam tenet etiam Joannes Salas *tract. de ludo, dub. 21. num. 5.* Leſſius *lib. 2. capit. 41. dub. 15. num. 113.* & in terminis docet Sanctarellus *tract. de Apoſtaſ. cap. 6. dub. 2. num. 11.* adde quod poſt hæc ſcripta inveni Joannem Franciſcum Suarez *in Enchiridio caſ. conſc. libr. 3. §. de voto Obedientiæ*, abſolutè docere profeſſum ejectum non teneri ad vota paupertatis, & obedientiæ, nec ad officium divinum, ſi non eſt in ſacris, nec ad jejunia aliave annexa Religioni. Ita ille.

R E S O L. CXCIII.

An religioſus ejectus ab ordine ſi emendatus petat ingredi, teneantur Superiores iterum in Religionem eum recipere, ſicut jus habet Religio revocandi ejectum?

Et an Religioſus ejectus, quando admiſſio in ſuam priſtinam Religionem poſt debitam correctionem deſperatur, non teneatur ad aliam Religionem tranſire?

Et an Religioſus ejectus non teneatur redire ad ipſammet Religionem, de qua ejectus eſt?

Et an ejecti à Religione non teneantur ad præcepta, & jejunia in Regula Religionis contenta, de qua ejecti ſunt?

Et an dicti ejecti poſſint ad Ordines promoveri? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 116.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Molina *de juſt. tom. 1. diſp. 146. ver. quid ad votum* Cordubà *in regula D. Franciſci capit. 2. quæſt. 71. punct. 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 41. dub. 15. numer. 112.* & alii.

2 Mihi verò magis placet ſententia negativa, quam ex D. Bonaventura tuetur Antonius Sanctarellus *tract. de Apoſtaſ. capit. 5. dub. 2. numer. 35.* cui ego addo Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 6. cap. 9. num. 32.* qui citat Azorium, & Rodriquez. Ratio eſt, quia ex juſta ſententia Religioſus ejectus condemnatus eſt, ut extra Religionem vivat; ergo Religio non poteſt cogi ad eum recipiendum. Nec valet dicere cum Leſſio *ubi ſuprà*, quòd ſi Religio habet jus revocandi Religioſum ejectum; ergo etiam ille debet habere jus compellendi Religionem ad eum emandatum recipiendum; nam reſpondeo quòd eſt diſpar ratio. Nam cùm Religio ſit innocens, mirum non eſt ſi potiori jure gaudeat, quàm Religioſus, qui ſuis delictis Religionem læſit.

3 Notandum eſt etiam hìc contra Federicum de Senis *conſ. 38.* & alios quos citat, & optimè reprobat Sanchez *loco citato*, 34 Religioſum ejectum, quando admiſſio in ſuam priſtinam Religionem poſt debitam correctionem deſperatur, non teneri ad aliam Religionem tranſire. Adde etiam, quòd aliqui, uti ſuprà viſum eſt, probabiliter aſſerunt, Religioſum ejectum non teneri redire ad ipſammet Religionem, de qua ejectus fuit.

4 Item contra Hieronymum Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol. 57. num. 6.* & Emanuelem Rodriquez *in qq. Regul. tom. 1. quæſt. 30. art. 19.* puto ejectos à Religione non teneri ad præcepta, & jejunia in regula Religionis de qua ejecti ſunt, ſub præcepto contenta, & ita tenet Jo. Franciſcus Suarez *in enchirid. caſ. conſ. lib. 3. § de voto obedientiæ*, & Sanchez *numer. 53.*

5 Et tandem nota non poſſe dictos ejectos ad Ordines promoveri, unde cum illis debent diſpenſare Prælati ante expulſionem per privilegia Ordinis, vel Epiſcopus, ſi in illas irregularitates diſpenſare poſſunt. Vide Hieronym. Rodriquez *ubi ſuprà.*

R E S O L. CXCIV.

An juſtè ejectus à Religione, ſi aliquid acquirat, Monaſterio acquirat?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an Religioſus ejectus, ſi ſe dignum efficiat, & reformet ſuos mores, teneatur eum Monaſterium recipere?

Et an teneatur etiam ipſe redire, quoties fuerit à Monaſterio vocatus? Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 4. alias 2.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Lopez de Texeda *in Controverſ. Theologia Moralis tomo primo, libr. ſecundo, tract. 1. controverſ. 10. dub. 1. num. 12.* ubi ſic ait. Cæterùm religioſum ſic per ſententiam juſtam à Religione ejectum, quicquid acquirit in ſæculo, acquirere Religioni eſſe omninò certum mihi perſuadeo propter multa. Primò, quia illius Religioſi delicta, & laudabilis Religionis conſuetudo repellendi à ſe inquietos, & Religionis deſtructores, non debet ei nocere, nec præjudicare; nec debet eam privare jure quod habebat ad bona illius religioſi. Secundò quia Religionem ejicere religioſos inquietos, & ſcandaloſos, eique noci-

nocivos, ne ſua converſatione prava cum aliis religioſis, illos perdat, eſt favor in commodum Religionis, & augmentum ejus introductus: ergo non debet in detrimentum ejus ob alicujus religioſi facinora retorqueri, nam ut habet regula juris à nobis non ſemel repetita, quod in favorem alicujus inſtitutum eſt, non debet in detrimentum ejus retorqueri: at ſi Religio, vel monaſterium ob ejectionem juſtam per ſententiam comprobantem ejus delicta privaretur jure, quod habebat ad bona religioſi, favor iſte, ſeu jus, quod habet ad expellendum religioſum inquietum, ut cæteros religioſos bonos ſervet, retorqueretur in ejus detrimentum, ergo. Tertiò; quia religioſus ejectus à Religione per ſententiam juſtam non eſt totaliter à Religione præciſus, & avulſus, quin ſi ſe dignum efficiat, & reformet ſuos mores, ac de perpetratis culpis pœniteat, teneatur monaſterium eum recipere, & ut diximus tenetur ipſe redire, quoties fuerit à Monaſterio vocatus, & id debet habere in præparatione animi, immò ſi redire noluerit, poteſt compelli per cenſuram excommunicationis, vel per alias pœnas, & ſupplicia, ut expreſsè habetur, *capit. ultim. de regul. jur*, ubi ſupponitur ejectos ſi fuerint vocati, teneri redire. Hucuſque Texeda; cujus ſententia ſtando in jure communi mihi placet, licèt contraria ſit probabilis: tamen hodie ſuſtineri non poteſt, nam ut obſervat Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de Juſtitia tom. 1. disputat. 3. ſection. 11. numer.* 140. Sanctarellus *tract. de Apoſtaſia capit.* 6. *dub.* 2. *numer.* 6. noſter Pater Leone *de Conſ. Regul.* 6. *littera E. numer.* 33. Lezana *in ſumma QQ. Regul. tom.* 1. *capit.* 23. *numer.* 16. & alii, per motum proprium Gregorii XIII. bona Religioſi ejecti poſt ipſius mortem pertinent ad Cameram Apoſtolicam. Notat tamen, & optimè citatus Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo ſupradictum motum Gregorii XIII. non obſtare, ſi ille Religioſus ejectus recipiatur in alia Religione, quia ſolum procedit, quando Religioſus extra Religionem obiit, qui autem ad aliam tranſit, non moritur extra Religionem.

Sup. his uſque ad verſ. ſeq. hujus R. ex textu, ſupra ea Reſol. 191. §. 1. & in alio verſ. eius ſecunda annot. & lege R. 191. à principio, & in ſeſ. R. Relig. 196. ubi §. Nec obſtat, ad mediu, à verſ. Itaque & duos §§. ſeqq.

R E S O L. CXCV.

An Religioſi ejecti, ſi expendant bona in uſus illicitos, teneantur accipientes ea Monaſterio reſtituere?

Et advertitur Religioſum habentem licentiam à Superiore expendendi bona in quoſcumque uſus vellet, non peccare contra juſtitiam, ſi det talia bona meretricibus, &c. nec eas teneri ad reſtitutionem. Ex part. 7. tract. 12. Miſc. 3. Reſ. 5. alias 3.

Supr. commenta in hac Reſ. ſeq. ſupr. in uſque ad not. R. 192. §. ult. circiter ad medium.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Lopez de Texeda *in Controverſ. Theologia Moralis tomo primo, libr. ſecondo, tractat. 1. controverſ.* 10. *numer.* 17. Primò, ait ipſe, quia religioſus ejectus eſt verus religioſus non ſecus ac alii, qui intra clauſtrum Monaſterii commorantur, nullum alicujus rei dominium habens, & ſi perversè aliqua bona inſumat, ac in turpes uſus elargiatur, recipientes tenentur reſtituere id omne, quod ab eo acceperint: ergo idem prorſus dicendum eſt de religioſo juſtè à Religione ejecto. Major hujus ſyllogiſmi eſt certa, & minor etiam eſt per ſe nota, conſequentia verò ſequitur neceſſariò ex præmiſſis. Secundò, quia ejectus etiam per ſententiam juſtam non aliter poteſt expendere bona acquiſita, quàm juxta Prælati Monaſterii voluntatem interpretativam, & juxta facultatem ei ab eo traditam, cum non ſit illorum bonorum dominus, ut manifeſtum eſt: qua ratione fatetur Molina, & Nos ſuprà cenſuimus eſſe omninò verum, religioſum ejectum, per ultimam voluntatem ſine expreſſa Summi Pontificis licentia diſponere non poſſe de bonis acquiſitis: cujus ratio eſt, quia uſus & commoditas illorum bonorum ſolùm illi conceditur, interim dum vivit, ac præſumendum non eſt Monaſterium, nec ejus Prælatum ad hujuſmodi turpes alienationes ei concedere licentiam, dum uſum, & facultatem talium bonorum ei conceſſerunt. Immò quamvis Prælatus malè faciens facultatem concederet tali Religioſo ejecto conſumendi pecunias in turpes, & inhoneſtos uſus, talis licentia eſſet prorſus valore deſtituta, & ideò talis religioſus ejectus in diſpoſitione talium bonorum, ita ſe haberet, ac ſi abſque ulla licentia de illis bonis diſponeret: nam Prælatus non habet poteſtatem diſſipandi bona Monaſterii. Tandem confirmantur omnia iſta, quia religioſus ejectus, vel manet verus religioſus, & cum voto ſolemni paupertatis, vel non: hoc ſecundum dici non poteſt, ut notum eſt, ergo dicendum eſt primum: Tunc ſic. Sed qui accepit à Religioſo ſolemniter profeſſo bona aliqua abſque Prælati licentia, quamvis ipſe ſine tali licentia alienando illa bona peccet mortaliter, & ſit voti paupertatis tranſgreſſor; recipiens tamen tenetur illa reſtituere, quia fuerunt à non potente donare data, ergo, &c. Et hæc omnia docet Texeda ſatis quidem probabiliter, quæ etiam tenet amiciſſimus P. Lezana, *tom. 1. cap. 23. num.* 14.

2 Sed negativam ſententiam eſſe etiam probabilem exiſtimo, quam præter Molinam, Leſſium, Sanchez, & Bonacinam tenet etiam Sanctarellus *tract. de Apoſtaſia capit.* 6. *dub.* 2. *numer.* 11. Dico igitur non eſſe parem rationem inter religioſum intra clauſtra viventem, & inter religioſum ejectum, cùm religioſi ejecti è Relione habeant commoditatem, & adminiſtrationem bonorum independenter à Prelato religionis, poſſunt de illis diſponere, ac ſi eſſent ſæculares, & veri domini, & quamvis peccent expendendo bona in caſus illicitos, at accipientes excuſantur à reſtitutione, præſertim cùm tales ejecti non ſint perfectè vinculo voti paupertatis obſtricti, ſed ſolùm ſecundùm quid, ut docent Angles *in Floribus part.* 2. ubi agit de voto, *quaſtion. unic. artic.* 2. *difficult.* 8. Monald. *conſil.* 69. *numer.* 5. Conrad. 1. *part. reſponſ. quaſt.* 285. Philarch. *tomo primo, par.* 2. *libr.* 3. *capit.* 21. *in fine.* Deinde nonnulli volunt, religioſum habentem licentiam à ſuperiore expendendi bona in quoſcumque uſus vellet, non peccare contra juſtitiam, ſi det talia bona meretricibus; &c. nec eas teneri ad reſtitutionem. Ita Rebellius *de obligat. iuſtit. part.* 2. *liber.* 12. *quaſt.* 4. *ſect.* 2. *numer.* 6. Baſſes 2. 2. *quaſt.* 62. *artic.* 1. *dub.* 5. Lopez *libr.* 2. *de contract. capit.* 40. Et licèt hoc ultimum de Religioſo, Sanctarello, & aliis non placeat, tamen eſſe probabilem docuit olim Orellana, ornamentum Dominicanæ familiæ, ut teſtatur Petrus Ledeſma *in editionibus ſua ſumma*; & ut talem admiſit Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo à me *alibi* adductus.

Sup. hoc infra in R. 1. R. 23. §. Nota tertio, & late in Reſ. 58. §. 2. à lin. 8. & verſ. Nam praeter. & in R. 59. 60. & 63. §. ult. ante medium à verſ. Quia & in tom. 8. tr. 7. R. 38. §. Id autem & ſequenter in 60 ſeqq. & in tom. 6. tract. 4. lege doctrinam §. ult. R. 13.

R E S O L. CXCVI.

An ſententia data ab Epiſcopo N. ſuper nullitate profeſſionis cujuſdam ejecti abſque interventu Superioris Religionis fuerit nulla?

Et quid ſupra hoc etiam ſi non fuerit ejectus, ſed patierit nullitatem profeſſionis coram Epiſcopo declarari?

Et ex doctrina hujus Reſolutionis inferuntur aliqua alia circa hoc, quæ ſunt valde notanda. Ex part. 8. tract. 7. & Miſc. Reſ. 2.

§. 1. REſpondeo affirmativè. Moveor ad id tenendum; quia quoties in jure fit mentio de cognoſcenda cauſa nullitatis Profeſſionis, judicium refertur ad Summum Pontificem, & ab eo dirimitur, ut patet ex *capit. porrectum, cap. cùm ſimus, cap. ſicut tenor. capit. ſicut nobis, capit. ex parte, de regularib.* in quibus locis Papa reſpondet diverſis Prælatis, tum Ordinariis, tum Regularibus, quibus ſi competeret, non recurriſſent ad Pontificem. Tum quia nullus extat de hac re textus aſſerens Epiſcopos eſſe judices competentes ad declarandam nullitatem Profeſſionis.

2 Dices adeſſe textum clarum in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *capit.* 19. Reſpondeo in dicto loco Concilii Epiſcopum eſſe judicem ſimul cum ſuperiore Regulari: ergo, cùm ſimultas hujus judicii ſit de eſſentia, nulla erit ſententia aliter lata. Quod probatur apertè ex *l. duo ex tribus, ff. de re judic.* & ex *capit. cauſam, & cap. prudentiam, §. adjicimus, de offic. delegat.* in quibus locis dicitur, quòd ſi cauſa eſt ſimpliciter delegata duobus, non tenet ſententia unius, quod etiam notavit gloſſa *in capit. ſi contra unum; eodem titul. in* 6. & docet Andreas Vallenſis *in Paratitla decret. lib.* 1. *titul.* 29. §. 4. *numer.* 6. Mattias Stephanus *tract. de offic. jud. libr.* 8. *capit.* 2. *numer.* 11. Gilhauſem *in Arbore judiciaria civili, part.* 1. *capit.* 1. *numer.* 23. Bocerus *de juriſdictione, capit.* 8. *numer.* 96. & Obrechtus *de juriſdictione, lib.* 3. *capit.* 2. *numer.* 36. cum aliis penes ipſos. Sed in Concilio Tridentino cauſa nullitatis profeſſionis committitur ſimpliciter duobus, nempe Epiſcopo & Prælato Regulari. Ergo ſententia unius ſine altero, erit nulla, & invalida. Et ita noviſſimè præter alios docet Laurentius Portel. *in reſponſ. moral. tom.* 2. *caſ.* 14. *quaſt.* 2. *numer.* 2. & Bordonus *tract. de Profeſſione Regular. capit.* 7. *quaſt.* 24.

3 Nec obſtat dicere Concilium non loqui in caſu noſtro, in quo agitur de nullitate Profeſſionis ejecti, in quem Superior Regularis nullam habet juriſdictionem, quia per expulſionem jam deſinit eſſe membrum Religionis, ac proinde ex ejus juriſdictione eximitur, ſicut ſervus à dominio ejectus efficitur ſui juris, & deſinit ſub poteſtate domini eſſe. Sed his non obſtantibus reſpondeo, ſententiam latam à ſolo Epiſcopo eſſe nullam etiam in hoc caſu; quia monaſterium per ſententiam expulſionis non cedit omnino juri ſuo, ſed ſolùm liberatur ab onere alendi ejectum, & retinendi, at noluit propterea ſe penitus eximere à juriſdictione, quam per Profeſſionem acquiſivit in illum. Nec valet exemplum de ſervo, nam qui in Religionem profeſſionem emiſit, non poteſt à vinculis voti liberari, nec per ejectionem deſinit eſſe Religioſus, nec Prælatus Religionis poteſt facere, ut qui eſt Monachus, efficiatur non Monachus; at verò ſervus poteſt à domino manumitti, & effici abſolutè ſui juris. Itaque

Sup. doctrina conſ. in hoc deſ. lisque, & duobus §§. ſeq. ergo ſup. ex R. 192. §. 1. 3 & 4. & brevem doctrinam Texedæ in Reſ. 194. ad medium, à verſ. quin ſe ſe dignum.

per electionem non ſolvitur Religioſus ab obedientiæ voto licèt pro tunc careat uſu illius, quia caret actuali regimine Superioris. Ergo ſi ad obediendum revocetur; tenetur ex vi voti reverti, & obedire. Ergo circa ejectos remanet apud ſuperiores poteſtas & juriſdictio. Et ideò ejectus poſt expulſionem manet Religioſus ejuſdem Religionis, ut tradit Sanchez *in ſumma tom. 2. libr. 6. capit. 9. numer. 27.* Unde *numer. 30. & 32.* latè & abſolutè cum multis Doctoribus probat Prælatos Religionis poſſe illum compellere iterum ad Religionem redire. Et ideò hinc Vaſquez *in 1. 2. diſput. 165. capit. 8. numer. 87.* ſic ait: Si quando contingat Profeſſum expelli à Religione propter crimina ipſius, manet nihilominus in ipſa Religione poteſtas juriſdictionis, ut eum iterum à ſe revocet. Ita ille, cui adde Lezanam *in ſumma tomo primo capit. 23. numer. 10.* ubi docet ejectos etiam tempore ejectionis eſſe Religioſos illius Ordinis, à quo fuerunt expulſi, & illi ſubjectos eſſe.

4 Nec deſeram etiam hic apponere verba Layman *lib. 4. tractat. 5. cap. 13. numer. 4.* ita aſſerentis: Dicendum eſt ejectos non eſſe ſolutos voto ſubſtantiali obedientiæ comparatione Regularium Prælatorum, quamvis magna ex parte ceſſet ejus executio ob defectum materiæ, quia de facto non habent ſuperiorem à quo dirigantur, nihilominus manent voto obligati virtualiter; ac proinde parati eſſet debent obedire. Vide etiam Sanctarellum *tractat. de Apoſtaſia, capit. 5. dub. 1. numer. 8. & ſequ.* cum Suarez *de Relig. tom. 4. libr. 3. capit. 5. numer. 6. & 7.* Et quia agitur de nullitate Profeſſionis cujuſdam Dominicani, probabo ſupradicta ex conſtitutionibus dicti Ordinis editis in Capitulo Generali, celebrato Pariſiis anno 1176. *conſtit. 1. capit. 16.* ubi ſic habetur: Ille autem, qui propter culpam ſuam ejicitur à Prælato, adhuc eſt ſubditus ſicut ovis morbida, quæ licèt expulſa à grege, adhuc eſt paſtoris. Hæc ibi; Quæ omnia ſuperiùs dicta probantur clarè ex *capit. fin. de Regul.* ubi Gregor. IX. præcepit Superioribus Religionum, ut fugitivos, & ejectos compellant iterum Religionem ingredi, cùm id fuerit expediens. Nec valet reſponſio aliquorum aſſerentium textum eſſe intelligendum de injuſtè ejectis, non verò per ſententiam definitivam ritè, & juſtè latam. Sed hoc gratis dicitur, & ſine fundamento, quia textus abſolutè, & ſine reſtrictione loquitur, imò ſupponere videtur, nullum Religioſum poſſe ita definitivè expelli, quin Religio retineat jus revocandi illum.

3 Itaque ex dictis optimè obſervat Caſtrus Palaus *tom. 3. tract. 16. diſput. 4. punct. 23. numer. 5.* ejectos non ſolum eſſe ſub obedientia Epiſcoporum, ſed etiam Prælatorum Religionis, qui poſſunt cogere illos, ut ad Religionem iterum redeant, ipſoſque teneri. Imò ego puto, ejectos non teneri ex vi voti Epiſcopo obedire, ſed tantùm inſtar aliorum Clericorum Epiſcopo ſubiici, in cujus Diœceſi habitaverint, at ex vi voti teneri obedire Prælatis, ſi illos cogant ad religionem redire, ergo neceſſariò ſequitur Prælatos Regulares poſſe de eorum Profeſſionis invaliditate cognoſcere, cùm non eximantur omnino ab eorum juriſdictione, ita ut non poſſint amplius cogi ad Religionem redire: ſententia, itaque de invaliditate Profeſſionis ejecti, non ſolùm ad Epiſcopum, ſed etiam ad ſuperiorem Regularem pertinere dicendum eſt; quia licèt hic per ſententiam expulſionis abdicarit proximam juriſdictionem in ejectum, retinuit tamen remotam, quam quidem per nullitatem Profeſſionis amitteret, ergo etiam ad Superiorem Religionis, judicium de tali invaliditate pertinere debet, ut benè aſſerit, præter Doctores citatos, Texeda *in Theol. moral. libr. 1. tract. 1. controverſ. 9. dub. 4. numer. 35.* ejecti, abſolutè loquendo, ſubditi ſunt Prælatis Religionis, cùm, ut dictum eſt, teneantur vocati redire, ergo, &c.

4 Confirmatur hæc opinio, quia ejecti, tempore emiſsæ Profeſſionis exiſtebant ſub actuali juriſdictione Prælatorum Religionis. Ergo ſicut Judex Eccleſiaſticus, ut docent doctores communiter, poteſt cognoſcere de delicto laici, commiſſo tempore, quo erat Clericus, & ſub ejus juriſdictione, ſic & in noſtro caſu, Prælatus Regularis poterit cognoſcere de nullitate Profeſſionis ejecti, emiſſæ tempore, quo ipſe actualiter extabat ſub ejus juriſdictione. Nec parùm, imò multum hoc intereſt Religioni: nam ejectus probata nullitate ſuæ Profeſſionis, poteſt repetere bona relicta Religioni, ut poſt multos tradit Bordonus *tract. de Profeſſione Regulari, capit. 7. quæſtion. 34.* Et è contra, ſi Profeſſio ſit valida, & poſtea ejectus compellatur per ſuperiorem, Religionem iterum ingredi, ejus bona acquiſita, medio illo tempore, ad Monaſterium pertinebunt, ut patet ex his, quæ cum Molina, & Leſſio docet Eminentiſſimus & amantiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de Juſt. tom. 1. diſput. 3. ſect. 11. numer. 240.* nam Bulla Gregorii XIII. loquitur ſi ejectus obierit extra Religionem: ergo ex his omnibus apparet, non ſolùm ad Epiſcopum, ſed etiam ad Superiorem Regularem pertinere judicium de nullitate Profeſſionis ejecti.

5 Scio aliquos Doctores diſſentire ab omnibus ſupradictis, ſed quia ſunt communiora, & probabiliora, puto non eſſe ab ipſis recedendum; & ita ego ſentio, ſalvo meliori judicio. Romæ in domo ſancti Sylveſt. montis Quirinalis die 26. Octobris, 1644.

RESOL. CXCVII.

An Regularis delinquens in alieno Monaſterio poſſit puniri ab Epiſcopo, vel ſaltem à Superiore illius Monaſterii?

Ex quo curſim ſequitur, quòd clericus delinquens in Monaſterio exempto, putà ludens aleis, non incurrit cenſuram ſuſpenſionis latam à ſuo Epiſcopo contra ludentes.

Et notatur ſub nomine Regularium in verbis Concilii non includi Superiores, qui egent ſpeciali mentione. Ex part. 9. tractat. 7. & Miſc. 2. Reſ. 49.

§. 1. HUnc caſum ponit doctus Pater Bordonus *in conſil. Regul. tom. 2. reſolut. 68. quæſtion. 9. numer. 26.* ubi ſic ait: (An, quando Religioſus delinquit intra Clauſtra alterius Ordinis, intereſt diſpoſitio Decreti Concil. Trident. *capit. 14. ſeſſ. 25.* videtur, quòd ſic per illa verba; *Qui intra Clauſtra Monaſterii degit, & extra ea ità notoriè deliquerit.* Ubi per clauſtra venit proprium Monaſterium: quare Franciſcanus, v. g. delinquens in Clauſtro Dominicanorum, ſine dubio dicitur delinquere extra Clauſtra Monaſterii, ubi degit, & ſic in hoc caſu videtur ſubjectus Epiſcopo juxta diſpoſitionem dicti capitis. Nihilominùs reſpondetur, quòd Epiſcopus nullum jus ex Tridentino habet ſuper Religioſum Franciſcanum delinquentem in Clauſtris Dominicanis. In quo caſu non ſolùm proprius Prælatus errantis, verùm etiam Superior Dominicanus punire poteſt Franciſcanum reum; quia is ratione delicti, & loci factus eſt de foro Prælati Dominicani, argum. capit. *Licèt 20. de foro compet.* per jura *ibi* allegata à Gloſſa. Confirmatur: quia etiam Prælati Regulares dicuntur habere territorium, quod eſt illorum Monaſterium, intra quod delinquentes caſtigare poſſunt.) Ita Bordonus. Sup hoc ſup. ex doctrina à §. 1. ſſ. Nota etiam, & in al. §. ejus annot.

2 Sed ego libenter ſentio cum ipſo, in tali caſu non poſſe Epiſcopum punire talem Regularem, quia, ut ipſe ait, in verbis Concilii Tridentini adductis nomen Clauſtri non ſumitur abſolutè, ſed comparativè ad Diœceſim Epiſcopi, cùm ergo Clauſtrum alienum, etiam qua alienum, non ſit locus Diœceſis quoad juriſdictionem Epiſcopi; diſpoſitio Tridentini non poteſt ſubintrare in eo caſu; Tum, quia delictum debet eſſe perpetratum extra omne clauſtrum; ad hoc ut ex eo gigni poſſit ſcandalum in populo: non enim populus eſt in Clauſtris. Tum, quia Clericus delinquens in Monaſterio exempto, putà ludens aleis, non incurrit cenſuram ſuſpenſionis latam à ſuo Epiſcopo contra ludentes; ergo, &c.

3 Diſſentio tamen à Patre Bordono, & puto dictum Religioſum eſſe remittendum ſuo Superiori, & non poſſe puniri, ut ipſe vult, à Superiore Monaſterii, in quo deliquit: nam concedo, quòd quis ratione delicti ſortitur forum Superioris, in cujus territorio deliquit; tamen hæc regula fallit, quando qui deliquit, habet omnimodam exemptionem. Et ideò rectè obſervat Lodovicus Gilhauſius *in arbore judiciaria, tomo primo capit. 1. part. 2. §. 3. numer. 7.* Quòd ſi is, qui in aliquo loco deliquit, generaili privilegio ab omni ordinaria juriſdictione exemptus fuerit, in loco delicti forum non ſortitur: quod probatur primò per leg. *Magiſteria 6. Cod. de juriſdict. omn. Jud.* ubi miles delinquens, privilegium fori, cujus vigore apud Magiſtratum militem conveniendus eſt, non amittit, *toto tit. Cod. de offic. Magiſt. milit. l. Certi. 17. Cod. de judic. lib. 1. Cod. ad exibend. l. De militibus, ff. de cuſt. reor.* Secundò per Auth. *Caſſa.* & Auth. *Statuimus, Cod. de Epiſc. & Cler.* ubi Clericus fori beneficium ex delicto non amittit. Tertiò, ex capit. 1. *de privileg. in 6.* ubi privilegiatus delinquens in loco privilegiato privilegium non perdit. Quartò, per Gloſſ. *in Auth. Qua in provincia. Cod. Ubi de crim. agi oportet,* ubi Legatus in legatione peccans, privilegium fori retinet, idem eſt in eo quoque privilegio, quod jure communi conceſſum, & ſub eodem comprenſum eſt; hac enim exemptionis prærogativa exemptus gaudet; & obtinet, ubicunque deliquerit, ſecundùm communem Doctorum concluſionem, niſi privilegium illud alia lege ſpecialiter auferatur, ut in l. 1. *C. Ubi Senat. vel clar.* Itaque cùm Regulares habeant omnimodam, generalem exemptionem, non ſolùm à juriſdictione Ordinarii, ſed etiam à cujuſlibet alterius poteſtate, ut habetur in Bulla Bonifacii VIII. cujus verba abducit Joſeph Aldrete *allegat. pro omnimoda Regularium exemptione,*

cap. 2.

cap. 2. numer. 24. & in alia Bulla Joannis XXII. illam aſſert, Lezana *in Summa, tom. 3. verb. Exemptio, numer.* 8. & patet ex aliis privilegiis; ſequitur ex hoc, Regularem in caſu noſtro delinquentem in Monaſterio alterius Religionis, non ſolùm non poſſe puniri ab Epiſcopo: ſed neque à Superiore illius Monaſterii, in quo deliquit, ut voluit Bordonus; ſed tantùm erit puniendus à ſuo immediato Superiore.

Supr. currente in hoc §. in 10. 9. tr. 1. Reſ. 84. §. Nota tertio, & pro parte in R. 87. §. Nota ſecundo, & adverte quod Bordonus, hic citatus in illa. 2 hujus §. citat Dianam in par. 4. tr. 4. Reſ. 7. ideò lege illā, ſi placet, quæ hic eſt ſupra.

4 Nota hîc obiter, Bordonum *ubi ſupra*, docere, ſub nomine Regularium in verbis Concilii non includi Superiores, qui egent ſpeciali mentione, ut me citato, probat. Quod etiam probari poteſt: nam ſub nomine Monialium non includitur Abbatiſſa; & excommunicatio lata contra colloquentes cum Monialibus, non contrahitur à colloquentibus cum Abbatiſſa. Ergo ſub nomine Regularium non includitur Prior Præpoſitus, &c. & ideò ſi iſti delinquant extra Clauſtra, non ſubiiciuntur punitioni Epiſcoporum, ex vi Concilii Tridentini.

R E S O L. CXCVIII.

Quæ ſunt cauſæ legitimæ, ut quis poſſit tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem? Ex part. 3. tractat. 2. Reſolut. 43.

§. 1. POteſt Rerigioſus licitè tranſire ex Religione ſtrictiori ad laxiorem cum licentia Superioris. Primò ob Infirmitatem, aut corporis debilitatem, unde ferre non poſſit auſteritates Religionis, ad quam ſe primò contulit. Ita D. Thomas 2. 2. *qu. ult. artic.* 8. Angelus *ver. Religioſus numer.* 35. Sylveſter *ver. Religio* 4. *quæſt.* 2. Tabiena *ver. Religio* 4. *numer.* 2. Geminianus *in cap. cum ſingula*, §. *prohibemus, numer. 9. de præbend. in ſexto*, & Franchus *ibidem numer.* 4. & alii. Secundò, ſi Religioſus in priori Religione odio habeatur à cæteris Religioſis, aut indignè, ac malè tractetur, aut ſi aliis ſit exoſus. Ita Leſſius *libr. 2. capit.* 41. *dub.* 13. *numer.* 102. Azorius *tom.* 1. *libr.* 12. *capit.* 41. *quæſt.* 8. Reginaldus *tom. 2. libr.* 18. *cap.* 29. *numer.* 414. & Sanchez *ubi infrà*. Tertiò, ſi in illa Religione ita infamatus ſit ob aliquod crimen à ſe patratum, ut ſemper in ea pudore ſuffuſus, ac ſubinde magna triſtitia affectus, vitam tranſacturus ſit, & hoc ſæpius poteſt accidere in Religionibus, in quibus viget obſervantia. Ita Sanchez *in ſumm. tom. 2. libr.* 6. *capit.* 7. *numer.* 72. Et tandem quartò Bartholomæus de Vecchis *in praxi novitiorum diſput.* 15. *dub.* 7. *numer.* 4. putat habere cauſam ſufficientem tranſeundi ad laxiorem Religionem Religioſum, cui ob ſuam imperfectionem, & pravum habitum obſervantia auſteritatem propriæ Religionis adeò difficilis redditur, ut ferè continuam mœſtitiam, & pœnitentiam profeſſionis emiſſæ in illa Religione experiatur, quamvis ratione hujus difficultatis regulam frequenter non tranſgrediatur; quod probatur. Primò, quia hæc ferè continua mœſtitia, & pœnitudo conſtituit Religioſum in probabili periculo violandi regulares obſervantias. Secundò, quia ſicut triſtitia, & diſplicentia gravis, quam experitur Novitius tempore probationis, cenſetur ſufficiens ad liberandum eumdem Novitium à nexu voti Religionis; ita eadem triſtitia in caſu noſtro cenſenda eſt diſpenſationis cauſa, maximè ſi ſpes habeatur petentem diſpenſationem cum gaudio, & animi tranquillitate ſerviturum eſſe Deo in laxiori Religione. Ita Vecchius, licèt alii contrarium ſentiant, quando non obſtante dicta diſplicentia, & mœſtitia Religionis, regulas frequenter non tranſgrederetur.

2 Notandum eſt tamen hîc obiter, quòd Rodriquez *in qq. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 52. *artic.* 9. allegans falsò Sotum, limitat primam cauſam ſuperius poſitam, quando Prælati Religionis ſtrictioris diſpenſarent cum illo Religioſo, ut propter infirmitatem ad onera Religionis non teneatur. Sed ego cum Sanchez *ubi ſuprà in ſumm. tom.* 2. *libr.* 5. *capit.* 7. *numer.* 72. puto his non obſtantibus, poſſe dictum Religioſum tranſire ad laxiorem Religionem, quia licèt cum ipſo Prælatus diſpenſaret, non poſſet (moraliter loquendo) non eſſe Religioni oneroſus, & cauſa multi ſcandali, notæ, & murmurationis.

R E S O L. CXCIX.

An Regularis tranſiens cum licentia ad aliam Religionem teneatur ibi integrum annum Novitiatus perficere?

Et an hoc procedat, licèt fiat tranſitus ab arctiori ad laxiorem Religionem: imò reſpectu ejuſdem Ordinis? Ex part. 7. tr. 21. & Miſc. 2. Reſ. 25.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Caramuel *in Reg. D. Bened. diſput.* 45. *numer.* 544. ubi ſic ait: Quanto tempore debeant ſic tranſeuntes probari? Annum poſtulat Miranda *in Manual. quæſtion.* 31. *artic.* 21. quod adeò certum credit, ut nulli liceat dubitare. Sed docti hominis pace, non dubitabo, imò contra expreſsè aſſeram, talis Novitiatus, nullum tempus eſſe à Concilio aliquo determinatum. Non enim debemus obligationes graves aſſerere, neque operantes gravis peccati arguere (ait Villalobos *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 24. *dub.* 9. *numer.* 8.) ſi jus non fuerit valde clarum, & teſte Miranda nuperrimè citato in illo capit. Concilii Tridentini non ſit expreſſa mentio eorum, qui ad ordinem alium transferuntur. Mentio autem, quæ expreſſa non eſt, non ſolùm non valde clara, ſed neque clara eſt. Supereſt modò diluere argumenta in contrarium. Et quidem requiri probationis annum integrum etiam in tali caſu, videtur eſſe expreſsè determinatum à Concilio Trindent. *ſeſſ.* 25. *de Reg. capit.* 15. ubi prohibentur, annullantur, irritantur profeſſiones eorum, qui non fuerint Novitii integro anno.

2 Reſpondeo ibi agi de profeſſione ſubſtantiali, non verò de accidentali, quæ fit ab hominibus, qualis illa eſt, quæ fit in ſecunda Religione. Conſtat, quia ex vi ſanctionis iſtius, ut omnes explicant, qui ante annum completum profitetur, nulla obligatione ſubſtantiali obſtringitur: Religioſus autem, qui tranſit ad aliam Religionem, non poteſt non obligari ad ſubſtantialia, licèt illa non voveat; jam enim voverat in Priori Religione. Unde aliud eſt ingredi Religionem, aliud mutare. Ut quis fiat Religioſus, debet probare, utrum poſſit ſubeſſe Antiſtitis imperio, ſervare paupertatem, & continentiam ſummam: & an poſſit alia accidentalia præſtare, quæ conducunt ad ritus extrinſecos communitatis; talia ſunt, jejunia, ſilentium, clauſura, & alia id genus. Priora (nempe ſubſtantialia) ſunt difficillima, accidentalia minoris ſunt difficultatis. In ſecunda Religione probatio non inſtituitur de re eſſentiali, ſed ſolùm de accidentalibus. Ergo nec ex natura rei hæc probatio poſtulat tantum temporis quantum prior: nec Concilium Tridentinum de illa quidpiam determinavit, verùm id committendum eſt conventioni contrahentium. Ergo tempus illud venit à communitate determinandum: acceptandumque ab illo, qui mutat Religionem; aut è contrario.

3 Quod autem in illo Capite Tridentinum non comprehendat omnes probationes, ſed ſolùm quæ fiunt de ſubſtantialibus, quando ex ſæculo tranſitur ad Religionem approbatam, patet: quia ſi omnes profeſſiones comprehenderet, etiam complecteretur profeſſiones ordinum militarium, ut ex ſe liquet. Atqui declaratum eſt in Rota 11. Decembr. 1570. militarium profeſſiones non comprehendi in hoc capite: Ergo non decet hoc caput ita univerſaliter intelligi, ut volebat Miranda. Huculque Caramuel, qui etiam ad alias objectiones contra ſuam ſententiam more ſolito acutiſſimè reſpondet.

4 Sed opinioni viri doctiſſimi libenter adhærerem, ſi praxis non eſſet in contrarium, & ſic quotidie videmus Regulares tranſeuntes ad aliam Religionem, ſi velint ante annum Novititatus profiteri, impetrare diſpenſationem à Summo Pontifice. Unde & Vecchius *in praxi Novit. diſput.* 15. *dub.* 1. *numer.* 18. obſervat Leonem X. conceſſiſſe Privilegium vivæ vocis Prælatis Ordinis Minorum, ut infrà annum probationis poſſint admittere ad profeſſionem Religoſos ad ſe tranſeuntes. Unde ſententiam Mirandæ, quam Caramuel impugnat, docent communiter Doctores, quos plena manu citant & ſequuntur Bordonus *in Conſil. Regul. reſ.* 29. *quæſt.* 17. *numer.* 62. & Sanchez *in ſumm. libr.* 5. *capit.* 4. *numer.* 12. quod procedit, licèt fiat tranſitus ab arctiori ad laxiorem, imò reſpectu ejuſdem Religionis, ut ſi Cappucini tranſeant ad Zoccholantes ſtrictioris obſervantiæ, imò & ad illos Dei familiæ.

R E S O L. CC.

An bona Religioſi tranſeuntis ad aliam Religionem, vel Epiſcopatum pertineant ad primum, vel ad poſterius Monaſterium?

Et notatur jus ſuccedendi Religioſo competens, cum ſit perſonale, tranſire cum eo ad Monaſterium ad quod transfertur, ſi eſt capax ſuccedendi; Unde infertur legatum relictum ſub conditione, quæ impleta eſt tempore ſecundæ profeſſionis ad ſecundum Monaſterium pertinere. Ex par. 3. tr. 2. Reſ. 114.

§. 1. PErtinere ad poſterius Monaſterium ſaltem quoad uſumfructum docet Emanel Rodriq. *in addit. ad ſumm. tom.* 4. *capit.* 53. *numer.* 2. & alii, ſed Th. Sanch. *in ſumm. tom.* 2. *libr.* 7. *capit.* 32. *numer.* 8 & alii penes ipſum, aſſerunt univerſa bona priori Monaſterio acquiſita ratione Religioſi remanere omninò apud illum, quando

Religioſus tranſit ad alijud Monaſterium, vel ad Epiſcopatum, & hanc ſententiam probat ex multis rationibus. Vide etiam Fauſtum *in Theſ. Relig.* 3. *libr.* 5. *quæſt.* 386. *numer.* 3.

2 Ego verò puto ad ſummum tali caſu prius Monaſterium teneri ad tribuendum Religioſo tranſlato ſufficientia alimenta in Monaſterio poſteriori, & ita docet Suarez *de Rel. tom.* 4. *tract.* 8. *libr.* 3. *capit.* 14. & Hieronymus Rodriquez *in comp. qq. Reg. reſ.* 123. *numer.* 82. maximè quando Monaſterium eſt inops, ut vult Menoch. *vol.* 2. *conſil.* 293. *numer.* 22.

3 Nota tamen, quod rectè notat Villab. *in ſumm. tom.* 1. *tract.* 35. *diff.* 14. *numer.* 3. jus ſuccedendi Religioſo competens, cùm ſit perſonale, tranſire cum eo ad Monaſterium, ad quod transfertur, ſi eſt capax ſuccedendi unde infert *numer.* 4. legatum relictum ſub conditione, quæ impleta eſt tempore ſecundæ profeſſionis, ad ſecundum Monaſterium pertinere.

R E S O L. CCI.

An votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem poſſit Prælatus Regularis diſpenſare, non verò irritare? Ex part. 3. tr. 2. Reſ. 91.

§. 1. RE ſpondet affirmativè Hieronymus Rodriquez *compen. qq. Regul. reſol.* 123. *numer.* 80. ubi ſic ait Prælatus votum ſubditi de tranſeundo ad ſtrictiorem Religionem poteſt diſpenſare, non verò irritare, quia id non eſt ſimpliciter votum Religionis, ſed tranſitus unius ad alteram Religionem, qui quidem tranſitus ad arctiorem Religionem, non cadit ſub poteſtate Prælati ad irritandum votum de illo emiſſum. Sic Rodriquez, &. ſic ego in facti contingentia conſului, & ita etiam hanc ſententiam docet Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 13. *numer.* 19. Suar. *de Rel. tom.* 3. *libr.* 4. *capit.* 6. *numer.* 15. Sanch. *in ſumm. tom.* 1. *libr.* 4. *cap.* 33. *num.* 2. & alii.

R E S O L. CCII.

An per renovationem votorum Regularium obtineatur remiſſio omnium peccatorum. Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſ. 180.

§. 1. HÆc reſolutio erit devotis Religioſis multum plauſibilis, & negativam ſententiam docet Sanchez *in ſumma tom.* 2. *libr.* 5. *numer.* 5. & Tabiena *ver. Novitius, in fine*, & poſt illos Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novitiorum diſput.* 13. *dub.* 5. *numer.* 7. propterea quod opus primæ traditionis difficilius ſit, & ex intentione voluntatis procedens.

2 Sed his non obſtantibus ſententiam affirmativam refert & non improbat Sà *ver. Religio numer.* 7. & noviſſimè illam docet Paulus Layman *in Theol. moral. libr.* 4. *tract.* 5. *capit.* 10. *numer.* 2. nam vota quæ in Religione eduntur, ideò afferunt plenam remiſſionem peccatorum, quia continent perfectam hominis traditionem erga Deum. Sed hæc traditio non ſemel, ſed iterum fieri & renovari poteſt, ergo etiam remiſſio peccatorum iterato acquiritur, & ideò Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 35. *difſic.* 26. *numer.* 2. ſic ait. *Pareceme que ſe puede creer piadoſamente, que todas las vezes que el Religioſo ſe acuerda que hizo profeſſion, y ſe alegra dello con tal affecto que ſi no vujera profeſſando profeſſaria de nuevo, que Dios nueſtro Señor le perdona todas las penas de los pecados ò caſi todas por eſte acto tan heroico y por lo menos por graviſſima parte dellas y por loqual algunos devotos religioſos uſan reyterar entre ſi la profeſſion quaando ven que otros la hazen.* Ita ille. Ad argumentum verò, quod Sanchez adducit, reſpondet Layma, fieri poſſe ut renovatio votorum majori animi conſtantia, & determinatione ad Dei obſequium fiat, quàm prima traditio facta fuerat. Adde quòd cùm hæc ſint accidentalia, non nocent. Verùm ego puto non eſſe recedendum ab opinione negativa.

R E S O L. CCIII.

An vota vitæ Quadrageſimalis Minimorum, Redemptionis Captivorum Mercenariorum: non acceptandi Prælaturas extra Religionem Patrum Societatis Jeſu; & Diſcalceatorum D. Auguſtini; & ſimilia ſint diſpenſabilia ſaltem per Generalem?

Idem dicendum eſt de quocumque ſtatu Religioſo habente votum aliquod ex peculiari ratione talis ſtatus præter vota communia, quod Prælatus Religionis non poteſt diſpenſare, irritare, aut commutare. Ex part. 6. tractat. 8. & Miſc. 3. Reſ. 34.

§. 1. AFfirmativè videtur reſpondendum per ea quæ individualiter tenet Miranda *in Manuali Prælatorum, tom.* 1. *quæſt.* 9. *articol.* 6. *concl.* 1. & 3. ubi expreſsè docet in ſupradictis votis vitæ Quadrageſimalis, &c. poſſe Generalem diſpenſare, quod etiam probat ex loco Concilii Tridentini *ſeſſion.* 25. *capit.* 1. Ubi agens de votorum Regularium cuſtodia, & obſervantia differentiam atque diſtinctionem facit, inter ſupradicta tria Religionis eſſentialia, & ſubſtantialia vota (obedientiam nempe, paupertatem, & caſtitatem) & alia cujuslibet Regulæ & Ordines peculiaria vota, & præcepta (reſpectivè) pertinentia ad ſupradictorum obſervantiam, nec non ad communem vitam, victum, atque veſtitum. Et tandem verba facens de tribus votis ſupradictis, compertum eſſe dicit, quod ea, quæ ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, non poſſunt per Superiores relaxari, cujus & rationem reddens, inquit. *Etenim ſi illa, quæ baſes ſunt, & fundamenta totius regularis diſciplinæ, exactè non fuerint conſervata, & cuſtodita, totum ſtatim corruat ædificium neceſſe eſt.* Ex quibus Concilii verbis; ſic colligo argumentum: Omnia, quæ non ſunt de ſubſtantia regularis vitæ, de mente Concilii, ex cauſa per Superiores poſſunt relaxari, atque in eis diſpenſari: ſed obſervantiæ, quæ ſunt ſecundi generis (de quibus ſupra diximus) utcumque eſſentiales, & obligatoriæ ſint, ſuoſque profeſſores ad peccatum obligent, non tamen ſunt de eſſentia, & ſubſtantia regularis vitæ, ſiquidem ſine ipſis aliæ Religiones reperiri poſſunt: Ergo obſervantiæ prædictæ ex cauſa, & in caſibus particularibus, Superiorum ſubſunt diſpenſationi.

> Quamvis non plene ſup. hoc ne prætermittas tamen legere ſup. in Reſ. 18. doctrinam & reſponſionem Pontificis circa hoc, & ex illis deducere potes quod ſupra hac quæſt. & ſi libet, lege etiam alias ejus autor.

2 Sed, his non obſtantibus, negativæ ſententiæ ego adhæreo, quia in ſupradictis votis, & materia ipſa, & actus voventis ſunt omninò extra Superioris dominium, cùm juxta conſtitutiones à Pontifice approbatas dicta vota ſint annexa ei ſtatuto Religioſo. Ergo regulantur juxta tria ſubſtantialia vota, & acceſſorium ſequitur naturam principalis. Adde quòd diſtinguenda ſunt vota peculiaria uniuſcujuſque Religionis à regulis, & præceptis obligantibus ſub mortali: eſt enim inter hæc duo maxima differentia, quamvis ambo ex regula, & ex voto oriri videantur: nam & vota peculiaria ſecundùm regulam fiunt, & præcepta regulæ aliquo modo includunt votum obedientiæ; eſt nihilominus differentia, quòd licèt regula ordinet, & votum fiat, tamen immediatè non oritur obligatio ex regula, ſed ex voto, ut in Religione Minimorum regula ordinat fieri quartum votum abſtinendi à Carnibus, facto autem voto comedere carnes eſt ſacrilegium immediatè oppoſitum voto, è contrariò verò, ſi ſola regula immediatè obligat ad eandem abſtinentiam v. gr. etiamſi obliget ſub mortali (ut quidam de Carthuſianis dicunt) non eſt obligatio voti, neque excedit obligationem præcepti humani Eccleſiaſtici: quia votum obedientiæ quod illa lex ſupponit, obligat immediatè ad ſervandam unamquamque regulam, ut ſuprà dixi; ſed unaquæque regula obligat juxta ſenſum & virtutem ſuam.

> Sup. hoc magis late in Reſol. ſeq.

3 Dicendum eſt igitur ſupradicta vota in titulo Reſolutionis poſita non poſſe per Generalem diſpenſari, irritari, aut commutari: & ita noſtram ſententiam tenet Bordonus *in Conſiliis Regularium reſol.* 14. *numer.* 24. Portel *verb. Voti irritatio, numer.* 68. Tamburinus *de jure Abbatum, tom.* 3. *diſput.* 4. *quæſt.* 8. *capit.* 2. *dub.* 32. *numer.* 7. Palaus *tom.* 3. *tract.* 15. *diſput.* 2. *punct.* 8. *numer.* 5. Layman *libr.* 4. *tract.* 4. *capit.* 7. *numer.* 6. *aſſert.* 5. *in fine*; quibus omnibus adde ſapientiſſimum Suarez *de Relig. tomo* 4. *libr.* 2. *capit.* 12. *à numer.* 28. ubi tandem *numer.* 39. ſic ait. Sequitur præterea ex dicta reſolutione, idem dicendum eſſe de quocumque ſtatu Religioſo habente votum aliquod ex peculiari ratione talis ſtatus, præter tria vota communia, nam tale votum indiſpenſabile eſt per Prælatos Religionis, propter rationes factas, quæ generaliter procedunt ex natura ſtatus religioſi, & conditione talis voti, & ideò punctum hoc non reſervavimus in peculiarem tractatum de Societate, quia de ſe commune eſt. Ita ego cenſeo de Monialibus Sanctæ Claræ, quoad votum clauſuræ, non enim poſſunt in illo diſpenſare prælati minores, quia non poſſunt votum illud, vel obligationem ejus auferre. Idem eſt de voto non comedendi carnes, quod Religioſi Minimi emittunt: nam per eorum Superiores tolli, ſeu diſpenſari non poteſt ob eaſdem rationes. Nec refert quòd Prælatus poſſit aliquando dare licentiam egrediendi, aut comedendi, &c. nam ſuppoſito voto, hoc tantùm fieri poterit vel interpretando caſum eſſe talem, in quo votum non obliget, quod non eſt diſpenſare, ut *in tract. de voto libr.* 6. *capit.* 9. dixi, vel ſubtrahendo materiam voti, quia nimirum in ipſo voto emittendo, vel expreſsè, vel ſecundùm regulam includitur conditio non faciendi hoc, vel illud, niſi approbante, vel ordinante Superiore: tunc enim dum ipſe ordinat, vel dat facultatem, non diſpenſat, ſed

facit ut ceſſet materia voti. Hac autem integra manente, indiſpenſabilia eſſe exiſtimo talia vota per inferiores Prælatos, etiam per Epiſcopos, quia ex vi ſtatus, cui ſunt annexa, ſunt alterius Ordinis, & habent quaſi peculiarem modum conſervationis, ut explicatum eſt. Hucuſque Suarez.

RESOL. CCIV.

An Carthuſiani, ſecluſo ſcandalo, extra morbum poſſint comedere carnes ſine peccato mortali? Ex part.3. tractat. 2. Reſ.39.

Sup. hoc cursum in R. praeterita § 1. prope finem, vers. ut quidam de Carthusianis.

§. 1. NEgativè reſpondeo cum Navarro *conſ.51. de Regularibus, numer.6.* Vaſquez *in part.2. tom.1. diſput. 162. capit.4. numer.16.* Salas *de leg. diſp.11. ſect.2. numer. 17.* & aliis, quia licèt non teneantur abſtinere à carnibus ratione voti, tenentur ad hoc ratione ſtatuti, & conſuetudinis ſub mortali obligantis.

2 Non reticeam tamen aliquos docere contrariam ſententiam, quam probabilem putare videtur Emanuel Sà *ver. Religio, num.58.* ubi ſic aſſerit: Carthuſianos teneri veſci carnibus, ſi aliter non poſſint morbo liberari, quidam ajunt, alii negant. Ego dixerim teneri ſi non poſſint aliter vivere. Sunt & qui affirmant non peccare illos mortaliter, ſi carnibus veſcantur extra morbum, ſi abſit ſcandalum, non enim ex voto tenentur abſtinere, ſed ex conſuetudine. Ita ille. Sed tu tene primam ſententiam.

Sup. hoc morbo in R. seq. & in §. ejus not.

RESOL. CCV.

An Cartuſiani in articulo mortis teneantur edere carnes?

Et an peccet Medicus, aut alius miniſter, qui Carthuſiano ægrotanti, & inſcio præberet cibos aliquos ex carnibus? Ex part.5. tr.3. Reſ.136.

Pro contento in hac R. lege R. 115 R. 97 & sed hic & seq. & hoc supra ex Ref. praeterita longe sequentes §. 1. ad finem.

§. 1. ALiqui negativè reſpondent, aſſerentes in extrema neceſſitate ab intrinſeco non teneri Carthuſianos edere carnes, licèt in ſecreto & ſine ſcandalo veſci poſſent. Probatur, quia ille in tali caſu naturaliter moritur ex morbo, cujus ipſe non eſt cauſa, nec ipſe cenſetur ſe occidere, ſed tantùm non prolongare vitam comedendo carnes: non tenetur autem quis prolongare vitam omnibus mediis poſſibilibus, ergo. Secundò, quia non tantùm pro virtute, ſed etiam pro virtutis augmento poteſt quis exponere periculo vitam corporis, & augetur Carthuſiano virtus abſtinentiæ abſtinendo in tali caſu, & creſcit bonum totius Religionis, & ſi in tali neceſſitate id liceret, ſequeretur diſſolutio Religionis & traheretur idem ad minores neceſſitates, & ita docet ex Victoria, Ledeſma, & aliis, Thomas Sanchez *in opuſc. tom.2. libr.5. capit.1. dub.34. numer.6.* qui tamen *numer.7.* addit poſſe illos in tali neceſſitate edere, ſi velint, carnes, quia non habent votum non edendi, nec ſtatutum obligans ad pœnam: at poterunt puniri pœna ſtatuti. Sic Sanchez, licèt Vaſquez *diſp. 162. in part.2.* quem ſequitur Jacobus Granadus etiam *in part. 2. contr.7. tit.3. part.1. diſp.8. ſect.5. numer.7.* contendant legem, ſeu conſuetudinem Carthuſianorum eos ſimpliciter obligare, ita ut non poſſint etiam in articulo mortis veſci carnibus, quia ſcilicet ſpectat ad magnum, & publicum illius Religionis ſpirituale bonum, ut cum tanto rigore illa obſervantia vigeat; poteſt autem lex humana ob commune bonum, quando opus eſt, obligare etiam cum diſpendio vitæ. Fatetur autem non peccare Medicum, aut alium miniſtrum, qui Carthuſiano ægrotanti, & inſcio præberet cibos aliquos ex carnibus. Sed ſententia Sanchez, videlicet poſſe in tali caſu Carthuſianos edere carnes, ſed non teneri, docet etiam Lorca *in 1.2. diſp.23. de legib.* cum Monteſino *diſput.23. quaſt.10.* & aliis, quibus noviſſimè adde Duvallium *in part.2. D.Thom. tract. de leg. quaſt.5. artic.4.* vide etiam circa præſentem quæſtionem Baldellum *in Theol.mor. lib.5. diſput.26. num.15.* Azorium *part.1. lib.5. cap.6. quaſt.7.* Salas *de legibus, diſp.11. ſect. 2.* & alios penes ipſos.

RESOL. CCVI.

Quidam Regularis propter æſtum ad capiendum ſomnum dormiebat ſine tunica lanea, quæ erat habitus ſuæ Religionis, quaſivit, an peccaverit mortaliter?

Et quid eſt dicendum, ſi Fratres Minores, & obſervantes uterentur camiſiis lineis.

Et an Religioſus, qui ſpoliatur habitu ad liberius fornicandum, peccet mortaliter non ſolum contra temperantiam, ſed etiam ſe exuendo habitu, quamvis Apoſtata non ſit? Ex p.5. tract.14. & Miſc.2. Reſ.72.

§. 1. SUpradictum Regularem non incurriſſe in excommunicationem latam *in capit. ut periculoſa, ne Cleric. vel Mon. in 6.* ego ipſe docui *in 3. part. tract.2. reſolut. 115.* Difficultas eſt an peccaverit mortaliter? Et affirmativam ſententiam docet. Graffius *tomo primo libr.3. capit.5. numer. 75.* ubi ſic ait. Qui in cella dimittit habitum ſuum, vel cum jacet in lecto geſtat haſtam ſive patientiam, licèt pœna excommunicationis non ligetur, peccat tamen mortaliter. Ita ille, qui citat Franch. *in capit. ne Cleric. vel Mon. numer.5.* Confirmatur hæc opinio ex *capit. vidua 20. quaſt.2.* ubi ex Concilio Toletano ſic habetur. Tunc accepta à Sacerdote, vel Miniſtro apta Religionis profeſſioni veſte, ſeu in lectulo quieſcens, ſive in quocumque loco exiſtens, conſtanter ea utatur, & idem ex Concilio Carthaginenſi IV. *Can.11.* habetur *in cap. ſanctimonialis, diſt.23.*

Quæ nunc hic sequuntur, & pro contento in hac R. lege infra doctrinã R. 208. & 209. per totas.

2 Sed, his non obſtantibus, de hoc caſu interrogatus negativè reſpondi, certum enim exiſtimo ex vi juris communis non eſſe in tali caſu obligationem ſub peccato mortali, quia neque in citatis decretis pro contraria ſententia adſunt verba obligantia ad peccatum mortale, nam *in capit. vidua* ſolùm dicitur, *conſtanter ea utatur.* In alio verò, *qualibus ſemper uſura eſt*, quæ non ſunt verba rigoroſè præceptiva, ut per ſe conſtat, nec communi uſu & conſuetudine ita ſunt interpretata. Igitur debitum, quod habet Regularis utendi ſemper ſuo habitu, eſt honeſtatis, non neceſſitatis; ſolùm ergo ex aliqua circumſtantia extrinſeca, vel ex præcepto regulæ & conſuetudinis ad hoc obligantis poteſt in tali caſu adeſſe peccatum mortale; aliàs non. Et hæc omnia docet Suarez *de Religion. tom.4. libr.1. capit.5. numer.18.* Sanctare'lus *de Apoſtaſ. capit.1. dub. unic. numer.5.* & poſt hæc ſcripta vidi amiciſſimum Lezanam in ſuis eruditis *qq. Regul. capit.13. numer. 7.* quibus adde Fabrum *de reſtit. in 4. ſentent. diſtinct.16. quaſt. 2. diſput.45. capit.4. numer.88.* ubi tractat hanc quæſtionem quoad Fratres Minores Conventuales & Obſervantes, & firmat, dormientes ſine habitu non peccare mortaliter, & idem etiam docet, ſi dicti Fratres uterentur camiſiis lineis, putat enim in tali caſu non peccare.

3 Notandum eſt hîc obiter docuiſſe Navarrum *in conſil. de Apoſtaſ.* Religioſum, qui ſpoliatur habitu ad liberiùs fornicandum, peccare mortaliter, non ſolùm contra temperantiam, ſed etiam ſe exuendo habitu, quamvis apoſtata non ſit; ſed fallitur bonus ſenex, ut rectè obſervat Suarez *ubi ſuprà*, & patet ex dictis. Unde in prædicto caſu non erit, per ſe loquendo, duplex malitia mortalis, una fornicationis, altera, ut ajebat Navarrus, ſpoliationis habitus, niſi fortaſſe ex ſpeciali aliqua regula talis prohibitio cum eo rigore facta ſit.

Sup. hoc lege doctrinam R. 201. praeteritam.

RESOL. CCVII.

Aliqui caſus, in quibus Religioſi dimittentes habitum ſuæ Religionis non incidunt in cenſuras, cap. ut periculoſa, ne Clerici, vel Monachi, in 6.

Et an Religioſus injuſtè gravatus à Prælato fugiens ad Prælatum Superiorem poſſit dimittere habitum, donec tutò accedat ad Prælatum Superiorem? Ex part.3. tractat.2. Reſol.115.

§. 1. NOn eſt Apoſtata, nec incurrit in dictam excommunicationem Religioſus, qui habitum non defert in cubiculo ſuo, vel in loco alio ſecreto, ut meliùs ſtudeat, quieſcat, dormiat &c. nec etiam, qui ex levitate quadam habitum dimittit, ut meliùs currat, ſaltet, ludat, &c. Imò ego puto neque Religioſum incurrere in dictam excommunicationem, ſi habitum dimittat, ut eat ad lupanar ad fornicandum, vel ut ſecretò furetur, ſtatim habitum iterum ſumpturus, etſi habitum alium ad ſic ſe occultandum eo brevi ſpatio aſſumat. Et hæc omnia docent & probant Doctores, quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſumm. tom.2. lib.6. cap.8. n. 57.* quibus ego addo Antonium Sanctarellum *tract.2. de Apoſtaſ. cap.1. num.5. 6. & 7.* quidquid aſſerat Portel. *in dub. Reg. Habitus, num.4.* Hieronym. Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſ. 71. num.6.* Suar. *in 5. part. tom.3. diſput.23. ſect.4. numer. 51.* Bannez *in 2. 2. quaſt.12. art.2. concl.2.* & alii aſſerentes Religioſum ob turpem cauſam deponentem habitum in excommunicationem incurrere.

Sup casibus contentis in hac R. lege in praeterita R. & doctrinam deinde R. sequentium.

2 Non deſinam tamen hîc adnotare pulchrum caſum, qui ſæpiùs poteſt occurrere, & ponit Laurentius Portel *in addition. ad dub. Reg. ver. Habitus, numer.3.* ubi ſic ait. Religioſus injuſtè gravatus notabiliter à Prælato, majus adhuc timens gravamen, nec habens aliud remedium, fugit ad Prælatum ſuperiorem longè diſtantem, ita ut in iſta fuga nullo modo peccet, nec venialiter, ut ſuppono (quod fieri poſſe multi dicunt) in hac tamen fuga, & longo itinere,

nere, certò moraliter ſcit, ſe fore detegendum, & comprehendendum ab inferiori injuſtè gravante, ſi oportet habitum Religionis propter cuſtodes in viis adhibitos. In quo caſu puto poſſe prædictum cum ſupradictis circumſtantiis habitum dimittere, donec tutò accedat ad prælatum, ad quem appellat; quia portare habitum Ordinis eſt præceptum humanum, at præceptum humanum non obligat cum tanto periculo famæ, carceris, & injuſti gravaminis ſperati certò moraliter, ergo, &c. Ita Portel. *ubi ſuprà*, & ego,

RESOL. CCVIII.

An in dimiſſione habitus propriæ Religionis detur parvitas materiæ? Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 61.

Sup. hoc in R. ſeq. § Sed quæres, ſed lege tam per totā, & doctrinam ductam præcedentium R.

§. 1. SUppono ex *capit. 2. ne Clerici vel Monachi in 6.* excommunicari Religioſos profeſſos Religionis ſuæ habitum temerè dimittentes, & ad quæſtionem reſpondet affirmativè Emanuel Sà *ver. excommunicatio, numer. 9.* Azorius *tom. 1. libr. 12. capit. 13. quæſt. 5. caſ. 16.* Toletus *lib. 4. capit. 18. numer. 4.* Sylveſter *ver. excommunicatio 9. caſu 24. numer. 53. notab. 3.* & alii aſſerentes Religioſos non incurrere hanc excommunicationem ſi dimittunt habitum ad breve tempus, & Sanchez *in ſumma tom. 2. libr. 6. capit. 8. numer. 54.* putat breve tempus eſſe ſpatium unius horæ, & in tali caſu docet Religioſum non incurrere excommunicationem, etiamſi dimittat habitum non ſolùm ex cauſa turpi, ut gratia fornicandi majori voluptate, aut clam aliquid furandi, ſed etiam ut incognitus adeat ad lupanar, &c. quod etiam ex parte docet Sanctarellus *tractat. de Apoſtaſia, capit. 1. dub. unic. numer. 7.* Azorius *ubi ſuprà*, & Sylveſter cum aliis, quia etſi dimiſſio illa momentanea ex malitia alterius ſpeciei illi adjunctæ ſit gravis, at in ratione dimiſſionis temerariæ, quæ ſola ſubiicitur huic cenſuræ, cenſetur levis, nec nomine dimiſſionis, moraliter loquendo, ſed cujuſdam ſpoliationis digna; licèt contrarium docuerit Suarez *in 3. part. tom. 5. diſputat. 23. ſect. 2. numer. 31.* Bannez *in 2. 2. quæſt. 13. art. 2. dub. 2. concl. 2.* & alii; quando dimittitur habitus eo brevi ſpatio cauſa divagandi & eundi incognitus ad lupanar, quia gravitas hujus delicti non eſt penſanda ex temporis duratione? ſed ipſa habitus dimiſſio eſt per ſe res gravis, & ſufficiens ad peccatum mortale, quod peccatum eſt huic legi contrarium, & materia hujus cenſuræ. Sed prima opinio eſt ſatis probabilis in omnibus ſupradictis caſibus.

RESOL. CCIX.

An Religioſi dimittentes habitum ad aliquam honeſtam repræſentationem faciendam in Monaſterio inter ipſos, peccent venialiter, etiamſi coram ſæcularibus repræſentent in Monaſterio?

Etiamque in textu hujus Reſolutionis alii diverſi caſus diſcutiuntur circa dimiſſionem habitus Regularis.

Et etiam quæritur, an ſi Patres Societatis JESU dimittant habitum, incidant in pœnas à jure relatas? Ex part. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 5.

Ad magis elucidandam doctrinam hujus Reſ. lege ſequentem R.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docuit Peyrinus *de Relig. ſub tom. 2. quæſt. 1. capit. 26. §. 1. numer. 1.* Sed poſteà *in commentariis Aſceticis ad Reg. Minim. capit. 3. §. 5. quæſt. 2. numer. 3.* ſe retractavit: ſic enim aſſerit: (Nota, quod accedente cauſa rationabili, licet Habitum dimittere: cauſæ autem rationabiles ſunt, ac vitandum periculum vitæ, vel ſcandalum infidelium, ut in capit. *Deus qui, de vita, & honeſt. Cleric.* ſeu etiam cauſa jocoſæ levitatis ad ludum aliquem exercendum, ad piſcandum, vel ad ſcindenda ligna, vel ad fabricandum panem, ut exemplificat Trullus; ſeu, ut exemplificat Sylveſter. *verb. Habitus, quæſt. 2. numer. 3. & verb. Excommunic. 9. numer. 53.* in honeſta recreatione, ut ſi Minimus Habitum Dominicanum indueret, &c. Unde videntur excuſari etiam à veniali Religioſi Habitum hiſtrionum induentes ad aliquam honeſtam repræſentationem faciendam ſemel in anno, quicquid dixerim *loc. cit. ſubd.* quia non videtur, neque levis dimiſſio, quæ fit honeſtæ recreationis cauſa, cùm dictæ recreationes actus virtutis eutrapeliæ ſint: & ita videntur ſentire Sylveſter *verb. Habitus, numer. 3.* & Paſſarellus *in notab. privil. capit. 34. verb. De dimittentibus Habitum.*) Ita Peyrinus.

Super hoc infra in tr. 3. ex doctrina R. 6. §. 1. ſigna notat in fine.

2 Sed magis cautè loquitur in hac quæſtione Pater Lezana *in Summa qq. Regular. tom. 1. capit. 13. num. 5.* ait enim, quòd (dimittere Religioſum ſuum Habitum, etiam in Monaſterio, & indui velle fœminea propter ludum larvarum, vel aliquam Comœdiam faciendam, quidam dicunt eſſe peccatum mortale. Si tamen fiat ob honeſtam recreationem, eutrapeliam, vel alium honeſtum finem debitiſque penſatis circunſtantiis, quantum eſt ex ſe, & ſua natura, non erit peccatum; ſaltem mortale; licèt ſemper ſit periculoſum, propter infirmitatem, & corruptionem naturæ) Sic ille. Et de hac materia vide Baldellum *tomo primo, libr. 3. diſput. 33. numer. 15.* & Pellizzarium *tractat. de Monial. capit. 8. num. 44. & 45.* qui videntur docere, ſupradictos Religioſos peccare venialiter.

3 Verùm, quia hic incidit ſermo de dimiſſione Habitus regularis; quæro an, ſi illum dimittant Patres Societatis Jeſu incidant in pœnas à jure latas, in capit. 2. *Ut periculoſa, ne Clerici vel Monachi in 6.* Et negativam ſententiam tenet Pellizzarius *in Manual. Regular. tomo primo tractat. quinto capit. ſeptimo ſection. prima numero octavo* ubi obſervat, quòd cùm præfatum capit. ſecundo loquatur de Profeſſis dimittentibus Habitum ſuæ Religionis, quaſi ſupponens, Religionem illam habere peculiarem Habitum, per quem à reliquis diſcernatur, & Societas Jeſu non habeat proprium Habitum, ſed utatur Habitu communi accommodato uſui Patriæ, in qua exiſtit, ut conſtat ex ejus Conſtitutionibus *part. 6. capit. ſecundo §. 15.* per conſequens Religioſi Societatis, non videntur ſubiici dictæ cenſuræ, ſi dimiſſo Habitu religioſo ſine juſta cauſa induant ſæcularem; (quidquid ſit de peccato, quod committunt in tali dimiſſione:) adeoque in capit. illo ſecundo non comprehenduntur omnes omninò Religioſi; cùm Profeſſi Societatis ſint verè Religioſi, & tamen in eo non comprehendantur. Ita Sanchez in terminis, *numer. 7.* aliique docti viri è Societate contra Bonacin. *quæſtion. ſecunda de clauſul. part. 2. numer. 24.* oppoſitum ſuſtinentem ex eo, quod Religioſi Societatis, ſicut ratione ſtatus Religioſi gaudent privilegiis Regularium, ſic debent ſubjacere oneribus eorumdem; quaſi verò non poſſit quis frui commodis alicujus Communitatis, etſi non ſentiat omnia onera illius: præterquam quòd Religioſi Societatis ſubſunt aliis multis oneribus ſtatus Religionis, obſervantiæ ſuæ Regulæ, &c. Ratio noſtræ reſponſionis eſt, quòd in pœnis non eſt facienda extenſio, neque ob identitatem, neque ob majoritatem rationis. Ideoque lex pœnalis debet explicari juxta proprietatem verborum, quibus exprimitur, illam non extendendo à caſu expreſſo ad non expreſſum: hinc cùm in capit. ſecundo citata excommunicatio feratur contra temerè dimittentes Habitum ſuæ Religionis, & ea, ſervata verborum proprietate, non poſſit extendi ad dimittentes Habitum, qui non ſit ſuæ Religionis; ſequitur, illam non extendi ad Religioſos Societatis, utpote non habentes peculiarem Habitum, qui dici poſſit ſuæ Religionis.

4 Sed mihi magis placet opinio affirmativa, quam tuetur ex eadem Societate Jeſu Pater Caſtr. Palaus *tom. 3. tractat. 16. diſputat. 4. punct. 6. numer. 2.* putat enim in dicto capit. ſecundo *Ut periculoſa.* Religioſos Societatis comprehendi: quia eſto non habeant Habitum unicum, & ſpecialem, quo in omni loco uti debeant, tenentur tamen uti Habitu honeſto Clericorum illius regionis: ergo, ſi hunc dimittunt, & ſæculari veſte induuntur, proprium Habitum ſuæ Religionis dimittunt. Aliàs, ſi ſub dicto Decreto Societatis Religioſi non comprehenduntur, non committunt per ſe ullam culpam temerè Habitum deponentes, & ſæcularem induentes, cùm jure naturali Habitus religioſi dimiſſio, ſtante firmo propoſito non retrocedendi ab ſtatu, prohibita non ſit. Quod certè durum eſt, & vagandi materiam ſatis aptam præbet, & licèt textus loquatur de Profeſſis, id fecit gratia frequentioris uſus: & quia eo tempore nullus erat Religioſus à Novitiis diſtinctus, qui tacitè, vel expreſsè profeſſus non eſſet. Et ideò ex his omnibus utramque ſententiam probabilem eſſe puto.

5 Quæro ſecundò, an, ſi quis retento Habitu Religionis propriæ ſæcularem induat, ut ſic incognitus incedat, incidat in pœnas. Affirmat Sanch. *in ſumm. tom. 2. libro ſexto, capite octavo, numer. 63.* Quia illa occultatio, licèt non ſit materialis Habitus dimiſſio, eſt vera, & formalis: ſiquidem ea facta tollitur ab Habitu eſſe ſignum cognoſcitivum Religioſi ſtatus, ad quem ſignificandum ille Habitus materialis aſſumitur. Aliàs ſi retento interiùs habitu, eoque occultato, poſſis excommunicationem dimittentibus Habitum impoſitam fugere, facilè legem prohibentem dimiſſionem eludere. Ergo, &c.

6 Sed Pater Suarez *de Religion. tom. 4. tractat. 8. libro primo, capit. quinto, numer. 12. & de cenſur. diſput. 23. ſection. 4. numer. 33. & 34.* Sayr. *de cenſur. libr. 6. capit. 33. numer. 9. & 10.* cum aliis negativæ ſententiæ adhærent. Et ratio eſt: quia *in capit. ſecundo* non quælibet occaſio vagandi prohibetur, ſed quæ fit per dimiſſionem Religioſi Habitus. At occultans Habitum non illum dimittit, ſed potiùs retinet, occultum tamen. Neque eſt verum, occultantem Habitum dimittere ſignum Religioſi ſtatus: non enim illud dimittit, ſed diſſimulat, & celat: ergo pœna impoſita dimittentibus non debet extendi ad occultantem. Neque item eſt verum, ex hac

hac occultatione finem legis eludi; non enim ita facilè Religioſus incedere poteſt incognitus retento Habitu, ab illo dimiſſo. Deinde lex pœnalis ad ſummum extendi poteſt ad caſum ſub lata verborum forma comprehenſum; at occultatio habitus non continetur ſub dimiſſione, ſed potiùs eſt illi oppoſita. Ergo.

7 Quid ſentiam, dicam breviter. Primam opinionem Sanchez exiſtimo probabiliorem, ſententiam verò Suarez, tanquàm probabilem admitto: at in peccatum grave ſic facientem, incidere non eſt dubitandum. Solùm hic de vitanda excommunicatione loquitur.

8 Notandum eſt etiam hìc, Regularem, qui dimiſſo habitu, manet intra Clauſuram proprii Monaſterii; non incurrere in cenſuram. Ita Doctores, quos citat Sanctarellus *de Apoſtaſia, capit. 1. numer.* 14. Verùm, ſecundum Caſtrum Palaum, *ubi ſuprà numer.* 10. contraria ſententia omninò tenenda eſt, ſcilicet, hunc Religioſum excommunicationi ſubjici, quia abſolutè dimittit Habitum ſuæ Religionis, ex qua dimiſſione per ſe naſcitur occaſio vagandi; eſto, per accidens vagatio impediatur: ſicuti ſi dimittentem extra Clauſtra habitum recluderes in carcerem, recluſio impediret vagationem; ſed non impediret, quin dimiſſio præberet occaſionem vagandi. Et ita tenet Sylveſter *verb. Excommunicatio, 9. caſu* 24. *numer.* 64. *quæſt.* 5. Navarr. *capit.* 17. *numer.* 131. Azorius *libr.* 12. *capit.* 17. *quæſt.* 15. Sayr. *de cenſuris, libr. tertio capit.* 33. *numer.* 11. Sanchez *libr. ſexto ſumma capit. octavo numer.* 61. ut procedat tantùm, cùm Religioſus ſe oculis videntium oſtendit: ſecùs ſi ſe occultare procurat: quia dum ſe occultat, non videtur animum habere vagandi. Hæc tamen limitatio non placet Sancio, neque Azorio *q.* 13. & 14. & meritò, quia text. *in dict. cap.* 2. non attendit, an Religioſus oculis intuentium pateat, ſeque illis offerat; ſed, an occaſionem aſſumat ſe offerendi incognitum, & per Orbem vagandi, quòd certè præſtat Habitus dimiſſio. Sed, his non obſtantibus, negativam opinionem probabilem putat Pellizzarius *n.* 19.

Sup. hoc in R. præcedente, & ne deceas legere plias ejus not.

9 Sed quæres, an detur parvitas materiæ excuſans à dimiſſione Habitus? Et affirmativè reſpondent communiter, & ideò excuſant Habitus dimiſſionem à peccato mortali, & ab incurrenda cenſura, ſi brevi tempore duret, ſcilicet, per horam: quia illa momentanea duratio præſtat, ne cenſeatur depoſitio moralis dimiſſio; ſicuti non cenſetur recedere: qui brevi revertitur, *l. Divortium ff. de divort.* Sic Emanuel Sà *verb. Excommunicatio reſervata, numer.* 9. Tolet. *libr. quarto, ſumma cap.* 18. *numero tertio*, Azorius 1. *part. inſtitution. moral. libr.* 21. *capit.* 13. *quæſt.* 5. *caſu* 16. Sanchez *libr.* 6. *cap.* 8. *numer.* 57.

10 Sed hanc excuſationem non admittit Palaus *loc. citat. numer.* 11. eo enim ipſo, quòd Habitum deponis, animo occultandi ſtatum, & incedendi incognitus, præſtas totum id, quod in ſupradicto textu requiritur, ad cenſuram contrahendam: dimittis enim tuæ Religionis Habitum, & expeditior redderis vagationi. Perſeverare autem in dimiſſione non petitur in textu: & meritò, quia perſeverantia non facit dimiſſionem, ſed dimiſſionem factam continuat, & extendit.

11 Verùm primam ſententiam admittit noviſſimè Leander à Murcia *capit.* 19. *ad capit.* 2. *Regula D. Franciſci*, §. 1. *numer.* 2. Imò, & plus addit: ſic enim ait: *Ni tam poco incurre en la dicha deſcomunion el, que toma otro Habito, ò veſtido, por tam breve ſpacio, que propriamente no ſe pueda dezir (moralmente hablando) que dexo el ſuyo: de donde ſe ſigue, que el, que le dexo temerariamente por breve tiempo, como para ſaltar, ò tirar la barra, dexò el Habito por un hora, y aunque fueſſe por un dia, non incurreria en la diſcomunion, aunque pecaria venialmente*. Ita ille.

12 At ſecundùm Patrem Lezanam *tomo primo capit. decimotertio, numero decimo* eum, qui Habitum regularem mutat in habitum ſæcularem, ſi ſeriò id faciat, & ut pro illo tempore ſæcularis appareat, etiamſi tempus breve ſit, probabile eſt peccare mortaliter, & incurrere excommunicationem adductam. Ratio eſt: quia talis mutatio, quantumvis pro brevi illo tempore facta, videtur materia gravis, & habere notabilem deformitatem repugnantem ſtatui religioſo.

13 Verùm poſt hæc ſcripta inveni ſatis latam opinionem Texedæ circa dimiſſionem Habitus in Monaſterio: ſic enim aſſerit *in Theolog. moral. tomo primo, libro ſecundo, tractat.* 1. *controverſ.* 6. *d.* 1. (Sed, quid dicendum eſt de Religioſo, qui infra privatos Monaſterii parietes Habitum non defert? Tenent Azorius *tom.* 1. *inſtitution. moral. libr.* 12. *capit.* 13. *quæſt.* 5. & *capit.* 17. *quæſtion.* 10. & Sanchez *ſumm. libr.* 6. *numer.* 61. excommunicationem incurrere: quia cùm textus abſolutè loquatur, abſolutè interpretandus eſt: & ideò, inquiunt illi, de dimittentibus Habitum quovis modo, ita ut quovis modo Religioſus illum dimittat, incurrat hanc excommunicationem.

14 Cæterùm dicendum eſt, hunc Religioſum excommunicationem non incurrere. Quia per quamlibet Habitus dimiſſionem non incurritur iſta excommunicatio, ſed per temerariam: Religioſus enim, qui intra ſui Monaſterii parietes Habitum dimittit, non temerè illum dimittit, ſed cauſa alicujus curioſitatis id facit: & quamvis textus abſolutè loquatur, intelligitur tamen juxta hunc tenorem. Unde, cùm illa Habitus dimiſſio non fiat ex contemptu, ſed ex cauſa rationabili, vel apparenti: non dicitur temeraria dimiſſio; ut per illam incurratur excommunicatio: aliàs ſi Religioſus in cella Habitum exueret, & per Dormitorium ambularet caloris cauſa vel alicujus alterius, eſſet excommunicatus, quod eſt falſum. Imò exiſtimo, quòd quamvis is Religioſus intra Monaſterii parietes Habitum dimittat, & ſe oſtendat ſæcularibus, adhuc excommunicationem non incurrere, eſto, ſæculares cognoſcant illum eſſe Religioſum illius Religionis: quia talis Habitus dimiſſio non eſt temeraria, nec ad vagandum ordinata. Et ideò non incurrunt excommunicationem Religioſi, qui pro aliquo Feſto celebrando in Comœdiis gerunt vices perſonarum, etiamſi coram ſæcularibus repræſentent intra Monaſterium: quia illa Habitus dimiſſio non eſt temeraria, nec ad vagandum, nec ex contemptu legis.

15 Si roges primò, an dimiſſio Habitus ad breve tempus, videlicet per horam, incurrat excommunicationem? dico Religioſum Habitum dimittentem per dimidiam horam aut per horam non incurrere hanc excommunicationem: quia ratione parvæ materiæ, ſicut excuſatur à peccato mortali, ita ab incurſione cenſuræ: nam dimiſſio Habitus per unam horam cum animo ſtatim illum reaſſumendi, pro non dimiſſione reputanda eſt.) Huculque Texeda.

RESOL. CCX.

Quidam ex gravi neceſſitate Parentum egreſſus è Religione non poterat illos juvare, niſi habitum Religionis dimittere, ſerviendo viro nobili habitu ſæculari; quæritur, an hoc licitè fieri potuerit?

Et in dicto caſu an poterit ſupradicto Religioſo proprius Prælatus licentiam ad mutandum habitum dare?

Et an ſi Religioſi profeſſi pro viribus in Religione non poſſint huic gravi neceſſitati Parentum ſuccurrere, tunc petita licentia, & non obtenta licitè poſſint egredi quamvis ad id non teneantur? Ex part. 6. tractat. 7. & Miſcell. 2. Reſol. 19.

§. 1. SUppono tanquam certum filios Religioſos profeſſos pro viribus in Religione niti debere, ut huic gravi parentum neceſſitati ſuccurrant ſalva regulari obſervantia, & Prælatorum obedientia; quòd ſi non poſſunt, tunc quidem petita, & non obtenta licentia, licitè poterunt egredi, quamvis ad id non teneantur. Hoc ſuppoſito ad dubium propoſitum negativè videtur reſpondendum, quia licentia dimittendi habitum, cùm ſit res graviſſima, à ſolo Papa concedi poteſt, & eſt tam aliena à ſtatu Religioſo, ut nec Epiſcopus habitum Religionis poſſit dimittere.

Sup. hoc in fra in R. 222 lege doctrinam, § 2 ſignanter in fine.

2 Non deſinam tamen hic adnotare affirmativam ſententiam docere noviſſimè Fagundez in *Decalog. tomo primo, libr.* 4. *capit.* 2. *numer.* 28. ubi ſic ait. Mihi videtur poſſe hujuſmodi Religioſum habitum dimittere, ſi non aliter, nec alio modo juvare parentes poſſit in gravi neceſſitate conſtitutos, niſi illo dimiſſo: ſi enim licitus eſt ei tunc egreſſus, cur non licebit etiam medium neceſſarium ad hunc finem: præſertim cùm non habitus, ſed virtus Religioſum efficiat? Nec eſt ſimile de exemplo Epiſcopi, quia nulla neceſſitas cogit Epiſcopum Religioſum ad mutandum habitum ſuæ Religionis, ut patet. Jam verò quòd Prælati Religionum, qui licentiam dare poſſunt religioſis, ut ad tempus religionem egrediantur ad juvandos parentes, poſſint etiam eam dare ad mutandum habitum, ſi ſic poſſint illos juvare, & aliter non poſſint id, ut dixi, clarè ſupponit Navarr. *Commentar.* 3. *de Regular. numer.* 49. ait enim ibi prædictam licentiam non eſſe concedendam ab ordinario Prælato religioſorum, niſi quando habitu retento parentes ſuos commodè juvare non poſſunt: ergo ex ſententia Navarri, quando aliter eos juvare non poſſunt, poterit ei proprius Prælatus licentiam ad mutandum habitum dare.

Et pro Epiſcopo contenti in lim. pen. §. 1. hujus R. ſupra in R. 19. § ult. ad medium, à verſic. Si Religioſus, & lege etiā doctrinam alterius R. & §. ejus not.

RESOL. CCXI.

An Prælatus poſſit dare licentiam ſubdito manendi extra clauſtra ad ſubveniendum parentibus non ſolum in extrema neceſſitate conſtitutis, ſed etiam in gravi?

Et quid eſt faciendum, ſi Prælatus neget licentiam ſubdito, ut extra clauſtra ſubveniat parentibus graviter tantum indigentibus, an poſſit ſubditus de bonis ſibi in uſum conceſſis parentibus ſubvenire, vel debet ad illa donanda procurare licentiam. Ex part. 3. tract. 2. reſ. 90.

Super hoc lege doctrinam ſeq.

§. 1. AD hoc quæſitum affirmativè reſpondet Laurentius Portel *in dub. regular. verb. parentum fratres numer. ſecundo* ubi ſic ait. Etiamſi neceſſitas non ſit extrema, ſed ſolùm gravis, poteſt Prælatus dare licentiam, ut religioſus cum habitu maneat extra clauſtra ad ſubveniendum patri, vel matri. Ita ille, qui citat Navarrum *libr. 3. conſ. tit. de regul. conſ. 54.*

2 Sed ſi Prælatus neget licentiam ſubdito, ut extra clauſtra ſubveniat parentibus graviter tantùm indigentibus, putat Portel non poſſe ſubditum de bonis tibl in uſum conceſſis parentibus ſubvenire; deoet ergo ad illa donanda procurare licentiam, & Prælatus rectè faciet illam concedens, intra terminos ſuæ regulæ.

RESOL. CCXII.

An ſtante Decreto Clemen. VIII. de reformat. regular. poſſint hodie Superiores præbere licentiam ſubditis ex juſta aliqua cauſa extra clauſtra permanendi abſque conſenſu Summi Pontificis?

Et an poſt Decretum Clemen. VIII. & Urbani VIII. ſi Prælatus faceret alicui poteſtatem foris degendi poſſit hic tuta conſcientia remanere?

Et an ante prædicta Decreta aſſereretur poſſe Generalem facere facultatem fratri alicui inquieto, & inſolenti, qui propter delicta ſua condemnatus fuit ad triremes, & ab his poſtea reſtitutus, ut poſſit Heremiticam regulariter vitam ducere, vel in aliquo Hoſpitali, vel Eccleſia præſtita per eum obedientia Ordinario loci, ſeu Generali ipſi? Ex part. 10. tractat. 1. & Miſc. 1. reſ. 30.

Super hoc lege doctrinam primo tradita in R.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Pellizzarius *in Manual. regular. tom. 2. tractat. 9. capit. 3. ſection. 4. numer. 174.* ubi ſic ait: Quæres, an Prælati regulares diſpenſare poſſint cum religioſis ſubditis, ut, veſte religioſa retenta, maneant extra clauſtra ad ſublevandas neceſſitates parentum? Reſpondeo, de jure communi antiquo poſſe; ſive neceſſitas ſit extrema (in quo caſu etiam tenerentur) ſive ſolum ſit gravis (in quo caſu poſſent, ſed non tenerentur:) non item de jure novo cùm Clemens VIII. in Decretis de reformation. regularium dicat: Ineatur ratio, qua, ſublatis licentiis, ac facultatibus hactènus quibuſcumque conceſſis, degentes extra conventus clauſtra, ad ea quam primum revocentur, nec de cætero, niſi ex graviſſima cauſa, à Sede Apoſtolica approbanda, hujuſmodi facultates concedi poſſint. Quod Decretum innovavit etiam Urbanus VIII. Huculque Pellizzarius: & ante illum Pater Lezana *in Summa tomo primo capit. 16. numer. 23.* hæc aſſerit: poteſt religioſus ex legitima facultate vivere extra Monaſterium, retento habitu. Ratio eſt, quia nec hoc eſt intrinſecè malum, nec derogat votis profeſſionis; cùm etiam ibi poſſit obſervari Obedientia, Paupertas, & Caſtitas. Suarez *tom. 3. de religion. tractat. 8. libr. 3. capit. 7.* Quamvis autem jure communi poſſent Prælati religionum hanc licentiam concedere, quia hoc ſpectat ad juriſdictionem, quam habent ſupra ſubditos, Navarrus *Commen. de regular. numer. 16. & 40. & Comment. 3. numer. 14.* tamen jure novo Clement. VIII. in Decretis pro reformatione regularium, approbatis, & innovatis à S. Congregatione, juſſu S. D. N. Urbani habetur, quod in poſterum hujuſmodi licentiæ non concedantur, niſi ex graviſſima cauſa à Sede Apoſtolica. Et ideo *numer. 25.* ſubdit: Quamvis etiam ob neceſſitatem parentum poſſet religioſus, habitu retento manere extra Monaſterium ex vi juris communis. Div. Thom. 2. 2. *quæſt. 201. artic. 4.* Navarrus *libr. 3. Conſil. de regular. conſil. 54. 55.* & alibi: tamen propter jus novum adductum Clemen. VIII. & Urbani VIII. non poteſt hoc fieri; niſi de licentia Sedis Apoſtolicæ, talem cauſam approbantis. Hinc emanavit Edictum à Paulo V. anno Domini 1617. die 23. Decembris, intimatum P. Fr. Jo. Pinæ de Celiis, Ordinis Minimorum ſancti Franciſci de Paula tum temporis Zeloſo à R. D. Vulpiano Archiepiſcopo, & Congreg. Regul. Secretario, tenoris ſequentis. Admodum Reverendo in Chriſto Patri Procuratori Generali Ordinis Minimorum. Sanctiſſimus ordinavit mihi, ut notum facerem P. Veſtræ, quòd provideat, ne impoſterum ſub quocumque prætextu detur licentia ſuis religioſis, extra Monaſteria, vel Domus, Conventus, vel Collegia ſuæ Religionis permanendi; & ſi fortè fortuna nunc aliquis extra reperiatur abſque licentia hujuſmodi ſanctæ Sedis, ad Clauſtra revocetur. Per quod Decretum, ait Peyrinus *de Religion. Subdito, tomo 1. quæſt. 1. capit. 23.* videtur ſublata poteſtas Superioribus facultates extra Conventum degendi, ob prædictas cauſas, concedendi in perpetuum, vel ad longum tempus; non autem ad breve. Unde cautè ſunt legenda ea, quæ noviſſimè docet eruditiſſimus Gibalinus *de Clauſura, diſquiſition. 2. capit. 2. §. tertio numer. 38. cum ſeqq.* nam vera ſunt, ſtando in jure communi; ſecus autem nunc eſt de jure novo dictorum Decretorum: & ideò etiam moderanda veniunt ea, quæ ego dixi *in part. 6. tractat. 7.* * *reſolut. 19.*

* Quæ hic & ſup. R. 210.

2 Sed quærit Peyrinus, ubi ſupra, an poſt talia Decreta, ſi Prælatus faceret alicui poteſtatem foras degendi, poſſit hic tuta conſcientia remanere? Et reſpondet: quod peccaret quidem Prælatus, & eſſet arbitrio ſui Superioris puniendus; (ubi enim lex non opponit pœnam contra facientibus, videtur judici arbitraria; ut dicitur *in capit. Nihil de elect.*) quia contrafecit ſtatuto Papæ: ſed ſubditus poteſt tuta conſcientia permanere; tum quia hic valet illa regula: *Multa fieri prohibentur, quæ tamen facta tenent*, nam Decretum non annullat licentias contra ipſum datas. Unde videtur ſolum velle Superioribus timorem incutere, ne ſint nimis faciles in talibus licentiis concedendis; tum quia lex de novo ſtatuta à Principe, non derogat privilegiis poſitis, & inſertis in corpore juris communis, etiam poſitis quibuſcumque circumſtantiis, & clauſulis generalibus; niſi faciat de illis ſpecialem mentionem, ut ait Bartolus, citatus à Miranda *tom. 1. Manualis Prælat. q. 45. art. 6.* & gloſſa *in leg. 2. §. Legati, ff. de re vendicata*, & probat Bonacina multos allegans, *de Cenſur. diſp. 2. quæſt. 6. punct. 2. numer. 15.* Sed poſſe Prælatos concedere tales licentias privilegium eſt inſertum in corpore juris communis, ut patet *ex capit. Paſtoralis 2. q. 7. & capit. Placuit 1. & 2. & c. Monachi 1. & 2. 16. quæſt. 1.* Ergo, &c. Hæc Peyrinus. Sed tu cogita.

3 Nota hic obiter, quod ante dicta Decreta Pontificia aſſerebat Rodriquez *in QQ. Regul. tom. 3. quæſt. 53. artic. 5.* poſſe Generalem facere facultatem Fratri alicui inquieto, & inſolenti, qui propter ſua delicta condemnatus fuit ad triremes, & ab his poſtea reſtitutus, ut poſſit Eremiticam regulariter vitam ducere; vel in aliquo Hoſpitali vel Eccleſia, præſtita per eum obedientia Ordinario loci, ſeu Generali ipſi. Ita etiam conſulit Navarr. *libr. 3. conſil. de Reg. conſ. 74.* Et ratio eſt, quia cùm iſte talis ſit naturaliter inquietus, & inſolens ſi aliqui Fratrum ei improperaverint ſua delicta, non de facili eos ſuſtinebit; & erit noviſſimus error pejor priore, & hanc etiam ſententiam docuerat etiam Peyrinus *loco citato*. Sed circa illam, etiam ſtando in jure communi ſecluſo Decreto Clem. VIII. Ego maximam haberem difficultatem: unde rectè doctus P. Gibalinus *ubi ſuprà de Clauſura, diſquiſ. 2. capit. 4. §. 14. conſect. 3. numer. 73.* non audet hanc ſententiam Peyrini, Navarri, & Rodriquez penitus approbare; ſed aliorum ſenſum expoſcit.

RESOL. CCXIII.

An in aliquo caſu poſſint Superiores Regularium uti ſcientia habita in confeſſione, non obſtante Decreto Clemen. VIII. & an dictum Decretum obliget ſub mortali? Ex part. 4. tractat. 4. & Miſc. Reſ. 202.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Guillelmus Mercerus *de Sacrament. in 3. part. D. Thomæ quæſt. 11. artic. 5. dubit. 2. concl. 2.* ubi ſic ait: Clem. VIII. *in decreto de caſibus reſervatis*, edito pro religioſis, ſic habet: Tam Superiores pro tempore exiſtentes, quàm Confeſſarii, qui poſtea ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caveant ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerint, ad externam gubernationem utantur.

Sup. hoc in R. ſeq. & in tr. 8 R. 9. §. 2. & 3. in R. 13. §. Ex quibus & in R. 16. § Et ideò. Sed lege has duas alt. R. per totas.

2 Notandum tamen eſt, hanc prohibitionem eſſe juris humani, propulſare autem periculum à Republica, vel à proximo abſque noſtro incommodo, & violatione ſecreti, eſſe juris divini & ideò poſſe fieri, ut quis teneatur hac ſcientia uti ad malum avertendum, præſertim cùm ſit ſententia probabilis, quæ habet id poſſe fieri, & nullum jus humanum poſſit impedire, ne quis in neceſſitate utatur ſententia probabili. Nec putandum eſt Pontificis conſtitutionem agere de hujuſmodi caſibus extraordinariis, qui in domibus Religioſis rariſſimi inveniuntur. Ita Mercerus; ſed an probabiliter, tibi judicandum relinquo.

3 Notandum eſt etiam hic obiter, in ſupradicto decreto latum eſſe præceptum cum verbis imperativis, quæ non obligare

Sup. hoc in tr. 4 R. 12. § Sed

Difficultas : ad medi. § . 8 verſ. In quibus.

obligare ſub mortali docuit Cajet. *in 2. 2. quæſt.166. artic.* 9. Rodriq. *in addit. ad Bullam Cruciata*, §. 9. *num.* 77. & alii. Sed hæc opinio non placet, & ideò puto cum Caſtro Palao *tom.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 1. *punct.* 9. *num.* 3. ſupradicta verba decreti obligare ſub præcepto peccati mortalis.

RESOL. CCXIV.

An poſt Decretum Clementis VIII. detur caſus, in quo Superiores Regularium poſſint uti notitia habita in confeſſione ſubditorum?

Et an ſi confeſſarius ſcit ex notitia habita in confeſſione, quod quædam mulier Nobilis, quando vocat Confeſſarios in domum ſuam ad confitendum ſæpius illos ſollicitat; quæritur an ab ipſa vocatus poſſit ſe excuſare propter periculum labendi in peccatum, licèt nullam habeat idoneam excuſationem? Ex p. 11, tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 15.

Sup hoc in R. præterita, & in aliis ejus p. 10 ... not.

§. 1. Affirmativè reſpondet Leſſius *in* 3. *part.* D. Thom. *q.* 11. *de ſigillo confeſſionis art.* 1. *dub.* 2. *num.* 6. à me alibi adductus: cui nunc addo Guillelmum Mercerum *in Supplement.* 3. *part. quæſt.* 11. *artic.* 5. *n.* 2. ubi ſic ait: Superiorem, qui confeſſionem ſubditi audivit, non poſſe ex vi illius, ita ipſum gubernare, verb. gr. auferendo illi officium quo fungitur, ut alii poſſint ſuſpicari ejus peccatum in genere, vel in ſpecie. Ratio eſt, quia hic eſſet indirecta revelatio. Addunt Richardus, & Angelus idem fore illicitum, etiamſi ſolus pœnitens intelligat ſe privari miniſterio ratione ſuæ confeſſionis, quia ſi non licet pœnitentem à confeſſione peracta verbis corripere; ergo nec factis. Et non eſt dubium quin ita plerumque expediat in praxi. Ideò Clemens VIII. in Decreto de caſibus reſervatis edito pro Religioſis ſic habet: Tam ſuperiores pro tempore exiſtentes, quàm confeſſarii, qui poſtea ad ſuperioritatis gradum fuerint promoti, caveant ne ea notitia, quam de aliorum peccatis in confeſſione habuerint, ad exteriorem gubernationem utantur.

2 Notandum tamen eſt, hanc prohibitionem eſſe juris humani, propulſare autem periculum à Repub. vel à proximo abſque noſtro incommodo, & violatione ſecreti, eſſe juris divini, & ideò poſſe fieri ut quis teneatur hac ſcientia uti ad malum attendendum, præſertim cum ſit ſententia probabilis, quæ habet id poſſe fieri, & nullum jus humanum poſſit impedire, ne quis in neceſſitate utatur ſententia probabili. Nec putandum eſt Pontificiam prohibitionem agere de hujuſmodi caſibus extraordinariis, qui in domibus religioſis rariſſimi inveniuntur. Huculque Mercerus. Ex cujus doctrina ſequeretur, ſuperiorem regularem poſſe, imò debere ex notitia habita in confeſſione expellere aliquem ſubditum extra regnum cum aliqua occaſione, quia noverat in confeſſione illum machinare aliquam rebellionem, vel ad aliam civitatem tranſlatare, ſi ex confeſſione noverat illum ſolicitare, verb. grat. fœminam nobilem, unde facilè ſi factum manifeſtaretur tota Religio infamata remaneret, & ſic de ſimilibus caſibus.

3 Sed circa præſentem caſum, & doctrinam habeo maximam difficultatem; nam ut optimè obſervat Dicaſtillus *de Sacrament. tom.* 2. *tract.* 8. *diſput.* 12. *dub.* 7. *numer.* 14. Decretum Clementis VIII. manifeſtè excludit omnem caſum; ita, ut Regularis nullo modo in aliquo caſu poſſit uti ſcientia. Lex autem cum tanta amplitudine non poſſet eſſe juſta, niſi Pontifex ſupponeret non eſſe illum uſum licitum ex natura rei licet in aliquo caſu, poſſet eſſe caſus, in quo non ſolum liceret, ſed teneretur confeſſarius uti ea notitia ex præcepto naturali, ut quando ex confeſſione ſciret aliquem eſſe indignum prælatura, teneretur ex vi talis notitiæ illum non eligere, quia eligere indignum eſt intrinſecè malum, & ſcit eſſe indignum notitia, qua ex natura rei licet uti, atque adeò non poſſet Pontifex prohibere, ne illa utatur. Item ſi Prælatus ſciret ex confeſſione aliquem non eſſe Sacerdotem, & ex natura rei, & generali præcepto Chriſti non eſſet illicitum uti ea notitia, deberet illum non deſignare in confeſſarium ſuorum ſubditorum, ne illi irritas facerent confeſſiones, & tamen, (ut ſupponimus) etiam in hoc caſu, & ſimilibus prohibet Pontifex (quia omnes caſus excludit) uti tali ſcientia: Signum ergo eſt, quod hæc obligatio non utendi notitia ſit ex natura rei, ſuppoſita inſtitutione hujus Sacramenti. Et id cenſetur ſupponere Pontifex, alioquin non poſſet tale præceptum imponere. Quod ſi hoc habet ex natura rei, non ſolùm pro regularibus, ſed pro omnibus debet habere locum, & nullus confeſſarius poterit ea notitia uti. Et his omnibus conſentit Eminentiſſimus Dominus meus Cardinal. Lugo *de Sacrament. pœnitent. diſput.* 23. *num.* 94. diſputans contra Suarium, qui concedens alioqui non licere jam poſt illud decretum uti ſcientia confeſſionis, totam vim ponit in poſitiva lege Papæ, quia id prohibuit, non in natura rei: verùm ea lex (ut dicebamus) non poſſet pro omni caſu obligare, niſi ſupponeret id ex natura rei non licere, & tali lege ſatis declaratur rem ipſam non licere ſpectata rei natura. Et ideò, ut dixi, circa doctrinam Leſſii, & Merceri, habeo maximam difficultatem, ideò viri docti judicent. Et nota hic cum Dicaſtillo *numero* 148. & 170. quod non requiritur obligatio cavendi ab aliquo opere, quo pœnitens, aut alii poſſint venire in talem notitiam, aut ſuſpicionem facti ex confeſſionis ſcientia, ſed ſufficit ad hanc obligationem, quod in univerſum, ſi ſcirent homines poſſe aliquando etiam caſu, quo non venirent pœnitentes, aut alii in talem notitiam, uti ſcientia ad faciendum, vel non faciendum aliquid quod ad ipſum pœnitentem ſpectet aliquo modo, haberent occaſionem detractandi confeſſionem, atque adeò non debere concedi ullum caſum, etiam ſine ea notitia, in quo aliquid tale fieri poſſit.

4 Hoc etiam fundamentum admittit Cardinal. Lugo *numero* 98. ubi expreſsè docet non ſolùm obligari confeſſarium, quando eſt periculum quod pœnitens ſciat, ſed etiam licèt id pœnitens ignoret. Nam ut rectè ipſe ibi diſcurrit, redderet confeſſionem maximè difficilem, ſi ſciret poſſe confeſſarium uti illa notitia occultè.

5 Itaque quamvis pœnitens non poſſit ſuſpicari id quod erga ipſum fit, ortum habere ex confeſſione, ſufficeret quod homines ſciant peccata ſola confeſſione cognita jus tribuere ad operandum ex illa notitia aliquando, ad hoc, ut homines timeant confiteri, & à confeſſione retrahantur, quod omninò vitandum eſt. Ergo non ſolum, quando alii, aut ipſe pœnitens id poſſunt intelligere in caſu particulari, ſed etiamſi nihil tale intelligere unquam poſſint, oportet pro bono Sacramenti eſſe tutos, quod talis notitiæ uſus non habebit locum.

6 Ex his apparet quod alibi notavi, & notat Petrus à Sancto Joſeph *in idea Sacrament. capit.* 31. *reſolution.* 11. ubi ait; Quod ſi ſuperior per ſolam confeſſionem cognoſcat aliquem ex ſuis ſubditis eſſe indignum officio quod exercet, aut quod proſequitur; non debet illum à tali officio amovere, aut ei ſuffragium negare, ſi hoc fieri nequit ſine revelatione indirecta ſigilli Sacramentalis. Imò etſi non ſit periculum aliquod revelationis reſpectu aliorum; ſi tamen pœnitens ſuſpicaturus ſit, ſe privari officio quod poſſidet, aut à conſequendo repelli, propter peccatum in confeſſione manifeſtatum; ſuperior non poteſt nunc uti ſcientia acquiſita per confeſſionem, & inferiorem amovere ab officio, aut ei ſuffragium denegare: tum quia hæc eſſet tacita exprobratio peccati in confeſſione auditi, quæ extra confeſſionem illicita eſt, ſive fiat verbis, ſive factis; tum quia hoc modo confeſſio redderetur valdè onoroſa; ſi quidem inferiores non auderent confiteri ſuperioribus ea peccata, propter quæ ab officiis ſuis meritò poſſent amoveri. Alibi in Reſ. præterita, & in aliis §. ejus primo not.

7 Scio aliquos contrarium aſſerere, ſed quidquid ipſi aſſerant, ſemper in mea ſententia perſiſtam in favorem Sacri Sigilli, & tribunalis Sacramenti Pœnitentiæ. Et ita me citato noviſſimè tenet Hermanus Buſembaum *in Medulla Theologia moral. lib.* 6. *tract.* 4. *cap.* 3. *dub.* 1. *num.* 4. & ferè omnes Scriptores Societatis.

8 Sed hic pro curioſis apponam illud dubium: Confeſſarium ſcit ex notitia habita in confeſſione, quod quædam mulier nobilis, quando vocat confeſſarios in domum ſuam ad confitendum, ſæpiùs illos ſollicitat, quæritur an ab ipſa vocatus poſſit ſe excuſare propter periculum labendi in peccatum, licèt nullam habeat idoneam excuſationem. Et negativè reſpondet Dicaſtillus, *ubi ſuprà num.* 167. ubi aſſerit, Quod dictum eſt de periculo vitæ corporalis, ſcilicet nec propter illud vitandum poſſe aliquid fieri in detrimentum ſigilli, habere etiam locum in periculo ſpirituali; ita ut licèt ex confeſſione ſciat ſibi parari periculum ſpirituale, non poſſit propter illud vitandum aliquid tale facere, ſed ſi aliter vitare illud nequeat, niſi aliquid operando, quod vergeat in damnum ſigilli, debeat ſperare auxilium divinæ gratiæ, & ſe divinæ providentiæ committere, ſalvo in omnibus ſigillo. Sed quia aliquando videtur eſſe intrinſecè malum ſubire tale periculum, & in illius fuga poſſet videri aliquid fieri contra ſigillum, placet rem in ſubjecto caſu declarare. Sup hoc in p. ... tr. 8 ... doctrina Reſ. 14 §. ult.

9 Sacerdos aliquis ex confeſſione novit perſonam aliquam ſibi eſſe ſcandalum, quæ vocat illum in domum ſuam, quaſi ad confeſſionem, ſed revera in malum finem, quæritur an poſſit poſtulatus negare, & nolle ire, ſed ſe ſubducere, iturus alioquin, ſi id non ſciret ex notitia confeſſionis? Non deſunt, qui putent poſſe nolle ire, quia obligatio vitandi proximum periculum peccati juris naturalis eſt. Alii putant debere adire, quia non licet ullo ſigno prodere pœnitentem; proderet verò, ſi nullam poſſit non eundi idoneam excuſationem prætexere, id enim ſupponitur. Adde quod ſi ob id recuſaret, jam aliquid ageret, aut committeret ex tali ſcientia; atque adeò non ſe gereret, in externa gubernatione, quaſi nihil ſciret; ergo reverentia Sacramenti,

qua

qua tenemur illius ſcientia non uti ad alias humanas actiones dirigendas, poſtulat, ut qui abſque tali notitia eſſet iturus, tunc etiam eat.

10 Si caſus admittatur poſſibilis, ego libenter fatebor talem confeſſarium ob rationem dictam, & doctrinam huc uſque datam, debere adire, perinde atque adiret, ſi nihil ſciret: & ſperare poſſe auxilium divinum. Nec illa notitia debet illum dirigere ad vitandum illud periculum; atque adeò non eſt intrinſecè malum in iis circumſtantiis tale periculum non cognitum ſubire, nec eſt moraliter ſe exponere tali periculo, quando id non eſt notum ſubeunti: in eo autem caſu periculum non eſt notum; tum quia illa notitia eſt quaſi non eſſet, in ordine ad operandum ex illa; tum quia eo ipſo, quod in reverentiam & honorem Sacramenti ſe exponit illi periculo; poteſt & debet ſperare ſpeciale auxilium tam antecedenter, ut firmiori propoſito ſe muniat, quàm poſtea in ipſo articulo occaſionis, ut conſtanter, & fortiter ſuperet tentationem; quæ omnia poſſunt magnam ſecuritatem, aut fiduciam præbere; imò propter hæc & ſimilia poteſt jam cenſeri illa occaſio non proxima; etiamſi alioquin in aliis ſimilibus occaſionibus expertus fuiſſet ruinam. Huc uſque Dicaſtillus, qui ex parte pro hac ſententia adducit Cardinalem de Lugo *ubi ſuprà num. 116.*

RESOL. CCXV.

An vocales noſtræ Religionis poſſint licitè abeſſe à Capitulis? Et quid de Cardinalibus?
Et quid eſt ſentiendum de Senatoribus, Conſiliariis, & Decurionibus Civitatis?
Et an Vocalis peccet mortaliter, ſi ſe abſentet à Capitulo, quando ſcilicet tractanda ſit res magni momenti, ipſe tamen ſcit concludendam eſſe, nec poſſe cum ſuo voto adjuvare, niſi illud dicendo inquietudinem, periculum notabilis damni, rixas, & notas ſingularitatis, & protervia acquirere?
Et quid eſt dicendum, ſi Vocalis rem injuſtam concludendam ab aliis poſſit cum ſuo voto impedire? Ex part. 3. tractat. 2. Reſolut. 6.

Super hoc q. 1 vis non plene, lege tamē pro Cardinalibus in to. 4. tr. 7 R. 18 & ſignanter pro Senatoribus, Conſiliariis, &c. Vide infra in tr. 6 R. 17. & doctrinam R. 25. 26 & 28. Ubi invenies quidquid in hoc caſu occurrere poteſt, & etiā pro contrario in §. 2. ſed difficultas, hac inf. R. & in tom. 9. tr. 7. Vide doctrinam Reſ. ſeq. à lin. 7 & 8. Los electores, & aliarum quatuor ſin. R. & §. ejuſdem.

§. 1. QUoad Senatores, Cardinales, &c. negativè reſpondet Paleotus *de Sacro Conſiſt. part. 5. q. 8. & 13.* Garzias *de beneficiis tom. 1. par. 3. cap. 2. numer. 525. in fine.* Joannes de Malderiaga *de Senatu capit. 28. §. 1.* Azenedus *in addit. ad Curiam Piſanam lib. 2. capit. 8.* & Petrus de Ala *tract. de Decur. quæſt. 43.* ubi ſic aſſerit. Non accuſantur, quod multi alii convenerint, quia quod lex civilis, vel municipalis certo non nunquam numero Conſiliariorum contenta ſit, non ad eum ſenſum detorqueri debet, ut arbitratu ſuo ſine juſta cauſa poſſint Decuriones à conſilio abſtinere, præſertim quia quod legitimus numerus convenerit, bono potius eventui, quàm præviſæ rationi adſcribendum eſt, quantum enim fuit in iſtis Decurionibus, res communes Civitatis non fuiſſent conſultatæ. Sufficit ergo major pars aliorum, qui convenerunt *ex l. quod major. ff. ad municipal.* ſed quod non omnes convenire debeant, hoc lex non dicit, imò cauſam juſtam requirit. Ita Ala.

2 Sed difficultas eſt quoad vocales noſtræ Religionis, nam Peregrinus *in comment. ad noſtras conſt. p. 3. c. 9. lit. T. §. 23. n. 6.* tam negativam, quàm affirmativam ſententiam probabilem putat, & pro negativa adducit has rationes. Primò, quia unuſquiſque poteſt renunciare favori ſuo. Secundò, quia non peccat contra juſtitiam, quia non enim tenetur ex officio, neque contra charitatem, quia alii ad Capitulum accedunt, & poſſunt ſupplere; ergo, &c. Partem verò affirmativam probat, quia dicti vocales non interveniendo Capitulis, deficiunt in ſuo officio, ad quod de jure tenentur, ita ut ſi continuatè ter abſint, forſitan ait peccare mortaliter, quia per trinum actum inducitur conſuetudo. Hæc Peregr. *ubi ſuprà.*

3 Sed ut verum fatear, mihi affirmativa ſententia magis placet, & ideò aſſero vocales noſtræ Religionis non poſſe pro ſuo libito abeſſe à Capitulo domus, quod clarè probatur. Nam quando Capitulum generale vigore noſtrarum conſtitutionum adſcribit in vocalium numero perſonas digniſſimas, non tam intendit præbere illis quandam dignitatem, & præeminentiam, quàm imponere onus, & præbere illis munus, ut cum Præpoſitis cujuſque domus, ubi pro tempore manſerint, negotia gravia, tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus, ad commune bonum illius domus, & Religionis, non ſolùm conſultivè, ſed etiam deciſivè pertractent, ſtatuant, & determinent, ut habetur in noſtris conſtitutionibus, & Decretis. Unde gubernatio noſtræ Religionis magis accedit ad regimen Ariſtocraticum, quam Monarchicum. Ex quibus apertè apparet vocales teneri ex officio ad efficiendum omnia, quæ ſuprà dicta ſunt, nam præcipuum munus eorum eſt Capitulis aſſiſtere. Unde idem Peregr. *p. 3. c. 9. lit. L. §. 13.* aſſerit, quòd vocalatus eſt officium, & unuſquiſque tenetur ſuum officium exercere; ergo, &c. Nec valet dicere; quod Armilla *ver. Electio, n. 20.* Guttier. *in qq. canon. l. 2. c. 11. n. 187.* & alii communiter docent, quòd electores, & canonici poſſunt renunciare voci ſuæ, & juri ſuo, & ſic aliquando faciunt noſtri vocales; ergo ſignum eſt non teneri ad præbendum votum ex officio. Nam reſpondeo doctrinam iſtam eſſe veram, ſed non procedere ordinariè, ſed in uno, vel altero actu electionis, dummodo auctoritas providendi maneat apud eos, qui zelo non carent, & ita docet Garz. *de benef. tom. 1. p. 2. c. 2. n. 533. & ſeq.*

4 Reſtat modò reſpondere ad argumenta, quæ pro contraria ſententia adducebat Peregrinus. Ideò ad primum dico, verum eſſe, quod quilibet poteſt renunciare favori, & juri ſuo, ut habetur *in c. ex conſcientia, de ſortilegiis*, & notant DD. quos aſſert Barboſ. *in collect. tom. 3. lib. 5. tit. 20. c. 9. n. 4.* attamen hæc non procedunt, ut obſervat Sanch. *in ſumm. to. 1. l. 4. c. 39. n. 29.* & latè Novarius *in qq. forenſ. p. 1. q. 66. n. 2. & ſeq.* quando illud jus, & favor, etiam eſt introductum in ordinem, & favorem aliorum, ut patet *ex l. ſi quis in conſcribendo, C. de pactis*, & ideò aſſerit Suar. *de legib. l. 8. c. 33. n. 2.* Tambur. *de jure Abbatum tom. 1. diſp. 11. q. 12. n. 3.* non poſſe aliquem renunciare privilegio ſibi conceſſo, quod continet etiam jus alterius, cui per talem renunciationem præjudicatur. Sed totum hoc accidit in caſu noſtro, nam jus cui cederent vocales interveniendi Capitulis, vergeret in damnum Religionis, pro cujus ſervitio, & gubernatione, ut probatum eſt, vocales effecti ſunt; ergo non poſſunt dicto juri, & favori eorum cedere, quia continet jus alterius, cui per talem renunciationem præjudicatur. Unde ex his docuit Sigiſmundus à Bononia *de elect. p. 1. cap. 2. dub. 25. n. 7.* & Lavorius *in variis elucubr. tit. 4. c. 14. n. 87.* quod fratres in electione diſcreti vocalis poſſunt renunciare huic juri, & favori, dummodo talis renunciatio non redundet in præjudicium religionis, ſed hoc accidit in caſu, de quo loquimur; ergo, &c.

5 Ad ſecundum dico, quòd, ut dictum eſt, hoc munus pertinet ex officio ad vocales; ad illud verò quod alii in Capitulo aſſiſtent, patet reſponſio ex Petro de Ala *ubi ſuprà*, cui adde Garz. *de benef. to. 1. p. 3. c. 2. n. 530.* Dico igitur, quòd licèt onus, de quo loquimur, incumbat vocalibus Capitularibus, non ut ſingulis, ſed ut univerſis, id eſt, ut pertinent ad univerſitatem Capituli, & ſunt pars illius, attamen ut parti Capituli manet unicuique prædicta obligatio. Aliàs ſi quilibet in particulari non teneretur aſſiſtere Capitulis, ſed poſſet abeſſe; alii etiam poſſent id facere, cùm non ſit major ratio de uno, quàm de altero, ſic poſſet deficere bonum regimen Monaſterii, & Religionis. Unde Cardinalis Paleotus *de Sacr. conſiſt. p. 5. q. 13.* ſic aſſerit. Unumquemque, qui munus ſuſcipit, debere cogitare, an illi ſatisfaciat, non autem de aliis, quid ſunt acturi, quid enim ſi reliqui idem facerent, & commune bonum ab omnibus deſtitutum inveniretur? Non eſt igitur excuſandus conſiliarius, qui conſilium non præbet, eoquod cæteri illud adminiſtrare poſſunt. Sic ille.

6 His tamen minimè obſtantibus, non aſſentior Peregrino, licèt cum formidine loquatur, aſſerenti, quòd vocales noſtri, ſi per tres vices abſint continuatè à Capitulo, forſitan peccent mortaliter, quia, ait ille, conſuetudo introducitur per trinum actum. Sed hæc ratio mihi non placet, & illam refellunt Villalobos *in ſumm. tom. 1. tract. 2. diffic. 38. n. 3.* Suarez *de leg. libr. 7. capit. 10. numer. 3.* & alii communiter, ideò per quot vices peccent mortaliter vocales ſeipſos à Capitulo ſine cauſa abſentando, arbitrio boni viri remittendum eſſe puto.

7 Quæres an vocalis ſi abſentet à Capitulo, quando, licèt tractanda ſit res magni momenti, ipſe tamen certiſſimè ſcit concludendam eſſe, nec poſſe cum ſuo voto aliquid juvare, niſi illud dicendo, inquietudinem, periculum notabilis damni, rixas, & notam ſingularitatis, & proterviæ acquirere; an inquam in tali caſu ſe abſentando peccet mortaliter? Reſpondeo negativè, per ea, quæ adducit Petrus de Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tract. 7. c. 2. concl. 24.* Garz. *de beneficiis, tom. 1. p. 3. c. 2. n. 537.* Joan. Valerus *in diff. utr. fori ver. ſuffragium, diff. 2. in fine.* Et ratio eſt, quia durum eſſet obligare aliquem ad aſſiſtendum Capitulo cum tanto incommodo, quando, ut ſuppoſitum eſt, nihil votum ſuum poteſt efficere; licèt contrariam ſententiam poſſit quis ſuſtinere, per ea, quæ adducit Paleotus *de Sacro conſiſt. part. 2. q. 6. & ſeq.* cum noſtro Molfeſio *in ſumm. tom. 1. tract. 6. cap. 7. num. 93.* quia ratione officii tenentur ſinguli de Capitulo aperire veritatem, & procurare, quod ab aliis percipiatur, etiamſi contradictio nihil profutura eſſet, & damnum, & quod timetur, eſt contingens, & poteſt non evenire, & ſi eveniet, potius illud debetur ſuſtinere, & ex parte ſua procurare; ut evitetur peccatum. Sed prima ſententia tutò poteſt amplecti. Verùm dicendum eſt omninò, quod ſi vocalis rem injuſtam concludendam ab aliis poſſit cum ſuo voto impedire, tunc enim ſi ſe abſentaret à Capitulo propter humanos timores, & reſpectus, mortaliter pec-

Sup hoc inf. in tr. 6. lege doctrinam R. 25. & ſi places tom 9.

le peccatum committeret, & ita docet Armilla *ver. conſenſus, num. 3.* Tabiena *ver. electio, num. 3.* Caſtellinus *in tract. de elect. in append. ad cap. 5. num. 11.* & alii DD. communiter. Vide etiam Riccium *part. 3. dec. 276. n. 5.* Rebellinum *p. 1. l. 3. q. 7. n. 9. & 10.* Graſſium *dec. p. 1. l. 2. c. 127. n. 18.* & Sylveſt. *ver. conſenſus, q. 3. in fin.*

RESOL. CCXVI.

An ſint habendi tractatus ante electionem? Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 35. alias 37.

§. 1. AMbitio, tanquam peſtis electionum, fuit ita ſacris Canonibus exoſa, ut per *c. cùm poſt petitam, de elect.* caſſanda & annullanda ſit electio illius, qui etiam requiſitus antequam eſſet electus, conſentit electioni de ſe faciendæ, & ita notavit Miranda *in manuali prœl. par. 2. quæſt. 23. art. 30. concl. 1.* & Pet. de Greg. *tract. de elect. cap. 9. n. 6.* unde *in c. per inquiſitionem, ead. tit. de elect.* ſtatuitur per multas cauſas electionem Epiſcopi Tholoſani eſſe indignam, & præcipuè, quia ipſe & ejus amici ante ſuam electionem habuerant colloquium cum quibuſdam Canonicis, eoſque ſollicitaverant precibus, ut ipſum eligerent in Epiſcopum; ubi Abbas noſter Panormitanus *num. 5.* infert, quòd ſollicitans electores pro ſua electione, facit ſe indignum, quia probatur ambitioſus. Et hoc non ſolùm quando ſollicitat per ſe, ſed etiam per alios, ut patet ex textu, *ubi ſuprà.*

2 His ita ſuppoſitis, juris communis veſtigia ſequendo, ſancte determinatur in aliquibus Religionibus ſub pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ut ante electionem nullus tractatus de illa habeatur. In quibus verbis non prohibentur tractatus conſultorii, ſed tractatus ambitioſi, pactionales conditionales, &c. ut rectè notavit Pet. Baſilius *in direct. elect. p. 9. c. 3.* Guillelmus Mandagotus *in Miſcell. c. de elect. n. 12.* & ante illos Abbas *in c. bonæ memoriæ el. 2. n. 12. de elect.* cum aliis.

3 Igitur permiſſus eſt ante electionem tractatus conſultorius, & ita *in c. ſi tranſitus, diſt. 79.* probatur quòd vivente Papa habeatur tractatus conſultorius de ſubſtitutione Summi Pontificis. Ex quo aſſerit Cucchus *in inſt. can. l. 4. tit. 1 n. 185.* quòd poteſtas conſulendi, ac de perſonæ alicuius qualitate ſermonem inter ſe habendi, ut ſciant an dignus quis ſit, qui re poſtulante eligi poſſit, non eſt adempta Collegio, vivente adhuc Prælato. Et Pet. Greg. *in p. jur. can. l. 1. tit. 29. c. 5.* obſervat quod gloſ. *c. in nomine Domini, v. tractantes diſt. 25.* vult quòd poſtquam in unum locum convenerint electores, habeant tractatum anteqam eligant, nominando utrimque plures per modum conſultationis, qui videantur digni electione, & fiat collatio nominatorum perſonæ ad perſonam & meritorum. Sed quia hodie electiones ut plurimum efficiuntur per ſecreta ſuffragia, non præmittitur talis tractatus electioni, qui antea erat ita neceſſarius, ut aliter non valeret electio, ut patet *in cap. Geneſi, de elect.*

4 Patet igitur ex dictis, poſſe Regularem hujuſmodi Religionum, ubi adeſt talis prohibitio cum electoribus, vel aliis per modum conſultationis tractatum habere de aliquo eligendo, ut ſciat, an talis ſit dignus, vel ſi ſciat, ut alios informet & perſuadeat, ut illum eligant, dummodo hoc non efficiatur ex conſenſu, ſeu opera ipſius eligendi, ſed ſponte ab electoribus, propter illius merita. Nam ſi talis tractatus efficeretur per ſeipſum, vel per alios, eſſet tractatus ambitioſus, *ut ſuprà in cap. per inquiſitionem, de elect.* & ideo prohibitus, ut pactionalis, conventionalis, conditionalis, &c. Et ita determinavit Molfeſius, heu quondam noſter, *in ſumma to. 1. tract. 6. cap. 16. num. 47.* ubi ſic aſſerit. Ambitioſus per canones repellitur, tanquam indignus ab electione. Quod eſt valde notandum contra eos, qui etiam procurare ſolent, ut eligantur ab aliis, nam nullæ ſunt poſtea electiones; ut præcipue ſancitur per noſtras conſtitutiones, quibus etiam hujuſmodi tractatus præcedentes prohibentur, ad evitandam omnem ſuſpicionem ambitionis. Ita ille, & ego.

RESOL. CCXVII.

An in electionibus, ſi vota ferantur ſub conditione, vel perſonis incapacibus habenda ſint pro nullis, ita ut, qui à majori parte aliorum votorum fuerit electus, rectè ſit electus?

Quod idem dicendum eſt in ſcrutinio per ſchedulas celebrato, ſi reperiatur aliqua ſchedula alba, tunc enim ea rejecta, ac ſi non eſſet, cætera vota numerantur. Ex part. 8. tractat. 7. & Miſc. Reſ. 77.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo ex *c. in electionibus, de elect. in 6. & ibi* Gloſſa, & ideo Miranda *in Manual. Prælat.* ſic aſſerit. Si vota, & ſuffragia in electionibus ferantur conditionata, & ſub conditione aliqua incerta atque ambigua; aut ſub disjunctione, nihil prorſus valent, debentque haberi pro non adjectis. Hæc concluſio eſt etiam ſupradicti Sylv. *loc. ſuprà citato,* & probat eam per *c. in electionibus, extrà eod. tit. l. 6.* ita quòd ſi quis ſua ſchedula ſuffragio, ſive voto, dixerit: Conſentio in Petrum, ſive in Paulum, aut in Petrum, ſi Paulum habere non potero: aut conſentio in eum, in quem Joannes, vel major pars, ſive Præſes Capituli conſenſerit, hujuſmodi ſuffragium nihil prorſus valet, immo eſt omnino irritum & inane, & non modò cæterorum ſuffragiorum vim non impediret, quin verò accreſcerent voces illorum, qui purè ſimpliciter, abſolutè, & determinatè conſenſerunt, juxta determinationem Innocentii IV, poſitam *in c. in electionibus;* quod eſt ſecundum in ordine, *eod. tit. l. 6.* Unde ſi ſuffragia electorum omnium eſſent tantùm 12. & ipſorum quatuor ſua ſuffragia ferrent indeterminatè, ſeu cum aliqua ex conditionibus ſupradictis haberentur pro non adjectis & totum jus electionis remanebit in reliquis octo, ita quòd illud quod ipſorum major pars ſtatuerit, erit firmum, & validum, ac ſi quatuor ſupradicti in Collegio, ſeu ex Collegio nullatenus eſſent, quod eſt valdè notandum, ac memoriæ commendandum. Ita Miranda; cui adde Caſtellinum *tract. de elect. c. fin. n. 4.*

2 Sed non gravabor etiam hic apponere verba Julii Lavorii *in ſuis variis elucubrationibus tit. 4. c. 19. n. 64.* ubi ita ait. Advertendum autem, quòd ſi quis per votum conditionatum, vel incertum ſuffragaretur, votum pro non dato habetur, nec in aliorum numero computatur, ac ſi neminem nominaſſet, vel ab extraneo datum eſſet; ſed electio conſurgit ex aliis votis, ſi aliquis majorem illorum partem obtinuerit. Ita etiam eſſet ſi ex alio capite vota eſſent inutilia, ut ſi nominarentur perſonæ à paſſiva voce omnino exceptæ, ut explicat Fr. Sigiſm. *dub. 29.* quod idem dicitur, ſi in ſcrutinio per ſchedulas celebrato reperiatur aliqua ſchedula alba, tunc enim ea rejecta, ac ſi non eſſet, cætera vota numerantur. Hucuſque Lavorius, & ante illum Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. dub. 29.* Hinc apparet me rectè olim reſpondiſſe huic petitioni. In electione cujuſdam Abbatiſſæ aderant 17. Moniales, ſeptem ex illis elegerunt Catharinam incapacem, & ne illam eligerent, fuit ab Epiſcopo proteſtatum: ex reliquis decem ſex elegerunt Joannam, aliæ alias. Conſultus de hoc caſu reſpondi Joannam eſſe ritè electam, cùm habuerit majorem partem votorum, nam Moniales, quæ Catharinam elegerunt, non computantur ampliùs inter vota eligentium. Ergo, &c.

RESOL. CCXVIII.

An Regulares teneantur eligere in Superiores digniores?

Et quid quoad Abbates perpetuos, & Generales?

Et an ſi ad ſolum Generalem pertineat eligere Superiores, obligetur ad eligendum digniores, vel æque dignos? Ex p. 11. tr. 4. & Miſc. 4. Reſ. 37.

§. 1. AFfirmativè olim docui, ſed noviſſimè nominatim contra me, & contra communem tenet Thomas Hurtadus *variar. tom. 2. tractat. 12. capit. 1. numero 1562.* ex Cajetano *in ſumma verb. electio officialis,* ubi ſic ait: Si in electionibus ſpectetur ad ſpirituale tantum officium ad quod eligitur, cùm eligatur ad onus, ceſſat ratio injuriæ reſpectu dignioris, & ſufficeret eligere dignum, ſicut in cæteris onerofis officii credimus ſufficienter providiſſe, ſi eligimus dignum.

2 Limitat hanc ſententiam Hurtadus quoad Abbates perpetuos, & Generales, in cæteris verò Superioribus putat non adeſſe obligationem eligendi digniores; non enim circa hos adeſt perſonarum acceptio; quia officia iſta non dantur Religioſo electo tanquam parti Communitatis; juſtitia enim diſtributiva, cui opponitur acceptio perſonarum, eſt quando Communitas reſpicit membra tanquam partes, quibus diſtribuit bona communia ſecundùm proportionem cujuſcumque, hæc enim officia Regularia non ſunt nec ſecundariò inſtituta, tanquam præmia meritorum, cùm potius ſint onera graviſſima inſtituta ad Regimen regulare, & ut Religio habeat bonos Prælatos, qui ſubditos contineant in obſervantia, & charitate. Undè Cajetanus *ubi ſuprà* dicit egregiè, quod Prælatus minus idoneus, gratus tamen ovibus, melior eſt illis Prælato magis idoneo, & minus illis accepto; Quoniam ibi charitas coaleſcit, hic periculum operandi ex metu. Et ſic iſta non debentur beneficia tanquam præmia dignioribus; ſi enim eſſent præmia inſtituta, allicerent ad ſui deſiderium, quod in Religioſis, qui perfectionem profitentur, eſt ambitionis fomentum, & ſic ab inſtitutore Religionum, nec ſecundariò intentum, atque ita non eſt perſonarum acceptio dare ea dignis, omiſſis dignioribus; multas alias rationes adducit Hurtadus pro ſua firmanda ſententia, quas penes ipſum videbis.

3 Sed ego contra Hurtadum non recedo à ſententia, quam ſæpius docui, & nunc iterum doceo; eſt enim com-

communis, ut dixi, & illam præter alios Doctores alibi à me adductos, noviſſimè tuetur eruditus P. Andreas Gerunda *de Epiſcopo tom.2. libro 6. diſput.13. capit.7. num.*10. ubi ſic ait. Dico ſeptimò, Religioſos propriis obligari conſtitutionibus in omnibus ordinibus ad meliorem in Prælatum eligendum, quæ quidem conſtitutiones Religionum videntur pactum exponere inter electores, quicumque illi ſint, & ipſamet Religionem, quo data eſt eis facultas eligendi non alium in Superiorem quam præſtantiorem, quod videtur ipſi juri naturali quàm maximè conſentaneum; eſt enim res maximi momenti, cùm Regularis Superior eligatur ad Prælaturam, quæ curam habet animarum; Hinc quàm plures Religioſi ordines juramento ſuo conſtringunt, quo ſe præſtantiores in Superiores eligere obligantur; Immò omnes Regulares illud præſtare præcipit Clemens VIII. in decretis pro reformatione Regularium datis 25. Junii 1599. per hæc *num.*36. jurentque electores ſecundum veritatem cujuſque conſcientiæ probiores, ac magis idoneos ſe electuros, ac propterea priuſquam ad electionem deveniatur, in primis, & ante omnia prælegantur conſtitutiones de qualitate, & requiſitis eligendorum, & per Urbanum VIII. annò 1624. 6. menſis Octobris, hæc eadem confirmata, & publicata fuere: ſic etiam Patres Societatis Jeſu in Congregatione Generali ad electionem Generalis Præpoſiti hanc egregiam ſuffragii ferendi habent formam, relatam in decretis primæ Congregationis ejuſdem Societatis *decreto* 16. tacto enim pectore in hunc modum jurant.

Alibi in R. ant proxime ſignanter in primo, & in ſecunda, hæc alium R. ejus tertio ponens pro Beneficiariis dignioribus eligendis.

Teſtem invoco Jeſum Chriſtum, qui ſapientia eſt æterna, quòd eum eligo & nomino in Præpoſitum Generalem Societatis Jeſu, quem ſentio ad hoc onus ferendum aptiſſimum.

Sup. hoc ſuperius in R. 4. & 5.

4 Hinc falſam arbitror Cajetani ſententiam *in ſumma, verbo electio in Prælatum*; qui quamvis abſolutè ſub initio docuiſſet in paſtorem Eccleſiaſticum eligendum eſſe meliorem, deinde ad medium hujus tituli ait: In electionibus ſi ſpectaretur tantum officium ad quod eligitur, cùm ſit ſolutus oneris, rationem ceſſare injuriæ reſpectu dignioris, ac ſufficere eligero dignum. Et quod caput eſt de Epiſcopis hoc idem dicere non veretur. Verùm falſam hanc eſſe ſententiam meritò dixerim, ob rationum momenta *loco ſupra citato* indicata. Quamobrem abſolutè ſentiendum eſt, meliorem eſſe eligendum in Prælatum Regularem; Imò nomine potiori, cùm vitæ perfectionem ſectentur Religioſi tum Electores, tum ſubditi, atque juxta finem proprii, ac præſtantiſſimi inſtituti, digniores profectò Prælati deſiderantur, ad quorum electiones, utpotè arctiori vinculo devincti, ſtrictius etiam tenentur. Neque formalitates Cajetani in hujuſmodi materia innixæ rebus ipſis phyſicè, vel moraliter conſideratis alicujus ſunt momenti; Et licèt eſſent, & non fieret contra juſtitiam diſtributivam, omiſſione dignioris, at fieret ſanè in Religioſam Rempublicam, & contra commutativam, & contrarium aſſerere, tum eſt abſque fundamento, tum contra communem.

Hucuſque Gerunda, qui etiam ſubdit; ſi ad ſolum Generalem Religionis pertineat eligere ſuperiores, obligari ad eligendum digniores, vel æquè dignos poſt ſufficientem, atque exactam diligentiam circa cognitionem perſonarum.

5 Vide etiam Giragum *de regimine Eccleſiæ, part.1. dub.3.* per totum, qui poſtea in ſequentibus dubiis, meritò invehitur in Religioſis, qui in Capitulis generalibus religionum capita factionum nuncupantur; contra quos etiam exardeſcit Laurentius Peyrinus *de Prælato q.2. cap.2. §.3.n.*19. & Thom. Hurtadus *ubi ſuprà num.* 1644. ubi ita aſſerit. Quàm malè faciant quidam, qui potentes ſunt in capitulis, & capita factionum, & gremiorum nuncupantur, qui ante electionem, & ingreſſum capituli faciunt tractatus non ſolùm conſultorios ſed factionales, ut hi vel illi eligantur, & non alii diverſæ factionis, quamvis enim liciti ſint tractatus, (etiam vivente Prælato, ut conſtat *ex cap. ſi tranſitus 29. diſt.*) per modum conſultationis, ut cognoſcatur dignus qui eligendus ſit, ut tenet Molfeſius *ubi ſuprà cap.*16. *num.*47. tamen tractatus factionales, ut de meo grege tot eligantur, & de tuo tot prorſus illiciti ſunt, & ex illis omnis peſtis regiminis regularis oritur, & fovetur ambitio, quæ venenum eſt in religione. Ubi enim hujuſmodi partialitates exiſtunt, nec præmiatur virtus, nec punitur vitium, ſed virtutes gremii oppoſiti vitia judicantur, & vitia gremialium ſuorum virtutes reputantur. Ita ille. Deploranda eſt igitur miſeria iſtarum religionum, ſi quæ reperiuntur, in quibus talia perpetrantur.

Sup. his tractatibus magis latè ſuprà in R. 216.

RESOL. CCXIX.

An Regulares pecuniam relictam cum onere perpetuò celebrandi Miſſam poſſint implicare ſuper bona Monaſterii exempta à ſimili onere.

Et an ex prædicta pecunia poſſit extingui cenſus Monaſterii, vel emi aliquis cenſus, aut alter annuus redditus, aut reædificari Eccleſia, vel Monaſterium? Ex part. 9. tract. 6. & Miſc. 1. reſ. 25. alias 26.

§.1. HAnc quæſtionem pertractat Paſqualigus *in qq. Can. Cent.2. q.*171. ubi quærit, an regulares poſſint fundare cenſum ex pecunia eis relicta pro Miſſa perpetua, ſupra Monaſterio, aut horto inſerviente pro Monaſterio. Et negativam ſententiam tenet, nullum tamen Doctorem adducens.

Sup. contenta in hac R. uſque ad tot. ſeq. in tom. 2. tr. 1. R. 15 per totum, & ex R. 11. §. ult.

2 Dico itaque, affirmativam ſententiam docere Peyrinum *in Formul. lit. A, cap.*11. *num.*2. cujus ſententiam aſſerit aliquos regulares practicaſſe; ſed malè: nam ipſum Peyrinum meritò impugnat Bordon. *in conſ. Regul. tom.1. Reſ.25. n.*34. & ad omnes rationes in contrarium reſpondet, negativam ſententiam docens, firmando quòd in noſtro caſu emenda ſit nova proprietas, quæ actu fructificet per accretionem proventuum Monaſterii. Probatur, tum ex natura implicationis, quæ importat acquiſitionem novorum fructuum ex re frugifera ab alio empta, quæ aliàs propria non erat emptoris, aut ſaltem ſit propria ratione fructuum: ut ſi domus locanda reædificetur jam combuſta: ſiquidem implicatio accreſcit novos fructus implicanti, quos antea non percipiebat; aliter implicatio produceret contrarium effectum, nimirum, onus ſine commodo, & utili, ſi non adjungeret proventus implicanti tum ex Decreto Sacræ Congregationis de celebratione Miſſarum, ubi decernitur, ut pecunia, ac bona mobilia, in futurum ſimpliciter acquirenda cum onere perpetuo Miſſarum celebrandarum, ab iis, ad quos pertinet, ſub pœna interdicti ab ingreſſu Eccleſiæ, ipſo facto incurrenda, à die realis acquiſitionis ſtatim deponi debeant penes ædem ſacram, vel perſonam fide, & facultatibus idoneam, ad effectum illa, ſeu illorum pretium quamprimum inveſtiendi in bonis immobilibus fructiferis, cum expreſſa, & individua mentione oneris, quod illi annexum reperitur. Pecunia ergo inveſtienda eſt in bonis immobilibus frugiferis, quod fieri non poteſt, niſi ex implicatione acquiratur jus lucrandi novos fructus, qui non acquiruntur in dictis caſibus, neque etiam reſtauratione, ſeu refectione domus collapſæ, vel combuſtæ, aut ædificatione Eccleſiæ, vel Monaſterii, cùm hujuſmodi ædificia non locentur extraneis, qui annuos redditus præbeant. Et ideò hanc ſententiam, præter Paſqualigum, & Bordonum, tenet etiam doctus Magiſter Lez. *in Summ. qq. Reg. tom.4. verb. Miſſ. n.*37. qui teſtatur, ita fuiſſe deciſum inter Canonicos Baſilicæ S. Petri, conſulente viro quodam doctiſſimo, quem ipſi ad dubii deciſionem vocaverant.

3 Nota etiam hic cum Bordono, contra Peyrin. *loc. citat.* non poſſe in hoc caſu noſtro ex illa pecunia extingui annuum cenſum Monaſterii: quia extinctio cenſus non eſt implicatio, ſeu inveſtitio pecuniæ, ſed æris alieni ſolutio: Si tamen talis cenſus impoſitus eſſet ſuper aliquod bonum ſtabile fructiferum Monaſterii, tunc extinctio illius eſſet quædam virtualis inveſtitio talis pecuniæ in bono ſtabili fructifero novos fructus fructificante, cùm per illam accreſcerent Monaſterio illi fructus, qui in ſolutione redditunm cenſus expendebantur, & per conſequens ſalvaretur intentio S. Congregationis: Quo ſenſu, & non alio accipiendus eſt Peyrinus relatus, & Marta *in deciſionibus voto 243. n.3. & 5.* quem ibi refert, & Marchinus *de Sacram. Ordin. tr.3. c.15. dub.4.* circa Decreta S. Congregationis relata. Quamvis autem ipſe Marchinus *ubid. dub.3.* dicat talem pecuniam inveſtiendam pro onere Miſſarum non poſſe collocari in emptione alicujus cenſus, alteriuſve annui redditus, eò quòd cenſus propriè non eſt bonum ſtabile, & facilè pereat: nihilominus oppoſitum exiſtimo verius, & conforme praxi Eccleſiæ, quæ cenſus bona ſtabilia, & fructifera cenſet, eſto, non multùm ſecura propter humanas varietates quod ſolùm probat, non debere fieri hujuſmodi inveſtituram in emendo cenſu, niſi in caſu, quo alia bona fructifera ſecuriora emi non poſſint, aut ille cenſus, moraliter loquendo, ſit ſecurus. Et hæc omnia docet etiam Lezan. *loco citato* quæ notanda ſunt: nam caſus quotidie accidit.

Sup. hac ſeq. doctrina infra ex R. 122. lege D. ult. à lin. 3.

RESOL. CCXX.

An Regulares, quando adire non poſſunt Summum Pontificem, vel Sacram Congregationem debeant pignorare vaſa, lampades, candelabra argentea cum licentia Epiſcopi?

Sed circa hoc aliqua alia valde notanda, & manutenenda pro caſu occurrenti explanantur. Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. reſ. 6.

§.1. INter regulares poteſt fruquenter hic caſus accidere. Et ſuppono ex Caſtro Palao *tom.2. tract.32. diſp. unic. punct.15. §.1. n.2.* Hieronymo Rodriq. *in Comp. qq. Regul. reſol.7. num.*23. Barboſa *de poteſtate Epiſcopi part.3. allegat.95. n.*48. Bonacina *de alienat. diſput.2. quæſt. un. punct.5. n.*30. Leſſio *lib.2. cap.24. dub.11. numer.*62. & aliis, non ſolùm res immobiles Eccleſiæ non poſſe alienari, vel pignorari abſque licentia Pontificis; ſed neque etiam mobiles, ſi ſint precioſæ, & ſervando ſervari poſſint, ut ſunt vaſa aurea, argen-

argenta, gemmę, caſulę pretioſę, tapetes, item quæcumquę triennio non corrumpuntur, & ſimul fructificant, ut ovium grex, &c. Nam prohibita alienatione à jure, etiam prohibita eſt pignoratio, *ex l. fin. C. de reb. alien. non alien.* Sed quid faciendum in caſu, quando Pontifex adiri non poteſt; docet Peregrinus in novo compendio noſtrorum privilegiorum *ver. Alienatio dub.* 9. ubi ſic aſſerit. Nona dubitatio eſt, quid ſi immineat ſumma neceſſitas alienandi, quæ Superiorem adiri non patiatur; ut pro redemptione captivorum, alimonia pauperum, vel noſtrorum; utrùm poſſint Superiores noſtri abſque licentia alienare mobilia pretioſa, vel immobilia; Reſpondeo quòd alienare poſſunt mobilia pretioſa in ſupradictis, & ſimilibus caſibus, ſed cum conſenſu Epiſcopi loci, ſi haberi commodè poteſt. Hæc ille.

2 Sed hæc opinio Peregrini ſummoperè mihi diſplicet, nam ſubiicit Regulares Epiſcopis in caſu, in quo minimè ſubiecti ſunt. Etenim in tali caſu omnes Doctores aſſerunt alienationem eſſe licitam ſine conſenſu Pontificis, nec ullam faciunt mentionem de licentia obtinenda ab Epiſcopo, ſed poſſe Regulares pignorari ſupradicta bona abſque alia ſolemnitate, abſolutè docent. Et ita pro hac ſententia multos adducit Quaranta *in ſumma Bullarum ver. Alienatio rerum Eccleſia numero* 42. *limitat.* 7. quibus ego addo Filliucium *tomo* 3. *tractatu* 44. *cap.* 5. *nu.* 11. & in terminis, ut dici ſolet, terminantibus Peyrinum *in ſuo Formulario lit. A. capit.* 11. *num.* 3. ubi ſic ait. Ulteriùs quæro, an Regulares indigentes victu, nec reperientes, qui creditò illis tribuat, nec poſſint expectare conſenſum Romani Pontificis, poſſint abſque dicto conſenſu, & abſque incurſu cenſurarum res pretioſas in pignus tradere, ſeu pecunias ad cambium ſumere, ſi aliter non reperiant. Et dato quòd tradito pignore non reperiant, an poſſint dictas res pretioſas vendere, imò, & immobilia? Reſpondeo affirmativè, tum quia lex non ligat, quando de facto ſervari non poteſt. *l.* 1. *§. dies, ff. quando appelland. ſit cap. erit autem. diſt.* 4. Tum quia lex ſervanda non eſt, quando iniquè fieret, ſi ſervaretur, ut probat D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 120. *art.* 1. Tum, quia in quahbet prohibitione cenſetur excepta cauſa occurrens, quæ ſuaderet oppoſitum, *cap. de cætero, & cap. quamvis, de ſent. excomm. cap. excellentiſſimus* 11. *quæſt.* 3. Tum, quia quæ ob favorem ſunt introducta, non debent in odium retorqueri, *l. nulla juris ratio. ff. de lege reg. quod ob gratiam, de reg. jur. in* 6. Tum, quia impoſſibilium nulla eſt obligatio, *l. impoſſibilium, ff. de reg. iur.* Et ita anno Domini 1627. Panormi ex conſilio noſtri Patris Trimarchi ſervatum fuit in Conventu noſtro S. Olivæ. Fratres enim in pignus tradiderunt lampades argenteas. Ita Peyrinus *ubi ſuprà*, unde non eſt audiendus Peregrinus.

3 Sed circa præſentem quæſtionem refellendus eſt etiam Megalinus *in Prompt. ver. Alienatio num.* 15. ubi ſic ait. Exiſtimo in noſtra Religione, in qua ex eleemoſynis ſpontè oblatis vivimus, & quas non ſemper pro opportunitate habemus, non peccare noſtros pignori dando res pretioſas cum conſenſu Præpoſiti, & Vocalium, ut occurant urgentibus neceſſitatibus, nam cùm in noſtra Religione ſolus conſenſus Præpoſiti, & Vocalium ac Reverendiſſimi Patris Generalis pro qualibet alienatione ſufficiat, ut dictum eſt *ſuprà*, & apud nos ſæpiùs occurrat, res pretioſas pignori tradere. Præpoſito Generali, & univerſa Religione hoc ſciente, & non contradicente, videtur ab eodem Patre Generali, & univerſa Religione univerſaliter conceſſum, ut poſſint noſtri hoc facere cum conſenſu Præpoſiti, & Vocalium. Hęc omnia Megalius. Quæ quidem mihi approbanda minimè videntur; nam ſi noſtri Superiores locales poſſunt prævidere neceſſitatem oppignorandi, ſi tempus adeſt non video qua ratione non teneantur ſumere licentiam à Patre Generali, cùm jus clamet, alienationes, & per conſequens pignorationes non eſſe faciendas à Regularibus inconſulto ſummo Pontifice; pro quo ex privilegio ſuccedit in noſtra Religione Pater Generalis. Neque adeſſe licentiam illam generalem pignorandi in noſtra Religione exiſtimo, quia veriſimiliter non poteſt præſumi Generales voluiſſe hanc poteſtatem à ſeipſis abdicare, & Præpoſitis ac Capitulis domorum præbere. Imò ego puto neque poſſe: nam, ut patet, Bullæ Pontificiæ, & Decreta ſacræ Congregationis penitus hanc auctoritatem ex juſtis rationibus à Capitulis, & Superioribus inferioribus domorum tollere voluerunt, & de facto abſtulerunt. Ergo quo pacto Generales poſſunt hanc poteſtatem contra mentem Pontificum eis tribuere? Nec ipſi juſtum motivum ad faciendum hoc habuiſſent; Nam ſi neceſſitas adeſſet, & Superiores locales pro licentia ab ipſis obtinenda tempus non haberent, jam tunc, ut dictum eſt, pignoratio Generali inconſulto eſſet licita; ſi autem tempus concederet, ut pro licentia ad Generalem ſcribatur, ſicuti Bullæ Pontificiæ decernunt, quænam ratio vult, ut Generali inconſulto contra mentem Pontificum talis alienatio efficiatur? Adde quòd dicta licentia Generalis, quam ſupponit adeſſe Megala, non ſufficere, debent enim Generales hanc licentiam Capitulis, & Præpoſitis Domorum præbere ſingulis vicibus cauſa cognita, id eſt, ex informationibus ad ipſos pro hoc effectu à Præpoſitis domorum miſſis, cognoſcere an pro alienatione adſit juſta cauſa, nempe evidens utilitas, & ut eſſet in caſu, de quo loquimur, neceſſitas, cui aliter ſuccurri minimè poſſit. Et ita docet Marcellus Vulpius *in praxi cap.* 6. *num.* 27. *& ſequent.* Confertius *in privileg. Mendican. tit.* 9. *capit.* 2. & alii, ac etiam patet ex praxi omnium Religionum. Unde in noſtra paſſim video, quando talis caſus occurit, noſtros Superiores locales, ſi tempus adeſt, informare Patrem Generalem de neceſſitate, & licentiam pignorandi obtinere, & ſi aliquando id non faciunt, procedit ex neceſſitate urgenti, quia tempus non præbet, ut ad Generalem pro licentia, & conſenſu recurratur; in quo caſu, ut dictum eſt, poſſunt Regulares ſupradicta bona pignorare. Ergo dicendum eſt contra Megalam noſtros Superiores locales non poſſe pignorare vaſa argentea inconſulto Generali, cum pro licentia ad illum recurrere poſſunt.

4 Sed ex his oritur magna difficultas, de qua ego olim fui Romæ interrogatus ab admodum R.P. D. Philippo Maria Guadagni, nunc ſecunda vice Generali noſtro meritiſſimo, hujuſque litteraturæ conſultiſſimo. Nam videtur Superiores locales nunc etiam conſulto Generali non poſſe alienare, atque ideo oppignorare bona mobilia, quæ ſervando ſervari poſſunt inconſulta ſacra Congregatione, ut patet ex ſequenti Decreto. Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum cenſuit, Religionem Clericorum Regularium Theatinorum, quamdiu inſtitutum propoſitum retineat quoad bona immobilia non comprehendi in prohibitione nuper edita de rebus Regularium non alienandis *Coſmas Cardinalis de Torres. Proſper Fagnanus S. Congreg. Secretar.* Ex qua declaratione, ut patet, conceditur nobis licentia inconſulta ſacra Congregatione alienandi bona immobilia, non autem mobilia ergo, &c. Et ita hanc ſententiam tenet Peregrinus *in Compend. privil. ver. alienatio, in principio ſui ſcholii*. Pro qua firmanda rationem non adducit, & hæc eſſet; quia cùm ſit prohibitum alienare bona immobilia, & mobilia, quæ ſervando ſervari poſſunt, dum ſacra Congrogatio concedit alienari poſſe immobilia, ſequitur alienari non poſſe mobilia: nam incluſio unius, eſt excluſio alterius, *ex l. cum Prætor. ff. de judic. l. cum maritus, C. de procurat. l. quamvis, Cod. de pignor.* & tradit Menoch. *conſ.* 106. *numero* 314. *& ſequent. & conſ.* 1148. *num.* 13. *& ſeq.* Surdus *decîſ.* 145. *num.* 12. *& conſ.* 25. *num.* 3. cum aliis penes ipſos.

5 Sed his non obſtantibus, poſſet aliquis dicere, quòd in dicta declaratione ſacræ Congregationis etiam data ſit licentia alienandi bona mobilia: quia, ut optimè obſervat Caſtrus Palaus *tom.* 2. *tr.* 12. *diſp. un. punct.* 15. *num.* 13. tota ratio prohibitionis alienandi res mobiles, quæ ſervando ſervari poſſunt, eſt, quia inter bona immobilia computantur. Ergo conceſſa licentia alienandi bona immobilia, conſequenter conceditur licentia alienandi bona mobilia, nam, ut dictum eſt, bona mobilia, quæ ſervando ſervari poſſunt, bona immobilia reputantur. Et ita hanc ſententiam, non adducens tamen hanc rationem, docet in terminis Ioannes Antonius Novarius *in ſumma Bullarum de alienatione rerum Regularium prohibita, num.* 29. ubi poſtquam ſupradictam declarationem ſacræ Congregationis attuliſſet, ex illa ſic infert. Unde alienatio bonorum in Religione Theatinorum ſiue omninò, ſive per conſtitutionem cenſus redimibilis, ſive per conceſſionem in emphyteuſim poteſt à Præpoſitis cum conſenſu duarum pratium Vocalium illius domus, cujus bona ſunt alienanda, ſive ſint mobilia etiam pretioſa, ſive ſint immobilia cujuſcumque qualitatis, & valoris, & in quocumque loco exiſtentia, obtenta tantùm facultate Præpoſiti Generalis, non autem Summi Pontificis, aut ſacræ Gongregationis. Ita Novarius. In quibus verbis, ut vides, non obſtante quòd in dicta declaratione ſolùm efficiatur mentio de bonis immobilibus, hic author tamen ait idem dicendum eſſe de mobilibus, quæ, ut dictum eſt, ſi ſervando ſervari poſſunt, inter immobilia numerantur; & ideò in licentia illa alienandi includuntur etiam iſta.

6 Reſtat modò reſpondere ad argumentum pro contraria ſententia adductum Dico igitur veram eſſe regulam, quòd incluſio unius, eſt excluſio alterius, ſed limitatur quando eadem ratio militat in excluſo, quæ in incluſo, ut tradit Thomas de Thomaſettis *in floribus legum regul.* 148. Menochius *conſil.* 197. *numero* 83. *ver. Non obſtat primò*, & neoterici Barboſa, Simeon, & Auguſtinus, illo *in locis communibus lit. I. numero.* 17. hic *in axiomatibus juris, axiom.* 120. *nu.* 12. Sed in noſtro caſu, ut clarè patet, eadem ratio militat in bonis immobilibus, ac in bonis mobilibus, ergo incluſionem bonorum immobilium in Decreto ſacrę Congregationis factam dicendum eſt non excludere bona mobilia,

bilia. Sed omnia ſupradicta diſputationis cauſa dicta eſſe volo, nam reſolutionem hujus difficultatis ad oraculum Purpuratorum Patrum remitto.

RESOL. CCXXI.

Ad quam ſummam debet aſcendere res ut pretioſa dicatur, ad effectum, ut Prælatus illam non poſſit alienare?

Et an Reliquia Sanctorum non poſſint alienari ita ut comprehendantur ſub bonis mobilibus pretioſis prohibitis, ſine debita ſolemnitate?

Et an poſſit fieri permutatio ab una Eccleſia ad alteram abſque ſolemnitate?

Et alii duo caſus circa hoc in §.4. & 5. hujus Reſolutionis explanantur.

Et tandem notatur non poſſe Regulares, inconſulta Sacra Congregatione accipere pecunias ad Cambium, vel mutuo cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis. Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. 2. Reſ.223.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 2. d. unic. punct. 15. §. 1. num. 2.* Quòd ſi inquiras cujus valoris debet eſſe res, ut pretioſa dicatur? Reſpondeo, mihi videri centum aureos attingere debere, hinc fit illas res mobiles alienabiles eſſe, quæ valorem centum aureorum non attingunt. Ita ille, quod eſſet valdè notandum, niſi determinaſſet ſacra Congregatio, teſte Homobono *in conſult. caſ. conſ. vol.2. part.6. reſponſ.* 98. & Peregrino *in compendio noviſſimo noſtrorum privilegiorum, ver. Alienatio bonorum, in ſcholio*, mobile pretioſum illud cenſeri quod excedit valorem 25. aureorum.

2 Notandum eſt tamen hìc obiter, primò opinionem aſſerentem, Reliquia Sanctorum non comprehendi ſub bonis mobilibus pretioſis, prohibitis ſine debita ſolemnitate alienari, probabilem eſſe, ut advertit Peregrinus *loco citato dub.* 4. & Bonacina *tract. de alienatione diſp. 2. q. unic. punct. 2. num.* 31. quia *in Extravag. Ambitioſæ* ſermo ſolus eſt de alienandis bonis temporalibus pretio æſtimabilibus: ſed Reliquiæ non ſunt pretio æſtimabiles; ergo illarum alienatio non prohibetur ex hoc capite. Sed affirmativam ſententiam tenet ipſe Bonacina, Peregrinus, Caſtrus Palaus *n.*8. & alii.

3 Nota ſecundò, poſſe fieri permutationem ab una Eccleſia ad alteram abſque ſolemnitate. Ita Triviſanus *par. 2. deciſ.* 16. & alii, contra Bonacinam *de alienatione, d.2. q. unic. p.2. n.*14. Sed ego puto cum Peregrino *loc. cit. dub.*7. utramque ſententiam probabilem eſſe.

4 Nota tertiò, fieri poſſe ſine debita ſolemnitate tranſactionem, remiſſionem, aut concordiam aliquam de rebus Eccleſiæ, in quarum poſſeſſione ipſa Eccleſia non exiſtit, quia tunc non alienantur res, quas habet Eccleſia, ſed quas ſperat ſub dubio habere remittit pro alicuius rei certæ acquiſitione. Ita Caſtrus Palaus §.3. *n.*2. & alii penes ipſum.

3 Nota quartò, oblationes imagini Regularium factas, præter vota aurea, & argentea magni valoris, poſſe alienari per Superiorem ſine requiſitis ſolemnitatibus. Ita ex Bonacina Antonius Novarius *in ſumma Bullarum tit. de alienat. numero* 22.

6 Nota quintò, non poſſe Regulares inconſulta ſacra Congregatione, ut patet ex decreto *ſub die* 22. *Maii* 1624. accipere pecunias ad cambium, vel mutuo, cum ſolutione lucri ceſſantis, vel damni emergentis. Ita Homobonus *in conſ. caſ. conſ. vol.*2. *p.*6. *reſp.*97. Novarius *loco citato n.*13. Peyrinus *in priv. Minim. to. 2. conſtit.* 8. *Urbani VIII.* niſi excuſaret, ait Lezana *in ſumma qq. Regul. cap.*10. *num.*4. aduersùs dictum decretum, conſuetudo legitimè præſcripta.

RESOL. CCXXII.

An ſi Conventus, vel particularis Religioſus conſignaret in Banco pecuniæ quantitatem cum fœnore, poſſit exinde extractam illam diſtrahere non obſtante Paulina, & Decreto Sacræ Congregationis?

Et an cenſus computetur inter mobilia, & pecunia retracta ex redemptione cenſus Eccleſiæ poſſit diſtrahi abſque facultate Apoſtolica? Ex p.10. tr.6. Miſc.6. Reſ.52.

§. 1. AFfirmativè reſpondet P. Bordonus *in Conſ. regul. tom.1. reſol.27. num.* 52. Tum quia pecunia expoſita negotiationi per contractum ſocietatis, & finito negotio, ſeu tempore præfixo reſtituta poteſt diſtrahi, cùm huiuſmodi pecunia ſic expoſita non habeat perpetuitatem in fructificando, unde una ex conditionibus eſt, ut non poſſit fieri pactum, Salvo Capituli, ex Sixto V. *Conſtit.* 45. *Deteſtabilis*, quam extendit Naldus *ver. Societat.* Sed bancum dictum ſic negotiatur per contractum ſocietatis, ergo hujuſmodi pecunia diſtrahi poteſt, ſicut ſi daretur particulari perſonæ, & eo magis cùm poſſit repeti ad arbitrium reponentis, & ſic patet, multum diſcrepare à cenſu, cujus pecunia repeti non poteſt, ſed tantùm accipi, quando offertur ab eo, qui cenſum vendidit, & in cenſu adeſt perpetuitas quæ non in banco. Tum quia ſicuti voluntariè expoſita fuit lucro, ita illo expoliari poteſt per repetitionem, quod bancum negare non poteſt, ac proinde tunc amittit rationem rei prætioſæ, cum non amplius dicatur frugifera ex conditione ipſius contractus, & ſic nulla eſt ſecunda ratio in contrarium adducta. Nec dicas, pecunia, cenſu extincto, non ampliùs dicitur frugifera, ac proinde neque pretioſa, ergo alienari poterit, quia reſpondeo, pecuniam exponi per contractum Cenſus, ut perpetuo ſit frugifera, cum non poſſit repeti ab exponente, utique vera pecunia banci, quod ſignum eſt perpetuo non exponi lucro, deinde per pecuniam cenſus emptor emit tale jus, quod computatur, inter immobilia, cùm fundetur in re ſtabili, & frugifera. Clem. *exivi, de verborum ſignificat. & ibi* Gloſſ. *ver. Cumque annui*, jus autem, quod competit danti pecuniam ab bancum non eſt quid immobile, ſed mobile, & revocabile ad nutum dantis. Ita Bordonus, cui ego addo Caſtrum Palaum *tom.2. tract.* 11. *diſput. unic. punct.*15. *§.*1. *numer* 6. Manticam *de conjectur. ultim. voluntat. lib.9. titul.9. num.*2. & alios. Itaque hac ſententiam probant Palaus, & Bordonus, quia non eſt obligatio in bancis Campſorum conſervandi, cùm ſolùm ibi ponatur interim, dum ſe offert neceſſitas illam conſumendi, ſicut enim voluntariè fuit expoſita lucro, ita poteſt repeti, nec bancum poteſt negare, ſicut non negatur, ut patet in banco S. Ambroſii Mediolani; reſtituta autem eſt res mobilis ut Boerius *ſuprà*, nec habet rationem rei pretioſæ, cùm non ampliùs dicitur frugifera ex conditione ipſius contractus. Cum igitur hujuſmodi pecunia ſic expoſita non habeat perpetuitatem fructificandi, quantum eſt ex vi contractus, ut contingit in pecunia expoſita in emptione cenſus, debet computari inter mobilia, quæ ſervando ſervari non poſſunt. At ſi hæc ratio valeret, etiam pecunia Eccleſiæ collocata in montibus, ſeu loca montium, diceretur bonum mobile, ac alienabile abſque ſolemnitate; cùm talis pecunia voluntariè collocetur in prædictis montibus, & poſſit repeti, & non ſit perpetuo frugifera, quantum eſt ex conditione contractus, & ut redditus dicatur res immobilis ſufficit ut duret ad longum tempus, nempe ad decennium, vel ad beneplacitum, ut pariter ſupra oſtenſum eſt. Et ideò ex hac ratione noviſſimè Pater Angelus Boſſius *in Mor. Var. tom.3. titul.* 18. §. 6. *numero* 417. putat non eſſe recedendum in caſu propoſito à negativa ſententia; nam pecunia notabilis quantitatis poſita in banco Campſorum (cujuſmodi Lugduni, Genuæ, Venetiis, & etiam Mediolani bancum S. Ambroſii) ſeu cambiis, fœnori apud Campſores, vel argentarios, ſeu mercatores, ſeu actuali negotiationi cum lucro expoſita, Hanc enim non nomine mobilium, ſed immobilium venire, & comprehendi, tradunt Baldus *in cap. cùm cauſa, de re iudic.* Boſſius, & alii, quod probatur, quia repoſitum ad honeſtum lucrum dicitur in reddituu annuo, ut loco citato Simoncellus, dicens eſſe clarum; annui autem redditus inter immobilia computantur. Clem. *Exivi de paradiſo, de verb. ſign.* & latè ſuprà oſtenſum eſt; quare ſi hujuſmodi pecunia ſit minoris, non poteſt alienari ſine judicis decreto, ut loco citato Simoncellus; Si Eccleſiæ, non poterit alienari ſine ſolemnitate juxta ſacros Canones, & Extravagantem, *Ambitioſæ*: in alienatione rerum Eccleſiæ requiſita. Quod magis confirmat Simoncellus, quia bona minoris, & Eccleſiæ, quæ ſervando ſeruari poſſunt, non poſſunt alienari non ſervatis debitis ſolemnitatibus, ut de bonis minoris, *leg. 1. & toto titul. ff. de rebus eorum, & de rebus Eccleſiæ.* d. Extravag. *Ambitioſæ*, Sed huiuſmodi pecunia dicitur poſſe ſervando ſervari, cum illa res dicatur poſſe ſervari, ex qua fructus percipitur, & nihilominus ſervetur. Videtur autem citra dubium, quod hujuſmodi peccunia conſeruatur, ex eaque fructus percipitur, non minus quàm ex poſſeſſionibus; & prædiis. Vide etiam Quarantam *verſic. alienatio num.*25. ubi etiam ſi dicit, pecuniam Eccleſiæ, quæ conſervatur, ut deſerviat, pro locatione ad pompam, juxta *l.3. §. fin cum ſeq. ff. commodat.* non poſſe alienari ſine ſolemnitate, & cauſa; eo quòd, cùm talis pecunia ſit in fructu, connumeretur, inter immobilia, vel ſaltem mobilia pretioſa, quæ ſervando ſervari poſſunt.

2 Itaque ex omnibus dictis ego puto utramque ſententiam circa propoſitam quæſtionem in titulo reſolutionis ſuam habere probabilitatem, ſed an cenſus computetur inter bona mobilia, & pecunia retracta ex redemptione cenſus Eccleſiæ poſſit diſtrahi abſque facultate Apoſtolica, vide noſtrum Paſqualigum *in qq. Canon. Centur.2. quæſt.*173. *per tot.*

RE-

R E S O L. CCXXIII.

An, ſi quis furatus eſt librum Hiſtoriarum ex Bibliotheca Regularium, ſi habet animum ſolvendi pretium duplicatum, peccaverit, & adhuc teneatur ad reſtitutionem dicti libri? Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 44.

§. 1. NEgativè reſpondet Carolus de Baucio *Miſcellaneis Caſ. conſcientiæ, tom. 2. opuſc. 3. quæſtione* 384. Tùm quia utile negocium geſſit Monaſterii; tùm quia liber Hiſtoriarum de rebus non Sacris parùm, aut nihil utile affert legentibus, & præcipuè Regularibus, qui debent dare operam Theologiæ, rebus moralibus, ac cogitationi rerum ſacrarum: ergo Superior Monaſterii non eſt rationabiliter invitus. Ita ille.

2 Sed ego huic ſententiæ non adhæreo: nam licèt Regulares debeant præcipuè dare operam Theologiæ Scholaſticæ, Morali, & Poſitivæ, tamen negandum libros Hiſtoriarum, parum, aut nihil eſſe utiles Religioſis: nam idem dicendum eſſet de libris aliarum Scientiarum, quod dicere eſt abſurdum: ergo peccaret quis, & teneretur reſtituere dictos libros, ſi illos furaretur ex aliqua Bibliothecha Regularium; nam illos poſſideret invito Domino. Et ſi doctrina Baucii eſſet admittenda, ſequeretur, à fortiori quòd ſi aliquis ex Bibliotheca alicuius Sæcularis furaretur librum v. g. Theologicum, non peccaret, ſi haberet animum ſolvendi pretium duplicatum: ſed hoc non eſt admittendum. Ergo,

3 Nec obſtat animus largiendi duplicatum ſtipendium; nam ſic plures res furari poſſent invito Domino; & res furata quando exiſtat in propria ſpecie reſtituenda eſt. Adde, quod in caſu noſtro, ſi ille liber in foro facilè eſſet venalis, ad quid furaretur cum duplicato ſtipendio? Si non facilè venalis in foro invenitur, rationabiliter ſuperior Religionis eſt invitus. Ergo, &c.

R E S O L. CCXXIV.

An Religioſi peccent mortaliter, aſſiſtendo agitationibus taurorum?

Et an in iſta prohibitione comprehendantur Religioſi Sacris Ordinibus non initiati, vel Religioſi Laici?

Et quid de Novitiis, & Monialibus, & Equitibus Militarium Ordinum etiam ſi minoribus Ordinibus fuerint inſigniti?

Et an Canonici Regulares, & Fratres Clerici Ordinum Militarium ſine dubio comprehendantur, quia verò ſunt Regulares.

Et an ſaltem peccent venialiter Clerici Sacerdotes, & beneficiati aſſiſtentes agitationibus taurorum?

Et an ſit peccatum mortale tauros in circo, vel in foro agitare feſtivis diebus?

Et quid, ſi extra forum, vel circum agitatio fiat per plateas, & calles Civitatis funibus longis pedes, vel cornua tauri ligati? Ex part. 11. tract. 4. & Miſc. 4. Reſ. 11.

§. 1. NEgativè reſpondet; ſed tantùm peccare venialiter ſuſtinet Thomas Hurtad. *ver. tom. 2. tract. 8. cap. 7. reſol. 78. ſect. 2. num. 716.* & Remigius *in pract. confeſſ. tract. 5. cap. 7. §. 3. num. 4.* ubi ſic ait: *Es muy probable que los Clerigos, y Religioſos no pecan mortalmente en ver lidar los toros, porque parece leve la materia del precepto, como la de otros muchos que ſe hallan en el Derecho, que no porque los Pontifices los han puesto con pena de deſcommunion, luego ſe colige que ſu materia es grave, mientras no huviere temeridad en ſu tranſgreſſion contumacia, ò menoſprecio*) quando non adeſt temeritas, contumacia, vel contemptus quantum ex præcepto juris poſitivi pendet, non inducit peccatum mortale, quamvis aliqua præcipiantur, ſub pœna excommunicationis. Ita Remigius, cui adde aliquos, quos tacito nomine adducit Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 12. diff. 20. n. 13. in fine*, quos etiam adducit, nec improbat Machadus *tomo 2. lib. 5. part. 2. tract. 2. docum. 9. n. 2.* (Sub his & ſeq. in R. not. ſeq.)

2 Imò ſententiæ Hurtadi expreſsè videtur adhærere Pelligarius *in Man. Reg. tom. 2. tr. 6. cap. 14. quæſt. 24. num. 27.* ubi ſic aſſerit; Rodriquez addit; Regulares etiam ſecluſo ſcandalo aſſiſtentes agitationi taurorum, aliarumque ferarum beſtiarium peccare; quod tamen mihi non omninò placet; cùm juxta aliàs dicta non ſit improbabile ſecundùm aliquos DD. ex ſola excommunicatione majori ferenda non certo argui prohibitionem, quæ fit ſub ea, obligare ſub peccato mortali, niſi aliunde id colligatur, quod certè non videtur colligi in præſenti caſu, quo non ſubſit periculum ſcandali, ut facilè conſtabit conſideranti.

3 Sed ego prorſus affirmativam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto, quam nominatim, & acriter contra Hurtadum tenet noviſſimè Magiſter Gallego Dominicanus in *Bull. Cruc. cap. 14. clauſ. 14. dubis. 182. & cap. 9. clauſ. 9. part. 2. dub. 128.* ubi citat, Lopez, Guttierez, Palacium, Soriam, Suarez, Vaſquez, Salas, Trullench, Rodriquez, & Villalobos, quibus adde doctiſſimum Epiſcopum Segobienſem Dominicanum Franciſcum Aravio *in part. 2. D. Th. quæſt.* 97. *diſput. 3. ſect. 3. diffic. 3. fol.* 661. ubi ſic ait: Hinc colligo primò, peccaſſe mortaliter olim quoſcumque Clericos Sacris initiatos, beneficiarios, & Religioſos aſſiſtentes agitationi taurorum contra prohibitionem S. Pii V. & Gregorii XIII. & modo peccare mortaliter Religioſos, qui tali agitationi aſſiſtunt contra prohibitionem Clementis VIII. qui dictam legem pœnalem, & prohibitionem prædeceſſorum Pontificum ad ſolos Religioſos reſtrinxit, intellige etiam ſecluſo ſcandalo, & contemptu. (Sub his in Arg. 3 R. 43 §. in poſt medium, & v Hanc ſententiam, & in § ult. Sed lege eius doctr. per totam illam eius primo non ut facilius poteſt ſolutio in iis quæſt.)

Hoc corollarium probant Ludovicus Lopez 2. *part. inſtructorii capit.* 31. Guttierrez *tom.* 2. *quæſt.* ∴ Conich. *capit.* 7. Palacios *in* 3. *diſt.* 39. *quæſt.* 7. Lorca hic *d.* 32. *dict.* 6. *ſecunda regula*, Suarius *diſp.* 18. *ſect.* 3. *tom. citati* & Salas *ſect.* 9. *nu.* 58.

4 Primò, quia habet pœnam gravem arguentem in tranſgreſsione lethale peccatum, ſcilicet excommunicationem majorem ferendam, fit enim hujuſmodi prohibitio ſub pœna excommunicationis abſolutè, quæ in jure ſupponit pro majori excommunicatione; eo quod analogum per ſe ſumptum ſtat pro famoſiori, dum autem non additur verbum aliquod ſignificans latam, aut ipſo jure incurrendam, ſupponit pro ferenda.

5 Secundò, quia lex humana in materia gravi non minus obligat, ſecluſo ſcandalo, aut contemptu, quàm lex divina, hæc autem obligat ad mortale, ergo & illa Minor eſt nota, & major patet, quia auctoritas hujus legiſlatoris etiam eſt à Deo de qua propterea Paulus dixit, *Qui poteſtati reſiſtit, Dei ordinationi reſiſtit*, & Chriſtus in Evangelico, *Qui vos ſpernit, me ſpernit*.

6 Tertiò probatur, quia ſemper judicatur obligatio ſub mortali, quoties à jure Canonico, vel à jure Eccleſiaſtico aliquid præcipitur ſub excommunicatione abſolutè, & ſimpliciter, nam intelligitur de majori, quæ incurri non poteſt niſi propter peccatum mortale *ex cap. 1. & cap. Romana; de ſententia excommunicationis in 6. & cap. nemo 11. quæſt. 3. & cap. corripiantur 34. quæſt. 3.* deſumpto ex Auguſtino *quæſt. 39. in Deuter. & lib. 2. de Civit. cap. 11.* dicente: Hoc agit nunc excomunicatio, quod in veteri teſtamento interfectio; unde Theologi citati ſuam regulam deſumpſerunt; ergo cùm dicta prohibitio aſſiſtentiæ agitationi taurorum, ſit ſub excommunicationis pœna, abſolutè, ac proinde maioris, quæ graviſſima eſt, & aliàs debet proportionari culpæ, ut docet Auguſtin. *de correpț. & gratia cap. 11.* & quia nullus prudens rector aliquando pro levi culpa ſerio minatur mortem, qualis eſt excommunicatio etiam comminata, ſeu ferenda, conſequens eſt, eam obligare ſub culpa mortali. Hucuſque Aravio.

Ex quibus patet reſponſio ad argumenta, quæ pro ſua ſententia firmanda adducit Hurtadus *loco citato*.

7 Et poſt hæc ſcripta invenio noſtram ſententiam docere etiam Ioſephum Roccaful. *in praxi Thol. moral. tom. 2. part. 3. num. 5. pr. Oval. cap. 6. num. 15. fol. 93.* ſic itaque aſſerit, tres ſunt Bullæ de hac re; Prima S. Pii V. Secunda Gregorii XIII. & Tertia Clementis VIII. ex quibus quid modo tenendum ſit, ne omnes referre cogamur, breviter dicimus; Primò, Clemente VIII. in ſuo motu proprio anno 1596. 3. die Ianuarii ſuſtuliſſe omnes excommunicationes in ordine ad Clericos, & laicos, exceptis Religioſis: unde Principes, & ſuperiores licitè poſſunt concedere licentiam agitandi tauros, & Clerici in Sacris illis intereſſe abſque peccato mortali, Religioſi autem non poſſunt: an vero Clerici interceſſentes peccent venialiter: prima ſententia aſſerit peccare venialiter: ita Villalobos *tom. 2. tract. 12. diffic. 12.* & hoc propter indecentiam, & quia antea erat prohibitum *cap. ſententia ſanguinis ne Clerici, vel monachi*, ſecunda ſententia aſſerit non peccare, ſi abſit ſcandalum, & modeſtè aſſiſtant. Sententia verò Guttierrez *lib. 8. quæſt. Canonic. cap. 7.* dicentis peccare mortaliter nimis rigida eſt. Dicimus ſecundò, Religioſos incurrere peccatum, ſi adſint, quia non abſtulit hoc Clement. VIII. quod eſt apud S. Pium V. & Gregorium XIII. Ita Roccaful, cui etiam adde doctum, pium, & amiciſſimum Magiſtrum Lezanam *in ſumma quæſt. regul. t. 1. c. 10. n. 7.* & Caſtrum Palaum *t. 6. diſp. 4. punct. 37. n. 22.*

8 Sed an iſta prohibitione comprehendantur Religioſi ſacris Ordinibus non initiati, vel Religioſi laici, reſpondeo cum Machado *tomo 2. libro 5. part. 2. tractatu* ∴ *docum. 9. numero 3.* ubi ſic ait; (Si eſto ſe entienda tambien con los Religioſos, los legos y los demas que no ſon de Orden Sacro es dudoſo entre los Doctores, Rodriquez y otros affirma que ſi, iuzgando que los comprehende la conſtitucion referida de Clemente VIII. Si bien Villalobos y otros ſiente lo contrario, como non intervenga ſcandalo, fundaſe, en

en que como conſta de la Bula de S. Pio V. referida en ella, no eſtavan comprehendidos los legos, ni los demas Religioſos que no fueſſen de orden Sacro; y la declaracion de los demas Pontifices no les pone nueva obligacion.) Ita ille.

9 Non nego tamen ſuſtineri etiam poſſe Religioſos in Sacris Ordinibus non conſtitutos comprehendi in dicta prohibitione. Ratio eſt, quia licèt à S. Pio V. ſint excluſi; tamen à Clemente Octavo videntur comprehendi, & ita tenet Pater Lezana *ubi ſuprà* & Pellizzarius *in man. Regul. tom. 2. tr. 7. c. 2. ſect. 3. qu. 17. nu. 212.*

10 Sed mihi magis placet opinio negativa, quam etiam ſuſtinet Caſtrus Palaus *ubi ſuprà* & ad rationem Patris Lezanæ reſpondeo, non obſtare decretum Clementis Octavi, quia illud decretum non inducit novam obligationem, ſed quæ lata erat conſtitutio S. Pii & Gregorii adverſus Religioſos in ſuo robore relinquit, quocirca intelligendum eſt de monachis, fratribus, & Regularibus, qui Clerici ſunt. Ex his à fortiori infertur moniales ſub hoc decreto non comprehendi, quia nullatenus ſunt Clerici Regulares.

11 Et ita ex Bonacina, & Villalobos docet Caſtrus Palaus *ubi ſuprà* quicquid in contrarium de Monialibus aſſerat Avila, *de cenſ. p. 2. cap. 5. diſput. 1. dub. 4. concluſ.* 6. Illud eſt certum novitios ſub nomine regularium in hoc decreto non comprehendi, quia propriè, & ſtrictè non ſunt regulares. Item neque equites militarium Ordinum; etiamſi minoribus ordinibus fuerint inſigniti, quia expreſsè excipiuntur in dicta Bulla Gregorii, ut notant relati Doctores. Canonici verò Regulares, & Fratres Clerici Ordinum militarium ſine dubio comprehenduntur, quia verè ſunt Regulares.

12 Et tandem ad ornatum hujus materiæ aſſero, feſtis diebus peccatum mortale eſſe tauros in circo, vel in foro agitare, quia hoc prohibitum eſt Magiſtratibus à S. Pio Quinto ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrendæ, neque derogatum eſt à Gregorio XIII. & à Clemente Octavo, ſed potius, ab iiſdem confirmatum.

13 Verùm hanc concluſionem temperant Navarr. *cap. 15. num. 16.* Ludovic. Lopez *in ſuo inſtructor. 1. part. cap.* 70. Bonacin. *d. 2. de cenſ. quæſt. 4. part. 7. num.* 12. ne procedat in agitatione taurorum ita moderata, ut ex ea ſequi probabiliter non poſſint nocumenta perſonalis mortis, vulneris, oſſium rupturæ, ſicuti ſi præciſis cuſpidibus agitarentur, aut cornibus colligatis, quia ceſſat ratio finalis, ob quam hæc conſtitutio lata eſt, nempè ob vitandas mortes ex prædicta agitatione frequenter contingentes, ut in procemio dicitur, Ex quo ſumenda eſt ratio finalis legis, Argum. *l. fin. ff. de hæred. inſtitution.*

14 Sed hanc limitationem cum Guttierez non probat Caſtrus Palaus, *ubi ſuprà* quia Gregor. XIII. agitationem taurorum permittit, proviſo per eos, ad quod ſpectabit, ne exinde alicujus mors quoad fieri poſſit, ſequatur, & hac permiſſione non obſtante, prohibet ne diebus feſtis agitentur. Ergo agitatio taurorum, etiam remotis periculis, diebus feſtis illicita eſt. Præterquam quod eſto ex agitatione taurorum præciſis cuſpidibus, aut cornibus colligatis non adſit æquale periculum, ac ſi cuſpidibus integris liberi, & expediti agitarentur, nihilominus periculum perfectè non vitatur, cum poſſint homines in altum levare, & in terram proiicere, pedibuſque conculcare. Adde agitationem taurorum diebus feſtivis non tantùm prohiberi ob damna, quæ inde provenire ſolebant vitanda, quàm ob honorem feſtorum, quæ divinis laudibus, piiſque operibus, non autem hujuſmodi ludis celebrari, & honorari debent.

15. Hoc autem intelligendum eſt, ſi in circo, vel foro agitentur; nam ſi extra forum, vel circum agitatio fiat, libera fugiendi tauris facultate relicta, non eſt locus huic prohibitioni; eaque de cauſa communiter diebus feſtis agitantur tauri per plateas, & calles Civitatis funibus longis pedes, vel cornua ligati abſque ullo ſcrupulo, uti tradit Navarr. *cap. 15. num. 18.*

Alia verò dubia circa præſentem materiam non ſolùm in ordine ad Hiſpaniam, ſed etiam extra illam videbis penes Bonacinam, Palaum, Avilam, & alios *loco citatis*.

R E S O L. CCXXXII.

An prohibitum ſit Regularibus ſtudium juris civilis?
Et notatur, quòd ſufficit licentia Prælati facta Religioſo ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus conventus, ſed ut plurimum conſilium, quod quidem non tenetur ſequi. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 79.

§. 1. Reſpondeo affirmativè ex *capit. 2. ne Clerici, vel Monachi, lib.* 6. quando principaliter Monachi, vel Clerici jus civile audiunt, ſecus autem ſi ad cognitionem juris Canonici illi ſtudio incumbunt, & ideò ferè omnes Regulares legum ſtudio incumbentes excuſari poſſunt, quia hoc facere poſſunt in ordine ad melius addiſcendum jus Cannonicum, & ita tenent communiter DD. quos alibi citavi.

2 Tantùm hìc obiter addam contra Sanchez *in ſumma tom. 2. lib. 6. capit. 8. numer.* 82. quòd ſufficit licentia Prælati facta Religioſo ad exiſtendum in ſtudio, nec requiritur conſenſus Conventus, ſed ut plurimum conſilium, quod quidem non tenetur ſequi Superior, & ita ex multis docet Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regular. fol. 97. numer. 11.*

R E S O L. CCXXVI.

An Generales Regularium, poſſint non obſtante Bulla Gregorii XV. edita anno 1614. & Urbani VIII. anno 1631. præbere ſuis ſubditis licentiam legendi libros prohibitos? Ex par. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 49.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Laurentius de Peyrinis *in privilegiis Minimorum, tom. 1. conſtitut. 9. Pauli V. num.* 10. Quia Pontifices ſupradicti, ut patet ex lectura Bullarum, loquuntur tantùm de licentiis particularibus conceſſis ad legendos libros hæreticorum, vel de hæreſi ſuſpectorum, ſeu aliàs quomodcumque prohibitos, non autem de privilegiis Regularibus conceſſis, neque his derogant. Et in omni caſu ſuſpenſos, donec corrigantur, non prohibent legi ab his, qui aliàs habent per privilegia facultatem: Ita Peyrinus, Lezana *in compend. quæſt. Regularium cap. 18. n.* 96. putat hanc ſententiam ſpeculativè probabilem eſſe, dummodo privilegia Regularium non ſint facta vivæ vocis oraculo, Unde ex hac opinione ſequeretur dominos Inquiſitores poſſe hodie legere libros prohibitos, quia hoc eis competit ex privilegio conceſſo dignitati, & non perſonæ, & dictæ Bullæ Pontificiæ, ut viſum eſt, tollunt licentias quibuſcumque perſonis conceſſas, non autem privilegia ergo, &c.

2 Sed his non obſtantibus, amiciſſimus, & doctiſſimus Lezana *ubi ſuprà*, negativam ſententiam tenet, quia in prædictis Bullis revocantur facultates conceſſæ etiam per litteras Apoſtolicas, & aliter quomodcumque, in quibus verbis videntur etiam comprehendi privilegia. Unde ſubdit Lezana; Securior eſt hæc ſententia, & in praxi conſulenda. Hinc ſtantibus ſupradictis difficultatibus, ego authoritate Eminentiſſimi Principis, & Domini mei Don Franciſci Barberini S. R. E. Cardinalis ampliſſimi, impetravit à ſacra Congregatione S. R. Generalis, & univerſalis Inquiſitionis licentiam legendi quoſcumque damnatorum authorum libros, ſeu aliàs quomodolibet prohibitos, etiam damnatos in Iudice Romano librorum prohibitorum, quam licentiam authenticam penes me habeo, datam in Conventu ſanctæ Mariæ ſuper Minerua die 15. Iulii 1636. & regiſtratam hìc Panormi in noſtro Tribunali ſancti Officii die 20. Auguſti, ejuſdem anno 1636.

Alibi in R. [illegible] nunc eſt in 5. [illegible] 3r. 1. R. 71.

R E S O L. CCXXVII.

An Regulares poſſint eligere in iudices conſervatores Prælatos aliarum Religionum? Ex p. 9. tr. 9. & Miſc. 4. Reſ. 26.

§. 1. Affirmativè videtur reſpondendum ex his, quæ habentur in Allegatione Ioannis Naldi, quam penes me impreſſam habeo pro Patribus Societatis Ieſu contra Epiſcopum Angelopolitanum, ubi ſic habetur, §. 80. uſque ad 87. Quoad ſecundum, Conſervatores à Patribus Societatis electos, fuiſſe legitimos, & competentes patet attento *c. fin. de Iudic. delegat. in* 6. In quo Conſervatores poſſunt eligi Epiſcopi Abbates, ſeu Dignitates, vel Perſonatus in Cathedralibus, vel Collegiatis Eccleſiis obtinentes. Patres autem præfati obtinent dignitatem, & perſonatum reſpectivè, quia Pater Io. de Pareda eſt Prior Conventus S. Dominici; Pater autem Auguſtinus Godinez eſt Definitor Capituli Generalis. Quod Prior Regularis ſit dignitas, & capax reſcripti Apoſtolici, patet ex *cap. ſtatutum verb. Obtinentibus de reſcriptis in* 6. & ſtatuitur expreſsè in Clement. *Et ſi eodem tit.* ubi prior Conventualis, id eſt habens ſub ſe capitulum, & collegiatam Eccleſiam, licèt non eſſet electus, ſed tantùm ad nutum, dicitur eſſe in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus ad effectum, ut ſit capax delegationis Apoſtolicæ, ſecus eſſet de priori Clauſtrali, qui non habet Capitulum, ut benè Gloſſ. ibi *verſ. Conventualem*, & clarius Gloſſ. in Clement. *Ne in agro. §. Cæterum, de ſtatu Monachorum*: dicit, prioratus Conventualis eſt, in quo ſunt plures collegialiter, *& in cap. Nobis fuit verſ. Conventuali Eccleſia.* declarat eadem Gloſſa ad conſtituendum conventualem Eccleſiam ſufficere, quòd plures collegialiter vivant; *ad Text. in c. 1. de elect.* id eſt quòd faciant unum Capitulum, ſive unum corpus juxta diſpoſitionem *c. Dilecta de Exceſſ. Prælat.* Definitor quoque eſt perſonatus, quia

Su. hoc in t. 5. tr. 10. ex R. [illegible] lege doct. [illegible] etiam & [illegible] non [illegible] vide tamen in t. 5. tr. 4. doct. R. 84. [illegible] quid eſt [illegible] jendum ſu. hoc

maior

maior eſt priore, & vocem habet in capitulo Generali, quia ad delegationem ſufficit præeminentia, qua quis præ aliis ditatus eſt in aliqua Eccleſia, ut dicit Gloſſa *in citato capit. Statutum, ver. Prædiis, de reſcriptis in 6. cap. Quamvis verb. de ſignificatione*. Et apparet ex conſtitutione Clementis VIII. anno 1592. quæ incipit, Sanctiſſimum, & alia ſimili Gregorii XV. de anno 1621. quæ pariter incipit, Sanctiſſimus; in quibus mandata Apoſtolica talibus delegantur. Et quatenus Definitor non haberet dignitatem inſufficientem, ſufficit, quod prior ſit ſufficiens, quia cum fuerint deputati in ſolidum, ſufficit quod unus eſſet capax: nam utile per inutile non vitiatur, *lib. 1. §. ſed ſi, ff. de verb. obligat. cap. utile 37. de Regul. iuris in 6.* quod autem ſub pœna fuerint electi in ſolidum, patet ex petitione provincialis, ſupra *numero* 4. in illis verbis, in principio, *Parezco ante Vueſtras PP. muy RR. ò antes qualquieras de Vueſtras PP. & in fine, à Vueſtras PP. iuntos y à qualquier di Vueſtras PP. pido, &c.* Iſti igitur fuerunt Iudices competentes juxta ſacros Canones, & de jure communi. Non enim obſtat Conſtitutio Gregorii XV. in qua Iudices conſervatores demandantur Synodales in Synodo deputato: quia in illis regnis Iudices Synodales non ſunt, unde ad impoſſibile nemo tenetur, *l. Si quis in gravi, in princip. ubi Bartol. ff. de Syllan.* cum ſimilibus, & quando tales non exiſtunt, tunc poſſunt eligi alii, qui habeant qualitates de jure communi requiſitas, hoc eſt, qui ſint in Eccleſiaſtica dignitate, vel perſonatu, quales ſunt noſtri, ut vidimus. Sed quod tollit omnem dubitationem, Gregorius XIII. in Bulla data 24. Octobris, anni 1579. conceſſit, quod Societas in Indiis eligere poſſit loco perſonarum in Eccleſiaſtica dignitate conſtitutarum, quoſuis idoneos, & probos viros ſæculares charactere Clericali inſignitos, non tamen coniugatos, nec propterea dictam Societatem ad certos, & determinatos Conſervatores obligari, authoritate Apoſtolica ſtatuit: ex quibus patet, quod erat liberum Societati eligere Conſervatorem: elegit autem Regulares, quia Sæculares illi erant ſuſpecti, cum D. Epiſcopus Adverſarius, tunc eſſet viſitator Regius omnes faciliter ad ſuam partem trahebat, vel ſaltem illius timores contra illum nemo procedere præſumebat: Et Patres Dominicani habent privilegium à Clemente Septimo ſub die octavo Martii 1533. in quo conceditur illis, poſſe eligere Conſervatores quaſcumque perſonas Eccleſiaſticas, Sæculares, & Religioſas, etiam in Eccleſiaſtica dignitate non conſtitutas, dummodò litterati ſint, & ſi non ſunt litterati, adhibeant Aſſeſſores, & in ſacris ordinibus conſtitutos. Et hæc omnia, ut dixi, habentur in ſupra citata allegatione.

2 Sed ego puto hodie circa præſentem quæſtionem, ſilere omnia Regularium privilegia, ut optimè obſervat ex eadem ſocietate Caſtrus Palaus *tom. 3. tractatu 16. d. 4. punct. 12. §. 1. numer. 9.* ubi ſic ait: Dixi ſpectato jure communi, nam ſi ſpecialia privilegia Societatis Ieſu ſpectentur, quilibet Superior Regularis eligi poteſt in Iudicem conſervatorem, ut conſtat ex Bulla Gregorii XIII. edita anno 1573. cuius meminit Manuel Rodriquez *tomo 1. qq. Regular. quæſt. 65. art. 3.* Sanchez, *lib. 6. num. 79.* Sed quidquid ſit de his privilegiis, & de deciſione, *capit. fin. de officio delegat. in 6.* ſtandum eſt Conſtitutioni Clementis VIII. editæ anno 1592. & Conſtitutioni Gregorii XV. editæ anno 1621. Quarum tenorem refert Barboſa, *allegat. 106. in fine à numero 53.* quibus cavetur, nullum alium conſervatorem eligi poſſe à Regularibus niſi qui qualitates habeat in dicto capite, Statutum, præſcriptas, deſignatuſque Iudex ſit in Synodo Provinciali, vel Diœceſana. Et ob hanc cauſam quærente Archiepiſcopo Turritano, an regulares unius Conventus, Monaſterii, vel Dominus aliquem Priorem, ſeù Guardianum, vel quemuis alium, quavis dignitate regulari fulgentem in ſuum Conſervatorem eligere, vel deputare poſſint? Sacra Cardinalium Congregatio reſpondit 6. Octobris anno 1617. non poſſe, teſta Barboſa *alleg. 106. num. 15.* Hucuſque Palaus, cui adde ex eadem religione Fragoſum *in Rep. Chriſt. t. 2. lib. 4. diſp. 2. ſ. 6. n. 112.* & ſequentibus.

Nota tamen, quod poſt hæc ſcripta promulgatum eſt Breve Sanctiſſimi D. Noſtri Innocentii Decimi ſub die 14. Maii 1648. ubi plura definiuntur circa Conſervatores ex cauſa litis ſupradictæ, inter Patres Societatis, & Epiſcopum Angelopolitanum, ideò Lectoribus illud legendum remitto.

R E S O L. CCXXVIII.

An in exemptione ſolvendi decimas proſit communicatio privilegiorum quæ inter ſe gaudent Regulares? Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 50. aliàs 49.

In hoc la r. 3. r 6 K. 18. ſ Falſum eſt & quæſtio non plenè oc ſu. lege tamen doct. alios 66. eius not

§. 1. NEgativè ex multis Deciſionibus Sacræ rotæ reſpondet Trullench *in Decalogum, tomo 1. lib. 3. c. 3. dub. 11. n. 4.* ubi ſic ait: Hinc ſit, ut quando Papa communicat Privilegia alicuius religionis, in quibus adeſt expreſſa mentio à ſolutione Decimarum alteri religioni; non cenſeri etiam communicaſſe exemptionem à ſolutione Decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio, cùm difficulter concedatur. Ita Barboſa *de Iure Eccl. lib. 3. capit. 26. §. 3. numero 41.* cum Felino *in capit. Sedes, numer. 31. de Reſcript.* & alii. Ita Trullench.

2 Verùm affirmativam ſententiam mordicus tenet S. Ioannes de la Cruz, *in Epit. Privil. 2. capit. 6.* Raphael de la Torre, *in 2. 2. tomo 1. quæſt. 87. diſput. 1. numer. 5.* & Doctus, & amiciſſimus Pater Lezana *in Summa, to. 2. verb. Decima, quoad Regul. num. 8.* ubi hæc ait: Sed quia hic communiter afferri ſolet communicatio privilegiorum aliarum Religionum, ita ut in hac materia, ſicut in aliis deſerviat communicatio privilegiorum, quam aliquæ Religiones habent, obſervandum quarto, Sanctam Rotam in una Valentina anni 1603 ſupra relata decidiſſe, privilegium eximens à ſolutione Decimarum non comprehendi in generali communicatione privilegiorum unius Religionis aliis facta, niſi expreſsè fiat mentio talis privilegii, etiam ſi inter privilegia communicata adſit aliquod, quod non contineat aliud quàm exemptionem à ſolutione Decimarum. Cujus deciſionis duplex aſſignatur ratio, quia, quod in conceſſione generali non veniunt ea, quæ vel non concedi ſolent, vel magna cum difficultate conceduntur. Secunda, quod nec conceduntur ea, in quibus agitur de præjudicio tertii, talia enim privilegia debent ſtrictè interpretari. Sed quamvis multum deferendum ſit huiuſmodi Sanctæ Rotæ deciſionibus, & quia à viris ſapientiſſimis, & magna adhibita diligentia factæ ſunt, nihilominus rationes adductæ non videntur valdè efficaces, non quidem prima; quia hujuſmodi privilegium exemptionis, non rarò, ſed ſæpius, nec magna cum difficultate à Sede Apoſtolica concedi ſolet in Religionibus, ut patebit intuenti privilegia. Nec ſecunda, quia doctrina illa intelligi debet, quando recta ratio non dictat contrarium, ut quando agitur de cauſa pia, & religioſa maximè concernenti utilitatem totius Religionis, aut Monaſterii, ut in præſenti. Tunc enim privilegia quamvis contra jus commune ſint, & in præjudicium tertii ampliari debent. Quia, ut benè Iuriſconſultus *in leg. Sunt perſonæ, ff. de Religioſis, & ſumptibus funer.* Summa ratio eſt, quæ pro Religioſis facit. Suarez *de Legibus, lib. 8. cap. 27. num. 7.* Sanchez *lib. 8. de Matrim. diſp. 1. num 13.* Quare ſub aliorum cenſura non video rationem ſufficientem, quare in aliis materiis ſubſiſtat communicatio privilegiorum, quas Religiones habent, non verò in iſta. Hucuſque Lezana, cui etiam adde Philippum de la Cruz, *tr. de Decim. §. 2. n. 8.*

3 Sed noviſſimè in hac difficultate utitur diſtinctione Leandrus, *de præcept. Eccl. tract. 6. diſput. 6. quæſt. 46.* & ita aſſerit, quòd duplici via poſſunt communicari à Pontificibus privilegia alicujus Religionis alteri. Uno modo, per modum ſimplicis communicationis, per clauſulas generales, & communes: Alio modo, per modum conceſſionis eorundem privilegiorum, ſpecificè, & particulariter, hoc eſt per clauſulas ſpecificas, particulares, veluti nobis communicavit privilegia Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, Canonicorum, & Clericorum Regularium Societatis Ieſu, & aliarum omnium Congregationum, & Religionum, Urbanus VIII. Si ergo, primo modo communicat Pontifex privilegia alicuius Religionis, in quibus adſit exemptio à decimarum ſolutione alteri Religioni; dicendum eſt non cenſeri communicaſſe exemptionem à ſolutione Decimarum, niſi de hac exemptione fiat ſpecialis mentio: quia cùm id ſit difficilis conceſſionis, non venit in generali conceſſione. Et in hac conſideratione habet verum, quod docent Authores primæ ſententiæ, & Deciſiones Rotales. Si autem ſecundo modo communicat Papa privilegia, in quibus continetur exemptio ab onere decimarum, dicendum eſt, etiam cenſeri communicaſſe exemptionem ab onere decimarum, quamuis de hac exemptione ſpecialis mentio non fiat cùm ſpecificè, & individualiter, ac nominatim per modum conceſſionis, eadem privilegia, in quibus talis exemptio à ſolutione decimarum continebatur conceſſa fuerint. In quo ſenſu, ad minus veriſſimum eſt, quod Authores Secundæ ſententiæ affirmant. Nec contra noſtram reſponſionem obſtat quid fundamentum contrariorum, videlicet quòd debeat fieri de hac exemptione ſpecialis mentio, cùm difficiliter concedatur. Nam reſpondetur primò; quòd hoc habet verùm quando communicatio privilegiorum, in quibus continetur exemptio à ſolutione decimarum fit per clauſulas generales, & communes, non verò quando fit per clauſulas ſpeciales, & particulares, cum hæ aliquid ſpeciale, & particulare debeant operari. Secundò reſpondeo: quod dicta doctrina ſubſiſtat, ſi aliàs (præter exemptionem datam) in brevi communicationis non dicatur, quod communicantur omnia privilegia, etiam illa, quæ ſunt ſpeciali nota digna, difficiliſque conceſſionis, & quæ in generali conceſſione non veniunt, &c. Et hæc omnia docet Leandrus *ubi ſuprà*. Unde vidiſti, amice Lector, opinionem Sacræ

Rotæ circa hanc difficultatem, non eſſe communiter receptam, & illam abſolutè reprobat noviſſimè Pater Hieronymus Garcias, *Polit. Regular. tom.* 1. *tractat.* 8. *difficultate* 4. *dub.* 2. *punct.* 4. *numero octavo*. Sed ego non recedo à ſententia Sacræ Rotæ, quam tenet etiam Merolla *tomo* 3. *diſputatione* 6. *c.* 4. *dubio* 8. *n.* 74. quia in generali communicatione non veniunt privilegia aliis præiudicialia.

In Tract. 12. *in fine*, *Reſolutione Quadrageſimanona*, *hæc imprimantur*.

4. CONfirmatur hæc opinio ex Bulla S. Pii V. data Romę die ultima Iunii anno 1570. quæ incipit *Ad perpetuam rei memoriam*, &c. in qua apparet apertè, Summum Pontificem tam benè affectum erga Regulares declarare, Privilegia communicativa Regularium pro exemptione à ſolutione Decimarum, Primitiarum, quartæ medietatis, vel quæ funerum, & obligationum partem, aliamque temporalitatem concernunt, revocata, ceſſata, irrita, evacuata, annullataque exiſtere, ac nullatenus ſuffragari, & ſolum proficere quoad ſpiritualitatem. Bullam hanc invenies per extenſum in Paſtorali interno doctiſſimi, & amiciſſimi viri Didaci Antonii Frances *part.* 3. *vol.* 2. *numero* 55. ubi firmat Regulares per communicationem non poſſe gaudere privilegio ab exemptione Decimarum, & poſt adductum Breve Pontificium ſic aſſerit: Patet ex mente S. Pii V. Privilegia communicativa Religionum, intelligenda fore, & valere reſpectu ſpiritualium rerum, non verò temporalium; in quo ſenſu intelligo, quæ diximus aliquoties in prima parte hujus libri de communicatione Privilegiorum unius Religionis in alteram, quoad temporalitatem, ſecundùm ſubiectam materiam, ibi ſcilicet, quoad facultatem abſolvendi in voto Interno, ut in *tractatu* 2. *quæſt.* 3. *numero* 8. & in aliis locis quapropter non ſunt admittendi Doctores; qui abſolutè, & indiſtinctè tradunt, omnia Privilegia conceſſa uni Religioni, influere in alias cum quibus communicat, quia hoc intelligi debet non abſolutè, ſed cum grano ſalis ſcilicet, quoad ſpiritualitatem, non verò quoad temporalitatem, prout eſt ſolutio Decimarum, Primitiarum, quartæ medietatis, & his ſimilia, ut palam, & manifeſtè (explanando ſuam mentem) decrevit S. Pius V. in ſupradicta Conſtitutione, quæ videtur declarare omnes illas, quas tradit Barboſa *de communicatione Mendicantium*, & *aliarum Religionum*, *in tract. de univerſ. iure Eccl*, *lib.* 1. *art.* 41. ferè per totum, præcipuè *num.* 218. cum pluribus ſequentibus, & ita privilegia communicativa inibi ab eo relata intelligenda veniunt reſpectu ſpiritualitatum, & non ultrà. Hucuſque Frances.

5 Nota verò hic obiter, quod noviſſimè Pater Vincentius Tancredi *de Relig. tractatu* 1. *lib.* 2. *diſp.* 7. *quæſt.* 1. *num.* 7. adducit plures Reſolutiones Rotales, & Regni Siciliæ in favorem inclytæ Societatis IESU, non obſtantibus Bullis fel. mem. Leonis XI. & Urbani VIII. modificantibus eius privilegia circa Decimas. Unde ego optarem, Sacram Rotam in facti contingentia maturius rem totam diſcutere, ut in poſterum amplius non remaneret difficultas circa præſentem materiam.

RESOL. CCXXIX.

An exemptio Regularium non ſolvendi decimas extendatur ad bona empta, donata locata, & in emphyteuſim habita? Ex part. 10. tract. 12. & Miſc. 2. Reſ. 51. aliàs 50.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Caſtrus Palaus, *tom.* 2. *tractatu.* 12. *diſputation. unica*, *punct.* 12. *num.* 8. dubitari poſſet de bonis, quæ Religioſi habent locata, conducta, vel in emphyteuſim, an ex illis decimæ debeantur. In qua quæſtione ſi privilegium conceſſum ſit ſub illis verbis juris: Non ſolvant decimas de ſuis agris, vel: Non ſolvant decimas laborum ſuorum (hoc eſt agrorum) ita enim intelligi debet, ut conſtat ex verbis ſequentibus quos propriis manibus, & ſumptibus colunt, cum ſolum agri colantur, & non labores: certum eſſe debet ſub his verbis non comprehendi agros conductos, aut in emphyteuſim acceptos, quia ipſi non ſunt proprii, neque ſui; quod expreſsè videtur definitum ab Alexandro III. *in capit. Dilecti*, cùm dixerit, ſub illis verbis, quæ referuntur *capit. Decimas* 16. *quæſt.* 1. non fuiſſe intentionem ſuam, neque Anteceſſorum ſuorum agros conductos, & receptos ad formam comprehendere. Ita Panormitanus *in capit. Dilecti*. Rebuffus, *quæſtion.* 14. *numer.* 52. & communis. Video tamen Ioannem Azorium *tomo* 1. *libro* 7. *quæſtione* 6. §. 3. affirmare, ſi privilegium dicat; Eximimus Religoſos à decimis ſolvendis ex prædiis, quæ habent, comprehendi prædia conductitia, quia hæc etiam habentur, licèt non ut propria Suarez *titulo* 2. *de Religione libro* 1. *capite* 19. *numero* 11. & ſi ad prædia accepta in emphyteuſim extendat privilegium ſub opinione probabili, quia emphyteuſis diſtinguitur à locato, & conducto, & *capite Dilecti*, ſolum de prædiis conductis mentionem fecit. Tamen probabilius exiſtimat oppoſitum, & quando urgetur: illa prædia conducta, vel in emphyteuſim accepta habentur à religioſis. Reſpondet: habentur ſecundùm quid, hoc eſt ad tempus, ſicut domus locata, conducta, non dicitur eſſe mea, neque ego habere abſolutè domum, ſed uſum illius ad habitandum, &c. Adde: Contractus emphyteuticus à locato, & conducto ferè non diſtinguitur, niſi ex maiori, vel minori tempore, quæ non debent contractus naturam mutare. Et hic modus dicendi mihi probatur. Hucuſque Palaus; cui adde Pellizzarium *in Man. Regular. tom.* 2. *tractatu* 8. *capit.* 7. *ſect.* 5. *numer.* 175. & Zambellum *in reper. Mor. verb. Decima*, *num.* 3.

2 Sed abſolutè adverſus Palaum, & Suarez tenet negativam ſententiam Hieronymus Garcias *in Politica Regularium*, *tomo* 1. *tractatu* 8. *diffult.* 3. *dub.* 2. *punct.* 4. *numer.* 13. ubi ſic ait: (Finalmente, ſi un Convento toma algun Campo à enfiteoſis: no paſſando en el dominio directo, y ſiendo el contrato para tiempo determinando, pareceles à Suarez, y Caſtro, que no queda libre,) iuxta *legem* 1. iuncta Gloſſa ultima *ff.* ſi ager emphyteuticus petatur, però à la verdad deſto ai poco uſu en las Religiones, porque no quieren tomar campos con derecho de decimas, y aſſi procuran redimirlas por concierto: però en rigor parece que el que tiene privilegio para no pagar lo arrendado, mayor le tendrà para no pagar lo que tiene à enfiteoſis, ò cenſeo, pues quien dà lo mas, es viſto dar lo menos, y Suarez que tiene lo contrario fundaſe, en que ſe ſiguiria que de lo conducido no ſe auria de pagar decima; lo qual iuzga por abſurdo, però noſotros no lo tenemos por tal, pues Martino V. nos lo concede.) Ita ille, cui adde Leandrum, *de Præcept. Eccleſ. tractatu* 6. *quæſtione* 35. & 49. & S. Ioannes de la Cruz, *de Statu Religionis libr.* 2. *capit.* 9. *dub.* 4. *concl.* 2. ſic aſſerentem: Religioſi non tenentur decimas ſolvere de ſuis bonis mobilibus, & immobilibus, poſſeſſionibus, & prędiis, præſentibus, & futuris, etiam ab aliis conductis: dum tamen illa ſuis manibus vel ſumptibus excolantur, aut pro ſua ſuſtentatione excoli faciant. Nec tenentur decimare de pratis, herbis, paſcuis, nutrimentis Animalium ac Paſtorum eorundem. Ita conceſſit fratribus de Guadalupe Gregorius XI. Martinus V. & Paulus III. anno 1535. ut habetur in Compendio Divi Hieronymi *in Decim. exemptio* §. 11. 15. 16. Sic ille. Unde video opinionem Azorii, quam impugnat Palaus habere pro ſe plures Doctores.

3 Dicendum itaque videtur cum Raphaele de la Torre, *in* 2. 2. *tomo* 1. *quæſt.* 87. *diſp.* 7. quod ſi privilegia Regularium dicant eximere è decimis omnia Religioſorum propria bona, debent quidem ex agris conductitiis decimam ſolvere, quia bona emphyteutica, aut conductitia non ſunt Religioſorum bona, & ſic eſt intelligendum *cap. cit. Dilectis*. At ſi verba privilegii ſint: *ne quis ſolvat decimam ex prædiis*, *quæ habet*, ad emphyteuticos, & conductitios probabiliter extenduntur, & *ad citat. capit. Dilecti*. Secundò reſpondetur, Pontificem loqui de privilegiis quibuſdam, in quibus duntaxat concedebatur, ne Regulares decimas ſolverent ex fundis, quos propriis laboribus, & ſumptibus colerent, & ideò ait Pontifex, ejuſcemodi privilegium ad agros conductitios minimè protendi.

4 Sed adverſus ſupradicta inſurgit Ferdinandus Ortiz de Valdes, *in docta*, & *erudita defenſione Illuſtriſſimi Domini mei Domini Ioannis Palafex Epiſcopi Angelopolitani*, *parte* 6. *numer.* 88. & adducit deciſionem Rotæ, ſed noſtram ſententiam ſatis probabilem exiſtimo, quam poſt hæc ſcripta, præter Doctores citatos, invenio docere Peyrinum *in Privileg. Minim. Conſt.* 2. *Iulii II.* §. 31. *n.* 133.

RESOL. CCXXX.

An Coloni, & *Arrendatores agrorum Regularium gaudeant eorum privilegiis non ſolvendi decimas?* Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 52. aliàs 51.

§. 1. NEgativè reſpondet Trullench *in Decalog. tomo* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *dub.* 11. *num.* 4. Nota privilegia exemptionis à ſolutione decimarum eſſe perſonalia, non verò realia; & ideò non tranſeunt ad Arrendatores, ſeu Colonos, aut emptores prædiorum, ſeu fructuum. Ita Barboſa *de Iure Eccleſ. lib.* 3. *cap.* 26. §. 3. *num.* 40. qui refert, ita deciſum fuiſſe multoties, ſignanter *deciſ.* 32. *pagina* 2. *diverſo*. & coram Seraphino, *deciſ.* 827. *num.* 2 & in Placentina decimarum 17. Decembris 1584. coram Domino Blanchetto, & in Pampilon. decimarum 15. Decembr. 1615. & alibi. Su. hoc in eq. tr. 2. R. 277.

2 Sed hæc opinio Rotæ, ſalva reverentia tantæ Tribunali debita, mihi non placet, & illam intelligendo ſtando in terminis juris communis, & privilegiis inſertis in ipſo jure

commu-

communi: verùm loquendo virtute aliorum privilegiorum communior ſententia eſt. Religioſus eximi à decimis illorum fructuum. Ratio eſt; quia privilegium reale eximit à debito decimarum illorum prædiorum, quæ per alios coluntur, ut traditur à Gloſſa, *in Clement. 2. de Decimis verſ. excolendus*, & ibi communiter ſcribentes. Cardin. *quæſt.* 23. Abbas, *in capit. Ex part. 1. de Decimis numer.* 5. At in ſupradictis verbis conceditur privilegium reale, & non perſonale. Ait enim Pontifex Eximimus Religioſos, & eorum prædia à Decimis ſolvendis. Ergo. Quod ſi in aliquo privilegio dicatur; Eximimus Religionem illam à Decimis ſolvendis prædiorum ſuorum, neque addatur.; Etiamſi per Colonos excolant, neque dicatur: Eximimus Religionem, & ejus prædia: adhuc eſt probabilius privilegium eſſe reale, & non perſonale. Ratio eſt; quia ſi tunc deberent Coloni ſolvere decimas Eccleſiæ, ipſa Religio ſolveret decimas de prædiis ſuis; Coloni namque nunquam eximuntur à debito decimarum; etiam cum eſt privilegium reale conceſſum Religioſis, ſed ſolvunt Religioſis expreſsè vel implicitè ſolvendo majorem penſionem, quam ſolveret ſi deberent Eccleſiæ, & decimas ſolvere: aliàs ſi ipſi Coloni exempti eſſent à debito decimarum, jam bona Eccleſiæ Laicis abſque juſta, & legitima cauſa concederentur, neque intentio Pontificis fuit Conductoribus favere, ut optime traditur à Suarez *lib. 1. capit. 19. numero* 15. Fit ergo ſi decimæ tunc ſolvantur, ipſos Religioſos ſolvere decimas de prædiis ſuis, quod eſt contra privilegium. Adde quòd prædia Religionis non propriè à debito decimarum dicuntur exempta, ſed Religioſi ſunt qui eximuntur, non prædia. Unde ſi prædia alienentur, ſeu vendantur à Religioſis, non tranſeunt cum privilegio non ſolvendi decimas, ut de ſe conſtat. Ergo &c. Et ita hanc ſententiam tradit Pellizzarius *in Man. Regular. tom. 2. tract. 8. capit. 7. ſect. 3. numero* 176. Leandrus *in Præcept. Eccleſ. tractatu 6. diſput. 6. quæſt.* 40. S. Ioann. de la Cruz *de ſtat. Relig. libr. 2. capit. 9. dubio 4. concl.* 4. Hieronymus Garcias *in Politica Regul. tomo 1. tractat. 8. difficult. 3. dub. 2. punct. 4. numero* 11. & Raphael de la Torre *in 2. 2. tomo 1. poſt. in 4. diſp. 6. folio, mihi* 580. ubi firmat, quod quamvis *in capit, Licet de decimis*, expreſſe dicatur, privilegium Monachis, aut Regularibus conceſſum, ut à decima ſolvenda liberentur, non trahi ad eos, qui ipſorum prædia excolenda conduxerint, nihilominus dicendum videtur eſſe expendenda verba privilegiorum, nam ſi privilegium ſit perſonale tantùm, non ſe extendit ad Conductores prædiorum: ſecus ſi reale ſit, ſic Gloſſa *in Clem. 1. de decimis, in verbo Excolendus*, & ibi Ancharanus, Imola, Cardinalis, *quæſt.* 23. Abbas *in capit. ex parte de decimis 1. numero* 3. Quod probant, quia prædia à decima eximuntur: ergo etiam eorum Conductor ſolvere decimam non debet. Ad id verò, quod obiiciebatur *ex capite Licet de decimis*. Reſpondetur. ibi ſermonem fieri de privilegio, quod fuerat conceſſum Ciſtercienſibus; Templariis, & Hoſpitalariis, ne decimam ſolverent ex prædiis, quæ propriis manibus, & ſumptibus colerent: ac proinde privilegium dictum non debuit trahi ad Conductores, qui ſibi fructus; vel ex toto; vel ex parte acquirunt: at verò privilegia quædam relata generaliora ſunt, & in univerſum concedunt, ut prædia certorum ordinum Regularium ſint libera, & exempta à decimis. Sed de hac re gravis lis inter Ieſuitas, & Clericos Hiſpaniæ exorta eſt, & neſcio quem exitum habuerit. Ita Raphael. Et ita hanc ſententiam, præter Doctores citatos tenet Laurentius Peyrinus *in Privil. Minim. Conſtit. 2. Iulii II.* §. 31. *numero* 132. ubi citat plures Auctores, & ex Henriquez addit, quòd cùm hæc cauſa fuerit agitata Romæ, & apud multa Eccleſiaſtica Tribunalia in Hiſpania, ſemper pronuntiatum eſt in favorem Religionis, & Colonorum. Quod etiam teſtatur Philippus de la Cruz, *tractatu de decimis* §. 2. *numero* 9. ubi ſic ait: (Siendo la poſſeſſion la que à de pagar, y no la perſona que la cultiva, y ſiendo las tierras eſentas por ſer bienes Eccleſiaſticos, y que no deven diezmos, lego no porque ſe cultive por Colono, e tal deve coſa ninguna de diezmos, pues la poſſeſſion eſtà libra: y aſſi los que arriendan tal tierra eſenta, no tienen obligacion à pagar ninguna coſa; porque la obligacion de la paga toca al fruto de la tierra, no al labrador arrendatario, y en eſta conformidad dize Enriquez fue determinado, y iuzgado en muchas partes, que ſobre pleito pendiente fueron dados por libres los arrendatarios, como en Salmantica, Baeza, y Murcia, adondo empararon los privilegios que en eſtar parte tiene la Compañias de Ieſus, y tiene y de la miſma razon que yo he dado antes de aver viſto à eſte Dotor; porque eſſe privilegio de diezmos no ex perſonal: ſino real que paſſa à la miſma poſeſſion, y ella lo deve: y ſiendo eſenta y libre tambien los es el que la arrienda y cultira, lo qual tengo por univerſal en toda Eſpaña, ſino ſolo en Portugal, que alli ſe pagan, de que tengo notitia, y lo ſerà por coſtumbre. Y haſe de reparar, que para lo dicho no les meneſter privilegio de la perſona, ſino baſta que lo tengan as poſſeſſiones, però tambien ay privilegios de Sumos Pontifices que lo aclaran; y dizen en proprios terminos; y concedido à los P. Geronimos de Eſpaña, adonde ſe dize que las tierras de la Religion que ſe las arriendan, los labradores eſtan eſentas de pagar diezmos, aſi ellas como los Colonos, ò Arrendatarios. Tambien lo concedio la Santidad de Iuan XXII. à los Padres Cartuios, y ſe puede ver en el compendio de Ciſtercienſes: y la Religion de mi Padre San Baſilio, aun mas eſtenſe, como los concedieron la Santidad de Leon X. Gregorio XIII. que hizo participante de todas las gracias, favores, y eſenciones acerca deſta materia, y de todas las que el monte Caſino tiene que per ſer infinitas no re fiero, y ſe pueden ver en el Bulario de aquella Santa Congregacion y à eſte modo pone algunas Enriquez, y trae un ſingular privilegio, hecho à la Compania de Ieſus por el miſmo Gregorio alegado. Ita ille.

RESOL. CCXXXI.

Obſervantur aliqua circa privilegia Regularium non ſolvendi decimas

Et notatur, quòd privilegia Regularium eximentia à ſolutione decimarum extenduntur non ſolum ad prædia tempore conceſſionis acquiſita, ſed etiam ad acquirenda, & ad prædia non ſolum culta uſque ad illud tempus, ſed ad novalia culta poſt conceſſionem privilegii.

Et an Regulares amittant hæc privilegia per non uſum 40. *annorum, vel per privilegium Eugenii IV. neceſſarium ſit ſpatium centum annorum?*

Et an hæc privilegia à regularibus renunciari poſſint? Ex par. 10. tract. 12. & Miſc. 2. Reſ. 53. aliàs 52.

§. 1. **N**Ota primò; quòd privilegia regulares eximentia à ſolutione decimarum extenduntur non ſolùm ad prædia tempore conceſſionis jam acquiſita, ſed etiam ad acquirenda. Tum ex *capit. Quia circa* 22. *de Privil.* ubi, cùm dicatur privilegium indefinitè conceſſum ab Epiſcopo Monachis de non ſolvendis decimis Epiſcopalibus intelligi non ſolum de decimis poſſeſſionum illius temporis, ſed futuri, ſi remiſſio fuit facta ſecundùm canonicas ſanctiones: & ex alia parte privilegium, de quo hìc loquimur, conceſſum à Papa præſumi debeat conceſſum juxta canonicas ſanctiones, & indefinitè procedat, dicendum eſt illud extendi ad omnes decimas, cùm propoſitio indefinita æquivaleat univerſali, quando eſt eadem ratio de omnibus, ut in præſenti caſu, Ita Palaus, Pellizzarius, & Leandrus *ubi ſuprà*.

2 Nota ſecundò; quod privilegium conceſſum regularibus de non ſolvendis decimis prædialibus extenditur non ſolum ad prædia culta uſque ad illud tempus, ſed etiam ad novalia culta poſt conceſſionem privilegii. Ita Doctores citati. Sed an regulares amittant hæc privilegla per non uſum 40. annorum. Reſpondeo affirmativè de jure, ſed ex alio privilegio Eugenii IV. eſt neceſſarium ſpatium 100. annorum, ut ex Villalobos probat Leandrus *ubi ſuprà quæſt.* 53. Imo plus addit Philippus de la Cruz, *tractatu de Decimis* §. 2. *num.* 9. ubi ſic ait: (Aunque en algunas occaſiones los Regulares ayan ſido remiſſos en no executar ſus eſenciones, y los tales Colones, ò Arrendatarios ayan pagado diezmos, no atendiendo à que no tienen obligacion de dallos, no por eſſe les perjudica ninguna coſa, ſi no fueſſe que la preſcripcion fueſſe tanta, que por eſſa les obligaſen à pagar, y para eſſo an de aver peſado ſeſenta annos; aunque yo ſiento que en orden à los bienes y fueros Eccleſiaſticos no ſe à de atender à tiempo ninguno porque aſi como no pueden renunciar ſu fuero y derecho, menos les puede quitar la fuerca el tiempo, y mayormente que el pagar algunos los tales diezmos, es porque ignoran lo que è dicho, de que eſtan eſentos por derecho ordinario; y tambien no an ſido capazes del privilegio, y lo ignoraron, que ſiendo aſi pueden pedir del reſtitucion en todo tiempo, como al propoſito habla Bartolo. Ita ille.

Sed hoc inf. in R. 256 per tot. & lege ibi v. cias annos 2. & in t. 4. tr. 2. R. 35 §. 3. ed. nota prope finem, v. niſi talis non uſus, & etiam ibi per non uſu 100 annorum, & 2. R. 35 §. 2. prope finem, à v. Los privilegios.

3 Nec poſſe hæc privilegia à Regularibus renunciari tradit Palaus *loco citato punct.* 13. *numero* 3. quia ſunt in favorem Eccleſiæ, & Religionis conceſſa, ſicut enim nullus Clericus privilegio Fori renunciare poteſt; quia in favorem Clericalis ſtatus conſtitutum eſt; ita non videtur poſſe Religionem huic privilegio renunciare, & ea Religio, cui datum eſt privilegium poſſet, privata verò domus, aut Prælatus nullo modo poterit ob rationem ſupradictam.

RESOL. CCXXXII.

An quidam Regularis, qui mactavit vaccam incurrerit pœnas Bullæ Urbani VIII. edita die 27. Aprilis 1633. contra preſſu-

præſumentes mactare animalia agrorum culturæ inſervientia in Regno Siciliæ?

Et an ignorantia etiam vincibilis, & craſſa excuſet?

Et explanatur, quod ignorantia probatur per juramentum? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 187.

§. 1. SUppono Summum Pontificem *in d. Bulla* fulminare pœnas in audentes, & præſumentes mactare boves, vaccas, vitulos, &c. in hoc Regno Siciliæ, quæ quidem verba important dolum, & temeritatem, ut docet gloſſa *in l. ſi quis tantum, Cod. unde vi*. Cardinalis *in Clement. 1. de privilegiis quæſt.* 39. D. Antoninus *part.* 3. *tit.* 24. *capit.* 54. *ver. quærit.* idem Angelus *ver. excommunicatio* 5. *caſ.* 12. *numerò.* 15. Sylveſter *eod. ver.* 7. *caſ.* 14. *dub.* 6. *numero* 35. Navarrus *in ſumma capit.* 27. *numero* 155. Emanuel Sà *ver. pœna, numero* 5. & Doctores quos citat, & ſequitur Barboſa *tractat. de dictionibus uſu frequentibus, dict.* 278. *numero* 2. Menochius *conſil.* 363. *numero* 10. & Lotterius *benefic. lib.* 2. *quæſt.* 14. *à numero* 54. Cùm igitur pro contraventione dictæ Bullæ requiratur dolus, & temeritas, hoc enim, ut dictum eſt, ſignificant verba illa Pontificis, *audeant, & præſumant*, ſequitur quòd ignorantia etiam vincibilis, & craſſa, excuſet, ut latè probat Ledeſma *in ſumma tom.* 1. *capit.* 3. *de excommunicat. dub. ult. dicto* 3. Henriquez *libro* 13. *capit.* 23. *numero* 3. Suarez *tom.* 5. *diſput.* 4. *ſect.* 10. *numero* 3. Sanchez *de matrimon. tomo* 2. *libr.* 9. *diſput.* 32. *numero* 37. Avila *de cenſuris part.* 2. *capit.* 6. *diſput.* 20. *dub.* 6. Molina *de juſtit. tractat.* 5. *diſput.* 71. *numero* 13. Curiel *in par.* 2. *quæſt.* 76. *art.* 4. *dub.* 4. Bonacinam *tractat. de clauſura quæſt.* 5. *punct.* 3. *numero* 1. Avendañus *de exequend. mand. lib.* 1. *capit.* 4. *numero* 38. Cenedus *ad Decret. collect.* 45. *numero* 3. & Barboſa *ubi ſuprà numero* 3. ubi ſic ait: Diſpoſitio puniens aliquid præſumentem, non comprehendit illum, qui id bona fide, & ignoranter facit. Sic ille, & alii communiter.

2 Hoc ſuppoſito conſtanter aſſero ſupradictum Regularem neque in foro interno, neque in foro externo in pœnas dictæ Bullæ incurriſſe, quia cùm ignorantia dictæ conſtitutionis Pontificiæ mactavit vaccam, quæ equidem ignorantia licèt regulariter debeat præſumi ex *l. veniens, ff. de probationibus*, tamen in noſtro caſu adeſt de tali ignorantia juramentum; unde de illa non eſt dubitandum, quia nemo præſumitur ſalutis ſuæ immemor, maximè Religioſus tam ſanctæ Religionis, ſicque in individuo concludit Portel *in reſponſ. Regular. part.* 1. *caſ.* 27. *numero* 3. *& in dubiis ver. ignorantia, numero* 16. Aſtiſtus *in tractat. de iure prohim.* §. 2. *numer.* 9. *ver. & ſi præſumptio*, & ideò gloſſa *in capit.* 2. *in ver. ſcienter, de tempore ordin. in* 6. & Doctores, quos citat, & ſequitur Caballus *reſolut. crim. centur.* 3. *caſ.* 287. *num.* 36. aſſerunt, quòd ignorantia probatur, per juramentum eam allegantis, quod maximè procedit, ut docet Farinacius *de delictis carnis, quæſt.* 149. *numero* 203. *&* 204. & alii penes ipſum, quando jurans haberet pro ſe aliquam præſumptionem ignorantiæ, quia, verbi gratia publicè actum contra legem fecit. Sed totum hoc accidit in caſu noſtro, cùm dictus Religioſus palam coram omnibus vaccam mactavit, ergo dicendum eſt omninò in pœnas dictæ Bullæ ratione igorantię non incurriſſe.

RESOL. CCXXXIII.

An ſit licitum legatum annuum Fratribus Minoribus relictum pro infirmaria?

Et de aliis legatis agitur pro ſupra dictis Fratribus? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 33.

§. 1. NEgativè reſpondet Sanchez *in ſumma tom.* 2. *lib.* 7. *capit.* 26. *numero* 47. & Paulus Glemonenſis *in tract. de legatis perpetuis relictis Fratribus D. Franciſci de Obſervantia, part.* 4. §. 6. *numero* 19. Hæc opinio eſt probabilis, Sed contrariam probabilem etiam eſſe puto, quam tuetur ex veteribus Ananias *conſil.* 30. *à numero* 3. *uſque ad* 5. & ex recentioribus rodriquez *in qq. Regul. tom.* 2. *quæſtion.* 126. *artic.* 4. quem noviſſimè citat, & ſequitur Laurentius de Portel *in dubiis Reg. verb. legatum numero* 7. ubi ſic aſſerit: Licitum eſt legatum relictum Minoribus, etiamſi ſit annuum, pro neceſſitatibus infirmorum. Sic ille.

2 Notandum eſt etiam hìc obiter. Primò licitum eſſe; contra Azorium *part.* 1. *libr.* 12. *capit.* 23. *quæſt.* 15. & Paulum Gremonenſem *ubi ſuprà*, annum legatum relictum Fratribus pro fabrica templi, vel Sacelli, aut pro veſtimentis, & ornamentis Eccleſię, & Sacriſtiæ, quia nec Clem. *exivi, de verb. ſignificat. in* 6. nec regula D. Franciſci prohibet legata pro Eccleſiis, ſed pro eorum victu, & ita docent Homobonus de Bonis *in exam. Eccleſ. part.* 2. *tractat.* 9. *capit.* 11. *quæſtion.* 33. Menocchius *tomo* 2. *conſil.* 114. Bonacina *de contr. diſput.* 3. *quæſt. ult. punct.* 3. & alii penes ipſos: qui etiam docent cum Sanchez *nu.* 46. & Layman *ubi infrà*, valere legatum annuum dictis Fratribus relictum pro ſtudio, & emendis libris, & hoc etiam docet Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol.* 88. *nu.* 10. quidquid in contrarium aſſerat Queſada *in diverſis qq. iuris c.* 22. *n.* 23.

3 Nota ſecundò contra Paulum Glemonenſem *ubi ſuprà part.* 1. §. 4. *n.* 4. valere legatum annuum relictum dictis Fratribus, ſi non attingat ſpatium decem annorum: nam tempus infra decennium modicum eſt, & ita tenet Layman *in Theol. mor. lib.* 3. *ſect.* 5. *tr.* 5. *c.* 10. *numer.* 4. cum Sanchez *numer.* 39. & alii penes ipſum.

4 Sed difficultas eſt, an minores ſint capaces legati relicti ad vitam alicuius Fratris Layman *ubi ſuprà* negativæ ſententiæ videtur adhærere, præſertim ſi Monachus ſanus, ac valens corpore ſit, cum jus annuatim recipiendi tota hominis vita pluris æſtimari ſoleat, quàm jus percipiendi ad decennium.

5 Attamen his non obſtantibus, Sanchez *num.* 40. qui citat Federicum, Antonium, & Abbatem, affirmativam ſententiam docet, quem ego ſequor; ideò dicendum eſt, non eſſe legatum annuum perpetuum, ut ſic Minores non ſint illius capaces, quando legatum relinquitur ad vitam alicuius Fratris Minoris.

6 Nota tertiò cum Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tractat.* 30. *diffic.* 12. *numer.* 8. quod teſtator poteſt in favorem Fratrum Minorum de Obſervantia facere teſtamentum in hac forma, videlicet, (Inſtituyo à mi alma por hereda en eſta forma, que quiero, y es mi voluntad que lo que teſtare de mi hazienda ſe venda por mis teſtamentarios, y lo que dello ſe hiziere, ſe gaſte en peſcado, azeite, pan y otras coſas, que ſon de limoſina al Convento de ſan Franciſco deſta ciudad; y pueſta clauſula deſta manera, lo podran gaver qualeſquieras religioſos de nueſta Orden por recoletos que ſean.) Ita ille, quietiam, & optimè notat cum Portel, & aliis, quod licèt Fratres Minores (no pueden ſer herederos. por razon de ſer incapaces de dominio, puede el Iuez de oficio obligar à los teſtamentarios, que dè à los dichos religioſos por via de limoſna, lo ques les fue dexado en el teſtamento y que eſto lo puede pedir qualquiera del pueblo.) Et hæc dicta ſufficiant in gratiam Fratrum Minorum, qui Deum pro me deprecabuntur.

RBSOL. CCXXXIV.

An Fratres Minores poſſint recipere Anniverſaria perpetua, & legata perpetua annuorum redditum pro fabrica Eccleſiæ, vel alio uſu divini cultus?

Et an ſi aliquis inſtituatur hæres cum onere, ut hæreditatem vendat, & pretium in Fratrum Minorum neceſſitatibus convertat, teſtamentum ſit validum?

Et an non ſolum in hunc modum hæres poſſit inſtitui, ſed etiam cum onere, ut quotannis in perpetuum det aliquid prædictis Fratribus Minoribus ſive in ſuſtentationem, ſive pro Eccleſia, domo & ſimilibus?

Et notatur, quòd ſi Fratribus Minoribus res aliqua immobilis relinquatur à teſtatore, abſolutè, nihilominus legatum valet, & pretium vendita hæreditate, vel re aliqua alia, debet dari Fratribus Minoribus. Ex part. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 67. aliàs 65.

§. 1. CIrca præſentem materiam alibi aliqua adduxi, & latè adducam in tractatione peculiari circa Noſtram religionem: hìc tantum adducam, quæ ſcribit, & docet Pater Magiſter Texeda Ordinis Prædicatorum *in Theol. Mor. tomo* 1. *lib.* 2. *tract.* 2. *dub.* 4. *controverſ.* 17. *numero* 21. ubi ſic ait: Dico ſextò: Nec etiam repugnat Fratrum Minorum paupertati recipere Anniverſaria perpetua à Teſtatore relicta, ut pro ſacris celebrandis, & aliis divinis officiis pro teſtatore faciendis ſingulis annis aliqua ſumma pecuniarium ab hærede elargiatur; Contrarium huius tenet Sanchez *Sum.* 2. *tom. lib.* 7. *cap.* 26. *num.* 44. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 8. *cap.* 17. *numero* 23. Exiſtimantes Fratribus Minoribus minimè licere, repugnareque proinde eorum laudabili paupertati: cæterum concluſio noſtra aſſeritur à Sylveſtro, *verb. Legatum* 1. *quæſt.* 3. *dict.* 2. Tabiena *verb. Legatum* Manuel *quæſtion.* 9. *regul. tom.* 2. *quæſtion.* 126. *articul.* 4. D. Antonino, 3. *part. tractat.* 18. *capit.* 1. §. 12. Corduba *in regular. D. Franciſci, quæſt.* 16. *&* 17. & probatur, quia minimè repugnat Fatrum Minorum paupertati ſtipendium recipere pro Sacris, & aliis divinis Officiis faciendis, ut experientia eſt teſtis: ergo Legatum in quo jubetur à Teſtatore, ut elargiatur ſingulis annis Fratribus Minoribus aliqua quantitas, ut Sacra celebrentur, & alia divina Officia pro eo perſolvantur, eſt validum: unde aſſerit Divus Bonaventura, quòd quamvis religioſi D. Franciſci non poſſint petere in iudicio tales annuos redditus, nihilominus ſi hæres noluerit, poſſe licitè denunciare Iudici, ut faciat adimplere voluntatem

tem

tem Defuncti: nam hoc non eſt actus dominii, vel pro prii juris, nec repugnat paupertati, præcipuè cum id faciat ratione oneris, quo eſt gravatum Monaſterium. Obiicitur, hujuſmodi Legatum eſt annuorum reddituum, & perpetuum: ergo tollit omninò Fratrum Minorum mendicitatem, cum id in victu, & veſtitu eorum expendendum ſit. Reſpondetur cum Sylveſtr. *verb. Hæreditas, quæſtion. 7. diſtinction. 2. numer.* 10. & immediatè citatis, negando Antecedens; quia illi annui redditus nec ut ſic à Fratribus Minoribus acceptantur, & poſſidentur, ſed ut ſtipendium, aut eleemoſyna pro Sacris celebrandis, ac divinis officiis perſolvendis pro anima Teſtatoris, aut pro quibus juſſerit. Secundò reſpondetur, quia etiamſi relinquantur ut reditus perpetui; poſſunt tamen recipi pro emendo frumento, vino, & aliis neceſſariis ad cultum divinum, pro quibus recipere redditus perpetuos non repugnat Fratrum Minorum paupertati, nec eorum Regulæ, ut dictum eſt. Hucuſque Texeda, qui *antea numer.* 16. hæc etiam aſſerit: Dico quintò: quoties annui redditus legantur Fratribus Minoribus etiam in perpetuum non pro eorum veſtitu, & victu, ſed ad quædam neceſſaria pro uſu divini cultus validum eſt legatum, nec Minorum laudabilis paupertas quoquo modo violatur: Contrarium hujus tenet Azorius 1. *Inſtitut. moral. lib.* 12. *capitul.* 23. *quæſt.* 15. aſſerens annuos redditus perpetuos adverſari Fratrum Minorum paupertati, atque adeò ejuſmodi legatum eſſe inutile: ſed noſtram concluſionem tenet Baldus ſupra cum aliis, & prob. vera, quia annui redditus hujuſmodi non legantur pro victu, & veſtitu Fratrum Minorum, nec pro aliis ad corporea pertinentibus, ſed pro neceſſariis ad divinum cultum, ex quo non tollitur, nec diminuitur mendicitas eorum. Sed obiicit Azorius: nam *in Clementin. adducta exivi §. quicumque annui redditus*, interdicitur Fratribus Minoribus recipere quoſcumque annuos redditus: ergo cùm jus non diſtinguit, nec nos etiam debemus diſtinguere. Sed reſpondetur, Textum ſolum ibi loqui de annuis redditibus ad victum, & veſtitum Minorum Fratrum pertinentibus, non verò de redditibus ad cultum divinum neceſſariis, nimirum ad emendum panem, & vinum pro Sacris celebrandis, vel Calices, & Caſulas, & alia hujuſmodi. Quare dicendum puto conſuetudinem Religionis Minorum, & cæterarum aliarum, quæ ſimilem in communi ſervant paupertatem, hos reddituum modos admittere, ideò dicendum eſt poſſe non repugnare eorum paupertati habere hujuſmodi redditus pro expenſis fabricæ, & Sacriſtiæ, quia ut bene Angelus, & Sylveſter, Religiones non obſtante earum paupertate, & mendicitate poſſunt acquirere jus civile ad hujuſmodi redditus, & conſtat hoc ex *capitul. ult. de Teſtament.* & capitul. 1. *de exceſſibus Prælat.* quatenus in illis hujuſmodi legata Religioſis facta generaliter approbantur, peculiaria privilegia in eorum favorem conceduntur. Et probatur, quia tales redditus cum non dentur Fratribus Minoribus, ut ab illis poſſideantur, ſed ſolùm fabricæ Eccleſię, aut Sacriſtiæ, ſeu pro reparatione eorum, quæ ad divinum cultum neceſſaria ſunt, ipſi Fratres re vera ſolùm ſunt Adminiſtratores talium reddituum, qua ratione benè poſſint dici habere jus civile ad eos exigendos ſolùm quidem tamquam œconomi, qui operis pii curam gerunt. Porrò obſervandum eſt non licere Fratribus Minoribus, nec aliis, quorum Religio ſimilem profitetur paupertatem convertere hujuſmodi annuos redditus, aut partem eorum in alios uſus Monaſterii, vel Religioſorum, ſed ſolùm in illum divinum cultum, aut Fabricam Monaſterii, ad quem deputati ſunt; nam aliter facientes, contravenirent paupertati, quam in communi ſervant, vel ex præcepto, vel ex Regula, & talis uſus eſſet contra voluntatem Teſtatoris, ſeu Donantis: undè ipſi Religioſi nullum jus habent ut in alios uſus illos redditus expendant, præter illos, ad quos à donante deputati ſunt, & ideò non aliter licet eis illis uti, nam ideò illos redditus perpetuos poſſunt Fratres Minores recipere, & pro illis exigendis agere in judicio; quia ſunt illius operis Adminiſtratores, & œconomi. Hæc omnia Texeda, cujus ſententiam, licèt noviſſimè non approbet Pater Dicaſtillus, *de Juſtit. lib.* 2. *tractat.* 18. *diſputat.* 1. *dub.* 18. *num.* 308. tamen illam admittit Mantica *de conjectur. ultim. volunt. lib.* 8. *titul.* 6. Bonacina *de Contract. diſputat.* 3. *quæſt. ultim. punct.* 3. *num.* 8. & alii quibus ego adhæreo. Sup. hoc in R. præterita §. ult.

2 Sed ſi aliquis hic obiter quærat, an ſi inſtituatur hæres cum onere, ut hæreditatem vendat, & pretium in Fratrum Minorum neceſſitates convertat, Teſtamentum ſit validum? Et affirmativè reſpondet Leſſius, Layman, & alii, quos citat Dicaſtillus, *ubi ſuprà numer.* 312. Dico itaque validum eſſe Teſtamentum, in quo Fratres Minores non inſtituuntur hæredes principaliter, ſed alius à Teſtatore ſignatus ſuccedendi in hæreditatem capax, cum clauſula, id eſt ſub conditione vendendi hæreditatem, & quod pretium in Fratrum Minorum neceſſitates convertatur: Et probatur, quia tunc Fratres Minores non ſuccedunt in aliquod jus defuncti, nec in eos tranſit rei immobilis hæreditas: nec ſunt verè hæredes, ſed legatarii, quibus à defuncto per modum eleemoſynæ, & cauſæ piç donatur pretium illius hæreditatis, ejus dominium non ad Minores ſpectat, ſed ad eum, qui in Teſtamento à Teſtatore fuerat nominatus, & ſignatus, & vocatus cum onere tamen, & obligatione vendendi hæreditatem, quæ hæreditas vendi debet: & exiſtimatio ejus Minoribus donari juſſa Teſtatoris voluntatem; nam tunc Fratres Minores, non ut domini adeunt defuncti hæreditatem, ſed ſolùm ut pauperes recipiunt eleemoſynam.

3 Sed plus addit, (nota Lector) doctus Dicaſtillus *loco citat. numer.* 311. non tantùm hoc modo relinqui poſſe uni tertio bona immobilia hæreditario jure, ut vendita hæreditate pretium Fratribus tribuat, ſed etiam cum onere, quotannis in perpetuum det aliquid prædictis Fratribus, ſivè in ſuſtentationem, ſivè pro Eccleſia, domo, & ſimilibus, ita tamen ut ipſi Fratres non cenſeantur acquiſiiſſe jus exigendi hos annuos redditus; ſed ſolùm ex parte hæredis ſit obligatio tamquam onus impoſitum à Teſtatore. Ita Dicaſtill.

4 Et tandem nota, quòd ſi Fratribus Minoribus res aliqua immobilis relinquatur à Teſtatore abſolutè, non explicando an vendi debeat, & converti in eorum uſus neceſſarios, adhuc nihilominus Legatum eſt validum, & pretium vendita hæreditate debet dari Fratribus Minoribus. Ita Texeda *ubi ſuprà numer.* 14. quicquid in contrarium aſſerat Azorius, *tom.* 1. *libr.* 21. *capitul.* 23. quia quoties agitur de pia, & Religioſa cauſa, & verba ſimpliciter ſunt prolata debent in caſu dubii interpretari in favorem ejus, ne actus maneat ſuo valore deſtitutus: ergo cùm verba hujus Legati rei immobilis Fratribus Minoribus relictæ, ſimpliciter ſint prolata, quamvis ejus (quatenus immobilis) ſint incapaces, cùm tamen ſint ad recipiendum pretium habiles, & poſſint habere exiſtimationem ei jam venditæ, legatum valet pro ſecundo, cujus ſunt capaces, atque adeò hæres tenetur rem illam vendere, & pretium Fratribus Minoribus elargiri.

RESOL. CCXXXV.

An poſſit fieri legatum alicui Religioſo profeſſo cum conditione, ut nihil acquiratur Monaſterio?

Et aliqua alia circa hoc adnotantur. Ex part. 3. tractat. 2. Reſolut. 34.

§. 1. AFfirmativè reſpondeo cum Homobono de Bonis *in exam. Eccleſ. part.* 2. *tractat.* 9. *capitul.* 8. *quæſtion.* 21. ubi ſic ait. Et ſi donatio cauſa mortis, vel legatum factum Religioſo profeſſo cum conditione, ut illud habeat independenter ab ejus Prælati voluntate, validum non ſit, cum hoc omnimodo paupertatis voto adverſetur, ſubſiſteret tamen, ſi relinqueretur, ita ut nihil Monaſterio acquiratur; quia legatum illud intelligendum eſt, ut Religioſus illud habeat oculis Prçlati conniventibus, qui ſi illam licentiam dare nolit, relictum expirat, Ita ille, & ante illum Molfeſius *in ſumma tom.* 1. *tract.* 7. *c.* 20. *n.* 50. Vincentius de Franchis *deciſ.* 718. Rodriquez *tom.* 2. *quæſt.* 125. *art.* 2. & alii. Sup. hoc in t. 3. tr. 7. l. 5. de Aſſio. Reſ. 31. ſignanter à medio §. Sed etiam, à ver. utergue ejus.

2 Notandum eſt tamen, quod illa verba, *ut nihil juris Monaſterio acquiratur*, interpretanda ſunt, ut cum licentia Superioris illud legatum in uſus licitos, & honeſtos, ut veſtimentorum, & librorum, &c. convertat, licèt indirectè hoc in ipſius Monaſterii commodum redundet; non tamen intelligenda ſunt, ut ille ad libitum, & quomodocumque etiam cum licentia Superioris diſponere poſſit; nam ita faciens eſſet proprietarius, nec Prælatus illam licentiam dare poteſt.

3 Nota etiam cum Molfeſio *ubi ſuprà*, quòd in retroceſſione illius legati ad hæredem, nulla alia requiritur juris ſolemnitas, cum nihil acquiſitum ſit Monaſterio, ſed ſolum ſufficit denegatio licentiæ Superioris, quæ negatio facit, ut reſolvatur legatum.

RESOL. CCXXXVI.

An Religioſus, ſi perſuadeat moribundo, ut ſepulturam eligat in ſua Eccleſia, incidat in aliquam pœnam, excommunicationem, & peccatum?

Et quid eſt dicendum, ſi Religioſus induceret moribundum ad ſepeliendum ſe in aliena Eccleſia? Ex part. 5. tractat. 3. Reſolution. 101.

§. 1. REſpondeo quòd Religioſus, vel Clericus ſuadens alicui vovere, jurare vel promittere quòd ſepelietur apud ſuas Eccleſias, vel mutabit ſepulturam jam alibi ab ipſo electam, peccat mortaliter, & incurrit excommunicationem Bonifacii VIII. *compreh. verb. ſepelire*, §. 6 & ſi contra actum fuerit, electio ſepulturæ non valet, nec eligens poteſt in illa ſepeliri, etiamſi juraverit. Et ita docet Portel. *in dubiis Regul. verb. ſepultura, num.* 3.

2 Nota verò cum Toleto *lib.* 4. *capitul.* 36. *numer.* 3. quòd ſi

Reli-

Religioſus induceret moribundum ad ſepeliendum in aliena Eccleſia, etiam medio juramento, ſeu voto, in nullam cenſuram incurreret, nec ullum committeret peccatum.

RESOL. CCXXXVII.

Religioſi morientes extra Monaſterium, ubi ſunt ſepeliendi.

Et notatur, quòd tenentur expenſas factas in Monachi ſepultura ſolvere, ſi in Parochiali Eccleſia ſepeliantur. Ex part. 5. tract. 3. Reſ. 110.

§. 1. Religioſi cùm non habeant electionem ſepulturæ, ſepeliendi ſunt in propriis Monaſteriis, *capitul. ultim. de ſepultur. libr.* 6. Emanuel *quæſt. regul. tom.* 3. *quæſtion.* 60. *art.* 1. & 2. Ugolinus *de offic. Epiſcop. capitul.* 17. *numer.* 9. latè Sanchez *in practic. Decalogi, tom.* 2. *lib.* 6. *capitul.* 14. noviſſimè Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ. part.* 4. *reſolution.* 293. *numer.* 39. etiamſi extra clauſtra decedat, quia tunc etiam Parochis inconſultis ad eorum Eccleſias deferri debent, ut cenſuit ſacra Congregatio Emin. Cardinalium Concil. Tridentin. Interpretum, *ſub die* 2. *Julii* 1620. ut refert Laurentius de Peyrinis *in conſtitution. ſui Ordinis Minim. tom.* 2. *conſtitution.* 7. *S. Pii Quinti numer.* 13. *verſ. ad decimum pagin.* 194. niſi ſint ita remoti à propriis Monaſteriis, ut commodè portari nequeant, quia tunc poſſunt eligere ſepulturam *dict. capitul. ultim.* Navarr. *com. de regularibus, numer.* 43. Emanuel *dict. quæſtion.* 60. *articul.* 2. *verſicul. Advertendum tamen eſt.* Sanchez *dict. capitul.* 14. *numer.* 3. ſi verò in partibus ſic remotis à Monaſterio moriantur, non electa ſepultura, ſepeliendi ſunt in Eccleſia Parochiali, in qua deceſſerint inſtar ſæcularium in itinere morientium, ut tenet Ancharan, & Franch. *in dict. capitul. ultim.* Sanchez *dict. capitul.* 14. *numer.* 4. ſubdens contra gloſſ. *ibi*, in caſus poſitione ſepeliendos adhuc in Eccleſia Parochiali, quamvis ibi ſit Monaſterium aliquod ſui Ordinis, niſi ibi fuerint cauſa perpetuæ reſidentiæ, & *numer.* 5. ſubdit quòd tenetur expenſas factas in Monachi ſepultura ſolvere, & hæc omnia docet, etiam Barboſa *de difficult. Parochi, capit.* 26. *numer.* 30. cui adde Villalobos *in ſumma tom.* 1. *tractat.* 31. *diffic.* 2. *num.* 12. & Bellett. *in diſq. Cler. part.* 1. *tit. de Clerico debitore,* §. 3. *num.* 39.

RESOL. CCXXXVIII.

An ſæcularis hoſpes Regularium, ſi inter illos moriatur, ſepeliendus ſit in eorum Eccleſia, vel in Eccleſia Parochiali, in qua ſitum eſt Monaſterium.

Et docetur, quid agendum ſit de ſuis familiaribus, & ſervitoribus modo tamen dicti actualiter Religioſis inſerviant, aut in locis Religioſorum commorentur, & ſub eorum obedientia vivant.

Et an ſæcularis fœmina exiſtens in Monaſterio Monialium, ſi in fine vitæ velit ſepeliri extra Eccleſiam Monialium ſpectet ad Parochum, vel ad Confeſſorem Monialium aſſociare cadaver, & percipere quartam funeralem, & alia jura ratione ſepulturæ?

Idem eſt de puellis degentibus intra Monaſterium cauſa educationis.

Et notatur, quòd pro Novitio moriente apud conſanguineos, vel aliàs extra Conventum, ſi in Monaſterio ſuorum Regularium ſepeliatur, non debetur quarta Parocho, ſub cujus Parochia mortuus eſt. Ex part. 9. tractat. 7. & Miſcell. 2. Reſ. 62.

Sup. hoc inſeq. a.tr.2 R. 11. §. ult. curſim ad not.

§. 1. Poſſe ſepeliri in Eccleſia Regularium docet Bordonus *in conſil. Regular. tom.* 2. *reſolut.* 51. *numer.* 168. quod probat ex capitul. 1. 16. *quæſtion.* 1. *in fine*, ibi: *Mortuum non ſepeliat, niſi Monachum in Monaſterio ſecum commorantem, vel ſi fortuitò quemquam advenientium Fratrum ibi mori contigerit*, Nomine *Fratrum* ibi non veniunt Converſi Monachi, cùm ſub primo vocabulo, *Monachum*, contineantur: aliter non poſſent ſepeliri in ſuis Monaſteriis, ſed ſolùm Monachi Clerici: ergo ſub eo nomine *Fratrum* comprehenduntur ſæculares peregrini, ſivè Clerici, ſivè laici: nam omnes fideles adinvicem Fratres ſunt per lavacrum regenerationis Jeſu Chriſti: undè Chryſoſtomus *homil.* 25. *in Epiſtol. ad Habreos*, dicit: (Si enim quis Frater nominatur in vobis, Fratrem in hoc loco omnem fidelem intellige, non Monachum tantùm: quid eſt autem, quod facit fraternitatem, niſi lavacrum regenerationis, quod fac. poſſe vocari Deum Patrem.) Ergo ex illo capite Religioſi habe... jus ſepeliendi mortuos apud ſe defunctos. Confirmatur: qui... in tali caſu recipiunt omnia Sacramenta à Regularibus: ergo.

3 Sed noviſſimè contrariam ſententiam docet Ægidius Trullench *tractat. de jure Parochi, capitul.* 9. *dub.* 1. *numer.* 5. ubi ſic ait: (Poſſunt Regulares in ſuis Eccleſiis Parochis inconſultis) ſuos familiares, & ſervitores ſepelire, eiſque Sacramenta miniſtrare, modò tamen dicti actualiter Religioſis inſerviant, aut in locis Religioſorum communiter, & ſub eorum obedientia vivant. Conſtat ex conceſſione Clementis IV. & Sixti V. apud S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Religioſ. lib.* 2. *capit.* 6. *dub.* 1. *numer.* 1. & *capit.* 5. *d.* 4. maximè ex Tridentin. *ſeſſ.* 24. *capit.* 11. *de reformat.* ibi: *Exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militiis actu inſerviunt, & intra eorum ſepta, ac domos reſident, ſubque eorum obedientia vivunt.* Quæ omnia copulativè requiruntur, ut ii familiares dictis privilegiis gaudere poſſint, ut tenet Bellarmin. *in declarat. ſup. Trid. ſeſſ. cit.* juxta Bullam 67. *Circumſpecta.* Gregor. XIII. vide S. Joann. de la Cruz *ubi ſupr. dicto num.* 1. *in fine*, & *capit.* 6. *dub.* 1. *num.* 1. ubi refert hanc Sacræ Congregat. declarationem: *Congregatio Concilii cenſuit, dictos Religioſos audire poſſe Confeſſiones ſæcularium, qui ſunt de ſua familia, & continui commenſales: non tamen eorum, qui deſerviunt in eorum Monaſteriis.* Undè non eſt audiendus Hieronymus Rodericus *in comp. qq. Regul. reſolut.* 64. *num.* 1. ubi idem extendit, propter aliqua privilegia, ad eos, quos in Monaſteriis contigerit infirmari, quia talia privilegia, ſi quæ ſint, (non enim illa adducit, ſunt abrogata per Gregorium XIII. ut tenet idem S. Joannes de la Cruz, & Doctores communiter. Imò idem Concilium *ubi ſuprà* derogat omnia privilegia diſpoſitioni dicti Concilii contraria.) Ita Trullench.

Sup. hoc ſup. curſim in fine Reſ 163. & pro miniſtratione Sacram Pœnitentiæ ſup. in R. 88. & in aliis ejus primæ ſecundæ pro reſervatis ab Ordinario locorum; & pro miniſtratione Euchariſtiæ tempore Paſchatis, & in periculo ſeu articulo mortis ſup. ... R. 18. §. 1. & 2. & in aliis ejus not. & pro miniſtratione Extremæ unctionis ibi ex doct. Reſ. 61. & pro ſupradictis tribus Sacr. Ibid. in R. 21. § penult.

3 Verùm ſententiam Bordoni, præter Rodriquez à Trullench citatum, tenet etiam Peyrinus *de privileg. tom.* 1. *Conſtitution.* 1. *Julii II. numer.* 94. Quia Monaſteria Regularium ſunt exempta à juriſdictione Epiſcoporum, & æquiparantur locis poſitis extra Diœceſim. Ergo, ſi decederet dictus hoſpes in aliquo loco extra Diœceſim, nullam in eo haberet Epiſcopus, & Parochus loci, in quo Monaſterium Regularium eſt poſitum, juriſdictionem: ita cùm decedit in loco Regularium exempto.

4 Sed hic obiter apponam pulchrum dubium, an ſæcularis fœmina exiſtens in Monaſterio Monialium, ſi in fine vitæ velit ſepeliri extra Eccleſiam Monialium, ſpectet ad Parochum, vel ad Confeſſarium Monaſterii aſſociare cadaver, & percipere quartam funeralem, & alia jura ratione ſepulturæ? Hic caſus accidit Panormi: nam cùm in Monaſterio Sanctæ Catharinæ uſque ad ſenectutem vixiſset fœmina nobiliſſima, voluit poſt mortem ſepeliri in Capella Majorum exiſtente in Eccleſia Societatis Jeſu. Itaque ad dubium jam propoſitum noviſſimè reſpondet Pater Pellizzarius *tractat. de Monial. capitul.* 10. *ſection.* 3. *numer.* 233. & putat, ſpectare omnia ſupradicta ad Confeſſarium Monialium, cùm Monaſterio Monialium competat non ſolùm exemptio perſonalis, ſed etiam localis; & fœmina illa ſæcularis illud ſibi eligendo in domicilium, effecta ſit de ovibus Confeſſarii præfati Monaſterii: qui proindè, tamquam Parochus illius, erga ipſam poterit exercere parochialia modo dicto: præterquam quòd à quo viventes recipimus Sacramenta; ab eodem poſt mortem debemus recipere, & ſepulturam; & conſequenter ipſe à nobis recipit jura parochialia, ſeu effectus dictorum jurium: ſicut ergo fœmina illa vivens recepit Sacramenta à Confeſſario Monialium, tamquam ejus Parochiana; ſic poſt mortem debet ab eo recipere ſepulturam, & ille lucrari ab ea jura parochialia cùm verè ſit ejus Parochus, habeatque, ut talis, in illam juriſdictionem ordinariam, non autem ſolùm delegatam. Ita ille, qui etiam putat, doctrinam poſſe probabiliter ſuſtineri de puellis in Monaſterio degentibus cauſa educationis: quippè quæ ibi acquirunt quaſi domicilium, adeòque fiunt Parochianæ dicti Monaſterii, juxta probabilem doctrinam traditam à Sanchez *libr.* 3. *de matrimon. diſputat.* 23. *numer.* 9. ubi, ſi ibi moriantur, Confeſſarius Monialium exercebit cum illis omnia jura parochialia, tam quoad Sacramentorum miniſtrationem, quàm quoad ſepulturam, ut dictum eſt de fœmina ſæculari: quamvis de dictis puellis ſuſtineri poſſit etiam opinio oppoſita, quam Sanchez cenſet eſſe probabilem. Hæc Pellizzarius.

5 Notandum eſt etiam hìc cum Bordono *ubi ſuprà num.* 206. quòd pro Novitio moriente apud conſanguineos, vel alios extra Conventum, ſi in Monaſterio ſuorum Regularium ſepeliatur, non debetur quarta Parocho, ſub cujus Parochia mortuus eſt, quia illam exigit ſolùm reſpectu ſuorum Parochianorum: Novitius autem non dicitur Parochianus: quia in ejus Parochia domicilium non habet; ſed incidenter ibi reperitur, & cenſetur, ac ſi ibi non fuiſſet: qui enim reperitur in loco, à quo brevi receſſurus eſt, non cenſetur ibi fuiſſe, *c. Divort.* 21. *diſt. de pœnit. lib.* 1. §. *Qui præſens ff. de verb. ſignificat.* Quidquid in contrarium aſſerat Caratus *de Jur. Paroch. titul.* 6. *capitul.* 2. & *titul.* 7. *capitul.* 12.

Sup. aliqua alia contingentia in hoc caſu lege ſup. § ult. Reſ. 161.

RESOL. CCXXXIX.

An Regulares quando accedunt ad funera mortuorum debeant adire Eccleſiam Parochialem, vel accedere ad domum defuncti?

Sed difficultas eſt, quando capitulum Cathedralis intervenire debet; an omnes Clerici ſæculares, & Regulares, & omnes com-

nes confraternitates accedere ad funus volentes, debeant congregari in Cathedrali ad levandum capitulum; & quid de jure, & conſuetudine?

Et aliqua alia notabilia circa hoc adnotantur, & tandem explanatur, quòd Regulares monere, & expectare debent Parochum in ſupra dicto caſu; quo requiſito, & expreſſè venire recuſante, licet eiſdem Regularibus, etiam ipſo invito, cadaver ad propriam Eccleſiam transferre. Ex part. 11. tract. 8. & Miſcellan. 8. Reſolut. 65.

§. 1. CAſus in dies accidit, ideò reſpondeo quòd ſi cadaver ſit in domo, aut alibi, Regulares debent accedere ad Parochialem, & indè cum Parocho ad levandum cadaver. Sacr. Congregat. rituum in Senogallien. 26. Aug. 1616. Tarpien. 16. Febr. 1631. & alibi. Adeò ut neque conſuetudo induci poſſit valida conveniendi in alio loco, quàm in aliqua Eccleſia, vel pio loco, quia Sacr. Congreg. Limau. 15. Decembris 1632. addit decretum irritans, ut ſcilicet nullo modo per viam, & ad domum defuncti, undè patet irritari, omnem actum extra terminos habiles.

2 Sed difficultas eſt, quando Capitulum Cathedralis intervenire debet in funere, an omnes Clerici ſæculares, & Regulares, & omnes Confraternitates accedere ad funus volentes, debeant congregari in Cathedrali ad levandum capitulum; quod probatur de jure, & conſuetudine? Et affirmativam ſententiam tenet Ioannes Baptiſta Parolettus *in Palæſtra clericali part. 3. capitul. 5. litter. D.* Probatur; nam capitulum non debet accedere ad alias Eccleſias ad levandum inferiores, quia cùm hæc ſit materia præcedentiæ, ille præcedit cujus caput præcedit, Felin. *capitul. cùm non liceat numer. 2. de præſcript.* Caſſan. *Catalog. Glor. Mund. part. 4. conſid. 31.* Rota *coram Lancellot. deciſ. 127. inter ſelect.* Capituli autem caput eſt Epiſcopus, & Canonici faciunt unum corpus cum Epiſcopo *capitul. cùm Clerici de verb. ſignific. capitul. novit, & capitul. quando de his, quæ fiunt à Prælatis.* Ideò Canonici, collegialiter præcedunt in omnibus publicis actibus, etiam Abbatibus uſum Mitræ, & Baculi habentibus; Navarr. *capitul. 2. de Maj. r.* Ricc. 7. *Præſul.* 90. Non poſſunt ſe per viam jungere, nec ad domum defuncti expectare, quia id nullo modo fieri poſſe reſolvit Sacr. Congregat. Rit. *Liman.* 15. Decembris 1632. Neque expectare extra januam Eccleſiæ, & aliis poſtea ſe aſſociare. Sacr. Congreg. Epiſc. *Viglevanen.* 13. *Novembris* 1600. ergo in Cathedrali debent coadunari ad inchoandam indè funeris proceſſionem. Tum quia crux unica ferenda eſt in funeralibus, & ſi Capitulum interveniat, tunc ſola crux Capituli defertur, ſub qua omnes incedunt per antianitatem; Sacr. Congregat. *Narnien.* 30. *Septemb.* 1616. & *Andrien.* 28. *Novembr.* 1631. Aliàs Crux Paroch. Sacr. Congregat. Rit. 22. Martii 1632. Regulares autem non poſſe ad funus invito parocho Crucem deferre, ſtatuit Leo X. Conſiſt. Sacro approbante ut refert Praxis Neap. *capit.* 61. *numer.* 14. Sed ibi adunari debent omnes etiam parochi, & quicumque exempti, ubi Crux deſumitur. Tum à fortiori, quia Sacriſta, vel curatus Cathedralis etiam amovibilis præcedit Parocho defuncti, quando capitulum intervenit: Sacr. Congreg. Rit. *Piſauren.* 22. *Martii* 1631. ergo à fortiori ipſum capitulum.

3 His tamen non obſtantibus, negativam ſententiam docet doctus, & amiciſſimus P. Bordon nunc meritiſſimus Generalis ſuæ Religionis, *in Controverſiis moralib. contr.* 43. *quæſt.* 8. *numer.* 33. Tum quia in Rituali Pauli V. de exequiis habetur, quòd omnis Clerus, & alii, qui debent intereſſe ad Eccleſiam Parochialem, vel aliam juxta loci conſuetudinem conveniant: ergo etiam Canonici, cùm non excipiantur ibidem: in favorabilibus enim Canonici veniunt ſub nomine cleri, ut docent, Sylveſt. *verb. Clericus numer.* 1. Nald. *ibid.* Tum quia proceſſiones funerales breviori via ineundæ ſunt, ne Clerus dicatur vagari, undè mortui recto tramite ad Eccleſiam regularem ſunt referendi: Nald. Verb. *Sepultura numer.* 13. Gavantus *ver. exequia numer.* 25. referunt deciſum. Proceſſiones autem funerales non eſſent breviores, ſi omnes accedere deberent primò ad cathedralem, poſteà ad Parochialem. Tum quia latis honorantur tenentes poſtremum locum etiam ſupra Parochum, ut deciſum fuit, & refertur à Lavor. *titul. de funer. capitul.* 3. *numer.* 209. Ita Bordon. qui poſtea reſpondet ad argumenta Paroletti.

Sed ut verum fatear, vim magnam mihi infert contra P. Bordonum Epiſtola Sacræ Congregationis ad Epiſcopum Brittorienſem, quam affert Parolettus tenoris ſequentis.

Viene repreſentata à queſta Sacra Congregat. la differenza che è fra il capitulo di coſtì, & i Monaci, del Abbatia intorno alla pretenſione, che eſſi Monaci hanno di no eſſer obligati da andare alla Chieſa del capitulo ſudetto per cominciare da eſſa la proceſſione, ò accompagnamento de morti, ma d' aſpettare dentro la loro parochia ove ſtimano più commodo. Et perchè il ſolito è, che ſi raduoino nella Cathedrale, quando il capitulo è invitato al funerale, quindi è che queſta Sacra Congregatione è venuta in ſenſo di ſcrivere à V. S. la preſente lettera, perchè faccia omninamente oſſervare il ſolito, nè permetta ſopra ciò novità imaginabile. E ſentendoſi da queſta reſolutione gravata alcuna delle Religioni, potrà ricorrere à queſta Sacra Congregation. dalla quale ſi può ripromettere ogni compimento di giuſtizia, ch' è quanto m' occorre, è Dio la contenti. Roma li 25. Gingno 1638.

Come fratello

Il Card. S. Onofrio.

C. Fachineti Sec.

Bertinoro Veſcovo, capitulo dello Catedr.

Verùm omnia ſuperius dicta in aliquibus locis non obſervantur, ut Panormi in mea dulci patria, antequam ego ipſe diſcederem in praxi minimè deducebantur: videbam enim Regulares neque Eccleſiam parochialem adire, ſed expectare in domo mortui Parochum vel capitulum, quod fateor eſſe contra Rituale Pauli V. & declarationes Cardinalium, ideò noſtram ſententiam docet etiam in Regularibus P. Franciſc. de Torano *in Compendio ad Miniſtrum Generalem titul. de Cadaveribus numer.* 5. ubi ſic ait; Debent autem regulares ad Parochialem Eccleſiam accedere, & exindè cum parocho ad domum, ex qua Cadaver eſt aſportandum. Caſu autem, quo Cadaver in aliqua Eccleſia reponi contingat, ad eandem Eccleſiam ubi repoſitum erit, convenire debere, cenſuit Sacr. Congregation. Epiſcoporum, & regularium in una Senogallien. 25. Auguſti 1616. Similiter regulares monere, ac expectare debent Parochum, quo requiſito, & expreſſè venire recuſante licet eiſdem regularibus etiam ipſo invito, cadavera ad propriam Eccleſiam transferre 11. Decembris 1615. Hucuſque P. Franciſcus de Torano.

R E S O L. CCLX.

An peccata fornicationis inter Regulares dicantur contra bonum publicum.

Et an quando fornicatio committeretur ſemel vel bis, tunc dici non deberet vergere in perniciem publicam, & ita etiam in caſu fortiori de crimine nefando.

Et an in his omnibus adhibenda ſit correctio Fraterna, quando ſperatur, ut in caſu hæreſis, & ſolicitationis? Ex part. 3. tr. 2. Reſ. 69.

§. 1. QUando crimina ſunt contra bonum commune, poteſt judex procedere per viam inquiſitionis contra delinquentem particularem etiam ſi contra ipſum non ſit aliqua probata infamia, & aliqui aſſerunt eſſe denunciandam ſine prævia correctione fraterna; ideò multum ſcire conducit, an peccata carnis in religionibus ſint contra bonum commune. Prima opinio, quam ego teneo, affirmat, & tuetur Miranda *in ordine judiciario, tom. 1. quæſtion. 11. articul. 2. concluſion. 2.* Aldrete *de Religion. diſciplin. tuendâ lib. 1. capitul. 5. §. 4. numer.* 29. Joſeph de Sancta Maria *in Tribun. Religion. tractat. 2. capitul. 3. §. 2.* & alii. Secunda opinio negat, quàm docet Rodriq. *de ordine judic. capit. 3. num. 5.* Spatharius *in praxi corrig. Regular. tractat. 3. cap. 8. num. 9.* & alii. Tertia opinio eſt media, & concordat duas præcedentes, quam inveni apud Joann. Valerum *in differ. utroq. fori, verſ. Inquiſitio, differ. 1. numer.* 6. ubi ſic aſſerit, Peccata fornicationis in religioſis, ubi timeri poteſt publicatio, puto vergere in damnum totius religionis, ſecus ubi eſt adeò ſecretum, & cum tali perſona, ut veriſimiliter credatur numquam detegi; & ita concordari poſſunt Miranda, & Rodriquez, qui in hoc ſunt contrarii: nam Miranda tenet vergere in damnum publicum, Rodriquez negat. Ita Valerus, quem ſequitur Thomas à Jeſu *lib. de viſit. Reg. tract. 1. cap. 12. num.* 6. Sup. in hoc inf. fra ... R. 34 à §. Quod ſi, & in R. 35. § ult. in R. 12. ſimiliter §. Secunda.

2. Notandum eſt tamen hìc obiter primò quòd etiam ſtando in prima ſententia, quando fornicatio committeretur ſemel, vel bis, tunc dici non deberet vergere in perniciem publicam, & ita in caſu fortiori de crimine nefando docet Pitigianus *in praxi criminali Reg. 11. in addit. litter. A, in fine*, ſed in hoc caſu conſulatur prudens Confeſſarius.

3 Nota ſecundò cum Miranda *loco citato* quòd etiam ſtando in prima ſententia, in his criminibus adhibenda eſt fraterna correctio, quando ſperatur, quòd etiam in caſu fortiori, nempe hæreſis, & ſolicitationis, docent DD. quos ego ipſe citavi *in tract. de denunciationibus reſ. 2.* & ideò ponam hìc verba Octavii Spatharii *ubi ſuprà in praxi de modo corrig. Regul. tract. 5. cap. 3. numer.* 3. ſic aſſerentis: Ordinem præſcriptum à Chriſto Domino in Evangelio circa correctionem fraternam eſſentialiſſimum arbitror in Religionibus, ut millies dixi, & qui numquam ſine graviſſima culpa omitti poſſit: quando eſt ei locus, & qui utinam ſervaretur; nam eo ſervato, non eſſent in religionibus tot controverſiæ, tot æmulationes, tot contentiones, tot perſecutiones, tot mortales inimicitiæ, tot ſcandala, & præcluderetur aditus omnis, & omnis via inquietis, & malevolis, & Religiones fruerentur ſumma pace, charitate ſumma, ſumma

Sup. hoc in T. ... & Reſ. ... not. primeris.

Quæ hìc eſt in tom. 1. tr. 9. R. ... §. ... audiamus, & in R. ... & in aliis ejus prim. not.

[illegible marginal note] ſumma concordia, & ſumma Regulari obſervantia. Hæc Spatharius, quæ non procedunt, ſi in aliqua Religione quis circa hoc cederet juri ſuo, ut ſupra probatum eſt de Societate JESU.

RESOL. CCXLI.

An ſi Religioſus, vel Monialis in delectationem moroſam conſentiat, violet votum Caſtitatis? Ex part. 7. tractat. 11. & Miſcell. 2. Reſ. 34.

§. 1. Negativè reſpondet Euſebius de Herrera *in Deciſionibus moral. deciſ. 6. numer. 9.* ubi ſic ait: (Si el pecado de la delectacion moroſa, milita contra el voto de caſtidad? Reſpondeo, que no milita derechamente contra el voto: ſi bien ſe conſidera: porque no ay voluntad de quebrantarle, y donde falta la voluntad non allega la culpa, v.g. Si un Religioſo ſe eſtuvieſſe deleytando en ſi, en penſar en coſas venereas: pero no tiene voluntad, ni conſiente en ellas, ſino ſolo ſe recrea con ymaginarlas ò penſarlas, pecca mortalmente, con pecado que ſe ella llama delectacio moroſa: pero yo no dirè, que eſte es ſacrilegio, contra el voto de la caſtidad, pues tiene intento de guardarle, no conſintiendo en acto que le periudique, y contradiga. Como ſi uno hizieſſe voto de yr à Hieruſalem, y ſe pudieſſe à penſar, que es bueno eſtarſe en ſu caſa con repoſo, y guſtaſſe de penſar en eſſo, aunque con la voluntad no conſiente quedarſe en caſa, ſino en yr à Hieruſalem, no diremos que la delectacion que eſſe tuuo militava contra el voto, ni le que brantava, ni nadie le condenara por ſacrilegio. Lo qual deben advertir los confeſſores, para no condenar por ſacrilegio qualquiera pecado mortal del religioſo.) Ita Herrera.

2 Sed affirmativæ ſententiæ adhærendum eſſe puto, quam tuetur Reginaldus *tomo 2. lib. 22. capitul. 2. numer. 14.* Trullench *in Decalog. tom. 2. lib. 6. capitul. 1. dub. 7. numer. 2.* Fillliucius *tomo 2. tractat. 33. capitul. 7. numer. 122.* Alphonſus de Leone *de Offic. & Poteſtat. Confeſſ. Recollect. 9. numer. 155.* & alii. Dicendum eſt igitur eum, qui habet caſtitatis votum abſolutum, ſi complacet ſibi in delectatione venerea etiam ſine affectu ad opus venereum, peccare non tantùm peccato fornicationis, ſeu contra caſtitatem, ſed etiam peccato ſacrilegii, & contra Religionem. Ratio eſt, quia votum caſtitatis abſolutè emiſſum, comprehendit non ſolùm opus externum, ſed etiam delectationem omnem contra caſtitatem: cùm de hac emiſſum ſit abſolutè, & ſine reſtrictione.

RESOL. CCXLII.

An Regularis, qui ſuadet alteri Religioſo, ut adulterium committat, & perpetret, peccet contra votum Caſtitatis?

Et docetur Monialem, vel in Sacris conſtitutum propriis tactibus ſæcularem polluentem ſine propria delectatione ſatisfacere in confeſſione, ſi dicat, tangens impudicè alium pollui, nec tenetur explicare ſuum ſtatum.

Et qui pollutus eſt, ſufficit dicere, alienis tactibus pollutus ſum non explicans viri, aut mulieris ſæcularis, vel Regularis? Ex par. 7. tract. 11. & Miſc. 2. Reſ. 27.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Caramuel *in Regul. D. Bened. diſputat. 66. numer. 986.* Monachus, qui perſuaſione, vel cooperatione concurrit ad hoc, ut alius ſeu Monachus, ſeu ſæcularis vadat ad concubinam, peccavit quidem mortaliter, ſed non contra ſuum votum Caſtitatis. Demonſtratur; quia ipſe non habuit rem cum tali pellice, ſed fecit ut alius haberet, undè tenetur in confeſſione dicere: Feci quòd alius ſæcularis, vel Religioſus iret ad ſæcularem, vel religioſam; tenetur explicare ſtatum peccantium, non verò ſuum; atque ideò ſi ſit in habitu ſæculari, non tenetur dicere ſe eſſe Religioſum: ratio eſt, quia ipſe non peccavit contra votum, imò neque contra ſextum præceptum Decalogi, ſed contra quintum; fuit enim illis ſcandalo, & occaſioni, ut peccarent contra ſextum. Præterea in hoc ſcandalo, ſeu perſuaſione, nulla voluptas ſenſualis reperitur, nulla venerea delectatio, neque in hanc aſſenſus, ſed ſolùm reperitur malitia voluntatis animam alterius occidentis, & hoc eſt contra quintum. Hinc habes ſolutionem ad caſum ſequentem.

2 Petrus ut ſolicitaret quandam Religioſam, uſus eſt induſtria amici ſæcularis, & tandem induſtria Religioſi, conſulens, uter gravius peccarit, ſæcularis, an religioſus, ſiquidem uterque æqualiter concurrit ad religioſæ illius prævaricationem. Reſponde utrumque peccaſſe æqualiter, quia neuter habuit rem veneream; ſed fecit quod religioſa haberet. Hæc omnia Caramuel; cui doctrinæ videtur adhærere Sanch. *in ſumm. tom. 2. lib. 5. cap. 6. num. 10.* Sed circa præſentem quæſtionem vide Cardin. Lugum *de ſacram. Pœnit. diſp. 16. ſect. 4. num. 152. & ſeq.*

3 Non deſeram hic obiter adnotare, quòd Caramuel me citato docet etiam Monialem, vel in ſacris conſtitutum propriis tactibus ſæcularem polluentem ſine propria delectatione, ſatiſfacere confeſſioni ſi dicat tangens impudicè alium pollui, nec tenetur explicare ſuum ſtatum; & qui pollutus eſt ſufficit dicere, tactibus alienis pollutus ſum, non explicans viri aut mulieris, ſæcularis an regularis. Sed in utroque caſu diſſentit P. Magiſter Candidus *tom. 3. diſqu iſ. 2. artic. 24. dub. 5. & 6.* Quia, ait ipſe, gravis injuria contemptus videtur inferri ſacræ profeſſioni religioſæ, & ſacris ordinibus eo ipſo, quo quis utitur tactibus profeſſi, & conſtituti in ſacris Ordinibus, ut inſtrumento ad immundiſſimum hoc peccatum contra naturam perpetrandum; Ergo cùm hæc ſit circumſtantia graviter evidenter aggravans, eſt explicanda in ſacro Pœnitentiæ ſacramento. Verùm adverſus amiciſſimum. P. Candidum non ſolùm nomine, ſed etiam moribus, & doctrina, opponam ex ſua inclyta Religione P. M. Nic. Moſcicenſem *in Tyrocinio S. Artis Pœnitentiariæ part. 2. §. de Luxuria, num. 10.* ubi ſic ait: Nota quòd quando mollities committeretur tactibus Religioſi, vel in ordinibus majoribus conſtituti: tunc ſi qui patitur ſæcularis eſt, non tenetur amplius dicere, niſi ſic: Paſſus ſum voluntariè pollui tactibus alienis. Et viceverſa, Deo dicatus, ſatisfaciet dicendo: Tangebam alium impudicè uſq; ad pollutionem ejus. Neque tenetur explicare ſe eſſe Deo dicatum per profeſſionem, niſi ratione ſcandali, vel niſi etiam ſi illi intervenerit pollutio, ſivè voluntaria indirectè, videlicet in cauſa: (quo caſu ſolus Deo dicatus explicare debebit ſe eſſe talem) ſivè propter mutuum tactum, quo caſu ſæcularis etiam addere debebit circumſtantiam complicis: quia ibi perſona ſacra violata eſt. Ita Moſcicenſ.

Sup. hoc [illegible] 77.

RESOL. CCXLIII.

An ingreſſus mulierum in Clauſtra virorum Regularium prohibeatur ſub peccato mortali?

Et an hoc prohibitum ſit in Bulla S. Pii V. & Gregor. XIII. ita ut non excuſentur à mortali, & excommunicatione?

Et notatur fœminas, quæ in caſibus permiſſis ingreſſæ ſunt in aliqua loca Monaſterii excuſari ab excommunicatione, etiam ſi poſtquam ingreſſæ ſunt, ad ulteriora loca progrediantur, &c.? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 179.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 5. cap. 12. num. 4.* ingreſſum mulierum in monaſteria virorum Regularium non ita certum eſt ſub peccato mortali, aut excommunicationis cenſura prohibitum eſſe, tametſi enim allegari ſolet Bulla S. Pii V. & Gregor. XIII. eſt tamen valdè probabilis ſententia aliquorum non fuiſſe mentem horum Pontificum novo jure condito ingreſſum mulierum in Monaſteria virorum prohibere, ſed ſolùm paci, & quieti Regularium proſpicere, ad quorum Monaſteria Marchioniſſæ, Comitiſſæ, &c. prætextu privilegiorum ipſis conceſſorum contra inſtituta eorumdem Regularium, & interdum non ſine moleſtia ipſorum ingredi præſumebant. Ita ille. Et licèt pro contraria ſententia adducatur quædam declaratio S. Pii V. hanc authoritatem non conſtare reſpondet Layman, qui etiam adducit Suarez *tom. 5. diſp. 22. ſect. 6.* ubi ſic aſſerit. In communi jure Pontificio, neque in aliis Pontificum decretis invenio generalem legem prohibentem ingreſſum mulierum in monaſteria virorum ſub mortali, neque etiam ex natura rei, aut ex ipſa profeſſione video in hoc actu per ſe, & intrinſecam malitiam; & ideò non exiſtimo in univerſum eſſe hoc peccatum mortale, ſi excludantur circumſtantiæ mali finis; ſcandali, violentiæ, injuriæ Monaſterio illatæ, &c. Hæc Suarez. Sed hæc opinio mihi non placet; ut nec Bonacinæ *ubi ſupra punct. 2. numer. 6. & punct. 3. num. 1.* quia Bulla S. Pii V. clarè loquitur, & eſt in Bullario poſita.

2 Notandum eſt etiam hic obiter aliquos docere fœminas quæ licitè in caſibus permiſſis ingreſſæ ſunt in aliqua loca Monaſterii, excuſari ab excommunicatione, etiamſi poſtquam ingreſſæ ſunt, ad ulteriora loca progrediantur, quia licèt peccent contra obligationem clauſuræ, immorando vel ulteriùs progrediendo, nihilominus pœnam excommunicationis incurrere non videntur, quia hæc lata eſt contra fœminas præſumentes ingredi Monaſteria Religioſorum: fœmina autem ingreſſa non dicitur ingredi, ſed immorari, vel ad loca Monaſterii ambulare, percurrere, aut viſitare ergo, &c. & hanc opinionem probabilem eſſe docet Bonacina *tractat. de clauſura, quæſtion. 5. punct. 4. numer. 16.* Sed aliquibus, & mihi non placet.

Quod hoc in ſ. in Reſ. 245. [illegible] doctrin. § [illegible] curſum in fine. Sup. hac mor. in R. ſeq. § [illegible] nihil. & in aliis ejus tan.

R E-

RESOL. CCLXIV.

An hodie mulieres poſſint ingredi Clauſtra Regularium comitando proceſſiones?

Et an hoc prohibitum ſit in conſtitutionibus S. Pii V. & Gregor. XIII. Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 6. aliàs 4.

Sup. hoc lege doctr. Reſ. not. ſeq.

§. 1. NOviſſimè Joan. Anton. Novarius *in ſumm. Bullar. tom. 2. tit. de Clauſura ſuper Bullam S. Pii V. n.* 6. negativam ſententiam docet, & adducit Declarationem Sacræ Congregationis Rituum tenoris ſequentis: Illuſt. & Rev. DD. Archidiaconus Oriolan. exponit DD. VV. Illuſtriſſ. & Rev. qualiter in Civitate Oriolan. uſu, ſeu forſam etiam conſuetudine immemorabili introductum eſt in aliquibus Monaſteriis Regularium ſcientibus, & non contradicentibus Epiſcopis pro tempore, ut annuatim faciant ſuas Proceſſiones tam ſolemnes Rogationum, Candelarum, Palmarum, de Sanctiſſimo Sacramento, ac alias, quàm privatas de Cruce tempore Paſſionis, de Roſario, de Carmine, de Cingulo S. Franciſci, de corregia S. Auguſtini, cum ſimilibus ſingulis menſibus per clauſtra dictorum Monaſteriorum comitantibus, undique devotionis, & Religionis cauſa utriuſque ſexus fidelibus, quod cum videatur contrarium conſtitutionibus S. Pii V. & Greg. XIII. quibus præcluditur aditus mulieribus accendendi ad clauſtra regularium, ideò orator ſupplicat declarari, an hoc jure liceat.

2 Sacra Rituum Congregatio reſpondit non licere mulieribus comitari proceſſiones per clauſtra Monaſteriorum Regularium, niſi adſit in hoc expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ die 3. Septemb. 1628. Fulvius Benig. Secretarius. Et ideò Novarius ex his ſic concludit. Hodie ſtante dicto Decreto non licet mulieribus ingredi clauſtra Monaſteriorum comitando proceſſiones expreſſa licentia Sedis Apoſtolicæ.

Sed an dicta Declaratio ſit vera, & athentica aliqui dubitant, ſtante Declaratione mentis S. Pii V. facta per Cardinalem Alexandrinum, & per extenſum adducta ab ipſo Novario, ubi ſuprà.

3 Et licèt Novarius dicat hodie ceſſare ſupradictam Declarationem mentis S. Pii V. factam per Cardinalem Alexandrinum ſtante ſupracitato Decreto S. Congregationis Rituum, videmus uſum eſſe in contrarium, & ideò relinquendo alios DD. adducam hic tantùm verba M. Texeda *in Contr. Moral. tom. 1. l. 2. tr. 1. cont. 17. n.* 8. ubi ſic ait Procul dubio verum eſt aliquando licitum eſſe feminis intra clauſtrum Religioſorum ingreſſum, ut aſſerunt Navar. & Rodr. qui benè ſubdit, ſic declaraſſe S. Pium V. vivæ vocis oraculo, & ideò licitus eſt feminis ingreſſus intra religioſorum clauſtrum tempore proceſſionis, & quando celebratur in aliqua Capella Miſſa intra clauſtrum, vel dicuntur veſperæ vel fit officium alicujus defuncti: quod tamen intelligo pro tempore, quo durarint prædicta officia: & ideò circa illa verba S. Pii V. vivæ vocis oraculo prolata, nempè, vel alterius cujuſvis officii: intelligit Pontifex omnia dumtaxat officia pia, & religioſa, quæ conducunt ad devotionem augendam eorum, qui ingrediuntur, & ideò etiam licitus eſt fœminis ingreſſus intra religioſorum clauſtrum, quando quis ad habitum recipitur, aut profitetur, & etiam quando in Paraſceve fit religioſorum pedum lotio, vel legitur Evangelium: in quibus caſibus poſſunt ingredi feminæ etiam ad eum locum; quem *De profundis* vocant religioſi, ſi ſit conjunctus clauſtro, & patens abſque porta. Si autem fuerit clauſus, in illum ingredi non poſſunt.

Sup. hoc & ſeq. in hoc §. lege doctr. R. ſeq.

4 Finitis tamen officiis tenentur fœminæ ſtatim exire, advertendo tamen adverbium illud (ſtatim) non debere accepi metaphyſicè, ſed moraliter; & ideò ſi finitis officiis feminę aliquantulum detineantur in clauſtro, etiam ſi fiat per quartam partem horę, non ſunt hujus pręcepti tranſgreſſores, ſi detentio illa non fiat malo fine. Quare recedendum puto à Rodrigum aſſerit religioſum, qui finitis officiis eſt cauſa, ut fœminæ moram aliquam intra clauſtrum faciant contravenire huic pręcepto, & incurrere prædictas pęnas, quare dico hunc Authorem eſſe nimis rigoroſum, & ideò aſſerendum puto oppoſitum. Quia hujuſmodi pęnę non ſunt impoſitæ contra feminas juſtè ingreſſas, quæ ſe detinent in clauſtro, ſed contra malè ingredientes, & pœnæ non ſunt extendendæ, ſed reſtringendæ, Hucuſq. Texeda.

Sup. hoc in R. præterito §. ult. curſiſſime ante med. & in fin. in Reſ. 149. §. ad ſecundũ per totum & fere in aliis p. ſu ult. annot.

5 Sed reſponſio Sacr. Congreg. me torquet, pręſertim quod declaratio Cardinalis Alexandrini eſt vivę vocis Oraculum, undè videtur corruere ſtante Bul. S. D. N. Urb. VIII. Sed noviſſimè Portel. *Reſp. Mor. p. 2. Caſ.* 13. *n.* 13. tangit hanc difficultatem, adi illum, & non pigebit: Nota tamen, quòd poſt hæc ſcripta inveni noſtrum P. Leone *de Cenſuris Recollect. 4. Litera M. fol.* 360. *vol.* 2. hanc quæſtionem pertractare, & docere poſſe hodie mulieres ingredi clauſtra Regularium modo, quo ſupra, & reſpondet ad declarationem S. Congregationis à Novario adductam, & praxis obſervat.

RESOL. CCXLV.

An mulieres poſſint ingredi Clauſtra Regularium, quando fit lotio pedum in die Jovis Sancti, vel datur habitus, vel Profeſſio alicui Novitio, vel ſepelitur defunctus abſque metu cenſurarum?

Et in his eventibus an poſſint fœminæ intrantes ingredi Capellas poſitas in Clauſtro; quia hæ non ſunt officinæ ſecretæ? Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 52. alias 51.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Portel *in dubiis Regularium, verb. Clauſura Monachorum, n.* 5. ubi ſic ait: Poſſunt licitè intrare fœminæ clauſuram Monachorum, vel ſi quando intrant clauſuram, habetur ſermo Prædicationis, vel fit officium lotionis pedum in Jove Sancto intra clauſuram: vel quando datur Habitus, vel fit Profeſſio Novitii, ſi ſit conſuetudo fieri intra clauſuram, vel ſepelitur defunctus: & in his eventibus poſſunt fœminæ intrantes ingredi Capellas poſitas in Clauſtro, quia hæ non ſunt officinæ ſecretæ. Ita ille.

Sup. hoc lege præcedentia, & lice [illegible] à principio.

2 Sed Bonacina *de clauſura, q. 5. pun. 4. nu.* 10 & P. Lezana *in Sum. to. 1. c. 10. n* 12. negant, mulieres poſſe ingredi, quoties quis intra Clauſtra admittitur ad Habitum regularem. Verùm in hoc caſu putat Pellizzarius *in Manual. Reg. tom. 1. tr. 4. c. 6. ſect. 2. n.* 46. poſſe dictas mulieres in Clauſtra admitti: quia, cùm datur Habitus alicui Novitio, efficitur pia exhortatio, & recitantur preces, quæ veniunt nomine divinorum Officiorum, de quibus loquitur Bulla Pontificis. Sed tu cogita.

Quoad hoc ſupra in R. 144. lege doctrin. § ult. & in to. 3. tr. 2 Reſ. 91 negantes in fin.

RESOL. CCXLVI.

An pœna privationis officiorum, & inhabilitatis ad illa lata in Bulla S. Pii V. contra introducentes fœminas in Monaſterium incurratur abſque judicis ſententia?

Et notatur Generales, & Provinciales Religionis poſſe diſpenſare in ſupra dictis pœnis non autem confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ.

Et an præter dictas pœnas introducentes fœminas in Monaſteria incurrant ſuſpenſionem à Divinis, & excommunicationem S. Pii V. Pontifici reſervatam, de qua Epiſcopus etiamſi ſit occulta, non poſſit abſolvere, quod idem etiam dicendum eſt de Confeſſario virtute Cruciatæ? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 66.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Sayrus *in clavi Regia lib. 3. cap. 10. n.* 35. Bonacina *de clauſura tom. 1, q. 5. punct. 3. n. 2.* juncta *q. 1. punct. 4. num. 7.* Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. c. 2. diff. 10. n.* 353. & alii penes ipſos, quia in Bulla ſupradicta imponitur dicta pœna non ſolum ipſo facto, ſed ſine alia declaratione; ergo.

Sup. hoc in R. ſeq. & in alie eius prima not.

2 Hæc opinio eſt probabilis, ſed ego probabiliorem negativam ſententiam exiſtimo, quam tuetur Sanch. *in ſum. tom. 2. lib. 6. c. 7. n.* 39. & illa verba *abſque alia declaratione*, intelligenda ſunt declaratione pęnæ. Fundamenta hujus ſententiæ adducit ipſe Sanch. *to. 1. lib. 2. c. 22. n. 20. & c. 39. n. ult.* & ita intelligenda etiam eſſe exiſtimo ſimilia verba appoſita à Clem. VIII. in Bulla de largitione munerum, ut doctè adnotavit Souſa *in illius explicatione, n.* 101. & à Greg. XIII. in Bulla, quæ incipit, *dubia, quæ emergunt contra Prælatos ingredientes Monaſteria Monialium*, ut tenet Suar. *de Relig. tom. 4. lib. 1. cap. 7. n.* 10. cum aliis; & à Paulo II. in Extrav. *ambitioſo, de rebus Eccleſiæ non alien.* notavit Henr. *lib. 13. c. 56. n.* 41. Graſſius *in deciſ. p. 1. lib. 2. c. 11. n.* 41. & alii.

3 Notandum eſt tamen hic obiter, ſtando in prima ſententia contra Graſſium *p. 1. lib. 4. c. 23. n.* 12. poſſe Generales, & Provinciales Religionum exemptare, & diſpenſare in ſupradictis pœnis, & ita tenet Rodr. *to. 1. q. 24. art.* 17. non autem Confeſſarium virtute Bullæ Cruciatæ, quia dictæ pœnæ non ſunt cenſuræ.

Sup. hoc Reſ. 66. in fin. & in doctr. 66. ſeq.

4 Notandum eſt etiam hic præter ſupradictas pœnas, introducentes feminas in Monaſteria incurrere excommunicationem per Bullam S. Pii V. Pontifici reſervatam, de qua ſecundùm Riccium *in praxi to. 1. reſ. 544. n.* 5. & alios, Epiſcopus, etiamſi ſit occulta, non poteſt abſolvere, Sed contrarium dicendum eſſe puto cum Merolla *ubi ſuprà, nu.* 527. qui me ipſum citat *in tr. 2. Miſc. reſ.* 35. quod etiam dicendum eſt de Confeſſario virtute Bullæ Cruciatæ. Nam ſicuti Epiſcopus poteſt dictam excommunicationem abſolvere, ita incurrunt etiam ſupradicti in ſuſpenſionem à divinis, de qua contra Sorbum *in compen. Privileg. ver. ingreſſus Monaſteriorum, n.* 11. & Rodriq. *in expoſitione hujus motus, nu.* 34. Non ſolùm ſemel, ſed toties, quoties poteſt Confeſſarius cum Bulla Cruciatæ abſolutionem impendere in foro conſcientiæ, etiam ſi cauſa fuerit deducta ad forum contentioſum, ut notat Merolla *ubi ſuprà, n.* 525. & Sanch. *in ſum. to. 1. lib. 6. c. 17. n.* 41. Sed ad alia tranſeamus.

Sup. hoc in R. ant. ſeq. &c. Qua nunc eſt in to. 3 tr. 3 R. 31 &c. Sup. hoc in to. 3. tr. 3. §. ult. Sup. his ſeq. pro parte in to. 4 tr 3. Reſ. 19. &c & pro parte in Reſ. 62. & in aliis ejus prima not.

RESOL. CCXLVII.

Quidam Regularis ex tranſgreſſione Bullæ Pontificiæ inciderat in privationem vocis activæ, & paſſivæ, quæritur, an teneatur in conſcientia, petere diſpenſationem ante judicis ſententiam?

Et an Prælati Regulares diſpenſare poſſint cum propriis ſubditis ſuper privatione vocis activæ, & paſſivæ, aut Officiorum, Dignitatum, &c. nec non in inhabilitate ad ea, aliiſque ſimilibus pœnis Eccleſiaſticis, quæ contrahuntur ex aliquo delicto ſub dictis pœnis prohibito à Summis Pontificibus, vel aliis Regularium Superioribus?

Et quid, ſi hæc fuerint impoſita à Sacra Pœnitentiaria in pœnam cujuſdam delicti? Ex p. 11. tr. 6. & Miſc. 6. Reſ. 47.

§. 1. Affir-

Sup. hoc in R. ... & in to. 9. tr. 5. R. 63. & lege eum per totum, & in t. 9. tr. 9. R. 69. §. penult. & in t. 4. tr. 5. R. 96. §. ex quibus & in to. 5. tr. 6 R. 14 à lin. 6 & in R. 15 per totum & in to. 6. tr. 1. R. 34. §. ult. & in R. 15. & 56. & 78. & in to. 9. tr. 7. ex Ref. 109 lege doct. §. Sed quid.

§. 1. AFfirmativè Theologus ex Societate reſpondit, & ſatis quidem probabiliter, ſed ego adhæſi negativæ reſponſioni, & adduxi Martinum de San Joſeph *in Regulam Sancti Franciſci c.* 16. *n.* 39. ubi ſic ait; (Todas las vezes, que en nueſtros eſtatutos ò en los Breves Apoſtolicos ſe pone pena de privacion de officio, y inhabilidad para tener otros, y otras penas ſemejantes, aunque la ley diga ſe incurran ipſo jure, ò ipſo facto, nò ſe incurren antes de la ſententia de juez, gloſſa ipſo jure *in addit. margin. in l. Lucius* 47. §. *tutela ff. de adminiſtr. tutor.* docet Novar. *in Manual. c.* 23. *n.* 66. cum Caietano, & Sylveſtro, Nolin. *de Juſt. tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 95. *n.* 8. Granado *in* 2. 2. *contr.* 7. *tr.* 3. *punct.* 1. *diſp. & ſect.* 2. Souſa *in explic. Bulla de larg. mun.* §. 9. otros muchos, y aſſi me admiro de que Villalobos 1. *p. tr.* 2. *dub.* 25. *n.*.... digna, que ſolamente Soto es de eſta opinion, con que el ſe movio à tener la contraria. Y lo miſmo ſe ha de dezir quando ipſo jure es privado alguno por delicto del derecho de elegir: Sic Molina, & Malderus Epiſcopus Antuerpienſis *in* 1. 2. *q.* 96. *art.* 4. *memb.* 4. y aun añade la ley que pierdan el oficio, y ſean inhabiles para otro ipſo facto, & ſine aliqua declaratione, ſe ha da interpretar, ſine declaratione ipſius pęnę, però non ſine aliqua declaratione ipſius culpæ. De manera que aun en eſte caſo es neceſſaria ſentencia del Juez, que declare el delitto. La razon de todo eſto es, por que no ſe ha da creer, que es legislador (que ſiempre deve tener delante de los oios la equidad, l. quod ſi Epheſi ff. de eo quod cert. loco, & ibi additio marginalis) ha de querer que nadie ſea executor contra ſi miſmo de la pena, ſiendo coſa que lo rehuſa tanto la flaqueza humana contra *c. ex p. de conſt. ita* Covar. *sub.* 4. *decret.* 2. *p. c.* 6. §. 8. *n.* 10. Mexia *in saxa panis conſ.* 6. *n.* 136. Lopez 1. *p. inſtr. c.* 296. *fol.* 880. Graff. 1. *p. deciſ. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 41. Henr. *lib.* 13. *de excommunic. c.* 56. *n.* 3. Azevedus, & Matiencus *ſuper leg.* 5. *Recopilas. lib.* 5. *tit.* 11. *gloſſ.* 1. Antonius Gomez *tom.* 3. *variar. c. ult. n.* 3. Vaſq. 1. 2. *q.* 96. *art.* 5. *diſp.* 170. *c.* 4. *n.* 24. & 25. Cruz *in epitom. lib.* 5. *cap.* 3. *dub.* 6. citans pro iſta ſententia Bañez, & communem Thomiſtarum cum D. Thoma 2. 2. *quæſt.* 62. *art.* 3. tenet expreſsè Souſa *in explicatione motus proprii de largitione munerum nu.* 102. & Sanch. *lib.* 9. *oper. moral. c.* 15. *n.* 65. Henr. 2. *tom. lib.* 13. *c.* 16. *n.* 3. *Dize que regularmente hablando quando las leyes penales contienen las dichas palabras rigoroſas, ſe han de explicar que ſolamente hablen en el fuero exterior y no en el de la conciencia. Eſta ſentencia es mas provable, que la del Padre Fray Manuel Rodriq. in expoſitione motus proprii contra mulieres Monaſt. ingredientes num.* 31. Sorbo *in compen. privileg. Mend. verb. ingreſſus Monaſteriorum n.* 10. Sayro *in clavi regia l.* 3. *c.* 20. *n.* 35. Salas *de legib. diſp.* 15. *ſect.* 2. *nu.* 20. Vaſq. *in* 1. 2. *diſp.* 248. *c.*... *nu.* 12. *que defienden que las dichas penas ſe incurren el fuero de la conciencia, y que aſſi ſe ha de pedir luego diſpenſation à ſu Santidad, ò uſar de un privilegio de Eugenio IV. que concede à los Prelados que diſpenſen en eſtas pena con cargo de que por un año entero el aſſi diſpenſado, reze cada ſemana los ſiete Pſalmos Penitentiales con ſus letanias.*) Hucuſque Martinus de San. Joſeph.

Sup. hoc in R. 2 ſeq.

2 Sed quoad ultimum dictum quæro * an Prælati Regulares diſpenſare poſſint cum propriis ſubditis ſuper privatione vocis activæ, & paſſivæ, aut officiorum, dignitatum, &c. nec non in inhabilitatione ad ea, aliiſq; ſimilibus pęnis Eccleſiaſticis, quę contrahuntur ex aliquo delicto ſub dictis pęnis prohibito à ſummis Pontificibus, vel aliis Regularium Superioribus?

* Sup. hoc in ... ſequentia ...

3 Reſp. poſſe (pro foro conſcientiæ tamen ſolum) & quidem etiamſi ſint reſervatæ Papæ, ita Lezana *t.* 1. *c.* 18. *n.* 46. ex Sorbo *in Com. V. Ingredi Monaſt. Monial. in annot.* à §. *dico* 4. Suar. *t.* 4. *de Relig. tr.* 8. *lib.* 2. *c.* 12. *n.* 9. Rodriq. *tom.* 1. *q.* 61. *n.* 9. Sanch. *lib.* 6. *in decalog. c.* 15. *n.* 78. aliique, & probatur, nam patet Prelatos Regulares poſſe diſpenſare ſuper irregularitatibus ex delicto provenientibus, ſi ſint occultæ, æquè ac poſſunt Epiſcopi ex conceſſione Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *c.* 6. cùm tamen ibi nomine irregularitatum, ac ſuſpenſionum veniant hujuſmodi pęnæ; quarum proindè diſpenſatio conceditur Regularibus; nam certum eſt per privilegium Bullarum Pauli III. conceſſum fuiſſe Patribus Societatis Jeſu facultatem abſolvendi à quibuſcumque cenſuris, ac pęnis Eccleſiaſticis, & conſequenter diſpenſandi in iis, quæ *in hac quæſtione proponuntur*, utpote quæ revera ſunt pęnæ Eccleſiaſticæ.

4 Utrum verò vi ſupradictorum privilegiorum diſpenſari poſſit Regularis in privatione vocis activæ, & paſſivæ, ipſi impoſita à Sac. Pęnitentiaria in pęnam cujuſdam delicti, cujus ipſe abſolutionem petebat?

5 Reſp. poſſe, patetque ex doctrina, quam tradit Sanchez *l.* 2. *in dec. c.* 13. *nu.* 32. nimirum quòd ſolutus ab aliquo reſervato cum onere ſe præſentandi, ſi poſtea vi jubilæi, aut alicujus Indulti iterum abſolvatur, manet liber ab illo onere, nec tenetur amplius ſe præſentare: quæ doctrina optimè poteſt adaptari caſui noſtro, ut conſideranti conſtabit.

R E S O L. CCXLVIII.

An omnia viva vocis oracula conceſſa Regularibus ſint hodie ſublata? Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 61.

§. 1. ALiqui viri docti ex regularibus mordicus negativam ſententiam tenent, quos adduxi *in p.* 5. *tr.* 14. *reſol.* 17. quibus nunc addo doctum Patrem Leandrum *in Reg. D. Franciſci, qu.* 20. *ad c.* 6. *n.* 3. ubi ſic ait: (En el fuero de la conciencia pueden uſar los regulares de los privilegios concedidos, *vivæ vocis oraculo*, à los miſmos regulares no obſtante los dichos Breves de Gregorio Decimoquinto, y Urbano Octavo: porque es muy pueſto en razon, y conforme à derecho, que los privilegios de los regulares ſe conſerven por aver ſido concedidos por premio de ſervicios hechos à la Igleſia, y à titulo de ſus meritos, y ſe prueva, porque el Papa Clemente Septimo, en la Bula que empieca, *Dum fructus uberes* deſpachada en el año de 1525. à 30. de mayo en el ſegundo de ſu Pontificado, concedio à los Frayles Menores todos los privilegios, immunidades, eſſenciones, conceſſiones, indultos, indulgencias, remiſſiones, de pecados concedidos à todas las Ordenes Mendicantes, y no Mendicantes, y todos los, que ſe huvieſſen de conceder *in futurum*, en qualquiera manera, y modo, que fueſſen concedidos, ò que huvieſſen de ſerlo, y confirmò todas las que la dicha Orden tuvieſſe concedidas en qualquiera manera que lo fueſſen, por todos los Romanos Pontifices: con lo qual concedio todos los *vivæ vocis* oraculos. aſſi los que haſta el dia que ſe deſpachò la dica Bula eſtavan concedidos à la nueſtra, y à las demas religiones, como todos los que en adelante ſe avian de conceder, como conſta de aquellas palabras *Omnibus, & ſingulis immunitatibus, exemptionibus conceſſionibus, indultis, peccatorum remiſſionibus, & gratiis, quibuſvis Congregationibus dictorum Ordinum, aliorumque Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium, quomodolibet conceſſis, & concedendis.* De manera que concedio todos los indultos, privilegios, y gracias concedias, y que ſe avian de conceder en qualquiera manera que lo fueſſen, ò que lo huvieſſen de ſer; con lo qual comprehende todos los concedidos por Bula Apoſtolicas, ò ſolo por *vivæ vocis* oraculos, &c. Y S. Pio V. en la confirmacion que dio de los privilegio de las Ordenes Mendicantes, en el año de 1567. en el ſegundo año de ſu Pontificado, no ſolo confirma todos los privilegios concedidos à las dichas Ordenes por ſus Anteceſſores, ſino que añade, que los inoua, y concede de nuevo, como ſi ſin faltar palabra alli los refirieda *de verbo ad verbum*. Y lo miſmo hizo Gregorio Dezimotercio, en la confirmacion, que dellos hizo, y Sixto Quinto, confirmando los privilegios de los Frayles Menores, en el año de 1586. dize la miſmas palabras. De manera que conforme à eſto ſe ha de hazer cuenta, que todas las palabras de los privilegios concedidos por *vivæ vocis* oraculos, haſta los dichos Pontifices, aſſi à los Mendicantes, como à los Frayles Menores, y que ſe avian de conceder en adelante, eſtan inſertos al pie de letra en las dichas Bullas de S. Pio V. Gregorio Dezimotercio, y Sixto Quinto, y por el conſiguiente ya no ſon *vivæ vocis* oraculos, ſino privilegios concedidos por Bullas Apoſtolicas. Gregorio Dezimoquinto, y Urbano Octavo revocan los privilegios concedicos, ſolo por *vivæ vocis* oraculos, y eſtos no lo eſtan ſolo por eſſe camino, ſino por Bulas de los Sumos Pontifices, (como dicho es,) luego no eſtan revocados, a menos en el fuero de la conciencia, porque ſiendo eſta conceſſion en general, y en eſpecial de todos y de cada uno de los privilegios de los Regulares, ò ſean concedidos por Bulas, ò por *vivæ vocis* oraculos, però ſin nombrar ea particular à alguno, no ſere admitida en el fuero exterior para comprovar qualquiera de los privilegios hechos por *vivæ vocis* oraculos: y porque de la conceſsion hecha à los Padres de la Compañia, por nueſtro Santiſsimo Padre Urbano Octavo, que refiere Portel, y nos otros referiremos abaxo en el numero ſiguiente, no conſta por algunas letras autenticas, ſino ſolo por una ſimple certificacion de los miſmos Padres de la Compañia de Ieſus, la qual no baſta, ni ſeria admitida para el fuero de la conciencia, y eſtando en el, es verdaderiſsima nueſta ſentencia.

Quæ nunc eſt in to. 6. tr. 1. R. 16. & hoc infra in duabus R. ſeq. & in Ref. 251. §. obiicies ſed lege eā per totam, & in ā lio §. ejus ann.

2 *Y ſe confirma, porque nueſtro Sanctiſsimo Padre Urbano Octavo concedio à los Padres de la Compañia de Jeſus, el año de* 1624. *à* 19. *de Abril, todos los privilegios vivæ vocis oracula, deſpues de la general revocacion hecha por Gregorio Decimoquinto en la Bula que empieça, Romanus Pontifex in ſpecula, dada en Roma à dos de Iulio del año de* 1622. *y los concedio ſin alguna clauſula excluſiva de las demas Religiones: por lo qual todos los que participan, como nos otros de los privilegios de la Compañia de Jeſus, gozan deſta conceſſion; la qual teſtifica aver viſto firmada el Padre Fray Lorenco Portel en la ultima pagina del dicho libro, que eſtà à fol.* 910. *y aunque deſpues acà Urbano Octavo en la Bula que empieca. Alias felicis recordationis dada en Roma à* 20. *de Deziembre* 1631. *revoco todos los oraculos vivæ vocis; però en la dicha Bula ſolo revoca los concedidos à inſtancia de Reyes, y Emperadores, ò Principes, ò authorizados por Cardinales, dexando en el miſmo eſtado la primera revocacion de Gregorio Dezimoquinto, por la qual vale la conceſsion hecha deſpues à los Padres de la Compañia, y ſe eſtà en ſu vigor, porque Urbano Octavo no inovò nada acerca de los demas vivæ vocis oraculos fuera de los dichos: ni haſta dezir contra eſto, que ſi revoco los que tenian mas fuerza, à fortiori quiſo revocar los demas, porque la revocacion de los privilegios es odioſa, y no tiene lugar, ſino en los caſos expreſſos en la ley de Pontefice, porque las coſas odioſas, ſunt ſtricti juris, y en ellas no ſe haze extenſion alguna, y antes ſe deve reſtringir, que ampliar.* Hæc omnia P. Leander: qui tamen

men poſtea ſubdit, hęc eſſe admittenda, niſi ſtylus Curiæ Romanæ ſit in contrarium.

3 Sed abſolutè negativam ſententiam, me citato noviſſimè docet Joſeph Rocafull.*in praxi Theol.moral.tom.2. p.3.lib.7.c.6. num.*44.ubi ſic aſſerit. (Porrò *de vivæ vocis oraculis* à Pontificibus redditis, quæ olim ſæpè allegabantur, præter Bullas, & Motus proprios Pontificios, nihil dicendum videtur: quoniam Urbanus VIII.noviſſimè in Bulla edita die 20.Decembris,1631 ſuſtulit omnia *vivæ vocis oracula*. Cœperat quidem id facere Gregor.XV.ſub die 2.Julii 1622. Sed quædam tum excipiebat. Urb.tamen VIII.omnia ſimul, & ſemel ſuſtulit; & cùm clarè loquatur Pontifex, mirandum eſt, quòd Lezana, & Laurentius de Peyrinis adhuc contendant, Urbanum non omnia ſuſtuliſſe.) Ita ille: cui etiam addi poteſt Pater Quintanadveñas *in Theol.moral.tom.1.tr.9.ſingul.3.n.5.*

4 Sed his non obſtantibus, non deſeram adnotare, Patrem Bordonum *in conſil.Regul.tom.1.reſ.31.& tom.2.reſ.54.n.*238. docere, in Bullis Gregorii XV.& Urbani VIII. non fuiſſe ſublata *vivæ vocis oracula* purè favorabilia, & quæ nulli nocent, & præjudiciabilia ſunt. Adi illum, & cogita. Sicut etiam de aliis doctrinis, quas adducit noviſſimè Pater Pellizzarius *in Man. Regul.tom.2.tr.8.c.1.ſect.5.n.*130.*& ſeqq.* cùm eſſe videantur contra ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ.

R E S O L. CCXLIX.

An vivæ vocis oracula Regularibus conceſſa hodie, non obſtante Bulla Urbani VII. & Gregor. XV. ad hoc minimè revocata cenſeantur? Ex part. 10. tractat.14. & Miſcellan. 4.Reſolution.26. aliàs 24.

Sup hoc in R. præterita, & in Reſ ſeq. & infra in R.331 §.Obiicies, & in Reſ 355.§ Sed non proptſ. finem, verſic. præterquam, & in tom.6 tr.1. Reſ.26.

§. 1. QUæſtio eſt nimis lubrica, & ego alibi aliquos Doctores adduxi, qui illam pertractabant: nunc autem per extenſum apponam quid de tota hac difficultate ſentiat P. Vidal.*in Arca Theologia Moralis, titul.de Juriſdictione, Inquiſ.4.n.*15.*& ſeqq.*Sic itaque aſſerit. Obiicitur, hoc Privilegium Sixti IV.fuiſſe conceſſum tantùm vivæ vocis oraculo, authenticato tamen ab aliquo Eminentiſſimo Cardinali, & ipſius manu firmato, ut habetur in Bullario Emman. Roder.*to.1.fol.*127.*in fine Bullar.Sixti IV.nu.*12.*& in compend.prin.Min.Capuccin.tit. Benedicere Eccleſiaſtica, nu.*4.ubi ponitur O, magnum, quod ſignificat hoc vivæ vocis oraculum eſſe authenticum, ſecùs verò quando ponitur, o, parvum, quia tunc ſignificat illud Privilegium non eſſe authenticatum ab aliquo Eminen.Cardinali.Ita Pater Peregrinus *in principio Compendii de novo editi noſtrorum Privilegiorum, verb.Introductio p 1.in fine*, ſed Conſtitutionem Urb.VIII.editam ac 20. Decembr.1631.quæ incipit, *Aliàs felicis record.*&c.revocantur, & annullantur omnes conceſſiones vivæ vocis oraculo; ſive ſit authenticum, ſivè non: ergo cùm hujuſmodi Privilegium Sixti IV. ſit tantùm vivę vocis oraculo, videtur hic, & nunc derogatum, & revocatum, ſicuti cętera omnia alia ſimilia, quibus validè, & licitè Regulares privilegiati uti non poſſunt: ergo falſa concluſio.

2 Reſpondetur primò admiſſa majori, negatur minor, quę abſolutè, & ſimpliciter non eſt vera: Nam Privilegia conceſſa Regularibus per vivæ vocis oracula, & poſita in libro authentico tantam vim, & efficaciam habent, ac ſi ſcripta Bulla concederentur. Hoc ſpecialiter conceſſit Leo X. Fratribus Minoribus, ut videre eſt in Bullario Roder.*tom.1.fol.*317.*nu.*4. ubi Summus Pontifex vult, & intendit vivæ vocis oracula non eſſe minoris efficaciæ, & valoris, quàm ſi per Bullam, aut Breve ad perpetuam rei memoriam eſſent conceſſa: ergo cùm oracula vivæ vocis habeant eamdem vim ac aliæ Conſtitutiones Papales, ſequitur, quòd ſi illæ non revocantur per conſtitutionem Urbani VIII.neque etiam illa; tum quia ubi militat eadem, vel æquivalens ratio, ibi etiam militat eadem juris diſpoſitio, *l.Illud ff.ad l.Aquiliam, cùm ſim.libus*, tum quia quod Privilegium diſponit in uno ex correlativis, extenditur ſimiliter ad aliud correlativum, tum etiam quia Privilegia favorabilia, præſertim conceſſa toti Religioni, quæ tangunt ſolùm jura concedentium, ſunt amplianda, & latè interpretanda, ut notat Innocentius *in c.Dilecti de donat.* ergo è contrario horum Privilegiorum revocatio ſtrictè, & rigoroſo modo eſt intelligenda: Ideò &c. Reſpondetur ſecundò, quod vivæ vocis oracula poſita in authentico libro, & confirmata à Summis Pontificibus per authenticam Bullam, & ex certa ſcientia, ac ex plenitudine poteſtatis deſinunt eſſe per vivæ vocis oracula conceſſa, ſed ſumunt conceſſionem per novas Pontificum Conſtitutiones, & ideò hic, & nunc non videntur revocari per dictam Conſtitutionem Urbani VIII. Conſequens erit certum; dum probabitur antecedens. Probatur ergo. Primò, ita ſentit, & affirmat expreſsè doctiſſimus Laurentius de Peyrinis, *in Privileg. Minim.tom.3.c.12.conſt.17.alias 28.Urbani VIII. in Scholiis, nu.* 1.ſed cùm authoritas tantùm unius Doctoris pii, & Religioſi reddat opinionem probabilem, & tutam in conſcientia, ut alibi dixi cum D.Th.& pluribus aliis Doctoribus, & ita etiam erit probabilis, & tuta in conſcientia hæc opinio doctiſſimi Laurentii, quam ſequi videntur Lezan.*in Sum.QQ.Reg.to.1.c.3.n.*21.&

Sup hac infra ſolutio ad 10 R. 352.& in aliis eius ſimil loc.

Sup.hoc in to. 3.tr 1.Reſ.34 & in aliis ejus loc.

Quæ nunc eſt in tom 6.tr.1. Reſ.26.

Diana *in 5.p.tr.*14.*reſ.*17.ergo, & Secundò probatur. Confirmatio Privilegiorum, qua Summus Pontifex, dicit ſe confirmare ex certa ſcientia, vel ex plenitudine poteſtatis, vel non obſtante lege in contrarium, habet vim novæ conceſſionis talium Privilegiorum. Ita Gloſſ.*in c.Quia diverſitatem, c.Veniens de tranſact.& c.2.de pactis*,ut affirmant Card.Tuſch.*verb.Confirmatio ex certa ſcientia* Portel.*de Dub.Reg.tit.Privilegii confirmat. n.*29. Suar.*lib.8.de leg.c.*18.*n.*12. Laym.*lib.1.tr.4.c.*23.*n.*16.*q.*4. & alii quam plures. Ratio eſt, quia aliquod novum jus creat hęc confirmatio ex certa ſcientia, & vim habet reddendi actum de invalido validum, & illud nullum confirmandi, ſed omnia vivæ vocis oracula ante S.Pium V.& ante Greg.VIII.fuerunt ab his Pontificibus confirmata, ex certa ſcientia per Bullas authenticas; ergo vim habent novæ conceſſionis: ergo non ſunt annullata, & revocata per dictam Conſtitutionem Urb.VIII. Major eſt certa: Minor ſimiliter videtur certa, ut patet ex Compendio Privilegiorum: ergo etiam prima conſequentia erit certa: Secunda verò probatur, quia cum vivæ vocis Oracula confirmata per particulares Conſtitutiones ex certa ſcientia, habeant vim novæ conceſſionis, jam amittunt eſſe vivæ vocis oracula, & fiunt, ut conceſſa propriè, & ſpecialiter: per novas horum Pontificum Conſtitutiones, & ideò cadere non videntur ſub iſta revocatione. Tertiò probatur: Privilegia, quæ Apoſtolica authoritate ſæpè ſæpiùs confirmantur, majus robur, & firmitatem acquirunt, ut ait Paulus V. in confirmatione Privilegiorum Minoritatum anno Domini 1609.Item, ut Juriſtæ dicunt, Privilegium, ſeu Beneficium Principis debet eſſe immobile: ergo, cùm totum id affirmari poſſit de vivæ vocis oraculo confirmato ex certa ſcientia, ſignum habetur, quod maneat in ſuo priſtino vigore, & uſu licito. Quartò probatur: Privilegia confirmata ex certa ſcientia ſignificant Summum Pontificem plenam illorum cognitionem habuiſſe poſt exquiſitum examen, & diligentem inquiſitionem: ergo omnia diſtributivè, & ſigillatim vim habent, ac ſi ſolùm per iſtas confirmantes Conſtitutiones eſſent conceſſa; ergo clarè patet, omnia acquirere ſuum jus, & efficaciam per virtutem harum Conſtitutionum: ergo non revocantur per dictam Conſtitutionem Urbani VIII.

3 Confirmatur Primò; Privilegia inſerta in corpore juris; reputantur jus commune, ſed vivæ vocis oracula confirmata ex certa ſcientia per authenticam bullam, videntur inſerta in corpore juris: ergo reputantur jus commune; ſed iſtud non annullatur per Conſtitutionem Urbani VIII.ut per ſe patet: ergo neque etiam illa. Confirmatur ſecundò: Regulares cujuſvis Religionis utuntur, & gaudent viciſſim Privilegiis conceſſis aliis Religionibus, ſivè ad inſtar ſive æquè principaliter per participationem, & communicationem habitam ex vi, & virtute Pontificiæ Conſtitutionis, quæ tribuit idem jus, ac ſi ſpecialiter ſingulis religionibus ſigillatim omnia hęc Privilegia conceſſa fuiſſent per authenticam Bullam; ergo à pari hoc idem videtur affirmandum de oraculis vivæ vocis, quę per confirmationem ex certa ſcientia acquirunt idem jus, & idem Privilegium; quæ ſunt conceſſa per authenticam Conſtitutionem: igitur, cùm hæc non annullentur per Conſtitutionem Urbani VIII.neque etiam illa, ut intelligenti patet. Sciendum tandem eſt omnia Privilegia noſtræ Religionis fuiſſe motu proprio, & ex certa ſcientia confirmata à pluribus Summis Pontificibus, præſertim à Paulo V.die 4.Aprilis 1612 qui expreſsè, & ſpecialiter confirmavit omnia vivæ vocis oracula, & etiam à Gregor.XV.die 16.Octobris 1921.qui non ſolùm motu proprio, & ex certa ſcientia confirmavit omnia noſtra Privilegia, ſed etiam omnia innovavit his verbis (Eaque omnia, & ſingula Privilegia innovamus, ac de novo etiam concedimus) ergo cùm confirmatio Privilegiorum ex certa ſcientia ſit nova gratia, & novum Privilegium, clarè infertur hic, & nunc vivæ vocis oracula conceſſa ante Gregor.XV.habere jus, & vim, ut conceſſa per novas Conſtitutiones Summorum Pontificum confirmantes omnia hæc Privilegia; ergo nullo modo videntur revocata per Conſtitutionem Urbani VIII. ac adeò Privilegium Sixti IV. hic, & nunc eſſe in ſuo robore, priſtinoq; vigore, & efficacia ſicuti ſunt cætera alia Privilegia conceſſa per Bullam authenticam.

4 Dices: ergo fruſtratoria eſt hæc Conſtitutio Urbani VIII. Reſpondetur, noſ id affirmare, ſed tantùm dicere, & probare vivæ vocis oracula conceſſa uſque ad Gregorium XV. per dictam Conſtitutionem non revocari, nec annullari; forſitan annullantur illa conceſſa ab eodem Urbano VIII. & ideò Conſtitutio non erit fruſtratoria. Inſuper forſitan erunt annullata illa vivæ vocis oracula non poſita in libro authentico neque confirmata à Summis Pontificibus; Ideò, &c. Et hæc omnia docet Vidal *ubi ſuprà*.

5 Et ego in ſui favorem adducam etiam alium Auctorem, & is eſt Samuelius Dominicanus *in Praxi de Sepulturis, Præludio, Appendicis, n.1.& ſeqq.*ubi firmat duas concluſiones: Prima, quod omnia vivæ vocis oracula ante S.Pium V.emanata in favorem Regularium, tunc ab ipſius Papæ S.Pii V.tempore, uſque modò non ſunt amplius oracula, ſed facta ſunt Privilegia bullata, ſicut cætera alia Papalia Indulta, & Privilegia. Et probat hoc ex variis Bullis Pontificiis. Deindè ponit aliam Concluſionem, *Præl.4.num.*1.nempè, quod omnia vivæ vocis ora-

oracula, conceſſiones ac Indulta Regularibus quæſita per ſupplicationem S.R.E. Cardinalium, & eorumdem propria manu firmata, nullatenus ſunt à Greg.XV.abrogata, nec ab Urbano VIII.ſed in ſuo priſtino ſtatu, & valore adhuc permanent, & in ſua viridi obſervantia perſeverant. Conſtat hęc noſtra propoſitio, ex verbis ejuſdem Gregorii XV. Bullæ exordientis, *Romanus Pontifex* die 2.Julii 1622.editæ, & eſt regiſtrata *tom.4.Bullarii fol.*132.§.2.ubi hæc habentur verba: Firmis tamen, & in ſuo robore permanentibus omnibus Indulgentiis, & aliis conceſſionibus prædictis vivæ vocis oraculo S. R. E. Cardinalium, ad ipſorum, vel aliorum quorumcumque favorem, propria manu S.R.E.Cardinalium firmatis pro ipſis vel aliis factis, & de quibus iidem S. R. E. Cardinales teſtimonium in ſcriptis præbuerunt, Bulla verò Urbani VIII.exordiens: *Conceſſo nobis*, &c.data in lucem die 5.Maii 1629.regiſtrata *tom.4.Bullarii fol.*429.non tractat de oraculis, ſed de quibuſdam clauſulis, quibus in literis utebantur nonnulli Religioſi ad Indias proficiſcentes, & in favorem Regularium condita eſt, & nihil ad rem noſtram facit, ut videre eſt in ipſa Bulla. Conſultò hanc poſuimus propoſitionem in præſentia, ob nonnullos has duorum Pontificum Bullas neſcientes, quos numquam legerunt, neque viderunt, ut ob id falſa loquantur contra Regularium oracula. Hæc Samuellius.

6 Et tandem non deſeram hic apponere verba Hieronymi Garzias *in Politica Regulari tom.1.tr.8.diffic.1dub.6.nu.6.* ubi ſic ait: *Pregunda Leandro de Murcia, q.10.Selecta, ſobre el c.6.de la Regla de San Franciſco, ſi eſtan revocados los Privilegios de los Regulares, que ſon viva vocis oraculos; y reſponde, que ſe puede uſar dellos in foro conſcientia, porque eſtos privilegios eſtan inſertos en otros privilegios; que no ſon viva vocis oraculos, por las conceſſiones generales, de quovis modo conceſſa, & concedenda. Y trae un privilegio de Urbano VIII. del anno* 1624. *en que no limita oraculos en favor de la Compannia. Ni obſta dezir, que deſpues Urban.VIII. deſpacho otra Bulla, que fue el anno* 1631. *en que revoca los viva vocis oraculos, porque en eſta Bula ſolo revoca los concedidos à inſtantia de Emperadores, ò Principes, ò autorizados por Cardinales, pero no abla de los que revoco Gregorio XV. y aſſi aquellos fuerza tienen.* Ita ille.

7 Sed his non obſtantibus, contrariæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur doctus, & amiciſſimus Quintanadveñas *in Theol. Mor.tom.1.tr.9.ſingul.3.nu.1.& ſeqq.*ubi ita aſſerit: Conceſſiones prædictæ, Martini V.Innocentii VIII.Leonis X.probabiliter creduntur, fuiſſe tantummodò vivæ vocis oracula; ſiquidem Bullæ, ſivè Indulta eorum non producuntur ab eis, qui diligenter Privilegia Mendicantium collegerunt, ut de Privilegio Leonis X.notat Henriq. & de aliis Corduba cum Doctore ortiz, *in addit.ad collect.verb.Diſpenſ.*§.17. ideò ut ita facta revocata eſſe dicendum eſt, & ſimiliter oraculum S.Pii V.Undè ex vi harum conceſſionum tutum non eſt uti hoc Privilegio, cum Gregor.XV.Bulla, que incipit, *Romanus Pontifex*, edita Romæ 2.Julii anno 1622. ſic oracula §.1.revocaverit, omnia, & ſingula Indulta, Facultates, & Privilegia, gratias, & conceſſiones qualcumque ſpirituales, & temporales, tam ad favorem interiùs, quàm ad exteriùs ſpectantes, ac tam ad ſupplicationem partium, quàm motu, ſcientia, & poteſtatis plenitudine ſimilibus à Sede Apoſtolica: quæ tamen vivę vocis oracula hactenus quandocumque, & qualitercumque ex quavis etiam de neceſſitate exprimenda cauſa, quibuſvis Collegiis, Capitulis, Ordinibus tam Mendicantium, quàm non Medicantium, Societatibus, etiam Societati Jeſu, ac Congregationibus quibuslibet ſivè eorum, & earum reſpectivè, Præpoſitis, Decanis, Magiſtris, Miniſtris, Prælatis, Prioribus, Rectoribus, Generalibus, vel Provincialibus, quocumque nomine nuncupatis Superioribus, etiam quomodolibet exemptis, ac Sedi prædictæ immediatè ſubjectis, cujuſcumque dignitatis, præeminentiæ, aut quovis privilegio munitis; non tamen ad ſupplicationem Regum conceſſis, in iis videlicet, quæ nunc ſunt ſortita effectum, tenore præſentium revocamus, caſſamus, tollimus, abrogamus, & annullamus, &c. Et §.2.addit. Firmis tamen, & in ſuo robore permanentibus S. R. E.Cardinalium manu firmatis pro firmatis pro ipſis, vel aliis factis, & de quibus iidem S.R.E.Cardinales teſtimonium in ſcriptis prebuerunt. Et poſtea §.5.apponitur clauſula communis: *Non obſtantibus*. Affertur hæc Bulla à Laertio Cherubino, *tom.4.Bull. fol.*131.*pro* 47.hujus Pontificis. Sed Sanctiſſimus D.N.Urbanus VIII.ſua Bulla, quæ incipit: *Alias felicis*, edita Romę 20.Decembris 1631. revocat omnia vivę vocis oracula etiam ſi ſint teſtimonio, & ſubſcriptione cujuſcumque Cardinalis munita, & ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & Principum conceſſa. Advertendum eſt, quòd Gregorius XIII.Bulla, quæ incipit: *Ex benigna ſedis*, &c.edita Romæ anno 1575.& Paulus V.Privilegia omnia Minorum confirmarunt, & innovarunt, ut teſtatur Hieronymus Rodriquez QQ.*Regul. reſ.* 77. Undè probabile exiſtimant Lezana QQ.*Reg.c.3.nu.*21. Peyrinus *tom.3.c.12. conſt.*18.& alii, oracula facta ante hos Pontifices, utpotè per has Bullas confirmata, & innovata, ſeu denuò conceſſa, non eſſe revocata per Bullas Gregorii XV. & Urbani VIII. ac ex conſequenti nec privilegium ad hanc diſpenſationem revocatum exiſtimarent. Sed doctrina hæc non contemnendas difficultates continet, quocirca deſerenda eſt. Nec unquam ego eam admiſi; in meo enim libello duarum hebdomadarum, *c.16.n.12.* non ex mea, ſed ex Lezanæ, & Peyrini ſententia ſum locutus, quam nullo modo approbo. Ita Quintanadveñas, & ego, non enim ſuſcitandę ſunt à nobis Tragędię in damnum Religionis, ſed in his materiis calamum, & ingenium coarctare debemus. Vide etiam Emin. Dom. meum Cardinalem de Lugo *in ſuis noviſſimis, & doctiſſimis Reſponſionibus Moralibus l.4.dub.33.n.2.*

RESOL. CCL

An viva vocis Oracula Regularibus conceſſa hodie ſint ablata, & extincta? Ex p.11.tr.6.& Miſc.6.Reſ.45.

§.1. NOn minus eſt practicabilis, ac etiam periculoſa præſens difficultas, quàm fuit altera in ſuperiori reſolutione tractata; & quidem negativæ ſententiæ adhærent plures Doctores aſſerentes per Bullam Urbani VIII.hodie non eſſe revocata oracula vivæ vocis, confirmata per Bullas ſub generali nomine quorumcumque privilegiorum, vel etiam ſub expreſſo nomine oraculorum. Probatur hæc opinio, quia confirmatio, vel innovatio privilegiorum ex certa ſcientia, ſeu motu proprio facta, vim habet novæ conceſſionis, quæ jam habetur per Bullas. Ergo, quæ prius erant vivæ vocis oracula, jam fiunt privilegia conceſſa per tales Bullas Pontificis confirmantis conceſſiones prius factas ſine Bulla, & ſubindè talia privilegia non comprehēduntur ſub revocatione oraculorum vivæ vocis. Undè colligunt prædicti Doctores omnia privilegia conceſſa religionibus vivæ vocis oraculo ante S.Pium V.& Greg.XIII.vel ante Clementem VIII. & Paulum V.habere jam vim privilegii bullati, nam hi Pontifices ex certa ſcientia confirmarunt omnia privilegia, gratias, & facultates regularibus conceſſas quomodolibet, etiam vivæ vocis oraculo, Quare jam omnia oracula præcedentia facta ſunt privilegia bullata, & proindè non comprehenduntur ſub revocatione oraculorum vivæ vocis. Patet verò privilegia religionum confirmata fuiſſe ſæpius à variis ſummis Pontificibus per bullas authenticas motu proprio, ex certa ſcientia, & de plenitudine poteſtatis, ac interdum exprimere privilegia, gratias, immunitates, etiam vivæ vocis oraculo conceſſa. Plures enim Bullas habet Manuel in ſuo Bullario, multas annot. Hieronym. Rodriqu. *ſuper numer.7.& 8.* ſeligam aliquas ad rem noſtram. S.Pius V anno 1567.die 16 Maii. Confirmat ex certa ſcientia Mendicantium omnia privilegia etiam vivæ vocis oraculo conceſſa. Eiſdem ferè verbis, confirmant privilegia Minorum Greg.XIII.die 1.Maii anno 1575. Sixtus V. die 3.Octobris anno 1587.Clemens VIII. die 20. Decembris anno 1597. ſic inquit; Omnia, & ſingula privilegia, immunitates &c. in genere vel in ſpecie etiam per ſolam ſignaturam, etiam vivæ vocis oraculo, aut aliàs, ſub quacumque forma, & expreſſione verborum conceſſa, & in eis contenta illorum omnium tenores, ac formas, & decreta, ac ſi de verbo ad verbum inſererentur præſentibus pro ſufficienter expreſſis habentes; authoritate Apoſtolica tenore præſentium ex certa ſcientia confirmamus, & innovamus, illiſque frui, uti, & gaudere poſſe, ac debere in judicio, & extra in omnibus, & per omnia, ac ſi ſpecialiter, & expreſsè eiſdem per nos conceſſa fuiſſent, decernimus; ſupplentes omnes juris, & facti defectus. Similiter Paulus V. anno 1605. die 23. Maii confirmavit privilegia Dominicanorum.

Sup. hoc in R. præterita, & in aliis ejus primo annot.

Sup. hoc inſrà in Reſ. 251 latiſſimè, & in aliis ejus annot. primo.

2 Gregorius XIII.plurium Religionum privilegia confirmavit ex certa ſcientia. Gregor.XIV.anno 1591.die 8.Junii confirmat privilegia Societ. Jeſu, dicens; Motu proprio, & ex certa ſcientia noſtra, deque Apoſtolicæ plenitudinis poteſtate laudabile Societatis inſtitutum, & quælibet ei privilegia qualiacumque ſint: ac ſi ad verbum præſentibus inſererentur pro expreſſis habentes tenore præſentium approbamus, & confirmamus Clemens VIII.duabus Bullis anno 1593.confirmat ſimiliter privilegia Benedictinorum. Paulus V.anno 1606.confirmans Societatis inſtitutum, ait; Motu proprio, & ex certa ſcientia, deq; Apoſtolicę poteſtatis plenitudine laudabile prędictę Societatis inſtitutum, nec non privilegia, facultates, exemptiones, gratias, & indulta, qualiacumq; illa ſint approbamus, & confirmamus, eaque omnia, & ſingula innovamus, & de novo concedimus. Idem Pontifex eodem ferè tenore anno 1609.confirmat privilegia Minorum, ut refert Hieronymus Rodriq. *ſupr. n.7.*& anno 1610.privilegia Carmelitarum diſcalceatorum, ut habetur inter ipſorum privilegia.

3 Et hæc omnia docet doctiſſimus Pater Franciſcus Lugo, Author ſatis notus, & inſignis in quodam manuſcripto de hac materia, quod mihi Romæ perhumaniter præbuit, & penes me habeo, & in confirmationem ſententiæ amiciſſimi viri adducam alios Authores, qui hanc opinionem tenent, & præter Peyrinum, Leandrum, Garziam, Samuelem, & alios à me alibi adductos, hanc ſententiam tenent Thomas Hurtad. *tom.2.tractat.12.cap.1.§.21.nu.*1168.*cum ſequent.& tom.1. tractat.2. capit.6.reſolut.22. num.*250. Marcus Vidal *in arca Theol. moral.tit.de Juriſdictione inquiſ.4.numer.15. uſque ad numer.* 24.

Alibi ſignanter in duabus præcedentibus Reſ.

Pel-

Pellizzarius *ex man.Regular.tom.2.tract.8.cap.7.nu.*131. *&* 132. Sed magis clarè *tract.*4.*cap.*7.*numer.*5. Poſſentius *in Recollect.qq. mor.c. Miſcellaneo pro Regularibus ante ſect.*1.*fol.*44. Baſſæus *verb. Privilegium* 5.*numer.*8. Straccius Generalis Carmelitanorum *in inſtruct.ad ſuos fratres;* Martinus de San. Joſeph *in monitor.Confeſſ.tom.*1.*lib.*1.*de matrimonio tract.*43.*num.*4.ubi ſic ait: *Aunque Diana part.*6.*tract.*8.* *reſolut.*32. *dize, que eſte privilegio eſt à revocado por ſe dado per viva vocis oraculo y eſtos los abrogò Urban.VIII. pero no advirtiò, que eſte privilegio es concedido por Bulla, por quanto en la que dio Paulo V. el anno de* 1609. *de la confirmacion de nueſtros privilegios, confirmò los viva vocis oraculos, etiamſi de verbo ad verbum illic inſererentur, y ſi los inſiriera cadauno de por ſi en la Bula, nadie negarà, que avian perdido la naturaleza de viva vocis oraculos, y adquirido la de privilegios, y lo miſmo es aviendolos inſerido con la clauſula general dicha, pues, impliciti, & explicit i eadem virtus eſt, c.cùm quis, de reſcript.lib.cum quis, ff.de rebus credit.* Ita Martinus.

*Quæ hic eſt inf. in R. 38 ſignanter in §.2 & in alia Ref. not. 1. dicti §.

4 Et tandem Joannes de Soria in fine ſuæ ſummæ *tractat. de Regularibus dub.* 1. ſic aſſerit, ſuppono primo, Bullam Urbani VIII. tantùm tollere, & revocare oracula vivæ vocis conceſſa, quæ præciſè oracula vivæ vocis ſunt; itaque non ſe extendit dictum decretum ad Bullas, neque ad alia privilegia vivæ vocis conceſſa vim habentia Bullarum. Et ratio eſt manifeſta: quia iſta lex eſt quaſi pœnalis: ergo reſtringenda eſt, & non amplianda, ſecundùm illam regulam juris Canonici, prout habetur in Bonifacio VIII. convenit odia reſtringi, & favores ampliari, & ſecundùm illam 49. in pœnis benignior interpretatio eſt facienda.

5 Secundò ſuppono, illud non eſſe præciſè vivæ vocis oraculum, quòd licèt in ſua cauſa, & primaria conceſſione tale fuerit, nunc revalidatum eſt per bullam alicuius ſequentis Pontificis, & ab illo conceſſum ſaltem implicitè, & generali conceſſione ex certa ſcientia, & ad perpetuam rei memoriam.

6 His poſitis concluſio. Probabile eſt conceſſionem factam à S. Pio V. ut poſſint miniſtri Provinciales committere Religioſis approbatis (ſecundùm Concil. Trident. decretum) authoritatem diſpenſandi cum viris, & mulieribus inceſtuoſis, qui carnaliter peccaverunt cum conſanguineis alterius conjugis intra ſecundum gradum, ad hoc ut poſſint petere debitum in foro conſcientiæ tantùm nunc teneri. Sic ſuſtinere debet ſecundùm doctrinam ſuam Lezana *tom.*1.*capitul.*3.*numer.*21. Et clarius Peyrinus *tom.*1.*in conſtit.*18.*Urbani VIII.num.*1. *in ſchol.* Poteſtque colligi ex Pariſio *l.*2.*conſtit.*61 *num.ultim.* Et ſimiliter ex Patre Leandro de Murcia Capuccino ſuper expoſitionem Regulæ Minorum quam fecit: qui ut probabile defendit, non eſſe privilegia derogata.

7 Probatur hac unica ratione. Quia per decretum Urbani VIII. tantùm revocantur oracula vivæ vocis quæ ſunt, & tantùm habent vim vivæ vocis oraculorum: ſed conceſſio prædicta S. Pii V. non eſt hujuſmodi, quia vim habet Bullarum, & quaſi privilegii perpetui virtutem, ergo &c. major patet, quia hoc decretum eſt odioſum, & pœnale, ergo reſtringi debet, & non ampliari ſecundùm Regulas juris ſupra citatas.

8 Minor, in qua eſt difficultas, probatur. Quia poſt conceſſionem S. Pii V. electi anno 1566. 17. Januarii, ſucceſſit Gregor. XIII. electus 1572. 23. Maii, qui Bulla, & Apoſtolicis litteris certa ſcientia, ad perpetuam rei memoriam omnia privilegia, & indulta, & vivæ vocis oracula Pontificum prædeceſſorum conceſſa approbavit, confirmavit, & innovavit, ut licitè, & majori virtute, & robore poſſint uti fratres Minores, quibus data fuit Bulla. Sic habetur in Bulla, ut videri poteſt in Bullario Rodriquez *tom.*2. Nos igitur, qui omnium, &c. libenter annuimus, eaque favoribus proſequimur opportunis, hujuſmodi ſupplicationibus inclinati, præmiſſa ac omnia, & ſingula alia privilegia, immunitatis, exemptiones, libertates, prærogativas, favores, conſervatorias, declarationes, facultates, diſpenſationes, gratias, conceſſiones, indulgentias, & indulta ſpiritualia, & temporalia; etiam per modum communicationis, & extenſionis inter ſe, & cum aliis Ordinibus Mendicantibus, & non Mendicantibus, &c. etiam ſingularibus perſonis, nec non Monaſteriis, & locis quibuſcumque in genere, & in ſpecie etiam per ſolam ſignaturam, etiam vivæ vocis oraculo, ut præfertur, aut alios tam præfatos, ac quoſcumque alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, &c. dicta auctoritate Apoſtolica tenore præſentium ex certa noſtra ſcientia approbamus, confirmamus, & innovamus: perpetuamque roboris firmitatem obtinere, &c. Ergo ſaltem Minores, & omnes illi, qui utuntur illorum privilegiis per communicationem uti poſſunt conceſſione S. Pii V. ſine eo quod tranſgrediantur decretum Urban. VIII. derogans vivæ vocis oracula; ſiquidem talis conceſſio propriè jam non eſt vivæ vocis oraculum, Idem poteſt affirmari de ipſo S. Pio V. quia ſimiliter iſte Pontifex vivæ vocis oracula in ſuis conſtitutionibus innovavit cum clauſula, ac ſi eorum tenores de verbo ad verbum, &c. hoc eſt de certa ſcientia; quæ clauſula cùm habeat vim novæ conceſsionis, illa oracula jam non amplius oracula ſunt, ſed conceſsiones per breve. Idem dicendum de Clemente VIII. creato 1592. 30. Januar. Hucuſq. Soria.

9 Et hæc ſunt placita Doctorum in favorem negativæ ſententiæ, quos tamen patet Hurtadus *ubi ſuprà*, præter Straciam non viderat, licèt ipſe dicat apud ſe habere libros, & quia Sapientiſsimus vir urget me debuiſſe judicium meum ponere, dico me declaraſſe *in p.*10.adhærendo, ut nunc adhæreo opinioni affirmativæ, aſſerenti oracula vivæ vocis hodie per Bullam Urbanam eſſe omninò ſublata. Felix, quem faciunt aliena pericula cautum. Probatur noſtra opinio. Nam oracula vivæ vocis, quamvis per Bullas confirmentur, & innoventur, aut etiam denuò concedantur, adhuc manent oracula vivæ vocis, ergo manent ſubjecta huic revocationi. Antecedens oſtenditur, quia per confirmationem, aut innovationem non mutatur natura, vel conditio rei; alioquin non eſſet ejus confirmatio, vel innovatio, ſed nova productio rei diverſæ. Manet igitur oraculum confirmatum, id eſt magis firmatum, & roboratum in ſuamet oraculi natura, non autem illam exuit, aut mutat in naturam, & denominationem privilegii Bullati: ac ſubindè ſub revocatione comprehenditur. Confirmatur, nam bullæ revocantes oracula vivæ vocis, revocantur etiam per clauſulas *Non obſtantibus, &c.* conſtitutionibus omnibus, & litteris Apoſtolicis, quæ tali revocationi poſsint obſtare. Nec apparet quæ aliæ poſsint obſtare, niſi tales confirmationes oraculorum vivæ vocis.

Part.10. tr.14. R.36. alias 24. quæ hic eſt R. antecedens, & inf. aliis eius primæ annot.

10 Vide præter Quintanad. Cardinalem Lugo, Rocafull. & alios à me * alibi adductos, Patrem Bordonum *in conſ.Reg.to.* 2. *reſ.*31.*n.*4.& Baldellum *to.*2.*lib.*3.*diſp.*34.*n.*16. quibus omnibus adde Portel ſe retractantem *in reſp.tom.*2.*c.*110. *ſeu ult.* Et quidem noſtram ſententiam eſſe communem fatentur ipſimet Adverſarii, ut Soria *loc.cit.* & approbari ab omnibus Tribunalibus Urbis Romæ non dubito, ut à ſacra Rota, ſacra Pœnitentiaria, & à ſacris Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationibus, niſi velimus aſſerere Bullam felicis Memoriæ Urbani VIII. fruſtra emanatam fuiſſe, ac pro nihilo, deſervire. Sed hæc dicere eſt abſurdum, ergo &c. & quidem ſi opinio contraria eſſet vera, cùm Greg. XV. dic 16. Octobris 1621. non ſolum motu proprio, & ex certa ſcientia confirmaſſet omnia privilegia noſtræ Religionis Clericorum Regularium, ſed etiam omnia innovaſſet his verbis, & ſingula privilegia innovamus, ac de novo etiam concedimus, ſequeretur inquam, nunc vivæ vocis oracula conceſſa ante Gregor. XV. habere ius, & vim, ut conceſſa per novas Conſtitutiones Summorum Pontificum confirmantes omnia hæc privilegia. Ergo nullo modo remanent revocata per Conſtitutionem Urbanam. Sed ut diximus noſtra ſententia ſuperius adducta non eſt deſerenda, quam etiam noviſſimè tuetur amiciſsimus, & numquam ſatis laudatus Pater Antonius Eſcobar, & Mendoza *in Theol.Mor. tom.*1. *lib.*6 *ſect.* 2.*c.*13.*Probl.*16.*n.*144.*&* *c.*16.*Probl.*3.*nu.*195. ubi non ſolum doctè, ſed prudenter caſum pertractat.

* Alibi, ut in addit. not. præcitat.

R E S O L. CCLI.

An privilegia Mendicantium revocentur per Bullam Cœnæ Domini? Ex p.3.tr.2.Reſ.10.

§. 1. Affirmativè reſpondet Peregrinus *in ſcholiis ad noſtra privilegia p.*2.*tit. Bull.Cœnæ* §.1. Ratio poteſt eſſe, quia in publicatione dictæ Bullæ, quæ ſit ſingulis annis, derogatur expreſsè Mendicantium privilegiis. Quòd ſi dicas non eſſe veriſimile, quòd Pontifices, qui dicta privilegia conceſſerunt, ea voluerint ſtatim revocare, nam ſic viſi eſſent, vel voluiſſe illudere, vel decipere? Reſpondetur, quòd dicta privilegia valuerunt tantùm durante vita dictorum Pontificum, qui præſumendi ſunt in publicatione dictæ Bullæ ſemper voluiſſe excipere eos, quibus privilegia conceſſerunt.

Quæ hic ſequitur. Ref. ſequens ſolut.

2 At his non obſtantibus Souſa *in Bulla Cœnæ c.*23. *diſp.*10.*n.* 7.*concl.*3. Peirin. *in privil. Minimor.to.*1.*conſt.*4.*Sixti IV.* §.5.*n.*10. *& ſeq.* Villal. *in ſumm.tom.*1.*tract.*9.*diffic.*61.*num.*5. Bullam Cœnæ tenent non revocare Regularium privilegia, quia ut alibi dictum eſt in clauſula Bullæ Cœnæ, non prohibentur abſolvere abſolutè ratione privilegiorum, ſed eorum prætextu, undè aſſerit Villal. *ubi ſuprà.* (*A las palabras de Bula ſe reſponde que aqui no ſe revocan los privilegios, ſi no abſolver eorum prætextu, y por eſto no ſe excluye lo que ſe haze con legitima facultad; porque la palabra (prætextu)* es velamen, quo moveri ſe quis ad aliquid agendum ſimulat, *como dize Souſa, y declarando Gonzalez in Reg.*8.*Cancel. gloſſ.*98.*n.*2.*eſta palabra, dize.* Dictio *ſub prætextu*, idem ſignificat, quod ſub velamine, vel colore alicuius rei, quæ non eſt, vel jam deſinit eſſe, ſeu falſa eſt. *Lo qual ſe prueva por el derecho in l.ſub prætextu* 1.*&* 2. *C. de tranſact. de manera que ſolo es color para hazer uno lo que quiere, y aſſi no comprehende eſte, y queda libre el privilegio de los Religioſos*) Undè ex his patet reſponſio ad argumentum contrariæ ſententiæ. Dico enim, ut ſupra dictum eſt, Bullam Cœnæ non prohibere abſolutè privilegia Mendicantium, ſed abſolutionem eorum prætextu, prætextus autem non excludit illud, quod efficitur legitima facultate interveniente, ſed illud quod ſub aliquo velamine exercetur. Sed hoc non accidit in caſu in noſtro; ergo, &c.

Alibi in R. quæ hic eſt in in 5. tr. 6. Ref. 34 §. Sed ergo. a lin. 4 & verſ. ſecundo, & in R. 30. §. A revocantur, poſt medium verſ. Quarto, & in Ref. 17 § ſecundo, & hic inf. in R. 269. §. Nota quarto propè finem, & verſ. notat & rectè, & in R. 231. lege doct. § verum, & ex R. 273 §. 1 & in Ref. 1. not. ſeq. & vide etiam Ref. ann. ult. hujus Ref.

3 Sed poſt hæc ſcripta inveni hanc ſententiam, præter citatos DD. docere etiam Laurentium de Portel. *in addit. ad dub.* Regul.

Regul. ver. Abbat, *n.* 10. ubi præter rationes adductas hanc addit. Quia Bulla Cœnæ, non obſtante ſua rigoroſa revocatione, non tollit, quominus valeant privilegia Bullæ Cruciatæ ad abſolvendum à caſibus Bullæ Cœnæ, exceptis illis, quæ exprimuntur in Bulla Cruciatæ. Ergo cum privilegia conceſſa Religioſis non ſint minoris valoris, quàm privilegia Cruciatæ, cum Cruciata non tollat privilegia Religioſorum, juxta communem ſententiam, ſequitur privilegia Religioſorum in foro conſcientiæ non tolli per revocationem generalem Bullæ Cœnæ quoad caſus in illa contentos, ſi ſint occulti, excepta hæreſi; & proindè poterunt abſolvere ſubditos ab illis, ſi ſint occulti, excepta hæreſi. Ita Portel. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Suarez *de Relig. tom.* 4. *tract.* 1. *lib.* 2. *c.* 21. Sed prima opinio eſt omninò tenenda; & ita tenent ex noſtris viri doctiſſimi, & amiciſſimi, P.D. Thomas de afflicto, & P.D. Zacharias Paſqualigus, quibus adde Zanardum *in direct. Theol. p.* 1. *de Sacr. pœnit. c.* 24. §. 8.

Et pro contento à lin. 5. & verſ. quia Bulla hujus §. ultim magis laté infra 4. tr. 3. R. 36. & 37. &c.

Sup. hoc infra in R. 199. &c.

RESOL. CCLII.

An poſt Concilium Tridentin omnimoda exemptionis Regularium privilegia confirmata ſint? Ex p. 11. tr. 3. & Miſc. 3. Ref. 5.

Pro affirmativa, & roboranda, & doctis contenta in hac R. lege inf. in R. 254. & 255.

§. 1. AFfirmativam ſententiam mordicus ſuſtinet Magiſter Antonius Hinojoſa ex ordine Prædicatorum *in directorio Deciſionum Regularium verb. Confirmatio fol.* 121. ubi ſic ait: Graviſſima eſt controverſia, ex cujus deciſione, & dubia quàm plurima diſſolventur, & ſcrupuli indè ſuborti (Deo dante) prorſus tollentur, an ſcilicet Mendicantium Ordinum privilegia, Concilii Trid. Sacris Decretis extincta, ac poſtmodum à Summis Pontificibus ſuſcitata, iterumque ab eiſdem modificata, & à ſucceſſoribus conquaſſata, & juris communis apicibus reducta, habeant nunc aliquam vitam, & vim, quantumcumque valeant litteræ revocatoriæ, quantumcumque nobis præſtiterint confirmatoriæ?

2 Ratio dubitandi indè inſurgit, quia ut ex Sacro Concilio Trid. patet abrogata ſunt ibi quàm plura Ordinum privilegia, alia reſtricta, alia confirmata. Deindè oppoſitio litterarum Apoſtolicarum, quæ non modo à diverſis Pontificibus, ſed ab eodem emanarunt, dum idemmet revocat quod conceſſerat, dubia quadam confuſione veritatem obſcurat.

3 Prima aſſertio: Pro certo habendum eſt numquam fuiſſe revocatam declarationem S. Pii V. 21. die Julii anno milleſimo quingenteſimo ſeptuageſimo primo in gratiam Ordinis noſtri factum, cujus meminimus ſupra verbo, Abſolutio prima, & eſt infraſcripti tenoris. Quæcumque ergo litteræ Apoſtolicæ revocatoriæ privilegiorum adverſantium Decretis Concilii Tridentini, non derogant huic conceſſioni innixæ non privilegio, ſed juri communi. Quod probant verba Pontificis ejuſdem, cum ait, falſa, ſeu minus vera intelligentia Decretorum Concilii Tridentini præmiſſa gravamina (hoc eſt fratribus ab Ordinariis illata) irrepſerunt. Et cum ejuſmodi decretorum declaratio, nonniſi ad nos ſpectet; modo, & forma infraſcriptis declaranda cenſuimus.

4 Relinquitur ergo, quod circa hoc non veniunt quæſtiones intelligendæ; cùm prædicta conceſſio non ſit ex privilegio, ſed ex jure Concilii per Pontificem declarata.

5 De privilegiis verò conceſſis ante Concilium, & per Concilium abrogatis, poſt Concilium item noviter conceſſis, & iterum reſtrictis vel revocatis, diligenter examinandum eſt.

6 Secunda aſſertio: Pius IV. qui in fine celebrationis Concilii Trid. præerat Eccleſiæ Dei, & ejuſdem Concilii decreta, & Canones confirmavit: confirmavit etiam noſtra omnia Privilegia.

7 Nam licèt idem Pius IV. anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo primo ex certa ſcientia, & poteſtatis plenitudine confirmaverit omnia Fratrum Minorum privilegia, cum reſtrictione exceptis, ſcilicet contrariis Conc. Trid. poſtmodum tamen abſq; ulla modificatione confirmavit omnia privilegia Ordinis Sanctiſsimæ Trinitatis, cum quo communicant Ordines Mendicantes, licèt ipſe non ſit de numero Mendicantium.

8 Conſtat hoc, & obiter diſſolvitur quòd in oppoſitum obiici poſſet. Nam Pius IV. licèt in confirmatione decretorum Concilii omnia quorumcumque privilegia revocaverit, ut videre eſt in motu proprio confirmativo Concilii: hæc tamen revocatio non derogat conceſſioni præfatæ privilegiorum, utpotè anterior poſteriori; Bulla enim confirmationis Concilii revocatoria privilegiorum expedita fuit anno milleſimo quingenteſimo ſexageſimo quinto 14. Kalendas Februarii; Confirmatio verò ſeu Innovatio privilegiorum facta fuit poſteà menſe Junio, ejuſdem anni. Hac confirmationis Bulla oſtenſa tunc Academiæ Salamantinæ affirmavere Doctores tum Theologici, tum utriuſque juris Prudentes, poſſe Mendicantes vi hujus privilegii, non obſtantibus recentis Concilii decretis uti omnibus privilegiis ſibi jamdudum conceſſis: & hæc ſubſcriptio cum Authentico præfatę Bullę ſervatur Mexici Indiarum Occidentalium in Collegio Sancti Pauli Auguſtiniano. Hoc ſtante, ſtetiſſe videntur integra noſtra privilegia, ac in antiquum robur reſtituta in Pontificatu Pii IV. cui ſucceſſit S. Pius V.

9 Tertia Aſſertio: S. Pius Quintus vivæ vocis oraculo, Fratribus Minoribus omnia prædeceſſorum privilegia abſque ulla reſtrictione, vel obſtantia Concilii Triden. in foro conſcientiæ tantum conceſſit 13. Martii 1567. Authenticum Miniſtri Generalis ejuſdem Ordinis Aloiſii Putei facientis fidem de oraculo ſibi facto, aſſervatur in eodem Mexicano Collegio.

10 Idem S. Pius V. motu proprio anno Domini 1570. 18. Januarii de novo conceſſit Ordini Prædicatorum omnia privilegia à ſuis Prædeceſſoribus, & ab Eccleſiarum Prælatis Imperatoribus, Regibus, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, aliiſque Dominis temporalibus indulta, & voluit illa pro expreſſis haberi; etiam ſi neceſſariò eſſent particulariter exprimenda, non obſtantibus Cancellariis regulis editis, & edendis, ac aliis quibuſcumque Apoſtolicis, nec non provincialibus, generalibus, vel ſpecialibus Conſtitutionibus Apoſtolicis. Et addidit alias, fortiſſimas non obſtantias inſolitas apponi. Habetur Authenticum in Archivio Patris Provincialis Provinciæ Sancti Vincentii de Chiapa noſtri Ordinis Indiarum Occidentalium, ex quibus conſtat, nos reductos ad priſtinum ſtatum; quo ante Concilium Tridentinum privilegiis noſtris in ampliſſima conceſſione potiebamur. Quia denuò conceduntur, non obſtantibus conſtitutionibus, & ordinationibus generalibus, vel ſpecialibus Apoſtolicis.

11 Et maximè notandum, hanc novam S. Pii V. gratiam factam fuiſſe poſt proprium motum ejuſdem, reſtrictivum privilegiorum, ideòque privilegia noſtra, quæ per illum nobis reddita non fuere, denuò nobis integra reſtituit, quia conceſſa ſunt poſt motum proprium modificativum: hæc enim conceſſio facta eſt 18. Januarii 1570. motus autem moderativus 16. Kalendas Junii, & 16. kalendas Julii exiit alius anno 1567. Et uterlibet reſtrinxit privilegia taliter concedendo, quòd non contrarientur expreſsè decretis Concilii Tridentini.

12 Idem adhuc S. Pius Quintus 27. Septembris 1571. Pontificatus ſui anno VI. omnia, & ſingula privilegia, indulta, conceſſiones, prærogativas, & alias quaſcumque gratias Ordini noſtro, & ejuſdem pro tempore exiſtenti Magiſtro Generali, Fratribus, ac Monialibus approbavit, & innovavit, omniaque, & ſingula perpetuam obtinere firmitatem, abſque ulla reſtrictione decrevit.

13 Idem tandem piiſſimus Pontifex 7. Julii 1571. motu proprio omnia privilegia Societati Jeſu, cum qua reliqui Mendicantium Ordinis communione devinciuntur, abſque ulla limitatione conceſſit; cujus authenticum ſervatur in prædicto Collegio Mexicano. Ergo tempore S. Pii V. omnium privilegiorum cumulo ditati fuimus, ac ſi Concilium non præceſſiſſet, cui ſucceſſit in Pontificatu Gregor. XIII.

Sup. hoc in §. 1. not. ſeq. ſimiliter in §. Sed non liter. m. d. & ſinem. verſ. Ex his, & ſup. in R. 136. & in aliis citat prima not.

14 Quarta deciſio: Certiſſimum eſt, numquam per Gregorium XIII. revocata fuiſſe noſtra privilegia in foro conſcientię, nec deſunt Doctores aſſerentes non fuiſſe etiam in exteriori foro abolita vel reſtricta, quibus ipſe in hac parte non aſſentior. Et hæc omnia docet Hinojoſa *ubi ſuprà*, qui poſteà latè hanc quartam concluſionem ſtabilire conatur.

15 His tamen minimè obſtantibus, contrariam ſententiam ſuſtinendam, & practicandam eſſe puto, cùm opinio Patris Hinojoſæ ſit contra ſtylum, & praxim Romanæ Curiæ, & adverſus Religioſum Hiſpanum, alium Religioſum Hiſpanum adducam, & is eſt Pater Magiſter Nicolaus Bravus *in tract. Monaſtico cap.* 1. *numer.* 8. *cum ſequentib.* ubi inter alia ſic aſſerit. Solùm poteſt eſſe dubium de privilegio illo, S. Pii, quod incipit, *Et ſi Mendicantium*, *&c.* quod etiam pro noſtra obſervantia Hiſpaniæ, ſicut pro aliis expeditum habemus *tract.* 3. *privileg.* 8. ubi plura non obſtante Concilio conceduntur. Et quidem hoc, dum duravit ejus valor, ritè frui poteramus; Veruntamen ceſſavit jam per revocationem Greg. XIII. in Bulla, quæ incipit, *In tanta rerum*, *& negotiorum mole*, *&c.* tamquam ſi tales litteræ numquam emanaſſent. Et quamvis Henriquez *lib.* 7. *de indulgent. cap.* 24. *in fine ſub verbo videtur*, dicat non fuiſſe promulgatam, aut uſu receptam hanc revocationem Gregorii: Sed oppoſitum tenet Flavius Cherubinus *in Compend. Bullarii tractat.* 2. *de conſt.* 9. *Greg. XIII. Scholio* 1. Quaranta *ad eamdem Bullam*, Paulus Piaſecius *in praxi Epiſcop.* 2. *part. cap.* 3. *art.* 6. *nu.* 8. Emanuel Rodriquez *tom.* 3. *quæſt.* 74. *artic.* 16. Tamburinus *tom.* 1. *de jure Abbat. diſputatione* 17. *quæſtione* 1. *numer.* 16. & ita cenſeo cum eiſdem, & aliis.

Sup. hoc ad literam, lege in R. 253. §. Sed non Sed lege eam per totam & Ref. 256.

16 Obiicies ex eodem Henriquez, & ex Bullario Emanuel Rodriq. Idem privilegium eſto ſit revocatum à Gregor. XIII. ac fuiſſe antea confirmatum pro foro conſcientiæ à S. Pio Quinto Minoribus ab inſtantiam Generalis illorum, ſed vivæ vocis oracula non fuerunt revocata, utpotè quæ pro foro conſcientiæ conceſſa nullum in exteriori foro diſſidium pariebant, ut ait Emanuel *tomo* 1. *quæſtion.* 8. *articulo nono*. Vel quia nomine conſtitutionum non cenſentur revocata oracula, ut ait Henriquez *ubi ſuprà* Llamas 4. *part. ſumma capitul. ultim. §. ultimo*, & eiſdem citatis cum aliis Tamburin. *ubi ſupra diſput.* 16. *quæſtione* 2. *numer.* 11. ergo, &c. Nihilominus etiamſi hæc ita eſſent, ſolum aſſequuntur, illud vivæ vocis oraculum favere Minoribus, quibus immediatè datum, & conceſſum eſt. At verò cùm noſtrum non fiat niſi per extenſionem, quæ non communicat adverſantia Concilio modo dicto; nihil prodeſt, prout

Sup. hoc in scrib. primis, post [illegible] lam, & infra in Ref. 255. §. Sed non, prope finem, verſ. [illegible] & in tom. [illegible] Ref. 26.

prout dixi *num.* 8. præterea etiam vivæ vocis oracula revocata ſunt primò à Gegorio XV. excipiente quæ facta ſunt Cardinalibus; deindè abſolutè etiam Cardinalium manu firmata ab Urbano VIII. anno 1631. ut conſtat ex Bullis apud citatum Tamburinum *tom.2. diſp.15.q.7.* ſicèt Leander recens, & diligens Auctor *tom.2.tr.9.de matrim.diſp.24.q.16.* velit non eſſe revocata oracula, quæ ante conſtitutionem dicti Gregorii XV. ſortita ſunt effectum, quod de effectu in individuo concedo, ut quod jam in aliquo caſu, & perſona virtute Oraculi factum invenit revocatio, maneat, & non irritetur, nec amplius aſſequitur, declaratio Authentica Cardin. ab ipſo adducta; Non verò quòd in ſpecie maneat uſus oraculi validus, ſic enim inanis eſſet revocatio, quæ ut ſic ad præcedentia etiam refertur. Aliud eſt, quando oracula unius Pontificis determinatè per alterius Bullam, aut conſtitutionem confirmarentur, itaut tranſeant in conſtitutionem, quod non præſtat quævis conceſſio, aut confirmatio, ut obſiſtat revocationi, niſi adjunctis aliis congruentiis, & rationibus ab eodem in ſuo caſu adductis, quod facilius admitto. Cæterum in noſtro puncto neutrum habet vim, aut locum. Hucuſque Bravus; & quidem judicia, tu amice Lector, ſi ſit veriſimile aſſertum Hinojoſæ, nempè Pium IV. in illa confirmatione Privilegiorum voluiſſe derogare ſtatim poſt annum id quod Patres Concilii Tridentini tam maturè paulò ante conſideraverant, & in illo ſacro cœtu ſtatuerant, & indè ſi nunc confirmarentur omnia privilegia alicujus Religionis ex certa ſcientia, non addita illa limitatione, dummodo Concil. Trid. non ſint contraria, manebunt confirmata, & reſtituta omnia, etiam ſi contraria ſint Tridentino, quod difficilè creditu eſt, alias per confirmationem privilegiorum Societatis Jeſu, in qua non ponitur illa limitatio, ut refert Suar. *lib.8. de legib.c.19.n.2.* omnia illius privilegia revocata per Concilium eſſent reſtituta, quod tamen etiam ipſa ſocietas non agnoſcit ex vi talium confirmationum; ut obſervat Merolla *tr. 3. diſt.6.c.5.dub.2.diſſic.1.n.46.*

Part.10.tr.14. R.16. aliàs 14. quę hìc eſt ſupra Reſ.249.& in aliis ejus primę not ſignanter in R. ſep.locè &, in aliis eius pleque annot.

17 Et quoad doctrinam de clauſula ex certa ſcientia, in qua ſe fundat Hinojoſa: aliqua olim aſſerui *in p.*10. contra Vitalem; nunc aſſero, aliquos docere hanc clauſulam non ſufficere, quando Princeps concedit privilegium contra legem habentem clauſulam derogatoriam ad privilegia, ita Panorm. *in c. nonnulli de reſcriptis n.*10. & ibi Felin. *n.5.& ſeq.* Moneta *de commun. ult. vol. c.7.n.*178. Et hanc ſententiam tenentur ſequi Doctores; qui dicunt confirmationem privilegiorum factam cum clauſula, *ex certa ſcientia*, non reſtituere privilegia à jure revocata, idem videtur apertè ſentire Decius *conſ.341.n.*10. dum aſſerit, majorem vim habere, ſeu potentiorem eſſe clauſulam derogatoriam, *non obſtantibus*, &c. quàm clauſulam, *ex certa ſcientia*; Aſſentior tamen Patri Hinojoſa non omnia privilegia Ordinum Mendicantium fuiſſe revocata per Concilium Trid. etiam in decretis, in quibus ſtatuitur contrarium ipſis privilegiis, Itaque non omnia decreta Concilii, etiam, ea quæ ſunt contraria noſtris privilegiis, ſervanda ſunt cum derogatione ipſorum; ſed ſolum illa cum revocatione privilegiorum intelliguntur obſervanda, in quibus ſtatuitur aliquid cotrarium privilegiis obſervandum, non obſtantibus privilegiis.

R E S O L. CCLIII.

An clauſula ex certa ſcientia appoſita in Bullis Pontificiis confirmantibus privilegia Regularium reviviſcere faciat, & innovet privilegia revocata? Ex p.11.tr.2.& Miſc.2.Reſ.7.

Sup hoc in R. preter.§ ult.& ſup. in R.240. & 250 & infra in Reſ.268. §. 3.ad med.verſ. Major argumenti & in 10. 9 et 7. R 119. §. Probatur & ſeqq.& ea Reſ. 121.paulo poſt Initiam, verſ. Et ad doctrin. Sed lege eam per totam, & non pigebit.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Brun.*p.1.tr.1.c.2.prop.*4. ubi ſic ait, Quoties ex certa ſcientia privilegia antea per ſpecialem reſcripti, aut Bullæ clauſulam revocatoriam abrogata, confirmantur, valida eſt confirmatio eorumdem, licèt non fiat mentio hujuſmodi clauſulæ revocatoriæ. Ratio eſt, quia hæc clauſula, ex certa ſcientia, habet vim novæ conceſſionis, & invalidatorium revalidationis: ergo ſi ex ſua natura revalidat invalidata, ſeu revocata, fruſtrà fieret clauſulæ revocatoriæ mentio. Sic tenent Gloſſa, *in c. Sicut grave de tranſact. in cap. venient, eod. tit. & in cap. Quia diverſitas, de conceſſione Prabendæ*; Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. part.2. cap.4. dub.*76. *num.*6. Roſella *verb. abſolutio n.*4. Portell. *verb. privilegii confirmatio*, & Marcellinus à Sancto Benedicto *in Compen. privileg. Fulienſium, verb. privileg. in notabilibus*: ubi docet, Eman. Roder. qui eſt hujus ſententiæ, quòd tria operatur prædicta confirmatio ex certa ſcientia. Primum, quòd privilegia ſic confirmata ſint firmioris auctoritatis. Secundum, quòd ſi minus ſunt valida, fiunt valida, & ſic validat, nulla, & invalida, dando novam vim. Tertium, propter auctoritatem confirmantis nullus ſuperior, ſeu Prælatus poteſt de illis cognoſcere, ſed ſolus Papa. Eundem etiam effectum operatur clauſula, de plenitudine poteſtatis: ut citat. Roder. & Marcell. cum aliis aſſerunt: Clauſula verò, de novo concedimus: non operatur eoſdem effectus, ſed facit tantùm illa reviviſcere, ſi in uſu eſſent, & impedit præſcriptionem per non uſum. At verò clauſula ſimplex, confirmamus, nihil ferè operatur, *ut in tr. de exempt.* latius ex Doctoribus, & Canonibus oſtendemus: Sic etiam Miranda *in manuali tom.2.q.45.art.*1. ubi egregiè hanc clauſulam, ejuſque effectus cum aliis clauſulis explicat. Ita Brunus.

2 Et ejus ſententiam ſequitur doctiſſimus Magiſter Donatus *Rerum Regul. tom.1. tract.11.qu.3.* ubi probat clauſulam, ex certa ſcientia, habere vim confirmandi actum nullum, reddendo illum de invalido validum, & validare id, quod priùs erat nullum: idem eſt, quod de novo concedere, Quod melius, & efficacius operatur, ſi re verà à Principe confirmante proceſſerit cognitio defectus, ſeu nullitatis prioris privilegii, quod confirmat, ita ut aliundè conſtet, Principem ſcire, vel ſciviſſe, illa privilegia, quæ confirmat, fuiſſe amiſſa, vel revocata; ita Alexand. *conſil.12. incip. ſcripſit, num.*20. *ver. præmitto.* Vital. *de clauſ. in tract. clauſul. in clauſul. ex certa ſcientia*, & Tuſc. *tom.2. litter. C. concluſ.*341. *num.*20. Dixi melius, & efficacius; nam ad operandum, & inferendum in beneficium privilegiati, ſatis eſt, quod clauſula, Ex certa ſcientia, addatur, & contineatur in privilegio, quod expeditur, abſque eo quod aliundè conſtet de prævia ſcientia Principis, quoad ea, quæ confirmat ex certa ſcientia. Aliàs, omnes Principis conceſſiones ex certa ſcientia eſſent incertæ, & præciſè privilegiorum confirmationes, quis enim ſcire poteſt, an Princeps, vel Papa præſciverit, & exactè examinaverit valorem privilegiorum Regularium, quæ confirmare intendit? & an præcognoverit illorum nullitatem, & defectus? tum quia, non licet ſtare in faciem Principis, eique dicere, *Mentiris*, nam loquela tua rei non correſpondet; prout eſt in ſe: ex quo res, vel non eſt: oratio dicitur vera, vel falſa; etenim ſermo verus correſpondet rei, prout in ſe eſt. Quapropter etſi fortè Pontifex non habeat exactam notitiam eorum privilegiorum, quæ confirmat, cenſetur, & præſumitur habere efficacem voluntatem confirmandi privilegia amiſſa, vel revocata, ſicut opus eſt, & indigent: & hæc voluntas haberi poteſt ſine cognitione rei, ut eſt in ſe, & ſufficit ad validandum privilegia, ſi quæ fortè in ſe ſint nulla, & revocata, etiamſi eorum nullitas, & revocatio Domino Papæ ſit ignota.

3 Quemadmodum Religioſus dubitans de valore ſuæ profeſſionis, illam ratificat per novum conſenſum, & dicitur ratificare ex certa ſcientia, non quia agnoſcat illam eſſe nullam, ſed quia non cognoſcit fuiſſe validam, & nihilominus abſolutè vult nunc illam de novo facere, & validare, ſi neceſſe ſit. Item, ſic etiam practicatur in abſolutione cenſurarum in collatione beneficii, & dignitatis, nam abſolvuntur Beneficiati, & Perſonati ab omni vinculo excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, ſi fortè reperiantur quoquo modo innodati, ad effectum dumtaxat illorum conſequendum, prout eſt videre in eorum Bullis.

4 Sic item, in magnis feſtivitatibus Regularium ſuperiores, ſuos abſolvunt ſubditos, & cum illis diſpenſant ſuper irregularitatibus, ſi quam, vel ſi quas contraxerunt, juxta facultatem ipſis traditam per eorum privilegia, & ſpecialiter; & tamen hi ſuperiores ſubditorum impedimenta, ut in ſe ſunt, hic & nunc haud cognoſcunt; quare ſcientia non obſtante ſuperiorum abſolutio, ſeu habilitatio valet, & tenet; ita Gloſſ. *in c. ſtatutum, ver. litterarum, de reſcriptis in* 6. & Clem. 2. *eod. titul.* Bald. *in l. impetrata, col.*1. *C. ſent. reſcindi non poſſe.* Suar. *l.8. de legib.c.18.n.*14. Sanch. *tom.1. ſumm. lib.7.c.29.* cum aliis multis, quos refert Merolla *in d. tom.3. de privil. diſp.6.c.3.n.*114. *fol.*65. ubi ad partes diſputat, & benè reſolvit: quòd ſatis ſit reſoluta voluntas Principis ad confirmandum, & confirmata valent, abſque eo quod conſtet de præſentia Principis, prout cenſuit Rota anno Domini 1614. coram bon. mem. Buratto die 27. Januarii apud Farin. *deciſ.*513. *n.*6. *in* 2. *p. recent.* Et hæc omnia docet Donatus *ubi ſupra*.

Hanc etiam ſententiam tenent plures Doctores quos citat, & ſequitur ſebaſtianus à Bonon. *de elect. p.2.c.4.dub.*73. *n.*6. & Bordonus *in Conſ. Regul. tom.2. reſ.*52. *n.*63.

5 Sed ut verum fatear, ego numquam potui acquieſcere huic doctrinæ, quæ ſi vera eſſet, corruerent plures Bullæ Pontificiæ, ac ad nihilum deſervirent, & ſæpius Pontifices hodie deſtruerent id quod heri ædificarunt, quod veriſimile non eſt. Ideò contrariæ ſententiæ adhæreo, & aſſero, quòd dicta clauſula, Ex certa ſcientia, non operatur circa ea, quæ in facto conſiſtunt, de quibus præſumitur Princeps non habere notitiam, ſed tantum quoad ea, quæ juris ſunt, quæ non præſumuntur à Principe ignorari, ut docent Felin. *in c. cum inter n.5. ver. intelliget benè. De except.* Alexand. *conſ.*123. *nu.*20. *verb. Præmitto*, & *nu.*22. & *ſeq. vol.*4. Bald. *lib. ult. n.*9. *ver. Dicas etiam C. ſent. reſcin. non poſſe.* Dec. *conſ.*407. *n.*23. Pariſ. *conſ.*1. *n.*81. *lib.*1. & *conſ.*4. *n.*28. & *conſ.*74. *n.*29. *lib.*4. Menoch *conſ.*1. *nu.*432. & *conſ.*2. *num.*330. Curtius Sen. *conſ.*49. *numer.*35. Lotter. *de re beneſic. lib.2. quæſt.*10. *numer.*83. Dec. *in cap. Ad hæc; ver. & prædicta concluſio de reſcription.* & *conſil.*98. *numer.* 6. Caſtrenſ. *conſil.* 159. *in fine*, Socin. Junior. *conſil.* 32. *numer.* 4. & *ſequent. volum.* 3. Menoch. *lib. 2. præſumpt.* 20. *numer.* 2. Cotta *in memor. verbo clauſula*, Vantius *de nullit. tit. de null. ex defect. juriſdict. de leg. numer.* 58. Tuſch. *littera C. concluſ.* 340. *numer.* 44. & *concluſ.*341. *num.*20. Brunor à Sole *in Compend. verb. clauſula* 18.

Marcheſan.*de commiſ.p.2.c.357.n.94.* Rodulph.*de ſuprema Principis poteſtate c.6.n.5.* Vincent.de Franch *dec.192.n.18.* Aldrete *Pro omni exempt.Regul.p.2.c.1.n.11.* Molina *lib.2.de Primogenit.c.7.n.21.* Garzias *de benef.p.3.c.2.n.232.* Seraf.*deciſ.268 n.5.* Ricc. *in Collect.p.5.Collect.1592.in fine.* Sanch.*lib.8.de matr. diſp.4.n.6.* Tamburin.*de jure Abbat.tom.1.diſp.18.q.6.nu.18.* Rota apud Farin.*deciſ.128.n.5.& ſeq.to.3.* Quia nimirum præſumitur ſcientia in iis, quæ ſunt juris *c.1.de conſtit.in 6.* in ipſo Principe, non autem quoad ea, quæ ſunt facti; & ideò, niſi conſtet de informatione Principis, hæc clauſula nihil operatur circa ea, quæ ſunt facti.

6 Itaque dicendum eſt, quòd non poteſt confirmatio in forma ſpecifica provenire à principe niſi ſecundùm ſuam ſpecificam formam ſit ab ipſo volita, & non poteſt eſſe volita niſi mente concipiatur, & ſit illi cognita, & non poteſt mente concipi, niſi cognitio Principis tendat in illud ſpeciale, quod confirmat, ſecundùm omnes ipſius circumſtantias; nam confirmatio in forma ſpecifica dicit quòd res in ſpecie ſecundùm ſuum eſſe determinatum, & circumſtantiatum, ita confirmetur, ut ex voluntate confirmantis abſolutè valorem accipiat, ac ſi ab ipſo de novo fieret. Quando autem Princeps non inſerit tenorem rei confirmatæ, aut non conſtat habuiſſe plenam informationem, non dat valorem rei ſecundùm eſſe determinatum, nec declarat ſuam voluntatem, quòd tendat in rem confirmatam ſecundùm eſſe determinatum, & circumſtantiatum; voluntas autem, quæ non exprimitur pro forma ſpecifica, non valet pro furma ſpecifica, quia tantum ſolùm operatur quantum ſe declarat velle operari.

7 Nec obſtat dicere, hanc clauſulam: Ex certa ſcientia, operari, ut habeatur præſumptio informationis in Principe, ut latè tradit Alex.*Conſ.15.nu.2. lib.5.* & Rota apud Farinac. *Deciſ.180.n.2.p.1.Recent.* Reſp.obſtare huic præſumptioni praxim ipſam, nam talis clauſula, & aliæ ſimiles ſolent de conſuetudine apponi, etiamſi Princeps non fuerit in ſpecie informatus; ſed ſolùm ſignaverit ſupplicationem, in qua tamen non continebatur informatio in ſpecie. Hinc cùm Sixtus IV. confirmaſſet privilegia Minorum cum clauſula. Ex certa ſcientia, motu proprio, mera voluntate, & de novo concedimus, Julius II. in Bulla, quæ incipit, *in militantis Eccleſia agro*, apud Rodriq. *tom.1.Bullar.* reſpondet non fuiſſe confirmata privilegia, quæ non erant in uſu; fuiſſent autem confirmata, ſi caluſula: *Ex certa ſcientia appoſita*, faceret quòd confirmatio eſſet in forma ſpecifica, nam talis confirmatio reſtituit privilegia amiſſa, cùm ſit nova conceſſio. Hinc non habet vim novæ conceſſionis hujuſmodi clauſula, niſi conſtet quòd Princeps habuerit plenam notitiam, ut notat Rota *Deciſ.156.n.7.p.1.Recent.* apud Farin. *& deciſ.192.n.1.p.1.Recent.* apud eumdem.

8 Nec etiam obſtat, quòd ſi dicta clauſula non cauſaret effectum confirmationis ſpecificæ, redderentur incertæ omnes confirmationes Pontificiæ, præſertim privilegiorum, nam ſemper dubitari poſſet, an examen exactum fuerit, an fuerint cognitæ nullitates, &c. Reſp. Hoc non ſequi, ſi tenor rei confirmatæ fuerit inſertus, aut ejuſdem ſubſtantia, aut ſaltem Princeps declaret præmiſiſſe debitum examen, & plenè fuiſſe informatum; nam tunc præſumendum eſt, quòd Princeps in confirmando rectè functus ſit munere ſuo, atque præmiſerit omnia ea, quæ erant præmittenda. Et hæc omnia Pater Bruno invenit apud duos DD. Regulares Zachariam Paſqualigum *in qq. Canon.Centur.2. q.107.* per totam, & Jacobum Ragium *de Regim.Regul.Centur.2.tr.8.dub.161.concl.2.*

9 Hinc infertur contra Giuniparum *in Defenſ.Jur.Pontif.diſp.2.q.2.c.3.n.17.* Quòd etiam ſi Pontifex moveatur ad confirmanda privilegia alicujus Religionis, non ad inſtantiam alicujus, ſed ex amore, & devotione erga talem religionem, neque adhuc clauſula: *Ex certa ſcientia*, ſufficeret, ex ſe ſola: abſque tenore privilegiorum inſerto, aut eorumdem ſubſtantia, aut ſaltem niſi conſtaret, quòd Pontifex procederet cum plena informatione, ut confirmatio eſſet in forma ſpecifica. Quia eſt impoſſibile, quòd confirmatio ſit in forma ſpecifica, niſi procedat ex cognitione ſpecifica determinata, & explicita rei, quæ confirmatur, non ſecus, ac eſt impoſſibile, quod ſit volitum, quod non eſt cognitum; quia non poteſt facere, quod mente non concipit, cùm operatio procedat ex ſcientia; nec poteſt concipere confirmationem in forma ſpecifica, niſi habeat notitiam in ſpecie, & explicitè illius quod confirmat. Quod valet, etiamſi uti velit ſuprema poteſtate, & plenitudine ipſius, quia nec poteſtas pleniſſima ſe extendit ad impoſſibilia. Rurſus etiamſi ſimul adhibeat clauſulam, *Motu proprio*, & quaslibet alias quantumvis prægnantiſſimas, nam quæcumque ſint tales clauſulæ non operantur ultra intentionem confirmantis, & intentio non operatur ultra id, quod mente concipitur, quia eſt impoſſibile, quòd intentio ſit eorum, quæ non ſunt mente concepta, & nemo vult, quod non poteſt, *l.Lucius §.imperatores ff. Ad municip.& l.Si ſibi §.Unius ff.de epi.leg.* Et ex his ſoluta manent, quæ pro ſe affert Giuniparus. Et hæc omnia docet Paſqualigus à me * alibi citat.*in qq.Canon.Centur.1.q.107.*

* Alibi in R. 9.? hic eſt inf. 2?8. in ejus §. Ad ſecundum.

10 Nota verò, quòd etiam ſtando in prima ſententia Bruni, & aliorum, dicendum eſt moderatione indigere, nam ſi privilegia ſunt per jus commune, aut per Concilium generale revocata, illorum confirmatio non valeret, niſi vel de dictis jure communi, & Concil. mentionem faceret, vel verbis, ita contrariis concepta eſſet, ut cum dictis jure, & Conc. non poſſet ullo modo conciliarii. Et ideò Leander à Murcia *in Reg.S.Franciſci q.18.c.6.n.8.* ſic ait, (*De todo lo dicho ſe ſaca, que quando la confirmacion ſe haze ex certa ſcientia, revalida el Papa con ella el privilegio revocado de ſu predeceſſor, ò privilegios por el revocados, aunque ſea por ſpecial Bula, ò por ſpecial revocacion; ſalvo quando el privilegio fue revocado por el derecho comun, como por el Concilio Trid. ò por otros derechos: porque en eſte caſo, los privilegios revocados, por derecho, no es viſta querer el Papa confirmarlos, ni revalidarlos, aunque confirme ex certa ſcientia, ſi no haze expreſſa mencion de la revocacion por derecho; y dize que no obſtante ello quiere confirmar.*) Ita ille, cui adde Brunum, ubi ſuprà, & Portell, *in Dubiis Regul.verb.privilegior.Confirmatio* 33.

11 Nota etiam, quòd ſi in Confirmatione privilegiorum, ex certa ſcientia, apponatur clauſula, dunmodo ſint in uſu, certum eſt privilegia revocata non reviviſcere; Et ideò Pellizzarius *in Man.Reg.tom.2.tr.8.c.1.n.26.* ſic aſſerit: Vel privilegium confirmatur in forma communi, & ſic confirmatio nullum jus novum confert, nec validum facit privilegium, quod antea erat invalidum: cùm talis confirmatio non ſit conceſſio privilegii, ſed pura roboratio pro ſtatu, in quo erat; vel confirmatur ex certa ſcientia; & ſic confirmatio eſt nova conceſſio talis privilegii (ſi tamen ab initio fuit validum) confirmatio ſiquidem ex certa ſcientia habet vim confirmandi actum, ſeu privilegium aliàs nullum, reddendo ipſum de invalido validum: quod eſt privilegium de novo concedere: intellige, modò Princeps confirmans ex certa ſcientia non apponat aliquam clauſulam, qua dicat ſe nolle confirmare privilegium aliàs nullum: ut ſi dicat, *Quatenus ſunt in uſu:* Dummodo Concil. Trid. non ſint contraria: Prout in libris Ordinum reperiuntur; Dummodò ſub ullis revocationibus non comprehendantur; tunc enim non confirmantur privilegia ex certa ſcientia; Vide etiam Portel. *ubi ſup. 26.cum ſequenti.*

RESOL. CCLIV.

An Bulla S.Pii V., qua incipit; Et ſi Mendicantium Ordines, *ſub 17.Kal.Junii 1567.fuerit revocata per aliam Bullam Greg.XIII. qua incipit*, In tanta, &c. Ex p.3.tr.2.Reſ.107.

§. 1. Hic caſus multum intereſt Regularibus, quia S. Pius V. concedit in dicta Bulla ampliſſima privilegia, & ideò dictam conſtitutionem Gregor. XIII. non fuiſſe promulgatam, nec in praxi receptam, teſtatur Peyrin, *in privil.Min.to.2.conſt.7.S.Pii §.1.n.2.* Henr.*lib.7.de Indulg.c.24.n.8.* Thom.à Jeſu *de procur.de omn.gent.ſalv.lib.12 c.8.* Hier. Llamas *in metaph.p.1.c.7.§.6.* Nav.*in man.c.27.in fin.* ubi teſtatur, quòd licèt Gregor. XIII. voluerit dictam Bullam promulgari, tamen poſtea non publicavit. Attamen Barboſ.*de poteſt.Epiſc.p.3.alleg.76.nu.29.* & alii tradunt prædictam Bullam S.Pii V. fuiſſe revocatam, & ad terminos juris, & Concilii Trid. redactam.

Sup. hoc lege in R. ſeq. Sed lege ſupra doctrinam Reſ. 252. ſignanter §. His tamen.

RESOL. CCLV.

An Bulla S.Pii V. qua incipit, Et ſi Mendicantium, &c. *qua ampliſſima Regularium privilegia continet, fuerit revocata per Bullam Greg.XIII. qua incipit;* In tanta, &c. p.11.tr.2.& Miſc.2. Reſ.6.

§. 1. Negativè reſpondet Pater Bruno *de Privil.Regul.p.1.tr.1.c.5.propoſ.6.* per totam. Probat primò, quia Gregorius in eadem Bulla declarat ſe moveri ad illam revocandam, quoniam ad ipſum pervenerat, quòd ipſemet S. Pius illam per aliam à ſe editam, revocaverat: Sed S. Pius V. numquam dictam ſuam Bullam revocatoriam, ſi quæ ſit, publicavit, teſte Nav. *c.25.n.5.* ergo non fuit revocata per dictam Bullam Greg. XIII. quoniam ut eſt communis ſententia, ceſſante cauſa ceſſat effectus, ubi in lege, & ſtatuto expreſſa eſt cauſa: ut tenent Rota *deciſ.337.n.3.* apud Farinacium *p.1. Recent,* Scaccia *de appellat.q.5.num.18.* Florent.*deciſ.1.numer.61.* Cæſar. Argum.*de controverſ.leg.quæſt.5.numer.15.* Secunda ratio, quoniam poſito, quòd dicta Bulla Gregorii vim habuerit revocandi dictam Bullam, illam tamen non revocaret in multis articulis: quia hæc Bulla S. Pii continet, Primò, novas conſtitutiones contrarias Concilio Tridentino, & juri communi. Secundò, dicti Concilii declarationes, prioribus derogarent, poſterioribus minimè, cùm de his nullam penitùs mentionem faciat Gregorius: imò illas confirmavit juxta Rodericum *in expoſition.Cruc.§.9.dub.1.num.32.* & Portell.*p.2.caſu 26.nu.7.* Ergo cùm hujuſmodi declarationes S.Pii non faciant contra Tridentinum, cùm declarans nihil novi agat, juxta *Clementin. Exivit, de verb.ſignif.* & Gloſſam *in c.per tuas, verſ.nono, de donat.* & qui declarat legem, non mutat naturam, aut eſſentiam diſpoſitionis, juxta Roland.*conſ.15.n.27.volum.30.* Dec.*conſ.1.n.311.lib.9.* Menoch.*conſ.331.nu.109.* proculdubio declarationes illæ in dicta Bulla S. Pii V. conten-

Sup. hoc. In R. præteritis, & lege alibi §. ejus not.

tæ, per Bullam Gregorii non revocantur. Tertia ratio, quia revocatoria Gregorii cadit ſupra privilegia nova à dicto Pio conceſſa, declaratio autem verborum Concil. non eſt privilegium, ſed lex, cum Papæ declaratio faciat legem: ut tenent Suarez *de legib. c.* 1. *l.* 6. *n.* 6. *& ſeqq.* Portel. *p.* 2. *c.* 26. *n.* 4. ergo hæc declaratio à Gregorio non eſt revocata. Accedit quarta ratio, quòd omnes declarationes, quæ in dicta Bulla reperiuntur, quæque Concilio Trid. non opponuntur, ſunt in viridi obſervantia: quoties Ordinarii conati ſunt illis contradicere quaſi ab antedicta Greg. XIII. Bulla revocatis, Papa, vel Sacra Congregatio illas validas confirmavit, ut ex quarumdam enumeratione facienda conſtabit. Nam primò declaratio S. Pii V. *c.* 9. *ſeſſ.* 22. illius Concilii, qua ſcilicet poſſunt ſæculares audire Miſſam in Eccleſiam Regularium, fuit confirmata à Clemente VIII. ut refert Hieron. Rodericus *Reſol.* 25. *n.* 5. & ab Urb. VIII. anno 1625. Secundò, declaratio *c.* 15. *ſeſſ.* 23. *& c.* 10. *ſeſſ.* 25. videlicet, quòd confeſſarii Monialium non examinentur ab Ordinario, confirmata fuit à dicta Congregatione, ut refert Barboſa *in Remiſſionibus ad ſeſſ.* 25. *c.* 10. *Concilii Trid.* Tertiò, declaratio *c.* 2. *ſeſſ.* 5. quòd Concionatores non ſint ab Ordinario examinandi ad prædicandum in propriis Eccleſiis, fuit confirmata in Congreg. Cardinalium, ut refert Regin. *l.* 18. *n.* 123. Riccius *deciſ.* 290. Barboſa *ad ſeſſ.* 5. *c.* 2. Quartò, declaratio *c.* 5. *ſeſſ.* 25. quòd Epiſcopus non poſſit dare licentiam ad ingrediendum in exemptarum Monaſteria, aut in Monialium ſubditarum Regularibus, fuit confirmata ab eadem Congregatione, ut referunt Farinacius, Andreas, & Barboſa *ad ſeſſ.* 25. *c.* 5. Quintò, declaratio *c.* 13. *ſeſſ.* 25. videlicet, quòd quarta funeralis non intelligatur niſi de illo, quod affertur die ſepulturæ, fuit etiam à Congregatione confirmata, ut refert Portell. *p.* 2. *caſ. & n.* 3. & ſic de quibuſdam aliis, ut in decurſu hujus operis videbitur. Ultima ratio eſt, quòd licet Bulla Gregorii XIII. publicata fuiſſet, & recepta, tamen poſtea illam idemmet Gregorius revocavit, confirmando ampliſſima confirmatione privilegia minorum cùm clauſula derogatoria ſuæ antedictæ conſtitutionis, ſub datis die 25. Maii 1573. B. quæ incipit; *ex benigna*. Et quoniam omnia verba illius adducere nimis prolixum eſſet, ideò clauſulam derogatoriam, quam poſt confirmata, & conceſſa de novo motu proprio, & ex certa ſcientia minorum privilegia, & declarationes, ſic ponit, Non obſtantibus præmiſſis, ac conſtitutionibus ſuper Cathedram, &c. Privilegiis quoque indultis, & litteris Apoſtolicis etiam in forma Brev's per Leonem X. Clementem VII. Paulum III. Julium etiam III. Paulum IV. Pium etiam IV. prædictos, ac etiam San. Pium V. & quoſcumque alios Romanos Pontifices prædeceſſores noſtros, ac etiam Nos, & Sedem eamdem, etiam motu proprio, ac ſcientiæ, & poteſtatis plenitudine ſimilibus, ac cum quibuſvis irritativis, annullativis, caſſativis, etiam privilegiorum eorumdem revocativis, &c. Quibus omnibus hac vice dumtaxat ſpecialiter, & expreſsè derogamus. Ita Pontifex. Et hæc omnia docet Brunus, *ubi ſuprà*, qui citat pro ſua ſententia Llamas, Peyrinum, Thomam à Jeſu, & alios, & ad firmanda Privilegia Regularium maximè ſe fundat in dicta Bulla S. Pii V.

Sup. hoc latè in tom. 3. tr. 3. R. 87. ſignanter à §. 2. &c.

Sup. hoc infra in Ref. 143. & in aliis ejus prima not.

Sup. hoc tertiò, quamvis non pro examine, ne deferas legere ſupra dictis Ref. 58 & alteram R. ejus not.

2 Sed non deſunt Auctores Regulares contrariam ſententiam tenentes, & ideò noviſſimè doctus Pater Nicolaus Bravus *in Tract. Monaſtico c.* 1. *nu.* 9. ſic ait, Solùm poteſt eſſe dubium de privilegio illo S. Pii V. quòd incipit; *Et ſi Mendicantium*, &c. quod etiam pro noſtra obſervantia Hiſpaniæ ſicut pro aliis expeditum habemus, *tom.* 3. *privil.* 8. ubi plura non obſtante Concilio conceduntur. Et quidem hoc, dum juravit ejus valor, ritè frui poteramus; verumtamen ceſſavit jam per revocationem Gregorii XIII. in Bulla, quæ incipit, *in tanta rerum, & negotiorum mole, &c.* tamquam ſi tales litteræ numquam emanaſſent. Et quamvis Henriq. *l.* 7. *de Indulg. c.* 24. *in fin.* ſub verbo, *videtur*, dicat non fuiſſe promulgatam, aut uſu receptam hanc revocationem Gregorii; oppoſitum tenet Flavius Cherubinus, *in Compend. Bullarii tom.* 2. *conſtit.* 9. *Gregor. XIII. Schol.* 1. Quaranta *ad eamdem Bullam*, Paulus Piaſecius *in praxi Epiſcop. p.* 2. *c.* 3. *art.* 6. *n.* 8. Emanuel Rodriquez *tom.* 3. *qu.* 74. *art.* 16. Tamburin. *tom.* 1. *de jure Abb. diſp.* 17. *qu.* 1. *n.* 16. & ita cenſeo cum eiſdem, & aliis, Ita Bravus, quibus ego addo Baſſæum *ver. Privilegium* 4. *n.* 8. & Machadum *tom.* 2. *l.* 4. *par.* 6. *tr.* 10. *docum.* 11. *num.* 4. ubi ſic aſſerit, (*Pero ha ſe de advertir, que aunque S. Pio V. por dos conſtitutiones concedio à los Religioſos que pudieſſen predicar ſin licencia del Obiſpo; y no obſtante que ello contradixeſſe, revocando con ellas mucha parte de lo diſpueſto por el Concilio Tridentino en favor de los Obiſpos, Deſpues Gregorio XIII. revocò eſtas conſtitutiones, reduziendo las à los terminos del Derecho comun, y Concilio, y aunque es aſſi, que el miſmo Pontifice Gregorio XIII. confirmò de nuevo à los Religioſos Mendicantes los privilegios que en eſta razon les avia concedido S. Pio V. por las conſtitutiones referidas; en la miſma confirmacion puſo clauſula de que ſe entendieſſen ſin perjuizio de lo diſpueſto por el Concilio Tridentino.*) Ex his Pellizzarius *in Manual. Regul. tom.* 2. *tract.* 8. *capitul* 1. *ſection.* 4. *num.* 81. quærit, an Regulares ſaltem in foro conſcientiæ poſſint in præſentia uti ſuis privilegiis, quamvis expreſsè revocatis in Concilio Tridentin. Et reſpondet, non poſſe; & hoc ex clauſula exceptiva, qua poſt Tridentinum uti ſolent omnes Pontifices in confirmatione

Sup. hoc infra in Ref. 331. §. Hic tamen.

Sup. hoc in R. not. præterita ſignanter in §. Quarto decido & ſeqq. & in aliis ejus not.

privilegiorum: Dummodo Concilio Tridentino non ſint contraria: Quæ clauſula, ſi non intelligatur de Privilegiis à Trid. reſervatis, aut revocatis, non apparet, de quibus debeat intelligi, & quorſum toties repetatur; præterquam quod vivæ vocis oraculum, quo nituntur Henr. *l.* 7. *c.* 24. *n.* 8. & Rodr. *to.* 1. *q.* 8. *art.* 9. aliique oppoſitum ſuſtinentes, non ſolùm fuit revocatum à Gregor. XIII. ſed etiam à Gregor. XV. & Urbano VIII. in revocatione generali vivæ vocis oraculorum Religioſis conceſſorum; ut proindè opinio Henriq. & ejus aſſeclarum in præſentia nullo modo poſſit ſuſtineri. Ita Pellizzarius.

Sup. hoc latiſſimè ſupra illa Ref. 248. 249. 250. & 25. §. Objicies, & in to. 6. tr. 9. R. 26

3 Notandum eſt tamen hic, quòd quando Papa confirmans privilegia Regularium, addit ſupradictam clauſulam, Dummodo Conc. Trid. non ſint contraria, non intendit revocare niſi ea privilegia, quæ præfato Concil. ita ſunt contraria, ut ab eo expreſsè revocentur (quale erat, quod Regulares poſſent recipere Ordines Sacros ante ætatem aſſignatam in Trid *ſeſſ.* 23. *c.* 12. quòd ibidem expreſsè abrogatur); non autem intendit derogare privilegiis, quæ quoquo modo ſunt contraria Con. Trid. ſed ab eo in terminis non abrogantur: quale eſt privilegium, quod iidem Regulares habebant, ut poſſent ordinari extra tempora, quòd quidem eſt contrarium dicto Concilio oppoſitum ſtatuenti *ſeſſ. citata c.* 8. & tamen, quia ei in Concilio non derogatur expreſsè, cadit ſub generalem confirmationem privilegiorum factam cum prædicta clauſula, dummodo Conc. Trid. non ſint contraria. Privilegia autem Regularium, quæ expreſsè revocantur in Conc. Trid. colliguntur à S. Joann. de la Cruz *in epitome lib.* 2. *q.* 2. *c.* 3. *d.* 6. & facilè reperiuntur in ipſo Concil. Vide Portell. *in dubiis Regul. verb. privilegium*, *n.* 3.

Sup. hoc ſupra in R. 156. § in fine, & in alio §. ejus not. ſed lege eam per totam, & ſi placet etiam 10 ejus not.

Sup. hoc in to. 2. tr. 3. R. 87 & in aliis ejus prima annot.

RESOL. CCLVI.

An Regulares poſſint uti ſuis privilegiis, etiamſi contra illa habuerint contrarium uſum.

Et an privilegia Regularium per non uſum non præſcribantur niſi per centum annos? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 88.

§. 1. Affirmativè reſpondeo, & ita docet Portell. *in addit. ad dub. Reg. ver. privil. n.* 4. ubi ſic ait. Quia modus frequentior amittendi privilegia inter Regulares, eſt non uſus, ſeu contrarius uſus, libet pro Religioſorum quiete hic tranſcribere verba, quibus Eugenius IV. conceſſit Congregationi S. Juſtinæ Benedictinorum, ut poſſint uti ſuis privilegiis, etiam ſi contra illa habuerunt contrarium uſum: habetur conceſſio in Bullar. Rodriq. *fol.* 294. *col.* 1. ubi Papa ſic concedit. Ut ſi quandoque contigerit per aliquem, aut plures actus contraria hujuſmodi aut quæcumque alia, privilegia, indulta, gratias, immunitates præfatæ Congregationi conceſſa, aut ipſorum aliquod à quocumque cujuſcumque conditionis gradus, ſeu ſtatus exiſtat ex negligentia, vel ignorantia præſentium, vel futurorum, quibus hæc conceduntur, alia quavis cauſa, propter quam aliter fuerit attentatum, vel pro tempore obſervatum ignoranter, vel ſcienter, nullum tamen præjudicium decretis, privilegiis, Indultis, gratiis volumus generari, ſed in ſuo vigore, ac robore permanere. Sic ibi Summ. Pontifex, & Portel *ubi ſuprà*, quod eſt valdè notandum pro Regularium conſolatione.

Sup. hoc ſupra in Ref. 231 §. Nota, à lin. 5. & infra in R. 285. § 2. ad med. ver. por. que, & in R. 316. § 1. poſt med. à verſ. Y ſea que notat. & lege etiam Ref. notat. ſeq. &c. & in to. 4. tr. 6 Ref. 21 §. ult. ante med.

2 Nota etiam quòd S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 2. *c.* 3. *dubit.* 2. *concl.* 2. refert quamdam Bullam, per quam conceſſum eſt Benedictinis, ne contra illos, niſi per centum annos, præſcribantur privilegia per non uſum.

Sup. hoc in to. 6. tr. 2. R. 2.. & ſignanter §. 3. in fine, &c. & in R. § & lin. not. præterita, &c.

RESOL. CCLVII.

An Regulares communicantes in privilegiis, communicent in pœnis illius Ordinis, de cujus privilegiis participant?

Et doceatur privilegium communicabile poſſe ab aliis Regularibus exhiberi, quaſi ſub nomine proprio Religionis tranſcriptum, & conceſſum abſque nota falſitatis? Ex part. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 56. aliàs 55.

§. 1. Affirmativè reſpondet Pellizzarius *in Manual. Regul. tom.* 2. *tr.* 8. *c.* 1. *ſect.* 3. *n.* 48. Si dictæ pœnæ, ac prohibitiones, ait, ſint odioſæ Religioſis in particulari, ut cenſeantur favorabiles toti Religioni: ſecus ſi eæ ſint odioſæ, & Religioſis in particulari, & toti Religioni, Ducor quòd in priori caſu pœnæ, ac prohibitiones continent rationem favoris, in poſteriori verò odii; ſicque procedit regula juris: odia reſtringi oportet, favores ampliari. Et addit ſenſiſſe multos doctos recentiores à ſe conſultos.

Sup. hoc ſupra ex R. 104 lege §. Nec valet, ante med. verſ. Religioſi communicantes.

2 At ego magis adhæreo negativæ ſententiæ tamquam communiori, & ideò illam tenet Lezana *in ſumma tom.* 2. *cap.* 1. *nu.* 52. Bordonus *in conſ. Regul. tom.* 2. *reſol.* 52. *nu.* 94. qui citat etiam Sigiſmundum à Bononia, Rodriq. Mirandam, & alios; quibus ego addo Hieronymum Garziam *in Polit. Regul. to.* 1. *tr.* 8. *diffic.* 1. *dub.* 4. *n.* 4. ubi ſic ait; (*Lo miſmo digo de la pœna, y cenſuras. De ſuerte que no porque fulminen cenſuras contra una Religion, han de participar las otras della; lo uno porque odioſa ſunt reſtringenda; y lo otro, que nunca el Pontifice quiere que en eſto aya communicacion, ſino lo explica*). Ita ille. Itaque gaudent regulares

communicatione privilegiorum, ita ut privilegia uni ipſorum religioni conceſſa etiam aliis communia ſint. Non tamen propterea in pœnis, & cenſuris impoſitis uni Ordini Regularium alii communicat. Non ſolùm quia juxta Regulam juris in 7. odia debent reſtringi, & favores ampliari, ſed etiam quia ſummi Pontifices communicationem privilegiorum concedentes, nihil (quòd viderim) de pœnis, aut cenſuris communicandis dixere. Puto tamen cum Sorbo, & Lezana quòd in penis Laicorum eſt talis communicatio, id eſt quòd quando privilegium aliquod conceditur uni Religioni, cum pœnis aliquot contra Sæculares illud non admittentes, vel reprobantes, &c. tale privilegium aliis Religionibus habentibus cum illa communionem communicetur. Hinc Portel *in dubiis Reg. verb. Communicatio, n.*10.ſic aſſerit. Religioſi communicantes in privilegiis, non proindè communicant in pœnis, & prohibitionibus alterius Ordinis: Ut ſi in una Religione lata ſit excommunicatio Papæ contra ſubornatores, hoc non extenditur ad alios ordines; quia excommunicatio non eſt privilegium, neque favor, ſed pœna: Et odia ſunt reſtringenda, & favores ampliandi. Ita Portel, & ego.

3 Nota hîc obiter, Bordonum, *loc. c. q.*36.*n.*97.docere privilegium communicabile, poſſe ab aliis Regularibus exhiberi, quaſi ſub nomine propriæ Religionis tranſcriptum, & conceſſum abſque nota falſitatis. Et hoc ex privilegio conceſſo à Julio II. Minimis de Paula, *Conſtit. dudum ad Sacrum, apud Conſtit. pag.* 118. illis verbis: necnon ſuper omnibus ac ſingulis Maris magni, & aliis quibuſcumque Bullis, quatuor Mendicantium Ordinibus, & eorum cuilibet quomodocumque conceſſis, unum vel plura tranſumpta conjunctim, aut diviſim facere queant, perindè ac illa, mutatis in eis nominibus quorumcumque Romanorum Pontificum prædeceſſorum, & ipſorum Mendicantium in noſtrum, & Fratrum Ordinis Minimorum hujuſmodi nomina, cæteriſque ſingulis ad hunc effectum de neceſſitate mutandis, conceſſa forent. Ac quòd tranſumpta hujuſmodi taliter facta, & manu alicujus Notarii publici ſubſcripta, ac ſigillo alicujus Prælati Eccleſiaſtici ſignata. Accedit ratio, quia ille dicitur falſarius, qui mutat veritatem cum dolo, & jactura, quæ tria requiruntur ad incurrendas pœnas ſecundùm Hoſtienſem. Azorium, & alios, *per text. in legib. Quid ſit falſum, ff. de falſar.* Silic. *verb. falſarium, n.*1.ſed in dicto tranſumpto veritas mutata non fuit, quia verum eſt illud privilegium eſſe illius Religionis proprium: ergo potuit mutare nomina prioris Religionis in nomina propriæ; neque aliquis dolus commiſſus fuit, quia dolosè non dicitur agere, qui facit actum conceſſum, ex Gloſſa *in leg. un. C. de in jus voc.* neque actus, qui habet primordium veritatis, ut iſte, dicitur doloſus, Rimin. Jun. *vol.*7.*conſ.* 796.*n.*5.demum nulli infertur jactura, ergo nulla ratione in caſu præſenti inveniri poteſt falſitas. Huculque Bordonus. Quæ ſecundùm ejus mentem dicta eſſe volo, Ego autem in facti contingentia adducerem privilegium principale, de quo agitur, conceſſum individualiter certæ alicui Religioni: & poſtea adducerem privilegia communicationis; & ſic Epiſcopi, vel alii, nullam contradictionem afferre poterunt.

RESOL. CCLVIII.

An Clerici Regulares, vulgo dicti Theatini gaudeant privilegiis conceſſis aliis Religionibus? Ex p.10.tr.16.Miſc.6.Reſ.91.

§. 1. Reſp. affirmativè ex privilegiis nobis conceſſis à Greg. XIV. die 5. Aprilis, & die 18. Junii anno 1592. quæ referuntur à Peregrino in introductione ad compendium privilegiorum, quorum authographum extat in Archivio noſtræ domus S. Sylveſtri; & in ſpecie gaudent privilegiis Societ. Jeſu conceſſis ex Bulla Pauli IV. die 7. Octob. anno 1555. Pontificatus ſui anno primo, ut etiam notavit Barb. *in Apoſt. dec. Coll.* 166.*n.*4.in quibus aliqua de noſtra Religione aſſerit, quę ſuſtineri non poſſe ex inſerta epiſtola noſtri Patris Andreę Sottona ad pręſentem D. Urbanum Pulverinum apparebit: dabunt igitur viri amiciſſimi manes mihi veniam, ut illam per extenſum apponam, & nobis condonabunt, ſi ab ejus ſententia in aliquibus recedamus.

Reverendo in Chriſto Patri Domino Urbano Pulverino Clerico Regulari,

Andreas Sottani.

EA ſemper mihi mens fuit, ut omnes vires intenderemus, quo pax inter noſtram Congregationem, & cæteros religioſos ordines ſervaretur, quare admodum diſplicuit quòd Paternitas Tua de Auguſtino Barboſa Scriptore in Summa Apoſtolicarum Deciſionum admonet; videtur enim ex eo ſemen aliquod diſcordiarum jactum inter eos ordines, qui ſingulari animorum unitate colligari deberent, nempè inter Nos, & Fratres Somaſchenſes. Cui malo ut occurratur, ſtatim ea de re dedi litteras ad P. D. Joſeph Sylos, ut rem ordine explicaret in noſtræ Congregationis hiſtoria, quam juſſus à Præpoſito Generali totius Congregationis nomine contexit; in eaque diplomata quæ apud nos aſſervantur, inſereret; ut in poſterum uterque Ordo quid geſtum ſit agnoſcat, nec relinquatur dubitationi locus, ſicque inter eos mutuus perſeveret amor. Sed ut quæſitis Paternitatis Tuæ interim breviter ſatisfaciam.

Dico me perquiſiſſe, ac repeririſſe in noſtris antiquarum tabularum Thecis originalia Diplomata Cardinalis Theatini, de quibus meminit Barboſa *in Summa Apoſtolicarum Deciſionum, Collect.*16.*n.*4.tum tempore Cardinalatus, tum etiam Pontificatus tempore, in quibus apparet oppoſitum, quod à Barboſa aſſeritur, & ut ad ſingula, de quibus Paternitas Tua erudiri cupit, deveniam.

Collect. 166.n.4. hæc habet verba: *Clericis Regularibus Somaſcha ſuos Theatinos univit Jo. Petr. Carafa Cardinalis Theatinus.*

Si intelligatur propria auctoritate Cardinalem uniſſe Congregationes non univit; quæ enim poteſtas in Cardinali, licèt antea ordinis fundatore Regulares ordines uniendi.

Si verò Apoſtolica auctoritate, res è contra ſe habuit. E Diplomate enim Cardinalis Theatini ſub datum Romæ 8. Nov. 1546. rem ſic proceſſiſſe colligitur.

Patres Somaſchenſes apud Cardinalem egerunt, *ac magna inſtantia eum requiſierunt*, ut ordinum conjunctionem procuraret. Cardinalis propoſita re noſtris tum Venetiis, tum Neapoli degentibus, eorumq; expectato judicio, ipſe poſtea accepto vivæ vocis oraculo à Paulo III. noſtris Apoſtolica auctoritate præcepit, ut Somaſchenſium curam, & adminiſtrationem ſuſciperent. At nè aliquis hæc in dubitationem vertat, do verba diplomatis ipſius Cardinalis.

Scripſerunt ad nos nuper dilecti nobis in Chriſto Presbyteri Auguſtinus, & alii Clerici ac devoti Laici, qui in pleriſq; iſtius Provinciæ locis, operibus pietatis intenti curam præcipuè educandorum in Dei timore, & in bonis artibus puerorum orphanorum ſolicitè ſuſceperunt: *Nos cum magna inſtantia requirentes.* (Ecce petitio Patrum Somaſchenſium, & notet Paternitas Tua illa verba. *Nos cum inſtantia requirentes.* Ex his enim convincuntur falſitatis qui contra ſcribere auſi ſunt) ut eos in noſtros agnoſcere, & ſuſcipere vellemus: neque eorum ſpem, quam ab exordio inceptionis ſuę in noſtro pręſidio collocaſſent, fruſtrari pateremur, quandoquidem illorum operum fundamenta noſtris auſpiciis jacta ſunt; Noſque ad eos tùm cùm Venetiis eſſemus bon. mem. Hieronymum Æmilianum noſtrum in Chriſto dilectiſſimum Fratrem deſtinaſſe, quo Duce eadem opera, & cepta, & ita Deo favente aucta ſint, ut non abſque multorum animorum profectu domum Dei grato odore repleverit: quin etiam nonnulli ex eis de virtute in virtutem ambulantes euſque Domino inſpirante progreſſi ſint, ut ad noſtrum Regularem inſtitutum convolare deſiderent, ſeq. penitus ſub jugo ejuſdem regulæ divinis obſequiis mancipari.

Acceſſit ad hæc venerabilis Fratris noſtri Presbyteri Bernardini Sabinenſis de illorum vita, & moribus, deque ſtudio devotionis, & fervore charitatis, necnon de veſtro judicio fida relatio, quæ apud nos meritò plurimùm valuit; & ut magis ex animo huic negocio incumberemus, effecit.

2 Quare in primis nobis viſum fuit, ut idem Presbyter Bernardinus Frater noſter juxta præſcriptum veſtrum Neapolim pergeret, & Fratrum noſtrorum qui ibi Domino famulantur ſuper hac re ſententiam exploraret; ſed cùm intra paucos dies indè rediens de unanimi eorumdem fratrum conſenſu ad nos litteras attuliſſet: (ecce judicium Patrum Theatinorum à Cardinali expectatum) nos omnipotenti Deo gratias agëtes, & de ejus benignitate expectantes de his rebus omnibus Sanctiſſimum Dominum noſtrum conſulendum duximus, ut qui Dei vices gerit in terris, ejuſdem Dei, & Domini noſtri ſuper hac re voluntatem, ſuo nobis oraculo aperiret: (vivæ vocis oraculum à Cardinali acceptum, hoc etiam in ſequentibus verbis explicatur.)

3 Quamobrem idem Sanctiſſimus in Chriſto Pater, & Dominus noſter, Dominus Paulus divina providentia Papa III. vivæ vocis oraculo nobis hoc negotium demandavit, & ut illud in noſtram fidem reciperemus, injunxit; atque ut vos hortaremur in Domino, & nihilominus *nomine, & authoritate Sanctitatis Suæ vobis in virtute Sanctæ obedientiæ præcipiendo, mandaremus*, ut eorumdem operum piorum curam pro amore, & reverentia Sedis Apoſtolicæ vos ſuſcipere deberetis, & illis ita diligenter intendere, ut *ex veſtro regimine*: (advertat Paternitas tua verba illa *ex veſtro regimine*, pro his quæ dicemus infra) eadem opera de bono in melius cum ſalute animarum, & eum Divini nominis honore procedant: & cum vos de his omnibus, quæ circa eadem opera experimento didiceritis, nos certiores reddere curabitis.

Idem Sanctiſſimus Dominus noſter ex noſtra fideli relatione intelligat, quid ſit ſuper hoc toto negotio per Sanctitatem Suam, & per eamdem Sanctam Sedem Apoſtolicam ſtatuendum.

Nos igitur cupientes in omnibus, ut debemus, ejuſdem Sanctiſſimi Domini noſtri parere mandatis, hoc onus in nos, confiſi de Divini auxilii largitate, ſuſcipimus, & vos omnes (Fratres chariſſimi) hortamur in Domino, ſed & *vobis auctoritate nobis tradita in virtute ſanctæ obedientiæ præcipiendo mandamus*, ut ſupradictorum piorum operum, & perſonarum eis quomodolibet pro tempore ſervientium curam, & adminiſtrationem ſuſcipe-

cipere debeatis; & ex eiſdem perſonis, ſi qui Clerici, vel Laici ad veſtram profeſſionem Domino vocante aſpiraverint, qui tamen vobis ſecundùm Deum videbuntur idonei, illos ad probationem, & profeſſionem recipere poſſitis, & valeatis, &c.

4 Ex verbis igitur Diplomatis ab ipſo Barboſa allatis apparet rem proceſſiſſe, uti narratum eſt. Id verò quod aſſeritur à Barboſa, ex Diplomate neque ego colligo, neq; alius qui legerit, colligat: quomodo enim intelligi poteſt Theatinos acceſſiſſe ad Somaſchenſes, ut innuit Barboſa, ſi illibato, ac firmo remanente Theatinorum inſtituto, Clerici Regulares de Somaſcha tranſire ad Teatinos, eorumq; moderationi ſeſe ſuaque omnia ſubiicere (hoc enim ſonant verba Cardinalis ad Theatinos loquentis videl. *ex regimine veſtro eadem opera de bono in melius cum ſalute animarum, & cum Divini nominis honore procedant, & curam ac adminiſtrationem ſuſcipere debeatis. Item ex iiſdem perſonis, ſi qui Clerici vel Laici ad veſtram profeſſionem Domino vocante aſpiraverint, qui tamen vobis ſecundùm Deum videantur idonei ad probationem, & profeſſionem recipere poſſitis, & valeatis*) deſideraverint, ac concupiſcenti animo exoptaverint: Quomodò ſpectaret ad Theatinos ad profeſſionem Somaſchenſes admittere, ſi Theatini ad ipſos tranſiſſent? potiùs, ad Somaſchenſes pertineret ad probationem, profeſſionemque Theatinos admittere. Et ad quam profeſsionem potuiſſent Somaſchenſes admittere Theatinos Patres, ſi ipſi, ut mox dicam, profeſſionem non emittebant?

5 Prætereà eadem Collect. an *nu.* 5. ait Barboſa Congregationem Patrum Somaſchorum in Religionum numerum cooptatã fuiſſe à S. Pio V. facultate conceſſa emittendi tria vota ſubſtantialia, ut patet ex ejus Bulla incip. Injunctum 8. Idus Decembr. 1568. Sed unio facta eſt tempore Pauli III. ergo ex ejus ſententia dicendum eſſet Religionem Theatinorum tranſiiſſe ad ſtatum non Religioſum, dum ad Somaſchenſium Congregationem tranſivit, quæ tunc non erat Religio, quod inauditum apud omnes, pluraque continet abſurda, ut conſideranti patet.

Collect. 166. *nu.* 4. proſequitur Barboſa, *Ut piorum operum curam ſuſciperent (nempe Theatini) eaque omnia pietatis munera peragerent, quæ Somaſchenſibus in virtute ſanctæ Obedientiæ præcipitur.*

6 Si ly *præcipitur* cadat ſuprà verba, *ut piorum operum curam ſuſciperent*, verum dicit Barboſa; quandoquidem cura, & adminiſtratio, ut viſum eſt, tunc noſtris à Pontifice impoſita ac demandata eſt.

Confirmantur etiam magis magiſque ſuperiùs dicta ex Bulla S. Pii V. incipiente, *Ad immarceſcibilem*, cujus hæc ſunt verba: videlicet, *Curam, & adminiſtrationem Congregationis de Somaſcha eidem Congregationi Clericorum Regularium per prædictum Pium III. prædeceſſorem commiſſam.*

7 At ex hoc non ſequitur noſtros tranſiſſe ad Somaſchenſes: poteſt enim quis moderari Religioſum aliquem ordinem abſque eo quod Religioſus fiat illius ordinis, ſic Matthæus Baucius Theatinus, Marcelli II. Pontificis Nepos vir prudentia in rebus gerendis, & virtutum Religioſarum laude valdè celebris Congregation. Fulienſem Monachorum D. Bernardi Romæ moderatus eſt; quis tamen ex hoc inferat; ergo Baucius Monachus effectus eſt? Vincentius Ricardus non minùs Sacrarum litterarum, ac linguarum eruditione, quàm virtutibus illuſtris, Congregationis Beati Joannis Columbini regimen obtinuit, in eaque obſervantiæ rigorem ac plurima beneficia contulit, quis tamen dicet noſtrum Riccardum, Jeſuatorum Congregationis Religioſum fuiſſe?

8 Carafa noſter unus ex quatuor Ordinis Fundatoribus antequam ad purpuram, & Pontificatum eveheretur, aliquibus Religioſis Ordinibus præfuit, ergo noſtrum reliquit, & ad alienos tranſivit? hoc certò prudens quis non affirmabit.

9 Plures ex noſtris litteris ac Sanctitate præſtantes locis piis præpoſiti ſunt, eoſque uſque ad vitæ finem curavere, quis tamen audeat affirmare eos ad alienigenarum vitam tranſiiſſe? non ergo ex adminiſtratione, cura, & regimine probari poteſt quod affirmat Barboſa.

10 Quo ſi ly *præcipitur* cadat, ut noſtris ſcilicet imponatur munus agendi exercitia Somaſchenſium ex inſtituto, hoc gratis dicitur: neque enim ex Diplomate colligi poteſt, imò falſum aſſero, quia cœpta à noſtris Clericalia inſtituta nullo umquam tempore deſerta ſunt, ut videri poteſt ex hiſtoriis, & Pontificum Bullis, quæ apud nos aſſervantur.

11 At ſi quis obſtinatè contendat unionis tempore Theatinos obſervaſſe Somaſchenſium inſtitutum: Sciat apud Sanctum Sylveſtrum Montis Quirinalis repoſitum eſſe Breve Julii III. incipiens *Dudum pro parte vener.* &c. datum Romæ die 10. Junii anno 1551. (quo tempore perſeverabat unio cum Somaſchenſi Congregatione) in quo confirmatur noſtrum Clericale inſtitutum, Conſtitutiones, Decreta, privilegiaq; omnia prædeceſſorum Pontificum nulla facta mentione Somaſchenſis Congregationis. Si autem tunc noſtra Congregatio obſervaſſet Somaſchenſium inſtitutum, ad quid confirmatio prioris inſtituti, conſtitutionis, privilegiorum, &c.? potiùs confirmari debuiſſet Somaſchenſium inſtitutum, conſtitutiones, &c. quod tamen minimè factum eſt: non alia ratione, niſi quia Theatini ad aliorum inſtitutum, etiam & exercitia minimè tranſire, ex quibus etiam palam fit, Somaſchenſes, ut dictum eſt, tranſiſſe ad Theatinos, non autem è contra Theatinos ad Somaſchenſes.

Firmat ſua dicta Barboſa Diplomatis allegatione his verbis, ut in ſuis litteris (nempè Cardinalis Theatini) ſub datum Romæ in propriis ædibus 8. Novembris 1546.

12 Verùm ſuo de gladio interimit, hæ enim literæ non aliæ ſunt, quàm quæ ſuprà à nobis ſunt allatæ; ex quibus nedùm non elicitur quod aſſerit, ſed omninò oppoſitum, & ut Paternitas Tua harum litterarum firmitatem agnoſcat, nec aliàs eſſe quàm à nobis allatas, eædem referuntur in Brevi ſolutionis unionis incip. *Aliquot abhinc annis* die xxiii. Novembris 1554. in quo Pontifex eaſdem litteras pro expreſſis, ac de verbo ad verbum inſertis haberi mandat.

Et Collect. & numero eodem ſubdit hæc verba is: *ſed Ipſe (Cardinalis, ſcilicet Theatinus) ad Summum Pontificatum evectus, & Paulus IV. dictus Theatinorum Congregationem à Somaſchenſi ſeparavit, & priſtinum ſolùm inſtitutum ſervare coëgit, ut in eius Conſtitutione incip. Aliquot abhinc annis die xxiii Novembris 1555.*

13 Verùm eſt, quòd ſeparaverit, at dicendum potiùs eſſet Somaſchenſes à Theatinis ſeparaſſe, cùm illi ad Theatinos acceſſerint, ut viſum eſt & liquidò conſtat, non vero Theatini ad illos.

Sed etſi facta eſt ſeparatio, volentibus, & petentibus Theatinis facta eſt, ut colligitur ex verbis citatæ conſtitutionis Pauli IV. in qua habentur hæc verba, *Neſque ex iis quis deinceps ex vobis, qui per tot annos quæ ſupradicta ſunt experti eſtis, quid ſuper hoc negotio ſtatuendum ſit, cognovimus*, &c.

14 Cùm ergo cognoverit Pontifex à Theatinis, unionem eſſe ſolvendam, jam Theatinorum petitione ſoluta eſt unio, id prætereà indicant verba ipſa ſolutionis in citata Conſtitutione; *Vos (loquitur Pontifex ad Thatinos) & veſtrum quemlibet ab hortatione præcepto, mandato, obedientia dictorum Presbyterorum, Clericorum, Laicorum, pauperumque, orphanorum perſonarum, & operum præditorum cura, & adminiſtratione à vobis tam ante hac ſuſcepta, quàm in poſterum forſitan ſuſcipienda, omnibuſque, & ſingulis aliis, quæ circa eas prædicta ſunt, ac denique ab omni hujuſmodi obligatione ac neceſſitate vobis, ut præfertur quomodolibet compoſita, auctoritate Apoſtolica tenore præſentium abſolvimus, & liberamus, liberoſque, & abſolutos fore decernimus.*

15 Hæc eadem habentur in Bulla S. Pii V. *Ad immarceſcibilem*, iiſdem ferè verbis nimirum ab omni obligatione, & neceſſitate ipſis deſuper quomodolibet impoſita in perpetuum abſolvit, & liberavit (ſcilicèt Paulus IV.) liberoſque, & abſolutos fore decrevit.

16 Si ergo abſoluti, & liberati ſunt Theatini à cura, & adminiſtratione Somaſchenſium, iam non coacti. Quod ex eo etiam confirmatur, quia à noſtris Antiquioribus accepi, etiam poſt ſolutam unionem aliquos ex noſtris præfuiſſe aliquando Somaſchenſium operibus, quod fieri non potuiſſet, ſi coactio interceſſiſſet. Non erat ergo cur Barboſa ſcriberet Theatinos coactos fuiſſe.

Sed dicet P. T. Barboſa aſſerit, Theatinos coactos ad priſtinum inſtitutum, non verò ad unionis ſolutionem.

17 Verùm reſpondetur, unum ex alio neceſſariò ſequitur. Deinde qua ratione poteſt dicere Theatinos coactos ad priſtinum inſtitutum ſolùm ſervandum, ſi ſemper priùs inſtitutum retinuere, neque ad Somaſchenſium inſtitutum aliquando tranſiere, ut probatur ex Diplomate Cardinalis Theatini Iulii III. & Pauli IV. Non ergo, rectè dicit Barboſa Theatinos coactos ad priſtinum inſtitutum ſolùm ſervandum, cùm nulla hujus coactionis cauſa interceſserit.

18 Ex dictis ergo clarum eſt, Theatinos ad Somaſchenſium inſtitutum nec tranſiiſſe, ſed tantùm Somoſchenſes ſe ſuaque curæ & adminiſtrationi Theatinorum ſubieciſſe, integro ſemper Theatinorum inſtituto remanente.

19 Neque Theatinos coactos ad prius inſtitutum nulla exiſtente cauſa, neque ad ſolutionem unionis, quia hanc ipſi petierant. Cauſam verò, cur Theatini ſeparationem amaverint non eſt hujus loci referre: dico tamen eam non fuiſſe, ut mutuum iter Congregationes amorem aliquando deleverint.

20 Ex his tamen, quæ ſcripſit Barboſa, neque ego vellem ut tua in doctiſſimum virum minuatur benevolentia, ipſe enim, ut accepti à noſtro Diana, impensè amat nos, & excuſandus eſt optimus vir, putavit enim rem ita ſe habere innixus alienæ fidei, cum enim addictiſſimus ſit Theologiæ moralis, ac ſacrorum Canonum ſtudiis, mirum non eſt ſi in re, quæ ad hiſtoriam pertinet, & quæ in Tabularii tenebris div permanſit, aliis referentibus, quorum erat rem fideliter ſcribendo referre, involuntariè deceptus eſt.

21 Alia etiam affert in eadem Summa de noſtro ordine, quæ non rectè apponuntur, & fortaſse P. T. illa non legit, de quibus tamen pari modo excuſandus eſt: neque enim cogitandum eſt amantiſſimum in ordine virum voluntariè in illa incidiſſe; attamen ne te legentem fugiant, ea hìc apponam.

22 Collect. 161. 162. 163. antequam agat de noſtro inſtituto, explicat aliquorum aliorum Clericorum Religioſorum inſti-

tutum, tacitè indicans nos Theatinos non eſſe illis inſtitutione priores: ſed ſi attentè conſiderentur Ordines ante noſtrum al- lati, perſpicuè patebit alios deficere à vera ratione regularis clericatus, quia non ſunt inſtituti ad clericalia munia exercen- da ſicuti noſter.

23 Alios verò, poſt noſtræ Congregationis fundationem, vota eſſentialia emittendi privilegium à Sede Apoſtolica ob- tinuiſſe, quòd ſi tali pacto Clericorum Regularium ordines enumerare liceret, plures ego recenſere poſſem, quàm ipſe Barboſa, ſed quia conditiones requiſitas non habent ante no- ſtrum, illos non agnovi.

24 Collect. 164. n. 2. Ioannem Petrum Carafam, poſtea Pau- lum IV. fuiſſe ordinis inſtitutorem, nulla facta memoria de B. Cajetano, aliiſque duobus inſignibus Viris Bonifacio à Colle, & Paulo Conſiliario, aſſerit, quod quidem valdè diſplicuit, præ- ſertim cum opus poſt ſolemnem Thienæi Beatificationem ſit impreſſum.

25 Agnoſcit quidem noſtra Congregatio Carafam inſtitu- torem, & gloriatur eum ſe habere patrem, attamen non ipſe fuit, à quo primus ſpiritus reformationis Cleri in cæteros ema- navit, ſed B. Caietanus Thienæus, qui re cum Bonifacio à Colle communicata, eoque rem probante, ac ſe ſocium afferente, Tertius deinde adiunctus eſt Carafa Archiepiſcopus Theati- nus, qui ad novi inſtituti nuntium incaleſcens, ſtatim Thie- næum convenerat avidè cupiens ab eo in ſocium admitti, quod & factum eſt. Quartus deinde adiunctus eſt Paulus Conſiliarius individuus Carafæ Comes, ſicque quatuor fuere noſtri ordinis conditores, licèt autem Carafæ nomen in Apoſtolicis litteris cæterorum nominibus præferatur, hoc ideò agitur, quia ipſe alios dignitate præcellebat, cum & Epiſcopalia munia etiam cum in ordine eſſet, exerceret; hinc de illo Scardeonius dixit: Epiſcopi opes non opus reliquiſſe.

26 Hoc autem Thienæo primatum non aufert in fundatio- ne, præterea Auct rum multitudo primum locum tribuit Thienæo, & ex iis, qui Carafam præponunt, plures rem poceſ- ſiſſe fatentur, ut narravi.

27 Tertiò ex proceſſu canonizationis Thienæi clarè patet eum cæteris præferendum. Hinc in Apoſtolico Diplomate Beatificationis, & in Romano Martyrologio abſolutè ponitur B. Cajetanus Thienæus Clericorum Regularium fundator nul- la facta mentione reliquorum, non ergo erat reticendum à pio viro Beati Caietani nomen, imò Carafæ præferendum.

28 Cùm verò, ut dixi, aliqui Auctores primatum Carafæ tribuant, excuſandus erit Barboſa, ſi illorum innixus auctori- tati Carafam tantùm nominavit. Cæterùm non ambigo quin ſi denuo ſcripturus eſſet, laudem Thienæo debitam minimè de- negaret.

29 Collect. & num. eodem, dicit Theatinos primum cœpiſ- ſe in Eccleſia S. Sylveſtri in Monte Quirinali Urbis, hoc eſt contra noſtri ordinis Chronologos, & præcipuè Caracciolum, qui aſſerit primam noſtræ Congregationis domum fuiſſe ad Campum Martium via Leonina, quam inhabitarunt Patres per biennium; deinde à Martiniana domo ad aliam ſub monte Pincio poſitam ſe contulere uſque ad cladem Borbonicam, ob quam Roma excedere coacti ſunt, hiſque concordant noſtra Diaria, ac antiquæ tabulæ, quæ apud nos aſſervantur.

30 Collect. & num. eodem addit; Ob Urbis invaſionem Du- ce Borbonio Patres Venetias fugiſſe anno 1532. non fugerunt noſtri, quia in Urbis direptione carceres, vincula, & ludibria plurima ob Chriſtum perpeſsi ſunt; ſed ut ait Caracciolus, Ur- be excedere coacti ſunt, cauſa verò diſceſsus apud noſtros ſcri- ptores P. T. inveniet.

31 Quòd verò eorum diſceſsio fuerit anno 1532. manifeſti erroris convincitur Barboſa ex Tuſc. *cap.* 111. & Caracciolo in Thien. fol. 212. & aliis nedùm noſtri ordinis Scriptoribus, ſed etiam exteris. Cùm enim noſtrorum Patrum diſceſſus fuerit anno Borbonicæ Cladis, Clades verò Borbonica fuerit anno 1527. non eſt cur transferatur ad annum 1532. ut vult Barboſa.

32 Concludit numero citato Collect. his verbis: Redierunt Romam anno 1560. qui etiam eſt contra veritatem: Patres enim noſtri Romam rediere anno primo Pontificatus Pauli IV. qui eis dono dedit domicilium S. Sylveſtri montis Quiri- nalis, cujus poſſeſsionem iniere B. Ioannes Marinonius, qui e- tiam Archiepiſcopatum Neapolitanum recuſavit, Bernardi- nus Scotus poſtea S. R. E. Cardinalis, & Paulus Conſiliarius præfectus Pontificii cubiculi, Vaticanæ ædis Canonicus, unus ex quatuor ordinis conditoribus, & Frater germanus Cardina- lis Conſiliarii. Romam ergo ſunt reverſi anno 1555. non autem anno 1560. ut notat Barboſa: videatur Tuſcus c. 4. Cailaldus in Paul. IV. Caracciolus in Paul. IV. vita manuſcripta, cum qui- bus etiam concordant antiquæ tabulæ S. Sylveſtri.

Dicet hic Paternitas Tua, quomodò ergo excuſari poterit noſter Barboſa.

33 Reſpondeo hic etiam excuſari, ſequutus eſt enim Scri- ptores, qui ante ipſum in his decepti ſunt, inter quos Flavius Cherubinus in Compen. Bullarum anno 1533. Bulla incip. *Du- dum pro parte veſtra ſchol.* 2. ubi apertè eadem habet, quæ Barbo- ſa, unde videtur ea Barboſa accepiſſe; quare excuſatione dignus eſt, neque enim exiſtimare potuit, Flavium apertiſſimo erro- re deceptum, cùm in Urbe Flavius degeret, & faciliter veri- tatem aſſequi potuiſſet. Ergo Barboſa bono animo ſcripſit, ve- ra ſe ſcribere exiſtimans, eique gratias referre debemus; aliis enim in locis honorificè de noſtro loquitur ordine. Hæc ſunt quæ Epiſtolæ Paternitatis tuæ de Barboſa inquirentis, reſpon- dere viſum eſt, interim Paternitati Tuæ Benigniſſimum no- men præcor, Vale.

RESOL. CCLIX.

An alia Religiones gaudeant privilegiis conceſſis Societati Ieſu cum limitatione, ne illis aliqua Religio communicet?

Et ideò per privilegia conceſſa dictæ Societatis poſſint alii Regulares ordinari abſque interſtitiis, & extra tempora, & abſque exa- mine de cantu ab Epiſcopo, & ſimilia.

Et notatur, quòd quando Pontifices conceſſerunt privilegia Socieța- ti Jeſu tali modo, ut ſubditi illius non communicent illis, niſi concedantur illis à ſuo Generali, hæc limitatio non ligat alios Regulares, ſed inconſulto ſuo Generali gaudent illis privilegiis. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 81.

§. 1. Negativè reſpondet P. Suar. *l.* 8. *de leg. c.* 17. *propè fin.* Sed ego contrariam ſententiam teneo cum Rodr. *in qq. Reg. to.* 1. *qu.* 55. *art.* 17. & S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. l.* 2. *c.* 4. §. 2. & ideò per privilegia conceſſa dictæ Societati poſſunt alii Regulares ordinari abſq; interſtitiis, & extra tempora abſque examine de cantu ab Epiſcopo, & ſimilia; & hoc propter am- plam confirmationem, & extenſionem privilegiorum conceſ- ſorum à ſequentibus Pontificibus aliis Religionibus. Sup contenta in hoc §. 1 lege in tr. 2 ref 5 Reſol. 80 & in aliis ejus volumin annot.

2 Nota verò, quòd omnes concedunt, quòd quando Pontifi- ces conceſſerunt privilegia Societ. Jeſu tali modo, ut ſubditi il- lius non communicent illis, niſi concedantur illis à ſuo Genera- li; hæc limitatio non ligat alios Regulares, ſed inconſulto ſuo Generali gaudent illis privilegiis. Vide Mirandam *in Manuali Prал. tom.* 2. *qu.* 46. *art.* 5. *ad finem.* Porrel *in dub. Regul. verb. Priv. communicatio*, *n.* 23. Suar. Rodriq. *ubi ſuprà*. Sup. hec in R. ſeq. & in to. 2. tr. 5. Reſ 54. §. qui etiam.

RESOL. CCLX.

An Regulares aliarum Religionum poſſint uti privilegiis Societatis Jeſu, quæ conceduntur aſſignandis tantùm à P. Generali,

Et an Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc mi- nimè deputati fuerint? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 46.

§. 1. Ad hunc caſum ſatis quidem practicabilem, ſic reſ- pondent Cœleſtinus *in compend. Theol. mor. tr.* 8. *c.* 15. Quæres ſecundò, an attento quòd Religioſi Societatis Jeſu non poſſunt uti gratiis; & facultatibus directè, aut indirectè per viam communicationis ipſis conceſſis, niſi à Præpoſito Genera- li, aut aliis per ipſum communicentur, pro ut conceſſit illis Greg. XIII. poſſint Religioſi aliarum Religionum uti illis privi- legiis directè, aut indirectè ſibi per communicationem conceſ- ſis, ſine eo, quòd ipſis à ſuis Præpoſitis Generalibus, aut ab aliis nomine ipſorum communicentur? Reſpondeo quòd ſic. Nam Greg. XIV. Cruciferis, aut Religioni Clericorum mini- ſtrantium infirmis communicationem privilegiorum Societatis conceſſit, ſine eo quòd illarum Religionum profeſſores à ſuis Generalibus ea mendicarent. Præterea dicta privilegia fuerunt illis communicata abſolutè; & nobis etiam abſolutè, ac ſi fuiſ- ſent noſtra, conceduntur, nec per communicationem impo- nuntur reſtrictiones, & limitationes, quæ ab aliis Ordinibus propter eorum peculiare regimen à Sede Apoſtolica fuerunt impetratæ, cujuſmodi reſtrictus eſt uſus privilegiorum in So- cietate, quòd ſcilicet non poſſit ſortiri effectum, niſi prout à Generalibus fuerit diſpenſatus, à quo pendet tota ipſius Societ. gubernatio, etiam quoad peculiaria, quę ab aliarum religionibus Præpoſitis Generalibus non exequuntur, huc inferri. Et hæc omnia docet Cœleſtinus *ubi ſup.* Undè licèt ego olim *in* 3. *p. tr.* 2. *reſ.* 14. docuerim Confeſſarios Regulares non poſſe diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc minimè deputati fuerint, puto nunc tamen cum Cœleſtino affirmativam ſententiam non eſſe improbabilem. Sup. hec in R. præterita lege doctr. §. 2. & alterius ejus annot. & 100. ſeq. Quæ hic eſt infr. Reſ. 160. & in aliis ejus prima not.

RESOL. CCLXI.

An derogatio in ampliſſima forma privilegiorum Societatis Jeſu, & noſtræ Religionis valeat, & præjudicet ſi non fuerit dictis Religio- nibus intimata, & inſinuata?

Et quinam ſunt, qui poſſunt uti privilegio Clem. VII. conceſſo Cleri- cis S. Sylveſtri de Urbe, aliàs vocantur Theatini, dicendo ſal- tem ſex, aut ſeptem Pſalmos aſſignatos à Prælato cum ſeptem Pa- ter noſter, & his Symbolum Apoſtolicum loco Horarum Canoni- carum? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 68.

§. 1. Reſpondeo negativè, quia privilegium, in cujus revo- catione requiritur certa forma, non dicitur revo- catum, Sup. hec in R. ſeq. & infr. in R. 291 à §. 4.

catum, ea non ſervata. Sed Gregorius XIII. conceſſit religioni Societatis Jeſu, ut nulla derogatio ſub quelibet ampliſſima forma præjudicet privilegiis dictæ Societati conceſſis, ſi non fuerit intimata, & dictis Patribus inſinuata, ergo, &c. Et ita hanc ſententiam docet Flavius Cherubinus *in compend. Bullarum tom. 2. conſtit. 1. Greg. XIII. ſchol. 2.* & ante illum M. Antonius de Amatis *deciſ. 17. per totam*, ubi refert ita deciſum fuiſſe à Rota Provinciæ Marchiæ, & refert verba privilegii Greg. XV.

2 Nota tamen hoc privilegio gaudere etiam noſtram Religionem per ea, quæ adducit Peregrinus *in com. noſtrorum priv. p. 2. tit. confirmatio privilegiorum, §. 4. in ſcholio*. Ubi ſic ait. Noſtra Congregatio gaudet omnibus, & ſingulis privilegiis conceſſis, & concedendis Societati Jeſu, ut patet infra *tit. priv. §. 3.* & non ſolùm ad inſtar, ſed æquè principaliter, ut patet ex alio privilegio Greg. XIII. noſtræ Religioni conceſſo, quod eſt in principio primæ partis compendii noſtrorum privilegiorum, §. I. Ergo quando privilegia ſunt ei confirmata ex certa ſcientia, ſunt etiam nobis confirmata æquè principaliter: quia confirmatio privilegiorum eſt nova gratia, & novum privilegium, ut docet Suarez *de legibus lib. 8. c. 19. à n. 8. uſque ad finem capitis, ſed præcipuè n. 10.* facit ad caſum noſtrum. Hæc omnia Peregrinus. Dicendum eſt igitur non valere derogationem privilegiorum Societatis Jeſu, & noſtræ Religionis, ſi non fuerit nobis intimata, & inſinuata, quia ita diſpoſuit Gregorius XIII.

3 Non deſinam etiam hîc adnotare privilegium conceſſum noſtræ Religioni, quod adducit Hieron. Rodriq. *in compend. qq. Regul. reſol. 20. n. 6.* ubi ſic aſſerit. Item Fratres Minores prædicationi verbi Dei, audientiæ Confeſſionum, vel etiam ſacræ Theologiæ, & ſacrorum Canonum lectioni, ac ſtudio inſiſtentes, poſſunt uti alio privilegio Clem. VII. conceſſo Clericis Sancti Sylveſtri de Urbe, aliàs vocantur Theatini, dicendo ſaltem ſex, aut ſeptem Pſalmos aſſignandos à Prælato cum ſeptem Pater noſter, & bis Symbolum Apoſtolorum, loco Horarum Canonicarum. Ita Rodriquez. Et hoc eſt maximum privilegium, in quo etiam apparet contra alioquos, noſtram Religionem fuiſſe inſtitutam ad ſalutem animarum, & cum exercitiis ſtudiorum, ut patet ex verbiis Pontificis, privilegium ſupradictum concedentis in primordiis dictæ Religionis.

RESOL. CCLXII.

An derogatio in ampliſſima forma Privilegiorum Societatis Jeſu præjudicet, ſi non fuerit ei inſinuata, & intimata?
Sed difficultas eſt, an validè poſſit Pontifex privilegia Societatis Jeſu revocare non ſervata forma, quæ ex Bulla Greg. XIII. in revocatione requiritur? Ex par. 7. tr. 10. & Miſc. 1. Reſ. 29.

§. 1. Olim negativam ſententiam docui, quam noviſſimè, me citato tenet etiam Pater Amicus, vir inſignis literaturæ; *t. 5. de juſt. d. 9. ſect. 10. n. 148.* ubi ſic aſſerit: Quid ſi privilegium ſit conceſſum ſub expreſſa forma, ut non cenſeatur revocatum, niſi eius revocatio legitimè intimetur privilegiatio? eiuſmodi eſt privilegium à Gregorio XIII. noſtræ Societati conceſſum, ut legere eſt in ipſius 1. Bulla, quæ incipit, *Æquum reputamus*, In qua occaſione privilegii eligendi Conſervatorem qui Societatis privilegia, indulta, & iura omnia à Pontificibus conceſſa, contra impugnatores, & moleſtatores defendat, novum hoc privilegium illi concedit, ut nullius indulti, aut privilegii revocatio Societatis juribus præjudicet, niſi ſit illi, per trinas diſtinctas literas eundem tenorem continentes, tribus ſimiliter diſtinctis vicibus intimata, & inſinuata, uti hanc Bullam intelligunt, & explicant Antonius de Amatis, Flavius Cherubinus apud Dianam *tr. 2. de reg.* * *reſ. 68.* & Diana ipſe *ib.* An inquam talis privilegii revocatio ſine hac trina intimatione ſit valida?

* Quæ hic eſt R. antecedens, & infra in R. 168. §. Nec obſtat, & in R. 171. & § Accidit, & in t. 2. tr. 2. ex loco docti R. 20. §. Obiicitur, & in R. 21. § ult. per totum, & melius in t. 4. tr. 7 ex R. 131. §. Arguitur ſecundo, & ſeq.

2 Negant citati Authores cum Diana eſſe validam, atque ita deciſum fuiſſe in Rota *Provincia Marchia*, refert Ant. de Amatis Ratio, quia iſti Authores nituntur, eſt, quia non cenſetur revocatum privilegium, non ſervata forma, quæ in eius revocatione requiritur. Cùm igitur per cit. Bull. Greg. XIII. nulla derogatio præjudicet privilegijs Soc. Jeſu conceſſis, niſi eidem Soc. intimata fuerit, nullum privilegium cenſebitur revocatum, niſi eius revocatio Soc. inſinuetur.

3 Porrò hæc intimatio, ſeu inſinuatio tripliciter fieri poteſt. 1. immediatè ipſi Præpoſito generali, qui per Provinciales eam curabit inſinuari ſingulis Provinciis, & locis Societatis 2. Epiſcopis, & Ordinariis locorum, qui nomine Pontificis eam inſinuent Provincialibus, vel ſuperioribus locorum eiuſd. Soc. 3. ſi talis revocatio publicetur in Eccleſiis Cathedr. nulla ſpeciali intimatione facta Patrib. Soc. De prioribus duobus modis nulla eſt difficultas; quia quod inſinuatur Generali, vel provinciarum, ac locorum Superioribus, inſinuari cenſentur ipſi Soc. quam Superiores repræſentant, unde à fortiori talis revocatio valida erit, ſi intimetur vel Congregationi generali Romę coactæ, vel Congregationibus provincial. in ſingulis provinciis congregatis. De tertiò tantum modo eſt difficultas, an ſufficiat, cùm Bulla expreſsè dicat, eam faciendam eſſe ipſi Societati, quæ autem in Cathedrali populo fit Societati non fit, proinde valida non eſt, cùm non ſervet formam à Bulla requiſitam Proinde cenſeo talem intimationem validam non fore.

4 Cæterùm dubitari poteſt primò, an una tantum intimatio Societati facta ſufficiat? Verùm cùm Bulla trinam expreſsè requirat, per trinas diſtinctas literas tenorem eundem continentes, tribus ſimpliciter diſtinctis vicibus, unam tantùm ſufficere haud puto.

5 Dubitatur 2. an ſufficiat talem revocationem verbo tantum per nuntium non per ſcriptum inſinuare? Sed cùm expreſsè requirat, ut per literas intimetur, nullo modo judico, ſolo verbo facta ſufficere.

6 Dubitatur 3. an poſſint ſucceſſores, huiuſmodi forma non ſervata, ſocietatis privilegia validè revocare? Reſp. quòd poſſint, nulli eſt dubium, cum poteſtas ſucceſſoris limitari non poſſit à prædeceſſore, cum illa immediatè ſit à Deo in ordine ad bonum commune animarum, in quarum emolumentum interdum expedit, non modò privata privilegia; ſed etiam ſpecialem formam privilegiorum revocare. Cæterùm dupliciter poſſet ſucceſſor, tali forma non ſervata, ſocietatis privilegia revocare; uno modo, expreſsè hoc privilegium abrogando, ut non amplius in futurum neceſſaria ſit hujuſmodi trina revocationis intimatio ad privilegia revocanda. Secundò, exercitè per verba ſignata, & reflexiva in ipſa revocatione inſerta, cuiuſmodi eſſent non obſtante, quòd debeat per trinam intimationem revocatio privilegiorum ipſi Religioni fieri.

7 Major difficultas eſt, an validè poſſit Pontifex privilegia ſocietatis revocare, non ſervata hujuſmodi forma, quæ ex dicta Bulla Greg. XIII. in revocatione requiritur, nec ulla de ea mentione facta. Ratio dubitandi eſt, quia ſicut nequit prædeceſſor ſucceſſoris poteſtatem limitare, ita nec illam ad certum modum operandi aſtringere: ex alia verò parte non cenſetur valida illa revocatio, quæ per externa ſigna non eſt ſufficienter explicata. Etenim cum voluntas Principis non ſit efficax, & ad extra operativa, niſi ſufficienter manifeſtata, cum hic ſit modus hominum naturæ accommodatus, quem debet omnis Principis poteſtas ſervare, valida non erit illa revocatio, quæ præſcriptam formam non ſervat. Et ob id dicendum erit, non eſſe validam revocationem, quæ ſufficienti aliquo ſigno manifeſtata non ſit. Neque hinc ſequitur prædeceſſorem limitare modum operandi ſucceſſori, ſed hoc eſſe de intrinſeca ratione poteſtatis humanæ, quæ ut efficaciter ſit ad extra operativa, debet externo ſigno ſufficienter explicari, cùm nequeat illa aliter ab homine intelligi. Non eſt autem neceſſe, ut revocatio fiat per eadem verba formalia, ſed ſufficit, ſi fiat per æquivalentia, & virtualia, ut ſuprà explicatum eſt. Huculque Pater Amicus.

8 Sed licèt ego olim pro ſocietate, & pro mea religione ex parte hanc ſententiam docuerim, modò tamen illam, cum omnibus à P. Amico ſuprà aſſertis, viris doctis maturandam relinquo: nam ſtylus Curiæ videtur in contrarium, & ex multis Bullis Pont. apparet, derogari privilegia ſocietatis ſufficienter, quando de ipſa expreſſa mentio fit, & in Bullis ſupradictis etiam in fine apponitur clauſula. Ac ſi eis perſonaliter fuiſſent intimata, &c. Ideò tu cogita, nolo enim privilegia meritiſſimę Religionis minuere.

Sed hoc in t. 2. tr. 2. lege doct. in § olt. d. 35.

RESOL. CCLXIII.

An Confeſſores Regulares poſſint extra Sacramentum Pœnitentiæ abſolvere à cenſura ratione ſuorum privilegiorum?
Et an hoc etiam procedere debeat in Confeſſariis ſæcularibus, quando abſolvunt excommunicatum virtute Bullæ Cruciatæ?
Et quid eſt dicendum in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto juramento, & petitione debiti; an hoc extra Sacramentum Pœnitentiæ Regulares facere poſſint? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 20.
Et ad literam in p. 3. tr. 4. Reſ. 63. Sed hîc una tantùm Reſ. tranſcribitur.

§. 1. Negare videtur Suarez *in 3. p. t. 5. diſp. 7. ſect. 5. n. 36.* & Navarrus *in manual. c. 28. n. 31.* Sed uterque mutavit ſententiam, hic *in conſ. 11. n. 2. de privil.* ille *in tr. de leg. lib. 8. c. 6. n. 15. & 16.* Ideò affirmativam ſententiam omninò tenendam eſſe puto, quam docent Coninch. *de Sacram. diſp. 14. dub. 1. n. 254.* Avila *de cenſur. p. 2. c. 7. dub. 23.* & alii, quod etiam procedere debet in Confeſſariis, quando abſolvunt excommunicationem virtute Bullę Cruciatę, ut adverſus Vaſquez, Filliucium, Sanctarellum, & alios ſatis probavi *in tr. Bulla Cruciata, reſ. 25.*

Sed hoc in t. 2. R. 106 § ult. per totū, & in alio v. etiam not & in t. 4. tr. 3 R. 63. § ult. poſt medium.

2 Notandum eſt etiam hîc cum Layman, *in Theol. mor. l. 5. tr. 6. c. 10. n. 21.* & aliis, hanc doctrinam multò magis locum habere in diſpenſationibus ſuper irregularitate, voto, juramento, petitione debiti, quarum facultates, ſi Confeſſariis alicujus Ordinis delegatæ ſunt, non rectè inde infertur, quòd eas extra Sacramentum Pęnitentię exercere non poſſint, nam à ſacramentali abſolutione nullo pacto dependent; ſed de hac quęſtione iterum redibit ſermo.

Quæ hic eſt in t. 4. tr. 3. R. 63. & Ex ſu. conteſtis in hoc § ult. pro parte voti [illegible] in R. 274 &c. & pro irregularitate, in R. 105 § ult &c & pro debito in R. 171 propoſitionem, & in aliis eius ult. not.

RESOL. CCLXIV.

An excommunicatio incurſa per Duellum poſſit abſolvi à Regularibus virtute ſuorum privilegiorum?
Et an in hac excommunicatione, ſi delictum eſt occultum, & non deductum

deductum ad forum contentioſum, poſſit Epiſcopus diſpenſare toties quoties? Ex p.6. tr.14. & Miſc.2. Reſ.103.

Sup. hoc in R. [illegible] & in aliis eius primę annot.

§. 1. NEgativè reſpondet Peregrinus *tr. de duello*, q. 38. n.4. *& ſeq.* Bonacin. *de cenſ. diſp.*2.q.6. *punct.*1.*num.*42. & Sanch. *in ſumm.tom.*1.*l.*2.*c.*39.*n.*17. ubi ſic ait: Iam Clem. VIII. in ſuo Motu proprio reſervavit excommunicationem etiam in duellis privatis, & decrevit virtute nullius privilegii conceſſi quibuſuis perſonis cujuſcumque ſtatus poſſe hujus excommunicationis abſolutionem concedi. Quare nullus Religioſus poteſt virtute ſuorum privilegiorum concedentium omnes caſus Papæ reſervatos ab illa abſolvere. Ita Sanch.

2 Verùm noviſſimè Hurtadus de Mendoſa *in* 2.2. *diſp.*170. *ſect.*21.§.201. putat Patres Societatis JESU, poſſe ſupradictam excommunicationem abſolvere, ſic enim ait: Religioſi Societatis poſſunt hujuſmodi reos abſolvere virtute ſuorum privilegiorum, quia Clemens, VIII. in hac Bulla derogat privilegiis cujuſcumque Ordinis, aut militiæ, aut ſtatus, quę clauſula non comprehendit noſtra privilegia, quæ conceduntur cum hac clauſula, ut non derogentur, niſi fiat expreſsè illorum mentio, ut conſtat ex Gregorio XIII. in Bulla, *Decet Romanum Pontificem ne religioſa perſonæ*, ad finem, quod videtur non animaduertiſſe Sanchez. At verò Clemens VIII. non adhibuit clauſulam hujus derogatoriam, ergo, &c Ita Hurtadus. Sed in decreto ſacrę Congregationis ſuper caſibus reſervatis die 9. Januarii 1601. & ejus declaratione die 26. Novembris 1602. Religioſi Societatis JESU ſpecificè fuerunt nominati, ne virtute privilegiorum abſolverent à cenſura duelli incurſa in terminis Concilii, & Gregorii XIII. Unde non eſt admittenda ſententia Hurtadi quoad Patres Societatis in Italia commorantes. Verùm quia ego ſatis probabiliter teneo Siciliam, Corſicam, & Sardiniam eſſe extra Italiam, poſſet quis dicere Patres Societatis in his Regnis commorantes, & in aliis poſſe non obſtante ſupradicto decreto vigore ſuorum privilegiorum abſolvere à cenſura duelli, ut ſuprà ſecundùm opinionem Hurtadi. Sed quidquid ſit de hoc, certum eſt in hac excommunicatione, ſi delictum ſit occultum, & non deductum ad forum contentioſum, poſſe Epiſcopum diſpenſare toties quoties. Ita Doctores citati.

Su. hic in Reſ. [illegible] & in aliis eius not.

Su. hoc late in [illegible] & in aliis Reſ. eius not.

RESOL. CCLXV.

An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere ab excommunicatione contracta per duellum?

Et an Confeſſarii Regulares, degentes in Regno Siciliæ non includantur in Decreto Clem. VIII. ita ut poſſint abſolvere duellantes ab excommunicatione? Ex part.7. tract.11. & Miſc.2. Reſ 45.

§. 1. AFfirmativè reſpondet StephanusBaunius *in Theol. mor. p.*2. *tr.*2. *q.*18. ubi ſic ait: Addo quibus in locis Clem. & Greg. diplomata vim habent, Religioſos vi ſuorum privilegiorum à cenſura ob duellum incurſa poſſe abſolvere.

2 Primò: quia id eos Clemens non prohibet facere, niſi prętextu privilegii alicujus, ſui, aut indulti, at qui ejus vi, ac virtute ſecundùm quod eſt receptum ſolvit, id facit vi privilegii ſui, & non prætextu, vera eſt ergo, &c.

3 Secundò, conceſſa regularibus privilegia dicuntur à Paulo eius nominis V. innovata fuiſse, hoc eſt de novo conceſſa: hanc enim illi voci notionem ſubjectam eſse probati dicunt authores, ergo ut ante, ſic, & modò, in Privilegatorum eſt jure, excommunicationis ob duellum incurſę remiſſio. Ita Baunius.

4 Sed eius opinio non poteſt procedere quoad Regulares commorantes in Italia, nam eis vetitum fuit à Clement. VIII. ut obſervat doctus Dicaſtillus *de Iuſt. & Iure lib.*2. *tr.*1. *diſp.* 10. *dub.*15.*n.*239. ubi ita aſſerit. Confeſſarii Ordinum Mendicantium abſolvere poſſunt duello certantes atque etiam ſocios fautores eorum perinde atque ab aliis caſibus, & cenſuris ſedi Apoſtolicæ reſervatis, ex declaratione Clementis VIII. de qua teſtatur Paul. Comitolus, *lib.*6. *Moralium qq.*17. Reginal. *tom.* 2.*lib.*29. *n.*83. Filliuccius *to.*1. *tr.*15.*de Cenſuris in particulari*, *c.*5. *n.*106. Excipere tamen Confeſſarios, tam Regulares, quàm ſæculares, in Italia extra urbem degentes, quibus à caſibus ſedi Apoſtolicæ, & Ordinariis locorum reſervatis abſolvendi poteſtas denegata eſt per decretum Congregationis Cardinalium ex mandato Clementis VIII. Hucuſque Dicaſtillus, cui adde Layman, *in Theol. Mor. lib.*3. *tr.*3. *p.*3. *c.*5. *n.*4.

Sup. hoc in R. [illegible] ſed reſolutorie in R. [illegible] ſed poſt. Paulo poſt [illegible] Primum fuit & pro parte [illegible] R.181. §. Reſtat. modo.

5 Notandum eſt tamen ſecundùm meam ſententiam Confeſſarios Regulares degentes in regno Siciliæ poſse abſolvere Duellantes ab excommunicatione cum non includantur in dicto Decreto Clementis VIII. nam Sicilia eſt extra Italiam. Et ita in ſimili caſu me citato docet Bordonus *in Conſiliis regul. reſol.*6.*n.*13. Siciliam, Sardiniam, & Corſicam non includi in decretis Pontificiis latis pro Italia.

Su. contento in hoc §. recitan. [illegible] & Inf in R.271 §. His ſuppoſitis, & in aliis eius not.

RESOL. CCLXVI.

An ſi excommunicatus ab homine efficiatur Religioſus, poſſit ab eius Prælato abſolvi virtute ſuorum privilegiorum?

Et an virtute conceſſionis Clem. VIII. poſſint dicti Prælati abſolvere ingredientes Religionem ab omnibus cenſuris Papæ reſervatis?

Et an excommunicatus per ſententiam ab aliquo Epiſcopo poſſit abſolvi, ſi domicilium mutet, ab iſto Epiſcopo?

Et notatur, quod hæc tamen locum non habent in eo, qui cum excommunicato communicat in crimine criminoſo? Ex p.7.tr.11. & Miſc.2. Reſ.46.

§. 1. AFfirmativè reſpondet StephanusBaunius *in Theol. Mor. p.*2.*diſp.*3. *tr.*2.*q.*45. ubi ſic ait: An ſi excommunicatus ab homine Religioni det nomen, ab eius prælato abſolvi poſſit.

2 Reſpondeo poſſe, ſi per generalem ſententiam, aut ſtatutum dicta eſt in eum ſententia, non autem ſi eſt appellatus de nomine, & per ſpecialem ſententiam, cauſaque ad forum contentioſum deducta, excluſus eſt de Eccleſia, nec enim Pontificem Romanum decuit. Religioſis quidpiam permittere, quod exitiale eſſet diſciplinæ Eccleſiaſticę, vergeretque in dedecus, ac contemptum Ordinariorum, cujuſmodi eam poteſtatem eſſe, dixere viri doctrina juſta, ac innocentia conſpicui, eo quod viam ad audaciam munit, multiſque contemnendæ authoritatis publicæ, ac Epiſcoporum, occaſionem tribuit. Hæc ille.

3 Mea tamen eſt opinio, talem ſi ſit in Mendicantium cooptatus familiam; ab eorum ſuperiore abſolvi poſſe, ut à delegato ſummi Pontificis, cujus indulgentia, privilegioque, poteſtate eſt ad id neceſſaria prǽditus, Ita Baunius.

4 Et ego ejus ſententiæ adhæreo, licèt illam non approbet Covarruvias, & Guttierez citati à Rodriquez *in qq. regul. tom.* 1.*q.*20. *art.* 6. aſſerentes non poſſe abſolvi nominatim Cenſuris ligatos in foro exteriori virtute cujuſcumque privilegii, etiamſi ſit ſatisfactum parti, niſi priùs Judex qui tulit cenſuram conſentiat. Verùm ſententiam affirmativam tuetur etiam Candidus *tom.*1. *diſquiſ.*22. *art. quadrageſimo-octavo*, *dub.*3. ubi ſic ait; Virtute conceſſionis Clementis VIII. poſſunt prædicti Prælati, & communicantes in privilegiis Mendicantium abſolvere ingredientes Religionem, etiamſi fuerint nominatim, & ſpecialiter ab homine excommunicati, ſuſpenſi, vel interdicti, ſi priùs ab eis ſatisfactio fiat parti læſæ, quia in eo privilegio conceditur ingredientibus Religionem, quòd poſſint abſolvi ab omnibus cenſuris Papæ reſervatis, quod eſt maius: ergo conceditur etiam id quod eſt minus, ſcilicet abſolvi à cenſuris latis ſpecialiter à quocumque alio judice contra particularem aliquam perſonam: quia plus ſemper in ſe continet quod eſt minus; prout dicitur in jure *de regul. iuris in* 6. *reg.*35. Tum quia, etſi aliquod præjudicium judici nominatim ferenti cenſuras inferatur, Pontifex tamen in favorem animarum, & alicujus pię cauſæ poteſt cum parvo præjudicio alterius; tale concedere privilegium. Ergo &c. Confirmantur ſupradicta ex probabili ſententia aliquorum aſſerentium excommunicatum per ſententiam particularem ab aliquo Epiſcopo poſſe abſolvi, ſi domicilium mutet ab iſto Epiſcopo, unde Baunius *ubi ſuprà q.*33. putat valdè probabile eſſe, excommunicatum per particularem alterius Epiſcopi ſententiam, ab Epiſcopo loci in quo verſatur, abſolvi poſſe, ſi ſedem in eo ſibi ſtabilem, firmamque delegit; quia tunc ei tanquam ſuperiori ſubeſt, hicque in eum viciſſim Juriſdictionem, quanta eſt ad abſolutionem neceſſaria, obtinet, nihil eſt rationis, quamobrem ſi hic velit excommunicatum per particularem alterius Epiſcopi ſententiam, reddere Deo Eccleſiæque, per abſolutionem contractæ ab eo cenſuræ, non poſſit: hujuſque opinionis ſunt Gabr. Vaſquez *dub.*20. *n.*5. Turrian. *lib.*2. *de cenſur. diſp.*15. *dub.*5. Ergo, &c.

Su. pro perceſſione facta ingreſſis Religionis in [illegible] R.79.

Su. hoc in t.3. tr.4. R.199.

5 Locum tamen hęc non habent in eo, qui communicat cum excommunicato in crimine criminoſo, præbendo ei ſcilicet favorem, auxilium, &c. ſeu in crimine propter quod cenſuram reus ſubiit, nam talis à nullo alio poteſt abſolvi, quàm à conditore Canonis ut eſt *in c. Nuper* 29. *de ſent. excomm.*

RESOL. CCLXVII.

An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere à caſibus Papalibus, à quibus Epiſcopus abſolvit ratione neceſſitatis, vel impotentiæ adeundi Summum Pontificem?

Et infertur Confeſſarium vigore Bullę Cruciatę, vel Iubilęi, poſſit quidem commutare vota Caſtitatis, & Religionis ſcilicet pęnalia, conditionalia, partialia, temporalia, & in quibus Epiſcopus iure Ordinario diſpenſare poteſt. Ex p.9.tr.9. & Miſc.4. r.62. aliàs 61.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Pater Paſqualignus *in qq. Canon. centur.*2. *q.*146. *n.*2. *& ſeqq.* Quia Regulares poſſunt abſolvere virtute Privilegiorum ab omnibus caſibus reſervatis, præterquam à contentis in Bulla Cœnæ, & iis, quos Epiſcopi ſibi reſervant, & cæteris quinque, de quibus in declaratione, & moderatione, facta 26. Novembris 1602. circa primum Decretum Clementis Octavi, auferens Regularibus facultatem abſolvendi ab omnibus reſervatis. Unde poſſunt abſolvere ab omnibus caſibus Epiſcopalibus reſervatis à jure. Deinde caſus Papales fiunt Epiſcopales, quando indigens abſolutione, ſive quoad crimina, ſive quoad cenſuras ratione legitimi impedimenti non poteſt accedere ad Romanam Curiam pro abſolutione obtinenda; tunc enim abſolvi poteſt ab Epiſcopo, ut de-

ut decernitur *in c. ex noſcitur, de ſent. excom. & c. eos, qui, eodem tit. in 6.* & notant Doctores communiter in citat. Text. & alibi.

2 Cùm ergo Epiſcopi poſſint abſolvere, quando legitimè impediti, non poſſunt Romanam Sedem adire, duellantes; & à ceteris caſibus Papalibus, ita ut in his terminis caſus deſinant eſſe Papales, & fiant Epiſcopales, Regulares quoque poterunt abſolvere, cùm poſſint abſolvere à caſibus Epiſcopalibus à jure reſervatis. Et pro hac ſententia citat Paſqualigus me ipſum.

3 Sed Ego non ſum loquutus in caſu, quo Epiſcopus non abſolvit ea urgenti neceſſitate, ut patet ex *Reſ. 50. tr. 6. p. 6.* & ita intelligendus eſt Sanch. ut ex ipſo patet *de matr. l. 2. diſp. 40. n. 9.* aſſerens non poſſe Regulares abſolvere in caſu, quo Epiſcopus ratione neceſſitatis, & legitimi impedimenti abſolveret. Et ideò noviſſimè Pellizzarius *in manual. Regul. t. 2. tr. 8. c. 3. ſect. 2. n. 99.* ſic ait: Quæres an Regulares poſſint abſolvere à caſibus Papalibus, quorum aliàs non habent facultatem, ſi penitens abſolvendus juſto detineatur impedimento quo minus ſe præſentet Papæ ad recipiendam abſolutionem? Reſpondetur, non poſſe; cùm facultas abſolvendi in tali caſu jure communi delegetur Epiſcopo, electa induſtria perſonę, ideòque non extendatur ad alium Epiſcopo inferiorem: unde non eſt mirum eam non competere Regularibus, cùm tamen iis competat poteſtas abſolvendi ab iis omnibus reſervatis, à quibus epiſcopi poſſunt abſolvere de jure communi, ut iam non ſemel dictum eſt. Ita ille, qui citat Navarrum, & Henriqu. quibus adde Fagundez *in Decalogum to. 1. l. 2. c. 45. n. 15.* ſic aſſerentem: Religioſi habentes privilegium diſpenſandi in caſibus epiſcopalibus, minimè poſſunt diſpenſare in caſibus, qui non jure ordinario, ſed ratione urgentis neceſſitatis cõpetunt epiſcopis; quia hi non dicuntur ſimpliciter caſus epiſcopales, ſed verè ad Pontificem pertinent, & ſolùm ex quadam juris interpretatione Epiſcopis cenſentur permiſſi. Hæc Fagundez. Vide etiam Quintanaduenas *in Theol. mor. to. 1. tr. 9. ſingular. 1. n. 6.* Bardi *in Bullam Cruciatæ, tr. 7. c. 2. ſect. 6. §. 13. n. 136.* Poncium *de matr. l. 8. c. 10. n. 11.* Laym. *l. 4. tr. 4. c. 8. n. 17.* Portel. *in dubiis Regul. verb. Votum n. 64.* Caſtrum Palaum *to. 3. tr. 15. diſp. 2. pun. 12. n. 7.* Trullench *in Bulla Cruciatæ l. 1. §. 7. dub. 5. n. 19.* Barboſam *de poteſtate Epiſcopi p. 2. alleg. 37. n. 14.* & alios ex his inferunt Doctores citati, Confeſſarium vigore Bullæ Cruciatę, vel Jubilei, poſſe quidem commutare vota Caſtitatis, & Religionis, in quibus Epiſcopus jure ordinario diſpenſare poteſt, eo quòd à perfecta votorum reſervatorum ratione ob aliquam adjunctam circunſtantiam deficiant, aut quia non eſt diſpenſatio, aut commutatio in ſubſtantia voti reſervati, ſed in aliqua eius qualitate ſeu circumſtantia, qualia ſunt vota Caſtitatis, & Religionis; ſcilicet penalia, conditionalia, partialia, temporalia, &c. Non autem poſſe commutare hujuſmodi vota Caſtitatis, & Religionis, in iis caſibus, in quibus ſolùm in jure ſpeciali, ſeu per accidens ob urgentem neceſſitatem, & moralem impotentiam adeundi Papam diſpenſare poteſt. Ita communiter Doctores. Et ratio eſt, quia vota Caſtitatis, & Religionis, in quibus epiſcopus ob ſolam imminentem neceſſitatem poteſt diſpenſare, verè ſunt reſervata Papę, & benignitate quadam, ne jugum Chriſti, & Eccleſiæ durum videatur, in illis diſpenſare in caſibus neceſſitatis urgentis permittitur epiſcopis ob prudentiam, ſolertiam, & induſtriſ perſonæ, quæ in ſimilibus caſibus ſpecialiter deſideratur: magis enim confidunt Canones, & Papa de prudentia, & induſtria Epiſcoporum, quàm de induſtria, & prudentia aliorum Confeſſorum; & ideò in urgenti neceſſitate Epiſcopis, & non aliis Confeſſariis permittunt diſpenſationem in votis reſervatis, ſicut, & in Legibus Papalibus. Et ita pro hac ſententia, præter Doctores citatos, multos alios adducit Boſſius *de Iubilæo, ſect. 2. caſ. 20. nu. 26.* Ergo; cùm in caſu noſtrę queſtioni epiſcopis non poſſint diſpenſare iure ordinario, ſequitur, quòd non poſſint diſpenſare Regulares virtute Privilegiorum; quia poſſunt hoc facere, quando caſus ex ordinaria ſolùm juriſdictione, vel à jure, vel conſuetudine Epiſcopo competunt abſolutè, non verò in iis, qui ratione urgentis neceſſitatis. Non eſt itaque abſolutè caſus epiſcopalis exercitium hujuſmodi poteſtatis diſpenſandi in caſu graviſſimæ neceſſitatis, ſed Pontificius, quia Pontifici abſolutè, & epiſcopo ſecundùm quid, ſeu ratione neceſſitatis, competit.

4 Non deſeram tamen adnotare, noviſſimè ſententiam Patris Paſqualigi, docere Leandrum à Murcia *in Regulam D. Franciſci, c. 7. q. 9. §. 2. n. 56.* ubi ſic ait: (*En quanto à los dichos votos, quando concurren las circunſtancias de neceſſidad, y impoſſibilidad, en la perſona que hizo el voto de recurrir al Papa y de urgencia, y cauſa juſta para la diſpenſacion, los pueden diſpenſar los Obiſpos, es comun de los Doctores, y que queden reſervados à los Obiſpos por derecho ordinario, ſe prueva: porque por derecho divino, ſi bien ſubordinado al Summo Pontifice, tiene el Obiſpo en ſu Obiſpado tanta autoridad, como el Papa en toda la Igleſia, como communemente tienen los Doctores alegados por la quarta concluſion; luego eſte derecho es ordinario en el Obiſpo, y la reſervacion extraordinaria, y ſpecial; y aſſi bolviendo a el eſte derecho; y ceſſando por las circunſtancias dichas la reſervacion al Papa, no le buelve coſa ſpecial, que no tuvieſſe por derecho divino; luego ſi los Sumos Pontifices conceden à los Regulares, que puedan diſpenſar en todos los votos, que pueden los Obiſpos, y en los dichos caſos, por razon de las dichas circunſtancias, pueden diſpenſar por derecho proprio, y ordinario, por el miſmo caſo podran lo miſmo los Confeſſores Regulares.*) Ita ille. Sed noſtra ſententia non eſt deſerenda, cùm ſit communis inter Doctores: & ideò contra Leandrum Capuccinum Hiſpanum, oppono alium Leandrum Hiſpanum Ordinis Diſcalceatorum Sanctiſsimæ Trinitatis, *de Sacr. to. 2. tr. 9. diſp. 24. qu. 22.* ubi, me citato, docet, Regulares poſſe vi ſuorum privilegiorum diſpenſare in votis, in quibus jure ordinario poteſt epiſcopus, non autem quando poteſt diſpenſare in caſu urgentis neceſſitatis.

Vide hoc ibidem.

RESOL. CCLXVIII.

An Regulares ex confirmatione privilegiorum poſſint hodie abſolvere à quinque caſibus Papalibus exceptis in Decreto Clem. VIII. & Urbani VIII. ac etiam à caſibus Epiſcopo reſervatis? Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 22.

§. 1. AD utrumque caſum affirmativè reſpondet Vidal *in Arca Theol. mor. tit. de Caſib. reſerv. Inquiſit. 1. nu. 107.* ubi ſic ait: Regulares virtute ſaltem confirmationum privilegiorum nunc tuta conſcientia, & validè abſolvere poſſunt omnes Chriſti fideles undecunque venientes ab omnibus caſibus Sedi Apoſtolicæ reſervatis, quomodocumque ſint, ſive occulti, ſiue publici in foro tantum conſcientiæ, preterquam ab his, qui continentur in Bulla Cœnæ Domini: Unde modo facultatem habent abſolvendi ab illis caſibus nominatim reſervatis à Clemente VIII. *Non obſtantibus privilegiis, &c.* Probatur noſtra aſſertio: Quia Gregorius XIII. Religioni Societatis Ieſu conceſſit ampliſsimum privilegium, ut nulla derogatio ſub qualibet forma præjudicet privilegiis dictæ Societati conceſsis, ſi intimata non fuerit, ac dictis Patribus inſinuata, & niſi fiat in illa derogatione expreſsè, & in individuo illorum mentio, ut conſtat ex Bulla Gregorii XIII. quæ incipit: *Decet Romanum Pontificem*, prope finem, & ſic ſentiunt Flavius Cherubinus *in compen. Bullar. to. 2. conſt. 1. Greg. XIII. Schol. 2.* Marcus Antonius de Amatis, *dec. ſ. 17. per tot.* ubi refert privilegii verba, ergo, &c. Deinde privilegia Regularium poſt decretum illud Clem. VIII. limitans facultatem ſupra aliquos caſus Papales, fuerunt nobis uſq; modo confirmata ex certa ſcientia, & plenitudine poteſtatis à Paulo V. & à Gregorio XV. ut patet; tum ex compendio noſtrorum Privilegiorum, *verb. Confirmatio privilegiorum §. 3. & 4.* in ultima editione facta à peregrino, tum per confirmationem privilegiorum factam à Paulo V. Societati Ieſu, ut refert Suar. *de legib. l. 8. c. 16. n. 2.* in fine; tum etiam per privilegia à dictis Pontificibus aliis Religionibus confirmata, ſed privilegiorum confirmatio facta ex certa ſcientia vim habet reſtituendi privilegia revocata à Prædeceſſore per ſpecialem Bullam: ergo privilegia Regularium modò per confirmationem ſunt quoad omnia redintegrata, & revalidata; cùm ergo ante illud decretum Clem. VIII. validè, & licitè virtute privilegiorum abſolvebant Regulares ab omnibus caſibus Papalibus, præterquam ab his, qui in Bulla cœnæ continentur, etiam modò eandem facultatem habent. Major argumenti patet ex ſupradictis, nempè quòd privilegia aliujus Religionis confirmata ex certa ſcientia, eo ipſo cenſentur confirmata pro omnibus Religionibus. Minor ergo probatur, quia ſic ſentiunt Doctores, ut Peyrinus *in Conſt. 4. Iulii II. §. 3. n. 11.* Suar. *l. 8. de legib. c. 19. n. 4. & 5.* Lezana, *tom. 4. in ſum. ver. Privilegia Regul. n. 23.* Portel *in Dubiis Regular. ver. Privilegii confirmatio n. 33.* Roſella, Rodericus, Naldus, & alii apud relatos: ergo. Dicet tamen aliquis; ergo ſi Regulares ex vi confirmationis privilegiorum, *ex certa ſcientia*, poſſunt abſolvere à caſibus Papalibus, non obſtante Decreto Clem. VIII. poterunt etiam abſolvere à caſibus Ordinario loci reſervatis, virtute eiuſdem confirmationis, cùm data fuerit poſt prædictum Decretum Clem. VIII. ſed id nullo modo eſt affirmandum: ergo neq; etiam quòd poſſint abſolvere à caſibus Papalibus contra Clem. Decretum, ęqualiter utrumque prohibens. Reſpondere poteſt quis, quod non obſtante Decreto Urbani VIII. quo prohibetur Regularibus facultas abſolvendi à caſibus Ordinario loci reſervatis: etiam ex vi confirmationum privilegiorum valent modo ſaltem Patres Societatis Jeſu, & nos Clerici Regulares Theatini abſolvere à caſibus Epiſcopalibus reſervatis virtute confirmationum privilegiorum. Pro intelligentia hujus probabilis opinionis advertendum eſt, ut probavimus, privilegia revocata ex vi confirmationum *ex certa ſcientia*, de novo concedi, vivificari, & innovari: ergo modo non obſtantibus Decretis Pontificiis ante præſcriptas confirmationes latis, poſſunt Regulares abſolvere ab omnibus caſibus reſervatis, à quibus ex vi primæ conceſsionis privilegiorum poterant. Sed tunc facultatem habebant ſuper caſus Epiſcopales, ut vidimus: ergo etiam nunc, cùm ex vi confirmationum fuerint de novo conceſſa, & innovata privilegia illa per Decretum Clem. VIII. revocata, & derogata ſaltem quoad facultatis limitationem. Et hæc omnia docet Vidal *loco citato*.

2 Sed prorſus reiicienda ſunt, utpote contra communem ſententiam Doctorum, contra ſtylum & praxim Romanæ Curiæ, & contra Decreta Clem. VIII. Pauli V. Urban VIII. quibus noviſsimè adde Sanctiſsimum D. N. Innocentium X. ut patet ex Epiſtola Sacræ Congregationis directa ad Archiepiſcopum Neapolitanum Cardinalem Filomarinum, tenoris ſequentis: (*Eminentiſ-*

ntiſſimo, & Reverendiſſimo Sig. mio Oſſervandiſſimo. Queſta Sacra Congregatione hà più volte dechiarato con ordini expreſſi di Clemente Ottavo di Gennaro, è Novembre 1602. di Paolo Quinto, di Gennaro 1617. & di Urbano Ottavo di Santa memoria di Novembre 1628. Che tutte le facoltà d' aſſolvere da Caſi reſervati, ò reſervandi da gli Ordinarii, ò vero compreſi ò da comprenderſi nella Bolla in Cœna Domini implicitè, vel explicitè, & altri reſervati ſolamente alla Santa Sede nel medeſimo Decreto di Novembre 1602. conceſſa à Secolari, ò Regolari, Congregationi, ò Confraternità di qualunque prerogativa, ò ſpecialità, etiam neceſſario exprimenda, ſono ſtate annullate, & eſtinte, coſi dal Sacro Concilio di Trento, come dalle ſudette Conſtitutioni. E che in vigore delle confermationi, eſtenſioni, ò communicationi ottenute dopò, ò da ottenerſi per l' avenire ſotto qualſivogliano ampliſſime clauſule, non s'intenda mai renovata la ſudetta facoltà riſervando ſolo gl' Indulti conceſſi ſpecialmente fuori d' Italia, ò dentro Roma quanto alli caſi reſervati alla Santa Sede non compreſi in la ſudetta Bolla, onde venendo rappreſentato alla Santità di N. Signore da V. Eminenza con ſua lettera de 4. d' Agoſto precedente, che in coteſta Città, e in ſua Dioceſe alcuni Confeſſori Secolari, & Regolari ſenza giuſtificare con quale facoltà aſſolvono de fatto dalle Cenſure, e Caſi ſudetti. Ed in oltre diſſeminando opinioni erronee aſſeriſcono, che per poter aſſolvere validamente delli Caſi reſervati all'Ordinario, baſta haver domandato al medeſimo la facultà, ancorche ricuſi di concederla. Queſti Eminentiſſimi miei Signori di commiſſione expreſſa di ſua Beatitudine, mi hanno impoſto di ſcriverlo, che coll' autorità, che à tal effetto ſe le communica, in virtù delle preſenti, e ſotto le pene che giudicherà eſpedienti faccia intendere à tutti i Confeſſori di coſtui ſiano quanto ſivegliano privilegiati, & eſſenti, che onninamente ſi conformino con i ſudetti Decreti, & non ardiſcano di contravenire ſotto qualſivoglia preteſto, ò caſo, etiam di preciſa neceſſità, fuorche in articulo mortis con reincidenza ſi convaluerint. Dichiari ſimilmente annullati tutti gli Oraculi, & indulti Apoſtolici ottenuti in voce, da detto tempo in quà, & agl'altri che pretendono haverne Breve ò Bolla in forma ſpecifica dopò l'ultima Conſtitutione d' Urbano, prefigga un termine perentorio di tre meſi ad eſibirle à queſta Sacra Congregatione, altrimente vuole, e dichiara N. Signore, che s'intendano decaduti, e privati di eſſi eo ipſo, ſenz'altra intimatione. Et finalmente, che dopò haver fatto notificar coſtui dove ò come ſtimarà eſſer di biſogno, che quelli che dimandano all' Ordinario la facoltà d'aſſolvere, e non l'ottengono, non poſſono valerſene. Ella dechiari incorrere nella ſoſpenſione dall' udir le Confeſſioni Sacramentali, quelli chi publicamente difenderanno la dottrina ſudetta, ò pure preſumeranno temerariamente di aſſolvere, ancorche loro ſia ſtata denegata, ò non conceſſa la facoltà dagl'Ordinarii. Coſi V. Eminenza reſti ſervita di fare, che puntualmente ſi eſſequiſca con dar quà diſtinto aviſo dell'operato, Et io le bacio humilmente le mani. Di Roma 7. Decembre 1647. Di V. Eminenza Humiliſſimo, & affetionatiſſimo ſervitore, M. Cardinale Ginetti G. Archiveſcovo di Petraſſo Secretario.

3 Nec obſtant argumenta ſuperiùs incontrarium adducta: nam licèt privilegium adductum à Patre Vidal, non ſolùm *l.c.* ſed etiam *tit. de Iuriſd. Inquiſit.* 4. *n.* 24. conceſſum Societati adduxeram ego, & poſt me adducit, & ſequitur Amicus *in Cur. Theol. to.* 5. *diſp.* 9. *ſect.* 10. *n.* 148. *cum ſeqq.* & Samuellius *in Praxi de Sepulturis tr.* 1. *controverſia* 15. *n.* 16. tamen dicendum eſt, privilegia Societatis derogari abſque dicta ſolemnitate, & ſic ego rectè mutavi ſententiam, ut obſervat Religioſiſſimus, & doctiſſimus Joann. Palafox Epiſcopus Angelopolitanus in ſua defenſione contra Patres Societatis Jeſu, *p.* 3. *n.* 93. ubi ſic ait: (*Siendo la Bulla de Urbano VIII. revocatoria de los Privilegios, que otorgaron antes otros Pontifices Romanos à la Compañia, no prejudica à ſus Religioſos, ſi primero no ſe les inſinua, y notifica perſonalmente, como ſe eſpecifica en la conceſſion de Gregorio XIII. Incip. Æquum, expedita Romæ, octavo Calendas Iulii anno 1572. Cierto es que lo ſintio aſſi Antonio Diana 3. p. tr. 2. reſol. 68. Y con ſer intereſſado en la opinion por quanto ſu Religio participaba de la miſma gracia, curſando deſpues la Curia Romana. hallò, que ſu eſtylo quotidiano eſtaba en contrario deſta ſentencia; pues haziendo los Breves mencion expreſſa de los Regulares Jeſuitas, ſe tiene por ſufficiente, para que ſus Indultos queden derogados. Por eſto modo Diana da pareſcer in p. 7. tr. 10. reſol. 29.* ibi: Sed licèt ego olim pro Societate & pro mea Religione ex parte hanc ſententiam docuerim; modò tamen illam cum omnibus à Patre Amico ſupra aſſerto viris doctis maturandam relinquo. Nam ſtylus Curiæ videtur in contrarium, & ex multis Bullis Pontificiis apparet, derogari privilegia Societatis ſufficienter, quando de ipſa expreſſa mentio fit, & in Bullis ſupradictis etiam in fine apponitur Clauſula: Ac, ſi eis perſonaliter fuiſſent intimata. Hucuſque ex me Palafox. Adde, quòd dictum privilegium, ut teſtatus eſt mihi doctiſſimus, & amiciſſimus Pater Lezana, loquitur tantùm de privilegiis, quoad Conſervatores, non autem de revocatione aliorum privilegiorum. Itaque abſolutè dictum privilegium nunc non admitto.

Su hanc in Reſ. duarum ſequentium not.

Quæ hic eſt ſu. R. 261. & inf. in R. 271 à §. Accedit, & in R. & 00. not. ſeq. Quæ hic eſt ſu. R. 263 Sed lege etiam R. & §. not. præteritam, & in t. 1. tr. 2. ex late doct. R. 20. § Obiicitur, & ex R. 23. § ut ad medium, & melius in 1 9. tr. 7 Ref 121. 6. Arguitur ſecundo Su hoc ſu. ad medium §. t huius R. & latè in R. 253. & in aliis ſuis primæ not.

4 Ad ſecundum argumentum adductum propter clauſulas, *ex certa ſcientia & motu proprio*, appoſita in confirmatione privilegiorum Regularium, patet reſponſio ex his, quæ latè firmat Pater Paſqualigus *in Quæſtionibus Canonicis*, *Centuria* 2. *q.* 107. & 108. ex quibus corruunt omnia, quæ Pater Vidal ex dictis clauſulis conatur probare: Recognoſce omninò dictum Patrem Paſqualigum: & Sacra Congregatio, ut viſum eſt ex mente Pontificis annullat omnia privilegia cum quibuſcumque clauſulis, &c. ergo.

5 Ad certum argumentum, quod privilegia Regularibus conceſſa, ſint remuneratoria, & ideò tranſierunt in vim contractus. Reſpondeo etiam corruere ex his, quæ docuit latè Pater Giuniparus à Drepano *in Defenſione juris Pontificii*, *diſp.* 4. *q.* 4. & 5. Et quidem ſi argumenta Patris Vidal firma eſſent, ſequeretur, revocationes privilegiorum Regularium appoſitas in pluribus Bullis, & Decretis Pontificiis ad nihil hodie deſervire, propter confirmationem privilegiorum Regularium poſtea factam cum clauſulis *ex certa ſcientia motu proprio*, &c. Sed hoc dicere eſt abſurdum, ut patet ex ſtylo Curiæ, & praxi, & ex rationibus adductis à Paſqualigo *loco cit.* Ergo.

6 Ad ea verò, quæ aſſerit Vidal de declarationibus Sacræ Congregationis, videlicet, non eſſe neceſſariò ſequendas: Quicquid ſit de hac doctrina, aſſero eſſe ſequendam in caſu noſtro, in quo dictæ declarationes manarunt ex ordine, & facto verbo cum Sanctiſſimo, qui mandavit inviolabiliter obſervari. Rectè itaq; poſt dictam declarationem Ludovicus de la Cruz *in Bullam Cruciata*, *diſp.* 1. *c.* 3. *dubit.* 5. *n.* 8. Martinus de San Ioſeph *in Mon. Confeſſ. to.* 1. *l.* 1. *tr.* 20. *de Pœnit. n.* 17. & alii communiter, aſſerunt hodie Regulares non poſſe virtute privilegiorum abſolvere ampliùs à caſibus epiſcopo reſervatis. Vide etiam Navarium *in Sum. Bullarum tom.* 2. *tit. de Caſibus reſervatis*, *n.* 2. Marcellum Vulpe *in praxi Fori Eccleſiæ*, *c.* 35. *n.* 10. *cum ſeqq.*

RESOL. CCLXIX.

An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere à cenſuris ab Epiſcopo reſervatis non obſtante Decreto Clem. VIII. & Cardinalium declaratione?

Et an poſſint Regulares excommunicationem reſervare, non obſtante quodam motu proprio Clem. VIII. in quo abſtulit Prælatis Regularibus facultatem peccata reſervandi?

Et in textu huius Reſolutionis alii quinque caſus valdè notandi, & in promptu tenendi diſcutiuntur. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 13.

§. 1. NEgativam ſententiam docet P. Marullus in ſuis eruditis diſputationibus, quas noviſſimè edidit, *tom.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *diſt.* 4. *n.* 575. putat enim, quòd ſub prohibitione caſuum reſervatorum in dicto Decreto Clementis, comprehenduntur cenſuræ, nam ratio prohibitionis Summi Pontificis militat etiam in cenſuris.

2 At his non obſtantibus affirmativam, ſententiam tenet noſter Megala *in* 1. *p. l.* 1. *c.* 3. *n.* 10. ubi ſic aſſerit. Nec tali privilegio obſtat reſervatio cenſurarum, quam epiſcopi faciunt. Quia quāvis Decretum Sacræ Congregationis publicatum die 9. menſis Ianuarii 1601. & declaratum die 26. Novemb. 1602. reſtringat dictum privilegium quoad caſus, quos ordinarii locorum ſibi reſervarunt, vel in poſterum reſervabunt, tamen cum dictum decretum loquatur tantùm de caſibus, non habet locum in cenſuris, nam in diverſis non fit illatio, *ex l. Papinianus*, *ff. de minor*, *c. ad audiendum*, *de decimis*; & cenſura non eſt caſus, ſed pœna caſus, ut dicit Navarrus *in man. c.* 27. *n.* 272. Ita Megala. Unde utramque opinionem puto eſſe probabilem.

3 Diſplicet verò mihi id, quod Marullus *ubi ſuprà* aſſerit, nempè falſam eſſe ſententiam Suar. *to.* 4. *diſp.* 28. *ſect.* 3. *n.* 13. aſſerentis poſſe Prælatos Regularium excommunicationem reſervare, non obſtante quodam motu proprio Clem. VIII. in quo abſtulit Prælatis Regularibus facultatem peccata reſervandi: nam ſententiam Suarez puto probabilem eſſe, & illam tuetur Fauſtus *in ſpeculo relig. l.* 6. *prac.* 88. Villalobos *in ſumm. to.* 1. *tr.* 9. *diff.* 68. *n.* 5. Coriolanus *de caſ. reſerv. p.* 1. *ſect.* 11. *a.* 6. *n.* 1. Fagundez *p.* 2. *l.* 8. *c.* 4. *n.* 5. & alii, quæ opinio multam probabilitatem confert opinioni Megalæ ſuperius adductæ. Licèt ego magis probabiliter cum multis aliis, ut alibi diximus, putem, Prælatos Regulares, ſtante dicto Decreto Clem. VIII. non poſſe excommunicationem ſibi reſervare.

Su hoc & contento in hoc ſu. In R. 114 per totum. pro Monialibus & inf. in R. 117 ult.

Alibi in R. est præteritam.

4 Notandum eſt tamen hìc obiter primò, quòd Comitolus *in reſ. mor. l.* 6. *q.* 9. & Marullus *ubi ſuprà* docent, quòd ſi Confeſſarius in excommunicationem incidat Papæ reſervatam ex DecretoClem. VIII. quia abſolvit à caſibus reſervatis, non poſſe abſolvi à Regularibus vigore ſuorum privilegiorum, etiam ſtante moderatione dicti Decreti facta à Sacra Cardinalium Congregatione. Verùm aliqui contrarium docent, quia excommunicatio de qua loquimur, neque in Bulla Cœnæ, neque in exceptione ſex caſuum, in ſecundo decreto contentorum, comprehenſa videtur, qui ſoli caſus videntur excluſi à juriſdictione Regularium, qui ante primum Decretum; vigore ſuorum privilegiorum à Pontificiis caſibus abſolvebant, ut patet ex illis verbis ſecundi decreti, ibi ipſum decretum ita moderatum, &c. Sed exceptio firmat regulam in caſibus non exceptis; ergo, &c. Et hanc ſententiam eſſe probabilem, patet ex ipſomet Marullo *ubi ſup. c.* 581. Nam negativam, quam ipſe tenet, vocat probabiliorē.

Su hoc quamvis pro epiſcopo in t. 1. tr. 1. lege breve de &c. §. Sed aliR. 24.

5 Nota etiam ſecundò, quòd Paulus V. die 7. Ianuarii ann. 1617. confirmavit, & aliqua addidit ſupra dictis Decretis Clem.

Clem. VIII. ita ut aliqui opinati ſint in ſupradicto Decreto Pauli V. fuiſſe abrogata ſimpliciter omnia privilegia, & facultates, non ſolum abſolvendi à caſibus, & cenſuris Bullæ Cœnæ violationis immunitatis Eccleſiaſticæ, & aliis in declaratione, ſeu moderatione Decreti Clem. VIII. recenſitis, verum etiam ab omnibus aliis Romano Pontifici reſervatis; & hoc per illa verba. Ac inſuper deſignat novam legiſlatoris diſpoſitionem ab antiquis omninò diſtinctam, ut patet ex textu *in cap. ſtatutum §. inſuper, ubi gloſſa, de reſcriptis in 6.* Sed hanc ſententiam refellit Duardus *in Bullam Cœnæ lib. 3. §. 2. q. 1. n. 31. & ſeq.*

Sup. hoc in 1. ſ. 11 4. R. 6. paulo poſt initium, & v. Et eadem.

6 Nota tertiò contra Megalam *in 1. p. lib. 1. c. 13. n. 21.* quòd Decretum ſupradictum Clementis VIII. non derogat privilegiis Regularium, & Confeſſariorum in ſuburbiis civitatis Romæ commorantum; quia licèt in materia odioſa, appellatione Urbis, ſeu Civitatis non veniant ſuburbia; ſecus verò dicendum eſt in materia favorabili, & ita hanc ſententiam in terminis tenet Marullus *ubi ſupr. diff. 2. n. 556.*

Sup. hoc magis latè in R. ſeq. & aliis eius pl. ... not.

7 Nota quartò, non ligari excommunicatione in dicto Decreto contenta, confeſſarios abſolventes à caſibus epiſcopo reſervatis à jure; ex quo infertur, Regulares, qui antea habebant privilegium abſolvendi ab omnibus caſibus, & cenſuris, etiam Papæ reſervatis, poſſe non obſtante dicto decreto, nunc vigore dictorum privilegiorum abſolvere à caſibus à jure Epiſcopo reſervatis, ſicut antea potuerant; & poſſe etiam abſolvere à caſibus Papalibus occultis, quia hujuſmodi caſus poſt Concil. Tridentin. ſunt Epiſcopales, ut notat Sanch. *in ſumm. tr. 2. l. 4. c. 54. n. 27.* cui noviſſimè addendus eſt Marullus citat. *d. 1. c. 2. diff. 11. n. 540.* ubi etiam *n. 138.* notat, & rectè, ad incurrendam dictam excommunicationem in ſupradicto Decreto, contra Confeſſarios latam, non ſufficere ignorantiam, etiam craſſam, ſive juris, ſive facti, quia fertur tantùm contra præſumentes abſolvere, quod verbū denotat requirit ſcientiam in abſolvente, ut pleriq; tradunt Doctores.

Sup. hoc in R. ſeq. §. ult. ad medium.

Sup. hoc ſup. ex doct. R. 391. § 2 à lin. 5. & in aliis eius not.

8 Taudem nota quintò, quòd dictus Marullus *loc. cit. n. 542.* putat adverſum me *in tr. Miſc.* reſ. 30.* Gambaruptam *de caſ. reſer. c. 3. n. 8.* ſupradictum Decretum Clem. VIII. derogare privilegiis Regularium exiſtentium in Inſulis Siciliæ, Sardiniæ, & Corſicæ. Sed ego noſtram ſententiam puto iterum probabilem eſſe, & ita illam etiam exiſtimant multi viri docti Societatis IESU, & noſtræ Religionis nunc poſt Marullum viſum, de hac re à me conſulti.

* Quæ hic eſt in R. 121. § 3. & in aliis eius ...

R E S O L. CCLXX.

An Regulares poſſint abſolvere à caſibus reſervatis Epiſcopo de iure communi? Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 71.

Quæ hic eſt R. antecedens in § Nota quarto & in 3. 5. & 6. lege doct. §. ult. R. 7. & R. 8. per totam.

§. 1. AFfirmativè reſpondi *in 3. p. tr. 2. reſol. 13.* ſed negativam ſententiam nominatim contra me tenet Bordonus *in conſil. Regul. reſol. 6. q. 9. n. 11.* Tum quia *in Clem. Religioſi, de privileg.* prohibitum fuit Religioſis abſolvere ſæculares Clericos, & laicos excommunicatos à Canone, quo nomine venit excommunicatio jure communi promulgata, ibi autem ponitur exceptio his verbis: *Præterquam in caſibus à iure expreſſis, vel per privilegia Sedis Apoſtolicæ conceſſa eiſdem.* Gloſſ. *verſic. A Canone,* includit ſub hac prohibitione tam excommunicationem aliàs reſervatam in iure, quàm non reſervatam, quam ſequitur cum aliis Floronus *c. 5. n. 4.* quod mihi non placet, ſed puto prohibere abſolutionem à reſervatis, quod ſuadetur. Tum quia id videtur inſinuare particula, *in caſibus à iure expreſſis,* nam, ut colligitur ex *cap. nuper, de ſent. excommunic.* Papa non reſervando ſibi excommunicationis abſolutionem, cenſetur aliis hanc facultatem reliquiſſe. Tum quia Sacerdotes ſæculares ab ea abſolvunt, quando non eſt expreſsè reſervata; ergo & Regulares, ne ſint peioris conditionis. Tum, quia communiſſima opinio eſt, ſimplicem Confeſſarium poſſe ab ea non reſervata abſoluere. Ita plurimi citati à Bonac. *de cenſur. in communi, q. 3. p. 1. n. 5.* Floron. *c. 2. n. 17.* igitur prohibitio reſtringitur ad excommunicationem reſervatam expreſsè. Adeſt etiam exceptio privilegiorum Religioſis conceſſorum, ſed de his ſufficienter dixi in prima reſponſione. Tum, quia licèt nonnulli velint caſus Papales, quibus in iure expreſsè non eſt facta reſervatio, dici quoad abſolutionem epiſcopales, tamen non eſt hoc verum, ſecundùm noſtram opinionem, qui tenemus, ut ſuprà, excommunicationem in jure communi non reſervatam tolli poſſe à quovis Confeſſario, unde falſum eſt, quòd dicantur caſus epiſcopales, qu amvis oppoſita opinio eos tales vocet. Demum, quamvis in ſupracitatis decretis ſub Gregor. XIII. & Clemente VIII. mentio fiat de caſibus, quos epiſcopi reſervarunt, & in poſterum reſervabunt; nihilominus in decretis ſub Paulo V. & Urbano VIII. ſimpliciter fit mentio de caſibus reſervatis epiſcopis, quibus verbis venit quæcumque reſervatio, ſive facta ſit à Papà epiſcopo, ſive ab epiſcopo ſibi ipſi. Hucuſque Bordonus.

2 Sed noviſſimè noſtram ſententiam amplectitur Averſa *de ſacrament. Pœnit. q. 17. ſect. 6.* ubi ſic ait. Admitti poteſt, quod aſſerit Diana, ſub caſibus epiſcopo reſervatis in eo decreto, non comprehendi caſus reſervatos de jure communi, ſed tantùm eos, quos peculiaribus edictis epiſcopi ſibi reſervant. Dicitur enim in decretis Clementis, nec etiam à caſibus, quos Ordinarii locorum hactenus reſervarunt, vel impoſterum ſibi reſervabunt. Et licèt in aliis decretis Pauli, & Urbani, abſolutè nominentur caſus epiſcopis reſervati: tamen planè intelliguntur, ſicut in illis decretis Clementis. Hinc infert Diana, poſſe adhuc Regulares, ſi habebant tale privilegium, abſolvere ab omnibus caſibus Papalibus occultis, à quibus ex Concil. Trid. poſſunt epiſcopi; quia tales caſus occulti ex hac conceſſione Concilii facti ſunt Epiſcopales, ut in ſimili confirmat Sanchez *lib. 2. in Decalog. c. 53. n. 27.* Idque videtur veriſimile; quia ſi Pontifex reliquit facultatem ex privilegio Regularibus abſolvendi à caſibus Papalibus, etiam alioqui publicis; excipiendo ſolum illos, quos diximus, quam tamen facultatem non habent Epiſcopi: videtur etiam reliquiſſe Regularibus facultatem abſolvendi à caſibus de jure Epiſcopalibus, ſive dicamus Papalibus à quibus abſolvendi quando ſunt occulti, conceſſa eſt epiſcopis facultas. Niſi tamen eos epiſcopi in ſuis etiam edictis ſub ſpeciali ſua reſervatione comprehendant, quia tunc ab iis non poterunt Regulares abſolvere, ſicut in univerſum nequeunt ab iis, quos epiſcopi ſpecialiter ſibi reſervant. Hæc omnia Averſa,

Sup. hoc hic caſibus Papalibus occultis à R. 1. not. ... & in eodem §. ad medium.

R E S O L. CCLXXI.

An Regulares virtute privilegiorum poſſint abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis?

Et aſſeritur, quòd privilegium inſertum iuri communi non derogatur, niſi fiat expreſſa mentio hujuſmodi privilegii.

Sed in §. ultimo hujus Reſolutionis adducitur ampliſſima derogatio privilegiorum facta ad Urbano VIII. ſub 5. Novemb. 1631. Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 9.

§. 1. PRo affirmativa ſententia alibi adduxi Tamburinum, Quintanaduenam, & Vidalem, nunc autem, & alios adducam. Et ideò hanc ſententiam tenet Pater Andreas Mendo *in Bull. Cruc. diſp. 23. c. 4. n. 49.* ubi ſic ait: Iam verò Regulares non poſſe abſolvere à peccatis Epiſcopo reſervatis, nec item à reſervatis Pontifici in Bulla Cœnæ aliqui docent. At quod nunc urget ampliùs, eadem Sacra Congregatio ex præcepto Urban. VIII. die 17. Novembris, anno 1728, declaravit, prædicta omnia decreta vim fortè habitura tam intra, quàm extra Italiam, prohibens expreſsè ne Regulares virtute cujuſquis privilegii abſolvere valeant pœnitentes à caſibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinariis locorum reſeruatis. Cui diſpoſitioni ſtandum omninò eſſe, concludit Trullench, ibidem.

Alibi ſup. in R. 165 & inf. in R. ... ſed vide eam per totam, & in ... R. ... § ... R. 74 § ... R. 121. paulo poſt initium ... v. Et ſi hæc doctrina.

2 Attamen oppoſitum videtur tenendum, & aſſerendum, Regulares poſſe abſolvere à reſervatis Epiſcopo. Probatur, primò, quia Urb. VIII. decretum ſolum revocavit privilegia abſoluendi poſt Tridentinum conceſſa, & concedenda hoc autem privilegium ante Tridentinum fuit conceſſum Regularibus, ergo non revocatur. Major, & minor conſtat, tum ex tempore quo conceſſum eſt eiuſmodi privilegium; tum ex verbis Decreti revocatorii, quæ ab eo Auctores aſſeruntur, & expenduntur. Secundò, quia privilegium abſolvendi à peccatis epiſcopo reſervatis, eſt inſertum juri communi; quod autem ei juri eſt inſertum, non derogetur, niſi fiat expreſſa mentio eiuſmodi privilegii, qualis non fit in Decreto Urbani; igitur per illud non revocatur. Maiorem, & minorem tenent communiter Auctores citati ab eodem Quintanadueñas.

3 Accedit pro Societate Ieſu privilegium quoddam omnes ſcrupulos in hac parte tollens, ſcilicet Gregorius XIII. in Bulla prima ipſius, quæ incipit, *Æquum reputamus*, quam affert Pater Franciſcus Amicus *to. 5. de iuſt. & iur. diſp. 9. ſect. 10. nu. 148.* Diana *to. 7. tract. 10. miſcellaneo,* reſol. 29.* conceſſit Societati, ut nullius privilegii, aut indulti revocatio præjudicet juribus ipſius Societatis, niſi ſit illi inſinuata, & intimata per trinas diſtinctas literas eundem tenorem continentes tribus diſtinctis vicibus, ut hanc conceſſionem intelligunt Antonius de Amatis, Flavius Cherubinus apud ipſum Diana. Unde hi docent, derogationem privilegiorum in ampliſſima forma non præjudicare privilegiis Societatis, quia non cenſetur revocatum privilegium, dum non ſervatur forma, quæ ad eius revocationem requiritur, & ſic deciſum fuiſſe in Rota Provinciæ Marchiæ affirmant.

* Quæ hic eſt ſup. R. 161. & in aliis eius pl. ... not. Sed ... & magis ... in aliis eius annot.

4 Intimatio autem fieri debet, vel immediatè ipſi Præpoſito Generali Societatis, qui eam revocationem per totam Religionem evulget, vel nomine Pontificis facienda eſt ab Ordinariis ad Superiores Societatis. Nec ſufficit ſi fiat in locis publicis, ut in eccleſiis Cathedralibus, quia ea intimatio non fit Societati ut Bulla exprimit; nec ſufficit, ſi fiat per verba, aut una vice, cùm requiratur fieri per literas, & tribus vicibus. Et quamvis Gregorius XIII. non potuerit limitare poteſtatem ſucceſſorum, ideòque hi valeant eius Bullam revocare, dum verò per externa ſigna ſufficienter manifeſtativa revocationis id non præſtent, non cenſenda ſunt revocata Societatis privilegia, ſic verò, ſi ſufficientibus verbis denotetur, derogari huic Gregorii conceſſioni.

5 Iam ex his probatur aſſertum. Revocatio privilegii abſolvendi Pœnitentes à reſervatis epiſcopo, non eſt intimata Societati tribus vicibus per litteras diſtincta, eundem tenorem continentes, imò nec ſemel eſt intimata, ut omnes noſtri fatentur, cùm nullus eam audiverit. Deinde in revocatione Urbani VIII. non reperiuntur verba ſufficienter ſignificativa revoca-

voca-

vocationis noſtri privilegii, cùm nec illud exprimatur, nec detur alia clauſula ſpecialis ſuperaddita communibus, quæ ſolent apponi in litteris revocatoriis, ſaltem in forma ampliſſima conceſſis, ut liquet ex ipſo Urbani Decreto; igitur privilegium Societatis abſolvendi à reſervatis Epiſcopo, neutiquam eſt revocatum, Hucuſque Pater Mendo.

Sup. doct. contenta in hoc & aliis ex ſeq. §§ pro parte Bullæ Cœnæ lege ſup. R. 251. & alias omnium eius annot. & lege inf. decretum contentũ in §. ult. huius Reſ.

6 Verùm non deſinam hic etiam apponere verba Magiſtri Hinojoſa *in Directorio Deciſionum Regularium, verb. Confeſſarius fol.* 109. ubi ita aſſerit; Item declaramus, felicis memoriæ Gregorium XIII. vivæ vocis oraculo, & etiam de Conſilio Congregationis ſuper Concilio Tridentino, declaraſſe, ac ſtatuiſſe facultate, per mare magnum, & per alia privilegia conceſſa, non poſſe regulares abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis. Et Sacra Congregatio Epiſcoporum, & Regularium de ſpeciali mandato Sanctiſſimi Domini noſtri Clementis VIII. jubet omnibus Confeſſariis, tam ſæcularibus, quàm Regularibus, quorumcumque Ordinum, etiam Mendicantium, & Societatis Ieſu, ne quis eorum ſub prætextu quorumcunque privilegiorum à Sede Apoſtolica ductorum, quibuſcunque etiam ſingularibus perſonis, ab ullo ex caſibus dubiè, vel clarè contentis in Bulla Cœnæ Domini, vel aliàs Sedi Apoſtolicæ reſervatis, nec etiam à caſibus Ordinariis reſervatis, quocunque caſu, niſi in mortis articulo, ſine nova licentia à Sede Apoſtolica, vel ab Ordinariis reſpectivè obtenta abſolutionis beneficium impendere audeant. Quam licentiam à Sede Apoſtolica obtentam teneantur Ordinariis oſtendere etiam ſub pœna excommunicationis, privationis officiorum, & dignitatum, & inhabilitationis ad audiendas confeſſiones, & ad quæcunque officia, & Prælaturas ipſo facto incurrenda, abſque alia declaratione, &c. A quibus non niſi à Romano Pontifice abſolutionem obtinere valeant, & quatenus opus ſit Sanctitas ſua tales facultates nullas eſſe volvit.

Sup. caſibus, contentis, in hoc §. ſup. in R. 163 & in [illegible] R. 19 §. Primum, & ſeq. & ſignanter pro violatione, clauſuræ monialium in t. 9. tr. 1. R. 91. à lin 3 [illegible] provocantibus & pugnantibus in duello hi. ſup. in R. 265 & in aliis eius annot. ſup. o. iniicientibus manus violentas in clericos, in t. 5. tr. 2. R. 71. §. 1. ante medium v. quæri. & pro Simonia hic infra in R. 198. §. Sed contra, inter medium, & annot. v. Confeſſores Regulares.

7 Sed poſtea eadem Congregatio ſpeciali mandato ejuſdem Sanctiſſimi Domini noſtri Clement. VIII. ſimiliter vivæ vocis oraculo ſuper ea re habito; ipſum decretum, ita moderatur, & declarat, etiam ſub eadem prohibitione, eos tantum comprehendi caſus, qui in Bulla Cœnæ Domini legi conſueta continentur, ac præterea violationis immunitatis Eccleſiaſticæ in terminis Conſtitutionis Gregorii XIV. Violationis clauſulæ monialium ad malum finem provocantium, & pugnantium in duello, iuxta decretum Concilii Tridentini, & Conſtitutionem Gregorii XIV. Iniicientium in manus violentas in Clericos juxta Canonem. *Si quis, &c.* ac juris diſpoſitionem, Simoniæ realis ſcienter contractæ, atque etiam confidentiæ beneficialis. Item omnes caſus, quos ſibi Ordinarii locorum reſervarunt, ac in poſterum reſervabunt. In quibus omnibus enumeratis caſibus dumtaxat, & ſublata etiam pœna inhabilitatis audiendi confeſſiones, eadem Sacra Congregatio vult, & mandat, dictum decretum in ſua firmitate, & priſtino robore permanere. Et præterea declarat eos Sacerdotes, tam ſæculares, quàm Regulares, qui alioqui privilegio in dicto decreto expreſſo ſuffulti fuerint, poſſe juxta eorum privilegia, indulta, & facultates, uſu ante idem decretum recepta, & quæ ſub aliis revocationibus non comprehenduntur tantùm, & non aliter abſolvere à caſibus in præſenti declaratione non comprehenſis, aliis verò Sacerdotibus talia privilegia non habentibus, nihil de novo concedit.

8 Sed prædicta ſtatuta, & declarationes, nihil impedire, quominus Fratres Ordinis abſolvere poſſint à prædictis caſibus reſervatis, ex eo conſtat, quia licèt per utrumque ſtatutum revocentur noſtra privilegia; quoad ea quæ in hujuſmodi declarationibus continentur; jam verò nunc eadem nobis privilegia reſtituta ſunt per Sanctiſſimum Dominum noſtrum Urbanum VIII. ut dicemus, verbo, confirmatio privilegiorum, & conſequenter eorum facultate poterunt Prælati regulares in ſubditos, & Sacerdotes regulares expoſiti in Fratres, & ſæculares ſibi conceſſa potiri. Ne tamen cæcus in præcipitium deturberis, expedit maximè attentè conſiderare, quid poſſis per privilegia, quid per illa concedatur, quid negetur, quid reſtringatur. Et hæc omnia docet Hinoioſa Dominicanus.

9 Et tandem noviſſimè hanc ſententiam docet etiam Pater Bruno Chaſſaing ex Ordine Patrum minorum *de privil. Regular. part. 2. tract. 5. c. 2. propoſ. 2.* ſic aſſerens, Poteſt Sacerdos regularis abſolvere à caſibus, & cenſuris, quas ordinarii ſibi reſervãt.

10 Obiicies, Sacram Congregationem Cardinalium prepoſitorum negotiis Epiſcoporum, ac Regularium, die 17. Novembris 1628. declaraſſe, quod Reulares, tam in Italia, quàm extra illam exiſtentes, in vim ſuorum privilegiorum poſt Tridentinum à Sede Apoſtolica confirmatorum, ac in futurum forſan ab eadem Sede confirmandorum, non poſſe abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis, nec ab illis qui in Bulla Cœnæ continentur, quoniam à Tridentino, à Congregatione, & à publicatione Bullæ in Cœna Domini ſolita fieri, ſunt revocata: Quam declarationem, ut fertur in decreto ab eadem Congregatione deſuper emanato. Urbanus Octavus vivæ vocis oraculo approbavit, mandavitque ab omnibus, ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari.

11 Reſpondetur primò, ſicut aliis decretis ſimilibus reſpondimus, videlicet illam declarationem, ſeu decretum, eſſe ſententiam Doctorum à Pontifice approbatam, quæ non magis obligat, quàm ſententia aliorum Doctorum, cum non ſit lex, nec publicata ad modum legis, nec habeat clauſulam revocatoriam, quæ neceſſaria eſt, etiam in Pontificum Bullis ad dicta privilegia revocanda; alioquin non revocant, ut diximus *in tract. de privileg. in comm.* Et hæc maximè vera ſunt in Gallia, ubi illa decreta non recipiuntur, ut etiam noviſſimè die 15. Maii 1647. orante Talon advocato Generali Regis Chriſtianiſſimi die 10. eiuſdem Menſis, illa recipi, & publicari à ſupremo Senatu Pariſienſi prohibitum fuit.

12 Reſpondetur ſecundò, illud decretum emanatum fuiſſe, Regularibus minimè auditis, & confirmationibus privilegiorum nullatenus exhibitis, & examinatis, nec ullo abuſu eorundem, ac cauſa expreſſa cum de illis nulla prorſus fiat mentio in decreto; non eſt autem credibile, quod Patres illi Eminentiſſimi, tot laboribus, ærumnis ac vigiliis parta privilegia, nullatenus revocata, vel ſi revocata iterum confirmata, & revalidata, uno calami chyrographo voluerint revocare, & abrogare; cum nec Pontifex ſine juſta, & rationabili cauſa id juſtè poſſit, ut in proximè citato tractatu diximus, & tradunt Doctores de jure quæſito agentes, cujus generis ſunt privilegia hujuſmodi.

12 Reſpondetur tertiò, Illud decretum de ſubreptione, maximè ſuſpectum exiſtere, ac proinde non valere; Primò, quia ſupponit privilegia Regularium quoad facultatem abſolvendi à dictis caſibus per Tridentinum, & publicationem Bullæ Cænæ Romæ factam, & per alia eiuſdem Congregationis decreta eſſe abrogata, cujus contrarium, juxtam communem ſententiam DD. arbitrantium illam publicationem non ſufficere; ac Tridentinum; & dictam Congregationem privilegia hujuſmodi nullatenus abrogare, alibi probavimus.

13 Secundò. Quoniam declarat, quibuſvis confirmationibus poſt Tridentinum decreta eiuſdem Congregationis, & publicationem Bullæ à Sede Apoſt. emanatis dicta privilegia nullatenus valere; quod ſtare non poteſt cum juris communis diſpoſitione, juxta quam *in dicto tract. de privileg. in comm.* oſtendimus eſſe valdè confirmata. Accedit, quod Congregatio ignorans illas confirmationes, ſicut & Papa, cum ſint jura ſpecialia, minimè poteſt declarare in vi illarum confirmationum, non valere hujuſmodi privilegia.

14 Tertiò. Quoniam Sacra Congreg. necnon etiam Papa Urbanus, qui dicitur hoc decretum confirmaſſe feciſſet contra regulam à ſe editam, qua decernitur, quod per quamlibet conſtitutionem Apoſtolicam non tollitur jus quæſitum (ut ſunt privilegia) niſi prius vocatis quorum intereſt, eiſque auditis, & contradicentibus. Quod idem Pontifex in alio caſu obſervavit, ut alibi dicetur, cum tollendo quibuſdam Regularibus aliquod privilegium per reſpectum ad aliquam perſonam in dignitate Epiſcopali conſtitutam, clauſulam revocatoriam illius regulæ adhibuit.

15 Quartò. Quia declarat, nullis futuris confirmationibus à Sede Apoſtolica emanandis revalidanda, & confirmanda fore, quod quomodo intelligendum ſit, penitus ignoro, niſi per illud decretum poteſtas Pontificis, & juris diſpoſitio abrogentur, quod nemo affirmare audebit. Nam quæro, nam ſi Papa motu proprio, ac ex certa ſcientia, & de poteſtatis Apoſtolicę plenitudine, cum clauſula revocatoria Trident. & Bullæ Cęnę privilegia illa confirmaret, valida eſſent? Abſque dubio reſpondebitur eſſe valida, etiamſi antea revocata, ergo illa declaratio Congregationis quòd valida non eſſent, etiamſi à Sede Apoſtol. confirmarentur, ſubſiſtere non poteſt. Unum dici poteſt, hoc decretum affirmare, quòd pręcedentibus privilegiorum confirmationibus, & ſimilibus in futurum non ſubſiſtunt privilegia. Sed hoc in idem inconveniens, quod ſupra, revolvitur, nam, ut dictum eſt, pręcedentes confirmationes juxta juris regulas valent; Ergo proculdubio ſimiles in futurum emanandæ valerent. Et hæc omnia aſſerit Bruno *loco cit.* quę cautè legenda eſſe puto, & ſententiã ſupradictorum Auctorum prorſus repellendam eſſe exiſtimo, & ne audeant Regulares illam ad praxim deducere. Ad privilegium verò, quòd ex me adducit Pater Mendo *loco cit.* ſatis ego reſpondi in reſolutione de hac materia contra noſtrum Patrem Vidalem impreſſa in mea *part. 9.* ad quam Lectorem relego.

16 Non deſeram tamen hic adnotare, Sanctiſſimum Dominum noſtrum Urbanum litteris datis 5. Novembris 1531. occaſione accepta quod multæ Religiones haberent privilegia, quod in conſtitutionibus generalibus à Sede Apoſtolica editis, vel edendis, non comprehenderentur, niſi de eis ſpecialis, ſpecifica, individua, ſeu expreſſa mentio fieret, declaravit, quod Conſtitutiones Apoſtolicæ editæ in concernentibus fidem Catholicam, & S. Inquiſitionis Officium, ac conſtitutiones diſpoſitiones, & ordinationes edendæ tam per ipſum, quàm per Romanos Pontifices ſucceſſores, tam circa prædictam materiam, quàm ſuper quacunque alia re, negotio, ſeu materia comprehendat omnes Regulares quomodolibet privilegiatos, niſi ſpecialiter, & expreſsè excipiantur, etiamſi ipſi forent magis ſpeciali nota, & expreſſione digni, eiſq; privilegia, gratiæ, & indulta à Sede Apoſtolica præfata etiam ſubi quibuſcumq; tenoribus, & formis, ac cum quibuſvis etiam derogatoriarum derogatoriis, aliiſ-

In part. 9. nihil author dixit, contra Vidalẽ, ſed in [illegible] R. quæ hic eſt ſup. [illegible] & [illegible] aliis, cum annot.
Et pro contrario [illegible] ult. huius R [illegible] R [illegible] lege §. Ref. [illegible] extante.

aliiſque efficacioribus, & inſolitis clauſulis, ac irritantibus, & aliis Decretis, etiam motu, ſcientia, ac de poteſtatis plenitudine ſimilibus, & conſiſtorialiter, etiam contemplatione, vel ad inſtantiam Imperatoris, Regum, & aliorum Principium, tam per viam merę conceſſionis, quàm communicationis, & aliàs quomodolibet conceſſa reſpectivè ſint. Unde ait Lezana *to.4. ver. privileg.Regul.n.21.* jam his temporibus ceſſant multa, quæ de privilegiis Regularium habentibus ſimiles clauſulas ſcribunt Caſtarubius Corduba, Rodriquez, Miranda, Sorbus, Portellus, S. Joann. de Cruce, quibus ego addo noviſſimè Patrem Brunum in toto hoc ſuo opere de privilegiis Regularium. Nota quòd poſt hæc ſcripta invenio Urbanum ab Aſcenſione *in ſua Theol. Mor.tr.2.diſt.1.c.1.Regul.7. fol.218.* non obſtante decreto Sacræ Congregationis, & Urbani VIII. docere hodie Regulares poſſe abſolvere à caſibus epiſcopo reſervatis, ſed ut ſuperius dixi, contrariam ſententiam practicandam eſſe puto.

R E S O L. CCLXXII.

An hodie poſt Decretum Urbani VIII. die 27. Novembris 1628. poſſint Regulares abſolvere à caſibus Epiſcopo reſervatis?

Et infertur, an ut leges Pontificia obligent in toto orbe, neceſſarium ſit, ut publicentur in omnibus Diœceſibus, & Provinciis?

Et docetur, quòd in generali derogatione privilegiorum non comprehenditur privilegium inſertum in corpore iuris communis, ſi non fiat eius ſpecifica derogatio. Ex p.9. tr.6. & Miſc.2. Reſ.50. aliàs 51.

Sup. hoc in R. prætererita & in aliis eius primæ annot.

§. 1. Affirmativam ſententiam docet Quintanadveñas *in Theol.mor.to.1. tr.3. ſing.14.* Probat hanc opinionem: quia ſicut lex non obligat ante ſufficientem publicationem; ſic nec revocatio privilegii, quæ eſt quædam lex, ut docent Suarius *de legib.c.40.* Salas *d.17.ſect.1.n.8.* Bonacina *de privil.d.1.q.3.pun. 8. n.20.* & Doctores, ſed hęc non eſt ſufficienter publicata, nec intimata: ergo, &c. Major eſt certa. Minor probatur, primò: quia, ut leges Pontificiæ (talis hæc eſt) obligent in toto Orbe, neceſſarium eſt, ut promulgentur in omnibus Diœceſibus, & Provinciis, ut aſſerunt Serarius, Toletus, Sà, Medina, Angelus, Sotus, Conradus, Miranda, Victorellus, & alii, quos citat, & ſequitur Trullench. *in cruc.l.1. §.7. d.9.n.20.* & præſertim hoc locum habet in legibus revocatoriis privilegiorum, ut notant Sotus *lib.3. de iuſt.q.2. art.4.* Medina *2.2. q.21. art.4.* & plures, quos affert, & ſequitur. Ludov. à Cruce *d.1.Cruc.c.1.d.13.n.1.* Cùm ergo hęc revocatio in Diœceſibus non ſit promulgata, ut Sapientes, & locorum Ordinarii fatentur, non obligat in illis.

Sup. hoc in t.6. tr. 1. R.10. 11. & 12 §. 1 uſque ad lin. & in fine R.14. & in 9. tr. 2. R. 41 & regulariter in alio §. eorum not.

2 Nec Religioſos obligat hæc lex cùm ex doctrina Azorii *to.1. l.5. c.22. q.7.* Bonacinæ *ſup.n.24.* Salas *d.20.ſect.18. n.126.* & aliorum Doctorum, ut revocatio privilegii conceſſi Civitati, Communitati, Collegio, vel Religioni alicui, obliget, debet denuntiari, vel notificari ipſi Civitati, vel Religioni, ſive Prælatis illius. Hanc autem notificationem minimè factam eſſe, omnes ferè affirmant Religioſi, ac Prælati, quos etiam in litteris verſatiſſimos hæc revocatio latet.

3 Deinde *ſingul.16* probat ex Bullis Pontificiis ante Tridentinum conceſſis, facultatem Regularium à caſibus Epiſcopo reſervatis, extante etiam dicto Decreto Urbani VIII. adhuc durare. Et adducit inter alia privilegium Pauli III. conceſſum Societati, & poſtea addit. (Quòd autem hoc privilegium, (quo per communicationem fruuntur aliæ Religiones,) vel ſimilia illis conceſſa ante Tridentinum; per dictum Decretum Urbani VIII. non revocentur, probo, quia in illo tantùm revocantur privilegia aliunde à Tridentino extincta, licèt poſt illud confirmata fuerint, ut ex iis verbis patet: *Cenſuit per confirmationem privilegiorũ, quæ Regulares à Sede Apoſtolica poſt Sacrum Concilium Tridentinũ obtinuerunt, nequaquam revixiſſe privilegia priùs ab eodem Concilio ſublata, atq; extincta abſolvendi à caſibus Ordinario reſervatis.* Ergo, cũ hęc per Tridentinum extincta non ſint, ut probavimus *ſingul.14.* hoc Decretum Urb. VIII. nec circa illa, nec circa illorũ declarationes verſatur, ac proinde nec has, nec illa revocat, ſeu annullat.

4 At verò cùm poſteà additur: (Ac proinde Regulares cuiuſvis Ordinis in vim privilegiorum, aut confirmationum eiuſmodi, quas vel hactenus obtinuerint, vel in futurum obtinebunt, nec poſſe quemquam abſolvere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ, aut Ordinario loci reſervatis.) Cùm de iiſdem privilegiis, & confirmationibus ſermo ſit; ut oſtendit particula, *eiuſmodi*, ſeu *huiuſmodi*, quę relativa eſt præcedentinum cum omnibus ſuis qualitatibus, ut docent Gloſſa, *c. Abbat. de elect.6.* Rebuffus *l.1. ff. de verb.ſignific.* Navarrus *c. Si quando reſcrid. 6. n.5. de reſcript.* Octavianus *de præpoſit.dict.Hodie pag. 4.* Gonzales *reg.8. Cancel.gloſ.4.n.4.* Seraphinus *Rot. Rom.dec.388.n.6.* & Rota Romana apud Farinacium *dec.373. n.6. tr.1. p.2.* Si nec privilegia, nec confirmationes illæ abrogatæ ſunt per Tridentinum, nec etiam per hoc decretum abrogantur, juxta dicta.

5 Accedit, quòd hoc Regularium privilegium abſolvendi à caſibus Epiſcopo reſervatis eſt inſertum juri communi; ut probant pluribus, ſolidiſque fundamentis, ac præcipuè ex Clementina, *Dudum*, & Extravaganti, *Inter cunctos.* Panormitanus, Felinus, Bonifacius, Ioannes de Ligniano, S. Antonius, Angelus, Tabiena, & Armilla; quos citat, & ſequitur Emmanuel *tom.1. q.61. art.2.* communem DD. ſententiam hanc appellans: ergo nec per Tridentinum, nec per hoc Decretum abrogatur; cùm in his juris communis expreſſa abrogatio non fiat: ac in generali derogatione privilegiorum, non comprehenditur inſertum in corpore juris communis, ſi non fiat hujus ſpecifica derogatio. Et hæc omnia docet Quintanadeñas, *ubi ſuprà*.

Sup. contenta, in eo. § ... huius R. & in genere ſupr. hoc ſup. eo R. ... lege doct. ... & ſeq. & alios §§. eius not.

6 Sed nolo ſuſcitare tragędias inter Regulares & Epiſcopos, ideò non diſcedo à negativa ſententia, quam tuentur omnes Authores Regulares, qui typis ſcripta ſua mandarunt, adducentes dictum Decr. Urbani VIII. & præcipuè inter illos Pater Averſa *de Sacram.Pœnit.q.17.ſect.6.* Peyrinus *t.3. priv. c.2. n.38.* Peregrinus *in Compend.priv.Cleric.Regular.verb. Abſolutio quoad ſeculares*, Lezana *in ſumma, t.1. c.19. n.17.* Bordonus *in conſil.Regul. t.2. reſolut.52. n.323. & t.1. reſol.6. num.11.* Ludovicus à Cruz, *in Bull.Cruc.diſp.1.c.3.dub.5.*

7 Nec obſtant adducta à Quintanaduenas: nam quòd leges Pontificię non obligent: niſi in ſingulis Diœceſibus fuerint publicatæ, ſatis à nobis refutatum eſt *in p.7. tr.1. reſ. ult.* Quòd verò tale Decretum non fuerit notificatum Superioribus Religionum, contrarium patet ex facto: nam ipſi quotidie prębentes licentiam ſuis ſubditis mandandi typis libros, approbant tale Decretum in eiſdem libris, in quibus aſſeritur, ut viſum eſt *ſuprà*, Urbanum VIII. per dictum Decretum derogaſſe privilegia Regularium.

Quæ hic eſt in ... R.145. &c.

8 Ad id, quod aſſeritur, dictum privilegium eſſe clauſum in corpore Iuris nempe, in Clement. *Dudum*, & non eſſe derogatum in dicto Decreto, prout in ſpecie erat derogandum. Reſpondeo cum Bordono, Lezana, & Caſtro Palao *t.4.tr.23.p.15.§.4.n.3.* quòd in dicta Clementina declaratur tantùm, Regulares habere eandem facultatem, quam habent Parochi: ſed non conceditur ipſis facultas abſolvendi à caſibus Epiſcopalibus.

Sup hoc ſupra in §. Accedit huius R. & in aliis eius annot

R E S O L. CCLXXIII.

Utrum Decretum ſuper abſolutione à caſibus reſervatis deroget privilegiis Confeſſariorum commorantium in hoc Siciliæ Regno, & Sardinia? Exp.2. tr.17. & Miſc.3. Reſ.30.

§. 1. Notandum eſt, quòd hodie quicumque ſæcularis, ſive Regularis abſolvere præſumens à caſibus Epiſcopis reſervatis, ſeu contentis in Bulla Cœnæ, & ab aliis quibuſcumque etiam extra illam Apoſtolicæ Sedi reſervatis, excommunicationem ipſo facto incurrit, & illius abſolutio eſt Pontifici reſervata, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis: ut patet per Decretum S. Congreg. Illuſtriſſimorum Cardinalium ſuper negotiis Epiſcoporum, & Regularium editum die 9. menſis ianuarii 1601. & ex declaratione illius edita die 26. Nov. 1602. quam invenies apud Finellium *de caſ.reſerv.c.6. n.6.* & alios.

Sup doct. contenta in hoc § lege ... duarum præcedentium R. & ſup R. ... & aliorum §§. earum not. & vide etiam R. ... & alias eius not. Et pro quæſtione poſita à lin. ... § 2. huius R ſup. in R. ... propè finem, verum & in R ... & in R. ... § etiam ... in t. 6 tr. 1 R. 15 § 3. ad lin. 1.

2 His ſuppoſitis, quæritur modò, an Regulares exiſtentes in hoc Regno virtute ſuorum privilegiorum poſſint abſolvere à dictis caſibus? Et ratio dubitandi eſt; nam ſupradictum Decretum Congregationis eſt directum Regularibus, per univerſam Italiam extra Urbem degentibus Megala *in 1.p. lib.1. c.13. n.20.* ſententiam negativam amplexus eſt, quia, ait ille, practicatur in Sicilia, quæ praxis fundari poteſt *in l. Inſulæ, ff. de judiciis*, ubi ait habetur, *Inſulæ Italiæ pars Italiæ ſunt*, & ſic tradunt etiam Bart. *in tr. de Inſula, §. nullus, n.2.* Cepolla *in tr. de ſervit.ruſt.præd.c.26.de mari, n.16.* Cumia *de ritibus regni Siciliæ, c.6.n.38.* & Marta *de iur.p.1.c.26.n.36.* Ergo cùm ſint dictæ inſulæ partes Italiæ, & decretum prohibeat abſolutionem à reſervatis virtute privilegiorum confeſſariis degentibus in univerſa Italia comprehendit etiam eos, qui in Inſulis prędictis degunt.

3 At Horatius Gambarupta *de caſ.reſerv.c.3. n.8.* contrariam opinionem amplexus eſt, ubi ait, an hoc decretum extendatur ad Inſulas Italiæ adiacentes, ut ſunt Sicilia, Corſica, & Sardinia, &c. Qui Italiam deſcribunt, ut Plinius *l.3. c. 5.* & Ptolomæus *in ſua Geographia l.3. tab.5. Europæ*, has Inſulas in Italia non admittunt. Niſi fortè dicamus, præſertim de Corſica, cùm ſit in mari Liguſtico, ita & in Liguria comprehendi: quæ eſt pars Italię: nam de Sardinia, & Sicilia minus videtur dubium, cùm ſint extra Italiam, & mare, in quo ſunt, non poſſit dici Italum, ſed Afrum, aut medium inter Afrum, & Italum, ut eſt Sardinia. Ideò non crederem ad eas Inſulas ſe extendere hoc Decretum. Hæc ille, ſatis probabiliter. Adde, quòd Clem. VIII. in litteris Indictionis ſexdecimarum ſuper omnibus fructibus; & penſionibus Eccleſiaſticis Italię, emanatis ſexto Idus Maii 1601. ſpecialem mentionem facit de prædictis inſulis; dicendo ſe imponere prædictas decimas ſuper fructus beneficiorum in Italia univerſas, & in inſulis Italiæ adiacentibus conſiſtentium. Ita etiam expreſsit Urbanus VIII. in Decreto de celebratione Miſſarum. Dat. Romæ die 21. Iulii 1625. Quod fruſtrà Sum. Pontifices feciſſent, ſi aliàs ſub nomine univerſæ Italiæ veniſſent, cùm expreſsio eorum, quæ tacitè inſunt, nihil operetur, *l.3. de lig.* Sed poſt hæc ſcripta Sacra Cardinalium Congregatio ſub die 18. Nov. 1628. ex mandato Urbani VIII. derogat privilegiis Regularium abſolvendi à caſibus reſervatis Epiſcoporum etiamſi extarent Italiam, & ſic contraria ſententia non poteſt ampliùs ſuſtineri.

RE-

RESOL. CCLXXIV.

An Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſſionem?

Quod verò in dicto caſu dictum eſt de Regularibus virtute privilegiorum, dicendum eſt de Bulla Cruciata, & Iubilæo, quia per ea confeſſarii commutant vota.

Et notatur non oportere, ut commutans votum virtute noſtrorum privilegiorum ſit confeſſarius voventis; & idem dicendum eſt, ſi vota diſpenſet. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 9.

Sup hoc in R. 103. & ſup. in R. 203. ult. & in t. 4. tr. 3. R. 69. §. Et hæc, & ibi in tr. 4. R. 11. & in t. 3. tr. 4. R. 78. §. quarto, ad fin. 6.

§. 1. NEgativè reſpondet Peregrinus *in ſcholiis ad noſtra privilegia, tit. commutatio, §. 3.* ubi ſic aſſerit, Advertendum eſt, quòd cùm noſtri Confeſſores habent facultatem commutandi, & diſpenſandi in illis virtute privilegiorum, non debent, nec poſſunt hoc facere niſi in Sacramento Pœnitentiæ. Similiter, & illi, qui virtute alicuius Bullæ commutant, & diſpenſant. Ita ille, qui citat Corduba, & Sorbum.

2 Sed quia non ſunt à nobis reſtringenda, ſed potius amplianda noſtra privilegia, ideò contrariam ſententiam adverſus Peregrinum teneo, & ita tenent Tamburinus *de iure Abbatum, to. 2. d. 19. q. 2. n. 5.* Henriquez *lib. 7. de indulg. c. 30. nu. 6.* Sancius *in ſelect. d. 14. n. 2.* Layman *in Theolog. mor. l. 4. tr. 6. c.* 10. *n. 21.* Sanchez *in ſum tom. 1. l. 4. c. 54. nu.* 16. & Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 34. diff. 29. n. 7.* ubi ſic aſſerit. *Se advierta que puedan uſar los Confeſſores de las Religiones deſtos Privilegios de comutar, y diſpenſar los votos fuera de la Confeſſion, ſegun la mas probable opinion y verdadera, que aunque en la conceſſion de Paulo III. que queda referida ſe dize* (confeſſionibus diligenter auditis) *no ſe ha de referir eſta clauſula à la comutacion de los votos; ſino à la abſolucion de los peccados, aunque algunos tienen lo contrario, y aſſi ſe pueden commutar fuera de la confeſſion: la razon es, porque aunque la clauſula, que ſe pone en una diſpoſicion al principio, medio, ò fin de ella, ſe entienda que ſe refiera à todo lo contenido en la clauſula, conforme al texto in cap. 2. requiſitis de appellat. mas ha ſe de entender eſſo quando corre la miſma razon en todo ello, como dizen Menochio, y Decio con otros, lo qual no acontece aqui, que corre muy differente razon en la abſolucion de los pecados, y la comutacion de los votos, que la abſolucion de los pecados, forzoſamente pide confeſſion ſacramental, y la comutacion de los votos no la ha de meneſter, y aſſi no es viſto, que quiſo limitar el Pontifice eſta facultad.* Sic Villalobos, & alii.

Sup hoc in to. 3. tr. 4. R. 78. §. quarto, ad fin. 6.

3 Eſt igitur ſupradicta opinio probabiliſſima, & tuta in praxi. Notandum eſt tamen hic obiter cum Sanchez *ubi ſuprà in ſumm. tom. 1. lib. 4. c. 54. n. 17.* & Henriquez penes ipſum, non oportere, ut commutans vota virtute noſtrorum privilegiorum ſit Confeſſarius voventis; quia privilegia ſolum petunt Confeſſarium ex approbatis ab Ordinario. Et idem contra Rodriquez *in addit. ad Bull. Cruc. §. 9. n. 120.* dicendum eſſe putat Villalob. *loco citato, n. 6.* Si Regulares non commutent, ſed diſpenſent vota, ſic enim ibi. *Mas probable me parece, que eſta facultad ſe entienda à diſpenſar los votos de los que vienen de otra partes de ſuerte que pueden diſpenſar los votos de todos aquellos, cuyas confeſſiones pueden oyr.* Quod verò dictum eſt de Regularibus virtute privilegiorum, dicendum eſt etiam de Bulla Cruciatæ, & Iubilæo. Nam Confeſſarii, qui per Bullam, vel Iubilæum commutant vota, poſſunt id efficere extra Sacramentum Confeſſionis, ut ego alibi ſatis firmavi, & docui.

Alibi ſignanter in R. 3. not. 1. huius R. & in R. 4.

RESOL. CCLXXV.

An Regulares poſſint commutare, vel diſpenſare vota extra confeſſionẽ? Et quid de abſolutione cenſurarum?

Et docetur, quòd quando quis operatur cum opinione probabili, operatur tutè, & incedit per viam tutam, & tutas facit ſuas operationes. Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 8.

Quæ hic eſt R. antecedens, & ſup. in R. 253. §. ult. & in t. 4. tr. 3. R. 69. §. & hæc, & ibi in tr. 4. R. 12. & in t. 3. tr. 4. R. 78. ad fin. 6.

§. 1. AFfirmativè contra Peregrinum reſpondi *in 3. part. tr. 2. reſol. 9* ſed ipſe noviſſimè contrariam ſententiam docet *in addit. q. 12.* quam iterum refello, nam privilegia favorabilia ſunt, & latè interpretanda, quia licèt ſint privilegia juri communi derogantia, unde etiam odia juris dicuntur, & odioſa ſint reſtringenda; tamen hoc non habet locum quando privilegium in favorem publicum conceſſum eſt, tunc enim non odium, ſed favor Principiſque beneficium cenſetur, & ideò latè interpretandum eſt, quantum eius verba patiuntur. Ita gloſſa & Panormitanus *cap. fin. num. 2. de ſimon.* quod multò magis procedit, quando huiuſmodi facultas non particulari alicui, ſed integro Ordini largita eſt, *ut in præſenti*, quo caſu etiam favorabilis cenſetur, & extendenda, & hæc omnia docet in terminis caſus noſtri Tamburinus *de iure Abbat. tom. 2. diſp. 19. quæſt. 2. num. 2.* qui citat Leſſium & Sanchez, & ideò noviſſimè docuit etiam hanc ſententiam Aloyſius Bariola *in aphoriſm. lit. V. verb. votum*, ex quibus apparet quàm rectè dixerim contra Peregrinum, hæc privilegia eſſe amplianda; quòd verò non amplientur abſque ratione, ut ipſe docet, patet per ea, quę adducunt Doctores à me citati, quibus nunc addo Suar. *de Relig. to. 2. l. 6. c. 16. n. 4.* Henriquez *lib. 7. de Indulg. c. 30 num. 6.* Sotum *de iuſt. lib. 7. quæſt. 4. art. 3.* non obſtante quòd in dictis privilegiis ponatur ablativus ille abſolutus, *confeſſionibus auditis*, quia cum adeò diſtent inter ſe, abſolvere à peccatis, ac vota commutare, neque hoc confeſſione indigeat, non cenſendus eſt Pontifex velle totum privilegium limitare per illum ablativum abſolutum, ſed ſingula ſingulis ſunt referenda, & ita ille refertur ad abſolutionem à peccatis, quæ immediatè ſequitur, quippè ea eſt regula, ut clauſula poſita in una parte diſpoſitionis, ſive ponatur in principio, ſive in medio, ſive in fine, cenſeatur referri ad omnia in ea clauſula, ex *c. ſecundo requiris, de appell.* At intelligitur, quandò omnium eadem eſt ratio, quod in caſu noſtro non contingit, ergo, &c. Non eſt igitur hoc privilegium extenſum ſine ratione, ut aſſerit Peregrinus, & per conſequens neque contra mentem Summi Pontificis, quæ omnia confirmantur, quia antequam in litteris ſacræ Pœnitentiariæ poneretur illa clauſula, *audita confeſſione, nec aliter, nec alio modo*, ſatis probabiliter, ut obſervat Filliucius *to. 1. tract. 10. part. 2. cap. 10. n. 353.* aſſerebant aliqui diſpenſationes emanatas ex dicta S. Pęnitentiaria potuiſſe fieri extra confeſſionem, & ita docebat Salas *de legibus diſp. 20. ſect. 10. num. 98.* Sanchez *de matrim. lib. 8. diſp. 34. nu. 29.* & Caſtrus Palaus *t. 1. tr. 10. diſp. 6. punct. 15. §. 1. n. 6.* & alii.

2 Reſtat modò reſpondere ad cætera argumenta, quæ adducit Peregrinus; & ad illud fundatum ſupra dictam clauſulam appoſitam noviſſimè à ſacra Pœnitentiaria, *addita confeſſione, & non aliter*, &c. reſpondeo quòd dictæ litterę ſacrę Pœnitentiariæ emanant in favorem particularium perſonarum, & ideò non eſt mirum ſi Summus Pontifex velit tales gratias concedere cum illo onere, & conditione; ſecus autem dicendum eſt in caſu noſtro; nam privilegium conceditur integro Ordini Religioſorum, quo caſu magis favorabile cenſetur, & ideò latè interpretandum eſt, ut latè probat Tamburinus *loco cit.* unde non ſequitur id, quod intendit Peregrinus. Ex quibus etiam patet reſponſio ad ſecundum argumentum. Ad tertium verò ubi aſſerit quòd perſonæ prudentis eſſe ſemper cùm poteſt incedere per viam tutam, ſic etiam eſt facere ſuas actiones tutas dum poteſt, & non exponere illas ſub opinione Doctorum. Reſpondeo quòd quando quis operatur cum opinione probabili, operatur tutè, & incedit per viam tutam, & tutas facit ſuas operationes, & revera ita eſt, ut aſſerunt omnes Doctores. Unde rectè Io. Sancius *in ſelectis diſp. 44. num. 66.* obſervat, quòd dum communiter inquiunt Doctores inter opiniones probabiles dari unam ſecuriorem, & tutiorem altera, non ita eſt intelligendum, quòd majus periculum incidendi in culpam inveniri poſſit, unam opinionem ſectando, quàm aliam, nam cùm quælibet opinio probabilis tutam reddat conſcientiam in operando, non minus tutus erit operans juxta unam, quàm juxta aliam opinionem. Ita ille, & hæc dicta ſufficiant circa opiniones, & defenſiones Peregrini.

Sup hoc vegh latè in t. 8. tr. 1. R. 1. & in R. 4. §. Sed videtur ſignanter, ad mediam, & in §. Adid, & hic inferius in tr. 6. R. 14. & in §. v. num. in moralibus.

RESOL. CCLXXVI.

An Regulares poſſint commutare, vel diſpenſare votum peregrinationis ultra duas dietas? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 121.

Sup hoc in t. 8. tr. 4. R. 78. §. Quarto, in principio.

§. 1. PEregrinus *in compend. noſtrorum privilegiorum, part. 1. tit. abſolutio, §. 12.* negativam ſententiam docet, & duas dietas Sanchez *de matr. to. 3. lib. 8. diſp. 16. nu. 1.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. q. 173. n. 1.* & alii aſſerunt eſſe viginti leucas. Sed noſter Molfeſius *in ſumm. tom. 1. tr. 11. c. 15. n. 134.* docet, quòd votum peregrinationis ultra duas dietas intelligitur de peregrinatione, quæ duobus diebus compleri nequit, & ad ſummum eſt ſexaginta milliariorum, & ita ſe habet communis praxis. Ita Molfeſius, quod eſt valde notandum.

2 Verùm non deſinam hìc adnotare, quòd noſter P. Alfonſus de Leone *in tr. de offic. & poteſt. Confeſſar. t. 2. recollect. 10. n. 173.* tenet, Regulares poſſe diſpenſare, & commutare vota peregrinationis ultra duas dietas, & hoc per expreſſum privilegium, quod habetur *in compend. privileg. Congregationis ſanctæ Mariæ Fulienſe, v. diſpenſatio.*

RESOL. CCLXXVII.

An Regulares vigore privilegiorum poſſint diſpenſare ratione alicuius urgentis neceſſitatis in voto caſtitatis abſolutè, in quo caſu poteſt Epiſcopus diſpenſare? Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 50.

§. 1. CUrioſum eſt dubium: pro quo ſuppono certum eſſe vota reſervata, ſive ſint vota caſtitatis, ſive Religionis, non ita amarè ac rigidè accipienda eſſe, ut nunquam liceat Epiſcopis in illis diſpenſare; licet enim illis in his votis caſtitatis perpetuæ, ac religionis (& idem de cæteris reſervatis) diſpenſare etiam cum ſolutis, & non conjugatis, ut ineant matrimonium, quando magnum periculum incontinentiæ imminet; & non eſt facilis aditus ad Summum Pontificem præ paupertate, aut alia cauſa; quia non eſt credendum eſſe mentem Summi Pontificis velle in tali caſu reſervare ſibi hæc vota: neque eſt veriſimile velle eum, ut animæ laqueis voluntariis irretitæ in eo periculo ſine remedio relinquantur. Et ita docent expreſsè Sanch. *lib. 8. de Matrim. diſp. 9. n. 22.* Sylveſt. *verb.*

Sup contentis in hoc & ſeq. §. in t. 4. tr. 3. R. 78. & 133. §. probatur, vaolè poſt initium, & v. Secundo votum, & in t. 4. tr. 4. R. 110. ex eius doctr. in diverſ. illius 60. ſignanter in §. ſed eius à lin. 5. & in t. 8. tr. 4. R. 38. §. ult. & conſirm. in aliis 63. votum nos

votum 4. quaſt.4. Navarrus *in ſumma Lat in.c.12.n.76.* Palatios *in 4. diſt.38. diſp.2. col.9. verſ. & Epiſcopus* Henriq. *lib.6.de pœnitentia,c.14. n.7.in commento lit.P,& lib.7.de Indulgentiis,c.90. n.6.in commento lit.B,Sà in ſumma verb.votum, ubi de voti irritatione, n.11.* Valentia *2.2. diſp.22. q.6. punct.7.col.10. verſ.ex quo ſequitur* Aragonius *2.2.q 88. artic.12.* & alii communiter. [R.31.§.ult.& coriim in aliis §§.earum not.]

2 Nec ſolùm quando imminet periculum ſolitus incontinentiæ ex mora, & Summus Pontifex non poteſt commodè adiri, poteſt Epiſcopus in voto caſtitatis, aut religionis diſpenſare; ſed etiamſi aliud quodcumque grave periculum immineat, ut gravis ſcandali, vel magni detrimenti tertiæ perſonæ; qua ratione aſſerit Sanchez *lib.8.de Matr.d.9. n.22. poſt medium*, ſe hac de re conſultum cenſuiſſe, potuiſſe Epiſcopum diſpenſare cum jvuene, qui voto Religionis adſtrictus virginem deſloraverat, ac gravidam effecerat, volebatque eius famæ conſulere eam ducens, eratque periculum in mora, quia ſi diſpenſatio Pontificia expectaretur, impediretur matrimonium à conſanguineis juvenis, qui illi repugnabant, ac mutaretur juvenis voluntas, quæ non tam firma erat, quin facilè mutari poſſet, ac de facto diſpenſaſſe Epiſcopum, & ita docet idem Sanchez allegatus, & favent Sylveſter *verb.votum 4.q.4.* Henriq. *lib.6. de pœnitentia,c.14.n.7. in commento lit.P, & lib.6. Indulgentiis, c.90.nu.6. in commento lit. B.* qui non limitarunt periculum ad incontinentiam, ſed generaliter dixerunt poſſe Epiſcopum diſpenſare, quando nequit adiri Papa, niſi periculum interveniat in mora, & idem ſentiunt omnes Doctores, qui generaliter hac de re loquentes, affirmant ad incontinentiæ periculum, vel aliam gravem cauſam occurrentem poſſe Epiſcopum diſpenſare, ſi Summus Pontifex facilè adiri non poteſt. Ita Doctores *loco citato*.

[Sup. hoc ſuprà in R.167. §. ſed ergo, & §. ult. & in t.3.tr.1.R.4.§ unde, & ſeqq & in R.3.not.1. huius R.6. Obſervandum, & ſeq & in R.4. in eodem §. in fine.] 3 Hoc ſuppoſito ad dubium propoſitum affirmativè reſpondet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, c.7. lect.29. fol.785.* ubi ſic ait. Dubitare tamen hoc loco aliquis poteſt, quòd cum Mendicantes diſpenſare poſſint in omnibus votis, in quibus poſſunt Epiſcopi: utrùm ſicut Epiſcopi diſpenſant in voto abſoluto caſtitatis, & Religionis, quando vovens taliter eſt conſtitutus, ut propter incontinentiam votum eiuſmodi ſit ipſi maximè periculoſum, nec eſt facilis votum habenti acceſſus ad Pontificem, vel propter paupertatem, vel propter diſtantiam, & interim urget, ut dictum eſt, periculum incontinentiæ: utrùm, inquam, in tali caſu non poſſint Mendicantes diſpenſare, vel commutare per privilegia ſua? Negat Sanch. *lib.4. oper. Moral.c.43. n.7.* Ratio eius eſt, quia in tali caſu votum ejuſmodi eſt verè reſervatum, ac diſpenſatio verè cadit in materiam reſervatam, & ideò caſus illi non cenſentur Epiſcopales, nec epiſcoporum juri ordinario ſubiecti, ſed per accidens poteſt epiſcopus in illis diſpenſare, ex quadam benigna voluntatis reſervantis interpretatione. Verùm ego non video, quomodo per accidens tantùm hoc poſſit epiſcopus: quandoquidem ipſemet Sanchez *c.40. n.25.* doceat, quòd ſecluſa reſervatione, ſit integrum epiſcopis diſpenſare in ſuis Diœceſibus in omnibus votis, ſicut Pontifici in toto orbe: quod cùm ita ſit, vel epiſcopi in dicto caſu diſpenſare poſſunt privilegio ipſis conceſſo poſt reſervationem univerſalem hunc etiam caſum includentem, & hoc nullus admittit; quia de tam univerſali reſervatione, nec ullo jure, nec conſuetudine conſtat, ſicut nec de privilegio. Reſtat ergo, ut dicamus id poſſe epiſcopos; quia ex modo reſervationis rationi congruo conſtat, id epiſcopis manſiſſe reſiduum ex antiquo jure, quod habebant, diſpenſandi in omnibus votis per ſuas Diœceſes, ſicut Pontifex: ac proinde potiùs per accidens eſſe, quòd tam ampla poteſtate non ampliùs gaudeant, quàm quòd hæc tantilla ipſis adhuc conveniat. Quod autem dicit, quòd votum ejuſmodi ſit verè reſervatum, non video, qua ratione id intelligat: vel enim vult reſervatum eſſe ſecundùm ſpeciem, & hoc non poteſt dici: quia ſic votum ejuſdem materiæ factum ex metu levi per injuriam incuſſo eſſet reſervatum, quia eſt ejuſdem ſpeciei, & tamen non eſt reſervatum: vel intelligit eſſe verè reſervatum in individuo, & ſecundùm individuum, & hoc manifeſtè falſum eſt; quia ſi ſic reſervatum eſſet, in eo non diſpenſaret epiſcopus. Diſpenſat autem non poteſtate delegata, ſed quam delegare poſſit ac proinde ordinaria, cùm ſit perpetuò annexa dignitati Epiſcopali, idque non ex privilegio, juri etiam incluſo, per quod ſcilicet id ipſis concederetur, quod jure non poterant: ſed jure ordinario, per quod ipſis manet dicta poteſtas, quamdiù non fuerit ipſis legitimè ſublata circa ſimiles caſus. Quæ cùm ita ſe habeant, non video, quare Ordines mendicantes per ſua privilegia valentes diſpenſare in votis ſicut Diœceſanus, in hoc vel ſimili caſu id non poſſunt. Huculque Crouters.

4 Sed ut verum fatear, ſententia negativa Sanchez, quam ipſe impugnat, eſt communis inter Doctores, & ita docet Henriquez *lib. 9. de pœnitent. c.14. n.7. litt. P,* Rodriquez *in Bull. Cruciata, §.9.n.118. & de Quaſtionibus Regul.tom.1.q.41.art.9. & q.63.art.6.* & Suarez *tom.2.de Relig. tract.de voto, c.16.n.18. & 19.* Et ratio eſt, quia Religioſi habentes privilegium diſpenſandi in caſibus epiſcopalibus: minimè poſſunt diſpenſare in caſibus, qui non jure ordinario, ſed ratione urgentis neceſſitatis competunt epiſcopis: quia hi non dicuntur ſimpliciter caſus Epiſcopales, ſed verè ad Pontificem pertinent, & ſolùm ex quadam juris interpretatione Epiſcopis cenſentur permiſſi. Et hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Faguudez *in Pracepta Decalogi, t.1.lib.2.c.45.n.15.*

R E S O L. CCLXXVIII.

An votum caſtitatis emiſſum ante contractum matrimonium poſſit commutari virtute privilegiorum, quibus fruuntur Regulares, ut vovens poſſit petere debitum?

Et quid ſuper hoc quoad Epiſcopum, Bullam Cruciata, & Iubileum?

Et docetur quòd diſpenſatio ad petendum debitum poteſt fieri extra Sacramentum Pœnitentia, & in caſu neceſſitatis in abſentia. Ex p.11. tr.8. & Miſc.8. Reſ.16.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Leander *de ſacram.t.1. tract. 5. diſp.4. q.117.* ubi quærens, an votum caſtitatis emiſſum ante contractum matrimonium, poſſit virtute Bullæ, aut Iubilæi commutari à confeſſario, ut poſſit vovens petere debitum? Et reſpondet non poſſe virtute Bullæ aut Iubilæi, aut privilegiorum Religionis. Quia cum caſtitatis votum, ſit Pontifici reſervatum, eidem ipſius obligatio quæ eſt, ne coniugis debitum petatur, reſervata eſt. Ita Leander. [Sup. hoc in to. 3.tr.1.R.76.§. Eandem, & in R.133 §.ult. in fine, inf. ex R. 180.lege §. penult.]

2 Verùm ego libenter ipſi adhæreo quoad Bullam Cruciatæ, & Iubilæum, ut alibi docui, & docet Eſcobar *in theol. moral. tom.1. lib.7. ſect.2. c.34. Probl. 87. num.724.* Magiſter Gallego *in Bull.Cruc. cap.9. clauſ. 9. part.3. §.1. dub.169.* & alii. Tamen prorſus diſſentio quoad Privilegia Regularia, & ita docet Andreas Mendo *in Bull. Cruciat. diſp.26. cap.31. nu.120.* ubi me citato ſic ait. Infertur duodecimò, votum caſtitatis emiſſum ante contractum matrimonium, non poſſe commutari virtute Bullæ, ut poſſit vovens petere debitum. Ratio, quia illud votum fuit abſolutum omnimodæ caſtitatis, & perfectum, quare nulla ejus obligationis pars poteſt commutari, niſi ab eo, cui eſt tota obligatio reſervata, nempè Pontifici, vel ex eius indulto id ſpecialiter concedente. Nec obſtat, Epiſcopum poſſe diſpenſare in eo voto ad petendum debitum. Nam ut omnes prædicti Authores docent, id queunt Epiſcopi ex jure ſpeciali, aut ex conſuetudine, non verò id provenit ex natura reſervationis, per Bullam autem commutari poſſunt ea vota, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare, non ex jure ſpeciali, aut conſuetudine, ſed attenta reſervationis natura. [Sup. hoc pro Bulla Cruciatæ in R.1.not.propterea, & in eodem §. in fine & in t.4.tr.3.R.107.§. & in aliis earum annot. pro hac diffic.] [Sup. hoc pro Epiſcopo inde in R.1.not. prima huius Reſ. in principio, & in aliis ein primo not.]

3 Falsò autem aſſerit Leander, non poſſe commutationem prædictam fieri, non ſolùm per Bullam, aut Jubilæum, ſed nec per privilegia Religionum. Etenim per ea privilegia poteſt diſpenſari (& à fortiori commutari) cum his, qui poſt emiſſum votum ſimplex caſtitatis, matrimonium contraxerunt, ad hoc ut debitum petere valeant, admonito eo, cum quo diſpenſatur, ut votum ſervet, ſi conjugi ſit ſuperſtes. *Sic* conceſſit S.Pius V. Franciſcanis die 26. Octobris anno 1569. Quo privilegio fruuntur omnes Religiones communicantes in cæterarum privilegiis. Et in noſtra Societate eo uti queunt omnes confeſſarii, quibus Provinciales id commiſerint, ut habetur in Compendio privilegiorum Societatis, *verbo, diſpenſatio §. 9.* Ita Mendo, cui adde Martin de San Ioſeph *in Regul. Sancti Franciſ.part.2. §. diſpenſare, n.12. & 14.* ubi me citato putat, quòd hęc diſpenſatio ad petendum debitum poteſt fieri extra Sacramentum Pœnitentię, & in caſu neceſſitatis in abſentia per ſcriptum. [Sup. hoc ſup. in §.1 huius Reſ. & in aliis eius prima annot.] [Sup. hoc infra in R.180 §. penult. & in aliis eius not. & adverte in illius diſtinctionem. Sup hoc inf. in R.180. §. ult. curſim ad medium & in R. 181.§ ult. poſt medium, ibi v. Secunda conditio, & in aliis eius not. & pro abſentia in t.4.tr.3 R.311 §.3 ad medium & quarit annot.]

R E S O L. CCLXXIX.

An Confeſſores Regulares poſſint diſpenſare cum his, qui in primo gradu affinitatis contraxerunt? Ex p.11. tr.2. & Miſc.2. Reſ.27.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Brunus *de privileg. Regular.part.1. tr.5. cap.5. propoſ.3.* Adverte pro hujus propoſitionis corollario, Roffenſem virum magnæ Sanctitatis & doctrinę, qui pro fide Catholica gladiis impiorum occubuit, in libello, qui inſcribitur *De cauſa Matrimonii*, in principio affirmare Leonem X. Auguſtinianis per totu Orbem exiſtentibus conceſſiſſe per Bullam, ut cum his, qui in primo gradu affinitatis ſcienter, vel ignoranter contraxerint, modo notoriũ id non fuerit, neq; in judicium productum, diſpenſare valeant, ut de novo contrahant, & in eodem itẽ matrimonio contracto maneant, pro etiam legitima. Hęc Roffenſis; de quo privilegio non auderẽ dubitare proter viri eminentis Sanctitatis, & doctrinę teſtimonium.

2 Nec obſtat primo, quòd non ſit in uſu, quoniam præter quod non conſtat de hoc non uſu, cum verſetur circa occulta, quæ ſoli Confeſſario, pœnitenti ſunt nota, probavimus in tractatu de privilegiis in communi, privilegia, non amitti per non uſum. Non obſtat. Secundò; quod Epiſcopi ea facultate careant, cùm conſtet Regulares in quibuſdam caſibus, privilegiis aliquibus potiri, quibus Epiſcopi minimè gaudeant, ut in caſu percuſſionis Clerici, & aliis. Ita Bruno.

3 Sed de hoc privilegio nimis dubito, Et quis ſcit an fuerit conceſſum vivæ vocis oraculo? Et quidem ſi Pontifex concedit Commiſſario Cruciatæ privilegium diſpenſandi in primo, & ſecundo gradu affinitatis cum tantis limitationibus, & præcipuè ut unus ex conjugibus bona fide, & impedimenti ignarus contraxerit, difficilè videtur conceſſiſſe tale privilegium cuicumque confeſſario Regulari abſolutè, etiamſi ſcienter, vel ignoranter contraxerint, & ſi hoc admitteretur, ad nihilum

deſerviret Sacra Pœnitentiaria Romana, nam unuſquiſque haberet præ manibus remedium, nempe adeundi pro diſpenſatione Confeſſarium Regularem; ad quam tamen obtinendam Sacra Pœnitentiaria tam maturè procedit; ut omnes ſcimus. Et Sanctiſsimus Dominus noſter Innocentius X. in ſuo Pontificatu ferè ſemper negavit talem diſpenſationem. Non eſt igitur admittendum Regulares habuiſſe, nec habere tale privilegium, & ideò caveant ab opinione Patris Bruni.

R E S O L. CCLXXX.

An Confeſſarii Regulares virtute ſuorum privilegiorum poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ad petendum debitum, ſi à ſuis Superioribus ad hoc minimè deputati fuerint?

Et notatur, quod Provinciales concedentes alicui ſubdito licentiam, ut poſſit diſpenſare cum impeditis ad petendum debitum ab inceſtu vel voto, non poſſunt dictam licentiam revocare abſque juſta cauſa.

Et an hæc licentia non exſpiret, quamvis Provincialis, qui eam conceſſerit, moriatur?

Et an hæc diſpenſatio ad petendum debitum poſſit fieri extra Sacramentum, & urgente neceſſitate in abſentia per ſcriptum? Ex p. 3.tr.2. Reſ.14.

Sup. hoc in ... R ſequ. ... R. 209. cuſſim in §. ult. & in t. ... R. 243. §. Notandum eſt in hac, & ... R. 70. §. De confeſſariis, & § Et eadem, ſed adverte obſervo ad eius diſtinctionem, & etiam poſitam in §. penult. huius R. quia ibi pro voto, hic autem, pro inceſtu, pro quo hic etiam ſup. in R 160. curſim in hac.

§. 1. VIdetur affirmativè reſpondendum ex Peregrino *in compend. noſtrorum privilegiorum p.1. tit. diſpenſatio*, §.8. ubi ſic ait; Confeſſarii noſtræ Congregationis poſſunt in foro conſcientiæ diſpenſare cum ſæcularibus inter coniugatos, quorum alter eorum cum alterius conſanguinea adulterium perpetravit, ad petendum debitum conjugale. Ita etiam docet Sayrus *in Clavi Regia lib.6. cap. 11. n.98.* Unde Ioannes Suarez *in Enchiridio caſuum conſcientiæ lib.5. ver. debitum coniugale, §. inceſtuoſus coniux*, ſic aſſerit. Regulares diſpenſare poſſunt cum inceſtuoſo ad petendum debitum, ſi ſint deputati à Provincialibus. Verùm alii hanc limitationem non referunt, ſed abſolutè docent conceſſum fuiſſe Confeſſariis Ordinum Minorum, & Prædicatorum, ut abſque alia facultate poſsint in dicto caſu diſpenſare. Ita ille, qui citat Peregrinum in compendio noſtrorum privilegiorum.

2 Sed ego contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, ut patet clariſsimè ex verbis privilegiorum, quæ hanc facultatem tantùm concedunt Confeſſariis deputatis ad hoc à Provincialibus, & ideò docent hanc ſententiam omnes, qui ſuper privilegio Regularium diligentiſsimè ſcripſerunt, ut Rodriquez *t.1. q.63. art.1.* Portel *in dubiis Regul. verb. Abbas, n.5. & verb. Confeſſor erga ſæculares, n.18. & 23.* S. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.2. c.6. dub.9. concl.1. & 2.* Sanchez *in ſumm. tom.1. l.4. cap.43. n.10.* Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſ.104. n.15.* Rebellius *p.2. lib.3. quæſt.18. nu.16.* & Villalobos *in ſumm. t.1. tr.13. diff.51. n. 5. & diff. 52. n.10.* ubi ſic aſſerit. *Puede diſpenſar para pedir el debito el Comiſſario de la Cruzada, conforme al tenor de ſu commiſſion, y puede tambien diſpenſar el Obiſpo, como tiene Soto y eſta en uſo: pueden lo miſmo los confeſſores de nueſtra Orden, y los que gozan de nueſtros privilegio, como tengan comiſſion, para ello de ſus Provinciales, y no eſpira eſta comiſſion, aunque muera el Provincial, ò acabe ſu oficio.* Ita ille.

Sup. hoc in R. 160 §. ult. curſim ad medium ... & poſtea.

3 Nec Peregrinus, Sayrus, & alii faciunt contra, nam fateor magis clarè loqui debuiſſe: attamen, ipſi, ut patet, præbent Confeſſariis hanc facultatem juxta privilegia S. Pii V. Iulii II. &c. Sed dicti Pontificis facultatem concedunt per dicta privilegia Confeſſariis, à Provincialibus ad hoc ſpecialiter deputatis; ergo etiam ſecundùm Peregrinum, & alios id abſolutè efficere minimè poſſunt Regulares, niſi à Superioribus ad id fuerint deſignati. Igitur explicandus eſt Peregrinus, & alii ſecundùm tenorem privilegiorum, quæ citant; aliter nec ſunt audiendi, nec ſequendi, ut perperam illos intellexit, & ſequutus eſt Suarez *ubi ſuprà*.

4 Notandum eſt tamen, quod poſt hæc ſcripta inveni, Molfeſium *in ſumm. tom.1. tract.4. c.12. n.42.* quem ſequitur Leone *de offic. & poteſt. Confeſſ. tom. 2. recollect.10. num. 125.* docere Confeſſarios Societatis IESU habere hanc facultatem ab A. R. P. Generali, & citat pro hac ſententia Sanchez *de matrim. t.3. lib.5. diſp.16. num. 1.* qui tamen non loquitur in caſu noſtro, ſed in diſpenſatione votorum, in quo caſu etiam loquitur Privilegium noſtræ Religionis, quod adducit Molfeſius, qui confundit hos duos caſus multum inter ſe diverſos, ratione diverſitatis privilegiorum Summorum Pontificum. Nam in Privilegio S. Pii V. concedentis diſpenſationem in inceſtu, habetur, quod hæc auctoritas concedatur à Provinciali viris Religioſis ac doctis, unde non poteſt committi omnibus indiſcriminatim, & abſolutè. Et ideò mihi conſtat, quod in Societate IESU hæc facultas committitur à provinciali particularibus Confeſſariis, & non omnibus.

Sup. hac diſpoſitione contrarium lege ſup. in R 178 §. ult. poſt medium, & in noſtra, & ... in alios ... R. 76. § eandem, & ſeq. & in aliis R. eius not.

5 Notandum eſt tamen hic obiter cum Portel *ubi ſuprà in dubiis Regul. ver. Prælati poteſtas, n.20.* quod provinciales concedentes alicui ſubdito licentiam, ut poſsit diſpenſare cum impeditis ad petendum debitum, ab inceſtu, vel voto, non poſſunt datam licentiam revocare abſque juſta cauſa, faciunt enim injuriam illi, qui habebat. Ita portel, qui citat etiam Rodriquez. Nota etiam, ut alibi diximus cum dicto portel *in addit. ad dubia Regular. ver. Confeſſor diſpenſans, num.13. & 14.* quòd hæc diſpenſatio ad petendum debitum, poteſt fieri extra Sacramentum, & urgente neceſsitate in abſentia per ſcriptum, quòd eſt valde notandum.

Alibi in R. ſeq. §. ult. poſt medium, & ſecunda condit. & in aliis eius not.

R E S O L. CCLXXXI.

An Regulares poſſint diſpenſare in impedimento affinitatis ad petendum debitum inter coniugatos, & hoc virtute privilegiorum præcipuè S. Pii V.

Et an hoc ſit revocatum per particularem Bullam Urbani VIII. anno 1631.

Et an Regulares debeant eſſe Confeſſores deputati ad talem diſpenſationem faciendam per Superiorem Monaſterii?

Et an dicta diſpenſatio debeat fieri in Sacramento Confeſſionis, & non extra, & in domibus, & Eccleſiis Religionis, & non extra? Ex p.6. tr.8. & Miſc.3. Reſ.32.

Alibi in R. præcitatis, & in aliis eius primis not.

§. 1. ALibi affirmativam ſententiam docui, & tenet Miranda *in man. t.1. qu.47. art.1.* Portel *in dubiis Regul. verb. Confeſſ. regul. erga ſæculares, n.23.* Rodriq. *in Quæſtionib. Reg. t.1. q.47. art.1.* Sanch. *de Matr. to.2. lib.8. diſp.16. n.8.* S. Ioan. de la Cruz *de privil. lib.9. c.6. dub.9. concl.1.* & alii. Et hoc virtute privilegiorum, & præcipuè S. Pii V.

2 Sed advertat Lector hanc ſententiam veram olim fuiſſe, nunc verò non eſſe admittendam, quia privilegia illa conceſſa regularibus ad diſpenſandum in noſtro caſu, fuerunt ex vivæ vocis oraculo, anno 1631. per Bullam particularem ab Urbano VIII. revocata. Verùm nota quòd Pater Lezana *in ſum. QQ. reg. to.3. verb. Affinitas, n.4. & 5.* obſervat hodie non obſtante dicta Bulla, poſſe Regulares diſpenſare in dicto caſu ex quodam privilegio conceſſo Monachis Monaſterii S. Benedicti Congregationis Valliſoletanæ: concurrentibus tamen aliquibus conditionibus. Prima, hos Confeſſarios deputandos eſſe ad talem diſpenſationem faciendam per ſuperiorem Monaſterii, ita ut non ſufficiat generalis facultas audiendi Confeſsiones fidelium, ſed requiritur iſta deputatio ad hoc munus ſpecialiter: & mortuo Superiore vel amoto qui talem deſignationem fecit, ceſſat deſignatio ab illo facta, eo quòd illa eſt ad nutum concedentis revocabilis. Secunda conditio eſt, ut dicta diſpenſatio efficiatur in Sacramento Confeſsionis, & non extra: efficiatur in domibus & Eccleſiis Religionis, & non extra: quæ quidem omnia non erant neceſſaria ex privilegio S. Pii V. & aliorum Pontificum. Unde ex his Confeſſarii Regulares cautè procedant in diſpenſando ſuper petitione debiti inter uxoratos, quia ut dictum eſt poſt Bullam Urbani VIII. non deſerviunt privilegia antiqua, & in caſu contingenti videant Lezana *ubi ſuprà*.

Sup. hoc in R. ſeq. Sed quoad hoc lege ſuper latam doct. R. 170. & aliarum eius prima not.

Sup. hac deputatione lege, præcedentem R & eius §. eius prima not. Et pro mortuo, vel amoto ſuperiore contentio in hoc textu ibidem in fine §. 2.

Et pro ſecunda conditione eiuſ contentia, in hoc textu ibidem in fine dicti § & ſup. in Reſ. 163 § ult. & in R 178. in fine & in aliis earum not. & in 4. tr. 3. R. 133. §. 2. ad medium

R E S O L. CCLXXXII.

An Confeſſarii Regulares poſſint diſpenſare ad petendum debitum cum coniugibus, qui inter ſe contraxerunt affinitatem ex inceſtu?

Et an vigore alterius privilegii Iulii II. poſſint hodie Confeſſarii Regulares diſpenſare in dicto caſu abſque deputatione Provincialis, quod erat neceſſarium vigore privilegii S. Pii V.

Et an coniugatis ignorantibus hoc impedimentum non ſit opus eos docere de huiuſmodi impedimento, maximè ſi nullus ſperatur fructus? Ex p.10. tr.14. & Miſc.4. Reſ.22. aliàs 20.

Sup. hoc ſup in R 180 & 181. & in aliis not. ... huius ... not.

§. 1. DE hac quæſtione in variis locis à nobis tractatum fuit, & tandem *in part.6.* putavit Privilegium S. Pii V. fuiſſe per Bullam Urbani VIII. derogatum. Sed noviſsimè Leandrus *de Sacr. to.2. tr.9. diſp.24. q.16.* & Martinus de San Ioſeph, *in Mon. Conf. to.1. lib.1. tr.53. de Matr. n.3.* acriter contendunt, dictum Privilegium S. Pii V. non fuiſſe ab Urbano VIII. derogatum, quorum ſententiam ſatis probabilem exiſtimo, difficultas eſt, an vigore alterius privilegii, poſsint hodie Confeſſarii Regulares diſpenſare abſq; deputatione provincialis, quod erat neceſsarium vigore privilegii S. Pii V. Et affirmativam ſententiam invenio docere Leandrum, *ubi ſuprà q.17. in fine*, & Reverendiſsimum Candidum Sacri palatii Magiſtrum, *t.1. diſp.27. art. unico, dub.9.* & hoc ex privilegio Iulii II. conceſſo Congregationi S. Benedicti Valliſoleti: Sed in hoc caſu neceſſaria eſt deputatio Superioris localis, ut contra me obſervat Martinus de San Ioſeph, *ubi ſuprà, tr.53. n.9.* Sed in mei favorem noviſsimè Bordonus *in Miſcell. dec.* 474. loquendo in terminis privilegii S. Pii V. ſic ait: Licèt ſit oraculum vivæ vocis à Cardinali declaratum, & confirmatum cum ſua ſubſcriptione, non ideò videtur comprehenſum ſub revocatione aliorum, iuxta ea, quæ dixi *Reſol.31. n.3.* In locis præcitatis dixi eſſe neceſſarium, quod Superior deputet ad id munus Confeſſarium, ut valeat uti hoc privilegio, ſed poſtea obſervavi, hanc deputationem non eſſe neceſſariam, quia eius loco ſucceſsit noſtris temporibus approbatio Epiſcopalis juxta Tridentinum. Practicari igitur poteſt privilegium, ſi caſus occurrit. Ita ille. Unde me citato Machadus, *t.2. lib.5. p.3. tr. 3. docum.2. n 2.* ſic ait; *Però queda dudoſo, y controverſo entre los Dotores, ſi eſta facultad la goze generalmente todos los Religioſos expueſtos à confeſſar; ò ſea neceſſario que eſpecialmente eſten deputados por el Provincial para eſte effeto. Graves Authores ſienten, que deven ſer los Confeſſores deputados*

tados por ſu Provincial para eſte effeto; porque la facultad de diſpenſar en coſa tan grave, no convenia concederla indiſtintamente à todos los Religioſos Confeſſores, ſino ſolamente à aquellos que el Provincial iuzgaſſe por mas idoneos; y aſſi afirman ſe obſervar en la compañia de Ieſus. Però no obſtante eſto, otros deffienden lo contrario; iuzgando, que por los privilegios referidos baſta que el Religioſo ſea aprobado para confeſſar ſegun la forma del Conſilio; ſin que neceſſite de que tambien ſea expueſto por ſu Provincial para eſte effeto. Hæc Machadus. Verùm ad tollendas omnes difficultates optimum eſſet, ſi Superiores locales in ſingulis domibus deſignarent hos Confeſſarios ad diſpenſandum, ſtante id quod aſſerit Martinus de San Ioſeph *loco citato*.

* Alibi in R. quæ hic eſt ... in 1.4 R.69 ſi ... 2 Nota verò hìc obiter; quod Bordonus *ubi ſuprà*, optimè obſervat, id quod ego * alibi docui, nempe, quod Conjugati ferè omnes jam docti, ignorant hoc impedimentum, rarò enim poteſt occurrere caſus, cùm non peccent petendo debitum excuſante illos ignorantia; nec opus eſt, eos edocere de hujuſmodi impedimento, maximè ſi nullus ſperatur fructus, immò Confeſſarius meliùs taceat, quàm admoneat illos, ſtante communi ignorantia Laicorum. Et ita etiam docet Martinus de San Ioſeph *in Mon. Confeſſ. tom.1. lib.1. tract. 52. de Matr.* ubi ſic aſſerit: *Quando el caſado conoce Parienta de ſu muger, y ſabe, que es peccado Inceſto, y que el Derecho lo tiene prohibido, però ignora la pena, que eſta pueſta por el miſmo Derecho; de que no pueda pedir el debito. Es ſentencia bien probable, que incurre la pena, porque la ignorancia della no eſcuſa de la colpa, porque ſe incurre la pena. Però me parece mas probable la ſentencia contraria, de que no queda privado.* Ita ille.

R E S O L. CCLXXXIII.

An Prælati Regulares poſſint commutare, & diſpenſare vota Novitiorum?

Et an prædicti Prælati Regulares, & Abbatiſſa non poſſint irritare vota Novitiorum, & Novitiarum, ſed tantùm commutare, & diſpenſare? Ex p.3. tr.2. Reſ.71.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Azorius *p.1. lib.11. c.19. q.21.* Suar. *de Rel. to.2. l.6. de voto, c.11. n.9.* Sayr. *in clavi Regia l.6. c.11. n.92.* & alii, quia Prelatus Religionis non habet ſimpliciter juriſdictionem Epiſcopalem in Novitium, ergo, &c.

2 Sed tu tene affirmativam ſententiam, quia licèt Prælatus non habeat poteſtatem dominativam in Novitium, habet tamen in illum poteſtatem Eccleſiaſticam, & ita hanc ſententiam tenet Henriq. *lib.7. de indulg. c.22. n.7.* Leſſ. *l.2. c.40. dub.13. n.80.* Sanc. *in ſum. to.1. l.4. c.39. nu.17.* Fauſtus *in theſ. Relig. lib.3. q.27.* Miranda *in manuali. Præl. tom.2. quæſt.32. art.ult.* Bartholom de Vecchis *in praxi novit. diſp.10. dub.6. num.2.* Tambur. *de iure Abb. tom.2. diſp. 18. q.3. n.2.* Portel. *in dub. Reg. verb. diſpenſare, num.13.* ubi ſic ait. Vota Novitiorum non poſſunt Prælati irritare, quia non habent erga illos poteſtatem dominativam, nec ſimiliter Abbatiſſæ poſſunt irritare vota Novitiarum, poſſunt tamen Prælati vota Novitiorum, & Novitiarum commutare, & diſpenſare. Ita ille.

R E S O L. CCLXXXIV.

An generales Religionum poſſint diſpenſare cum ſubditis illegitimis ad Dignitates, & Officia Ordinis extra Capitulum Generale?

Et an Generales Ordinum poſſint dare licentiam Prioribus localibus, atque Provincialibus diſpenſandi cum illegitimis ad Dignitates, & Officia Ordinis abſque Capitulo Generali, vel Provinciali?

Et an legitimatus à Rege, ſi intret in Religionem, non cenſeatur legitimatus ad Officia Ordinis?

Et an Sacerdos illegitimus diſpenſatus in ſæculo, & habens ibi beneficium curatum, ſi Religionem intret, ſit diſpenſatus ad Dignitates, & Officia Ordinis? Ex p.3. tr.2. Reſ.102.

Sup. hoc in R. ſeq. §. penult. & inf. in R.287 ... §. 1. NEgativè reſpondet Hieronymus Rodriq. *in compend. qq. Regul. reſ.42. num.40.* & alii, ex quadam Bulla Greg. XIV. in qua præcipitur, ut legitimatio, ſeu diſpenſatio Religioſorum, quoad dignitates, & Prælatias, fiat à Generali vel Provinciali cum Capitulo generali, vel Provinciali, ſed extra Capitulum non poſſit fieri.

2 Sed his non obſtantibus, ex alio privilegio Greg. XIV. conceſſo Clericis Regularibus miniſtrantibus infirmis *in tom. 2. Bull. in Greg. XIV. conſt. 17.* apparet poſſe Generales Ordinum, & de eius licentia Priores locales, atque Provinciales cum illegitimis diſpenſare ad dignitates, & officia Ordinis abſque Capitulo Generali, vel Provinciali, & ita hanc ſententiam tenet Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. part.2. cap.4. dub.76. n.6.* Aſcanius Tamburinus *de iure Abbat. to.1. diſp.5. q.14. n.10.* Laurentius de Peyrinis *in privileg. Minim. to.1. conſt.2. Iulii II. §.29. n.96.* Imò Laurentius Portel *in dubiis Reg. ver. illegit. n.10.* putat hoc eſſe verum, etiam in terminis prioris Bullæ Greg. XIV. quam affert pro ſua opinione Rodriquez.

3 Nota tamen hìc obiter, quòd illegitimatus à Rege, vel Magiſtratu ſæculari, ſi intret Religionem, non cenſetur legitimatus ad Officia Ordinis, quia Rex non poteſt tollere impedimenta canonica. Ita Portel *n.5.* qui etiam *n.6.* cum Miranda *in Man. Præl. tom.2. q.2. art.5.* & Emanuele Rodriquez *in qq. Reg. tom.1. q.13. art.10.* notat, quòd Sacerdos illegitimus diſpenſatus in ſæculo, & habens ibi beneficium curatum, ſi religionem intret non eſt diſpenſatus ad officia, & dignitates Ordinis. Sup. hoc inf. in R. 286 § ult. in principio & in alio §. eius not.

R E S O L. CCLXXXV.

An irregularitas ex defectu natalium tollatur per profeſſionem ſolemnem Religionis non ſolum quoad Sacros Ordines, ſed etiam ad Prælaturas ſuſcipiendas?

Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Prælaturas, & Dignitates in Capitulo Generali, vel Provinciali, ex Conſtitutione Greg. XIV.

Et an per profeſſionem Religionis deleatur etiam irregularitas ex uſu Ordinis contracta, ut ſi illegitimus in ſæculo abſque diſpenſatione ad Ordines promotus fuiſſet? Ex p.4. tr.2. Reſ.65.

§. 1. *LIcèt illegitimus per profeſſionem legitimetur quoad Ordines ſuſcipiendos, non tamen legitimatur quoad Prælaturas intra Religionem, vel extra eam obtinendas, & ita docent communiter DD. ut Barboſa *in collect. tom.1. lib.1. tit.17. cap.1. n.3.* Peyrinus *tom.2. de relig. Prælat. q.2. c.5. §.9. n.135.* Sanctarellus *var. reſ. part.1. q.40. n.1.* Præpol. *in 3. part. q.5. de irregul. dub.16. n.130.* Sebaſt. à Bononia *in tract. de elect. part.2. c.4. dub.72. n.2.* Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſp.13. dub.6. nu.1.* Leſſius *lib.2. c.41. dub.8. num.73.* Avila *part.7. diſp.10. dub.6.* Suarez *de cenſ. diſp. 50. ſect.5. num.15.* Henriq. *lib.14. cap.7. n.2.* Azorius *part.2. lib 6. c.4. q.10.* Sanchez *in ſumm. t.2. lib.5. c.5. n.16.* & alii penes ipſos, & hoc patet *ex c.1. de filiis Presbyterorum*.

*Sup. contenta in hoc & ſeq. §. in R. ſeq. in §. etiam 1. & 2. & pro Sacris Ordinibus ibidem § 3. poſt medium ... ſeq. ... etiam. Et pro Prælaturis extra Religionem ...

2 Non deſinam tamen hìc in gratiam ſtudioſorum apponere quæ adnotavit Villalobos *in ſumm. tom.1. tract.13. difficult. 60. tom.10.* ubi ſic ait. *Los Padres de la Congregacion de San Iuan Evangeliſta en Portugal tienen un Privilegio de Eugenio IV. concedido al Convento de San George de Allega de ſu Orden para que entre ellos.* Admiſſus ad profeſſionem, ſi habet defectum natalium, ipſo facto ſit diſpenſatus, non ſolùm ad Ordines, ſed etiam ad omnia ſolita gubernari per Fratres illius Ordinis, Prioratus, ſeu Præpoſituras, Rectorias, aut Officia invicem compatientia. *De ſuerte que entre ellos el profeſſo no ſolamete queda diſpenſado à las ordenes ſino tambien à los oficios, y dignidades de la orden, y dixo un Padre que fue General de aquella orden en Portugal que ſe praticava entre ellos aſſi, y haviendo communicacion de Privilegios me pareco que ſe podria gozar deſte no obſtante que por ignorancia no ſe aya uſado del. * Porque Nicolao IV. concedio a los Padres de la Cartuxa que puedan uſar de los Privilegios à ellos conſedidos, aunque por ſimplicidad ò ignorancia del derecho no hayan uſado dellos en tiempo atras, como no ſe aya preſcripto contra ellos ni eſten derogados, y preſupueſto que gozamos de todos los Privilegios que eſtan concedidos à las demas ordenes, pareceque podemos gozar tambien deſte, y ſupueſto que Sixto V. Clemente VIII. y Paulo V. en las confirmaciones que hizieron de los Privilegios de nueſtra orden no puſieron la clauſula, quatenus ſunt in uſu, por todo eſto me parece, que ſe podria uſar deſte Privilegio, ſalvo meliori judicio.* Ita Villalobos, & de hoc privilegio meminit etiam Portel *in dubitation. Regular. verſ. illegitimus, numero nono*.

* Sup. hoc in R. ſeq. §. 1 poſt medium ... & ſeq. in Reſ. ... & in alijs eius ... not.

3 * Notandum eſt tamen præter ſupradictum privilegium adeſſe conſtitutionem Gregorii XIV. in qua conceditur Prælatis Regularium, ut poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Prælaturas, & dignitates, in Capitulo tamen Generali, vel Provinciali. Ita Barboſa *de iure Pontificio lib.1. cap. 42. n.290.* & ego alibi.

* Sup. hoc in præteritis & in ... Alibi ibidem.

4 * Notandum eſt etiam hìc contra Sayrum *de cenſur. lib. 6. cap.9. num.3.* per profeſsionem Religionis deleri etiam irregularitatem ex uſu Ordinis contractam, ut ſi illegitimus in ſæculo abſque diſpenſatione ad Ordines promotus fuiſſet. Ita Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſp.13. dub.6. num.3.* qui citat Sanchez *in ſumm. to.2. lib.5. c.5. n.10.*

* Sup. hoc inf. in R. 288 § ... in princ.

R E S O L. CCLXXXVI.

An illegitimus per profeſſionem cenſeatur ipſo facto diſpenſatus ad omnes Dignitates Religionis?

Et an ſi illegitimus in Prælatum eligatur à ſciente illegitimatem eius, & potente diſpenſare ſuper ea, hoc ipſo cenſeatur diſpenſatus ſaltem quoad forum conſcientiæ, & an ſecus dicendum eſt quoad forum externum?

Et an Religioſus diſpenſatus ad gradus, honores, & dignitates Ordinis neceſſe ſit, quòd exprimat qualitatem illegitimitatis, an ſcilicet ſit ſpurius, naturalis ſacrilegus, aut inceſtuoſus?

Et curſim docetur, quòd ius Canonicum Religioſos illegitimos, hoc ipſo quod ſolemnem faciunt profeſſionem reddit habiles ad recipiendos Ordines Sacros.

Et an diſpenſatus ad Dignitatem inferiorem, vi talis diſpenſationis eligi poſſit etiam ad dignitatem ſuperiorem?

Et docetur diſpenſatum ad Prioratum, Provincialatum, & om-

nes alias Dignitates Religionis non poſſe eſſe Generalem Religionis ſine nova diſpenſatione.

Et an illegitimus diſpenſatus in ſæculo ad omnia, & qualiacumque beneficia hoc ipſo non poſſit eligi ad Prælaturas, ac Dignitates Regulares?

Et quid è contra, an diſpenſatus ad Dignitates Regulares non cenſeatur diſpenſatus ad Dignitates ſæculares? Ex p.10. tr.13. & Miſc.3.Reſ.39.

In tr. 9. part. 10. in R. quæ nunc hanc ſequetur, in fine §. 1. Sup. hoc in R. præterita & ex R. ſeq. lege à principio uſque ad §. 3. [illegible] § ult. in fine, & [illegible] §. 1. DE jure communi, reſpondeo negativè, ex his, quæ ego adnotavi, *in tract. de Facultate Regularium diſpenſandi cum illegitimis*, & docet Sanchez *in Summa t.2, lib.5. c.5. n. 16.* & alii: Sed obſervo aliquos Doctores ex privilegio contrarium docere; & ideò ſic aſſerit Portel *in Dubiis Regul, verb. Illegitimus, n.9.* Nota valdè, quòd Patres Congregationis S. Ioannis Evangeliſtæ in Portugallia habent privilegium in ſuo *Compendio, fol.9.pag.2. in princip.* per quod Eugenius IV. conceſſit Conventui S. Georgii in Alga, ſui Ordinis, ut admiſſus ad Profeſſionem inter illos, ſi habet defectum natalium ipſo facto ſit diſpenſatus, non ſolum ad Ordines, ſed etiam ad omnia ſolita gubernari per Fratres illius Ordinis, Prioratus ſeu præpoſituras, Rectorias, aut officia ſe invicem compatientia. Sic ibi. Itaque Profeſſus apud illos non ſolùm diſpenſatur ad Ordines, ſed etiam ad officia, & dignitates Ordinis. Et mihi dictum fuit à Patre, qui fuit illorum Generalis in Portugallia, apud illos id practicari. Ita ille, & poſt illum noviſſimè doctus Patre Leandrus à Murcia, *in cap.4. ſuper 2. Regul. D. Franciſc, §.2. nu.17.* qui hæc verba addit. *Y es mucho de advertir, que eſte privilegio no eſta derogado, aunque las otras Ordenes no ayan uſado del, ſupueſto que tengan privilegio de participacion, (como lo tenemos todos los Mendicantes, y caſi todas las Ordenes) porque en dicha Orden ſe pratica eſte privilegio (como refiere Portel averſelo dicho un General de la miſma Religion) y aunque el contrario uſo del privilegio le derogue, ha de ſer el tal uſo contrario del miſmo que tiene el privilegio, como enſeña* Rodriq. *tom.3. qu.51. art.5. y* Suarez *c.35. n.6. De donde ſe ſigue, que ſiendo el dicho privilegio de la Congregacion de San Iuan Evangeliſta, y practicandoſe en ella, eſtà en pie, y en ſu fuerça para que puedan uſar todos del.* Et poſteà *in c.5.§. 3.n.33.* ſic ait: *Conveniene à ſaber, que en nueſtra Orden y entre los Padres Obſervantes, y Deſcalços, no pueden tener los ilegitimos ſin diſpenſacion los oficios ſiguiente; eſto es, no puendens ſer Generales, Provinciales, Guardianes, Cuſtodios, Vicario de los Conventos; porque en auſencia del Guardian el Vicario es Ordinario; y todo lo dicho ſe entiende para nueſtra Congregacion, y las demas que no admitten los privilegio; porque para las que los admittent à cerca de los ilegitimos, como diximos arriba en el capitulo quarto ſobre el ſegundo de la Regla en el numero ultimo, ay un privilegio de Eugenio IV. muy extenſo, con que ipſo facto, en profeſſando quedan legitimados, y diſpenſados para todos los oficios, y dignidades. Y ſe deve notar, que ſe puede muy* Sup. hac in R. præterita §. 2. ad medium, led lege [illegible] *bien gozar del dicho privilegio, no obſtante que por ignorancia no ſe aya uſado del; porque Nicolao IV. concedio à los Padres de la Cartuxa, que puedan uſar de los privilegios à ellos concedidos, aunque por ſimplicidad, ò ignorancia del derecho no ayan uſado dellos en tiempos atras; como no ſe ava preſcripto centra ellos, ni eſtan derogados; y pues que unas Religiones gozan de los privilegios de las otras, por la communicacion, parece que pueden gozar tambien deſto: y ſupueſto que Sixto V. Clemento VIII. y Paulo V. en las confirmaciones que hizieren de los privilegios de la Regular Obſervancia, no puſieron la clauſula, quatenus ſunt in uſu, y que el privilegio de la confirmacion (como enſeña* Manuel Rodriquez, Suarez, *c.10. n.9. y* 10. Portel. *verbo Privilegiis confirmatio, n.* 34.) *es gracia y privilegio de las otras; todas las Religiones gonza de la dicha confirmacion, ſi tienen privilegio de communicacion, como todas, ò caſi todas le tiene; y ha de ſer, de que ſe les communiquen los privilegios concedidos, y los que ſe han de conceder, para que ſe les communique la dicha confirmacion; y aſſi gozan deſto privilegio, aunque no eſt è un uſo.* Hucuſque Leandrus.

2. Sed Magiſter Lezana *in ſumm. QQ. Reg. tom.3. verb. Illegitimi Reg. num.17.* loquens de dicto Privilegio adducto à Portel *ubi ſuprà*, ſic ait: Sed quamvis ipſe aſſerat prædictum privilegium eſſe in praxi apud dictos Religioſos, quia tamen non mihi conſtat an ſit vivæ vocis oraculo conceſſum, ac per conſequens revocatum his temporibus, juxtà ſæpiùs dicta, vel eſto quòd tale non ſit, quia revocatum etiam videtur per revocationem generalem ſimilium privilegiorum factam per Sixtum V. in duabus *Conſtitutionibus, tom.1. cap.18. num.69.* dixi præſertim in ſecunda, ubi expreſsè etiam nominantur illi, qui eo ipſo per ingreſſum Religionis legitimati erant, & moderatio per Gregor. XIV. in Bulla *Circumſpecta*. de qua eo loco dixi. Ideò non audeo dicere poſſe nos aut aliquos alios Religioſos tali privilegio uti. Ita ille.

3 Notandum eſt hic obiter, quòd illegitimus, ſi in Prælatum eligatur à ſciente illegitimitatem eius, & potente diſpenſare ſuper ea, hoc ipſo cenſetur diſpenſatus, ſaltem quoad forum conſcientiæ. Probatur, quia in dubio nemo præſumendus eſt malus; cum ergo illegitimus non poſſit eligi in Prælatum, aut ad aliam dignitatem abſque peccato mortali, hoc ipſo quòd Electores conſcii illius illegitimitatis ipſum modo dicto eligunt, cenſendi ſunt tacitè cum eo diſpenſare, ne aliàs dicamus eos velle in tali actione peccare mortaliter. Dixi, idque ſaltem, quoad ſorum conſcientiæ; ut innuerem ſecùs dicendum, quoad forum externum, prout notat Portel *ubi ſuprà, num.* 7. Rodriquez Miranda, & alii. Sed Pater Lezana *ubi ſuprà* ſe aliorum judicio ſubiiciens in reſolutione iſtius dubii ait ſe valdè inclinare ad credendum præſentem diſpenſationem ſuffragari etiam pro foro externo. Vide Pellizarium *in Manual. Regul, tom.2. tract.9. cap.8. ſect.3. num.* 101. qui *anteà num.* 100. quærit an Religioſus diſpenſatus ad gradus, honores, ac dignitates Ordinis, neceſſe ſit, ut exprimat qualitatem illegitimitatis (num ſcilicet ſit ſpurius, naturalis, ſacrilegus, aut inceſtuoſus;) ſiquidem iſtæ conditiones faciliorem, vel difficiliorem reddere poſſint diſpenſationem, adeòque hac in re locum habere poteſt regula juris 81. in 6. in generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet veriſimiliter in ſpecie conceſſurus? Et reſpondit negativè, cùm veriſimiliter credi poſſit Prælatum regularem intendere diſpenſare cum Religioſo illegitimo, quocumque modo ſit illegitimus & alioquin faciliùs concedi debeat talis diſpenſatio viris Religioſis quàm Clericis ſæcularibus, ſtante quod jus canonicum, *capit.1. de Filiis presbyt*, Religioſos illegitimos hoc ipſo quod ſolemnem faciunt Profeſſionem, reddit habiles ad recipiendos Ordines, etiam Sacros. Et hanc ſententiam tenet etiam Rodriquez *tom.1. quæſt.13. artic.6.* ſed affirmativam ſententiam docet Miranda *tom.2. quæſt. 2. artic.* 13. Portel *de dubit. regular, verb. Illegitimus, num.11.* Peyrinus *de Relig. Prælat. quæſt. 2. capit.5. num.* 145. & Lezana *ubi ſuprà*, ea ducti ratione quod, ſicut notant Doctores communiter, tantò difficiliùs concedi debet diſpenſatio ſuper illegitimitate; quantò turpiùs diſpenſandus fuit genitus, & modus illegitimitatis eſt fœdior: quod etiam advertit Avila, *part.7. de Cenſur, diſp.3. dub.6. concluſ.2. notat.1.* Sup. hac in R. [illegible]

4 Sed an diſpenſatus ad Dignitatem inferiorem vi talis diſpenſationis eligi poſſit etiam ad dignitatem inferiorem? Reſpondet Peyrinus *tom.1 privil, Conſtit. 2. Iulii II. n.99.* non poſſe: probatque ex eo, quod permiſſio minoris non eſt permiſſio maioris quamvis aliàs diſpenſatus ad maiorem dignitatem cenſeri poſſit item diſpenſatus ad minorem, ſi minor contineatur ſub maiori; ut Prioratus ſub Provincialatu, & Provincialatus ſub Generalatu. Quin addit Peyrinus, diſpenſatum ad Prioratum, Provincialatum & omnes alias dignitates, quæ in Religione habentur, non ideò poſſe eſſe Generalem ſine nova diſpenſatione; cùm clauſula illa generalis, poſita poſt ſpecialia expreſſa, non includat majora, ſed ſolum conſimilia. Et ita etiam docet Pellizarius *loc. cit. c.2. ſect.3. n.143.* Sup. hoc in R. ſeq. [illegible] §. His [illegible] poſita.

5 Utrùm autem illegitimus in ſæculo diſpenſatus ad omnia, & qualiacumque Beneficia, hoc ipſo poſſit eligi ad Prælaturas, ac dignitates regulares? Reſpondetur poſſe; cum ea diſpenſatio fuerit quaſi quædam legitimatio, & ſe extendat, ut docet Lezana *tom.1. cap.18. num.61.* & Pellizarius *ubi ſuprà num.124.* licèt contrarium aſſerat Pater Bordonus, *in Conſil. Regular, tom.1. reſolucion. 12. numer. 58.* abſolutè aſſerens, diſpenſatum ad dignitates ſæculares non cenſeri diſpenſatum ad dignitates regulares, ſicut è contra, diſpenſatus ad dignitates regulares, non cenſetur diſpenſatus ad dignitates ſæculares: Quod concedit etiam Lezana; & ante illum docuerunt Rodriquez *tom.1. quæſt. 13. art.23.* Sanchez *lib.5. Moral. cap.5. nu.16.* aliique, & meritò, cùm privilegia, vi quorum conceditur talis diſpenſatio, inducta ſint in favorem ſolius Religionis. Sup. hoc [illegible] §. ult. Sup. hoc [illegible]

R E S O L. CCLXXXVII.

An Superiores Religionum Monachalium, Mendicantium, & aliarum poſſint cum ſuis ſubditis illegitimis non ſolùm ad Prælaturas inferiores, ſed etiam ad Generalatum virtute ſuorum privilegiorum diſpenſare?

Et an ſaltem Generales Religionum poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Generalatum?

Et deducitur, quòd illegitimus diſpenſatus ad Ordines cenſetur tantùm diſpenſatus ad Minores.

Et quid, ſi in diſpenſatione dicatur ad omnes Ordines.

Et ſi illegitimus eſſet diſpenſatus, ut poſſit obtinere beneficia, an talis diſpenſatio non intelligatur, nec extendatur ad beneficia curata?

Et quid eſt ſentiendum, ſi in diſpenſatione apponerentur hæc verba, ad quæcumque beneficia?

Et docetur, quòd in Decretis, & reſcriptis Pontificis verba aliquid operari debent; & non ſolum verbum, & qualibet dictio non debeat ſine effectu aliquid operandi apponi, ſed etiam qualibet ſyllaba.

Et aſſeritur quòd licèt ipſa diſpenſatio odioſa ſit, ac ſtrictè interpretanda, poteſtas tamen diſpenſandi latè interpretanda venit.

Et advertitur, quòd diſpenſatus ad omnes ſeu quaſcumque Dignitates non cenſetur diſpenſatus ad Epiſcopatum.

Et an privilegia contraria juri communi ſtrictè, vel latè ſint interpretanda?

Et

Et an privilegia Regularibus conceſſa abſolutè pro utroque foro conceſſa intelligantur?
Et aſſeritur, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt eligi in Epiſcopum, Cardinalem, & Papam.
Et an privilegia dubia Regularium, dubietate orta ex ambiguitate verborum, & Iuriſconſultorum interpretatione in favorem Regularium ſint intelligenda? Ex p.10. tr. 9. Reſ. unica.

§. 1. CErtum eſt, quòd de Iure communi ſolus Papa diſpenſat cum illegitimis, & Religioſis ad Dignitates, & Prælaturas, *ex Textu in c. 1. de filiis Presbyter &c. nimis eod. tit.* hoc tamen intelligitur, ſecluſis Religionum Privilegiis: Nam Prælati nonnullarum Religionum Mendicantium, & non Mendicantium ab aliquibus Sum. Pontificibus habuerunt facultatem diſpenſandi cum ſuis ſubditis Illegitimis ad Dignitates, & Prælaturas; ut videre eſt *in Compen. Privil. verb. Diſpenſatio.* At Sixtus V. per duas Conſtitutiones, quarum prima incipit. *Cùm de omnibus, ann.* 1587. Secunda. *Ad Romani ann.* 1588. contra illegitimos, hujuſmodi diſpenſationes irritas declaravit.

Sup. hoc ſorti in R. 185 ex declarin. 3. & 2. & 8. 187. &c.

2 Verùm, his non obſtantibus, poſt dictas Bullas Sixti V Greg. XIV. in Conſtit. *Circumſpecta*, revalidavit omnia Privilegia Regularibus conceſſa circa Diſpenſationem, quoad illegitimos, cum hac ſpeciali forma, ut illis Generalis, vel Provincialis poſſent uti in Capitulis Generalibus, vel Provincialibus, & non aliter. Sed poſt dictum Gregorii Privilegium diſpenſandi in Capitulo cum illegitimis, emanarunt alia Privilegia ampliora, concedentia facultatem, ſaltem Generali, diſpenſandi ſine Capitulo, & extra Capitulum quovis tempore. Unum Greg. XIV. conceſſum Patribus Miniſtrantibus infirmis, quod incipit. *Illius qui*, in quo hæc verba habentur, *Concedimus facultatem Præfecto Generali eiuſdem Congregationis pro tempore exiſtenti, ſeu de illius licentia, Præfectis inferioribus aliorum locorum, ſeu Provincialibus dictæ Congregationis pro tempore exiſtentibus, & illorum Vicariis, ac loca tenentibus, ut cum eiuſdem Congregationis perſonis defectum Natalium, etiam ex Adulterio, Sacrilegio, Inceſtu, quovis alio nefario, & illicito, ac prohibito, & damnato coitu provenientem patientibus, poſtquam in dicta Congregatione vota emiſerint ut defectu huiuſmodi non obſtante, ad quoſcumque ſacros, etiam Presbyteratus Ordines promoveri, & in illis etiam in Altaris Miniſterio miniſtrare, necnon ad quaſcumque Adminiſtrationes, Perſonatus, Præminentias, & officia dictæ Congregationis eligi, admitti, & aſſumi; illaque gerere, & exercere poſſint, diſpenſare liberè, & licitè poſſint, & valeant.* Hęc ibi: quæ quidem verba comprehendere etiam Generalatum tradit individualiter Laurentius de Peyrinis, *de Privileg. Minim. Conſtit. 2. Iulii II. §. 29. num. 97. cum ſeqq.* Alterum Privilegium eſt eiuſdem Greg. XIV. conceſſum Societati Ieſu quod incipit: *Exponi nobis*. Ex quibus Privilegiis clarè patet, ut obſervat Bordonus *to. 1. reſ. 12. n. 48.* conceſſam fuiſſe Generali per ſe, vel per alium à ſe delegatum, diſpenſandi quovis tempore cum illegitimis ad qualcumq; Dignitates, & officia facultatem; quibus privilegiis, ut ipſemet Bordonus notat, & alii, poſſunt uti ferè omnes Religiones: nam de facto habent inter ſe communicationem Privilegiorum, ut firmat Moronus, *Reſ. 99. n. 7.* Lezana *in Summ. QQ. Reg. t. 1. c. 3. nu. 17.* Pellizarius *in Man. Reg. to. 2. tr. 8. c. 1. ſect. 3. num. 41.* Baſſæus *in Florib. Theol. Pract. verb. Privilegium 4. n. 6.* & alii communiter.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 134. & 189. penult.

3 Quod evidenter patet ex uſu ferè omnium Religionum, & ex Bulla S. Pii V. appoſita in Bullario, *t. 2. incip. Et ſi Mendicantium* in qua Pontifex concedit Congregationibus Canicorum Regularium Lateranenſium S. Salvatoris, & S. Crucis Conimbricenſis, Caſſinenſium, Montis Oliveti, Vallis Umbroſæ &c. omnia Privilegia Mendicantium. Undè, ut rectè obſervat Tamburinus *de Iure Abbat. 1. diſp. 17. q. 1. n. 16.* prædictæ Congregationes Monachorum, & Canonicorum participando Privilegia Mendicantium participant etiam Privilegia non Mendicantium, & omnium Religionum ubicumque in mundo exiſtentium tam conceſſorum, quàm inpoſterum quomodocumq; & qualitercumque concedendorum, tàm directè, quàm per viam communicationis: & hæc communicatio idem operatur, ac ſi eſſent Privilegia Congregationibus illis, quibus fit communicatio, conceſſa. Ità Oldrad. *conſ. 300. n8.* Bertr. *conſ. 149. n. 2. l. 1.* Pariſius, *conſ. 2. n. 5. l. 5.* & aliis, quos affert Tamburinus *loc. cit.*

4 Nec obſtat dicere dictam Bullam S. Pii V. fuiſſe poſteà revocatam à Gregorio VIII. Nam reſpondeo, fuiſſe tantùm revocatam in ordine ad Privilegia contraria Conc. Trident. & ideò noviſſimè Hieronymus Garxias *in Politica Regulari t. 1. tr. 8. diſ. 1 dub. 4 n. 1* loquens de ſupradicto Privilegio S. Pii V. Subdit, hæc verba, *Y eſte Privilegio eſta revocado por Gregorio XIII. todo lo que ſe opone al concilio Tridentino, pero no otra coſa.* Ita ille, cui adde Rodriq. *t. 1. q. 8. a. 9.* Mirandam *in Man. to. 2. q. 48. ar. 7.* Sanc. *in ſum. to. 2. l. 5. c. 4. n. 16.* & Peyrinum, *de priv. Minim. to. 3. Conſt. 7. S. Pii V. §. 1. n. 2. & 3. iuncto §. 29. n. 25.* ubi adducit Declarationem Concilii tenoris ſequentis: *Ordinarius poteſt præcipere Regularibus, ut eant ad Proceſſiones publicas, nempè in feſto Corporis Chriſti, in Litaniis, & Iubilæis publicis faciendis in Plebibus, in quibus ipſi habent Monaſteria, dummodo Proceſſiones ſint ejus generis, quod in Bulla Sanctiſſimi D. N. S. Pii V. Mendicantibus conceſſa, quæ incipit Et ſi Mendicantium, publicata 17. Kalend. Iunii 1567. comprehenduntur. Et dummodò Regulares non ſint ex illis Conventibus Collegia nuncupatis, qua in eadem Bulla excipiuntur.* Hæc ibi. Ex qua declaratione Sacræ Congregationis apertè conſtat, Conſtitutionem S. Pii V. non fuiſſe revocatam à Greg. XIII. niſi quatenus ſtatuit aliquid contrà Concil. Trid.

5 His itaque ſuppoſitis, aſſero ſaltem Generales Religionum, per dicta Privilegia ſuperius adducta Gregorii XIII. poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad Generalatum. Probatur hæc opinio, quia ſupracitati Pontifices concederunt ſupradictis Religionibus, Societatibus, & Miniſtrantibus Infirmis, ut viſum eſt, poſſe diſpenſare cum ſuis ſubditis illegitimis ad quaſcumq; Dignitates, Officia, &c. Sed ſub dictis verbis non ſolùm includuntur Prælaturæ inferiores, ſed Generalatus, ut patet ex Lezana *in ſum. to. 1. c. 18. n. 62. & t. 2. c. 14. n. 142.* & ex verbis Bullæ Sixti V. appoſitis à Bordono *in Conſiliis Regularium to. 1. reſ. 12. n. 36.* Sic enim Pontifex ait: *Appellatione Dignitatum, Honorum, Graduum debere intelligi Præpoſitatus, Abbatiatus, Prioratus, Guardianatus, Cuſtodiatus, Provincialium, ac Generalium, Superiorum Officia, & alia his ſimilia cum onere, & Superioritate coniuncta.* Ità ibi. Ergo, &c.

Sup. hoc deſt. leg. in Reſponſis, &. Sed an, conſim ad medium

6 Quod confirmatur ex particula, *Quaſcumque*, appoſita in dictis Bullis Pontificiis, quæ ex ſui natura omnia includit, & nil excludit, ut *ex leg. à Procuratore C. Mandati, & in c. ſolit. de Maioritate, & obedientia, notant Gloſſa, verb. Quicumque de ſent. Excommun. l. 6.* Riminaldus iunior, *conſ. 450. n. 37. vol. 4.* Rolandus *conſ. 5. n. 44. vol. 1.* Menochius, *conſ. 600. n. 4. & conſ. 1129. n. 28* Sanctarellus *var. Reſ. q. 2. n. 21.* Gloritius, *reſponſ. 1. p. 2. n. 193.* Itaque particula, *Quaſcumque*, eſt tantæ efficaciæ, ut extendat diſpoſitionem, & ita comprehendat omnia, quæ aliàs non comprehenderentur, ut notant (heu quondam) noſter amiciſſimus Ioann. Baptiſta Larrea *in Alleg. Fiſcal. to. 2. Allegat. 86. num. 51.* Curtius *de Feudis p. 3. q. 12. n. 62. & 63.* Bartolus, *in Prælud. feud. col. 15. verſic. Tertiò limita*, Baldus *in c. Imperialem verſ. ſed quid conceſſum tit. de probib. feud. alien. per Feder.* Alexander, *conſ. 30. vol. 5.* Alciatus *in leg. Mraentium ff. de verbo. ſignific.* Cotta *in Memori. frudum conceſſum, & memor. Privilegia, & memor. Quibuſcumque* Decius *conſ. 599. n. 3. & ſeq.* Socinus Iunior, *conſ. 18. n. 1. & ſeq. vol. 3.* Tiraquellus innumeros referens, *de Retract. lignag. §. 1. Gloſſ. 7. n. 20. & ſeq.* Ioann. Franciſcus de Ponte, *conſ. 5. n. 29. vol. 1.* Seraphinus *deciſ. 980. n. 8.* Bertazolus, *tr. Clauſularum, clauſul. 4. Gloſſ. 30.* Immò addunt Bartolus, Baldus, Cotta, Tiraquellus, Alciatus, & de Ponte dictionem *Quaſcumque*, omnia, etiam impropria comprehendere: Unde dicunt, feudum conceſſum mihi, & ſucceſſoribus meis quibuſcumque, tranſire non ſolùm ad Extraneos hæredes, ſed etiam Legatarios, & fideicommiſſarios; qui impropriè ſunt hæredes. Hinc rectè Merolla *t. 2. diſp. 4. c. 6. n. 55.* obſervat, quòd Pontifices, quandò volunt ſub particula *Quacumque*, quòd aliquid non contineatur, illud ſpecialiter exprimere ſolent, ut fecit Bonifacius VIII. *in c. Cum in illis, de Præbend. l. 6.* dicens ſuæ intentionis non eſſe, ut in mandato de providendo aliquo de quibuſcumque Beneficiis, comprehendantur Curata.

7 Et tandem confirmantur omnia ſuperius dicta ex Caſibus ſimilibus pertinentibus ad diſpenſationem illegitimorum; nam ut optimè obſervat Merolla *to. 3. diſp. 6. dub. 7. §. 2. n. 223.* Marchinus *de Sacr. Ordin. tr. 1. p. 9. c. 4. n. 11.* Gloſſ. *in c. finali, de filiis Presbyt. in 6. verb. Ad omnes.* Archidiaconus *ibidem, paulò poſt principium*, Dominicus, *n. 8.* Ancharanus, *in c. Litteras, de fil. Presbyt.* Sanch. *l. 8. de Matrim. diſp. 1. n. 26. in fine*, Gironda, *de explicat. Privil. n. 1638.* Coninch *to. 2. de Sacr. diſp. 33. dub. 2. n. 29.* Palaus, *to. 1. diſp. 4. punct. 10. n. 3.* & alii, licèt Illegitimus diſpenſatus ad Ordines cenſeatur tantum diſpenſatus ad Minores, attamē hoc fallit, ſi in diſpenſatione dicatur ad omnes Ordines: Ità etiam, licèt Illegitimus eſſet diſpenſatus, ut poſſit obtinere Beneficia, talis diſpenſatio non extenditur ad Beneficia Curata; attamen hoc non procederet ſi in diſpenſatione apponerentur hæc verba, *ad Quacumque Beneficia.* Tunc enim omnia veniret Beneficia, etiam Curata, & Dignitates, quia illa particula, *Quacumque*, ut probatum eſt tantæ efficaciæ eſt, ut faciat venire, quę aliàs non venirent. Ita Felinus *in cap. Poſtulaſti, n. 4. de Reſcript.* Milis *in Report. ver. Diſpenſatio, verſic. Diſpenſatio Papalis*, Garſias, *to. 1. de benef. p. 1. c. 6. n. 65.* Creſcentius, *deciſ. 1. de Privil. n. 5.* Sarnen. *Regul. de Trien. q. 2. verſ. Hinc eſt.* Mandoſius, *de ſignat. grat tit. de diſpenſ. ſuper defenſ. nat. verſ. Limitans*, & alii. Sic etiam dicendum eſt, quòd tunc Privilegium conceſſum Regularibus diſpenſandi cum illegitimis non extenderetur ad Generalatum, quando in dicto Privilegio concederetur ſimpliciter diſpenſatio ad Prælaturas, Officia, ſeu Dignitates, ſecùs autem quando Pontifex, ut eſt in caſu noſtro, diceret, *ad quaſcumque Prælaturas, &c.* nam utique, ut patet ex dictis, tunc etiam ad Generalatum diſpenſatio extendenda venit; nam alioquin particula illa *Quaſcumque*, abundaret, & ſuperflua eſſet, cùm tamen in decretis, ac Reſcriptis Pontificiis, verba aliquid operari debeant, ut habetur *in cap. ſi Papa de Privil. l. 6.* Quod adeò verùm eſt, ut non ſolùm verbum, & quælibet dictio non debeat eſſe ſine effectu aliquid operandi, ſed etiam quælibet Syllaba, ut benè docent Gloſſ. *in c. ſolita, verb. Tanquam, de Maiorit. & Obedien.* Staphil. *de lit. grat. tit. de vi, & effect. clauſul. §. 1. n. 6.* Simon de Prætis, *de*

interpret.ultim. volunt.l.2. Interpret.3. dubit.2.ſolut. 5. qua incipit Quinto generaliter. Mantica, *t.1. de ambiguit.convent.l.2.tit.* 12. *nu.*8. Ergo, &c.

8 Remanet igitur ex dictis ſatis firmata noſtra ſententia, quam in individuo, loquentes de diſpenſatione Illegitimorum ad Generalatum virtute dictorum Privilegiorum, tradiderunt Sigiſmundus à Bononia, *de elect.p.*2.*c.*4. *dubit.*73. *iuncto dubio* 77.*n.*7. Bordonus *in Miſcellaneis,decif.*381. Portel *in Dub.Regular.verb.Illegitimus n.*10. Martinus de S.Ioſeph, *in Man. Confeſſar.to.*1. *l.*1.*tr.*56.*de Matrim. n.*7. Peyrinus *in formulario Prælat. Regular. litt. I, c. unic.* in quo ponit formam diſpenſandi illegitimos, etiam ad Generalatum: Quibus adde Paſqualigum *in QQ. Canon.Centur.*2.*q.*184.*iuncta q.*183. *n.*5. qui ex quodam Privilegio S.Pii V.Id.Februarii,anno 1567.conceſſo Religioni Theatinorum, probat, poſſe hodiè Superiores Regulares diſpenſare cum illegitimis non ſolùm ad Prælaturas Inferiores, ſed etiam ad Generalatum. Quod etiam probari poteſt ex alio Privilegio S.Pii V.conceſſo Benedictinis ſub Idibus Iunii,anno 1571.in quo, §.1. ſic habetur: *Ac in priſtinum; & eum, in quo ante præmiſſa quomodolibet erant, & fuerant, ſtatum redintegrandi omnemque inhabilitatis, & infamiæ maculam, ſive notam indè quomodolibet inſurgentem ab eis, & eorum quolibet prorſus abolendi, ſecumque, quod præmiſſis non obſtantibus non promoti ad omnes, etiam Sacros, & Presbyteratus Ordinem promoveri, atque Monaſteriis eiuſdem Congregationis in Abbates, Priores, & Prælatos præfici; nec non ad quaſcumque alias dictæ Congregationis Prælaturas eligi, & aſſumi.* Hæc ibi.In quibus verbis notanda ſunt illa, *Omnem inhabilitatis, & infamiæ maculam prorſus abolendi*. Nam hæc dictio, *prorſus*, excludit omnia, & ſingula, quæ in contrarium excogitari poſſunt; ut patet *ex c.Statutum* §.*Proviſuros*, *de Reſcriptis*, *in* 6. & ſic denotat idem quod, *penitus*, ſecundùm Stephanum Gratianum, *Marchiæ decif.*188.*n.*8. Et ideò S.Pius V.in alia Bulla ſuperiùs adducta in favorem Clericorum Regularium, uſus eſt particula, *penitus*, quæ nullam limitationem admittit, ut ex multis probat Cenedus *in Centuria Singularium, iuris, ſingul.*73. *n.*1.& Barboſ.*de Dictionibus frequentibus, verb.penitus, dict.*299. Nota etiam alia verba, quæ ſuprà Pontifex ſubdit: *Priores præfici, nec non ad quaſcumque alias dictæ Congregationis Prælaturas eligi, & aſſumi*. Ergo etiam ad Generalatum ex rationibus adductis, vigore particulæ, *Quaſcumque*.

Sup. hic pro diſpenſatione, in t 3.tr.1 R. 48 & pro poteſtate diſpenſandi in R.49. & in aliis earum annot.

9 Et tandem omnia ſuperiùs dicta confirmantur ex communi doctrina Theologorum, Canoniſtarum, & Iuriſconſultorum aſſerentium, quòd licèt ipſa diſpenſatio odioſa ſit, ac ſtrictè interpretanda, poteſtas tamen diſpenſandi latè interpretanda venit. Et ita tradunt. 51. Doctores,quos citat,& ſequitur Sanch. *de Matrim.to.*3.*l.*8.*diſp.*2.*n.*1. quibus Ego addo Salas *de legib. diſp.*20.*ſect.*11.*n.*10. Merollam, *to.*2.*diſp.*4.*c.*6.*dub.*2.*n.*88. Emanuel Sà, *verb Diſpenſatio*, *n.*7. Comitolus *in Reſp.mor.l.*1.*q.*104. *n.*1. Suar. *de legib.l.*6.*c.*17.*n.*14. & Bonacinam *de legib.diſp.*1.*q.*3. *punct.*7.§.1.*n.*14. Ergo, & in caſu noſtro facultatem diſpenſandi cum illegitimis conceſſam Regularibus latè interpretandam eſſe dicendum erit.

10 Sed ut magis probabilitas huius opinionis clareſcat, reſtat reſpondere ad aliqua argumenta, quæ in contrarium adduci poſſunt. Et primò, quod Diſpenſatus ad omnes, ſeu quaſcunque Dignitates,non cenſetur diſpenſatus ad Epiſcopatum,ut tradit Fagundez *de Præcept. eccleſ.præcept.*5.*l.*3.*c.*3.*n.*5. Sayrus *de Cenſur.l.*6.*c.*11.*n.*27. Gloſſa *in c.*21.*de Præbend. in* 6. Panormitanus *in c. Dilectus de conceſſ. præbend. n.*1. *& in c. Cum Vuintonienſis,n.*8. *de elect.* Oldradus *conſ.*14. Romanus *conſ.*330. Tabiena, *verb. Beneficium,*2.§.20. *n.*24. Sylveſter *verb legitimus, qu.*7. Majolus, *de Irregul.l.*1.*c.*9. *n.*4. Aſtenſis *p.*2.*l.*8.*tit.*38.*art.*4.*qu.*3. Paz Iordanus *in var.elucubrat.to.*2.*l.*10.*tit.* 19.*n.*70. Peregrinus de fideicommiſſis, *a.*23.*n.*8. Hojeda, *de Incompar.Benef.p.*2.*c.ult.n.* 77. Marcellus Vulpe *in Praxi c.*47.*n.*29. & alii. Ergo & in caſu noſtro ſub Privilegio Regularium diſpenſandi ad quaſcunque Dignitates, non intelligitur Generalatus, qui eſt ſuprema Dignitas in Religione. Reſpondeo, hoc argumentum noſtræ Concluſioni non officere. Primò, quia non deſunt Doctores aſſerentes, quòd diſpenſatus ad omnes Dignitates, cenſeatur diſpenſatus ad epiſcopatum; quia legitimatus* per ſubſequens Matrimonium cenſetur, & eſt legitimatus ad Dignitatem epiſcopalem, abſque alia expreſſa mentione, aut declaratione: Ergo & legitimatus à Papa ad omnes honores, & Dignitates Eccleſiaſticas, cenſebitur etiam legitimatus ad Epiſcopatum; cùm lex viva legitimationis non ſit minùs potens, quàm lex mortua, ut ita dicam Matrimonii. Deinde quia legitimatio, quæ fit à Papa per Reſcriptum, non poteſt dici legitimatio civilis, ſed naturalis; reſtituit enim hominem ad primævum Ius, in quo omnes legitimi naſcuntur. Unde cùm legitimus nulla indigeat declaratione ad Dignitatem Epiſcopalem; ita etiam illa non indigebit legitimatus à Papa. Et ſic ſenſerunt plures Profeſſores Inclitæ Academiæ Salmanticenſis, quos ſequitur, & refert Henriquez *l.*13.*c.*8.§.10.*in Gloſſa lit.C.* Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittit Merolla, *tom.*2. *diſp.* 4. *c.*6. *num.* 39. & ex Canoniſtis, Petrus de Ancharano allegatus à Panormitano *in dicto capit.* Vuintonienſis, *de elect. numer.* 7. Et quidem, ſi opinio contraria eſſet vera, dictio, *Omnes*, vel *Quaſcumque*, nihil operaretur; quod non eſt dicendum ex rationibus adductis.

Sup. hoc in t.3. tr.1. R. 46. lege doctr. §. His omnibus.

* Sup. hoc meli⁹ loſ. in §. Nec obſtat. ſecundo aſſerere hujus R.

11 Sed meliùs reſpondeo ſecundò, quòd in jure apparet, & cautum eſt, quòd diſpenſatus ad dignitates, non intelligatur diſpenſatus ad Epiſcopatum, ut optimè obſervat Gerunda *de Epiſcopatu,l.*2. *diſp.*1. *c.*1.*n.*15. cum aliis, & patet *in c.Vuintonienſis Eccleſia, & c. in notit. de Elect.* in quibus Textibus Illegitimi aliqui erant ordinati, & beneficia, ac Dignitates poſſidebant, & tamen inhabiles ad epiſcopatum habebantur, Sed in caſu noſtro, non apparet, nec colligi poteſt ex aliquo Textu, quòd cautum ſit in Iure, Diſpenſatum ad quaſcumque Dignitates, non eſſe diſpenſatum ad Generalatum. Ergò non valet argumentum adductum; quia Ius, id quòd diſpoſuit de epiſcopatu, non diſpoſuit de Generalatu: & ideò Doctores communiter rectè aſſerunt, quòd ſub verbis omnibus, aut quibuſcumque Dignitatibus, non includitur epiſcopatus, & nemo ex Doctoribus uſque adhuc à me diligenter conquiſitis, aſſerit, quòd ſub dictis verbis non includitur Generalatus: imò, ut viſum eſt, Bononia, Portel, Bordonus, Martinus de San Ioſeph & Paſqualigus individualiter docent ſub illa particula, *Quibuſcumque dignitatibus* Generalatum comprehendi: Malè itaque in caſu noſtro colligitur conſequentia de epiſcopatu ad Generalatum. Et ideò rectè docet Martinus Becanus, *de Sacram.c.*38. *q.*8. quòd non licet argumentari ab uno caſu ad alium,quando unus eſt expreſſus in Iure, alter non eſt expreſſus. Et quidem nullus, niſi bardus, negaret maximam diſtantiam, & differentiam, quæ extat inter utrumque Gradum, & Dignitatem. Hinc epiſcopatus, propter eius excellentiam, & præeminentiam videtur ſpeciali nota dignus, & non venit ſub nomine Dignitatis, ut in ſpecie notat Gloſſ. *in c.*2.*de Præbend.in* 6. & Panormitanus *in c. Dilectus eod.tit.* quia eſt culmen omnium Dignitatum, ut habetur *in cap. penult. de præbend.* Sed hoc dicere de Generalatu, ut gratis dicitur, & ſine Iure, ſic & gratis negandum erit, Ergo non eſt admittendum argumentum de epiſcopatu ad Generalatum: nam, ut obſervat Maranta, *to.*4. *reſp.*4. *n.*65. omnimoda, & abſoluta exquiritur ſimilitudo (in his ſcilicet, quæ conferuntur) inter ea, inter quæ ſimilitudo arguitur. Alioquin, vel minima quæque diſſimilitudo potens eſt, & efficax argumentum hoc deturbare; quin non totum deſtruere, ſecundùm Gloſſ. & ibi notata *in l. Creditori* 9. *verb.vendicatio*, *ff.de novi operis nunciat.argumento Text. in leg. Quid ergo* 13.§. *ex promiſſo*, *ff. de his, qui notantur infamia* Gloſſ. *in Can.ſic enim,* 9.§.*his de cauſis*, *verb.nunquid* 28.*q.*1. Abbas *in c.Conſtitutus, in* 3. *notab.de Appellat.* Afflictus *decif.*350. *nu.*11. Cochier *de Permut.Benef.p.*1.*c.*3.*n.*6. & alii.

12 Nec obſtat ſecundò, ſi quis diceret, quòd contra ſuperius dicta clarè obſtat Stylus Secretariæ Brevium Sanctiſſ. D.N. nec non Stylus Sacræ Pœnitentiariæ, in quibus, quando Summus Pontifex diſpenſat cum Regularibus illegitimis ad Prælaturas, & Dignitates Ordinis, apponitur clauſula, *non autem Generalatum*. Reſpondeo, hoc argumentum magis confirmare dictam opinionem; nam quando Pontifex in ſuis indultis vult, quòd ſub nomine Dignitatum, &c.non comprehendatur Generalatus, id clarè explicat: ergò quando id non explicat, ut eſt in Privilegiis conceſſis Regularibus, dicendum eſt ſub nomine Dignitatum, &c. Generalatum etiam voluiſſe includere: nam ſi voluiſſet, id expreſſiſſet, ut facit in Diſpenſationibus, quę per Secretariam Brevium, & Pœnitentiariam emanant. Ergo, &c.

13 Confirmatur ex doctrina Georgii Gobat *de duplici Iubilæo, c.*33. *q.*9. *n.*248. Lorcæ *in* 2.2. *D. Thomæ,q.*11.*a.*4.*diſp.*4.*n.* 12. Boſſij, *tr.de Iubilæo, ſect.*1. *caſ.*8. *n.*2. & aliorum aſſerentium quòd ſi Pontifices in aliquo Iubilæo concederent abſolutionem ab omnibus caſibus Bullę Cœnę, caſum Hæreſim tamen excludendo, ſi poſteà in aliis Iubilæis concedant dictam abſolutionem, & caſum, Hæreſim non excludant, videtur illam utique concedere: nam ſi noluiſſent, id explicarent in aliis Iubilæis, ut fecerant. Item Pontifices conceſſerunt plura Privilegia Regularibus diſpenſandi in quibuſcunque Irregularitatibus, ut eugenius IV. Sixtus IV. S.Pius V. excepta tamen Irregularitate Homicidii, Bigamiæ, & mutilationis membrorum, de quibus Pater Lezana, *in ſum.QQ.Regul.to.*1.*c.*18.*n.*40. tamen quia poſteà Paulus III. conceſſit Generali, Abbatibus, &c. Sancti Benedicti Valliſoletani Privilegium, ut pro prima die Lunæ Quadrageſimæ cùm eorum ſubditis diſpenſare poſſint ſuper quibuſvis irregularitatibus, & non appoſuit illam clauſulam, quam Pontifices in aliis Privilegiis appoſuerunt, *excepta irregularitate Homicidii voluntarii*, &c. Ideò Portel *in Dubiis Regul. verb. Diſpenſatio in Addit.* Hieronymus Rodriq. *in Compend. QQ. regul. reſ.* 52.*n.*25. Bordonus *in Conciliis Regul.to.*1. *reſ.*13.*nu.*14.16.& 24. Tamburinus *de Iure Abbatum, to.*1. *diſp.*4.*q.*12.*n.*10. *&* 11. cum aliis, ſuſtinent per dictum Privilegium Paulii III. poſſe hodiè Superiores Regularium in Feria ſecunda poſt Dominicam primam Quadrageſimæ, diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate orta ex homicidio voluntario, Bigamia, & membrorum mutilatione; quia cùm alii Pontifices in ſuis Bullis poſuerunt clauſulam exceptivam dictarum irregularitatum, dum Paulus III. in ſua Bulla, dictam clauſulam non appoſuerit, ſignum eſt diſpenſationem dictarum irregularitatum conceſſiſſe.

Sup. hac prima diffic huius §. in t.3 tr 8. R. 19 ex conſequentiis eius §. Reſpondeo: & aliarum ex not. ubi inter alias R. ibi a poſitas in duabus adductas ad duo noviſſime Decreta, diffinit. Innocentii X & Alexandri VII. ſup. hac qu. Et pro prima die Lunæ contenta in hoc texto, & §. Inf in R 102 §. Notandum, & in R 101 § ad medium & in R 396 §. ſed hoc, à lin. 9 & in t 3. tr 1 R. 64 §. Et ne & in t 5 tr 8 R. 1 §.3. Nominatim.

14 His ſuppoſitis, ſic dicendum eſt in caſu noſtro: Pontifices concedendo Privilegium Regularibus, ut cùm Illegitimis poſſint

ſint

ſint diſpenſare ad quaſcunque Dignitates, ſi oollent talem diſpenſationem ad Generalatum extendere: explicarent quidem, ut explicant in Conceſſionibus Secretarlæ Brevium, & Pœnitentiariæ: ergo non excipiendo Generalatum, videntur privilegium ad illum extendere. Et ideò hic intrat Axioma illud Iuris, quòd ſi lex voluiſſet, expreſſiſſet, ut patet *ex leg. unica, §. ſi autem ad deficientis*, *C. de caduc. tollen. leg. ſi ſervus*, *§. Prator ait*, *verſ. Non dixit ff. de acquir. hared. c. Ad audientiam 2. de Decim. c. 2. de tranſact. Prel.* & notant Tiraquellus *in leg. ſi unquam*, *verb. Libertis n. 3. C. de revocan. donat.* Menochius *conſ. 1. nu. 178. & conſ. 140. n. 4.* Surdus *deciſ. 88. n. 4. & deciſ. 324. nu. 22. & conſ. 245. n. 45.* Guttierez, *Practicar. l. 3. qu. 22. n. 7.* Gonzalez *ad regul. 8. Cancellar. Gloſſ. 9. §. 1. n. 33. & gloſſ. 42. n. 11.* Cardoſus *in Praxi Iudicum*, *& Advocat. verb. Lex n. 28.* quibus adde alios, quos citat, & ſequitur (heu quondam noſter) doctiſſimus Ioann. Baptiſta Larrea, *in Allegat. Fiſcal. to. 2. alleg. 94. n. 26.* Et ideò Lex id ooluiſſe præſumitur, cùm facilè id exprimere potuiſſet, neque expreſſit, ut obſervat Menochius, *conſ. 30. n. 8.* & ſapientiſſimus, & amiciſſimus Io. Solorzanus de indiarum Iure, *to. 2. c. 21, n. 32. ex leg. ſi ſervum*, *§. Non dixit. ff. de acquir. haredit. ex leg. Illam*, *C. de Collationibus*, *ex leg. diſſentient. C. de repud. ex cap. Illa*, *in ſede vacante*. Itaque cùm Privilegia Pontificalia Regularibus conceſſa, ut ſuprà viſum eſt, generaliter, & abſolutè, & ſine ulla diſtinctione loquantur, abſolutè, generaliter, & ſine diſtinctione intelligenda eſſe ſtatuendum eſt, ex Iuribus vulgaribus, quæ citat Barboſa *in Axiomata Iuris uſu frequentia*, *axiom. 136. nu. 1. & 4.*

15 Adde, quòd eſt valdè notandum, Pontificem in Pœnitentiaria, & Secretaria Brevium, diſpenſare ad petitionem Partium; & quia Generalatus eſt ſuprema Dignitas in ordine ad Gubernationem totius Religionis; & plura merita, ac virtutes requirit Pontifex, quia non poteſt eſſe ita bene informatus de meritis Oratorum, rectè non vult ſub nomine Dignitatum includere Generalatum; & ideò apponit illam clauſulam: Sed quando concedit privilegia Regularium, non militat hæc ratio; & ideò rectè dicunt Doctores, quòd ſub nomine Dignitatum Generalatus in privilegiis includitur, quia Superiores Religionum, diſpenſando cum illegitimo, cognoſcunt radiciùs eius merita, virtutes, & alia neceſſaria requiſita ad Generalatum: Unde apparet, quòd eſt diſpar ratio ioter utrumque caſum: & ubi non militat eadem ratio, non debet militare eadem diſpoſitio; ut patet *ex leg. ſi ita*, *ff. de manumiſſ. teſtament. & ex leg. ſervus*, *ff. de ſt. tu lib.* ut obſervat Decius, *conſ. 349. n. 3.* Surdus *conſ. 67. n. 19.* & alii; quia diverſitas rationis, diverſitatem quoque juris inducit, *ex leg. Inter ſtipulantem*, *§. ſacram ff. de verb. oblig. & ex leg. finali ff. de ritu nuptiar.* Ergo, &c.

Sup. hoc infra in § Sede dato, contra, omnia, à lio. 9. ſuius K. & in 14 cr 2. R. 5. § ult. & in R. 41 § Ad argumentum, a lio. 4.

16 Nec obſtat tertiò aſſerere, quòd privilegia contraria Iuri communi ſtrictè ſunt interpretanda, ut probat Miranda, *t. 2. q. 4. a. 6.* Sylver, *ver. privilegium, q. 3.* & patet, quia derogatio Iuris communis per ſe loquendo, ut odioſa, quam maximè debet vitari, vel certè reſtringi debet, ſi omninò vitari nequeat: idque oe alioqui privilegium fiat inutile; tum quia licèt hujuſmodi privilegia ſint favorabilia, quatenùs reſpiciuot privilegiarium; quatenus tamen à Iure communi exorbitant, cenſeri debent odioſa, ideòque cùm favor communis præferendus ſit favori privato, ubi oportuerit unum reſtringere, ut aliud minus lędatur, reſtringi debet reſpectu Iuris communis: ſed privilegia, de quibus eſt quæſtio, vulnerant Ius commune, ut patet ex *c. de filiis Presbyt. ex communi Doctorum ſententia*, quos etiam me citato affert Barboſa *de Iure Eccleſ. l. 1. c. 42. n. 193.* Ergo, &c.

Sup. hoc in §. 2. not. prat. ſit ad medium à v. nam privilegia, tot Religionum & in c. 4. tr. 2. R. 5. §. finali

17 Reſpondeo, privilegia Regularibus coonceſſa contra Ius commune; eſſe latè explicanda, ut docet, ſapientia, & eruditione nemioi ſecundus amiciſſimus D. Joann. Solorzanus *de Indearum Iure*, *to. 2. l. 3. c. 26. n. 110.* qui citat Barboſam, Tiraquellum, & Rodriquez quibus adde Oldradum *conſ. 300. n. 4.* Decium *in c. ut ſi clerici §. de adulteriis*, *verſ. ſimiliter gratioſa videns de indic.* Heoriquez *l. 7. de Indulgent. c. 22. nu. 3. & c. 24. n. 4.* Suar. *de legib. l. 8. c. 27. n. 7.* Merollam *to. 2. diſp. 4 c. 6. dub. 1. n. 17.* & Sanch. *de matr. l. 8. diſp. 1. n. 3.* patetque, tum quia ſumma eſt ratio, quę pro Religione facit, *leg. ſunt perſona ff. de Relig. & ſumpt. funer.* tùm quia hujuſmodi privilegia conceduntur toti Religioni, aut Communitati in perpetuum, ideòquæ æquantur legi, & perinde habentur ac ſi ioſerta eſſent in corpore Iuris, cùm ſint Conſtitutiones perpetuæ. Unde fit, ut privilegia Regularibus hoc modo conceſſa ſemper interpretari debeant ad inſtar Iuris communis. Vide Caſtrum Palaum *t. 1. tr. 3. diſp. 4. pun. 10. n. 5.* & Pellizarium *in Man. Regul. t. 2. tr. 8. c. 1. ſect. 6. n. 142.*

18 Et tandem Quartò non obſtat dicere, quòd in noſtro caſu, defectus illegitimatis non eſt occultus, ſed ab ipſis Religioſis, & ab aliis ſciatur. Reſpondeo, quòd hoc argumentum procederet, ſi privilegia eſſent ſolùm conceſſa pro foro interiori; ſed hoc in caſu noſtro non accidit: nam ut, obſervat Marcus Vidal *in Arca Theolog. Moral. tit. de Caſib. reſeru. Inquiſ. 1. n. 154.* privilegia Regularibus conceſſa, abſolutè, pro utroque Foro conceſſa intelliguntur: nam privilegium ſine reſtrictione conceſſum, à nobis limitandum non eſt, immò ampliandum, & explicandum pro utroque Forò, cùm favores ſint ampliandi. Unde Sanch. *l. 6. c. 17. n. 43.* aſſerit, quòd Regulares, virtute privilegiorum, poſſe abſolvere ab Excommunicatione deducta ad Forum contentioſum quoad culpam, quandò gaudent privilegio abſolutè conceſſo ſine reſtrictione, aut limitatione. Idem tenet Peyrinus *de Privil. to. 1. Conſtit. 6. Iulii II. §. 3. n. 22.* Sed haoc reſponſionem relinquendo, obſerva, quòd individaliter pro caſu noſtro notant Paſqualigus, ubi ſuprà, *deciſ. 185. nu. 8.* privilegium S. Pii V. conceſſum Benedictinis, de quo ſuprà actum eſt, noo ſolùm conceſſum fuiſſe pro Foro Conſcientiæ, ſed etiam pro foro externo, Ergo, &c.

19 Concludendum eſt igitur ex his omnibus, eſſe ſatis probabilem opinioocm ſupradictorum Doctorum, atque ideò tutò practicari poſſe, nempè Superiores Regulares poſſe cum ſuis ſubditis illegitimis ad Generalatum diſpenſare. Et ita etiam Ego probabiliter ſentio, ſalvo aliorum præſtantiſsimorum Theologorum, qui conſulendi ſunt meliori judicio. Romæ in Domo S. Sylveſtri Montis Quirinalis die 22. Februarii 1651.

Subſcribo ſententiæ Sapientiſsimi P. Anonini Diana, quatenus dicit eſſe ſatis probabilem, etiam in praxi, opinionem eorum DD. qui exiſtimant poſſe Superiores Regularium (intellige habentes privilegia ad diſpenſandum cum ſubditis illegitimus ad officia, & dignitates Ordinis) diſpenſare cum illis, etiam ad Generalatum. Si enim talia privilegia habeant dictiones: *Quaſcumque, omnes, cunctas*, vel ſimiles, id videtur certum, cùm illæ dictiones ſint univerſales, de quarum natura eſt omnia complecti, nihil excludere, & idem operari, ac ſi mentio ſpecialis de omnibus facta fuiſſet. Ludovicus Norot. *conſ. 59. colum. 1.* Marta *de clauſul. qu. 5. clauſ. 4. n. 1.* Stephanus Gratianus *diſcept. forenſ. c. 990. n. 15.* Barboſa *de clauſul. clauſ. 184.* ſi ergo in dictis privilegiis fuerint dictæ dictiones uniuerſales, extendi debent ad omnes *dignitates*, *Pralaturas*, *&c.* ordinis, etiam *Generalatum*. Caſu etiam quòd ea privilegia non habeant clauſulas, ſeu dictiones ipſas univerſales, ſed ſolùm indefinitas, ut ſi dicant concedere facultatem ad diſpenſandum cum ſubditis illegitimis ad obtinendum *officia*, *dignitates*, *Pralatias*, *Prapoſituras*, *&c.* etiam debent extendi ad *Generalatum*; cùm ſit regula certa quòd indefinita æquipollet univerſali, *l. ſi ſervitus 24. de ſervit. urban. prad. l. ſi ita relictum*, *ff. de leg. 2. c. ſolita de maiorit. & obedient. c. quia circa de priv.* ubi DD. quamplurimi. Quòd maximè procedit quando ſubeſt eadem ratio. Card. Tuſchus *to. 4. litter. l, concl. 86. n. a.* & alii apud Barboſam *axiomat. 123. n.* Hic autem procedit eadem ratio. Nam ea, qua Summi Pontifices moventur ad concedendum ſimilia priuilegia Regularibus; eſt illa, quam aſſignavit Sixtus IV. *in Mari magno Carmelitarum §. 63.* ſcilicet: *Vi dicti Ordinis profeſſoribus omnis vagandi tollatur occaſio, & ad Sedem Apoſtolicam recurrendi ſubtrahatur pro poſſe neceſſitas.* Hęc autem etiam procedit in caſu Generalatus. Quòd verò non obſtet id, quod adducitur de Epiſcopis, ſeu Epiſcopatu, præter adducta à P. Diana roborari poteſt ex iis, quæ adduxi *to. 5. in Mari magno Pradicatorum n. 9. & 10.* ex variis Doctoribus, quòd ſcilicet non obſtante, quòd ſecundùm Canones non poſsit fieri inſtitutio, diviſio, vel unio epiſcopatuum ſine conſenſu Sedis Apoſtolicæ, nihilominus de inſtitutione, diviſione, vel unione Provinciarum Religionum, quæ ſimiles ſunt epiſcopatibus, aliter loquuntur Doctores, quos ibi adduxi. Sic ſub cenſura, &c.

Romæ apud Tranſpontinam 82. Februarii 1651.

Fr. Ioannes Baptiſta de Lezana.

Idem cenſeo, quatenus in privilegio adſit clauſula *univerſalis*.

Ego Raphael Averſa Cler. Minorum.

Idem cenſeo, non ſolùm exiſtente in privilegio particula *cunctas*, vel alia ſimili æquivalenter extenſiva, de quo videtur oullatenus poſſe dubitari; ſed etiam ſi privilegium conceſſum fuiſſet per verba indefinita, noo appoſita ulla exceptione, idque propter rationem optimè penetratam à R. P. Diana, quòd privilegia conceſſa in perpetuum Communitati maximè religioſę ęquantur legibus publico juris eorpori inſertis, ideòque ſunt eiuſdem amplæ interpretationis, quam in rem auctoribus ab eo adductis adiungo Layman *l. 1. Theolog. moral. tit. 4. c. 23. n. 5. §. dixi autem*, cùm Coninck apud eundem, ſub cenſura.

Dat. in Collegio Romano Societat. Ieſu die 2. Mart. 1651.

Martinus de Eſparza Soc. Ieſu.

Idem cenſeo in Collegio S. Thomæ ſuper Minervaſim die quinta Martii anni 1651.

Fr. Clemens Alvarez M. & Reg. Minerva.

Opinionem ſupradictam P. Antonini Diana non ſolùm judico probabilem, ſed longè probabiliorem, cùm ea ſit fundata in clauſulis illis univerſalibus (*omnes quaſcumque*) in privilegiis expreſsè præciſis, quæ ex communi DD. ampliſsimè accipiendæ ſunt: & quæ in contrarium afferuntur ex paritate cum epiſcopatu ſtylo Brevium, & Pœnitentiariæ, nihil faciunt contrà, cùm io illis habeantur claræ limitationes, unde potius oppoſitum probant, quod ubi noo ſunt, vel in iure, vel alibi hujuſmodi limitationes, particulæ illæ ampliſsimè accipiendę ſint, & ſine limitatione. In Collegio Romano 8. Martii 1652.

Torquatus Cuppis Societatis Ieſu.

ADDITIO.

Ad ſuperiorem Tractatum.

§. 1. POſt ſuperius ſcripta, & à tot. Viris Doctiſſimis approbata, obſervavi Declarationem Sacræ Congregationis Concilii ſub die 12. Martii 1629. quam affert Barboſa, *de Iure Eccleſ. l. 1. c. 42. n. 190.* tenoris ſequentis: *Legitimatus autem in Infantia ad inſtantiam Patris per legitimationem ampliſſimam, vigore facultatum Dominorum de Campegiis non poteſt eligi Generalis in ſua Religione.* Ergo poſſet aliquis contra à nobis ſuperius firmata aſſerere; Sicut privilegium conceſſum DD. de Campegiis legitimandi patientes defectum natalium non extenditur ad Generalatum; ità & privilegium conceſſum Regularibus diſpenſandi cum illegitimis. Reſpondeo, dictam declarationem Cardinalium nihil officere ſententiç, quam ſuprà firmavimus in favorem privilegiorum Regularium. Primò, quia credo, quod Sacra Congregatio intellexit privilegium conceſſum DD. de Campegiis, non extendi ad dignitates Eccleſiaſticas: & optimè quidem; nam Leo X. concedens privilegium dictis: Comitibus legitimandi, videtur loqui, ut patet ex contextu Bullç, tantum quoad ſucceſſionem Bonorum, ut obſervat Malvaſia, *vol. 1. conſ. 109. n. 71. & 72.* & Giovagnonius. *l. 2. Reſponſ. 16. nu. 50. & 51.* Et ideò Sacra Rota *in Bonon. de Bologninis, ſub die 27. Iunii 1565. coram Seraphino, to. 1. deciſ. 5. n. 7.* dixit, quòd facultas conceſſa Dominis de Campegiis per dictam privilegium, ad Bona ſimpliciter tribuitur, quod etiam apparet in ſupplicatione ſignata à Papa, & ſuper quam expenſum fuit privilegium, ubi nulla petitio invenitur de habilitate in ordine ad Dignitates Eccleſiaſticas. Sed petitur quod omnes de Campegiis poſſent legitimare perſonas Eccleſiaſticas, & ad eccleſiaſtica Bona: quam ſupplicationem eſſe attendendam ad declarandam mentem Papæ, tradit Seraphinus *deciſ. 467. & deciſ. 764.* Imò quando ſupplicatio diſcordat à Brevi, potiùs attenditur ſupplicatio uti mater, quàm Breve, ut obſervat Giovagnonius *l. c.* Itaque cùm in dicto privilegio, & in eius ſupplicatione nulla efficiatur mentio de legitimatione, quoad dignitates Eccleſiaſticas, ſed tantùm quoad ſucceſſionem Bonorum Eccleſiaſticorum, ideò ſacra Congregatio dixit legitimatum per privilegium DD. de Campegiis, non poſſe eligi in Generalem. Sed in noſtro caſu privilegia conceſſa Regularibus fuerunt eis largita in ordine ad diſpenſandum ad dignitates Eccleſieſticas cum clauſulis ampliſſimis includentibus etiam Generalatum; Ergo eſt diſpar ratio inter utrumque caſum.

2 Et confirmatur ex his, quæ docet Acacius Enenchleleus *de Privilegiis l. 2. c. 3. n. 13.* probans, quod in dubio ex ſupplicatione, & precibus petentis, privilegia interpretationem accipiunt, & patet *ex leg. ſi ſine, §. qui ff. de interrog. in jure fac.* & firmat etiam Iaſon, & Gloſſa *ex leg. ſi libello C. de diver. reſcript.* Baldus, & Felinus *in c. inter dilectos de fide inſtrum.* Bartolus *in leg. 1. verſic. quaro ff. ad leg. Iul. Maieſtat.* Baſſæus *in Cur. Theol. ver. Privilegium 6. n. 7.* cum docto Patre Gobat. *in Theſ. Indulgent. p. 2. c. 35. qu. 93. n. 63.* & aliis.

3 Roborantur ſupradicta; quia licèt Leo X. confirmavit dictis DD. de Campegiis privilegium obtentum à Maximiliano Imperatore, tamen certum eſt confirmationis naturam eſſe, rē in ſuo ſtatu, & terminis manentem roborare, non autem extendere; ex *c. 1. & 2. de Confir. utilit. vel inutil.* Gloſſa *in c. ex parte de Conſtitut.* & ibi Baldus, *n. 12.* Decio, *in leg. more maiorum, n. 31. de juriſdict. omnium judicum, & conſ. 142. n. 6.* Quare cùm ex privilegio Imperiali, non competat facultas legitimandi ad Dignitates eccleſiaſticas, idem quoque dicendum eſt attenta confirmatione Apoſtolica. Undè cùm Imperator non potuerit legitimare ſubditos immediatos Romanç eccleſiæ, quoad bona in Terris eccleſiæ poſita, ut docuit Iacobus Butrius *in leg. 3. de Offic. Præſ.* Speculator, *de Diſpen. §. Poſtremo, n. 10.* Ioan. Andreas; & Panormitanus, *in c. Per venerabilem, qui filii ſunt legitimi,* Decius *conſ. 150.* Socinus Iunior, *conſ. 100. l. 2.* Bertazolus, *conſ. 91. 92. & 93.* Peregrinus, *de fideicomm. a. 23. n. 13.* & alii: Ideò Leo X. Pontifex in privilegio conceſſo DD. de Campegiis, confirmavit dictum privilegium, quoad ſucceſſionem bonorum etiam eccleſiaſticorum; de habilitate verò ad Dignitates eccleſiaſticas, nihil diſpoſuit, nec conceſſit, ut patet ex contextu privilegii, Ergo non licèt argumentari de hoc privilegio ad privilegium Regularibus conceſſum, in quo invenitur facultas expreſſa, & ampla diſpenſandi cum ſubditis Illegitimis ad quaſcumque Dignitates.

4 Sed quia Purpuratorum Patrum reſponſiones tamquàm oracula veneror, non deſeram hic reſpondere ad aliquas objectiones, quas contra ſupradictam Declarationem Sacræ Congrationis quis facere poſſet. Itaque non obſtat dicere certum eſſe, quòd quilibet natus de legitimo matrimonio poteſt ad Generalatum aſſumi: ergo etiam illegitimus legitimatus à DD. de Campegiis. Probatur conſequentia, quia legitimatio reſtituit legitimatum in priſtinum ſtatum naturæ, ac ſi ex vero, & legitimo Matrimonio natus eſſet, ut firmavit Sacra Rota individualiter loquens de privileglo Dominorum de Campegiis in Romana de Zambecaris, *die 2. Decembr. 1588. coram Comitolo, deciſ. 17. n. 1.* & ita docet caterua Canoniſtarum penes Illuſtriſſimum Præſidem Covarruiam, *de ſponſ. p. 2. c. 8. §. 8. nu. 1.* Regentem à Ponte, *conſ. 16. n. 17. vol. 1.* Rolandum à Valle, *conſ. 83. n. 13. vol. 1.* Cephalum, *conſ. 98. n. 31. vol. 2.* & ex Theologis idem docet Caſtrus Palaus *to. 6. diſp. 6. punct. 9. n. 6.* & Fragoſus *de Repub. to. 1. l. 3. diſp. 6. n. 7. & 10.* firmantes, filium legitimatum eſſe verè legitimum.

5 Reſpondeo primò, negando conſequentiam, quia filius legitimatus non eſt legitimus ſecundùm veritatem, ſed per fictionem juris, ut docent Federicus de Senis, *conſ. 276. n. 2.* Alexander *conſ. 2. Viſis codicillis, nu. 2. l. 1.* Baldus *in leg. Eam, quam verſi. Quaſitum fuit, & in leg. Cum acutiſſimi. C. de fideicom.* Tiraquellus, *de nobil. q. 34. n. 20.* Cardinalis Tuſcus, *to. 7. verb. Spurius concl. 410.* Cancerius alios referens *var. reſ. p. 2. c. 1. n. 186.* Villagut, *de extenſ. leg. tit. de extenſ. cuius diſpoſ. loq. in caſu vero, &c.* Iaſon, *in leg. ſi is, qui pro emptore, n. 256. & ſeq.* dicens, eſſe communem opinionem, *ff. de uſu c.* Cacheranus, *deciſ. 121. nu. 6.* dicens, de hoc eſſe expreſſam legis diſpoſitionem, *in leg. qui in Provincia, §. Divus ff. de ritu nuptiar.* ibi, Perinde ac ſi legitimi concepti fuiſſent, *leg. 2. ibi,* Perinde habetur, ac ſi ingenuus natus eſſet *ff. de notal. reſt.* Nam dictio, *Perinde*, fictionem denotat. Decius *conſ. 284. n. 15.* Gironda, *de expli. c. Privil. n. 289.* Suar. *l. 8. de leg. c. 22. n. 11.* Ergo. &c. Vel melius reſpondendum eſt ſecundo, quoad effectum legis Civilis, & Canonicæ; Filius legitimatus per reſcriptum Principis non æquiparatur veris legitimis, quoad omnia, & præſertim pro Caſu noſtro non poteſt ad Ordines, & Beneficia promoveri abſque diſpenſatione; ut docet Merolla *to. 2. diſp. 4. c. 9. n. 122.* & alii communiter. Ergo corruit Argumentum ſuperius adductum.

6 Nec obſtat ſecundò aſſerere, quòd legitimatus per ſubſequens matrimonium poteſt eligi in Epiſcopum; ut tradit Gloſſa *in c. Innocentius in verb. conjuncta, de Elect.* ut ex multis probat Suar. *de Cenſur. diſp. 50. ſect. 5. n. 10.* Menochius *conſ. 799. n. 12.* Covarruvias, *de ſponſ. p. 2. c. 8. §. 2. n. 24.* Laderchius *conſ. 24. n. 19.* Marcellus Vulpe *in praxi Iudiciaria, c. 47. n. 34.* Lezana *in ſumm. to. 3. verb. Illegitimi Regul. n. 13.* Sayrus *de Cenſur. l. 6. c. 11. n. 2.* Henriq. *l. 1. c. 20. n. 2. &* Solorzanus *de Indiarum Iure, to. 2. l. 2. c. 17. n. 43.* Ergo & in noſtro caſu, legitimatus per privilegium Dominorum de Campegiis, à fortiori poteſt eligi in Generalem. Reſpondeo primò: Panormitanum *in c. ad extirpanda, n. 11. de filiis Presbyt.* Majolum *l. 1. c. 4. n. 14.* & alios docere, legitimatum per ſubſequens Matrimonium, egere diſpenſatione, ut in epiſcopum aſſumatur. Sed quicquid ſit de hoc, melius reſpondeo negando conſequentiam: nam legitimatus per ſubſequens Matrimonium poteſt eligi in epiſcopum, in favorem matrimonii; unde non ſolùm poteſt eligi in epiſcopum, ſed ad Cardinalatum, & Papatum; ut ex Vivio, & Natta obſervat Ugolinus de *Irreg. c. 44. §. 3. n. 1.* cum Patre Theſauro *in praxi p. 2. c. 2.* & ideò in multis caſibus intuitu favoris Matrimonii, legitimatus per ſubſeques matrimonium plura poteſt obtinere, quæ non poteſt legitimatus per privilegium, & patet apud Doctores agentes de hac materia, & præſertim penes Merollam *to. 3. diſp. 6. c. 8. n. 133.* Ergo non valet argumentum de Legitimato per ſubſequens matrimonium ad legitimatum per privilegium. Sup hoc ſuprà ... ſed ut magis admedium, à v. quia legitimatus, hujus Ref.

7 Et tandem tertiò non obſtat doctrina Franciſci Marca, *t. 1. deci. 114. n. 6.* ubi loquens de illegitimo, tenet, quod quando Papa procedit per viam legitimationis reſtituendo eum primævo juri, & antiquioribus natalibus, tunc talis poteſt promoveri ad dignitatem epiſcopalem: Sed Domini de Campegiis in actu legitimationis repræſentant Papam, & Papæ adæquantur, ut notant Sacra Rota *coram Comitolo ubi ſuprà, deciſ. 38. n. 5.* Malvaſia, *vol. 1. conſ. 109. n. 71. in fine.* Giovagnonius, *l. 1. reſp. 16. n. 43. & 53.* Ergo legitimatus per ipſos à fortiori, in Generalem Religionis abſque alia diſpenſatione eligi poſſe dicendum erit. Adde quod ex Bulla Sixti V. 3. Nonas Decemb. 1593. incipiente, *Poſtquàm* ut obſervat Marchinus *de Sacr. Ordinis tr. 1. p. 10. c. 1. n. 18.* Legitimati à Papa, fiunt habiles ad omnes Ordines, & Dignitates eccleſiaſticas, excepto Cardinalatu. Ergo à fortiori, illegitimus legitimatus per Dominos de Campegiis, poteſt eligi in Generalem, quia dicitur legitimatus à Papa, nam dicti Comites de Campegiis, ut dictum eſt, in hoc actu legitimationis virtute privilegii repræſentant Pontificem, & ipſi æquiparantur. Vide Rolandum, *l. 2. conſ. 12. n. 32.* Capram *conſ. 2. n. 13.* Menochium *conſ. 19 n. 11. & conſ. 20. n. 14. & 15.* Surdum *conſ. 1. n. 26.* Peregrinum, *conſ. 52. n. 4. l. 4.* & alios penes ipſos. Reſpondeo doctrinam Franciſci Marca plures non recipere: nam procedit tantùm, ut dictum eſt, in Legitimato per ſubſequens Matrimonium; & ideò ex Rebuffo, Lupo, & Montano, Mauritius de Alzedo *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 3. n. 20.* ait quòd Legitimatus ad epiſcopalem Dignitatem, non cenſetur legitimatus ad Archiepiſcopalem. Sed quicquid ſit de hoc, doctrina ſuperiùs adducta non facit pro caſu Dominorum de Campegiis, nam concedo Doctoribus citatis, ipſos in actu legitimandi Papam repræſentare, ſed in his, in quibus ab ipſo delegati ſunt: at non eſſe delegatos ad legitimandum in ordine ad Dignitates eccleſiaſticas, patet ex dictis. Ergo rectè Sacra Congregatio declaravit per ipſos legitimatum non poſſe eligi in Generalem.

8 Nec obſtat dicere, quod Declaratio S. Congregrationis dicit ſolùm quòd virtute Privilegii DD. Campegiis, quis non poſſit eli-

ſit eligi in Generalem, ergo ſecundùm S. Congregationem poſſet quis aſſumi ad alias Dignitates inferiores. Nam reſpondeo, negando conſequentiam, Quia, ut ſatis probatum eſt, nulla mentio efficitur in dicto privilegio de legitimatione ad Dignitates Eccleſiaſticas: & S. Congregatio reſpondit ſolùm de Generalatu, quia de illo ſolùm requiſita fuit; & ut notum eſt, mos SS. Congregationis eſt, reſpondere individualiter ad caſum tantùm ipſi propoſitum; nam ſi interrogata eſſet de aliis Dignitatibus inferioribus, utique etiam ſic reſpondiſſe exiſtimarem ex ſuperiùs adductis; privilegia verò Regularibus conceſſa, ut ex ipſorum contextu apertè patet, loquuntur ſpecificè de Dignitatibus Eccleſiaſticis etiam Generalatum comprehendentibus. Ergo, &c.

9 Sed dato contrà omnia ſuperiùs dicta, quòd privilegium legitimationis DD. de Campegiis extenderetur ad Dignitates Eccleſiaſticas, hoc non obſtante rectè Sacra Congregatio reſpondit, vigore illius non poſſe quis eligi in Generalem: nam privilegium vulnerans Jus commune, non eſt latè, ſed ſtrictè interpretandum, ex *c. Dilectos de conſuetud. & c. dilectos, de fide inſtr.* ut docet Præpoſitus *in 3. p. D. Th. q. 97. dub. 3. nu. 34.* Amicus *in in curſu Theologico, to. 5. diſp. 9. ſect. 3. n. 49.* Fabius Galcota, *reſp. Fiſcal. 12. nu. 193.* Caſtrus Palaus; *tom. 1. tr. 3. diſp. 4. punct. 10. n. 5.* Suar. *de legib. l. 8. c. 17. n. 50.* & aliiſed privilegium DD. de Campegiis vulnerat Jus commune, nempè ex *cap. 1. de filiis Presb. in 6.* ut obſervant Doctores, quos ad ſatietatem adducit Barboſa, *de poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 45. n. 19.* cùm per dictum Textum ad ſolùm Papam pertineat diſpenſare cum illegitimis. Ergo rectè Sacra Congreg. ſtrictè putavit interpretandum eſſe dictum privilegium legitimandi conceſſum DD. de Campegiis; & dato quod per ipſum poſſet quis legitimari ad Dignitates eccleſiaſticas, reſpondit optimè adhuc non poſſe eligi in Generalem. Verùm hæc doctrina non procedit quoad privilegia conceſſa Regularibus, ſed intelligitur, ut optimè obſervat Bordonus, *to. 2. reſ. 52. n. 39.* & Merolla *to. 2. diſp. 4. c. 6. dub. 1. n. 17.* de diſpenſatione, & privilegiis, quæ privatis perſonis conceſſa ſunt, ut eſt privilegium DD. de Campegiis, nam privilegia toti Religioni conceſſa extendenda ſunt, ut ſuprà probavi cum multis Doctoribus, quibus nunc addo Vidal *in Arca Theol. mor. tit. de caſib. reſer. inquiſ. 1. n. 97. & 127.* Peyrinum *in Privil. Minim. tom. 2. Conſt. 10. Clem. VIII. §. 1. nu. 11. & 12.* P. Lezanam *in ſum. tom. 4. verb. Privilegia Regularium n. 9.* Portel *in reſponſ. tom. 3. caſu 49. in fin.* Hieron. Rodr. *in Comp. reſ. 62. n. 6. §. Quod tandem*, Peregr. *in Comp. Privil. Theat. in introduct. §. 15. & 16.* & Bordon. *ubi ſup. in conſ. Reg. to. 2. reſ. 52. n. 20.* & colligitur ex *c. Quia circa, c. In iis, de Privilegiis, &c. Per exemptionem, eod. tit. in 6.* Undè ex his firmata eſt illa Regula, quæ mirificè facit pro noſtra quæſtione principali, nempè privilegia dubia Regularium dubietate orta ex ambiguitate verborum, & ex Juriſtarum interpretatione in favorem Regularium eſſe intelligenda. Ita conceſſit Camaldulenſibus Leo X. & Julius II. Congregationi Montis Oliveti, ut habetur in Compend. Societatis, *verb. Privilegia, §. 4.* & Alexander IV. Benedictinis Caſſinenſibus, ut habetur in iſtorum Comp. *conceſ. 49.* & notat Tambur. *de jur. Abbatum tom. 1. diſp. 18. q. 6. n. 78.* Rodriq. *ubi ſupr. reſ. 90. n. 40. §. Decima*, Bordonus *l. c. n. 40.* & S. Joann. de la Cruz *de ſtatu Relig. l. 2. c. 2. concl. 3. reg. 1.* Itaque ex his omnibus manifeſtè apparet privilegium de Campegiis, etiam ſi Dignitates eccleſiaſticas comprehenderet non eſſe extendendum ad Dignitatem Generalatus, ut Sacra Congreg. reſpondit, quia tale privilegium perſonis privatis conceſſum, & vulnerans Jus commune, ſtrictè interpretandum veniret; ſecùs autem dicendum eſt de privilegiis Religionibus conceſſis; nam iſta latè, & in dubio in earum favorem interpretanda ſunt.

Sup. hoc ſupr. in §. Ne obſtat tertio, hujus Reſ. & in alio §. ejus annot.

Sup. in §. Reſ. pond. privilegia Regularib. hujus R. & in alio § ejus annot.

10 At cùm hæc omnia circa explicationem, & defenſionem Reſponſionis Purpuratorum Patrum excogitaſſem, volui tamen etiam conſulere numquam ſatis laudatum Dominum meum Franciſcum Paulucium Sacræ Congregationis Concilii Secretarium digniſſimum, qui teſtatus eſt mihi declarationem illam non fuiſſe firmatam ſub die 12. Martii, ut citat Barboſa, *ſed ſub die 12. Maii*; & ita Eminentiſſimos Cardinales declaraſſe, quia cenſuerunt privilegium conceſſum Dominis de Campegiis non ſe extendere ad Dignitates eccleſiaſticas, quod nos ſuprà firmavimus. Nihil igitur officit Declaratio prædicta Sacræ Congregationis, privilegiis conceſſis Regularibus, quia, ut dictum eſt, Papa illis ſpecialiter, & amplè concedit poſſe diſpenſare cum illegitimis ad quaſcumque Dignitates: ergo etiam ad Generalatum; nam dictio: *Quaſcumq;* eſt effrenata, & omnia comprehendit, ac extenditur ad latiſſimum ſignificatum, ut ſatis ſuprà probatum eſt, & probant Doctores, quos affert Genedus *ſingul. 91. num. 1.* & ideò in terminis, ut dici ſolet, terminantibus noſtram ſententiam præter Bordonum, Portel, Bononiam, Martinum, & Paſqualigum, ubi ſuprà adductos tenet etiam Samuelius, *de elect. tr. 2. contr. 18. concl. 4. & 5. juncta controv. 13. concl. 3.* Et ita ego iterum ſentio.

Romæ in Domo Sancti Sylveſtri Montis Quirinalis die 4. Aprilis 1651.

PRobabiliſſimum mihi eſt limitationem illam poſitam à Sacra Congregatione privilegiis DD. de Campegiis nullo modo derogare univerſalitati privilegiorum Regularium. Non ſolùm quia privilegia Regularium privilegiatiſſima ſunt, utpotè concernentia favorem Religionis: *Summa enim ratio eſt quæ pro Religione facit*; ut dicitur *l. ſunt perſonæ, ff. de Rel. & ſumpt.* & quia comparantur legibus publico juris corpori inſertis, quæ latam interpretationem habent, ut notant Sanch. *de matr. lib. 3. diſp. 1.* Henriq. *l. 7. c. 22. n. 3.* Coninch *3. p. to. 2. diſp. 33. dub. 2. n. 16.* ſed etiam quia, cùm privilegia dicta Regularium nullo modo dependeant à dicto privilegio DD. de Campegiis, nec ſint ad inſtar illius conceſſa, ſed abſolutè, & independenter ab ipſo, nullo fundamento dici poteſt reſtrictionem illius extendi etiam ad privilegia Religionum, Præſertim etiam, quia plures rationes ſuppetunt pro privilegiis Regularium intelligendis cum dicta ampliatione, quæ non procedunt in privilegio præfato DD. de Campegiis, ut propterea meritò Summi Pontifices ea conceſſerint Religionibus ampliſſimè, iſtud verò Sacra Cong. ſolùm ſtrictè intellexerit. Subſcribo igitur ſententię ſapientiſſ. P. Dianę.

Romæ apud Tranſpontinam 5. Aprilis 1651.

Fr. Joanne Baptiſta de Lezana,

IN eadem ſententia perſiſto.

Ego Raphael Averſa Cler. Minorum.

PErſiſto ſimiliter in eadem ſententia, & cenſeo dictum privilegium DD. de Campegiis merito repelli à cauſa præſente; cùm privilegium Regularium, de quo agitur, expreſsè conceſſum ſit pro legitimatione ad Dignitates; privilegium verò Campegiorum pro legitimatione ad bona ſimpliciter, ut conſtat ex declarationibus, & cæteris diligenter expenſis à R. P. Diana: qua ſtante diverſitate materiæ, nulla poteſt ſubſiſtere ratio paritatis, quoad extenſionem: & reſtrictionem legitimationis ad has; & illas Dignitates. Quòd ſi ratio aliqua proportionalis utrique privilegio communis obſervanda eſt, ea proculdubio favet ſuperiori reſolutioni. Sicut enim privilegium DD. de Campegiis, quia ſub ampliſſima forma conceſſum eſt, nullam umquam paſſum eſt reſtrictionem, limitationem, aut exceptionem: ſed nec pati potuit, in propria materia bonorum etiam eccleſiaſticorum; ita privilegium iſtud Regularium ob eamdem rationem pati non poteſt ullam reſtrictionem, limitationem, aut exceptionem in propria materia Dignitatum Regularium. Deindè dato (quòd ex ſuperiùs inſinuatis falſum eſſe ſatis apparet) privilegium Campegiorum comprehendere etiam legitimationem in ordine ad Dignitates Eccleſiaſticas, idque ſub ampliſſima forma: non tamen eſſet ejus vigoris, & amplitudinis pro legitimatione ad Dignitates Regulares, atq; eſt privilegium Regularibus ipſis conceſſum. Quia privilegium Campegiorum datum eſt pro ſublevamento, conſervatione, atque ſplendore temporali ejus familiæ, quam in rem nihil, aut vix quidquam confert legitimatio ad Dignitates Regulares. Privilegium verò Regularium datum eſt, ne Religiones impediantur quo minùs utantur opera Religioſorum aliàs idoneorum in iis muneribus, ad quæ honeſtum, utile, aut neceſſarium judicaverint ipſos promovere. Undè exceptio facta quoad iſtas Dignitates in privilegio Campegiorum, nullatenùs concluderet eam ſimiliter faciendam, aut ſubintelligendam eſſe privilegio Regularium; pro quo neceſſe non eſt producere communes, & notas regulas interpretationis privilegiorum ex intentione, & ſcopo concedentis, & circumſtantiis conceſſionis.

In Collegio Romano Societ. Jeſu 7. Aprilis 1651.

Martinus de Eſparza Soc. Jeſu.

LImitationem appoſitam DD. de Campegiis non derogare privilegiis Regularium cenſeo rationibus ſuprà adductis motus, ſalva &c.

In Conventu S. Mariæ ſuper Minervam 8. Aprilis.

Fr. Clemens Alvarez M. & Reg. Minervæ.

CEnſeo propter rationes à R. P. Diana allatas ſatis, ſuperq; oſtenſum, nullam eſſe paritatem inter privilegium DD. de Campegiis, & privilegium Regularium, in caſu, de quo agitur propterea que perſiſto in eadem ſententia.

Torquatus Cuppis Societatis Jeſu.

RESOL. CCLXXXVIII.

An ejecti à Religione, vel dimiſſi à Superioribus ex Societate Jeſu reincidant in irregularitatem, ex defectu natalium ita ut non poſſint exercere Ordines receptos, neque ad alia promoveri?

Et quid eſt dicendum de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem, an poſſit poſt latam ſententiam in ſæculum rediens exercere ſuſceptos Ordines, & ad alios promoveri?

Et notatur profeſſionem non ſolùm tollere irregularitatem ad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad Ordinum uſum ſuſceptorum.

Et an ex Declaratione Sacræ Card. Congregationis ejecti à Religione, & extra illam degentes ſint perpetuò ſuſpenſi ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi aut moderandi? Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 66.

§. 1. HIc caſus frequenter poteſt accidere, & eſt difficilis, & curioſus, & ad illum negativè reſpondet Sanchez *in ſum. to. 2. l. 5. c. 5. n. 14.* aſſerens ſupradictos poſſe in Ordinibus ſuſceptis in Religione miniſtrare, & in alios nondum promotos promoveri, & probat hoc ex multis rationibus.

Sed

Sed adverſus illum inſurgit noviſſimè Hieronym. Rodriq. *in compend.q.regul.reſ.*76. *nu.*7. qui reſpondet ad omnia argumenta quæ ipſe adducit, & hanc ſententiam tenet etiam Miranda *in man.Pral.tom.*1.*q.*25.*art.*10.*concl.*1.

2 Qui ego ſentiam, dicam breviter. Opinio Sanch. abſolutè quoad ejectos aliarum Religionum probabilis mihi videtur, & illam tenet Villal. *in ſum.tom.*1.*tr.*13.*diffic.*60. *nu.*7. Peyrinus *de relig.Pral.tom.*2.*q.*2.*c.*5.§.9.*n.*199.*in fin.* ex ratione *ubi infrà.* Verùm quoad dimiſſos ex Societate Jeſu puto non poſſe ad Ordines promoveri poſt egreſſionem, & ita docet ex eadem Societate Turrianus *de cenſ.lib.*9.*diſp.*72. *dubit.*2. ubi ſic ait. Addendum eſt hanc irregularitatem ex defectu natalium tolli per emiſſionem trium votorum ſimplicium poſt biennium in Societate noſtra, quia per illa verè ſunt Religioſi, ut definitum eſt Greg. à XIII. *in conſt. Aſcendente Domino.* Difficultas verò eſſe poteſt, an ſi quis dimitteretur à Societate poſt talia vota, an ſi quis dimitteretur à Societate poſt talia vota, ante ſuſceptionem tamen Ordinis, intelligeretur, quaſi reviviſcens ea irregularitas, ut non poſſit Ordines ſuſcipere ſine diſpenſatione; & quamvis res ſit dubia, mihi eſt probabilius neceſſariam eſſe diſpenſationem, prædictus favor conceſſus videtur iis, qui ita fiunt Religioſi, ut in eo ſtatu ſuſcipiant Ordines. Ita Turrianus.

3 Adde quòd eſt diſpar ratio inter dimiſſos è Societate, & ejectos ab aliis Religionibus, nam dimiſſi è Societate, ut patet *in dict.conſt.Greg.XIII.* & obſervat Hieronymus Rodriq. *ubi ſup.* & docet Sanctarellus *tr.de Apoſtaſia cap.*7.*dubit.*2. *n.*10. manent omninò ſoluti à vinculo monachatus, & à votis Religionis, ejecti verò ab aliis Religionibus, ut obſervat Peyrinus *loc. cit.* & alii communiter; quamvis propter delicta expellantur ab Ordine, non per hoc deſinunt eſſe Religioſi, & tenentur ad vota eo modo, quo docent DD. quos citat, & ſequitur Sanctarellus *ubi ſuprà c.*6.*dub.*1.*nu.*1. non eſt ergo mirum, ſi illi poſſunt gaudere poſt ejectionem à Religione aliquibus privilegiis Religioni conceſſis, & dimiſſi è Societate Jeſu minimè; quia hi poſt dictam dimiſſionem ſunt meri ſæculares, illi verò poſt ejectionem minimè, ſed remanent veri Religioſi. Prælati enim per illam expulſionem non poſſunt facere de Monacho non Monachum, ut Rodriq. *loc.cit.reſ.*57.*num.*6. & alii, ergo, &c. Verùm, his non obſtantibus, non nego contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam tuetur noviſſimè Barboſa *de iure Pontificio lib.*1.*cap.*42.*n.*192. ubi citat Suar. & Sanctarellum, aſſerentes ejectos è Societate Jeſu non reincidere in priſtinam irregularitatem ex defectu natalium; mihi verò, ut dixi, ſententia Turriani magis placet. Sed quid dicendum de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem, poteſtne poſt latam ſententiam in ſæculum rediens exercere ſuſceptos Ordines, & ad alios promoveri? Affirmativè reſpondet Peyrinus *loc.cit.de relig.Pral.tom.*2.*q.*2.*c.*5.§.9.*n.*149 qui citat Sanch. Sed ipſe de hoc caſu in illo loco non loquitur, ſed tantum de illis, qui validè profeſſionem emiſerunt, ut qui dimittuntur è Societate, & qui expelluntur propter crimina è Religione, & ideò contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam in terminis, ut dici ſolet, terminantibus tenet doctus Aloyſius Riccius *in praxi tom.*2. *reſol.*311. *per totam*, & Barboſa, *in collect.tom.*1.*lib.*1.*tit.*17.*c.*1.*nu.*9. Ratio eſt manifeſta, nam, ut patet ex communi ſenſu DD. irregularitas ex defectu natalium tollitur per profeſſionem, ſed in caſu de quo loquimur, non fuit vera profeſſio, ſed nulla: ergo dictam irregularitatem tollere minimè potuit. Alias rationes adducit Riccius *ubi ſuprà*, quas tu videre poteris.

Sup. hac ſupra in Reſ.183. §. ult.

4 Notandum eſt hic obiter profeſſionem non ſolùm tollere irregularitatem quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad uſum Ordinum ſuſceptorum. Vide Sanctarellum *variar. reſ.p.*1.*q.*39.*n.*8. Vecchium *in praxi novit.diſp.*13.*dub.*6. *nu.*3. & alios penes ipſos. Nota tamen, quòd poſt hæc ſcripta inveni, ſacram Cardinalium Congregationem *ſub die* 21. *Septembris anno* 1624. declaraſſe, ejectos à Religione, & extra illam degentes, eſſe perpetuò ſuſpenſos ab exercitio Ordinum, ſublata Ordinariis locorum facultate dictam ſuſpenſionem relaxandi ac moderandi.

Sup. hoc ſupra in Reſ.191. §. ult.

RESOL. CCLXXXIX.

An ſpectet ad Prælatos Regulares judicare circa ſuos ſubditos, an defectus corporis ſit ita notabilis, ut inducat irregularitatem, vel non?

Et an qui aures non habet, ſit irregularis?

Et an Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio corporis proveniente ut verb.g. cum illo, qui digito caret, non tamen pugillari, vel pollice: qui caret oculo dextro, vel ſiniſtro; auribus, vel pede, & ambulat cum pede ligneo, vel habet manus tremulas, &c. Ex p.4.tr.2.Reſ.73.

Quæ nunc eſt in tom.3. tr.3. Reſ.61. & in aliis prædictis & quamvis non plenè ſup. hoc & ſeq. quæſtione, tamen in hac R. lege tamen R. 209.

§. 1. Circa Clericos ſæculares ſpectare id ad Epiſcopum, firmavi ego ipſe *in p.*3.*tr.*6.*reſ.*61. quoad Regulares id ad ſuos Superiores minimè ſpectare tradunt Barboſa *de poteſtat. Epiſc.p.*2.*alleg.*42.*n.ult.* Campanili *in diverſ.jur.Can.rubr.*1.*c.*17.*nu.*204. Henriq. *lib.*13.*c.*14.§.1. & noviſſimè Hieronymus Rodriq. *in compend.qq.Regul.reſ.*52.*n.*17.

2 Verùm affirmativam ſententiam tenet Peyrinus *tom.* 2. *de relig.Prælat.qu.*1.*c.*4.*n.*24. Avila *de cenſur.p.*7.*diſp.*3.*dub.*2. Laym. *lib.*2.*tr.*5.*p.*5.*c.*6.*n.*6. Miranda *in manual. Prælat.tom.*2.*q.*8.*art.*3.*concl.*3. & Bartholemæus de Vecchis *in praxi novit.diſp.*9.*dub.*21.*n.*3. Suar. *de cenſ.diſp.*51.*ſect.*3.*nu.*16. & hæc opinio videtur mihi probabilis cum Petro Cornejo *in* 3.*p. D.Thomæ tr.*5. *de irregularit.diſp.*12.*qu.*2. quia hoc magis ſpectat ad iuriſdictionem Epiſcopalem quam ipſi Prælati habent, quàm ad Ordinis characterem. Advertit tamen Laym. Suar. Vecchius, & Miranda *ubi ſuprà*, liberum eſſe Epiſcopo, qui daturus eſt Ordines, admittere; vel reiicere tale arbitrium factum à Præfato Religionis Prælato circa defectum corporis ſubditi ſui, ut non inducat irregularitatem. Poſſunt tamen Prælati regulares auctoritate quaſi Epiſcopali gaudentes diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex vitio corporis proveniente, dummodo vitium non ſit tam fœdum, aut turpe, ut ex eo ſcandalum oriri rationabiliter formidetur. Ita Villalob. & Rodr. *ubi infrà* Vecchius *loc.cit.dub.*20.*n.*3. Miranda S.Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig.lib.*1.*c.*6.*dub.*17.*concl.*2. & alii, & ita in facti contingentia ego conſului potuiſſe Prælatum diſpenſare ad ſacros Ordines ſuſcipiendos cum ſubdito, qui digito carebat, non tamen pugillari, ſivè pollice.

3 Sed difficultas eſt, an dicti Prælati poſſint diſpenſare cum ſubdito, qui caret pede, & ambulat cum pede ligneo? Affirmativam ſententiam tenet Villalob. *in ſum.tom.*1.*tr.*22.*diffic.*9.*n.*21. Hieronymus Rodriq. *in compen.qq.regul.reſ.*52.*n.*16. & alii, & hæc opinio videtur mihi probabilis, licèt aliqui illam non admittant, ut Petrus Cornejo *in* 3.*p.D.Thomæ tr.*5.*de irregular. diſp.*12.*dubit.unic.q.ult.* Idem etiam dicendum puto de Religioſo, ſi careat oculo dextro, nam cum ipſo poteſt prælatus diſpenſare, ut tenet Vecchius *loc.cit.* cui adde Peyrinum *in privil. Minim.tom.*1.*conſt.*2.*Julii II.*§.29.*nu.*118. qui citat S.Joan. de la Cruz, imò licèt orbatio oculi ſiniſtri irregularitatem inducat, ſi oculus dexter tali polleat virtute, ut ſine deformi faciei converſione Canon legi poſſit; ad quam rem inſervire poteſt Miſſalis accommodatio, puto in tali caſu non adeſſe irregularitatem. Ita Laym. *lib.*2.*tr.*5.*p.*5. *c.*7.*n.*2. & alii. Ex quibus omnibus ego olim conſului potuiſſe Prælatum diſpenſare cum Sacerdote ſibi ſubdito, & maximè in occulto, ad offerendum ſacrificium Miſſæ, qui quidem Sacerdos ob manus tremulas, vel ob chiragram, vel ob aliud hujuſmodi impedimentum, laboraret aliqua inhabilitate obſervandi omnes cæremonias in celebratione Miſſæ conſuetas, dummodo hæc impotentia non ſit tanta, ut ex ea grave oriatur ſcandalum, & diſpenſatus poſſit ſine periculo explere miniſterium, & maximè ſine effuſione ſanguinis, ſi habet manus tremulas. Ita Vecchius *ubi ſuprà dub.*21.*num.*6.

Sup. contenta in hoc verſic. uſque ad not. ſeq. in to. 1. tr. 3. R. 75. §. ult.

Quamvis non plenè ſup. hoc ... in R. 209.

4 Et tandem notandum eſt hìc obiter contra Navarr. *c.*27.*n.*223. non eſſe irregularem, qui aures non habet, ita Henriqu. *lib.*14.*c.*8.*n.*3. quod probabile eſſe puto cum Coninch. *diſput.*18.*dub.*13.*n.*108. & Avila *p.*7.*diſp.*3.*dub.*3. quando crinibus, aut ſimili ratione defectus iſte ita poteſt tegi, ut non appareat, nam hoc modo ceſſat deformitas, quicquid in contrarium cum Navarro ſentiat Vivaldus *in candelabr.aur. tr.de irregular. tit.de aurium defectu*, *n.*4.

RESOL. CCXC.

An prælati Regulares quoad ſuos ſubditos poſſint diſpenſare ſuper infamia juris etiam publica? Ex p.5.tr.14.& Miſc.2.Reſ.91.

§. 1. Negativè reſpondet Sebaſtianus à Bononia *tr.de ſelect.p.*2.*c.*4.*dub.*87. *n.*1. Bartholomæus à Vecchis *in Praxi Novitior.diſp.*9. *dub.*22.*n.*13. & alii aſſerentes, quòd infamis infamia juris, cujus delictum occultum, eſt poſſit per Prælatum regularem diſpenſari; negant tamen id poſſe facere, quando delictum eſſet notorium, & multo minus, quando delinquens talis declaratus eſt per judicis ſententiam.

2 Sed cum Laurentius de Peyrinis *in Pral.Reg.q.*2. *c.*5.§.4.*n.*50. probaverit infamiam juris nullo modo incurri, niſi poſt judicis ſententiam, ex hoc ſuppoſito poſtea *in privil.Minim.tom.*3.*c.*2.*ſup.conſtit.Sixti IV.n.*1. docet, quòd privilegium Eug. IV. concedentis, quòd poſſint Prælati Minimorum infamiæ maculam abolere, habet locum in foro exteriori, & in infamia per judicem declarata, alioquin nihil valeret, quia infamia juris, ut dictum eſt, nullo modo incurritur, niſi poſt judicis ſententiam; & privilegia ſemper ita ſunt interpretanda, ut aliquid operentur, & ubi lex non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus, & leges abſolutè loquentes in utroque foro intelligendæ ſunt, cùm privilegia ſint amplianda. Hæc Peyrin. *ubi ſuprà*.

3 Sed ſi ejus opinio eſſet vera, magnam quidem auctoritatem Prælati Regulares haberent. Verùm communiter contrariam ſententiam docent Doctores, & ideò Portel *in dub. regul.verb. diſpenſ.nu.*6. ſic ait. Non poſſunt Provinciales, nec Generales diſpenſare cum infami notato infamia juris legitimè condemnato, maximè ob crimen nefandum, ut poſſit celebrare, eſt enim talis irregularis, & diſpenſatio cum illo generaret ſcandalum. Ita ille.

RESOL. CCXCI.

An Prælati Regulares uti poſſint privilegio Concilii Tridentini c. 6. ſeſſ.24.de reformatione, quoad diſpenſandum, & abſolvendum ſuos ſubditos?

Et an ſub nomine Epiſcopi in dicto Concilio comprehendatur Vicarius Generalis? Ex p.7.tr.2.Reſ.5.

Sup. hoc in to. 1. tr. 1. cum ſim. in hoc Reſ. 6.

§. 1. COmmuniter negativè reſpondet. Ita Suar.*de Relig.to. 4.tr.8.l.2.c.12.nu.12.* Ledeſma *in ſumm.tom.2.tr.1.c. 6.poſt.20.concl.diffic.* 3.Sanch.*de Matr.l.8.diſp.2.nu.13.* Sigiſmundus à Bononia *de elect.Prælator.p.2. c.1.dub.60* Campanili *in Diver.Jur.Can.Rubr.7.c. 5.n.5.* Garzias *de Beneſ.p.7. c.11.nu.13.& 17.* Alter.*de Cenſ.tom.2.diſp.8.c.3.*& alii. Et ratio eſt, quia ex verbis Concilii conſtat nomine epiſcoporum non intelligi in eo qualitercumque habentes juriſdictionem, quaſi epiſcopalem, ſed ſolos habentes eam in aliqua diœceſi ſibi ſubdita, ut patet ex illis verbis Textus, quoſcumque ſubditos in Diœceſi ſua: Ergo non comprehenduntur in dicto textu Prælati Regulares, cùm nullam habeant propriam Diœceſim.

2 Hoc tamen non obſtante non deſunt Doctores affirmativam ſententiam docentes, & aſſerentes Prælatos Regulares, ſaltem Generales; & Provinciales nomine epiſcoporum comprehendi in dicto Concilii Trid.decreto, poſſeque ex vi ejuſdem Decreti uti facultate ibi conceſſa diſpenſandi ſuper irregularitatibus, & abſolvendi à cenſuris occultis, alioqui Papæ reſervatis; ſuſtinent Rodriq.*to.1.qq.Regul.q.61.art.9.* Beja *p.4.caſu 37. in principio*, Bartholomæus à S.Fauſto *l.3.Theſauri Religioſorum, q.125.* Laurentius de Portel *verb.Prælati, n.36.*& ita etiam ſentire videtur Sayrus *l.7.Theſauri cap.7.nu.24.* Si attentè legatur, Probatur hæc ſententia; quia etiam hi Prælati Regulares ſunt exempti, & habent juriſdictionem quaſi epiſcopalem in ſuos ſubditos regulares, & etiam proprium territorium, quod non eſt pars Diœceſis alicujus epiſcopi, ſed eſt veluti propria Diœceſis diſtincta à Diœceſi Epiſcoporum: nam Monaſteria illorum Prælatorum ſunt exempta, & immediatè ſubiiciuntur quoad juriſdictionem in utroque foro eiſdemmet Prælatis, & conſequenter ſunt æquipollenter epiſcopi, ſicut Abbates, & Prælati; ergo comprehenduntur in dicto Decreto, ſicut iidem Abbates, & Prælati habentes juriſdictionem quaſi epiſcopalem in ſubditos ſæculares, & de ipſis verificatur tota diſpoſitio quoad omnia verba; ergo vi dicti Decreti poſſunt uti dicta facultate diſpenſandi, & abſolvendi erga ſuos ſubditos regulares. Confirmatur, quia illud Decretum Tridentini, eſt favorabile, ergo ob eamdem identitatis rationem extendendum etiam ad dictos Prælatos religionum maximè cùm reſultet in bonum religionis, cui certum eſt ſummum Pontificem in ſuis conceſſionibus, & privilegiis plurimum favere velle. Confirmatur ſecundò, quia alioqui Religioſi eſſent pejoris conditionis, quàm ſæculares, & relinquerentur à Concilio abſque convenienti ſuarum animarum remedio, ſi in talibus caſibus pro diſpenſatione, & abſolutione tenerentur vel adire ſummum Pontificem, vel alios Prælatos extra religionem, & propria Monaſteria, qui non eſſent Paſtores proprii, quod etiam vergeret in grave damnum regularis diſciplinæ, quia præberetur religioſis vagandi occaſio.

3 Sed quidquid ſit de hac opinione, certum eſt penes me, quidquid aſſerat S.Joannes de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap.6. dub.14.concl.2.* prædictam facultatem Concilii Trid.competere Prælatis Regularibus, & Conventualibus per Bullam S. Pii V. die 21. Julii 1571. relatam à Rodriq. *in qq.Reg.to.1.q.61. art.9.*& Suar.*tom.4.diſp.30.ſect.2. nu.7.* Et ita docet Marchinus *de Sacr. Ord.tr 1.p.9.diffic.1.n.9.* Sanch.& Sigiſmundus *ubi ſup.* Henriq.*l. 7.c.25.n.3.in Gloſſa littera Q.* Beja *loc.cit.*& noviſſimè Trullench *in Decal.to.1.l.1.c.3.dub.4.n.5.* An verè in dicto decreto ſub nomine epiſcopi comprehendatur Vicarius Generalis, videtur affirmare Sayrus *de Cenſ.l.4.c.17.nu.19.*& Victorellus *in Notis ad Toletum lib.1.capit.46.* Sed hoc refellit ex Sacra Congregatione P.Theſaurus *in Praxi de Pœnis, p.1.c.24.verſ.Reſpondeo tertiò, in fine*, niſi ſpecialiter ab epiſcopo facultas committatur.

Quamvis non plene ſup.hoc, lege tamen in tom 3. tract 3. doctr. Reſ.4 & R. not ſeq. Et pro contentu in lin. ult. hujus R. Vide ibi doctr. R.16

RESOL. CCXCII.

An ſuperiores Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario?

Et quid, ſi ſit occultum?

Et an hoc etiam extendatur ad Novitios?

Et adducitur inſigne privilegium Pauli III.pro Religioſis, ubi conceditur, ut in ſingulis annis primo die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſent cum omnibus ſubditis in omni irregularitate quavis occaſione, vel cauſa contracta?

Et an dicti Regulares Prælati poſſint vigore privilegiorum diſpenſare ſuper bigamia vera, vel interpretativa? Ex p.3.tr.2. Reſ.45.

Sup. hoc in duabus R. ſeqq. & in to.1. tr.6. Reſ.13. 3 lin. 2. & ſignanter paulo inferius

§. 1. NEgativè reſpondent Peyrinus *in privil. Minim.tom. 1. conſt.2.Julii II.§.29.n.103. & 104.* Laym.*in Theolog. mor.l.2.tr. 5.p.5.c.9.n.7.* Ludovicus Molina *de juſt.tom.4.tr.3.diſp. 70.n.12.* ubi ſic ait. Dixi, diſpenſare poterat, quoniam ſi homicidium ſit voluntarium, eſto ſit occultum, ſtatuit Concil. Trid.*ſeſſ.14.c.7.de ref.* ut in eo non diſpenſetur ad ſacros Ordines ſuſcipiendos. Privilegia autem omnia Regularium revocata ſunt, quatenus cum diſpenſationibus Concilii Trid. pugnaverint, eaque de cauſa Prælati Religioſorum, neque in conſcientiæ foro diſpenſare hodie poſſunt, ut homicida voluntarius Ordinem aliquem ſacrum ſuſcipiat, & fortè in eo privilegio hoc non continuabitur. Ita Molina, & alii.

à verſ. Puede los Prelados,& in aliis §§ not.1.diſſ. R.

2 Non deſunt tamen affirmativam ſententiam tuentes,& ita docet S.Joan.de la Cruz *de ſtatu Relig.l.1.c.6. dub.19.* Miranda *in Manuali Præl.tom.2.q.8.art.10.concl.2.* Sigiſmundus à Bonon. *tr.de elect.p.2.c.4.dub.71.n.1.* Rodriq.*in qq.Regul.tom.1.q.24.art. 12.* Corduba, & alii. Et hanc opinionem extendit ad novitios Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſp.9. dub.16. num.2.* & fundatur hæc facultas in quodam privilegio Martini V. & aliis relatis in Compen.Societatis Jeſu, *verb. diſpenſatio, §.1.* & in noſtro *p.1.verb.diſpenſatio, §.2.& ſeq.* & hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Laurentius Portel *in dub.Regul. verb.diſpenſare, nu.8.* ubi ſic ait: Poſſunt Prælati etiam Conventuales diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper irregularitate orta ex homicidio voluntario, ſi ſit occultum, non verò ſi ſit publicum. Sic ille.

3 Notandum eſt etiam hic obiter inſigne privilegium conceſſum à Paulo III.Religioſis D.Benedicti Valliſolleti, & relatum à Rodriq.*in Bullario fol.817.* ubi conceditur, ut ſinguli annis primo die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſent cum omnibus ſubditis in omni irregularitate, quavis occaſione, vel cauſa contracta, in qua conceſſione obſervat Hieronym.Rodriq. *in Compend.qq.Regul.reſ.16.n.14.& reſ.52.nu.25.* Laurentius Portel *in addit.ad dub.regul.verb.diſpenſare, n.5.* quòd Summus Pontifex, non limitat, ſi ſit homicidii voluntarii, neque caſualis, neque limitat, ſi ſit delictum occultum, vel publicum, neque excipit bigamiam, &c. Sed abſolutè, & in communi ait, quavis occaſione, aut cauſa contracta, quod non reperio alium Pontificem conceſſiſſe. Cumque conceſſio ſit tam ampla, & generalis, & Papa id poſſit concedere, nec ab aliquo ſucceſſore revocatum inveniamus in ſpeciali, videtur poſſe Religioſos illa uti, ſicut jacet, ſine limitatione; quia cum lex, vel princeps non diſtinguit, nec nos debemus diſtinguere. Ita Portel *ubi ſuprà*.

Sup. contento in hoc §. in R. ſeq. poſt med. §.1. à verſ Illuſtre, & infra in R.296 §. Sed hoc,& ſupra in R. 287. §. Confirmatur ex doct. ad med. & in to. 3.tr.2.R.64 §. Et ne, & in to.3.tr.8 Reſ. 36.§ Nominatim.

4 Sed an omnia ſupradicta pro ſententia affirmativa ſint probabilia, nec ne, remitto me judicio aliorum, ſicut & in alia quæſtione, An dicti Prælati regulares poſſint vigore privilegiorum diſpenſare ſuper bigamia vera, vel interpretativa, nam negant Layman *ubi ſuprà*, & alii quos citat, & ſequitur Vecchius *in praxi novit.diſp.9.dub.25.nu.2.* Sicut è contra affirmant Avila *de cenſuris p.7.d.8.d.4.concl.8.* Henriquez *lib.12.c.7.nu.11. in gloſſa, litt.Z.*& alii.

Sup. hoc infra in R.ſeq. & in aliis ejus prima not.

RESOL. CCXCIII.

An Prælati Regulares poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in irregularitate ex homicidio voluntario occulto proveniente?

Et an mortuo, vel amoto Priore, Vicarius in Sede vacante poſſit ſuper hoc ipſum diſpenſare?

Et an Prælati Regulares Ordinum Mendicantium poſſint cum ſuis ſubditis diſpenſare in irregularitatibus provenientibus ex publico delicto, & ad forum contentioſum deducto præterquam homicidii voluntarii bigamia, & mutilationis membrorum, &c. Ex p. 7.tr.11.& Miſc.2.Reſ.41.

Alibi in Ref. quæ hic eſt antecedens, & in aliis ejus prima annot.

§. 1. DE hac quæſtione ego alibi, & de illa magna mihi fuit olim altercatio cum amiciſſimo bon.mem. Joan. Baptiſta Coccino ſacræ Rotæ Decano, qui mordicùs negantem ſententiam ſuſtinebat, ſed ajentem, noviſſimè docet Stephanus Baunius *in Theol.mor.part.2 tract.11.qu.68.* ubi loquens de Prælatis Regularium ſic ait. Quintò diſpenſant in irregularitate, cujus cauſa homicidium voluntarium extitit modo occultum. Ratio eſt, quod Martinus ejus nominis V. ut eſt in compend.Mendicantium *verbo diſpenſare num.14.* & apud Rodriq.*tom.1.qq.qu.24.art.12.* abſolutè in ſuperiorum jure eſſe velit, diſpenſare poſſe cum ſubditis, in irregularitate nata ex homicidio, at illa voce, quodlibet, id eſt tam quod caſu, quam quod voluntate eſt admiſſum, comprehendi eſt certum. Vetus enim eſt, verum tamen, axioma Canonici juris, cujus etiam ſit mentio, *in lege non diſtinguendi de recept.* diſtinctioni locum non eſſe, cùm eam lex non adhibet, at nulla Martinus eſt uſus, ſed univerſè, è Regularium Prælatis ſubditos ſuos abſolvi poſſe ait, ab irregularitate, cui ab homicidio factum eſſet initium; ergo tam quod eſt fortuitum, quàm quod voluntarium vox homicidii in eo privilegio poſita comprehendit, hoc tamen diſcrimine, quòd à voluntario abſolvi regulares nequeant, niſi cùm eſt occultum; diſpenſari autem in irregularitate à ſe incurſa valeant, ea homicidio caſuali publico, aut defendendi ſui cauſa admiſſo, coram & in multorum oculis, Rodriq. *tom.1.qu.24. art.13.* Compend.Div.Hieron. *ver.diſp.in foro pœnitentiæ §. 10.* quo in genere, Illuſtre eſt quod à Paulo III. Religioſis S.Benedicti Valliſoleti indultum traditur, nempè, ut prima die Lunæ Qua-

Sup hoc in R. præter hu §. Notandum eſt & in aliis ejus annot.

Quadrageſimæ à ſingulis eorum peccatis, ſentententiis, cenſuris, & pœnis per eos pro tempore incurſis, etiam in caſibus quomodolibet reſervatis, (exceptis contentis in Bulla Cœnę Domini) abſolvi à ſuperioribus ſuis poſſint, & cum iis ſuper quibuſvis irregularitatibus per eos pro tempore quavis occaſione, vel cauſa contractis diſpenſare, Rod. *fol.* 807. *Bullar.* quam poteſtatem delegare confeſſario poſſunt, tam prædicti ſuperiores, quàm quilibet alii, cum iis in eo privilegio communicantes, quia eſt juriſdictio per Papæ privilegium habita, ordinaria ſecundùm Sanch. *l.* 2. *de matr. d.* 40. *n.* 14. Port. *de dubiis in addit. ad verb. diſpenſare, n.* 2. *& verb. Abortus, n.* 12. ordinarios autem ſubrogare ſibi certos poſſe homines, in quos poteſtatis ſuę partem deriventit notius eſt quàm ut explicari à me debeat, niſi id privilegiatis vetitũ ſuerit, ut prohibuit S. Pius Provincialibus, & prioribus ſui Ordinis, nec enim in reconciliandis ſuis ſubditis cum eccleſia per abſolutionem cenſurarum, & diſpenſationem irregularitatis, in quo tantùm eos poſſe voluit, quantum epiſcopis per Concil. eſt permiſſum *in ſeſſ.* 24. *c.* 6. modò id per ſeipſos, reſpectivè erga ſubditos dumtaxat, facerent.

2 Et quoniam in his, quę conceduntur epiſcopis, per Concilium; ſuntque Papæ reſervata communiter, continentur ſequentia, Cenſuræ, eæque numero tres, excommunicatio, ſuſpenſio, interdictum, ſecundò peccata reſervata ut ſimonia in beneficiis, tertiò irregularitas, quartò, officiorum vel beneficiorum jam obtentorum privatio; quintò, inhabilitas, qua quis, ob culpam eamque gravem, ad beneficia aut officia obtinenda in poſterum redditur inhabilis, hæc abſolvere, aut in iis diſpenſare ſimiliter ac epiſcopi, Prælati regulares, vi hujus privilegii, poterunt, dummodo ſint occulta, & non deducta ad forum contentioſum, quam ad rem duo ſunt neceſſaria, primum ut ad judicem, ſaltem per unum teſtem ſint delata, ſecundum ut hæc reo intimata ſit delatio, nam ſi non ſit intimata illi à judice, non dicetur ejus delictum deductum ad forum contentioſum, Portel. *in addit. ad verb. Abbas, & Prior, n.* 5.

At enim (inquies) inhabilitatis ad beneficia, & officia non meminere Patres *in citata ſeſſ.* 24. *Concil. c.* 6.

3 Reſpondendum, eam ſuſpenſionis nomine intelligi, hæc enim lato modo (ut ajunt) impropriéq; ſumpta, & interdictum à locis ſacris continet, Theſauro teſte 2. *p. praxis ver. cenſura, c.* 2. & privationes officiorum, ac inhabilitates, Rodr. *in explic. motus proprii S. Pii V. de ingreſſu mulierum in Monaſteria virorum*, quarum ad beneficia religioſi regendi, quibus ſunt privati, & rehabilitari ad officia, quibus judicati ſunt indigni, diſpenſante Prælato ſuo poterunt. Huculque Baunius, ex quibus patet poſſe ſuperiores Regulares cum ſuis ſubditis diſpenſare ſuper irregularitate orta ex homicidio occulto.

4 Hanc etiam ſententiam docet amiciſſimus meus Candidus *tom.* 2. *diſquiſ.* 24. *art.* 61. *d.* 8. cujus verba hæc ſunt. Vi privilegii Martini V. in quo communicant Religiones Ordinum Mendicantium, non ſolùm Generales, & Provinciales, ſed etiam Præpoſiti, & Priores locales poſſunt diſpenſare cum ſibi ſubditis in foro conſcientiæ ſuper omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen, nam communicatio privilegiorum ſic intelligitur, quòd ea, quæ conceduntur Magiſtro Generali unius Ordinis, cenſeantur communicata Generalibus aliorum, & quæ conceduntur Provincialibus, & Prioribus, cenſeantur communicata ſimilibus Prælatis provincialibus, & Prioribus, ut tradit S. Joan. de la Cruz, *lib.* 2. *de comm. privilegiorum, cap.* 4. *dub. unic. concl.* 2. Sed prædictum privilegium fuit conceſſum à Martino V. Priore Monaſterii S. Benedicti Valliſoleti extenſum poſtea, & communicatum omnibus Prioribus, & Abbatibus aliorum Monaſteriorum, ut notavit Collector privilegiorum Mendicantium, *verb. abſolutio ordinaria quoad Fratres, §.* 40. Ergo Priores locales Ordinum Mendicantium communicant ſupradicto privilegio; poterunt igitur cum ſuis ſubditis in foro conſcientię diſpenſare ſuper omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen: Nota tamen, quòd ſuperior Conventus mortuo, vel amoto Priore poteſt ſupradicto privilegio Martini V. gaudere erga ſubditos, quia non dignitati, vel officio conceditur hoc privilegium ſed, in favorem animarum; tum, quia hoc privilegium non conceditur Abbati, ſed Priori D. Benedicti; ergo ad ſubpriorem mortuo, vel amoto Priore Sede vacante eſt extendendum. Nec obſtat Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *cap.* 6 *de reformat.* ubi prohibet, quòd non poſſint Prælati diſpenſare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario: nam licèt non poſſint ex facultate Concilii Tridentini, poſſunt tamen virtute privilegii Martini V. conceſſi Benedictinis, & virtute privilegii conceſſi Prædicatoribus, privilegium enim conceſſum nullo modo abrogatur, niſi fiat de illo ſpecialis mentio, & abrogatio: in decreto Concilii Trident. nulla eſt facta privilegiorum mentio, & abrogatio: poterunt ergo Prælati Regulares virtute alterius privilegii Martini V. Julij II. diſpenſare cum ſibi ſubditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Et hæc omnia docet Candidus *ubi ſuprà*, cui addendus eſt Franciſcus Bordonus *in Conciliis Regularium reſolut.* 13. *numer.* 15.

5 Notandum eſt etiam hic obiter, quòd Prælati Regulares Ordinum Mendicantium poſſunt cum ſuis ſubditis diſpenſare in irregularitatibus provenientibus ex publico delicto, & ad forum contentioſum deducto, præterquam homicidii voluntarii, bigamiæ, & mutilationis membrorum, qua in re iſti Prælati authoritatem majorem habent erga ſuos ſubditos, quàm Epiſcopi erga ſuos diœceſanos: quia ampliſſima privilegia ſunt eis conceſſa in favorem Religionis; pręcipuè Sixtus IV. conceſſit Generalibus, & Provincialibus Ordinis Minorum, & Prędicatorũ, ut poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in omni irregularitate. Idem conceſſit Clemens IV. pręterquam homicidii voluntarii, &c. Videantur hujuſmodi conceſſiones, & privilegia apud Joannem de la Cruz *lib.* 1. *de voto obed. cap.* 6 *dub.* 16 Rodriquez *to.* 1. *qq. Regul. q.* 24 *art.* 13. cùm ergo privilegia conceſſa à ſummis Pontificibus abſolutè, & abſque reſtrictione loquantur, poterunt prædicti Prælati nedum in irregularitatibus provenientibus ex delicto occulto diſpenſare, ſed etiam ex publico delicto, & ad forum contentioſum deducto, præterquam homicidii voluntarii, &c. hoc aſſertum eſt magis amplum, quàm octavum: nam ibi loquuti ſumus de irregularitate proveniente ex homicidio caſuali, & ex homicidio facto cauſa defenſionis: hìc autem loquimur de irregularitatibus univerſaliter provenientibus ex publico delicto. Et hæc omnia docet Candidus *loc. cit. dub.* 9. ubi citat Bejam & Rodriquez, quibus ego addo Bordonum *in conſil. Regu. reſol.* 11 *n.* 4. Nota etiam quòd poſt hæc ſcripta inueni Joan. Machadum *de perf. Confeſſ. to.* 2. *lib.* 5. *par.* 3. *tr.* 2 *docum.* 6. *num.* 2. docere Pręlatos Regulares poſſe diſpenſare ſuper irregularitate contracta ex homicidio voluntario, & tandem concludit. (*Que los Prelados tienen pleniſſima facultad para diſpenſar con ſus Religioſos qualquiera eſpecie de irregularidad ſin exceptuar alguna*. Ita ille.

R E S O L. CCXCIV.

An Prælati Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio voluntario?

Et an ſit probabile non incurri irregularitatem per homicidium omninò occultum, quod ſcilicet nulla ratione probari poſſit in judicio neque in notitiã hominis venire, niſi ex confeſſionis ipſius occiſoris?

Et curſim infertur, quòd excommunicatus, aut ſuſpenſus ex delicto omninò occulto non tenetur abſtinere ſe ab uſu Ordinis, ne ſe prodat.

Et quæritur, an reſtrictio facta in Tridentino ſeſſ. 14. *de reformat. c.* 6. *ne diſpenſent Epiſcopi ſuper irregularitate ex homicidio voluntario occulto, extendatur ad mandantem aut conſulentem tale homicidium?*

Et an idem dicendum ſit de conſulente mutilationem, vel an conſulens mutilationem non ſit irregularis? Ex par. 10. tract. 13 & Miſcel. 3 Reſ. 38.

§. 1. DE hac quæſtione alibi ſermo incidit; nunc aſſero affirmativam ſententiam docere Reverendiſſimum Candidum S. P. A. Magiſtrum, *tom.* 1. *diſquiſ.* 24. *ar.* 61 *dub.* 8. ubi ſic ait; Dico; Prælati Regulares poſſunt diſpenſare ſecundùm eorum privilegia cum ſuis ſubditis in irregularitate contracta ratione homicidii voluntarii, occulti tamen: nam Martinus V. conceſſit, quòd prior Monaſterii S. Benedicti Valliſoleti in foro conſcientiæ poſſit abſolvere Monachos ab omni excommunicationis ſententia, etiamſi talis eſſet, quam ipſe Summus Pontifex reſervare conſuevit, & cum eis ſuper omni irregularitate, etiam in illis caſibus, in quibus papa ſibi eos reſervat, in morte videlicet, & in membrorũ truncatione, & enormi ſanguinis effuſione, valeat diſpenſare, dum tamen aliquid horum trium non ſit notorium, & hoc propter ſcandalum. Ita Martinus V. vi præcedentis privilegii Martini V. in quo communicant Religiones Ordinum Mendicantium, non ſolum Generales, & Provinciales, ſed etiam Præpoſiti, & Priores locales poſſunt diſpenſare cum ſibi ſubditis in foro conſcientiæ ſuper omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen: nam communicatio privilegiorum ſic intelligitur, quòd ea, quę conceduntur Magiſtro Generali unius Ordinis, cenſeantur communicata Generalibus aliorum; & quæ conceduntur provincialibus, & prioratibus, cẽſeantur communicata ſimiliter Prælatis Provincialibus, & Prioribus, ut tradit S. Jannnes de la Cruz, *lib.* 2. *de communicatione privilegiorum, capit.* 5. *dub. unico, concl.* 2 Sed prædictum privilegium fuit conceſſum à Martino V. Priori Monaſterii S. Benedicti Valliſoleti, extenſum poſteà, & excommunucatum omnibus Prioribus, & Abbatibus aliorum Monaſteriorum, ut notavit Collector privilegiorum Mendicantium, *verb. abſolutio ordinaria, quoad Fratres §.* 40. ergo Priores locales Ordinum Mendicantium communicant in ſupradicto privilegio; poterunt igitur cum ſibi ſubditis in foro conſcientiæ diſpenſare ſuper omni irregularitate, etiam contracta ex homicidio voluntario, occulto tamen. Contra præcedentes aſſertiones non obſtat Concilium Tridentinum *ſeſſ.* 24. *cap.* 6. de Reformatione; ubi prohibet quòd non poſſint Prælati diſpenſare in irregularitate proveniente ex homicidio voluntario: nam licèt non poſſint ex facultate Concilii Tridentini, poſſunt tamen virtute privilegii Martini V. con-

conceſſi Benedictinis, & virtute privilegii conceſſi Prædicatoribus; privilegium enim conceſſum nullo modo abrogatur, niſi fiat de illo ſpecialis mentio, & abrogatio: at in Decreto Concilii Trid. nulla eſt facta privilegiorum mentio, & abrogatio: poterunt ergo Prælati Regulares virtute alterius privilegii Martini V. & Julii II. diſpenſare cum ſibi ſubditis in irregularitate contracta ex homicidio voluntario. Et hæc omnia docet P. Candidus *ubi ſuprà*; cui adhæret noviſſimè Hieronymus Garzias *in Polit. Regul. to. 1. tr. 6. difficul. 1. dub. 1. n. 7.*

2 Sed Pater Magiſter Lezana *in Summa tom. 1. cap. 18. nu. 44.* hanc ſententiam non admittit, quia dictum privilegium Martini V. fuit vivæ vocis oraculum, ut Caſarubius *in Compend. privil. Mendic. verb. Diſpenſatio, nu. 24.* habet, notans hoc privilegium litera O, ideò his temporibus nihil valet. Et de privilegio Julii II. aſſerit neſcire quantum valeat, & an ſit ſolum vivæ vocis oraculum. An verò ex aliis privilegiis poſſint hodiè Regulares diſpenſare in irregularitate homicidii voluntarii; alibi diximus, & P. Lezana *ubi ſuprà* docet, quòd quando homicidium etſi voluntarium, & illicitum, eſt ita occultum, ut nullo modo ſciri, aut probari poſſit, probabile eſt apud aliquos poſſe Prælatos Regulares, ſuper irregularitate propter illud contracta, diſpenſare. Ratio eſt, quia etiam eſt apud illos probabile, poſſe Epiſcopos in prædicto caſu diſpenſare, ac per conſequens etiam Prælatos Regulares, qui quaſi Epiſcopalem habent juriſdictionem. Neque obſtat Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 24. cap. 6.* ubi diſpenſatio in homicidio voluntario, etiam occulto negatur Epiſcopis; exponunt enim Concilium de homicidio voluntario occulto, quod aliquo modo probari poteſt, vel de illo, quod factum eſt per inſidias, aut proditoriè, *juxta cap. 7. ſeſſ. 14. ejuſdem Concilii*, Avila *de Cenſuris p. 7. dec. 6. ſect. 5. dub. 5.* Miranda *2 tom. Man. quæſt. 8. art. 10.* Extat etiam privilegium S. Pii V. conceſſum Congregationi Caſſinenſi, ut habetur *to. 2. Bullarii inter Bullas S. Pii V. n. 129.* ubi conceditur Prælatis iſtius Congreg. facultas diſpenſandi cum Subditis in omnibus caſibus, & ob quemvis exceſſum, & delictum publicum, vel occultum, caſu, ſeu data opera, quomodolibet ab eis, & ſingulis, etiam homicidium voluntarium, ſeu membri mutilatio &c. intellige in foro conſcientiæ tantùm, & dummodò tale homicidium factum non fuerit poſt ingreſſum Religionis, & ſemper ſint in illa permanſuri, donec vixerint, ut in eadem Bulla expreſsè declaratur. Cautiſſimè ergo in hiſce caſibus procedendum eſt. Addiderim etiam pro majori cauthela, quòd ſi hæc, quæ dixi, probabilitatem habent, tantùm intelligenda ſunt de homicidio voluntario; hoc enim genus homicidii adeo enorme, & malignum eſt, ut nunquam debeat credi ejus diſpenſatio conceſſa in quibuſcunque privilegiis, niſi expreſſa mentio fiat de illo. Hucuſque Lezana, cui adde Pellizzarium *in Man. Regular. tom. 2. tr. 9. cap. 3. ſect. 4. quæſt. 23. 24. & 27. qui num. 140.* putat probabile cum Rodriquez non incurri irregularitatem per homicidium omninò occultum, quod ſcilicet nulla ratione probari poſſit in judicio, neque in notitiam hominis devenire, niſi ex confeſſione ipſius occiſoris. Et probat, tum *ex cap. Ex tenore de tempor. ordin.* ubi ait Alexander III. Veruntamen quia peccatum occultum eſt, ſi promoveri voluerit, non debet aliqua ratione prohibere (eſt autem ibi ſermo de delicto digno degradatione) tum quia irregularitas incurritur ſolùm in caſibus expreſſis, in nullo autem jure expreſſum eſt, quòd per delictum omninò occultum incurratur irregularitas: nam jura, quæ dicunt irregularitatem incurri, quando culpa latet, vel quando delictum eſt occultum, non loquuntur de delicto, quod ſit omninò occultum: imò Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 14. de Reform. cap. 6.* quod poſſet adduci in contrarium, loquitur de homicidio occulto, quod ſcilicet non ſit probatum in judicio, ſed poſſit probari aliquo modo publicum, non autem de homicidio, quod ſit omninò occultum, de quo loquitur Rodriquez: tum quia excommunicatus, aut ſuſpenſus ex delicto omninò occulto, non tenetur abſtinere ab uſu Ordinis, ne ſe prodat, ut dicunt omnes; teſte Navarr. *cap. 27. num. 239.* ſicque conſtat Eccleſiam nolle pœnam externam infligere ob delictum occultum: nec adhuc ullam pœnam exteriorem intulit contra delictum omninò occultum; licet enim excommunicatio incurratur ſtatim ob delictum omninò occultum exteriùs commiſſum, quoad privationem ſuffragiorum, quæ eſt occulta, ac ſecreta; at non incurritur quoad communicationem exteriorem, & participationem Sacramentorum: cùm in tali caſu excommunicatus poſſit ſe ingerere, ne ſe prodat, ac infamet. Ita Pellizzarius nominatim contra me. Sed puto non eſſe diſcedendum à ſententia, quam docui; & puto ſententiam Caſtri, & Pellizzarii non eſſe probabilem, cùm ſit contra communem Doctorum ſententiam, & contra Stylum omnium Tribunalium Romanæ Curiæ.

Sup. hoc in R. ſequ. § verùm, ad med. à verſ. Hæc ſententia, & in 10. § 17. 5. leg. doct. r. 337 & in to. 3. tr. 1. ex coſſ. r. 14. ſignanter ad med. § Secundùm, & magis ibid. in § Sed 180.

Sup. hoc in to. 4. tr. 1. R. 271. § ol. & rurſum in alio verſic. ejus not. & melius in 10. p. tr. 7. r. 191. paulò poſt initium, à verſ. Et ita do ctores.

3 Nota etiam, quòd Pater Pellizzarius *ubi ſuprà* quærit, an reſtrictio facta in Tridentino ſuprà, ne diſpenſent Epiſcopi ſuper irregularitate ex homicidio voluntario occulto extendatur ad mandantes, aut conſulentes tale homicidium, itaut hi diſpenſari non poſſint ſuper irregularitate contracta, ex eo quod mandarunt, aut conſuluerunt homicidium voluntarium. Et notat aliquos aſſerere, negativam ſententiam poſſe probabiliter ſuſtineri, ex Anania, *c. 2. de Cler. pugn. in Duello*, putante non dici propriè homicidam, nec comittere homicidium, niſi eum, qui facto occidit, non mandantem, nec conſulentem, ſicque declarari debere ſtatuta loquentis de homicidiis, & committentibus homicidium: idque non diſſentiente Sanchez *lib. 1. mor. cap. 10. n. 44.* qui ſuſtinet conſulentem non contineri, quoad irregularitatem in jure ſub nomine committentis homicidium, niſi etiam conſulens in jure exprimatur; ſicut verè interdum exprimitur; quod ſi admittatur, dicendum eſt in loco ſupracitato Tridentini conſulentem, & mandantem non contineri; maximè cùm ſimus in materia odioſa, quæ non debet ampliari. Ita Pellizzarius. At ego adhæreo contrariæ ſententiæ cum Toleto, *lib. 1. cap. 82.* cùm mandans, aut conſulens homicidium, *cap. 2. de Cler. pugn. in duello*, dicatur perpetrare homicidium, & Tridentinum indiſtinctè loquatur de perpetrante homicidium: maximè cùm *cap. Mulieres, de Sent. Excom. §. Ille etiam*, verè committere dicatur delictum: cujus mandato fit. Et hoc etiam fatetur Pellizzarius *ubi ſuprà*.

4 Sed an idem dicendum ſit de conſulente mutilationem, Doctores, quos citat, & ſequitur Sayrus *de Cenſur. lib. 6. c. 16. n. 11.* & alii affirmativè reſpondent, aſſerentes, conſulentem mutilationem, ea ſecuta, effici irregularem, ſicut efficitur cõſulens homicidium, eo ſecuto, quę videtur eſſe communis Doctorum, fundata in illa ęquiparantia homicidii, & mutilationis. At ego probabiliter alibi cum Jo. Præpoſito, Cornejo, & Baunio docui, conſulentem mutilationem non eſſe irregularem, quia irregularitas non incurritur, niſi ſit in jure expreſſa, & Canones ſolùm conſulenti homicidium decernunt irregularitatem: qui proindè non debet extendi ad conſulentem mutilationem valdè ab homicidio differentem, & etiam in pœnis non fiat extenſio à ſimili, ſeu à paritate rationis, ut dictum eſt, immò neque à majoritate. Et ita hanc ſententiam noviſſimè mordicùs ſuſtinet, me citato, P. Boſs. *to. 1. par. 2. tit. 1. §. 41. n. 1362.*

Alibi in to. 5. tr. 5 R. 79.

RESOL. CCXCV.

An Regulares poſſint diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio occulto? Ex p. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 26.

§. 1. Pater Bruno *par. 1. tr. 5. cap. 4. prop. ſ. 1.* affirmativè reſpondet, & firmat hanc concluſionem, quòd poteſt Sacerdos Regularis diſpenſare Sæculares ſuper omnibus irregularitatibus occultis, ſuper quibus Epiſcopus ex conceſſione Tridentini diſpenſat, ac conſequenter in quibuſdam irregularitatibus ex homicidio voluntario, juſto, vel injuſto contractis.

Sup. hoc infra lege doctè R. 30. & aliarum eius not. Inò etiam omnium illius annot. & ſignanter in to. 3. tr. 3 R. 88 §. Quod autem.

2 Probat hoc ex Privilegiis Eugen. IV. Sixti IV. & Pauli III. Ex quibus, ait ipſe, ſequitur primò, quòd hæc facultas diſpenſandi extenditur ad omnes irregularitates, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare, itaut quidquid jure communi poteſt Epiſcopus ſuper irregularitatum diſpenſatione, poſſit Sacerdos Regularis per iſtud privilegium. Ait enim Pontifex, ſe illis concedere facultatem diſpenſandi toties, quoties opus fuerit ſuper quacumque irregularitate Ordinario reſervata. Cùmq; Epiſcopus poſſit relaxare irregularitates, quæ ex quibuſdam defectibus naturalibus, aut alias inculpatis, ut aliquando cum quibuſdam illegitimis, quoad aliquos Ordines, aut quoad illorum uſum, juxta illa, quæ tradit Emanuel Sà; ita cum illis poterit Regularis Confeſſor ſimiliter diſpenſare, dummodo ſuper his ſententia non fuerit lata; quia tunc requiritur diſpenſatio ſolemnis, quæ Regulari Confeſſario non conceditur.

3 Sequitur ſecundò, quòd Regularis poterit diſpenſare in illis irregularitatibus, quæ ex proprio peccato oriuntur, in quibus poteſt Epiſcopus diſpenſare, v.g. cum illo, qui aliqua cenſura irretitus recipit S. Ordinem, aut in eo ſuſcepto miniſtravit, aut qui ante ætatem ſuſcipit Sac. Ordinem, & in eo miniſtrat: & denique forſan cum irregulari, ex eo quòd membrum mutilaverit; cùm juxta citatos Emanuel. Sà, Roder. & Suar. (qui ad hoc affert declarationem Cardinalium) illam facultatem habeat Epiſcopus, ſicut etiã ſuper irregularitate ex homicidio caſuali contracta, quia Epiſcopus poteſt in illa diſpenſare, ut tenent Navar. *c. 27. n. 193.* Henriq. *c. 19. n. 7.* Avila *de Conſ. p. 7. diſp. 6. ſect. 5. du. 2. concl. 2.* Diana *p. 4. tr. 2. de Irregul. reſol. 72.* Ac denique poteſt diſpenſare in illa irregularitate homicidii caſualis, etiam publica, ad Minores Ordines, & Beneficium ſimplex ſuſcipiendum; quia id poteſt Epiſcopus, ut tenent Henriqu. citatus *nu. 2. cit. 1. juncto c. 57. de Excomm. n. 1.* & citatus Avila *concl. 3.*

Sup. hoc in r. e. not. praeterite, & ex omnibus aliis ejus ann.

Quæ hic eſt in to. 3 tr. 3 R. 48 § ol. & in aliis ejus annot. pro hac quæſt. & pro ol. diffic. hujus § ſequitur ſecundò, in to. 4. tr. 3. r. 356 in §. & in alia ejus ult. not.

4 Sequitur tertiò, extendi hanc facultatem ad irregularitates, quæ non erant Ordinario conceſſæ tempore illius Privilegii Sixti V. nam illa particula, Irregularitas reſervata, ſe extendit etiam ad eas, quę poſtea Epiſcopo reſervatę ſunt, ſeu reſervantur juxta ea, quę tradita ſunt de abſolutione à cenſuris reſervatis.

5 Verùm non levis difficultas eſt, ſi Confeſſarius regularis poteſt diſpenſare ſuper irregularitate homicidii voluntarii omninò occulti: ut autem ſolvatur, notandum eſt duobus modis homicidium dici occultum, uno modo, quod ita occultum eſt, ut à nemine poſſit in notitiam hominum adduci, niſi à ſolo occiſore. Secundo modo, quòd poteſt per alium, aut alios ad notitiam hominum venire: Hoc poſito, quidam reſpondet per

tale

tale homicidium omninò occultum non induci irregularitatem. Hæc ſententia eſt multùm probabilis, quam vide apud Mirandam *de Miniſtr. Gener. juriſdict. quæſt.* 8. *art.* 10. & ideò occiſorem non indigere diſpenſatione; Sed quia contraria eſt probabilior, & communior, idcircò reſpondetur juxta eam poſſe Confeſſarium antedictum diſpenſare ſuper dicta irregularitate primo modo occulta; quoniam Epiſcopus poteſt ſuper illa diſpenſare, ut tenent Covarruvias, Abbas, Caſtrenſis, & Angelus à citato Miranda allegati, & Baſſes 2. 2. *quæſt.* 40. *art.* 2. *dub.* 4. Vivaldus, & alii, ſed Confeſſarius Regularis eadem quoad hoc facultate pollet, ac Epiſcopus, ergo id ſimiliter poteſt.

Sup. hoc in R. præcedi. §. Sed patet, ad med. ... probabile, & in aliis ... dicti §.

Sup. hoc in ... R. 51. ... ejus doct. & aliarum ejus not.

6 Nec objicias, Tridentinum vetare, & prohibere Epiſcopo diſpenſare ſuper irregularitate homicidii voluntarii occulti; nam reſpondebitur Concilium loqui de homicidio non omninò occulto; ſed tantùm de illo, quod ad judicium, & notitiam hominum deduci poteſt, & probari, ut optimè reſpondet in eadem materia citatus Miranda: nec refert, quòd illud homicidium voluntarium ſit juſtum, vel injuſtum, quia in utroque eſt par ratio. Huc uſque Bruno.

7 Et in favorem ejus ſententiæ ego alibi plures alios adduxi, quos tamen improbavi, & nunc Brunum improbo, nec ejus ſententiam audeo Regularibus conſulere, neque Epiſcopis quoad irregularitatem homicidii occulti, & modo, ut ſupra explicatum eſt.

Alibi in RR. præteritarum annot. hujus §. & in aliis.

RESOL. CCXCVI.

An ſaltem irregularitas vera bigamia, & interpretativa ſit diſpenſabilis à Prælatis Regularibus cum ſuis ſubditis?

Et an bigamia præfata poſſit diſpenſari à quocumque Confeſſario Ordinis ex privilegio Sixti V.

Et an ſaltem Generales Religionum poſſint diſpenſare cum ſuis ſubditis in bigamia ex conceſſione Sixti IV. facta Carthuſienſibus?

Et an Prælati Regulares per quamdam conceſſionem Pauli III. poſſint ſemel ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimæ diſpenſare cum ſuis ſubditis in omni irregularitate, quavis occaſione, vel cauſa contracta; ubi nihil excipit, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium &c. de qua in Bullario?

Et notatur poſſe prædictos Prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper bigamiam ſimilitudinariam eo modo, quo poſſunt Epiſcopi cum ſuis ſubditis. Ex p. 4. tr. 2. Reſ. 63.

§. 1. NEgativè reſpondet Rodriquez, & alii, quos citat, & ſequitur Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.* 2. *alleg.* 49. *nu.* ... Bartholomæus de Vecchis *in praxi novit. diſp.* 9. *dub.* 15. *num.* 2. & Tamburinus *de jure Abbat. tom.* 2. *diſput.* 17. *quæſt.* 3. *num.* 2. Ratio eſt, quia in privilegiis ſemper cenſetur excepta bigamia, nec invenitur privilegium, quod hoc concedat Prælatis Regularium, ergo &c.

Sup. hoc ſupra in R. ... & in ... R. 33. §. ult.

2 Verùm, his non obſtantibus, Avila *de cenſ. par.* 7. *diſput.* 8. *dub.* 4. *concluſ.* 8. & Henriquez *libro ſecundo de matrimon. cap.* 6. *num.* 11. *in gloſſa litt. V.* docent Religioſos diſpenſare poſſe in bigamia præfata non ſolùm à Superioribus, ſed etiam à quocumque Confeſſario Ordinis, & hoc ex privilegio Sixti V. Vide etiam Petrum Corneio *in* 3. *part. D. Thomæ tr.* 5. *de irregul. diſp.* 10. *dub.* 1. *in fine*.

3 Sed hoc privilegium non eſſe ita clarum, tenet Tamburinus *ubi ſuprà*, & alii, undè adducam aliud ex Hieronymo Rodriquez *in compend. qq. Regular. reſol.* 16. *nu.* 14. ubi ſic ait. Nota cum Portel. *in addit. ad dub. regul. ver. diſpenſare, nu.* 5. quòd Prælati Regulares per quamdam conceſſionem Pauli III. de qua in Bullario, poſſunt ſemel ſingulis annis prima die Lunæ Quadrageſimę diſpenſare cum ſuis ſubditis in omni irregularitate, quavis occaſione, vel cauſa contracta, ubi nil excipit, neque bigamiam, neque homicidium voluntarium, quæ ſolent excipi privilegiis; undè cùm nec lex, nec Princeps diſtinguat, nec nos diſtinguere debemus, quæ ſententia tamquam pia, & probabilis poteſt in praxi ſequi, licèt oppoſita ſit tutior, & conformior menti Pontificum, qui ſemper bigamiam excipiunt, juxta ſtylum Curiæ. Ita Rodriquez *ubi ſuprà*, & ita hanc ſententiam tenet etiam noviſſimè Peirinus *de relig. Prælat. to.* 2. *quæſt.* 2. *c.* 5. §. 8. *nu.* 99. Non reticeam etiam hìc adnotare, quòd, ut notat Portel. *in dub. regular. ver. diſpenſare, num.* 4. *in compend. Societ. JESU, ver. diſpenſare*, §. 5. & 6. dicitur, quòd Generalis ipſorum poteſt diſpenſare cum ſubditis in bigamia ex conceſſione Sixti IV. facta Carthuſienſibus.

Sup. hoc ſupra in ... §. N... ſumeſt, & in aliis ejus not.

Sed ego in facti contingentia non recederem à prima ſententia, quam præter DD. citatos tenet etiam Sebaſtianus à Bononia *tract. de elect. part.* 2. *cap.* 4. *dub.* 71. *nu.* 2. ubi, & rectè notat poſſe ſupradictos Prælatos diſpenſare cum ſuis ſubditis ſuper bigamiam ſimilitudinariam, eo modo, quo poſſunt Epiſcopi diſpenſare cum ſuis.

Sup. hoc notatur, & quando, & quomodo hoc delictum ... R. 148. ... & pro diſpenſ. Epiſc. ...

RESOL. CCXCVII.

An Prælati Regulares poſſint abſolvere ſubditos ſuos ſuſpenſos propter Ordines ſuſceptos ante legitimam ætatem, vel abſque licentia, vel per ſaltum? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 85.

§. 1. NEgativè reſpondet Gabucinus, quem citat, & ſequitur Sayrus *de Cenſuris*, *lib.* 6. *cap.* 12. *num.* 13. & 14. ubi aſſerit, privilegiis Regularium circa hoc eſſe derogatum per Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *cap.* 12. *de reform.*

Sup. hoc in 10. ... tr. 3. Reſ. 46 ... ult.

2 Sed prorsùs contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam latè defendit Laurentius Portel. *in dub. Regul. ver. Ordines ſacri, nu.* 14. & noviſſimè Hieron. Rodriq. *in compend. qq. Regul. reſ.* 106. *n.* 26. & ad argumentum Sayri reſpondet Portel, quòd Concilium ibi ſolùm revocat privilegia, ne ordinentur Regulares ante ætatem ibi aſſignatam, non verò revocat privilegia Regularium, quæ aliàs habent abſolvendi à Sede Apoſtolica ſuos ſubditos. Imò Concilium clarè loquitur: ait enim (privilegiis quoad hoc excluſis) quoad hoc inquam, ideſt, quoad Ordines ſuſcipiendos ante hanc ætatem, undè non loquitur de privilegiis Regularium ad abſolvendos ſubditos.

3 Neque obſtat, quòd Sixtus V. in ſua conſtitutione contra malè promotos, revocaverit privilegia Regularium ad abſolvendum ſubditos ſic malè promotos, quia poſtea revalidata ſunt per alios Pontifices ſubſequentes, qui confirmarunt privilegia Regularium ex certa ſcientia, quæ forma confirmationis revalidat invalida, & revocata per ſuos anteceſſores, ut communiter docent Doctores, & pręcipuè inter illos Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. p.* 2. *c.* 4. *dub.* 76. *n.* 6. & Suar. *de legib. lib.* 8. *c.* 19.

RESOL. CCXCVIII.

An Superiores Regularium poſſint abſolvere ſubditos ab excommunicatione ob Simoniam contractam in Ordine, vel beneficio?

Nec enim poſſunt cum illis diſpenſare in ſuſpenſione, quæ incurritur ratione Simoniæ in Ordine ſuſcepto; imo nec diſpenſare poſſunt in irregularitate ob talem Simoniam contractam, etiamſi Simoniacus ſit occultus?

Et an ſit probabile Simoniacum occultum non incurrere irregularitatem?

Et an privati Regulares poſſint hodiè abſolvere Clericum ſimoniacum in Ordine, vel Beneficio ad ſe venientem pro ſacramentali confeſſione audienda?

Et an id poſſint Confeſſores Societ. Jeſu per privilegium conceſſum à Paulo III. per quod Papa concedit illis Patribus, (ac proindè cum illis communicantibus,) ut pœnitentes ad ſe venientes poſſint abſolvere ab omnibus cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ? Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 8.

§. 1. NEgativam ſententiam mordicùs ſuſtinet Magiſter Texeda *in Theol. Moral. to.* 1. *lib.* 2. *tr.* 1. *contr.* 18. *n.* 10. ubi ſic ait: Si roges, an Regulares Prælati poſſint abſolvere ſuos ſubditos ab excõmunicatione incurſa ob ordinum ſimoniacam ſuſceptionem; & dico hodiè non poſſe cum illis diſpenſare in ſuſpenſione, quæ incurritur ratione ſimoniæ in ordine ſuſcepto, quia licèt attento quodam privilegio à Clem. IV. conceſſo Congregationi S. Benedicti in Hiſpania, ut refert Collector privilegiorum Ordinum, Abbatibus Ciſtercii, virtute cujus poterant Abbates, & eorum Vicarii abſolvere ſuos ſubditos à pęnis, quas incurrunt ſubditi propter ordines ſimoniacè ſuſceptos, & propter beneficia ſimoniacè obtenta, & hoc quidem non ſemel in vita, ſed toties, quoties illi viſum fuerit expedire. Tamen Sixtus Quintus in quadam conſtitutione, quam edidit contra Clericos malè promotos, eam facultatem penitùs revocavit, & abſtulit, dicens, quòd nemo prætextu cujuſcumque privilegii etiam mare magnum nuncupati &c. poſſit abſolvere hujuſmodi ſimoniacè promotos, & verba ejus ſunt, perſonæ, ſicut præfertur delinquentes tam ſcilicet Antiſtites, quàm Abbates promoventes, quàm Clerici malè inſiguiti, ſeu ordinati à reatibus, & exceſſibus præfatis abſolvi, præterquam in mortis articulo, non poſſint, aut debeant, nec cum his ſuper irregularitate præmiſſa contracta, etiamſi crimen penitùs occultum fuerit, quovis modo valeat diſpenſare. Ex qua Sixti V. conſtitutione non obſcurè conſtat omnibus tam Epiſcopis, quàm Regularibus Pręlatis, ablatam eſſe facultatem abſolvendi ſuos ſubditos ab excommunicatione, & aliis pœnis incurſis, eò quòd ſimoniacè ordines ſuſceperunt, vel beneficia obtinuerunt etiam prętextu privilegiorum regulariũ, quia omnia illa quoad hanc partem derogat, & invalida eſſe ex nunc pro tunc declarat, ac proindè etiam abſtulit facultatem diſpenſandi cum prędictis ſimoniacis in irregularitate ob illud crimen ſimoniacum incurſa, quam etiam Sixti V. Conſtitutionem ad terminos Sac. Canonum, ac Conſtitutionem Pii II. Sixti V. prædeceſſoris, & ad diſpoſitionem decretorum Sacri Tridentini Concilii adjecit hæc verba, præterquàm contra ſimoniacè ordinantes, & ordinatos inflictas, has enim voluit in ſuo robore permanere. Ex quibus Pontificis verbis, quamvis prædictam Sixti V. Conſtitutionem videtur moderare, & reſtringere, quantùm ad aliquid, abſolutè tamen reliquit illam in ſuo robore quantùm ad auferendam poteſtatem à Religionum Prælatis, ut poſſint abſolvere ſuos ſubditos, qui ſimoniacè ad ordines promoti ſunt, nec in irregularitate ob talem ſimoniam contracta diſpenſare, & ideò ſi Religioſus ſimoniacè ordinatus eſt, aut ſimoniacè Prioratum, aut quamcumque aliam dignitatem in Religione obtinuit (nam nomine beneficii offi-

officium dignitatis in Religione intelligitur) eſt ipſo facto excommunicatus, & eſt ipſo jure illis privatus. A qua excommunicatione abſolvi nequit per Regulares Prælatos, nec in ſuſpenſione incurſa diſpenſari niſi per Romanum Pontificem, cui talis abſolutio, & diſpenſatio reſervatæ ſunt, quod debet intelligi, etiamſi ſit ſimoniacus occultus. Huculque Texeda.

2 Sed contrariam ſententiam tenet Portel. *in reſponſ. Moral. to.2.caſ.42.n.1.* ubi ſic aſſerit. Credo poſſe hodiè Prælatum Regulare abſolvere ſuum ſubditum à ſimonia commiſſa in ordine, vel beneficio. Probo, quia licet Sixtus V. revocaverit omnia privilegia Religioſorum, per quæ id poterant abſolvere, tamen poſtea Clemens VIII. in Bullario Rodriq. *fol.* 1201. confirmavit privilegia Minorum ex certa ſcientia, quod idem fecit poſtea Paulus V. & Clemens VIII. in prædicta Bulla confirmatoria addidit hoc verbum, confirmamus, & innovamus. Eſt autem communis Doctorum opinio, quòd quando Papa in confirmatione privilegiorum ponit verbum *ex certa ſcientia*, & verbum *innovamus*, cenſetur confirmare etiam privilegia talium Religioſorum, quæ antea per aliquem Summ. Pontificem fuerant revocata. Sic tradit Gloſſa *in cap. quia diverſitatis, & in c.1. de tranſact.* Et confirmatur, quia talis confirmatio ex certa ſcientia habet vim confirmandi actum nullum, reddendo illum de invalido validum, ſeu de privilegio nullo facere validum. Sic Suarez fusè *lib.8. de legib. c.18. à n.12.* idem tenet Collector privilegiorum Mendicantium, *verb. Privilegium, ad* §.15. dicens, multos famoſos Doctores Univerſitatis Salmantinæ declaraſſe, quòd quandocumq; aliqua privilegia conceduntur de novo cum hac clauſula, *Non obſtantibus revocationibus Apoſtolicis*, intelliguntur vivificata; & de novo conceſſa etiam illa, quæ fuerant revocata. At Clemens VIII. in citata Bulla dicit, *innovamus*, & in proœmio Bullę dicit: *Et in priſtinum ſtatum reponas*, & poſt medium Bullæ dans Judices Conſervatores pro defenſione dictorum privilegiorum, præcipit illis, ut procurent, *Omnia ſemper in priſtinum reponi*; Quæ omnia verba ſatis innuunt confirmare voluiſſe etiam privilegia revocata, maximè cùm ibi Clemens VIII. non oppoſuerit clauſulam, *Quatenùs ſunt in uſu*. At conſtat, quòd ante illam revocationem factam à Sixto Prælati Regulares poterant abſolvere ſubditos ab omni ſimili excommunicatione, maximè per conceſſionem S. Pii V. factam Prælatis PP. Dominicanorum, quibus conceſſit, ut per ſe poſſent abſolvere ſubditos ab omnibus caſibus occultis, quæ poſſunt Epiſcopi abſolvere, & hujus meę opinionis eſt etiam noviter Fr. Hieronymus Rodriq. *in ſuis reſolutionibus, reſ.3. n.7.* Dixi poſſe Prælatum abſolvere ſuum ſubditum ſimoniacum in ordine, nam quæſtio non modica eſſe poteſt, an Confeſſores Regulares poſſint hodie abſolvere Clericum ſimoniacum in ordine, vel beneficio ad ſe venientem pro confeſſione Sacramentali audienda? Hunc caſum non inveni expreſſum apud ullum recentiorem. Sed tamen (ſub correctione Doctorum) credo illos talem Clericum poſſe abſolvere virtute ſuorum privilegiorum. Probo, quia prædicti Religioſi id poterant facere ante illam revocationem Sixti V. maximè per privilegium Sixti IV. apud Compendium Mendicantium, *verb. Abſolutio quoad ſæculares 2.* §.20. *cum annot. Cerdub. ad d.*§.20. per quod conceſſit Confeſſoribus Ordinis Minimorum; ut poſſint abſolvere pœnitentes ab omnibus caſibus excommunicationis, ſuſpenſionis &c. Epiſcopis à iure, vel ab homine reſervatis, & ſimile privilegium extat in eodem Compendio, & in eodem verbo, §.19. conceſſum Benedictinis, & clariùs adhuc id poterunt Confeſſores Societatis Jeſu per privilegium illis conceſſum à Paulo III. & tranſcriptū à Rodriquez *in Addit. ad* §.9. *num.*120. Per quod Papa concedit illis Patribus (& proindè cum illis communicantibus) ut pœnitentes ad ſe venientes poſſint abſolvere ab omnibus cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis, exceptis contentis in Bulla Cœnæ. Quapropter licèt illa privilegia ſint revocata per Sixtum V. ſi tamen illi Religioſi, quibus illa conceſſa fuerunt, habeant confirmata ſua privilegia ex certa ſcientia (ut ſuppono) poterunt eiſdem uti ob rationes claras, quas adduxi *in num.1. proximè præcedenti*.

Sup. hoc cum ſim, ſed reſolutivè ſup. in R. 272. §. Sed poſtea, ad medium verſ. Simoniæ realis, ſed loco ibi etiam §. Verum non deſinam, & ſi eam privilegii per totam, non pigebit, & ſi vocatio ſup. hoc privil. Six. IV. infra lege doctrin. R. 101. & §.2. & ſeqq.

Sup. hoc infra in R. 103. §. 2. paulò poſt initium, verſ. Ut patet, & ſignanter in to. 2. tr. 2. R. 23 § ul. per tot. & in alio § not. t dictiſ. & in to. 3 tr. 8. ex R. 33 lege dict. §. 1. 2. & 3

3 Hanc etiam ſententiam tenet Leandrus à Murcia *in c.14. ſuper 8. Regulis D. Franciſci n.37.* & Bordonus *in conſ. Regul. to.2. reſol.67. num.76.* Vecchius *in praxi diſp.9. dub.13. per totum*, Tamburinus *de jure Abbatum tom.2. diſp.14. quæſt.13. num.1.* Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regular. reſol.3. num.1.* Et hanc ſententiam tanquam probabilem admittit P. Pellizz. *in Man. Regul. to.2. tr.8. c.2. n.47.* Sed an ita ſit, alii videant, dicit amiciſſimus P. Lezana *in ſum. to.3. ver. Simonia, n.31.* & ego hanc ſententiam abſolutè alibi impugnavi contra P. Vidalem. Notandū eſt tamen hic obiter probabiliſſimum eſſe Simoniacum occultū non incurrere in irregularitatem, & ita docet doctus, & amiciſſ. Bardi *in Bulla Cruciatæ p.3. tr.2. c.1. ſect.4.* §. . . *n.30.* ubi ſic ait. Supponendum eſt, quòd quamvis ſecundùm plures Authores recipiens ordinem ſimoniacè incurrat irregularitatem, etiamſi ſimonia ſit occulta, ut notat Henriq. *lib.7. c.12. n.6.* Suar. *de cenſur. diſp.43. ſect.4. n.2.* nihilominùs & ipſi, & alii exiſtimant ob peccatum ſimoniæ occultæ nullam incurri irregularitatem, quia in jure non habetur hoc expreſſum, licèt in alias pęnas, & cenſuras ſimoniacus incurrat, & ipſo facto triplici illa materia: dixi ob ſimoniam occultam; nam quando eſt publica ratione infamiæ, reſultat irregularitas. His præhabitis, dicimus non poſſe commiſſarium diſpenſare in irregularitate, quæ oritur ex ſimonia, quia Pontifex in hoc §. talem irregularitatem expreſsè excipit, hoc tamen facit juxta probabilem opinionem, quæ aſſerit ex ſimonia ſaltem circa ordines incurri irregularitatem; At quia oppoſitum eſt etiam probabile, immo juxta meam ſententiam probabiliùs, idcircò ſimoniacus non indigebit diſpenſatione facienda à commiſſario in aliqua irregularitate, cùm poterit practicè ſibi ſuadere in nullam incurriſſe irregularitatem. Ita Bardi.

Alibi pro parte ſe ſerua in R. 368 §. Nec obſtat. Et pro Simoniaco occulto contrario in hoc textu in to 4 tr. 3 r. 137 § 2. & 3. & in to 3 tr 5 R. 29 § illi, & ibi in tr 7. R. 3. §. Nottodum, & ſeqq.

Sup. hoc pro cōmiſſario in to 4. t. 3. r. 147. à principio.

R E S O L. CCXCIX.

An Prælati poſſint abſolvere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ in Cœna Domini? Ex p.3. tr.2. Reſ.72.

§.1. AFfirmativè reſpondet Suarez *de Relig. to.4. tr.8. lib.2. cap.21.* per totum, & noviſſimè Hieron. Rodriq. *in compen. qq. Regul. reſ.3. n.3.* ubi ſic ait. Prælati Regulares poſſunt abſolvere ſuos ſubditos à caſibus Bullæ Cœnæ Domini, non obſtante nova reſervatione ipſorum, quæ quotannis fit in publicatione dictę Bullę. Ita ille. Et hanc ſententiam mordicùs etiam defendit Peirin. *in priv. Minim. to.1. conſt.4. Sixti IV.* §.5. *n.6. cum ſeq.* & Portel. *in add. ad dub. Reg. ver. Abbas, n.8.* Vide etiā Eman. Rodr. *in qq. Reg. to.1. q.20. art.9.* Veg. *in ſum. to.1. c.49. caſ.1.*

Sup. hoc ſup. ex doct. r. 272. pro. 4 ſin. Et proindè . . . lege eam per tot. & vide etiā R. & 66. eius ſecundū not. & ex Antipt. vide §. Verum, & ſeqq.

2 At, his non obſtantibus, Sigiſmundus à Bononia *tr. de elect. du. 69. n.13.* Aſcanius Tambur. *de jure Abb. to.2. diſp.14. q.15. nu.3.* S. Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.1. c.6. dub.15. concl.1.* Zanard. *in direct. Theol. p.2. c.17.* Naldus *in ſum. ver. Novitius, n.7.* Vecchius *in praxi nov. diſp.9. dub.6. n.3.* Graffius *in appen. lib.1. c.7. n.22.* & alii penes ipſos, aſſerunt non poſſe Prælatos Regulares abſolvere neque Profeſſos, neque Novitios à caſibus Bullæ Cœnæ. Sed ego in controverſia tam gravi cum Miranda *in Manual. Prǽl. to.2. q.9. art.10.* judicis officium agere nolo, ideò de illa penes alios ſit judicium, ſeu conſulatur Summus Pontifex.

R E S O L. CCC.

An Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus ſuper irregularitate orta ex delicto, v.g. ſi Sacerdos excommunicatus celebraſſet, vel ſuſpenſus ſacros Ordines ſuſcepiſſet?

Idem dicendum eſt de quibuſcumque Sacerdotibus electis ab ipſis pœnitentibus virtute Jubilæi, aut Bullæ Cruciatæ.

Et notatur, quòd abſolutio, ſeu diſpenſatio ſuper his irregularitatibus dari poteſt extra confeſſionem, quamvis in Bullis, ſeu privilegiis dicatur, quòd pœnitens abſolvatur, audita priùs diligenter confeſſione? Ex p.9. tr.8. & Miſc.3. Reſ.50.

§.1. SUppono, quòd Irregularitas dividenda eſt in tres claſſes. In prima eſt irregularitas, quæ contrahitur cum peccato, & reſultat ex eo, puta ex homicidio, ſeu ex mutilatione culpabili. In ſecunda claſſe eſt irregularitas, quæ incurritur abſque culpa, nempè ex bigamia, vel ex morte, ſeu mutilatione juſta, aut propter accelerationem ad mortem ſine peccato, ſaltem gravi, quæ dicitur ex defectu lenitatis. In tertia claſſe eſt irregularitas, quæ oritur ex mala ſuſceptione, ſeu adminiſtratione Sacramentorum, quando ſcilicet quis excommunicatus, vel ſuſpenſus Ordines ſuſcipit, vel celebrat.

2 Hoc ſuppoſito, quoad caſum propoſitum affirmativam ſententiam tanquam probabilem admittit noviſſimè Frangoſo *de Regimine Reipub. Chriſt. to.2. par.2. lib.11. diſp.24.* §.7. *num.18.* ubi ſic ait: Satis probabilem tamen, & in praxi tutam puto partem affirmantem, poſſe ſcilicet Mendicantes per ſua privilegia abſolvere ab hujuſmodi cenſuris, & diſpenſare ab illa irregularitate tertiæ claſſis, ex illis cenſuris reſultante, ut patet ex privilegiis noſtræ Societatis *in compendio, verb. Abſolutio*, §.1. conceſſis à Paulo III. in Litteris Apoſtolicis, *pag.20. ibi*: Omnes Confeſſarii Societatis habent facultatem abſolvendi à quibuſcumque peccatis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſervatis, & à quibuſcumque ſententiis, cenſuris, & pœnis ex illis reſultantibus. Sic ibi. Cùm ergo irregularitas hæc reſultet ex mala adminiſtratione Sacramentorum, non eſt dubium poſſe ſolvi per privilegium Mendicantium. Idem dico de quibuſcumque Sacerdotibus electis ab ipſis pœnitentibus virtute Jubilæi, ſeu Bullæ Cruciatæ. Probatur: quoniam nomine Cenſuræ, à qua poteſt Confeſſarius abſolvere, venit irregularitas illa, quæ propriè dicitur effectus cenſuræ, cùm ab ea originem trahat: ſive cenſura, ſive excommunicatio, ſive ſit ſuſpenſio. Item, quia, ut tradit Innocentius III. *in cap. ultimo, de exceſſibus Prælatorum*, irregularitas ſuſpenſio quædam eſt, & privilegium Principis eſt ampliandum, *cap. olim, de verbor. ſignif. & l. beneficium, de Conſtitutionibus Principum*, ubi habetur, beneficia Principis eſſe largiſſimè interpretanda. Suffragatur, quia in privilegiis prædictis dicitur, poſſe abſolvi à Cenſuris, & pœnis ex illis reſultantibus: & irregularitas etiam eſt pęna; idcircò debet extendi ad irregularitatem. Quòd ſi dicas, in privilegiis, & in Bulla Cruciatæ fieri facultatem Confeſſario abſolvendi, ſed in irregularitate neceſſaria eſt diſpenſatio, nec requiritur abſolutio. Reſpon-

Sup. ho: in R. 135. & in aliis ejus primo . . . Ind. etiam omnium . . . notat.

Sup. ho: ſup. in R. 196 . . . pè in à verſ. & clariùs, & in aliis ejus not.

Sup. hoc in to. 4 tr 3. Ind in Reſ. 10. & in multis aliis eius primo not. & ſignanter in eius R. 139.

ſpondetur ſuſpenſionem, ſeu irregularitatem contractam ex peccato, quibuſcumque verbis poſſe auferri. Undè Confeſſarius virtute Jubilæi, vel Bullæ Cruciatæ, ſeu privilegiorum, poteſt ab illa abſolvere, vel in illa diſpenſare, prout maluerit, quocumque enim verbo, tam abſolvendi, quàm diſpenſandi, utatur ipſe, tollitur hæc irregularitas.

3 Nec obſtat dicere per facultatem diſpenſandi, & abſolvendi à quibuſcumque Cenſuris non venire poteſtatem diſpenſandi in irregularitate, niſi exprimatur, dicendum namque eſt id procedere in irregularitatibus primæ, & ſecundæ claſſis: non verò in irregularitate tertiæ claſſis, quæ eſt verè pœna, & cenſura modo explicato, vel ſaltem effectus à cenſura profectus, & ab ea originem ducit, ideò poteſt Confeſſarius ab iis abſolvere in foro conſcientiæ. Nec refert ſtylus Curię, dicens non poſſe abſolvi in noſtro caſu, quia loquitur de foro externo: nos verò loquimur de foro interno: quando delictum eſt occultum. Et hęc omnia docet Fragoſ.

4 Sed à fortiori ſupradictam ſententiam tenet doctus P. Leandrus à Murcia *in qq. Regul. ſuper cap. 7. Regulæ quæſt. 8. num. 62.* ubi ſic aſſerit: (Pueden los dichos Confeſſores diſpenſar, no ſolo en todas las irregularidades en que diſpenſa el Obiſpo por derecho comun, ſino tambien en las que diſpenſa por derecho eſpecial del Concilio Tridentino en la *ſeſſ. 24. cap. 6.* y aſſi pueden diſpenſar en todas las irregularidades, y ſuſpenſiones, que nacen de delito oculto (excepta en la del homicidio voluntario, y las que provienen de delitos deduzidos al fuero contentioſo.) Eſta concluſion, en quanto a la primera parte, eſto es, que pueden diſpenſar en las irregularidades que puede el Obiſpo per derecho comun, es de Manuel Rodriq. *in explic. Bullæ Cruciatæ, §. 9. n. 137.* y del Colector *verb. Abſolutio, quoad Sæculares 2. n. 18.* y ſe prueva por un privilegio de Eugenio IV. que trae el ſobredicho Colector ibidem, concedido a los Monges de S. Benito, del qual gozan todos los que tienen privilegio de participacion, como lo tenemos todos los Frayles Menores.

5 La ſegunda parte de la concluſion es, que pueden diſpenſar en las irregularidades, y ſuſpenſiones, que pertenecen a los Obiſpos por derecho eſpecial, es do Thomas Sanchez *lib. 4. oper. mor. caſ. 54. n. 27.* y de Eugedio Trullenc *in expoſ. Bullæ Cruciatæ c. 2. dub. 6. n. 4.* y de Antonio Diana *1. par. tract. 11. reſol. 28.* Porque aunque hablan de la abſolucion de los caſos, que tocan al Obiſpo por derecho eſpecial *à fortiori*, han de conceder lo miſmo de la diſpenſacion en la irregularidad, y ſuſpenſion que nacen de delito oculto, que tambien les tocha por derecho eſpecial: y ſe prueva, porque por el dicho privilegio de Eugenio IV. los Regulares pueden abſolver, y diſpenſar en todas las penas, y cenſuras Eccleſiaſticas, maxime de las reſervadas a los Obiſpos: las ſobredichas diſpenſacion de la irregularidad, y ſuſpenſion, que nace del delito oculto, eſtan cometidas por el Concilio Tridentino, *ubi ſupra*, y por ley commun ſuya a los Obiſpos, y eſtan perpetualmente anexas a la dignidad, y oficio Epiſcopal, y en ellas *non deligitur induſtria perſonæ*, por que deſta manera no las pudieran delegar los miſmos Obiſpos, lo qual es falſo, como ſienten comunmente los Doctores: luego tambien pueden diſpenſar en las ſobredichas irregularidad, y ſuſpenſion los Confeſſores Regulares. Prueváſe la conſequencia, porque a los dichos les concede el Papa, que puedan diſpenſar en todas las cenſuras, y penas que pueden los Obiſpos.

Quod hic est in to. 4 tr. 3 R. 18 & in aliis ejus annot.

6 Ni obſta dezir, quo eſte derecho eſpecial, que el Concilio Tridentino concede a los Obiſpos, y que *in generali conceſſione non veniunt ea, quæ quis non eſſet in ſpecie veriſimiliter conceſſurus*: porque eſte derecho, como queda ya dicho, compete a los Obiſpos por ley comun del Concilio, y la dicha diſpenſacion les eſtà cometida, como coſa perpetualmente anexa a ſu oficio, y dignidad, y aſſi eſta juriſdicion, y derecho es ordinario, y comun, y no eſpecial, aunque lo llamamos eſpecial, porque algunos Doctores lo llaman aſſi: Ni tampoco obſta dezir, que para la dicha diſpenſacion, *deligitur induſtria perſonæ*, porque ſi eſto fuera, no fuera el dicho derecho ordinario, y delegable, ni eſtuviera anexo al oficio, ſino a la perſona; lo qual es falſo, como conſta claramente de las palabras del Concilio que no los nombra con el nombre de la perſona, ſino de la dignidad.) Huculque Leandrus, qui etiam, me citato, idem docet de virtute Bullæ Cruciatæ.

Et ad confirmationem ſupradictorum, ne deferas etiam recognoſcere Baſſæum *in Flor. Theol. ver. Caſus reſerv. §. 7. n. 29. & ver. Hæreſis n. 18.* Villalob. *to. 1. tr. 9.* Avil. *de Cenſur. p. 3. diſp. 6. du. 2.* Bordon. *in Conſ. Regul. to. 1. reſ. 6. n. 10. & 24.* & alios penes ipſos.

7 Nota etiam hic obiter cum Fragoſo, ubi ſupra, quòd abſolutio, ſeu diſpenſatio ſuper has irregularitates dari poteſt extra Confeſſionem, quia Cenſuræ poſſunt tolli à Confeſſariis habentibus ad id poteſtatem, peccatis non auditis, extra Confeſſionem; quamvis in Bullis, ſed privilegiis dicatur, quòd pœnitens abſolvatur, audita priùs diligenter Confeſſione: nam nihilominùs Cenſuræ poſſunt auferri extra illam, antequam fiat Confeſſio. Nec obſtat, quòd clauſula, audita priùs Confeſſione, debeat referri ad omnia ſupradicta, ſive ponatur in principio, ſive in medio, ſive in fine, nam hoc eſt verum, quando omnium eadem eſt ratio: at hic non eſt eadem ratio, quia abſolutio à peccatis obligat ad confeſſionem faciendam; ſeciis verò de diſpenſatione, ſeu ablatione irregularitatis, & de commutatione votorum, ſeu de abſolutione à Cenſuris; tum quia abſolutio à Cenſuris communiter impenditur extra confeſſionem. Auditis igitur peccatis, abſolutio impenditur Sacramentalis: Cenſuræ autem extra confeſſionem abſolvuntur. Tum denique hoc conſtat, cùm multoties poſſit caſus contingere, in quo expediat abſolvi à Cenſuris ante confeſſionem, nimirùm ſi adſit dies feſtus, & excommunicatus non poſſit ſtatim confiteri: vel quia non eſt paratus, vel quia confeſſio per aliquot dies debet durare: in quo eventu poteſt abſolvi etiam à Cenſuris. Sed hæc alibi latiùs declaravi.

Sup. hoc supra lege doctr. R. 101. signanter ad illa ... §. ult. & in to. 4 tr. 3. R. 63 §. ult. ad med. v. Quod verò, & in to. 5 tr. 1 R. 94 ... prope fin. à v. ... n. 7.

Alibi in Resol. non praeterm. & in aliis ejus primæ not.

RESOL. CCCI.

An Regulares poſſint diſpenſare cum ſæcularibus, & Clericis in omnibus irregularitatibus ab ipſis contractis, in quibus Epiſcopus poſſit diſpenſare?

Et pro praxi hujus quæſtionis octo diverſi caſus curſim in textu hujus Reſolutionis adducuntur. Ex p. 11. tr. 4. & Miſc. 4. Reſ. 3.

§. 1. Pulchra quæſtio, & ad illam negativè reſpondet Angelus Poſſent. *in recollect. quæſtion. moral. ver. Irreg. c. 7. n. 16* ubi ſic ait. In omni irregularitate, in qua Epiſcopus diſpenſare valet; etiam Regulares valent Confeſſarii, intellige quoad Fratres, idem tenet Petrus Bellon. *verb. Irregul. n. 12.*

Sup. hoc supra ex doct. R. 193 & ex R. 300. à §. Hoc supposito, & in to. 5 tr. 5. R. 88. §. Quod, & pro Prælatis Regularibus, in to. 4. tr. 3 ex doct. R. 113 §. Item, loquens in fine, & si placet, lege eſt cer tot. & omnes RR. & ejus annot. & ex illis doctr. repleberis jctis pro hac q. & in to. 5 tr. 5 ex la ea doct. R. 38. signanter in §. à v. Quod autem.

1 Verùm alii affirmativè reſpondent, ut Rodriquez, & S. Joannes de la Cruz, quos citat, & ſequitur Ludovic. Caſpenſis *in cur. Theol. to. 2. tr. 25. diſp. 5. ſect. 17. n. 120.* & Baſſæus *verb. Irreg. n. 10.* Pellizzarius *in man. reg. to. 2. tr. 8. n. 90.* & contra aliquos Privilegium coarctantes, Martinus de S. Joſeph *in reg. D. Franciſci in declar. brevium, verb. diſpenſare, fol. 575.* ubi ſic ait: (Parece que los Auctores, que hanc hecho mencion deſte privilegio ſe han conjurado para cercenarle, y aun deſtruyrle, porque Corduba *ſuper compend. verſ. Abſolutio, quoad ſæculares, annot. ad 320.* Dize que los Minimos no uſan del para diſpenſar irregularidades de ſeculares, y que ſe lo dixo un Provincial de los Minimos, y eſto no obſta para que aunque ſea aſſi, las demas Religiones por participacion no puedan uſar del, puer en los privilegios ſe communica el derecho de uſar, y no el uſo, ò no uſo de la Religion a quien ſe concedio, *ut benè* S. Joan. de la Cruz *in epitom. privil. fol. mihi* 163. y es doctrina ſlana; Henriq. *to. 1. lib. 7. de Indulg. c. 28. §. 5.* dize, que los Minimos uſan deſte privilegio para las irregularidades de los ſæculares, peroque ſolamente diſpenſa el Prelado de los Minimos; Nenos tiene fuerca eſta razon, porque ſi es privilegio abſoluto, no ſe deve reſtringir a los Prelados, ni ſe deve diſtinguir donde el derecho no diſtingue, *cap. ſolitæ de majoritate, & obedientia, to. de pretio, ff. de publica in rem actio*, y el Padre Vega de la Orden da los Mimos *in ſumm. verb. Abſolutio, caſ. 44. §....* dize que lo dicho affirma, que Sixto IV. concedio a los ſuyos eſte privilegio para diſpenſar con los ſeculares ea las irregularidades, y no reſtringe a los Prelados, y lo dixera ſi fuera aſſi; Portel. *1. part. reſp. moral. caſ. 3. num. 2.* dize, que el privilegio ſe concedio no ſolo a los Prelados, ſino a los Confeſſores Religioſos Minimos, peroque no aconſejara ſe uſe del, porque nunca, oyò dezir que Religioſo alguno aya uſado de tal privilegio para irregularidades, pareceme es eſcrupuloſa la cautela de Portel, pues el uſo de ſemejantes privilegios ſiempre es muy ſecreto, y en el Sacramento de la Penitencia, y quando ſea aſſi, que no ſe aya uſado del, no ſe ha perdido por eſſo; pues Sixto V. en el anno de 1587. confirmò nueſtros privilegios, eſten, o no eſten en uſo, y Paulo V. en el anno de 1609. los confirmò tambien abſolutamente ſin hazer excepcion de los que no eſtavan en uſo con que todos quedaron confirmados, aſſi los concedidos immediatamente a nueſtra Religion, como los que ſe avian hecho nueſtros por participacion de otras Religiones.

3 No pretendo dar mas fuerza al privilegio de Sixto IV. de la que el ſe tiene, porque no le he viſto autencico; però he me alargado en eſte para que viendo mis razones los hombres doctos, las den autoridad, ſi ſe les deve dar.) Hucuſque Martinus de S. Joſeph.

4 Et hanc ſententiam ſine ſupradictis limitationibus impugnatis, tenent Doctores à me ſuperiùs adducti, quibus adde ex Prædicatorum familia Magiſtrum Hinioſa *in Directorio Deciſionum Regularium, verb. diſpenſatio in ſæculares fol. 187.* ubi docet, quòd diſpenſare poſſunt Fratres Confeſſores cum ſæcularibus in quacumque irregularitate, ſuper quas Ordinarius diſpenſare poteſt: conceſsit Sixtus IV. & Julius II. Ita ille.

5 Et tandem non deſeram hic apponere verba Portel. *in reſponſ. c. 1. caſ. 3. n. 1. & 2.* ſic aſſerentis: Ego pro remedio iſtius, vel ſimilis impediti, dixi, quòd ſi Epiſcopus in hoc caſu poſſet diſpenſare via ordinaria, nos etiam poſſemus per privilegia: nam Sixtus IV. conceſsit Patribus Minimis, ut poſſent audire confeſsiones ſæcularium, eoſque abſolvere ab omnibus cenſuris, & cum illis diſpenſare in omnibus irregularitatibus reſervatis Ordinario, habetur *in compendio mendicantium, verb. Abſolutio quoad ſæculares 2. §. 20.* Circa quam conceſsionem, licèt Corduba *annot. ad compend. in dicto §. 20.* dicat Patres Minimos non uti iſta conceſsione quoad diſpenſationem ullius irregularitatis cum ſęcularibus, & ita ſe audiviſſe à

quo-

quodam Provinciali Ordinis Minorum. Ad quod ego dico, quòd ille Provincialis fortè non erat tam doctus, ac fuit Vega Pater Minimus, ac doctiſſimus, qui *in Summ. verb. abſolutio caſu* 43. *dixe que lo dicho*, refert idem privilegium Sixti IV. illis conceſſum ad diſpenſandum cum ſæcularibus in irregularitatibus modo ſupradicto, & non dicit in ſua Religione abſtineri à tali diſpenſatione, quod debuit dicere ſi ita eſſet. Præterea Rodriquez *tom.* 1. *quæſt.* 61. *art.* 3. referens idem privilegium ait. Julium Secundum declaraſſe, & extendiſſe idem privilegium Sixti IV. datum Minimis, ut intelligeretur eos id poſſe etiam circa ſæculares, & Eccleſiaſticas perſonas.

6 Tertiò; Henriquez *to.* 1. *l.* 7. *de Indulgentiis*, *c.* 28. §. 5. ait, Patres Minimos Romæ uti illo privilegio Sixti IV. quoad ſæculares, etiam diſpenſando in irregularitate modo ſupradicto, quamvis autem ibi Henriquez dicat ſolùm Prælatos Minimorum ſic diſpenſare, ego video, quòd verba privilegii id non ſpecificant de ſolis Prælatis, ſed concedunt illud Patribus Minimis. Volui hæc ſemel fuſius ponere, ut deſinat quis mirari, ſi dicentem me audiat, poſſe Regulares aliquando diſpenſare cum Clericis, vel ſæcularibus in aliqua irregularitate: datur enim tam clarum privilegium, & affirmatur à tribus Doctoribus ſupra citatis gravibus, & recentioribus. Et nihilominus his non obſtantibus, ego non conſulo, ut Regulares hodie virtute illius privilegii diſpenſent cum ſæcularibus in aliqua irregularitate, quia video non eſſe in uſu apud Religioſos, nec de tali uſu unquam audivi, Hucuſque Portel.

7 Qui licet, ut vidiſti, aſſerat, quòd cùm dictum privilegium non videatur eſſe in uſu apud Patres Minimos, ejuſque uſus non levem parere poſſit offenſionem in ordinariis, conſultum eſt, ut etiam Regulares aliorum ordinum eo gaudentes per viam communicationis ab illo abſtineant, quod, & ego ſuadeo, non tamen præciſè ex eo, quod præfatum privilegium non ſit in uſu apud Patres Minimos, quibus primo, & per ſe conceſſum eſt: ſi quidem non repugnat privilegium non eſſe in uſu apud eum, cui per ſe primò conceſſum eſt, & tamen eo uti poſſe, qui per viam communicationis de illo participant.

8 Dicendum eſt igitur, quòd in communicatione privilegiorum communicatur ſolùm jus utendi, non autem uſus, & non uſus; ideòque privilegia conceſſa alicui certo ordini, & poſtea communicata aliis ordinibus, ex æquo modo ſupradicto non tolli reſpectu horum, niſi legitimè præſcribantur idque etſi ordo, cui primò conceſſa ſunt dicta privilegia, uſum illorum amiſerit, aut etiam contra ipſum quoad ea fuerit legitimè præſcriptum, Ita Rodriq. *to.* 1. *qu.* 55. *ar.* 19. ex Panorm. *in c. cum acceſſiſſent*, *de conſtit.* & Sylveſt. *V. privil.* §. 11. quos ſequitur Suar. *ſup. c.* 16. *nu.* 17. & probant, quia poſterior conceſſio privilegiorum non pendet à priori, ac proinde inter tales cōceſſiones datur tantùm anteceſſio temporis, & ſic mutatio facta in uno non poteſt nocere alteri; cùm quoad hoc non ſit facta communicatio; ut patet.

9 Itaque ex mente ſupradictorum Auctorum poſſunt hodie confeſſarii Regulares diſpenſare ſuper quacunque irregularitate, etiam cum ſæcularibus, in quibus poteſt Epiſcopus, & præſertim vigore Concilii Tridentini *ſeſſ.* 24. *c.* 6. *de reform.*

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 58.

10 Unde ex his poſſet aliquis inferre, poſſe confeſſarios Regulares diſpenſare in irregularitate veræ bigamiæ quoad ordines minores, & ſimplex beneficium, quia aliqui Doctores aſſerunt Epiſcopum poſſe in hoc caſu diſpenſare, contra quos ego ſenſi *in part.* 4. *tr.* 2. *ref.* 62.

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 64.

11 Secundò, poſſent etiam diſpenſare ſuper irregularitate occulta ex defectu natalium, quia ſecundùm aliquos talis irregularitas eſt diſpenſabilis ab Epiſcopo, contra quos ego, *ubi ſup. ref.* 64.

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 15.

12 Tertiò poſſent diſpenſare in irregularitate ex defectu lenitatis; nam non deſunt Doctores concedentes hoc Epiſcopis; contra quos ego *ref.* 69.

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 40.

13 Quartò poſſent diſpenſare in irregularitate contracta ex mutilatione alicujus membri, cùm id poſſit Epiſcopus facere ſecundùm aliquos contra quos ego *in ref.* 71.

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 25.

14 Quintò poſſent diſpenſare ſuper aliqua irregularitate, ſi delictum fuit deductum ad forum contentioſum, etiam judicio finito punitum, hoc enim facere poſſe Epiſcopum tradunt plures Auct. penes meipſum *ref.* 97.

Quæ hic eſt in tom. 3. tract. 3. Reſ. 14.

15 Sextò, poſſent diſpenſare in irregularitate occulta hæreſis, per ea, quæ ego dixi *in p.* 7. *tr.* 2. *reſ.* 25. poſſe hoc facere Epiſcopum, contra Suarez.

Quæ nunc eſt in tom. 3. tr. 3. Reſ. 19.

16 Septimò, poſſent diſpenſare in irregularitate contracta in bello juſto; nam hoc ſecundùm aliquos Epiſcopis conceditur, ut patet apud me ipſum *ubi ſupra ref.* 27.

Quæ hic ſunt in tom. 3. tr. 3. Reſ. 42. 44. & 37.

17 Octavò, poſſent diſpenſare in irregularitate contracta ex homicidio caſuali etiam publico, & homicidio voluntario ex repentina rixa orto, & ex exceſſu in ſui defenſionem facto, per ea, quæ dixi *ſup. ref.* 29. 31. 32.

Et pro aliis caſibus, & doctrina hujus §. Et ea in prædicto [illegible] alias Reſolutiones [illegible].

18 Et ita videtur dicendum in aliis caſibus, in quibus Epiſcopis licitum eſt ſuper irregularitates cum ſæcularibus diſpenſare; Nam in his poſſe confeſſarios Regulares etiam diſpenſare vigore privilegii Sixti IV. & Julii II. tradiderunt Doctores ſuperius adducti.

19 Unde ſi hæc opinio eſſet admittenda, magnam authoritatem haberent confeſſarii Regulares, & pœnitentes in multis caſibus circa incurſionem irregularitatum eſſent immunes petendi diſpenſationem à Pontifice, vel ab Epiſcopis.

20 Sed, his minimè obſtātibus, ego nolo eſſe Author huius opinionis; Immò contrariam expreſsè, & abſolutè teneo. Aſſeverāter itaque Regularibus dico ne omninò tali privilegio utantur, nam opinionem affirmativam minimè admittendam eſſe puto.

RESOL. CCCII.

An Regularis interrogatus à viſitatoribus de obſervantia Regulari teneatur ſub mortali reſpondere?

Et deducitur, quod Prælatus in viſitationibus tenetur ſub mortali culpa interrogare de obſervantiis cæremoniarum, & conſtitutionum:

Et an mendacium in judicio tam exteriori, quàm in foro conſcientia ſit peccatum mortale, etiam circa illa, ad quæ reus non tenetur. Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 32.

§. 1. RESpondet affirmativè Texeda *in Theol. mor. tom.* 1. *lib.* 1. *tr.* 3. *contr.* 9. *dub.* 1. *n.* 17. *fol.* 176. ubi ſic ait. Obiicitur ſecundò, quia ſequitur ex hac doctrina Religioſum interrogatum à Prælato Conventum viſitante, & interrogante de obſervantia conſtitutionum non peccare mortaliter, ſi non reſpondeat veritatem. Probatur ſequela, quia mentitur in re levi, qualis eſt cæremoniarum obſervantia, reſpondeo negando ſequelam, quia quoties Prælatus, ſeu Judex tenetur ſub mortali culpa interrogare, etiamſi res de qua interrogat, ſit parvi momenti, tenetur Reus ſub mortali culpa reſpondere veritatem. Prælatus autem in viſitationibus tenetur ſub mortali culpa interrogare de obſervantia cæremoniarum, & conſtitutionum, unde etſi Religioſum omittere Religionis cæremonias, non ſit mortalis culpa, ablato contemptu ut diximus. Reſpondere autem Viſitatori interroganti de cæremoniarum obſervatione, & non reſpondere veritatem mortalis culpa eſt, quia cæremoniarum, & conſtitutionum obſervatio maximè ſpectat ad promotionē boni communis, quare benè ſtat quòd Religioſus non peccet mortaliter non ſervando aliquas Religionis conſtitutiones, & cæremonias, ſi abſit contemptus, & quod nihilominus Prælatus non faciens ea ſervare peccet mortaliter, quia ad illum ſpectat boni communis promotio, & ad bonum commune obſervantia cæremoniarum, & conſtitutionum Religionis neceſſaria eſt, & ideò, quamvis Religionis cæremoniæ; & conſtitutiones, ſi ſecundùm ſe ſpectentur videantur non eſſe materia adeò gravis, in ordine tamen ad bonum commune Religionis graviſſima materia ſunt. Quare diximus ſuprà mortalem culpam non eſſe metiendam ex gravitate, vel nobilitate materiæ abſolutè, ſed ex gravitate, ſeu ſeveritate præcepti quoad illam materiā quatenus eſt magis aut minus ad bonum cōmune neceſſaria, quæ neceſſitas eſt finis legis, & præcepti. Ita Texeda, quod benè perpendant Religioſi.

2 Notandum eſt tamen hic obiter Cajetanum *in* 2. 2. *qu.* 69. *art.* 1. *& in ſumma verb. Confeſſ. cond.* 4. docere univerſaliter abſque aliqua limitatione mendacium in Judicio tam exteriori, quàm in foro conſcientiæ eſſe peccatum mortale etiam circa illa, ad quæ reus non tenetur.

Quod hoc in tom. 6. tr. 5. lege doctrinam Reſ. 91. & aliorum [illegible] in Reſ. notatas. Et pro mendacio in confeſſione, contento in hoc §. [illegible] lege doctrinam R. 115. & 116.

3 Verùm dicendum eſt hoc mendacium ſcilicet in Judicio dictum à Reo legitimè interrogato, (& idem eſt dicendum de mendacio pœnitentis in confeſſione dicto Confeſſario) non ſemper eſſe peccatum mortale, ſed poſſe eſſe peccatum veniale ex levitate materiæ, ſi non interveniat juramentum. Probatur, quia mendacium in judicio vel eſt contra juſtitiam, vel contra Religionem, ſed in vitiis contra has virtutes datur parvitas materiæ ut notum eſt in furto parvo, & in celebratione rei ſacræ, cùm quis prætermittit illam particulam (enim) quæ eſt parvi momenti; Ergo, &c.

4 Itaque falſificare judicium divinum in quacumque materia eſt graviſſima deformitas, includens in ſe ſpecialem malitiam, falſificare verò judicium humanum ſive id fiat in conſcientiæ foro, ſive in exteriori non habet ſpecialem malitiam, nec ex ſe eſt graviſſima deformitas, ſed ratione materiæ circa quam verſatur, quia eſt in ſe gravis, vel quia eſt ad bonum commune neceſſaria; nec etiam mortalis culpa, quæ reperitur in omni perjurio, eſt propriè ipſa affirmatio falſi loquendo in rigore formalitatis, nec ipſum mendacium, ſed eſt invocatio divini teſtimonii circa illam falſitatem, quam mendax profert, quæ invocatio divini teſtimonii eſt quid diſtinctum ab ipſo mendacio ſaltem per intellectum, Et hæc omnia docet contra Cajetanum Hurtadus *de Judicio forenſi diſp.* 4. *diffic.* 7. qui citat Aragonium, Salonium, Bonacinam, & Covarruviam.

RESOL. CCCIII.

An conſuetudo contra Regulam, & Conſtitutiones Religionis excuſet ab earum obſervantia.

Et aſſeritur, quòd non ſolùm conſuetudo 40. *ſed etiam* 10. *annorum ſufficit ad abrogandam legem non ſolum Civilem, ſed etiam Canonicam.*

Et curſim docetur, quòd non obſtante per multum tempus Regula

fuerit relaxata, poſſunt poſtea Superiores illam reducere ad priſtinum ſtatum. Ex p.10. tract.15. & Miſc. 4. Reſ.6.

§. 1. DE hoc caſu interrogatus fui ab admodum Reverend. Monachis Monaſterii Sanctæ Crucis Diœceſis Cracovienſis in Regno Poloniæ, videlicet, An poſſent comedere carnes diebus ab Eccleſia non prohibitis, licèt regula Sancti Benedicti comeſſionem carnium prohibeat, & probabiliter reſpondi affirmativè, & ideò diſtinguendum puto, vel enim Regula ſumitur, prout includit tria vota ſubſtantialia Religionis, ſicque induci poteſt conſuetudo contra illam, vel ſumitur prout alia dictis tribus votis annexa præſcribit, & ſic induci poteſt conſuetudo contra illam, ſi concurrunt omnes conditiones requiſitæ ad abrogationem legum Eccleſiaſticarum, quod probatur, quia aliæ obſervantiæ annexæ votis continentur ſub Regula non tanquam quid ſubſtantiale Religionis, ſed quaſi leges adjunctæ, ideòque ſolùm obligant quamdiù habent vim legis, quam tamen vim amittunt ſtatim, ac inducta eſt conſuetudo contraria ſufficiens ad abrogandas leges Eccleſiaſticas, quippe quæ non habent majorem vim, quam reliquæ leges Eccleſiaſticæ, ita Sanch. *lib.6.moral.c.2. n.26.* Lezana *in ſumm.to.1.c.7.numer.*17. Tamburin. *de jure Abbatum,tr.3.diſp.4.q.5.n.* 3. Peyrin. *de ſubdito q.1. c.8.* §.4. Reginaldus *tom.2.lib.*18. *n.* 396. Pellizzarius, *tom. 1. tract. 5. cap.2. n.*54. Unde noviſſimè doctus, & amiciſſimus Pater Garzias, *in politic. Regul.tom.1. tract. 5. difficult.1. dub.4. n.1. & 2.* ſic ait: *Si tratamos de las coſas ſubſtanciales, y eſſenciales à la Religion contenidas en la Regla, quales ſon lo tocante à los tres votos ſolemnes, que en tal caſo no obſtante qualquier relaxacion por antigua que ſea, eſtan obligados los Profeſſos a guardarla en ſu priſtino eſtado: porque aquella relaxacion es corruptela: pues es cierto que contra la obſervancia de los votos no puede coſtumbre alguna praſcrivir ſiendo como es ſu obſervancia de jure divino. Però ſi hablamos de las coſas accidentales al Eſtado, y Regla, y que ſolo ſirven da aujudar à la obſervancia Regular, y major perfection, que en tal caſo no ſolo la coſtumbre immemorial ſino la omiſſion, ò la relaxacion de quarante annos avunque ſea inmemorial, baſtara para eſcuſar à los Religioſos de la obſervancia, porque como eſſas coſas ſon accidentales à la Religion, y pueden eſtar juntas, y apartadas della, conſervandoſe lo eſſencial de la Religion; en tanto ſolo pueden obligar, en quanto tienen fuerca de leyes, y conſtituciones. Eſtas ſe pueden abrogar, y perder ſu fuerca por coſtumbre contraria: luego ſi la hallan, y a eſta manera los profeſſos no tendran que recurrir à ſu priſtino eſtado.* Ita ille. His ſuppoſitis reſpondi affirmativè ad dubium dictorum Patrum Monaſterii Sanctæ Crucis in Polonia exiſtentis. Nam ex juſta cauſa; nempe ob defectum piſcium, & propter aerem inſalumbrem penuriam vini, & olei niſi aliunde magnis expenſis conducerentur, erat in dicto Monaſterio introducta conſuetudo per annos 47. comedendi carnes, & Doctores probabiliter aſſerunt non ſolùm conſuetudinem 40. ſed etiam 10. annorum ſufficere ad abrogandam legem. Et ita tenet Pellizzarius *in man.Reg.to.2.tr.4.c.2.num.*3. qui citat Maſcardum, & Bonacinam, quibus adde Caſtrum Palaum *to.2. diſp. unica punct* 4. *n.2.* qui admittit tanquam probabile, decem annos ſufficere non ſolùm ad legem civilem, ſed etiam canonicam abolendam. Idem admittit Suar. *de legib l.7. c.8. n.8.* & Leſſius *l.2. dub.4. c.6.* circa finem. Et ratio eſt, quia jura, quæ per privilegium fieri poſſunt, induci etiam poſſunt per conſuetudinem legitimè præſcriptam, cùm conſuetudo vim habeat, & juris novi condendi, & abolendi antiqui. Deinde ad conſuetudinem derogantem legem Canonicam nullum tempus in jure Canonico eſt ſignatum. Cenſendum ergo eſt probabiliter ex jure civili eſſe ſumendum. Et confirmo: Decem anni ſufficientes judicantur, ut Princeps ſæcularis tacitè conſentire cenſeatur in conſuetudinem adverſus legem latã. Cur ergo non cenſebitur Pontifex toto eo tempore conſentire; præcipuè cùm ad ipſum pertineat ſpecialius de ſubditis curare, & modum eorũ procedendi proſpicere? Unde mihi non placet opinio doctiſſimi, & amiciſſimi Caramuelis *in Reg.diſp.48.ar.2.n.*655. quem video docere conſuetudinem comedendi carnes contra Regulã D. Benedicti debere eſſe immemorabilem. Verùm non obſtante quod per multum tempus Regula fuerit relaxata, poſſunt poſtea ſuperiores illam reducere in priſtinum ſtatum. Vide Tamb. *ubi ſup.q.6.n...cum ſeq.*

Sup. hoc in to. 6 [illegible] Reſ 2. § Secunda opinio, & in aliis ejus annot. [illegible] hac lege Canonica cum eodem Palao [illegible] lege [illegible] opinio [illegible] placet etiam alia Reſ [illegible] annos.

RESOL. CCCIV.

An ex vi Regula ſit prohibitum ſub peccato mortali Fratribus Minoribus in biga, vel quadriga ambulare?

Et an ex vi pradicta Regula ſit prohibitum Minoribus ſuper humeros tamen hominum, (ut apud Indos,) vel lectica, aut ferculo ab hominibus geſtari, ut ſapiſſimè ſit Neapoli?

Et an ſit culpa mortalis, ſi aliquis ex Fratribus Minoribus iret in curru à bobus tracto?

Et notatur, quod non eſt laudabile ex Fratribus Minoribus eligere Pralatum, qui actualiter, & ante Officium equitatu indigeat; attamen ſi in medio pralatura equitare indigeat, non tenetur ex vi Regula dimittere officium, ne equo uti cogeretur.

Ex quo infertur non teneri ad jejunandum, qui fatigatus ex voluntario, imò damnabili exercitio, vel itinere jejunare non poſſit.

Et an verò Fratres Minores equitando peccent tantum venialiter ratione parvitatis materia?

Et an ſi aliquis ex Fratribus Minoribus hodie v.g. equitet, vel quadriget medium milliare, & poſt paucos dies alium medium milliare, &c. an iſta parva materia poſtea inter ſe uniantur, ita ut conſtituant quantitatem notabilem ad incurrendum peccatum mortale; & ſecus ſi cum magno intervallo temporis equitent multoties medium milliare?

Et adducitur, quod ubi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem juris diſpoſitio, & quod ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem lex non extenſivè, ſed comprehenſivè. Ex p. 10. tr. 11. & Miſc. 1. Reſ. 27.

§. 1. SUppono, quòd in Regula S. Franciſci ſic habetur: *Et non debeant equitare niſi manifeſta neceſſitate, vel infirmitate cogantur.* Quæritur ex his verbis, an ſit Fratribus Minoribus prohibitum bigare, vel quadrigare? Et negativè, ſecluſo ſcandalo, reſpondet Petrus Marchant. ejuſdem Ordinis *in Expoſit.Regula S. Franciſci c.3. textu 4.q.2.* quia bigare, & quadrigare non niſi valdè impropriè nomine equitationis intelligi poſſunt; Regula autem ſimpliciter intelligenda eſt, prout communi ſenſu ſonat. Nec valet; quòd qui equis trahitur, equo vehi dici poſſit: ſic enim nec navi vehi liceret ubi navis ab equis traheretur, ut in fluminibus communiter fieri ſolet. Subdit tamen Marchant. quòd bigatio, & quadrigatio ex aliis titulis prohibetur Fratribus Minoribus extra caſum neceſſitatis, vel infirmitatis. Primò, ex ratione ſumptuum, pro quibus eſſet ad amicos ſpirituales pro pecunia recurrendum. Secundò, ob ſcandalum, vel periculum ſcandali, & exceſſum gravem contra humilitatem, & utilitatem pauperrimi ſtatus Fratrum Minorum, & contra intentionem Patris noſtri Franciſci ſuprà allegatã. Ita Marchant. Ergo ſi quis per civitatem non pompaticè, ſed modeſtè ex Fratribus Minoribus in curru ambularet cum cortinis clauſis; non peccaret mortaliter, ſecundùm Marchant. Et ita mecum Romæ in curru ambulaſſe duo Fratres Minores, viros ſatis pios, & doctos, teſtor, & cum aliis idem eos feciſſe, vidi. Itaque præciſa ratione recurſus, ſive ſumptuum, & materia ſcandali, non videtur Frater Minor peccare, ubi ex cauſa rationabili, etſi non neceſſaria, uteretur biga, vel quadriga. Ratio eſt; quia ex vi verborum Regulæ ſimpliciter non tenetur, & quamvis S. Patris fuerit (ut antiqui Expoſitores) quòd, quantum fieri poteſt, Fratres ſui pedites cum Chriſto ambularent iſtam tamen ſuam intentionem, quantum ad bigationem ſub præcepto non propoſuit, ſed ſub perfectionis gradibus potius reliquit; modò in paupertatis exemplaritate, cum periculo ſcandali, non fiat exceſſus; & contra paupertatem in ſumptibus extra neceſſitatem non fiat recurſus.

2 Sed ego, ut verum fatear, magis affirmativæ ſententiæ adhæreo, quàm tuetur noviſſimè doctus Pater Leandrus à Murcia, Capuccinus, *in QQ. Regul.ad c.3. Regula c.3. n.2.* ubi ſic ait: *Por ir à cavallo, ſegun S. Bonaventura, y Hugo, ſe entiende no ſolo el ir el qualquier cavalgadura, ſino el ir en carro, coche, litera, ò otras coſas ſemejantes, como lo declaran las Conſtituciones del Farinerio, y Martino Quinto, y la comun de los Expoſitores; y aſſi como dize el P. Navarro, cap.3. q.5. es improbable la opinion del P. Marchant. que enſenna, que no obliga eſte pracepto à no ir en carro ò coche fundando en que la palabra, equitare, rigoroſamente ſolo ſignifica ir en cavallo, y no en coche ò carro. Però eſte fundamiento es muy leve porque el idioma Latino, no tiene otro vocable para ſignificar el no ir à pie, y no avia de inventar el Santo otras nuevas palabras en el dicho idioma ya en el nueſtro Caſtellano ſe dize, que uno và à cavallo aunque vaya en mula, coche, ò carro.* Ita ille. Et quidem ubi eſt eadem ratio, ibi debet eſſe eadem juris diſpoſitio *leg. Illud ff. Ad leg. Aquil. leg. ſi poſtulaverit* §. 2. *ff. Ad leg. Jul. de Adulter. leg. Quidam Nummulario, ff. de edendo, leg. nauta*, §. *fin. ff. Nauta, Caup. leg. à Titio, ff. de furtis leg. Illud Cod. de Sacroſ. Eccl.* §. *ſi igitur Inſtit. quod cum eo*, Gloſſ. *verbo Italia in c.1. de tempor. ordin. lib.*6. Menochius *conſ.*324. *n.*10. *& conſil.* 335. *n.*32. *&* 33. *conſil.* 339. *n.*10. *& conſil.* 343. *n.*12. *& conſ.*232. *n.*43. Surdus *conſil.*301. *n.*19. *& deciſ.*52. *nu.*10. Ugolinus *de offic. & poteſt. Epiſcopi c.*13. §. 27. *num.*1. *verſ. Quid igitur, & c.* 49. §. 4. *num.*2. Cardin. Tulchus *pract. concluſ. tom.* 6. *lit. R. concl.* 31. *per totam*. Alexander Trentacinquius *variar. reſol.* 1. *tit. de ſtatutis reſolut.*1. *ſub n.*2. *verſ. primò*, Farinacius *pract. criminal. part.*1. *lit. E. n.*51. *cum ſeqq.* Cæſar. Argel. *de Contradict. legit. q.*10. *n.*115. Marius Antoninus *var. reſol.*39. *n.*1. Perez de Lara *de Capellan. l.*1. *c.*5. *n.*24. Rebell. *de obligat. Juſt. p.*1. *l.* 1. *q.*6. *ſect.* 4. *num.*20. Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum p.*2. *nu.*6. Octavius Gloritius *reſp.* 5. *n.* 85. Sed in caſu noſtro eadem ratio militaret, etſi Fratres Minores bigarent, vel quadrigarent, ac ſi equitarent; ergo, &c.

Sup. hoc in Ref. [illegible] §. [illegible] Ref. [illegible] medium [illegible] tom. [illegible] Ref 128 [illegible] batur tertio, paulo poſt [illegible] tium.

3 Confirmatur ſupradicta ſententia ex alia regula juris: quòd ubi eſt eadem ratio, dicitur adeſſe eadem Lex, non extenſivè, ſed comprehenſivè ex *leg. His ſolis verſ. Satis etiam cautè putamus. Cod. de revocandis donat. d. leg. Illud. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. leg. Item veniunt*, §. *Ait Senatus ff. de petit. hæred.* Tiraquell. *in leg. ſi unquam verbo Libertis num.*45. *&* 46. Rebuffus *ad leg. in lege cenſoria* 203. *verſ. Itemque de ſervis verſ. Colligitur ff. de verbor.*

Sup. hac in Ref. [illegible] tertiam, & in eodem §. prope finem, à verbis Unde caſus, & ſupra in Ref. [illegible]

primò, & ad medium verſ. Et in tali caſu, & in Ref. 160. ſ. vinet finem, à verſ. Et ideò, & in tom. 5. tr. 1. Ref. 170. §. 2. ante medium, & in tom. 5. tr. 3. Ref. 43. § Et hanc ante medium à verſic. Nec dicitur excuſſio, & in 10. 9 tr. 1 Ref. 151. §. Probatur tertia ad medium à verſic. Hic eſt, & ibi in tr. 7 Ref. 93. §. Probatur tertiò ante med. § verſ. Hinc eſt.

verbor. ſignif. pag. mihi 647. Surdus *dec.* 176. *n.* 8. Guttierrez *practt. l.* 3. *q.* 17. *n* 84. *cum ſeqq.* Gonzales *ad Regul.* 8. *Cancel.* §. 4. *proœm. n.* 105. Sed an opinio negativa Marchant. ſit improbabilis, ut vult Leandrus, non eſt meum definire: judicent viri docti ejuſdem Religionis, quibus ipſa maximè abundat.

4 Verum, ſtando in ſententia Leandri puto cum Marchant. & aliis, poſſe Fratres Minores equitare, bigare, vel quadrigare in tribus caſibus. Primò, ratione prolixi itineris, quod videlicet à pedeſtri non niſi ſumma incommoditate, vel cum periculo probabili infirmitatis tempore debito perfici nequit. Secundò, ratione impediti itineris; quòd à pedeſtri tranſiri non poteſt, utpotè propter aquas, lutum, nives, &c. Tertiò, ratione negotii urgentis, quod premit, & brevi tempore peragi debet, ita ut quis, vel non poſſit pedeſter loco adeſſe, vel non niſi gravi detrimento, & magna incertitudine. Ita communiter Expoſitores cum S. Bonaventura. Semper tamen præſupponenda eſt cauſa legitima, quæ hujuſmodi neceſſitatem inducat. Unde, ſi quis pro ſola animi voluptate, & recreatione, aut ex mera libertate ſe committat itineri; ſciens, aut ſcire debens, ſe iter illud ſine equitatione perficere non poſſe: huic ſicut neceſſitas non ſuffragatur, ſic nec licentia hæc equitandi.

5 Nota, quòd poſt hæc ſcripta inveni Sanctorium *in Conſtit. Minorum, c.* 3. *ſtat.* 23. docere, non eſſe ex vi Regulæ prohibitum Minoribus ſuper humero tamen hominum, ut apud Indos, vel lectica, aut ferculo ab hominibus geſtari, ut fit Neapoli ſæpiſſimè. Quatenus enim geſtationem concernit, præciſo pretio, vel ſuperbia, vel ſcandalo, contra Regulam eſſe non cenſet, quia loquendi modus hoc genus vectionis, equitationem non appellat. Nec odioſum præceptum, quò de jure non pertingit, extendere debemus. Idem etiam Sanctorius docet abeſſe culpam mortalem, ſi aliquis ex Fratribus Minoribus iret in curru à bobus tracto; quia currus rigoroſè non eſt equitatio, etiam ſecundùm communem loquendi formulam ſumptos. Et Sanctus Bonaventura in citatis verbis, non ait bigare, & quadrigare eſſe contra Regulam ex vi hujus præcepti, ſed inquit, *Neque bigare, vel quadrigare, quia majoris ſunt ſumptus*. Cui, & ipſe ſubſcribo; nam ubi expendenda ſit pecunia; nobis non licet. At ſi gratis detur, rationem in contrarium non video. Tum quia honorificum non eſt, ſed riſu dignum, ſi Frater Minor curru, quo ligna, vel paleæ comportantur, vehatur, cùm ab hominibus civilibus tales currus non incantur. Tum quia nullum eſt pretium; Tum quia nobis non prohibetur quoquo modo ab alio vehi; nam nec Navi poſſemus; ſed ſolùm equitando ad excludendam ſuperbiam, expenſaſque; ut declaravit Julius II. citatus dicens: *Cùm intentio S. Franciſci fuiſſe credatur, potius pompam; quàm equitandi neceſſitatem, & utilitatem excludere*. Hæc Sanctorius; quæ videntur facere pro opinione Marchant. ſi benè perpendantur.

Sup. hoc magis latè, ſed cum eiſdem DD. & aliis in tom. 4. tr. 6. Ref. 17. §. 1. 2. & 3.

6 Et tandem nota hic obiter, quòd ex Fratribus Minoribus eligi in Prælatum, qui actualiter, & ante Officium equitatu indiget, non laudo; attamen ſi in medio Prælaturæ equitare indigeret, non teneretur ex vi Regulæ dimittere Officium, ne equo uti cogeretur. Et ideò docent plures Authores, non teneri ad jejunium, qui fatigatus ex voluntario, immò damnabili exercitio, vel itinere, jejunare non poſſet: quia talis labor præſens verè à jejunio excuſat; licèt peccaminoſa, & voluntaria ſit laboris occaſio. Ita ſenſerunt Filliucius, *to.* 2. *tr.* 27. *p.* 2. *c.* 6. *n.* 123. Villalobos, *tom.* 1. *tr.* 23. *diffic.* 4. *n.* 11. Ledeſma *in Sum. tom.* 2. *tr.* 27. *concl.* 6. *cap.* 2. *diffic.* 5. Medina *in Sum. lib.* 1. *c.* 14. *§.* 10. Et de voluntaria peregrinatione excuſante à jejunio, affirmant Sylvius *in* 2.2. *D. Thomæ*, *q.* 147. *art.* 4. Fernandez *in Exam. Theol. Mor. p.* 2. *c.* 8. *§.* 2. *n.* 11. Sancius *in Selectis*, *diſp.* 34. *nu.* 2. Ortiz *in Sum. c.* 19. *nu.* 12.

Sup. hoc in to. 4. tract. 6. Ref. 19 § 1 & 2. ſi placet lege etiam §. 1. & 8. ejus not.

7 An vero Fratres Minores equitando peccent tantum venialiter, ratione parvitatis materiæ? Inquirit Leandrus ubi ſuprà? Et affirmativè reſpondet; putans medium milliare eſſe parvitatem materiæ, ut non conſtituat peccatum mortale, quod ego etiam approbo. Sed ex hoc oritur pulchrum dubium, quod Leandrus non tangit. An ſi aliquis ex Fratribus Minoribus hodie v. g. equitet, vel quadriget medium milliare, & poſt paucos dies aliud medium milliare, an iſtæ parvæ materiæ poſteà inter ſe uniantur, ita ut conſtituant quantitatem notabilem ad inducendum peccatum mortale? Et videtur negativè reſpondendum, quia, ſi quis verbi gratia, omitteret una die unum Pſalmum in recitatione Officii, & altera die alium, & ſic deinceps; non peccaret mortaliter: ſic etiam, ſi quis Quadrageſima ſumeret una die quantitatem cibi, qui non attingeret unam unciam, & alia die hoc etiam efficeret, hic non peccaret mortaliter, nec frangeret jejunium. Item, ſi quis obligatus dicere ſingulis diebus Roſarium, ſi relinqueret unum Ave Maria, & ſic continuè faceret; non frangeret votum. Et ratio horum eſt; quæ illæ parvæ materiæ non uniuntur, ita ut conſtituant quantitatem notabilem mortaliter peccaminoſam. Ergo & in caſu noſtro, illæ parvæ equitationes, vel quadrigationes videntur non coaleſcere in unam: ita ut poſtea, ſi ad quantitatem notabilem perveniant; inducant culpam lethalem. Sed his non obſtantibus, contrarium dicendum videtur; quia illæ parvæ materiæ in exemplis allatis, verſantur circa præcepta affixa diebus; & ideò illis tranſactis, non poſſunt uniri moraliter ad conſtituendam quantitatem notabilem. Et ideò ſi quis ſingulis Feſtis per quadrantem laboraret, non peccaret mortaliter, quia ſicut Feſta diverſa ſunt, ita & labores ſunt diverſi, neque unum cum alio continuatur, ſed hoc non accidit in caſu noſtro, quia præceptum non equitandi datur in Regula abſolutè pro omni, & quocumque tempore; & ideò parvæ materię in eius tranſgreſſione moraliter coaleſcere poſſunt in unum, & conſtituere quantitatem notabilē mortaliter peccaminoſam, quando ad illam pervenitur: ſicuti accidit in parvis materiis circa tranſgreſſionem temperantiæ, & quoad furta parva circa tranſgreſſionem juſtitiæ. Itaque peccata venialia, quæ ex parvitate materiæ talia ſunt in ordine ad aliquem tertium, ſeu objectum, uniuntur: & ita accreſcit eorum malitia ex multiplicatione, ut peccatum, quod aliàs veniale foret, mortale fiat ob peccata venialia, quæ jam facta ſupponit. Verùm, ſi dictæ parvæ equitationes Fratrum Minorum efficerentur cum magno intervallo temporis inter ipſas, non videntur coaleſcere, & uniri ad conſtituendum peccatum mortale: ſicuti plures graves Doctores à me alibi adducti ſentiunt de furtis parvis; quia ſi magnum intervallum inter unum, & alterum furtum accidit; putant ea non coaleſcere in unum ad conſtituendam quantitatem notabilem peccati mortalis. Sed hæc omnia dicta eſſe volo, ſalvo meliori judicio Doctiſſimorum Patrum Minorum, & Patrum Capuccinorum; nam omnia dicta in hac Reſolutione procedunt etiam quoad ipſos.

RESOL. CCCV.

An Decretum Cardinalium editum contra Religioſos accedentes ad colloquendum cum Monialibus obliget ad peccatum mortale? Ex p. 1. tr. 10. Reſ. 21.

§. 1. UBi tale Decretum eſt in uſu, obligare ad peccatum mortale, docet noſter Duard. *in Bull. Cœn. lib.* 3. §. 8. *q.* 2. *n.* 45. Bonac. *tr. de clauſura, q.* 3. *punct.* 4. *n.* 4. Peyrinus *in privil. Minimor. tom.* 2. *conſt.* 6. *S. Pii V. §.* 10. *n.* 36. & Salas *in p.* 2. *diſp.* 15. *ſect.* 1. *concl.* 2. *n.* 16. ubi ait: (Decretum Cardinalium, editum contra Religioſos accedentes ad Monaſteria Monialium, ubi eſt in uſu obligat ad mortale; quia ponit pœnam privationis officii, vociſque activæ, & paſſivæ.) Sèd non defuere contrarium probabiliter ſentientes: qui, propterea quod dictum Decretum ſit lex pœnalis ex probabili Doctorum ſententia, aſſerebant non obligare ad culpam mortalem. Unde Illuſtriſſimi Domini Cardinales, ut tollerent omnem difficultatem, declararunt ſub die 1. Julii, 1606. ſupradictum Decretum obligare etiam ad peccatum mortale; quorum verba invenies apud Duardum, *ubi ſup. n.* 47. quæ illa ſunt: (Sacra Congregatio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, negotiis Regularium præpoſita, cenſuit, & declaravit, Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium, contra formam Decreti, quo hujuſmodi acceſſus per Sacram Congregationem prohibetur, ultra pœnas privationis officiorum, & vocis activæ, & paſſivæ incurrere etiam pęnam peccati mortalis.) Ita Sacra Congregatio.

Sup. ho: in tribus Ref. ſeq. & ſeq. in Ref. 312 breviter in fine, & ſup. in Ref 172. prope finem, ver. Ad exemplum, & in tom. 6 tr. 1 ex doctiſſ. R. 43. § De aliis, & in 10. 9 tr. 1 R. 109. An vero ad medium

RESOL. CCCVI.

An Regulares Accedentes ad Monaſteria Monialium contra formam Decreti Sacræ Congregationis editi Nonis Maii 1590. *ultra pœnas impoſitas peccent etiam mortaliter?*

Et notatur, quòd non incurritur peccatum neque pœna propter aliqua verba cauſa urbanitatis dicta, neque ſi quis Religioſus declaret aliquem caſum conſcientiæ Moniali alicui neque ille, qui per interpoſitam perſonam loquitur cum Moniali. Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 104.

§. 1. REſpondeo affirmativè, ut dixi *in tr. de legibus*, & ita declaravit ipſamet Congregatio die 1. Julii anno. 1606. Notat tamen ex Coriolano Laurentius de Peyrinis *in privil. Minimor. to.* 2. *conſt.* 6. *S. Pii V.* §. 10. *n.* 36. quòd non incurritur peccatum, neque pęna prædicta propter aliqua verba cauſa urbanitatis dicta, quia parvitas materiæ excuſat in quacumque materia à mortali, & in hoc boni viri judicio ſtandum erit. Nec etiam incurritur, ſi quis Religioſus declaret aliquem caſum conſcientiæ Moniali alicui, cùm talis locutio ſpeciem habeat ſermonis, & exhortationis. Neque etiam incurrit ille, qui per interpoſitam perſonam loquitur cum Moniali: cùm odia ſint reſtringenda. Et hæc omnia docet Peyrinus *ubi ſuprà*.

Vide in R. quæ hic eſt antecedens, & in aliis ejuſ not. & pro cauſa Urbanitatis, & explicatione caſus conſcientiæ conſentit in hoc textu inf. in Ref. 118 & pro colloquentibus cum Monialibus per interpoſitam perſonam in tom. 4 tr. 1 Ref. 45. § Notes ſecundò, ad medium, & in aliis cautelis notationum, & in tom. 9 tr. 1. R. 107. §. ult. ad medium, &c.

RESOL. CCCVII.

An Regulares colloquentes cum Monialibus abſque licentia peccent mortaliter?

Et curſim docetur, quòd ceſſante fine legis in aliquo caſu particulari, ceſſat lex pro illo tunc, & pro illo caſu. Ex par. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 26.

Nega-

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in Reſ. præteritis, & in Reſol. … poſt præteritam, & in aliis ejus not.

§. 1. NEgativè reſpondet Vidal. *in Arca Theologiæ Moralis tit. de Monialibus Inquiſ.* 2. *n.* 49. ubi ſic ait: Regulares exempti alloquentes Moniales indifferenter ſine expreſſa licentia etiam per longum temporis intervallum mortiferè non peccant, dummodò abſint prava intentio, & probabile periculum peccati. Ita Vidal; qui poſteà plures probationes adducit. Et tandem, *n.* 83. hæc ſubjungit. Sciendum verò eſt, poſſe nos probabiliter affirmare, accedentem ad Moniales frequenter cum juſta, & rationabili cauſa, quamvis ſine expreſſa licentia, & ſeclusis circumſtantiis extrinſecis malis, non incurrere excommunicationē, neque mortiferè peccare, licèt in illo loco prohibeatur per legem ſpecialem ſub excommunicationis pœna acceſſus ad Monialium Monaſteria ſine Superioris expreſſa licentia. Ratio eſt clara; tùm quia in hoc caſu ſufficit licentia tacita, aut interpretativa, vel præſumpta Superioris; qui rationabiliter eſſe non poteſt invitus ſaltem quoad rei ſubſtantiam, & ſubditus rationabiliter præſumit, & judicat Superiorem hic, & nunc conceſſurum talem licentiam, ſi peteretur, & etiamſi ſciret cauſam; at de facto non petitur ex aliquo juſto reſpectu humano; tum etiam, quia, ut alibi diximus, ceſſante fine legis, vel in particulari, vel in generali, ceſſat etiam ipſa lex in totum, vel in partem; ratio enim legis plus debet attendi, quàm ipſa lex, *c. Cùm ceſſante de appellat.* Unde lex fundata in præſumptione, non obligat coram Deo in illis caſibus, in quibus præſumptio deficit; cùm ergo lex prohibens acceſſum ad Moniales ſine legitima Superioris licentia, fundetur in præſumptione probabilis periculi venereæ tentationis, aut alterius gravis peccati, ſequitur ceſſante hoc fine in particulari, ceſſare etiam legis obligationem ſtando in foro conſcientiæ pro illo tunc, & pro illo caſu; Hæc omnia Pater Vidal, & ante illum Bordonus *in Conſil. Regular. to.* 1. *reſol.* 7. *num.* 81. & noviſſimè Delbene, *de Immunit. Eccleſ. tom.* 1. *cap.* 14. *dub.* 5. *ſect.* 2. *num.* 1. *cum ſeqq.*

Alibi in Reſ. quæ hic eſt in tom. 6. tract. … Reſol. 70 &c.

Sup. hac præſumptione in tom. 6. tr. … Reſ. 4 … & in aliis ejus … anno.

2 Sed affirmativæ ſententiæ ego adhæreo; & quidem in re tam gravi, ex cujus tranſgreſſione Regulares exempti ſubduntur alteri juriſdictioni videlicet Ordinarii, & quæ prohibetur ſub pœna privationis vocis activæ, & paſſivæ, difficile mihi videtur non adeſſe peccatum mortale, ut apertè declaravit Sacra Congregatio, & docet me citato Tamburinus, *de jure Abbatiſſarum, diſp.* 15. *q.* 5. *n.* 1. & me citato Pellizzarius, *de Monialibus, c.* 5. *ſect.* 5. *n.* 200. Idem docet Novarius *in Summa Bullarum, to.* 1. *verb. Clauſura, & acceſſu Regularium, n.* 3. Squillante *de Privileg. Epiſcop. p.* 1. *c.* 13. *n.* 56. Peyrinus *in Privil. Minimor. tom.* 2. *conſtitut.* 7. *S. Pii V. n.* 3. Coriolanus *de Caſib. reſerv. p.* 2. *caſu* 3. *n.* 29. Merolla *to.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *diffic.* 7. *n.* 615. Lezana *in Summa, to.* 4. *verb. Moniales, nu.* 20. qui citat Naldum, & Bonacinam. Unde, me conſulente, ſeverè puniant Epiſcopi Regulares cum monialibus colloquentes, ut ſaltem alii timore pœnæ abſtineant deducere in praxim opinionem Patris Vidal, & aliorum, quam ego, pro utroque foro, ex Oraculo Sacræ Congregat. & communi Doctorum ſententia, minimè admittendam eſſe exiſtimo.

RESOL. CCCXIII.

An Regulares colloquendo cum Monialibus abſque licentia, peccent mortaliter?

Et in conſequentia hujus quæſtionis alia curioſa adducuntur, ſed jam omnes alibi lata appoſita ſunt in ſuis proprioribus tomis, tractatibus, & Reſolutionibus earum annotationum.

Et tandem quæritur, an quando Regulares loquerentur cum auſcultatricibus, vel aliis Monialibus ex officio intereſſentibus ad colloquium faciendum de licentia Superioris cum una Moniali determinata, peccent mortaliter? Ex p. 10. tract. 14. & Miſc. 4. Reſ. 54. alias 52.

Sup. hoc in tribus præcedentibus Reſ. & in aliis poſſibilis in annot. Reſ. 305.

§. 1. NEgativè reſpondet Pater Vidal *in Arca Theol. Mor. tit. de Monialibus, Inquiſit.* 2. *n.* 49. ubi ſic ait: Regulares exempti alloquentes Moniales indifferenter ſine expreſſa licentia, etiam per longum temporis intervallum, mortiferè non peccant, dummodò abſint prava intentio, & probabile periculum peccati. Ita ille, qui citat Bordonum. Probat hanc ſententiam præcipuè ex tribus rationibus: Primò, quia Decretum Sixti V. non eſt uſu receptum: Secundò, quia hujus Decreti prohibitio fundatur ſolùm in præſumptione ſcandali, his verbis *Ad occurrendum ſcandalis quæ contingere ſolent.* At locutio cum Moniali etiam de re indifferenti, vel ob honeſtam animi recreationem non eſt ſecundùm ſe ſcandaloſa, ut patet: ergo in iſto caſu, & ſimilibus prædictum Decretum ſaltem in foro poli locum non habet ex vulgata regula, *lex fundata in præſumptione non habet locum in foro conſcientiæ quando veritas eſt in contrarium, c. Tua nos* 26. *cap. Si quis fidem* 30. *de ſponſ.* & quotieſcumque lex fundatur in præſumptione non obligat in illis caſibus, in quibus præſumptio deficit. Ita Doctores, ergo. Tertiò, quia ceſſante fine legis in aliquo caſu particulari, ceſſat etiam de facto legis obligatio pro illo caſu; Tum quia ratio legis plus debet attendi, quàm ipſa lex *cap. Cum ceſſante de appellat.* Tum quia verba legis quantumvis generalia reſtringuntur juxta limites ſuæ rationis, quæ dicitur legis anima, *c. Ratio nulla de præbend.* & in lege magis attendenda ſunt ea, quæ comprehenduntur ex mente, quàm quæ comprehenduntur ex verbis; unde à verbis recedemus, quando apparet de mente diſponentis *l. Non aliter ff. de leg.* 3. hoc principalius verificatur in odioſis, & quando verba ſunt pœnalis legis; Tum quia ſicut ſe habet lex in univerſali ad rationem acceptam in generali, ita lex in particulari ad rationem acceptam in caſu ſpeciali; unde ex legis auctoritate tenet argumentum de toto ad partem: ergo ſicut quando ratio legis ceſſat in totum, ceſſat etiam ipſa lex; ita ſimiliter quando ceſſat in partem, ceſſabit etiam in partem ipſa lex: Tum etiam, quia ſic aſſerunt, & ſentiunt Doctores plures, quos refert, & ſequitur Diana *p.* 1. *tr.* 10. *reſol.* 28. & noviſſimè Summa Dianæ, *verb. lex qualis obligat, n.* 18. ubi citat Mendozam: cùm ergo in præſenti noſtro caſu ratione honeſtæ locutionis cum Moniali ceſſet finis Decreti Pontificii (ſuppoſito quòd ſit in viridi, & in uſu) ceſſabit etiam ipſa prohibitio, & per conſequens in hoc caſu acceſſus ad Monialeſ nullo modo eſſet judicandus malus, & peccaminoſus mortiferè.

Sup. hoc ſupra in Reſ. … §. Nec obſtat, & in aliis ejus annot.

2 Verùm his non obſtantibus, puto Regulares colloquentes cum Monialibus abſque licentia, præter incurſionem pœnarum, incidere in peccatum mortale. Et ita docet noviſſimè Pax Jordanus, *in var. Elucubr. to.* 2. *lib.* 7. *tit.* 12. *n.* 27. qui citat Barchium Polachum, & idem me citato tenet Pellizzarius *de Monialibus, cap.* 5. *ſect.* 5. *n.* 200. & me citato Tamburinus *de Jure Abbatiſſarum, diſput.* 25. *quæſt.* 5. *num.* 1. Barboſa *de Jure Eccleſ. lib.* 1. *cap.* 44. *n.* 156. Campanilis *in Diver. Jura can. Rubr.* 12. *cap.* 16. *n.* 43. Sayrus *in Clavi Regia, lib.* 3. *c.* 7. *nu.* 34. Jo. Antonius Novarius *in Summa Bullarum, tom.* 1. *tit. Clauſura, & acceſſus Regularium, num.* 3. Squillante *de Privil. Epiſcopor. pars.* 1. *cap.* 13. *nu.* 56. Peyrinus *in privileg. Minim. tom.* 2. *Conſtit.* 6. *S. Pii V. num.* 3. Jo. Maria Novarius *in Pragmat.* 3. *de Monialibus, collect.* 4. *n.* 6. Coriolanus *de Caſ. reſerv. p.* 2. *caſ.* 3. *n.* 29. Merolla, *to.* 1. *diſp.* 1. *cap.* 2. *difficul.* 7. *n.* 60. Lezana *in Summa QQ. Regul. tom.* 4. *verb. Moniales, n.* 20. qui citat Naldum, & Bonacinam.

Quæ hic eſt to. 6. tr. 3. Reſ. 70. & in multis aliis ejus, not.

3 Et quidem in re tam gravi prohibita antiquitus à Sacris Canonibus, deinde à Sixto V. cum pœna privationis vocis activæ, & paſſivæ, & propter quam exempti Regulares ſubiiciuntur Epiſcopis, omninò dicendum videtur negativam ſententiam non eſſe ſuſtinendam; & ideò Regulares cum Monialibus loquentes, peccare mortaliter, ut declaravit Sacra Congregatio. Et quidem licèt acceſſus ad Monaſteria Monialium, & locutio cum ipſis, ſunt res indifferentes, tamen in caſu noſtro obligant ſub peccato mortali: nam materia indifferens ratione circunſtantiæ evadit gravis. Sic ſilentium præceptum à Superiore tali tempore, ſi ad bonum Communitatis, vel ad non ſcandalizandum proximum tendit, obligat ſub mortali, ut bene Valentia, *tom.* 2. *diſput.* 7. *q.* 5. *punct.* 6. Sic etiam acceſſus ad Hortum Conventus, aut ad talem domum alicujus Sæcularis, aut tranſitus per talem Vicum, vel Plateam, aut ne cum tali, vel tali perſona loquatur; hæc enim etiamſi ſint in ſe parvi momenti, tamen ſi comparentur ad honeſtatem, bonum nomen Religioſorum, aut ratione periculi, ſcandali, vel alterius circunſtantiæ, efficiuntur res magni momenti, & ideò obligant ſub mortali, ut bene Salas *de legibus*, *diſp.* 10. *ſect.* 6. *n.* 32. Baldellus, *tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 20. *num.* 10. Clavis Regia, *lib.* 3. *cap.* 1. *n.* 14. Pontius, *lib.* 5. *n.* 11. Secus, verò dicendum eſt, quando materia eſt levis, etiam inſpectis circunſtantiis, ut bene Baldellus, *loc. cit. n.* 8. Sic in caſu noſtro; quia locutio cum Monialibus tendit ad deſtructionem Communitatis, & decentiæ Clauſuræ, rectè hoc ſub peccato mortali prohibitum fuit.

Sup. hoc, & ſeqq. in hoc §. ſupra in Reſ. 311 & in aliis ejus not.

Nec obſtant argumenta in contrarium adducta; nam negandum eſt Decretum Sixti V. non fuiſſe receptum, nec argumentum de præſumptione, & de ceſſatione finis legis pro noſtro caſu valet; nam ut individualiter, & optimè obſervat Pater Joſeph Januarius *de Caſibus reſerv. reſol.* 44. *n.* 24. Lex, ſeu præceptum multoties non fundatur in præſumptione facti, vel delicti, ſed fundatur in periculo facti, vel delicti, Quando enim lex, ſeu præceptum fundatur in præſumptione facti, vel delicti, ſi factum vel delictum ceſſat, ceſſat etiam obligatio legis; ut fuiſti inſtitutus hæres alicujus, non feciſti Inventarium, præſumitur quod bona hæreditatis abſcondiſti, & propterea es condemnatus ultra vires; ſi re vera bona non abſcondiſti, non teneris in conſcientia, ut bene Suarez, *lib.* 3. *de leg. cap.* 23. *num.* 9. Bonacina *diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 7. §. 3. *num.* 8. Sayrus, *lib.* 3. *c.* 7. *num.* 8. Sylveſter *verb. lex*, *quæſt.* 9. & ſic de aliis. At quando lex, ſeu præceptum fundatur in periculo facti, vel delicti, etſi delictum, ſeu factum ceſſet in aliquo caſu ſpeciali, quia non ceſſat generaliter, & abſolutè, id eſt non ceſſat ab entitate præcepta in ſe, ideò non ceſſat lex, neque præceptum. Ideò contractus Minoris, vel pupilli ſine auctoritate tutoris, & aliis conditionibus requiſitis non valet, etſi ceſſet omnis fraus, ſic obligatio dotis, renunciatio illius, donatio uxoris facta marito, renunciatio legitimæ; confectio teſtamenti, electio, & alia ſimilia, ſi fiant ſine ſolemnitatibus, etiamſi ſine fraude, non valent, & ſic viget lex, quia non fundatur in facto, ſeu delicto præſumptio, ſed in periculo facti, ſeu delicti; id eſt quod factum, ſeu delictum in ea re eſſe potuit: etſi actu non ſit. Ita Pont. Suar. Sal. Bon. *loc. cit.* Hæc omnia Ferdin. à Caſtr. Palao *to.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 1. *punct.* 14. *n.* 13. Sit in caſu noſtro hoc præceptum, & hæc

Sup. hoc in t. … Reſ. … §. cum igitur, & in Reſ. … §. ult. poſt med. verſ. Nec valet, & in t. 9. tr. 7. ex Reſ. … ſignanter in §. Dico igitur & ſeq.

ex-

excommunicatio non fundatur in præſumptione deſtructionis Communitatis, & decentiæ Clauſuræ, ſed in periculo tantum illius, quòd periculum ſemper eſſe poteſt, quando quis loquitur ſine licentia, etſi actu non ſit, & periculum tantum ſufficit ad hoc ut lex, ſeu præceptum ſubſiſtat. Hæc omnia Januarius. Itaque ad argumenta Patris Vidal dicendum eſt, quod lex, ſeu præceptum aliquando fundatur in præſumptione facti, vel delicti; aliquando in periculo facti, vel delicti. Quando fundatur in præſumptione, ſi præſumptio ceſſat, ceſſat etiam obligatio legis, quando verò fundatur in periculo facti, vel delicti, etiamſi delictum ceſſat, non ceſſat obligatio legis. Ad aliud argumentum quod adducit me citato Vidal, *n. 55.* nempe, quod in dubio cenſetur legem obligare tantùm ſub veniali. Reſpondeo, quod in noſtro caſu non ſumus in dubio an lex obliget: nam ut patet, communiter Doctores aſſerunt obligare ſub mortali, & Sacra Congregatio id declaravit. Ergo. Et quidem, ut optimè obſervat Lezana *ubi ſuprà*; cùm pœnæ poſitæ in prædictis decretis ſint graves, utpotè quia non ſolùm privant Officiis, ſed etiam cùm ſint privativæ vocis activæ, & paſſivæ reddant tranſgreſſores illegibiles, & impoſtulabiles activè, & paſſivè, & ideò ad illas incurrendas requiri videtur peccatum mortale.

Sup. hoc late in tom. ... Ref. 68. & in aliis eius annot. primo.

4 In uno tamen caſu ſententiam Patris Vidal admitto, nempe, quando Regulares loquerentur auſcultatricibus, vel aliis Monialibus ex officio intereſſentibus ad colloquium faciendum de licentia Superioris cum una Moniali determinata. Et ita docet Pellizzarius *ubi ſuprà*, *num.* 219. Januarius, *ubi ſuprà*, *num.* 15. & alii penes ipſum.

R E S O L. CCCIX.

An Epiſcopus ſtante Decreto Urbani VIII. poſſit negare licentiam Regularibus colloquendi per quatuor vices in anno cum Monialibus in primo, & ſecundo gradu ſibi conjunctis?

Et quid eſt agendum, quando Religioſus neceſſitatem habet alloquendi Monialem, puta, quia contractum habet celebrare vel quid ſimile, & non viſere præcisè conſanguineam ex urbanitate: an toties quoties opus fuerit, poſſit licentiari ab Ordinario, & licèt non ſit conſanguineus?

Et an Religioſus, ſi loquatur, v.g. cum ſorore Moniali alio die à præſcripto in literis licentiæ, an inquam, peccet mortaliter?

Et an Novitio Equiti S. Joannis, vel alterius Religionis poſſit Epiſcopus concedere licentiam, ut poſſit loqui cum Monialibus ultra caſus prædictos ad inſtar ſæcularis? Ex part. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 5. alias 50.

§. 1. RESpondet affirmativè doctus, & amiciſſimus Pater Bordonus *in Miſcellaneis Caſuum Conſcientiæ, dec.* 222. nam in dicto Decreto habentur hæc verba: *Quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire, licentiam concedere poſſint*, non dicit *debeant* ſed *poſſint*, quod verbum affirmativè ſumptum, ut hìc importat actum voluntarium, non neceſſitatis. Bartolus *in l. Gallus, ff. de liber. & poſth. n.* 4. Ruinus, *vol.* 1. *conſil.* 69. *n.* 12. Barboſa, *diſt.* 268. *n.* 1. Similem ſenſum facit alia clauſula: *Quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire*; importat ſiquidem arbitrium boni viri ſecundùm rectam conſcientiam regularem, ita quod ſi concedat licentiam; patet eum poſſe in tali caſu concedere ſine periculo alicujus peccati, aliter expeditio non eſſet in Domino. Sed quid dicendum quando Religioſus neceſſitatem habet alloquendi Monialem, puta quia contractum debet celebrare, vel quid ſimile, & non inviſere præcisè, conſanguineam ex urbanitate? tenetur Vicarius concedere licentiam, quia caſus urget, & charitas perſuadet id agendum eſſe ab Ordinario. Confirmatur, quia extraneo in ſimili caſu providere debet, quia à jure communi collocutio neceſſaria non prohibetur, ut colligitur *c. Monaſteria 8. de vita, & honeſt.* ſed tantùm vitioſa, & periculoſa, ibi: *Sine manifeſta, & rationabili cauſa frequenter præſumpſerit.* Igitur virtute ſupradictæ Ordinationis Ordinarius concedere poteſt licentiam conſanguineis primi, & ſecundi gradus alloquendi, & hoc procedit ex cauſa urbanitatis, & parentelæ; nam aliàs habens neceſſitatem, ſeu cauſam legitimam accedendi ad Monaſteria Monialium, præſcindendo à ſupradicta ordinatione, poteſt licentiari ab Ordinario toties, quoties opus fuerit licèt non ſit Conſanguineus; quia id illi nullo jure prohibetur, neque per dictam ordinationem emanatam favore collocutionum ex urbanitate, & pietate Conſanguineorum. Hæc omnia Bordonus *ubi ſuprà*.

Sup. hoc pro parte doctiam huius Ref. & eius verbi, poſſint, & pro primo gradu inf. in fine Reſol. 311. & etiam in fine Reſ. 312.

2 Sed ſi aliquis hìc incidenter quærat: An Religioſus, ſi loquitur v. g. cum Sorore Moniali alio die à præſcripto in literis licentiæ, an, inquam, peccet mortaliter? Et negativè ego olim reſpondi, nulla nixus auctoritate Doctoris; ſed nunc invenio hanc ſententiam docere Bordonum *ubi ſuprà in Miſcellaneis, deciſ.* 249. Quia mutatio diei, ſeu horæ videtur quid parvi momenti, neque veriſimile eſt, pro hac modica tranſgreſſione affici peccato mortali, quòd privat gratia Dei. Deinde alloquens ſine licentia peccat mortaliter, ut referunt deciſum: ergo alloquens cum licentia non ſervato modo in ea præſcripto excuſandus eſt à peccato mortali: nam aliquid habet operari ea licentia pro foro conſcientiæ, cùm licentia etiam illicita ſit licentia; Gloſſa, 1. *c. Si qua* 26. 27. *q.* 1. quod maximè verum eſt, quando illicita provenit ex abuſo, non enim abuſus deſtruit licentiam ante ſubſiſtentem; Nec obſtat quod pro nulla habeatur non ſervata forma in Decreto præſcripta, ſub qua forma continetur dies, & hora expreſſa in ipſa licentia; quia cùm hoc Decretum fundetur in præſumptione, non obligat in foro animæ, quando adeſt veritas in contrarium, & id quando Religioſus bono fine alloquitur Monialem Sororem, ſed intelligitur, quod licentia ſit nulla pro foro externo. Quod ex fundata in præſumptione, uti eſt hoc Decretum, non liget in foro conſcientiæ, ſed tantùm pro foro externo, docent quam plures claſſici Doctores, quos citat pro ſe Diana, *reſ.* 27. *de Legib.* Quare intellectus Decreti facit pro foro externo, quod nulla reputatur licentia, quãdo non ſervatur in ea præſcriptum. Et hæc omnia, ut dixi, docet Bordonus, *loc. cit.*

Sup. hoc in Ref. ſeq. §. A. barto.

3 Notandum eſt etiam hìc obiter, quod Novitio Equiti S. Joannis, vel alterius Religionis poſſet Epiſcopus concedere licentiam, ut poſſit loqui cum Monialibus, ultra caſus prædictos, ad inſtar Sæcularis, quia licèt Novitius in favorabilibus reputetur pro Religioſo, non tamen in odioſis. Ita Portel *in Dubiis Regularib. verb. Novitii abſolutio*, *num.* 35. Et ita hanc ſententiam in terminis docet noviſſimè Squillante *de Obligat. & Privileg. Epiſc. part.* 1. *cap.* 13. *num.* 51.

Quæ nunc eſt in tom. 6. tr. 2. Reſ. 69.

R E S O L. CCCX.

An licentia virtute Decreti Urbani VIII. conceſſa alicui Religioſo colloquendi cum Monialibus extendatur etiam ad ſocium?

Et quid eſt agendum, ſi contingat Religioſum habentem licentiam accedendi ad colloquendum cum Monialibus non poſſe accedere die ſtatuta, an ſit probabile ex vi dicta licentia poſſe accedere alia die, ſi parvum tempus intercedat?

Et notatur, quod ſi aliquis Regularis vult colloqui cum Moniali ſubjecta Regularibus, præter licentiam Epiſcopi, opus ſit, ut adſit etiam licentia Superioris Regularis illius Monaſterii. Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 33.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Peyrinus *in addit. ſeu tom.* 3. *Privil. c.* 7. *n.* 1. ubi ſic ait: (Nota primò, quòd in Conſtit. 6. S. Pii V. *nu.* 7. poſui novum Decretum Urbani VIII. quo conceditur facultas Ordinariis dandi licentiam Regularibus, ut poſſint Moniales conſanguineas alloqui, illã verò licentiam extendi ad ſocios, docent Rodri. *to.* 3. *qq. Reg. q.* 6. *ar.* 1. Riccius 1. *p. praxis dec.* 745. de connexis enim idem eſt judicium, *c. Tranſlato de Conſt.* Unde licentia Papę alicui conceſſa viſitandi Sacroſanctum Jeroſolymitanum Domini Sepulcrum, extenditur ad ſocium à Superiore quocunque aſſignandum.) Ita ille: & poſt illum hanc ſententiam docet Pellizzarius *tr. de Monial. c.* 10. *ſect.* 1. *qu.* 10. *n.* 19. *adver.* 7. quibus ego addo Lezanam *in Summa qq. Regul. tom.* 4. *verb. Moniales, art.* 23. & Tamburinum *de jure Abbatiſſarum*, *diſp.* 26. *quæſt.* 3. *num.* 2.

2 Sed, ut verum fatear, hæc opinio mihi non placet: nam, licèt connexorum idem ſit judicium, ut patet in *l.* 3. *§. Judicio contr. ff. de contrar. act. tutel. l. Proinde ff. ad legem Aquil. l. Eum actum, ff. de negot. geſtis, c. Tranſlato, de conſt. c. præterà de offic. deleg.* Marſilius *ſing.* 251. Decianus *conſil.* 45. *nu.* 17. *cum ſeqq. l.* 1. Cravetta *conſ.* 275. *n.* 3. *cum ſeqq.* Caſtrenſis *conſ.* 110. *n.* 2. *cum ſeqq. l.* 2. Joan. de Imola *conſ.* 139. *n.* 6. *& ſeq.* Tamen hoc procedit, quando connexa ſeparationem non recipiunt, ut ex Decio *in c. Si duobus, n.* 19. *de appell. & conſ.* 33. *n.* 2. Boer. *dec.* 73. *n.* 4. *& ſeq.* Pariſio *conſ.* 66. *n.* 13. *cum ſeq. vol.* 1. concludit Marcheſ. *de Commiſſ. p.* 1. *c.* 5. *n.* 90. ita ut unius, & alterius idem ſit judicium Gloſſ. *verb. Annexi, in cap. cum ſing. de præb. l.* 6. Gloſſ. *verb. Connexa, in c. Quãto, de judic.* Hyppolytus *ſing.* 251. Guillelmus Bened. *in c. Raynutius, de teſt. ver. & hortum à n.* 1. Menochius *de arbitrar. l.* 1. *q.* 45. *& l.* 2. *caſ.* 95. Girondus *de priv. ſeu exempt. explicat. n.* 751. Itaque regula connexorum procedit, quando id, quod efficitur in uno, neceſſe eſt efficiatur in altero. Et ideò connexa dicuntur individua. Quæ omnia obſervat etiam Scaccia *de appell. q.* 17. *limit.* 21. *n.* 26. Ancharanus *conſ.* 160. *n.* 2. Cravetta *conſ.* 275. *n.* 4. *&* 5. Surdus *dec.* 199. *n.* 13. & alii. Cùm igitur in caſu noſtro non militet eadem ratio inter connexa, ut de ſe patet; nec, quod efficitur in uno, neceſſe eſt, ut efficiatur in altero, & ideò individua non ſunt; non poteſt militare inter ea, ut diximus, Regula connexorum. Itaque unus ſocius recitet devotè Roſarium, vel officium, aut legat aliquem librum ſpiritualem, dum alter ſocius loquitur cum ſorore; hæc enim quid pertinet ad ipſum; Et ſupradicta confirmantur ex praxi, ut reor, ubique recepta: nam Epiſcopi non permittunt, quando præbent licentiam alicui Regulari vigore Decreti Urbani VIII. colloquendi cum aliqua Moniali, ut ejus ſocius fruatur hoc privilegio, & loquatur cum ipſa; neque etiam Superiores Regulares hoc illi permittunt: ergo, &c.

3 Adhæreo tamen libenter P. Pellizzario *ubi ſuprà*, qui ait: (Quòd, ſi contingat, Religioſum habentem licentiam accedendi ad aliquam Monialem non poſſe accedere die ſtatuta) aliqui viri docti putant, non eſſe improbabile illum vi dictæ licentiæ poſſe accedere alia die: ſi parum tẽporis intercedat, nullum ſubſit periculum ſcandali, & dies, qua acceditur, aliàs non ſit vetita: probantque ex eo, quòd Superior in tali caſu quoad mutationem diei

Sup. hoc in Ref. præterita §. Sed ſi aliquis.

dici non cenſentur invitus: cùm ſtatim fieri cenſeatur, quod fit paulò poſt, & parum diſtans nihil diſtare videatur: vel certè, ſi eſt invitus, eſt ſolùm invitus quoad modum, quod non ſufficit, ut utens licentia dicatur peccare mortaliter.

4 Notandum eſt etiam hic, quòd ſi aliquis Regularis vult colloqui cum Moniali ſubjecta Regularibus, præter licentiam epiſcopi, opus eſt, ut adſit etiam licentia Superioris Regularis illius Monaſterii. Circa quam licentiam ſic ſtatuit (teſte Lezana *in Sum. to. 3. verb. Moniales n. 23.*) Sacr. Congr. die 29 Januarii, 1633. Monialium Regularibus ſubjectarum Superiores, ſubſcribentes poſt Epiſcopum, vel ejus Vicarium, licentias eorum, qui ad colloquutoria accedunt, vel clauſuram ingrediuntur, non poſſunt quid excludere, addere, vel adimere, ex illis, quæ Epiſcopus ipſe, aut Vicarius pro cura, & bono regimine clauſuræ, & licentiis præſcribit, & apponit.

RESOL. CCCXI.

In licentiis, qua conceduntur Regularibus, ut poſſint colloqui cum Monialibus apponuntur quadam conditiones, quæritur, an earum adimpletio obliget ſub mortals?

Et an Regularis poſſit loqui cum Matre, vel filia Moniali ſine licentia? Ex p. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 60.

Sup. contento in hac Ref. uſque ſuo ſeq. lege doctrinam Reſ. ſeq.

§. 1. EGo de hoc caſu dum Panormi degerem interrogatus, in partem negativam inclinavi, quia non videbam obſervari ſub tanto onere, & noviſſimè inveni hanc ſententiam ſine ulla formidine docere F. Sãctorum à Melfi *in comm. ad conſt. Minorum, c. 11. ſtat. 7. 9. 1.* ubi ſic ait. Clarius conjicitur abeſſe peccatum mortale, ſi aliæ formalitates non ſerventur, ut non liceat determinatis diebus, niſi licentia conſignetur confeſſario ordinario, quòd is aſſociet, & adſit, quòd auſcultatrices aſſiſtant, quòd concedatur licentia pro die, & hora certis, quòd adnotetur in libris Cancellariæ, hæc enim omnia vix ſimul convenire poſſunt, nec credo ab aliquo hucuſque punctualiter obſervata eſſe; quia cùm decretum non præcipiat, nec cogat Confeſſarium, quòd velit nolit, aſſiſtat, ipſe poterit recedere, & horam, ac diem aſſignatas fruſtrare, vel poſtquam acceſſerit Religioſus ad parlatoriũ, poterit recedere. Eo vel maximè ſi longiorẽ Religioſus protrahat ſermonem, & confeſſarius recitaturus ſit horas Canonicas, vel ob frigus, & torporem deambulet, an cenſendus ſit præſens eſſe: Cùm in jure erit præſens, etiamſi ſit in alio cubiculo domus, ut alibi dictũ eſt, & ſic vel ſine culpa ſua peccabit mortaliter, vel licentiã exequi non poterit, quid ſi die, & hora aſſignatis adeſſet confeſſarius extraordinarius: an eſſemus in rigore decreti requirentis ordinariũ? An etiam tunc eſſet peccatum mortale? Idem etiã dici poteſt de auſcultatricibus, quas cogere non poterit nec cõfeſſarius, nec allocuturus, quin imò ſi caſu, ſolitæ auſcultatrices impeditæ rationabiliter eſſent tunc loqui non poterit, quia ſine illarum aſſiſtentia licentia non valet. Si hora, & dies aſſignetur, v. g. 18. & prædicta Monialis non compareat, niſi 23. licentia non valebit, & peccabit mortaliter. Si Cancellarius pigritia non adnotet talem licentiam in libris Cancellariæ (ſolent enim aliquando, nec graviores ſcripturas adnotare maximè ubi nihil lucrentur,) & dicant impetranti, adnotabo illam, & obliviſcatur, aut non curet, Religioſus peccabit mortaliter, ſi loquatur; quia decretum dicit, pœnis in ſupradicto decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo noverint ſe addictos, & ſeverius etiam puniendos. Et quod præcipitur de die, & hora facillimè accidere poteſt, ut tali die, vel hora Moniales occupatæ ſint, quibus Epiſcopus præcipere non poterit, (ſi ſuæ ſubditæ non fuerint) ut audiant colloquentem. Et diebus exceptuatis, neſcio an peccaturi ſint mortaliter, ſi aliquo die Quadrageſimæ, vel jejunii loquantur Monialibus, eo vel maximè, cùm his diebus, ob afflictionem corporis, magis ſint mortificatæ, & devotæ, & præſupponantur minùs obviæ vanitatibus, quàm ſi concedatur licentia loquendi in hebdomada Quinquageſimæ, quando fiunt Bacchanalia vel in octava Paſchatis exactis jejuniis, quibus etiam animus in hilaritatem ſolvitur. Et tandem diſcurrendum eſſet, An Epiſcopi mortaliter peccent, hæc non obſervantes? quibus dicitur quòd ſi locorum ordinarii per plures vices, vel in ulteriori gradu, aut aliter, quàm ſervata forma ſupradicta, licẽtias conceſſerint, vel promiſerint, ſciant ſe intentionis ſanctiſſimi D. N. & S. Congr. transgreſſores, judiciumque reformident. Et an intentio Sãctiſſimi ſit, quòd ſub mortali peccato, modo ſuprà ſcripto procedant? quod non eſt dicendum, quia nullam pœnam imponit, ex qua culpæ gravitas conjiciatur, nec conditiones illæ ſunt adeò graves, ut culpam mortalem involvant. Hæc tetigiſſe ſufficiat, ne mortalia peccata multiplicentur, quãdo cauſa gravis non urgeat. Hucuſque Sanctorus *loc. cit.* qui etiam q. 6. putat Regularem poſſe loqui cum matre, vel filia Moniali ſine licentia, quia, ait ille, hic caſus eſt nimium exceptuatus, nullam ſuſpicionem admittere valens, ideò in conceſſione ultima non efficitur mentio de hoc ſtipite, quaſi relinquatur naturæ juribus, ſed tu cogita.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 109. in principio, & in fine Reſ.

RESOL. CCCXII.

An Regularis obtenta licentia ab Epiſcopo colloquendi cum aliqua Moniali, poſſit hoc facere ſine aſſiſtentia Monialium auſcultatricum, (ut aſſerunt,) vel abſque eo quod aſſiſtat, vel interſit ipſarum confeſſarius?

Et an ordinarius vigore Decreti Urbani VIII. teneatur dare licentiam Regularibus, ut poſſint adire Moniales conſanguineas? Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 34.

Sup. contento in hac Reſol. uſque ad not. ſeq. lege doctrinam præcedentis Reſ.

§. 1. VIdetur negativè reſpondendum: quia ſupradicta neceſſariò requiruntur tanquàm forma, qua non adhibita, actus eſt nullus, & illicitus: ergo. Major patet ex verbis ipſius Decreti Urbani VIII. Minorem verò docent Doctores, ut Solorzanus *de Indiarum jure, to. 2. lib. 2. c. 26. n. 40.* Larrea *in alleg. fiſcal. tom. 1. alleg. 29. n. 13.* Vela *in Diſſert. jur. contr. to. 1. diſſer. 21. n. 5.* Fellicianus à Vega *in Relect. ad c. Dilecti, de judic. n. 14.* Valenzuola *vol. 1. conſ. 87. n. 77.* Themudo *in deciſ. Archiep. to. 1. dec. 81. §. 1. n. 14. & 15.* & alii communiter: ergo.

2 His tamen non obſtantibus, affirmativè ad caſum propoſitum reſpondet P. Pellizzarius *tractat. de Mon. 10. ſect. 1. ſubſect. 1. n. 20.* ubi ſic ait: (Adverto, quòd ſi præfata licentia detur non ſervatis omnibus iis, quæ præſcribuntur in Decreto, de rigore juris cenſeri debet invalida, cùm in Decreto dicatur: *Si locorum Ordinarii, per plures vices, vel in ulteriori gradu conjunctis, aut aliter, quàm ſupradicta forma, licentias conceſſerint; Regulares pœnis ſupradicto Decreto contentis, ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe noverint addictos*, & præterea addatur in eodem Decreto, Ordinarios non poſſe dare talem licentiam aliter, quàm ſervata ad unguem forma infraſcripta. Concedo tamen, quòd cùm in eo Decreto extent aliquæ conditiones levioris momenti, (qualis eſt, quòd præſcribatur certa hora accedendi ad Monaſterium, quòd aſſiſtant Moniales auſcultatrices, quòd Confeſſarius Monialium interſit, & aſſiſtat,) quas conſtat experientia non ubique obſervari, conſequenter ſi qua talium conditionum omittatur, non ideò irrita debet cenſeri licentia: idque ob doctrinam, quam tradit ex Decio, ac Felino, Naldus *verb. Actus, n. 33.* actum, ſcilicet, non vitiari ex omiſſione formæ, ſi forma ſit modici momenti: præterquàm quòd non eſt novum, legem aliquam acceptari ſecundùm unam partem, & non ſecundum aliam.) Ita Pellizzarius.

3 Sed huic ſententiæ ego adhæreo, non tantùm ex prima ratione adducta; nam magis communiter tenent Doctores, quòd quando lex, ſeu ſtatutum, aliquid inducit pro forma, tunc eadem forma debet non in parte, ſed in totum adimpleri, & in parte, quamvis minima non adimpleta in totum corruit: quia forma indiviſibilis eſt: & ejus omiſſio, quamvis ſit levis, actum vitiat. Tiraquell. *de retract. lignag. §. 1. gloſſ. 22. nu. 11. in princ. & d. num. 11. in fine, & nu. 12. & 13.* ubi alios plures ad præmiſſorum comprobationem refert concordantes, *& de retract. convention. §. 4. gloſſ. 6. num. 31. & 32.* Ubi pariter plures adducit concordantes, probantes quòd formæ omiſſio, etiam quòd levis ſit, & in minimo, in totum vitiat, quia indiviſibilis eſt. Quæ omnia confirmat etiam Socinus Junior *conſ. 37. nu. 6. l. 2.* Pariſius *conſil. 9. num. 8. & ſeqq. l. 3.* Rolandus *conſ. 30. num. 5. & conſil. 72. num. 58. & 64. l. 3. & conſil. 60. num. 28. l. 4.* Alderan. Maſcard, cum allegatis per eum *de generali ſtatut. interpret. concl. 9. n. 61.* Itaque opinionem affirmativam Pellizzarii admitto, quia Decretum Urbani VIII. (ut ipſe teſtatur) quoad ſupradictas circumſtantias, & requiſita, non fuit uſu receptum; & ſic teſtati ſunt mihi fide digni, quòd in Archiepiſcopatu Panormitano, & Neapolitano Regulares loquuntur ſine tempore limitato, ac ſine aſſiſtentia Confeſſarii Monialium. Supponendo igitur, Decretum quoad hanc partem non fuiſſe uſu receptum, opinioni affirmativæ Patris Pellizzarii adhæreo, cum quo etiam aſſero, Ordinarios vigore dicti Decreti Urbani VIII. non teneri dare licentiam Regularibus, ut poſſint adire Moniales modo dicto conſanguineas; ſed ſolùm poſſe, ſi attentis præſentibus circumſtantiis judicent id expedire. Colligo ex verbis illius Decreti: *Quatenùs ſibi* (id eſt Ordinario) *viſum fuerit in Domino expedire.*

Sup. hoc ſupra in Reſ. 309. in principio.

RESOL. CCCXIII.

An in die Mercurii quatuor temporum poſſit Epiſcopus vigore Decreti Urbani VIII. præbere licentiam Regularibus ad colloquendum cum Monialibus?

Et notatur, quòd per prohibitionem factam ne Regulares abſque expreſſa licentia accedant ad Monaſteria quarumcumque Monialium, non tollitur, quin ſine licentia prædicta poſſit Religioſus accedere ad dicta Monaſteria cauſa tractandi cum aliqua fœmina ſæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio prophano. Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 35.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Pater Bordonus *to. 1. reſ. 7. n. 90.* ſic aſſerens (Nomine dierum Feſtivorum veniunt Dominica, & Feſta ex præcepto abſtinendi à ſervilibus, & non alia. Sub nomine Adventus venit Romanus non Ambroſianus, arg. c. 1. *de Conſtit. in 6.* Papa enim præſumitur ignorare conſuetudines, & ſtatuta particularium locorum: ergo nihil cenſetur diſponere ſecundùm illa. Similiter Quadrageſima incipit à die Cinerũ. Neque ſub nomine Vigiliæ veniunt quatuor Tempora:

nam

nam inter ſe multum differunt, ut videre eſt in Rubricis Breviarii, *tit. de Vigiliis;* quæ non vocantur Feriç majores, ſicut quatuor Tempora, quorum commemoratio nunquam omittitur, ſicut quandoque vigiliarum relinquitur, Quare non poterunt habere licentiam diebus Veneris, aut Sabbathi: quia his diebus ſimpliciter probibetur.) Ita ille, & poſt illum idem docet P. Lezana *in Summa, tom. 4. verb. Moniales, n. 23.*

2 Sed hæc opinio non caret difficultate: nam verum eſt, quòd quatuor Tempora, in ordine ad Rubricas Breviarii differunt à Vigiliis: ſed in noſtro caſu, in ordine ad finem legis, ut per ſe patet, & ad mentem Pontificis, non videntur differre: & ideò ubi eſt eadem ratio, debet eſſe eadem juris diſpoſitio, ot habetur ex leg. *Illud. ff. ad leg. Aquil. l. Si poſtulaverit, §. 2. ff. ad leg. Jul. de adulter. l. Quidam nummularius, ff. de edendo, l. Nauta, §. fin. ff. nautæ, caup. l. A Titio, ff. de furtis, l. Illud. Cod. de Sacroſ. Eccleſ. §. Si igitur. Inſtit. quod cum eo.* Gloſſ. *verbo Italia, in c. 1. de temp. ordin. l. 6.* Abbas *in c. Nihil, n. 5. de elect.* Dec. *conſ. 15. n. 2. & conſ. 301. n. 6. & 8.* Calderinus *conſ. 147.* Menochius *conſ. 324. n. 10. & conſ. 335. n. 32. & 33. & conſ. 339. n. 10. & conſ. 343. n. 12. & conſ. 232. nu. 43.* Surdus *conſ. 301. n. 19. & deciſ. 52. n. 10.* Ugolinus *de offic. & poteſt. Episc. c. 13. §. 27. n. 1. v. Quid igitur, & c. 49. §. 4. n. 2.* & Cardinalis Tuſchus *pract. conc. tom. 6. lit. R. concl. 31. per totam.* Alexander Trentacinquius *var. reſ. l. 1. tit. de Statutis reſ. 1. ſub n. 1. v. 1.* Farinacius *Pragm. crim. p. 1. lit. E. n. 51. cum ſeqq.* Gloritius *reſp. 5. n. 85.* & alii communiter. Unde caſus noſter non extenditur; ſed comprehenditur in verbis Urbani VIII. per ea, quæ docet Surdus *deciſ. 276. n. 8.* Guttierez *pract. qq. l. 3. q. 17. n. 84. & ſeqq.* Gonzalez *ad Regul. 8. Cancell. §. 7. in Proœmio n. 105.* & per ea, quæ ego dixi *in p. 6. tr. 1.* **reſol. 3.* Itaque in noſtro caſu non ſunt conſideranda quatuor Tempora cum Vigiliis in ordine ad Rubricas Breviarii, ſed in ordine ad finem legis, & mentem Legislatoris, qui voluit ut in diebus jejuniorum, & per conſequens orationi conſecratis, à colloquiis Monialium abſtineatur. Unde dicitur, quòd ratio legis, magis quàm verba ſpectanda ſunt, ex leg. *Scire, §. Aliud ff. de excuſat. tutor.* & docet Pariſius *conſ. 12. n. 52. l. 2.* Baldus *conſ. 44. l. 2.* Alexander *conſ. 54. n. 9. l. 4.* & alii. Ideò ego Dominos epiſcopos admonerem, ne in die Mercurii quatuor Temporum ſimilem licentiam præberent.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 104. §. Sed ego ad medium, verſ. Et quidem, & in aliis ejus not.

Sup. hoc ibid. in §. Confirmatur, & in aliis ejus not.

*Quæ nunc eſt in tom. 9. tr. 8 Reſ. 3.

4 Nota tamen, quòd P. Pellizzarius *tr. de Monial. c. 10. ſect. 1. n. 20.* tenet, per prohibitionem factam à Sacra Congregatione, ne Regulares abſque expreſſa licentia ejuſdem Sacræ Congr. accedant ad Monaſteria quarumcumque Monialium, non tolli, quin ſine licentia prædicta poſſit Religioſus accedere ad dicta Monaſteria cauſa tractandi cum aliqua fœmina ſæculari ibi degente, & quidem etiam de negotio profano: & teſtatur ita practicatum fuiſſe, de licentia tamen Ordinarii: ſubdit tamen: *Niſi obſtit ſtylus Curiæ, & conſuetudo.*

R E S O L. CCCXIV.

An Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia incidant in excommunicationem, quam Epiſcopus propoſuit contra tales?

Et an in tali caſu, ſecluſo ſcandalo, non peccent mortaliter? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 103.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. §. penult. à verſ. Adeſt. Sed lege eam per tot. & in tom. 5. tr. 1. Reſ. 84. lege doctrinam ejus §. Nota octavo.

§. 1. NEgativè reſpõdeo, quia ferè omnes Religiones habent privilegium, ut non poſſint excommunicari ab epiſcopis, & ideò hanc ſententiam docet Rodriq. *to. 1. q. 45. ar. 2.* & alii cum P. Suar. *de Relig. to. 4. tr. 1. l. 1. c. 10. n. 27.* ubi aſſerit ſic declaraſſe ſacr. Cardinal. Congregat. ſub die 9. Apr. 1587. in hæc verba, Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi, incidunt in pçnam excommunicationis, quam epiſcopus ſuo edicto propoſuit, niſi Regulares illi haberent ex privilegio, quòd non poſſint excommunicari; & tunc deberent puniri à ſuis Superioribus alia pçna. Ita ſacra Congr. Imò ſecluſo ſcandalo, in tali caſu Regulares non peccare mortaliter, docet noviſſimè Merolla *in diſp. Theol. tom. 1. diſp. 1. c. 2. diffic. 7. n. 614.*

Sup. hoc ſupra in Reſ. 103. & in aliis ejus not.

R E S O L. CCCXV.

An Regulares accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis incidant in excommunicationem latam ab Epiſcopo?

Et quid ſi accedant ad colloquendum cum non exemptis, ſed ſubjectis ditioni ordinariæ Epiſcopi?

Idem eſt dicendum in utroque caſu de peregrinis, quòd non incurrunt in cenſuram latam ab Epiſcopo contra colloquentes, vel accedentes ad Monaſteria Monialium ſibi ſubjectarum; ſecus verò ſi excommunicationem pronunciet contra accedentes, & colloquentes cum Monialibus exemptis, quia in iſto caſu incurrunt etiam peregrini? Ex par. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſol. 55. aliàs 53.

§. 1. NEgativè reſpondet Merolla, *to. 1. diſp. 1. c. 1. n. 616.* ubi ſic ait: Id autem quod diximus, excommunicationem ſcilicet latam ab Epiſcopo contra loquentes cum Monialibus, non comprehendere Religioſos exemptos, limitat Graſſius *l. 4. deciſ. p. 1. c. 6. n. 3.* niſi Epiſcopus ferret hanc Excommunicationem auctoritate Apoſtolica; tunc enim vult, etiam Religioſos exemptos comprehendere. Ad quod probandum allegat Concilium Tridentinum, *ſeſſ. 25. c. 5. de Reg.* incip. *Bonifacii Octavi.* Cæterum non videtur, quomodò hic Auctor, ex eo loco Concilii colligat, auctoritatem Apoſtolicam in re, de qua loquimur, tribui ibi Epiſcopis ſaltem reſpectu Monaſteriorum Monialium non exemptarum ab eorum juriſdictione. Nam Tridentinum in loco allegato, tantùm renovat Conſtitutionem Bonifacii VIII. quæ habetur in cap. *Periculoſo §. ult. de ſtat. Regul. l. 6.* præcipiens epiſcopis, ut in omnibus Monaſteriis ſibi ſubjectis, ordinaria, in aliis verò Sedis Apoſtolicæ auctoritate, Clauſuram Monialium, ubi violata fuerit, diligenter reſtitui, & ubi inviolata eſt, conſervari procurent, inobedientes per Cenſuras Eccleſiaſticas, aliaſque pœnas compeſcentes. Unde ſi Epiſcopus non habet ſpecialem auctoritatem à Sede Apoſtolica contra Religioſos, non poterit eos excommunicare, vel ſtatutis ſuis obligare, ut cum Monialibus, ſaltem ſibi ſubjectis, non loquantur; nam Concilium Tridentinum non facit eum delegatum Apoſtolicum, niſi quoad Monaſteria Monialium exempta ab ejus juriſdictione. Et hæc omnia docet Merolla reſpectu Monaſteriorum Monialium exemptarum, licèt contrarium aſſerat Duardus *in Bull. Cœnæ l. 1. c. 1. q. 3. num. 119.* exiſtimat enim Epiſcopos auctoritate Apoſtolica ſibi conceſſa à Tridentino poſſe excommunicare, ſeu prohibere ſub pçna excommunicationis latæ ſententiæ etiã Religioſis, ne cum Monialibus exemptis loquantur; ſed hanc ſententiam non eſſe veram putat Merolla; quia Tridentinum ſolùm dat limitatam poteſtatem Epiſcopis ſuper Monaſteria Monialium exempta, ut ſcilicet poſſint in eis Clauſuram indicere, & conſervare illam, ac inobedientes punire. Ex quo tantùm ſequitur, poſſe excommunicare violantes hanc Clauſuram. At verò, quòd auctoritate Apoſtolica excommunicare poſſint etiam Religioſos exemptos loquentes cum his Monialibus, ibi eis non conceditur. Accedit, quod contrarium videtur apertè colligi, ex *c. periculoſo, §. ult. de ſtat. reg. in 6.* quod Tridentinum fatetur, ſe velle innovare. Ubi dicit Pontifex, ſe non intendere per id, dare aliam juriſdictionem, vel poteſtatem ſuprà Monaſteria exempta.

etiam in tom. 5. tract. 1. ex Reſ. 84. §. Nota octavo.

2 Sed his non obſtantibus, in favorem noſtri Patris Duardi contra Merollam noviſſimè inſurgit Joſeph de Januario, *de Caſib. reſer. reſol. 34. nu. 19.* Tùm ex Concilio Trid. *ſeſſ. 25. cap. 5. de Reg.* incip. *Bonifacii Octavi,* &c. in quo Concilio, revocatur Conſtitutio Bonifacii Octavi, quæ habetur in cap. *Periculoſo §. ult. de ſtatu Reg. in 6.* Nam ibi Epiſcopi deputantur uti delegati à Sede Apoſtolica in ordine ad Monaſteria Monialium exempta ab eorum juriſdictione, intra tamen ſuam Diœceſim quoad reſtitutionem Clauſuræ, ſi violata fuerit, & ubi Clauſura inviolata eſt in ordine ad ejus conſervationem, Clauſuræ Monialium ſpectat acceſſus ad loquendum cum ipſis Monialibus; aliter enim Clauſura nulla eſſet. Nec obſtat id quod ſupra aſſeruit Merolla, quia benè colligitur ex verbis Concilii, quod poſſint excommunicare Regulares colloquentes cum Monialibus exemptis: Nam prohibitio locutionis ſpectat ad conſervationem Clauſuræ, Clauſura enim cum libertate loquendi, non eſſet Clauſura Monialium, ſed carcer, & eſſet omninò fruſtratoria, & vana. Si ergo Epiſcopi ſunt delegati ad finem; qui eſt clauſura, erunt etiam delegati ad finem, qui eſt locutio &c. Nec etiam obſtat dicere cum Merolla, quod Sacra Congregatio in Decreto determinat tantùm, quod Conſtitutio Greg. XV. comprehendit tantum Regulares delinquentes cum Monialibus contra Conſtitutionem Sixti V. & ſic ordinarius Epiſcopus poteſt punire tanquam delegatus Papæ Religioſos, qui contra dictam Conſtitutionem Sixti V. deliquerunt. Quia contra eſt; nam ibi conſtitutio non ſolùm dat facultatem Epiſcopis ad puniendum delinquentes Regulares, ſed etiam ad coercendos ipſos per delegationem Papalem ipſis Epiſcopis tributam; ſed coercere, eſt prohibere, ſeu reſtringere, quæ reſtrictio, & cohibitio fit etiam per excommunicationem: & cùm Epiſcopus agat in hoc tanquam delegatus Apoſtolicus, poterit ipſos Regulares per excommunicationem reſtringere, & cohibere in ordine ad ipſos reſtringendos, ne accedant ad colloquendum ad Monaſteria Monialium cum Monialibus, quantumvis exemptis. Nec etiam obſtat cum eodem Merolla, quod ſequeretur Epiſcopos tanquam delegatos Apoſtolicos poſſe (hæc ſunt verba Merollæ) id prohibere Regularibus, etiam reſpectu monaſteriorum Monialium ipſis Epiſcopis ſubjectarum; quia conſtitutio Gregorii XV. indiſtinctè loquitur de monaſteriis Monialium ut clarè patet. Hçc Merolla ibi. Quia contra eſt: nam conſtitutio loquitur tantùm de Monaſteriis exẽptis, dum dicit, An Regularis abſque legitima licentia accedens ad monaſteria monialium Regularibus ſubjectarum, &c. Monaſteria enim ſubjecta Regularibus ſunt à juriſdictione Epiſcopi exempta: ergo conſtitutio Gregorii XV. non loquitur indiſtinctè, ſed determinatè de Monaſteriis exemptis tantùm, & non de aliis Epiſcopo ſubjectis. Remanet igitur noſtrum notabile firmũ; quod ſcilicet Regulares accedentes ad monaſteria exempta ad colloquendum cum Monialibus incidunt in hanc excommunicationem; Regulares verò accedentes ad Monaſteria non exempta, ſed ſubjecta ditioni ordinariç Epiſcopi, non incidunt in hanc noſtram excommunicationem. Adeſt, & alia declaratio Cardinalium ſupra Tridentinum *part. 4. fol. 422.* relata à Fagundez

Sup hoc lege doctrinam Reſol. ſeq. & pro omni contento in hac Reſ uſque ad §. ult. vide Sup. hoc in Reſ. præſenti.

1. *Eccleſia præcepto*, *l.1. c.7. n.10.* in fine, his verbis, Regulares adeuntes Monaſteria Monialium ſine licentia Epiſcopi incidunt in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſub edicto propoſuit; ſic Congregatio Cardinalium ſuper Tridentinum cenſuit 9. Aprilis 1587. Huſque Pater Januarius; cui addo, præter Doctores ab ipſo citatos Riccium *in Praxi*, *to.2.reſ.181*. Peyrinum, *de Privil. Minim. Conſtit.7. S. Pii V. q.15.n.37.* Ceſpedes, *tr. de Exem. Regul. c.23.qu.336.n.2.* quibus videtur etiam accedere, Squillante *de Privileg. Epiſcop. par.1. cap.13.n.14.*

Olim in Reſol. quæ nunc invenietur in to.6. tr.3. Reſ. 83. in § Nota quinta, ad medium, & in alio ſ. ejus nec t. pro Monialibus exemptis in tom.3. tr. 1. Reſ. 87. §. Nota quinta, in principio, & in alio § per totum.

3 Notandum eſt hic obiter, quòd licèt probabiliter olim diximus, quòd Peregrini non incidunt in Cenſuram Epiſcopi colloquentes cum Monialibus, etiamſi in eorum Diœceſi adeſſet etiam eadem Cenſura, tamen hoc procedit quoad Moniales Epiſcopo ſubjectas; nam quoad Moniales exemptas contrarium dicendum eſt; nam in tali caſu Epiſcopus procedit in ordine ad Clauſuram, & conſequenter ad locutionem eſt delegatus Epiſcopus Summi Pontificis, ſicut ſuprà diximus de Regularibus, & ita tenet Januarius *loc. cit. num.16.*

RESOL. CCCXVI.

An Epiſcopus poſſit viſitare in ordine ad clauſuram Monaſteria Monialium Regularibus ſubjecta? Ex p.11.tr.2.& Miſc.2.Reſ.15.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Bruno *de Privil. Regul. p.1.tr.2.c.2. propoſ.4.* Et putat conſtare hanc veritatem ex *c. periculoſo*, *de ſtatu Regul. in 6.* ubi Monaſteria epiſcopo, & Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubjecta, à Monaſteriis Prælatis Regularibus ſubjectis diſtinguit, & de his ſic pronunciat, Abbates verò, & alii, tam exempti, quam non exempti Prælati Eccleſiarum, Monaſteriorum, & ordinum quorumcumque in Monaſteriis hujuſmodi ſibi ſubjectis, de clauſura convenienti, ubi non eſt providere procurent. Nec Tridentini decretum *c.5. ſeſſ. 25. de Regul.* aliud operatur, quàm confirmare conſtitutionem Bonifacii VIII. illius *capitis periculoſo*: nam decretum innovans juxta terminos Conſtitutionis innovatæ eſt intelligendum, ut diximus in tractatu de privilegiis in communi, & juxta Navar. *de Datis, & promiſſis, notab.3. in num.6.* Quod ſimiliter etiam dicendum eſt de Conſtitutionibus S. Pii V. quæ incipiunt, *Circa paſtoralis*, *& Decori*, *& honeſtati*.

2 Nec objiciendum, Tridentinum generaliter loqui, non diſtinguendo de Monaſteriis immediatè ſubjectis Sedi Apoſtolicæ, & de aliis Prælatis Regularibus ſubjectis: nam quamvis id ita ſit, recedendum non eſt à Conſtitutione antiqua: niſi quatenus per novam reperitur contrarium: ut habetur in jure civili *lib. præcipimus, de Appellat. & c.1. de Conſtit. in 6.* At in dicto *c. periculoſo*, ſatis exprimitur differentia, ut in principio hujus propoſitionis notatum eſt: illa enim, quæ immediatè Sedi Apoſtolicæ, vel epiſcopo ſubduntur quoad hunc actum clauſuræ, epiſcopo ſubjicit: reliqua verò Monialium Monaſteria ſuis Prælatis ordinariis. Atque hæc reſponſio corroboratur ex fine proximè dicti *c. periculoſo*, ubi habetur; *Per hoc autem in Monaſteriis exemptis Ordinarii locorum nullam ſibi credant juriſdictionem, vel poteſtatem aliquatenus attributam*. Ergo ex Conſtitutione, hujuſmodi nullam habet epiſcopus facultatem quoad clauſuram in dicta Monaſteria exempta, alioquin haberet aliquam juriſdictionem, & poteſtatem in illa. Sic tenet Miranda in tractatu de Sacris Monialibus, *qu.2. art.14. concl.3.* & alii.

3 Ex quibus ſequitur, non poſſe epiſcopum ingredi Monialium Monaſteria, ut videat ſi violata eſt clauſura, nec ſe intromittere ad illam reparandam, ſi violata eſt: niſi in caſu, in quo monitus ab ipſo Prælatus Monaſteriorum, in quibus clauſura violata eſt, nollet illam reparare; tunc enim ubi Tridentinum eſt receptum, id poſſet tanquam Sedis Apoſtolicæ delegatus. Ita Bruno, & alii cum ipſo, ut videre eſt apud Barboſam, & Garziam *ubi infrà*.

4 Sed ego affirmativæ ſententiæ adhæreo cum Doctoribus quos ad ſatietatem adducit Barboſa *de jure Eccleſiaſtico, lib.1. c. 43. n.146.* quibus adde Garziam *in Politica Regulari tom.1. tr.8. difficul.3. dub.2. n.15.* Et ideò poſſe epiſcopos, eorumque Vicarios ſufficiens ad id habentes mandatum pro clauſuræ viſitatione, ingredi ſepta Monaſteriorum Monialium Regularibus ſubjectarum, ſemotis etiam violatæ clauſuræ ſuſpicione, ac quacumque ſuperiorum Regularium negligentia, cenſuit S. Congregatio Cardinalium negotiis epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in hæc verba, prætendentibus aliquibus Civitatis, ac Diœceſis Turritanæ, Archiepiſcopum circa clauſuram Monaſteria Monialium Regularibus ſubjectarum viſitare non poſſe, & hoc ſub prætextu, quod ab eiſdem Archiepiſcopis prædeceſſoribus nunquam viſitata fuerint; Illuſtriſſimi ejuſdem S. Congreg. Patres, Illuſtriſs. Lancelloto referente, prędicto Archiepiſcopo litteras dari voluerunt, ipſum non poſſe, nec debere omittere, quin clauſuram Monaſteriorum Monialium ejus Civitatis, & Diœceſis Regularium curæ ſuppoſitorum, quotieſcumque opus eſſe dignoverit, viſitet, ſub Data 24. Novemb. 1617.

5 Et ita optimè epiſcopo Sperello reſpondit eadem S. Congr. ut patet in ejus *dec.97.n.27.* ubi ſic ait, Verùm quia idem Prior, cui Roderici doctrina valdè applaudebat, meis rationibus non acquieſcebat: ego ob meam eximiam in dictam Religionem reverentiam, nihil per vim attentare volui, ſed S. Congreg. conſului, ac favorabilem reportavi reſolutionem, quam una cum meo ſupplici libello hic imprimendam curavi tenoris ſequentis.

6 Eminentiſſimi, & Reverendiſſimi Domini. Statutum eſt per decretum Sacri Conc. Trid. *c.5. ſeſſ.25. de Regul.* ut epiſcopi tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati clauſuram Sanctimonialium in Monaſteriis ſibi ſubjectis conſervari maximè procurent, in vim cujus decreti Alexander Sperellus Vicarius Generalis Eminentiſſimi D. Cardinalis Eſtenſis, ut ſuo muneri ſatisfaceret, intendebat ſingulis annis Monaſteria Regularibus ſubjecta, viſitationis gratia, in concernentibus clauſuram ingredi, ad quod cum cæteri regulares annuerent, Fratres S. Dominici reſiſtunt, prętendentes duo. Prius vigore ejuſdem Decreti, epiſcopum ſolum, non autem ejus Vicarium, etiam mandatum ſpeciale habentem, ingredi poſſe. Poſterius, nec quidem epiſcopum valere, niſi aliquam rationabilem violatæ clauſuræ ſuſpicionem habeat, ex Roder. *qq. Regul. to.1. q.47. ar.10.* Unde, cùm orator hac in re nil præter Dei honorem quærat, ac neque deſidia, neque nimio zelo laborare intendat, ſupplicat humiliter pro opportuna horum caſuum declaratione. Sacra Congreg. Cardinalium Conc. Trid. interpretum, ad utrumque dubiũ reſpondit, non ſolùm epiſcopo, ſed etiam Generali ejus Vicario ad hoc ſpeciale mandatum habẽti, licere pro clauſuræ viſitatione ingredi ſepta Monaſteriorum Monialium Regularibus ſubjectarum; tametſi nulla rationabilis violatæ clauſurę ſuſpicio irrepſerit: & acriter reprehendit Rodericum, quod hac de re tam audacter locutus fuerit. Subſcriptio, Antonius Card. Cajetanus. Locus † Sigil. Suppoſitis igitur tot Sacrarum Congregationum Declarationibus, & Reſponſionibus; durum eſſet contra ſtimulum calcitrare.

RESOL. CCCXVII.

An Epiſcopus poſſit reſervare caſus circa clauſuram in ordine ad Moniales exemptas?

Et an in dicto caſu contraventionis ſint abſolvendæ ab Ordinario, vel à Prælato Regulari?

Et an Moniales Ordinario ſubjectæ ſubjaceant caſibus, & cenſuris, quas ipſe Ordinarius generaliter reſervat pro ſua Diœceſi, etiam ſi de his Monialibus non fiat expreſſa mentio in edicto reſervationis?

Et an poſſit Prælatus Regularis pro Monialibus ſibi ſubditis reſervare caſus, & cenſuras; neque eſt opus, ut Prælatus id faciat cum capitulo, cùm Moniales capitulum non habeant? Ex p.10.tr.13. & Miſc.3. Reſ.52.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Baucius *in Miſcellaneis Caſuum Conſcient. to.2. Opuſ.3. q.269. petes.2.* ubi ſic ait: An Ordinarius poſſit ſibi reſervare etiam reſpectu Monialium exemptarum caſus aliquos concernentes materiam clauſuræ, vigore poteſtatis competentis ipſi tanquam delegato Sedis Apoſtolicæ circa cuſtodiam clauſuræ dictarum Monialium, v.g. ne prolixius loquantur cum extraneis oſtio Monaſterii aperto, &c. Reſpondetur affirmativè, nempè poſſe id facere: & conſequenter in caſu contraventionis eſſe abſolvendas ab Ordinario, non autem à Prælato Regulari. Unde habes quòd extra caſum clauſuræ, non poteſt reſervare caſus, reſpectu Monialiũ exemptarum? Ita ille; & ante illum Pellizzarius, *tr. de Monialibus, c.10. ſect.1. n.48.*

2 Sed ego diſcedo ab hac ſententia virorum amiciſſimorum; & adhæreo opinioni negativæ, quam tuetur non minus doctus & amiciſſimus noſter Pater Paſqualigus *in QQ. Canon. Centur.2. q.161.* per totam; quia delegatio, quam concedit Concilium Tridentinum epiſcopo in ordine ad clauſurã Monialium exemptarum, eſt ſolùm in foro externo, ut conſtat ex verbis ipſius Concilii, *ſeſſ.26. c.5. de Regul.* Deinde cùm reſervatio ſit reſtrictio juriſdictionis in ordine ad abſolutionem Sacramentalem, ſequitur quòd requirat juriſdictionem circa eos, quibus reſtringitur juriſdictio pro foro interiori, & quod juriſdictio reſtricta ſit dependens à juriſdictione reſtringentis: Sed per delegationem Concilii Tridentini confertur ſolùm juriſdictio in ordine ad clauſuram Monialium reſtituendam, & conſervandam: non autem tribuitur aliqua juriſdictio ſupra Prælatos Ordinarios Monialium, & ideò non poterunt epiſcopi reſervando ſibi aliquem caſum reſtringere auctoritatem, & juriſdictionem Prælatorum Ordinariorum, aut eorum, qui eam habent ſuprà Moniales in foro conſcientiæ à Prelatis Ordinariis. Hæ namque ſunt diverſæ juriſdictiones, & facultates, ut per ſe conſtat. Ergo, &c.

3 Verùm ſi quæras hic an Moniales Ordinario ſubjectæ ſubjaceant caſibus, & cenſuris, quas ipſe Ordinarius generaliter reſervat pro ſua Diœceſi, etiam ſi de iis Monialibus non fiat expreſſa mentio in edicto reſervationis? Reſpondetur affirmativè, nempè ſubjacere caſibus, & cenſuris reſervatis. Ita Doctores, quo tacito nomine, citat, & ſequitur Pellizzarius, *tract. de Monialibus*, *cap.10. ſect.1. nu.50.*

4 Et nota hic etiam cum eodem Pellizzario, *n.46.* & Baucio *ubi ſuprà*, *petes 1.* poſſe Prælatum Regularem pro Monialibus ſibi ſubditis reſervare caſus, & cenſuras; neque eſt, opus ut Prælatus id faciat cum Capitulo; nam moniales non habent uſum Capituli, ac proinde ſine oraculo Capituli poteſt reſervare caſus,

Quod etiam [illegible] pro [illegible] Regu[illegible] lis ſuprà [illegible]

ſus, & cenſuras reſpectu Monialium ſibi ſubditarum; nam ſolùm eſt cautum in jure, quando eſt facienda reſervatio caſuum reſpectu hominum Religioſorum, non reſpectu monialium non habentium uſum Capituli.

Ref. 111. per totam, & in aliis §. ejus not.

R E S O L. CCCXVIII.

An Regularis explanans aliquem caſum conſcientiæ Moniali incidat in pœnas Decreti Sacræ Congregationis contra colloquentes cum Monialibus?

Et an idem dicendum ſit ſi, Regularis accedat ad componendam aliquam ſeditionem etiam inter Moniales, vel ad conſolandam Monialem graviſſima triſtitia affectam, vel ad conſulendum in re gravi concernente bonum Monaſterii, aut aliquod pietatis opus, vel titulo urbanitatis, & ad alios ſimiles caſus? Ex p. 9 tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 55. alias 54.

Sup. prime Miſc. habetur titulli ſupra in Ref. 171. prope finem, à verſ. quod ſi quis & in Ref. 196. etiam prope finem, & in tom. 5. tract. 1. Ref. 87. §. ult. ante medium, verſ. quietiam.

§. 1. NEgativam ſententiam, me citato, probabilem eſſe exiſtimat Pellizzarius *tr. de Monialibus. c. 10. ſect. 3. ſubſect. 2. n. 277.* ubi ſic ait: (Addo, quòd docti Recẽtiores non improbabiliter putent; Religioſum non ſubjacere pœnis latis contra Regulares ad Monaſteria Monialium accedentes ſine licentia, ſi alicui Moniali declaret caſum aliquẽ conſcientiæ: cùm talis loquutio ſpeciem habeat piæ exhortationis, & alioqui ceſſet finis prohibitionis in particulari, juxta ea, quæ habet Diana *p. 5. tr. 14. reſ. 96.* & ſi velint conſequenter philoſophari, concedere debent; Ordinarium poſſe mittere Religioſum ad aliquod Monaſterium Monialium cauſa ibi exercendi aliquod opus pietatis, (v. g. ad componendam aliquã ſeditionem exortã inter Moniales, ad conſolendam Monialem graviſſima triſtitia affectam, ad conſulendum in re gravi concernente bonum Monaſterii, & ad alios ſimiles effectus:) in his quippè procedit eadem ratio, quæ in caſu à præfatis Doctoribus conceſſo, Nec obſtat, quòd S. Cong. in decreto juſſu Sixti V. edito an. 1590. expreſsè ſtatuit, nulli Religioſo cujuſcumq; Ordinis, gradus, qualitatis, ac dignitatis (exceptis Superiore, ac Viſitatoribus, reſpectu Monialium ſubjectarum, necnon Confeſſario tam ordinario, quàm extraordinario,) licere abſque licentia expreſſa ejuſdem S. Congr. accedere ad Monaſteria quarumcumque Monialium ad colloquendum, ſive tractandum cum eis; ſiquidem Sacra Congregatio per hoc non excludit caſum pietatis, & charitatis, qui regulariter non præſumitur comprehenſus ſub generali prohibitione, juxta regulam *Non veniunt ſub generali prohibitione, quæ quis non eſſet veroſimiliter prohibiturus, ſi in ſpecie exprimerentur*, ſed ſolùm excludit caſum, in quo Religioſus velit accedere ad Moniales titulo urbanitatis; ad eas viſitandas, v. g. ad negotia ſæcularia tractanda & ſimilia.) Hucuſque Pellizzarius.

Quæ nunc reperiuntur in to. 5. tr. 1. Ref. 71. & in aliis multis ejus primo not. & etiam ſecundo.

2 Et hanc ſententẽtiam etiam, me citato, tenet Bordonus *in conſ. Reg. to. 1. reſ. 7. n. 82.* ſic aſſerens: (Colloquens cum Monialibus, cauſa urbanitatis, aliqua verba, vel pro aliquo negotio honeſto, vel indifferenti, & raro, non dedita opera, non peccat mortaliter: quia hujuſmodi loquutiones de ſe malæ non ſunt neque tales fiunt mortiferæ ex prohibitione Decreti: quia hoc fundatur in præſumptione ſcandali illis verbis: *Ad occurrendum ſcandalis, quæ contingere ſolent*. Hinc colligitur intelligentia reſponſionis Sacræ Congregationis data 1. Julii, 1606. Regulares accedentes ad Monaſteria Monialium contra hoc decretum, ultra pœnas privationis officiorum, & vocis activæ, & paſſivæ, incurrere etiam pœnam peccati mortalis. Dicunt enim Doctores ex ea reſponſione, accedentes ad Monaſteria Monialium peccare mortaliter: excipiunt tamen tres caſus, loquutionem cauſa urbanitatis, inſtructionem in aliquo caſu conſcientiæ, & loquutionem per interpoſitam perſonam: unde videntur nobiſcum ſentire, loquutionem, præſertim de rebus inhoneſtis, inducere peccatum mortale; ſicut & quando alloquuntur de indifferentibus ſæpè, & multoties: quia id eſt potius ſpernere præcepta majorum, maximè in his, in quibus omninò abſtinendum eſt à ſimilibus loquutionibus, etiam honeſtis.) Ita Bordonus: cui adde etiam, me citato, Lezanam *in Summa, to. 3. verb. Moniales, n. 29*

Sup. hoc in Ref. 101. ſeq.

3 Sed ego (ut legentibus patet) *in 3. par. tract. 2. reſol.* 104. tantùm refero ſententiam Peyrini; meam autem non promo. Verùm, licèt, ſpeculativè loquendo, ejus ſententia, & ſupradictorum Authorum tanquam probabilis admitti poſſit; tamen puto, non eſſe in praxim deducendam: nam Pontifex, & Sacra Congregatio abſolutè prohibent accedere ad Monaſteria Monialium ad colloquendum, & tractandum cum eis, nec diſtinguunt inter colloquutionem, & tractatum cauſa urbanitatis, vel pietatis, & ubi lex abſolutè loquitur, abſolutè eſt intelligenda; & ubi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus. Et ſi aliter diceremus, eluſoria remaneret prohibitio Sacræ Congregationis num impunè poſſent Regulares ſemper colloqui cum Monialibus, aſſerendo, ſe colloquutos fuiſſe cum eis cauſa pietatis, & declarando eis quendam caſum conſcientiæ. Unde quicquid ſit de peccato, quoad forum internum, ſtante authoritate Doctorum virorum, Lezanæ Pellizzarii, & Bordoni, *ubi ſuprà*, ſaltem in foro externo poſſent epiſcopi dictos Regulares punire, tanquam Sedis Apoſtolicæ Delegati; unde ſe abſtineant ab his colloquutionibus.

Quæ hic eſt ſupra Ref. 306.

R E S O L. CCCXIX.

An Moniales admittentes aliquem intra ſepta Monaſterii, prætextu licentiarum incurrant excommunicationem?

Et an pœnæ impoſitæ in Bulla Greg. VIII. imponantur tantùm Abbatiſſis, & Abbatibus Conventualibus, & non Monialibus? Ex p. 2. tract. 16. & Miſc. 2. Reſ. 31 alias 33.

§. 1. INcurrere exiſtimant multi, & ita noviſſimè docuit Pilliuc. *tom. 1. tract. 15. c. 5. n. 119.* aſſerens, ſic habere praxim ſacræ pœnitentiariæ.

2 Sed negantem ſententiam (quam etiam probabilem & tutam in praxi eſſe judico) ſuſtinent Rodriquez *in qq. regul. to. 1. q. 47. art. 3.* & poſt illum Sanchez *in ſum, to. 2. lib. 6. c. 16. n. 84.* quibus ego addo Mirandam *in man. prel. tr. de monial. q. 2. art. 12. concl. 3.* & Barboſ. *de poteſt. Epiſc. p. 3. all.* 102. *n.* 32. Ratio eſt, quia pœnæ appoſitæ in dicta Bulla imponuntur Abbatiſſis & Abbatibus Conventualibus, &c. Et ibi nulla de Monialibus efficitur mentio. Et tamen in dicto motu proprio volens Sum. Pontifex comprehendere ſub pœnis, quaſcumque Moniales admittentes illos, qui ingrediuntur Monaſteria cum licentia Epiſcopi, in caſibus non neceſſariis totum hoc expreſſit, dicens indefinitè *Moniales*. Ergo ſi idem voluiſſet ſuprà in aliis pœnis, hoc expreſſiſſet, ſicut poſtea, ut diximus, expreſſit.

R E S O L. CCCXX.

An Moniales admittentes aliquem intra ſepta Monaſterii etiam ad malum finem, incurrant aliquam excommunicationem, videlicet Concilii Tridentini, ſeſſ. 25. c. 5. de Regular.

Et an ſcribens literas Moniali, & mittens incidat in cenſuram adverſus colloquentes cum Monialibus? Ex p. 2. tr. 16. & Miſc. 2. Reſ. 32. alias 34.

§. 1. SUprà diximus, non incurrere excommunicationem inflictam in Bulla Greg. XIII. ſed dubium eſt, an incurrant in excommunicationem latam in Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de reg. c. 5.?* Negativè verò reſpondendum eſt, quia in textu Concilii excommunicatio fulminatur contra ingredientes Monialium Monaſteria: de Monialibus, ſeu aliis admittentibus nullam facit mentionem, & ut ſuprà probatum ſatis eſt, excommunicatio non extenditur de caſu ad caſum: etiamſi ſimilis ratio adſit. Et ita ſcribens litteras Moniali & mittens, non incidit in cenſuram comminatam adverſùs colloquentes cum Monialibus; ut probat Barboſa *de poteſt, Epiſc. alleg.* 102, *n.* 82, & alii.

Supra in Ref. quæ hic eſt antecedens.

Sup. hoc eadem Barboſa hic citato, & aliis in tom. 5. tr. 1. Ref. 87. §. Nota tertio, & in alio ejus not.

R E S O L. CCCXXI.

An perſonæ Illuſtres, quæ obtinent licentiam à Papa ingrediendi Monialium Monaſteria aliquibus vicibus cum electis Matronis, poſſint illas poſtea variare ſi fuerint ſemel deſignatæ?

Et an, qui habet licentiam ingrediendi aliqua Monaſteria, (modo quo ſupra) poſſit differre ingreſſum ad diem illam, in qua forte Moniales illius Monaſterii habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in Refectorio, aut alio loco publico?

Et aliqua alia adducuntur, quæ contingere poſſunt in reſcripto Pontificis, & ſupplicatione oratricis circa prædictas licentias, & praxim in illis. Ex p. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 31. alias 29.

§. 1. TEnor licentiarum ita ferè ſemper conceditur: Tibi quæ, ut aſſeris, Venerabilis Fratris noſtri N. Cardinalis N. nuncupati conſanguinea exiſtis, ut à tribus Matronis, modeſto, ac decenti habitu indutis, quas ſemel electas nec variare, nec mutare poſſis, niſi alicujus earum obitu eveniente aſſociata, & ſuper veritate narratorum cognitione per Ordinarium loci adhibita Sancti N. ac Sanctæ N. & S. N. Monialium Monaſteria Civitatis N. tribus vicibus in totum, non autem eorum ſingula quolibet anno de earumdem Monialium capitulariter, & per ſecreta ſuffragia præſtando, & illarum Superiorum conſenſu, non tamen Dominicis, ſeu aliis Feſtivis, aut Vigiliarum diebus, neque Quadrageſimæ, vel Adventus temporibus ingredi, ac cum eiſdem Monialibus converſari, & refectionem etiam ſumere corporalem, dummodò tamen Monialium particularium Cellas præter eas, quarum cauſa Monaſteria hujuſmodi ingrederis, non viſites, neque tu, minuſquæ dictæ Matronæ inibi pernoctetis, liberè, & licitè poſſis, & valeas Apoſtolica auctoritate tenore præſentium concedimus, & indulgemus: non obſtantibus Conſtitutionibus & ordinationibus Apoſtolicis, ac dictorum Monaſteriorum, & illorum Ordinum etiam juramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate aliàs roboratis, ſtatutis, & conſuetudinibus, cæteriſque contrariis quibuſcumque ad quinquennium tantùm valituris.

2 Hoc ſuppoſito ex Peyrino, & Baldello affirmativam ſententiam probabilem eſſe putat Pater Pellizzarius *tract. de Monialibus, cap. 5. ſect. 3. n.* 137. ubi ſic ait; Nota Secundò, hujuſmodi matronas ubi ſemel electæ ſunt, non poſſe, neque mutari, neque variari, niſi ex ſecuta morte alicujus illarum: mutari autem eſt, iis pro ſemper excluſis, alias eligere ad ingrediendum: variari verò eſt pro una vice aſſumere in ſociam aliquam, quæ non ſit ex electis, ſpreta aliqua ex electis, quam-

quam

quam Peyrinus *in formul. lit. M. c. 3. n. 4.* putet præfatam variationem non ita prohiberi, quin ea licitè interdum poſſit fieri (ut ſi aliqua ex electis ſit abſens, aut ægrota, aut non poſſit aliàs, vel etiam nolit aſſociare licentiatam ad ingrediendum ;) Probat, quia Privilegium favorabile latè interpretandum eſt, ideòque cùm præſens conceſſio ſit favorabilis, benignè poteſt interpretari, quòd excludat ſolùm mutationem, ſeu variationem ſociarum voluntariam, non autem neceſſariam, per quam dicendum eſt potiùs loco alicujus ex ſociis electis aliam ſupplere, quàm illas mutari, ſeu variari : alioqui talis conceſſio facilè redderetur inutilis : cùm tamen tenor illius eam indicet eſſe perpetuam, & beneficium Principis deceat eſſe manſurum. Iſta doctrina videtur ſatis probabilis, modò in dicta mutatione non intercedat fraus, aut dolus. Imò putant aliqui Viri docti omni exceptione majores, à me cõſulti, quòd ſi mulier aliqua cupiat ingredi Monaſterium aliquod Monialium tamquam ſocia : ideòque cupiens eligi in ſociam à Fœmina habente licentiam ingrediendi, & quidem loco alterius mulieris jam electæ in ſociam, & adhuc viventis ; curet, ut fœmina illa electa liberè eligat nolle pro ea vice aſſociare ; & hoc ad effectum ut illa alia mulier loco ipſius ſubſtituatur in ſociam juxtà doctrinam Peyrini ſupra traditam (quam probabilem cenſet Pater Baldellus à me conſultus in caſu veræ neceſſitatis) electio videtur licita, & valida, nec poteſt reprehendi. Probant ; tùm quia in tali caſu verificatur ſociam electam non velle ingredi (ad quòd parùm videtur facere quòd ea nollit ingredi motu proprio, & ex ſe aut ex inſtigatione fœminæ cupientis ſubſtitui in ſociam, dummodò liberè eligat non velle ingredi,) & conſequenter adeſt juſta cauſa faciendi præfatam ſubſtitutionem aliàs conceſſam ; tùm quia mulier, quæ ſic curat eligi in ſociam, verè non poteſt dici facere fraudem ; cùm alioqui ſimpliciter loquendo, eligi poſſit in ſociam, & nullo jure prohibeatur indicare fœminæ jam electæ in ſociam deſiderium, quòd habet ingrediendi ; quantumvis prævideat ex tali notificatione mulierem jam electam in ſociam inductum iri ad nolendum tunc aſſociare, ut gratificetur, quòd eſt illam uti jure ſuo ; non facit autem fraudem, qui utitur jure ſuo. Et hæc doctrina à fortiori procedit, etiam in ſententia Patris Baldelli ſuperiùs relata, in caſu, quo mulier electa in ſociam ingrediatur Religionem, ideòque non poſſit aſſociare fœminam privilegiatam : cùm in tali eventu concurrat caſus veræ neceſſitatis, non autem meræ voluntatis ; & verba illa Brevis Pontificii : quas ſemel electas, nec variare, nec mutare poſſis niſi alicujus earum obitu occurrente benignè explicari poſſint, ita ut extendantur ad quencumque alium caſum ſimilem : ſiquidem facultas ingrediendi Monaſteria Monialium eſt beneficium, & gratia ; beneficium autem Principis decet eſſe manſurum, & latam admittit interpretationem. Sic ego reſpondi in facti contingentia, & ſic de facto me conſulente practicatum eſt. Huculque Pellizzarius.

3 Sed ego adhæreo opinioni negativæ, quam tuetur doctus, & amiciſſimus Pater Bordonus *in Deciſionibus Miſcell. dec. 85.* Tum quia verba Privilegii, caſum mortis tantùm exprimunt : ergo alii excluduntur cùm nulli alii ſimiles caſus mortis dentur. Tùm quia caſus mortis arguit neceſſitatem mutationis, quòd non faciunt alii caſus. Tùm quia caſus mortis non dicitur expreſſus per modum exempli ſed præcisè, limitativè, & taxativè : neque enim mors ſimiles caſus habet, ex ſua igitur natura excludit conſortium quorumcumque caſuum, *arg. c. 7. ſeſſ. 14. in Triden.* de abſolutione negata à caſibus reſervatis, excepto mortis articulo, unde conſtitutus in neceſſitate celebrandi, non poteſt abſolvi à ſimplici Sacerdote à reſervatis, quia caſus mortis excludit à ſe quoſcumque alios caſus : ſic in præſenti, caſus mortis excludit à ſe quoſcumque alios, itaut matrona electa mutari non poſſit ex quavis alia cauſa ſuperveniente, ſive morbi quia poteſt expectari ut ſanitati reſtituatur, ſivè abſentiæ, quia vocari poteſt ; ſivè nolendi aſſociare, quia tenetur cùm electa fuerit ſcienter ad hoc, & quod ab initio placuit, ampliùs diſplicere non debet ; præterquam quod hujuſmodi nolitio non videtur habere locum, niſi ex malitia & conniventia Dominæ, ut altera forſan curioſa aſſumatur in ſociam. Demum agitur de privilegio contrà clauſuram Monialium, quam magni æſtimant Summi Pontifices, ne in minimo quidem violetur quoad fieri poſſit : ergo præſumendum eſt, & inferendum, privilegium non eſſe ampliandum, ſed intelligendum prout ſonat.

4 Nota etiam hic obiter, quòd Pater Pellizzarius *ubi ſuprà, n. 142.* putat ut ipſe ait, poſſe non improbabiliter, qui habet licentiam ingredi aliqua Monaſteria, modo quo ſupra differre ingreſſum ad diem illam, in qua fortè Moniales illius Monaſterii habituræ ſunt ſpiritualem repræſentationem in Refectorio, aut alio loco publico. Ducor, quòd poteſt liberè eligere illam diem, prout ipſi magis libuerit, dummodò non ſit ex diebus in conceſſione prohibitis : ex alia parte poteſt accedere ad locum : in quo facienda eſt repræſentatio, ibique liberè commorari (ut ſuppono :) quid ergo obſtat quin licitè poſſit ingredi dicta die ad effectum intereſſendi illi repræſentationi? ita ego conſului in contingentia facti, & approbarunt viri ſanè docti. Hæc Pellizzarius.

5 Sed quid dicendum, ſi in Brevi conceſſionis nominentur quatuor Monaſteria, (quod interdum fit) & nihilominùs in eo dicatur, tribus vicibus in totum, &c. in tali caſu fœmina privilegiata quolibet anno ingredi poterit ſolum tria ex dictis Monaſteriis, uno illorum juxtà electionem ab ea liberè faciendam omiſſo. E contrà, ſi in brevi nominentur ſolùm duo Monaſteria, (quòd etiam aliquando fit) & tamen apponatur clauſula, tribus, vicibus in totum, &c. tunc mulier privilegiata quolibet anno poterit bis ingredi unum ex nominatis Monaſteriis, ſemel tantùm ingrediendo aliud Monaſterium item nominatum : aliàs, ſi ſemel ſolùm liceret ingredi quolibet anno quodlibet dictorum duorum Monaſteriorum, inutilis eſſet conceſſio trium vicium ; cùm alioqui actus ſemper exemplari debeat potiùs ut valeat, quàm ut corruat. *leg. Quoties in actionibus, ff. de rebus dubiis.* Et ità tenet Pellizzarius *l. c. n. 139.* aſſerens ità ſecum ſenſiſſe quatuor Viros doctiſſimos ſuæ Societatis.

6 Verùm in hac difficultate Pater Bordonus *ubi ſupra in Deciſionibus Miſcellan. dec.* 86. putat, quòd ſi Oratrix petiit in ſupplicatione gratiam pro quatuor Monaſteriis eo in caſu poſſe ingredi ſingula illorum pro una vice tantùm licèt adſit illa clauſula : *Tribus vicibus in totum*, quia ſcriptura præſumitur digeſta errore Scriptoris, qui non advertit ad tenorem petitionis, & gratię factę. Ratio eſt, quia Princeps ſolet ſe accommodare precibus ſibi porrectis, *leg. Sic practi. ff. de legib. c. Inter dilectos ff. Ceterum de fide Inſtr. ubi gl. verb. Petitioni*, ait reſponſum conformari petitioni : ſed Oratrix, ut ſuppono petiit gratiam ingrediendi quatuor Monaſteria, & obtinuit, quia illa exprimuntur in Reſcripto Pontificio : ergo cùm gratia efficaciter facta fuerit, præſumendum eſt, Scribã uſu ſtyli Ordinarii inadvertenter erraſſe. Quòd ſi Oratrix petiit ingreſſum ad tria, & Reſcriptum eſt ad quatuor, abſtineat ab ingreſſu ejus, de quo non fecit mentionem in ſupplicatione. Si Reſcriptum ſit ad duo Monaſteria, cum expreſſione trium vicium, unum illorum bis ingredi non poteſt, cùm certa regula ſit, non concedi duplicem ingreſſum, & gratia facta ſufficienter ſortitur ſuum effectum. Hæc Bordonus.

RESOL. CCCXXII.

An Epiſcopus poſſit dare licentiam, ut nupta intret in Monaſterium ob periculum vitæ?

Imò in dicto caſu nupta intrans, an incidat in excommunicationem in Concilio impoſitam?

Et quid de vidua bonæ famæ, quæ cupit honeſtatis gratia intra Monaſterium manere? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 130.

§. 1. RESpondit affirmativè Azorius *to. 1. l. 13. c. 8. qu. 4.* ubi docet poſſe recipi intra clauſuram licitè viduam bonæ famæ, quæ cupit honeſtatis gratia intra Monaſterium manere. Item poſſe recipi fœminam de licentia Epiſcopi de adulterio ſuſpectam apud virum ſuum, eaque de cauſa vitæ periculum certò timet.

2 Sed contrariam ſententiam prorſus ſuſtinendam eſſe puto, quàm tuetur Portel *in addit. ad dubia Reg. ver. Clauſura Monialium*, *n. 2.* ex declaratione Cardinalium facta Epiſcopo Salmantino, quæ ſic habet. Non licet Epiſcopis vel permittere, vel licentiam concedere mulieribus, ut ex cauſa litium matrimonialium, adulteriorum, ac diſſenſionum inter viros, & uxores apud Monaſteria Monialium ſequeſtrentur ſecuritatis gratia, imo ingredientes incidere in excommunicationem à Concilio impoſitam. Et hanc declarationem adducit etiam Hieronymus Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſ. 26. n. 15.*

RESOL. CCCXXIII.

An licentia Epiſcopi ſit neceſſaria pro ingreſſu Religionis, quando uxor ex conſenſu viri vult in ea profiteri?

Et an ſaltem pro licito ingreſſu neceſſaria ſit licentia Epiſcopi? Ex p. 10. tr. 12 & Miſc. 2. Reſ. 57. aliàs 56.

§. 1. AD hoc dubium negativè reſpondet Baſilius Pontius, *de Matr. l. 9. c. 12. n. 1. & 2.* ubi ſic ait : Ut poſt conſummatum matrimonium tranſeat aliquis ad Religionem licitè, & ſervatis his, quæ jure ſervari debent, non ſolùm requiritur licentia alterius Conjugis, ſed ulterius exigitur, quòd ſi conſentiat vir, ut uxor Religionem ingrediatur, ipſe etiam ingredi debeat, neque poſſit in ſæculo remanere, *c. Agathoſa, cum ſeqq. 27. q. 2. & c. Qui uxorem 33. q. 5. & c. Cum ſis, & c. Cum uxoratus de converſ. conjug.* Niſi fortaſſe vir ſit adeò provectæ ætatis, ut in ſæculo ſine periculo manere poſſit : vel niſi vir creetur Epiſcopus ſi enim ex Religioſo poteſt aſſumi in Epiſcopatum, etiam antequam ingrediatur Religionem aſſumi poterit. Similiter ſi uxor conſentiat, ut in Religionem ingrediatur, illa etiam compellitur intrare Religionem, neque in ſæculo remanere permittitur, niſi provectæ ſit ætatis *c. Uxoratus, c. ad Apoſtolicam, c. Significavit. 18. de converſ. conjugat.* Eadem enim eſt utriuſque ratio, & par conditio. Atque juxta hæc intelligendus Text. *in c. 1. de converſ. conjugat.* ne repugnet aliis in quibus magis diſtinctè locuti ſunt Pontifices. Niſi dicatur tempore Alexandri III. non eſſe præceptum, ut fœminæ ad Religionem tranſirent, ſed promiſſa continentia in ſæculo remanſiſſe. Præter licentiam Conjugis, epiſcopi licentia de neceſſitate non requiritur, neque

Sav. hoc. in tom. 6 tract. 6 [illegible] doctrinam [illegible] Notandum, eſt

ad va-

Sup. hoc validitate, ſed quando uterque conjux profeſſus in Religione fuerit ex lata doctrina Reſ. 139 ignoratur in §. Poteſt etiam paulo poſt initium, verſ. ſecundo in cap.

ad valorem profeſſionis, neque ex neceſſitate præcepti, neque ut Conjux poſtea revocari non poſſit à manēte in ſęculo. Et quāvis *in cap. Si vir, & uxor. 27. q. 1.* indicari videatur licentiæ neceſſitas, attamen neque juris dicitur actus, & præterea non conſtat in eo textu de iſta ſpecie ſermonem eſſe, & denique jam uſu abolitum eſt illud præceptum, ſi quod extitit. Neque enim conſuetudine receptum eſt, ut petatur Epiſcopi licentia. Huculque Pontius; & ante illum Sanch. *lib. 7. diſp. 32. n. 3.* quorum ſententiam noviſſimè ſequitur doctus, & amiciſſimus Pater Martinus Perez *de Matrim. diſp. 58. ſect. 5. n. 6.* cùm non appareat ullum jus, ullus textus tale præceptum imponens. Nam quem allegant adverſarii, *ex c. ſi vir, & uxor.* probatiſſimi Doctores, inter quos Gloſſa *ibi. verb. Conſcientia*, aſſerunt non conſtare in eo textu de iſta ſpecie ſermonem eſſe, Quia poteſt intelligi, quando Conjugati volunt Monaſterium conſtruere, ad quod tranſeant ſine licentia Epiſcopi, quod fieri non poteſt, quia id ſine Epiſcopi facultate ædificari nequit. *c. Nemo de conſecr. diſtinct. 1.*

Sup. hoc hanc doctrinam §. 1. primæ hujus Reſol.

2 Sed licèt hæc ſententia ſit ſatis probabilis, cùm ſit tantorum hominum authoritate fulta, ego tamen adhæreo affirmativæ ſententiæ. Dico itaque prædictam licentiam ad valorem profeſſionis neceſſariam non eſſe; quia nec Textus *in cap. Si vir*, neque ullus alius pro valore profeſſionis requirit licentiam Epiſcopi. Major difficultas eſt, an pro licito ingreſſu neceſſaria ſit? Doctores ſuperius citati cenſent, ut viſum eſt, nullum eſſe latum præceptum in dictis capitibus; & ſi fortè latum ſit, jam conſuetudine eſſe abolitum. Cæterum veriùs cenſeo, & præceptum latum fuiſſe in dicto *cap. Si vir, & uxor.* illa enim dictio, *nullatenus*, neceſſitatem importat ſaltem præcepti. Neque in contrarium eſt conſuetudo, quin potius ſolitum eſt licentiam Epiſcopi poſtulari in prædicto eventu, ut tradit Gloſſa *in d. cap. de converſione Conjugator.* Etenim cùm Epiſcopo competat examinare, & judicare, an Conjux dans licentiam teneatur Religionem ingredi, vel ſatisfaciat ſuæ obligationi votum caſtitatis emittens neceſſario dicendum videtur licentiam Epiſcopi requiri, maximè eo caſu, quo Conjux præbens licentiam ad Religionem non tranſiret. Et ita hanc ſententiam tenet Caſtrus Palaus, *to. 5. diſp. 3. punct. 6. §. 11. num. 11.* & ante illum docuerat Layman *lib. 5. tr. 10. p. 3. c. 7. n. 3.*

RESOL. CCCXXIV.

An puellæ deſtinatæ ad Religionem poſſint recipi in Monaſteriis Monialium, ante annos diſcretionis? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 131.

§. 1. PUtat Azorius *to. 1. lib. 12. cap. 17.* Superiores non poſſe has puellas recipere, niſi habeant duodecim annos ætatis, & ita etiam docet Hieronymus Rodriquez *in comp. qq. Regular. reſ. 27. n. 16.*

2 Sed contrarium tenet Portel. *in addit. ad dubia regul. ver. clauſura Monialium, §. cujus ætatis, &c. n. 1.* ubi ſic ait. Dicendum eſt poſſe puellas recipi à Superioribus intra clauſuram, ut ſuo tempore profiteantur, etiamſi ſint ætatis infantilis, nondum attingentes uſum rationis, in tertiò, vel quarto ætatis anno; ita Portel. qui citat Sanchez *in ſumma, to. 1. l. 4. §. 18. n. 34.*

RESOL. CCCXXV.

An puella volens aſſumere habitum Monialium debeat eſſe major duodecim annorum?

Et an duplex examen, vel unum tantùm, quando profeſſura eſt, præmittatur?

Et an hoc examen ab Epiſcopo neceſſario faciendum ſit etiam in puellis ingredientibus in Monaſteria exempta, & dicto Epiſcopo non ſubjecta?

Et an ſit peccatum mortale illud prætermittere, quod incurret non ſolum ipſa puella, ſed etiam Abbatiſſa, vel Prælatus profeſſionem admittens? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 47.

§. 1. AFfirmativam ſententiam ex Concil. Trident. *ſeſſ. 25. c. 17.* docent Naldus *in ſum. verb. habitus num. 1. & verb. monialis n. 5.* Azor. *to. 1. lib. 12. c. 18. verſ. 55. & 56.* Rodriquez *in qq. Reg. to. 3. q. 12. art. 2.* qui teſtatur ita ſenſiſſe omnes Patres, qui in Concilio Provinciali Toletano adfuerunt.

2 Verùm contrariam ſententiam mordicus tenet P. Suarez *de Relig. to. 2. lib. 5. c. 1. n. 9.* P. Sanchez *in ſum. t. 1. lib. 4. c. 18. n. 34.* Miranda *in manuali Prælat. tract. de monialibus, q. 8. art. 2.* & Michael de Medina *de ſacr. hominum continen. lib. 4. controv. 9. cap. 4.* ubi probat, & dicit, nihil alienus à Concilii Tridentini mente excogitari poſſe, quàm illum intellectum à Doctoribus pro ſententia affirmativa adductum, & ait ſe interfuiſſe illi Decreto, atque attentiſſimis auribus ſuffragia omnium Epiſcoporum accepiſſe, & nihil tractatum fuiſſe de ſola puellarum majorum duodecim annis ad Religionem admiſſione: quare concludit duo in Decreto ſtatui. Alterum eſt, ut ſi puella ingrediens ſit major duodecim annis, quantæcumque ætatis ſit, duplex epiſcopi examen ſubeat, alterum ante habitus ſuſceptionem, & alterum poſtea ante profeſſionem, & utrumque petiit; quia ſæpè puellæ invitæ habitum ſuſcipiunt, & quamvis voluntariè illum aſſumant non rarò invitæ profitentur timore parentum, vel cognatorum, vel verecundia habitum dimittendi. Alterum verò quod in eo decreto ſtatuitur, eſt, ut puella minor duodecim annis ingrediens, unicum examen ſubeat nempe profeſſionis tempore, quoniam ante ætatem duodennem vanum exiſtimavit Tridentinum hoc examen præmitti ob tenerum rationis uſum puellę. Ex quibus ſupradicti Doctores negativè ad dubium propoſitum reſpondendum eſſe putant.

3 Attamen his non obſtantibus à prima ſententia putat non eſſe recedendum Bartholomæus de Vecchis *in praxi Novitiorum, diſp. 52. dub. 9. n. 6.* ubi notat ita determinaſſe ſacram Cardinalium Congregationem, cujus tenor hic eſt. Per hæc verba, Congregatio reſcripſit aliquam puellam non debere admitti ante duodecimum annum ad habitum ſuſcipiendum, cujus cauſa requiritur voluntatis puellæ exploratio. Non eſt autem voluntas Congregationis, neque Concilii, ut ante illam ætatem puella admittatur. Ita ſacra Congregatio.

4 Notandum eſt tamen hìc obiter, quòd quamvis ut dictum eſt, Concilium Tridentinum duplex examen petat, in majori duodecim annis ingrediente Religionem; aut uſu, & conſuetudine jam receptum eſt, ut unicum puellæ quacumque ætate ingredienti præmittatur, nimirum quando profeſſura eſt. Et ita docet Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 5. c. 4. n. 84.* & Rodriquez *in qq. Regul. to. 3. q. 12. art. 2.* & hoc * examen ab Epiſcopo faciendum eſt neceſſariò etiam in puellis ingredientibus in Monaſteria exempta, & dicto Epiſcopo non ſubjecta, ut declaravit Sacra Cardinalium Congregatio: & notat Piaſecius *in praxi Epiſc. p. 2. c. 3. ar. 7. nu. 8.* & eſſet peccatum mortale illud prætermittere, in quod incurrent, non ſolùm ipſa puella, ſed etiam Abbatiſſa, vel Prælatus profeſſionem admittens.

* Sup. hoc examine in tom. 1. tr. 5. ex Reſ. 26. lege doctrinam § Tertio idem, & pro validitate profeſſionis in hoc caſu ſupra ex Reſ. 159. lege §. poteſt etiam, & §. 2. hujus not.

RESOL. CCCXXVI.

An Decretum Concilii Tridentini ſeſſ. 25. cap. 16. de Regular. prohibens recipi aliquid ultra victum & veſtitum Novitiæ, comprehendat mutuum, aut accommodatum?

Et notatur, quòd ſi puella Monaſterium ingreſſa animo Monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſam ſolvere non poterit, non ſit compellenda eo quod dotem in conditionem neceſſariam ponere non debemus propter ſimoniam.

Et infertur, quòd Monaſterium exceſſivam dotem pro ingreſſu Novitiæ recipiens, exceſſum ultra ſufficientem ſuſtentationem tenetur reſtituere? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 100.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Rodriq. *in qq. Regular. to. 2. q. 48. art. 5.* & Miranda *in manuali Prælat. tom. 2. q. 8. ar. 9.* ubi ſic ait. In caſu, quo Monaſterium egeat, ſufficienti præſtita occaſione, non videtur omnino illicitum Novitiæ alicujus dotem mutuatā recipere, aut parentes & curatores ipſius eamdem Monaſterio accommodare. Nam mēs, & intentio Cōcilii fuit, ut non propter præfatam dotis traditionem, mutuationem, ſeu accommodationem, aliqua Novitia invita & coacta profiteri adſtringatur: ſed hæc omnino jam ceſſant in caſu propoſito præſtita, & exhibita cautione; ergo id facere non erit contra mentem, & intentionem Concilii. Ita Miranda, qui reſpondet etiam ad illa verba Concilii, *quocumque prætextu*, &c.

2 Sed his non obſtantibus, contrariam opinionem mordicùs tenet Suarez *de Relig. tom. 3. tr. 7. l. 5. c. 9. n. 16.* Rodriq. ſe retractans *in ſum. to. 3. c. 144. n. 6.* & Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 35. diffic. 19. n. 4.* qui *nu. 5.* plus addit nempe *mirado el Decreto del Concilio no pueden llevar las Monjas, propinas, cera, y otras coſas, que ſuelen llevar el dia del habito, de los bienes de la novicia, ni ſe les pueden dar por las palabras que dize Quocumque prætextu aliquid ex bonis ejuſdem minimè tribuatur: que ſon palabras que incluyen todo eſto. Mas ya el dia de oy tienen coſtrumbre legitimamente preſcripta en muchos Monaſterios de llevar propinas entrada, y cera, y donde la huviere podran lo hazer, porque la coſtumbre tiene fuerza de ley. Mas con todo eſſo verdaderamente es contra el Conſilio, y era muy juſto, que los Superiores lo remediaran, y que las Religioſas no recebiran coſa alguna en la entrada.* Hæc Villalobos.

3 Notandum eſt etiam hìc obiter, cum Iſidoro Moſcovio *de majeſtate militantis Eccleſiæ, l. 1. p. 4. cap. 4.* ſacram Cardinalium Congregationem declaraſſe, quòd ſi puella monaſterium ingreſſa animo monachandi, ſed paupertate oppreſſa dotem promiſſā ſolvere non poterit, non eſſe compellendam, eo quia dotē in cōditionem neceſſariam ponere non debemus propter ſimoniam. Sed quia de hac declaratione non conſtat authenticè, hęc opinio mihi non placet; nam non committitur ſimonia in conventionibus, & pactionibus ſuper dotibus recipiendarum in Monaſteriis inter Moniales, dummodo ſit pro congruenti, ſeu ſufficienti ſuſtentatione earum, non obſtantibus *c. quoniam de ſimonia, & Extravag. 1. eodem tit.* quæ omnia probat, & docet Hieron. Rodr. *in comp. qq. Regul. reſol. 54. n. 1. & 2.* Suar. *de Relig. to. 1. l. 4. c. 17. n. 16. & ſeq.* Miranda *in manuali Prælat. tr. de Monialibus, q. 8. ar. 6. & 7.* cum aliis; etiamſi Monaſteria ſint opulenta. Nam opulentia Monaſterii non facit, ut quod in paupere non eſt ſimonia in divite Conventu ſimonia cenſeatur, niſi pecunia extra victum pro aliis cauſis recipiatur, quia puella recipienda eſt vilis conditionis, aut infamia, vel deformitate notata, vel ad magnitudinem, & magnificentiam clariorem Monaſterii auctius, & ſu-

& ſuperabundans pretium dotis pro ingreſſu exigatur.

4 Hinc infertur quod Monaſterium exceſſivam dotem pro ingreſſu Novitiæ recipiens, exceſſum ultra ſufficientem ſuſtentationem, tenetur reſtituere, niſi talis exceſſus liberaliter, abſque alio expreſſo, aut tacito pacto illi concedatur. VideMirandam & Rod. *ubi ſuprà*.

R E S O L. CCCXXVII.

An Abbatiſſa licitè poſſit paciſci de certa ſumma pecunia donec Monaſterio dos Monialis ſolvatur etiamſi Monaſterium ſit opulentum? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 97.

§. 1. QUoad Monaſteria opulenta negativè reſpondet Emanuel Rodriq. *in qq. Regul. to. 2. q. 48. art. 7.* ſcrupuloſè quidem, unde poſtea ſe retractavit *in addit. ad ſum. to. 3. c.* 144. *n.* 8. & hanc ſententiam docet etiam Miranda *tr. de Monial. q. 8. ar.* 10. *concl.* 1. quem noviſſimè ſequitur Hieron. Rodriq. *in comp. qq. Reg. reſ.* 98. *n.* 20. ubi ſic ait. Ratione damni emergentis licitè poteſt paciſci de certa quantitate pecuniæ donec, Monaſterio dos ſolvatur, abſque labe uſurę, quemadmodum pro dote uxoris non eſſe computandos fructus poſſeſſionis pro illa pignori obligatæ in ſortem principalem, definitur *in c. ſalubriter de uſuris*, & cum dos detur ad alimoniam Monialis, militat eadem ratio etiam in Monaſteriis opulentis.

R E S O L. CCCXXVIII.

An Monialis poſſit eligi in Abbatiſſam; ſi tantum ann. 40. attingat.
Et an contra Decretum ſuper hoc Concilii Tridentini ſeſſ. 25. c. 7. de Regular. poſſit Epiſcopus, aut Nuntius diſpenſare?
Et deducitur, an quoad Dignitates, & Perſonatus ſine cura requiratur, ut quis 22. annis completis non ſit minor, vel ſufficiat, ut ſint incepti, ex Concilio Tridentino?
Et curſim docetur Prælatum alicujus conventus debere eſſe viginti quinque annorum.
Et an Monialis non poſſit eligi in Abbatiſſam niſi octo annis poſt profeſſionē laudabiliter vixerit? Ex p. 7. tr. 12. & Miſc. 3. Reſ. 9. alias 7

§. 1. NEgativè reſpondet Garzlas *de Beneficiis p. 7. c. 4. n.* 71. ubi ſic ait. Infertur ad Decretum ejuſdem Concilii *ſeſſ. 25. de Regul. c. 7.* ibi *Non minor annis* 40. quod debent eſſe completi illi 40. anni; qui requiruntur in eligenda in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam. Nec contra illud Decretum poteſt Epiſcopus, aut Nuntius diſpenſare, cùm inferior non poſſit in lege ſuperioris, maximè Concilii, diſpenſare. Ita ille.

2 Verùm affirmativæ ſententiæ adhæret Portel. *conſ. Reg. p. 1. caſ. 13. n.* 1. Quod probat primò ex Azorio *to. 1. ſum. l. 5. c.* 28. *§. dubium eſt*, ubi dicit, quod quando in aliqua Bulla, vel lege dicitur, quòd ad tale officium debeat perſona habere certos annos, & lex utitur ablativo dicendo in tertio, quarto, vel ſimili anno; tunc lex non petit annos completos, ſed ſufficit quòd ſint inchoati. Et citat ad hoc quandam gloſſam, & Sylveſt. At Tridentinum, *citato c.* loquens de ætate requiſita in Abbatiſſa, utitur ablativo dicens: Quòd non ſit minor quadraginta annis; ergo non requirit completos, ſed inchoatos. Et ſtatim poſt, utitur etiam ablativo, dicens: Quæ octo annis poſt profeſſionem laudabiliter vixerit. Secundò id probat ex Sylveſtro *verb. tempus* (qui locus non citatur ab Azorio) ubi Sylveſter citat Panormitanum *in c. ad noſtram, de Regul.* ubi ait, quod in dubio juris an loquatur de annis completis, an inchoatis, quoad dignitates, in quibus favor conſideratur, quòd annus inceptus habetur pro completo, ſecundum gloſſam ibi citatam à Panorm. Tertiò, id probo *ex eod. c. 7. Trid.* ubi ait quòd ſi defuerint Moniales quadraginta annorum, eligatur quæ annum trigeſimum exceſſerit. In quibus verbis expreſſit quòd trigeſimus annus debet eſſe completus. Quod verbum, exceſſerit, non appoſuit Concil. quando dixit requiri annum quadrageſimum in eligenda Abbatiſſa; ſed ſolùm ſimpliciter dixit, quòd non ſit minor annis quadraginta, Et poteſt ſatis colligi ex mente Concilii; nam ſi ibi deficiente Moniali quadraginta annorum, dicit quod habeat ſaltem triginta annos, diſpenſans in decem annis, ſatis creditur illud diſpenſare in decem, vel ſex menſibus in illa, quę habet quadraginta annos minus aliquot menſibus. Et poteſt confirmari ex eo quod tradit Nav. *l. 3. conſiliorum, tit. de Reg. conſ. 75. §. His non obſtantibus*, ubi citans legem quandam ait, quòd cùm lex habet duos ſenſus per quos poteſt explicari; tunc benignus intellectus eſt accipiendus. Cùm ergo citata lex Trid. patiatur duos ſenſus, de anno completo, vel incompleto, benignior ſenſus de incepto ſolùm poterit acceptari, quod concordat cum dicto Panor. proximè citato à Sylveſtro. Ultimò confirmo ex dicto communi Juriſtarũ dicentium unam legem poſſe explicari per aliam legem, nam jura juribus debent concordari. At conſtat in ſimili ferè materia, quòd in Clementina prima de ſtatu Monach. agens ibi Papa de ætate, quam debet habere Religioſus, ut ſit Prælatus alicujus Conventus, & dicens debere eſſe viginti quinque annorum, ponit hęc verba: *Niſi annum vigeſimum quintum attigerit*. Ubi non requirit annos viginti quinque completos, ſed inchoatos. Quod pari modo in Abbatiſſa poterit explicari, ut jura juribus conſonent. Si enim attigiſſe annum vigeſimum quintum ſufficit in viro, ut ſit Pælatus, ſufficiet in fęmina exceſſus quindecim annorum vel quatuordecim attingendo quadrageſimũ, ut poſſit eſſe Prælata unius Conventus. Et hæc omnia docet Portel, qui hanc quæſtionem malè obſervat à nemine diſputatam, cum Garz. *ubi ſupra*, ut viſum eſt; illam determinaverit, & ad argumentum præcipuum quod Portel. adducit ex doctrina Azorii, reſpondere quis poſſet illam negando; Et ita Leſſ. *l. 2. c. 34. dub. 20. n.* 108. docet in illa formula Concilii *ſeſſ. 24. n.* 22. ut ad dignitates vel Perſonatus requiratur ut quis non ſit minor 22. annis inſinuari annos debere eſſe completos, qui enim nondũ complevit eſt eis minor ætate. Ergo, &c.

(Left margin: Sup. hoc in to. 6. tr. 3 Reſ. 121. §. Notandum eſt, paulò poſt initium, à verſ. quod procedis.)

(Right margin: Sup. hoc in Reſ. tot. præteritæ, & in eodem §. ad medium, à verſic. Ex quibus, & in §§. ſeqq.)

3 Verùm contra Leſſium in favorem Portel non deſunt Doctores aſſerẽtes quoad dignitates & perſonatus ſine Cura requiri 22. annos inceptos ex Trident. Et ita tenet Henriq. *l. 14. c. 8. n.* 10. *in Gloſſa littera X.* Emanuel Sà *ver. beneficium nu.* 31. & alii. Unde ego in caſu hujus Reſolutionis putarem, tam ſententiam Garziæ, quàm Portel eſſe probabilem, niſi obſtaret contra Portel Reſponſum Sacræ Congregationis ad Epiſcopum Abulenſem tenoris ſequentis. Illuſtris. & Reverendiſſime Domine, ut frater, dubitationi amplitudinis tuæ nomine præpoſitæ ſuper ætate, quæ per Concilium Tridentinum *c. 12. §. Ad cæteras autem dignitates, &c. ſeſſ. 24. de reform.* requiritur in iis, qui dignitates, vel perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, obtinere volunt. Congregatio Illuſtriſſimorum Patrum ejuſdem Concilii interpretum ita reſpondendum duxit, nempè, decretum illud eſſe intelligendum de anno vigeſimo ſecundo completo, quod reliquum eſt Deum amplitudini tuæ propitium in omnibus precamur Romæ die 24. Septemb. 1593. Amplitudinis tuę Illuſtris. & Reverendiſſime uti frater ſtudioſiſſimus Hieronymus Cardin. Matthæjus. Unde ex his patet, quod cum Tridentinum aſſerat quod Monialis eligenda in Abbatiſſam non ſit minor annis 40. non ſufficere annum 40. inceptum, ſed debere eſſe completum; Ideò tu cogita.

R E S O L. CCCXXIX.

An Monialis illegitima poſſit eſſe abſque diſpenſatione Abbatiſſa?
Et an poſſit Prælatus dictarum Monialium in ſupradicta illegitimitate diſpenſare? Et p. 3. tr. 2. Reſ. 101.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Caſtellinus *de elect. c.* 17. *n.* 5. Barboſa *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg.* 100. *n.* 13. Sanctarellus *in variar. reſ. q. 40. n. 7.* Suarez *in 3. p. to. 5. diſp. 50. ſect. 5. n.* 15. Homobon *de ſtat. p. 1. c.* 24. Naldus *in ſum. ver. Abbatiſſa, n.* 2. Sanch. *in ſum. to. 2. l. 5. c. 5. n.* 19. & alii penes ipſum ex auctoritate *c. indemnitatibus, §. ſanè, ver. verùm ſi qua, de elect. in* 6.

2 Verùm non deſunt contrariam ſententiam docentes; & hi ſunt Portel *in dub. Regul. verſ. Abbatiſſa, nu.* 6. Miranda *tr. de Monialibus qu. 6. art.* 3. & Hieronymus Rodriquez *in comp. qq. Regul. reſol. 2. nu.* 21. Ratio eſt, quia *in c. 1. de filiis Presbyt.* ne ullum verbum invenitur de fœminis, ſed tantùm de viris, & fœminæ in odioſis non includuntur ſub nomine maſculorum, ex regula *c. generali, de elect. in* 6. Et ad *c. indemnitatibus*, pro negativa ſententia adductum, reſpondet Rodr. *ubi ſupr.* quibus omnibus adde id, quod notat Julius Lavorius *in variis elucubr. tit. 4. c.* 24. *n.* 38. nempè ſacram Cardinalium Congregationem declaraſſe, quòd ex illegitimo thoro natæ conſtit. Sixti V. contra Regulares illegitimos, non comprehenduntur, quominus ad officium, vel dignitatem Abbatiſſæ, ſeu prioriſſæ eligi poſſint.

3 Nota tamen, quod etiam ſtando in prima ſententia, poſſunt Prælati dictarum Monialium in dicta illegitimitate diſpenſare, ut docet Portel *ubi ſupra*, qui citat Emanuelem Rodriquez.

R E S O L. CCCXXX.

An Monialis vidua poſſit eligi in Abbatiſſam abſque Sedis Apoſtolica diſpenſatione?
Et an, quæ virgines non ſunt, excludantur ab Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ officio?
Et an non poſſint Moniales quacumque occaſione transferri de Monaſterio in Monaſterium ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, neque ratione Prioratus, vel alterius officii? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 99.

§. 1. AFfirmativam ſententiam mordicus defendit Laurentius Portel *in dubiis Regularium, ver. Abbatiſſa, n.* 10. & Hieronym. Rodriquez *in compend. qq. Regul. reſol. 2. nu.* 26. Ratio eſt, quia lex etiam Papalis tolli poteſt per contrarium uſum, & ad hoc aliqui dicunt ſufficere decennium, aliqui dicunt ſufficere aliquando, attentis circumſtantiis, tempus brevius quàm decennium, qui verò tempus amplius extendunt, dicunt per 40. annos ſufficientiſſimè legem tolli per contrarium uſum; ſed dato, & non conceſſo, quòd aliqua lex canonica prohibuit viduam fieri Abbatiſſam, jam eſt abrogata per contrarium uſum; ergo, &c. Minorem propoſitionem hujus argumenti fusè probat Portel, *ubi ſuprà*, ideò Suarez *tom. 4. de Religione lib. 3. c. 6. n.* 16. aſſerit probabilem eſſe hanc opinionem, maximè ſi conſuetudo id approbet; cui ſtandum eſſe ait. Unde etiam Sanch. *in ſum. to. 2. lib. 5. c. 5. num.* 22. ubi probat ad Abbatiſſæ munus non deſiderari virginitatem.

2 Non

2 Non deſinam tamen hic adnotare, quòd Miranda negativam ſententiam docet *in manuali Prælat. to.1. q.7. art.6.* cui ego addo Homobonum *de ſtat. Relig. p.5. c.24.* Julium Lavorium *in variis elucubrationibus tit.4. c.23. n.10.* Lucam Caſtellinum *tr. de elect. c.17. n.5.14. & 17.* ubi teſtatur ſic declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem die 15. Julii 1616. ſub his verbis. Si vidua monaſticum habitum aſſumat, ad Abbatiſſę, aut Prioriſſę munus obeundum, abſque Sedis Apoſtolicæ diſpenſatione eligi non poteſt. Vide etiam Barboſam *de poteſt. Epiſc. p. 3. alleg.* 100. *n.* 14. qui contra Sanch. tenet, qualcumque, quæ virgines non ſunt, excludi ab Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ officio.

3 Notandum eſt tamen hic obiter, quòd ex Decreto Pauli V. publicato à ſacra Congregatione Epiſcoporum, & Regularium ſub die 22. Decembr. 1617. ac intimato Procuratoribus generalibus Ordinum, non poſſunt Moniales quacumque occaſione transferri de Monaſterio ad Monaſterium ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ, toties quoties obtinenda, neque ratione Prioratus, vel alterius officii, quibuſcumque in contrarium non obſtantibus, ut notat Caſtellinus *ubi ſupra de elect. c.17. nu. 5.*

Sup. hoc magis iam latius in R. 333.

R E S O L. CCCXXXI.

Duo caſus ſæpè in praxi occurrentes deciduntur, Primò, an Abbatiſſa poſt expletum triennium poſſit Monaſterium gubernare?

Secundò an qui fornicatus eſt &c. qui caſus non pertinet ad hunc tractatum, ideò appoſitus eſt cum ſuo textu in ſuo propriori tractatu, Ex p.7. tr.12. & Miſc.3. Reſ.19. alias 17.

§. 1. Fuit per litteras de his caſibus interrogatus, Primò, an Abbatiſſa poſt expletum triennium poſſit Monaſterium gubernare, uſquequo fiat electio alterius Abbatiſſæ. Secundò, an qui fornicatus ſit cum fœmina, ſi illam poſtea in uxorem ducat, poſſit fieri Clericus conjugatus.

2 Ad primum reſpondeo, quòd licèt officium Abbatiſſæ, finito triennio expiret, nec Epiſcopus poſſit illud prorogare, ut Sacr. Congregatio Epiſcoporum cenſuit, die 20. Febr. 1615. teſte Gavanto *in Manual. Epiſc. verb. Monialium Officiales, n.20.* tamen, hoc non obſtante, exiſtimo poſſe per illos dies in quibus nova electio efficitur, regere Monaſterium ſub aliquo titulo, ſeu nomine. Et ita docet Sanctorius *in Comment. ad Conſt. Minorum cap.11. ſtat.7.* & ante illum Miranda *in Manuali Præl. tr. de ſacris Monial. q.7. ar.9. concl.2.* ubi ſic ait: Sive Abbatiſſatus officium à ſuperioribus fuerit acceptatum, ſive non, nulla tamen Monialis, Abbatiſſa, neque Vicaria, Minorum fratrum curę ſubjecta, ultra triennium in ſuo officio poteſt durare Hæc concluſio ſatis conſtat ex conſtitutione ſupradicta Sixti V. nam quamvis illa, quæ adducta fuit ex Greg. XIII. (ut dixi) non comprehendat niſi dumtaxat Moniales Italiæ & Siciliæ, Monachalem vitam profitentes, generaliſque clauſula ibidem poſita, non extendatur ad majora expreſſiùs, nihilominus tamen conſtitutio prædicta Sixti V. omnes Moniales Abbatiſſas & Pręfectas, quocumque nomine nuncupentur, Minorum fratrum curę ſubjectas in quibuſvis partibus, & provinciis generaliter comprehendit, ita quod poſt tranſactum triennium prædictum, nullum Abbatiſſatus, ſeu pręfecturę Monaſteriorum, aut officium aliud nec aliquam poteſtatem, vel auctoritatem in eoſdem poſſunt obtinere, & exercere, ut ibidem dicitur. Sed circa hæc ultima verba, nonnulla eſt difficultas apud Patres noſtri ſacri Ordinis, An ſcilicet liceat Abbatiſſas prædictas, finito ſui Abbatiſſatus tempore, cōſtituere eorumdem Monaſteriorum Pręſidentes, donec aliæ Abbatiſſæ eliganur? Quidam enim affirmant, alii verò negant, propter verba ſuperius poſita. Sed quidem pars affirmativa probabilis mihi eſſe videtur, quin verò, & id pertinere ab bonum regimen, debitamque adminiſtrationem Monaſteriorum Monialium, ut ſcilicet, pro parvo aliquo tempore, eædem ipſæ non verò aliæ, Præſidentes conſtituantur, propter vitanda innumera mala, damna, atque incommoda, quę ex contrario facto, ut plurimum exoriuntur, aut ſaltem poſſent evenire, & quia illæ majorem habent notitiam diſpoſitionis, & ſtatus ſuorum Monaſteriorum, quàm aliæ. Quis enim non videat, quòd aliæ nominatæ Præſidentes, novitiatum amatrices, brevi illo temporis ſpatio, quam plura poſſint innovare, quę in maximum damnum, & detrimentum pacis, quietis, & tranquillitatis prædictorum Monaſteriorum caderent, Monialium omnium, in ordine ad finem futuræ electionis animos ſolicitare, & omnibus velle placere, quæ ſua ſunt quærentes, non quæ Jeſu Chriſti? Unde ad ſupradicta verba reſpondendo, dico, quòd ibidem tantummodo prohibentur Abbatiſſæ prædictæ, expleto ſuo triennio, habere in dictis Monaſteriis, aliud officium (quocunque nomine nuncupentur) quòd etiam per triennium duret, ſicut eſt officiis perpetuari, quod ibidem à Summo Pontifice prohibetur, non verò ipſas eſſe Pręſidentes, finito ſuo Abbatiſſatu, parvo aliquo tempore, donec aliæ ipſarum loco eligantur, propter rationes pręedictas. Multò etiam minus prędicto decreto prohibetur, quin perfunctæ officio Vicariæ eligi poſſint in Abbatiſſas, quod etiam à quibuſdam extitit dubitatum, & difficultas mihi propoſita, Cui & ego affirmativè reſpondi, & ita obſervat communis praxis. Hucuſque Miranda, cujus opinio à fortiori procedit cùm adeſſet conſuetudo.

R E S O L. CCCXXXII.

An Abbatiſſa poſſit præcipere Monialibus aliquid ſub pœna excommunicationis?

Et an ſupradicta Abbatiſſa poſſit ſaltem præcipere aliquid Monialibus ſub præcepto obedientiæ?

Et explanatur mulieres non eſſe jure Divino incapaces poteſtatis Ordinis, & Juriſdictionis, ita ut etiam ex commiſſione Pontificis excommunicare, & cenſuras ferre non valeant. Ex p.5. tr.9. Reſ.16

§. 1. Videtur affirmativè reſpondendum, quia Abbatiſſa habet ſpiritualem juriſdictionem in ſubditas, ergo. Probatur antecedens, quia Moniales tenentur in conſcientia illi obedire: quod confirmatur ex *c. dilecti filii, de arbitr. c. dilecta de exceſſ. prał. & c. dilecta, de major. & obed.*

2 Sed reſpondendum eſt negativè, cùm fœminæ non poſſint ferre cenſuras, cùm Ordinis clericalis & Eccleſiaſticæ juriſdictionis ſint incapaces, *ex c. nova, de pœnit. & remiſſ.* & docet D. Th. *in 4. q.1. art.1. dub.19. quſt.3. ad 4. & dict.15. q.2. ar.1. ad 2.* Dicendum eſt, igitur Abbatiſſas non habere ſpiritualem juriſdictionem in ſubditas, nec in foro interiori, nec in exteriori, nec poſſe ferre pręcepta, quæ vim legis & præcepti habeant, ſicut Epiſcopi, & cæteri Prælati Eccleſiaſtici, ſubditæ verò eis nihilominus obedire tenentur, tum quia hoc eſt unum ex pręceptis ſuæ regulæ, tum etiam, ſicut filiæ tenentur obedire matri, & filii parentibus, quamvis parentes nullam habeant juriſdictionem in filios, & ita docet Rodriquez *in ſum. tom.1. cap.3. n.9.* Lezana *in qq. regular. cap.26. num.11.* Homobonus *vol.1. p.2. reſp.105.* Cornejo *in 3. p. tr.5. de cenſ. diſp.2. dub.3.* qui tamen contr. D. Thom. addit, mulieres non eſſe de jure divino incapaces poteſtatis Ordinis & juriſdictionis, ita ut etiam ex commiſſione Pontificis excommunicare; & cenſuras ferre non valeant, & citat Paludanum, Hugolinum, Henriquez & Sayrum, quibus adde Suarez *diſp.2. ſect.2. n.7.* & Præpoſitum *in 3. part. q.1. de cenſ. in comm. q.15. dub.4.* ſed ex Avila Coninch *de Sacr. diſp.13. dub.3. n.35.* putat cum D. Th. quòd fęminæ, ne quidem Pontifex poſſit committere hanc poteſtatem. Sed ſi quis incidenter hìc quærat, an Abbatiſſa, ſi non poteſt præcipere aliquid Monialibus ſub cenſura, ut dictum eſt poſſit præcipere ſub præcepto obedientiæ? Et affirmativam ſententiam docet Rodriq. *in ſum. to.1. c.3. n.9.* ubi poſt adductam rationem pro hac firmanda ſententia contra Sotum, ſic aſſerit: (*La qual razon deven conſiderar los que por dar contento à Monias, las deſobligan de los precetos de ſu Abadeſſa, y ſon cauſa de mucho mal eſpiritual, y eſto ſe ha de tener, aunque en las queſtiones regulares me fui tras Soto por ſu autoridad.*) Ita Rodriquez, qui quidem poterat non cantare palinodiam, & Sotum ſequi, cujus opinio negativa in hoc dubio ſequēda eſt, & illam ſequuntur Portel *in dubiis Reg. ver. Abbatiſſa n.1.* Merola *to.2. diſp.4. c.4. diff.13. n.126.* Ledeſma *in 2.2. p.4. qu.20. art.4.* Sanchez *in ſum. to.2. lib.6. c.1. n.21.* Baldellus *lib.5. diſp.6. n.1. & ſeq.* Valentia *tom.4. diſp.7. quæſt.16. punct.3.* Sayrus *in clavi Regia lib. 5. cap.10. num.26.* Ugolinus *de cenſ. tab.1. cap. 2. §. 7.* & alii penes ipſos. Dico igitur Abbatiſſas non habere poteſtatem ſpiritualem in Moniales, ſed ſolam domeſticam, qualem habet materfamilias in filios, & ideò non poſſunt præcepta ſpiritualia imponere in virtute obedientiæ, & Spiritus ſancti, ſicut poſſunt Prælati Regulares, ſed tantùm poſſe inſtar matriſfamilias præcepta imponere, quæ ad domeſticam gubernationem, & communem Monaſterii pacem conducant, & hęc præcepta obligabunt juxta gravitatem, vel levitatem materię. Non nego tamen ſententiam Rodriquez probabilem etiam eſſe, quam præter ipſum tuetur Salas *de legibus diſp.8. ſect.19. in fine.* Azorius *tom.1 lib.13. cap.10. qu.7. in fine.* Cornejo *in 3. p. D. Thom. tr.5. de excomm. diſp.2. dub.5. qu.2. num. 2.* Lezana *in qq. Reg. c.25. num.10,* Naldus *in ſumma verb. Abbatiſſa nu. 4.* & alii; ſed noſtra opinio eſt probabilior.

Sup. hoc in R. 1. not. ſeq. à principio, & coeſim in aliis ejus primo. an.

Sup. hoc & ſeq. in hoc §. in to.6. tr. 1. R.10 §. verum per totum, & latè in to 1 tr. 3. R.35 à § 2. uſque ad. Notandum. & per parte in aliis ejus primo. eo.

R E S O L. CCCXXXIII.

An Monialis poſſit tranſire de uno Monaſterio ad aliud cauſa fundationis, reformationis &c. ſine licentia Papæ? Ex part. 3. tractat. 2. Reſ.127.

§. 1. Negativam ſententiam docuit Eman. Rodr. *in ſumm. tom.3. c.3. num.2.* & Thomas Zerola *in praxi Epiſc. p.1. v. Moniales*, §. 16. qui teſtatur ita declaraſſe ſacram Cardinalium Congregationem.

Super hoc ſupra in R. 330. §. ult.

2 Sed, his non obſtantibus, hoc fieri poſſe ex ſola licentia Superioris dictæ Monialis, & ita ſervari in praxi tenent Emanuel Rodriquez ſibi contrarius, *ubi ſuprà in ſum. to.3. c.96. num. 4.* Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſol. 26. nu.38.* & Portel *in add. ad dubia Reg. ver. Monialibus*, n.1.

3 Verùm circa præſentem quæſtionem, ita aſſerit Villalobos *in ſumm. to.2. tr.35. diffic.45. n.9. Rodrig. dize, que para traher Abadeſſa de fuera, es neceſſaria licencia del Papa, ò del Nuncio,*

cie, qua tiene para ello autoridad, como lo declaro la Congregacion de los Cardenales; En lo que toca à eſta declaracion parece no dudoſa, porque no la trahen Farinacio ni Marzilla, y dize Portel que no eſta en uſo en Portugal, y yo tambien e viſto lo contrario en Caſtilla, mas ſi eſſa ſe hallaſſe authentica ha ſe de hazer anſi, mayormante en caſo que vuleſſe de haver diſcordia, porque podrian las Monjas recurrir al Nuncio, y ſi fueſſe deſte parcer tendrian peſadumbres los Prelados; mas no conſtando deſta declaracion, tiene buen fundamiento lo que queda dicho. Sed his non obſtantibus, ego puto non eſſe recedendum à prima ſententia negativa propter declarationem Cardinalium adductam à Caſtellino *ubi ſuprà in hoc tr. reſ.99. in fine.*

Vide in noſ. ſeq. [illegible]

RESOL. CCCXXXIV.

An ſuperiores Regulares poſſint abſque interventu Epiſcopi dare licentiam ſuis Monialibus exeundi à Monaſterio ex juſta cauſa? Ex p.11.tr.2. & Miſc.2. Reſ.24.

§. 1. Affirmativè reſpondet Bruno *de privil. Regul. p. 2.tr.4. c.26.propoſ.*10. Nec obſtat ait; Conſtitutio S.Pii V. inchoata, *Circa paſtoralis*, qua Pontifex requirit Epiſcopi conſenſum in ſcriptis ad cujuslibet Monialis exitum: ſicut etiam declaratio Cardinalium à Roderico proximè citando allata. Quoniam per non uſum hæc conſtitutio, ſicut & Cardinalium declaratio in pluribus partibus non eſt recepta: Deinde non debet intelligi de illis Monialibus, quæ ſubditæ ſunt Prælatis regularibus, ſed de illis, in quas Ordinarii juriſdictione potiuntur, de immediatè Papæ ſubjectis, ac ſi de omnibus intelligeretur, non procederet prohibitio exitus Monialium, cùm occurrit cauſa legitima: ut reſolvit Marcellinus à Sancto Benedicto *in Compend. privileg. Fuliensium ver. Concil. Trident.*24. *in Schol.* poſt Navarr. *l.*3. *Concil. tit. de Regul. conſ.* 48. Sic etiam tenent Roder. *to.1. qq. Regul. q.98.art.*6. idem Navarr. *conſ.6. de Statu Monach. & Comment.4. de Regul. in 6. ad verſ.*3. Quibus adjunge Mirand. *de Sacris Monialibus q.*3. *ar.6. concl.*1. Suar. *de Relig. t.4 l.1. c.9 n.*13. Bonac. *de Clauſura, & pœnis eam violantibus impoſitis, q.1. punct.8. n.*1. Lezana *in ſum. qq. Regul. c.15. n.*21. Tambur. *de jure Abbatiſſ. diſp.*21. *q.*6. Azor. *inſt. Moral. p.1 l.13. c.8. q.*1. Sanchez *in præcept. Decal. l.6. c.15. n.*28.

2 Non obſtat, Secundò illud Tridentini *c.5. ſeſſ.25. de Regular.* videlicet, Nemini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire à Monaſterio, etiam ad breve tempus quocunque prætextu, niſi ex aliqua legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda: Quoniam citatus Navarr. & alii illud interpretantur de ſubditis immediatè Papæ, aut Ordinario, non autem de Monialibus ſubditis Regularibus Prælatis, cum in eodem capite ſubdatur; *Dare autem tantum Epiſcopus, vel ſuperior licentiam debet in caſibus neceſſariis*: Et quoad hanc clauſulam non revocat privilegia, quæ tamen immediatè poſt clauſulam præcedentem revocaverat. Nec obſtat revocatio privilegiorum appoſita præfatæ Bullæ S. Pii V. quoniam quoad hoc non revocat Tridentini facultatem in proxima clauſula conceſſam, cum Pontifex dicat, ſe velle adhærere Tridentino ut præcitati Roder. & Navarr. ſentiunt. Ubi autem Tridentinum non viget, objectio nullam vim habet Ita Bruno.

3 Sed contrarium tenendum eſſe exiſtimo. Dico igitur, quòd Moniales Epiſcopo, vel Sedi Apoſtolicæ ſubjectæ exire non poſſunt niſi adſit conſenſus, & licentia Epiſcopi, vel ejus Vicarii Generalis. In Monaſteriis verò exemptis, quæ Regularibus ſubduntur, facultas exeundi concedenda eſt à ſuperiore Ordinis, vel ab alio Prælato immediato, & præterea ab epiſcopo, vel illius Vicario, ut habetur in Concilio Tridentino *ſeſſ.* 25. *c.*5. & in Bulla S. Pii V. quæ incipit, *Decori & honeſtati*, ſub his verbis; Quæ tamen præter alios Ordinum Superiores, quibus cura Monaſteriorum incumberet, etiam per Epiſcopum, ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta Monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum juriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè in ſcriptis approbata ſit. Quicquid dicant in contrarium Emanuel Roder. *qq. Regular. tom.*1. *qu.*49. *art.*6. Mirand. *de Sacr. Monialibus qu.* 3. *art.* 6. dicentes quòd in Hiſpania dicta Conſtitutio S. Pii V. neque recepta fuit, neque ad uſum redacta. Contra quos diſputat præcipuè Suarez *de Relig. to.4. lib. 1. c.*9. dicens, legem Eccleſiaſticam non pendere ex acceptatione, neque ſua vi deſtitui, niſi poſt longiſſimam præſcriptionem; ideòque noſtram ſententiam Conſtitutioni S. Pii V. conformem ſequuntur præter Suar. *loc. cit.* Navarr. *to.4. de regular. n.*60. Sanchez *tom.1. in Decal. lib. 6. c. 15. num.*26. Azor. *tom.1. inſtit. moral. lib.13. cap.*8. Bonac. *de Clauſura qu.1. punct.8. num.*1. Victorell. *de orig. & clauſ. Monial.* §. *An ſolus Epiſcopus pag.*26. & hæc omnia docet etiam Tamburinus de Jure Abbatiſſarum *diſp.20. q.5. n.6. &* 7.

4 Imò Monialibus, in caſibus exceptis, è Monaſterio Epiſcopo vel Sedi Apoſtolicæ, aut Superioribus Regularibus ſubjecto exire non licet, niſi adſit conſenſus communis Epiſcopi Diœceſani, & Superioris Regularis, ſi ei ſubjectæ exiſtunt, ita ut ſi illæ, quæ poteſtati Regularium ſubjiciuntur, ſine Bulla, & licentia Ordinarii egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia Juris remedia debent ipſæ, & earum Superiores (de quorum licentia è Monaſterio fuerunt egreſſæ) ab eodem Ordinario puniri, non obſtantibus quibuſcumque privilegiis. Et ita declaravit S. Congreg. teſte Armendariz *in addit. ad recop. legum Navarræ l.2. tit.18. l.7. n.*103 Steph. Vueyms *ad* 24. *Conſt.* ex jure communi deſumptas, & per Concilium Tridentinum innovatas, *Conſt.19. n.*19. & Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.*102. *n.*28.

RESOL. CCCXXXV.

An Decretum S. Pii V. quod incipit Decori, & honeſtati, *editum anno 1569. in quo conceditur Monialibus propter morbum lepræ, & epidemiæ exire de Monaſterio, an inquam, hoc Decretum extendendum ſit ad aliam infirmitatem non tantùm aliis, ſed ſoli Moniali nocivam, cui exeundo à Monaſterio remedium adhiberetur, ſi alias periculum vitæ, aut gravis, & diuturnæ infirmitatis probabiliter timetur?* Ex p.2. tr.15. & Miſc.1. Reſ.23.

§. 1. Negativè reſpondendum eſt. Ita tenet Guttier. *in Can. qq. l.1. c.*14. Zerola *in praxi, p.1. ver. Moniales, q.16. & p.2. eodem ver. in fine* Barboſa *de poteſt. Epiſc. p.3. alleg.*102. *n.*20. Megala *in 3. p. l.4. q.1. n.*5. Sanchez *in ſum. to.2. l.5. c.15. n.*39. & Rodriquez *in ſum. Hiſpania*, quam nuper edidit, *to.3. c.96. n.*3. ubi notat, quòd quia in Hiſpania aliqui Medici aſſerebant morbum gallicum includi ſub nomine epidemiæ, & ſtrumæ, & cancros ſub nomine lepræ, quæ quidem omnia negabat Ludovicus de la Valle Medicus Regis, ideò ad Sacram Cardinalium Congregationem delata fuit hæc quæſtio, cui ita reſpondit. Sup. hoc in duobus Reſ. ſeqq.

2 Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini interpretum, ſupradicta opinionum varietate, ſingularumque rationibus diligenter perpenſis, declinavit in ſententiam Doctoris Ludov. de la Valle Medici Cameræ Hiſpaniarum Regis. Cujus in reſponſo à ſe edito, zelum & prudentiam in aſſequenda ſanctæ memoriæ S. Pii V. mente plurimum in Domino commendavit ejuſdem S. Pii V. conſtitutionem de clauſura Monialium loquentem nomine epidemiæ, eam tantùm epidemiam intelligere, quæ eſt vera, & realis peſtis, ita ut ob alias infirmitates huic aliquo pacto conſimiles, ſed tamen benigniores, etiam ſi epidemiæ nuncupentur, nullo pacto Monialibus profeſſis e Monaſterio exire liceat, atque hoc decretum ab omnibus ad quos pertinet, inviolabiliter obſervari mandavit Joannes Garſia Cardin. Merlinus.

3 Multas rationes adducunt DD. pro hac ſententia, ſed præcipuè illam, quia S. Pius V. in Bulla dicit nulla alia occaſione & prætextu, quàm illius triplicis infirmitatis, licere Monialibu exitum à Monaſterio. Unde excludit quamcumque extenſionem ad alios caſus, cùm utatur dictione illa taxativa, *nulla ratione* Ergo, &c.

4 Verùm non deſunt DD. qui contrariam ſententiam tuentur. Hi ſunt ex Societate Jeſu P. Joan. Azor. *p.1. l.13. c.8. q.1. ad fin.* doctiſſimus ſenex Navar. *comm.4. nu.48. de regul. & in c. ſtatuimus 19. q.3. n.*49. Franc. Zipæus *in praxi juris Pontif. l.3. §. de reg. n.*42. S. Joan. de la Cruz *de ſtat. relig. l.1. c.5. dub.4. concl.*2 Craſſius *in dec. p.1. l.4. c.23. n.17. in fin.* & noviſſimè Bonac. *tr. de leg. diſp. 1. q.1. punct.3. n.*19. ubi ait, S. Pius V. in Extravaganti quæ incipit, *Decori*, ſtatuit, ne Monialis exire poſſit è Monaſterio alia de cauſa, quàm occaſione incendii, vel infirmitatis lepræ vel epidemiæ; negandum tamen non videtur, quin liceat Monialibus exire, etiam aliis de cauſis conſimilibus, dum imminet probabile periculum vitæ, aut gravis & diuturni morbi. Ratio eſt, quia iſti caſus videntur per epiikejam excepti, & Eccleſia non obligat cum tanto incommodo. Hæc ille.

5 Ad argumenta contraria poſſet aliquis ita reſpondere. Ad primum, de illa reſponſione Illuſtriſſ. Cardinalium, non conſtat authenticè. Ad ſecundum, licèt in Bulla S. Pii V. adſit dictio taxativa, tamen Everardus *in ſuis topicis legalibus, loco a natura dictionum taxativarum n.*4. Gomez *to.1. variarum, c.11. n.*12. & alii aſſerunt dictionem taxativam non excludere caſus ſimiles, & in quibus eadem ratio, vel urgentior militat. Ita licèt *in l. fin. C. de revocand. donat.* decernatur ob ſolas cauſas ibi numeratas poſſe revocari donationem, tamen docent plures DD. poſſe quoque ex aliis gravioribus, aut æquè gravioribus. Ita Abb. *c. fin. de donat. n.*2. Molina Juriſconſultus *l.1. de primog. c.9. n.*32. Leſſ. *l.2. c.18. dub.104. n.*14. & alii. Et tandem Clem. VIII. interdixit ſuo motu proprio, qui incipit, *Religioſa Congregation.* munera à Regularibus dari, præterquam in caſibus ibi exceptis, & tamen Bulla de largitione munerum Religioſis interdicta, *n.* 38. 39. & 40. docet eos caſus exceptos extendi ad ſimiles, in quibus eadem ratio militet. Idem poteſt dici in caſu noſtro. Sup. hoc in tr. 3. R. [illegible] ultim. & [illegible] Reſ. 64.

RESOL. CCCXXXVI.

An juſtè poterit concedi Moniali licentia exeundi è Clauſtro cauſa medendi morbo ita periculoſo, ut ejus ſalus deſperaretur ea non egreſſa? Ex p.3. tr.2. Reſ.105.

§. 1. Reſolutio hujus caſus pendet ex illa quæſtione, quam alibi * propoſuimus, nempè ut caſus exceptuati in Bulla S. Pii V. extendantur ad caſus ſimiles. Multi negant, ut notat Scortia *in Bull. Pontif. epitome* 94. *theorem* 228. & multi affirmant, * Alibi in Reſ. præterita & in Reſ. ſeq.

firmant, cum quibus ego ſentio, & ideò aſſero, quòd juſtè concedi poterit Moniali infirmæ licentia, ut è Monaſterio exeat cauſa medendi morbo periculoſo, ita ut ejus ſalus deſperetur, ea nō egreſſa, tum quia credendum non eſt, Summos Pontifices cum tanto diſpendio voluiſſe Moniales ad clauſuram obligare, tum quia leges Eccleſiaſticæ non obligant cum tanto periculo; tum quia quod pro charitate inventum eſt, contra illam retorqueri non debet, & tandem, quia defenſio naturalis nemini tollenda eſt. Et ita hanc ſententiam tenet Peyrinus *in privileg. Minim. to. 2. conſt. 6. S. Pii V. §. 4. n. 14.* & Suarez *de Relig. tom. 4. tr. 1. l. 1. c. 9. nu. 9.* pro cujus firmitate invenies pulchram allegationem Joan. Mariæ Novarii apud Riccium *in praxi to. 4. reſ. 193. n. 3.*

RESOL. CCCXXXVII.

An ſi ægritudo Monialis ſit talis gravitatis, ut judicio Medicorum credatur moritura, ſi non exeat, poſſit tuto è Monaſterio exire? Ex p. 5. tr. 3. Reſ. 137.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Granadus *in p. 2. contr. 7. tr. 3. p. 1. diſp. 8. ſect. 5. nu. 13.* aſſerens Moniales teneri non egredi Monaſterio propter ægritudinem, etiamſi certò ſciretur eas aliter morituras, quia tanti momenti eſt clauſura earum, ut meritò præponderare cenſeatur periculo vitæ etiam evidentiſſimo, & ſanè alioqui daretur multis Monialibus occaſio exeundi Monaſterio, nam periculum mortis ſæpè crederetur imminere, & Medici frequenter id conſulerent: nec obſtat diſpenſatio illa, quam affert Navarr. nam ea potiùs noſtra ſententia confirmatur, diſpenſavit enim Pontifex in ſua lege cum aliquibus Monialibus, ſed inde non infertur exire poſſe ſine diſpenſatione, imò potiùs colligitur diſpenſationem eſſe neceſſariam, & ſine illa peccare lethaliter Monialem, quæ propter morbum lethalem egrederetur: loquimur autem de morbo lethali non contagioſo, nam ſi prudenter timeretur infectio, ut ſi peſtis graſſaretur per Monaſterium, nec aliter poſſet impediri, liceret Moniali peſte infectæ egredi Monaſterio, nam tunc bonum totius communitatis præponderaret, & ita in hoc & ſimilibus caſibus diſpenſavit S. Pius V. in ſuo Motu. Hæc omnia Granadus, qui citat Sanchez & Lorcham.

Quo hic eſt R, antecedens.

2 Sed ego cum Suarez & aliis *in 3. p. tr. 2. reſ. 105.* probabiliter docui juſtè poſſe concedi Moniali infirmæ licentiam exeundi clauſtro cauſa medendi morbo ita periculoſo, ut ejus ſalus deſperaretur, ea non egreſſa, & hanc opinionem probabilem putat S. Joan. de la Cruz *de ſtat. Relig. l. 1. c. 5. dub. 4. concl. 2.* quia caſus iſte eſt ſimilis exceptis in ſupradicto Motu S. Pii V. imò urgentior, cùm de tuenda Monialis vita in eo agatur: ergo à dicto Motu proprio non cenſetur excluſus. Conſequentia eſt manifeſta ex doctrina ſuprà tradita. Cęteras rationes videbis penes me *l. c.* concedo tamen contrariam ſententiam probabiliorem eſſe, quā pręter Granadum, Lorcam, & Sanch. tenet Fauſtus *in Theſ. Rel. l. 6. q. 163.* Miranda *de Monial. q. 4. ar. 4.* Barb. *de pot. Epiſc. p. 3. alleg. 102. n. 20.* Bonac. *de Clauſ. q. 1. punct. 9. n. 18.* & alii penes ipſos.

RESOL. CCCXXXVIII.

An Monialis, quæ ſe ponit in Rota, & facit tam volvere in partem externam, ad quam ſæculares accedunt, frangat clauſuram, & incidat in pœnas etiamſi non egrediatur è rota?

Idem dicendum eſt, ſi Monialis ſtaret in ſolo oſtii partim intra, & partim extra Clauſuram.

Sed difficultas eſt, an ratione parvitatis materiæ poſſit Monialis excuſari à pœnis, & peccato mortali, ſi utroque pede, & toto corpore egrediatur, etiamſi ad unum, vel duos palmos tantum januam ſit egreſſa?

Quod idem quæritur de ſæcularibus etiam Monaſteria Monialium ingredientibus. Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 52.

§. 1. AFfirmativè reſpondent Comitolus *in Reſp. l. 6. qu. 3.* & Portel *in dub. reg. v. Clauſula Monialium, nu. 24.* Ratio eſt, quia hæc acceſſit ad locum, ad quem ſeculares accedunt, quod expreſsè prohibetur in Bulla Greg. XIII. ergo, &c.

2 Sed ego contrariam ſententiā puto eſſe veriorē, quā tuetur Bonac. *q. 1. pun. 8. n. 7.* & hoc ratione parvitatis materiæ, ſicut ſi Monialis ſtaret in ſolo oſtii, quia oſtium, ut docet gloſſa *in c. cum ſanctam, de ſeu. diſp. 6.* eſt partim intra, partim extra clauſurā, & in hanc ſententiā inclinat Sanch. *in ſum. to. 1. l. 6. c. 16. n. 70. in fin.*

3 Difficultas eſt, an etiam ratione parvitatis materiæ poſſit Monialis excuſari à pœnis, ſi utroq; pede, & toto corpore egrediatur, etiamſi ad unum, vel ad duos tantùm palmos januam ſit egreſſa, quod etiam quæritur de ſęcularibus Monialium Monaſteria ingredientibus, nam eadem eſt ratio? Reſpondeo ſupradictam Monialem clauſuram perfectè violaſſe, cùm talis ſit verus extra clauſuram egreſſus ſufficiens ad culpam lethalem, & ad cenſuras incurrendas: ſecus autem, ſi Monialis ſub oſtio clauſuræ exiſtat uno pede extra januam extenſo, & altero intra januam retento, tunc enim à mortali excuſaretur ratione parvitatis materiæ. Ita Sanch. & Bonac. *ubi ſuprà.*

4 Non reticebo tamen aliquos Doctores docere etiam Monialem, quæ extra januam clauſuræ limites terminantem, ambobus pedibus ſe tranſtulit ad unum vel duos palmos, non peccare mortaliter propter materiæ parvitatem. Et ita docent Graſſius *in deciſ. p. 1. l. 4. c. 23. n. 25. & de caſ. reſerv. c. 5. nu. 33.* & Naldus *in ſum. ver. clauſura, n. 4.*

RESOL. CCCXXXIX.

An in ingreſſu, vel egreſſu Clauſuræ Monialium detur parvitas materiæ?

Idem eſt de fœminis ingredientibus Clauſtra Religioſorum. Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 22.

§. 1. REſpondeo affirmativè, & ita docet Naldus *in ſumm. ver. clauſura, n. 1.* ubi ſic ait. Non omnis habitatio Regularium conſtituit clauſtrum, aut Monaſterium, ut patet in Infirmariis aut in locis, in quibus hoſpitii, vel negotiorum cauſa degunt aliquot Regulares, vel etiam in Monaſteriis adhuc in fieri exiſtentibus, & propterea nec ibi erit violatio clauſuræ. In minimo autem violata clauſura excuſatur à mortali, puta ingreſſus ad duos pedes, & ſtatim regrediens, non violaret illam.

2 Sed hæc non admittit in totum Homobonus de Bonis *in conſult. moral. to. 1. p. 4. reſ. 61.* Quando enim utroque pede, & toto corpore ingreſſus eſt, etiamſi ad unum vel duos tātùm palmos januam introjerit, hic enim clauſuram perfectè violavit, cùm ſit completa tranſgreſſionis ratio; ſecus ſi uno tantùm pede ſit ingreſſus. Et ideò Sanc. *in ſum. t. 2. l. 6. c. 16. n. 70.* ita aſſerit. Infertur tranſgredientes clauſuram modico ingreſſu excuſari à culpa lethali, & à cenſuris in tranſgreſſores latis, quia modicum ab his excuſare ſolet. Sic Graſſius *1. p. deciſ. l. 4. c. 23. n. 25.* quod quidem veriſſimum eſt. Atque eadem ratione idem dicendum de modico Sanctimonialis egreſſu ex clauſura, hoc autem modicum exiſtimat Graſſius; quando duos ſolos pedes eſſet intra portæ clauſuram, atque idem diceret de ingreſſu: ſed id non credo, quia cū hic ſit verùs intra clauſuram ingreſſus, vel ex ea egreſſus, ſufficiens eſt ad culpam lethalem, & cenſuras incurrendas, nec modicum reputatur, quando perfecta tranſgreſſionis ratio in illo reperitur. Unde optimè dixit Lælius Zechius *in caſib. reſ. caſ. 10. nu. 1.* conſiſtentem in ſolo oſtii ſito intra clauſtra ſubjici his cenſuris. Idque probatur, quia ſtans in oſtio cenſetur eſſe in domo, & incurrit pœnas ingredientis domum, ut tradunt Bart. *l. 1. §. hoc interdictum, n. unic. ff. de cloacis,* Bald. *rubr. paulò poſt princ. ver. hic adde, ff. ſolut. matr.* Alexand. *conſ. 137. num. 14. vol. 2.* ubi & alios refert. Jaſ. *l. pleriſque, n. 20. lim. 4. ff. de in jus vocando,* & idem Jaſ. *in l. cætera, §. hoc ſenatuſ. conſ. n. 11. ff. de leg.* quare modicum in hoc ingreſſu, & egreſſu exiſtimarem, quando hæc non ſunt perfecta, & conſummata, ſed ſemiplena: quia nimirum pars corporis eſt intrà, pars autem extrà, nec aliquid refert, an major corporis pars ſit intrà, aut extra, dum enim totū corpus non eſt intrà, aut extra, nō ſunt perfecti ingreſſus, aut egreſſus, ut culpæ lethali, & cenſuris ſubdantur. Quamobrem nec cenſerem comprehendi eum, qui eſt in oſtio, quia oſtium eſt partim intra; partim extrà clauſuram. Huculque Sanch. cui tādem adde Lopez de Texeda *in contr. t. 1. l. 2. tr. 1. contr. 14. dub. 1. n. 9.* hæc aſſerentem. Neque etiam clauſuram violare cenſeri debēt Moniales, quæ exeuntes cùm medio corpore uno pede poſito cū corporis medietate extrà locū à Pontifice pro clauſura determinatū, retinendo tamen alterum intra illū cum altera corporis medietate, quia terminus clauſuræ Monialibus determinatus à Pontifice non phyſicè, nec metaphyſicè, ſed moraliter accipiendus eſt. Vide etiam Anton. Fernan. *in inſt. Conſ. p. 2. c. 5. n. 13.* & Rodr. *in q. reg. to. 1. q. 49. ar. 7.*

3 Sed non deſinam hìc adnotare ſentētiam noſtri amiciſſimi Patris Naldi ex parte approbare Merollam *to. 1. diſp. 1. c. 2. diff. 7. n. 502.* nempè eſſe modicum ingreſſum: quando per duos ſolos pedes quis eſſet intrà portæ clauſurā, quia licèt ille ſit verus, & perfectus ingreſſus, tamen eſt in parva materia, ſicut quamvis furtum unius argentei ſit verum, ac perfectum furtum, non tamen ſufficiens eſt ad peccatum mortale, & incurrendas cenſuras latas contra furantes. Hoc tamen limitarem, ut intelligatur; quando cum eo modico ingreſſu conjungetur parvitas moræ intra Monaſterium; ſecus verus ſi mora eſſet diuturna: ſeu notabilis, & hoc quod diximus de violantibus clauſuram Monialium modico ingreſſu, dicendum eſt etiam de fœminis ingredientibus clauſtra Religioſorum, quando ingreſſus eſt modicus, modo explicato, & de Monialibus violantibus clauſuram modico egreſſu, quia militat eadem ratio.

RESOL. CCCXL.

Alicubi viſa eſt Monialis ſuper tegulas Monaſterii, quæſierunt à me per literas, an fregerit clauſuram? Ex p. 5. tr. 13. & M. t. Reſ. 88.

§. 1. ET reſpondi negativè, adducendo caſum in terminis, ut dici ſolet, terminantibus, apud Lopez de Texeda *in contr. moral. to. 1. l. 2. contr. 14. dub. 8. n. 9.* ubi ſic ait. Moniales ſupra tecti Monaſterii tegulas aſcendentes clauſuram violare non dicuntur, dummodo locus ille, ad quem perveniunt, non ſit extra clauſuram Monaſterii locatus, ſed perpendiculariter illam reſpiciens, Ita ille. Et pro confirmatione hujus ſententiæ, tunc etiam adduxi doctrinam Doctorum communiter aſſerentium, quòd qui inventus eſt ſuper tegulas Eccleſiæ, dicitur inventus in ipſa Eccleſia, & ideò gaudet immunitate.

RE-

RESOL. CCCXLI.

An Monialis, quæ in Marem erumpit ſit obliganda, ut intret in Religionem virorum?

Et poſtquam è Monſterio fuerit ejecta, an poterit ſine ullo ſcrupulo matrimonium inire, vel ſi velit ſacros Ordines ſuſcipere? Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 49.

[illegible] hoc infra in tr. 3. et la[illegible] doctri[illegible] ejus unica R. [illegible] quod firma[illegible]

§. 1. DE hoc caſu hoc anno interrogatus fui Neapoli, ubi rumor aderat accidiſſe, ſed falsò, accidit tamen noſtris temporibus in Hiſpania, & affirmativam ſententiam mordicus tenet Laurentius de Portel *in dubiis regul. verb. Profeſſio Hermaphroditi, in caſu cujuſdam profeſſionis, n. 4.* quia profeſſiò iſtius fuit valida in Conventu Monialium cum tribus votis ſolemnibus. Ergo tenetur ad illa ſervanda, & Eccleſia obligans illam ad intrandum Monaſterium virorum, non obligat illam ad rem difficiliorem, imò ad faciliorem, quàm anteà promiſit. Multas alias rationes adducit Portel pro hac firmanda ſententia, quæ videri poſſunt, adi illum, & non pigebit.

2 Verùm ego contrariæ ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo, quam noviſſimè docuit Texeda *in contr. mor. l. 1. tr. 1. contr. 8. dub. 1. n. 18.* ubi ſic ait. Exiſtimo hanc fœminæ profeſſionem eſſe invalidam; & idem declaratum fuit in ſimili caſu, qui in noſtra contigit Hiſpania, quia illa fœmina non eſt profeſſa, niſi in quantum vera fœmina, nec Prælatus ſub alia ratione ei contulit profeſſionem, & tanquam vera fœmina ipſa profeſſa eſt; & juxta hanc rationem habuit intentionem profitendi, & non aliter. Ergo cùm erumpente natura facta eſt vir, profeſſio redditur nulla, & ideò talis fœmina è Monaſterio eiicienda eſt, tamquam omninò libera à votis eſſentialibus emiſſis, quæ perinde ad nuptias tranſire poteſt, ac ſi nullam emiſiſſet profeſſionem. Ita ille. Et hoc ſervatum fuiſſe in Hiſpania teſtatur etiam eruditus Torreblanca *in practicab. l. 1. c. 11. n. 13.* ubi ſic aſſerit De alia Moniali ſancti Dominici in civitate de Ubeda oriunda ex oppido de Sabiote dicta Magdalena Mugnoz, apud nos adhuc recens memoria eſt poſt ſeptem annos profeſſionis ſuæ ex fœmina in marem converſa, quæ è Monaſterio expulſa virilem habitum ſumpſit & non ſolùm mentum, ſed barbæ eruptæ ſunt, dictuſque fuit Franciſcus Mugnoz, quem ego Granatæ patrocinatus ſum in cauſa ſtupri, in qua fœmina querebatur ab eo per violentiam cognitam fuiſſe & imprægnatam. Hæc Torreblanca. Igitur ſi caſus occurrerit, poſtquam dicta Monialis in marem verſa, fuerit è Monaſterio ejecta, poterit ſine ullo ſcrupulo matrimonium inire, vel ſi velit ſacros Ordines ſuſcipere: & hoc ultimum probat etiam Portel *l. c. n. 10.* quia nullum ſubeſt impedimentum, quin poſſit ad ordines promoveri, cùm ſit verè mas, ut ſuppono, & ceſſaverit illud impedimentum fœminei ſexus.

Sup. hoc pro ſuſceptione ordinum in to. 3. tr. 5. R. 61. §. Hoc ſuppoſito à [illegible] Sed lege eam à principio, & in to. 4. tr. 8. Reſ. 113 §. A[illegible]

RESOL. CCCXLII.

An Moniales uti poſſint privilegiis cōceſſis viris Religioſis ſui Ordinis

Et quid, ſi non ſubſint dictis Religioſis?

Et an Moniales gaudeant etiam privilegiis illius Religionis ſub cujus gubernatione vivunt, etiamſi ſint diverſi Ordinis ut Moniales Sapientiæ Neapoli, quæ ſunt ſub cura Theatinorum, & tamen ſunt Ordinis S. Dominici, an iſtæ privilegiis Theatinorum fruantur?

Et an, & quomodo Moniales ſubjectæ immediatè Ordinario uti poſſunt privilegiis, ad quorum uſum ex tenore conceſſionis requiritur miniſterium Prælati Regularis, cui aliàs deberent eſſe ſubjectæ, cujuſmodi, v. g. eſt privilegium diſpenſandi, abſolvendi, &c.? Ex p. 10. tr. 13. & Miſc. 3. Reſ. 24.

§. 1. REſpondeo affirmativè quoad primum; ſi ea adaptari poſſint ipſis Monialibus, & in conceſſione privilegii non dicatur ea concedi viris, aut maſculis Religioſis. Ita Suar. *l. 8. de legib. c. 10. n. 7.* cum Rodriq. *to. 1. q. 13. ar. 22.* aliiſque. Et probatur; quia ex una parte in diſpoſitione favorabili ſub maſculino nomine comprehenditur fœmininum in iis, quæ poſſunt fœminis accomodari, ex alia parte Moniales ſunt verè Religioſæ, ideòque diſpoſitio facta de Religioſis, etiam iis modo dicto ſuffragabitur. Dixi, & in conceſſione privilegii non dicatur, &c. ſi enim id dicatur, tunc conſtat ex verbis concedentis privilegium non extendi ad Moniales, niſi neceſſitas aliud ſuadeat; quamquam aliter dicendum ſit, attento privilegio bullato Leonis X. quo abſolutè conceditur Monialibus Fratrum Minorum, ut poſſint uti omnibus, & ſingulis privilegiis, & indultis ſpiritualibus, & temporalibus per ipſum Leonem ac Sedem Apoſtolicam ipſis Fratribus quomodolibet conceſſis, & concedendis, perinde ac ſi ea ipſis Monialibus fuiſſent conceſſa: ſicut videre eſt apud *Cæſarub. ſupra verb. Communicatio privileg. n. 18.* ex quo fit, ut etiamſi in conceſſione privilegii diceretur, viris Religioſis illud concedi, eo nihilominus gaudere poſſint Moniales, dummodo privilegium ſit ex iis, quæ poſſint fœminis accommodari. Et hæc omnia docet Pellizzarius *in Man. Reg. to. 2. tr. 8. c. 1. ſect. 4. n. 72.*

2 Sed difficultas eſt, an idem dicendum ſit de Monialibus, quæ non ſubſunt juri Regularium. Pro negativa ſententia Bordonus *in Conſilio Regularium, to. 2. reſ. 52. q. 24.* adducit Portel, & Rodriquez, quibus ego addo Barboſam, *de jure Eccleſiaſtico l. 1. c. 41. n. 217.* & alios, quos citat, & ſequitur Sanch. *in ſum. to. 2. l. 6. c. 7. n. 116.* Sed ipſe Bordonus *poſtea, n. 69.* affirmativam ſententiam tenet, & ideò docet, quòd dictæ Moniales, quandiu vivunt ſub illo inſtituto, & ordine, tandiu gaudent illius privilegiis: ſed per exemptionem à Superioribus Regularibus, & ſubjectionem Epiſcopis, aut per fundationem Monaſterii ſub juriſdictione Epiſcopi Moniales non deſinunt eſſe ſub inſtituto, & regula ſuæ Religionis, ut clarum eſt: ergo adhuc gaudent privilegiis ſui Ordinis, quamvis non ſint ſubjectæ Prælatis ejuſdem Ordinis. Secundò, privilegia conceduntur Monialibus abſolutè propter earum merita, & ut Moniales talis Ordinis, licèt ad inſtantiam quandoque alicujus Superioris Regularis: ergo quatenus Moniales manent, ejuſdem Ordinis privilegiis gaudent. Tertiò, ex dictis Bullis ſupracitatis, nonnullæ carent illis clauſulis ſubjectionis regimini Regularium: ergo ſaltem ex hoc capite non amittunt ſua privilegia ſubjectæ Epiſcopis. Quartò, privilegia perduntur morte, lapſu temporis, ceſſatione cauſæ, per non uſum, per contrarium uſum, per abuſum, renuntiatione, & revocatione, ut communiter docent Doctores cum ſuis limitationibus: ſed per tranſlationem Monialium à cura Regularium ad regimen Epiſcoporum nullo ex præallegatis modis perduntur privilegia: ergo neque per mutationem Superiorum; cùm hæc ſit quid extrinſecum ad privilegia petenda. Et hanc ſententiam Bordoni ſatis probabilem eſſe puto; & præter illum tenet Caſtrus Palaus, *to. 1. tr. 3. diſp. 4. punct. 2. §. 9. nu. 1.* Paſqualigus, *deciſ. 178. de celebratione Miſſarum*, Pellizzarius *ubi ſuprà nu. 1. &* Ceſpedes *de Exemptione Regularium, c. 23. dub. 344. n. 3.* qui *n. 4.* ex Paſqualigo ampliat hanc doctrinam, & dicit Moniales gaudere etiam privilegiis illius Religionis, ſub cujus gubernatione, & cura vivunt, etiamſi ſint diverſi Ordinis: Exēplum ſit de Monialibus Sapientiæ Neapoli, quæ ſunt ſub cura meæ Religionis, & tamen ſunt Ordinis S. Dominici: Iſtę Theatinorum privilegiis fruuntur; & hoc ob privilegium, quod habent Fratres Minores, per quod Moniales ſub eorum cura viventes gaudent illorum privilegiis, conceſſit hoc privilegium Minoribus Bonifacius VIII. ut teſtatur Surdus, in Compendio *titulo Communicatio privilegiorum, n. 6.* Inſuper, ut notat acutus Paſqualigus etiam præciſo privilegio, Moniales ſub cura Regularium viventes ſunt velut pars illius Religionis, ſub cujus cuſtodia, & cura vivunt, & ſic gaudent illius privilegiis.

3 Verùm cum Pellizzario *tr. de Monialibus, c. 9. q. 4. nu. 3.* quæro an, & quomodo Moniales immediatè ſubjectæ Ordinario, uti poſſint privilegiis, ad quorum uſum, ex tenore conceſſionis requiritur miniſterium prælati Regularis, cui aliàs deberent eſſe ſubditæ: cujuſmodi verbi gratia eſt privilegium diſpenſandi, abſolvendi, &c. Reſpondetur, poſſe uti, ſi in tenore conceſſionis habeatur præfata privilegia ſuffragari Regularibus per miniſterium proprii Prælati, abſtrahendo quod Prælatus ſit Regularis, aut non Regularis; cùm enim Ordinarius ſit proprius Prælatus Monialium non exemptarum, in dicto tenore conceſſionis venit nomine Prælati: ſecus, ſi in tenore conceſſionis ſupponatur privilegia ſuffragari Religioſis per Miniſterium Prælati Regularis; ſic quippe Ordinarius reſpectu Monialium non exemptarum dici non poteſt venire nomine Prælati Regularis, cum verè non ſit regularis.

RESOL. CCCXLII.

An liceat Generalibus Religionum excipere confeſſiones Monialium, ſibi ſubjectarum abſque Epiſcopi licentia?

Et quid de Confeſſionibus ſæcularium?

Idem eſt inferioribus Prælatis Regularibus.

Et an ſaltem vigore Cruciatæ, vel Jubilæi poſſint Generales, & alii Prælati Regularium, abſque approbatione Epiſcopi excipere confeſſiones ſæcularium?

Et an quando in Jubilæo dicitur, quòd Confeſſarii debent eſſe approbati à locorum Ordinariis. non poſſint Religioſi confiteri cum approbatis à Prælato Regulari ut lucrentur Jubilæum? Ex p. 10. tr. 14. Miſc. 4. Reſ. 8. aliàs 6.

§. 1. INterrogatus de hoc caſu, negativè reſpondi, ſic noſter Pater Generalis non poteſt excipere confeſſiones Monialium Monaſterii Sapientiæ, abſque deputatione Archiepiſcopi Neapolitani: & ideò, teſte Gavanto *in Manuali Epiſcoporum, verb. Monialium cura ſpiritualis, poſt num. 39. in Addit.* ſacra Congregatio die 13. Novembris 1627. declaravit, non licere Generali audire confeſſiones Monialium ſui Ordinis, ſine deputatione ſpeciali Epiſcopi. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Bordonus *in Conſiliis Regularium tom. 1. reſol. 5. queſtion. 1. num. 1.* & noviſſimè Paulus Squillante *tract. de obligationibus & privilegiis Epiſcoporum, p. 3. cap. 39. n. 17.* & Novarius *in Summa Bullarum, to. 2. Rub. de Exemptorum privilegiis n. 30.* Quoad hoc [illegible] doctrinã R. [illegible]

2 Nota etiam hic obiter, non ſolùm inferiores Prælatos Regularium, ſed etiam Generales, non poſſe excipere confeſſiones Sæcularium abſque Ordinarii probatione: ut patet Sup. hoc lege doctrinam R. & [illegible] not. [illegible]

penes

penes Leandrum, *de Sacram. tom. 1. tr. 5. diſp. 11. q. 63.* quicquid in contrarium tanquam probabile videatur admittere noſter Pater Ceſpedes *de Exemptione Regul. c. 6. n. 14.* Sed quoad Generalem, Bordonus *ubi ſuprà, tom. 2. reſ. 80. q. 9. n. 18.* putat, illos quoad confeſſiones ſæcularium approbandos eſſe ſine examine quia idoneitas præſumitur includi in eminentia Officii Generalatus: at hæc ratio mihi non placet; nam major idoneitas præſumi debet in publicis profeſſoribus ſacræ Theologiæ verbi gratia Salmanticenſibus, Complutenſibus, Sorboniſtis, Lovanienſibus, &c. quam in Generalibus Religionum; & tamen illi ſubiieiendi ſunt approbationi, & examini Epiſcoporum; ergo & iſti; ut rectè vult Leandrus *ubi ſuprà.*

3 Sed Pater Ceſpedes *ubi ſuprà, cap. 23. dub. 346. n. 4.* probabilem putat ſententiam Doctorum aſſerentium, prælatos regulares ſine approbatione Epiſcopi poſſe audire confeſſiones ſæcularium, & etiam poſt hæc ſcripta invenio doctum Patrem Martinum de San Joſeph, *in Monita Confeſſariorum, tom. 1. lib. 1. tract. 24. de Pœnit. n. 19.* admittere tanquam probabilem opinionem aſſerentem, poſſe omnes Prælatos regulares excipere confeſſiones ſæcularium abſque Epiſcopi approbatione, & quia eius verba nimis grata erunt, ut reor, hic per extenſum apponam; Sic itaque ait: (*Los Prelados Regulares, ſegun comun opinion, no pueden confeſſar ſeglares ſin la aprobation de los Obiſpos. Con todo eſſo me parece probable la opinion contraria de Henriquez,* de Indulgent. cap. 12. num. 3. in gloſa, littera R. *citans Mancium, Medinam, & Bannez, Ioan. Valer,* in different. utriuſque fori, verb. Nullitas, difficult. 5. n. 3. *y de otros, y entre ellos el Maeſtro Gallo, que afirman, que los tales Prelados lienen de ſu parte uno de los requiſitos del Concilio, que es ſer Curas de almas, y annade Valero, que comunemente los Prelados ſon mas dignos en letras, y coſtumbres que los Curas Parroquiales, y que aſſi ſe ſatisfaze à la mente del Concilio, que buſcò idoneidad para confeſſar. Llevò peſadamente Manrique, eſto cotejo, y comparacion, y reſponde en la queſtion citada, ques los Curas de tal manera reſplandecens regularmente en letras, y coſtumbres, que no neceſſitan de otra aprobacion y que ſe conocen Prelados regulares con manchas de falta de letras, y coſtumbres, y que muchas vezes ſon electos por afectos de amiſtad de carne, y ſangre, à que colerico annade; que ſi los Curas cojen entre manos el libro de las diferentias de Valero, le hallaran tambien con manchas, y faltes de conſideracion, y en la miſma queſtion,* num. 9. *dize que ſe enganno Valero, no ſolamente en materia de Derechos, ſino tambien en la de Sacramentos: y* num. 2. *que no ay que muravillar, que los Regulares modernos, que eſcriven, o imprimen quieran eſcurecer coſa tan clara, por favorecer à ſus Prelados, y* num. 3. *que diſputar della, es coſa ſuperflua, y vergonçoſa Todas eſtas propoſitiones y reſpueſta; ſon muy eſcuſadas, en libros impreſſos de hombres graves. Dize que es opinion probabile, y eſſo per principios intrinſecos, y extrinſecos. Es probabile por razon: porque aunque los Prelados, no tienen Beneficio Paroquial, en rigor de la palabra Beneficio, ſe vè que en lo ſuſtancial le tienen, pues ſon Curas de almas, y largo modos los comprehendia el Concilio, el qual attendio mas à la idoneidad para las Confeſſiones, que al ſentido material de palabras, y la ley ſe ha de eſtender, ò reſtringir juxta limites rationis ejuſdem legis, que es la de la idoneidad, argumentum legis cum Pater, §. Dulciſſimis, ff. de legat. 2. & lege Adigere, §. Quamvis ff. de jure patron. capite Suggeſtum, capite Meminimus cum ejus annotatis à Panormitano ab aliis recepto de appellatione, de mas de que,* verborum uſui plus ſtatur, quàm verborum ſignificationi. *§. fin. & ibi additio margin. leg. Non aliter, ff. de legatione 3. Y ſiendo los Prelados, y los Parrocos Curas de almas, ſe deven entender las palabras del Concilio ſecundùm propriam interpretationem,* & non ſecundùm modum rigoroſum loquendi, *lege ſi ita vulneratus, 32. in principio, ff. ad legem Aquiliam. y ſi las palabras del Concilio dixeram abſolutamente que eſſetuyen à los Prelados regulares, aunque ſon Curas de almas, no ſe admitiera interpretacion, pues,* Ubi caſus eſt in jure expreſsus nulla eſt dubitatio *lege Ancillo 12. & ibi addit. margin. Codice, de furtis, & lege Illam. Codice de collatio. No habla el Concilio con la claridad dicha. Y aqui entra la interpretation, que en caſos ſemejantes la puedens dar los juriſprudentes, lege Cum hic ſtatus 33. §. Si ambo, & ibi addit. margin. ff. de donatione inter virum & uxor. porque,* lex promulgata ad unum caſum, non excludit caſum ſimilem gloſſa *in lege cum Prætor. verb. Videtur ff. de Judiciis,* quam dicit celebrem Socinus *rubr. de acquir. hæred. num. 4. y es comun.*

4 Por principios extrinſecos ſe prueba eſta opinion con la authoridad de varones graviſſimos, que la han tenido, y entre ellos Padres Maeſtros Mancio, Fray Bartholomeo de Medina; y Fray Domingo Bannes Cathedraticos de la Catedra de prima de Theologia de la Univerſidad de Salamanca, y que Medina, y Bannez dieren gran luz à la Theologia Eſcolaſtica con ſus eſcritos. El Maeſtro Gallo tuvo tal credito en la Orden de nueſtro Padre ſanto Domingo, que los hombres mas doctos de aquella ſagrada Religion refieren, y aprueban ſus opiniones, haziendo dellas la eſtima ve es razon. Halloſe en el Concilio Tridentino, y percibio la mente de los Padres quanto al decreto, ſobre que es la queſtion. El Padre Henriquez de la Compannia de Jeſus, que eſcribio con gran luzimiento, y provecho ſobre la materia de Sacramentos, y ſobre otras, y con todo eſſo Manrique no haze caſo de la autoridad de hombres tan grandes, como ſe ve en la queſtion citada. Reſpendamos aora a ſus argumentos no porque yo no tengo la opinion comun de Suarez, &c. por mas probable, ſino para que ſe vea, que no la prueba Manrique con la firmeze que el pienſa, y que la contraria no carece de probabilidad. Ita ille; qui poſtea reſpondet ad omnia argumenta Manriquez. Sed ego, his non obſtantibus, non recedo à ſententia negativa, quam olim * docui, & me citato docet Leandrus *ubi ſuprà,* & me etiam citato tenet Georgius Gobat *de Jubilæo duplici, capite 31. q. 84. n. 231. in fine* & alii, quos citat Leandrus, aſſerentes, nec Generales, nec alios Prælatos Regularium poſſe audire Confeſſiones Sæcularium abſque approbatione Epiſcopi.

5 Verùm, an ſaltem virtute Bullæ Cruciatæ, vel Jubilei poſſint Generales, & alii Prælati Regularium abſque approbatione Epiſcopi recipere Confeſſiones Sæcularium * alibi probabilitater cum Boſſio, & aliis affirmativè reſpondi: nunc verò negativæ ſententiæ adhæreo, quam noviſſimè tuetur doctus, & amiciſſimus Quintanadvennas *de Jubilæo duarum hebdomadarum cap. 20. num. 1.* ubi ſic ait: *Un Religioſo non puede elegir en eſte Jubileo un Confeſſor aprobado en ſu Religion, però no del Obiſpo, pues el Jubileo dize, que eſten aprobandos à locorum Ordinariis; y mucho menos podra un ſeglar eligir el aprobado ſolo por el Superior de la Religion, aunque ſea el General no puede ſer en virtud deſte Jubileo eligido, ni de ſus ſubditos, ni de los Seglares, ſino eſta approbado por el Ordinario.* Ita ille, qui citat Rodriquez, Fagundez, Tamburinum, & Lugum.

Supra hæc in Reſ. 69. §. Tertium & §. ult. & in R. 87. & tom. 10 tr. 1. Reſ. 14. §. 2. Quinto 3. tr. 2. Reſol. 89. §. Quartus caſus & in 10. in tr. 4. R. 20. § ult. & ibi in tr. 4. Reſ. 6. §. 1. ad med. a verſ. Deinde.

* Docui in omnibus Reſ. & §. not. promiſcuis.

*Alibi pro Iubileo late in tom. 4. tra. 6. Reſ. 6. & pro Iubileo, & citata etiam late in alia & ejus primo annot.

Sup hoc in to. 4. tr. 4 Reſ 8. § Non diſſimulem ſed lege etiam alias & ejus primo no.

R E S O L. CCCXLIV.

An Prælati Regulares Monialium poſſit, audire earum confeſſiones abſque prævia approbatione Epiſcopi?

Et quid, ſi prædicti Prælati habent generalem approbationem pro Diœceſi ab Ordinario?

Et an Prælatus Regularis Moniali ſibi ſubjectæ immediatè poſſit independenter ab Ordinario aſſignare Patrem ſpiritualem, ſive ejuſdem, ſive alterius Ordinis Religioſum, vel etiam Sacerdotem ſæcularem, cui illa extra Sacramentum Pœnitentiæ manifeſtet ſuam conſcientiam ad effectum, ut ab eo in via Dei dirigatur, ſine periculo errandi.

Et curſim infertur Declarationes Cardinalium approbatas à Pontifice habere vim legis. Ex p. 9. t. 6. & Miſc. 1, Reſ. 48. alias 49.

§. 1. RESpondeo negativè ex vigore Conſtitutionis Gregorii XV. cum Pellizario *tract. 2. de Mon. c. 10. ſect. 3. n. 166.* licèt olim poſſent & ipſi eas audire, & alios approbare ad illas audiendas; ſtante declaratione Sacræ Congregationis Concilii, in qua additur, Confeſſiones à dictis Prælatis auditas, ſine prævia approbatione, eſſe nullas, & irritas.

2 Unde vide, an ſit admittendus Quintanadvennas *t. 1. tr. 3. ſing. 25. n. 7.* ubi ſic ait: (Nihilominus non improbabile forſan erit, Prælatos regulares habentes generalem approbationem pro Diœceſi ab Ordinario, nova non indigere ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubditarum: cum hoc expreſsè non prohibeatur in Bulla Pontificis, & conſuetudo ab Epiſcopis cognita, jamdiu, ac modò vigeat, ex qua, præſumpta ſaltem; ſpecialis hæc licentia colligitur, illiſque, utpotè in Prælatorum munere conſtitutis, ab Epiſcopis meritò concedi ſapientes exiſtimabunt: cùm ab eis etiam harum Monialium Confeſſores aſſignentur. Nec Congregationis declaratio vim legis habet, etiamſi approbata à Pontifice, cùm ab ipſo ejus obſervatio non præcipiatur. Secus judicandum circa Confeſſiones Monialium Epiſcopo ſubditarum) Ita ille.

3 Ad id verò quod ipſe aſſerit, declarationem Cardinalium approbatam à Pontifice, non habere vim legis, niſi ab ipſo ejus obſervantia præcipiatur; poſitivè mihi diſplicet: nam eſt contra praxim, neque talis conditio apponitur in Decreto Urbani VIII. & ad ſummum Doctores requirunt, ut dictæ declarationes emanaverint facto verbo cum Sanctiſſimo; nec requirunt, ut ipſe eorum obſervantiam præcipiat.

4 Nota verò, quòd ſtando in prima opinione, non ſequitur, (ut obſervat Pellizzarius *loco citato:*) quin Prælatus regularis Moniali ſibi immediatè ſubjectæ poſſit independenter ab Ordinario aſſignare Patrem ſpiritualem, ſive ejuſdem, ſive alterius Ordinis Religioſum, vel etiam Sacerdotem ſæcularem; cui illa, extra Pœnitentiæ Sacramentum, manifeſtet ſuam conſcientiam, ad effectum, ut ab eo in via Dei dirigatur ſine periculo errandi. Ducor, quòd ante Bullam Gregorii XV. id potuiſſet facere Prælatus regularis & per dictam Bullam ei ſolùm ſublata eſt facultas approbandi Confeſſarium pro Monialibus ſibi immediatè ſubjecti, quod utique eſt quid diverſum ab hoc quòd eſt deſignare Patrem ſpiritualem, cui extra Sacramentum manifeſtetur modo dicto conſcientia: à diverſis autem non fit illatio.

Quoad hoc lege doctrinam §. 1. R. præcedentem, & ſequenter ſup. hoc in fine R. ſeq. & infra ex Reſ 346 vide §. quin vero, & ex Reſ. 345. §. Superiores Regulares.

Supra hoc in tom 7 tract. 1. Reſ. 11. 12. 13. & 14. & late ſimile in his & aliis earum annotat.

R E S O L. CCCXLV.

An Confeſſarius Monialium Regularibus ſubjectarum ſit ab Epiſcopo approbandus?

Et an Prælati Regulares abſque Ordinarii approbatione audire non poſſint Confeſſiones Monialium ſibi reſpectivè ſubjectarum?

Et notatur ad audiendas confeſſiones Monialium modò non ſufficere, quòd Sacerdos ſive Regularis, ſive ſæcularis ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad Confeſſiones ſæcularium perſonarum audiendas, ſed egere quoad hoc ſpeciali approbatione.

Et Congregatio Cardinalium declaravit Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas confeſſiones Monialium unius Monaſterii, nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas confeſſiones Monialium alterius Monaſterii.

Etiamque notatur Epiſcopos poſſe aſſignare Confeſſarium Monialibus, quæ ſubiiciuntur Regularibus, ſi nulla ratione induci poſſint, ut confiteantur de peccatis apud ſuos Regulares, Ex p. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſ. 51.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. & inf. in Reſ. 348. §. Et not. & ſeq. in R. 115. §. 1. curſim ad med. verſ. Secundo declaratio.

§. 1. NEgativè reſpondet Fragoſus *de regim. Reip. Chriſt. tom. 2. p. 2. lib. 8. diſp. 18. §. 8. n. 7.* ubi ſic ait; Nullam juriſdictionem poteſt Epiſcopus ſibi aſſumere ex Decreto Concil. Tridentini in Confeſſarios Monialium, quæ ſubduntur Regularibus, Armendar. *in addit. ad recopil. legum Navarræ, lib. 2. tit. 18. l. 7. de Relig. n. 98.* ſufficitque ſi Confeſſarii examinentur à ſuis Superioribus ad excipiendas Confeſſiones Monialium, prout vult Azorius *Inſtit. mor. p. 1. lib. 13. cap. 9. q. 2. verſ. Quæres an Confeſſarii* & Sorbus *in ſuis annot. ad Compendium. Mendicantium verb. Moniales, verſ. Quid præter.* Subdens Confeſſores ordinarios ad Confeſſiones Monialium, quæ non ſunt ſubjectæ Epiſcopo eſſe approbandos à ſuperiore Ordinis; id tamen reſtringit Campanil. *in diverſor. Jur. Canon. rubr. 12. c. 16. n. 53.* in caſu, de quo ipſe teſtatur declarationem Sacræ Congregationis, quæ cenſuit, ex authoritate Decreti Concilii Tridentini *ſeſſ. 23. c. 20. de Reg.* poſſe Epiſcopum aſſignare Confeſſorem Monialibus, quæ ſubijciuntur Regularibus; ſi nulla ratione poſſunt induci, ut confiteantur de peccatis apud Regulares ſuos. Ita Fragoſus.

Sup. hoc eſſe ... in Reſ. 348 in ... obſtet.

2 Sed hodie prorſus ejus ſententia reiicienda eſt, eò quòd, quamvis ante Conſtitutionem Gregorii XV. editam 5. Februarii 1622. quæ incipit, Inſcrutabili, Confeſſarii quidem Monialium locorum Ordinariis ſubjectarum deberent approbari ab ipſis Ordinariis, Confeſſarii verò Monialium ſubjectarum Regularibus à Prælatis propriæ Religionis tanquam Ordinariis ipſarum Monialium: in præſentia tamen omnes Confeſſarii tam ordinarii, quàm extraordinarii quarumcumque Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, debent approbari ab Ordinario loci: idque ex citata Conſtitutione Gregorii XV. quæ quoad hoc habet: Confeſſores verò ſive Regulares, ſive Sæculares, quomodocumque exempti, tam ordinarii, quàm extraordinarii, ad Confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum audiendas, nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur, obtineant. * Ubi notandum ad audiendas Confeſſiones Monialium modò non ſufficere, quòd Sacerdos, ſive Regularis, ſive ſæcularis, ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad confeſſiones perſonarum ſæcularium audiendas; ſed egere quoad hoc ſpeciali approbatione; idque ex declaratione ſacræ Congregationis Concilii; quæ etiam declaravit Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas confeſſiones Monialium unius monaſterii nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas Confeſſiones Monialium alterius monaſterii; ut videre eſt *tom. 4. Bullarii poſt Conſtitut. 18.* Gregorii XV. Verum tamen eſt, quod Confeſſarii Monialium exemptarum, tam ordinarii, quàm extraordinari præſentari debent à propriis Prælatis Regularibus, ad effectum, ut modo dicto approbentur ab Ordinario, unde infert Tamburinus *diſp. 16. de Jure Abbatiſſ. q. 3. n. 3.* non ſubſiſtere quod ait Naldus *ver. Moniales, nu. 2.* Monialibus etiam exemptis, aſſignandum eſſe Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo loci: ſiquidem, teſte Zipæo *lib. 3. de jure Pontificio novo; n. 3.* extat in contrarium quædam declaratio Sacræ Congregationis, qua deciſum eſt hujuſmodi aſſignationem faciendam à Prælato regulari, cujus juriſdictioni ſubſunt dictæ Moniales, licèt aliàs indigeant approbari ab Ordinario, ut jam dictum eſt. Quin vigore citatæ Conſtitutionis Greg. XV. neque ipſi Prælati regulares abſque Ordinarii approbatione audire poſſunt Confeſſiones Monialium ſibi reſpectivè ſubjectarum: cùm olim poſſent & ipſi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. Ita declaravit Sacra Congreg. Concilii ubi ſuprà, addens Confeſſiones à dictis Prælatis auditas ſine præfata approbatione eſſe nullas, & irritas. Et hæc omnia docet Pater Pellizarius *tr. de monial. c. 10. ſect. 3. n. 164.* & alii communiter.

* Supr. hoc in Reſ. ſeq. §. ubi notandum, & inf. in Reſ. 348. §. Regulares generaliter, & pro ſequentib. uſq. ad not. ſeq. in R. 2. hujus ... in §. ubi & ſeq. & in R. 3 in §. Et notet & §. Regulares.

Supra hoc in Reſ. præterita, & lege alium §. ejus primo not. & in Reſ. ſeq. §. Quin vigore & inf. in Reſ. 348. §. Superiores.

RESOL. CCCXLVI.

An Regulares poſſint independenter ab Epiſcopis excipere Confeſſiones Monialium ipſis Regularibus ſubjectarum?

Et quid ſuper hoc de ipſis Prælatis Regularibus? Exp. 11. tr. 2. & Miſc. 2. Reſ. 28.

Supra hoc in Reſ. præterita & in aliis eius primo not.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Bruno *de privil. Reg. tr. 5. c. 5. propoſit. 4.* ubi ſic ait; Confeſſarius Monialium Regularibus ſubditarum independenter ab Ordinariis, eorumdemque examine, inſtituitur, potiturque eiſdem facultatibus in eaſdem, quibus Confeſſarius Regularis in Regulares.

2 Hæc veritas, quoad primam partem probatur; quoniam cùm Moniales ſint ab ordinariorum juriſdictione exemptæ, ab illo quoque actu juriſdictionis, exemptæ ſunt ad eum pertinente, quia in ipſas plena juriſdictione lætatur; ſed nullus ea potitur, niſi earumdem Prælatus; ergo non poteſt ab Ordinariis hujuſmodi Confeſſarius inſtitui, ſed à Prælato, & quoad hoc nulla apparet difficultas; ſed tantum quoad examen, quod tamen ad eum nullatenus ſpectat, determinante S. Pio V. Bulla *Et ſi Mendicantium*, dum ſic pronunciat, Confeſſores verò Monialium, quæ degunt ſub cura Regularium, ab Ordinario examinari nolumus.

3 Varius autem eſt modus inſtitutionis illius Confeſſarii pro diverſitate Conſtitutionum cujuslibet Ordinis, in Minoritana enim familia, in Capitulis Congregationibus Provincialibus à definitorio inſtituitur, amovendus tamen ab eodem definitorio, ac etiam cùm opus eſt, à ſolo Provinciali, Facultatibus Confeſſarii Regularis erga Regulares, ejuſque facultates ſunt juris Ordinarii, cum illi ex Conſtitutionibus Ordinis concedantur, ac propterea non poſſunt illas arctare Superiores, niſi eiſdem à Conſtitutionibus prædictis concedatur.

4 Facultates autem illæ multæ ſunt, quædam enim forum animæ dumtaxat reſpiciunt, aliæ adminiſtrationem Sacramentorum, aliæ abſolutionem à cenſuris, & diſpenſationem ſuper pœnis, ſententiis, votis, & juramentis; & denique in earumdem Monaſteria ingreſſum. De illis omnibus, excepto prædicto ingreſſu, nihil occurrit dicendum, quidquid enim dictum eſt de Confeſſario Regulari in Regulares, illud etiam dictum habeas de eodem Regulari in Moniales, communicat enim hic in privilegiis cum alio: imò aliquid amplius habet in Ordine Minoritarum, ut declaravit Capitulum Generale Albienſe, teſte Roderico *tom. 1. qq. RR. q. 19. art. 2.* hoc ſtatuto, Univerſi Confeſſores Monialium noſtræ familiæ habeant præſenti decreto ſemper activam auctoritatem Prælatorum ſuper Moniales quoad caſus, & ſententias, habeantque ſimiliter Guardiani, ac Vicarii Guardianorum in eorum abſentia. Quibus manifeſtè conſtat Cõfeſſarium Monialium habere jure ordinario facultatem abſolvendi, & diſpenſandi in caſibus, & ſententiis in prædicto Ordine reſervatis. Ita Bruno; cui adde Sorbum *in ſuis annotat. ad Compend. Mendic. verb. Moniales*, Azor. *p. 1. lib. 13. c. 9. q. 2.* & Campanil. *in diverſor. jur. Canon. lib. 16. rubr. 12. n. 53.*

5 Sed hi ſcripſerunt ante Bullam Gregorii XV. quod non fecit Pater Bruno, & ideò contra illum aſſero, quod quamvis ante Conſtitutionem Gregorii XV. editum 5. Februarii 1622. quæ incipit, *inſcrutabili*, Confeſſarii quidem Monialium locorũ Ordinariis ſubjectarum deberent approbari ab ipſis Ordinariis; Confeſſari verò Monialium ſubjectarum Regularibus à Prælatis propriæ Religionis, tanquam Ordinariis ipſarum Monialium: in præſenti tamen omnes confeſſarii tam ordinarii, quàm extraordinarii quarumcunque Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, debent approbari ab ordinario loci: idque ex citata Conſtitutione Gregorii XV. quæ quoad hoc ſic habet, Confeſſores verò ſive Regulares, ſive ſæculares, quomodocunque exempti, tam ordinarii, quã extraordinarii ad confeſſiones Monialium, etiam Regularibus ſubjectarum, audiendas, nullatenus deputari valeant, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbationem, quæ gratis concedatur obtineant.

Sup. hoc in R. præterita §. ... ante med. verſ. ubi, & infr. in Reſ. 348. §. Regulares.

6 Ubi notandum, ad audiendas confeſſiones Monialiũ modo non ſufficere, quòd ſacerdos ſive Regularis, ſive ſæcularis, ſit generaliter approbatus ab Epiſcopo ad confeſſiones perſonarũ ſæcularium audiendas, ſed egere quoad hoc ſpeciali approbatione; idque ex declaratione Sacræ Congreg. Concilii, quæ etiam declaravit Regularem approbatum ab Epiſcopo ad audiendas cõfeſſiones Monialium unius Monaſterii, nequaquam cenſeri approbatum ad audiendas confeſſiones Monialium alterius Monaſterii, ut videre eſt *in tom. 4. Bullarii poſt Conſt. 18. Greg. XV.*

Supra hoc in Reſ. 2. not. præterita §. 1. ad medium & in R. 2. §. Regularem. Et pro contentis in hoc §. Verum tamen, in §. 1. not. præterit. poſt med. à verſ. Verum tamen & inf. in Reſ. 348. §. Et notet.

7 Verũ tamen eſt, quòd confeſſarii Monialium exemptarum tam ordinarii, quam extraordinarii præſentari debent à propriis Prælatis Regularibus, ad effectum ut modo dicto approbentur ab ordinario; Unde infert Tamburinus *n. 16. de jure Abbatiſſarum, q. 3. n. 3.* non ſubſiſtere, quod ait, Nald. *verb. Mon. n. 2.* Monialibus etiam exemptis aſſignandum eſſe Confeſſarium extraordinarium ab Epiſcopo loci: ſi quidem teſte Zipeo. 3. *de jure Pontificio novo, n. 3.* extat in contrarium quædã declaratio Sacræ Congr. qua deciſum eſt hujuſmodi aſſignationem faciendam à Prælato Regulari, cujus juriſdictioni ſubſunt dictæ Moniales, licèt aliàs indigeant approbari ab ordinario, ut jam dictum eſt.

8 Quin vigore citatæ Cõſtitutionis Greg. XV. neque ipſi Prælati Regulares abſque ordinarii approbatione audire poſſunt confeſſiones Monialium ſibi reſpectivè ſubjectarum; cùm olim poſſent, & ipſi illas audire, & alios approbare ad illas audiendas. Ita declaravit Sacra Congregatio Concilii, ubi ſupra, addens confeſſiones à dictis Prælatis auditas ſine præfata approbatione, eſſe nullas, & irritas. Et hæc omnia docet Pellizz. *de Monialibus, c. 10. ſect. 3. ſubſect. 1. q. 11. n. 163.* Tamb. *de jure Abbatiſſarum, d. 16. q. 3. n. 3.* Bordonus *in Conſil. Reg. tr. 1. reſ. 5. n. 1. & alii.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 344. & 345. propè fin. ... verſ. Quin vigore & inf. in Reſ. 348. §. Superiores.

9 Notan-

9 Notandum eſt tamen, Doctores Hiſpanos aſſerere ſupradicta non procedere in Regnis Hiſpaniarum, Unde Nicolaus Bravus *in tr. Monaſt. c. 23. n. 12.* ſic ait. Neque etiam obſtat Conſtitutio quædam Gregorii XV. quæ incipit, *Inſcrutabili; &c.* expedita anno 1622. circa gubernium Monialium, & deputationem Confeſſorum, diverſimodè valdè diſponens. Nam ob ingentia incommoda inde emergentia; atque etiam inſtante Rege Hiſpaniarum Philippo IV. ſuſpenſa fuit omninò eius exequutio ab Urbano VIII. anno 1625. & ſuſpenſionis effectus commiſſus Illuſt. Nuntio Hiſpaniæ Julio Saccbeto, à quo tunc ſolemniter, & juridicè facta eſt Matriti die 21. Aprilis ejuſdem anni, cujus authenticum inſtrumentum habuimus, quia & prædictæ cauſæ Religionis nomine, inter alios Prælatos, eiſdem tempore, & loco aliquam geſſimus partem, dum Abbatis munere fungeremur in noſtro Matriti cænobio. Hucuſque Bravus.

10 Sed ut verum fatear, invenio Leandrum Doctorem Hiſpanum, & qui in Hiſpania ſcripſit *tom. 1. de Sacram. tract. 5. diſp. 11. q. 46.* adducere Conſtitutionem Gregorii XV. tanquam in Hiſpania exiſtentem in vigore, & nullam facere mentionem de ſupplicatione Regis quam ſupra adducit Bravus; & ideò me remitto veritati, & praxi Hiſpaniæ. Vide etiam contra Brunum præter Doctores citatos Boſſium *de Jubilæo ſect. 3. caſu 2. §. 3. n. 74.*

R E S O L. CCCXLVII.

An Confeſſarius Regularis Monaſterii Monialium, ut ingrediatur in caſibus neceſſariis intra ejus ſepta, egeat non ſolùm licentia ſui Prælati, ſed etiam Epiſcopi.

Et notatur, quòd declaratio ſecunda Sacræ Congregationis contenta in textu hujus Reſolutionis non comprehendit Superiores Regulares, quia ibi in caſibus neceſſariis authoritate propria, & officio ſine ulla Epiſcoporum licentia poſſunt ingredi ſepta Monialium, ſed tantùm loquitur de Confeſſariis, ſeu aliis miniſtris, Exp. 10. tr. 16. & Miſc. 6. Reſ. 43. alias 42.

§. 1. COmmuniter Doctores aſſerunt, facultatem ingrediendi Monaſteria Monialium Regularibus ſubjectarum ad earum Prælatos ſuperiores ſpectare, non autem ad Epiſcopum, vel ejus Vicarium.

2 Probatur hæc opinio, quia illorum eſt, hanc licentiam, & facultatem concedere, quorum eſt clauſuram Monialibus indicere, & quorum eſt Moniales ad clauſuram cogere, ſed indicere clauſuram Monialibus, & cogere illas ad eam eſt eorum, qui præſunt, ut colligitur apertè ex cap. *Periculoſo, §. ult. de ſtatu regul. in 6.* ibi, Patriarchis, Primatibus Archiepiſcopis, & Epiſcopis mandamus, quatenus eorum quilibet in Civitate, ac Diœceſi propria in Monaſteriis Monialium, ſibi ordinario jure ſubjectis, ſua, in his verò, quę ad Romanam immediatè ſpectant Eccleſiam, Sedis Apoſtolicæ authoritate: Abbates verò, & alii tam exempti, quàm non exempti Prælati Eccleſiarum, Monaſteriorum, & Ordinum quorumcumque in Monaſteriis hujuſmodi ſibi ſubjectis de Monialibus includendis, quàm commodè poterunt, providere procurent, ergo facultatem ingrediendi Monaſteria Monialium in caſibus neceſſitatis concedere valent, & debent Generales, Provinciales, & Prælati Conventuum in Monaſteriis, quæ Regularibus ſubjecta ſunt.

3 Probatur ſecundò, hæc opinio ex verbis Concilii Tridentini, *ſeſſ. 25. c. 5.* requirentis diſiunctivè, Epiſcopi, vel Superioris licentiam, ibi, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta: Et infrà, dare autem Epiſcopus, vel Superior licentiam debet in caſibus neceſſariis, non quaſi vellet Epiſcopum, vel Regularium Prælatum in quælibet Monaſteria poteſtate gaudere concedendi has licentias, ſed Epiſcopum in Monaſteria ſibi, vel Sedi Apoſtolicæ ſubjecta, Regularem verò Prælatum in Monaſterium ſuæ juriſdictionis. Alioqui eodem modo dici poſſet, Regularis Prælati licentiam ſufficere in Monaſterio, Epiſcopi, quia etiam ibi poſſet applicari diſiunctiva lectio. Sicut ergo ibi nihil poteſt Prælatus, quia non eſt ibi Superior, &c. debet intelligi reſpectivè; ita Epiſcopus ex vi Concilii nihil poteſt in hac parte circa illa Monaſteria ſibi non ſubjecta, quia diſiunctiva illa debet intelligi cum partitione accomoda, aliàs poſſet Epiſcopus concedere hanc licentiam, renuente Prælato Religionis, quod eſt contra debitum ordinem, ſuppoſita exemptione, quam Concilium in hac parte tollere noluit, nam ideò addidit illam particulam, vel Superioris. Per quam etiam ſignificavit, non eſſe ſatis eſſe Epiſcopum, niſi ſit Superior Monaſterii ad hanc licentiam dandam, è contrario verò, Superiorem ſufficere, ut declaratum eſt. Confirmatur, nam concilii mentem declaravit apertiſſimè Pius in ſua Conſtitutione; *Et ſi Mendicantium Ordines*, anno 1567. 17. Kalend. Junias Pontif. ann. 2. Cumque, inquit §. 7. inhoneſtum ſit, quemlibet in alienam meſſem falcem inijcere, cumque Monialium Monaſteria, non niſi de Epiſcopi, vel Superioris licentia, & in caſibus neceſſariis aliquis ingredi præſumat *in ſeſſ. 25. c. 5.* prohibetur; hoc tantum in illis Monaſteriis locum habere volumus, quæ Ordinariis ipſis pleno jure ſubſunt: in quibus neceſſariis ipſi dare licentiam poſſint, non tamen in aliis Monaſteriis, Pergit deinde prohibere Epiſcopis omnem omninò ſuperioritatem, & juriſdictionem in ejuſmodi Monaſteria, eorumque Moniales. Quæ verba adeò clara ſunt, ut nullo indigeant interprete: quare mirum non eſt, ſi deinde Sacra Congregatio Cardinaliũ Tridentini Interpretum ita definierit, ut infrà videbimus. Unde hanc ſententiam ex Suarez, Sanchez, Navarro, Barboſa, Bonacina, Azorio, Llamas, Rodriquez, Peguino, & aliis docet Tamburinus *de jure Abbatiſſarum diſp. 2. q. 1. n. 4.* quibus ego addam plures alios, & in primis agmen ducant duo viri doctiſſimi, & amiciſſimi Reverendiſſimus Candidus Magiſter Sacri Palatii *tom. 2. diſp. 5. art. 3. dist. 1.* & Pater Lezana *in Summa, to. 3. verb. clauſura, n. 24. de Clauſura Sanctimonialium, diſp. 1. c. 4. §. 3. n. 6.* Pellizzarius *de Monialibus, c. 5. ſect. 3. q. 32. n. 146.* Antonellus *tract. de Regim. Eccleſ. Epiſc. to. 2. lib. 7. c. 5. n.* 10. Ventriglia *in praxi, tit. de clauſura Monialium, annot. 5. §. 2. n. 17.* Campanili *in diverſ. Jur. can. Rubr. 12. c. 16. n. 31.* Eligius Baſſæus *in florib. Theolog. ver. clauſura, n. 9.* Hieronymus Rodriquez, *in Compend. reſ. 26. n. 8.* Villalobos *in Summa to. 2. tract. 35. diffic. 46. n. 3.* Caſtrus Palaus *to. 3. tr. 16. diſp. 4 n. 10. p. 2. n. 1.* Et ita ſupradicti Doctores teſtantur declaraſſe ſacram Congregationem ſub his verbis: Sacra Congregatio Cardinalium Concilii Tridentini Interpretum cenſuit, licentias ingrediendi intra ſepta Monialium ex vera tantum neceſſitate concedendas, quoad Monaſteria Regularibus ſubjecta, pertinere tantùm ad ipſos Superiores Regulares. Et ego teſtor, hanc declarationem typis impreſſam vidiſſe Romæ in Typographia Camerali ſub anno 1610. & dicitur emanaſſe a Sacra Congregatione Epiſcoporum ſub die 29. Junii 1596. ut patet apud Bellarminum *in ſeſſ. 25. c. 5. Concil. Trident.*

4 His tamen non obſtantibus, dicendum videtur, licentiam ingrediendi Monaſteria Monialium Regularibus ſubjectarum, dandam eſſe ab Epiſcopo, & à Superiore Monaſterii, & ita tradit noviſſimè Pax Jordanus *in var. Elucubrat, tom. 2. lib. 7. tit. 12. n. 43.* & Gavantus *verb. Monialium clauſtra, in addit. n.* 1. ſtante alia declaratione ejuſdem Congregationis Cardinalium ſub die 13. Novembris 1610. facto verbo cum Sanctiſſimo, tenoris ſequentis: Sacra Congregatio facultate ſibi à Sanctiſſimo attributa, ſtatuit & decrevit, ut deinceps intra ſepta nemo ingredi audeat, niſi licentiæ in caſibus neceſſariis concedendæ, nedum à Superioribus Regularibus dictorum Monaſteriorum, ſed etiam à locorum Ordinariis obtentæ fuerint, non obſtantibus quibuſcumque contrariis legibus, ſtatutis, conſuetudinibus, etiam immemorabilibus.

5 Quid ego ſentiam dicam breviter. Prima declaratio Sacræ Congregationis videtur mihi magis conformis verbis Concilii, & Bullæ S. Pii V. ac validiſſimis rationibus, & communi calculo Doctorum firmata. Verùm, quia ſecunda declaratio emanavit ex facultate Pontificis, non audeo ab illo diſcedere, licèt Regulares aſſerant, ultimam hanc declarationem non fuiſſe uſu receptam: Sed hæc reſponſio Romæ non admittitur per ea, quæ alibi adnotavi. Nota verò, quòd dicta ultima declaratio de an. 1610. non cõprehendit Superiores Regulares, quia tãtùm loquitur de Confeſſariis, ſeu aliis Miniſtris, & ideò iſti in caſibus neceſſariis ingrediuntur intra ſepta Monaſterii; ex officio, & auctoritate propria, ſine ulla Epiſcoporum licentia, & ita hic Romæ practicatur, ut teſtati ſunt mihi Patres Dominicani, & de Obſervantia. Et hoc latè probavit ſuis diebus in quodam Reſponſo noſter doctus, & amiciſſimus Pater Verricelli.

R E S O L. CCCXLVIII.

An Epiſcopi, vel Monialium Superiores poſſint ultra tertiam vicem concedere Monialibus ſubditis Confeſſarium extraordinarium?

Et an Superiores Regularium non poſſint ſuis Monialibus deputare Confeſſarios ordinarios, niſi prius ſint ab Epiſcopo approbati?

Sed difficultas eſt, an tempore Jubilæi Moniales poſſint ſine licentia Epiſcopi, vel Superioris Regularis confiteri cum quocumque Sacerdote approbato?

Et an Epiſcopus poſſit dare Confeſſorem Monialibus ſubjectis Regularibus, quæ nulla ratione induci poſſunt, ut ſuis Regularibus peccata confiteantur?

Et aliquæ Declarationes Congregationis Concilii adducuntur pro aliis diverſis caſibus & Confeſſariis Monialium, Ex p. 6. tr. 8. Miſc. 3. Reſ. 28.

§. 1. DE hoc caſu olim interrogatus fui, & negativè videtur reſpondendum ex Gavanto *in Manuali Epiſc. verb. Mon. cura ſpiritualis*, ubi refert deciſum Confeſſarios extraordinarios non eſſe aſſignandos pro particulari Moniali, ſed in communi, & Leo Zambellus *in Repertorio Morali, verb. Monialis, n. 21.* ſic ait. Non poteſt Prælatus aſſignare particulari Moniali particularem Confeſſarium extraordinarium, quia omnes debent ſtare communi. Sed his non obſtantibus, affirmativę ſententię adhęret noviſſimè Franciſcus Bordonus in Conſiliis Regularium *reſ. 5. q. 11. n. 11.* quia in Decreto Concilii Tridentini *ſeſſ. 25. c.* 10. nulla continetur prohibitio, ſed tantùm præceptio, per quam Superiores Monialibus etiam non petentibus Confeſſarium extraordinarium offerre tenentur bis, aut ter in anno. Ergo illum poſſunt offerre ultra tertiam vicem. Adde quòd prohibitum non cenſetur, quod non reperitur expreſsè

talè, imò conceſſum cenſetur quod non eſt expreſsè prohibitum. Et tale Decretum fuit editum favore Monialium, ut ne interdum formidantes Confeſſario ordinario confiteri, ſacrilegas confeſſiones efficerent, & ideò cùm ſit favorabile, extendendum erit ultra tertiam vicem. Multas alias rationes pro ſua firmanda ſententia adducit Bordonus *ubi ſuprà*, qui reſpondet ad auctoritatem Gavanti; nempè illam declarationem eſſe intelligendam de deſignatione plurali, hoc eſt accedendi pluries ad eundem Confeſſarium extraordinarium diſtinctis vicibus.

2 Et notat poſt Conſtitutionem Greg. XV. *Inſcrutabili*, &c. *Datam die 5. Februarii 1622.* Superiores Regulares ſuis Monialibus non amplius deputare Confeſſarios Ordinarios ſive extraordinarios, niſi prius ſint ab Epiſcopo approbati.

Supra hoc ſup. in Reſ. 303. & 346. & 8. in verſ. in R. 1. hujus annot. §. 3. poſt med. verſ. ubi notandum & in Reſ. 8. §. Verum tamen hic Reſolut. citata ad l. n. 4 hujus §. Sed difficultas, invenitur in 10. 4 tr. 4. Reſol. 10 & ibi etiam in Reſ. 11.

3 Sed difficultas eſt, an tempore Jubilæi Moniales poſſint ſine licentia Epiſcopi vel Superioris Regularis confiteri cum quocumque Sacerdote approbato. Fauſtus, & Alphonſus de Leone quos *in 3. p. 4. reſ. 154.* adduxi modicus negat. Verum me citato adverſus illos noviſſimè inſurgit Franciſcus Bordon. *ubi ſuprà*, *in Conſiliis Regularium*, *reſ. 34. n. 53.* ubi docet poſſe Moniales validè eligere ſibi Confeſſarium, qui proinde eas abſolvat, juxta præſcriptum Jubilæi neque ad hoc indigere licentia, aut ſpeciali approbatione Epiſcopi pro audiendis Monialibus. Tum quia non ſunt deterioris conditionis reliquis fidelibus & illis hoc privilegium æquè communicatur, & prorſus eodem modo, ac cæteris fidelibus. Tum quia viri Religioſi non egent hujuſmodi licentia, ex probatis §. 1. ergo neque Moniales. Tum quia in iis, quæ a jure, ſeu a juris legiſlatore conceduntur, non requiritur Epiſcopi licentia, inquit Graff. *tom. 1. reſ. 8. de voto, n. 6. per c. duæ 19. q. 2.* Tum quia hic licentia adſunt omnia requiſita, nempè approbatio Epiſcopi, & juriſdictio à Papa ex vi electionis delegata. Tum demum, quia ratio dubitandi non habet locum hic, ſed ſolùm pro Confeſſionibus ordinariis, vel extraordinariis, juxta *c. 10. ſeſſ. 25.* ubi ſermo eſt de Confeſſariis ordinariis, & extraordinariis, qui bis, aut ter in anno illis offeruntur, quæ non poſſunt cadere in electionem Confeſſarii tempore Jubilæi; unde in Conſtitutione Greg. XV. & in Concilio ſit mentio de Confeſſariis deputandis, non autem de electione eorum, quod eſt diverſum, nam deputatio reſpicit Superiores, electio ipſas Moniales, ergo cum ex diverſis non fiat illatio, ſecundùm vulgata jura, firmum ſit, quod poſſint eligere Confeſſarium tempore Jubilæi, & abſolvi independenter à ſuis Prælatis ſupradictis.

Et quia in hac reſolutione incidit ſermo de Confeſſariis Monialium, non deſinam hic apponere aliquas Declarationes Congregationis Concilii, facto verbo cum Sanctiſſimo, editas anno 1623. tenoris ſequentis.

Confeſſores extraordinarios Monialium nullatenus poſſe poſt Conſtitutionem illarum confeſſiones audire, niſi prius ab Epiſcopo Diœceſano idonei judicentur, & approbentur Ordinarios verò Confeſſores ante conſtitutionis publicationem inchoando pergere in Confeſſionibus Sanctimonialium audiendis, abſque alio examine, & approbatione Epiſcopi. Quod ſi contingat, ut eorum facultas à Sede Apoſtolicà triennium prorogetur, tunc debere eos ab Epiſcopo examinari, & approbari.

Superiores Regulares electos, ſeu deputatos ante ipſius conſtitutionis deputationem, quibus alioquin facultas competebat audiendi Confeſſiones Monialium ſibi ſubiectarum, poſſe durante eorum officio pergere ſine alia Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus audiendis illarum tantùm, quæ ſponte, ac proprio motu id ab eis petierint. At verò eos, qui poſt conſtitutionem eligentur, aut quoquo modò deputabuntur, vel qui in eorum Officiis, ſeu dignitatibus, expleto jam tempore à conſtitutionibus cujuſque Ordinis vel aliàs legitimè præſinito, ad illud tempus confirmabuntur, nequaquam poſſe Sanctimonialium Confeſſiones audire, niſi prius à Diœceſano Epiſcopo idonei judicati, atque approbati fuerint.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 341 & in R. 345. prope fin. verſ. Quia vigore, & in R. 346 §. Quia vigore, &c.

Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium nequaquam cenſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monialium ſibi ſubjectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali Epiſcopi approbatione.

Regularem ad audiendas Confeſſiones Monialium unius Monaſterii ab Epiſcopo approbatum minimè poſſe audire Confeſſiones Monialium alterius Monaſterii.

Sup. hoc. in Reſ 1. not. propè initium §. 1. & in Reſ. 3. §. ubi.
Et pro contento in hoc §. Regularem in §. 1. not. propè initium ad medium, & in hac, §. 2.

Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, atque approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſſiones pro unà vice audiendas haud poſſe pluries in vim approbationis ejuſmodi illarum Confeſſiones audire, ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties caſus deputationis contigerit.

Epiſcopum, cui licet ex rationabili cauſa juxta dictam conſtitutionem Superiores Regulares admonere, ut amoveant Confeſſores Monialium, atque adminiſtratores bonorum ad earumdem Monialium Monaſteria pertinentium iiſque Superioribus id facere detrectantibus, habereque facultatem prædictos Confeſſores, & adminiſtratores amovendi quoties, & quando opus eſſe judicaverit, non teneri ejuſmodi cauſam ſignificare Superioribus Regularibus, ſed hoc relinqui arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, quorum conſcientiam Sacra Congregatio ſeriò oneravit.

4 Huculque declarationes Sacræ Congregationis, quas invenies apud Riccium *tom. 4. deciſ. 244.* & apud Barboſam in Concilium Tridentinum *ſeſſ. 25. c. 10.* ubi *n. 5.* obſervant fuiſſe deciſum poſſe Epiſcopum dare Confeſſorem Monialibus ſubiectis Regularibus, quæ nulla ratione induci poſſunt, ut ſuis Regularibus peccata confiteantur, quod etiam teſtatur Campanili *in diver. juris Canon. rubr. 12. cap. 16. n. 5.*

Sup. hoc ſup. in Reſ. 415. §. 2. circum, in fine.

RESOL. CCCXLIX.

Quædam Monialis infirma obtinuit licentiã confitendi cum quodam Confeſſario Regulari, dubitatum fuit tunc, an potuiſſet ingredi cum ſocio, & ſi finita confeſſione an ſtatim debeat egredi?

Difficultas verò eſt, quanam mora dicatur brevis, ut quis in tali caſu intra Monaſterium immorando non dicatur peccare contra Clauſuram? Exp. 3. tr. 2. Reſ. 51.

§. 1. Licet ſuperior illius Religioſi noluit, ut cum ſocio ingrederetur, tamen ego tunc probabiliter cenſui potuiſſe cum ſocio ingredi, quia decentia poſtulat, ut Religioſi numquam ſoli incedant, & ita docet Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 6. c. 16. n. 46.* & innuit Miranda *de Monialibus q. 2. art. 17. ſub fine*, & hoc licet in licentia Vicarii Generalis non adeſt mentio de ſocio, ſufficit enim ad hoc licentia explicita ipſi Sacerdoti conceſſa, nam hæc etiam ad ſocium extenditur. Scio contrariam ſententiam docere Bonacinam *tr. de clauſura, q. 4. punct. 4. n. 4.* Quia ait ille, non dedecet Confeſſarium clauſtra Monaſterii ingredi, ſocio ad januam remanente, ſicut non dedecet Religioſum in uno cubiculo negotium cum Principe agere, ſocio illum ad Palatii januam expectante. Sed ego puto eſſe diſparem rationem inter utrumque caſum, ut omnibus patet, non nego tamen opinionem Bonacinæ probabilem eſſe.

Sup. hoc. in tom. 3. tr. 6. ex lata doctr. in ea Reſ 63. paulò poſt initium, a verſ. ſecunda quæſtio, & in fine, §. 2.

2 Ad ſecundam dubitationem reſpondeo ſtatim debere egredi, & peccare mortaliter aliter faciendo, niſi brevi ſpatio immoretur, parvitas enim materiæ, etiam in hoc, à mortali excuſat. Imo Sanch. *n. 60.* Molfeſius *in ſum. tr. 7. c. 20. n. 42.* Rodriq. *in qq. Regul. tom. 1. q. 47. art. 1.* Miranda *q. 2. de Monialibus, art. 2.* & alii, non ſolùm à mortali, verum etiã a veniali excuſant breviter immorantem; ut ſi cauſa curioſitatis aliquantiſper in viſendis officinis immoretur. Difficultas eſt, quenam mora dicatur brevis, ut quis in tali caſu intra Monaſterium immorando, non dicatur peccare contra clauſurã. Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 35. diff. 49. n. 1.* ſic aſſerit. (El Sennor D. Fr. Antonio Trejo Obiſpo de Cartagena, quando fue General de nueſtra Orden declarò, que ſe tuvieſſe por poco tiempo un quarto de hora.) Igitur ſecundùm Villalobos, ſi Confeſſarius in tali caſu immoraretur in Monaſterio per quadrantem horæ, non peccaret contra clauſuram, ſemotis tamen aliis pravis circumſtantiis, vel fine malo.

Supr. hoc ſpatio in §§. not. ſeq.

Sup. hoc ſupr. in Reſ. 344 §. ſimilis, & in alio §. ejus not. & magis latè in tom. 3. tr. 1. lege doctrinam R. 91. & 92.

RESOL. CCCL.

An Moniales Turris Speculorum Romæ exiſtentes ſint Religioſæ, & eorum vota ſint ſolemnia?

Et an dictæ Moniales, ſi contraherent matrimonium quamvis peccarent, validè tamen contraherent?

Et infertur; quòd ſi recedunt à Monaſterio non ſunt Apoſtatæ, & his non obſtantibus gaudent privilegiis Canonis & fori & exceptione gabellarum. Exp. 8. tr. 7. & Miſc. Reſ. 88.

§. 1. De hoc caſu interogatus fui à viro pio, & docto Andrea Victorello, nec ſuæ affirmativæ opinioni adhærere potui; nam eorum ordo vivendi non fuit approbatus à Summis Pontificibus, tanquam religio, ſed tanquam bonum, & nimis laudabile inſtitutum, & eorum vota ſunt ſimplicia; hinc dictæ Moniales, ſi contraherent matrimonium, peccarent, validè tamen contraherent: nam votum caſtitatis quod emittunt, non eſt ſolemne, ſed ſimplex. Infertur etiam *ſecundò*, ſi recedant à Monaſterio, non ſunt Apoſtatæ, quia non ſunt Religioſæ. Et ita ex Navarro docet P. Sanctarellus *tr. de Apoſt. tr. 3. dub. 1. n. 5.* P. M. Candidus *de recto Regim. Sanct. diſp. 5. art. 5. dub. 3.* Ricciullus *de jure perſon. lib. 8. c. 2. n. 7.* Bonacina *q. 2. de clauſura punct. 11. §. 1. n. 3.*

2 *Notandum*, eſt tamen hic obiter dictas Moniales Turris Speculorum gaudere privilegio fori, & Canonis, & exemptione gabellarum, quia licèt non ſint, ut diximus, Religioſæ, ſunt tamen perſonæ Eccleſiaſticæ, viventes in communi, & ſub obedientia, Ergo, &c.

RESOL. CCCLI.

An Sorores Tertiariæ poſſint à Sacerdotibus ſuarum Religionum in articulo mortis ſumere viaticum, & extremam unctionem.

Ubi multa de Tertiariis, vulgo dictis Bizoche *proponuntur in textu hujus Reſolutionis, pro illarum ſepultura, caſibus ab Epiſcopo reſervatis, & etiam pro reſervatis à Prælatis Regularium, an comprehendant illas, & pro privilegiis fori, & Canonis.* Exp. 6. tr. 8. & Miſc. 3. Reſ. 30.

§. 1. Olim poterant ex privilegio Sixti IV. nunc verò eſt eis interdictum, ut obſervat R. Magiſter Theodorus Stra-

nus Stratius Generalis Ordinis Carmelitani meritiſſimus *in opuſc. de Tertiariis*, *c.* 9. unde viſum eſt mihi hic per extenſum apponere Epiſtolam Sacræ Congregationis directam ad Epiſcopum Modenæ tenoris ſequentis.

Illuſtr. & M. Rev. come Fratello.

Havendo Monſign. mio Eminentiſs. Card. Ceſarino riferto nella S.Cong. quanto V. S. ha paſſato con li frati dell' Ordine di S. Agoſtino del Finale di coteſta Dioceſe in materia del Predicatore della Quareſima, e circa la Tertiaria del medeſimo Ordine, che ſe n'e morta ultimamente. Queſti Em. miei SS. dopo haver maturamente conſiderate e diſcuſſe le ragioni dedotte per l'una e l'altra parte, hanno riſoluto quanto al primo non eſſer ſtato lecito al frate di quella Religione predicare nella Chieſa del ſuo Ord. dopo aver domandata, e non ottenuta da V. S. la beneditione, mentre eſpreſſamente li contradiſſe, & prohibì anco che non predicaſſe, e che poteva lei in queſto caſo procedere contro di lui, e punirlo con valerſi della facoltà, che ſe ne da à gli Ordinarj de Luoghi dalla Conſtitutione della fel. mem. di Gregorio XV. De exemptorum privileg. E quanto al ſecondo articolo della Tertiaria ſono ſtati ſimilmente di parere non haver potuto li frati del Convento ſud. in vigore di qualſivoglia privilegio dell' Ord. loro amminiſtrarle i Sacramenti della Communione per Viatico, ed Eſtrema unctione, ne meno andare à levare il cadavero di caſa proceſſionalmente, ſenza intervento, ò licenza del proprio Parocho; eſſendo queſte funtioni proprie de Curati, a quali in ogni tempo, ma in queſto più che in ogn'altro s'aſpetta il riconoſcere, ajutare, ed haver penſiero particolare dell' Anime commeſſe alla loro Cura, maſſima che la Tertiaria, ancor che foſſe profeſſa, non era clauſtrale, ma habitava in caſa propria dentro a i limiti della Parrochia di quel Curato. Onde per dare a V.S. ed a coteſto popolo la ſodisfazione, che ſi conviene, s'è dato ordine qui al Procuratore Generale della med. Religione, che debba far venire da lei il Provinciale di Romagna ad humiliarſele, e moſtrarle quelli oſſequj di riverenza, e di riſpetto, che hanno tralaſciato di uſare li ſuoi frati nelli caſi predetti, mentre non ſi può far venire il frate med. che predicò per la lontananza del luogo, dove hoggi ſi trova; Ripromettendoſi all' incontra l'Eminenze loro, che ella lo riceverà benignamente, e tratterà ſeco con quella Carità, e piacevolezza, che ſuole eſſere propria del Padre, e Paſtore: Il che li ſignifico per ordine della S.Congregatione, acciò ſappia le riſolutioni che ſi ſono preſe, el modo, come s'avrà da governare in queſto Caſo, e negli altri che poſſono ſuccederli per l'avvenire: Dio la proſperi. Di Roma li 17. Giugno 1639. Di V, S. Ill. e M. Rev. Aff. come fratello, il Cardin. S. Honofrio, l' Arciveſ. di Tebe Secretario.

2 Circa ſepulturam verò ſupradictarum Tertiariarum in caſibus occurrentibus Parochi, & Superiores Religionum recognoſcant declarationes Sacræ Congregationis appoſitas à Julio Lavorio *in ſuis elucubrationibus variis*, *tit.* 2. *c.* 11. *nu.* 102. & 103. Sed quia ſupradictus Reverendiſſimus & amiciſſimus Pater Stratius multa curioſa aſſerit circa dictas Tertiarias, & Codex non ita facilè invenitur, non deſinam hic per extenſum apponere, ſic enim aſſerit *ubi ſuprà*. Et quia reſervare caſus eſt actus juriſdictionis ſpiritualis, & propterea Epiſcopus non poteſt reſervare caſus, niſi quoad ſuos ſubditos, ut tradit etiam Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *c.* 7. cùm noſtræ Tertiariæ ſint exemptæ a juriſdictione Ordinarii, videtur conſequenter dicendum, quod caſus reſervati ab Ordinario quoad illas minimè ſint reſervati, & quod propterea Sacerdotes noſtri modo ſint approbati ab Ordinario ad audiendas Confeſſiones ſæcularium, poſſunt eas ab illis abſolvere, ſicut poſſunt abſolvere fratres noſtros, cum hoc ſolùm diſcrimine quod non eſt neceſſe, ut Confeſſores fratrum ſint approbati a ſuo Superiore, ut patet ex citato cap. 7. Concilii.

3 Addimus quòd qua ratione Ordinarius loci poteſt quoad ſubditos ſuæ juriſdictioni ſpirituali aliquos caſus reſervare; videtur dicendũ, quod cùm Tertiariæ noſtræ ſubditæ ſint juriſdictioni ſpirituali Prælatorum noſtri Ordinis; poſſint noſtri Prælati aliquos caſus quoad illas, ut quoad ſuos fratres, reſervare.

4 Denique quoad caſus Papales non cenſemus improbabile, quòd poſſint noſtræ Tertiariæ à Prælatis noſtri Ordinis ab omnibus peccatis, criminibus, & exceſſibus, ac etiam cenſuris, & pœnis Sedi Apoſtolicæ reſervatis (exceptis contentis in Bulla Cœnæ Domini) ut poſſint (ſaltem in foro conſcientiæ) ut ipſi fratres abſolvi.

5 Non ſine etiam ratione affirmare poſſumus, quod Prælati noſtri valeant vota ſororum Tertii noſtri Ordinis commutare, quia hoc ſpectat ad poteſtatem juriſdictionis, quam habet Prælatus ſuper illas, & ob eandem rationem, quod poſſint etiam cum illis diſpenſare in omnibus votis ſimplicibus ab ipſis factis, in quibus poſſunt cum ſuis ſubditis diſpenſare Epiſcopi: nam & illi habent juriſdictionem quaſi Epiſcopalem. Arbitramur quoque quod poſſint eorum vota irritare, tollendo obligationem, & ratio eſt, quia, ob votum Obedientiæ earum voluntas ſubiecta eſt voluntati Superioris Religionis, quod quidem dici nequit de Tertiariis aliorum Ordinum, quæ non emittunt votum Obedientiæ. Nec obſtat, ſi quis dicat, quod Prælati ideò poſſunt vota fratrum ſibi ſubditorum irritare, quia ipſi emittunt votum ſolemne obedientiæ; ſorores autem Tertiariæ tantummodo votum ſimplex, quia ſecundùm Doctores votum ſolemne, & votum ſimplex ſunt ejuſdem ſpeciei, nec differunt inter ſe, niſi accidentali differentia.

6 Nec caret probabilitate, quod dicunt nonnulli Doctores, Tertiarias ſcilicet gaudere privilegio Canonis, *Si quis ſuadente Diabolo*, ita ut ſi quis ſuadente Diabolo eas percuſſerit in ſententiam excommunicationis ipſo facto incurrat; licèt enim non ſint verè, & propriè Religioſæ, multum tamen participant de ſtatu Religioſo, Religioſæque perſonæ vocantur à Nicolao V. Conſtitutione citata in primo cap. ſuntque perſonæ Deo dicatæ per votum Caſtitatis, & Obedientiæ, ac deferunt habitum Religioſum; & confirmari poteſt à ſimili, nam etiam Novitii, quamvis non ſint verè Religioſi, nihilominus privilegio Canonis gaudent. Quare Illuſtriſſimus & Reverendiſſimus Dominus Proſper Fagnanus, qui per multos fuit annos Secretarius Congregationis, tum Concilii, tum Epiſcoporum, & Regularium, a nobis conſultus, in hanc noſtram ſententiam inclinavit. Hucuſque Stratius; quæ omnia ex ejus mente dicta eſſe volo. Et nota, quod loquitur de Tertiariis viventibus in propriis, vel parentum domibus; cum voto tamen Caſtitatis virginalis, vel vidualis emiſſo, prout ſolent. Vide Bordonum *in Conſiliis Regularium*, *reſol.* 28. *n.* 19. ubi me citato docet ſupradictas gaudere privilegio fori, quod ego docui *in p.* 1. *tr.* 2. *reſol.* 84. Et docet Stratius *ubi ſuprà*, ſed an gaudeant privilegio Canonis, ipſe, ut viſum eſt affirmat, negat autem Bordonus. Vide etiam Ægidium Trullench *in Decalogum*, *tom.* 2. *l.* 7. *c.* 17. *dub.* 12. *n.* 14. ubi non ſolùm aſſerit dictas Tertiarias vulgo Beatas, ſeu Bizocchas, quæ cælibem vitam in propria domo ſub voto emiſerunt, gaudere privilegio fori, ſed etiam tenet me piè; & probabiliter docuiſſe poſſe conſequi legatum relictum pro Monachatu.

Supra hoc curſim in Reſ. 1. not ſeq. §. 1. propè fin. verſ. tamen interim.

Quæ hic eſt in to. 9. tr. . Reſ. 175. & in R. ſ. 176. §. ultim. in principio.

Sup hoc legatum in Reſ. ſeq. &c.

RESOL. CCCLII.

An legatum factum pro Monachatu, poſſit dari mulieribus vulgo dictis Bizoche, *quæ cælibem vitam in propria domo ſub voto emiſerunt?* Exp. 3. tr. addit. Reſ. 28.

§. 1. Hic caſus frequenter accidit, & ego *in p.* 1. *tr.* 2. *Reſolut.* 84. affirmativam ſententiam docui, quam poſtea à multis doctis Juriſconſultis in praxi libenter admiſſam fuiſſe ſcio, illam; & me citato, docet etiam noviſſimè Joannes Maria Novarius *in nova editione de elect. fori*, *ſect.* 2. *quaſt.* 66. *num.* 16. ubi ſic ait: *Hodie Tertiarias, quæ caſtam & cælibem vitam ſub expreſſo voto in habitu traducunt, poſſe conſequi legatum relictum pro monachatu, non obſtante quod vivant in propriis domibus, utique dicendum eſt, & ita tutantur Riccius & Diana*: ſic ille.

Quæ nunc eſt in to. 9. tr. 2. R. 175. §. ult. & in Reſ. 176. §. ult. In fine Reſ. præcedentis curſim.

In Indice primo hujus Tom. 7. lege Appendicem ad hunc Tract. 1. ubi invenies plus quàm plurimas diffic. miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 1. de dubiis Regularium.

TRACTATUS SECUNDUS
DE
CINGULO MILITARI PRO VALIDITATE Profeſſionis Equitum Melitenſium.

RESOL. UNICA.

An profeſſio N. emiſſa in Religione Hieroſolymitana, non ſumpto prius Ornamento Cinguli Militaris, fuerit invalida?

Et infertur, quòd quando forma ſervanda eſt in aliquo actu, ſi deficiat, actus eſt nullus, & corruit; & ideò forma ſpecificè adimplenda eſt, & non per æquipollens.

Et quæritur, an in Religione Equitum Hieroſolymitanorum ſit de forma, ut Miles profeſſionem emittens ſit ornatus Cingulo Militari?

Et quæritur etiam, an verbum Oportet *ex ſua natura importet neceſſitatem, & præceptum, vel tantum decentiam, & conſilium?*

Et quid de aliis verbis imperativis?

Et an forma cenſeatur inducta à Statuto, ſi aliquid præter jus commune contineat, vel mandet aliquid facere certo modo?

Et an quando lex deſiderat actum cum aliqua qualitate, non ſufficiat facere actum abſque illa qualitate, & ideò actus erit nullus?

Et probatur Decretum irritans inducere formam, ita ut actus aliter factus ſit omninò nullus.

Et an omnis lex, quæ inducit ſolemnitatem aliquam, cenſenda ſit, habere incluſum in ſe clauſulam Decreti irritantis.

Et an actus corruat, quando defuit forma, etiam ſi non adſit Decretum irritans?

Et aſſeritur profeſſionem eſſe nullam ex defectu formæ, etiam abſque Decreto irritante.

Et docetur, quòd ſi aliquis profitetur in aliqua Religione, & ſi profeſſionem annullet, non tenetur poſtea votum ſimplicis Caſtitatis ſervare.

Et probatur, quòd quando conſenſus requiritur pro forma; ſi non currit ante, vel ipſo actu, actus erit nullus, quamvis poſtea conſenſus ſequatur, ut in alienatione rerum Eccleſiarum, & in licentia, & facultate teſtandi.

Et advertitur, quòd profeſſionem nullam non ratificat exercens actus profeſſorum, dum eſt ignarus cauſæ ſuæ profeſſionis.

Et quòd tunc valet profeſſio tacita, quando à principio ex parte Religionis profeſſio fuit valida, ut ſi quis v.g. emiſerat profeſſionem ex metu, vel ſine voluntate profitendi; tunc tacita profeſſio operatur, & non eſt opus novo acceptationis ex parte Religionis, ſecus verò ſi fuit invalida ex parte profitentis, & Religionis.

Et curſim docetur, quòd Statuta Religionis confirmata à Papa dicuntur Papalia propter illam Papæ confirmationem.

Et an ſi quis emiſerit profeſſionem in aliqua Religione ſine veſtibus conſuetis, non proinde illa profeſſio eſſet nulla.

Et docetur non omnes cæremonias præſcriptas in acceptatione profeſſionum Religioſorum eſſe de ſubſtantia valoris.

Et tandem quæritur, an quando dubium eſt, an forma inducta ſit ſubſtantialis, vel accidentalis præſumi debeat ſubſtantialis?
Exp. 10. tr. 10. Reſol. Unica.

In qua continentur omnes iſtæ difficultates poſitæ pro titulo hujus Reſolutionis.

§. 1. RESpondeo affirmativè, utpotè emiſſa contra formam præſcriptam à Statutis dictæ Religionis; nempè, Equitem oportere Profeſſionem emittere cum Ornatu Cinguli Militaris. Et certum eſt, quòd quando forma ſervanda eſt in aliquo actu, ſi deficiat, actus eſt nullus, ut patet ex *leg. Non dubium. C. de legibus. l. Mævius. l. Qui hæredi. ff. de Condit. & Demonſtrat. l. cum hi §. Si Prætor. ff. de tranſact. l. 1. Cod. de Prædiis Decurionum lib. 10. leg. Conſtitutionibus in fin. ff. ad muncip. l. Julianus §. Si quis ff. ad exhibendum. l. Proponebatur in fine ff. de Judiciis. l. Seja. ff. de auro, & argento legato. l. Si is, qui §. Quadam. ff. ad legem falcidiam.* & Gloſſa *in cap. Dilecta* ubi Panormitanus *numer.* 4. Felinus, *num. 6. de Reſcriptis*, & docet Amaja, *in lib. 10. C. tit. 1. l. 4. nu. 39.* Rumelinus, *ad auream Bullam Caroli IV. part. 1. Diſſer. 3. Theſ. 6.* Reuſnerus, *lib. 1. conſ. 17. n. 70.* Prochmannus, *lib. 2. conſ. 18. num. 83.* Larrea *in Allegat. Fiſcal. tit. 1. Allegat. 29 n. 13. & tit. 2. Allegat. 110. nu. 5.* Valenzuela, *vol. 1, conſ. 87. n. 77. Caſtillo, lib. 5. Contr. cap. 116. n. 9. & ſeq.* Solorzanus *de Indiarum Jure tit. 2. lib. 2. cap. 26. n. 40.* Felicianus à Vega, *in Relect. ad cap. Dilecti de Judiciis n. 14.* Eſcobar, *de Ratiociniis, cap. 6. n. 39.* Guttierez, *in Pract. QQ. lib. 3. q. 15. n. 28.* Themudo, *in Deciſ. Archiep. Ulyſſipion. tit. 1. dec. 81. §. 1. n. 14. & 15. & dec. 56. n. 8. & 10.* cum aliis, quos ad ſatietatem adducit Joſeph. Vela, *in Diſſert. Juris controverſi Senatus Hiſpalenſis, tit. 1. diſſer. 21. n. 5.* & dixit centies Rota, præſertim noviſſimè in una Paduana feudi, die 11. Januarii 1627. coram Merlino. Et ratio eſt, quia ſicut in Phyſicis, forma rei ſublata, tollitur compoſitum, ita & in moralibus, deficiente forma, corruit actus; & ideò forma ſpecificè adimplenda eſt, & non per æquipollens; ex *l. 1. §. Opus novum. ff. de novi oper. nunc.*

Sup. hoc ſupra in tr. 1. R. 159. per totum, & ſignanter à §. Probatur quæſto.

2 Tota ergo difficultas in caſu noſtro conſiſtit, an in Religione Equitum Hieroſolymitanorum ſit de forma, ut miles Profeſſionem emittens, ſit ornatus Cingulo militari? Et affirmativè reſpondeo. Probatur primò; quia forma inducitur quoties à ſtatuto additur neceſſitas aliquid faciendi. Ita docet Tiraquellus *de Retr. ligna. §. 39. gloſſa 2. n. 25.* Abbas, & Berous quos citat; & ſequitur Farinacius, *in frag. Crim. part. 2. ver. lex. n. 26.* Quibus ego addo Eſcobar, *tr. de Utroque foro, art. 2. n. 4.* & Barboſ. *Axioma 100. n. 2.* cum Socino, *lib. 2. conſ. 285. n. 2.* Sed in ſtatuto religionis Hieroſolymitanæ aſſeritur, eſſe neceſſarium, ut Miles, qui vult profiteri, ſit ornatus Cingulo Militari; ut patet in *Rubrica Della Diviſione de gradi de' fratelli ſ. 12.* Ergo dicta verba inducunt formam.

Sup. hoc in tom. 9 tra. 2. Reſ. 117. §. Tandem poſt med.

3 Nec obſtat dicere, quòd verbum *Oportet* ex ſui natura, non importat neceſſitatem, & præceptum, ſed decentiam, & conſilium, ut docet cum aliis Sanchez, *in ſum. tit. 2. lib. 6. c. 4. n. 36.* Quibus ego addo Alphonſum de Caſtro, *l. 1. de lege pæn. c. 5. docum. 4.* & Merollam, *to. 2. diſp. 4. c. 3. n. 124.* Nam reſpondeo contrariam ſẽtentiam eſſe magis communem; ut patet ex DD. quos citat ipſe Sanch. *ubi ſup.* Quibus ego addo Bonacinam, *de leg. q. 1. punct. 7. §. 4 n. 9.* & Sayrum *in Clavi Regia, l. 3. c. 7. n. 20,* Signolorum *conſ. 83. n. 4. & 5.* Pariſienſ. *conſ. 18. lib. 2.* Socinum Juniorem *conſ. 35. n. 7. vol. 2.* Brunum *in tr. de forma tit. quando aliquid cenſeatur tradit. profor. fol. mihi 34. concl. 4. poſt medium ver. & ſecundum*: & patet ex Juribus, quæ Sanchez non affert, ut ex *Authen. de Judiciis. §. Oportet, verſ. neceſſario, collat. 6. leg. Si quando. C. Unde vi. cap. Non oportet. 3. q. 8. cap. 1. de Præſcriptionibus in* 6. in quibus Juribus, verbum *Oportet*, importat neceſſitatem; Unde dixit Gregor. XV. *deciſ. 23. n. 3.* hoc verbum excludere arbitrium, & includere neceſſitatem. Et recognoſcant adverſarii noviſſimè Jo: Petrum Fontanellam *in Deciſionibus Cathaloniæ, tom. 1. deciſ. 412. nu. 10.* ubi ſignanter obſervat verbum *Oportet*, ex ſe neceſſitatem importare: & citat Baldum *in lege, Cum oportet. in princ. C. de con. quæ lib. & leg. 1. in princ. ff. de Juſt. & Jure* Itaque cùm verba in proprio, & naturali ſignificatu accipienda ſint; ut patet ex *lege, non aliter in princ. ff. de legat. 2. leg. Labeo. §. 2. ff. de ſupplect. legat. leg. Si quis ita §. finali. ff. de legat. 2. leg. fideicommiſſum. ff. de Cond.* & docet Harpprechtus, *tom. 3. Inſtit. §. Alteri, de Juvenilibus ſtipulat. num. 15.* Phœbus, *in Deciſ. Luſitaniæ, to. 1. dec. 77. n. 14.* Mendez à Caſtro *in Praxi Luſitana lib. 3. c. 15.* Caſanate, *conſ. 45. n. 168.* Caſtillo *in Controv. lib. 4. cap. 39.* Valaſcus *in Axiomatibus Juris, litera V. n. 37.* Vela *in Diſſer. Senatus Hiſpalenſis, Diſſert. 1. n. 22.* Eſcobar *in Antologia adverſus* Amajam, *n. 43.* & alii communiter. Unde Solorzanus *de Indiarum Jure, tit. 2. l. 2. c. 20. n. 45.* pro caſu noſtro rectè notavit, quòd verba alicujus Statuti, ſemper debent ſumi in propriori, & potiori ſignificatu: quod patet, præter jura allegata *in c. Si quem de Sentent. Excomm. & in l. 1. §. in perpetuum. ff. de agr. vectigal.* ergo in Statuto, de quo loquimur, verbum *Oportet*, dicendum eſt, contra adverſarios, neceſſitatem importare, & ideò præceptum, & non conſilium inducere, ac proinde formam conſtituere.

Supra hoc ver. Oportet in to. 6. tr. 1. Reſ 58. §. Et tandem & in alio §. eius not. primo.

Vel reſpondeo ſecundo: aliquos addere (ut obſervat Gratianus *in Diſcept. forenſ. t. 1. c. 146. n. 18*) quod quando verbum *Oportet* inducat præceptum, vel conſilium, judicandum eſſe in ordine ad ſubjectam materiam; ſi ſit levis, vel gravis, ut de aliis verbis imperativis docet etiam Vaſquez *in p. 2. diſ. 159. cap. ſecundo, n. decimo,* Angelus *ver. lex. n. 3.* Tabiena, *q. 28. n. 29.* Armilla, *nu. 4.* Sylveſter, *ver. Præceptum, q. 2.* & alii, ſed in noſtro caſu ſubjecta materia, non eſt levis ſed graviſſima, & maximi momenti, nempè ornatus Cinguli militaris, (ut infra demonſtrabo:) ergo dicendum eſt, verbum *Oportet*, neceſſitatem inducere, & formam conſtituere. Adde quòd Statutum tam Italicè, quam Latinè, utitur verbo neceſſe eſt, quod vim habere majorem videtur. Sed ego volui reſpondere argumento adverſariorum, qui utuntur verbo *Oportet*.

Sup. his verbis imperativis in R. & §. not. præteritu, & in aliis eius notat. & ſignanter in to. 6. tra. 1. Reſ. 26 & in aliis multis eius primo not.

4 Secundò probatur noſtra Sententia, quia forma colligitur ex ſtudioſa, ac vehementi animi ſtatuentis applicatione circa obſervantiam modi in diſpoſitione expreſſi; ut ex Bartolo, Panormitano, Boccacio, Tuſco, & Farinacio docet noviſſimè eruditus Joſeph Vela *in Diſſer. Juris Controverſi Senatus Hiſpalenſi, diſſer. 21. n. 35.* & Eſcobar, *tract. de utroque foro, art. 2. n. 8.* Sed hæc ſtudioſa, & vehemens animi ſtatuentis applicatio circa obſervantiam ornatus Cinguli, clarè patet in Statuto, ibi: *Prima che pigli l'habito, e facci la profeſſione, è neceſſario,*

che ſia

che ſia ornato del Cingolo della Milizia. Et pauſò infra : Finalmente con l'ordine ſudetto ſacci la profeſſione. In quibus etiam verbis ex illa ratione apparet in noſtro caſu, Cingulum militare eſſe de forma; quia aſſerunt Doctores, quòd forma dicitur inducta, quando à Statuto præſcribitur ordo faciendi actus ſucceſsivè. Undè Alexander Sperellus *dec.40.n.44.* mirificè pro verbis caſus noſtri, ſic ait: Quæ omnia proximè procedunt, attenta altera dictione, *Deve però prima*, quæ formam importat; ubi enim proceditur per prius, & poſteriùs, forma dicitur inducta. Ita ille, qui citat Felinum *in cap.cùm dilectus, num.6. de præſcrip.* cui adde Baldum *in l.1. Cod. Ne liceat tertio provocare, nu.8. §.ex dictis ergo*. Bordonum *in Miſcellaneis Deciſ.255.* Decium *in l. hac conſultiſſima, Cod de teſtam.num.8. & ſeq.* Nigrum *de executione rei judicatæ, cap.11.§.1.num.30.* Moronum *in centum Reſponſionibus reſponſ.28. num.18.* Tholoſanum *in Syntag. Jur.lib.1. cap.11. num.3.* Cephalum *conſ.421. num.35.* Garziam *de Benef. tom.2.part.9.cap.3.num.10.* & S.Rotam *in Toletana Profeſſionis 27.Febr.1595. cor. clar.mem.Cardinali Pamphilio*, & alios communiter. Ergo &c. Adde etiam, quòd verbum illud, *Finalmente*, pariter importat formam ſubſtantialem, ut patet ex Caſtaneo *in conſil. Burgundiæ, rubrica 4. §.2. num.15. & conſ.49.n.14.* Maſcard. *de Inter.Statut.concl.9.n.9.*

5 Tertiò, probatur noſtra ſententia; quia forma cenſetur inducta à Statuto, ſi aliquis ſtatuit præter jus commune, vel mandat aliquid fieri certo modo, ut tradunt Doctiſsimi Juriſconſulti Hulricus Hunnius *in Encyclopedia Juris, p.1. tit.3. c.4. n.6.* Matthæus Berlychius *in Concluſ.pract.p.2.concl.17.nu.104.* Ludolphus Schraderus *tract. de feud. p.10.ſect.8.n.20.* Ignatius de Villar. *in Sylva Reſponſ. lib.1. reſp.15.n.3.* Salgadus *tract. de Retent. Bull.p.2.c.6.n.25.* Urries *in Otio æſtivo, p.2.a.256.* Martha *de Juriſd.p.4.Cent.1.caſ.94. n.15.* Trentacinquius *lib.1. de legib. Reſ.1.n.5.* Caſtillo *de Tertiis Regum Hiſpaniæ, c.27.nu.15.* Palaez *de Majoratibus, p.4.q.20.n.78.& ſeq.* Jo.Petrus Fontanella *in Deciſionibus Cathaloniæ, tom.2.deciſ.272.n.19.& 20.* Joſeph Seſſe *in Deciſionibus Aragon.dec.31.n.8.& deciſ.230.n.16.* Tholoſanus *in Syntag.jur.lib.1.c.11.n.8.* aſſerentes: Quòd quando ſtatutum providet aliquid cum certis modificationibus, ſeu quando in ſtatuto circa actum conficiendum diſponitur aliquid præter jus commune, id pro forma habendum eſſe; ſed hæc omnia accidunt in caſu noſtro: nam ſtatutum præcipit emiſsionem profeſsionis cum certis modificationibus, & præter jus commune: ergo dictum ſtatutum formam inducere dicendum eſt. Vide præter Doctores citatos Joannem Guttierrez *in Pract.qq.l.5.q.15. n.8. 9. & 12.* qui docet etiam, quòd ubi ſtatutum aliquid exprimit circa actum conficiendum, aliter quam à jure communi ſit diſpoſitum, cenſetur inducta forma. Item quod ubicumque lex, vel ſtatutum introducit aliquid cum certis modificationibus, quidquid ibi exprimitur, cenſetur de forma. Idem tradit Becius *conſ.11. num. 23. & 24.* & Maſcardus *de generali ſtatut. interpret. concluſ. 9. n. 8.* & Cacheranus *deciſ. 165.n.11.*

6 Confirmantur etiam ſupradicta ex doctrina Riccii *in praxi, tom.3. reſol.20. nu.20.* ubi firmat, quòd quando lex deſiderat actum cum aliqua qualitate, non ſufficit facere actum abſque illa qualitate, & actus erit nullus.

7 Nec obſtat dicere, ſupradicta non procedere, ut obſervat Boccacius *in Conſt. Marchiæ, gloſſ. 6. n.160. & 167.* quando id, quod omittitur, eſt levis præjudicii, ut videtur omiſſio Cinguli militaris: nam hoc eſt negandum; ut infra videbitur in reſponſione ad 4. Argumentum.

8 Quartò probatur noſtra ſententia apertiſſimè; nam certum eſt apud omnes Juriſconſultos, & Theologos, Decretum irritans inducere formam, itaut actus aliter factus, ſit omninò nullus. Vide Doctores, quos ad ſatietatem citat, & ſequitur Moneta *commut. ultim. volunt. cap. 7. num. 242.* Carthariùs *in deciſionibus Archiepiſcop. deciſ. 28. numer. 6.* Marius Antoninus *variar. reſolut. lib. 1. reſolut. 104. num.8.* Garzia *de benefic. to.1. part. 5. cap. 1. nu. 27.* Gonzales *in Regulam Cancell.8. gloſſa 67. numero 12. clauſ. 191. num. 6. p. 1.* Onnate *de contract. tomo 1. tract. 2. diſputat. 6. ſection. 6. numer. 115.* Tholoſanus *in ſyntag. jur. univer. lib. 1. c. 15. nu. 5.* Xammar *de Privilegiis, Barchinonen. §. 13. nu. 9.* Guttierrez *in practic ab. qq. lib. 3. qu. 15. nu. 4.* cum Caputaquenſi *part. 1. reſolut.249.* teſtantes ſic ſæpius deciſum fuiſſe à Sacra Rota, ut patet in una Veronenſi penſionis die 3. Julii 1592. coram Cardinali Merlino, & noviſſimè in una Cervienſi penſionis, die 22. Martii 1632. coram Eminentiſs. Card. Veroſpio, & patet ex *leg. cum ii §. ſi Prætor aditus ff. de tranſact. cap. ſi eo tempore, de elect. in 6. cap. quodam, de præbendis, capit. 1. verb. adiiciebat, de conceſſ. præbend. lib. cap. cum dilecta, de reſcript. cap. venerabili, de offic. delegat. cap. Piſanis de reſtitut. ſpoliator.* & aliis juribus; ſed in noſtro caſu adeſt decretum irritans: ergo inducit formam, unde profeſſio aliter facta corruit. Quod autem adſit decretum irritans, patet in ordinationibus capitularibus, anno 1603. *de Receptione Fratrum, tit. 2. fol. 30.* & in ordinationibus capitularibus *anno 1531. tit. 2. del Recevimento de Fratelli cap. 5.* Dicere autem cum Adverſariis, decretum irritans, in hoc loco, tantùm reſpicere gradum profeſſionis, v. g. ut vulgò dicitur, (di Cavalliere, di fra Servante, e di Fra Capellano; non autem modum circa emiſſionem profeſſionis, in his gradibus videlicet; cum cingulo, vel ſine cingulo. Reſpondeo hoc effugium evaneſcere ex verbis ipſius ſtatuti, quæ, ut legentibus patet, non ſolùm faciunt mentionem de gradu, ſed de modo profitendi, ibi: *Alio quocumque modo*, &c. Ergo profeſſio facta alio modo, quàm ſtatutum decernit, nempè cum Cingulo militari, nulla erit, ex decreto irritante apposito. Et quidem, ſi dictum ſtatutum continens decretum irritans facit mentionem de noſtro ſtatuto diſponente ſimul, ut apertè patet, de ornatu cinguli, & de gradibus profeſſorum Militum, Capellanorum & Servientium; neſcio qua ratione adverſarii velint clauſulam irritantem reſpicere tantùm gradus profeſſorum, non autem ornatum cinguli. Itaque cùm ſtatutum æquè diſponat de cingulo, & de gradu profeſſorum, ſequitur neceſſariò Decretum irritans utramque diſpoſitionem reſpicere, tanquam contentam in ſtatuto præcisè, & nominatim citato, & per decretum irritato.

> Quamvis non ponat [illegible] contenta in hoc §. lege tamen ſupra in n. 1. ex Reſ. 119 §. 2. 3 & 4 & ne deſit [illegible] videre eam per totam, & ſi placet etiam alias ejus primo annor.

9 Confirmantur ſupradicta: quia concomitantia formam ſubſtantialem & ipſa, ſunt de ſubſtantia; unde intelliguntur de ſubſtantia formæ ſubſtantialis, non ſolùm ipſa forma, ſed etiam ejus concomitantia, ut ex Felino, Baldo, & Panormitano docet Moneta *de Commut.ult.vol. c.5. nu.230.* Ergo Decretum irritans, eo ipſo quod cadit ſupra gradum profeſſionum, cadit etiam ſupra modum profitendi concomitantem.

10 Quod ſic etiam probatur; nam, ut ſupra viſum eſt, ſtatutum diſponit, profeſſionem in gradu Militum eſſe neceſſariò emittendam cum ornatu cinguli: ergo dicendum eſt ſtatutum diſponere de his duobus, nempè de ornatu cinguli, & de gradu profeſſorum Militum, tanquam de duobus ſimul connexis, & tanquam unum ordinatum ad aliud, ut ex verbis dicti ſtatuti apparet. Ergo decretum irritans, de quo eſt difficultas, non ſolùm reſpicit gradum profeſſionis, ſed etiam ornatum cinguli. Probo conſequentiam; quia de connexis eadem eſt ratio, & idem fertur judicium: ut patet *ex leg. Quid ergo §. ſufficit, ff. contrar. iudicio tutelæ, l. proinde, ff. ad legem Acquiliam, l. cum actum, ff. de negot. geſtis, c. translatum, de conſtit. & c. præterea de officio delegati*, & docet Larrea *in Allegationibus Fiſcalib. to. 2. allegat. 72. nu. 1.* cui adde Narbonam *lib. 4. tit. 1. leg.20.* Gloſſa *22. nu. 37.* Surdum *deciſ.199. nu.13.* Eſcobar, *de Ratiociniis c.13. nu.11.* Mendez de Caſtro *in Praxi Luſitana lib. 5. c.1. num. 43.* cum aliis communiter: unde rectè dixit Salgadus *de Retent. Bull. part. 1. cap.13. num. 26.* ex Scaccia, Ancharano, Cravetta, & aliis, & quod connexa, adeò reputantur idem, ut nihil fieri poſſit contra unum, quin fiat contra aliud. Ergo Decretum irritans in noſtro caſu, non ſolùm reſpicit gradum profeſſionis, ſed etiam modum profitendi, cùm hæc duo tanquam connexa à ſtatuto diſpoſita fuiſſe ex ipſo Textu manifeſtè pateat.

11 Nec obſtat dicere cum Menochio *de Præſ.l.4. de præſ.181. num. 2. 16. 17. & 18.* Sanch. *de Matrimonio l. 8. diſ. 34. nu. 30.* Mantica *de Conject. ultim. vol. lib.3. tit.14. num.8.* Gonzales *ad Reg. Cancell.8. gloſſ. 33.n.7.* Martha *part.4. clauſ.23. num.7.* & aliis, quòd clauſula in fine poſita non extenditur ad omnia præcedentia diſpoſita, in quibus non eadem militat ratio, ſed in caſu noſtro non militat eadem ratio inter gradum profeſſionis, & modum profitendi, cùm ille ſit ſubſtantialiſſimus; hic autem nimis accidentalis: ergo clauſula Decreti irritantis extendi debet ſupra gradum, & non ſupra modum profeſſionis.

12 Reſpondeo, hanc doctrinam procedere, quando clauſula Decreti irritantis appoſita in fine, non ſe extenderet manifeſtè ad omnia præcedentia, quod accidit in caſu noſtro, in quo verba ſtatuti ſic aſſerunt: *Confirmaverunt, declaraverut, declarant, & mandant de cætero, tam in conventu, quàm extra, aliquis ad habitum noſtrum ſuſcipiendum, alio quocumque modo, gradu, ſeu denominatione admittatur, &c.* & ſtatim apponitur Decretum irritans, quod etiam apertè patet ex aliis rationibus ſuperius adductis: ergo etiamſi inter gradum, & modum profitendi non adeſſet eadem ratio, tamen clarè patet, ſtatutum voluiſſe utrumq; comprehendere, & irritare. Adde quod conſtanter negandum eſt adverſariis id quod ipſi ſupponunt, videlicet, in caſu noſtro non adeſſe eandem rationem inter modū, & gradum profitendi, cùm gradus ſit ſubſtantialis, modus verò in ordine ad profeſſionem ſit extrinſecus, & accidentalis: nam reſpondeo, modum profitendi in Religione Jeroſolymitana cum ornatu Cinguli militaris eſſe ſubſtantialiſſimū, & eſſentialiſſimū, ut infra probabitur in reſpōſione ad quartū argumentū.

12 Et ad majorem confirmationem ſupradictorum addendam puto Doctrinam Bald. *in l.1. ff. de lib. & poſth.* quam eſſe cōmunem inter Doctores teſtatur doctus Anguianus *tract. de leg. l.3. cont. 5. num. 4.* nempè omnem legem, quæ inducit ſolemnitatem aliquam, cenſendam eſſe habere incluſam in ſe clauſulam Decreti irritantis. Adde etiam, non eſſe verum id quod aliqui ex adverſariis aſſerunt, quòd forma impleta non corruat actus, quando diſpoſitio non habet Decretum irritans: Et Seraphinus, quem adducunt, hoc minimè aſſerit. Oſachus verò *in dec. 165.* dicit contrarium. Dicendum eſt igitur, actum corruere quando deficit forma, etiamſi non adſit Decretum irritans, ſi tamen in diſpoſitione aliquid inductum ſit de forma,

ſed in noſtro caſu, iam, ut probatum eſt, adeſt clauſula Decreti irritantis; ergo, &c. Vide Hoilienſem *in cap. quia in Inſulis n. 4. de Regular.* & ibi Zabarellam, *num.* 4. Pariſium *conſ.* 65. *n.* 4. *lib.* 4. Lapum *Allegat.* 76. *nu.* 2. Suarez *de relig. tom.* 3. *lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 4. Bordonum *de Profeſſ. cap.* 3. *num.* 26. Belam *lib.* 4. *Caſ.* 35. Sanchez *in Summa tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 4. *nu.* 26. *&* 37. Sacram Rotam *in Toletana Profeſſionis die 27. Febru.* 1595. *coram ſapientiſſimo Cardinali Pamphilio penes Garziam de Beneſ. part. 3. capit. 3. numero* 550. *& in Burgenſ. nullitatis Profeſſionis 16. Aprilis* 1649. *coram D. Arguelles cum Bruno in tract. de forma tit. de Poteſt. & effect. formæ fol. mihi 50. & fol.* 51. aſſerentes profeſſionem eſſe nullam ex defectu formę etiam abſque decreto irritante.

13 Reſtat modo proponere aliqua argumenta ex adverſariis adducta, quæ ego magis firmabo, ut veritas eluceſcat; & poſtea reſponſionibus infringam, ex quo ſolidior noſtra remanebit ſententia: Itaque.

14 Non obſtat primò, quòd in *cap.* 24. dicitur: *Ut qui præter formam ſtatutorum receptus fuerit, ſi fuerit frater Miles, redigatur in fratrem ſervientem Armorum, ſitque inhabilis ad bona Religionis*: Ergo defectu formæ in emiſſione profeſſionis, erit illicita, non autem invalida, & Dominus N. ſi non vult eſſe profeſſus in gradu ſervientium.

15 Reſpondeo, quod durum videtur hoc aſſerere; nam actus non operatur ultra intentionem agentis ut patet *ex l. non omnis. ff. ſi certum petatur l. in agris ff. de acquir. rerum dominio. l. legata inutiliter ff. de adimendis legatis l. non omnis ff. de rebus creditis* & aliis vulgatis iuribus; ſed Dominus N. in noſtro caſu, non habuit intentionem, niſi emittendi profeſſionem in gradu Equitum: ergo non poteſt modo eſſe Profeſſus in gradu ſervientium. Unde docet Sanchez *in Summa tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 11. *nu.* 2. cum aliis communiter, votum non habere vim obligandi, niſi ex intentione voventis, cùm ſit quædam privata lex, quam ſibi vovens imponit; at lex non obligat, niſi ſecundùm intentionem legislatoris ergo votum non obligabit, niſi ſecundum intentionem voventis.

16 Quod firmatur ex Doctrina Vecchii *in Praxi Novitiorum diſp.* 14. *dub.* 1. *nu.* 12, *& ſeq.* Baſſæi *in florib. Theolog. mor. ver. Religio* 4. *n.* 7. Leſſij *lib.* 1. *cap.* 41. *num.* 62. Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 7. *cap.* 2. *nu.* 3. *& ſeq.* Layman. *lib.* 4. *tract.* 5. *cap.* 5. *num.* 5. *&* 7. Caramuelis *in Theol. Regulari, diſp.* 41. *dub.* 1. *num.* 509. & aliorum aſſerentium, quòd ſi aliquis profitetur in aliqua Religione, ſi profeſſionem annullet, non teneri poſtea voto ſimplici caſtitatis. Ego cum multis docui *part.* 5. *tract.* 14. *reſol.* * 49. Profeſſionem Monialis erumpentis in marem eſſe nullam, nec manere voto ſimplici caſtitatis obligatam, ſed poſſe nubere cui voluerit. Sed. ſcient adverſarii ſupradictum ſtatutum contra Nos ab ipſis adductum, fuiſſe poſtea à Religione deletum, & annullatum, ante emiſſam profeſſionem à Domino noſtro. Unde evaneſcunt omnia argumenta, quæ ex auctoritate verborum dicti ſtatuti deſumi poſſunt, & circa modum, & gradum profeſſionis.

Sup. doctrinam ... [illegible] Reſol. 186. ... [illegible]

* Quæ hic aſſ. ſup. à in tract. 2. Reſp. 141.

17. Non obſtat ſecundo aſſerere, quòd forma eſt individua, & quicquid ad ſolemnitatem exigitur; id ab actu dividi, & ſeparari non poteſt; ut patet ex *leg. cum antiquitus, Cod. de Teſtam.* & docet Tiraquellus *de legibus connub. gloſſ.* 6. *num.* 4. Boſſius *tractat. de Matrim. cap.* 2. *num.* 27. Decius *conſil.* 12. *num.* 30. Maſcardus *de Sen. ſtatut. interpret. n.* 53. Mathæus Berlicius *in concluſionibus practicabilibus part.* 2. *concluſ.* 18. *nu.* 17. Daniel Molletus *ad conſtitut. Saxonicas, part.* 2. *conſtitu.* 15. *n.* 36. & alii: Sed Equites Jeroſolymitani, ut patet ex ipſo ſtatuto, poſſunt accipere Cingulum militare extra actum profeſſionis ab illo Principe habente auctoritatem concedendi gradum; ut ibi dicitur, *di Cavalleria*: Ergo clarè patet, non eſſe de forma; quia, ut dictum eſt ſupra, id quod ſpectat ad formam, non poteſt ſeparari ab ipſo actu. Et de hoc argumento magnum feſtum faciunt adverſarii.

18. Reſpondeo cum Alexandro Moneta *de com. ultim. volunt. cap.* 7. *num.* 333. & aliis penes ipſum: Quæ ſunt de forma ſubſtantiali, non poſſe quidem ſequi, ſed debere intervenire in ipſo actu, vel poſſe etiam præcedere. Unde rectè docuit Quintilianus Mandoſius *in regul.* 24. *Cancell. q.* 4. *n.* 9. quòd conſtitutio inducit formam, ſi aliquid requirit, non ſolùm in ipſo actu, ſed etiam ante actum; quod etiam notavit Vantius *de nullitate Tit. quot modis nullitas in judicio proponatur, num.* 52. ubi aſſerit: Quod quando lex diſponit, quod certa ſolemnitas, vel certus modus, ante, vel tempore celebrationis ipſius actus adhibeatur, tunc hac forma non ſervata actus ipſo nullus reputatur, ergo argumentum in contrarium adductum non valet.

19. Dicendum eſt itaq; aliquam ſolemnitatem poſſe. Primò requiri ante actum. Secundò in ipſamet exequutione actus, & Tertiò poſt actum; ſolemnitas verò requiſita poſt actum cenſenda eſt tanquam accidentaria, & ideò ſi omittatur, non officit; ut patet ex *l. univerſa*, ubi Gloſſa, & Bartholus *Cod. de precib. Imper. offeren.* Virgilius Bocacius *in Conſtit. Picen. gloſſ.* 6. *num.* 158. Secus autem dicendum eſt de ſolemnitatibus requiſitis ante actum, nam ſubſtantiales cenſendæ ſunt; & ideò ſi omittantur, actus corruit; ut docet in terminis Portel. *ver. Confeſſoris approbatio num.* 3. Quod illuſtrat exemplis, & patet etiam in alienatione rerum Eccleſiaſticarum; nam antea prærequiritur tractatus, & in electionibus prærequiritur inquiſitio, vel informatio.

20 Quod etiam probatur, nam conſenſus, quando requiritur pro forma, ſi non occurrit ante, vel in ipſo actu, actus erit nullus, quamvis poſtea conſenſus ſequatur, ut docet Antonius de Butrio *cap. Cum conſuetudinis n.* 200. Imola *ib. n.* 5. *de conſuet.* Jaſon. *in l. ſi quis mihi bona, §. Juſſit, n.* 44. *&* 45. *ff. de acq. hered.* Mochedanus *dec.* 12. *n.* 5. *de reſ. nunciat.* Puteus *dec.* 153. *n.* 1. *l.* 2. & alii. Sic etiam licentia, aut * facultas teſtādi de quibus aliàs teſtari non licet debet præcedere, aliàs Teſtamentum factum non tenet, etiamſi poſtea dicta licentia ſequatur. ut tenet Felinus *in c. Dilect. de accuſ. n.* 3. Azevedus *in l.* 3. *tit* 6. *lib.* 5. *rec. n.* 7. Pariſius *de reſign. lib.* 11. *q.* 7. *n.* 90. *&* 91. Caputaquenſis *dec.* 158. *n.* 1. *p.* 3. Sic & in noſtro caſu, ſi Cingulum militare daretur poſt emiſſam profeſſionem, profeſſio eſſet nulla; nā ornatus Cinguli tanquam de forma debet pręcedere profeſſionem, cùm ſtatutū aſſerat: (Prima, che facci la profeſſione è neceſſario, che ſia ornato del Cingolo Militare:) Sed de hoc etiam redibit ſermo in reſponſionem ad authoritatem Pontificalis.

* Sup. hoc in to. 1. tract. 2. Reſ. 145. §. Sed difficultas eſt.

Infrà in hac ipſamet Reſolut. in §. Nunque.

21 Non obſtat tertiò: Quod quando ſupponitur poteſtas, & additur nova ſolemnitas, tunc illa non habetur pro forma ſubſtantiali; & ideò quando à principio datur poteſtas ſub tali forma, defectus formæ irritat actum; ut docet Felicianus à Vega, *in reſolut. c.* 1. *de judiciis n.* 111. Moneta *de commut. ult. volunt. c.* 7. *n.* 339. Merolla *t.* 3. *diſp.* 4. *c.* 5. *n.* 270. Suar. *de leg. l.* 5. *c.* 31. *n.* 9. Lupus *de caſ. reſerv. p.* 1. *diſtinct.* 16. *diffic.* 2. *n.* 2. Emmanuel Sà *ver. lex n.* 13. Portel. *ver. Conf. approbatio n.* 2. Caſtrus Palaus *t.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 2. *punct.* 9. *n.* 2. Salas *de legib. diſp.* 16. *ſect.* 9. *n.* 37. Sanchez *in ſumma t.* 1. *l.* 5. *c.* 4. *n.* 26. Felinus, & Panormitan. *in c. Ex parte de Conſtit.* cum aliis: Sed in caſu noſtro poſſunt aſſerere Adverſarii, ſuppoſita poteſtate recipiendi profeſſionem Novitiorum, fuit tantum à ſtatuto præſcripta illa ſolemnitas Cinguli militaris; ergo talis ſolemnitas non cenſetur præſcripta tanquam forma; quia non in eodem actu data etiam fuit facultas recipiendi Novitios, ſed tantùm novus modus fuit inductus.

22 Reſpondeo primò, Doctrinam adductam penes me non carere difficultate; quia omnes de jure naturæ habebant facultatem teſtandi, & tamen modus præſcriptus poſtea à Juſtiniano, teſtandi nempè coram tot Teſtibus, &c. *in cap. Cum eſſes de teſtam. & l. hac conſultiſſima. C. qui teſtam. facere poſſunt*, habetur pro forma ſubſtantiali; & ideò Teſtamentum confectum ſine Tabellione; & certo numero Teſtium, erit nullum. Idem dicendum eſt de alienationibus, & de electionibus, ut patet in Paulina: *Ambitioſæ, & in cap. Qua propter, de elect.* in quibus actus non inſtruitur de novo, & forma ſubſtantialis ei de novo additur. Et per Concilium Tridentinum in contractu matrimonii id etiam factum fuit. Et ſimiliter forma antiqua, quæ antea ſubſtantialis nō erat, poteſt per novam legem, ſubſtantialis fieri; annus enim Novitiatus non ita erat de ſubſtantia profeſſionis ante Conc. Tridentinum, ſicut modò eſt, erat tamen jam inſtitutus: ergo Doctrina in contrarium adducta, non eſt generaliter vera; & fallit in multis caſibus: Et ideò optimè Arriaga *in part.* 2. *D. Th. tom.* 2. *tr. de legibus diſp.* 23. *ſect.* 6. *nu.* 68. dixit: Quod ſupradicta Doctrina ſit intelligenda, quando ſolemnitas præſcripta, ſit parvi momenti, non autem, ſi in ſe ſit alicujus momenti; ut etiam rectè obſervat Granado *in p.* 2. *D. Thomæ contr.* 7. *tract.* 3. *part.* 1. *diſp.* 10. *ſect.* 6. *n.* 17. Sed in noſtro caſu, ſolemnitas ornatus Cinguli eſt magni momenti, ut infra probabitur: ergo talis ſolemnitas fuit tanquam à ſtatuto præſcripta.

23 Reſpondeo ſecundò: ſupradictam Doctrinam non procedere, ut obſervat Joannes Præpoſitus *in p.* 2. *D. Thomæ q.* 95. *diſ.* 3. *dub.* 8. *num.* 50. *in fine*, Farinacius *in fragm. crim. part.* 2. *nu.* 225. Merolla *t.* 2. *diſp.* 4. *c.* 5. *dub.* 19. *n.* 269. *in fine*, cum aliis ubi ſupra; Quando ſufficienter conſtat ſolemnitatem aliquam præſcriptam, habenti alioquin poteſtatem actum faciendi, fuiſſe præſcriptam tanquam formam; tunc enim certum eſt corruere actum aliter factum etiam à poteſtatem habente: Sed in noſtro caſu etiamſi antea aderat poteſtas recipiendi Novitios, tamen modus recipiendi cum ornatu Cinguli militaris clare poſtea à ſtatuto præſcribitur pro forma, ut apparet in illis verbis: *E neceſſario che ſia ordinato, &c.* & poſtea additur Decretum irritans annullando profeſſionem factam aliter; Ergo in caſu noſtro non militat Doctrina in contrarium adducta; quia modus ille recipiendi Novitios ad profeſſionem cum Cingulo militari, clare à ſtatuto appoſitus fuit pro forma.

24 Non obſtat quartò, & hoc argumentum eſt Achilles adverſariorum) quod forma, alia eſt ſubſtantialis, alia accidentalis, iſta tamen non ſervata, actus non erit nullus; ut docet Eſcobar. *tract. de utroque foro, art.* 2. Salas *diſp.* 16. *ſect.* 9. *nu.* 36. *& ſeq.* Moronus *reſponſ.* 28, *num.* 16. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 3. *diſp.* 2. *punct.* 9. *nu.* 1. & aliis communiter: ſed in noſtro caſu, videtur Cingulum militare non eſſe formam ſubſtantialem, ſed accidentalem; eſt enim omiſſio rei levis; unde nimis durum videtur, omiſſionem ſolius cinguli reddere profeſſionē invalidā:

ſicut,

ſicut, ſi quis emitteret profeſſionem in aliqua Religione ſine veſtibus conſuetis, non proinde illa profeſſio eſſet nulla, ut tradit Bordonus *tract. de profeſſione Reg. c. 2. q. 37.* Unde Arriaga *in par. 2. D. Th. tr. 2. diſp. 23. ſect. 5. num. 67.* & Granadus *etiam in par. 2. Contr. 7. tract. 3. par. 1. diſp. 19. n. 10.* docent non omnes cæremonias præſcriptas in acceptione profeſſionum Religioſorum, eſſe de ſubſtantia valoris. Ideò Oñate *de contract. tom. 1. tract. 2. diſp. 6. ſect. 5. nu. 116.* notavit, quòd quando conditio appoſita, non eſt magnæ importantiæ, præſumendum eſt, & judicandum non eſſe poſitam pro forma, nec omiſſam vitiare. Quod etiam tradit Pariſius *in Addit. ad Bartholum in leg. hac conſultiſſima, Cod. de teſtam.* & patet *in legib. moribus §. Prius autem. ff. de vulgar.* & ibi Jaſon, *n. 11.* ergo &c.

25 Reſpondeo (attendas quæſo) & ſuppono, Cingulum olim conſtituiſſe Militem in genere & in eſſe Militis, ita ut Militia per Cingulum ſignificaretur. Hugo Grotius *de Jure belli, lib. 1. cap. 2. nu. 9.* adducit ad hoc propoſitum verba Concilii Nicæni, *Can. 12.* ſic aſſerentis: Quicumque vocati per gratiam primum quidem ardorem, fidemque ſuam oſtenderant, & Cingulum militiæ depoſuerant, poſtea verò, ut canes ad ſuum vomitum reverſi ſunt, & militiam repetierunt, hi decem annis jaceant poſt triennii auditionum tempus. Ita *ibi* Concilium: cujus verbis etiam uſus eſt poſtea Syricius Papa, *epiſt. ad Tarraconenſem Epiſcopum*; ut notat Ludovicus la Cerda, *in Adverſariis ſacris, cap. 146. nu. 16.* Et ideò Pater Heribertus Roſueydus *in Anticapello, fol. 46. Præfationis ex actis Marcelli Centurionis martyrio coronali die 30. Octobris*, obſervat, ſic ipſum loquutum fuiſſe Tyranno: ſi talis eſt conditio militantium, ut Diis, & Imperatoribus ſacra facere compellantur, *ecce proiicio Cingulum, & militare recuſo*. Vide Quomodo Cingulum Milites conſtituebat, quaſi (ut rectè obſervat Pater Oñate *de contract. t. 2. tr. 15. diſp. 46. ſect. 6. n. 124.*) inueſtitura officii. Hinc Horatius ad Piſones *de Arte poetica*, milites ex hoc vocavit Cinctutos; & ita enim aſſerit.

Fingere Cinctutis non exaudita Cethegis.

& ideo *ibi* inſignis ejus Scholiaſtes Dionyſius Lambrinus, ſic ait, Cinctutis, id eſt cinctis militarib. armaturis, cingebantur enim in militiam ituri, ex quo Cingulum militare, & cingi, pro eo quod eſt ad militiam, & ad pugnam ornari. Hæc Lambinus mirificè pro caſu noſtro. Quod etiam noviſſimè notavit eruditus Jo. Solorzanus, *in memoriali Juridico, Hiſtorico-Politico, ad Regem, lingua Hiſpanica conſcripto. (De los Derechos de Placas Honorarias, y Jubiladas) n. 158.* Undè è contra Diſcincti, accipiuntur pro imparatis, & imbellibus ad pugnam. Hinc dixit Virgilius *Æneid. lib. 8.*

----- *Diſcinctos Mulciber Aphros.*

hoc eſt (ut explanat Servius) Inhabiles ad militiam. Hinc Alexander ab Alexandro, *Genial. dier. lib. 1. cap. 20.* loquens de Romanis, dixit: Milites manipulares; qui ſub diſciplina militant ſemper Cincti ſint, Diſcinctos enim, velut ignavos, & militiæ minimè aptos putarunt, præcinctos verò fortes, & ſtrenuos, Quare Macedonum lex erat militaris, ut qui miles hoſtem non occidiſſet, non militari Cingulo, ſed capiſtro cingeretur. Ita ille. Et tandem Conradus Rittherſuſius *in novellas Juſtiniani, part. 3. cap. 10. num. 2. & part. 14. cap. 6. num. 12.* docet: Pœnam propriam Militis fuiſſe privationem Cinguli, quæ vocabatur exautoratio, ſive ademptio dignitatis militaris.

26 Sed confirmanda ſunt ſupradicta ex noſtris legibus, & ideò cùm militare inſigne potiſſimùm Cingulum fuerit, ut dictum eſt de proximo cingendo, pro cincto habebatur, id eſt privilegio militari gaudebat, *leg. filius familias 44. de militari teſtam. in P.* & dicebatur renuntiare Privilegio Cinguli, cùm miles ejurabat privilegio militari, nempe quod Cingulo indicatur *leg. finali, de appar. magiſt. mil. lib. 12. Cod. tit. 55.* ita etiam & depoſito Cingulo, Privilegium ceſſabat, *leg. 2. ubi de ratiocin. agi oper. lib. 3. Cod. tit. 21.* Hos ſuppoſito.

27 Reſpondeo ad argumentum Religionem Jeroſolymitanam, non ſolùm eſſe Religionem ſimpliciter & abſolutè, ut ſunt omnes aliæ, ſed etiam eſſe Religionem militarem; ergo Cingulum in ejus profeſſione non eſt res levis, (ut ſupponunt Adverſarii) nec forma accidentalis, ſed eſt res graviſſima, magni momenti, & ſubſtantialis; cùm Cingulum, ut apud veteres, ita & in hac Religione, conſtituat militem in eſſe militis, & conferat dignitatem militarem, & ideò Equites in Religione Jeroſolymitana, ſi profeſſionem emitterent ſine ornatu Cinguli, & Diſcincti, tamquam Ignavos, Ineptos, & Imbelles ad militiam ſeipſos demonſtrarent; ut patet ex ſuperiùs dictis. Itaque, cùm dicta Religio ſit Religio militaris, rectè in ſuis ſtatutis appoſuit in emiſſione profeſſionis, Cingulum pro forma, ut ſupra ſatis probatum eſt. Unde non eſt mirum, ſi in aliis Religionibus emiſſio profeſſionis ſine habitu ſit valida, & in Religione D. Joan. ſine Cingulo ſit nulla; quia ut vulgo dicitur, habitus non facit Monachum, ſed Cingulum in noſtro caſu facit Equitem, & ideò (quod eſt valdè notandum) in Religione Jeroſolymitana, ornatus Cinguli militaris, in emittenda profeſſione, diſtinguit Equites ab aliis, & eſt ſignum conſtitutivum, quod in gradu Equitum profeſſio emittatur: ac proinde, hac qualitate, Equites diſtinguuntur ab aliis duobus gradibus, Capellanorum, ſcilicet, & Servientium. Quare in ſtatutis *tit. 2. del ricevimento de fratelli, Rubrica della diviſione de gradi, fol. 12.* ſic habetur: *Prima, che pigli l'habito, e facci la Profeſſione* (loquitur de Equite) *è neceſſario, che ſia ornato del Cingulo della militia*: ſed paulò poſt addit: *Però, i Cappellani, i ſerventi d'Arme, ò di officio, non è neceſſario ornarli di tali inſegni militari*. Agnoſce quomodo Cingulum militare, ut dixi, contradiſtinguat equites ab aliis & ſit ſignum conſtitutivum profeſſionis Equitum, à profeſſione aliorum, ac conſtituat militem in eſſe militis, ac præbeat dignitatem, & characterem militarem: unde in Religione Jeroſolymitana, ornatus Cinguli non deputat equitem in gradu, & ſtatu militum, ſed verè creat, & conſtituit militem, ac præbet dignitatem militiæ, Videant modò Adverſarii, quo pacto poſſint aſſerere omiſſionem Cinguli eſſe rem levem, & formam accidentalem in profeſſione equitum, & quam meritò nos ſupra aſſeruimus; ornatum Cinguli eſſe præſcriptum tanquam formam ſubſtantialem, atque ejus omiſſionem, nullam reddere equitum profeſſionem; ut ſupra ſatis probatum eſt: Quod non procedere in profeſſionibus aliarum Religionum, fatemur libenter cum Granado, & Arriaga *ſuperius citatis*, cùm cæremoniæ in eis præſcriptæ non pertineant ad formam ſubſtantialem. Quod etiam docuit Sanchez *in Summa, tom. 2. lib. 5. cap. 1. nu. 4.* cum aliis penes ipſum; at eſt diſpar ratio in caſu noſtro, ex rationibus ſuprà adductis: ergo, &c. Et quidem ego fateor tarditatem ingenii mei; non enim poſſum percipere, quod aliquis in Religione Jeroſolymitana poſſit (ut volunt Adverſarii) emittere profeſſionem in gradu militis, antequam prius miles efficiatur; nam ſi miles non eſt, quomodo profitebitur in gradu militum? Rectè itaque dixit ſtatutum: *Prima, che pigli l'habito, e facci la profeſſione, è neceſſario, che ſia ornate del Cingulo della militia*, Negandum eſt igitur viris doctis, eorum pace, dicta verba non eſſe accipienda in ſenſu materiali, ſed in ſenſu formali, cùm ſit expoſitio gratis dicta: & verba ſtatuti, clamant omnes, Doctores, in proprio ſenſu accipienda eſſe: ergo, &c.

28 Neque obſtat quintò Auctoritas Pontificalis Romani reformati à Clemente, & Urbano VIII. in quo nulla efficitur mentio de ornatu Cinguli militaris: Nam reſpondeo, ſupradictum Pontificale nihil contra caſum noſtrum officere. Primò, quia Pius IV. in Bulla IX. cum Decreto irritante, & clauſula ſublata, firmat Conſtitutiones Ponficias, ut tollant, vel in aliquo præjudicent ſtatuta Religionis Jeroſolymitanæ, opus eſſe de dictis ſtatutis expreſſam facere mentionem. Quod magis firmatur ex eo, quod poſt jam impreſſum, & reformatum dictum Pontificale, Paulus V. anno 1609. in forma ſpecifica approbavit, & confirmavit omnia ſtatuta dictæ Religionis: ergo, &c. Reſpondeo ſecundò, quod in fine Rubricæ dicti Pontificalis aſſeritur: Profeſſionem eſſe emittendam ſecundùm formam ſtatutorum; ſed ſecundùm ſtatuta Religionis Melitenſis, profeſſio eſt emittenda cum ornatu Cinguli Militaris, tanquam forma, ut ſupra ſatis probatum eſt; ergo Pontificale nihil officit, quia ſe remittit ad ſtatuta Religionis; quæ quidem, licèt concedant poſſe aliquem emittere profeſſionem ſine ornatu Cinguli, ſi fuerit antea eques creatus ab alio Principe; & hoc, quia hoc eſſet inconveniens bis ornari eadem dignitate, Hoc tamen non concedunt fieri poſſe in ipſo actu profeſſionis, ſi antea factum non fuerit: nam tunc eques efficiendus eſſet ſecundùm formam præſcriptam à Religione cum ornatu Cinguli militaris; ut ex verbis ipſius ſtatuti apparet. Et ideò conſtat ex fide ſubſcripta ab aliquibus Equitibus, fel. mem. Urbanum VIII. recepiſſe in ſuis manibus Profeſſionem Eminentiſſimi Cardinalis Antonii Barberini; & quia antea dignitatem Equitis ab alio Principe non acceperat, voluit illum Equitem creare, more Religionis; ut volunt ſtatuta, ad quæ Pontificale ſe remittit; atque ideò ornavit illum cingulo militari: unde ex facto ipſiuſmet Pontificis, qui Pontificale reformavit, patet intelligentia illorum verborum aſſerentium; imponat ei habitum illum, quo milites illius ordinis, quem intendit profiteri, uti conſueverunt. Intelligenda ſunt, inquam, hæc verba, non de habitu ordinario, ſed de habitu uti conſueto in actu ipſis emiſſionis profeſſionis, in quo, ut per ſe patet, etiam includitur ornatus Cinguli.

29 Quod confirmatur: nam non eſt veriſimile Pontificem voluiſſe in creatione militis adhibere ſolùm habitum Regularem, ſed etiam habitum militarem, qui deſignaret gradum, in quo illum conſtitueret: nam habitus Regularis nullam habet relationem ad militiam, nec poteſt aliquid ſignificare in actu creationis militis, ergo verba Pontificalis non ſunt interpretanda de habitu conſueto Regulari, ſed de habitu, quo uti conſueverat illa religio in creatione militis: nam Pontifex ibi agit de modo creandi milites Regulares, & ideò, ut dixi, dictus Pontifex Urbanus VIII. ádmiſit ad profeſſionem Eminentiſſimum Dominum Cardinalem Antonium cum ornatu Cinguli militaris?

30 Sed his omnibus addendum eſt unum, quod cum viris doctis communicatum, annuerunt: nam dato, & non conceſſo,

quòd

quòd Pontificale in creando milite ſtatueret non eſſe adhibendum Cingulum militare, adhuc exiſtimo profeſſionem Domini Noſtri eſſe invalidam, quia, ut patet ex inſtrumento profeſſionis die 12. Februarii 1640. & fatentur ipſimet adverſarii, priùs fuit emiſſa à Domino Noſtro profeſſio, & poſtea ipſe fuit armatus Eques; ergo dicta profeſſio fuit nulla; quia ex ſtatuto Religionis, & ipſomet Pontificali, quod non tollit, nec derogat dictum ſtatutum, qui emittit profeſſionem, debet tanquam ex forma priùs creari Eques, vel ſecundùm morem alterius Principis, & poſtea dignitate militari obtenta, emittere vota.

31 Nec valet dicere, quod aliqui aſſerunt, Ordinem Pontificalis, in caſu noſtro, fuiſſe diverſum materialiter, non autem formaliter; ut probatur in adminiſtratione Sacramentorum, nam licèt baptizans priùs debeat abluere, & ordinans tradere inſtrumenta, quàm verba proferre; tamen ſi baptizans, vel ordinans, priùs verba proferat, & immediatè abluat, & inſtrumenta tradat, non ideò dicitur mutatus ordo formaliter, ſed tantùm materialiter.

Sup. hoc in to. 1 tr. 1 R. 5. & 61. & in to. 3. tr. 9 r. 16 & in to. 4 tr. 8 R. 36 per totam.

32 Reſpondeo, non eſſe verum, quòd baptizans priùs debeat abluere, & ordinans tradere inſtrumenta, quàm verba proferre, ſed ſimul tenetur abluere, & proferre verba. Itaque debet ſimul abluere, proferendo verba; & proferre verba abluendo. Undè ſupradicta doctrina adverſariorum eſt vera in his, quę debent concurrere ſimul, ut materia, & forma Sacramentorum; ſecùs autem dicendum eſt, quando intervenire debent per priùs, & poſteriùs; nam tunc pręſcribitur forma, ut firmavimus ſupra *in prob. 2. & in reſp. ad 2. Argumentum*.

33 Confirmatur, & dabo exempla ex iiſdem Sacramentis. Si quis poſt obtentam abſolutionem à peccatis, illicò eliceret actum contritionis, abſolutio illa eſſet invalida; quia dolor de peccatis debet præcedere abſolutionem; priùs enim pœnitens debet elicere actum contritionis; & poſtea Confeſſarius illum abſolvere: ſic, & in noſtro caſu, ex vi ſtatuti imponentis formam, dicendum eſt aliquem eſſe incapacem emittendi vota in Religione Jeroſolymitana, niſi priùs creetur Eques, & dignitas militaris debet præcedere profeſſionem, ergo, qui emittit profeſſionem ante receptam dignitatem militarem, etiamſi illicò creetur miles, profeſſio erit nulla; quia creatio militis non debet ſimul occurrere cum profeſſione: ut aqua cum verbis formæ Baptiſmi, vel traditio inſtrumentorum in ordinando: ſed debet utique ipſam profeſſionem præcedere tanquam forma, cùm ita diſpoſitum ſit à ſtatuto, aſſerente: *Prima che facci la Profeſſione è neceſſario, che ſia ornato del Cingolo militare?* ergo dicta forma, ut diſpoſitum eſt, obſervari debet, & eſt individua, nec poteſt variari, ut communiter Doctores aſſerunt.

34 Dices autem, Pontificale, ordinem prędictum non pręſcribere formalem, non enim utitur decreto irritante, nec etiam præcipit, quia non aſſerit, imponat, ſed imponi debet, deſignando tanquam modum creandi militem.

35 Reſpondeo: Nobis ſufficere hunc ordinem tanquam de forma præſcribi à ſtatutis Religionis, quæ Pontificale nec tollere, nec minuere potuit, niſi de illis faciendo mentionem expreſſam, ut ex Bulla S. Pii V. cum decreto irritante, & clauſula ſublata patet: ergo &c.

36 Confirmantur ſupradicta, & ſupponendum eſt, quòd modus creandi Equites apud diverſos Principes, poteſt eſſe diverſus; & ſic Pontificale, (ut legentibus patet) aliud non fecit, niſi ſtatuere modum creandi Equites, quo uti deberent Pontifices, & eorum Delegati; relinquendo tamen in ſuo robore ſtatuta Religionum, ſi forſitan requirerent ante emiſſam profeſſionem, pro forma, ſumptionem dignitatis militaris, obtentam vel ab ipſa Religione, vel ab alio Principe, ut diſponit ſtatutum Religionis Melitenſis: ergo auctoritas Pontificalis in caſu noſtro nihil obſtat: quia Dominus noſter emittens profeſſionem non fuit antea creatus miles, nec ut Religio ſolet creare, nec ut ſtatuit Pontificale: ergo ejus profeſſio fuit nulla; quia, ut dictum eſt, Pontificale non derogat ſtatutis, ſi quæ extant in militaribus Religionibus diſponentia tanquam de forma aliquem, qui emittere vult profeſſionem, debere priùs dignitate militari ornatum eſſe; ut patet in verbis noſtri ſtatuti, aſſerentis: *Prima che facci profeſſione è neceſſario, che ſia ornato del Cingolo Militare*. Undè ſi quis inverteret talem ordinem, ut fuit inverſus in profeſsione Domini noſtri (de qua loquimur) & læderet mentem ſtatuti, & formam ab eo præſcriptam: nam emitteret profeſsionem in gradu militis, antequam eſſet miles. Quod agnoſcens Summus Pontifex, etiam ipſe in Pontificali voluit dignitatem militarem eſſe dandam, antequam emittatur profeſsio: quem quidem ordinem, ut ſatis ſupra probatum eſt, tanquam de forma præſcribit ſtatutum Religionis Melitenſis, quod ſtatutum Pontificalis verba, ut patet, non tollunt, nec illi derogant, nec poterant tollere, aut derogare, niſi de illo ſpecialis efficeretur mentio, ſtantibus Bullis Pontificiis ſupra relatis: ergo &c.

Sup. ſequentibus in hoc & in to. 1 tr. 3 r. 114 apsùm in fig.

37 Denique non obſtat, ſextò, adducere profeſsionem tacitam Domini noſtri prętenſam ex adverſariis per actus profeſſorum à N. geſtos: Nam reſpondeo cum Sanchez, Soto, Azorio, Rodriquez, & aliis, quos citat, & ſequitur Salgadus, *tract. de Retent. Bullar. part. 1. cap. 3. §. Unico, numer. 28.* Quòd profeſsionem nullam, non ratificat exercens actus profeſſorum, dum eſt ignarus cauſæ nullitatis ſuæ profeſsionis. Et ita hanc ſententiam, præter Doctores citatos, tenet Zambellus *in Repet. Caſuum Conſcientiæ, verb. Novitius, num. 34.* Gratianus *in diſcept. forenſ. cap. 440. num. 3.* Cajetanus *in 2. 2. q. 189. art. 5.* Navarrus *conſil. 28. num. 7. & conſ. 89. num. 3. de Regular. & in Manuali cap. 12. num. 71.* & ſic determinavit Sacra Rota, *deciſ. 179. num. 7. & deciſ. 397. num. 5. part. 4. recentior.* & noviſsimè *in Ulixiponen. nullitatis profeſſionis, die 10. Decembris 1646. coram Domino Arguellos*; Sed N. dum exercebat illos actus profeſsorum, erat ignarus nullitatis profeſsionis: ergo &c. Undè Sacra Rota, *ubi ſupra*, dixit; Quòd in milite, ac muliere præſumitur ignorantia. Et quòd in noſtro caſu non ſit locus tacitæ profeſsioni, vide dictam magiſtralem deciſionem; Adde, quod mihi ſupponitur, dictum N. nunquam exercuiſſe actus profeſſorum. Deindè dicendum eſt, quòd tunc valet profeſsio tacita, quando à principio, & ex parte Religionis, profeſsio fuit valida: ut ſi quis verbi gratia emitteret profeſsionem ex metu, vel ſine voluntate profitendi &c. tunc tacita profeſsio operatur, & non opus eſt nova acceptatione ex parte Religionis; ut tradit Bordonus *de profeſſione Regulari, cap. 6. quaſt. 11.* Suarez *de Religione to. 3. lib. 7. cap. 1.* Sanctarellus *variar. Reſolut. quaſt. 48. num. 30.* Leſsius *lib. 2. cap. 41. num. 67.* Bartholomæus à Vecchis *in praxi Novit. diſp. 14. dub. 4. num. 3. & 5.* Sanchez *de Matrimon. lib. 6. diſp. 37. num. 60. & 61.* Sed in caſu noſtro profeſsio N. fuit invalida, non ſolùm ex parte ipſius, ſed etiam ex parte Religionis: nam fuit invalida ratione omiſsionis formę præſcriptæ à ſtatuto, & ita talis profeſsio fuit nulla abſolutè, & quoad profitentem, & quoad Religionem, quæ non præſtitit conſenſum: ergo in noſtro caſu nihil poteſt operari, nec dici tacita profeſsio, cùm fuerit invalida ex defectu formæ. Undè ipſa Religio in ſtatuto citato, *ubi ſuprà*, poſt appoſitionem Decreti irritantis, præbet facultatem Equiti, qui contra dictam formam emiſit profeſsionem, reclamandi de ejus nullitate: ergo eſt impertinens in caſu noſtro adducere argumentum deſumptum ex profeſsione tacita, cùm Religio talem profeſsionem nunquam acceptavit, & à principio ex parte utriuſque contrahentium fuit invalida, tanquam miſſa contra formam ſubſtantialem à ſtatuto Religionis præſcriptam. Vidè Sanchez *in Summ. tom. 2. lib. 5. cap. 3. nu. 14. & cap. 4. num. 81.*

Sup. hoc in R. not. præterit. & in eod. loco.

38 Et tandem non deſinam hìc adnotare contra Merollam *in Theol. mor. tom. 2. diſp. 4. cap. 5. num. 282.* Quòd quando dubium eſt, an forma inducta ſit ſubſtantialis, vel accidentalis, præſumi debet ſubſtantialis. Ita docet Vantius *in tract. de nullitate, Rubric. quot, & in quibus nullitas in judicio proponatur, num. 52.* Rolandus à Valle *conſil. 43. num. 13. lib. 2. & conſil. 55. num. 26. lib. 3.* & Farinacius *in Fragm. Crim. part. 2. numer. 221.* Quibus ego addo Velam *in Diſſert. Senatus Hiſpalenſis, diſſert. 7. num. 9.* Caſtillo *de tertiis Regum Hiſpaniæ, cap. 27. numer. ultim.* Azevedum *conſ. 9. num. 28.* Surdum *deciſ. 122. num. 2.* Milanenſem *deciſ. 3. num. 8.* Decium *conſ. 12. numer. 24.* Gratum *libro 1. reſp. 122. num. 16.* Joannem de Eſcobar *tract. de utroque foro, artic. 2. nu. 9.* Guttierrez *in pract. QQ. lib. 3. quaſt. 30. num. 18.* Palaez *in 4. de majorat. quaſt. 20. num. 179.* Ferdinandum Menchacam *de ſucceſſ. creat. §. 4. num. 12. juncto num. 26.* Martham *de juriſd. part. 4. cent. 1. caſ. 94. num. 18.* Cacheranum *deciſ. 165. num. 5.* Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 3. diſp. 2. punct. 9. num. 9.* Oñate *de contract. tom. 1. tract. 2. diſp. 6. ſect. 6. num. 120.* Baldum *in lect. Comparatione, num. 8. Cod. de fide Inſtrument.* Decium *conſ. 10. num. 2. conſ. 11. num. 9.* Ancharanum *conſ. 241. num. ult.* Alexandrum *conſ. 42. num. 16. lib. 1. conſ. 137. num. 15. lib. 2. conſil. 101. num. 7. lib. 5. conſ. 212. num. 3. lib. 6.* Ferdinandum Vaſquium *de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 4. num. 27.* Petrum de Urries *in Otio æſtivo, part. 2. num. 357.* & Tiraquellum *de retract. lignag. gloſſ. 2. §. 36. num. 29.* Sed in noſtro caſu ſaltem adeſt dubium, an forma ſit ſubſtantialis, vel accidentalis, ergo ſubſtantialis erit judicanda: ergo ejus omiſsio actum profeſsionis annullabit. Undè ex his patet reſponſio ad argumentum deſumptum ex illis axiomatibus juris, in dubio judicandum eſt pro validitate actus; & pro validitate profeſsionis. Nam reſpondeo, hanc doctrinam non procedere in caſu noſtro, in quo, ut diximus, etiam ſtante dubio, forma cenſenda eſt ſubſtantialis, & non accidentalis: ergo non ſumus in dubio, ut volunt adverſarii; ſed profeſsionem invalidam fuiſſe dicendum eſt, utpotè emiſſam contra formam ſubſtantialem à ſtatuto pręſcriptam. Verùm adverſarii hoc argumento preſsi, aſſerunt; tunc formam in dubio cenſendam eſſe ſubſtantialem, & non accidentalem, quando tradita eſt à lege communi, ſecùs autem quando eſt tradita à lege ſpeciali. Sed primò reſpondeo, ferè omnes Doctores citatos loqui non ſolùm in terminis Juris communis, ſed etiam in terminis ſtatutorum municipalium. Et nota ſtatuta Religionis Jeroſolymitanæ fuiſſe confirmata à Papa, & ideò dicuntur ſtatuta Papalia propter illam Papæ confirmationem, prout ex pluribus Rotæ Romanæ deciſionibus confirmat Oliverius Beltraminus *in addit. Greg. XV. dec. 267. num. 13.*

num. 13. Pariſius *conſ.* 33. *nu.* 49. *lib.* 3. Gabriel *conſ.* 127. *nu.* 24. *lib.* 2. Turret. *conſ.* 35. *num.* 10. *lib.* 1. Marius Antonin. *var. reſ. lib.* 1. *reſ.* 1. *num.* 4. Gratianus *diſcept. forenſ. tom.* 5. *cap.* 992. *nu.* 10. & Fontanella *in Deciſionib. Cathalonia, tom.* 1. *deciſ.* 172. *nu.* 4. Undè dixit Hunnius *in Encyclopedia juris, part.* 1. *titul.* 3. *cap.* 8. *num.* 9. quod ſtatutum à Principe confirmatum, dicitur lex ipſius Principis, & lex ſcripta: ergo &c. Secundò reſpondeo, quòd ſtatutum municipale, vel aliquid ſtatuit contra Jus commune: & tunc ſecundùm Jus commune eſt interpretandum, declarandum, vel ampliandum, vel limitandum; & ita docet Gaillius *lib.* 2. *obſerv.* 50. *num.* 2. Ancharanus *lib.* 3. *quaſt.* 61. *numer.* 30. Cavalcanus *deciſ.* 2. *num.* 9. *part.* 2. Surdus *deciſ.* 36. *n.* 19. & Cacheranus *deciſ.* 59. *nu.* 8. Vel ſtatutum non eſt Juris communis correctorium, ſed tantùm diſponit præter ipſum Jus, in quo caſu omnes Juris interpretationes, etiam extenſivas recipit; Ut firmat Joſeph Vela *in Prælectione ad cap.* 1. *de officio ordin. num.* 129. cui adde alios, quos refert, & ſequitur Maſcardus *de Statut. Interpret. concl.* 2. *num.* 218. *&* 219. Ergo ex his ſequitur ſtatutum noſtrum, vel ſtatuta contra Jus commune, vel præter, in quocumque caſu admittere interpretationem, quòd in dubio forma non accidentalis, ſed ſubſtantialis cenſenda eſt.

Sup. hoc ſupr. in tr. 1. R. 159. § 4.

39 Quod etiam confirmo ex celebri doctrina Joannis Præpoſiti Illuſtriſſimæ Societatis Jeſu inſignis Theologi *in p.* 2. *Divi Thomæ q.* 95. *diſp.* 3. *dub.* 8. *n.* 50. ubi ſic ait: *Quamvis variæ Regulæ aſſignentur ad dignoſcendum, quando forma ſit ſubſtantialis, & irritetur actus aliter exercitus, ægrè poteſt aſſignari regula univerſalis infallibilis, ſed videtur conſulenda conſuetudo, & communis acceptatio legis, in hoc, vel in illo ſenſu.* Hæc Præpoſitus: Quæ quidem mirificè faciunt pro caſu noſtro: nam licèt ex verbis ſtatuti apertè non appareret, ornatum Cinguli militaris conſtitutum fuiſſe tanquam formam ſubſtantialem, itaut profeſſio ſine tali ornatu emiſſa eſſet invalida, ſi hoc inquam, ex ſtatuto clarè non appareret, quod ego conſtanter nego, tamen conſuetudo, & acceptatio ſupradicti ſtatuti à Religione facta, manifeſtè declaravit talem ornatum Cinguli in emiſſione profeſſionis, tanquam formam ſubſtantialem conſtitutam fuiſſe. Quod patet ex fide authenticè tranſmiſſa à Vice-Cancellario Religionis, in qua teſtatur, profeſſionem N. de qua loquimur, non fuiſſe inter alias profeſſiones Equitum deſcriptam, & appoſitam; quia in ipſa non apparebat dictum N. emiſiſſe profeſſionem cum ornatu Cinguli militaris, ſecundùm ſtatutum Religionis: Et dicta fides Vice-Cancellarii facta fuit ex ordine Magni Magiſtri, ei exhibito ſub die 7. Septembris 1645. Ergo conſuetudo Religionis, & acceptatio dicti ſtatuti declarat, ornatum Cinguli militaris in emiſſione profeſſionis Equitum eſſe neceſſarium tanquam formam. Certum eſt enim apud Doctores ſtatuta recipere declarationem ab obſervantia ſubſequuta, ut tradit Surdus *deciſ.* 129. *n.* 20. Decius *conſil.* 8. *n.* 19. Turretus *conſil.* 99. *num.* 1. *&* 26. *lib.* 1. Marius Antonin. *lib.* 1. *reſol.* 51. *num.* 6. & alii. Dicere autem hoc proceſſiſſe ex errore Vice-Cancellarii, & Magni Magiſtri non videtur admittendum, nam quis non cenſetur ignorare factum proprium; ut *ex cap. Excommunicatio citato de reſcript.* probat Everard. *conſil.* 108. *nu.* 8. & patet ex eventu, & ab effectu; nam Religio ad judicium citata à Domino N. pro declaratione invaliditatis ſuæ profeſſionis, nec comparuit unquam, nec reſiſtit, aut inſtat pro invaliditate. Ergo &c.

Sup. hoc in to. 1. tr. 1. R. 14. § ... Probatur ſecundo ... Paulò poſt ...

40 Notandum eſt hìc obiter, quòd hæc ſcripta pervenerunt ad manus doctiſſimi, & eruditiſſimi viri D. Nicolai Fernandez de Caſtro, qui poſtea in ſuo Monacho milite, *tr.* 4. *c.* 10. *n.* 58. negativam ſententiam docuit, probans Cingulum militare non eſſe de ſubſtantia profeſſionis Equitum Jeroſolymitanorum. Sed ad ejus rationes, & ad alias, quas adducit noviſsimè P. Lezana *conſ.* 5. *per tot.* facilè patet reſponſio ex dictis, & ex his etiam, quæ adducit P. Bordonus *in ſuis Conſiliis Regul. to.* 2. *reſ.* 100. *q.* 21. *n.* 38. *& ſeq.* & me citato, P. Pellizzarius *in manual. Reg. to.* 2. *tr.* 9. *cap.* 9. *ſect.* 4. *num.* 127.

TRACTATUS TERTIUS DE PAUPERTATE RELIGIOSA

Super Bullam Clem. VIII. de Largitione Munerum.

RESOLUTIO PRIMA.

An iſta Bulla ſit uſu recepta, & adhuc obliget ad ſui obſervationem? Ex par. 1. tract. 6. Reſ. 1.

Sup. hoc in to. ... Non tamen.

DUbius, & anceps circa propoſitam quæſtionem, videtur remanere Vincentius Filliucius *in quæſtion. moral. tom.* 2. *tract.* 34. *cap.* 3. *quæſt.* 12. *num.* 81. ſed abſolutè docuit Stephanus Gratianus *in ſuis Diſceptat. forenſib. tom.* 2. *cap.* 202. *num.* 17. dictam Conſtitutionem non fuiſſe uſu receptam à Superioribus Regularibus. Et hanc ſententiam noviſsimè etiam docuit noſter Pater Megala *in part.* 2. *lib.* 2. *cap.* 27. *quæſt.* 3. *num.* 65. ſed ex communi doctrina, ut notat Becanus *in ſumma Theolog. part.* 2. *tom.* 1. *tract.* 3. *cap.* 6. *q.* 8. *nu.* 3. Azorius *par.* 1. *lib.* 5. *cap.* 4. *q.* 1. Leſsius *lib.* 2. *cap.* 22. *dub.* 13. *n.* 98. & alii, leges Pontificiæ non obligant, niſi acceptentur à ſubditis. Ergo dicta Bulla Clem. VIII. non obligabit: quia non fuit à ſubditis recepta. Et hoc ait Megala non ſolùm per decennium, ſed ſpatio ferè viginti annorum, ut omnes ſciunt.

2 Idem videtur docere Jo. Valerus *verb. munera*, *n.* 106. ubi ſic aſſerit: (Nota, hanc Conſtitutionem non ſolùm debere legi quotannis, in Capitulis Monaſteriorum; ſed etiam eſſe exarandam, atque ſcribendam in libris quorumcumque ſtatutorum ipſarum Religionum: quod non video obſervari, ſicut nec omnes formas præſcriptas, nec pœnarum inflictiones.) Sic ille. Hoc docet etiam Homobonus *de caſ. reſerv. p.* 3. *cap.* 3. & Victorell. *in not. ad Man.* Navarr. *c.* 18. *n.* 105. & poſt hæc ſcripta inveni eundem Homobonum de Bonis *in ſuo examin. Eccl. p.* 1. *tr.* 7. *c.* 30. *q.* 123. iterùm adnotare, multos viros doctos in illa ſententia eſſe, quòd ſupradicta Bulla non fuerit uſu recepta quoad pœnas, quæ in illa continentur: & ego hanc ſententiam probabiliorem eſſe exiſtimo; quod noviſsimè iterùm docuit Megala *conſ.* 33. *n.* 17. Vide etiam Tannerum *in* 2. 2. *diſp.* 6. *q.* 3. *dub.* 4. *n.* 107. & Scortiam *in Conſtit. Pontif. epit.* 159. *theor.* 299. *in fine*, & Peyrin. *de Relig. to.* 1. *c.* 2. *q.* 2. §. 6.

3 Undè ex his ego non condemnarem illum Religioſum, qui legitimè præſcriptum ſequeretur uſum ſuæ Provinciæ, & Religionis, circa munera largienda, non obſtante dicta Bulla, ſalvo ſemper &c. Verùm hìc Panormi quoad Moniales eſſe dictam Bullam uſu receptam, teſtatus eſt mihi Reverendiſs. Vicarius de la Riba, Vir omnis litteraturæ conſultiſsimus.

4 Sed quidquid ſit de uſu, & obſervantia ejus, multæ difficultates circa intelligentiam ſupradictæ Bullæ elucidandæ ſunt ad pacandas conſcientias, & ſcrupuloſos à Confeſſariis abigendos. Quæro igitur ſecundò.

RESOL. II.

Quænam ſint fines, ſeu cauſæ finales hujus Conſtitutionis Clementis VIII.? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 12.

§. 1. QUatuor eſſe reſpondet Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 8. *q.* 208. Homob. *de examin. Eccl. p.* 1. *tr.* 9. *c.* 5. *q.* 10. Filliuc. *to.* 2. *tr.* 34. *c.* 3. *q.* 6. Paulinus Berti *in explic. hujus Bullæ p.* 1. *principali, fol. mihi* 414. *col.* 1. & ante illos Hieron. à Sorbo *in Compend. privil.* Prima, ut religioſa diſciplina labefactata in priſtinum ſtatum reſtituatur, & quæ incolumis permanet, conſervetur. Secunda, ut votum paupertatis integrum ſervetur. Tertia, ne bona Monaſteriorum, vel quorumcumq; Regularium dilapidentur. Quarta, ne prava ambitione compulſi Religioſi pro conſequendis Officiis alter alterius gratiam, vel protectoris, ſeu aliorum benevolentiam aucupentur.

2 Sed hanc ſententiam, quoad partem meritò, impugnat Jo. Valer *in diff. utriuſq; fori, verb. munera, n.* 20. 23. *&* 81. Granado *in p.* 2. *diſp.* 15. *ſect.* 3. *n.* 18. cum P. Souſa *in expoſ. hujus Bullæ, fundam.* 5. *n.* 34. ubi ſic aſſerit: (El obviar los grandes dannos, que ſe ſiguen de la diſsipacion del patrimonio de Criſto, y el ſohorno para alcancar Officios, y Dignidades, ſon razones fundamentales della ley. De lo qual ſe ſigue, que no hablò propriamente Fray Hieronymo à Sorbo en ſennalar por primera razon fundamental, la obſervancia regular porque eſta no es cauſa proxima, ſino comun, de todo quanto ſe manda a los Religioſos: y mucho menos exponer por ſecunda razon la guarda del voto de la pobreza indeterminadamẽte, ſino entienda del abuſo notable cerca deſte voto, ò del quebrentamiento del en coſa grave, porque la Conſtitucion no uſa deſte termino, voto de pobreza, ni ſe hallara en toda ella, y no quebrantandole de una de las maneras dichas,

chas, no ſe ſiguen grandes daños, y incomodo, como la ley declara; y de ſeñalar por cauſa fundamental la guarda del voto de la pobreza indeterminadamente, como eſſe Author haze, podrian nacer muchos eſcrupulos, y inconvenientes.) Ita ille.

3 Non rectè igitur DD. citati adduxerunt quatuor cauſas finales hujus Conſtitutionis; duas enim eſſe dicendum eſt; nempè, ne bona Monaſterii dilapidentur, & ne detur ambitionis occaſio: quod ſummopere notandum eſt: nam ex iſto principio multæ dubitationes benignè reſolvendæ ſunt. Undè non benè aliqui hanc poſteriorem ſententiam olim nolebant admittere; eſt enim probabiliſsima, & illam præter DD. citatos tenent etiam multi Viri doctiſsimi de hac re à me conſulti, tam ex Societate Jeſu, & ex Dominicanorum Familia, quàm ex noſtra Religione.

RESOL. III.

An in iſta Bulla Summus Pontifex condiderit novum jus circa largitiones munerum Religioſorum? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 2.

§. 1. EX Reſolutione hujus quæſtionis pendet deciſio multorum caſuum: ideò aſſero, præter novam formam circa cauſæ approbationem, Summum Pontificem non concedere novum jus in hac Bulla. Ita Souſa *in explicat. hujus Bullæ, fundam. 1. n. 8. & §. 3. n. 72.* Ortiz *in ſumm. c. 5. n. 10.* Jo. Valerus *in ſuis differ. utriuſque fori, verb. munera, num. 2.* ubi ſic ait: (Hæc Conſtitutio non eſt edita ad novam diſciplinam, novamque Religioni obligationem imponendam, vel ad novum jus introducendum) Et *n. 21.* (Apparet hanc Conſtitutionem non eſſe juris novi introductivam, ſed reformativam; & juris communis reſtitutivam, & eidem conformem. Quare quidquid ante hanc Conſtitutionem licebat, & dari juſtè poterat, & nunc licet, & dari poteſt: quidquid nunc non licet, nec ante licebat.) Idem etiam aſſerit *n. 37. & n. 98.* Idem docet S. Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 3. dub. 1. concl. 3.* ubi ſic aſſerit: (Clemens VIII. in ſua Bulla multa vetat Religioſis circa largitionem munerum, quæ tamen omnia, exceptis pœnis ibi impoſitis, continentur in jure communi antiquo.) Sic ille. Ita etiam docet Paulinus Berti *in explicat. hujus Bullæ, part. 2. caſ. 3. in fine, fol. 418. col. 1.*

2 Solùm igitur, ut dixi, Pontifex in hac Conſtitutione inducit novam formam circa cauſæ approbationem. Itaque cognitio, & determinatio, quæ ſit juſta cauſa ad munus aliquod largiendum per Religioſum Superiorem, vel inferiorem, ſivè per aliquem conventum, ſolùm ſpectat, & reſervatur hodiè per hanc Bullam generali Capitulo. Undè colligitur, Generalem, licèt habuerit à Capitulo generali omnem poteſtatem Capituli generalis intra annum, ſeu annos; non poſſe ſe intromittere in cognitionem, & determinationem, quæ ſit juſta cauſa ad munus aliquod largiendum in caſu aliquo occurrenti.

3 Ex his patet, quanti ſcrupuli orirentur, & quantæ conſcientiæ invenirentur illaqueatæ, ſi hæc Conſtitutio eſſet uſu recepta in Religionibus: nam vigore iſtius Bullæ nullus Superior, nec ullus Conventus poteſt ex cauſa, quantumcumque juſta, dare licentiam alicui Religioſo ad dandum munus aliquod, niſi cauſa ipſa cognoſcatur in Capitulo generali, & unanimi omnium conſenſu ibidem approbetur: quæ quidem omnia credo ferè in omnibus Religionibus non obſervari, etiam in Obſervantibus. Dicendum eſt igitur, ut ſupra notavimus, hanc Conſtitutionem non eſſe, ut plurimùm apud Religioſos uſu receptã, & approbatam, ſalvo ſemper &c. hic. Sed ex illa quæſtione oritur alia. Quæro igitur.

RESOL. IV.

An cognitio quantitatis muneris largiendi ſpectet etiam ad Capitulum Generale, vel ad eoſdem Conventus, & Superiores ſpectare, & eorum arbitrio relinqui quantitatem doni largiendi? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 3.

§. 1. REſpondeo negativè: nam ad ipſum, ut ſupra diximus, ſpectat tantùm cognitio, & determinatio juſtæ cauſæ dandi munus. Quare, cùm à jure communi non ſit recedendum, niſi quatenùs novum cogit; dicendum eſt, ſub cenſura Sedis Apoſtolicæ cognitionem, & determinationem ad eoſdem Conventus, & ſuperiores ſpectare, & eorum arbitrio relinqui quantitatem doni largiendi, cùm in contextu Bullæ non determinetur, quòd ſit munus notabile, & quòd leve, ſive munuſculum: & ſic Capitulum generale Dominicanorum, anno 1596. declaravit juſtas cauſas largiendi munera; non autem quantitatem eorum. Hæc omnia invenies apud Valerum, *ubi ſupra, n. 49. & 50.* Et quia codex rarus eſt, Author doctiſsimus, aliqua ex ipſo libenter adducam. Si ſcire cupis cauſas approbatas à dicto Capitulo Dominicanorum, hæ ſunt. Prima eſt gratitudo: Secunda, conciliatio benevolentiæ, aut ejuſdem conſervatio; in ordine tamen ad Religionem, vel Conventum, vel in ordine ad bonum finem reſpectu ſui ipſius. Tertia, pietas in parentes, & conſanguineos uſque ad quartum gradum incluſivè. Quarta, redemptio vexationis. Sed declaranda ſunt aliqua circa quantitatem ipſam munerum. Quæritur igitur.

RESOL. V.

Quanti valoris debeant eſſe munera, ut licitè fiant, & non ſint contra hanc conſtitutionem? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 4.

§. 1. PRælatos regulares poſſe ſibi, & ſuis concedere licentiam donandi uſque ad decem aureos pro cauſa pia, & rationabili, v. g. pro pauperibus, pro nuptiis cognatorum, pro gratificatione beneficiorum &c. teſtantur Fagundez *de Præcept. tract. 2. lib. 8. cap. 6. num. 12.* Corduba *in ſum. q. 54.* Lopez *p. 1. inſtructor. c. 152.* S. Jo. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 3. cap. 1. par. 3. dub. 1. num. 162.*

2 Sed, cùm hoc à jure non ſit determinatum, neque in hac Conſtitutione Summus Pontifex aliquid decernat, arbitrio Superiorum hoc eſſe relinquendum puto, qui, penſatis conditionibus Religioſi volentis donare, & ejus, cui fit munuſculum, & penſata cauſa, ob quam fit, & etiam utilitate, quæ ex dicto munuſculo obvenire poteſt Religioſo, vel Monaſterio, & conſiderata etiam facultate ipſius Monaſterii, poterit minorem, aut majorem facultatem dare in quantitate, & qualitate munuſculi. Ita Hieronymus Cenedo *de paupertate Religioſa, dub. 26. n. 6. concl. 2.* Sanchez *in ſumm. to. 2. lib. 7. cap. 19. n. 42.* Azor. *p. 1. lib. 12. c. 12. q. 4.* & Suar. *de Relig. to. 3. lib. 8. cap. 15. nu. 13.* cum Valero, *ubi ſup. num. 65.*

RESOL. VI.

An, ſi Religioſus ſine licentia ſui Prælati præbeat munuſculum duorum aureorum, incidat in pœnas hujus Conſtitutionis? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 5.

§. 1. REſpondeo: peccatum quidem furti admittere; non autem incurrere in pœnas hujus Conſtitutionis. Et ita vivæ vocis oraculo declaravit Clemens ipſe VIII. Claudio Aquavivæ Generali Relig. Societ. Jeſu: & ego habui à PP. dictæ Societ. tranſumptum epiſtolæ ſupradicti Generalis, tranſmiſſæ ad P. Petrum Gambacurtam Panormitanum, ſub die 2. Martii 1595. in qua declaratio ſupradicta Pontificis ponebatur. Et hoc etiam teſtantur multi DD. qui ſcripta ſua typis mandarunt poſtea: hi ſunt, Molpheſius *in ſum. to. 1. tr. 7. c. 20. n. 86.* Filliucius *to. 2. tr. 34. c. 3. q. 9. n. 65.* & noviſſimè Homobonus de Bonis *in exam. Eccl. par. 1. tr. 7. c. 30. q. 123.* cum aliquibus, quos, citato nomine, citat Scortia *in Bull. Pont. epitom. 158. theor. 396.* Et ratio declarationis Pontificis forſitan fuit: quia communiter ſumma duorum aureorum in jure dicitur ſumma modica, ut patet *ex l. ſi oleum 15. fin. juncta l. ſeq.* ubi Gloſſ. *ff. de dolo*, cum Felino *in cap. interfeciſti, de homicid.*

RESOL. VII.

An Religioſus, qui celebrat aliquas Miſſas ad intentionem alicuius amici, ſciens dictum amicum ſtipendium pro illis accipere, peccet contra paupertatem, & includatur in Bulla Clem. VIII.

Et an, ſtante d. Bulla, poſſit Religioſus de ſola licentia Superioris donare ea, quæ acquiſivit ex eleemoſynis Miſſarum, quas ſibi intra annum Conventus, ſeu Religio concedit. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 9.

§. 1. REſpondi negativè, ex authoritate P. Franciſci de Souſa *in explic. hujus Bullæ, §. 3. n. 74. in fin* ubi ſic aſſerit: (No ſeria contra eſta ley, dezir tantas Miſſas, por la intencion de uno, aunque entienda, ſe ha el de aprovechar de la pitança, porque en eſſe caſo, nada ſe da, que no ſea meramente eſpiritual, lo qual entiendo ſi no eſta obligado a celebrar por ſu Convento.) Sic ille.

2 Notandum eſt tamen, ſtante Bulla, non poſſe Religioſum, de ſola licentia ſui Superioris, donare ea, quæ acquiſivit ex eleemoſynis Miſſarum, quas ſibi intra annum Conventus, ſive Religio concedit: nam eſt diſpar ratio inter hos duos caſus: & ita docet Jo. Valer. *in differ. utriuſq. fori, verb. munera, n. 75.* licèt ipſe ſententiam negativam hujus ſecundi caſus vocet tantùm probabiliorem. Ergo poſſet aliquis dicere affirmativam ex mente ejuſdem Valeri eſſe probabilem. Sed de hoc ego dubito: tu cogita.

RESOL. VIII.

An Religioſus, qui non acceptat aliquod donum, ſed rogat, ut detur amico, ſeu conſanguineo, peccet contra paupertatem, & contra hanc Bullam?

Et an, ſi Religioſus ſe habeat, ut interceſſor apud Joannem, v. g. ut ipſe Joannes nomine ſuo det Petro aliquam rem, peccet contra votum paupertatis, & contra noſtram Conſtitutionem. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 8.

§. 1. Aſ-

§. 1. Affirmativè reſpondet Hieronymus à Sorbo *in compend. privil. in expoſ. hujus Bullæ, fol. mihi* 194. ubi ſic aſſerit: (Prohibetur Religioſis donare quovis modo, ſive directè, ſive indirectè. Unde, ſi quis, vel ſi qua diceret ſuis conſanguineis, ut quod vellent ſibi donare, donarent tali ſuo nomine, non poſſe fieri, cum ſic eſſet donare indirectè.) Ita ille. Probatur hæc opinio: nam, ſi hoc non eſt dare indirectè, quid, quæſo, per indirectam donationem debet intelligi? Deinde *in l.2. ff. de calum.* ita habetur: Non refert, an ipſe pecuniam acceperit, an juſſerit dari.)

2 Sed mihi, ſalvo ſemper meliore judicio, contraria opinio probabilior videtur. Dico igitur, ſi Religioſus ſolùm ſe habeat, ut interceſſor apud Joannem, v. g. ut ipſe Ioannes nomine ſuo det Petro aliquam rem, non peccabit contra votum paupertatis, & contra noſtram Conſtitutionem. Ita Peirin. *de Relig. tom.1. c.2. q.2. §.4.* Fagundez *de Præcep. tr.2. lib.8. c.6. n.18.* Villalobos *in ſum. tom.2. tr.35. dub.* 32. *num.* 6. Scortia *in Bulla Pont. epit.158. theor.*397. Layman *Theol. mor. lib.4. tr. 5. cap.7. num.16.* Filliucius *in quæſt. mor. tom.2. tract.34. c.3. q.8. num.62.* Bonacina *de contr, diſput.3. q. 12. punct. 1. num. 6.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 8. q. 213.* Sanchez *in ſum. tom. 2. lib.7. c.19. num.74.* Galetti *in margar. caſ. conſ. ver. Relig. numero 9.* Naldus *in ſum. ver. Relig. num.11.* Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 8. c.15. num.45.* Rodriquez *in exer. ſpir. p.3. tr.3. c.15.* Turrian. *in 2.2. tom.1. diſp.85. dub.3.* Sanchez *de matrim. tom.1. lib. 6. numer. 7.* Cenedo *de pauper. relig. dub. 29. n. 4.* Gratian. *in ſuis diſcept. forenſ. tom.2. c. 202. n. 17.* & ante omnes Souſa *in exp. hujus Bullæ, §. 3. n.73.*

3 Et ratio eſt clara, & manifeſta: quia Religioſus tunc peccat contra paupertatem, quando diſponit de aliqua re ſua, vel Religionis, ſine conſenſu, & facultate Superioris: ſed in prædictis caſibus hoc non accidit, ut conſtat ex propoſita ſpecie facti, nam ſolùm petit Religioſus à ſæculari, ut rem aliquam donet alteri, de qua re ipſe Religioſus non acceptat, neque tacitè, neque expreſsè, ullum dominium, & poteſt ipſe ſæcularis ſemper, ſi velit, non dare: ergo, &c.

4 Deinde, Religioſus, ſeu Monialis, non poteſt donare: tamen ex hoc non ſequitur, quòd non poſſit petere ab alio potente donare, ut donet: poteſt enim prohiberi primum, & non ſecundum. Ergo, licet Religioſus non poſſit donare; tamen poterit ab aliquo ſæculari, potente donare, petere ut aliquid alicui donet. Sic Turrianus. Nec valet dicere, quod in noſtro caſu Religioſus dicitur donare indirectè: nam ut benè obſervant Sanch. & Cened. ubi ſupra, tunc dicitur donatio indirecta, quando adeſt tacita acceptatio, quia, & in donatione indirecta præſupponitur dominium; & quando etiam adeſt juſſus, ut donans tradat alteri: quod neutrum eſt in noſtro caſu; quia Religioſus neque tacitè acceptat dominium alicujus rei, & non jubet, ſed rogat, & ſe habet, ut diximus, tãquam interceſſor: ergo &c. Vel ſecundò, dicendum cum S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.1. cap.3. dub.5.* quòd donatio indirecta in hoc decreto Clem. VIII. vetita dicetur, v. g. ſi Religioſus mutuet animo non repetendi mutuum. Vel dicendum tertiò cum Sanchez, & Cenedo, *loc. citato*, illa verba: *directè, vel indirectè*, apponi, ut Religioſi intelligant: ut, cùm Hiſpanè dicitur: (Ni os paſſe por el penſamiento el hazer eſto.) Ex his patet reſponſio ad primum argumentum.

5 Ad ſecundum reſpondetur cum Cenedo: (Quen en a quella ley ſe induce una tacita acceptacion, porque el mandar, que lo dè a l'otro, importa, y ſuppone, que ya fue aquirida la coſa para aquel, que mando darla.) Juſſio enim, ut alteri detur, importat rem priùs jubenti eſſe acquiſitam, & verbum, *jubere*, importat neceſſitatem, ut notat Albericus *in ſuo Diction. verb. jubere*, & conſtat *ex leg. prima, ff. quod juſſu*. Sed in noſtro caſu non jubetur, ſed rogatur, itaut quemadmodùm ſupra diximus, poſſit ſæcularis rogatus rem illam non dare: ergo &c.

6 Ex his apparet me olim rectè reſpondiſſe, Monialem, quæ rogaverat matrem, ut daret alteri certam pecuniarum ſummam, non nomine ipſius Monialis, ſed nomine ſuo; non fregiſſe votum paupertatis, neque prohibitionem Clement. VIII. de largitione indirecta munerum. Et ita tunc ſenſerunt multi Viri docti ex noſtra Religione, & Societate Jeſu à me de hac re conſulti.

RESOL. IX.

An Monialis, ſeu Religioſus cum licentia ſui Superioris poſſit facere amico, ſeu cognato corporalia magni valoris, ſeu picturam, & non incidere in pœnas hujus Conſtitutionis?

Et an doctrina hujus quæſtionis non ſit applicanda, quando Religioſus facit primò picturam, v.g. ſumptibus Monaſterii? Ex p.1. tr.6. Reſ.6.

Sup. hoc l. Reſ. & infra in Reſ. 10. & ſequen. & in lit. 6. §. 1. Negativè forſitan aliquis reſpondebit; quia, quidquid acquirit Monachus ex ſua arte, vel induſtria, acquirit Monaſterio: ergo &c. Secundò, qui nequit dare, nec gratis poteſt remittere, ſed Religioſus, & Monialis non poſſunt dare: ergo neque remittere.

2 Sed ego cum Bonacina *in tract. var. diſp.3. punct.1. num.5.* Scortia *in Bull. Pont. epit.158. theor.*396. Joanne Valero ubi ſupra *num.66. & ſeq.* affirmativam ſententiam ſuſtinendam eſſe puto. Dico igitur, quando ad faciendas illas res amicus, ſeu conſanguineus ſubminiſtrat omnia neceſſaria, & ejus ſumptus de licentia Prælati efficiuntur; vel cùm antequam fiant, Prælatus dat licentiam, ut fiant pro tali amico; tunc licèt neceſſaria accipiantur à Monaſterio, poſito, quòd ſint parvi valoris, puto in utroque caſu Religioſum, ſeu Monialem poſſe gratis efficere illam picturam, ſeu corporale, vel aliam rem. Et ratio eſt: quia tunc non agitur de alienanda, ſeu donanda re, quæ ſit Monaſterii; ſed tantùm agitur de non acquirendo, quo in caſu Prælatus poteſt præjudicare Monaſterio, ut communis fert Doctorum ſententia, & probat Sanchez *de matrim. tom.1. lib.6. diſp.4. n.13.*

3 Secundò probatur: quia Clemens VIII. in iſta Bulla prohibet tantùm largitionem munerum de pecuniis, vel aliis rebus jam Monaſterio acquiſitis, & decernit eſſe faciendam reſtitutionem de muneribus contra hanc Conſtitutionem factis: ſed cùm reſtitutio ſupponat ablationem, & in caſu, de quo agimus, nulla fiat ablatio pretii illius rei, quæ gratis efficitur, cùm nunquam datum fuerit, nec debeatur: ergo de hoc genere liberalitatis; & muneris non intellexit Pontifex in iſta Bulla aliquid prohibere.

4 Ad primum argumentum reſpondetur, verum eſſe quidquid acquirit Monachus, Monaſterio acquirere: ſed nego, opera facienda ab ipſis Religioſis non poſſe confici gratis, de licentia tamen ſui Superioris, impenſis alienis. Et ratio eſt: quia erga talia opera nullum jus acquiſitum Monaſterium habet, antequam efficiantur; nec habet ius ad rem, quia non adhuc ſunt in rerum natura; & ideò in talibus poteſt (ut diximus) Superior ipſi Monaſterio præjudicare.

5 Sic etiam reſponderi poteſt ad ſecundum argumentum, dicendo: tunc qui nequit donare, non poſſe gratis remittere, quod debetur, quãdo aliquid eſt debitum: ſed in noſtro caſu eſt diverſa ratio: nam nos loquimur de remiſſione illius, quod adhuc non debetur, & ſic eſt caſus diverſus. Notandum eſt tamen, doctrinam hujus Reſolutionis non eſſe applicandam, quando Religioſus facit primò picturam, v.g. ſumptibus Monaſterii: nam in hoc caſu verum eſt, non poſſe Monachum rem illam multi valoris, etiam de licentia Superioris donare: quia tunc res illa eſt ipſius Monaſterii, quod jam habet jus acquiſitum erga ipſam, & ideò ſic faciendo, & donando, contraveniret huic Bullæ.

RESOL. X.

An Regularis faciens picturam, vel aliquid aliud pro amico, frangat votum paupertatis?

Et alia notabilia circa hoc adducuntur in textu hujus Reſolutionis. Ex p.7. tr.11. & Miſc.2. Reſ.17.

§. 1. Hanc quæſtionem noviſſimè pertractat Cardinalis de Lugo *de juſt. & jur. tom.1. diſp.3. ſect.8. num.149.* & me citato, qui negativam ſententiam docui *in tom.1. tract. de Paupertate Religioſa, reſol.6.* aſſerit, admittendam eſſe, ſi ante opus factum ex primaria intentione fiat ad petitionem illius, non verò ſi fiat ab ipſo Religioſo cum intentione dandi illam picturam tali perſonæ. Ratio autem, in qua id fundari debet, hæc eſt: quia ſicut ſupra diximus, poſſe Religioſum abſque licentia acceptare obſequium ſibi ab alio præſtitum; ita poteſt ipſemet Religioſus abſque præjudicio paupertatis alteri inſervire, & ſuam operam ei gratis exhibere. Sic poteſt certè, altero dictante, ſcribere pro ipſo codicem, vel librum magnum, qui liber magni pretii eſſet: tunc autem liber ipſe nunquam eſt in dominio ſcribentis, ſed Religioſus accommodat, & exhibet ſuam operam alteri, qui in ea inſcriptione inſervit, & ejus nomine ſcribit, atque ideò nihil ſibi acquirit, ſed totum acquiritur Domino, qui Religioſi opera utitur ad faciendum ſibi illud opus. Similiter ergo poterit Religioſi opera uti ad faciendam imaginem, vel ſtatuam, quæ non acquiruntur artifici, ſed illi, cui Religioſus, quaſi ejus ſervus, vel operarius gratuitus laborat. Hæc Emus Card. de Lugo. *Quo hic eſt ... antecedenti, & in aliis ejus not*

2 Sed acutiſſimus Caramuel *in Reg. D. Benedicti, diſput.59. reſol.8. num.859.* fuſiùs difficultatem exponit, & me etiam citato, affirmativam ſententiam tenet ſine illa limitatione appoſita à Cardinali Lugo, ſed ait: non procedere quoad Religioſos laicos, nam ipſe differentiam ponit inter Aurificem Monachum, & Converſum Aurificem, quòd Converſus quà Aurifex eſt Converſus; alius verò non eſt Monachus quà Aurifex, ſed qua Choriſta. Ratio eſt, quia Religioſus eſt genus morale ad Monachum, & Converſum: Differentiæ contrahentes ſunt Chorus, & Ars. Monachus eſt Religioſus Choriſta. Converſus eſt Religioſus Artifex. Undè, arte facta, naſcuntur à Converſo per ſe, à Monacho per accidens. Tam eſſentiale eſt Converſo artificere: quàm Medico mederi, Artificere compara-

paratur Monacho, ut mederi Aurifici, aut aurificere ipſi Medico. Ideò Converſus tenetur artificere prò Communitate, non cantare; Monachus è contrario tenetur cantare, & contemplari in Choro, non autem aurificere. Ideò putat artefacta, quæ fiunt à Monachis, quà talia non pertinere ad Cōmunitatem; concedit tamen Caramuel laicis, & converſis poſſe duas horas abſq; licentia expreſſa Abbatis pingere, delineare, cęlare &c. pro amico: ſed ego, ut verum fatear, non invenio apud DD. quoad præſentem caſum differentiam inter Regulares, Laicos, & Choro addictos, undè quidquid circa præſentem quæſtionem in ordine ad votum paupertatis, erit licitum Profeſſis, erit ętiam licitum laicis; quia actiones, de quibus loquimur, non ſunt Monachi, quà Monachi, ſuppono tempus eſſe vacans, neque ſumi aliquid à Communitate ſine licentia tacita, vel expreſſa ſuperioris. Ergo &c.

3 Sed quærit Caramuel, & aſſerit Petrus Monachus egregius pictor pinxit imaginem vendibilem mille florenis, illam dedit ſæculari contra voluntatem Abbatis contrarium in virtutę obedientiæ præcipientis; qualiter peccavit?

4 Primo, vide, & conſidera quanti materia colorum, & tabulæ fiat, ſecundùm harum rerum valorem illum argue, non autē ſecundùm valorem artis; quòd ſi materialia ad amicum pertinebant, & nihilominùs contra voluntatem Prælati dederit, non eſt cenſendus proprietarius, ſed inobediens. Contra obedientiam autem peccavit, me judice, mortaliter; quia longo tempore pingere contra mandatum Abbatis, eſt actio notabilis.

5 Hinc conſtat, duos Monachos, qui contra Prælati mandatum pingunt tabulas, quas donant ſęculari, etiamſi alter delineet pretioſiſſimas, alter viliſſimas, ſi æquale tempus inſumant, peccare æqualiter. Ratio eſt, quia peccatum non conſiſtit in valore picturæ, ſed in quantitate temporis expenſi in arte pingendi contra voluntatem Abbatis.

6 Nec valet dicere, illos habuiſſe pingendi licentiam, ſed non dandi; ſi enim benè conſideres, in tali caſu non habuerunt licentiam pingendi tabulas dandas; ergo quas dandas pinxerunt, pinxerunt equidem contra obedientiam.

7 Poteſt igitur Religioſus gratis ſcribere, pingere &c. orare, celebrare pro Paulo, licèt ſciat eum venditurum eſſe manuſcripta, aut recepturum eleemoſynam pro orationibus; quia ipſe nō dat Paulo pecunias, ſed ſuæ induſtriæ, aut orationis extrinſecos actus, & hos gratis, quos ni contrarium Prælatus juſſerit, liberrimè donare poteſt.

RESOL. XI.

An Religioſus poſſit dare leviora alterius generis, licèt non ſint de levibus comeſtibilibus, & ad devotionem pertinentibus conceſſit in hac Bulla?

Et an caſus excepti in hac Bulla extenduntur ad alios ſimiles?

Et docetur, quòd quamvis per ſolas quinque cauſas donatio revocari poſſit, tamen idem poteſt ex aliis gravioribus cauſis, vel æquè gravibus. Ex p.1. tr.6. Reſ.7.

§.1. NEgativa ſententia ſuaderi poteſt ex illa vulgata regula juris, quòd caſus exceptus firmat regulam in non exceptis: ſed in hac Bulla excipiuntur tantùm leviora comeſtibilia, & ad devotionem pertinentia; ergo excluduntur omnia alia.

2 Sed ego puto cum S. Jo. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib.1. c.3. dub.5. concluſ.3. num.3.* & Filliuc. *tom.1. tract.34. cap.3. num.78.* poſſe Religioſos dare etiam leviora alterius generis. Et ratio eſt: quia quoties in aliqua regula excipiuntur aliqui caſus, etiam caſus ſimiles conſequenter manent excepti. Undè ex multis Everardus *in ſuis topicis legalibus, loco à natura dictionum taxativarum num.4.* Antonius Gomez *tom. primo, variar. cap. 11. numer.12.* & alii probant, dictionem taxativam non excludere caſus ſimiles, in quibus eadem ratio militat. Item *leg. fin. Cod. de revocandis donat.* decernitur, quòd per ſolas quinque cauſas poteſt revocari donatio; & tamen communis Doctorum ſententia docet, * poſſe quoque ex aliis gravioribus, aut æquè gravibus. Ita Gloſſa *ex leg. fin. verb. voluerit*, Abbas *cap. final. num.3. de donat.* Navarrus *tom.4. nu.48. de Regul. ſervant. leg.6.* Jacen. *n.59.* Sylveſter *verb. donatio 1. q.13. n.17.* Gomez *tom.2. variar. cap.4. num.14.* Molina *de primog. Hiſpan. lib.1. c.9. nu.32.* Leſſius *de juſt. lib.2. cap.8. dub.14. num.104.* cum multis aliis: quidquid in contrarium aſſerat Molina Theologus *de juſt. to.2. diſp.281. verb. nobis verò*, & Rebellius *p.2. lib.18. q.9. n.8.* Et ratio eſt: quia, cùm lex non poſſit excipere omnes caſus exceptione dignos, ponit aliquos loco exemplorum.

* Sup. hoc in 10. 4. tr. 7. in Reſ. 1. o poſt medium, q. 1. a veil. Et ſi & § ſeq.

3 Dicendum eſt igitur, quòd licèt ſummus Pontifex in hac Bulla interdixerit munera à Religioſis dari, præterquam in caſibus hic exceptis; tamen ex doctrina ſuperiùs adducta caſus excepti debent extendi ad ſimiles, in quibus eadem, vel urgentior militat ratio. Et hanc opinionem præter S. Jo. de la Cruz citatum tenet etiam Souſa *in expoſit. hujus Bullæ, fundam.5. n.38. 39. 40.* & noviſſimè Scoria *in Pontif. Conſtit. epit.158. theor.396.* Quod eſt maximè notandum ad multos ſcrupulos depellendos. Ad argumentum verò in contrarium ſupra adductum poteſt quis reſpondere, regulam juris, quòd caſus excepti firmant regulam in non exceptis, intelligendam eſſe de caſibus non exceptis, qui aliàs ſunt diſſimiles exceptis.

Quoad hoc lege infra doctrinam Reſ. 64. ad medium, a verſ. Nota, & ſup. hoc extenſione ad caſus ſimiles, ſupra in tr. 1. ex doctrina.

Reſ. 335. & aliarum ejus primo not. ſequenter in fine dictæ Reſ. &c.

RESOL. XII.

Quænam eſculenta, & poculenta poſſit Religioſus largiri in terminis hujus Bullæ, & aliquem valorem aſcendere poſſint? Ex p.1. tr.6. Reſ.13.

§.1. VAlorem eſculentorum, & poculentorum, quæ in hac Bulla conceduntur, non debere ſuperare quantitatem, quæ in furto inducit peccatum mortale, docet Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.8. q.218.* & Paulinus Berti *in explicat. hujus Bullæ, in 10. caſibus poſitis poſt part.2. principalem*: & putant hanc quantitatem non debere excedere valorem trium Juliorum. Vide etiam Fabrum *de reſtitut. in 4. ſen. diſt.15. q.2. diſp.45. c.5. nu.122.* Igitur, ſecundùm hos Auctores, eſculenta, & poculenta non ſumuntur in hac Bulla, in ſignificatu, in quo ſumuntur, & explicantur in multis locis Canonum, & juris communis.

2 Sed meritò contrariam ſententiam docet Souſa *in expoſit. hujus Bullæ, §.4. numer.80. & 90.* Bonacina *in tr. var. diſput.3. punct.1. n.9.* & Valerus *in differ. utriuſque fori, verb. munera, diff.1. n.59.* ubi ſic ait: (Quæ autem dicantur leviora eſculenta, & poculenta in hac Bulla deduci poteſt *ex cap. ſtatutum, §. inſuper, de reſcript. in 6.* nimirùm, quæ paucis diebus conſumi poſſunt.) Ubi gloſſa *verb. paucis*, addit, & hoc arbitrio boni viri relinquendum, cùm aliter non determinetur, habita conſideratione perſonæ dantis, & perſonæ recipientis, ut *in cap. etſi quæſtiones, de ſimon.*

3 Et ita ego hanc ſecundam ſententiam puto probabiliorem: quia, ut *ſuprà* notatum eſt, hæc Bulla non eſt juris novi inductiva; ſed reformativa, & juris communis reſtitutiva, & eidem conformis. Quare, quidquid ante hanc Conſtitutionem licebat, & nunc licet, & dari poteſt: & è contra, quidquid nunc non licet, nec ante licebat. Ex quibus apparet eſculenta, & poculenta hujus Conſtitutionis, intelligenda eſſe ſecundum terminos juris communis.

Supra in Reſ. quæ hic eſt 2.

RESOL. XIII.

An Religioſus poſſit ſine licentia Prælati, & ſine contraventione voti paupertatis, & hujus Bullæ largiri ſuam pitantiam? Ex part. 1. tract. 6. Reſ. 18.

§. 1. NEgantem ſententiam docet Bartholomæus Salonius *in 2. 2. tom.1. q.61. tr. de dominio, q.1. art.3. concl. 2. corol.3.* ubi aſſerit, nullum Religioſum poſſe ex his, quæ ipſi conceduntur ad ſuos proprios uſus, ut victum, &c. aliquid erogare, ſine particulari licentia ſui Superioris, etiamſi parciſſimè illis utatur: ut, cùm mittitur Religioſus ad peragendum aliquod negotium in locum diſtantem, & datur illi à Superiore pecunia, qua victum ſibi paret, etiamſi parciſſimè vivat; tenetur ea quæ reſervat, rediens in Conventum, Superiori reſtituere. Et ratio eſt; quia Religioſus non poteſt eſſe dominus alicujus rei, nec uſufructuarius; ſed tantùm uſuarius: ſed uſuarius ſolùm tenet, & habet uſum rei pro ſe, & non poteſt illam dare alteri: nam hoc eſt proprium domini, & uſufructuarii: ergo Religioſus poteſt tàntùm comedere pitantiam; non autem diſponere, & dare illam.

2 At mihi contraria ſententia probabilis etiam videtur. Et ratio eſt: quia in illis rebus, quæ unico actu conſumuntur, non poteſt ſecerni uſus à dominio. Ita Joannes XXII. *in Extrav. ad conditorem 9. quod autem de verb. ſignific*, ubi ait, quod in rebus uſu conſumptibilibus, uſus, & dominium non diſtinguuntur; ſed cui confertur unum, conceditur utrumque. Et hanc ſententiam tenet Sylveſter *verb. dominium, §.3.* Petrus de Aragon *in 2.2. q.72. art.1.* D. Antoninus *part.4. tit.12. c.4. §.10.* Sarmiento *de reddit. p.1. c.1.* Turrecremata *in ſum. lib.2. c.112. ad 10. arg.* & alii. Et probatur ex authoritate *l.2. ff. de uſu fructu earum rerum, quæ uſu conſumuntur*. Et ita in terminis noſtræ Bullæ docuit hanc ſententiam Hyeronimus Cenedo *de paup. relig. dub.17. n.9. & dub.32. n.8. & 13.* ubi ſic aſſerit: *El Religioſo por tener el uſo, y el dominio de la pitanca, ſegun la ſentencia provable, y por ſer limitada, y tambien de poco valor, y de que no ſe ha de ſeguir notable danno al Convento, y por tener licentia interpretativa del Prelado, ò ſer conforme à buena razon el tenerla, puede ſin eſcrupulo diſponer della, ſin contravenir al voto de pobreza, ni à la Conſtitution del Papa Clemente VIII. de largitione munerum*, Sic ille.

3 Scio contrariam ſententiam eſſe probabiliorem: negat enim, uſum non poſſe ſeparari à dominio. Sed noſtra ſententia, ut diximus, eſt probabilis, ut etiam ex adverſariis concedit Turrianus *in 2.2. to.2. diſp.32. n.21.* Tannerus *in 2.2. diſp.4. q.1. dub.2. n.22.* qui vocant contrariam ſententiam, quam ipſe tenet, probabiliorē, & veriorē. Si quis verò has ſententias largiùs diſcuſſas legere deſiderabit, præter Turrianum *loco citato*, videat

Leſ.

Leſſium *lib. 2. c. 3. dub. 8. n. 31.* Mirandam *in Manual. Prælat. tom. 1. q. 38. art. 10.* Valentiam *tom. 3. diſp. 5. q. 10. punct. 1.* Bañez *in 2. 2. q. 62. tr. de domin. q. 1.* Bellarminum *tom. 1. lib. 4. de Pontifice, cap. 14.* Rebellium *de oblig. juſt. p. 1. lib. 1. q. 7. ſect. 4. n. 32.* Molſeſium *in ſumma tom. 2. tract. 12. c. 1. num. 62.* & alios penes ipſos.

4 Reſtat modò reſpondere ad argumentum contrariæ ſententiæ in principio poſitum. Dico igitur, quòd Religioſus, cùm ſit uſuarius rerum unico actu conſumptibilium, tenet etiam dominium illarum rerum: nam, ut diximus ſecundùm ſententiam probabilem uſus non poteſt ſeparari à dominio. Et licèt Superior poſſit tollere rationem limitatam, quæ jam Religioſo erat applicata, non ſequitur ex hoc, quòd poſſit ſeparari uſus à dominio, ſed ſolùm colligitur, quòd Religioſus teneat uſum illius rei, cum dependentia ab ipſo Prælato. Sed ſuppoſito, quòd Religioſus teneat uſum, tenet etiam dominium illarum rerum; quæ ut diximus, ſunt unico actu conſumptibiles.

5 Limitatur tamen, & intelligenda eſt hæc ſententia, non in ordine ad rationem, & pitantiam, quæ non conceditur Religioſo cum taxa, & limite, ut eſt panis, & vinum, &c. ſed in ordine ad pitantiam, quæ limitatè præbetur, ut eſt caro, ova, &c. Limitatur, niſi Prælatus, ex cauſa rationabili, ad vitandum exceſſum, & abuſum Religioſorum, vel propter paupertatem, vel cenſuras in contrarium non impoſuiſſet: in his enim caſibus Religioſi non deberent diſponere, nec poſſent de cibis, etiam limitatis, & hoc ratione præcepti, & boni publici totius Communitatis. Et hanc opinionem ita explicatam, preter Cenedum, & alios, *ubi ſup.* tanquam probabilem etiam admittunt multi viri docti de hac re à me conſulti, non ſolùm ex noſtra Religione: ſed etiam ex Societate Jeſu, & Dominicanorum Familia: unde valdè miror, falſam ab aliquibus his diebus, fuiſſe nominatam.

RESOL. XIV.

An Religioſus ſine peccato poſſit commodare, & mutuo dare aliqua, quæ ipſi ad uſum permiſſa ſunt, etiam pecunias, & non ſolùm Religioſis profeſſis ejuſdem Monaſterii, ſed etiam cæteris ſæcularibus? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 37.

Sup. hoc Infra in R. 16. §. ult. uſque ad fin. §.

§. 1. NEgativè reſpondet Leſſius *lib. 2. c. 41. dub. 9. n. 79.* niſi eſſent res parvi momenti, & crebrò occurrentes. Et ratio eſt: quia uſuarius nequit uſum rei alteri concedere; quia ſic non eſſet uſuarius, ſeu uſufructuarius. Sed meliùs Sanchez *in ſum. to. 2. lib. 7. c. 19. nu. 65.* putat, poſſe Religioſum ſine peccato mortali commodare res ad proprium uſum deſtinatas, quando eſt ſecurus de reſtitutione illarum, ac conſervatione; quia hæc videtur parva materia.

2 Sed magis amplè loquitur in hac re Petrus dè Ledeſma *in addit. ad ſum. to. 2. c. 4. dub. 2. fol. mihi 97.* quod etiam extendit, ſi commodaret, & mutuò daret pecunias; ita enim ait: *El preſtar dineros à Religioſos del miſmo Convento, y a un eſtraño, no es pecado mortal contra la pobreza, ſiendo perſona ſegura, la perſona à quien ſe empreſta el dinero. La razon muy eficaz, que me mueve à tener eſte parecer, es la ſiguiente. Porque aunque es verdad, que por el empreſtito de dineros, ſe paſſa al dominio à quel, à quien ſe preſta, con todo eſſo el preſtar no es coſa de importancia, porque el otro queda con obligation de bolverle el miſmo dinero, ò otro ſemej ante en cantitad, de ſuerte que ſe paſſa el dominio con derecho à bolver à otro equivalente. Por lo qual empreſtar haze muy poco, luego aunque Religioſo, no tenga forma, y expreſſa licencia del Prelado, puede muy bien preſtar porque el preſtar no es coſa de importancia.* Ita ille. Et ita etiam hanc ſententiam docent multi Viri docti ex noſtra Religione, & Societate JESU, de hac re à me conſulti. Unde immeritò aliqui hanc opinionem falſam his diebus putarunt, quam noviſſimè, tanquam probabilem tenet, & docet Peyrin, *de Relig. ſubdit. tom. 1. cap. 2. q. 2. §. 5.*

3 Non gravabor etiam hìc apponere verba Llamas *in Meth. p. 3. c. 9. §. 12.* ubi ait: Monachi, in eodem Monaſterio profeſſi, poſſunt ſibi mutuò ad uſum dare libros, & res cujuſcunque pretii, quæ unicuique illorum in uſum conceſſę fuerunt, abſque ſcrupulo ullo furti, vel injuſtitia; quia nulla injuria fit aliis. Nam dans uſum voluntariè præbet, quem habebat conceſſum: dominium verò Monaſterium non amittit; cum ad idem revertatur res quoad dominium, ex hoc, vel ex illo, quoniam ambo ſunt in illo profeſſi: ergo nulli injuria fit, niſi ſaltem Prælato, ſi ſine ejus licentia fiat: hæc autem non eſt injuſtitia, ſed inobedientia, & ſemper venialis, niſi adſit contemptus.) Sic ille. Et paulò poſt, deſcendens in particularia, ait, poſſe ſupradictos Religioſos dare invicem tunicam, caligas, calceos, & etiam cucullam ad uſum, dummodo dans proviſus de ſufficienti remaneat, omninò voto paupertatis ſervato. Et ita etiam docet noviſſimè Fagundez *de Præcept. Eccleſ. tr. 2. lib. 8. c. 6. n. 4. 5. & 6.*

Sup. hoc infra in R. 15 §. 1. in fine, & verſ. ſecundo & in illo §. quo uſq.

RESOL. XV.

An Religioſus poſſit commutare etiam cum ſæcularibus aliquas res, quando nullam jacturam patitur Conventus? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 38.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Fauſt. *in theſ. Relig. lib. 8. q. 158. n. 2.* Homobon. *de caſib. reſerv. c. 3. p. 3.* Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 7. c. 19. n. 67.* & alii; quia putant, talem commutationem eſſe actum dominii, utpotè quæ à ſolo habente dominium validè fieri poteſt.

Sup. hoc in R. ſeq. & infra in R. 21 §. Non ſecundo, ad fin. 6.

2 Hæc ſententia eſt probabilis: ſed non minùs probabilem contrariam eſſe puto. Et præter Lopez, & Rodriquez, quos citant Fauſtus, & Sanchez, tenet etiam hanc ſententiam Peyrin *de Relig. to. 1. c. 2. q. 2. §. 1.* S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 3. dub. 4. concl. 2.* & Ledeſma *in addit. ad ſum. tom. 2. cap. 4. dub. 7. fol. mihi 99.* ubi ita aſſerit: *Me parece probabiliſſimo, que el trueco no es pecado mortal contra el voto de la probreza, aunque ſe haga ſin licencia eſpreſſa del Prelado, y aunque ſe haga con Religioſo del miſmo Convento, ò con otra perſona eſtraña. Y la razon es; por que quando uno trueca una coſa, por otra de ygual precio, queda con el miſmo derecho, y con ygual dominio de coſa del meſmo valor; luego licito ſera truecar ſemejacentes coſas, ſin licentia eſpreſſa del Prelado.*) Videtur igitur talis permutatio, pauca materia, quæ non habet propriam diſtractionis, aut conſumptionis rationem; & adeſt interpretativa Superioris licentia: ergo, &c. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Tannerum *in 2. 2. diſp. 6. q. 3. dub. 4. n. 104.*

RESOL. XVI.

An ſi Religioſus commutet aliqua cum ſæcularibus, peccet contra votum paupertatis? Ex p. 7. tract. 11. & Miſc. 2. Reſolut. 21.

§. 1. AFfirmativè nominatim contra me reſpondet Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo *de juſt. & jure to. 1. diſp. 3. ſect. 8. nu. 57.* ubi ſic ait, Illud tamen quod Diana addit, quod ſcilicet non ſit mortale commutare res, quibus utitur Religioſus cum aliis rebus ejuſdem valoris diſſimilibus, etiam cum ſæcularibus, quia ſemper remanet cum æquali valore: hoc, inquam, mihi non placet; quia eodem modo poſſe abſque licentia vendi, cùm tunc etiam fiat commutatio rei pro pretio, & maneat res ejuſdem valoris apud Conventum, nempè pecunia illa: imò utilius eſt Conventui commutare pro pecunia, quàm pro re alia determinata, cum pecunia deſervire poſſit ad rem illam, vel quamlibet aliam ſimilem, vel diſſimilem comparandam. Fatendum ergo eſt, commutationem pro re diſſimili nimirum alterare rem ipſam, atque ideò rationabiliter eſſe invitum dominum, ſi abſque ejus conſenſu fiat.

Sup. hoc in R. præterita, & infra in R. 21. §. Non ſecundo, ad fin. 6.

2 Sed me citato negativa ſententia placet Caramueli *in Regulam D. Benedicti, diſp. 65. n. 970.* ſic aſſerenti. A fortiori hæc concluſio tenenda eſt de commodatione, mutuatione, imò commutatione; ſcias eſſe probabile, Monachum non ſolùm poſſe veſtes, libros, & alia, quæ habet ad uſum commutare cùm confratribus, ſed etiam cum ſæcularibus, dummodo in commutatione rigor juſtitiæ plus citrà conſervetur. Unde qui daret ſæculari unam togam pro uno libro ſimilis valoris, non peccaret mortaliter. Ita ille. Unde etiam probabilem contra Eminentiſſimum Dominum meum Cardinalem de Lugo, noſtram ſententiam eſſe exiſtimo.

Super his magis latè ſup. in Reſ. 11. & pro commutatione in R. 6. §. not. præterita.

RESOL. XVII.

Quidam Superior Regularis tempore, quo erat Prælatus accepit pecuniam ab amico, quam poſtea ſubditus per multum tempus penes ſe retinuit, inſcio Superiore, ſed poſtea expendit cum ejus licentia; quæſitum à me fuit, an peccaverit?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur potuiſſe Confeſſarium Regularem abſolvere à reſervatis vigore facultatis obtentæ à Prælato præterito, pro tempore ſequenti, quo ipſe non erat Superior Monaſterii, vel Provinciæ. Ex p. 11. tract. 8. & Miſcel. 8. Reſol. 54.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Cardinalis Lugo *de Sacram. pœnitent. diſputat. 19. ſect. 2. numero 42.* ubi quærens, an Prælatus poſſit ſibi dare licentiam pro tempore futuro, advertit facultates, quas Prælatus concedit, poſſe eſſe diverſas; aliæ enim ſunt, quæ nunc quidem mandantur executioni, licèt earum effectus perſeveret poſtea, aliæ vero ſunt, & effectus, & executio ipſa poſtea ponenda eſt. Ad priorem claſſem ſpectat commutatio, vel diſpenſatio in voto, quæ ſemel executioni mandata, habet tamen ſuum effectum ſucceſſivè, tempore etiam ſubſequenti. Item, quando Prælatus dat licentiam mihi accipiendi veſtem, vel Breviarium ab amico; nunc enim executioni mandatur illa licentia, & nunc accipio veſtem v. g. quam poſtea retinere poſſum abſque nova licentia ſucceſſoris. Et quidem his, & ſimilibus poterit Prælatus finita prælatura frui, quando ea executioni mandavit tempore, quo poterat ejuſmodi facultates circa ſe, & circa alios exercere. Quare ſi ſibi accipit ab amico veſtem,

vel

vel Breviarium, poterit retinere poſtea, ſicut poſſent alii ſubditi, quibus ipſe dediſſet ſimilem licentiam. Ratio: quia cùm ipſe tunc eſſet adminiſtrator rerum communium, ad eum pertinebat dividere, & applicare ſingulis, quæ prudenter judicaret illis applicanda. Sicut ergo poterat aliis applicare veſtem, aut Breviarium ad eorum uſum; ſic poterat ſibi, qui erat unus ex illis, qui debebant participare bona communia, ſervata tamen prudenti, & rationabili diſtributione, ut non applicaret ſibi pluſquam aliis cum eorum præjudicio, hoc tamen etiam ſervandum erat in applicatione, & licentia reſpectu aliorum ſubditorum. Jam ergo erat veſtis ei legitimè applicata ab eo, qui habebat munus applicandi, & diſtribuendi bona communia.

2 Ad poſteriorem claſſem pertinet facultas verbi gratia accipiendi aliquid, vel donandi, vel vendendi anno ſequenti: item facultas data alicui, ut poſtea, vel abſolvat, vel abſolvatur à peccatis reſervatis; hæ enim, & ſimiles facultates non habent præſentem effectum nec executionem, ſed futurum tempore ſequenti; & has facultates dicimus non poſſe Prælatum dare ſibi nunc pro tempore ſequenti, quo jam non erit Prælatus, poteſt itaque nunc accipere veſtem, quia hoc jam nunc mandatur executioni: poteſt item nunc accipere pecuniam ab amico, & retinere, & in virtute hujus legitimæ acceptionis, qua accepit illam ad uſus non communes, ſed ſuos, poteſt etiam finita prælatura eas retinere, vel apud ſe, vel ſaltem apud illum, apud quem alii ſubditi deponunt, id quod cum licentia accipiunt ad uſus ſuos: non tamen poterit eas poſtea expendere ſine licentia ſucceſſoris, quia licèt potuerit eas pecunias licitè accipere; non tamen dare ſibi licentiam ad eas expendendas tempore ſequenti, quando jam ipſe eſſet ſubditus. Similiter non poterat quando erat Prælatus dare ſibi facultatem abſolvendi alios Religioſos à reſervatis, quando jam non eſſet eorum Prælatus, nec etiam ut ipſe ab eis abſolveretur: quia, illa licentia mandanda eſſet executioni tempore ſequenti, quo jam ipſe non poſſet eam concedere. Huc uſque Cardinalis Lugo; ex cujus doctrina apparet in caſu mihi propoſito Religioſum illum retinendo penes ſe pecuniam, quam tempore, quo erat ſuperior recepit, non peccaſſe, ſi poſtea illam cum licentia Prælati ſucceſſoris expendiſſet.

3 Sed ut verum fatear, magis mihi placet opinio affirmativa, quam contra Cardinalem Lugo ſuſtinet noviſſimè Pater Dicaſtillus *de ſacram. tom. 2. tract. 8. diſput. 10. dub. 7. num.* 147. ubi ſuperius dicta ab Eminentiſſimo Cardinali approbando, in uno difficultatem habet, quod facit pro caſu mihi propoſito, dum dicitur à Cardinali Lugo poſſe quidem acceptam pecuniam finita Prælatura retinere, non tamen illam poſtea expendere ſine licentia ſucceſſoris, quia licèt potuerit licitè illas pecunias accipere, non tamen dare ſibi licentiam ad eas expendendas tempore ſequenti, quando jam ipſe eſſet ſubditus. Difficultas verò mea in eo ſita eſt, quòd actus expendendi, ideò non poteſt fieri ex vi præcedentis facultatis, aut etiam expendendum eas pecunias tempore, quo erat ſuperior, quia actus expendendi, eſt uſus talis pecuniæ, & actus talis, ut non poſſit fieri ſine legitima facultate tunc exiſtente, quando fit actus; facultas autem ad id tunc nulla eſt, quia neque eſt facultas, quam habebat, quando erat ſuperior ex vi ſui officii, quoniam eſt defunctus, neque alia facultas, quam ſibi dediſſet, quando erat ſuperior, duraturam pro ſequenti tempore, quando jam non eſſet ſuperior: hoc enim non poterat ſibi inferre, ut meritò expreſsè conceditur, & ſupponitur in prædicta doctrina, & nos paulò poſt probabimus: atqui non ſolum actus expendendi eſt actus contra votum, & obligationem paupertatis; ſed etiam actus retentionis; imò etiam eſt contra juſtitiam, quia actus retinendi pecuniam non poteſt fieri ſine voluntate domini, qui dominus non eſt Religioſus, ſed communitas, quam oportet conſentire per ſe, ſi illa eſt, quæ gubernat, vel per caput ſuum ſcilicet per ſuperiorem, ergo ſicut actus expendendi in illo tempore, quo non eſt ſuperior, eſt actus ſine legitima facultate factus à non domino, & ſimul impedito per votum: ita & actus retinendi erit actus ſine legitima facultate factus à non domino, & per votum impedito, & ſicut ſuper hoc non poteſt ſibi concedere facultatem ad expendendum eo tempore quo jam non ſit ſuperior; ita neque ad retinendum eo tempore quo jam non ſit ſuperior. Quod ſi recurrat aliquis ad voluntatem ſuperioris ſequentis, qui cenſeatur non invitus in retentionem ejus, quod legitimè fuit acceptum; hoc non eſt facere actum ſine voluntate ſuperioris ſequentis; ſed cum illa, quod jam eſt aliud fundamentum, & alia doctrina, quæ eodem modo poteſt habere locum in expendenda, ſicut in retinenda pecunia, & concedendum videtur eſſe eandem rationem in uno, atque in alio, atque hoc eſt quod intendo. Qui diſcurſus videtur probare, quòd ſicut non potuit dare facultatem, ut quas pecunias legitimè potuit accipere, quando erat ſuperior, poſſit expendere legitimè, quando non ſit ſuperior; ita non potuit dare facultatem ſibi, ut quas pecunias legitimè accepit, & retinuit, quando erat ſuperior, legitimè retineat, quando jam non eſt ſuperior. Confirmo, & declaro, quia retentio pecuniæ illo tempore, quo jam non eſt ſuperior, eſt moraliter quædam acceptio pro illo tempore, & illa habitio pecuniæ illo tempore tantùm differt à prima acceptione, ſicut in Phyſicis quædam conſervatio à prima productione, quæ ideò non eſt prima productio, quia præceſſit tempore præcedenti exiſtentia termini ab eadem, vel ab alia cauſa, quod ſatis extrinſecum, & accidentale eſt: atqui non admittunt prædicti Theologi poſſe ſibi dare facultatem accipiendi pecunias pro tempore, quo non ſit jam ſuperior, ergo neque dare ſibi facultatem, ut poſſit ſibi retinere, & exercere actum habendi in illo tempore. Ergo quamvis aliis poſſit dare illam licentiam duraturam pro ſequenti tempore, ſibi non poterit. Et hæc omnia docet Dicaſtillus *ubi ſupra*.

4 Nota verò ſupradictos viros doctiſſimos concordare, quòd Prælatus poſſit concedere aliis licentias poſterioris generis, etiamſi mandandæ ſint executioni tempore ſequenti, quando ipſe Prælatus non erit, & non poſſit ſibi ipſi eas communicare pro tempore ſequenti. Cur verb. g. poſſit aliis dare facultatem abſolvendi à reſervatis etiam tempore ſequenti ſubditos hujus Conventus, vel Provinciæ, cui ipſe nunc præeſt, & non poſſit ſibi dare nunc eam facultatem ad tempus ſequens; Ratio autem videtur hæc eſſe, quia ipſe nunc eſt capax accipiendi talem commiſſionem: poteſt enim ipſe nunc abſolvere, vel per alios, quibus committat illud officium: non poteſt tamen committere illud niſi iis, qui ſint capaces talis commiſſionis accipiendæ. Unde non poſſet nunc dare eam facultatem homini non baptizato, vel non clerico, qui futurus eſſet clericus tempore, quo jam ipſe non eſſet Prælatus: nunc autem ipſe Prælatus non eſt capax accipiendi delegationem, vel commiſſionem à ſe ipſo: quia inter delegantem, & delegatum ſeu commiſſarium debet dari diſtinctio: quare ipſe non poteſt tunc accipere illam facultatem; poſtea verò non poteſt etiam, quia jam expiravit poteſtas in dante. Ego licèt aliis poſſit communicare ejuſdem facultatem, non ſequitur quòd poſſit eam communicare ſibi ad tempus futurum, quo non erit Prælatus.

4 Itaque illa facultas debet eſſe quædam delegatio, & collatio poteſtatis delegatæ, ipſe verò non eſt capax talis delegationis à ſeipſo, quia inter delegantem, & delegatum debet eſſe diſtinctio, & in eodem tempore debet eſſe capacitas in delegato, & poteſtas in delegante. Quando autem ille eſt Prælatus: non eſt capax delegationis præſertim à ſe; poſtquam verò jam non eſt ſuperior, eſt quidem capax delegationis, ſed jam deeſt poteſtas delegantis, quod totum non contingit comparatione aliorum, quia eſt potens delegare, & in eodem tempore illi capaces delegationis. Non ergo mirum quod ſibi non poſſit, & poſſit aliis.

6 Sed hæc omnia procedunt de facultate, quam ſuperior directè ſibi confert; nam indirectè poſſet juxta ſupracitatam materiam, & ideò Dicaſtillus *ibi ſup. n.* 150. aſſerit, poſſe Prælatum, dum adhuc eſt Prælatus, dare alicui facultatem ad id cum facultate ſubdelegandi, quo caſu, cùm ille alius poſſet quemcumque alium ex ſubditis illius communitatis ſubdelegare, ex vi facultatis acceptæ ab illo, qui tunc erat Prælatus, poſſet ipſi ex prælato, quando jam eſt ſubditus, conferre eam poteſtatem delegatam.

6 Unde ex ſuperius dictis, ego olim interrogatus reſpondi, potuiſſe confeſſarium Regularem abſolvere à reſervatis vigore facultatis obtentæ à Prælato præterito pro tempore ſequenti, quo ipſe non amplius, ſed alius erat ſuperior Monaſterii, vel Provinciæ, patet ex doctrina ſuperius adducta à Dicaſtillo, & Cardinali Lugo.

R E S O L. XVIII.

An Religioſus poſſit recipere aliquid ſine licentia Superioris, ſi habeat intentionem petendi dictam licentiam priuſquam expendat illud?

Et notatur, quòd ſi talis Religioſus abſolutè recipiat, v.g. illam pecuniam, ſed ad breve tempus retineat, ut quia expectatur novus Prior, vel ſcribat ſtatim Patri Generali, vel Provinciali pro licentia peccavit tantum venialiter, quæ quidem ſunt valde notanda, quia practicabilia. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 42.

§. 1. NEgativè reſpondet S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib. 1. cap. 3. dub. 3. concl. 1.* Sup. doctrinam cætera in hac Reſ. lege ex R. ſeq. à principio uſque ad lin. ... Hæc Lugo, & infra ex R. 46. 9. ult.

2 Sed contrariam ſententiam putat etiam probabilem: nam ita ait: (Eſt probabilis ſententiam Victoriæ aſſerentis, poſſe Religioſum, ſecluſa ſpeciali prohibitione, circa hoc recipere aliquid ſine Prælati licentia: dum tamen habeat animum petendi licentiam, quando expenderit illud.) Ita ille. Sed, quia res accepta acquiritur ſtatim Conventui, eò quòd abſolutè data, & recepta ſit à Religioſo, & ideò, dum abſq; licentia retinetur, id efficitur invito domino; propterea in tali caſu dictus Religioſus poteſt, ut benè obſervat Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 7. c.* 19. *num.* 51. & poſt illum Fauſtus *in theſ. Relig lib. 8. quæſt.* 109. *n.* 2. ſine fractione paupertatis efficere, ut dominium illius rei, &

adminiſtratio remaneat apud dantem; & ipſe Religioſus, nomine illius* depoſitam habeat, non ea utens, donec licentiam à Superiore petat; & ita ſine ullo ſcrupulo poterit rem quamcunque detinere: quia ſic Religioſus, nec dominium, nec uſum, nec adminiſtrationem illius rei habet: ergo non peccabit contra votum paupertatis, ut patebit melius ex *infra* dicendis. Notandum eſt etiam, quòd ſi talis Religioſus abſolutè recipiat, v. g. illam pecuniam; ſed ad breve tempus retineat, ut, quia expectatur novus Prælatus, vel ſcribat ſtatim Generali, vel Provinciali pro licentia, peccabit tantùm venialiter. Quę quidem ſunt adnotanda: quia multum practicabilia.

Quo hoc cum aliis DD. hic citatis inf. in hac Reſ. & lege etiam §. ... Et ... R. in R. ſeq.

RESOL. XIX.

An Religioſus peccet mortaliter, ſi per breve tempus retineat apud ſe rem donatam, quia vult petere licentiam à Provinciali, vel à novo ſuperiore?

Et an Religioſus peccet contra paupertatem accipiens rem aliquam ex Communitate, & loco publico pro uſu temporali, ut deinde in eundem locum reſtituat? Ex p.11. tr.1. Miſc.1. Reſ.19

§. 1. NEgativè ego olim reſpondi, ſed nominatim contra me inſurgit Caramuel *fundam. 32. num. 524.* ubi ſic ait; An brevitas temporis excuſet à peccato mortali.

2 Diana *part.1. tract.6. reſol.42.* agens de paupertate, reſpondet aſſertivè: cujus hæc verba ſunt: Notandum eſt etiam, quòd ſi talis Religioſus abſolutè recipiat pecuniam (nimirum inſcio Abbate) ſed ad breve tempus retineat, ut quia expectatur novus Prælatus, vel ſcribat ſtatim Generali, vel Provinciali pro licentia, peccabit tantùm venialiter, & ſubſcribit hęc eſſe valdè notanda, quia multum practicabilia.

Quæ hic eſt R. antecedens, & in aliis §. ejus dem.

3 At ego propter alias circũſtantias fortè excuſari hunc Religioſum poſſe exiſtimo; at à temporis brevitate poſſe ſumi excuſationem, non video: illi enim ne una quidem hora (immò neque uno momento) licèt eſſe proprietario. Ita Caramuel.

Sed poterat amiciſſimus vir ſententiam noſtram interpretari ut alii poſteà interpretati ſunt, & ego de facto intellexi.

4 Sentiat itaque Hieronymum Garziam *in politica Regulari tom. 1. tract.4. part. 3. difficult. 5. dub.3. num.10.* ubi ſic ait, *Finalmente quando me ofrece el dinero el dante, ſi yo lo accepto como mio, pretendiendo tener derecho à el, es certiſſimo que peccare contra votum, por mas que ſe quede penes dantem; por que acceptar dominio ſin licentia ya ſabe que es contra votum, y aſſientan eſto los Authores citados Diana part. 1. reſolut.42. citada, Sanchez num. 5. defiendo que ſi yo recibo de afuera de caſa una coſa, con animo de no uſarla ſin licentia, però no quiera pidirſela al ſuperior immediato, ſino al Prozincial, ò General; que ſi eſpero brevemente eſta licencia que podre hazerlo ſin peccar mortalmente contra el voto, però no tengo de acceptar el Dominio, ſino dexarlo en poder del dante haſta que venga la licentia, y en el interim la tendere como en depoſito.* Ita ille.

Quæ hic eſt R. antecedens, & lege et per totum ejus prin ... ...

5 Cui adde Eminentiſſimum Lugo *de juſt. tom.1. diſp.3. ſect. 8. num.151.* ſic aſſerentem, infero quintò quid dicendum ſit de Religioſo accipiente rem animo non utendi abſque licentia; ſed tamen vult illam à Prælato mediato petere, quem brevi expectat, vel ejus literas; quo caſu Sanchez *nu.5.* quem ſequitur Diana *loco citato reſ.42.* cum aliis, dicit, non eſſe peccatum mortale, ſi brevi tempore ſperetur licentia. Ego quidem puto id totum poſſe ſine violatione voti obtineri, ſi juxta ſuperius dicta debito modo fiat, hoc eſt, non habendo intentionem acceptandi ullo modo rem illam, vel jus aliquod ad eam, ſed relinquendi totum jus penes ipſum donantem, donec licentia habeatur; tunc enim per longum tempus poſſet retineri quaſi in depoſito. Si tamen acceptetur abſolutè abſque licentia, plus ſcrupuli eſt, quia licèt tempus, quo retinetur, ſit breve, & ex eo capite videatur materia levis: Ipſa tamen acceptio abſoluta videtur eſſe actio ſatis gravis, & non facilè ſuperior adiri, & licentia obtineri. Credo tamen communem modum acceptandi eſſe ſolùm conditionatum, hoc eſt acceptandi, ſi prælatus conſenſerit, qui modus licitus eſt.

6 Hæc Lugo, & iterum ego: nec aliter in verbis à Caramuele adductis intelligere volui, & hanc ſententiam præter Doctores adductos tenet etiam, me citato Leander à Murcia *in regulam D. Franciſci quaſt.23. ſuper cap.6. nu. 6.* & confirmatur ex alio dubio, quod apponit idem Leander *nu. 2.* ubi ſic ait *(Preguntaſe lo ſegundo, ſi el Religioſo peca contra la pobreza, tomando alguna coſa de la communidad, ò de algun lugar publico con intencion de aprovecharſe della por unos pocos de dias, y de bolverla luego à ſu lugar; Reſpondeo que eſte tal Religioſo no peca alomenos gravamente contra la pobreza, porque no es ſu intencion quedarſe con la tal coſa, ni uſar della abſolutamente contra la voluntad del Prelado: y quando en el uſo de aquellos pocos dias ſea el prelado involuntario, no puede ſer la materia grave, porque ni el dicho uſo es abſoluto, ni por mucho tiempo.)*

** Sup. hoc infra in R. 49.*

7 Cujus quidem ultima verba contra Caramuelem nimis faciunt ex parvitate enim temporis excuſationem admittit, quod poteſt confirmari *ex c. nam & ego de verbor. ſignificat.* quę verba ſunt Salomonis *cap.4. Proverb.* ſic dicentis: Nam & ego unigenitus ſum coram matre mea, per hæc verba proponit S. Hieronymus dubium, qua ratione Salomon dicit ſe unigenitum, cùm habuerit fratrem alium uterinum ante ſe? & reſpondet, quia ille nuper natus ſtatim è vita deceſſit, ideò ſe habuit ac ſi natus non fuiſſet, & ex hoc notat gloſ. non videri factum, quod non durat factum.

8 Deinde ablatio, v. g. unius oboli invito Domino eſt factum completum, leve tamen, & comeſtio unius aut alterius bucellæ carnis die Veneris phyſicè loquendo, eſt completa comeſtio, nihilominus levis erit in genere moris, & omiſſio unius aut alterius orationis Angelicæ, aut Dominicæ per votum Deo promiſſæ, eſt completa fractio voti, non autem erit gravis ſed levis, & ſic in ſexcentis aliis ſimilibus id reperiemus.

Sed ego, ut dixi in illis verbis à Caramuele adductis non aliud intelligere volui, niſi quod dixit Cardinalis Lugo ubi ſuprà.

RESOL. XX.

An ſi quis Religioſus accipiat ab amico aliqua comeſtibilia, peccet contra votum paupertatis? Ex p. 1. tr.6. Reſ.41.

§. 1. NEgativè reſpondet S. Joan. de la Cruz *de ſtat. Relig. lib. 1. cap.3. dub. 3. concl. 3.* ubi ſic aſſerit: (Religioſus accipiendo ab amico prandium aut alia comeſtibilia, non peccat: ad hoc enim pręſumitur habere licentiam à Prelato interpretativam.) Et ita etiam docet Lopez *in inſtr. p. 1. c.6.* (Poteſt (ait) Religioſus accipere à ſæcularibus aliqua munera electuariorum, vel confectionum cordialium, bina vaſcula vel par perdicum, vel gallinarum, vel aliquid ſimile.) Sed, quia in comeſtibilibus magni valoris non præſumitur ita facilè licentia Superioris; & ideò cautè in tali caſu procedendum eſt.

Quomodo non plene ... ſuffic. ... Caſt. ... Ref. 26. §. Adde ad 1. & 8. & 6. ſeq. & in aliis §. ejuſdem.

RESOL. XXI.

An frangat votum paupertatis Religioſus, qui petit ab amico, ut deponat pecunias penes aliquem, vel apud ipſummet Religioſum, ut quando opus erit, petat facultatem utendi à Superiore Prælato. Ex p.1. tr.6. Reſ.43.

§. 1. TOtum hoc efficere poſſe Religioſum, teſtatur Sanchez *in ſum. tom.2. lib.7. cap.19. n.50.* Ita aſſerens: (Non eſt contra paupertatis votum, ſi Religioſus ab aliquo, abſque Superioris licentia petat, ut deponat pecunias apud aliquem, non habens voluntatem acquirendi dominium, poſſeſſionem, aut adminiſtrationem, aut uſum in illas: ſed totum id maneat apud deponentem cum libera revocandi depoſiti facultate, & ſolùm habet voluntatem habendi opportunè pecunias, ex quibus, cùm indiguerit, accipiat ex Superioris licentia & non aliter accepturus; & nullum jus acquirat, donec Superior det licentiam accipiendi, Et idem eſt dicendum, ſi Religioſus eas pecunias in depoſitum apud ſe ſervet, eodem prorſus modo, quo erant apud amicum: quia re ipſa non aliter eas pecunias habet, quàm ſi eſſent apud externum depoſitarium: & hoc non pugnat cum paupertatis voto.) Ita Sanchez, quem poſtea, tacito nomine, ſequitur Barthol. à S. Fauſto *in th. Rel. 8. q.115.*

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 18. cum aliis DD. ... ...

RESOL. XXII.

An Religioſus, qui ab exteris ſuis devotis nummos accipit, & inſcio Prælato neceſſarios libros emit, peccet peccato proprietatis, & contraveniat noſtræ Conſtitutioni, dummodo ſupradictos libros in cubiculo teneat palam expoſitos, & omnibus objectos. Ex p.1. tr.6. Reſ.26.

§. 1. PEccare peccato proprietatis, & putavit Sanchez *in ſum. tom.2. lib.7. c.19. nu.56.* cum Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.8. q.112. n.2.*

Sup. hoc in dubio ... ſeq.

2 Sed ego puto non eſſe condemnandum, tanquam violatorem paupertatis illum Religioſum, qui inſcio Superiore, acceptis à pœnitentibus nummis, libros emerit, dummodo tamen in cubiculo teneat illos palam expoſitos; & omnibus objectos. Et ratio eſt: quia; quidquid hoc pacto Religioſus poſſidet, Prelatorum ſuorum voluntati, ac poteſtati ſubiicitur. Ita docuit ante alios Azor. *part.1. lib.12. c.12. q.3.* quem poſtea ſequutus eſt Fabrus *de reſtit. in 4. ſent. diſt.15. quaſt.2. diſp.45. c.5. nu.113.* Coriolanus *tract. de caſ. reſerv. par.2. caſ. 4. num. 19.* & noviſſimè tenet etiam hanc ſententiam in terminis noſtræ Bullæ, Homobonus *in exam. Eccl. p.1. tr.7. c.32. qu.130. in fin.* & etiam in ordine ad peccatum proprietatis.

RESOL. XXIII.

An ſit contra paupertatem Religioſam, inſcio Superiore, ex nummis à pœnitentibus acceptis libros emere, dummodo Religioſus expoſitos illos in cubiculo teneat?

Et an ſit contra votum paupertatis Religioſum in depoſitum res accipere, ita ut poſſit iis uti, petita poſtea, & impetrata Superioris licentia?

Et an Religioſus non peccet contra paupertatem, ſi abſque Superioris licentia, accipiat pecuniam, ut ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſynas nomine ejus, qui dedit?

Et an Religioſus, quæ ad ſuum uſum conceſſa ſunt, ut verbi gratia, Breviarium, aut veſtem, poſſit cum aliis commutare domeſticis, imò etiam cum exteris?

Et cum Religioſus donat alteri ſive ejuſdem, ſive alterius Conventus, an requiratur licentia tam in dante, quàm in recipiente?

Et an ſit probabilis opinio, quæ docet Religioſum habentem licentiam expendendi aliquam pecuniam in uſus, qui ſibi placuerint ſi in uſus turpes expendat, non peccare contra votum paupertatis, & accipiens non teneatur reſtituere? Ex part. 3. tract. 2. Reſol. 65.

* Quæ hic eſt R antecedens, & ſeq.

§. 1. NEgativè reſpondi *in tract. de paupert. Relig. reſol.* * 26. cum Azorio, Fabro, Coriolano, & Homobono. Hæc ſententia aliquibus diſplicuit, ſed ſine fundamento, & ratione, & ideò illam iterum nunc teneo, & pro ejus confirmatione adduco celebrem doctrinam Antonii Perez viri doctiſſimi *in Regula D. Benedicti, cap.* 33. *dub.* 5. *n.* 125. ubi aſſerit, poſſe Monachum inconſulto Prælato accipere aliquod munus à patre, fratre, vel amico animo non occultandi, ſed palam habendi illud cùm non accipiat illud ſuo, ſed Monaſterii nomine, cui acquirit, quidquid acquirit, & ad hoc faciendum ſemper intercedit generalis, licèt tacita, Prælatorum licentia, quæ ad illius rei honeſtatem ſufficit. Ita ille, & hanc ſententiam noviſſimè docet Joannes Franciſcus Suarez *in Enchiridio caſ. conſc. lib* 3. *ver. de voto pauper. fol.* 255. ubi ſic ait. Non eſt proprietarius Religioſus emens libros ex pecunia ſibi donata inſcio Superiore, ſi illos penes ſe retineat tantùm ad uſum; idque palam inter cæteros libros, quod habet de Superioris licentia. Sic ille.

Quæ hic eſt infra R 27.

2 Nota enim hic obiter primò, quòd Religioſus non peccat contra paupertatem, ſi abſque Superioris licentia accipit pecuniam, ut ipſe liberè diſponat de illa in eleemoſynas nomine ejus, qui dedit. Et pro hac ſententia *ubi ſupra in Reſ.* 29. citavi Sanchez, & Fauſtum, quibus nunc addo Petrum de Ledeſma *in addit, ad ſum. tr.* 32. *c.* 4. *diffic.* 12. *fol. mihi* 111. *col.* 1. & Joannem Franciſcum Suarez *ubi ſuprà fol.* 256. §. *Accipiens pecuniam.*

Sup. hoc ſuprà in Reſ. 28 & 29. & inferius in R. 11.

3 Nota ſecundò quod non eſt contra votum paupertatis Religioſum in depoſitum res accipere, ita ut deponens omne jus dominii, ac poſſeſſionis retineat, tametſi tali modo pecuniæ, v. g. ſitæ ſunt apud Religioſum, ut iis uti poſſit, petita poſtea & impetrata Superioris licentia. Item ſæpè præſumi poteſt Superiorem invitum non eſſe, ut quæ Religioſo ad ſuum uſum conceſſa ſunt, v.g. breviarium, aut veſtem cum aliis commutet, quæ ſibi magis accommoda videntur, præſertim ſi permutatio inſtituatur cum domeſticis, imo etiam cum externis, ſi quæ recipiuntur, ſimilia, aut æqualia ſint. Interdum verò licèt invitus ſit Superior quoad modum, quia talia efficiuntur ipſo non rogato; non tamen invitus eſt quoad rem ipſam, ac proinde culpa mortalis non committitur. Vide Doctores, quos citavi *ubi ſuprà, reſ.* 37. 38. & 42. quibus nunc addo Layman *in Theol. mor. lib.* 4. *tr.* 5. *c.* 7. *n.* 4. & Perez *l. co cit. n.* 125. & 119.

Sup. hoc ſuprà in R. 19. & 26.

4 Nota tertiò, quòd eſt opinio probabilis illa, quæ docet Religioſum habentem licentiam expendendi aliquam pecuniam in uſus, qui ſibi placuerint, aut in ſuas honeſtas recreationes, ſi in uſus turpes expendat, non peccare contra votum paupertatis, & accipiens in tali caſu non tenetur reſtituere. Ita ex Dominicanorum familia Bañez *in* 2. 2. *quæſt.* 62. *ar.* 5. Lopez *de contr. lib.* 2. *cap.* 40. *ver. non autem Religioſus*, & ex Societ. Jeſu Rebellius *p.* 2. *lib.* 12. *q.* 4. *ſect.* 2. *num.* 6. Joannes Franciſcus Suarez *ubi ſuprà*, licèt magis probabiliter contrarium doceant alii, quos ego alibi citavi.

Sup. hoc infrà ex doctrina R. 33 & 2. recharet in fine, & in R. 38 53. & 60. & in aliis earum oppoſ.

5 * Nota quartò quòd cùm Religioſus donat alteri: ſive ejuſdem, ſive alterius Conventus, an requiratur licentia tam in dante, quàm in recipiente, affirmat Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 19. *n.* 71. Sed quoad Religioſum alterius Conventus res eſt certa. Verùm quoad Religioſum eiuſdem Conventus, ego teneo contra Sanch. non eſſe neceſſariam licentiam in recipiente. Ratio eſt, quia dare, & recipere ſunt correlativa; ſi ergo huic datur licentia dandi; ergo & alteri recipiendi, quod enim in uno cerrelativorum ſtatuitur, etiam in reliquo locum habet ex *l.* 1. & 2. *C. de cupreſſ. l.* 11. ſicut cùm datur ſubdito licentia recipiendi Ordines ab alieno, eo ipſo ratione connexionis videtur data facultas alieno conferendi. Et ita noſtram ſententiam adverſus Sanchez tuetur Joannes Franciſcus Suarez *ubi ſuprà, in Enchiridio caſ. conſc. ver. de voto paup. §. cum Religioſus donat.*

* Sup. contrarium hoc 6. legitur infra caſtel. 11.

RESOL. XXIV.

An Religioſus ſi ab amico pecunias accipiat ad emendos libros, vel alia, ſi non occultet, ſed palam in cella exponat, peccet contra votum paupertatis?

Idem à fortiori dicendum eſt, ſi accipiat ipſos libros. Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 2. Reſ. 19.

§. 1. AFfirmativam ſententiam nominatim contra me tenet Eminentiſſ. Lugo *de juſt. & jure tom.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 8. *num.* 153. Quia in primis pecunia illa ab amico accepta ſtatim Conventui acquiritur, quomodo ergo poteſt Religioſus ex pecunia communi emere ſibi libros abſque conſenſu Conventus, cujus eſt illa pecunia? Omitto acceptionem ipſam pecuniæ, & acquiſitionem librorum, quæ actiones requirebant etiam Prælati conſenſum, ut licitè fierent. Denique quòd libri illi palam habeantur, non ſufficit: tum quia emptio facta abſque licentia debet confirmari à Prælato, ut firma ſit, cùm poſſit ipſe illam reſcindere, atque ideò neceſſe eſt id ei manifeſtare, ut poſſit liberè decernere: tum etiam, quia ſubditus iniquè decipit Prælatum; qui dum videt libros illos palam expoſitos, putat ex licentia legitima ſubditum eis uti, cùm tamen abſque ulla licentia eorum uſum ſibi uſurpet, quod perinde eſſet, ac ſi libros alios communes ſibi abſque ulla licentia uſurparet. Merito ergo hanc doctrinam refellit Sanchez *ubi ſupra n.* 65. & quidem, ſi ut ſonat, reciperetur, paupertatis Religioſæ obſervantia magna ex parte deficeret: poſſent enim religioſi accipere paſſim ab amicis pecunias ad emenda, quæ ſibi placent, dummodo ea non occultarent, ſed palam in cubiculis haberent imagines, libros, ſcrinia & alia ejuſmodi, quod certè ſi in Religione obſervante, de aliquo conſtaret, non leviter puniretur, nec leviter etiam ſcandalizaret. Hæc Lugo.

Sup. hoc in duabus præcedentibus R.

2 Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, non minus probabilem contrariam exiſtimò, & ideò tanquam probabilem me citato illam tenet Caramuel *in Reg. D. Bened. diſp.* 60. *reſ.* 8. *num.* 886. ubi ſic ait: Non peccat contra paupertatem, qui inſcio Abbate ab externis pecuniam accipit, & libros emit, dummodo habeat eos in cubiculo expoſitos. Idem à fortiori dicendum eſt ſi accipiat ipſos libros. Ita ille. Et ideò noviſſimè hanc ſententiam tanquam probabilem etiam me citato admittit Machadus *de perf. Conf. to.* 2. *lib.* 5. *p.* 2. *tr.* 1. *docum.* 8. *n.* 4.

RESOL. XXV.

Parentes Monialium, & Religioſorum præbentes illis magnam pecuniarum ſummam ad eorum, cui voluerint beneplacitum diſponendam, reſervando tamen pro ſe dominium, quæritur, an dictæ Moniales, vel Religioſi illas diſponendo peccent contra paupertatem, & incidant in Bullam Clem. VIII.? Ex part. 1. tr. 6. Reſ. 10.

§. 1. NEgativam ſententiam amplectendam eſſe putat Souſa *ubi ſup. in expl. hujus Bullæ*, §. 2. *n.* 73. ubi ſic ait: *La miſma razon corre de lo, que ſe dieſſen à los Religioſos, para que lo puedan gaſtar en ſu utilidad, ò en la de quien ello quiſieren, reſervado ſiempre en ſi el verdadero dominio, expreſſamente ò tacitamente: porque entonces, el religioſo no es mas que mero miniſtro del verdadero Señor, y no de coſa que pertenga à la religion.* Ita ille. Et idem etiam docuit *infrà in* §. 4. *n.* 78. Sup. hoc in R. ſeq.

2 Ex his haberent Confeſſarii principium ſatis amplum ad tollendos ſcrupulos, & adhibenda multa remedia in caſibus occurrentibus: nam, ſi Monialis, vel Religioſus de illis pecuniis, ſeu donis non recipiat dominium; ſed illud apud dantem conſanguineum, ſeu amicum relinquat; tunc poteſt ſine ullo ſcrupulo, de illis rebus diſponere in perſonam Confeſſarii, vel alterius perſonæ: ſe haberet etiam in hoc caſu tanquam miniſter conſanguinei, vel amici, cujus eſt illa pecunia. Sed hæc opinio, cùm loquatur de uſu abſoluto pecuniæ, videtur aliquibus, & mihi, nimis laxa, & contra perfectionem religioſæ paupertatis: ſi vero loquatur de uſu determinato ad eleemoſinam, vide *Reſ.*

* Quæ hic eſt infra R. 27.

RESOL. XXVI.

An ſi quis det Religioſo pecuniam ad ipſius uſum liberè, ut libuerit, diſponendam, reſervans ſibi dominium talis pecuniæ, an Religioſus illa utendo votum paupertatis frangat?

Et quod de pecunia dicitur poteſt intelligi, de quacumque re non conſumptibili unico actu.

Et quid de comeſtibilium uſu? Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 2. Reſ. 18.

§. 1. NEgativè reſpondet Caramuel *in Regul. D. Benedicti, diſp.* 60. *reſol.* 7. *n.* 883. quia, ſecundùm ipſum, uſus & dominium diſtinguuntur realiter, poteſt enim illud retineri, & hic alienari. Ergo Religioſus utens tali pecunia non peccavit contra paupertatem. Confirmatur: Peccatum contra paupertatem eſt proprietas; & ubi hæc non relucet, hæc virtus conſervatur illæſa. Atqui in præſenti caſu nulla datur proprietas, ergo nullum peccatum cõtra Paupertatis promiſſionẽ. Suppono quòd Prælatus non jubeat contrarium, ideoque contra voluntatẽ Abbatis nihil poteſt recipi quoad uſum: unde addo, accipientem rei uſum, & non proprietatem, contra Abbatis juſſionem, peccare contra Obedientiam, non verò contra Paupertatem.

Sup. hoc in R. præterita.

2 Dices, ex his colligi, Paupertatis votum benignius eſſe quã multi exiſtimant; fateor, utinam & adhuc id benignius fieri poſſet: quia experientia docet creſcentibus obligationibus, creſcere culpas. Non ſunt præcepta in cauſa, nihilominus ſunt in occa-

ſione

ſione ſaltem remota; unde ego nullum præceptum ponerem, tollerem quæ poſſem: vidi doctiſſimos in hac ſententia, utinam nulli ſequerentur contrariam: faciliùs ſervire Deo poſſent.

3 Quod de pecunia dixi; poteſt intelligi de quacunque re non conſumptibili unico actu: quia de hoc ex meis principiis aliter debeo philoſophari. Dixi *reſ.* 12. in rebus unico actu conſumptibilibus Religioſum acquirere verum dominium; quia in iis non diſtinguitur uſus a dominio: ergo ſtando huic ſententiæ, non poterit aliquis dare Religioſo cibos ad uſum conſervans ſibi dominium; ſi enim dat uſum, non poterit dominium non dare, & in tali caſu ſi hos Religioſus acciperet ſine licentia tacita, vel expreſſa eſſet proprietarius, peccaretque mortaliter, aut venialiter ſecundùm muneris ponderationem: de quo poſtea.

7. doctrina contenta in hac ſeq. §§. lege ſupra benignã doctrinam Reſ. 9. & infra in Reſ. 61. §. 3. ad fin. 5.

4 Addo te non teneri ex meis principiis philoſophari, ſicque poſſe ſubſcribere Bartholomæo Salon. *in 2. 2. to. 1. q. 61. tr. de dominio q. 1. art. 2. concl. 1. coroll. 3.* Turriano *in 2. 2. tom. 2. diſp. 31. n. 21.* & Tannero *in 2. 2. diſp. 4. q. 1. d. 2. num. 22.* aſſerentibus in rebus unico actu conſumptibilibus dominium diſtingui etiam ab uſu, & ideò non ſolùm pecuniæ uſum; ſed & uſum comeſtibilium poteris accipere ſine licentia, quin pecces contra paupertatem. Hucuſque Caramuel.

5 Sed ejus ſententia mihi non placet, nam ut optimè obſervat Eminentiſſimus Lugo *de juſtit. & jure, tom. 1. diſp. 2. ſect. 3. n. 50.* Votum paupertatis religioſæ non ſolùm obligat ex intentione voventium ad carentiam dominii, vel juris alicujus civilis, ſed etiam ad non habendum uſum facti harum rerum temporalium, niſi ex voluntate Prælati. Alioquin (ut benè notavit Th. Sanch *dicto lib. 7. c. 19. n. 53.* & Azor. ibi adductus) nunquam Religioſus peccare contra votum paupertatis accipiendo aliquid ab externis, quia nunquam poteſt acquirere aliquod jus, ſed ſolùm uſum facti, cujus ſolius eſt capax; ergo ipſe uſus facti poteſt eſſe materia ſufficiens contra votum. Ratio verò a priori eſt, quia votum obligat ſemper juxta intentionem voventis; illi autem, qui in Religione emittunt hoc votum, non ſolùm intendunt abdicare à ſe omnes jus, ſed etiam imitari ſtatum pauperum, ita ut careant iis rebus, quibus indigent ad vitam humanam, nec iis utantur, niſi ex arbitrio Prælati Ergo.

6 Nec valet dicere quod ex his ſequeretur Religioſum invitatum à ſæculari ad prandium abſque licentia ſui Prælati peccare contra votum paupertatis; nam reſpondeo quod licèt uſus facti etiam ſit materia voti paupertatis, adhuc dubitari meritò poteſt, an ille religioſus peccet contra votum paupertatis in eo caſu. Tunc enim non tam videtur habere uſum activum quàm paſſivum, hoc eſt, ſolùm ſe habere quaſi paſſivè, ut in ejus perſona utatur cibis, qui eum invitavit, Et ſi inſtabis ergo poſſet etiam aliquis mittere Religioſo illos cibos retinendo ſibi dominium, & uſum juris, & ſolùm volendo quòd Religioſus illos conſumat nomine mittentis, tanquam ſi eſſet in ejus prandio. Reſpondeo negando conſequentiam, quia in eo caſu, moraliter loquendo, Religioſus cenſetur uti illo cibo ex facultate domini. In primo verò caſu moraliter loquendo, utitur ipſe dominus, qui adeſt, & eodem modo ſe habet, ac ſi ipſe cõſumeret per ſuas manus; Religioſus autem videtur ſe habere paſſivè. Cùm ergo hæc maximè pendeat ex morali æſtimatione, & ex intentione voventium quæ ex ipſa praxi, & communi æſtimatione colligi poteſt, dici poſſet, votum obligare in hoc caſu, & non in illo. Sic etiam non poteſt licitè accipere aromata, ut domi comburat ad ſuam commoditatem, licèt in præſentia domini poſſit ea ex ejus imperio comburere abſque licentia ſui Prælati. Et hæc omnia docet Eminentiſſ. Cardinalis de Lugo *ubi ſupra*.

R E S O L. XXVII.

An Religioſus peccet contra votum paupertatis, & contra Bullam Clem. VIII. ſi abſque ſuperioris licentia accipiat pecuniam, ut ipſe liberè diſponat in eleemoſynam nomine ipſius, qui dedit? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 29.

Sup. hoc ſupra in R. 136. No. ſtetiam.

§. 1. CAſus hic frequenter contingit inter Religioſos: & partem affirmativam tuentur Turrianus *in 2. 2. tomo 1. diſp. 84. dub. 3.* Rodriquez *in exercitiis ſpirit. par. 3. tract. 3. cap. 15.* Valquez apud Turrianum, & noviſſimè Hieronymus Cenedo *de paupertate relig. dub. 24. num. 11.* Layman *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 5. cap. 7. nu. 16.* Probat hanc ſententiam Turrianus: quia donans per talem conceſſionem, poſt acceptationem factam à Religioſo, aliquo jure privatur, nec poteſt illam revocare, nec licitè de bonis Religioſo conceſſis diſponere; hoc jus revera tranſtulit in Religioſum, nempè facultatem liberè diſponendi de illis bonis: ergo ſine conſenſu Superioris non poterit illa facultate uti Religioſus, ſine peccato contra votum paupertatis. Secundò probatur à Cenedo: nam in tali caſu Religioſus efficitur dominus juris adminiſtrandi, idque independenter à Superioris voluntate: ergo, &c.

2 Sed contrariam ſententiam, tanquam probabiliorem tenendam eſſe judicavi, & nunc maximè: nam illam invenio apud Fauſtum *in theſ. Relig. lib. 8. quaſt. 109. numer. 2.* & apud Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 7. cap. 30. num. 4.* & ita etiam ſentiunt multi Viri docti Religionis noſtræ, & Societ. JESU. Et ratio eſt: quia votum paupertatis obligat Religioſum, ne acceptet dominium, & proprietatem alicujus rei, inſcio Superiore, ſed in noſtro caſu iſte Religioſus non accipit dominium illarum pecuniarum, ſed tantùm accipit illas nomine alieno, nempè, tradentis, ut det pauperibus: ergo, &c.

3 Ad argumentum Turriani reſpondetur non eſſe verum donantem non poſſe revocare illam conceſſionem, poſt acceptationem factam à Religioſo: nam dominium illarum peccuniarum ſemper remanſit apud ipſum, nec unquam habuit animum donandi Religioſo; ſed meram diſtributionem illi commiſit. Ad argumentum Cenedo reſpondetur, quòd jus adminiſtrandi non eſt dominium, nec uſus fructus, nec uſus; ſed jus diſponendi de re aliena nomine alieno, & juxta ipſius præſcriptum: ergo propriè non poteſt dici dominium illius juris. Et confirmatur, ut ait Sanchez, nam; ſi quis relinqueret aliquam pecuniarum ſummam diſtribuendam in pauperes eligendos, per aliquem Religioſum, certum eſt, Religioſum illum non eſſe proprietarium, & dominum juris illius eligendi: ergo, &c. Adde, quòd non quæcunque poſſeſſio, & adminiſtratio pecuniarum, inſcio Superiore, eſt contra votum paupertatis; ſed quando ſunt quid juris; hoc eſt, quando Religioſus illas adminiſtrat nomine proprio independenter à voluntate Superioris; ſecùs autem, quando ſunt quid ſolius facti; hoc eſt, quia non nomine proprio, ſed alieno adminiſtrat. Et ita ſæpius in praxi conſului.

R E S O L. XXVIII.

An Religioſi poſt Concilium Tridentinum poſſint habere peculium, idest, redditus annuos ad nutum ſuperiorum revocabiles, & ad ſolos uſus honeſtos, & pios idque ex cauſa legitima?

Et docetur Declarationes Cardinalium eſſe tantum doctrinales, & non deciſivas, & non eſſe neceſſariò ſtandum illis. Ex part. 1. tr. 6. Reſ. 32.

§. 1. HÆc quæſtio eſt inter DD. noſtri temporis quàm maximè agitata: & negativam ſententiam amplexi ſunt Palatius *in 4. diſt. 38. diſp. 1. ad fin. in ſolut. ad 9.* Corduba *in ſumm. quaſt. 54.* Valentia *in 2. 2. diſp. 1. quaſt. 4. punct. 3.* Leſſius *lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 30.* Navarra *de reſtitut. lib. 3. cap. 1. part. 3. dub. 1. num. 163.* Molina *de juſtit. tom. 2. diſp. 276.* Azorius *tom. 1. lib. 12. capit. 9. quaſt. 2.* & ita aſſerit Zerola *in praxi Epiſc. part. 1. verb. Moniales, ver. ad 2.* declaraſſe Sacram Cardinalium Congregationem, & noviſſimè illam docent Vaſquez *in Opuſc. de reddit. Eccleſ. cap. 3. dub. 11. n. 14.* & Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 14. num. 18.* Hi omnes putant, Conc. Trident. *ſeſſ. 25. cap. 2. de Regul.* condere novum jus; ita ut non poſſit Religioſus, poſt dictum Concilium, habere peculium. Unde aſſerit Palatius, *ubi ſupra*, non licere Monialibus habere annuos redditus, etiam cum licentia Superiorum. Et ratio eſt: quia verba Concilii clarè apparent eſſe verba præceptiva, & non declarativa juris antiqui. Secundò, quia, ut *ſuprà* cum Zerola probavimus, ita Cardinalium Congregatio interpretata eſt dicta verba Concili. Ergo.

Sup. hoc in ros 6 et 8 lege doctrinam R. 49. & alteri ejus not.

2 Sed ego contrariam ſententiam probabilem, & tutam in praxi exiſtimandam eſſe judico. Dico igitur, Concilium Tridentinum in illis Decretis non condere, & inducere novum jus; ſed tantùm confirmare ſtatuta, & jus antiquum, *capit. Monachi, & c. cùm ad Monaſterium, de ſtat. Monach.* quæ quidem ſtatuta Regularibus interdicebant peculia conceſſa ad uſus omnes, etiam profanos, & ſuperfluos Monachorum ſtatui, vel ſi ad uſus licitos, tamen ſine juſta cauſa concedendi, vel irrevocabiliter à Superiore: ergo licita erunt, ſecundùm jus antiquum, & ſecundùm Tridentinum, illa peculia Religioſorum, vel Monialium, conceſſa ad uſus licitos, & honeſtos, dependenter, & revocabiliter ad voluntatem ſimplicem Superioris. Et ita apud multos Religioſos, & Moniales obſervari experientia ipſa docet. Et ideò hanc ſententiam docet Peyrinus *de relig. tom. 1. cap. 2. quaſt. 2. §. 1. & 2.* Fagundez *de Præcep. tr. 2. lib. 2. cap. 6. num. 13.* Villalobos *in ſum. part. 2. tract. 35. dub. 30. n. 2.* Tannerus *in 2. 2. diſp. 6. quaſt. 3. dub. 4. num. 108.* Fabro *de reſtit. in 4. ſent. lib. 4. diſt. 15. q. 2. diſput. 45. cap. 5. num. 125.* Riccius *par. 4. deciſ. 340. num. 12.* Heronymus Cenedo *de paupertate Relig. dub. 9. numer. 4. & ſeq.* Navarrus *comment. 2. num. 15. & 18. de Regularib.* Graffius *in ſuis deciſ. p. 1. lib. 3. c. 5. n. 55.* Emanuel Sà *verb. Religio, n. 48.* Sanchez *in ſum. to. 2. l. 7. c. 22. n. 11.* Mirandam *in Manuali Prxl. to. 1. q. 28. art. 8.* Barth. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 8. q. 30.* Probatur primò hæc ſententia ex verbis hujus Bullæ Clem. VIII. ubi Pontifex facit differentiam, & diſtinguit inter Bona Communitatis, & bona particularium Religioſum: ergo, &c. ſecundò, Religioſos habere peculium, ut *ſuprà* diximus, dependenter, videlicet, à Prælato, non eſt habere dominium illarum rerum: ergo tale peculium non repugnat voto paupertatis. Tertiò verba Concilii non damnant tale peculium, ut conſtat apud Sanchez, & Cenedo *ubi ſuprà*: ergo, &c.

3 Ex his patet, non eſſe damnandam illarum Religionum conſuetudinem, in quibus Religioſi habent aſſignatos certos annuos

Sup. hoc in R. ſeq.

nuos redditus ad victum, & veſtitum, ita ut ſi deeſt aliquid, ipſi quærant; ſi autem ſuper eſt, licentiam habet applicandi honeſtis uſibus; & hoc cum dependentia, ad notum, & voluntatem Superiorum; & dummodo tale peculium, & annui redditus ſint moderati, & non ſuperflui; ſed ad ſtatum Religioſi habentis peculium neceſſarii. Dixi, *ad ſtatum Religioſi*, &c. quia peculium aliquod poteſt eſſe ſuperfluum uni, & non alteri: quare qualitas perſonarum, conditionis, loci, & aliarum circumſtantiarum ad hanc ſtatus decentiam attendenda erit. Unde aliquando non erunt condemnandi multi Religioſi, ampliſſimos redditus poſſidentes, quia ratione perſonæ pluribus egent, utpotè, quia Prælatus, quia Magiſter Ordinis. Secundo, quando Regula eſſet relaxata, & paupertas eo modo intellecta, & prævaluiſſet conſuetudo. Tertiò, quando pars illorum reddituum applicatur in bonum ipſius Monaſterii; & Religioſorum, ſeu Monialium pauperum ipſius Conventus, aut aliorum pauperum; cætera verò in licitos ipſius Religioſi uſus. Quartò, quandò Religioſus ille ſua induſtria comparavit Monaſterio; & ideò æquum eſt, ut plura ſibi concedantur in eleemoſynas, & alios honeſtos uſus, &c.

4 Reſtat modò reſpondere ad argumenta in contrarium adducta. Ad primum, de verbis Concilii, videndus eſt Sanchez, & Cenedo *ubi ſupra* declarantes, illa verba Concilii prohibere tantùm peculia ſuperflua, & non licita, & independentia à voluntate Superiorum. Nec valet dicere, (quod erat ſecundum argumentum,) quòd illa verba Concilii in contrarium fuerunt interpretata ab Illuſtriſſ. Cardinalium Congregatione: nam reſpondeo, de illa declaratione authenticè non conſtare. Deinde aliqui DD. aſſerunt * declarationes Cardinalium eſſe tantùm doctrinales, & non eſſe neceſſariò ſtandum illis. Ita docet Sanchez *de matr. tom. 3. lib. 9. diſp. 2. nu.* 10. Petrus Ledeſma *in ſum. tom. 1. de Sacram. Pœnit. cap.* 13. *diffic.* 1. *fol. mihi* 285. Bonacina *tractat. de legib. diſput.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 8. *nu.* 4. Villalobos *in ſum. tr.* 2. *diffic.* 7. *nu.* 5. Joan. Valerus *in ſuis differ. utriuſque fori, verb. abſolutio, differ.* 1. *n.* 20. *verb. nullitat, differ.* 5. *n.* 2. *& ver. juriſdictio, diff.* 4. *n.* 2. cum aliis adverſus Salas *de leg. q.* 97. *tr.* 14. *diſp.* 21. *ſect.* 12. Rodriq. *in q. reg. to.* 1. *q.* 11. *art.* 1. *&* 2. Garſiam *de beneficiis, to.* 1. *in Præfactione*. Gambaruptam *in tr. de caſ. reſ. c.* 3. *n.* 6. Lazarium *tr. de blaſphemia, q.* 20. *nu.* 39. Mirandam *in Man. Prælat. to.* 2. *q.* 26. *ar.* 11. Narbonam *de appellatione à Vicario ad Epiſc. p.* 1. *nu.* 189. Homobonum *in exam. Eccl. p.* 1. *tr.* 1. *c.* 6. *q.* 29. & alios docentes, ſupradictas declarationes non eſſe tantùm doctrinales, ſed etiam deciſivas. Sed nos de hoc alibi. Vide *ſup. Reſ.* 19.

* Sup. hac & contenta in lin. penul. hujus R. ſignavit in to § ... Reſ. 25. § 3. ante medium § Nec obſtat, & pro parte in ejus principio, & ipſi late in R. 33. 21. 24. & in alio § ... Quæ nunc hac ſequitur.

RESOL. XXIX.

An Religioſus de annuis redditibus ex Superioris licentia ad uſum ſuum conceſſis ſine aliqua reſtrictione, poſſit liberè parcè vivendo aliis donare Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 19.

Sup. hoc in R. præcedente ... ſed lege ... per totum.

§. 1. Minimè videtur ex textu hujus Bullæ, ubi ſummus Pontifex ſolùm concedit Religioſis largiri munuſcula. Et ita tenet Azorius in terminis noſtræ Bullæ *p.* 1. *lib.* 12. *c.* 9. *q.* 6. Fauſtus *in theſ. Relig. lib.* 8. *q.* 154. *n.* 3. Sanchez *in ſum. to.* 2. *l.* 7. *c.* 19. *n.* 105.

2 Sed affirmativam ſententiam probabilem eſſe judico, cum licentia, ſaltem tacita ſui Superioris. Et ratio eſt; quia hæc Bulla prohibet tantùm largitiones munerum, ex quibus gravia incommoda, & mala Monaſteriis inferuntur; ſed donatio eorum, quæ Religioſi, parciùs vivendo reſervant, non affert multum damni Monaſterio, ut patet: ergo, &c. Probatur minor: nam in tali donatione Religioſus nullum damnum infert Monaſterio, ſed genio ſuo, & ventri, & condecentiæ ſuæ perſonæ, cui hæc detrahit, & parcè vivendo aufert. Ideò ex hac opinione datur occaſio Religioſis, ut liberiùs frugalitati, & moderato ſumptui aſſueſcant, dum ſciunt, ea, quæ de ſibi neceſſariis detrahunt, poſſe licitè parentibus, & aliis de ſe benemeritis donare, & in aliis licitis operibus expendere. Et ita hanc ſententiã in terminis noſtræ Bullæ ſuſtinet, & docet Ludov. Beja *in reſponſ. caſ. conſc. p.* 4. *caſ.* 32. Hieron. Cenedo *de paup. Rel. dub.* 32. *n.* 9. *&* 15. *& dub.* 17. *n.* 9. Joan. Valer. *in diff. utriuſque fori, verb. munera, n.* 73. qui addit aliam rationem: nam, ut diximus *ſupra*, in iſta Conſtitutione non redditur illicita illa largitio munerum, quæ ante ipſam erat licita; ſed largitiones munerum à Religioſis, qui parciùs vivebant, ante hanc conſtitutionem erant licitæ; ergo apparet, & modo. Ex quibus apparet, me rectè olim conſuluiſſe cuidam Religioſo, extra Clauſtrum moranti, cui certi annui redditus, ſine ulla reſtrictione, à ſuo Superiore aſſignati fuerant, potuiſſe ſine ullo ſcrupulo donationes decentes facere, & aliquas eleemoſynas præbere.

3 Ex his apparet, quòd non rectè aliqui hanc ſententiam his diebus noluerunt admittere: eſt enim probabilis: & illam, præter DD. citatos docent etiam multi Viri docti de hac re à me conſulti ex Societate JESU, & ex noſtra Religione, noviſſimè illam etiam docet Peyrinus *de Religioſo ſubdito, to.* 1. *q.* 2. *c.* 2. §. 6.

RESOL. XXX.

An in hac Bulla prohibeantur donationes, quæ ſunt partus intellectus, ut Conciones, Lectiones, & hujuſmodi manuſcripta? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 25.

§. 1. Reſpondeo, poſſe Religioſos inter ſe hæc homnia donare ſine contraventione noſtræ Conſtitutionis: & ita declaraſſe ipſum Clem. VIII. ut notavit Coriolan. *tr. de caſ. reſer. p.* 2. *caſ.* 16. *n.* 19. Homobonus *in exam. Eccl. part.* 1. *tract.* 7. *cap.* 22. *q.* 100. unde etiam Joan. Valerus *in ſuis diff. verb. munera, nu.* 106. aſſeruit quòd * libri manuſcripti ſemper ſunt Religioſi, & eos ſecum poteſt ſemper deferre, quocunque vadat, etiamſi ſe transferat in aliam Religionem. Et *verb. Reg. diff.* 8. *n.* 2. docet hoc eſſe verum etiam nulla petita licentia, & nullis relictis eorum copiis: & ſic ſe vidiſſe teſtatur, quendam Religioſum doctiſſimum ſecum detuliſſe duos libros à ſe compoſitos, nulla ad id licentia à ſuo prælato petita, qui tranſitum fecerat ad Religionem Carthuſianorum.

* Sup. hoc in R. ſeq. & infra lege quatuor primas lin. § Aſſerui. R. 60.

RESOL. XXXI.

An, qui tranſit ad aliam Religionem, poſſit ſecum deferri ſcripta, vel libros à ſe compoſitos? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 63.

§. 1. Negativè reſpondet Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tractat.* 35. *diffic.* 14. *num.* 5. ubi ſic ait: *Dize Navarro, que de licentia preſumpta podria llevar ſus eſcritos de mano, que fueſſen inutiles à la primera Religion, quales parece que ſon los apuntamientos de los eſtudiantes, porque en eſte caſo ſe puede preſumir la licencia del Superior. Mas no podra llevar los papeles de importancia ſin licencia del Prelado*, Sic ille, & poſt illum Hieronymus Rodriquez *in compen. qq. Regul. reſolut.* 123. *num.* 82. & Fauſtus *in Theſ. Relig. lib.* 5. *q.* 386. *nu.* 3. Hæc opinio eſt probabilis.

3 Sed contrariam non minus probabilem etiam eſſe exiſtimo, quàm alibi etiam docui, & tenet Joan. Valerus *in differ. utr. fori, ver. Regularis, differ.* 8. *n.* 2. niſi ſcripta ſint omnino correcta per Authurem, & Domus tranſeuntis velit illa typis mandare, unde ait Valerus: Vidi quemdam Religioſum doctiſſimum ſecum detuliſſe duos libros à ſe compoſitos, nulla ad id licentia à ſuo Prælato petita; qui Religioſus erat ex Societate JESU, & tranſitum fecerat ad noſtrum. Ita Valerus.

Aliàs in R. quæ hic eſt antecedens, & lege etiã illas quatuor lin. ejus annot.

RESOL. XXXII.

An ſi Religioſus largiatur munera alteri Religioſo, incidat in pœnas hujus Bullæ? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 18.

§. 1. Videtur reſpondendum affirmativè: quia in hac Conſtitutione prohibentur largitiones munerum inter ipſos Religioſos: & ita tenet Barthol. à S. Fauſto *in theſ. lib.* 8. *q.* 109. *n.* 2. & Paulinus Berti *in explic. hujus Bullæ p.* 1. *fol.* 414. *col.* 2.

Sup. hoc in toto R. & ſi ... in § ... prohibitio, & lege R. ſeq. not.

2 Sed ego puto, quòd ſi aliqua ambitio in Religioſis non præſumitur, largitio munerum inter ipſos non eſt prohibita. Et colligitur apertè ex verbis Bullæ, ibi: *Ne prava ambitione impulſi*. Unde Religioſus, qui alteri Religioſo præberet munera, ſine ullo ambitionis intentu, non includeretur ſub hac prohibitione: nam, ut diximus, hæc prohibitio fundatur in præſumptione ambitionis, unde, ſi ea ceſſet, ceſſabit etiam prohibitio, ſaltem in foro conſcientiæ: lex enim fundata in præſumptione, non obligat in conſcientia, ſi præſumptio deficiat. Et ita in terminis noſtræ Bullæ reſolvit hoc quæſitum Joaun. Valerus *in diff. utriuſque fori verb. munera num.* 82. Vide *infra Reſol.* 33.

Quæ nunc hic ſequitur.

RESOL. XXXIII.

An ſi in aliquo ſpeciali caſu Religioſus largiendo munera, nec diſſipatos bona Religionis, nec tale donum ulla fuerit ambitionis occaſio, incideret in pœnas hujus Bullæ?

Et explanatur, quòd quando ceſſat finis adæquatus legis in particulari, ceſſat obligatio legis. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 33.

§. 1. Reſpondeo negativè, quidquid in contrarium aſſerat Fauſtus *in theſ. Relig. lib.* 8. *q.* 209. & Paulinus Berti *in explicat. hujus Bull. part.* 1. *principali*. Et ita docet Granado *in part.* 2. *contr.* 7. *tr.* 3. *part.* 2. *diſp.* 15. *ſect.* 3. *n.* 18. quia finis Conſtitutionis Pontificiæ fuit, tollere occaſionem ambitionis, & dilapidationis bonorum; ſed in noſtro caſu ceſſat ratio, & finis legis: ergo lex non obligat.

Sup. hoc lege doctrinã præcedentis R. ſignanter in § ... & in alios § ejus not.

2 Sed quia codex rarus eſt ponam per extenſum verba Granadi, qui ita aſſerit: (Licèt leges condantur propter bonum commune, adhuc eæ obligant etiam ſingulos ſubditos in particulari, & in ſingulis habent vim eæ rationes, propter quas conduntur. Unde quando in aliquo particulari ceſſant, ceſſat quoque legum obligatio: v. g. lex non largiendi munera, quam Clemens

mens VIII. edidit, condita fuit propter commune bonum Religionis: ſed tamen ſingulos obligabat. & in ſingulis habebant vim rationes illius Conſtitutionis, nempe, ne diſſiparetur patrimonium Chriſti Domini, nec eſſet occaſio ambitionis: quare, ſi in aliquo ſpeciali caſu, nec Religioſus diſſiparet patrimonium Chriſti, nec ulla foret ambitionis occaſio, conſequenter cenſeri deberet lex non obligare.) Ita ille, & ex noſtris P. Megala *conſ.* 33. *num.* 6. Et ſatis quidem probabiliter: nam, ut * alibi fusè probatum eſt, quando ceſſat finis adæquatus legis in particulari, ceſſat obligatio legis, ut præter Granado docet noſter P. Megala *ubi ſup. & in 2. 2. lib. 2. cap. 7. quæſt. 2. n. 55.* Souſa *in hac Bulla, fund.* 3. Henriquez *lib. 11. cap. 17. nu. 2. in Gloſſa, lit.* O, Navarrus *tom. 4. comment. in rub. de judiciis, num.* 74. *& ſeq.* Abbas *in c. quia in inſulis de regul.* Angelus *ver. lex num. 4. caſ. 2.* Sà *verb. lex, num. 2. & verb. ludus, num.* 1. quidquid in contrarium aſſerant Vaſquez, Suarez, Sanchez, Molina, Salas, & alii, alibi à me refutati *in tr. de leg.*

* Alibi late in Reſol. quæ hic ſunt in to. 6. tr. 1. Reſ. 70. 71. 72. & in multis aliis poſitis in annot. Reſol. 1. hujus not.

R E S O L. XXXIV.

An Religioſus poſſit præbere aliquod munus Religioſo ejuſdem Monaſterii?

Et an hoc etiam extendatur, non ſolum ad Religioſos ejuſdem Monaſterii, ſed etiam ad alios Religioſos ejuſdem tamen Religionis?

Et an res comeſtibiles receptæ cum licentia Prælati poſſint diſpenſari in extraneos in magna quantitate, & non obſtante, quod ſint magni pretii? Ex p. 1, tr. 6. Reſ. 39.

Sup. hac in R. ſeq. & ſupra lege doctrinam §. ult. Reſ. 25.

§. 1. NEgativè reſpondet Corinlan. *de caſ. reſerv. p. 2. caſ. 8. n.* 6. ſi præbeat rem notabilem. Et ſi quis ſcire velit, in qua quantitate hoc fieri liceat, reſpondeo cum Ledeſma *in addit. to. 2. c. 4. dub. 6. fol. mihi* 95. ubi ſic aſſerit: (Si un Religioſos da à ſu compañero un Roſarios, ò unos cochillos, ò unos lienços de narizes, que en dineros valdrian diez, ò doze reales, no tendria eſcrupulo: que el Religioſo los dieſſe à otro Religioſo del miſmo Convento. Lo miſmo digo de otras coſas parecidas, y ſemejantes, que noſe pueden poner à qui por ſer tan menudas; como ſean deſſe precio poco mas, ò poco menos, no ay que tener eſcrupulo de pecado de propriedad contra el voto de la pobreza.) Ita ille, qui non ſolum hoc extendit ad Religioſos ejuſdem Monaſterii: ſed ad alios Religioſos, ejuſdem tamen Religionis, Et hanc ſententiam docet Peyrinus *de Relig. to. 2. cap. 2. quæſt.* 2. §. 6. qui etiam notat, res comeſtibiles receptas cum licentia Prælati, poſſe diſpenſari in extraneos, in magna quantitate, & non obſtante, quod ſint magni pretii: quia in iſtis ſemper præſumitur licentia Prælati. Sed an hæc omnia *in præſenti Reſolut.* poſita ſint probabilia in praxi; remitto me arbitrio aliorum.

R E S O L. XXXV.

An ſi Religioſus det alteri Religioſo ejuſdem Monaſterii libros, vel alia magni valoris, peccet contra votum paupertatis? Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 2. Reſ. 20.

Sup. hoc in R. præterita, & lege doctrinam ultimus §. ejus annot.

§. 1. AD hoc dubium affirmativè reſpondet Cardin. de Lugo *de juſt. & jur. tom. 1. diſp. 3. ſect. 8. n.* 176. ubi ſic ait Si Religioſus aliquis dat alteri Religioſo ejuſdem Conventus librum valoris quinque aureorum, Manuel Rodriq. quem affert & ſequitur Sanchez *d. lib. 7. c. 19. n.* 66. putat non eſſe mortale, quia cùm liber ille manere debeat in eodem Conventu, non videtur eſſe graviter invitus Prælatus: parum enim extrahitur ab uſu communi per illam donationnem. Et in univerſum Pater Suarez *tom. 3. de Relig. lib. 8. cap. 15. num.* 6. obſervat majorem quantitatem requiri ad culpam gravem, quando aliquis dat aliis Religioſis ejuſdem Conventus, cùm res illæ maneant adhuc intra eandem Communitatem, niſi fortè fiat diſtributio ex bonis, quæ adhuc in communi reſervata ſunt pro tota Communitate. Unde infert idem Suarez, multum diminui de gravitate hujus culpæ, ac per conſequens majorem materiam requiri ad culpam gravem, quando unus Religioſus tribuit alteri Religioſo ejuſdem Conventus uſum rei ſibi jam conceſſæ à Superiore ad eundem, vel ſimilem uſum. Ita Cardin de Lugo.

Sup. hoc ſuprà in ſuæ Reſ. 1. & cum ejuſdem DO citatis in §. ult. hujus R. infra in Reſ. 16. §. ult.

2 Sed negativæ ſententiæ adhæret Caramuel *in reg. D. Bened. diſp. 64. nu.* 965. ubi ita aſſerit. Religioſus poteſt dare quæcunque alteri filio ejuſdem domus, quin peccet contra paupertatem. Unde non ſolùm libros cujuſcumque pretii, & veſtes quaſcumque, ſed etiam picturam cujuſcumque valoris, licèt excederet pretium millium ducatorum poſſet Monachus dare Confratri. Ratio eſt manifeſtiſſima; quia hìc nullum detrimentum fit bonis Monaſterii, nam ipſius illæſum dominium conſervatur. Uſus non eſt contra monaſterium; quid enim hujus refert, quòd talis pictura ſit in cubiculo Joannis, aut Pauli? ſolùm hic injuria fit Prælato, ſine cujus licentia dantur munera, cùm ſit expreſſum *in Reg. cap.* 54. ſine Abbatis licentia nulla munera nec à Confratribus accipienda eſſe, atque ideò, qui talem picturam aut aliam rem ſummi valoris dederit contra Prælati præceptum Obedientiæ, peccabit ſanè mortaliter, ſed non contra Paupertatem. Qui in talibus rebus contra Abbatis præceptum Obedientiæ non operatur peccat contra Regulam in foro exteriori, in quo eſt puniendus: & pœna corporalis ſufficit ad conſervationem diſciplinæ. Ita Caramuel, qui citat Llamas, & Fagundez, quibus adde noviſſimè Machadum *de perf. Conf. to. 2. lib. 5. p. 2. tr. 1. docum. 8. n.* 7. qui adhæret ſententiæ Caramuelis me citato.

R E S O L. XXXVI.

An quando Religioſi inter ſe largiuntur munera de rebus minimis, neceſſarium ſit habere licentiam expreſſam, & in ſcriptis ſuorum Superiorum? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 20.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Berti *in expoſ. hujus Bullæ, par. 2. caſ. 3. fol. 417. col. 2. in fin.* & ex parte Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 8. q. 219. nu.* 5. Et ratio eſt; quia ita aſſerunt verba Bullæ,

2 Sed mihi probabilis videtur contraria ſententia, quæ aſſerit, dictam approbationem intelligendam eſſe in ordine ad Religioſos, de quibus aliqua ambitio timeri poteſt: ſecus autem de Religioſis, in quibus prædicta ambitio non timetur. Et in his non eſt neceſſaria licentia Superioris expreſſa, & in ſcriptis: ſed ſufficit licentia tacita, & multò magis verbalis, ſaltem in foro conſcientiæ. Et ideò Bartholomæus à S. Fauſto, *ubi ſuprà*, idem ſentit de licentia in ſcriptis: putat enim, hanc eſſe neceſſariam tantùm in ordine ad forum externum. Et abſolutè hanc opinionem docuit Joan. Valerus *in diff. utriuſque fori, ver. munera, num.* 83.

R E S O L. XXXVII.

An dictam licentiam habere debeat Religioſus ſemper, quoties vult donare? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 21.

§. 1. JAcobus de Graffiis *de caſ. reſerv. lib. 3. cap. 4. n.* 58. affirmativam tenet ſententiam.

2 Sed Bartholomæus à S. Fauſto, *ubi ſuprà, q.* 212. & Joan. Valerus *num.* 86. negativam ſententiam amplexi ſunt: aſſerunt enim, ſufficere licentiam obtentam ſemel pro ſemper: & quidem durum eſſet requiri ſpecialem licentiam in quacunque largitione: ſufficit igitur generalis. Et ratio eſt: quia à jure communi non eſt recedendum, niſi quatenus jus novum cogit: ſed de jure antiquo ſufficiebat licentia generalis & tacita: & cùm per hanc Bullam modo requiratur expreſſa in ſcriptis, nihil addendo, ut ſit ſpecialis in quacunque largitione: ergo ſufficit, ut ſit generalis in ſcriptis. Et ita etiam præter doctores citatos, adverſus Graffium tenet hanc ſententiam Paulinus Berti *in expoſ. hujus Bullæ, p. 2. dub. 1. fol. 417. col. 2. circa finem.*

R E S O L. XXXVIII.

An Religioſus, ſeu Monialis cum licentia tacita peccet mortaliter alienando, vel recipiendo aliquid clandeſtinè, ſciens illum modum clandeſtinum Superiori diſpliciturum?

Et ſupponitur, ut Religioſus det, vel accipiat aliquid ſine voti paupertatis fractione ſufficere tacitam, vel probabiliter præſumptam Superioris voluntatem etiam in eo caſu, in quo poſſet expreſſa licentia poſtulari, & ob aliquem humanum reſpectum, vel pudorem, aut nonnullam difficultatem adeundi Superiorem omittitur.

Et an peccet mortaliter Monialis, quæ Abbatiſſæ viſitanti cubiculum aliquas res occultavit ob verecundiam? Ex part. 1. tract. 6. Reſol. 31.

§. 1. SUppono, ex communi ſententia, ut Religioſus det, vel accipiat aliquid ſine voti paupertatis fractione, ſufficere tacitam, vel probabiliter præſumptam Superioris voluntatem, etiam in eo caſu, in quo poſſet expreſſa licentia poſtulari, & ob aliquem humanum reſpectum, vel pudorem, aut nonnullam difficultatem adeundi Superiorem, omittitur. Hanc ſententiam docet D. Thomas 2. 2. *q. 32. art. 8. ad* 1. Valentia *tom. 3. diſp. 10. q. 4. punct.* 3. Leſſius *de juſt. lib. 2. c. 41. dub. 9. n.* 8. Azorius *p. 1. lib. 12. c. 12. q. 2. 3. &* 4. Molina *de juſt. to. 2. diſp.* 276. Sà *verb. Eleemoſyna n.* 12. Ledeſma *in ſum. to. 2. to. 2. tr. 4. c. 3. conc.* 31. Bañez & Aragon. *in 2. 2. q. 32. art.* 8. cum aliis communiter.

Sup. contra in hoc §. & tota hac Reſ. in Reſ. ſeq.

2 Hac veritate ſuppoſita, reſpondeo, in caſu propoſito Religioſum non peccare mortaliter: quia licentia tacita excuſat Religioſum à tranſgreſſione voti paupertatis, quando rem aliquam accipit, vel alienat, inſcio Superiore; credens tamen, quòd Superior licentiam ſic alienandi, vel recipiendi daret: quamvis diſpliceret illis talis alienandi, & accipiendi modus. Poteſt igitur eſſe Superior invitus, ut ita dicam, quoad ſubſtantiam dandi, vel alienandi; & poteſt eſſe invitus quoad modum: ſi eſt invitus quoad ſubſtantiam rei, Religioſus peccat alienando, vel recipiendo; non autem ſi eſt invitus quoad modum. Et ita docet Tannerus *in 2. 2. diſp. 6. q. 3. dub. 4. nu.* 165.

Fagundez *de Præcep. tract. 2. l.8. c.6. n.3.* Mendoza *q.8. concl.8.* Graſſius *dec. par.1. lib.3. c.5. n.34.* Navarrus *comm.2. nu.20. de regul.* Cenedo *de paupert. relig. dub.18. nu. 14.* Miranda *in Man. Prælat. tom.1. q.28. art.16. concl.2.* Suarez *de Relig. tom.3. lib.8. c.11. n.11.* & alii.

Sup. hoc quoad modum in R. not. præterita §. Sed opinio curſim ad medium, & melius propè hoc dictu §. à verſ. quis ad ſumm. & in to 8. tit. 7. ref. 28. §. Confirmatur poſt medium à Ver. ſicut multi excuſando.

4 Hinc poſſunt Moniales, & Religioſi retinere munera, quæ cum licentia tacita Abbatiſſæ, vel Prælati, receperunt, etiamſi modus accipiendi clandeſtinus illis diſpliceret: unde apparet, quandam monialem non fregiſſe votum paupertatis, quę abſcondit aliquas res Abbatiſſæ viſitanti cubicula; non quia putabat illis ſpoliari; ſed propter verecundiam, & confuſionem, & quia Abbatiſſæ diſplicebat modus accipiendi. Ita Peyrinus *de Relig. to.1. c.2. q.2. §.4.* Mendoza *q.8. poſt concl.4.* Rodriquez *qq. regul. tom.3. q.19. art.5. concl.5.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.8. q.126. n.3.* Sanchez *in ſum. tom.2. l.7. c.19. n.61.* & alii. Ex hac doctrina tollent Confeſſarii multos ſcrupulos à conſcientiis Religioſorum, & Monialium.

4 Sed circa præſentem quæſtionem nota primò, ut poſſit Religioſus licitè operari cum dicta licētia tacita Superioris, non opus eſſe, ut de tali licentia habeat certitudinem moralem, ut volunt Molina, & Ledeſma *ubi ſup.* ſed ſufficit habere probabilem cognitionem, quæ ex juſta credendi cauſa procedit: ſecus autem, ſi ſit improbabilis, & temeraria. Et ita docet, cum aliis, Sanchez *in ſum. to.2. lib.7. c.19. n.13.*

5 Nota ſecundò, tunc Religioſum, ſeu Monialem, poſſe coniicere probabiliter talem licentiam tacitam; primò, quando Superior eſt vir dulcis, & non rigidus, & nimis difficilis; ſed proclivis ad condeſcendendum ſubditis. Secundò, quando ſubditus eſt Superiori valdè dilectus, & non exoſus, & nullius authoritatis, ſed vir gravis, & optimis moribus exornatus, ac de Religione benemeritus. Tertiò, ſi res, quæ accipiuntur, vel donantur, ſint leviores. Quartò, ex facto ipſo, ut ſi, v. g. talis diſpenſatio, ſeu licentia, in commodum Monaſterii cedat. Et ſic notavit Homobonus de bonis *in exam. Eccl. p.1. tr.7. c.32. q.230.* Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Rel. lib.8. q.162.*

RESOL. XXXIX.

An licentia præſumpta liberet Regulares à vitio paupertatis etiam ſi Superiorem adire facile poſſint vel differri?

Et infertur, quòd quoties ob præſumptivam voluntatem Domini poſſumus colligere illum non eſſe invitum; aut eſſe tantum invitum quoad modum, quia daret, ſi peteretur aliquid ab eo, aut non ægrè ferret, cenſendi non ſint peccare fures, ut in uxore, filio, ſervo, famulo, & amiciſſimo.

Et an Religioſi peccent mortaliter, ſi furentur ex bonis Conventus octo, vel novem Reales? Ex p.6. tr.6. & Miſc.1. Reſ. 58.

Sup. hoc in R. præterita §. ... § 1.

§. 1. NEgativè reſpondet Crouſers *in Regulam S. Franciſci, cap.7. lect.14. fol.613.* ubi ſic aſſerit. Circa prædicta de voluntate præſumpta, nota non cenſeri adeſſe voluntatem talem; ſive malè præſumi, quando res facilè differri poteſt, vel Superior adiri.

2 Dices, ſi peterem à Superiore conſentiret: ergo poſſum præſumere, nec expreſſam veniam teneor procurare. Reſpondeo id fieri non poſſe: quia hac ratione everteretur omnis obedientia regularis; unde ſicut non ex eo res aliqua fit tua, quia dominus ejus eam tibi probabiliter daturus eſſet, ſi eam peteres: ita nec cenſetur ad uſum tuum conceſſa, quia eam tibi Superior probabiliter eſſet conceſſurus, ſi peteres, ſed teneris petere ſi poſſis, non tamen puto fore peccatum mortale, ſi bona fide inferior ſic præſumens de Superioris voluntate, aliquid habeat, aut aliquo utatur, licentia non petita; modo aliunde non ſit mortale. Ita ille.

3 Sed opinio affirmativa aliquibus magis placet, & ideo Tamburinus *de jure Abbatum, to.2. diſput. 22. quæſt.8. nu.1.* ſic ait: Videndum eſt primò, an ſit neceſſaria licentia expreſſa, an verò ſufficiat tacita, ſeu præſumpta, vel interpretativa. In quo dicendum eſt, quamvis longè melius & ſecurius ſit operari in hac materia cum expreſſa Superioris licentia; ſufficere tamen licentiam tacitam, ſeu probabiliter pręſumptā, non ſolùm quando commodè poſtulari non poteſt; nempe quia Superior diſtat, vel eſt occupatus & urget neceſſitas, vel moralis commoditas accipiendi vel expendendi: quo caſu ſatis eſt probabiliter credere Superiorem non fuiſſe denegaturus licentiam, ſi conveniri poſſet, ut aſſerunt Doctores ſtatim citandi, verùm etiam in caſu, quo poſſet expreſſa licentia poſtulari; ſed ob aliquem humanum reſpectum, vel pudorem, aut aliquam difficultatem adeundi Superiorem non poſtulatur: quia quando rationabiliter præſumitur Superiorem id velle, etſi expreſſus illius conſenſus non habeatur, tamen non dicitur res fieri abſque ejus licentia; tum etiam quia tacitum & expreſſum regulariter æquiparantur. Hæc Tamburinus, & alii penes ipſum, quibus ego libenter adhæreo. Et ad confirmationem ſuæ doctrinæ, quam affert Crouſers, reſpondeo negando illam: & ideò quotieſcumque ob pręſumptivam voluntatem Domini poſſumus colligere illum non eſſe invitum, aut eſſe tantùm invitum, quoad modum: quia daret, ſi peteretur ab eo, aut non ægrè ferret, cenſendi non ſunt peccare mortaliter fures: hæc autem voluntas præſumptiva Domini latenter reſidet & cernitur in marito reſpectu uxoris; in patre reſpectu filiorum, in hero reſpectu famulorum circa comeſtibilia tantùm; & regulariter loquendo in amiciſſimo homine, & familiariſſimo reſpectu amici & familiaris. Et ita docet Fagundez *in præcepta Decalogi, tom.2. lib.7. c.2. num.13.* Et probatur hæc opinio *ex leg. Inter omnes 47. §. rectè, ff. de furtis ibi.* Rectè dictum eſt, qui putavit ſe Domini voluntate rem attingere, non eſſe furem; quid enim dolo fecit, qui putat Dominum conſenſurum fuiſſe? ubi apertè dicitur non eſſe reum furti illum, qui credens Dominum rei conſenſurum, rem clam accepit: quod idem in furto tenent Divus Antoninus *2. p. tit.1. c.15. initio.* Roſella *verb. furtum initio, & ibi,* Angelus *num.7.* Sylveſter *ante quæſt. 1. num. 1.* Tabiena *num. 1.* Aragonius *2. 2. quæſt. 66. art. 3. paulò poſt initium.* Sayrus *in clavi Regia l.9. capite 12. num.2. verſ. dicitur invito:* nam ſimiliter furtum, in quod quis credit probabiliter dominum conſenſurum, non erit mortale, ſed veniale; quia ad ſummum cenſebitur dominus invitus quoad modum; non quoad rem, ut tenet Armilla *verb. furtum, num.2.* Cajetanus *in ſumma Lat. capite 17. num. 15. verſic. 5. & num.138.* Hiſpana *num.4. & 139.* Sà *verb. furtum, nu. 3.* Graſſius *1. part. deciſionum, lib.3. capite 1. n.54.* Leſſius *lib.2. de juſt. c.12. dub.8. n.49.* Sanchez *lib.7. de Relig. c.19. & n.13.* & ex hoc principio excuſantur à mortali, & à tranſgreſſione voti paupertatis multa furta Religioſorum.

Sup. hoc pro ſervo infra in tr.8 Reſ. 43 §. Dico ad medium à Verſ. Unde, & pro uxoribus & filiis familias ibidem, ſed lege eſt per tot. & §. ejus primum not.

Sup. hoc quoad modum in R. præterita §. 1. poſt medium & Verſ. Non tamen ſi eſt inclutus, & in alio Verſ. ejus not.

Non deſinam hic obiter etiam adnotare aliquos reprobare opinionem Petri Ledeſmæ, & Hieronymi de Cenedo, quam ego adduxi *in part. tractat.6. reſolut.36.* aſſerentium Religioſos non peccare mortaliter, ſi furentur ex bonis Conventus octo vel novem reales; ego nolo hac de re judicium meum ferre ſicut & de alia opinione, quam noviſſimè docet Joannes VViggers *in 2.2. Divi Thomæ, de juſt. & jur. tr.3. c.1. dub.2. n.15.* ubi docet, ad notabilem quantitatem in furto requiri ad minus unum aureum in Religionibus, ubi eſt ea pecuniarum abundantia: ſicut modo in his, & multis aliis. Ita ille: vide me ipſum, ubi ſuprà.

Quæ nunc hic ſequuntur, & lege etiam Reſ. ejus ad not.

RESOL. XL.

Quænam quantitas requiratur, ut ea ſine licentia Superioris uſurpata à Religioſo ad peccatum mortale deveniatur.

Et quænam quantitas requiratur ex comeſtibilibus Ex par.1. tract. 6 Reſ.36.

§. 1. COmmuniter reſpondent DD. eam quantitatem neceſſariam eſſe, & ſufficere, quæ neceſſaria eſt, & ſufficit in ſæcularibus ad conſtituendam materiam peccati mortalis furti. Ita Rebellius *p.2. lib.3. quæſt.15. ſect.3. num.22.* Azorius *p.1. lib.12. cap.12. q.6.* Graſſius *parte 1. lib.3. cap. 5. nu. 49.* Bonacina *de contract. diſp.1. q.10. punct. 3. num.5.* Molina *de juſtit. tom.3. tract.2. diſp.687. num.2.* ubi teſtatur, anno 1594. ſic determinatum fuiſſe in Congregatione generali Patrum Societatis JESU. Quænam verò quantitas ſufficiat in ſæcularibus ad conſtituendum furtùm; quot ſunt capita, tot ſunt ſententiæ, ut videre quis poteſt apud Navarrum *in Manuali, cap.17. num.3.* Cordubam *in ſumm. quæſt.109.* Salonium, Aragon. & Banes *in 2. 2. quæſt. 66. art. 6.* Toletum *lib. 5. cap.6. nu. 3.* Medinam *in p.2. q.88. art.8.* Valentia *tom.3. diſput.5. qu.10. punct. 5.* Turrianum *in 2. 2. tom. 2. diſp.33. dub.2.* Covarruviam *lib. 1. var. cap.3. num.11.* Vegham *in ſum. tom.1. cap.139. caſ. 2.* Sylveſtrum *verb. furtum, quæſt.2. num.4.* Navarram *de reſtit. lib.3. cap.1. dub.3. num.32.* Bonacinam *de contr. diſput.2. q.8. punct. 1. num.7.* Reginaldum *in praxi, tom.2. lib.22. cap.1. q.4. num. 19.* Megalam *in 2. 2. lib.2. c.1. qu.3.* Graſſium *p.1. lib.2. cap. 97. n.27.* Malderum *in 2. 2. tract.4. cap. 1. dub.3.* Leſſium *lib. 2. cap. 12. dub.6. num.29.* Azorium *p.3. lib.5. cap.13. q.2.* Medinam *C. de reſt. q.10.* Conradum *in reſponſ. mor. 1. q. 166.* Sayrum *in clavi regia, lib.9. c.12. à n.9. uſque ad 51.* & alios.

Sup. hoc in R. præterita § ul. ſed lege ipſā § ult. hujus R. & Reſolut. ejus duarum notationum & not. ſeq. per totam.

Et pro contento à lin. 9. & verſ. Quænam vero hujus R. in 1 8. tr. 7 R. 3. & curſim in illa ejus notat.

2 Sed deveniendo in particulari ad Auctores loquentes de Religioſis; Mirand. *in Man. Præl. tom.1. qu. 26. art.18. concl. 2.* putat, quantitatem notabilem in furtis Religioſorum determinandam eſſe in particulari pro temporum, locorum, Religioſorum, perſonarum, & aliarum circumſtantiarum differentia, judicio, & arbitrio boni viri: Mendoza verò *in 8. poſſit. de paupert. relig. concl.9. num.12.* in particulari deſcendens docet, quantitatem duorum argenteorum non eſſe ſufficientem ad peccatum mortale S. Joan. de la Cruz *de ſtatu rel. l.1. c.3. dub.5.* & Sanch. *in ſumm. tom.2. lib.7. cap.10. nu.3. & 6.* putant, materiam notabilem in furtis Religioſorum eſſe ſummam quatuor argenteorum, Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. l.8. q.193. nu. 21.* aſſerit, in Monaſteriis ditiſſimis, trium argenteorum ſummam, quam Religioſus, invito Superiore, accipit, aut expendit, eſſe materiam ſufficientem ex objecto, ad efficiendum peccatum mortale contra votum paupertatis: in Monaſteriis mediocri cenſu dotatis duorum argenteorum ſummam: in Monaſteriis pauperculis, unius argentei. Opinio Sanchez videtur mihi probabilior, ut notavit Fauſtus.

3 Sed non gravabor ponere hic opinionem doctiſſ. Viro-

rum

rum P. de Ledeſma *in addit. ad ſum. tom. 2. c. 4.* & Cenedo *in tract. de paupert. Relig. dub. 20. n. 10.* ubi ſic aſſerit: (*Aſſi como el hiio de familias tomado à ſu padre de ſus bienes alguna major quantidad, que la quees grave en otro ſeglar, no ſeria hurto: aſſi tambien el Religioſo no ſeria proprietario, ni ladron, tomando alguna major quantidad, que la que haze pecado mortal en otro ſeglar, y lo miſmo ſe ha de dezir, ſi el Religioſo lo tomaſſe de otro Religioſo del Convento: y aſſi es de parecer Ledeſma, que ſi tomaſſe un Religioſo de los bienes de un Convento, ò de otro Religioſo particular ocho, ò nueve reales, ò valor dellos en coſas, que no ſe conſumen con el uſo, no ſeria pecado mortal, ſi le haza ſin licencia del Prelado, como eſto no ſe multiplicaſſe, de dos vezes adelante en el año.*) Ita ille, qui etiam addit, cum Ledeſma, in rebus comeſtibilibus, quæ ſumuntur à communitate, vel à particulari Religioſo, majorem quantitatem requiri ad conſtituendum peccatum mortale. Et tandem non reticebo Rodriquez noviſſimè *in ſum. tom. 4. c. 118. n. 27. & 29.* putare, Religioſum tunc committere furtum, quando aſcendit ad ſummam duorum aureorum. Sed hæc opinio videtur mihi laxa: & an ſit probabilis, judicent Viri docti. Scio illam ante docuiſſe Sotum *de juſt. lib. 5. q. 3. art. 3. ad 3.* quidquid in contrarium aſſerat Vaſc. *Opuſc. de reſtit. c. 5. §. 1. dub. 5. n. 30.* & tanquam probabilem illam admittat Aragon. *in 2. 2. q. 66. ar. 6. concl. 3. fol. mihi 386.* Sed, an ita ſit, ut dixi, judicent Viri docti: nam mihi non placet.

Sup. hoc in to. 8. tr. 7. R. 1. in fine, ſed lege eam per totam.

Sup. hoc ſupra lege doctrinam R. 6. & in to. 8. tr. 7. R. 3. lege ejus §. ult.

RESOL. XLI.

An Religioſus paulatim modica accipiens, vel expendens ſine licentia Superioris peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem.

Et, ex doctrina hujus queſtionis inferuntur aliqua alia circa hoc pertinentia ad furta in ſecularibus, ſervis, & ancillis. Ex p. 1. tr. 7. Reſ. 34.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docent communiter Doctores, ſi in eo furto, complente materiam gravem recordetur præcedentium furtorum: licèt in aliis parvis furtis non habuerit animum ampliùs furandi. Ita Valentia *tom. 3. diſput. 5. q. 1. punct. 5.* Sanchez *in ſum. to. 1. lib. 1. cap. 4. n. 9. & 10.* Salas *in p. 2. tom. 2. q. 88. tract. 13 diſput. 16. ſect. 27.* Azor. *tom. 1. lib. 4. cap. 9. q. 12.* Reginaldus *in praxi, to. 2. lib. 23. c. 1. q. 4.* Rebellius *p. 1. lib. 3. q. 15. ſect. 14.* Filliucius *tom. 2. tr. 31. cap. 10. n. 145.* Vaſquez *in p. 2. t. 2. diſp. 146. c. 2. n. 5.* Sayrus *in clave regia, lib. 9. cap. 15. num. 22.* Navarra *de reſtit. lib. 3. cap. 1. nu. 40.* Ledeſma *in ſumm. to. 2. tract. 8. cap. 20.* Sotus *de juſtit. lib. 5. q. 3. art. 3.* Medina *in par. 2. q. 88. art. 4. par. 2. tom. 1. tract. 2. cap. 2. q. 1. n. 4.* Megala *in 2. 2. lib. 2. cap. 1. q. 3. num. 28.* & ita in terminis loquens de Religioſis docet Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Rel. lib. 8. q. 189. num. 3.* & Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 7. c. 21.* cum aliis. Et ratio, eſt quia in ultimo illo furto, ſuppoſitis præcedentibus, incipit eſſe fur; & per conſequens talis Religioſus voluntariè detineret rem alienam, in notabili quantitate, invito domino: ergo in eo actu peccat mortaliter, ſi animum retinendi præterita furta habet; & licèt illa furta eſſent parvæ materiæ, poſtea coaleſcunt in unum, & efficiunt materiam gravem.

Pro doctrina hujus & ſeqq. §. in to. 8 tr. 7 Reſ. 7. & ibi in tr. 1. Reſ. 1. ſignanter in fine. Vide etiam Reſ. not. ſeqq.

2 Hæc opinio eſt tenenda, ſed contrariam puto etiam eſſe probabilem cum Filliucio *tom. 2. tract. 31. c. 10. n. 243.* Rodriquez *in ſum. to. 4. c. 118. n. 29.* Salas *in p. 2. q. 88. tr. 13. diſp. 16. ſect. 27. n. 88.* & illam docet Navarrus *c. 17. n. 140.* Toletus *lib. 5. c. 16. n. 4.* & alii. Verùm eſt, quòd Navarrus, & alii, qui docent hanc ſententiam, putant retentionem illius quantitatis notabilis, eſſe peccatum mortale; & ideò ita furantes, & non reſtituentes peccare, non ratione acceptionis, ſed ratione injuſtæ retentionis. Sed ego puto, tunc illam quantitatem furatam, eſſe ſub peccato mortali reſtituendam in ſententia Navarri, & aliorum, quando extaret, & non fuiſſet conſumpta, & ex illa fur ditior factus fuiſſet: & ita docet Granado *in p. 2. contr. 6. tr. 2. diſp. 2. ſect. 5. n. 49.* & Lorca *in p. 2. to. 2.*

3 Sed, his non obſtantibus, dictos non peccare mortaliter, neque ad reſtitutionem teneri, notavit abſolutè Emanuel Sà *verb. furtum nu. 8.* & licèt adverſus illum inſurgat Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 7. cap. 21. nu. 3.* qui putat, hanc ſententiam nullum tenere, præter Navarrum *lib. 3. conſ. in 1. edit. conſ. 3. de ſtatu Monach. num. 27.* qui poſteà mutavit ſententiam *in Man. ut ſuprà* dictum eſt, *cap. 17. num. 140.* Attamen ego invenio præter Sà, & Navarrum, docere etiam hanc opinionem Berarducium *in ſumm. Coren. par. 1. cap. 1. num. 28. in fin.* ubi ſic aſſerit: (Si actus furandi procedunt à voluntate interciſa, hoc eſt, dum homo furatur illud parum, non intendit furari major, nec alio tempore; & poſteà de novo ſubvenit alia occaſio furandi ſimiliter; tunc, quantuncumque reiteret hujuſmodi furta, ſic conditionata, ſemper eſt veniale, nec tenetur de neceſſitate ſalutis reſtituere illa: quia, ſicut multa peccata venialia nunquam poſſunt facere unum mortale, quantuncunque ſimul ſumpta; ita hujuſmodi parva furta, voluntate interciſa, cùm unum ſint, quantumcumque ſimul ſumantur, & in aliqua quantitate notabili conſiderentur, nunquam facient unum furtum notabile mortale; & conſequenter non parient obligationem: quia ſemper remanent in ſua natura hoc eſt ſunt venialia ratione parvæ quantitatis, ſive furtum fiat ſemper eidem, ſive diverſis. Ita ille, & noviſſimè hanc ſententiam loquens in terminis de Religioſis furantibus res Monaſterii, & docet Fernandez *in exam. Theol. mor. p. 1. c. 6. §. 2. n. 12.*

Sup. hoc in to. 8. tr. 7. ex doctrina Reſ. 6. & lege etiam doctrinam R. 2. not. pagi...

4 Sed ſtando in prima ſententia, limitanda tamen videtur pluribus modis: nam alioquin multos ſcrupulos, & moleſtias Confeſſariis, & pœnitentibus iniiceret. Ideo dico primò, tunc ſupradicta furta minima coaleſcere in unum, & continuari, ſi fiant in eodem genere negotii, vel animo diteſcendi, ut qui furantur modica, vendentes vinum, oleum, aut alia: ſecùs, ſi diverſo rerum genere, ſive diverſis negotiis, diverſiſque dolis, nec diteſcendi animo. Ita Rebellius *p. 1. lib. 3. q. 15. ſect. 5. nu. 44.* Sed hanc limitationem impugnat Sanchez *in ſum. to. 2. lib. 7. cap. 21. n. 16.* Illam tamen amplectitur Tannerus *in 22. diſp. 4. q. 6. dub. 9. n. 287.* Bonacina *de contr. diſp. 2. q. 8. punct. 2. n. 3.* & ego probabiliſſima puto.

Sup. contento in hoc §. 1. to. 8. tr. 7. Reſ. 5. caſiſm in fine, ſed lege ejus doctrinam per totam.

5 Dico ſecundò, dicta furta continuari, & in unum coaleſcere, quando inter illa non ſit magna interpolatio, & intervallum: quod quidem intervallum, ſecundùm Sanchez, *ubi ſuprà num. 10.* & alios Viros doctos ab ipſo conſultos, erit ſpatium unius anni. Et ratio eſt: quia tanta interpolatio non videtur, moraliter loquendo, conjungere quantitates illas parvas. Sed ego ſentio cum Filliucio *to. 2. tract. 31. cap. 10. n. 144.* magnum intervallum, ut non continuetur moraliter materia unius furti cum alio, eſſe menſem unum, vel dimidium.

Sup. hoc in to. 8. tr. 7. Reſ. 7. Addit. ad medium, vel limitat.

6 Dico tertiò, quòd exigitur major quantitas ad mortale in his furtis minimis; & eò major, quò plures ſunt domini: nam, quò in plures damnum dividitur, eo minùs cæteris paribus ſunt inviti. Ita Sanchez *num. 17.* Rebellius *nu. 43.* Megala *in 2. 2. l. 2. cap. 1. q. 3. num. 36.* & Leſſius *lib. 2. cap. 12. dub. 8. n. 46.* Et ſi Confeſſarius ſcire cupit, quæ quantitas in his furtis minimis communiter ſit notabilis: reſpondeo, duplo majorem, quàm in aliis furtis, eſſe neceſſariam.

7 Dico quartò, & hæc ſit ultima limitatio; ſupradictam ſententiam non habere locum quoad exigua furta eſculentorum, quæ committuntur à ſervis, & ancillis, ex rebus dominorum ſuorum; non ut illas vendant, ſed ut comedant, ſintque ordinaria, quæ non ſolent accuratè concludi. Ita Megala *nu. 43.* Leſſius *num. 48.* Navarrus *c. 17. n. 138.* Reginaldus *to. 2. lib. 23. cap. 1. n. 22.* Petrus Navarra *de reſt. lib. 3. c. 1. p. 5. dub. 6. n. 102.* Sayrus *in clavi reg. lib. 9. cap. 25. n. 17.* Bannez *in 2. 2. q. 66. ar. 6.* Cajetanus *in ſum. ver. furtum, not. 1.* & alii.

Sup. hoc infra in tr. 8. n. 15.

8 Notandum eſt tamen contra Cordubam *in ſum. qu. 70.* & Medinam *C. de reſtit. qu. 10.* ita furantes non teneri ſub peccato mortali ad reſtitutionem totius quantitatis furatæ, ſed tantùm ad illam partem, qua reſtituta, ceſſat notabilis quantitas ad furtum mortale petita. Sic Aragon. *in 2. 2. q. 66. art. 6.* Rebellius *p. 1. lib. 3. n. 15.* Navarra *de reſt. l. 3. c. 1. p. 10. dub. 8. n. 62.* Filliuc. *to. 2. tr. 31. c. 10. n. 247.* & alii.

RESOL. XLII.

An Religioſus furans aliquid notabile ad uſum fratris particularis, vel alicujus ſecularis incurrat in caſum reſervatum in Decreto Clem. VIII.

Et advertitur, quòd Superior alicujus Religionis non poteſt reſervare furtum commiſſum à ſuo ſubdito de rebus alterius Religioſi, vel alicujus ſecularis. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 44.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Corolianus *tract. de caſ. reſer. p. 2. caſ. 8. dub. 5. n. 13.* quia talis caſus intelligitur non ſolùm de rebus Monaſterii, aut conventus in communi, nempe, de rebus pertinentibus ad communitatem, tam de mobilibus, quàm de immobilibus, tam de his, quæ uſu quotidiano conſumuntur, quàm de his, quæ durant: verùm etiam de rebus particularibus, ad particularem uſum alicujus Religioſi conceſſis. Et ita ex Sorbo teſtatur declaraſſe ipſummet Clem. VIII.

2 At his non obſtantibus, contrariam ſententiam docet Petr. de Ledeſma *in add. ad ſum. to. 2. c. 4. dub. 12. fol. mihi 118.* & Hieron. de Cenedo *tract. de paupert. relig. dub. 19. n. 21.* ubi ſic aſſerit: (*El prelado no puede reſervar el hurto en materia grave de las coſas, que pertenecen à la celda de otro particular, porque aunque es verdad, que el ſeñorio deſtas coſas eſta en el Monaſterio, però no ſe llaman coſas del Convento derechamente.*) Sic ille. Itaque, ſecundùm hos Authores, Superior alicujus Religionis non poteſt reſervare furtum commiſſum à ſuo ſubdito de rebus conceſſis alteri Religioſo, vel alicujus ſæcularis. Et ratio eſt: quia Clem. VIII. conceſſit tantùm Superioribus Religionum reſervationem furti de rebus Monaſterii, & Conventus: & ad illam declarationem Pontificis poſſet quis reſpondere, de illa non conſtare authenticè; ergo, &c.

Sup. hoc in 2. ſeq. caſu ad medium, verſ. ſegun eſto.

R E S O L. XLIII.

An ſaltem Superior in tali caſu poſſit reſervare illud furtum, quatenus eſt peccatum proprietatis? Ex p.1. tr.6. Reſ.45.

§. 1. AD iſtud dubium reſpondet Ledeſma *in addit. ad ſum. tom.2.c.4. dub.12.fol.mihi* 119. ita aſſerens, (*En razon de propiedad ajunta al hurto, podrà muy bien el Prelado reſervar el pecado de propridad, que eſta junto al hurto: porque aſſi determina al Papa en el Breve, que pueda el Prelado reſervar el pecado de propriedad, contra el voto de la pobreza en materia grave, ſino es que el Pontifice en nombre de pecado de propriedad contra el voto de la pobreza, entienda el gaſtar, ò dar ſin licencia del Pralado, y come ſiñor, lo que ſeria fuera de propoſito: ſegun eſto, no podria el Prelado reſervar todo hurto d'un, en razon de propriedad. Porque entonces havemos de dezir, que ſe condiſtinguen, y diferencian eſtas dos maneras de peccados.*) Ita Ledeſma. In quibus ultimis verbis videtur admittere, tanquam opinionem probabilem, non poſſe reſervare tale furtum particulare, etiam quatenus eſt peccatum proprietatis: quia in Decreto Clem. VIII. ſub nomine proprietatis intelligitur tantùm largitio alicujus rei magni valoris, quam faceret Religioſus, tanquam dominus, & ſine licentia Superioris. Hæc ſecundùm mentem ſupradicti Authoris.

R E S O L. XLIV.

An Religioſus, qui ſine licentia Prælati ſolet ſumere aliqua bona Monaſterii pertinentia ad cibum, & potum, infringat votum paupertatis? Ex p.1, tr.6. Reſ.30.

§. 1. HIc caſus tractatur à Sanchez *in ſum. tom.2. lib.6.c.19. num.*53. ſed magis benignè reſolvitur à Suarez *de Relig. tom.3. lib.8. c.11. num.*41. ubi ſic aſſerit: (De bonis Monaſterii uſu conſumptibilibus, pertinentibus, ſcilicet, ad cibum, & potum, ſi tantùm ad proprium uſum actualem, ut ſic dicam, & tranſitorium à Religioſis aliquid ſumatur, regulariter non videtur peccatum mortale; niſi damnificatio Religionis eſſet nimia, & in re extraordinaria, & pretioſiore: extra hujuſmodi enim caſum res hujuſmodi reputantur levioris conditionis. Et quamvis Prælatis hoc diſpliceat; non tamen ita ſunt involuntarii, ut illam reputent materiam gravem in ordine ad paupertatem: ſed ſolùm in ordine ad decentiam, & profeſſionem Religionis. Accedit, quòd Religioſi, quoad uſum hujuſmodi rerum, tractantur ut filii; inter parentem autem, & filium non cenſetur ſimilis actio gravis: ſecùs verò eſſet, ſi hujuſmodi res in magna quantitate acciperentur, & occultè retentæ, paulatim conſumerentur: nam illud eſſe poſſet grave peccatum, quamvis ad id diſcernendum in particulari magna prudentia neceſſaria ſit.) Ita Suarez. Vide etiam Tannerum *in 2. 2.diſp. 7. q.3.dub.4.n.*106. ubi ſic ait: (Nulla etiam Prælati ſeveritas, e juſmodi acceptiones, quoad ſubſtantiam rei acceptæ, iniquas reddere poteſt,) Sic ille.

R E S O L. XLV.

An Religioſus, ſi ad proprium uſum accipiat paulatim comeſtibilia, ſi perveniant ad quantitatem notabilem, peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem? Ex p.1. tr.6. Reſ. 35.

§. 1. DE hac re egi *ſuprà*, & nunc iterum reſpondeo negativè: nam exiſtimo, furta iſta minima in tali materia non continuari, ut dictum eſt *in ſuperiori Reſol.* de famulis, & ancillis. Et ita in terminis docet Bonacina *tractat. de largit. muner. diſp.1. punct. 5. num. 7.* Sanchez *in ſum.tom.1. lib.7.c.21, num.* 31. Fernandez *in exam. Theol. mor. punct. 1, c.6.§.2. n.12. in fin.* & Graffius *in dec. punct.1. lib.3. c.5. n.*51. Tannerus *in 2. 2.diſp.6.q.3. dub. 4. n.* 106. licèt Religioſus animum accipiendi paulatim hæc minima ad proprium uſum haberet: quamvis in hoc Graffius contrarium ſentiat. Sed tu tene cum Sanchez. Et ratio eſt: quia in eo modo ſic paulatim hæc accipiendi non eſt invitus Superior.

R E S O L. XLVI.

An Religioſus peccet contra Paupertatem ſumendo aliquam rem de loco publico pro uſu temporali, ut deinde in eundem locum reſtituat? Ex part. 1. tr.6. Reſ.40.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Azorius *p.1. lib. 12. cap. 12. quæſt.* 3. ubi ſic ad præfatum dubium reſpondit: (Non mihi videtur is paupertatem violaſſe, niſi id alioquin fuerit aliunde prohibitum: non enim, eò quòd accipit, uti vult citra omnem prorſus ſui Superioris voluntate; ſed ad certos tantùm dies, animo, & voluntatem illud in eundem locum, unde acceperat, referendi.) Sic ille. Et noviſſimè Villalobos *in ſum.t.2.tr.35.dub.29.num.*8. & Fabrus *de reſt.in 4. ſent. diſt.15.q.2.diſp.45.c.5. n.*114.

Sed notandum eſt, hanc ſententiam impugnare Sanchez *in ſum.to.2.lib.7.c.19.n.*57. & poſt illam Fauſtus *in theſ.Relig.lib.8. q.106. n.2.* Sed utraque opinio eſt probabilis,

R E S O L. XLVII.

An donatio remuneratoria ſit prohibita in hac Bulla ita ut Religioſus, ſeu Monialis largiendo aliquod donum in remunerationem contraveniat huic Conſtitutioni?

Et explanatur, quòd donatio inter virum, & uxorem eſt prohibita, & non valet, etiam ſi ſit remuneratoria. Ex parte prima tr. 6. Reſol. 15.

§. 1. PRo parte affirmativa non deſunt rationes: quia Summus Pontifex in hac Bulla prohibet Religioſis largiri dona, ex quacunque cauſa. Deinde, Pontifex prohibet donationes indirectas; ergo prohibet donationes remuneratorias, quæ ſunt donationes indirectæ. Nam, ſi non prohiberet has donationes, minimè provideret de ſufficienti remedio in ordine ad bonum commune Monaſteriorum, quod quidem providere intendebat; quia ſub titulo remunerationis, Prælati, & Religioſi facilè bona Monaſterii, largiendo, notabiliter diſtraherent: ergo, &c. Secundò probatur hæc ſententia; nam donatio inter virum, & uxorem eſt prohibita, ut patet *ex cap. finali, de donat. inter virum, & uxorem*, Bartol. *in l. quod meo*, & ibi Alexander *ff. de acquiren. poſſeſſ.* Anton. Gamma *tom. 2. variarum reſolut. capit 4. numer.* 23. & ſtante hac prohibitione non valet inter ipſos conjuges donatio remuneratoria. Ita Pinellus *de hujus matern. lib. 1. part. 3. num.* 61. & 62. Matienzo *lib. 5. Recopil. tit. 9. l. 3. gloſſ. 6. num.* 3. cùm aliis.

2 Sed contrariam ſententiam prorſus amplectendam eſſe judico. Dico igitur, quòd, quando prohibetur donare ſimpliciter, vel ſub conditione, vel ſub modo, eo ipſo non prohibetur donare ob merita, quæ præceſſerunt: nam donatio antidoralis, quæ dicitur remuneratoria, non eſt propriè, & ſtrictè donatio, ut apertè colligitur *ex l. Aſtitius Regulus. ff. de donationibus*. Et ratio eſt; quoniam, qui donat, gratis omninò, & liberaliter donat: ſed remuneratoria donatio fit propter beneficium, quo aliquis benè de nobis meritus eſt: efficitur ergo hæc donatio de re ex gratitudinis virtute, moralique honeſtate debita, & hac de cauſa non debet computari inter ſimplices donationes. Ita Homobonus *in exam. Eccleſ. part. 1. tract. 1. cap.6. quæſt.* 28. Valerus *ubi ſup. ver. donatio, diffic.2.n. 2.* S. Joan. de la Cruz *in director. conſc. par.1. precept. 7. ar.2.dub. 2.* Azorius *part.3. lib.11. c.1. quæſt.4. & c. 2. q.3.* Molina *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſp.244. n.3.* & communiter Juriſconſulti, & Theologi; & in terminis noſtræ Bullæ ita etiam docuit Hieronymus de Cenedo *de paupertate relig. dub. 27. per tot.* Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib. 8. q.227. n.4.* Riccius *in praxi, tom.1. & in 3.part. dec. 227. n. 4.* Bonacina *de contract. diſp. 3. q.12. punct. 1. num.6.* Paulinus Berti *in expoſit. hujus Bullæ, quæſt. ultim. caſ. 7.* Joann. Valerus *in differ. utriuſque fori, verb. munera, num.*97. Rodriquez *in quæſt. regular. part. 1.q.27.ar.6.* Scortia *in Conſtit. Pont. epit.* 158. *theor* 396. Payrinus *de Relig. tom.1. cap.2.q.2.§.6.* & ante omnes Souſa *in expoſ. hujus Bullæ, §. 1. n.65. & 66.*

3 Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria. Ideò ad primum reſpondeo, Pontificem in hac Bulla prohibere illas donationes indirectas, quæ ſunt in præjudicium Monaſterii: & tales non ſunt donationes remuneratoriæ, ſed potiùs in utilitatem, & beneficium ipſius Monaſterii: quia hę donationes conferuntur propter beneficia, & utilitatem receptam, & incitant benefactores ad magis in poſterum benefaciendum. Ex quibus patet, licitas eſſe munerum largitiones, quæ fiunt benefactoribus Monaſteriorum, & etiam iis, qui ſperantur aliquando poſſe benefacere, quia ſimiles largitiones dantur ad lucrum, ſive (ſi ita loqui licèt) ad uſuram, & potius incommodum, quàm in damnum Monaſteriorum redundant: quod nota, quia quotidianum.

4 Ad ſecundùm, exploditur ſententia illorum DD. ut rectè probat Sanchez *de matrim. tom. 1. lib.6. diſp. 6. n.11. & ſequent.* Turrianus *in 2. tom.2. diſp.76. dub.6.* Cenedo *ubi ſupra, nu.*18. & alii, qui communi calculo aſſerunt, valere donationem inter virum; & uxorem, ſi donatio remuneratoria ſit. Sed quia tales donationes remuneratoriæ à Religioſis factæ poſſunt eſſe ultra merita, & excedere beneficia recepta quæritur modò.

R E S O L. XLVIII.

An Religioſi, & Moniales poſſint largiri non ſolùm dona æquipollentia meritis, ſed etiam ultra? Ex p.1.tr.6. Reſ.16.

§. 1. NEgativè videtur reſpondendum: nam donatio remuneratoria debet meritis æquipollere, & in eo exceſſu eſt donatio ſimplex. ita doctiſſimus Joan. Petrus Surdus *in ſuis conſiliis lib. 1. conſ. 164. n.*33. & Doctores penes ipſum, & probatum *in l. ſi ſponſus §. circa, ff. de donat. inter vir. & uxor.*

Vide

Vide etiam Pariſium *lib. 3. conſ. 90. num.* 14. Chaſſaneum *conſ. 7. n.* 11. Menochium *de arbitr. judic. caſ.* 132. *n.* 5. & alios.

2 Sed, quia, ut ait D. Thom. 2. 2. *quaſt.* 106. *art.*.. gratitudinis lex poſtulat, ſemper plus reddi, quàm ſit acceptum, ideò in terminis noſtræ Conſtitutionis puto cum Joan. Vallero, *ubi ſup. num.* 97. Religioſos, ſeu Moniales non ſolum poſſe, quantum ſatis eſt, ad ſatisfaciendum muneribus obſequii accepti; ſed etiam aliquid ultra, arbitrio boni, & cordati viri, donare. Et pro hac ſententia Valerus citat Cordubam, & Navarrum, & illam noviſſimè tenent Cenedo, & Sanchez *ubi ſuprà*.

3 Et ut aliquid in particulari ad tollendos ſcrupulos dicamus, puto donationem remuneratoriam eſſe contra Conſtitutionem Clementis, quando excedit valorem meritorum, & beneficiorum; in quarta parte. Ut ſi, v. g. valeant duodecim, & à Religioſo, ſeu Moniali, donentur ſexdecim. Sic tenet Barboſa *in l. quæ datis* 34. *n.* 60. *ff. ſoluto matrim.* & Navarrus *de reddit. quaſt.* 1. *n.* 91. & probabilem hanc opinionem vocat Sanchez *de matr. tom.* 2. *lib.* 6. *n.* 9. & poſt illum Hieronymus Cenedo *de paupertate religioſa, dub.* 17. *num.* 13.

RESOL. XLIX.

An liceat aliquid dare proprio loci Ordinario ex cauſa benedictionis, vel ſuſceptionis habitus Religionis, ſeu profeſſionis Monialium? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 24.

§. 1. NEgativè videtur reſpondendum ex verbis Bullæ. Et ita docet, illam explanando, Paulinus Berti *p.* 3. *fol.* 416. *col.* 2. Hieronymus à Sorbo *in compendio privileg. verb. dare, fol.* 194. & alii.

2 Non tamen reticebo, Joan. Valerum *in ſuis differ. utriuſque fori, verb. munera, n.* 81. ſupradicta verba Bullæ intellexiſſe de muneribus pecuniariis, ac de aliis donis, tanquàm pro pretio prædictorum ſpiritualium: ſecùs ſi gratis aliqua dentur in remunerationem, ut probat textus *in cap.* 2. *placuit* 1. *quaſt.* 2. Ingratitudo enim ad minimum eſt peccatum veniale, ut probat D. Thomas 2. 2. *quaſt.* 107. *art.* 3. Abſit tamen credere, Papæ mentem fuiſſe tollere gratitudinis virtutem, maximè à perſonis religioſis, eximereque Moniales ab ea obligatione, per quam cuncti tenemur exhibere nos gratos benefacientibus nobis *c. Ecol. juncta ibi Gloſ.* 12. *quaſt.* 2. Faciunt latè tradita per Navarrum, circa hanc obligationem gratitudinis, & remunerationis, *in lib. de reddit. eccl. quaſt.* 1. *num.* 36. Hæc omnia Valerus.

RESOL. L.

An Moniales cum licentia Abbatiſſa, ſeu Pralata poſſint prabere Confeſſario ultra juſtum ſtipendium aſſignatum aliquid amplius?

Ex quo infertur, quòd quando famuli ſerviunt Monaſterio cum magna fidelitate, his etiam ultra ſalarium juſtum poteſt dari aliquid amplius, quia non eſt propriè donatio, ſed beneficii remuneratio. Ex par. 1. tit. 6. Reſ. 17.

§. 1. REſpondeo affirmativè, ſi ſerviat cum magna charitate, patientia, aſſiduitate, &c. Ita in terminis Scortia *in Bull. Pont. epit.* 158. *theor.* 395. Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 8. *quaſt.* 227. *n.* 7. ubi ſic ait; (Quando famuli pro certo ſalario inſerviunt Monaſterio cum magna fidelitate: his etiam, ultra ſalarium juſtum poteſt dari aliquid ampliùs; quia non eſt propriè donatio, ſed beneficii remuneratio.) Sic ille. Et ante hoc etiam docuerat Paulinus Berti *in explicat. hujus Bulla, quaſt. ult. caſ.* 6. *fol.* 423. Sed hæc omnia; & ſimilia limita, & intellige niſi præcepto Superioris arctata ſit in hoc eorum facultas. Vide *infra Reſ.* 22.

Quæ nunc hinc ſequuntur.

RESOL. LI.

Utrum Abbatiſſa poſſit concedere licentiam donandi Monialibus, quam poteſt Pralatus Regularis ſuis Religioſis?

Et an ſupradicta Abbatiſſa poſſit concedere Monialibus licentiam habendi peculium, & facultatem convertendi in proprios uſus, qua propriis operibus acquirunt? Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 22.

§. 1. AFfirmativè reſpondendum eſt. Et ita docet Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 19. *num.* 44. Fauſtus *in theſ. Relig. lib.* 8. *quaſt.* 221. & alii. Et ratio eſt: quia Abbatiſſa habet liberam adminiſtrationem bonorum Monaſterii, ſicut Abbas, ut docet Panormitanus *cap.* 2. *num.* 4. *de his, qua fiunt à Pralato*. Unde, ſecundùm aliquos, poteſt dare licentiam expendendi decem ducatos; nam talem licentiam poteſt dare Prælatus, ut docet Corduba *in ſum. quaſt.* 54. *dub. ultim.* Lopez *de contract. lib.* 2. *cap.* 40. Navarr. *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 1. *p.* 3. *dub.* 1. *num.* 169. Joan. de la Cruz *de ſtatu Religionis, lib.* 1. *c.* 3. *dub.* 5. *concl.* 1.

2 Imò poteſt Abbatiſſa concedere Monialibus licentiam habendi peculium, quando poteſt Superior Religionis illam concedere, & facultatem convertendi proprios uſus, quæ propriis operibus acquirunt. Doctores, hæc omnia docentes, invenies apud Sanchez, *ubi ſuprà* qui benè limitat hanc doctrinam, niſi ea conſuetudine, aut Conſtitutionibus illius Religionis, aut præcepto Superioris Prælati, arctata ſit ejus facultas. Vide Rodriquez *in quaſt. regul. tom.* 1. *qu.* 17. *art. ult.*

RESOL. LII.

An religioſi recipientes in Monaſteriis aliquem, non occaſione tranſitus, vel devotionis, ſed recreationis cauſa, incidant in pœnas hujus Conſtitutionis Clem. VIII. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 14.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Bartholomæus à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 8. *quaſt.* 224. *num.* 5. Sorbo *in compend. privileg. verb. dare, in explicat hujus Bulla*, & Paulinus Berti etiam *in explicat hujus Bulla, in* 10. *caſibus poſt p.* 2. *principalem, caſ. ult.* & noviſſimè Bonacina *in tract. var, diſput.* 3. *punct.* 1. *num.* 12.

2 Sed tu contrarium tene cum Franciſco Souſa *in expoſ. ſupradicta Bull. §.* 7. *nu.* 91. ubi ita ait: *Nota que de ſenalar la ley tres cauſas de venir los ſeglares à los Conventos, no ſe ſigue, que ſi vinieren por otras, no ſe podra hoſpedarles: lo uno, porque aquellos caſos ſon exemplos, y en los ſemejantes corre la miſma razon, y lo otro, porque no eſta en aquello la fuerza, ni intento de la ley, ſino en evitar gaſtos ſumptuoſos, y exceſſivos, y ordenar ſe exercite la hoſpitalidad con moderacion religioſa, y como eſto ſe guarde, poco importa, que el hueſped venga al Monaſterio por una de aquellas cauſas, ò por otra, aunque ſea por ſolo yrſe à recrear con los Religioſos.* Ita ille. Unde apparet, quàm benignè, & ſatis probabiliter, hic Author explanet in hac Bulla mentem Pontificis contra aliorum rigidas expoſitiones.

RESOL. LIII.

An Novitii includantur in hac Bulla ſub nomine Religioſorum?

Et ex doctrina hujus quaſtionis infertur, quod Novitii poſſunt confiteri coram omnibus Confeſſariis ab Epiſcopo approbatis, & quod Novitii non incidunt in caſus reſervatos à Superiore Religionum. Ex p. 1. tr. 6. Reſ. 17.

§. 1. REſpondent, & optimè, non comprehendi, Fauſtus *ubi ſup. q.* 206. Filliuc. *tom.* 2. *tr.* 34. *c.* 30. *nu.* 60. Sorbo *in comp. privil. verb. dare, in expoſ. hujus Bulla*, & alii: Et ratio eſt: quia Novitii non dicuntur Religioſi, ut benè notat gloſſ. *in Clem. Relig. verb. Relig.* & *ibi Abbas n.* 1. & Imol. *num.* 10. Vide etiam Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 12.

2 Hinc licèt Religioſi non poſſint confiteri, niſi Confeſſariis, ab eorum Prælatis deſignatis, & ſi aliàs facerent confeſſio eſſet nulla: * attamen Novitii poſſunt confiteri omnibus Confeſſariis ab Epiſcopo approbatis, & Confeſſio erit valida. Ita adverſus Vecchium *in praxi Novit. diſp.* 20. *dub.* 3. *num.* 3. & Megalam *in part.* 1. *lib.* 1. *c.* 8. *n.* 20. dicendum eſt, & ita tenent Molfeſius *in ſumm. p.* 1. *tr.* 7. *c.* 14. *n.* 81. Rodriq. *qq. regular. tom.* 1. *qu.* 27. *art.* 11. Homobonus *in exam. Eccleſ. p.* 1. *tract.* 5. *cap.* 3. *qu.* 13. Henriquez *lib.* 6. *c.* 16. *n.* 3. *in Gloſſ. litt. X*, & *lib.* 7. *de Indulg. cap.* 22. *n.* 7. *in gloſſ. litt. Z*, & *V*, & alii. Item, * Novitii non incidunt in caſus reſervatos à Superioribus Religionum, quidquid in contrarium aliqui aſſerant; Et ita poſſunt abſolvi abſque eorum licentia. Ita Homobonus de bonis *de caſ. reſerv. p.* 1. *cap.* 32. Floronus *p.* 1. *c.* 2 *n.* 7. *de caſ. reſerv.* Emanuel Sà *verb. caſus, num.* 8. Naldus *in ſumm. verb. Novitius num.* 7. Graffius *in append. lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 69. & alii.

* Sup. hoc ſuprà in tr. 1. R. 105. & 106. & ibi etiam pro caſibus reſervatis in Religione.

* Sup. hoc ſupra in tr. 1. R. 107. & in aliis ejus not.

RESOL. LIV.

Utrum Milites D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, &c. includantur in hac Bulla, ita ut ſit illis interdictum donare?

Ex quo deducitur an pradicti Equites ſint verè Religioſi, & gaudeant exemptione gabellarum, & etiam novitii? Ex par. 1. tract. 6. Reſ. 23.

Sup. primo diffic. hujus tituli lege Reſ. ſeq. & alias ejus primo not. imò & cæterorum ejus notationum.

§. 1. NEgativè reſpondendum eſt: nam expreſsè in Bulla Summus Pontifex illos excludit. Ex quo colligitur, hos Milites eſſe verè, & propriè Religioſos: quia exceptio firmat regulam in contrarium. Et ita docent plures, & inſignes DD. apud Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 16. *nu.* 11. & apud Garſiam *de beneficiis, tom.* 1. *p.* 1. *c.* 4. *num.* 11. & præter illos noviſſimè defendit mordicus hanc ſententiam Paulinus Berti *in explic. hujus Bulla, p.* 2. *principali*, Cenedo *de pauper. relig. dub.* 50. *n.* 15. Fauſtus *ubi ſup. q.* 203. & alii, quidquid in contrarium aſſerant DD. apud Sanchez, *ubi ſuprà*, & præter illos Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 2. *dub.* 3. *concluſ.* 2. Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.* 2. *tr.* 10. *cap.* 8. *dub.* 3. *concl.* 2. Emanuel Sà *verb. Relig. nu.* 41. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 10. *q.* 4. *punct.* 2. Molfeſius *in ſum. tom.* 2. *tr.* 6. *c.* 2. *n.* 30. Moneta *de conſerv. Judic. cap.* 10. *n.* 389. Graffius *tom.* 1. *conſ. lib.* 3. *conſ.* 11. *de Regularibus*.

Sup. hoc ſupra in tr. 1. Reſ. 90. §. 2. ad medium, & in Reſ. 104. & in tom. 9. tr. 1. Reſ. 186. §. 1. & 1-3. & in aliis multis earum notationum.

2 Sed

Exemptione in tom. 9. tr. 1. R. 363. in principio, & in fine, & in Ref. 169. § Sed nos, & in noc Ref. 171. & in Ref. 172. §. ult.

2 Sed tu têne primam ſententiam: & ſic, me conſulente, Illuſtriſſimus Senatus hujus Urbis conceſſit dictis Militibus exemptionem gavellarum, quæ vulgò dicitur, *lo ſcaſciato*: & hoc non ſolùm Profeſſis, ſed etiam Novitiis, ut poſteà etiam, me conſulente, determinavit in caſu Dominorum de Gioeni, & Manſtrantoni, qui adhuc non emiſerant profeſſionem, ſed tantùm acceperant habitum, & erant Novitii D. Jacobi. Quòd autem ex verbis hujus Bullæ colligatur, hos Milites eſſe verè Religioſos, tenet Joan. Valerus *in differentiis utriuſque fori, verb. munera, num.* 23. Fauſtus, & Berti, *ubi ſuprà*. Unde valdè miror, aliquos his diebus contrarium docuiſſe.

RESOL. LV.

An Equites Commendatarii D. Joannis, D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, &c. inſumentes redditum bonorum ſuorum in uſus illicitos peccent contra paupertatem, & recipientes teneantur ad reſtitutionem.

Idem dicendum eſt de cæteris bonis acquiſitis, donatis, &c. licèt in morte non poſſint de illis abſque Superioris licentia teſtari? Ex p.2. tr. 15. Miſc. 1. Reſ. 54.

Sup. hoc in duabus R. ſeqq. & attente lege duos primas in praecedenti Ref.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Azorius *tom.* 1. *lib.* 13. *cap.* 4. *quæſt.* 10. & ante illum hoc etiam docuerat Molina Juriſconſultus, Navarrus, Motta, Ayata, & alii apud Sanchez, *ubi infrà*, vide etiam Riccium *pars.* 3. *decis.* 421. *n.* 4. & Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 8. *cap.* 19. *num.* 24.

2 Sed contrariam ſententiam amplexus eſt Pater Franciſcus Alcozer *in ſuo tract. de ludo, cap.* 36. & quia codex rarus eſt, ponam per extenſum ejus verba. *Los Commendadores de San Juan, de Santiago, de Calatrava, y de Alcantara diſponen libremente de ſus bienes en vida, y los gozan, y dan, y enagenan, y traſpaſſan en las perſonas, que quieren, como qualeſquier otros ſeglares libres, diſponen de los bienes, que tienen. Eſto ſe entiende de los fructus, y rentas de las encomiendas, que de la orden tienen, mas las heredades, villas, y lugares de las dichas encomiendas no las puedan dar, ny enagenar. Aſsi miſmo ſe entiende, que gozan, y enagenan, como quieren los biennes muebles, y fructos de los bienes, que han adquirido por titulo de herencia, ò donacion, ò otro titulo juſto de ſus Padres, y deudos, y amigos, y ſenores, ò oficios, ò de otra manera. Eſto preſupueſto digo, que los, que juegan, y ganan a los tales lo aquieren juſtamente, y no ſon obligados à reſtitucion, porque los tales bienes ellos los gozan, y poſſeen, y diſponen dellos, como los ſeglares libres diſponen de los bienes que tienen.*) Ita Alcozer. Sed pro majori elucidatione, & intelligentia, ſuppono, quòd ſupradicti Equites, licèt voveant paupertatem, vovent tamen illam, prout uſus permiſſus, & toleratus apud eos recipit. Non itaque Religioſorum Clauſtralium rigidam paupertatem vovent, ſed bona ſua retinent, amovibilia tamen ad nutum Magni Magiſtri, & de illis diſponunt, licèt in morte non poſſint, abſque Superioris licentia teſtari, & ideò votum eorum de proprio non retinendo, intelligendum eſt quoad dominium, non autem quoad uſum, diſtributionem, & uſum fructuum. Ita de Equitibus D. Joannis loquuti ſunt Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8 *n.* 39. Genuenſis *in practicab. Eccleſ. triennar.* 1. *qu.* 20. *n.* 3. Barthol. à S. Fauſto *in theſ. Relig. lib.* 8. *qu.* 80. *n.* 2. Homobon. de bonis *in exam. Eccleſ. p.* 1. *tr.* 7. *c.* 12. *qu.* 58. Graffius *tom.* 1. *lib.* 3. *conſ.* 11. *n.* 23. Vide etiam Vaſquez *opuſc. de redditibus c.* 3. *dub.* 9. *n.* 40. & alios: & licèt eorum regula, & forma Profeſſionis aliquid plus præſeferat, & ab illis requirere videatur, attamen longævus uſus, & antiquiſſima conſuetudo ita interpretata eſt dictam eorum Regulam, & Profeſſionem, & hoc cum ſcientia, & ſine contradictione Superiorum. Adde quòd multi eorum, imò ferè omnes, minimè profeſſionem emitterent, ſi ſub onere peccati mortalis tenerentur ad aliam ſtrictiorem paupertatem, & vitæ rationem, quàm quod hodie inter illos ſervare conſuetum eſt. Cùm igitur ſupradicti Milites bona ſua retineant, & de illis liberè diſponant, inſumendo illa in uſus illicitos, peccabunt quidem, non autem contra paupertatem, nec recipientes obligationem reſtitutionis habebunt: nam probabilis illa eſt opinio, quæ aſſerit Religioſos, etiam mendicantes, ſi licentiam habent de aliquibus bonis diſponendi; ſi illa in uſus illicitos inſumant, peccare quidem, ſed non contra votum paupertatis, nec ab illis recipientes aliquo reſtitutionis nexu vinciri.

Sup. hoc inf. in § penult. hujus Ref. & in aliis ejus annot.

Sup. hoc hic in tom. 6. tr. 8. Ref. 91.

Sup. hoc ſuprà in Ref. 51. §. Nota tertio, & infrà late in Ref. 58. 59. 60. & 61. §. ult. circa medium, & in tom. 8. tr. 7. Ref. 58. §. Sed ego, & Superius in tr. 1. ad medium § ult. R. 193. &c.

3 Et ita loquens in caſu noſtro de Militibus Religioſis docet ex Societate Jeſu Pater Salas *tract. de ludo, dub.* 21. *n.* 6. qui citat Angles, Lopez, Medinam, & alios; & etiam probabilem vocavit hanc ſententiam S. Joan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.* 1. *c.* 3. *dub.* 1. *concl.* 2. & Petrus de Ledeſma *in addit. ad* 2. *par. ſua ſumma tr. de ſtatibus, c.* 4. *diffic.* 4. ubi aſſerit, illam docuiſſe doctiſſimum, & Religioſiſſimum Magiſtrum Gallo, & multos alios Magiſtros, ex ſchola D. Thomæ, & ex Societate JESU tenet etiam hanc ſententiam Rebellius *part.* 2. *lib.* 12. *quæſt.* 4. *ſect.* 7. *n.* 6. licèt contrariam opinionem probabiliorem eſſe puto, quam præter doctores, quos citat Salas *ubi ſuprà, num.* 1. tenet Sanchez *in ſumm. tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 19. *num.* 81. & noviſſimè Fagundez *de præcept. Eccleſ. tract.* 1. *lib.* 7. *cap.* 6. *num.* 15. Cenedo *de paupert. Religioſa, dub.* 17. *num.* 7. *& ſeqq.* cum Llamas *in ſumm. part.* 3. *meth. cap.* 9. §. 23. & alii.

Sup. hoc infrà in Ref. 57. & 58. §. 2. in principio.

4 Ex his apparet, meretrices dictorum Equitum, & ludentes cum ipſis, & ipſos quoque Equites, ſi reſtitutionem facere noluerint, poſſe à Confeſſariis ſecundùm ſupradictam opinionem probabilem Sacramentalem abſolutionem, ſine ullo onere reſtitutionis; obtinere. Poſt hæc ſcripta inveni ſupradictam opinionem in terminis docere Michaelem Zanardum *in direct. Confeſſ. par.* 2. *prac.* 4. *c.* 31. *qu.* 8. ubi ſic aſſerit: Si Eques (loquitur etiam de Militibus D. Joannis) redditus commendarum ſuarum in peſſimos uſus expendat, quamvis peccet mortaliter, cùm hæc bona ſint ei data, ut vivat juxta ſtatum ſuum, & non ut ea dilapidet in peſſima contra proprium ſtatum: tamen non obligatur ad reſtitutionem, quia hæc bona ſunt ei data, ut de eis faciat, quidquid ei placuerit, vel expedierit, non intendendo eum obligare ex contractu, & vi juſtitiæ commutativæ, ut ſi ea in malos uſus conſumpſerit, teneatur ad reſtitutionem. Hæc Zanardus. Unde remanet ſatis probabilis noſtra ſententia.

5 Scripſi hæc in re tam gravi, quaſi coactus, & Deus ſcit, ſi cum magna, & intima cordis triſtitia, ut fragilibus conſcientiis aliquod remedium exhiberem. Nam ſi contraria ſententia in praxi omninò amplectenda eſſet, ut olim cum Azorio mordicus conſulebam, mille laqueis reſtitutionis penè innumeri tenerentur, & nemo reſtitueret. Et hanc opinionem tanquam probabilem tenent etiam multi viri docti, de hac re à me conſulti, tam ex noſtra Religione, quàm ex Societate JESU; & inter illos præcipuè P. Franciſcus Bardi, vir Scholaſticæ, & Moralis Theologiæ peritiſſimus.

RESOL. LVI.

An commendatarii D. Joannis. D. Jacobi, Alcantara, Calatrava, &c. poſſint diſponere de redditibus Eccleſiaſticis ad libitum ſicut de bonis patrimonialibus, ſine fractione voti paupertatis? Ex p. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 94.

Sup. hoc in R. præcedenti, & in Ref. ſeq. & ſuprà in Ref. 54. attente lege ejus duos primos.

§. 1. NEgativè reſpondet Mota *in lib. Inſtructionis*, ut commendatarii tendant ad perfectionem, *cap.* 4. §. 4. *n.* 10. Navarr. *lib. de reddit. quæſt.* 1. *n.* 95. *&* 96. *& quæſt.* 3. *n.* 30. *&* 31. & Ayala *in compend. Ord. mil.* quem citat, & ſequitur Emanuel Rodriquez *in qq. Reg. tom.* 2. *qu.* 57. *art.* 5. & ex parte Azorius *tom.* 1. *lib.* 23. *cap.* 4. *q.* 10. & ratio eſt, quia ſunt Religioſi, & voto paupertatis adſtricti, & quia redditus Commendarum ſunt redditus Eccleſiaſtici, ergo, &c. Igitur hi Doctores tenent hos Equites eſſe in obligatione expendendi in operibus piis totum id, quod ſupereſt de congrua ſuſtentatione.

2 Verùm ego puto de his bonis poſſe dictos Equites diſponere, ac ſi eſſent ſæculares, quia antiquiſſima conſuetudo ita paupertatem eorum interpretata eſt Superioribus ſcientibus, & non contradicentibus, & redditus Commendarum titulo ſæculari his dantur, nempe titulo militari. Et ita docet Sanchez *in ſum. tom.* 2. *lib.* 7. *c.* 8. *n.* 29. & noviſsimè Hurtadus de Mendoza *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 160. *ſect.* 7. §. 119. ubi etiam §. 120. loquens de Equitibus D. Joannis, ſic ait. Licet Milites S. Joannis nuncupent ſolemne paupertatis votum, (de quo nunc non diſputo) adhuc poſſunt pro ſuo arbitratu uti Commendis ſine violatione voti: quia licèt in ſolemnitate ſit votum perfectum, at non tam perfectum ex parte objecti, quàm votum Clerici Regularis, aut Monachi, vovent enim paupertatem juxta ſuam regulam, quæ paucis in rebus eos obſtringit; eſt enim laxa, quia eſt regula Militum nobilium, quos non expedit illaqueare minutis præceptis, ſed nonnullis, & laxioribus, quibus obſervetur virtus in militia, eamque ob cauſam illæ Commendæ ſunt à Pontifice donatæ Militaribus. Ita Hurtadus, & ego.

RESOL. LVII.

An Equites Jeroſolymitani, & alii Religioſi Ordinum Militarium validè aliquid exponant ludo?

Et an ſint obnoxii reſtitutioni lucrantes dictos Equites è

Et an ſupradicti Equites peccent contra paupertatem exponentes aliquid ludo vel expendentes in alios uſus illicitos, nec Superiores, nec conſuetudo Ordinis poſſit ad id facultatem validam facere? Ex p. 7. tr. 9. Reſ. 17.

Sup. doctrina contenta in principio hujus R. in duabus praecedentibus Ref. & pro prima,

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Dicaſtil. *lib.* 2. *tract.* 18. *diſp.* 5. *dub.* 8. *num.* 55. quod attinet ad Religioſos Ordinum Militarium. In primis de Equitibus nobilibus, jam diximus illos abſolutè eſſe veros dominos ſuorum bonorum, & votum paupertatis illorum, conſuetudine ita eſſe interpretandum, ut poſſint in his ludis bona inſumere. Non defuere

fuere tamen viri graves, & docti ex noſtra Societate, qui & io conſerentiis, & de hac re conſulti; exiſtimaverint ejuſmodi Religioſos habentes liberam diſpoſitionem, & adminiſtrationem bonorum, poſſe ea expendere in uſus convenientes ſuo ſtatui, ſcilicet ſtatui Religioſorum nobilium, & heroum; quia hoc modo tantùm voverunt paupertatem non ſtrictè, ſicut alij Religioſi. Simul tamen exiſtimarunt prædicti ſi ea bona expendant in uſus illicitos, & indecentes ſuo ſtatui, videri peccare contra paupertatem, quia juxta dicta *eadem dubit.* 6. nec ſuperiores, nec conſuetudo ordinis poteſt ad id facultatem validam facere. Quæ ſeotentia ſatis probabilis eſt, eamque teneot noo pauci, quos refert Thom. Sanch. *lib. 7. Moral. cap. 8. n. 29.* Probabilius tamen eſt, quod ibi diximus, tum quia antiquiſſima conſuetudo ita paupertatem eorum interpretata eſt, neque ad amplius cenſendi ſunt ſe voto obligare, quàm quod in eorum Ordinibus habeat conſuetudo. Redditus autem commendarum, quamvis alicui videantur bona Eccleſiaſtica, & abſolutè ita cenſeri debeant, ac proinde juxta opinionem aliquorum, aut peccato mortali ſubjecta, ſi ludis indeceotibus, aliiſque ſimilibus rebus expendantur, aut etiam reſtitutiooi obnoxia, ut multi putant univerſim de bonis eccleſiaſticis, probabilius tamen eſt titulo ſæculari, nempe militari, illis concedi redditus Commendarum. Ita Dicaſtillus.

Sed circa præſentem quæſtionem ne deferas recognoſcere meipſum *in part. 2. tractat. 15. reſol. 54.* ubi ſatis probabiliter firmavi lucrantes à dictis Equitibus non eſſe obnoxios reſtitutioni.

RESOL. LVIII.

An Religioſus, qui habet licentiam à Superiore generalem expendendi pecuniam, vel donandi aliquid, ſi hanc expendat in uſus illicitos, peccet contra votum paupertatis; & recipientes teneantur ad reſtitutionem.

Et hoc etiam frequenter poteſt accidere in Equitibus Jeroſolymitanis.

Et an Superior ſupremus, vel totus Conventus non poſſit concedere facultatem illam, ut in uſus illicitos expendat Religioſus pecuniam? Ex p. 7. tr. 11. & Miſc. 2. Reſ. 22.

§. 1. AFfirmativam ſententiam poſt Molinam, Sanchez, Leſſium, & alios tenet noviſſimè Joan. Dicaſtillo *de inſtit. & jure, lib. 2. tract. 2. diſput. 6. dub. 1. num. 26.* quia non eſt præſumendum Superiorem conceſſiſſe facultatem in uſus illicitos: Item quia dicendum eſt non poſſe ullum Superiorem etiam ſupremum, nec totum conventum concedere facultatem illam.

2 Sed quia hæc opinio frequenter poteſt contingere in Equitibus Jeroſolymitanis, ego propter difficultatem in reſtituendo olim aſſerui probabilem eſſe opinionem aliquorum Doctorum aſſerentium in tali caſu religioſum non peccare contra votum paupertatis, nec recipientes ad ullam reſtitutionem teneri; ſcio aliquos contra me obmurmuraſſe, ſed immeritò, nam præter DD. alibi à me pro hac ſententia relatos, noviſſimè me citato tanquam probabilem illam tuetur Cardin. Lugo *de juſt. & jure, tom. 1. diſput. 3. ſect. 7. num.* 142. Et reddit rationem; quia in aliis materiis licentia generaliter conceſſa non iotelligitur limitari ad ſolos uſus, vel caſus aliunde non turpes, nec illicitos, ſed in iis etiam aufert malitiam, quam poſſet habere ex defectu talis licentiæ, quamvis remaneat turpitudo, & malitia ex alio capite; ergò cùm Prælatus univerſaliter concedit licentiam expendendi pro libito, non eſt cur præſumatur limitare licentiam ad uſus ſolùm aliunde non illicitos, ſed potius velle auferre impedimentum ex parte ſua quantum poteſt.

3 Nec obſtant argumenta adducta pro contraria ſententia. Ad primum enim dicimus, licèt Prælatus oon poſſet in ſpeciali, & determinatè concedere ſubdito licentiam ad uſum turpem, vel ſuperfluum, quia jam hoc eſſet cooperari ejus peccato: poſſe tamen io genere, & in univerſum concedere illi facultatem plenam, cedendo juri ſuo in univerſum, itaut ex ea parte quilibet uſus non habeat malitiam injuſtitiæ. Sicut, ſi is, qui tibi mutuavit pignore accepta, peteret à te licentiam utendi eo pignore, poſſes tu licitè illam concedere generalem ad omnes uſus: nam licèt in ſpeciali non poſſes commodare ei rem illam ad uſus turpes, & inhoneſtos, v. g. ad ſollicitandam fœminam; potes tamen in univerſum permittere ei omnes uſus, hoc eſt cedere juri tuo, ita ut quilibet uſus non habeat rationem injuſtitiæ, oec ſit invito domino: & hæc præſumitur eſſe tua mens, dum aliud non explicas, & de facto noo peccabit creditor ille cootra juſtitiam, ſi re tua utatur ad uſus turpes, & illicitos. Similiter ergo ſuperior poteſt abſque peccato cedere juri ſuo in univerſum, & permittere tibi, quantum eſt ex parte ſua omnes uſus talis pecuniæ, abſque eo, quod ideò cenſeatur cooperari poſitivè tuo peccato.

4 Ad ſecundum deſumptum ex licentia teſtandi Epiſcopo conceſſa, quæ ſi id non exprimat, præſumatur ſemper eſſe ſolùm ad opera pia; reſponderi poteſt; quidquid ſit de antecedenti, negando conſequentiam. Ratio autem eſſe poteſt, quòd quando ſunt duo impedimenta, io quibus aliquis ſuperior diſpenſare poteſt, non cenſetur in utroque diſpenſare, niſi id explicet, quando obligatio unius non eſt neceſſaria ad auferendum alterum; ſed potius diſpenſatio, cùm ſit odioſa, & contra legem, debet ſtrictè intelligi quantum ſatis eſt ad ejus verba verificanda. Cùm ergo Epiſcopus, nec poſſit teſtari, nec poſſit etiam diſponere de bonis Eccleſiaſticis, niſi ad opera pia, & Pontifex poſſit io utroque diſpenſare ex cauſa, ut fatetur Sanchez *lib. 2. conſil. cap. 2. dub. 51. num. 9.* hinc eſt, quòd diſpenſatio ſolùm ad teſtandum noo cenſeatur eſſe ad diſponendum in uſus profanos; quia poteſt benè verificari diſpenſatio in una lege abſque diſpenſatione in altera; cùm poſſit bene fieri teſtamentum abſque eo quod fiat in uſus profanos. At verò Prælatus Regularis non poteſt ipſe diſpenſare cum ſubdito, ut poſſit licitè expendere in uſus profanos, vel turpes, ſed ſolùm ut poſſit expendere, auferendo unicum impedimentum ſuæ contrariæ voluntatis: non eſt ergo, cur limitetur ejus licentia, cùm ad ipſum non ſpectet auferre aliud impedimentum, nec oppoſitionem niſi cum uoica lege. Quare videtur potius habere, ſicut debitor in caſu poſito permittens creditori uſum liberum ſui pignoris, quia cùm non poſſit ipſe reddere creditori licitum uſum pignoris ad res turpes, non cenſetur limitare licentiam: ſed, auferre ſolùm illud unicum impedimentum, quod ipſe poteſt auferre cedendo juri ſuo in ordine ad omnes uſus, ne ſit contra juſtitiam; ſic etiam pater concedens filio facultatem teſtandi, non cenſetur eam limitare ad opera pia, vel licita, quia ipſe non poteſt tollere illud aliud impedimentum circa res inhoneſtas, & ideò cenſetur ex parte ſua auferre totaliter illud unicum impedimentum, quod poterat auferre; ſic ergo ſe habet Prælatus, ad quem non pertinet auferre illud aliud impedimentum circa uſus ſuperfluos, & turpes, & ideò ſolùm aufert impedimentum ſuæ voluntatis contrariæ, quod ei ſubeſt abſque ulla prorſus limitatiooe: quia æquè ſe habet ad utrumque uſum, cùm æquè poſſit ab utroque auferre malitiam injuſtitiæ cedendo juri ſuo, & quoad hoc nihil magis poſſit circa unum, quàm circa alium, quia uterque ſubeſt ipſi ſolùm, prout opponitur juſtitiæ, & ex hoc capite voto paupertatis. Et hæc omnia docet Cardinalis de Lugo, ex quibus, ora gratis obmurmurantium claudenda erunt. Omnes opiniones Confeſſarii ſcire debent, ut poſtea ſecundùm prudentiam illis utantur, & ſi aliter fieri non poteſt onera non imponant ferre non valentibus vel nolentibus, quando probabiliter fieri poteſt.

5 Nota quòd poſt hæc ſcripta inveni Joannem Machadum *de perfecto Confeſſ. tom. 2. lib. 5. part. 2. tract. 1. docum. 11. nu. 3.* noſtram ſententiam ab Eminentiſſimo Cardinali Lugo confirmatam, tanquam probabilem admittere.

RESOL. LIX.

An Religioſus, qui ex licentia Superioris liberè de aliquibus pecuniis poſſit diſponere, ſi illas inſumat in ludis prohibitis, vel cum meretricibus, peccet contra votum paupertatis, & accipientes teneantur ad reſtitutionem?

Et an ſtando in opinione affirmativa, dictam pecuniam poſſit quis reſtituere eidem Religioſo, vel teneatur reſtituere Monaſterio?

Idem dicendum eſt de cæteris aliis, qui ludere vel alienare non poſſunt, ut de filiis familas, ſervis, & uxoribus. Ex part. 3. tr. 2. Reſol. 98.

§. 1. AFfirmativa ſententia eſt communior, & probabilior, ſed negativa eſt etiam probabilis, quam tuentur Doctores, quos citat, & ſequitur Joannes Salas *tract. de ludo, dub. 21. num. 4.* ubi ſic ait: Religioſos, quibus per Superiorem licet de re aliqua liberè diſponere etiamſi in ludis illicitis, vel rebus turpibus eam expendant, validè expendere, nec recipientes teneri ad reſtitutionem. Ita ille. Ubi multas pro hac firmanda ſententia rationes adducit; licet contra illam noviſſimè inſurgat amiciſſimus Sanctarellus *tr. de Apoſt. cap. 6. dub. 2. num. 12.*

2 Sed ſi aliquis vellet ſtare in prima opinione, quæritur an dictam pecuniam poſſit quis reſtituere eidem Religioſo; vel teneatur reſtituere Monaſterio; & ad hoc dubium ita reſpondet Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 28. diff. 5. dub. 11.* (Lo que uno gana al hijo que eſta en poder de ſu padre, ò al Religioſo, ò à otro, que no podia jugar, baſta que lo reſtituya à ellos, aunque no ſe an verdaderos ſeñores dello. La raxon es porque no eſta obligado de juſticia à poner la coſa ganada en mejor eſtado del que tenia; aunque alguna vez ſeria peccado cootra caridad, y es quando haziendo eſta reſtitucion à ellos, toman occaſion para jugar otra vez.) Hæc ille, qui citat Rodriquez, & Rebellium.

RESOL. LX.

An ſi Religioſus habeat licentiam generalem expendendi aliquam quantitatem, poſſit validè illam ludo exponere?

Et an qui ab illo talia lucrantur, teneantur ad aliquam reſtitutionem?

Et notatur, quòd ſi aliquis lucraretur magnam ſummam pecuniarum à Religioſo, poſſe illam eidem reſtituere, & non Monaſterio.

Idem in utroque dicendum eſt de filio familias, uxore, &c. Ex Par. 7. tr. 9. Reſ. 15.

Sup. hoc in duabus praecedentibus R. & ſuprà in R. 61. § Nota tertio, & in Reſ. 55. §. 2. in fin. & infra in R. 61. §. ult. ante medium, verſic. Quib. etiam, & in tom. 6. tr. 4. ex Reſ. ... ſuprà in R. ... & in ... Et ſup. licentia Prælati ... ſuprà in R. 57. ad medium ... &c.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tanquam probabilem admittit Medina *in ſumma lib. 1. cap. 14. §. 29.* & Alcozer *lib. de ludo cap. 16.* & ideò Fauſtus *in ſpeculo Confeſſ. diſp. 21. num. 5.* ſic ait. Quartò dico, quòd Religioſus, qui expendit in uſus profanos, quæ ad honeſtam recreationem ſibi à Prælato conceduntur, peccat mortaliter, ſi materia eſt gravis, & eſt proprietarius, ii, tamen qui ab illis talia lucrantur, ad nullam reſtitutionem tenentur. Ratio, eſt quia licèt modus alienandi ſit contra voluntatem ſuperioris, non tamen ipſa alienatio ſecundùm ſe, ita ut eam invalidam eſſe velit. Ita ille. Et hanc opinionem ex Societate JESU docet Rebellius, *p. 2. lib. 11. qu. 4. num. 6.*

2 Sed negativam ſententiam communiter docent Doctores, unde Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 28. diffic. 5. num. 10.* ſic ait. (Rebello dize, que ſi el Religioſo juega lo que el Prelado le concedio para gaſtar en recreation honeſta peca, mas que el que gana no eſtà obligado à reſtituir; y lo miſmo dize del menor. La razon que dà es, que aunque el modo de la enagenacion ſea contra voluntad del ſuperior, no lo es la miſma enagenacion. Mas eſto tambien es falſo quanto al Religioſo, porque como queda dicho, el Prelado no puede dar tal licencia, y aſſi no puede el ſubdito transferir el dominio, como no valiera, ſi lo diera à una ramera.) Ita Villalobos? cui noviſſimè adde Diaſtillum *de juſtitia lib. 2. tract. 18. diſp. 4. dub. 5. num. 43.*

Quæ hic eſt ſan. pro Reſ. 11.

3 Verùm licèt hæc ſententia ſit probabilior, & ſequenda, primam tamen etiam probabilem eſſe exiſtimo cum aliis, quos adduxi *in 3. part. tract. 2. Reſ. 65.* & ne deferas etiam recognoſcere me ipſum *in 2. parc. tract. 15. Reſ. 54.*

Quæ hic eſt ſan. ... Reſ. 55. ... in hoc e ult. cum eodē Villalobos hic citato in R. ... & ... in R. 61. §. Sed tamen. in fine.

4 Nota tamen hic, quod ſi aliquis lucraretur magnam ſummam pecuniarum à Religioſo, poſſit illam eidem reſtituere, & ideò Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 28. difficult. 5. num. 10.* ſic aſſerit. (Lo que uno gana al hijo que eſta en poder de ſu padre, o al Religioſo, o a otro que no podia jugar, haſta que lo reſtituye a ellos, aunque no ſean verdaderos ſeñores dello. La razon es, porque no eſta obligado de juſtitia a poner la coſa agenada en mejor eſtado del que tenia, aunque alguna vez ſeria pecado contra caridad, y es quando haziendo eſta reſtitucion a ellos toman occaſion para jugar otra vez.) Ita ille, & Ego.

RESOL. LXI.

An Religioſus illicitè ludendo, ſi lucretur, teneatur reſtituere colludenti?

Et quæ poſſit ludere? An poſſit ludere aliquid manuſcriptum, cælatum, pictum, vel aliud qualecunque, in quod habet Dominium, &c.

Sed major difficultas eſt, ſi inquireres, an qui lucratus eſt lectionem aliquot Miſſarum, poſſit pro illis accipere ſtipendium, an verò ille, qui perdidit illud accipere debeat?

Et notatur poſſe Religioſum dare quæcumque alteri Religioſo ejuſdem Monaſterii, quin peccet contra paupertatem, & cum illo concertare de rebus ad uſum conceſſis, &c. Ex p. 9. tr. 6. & Miſc. Reſ. 24. alias 25.

§. 1. REſpondeo cum Saucchez *in Summa, tom. 2. lib. 7. cap. 19. nu. 85.* probabile eſſe, Religioſum ludentem abſque licentia, aut excedentem quantitatem ſupra id, quod poterat, & lucrantem non teneri reſtituere colludenti, eò quod contractus ſine licentia Prælati initus, poſteà ſuſtineri poſſit à Prælato, quatenus cedit in ejus utilitatem. Sed contraria ſententia eſt probabilior, quam tenet ipſemet Sanchez.

Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. R. 13. § principio.

2 Sed, quia hic ſermo incidit de ludo Religioſorum, non deſeram pro curioſis adnotare ea, quæ philoſophatur ſecundùm ſua principia Caramuel *in Theolog. mor. lib. 2. diſput. 15. n. 809.* ubi ſic ait: (Puto Religioſos, ſicut nec dare, ſic nec poſſe ludo exponere pecunias: credo tamen, poſſe omnia illa ludo exponere, quæ poſſunt liberaliter dare. In quæ Religioſus habeat proprietatis dominium, & in quæ non, expoſui in meis Commentariis in Regulam Benedictam *diſp. 59.*

Sup. contento in quatuor primis ... ſuprà ... 30 & pro contento in ... ſupra ...

3 Aſſerui enim *num. 831.* in manu ſcripta ſua habere verum dominium Religioſum *num. 839.* magiſteriale in diſcipulos Religioſo profeſſori conceſſi: *num. 852. & 853.* Religioſi dominio actiones purè internas, & externas ſubjeci: *num. 869.* & res unico actu conſumptibiles: *num. 871.* dixi poſſe (niſi Antiſtes inhibuerit) induſtria ſua horis vacantibus ſervire amicis, puta pingendo, tranſcribendo, cælando. Ergo ex conſequentia doctrinæ tenebor dicere, poſſe quemcunque Religioſum in ludo honeſto concertare cum quocunque ſæculari, hoc pacto, quòd ille pecunias, aut alia, quæ ſua ſunt, exponat: talia tamen, quo poſſint Religioſo, aut Monaſterio acquiri: ipſe verò Religioſus exponat aliquid manu ſua ſcriptum, cælatum, pictum, vel aliud qualecunque, in quod habeat dominium, vel poſſit liberaliter dare. Ludere orationibus frequenter vicemus, & laudamus: ratio enim videtur poſtulare, ut cùm in militante Eccleſia aliquam honeſtam recreationem capimus, aliquam etiam purganti indulgeamus. Indulgemus, cùm de orationibus pro ipſarum requie decernamus legendis, Sæpè Sacerdotes pro Miſſis legendis, aut concertant, aut ludunt, quod tametſi incriminentur aliqui, prudentiores approbant, & commendant. Matthias, & Joſephus, cognomento Juſtus, ſortiti ſunt Apoſtolatum: cur non poſſent ſortiri, uter quatuor Miſſas, vel plures eſſet lecturus pro animabus purgantibus; Sed major eſſet difficultas, ſi inquireres: an, qui ludo lucratus eſt lectionem aliquot Miſſarum, poſſit pro illis accipere ſtipendium; an ille, qui perdidit? Reſpondeo, ſtandum eſſe contractui. Cùm de orationibus, aut Miſſis pro animabus Purgatorii legendis decertatur, videtur iniri concordia, quæ poſtulet, eum, qui in certamine, aut ludo victus eſt, debere omnium ludentium nomine illa Sacrificia, aut Orationes Deo pro animarum Purgatorii refrigerio offerre: unde liquet, victorem pro talibus Miſſis eleemoſynam accipere non poſſe. Cæterùm, ſi decertent duo, quòd victus legat tot Miſſas ad vincentis intentionem poterit victor de illis, ut de propriis diſponere. Et hoc vidi apud viros Sapientiſsimos ſine contradictione practicari. Ubi certum eſt, non dari objectionem, quæ ex paupertatis rigore naſcatur: & ſi quis ſcrupulos ſuboritur, reſpicit indecentiam; ſed & hanc non reperiri, ſi ludus ſit honeſtus, & prudens, cenſemus.

Jo ex Reſ. 19 §. Addo, & pro contento in lin. 7. ſupra in R. 9. in aliis eorum oportionum. Sup. hoc in tom. 6. tr. 4. Reſ. 4. & in ſo not. ſeq.

Sup. hoc in tom. 5. tr. 7. Reſ. 16. ſo 3. à lin. 8. verſic. ſicut enim.

4 Placuit mihi *n. 965.* Fagundez, & Llamas ſententia aſſerens, poſſe Religioſum dare quæcunque alteri filio ejuſdem Monaſterii, quin peccet contra paupertatem: nam hujuſmodi donatione non mutatur dominium. Infero, non eſſe contra paupertatem duorum Confratrum concertationem, ſi de rebus ad uſum conceſsis: nam alteruter vicerit, dominium immutatum remanet penes Communitatem.) Et hæc omnia docet Caramuel *loco citato*, quæ ex ejus mente dicta eſſe volo.

Sup. hoc cum eiſdem authoribus hic citatis addito ... in R. 15. §. ... & ſeq. & in alio §. ejuſdem ... lege eam per totam, & R. & §. ejus primo not.

RESOL. LXII.

Quo pacto Religioſus debeat reſtituere, ſi abſque licentia Superioris bona aliqua ſæcularibus donavit, aut in ludis, & eum meretricibus conſumpſit? Ex p. 10. tr. 12. & Miſc. 2. Reſ. 35.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet noviſsimè Hieronymus Garcias *in Politica Regulari, tract. 4. p. 3. difficul. 5. dub. 13. n. 7. & 81.* (Si conſideramos eſta obligacion de parte del Religioſo, reſpondo lo ſegundo, que enagenando bienes ſuyos, ò de la Comunidad ſin licentia, que eſtà obligado à perſuadir al que los recibiò que los reſtituya, y ſi no quiere, ò no puede, deve el Religioſo recompenſar elle daño al monaſterio de las limoſnas que tiene aplicadas, ò con induſtria de ſus manos, ò de otra manera decète; pero en dos caſos eſtarà libere el religioſo que enagenò de perſuadir à la perſona que recibiò que reſtituya. El primero, ſi ſe le ſigue infamia dello, como ſi lo que enagenò lo huvieſſe dado à una ramera, ò alcagueta, que en tal caſo no lo ha de pedir, ſino ricompenſarlo de la mejor manera que pudiere. El ſegundo ſi ſe ſiegue deshonra al convento, como ſi el Procurador, ò otro Religioſo huvieſſe dado à alguna perſona honrada, y de calidad algo del Conventò, y eſſe tal con la buona opinion que tiene del Religioſo que ſe la dio, penſaſſe tenello con buena conciencia, por creer era voluntad ſaltim præſumpta del Superior, y Convento, y deverſale en buena amiſtad a quel agradecimiento, en tal caſo aconſejan Cordova, queſt. 109. *Caſtro* punct. 23. n. 5. que el Prelado, ni el Convento no lo pidan, por el eſcandalo que puede aver, ſino que ſe le perdone, y remita. Otros dos caſos ponen communemente los Dotores, en los quales queda libre el Religioſo de reſtituir al Convento lo que enagenò. El primiero, ſi el dinero que dio à la ramera, ò à otro ſe le dio algũ amigo, porque aunque pecò cõtra el voto de probreza, però no contra juſtitia, porque de la enagenacion deſte dinero, no ha ſeguido daño alguno al Monaſterio. E ſegundo, ſi de lo que el Religioſo gaſtò en coſas profanas, tenia licentia para gaſtallo en coſas licitas, porque era de ſus retentas, ò limoſnas, ò herencias, y no de la ſuſtancia de la Comunidad per la razon que acabamos de dar, de que al Monaſterio no ſe le defrauda en coſa notable, aunque mas peque eſt contra votum paupertatis.) *Ita Garcias.*

2 Sed non deſinam hìc apponere verba Patris Fulgentii de Oviedo Benedictini, qui in *Reſpub. Regulari, part. 4. tract. 9. cap. 1. queſt. 10. num. 71.* ſic ait. Sed eſt gravis difficultas, an Religioſus, qui peculium conſumit in ludis, & meretricibus, teneatur reſtituere. Aliqui affirmant, aſsignando modum ſcilicet, quòd tantam quantitatem peculii, quam tunc habeat,

Sup. hoc in R. ſeq. §. Nota 4 lin. 4.

vel

vel poſteà, & poſſet aliàs licitè conſumere; & per conſequens licitè à dominio, quod habet Communitas auferre, non conſumat, ſed conſervet: nam ſic conſervavit tantæ quantitatis dominium, quantam abſtulit, illicitè conſumendo: Alii negant talem reſtitutionem poſſe facere Religioſum, cùm nunquam habet alicujus rei dominium, quod requiritur. Hæc ille: Sed, ut verum fatear, ſi hoc ultimum eſſet probabile ex multis ſcrupulis immunes eſſent Religioſi, & ex hoc principio quidam Theologus Salmanticenſis olim mecum loquens Religioſos ab onere reſtitutionis liberabat. Sed tu cogita; Ego enim nolo eſſe Auctorem hujus opinionis.

R E S O L. LXIII.

Quidam vir Nobilis plura munera ob malum finem Moniali dederat, & aliqua ab ipſa acceperat, quæritur, an de iſtis teneatur ad reſtitutionem?

Et ſupponitur primò Regularem acquirentem rem illicitè, acquirere Monaſterio.

Secundò Regularem non poſſe expendere nummos in uſus illicitos, & conſequenter qui eos recipit, tenetur ad reſtitutionem.

Et quid eſt dicendum, & faciendum, ſi bona fide quis recipiat munera à Moniali, vel Religioſo dante, credens de illis licitè acquirere poſſe dominium?

Et an talis reſtitutio poſſit fieri Moniali, vel Religioſo danti?

Et an ſi ſæcularis daret aliquid Monacho non ſibi retinendum, nec ad libitum conſumendum, ſed dandum fœminæ, cum qua ipſe Monachus fornicatur, ſi is de facto illud tradat fœminæ, hæc non teneatur reſtituere, cùm illud cenſeatur non accepiſſe à Monacho, ſed ab illo ſæculari?

Et an quando Prælatus Regularis dat ſubdito plenam, ac liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo libito; ſi ex uſu illicito, vel licito fœmina, vel alius aliquid ab iſto recipiat, teneatur illud reſtituere?

Et quid, ſi Prælatus dedit talem facultatem etiam ad uſum illicitum? Ex par. 10. tr. 14. & Miſc. 4. Reſ. 4. aliàs 2.

Sup. hac in 10. 6. tr. 7. ex doctrina R. 32 §. 2. à lin 3 & verſ. Qui etiam Moniales.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Carolus de Baucio, *in caſibus conſcientiæ ſingularibus, caſ.* 114. ubi ſic aſſerit: quæritur; extra Italiam accidit caſus, quòd quidam homo largitus eſt multa munera cuidam Moniali propter turpem amorem, & è converſo ipſa ſimiliter eidem homini alia munera largita eſt propter eundem illicitum amorem: deinde homo pœnitentia ductus, accedit ad Confeſſarium pro abſolutione, quomodo ergo ſe debeat gerere Confeſſarius erga hujuſmodi pœnitentem? Antequam reſpondeam; ſuppono primò, regularem acquirentem rem illicitè, acquirere Monaſterio quia eſt inhabilis ad aliquid ſibi acquirendum ratione voti paupertatis, quod emiſit; ut rectè docet Bonacina, *tom. 2. diſp. 2. quæſt. 3. punct. 3. propoſ. 2. num. 12. in reſponſ. ad primum argumentum*. Suppono ſecundò; regularem non poſſe expendere nummos, in uſus illicitos, & conſequenter, qui eos recipit, tenetur ad reſtitutionem, ut extat conſtitutio Clementis VIII. confirmata, ac declarata ab Urbano VIII. His ſuppoſitis; reſpondetur, non poſſe pœnitentem compenſare munera collata. Moniali ab ipſo cùm muneribus, quæ recepit à Moniali; quia Monialis potuit acquirere Monaſterio, ſed non potuit alienare bona Monaſterii in uſus illicitos, ac proinde tenetur ad reſtitutionem circa munera, quæ recepit à Moniali ob turpem cauſam, nullo modo poteſt compenſare. Verùm, ſi bona fide recepit munera à Moniali, credens de illis licitè acquirere poſſe dominium, tenetur reſtituere tantùm rem, ſi extat in ſpecie, vel ſi non extat, tenetur id reſtituere Monaſterio, in quo factus eſt locupletior. Ita Baucius, qui Bonacinam etiam citat.

Sup. hac ſupra in R. 64. §. ult. & in alio §. ſi ea [illegible].

2 Sed ego probabiliter negativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Pellizzarius, *tract. de Monialibus cap. 4. ſect. 1. num. 74.* ubi ſic ait: Addo ego, quòd ſi recipiens à Moniali indebitè dante, tantundem ei refundat; quantum accipit (& quidem in re utili) videtur liberari ab onere reſtituendi, quippè qui, etſi non habeat expreſſam intentionem compenſandi damnum ſua cauſa illatum Monaſterio, habet tamen virtualem, quæ ſufficit; cùm lex abſolutè præcipiat actum, non autem quòd fiat tali intentione: & aliàs teſte Sanchez, *lib. 7. Mor. cap. 19. n.* 110. poſſit talis reſtitutio fieri Religioſo danti, niſi timeatur illum vanè, & contra Prælati voluntatem iterum conſumpturum eſſe. Ita ille.

Sup. hoc in R. præterita §. 1. inter medium, & finem, verſ. El primero.

3 Nota etiam, quòd in duobus aliis caſibus quis non tenetur reſtituere acceptum à Monialibus, vel aliis Religioſis, quos apponit idem Pellizzarius, *ubi ſuprà*, ſic aſſerens: Addit Sanchez, quòd ſi ſæcularis daret aliquid Monacho non ſibi retinendum, nec ad libitum conſumendum, ſed dandum fœminæ, cum qua ipſe Monachus fornicaretur; ſi is de facto illud tradat fœminæ; hæc non tenetur reſtituere, cùm illud cenſeatur non accepiſſe à Monacho, ſed ab illo ſæculari, Monacho in ea datione ſe habente ſolùm, ut executore: nec appareat ullus titulus, ex quo illud dici debeat acquiſitum Monaſterio. Quin etiam Cardinalis de Lugo, *diſp. 3. de Juſt. n. 142.* dicit non eſſe improbabilem doctrinam, quàm tradunt Bañez, Lopez, Rebellius, Salas, Sayrus, & Diana relati ab ipſo Cardinali; nimirum quando Prælatus regularis dat ſubdito plenam, ac liberam facultatem expendendi aliquid pro ſuo libito, non intelligi limitare ſuam intentionem ſolùm ad uſus licitos, ac pios; ſed potius auferre, quantum ex ſe, totum impedimentum, ut uſus ille non ſit contra votum paupertatis ob defectum licentiæ; atque adeò recipientem ab ipſo non teneri aliquid reſtituere. Et ratio eſt, quòd ſicut in aliis materiis licentia generaliter conceſſa non intelligitur limitari ad ſolos uſus, vel caſus aliunde non turpes; ſed iis etiam aufert malitiam, quam poſſent habere ex defectu talis licentiæ; etſi remaneat malitia, ac turpitudo ex alio capite, ſic hoc ipſo quòd Prælatus univerſaliter concedit licentiam expendendi pro libito; non eſt, cur præſumatur limitare licentiam ad uſus ſolùm aliunde non illicitos, ſed potius velle auferre impedimentum, quantum eſt ex parte ſua, maximè cùm Prælatus id præſtare poſſit non ſolùm validè (ut benè probat Cardinalis de Lugo, *n.* 137.) ſed etiam licitè; ut oſtendit idem Cardinalis, *nu.* 139. Loquendo de licentia data in genere ad quemlibet uſum, non autem in particulari, & determinatè ad uſum illicitum. Hæc Pellizzarius; & iterum ego; & quoad ultimum conſentit etiam Marcus Vidal, *in Arca Theolog. Moral. titulo de Paupertate Religioſa, Inquiſit. unica, num. 22. & 23.*

S in R. 58. §. 60. & in 10. [illegible] R. 58. §. Sed ego, & ſeqq. &c.

R E S O L. LXIV.

An Bulla Clem. VIII. prohibens largitionem munerum locum ſibi vindicet, ſi regularis, vel Monialis det eleemoſynam?

Ex quo alii caſus inferuntur, qui non includuntur in dicta Bulla Clem. VIII. Ex part. 1. tract. 6. Reſ. 11.

§. 1. REſpondeo negativè cum Riccio, *in praxi, to. 2. reſ. 25.* & Souſa, *in explicat. hujus Bullæ §. 7. n. 91.* & quia Codex rarus eſt, ponam ejus verba: *Eſta ley trata ſolamente de donaciones graciosas: y el dar limoſyna, no es propriamente donacion graciosa, y anſi el hazerla los Religioſos ſe ha de condenar, ò aprobar conforme, al derecho comun. Et in §. 1. n.* 64. ponit Doctor iſte aliqua verba conducentia ad hunc caſum, & multos alios decidendos: & ſunt iſta: *Nota, que el titulo deſta Conſtitucion, es de ſolas donaciones graciosas, y ſolo el abſuelve infinitas dudas, que algunos han preguntado, y en eſpecial Religioſas, anſi como, ſi les veda eſta ley el hazer algunas fieſtas, que tienen devocion, y gaſtar en traer muſica, ò con el Predicador, ò en ſuſtentar à los que las viſitan, y govierran, ò en hazer otros miniſterios, en utilidad del Convento en comun, ò de alguna Religioſa en particular, de lo qual no trata eſt ley, porque todas iſtas coſas, y otras como ellas, no ſe comprehenden de baxo del nombre de donacion, ſino de ſatisfacion.* Hæc ille, quæ ſunt admodum notanda: quia multum practicabilia: & nos de hac quæſtione *ſuprà* etiam diximus.

Sup. hoc in 10. [illegible]

Supra quæ hic eſt [illegible] ſee in ejus §. ult. & in alia Reſ [illegible]

R E S O L. LXV.

An Religioſi tempore mortis cùm licentia Superioris poſſint aliquid donare?

Et ex doctrina hujus reſolutionis infertur, an poſſit Prælatus dare licentiam Monacho ſcribendæ ſchedulæ, qua diſponat, quid de his bonis faciendum ſit poſt mortem, eo animo, ut vim habeat teſtamenti, aut codicilli ea diſpoſitio?

Et notatur, quòd poteſt aliquid relinqui Monacho cum facultate tempore mortis diſponendi de eo inter conſanguineos, non per teſtamentum aliquod ſolemne, ſed per eleemoſynam perſonarum. Ex p. 5. tr. 3. Reſ. 128.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Graffius, *de deciſ. par. 1. lib. 4. cap. 5. num. 58.* Navarr. Rodriquez, Præpoſitus, & alii, quos citat Sanchez, *in ſum. tom. 2. lib. 7. cap. 8. n. 10.* quia talis donatio eſſet ultimæ voluntatis ſpecies, & qui non poteſt de jure teſtari, neque poteſt donare cauſa mortis.

2 Sed contrariam ſententiam docet Suarez, *ubi ſuprà n. 11.* & poſt illum Layman. *lib. 3. ſect. 5. cap. 3. num. 4.* unde filiusfamilias, qui ne patre quidem conſentiente teſtamentum facere poteſt, tamen mortis cauſa donare cum patris conſenſu permittitur, *l. tam is ff. de mortis cauſa donationibus*, ſiquidem teſtamentum plus juris ac legitimæ facultatis poſtulat, donatio verò mortis cauſa ad naturam diſpoſitionis inter vivos plurimum accedit.

3 Et ideò ex his infertur non eſſe integrum Prælatis dare licentiam Monacho ſcribendæ ſchedulæ, qua diſponat, quid de ſuis bonis faciendum ſit poſt mortem eo animo, ut vim habeat teſtamenti, aut codicilli ea diſpoſitio, ſecus quando non eo animo, ſed ſolùm rogat Prælatum, ut ſic diſponat pro ſua libera voluntate. Cùm enim liberum maneat Superiori ſic diſponere, & quod poſtea fecerit, vim non habeat ex defuncti diſpoſitione, non eſt teſtamentum, nec codicillus quare id licitum eſt etiam Fratribus Minoribus. Addit tamen Navarr. Graffius, & Rodriquez, id non eſſe integrum, ſi ea ſchedula vim habeat donationis cauſa mortis, ſed dicti auctores loquuntur conſequenter ad ſententiam, quam ſuprà diximus eos docere, at, tenendo noſtram,

ſtram, liceret donare cauſa mortis ex ea licentia, ex qua poſſet ſimilia Religioſus donare inter vivos.

4 Notandum eſt tamen hic obiter, quod poteſt aliquid relinqui Monacho cum facultate tempore mortis diſponendi de eo inter conſanguineos, non per teſtamentum aliquod ſolemne, ſed per electionem perſonarum, ad quas debeat pertinere, quod ita relictum fuerit, atque ita non diſponet tanquam teſtator, ſed tanquam perſonarum elector. Et ita docet Filliucius, Pacianus, *conſil. 36. num. 103. uſque ad num. 108.* cum Sanchez, *loco citato num. 8.*

RESOL. LXVI.

An Religioſus peccet mortaliter contra votum paupertatis, ſi recipiat pecunias ſæcularium in depoſitum abſque Superioris licentia?

Et advertitur, quòd ſi Religioſus moriatur proprietarius, privatur Eccleſiaſtica ſepultura.

Et quæritur, an ſi Religioſus, (dummodo non ſit Minorita,) inveniatur mortuus cùm Burſa denariorum, non ſit ſtatim privandus ſepultura Eccleſiaſtica, quia jura non privant Officio Altaris talem Monachum viventem cum peculio, niſi quando prius monitus noluit dimittere?

Et docetur, quòd Religioſus, caſu contingente, ſupradictum depoſitum pecuniæ ſæcularium non admittat in vim depoſiti, ſed ſolum in vim cujuſdam familiaris cuſtodiæ, & ſic erit immunis à ſcrupulo.

Et an Religioſus recipiens aliquid conſiderabile à ſæculari cum intentione petendi licentiam à Superiore, & ſi non conceſſerit, illud reddere, cui dedit, peccet mortaliter? Ex part. 10. tract. 15. & Miſc. 5. Reſ. 40.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 18. §. 2. ad medium, & in §. 11. in fine, & in Reſ. 23. Nota ſecunda, & infra in §. 1[illegible]

§. 1. AFfirmativam ſententiam tenet ex Dominicana familia devotus Magiſter Joan. Paulus, Nazarius, *tom. 8. Opuſc.* ſic ait: Dico Religioſum accipientem pecuniam à quocumque in cuſtodiam, ſeu depoſitum abſque ſuperioris ſui licentia peccare mortaliter contra votum paupertatis: quidquid dicat Sanchez, *lib. 6. de Matrim. diſputat. 4.* & Suarez, *loco paulò ante citato, cap. 11. n. 45.* Ratio eſt, quia depoſitarius habet jus in rem apud ſe depoſitam ad eam cuſtodiendam adverſus quoſcumque volentes eam accipere contra, vel præter voluntatem domini, cum obligatione eam legitimo domino conſervandi; hoc autem jus ſpecies quædam eſt, ſive modus dominii, ſeu proprietatis in pecuniam illam, non ſimpliciter (hoc enim ſoli convenit domino, cui reſtituenda eſt) ſed ſecundùm quid, id eſt ſecundùm dictam rationem, quia nimirum jus habet in eam depoſiti lege naturali, & humana conſtitutum eo ferè modo, quo præfectus arcis regiæ jus habet eam cuſtodiendi. Et confirmatur: nam alioquin in iis Religionibus, in quibus non eſt facta ſpecialis prohibitio tenendi alienas pecunias apud ſe conſervandas, & ad petitionem domini reſtituendas, liceret cuique Religioſo pecunias, & alias res ſæcularium pretioſas in magna copia recipere conſervandas abſque ulla Superioris licentia, & quilibet etiam Monachus ſive Religioſus eadem ratione poſſet, nulla præhabita prælati ſui facultate, cæterorum ejuſdem conventus Fratrum pecunias cuſtodiendas tenere, ſaltem eorum quibus à prælato conceſſum eſt, ut eas apud ſe detineant, quæ ſatis apertè voto paupertatis videntur adverſa, & ad proprietatem introducendam aptiſſima. Præterea facilè poteſt evenire, ut poſt magnam ab extraneis receptam ſub titulo depoſiti pecuniæ ſummam. Religioſus qui eam accepit cuſtodiendam, repentina morte migret è vita, nullo relicto ſcripturæ teſtimonio, & defuncto aut longiſſimè diſtante pecuniæ domino, nulloque alio pecuniam illam ſibi dari poſtulante: in quo caſu Religioſus ille de jure canonico judicandus eſſet verè proprietarius, & pœnæ proprietariis debitæ ſubjiciendus privationi ſcilicet Eccleſiaſticæ ſepulturæ cum illo infamiæ titulo, Pecunia tua tecum ſit in perditionem. Huc uſque Nazarius. Sed ego olim ſententiæ Suarez, & Sanchez, adhæſi, quibus etiam adhæret Pelizzarius, *in Man. Regul. tom. 1. tr. 4. ſect. 4. n. 232.* Portel, *ubi infrà*, Layman, *lib. 4. tr. 5. cap. 7. q. 1. verſ. At verò*, & alii. Et ratio eſt, quia tu in tali caſu nec dominium, nec uſum, neque adminiſtrationem illius pecuniæ acceptas, ſed hæc omnia vis eſſe apud deponentem, ſolo officio cuſtodis admiſſo, quod voto paupertatis non videtur prohibitum, ut latis judicavit Nicol. III. *in cap. exiit, verſ. Ad majorem, de verb. ſignific.* ubi loquens de fratribus Minoribus, in quorum favorem ſæculares, apud Syndicum pecunias deponunt, inquit: Patet in præmiſſis in tali commendatione pecuniæ ipſos Fratres non ſolùm à receptione pecuniæ, proprietate, dominio, uſu ac contrectatione qualibet ipſius, & ab ea pecunia, penitus eſſe alienos. Idem autem eſt, ut benè notavit Sanchez, *ſuprà* ex D. Bonaventura, quod pecunia apud te, vel apud tertiam perſonam deponatur, ſi nolis illius dominium, uſum aut adminiſtrationem acceptare Superiore inconſulto. Ad id verò quod aſſerit Nazarius, *de Religioſo invento cum pecunia*. Reſpondet Portel. *in Dubiis Regularium, verbo Sepultura nu. 11.* ubi ſic aſſerit: Si Religioſus moriatur proprietarius, privatur Eccleſiaſtica ſepultura, cap. *ſuper quodam de ſtatu Monachorum*. Notat tamen Rodriquez, *to. 3. qu. 56. art. 1.* quod ſi Religioſus dummodo non ſit Minorita inveniatur mortuus cùm burſa denariorum, non ſtatim privandus eſt ſepultura Eccleſiaſtica, quia jura non privant officio Altaris talem Monachum viventem cùm peculio, niſi quando prius monitus noluit dimittere: ergo ſic mortuum non privabunt ſepultura Eccleſiaſtica. Adde quod talis mortuus poterat ſe purgare, quod ſcilicet denarii eſſent ſui amici, conſanguinei, vel ſibi depoſiti, vel concrediti, ut alteri deferret loco eleemoſynæ, vel reſtitutionis. At dicit ibi in fine articuli quòd in hoc Minorita non excuſabitur ob ſtrictiorem Regulæ prohibitionem erga pecuniam recipiendam. At ſi etiam in Minorita circumſtantiæ ſatis probabiles occurrerent, ut crederetur pecuniam non eſſe ſuam, ſed amici, conſanguinei, vel creditam ad erogandam, vel reſtituendam: credo non eſſe privandum ſepultura: tunc enim non peccavit in rigore, quia pecunia non erat ſua. Ita Portel.

Sup. hoc in R. ſeq. §. 1. per totum, ſignanter à principio, & §. 2. & in ejus prima not.

2 Sed quia argumentum patris Nazarii habet magnam vim, ideò in caſu contingenti, ut benè obſervat Caſtrus Palaus, *tom. 3. tr. 16. diſp. 3. punct. 21. n. 6.* Religioſus ſupradictam depoſitionem pecuniæ ſæcularium non admittat in vim depoſiti, ſed ſolùm in vim cujuſdam familiaris cuſtodiæ; & ſic erit immunis à ſcrupulo; non ceſſat in iſto caſu vis argumenti Patris Nazarii: nam non celebrat verè contractum depoſiti inſcio Superiore.

Sup. hoc in R. ſeq. §. 2. in fine.

3 Ex his optimè me citato obſervat noviſſimè Leandrus, à Murcia, *in Regulam B. Franciſci, cap. 6. quæſt. 23. n. 5. Que ſi el Religioſo recibe alguna coſa conſiderable de un Seglar, con intencion de pedir licentia al Superior, y bolverſela ſino ſe la diere, no peca, almenos mortalmente, porque en tal caſo es viſto querer el Religioſo tener en nombre del dante la dicha coſa, y en depoſito, & haſta tenga licentia de ſu Pralado, lo qual en ninguna manera es contra la pobreza: porque aunque lo que abſolutamente ſe accepta, luego paſſe al uſo del Monaſterio y dominio del Papa, y aſſi es neceſſario tener licentia del Pralado que es adminiſtrador dello; però no quando ſe acceta condicionalmente: porque entonces mientres no ſe aceta la condicion de pedir la licencia, ſe queda en el dominio del dante, y ſe retiene en ſu nombre.* Hæc ille, & iterum ego.

Sup. hoc ſupra in R. 18. & 19.

RESOL. LXVII.

An Religioſus, qui ex improviſo mortuus inventus eſt in cella cùm marſupio denariorum, ſit privandus Eccleſiaſtica ſepultura?

Et quid, ſi talis Religioſus ſit Minorita?

Et an ſit contra votum paupertatis accipere pecunias Sæcularium in depoſitum? Ex part. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 23.

§. 1. SUperior illius Religionis talem Eccleſiaſtica ſepultura privandum eſſe ſuſtinebat, adducens *c. ſuper quodam, de ſtatu Monachorum.* Ego verò eum à tali ſententia conatus ſum removere, ut feci, quia jura non privant officio Altaris talem Monachum viventem cùm peculio, niſi quando prius monitus noluit dimittere: ergo ſic mortuum non privabunt ſepultura Eccleſiaſtica. Adde quòd talis mortuus poterat ſe purgare, quod ſcil. denarii eſſent ſui amici, conſanguinei, vel ſibi depoſiti, vel concrediti, ut alteri deferret loco eleemoſynæ, vel reſtitutionis, & ita docet ex Emanuele Rodriquez, Laurentius Portel, *in dubiis Regular. verſic. ſepultura, num. 11.* qui hoc limitat, dummodo talis Religioſus non ſit Minorita; ob ſtrictiorem regulæ prohibitionem erga pecuniam recipiendam, niſi circumſtantiæ probabiles occurrerent in contrarium: hanc ſententiam docet etiam Hieronymus Rodriquez, *in compend. qq. Regul. reſ. 128. n. 20.* Et, ut ex contraria ſententia ſupradictum Superiorem amoverem, adduxi Villalobos, *en ſum. to. 2. tr. 31. difficul. 3, n. 6.* ubi ſic ait: *Al menie que fue hallado proprietario tambien ſe niega la ſepultura como dize el derecho, mas haſe de advertir que no luego, que el Religioſo fuere hallado con una bolſa de dineros en la celda ſin licentia de ſu Prelado ſe le deve negar la ſepultura Eccleſiaſtica porque el cap. ſuper quodam habla del que ſiendo amoneſtado del Prior no quiſo reſignar el proprio que tenia contra la regla; y ſi à el lo oyeran pudiera dar eſcuſa de que lo tenia en depoſito de algun ſeglar ò coſa ſemejante, ò quiça tendria licentia Superior de palabra, y puede aver ſela dado, y olvidarle, y puede ſer, que fueſſe el dinero, que ſe le dieron para reſtituyr como acontece algunas vezes. Y al fin ha de conſtar muy claro que ſea proprietario, y mas que ſiendo ſecreto no puede el Prelado por eſſo condenarle, y pocas vezes ſuccedera en platica ſer eſte caſo publico, pues nadie ſabe ſi el Prelado le dio licencia ſecreta ſino es que el imprudentemente lo diga.)* Ita ille, cujus ultima verba cùm audiſſet ſupradictus Superior, qui mecum hunc caſum conſulebat, obmutuit, & ſatisfactus diſceſſit.

Sup. hoc in R. præterita §. 1. ante medium verſ. præterea, & inter medium, & finem, à verſic. Ad id. & in tom. 5. tr. 1. ex R. 54. longe §. 1. ad medium, & in tom. 8. tr. 5. ex R. 30. §. ult. ad medium, verſic. & ideo falſo. & ibi in tr. 8. vide dodi[illegible] R. 4.

2 * Notandum eſt hìc obiter ex illis verbis Villalobos, (*pudiera dar eſcuſa de quo lo tenia en depoſito de algun, ſeglar*, ſequi Religioſum ſi ipſe detineat penes ſe pecunias alicujus ſæcularis in depoſitum, non peccare contra votum paupertatis, licèt contrarium ſentiat noviſſimè doctus Nazarius ex almo Ordine Prædicatorum, *opuſc. de ſtatu, & obligat. Religioſ. dub. 8. de voto paupertatis, concluſ. 20.* Sed opinio negativa eſt ſatis probabilis,

* Sup. contrario in hoc §. in R. præterita, & ſup. in R. 19. §. 2. ad medium, & in fine. Reſ. 21. & in R. 23. §. Nota ſecunda.

bilis, quam ego docui *in 1. p. tr. de paupert. religioſa, reſ.* 43. cum Sanchez, & Fauſto, quibus nunc addo Suarez *de Relig. tom.* 3. *lib.* 8. *cap.* 11. *num.* 45. ubi ſic ait, Si Religioſus acciperet ab alio pecuniam tantum in cuſtodiam, ut eam reddat, quoties dominus voluerit, per ſe non eſſet contra paupertatem, licèt poſſit eſſe contra obedientiam, & contra decentiam religioſam ſi occultè fiat. Ita ille, & ego.

Sup. hoc ſi- frequenter in R. praeterita, & ſed quia.

3 Ex dictis infero non bene dictum Nazarium *loco citato* dixiſſe, quòd ſi Religioſus acciperet magnam pecuniæ ſummam in depoſitum, & repentina morte migraret è vita, nullo relicto ſcripturæ teſtimonio, judicandus eſſet verè proprietarius, pœnæ proprietariis debitæ ſubiiciendus, privationi ſcilicet Eccleſiaſticæ ſepulturæ, non, inquam, in hoc benè dixit Nazarius, ex rationibus adductis à Portel. & Villalobos *ubi ſuprà*, quia ex multis capitibus poteſt talis Religioſus in hoc caſu excuſari à vitio proprietatis.

In Indice primo hujus tom. 7. vide Appendicem ad hunc Tract. 3. ubi reperies alias paucas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 3. de Paupertate Religioſa,

---

TRACTATUS QUARTUS DE CORRECTIONE FRATERNA.

RESOLUTIO PRIMA.

Quotuplex ſit Correctio? Ex par. 7. tr. 3. Reſol. 1.

§. 1. RESpondeo quòd correctio duplex eſt, altera judicialis, & altera fraterna. Judicialis eſt, quæ provenit à poteſtate publica in ordine ad bonũ commune, ut docet D. Thomas 2.2. *q.* 33. *ar.* 1. quia in illa per ſe, & primariò ſpectatur bonũ, non ipſius delinquentis, ſed aliorum, qui per peccatum unius læduntur, & ſcandalizantur. Eſtque propriè actus juſtitiæ vindicativæ. Correctio verò fraterna poteſt fieri à privata auctoritate, & ordinatur ad bonum ejus, qui corripitur; & propriè, & per ſe reſpicit bonum ipſius delinquentis, cujus ſpirituali neceſſitati per hanc correctionem ſubvenitur. Et de hac privata correctione præcipuè agimus in præſenti. Quam eſſe virtutis actum nullus Catholicorum dubitat, teſtante Scriptura, Prov. 27. *Melior eſt manifeſta correctio, quàm amor abſconditus.* Et Eccleſiaſtici 29. *Meliùs eſt à ſapiente corripi, quàm ſtultorum adulatione decipi.* Unde de Deo ipſo legimus, Prov. 3. *Quem enim diligit Dominus, corripit, & quaſi Pater in filio complacet ſibi.* Et ratio eſt manifeſta, quia correctio per ſe ordinatur ad bonum honeſtum, & rectæ rationi conforme; nimirum bonum proximi, ſcilicet ad ſublevandam miſeriam ejus ſpiritualem; nulla enim major miſeria excogitari poteſt, quàm peccatum, quod eum privat ſpirituali, & æterna beatitudine, & reddit eum Dei inimicum, & reum æterni ſupplicii. Quare ſi erogare ſtipem indigenti eſt actus honeſtus, & virtutis, quo pellitur fames corporalis, potiori jure erit correctio fraterna, qua peccatum expellitur ab anima. Unde rectè Ariſtot. 9. *Ethicor. cap.* 9. inquit, Pravum amicum corrigendum eſſe, ac magis juvandum in moribus, quàm in pecuniis, diſſolvendamque amicitiam, ſi negligat correptionem.

RESOL. II.

Ad quam virtutem ſpectet Correctio Fraterna? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 2.

§. 1. LAtè de hac materia agit Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſent. to. 2. dub. 6. q. 1.* Hurtadus de Mendoza *de fide vol. 2. diſp. 162. ſect. 3. per totam*, Coninch. *de Charitate diſp. 28. dub. 2. n. 12. & ſeq.* Caſpenſis *in Curſu Theol. to. 2. tr. 17. diſp. 6. ſect. 1. n. 2.* ubi ſic ait. Dubitant recentiores, ad quam virtutem ſpectet actus correctionis? Nonnulli volunt non pertinere ad ſpecialem virtutem, ſed ad diverſas, prout peccatum corripiẽdum diverſis virtutibus repugnat; quia quælibet virtus nos inclinat non ſolùm in nobis ejus honeſtatem conſervare, & contraria fugere, ſed etiã in aliis. Hoc tamen nullam probabilitatẽ habet, inde enim ſequeretur, eum, qui cùm facilè poſſit, non corripit furem, peccare cõtra juſtitiam, & teneri ad reſtitutionem, & qui luxuriãtem non impedit, peccare contra honeſtatem, quod eſt abſurdum. Ægidius *diſp. 28. dub. 2.* cenſet, obligationem corripiendi proximum oriri propriè ex charitate Dei, & proximi; quia ſicut charitas Dei, & proximi nos obligat, ut data occaſione utriuſque bonum procuremus; ita nos obligat ut impediamus ea, quæ ipſis graviter adverſantur: at peccatũ mortale tam Deo, quàm proximo graviter adverſatur; ergo charitas nos obligat ut illud impediamus, quod fit per correctionem fraternam. Nihilominus dicendum eſt correctionem eſſe actum miſericordiæ, & charitatis, juxta motivum à quo oritur: ſi enim ex amore Dei, & deſiderio, quo quis vult Deum nõ offendi, corripiat proximum, tunc correctio imperativè procedit à charitate; ſi verò ex voluntate ſublevandi illum à miſeria; tunc operatur actum miſericordiæ. Et ex his colligitur quid propriè ſit correctio fraterna. Eſt enim actus, ſeu opus, quo quis ſubvenit neceſſitati ſpirituali proximi, nitens eum à peccati malo liberare, per convenientem aliquem, & idoneum ad id ſermonem. Hucuſque Caſpenſis,

2 Sed quidquid ſit de hac quæſtione pro praxi, eſt omnino certum, & indubitatum ad ſatisfactionẽ hujus præcepti non requiri neceſſariò correctionem fieri ex hoc, vel illo motivo charitatis, vel miſericordiæ. Nam etiãſi ex malo motivo id facias, ſatisfacere potes præcepto correctionis, ſicuti ſatisfaceres jejunii præcepto, vel Miſſæ audiendæ, vel eleemoſynæ erogandæ, etiamſi ex pravo fine jejunares, Miſſam audires, vel eleemoſynam tribueres. Et ratio omnium eſt, quia hæc præcepta non ſunt de actibus virtutis reſidentibus in voluntate, ſed de actibus externis miſericordiæ, temperantiæ, vel religionis, qui integri eſſe poſſunt, etiãſi à voluntate depraventur. Et ita docet Palaus *to. 1. tr. 6. diſput. 3. punct. 1. n. 8.* & Franc. del Caſtil. *in 3. ſent. to. 2. diſp. 6. de Correct. q. 2. n. 8.*

RESOL. III.

An detur præceptum Correct. Fraternæ? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 3.

§. 1. REſpondeo affirmativè, & ut hoc clarius fiat, ſuppono, Primò, correctionem fraternã eſſe unum ex ſeptem operibus miſericordiæ ſpiritualis, quæ hoc verſu continentur.

Conſule, caſtiga, ſolare, remitte, fer, ora.

Suppono ſecundò ex S. Thoma 2.2. *q.* 33. *ar.* 1. correctionem delinquentis eſſe quoddam remedium, quod debet adhiberi contra peccatum alicujus; peccatum autem dupliciter conſiderari: Primò, in quantum nocet ei, qui peccat. Secundò, in quantum vergit in nocumentum aliorum, adeòque duplicem eſſe correctionem, aliam qua remedium adhibetur peccato priori modo ſpectato, quæ dicitur correctio fraterna; eſtque actus charitatis, cujus eſt procurare bonum, & avertere malum proximi. Aliam, quæ adhibet remedium peccato delinquentis poſteriori modo ſpectato, qua ratione eſt actus juſtitiæ unius ad alterum. Quia tamen ſuprà diſtinximus miſericordiam à charitate, dicendum eſt correctionem fraternam eſſe à miſericordia elicitivè, & à charitate imperativè, ut etiam indicat S. Doctor reſponſione ad 2.

2 His poſitis, quòd fraterna correctio aliquando ſit in præcepto, tradit S. Thomas *ar.* 2. & patet tum ex verbis illis Eccl. 19. *Corripe amicum, nè fortè non intellexerit, & dicat non feci, aut ſi fecerit, ne iterum addat facere. Corripe proximum, ne fortè, non dixerit, & ſi dixerit, ne fortè iteret.* Quibus ex novo Teſtamento addi poteſt illud Matth. 18. *Si peccaverit in te* (id eſt, te ſciente, ut interpretes communiter explicant) *frater tuus, corripe illum,* &c. tum quia cùm ex præcepto charitatis, aut miſericordiæ teneamur ſublevare miſeriam corporalem proximi, à fortiori tenemur miſeriam illius ſpiritualem tollere, vel impedire; at peccatum eſt ſumma miſeria ſpiritualis, & correctio eſt interdum neceſſaria ad illud impediendum, quare tunc correctio ex gravi præcepto tam naturali, quàm divino adhiberi debet. Et ita docent communiter Doctores, & noviſſimè Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſent. to. 2. diſp. 6. de Correctione fraterna, qu.* 2. ubi contra Hurtadum probat præceptum correctionis eſſe ſpirituale, quod etiam docet Turrianus *in 2. 2. tom. 1. diſp. 86. dub. 1.*

RESOL. IV.

An hoc præceptum obliget ſub mortali?
Et notatur, quòd quamvis omiſſio Correctionis de mortalibus ex genere mortalis ſit, poteſt fieri venialis ex imperfectione actus, & poſſit aliquando omitti. Ex p. 7. tr. 3. Reſol. 4.

§. 1. REſpondeo affirmativè, per ſe loquendo, nam præceptum eleemoſynæ obligat ſub mortali, quatenus proximus

ximus eſt in extrema, vel gravi neceſſitate: Ergo ſimiliter ſub mortali tenemur ei per correctionem ſubvenire, ſi eſt in gravi neceſſitate ſpirituali. Et ita docet Coninch. *diſp.* 28. *dub.* 2. *n.* 14. Franciſcus del Caſtillo *in* 3. *ſent. tom.* 2. *diſp.* 6. *de Correctione, q.* 5. *n.* 2. Trullench. *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dubio* 12. *n.* 2. & Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 10. *punct.* 2. ubi doctè probat adeſſe præceptum de corripiendo proximum qualitercumque peccantem, ſive contra nos, ſive contra ſolum Deum.

2 Nec obſtat dicere quando malum proximi eſt ipſi voluntarium, quodque facile per ſe poſſit avertere, ſi velit, non teneor ei ſuccurrere, ut patet in eo, qui paupertatem ſponte patitur, nuditatem, ac miſerias eas ſequentes; quem non teneor his eripere, quia non cenſetur eſſe in neceſſitate: atqui omne peccatum ſaltem formale eſt peccanti voluntarium, & hic poteſt illud vitare, ſi velit, ergo non teneor ipſum ab eo eripere.

3 Reſpondeo, etſi quis peccet omninò ſciens, & ex pura malitia, adhuc peccatum eſſe ex aliqua parte involuntarium, quatenus ſcilicet privat peccantem gratia Dei, & æterna beatitudine, aut cauſat ei æternum ſupplicium; quæ peccans odit, & cuperet effugere. Nec refert quòd hæc voluntariè ſibi accerſat, atque adeò videatur ea parviſacere, cùm facilè ea vitare poſſet; hoc enim fit, quia non ſatis apprehendit, quantum malum peccatum contineat, quod, ſi prout decet, apprehenderet, omninò non peccaret.

4 Adde, neminem ita peccare ex malitia, quin aliqua tentatione, & ad bonum delectabile inclinatione, quam non ita facilè poteſt ſuperare, ad id incitetur: atque ita ipſum peccatum tum ex hac parte, tum quatenus etiam dicta mala affert, eſt ei ſemper aliqua ratione involuntarium. Hoc tamen fatendum eſt, nos rarius obligari taliter peccantes corripere, quia rarò eſt ſpes emendationis: quando tamen hæc adeſt, ad illud tenemur.

Sup. hoc ad literam [illegible] Lorca [illegible] primo. 5 Nota tamen quòd quamvis omiſſio correptionis de mortalibus ex genere mortalis ſit, poteſt fieri venialis ex imperfectione actus: tunc ſcilicèt, quando quis in præparatione animi deſiderat ſalutem proximi, & paratus eſt ſubſidium conferre, quando viderit eſſe neceſſarium; ſed ex quadam tepiditate, & inadvertentia retardatur à correptione, aut non ſatis proſpicit articulum neceſſitatis. Ex quo conſtat, quod S. Thomas dicit, *art.* 2. *ad* 3. correptionem poſſe omitti aliquando meritoriè, aliquando cum peccato mortali, aliquando cum ſolo veniali. Et ita docet Lorca *in* 2. 2. *diſp.* 45. *num.* 3.

RESOL. V.

Quando obliget hoc præceptum? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 5.

Pro his, & aliis circumſtantiis in duabus Reſ. ſeqq. §. 1. Difficultas eſt, quando teneamur proximum corripere: cùm enim hoc præceptum ſit affirmativum, conſtat illud non obligare pro ſemper, ſed tantùm poſitis quibuſdam circumſtantiis, ut intelligitur *art. cit.* Reſpondeo itaque correctionem fraternam obligare, quando ſequentes conditiones occurrunt; Prima, quando vides proximum actu peccare, aut moraliter ſcis eum peccaſſe, & adhuc verſare in periculo relabendi. Secunda, quando probabiliter ſperas correctionem profuturam, & proximum ex ea emendandum. Tertia, quando ad emendationem proximi neceſſe eſt, ut illum corripias; quod contingit, quando veriſimiliter judicas fore, ut ille neque ex ſeipſo, ſeu ſine auxilio monitoris à peccato caveat, neque ab alio corripiatur. Quarta, quando correctio illa ſine gravi tuo incommodo fieri poteſt. Et ita docet Becanus *in p.* 2. *c.* 11. *n.* 26. Petrus à S. Joseph *in Idea Theol. mor. lib.* 3. *c.* 10. *reſol.* 6. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 10. *punct.* 2. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 1. *n.* 5. Trullench *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 13. *n.* 3. Sed de iſtis conditionibus inferius ſingillatim agendum eſt.

RESOL. VI.

Quando omiſſio correctionis fraternæ ſit peccatum mortale?
Et explanantur circumſtantiæ requiſitæ, ut præceptum correctionis obliget ſub mortali.
Et docetur, quando ſit mortale audire, & non contradicere detrahenti, licet detractione ipſa non delectetur, qui audit. Ex part. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 228.

Sup. hoc & concedentiis [illegible] hoc §. in Reſ. præter. [illegible], & ſeq. §. 1. Scio plures viros timoratos maximis ſcrupulis ſe ſubjicere, putantes ſæpius peccare in omiſſione correctionis fraternæ; & tamen non eſt ita, ut patebit ex ſequenti doctrina Jacobi Granadi, inſignis Theologi Societatis JESU, *in* 2. 2. *D. Thomæ controv.* 3. *tr.* 12. *diſp.* 1. *n.* 6. 7. & 8. ubi ſic ait: Dicendum ergo eſt, ut præcepti illius tranſgreſſio ſit culpa mortalis, requiri in primis certitudinem moralem, quòd proximus ſit in ſtatu culpæ mortalis, aut certè venialis, quæ ſpeciale periculum inducit graviter offendendi Deum, id eſt, quia propter periculum proximum ſit culpa mortalis; alioquin non eſſet obligatio gravis illum corripiendi, niſi fortè in Prælato, aut illo, cui ſpecialiter incumbit proſpicere bono alicujus communitatis, quòd valdè lædatur non corrigendo, quia cùm ipſe non tenea-tur ſub mortali evitare culpas veniales; nec nos tenemur ſub mortali eum corrigere, ut illas evitet. Deinde quòd indigeat correctione; nam ſi ipſe delinquens eſt timoratæ conſcientiæ, ita ut credatur adverſiſſe ſuum lapſum, & velle ex animo reſurgere, aut certè ab alio corripiendus putatur, non eſt obligatio corrigendi, quia hæc eſt eleemoſyna, quam nemo tenetur dare, niſi indigenti. Tertiò quòd ſperetur probabiliter fructus; ſi enim non creditur emendandus, ceſſat obligatio, imò quando eſſet aliqua ſpes emendationis, ſed valdè modica, non eſſet peccatum mortale omittere correctionem; qui verò dubitaret, an correctio profutura eſſet delinquenti, ſi certus eſſet ſaltem non obfuturam, teneretur eam adhibere, non autem ſi ſimul dubitaret, an eſſet nocumentum allatura. Ita Valentia *punct.* 2. & Aragon *art.* 2. cum Dominico Soto; Bañez *dub. ult.* qui rectè advertit in extrema neceſſitate proximi, etiam dubitem de nocumento, teneri nihilominus corrigere. Quartò, quòd damnum inde proveniens corripienti non ſit notabile, alioqui non erit obligatio niſi in neceſſitate extrema, aut quaſi extrema damnationis proximi, niſi fortè corripiens ſit Prælatus. Quintò, quòd non expectetur aliud tempus, in quo commodiùs, aut æquè commodè corrigi poſſit, & alioqui ſit periculum in differenda correctione. Sextò tandem, quòd ex intentione, & propoſito omittatur correctio, nam ſi ex quadam tepiditate, aut ſimili affectu omitteretur, non eſſet peccatum mortale, niſi alioqui notabile proximi damnum tantum eſſet, ut graviter imputaretur nolenti ei ſuccurrere correctione, ut optimè Cajetanus. Et quidem Valentia *ſuprà*, dixit, rarò concurrere circumſtantias requiſitas, ut præceptum correctionis obliget ſub mortali, & Emanuel Sà *ver. correptio, n.* 2. Omittere (inquit) correptionem, ferè ſemper veniale peccatum eſt; in Prælatis tamen, quorum major eſt obligatio ſubditos corripiendi, facilè poteſt eſſe mortale, ſi ex negligentia, aut timore correctionem neceſſariam omittant, Vide Sanctum Auguſtinum *tom.* 5. *lib.* 1. *de civitate, c.* 9. & adverte eoſdem Prælatos poſſe gravem culpam committere, etiamſi culpæ, quarum correctionem omittunt, ſint valde leves, ſi propterea diſciplina Religioſa jacturam notabilem patiatur, ut facilè pati poteſt, tenentur etiam defectus inquirere, neutrum autem ſubditorum eſt, de quibus in hoc loco potiſſimùm ſermo eſt.

Sup. hoc infra Reſ. 8. §. 1. ad medium, & in Reſ. 10. ad lin. 8. & latè in R. 33.

2 Facit in confirmationem doctrinæ, quam ex Valentia, & Sà retulimus: id, quod graves doctores notant, explicantes, * quando ſit peccatum mortale, audire, & non contradicere detrahenti, licèt detractione ipſa non delectetur, qui audit: ſanctus enim Thomas *infrà q.* 73. *art.* 4. ait: Si quis tunc correctionem omittat ob negligentiam, verecundiam, vel timorem, qui non ſit mortaliter malus, non peccare plerumque, niſi venialiter; addit autem Sotus *lib.* 1. *de Juſtitia q.* 10. *art.* 4. *pag.* 457. non cenſeri timorem hunc mortaliter malum, quoties propter illum omittitur correctio proximi, ſed quando omittitur ob timorem correctio illa, ad quam adhibendam eſt ſtrictior obligatio, ut ſi detraheretur fidei, Religioni, &c. Nec diſſimilis eſt doctrina Navarri *in ſumm. c.* 18. *n.* 37. dicentis. Qui audit detrahentem ſine aſſenſu, & delectatione, licèt non contradicat ob verecundiam, vel amicitiam, non peccat mortaliter, niſi in tribus caſibus. Primus eſt, ſi ſit ſuperior, cui incumbit munus corrigendi ſubditos. Secundus, ſi ultra infamiam provenit magnum aliquod damnum dicenti, vel alteri. Tertius, ſi fama illius, cui detrahitur, valdè læditur; quod ita intellige, ut læſio ſit major, quàm illa, quæ præcisè ſufficiat, ut detractio ſit mortalis, alioqui enim non eſſet dubium, quin lethaliter non peccaret omittendo correctionem.

* Sup. hoc in R. ſeq. §. [illegible] ad medium, & inf. in R. 72. & 71. & in 10. [illegible] Reſ. 63. [illegible] in fine, & ſeq.

3 Ex quibus omnibus tandem concludo, præceptum hoc fraternæ correctionis amplè accipiendum eſſe, nec facilè credendum, timoratos præſertim viros peccare lethaliter illud violando, præſertim ſi Prælati non ſint, non ſolùm, quia ita ſentiunt graves Doctores, ſed etiam quia præcepta charitatis pœnam minus rigoroſam afferre ſolent, & præſertim iſtud eleemoſinæ ſpiritualis, cujus fini, cùm ſit ſublevare miſeriam ſpiritualem proximi, ſcilicet culpam, in qua ipſe liberè eſt, & à qua liberè exire poteſt, non ita propriè cenſetur pati ſpiritualem neceſſitatem, ſicut nec propriè pateretur corporalem, qui poſſet facilè ſibi ipſi ſuccurrere, quò autem neceſſitas proximi minor eſt, eò minus tenemur illam ſublevare. Et hæc omnia docet Granado *ubi ſuprà*, quæ quidem maximè notanda erunt, cùm non parum leve reddant onus præcepti fraternæ correctionis.

RESOL. VII.

An ratione circumſtantiarum omiſſio correctionis fraternæ ſit ſæpius tantùm peccatum veniale, aut nullum? Ex part. 7. tract. 3. Reſolut. 61.

Suprà in Reſ. quæ hic eſt 5. [illegible] poſita in [illegible] in duab. Reſol. §. 1. Suprà probavimus præceptum correctionis fraternæ per ſe obligare ad peccatum mortale; in praxi tamen ratione circumſtantiarum, & conditionum, quæ neceſſariæ ſunt ad correctionem, exiſtimo paucos in ejus tranſgreſſione peccare mortaliter, & ideò adducam hic (maximè pro ſcrupuloſis) more

Præteritis, & lege §. ult. hujus Reſ.

more meo ipſiſſima verba Doctorum, & inter illos agmen ducat ſapientiſſimus heu quondam Concivis noſter P. Joſeph de Auguſtino *in ſua brevi notitia &c. in Præcept. Decalogi num.* 29. ubi, me citato, ſic ait. Requiruntur autem ad correctionem hæ conditiones: Prima, ut certam notitiam quis habeat de peccato proximi. Secunda, ut ex correctione ſperetur probabiliter fructus, & emendatio, ſaltem ad tempus. Tertia, ſi probabiliter judicem, proximum indigere mea correctione ad emendationem. Quarta, ſi ſit debitus locus, & tempus, & aliæ circumſtantiæ, quæ videntur neceſſariæ ad finem correctionis. Ex quarum conditionum defectu facile eſt, paſſim excuſari homines à peccato mortali, ex defectu correctionis, maximè in caſibus repentinis, & ad perſonas ignotas.

2 Layman *in Theol. mor. lib.* 2. *tr.* 3. *cap.* 7. *n.* 3. Qui propter paſſionem timoris verecundiæ, puſillanimitatis tam ſtrictè ſe ad hoc obligatum eſſe non advertit; vel in ejuſmodi affectione conſtitutum minùs idoneum ſe exiſtimat ad fratris delictum emendandum; quamvis hujuſmodi timor, & exiſtimatio inanis ſit, plerumq; tamen corripiendi negligentia culpam venialem non excedit. Ita S. Thomas *q.* 33. *art.* 2. *ad* 3.

3 Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 6. *num.* 1. *&* 2. Plurimi non corrigentes proximum excuſantur ſaltem à mortali; pudor illos, & verecundia occupat, ne corrigant; vincere autem pudorem, & verecundiam non facilè poſſunt, qua ratione in materia detractionis excuſamus à peccato mortali audientes detractorem, & præ verecundia illum non corripientes: & hac de cauſa dixit Emanuel Sà, *verb. Correctio, num.* 2. omittere correctionem frequenter veniale peccatum eſt. Huc uſque Palaus.

Sup. hac detractione in Ref. præterit. § Facit, à li 3 & in aliis ejus not. 8

4 Ægydius Coninch *de Charitate, diſp.* 18. *dub.* 6. *num.* 126. In communibus neceſſitatibus privatus tenetur corripere peccantem etiam cum aliquo ſuo incommodo v. g. etſi credat ſe ideò deridendum, aut aliquas injurias auditurum, aut aliquod odium non ita ſibi novum ſubiturum. Ad id tamen non tenetur cum gravi ſuo incommodo, niſi fortè aliter omninò crederetur alius in peccato ſuo moriturus, & ſperaretur per correctionem emendandus. Sed hoc vix habet locum, niſi in mox morituris: & ſic intelligit S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 3. *art.* 2. qui videtur docere, nos etiam cum gravi noſtro periculo teneri corripere proximum. In omnibus autem his caſibus, quò ſpes profectus eſt minor, eo cum minore meo incommodo teneor alios corripere, & faciliùs excuſor.

Sup. hoc inf. in Ref. 18 & lege etiam R. & §§. ejus not.

5 Ex quibus patet, privatos non ita ſæpè peccare, præſertim mortaliter omiſſione correctionis fraternæ, quando ex aliquo timore humano eam omittunt: quia facilè ſibi perſuadent, & quidem ſæpè cum aliqua probabilitate, aut ſe nihil profecturos, aut alium ſine ſua opera emendandum, ut inſinuat S. Thom. ſupra *ad n.* 3. Navarr. *c.* 24. *n.* 12. & S. Aug. ſupra, ubi docet, privatos omittentes corripere peccantes, eò quòd timeant eos offendere, temporaliter ideò, non autem in æternum puniri. Loquitur autem, ut ex contextu patet de caſu, in quo alii ſunt in communi, non autem in valdè gravi neceſſitate correctionis. Ita Coninch.

6 Greg. Valentia *to.* 3. *diſp.* 3. *q.* 19. *punct.* 2. Quartò certum eſt, ſi quis in caſu, quo juxta ſupradicta teneatur ſub mortali fratrem corripere, omittat id facere, tamen excuſari à peccato mortali, ſi id omittit facere non ex amore ſui, vel timore prędominante tunc fraternę charitati, videns nimirùm ſe poſſe, & debere alioqui, & emendare fratrem, ſed ſolùm ex quadam negligentia, & tepiditate, ob quam non cogitet ſe tunc poſſe fratrem juvare: tunc enim ſolùm peccaret talis venialiter.

7 Valer. Reginal. *to.* 1. *lib.* 4. *c.* 25. *n.* 336. Tantùm addiderim pro praxi, non eſſe de mortali facilè damnandũ privatum omittentem correctionem fraternam, quia præceptum datum de ea non eſt adeo evidens lumine naturali, quin facilè poſſit ab indoctis ignorari inculpabili ignorantia. Et *nu.* 346. A mortali facilè excuſari poſſunt homines privati propterea omittentes fraternam correctionem, quòd aliquibus conjecturis, etſi ſatis levibus, ſibi perſuadẽt nihil per eam ſe profecturos, aut certè tunc temporis ad eam non teneri: ſic autem affecti ſunt animo, ut cognoſcentes ſe teneri, aut profecturos eſſe, nollent omittere, ſed charitatem prępονere ſive timori, ſive cupiditati, prout pręceptum de ſpirituali eleemoſyna obligat.

8 Vincen. Filliuc. *to.* 2. *tr.* 28. *c.* 7. *n.* 142. Qui bona fide ex metu aliquo omittit correctionem, credens ſe per illum excuſari à pręcepto, quamvis revera metus non eſſet ſufficiens, non peccat mortaliter. Ratio eſt, quia non adeſt in eo voluntas contraria pręcepto. Dixi, bona fide, quia ſi ex malitia, vel ignorantia craſſa, vel neceſſitas proximi maxima eſſet, non excuſaretur.

6 Ægyd. Truſſench *in Decal. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 14. *nu.* 7. ſi extraneum, aliumve mihi ignotum videam, aut audiam peccantem, non teneor corripere, cùm ipſius ingenium ignorem; fieri enim poteſt, ut iſte ſtimulis agitatus verba proferat contumelioſa, vel alia peccata committat; ſolent enim aliquando iſti, ſi corripiantur, dicere, *Quvien os meto a nos en eſto?* Hanc etiam ſententiam tuetur Diana, *p.* 3. *tr.* 5. *Miſcel. reſol.* 93. ubi ait: Undè ſunt hi tollendi ſcrupuli ab iis, qui volunt corripere aliquos per plateas civitatis blaſpemantes: nam in tali non tenentur ad præceptum correctionis, cùm neſciant naturam, & conditionem talium perſonarum. Ita Trullench, vide etiam ipſum paulò infrà *num.* 14.

Quæ hic eſt infra in R. 17. & in aliis ejus notat.

10 Lorca *in* 2. 2. *D. Thomæ diſp.* 45. *nu.* 3. Quamvis omiſſio correctionis de mortalibus ex genere mortalis ſit, poteſt fieri venialis ex imperfectione actus; tunc ſcilicet quando quis in pręparatione animi deſiderat ſalutem proximi, & paratus eſt ſubſidium conferre, cùm viderit eſſe neceſſarium, ſed ex quadam tepiditate, & inadvertentia retrahatur à correctione, aut non ſatis perſpicit articulũ neceſſitatis. Ex quo conſtat, quod S. Th. dicit *art.* 2. *ad* 3. correctionem poſſe omitti aliquando meritoriè, aliquando cum peccato mortali, & aliquando cum ſolo veniali.

Sup. hoc ad 10. ſup. in §. ult. Reſ. 6.

11 Joan. Machad. me citato, *de perf. Confeſſ. to.* 1. *lib.* 2. *p.* 2. *tr.* 6. *docum.* 11. *n.* 7. *Valencia affirma, que raras vezes pueden ſucceder, y concurrir las circumſtancias neceſſarias para que la omiſſion deſte precepto llegue a ſer mortal. Y Manual Sà ſiente, que caſi ſiempre no excede de venial: ſino en los Prelados, los quales tienen mayor obligacion, de corregir a ſus ſubditos.*

12 Et tandem ne deſeras recognoſcere Granad. quem ego adduco *in p.* 4. *tr.* 4. *reſ.* 228. & videbis ferè ſemper excuſari fideles à peccato mortali non adhibendo correctionem, deſunt enim ſępiùs pręter ſupradicta circumſtantię neceſſarię, ut præceptum correctionis obliget, quod patet ex multis Reſol. in hoc Tract. appoſitis. Et docet etiam pręter DD. citatos Gaſp. Hurtad. *diſp.* 6. *de Correct. diffic.* 9. & Franc. del Caſtillo *in* 3. *ſent. to.* 2. *diſp.* 6. *de Correct. quæſt.* 5. *n.* 10. Undè ex his apparet inſcitia cujuſdam Theologaſtri, qui notavit non benè me dixiſſe omiſſionem correctionis difficulter eſſe peccatum mortale, & ideò volui adducere verba ſingulorum Doctorum. Sed modò reſtat pro coronide hujus Tractatus duas pertractare difficiles quęſtiones; ideò quæro,

Quæ hic eſt R. antecedent. & in alia ejus prim. not.

RESOL. VIII.

An quis teneatur ſub peccato veniali corripere peccata venialia proximi?

Et quid de Religioſis, maximè de Prælatis Regularium, & Gubernatoribus Reipublicæ, an iſti ſub peccato mortali peccata venialia ſubditorum corrigere teneantur?

Et an particulares Religioſi, ſicut Prælati ſub eodem onere corripere fratres de peccato veniali teneantur? Ex p. 3. tr. 2. Reſ. 38.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tenent Turrian. *in* 2. 2. *to.* 1. *diſp.* 85. *dub.* 2. Valent. *to.* 3. *diſp.* 3. *q.* 10. *pun.* 2. *ſub fin.* Sotus *de tegendo ſecreto q.* 2. *concl.* 3. Lorca *in* 2. 2. *diſp.* 41. *n.* 9. & alii. Quia lex charitatis videtur exigere, ut malum proximi, licèt exiguum, impediamus.

Sup. hoc lege doct. R. 2. not. ſeq. à princ. & ejus tert. not.

2 Sed negativam ſententiam docet Azorius *p.* 2. *lib.* 12. *c.* 14. *quæſt.* 4. ex Angelo, & Sylveſtro. Ratio eſt, quia quando frater peccat venialiter, gratiam Dei non amittit, ac proindè correctionis præceptum non obligat, quia eſt ad lucrandum fratrem. Ergo &c. Cæteras rationes adducit Layman *in Theolog. moral. lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 7. *num.* 3. & Bañez *in* 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 1. *dub.* 2. Sed excipiuntur, qui ratione officii curam aliorum habent, ut Prælati Religionum. Imò fieri poteſt, ut ii ſub mortali peccata venialia ſubditorum corrigere teneantur, ſi aliter faciendo, regularis obſervantia graviter minuatur. Et ita docent Thomas à Jeſu *in lib. de Viſit. tract.* 1. *cap.* 6. *num.* 11. Miranda *de ordine judiciario, tom.* 1. *quæſt.* 12. *art.* 1. *concl.* 5. Tannerus *in* 2. 2. *diſp.* 2. *q.* 5. *dub.* 4. *nu.* 76. Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tr.* 4. *diffic.* 2. *num.* 5. & alii.

Sup. hoc ſup. in R. 6. § 1. proſe fin. v. in Prælatis tamen, & inf. in R. 10 & latè in R. 1.

3 At plus addit Bañez *in* 2. 2. *q.* 33. *art.* 1. *dub.* 2. Nam ſupradicta doctrina extenditur non ſolùm ad Prælatos Religionum, ſed etiam, ſaltem in aliquo caſu, ad Gubernatores Reipublicæ, ſic enim aſſerit. Sotus addit, Gubernatores Reipublicæ tenentur tales defectus, qui ſunt venialia peccata graviora, & conſueta, expellere à Republica ſub peccato mortali, ſi poſſunt; hoc tamen mihi videtur nimis durum, obligare temporales Gubernatores ad tantam perfectionem, niſi fortè ſint peccata perturbantia pacem Reipublicæ, vel abuſus, qui Rempublicam damnificare poſſunt, & tales ſolent eſſe Pragmaticæ circa curioſitatem, vel pretioſitatem veſtium, quamvis hujuſmodi abuſus in ſingulis, non ſit niſi veniale peccatum. Sic Bañez, quem ſequitur Azorius ubi ſupra.

Sup. contento in hoc §. infra in R. 11.

4 Sed, his non obſtantibus, loquens etiam de Prælatis Religionum, ſic aſſerit Rodr. *de Ordine judiciario, cap.* 9. *n.* 7. *Pecaran gravemente los Prelados no eſtirpando las coſtumbres malas de pecados veniales, ſi ſon, o pueden ſer occaſion de pecados mortales, porque no ſiendo occaſion de pecados mortales, yo no hallo razon ſuficiente para los condenar a pecado mortal, ſiendo deſcuydados en eſtirpar vicios veniales, porque no tiene mayor obligacion el Prelado de mirar por ſu Republica, que el particular de mirar por ſu alma, y cierto es, que el particular, que no deſcarga ſu alma de las malas coſtumbres de pecados veniales, no peca mortalmente, ſi las tales malas coſtumbres no ſon ocaſion propinqua de pecados mortales.* Ita Rodriquez.

5 Sed ſuppoſita contraria ſententia, difficultas verò eſt, an particulares Religioſi teneantur, ſicut Prælati, ſub eodem onere corripere fratres de peccato veniali? Affirmativè reſpondet Coninch ubi ſupra *diſp.28. dub.3. n.24.* ubi ſic aſſerit, Certum eſt ſuperiorem Religioſum teneri in ſuis ſubditis corripere peccata venialia, quando aliàs imminet periculum, ne diſciplina religioſa magna ex parte diſſolvatur, quia tenetur, quantùm poteſt, dare operam, ut hæc tota integritate ſervetur. Imò credo certum eſſe, quemvis etiam privatum, præſertim ſi ſit membrum illius Religionis, teneri ad ejuſmodi correctionem, quando commodè poteſt, & ſperat fructum; quia talis diſſolutio eſt grave valdè malum ipſius Religionis; ſive totius communitatis, quod ille ex charitate, & fide, quam debet matri ſuæ, ſcilicet ipſi Religioni, tenetur impedire. Ita Coninch. Sed citati DD. hoc onus in tali caſu imponunt ſolùm ſuper humeros Prælatorum, & nihil aſſerunt de Religioſis particularibus. Ergo, &c. cogita.

Sup. hoc ſuſ in R. n. § 1. inter med. & fin. ver. ubi extendit...

RESOL. IX.

An ſit præceptum ſub veniali corripiendi peccata venialia? Ex p.7. tr.3. Reſ.7.

Sup. hoc in R. ſeq. poſt med. ... additis & ne deſeras legere doctè preced. Reſ.

§.1. AFfirmativam ſententiam docet Valentia *tom.3. diſp.3. quæſt.10. punct.2.* Suarez *de Char. diſp.8. ſect.2. num.6.* & Villalobos *Summa tom.2. tract.3. difficul.2. num.5.* Lorca *in 2.2. diſput.41. num.9.* Petrus Hurtadus *volum.2. diſputat.162. ſect.8.* Gaſpar Hurtadus *diſputat.6. de Correction. difficultat.5.* Et hanc ſententiam docet etiam Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſput.3. punct.3. num.3.* Movetur etiam ratione adducta à Valentia: Charitas, & amicitia, & miſericordia proximi non ſolùm te obligat, ne illi conſulas, vel eum adjuves ad peccandum venialiter, ſed etiam ne permittas cadere, cùm commodè potes à caſu removere: ſicuti in temporalibus non ſolùm obligaris damnum etiam leve non inferre proximo, ſed etiam præcavere, cùm poſſis. Deindè unuſquiſque tenetur proximum ſicut ſeipſum diligere, volendo ſcilicet proximo ea, quæ tenetur velle ſibi: ſed tenetur quis ſub peccato veniali velle in effectu, & procurare ſibi immunitatem à quovis peccato veniali: ergo etiam proximo.

2 Verùm negativæ ſententiæ adhærent Trullench *in Decal. tom.1. lib.1. cap.5. dub.14. num.4.* Duvallius *in 2.2. tract. de Charit. quæſt.9. art.2.* Filliucius *tom.2. tr.28. cap.5. num.118.* Reginaldus *tom.1. lib.4. cap.25. num.333.* Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſentent. tom.2. diſp.6. de correct. quæſt.3. par.2. num.9.* Torres *in 2.2. quæſt.33. art.2. dub.2.* Reginaldus *tom.2. lib.4. cap.25. num.333.* Azorius *tom.1. lib.12. cap.4. quæſt.4.* Sà *verb. Correctio, num.5.* & alii. Et ratio eſt, quia per peccatum veniale frater non eſt perditus: Ergo correctio, quæ ad lucrandum fratrem ordinatur, ex illo Matth.18. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*, in peccatis venialibus locum habere non poteſt. Secundò, à peccatis venialibus facillimo negotio ſe poteſt quis liberare vel in Sacramento, vel extra: Ergo non indiget auxilio alterius. Tertiò, eſſet grave jugum hanc obligationem hominibus imponere, cùm omnes in periculo peccandi venialiter frequentes ſint.

3 Sed hæc argumenta parum urgent, nam fateor Chriſtum Dominum. *Matth.18.* locutum fuiſſe de correctione peccantis mortaliter, non venialiter. At inde non infertur non eſſe præceptum de corrigendo fratre peccante venialiter in illo præcepto tacitè incluſum, non quidem ſub culpa gravi, ſed levi; quia leviter, & ſecundum quid per correctionem corrigens lucratur fratrem. Ad ſecundum reſpondeo facile poſſe peccantem venialiter ſe à peccato liberare, ut verò facilius liberetur, ſeu ut efficaciter liberetur, indiget correctione. Ad tertium dico non eſſe grave jugum, quia nec ſæpè ſperatur fructus ex correctione, neque conſtat de periculo proximi, neque facilè abſque verecundia eum potes corrigere.

4 Sed putat Coninch *diſp.24. dub.3. num.31.* neutram ex his ſententiis eſſe abſolutè, & generatim veram; imò credit auctores earum non intendere eas ita abſolutè, & generatim aſſerere: atque adeò puto eos poſſe conciliari. Reſpondeo igitur primò; nos communiter non teneri fratrem corripere ob ſola peccata venialia, quando aliud non ſubeſt periculum; & hoc ſatis probant rationes pro ſecunda ſententia allatæ.

5 Reſpondeo ſecundò, valdè tamen eſſe probabile, nos aliquando per ſe, & ſecluſo alio periculo, ſub veniali teneri fratrem corripere ob peccata venialia, quando certæ adſunt conditiones; ſcilicet Primò, quòd manifeſtum ſit ipſum peccaſſe, & quidem in genere peccati venialis aliquo modo graviter. Secundò, quòd omninò commodè, & ſine peccatis offenſione eum poſſim corripere, itaut moraliter aliquo modo certus ſim correctionem profuturam, & nullo modo obfuturam. Hæc autem obligatio maximè habet locum, quando peccatum eſſet aliis ſcandalo, trahendo eos ad imitationem. Ratio eſt, quia cùm ejuſmodi peccatum ſit notabile proximi malum, & vera Dei offeſa; ſincera Dei, proximique charitas exigit, ut id ab eo avertam, quando id tam facilè facere poſſum: ſicut mala proximi corporalia etiam levia teneor ab eo avertere, quando ſine ullo meo incommodo id facere poſſum. Ergo &c.

6 His tamen non obſtantibus, ego puto correctionem fraternam pro venialibus non eſſe in præcepto, excluſo aliquo caſu, de quo infra, quia *Matth.18.* ubi potiſſimùm iſtud præceptum à Chriſto declaratur, & injungitur, ſupponit proximum, cui adhibenda eſt correctio, eſſe perditum, & æternæ damnationi obnoxium: aliter enim non dixiſſet; *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*; cùm ergo peccata venialia tantam ruinam in nobis nõ cauſent, probabile eſt ordinariè nos nõ teneri pro peccatis venialibus fraternam correctionem adhibere. Deindè ſi ita eſſet ſingulis ferè momentis, homo ad id teneretur, propterea quòd peccata venialia ſint quotidiana, & ſepties in die, id eſt, multoties in ea incidimus: hoc autem valdè eſſet incommodum, & durum; igitur propriè, & ordinariè tantùm pro peccatis mortalibus ad correctionem tenemur.

RESOL. X.

An in peccato Correctionis fraternæ detur parvitas materiæ?

Et docetur Prælatos Religionum peccare mortaliter, quando negligunt corrigere peccata venialia in ſuis Religionibus committi ſolita, ſi ex correctionis omiſſione diſciplina Regularis imminuatur. Ex p.5. tr.5. Reſ.66.

§.1. REſpondeo, correctionem fraternam per ſe interdum ad mortale obligare, nam per accidens ratione levitatis materiæ, ut obſervat Duvallius *in 2.2. D. Thoma, tr. de char. q.9. art.2. ad 3.* ut ſi proximus tantùm peccaviſſet venialiter, regulariter loquendo omittere correctionem, non eſt peccatum mortale. Dixi *regulariter* propter Sotum, qui *in 4. diſt.19. q.2. mem. concl.3.* docet Prælatos Religionum peccare mortaliter, quando negligunt corrigere peccata venialia in ſuis Religionibus committi ſolita, ſi ex correctionis omiſſione diſciplina regularis imminuatur. Sed putat Duvall. ubi ſuprà, citra hunc caſum correctionem fraternam de peccatis venialibus nunquam ad mortale obligare, imò addit, nullum eſſe præceptum corrigendi proximum pro peccatis venialibus, quando ex iis notabile detrimentum non emergit, nam *Matth.18.* ubi potiſſimùm hoc præceptum à Chriſto declaratur, & injungitur, ſupponit proximum, cùm adhibenda ſit correctio, eſſe perditum, & æternæ damnationi obnoxium, aliter enim non dixiſſet. *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*, & *Jacob 5.* dicitur: *Qui converti fecerit peccatorem ab errore viæ ſuæ, ſalvabit animam ejus à morte*; ſed anima non incurrit jacturam ſalutis ſuæ per peccata venialia, Ergo tunc non tenemur corrigere.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 5.

Sup. hoc ibid. § 1. ad med. & in aliis ejus pot.

Sup. hoc in R. præterita.

RESOL. XI.

An, ut præceptum correctionis obliget, opus ſit, ut adſit ſpes probabilis emendationis?

Et an requiratur neceſſariò fructum ex correctione ſtatim ſperare, vel ſufficiat, ſi decurſu temporis ſperetur. Ex p.7. tr.3. Reſ.21.

§.1. REſpondeo affirmativè, quia aliàs eſſet omninò inutilis correctio, & corripiens eſſet ſimilis medico, qui daret ægro invito amaram medicinam, quam ſciret nullo modo ei profuturam: quare corripiens hoc ſolùm videretur agere, ut alterum in ſe concitet, & gratis invidiam ſubeat, & injurias audiat. Hinc *Prov. 9.* Scriptura nos monet: *Noli arguere deriſorem, ne oderit te; argue ſapientem, & diliget te*; & Matt.7. *Nolite ſanctum dare canibus, neque mittatis margaritas ante porcos, ne fortè conculcent eas pedibus ſuis, & converſi diſrumpant vos.*

Sup. hoc infra Reſ. 16. § 1.

2 Hinc patet multò minùs corripiendum eſſe proximum peccantem, quando per correctionem creditur excitandus, ut graviùs peccet, v.g. blaſphemando, aut nos gravi odio proſequendo &c. tunc enim correctio eſſet graviter noxia, ideòq; eam ſcienter adhibens, graviter peccaret, ſicut is, qui daret ægro medicinam, quando ob certam hujus diſpoſitionem ſciret ipſi mortem allaturam. Hinc etiam D. Auguſtin. *lib.2. de Civitate, cap.9.* monet nos, ut eo caſu abſtineamus à correctione: defectu autem hujus conditionis multi ſæpè, & præſertim ii, qui apud peccantes non ſunt magna auctoritate, excuſantur à peccato, dum hos non corripiunt; quia perſuadent ſibi ſe fruſtra id facturos. Et ſimiliter ferè communiter excuſamur à corripiendis iis, qui publicè, & ex conſuetudine peccant: quia rarò eſt ſpes hos emendandi. Et ita docent communiter Doctores, quos citat, & ſequitur Trullench *in Decal. to.1. lib.1. cap.5. dub.14. n.6.* Hurtad. de Mendoza *vol.2. diſp.162. ſect.2.* Bañez *in 2.2. quæſt.33. art.2. dub.4.* Reginald. *lib.4. cap.25.* & Villalob. *in ſum. to.1. tr.4. diffic.3. n.1.* & alii.

3 Nec obſtat dicere, quòd, ceſſante fine legis in aliquo particulari, non propterea ceſſat in eo legis obligatio: Nam tenetur aliquis jejunare in Quadrageſima, v.g. etiamſi ipſe alioqui non indigeat maceratione carnis, quæ eſt finis legis de jejunio;

junio;

junio: Ergo neque in propoſito ceſſat obligatio legis de correptione, etiamſi in caſu particulari non ſperet quis emendationem proximi, atque ita ceſſet hic finis ejus legis.

4 Reſpondendum eſt enim per diſtinctionem Antecedentis. Nam verum id eſt, intellectum de fine extrinſeco, & mediato actus imperati, atque adeò legis: cujuſmodi finis eſt carnis maceratio reſpectu jejunii, ſiquidem jejunium habet alium quoque finem ſibi intrinſecum, & immediatum, nempe ipſum objectum formale ſuum, ut eſt actus virtutis temperantiæ. Falſum eſt autem illud antecedens intellectum de fine immediato & intrinſeco actus imperati, atque adeò legis; cujuſmodi finis reſpectu actus correptionis eſt emendatio proximi ſaltem moraliter, & io intentione corripientis. Nam ut correptio eſt actus virtutis miſericordiæ, pro objecto formali habet ſublevationem miſeriæ proximi exiſtentis in peccato, id eſt, proximi emendationem, ſaltem moraliter in intentione corripientis: quod objectum noo habet in intentione, & voluntate hominis ullum locum, quando is judicat, minimè ſecuturam proximi emendationem.

5 Advertendum eſt tamen non requiri neceſſariò fructum ex correctione ſtatim ſperari: ſufficit ſi decurſu temporis ſperetur, ita Suarez *de char. diſp.* 8. *ſect.* 3. *num.* 4. & relato Sylveſt. Adrian. Navar. & D. Thom. docet Joan. Sanchez *diſp.* 6. *ſelect. n.* 9. §. *advertendum*. Thom. Sanchez *lib.* 3. *de matrim. diſp.* 13. *n.* 3. & alii plures. Quare ſi perſona talis eſt, quam ſperare poſſis in correctione fore emendandam, debes primam, & ſecundam apponere; quia jam erant illæ correctiones neceſſariæ. At hoc nimis metaphyſicum eſt, Quis poteſt enim ſibi perſuadere illam tertiam correctionem noo habituram effectum, niſi præcedentibus duabus primis, aut unde probabiliter cognoſci poteſt non repulſurum peccatorem illam tertiam correctionem, ſicut & duas primas? ſi igitur ex alio capite præſumitur peccatorem tempore illius tertiæ correctionis fore diſpoſitum, & correctioni obtemperaturum, omittatur correctio uſque ad illud tempus, ſiquidem antecedentes correctiones nullius ſunt effectus, & ita docet Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 3. *puncto* 5. *n.* 2.

RESOL. XII.

An proximus ſit corripiendus, ſi correctio initio oberit, ſed poſteà proderit? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 23.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Valentia *tomo* 3. *diſp.* 3. *q.* 10. *puncto* 2. ubi ſic ait: Quarta circumſtantia eſt, quando quis non modò nihil ſe effecturum apud proximum judicat, ſed etiam evaſurum eum deteriorem, ſi corripiatur. Tunc enim multò clarius apparet, non teneri quempiam corripere proximum, ſed potius debere correptionem intermittere, ut docet D. Thomas *art.* 6. & alii omnes. Atque hanc ob cauſam dicitur Proverb. 9. *Noli arguere deriſorem, ne oderit te; & fiat nimirum deterior per id odium*, ſicut exponit Gloſſa ordinaria citata hic à D. Thoma.

2 Eſt autem hæc doctrina intelligenda, quando abſolutè putatur proximus futurus deterior propter correptionem: Nam ſi tantùm putatur futurus deterior ad breve aliquod tempus; ægrè ſcilicet ferens correptionem, poſtea autem omninò ad ſe rediturus, & beneficium correptionis cogiturus, & ſe planè emendaturus, corripiendus eſſet; ut colligitur ex doctrina D. Thom. *in* 4. *d.* 19. *q.* 2. *art.* 2. *quæſtiunc.* 2. *ad* 5. & notat ex ipſo Adrianus *in* 4. *ſub finem materiæ de Indulgentiis, in quæſt. de Correctione fraterna*, §. *Et quoad ſecundam partem*. Nec tunc is, qui corripit, cooperabitur novo peccato proximi, ſed taotùm illud negliget ob majus bonum poſtea ſecuturum, ſcilicet ob ſeriam converſionem, & juſtificationem ejus, quæ poſtea ſperatur. Ita Valentia. Igitur videtur minus malum fratrem aliqua peccata committere, & poſtea omninò emendari, quàm ipſum pergere in ſuis peccatis hærere.

3 Sed Lorca *in* 2. 2. *D. Thomæ*, *diſp.* 44. *n.* 11. putat, ut hæc ſententia admittatur, magoa prudentia opus eſſe. Primò enim oportet, ut certa omninò ſit ſpes futuræ utilitatis. Deinde expendendum eſt, quando fiet deterior io præſenti: ſi enim timetur proruptio in aliquod magnum peccatum, quod ſit injuria Dei, aut alterius, ut blaſphemia, vel homicidium, abſtinendum eſt omninò à correctione: Si aotem detrimentum ſpirituale præſens non ſit adeò grave, & otilitas futura ſit certa, licet correctione uti. Hæc Lorca.

4 Quæ Coninch. *diſp.* 28. *de Charitate*, *dub.* 6. *n.* 98. putat probabiliter dici poſſe, quando correptus ratione correptionis omninò credatur aliquem occiſurus, tamen quando ſolùm creditur blaſphematurus, aut ſimile peccatum commiſſurus, quo non ſit ita graviter nociturus innocenti, aut bono communi; credo omninò dicendum, talem corripiendum eſſe, ſi planè credatur poſita correptione, tandem aliquando emandandus, & ſalvandus, & aliàs damnandus. Et in hoc ſenſu putat intelligendum eſſe Valentiam, D. Thom. & Adrianum.

5 Unde non deſeram hic apponere verba Duvalii *in* 2. 2. *D. Thomæ*, *tract. de Charit. q.* 9. *artic.* 4. Sic enim aſſerit: Quæret aliquis, ao quando proximus ex correptione pro præſenti tempore correptionis prævidetur futurus deterior, poſtea tamen, ex conſideratione ipſius correptionis ad meliorem ſrugem, & mentem redibit, debeat illi adhiberi correptio, an verò omitti poſſit, & debeat? Ratio dubitandi ex eo petitur, quòd etiamſi in fine futura ſit probabiliter hæc emendatio, tamen ad eam, non niſi per peccata aliqua, quorum cauſa eſt ipſa correctio fraterna, perveniat; atqui non ſunt facienda mala, ot inde eveniant bona: ergo in eo caſu non tenebitur quis ad correctionem fraternam; Nihilominus primò aſſerendum eſt; in eo caſu, nos ad correctionem fraternam obligari, ut docent Adrian. *in* 4. *quæſt. de correct. fraterna*. Soto, Franciſcus à Victoria, ut *in artic.* 6. *quæſt.* 33. refert Bañes, præſertim quando prævidemus eum aliàs in peccato ſuo moriturum, & ex conſequenti damnandum. Primùm, quia non eſt neceſſe ad correctionem fraternam, ut ſtatim ſperetur emendatio, ſed ſatis eſt, ut tandem aliquando, etiam in fine vitæ proſit. Secundò; Chriſtus, præſcribendo hujus correctionis præceptum, inſinuavit emendationem non tam citò contingere, ſed interdum differri uſque ad denunciationem ad Eccleſiam; imò uſque ad excommunicationem, quæ poſt eam infertur: igitur quamvis non tam citò emendetur, ſed potius obduretur, & iraſcatur, quando actu corripitur; non debet tamen quis à correptione deſiſtere. Tertiò, peccata illa, quæ poſt monitionem futura prævidentur, tandem remittentur per finalem emendationem: ergo propter illa non debemus correctionem omittere, præſertim quando aliud, præter correctionem illam fraternam, remedium non occurrit. Quartò; ut optimè docet Adrianus, finis præcipuus, ultimatus, & ad quem per ſe ordinatur correctio fraterna, eſt, ut ſalvetur proximus, quidquid illi in contrarium poſſit accidere: ergo etiamſi prævideatur; eum ex hac admonitione, & correctione peccata aliqua commiſſurum, dummodo in fine beneficio correctionis ſalvetur, non debet ipſa omitti. Advertit tamen optime Lorca, habendam eſſe rationem peccatorum: nam ſi per correctionem deberet in peccatum aliquod graviſſimum, puta blaſphemiam horrendam contra Deum, & homicidium incidere, abſtinendum eſſet ab ipſa correptione: quando autem detrimentum præſens, quod timetur, non eſt ita grave, etiamſi fortè lethale ſit, non debet quis propterea à correctione ceſſare. Unde ad rationem dubitandi allatam, reſpondeo, peccata illa, quæ ex correctione contingunt, eſſe per accidens, præter intentionem ipſius corripientis: nihil enim aliud intendit, præter illius emendationem; quo fit, ut correctionem fraternam non debeat propterea omittere, maximè verò, cùm correctio ſit per ſe, & ſuaptè natura bona, & ab omni peccato prorſus aliena. Hucuſque Duvallius.

6 Sed ego, ut verum fatear aſſerendum poto rarò cootingere, ut quis ſub peccato mortali obligetur corripere eum, quem probabiliter putat in præſenti fore deteriorem, & per impatientiam, atque contumelias contra corripientem, aut alios, de novo peccaturum, licèt poſteà conijciat eum iri ex illa correptione emendatum. Ratio eſt, quia non tenentur homines tam procul reſpicere, ſed ſatis eſt, ut videant, an in præſenti obfutura ſit correptio. Deinde, rarum eſt, aut ſaltem vix, ac ne vix quidem, probabiliter poteſt conſtare, utrum qui io præſenti videtur futurus ex mea correptione deterior, poſtea ex iſta mea correptione emendetur: quo fit, ut rarò contingat, homines ad correptionem fraternam, in iſto caſu obligari; præſertim cùm peccata illa, quæ ex mea correptione committet, eum ad perſeverandum in peccato ſuo, de quo corripitur, diſponant: hoc autem intelligendum eſt, niſi fortè eſſet homo ille in extremo vitæ periculo; tunc enim, quia non ampliùs illi reſtabit ullum ad ſalutem remedium, debemus correptionem impendere, eumque de animæ ſuæ detrimento ſeriò admonere. Vide Duvallium *ſuprà*. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Reginaldum, *tomo* 1. *lib.* 4. *cap.* 25. *num.* 338.

RESOL. XIII.

An ad advertendum damnum alienum tenentur quis corripere aliquem, etiamſi credat priorem eſſe futurum? Et part. 7. tract. 3. Reſol. 24.

§. 1. AD hunc caſum ſic reſpondet Coninch *de Charit. diſp.* 28. *dub.* 6. *nu.* 107. Huc etiam referri poteſt illa correptio, qua quandoque tenentur uti etiam non ſuperiores, quantumvis non ſperent emendationem corripiendi, ſed credant hunc ob eam gravius peccaturum: quando nimirùm illa eſt neceſſaria, ut Dei iojuria, puſillorum ſcandalum, aliorum perverſio, aut grave iooocentis damnum impediatur. Unde hæc correptio propriè aſſumitur, non ad emendationem aut puoitionem delinquentis, (prout aſſumuntur fraterna, & judicialis) ſed ad defenſionem innocentis, & ad dicta mala impedienda.

2 Hinc quando audio aliquem coram aliis laudantem hæreſim, aut contemnentem rationes, quibus noſtra fides probatur, aut dicentem, aut exercentem turpia cum periculo ne illi pervertantur: teneor eum corripere etiamſi timeam ex tali correptione illum pejorem futurum, modo ſit ſpes impediendi aliorum perverſionem.

3 Item

3 Item ſi audiam aliquem coram aliis viro honeſto graviter detrahentem, teneor eum corripere, modò ſperem hac ratione impedire, ne alii ipſi credant, quantumvis credam ipſum ideò graviùs peccaturum.

4 Item ſi audiam aliquem coram aliis blaſphemantem, ſi ſine notabili incommodo poſſim, teneor eum corripere, etſi deſperem ejus emendationem; quia hac ratione quodammodò Deo ſuum honorem reſtituo. Ad hoc tamen non videor teneri, quando alter ideò eſſet graviùs blaſphematurus; quia tunc mea correptio non cederet in Dei majorem honorem, niſi fortè eſſet neceſſaria ad impediendum aliorum ſcandalum.

5 Ex his patet, hanc correptionem eſſe propriè defenſivam innocentis injuriam patientis, aut grave periculum incurrentis, & ſimilem illi actioni, qua defendo vitam innocentis ab injuſto invaſore: quod utendo moderamine inculpatæ tutelæ licitè facio cum invaſoris interitu.

RESOL. XIV.

An qui certo non ſcit peccatum Fratris teneatur illum corripere?

Et an in Prælatis ſufficiat ſuſpicio, vel dubia cognitio, ut teneantur ſub mortali inquirere peccata ſubditorum ad Correctionem faciendam?

Et quid de aliis, an teneantur inquirere peccata occulta aliorum? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 6.

Sup. hoc in R. ſeq. §. ult.

§. 1. RESpondeo negativè; non enim obligat præceptum correptionis, niſi eum, qui peccatum fratris novit; juxta illud. *Si peccaverit in te frater tuus*, &c. id eſt, *te ſciente*, ut ante explicavimus. Neque tenetur is, qui privata perſona eſt, indagare, & inquirere aliorum peccata, ad eum finem, ut corripiat; ſicut rectè docet S. Thomas 2.2. *quæſt.* 33. *art.* 2. *ad* 4. & Cajetanus *in Summa, verb. Correctio fraterna*, & Sylveſter *eod. verb. n.* 3. & alii communiter. Tum quia non cuivis integrum eſt exploratorem agere vitæ alienæ; Eſſet enim contra illud Proverb. 24. *Ne quæras impietatem in domo juſti, & non vaſtes requiem ejus.* Tum quia ſcientia peccati alieni non eſt aliqua ſcientia juris communis, quam omnes acquirere teneantur, ſed cujuſdam particularis facti, ad quam idcircò procurandam non niſi ii tenentur, quibus peculiariter incumbit ex officio cura aliorum, ut neque ad indagandam neceſſitatem corporalem proximi. Tum denique, quia eſſet privatis hominibus planè intolerabilis ea obligatio, cùm ſint innumerabiles proximi, de quibus æquè inquiri poſſet, num aliquo peccato ſint obſtricti, quod correptione indigeat. Accedit huc etiam expreſſa auctoritas S. Auguſtini *ſerm.* 16. *de verbis Domini*, ubi præceptum illud correptionis explicaturus ita ſermonem ſuum inchoat; *Admonet*, inquit, *nos Dominus noſter non negligere invicem peccata noſtra; non quærendo quid reprehendas, ſed videndo quid corrigas.* Et ita docet Suarez *diſp.* 8. *nu.* 1. Hurtadus de Mendoza *tom.* 2. *diſp.* 162. *ſect.* 6. §. 48. Caſpenſis *in curſu Theol. tom.* 2. *tract.* 17. *diſp.* 6. *ſect.* 4. *nu.* 9. Franciſcus del Caſtillo *in* 3. *Sent. tom.* 2. *diſp.* 6. *de Corr.* 9. 4. *nu.* 3. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 10. *punct.* 2. Unde ex his Sanchez *in Opuſc. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 1. *nu.* 3. & 4. rectè infert, ſcientem per auditum, vel rumorem, vel per ſigna dubia crimen fratris, non teneri corrigere; quia non certò ſcit. Nota tamen, cum Soto, penſandas conjecturas facientes rem probabilem, & conditiones perſonarum, atque ita aliquando (ait) licèt inſinuare fratri crimina ſua, de quibus rumor ſpargitur, dummodo fiat prudenter, in Prælatis tamen ſufficit ſuſpicio, vel dubia cognitio: ii enim tenentur ſub mortali inquirere peccata ſubditorum ad correptionem faciendam, & ex officio ſuper gregem ſuum vigilare, & in aliis etiam dubiis occurrere; quamvis in privata perſona, ut corripiat, requiratur communiter ſupradicta moralis certitudo.

Ref. hoc infra in Reſ. 34. §. 1. inter medium, & finem, Verſ. ut Vero, & in Reſ. 35. §. Sed licet.

Sup. his Prælatis in duabus R. not. præteritis latè à principio.

2 Nec obſtat quòd tenemur dare eleemoſynam corporalem ei, de quo dubitamus an ea indigeat: ergo tenemur etiam corripere eum, de quo dubitamus, an peccarit. Secundò quia charitas exigit, ut non relinquamus proximum in periculo ruinæ, quando dubitamus an peccaverit. Ita cum quibuſdam aliis Adrianus *in* 4. *tract. de correptione fraterna* §. *Sed hac opinio*.

3 Sed hæc argumenta ad ſummum probant charitatem poſtulare, ut, quando dubitamus, aut ſaltem probabiliter ſuſpicamur proximum eſſe in aliquo gravi malo aut periculo, conemur eum eruere, quando id facilè, & ſine ullo incommodo alicujus momenti fieri poteſt. Secùs eſt quando id fieri nequit ſine gravi incommodo, & præſertim ſi ſit majus periculum, ne ei noceam, quàm ſpes ut proſim; tunc enim, ut patebit ex dicendis, teneor correptione abſtinere. Illud autem in præſenti caſu accidit, quoties eſt dubium, aut etiam utrimque æquè probabile, an proximus illud peccatum commiſerit, quòd in eo videtur reprehendendum.

4 Patet autem hoc, Primò, quia correptio eſt per ſe odioſa, & communiter dura ei, qui corripitur, & plurimis valdè difficilè eſt eam præſertim ab æquali, æquo animo ferre; unde niſi valdè prudenter fiat, facilè correpti animum exaſperat, maximè, ſi hic de facto ſit innocens, aut credat alteri non conſtare de ſuo peccato; tunc enim facilè eum habet pro calumniatore, aut ſaltem nimis ſuſpicioſo.

5 Probatur Secundò; quia ſi corripiamus proximum, quando eſt dubium an peccaverit, exponimus nos periculo, ne aut ſimus calumniatores, aut nimis ſuſpicaces, aut ſaltem, ne tales ab aliis arguamur. Item exponimus alterum periculo, ne vehementius in nos commotus gravius peccatum committat, quàm ſit illud, de quo volumus eum corrigere. Hinc etiam *Eccli.* 11. optimè nos monet; *Priuſquam interroges* (id eſt antequam reum certò exploraveris) *ne vituperes quemquam, & cùm interrogaveris, corripe juſtè.* Et ob hanc etiam cauſam *Proverb.* 24. monemur *non quærere iniquitatem in domo juſti*, ut ſcilicet diſcamus nos multò minùs eam tanquam inventam debere arguere, antequàm conſtet eam ibi eſſe. Si enim eſt valdè odioſum, ideoque communiter illicitum, privatim inquirere, an alius peccaverit, multò magis odioſum eſt ipſum arguere fratrem tanquam peccatorem, antequam hoc ei conſtet. Et hæc omnia docet Coninch. *diſp.* 28. *dub.* 6. *num.* 88. cui ego, licèt libenter adhæream in tribus tamen caſibus loquendo de privatis perſonis, puto ſufficere ſuſpicionem, & dubiam cognitionem. Primus quando tale eſt peccatum, quod poſſet redundare in præjudicium, & detrimentum tertii, quale eſſet peccatum Hæreſis, proditionis Principis, Civitatis, &c. Secundus, quando immineret proximi mors; tunc enim non modò à peccato poſſet correptio liberare, verumetiam à morte æterna. Tertius, quando eſſet ſpes probabilis, proximum non adeò ægrè laturum, ſi ſub dubio admoneatur. Caveat tamen corripiens in his Caſibus objicere crimen tanquam certum, quia mendacium eſt intrinſecè malum, & non ſunt facienda mala, ut eveniant bona. Et ita noſtram ſententiam tenet etiam Trullench *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 14. *num.* 1.

6 Unde Lorca *in* 2.2. *diſp.* 44. *nu.* 4. rectè obſervat correctionem fraternam humano more, & regulariter non poſſe prudenter & utiliter fieri, niſi quando certò conſtat peccatum: quoniam redargutio peccati pudorem ingerit, & moleſta eſt, & innocenti injurioſa; nocenti verò, cujus peccatum non eſt manifeſtum, eſt gravis, & oneroſa. Quare qui in dubio corripit, ſe potius exponit nocendi periculo, quàm proficiendi, & magis oſtendere videtur nimiam ſolicitudinem, & ſuſpicionem, quàm fervorem charitatis. Præterea in dubio potius præſumendum eſt pro juſtitia fratris, quàm contrà. Quinimò, non ſolùm quando eſt formale dubium ſuſpendens judicium, ſed etiamſi ſit probabilis conjectura, & opinio peccati commiſſi, dummodo non ſit moralis, & humana certitudo, qualem exigunt Auctores allegati, neminem credo obligari ad corripiendum, niſi fortè Prælatos ratione officii. Ita Lorca, & ego. Sed de hac quæſtione * *infra* etiam redibit ſermo.

* Infra in R. quæ hic eſt prima, & eſt ſeq. à §. ejus 2. &c.

RESOL. XV.

An in dubio teneatur quis adhibere Correctionem Fraternam, maximè quando dubium eſt, an Correctio nocitura, vel profutura ſit?

Et quid, ſi peccatum ſit dubium? Ex p. 4. tr. 3. Reſ. 72.

§. 1. RESpondeo quòd qui dubitaret an correctio profutura eſſet delinquenti, ſi certus eſſet ſaltem non obfuturam, teneretur eam adhibere, non autem ſi inſimul dubitaret, an eſſet nocumentum allatura. Ita Jacobus Granado *in* 2. 2. *D. Thomæ controverſ.* 3. *tract.* 12. *diſp.* 1. *num.* 6. & alii. Verùm Filliucius *ubi infrà num.* 135. in caſu, quo correptio eſſet nocumentum allatura, putat conferendam eſſe utilitatem cùm damno, & eligendum id quod habet majorem rationem boni, & ideò in articulo mortis, quando peccatum eſt publicum, vel ſcandaloſum, docet adhibendam eſſe correptionem, etiamſi timeatur, quòd corrigendus deterior evadat.

Sup. hoc in R. ſeq. à §. 3. intra, in 2 Reſ. 17. & ſup. in R. 7. §. Ægid. Trullench & in §. ult. Reſ. præterita à lin. 7 & verſ. Quare.

2 Sed quid dicendum, ſi peccatum ſit dubium, an in tali caſu quis teneatur correptionem adhibere? Reſpondetur privatam perſonam id facere non debere, pertinet enim ad Superiorem, niſi fortè in tribus caſibus. Primus, quando tale eſſet peccatum, quod poſſet redundare in notabile præjudicium & detrimentum tertii, quale eſſet peccatum hæreſis, proditionis Principis, civitatis, &c. Secundum, quando immineret proximi mors, tunc enim non modò à peccato poſſet correptio liberare, verùm etiam à morte æterna. Tertius, quando eſſet ſpes probabilis proximum non admodum ægrè laturum, ſi ſub dubio admoneatur. Ita Filliucius *tom.* 2. *tract.* 28. *cap.* 6. *n.* 133.

Sup. hoc in R. præterita.

RESOL. XVI.

An in dubio teneatur quis adhibere Correctionem? ſed difficultas eſt, quando dubium eſt, an correctio nocitura, vel profutura ſit?

Et quid, ſi æquè probabile eſt, quòd nocebit Correctio, ac quòd proficiet? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 22.

§. 1. SUppono, ut dictum eſt, correctionem non requirere ſpem omninò certam, ſed ſufficere probabilem. Ita D. Tho-

Sup. hoc, quod hic ſupponitur ſup. in R. 88.

D. Thomas *in 2. 2. q. 33. art. 2. ad 1.* & alii communiter; quòd ſi probabiliter tibi perſuadeas nihil effecturum per correctionem, non teneris illam apponere: ita expreſsè docet Valent. 2. 2. *q. 10. diſput. 3. par. 2. §. Tertia circumſtantia, pag. 657.* cum Richardo 4. *diſt. 19. art. 2. q. 1.* & Dur. ibidem *q. 3. art. 3.* & aliis communiter, quia tunc ceſſat finis intrinſecus correctionis, ſaltem in prudenti æſtimatione: neque enim ad actionem inutilem obligatio eſſe poteſt.

Sup. hoc in R. prim. & ſeq. R. ſup. in R. 7. 6. Ægydius Trullench, & cum eod. Lorca hic citato tantùm in §. ult. R. 14. à n. 7. v. Quare

2 Sed difficultas eſt, quando dubium eſt, an correctio nocitura, vel profutura ſit. Ad hanc quæſtionem ſic reſpondet Lorca *in 2. 2. diſput. 44.* Dubium eſt, an in dubio; utrum correctio proderit, teneamur corripere? Cajetanus *in ſumma, verb. Correctio*, affirmat, non urgere præceptum hoc, niſi ut minimum probabiliter credamus profuturam eſſe correctionem. Idem indicat S. Thom. *art. 2.* illis verbis: Quando aliquis præſumit probabiliter, quòd poſſit alium per ſuam correctionem à peccatis extrahere. Communis tamen reſolutio eſt cum Adriano *q. Aliter ergo*, Soto *quæſt. 2. concl. 4.* Navar. *cap. 24. num. 12.* & aliis, diſtinguendum eſſe. Vel enim dubia eſt utilitas, & certum & ſecurum, nullum imminere nocumentum illius, vel alterius; & tunc obligat correctionis præceptum. Vel dubia eſt utilitas, & dubium etiam, an aliquod grave nocumentum ejus, vel alterius ſequatur, & tunc non licet corripere. Prima pars hujus aſſertionis palàm tradita eſt ab Auguſtino, *in cap. Si quis autem, citato*, ubi dicit: *Ideò do tibi pœnitentiam, quia neſcio, an tibi prodero; ſi enim ſcire non prodeſſe, non te admonerem*; non inquit: Quia certò ſcio profuturum, ſed: Quia neſcio, an prodero. Et ratione probatur. Quoniam contra charitatem eſt, proximum in periculo ſalutis relinquere; cùm ex remedio nullum inconveniens timeri poteſt. Confirmatur. Quando medicus, qui dubius ſit de utilitate medicinæ, ſecurus tamen nullo modo nocituram, tenetur exhibere. Confirmatur præterea. Quia ſi expectanda eſſet certa ſpes utilitatis, raro, aut vix unquam occurreret obligatio hujus præcepti, & facilè poſſet contemni. Quando ergo dicitur, neceſſariam eſſe ſpem emendationis, intelligendum eſt potiùs in ſenſu negante, quàm affirmante: id eſt, ut non ſit deſperatio fructus, & probabilitas inutilitatis.

3 Secunda pars manifeſta eſt. Quia ſi timetur aliquod nocumentum in dubio utilitatis, majus periculum ſubeſt corripiendo, quàm omittendo: quia ſi corripias, ſubeſt periculum perſeverantiæ in eodem peccato, & ulterioris damni; ſi omittas, ſolius perſeverantiæ: Eſt tamen advertendum nocumentum illud debere eſſe aut ſpirituale, aut temporale magni momenti: nam ſi ſit temporale leve, poſtponendum eſt, quamvis eſſet certum, & exercenda eſt correctio. Affirmant etiam nonnulli, omitti poſſe correctionem, quamvis certò ſperetur utilitas correcti, ſi timeatur magnum nocumentum ſpirituale, vel temporale Reipublicæ, vel alterius; quod aliquando evenire poterit, rarò tamen. Hucuſque Lorca, cui etiam adde Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 4. diffi. 3. num. 4.* Valentiam *tom. 3. diſp. 5. q. 10. punct. 2.* Coninch. *diſp. 28. de Charitate, dub. 6. nu. 92.* qui cum Bañez, & Adriano optimè excipit caſum, quo peccans ceſſante correctione, omninò crederetur in peccato ſuo moriturus, ut ſi mors ei inſtaret, tunc enim quia extremum imminet periculum, non ſolùm æterni ſupplicii, ſed etiam infinitorum, & graviſſimorum peccatorum, quæ talis damnatus tota æternitate committat, extrema etiam tentanda ſunt: ſicut etiam ægro prudenter datur periculoſa medicina cum aliqua ſpe ſalutis, quando aliàs ejus deſperata eſt ſalus.

4 Igitur in dubio nocumenti, vel fructus non eſt, undè correctionis obligatio oriatur, quæ ad fructum, ut ad finem tendit, quæ doctrina, ut benè advertit Valentia ſupra, vera eſt, etiamſi minùs dubites de correctionis emolumento: ſufficit enim, ſi de nocumento dubites, ut obligatio ceſſet. Nocumentum voto non aliquam triſtitiam, mœrorem, vel iram cum aliqua levi culpa, quia hæc non reputantur ut nocumenta, comparatione fructus ex correctione ſperati. Benè advertit Suar. *diſp. 8. de Charit. ſect. 3. n. 5.* nocumentum, quod debet timeri, eſt grave damnum in correcto, ſcilicet novum peccatum grave, vel nova in peccato obſtinatio, de quo ſit correctio.

5 Advertit tamen Valentia ſupra *par. 2. pag. 675. §. modo altero*, cum Adriano, & Cajetano, Dubius de profectu correctionis, certus tamen non obfuturam tenetur corrigere, ſicut medicus tenetur medicinam ægroto adhibere, de qua certus eſt non obfuturam, ſperat tamen etſi ſub dubio profuturam. Et omnia ſupradicta docet etiam Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſput. 3. punct. 4. n. 4. & ſeq.* cui adde Bañez *in 2. 2. D. Thoma, q. 33. artic. 2. dub. 2.* ubi circa præſentem quæſtionem utitur tribus Concluſionibus. Prima Concluſio eſt: Si dubito, an frater emendabitur, vel non; ita tamen quod magis probabile eſt, quòd mea correctio nocebit proximo, tunc debeo non corrigere. Secunda Concluſio. In eodem caſu ſi certus ſum, quòd mea correctio non nocebit; ſed poterit prodeſſe, tunc teneor corripere. Probatur. Quoniam in ſimili eventu obligarer dare eleemoſynam corporalem indigenti, cui poteſt prodeſſe, & non obeſſe, ergo multò magis in prædicto caſu. Et confirmatur exemplo. Quia medicus tenetur applicare medicinam infirmo, de qua certus eſt, quòd poterit prodeſſe. Sic D. Auguſtinus, cujus verba habentur de Pœnitent. *d. 7. can. Si quis autem*, ait, *Do tibi pœnitentiam, quia neſcio, an tibi proderit, vel non. Nam ſi ſcirem, non tibi prodeſſe, non tibi darem, non te admonerem, non te terrerem*: prædicta concluſio maximè habet verum, quando proximus eſt in articulo mortis. Tertia concluſio. Quando ſum in dubio æquali, an mea correctio proderit, vel nocebit, valdè probabile eſt, quòd non teneor admonere. Et hoc eſt, quod ſenſit Cajetanus meo judicio. Et propterea ponit ille exemplum, quando non cognoſco corripiendum, neque ſcio ingenium hominis. Ratio hujus concluſionis eſt: Quia expono me periculo ampliùs ſcandalizandi illum, & patiendi injuriam ab illo, ergo pro tunc melius erit, & tutius ſuſpendere correctionem: Concluſio tamen intelligenda eſt extra caſum extremæ neceſſitatis, ut ſi jam proximus eſt in periculo mortis, tunc tenebor illum corripere, etiam ſi probabiliter timeam, quòd mea correctio nocebit ei; dummodò ſit probabile, quod poterit prodeſſe. Ita Bañez.

6 Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras etiam videre Franciſcum de Caſtillo *in 3. ſent. to. 2. diſp. 6. de Correct. q. 4. n. 7. & 8.* & Gaſparem Hurtad. *diſp. 6. de Correct. diffic. 7.* aſſerentes, ac quòd ſi eſt æquè probabile, quòd correctio nocebit, ac quòd proficiet, tunc non tenemur corrigere. Si verò eſt minus certum, ſcilicet ſi ſit dubium, quòd nocebit, & magis certum, ſcilicet ſi ſit probabile, vel moraliter certum, quòd proficiet, tunc tenemur ad correctionem; vide rationes penes ipſos. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. num. 7.*

RESOL. XVII.

An teneamur corripere aliquem in dubio, an Correctio ſit profutura, vel obfutura? Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 94. aliàs 93.

§ 1. NEgativè reſpondeo cum Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 4. diffic. 3. num. 4.* ubi ſic ait: *Adviertaſe que en caſo de duda ſi mi correcion ha de approvechar, o dannar, es muy probable, que no tengo obligacion de amoneſcer al hermano, como dize Bañez, y Cajetano: el exemplo es quando no conozco al que he de corriger, ne ſu condicion, porque me pongo a peligro de eſcandalizarle, y que me diga mil peſadumbres, y peque mas en eſſo, que en lo otro, ſalvo ſi eſtuvieſſe in articulo mortis.* Ita ille. Undè ex his tollendi ſunt ſcrupuli ab illis, qui volunt corripere aliquos per plateas civitatis blaſphemantes, nam in tali caſu non tenentur ad præceptum correctionis, cùm neſciant naturam, & conditionem talium perſonarum, & ideò ait Tannerus 2. 2. *diſp. 2. quæſt. 5. dub. 4. nu. 87.* major eſt obligatio in tali caſu præcepti negativi de non nocendo proximo, quàm affirmativi de commodando.

Sup. hoc ſupra in R. 7. & Ægydius Trullen. in R. 15. & 16. à §. 2.

RESOL. XVIII.

An teneamur adhibere correctionem, cùm adeſt periculum noſtri damni, & incommodi gravis?
Et ſi leve dumtaxat immineret, an teneamur?
Et quid, quando proximus eſt in peccato mortali, & nullum aliud eſt tempus, in quo poſſit adhiberi Correctio, cùm ex hypotheſi ſit jam jam moriturus? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 26.

§. 1. REſpondeo negativè, nam una ex conditionibus neceſſariis ad correctionem fraternam eſt, ut nobis eam adhibentibus non immineat periculum vitæ, famæ, aut alterius incommodi; ſi enim immineat, cùm nos ipſos debeamus magis diligere, quàm proximos, certum eſt nos non teneri eam adhibere. quamvis ſecundùm Sotum, excipiendus ſit caſus neceſſitatis extremæ ſpiritualis, utpotè quando proximus eſt in peccato mortali, & nullum aliud eſt tempus, in quo poſſit adhiberi, cùm ex hypotheſi ſit jam jam moriturus, nemo eſt, qui poſſit eripere præter nos, tunc ad eam cum iſto periculo tenemur: hoc enim ordo charitatis, ut ſupra oſtendimus, neceſſariò poſtulat: quando verò alii ſuppetunt, qui poſſunt corrigere, vel ſperatur correctionis tempus opportunius, nemo in tali neceſſitate cum periculo vitæ, famæ, aut fortunarum tenetur. Dixi verò in concluſione, aut gravis alicujus incommodi: quia ſi dumtaxat leve nobis immineret ex hujuſcemodi correctione, & alia ex parte notabile bonum ſperaretur, eſſet ipſa neceſſariò adhibenda. Et tenet apertè S. Auguſt. *lib. 1. de Civit. cap. 9.* ubi docet eos, qui ob ſimilem metum deſinunt corripere peccantes, etiam eo caſu, quo ſperant aliquos ſua correctione emendandos, non peccare damnabiliter; quamvis inſinuet eos, quandoque peccare venialiter, quod facilè poteſt intelligi caſu, quo ipſi illa mala minùs prudenter timent, aut quando mala, quæ timentur, non ſunt ita gravia: nam de ejuſmodi etiam timore apertè ibi loquimur. Probatur, quia extra caſum extremæ neceſſitatis non teneor cum tanto meo damno proximi ſalutem procurare. Et ita tenent Hurtadus *vol. 2. diſp. 162. ſect. ... q. 53.* Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. nu. 9.* Caſpenſis *in Curſu Theolog. tom. 2. tractat. 17. diſputat. 6. ſection. 1. num. 12.*

Sup. hoc lege dicta R. 1. ſeq. & aliquà ejus not. & ſignanter ſup. in R. 7. §. Ægydius Coninch ad li. 6. verſ. Ad id.

*num.*12. Sanch. *in Opuſc. to.*2. *lib.*6. *cap.*2. *dub.*3. *nu.*7. Duvall. *in* 2.2. *tr. de Correctione. quaſt.*9. *art.*4 & alii communiter. Sed difficultas de extrema neceſſitate proximi, quia eſt ſatis ardua, latiùs examinanda eſt: ideò quæro.

RESOL. XIX.

An in extrema neceſſitate proximi teneamur illum corripere cum proprio vitæ periculo, vel cum gravi periculo amittendi honorem, vel ſtatum?

Ex quo etiam deducitur, an quis teneatur cum periculo vitæ baptizare infantem in extremo vitæ?

Et quid in dicto caſu de matre gravida? an teneatur permittere ſe ſecari, ut fœtus baptizetur?

Et an adulto, cui difficilis eſt contritio, tamen eſt poſſibilis, cum periculo vitæ obligatus quis ſit Sacramenta miniſtrare? Ex p.7. tr.2. Reſ.27.

Sup. hæc ſuge doctr. præced. Reſ. & inſra 8. et 10. R. 2. & 3.

§.1. Affirmativè reſpondet Turrianus *in* 2. 2. *to.*1. *diſp.*87. *dub.*2. Coninch. *de Charit. diſp.*28. *du.*6. *n.*124. *&* 126. Duvall. *in* 2. 2. *tract. de Correct. quaſt.*9. *art.*4. Malderus *in* 2. 2. *quaſt.*33. *art.*3. & Bañez *num.*2. *quaſt.*33. *art.*3. *dub.*4. *concl.*3. cujus verba hic per extenſum apponam, ſic enim aſſerit: Pro deciſione hujus difficultatis notandum eſt, quòd neceſſitas ſpiritualis duplex eſt: Altera ſimpliciter extrema, & ultima, quando ſcilicet proximus eſt in periculo finiendi vitam in peccato mortali, ubi incurrit malum irreparabile in æternum. Altera eſt neceſſitas ſpiritualis non ultima, & extrema, quamvis ſit gravis neceſſitas, & gravior, & graviſſima, ſecundùm quod exiſtens in peccato mortali eſt minùs reparabilis, nihilominùs habet tempus pœnitendi.

2 Hoc ſuppoſito ſit prima concluſio. Quando proximus eſt in neceſſitate ſpirituali ſecundi generis, quilibet tenetur corripere illum cum aliquo detrimento boni temporalis. Hæc concluſio eſt communis ſententia, & probatur ex ipſo ordine charitatis. Quoniam aliàs ſi nunquam tenetur homo pati aliquale detrimentum pro reparatione vitæ ſpiritualis proximi, non plus diligeret vitam ſpiritualem proximi, quàm bona ſua temporalia. Et confirmatur à ſimili. Quia, ut ſupra diximus, aliquando tenetur homo citra neceſſitatem facere eleemoſynam de illis, quæ pertinent ad ſuum ſtatum, quando eſt gravis neceſſitas in proximo. Ex quo ſequitur per bonam conſequentiam, quòd Eleemoſyna ſpiritualis obligat citra neceſſitatem extremam proximi cum aliquo detrimento boni corporalis. Probatur conſequentia, Quia ſi corporalis eleemoſyna obligat cum detrimento corporali etiam proprii ſtatus ad ſubveniendum temporali neceſſitati, multò magis eleemoſyna ſpiritualis obligabit cum aliquo detrimento.

3 Secunda concluſio, In eadem neceſſitate ſpirituali homo privatus non tenetur exponere vitam corporalem pro vita ſpirituali ſecundi generis: imò nec tenetur corripere proximum cum gravi periculo amittendi honorem, aut ſtatum ſuum, ſed poterit differre in aliud tempus; aut omninò dimittere. Ratio hujus eſt. Quoniam videtur durum, ut quo tempore proximus habet in ſua poteſtate facilè reparare ſuum malum, teneatur quiſq; perdere propriam vitam corporalẽ, quæ reparari non poteſt. Non itaque arbitramur, illum articulum eſſe neceſſitatis tantæ, ut teneatur homo cũ tanto detrimento ſuccurrere proximo. Oportet enim ſingula ſingulis comparere, & proportionabiliter ordinare bona temporalia ad ſpiritualia proximi. Nam ſi neceſſitas proximi ſpiritualis in ſuo genere eſt communis neceſſitas, tunc oportebit communia, & leviora pericula temporalia ſubire pro dilectione fratris corrigendi. Si autem neceſſitas fuerit gravior, & graviſſima, tunc proportionabiliter majus, & majus periculum ſubire tenebor.

4 Undè ſit tertia concluſio. Quilibet tenetur exponere vitam corporalem periculo certo pro vita ſpirituali proximi, quãdo proximus eſt in extrema neceſſitate primi generis. Hæc concluſio probatur argumentis ſecundæ opinionis, & in materia morali videntur mihi eſſe demonſtrationes. Hanc aſſerit D. Thoma *Opuſc.*18. *cap.*14. ubi ait: quòd debemus magis diligere vitam ſpiritualẽ proximi, quàm proprium corpus. Undè (inquit) eſt de neceſſitate præcepti in articulo neceſſitatis ponere vitam pro ſalute ſpirituali proximi, ut ſi quis decipitur ab hæreticis, & trahitur in errorem contra fidem, tenetur, qui videt, ſi poteſt, illi ſuccurrere, docere illum, & admonere cum periculo vitæ propriæ; Et confirmatur. Quia valdè rationabile videtur, quòd ſupremum bonum temporale, quod eſt vita, exponatur periculo pro ultimo bono ſpirituali, quod eſt vita æterna. Præterea confirmatur exemplo. Quoniam etiamſi verum ſit in communi loquendo, quòd debeo diligere magis vitam corporalem proximi, quàm bona mea temporalia: tamen non contingit regulariter, quòd tenear ego exponere totam meam ſubſtantiam pro ſervanda vita proximi. Neque quiſquam putabit mortaliter peccare eum, qui pro ſervanda vita proximi corporali non obtulit periculo omnia ſua temporalia. Ita nunc dicimus, quòd quamvis per ſe loquendo vita corporalis ſit exponibilis periculo pro vita ſpirituali fratris; tamen eveniunt tam variæ circumſtantiæ, ut vix homo privatus teneatur mori pro corrigendo fratre, & reparando ad vitam ſpiritualem. Poterit enim ſingularis homo admonere Epiſcopum, vel Prelatũ, ut ipſe corrigat: Et præterea ut vita mea corporalis ordinetur ad bonum meum ſpirituale, ſcilicet ad agendam pœnitentiam, vel creſcendum in charitate, & ex alia parte non ſim certus de mea diſpoſitione ſpirituali, poſſum ſervare vitam meam, & providere ſaluti animæ meæ. Undè D. Thomas *n.*3. *ſentent. dub.*29. *art.*8. *quaſtiunc.*2. *ad ſecundum*; ait: Cùm ſcimus fratrem poſſe liberari per mortem corporis à morte animi ſine periculo animæ noſtræ: tunc ponere animam pro fratre non eſt perfectionis; ſed neceſſitatis; ac ſi diceret, non eſt in conſilio, ſed in præcepto. Hucuſque ſapientiſſimus Bañez.

5 Sed hæc ſententia nimis rigida videtùr eſſe Petro de Lorca *in* 2.2. *D. Thomæ, diſp.*45. *n.*7. ubi ſic ait: Verumtamen hæc ſententia rigida eſt, & quamvis vere aſſumat, aliquando eſſe debitum præferre bonum ſpirituale proximi bono temporali noſtro, ſed nimis ſeverum apparet hinc deducere pro correctione fraterna ſubeundam eſſe mortem, vel grave diſpendium temporale. Nam ut ſupra diſputavimus *diſp.*28. *memb.*2. non in quocumque eventu præferenda eſt ſalus ſpiritualis proximi vitæ noſtræ, ſed ſolùm quando extremè indiget, & aliter non poteſt evadere damnationem; & ſemper ſervandum eſt, ut in comparatione boni ſpiritualis proximi ad bonum temporale noſtrũ ſervetur proportio inter utrumque bonum, ita ut extrema neceſſitas proximi præferatur extremo nocumento temporali, gravis gravi, & levis levi; pro communi autem neceſſitate ſpirituali non cogimur pati extremam, vel gravem temporalem. Neceſſitas verò, qua proximus indiget correctione, nunquam eſt extrema, nec gravis. Quoniam nec correctio eſt tam efficax medium, ut habeat infallibilem effectum; nec ita eſt neceſſaria, ut ſit penitùs neceſſaria: quoniam per correctionem ſolùm retrahitur homo à peccato, morali ſuaſione; hanc autem ſemper habet in ſua poteſtate cum divino auxilio, & ideò neceſſitas correctionis nunquã erit neceſſitas ſimpliciter, ſed moralis, & probabilis; atque ideò nunquam poteſt cenſeri extrema, nec gravis, ut cũ tanto diſpendio fieri debeat. Ita opinatur Sotus ſuprà, *concl.*7. Favet etiam Navar. *c.*24. *n.*12. & recentiores interpretes S. Thomæ: quamvis Nav. & ipſi exiſtiment, correctionem eſſe extremè neceſſariam, & debitam, etiam cum diſpendio vitæ; ſed non aſſequor, in quo caſu id contingat. Ita Lorca, in quibus verbis, ut vides acriter, defendit nunquam dari extremam neceſſitatem correctionis, ſive peccator ex malitia, ſive ex ignorantia, aut paſſione peccet, cùm ſemper divinis auxiliis adjutus poſſit à peccato ſurgere, & vitam conſequi. Quarè, ſi non conſequatur, ipſi tribuendum eſt non omittendi corrigere, cùm ob periculum vitæ excuſetur.

6 Deinde hunc caſum de neceſſitate extrema, rarò, vel nunquam contingere exiſtimat Villalob *in ſum. to.*2. *tr.*4. *diffic.*5. *n.*6. niſi quando proximus laboraret ignorantia vincibili alicujus neceſſarii ad ſalutem, & te de illius notitia rogaret: ſic enim ait; *Si ſe dieſſe caſo en que uno eſtuvieſſe en una neceſſidad eſtrema ſpiritual, que proveniſſe de fragilidad, o* [illegible]*, o ignorancia, y ſe creyeſſe probablemente, que avia de aprovechar la correcion, obligacion tendria el hombre particular de hazerla aunque fueſſe con peligro de vida, honra, o hazienda. El fundamento es, porque conforme al orden de caridad, tenemos obligacion de amar mas la vida eſpiritual del proximo, que la nueſtra corporal, quando aquella no tiene otro remedio, ſino que eſta en eſtrema neceſſidad, y colígeſe de las palabras de S. Iuan: Et vos debetis pro fratribus animas ponere*, id eſt, *vitas. Dezimos en la concluſion, ſi ſe cree probablemente que ha de approvechar, porque en duda, no ay obligacion como dize Aragon, contra Andr. porque aunque la vida eſpiritual es de mas precio que la corporal, mas la certidumbre de perder la vida propria iguilmente es la mala, con la duda de perder la eſpiritual agena. El caſo deſta concluſion rariſſimas vezes podria acontecer: porque como dize Soto, ſi el pecado procede de malicia, o paſſion, el miſmo ſe puede corregir, y ſi de ignorancia inculpable, no peca, y ſe es vincible, el eſta obligado a buſcar quien le enſenne; y aſſi ſolo parece podria haver lugar, quando fueſſe el pecado de ignorancia vincible de alguna coſa de las que tiene obligacion a ſaber: y el la perguntaſſe: porque entonces avria obligacion de enſennarle con peligro de vida*. Ita ille.

7 Inimò Sanch. *in ſelectis diſp.*10. *n.*10. Sotus *de ſecreto, mem.*6. *q.*2. *poſt* 6. *concl.* & alii aſſerunt, aliquem non teneri cum periculo vitæ baptizare infantem in extremo vitæ. Undè Emanuel Sà correctus à Magiſtro ſacri Palatii, *verb. Charitas nu.*4. ſic ait: Infantem, alioquin ſine baptiſmo moriturum, teneris cum tuæ vitæ periculo baptizare, ſecundùm quoſdam; quod alii probabiliter negant: nec enim cum tanto damno debetur ei tale officium, alioqui, & mater gravida teneretur permittere ſe ſecari, ut fœtus baptizaretur, alioqui ſine baptiſmo moriturus; quod nemo dicet. Ita ille.

Sup hoc in 19. [illegible]

8 At quidquid ſit de hac opinione, optimè obſervat Caſtrus Palaus *tom.*1. *tractat.*6 *diſput.*3. *punct.*6. *num.*4. adulto cui etſi difficilis ſit contritio, eſt tamen poſſibilis, non videris cum periculo vitæ obligatus illi Sacramenta miniſtrare, & multò minùs correctionem, quia ſolùm graviter, & non extremè indiget hoc medio correctionis. Et ideò hanc ſententiam contra Bañez, & alios

Sup hoc in R. [illegible]

& alios tenuit abſolutè Emanuel Sà, correctus, *in ver. Correctio. num.* 2. ubi docet cum Victoria privatum non teneri cum periculo vitæ corripere. Et Gregorius de Valentia *tomo* 3. *diſput.* 3. *quæſt.* 10. *punct.* 2. affirmat ex malitia peccantem non teneri cum periculo vitæ corripere. Et hæc ſunt placita Doctorum circa præſentem difficilem quæſtionem. Vide etiam Trullench. *in Decalogum tomo* 1. *lib.* 1. *capite* 5. *dubio* 14. *num.* 11. & Reginaldum, *tomo primo, libro quarto, cap. vigeſimo quinto, num.* 358. *& ſeq.*

R E S O L. XX.

An ſaltem Epiſcopi, & Prælati, & alii Superiores, teneantur in extrema neceſſitate proximi cum periculo vitæ, correctionem adhibere?

Idem dicendum eſt de Magiſtratibus, quod attinet ad ſuum munus.

Idem de ſacris Oratoribus.

Et quid, ſi proximus non ſit in extrema neceſſitate, ſed in gravi? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 28.

§. 1. RESpondet affirmativè ex Bañez, Soto, Valentia, & Turriano, Caſtrus Palaus *tomo* 1. *tract.* 5. *punct.* 9. *num.* 4. ubi ait: Excipiendi tamen ſunt ab hac doctrina Prælati ſuperiores, & omnes illi, quibus ex officio cura ſubditorum incumbit, qui, gravi neceſſitate intercedente, tenentur vitam corporalem pro ſalute ſpirituali ſubditorum offerre, ut latiùs * ſupra dictum eſt de ordine charitatis. Ita ille; quod adeò verum eſt, ut aliqui extendant hanc obligationem aliquando etiam in gravi neceſſitate, & ideò Villalobos *in Summa tomo* 2. *tract.* 4. *difficult.* 5. *num.* 3. ſic ait. *Los Prelados tienen algunas vezes obligacion de corregir à los ſubditos, aunque no eſten en extrema neceſſidad de ſu correccion. Aſſi lo tienen Soto, Bañez, con San Thomas, Aragon y otros. El fundamiento es, porque lo Prelados tienen obligacion à mirar por los ſubditos, no ſolo de caridad, ſino tambien de juſticia: y aſſi quando el ſubdito puuiere neceſſidad grave de ſu correccion eſt aran obligados à poner la vida, conforme à lo que dixo Chriſto; Bonus paſtor animam ſuam dat pro ovibus ſuis. Mas ha ſe de entender, quando probablemente eſperan, que deo approvechar, que de otra manera ſeria imprudencia, Y dize Aragon, que eſta obligacion que tienen los prelados à corrigir con peligro de la vida, no es por razon de correccion fraterna, ſino de officio, y juſticia*, ſic ille: cui adde Petrum à S. Joſeph. *in Idea Theol. mor. lib.* 3. *cap.* 11. *reſol.* 6. & Malderum *in* 2. 2. *q.* 33. *art.* 3.

* Supra in Reſ. quæ nunc eſt antecedens.

2 Nec deſeram hic apponere verba Hurtadi de Mendoza, *vol.* 2. *diſput.* 162. *ſect.* 7. §. 60. ſic aſſerentis. Dico tertiò: Epiſcopi, Prælati Religioſorum, & ſimiles animarum Paſtores tenetur cum proprio vitæ diſcrimine adhibere diligentiam quam poſſint, ut vitent peccata publica, & occulta. Hæc eſt omnium Patrum Theologorum doctrina, quam Chriſtus Dominus verbo docuit, & exemplo: ſic diſcriminavit Paſtorem mercenarium, & fugitivum à vero & bono. *Bonus paſtor animam ſuam ponit pro ovibus ſuis. Mercenarius autem, qui non eſt paſtor*, &c. Ratio eſt; quia hujuſmodi Paſtores paciſcuntur cum Chriſto Domino, curam, & ſollicitudinem gregis, pro qua tam multa bona accipiunt à Chriſto. Idem dico de Magiſtratibus, quod attinet ad ipſorum munus. Idem de ſacris Oratoribus, quamvis hi non ex juſtitia, ut Prælati, & Magiſtratus. Hinc colligant, utrum ſuo muneri ſatisfaciant, qui tota Diœceſi, & Republica incendio peccatorum flagrante, pacatè domi ſuæ dormiunt, qui ſui officii legibus tenentur omnes angulos conſpicere, ne quod peccatum lateat in tenebrarum latebris. Ita Hurtadus.

R E S O L. XXI.

An Prælati, & Magiſtratus teneantur aliquando ſub peccato mortali corrigere peccata venialia?

Et an hoc etiam intelligatur de Epiſcopis?

Et an etiam quivis privatus præſertim ſi ſit membrum illius Religionis, teneatur ad hujuſmodi correctionem?

Et an Prælati Religionum, qui ſunt cuſtodes cæremoniarum Religionis, teneantur contrarias conſuetudines reprehendere, & abolere, ſi poſſint? Et p. 7. tr. 3. Reſ. 8.

Supra hoc pro Prælatis ſupra in Reſ. 6. §. 1. prope finem. Vid. in Prælatis tamen, & in Reſ. 8. §. 2. ad medium. Vid. ut Prælati, & in R. 10. ad finem, & pro Magiſtratibus in R. huius §. Amplius.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Lorca *in* 2. 2. *D. Thomæ, diſp.* 45. *num.* 4. ubi ſic ait. Si ſermo ſit de peccatis venialibus, manifeſtum eſt, non eſſe obligationem corripiendi ſub reatu peccati mortalis; neque enim urgentior eſſe poteſt obligatio vitandi peccatum alterius, quàm vitandi peccatum proprium. Sotus tamen *loco alleg. conclus.* 3. aſſerit Prælati Religionum nonnunquam eſſe peccatum mortale negligere correctionem venialium, tunc ſcilicet, quando ex hac negligentia imminuitur diſciplina regularis. Nam ad decorem, & perfectionem religionis multæ obſervantiæ inſtitutæ ſunt, quæ non obligant ſingulos niſi ad culpam venialem, ut ſilentium,

& jejunia; quæ tamen ſi deficerent, grave detrimentum pateretur religio: & cùm Prælatis incumbat conſervare religionis integritatem, ſi negligant, vel correctione fraterna, vel aliis modis hæc inſtituta inviolata ſervare, in re magni momenti deſunt ſuo muneri, & peccatum mortale incurrunt. Ita Lorca, cui adde Trullench, *in Decal. tomo* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 14. *nu.* 5. Palam *ubi infrà*, Duualiium *in* 2. 2. *tract. de Charitat. quæſt.* 9. *art.* 2. Caſpenſem *in Curſus Theol. tom.* 2. *tra.* 17. *diſput.* 6. *ſect.* 1. *num.* 8. Sanchez *in Opuſc. tomo* 2. *lib.* 6. *cap.* 2. *dub.* 2. *num.* 8. Suarez *diſput.* 8. *ſect.* 2. *num.* 6. Torres *in* 2. 2. *tomo* 1. *diſp.* 86. *dub.* 2. & Coninch *diſput.* 28. *dub.* 3. *num.* 24. ubi extendit obligationem ad quemlibet privatum; ſic enim aſſerit. Certum eſt ſuperiorem Religioſorum teneri in ſuis ſubditis corripere peccata venialia, quando aliàs imminet periculum ne diſciplina religioſa magna ex parte diſſolvatur, quia tenetur quantum poteſt dare operam, ut hæc integrè ſervetur. Imò credo certum eſſe quemvis etiam privatum, præſertim ſi ſit membrum illius Religionis, teneri ad ejuſmodi correptionem, quando commodè poteſt, & ſperat fructum: quia talis diſſolutio eſt grave valdè malum ipſius Religionis, ſive totius communitatis; quod ille ex charitate, & fide, quam debet matri ſuæ ſcilicèt ipſi Religioni, tenetur impedire. Ita Coninch.

Sup. hoc ſupra in Reſol. 8. §. ult.

2 Ratio noſtræ reſponſionis eſt iſta, quia obligatio, non tam eſt ex præcepto correctionis, quæ bono ſpirituali proximi attendit; quàm ex obligatione officii ſuperioris, quo tenetur religioſam diſciplinam conſervare, & nullo modo labefactandam permittere. At ex permiſſione defectuum venialium, ſi graves ſint, & nocivi, ſolet religioſa diſciplina nimium labefactari. Tenetur ergo Prælatus hanc diminutionem præcavere: Judices verò ſeculares non ita arctantur hac obligatione corrigendi in ſubditis peccata venialia, niſi defectus eſſent reipublicæ grave nocumentum inferentes.

3 Syndici, viſitatores, & alii vices Prælati gerentes tenebuntur Prælatum de defectibus admonere; & ſi in hac parte nimium diſſimulent, & ex eorum diſſimulatione religioſa obſervantia in communitate labefactari prudenter timeatur, peccabunt graviter. Sicut & Prælatus peccaret ſciens tales defectus, & non corrigens, cùm poſſet; ita Suarez, & Lorca, & Ægidius, *ſuprà*. Videant modo Epiſcopi, & Religionum Prælati, quid faciunt, ut ſuum munus adimpleant.

4 Unde non deſeram hic apponere verba Hurtadi de Mendoza, *volum.* 2. *diſp.* 162. *ſect.* 8. §. 74. ubi ſic ait. Exiſtimo præterea Prælatos teneri graviter ad vitanda venialia peccata ſubditorum: immò ad vitandas imperfectiones: quia illa in genere moris ſunt grave damnum gregis, quem curant. Etenim ſi quis Religioſus mentiatur frequenter, cachinnetur, garriat, epuletur, operiatur veſte cultiori, quàm conſtitutiones patiuntur, non propterea graviter peccat. Peccat tamen graviter Prælatus id permittens. Sic enim ſenſim ſolvitur conſtitutio religioſa & totus ordo patitur gravem ignominiam. Idem dico de Epiſcopis, qui tenentur Clericos tenere in officio, ne leviter ſe gerant. Magiſtratus item tenentur levia peccata caſtigare, ut furta levia & ſimilia.

5 Attamen cum Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 6. *diſput.* 3. *punct.* 3. *nu.* 7. Ex ſola diſſimulatione cum aliquo horum defectuum, ſi occulti ſint, non exiſtimo Prælatum peccaturum graviter, cùm ex illis, utpote occultis non detur aliis occaſio ruinæ, neque ob illos diſciplina religioſa labefactetur, neque ipſe religioſus in periculo proximo ſit cadendi à ſtatu religioſo, ut ſuppono. Colligitur ex Bonac. *diſput.* 3. *quæſt.* 4. *punct.* 7. aſſerente peccata venialia non eſſe corrigenda ſub obligatione, niſi fortè talia ſint, ut proximè diſponant ad mortalia, aut magnum aliis afferant detrimentum. Ex Suar. *diſput.* 8. *ſect.* 2. *num.* 6. *circa finem*. Tunc maximè (inquit) poterit eſſe obligatio in Prælato ſub mortali corrigendi venialia, quando defectus ſint generales communitatis, quòd ſi in communitatem non redundant, neque ex illis ſalus proximi in diſcrimine vertitur, non agnoſco ex quo capite obligatio corrigendi ſub mortali poſſit oriri. Idem colligitur ex Torres, *diſput.* 86. *dub.* 2. *in fine*. ubi poſtquam dixit ſuperiores religionum obligari ſub mortali ad reprehendendas conſuetudines aliquas contrarias religioni ſubditorum, Idem dicerem ego de obligatione Prælati ad reprehendendum aliquem fraterna correctione propter aliquod genus peccati venialis nocivum religioni, verb. grat. propter impudica aliqua verba, aut conſuetudinem jurandi; aut ſimile quid quod religioſum maximè dedecet. Ecce qua ratione ex omnibus iis auctoribus conſtat Prælatum non eſſe ſub mortali obligatum corripere defectus veniales, niſi tales ſint, qui religioni ob malum exemplum noceant. Vide etiam Trullench *in Decalogum tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 14. *num.* 5.

6 Et tandem pro præſenti difficultate in favorem magiſtratuum ſecularium adducam verba Dominici Bañez *in* 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 2. *dub.* 2. ubi ſic ait. Ex hoc videtur ſequi, quòd ſaltem erit veniale peccatum non corrigere proximum de veniali. Hanc conſequentem concedit Soto, *ubi ſuprà* de peccatis venialibus, quæ ſunt proximo in conſuetudine. Nam de aliis venialibus, quæ ex fragilitate committuntur, non tenetur homo corripere fratrem ſub peccato veniali;

N 4 imò

imò addit, quòd Prælati, & Gubernatores Reſpublicæ tenentur tales defectus, qui ſunt venialia peccata graviora & conſueta, expellere à republica ſub peccato mortali, ſi poſſunt. Hoc tamen videtur mihi nimis durum obligare temporales gubernatores ad tantam perfectionem, niſi fortè ſint peccata perturbantia pacem reipublicæ, vel abuſus, qui rempublicam damnificare poſſint. Et tales ſolent eſſe pragmaticæ circa curioſitatem vel, pretioſitatem veſtium, quamvis hujuſmodi abuſus in ſingulis non ſit niſi veniale peccatum. Cæterùm Prelati Religionum, qui ſunt cuſtodes cæremoniarum religionis, tenentur contrarias conſuetudines reprehendere, & abolere, ſi poſſint. Quoniam ex huiuſmodi conſuetudinibus ſtatus religionis perturbatur, cùm tamen debeat eſſe commodus ad perfectionem acquirendam. Hucuſque Bañez, cui ego libentiſſimè adhæreo.

RESOL. XXII.

An Magiſtratus, & Prelati teneantur ad correctionem, ſubditorum non ſolùm lege charitatis, ſed etiam juſtitia?

Et hæc circumſtantia, quòd Prælatus, vel Magiſtratus negligant ſupradictam correctionem, an mutet ſpeciem, vel tantùm intra eandem ſpeciem notabiliter aggravet, ita ut ſupradicti teneantur in confeſſione aperire munus ſuum Sacerdoti illud ignoranti?

Et an Magiſtratus, & Prælati in tali caſu teneantur ad reſtitutionem tàm ſtipendii illi parti correſpondentis, quàm damni inde ſequuti? Ex p. 5. tract. 14. & Miſc. 2. Reſ. 95.

Sup. hoc in R. ſeq. §. 1. AFfirmativam ſententiam præter alios docet Coninch *de charitate, diſput.* 128.*n.*70. & Hurtadus de Mendoza *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſput.* 162. *ſect.* 4. §. 40. quia Magiſtratus ſæculares pecuniam accipiunt pro exercendo munere; Prælati verò ſtipendium, juriſdictionem & alia commoda temporalia. Hinc infert Hurtadus teneri Prælatos, & Magiſtratus aperire in confeſſione munus ſuum Sacerdoti illud ignoranti, quando in correctione peccarunt. Secundò infert Magiſtratus & Prælatos in tali caſu teneri ad reſtitutionem tam ſtipendii illi parti muneris reſpondentis, quàm damni inde ſequuti, quia ipſi fuerunt mortaliter cauſa illius damni, quia Reipublicę debebant eas actiones, quibus malum erat avertendum, & quemadmodum qui injuſtè retinet meas pecunias, tenetur de damno emergente; ita, qui injuſtè retinet eas actiones, tenetur de damno emergente ex ea retentione, quo differunt Magiſtratus à privatis. Hi enim non tenentur ex juſtitia, & quamvis tenerentur, eſſet ex conceptu communi ipſius objecti juſtititiæ, non tamen ratione dati & accepti: omne autem malum ortum ex injuſta retentione accepti, tenetur reſarcire, qui injuſtè retinuit. Ita Hurtadus *ubi ſuprà*.

2 Non deſinam tamen hìc adnotare Petrum Lorca *in* 2.2. *q.*33.*art.*5.*ſect.*3. *diſput.*42. *num.*4. contrariam ſententiam docere, ubi ſic ait. Queritur an obligatio Prælatorum circa correctionem, quæ ex officio oritur, ſit ſolius charitatis, an verò juſtitiæ? Cajet. *in comment. artic.* 2. ſubtiliter & metaphyſicè conatur revocare ad juſtitiam. Sed cùm actus ipſe non ſit juſtitiæ (correctio enim fraterna, qua talis eſt, à quocumque fiat, non eſt actus juſtitiæ, ſed charitatis) non video quomodo ad juſtitiam revocari poſſit. Nam Prælatus debito ſui muneris non ſolùm tenetur exhibere ſubditis juſtitiam, ſed etiam charitatem. Ex quo ſequitur circumſtantiam hanc, quòd ſi Prælatus ſit, qui corripere negligit, non mutare ſpeciem, videtur autem intra eandem ſpeciem notabiliter aggravare. Sic Lorca, quod idem docet de Magiſtratibus ſæcularibus. Prima opinio eſt probabilior: ſecunda eſt probabilis, Vide me ipſum *p.*1. *tractat.* 7. * *reſol.* 57.

* Quæ hic eſt in tom. 1. tr. 7. R. 71. & ... in R. ſeq. §. Sed ego ad medium.

RESOL. XXIII.

An Prælati, & Magiſtratus teneantur corrigere peccata mortalia ex juſtitia?

Ex quo infertur, quod in confeſſione Prælatus, qui neglexit ſalutem proximi, debet ſe accuſare in ſpecie, ſi fuit ille ſubditus, niſi aliunde Confeſſarius id agnoſcat.

Et idem dicendum eſt de Patribus, Tutoribus, Dominis reſpectu mancipii, non tamen famuli ob ſalarium ſervientis, niſi ſit domeſticus, & contubernalis? Ex part. 7. tract. 3. Reſ. 9.

Sup. hoc in R. præmiſſa. §. 1. AD hoc dubium variis aſſertionibus reſpondet Hurtadus de Mendoza *de fide vol.* 2. *diſp.* 162. *ſect.* 4. §. 39. *& ſeq.* ubi ſic ait: Dico Primò; qui non accipiunt publicum ſalarium pro ſuo officio; non tenentur ex juſtitia; quia hæc virtus obligat ratione dati, & accepti.

2 Dico ſecundò Magiſtratus & Prælatus, & omnes qui publicum ſtipendium, aut quaſi ſtipendium accipiunt, tenentur ex juſtitia; ita ut non ſolùm non faciendo correctionem peccent contra charitatem, ſed etiam contra aliam virtutem ſpecie diſtinctam. In hac conveniunt omnes ferè Doctores, quod attinet ad juſtitiam: ita colligitur ex S. Auguſtino *tom.* 5. *lib.* 1. *de civitate, cap.* 9. ubi aſſerit, *non eſſe parem obligationem ad corrigendum errantes privatis, atque Prælatis.* Ludovicus Vives in commentario id explicat: *quia privati tenentur præcepto ſolius charitatis: Prælati verò juſtitia*, ac reprehendit nonnullos peritos Juris, quòd cenſuerint hoc præceptum ſpectare ad ſolos Prælatos, quia non agnoſcunt obligationem naſci, niſi ex juſtitia. At Vives rectè probat obligationem interdum oriri à charitate, Bañez, *q.*33.*art.*3.*dub.* 1. *concluſ.*2. Arag. *verſu, Secundò eſt advertendum*, P. Valent. *diſp.* 3. *q.* 10.*punct.* 3. *verſ. Porrò hanc cum Domin. Soto*, P. Suarez *diſp.* 8. *ſect.* 4. *n.*4. & 5. aſſerit obligationem juſtitiæ eſſe per ſe notam, P. Luyſius, *diſp.* 87.*dub.* 1. Licèt enim cenſeat non eſſe hanc propriam juſtitiam, admittit tamen eam eſſe Juſtitiam præſlativam ratione officii, & peccatum eſſe in diverſa ſpecie, P. Ægidius *diſp.* 24. *n.* 70. eſtque doctrina certa, & communis, quam contra Lorcam probavi: quia Magiſtratus ſeculares pecuniam accipiunt pro exercendo munere; Prælati verò ſtipendium, juriſdictionem, & alia commoda temporalia.

3 Dicò tertiò: Confeſſarii, qui non accipiunt publicum ſtipendium, non peccant contra Juſtitiam: quia non eſt inter illos; & pœnitentes datum & acceptum pro correctione: at ſi in confeſſione eam omittant, quæ neceſſaria cenſetur prudenter; peccant contra religionem eos obligantem ad Sacramenta dignè adminiſtranda.

4 Dicò quartò Concionatores, & alii, qui nec ſtipendium publicum accipiunt, nec adminiſtrant Sacramenta; non obligantur, niſi ex charitate ad correctionem fraternam, nec peccant contra duas virtutes: quia nec juſtitia, neque religio, nec fidelitas imponunt obligationem.

5 Hinc infertur teneri Prelatos, & Magiſtratus aperire in Confeſſione munus ſuum ſacerdoti illud ignoranti, quando in correctione peccarunt. Sup. hoc infra in §. Sed ego ad medium, verſ. Hinc & in aliis ſeq.

6 Non deſeram tamen hìc adnotare, quòd Lorca *in* 2.2. *D. Thoma*, *q.*33.*art.*5.*ſect.*3.*diſp.*42.*n.*4. docet obligationem Prælatorum quoad correctionem non procedere ex debito Juſtitię; ſic enim aſſerit. Quæritur, An hæc major obligatio Prælatorum, quæ ex officio oritur, ſit ſolius caritatis, an verò juſtitiæ. Cajetanus *in Comment. art.* 2. ſubtiliter, & metaphyſicè conatur revocare ad Juſtitiam. Sed cùm actus ipſe non ſit juſtitiæ (correctio enim fraterna, qua talis eſt, & à quocunque ſit, non eſt actus juſtitiæ, ſed charitatis) non videò, quomodò ad juſtitiam revocari poſſit; nam prælatus dubito ſui muneris non ſolùm tenetur exhibere ſubditis juſtitiam, ſed etiam charitatem.

7 Ex quo ſequitur circumſtantiam hanc, quòd ſi Prælatus ſit, qui corrigere negligit, non mutare ſpeciem. Videtur autem intra eandem ſpeciem notabiliter aggravare.

8 Sed quæres, ad id intelligendum ſit de ſolis Prelatis Eccleſiæ, vel etiam de ſecularibus? Reſpondetur, ad ſeculares etiam extendi ſuo modo pro ratione ſui officii: nempe cùm Prelati ſeculares temporaliter præſint, & ſolùm reſpiciant bonum politicum, & civile Reipublicæ, non tenentur omnia peccata corrigere, ſed ea ſolùm, quæ paci, & tranquillitati Reipublicæ, & bono ordini politico adverſantur. Hæc Lorca.

9 Sed ego ſententiæ Hurtadi adhæreo, quam præter illum tuentur Cajetanus *in* 2.2.*q.*33.*art.*2.*dub.*4. Coninch.*diſp.*28.*dub.* 5. *nu.* 68. & alii, *ubi infrà*. Suppono enim Prælatum ratione officii ſui non ſolùm eſſe ſubditorum ſuorum Superiorem, acquirendo in eos aliquam juriſdictionem, ſed etiam conſtitui eorum ſpiritualem partem, Hinc ratione prioris acquirit quoddam jus eos gubernandi, iiſque quædam imperandi; & viciſſim hi acquirunt in eum jus, ut ipſe primò bonum commune, deinde etiam cujuſque in particulari pro ratione ſui officii procuret. Ad hoc enim ejuſmodi officia ſunt inſtituta, & cum hac conditione conferuntur, & acceptantur; atque ita mutua hæc obligatio inter Superiorem, & communitatem naſcitur ex quodam quaſi tacito contractu, atque ita eſt obligatio juſtitiæ. Ratione verò ſecundi acquirit novam quamdam conjunctionem & quaſi ſpecialem cognationem cum ſuis ſubditis: ex quo fit, ut ex virtute Charitatis obligetur longè ſtrictiùs & appretiativè magis eos diligere, & eorum bonum procurare, quàm aliàs obligaretur, ut communiter omnes fatentur. Ergo, &c. unde Trull. *in Decalog. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 15. *num.* 1. ſic ait. Prælati ſtrictiùs, tum ex Charitate, tum ex juſtitia ratione officii obligantur, & hoc ratione officii, ratione cujus tenentur conſulere bono privato ſubditorum: unde graviſſimæ comminationes illis fiunt in ſacra Scriptura. Ezech. 33.34. *Quod infirmum fuit, non conſolidaſtis, quod ægrotum, non ſanaſtis.* Hinc eſt, ut in confeſſione Prælatus, qui neglexit ſalutem proximi ſui, debet ſe accuſare in ſpecie ſi fuit ille ſubditus; niſi aliunde Confeſſarius id agnoſcat; unde non ſatisfacit, ſi tantùm dicat, ſe omiſiſſe correptionem, ſed tenetur dicere, ſe eſſe Prælatum. Ita ille, cui adde Filliucium *tom.* 2. *tr.*28.*cap.*5.*n.*127. Caſtrum Palaum *com.* 1.*tr.*6.*diſp.*3.*punct.*7.*n.*8 Suarez *de Char.diſp.*8.*ſect.*4.*n.*5. Torres *in* 2.2. *tom.* 1.*diſp.*87.*dub* 1. Valentiam *tom.*3.*diſp.*3.*q.*10 .*punct.* 3. & Joannes Sanchez *in ſelect.diſp.*6.*n.*9. idem dicendum exiſtimabat in Patre, Tutore, & Domino reſpectu mancipii, non tamen famuli ob ſalarium ſervientis, quia mancipium eſt ſub dominio Domini, & ad ejus curam pertinet actiones mancipii diri-

Sup. hoc in R. ... & in to. 1. tr. 7. R. 71.

Sup. hic in R. ... in illo §. ejus notat & pro Patre & Do.

mino in Ref. ſeq. & in alia ejus pil. nor. Et pro conſenſu in hoc ver. ult. Quod verò hujus §. infra in fine Reſ. 11.

dirigere, non tamen famuli. Sed Trullench *ubi ſuprà* putat, quòd ſi famulus ſit domeſticus, conturbernalis; idem dicendum eſſe ac de mancipio; at Sancio videtur adhærere Palaus *loco citato*, ubi etiam ſic addit. Quod verò dicit Villalobos debere dominum à ſuo ſervitio famulum expellere, ſi videat domini occaſionem habere peccandi, laudo ſi faciat, obligationem tamen non agnoſco, præcipuè ſi Domino utilis ſit famulus, quia non tenetur occaſionem peccatorum cum ſuo damno removere, & fortè expulſus liberiùs peccabit. Ita Palaus, & ante illum Aragonius *in 2. 2. q. 23. art. 3. ad finem*.

10 Ex his omnibus autem infert Duvallius 2.2. *D. Thomæ, tr. de Charit. q. 9. ar. 5.* quòd ſi damnum aliquod ex omiſſione correctionis in Prælatis oriatur, eo ad illius reparationem teneri, ut ſi Prælatus patrem aliquem corrigere neglexerit, & propter hanc negligentiam filii ejus perditè, non minus quàm vivant, tenetur Prælatus filiis ipſis, etiamſi Diœceſim, aut Parochiam relinquerint, & ad aliam migrarint, providere, eoſque monere, & corrigere. Item, ſi furtum aliquod commiſſum fuerit, defectu huius correctionis in Prælato, ſi probabiliter, & moraliter conſtet correctionem illius impedituram fuiſſe hujuſmodi furtum, ad ejus damni reſtitutionem tenetur: hoc tamen eſt de rarò, aut fortè nunquam contingentibus; nihilominus ſi contigeret, cùm obligatio, quæ ex officio naſcitur ad juſtitiam pertineat, ad eam quoque pertinebunt omnia damna, quæ ex omiſſione hujus obligationis conſequuntur. Dices correctionem fraternam ex ſe, actum eſſe charitatis, & non juſtitiæ, à quocunque fiat, ſive à Prælato, ſive ab alio. Reſpondeo, unum eundemque actum, ratione diverſarum conditionum poſſe eſſe diverſarum virtutum, ut ſatis conſtat in actibus fidei, qui & ad fidem prout eſt virtus Theologica, ad religionem, quæ eſt virtus moralis, & etiam ad charitatem, qua erga Deum ferimur, pertinent; cùm ergo correctio fraterna incumbat Prælatis, vi ſui officii, & non tantum vi charitatis, qua omnes homines, tanquam fratres diligere, eiſque tam ſpiritualiter, quàm corporaliter providere tenentur, ideò ad juſtitiam, reſpectu Prælatorum pertinet: & in hac ſententia eſt Cajetanus *in art. 3. quæſt. 33.* Ex hoc etiam ſequitur omiſſionem correctionis fraternæ, in Prælato, mutare ſpeciem, id eſt de peccato, quod ſolùm in Laico, aut ſimplici Sacerdote pugnat contra charitatem, tranſire in aliud peccatum, quod contra juſtitiam militat; nec enim tantùm eſt circumſtantia quædam aggravans, ut aliqui putant, ſed eſt nova quædam ſpecies peccati, ut ex dictis patet. Huculque Duvallius, omnia ſup adicta confirmans.

R E S O L. XXIV.

An Prelati, & Magiſtratus debeant inquirere, & explorare vitam ſubditorum ad fraternaliter eos corrigendos;
Et an iſta obligatio oriatur principaliter ex præcepto correctionis fraternæ, an ex officio Prelati, Patris & Magiſtratus?
Et an Prelati, & Magiſtratus teneantur exploratores deſignare, à quibus edoceantur, quæ ſint apud ſuos crimina?
Et an nullus privatus poſſit aliorum facta inquirere? Ex part. 7. tract. 3. Reſ. 10.

Supra hoc in Reſol. ſeq. & ſup. in Reſ. 4. §. 1. curſim in fine.

§. 1. Doctiſſimus Bannez *in 2. 2. q. 33. art. 3. d. 2. concl.* ſic reſpondet ad hoc dubium, Prælatus in quantum Pater eſt Spiritualis, poteſt; imò, & in quantum Prælatus eſt, tenetur aliquando inquirere vitam filiorum, & ſubditorum ad corrigendum illos propter bonum ipſorum ex præcepto correctionis fraternæ, quatenus conjungitur cum Officio paterno, imò & cum officio Prælati. Ratio hujus eſt: Quia præceptum correctionis fraternæ obligat unumquemque facere hanc eleemoſynam ſpiritualem ſecundùm poſſibilitatem divitiarum ſpiritualium, quas quiſque poſſidet, quibus convenienter, & prudenter poteſt ſuccurrere ſpirituali miſeriæ proximi: Sicut præceptum de eleemoſyna corporali in multis caſibus magis obligat ditiorem, quàm minus divitem: ergo cùm Prælatus in eo quod Prælatus eſt, & Pater eſt, ſi frater dives, & potentior ad commodè exercendum correctionem fraternam; tenebitur in multis caſibus illam exercere, utendo in quibus licet uti authoritate Patris, & Prælati, ut commodius & efficacius fiat hujuſmodi correctio. Neque multum ſolicitus ſum, an iſta obligatio oriatur principalius ex præcepto correctionis fraternæ, an ex officio Prelati; & Patris, ſive ex utroque capite. Utrumque enim præceptum poteſt eſſe alterius determinatio, quando nulla circumſtantia intervenit, quæ ſit contra rectam rationem, ſed utrumque præceptum adimplendo utitur jure ſuo, & alterius adimpletionem ordinat prudenter, ut alterum præceptum melius adimpleatur. Hinc ergo explicatur, & probatur concluſio. Patri, & Judici licitum eſt inquirere de vita filiorum, & ſubditorum per media ſpecialia, quæ recta ratio prudentiæ dictat, de quibus poſtea dicemus; ergo cùm hujuſmodi media fuerint convenientia ad correctionem fraternam, tenebitur Prælatus illa media adhibere, quia utitur jure ſuo; at verò ſi alius adhiberet illa media ad corrigendum fratrem, peccaret uſurpando officium alienum, & injuriam faciendo proximo, quem parat corrigere, ergo. Et de hujuſmodi verificatur, quod

Supra hoc in Reſ. ſeq. §. Sed licet, & ſup. in Reſ. 14. à lin. 7.

Auguſtinus dicit, ubi ſuprà: Nam profectò ex hoc maximè perturbaretur pax communitatis, ſi ſinguli eam diligentiam adhiberent, quam Prælati, & Patres adhibere poſſunt in exquirenda vita eorum, qui ſuæ curæ ſpecialiter commiſſi ſunt: maximè enim eſt odioſum, ut homines indiſcreto zelo correctionis fraternæ ſingulas civitatis domos explorent, ut ſciant quis ingreditur, quis egreditur eo prætextu, ut correctionem fraternam exerceant, aut certè ut Prælatis denuncient, & fiſcalibus, ut vitia Reipublicæ cohibeantur, & emendentur. Cùm igitur, qui hæc exercent, illicitis mediis utantur, credendi ſunt ambitionis cauſa & gratia Epiſcopis aſſentandi potiùs, quàm zelo ſalutis animarum, & divini honoris ad hujuſmodi opera exercenda excitari. Huculque Bañez ornamentum Dominicanæ familiæ.

2 Non deſinam hic apponere verba Hurtadi de Mendoza *in 2. 4. diſp. 162. ſect. 5. §. 45.* ubi ſic aſſerit: Prælati, & Magiſtratus tenentur exploratores deſignare homines frugi, & veritatis ſtudioſos, à quibus edoceantur, quæ ſint apud ſuos crimina, quia ipſi non poſſunt oculatè intereſſe toti urbi, aut communitati. Nec paſſim omnes angulos luſtrare oculis, unde oportet, ut ab illis moneantur, quod agatur, ut ipſi ſibi ſubjectæ communitati provideant. Hoc ab eis præcepto extorqueri, docet Pater Ægidius *diſp. 28. nu. 67.* & Communi conſenſu probatur, quia ipſi ex juſtitia tenentur ad diligentiam adhibendam, quæ ſit moraliter neceſſaria ad rectam muneris adminiſtrationem: ſed ſine his exploratoribus, non poteſt munus rectè adminiſtrari, ergo. Probatur, quia non poteſt munus adminiſtrari, in cognitione ſtatus, rerum, & communitatis, hæc autem non poſſunt omnia videri à Prælato: ergo indiget aliorum oculis ac lingua, alioquin ob ignorantiam, crimina eſſent impunita. Ut ergo Paſtor canes alit, quorum latratu excitetur ad abigendum lupum, ita Præfectus ſuos habeat delatores, ne quid impune in lege committatur.

3 Hic omnes Præfectos monitos velim, qua ratione ſe gerant cum his exploratoribus, ſolent enim multi ſe efficere ſpontaneos accuſatores, qui aliorum criminibus implent Præfectorum aures, & obturant gou[illegible]; ne ipſorum crimina audiant, & ſpecie zeli, ſeu amoris boni communis ſua ſequuntur depravata ſtudia inimicis delatis, laudatis amicis, & ſeipſis aliorum accuſatione commendatis, qui ſi verorum criminum accuſantur ab aliquo, perſuadent Præfectò de ipſis imponi falsò ab invidis gratiæ apud ipſum: & ſtimulatis accuſationum dolore. Quorum occulta calliditate præoccupatus Præfectus, omnia turbat, nullus ergò ſpontaneus accuſator eſt admittendus; hic enim malo genio & rabido fertur in concives, illorum vel leviſſimas culpas rimatus per cancellos, & exaggerationibus efferens. Nullus privatus poteſt in aliorum facta inquirere; cur ergo ullus hoc præcepto violato ſui oblitus memor vicinorum admittatur ad alios accuſandos: ſi quando crimen accidat emendatione dignum, nec adſit, à quo Præfectus moneatur. Id deferri cum honeſtate poteſt, & ſponte, vel leviſſimas culpas ad Præfectum deferre, animi eſt minimè ſinceri: alioquin autem accuſatio ſinceriſſimis eſt committenda, qui de ſuo nihil addant, niſi culparum excuſationem, & levamen; qua de re Sanctus Gregorius *Epiſtola 52. lib. 2. regiſtri*, de quodam ſpontaneo delatore hæc ſcripſit Joanni Conſtantinopolitano: *Ego beatiſſimo viro Domino Joanni ſcripſeram, ſed credo, quòd mihi familiaris veſter ille iuvenculus reſcripſit, qui adhuc de Deo nihil didicit, qui viſcera charitatis neſcit, qui in ſceleſtis rebus ab omnibus accuſatur, qui inſidiari quotidie diverſorum mortibus dicitur, per occulta teſtamenta, nec dominum metuens, nec homines erubeſcens. Mihi crede frater ſanctiſſime, ſi zelum charitatis perfectè habes, ipſum prius corrige, ut ex his qui vobis vicini, & ii qui vicini non ſunt, exemplo melius emendentur. Illius linguam noli recipere, ille ad conſilium veſtræ ſanctitatis debet dirigi, non autem ſanctitas veſtra, ad verba illius inflecti, qui enim illum audit, ſcio, qui pacem cum ſuis fratribus habere non poterit.* Hæc ſanctus Gregorius, quæ ſinguli Præfecti ſibi arbitrentur ſcripta. Hi enim inſufflatores incendii, pacis hoſtes ſimul, & ipſorum Præfectorum, cum ergo ad Præfectum ſpectet omnes emendare, ab iis incipiat, eos monens ut ſibi conſulant, alios obliviſcantur, eorumque bona exempla ſibi proponant ad imitandum. Errata non ſcrutentur, & oſtendant Præfecti, ſibi eſſe cordi providere delatores invitos, quo ſola authoritate majorum compelli poſſint, ad aliorum pravè facta notanda, conſiderent tandem verba Gregoriana *pacem cum ſuis fratribus habere non poterit*.

4 Habent ergo Præfecti jus ad diſquirenda ſuorum probè, & improbè facta, in quo primum obſervent, ſe in commune poſſe inquirere: utrum leges ſerventur? Et ſitne aliquis illarum violator? Deinde ſingillatim de hac lege, de illa, & ſingulis aliis. Secundò poſſunt ſingillatim diſquirere, qua ratione Petrus leges obſervet? Quam vitam traducat Joannes; ſingulos poteſt percurrere; quia hæc interrogatio non lædit alicujus honorem, nec famam, Eſt enim generalis, nec innititur malæ opinioni, nec ſuſpicioni de ſubjecto de quo eſt, ſed oſtendit curam, & ſollicitudinem Præfecti. Tertiò; eis non licere recogitare de Petro in ſingulari, nec curioſè agere niſi ille ſpeciale dederit ſi-

gnum

gnum alicujus legis violatæ: quia frequens interrogatio denigrat famam ejus de quo eſt; quia ſuſpicionem parit violatæ legis, quam ſine ſubditi culpa nullus poteſt in vicinorum mentes injicere. Quæ verò ratio ſit in diſquiſitione, & quæſtionibus, ineundis non eſt hujus inſtituti. Et hæc omnia docet P. Hurtado *loco citato*; quæ à Prælatis perpetuò menti tenenda eſſe exiſtimo. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. n. 1.* Franciſcum del Caſtillo *in 3. ſent. tom. 2. diſp. 6. de Correctione quæſt. 5. nu. 8.* & Gaſpar Hurtado *diſput. 6. de Correctione difficult. 9.* & Malderum *in 2. 2. quæſt. 33. art. 3.* qui optimè invehitur in Cajetanum aſſerentem Prælatos non teneri ad inquirendum vitam ſubditorum.

RESOL. XXV.

An Prælatus Regularis, vel alius Superior poſſit inquirere peccata occulta ſubditorum, ut illa corrigat fraternè, & quid de ſubditis.

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur, an ſit licitum in confeſſione interrogare de complice, ut corrigatur. Ex part. 3. tract. 2. Reſ. 42.

Supra hoc in Reſ. præterita & ſupra doct. Reſ. 14. §. 1. circa, in fi[ne].

§. 1. AD primum reſpondeo affirmativè cum D. Thoma *in 2.2. quæſt. 33. art. 2. ad 4.* & aliis *ubi infrà*, aſſerentibus Prælatos, alioſque Superiores teneri non ſolùm corrigere peccata, quæ caſu vident à ſubditis fieri, aut ab illis facta cognoſcunt, ſed etiam inquirere in vitam ſubditorum, ut videant ſi quæ in iis fortè corrigenda ſint. Niſi enim hoc facerent, ſubditi faciliter impunè peccarent, cùm facilè ipſis eſſet cavere, ne in conſpectu Prælati peccarent, & faciliter ſibi perſuaderent alios per ſe ſine ſuperioris inquiſitione ipſos non delaturos, atque ita cum maximo boni communis (quod Superiores tenentur conſervare) detrimento omnia ſcaterent peccatis, & vigor diſciplinæ omninò diſſolveretur.

2 Verùm quamvis hæc ſit obligatio Prælatorum, tamen, ut optimè obſervat Petrus Lorca *in 2. 2. D. Thom. qu. 33. art. 6. diſp. 45. ſect. 3. num. 11.* prudentiæ moderamine temperanda eſt, ne ſit nimia ſollicitudo, & intempeſtiva inquiſitio. Unde provenit, ut Prælatus ipſe tanquam inquietus, & ſuſpicioſus odio habeatur, & detractores foveat, exceſſus enim ſolicitudinis in hac parte non ſolùm inutilis, ſed moleſtus, & odibilis ſubditis eſſe ſolet; quare prudenter D. Benedictus *in regula cap. 62. de Abbate*, inquit. Non ſit turbulentus, & anxius, non ſit nimius, non ſit zelotypus, nimis ſuſpicioſus &c. Ita Lorca *ubi ſuprà*, & alii.

Circa hoc in Reſ. 1. ſupra citata, §. 1. inter medium & finem, Reſ. verò ſi[...] & in Reſ 2. §. 3. [...] 2.

3 Sed licèt, ut dictum eſt, Superior Religionis poſſit, & teneatur inquirere peccata ſubditorum, tamen illicitum erit ſubdito inquirere vitam fratrum, ut illos fraternè corrigat. Nam, ut patet ex D. Auguſtino *ſerm. 16. de verb. Domini*, quem affert & ſequitur D. Thomas *in 2.2. q. 33. art. 7. ad 5.* non ſunt quærenda peccata, ut ipſa corrigantur. Admonet nos Dominus, ait Auguſtinus, non negligere invicem peccata noſtra, non quærendo quid reprehendas, ſed videndo quid corrigas. Et ideò Lorca *ubi ſuprà num.* 10. ſic aſſerit. Non ſolùm non tenemur quærere peccatores, & peccata, quæ corripiamus, ſed talis inquiſitio vitioſa eſt, & reprehenſibilis, quia generat ſcandala, & occaſionem præbet odiis, & diſſenſionibus: nam homines modeſte ferunt facta ſua ſcrutari ab aliis, & natura ſua inquiſitio hæc injuriam infert proximis, adverſatur enim honori, & bonæ exiſtimationi, quam de ſe haberi omnes cupiunt, quare numquam ex charitate, ſed ex ambitione, & ſollicitudine vana, & inepta oritur. Sic Lorca quem ſequitur Joſeph à Sancta Maria *in Tribunali Religioſorum tract. 1. cap. 10. §. 3.* ubi ſic ait. (Nota que los ſubditos, y perſonas privadas en ninguna manera tienen obligacion à inquirir peccados agenos para corregirlos; antes la tienen para no hazerlos, y à no ſer eſploradores de vidas agenas. Eſta doctrina quiſiera yo, que tuvieſſen muy en la memoria, y que la dieſſen aſſiento en la voluntad los ſubditos quien Dios ha librado del cargo de almas agenas, y de la obligacion de dar quenta mas que de la ſua, para que no ſe inquietaſſen y alli à las communidades donde moran, dando occaſion à diſcordias, y peſadumbres con ſu demeſiado cuydado en inquirir, y procurar ſaber las faltas de los proximos, y hermanos.) Sic ille. Et ideò hanc ſententiam docent communiter Doctores, ut Coninch *de Actibus ſupernat. d. 28. dub. 5. n. 71.* Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tract. 4. c. 4. concl. 11.* Miranda *de ordine judiciario tom. 1. q. 9. art. 3. concl. 3.* Malderus *in 2.2. q. 33. art. 3. aſſert. 3.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. cap. 25. nu.* 336. Tannerus *in 2.2. diſp. 2. q. 5. dub. 4. num.* 79. Villalobos *in ſum. tom. 2. tr. 4. diffic. 6. num. 3.* Bañez *in 2.2. q. 33. art. 3. dub. 3.* Petrus Fay *de pœnit. in addit. ad 3. part. quæſt. 11. art. 1. diſput. unica, ad ultim. argum.* Spatarius *in Practica criminali canonica, tract. 4. cap. 2. num. 1.* Turrianus *in 2. 2. tom. 1. diſp. 89. dub. 5.* Layman *in Theol. mor. lib. 2. tract. 3. cap. 7. num. 2.* & alii. Non poteſt igitur aliquis inquirere peccata aliena, ut corrigantur; ex quo principio damnatur opinio aſſerentium, licitum eſſe in confeſſione interrogare de complice, ut corrigatur: nam ſi non licet inquirere peccata aliena extra confeſſionem, quantò minùs in confeſſione; Sed hæc opinio, ut alibi probavimus, eſt pernicioſa, & Sacramenti Penitentiæ deſtructiva.

Alibi in to. [...] tr. 8. R. 47. & in aliis ejus not.

RESOL. XXVI.

An Subditi teneantur ſuos Superiores corrigere?

Et quid, ſi peccata ſint publica, & ſcandaloſa, an tunc argui debeant, etiamſi nulla ſperetur emendatio? Ex part. 6. tract. 3. Reſ. 15.

§. 1. REſpondeo affirmativè, ut patet ex *cap. ſicut 2. quæſt. 7.* ibi: *ſicut laudabile, & diſcretum eſt, reverentiam, & honorem exhibere majoribus, ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quæ in eis ſunt, quæ indigent correctione nulla diſſimulatione poſtponere; cùm & proximi ſint, & arctiùs teneamur eos diligere.* Advertendum tamen eſt hanc correctionem faciendam eſſe cum magna prudentia, & humilitate, & potiùs obſecrando, quàm increpando; aliàs nullius effectus erit. Itemque ſecretò, & non publicè; ex Decreto Innocentii III. ex *cap. cùm ex injuncto, de hæret.* & facit ad id *cap ſententia, cap. qualis 2. qu. 7.* Quod intelligi debet, niſi peccata ſint ſcandaloſa, & publica, tunc enim publicè argui debent, etiamſi nulla ſperetur emendatio. Deindè captari debent tempora, quibus creduntur magis eſſe diſpoſiti: & generaliter in hac correctione ſumma prudentia opus eſt. Et ita docet Caſpenſis *in curſu Theol. tom. 2. tract. 17. diſp. 6. ſect. 1. num. 6.* Filliucius *tom. 2. tract. 28. cap. 5. num. 125.* Reginaldus *tom. 1. lib. 4. cap. 25. num.* 330. Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſentent. tom. 2. diſput. 6. de Correct. quæſt. 6. nu. 8.* Malderus *in 2.2. quæſt. 33. art. 4.* Valentia *to. 3. diſp. 3. quæſt. 10. punct. 4.* Bañez, & Cajetanus *in 2.2. quæſt. 33. art. 4.* Trullench *in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. num. 3.* Filliucius *tom. 2. tract. 18. cap. 5. num. 125. & 126.* & Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 4. diffic. 7. num. 4.* ubi obſervat, quòd (En eſtas correciones es meneſter gran prudencia, y no las han de hazer todos, ſino un predicador prudente; y una perſona anciana, y quando el pecado no es publico, ha ſe de mirar mucho por el honor del Prelado, y ſu authoridad; como ſe colige de un texto.) Coninch de Charitate *diſp. 28. dub. 4. num. 52.* & alii.

2 Undè non deſeram hic apponere verba Petri de Lorca *in 2.2. diſp. 43. num. 4.* ubi ſic ait. Sequitur ſecundò inferiores teneri ad correctionem Prælatorum, quando cauſa poſtulet. Quod docent Patres, Auguſtinus in regul *Non ſolùm veſtri, ſed & Prælati miſeremini &c.* & Epiſtola 19. *Petrus majoribus exemplum præbuit, ut ſicubi rectum tramitem reliquiſſent, non dedignarentur à poſterioribus corripi.* Et Gregorius Epiſt. ad Nicacium, *& habetur 2. quæſt. 7. cap. ſicut*, inquit, *laudabile, diſcretumque eſt, reverentiam, & honorem exhibere majoribus; ita rectitudinis, & Dei timoris eſt, ſi quæ in eis ſunt, quæ indigent Correctione, nulla diſſimulatione poſtponere.* Hæc ergo eſt differentia inter correctionem fraternam, & judicialem; quòd judicialis, quæ juriſdictionem exigit, non licet ſubditis; fraterna autem, quæ ex charitate oritur, licet. Prælati verò eò quòd Patres ſunt, non ideò non ſunt fratres in Chriſto; & Patres comprehenduntur *Matth.* 18. nomine fratris.

3 Sed admonent Doctores, tria ſervanda eſſe ſubditis in correctione Prælatorum, ut debitè fiat. Primum, ut non quilibet temerè hanc correctionem uſurpet; indignum enim eſſet, ſi homines viles conditione, vel moribus, Prælatos, & Principes corrigere per ſeipſos tentarent. Satisfaciunt tales ſuo muneri, ſi perſonas digniores, & proximiores Prælatis admonuerint, ut eos corrigant.

4 Secundum eſt, Prælatus corrigatur cum magna reverentia, & humilitate, juxta illud 1. ad Timoth. 5. *Seniorem ne increpaveris, ſed obſecra ut Patrem.* Lege quæ in corpore, & in argumentis dicit S. Thomas.

5 Tertium eſt, ut nunquam publicè corrigantur, ex Decreto Innocentii III. *cap. cùm ex injuncto, de hæreticis*; Cùm aliud ſit fratrem peccantem occultè corripere, aliud Patrem ſuum delinquentem reprehendere manifeſtè; quod utique nulli licet ſecundùm Evangelicam veritatem. Qui autem publicè Prælatorum vitia reprehendunt, ſcandala generant, & ſubditis occaſionem deſpiciendi tribuunt. In quos ſolet retorqueri maledictio Cam, qui patris verenda oſtentui objecit, ut dicunt Clemens Papa, & Anacletus *in cap. Sententia, & cap. Qualis 2. quæſt. 7.* Quod intelligendum eſt tam de Prælatis, quàm de quibuſcumque aliis, qui ad doctrinam, & exemplum ſunt conſtituti. Eſt tamen limitandum, niſi peccata Prælatorum fuerint ſcandaloſa, & publica; tunc enim, ne noceant ſubditis, publicè arguenda ſunt, etiamſi nulla ſperetur emendatio Prælatorum. Hucuſque Lorca, quæ omnia à nobis ſuperiùs dicta confirmant.

R E S O L. XXVII.

An Concionatores teneantur corrigere publica peccata, quamvis non multum fidant de emendatione.

Et an teneantur, vel ſit eis licitum publicè Principem, Prælatum, Superiores Eccleſiaſticos, & Religioſos, reprehendere? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 13.

§. 1. AFfirmativam ſententiam tenet Hurtadus de Mendoza *in 2.2. volum.2. diſp.162. ſect.7. §.58.* Tum exemplò Iſaiæ, & aliorum Prophetarum, qui locuti ſunt verbum Dei hominibus rebellibus, & obduratis corde, quorum futuram pertinaciam agnoverant ex revelante Deo conteſtante, Prophetas non audiendos, auditores autem in peccato morituros. Præcipuum exemplum eſt Chriſtus Dominus ipſe, qui rectè noverat induratam Phariſæorum malitiam, quos apertè ad pœnitentiam hortabatur. Mihi autem valdè credibile eſt, Baptiſtam cognoviſſe Herodianam pertinaciam: quem tamen publicè arguit inceſtuoſi adulterii. Ratio eſt, quia licèt hic, aut ille non reſipiſcat, at cæteri teneantur in officio, & multi concipiunt animo timorem Dei; & quamvis revelaretur concionatori nullum omninò iri converſum, tamen teneatur publico ſuo muneri publicè ſatisfacere, & agere partes Dei. Qui ut vocat peccatores conſcius illorum pertinaciæ futuræ, quia ſic expedit ſuæ providentiæ, ita expedit eidem, ut Prædicatores publicè arguant peccatores; quia per illorum voces peccatorum pulſat aures, & reddit juſtam illurum, ob pertinaciam, condemnationem. Sic ipſe Deus affirmat à ſe miſſos Prophetas, qui eis pœnitentiam perſuaderent, quos non modò non audierunt, verùm & occiderunt. Quàm autem prudenter ſe gerere debeant in reprehendentis viris Principibus, & aliis non eſt mei muneris. Nec ego nunc Prædicatorem inſtituo. Pater Suarez *diſp. 8. ſect. 3. num. 6.* indicare videtur non eſſe obligationem corripiendi, ubi nullus omninò ſperatur fructus, quod accipitur de privatis hominibus, non verò de concionatoribus. Eſt enim non exiguus fructus, ut quis ſuo muneri faciat ſatis, & Deus homines per Prædicatores vocet ad pænitentiam, ad quod ipſe eos elegit.

2 Obiicies, homo privatus non tenetur ſine ſpe fructus aliquem corrigere: ergo nec Oratores Sacri; quia privatus ideò excuſatur, quia non corriget re ipſa errantem. Nego conſequentiam, quia privatus non tenetur, niſi ut re ipſa revocet errantem, quo deſperatione excuſatur: Sacer autem Orator tenetur, tum ratione emendandi proximum, tum ratione officii, cujus legibus ſtare tenetur, Ob quod Deus Prophetæ dixit, eum innocentem futurum ſi tuba inſonuerit, peccatorem autem periturum. Qui ergo hoc munus obeunt, tenentur legatione Dei fungi, & ſingulos admonere ne pereant, qui autem hoc tam cæleſte munus depravant, rationem reddent jacturæ multorum animorum, qui ob illorum taciturnitatem quotidiè pereunt. Huculque P. Hurtadus,

3 Coninch *diſp.28. dub 6. nu.113.* dixit, quòd Concionatores tenentur publica peccata, aut quæ in iis locis ſciuntur crebrò fieri, publicè reprehendere, etſi ea committentes credantur non emendandi: niſi fortè graviora mala timeantur, ut ferè accidit, quando Superiorum peccata publicè reprehenduntur; ſed cautè Concionatores in hoc procedant, & cum ſuis Superioribus omnia communicent.

4 Et ideò apponam hic verba Dominici Bañez *in 2.2. quæſt. 33. art. 4.* ubi ſic ait, Summopere advertendum eſt cum Cajet. *in hoc loco*, quod in duobus caſibus licitum erit Prælatum publicè reprehendere, videlicet, quando Prælatus erraret in fide, doceretque alios errorem ſuum: & etiam quando notabiliter ſuis moribus ſcandalizat. Tunc enim publicè deſtruit charitatem, unde publicè corrigendus eſt, quoniam hujuſcemodi correctio regulariter loquendo, poteſt prodeſſe populo, & nihil obeſſe. In aliis verò caſibus caveant Predicatores verbi Dei, ne ponant in cœlum os ſuum, ſicut cautum eſt in Conſtitutionibus fratrum Prædicatorum. Dicuntur autem ponere in cœlum os ſuum, qui in Prælatos Eccleſiaſticos imprudenter invehuntur, quorum auctoritas valdè neceſſaria eſt ad bonum communitatis, quapropter niſi communitati perniciofi fuerint, non ſunt publicè reprehendendi. De qua re videatur *in 3. part. quæſt.42. art.2*, ubi prudentiſſimè loquitur circa correctionem, & reprehenſionem publicam contra Prælatos exercendam. Cujus doctrinam deberent Prædicatores noſtri temporis ante oculos habere, & fortaſſis ſæpè continerent ſpiritum ſuum à quibuſdam publicis reprehenſionibus, in Eccleſiaſticos maximè, & Religioſos, ad quas excitantur ſepè numerò ſpiritu vanitatis, & ambitionis, aut invidiæ, & æmulationis, potiùs quàm ſpiritu Dei, & boni communis pio zelo, cùm potius communitatem ſcandalizent, quam ædificent, populumque diſponat Chriſtianum ad errorem Lutheranorum, qui propter defectus perſonales Prælatorum Eccleſia Chriſti Satanæ Synagogam appellant, & ſeipſos ab ejus obedientia ſeparant, cùm ipſi ſint animales ſpiritum non habentes. Ita Bañez.

R E S O L. XXVIII.

An ſi Concionatores corrigant in peccato, peccent mortaliter? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 14.

§. 1. PLures Doctores affirmant peccare mortaliter, ſi in peccato corrigunt, quia ſunt actiones, quaſi ſacræ à peccatoribus non exercendæ, ita Cajetan. 2.2. *quæſt. 187. art. 1.* & *pag.964. art.6.* & inſinuat ibi D. Thom. Sylveſt. *verb. Correctio. n. 16.* loquens de correctione judiciali.

Quoad hoc in tom. 1. tr. 5. lege doctrinam Ref 100 & aliqua infra in Reſol ſeq ad medium, verſ. v. g. in Concionatore.

2 Contrarium omninò eſt dicendum, quia ſupradictæ actiones, nec ſunt annexæ ordinibus ſacris ex inſtitutione Chriſti, nec ſunt ita ſacræ, & quin à peccatore effici poſſint. Nulla ergo efficax ratio eſt obligandi Concionatores, & Judices gratiam habere, ut peccata publica corrigant. Et ita docet Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſent. tom.2. diſp.6. de correct. quæſt.6. num. 3.* Suarez *de Charit. diſp.8. ſect.4. num.6.* Torres *in 2.2. tom.1. qu. 33. art.5. diſput.88. dub.2.* Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp. 3. punct.7. num. 7.* & Villalobos *in Summa tom. 2. tract. 4. diffic. 8. num.3.* ubi ſic ait: *Quando un peccador, aunque ſea publico, corrige à otro, no peca, mas ha lo de hazer no riendo, ſino rogando, exortandoſe, a ſi, y al otro, Aſſi lo dizen Soto, y Aragon. La razon es, porque eſto es diſpoſicion para emendarſe el miſmo, y el hermano. Mas ſi la correcion fuſſe riendo, eſtando el en igual peccado, o mayor, peccaria gravemente, como dize Aragon, y parece ſe colige de aquellas palabras;* Qui prædicas non furandum, furaris, propter vos blaſphematur nomen Dei inter gentes. *Lo qual ſe entiende mas propriamente del Predicator, que ſiendo peccador publico predicaſſe, que eſſe peccaria mortalmente, Mas ſi el pecado del Predicator fueſſ ſecreto, no peccaria, aunque perdiguè, como lo haga con humildad, y temor, y le incumba de officio, como dizen Soto, y Aragon, contra otros, La razon eſt, porque eſte oficio eſtando en derecho natural, no es oficio de orden, ni requiere conſagracion, aunque de derecho Canonico, ſe veda que no prediquen los que no fueren Sacerdotes.* Ita loquitur Villalobos.

Sutra hoc pro Judicibus inſt. ſeq.

R E S O L. XXIX.

An judices præſertim Eccleſiaſtici in peccato mortali exiſtentes poſſint exercere Correctionem judicialem in alios?

Et an de judicibus ſæcularibus non ſit difficultas? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 17.

§. 1. DE Judicibus ſæcularibus non eſt difficultas, cùm enim eorum actus ſint omninò prophani, & humani, & peculiarem quandam ſanctitatem in miniſtro non exigunt; dubium eſt de Judicibus Eccleſiaſticis & qui ratione dignitatis ſuæ Eccleſiaſticæ, alios judicant. D. Thomas *in 4. diſt. 19. quæſt.2. art.2.* Paludan. *ibid. quæſt.3. art.3.* Sylveſt. *verb. Correctio quæſt. ult.* putant Judicem Eccleſiaſticum, qui eſt in peccato, non poſſe ſine novo peccato actum judicialem in alium peccatorem exercere. Primùm, ex Apoſtolo cap. 1. Epiſt. ad Romanos; *In quo enim alium judicas, te ipſum condemnas.* Ubi loquitur de peccatore, ſe ad judicandum alium accingente. Deinde, quicumque exercet actum dignitati Eccleſiaſticæ annexum in peccato, peccat: actus quippè ille eſt ſacer, & propterea ſanctitatem in miniſtro requirit; aliàs, quantùm in ſe erit, ponit obicem actui illi ſanctificanti, quod non poteſt eſſe à peccato immune. Verùm, contraria ſententia tenenda eſt; tum quia, ſi ita eſſet, ut judices peccatores peccarent judicando, ſeu exercendo actum juſtitiæ, quilibet peccatores exercendo actum alicujus virtutis ſimiliter peccarent; non enim eſt major ratio unius actus, quàm alterius: hoc autem eſt abſurdiſſimum: ſic enim peccator nullum bonum exercere poſſet, & tantum abeſſet, ut ad bona opera hæſitari deberet, quinimò ab iis deberet deterreri, & avocari, non minus quàm à malis operibus, quia exercendo ipſa bona opera, ſuppoſito, quòd ſit in peccato, de novo peccaret: quod eſt abſurdiſſimum. Deinde, quamvis actus Juſtitiæ, ſaltem in Judice Eccleſiaſtico, ſit actus aliquis ſacer, non tamen omnes actus ſacri gratiam ſanctificantem in operante, ſeu miniſtro requirunt: v. g. in Concionatore, Subdiacono Epiſtolam recitante: ſeu etiam Diacono Evangelium, ut fert communis Theologorum ſententia; ſed ad hoc, ut actus aliquis ſacer requirat gratiam in operante, debet eſſe actus ſuapte natura, & non ex diſpoſitione recipientis, ſanctificans: Soli autem actus Sacramentales ſunt ejus generis, non autem a ii, qui ſanctificant ſolùm remotè, & ex diſpoſitione recipientis. Ex quibus ad teſtimonium Apoſtoli in contrarium allatum, reſpondeo, tantùm velle Apoſtolum, peccatorem, alios judicando, ſeu condemnando, ſeipſum judicare, & arguere; ita ut ipſe ſeipſum, per ſuum judicium reum oſtendat, ad inſtar Concionatoris vitioſi, qui ſua peccata damnat, cum de iis alios reprehendit. Qui prædicas non furandum, furaris, non mœchandum, mœcharis; non adorandum idola & ſacrilegium facis, ſerve nequam ore proprio te judico. Ad ſecundum reſpondeo, actum judicialem eſſe annexum dignitati juriſdictionis, non autem ordinis; ſoli autem actus ordinis requirunt gratiam in operante,

Sup hoc ex doctrina precedenti Ref. §. 1. ad lit. 3.

Pro Concionatore in Reſol. preterita, & pro Subdiacono & Diacono in to. 2. tr 3. Ref 128. & laté in tom 1 tr. 2. Ref 5 § pen ul. & ult.

te,

te, non autem actus juriſdictionis: cujus rei ratio eſt, quia actus ordinis ſuaptè natura ſanctificant: actus vero meræ juriſdictionis non ſanctificant per ſe, ſed tantum per accidens: remotè, & diſpoſitivè. Et hæc omnia docet Duvallius *in* 2. 2. *tract. de Charitate, quæſt.* 9. *art.* 4. cui ego addo Lorcam *in* 2. 2. *diſp.* 42. *num.* 13. & Gaſparum Hurtado *diſp.* 6. *de corrett. difficult,* 10.

RESOL. XXX.

An Confeſſarii, ut prælati, poſſint mores pœnitentium inquirere? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 12.

§. 1. Reſpondeo negativè, quia eorum authoritas in foro exteriori minime viget, ſed tantùm in interiori: perquiſitio autem illa eſt quid exterius, ut ſatis conſtat, tum quia non habent authoritatem in invitum, & renitentem, ſed tantùm in eum, qui ſpontaneè ſe illis ſubmittit: at verò Prælati interiùs, & exteriùs tam in invitum, quàm in volentem, jus & authoritatem habent; quo fit, ut etiamſi Prælati inquirere in vitam aliorum teneantur, non tamen propterea ipſi Confeſſarii tenebuntur, imò hoc eſt illis omninò illicitum, quia ſic dicerentur exploratores, & velle non tantùm per os ipſius pœnitentis, ſed ab aliis reſcire ſtatum illius, eòque modo de ejus fidelitate, in confeſſione dubitare viderentur, quod aliquo pacto exoſam confeſſionem redderet; debent quidem in confeſſione ſuos pœnitentes monere, & corripere, non tam fraternè, quàm judicialiter, ſed occaſionem ſuarum monitionum, ex iis, quæ in confeſſione ſibi declarantur, debent arripere, non autem aliunde inveſtigare. Et ita docet Duvallius *in* 2. 2. *tract. de Charit. quæſt.* 9. *art.* 4.

RESOL. XXXI.

An ſi quis v.g. videat Clericum ex oblivione invincibili omittere officium, vel aliquem comedere carnes in die jejunii &c. teneatur illos monere? Ex part. 9. tract. 8. & Miſc. 3. Reſol. 48. §. 1. tantum.

Sup. hoc infra in Reſ. 48. & habetur 9. Diſ. & in 6. 9. a Ho 4. ſ. ſeq.

§. 1. Negativam ſententiam tanquam probabilem admittit doctiſſimus Pater Oviedo *in part.* 2. *D. Thomæ tr.* 5. *contr.* 2. *punct.* 3. *num.* 29. & 30. ubi ſic ait: Difficilius eſt definire, an privata perſona teneatur depellere ignorantiam invincibilem ab alio, quando ex illa facit opus, quod, ignorantia ſecluſa, peccatum eſſet, etiamſi hic, & nunc ratione ignorantiæ excuſetur. De hac re Doctores agunt in materia de correctione fraterna, & omnes aſſerunt non teneri privatam perſonam monere ſic facientem opus peccaminoſum, à quo excuſatur ratione ignorantiæ, quando talis monitio non ſperatur fore utilem. Si tamen utilis ſperetur, diſtinguunt Doctores, aut opus factum ex ignorantia eſt contra jus naturale divinum, vel contra jus poſitivum. Quando eſt contra naturale, vel divinum, fatentur omnes, per ſe loquendo, teneri perſonam privatam monere ſic errantem. Quando verò eſt contra jus poſitivum humanum, ut non comedere carnes die Veneris; recitare horas canonicas, aut alia hujuſmodi, Authores diviſi ſunt. Tannerus 2. 2. *diſp.* 2. *quæſt.* 5. *dub.* 4. *nu.* 77. docet hanc admonitionem eſſe faciendam, quando ſperatur fore utilem. Suar. 2. 2. *diſput.* 8. *de præcept. corrept.* docet quemlibet teneri in hoc caſu depellere ignorantiam alienam non præcepto correctionis, ſed dandi conſilium, vel doctrinam, Mihi tamen valdè probabile eſt hominem, qui advertit, Clericum ex oblivione invincibili omittere horas verſpertinas, aut alium comedentem carnes in die Veneris abſque aliorum ſcandalo, non teneri illum monere. Ratio eſt, quia ad hoc non tenetur præcepto correctionis, quia alter non labitur. Nec alio præcepto, cùm illæ actiones ex ſe malæ non ſint; & malitia, quam haberent ex oppoſitione ad leges humanas, excuſatur, qui eas exercet ratione ignorantiæ. Nec leges humanæ poſitivæ tanti momenti ſunt, ut omnes teneamur aliis eas in memoriam revocare, quoties ex earum ignorantia, aut oblivione naturali imminet materialis illarum tranſgreſſio: Huculque Pater Oviedo, qui citat Villalobos, & Azorium; cum quibus ſubdit privatam perſonam teneri ad ignorantiam prædictam ab alio removendam, quando caderet in damnum tertii, vel ex ea. oriretur ſcandalum. Videm etiam circa præſentem quæſtionem Coninch. *diſp.* 28. *dub.* 4. *num.* 43.

RESOL. XXXII.

An Parentes, Domini, & Mariti teneantur ſtrictius ad correctionem? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 31.

Sup. in Reſol. ſup hic eſt 33. ſed ego pro- pè ſinē, & pro parte ſervi in ſeviusin ... Reſ. 33. ſeq.

§. 1. De hac quæſtione curſim ſuprà aliquid dictum eſt; nunc igitur aſſero cum Hurtado de Mendoza *vol.* 2. *diſp.* 162. *ſect.* 2. §. 10. quòd parentes tenentur corrigere filios, & cæteros è ſua familia ſpeciali quidem titulo, hæc doctrina non eget probatione. Heli enim interiit de repente, quia filios ſuos non deterruit à peccato, quo populum a ſacrificiis arcebant. Apoſtolus item patribus familias crebro præcipit, ut *ſciant domibus præeſſe, & filios habere honeſtos*: imò tenetur aliquo ſupplicio paterno eos in officio tenere. Prima ratio eſt ab exemplo rerum temporalium, de quibus Patres tenentur providere filiis titulo ſpeciali, eoſque præferre debent cæteris perſonis privatis: ergo eadem ratione tenentur illis providere in rebus ſpiritualibus, eoſque cæteris præferre. Secunda ratio eſt: quia filii ob conjunctionem cum parentibus, non cenſentur diſtincti, & pro ſanguinis conjunctione proximiori, aut remotiori tenemur omnes ſtrictiori lege, quàm alienis: quod ipſæ feræ commonſtrant. Tertiò quia ad parentes ſpectat filios bonis moribus imbuere: ergo & à peccato deterrere. — En la verſ. ſecunda.

2 Et ideò Villalobos *in ſumma tom.* 2. *tract.* 4. *difficult.* 6. *nu.* 5. ſic ait. (*Los maridos reſpeto de las mugeres y los padres reſpeto de los hijos; y los ſeñores reſpeto de los criados, aunque no tienen tanta obligacion a la correcion, como los Prelados que tienen el govierno eſpiritual, tienen la mayor, que los demas, como conſta de S. Auguſtino, y ha ſe de avertir, que eſtos no pueden en ſus inferiores hazer correcion judicial aunque bien pueden caſtigarlos moderadamente, y dize Aragon, que no tiene obligacion el amo, de echar al criado de caſa, para appartarlo de la manceba, ſino fueſſe por razon del eſcandalo ni quitarle la comida el dia del ajuno, porque no le quiebre, o echarle de caſa porque no ayuna, ſino ſolo eſta obligado à corrigirlo. Mas yo no veo como ſi el moço y la moça eſtan amancebados, y lo ſabe el amo, ſe pueda excuſar de echar el uno de caſa pudiendo: pero en lo demas, bien me parece que no tendra obligacion de echarle de caſa, porque eſta amacebado con una de fuera.*) — Sup. hoc ſupr. in Reſ. 31. §. ſed ego in fin. Ita ille.

RESOL. XXXIII.

An privatus teneatur vitam ſuam emendare, ut poſſit peccatum corrigere, quando ob peccatum ineptus efficitur ad correctionem?

Et an ſaltem ob correctionem fraternam in caſu extremæ neceſſitatis non ſolùm Prælati, ſed etiam privati ſint obligati pœnitere? Ex part. 6. tract. 3. Reſ. 16.

§. 1. Ad hoc dubium ita reſpondet Coninch. *de Char. diſp.* 28. *dub.* 7. *num.* 132. & *ſeq.* Privatus, cui non incumbit ſpecialiter aliorum cura, vivens in peccatis, ſi alium ſuo malo exemplo non pertraxit ad peccatum, communiter non obligatur ſingulari præcepto charitatis erga proximum vitam ſuam emendare, ut hunc peccantem poſſit corrigere. Ita Bañez 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 6. *in dub. concl.* 1. citans Sotum, Lorca *ibidem diſp.* 42. *num.* 12. Baldel. *quæſt.* 33. *art.* 5. *concl.* 3.

2 Probatur, quia quando alterum meo exemplo, vel authoritate non induxi ad peccandum, tunc non mihi, ſed ipſius malitiæ imputandum eſt, ſi nolit ſe emendare, niſi ego me emendem; nec enim teneor quovis modo alterius emendationem procurare; ſed ſufficit, quòd mediis ordinariis utar, eum ad emendationem adhortando, quando hoc opportunum eſt & adeſt ſpes fructus: præſertim cùm ille reſpectu meæ correptionis in particulari non ſit in magna neceſſitate, cùm aliis modis, ſi velit, poſſit facilè juvari: & cùm multorum aliorum bonorum exemplo, & vitiorum reprehenſionibus factis à Concionatoribus non juvetur, vix poterit eſſe probabilis ſpes, quòd mea correptione emendaretur, ſi ego me prius emendarem. Confirmatur, quia pauper, etſi diligentius laborando, & parcius vivendo, poſſet facile acquirere divitias, ex quibus daret eleemoſynas, tamen ad illud non tenetur in communi aliorum neceſſitate: quia non tenemur hujuſmodi proximi neceſſitati ſatisfacere modo nobis ita difficili: ergo nec pauper ſpiritualiter tenetur laborare, ut habeat ſpirituales divitias, ut ita communem neceſſitatem ſpiritualem patientibus det eleemoſynam ſpiritualem. Probatur conſequentia, quia ſæpè peccatori difficilius eſt vitam ſuam corrigere, quam eſſet illi extraordinariè laborare, ac parcius vivere. Nec refert, quòd peccator tenetur ſua vitia corrigere, quatenus hæc repugnant legi Dei, & naturæ: quia inde non ſequitur, eum ad hoc teneri in gratiam proximi corripiendi, & hic ſolùm contendo cum ſub hac ratione non teneri.

3 Dixi, ſi alium non pertraxit ad peccatum, &c. Quia is, qui alium ex ſe non peccaturum & à vitiis alienum ſuo malo exemplo ad flagitioſam vitam pertraxit, ſingulariter obligatur ad illius emendationem laborare; atque adeò, ſi eum putet aliter non corrigendum, tenetur etiam ejus cauſa vitam ſuam corrigere, quia tunc ſemper præſumendum eſt, quòd alter pergat ejus exemplo ad peccandum moveri, quamdiu ipſe vitam ſuam non corrigit: nam aliàs vix poteſt fieri, ut hic probabiliter credat eum emendandum, ſi ipſe prior ſuam vitam emendet, & contrà non emendandum, niſi ipſe ſe emendet. Sed hoc vix contingit, niſi in iis, qui magna ſunt authoritate apud alios, ita ut ſuo exemplo eos facilè in utramque partem movere poſſint: qui ideò etiam eodem præcepto, quo vetantur alios ſcandalizare eos ad peccatum pertrahendo, obligantur vitam ſuam ſaltem exterius emendare, ne aliis ſcandalo ſint eos in peccato continendo.

4 Dixi

4 Dixi, communiter non obligatur, &c. Quia omninò crederet proximum in peccato moriturum, niſi ipſe ſuam vitam emendaret, eumque ita ad meliora hortaretur, teneretur ex charitate vel ideò vitam ſuam emendare, ut extremum ab eo malum averteret; ſed hoc vix fieri poteſt, niſi in eo qui eſt ſumma apud aliquem auctoritate, & hunc exemplo ſuo ad peccandum pertrahit, & vix unquam niſi in peccatis contra fidem. Maximè autem tales tenerentur vitam corrigere, quando hinc penderet multorum emendatio; ut contingit in iis, qui ſuo exemplo continent alios in perverſa doctrina, aut in ſuperioribus, preſertim Eccleſiaſticis, qui ſuo exemplo ſepè multos pervertunt. Sed hi maximè tenentur ad emendationem ſui ratione ſcandali, quòd aliis dant. Hucuſque Coninch.

5 Non me verò fugit etiam Turrianum *in 2.2. tom. 1. diſput. 88. dub. 2.* Bannez *quaſt. 33. art 5. concluſ. 5.* Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 4. difficult. 8. num. 2.* & alios, docere ob correctionem fraternam in caſu extremæ neceſſitatis, non ſolùm Prælatos, ſed etiam privatos obligatos eſſe pœnitere; Attamen hanc doctrinam difficilem eſſe docet Caſtrus Palaus *tom. 2. tr. 6. diſp. 3. punct. 7. num. 6* quia peccator tenetur admittere correctionem à quocumque fiat, præcipuè in articulo mortis, & ex alia parte corrigens ſufficienter, quid faciendum ſit proponit, temperando humilitate ſermonis indignitatem ſuam, Ergo ſatisfacit precepto correctionis, ſicuti ſatisfacit præcepto eleemoſynæ corporalis, illam tribuens, exiſtens in peccato. Item correptus non poteſt adverſùs ſic corripientem retorquere argumentum, ut ſeipſum curet, cùm facilè ſatisfieri poſſit ſe corripiendum, & emendandum fore, ſi in ſimili neceſſitate eſſet conſtitutus. facit ergo quantum videtur neceſſarium, ut correctio fructuoſa ſit, ſic verò fructum non habet ex malitia correcti, & non ex defectu corrigentis provenit. Et ita mihi videtur dicendum ratione præcepti correctionis rarò, vel nunquam te, niſi Prælatus ſis, eſſe obligatum pænitere; ratione verò ſcandali obligatio eſſe poteſt, cùm tuo peccato, & malo exemplo facis, ut alius peccatis inhæreat. Ergo, &c.

6 Verùm ſententiæ contrariæ adheret Duvallius *in 2. 2. tract. de Charitat. quaſt. 9. art. 4.* ubi ſic ait. Quæres an, qui ſunt in peccato, teneantur ſe emendare, ut alios fructuoſè, & utiliter poſſint corripere. Reſpondeo primò, Prælatos, & ſuperiores, cùm teneantur aliis media ad ſalutem neceſſaria procurare, debere ſe emendare, ut eorum correptio, quæ interdum eſt medium neceſſarium ad alterius emendationem reddatur efficax. Secundò dico, alios ſimplices Chriſtianos, qui aliorum curam non habent, non teneri ſe emendare, ut ſalubriter, & cum effectu corripiant. Ratio eſt, quia quòd proximus nolit, mea correptione ſe emendare, niſi priùs me emendem, debet ſibi imputare, quandoquidem potiùs admonitionem, & correctionem, quæ bona eſt, quàm ad perſonam admonentem debet attendere. Quæ dicunt, facite, inquit Chriſtus, opera autem eorum nolite facere. Advertendum tamen eſt, quòd ſi proximus eſſet in peccatis ſuis moriturus, niſi corripiens ſe emendaret, teneretur ipſe ſe emendare, ut eum ſalvaret, quandoquidem plus teneor diligere ſalutem proximi, quæ eſt in evidenti diſcrimine, quàm meas voluntates, & commoda carnis meæ, atque etiam aliquod incommodum ſubire, ut admonitio, quæ eſt unicum illius remedium, reddatur efficax. Ita ille.

7 Nota verò, quòd doctiſſimus Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſent. tom. 2. diſp. 6. de correct. quaſt. 6. num. 5.* ex Gaſpare Hurtado in caſu præſentis dubii diſtinguit de emenda exteriori, & interiori: exterior enim eſt quædam proprii peccati recognitio; interior verò eſt contritio, & pœnitentia de commiſſo peccato: quia diſtinctione ſuppoſita, aſſerit, quod ex vi precepti correctionis tenetur aliquando peccator ad exteriorem emendam non autem ad interiorem: Quia aliquandò emenda eſt medium per ſe, & ſimpliciter requiſitum ad utiliter corrigendum activè proximum; ſed præceptum finis obligat ad media per ſe. Ergo. Sed non emenda interior: quia hæc non noſcitur, quia occulta eſt proximo; Ergo. Et per hanc diſtinctionem putant Caſtillo, & Hurtadus poſſe revocari in concordiam ſententias oppoſitas.

RESOL. XXXIV.

An licitum ſit permittere alicujus peccatum, ut melius corrigatur?

Et an liceat differre correctionem eo fine, ut proximus oppreſſus peccatis ferventius reſipiſcat, propriam miſeriam cognoſcendo? Ex p. 7. tr. 3. res. 29.

Sub hoc ſoſ. in tr. 5. la Ref. 41. §. 1. & la ulti. §. ejus n.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſput. 3. punct. 6. num. 7.* & Filliucius *tom. 2. tract. 28. cap. 6. num. 239.* Sanchez *in Opuſc. tom. 2. Lib. 6. cap. 2. dub. 1. num. 7.* Villalobos *in Summa tom. 2. tract. 4. difficult. 3. num. 6.* ubi ſic ait: *Advertaſeque ſeria licito alguna vez permitir que alguno caya en pecado, quando ſe entiende, que con eſſo ſe corrigira mejor viendo que le cueſta caro: la razon es, porque la correcion fraterna le haze por la emienda del hermano, y aſſi ſe deve hazer quando a el le eſta mejor, como dizen Soto, y Aragon. Mas no por eſſo es licito dexarle caer en nuevos peccados, para caſtigarle: porque eſſe no es del juyzio humano, ſino del divino.* Ita ille, & poſt illum Trullench *in Decalogum to. 1. lib. 1. c. 5. dub. 14. num. 18.* ubi etiam ſic ait: ſimiliter licet differre correptionem, ea intentione, ut proximus commiſſione multorum peccatorum ferventiùs reſipiſcat, ſi non eſt ſpes probabilis aliter veræ emendationis; quia ſic tantùm permittimus peccatum, ut proximus non reſurgat, ut poſtea reſurgere poſſit ferventiùs, imò non tam permittimus peccatum, quam ut proximus non reſurgat; quod poſſumus facere ſine peccato. Vide Filliucium *tractat. 28. cap. 6. quaſt. 7.* Hoc autem limita cum Ledeſma *ſup. concluſ. 11. verſ. La ultima condicion*, niſi timeatur caſurum in graviſſimum peccatum, v. g. communicaturum in peccato mortali. Unde licet in pueris permittere furta minora, ut propter illa pœnas dantes, à gravioribus abſtineant. Hucuſque Trullench.

2 Non deſeram tamen hic apponere verba Franciſci del Caſtillo *in 3. ſentent. tom. 2. diſp. 6. de Correct. quaſt. 4. num.* 10. ita aſſerentis: Non licet differre correctionem eo fine, ut proximus oppreſſus peccatis reſipiſcat miſeriam propriam cognoſcendo, ut vult Sotus, quia licèt Deus ſic aliquando permittat, ut poſtea ipſum auxiliando, à peccatis eruat; tamen hoc nobis non licet, quia neque præbere poſſumus auxilia efficacià ſicut ipſe, & miſericordia non patitur fratrem relinquere involui in peccatis, etiamſi ſit ſuſpicio, quòd reſurget de futuro. Ita ille.

RESOL. XXXV.

An ſtatim adhibenda ſit correctio? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 30.

§. 1. REſpondeo cum Duvalio *in 2. 2. D. Thom. tractat. de Correctione, quaſt. 9. art. 3.* in correctione fraterna adhibendam eſſe conſiderationem circumſtantiarum loci temporis, & cæterarum ejus generis: cùm enim correctio habeat rationem medicinæ, locus, & tempus ad illius applicationem neceſſariò ſunt obſervanda, cùm ſatis conſtet homines aliquo tempore, & loco eſſe magis, quàm alio ad emendationem diſpoſitos; & ſic prudenter, & laudabiiter nonnunquam differtur.

2 Et ideò Trullench. *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. num.* 8. aſſerit in correctione attendendam eſſe opportunitatem temporis; id eſt, quòd frater eo tempore corripiatur, quo credimus illum ex noſtra correptione, non amplius peccaturum, v. g. quando peccator jam eſt expertus ſuam imbecillitatem, & illum peccati quaſi tædet. Unde quando creditur affutura major opportunitas, vel ſperatur major utilitas, licet differre correptionem. Propterea proximus dum ira fervet, non eſt corripiendus, ſed expectandus, donec eam depoſuerit.

3. Rectè igitur Villalobos *in Summa tom. 2. tract. 4. difficult. 3. num. 5.* ſic ait: *La tercera circunſtancia es, que aya oportunidad, aſſi de tiempo como de perſona, Porque no luego que ſe comete el delito ſe ha da corregir, que quica al otro ſin eſſo ſe emiendara, y es tambien neceſſario que ſe lo paſſe la colera, o paſſion, que de otra aprovecharia poco. Ni tampoco ha de corrigir qualquiera perſona, aviendo otra que lo pueda hazer mejor: porque ſi ay Pralado, Maeſtro, pariente, o amigo, que lo haga, eſſos lo deven hazer, y pedirles que lo hagan. Mas ſi fueren negligentes, qualquedra eſtara obligado Y tambien ſe ha de advertir, que ſe haga la correcion con manſuedumbre, blandura, y buenas palabras, conforme a lo que dize San Pablo Fratres ſi praoccupatus ſit homo in aliquo delicto, vos qui ſpirituales eſtis hujuſmodi corripite in ſpiritu lenitatis. Aunque alguna vez ſeria neceſſario teñir: quando el que huvieſſe de hazer la correccion, fueſſe Superior.* Sic ille; cui adde Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 6. diſp. 3. punct. 6. num.* 6. Caſpenſem *in Curſu Theolog. to. 2. tr. 17. diſp. 6. lect. 1. num.* 12. Filliucium *tom. 2. tr. 28. cap. 5. num.* 116. & alios.

4 Igitur ad decernendum, quando licitum ſit correptionem fratris differre, aut etiam ommittere, quandò verò illicitum, & peccatum mortale aut veniale, notanda ſunt ſequentia. Primum eſt, quando ex dilatione correptionis timeretur in intermedio tempore lapſus fratris in peccatum mortale, aut ipſius mors corporalis in peccato mortali, aut ejuſdem vel reipublicæ, vel etiam tertiæ perſonæ detrimentum notabile, quod vitari poſſet ipſa correctione fraterna: peccatum de ſe mortale eſſe eam differre; cùm id fiat contra charitatem in materia gravi. Secundum eſt, quando nihil prædictorum timeretur, ſi correctio in aliud tempus differetur ſine cauſa, talem dilactionem de ſe non eſſe peccatum pluſquam veniale; quia non ſit cum gravi Dei, vel proximi injuria. Tertium eſt, ſi nihil jam dictorum timeretur, & aliqua juſta de cauſa judicetur tempus opportunius expectandum eſſe: dilationem non modò licitam, ſed etiam debitam eſſe poſſe: at quando multum refert expectare aliud tempus, id relinquitur prudentis arbitrio. Et hæc omnia docet Reginal. *tom. 1. lib. 4. cap. 25. num.* 345.

RE-

RESOL. XXXVI.

An teneamur ſæpius ad correctionem? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 32.

§. 1. RESpondeo affirmativè, & ideò Trullench *in Decalogum tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 14. num.* 4. ſic ait: Quòd ſi ulteriùs quæras, quoties proximus corripiendus ſit: Reſpondeo breviter, toties corripiendum eſſe, quoties ſperatur utilitas arbitrio prudentis. Ita ille, qui citat Sylveſtrum & Sotum; quibus ego addo Petr. à S. Joſeph. *in idea Theol. mor. lib. 3. cap.* 10. *Reſ.* 7. ubi docet poſt admonitionem ſecretam, ſemel vel plures factam quamdiu ſpes probabiliter habetur de correctione per ſecretam admonitionem procedendum eſſe. Unde Sanchez *in Opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 7. num.* 11 docuit quòd ut monitio ſecreta non prodeſſe dicatur, non ſatis eſt, ut ſemel fiat & nec proſit, ſed oportet iterum, atque iterum fieri, quandiu ſperatur correctio per illam: non tamen eſt neceſſe expectare tempus longiſſimum, ſed ad arbitrium boni viri. Ita docet Malderus *in 2. 2. quæſt. 33. art.* 7. & Navarro *de reſtitut. lib.* 2. *cap.* 4. *num.* 264. & Fagundez *in Præcept. Eccleſ. tom. 2. lib.* 4. *cap. 3. num.* 31. & alii.

RESOL. XXXVII.

Quo ordine facienda ſit correctio fraterna? Ex part. 7. tract. 3. Reſ. 35.

§. 1. RESpondeo, faciendam ordine, quem Chriſtus Dominus in Evang. præſcripſit: hic autem ordo à Chriſto præſcriptus fuit. Primò, ut delinquens ſecretò moneatur: *Corripe eum inter te, & ipſum ſolum*, ait Chriſtus, Matth. 18. Hoc tamen intellige, modò delictum ſit occultum, ut patebit ex infrà dicendis. Secundò, ut coram teſtibus corrigatur, ſi privata, & ſecreta monitio non profuit: ſi te non audierit, adhibe tecum adhuc unum, vel duos, ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum. Tertiò, ut Prælato denuncietur, quoties correctio ſervatis primis duobus modis non profuit. *Quod ſi non audierit eos, dic Eccleſiæ*, ait Chriſtus poſtremò. *Si neque Eccleſiam audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus, & Publicanus.*

RESOL. XXXVIII.

An modus præſcriptus à Domino Matth. 18. *in facienda correptione contineat præceptum, vel conſilium ſolùm?*

Et an ordo correctionis præſcriptus à Domino ſemper ſit ſub præcepto ſervandus? Ex p. 5. tr. 13. Miſc. 1. Reſ. 42.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§. 1. VErba Chriſti Domini in ſupradicto loco non continere præceptum, ſed ſolùm conſilium, tradunt aliqui quos noviſſimè citat, & ſequitur Hurtad. de Mendoza *vol.* 2. 2. 2. *diſp.* 163. *ſect.* 5. §. 207. ubi ſic ait. Non erit difficile colligere, an illa verba Chriſti præceptum contineant, an conſilium? Pono eſſe præceptum de correctione fraterna, item de præmonitione ſecreta, antequam deferatur crimen occultè, & paternè ad alium, ſi æquè benè ſperatur profutura, aut parum minus, Item pono hoc præceptum contineri in verbis Chriſti per ſimilitudinem; aſſero tamen verba Chriſti, ut ab ipſo dicta, non eſſe præceptum, ſed conſilium, nec ibi præceptum modum correctionis fraternæ, de qua diſputamus. Bernard. de Arevalis ſatis doctè hanc concluſionem docet, in quam tamen invectus eſt P. Valent. *tom. 3. diſp. 10. punct. 5. §. 1.* quem *verſ. ex quibus patet*, intolerabilem, & ſingularem appellat; quia adverſatur communi ſententiæ Theologorum, ac Patrum, nulliſque firmis innititur fundamentis. Et quidem non eſt ſingularis, ſiquidem D. Bonau. ſequutus eſt opinionem eandem in cap. 17. Lucæ, *Si peccaverit in te*, &c. ait enim. Hic autem ordo Congruitatis eſt, non neceſſitatis. Certum eſt non eſſe præceptum de illo ordine ſervando in peccatis venialibus. Item ſi de ſolis agitur mortalibus injurioſis, non eſt præceptum de illis civiliter condonandis, quia poſſumus ſatiſfactionem petere. Ut autem videas Bonavent. & Arevalum non fuiſſe ſingulares, audi Maldon. *Matth.* 18. 15. Origenes inquit, *tr. in Matth.* 6. de ſolis venialibus, ſive contra nos, ſive contra Deum factis locum interpretatur. Hieronymus, Hilar. Chryſoſt. Ambroſ. *in cap. 17. Lucæ*. Auguſt. *ſerm.* 16. *de verbis Domini ſecundùm Matthæum*. Theophyl. & Euthymius *de mortalibus*; ſed de his tantùm quæ contra nos, non de iis, quæ contra Deum fiunt. Nam ea non ſunt diſſimulanda. Hæc ille. Ergo non eſt præceptum, quia diſſimulatio noſtræ injuriæ non eſt præcepta, quia licitè poſſumus eam non diſſimulare, & petere poſſumus ſatisfactionem, maximè cùm publica eſt injuria. D. Mald. *ibid.* ait, apertè illud eſſe conſilium, ſpectandum enim eſt, inquit, Chriſti conſilium, ut peccantem non acerbè accuſemus, ſed benignè corrigamus. Pater, Saim. *tom. 4. in Evang. tr.* 17. cenſet hanc opinionem Arevali eſſe probabilem, quod ibi latè confirmat. Cajetan. adductus id ſatis apertè dixit, affirmans meam injuriam poſſe à me condonari, & accuſari. Stella *in Luc.* 17. in illud *increpa illum*, aſſerit, non poſſe certum ordinem præſcribi. In his, inquit, regula certa dari non poteſt, quando licebit ſtatim dicere Prælato., &c. At regula à Chriſto ibi inſinuata certa eſt, cenſet ergo Stella eam non eſſe præceptum de ordine correctionis. Barthol. Piſanus accipit verba de peccato digno excommunicatione, in quo quia publicum, non obligat ille ordo. S. Thomas *quodl.* 11. eum ordinem non colligit in occulta delatione, ſed in publica, ut item 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. & 8. Denique Pater Suar. *lib. 10. cap. 7. num.* 13. quamvis præceptum naturale agnoſcit, fatetur tamen id difficilè colligi ex verbis Chriſti: *num.* autem 15. ait difficilius eſſe præceptum de inductione teſtium; & quamvis S. Thomas cenſet eam eſſe præceptam, ait Pater Suarez ab eo id non probari niſi quadam congruentia. Ratione probatur, quia remiſſio illa externa injuriarum non eſt præcepta, ſunt duæ conditiones injuriæ, altera interna, qua deponitur odium, quod concipi poterat in eam inferentem. Hæc condonatio, ſeu odii carentia eſt de neceſſitate præcepti. Chriſtus enim negavit nobis criminum veniam, niſi remiſerimus fratribus de cordibus noſtris. Secunda remiſſio eſt externa, qua injuriam ferimus non petita ſatisfactione, ſed volumus externè etiam reconciliare nobis eum, qui intulit injuriam. Hoc conſuluit Chriſtus, ut jam explicui; ſed nihil horum eſt præcepto. Ergo, verba Chriſti non ſunt præceptum. Minor probatur, quia non eſt de ſe peccatum petere ſatisfactionem, nec expectare ut eam faciat, qui intulit injuriam. Quo enim præcepto naturali, aut politivo adſtringitur affectus injuria, ad conveniendum eum, qui intulit? Hucuſque Hurtadus *ubi ſuprà*.

2 Sed pace viri doctiſſimi, hanc ſententiam non approbo. Igitur cum D. Thom. 2. 2. *q.* 33. *art.* 7. & 8. & communi Theologorum ſententia omninò dicendum eſt, Matth. 18. præcipi ordinem, quem in correctione ſervare debeamus, atque adeò quando adſunt conditiones ad hoc requiſitæ, nos ſub peccato obligari eum ſervare. Probatur primò, quia eſt communis omnium ferè Doctorum, paucillimis exceptis, qui nulla probabili ratione contrarium aſſerunt; quamquam nec illos credo generaliter contrarium velle aſſerere: ſive nos nunquam obligari ad eum ordinem ſervandum, ſed fortè ſolùm voluerunt non ita ſæpè occurrere omnes circumſtantias neceſſarias, ut obligemur eum ſervare. Secundò, quia hæc videtur etiam communis ſententia Patrum, ut patet ex Auguſt. *ſerm.* 16. *de verbis Domini*, ubi hunc ordinem explicat Chryſoſt. *homil.* 62. S. Gregor. *lib. 4. Regiſtri, epiſt.* 36. ubi ait: Et nos quidem ſervamus, quod veritas præcipit, dicens: Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipſum ſolum. Idem docent cæteri. Tertiò, quia hoc in jure Canonico ſæpè à Pontificibus aut aſſeritur, aut tanquam certum ſupponitur. Nam Innoc. III. *c. cùm ex injunct* 12. *de hæreticis*, §. *Nec quiſquam*, ait: Cùm aliud ſit fratrem in ſe peccantem occultè corripere, quod quiſque tenetur efficere ſecundùm regulam Evangelicam, &c. *c. novit, de judiciis*, cum recitaſſet dictum locum Matth. vocat eum regulam Evangelicam. Cùm igitur omnis regula obliget, ſequitur eo loco dari præceptum. Item *c. licet Heli* 31. *de ſimonia*, apertè dicitur ſecundùm regulam Evangelicam correctionem charitativam neceſſariò præcedere denunciationem. Et hæc omnia docet Coninch *diſp.* 28. *de Charit. dub. 8. num.* 138. Jacobus Granado *in 2. 2. controv. 3. de charit. tr. 12. diſp. 1. num.* 3. Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 3. punct. 8. num.* 4. Turrianus *tom. 2. in 2. 2. diſp. 89. dub. 2. concluſ. 2. & 3.* Suarez *de Relig. tom. 3. lib. 10. cap. 7. à num.* 10. Tannerus *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 6. dub. 5. num.* 96. Filliuc. *tom 2. tractat. 28. cap. 7. num.* 147. Becanus *de fide, ſpe, & charitate, cap. 21. dub. 4. n.* 30. Lorca *in 2. 2. diſp. 46. ſect. 3. num.* 26. Bañez *in 2. 2. qu. 33. art. 8. dub. 2. concl.* 4. Villalob. *in ſumm. tom 1. tract. 4. diffic.* 9. & alii neoterici communiter.

Sup. hoc in Re. ſeq. à §. Igitur, & infra in R. 40 & 44. § 1. in tom. 5. t. 7. R. 60. § ul.

3 Sed hic incidenter quærendum eſt, an ordo correctionis præſcriptus, ut probatum eſt, à Chriſto Domino in ſupradictis verbis Matth. *Si peccaverit in te frater tuus*, &c. ſemper ſit ſub præcepto ſervandus? Reſpondeo, in his caſibus non neceſſario ſervandus eſt. Primò quando peccatum proximi eſt publicum; tunc enim non opus eſt præmittere ſecretam correctionem, ſed poteſt publicè corripi. Ratio prioris partis eſt, quia ſecreta correctio inſtituta eſt, ut conſulatur famæ proximi, & peccatum illius non publicetur. Si ergo jam publicum eſt, non eſt opus ſecreta correctione. Ratio poſterioris eſt, quia quando peccatum eſt publicum, tunc non ſolùm peccato adhibendum eſt remedium, ut emendetur; ſed etiam aliis, ne & ipſi liberiùs peccent, ſi videant publica peccata manere impunita. Hoc ſenſu loquitur Apoſtolus 1. ad Timoth. 5. 20. *Peccantes coram omnibus argue, ut & cæteri timorem habeant*. Secundò quando peccatum proximi tametſi occultum ſit, vergit in detrimentum aliorum, & non videtur efficaciter, ac tempeſtivè occurri poſſe per privatam monitionem: ut ſi aliquis moliatur clam proditionem, vel incendium Civitatis, aut ſi occultè inficiat alios hæreſi, tunc enim immediatè ad Superiorem recurrendum eſt, ut efficaciter, ac tempeſtivè impediat hujuſmodi malum, Ita D. Thomas *art.* 7. Ratio eſt,

quia

Digitized by Google

quia in tali caſu plus æſtimanda eſt ſalus aliorum, qui innocentès ſunt, quam fama unius, qui nocens eſt. Tertiò quando quis prudenter judicat qualecumque tandem ſi peccatum proximi ſe nihil effecturum ſervando ordinem correctionis, ſed meliùs fore, ſi relicta ſecreta monitione, vel inductione teſtium, immediatè procedatur ad Superiorem, ut is opportunum adhibeat remedium. Ita D. Thom. *art.8. ad* 1. Ratio eſt, quia ordo ille inſtitutus eſt ad emendationem proximi; ſi ergo prudenter judicamus ejuſmodi ordinem non profecturum, poſſumus illum intermittere, & id facere, quod ad eundem finem videbitur utilius. Quartò quando proximus propter majorem profectum ſpiritualem paratus eſt, & paratum ſe eſſe profitetur, ut ipſius perfectiones & peccata, tametſi occulta, manifeſtentur Superiori, & ab eo corrigantur, nulla premiſſa Secreta monitione; & hoc laudabiliter fit apud quoſdam Religioſos, qui ſuo juri de conſervanda fama in hoc puncto renuntiant. Et hæc omnia docet Becanus, & alii *ubi ſuprà*.

R E S O L. XXXIX.

An ſupradictus ordo in correctione adhibenda cadat ſub peccato?

Et an aliquando poſſit quis incipere correctionem fraternam, relicto primo gradu, à ſecundo gradu, & aliquando, relictis duobus, à tertio gradu incipere? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 36.

Sup. hoc in Rel. præcipua. §. 1. NEgativè reſpondent plures, inter quos ſunt D. Bonaventura *in cap.* 17. *Luc.* ubi ait: Hic autem ordo congruitatis eſt, non neceſſitatis. Bernardinus de Arevalo *tract. de Correct. frat. per tot.* Salmeron. *tract.* 11. Maldonat. *in cap.* 17. *Luc.* ait enim: Spectandum enim eſt Chriſti conſilium, ut peccantem non acerbè accuſemus, ſed benignè corrigamus.

2 Primum fundamentum hujus ſententiæ eſt, quia Chriſtus in prædictis verbis non loquitur de peccato occulto, ſed de injuria illata, ut tradunt Auguſt. *ſerm.* 16. *de verb. Domini*, Chryſoſt. *hom.* 6. *in Matth.* D. Thom. *in cap.* 18. *Matth.* ſecutus gloſſ. ordinar. Maldon. *ibid.* & latis manifeſtè deducitur ex ipſo contextu, ſi inſpiciantur antecedentia, & ſubſequentia, ſermonem ibi eſſe de injuria illata; nam accedens Petrus ad Jeſum: *Quoties peccabit in me frater meus, & dimittam ei?* Quæ verba de propria injuria intelligunt plures interpretes: quod etiam confirmatur ex Parabola Regis volentis rationem ponere cum ſervis ſuis, & concludit Chriſtus Parabolam, dicens: *Sic Pater meus cœleſtis faciet vobis, ſi non remiſeritis unuſquiſque fratri ſuo de cordibus veſtris.* Urgetur ampliùs Lucæ 17. ubi habentur hæc verba: *Si peccaverit in te frater tuus, increpa illum, & ſi pœnitentiam egerit dimitte illi, & ſi ſepties in te peccaverit, & ſepties in die converſus fuerit ad te, dicens, pœnitet me, dimitte illi.* Quæ verba manifeſtè ſunt de remiſſione illatæ injuriæ, & continent eumdem ferè ſenſum, ac verba *Matth.* 18. & ex illis conficitur valdè efficax argumentum: quia non obſtante hoc præcepto, adhuc cùm quis paſſus eſt injuriam, poteſt coram Judice ſtatim petere recompenſationem, non ſervato ordine correctionis fraternæ, & oppoſitum videtur eſſe contra bonum publicum, & contra praxim, & uſũ: ergo talis ordo non aſſignatur à Chriſto ſub præcepto, ſed tantùm ſub conſilio.

3 Secundum fundamentum eſt, quia quamvis admittamus prædicta verba intelligi debere de omnibus peccatis, & non ſolum de remiſſione injuriarum, nihilominus Chriſtus tantùm locutus eſt de publica delatione, & juridica, quæ fit Superiori tanquam judici, non verò de ſecreta, & paterna, quæ Prælato fit tanquam Patri: ut manifeſtè docet D. Thom. *in hac quæſtione, art.* 7. nam quærens, an admonitio ſecreta ex neceſſitate præcepti debeat præcedere delationem? Reſpondet de publica delatione peccati, cui applicat hæc verba Matth. 18. & concludit: unde patet, quod poteſt eſſe de neceſſitate præcepti, quòd ſecreta admonitio publicam denunciationem præcedat. Et ratio eſt manifeſta, quia Chriſtus ideò voluit peccatum deferendum ad Eccleſiam, ut impœnitens arceatur à cæterorum communione. Eccleſia autem delatione occulta id non poteſt efficere, nec quempiam excommunicare, nec delicta occulta poſſunt licitè ita vulgari: ſignum ergo eſt Chriſtum ibi non loqui, niſi de delicto publico, ſaltem uno, vel duobus teſtibus, quibus poſſit plenè probari, aut ſemiplenè, non verò ullo modo loquitur de denunciatione ſecreta ac paterna, quæ in delictis occultis fit Prælato, tanquam Patri.

Et pro hac ſententia pugnant acerrimè Hurtadus de Mendoza, *vol.* 2. *diſp.* 163. §. 207. & Salmeron *tom.* 4. *in Evang. tract.* 17.

His tamen non obſtantibus, affirmativæ ſententiæ adhæreo cum communi Doctorum ſententia, quam contra Hurtadum docui *in part.* 5. *tract.* 13. *reſol.* 42. Et ita tenent, præter Doctores à me citatos, Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *quæſt.* 10. *punct.* 5. Suarez *de Charitate*, *diſp.* 8. *ſect.* 6. *num.* 2. Sanchez *in ſumma tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 18. *num.* 44. Trullench. *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *diſp.* 3. *dub.* 16. *num.* 1. Gaſpar. Hurtadus *diſp.* 6. *de Correct. difficult.* 13. & Franciſc. del Caſtillo *in* 3. *ſent. tom.* 2. *diſp.* 6. *de Correct. qu.* 7. *num.* 3. qui tamen aſſerit contrariam ſententiam non eſſe erroneam, & temerariam in fide, ut voluit Lorca 2. 2. *diſp.* 4. (margin: Quæ hic eſt Reſ. ſuccedit.)

4 Probatur noſtra opinio ex illo principio: *Quæ tibi fieri non vis, alteri ne feceris*, Item, *Omnia quæcumque vultis vobis fieri ab aliis, hæc illis facite.* Item, *Diliges proximum ſicut te ipſum*, Ideſt, ea quæ exoptas, tibi ex dictamine rectæ rationis, hæc eadem præſta fratri: & quæ honeſtè, & ex recta ratione refugis, nec ulli facias: & ut tibi ita conſulas, ut tua commoda quæras ſine incommodo, è duobus autem eligis quod minus te premit: ita te gere cum proximo tuo; ſed nos optamus ex recta ratione, ut peccata noſtra emendentur abſque ulla famæ jactura, & refugimus ex ratione æqua, ut noſtra peccata abſque neceſſitate vulgentur: nec volumus, ut alii ea prædicent; ſed ut ſecretò de illis moneamur: ergo tenemur occultum proximi peccatum ita emendare, ut nulla jactura honoris maculet proximum. Deinde, cùm è duobus malis deterius ſit peccatum, quàm apud unum, duoſve teſtes de honore aliquid amittere: & cùm deterior ſit publica criminis prædicatio, quàm occulta apud unum, aut duos, eligenda eſt occulta priùs quàm publica: cùm verò ſalutis æternæ jactura deterior ſit, quàm publica infamia, juris æquitas docet, eligendam infamiam, ne vivamus in æternum cruciandi.

5 * Igitur dico primò, quòd ordo ille in Evangelio deſcriptus non ita eſt præcepto determinatus, ut in omni eventu ſervandus ſit, ſed ſolùm quando recta ratio dictavèrit, quod ſervando ſingulos gradus procedendi eſt ſpes ſubveniendi miſeriæ proximi. Probatur concluſio. Quia omnia præcepta affirmativa habent ſua tempora, pro quibus obligant, ac recta prudentia præcipit media convenientia ad finem, v. g. præceptum eſt: *ſi eſurierit inimicus tuus, ciba illum*: at verò ſi inimicus eſurit, & petit cibum, quando febri laborat, non eſt tempus adimplendi præceptum. Similiter etiamſi mea correctio ſeorſim facta rationabiliter creditur nocitura proximo, non eſt à me exercenda, ſiquidem non ad alium finem ordinatur, niſi ad bonum proximi. Ex hac concluſione & ratione ſequitur, quòd aliquando poteſt quis incipere correctionem fraternam relicto primo gradu à ſecundo gradu; & aliquando relictis duobus à tertio gradu, & dicere Prælato tanquam patri, ut ipſe ſolus, vel coram corripiente corrigat delinquentem. Ratio hujus eſt. Quia aliquando prudentia dictavit, quòd mea ſingularis correctio erit otioſa, vel etiam nociva, ſed ſimul dictabit, quòd ſecundus gradus poteſt eſſe utilis, & tunc tenebor incipere à ſecundo gradu, quaſi jam primum tranſiiſſem, & expertus eſſem, nihil profuiſſe: & eadem eſt ratio incipiendi à tertio gradu, quando ſecundus judicatur inutilis, aut nocivus. Similiter ſequitur propter eandem rationem licitum eſſe poſt primum gradum non procedere ad ſecundum aut tertium; imò & præceptum eſſe, ne procedamus; quoniam recta ratio prudentiæ dictat propter experientiam ex primo gradu acceptam, quòd proximus non corrigetur, vel deterior fiet; & tunc omninò à correctione ceſſandum eſt, ſicut dicit D. Thomas. Quia tota ratio fraternæ correctionis ex fine proximo, qui eſt bonum ſingulare fratris, deſumenda eſt. Cæterùm modò non conſideramus, an peccatum fratris ſit per ſe Reipublicæ pernicioſum, tunc enim alia via ſequenda eſt, ut poſtea videbimus. Et denique omnes illi gradus meritò relinquuntur, quandò nullam ſpem eſſe fraternæ correctionis prudenter judicatur. (margin: * Sup hoc in Rel. præcedenti §. 1. & in R. ſeq. & inf. in R. 44 §. & in R. 77. R. 60. §.) (margin: Sup. hoc in R. ſeq. § Et ideò, & inf. in R. 61. & in alio §. ejus not.)

6 Dicò ſecundò, quòd quando prudenter judicatur, quòd primus gradus poterit prodeſſe fratri, & incipitur correctio à ſecundo gradu, peccatum eſt mortale. Probatur concluſio. Quia ita corrigens infamat fratrem apud alterum abſque neceſſitate. Hæc concluſio intelligenda eſt, quantum eſt ex parte ipſius actus. Cæterùm talis circumſtantia eſſe poteſt in tertia perſona, vel perſonis, quibus revelatur, quod ipſe peccator parum, aut nihil detrimenti patiatur: tunc enim erit peccatum veniale, vel nullum peccatum. Eadem concluſio cum eadem intelligentia ſtatuenda eſt de illo, qui incipit à tertio gradu relictis prioribus, quando, prioribus adhibitis, poterat prodeſſe fratri cum minori diſpendio.

Ad argumenta verò pro negativa ſententia adducta reſpondet Caſpenſis *in curſu Theolog. tr.* 17. *diſp.* 6. *ſect.* 2. *num.* 17. & Doctores citati.

R E S O L. XL.

An ſupradictus ordo in correctione ſemper cadat ſub præcepto.

Et an aliquando poteſt quis incipere correctionem fraternam, relicto primo gradu, à ſecundo, & aliquando relictis duobus à tertio, & dicere Prælato tanquam Patri? Ex p. 7. tract. 3. Reſ. 39.

§. 1. REſpondeo negativè, ut videbitur in multis Reſolutionibus ſequentibus; & ideò Villalobos *in Summa* (margin: Sup hoc ſupr. in Reſ.)

tom. 2.

om. 2. tract. 4. difficult. 9. num. 3. ſic aſſerit. *Eſte orden eſta debaxo de precepto, como dizen todos: mas no es nuevamente añadido de Chriſto a la ley de naturaleza, ſino, que ella miſma le dicta como dize latamente Bañez*, contra Arevalo. *La razon es, porque ſegun la ley natural, eſtamos obligados à librar a nueſtros proximos de la miſeria del peccado, por el medio mas ſuave, y conveniente, y mas efficaz que ſea poſſibile, y tales eſte: porque la blanda amoneſtacion es muy buen medio: y ſi eſſe no baſta, aunque ſea algo mas duro, es bueno corrigirle delante de dos teſtigos, porque ſe averguence, y buelva en ſi: yſi eſſo no baſtare, ſi diga al ſuperior como à Padre.* 8.§. ult. & in R. 19. §. 1. item & infr. in R. 44. §. 2. & inc. ſeq. tr. 7. Reſol. §. ult.

2 *Mas ha ſe de advertir; que eſte precepto no es de tal manera, que en todo caſo ſe deva guardar eſte orden, ſino quando lo dictaré aſſi la razon, que guardandolo aſſi, aſſi ay eſperanca de la emienda, porque es precepto affirmativo, y ha da tener ſus tiempos regulados por la razon. Por loqual aunque muchas vezes la correccion comienca por el primer grado, alguna vez avrà de comencar del ſegundo, y alguna dexar el primiero, y el ſegundo, y acudir al Prelado, como a Padre, para que el corriia, y alguna vez dexarlos todos: porque no ay eſperanca de emiendu, ſino temor de lo contrario.* Ita ille & communiter Doctores.

3 Et ideò notavit Hurtadus *volum. 2. diſp.* 163. *ſect.* 30. §. 230. aliquando immediatam delationem ad Prælatum eſſe de præcepto, unde ponit aliqua axiomata, & dicit primò. Quando ego deſpero emendationem delinquentis per monita ſecreta: eam autem ſpero per delationem occultam paternam, teneor crimen occultè, & paternè deferre Prelato. Hæc concluſio tam certa eſt, quàm eſt certum præceptum de correctione fraterna, quod me obligat ad emendationem deliquentis cum minimo damno, ſi non poſſum abſque ullo: eſt etiam S. Thomæ, & omnium Doctorum aſſerentium poſt monita ſecreta adhibendos neceſſariò teſtes, ſi delinquens non emendetur. Ratio eſt; quia conſcientia fratris, & ſalus æterna præferenda eſt exiguo illi bono: item tunc ego me poſſum gerere, ac ſi peccantem monuiſſem, & ille non reſipuiſſet; ſed tunc teneor adire, aut teſtes, aut Prælatum. Ergo. Sup. hoc & ſequentibus in hac R. in R. præterita §. Igit. ante medium à verſ. Ex hoc, & inf. in R. 40. & in alio §. ejus not.

4 Idem dico, quando ego legitimè excuſor ab immediata delatione, ut ſi peccans arrepturus ſit occaſionem me graviter vexandi, aut ſi non poſſum ſine gravi, & proportionato damno proprio, vel alieno, tunc teneor adire Prælatum: quia teneor mederi fratri cum minimo damno ipſius, & meo. Idem eſt de quovis alio amico, aut privato, quem teneor adire, ſi aliter non emendabitur, & hac ratione emendabitur.

5 Secundò, ſi ego non poſſum formare aſſenſum probabilem, peccatorem emendandum monito ſecreto: at illum aſſenſum efformo, eum emendandum per Prælatum, tunc teneor adire Prælatum. Hæc concluſio eſt ferè tam certa, quàm prima: quia ſi emendatio eſt tam difficilis, ut nullam generet ſpem: eſt ergo ferè deſperata: ubi enim emendatio ſperatur prudenter per alium, per me autem non deſperatur; at certè non ſperatur, ergo in tali eventu non eſt deferendus proximus in peccato.

6 Tertiò; ſi ego ſpem habeo dubiam de emendando peccante in damnum aliorum, & de illo vitando: at habeo ſpem multo majorem eum emendatum iri per Prælatum, & vitanda aliorum damna, teneor Prelatum adire ſecretò, & paternè, ſi illa delatio ſperatur ſatis profutura. Moveor: quia S. Thom. in criminibus occultis vergentibus in aliorum damna aſſerit, utendum immediata delatione, niſi firmiter ſperet ſe poſſe alia via per ſe continuò illis occurrere: 2. 2. *qu.* 33. *art.* 7. alii autem authores niſi ob ſpem certam exiſtimant utendum ea delatione. Probatur apertè: bonum commune tenemur præferre privato, nec illud exponere gravi incommodo ob incommodum privatum. Nec enim licet periculo probabili exponere Rempublicam ob exigua aliqua damna privata. In privatis autem damnum privatum eſt exiguum, incommodum autem publicum maximum, periculum probabile: ergo non licet tunc omittere delationem occultam paternam. Quod confirmo à medicina: Si Medicus format hoc judicium probabile: Æger curabitur, ſi hæc levis ſectio fiat, ſine illa verò dubius ſum, aut parum ſpero illum evaſurum; in hoc eventu tenetur Medicus levem ſectionem præcipere, aut conſulere, ne totum hominem exponat neci: ergo.

7 Notandum eſt tamen hic, quòd ſi ego ſpero delinquentem emendandum per me licèt non tam benè, quàm per Prælatum, ſed tamen abſolutè emendabitur, non teneor adire Prælatum.

8 Igitur ex dictis *in hac & ſuperiori Reſol.* dicendũ eſt ſive peccatum fratris ſit tertio noxium, ſive non ſit; ſive continuandum aut iterandum, ſive non; modò conſtet quòd ſe non emendaverit per pœnitentiam, debere a te corripi ſecundùm ordinem hunc Evangelicum, etſi tibi ſoli notum fuerit. Neque hoc eſt diffamare fratrem, ſed cum aliquo detrimento in minori bono famæ majus erit bonum in conſcientia curare: quomodo Medicus pro conſervatione totius corporis abſcindit membrum minus neceſſarium. Imò vix ullum erit iſtud detrimentum; quia apud prudentes, quales adhibendi erunt, ferè tantumdem recuperabit frater pœnitendo, quantum amiſit peccando.

RESOL. XLI.

An ordo circa adhibitionem teſtium ſit ſervandus quoad peccatum uni tantùm notum? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 37.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Turrianus *in* 2. 2. *tom.* 1. *diſp.* 89. *dub.* 4. ſed noviſſimè cum Cajetano, Durando, & aliis negat Franciſcus del Caſtillo *in* 3. *ſentent. tom.* 2. *diſp.* 6. *de Correctione, quæſt.* 8. *num.* 9. quia peccatum quod eſt materia præcepti correctionis fraternæ debet eſſe publicum, vel ſimpliciter, vel ſecundum quid. Sed quod uni tantùm notum eſt, non eſt adhuc ſecundùm quid publicum. Ergo: Et confirmatur primò, quia ego ſolus vidi fœminam virginem deflorari, teneor tacere, imò ſi narravi teneor reſtituere famam, & quærere modum, qualiter eam abſque infamia mea, vel ſua reſtitutam: ſed totum hoc non eſt verum, ſi ad corrigendum fraternè fœminam peccantem tenerer poſt admonitionem ſecretam inducere teſtes, quia tunc diffamaretur apud illos. Ergo. Confirmatur ſecundò, quia Chriſtus In prædicto ordine loquitur non de correctione ſecreta, quæ per hoc differt ab illa, quod reſpiciat peccata aliquo modo publica, & quæ deferri poſſint ad Eccleſiam, & ab ea puniri. Ergo circa peccatum uni tantùm notum, non eſt præceptum de adhibitione teſtium. Sup. hoc in R. ſeq. à ſin. 4. & lege etiam R. & §. ejus primo not.

RESOL. XLII.

An quando delictum eſt occultum teneatur ad correctionem fraternam quis adhibere teſtes, etiam ſi illud peccatum antea non cognoverint? Ex part. 5. tract. 13. & Miſc. 1. Reſ. 41.

§. 1. CAſus practicabilis eſt, & negativam ſententiam tenet Durandus *in* 4. *diſt.* 9. *quæſt.* 4. Unde in favorem hujus ſententiæ non gravabor hic apponere verba Joannis Henriquez *in compend. caſ. moral. cap.* 28. *num.* 2. ubi ſic ait. *quando el delito es tan oculto, que no lo ſabe mas que un hombre ſolo, deve hazer la primera correcion à ſolas entre el, y al culpado, y no deve paſſar mas adelante, ni hazer ſegundo aviſo delante de teſtigos, aunque no ſe aya emendado, ſino dexarte que ſe eſtè en ſu pecado. Porque la ſecunda correcion que ſe avia de hezer delante de los teſtigos ſe entiende, que an de ſer de los hombres, que ya ſaben el delito por otro camino, para que el culpado no pueda negar ſu culpa; y aſſi ſi llameſſen teſtigos, que no ſaben el delito por otro camino, el culpado puede negar ſu culpa: aſſi los teſtigos no tienen mayor obligacion de creer al que corrige, afirmando que ſe cometio tal pecado, que al otro que lo cometio en ſecreto, diziendo que no le cometio. Y ſi ſe dixeſſe que los teſtigos eſtan mas obligados à creer al hombre que corrige, que el corregido, ſeguiria ſe de aqui que qualquier hombre deſalmado, que quiſiere hazer mal à otro, podria llmar teſtigos, ſi delante dellos corrigir falſamente, diziendo que vivia mal, y que ya en particular, y à ſolas le avia corrigido ſecretamente, ſiendo todo falſo; y deſte modo podria hazer, que caſtigaſſen qualquier perſona, que viviesſen bien. Y ſi ſe concediſſe que los teſtigos no eſtan obligados à creer aquien los llama, ſino al hombre que niega, podrà el que niega, aunque ſea culpado, querelarſe de que el hombre que lo corrige, lo diſama y le quita la honra delante de teſtigos. Y no pudiendo probarſe el contrario por ſer el delito oculto podria hazer que caſtiguen alque corrige con la pena del talion. Eſta dotrina es de todos los Canoniſtas, y la trae Pedro de Navar. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 4. *dub.* 13. *aunque los Theologos tienen el contrario.* Ita Henriq. *ubi ſuprà.* Sup. hoc inf. in R. 43. §. ult. & in R. 38 Sup. hoc in R. præterita & lege etiam R. & §. not. præteritum.

2 Sed noviſſimè contrariam ſententiam docet Jacobus Granado *in* 2. 2. *contr.* 3. *de charit. tract.* 12. *diſp.* 7. *num.* 6. ubi ſic ait. Reſpondent aliqui ſolùm adhibendos eſſe teſtes, qui illud peccatum antea cognoverint, & quidem id verum eſſet, quando reperirentur ejuſmodi teſtes, & prodeſſe poſſent, ſic enim minus infamaretur delinquens: ſi verò non reperirentur ejuſmodi teſtes, adhiberi poſſunt & debent alii, quibus crimen ad hunc finem detegatur; quia licèt hoc modo aliquam famæ jacturam patiatur, ea cenſenda eſt minoris momenti, quàm ſpirituale damnum, quod patitur frater, dum in ſuo peccato perſeverat. Et quamvis ii. teſtes non aliunde acceperint notitiam peccati, quàm ab illo ipſo, qui privatim admonuerat, nihilominus multum prodeſſe poterit coram eis palàm corrigere. Primò, quia ſic majori rubore ſuffundetur delinquens. Secundò, quia magis & magis timebit iterùm delinquere, ſciens eſſe jam plures, qui cognoverunt eum peccaviſſe, poſſintque, ſi velint, illum ſolerter obſervare. Hæc autem ſine dubio magni momenti ſunt ad emendationem. Ita Jacobus Granado, cui etiam adde Taner. *tom.* 3. *diſp.* 21. *qu.* 5. *dub.* 5. *num.* 97. Unde huic poſteriori ſententiæ tanquam probabiliori adhæreo. Sup. hoc in R ſeq. & inf. in R 44 §. ult. & in R. 45. §. ult. ad medium, verſ. At ſi ſcitur.

RESOL. XLIII.

Quales teſtes adducendi ſunt in ſecundo gradu correctionis, & in quem finem? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 38.

Divus

§. 1. DIvus Thomas *in 2. 2. quaſt. 37. art. 8.* ex Divo Auguſtino, Chryſoſtomo, & Hierooymo tres refert cauſas inducendi teſtes. Prima, ut corrigens oſtendat ſe præſtitiſſe, quod debebat erga correctionem fratris, & munus ſuum impleſſe. Secunda, ut per teſtes delinquens poſſit poſteà ab Eccleſia conveniri, & probetur delictum. Tertia, ut meliùs emeodetur peccator, & qui unum admonentem contempſit, duos, vel tres revereatur, & audiat. Sed Lorca *in 2. 2. diſp. 46. memb. 2. n. 21.* aſſerit quòd ſi hæ cauſæ rectè expendantur, prima inutilis eſt; ſecuoda inutilis & nociva; & tertia ſola vera & ad mentem ſacri Textus. Quod probatur. Nam inducere teſteseo fine, ut eorum teſtimonio conſtet, corrigentem ſatisfeciſſe officio ſuo, inutile eſt: qnia cùm hoc debitum correctionis ex ſola charitate oriatur, rarò, aut nunquam ejus ſolutio in foro exteriori exigitur, ut neceſſe ſit teſtibus cõprobari. Et præterea, cùm primus gradus ſit ſecreta admonitio, hi teſtes poſteà inducti teſtificari oon poterunt, an facta fuerit. At verò teſtes inducere, ut ſi correptus non paruerit, in judicio deponaot, inutile eſt, & perniciosſum: quoniam ille, qui corripitur, ſi ſciat, teſtes illos delaturos crimen, timebit meritò, & admonitionem oon admittet, ſed potiùs negabit delictum, ne eorum teſtimonio condemnari valeat. Præterea, quo pacto teſtes iſti poterunt in judicio teſtimonium ferre? Aut enim ex eo quod ſecreto cum correpto actum eſt, & ex ejus cõfeſſione? Aut poſteà per ſeipſos correptum explorantes, donec illum in crimine deprehendant? Primum illicitum eſt, & contra fidem ſecreti, nec talis teſtificatio in judicio fidem faciet. Secundum rarò erit licitum, & nunquam expedit; non enim oportet eſſe exploratores vitæ alienæ, & plus habet verſutiæ, & doli ſpeciem, quàm charitatis. Unica ergo cauſa adhibendi teſtes eſt; ut ab eis delinquens corrigatur; & ideò tuoc ſolùm adhibendi ſunt, quando ſperatur utilitas, & apparet neceſſitas, & tales qui in hunc finem prodeſſe, & in alium obeſſe non poſſint. Et hoc maoifeſtè conſtat ex textu. Quateous enim dicitur, *Si eos non audierit;* ſigoificatur eo ſolo fine induci, ut audiantur. Et propterea disjunctim dixi nnum, vel duos, quia unus ſolus ſæpè ſufficit, eo quòd eorum teſtimonio nihil probandum eſt. Quod autem dicitur; *ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum*; non ideò dicitur, quia eorum teſtimonio utendom ſit in judicio; ſed quia plurium teſtificatio, & admonitio, facilius perſuadebit correpto, id quod agit, malum eſſe, & emendatione dignum. Hucuſque Lorca.

2 Verùm Malderus *in 2. 2. quaſt. 33. art. 8. dub. 3.* Navarra *de Reſt. lib. 2. cap. 4. num. 264.* Bonacina *in Decalog. diſp. 3. qu. 4. punct. 7. num. 14.* & receotiores ferè omnes cauſas ſupradictas aſſignatas à Chryſoſtomo, Auguſtino, & Hieronymo admittunt, & in defenſionem dictorum Patrum contra Lorcam aſſerit Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſent. tom. 2. diſp. 6. de Correctione, quaſt. 8. nu. 9.* quoad duas cauſas priores, quòd teſtes, qui ab ipſis exiſtimantur inducendi propter illas, non ſuot ex illis, qui nunquam habuerunt notitiam delicti corrigeodi, ſed potiùs ex illis, qui ooverunt: & teſtes fuerunt patrationis illius, qui optimè poſſunt induci ut eiſdem comprobetur, tum quod corripiens ſe geſſerit ut debebat in correctione fraterna, tum etiam in judicio ſi correctus noo reſipuerit, nec ſe emendaverit, quod videtur nimis germanum Textui, quia fratres induncendos à corripiente appellat teſtes unum vel duos, &c. & valdè conformè rationi eſt, quia magis proſpicitur famæ proximi, nam ſicut propter eam prius monemur de facienda correctione fraterna, ita propter eam monemur poſtea de correctione coram teſtibus, quibus notum erat delictum, ut eorum perſuaſionibus, & propter majorem pudorem correptus reſipiſcat faciliùs, & ſuaviùs, & conſequenter meliùs attenditur ejus ſaluti ſpirituali, quia videns peccator quod ita proſpicitur famę ejus, quod non fiat aliis teſtibus notum delictum ſnum, intelligit tantùm quęri à corripiente ejus ſpiritualem ſalutem, & emendam.

R E S O L. XLIV.

An ſit neceſſarium adhibere unum teſtem, aut duos in correctione fraterna?

Et an quando peccatum ſcitur ab aliquibus, illi ſunt adhibendi, & non alii teſtes? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 54.

Sup. hoc in R. ... R. ſeq. & in R. 1. poſt ſe ...

§. 1. HAnc ſententiam pertractat Sanchez *in Opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 4.* & obſervat duas adeſſe ſententias. Prima tenet, priùs adhibendum eſſe unum, deinde ſi hic non ſufficiat, alterum. Probatur, quia Chriſtus dixit, adhibe unum, vel duos, at conjunctio, vel, ordinem denotat, ſcilicet ut priùs unus adhibeatur; ſicut denotat ordinem, *cap. Mandato, de prab. in 6.* Secundò, quia Chriſtus ordinem correctionis inſtituit, ut proximi fama minus detrimentum patiatur, at minus patitur, ſi uni detegatur crimen; ergo. Hanc ſententiam tenet Sotus *memb. 2. quaſt. 4. in fine ſexta concluſ.* & Flores *quatr. de Correct. diffic. 6.*

2 Secunda ſententia tenet iſtum ordinem non eſſe ſub præcepto, ſed poſſe ſimul ambos adhiberi teſtes, licèt melius ſit priùs adhibere unum. Ratio, quia non excuſatur ſic infamia; cùm hæc ex eo proveniat quòd multi ſciant alicujus delictum: ergo, quòd duo ſciant delictum, ſive ſimul, ſive ſucceſſivè, parum refert. Secundò, quia minus prodeſt correctio priori modo facta, nam magis erubeſceret, & retraheretur à peccato coram duobus admonitus, quàm coram uno. Hæc ſententia probabilior eſt, & illam tenent Abul. *cap. 18. Matth. q. 102.* & Navar. *c. inter verba, corol. 46. n. 575.*

Sup. hoc ſupra in R. 18. §. ult. & in R. 16 §. Igitur, & in R. 40. & in ea 3. tr. 7. R. 40. ult.

3 Notandum eſt tamen hic etiam, quòd quando peccatum ſcitur ab aliquibus, illi ſunt adhibendi, & non alii teſtes; quia lex Charitatis poſtulat, ut ſaluti ſpirituali proximi cum minimo famæ diſpendio conſulatur.

Sup. hoc in R. præcedenti, & in aliis ejus ann.

R E S O L. XLV.

An, qui in Correctionem teſtes adhibuit, teneatur adhuc alios adhibere?

Et ſi peccatum ab aliquibus ſcitur, & coram illis poteſt ſufficienter corrigi, illi ſunt adhibendi, & non alii delicti ignari? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 53.

§. 1. REſpondet Bonacina *diſputatione tertia, quaſtione quarta, punct. 7. num. 16.* poſſe alios teſtes gradatim adhibere, ſed non teneri. Quòd poſſit; ratio eſt, quia nulla ſufficienti ratioue probatur non poſſe, cùm hac ratione ſperet reſipiſcentiam, & famæ delinquentis proſpiciat. Quòd verò non teneatur, ratio eſt, tum quia ſufficienter charitatis ordinem ſervavit juxta præſcriptum Evangelii: tum quia non tenetur tantum incommodum ſubire, cùm frequenter, magis oneroſum ſit teſtes ſæpius adhibere, quàm delinquentem Prælato unica vice denunciare. Ita ille.

2 Sed non deſeram hic apponere pro praxi verba Trullench. *in Decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 16. num. 1.* ubi ſic aſſerit. Si frater non emendatus fuerit, adhibeantur unus, aut duo teſtes, etiam delicti ignari, ut coram eis corripiatur, toties, quoties moraliter ſperatur emenda: quamvis peccatum ſit omninò occultum, & non in alterius, ſed ſolius peccantis damnum. At ſi ſcitur ab aliquibus, & coram illis poteſt ſufficienter corrigi, illi ſunt adhibendi, ut tenet Sanchez cum Tabien. *verb. Correctio, num. 2. in conſiliis, part. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 7. nu. 4.* quia lex Charitatis poſtulat, ut ſaluti ſpirituali proximi, quam minimo famæ diſpendio fieri poſſit, conſulatur. Non tamen tenemur unum teſtem priùs, (quamvis hoc melius ſit) & alterum poſterius, ſed poſſunt duo ſimul adhiberi, ut efficacior ſit correctio. Hucuſque Trullench. Et de hac Quæſtione *ſuprà* etiam aliquid dictum eſt.

Sup. hoc ſupra in R. 42. & in R. 38 & lege eam à princip.

Sup. hoc in R. ... præterl. in §. ult. &c.

Et pro ult. hujus R. in R. præcedenti, & ſeq. Sup. in R. quæ nunc hunc ſequetur.

R E S O L. XLVI.

An quis in correctione teneatur in teſtium numero gradatim aſcendere, antequam Prælato denuntietur? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 40.

§. 1. REſpondeo oegativè cum Maldero *in 2. 2. D. Thom. quaſtione 33. art. 7.* Ordinariè hoc non eſſe neceſſarium. Si enim gravius ſit fratri, malè audire apud Prælatum, quàm apud decem teſtes: cooſiderandum eſt, gravius etiam eſſe, tot adhibere teſtes corrigeoti, quàm ſemel iodicare Prelato. Quouſque ergo charitas conſultet famæ delinquentis, præcepto non erit nimium oneranda anxiè conſcientia corripientis.

Sup. hoc ſupra in R. 44. & prope finem R. 45.

2 Notat verò idem Malderus, quòd ſi ſperes uno teſte adhibito corrigendum fratrem, teneris adhibere tantùm unum: vult enim Dominus uoum, aut duos adhiberi, prout videbitur neceſſarium. Alioquin in hoc ſecundo gradu iſtam latitudinem obſervavit D. Hierooymus, ut priùs uno teſte adhibito moneatur: nam etiam tunc in ore duorum, aut trium teſtium ſtabit omne verbum. Ipſe enim corripiens etiam teſtis eſt: ideòque dicitur: *adhibe tecum adhuc unum*. Obſervant id paſſim Doctores, & interpretes, quamvis Maldonat in ſecundo gradu plnres teſtes requirat, ut quadret illud Deuteronomii, quod adducitur, *In ore duorum aut trium teſtium ſtabit omne verbum*. Sed non videtur otioſum, quòd ſub disiunctione Dominus dicat, *Adhibe tecum adhuc unum, vel duos*.

R E S O L. XLVII.

Quando peccatum cenſendum ſit publicum, ut liceat, prætermiſſo primo gradu privatæ monitionis, corrigere publicè coram aliis.

Et quid, ſi poſſim privatè corrigere eum, qui publicè peccavit, teneorne nihilominus arguere publicè, aut Prælato denunciare? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 41.

§. 1. REſpondeo; Salva lege naturali in Evangelio declarata, poterit ille ſine prævia monitione coram aliqua communitate argui, cujus peccatum innotuit majori parti illius communitatis.

2 Quæres, quid ſi poſſim privatim monendo corrigere

eum, qui publicè peccavit; teneor nihilominùs arguere publicè, aut Prælato denunciare?

Reſpondeo, in eo caſu fratrem non eſſe denunciandum neceſſariò, neque arguendum coram pluribus, niſi ſcandalum quod paſſi ſunt, aliter reparari non poſſit; aut niſi eo publicè reprehenſo, etiam illi ſint corrigendi, qui ipſius exemplo deliquerunt. Rectè tamen talis denuntiabitur Prælato inquirenti: habet enim jus inquirendi, & judicandi de publicis. Et ita docet Malderus *in 2. 2. D. Thom. q.33. ar.7.* Vide etiam Valentia, & Covarruvias *in Epiſtola 4. Decret. p.2. c.6.n.13.*

R E S O L. XLVIII.

An quando peccatum eſt notorium notorietate facti, ita ut non poſſit ulla tergiverſatione celari ſit ſervandus ordo in correctione facienda, ita ut præcedat ſecreta admonitio? Ex part.7. tract. 3 Reſ. 42.

§. 1. RESpondeo negativè cum Coninch *de Charit. diſp. 28. dub.8. n.147.* Valentia *tom. 3. diſp.3. qu. 10. punct. 5.* Caſtro Palao *tom.2. tract.6. diſp.3. punct.13. nu. 3.* Villalobos *in ſumm. tom.2. tr 4 diffic.10. n.2.* Filliuccius *tom. 2. tract.28. c. 7. n.149.* Trullench *in Decal.to.2.lib.1.c.5.dub.16.n.2.* & alii communiter; quia quando peccatum proximi eſt publicum, tunc per denunciationem immediatè Superiori factam, ille non infamatur, quia jam eſt infamis. Ergo.

2 Nihilominus tamen Adrianus, & Paludanus, viri doctiſſimi, volunt hanc ſententiam aliquando exceptionem admittere ſæpè enim ſperari poteſt, ut etiam notoriè peccans per admonitionem emendetur; & quando hoc contingit; æquum eſt, priùs admoneatur, quàm deferatur. Quam limitationem veram exiſtimo; quia in peccatis, quæ ignorantia, vel ſubita paſſione committuntur, etiamſi notitia ſint, non eſt quare deſperetur emendatio per monitionem. Et quamvis hìc non urgeat conſervatio famæ, expedit tamen vitare illa damna & incommoda, quæ ex judiciali condemnatione ſequuntur, ſed eſt admittenda hæc limitatio in peccatis, quæ ſoli peccanti nocent: non tamen in his, quæ tertio, vel communitati damnum inferunt, in quibus, etiamſi adeò notoria non ſint, rarò poteſt expectari privata correptio; Admonitio autem, quam dicimus præmitti poſſe, non oportet ut ſit ſecreta: nam ſive ſecreta, ſive publica ſit, parum refert.

3 Sed dicens, Omne peccatum quod eſt notorium, videtur eſſe contra bonum publicum ratione ſcandali: & præterea contra bonum publicum eſt, ſi peccata hujuſmodi maneant impunita, quia indulgentia excitat alios ad peccandum. Hac ratione utitur S. Thom. *in 2. 2. q. 33. art. 7.* ex Auguſtino, ut probet, in his peccatis non eſſe locum admonitioni, Sed ſi rectè attendamus, licèt omnia peccata publica qua talia ſunt, apta ſint ſcandalum inferre, non omnia inferunt: nam pro qualitate perſonæ & peccati poteſt contingere, ut peccatum publicum tantùm ſit infamia peccantis, & non ſit aliis occaſio peccati, & multa peccata etiam publica, non ſolùm convenienter, ſed etiam neceſſariò impunita relinquuntur ad vitandum majora mala. Utrumque patet in peccatis meretricum, & aliis ſimilibus. Quod ergo S. Thom. dicit, frequentius evenit; & ideò vera eſt regula generalis: ſed oppoſitum aliquando poteſt contingere; & ideò admitti poteſt acceptio. Et hæc omnia docet etiam Lorca *in 2. 2. Divi Thom. diſp.47. Regul.3. num.37. 38.*

R E S O L. XLIX.

An, quando non ſperatur fructus ex correctione fraterna, ſint adhibendi teſtes, vel his omiſſis recurrendum ad Superiorem. Ex p.7. tr.3. Reſ.43.

Sup. hoc ſup. in R. 198. Igitur ante medium ver. Ex hac, & in R. 40. à §. Et ideo, & inf. in R. 38 § ult.

§. 1. REſpondeo affirmativè, & ideò quando ob naturam peccantis, aut alias ob cauſas prudenter credo me omninò inutiliter per me, aut alios privatos proximum moniturum, antequam eum denunciem Superiori: tunc enim poſſum eum ſtatim huic denunciare, quia fruſtra illa præmitterem. Quod maximè locum habet, quando obſervatio illius, ordinis crederetur non ſolùm inutilis, ſed etiam nociva futura, eo quod alter monitus in odium monentis exardeſceret, aut emendationem ſimulando correptionem eluderet. Et ita docet Suarez *diſp.8. de Charit. ſect.6.n.17.* Caſtrus Palaus *tom.1.* Filliucius *to.2. tr.28.c.7.n.115.* & Coninch *diſp.28. de Charit. dub.8.n.152.* Unde Trullench *in Decal.to.1.lib.1.c.5. dub.16. n. 2.* ſic aſſerit. Si probabiliter ſciam proximum mea ſecreta monitione non eſſe emendandum poſſum illam omittere, etiamſi delictum ſit occultum, & coram teſtibus corrigere; imò ſi exiſtimem, correptionem, nec coram teſtibus eſſe profuturam, vel non adſunt teſtes idonei, eo quod timeam, eos peccatum revelaturos, poſſum ſtatim Prælato, ut patri, revelare, ſeu denunciare, & teſtes prætermittere: nam tenemur proximo ſubvenire; at aliter, ut ſupponimus, mederi non poteſt: Ergo. Ita ille, qui etiam addit, quod ſi probabiliter credam, nec mea ſecreta monitione, nec coram teſtibus, nec à Prælato peccatorem eſſe emendandum, poſſum totam correctionem omittere, & illum Deo commendare.

2 Unde non deſinam hìc apponere verba Duvallii *in 2. 2. D. Thom. tract. de Correct. quæſt. 9. art. ult.* ubi ſic ait: Notandum verò eſt, ad hoc ut teſtes debeant ex præcepto adhiberi, duo requiri: Primò, ut privata monitio nihil quiſquam profuerit, vel certò non putetur profutura, etiamſi bis, terve fiat: nam ſi quis ſperaret ſe poſt trinam monitionem privatim factam, eſſe profuturum, monitionem illam ter deberet adhibere, antequam ad teſtium adhibitionem veniret: niſi fortè in dilatione eſſet periculum, ne peccatum ipſum non emendatum aliis noceret: vel quod ipſe peccator denuò peccatum ſuum repeteret, tunc enim deberet ſtatim adhibere teſtes. Ubi obſerva inter has tres monitiones debere eſſe aliquod temporis intervallum: nam ſi quis una hora eas perficeret, non eſt dubium, quin moraliter pro una tantùm haberentur: quantum autem temporis debeat inter illas monitiones intercedere, non poteſt tradi regula generalis, ſed iſtud per prudentiam, qua ratione circumſtantiarum, & utilitatis ipſius correctionis, habet, eſt dijudicandum. Secundò, ut ſpes ſit hanc teſtium adhibitionem fore profuturam, & non obfuturam; ſi enim putaretur non profutura, non eſt dubium quin eſſet omittenda, non minus quàm ipſa tota correptio, ejuſque ordo, quando nullius utilitatis fore conjicitur: ſed ſtatim ad denunciationem deveniendum eſſet. Ratio eſt, quia totus ordo correctionis, quem Chriſtus *Matth. 18.* præſcripſit, eſt juris naturæ, non tantùm ſecundùm ſubſtantiam ſingulorum actuum, ſed etiam ſecundùm illorum ordinem: nempe ut primò moneatur privatim proximus, poſtea adhibeantur teſtes; tertiò denuncietur Eccleſiæ, ſeu Prælato, qui bis, terve eum admonebit; quod ſi pertinaciter peccato ſuo adhæreat, eum excommunicabit. Hi autem actus non ita ſunt jure naturæ, aut præcepto ipſius Chriſti præſcripti, ut ſemper eos in corripiendo fratre exercere debeamus, ſed ſolùm quando adſunt debitæ circumſtantiæ, ob quas prudentia judicabit ipſos adhibendos eſſe, vel non adhibendos: unde ſicut privata admonitio non debet adhiberi, niſi quando per eam ſpes eſt emendationis: ita neque teſtium inductio, & ſæpe fit, ut aliquando unus actus, aliquando plures, aliquando omnes ſint omittendi: qua in re magna circumſpectione opus eſt, & dicam ingenuè in omnibus actibus charitatis nullum eſſe, qui plus prudentia, quàm correctio fraterna indigeat. Hucuſque Duvallius; Quæ omnia maximè pro praxi advertenda ſunt, & de hac quæſtione iterum redibit ſermo.

R E S O L. L.

An in Religionibus ſine prævia correctione fraterna peccatum occultum fratris poſſit quis denunciare Prælato tanquam Patri?
Et an in tali caſu poſſit Prælatus cum ſuis Conſultoribus, ſi neceſſarium ſit, agere de illo peccato?
Et an doctrina ſupradictæ quæſtionis procedat in aliqua Religione, in qua adeſt ſtatutum, ut qui noverit peccatum ſocii, denunciet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna?
Et notatur, quod non ſit deveniendum ad denunciationem Evangelicam, & multò magis ad judicialem, ſi antea non adhibeatur correctio fraterna. Ex p.3. tr. 2. Reſ.37.

§. 1. AFfirmativam ſententiam noviſſimè mordicus tenet Turrianus *tom.1. 2. 2. diſp.83 dub.4.* ubi citat Bonaventuram, Angelum, Roſellam, & Aravalum, & addit in tali caſu poſſe Prælatum cum ſuis Conſultoribus, ſi neceſſarium ſit, agere de illo peccato. Vide etiam Sanchez *in ſumm. tom.2. lib.6. cap.18. nu.46.* & Suarez *tract. de charit. diſp.8. ſect.6. n.22.* Probatur hæc opinio, quia fructus uberior ſpiritualis illius fratris, meritò præponderat jacturæ illius famæ. Sup. hoc in R. 105.

2 Sed contrariam ſententiam tenendam eſſe puto cum Tannero *in 2. 2. diſp.2. quæſt.5. dub. 5. nu. 106.* qui citat Adrianum, Sylveſtrum, Sotum, Bañez, Navarrum, Valentiam, Humbertum, Hugonem Victorinum, & D. Thomam, quibus ego addo Rodriquez *de ordine judiciario, cap.8. n. 5.* Thomam à Jeſu *lib. de viſit. tract.1. cap.9. nu.1. & 6.* Lorcam *in 2. 2. ſect. 3. diſp. 47. n.9.* S. Jo. de la Cruz *in direct. conſcient. p.1. prae. 5. art.2. dub. 5. concl.1.* Becanum *in 2. 2. cap. 21. dub. 4.* Mirandam *de ordine judicario, tom.1. qu 11. art. 4.* & Sayrum *in Clavi Regia. lib. 11. cap.4. num 10. & ſeq.* Ratio eſt, quia Chriſtus *Matth.18.* præcipit, ut correctio præmittatur, antequam peccatum fratris Superiori denuncietur; ergo hoc faciendum eſt. Deinde frater debet corrigi, quantum fieri poteſt cum minima jactura ſuæ famæ, quia idipſum exigit charitas, ut frater ſuo quàm minimo damnum corrigatur, neque ad ullam infamationem coram altero procedatur; ſi abſque hoc ſatis corripi poſſit: neque fas eſt ſolum propter majus bonum ſpirituale alicujus famam, aut fortunas ejuſdem lædere. Unde patet reſponſio ad contrarium argumentum. Adde quòd ex hujuſmodi denunciationibus, non premiſſa correctione, generantur odia, & diſſenſiones

inter

inter correptum, & denunciantem, & nocivæ ſunt paci communitatis.

Sup. hoc infra in R. 43. & ſup. in tr. 1. R. 140. §. ult. in tribus eig, dc. lin.

3 Limitatur tamen ſupradicta opinio, quod non procedit in aliqua Religione, in qua adeſt ſtatutum, ut qui noverit peccatum ſocii, immediatè denunciet Prælato, non præmiſſa correctione fraterna; nam in tali caſu hujuſmodi Religioſi cedunt juri ſuo; videlicet quod ſecum ordo fraternæ correctionis prætermittatur, & ita faciunt Religioſi Societatis Jeſu, cujus conſtitutionem optimè defendunt Suarez *tr. de fide, diſp. 8. ſect. 6. num. 12. & 17.* Coninch *de act. supernat. diſp. 28. dub. 12. n. 121.* Laym. *in Theol. mor. lib. 3. ſect. 5. tract. 3. p. 2. cap. 4. num. 5.* Valentia *in 2. 2. q. 10. punct. 5.* Sanctarellus *ſuper decal. lib. 2. cap. 69. n. 211.* Rodriq. *in exercit. ſpirit. tom. 3. tract. 8. cap. 6.* Sanchius *in ſelectis, diſp. 46. n. 28.* Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 6. cap. 18. nu. 50.* Ribadeneira *de inſtit. Societ. Jeſu, cap. 34.* Peregrinus *in conſtit. Cler. Regul. p. 3. cap. 9. littera P. §. 2. concl. 14.* Sylvius *in 2. 2. qu. 33. art. 7. concl. 3.* Malderus etiam *in 2. 2. q. 33. art. 8. §. arguitur ſecundo.* Becanus *in 2. 2. cap. 21. dub. 5. nu. 33.* & alii. Quidquid in contrarium adverſùs tale ſtatutum aſſerat Lorca *in 2. 2. q. 33. art. 8. ſect. 3. diſp. 47. num. 12. & ſeq.* cum Ledeſma *in ſum. tom. 2. tract. 4. cap. 4. concl. 24. §. dico ſecundo*, & Coſma Philiarcho *de offic. Sacerd. to. 1. p. 2. lib. 4. cap. 14.* quorum ſententiam tanquam probabiliorem noviſſimè die 24. Aprilis 1627. ſequuta eſt Academia Salmaticenſis, teſte Hieronymo Rodriq. *in compend. qq. Regul. reſ. 36. n. 13.*

4 Notandum eſt tamen hic obiter, quòd Doctores primæ ſententiæ in praxi eam deducendam eſſe putant, quando Superior, cui tanquam Patri revelatur peccatum occultum fratris, eſt vir prudens, & diſcretus, ſecus autem ſi ſit vir imprudens, violentus, vel ſubditis non benè affectus; nam in tali caſu etiam ſupradicti Doctores aſſerunt minimè talem denunciationem eſſe faciendam, & aliter facientes peccare. Sed tu abſolutè noſtram ſententiam tene, nempe non eſſe denunciandum peccatum occultum fratris Superiori, tanquam Patri ſine prævia correctione fraterna, niſi, ut dictum eſt in aliqua Religione aliter per conſtitutiones cautum ſit.

Sup. contrario in hoc §. inf. in R. 58 59 & 60.

5 Notandum eſt etiam hic obiter quod Octavianus Spatarius *in practica de modo corrigendi Regulares, tr. 5. cap. 1. n. 4. & c. 3. n. 4.* exiſtimat, non eſſe deveniendum ad denunciationem Evangelicam, & multò magis ad judicialem, ſi antè non adhibeatur fraterna correctio.

RESOL. LI.

An in Religione ſit licitum revelare Prælato ut Patri peccatum occultum fratris abſque prævia correctione quando melius eſt per ipſum Prælatum correcturus?

Et infertur, quòd quando Epiſcopi, Viſitatores, & Prælati Religioſorum, & alii Superiores Regulares, aut ſæculares Eccleſiaſtici præcipiunt ſub excommunicatione ipſo facto, ut ſcientes crimina intra certum terminum, ſibi revelent, ſemper intelligendum eſſe ſervato ordine correctionis fraternæ, aliàs non eſt illis obediendum.

Et ſi aliquis Prælatus expreſsè præceperit contra hunc ordinem, & ipſe peccabit præcipiens, & obediens. Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 44.

Sup. hoc in R. Præcedenti.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Suarez *diſt. 8. de Charit. ſect. 6. nu. 17. & to. 4. de Relig. l. 10. c. 9. & 10.* Caſtrus Palaus *to. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 4. n. 2.* Trullench *in Decal. to. 1. lib. 1. cap. 5. dub. 16. n. 2.* ubi ſic ait: Item ſi monitio facta Prælato creditur eſſe utilior, quàm ſi fiat coram teſtibus, eo quod Prælatus eſt diſcretus, prudens, & ſanctus, poſſumus, omiſſis teſtibus, Prælato tanquam Patri, crimen deferre: nam ſic conſulitur bono proximi abſque ejus damno.

2 Probatur hæc opinio, quia Medicus corporalis prudenter utitur acerbiori medicina, quamvis non ſit valdè neceſſaria, ſi tamen eſt valdè utilis. Ergo etiam ſi correctio per Prælatum non ſit neceſſaria ſimpliciter, ſi tamen eſt valdè utilis, & efficacior ſecreta correctione, poteris hac omiſſa delictum ad Prælatum deferre. Quod in Religionibus, ut benè dicit Suarez, ſervandum eſt; in aliis verò, quia magis ſunt ſui juris, niſi notabilis fructus ſperetur pro certo, non eſt admittenda hæc ſententia.

3 Et addit Palaus in Religionibus ſemper præſumendum eſſe melius ſubditum delinquentem per Prælatum corripiendum eſſe, quàm à quolibet particulari, cùm contrarium non conſtat. Tum quia Prælatus occaſiones peccati removere poteſt, quas non poteſt alius ſubditus. Tum quia ipſe Prælatus pœnitentias, & remedia applicare poteſt, quæ per alios ſubditos non poſſunt applicari. Tum quia difficilius ſubditus ſimulare poteſt Prælato emendationem, quam tamen facili negotio ſimulare poteſt alteri fratri; ſic latè expendit Suarez *tom. 4. de Relig. lib. 10. cap. 9. num. 11.* & hæc omnia docet etiam Coninch *diſp. 28. de Char. dub. 11. n. 202.* & Doctores quos, citat & ſequitur Hurtadus de Mendoza, *vol. 2. diſp. 163. ſect. 6. §. 81. & ſeq.* quibus etiam conſentit Franciſc. del Caſtillo *in 3. ſent. to. 2. diſp. 6. de Correct. q. 8. n. 4.*

4 Non deſunt tamen Doctores negativæ ſententiæ adhærentes, quos citat & ſequitur Lorca *in 2. 2. diſp. 47. n. 9.* ubi ſic aſſerit: Hæc ſententia nullo modo probabilis eſt, & omninò aſſerendum eſt, neque in Religionibus, neque extra fas eſſe denunciare Prælato etiam ut patri, delictum occultum, omiſſa propria admonitione, ſi ea ſperatur utilis: nec præceptum Prælati, aut conſtitutio religionis excuſare poſſunt à culpa, nedum obligare, quia injuſta erunt, & contra divinam & naturalem legem. Hæc eſt ſententia S. Tho. *art. 7. ad 5.* Dicendum, quod Prælato non eſt obediendum contra præceptum Domini. Et ideò quando Prælatus præcipit, ut ſibi dicatur, quod quis ſciverit corrigendum, intelligendum eſt præceptum ſanè, ſalvo ordine fraternæ correptionis, ſive præceptum fiat communiter ad omnes, (id eſt per conſtitutionem) ſive ad aliquem ſpecialiter. Sed ſi Prælatus expreſsè præciperet contra hunc ordinem, & ipſe peccaret præcipiens, & ei obediens, &c. Eandem ſententiam docent expoſitores S. Thomæ, *hoc loco* Sotus *memb. illo 2. q. 4. concl. 3. dub. 3.* Adrianus *in dub. illo, Oſtenſo, quod eſt de ordine correption.* Abulenſis *qu. 84.* Paludanus *q. 4.* Gabr. *lect. illa 74.* Anton. *§. 4.* Armil. *num. 7.* Sylveſt. *quæſt. 4.* Navar. *cap. 17.* & à fortiori Navar. & Hugo Vict. allegati *præcedenti diſputatione*, qui etiam ut patri negant manifeſtari poſſe prius quàm aliis teſtibus.

5 Probatur primò Quia Chriſtus illum primum gradum correptionis expreſsè tradidit; & ut latè oſtendimus, præcepit univerſis, & ſine exceptione: ergo nullum ſine temeritate excipere poſſum, niſi exceptio oriatur ex ipſa natura rei, quia nimirum admonitio ſecreta non ſperatur profutura; & qui aut omninò excludunt, aut aliter reſtringunt, gratis, & contra Chriſti decretum opinantur. Secundò, quia præceptum hoc innititur legi naturali propter duas rationes, quas attigimus diſp. præced. nempe ut conſervetur fama & honor proximi, & quia ille modus corripiendi, ſicut eſt ſuavior, ita natura ſua accommodatior, & efficacior ad revocandum hominem à peccato. Nec rationes illæ non urgent in manifeſtatione, quæ Prælato fit; quin potius vehementiùs urgent, quoniam quicumque ſubditus multo pluris æſtimat bonam famam, & integritatem nominis apud Prælatum ſuum, quàm apud multos alios; & ſi ex manifeſtatione criminis timeri poteſt, (ut Patres dicunt) imprudentia, & obſtinatio peccatoris, & ideò fieri non debet, niſi poſtquam alia via ſalutis deſperata eſt; multo amplius timeri poteſt ex manifeſtatione, quæ Prælato fit, quæ plus doloris, & confuſionis ingerit ſubdito, quàm ſi multis aliis fieret. Et præterea augetur inconveniens; quia ex hujuſmodi delationibus, non præmiſſa admonitione, facilè generantur odia, & diſſenſiones inter correptum, & denunciantem, & nocivæ ſunt paci communitatis. Neque in religionibus poteſt inveniri ſpecialis ratio, cur Evangelicus ordo prætermittatur; quia nec religioſorum fama vilis eſt, ſed potius majoris pretii, quàm ſæcularium: nec minus ſperari poteſt ſecretam admonitionem profuturam religioſis, quàm aliis, ſed magis; non enim religioſi ſunt duriores, aut incorrigibiliores cæteris, nec cætera incommoda minus in religione urgent, quàm extra. Quare etſi Prælatus aptior videatur ad correptionem, vel major aliqua ſpes utilitatis eſſet in ipſo, nihil refert, ſi is, qui novit delictum, ſufficienter eſt aptus, & ſufficienter ex ſua admonitione ſperat utilitatem. Verè tamen ad correctionem fraternam, quæ ſolùm tendat in bonum delinquentis, & non miſceat authoritatem Judicis non ſemper Prælatus erit aptior, & utilior; aliquando enim non erit. Et quamvis ſubditus ſciat omnia peccata ſua occulta manifeſtanda eſſe Prælato, aliquem terrorem concipiet, quo magis à peccatis abſtinebit: ſed quia terror iſte incutitur cum injuria ſubditi, non poteſt cenſeri medium utile, & licitum ad cavenda peccata. Quemadmodum licèt plus timerent homines, & retraherentur à culpa, ſi ſcirent omnem, qui peccat, ſtatim eſſe jugulandum; non tamen ideò juſta eſſet lex, quæ præciperet, omnem, qui peccat, jugulari: Huculque Lorca.

6 Hanc etiam ſententiam docet ex Societate JESU P. Fagundez *in Decal. tom. 2. lib. 8. cap. 7. num. 9.* ubi ſic ait. Scio eſſe aliquos Doctores, qui audent affirmare in eo caſu, quo quiſque Religioſus privatus præmiſſa admonitione fraterna, æquè benè ac Superior poſſit occulto ſui fratris peccato occurrere, ſive illud vergat in damnum aliorum, ſive ſolùm in privatum damnum peccantis, poſſe adhuc licitè id revelare Superiori, relicto, & prætermiſſo fraternæ correctionis præcepto, & teneri illud revelare, ſi id Superiores imperent præcepto aliquo generali, vel ſpeciali. Ita Richard. *in 4. diſt. 19. ar. 3. q. 1. ad 2.* & Gabr. *in Canone Miſſæ, q. 4. n. 4. in fine.* Fundamentum illorum eſt.

7 Primò, quia non videtur probabile eſſe ea, quæ in communi conſuetudine omnium Religionum fiunt contra præceptum Chriſti, ſed conſuetum eſt in omnibus Religionibus, quòd Capitulis in aliqui contra aliquos proclament de culpis, nulla ſecreta admonitione præmiſſa, ergo videtur quòd hoc non ſit de neceſſitate præcepti, infertur rectè poſſe unumquemque Religioſorum revelare peccata gravia occulta cujuſvis Religioſi Superiori ſuo, ut ea emendet, maximè tanquam patri, omni ſecreta admonitione prætermiſſa.

8 Secundò, quia non obſtat infamatio illius Religioſi, cujus delicta occulta Superiori tanquam Patri revelantur: nam

apud pium, & prudentem Prælatum, & fidelem amicum, cui ea revelantur, & qui non ſit ei nociturus, ſed profuturus, vel nullam patietur infamiam, vel leviſſimam, ut patet.

9 Tertiò, quia cùm hujuſmodi revelationibus ſervatur puritas, & perfectio Religionum in ſua primæva diſciplina, & ex illarum omiſſione deſtruitur puritas, & perfectio earum: quare ſi moraliter certum ſit, quòd plus & prudens Superior ex tali revelatione non ſit proceſſurus ad remedium, & bonum Religioſi delinquentis, non erit neceſſaria, & ceſſabit talis monitio.

10 Quartò, quia eſto incurrat infamiam apud ipſum Superiorem, tamen conſcientia, & ſalus animæ præferenda eſt bonæ famæ, bona enim temporalia, & inferioris ordinis, & famæ, & divitiæ poſt habenda ſunt bonis ſpiritualibus, ſaluti videlicet animarum, & fratris deerrantis emendationi.

11 Verùm hæc opinio ſtando in jure communi, nullo modo eſt probabilis; ſtando verò in jure, & ſtatutis aliquarum Religionum, ſtatim dicemus: quare ejus rationes & fundamenta ſic ſolvuntur.

12 Ad primum dices: proclamationes illas, quæ in Capitulis Religioſorum abſque ulla ſecreta admonitione fiunt, eſſe de aliquibus culpis levibus, quæ famæ non derogant, & eſſe potius quaſi quaſdam commemorationes oblitarum culparum, quàm accuſationes, aut denunciationes: unde ſi eſſent aliqua, de quibus frater infamaretur, contra præceptum Domini ageret, qui in talibus proclamationibus peccatum fratris publicaret: ita, & optimè reſpondet Divus Thomas 2. 2. *quæſt.* 33. *art.* 7. *ad* 4.

13 Ad ſecundum dices, falſum eſſe non manere Religioſum infamatum, cujus delicta pio, & prudenti Superiori, qui poteſt prodeſſe, & non obeſſe, tanquam Patri manifeſtantur; multo enim gravior eſt infamatio apud unum gravem, & prudentem virum, à quo quis pendet, quàm apud multos, à quibus non pendet; ut latè probavimus *cap.* 2. *n.* 24. maximè quia ex revelatione Superiori tanquam Patri facta, pio, & prudenti, poteſt Superior procedere, ac negationem ſuffragii ad officia Religionis, ad mutationem domus, & Monaſterii, ad remotionem ab officio, & ad alias res, quæ notam infamiæ naturaliter afferre poſſunt, ut ſtatim dicemus.

14 Ad tertium nego melius conſervari omnes Religiones in primæva puritate ſui inſtituti, & diſciplinæ religioſæ, ſi nulla præmiſſa monitione fratres ſtatim deferantur ad ſuos Superiores, tanquam pios, & prudentes Patres, de delictis occultis, quæ non ſunt aliis nociva, cùm æquè poſſint emendari per ſecretam admonitionem, de quo procedit quæſtio: imò aſſero religioſam diſciplinam, & puritatem religionis, tunc poſſe magis à ſua primæva puritate collabi, quàm in ea conſervari, cùm enim decor, & puritas Religionis præcipuè conſiſtat in bona fama Religioſorum, & hæc magis pendeat ex æſtimatione, & judicio prudentium, & Superiorum, quàm ex aliorum judicio, ſi Religioſi apud iſtos infamentur, conſequenter Religio à primeva puritate deficiet, ut patet, & quod additur nullo modo apud Superiores, prædictos Religioſos infamari, ridiculum omninò eſt; cùm enim fama conſiſtat in bona æſtimatione, neceſſariò illam non habebit, qui delicta occulta, & gravia alicujus agnoverit, hoc tamen non tollit quòd poſſit dari ſpecialis Religio, in qua ob ejus munia & miniſteria ſpiritualia, & occupationes cum proximis frequentes, & magnæ utilitatis ſpiritualis illorum ad ejus conſervationem neceſſariò requiratur, hæc famæ renunciatio, ut ſtatim apparebit.

14 Ad quartum reſpondendum eſt conſcientiam, & bona ſpiritualia ſuperioris ordinis, ut ſalus, præferendam eſſe famæ, & bonis temporalibus inferioris ordinis, quando utrumque ſervari non poteſt: ſecus autem quando utrumque ſervari poteſt, ut ſupponimus, fieri poſſe per admonitionem fraternam, ſicut ex dictis patet.

15 Ex dictis inferes, quando Epiſcopi, Viſitatores, & Prælati Religioſorum, & alii Superiores regulares, aut ſeculares Eccleſiaſtici præcipiunt ſub excommunicatione ipſo facto, ut ſcientes crimina intra certum terminum ſibi revelent; ſemper intelligendum eſſe ſervato ordine correctionis fraternæ, ſi crimina ſint occulta, & putetur correctio profutura, & non eſt periculum in mora, etiam ſi id præcipiant ſpecialiter uni, vel generaliter omnibus, aliàs non eſt eis obediendum. Et hæc omnia docet Fagundez *ubi ſuprà*.

Sup. hoc ip. to. 3. tr. 7. R. 60. et doctrina 9. ult. & ſ. placet, lo. pe & 7. tr. 9. VI. de doctrina R. 3. ſequente: & Red. ad lin. 9. Verſ. ſuperior.

16 Sed non benè tam ipſe, quàm Lorca affirmativam ſententiam vocant improbabilem, & ideò Caſpenſis *in Curſ. Theolog. to.* 2. *tr.* 27. *diſp.* 6. *ſect.* 3. *n.* 25. ſic aſſerit: Ex his ſequitur, quàm immeritò Lorca hanc ſententiam vocet improbabilem. Eſt enim probabiliſſima, tot ſanctorum Patrum, & Doctorum Scholaſticorum authoritate fulcita, imò oppoſitam cenſeo non tam probabilem, & quæ facilè poſſet eſſe occaſio ruinæ, & ſubverſionis Religionum. Dices hoc eſſe velle adducere aliud Evangelium pro Religioſis, ac pro Laicis. Reſpondetur primò, D. Thomam, D. Bonaven. & cæteros omnes Doctores relatos, probè noſſe Evangelium, & nihilominus tradidiſſe hanc doctrinam. Eandem tradidit Innocentius 39. cap. Qualiter & quando 2. de accuſationibus, ubi ait; *Prælatos curaturos, ut charitativa monitio præcedat inſcriptionem: inſcriptio autem denunciationem: denunciatio autem accuſationem*, & ſubdit: *Hunc tamen ordinem circa regulares perſonas non credimus uſquequaque ſervandum, quando enim cauſa requirit, facilius & liberius poſſunt à ſuis adminiſtrationibus amoveri*, Ecce Pontifex conſtituit diſcrimen non ſolùm inter Laicos, ſed etiam inter clericos ſæculares, & religioſas perſonas in ſervando ordine correctionis. Reſpondetur ſecundò, cum Turriano, alium eſſe finem boni publici in Republica ſeculari, & alium religionis: nam in Republica ſeculari hic finis intenditur, ut publicæ paci, & tranquillitati civium conſulatur; quam tranquillitatem delicta publica perturbant; nec omnia publica, & ita multa impunè permittuntur, atque adeò non poſtulat bonum illius Reipublicæ, ut ſecreta peccata ad ſecularem Rectorem deferantur. At inſtitutum religioſæ Congregationis eſt, non tantùm efficere bonum aliquem civem, ſed virum perfectum, propter quod bonum Religionis fieri poteſt, ut cum aliquo detrimento famæ Religioſi, poſſit fieri prædicta delatio; præceptum enim naturale non infamandi proximum, & ex charitate corripiendi, ita obligat, ut ſi aliquando majus aliquando bonum poſtulet: ut de fama illius non curemus, ſtatim poſſimus illius crimen occultum Superiori manifeſtare; hac enim ratione facilius quiſque Religioſus abſtinebit à peccato exteriori coram alio Religioſo: & ſic toti Religioni maximum emolumentum eveniet, dum minor eſt licentia peccandi, & Religio melius conſequetur ſuum finem, ut peccata etiam occulta, quæ perfectionem vitæ religioſæ impediunt, quantum fieri poteſt, impediantur.

7 Ratio à priori hujuſce rei eſt, non quia hoc præceptum non obliget omnes, etiam Religioſos; ſed quia affirmativum eſt, & in eo ſtatu raro occurrunt omnes circumſtantiæ, cum quibus obligat ad illum ordinem. Deinde quòd ordo correctionis in tantum ſervari debet, in quantum præcipit charitas: hoc enim præceptum eſt præceptum charitatis, quod obligat ex charitate: itaque regula in illo ordine ſervanda eſt charitas ipſa, & quod magis expedit ſaluti ſpirituali fratris. At in caſu, de quo loquimur, perfectio charitatis hoc poſtulat, ut immediatè deferatur Prælato tanquam Patri peccatum occultum fratris; quia ſperatur brevior, & melior correctio, & major utilitas ſpiritualis illius. Quomodo enim frater juvenis in Religione corriget Profeſſum antiquum? quam medicinam adhibebit? quomodo pericula relapſus avertet & occaſiones? igitur non ſolùm quando videt quod ipſe nec ſcit; nec valet; tunc enim manifeſta eſt obligatio delationis, ſed etiam quando ſperat utilius, & perfectius corripiendum fore à Prælato, licitè poteſt deferre. Ita Caſpenſis *ubi ſup.* Et ideò ego utramque ſententiam probabilem eſſe exiſtimo, licèt ſecundæ adhæſerim *in p.* 3. *tr.* 2. *reſ.* 37. & nunc etiam adhæreo cum multis Doctoribus, ibi citatis; Et primam ſententiam prorſus non admitto in caſu, quo Superior, & Prælatus ſit vir imprudens, & violentus, & cum ſubdito non benè affectus; nam ſi Superior eſt vir imprudens, & non ſervabit ſecretum, vel diffamabit ſubditum, prorſus talis delatio non eſt facienda. Quæ hic eſt R. antecedens, & Principio.

18 Igitur admitto affirmativam ſententiam tanquam probabilem concurrentibus duabus conditionibus. Prima, ut delatio fiat ei non tanquam judici, ſed tanquam patri. Secunda, ut Prælatus ſit prudens, diſcretus, & ſpiritualis, zelo, & dilectione ſuarum ovium ornatus, & taciturnus, & inſuper ſit ſpes majoris utilitatis fratris; quia nimirum ſperatur brevior, melior, & ſecurior in futurum emendatio per Prælatum, quàm per privatum.

R E S O L. LII.

An ſit licita Conſtitutio Societatis Jeſu, quod deferantur peccata Fratrum Prælato ut Patri abſque prævia correctione? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 45.

§. 1. PRo negativa ſententia *in par.* 3. *tr.* 2. *Reſ.* 37. adduxi Philiarcum, & Lorcam, quorum ſententiam teſtatur Rodriquez *in compend. qq. regul. Reſ.* 36. *n.* 13. Academiam Salmanticenſem tanquam probabiliorem ſequutam fuiſſe, eamque tenet noviſſimè Lopez de Texeda *in Theol. Moral. tom.* 1. *lib.* 1. *tr.* 2. *controv.* 4. *per tot.* Sup. hoc ſupra in R. 10. §. 1. Li. mittitur, & curſim in aliis lla. eius not.

2 Sed ego ibi, & meritò affirmativam ſententiam docui cum 13. Doctoribus, quibus nunc addo doctiſſimum Hurtadum de Mendoza *vol.* 2. *diſput.* 263. *ſect.* 5. *& ſeq.* ubi latè, & ſolidè more ſuo hanc tuetur opinionem, quam etiam tenet Freitas *in Editione noviſſ. de Confeſſ. ſollicit. q.* 18. *nu.* 58. Catena *in praxi S. Officii, p.* 2. *tit.* 9. *§.* 4. *num.* 18. Fagundez *in Decal. tom.* 2. *lib.* 8. *cap.* 7. *n.* 13. *& ſeq.* Maldetus *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 33. *art.* 8. doctiſſimus Dominus meus Tranſmera *quæſt.* 9. *de Correct. frat. ſect.* 3. *c.* 11. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 9. *num.* 2. & Trullench. *in Decal. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 5. *dub.* 1. *n.* 5. & ratio eſt, quia non ſolùm ex opinione probabili hoc licitum eſt in aliis Religionibus, ut ſuprà probavimus deferre Prælato, ut patri peccata occulta ſubditorum abſque prævia correctione, ſed quia Religioſi Societatis Jeſu cedunt juri ſuo. Unde ſic probatur hæc opinio à Caſtro Palao. Quilibet poteſt

Sup. in R. quæ hic eſt antecedens, & in alia ejus annotatione.

ob ho-

ob honeſtos fines detrimentum in fama, & honore pati, (ut ex communi ſententia ſuppono) etiamſi Dominus non ſit famæ propriæ, & honoris. Ergo poteſt renuntiare jus, quod habet, ut ſibi fama integra conſervetur in correctione ob honeſtos fines quales ſunt major ſpiritualis correcti profectus, majorque ſecuritas à recidivo, ſubmiſſio, & humilitas propria, integritas communitatis. Negari enim non poteſt Religioſos majori circumſpectione proceſſuros, ſi ſciant peccata propria occulta à quolibet ſciente extra confeſſionem, vel gratia petendi auxilium, eſſe ſuperioribus manifeſtanda omiſſa correctione, ſecuriores eſſe à recidivo, & communitatem magis indemnem ſervari. Ergo ob hujuſmodi honeſtos fines poſſunt famæ detrimentum pati. Confirmo, ſi proximus ob fines ſupradictos manifeſtaret proprium peccatum Prælato, nonne laudandus eſſet; Ergo etiamſi ex conſenſu ipſius ejus peccatum ſuperiori manifeſtes ob ſupradictos fines, opus laudabile facies. Tandem ſi proximus jam famam apud Prælatum amiſiſſet, rectè poſſes cum illo agere de ejus peccato, ſi in tali tractatione operaris ex bono fine. Ergo idem videtur dicendum, quando ipſe proximus non vult ſervare ſuam famam apud Prælatum, ſed juſta de cauſa tibi facit poteſtatem ejus.

2 Ad argumenta verò Petr. de Lorca ſolidè reſpondet Coninch. *diſp.28. de Charit. dub.12. per tot.* & Hurtad. & Caſtr. Palaus *ubi ſupra*. Nec te terreat judicium Salmanticenſis Academiæ adductum, nam ad illud reſpondet Hurtadus *loco citato ſect.11. §.102.*

3 Sed poſt hæc ſcripta inveni Duvallium *in 2. 2. D. Thom. tr. de Correct. q.9. art.5.* hanc pertractare difficultatem & poſt multa hæc aſſerere. Quando proximus, qui peccavit ita eſt comparatus, ut privata mea monitione, probabiliter debeat à peccato reſipiſcere, ejuſque peccatum nullum communitati Congregationis damnum infert, ordo correptionis fraternæ ſervandus eſt, ut ſcilicet prius privatim moneatur, quàm ad Superiorem publicè deferatur. Ratio eſt, quia in Religionibus, in quibus vigent tales conſtitutiones, præcipuè attenditur ſalus communitatis, quæ quidem per peccata Religioſorum evidenti periculo exponitur, tum ratione exempli; quod enim ab aliquo impunè fit, ab aliis facilè attentatur; tum ratione infamiæ, quatenus nempe peccata illa, ſi non ſtatim puniantur, ſæcularibus brevi innoteſcent: quod in præjudicium maximum ipſius Religionis cedet. Quando ergo hæc incommoda, & pericula ceſſant, aut probabile eſt, me, privata mea monitione, his omnibus obſtiturum, non debeo privatam monitionem omittere: equidem, ut diximus, ſi in aliquo caſu ordo Evangelicæ correctionis obliget, maximè in iſto caſu debet obligare, in quo mea privata monitio eſt admodum profutura, & peccatum proximi nulli in communitate, aut extra eſt obfuturum.

4 Sed quia Regulariter loquendo, vix poteſt haberi moralis certitudo, quòd peccata Religioſorum non debeant communitati, aut alicui tertio nocumentum aliquod inferre, ſicut & quod mea privata monitione emendabitur: ideò non eſt improbanda illa Religionum quarundam conſtitutio, qua peccata occulta, omiſſa privata monitione deferri debeant ad Superiorem: quod non tantùm de levioribus, ſed etiam de gravioribus, & mortiferis peccatis intelligitur, Primum ex Baſilio *in regulis fuſius diſputatis, interrogat. 26.* ubi propter majorem humilitatem, & perfectiorem ſui abnegationem, jubet Religioſo, arcanas ſuas cogitationes ſuo ſuperiori detegere, nulla habita ratione, quòd Religioſus ſeipſum orationibus, & mortificationibus ſponte aſſumptis juvare poſſet: ergo à pari legitima eſt illa conſtitutio, qua Religioſus peccata occulta ſui fratris ſuperiori tenetur detegere, etiamſi eum prius ſecretò non monuerit. Ita Duvallius; malè igitur contra talem conſtitutionem Societatis recentiores aliqui obmurmurati ſunt, quos deterrere debebat Bulla Greg. XIII. quam adducit Coninch, & Hurtadus omninò videndi, & Eminentiſſimus Dominus meus Cardinalis de Lugo teſtatus eſt mihi, Andream Pacheco Inquiſitorem Generalem damnaſſe per edictum Matriti die 19. Novem. 1623. hanc propoſitionem in quibuſdam Theſibus appoſitam. Nullo modo licet peccata denunciare Prælato ut patri, omiſſa propria admonitione ſecreta.

RESOL. LIII.

An ſtando in opinione, quòd licitum ſit abſque prævia correctione deferre delicta Fratrum Prælato ut Patri, quæritur, quid poſſit facere Prælatus cum ſubdito ſic delato? Ex p.7. tr.3. Reſ.46.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Ludovic. Caſpenſis *in Curſu Theol. tom.2. tract.17. diſp.6. ſect.3. num. 35.* ubi ſic ait. Ex his infertur, ex denunciatione paterna non poſſe Prælatum procedere judicialiter, & delinquentem punire, ut tenent communiter Doctores; eſſet enim contra jus peccatum ſecretè manifeſtatum ad correctionem per pœnitentiam evulgare. In delicto verò gravi, præcipuè ſi probari poteſt; benè poteſt Prælatus procedere ad pœnitentiam aliquam ſecretam, quæ magis ſit correctiva, & præſervativa delicti, quàm punitiva, ut docet Sotus *de tegen. ſecret. memb.2. quæſtion.4.* Similiter poterit Prælatus ſubditum à loco, vel miniſterio aliquo removere, quando munus ex ſolo nutu ſuperioris pendet, & poteſt fieri ſine infamia illius, attentis prudenter omnibus circumſtantiis. Similiter poterit ſuperior cum ſuis Conſultoribus agere ea de re, quando id judicatur neceſſarium ad remedium adhibendum, & coram illis aliquando monere, & ſecreto corrigere ipſum delatum; quia in hac manifeſtatione utilitatem ſpiritualem delinquentis reſpicit, ut tradit Turrianus *diſp.89. dub.4.* Imò & deſignare ſubdito delinquenti ſocium fidelem, qui ejus actiones exploret, & referat ſuperiori, ut tradit Bañes *2. 2. q.23. ar. 3. dub.1.* Hoc enim ſpectat ad officium Prælati, qui tenetur vitam ſubditorum inquirere, quia curæ ejus commiſſi ſunt, & pro eis rationem eſt redditurus. Deinde ſi ei moraliter conſtet de delicto ſubditi, ſaltem per delationem unius teſtes omni exceptione majoris, poterit graviter ſubditum reprehendere, etiam coram duobus, vel tribus, teſtibus, & pœnitentiam aliquam injungere, ſed etiam ſub excommunicatione ipſo facto incurrenda præcipere, ne talem locum ſuſpectum adeat, vel ne cum tali perſona loquatur; hæc enim omnia, ut tradit Caſtr. Palaus *tr.6. de char. diſp.2. pun.7. 12.* non excedunt paternam correctionem, & ſemiplena probatio delicti ſufficiens eſt ad illa præſtanda, ut etiam notavit Suarez *de Relig. lib.10. c.10. & 12.* Deinde addit, ſi delictum ſit in damnum communitatis, vel tertii, & via denunciationis paternæ nequit ei remedium ſufficiens adhiberi, poſſe Prælatum præcipere delatori; ut relicta denunciatione paterna ad judicialem tranſeat; poſſe etiam creare Fiſcalem, qui denunciatoris officium ſumat, & facta per illum denunciatione, examinare delatorem tanquam teſtem, qui veritatem teneatur fateri, & facta hac teſtificatione procedere ad examinandum delinquentem, quod eſt valdè notandum pro modo procedendi Prælatorum in delictis, quæ vergunt in damnum & perniciem communitatis, ut amplius conſtabit ex dicendis ſect. ſeq. Hucuſque Caſpenſis.

2 Addunt etiam ſupradictis Bañez, & Turrianus, poſſe Prælatum ſocio ſignificare aliquam malam de ſubdito ſuſpicionem habere: dicendo, obſerva illum, ſi jam apud Prælatum ſubditus diffamatus ſit, ſecus è contra; ſecundò dicunt poſſe ſic deſignatum non præmiſſa correctione delictum fratris ſuperiori, ut patri deferre. Utrumque dictum non undique probat Caſtrus Palaus *to.2. tr.6. diſp.3. punct.11. n.9.* Et hæc omnia dicta eſſe volo ſecundùm mentem dictorum Auctorum.

RESOL. LIV.

An ſi Frater ſit emendatus, poſſit quis illum Prælato ut Patri denunciare, ut ſic ſecurior ſit, ne in poſterum labatur?

Et quid, quando adſit periculum relapſus? Ex p.7. tr.3. Reſ. 49.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Jacob. de Graſſis *in deciſ. tom.1. lib.2. c.68. num.17.* ubi ſic ait. Animadvertendum eſt, quòd frater delinquens non tantùm denunciandus eſt Prælato pio, & diſcreto, atque ſpirituali, ſicut privatæ perſonæ, ut emendetur, ſed & ut emendatus præſervari poſſit à recidivo, ſi tamen per ſigna valde probabilia crederetur, quod ex illa denunciatione fratrem correctum Prælatus infamare vellet, tunc crimen occultum fratris jam veraciter correcti ei denunciari non deberet. Ita ille, qui citat Gabriel. Et hanc ſententiam tenet etiam Richard. *in 4. diſt. 19. art. 3. qu. 1.* Angel. *verb. Denunciatio, n.10.* & alii, quia talis denunciatio valet ad præcavendum fratrem à recidivo, & nihil ei obeſt, cùm Prælatus adverſus illum non poſſit ad punitionem procedere.

2 Sed ego ſententiæ negativæ adhæreo cum Adrian. Palud. Navar. Soto, & aliis, quos citat & ſequitur Greg. de Valentia *tom. 3. diſp. 3. quæſt. 10. punct. 5.* Probatur primò ex illis verbis Domini: *Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum*, quaſi dicat nihil ſupereſt amplius, ſed ibi erit ſiſtendum, ut conſervetur fama fratris. Secundò, nam ut rectè cenſet Adrianus, ſicut gravius eſt diffamari apud gravem, & honeſtum virum, quàm apud alium, ita & apud Prælatum. Quiſque enim magni facit bonam exiſtimationem ſui apud ſuum Prælatum: Igitur minimè debet lædi fama proximi apud Prælatum, quando id ad finem correctionis non eſt neceſſarium, cùm ſcilicet jam eſt emendatus per ſecretam admonitionem. Neque fundamentum Richardi eſt firmum: non enim pro qualicumque bono ſpirituali proximi licitum eſt damnum ei inferre in bonis temporalibus, ſed pro eo, quòd ſit ad ſalutem neceſſarium, qualis non eſt ordinariò illa major ſecuritas à recidiva. Neque enim eſſet licitum eripere v.g. alicubi bona ſua, & dare pauperibus, ut orent pro ipſo, ſicut rectè ait Adrian. & patet aliquot ſententiis Auguſt. relatis à Gratiano XIV. *q.5.* præſertim *Canone licet Ex hom.7. Auguſtini lib.50. homil.*

3 Quòd ſi caſu aliquis eſſet talis, ut certò, vel probabiliter exiſtimetur proximus relapſurus, niſi præteritus ejus lapſus indicetur ſuperiori ad eum præſervandum à recidiva, negari non debet, quin id eſſet licitum; ſicut concedit quoque Adrianus, & Sotus *ubi ſuprà* & inſinuat D. Thomas quodlib. 11. art.13. Nam etiam ad eundem finem liceret rem indicare cui-

Sup. e . . . in hoc & ſeq. §. in R. ſeq. §. ult. & late . . . in R. . . & ſup. in tr. . . R. 140 per tot. . . & ſignanter §. ult.

vis alteri privato, *ſine cujus ope non putaretur quis futurus im*munis à relapſu: Cæterùm hi caſus non ſunt ordinarii. Quocirca ordinariè quidem falſa eſt illa Richardi opinio, quam poſteà ſequutus non benè eſt Graffius. Et ideò hanc ſententiam præter Valentiam, & alios ab ipſo citatos, tenet Caſtr. Palaus *tom. 1. diſp. 4. punct. 12. nu. 2.* Petr. Navarra *de reſtit. lib. 2. c. 4. dub. 12. n. 686.* Petr. de Aragona *in 2. 2. to. 1. q. 33. art. 7. in fine.* Sanchez *in ſumm. tom.... lib. 6. c. 18. num. 49. & 60.* Eman. Sà *verb. Correctio, n. 4.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 4. diffic. 12. num. 4.*

4 Notandum eſt tamen, quòd Filliucius *tom. 2. tr. 28 cap. 8. n. 157.* Bonacina *diſp. 3. q. 4. punct. 7. num. 17.* limitant noſtram ſententiam, modò frater non exiſtat in periculo labendi, quando verò adſit probabile periculum relapſus; reſpondeo, cum frater ita occaſionibus peccati innodatus ſit, ut moraliter loquendo judicetur caſurus, niſi ab illis divertatur. Et ita docet Palaus *loco cit. n. 5.* Quapropter Petr. de Ledeſma *to. 2. ſum. tract. 4. concl. 14. diffic. 5. pag. 290.* affirmat, ſi ſcias Religioſum in luxuriam incidiſſe non ex malitia, hoc eſt ex conſuetudine, ſed ex fragilitate humana propter occaſionem ſibi oblatam, te non debere Prælato denunciare, ſi à te corrigi poteſt; quia tunc non cenſetur eſſe in probabili periculo cadendi. At ſi ex malitia & prava conſuetudine peccat, affirmat denunciandum fore, quia raro præſumi poteſt emendatus, ſed potius in morali periculo iterum, & ſæpè cadendi verſari.

R E S O L. L V.

An ſaltem in Societate Jeſu frater emendatus ſit denunciandus Prælato, ut ſic ſecurus ſit à recidiva? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 50.

§. 1. Affirmativè reſpondet Valentia *tom. 3. diſp. 3. quæſt. 10. punct. 5.* ubi argumentando contra doctrinam à nobis, & ab ipſo in ſuperiori reſolutione firmatam ſic aſſerit. Ipſe proximus poteſt licitè propter qualemcumque majorem ſecuritatem ſuam à recidiva, indicare Prælato peccatum ſuum, de quo jam eſt emendatus, poſtpoſita jactura propriæ famæ: Ergo idem poterit alter pro proximo facere ob eandem illam proximi utilitatem ſpiritualem.

2 Reſpondeo per diſtinctionem conſequentis, nam ſi ad id habeat quis proximi conſenſum, verum eſt id conſequens, & bona conſequentia: ut patet ex iis, quæ diſſeruimus in quinto caſu pronunciati quarti. Si autem deſit proximi ad id conſenſus, falſum eſt id conſequens, nec valet conſequentia. Nam cùm unuſquiſque ſit, vel dominus, vel diſpenſator famæ ſuæ, poteſt arbitratu ſuo illius jacturam facere pro qualicumque bono proprio ſpirituali; alter verò minimè abſque ejus conſenſu. Quemadmodum poteſt quiſque de bonis ſuis facere eleemoſynam pauperibus ut pro ipſo orent; non autem alter abſque ejus conſenſu. Ita Valentia; ſed ut viſum eſt, Religioſi Societatis Jeſu cedunt juri ſibi conſervandæ famæ: Ergo poſſunt Prælato denunciari, ut patri, ut illos à recidiva caveat majori cum ſecuritate. Et ideò in hanc ſententiam videtur conſentire Suarez *de Relig. to. 4. c. 10. n. 11. & 12.*

3 Sed, his non obſtantibus, contrariam ſententiam tuetur Caſtr. Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 13. num. 4.* & Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 6. c. 18.* aſſerentes ſi certò tibi conſtat proximum emendatum eſſe, neque periculum probabile habere relabendi, nullo modo poſſe ejus delicta ſuperiori manifeſtare, ut ſecurior ſit, niſi ipſe expreſsè in tali manifeſtatione conſentiret, neque conſenſus in Societate præſtitus ad hunc caſum cenſendus eſt extendi. Et probat hoc Palaus: nam finis præcipuus in Societate, ob quem mandantur delicta Superioribus deferri, eſt correctio ipſius delinquentis. Si ergo frater correctus omninò eſt, & emendatus: neque periculum ſit recidivæ, ceſſat finis, ob quem conſentit delicta ſuperioribus deferre. Et confirmo. Si enim ob majorem ſecuritatem, majoremque humilitatem, & ſubmiſſionem propriam ceſſante fine correctionis, liceret delicta fratris emendati ſuperiori deferre, liceret, inquam, non uni, ſed pluribus ſuperioribus manifeſtare, ut ſic delinquens amplius humiliaretur, & ſecurior à reincidentia eſſet, quod nullus debet concedere: Ergo. Et ideo videtur dicendum utramque ſententiam probabilem eſſe.

4 * Non deſeram tamen hic adnotare, quòd Hurtadus de Mendoza affirmativam ſententiam videtur docere, ſic enim ait *vol. 2. diſp. 162. ſect. 8. §. 225.* In Religionibus in quibus degitur cum magna dependentia ſubjectorum à Prælatis, licita eſt ordinariè immediata delatio criminis emendati, quod adhuc eſt recens, & commiſſum tempore non longè diſtante. Probatur; quia in talibus criminibus, quando ſunt viſcoſa, quæ difficilè abjunguntur, ut luxuria, furtum, detractio, & ſimilia: ordinariè eſt probabile periculum relabendi. Qui enim heri luxuriatus fuit, aut furatus, licèt ſe Sacramento expiaverit confeſſionis, nonne timebitur probabiliter hodie relapſurus, ſi in eadem occaſione verſetur? Longa & certior quàm vellemus, eſt experientia peccata hujus generis raro evenire unica vice & non repeti multoties. At non poteſt à privato præcaveri ordinariè, poteſt autem à Prælato; ergo delicta poſſunt deferri. Antiquata verò jam ſunt in oblivione, & ſine fructu recenſerentur: in Religionibus autem ubi adminiſtratio eſt monarchica, id legi eſt utile, quia Generalis cognitis criminibus ſuorum adhuc recentibus, dabit operam eis occupandis, ubi ſine periculo vacent honeſtis muneribus. Ita Hurtadus, Vide Turrianum etiam *in 2. 2. to. 1. diſp. 89. dub. 4.*

* Sup. hoc in R. præterita, §. pen. & ult. & infrà latius R. 62. & ſupra in tr. 1. R. 140 per totam, & ſignanter in §. plu.

R E S O L. L V I.

An correctio ſit facienda de peccato habituali, ſi non eſt periculum labendi?

Ex quo infertur, an peccator, non ſtatim ac peccat, teneatur de peccato conteri; ſed cum aliqua latitudine temporis, & in articulo mortis? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 11.

§. 1. Affirmant non contemnendi Doctores, & ita docet Valentia *tom. 3. diſput. 3. quæſtion. 10. punct. 1.* Suarez *de Charitate diſp. 8. ſect. 3. num. 8.* Bañes *in 2. 2. quæſt. 32. art. 3. dub. 2. ad 4.* Bonacina *diſp. 3. quæſt. 4. punct. 7. num. 4.* Aragonius *art. 2. dub. 1. corol. 1.* quibus omnibus adde ſapientiſſimum Hurtadum de Mendoza *vol. 2. diſp. 162. ſect. 7. §. 68.* Probatur hæc opinio; quia peccatum commiſſum, & non emendatum ſecluſo periculo in aliud relabendi, eſt ſecundùm ſe materia gravis hujus virtutis, ſed ad gravem ejus materiam obligamur, quoties ſine gravi incommodo cum ſpe fructus eam poſſumus exercere: ergo peccatum commiſſum, & non emendatum ſecundùm ſe nos graviter obligat. Minor propoſitio eſt per ſe nota, & liquida ſatis ex dictis. Item & ab exemplo eleemoſynæ corporeæ, quæ in materia gravi nos obligat, quando ſine incommodo poſſumus de ſuperfluo erogare ſtipem, ut ſæpè dixi. Ratio etiam à priori; quia æquitas fraternitatis expoſcit: ut ego curem de fratre graviter indigenti, quando ſine incommodo poſſum, ne eſuriente uno alius ebrius ſit. Major eſt multò clarior: quia materia correctionis eſt materia ſpiritualis proximi, ut materia eleemoſynæ eſt materia corporalis: ergo miſeria gravis ſpiritualis eſt materia gravis hujus virtutis, ſicut egeſtas gravis eſt gravis miſericordiæ materia: ſed peccatum mortale habituale, ſecundùm ſe, ſecluſo periculo novi peccati, eſt miſeria gravis, ſiquidem concitat inimicitiam Dei, & hominem reddit obnoxium æterno ſupplicio: ergo.

2 Quòd ſi hæc ratio probaret ſingulos teneri ad agendam pœnitentiam cum primum poſſunt, non propterea non probat concluſionem hanc. Si autem demus nullum teneri agere pœnitentiam cum primum poteſt, adhuc hæc concluſio probatur hac ratione: quia pœnitentiæ materia eſt peccatum deteſtandum, non quia malum ſit peccatoris; ſed ſub alio conceptu. At materia correctionis eſt malum peccatoris, quod nos obligat cum primum, ſi cætera occurrant, quia eſt materia gravis ejus virtutis.

3 Dices, charitas in noſmetipſos non obligat nos ad abigenda hæc mala cum primum: ergo nec charitas in proximum. Nego conſequentiam: quia correctio non obligat ad repellendum peccatum alienum; ſed ad proponendum peccatori ob oculos, quibus rationibus teneatur ad pœnitentiam agendam. Hoc autem unuſquiſque in ſe id cogitat, quando eſt animo tam ſedato, ut poſſit alium corrigere, ob quod quidquid ipſe tenetur & nunc proximo præſtare, id ſibimet præſtat.

4 Et ideò Caſpenſis *in Curſu Theol tom. 2. tractat. 17. diſp. 6. ſect. 1. num. 7.* ſic ait. Difficultas eſt, an ſit obligatio corripiendi fratrem, quando peccatum commiſſum eſt, nullum eſt periculum iterum relabendi, manet tamen in ſtatu peccati. Et ſatis communis ſententia docet, in eo eventu hoc præceptum non obligare, quia ipſe peccator tunc non tenetur ſeipſum liberare à peccato habituali; quia homo ſtatim poſt peccatum non obligatur ad retractandum illud, & ad reconciliationem cum Deo: ergo neque alius tenetur illum corripere, & exhortari, ut reconcilietur cum Deo. Mihi verò oppoſita ſententia videtur valdè probabilis, quia peccatum commiſſum, & non emendatum, ſecluſo periculo in aliud relabendi, eſt ſecundum ſe materia gravis hujus virtutis ac proinde obligat, quoties ſine gravi incommodo eam poſſumus exercere; materia enim hujus virtutis eſt miſeria gravis ſpiritualis fratris; ſicut egeſtas gravis; eſt gravis materia eleemoſynæ: at peccatum mortale habituale præciſè, & ex ſe, ſecluſo periculo relabendi in aliud peccatum, eſt materia gravis, ſiquidem reddit hominem Dei inimicum, & obnoxium æterno ſupplicio. Ex quo patet reſponſio ad fundamentum contrariæ ſententiæ, quia malum ſit peccatoris, ſed ſub alio conceptu; at materia correctionis eſt malum peccatoris, quod ſtatim obligat; quia eſt materia gravis. Falſum etiam eſt, me non teneri lege charitatis, in aliquibus occaſionibus ad faciendum aliquid, quod ipſe ſecum non tenetur facere, ſed poteſt licitè omittere, v. g. Ego teneor ſubvenire proximo in gravi neceſſitate corporali, & tamen ipſe poteſt in ea manere, nulla adhibita diligentia, ſed eam velle pati pro Chriſto, ipſe poteſt velle eſſe ſine honore, quod ego illi optare non poſſum. Ita Caſpenſis.

5 Sed

5 Sed his non obſtantibus, ego negativæ ſententiæ adhæreo, quam tenet noviſſimè Trullench. *in Decalogum to.1. lib.1. cap.5. dub.14. nu.3.* Turrianus *in 2. 2. tom.1. dub. 86. nu. 2.* Coninch. *de charitate, diſp.28. dub.6. n.117.* Layman *lib.2. tract.3. cap.7. n.2.* Sanchez *Opuſc. tom.2. lib.6. cap.2. dub.2. num. 3.* Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.3. punct.2. n.6.* Gaſpar Hurtadus *diſp.6. de Correct. diffic.4.* Reginaldus *tom 1. lib. 4. c.26. nu.332.* Villalobos *in Summa tom.2. tr.4. difficult.2. n.4.* & alii: Et rationes adducit Caſtrus Palaus, quia non cenſetur proximus in gravi neceſſitate eſſe conſtitutus, niſi ex occaſione peccati commiſſi ſumat occaſionem illud peccatum committendi, aut probabiliter exiſtimetur ita permanſurum in illo peccato, ut ſuo tempore de illo non doleat: quod jam eſt novum peccatum. Extra hoc periculum perſeverantia in peccato, etiamſi gravis miſeria ſit; non tamen ex miſericordia videris obligatus procurare illam tollere. Si enim ipſe ex charitate ſui, quæ ſtrictius obligat, non obligatur ſtatim illam miſeriam depellere, quare tu ex miſericordia obligandus es procurare? non enim cohærere videtur te eſſe obligatum corrigere; & alium non eſſe obligatum admittere correctionem. Cùm igitur * peccator non ſtatim ac peccat, teneatur de peccato conteri, (ut ferè omnes Doctores fatentur, cum D. Thom. *4. diſt. 17. q. 3. artic. 1. quæſtiuncula 4. ad 2.* Sotus, *ibid. q.2. articul. 6.* Dur. *quæſt. 10.* Joann. Med. *Codic. de pœnit. q.6.* Navar. *in Summa cap. 1. num. 26. & 29.* Suar. *de pœnitent. diſp. 15. ſect. 5.* non tenetur correctionem admittere, quæ ſibi tunc adhibetur. Ergo nec tu videris obligatus illi correctionem facere. Et confirmo, Peccatum proximi non potes tollere per correctionem immediatè; ſed media voluntate ipſius peccatoris. Ergo quando peccator non tenetur apponere ſuam voluntatem ad tollendum peccatum, nec teneris tunc correctionem apponere, cùm correctio ad tollendum peccatum proximi ordinetur, quod tolli non poteſt niſi media voluntate ipſius. Unde utramque ſententiam probabilem eſſe aſſerit Machadus *de Perfecto Confeſſ. tom. 1. lib. 2. par. 2. tract. 6. docum. 11. num. 5.* ubi ſic ait. *I aunque es muy probable opinion, que eſte precepto de la correcion fraterna no ſolo obligá à procurar, que el proximo no cayga en pecado; ſino tambien à levantarle, deſpues de caydo en el. Con todo eſſo es mas probable, y de Autores muy graves, que la fuerça deſte precepto ſolamente obliga à procurar por la correccion fraterna, que el proximo no cayga en pecado, quando eſt à proximo para caer en el.* Ita ille. Et tandem noviſſimè Franciſcus del Caſtillo *in 3. ſentent. tom. 2. diſput. 6. de Correct. quæſtion. 3. part. 1, numer. 2.*

Sup. hoc in to. 3. ... Reſ. 83. § Secunda, & ... doctri- na R. 86 qua- ... recita ... ſpecter à lin.

6 Verùm Lorca *in 2. 2. D. Thomæ q. 33. ar. 5. ſect. 3. diſp. 41. num. 11.* putat inter ſupradictas ſententias non eſſe diſſidium: ſic enim aſſerit. Tertiò eſt dubium, utrum materia correctionis ſit peccatum futurum, an etiam præteritum? Non poteſt negari, peccatum præteritum quod permanet actu, complacentia, perſeverantia, aut obligatione ſatisfactionis, eſſe materiam correctionis, neque id ullus negat; quia hujuſmodi peccatum in futurum pendet. Nec etiam negari poteſt, peccatum præteritum, cujus emendatio, & pœnitentia conſtat, ineptè corripi; quia fructus correctionis eſt emendatio, quæ ſi adeſt ceſſat neceſſitas medii. Solùm eſt difficultas, quando peccatum omninò tranſiit actu, & ſolùm remanet reatu, quia qui peccavit in reatu, permanet non actu pœnitentia, Gloſſa *in cap. Si peccaverit, 2. q. 1. & cap. Qui alium, de hæret.* & eam ſequuti Sylveſter, *verb. correctio, quæſt. 1.* Angel. *eod. verb. nu.1.* affirmant, quando peccatum non perſeverat actu, ſolos Prælatos obligari ad correctionem, non cæteros. Dum verò hanc obligationem Prælatis imponunt, loquuntur de correctione judiciali, non de fraterna. Id clarius proſequitur Abulenſ. *quæſt. 83.* qui apertè docet, non eſſe præceptum corripiendi peccatum, quod nullo modo manet actu, ſed ſolo reatu, quia non eſt per pœnitentiam deletum. Probat. Quia incertum eſt, & conſtare non poteſt, an homo egerit pœnitentiam, necne; præſertim cùm ſufficiat occulta contritio ad remiſſionem culpæ. Quando ergo nullo ſigno conſtat perſeverantia actualis complacendo, repetendo, aut omittendo ſatisfactionem debitam, temerè aliquis corrigeret tanquam impœnitentem, quem ſcire non poteſt, an pœnituerit.

7 Contra verò Adrian. *q. illa, §. ſecunda propoſitio.* impugnat hanc ſententiam, & probat, debitum eſſe corripere peccatum, quod permanet reatu. Quoniam non minus debitum eſt lege charitatis extrahere hominem à miſeria, in quam incidit, quàm cavere, & præſervare, ne incidat. Et verba *Matth. 18.* potius loquuntur de peccato præterito, ſi peccaverit, quàm de futuro, vel quod in futurum pendet.

8 Sed videtur inter has ſententias non poſſe eſſe diſſidium. Nam re vera peccatum præteritum, quod permanet ſolo reatu per ſe eſt materia correctionis, ut probat fundamentum ſecundæ ſententiæ; & ideò ſi conſtat, non eſſe actam pœnitentiam, corripiendum eſt. Quod tamen intellige, non eſſe debitum ſtrictiori vinculo, quàm peccator ipſe teneatur pœnitentiam agere; non enim plus me obligat educere à peccato, quàm peccatorem ipſum: cùm igitur peccator ipſe non teneatur ſtatim pœnitere, ſed cum aliqua latitudine temporis, & * in articulo mortis, non amplius tenetur alius illum admonere. Sed præterea dicendum eſt, vix conſtare poſſe, an homo pœnituerit, vel non, & an perſeveret in reatu peccati ut probat argumentum prioris ſententiæ; Quare niſi is, qui peccavit, omittat confeſſionem annualem, vel in articulo mortis, vix unquam erit caſus, quo de peccato, quod ſolo reatu maneat, corripiendus ſit. Hucuſque Lorca: Patet tamen ex dictis in omnium ſententiam, quòd ſi proximus peccavit, & inſuper eſt in periculo iterum labendi, omnes Doctores cenſent tunc propriè eſſe obligationem correctionis, quia proximus eſt in gravi miſeria. Tum ob peccatum commiſſum, tum ob periculum ſimile committendi. Item honor divinus ibi periclitatur. ergo, &c.

* Sup. hoc art. mortis in to. 3. ... ex doctrina R. 85. §. Sed omnes in principio, & lege etiam alias §. & §§. ejus an-

RESOL. LVII.

An quis teneatur corripere peccantem alia ratione emendandum? Ex p.7. tr.3. R.25.

§. 1. RESpondeo, quòd ut tenear fratrem peccantem corripere, requiritur, ut hoc ſit hic & nunc neceſſarium ad ejus emendationem. Ut contingit, quando niſi eum corripiam creditur nunquam emendandus, aut nimis diu in peccato hæſurus, aut ſæpè idem repeciturus, aut alia ejus occaſione facturus. Si enim ſit omninò probabile ipſum, aut per ſe, aut per aliorum correptionem emendandum, ſine periculo ulteriùs per meam omiſſionem peccandi, non eſt in neceſſitate reſpectu mei, atque ita non obligor ſaltem graviter, ei dare eleemoſynam ſpiritualem. Sicut proximo patienti neceſſitatem corporalem non teneor dare eleemoſynam, quando ipſe per ſe poteſt ſibi neceſſaria acquirere, aut alii creduntur ſufficienter ea adminiſtraturi. Non ſufficit tamen, quòd adſint alii, qui poſſint, aut etiam magis quàm ego, teneantur talem ex corporali, aut ſpirituali neceſſitate eripere, niſi omninò probabiliter credam eos hoc facturos: nam aliàs ſicut quòd illi hoc poſſint & teneantur facere, non juvat indigentem, niſi id de facto faciant; ita non ſolvit me ab obligatione, niſi ego meritò credam eos hoc facturos. Et hæc omnia docet Coninch. *diſp. 28. dub.6. num. 115.* Valentia *tom. 3. diſp. 3. quæſt. 10. punct. 2.* Turrianus *in 2. 2. to. 1. diſp. 86. dub. 2.* & Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 4. diffic. 3. n. 5.* & alii.

RESOL. LVIII.

An teſtium inductio debeat præcedere denunciationem publicam? Et difficultas eſt, ſi proximus in correctione obduruerit, utrùm ſint adhibendi? Ex p.7. tr. 3. Reſ. 56.

§. 1. EXiſtimavit Durandus *in 4. diſt. 9. qu. 4.* in peccatis, quæ ſunt occulta, teſtium inductionem eſſe prorſus illicitam; & tunc ſolùm eſſe licitam, quando peccatum aliquod occultum, in duorum, vel trium notitiam devenit: ideòque ſi corripienti ſolùm innoteſcat, poſt privatam admonitionem, bis terve repetitam, non debet ulterius procedere. Primum, quia ſi teſtes pro iſto peccato ſint adhibendi, vel quia neceſſarii ſunt ad probationem criminis, ſed hoc non; ſiquidem fieri poteſt, ut crimen non viderint, & præterea in correctione fraterna, etiam quando ad denunciationem devenitur, non incumbit denuncianti iſta probatio, cùm denunciatio ſit actus charitatis, & in eo ab accuſatione diſtinguatur, quòd ipſemet denunciator ſit teſtis, nec opus ſemper ſit, alios ſecum ad Prælatum, cui denunciat, adducere, ut jam oſtendimus; vel teſtes adhibendi ſunt, ut ipſi judicent, an in peccatum illud denuò incidet ipſe peccator, ſed hoc non: quia hoc judicium non poteſt fieri abſque prævia vitæ, converſationis, & reliquorum aliorum ipſius delinquentis perquiſitionem: hæc autem perquiſitio privatis hominibus, quales ſunt ipſi teſtes, prorſus interdicitur, vel ſunt adhibendi, ut teſtificentur ſe officio ſuo in ipſa correctione functum eſſe: hoc autem eſt omninò inutile & vanum; ad quid enim prodeſt Deo, & in conſcientia, quòd homines nos officio non defuiſſe reſciant: igitur in peccatis occultis, poſt privatam, & ſecretam monitionem, non eſt ulterius per teſtium inductionem procedendum.

Sup. hoc ſupra in R. 41. 42 & 43. §. ult. in principio, & ſignanter in R. 50. curſim in § ult.

2 Verùm hanc Durandi opinionem refellit D. Thomas *in 2. 2. quæſtion. 33. ad 1.* docet namque poſt privatam monitionem, antequam ad publicam denunciationem deveniatur, adhibendos eſſe teſtes, ut patet Matthæi 13. *Adhibe tecum unum, aut duos teſtes.* Deinde ordo charitatis poſtulat, ut quando non poteſt famæ, & vitæ ſpirituali proximi, ſimul conſuli, potius famæ, quàm vitæ ſpiritualis jacturam faciat: eſt enim vita ſpiritualis animæ, multò charior, & pretioſior fama. Tertiò de extremo ad extremum non eſt veniendum, niſi per medium; ad hoc ut proximus noſter, quàm minimo ſuo incommodo emendetur: principium autem correctionis fraternæ, quod fit, quando proximus corripitur privatim, eſt omninò occultum: finis autem eſt quid publicum, & manifeſtum, nempe Eccleſiæ denunciatio: ergo inter utrumque debet

intercedere aliquod medium, quod de utroque extremo participet nempè unius, aut alterius teſtis inductio. Quartò, illud expreſsè docet Auguſtinus ſermone 16. de Verbis Domini, ubi hanc Chriſti ſententiam, *Si peccaverit in te frater tuus*, de peccato occulto intelligit, *Peccavit in te* inquit, *quando tu ſolus ſcis, ſi alii ejuſdem peccati conſcii ſint, etiam peccavit in eos*. Atqui in hujus peccati correptione præcipit Chriſtus, adhiberi teſtes: ergo non tantùm pro publico, ſed etiam pro occulto ſunt adhibendi, juxta illud ejuſdem Auguſtini, ut refert D. Thomas loco citato, *Peccatum fratris non debet occultari, ne putreſcat in corde* quo loco agit de occulto peccato, ut patet ex hoc quod ait, *ſi non detegatur, putreſcet in corde*.

3 Unde ad primum Durandi argumentum reſpondeo, teſtes quatuor de cauſis adhiberi. Primò ut præ reverentia teſtium non audeat negare factum, & ut ſpondeat coram illis emendationem: admonitio quippè coram facta magnam vim ad morum correctionem habet. Secundò, ut ſi neget ſe feciſſe, teſtes poſtea eum obſervent. Tertiò, ſi fateatur factum, ſed neget eſſe peccatum, à teſtibus convincatur eſſe peccatum. Denique, ut teſtes eum hortentur, & ad emendationem, atque correctionem vitæ ſuæ ei ſtimulos admoveant, Et hæc omnia docet Duvallius *in 2. 2. tr. de Correct. q. 9. art. ult.*

4 Non nego tamen ratione circumſtantiarum ſæpius teſtes non eſſe adhibendos ante publicam denuntiationem. Et ideò Hurtadus *volum. 2. diſput. 163. ſect. 7. §. 115.* & ſi proximus in correctione obduruerit, eſt difficultas, utrum ſint adhibendi? Aliqui cenſent à S. Thoma ſentiri eos adhibendos, verùm loquitur expreſsè ante accuſationem publicam. Ego exiſtimo duo: alterum eos adhibendos ante publicam accuſationem delicti, ut expreſsè D. Thomas, *quaſt. 3. artic.* 8. ex Beato Auguſtino, & aliis. Quod accipe quando poſſunt adhiberi ſine proportionato damno deferentis, aut alius: & quia hoc damnum frequenter timetur, ideò Henriq. Durand. & alii cenſuerunt non eſſe obligationem eos adhibendi. Ita Hurtadus.

Sup. hoc ſupra in R. 108. Igi... ante medium verſ. Ex hoc ſolo à ... & in R. ...

RESOL. LIX.

An idem dicendum ſit, ſi procedatur via accuſationis, ita ut in tali caſu poſſit fieri accuſatio ſine prævia correctione?

Et diſtinguitur inter viam accuſationis, & denunciationis. Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 57.

§. 1. NEgativam ſententiam ſi emendatio fratris ſperatur, docet Lorca *in 2. 2. D. Thomæ diſput. 47. numer. 27.* ubi ſic ait. Patet, materiam accuſationis eſſe omnia delicta, quibus infertur injuria alicui, præſertim Reipublicæ, atque adeò illa etiam, quæ ſolùm nocent peccanti; ſi publica & ſcandaloſa ſint; nam qua talia ſunt, nocumentum Reipublicæ afferunt. Cùm igitur hæc etiam ſint materia correptionis, ut ex ſupradictis conſtat, quamvis in aliquibus eorum raro habeat locum, non eſt negandum, etiam in proceſſu accuſationis ſæpè lege charitatis, præmittendam eſſe admonitionem. Hæc eſt ſententia Doctoris Angelici *art. 7.* Cùm enim *in 3. argumento* objeciſſet: in accuſatione non deberi admonitionem; ergo nec in denunciatione; ſolùm reſpondet his verbis: Ad tertium dicendum, quòd quando imminet periculum multitudinis, non habent ibi locum hæc verba Domini. Nec diſtinguit inter accuſationem, & denuntiationem, quaſi dicat, tam in una, quàm in alia ſolùm excuſare omiſſionem admonitionis, quando eſt periculum in nocumento alterius. Quod ergo dicitur *in cap. Qualiter & Quando*, ſolùm ſignificat, magis convenire admonitionem denunciationi, quia ſolùm expetit emendationem delinquentis, quàm accuſationi; ſed in accuſatione etiam aliquando deberi admonitionem, conſtat ex Anacleto *Epiſtola 2. cap. Accuſatio, & q. 7.* Hucuſque Lorca, cui adde Cajet. *in 2. 2. quaſt. 33. art. 7.* & alios *ubi infra*.

2 Nec deſeram hic apponere verba Joannis Dicaſtillo *de juſt. lib. 2. tract. 1. diſput. 7. dub. 2. num. 9.* ubi ſic ait: Probabilior eſt, & pia ſententia Soti *lib. 5. quaſt. 5. art. 1.* & Sylveſt. *verb. accuſatio, punct* 3. quos alii ſequuntur, ſemper ſcilicet præmitti debere ante accuſationem fraternam correptionem, de qua Matth. 18. *Si peccaverit in te frater tuus, corripe eum inter te, & ipſum ſolum*. Licèt enim reſpondere poſſimus ibi tantùm agi de denunciatione ex charitate, quam appellamus Evangelicam; quam ideò debet præcedere ſecreta monitio, quia inſtituta eſt ad emendationem delinquentis; non verò de accuſatione, quæ tendit ad punitionem in utilitatem boni publici; non habita ratione famæ peccatoris; nihilominus tamen Chriſtus utrumque videtur conjunxiſſe. Primò: ut fieret correptio, deinde, ut procederetur ad punitionem; quamvis, hic proceſſus ad punitionem ſemper videtur temperatus in ordine ad utilitatem delinquentis. Ideò abſolutè placet prior ſententia, quæ id præcisè non requirit in accuſatione ſpectata ſolùm illius natura, ut explicatum eſt. Ita Dicaſtillus.

3 Sed ipſe meritò ibi affirmativæ ſententiæ adhæret, quam etiam docet doctiſſimus Duvalius *2. 2. tract. de Correct. quaſt. 9. art. 5.* ubi ſic ait. Quæres, an quando proceditur per viam accuſationis, & non ſimplicis denunciationis, ſervandus ſit ordo correptionis fraternæ, ita ut nunquam apud Judicem reum aliquem accuſemus, quin priùs eum privatim, & ſecretò monuerimus? Notandum eſt, differentiam eſſe inter accuſationem, & denunciationem: Primò, quòd accuſatio habeat pro fine vindictam delinquentis, vel ad ſatisfactionem injuriæ, quam intulit; vel ut juſtitia legalis, quæ eſt virtus univerſalis, conſervetur: at verò denunciatio habet pro fine emendationem, ſeu bonum delinquentis. Secundò, quòd accuſatio ſit actus virtutis juſtitiæ, ut patet; denunciatio verò actus charitatis. Tertiò, differunt in forma probationis: nam in accuſatione præter accuſantem requiritur plena probatio: in denunciatione verò iſtud non requiritur, quia denuncians admittitur, ut teſtis, neque cenſetur propriè actor, cùm nihil agat in vindictam delinquentis, ſed quidquid agit, eſt in bonum illius. Hoc poſito diſtracti ſunt Doctores in diverſas ſententias: alii enim, ut Divus Thomas *in 4. diſtinct. 19. quaſt. 2. art. 3. quaſtiuncula 1. ad 4.* Cajetanus *in art. 7. quaſt. 33.* Durandus *quaſtion. 4. ad 1.* & Sylveſter *verbo accuſatio. quaſtion. 3.* volunt admonitionem accuſationi, non minùs quàm denunciationi præmittendam eſſe. Alii verò, ut Sotus, *quaſt. 4. ad ſecundam confirmationem.* Abulenſis *quaſt. 97. ad 7.* Angelus *verbo Accuſatio* Richardus *ar. 3. q. 4.* & alii dicunt in proceſſu accuſationis admonitionem non habere locum.

4 Quæ opinio, ſi de jure in rigore ſermo ſit, magis probatur, tum quia Capitulo: *Qualiter, & quando, de accuſationibus*, ſcribitur, ſicut accuſationem legitimam debet præcedere inſcriptio, id eſt, libellus, in quo accuſatio ſcripta contineatur, ſic & denuntiationem charitativa monitio. Quibus verbis apertè inſinuatur, admonitionem ad denunciationem, & non accuſationem eſſe neceſſariam; tum quia in praxi iſtud ab omnibus ubique obſervari ſolet, ut nempè, qui vult alterum apud Judicem accuſare, non ſoleat eum privatim, aut per amicos priùs admonere, ſaltem nemo eſt, qui eum, ſi ſecretò non monuerit, injuſtitiæ, aut peccati redarguat; ſiquidem utitur jure ſuo, minuſque adhuc Judex ejus actionem, & accuſationem, defectu hujus admonitionis repudiat: igitur ſi ſummo jure agatur, ad accuſationem admonitio non requiritur: tum demum, quia ex natura rei ſecreta admonitio non reſpicit forum exterius; eſt enim natura ſua ſecreta, & quæ probari nequit: agitur enim inter correptum, & corripientem; quamvis inducantur teſtes, tamen illud non impedit ſecretum, quia ipſi ad ſigillum tenentur: quo fit, ut hæc inductio teſtium inepta ſit ad probationem juridicam: igitur in accuſatione coram Judice, in rigore juris, non requiritur prævia admonitio. Dixi, in rigore juris, quandoquidem ex charitate, & lenitate, quæ inter homines debet intercedere, præſertim quando eſt aliqualis conjectura, quòd ipſa poterit prodeſſe; non eſt dubium; quin ipſa præmitti debeat: unde ſi nihil aliud voluerint authores prioris ſententiæ, crederem hoc modo opinionem eorum eſſe veram; ſed quia videntur loqui in rigore, & jure ſummo, idcircò eo ſenſu poſterior ſententia multò eſt probabilior. Hucuſque Duvallius; cui adde P. Lugo *de Juſtit. tom. 2. diſp. 17. ſect. 7. n. 81.* & Doctores communiter.

RESOL. LX.

An ordo correctionis non ſolùm in foro conſcientiæ, ſed etiam in foro externo ſit ſervandus?

Et an ſi Prælato, vel Judici conſtaret injuriam fieri reo, eo quòd denunciatur; vel accuſatur, non præmiſſa admonitione, quando debita eſt, teneatur, quantum poteſt commodè, denunciationem, & accuſationem impedire conari, ut Evangelicus ordo ſervetur? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 58.

§. 1. AD hanc difficultatem reſpondet Lorca *in 2. 2. diſp. 47. nu. 28.* ubi ſic ait. Dubium eſt, utrum ordo correctionis non ſolùm in foro animæ, ſed etiam in foro contentioſo debitus ſit, ut denunciatio facta non præmiſſa ſecreta admonitione, ſit irrita, & repellenda; nec Judex poſſit, ea denunciatione admiſſa, procedere judicialiter. Hoc dubium verſat Bañez *art.* 8. quinto loco, & vix percipi poteſt, quid tandem definiat. Videtur autem, in foro exteriori deberi hunc ordinem ex illis verbis *c. Qualiter, & Quando*, ubi ſic: ſicut accuſationem legitima debet precedere inſcriptio, ſic & denunciationem charitativa monitio, & inquiſitionem clamoroſa inſinuatio: ſicut ergo inſcriptio, hoc eſt, libellus, quo accuſatio ſcripta contineatur, cum ſubſcriptione accuſantis, oblata probatione, requiritur ad accuſationem, tantùm, ut aliter admittenda non ſit; & ſicut ut judex procedat via inquiſitionis, neceſſaria eſt infamia, & aliter injuſtè procedit; ita etiam videtur admonitionem præexigi ad denunciationem: nam eodem modo decretalis de tribus his loquitur. Præterea *in cap. Licet Heli, ſimonia*, cùm Abbas Pompoſianus delatus eſſet ad Sum. Pontific. de multis criminibus, ipſe oppoſuit delatoribus non præmiſiſſe fraternam admonitionem: quaſi propterea denunciatio

Sup. hoc ſupra ex doctrina R. 50. cuſque in 6. ult.

tio admittenda non eſſet; contra verò delatores teſtati ſunt, eam præmiſiſſe. *Et in c. Accuſatio, quæſt.2. §.7.* Hæc, & alia præcipiuntur, ut excommunicentur, qui accuſarint Prælatos, non priùs fraterna correctione commonitos.

2 Nihilominùs tamen duo aſſerenda videntur, primùm eſt. Si Prælato conſtet injuriam fieri reo, eo quod denunciatur, vel accuſatur non præmiſſa admonitione, quando debita eſt, tenetur, quantum poteſt commodè, impedire denunciationem, & accuſationem, & conari, ut Evangelicus ordo ſervetur: quoniam lege charitatis obligatur vitare illa incommoda, quæ ex denunciatione, vel accuſatione reo imminent, ſi poteſt alia via peccato, & ejus incommodis occurri. Secundum, Si judex non poſſit aliter providere obſervationi ordinis Evangelici, quàm declinando judicium, & repellendo denunciationem, & accuſationem, à qua, qui denunciat, vel accuſat, deſiſtere non vult, poteſt admittere: & ſi requiratur ejus officium, tenetur admittere, quamvis ſciat, non præceſſiſſe debitam admonitionem. Probatur primò, Quia nullo jure cautum eſt; ne illa denunciatio, vel accuſatio audiatur. Non poſitivo ut patebit exponendo jura allegata. Nec divino, nullum enim eſt Scripturæ teſtimonium, unde inferatur. Nec naturali; quia ex natura rei ſecreta admonitio non reſpicit forum exterius: eſt enim natura ſua ſecreta, & quæ probari nequit; nam agitur tantùm inter correptum, & corripientem, & ſi inducuntur alii, fit ſub ſigillo ſecreti, & inutiliter ad probationem juridicam: quare non poteſt in judicio conſtare, an præmiſſa, vel omiſſa fuerit; & ideò non poteſt ab ea dependere publici judicii exequutio. Et id videtur ſervari in praxi. Huc uſque Lorca: qui reſpondet ad Canones contra adductos.

3 Notandum eſt tamen hic, & perpetuò menti tenendum id, quod ex eodem Lorca obſervat, & docet Duvallius *in 2.2.tr. de Correct.q.9.ar.5.* quòd ſi Prælato, vel judici conſtaret injuriam fieri reo, eo quod denunciatur, vel accuſatur, non præmiſſa admonitione, quando debita eſt, tenetur, quantum poteſt commodè denuntiationem: & accuſationem impedire, & conari, ut Evangelicus ordo ſervetur; ſiquidem judex videns alia via, quàm per ſententiam ſuam juridicam poſſe æquè benè impedire peccatum, & vitari illius incommoda, tenetur ex vi charitatis, quantum fieri poteſt, iſtam denunciationem, & accuſationem impedire: quamvis, ſi nolit accuſator, aut delator deſiſtere, nec poſſit providere judex, ut Evangelicæ correptionis ordo ſervetur, non peccet admittendo denunciationem, & accuſationem; ejus quippè eſt, ſe ut judicem gerere, nec adeò eſſe ſollicitum, an ſecreta admonitio, quæ eſt ex lege charitatis, præmiſſa fuerit. Et omnia hæc præter Duvallium, & Lorcam docet etiam Caſtr. Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 16.* Imò Alphonſ. Villagut *in ſua pract. lib. 2. tit. de Denunc. Evang. cap. 9. concl. 3. & 4.* ut obſervat Palaus, docet, debere judicem antequam denunciationem admittat, interrogare denunciantem, an præmiſerit ſecretam correctionem, teſteſque induxerit; quod ſi ita feciſſe non probaverit, cauſamque omiſſionis legitimam non allegaverit, omninò eſſe repellendum. Sed quod diximus verius eſt ob uſum receptum. Sed ex his oritur alia quæſtio, & ideò quæro,

RESOL. LXI.

An aliquando Prælatus poſſit ex denunciatione Paternâ procedere ad judicialem, maximè quando delictum eſſet in grave damnum Reipublicæ, vel Communitatis, aut alicujus innocentis?

Et an in hoc caſu poſſit Prælatus obligare denunciantem ad denunciandum judicialiter, & ipſe denuncians teneatur id facere, &c.

Et in tali caſu an denunciator adhibendus ſit tanquam teſtis? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 47.

§. 1. Reſpondet affirmativè Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 5. dub. 16. nu. 8.* ubi ſic ait, Attamen valdè eſt probabile poſſe Prælatum judicialiter procedere, ſi eſſet ſpes, fore ut per proceſſum judicialem corrigatur quoque delinquens, & aliàs crimen non eſſet omninò occultum, ſed probabile in judicio, tunc enim charitas, per quam inſtitutus eſt Proceſſus, imperat juſtitiæ, ut inchoet proceſſum judicialem, quo obtinetur finis charitatis, qui eſt emendatio proximi. Ita ille, cui adde Filliucium *tom. 2. tr. 28. cap. 8. num. 164.* & Sanchez *Opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 11. num. 8.* & alii.

2 Verùm contrariam ſententiam cum Suarez, & Soto tenet P. Lugo *de juſt. tom. 2. diſp. 37. ſect. 7. num. 82.* Ratio autem eſt, quia tunc nullam habet notitiam, ut judex poſſit inchoare judicium: ſupponimus enim, non præcedere infamiam: rurſus nec eſt, qui judicialiter accuſet, vel denuntiet; nullo ergo modo habet viam procedendi, niſi ille, qui denunciavit ut patri, velit denunciare judicialiter.

3 Ab hac communi, & vera regula fieri poſſunt duæ exceptiones. Prima eſt, quando delictum eſſet in grave damnum Reipublicæ, vel alicujus innocentis: tunc enim ſicut judex poteſt ad præcavendum illud damnum procedere, & poſtponere famam delinquentis: ſic etiam poteſt uti illa notitia, quam habuit, ut pater, (dummodo habita ſit extra confeſſionem) & obligare denunciantem ad denunciandum judicialiter, & ipſe denuncians tenebitur id facere, ſi alia via non ſuppetit impediendi damnum illud publicum, vel innocentis. Quod ſi noluerit adhuc judicialiter denunciare, poterit Prælatus conſtituere fiſcalem, qui ex officio denunciet, ſi ſperet poſſe probari, & tunc interrogare primum denunciantem tanquam teſtem, & ipſe tenebitur jam reſpondere, niſi fortè excuſetur, quia eſt complex delicti, vel niſi ex illo teſtimonio meritò ſibi timeat grave detrimentum, cujus vitationi non debeat anteponere illud aliud bonum publicum, vel illius innocentis, qui patitur ab eo delinquente.

4 Secunda exceptio eſſe poteſt, quando per viam paternam Prælatus non conſequitur ſubditi emendationem, & ſperat eam conſequi per viam juridicam: ad hunc enim finem poteſt tranſire ſimiliter in proceſſum judicialem, obligando delatorem ad denunciandum juridicè, ut dictum eſt. Quia ſicut hoc poteſt facere propter vitandum damnum tertii, poterit etiam propter damnum ipſius delinquentis, cujus non minorem viam habere debet Prælatus. Ita Sotus *ſup. & lib. 5. de juſt. q. 6. art. 2. concl. 4.* ubi eam exceptionem expreſsè poſuit. Debet autem tunc Prælatus procedere ad punitionem ſolùm, quatenus neceſſaria eſt ad emendationem ſubditi, quam intendit, quia cùm totus ille proceſſus aſſumatur, tunc ſolùm propter bonum ipſius ſubditi, non debet progredi ultra illos terminos boni ſubditi.

5 Sed eſt difficultas, an in tali caſu denunciator ſit adhibendus tanquam teſtis? & affirmativè contra Aragonium reſpondet Villalobos *in ſumm. to. 2. tr. 4. diffic. 14. num. 5. & 6.* ubi ita aſſerit. *Quando no ſe eſpera la emienda del pertinaz, entonces ya ſe procede, via juris, que ceſſa la correccion fraterna, y empieça la judicial, ſegun lo dize Chriſto*; ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam ethnicus, & publicanus. *Y en eſto caſo puede ya el Pralado proceder contra el con cenſura, y encarcerarle; y ſe fuere neceſſario, darle tormento, y aviendo confeſſado, caſtigarle.*

6 *La duda queda aora, ſi quando el Pralado procede à punition, y caſtigo ſe ha de contar el denunciador por un teſtigo. A lo qual reſponde Soto, que es probable que ſi, porque es ya diſtinto proceſſo, que ſe acabo el de la correcion fraterna, y comiença la judicial: y pareçe, que ſe da a entender en el Evangelio, en aquellas palabras* ſi te non audierit, adhibe tecum unum, aut duos teſtes, ut in ore duorum, vel trium ſtet omne verbum, *donde ſe da à entender, que el denunciador puede ſer teſtigo: porque de otra manera no fueran dos, ò tres, y tambien ſe prueva de un texto, en el qual el Papa induze las palabras dichas del Evangelio.*

7 *Lo contrario deſto tiene Aragon, fundaſe en que eſte denunciador ſiempre le parece ſoſpechoſo, y ſolo lo admitte en el crimen de heregia, donde por la atrocidad del delito ſe admiton teſtigos, aunque tengan tachas. A mi muy provable ſe me haze la Sentencia de Soto, con que aya Fiſcal, ò otro denunciador, que denuncie, y ſe aparte en el ſegundo proceſſo de la ſegunda denunciation judicial; y aſſi ſe haze en el ſanto officio; porque de otra manera, cierto es que no puede una miſma perſona en un miſmo proceſſo ſer denunciador, ò acuſador, y teſtigo: y al argumento del Maeſtro Aragon, es facil la reſpueſta, diziendo que no ſe puede tener por ſoſpechoſo el que tiene tanta caridad, que guarda puntualmente el proceſſo de la correccion fraterna, que es acto de caridad.* Huc uſque Villalobos.

RESOL. LXII.

An inter Religioſos peccata carnalia occulta ſint denuncianda Prælato ut judici abſque prævia correctione? Ex part. 7. tr. 3. Reſol. 62.

§. 1. De hac quæſt. paulò ſuprà aliquid in generali dictum eſt, & affirmativam ſententiam docet noviſſimè Caſpenſ. *in Curſu Theolog. tom. 2. tr. 27. diſp. 6. ſect. 4. n. 39.* ubi ſic ait: Peccatum fornicationis inter Religioſos debet computari inter crimina excepta; atque adeò ante præmiſſam monitionem, quamvis ſit occultum, debet denunciari Prælato tanquam Judici, dummodo ſit in via, & periculo divulgationis. *Sup. in Reſol. quæ hic eſt 54. § Quod ſi, & in Reſ. 55. §. ult. & in Reſ. not. ſeq.*

2 Et ratione probatur, quia duobus modis poteſt aliquod peccatum tendere in perniciem publicam: uno modo, quia habet pro objecto proximo bonum publicum, & quia ex genere ſuo eſt contagioſum, & infectivum aliorum, & contaminat Rempublicam: altero modo reſpectu ſcandali, quod inter laicos ex eo peccato oritur, & infamiæ, quæ in religionem redundat, quoties in illorum notitiam venit. Utroque autem modo peccatum hoc, de quo loquimur, tendit in perniciem religionis: eſt enim peccatũ viſcoſum, quod multos paſſeres implicat. Eſt etiam valdè contagioſum, & infectivum, utpote quod in aliorum ſubverſionem tendit; qui enim hoc vitio obſtrictus eſt, nititur plures corrumpere, & ſocios ſui criminis haberi ſecuros, ac fideles. Deinde eſt valdè ſcãdaloſum, tum quia nullo alio vitio religio redditur tam infamis, quæ pravorum peccatis arcetur ab exercendis ſuperioribus miniſteriis cum proximis, qui timent ne ſibi inferantur damna,

damna, quæ audiunt in vicinorum domibus. Tum etiam quia laici, quæ intuentur in uno, ſuſpicantur in cæteris, & toti Ordini detrahunt honorem, *ut ſuprà* retulimus ex D. Aug. *Epiſt.* 137. Unde tot Religioſi perfecti, jejunantes, orantes, divinas laudes die noctuque decantantes, corpora ſua frequentibus caſtigationibus, ciliciis, diſciplinis, in ſervitutem ſpiritus redigentes, ob nimiam, quam patiuntur verecundiam, cùm hæc peccata vulgantur, nec audent domo egredi, nec eleemoſynas petere, nec faciem levare. Itaque nullus prudens negare poterit, peccatum hoc eſſe contra bonum commune religionis. Quando verò peccata vergunt in publicam perniciem, vel damnum communitatis, omnes fatentur debere denunciari Prælato ut Judici ante monitionem: ergo idem, & ob eandem rationem fatendum eſt de hoc peccato, quando eſt periculum publicationis. Eo vel maximè, quia in hoc peccato, regulariter loquendo: parva, aut ferè nulla eſt ſpes emendationis per monitiones ſecretas. Tum etiam quia delinquens ſua culpa liberè voluit inferre damnum toti religioni, & ſic jure, & via defenſionis, licitum eſt illud repellere per medium denunciationis. Nec mutatio loci eſſe ſolet remedium: ignis enim hic non facilè extinguitur, ſed eum ſecum portat quocumque vadat, & ferè ſemper ad id deſervit, ut qui unum locum infecit, alia plura inficiat, & ut ſcandala multiplicentur, & infamia Religionis accreſcat. Ergo, &c.

Quæ hic eſt ſupra in tr. 1. R. 240 per totam, & ſignanter §. ult.

3 Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras recognoſcere me ipſum *in par. 3. tract. 2. reſol.* 69. Et mihi placet opinio Patris Zachariæ à Salutio *in direct. jud. c.* 12. ubi docet in peccatis carnalibus delinquentes eſſe in duplici differentia, quidam qui fragilitate potiùs quàm peccandi libidine in hoc crimen incidunt, quod non captata, ſed oblata occaſio illis peccandi anſam præbuit. Quidam verò ex malitia peccantes diu delictum animo verſant, & undique lapſus occaſiones quærunt, ingrediuntur domos ſuſpectas, procedunt parva colloquia, literæ amatoriæ, donuſcula, & alia id generis; & hos poſteriores, utpotè perverſa peccandi libidine animo corruptos, & aliorum corruptores, abſque prævia admonitione Judici denunciandos cenſet: quia fraternam correctionem non tam illis prodeſſe, quàm obeſſe putat; quia ea non meliores, ſed pejores fiunt. Priores verò non ſtatim denunciandos eſſe, ſed fraterna admonitione prius corripiendos, eo quòd modus peccandi eam illis profuturam ſatis perſuadeat. Ita ille.

4 Inde à fortiori concedendum eſt in peccatis carnalibus Religioſos poſſe procedere ad immediatam delationem Prælato, ut patet, quia frequenter non ſperatur in his peccatis, tam perfecta emendatio per privatum, quàm per Prælatum, itaut non ſit periculum relabendi, fornicatio enim rarò contingit una vice tantùm, ſi perſeverat occaſio, nec privatus poteſt frequenter tanta authoritate pollere: ob quod regula illa generalis in delictis recenſitis eſt optima. Si quando verò ſpes vitandi ea damna per privatam monitionem ſit æqualis, itaut moraliter nullum cenſeatur periculum in alterutro ex his modis, aut peccata non ſunt recentia, ſed jam emendata cum ſpe ea non eſſe iteranda; tunc non obligat lex charitatis ad delationem immediatam occultam, & paternam. Et ita mecum docet Hurtad. de Mendoza *vol.* 2. *diſp.* 163. *ſect.* 5. §. 237. Et ideò ſi caſus accidat in praxi, adeat Religioſus pro conſilio pium, & prudentem Confeſſarium.

RESOL. LXIII.

An ſit neceſſaria correctio fraterna ex peccatis etiam occultis, quæ vergunt in damnum tertii? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 51.

Quoad hoc contra hanc doctrinam Reſ. 65 & etiā 64. quamvis non dicant plenè ſup. hoc punct.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Trullench. *in Decalog. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 16. *n.* 3. Quando peccatum licèt occultum ſit, tamen cedit in majus detrimentum alicujus, vel aliquorum, quàm ſit jactura qualiſcunque famæ proximi apud Superiorem, ut ſi quis machinetur necem alteri; tunc enim vita præponenda eſſet famæ. Quare ſi ſciam Petrum velle Joannem interficere, vel ejus bona ſurripere, teneor ex Charitate malum hoc impedire, ſi commodè poſſum, hoc modo, nimirùm ſi moraliter credam, profuturam correptionem, eum per me, aut per alios (ſi hoc magis expedierit) corripere; ſi verò hæc non ſufficiant, eum judici tanquam Patri denuntiare: quod ſi nec ſic ſit ſpes emendæ, teneor monere innocentem in communi, ut ſibi caveat, non nominando delinquentem. Quòd ſi hoc modo damnum impediri non poteſt, licèt tunc manifeſtare nocentem innocenti, nam nocens propter perſeverantiam amiſit jus ad famam; quod procedit, etiamſi delinquens ſit indignandus; nam potior eſt ratio patientis injuriam, quàm inferentis. Ita Trullench, cui adde Sanchez *in Opuſc. to.* 2. *lib.* 6. *c.* 2. *dub.* 4. *n.* 9. ſic aſſerentem. Quando peccatum occultum eſt in damnum tertiæ perſonæ privatæ, & damnum in futurum pendet, ut ſi paretur mors, &c. vel ſi ſecretò novi latronem, qui furatus eſt bona proximi, &c. tunc teneor ſecretò corrigere, ut reſtituat, vel ceſſet à voluntate occidendi, ſi eſt ſpes certa, quòd ceſſabit à damno: ſin minus, teneor Superiori denunciare, ſi abſque meo detrimento poſſum. Ratio eſt, quia teneor proximum liberare à periculo, ſi poſſum, & licèt ſequatur damnum peccantis, melior eſt conditio patientis injuriam. Ita Sanchez, qui citat Sotum.

2 Vide etiam circa præſentem Quæſtionē Villalobos *in ſumma to.* 2. *tr.* 4. *difficult.* 12. *n.* 1. Filliucium *to.* 2. *tr.* 28. *cap.* 7. *n.* 149. Coninch. *diſp.* 28. *de Charit. dub.* 8. *n.* 147. & 148. & Caſtrum Pal. *to.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 3. *punct.* 13. *nu.* 7. qui obſervat magnam eſſe differentiam inter peccata, quæ ſolùm peccanti nocumentum afferunt, & inter illa, quæ aliis nocent. In peccatis enim ſolum peccati damnificantibus, ſufficit probabilis ſpes, ſeu non deſperatio fructus, ut correctio ſecreta debeat ex præcepto divino præmitti. At in peccatis damnum tertio afferentibus requiritur moralis certitudo, ſeu ſpes certiſſima de correctione, & devitatione omnium damnorum, quæ timentur. Quod etiam docet Suar. *de Charitate diſp.* 8. *ſect.* 6. *n.* 6.

RESOL. LXIV.

An quando præmittitur correctio fraterna in delicto vergente in damnum tertii, & periculum non ſit in mora, & ſperetur correctio, quis peccet contra juſtitiam crimen tunc aperiendo? Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 52.

§. 1. RESpondet affirmativè Leſſius *lib.* 2. *c.* 11. *dub.* 9. *nu.* 62. ubi ſic ait. Si ad avertendum damnum tertii non eſt neceſſe crimen alterius patefacere, ſed ſupereſt alia via commodior, ſeu minùs noxia, v. g. per fraternam correptionem; non poſſum aperire: ſimiliter, ſi nihil juvaret ad damnum avertendum. Prior pars patet; quia eſſet contra charitatem: tenemur enim minimum lædere proximum quantū fieri poteſt, tum in illo curando, tum in malis ab illo provenientibus avertendis.

2 Sed difficultas eſt, an ſit contra juſtitiam, crimen tunc aperire? Videri poſſit non eſſe; quia nemo habet jus ad famam, per quam aliis nocere parat; ſeu per quam tribuitur ei probitas vel peritia, cujus ſimulatione aliis eſſet nociturus. Unde etiam nemo poteſt conqueri ſibi factam injuriam, quod illis ſui defectus ſint patefacti, ſed ſibi id imputare debet; ut qui per hanc famam aliis nocebat. Deinde, quia poteſt quis interdum habere jus in famam, & vitam alterius, etiamſi malum aliter averti poſſit; ut ſi invadaris, & poſſis fugere: non enim ex juſtitia teneris fugere, ut *ſuprà* oſtenſum eſt. Sic ſi accuſeris injuſtè, & poſſis evadere vel exceptione fori, vel exceptione contra accuſatorem, pandendo crimina ejus occulta, non facis illi injuriam, ſi pandas. Nihilominus altera ſententia eſt communior, præſertim, ſi ille alioquin erat bonæ famæ. Ita Leſſius, cui etiam adde Sayrum *in clavi Regia, lib.* 11. *c.* 4. *n.* 6. dum aſſerit contra facientem peccare injuſtè, famam proximi lædendo, ſicut Medicus, ait, qui ſanare poteſt abſque abſciſſione membri, injuriam faceret abſcindendo illud, & conſequenter teneretur ad reſtitutionem.

Quoad hoc lege doctrinam Ref. ſeq ſignanter à §. 2. uſque ad finem, & ſeq.

3 Verùm exemplum illius non venit ad rem, qui Medicus ex officio, & ex juſtitia tenetur curare quàm minimo damno poteſt propter ſtipendium ſibi datum; iſte verò ex charitate tantùm monere. Quamobrem dicendum eſt, peccare ſolùm contra charitatem, non contra juſtitiam illum, qui prætermiſſa hac correctione fraterna, dum utilis ſperatur, & non eſt periculum in mora, crimen verum, ſed occultum alteri nocivum ſtatim manifeſtat, & conſequenter ad reſtitutionem non teneri. Ratio eſt, quia nemo tenetur ex juſtitia confugere ad faciliorem modum, ſed tenetur tantùm ex charitate facere; ergo non peccabit contra juſtitiam, ſi iſtud medium relinquat, & illud aſſumat, & conſequenter dico contra Leſſium, unumquemque hominum jus habere ad manifeſtandum peccatum proximi nocivum alteri, ut hoc nocumentum impediat: cùm enim nemo habeat jus ad nocendum alteri, conſequenter non habet jus ad famam, per quam alteri nocere parat: unde ei non fit injuria, nec juſtè queri poteſt, quòd ſibi injuſtè fama auferatur, ſed ſolùm quòd ſibi illicitè, & prætermiſſo faciliori medio à Chriſto Domino relicto auferatur, cùm damno proximi alio modo poſſet obviare, Et hanc ſententiam tenet Fagundez *in Decalog. to.* 2. *lib.* 8. *c.* 6. *n.* 6.

RESOL. LXV.

An quando proceditur via denunciationis judicialis in delictis tendentibus in damnum communitatis, ſit præmittenda fraterna correctio?

Et an in dicto caſu ſit contra Juſtitiam, & Charitatem non præmittere correctionem fraternam?

Et notatur, quòd eſt magnum diſcrimen inter hæc crimina, quando ſunt omninò occulta, & improbabilia, & quando ſunt occulta probabilia tamen.

Etiamque advertitur, delicta pertinentia ad S. Officium eſſe denunncianda, etiamſi ſint occulta, & probari non poſſint. Ex part. 7. tract. 3. Reſol. 55.

§. 1. REſpondeo, quòd ſi per monitionem ſecretam delinquenti, vel alteri tertio factam ſufficienter intelligitur damnum imminens reparari, clarum eſt non habere locum judicialem denunciationem: hæc enim ſolùm apponi poteſt in præſenti ad impediendum damnum tertii, vel communitatis. Si ergo hoc impeditur ſufficienter medio alio non ita nocivo, & infamatorio delinquentis, illud medium debet apponi, & denun-

Ad eluſidam doctrinam hujus Reſol. lege duas præcedentes Reſ.

nunciatio judicialis omitti; debet enim proximus mederi minori damno, quo poteſt: excipiendum tamen eſt crimen hæreſis ob ea, quæ ibi diximus.

2 At ſi præſumitur delinquens non corrigendus per ſecretam monitionem illi vel tertio, cui damnum parat, factam, plures Doctores videntur affirmare non poſſe ad denunciationem judicialem devenire, ſed debere dicere Prælato, ut Patri, vel aliis, ut obſervent, & poſſint eſſe teſtes in judicio: ita Durandus *in 4. diſt. 19. quaſt. 4.* Soto *de ſecreto memb. 2. qu. 4. conc. 2.* expreſsè Navarra *lib. 3. de reſtit. c. 2. n. 368. in 2. edit.* Henriq. *aliis relatis, lib. 13. de excommunic. c. 18. n. 3.* Emanuel Sà *verbo cenſura, n. 3. & in edit. Romana verbo correctio, n. 5. & verb. denunciat.* Suar. *de Char. diſp. 8. ſect. 7. n. 6. fine*, loquens de delictis, quæ cedunt in commune damnum dicit: ſi occulta penitus ſunt, hoc eſt, ſi nullus alius præter te ſciat ſuperiorem eſſe admonendum, ut vigilet. Infertur ergo non eſſe admonendum, ut poſſit judicare.

3 Ratio horum Doctorum ea eſt, quia non poteſt eſſe judicium ſine ſufficienti probatione. Ergo ubi hæc eſt impoſſibilis, ceſſat obligatio denunciandi, quæ ad judicium complendum ordinatur. Neque obſtare videtur adversùs hanc doctrinam uſus Prælatorum peccata omninò occulta ſibi denunciare præcipientium, ubi certum eſt non præcipi denunciationem paternam, ſed judicialem, ſiquidem coram ſecretario, & propria manu ſignatur denunciatio, & illa facta ſine ulla correctione ſecreta Fiſcalis accuſat, & denunciantem, ut teſtem præſentat, & delinquens capitur, & punitur. Non, inquam, obſtat hic uſus, nam Prælati procedunt via inquiſitionis generalis, ipſe autem denuncians debet videre, quæ denunciare debet Prælato; non enim judices limites charitatis fraternæ in illis caſibus, in quibus ipſa obligat, tranſgredi intendunt: neque peccata, quæ probabilia non ſunt, ſed penitus occulta volunt ad ſuum tribunal deferri, ut optimè dixit D. Thom. 2. 2. *quaſt. 33. art. 7. ad 5.* Talium enim peccatorum dum, probabilia non ſunt, ſolùm eſt judex ipſe Deus, cui omnia ſunt manifeſta.

4 Sed prorſus ego teneo negativam ſententiam, quam tuetur doctus, & nunquam ſatis laudatus P. Gaſpar Hurtadus *tr. de judic. forenſi, diſp. 2. difficult. 4.* ubi ſic ait: Valentia verò *diſput. 5. quaſt. 12. punct. 1.* Azor. 3. *part. lib. 13. c. 3. dub. 3.* Angles *de corrept. artic. 2. difficult. 2.* & Bonacina *diſput. 10. qu. 3. punct. 1.* docent, & meritò etiam quando peccata ſunt occulta, poſſe fieri delationem judicialem, etſi non præcedat monitio, quamvis ea monitione eſſet obviandum peccato, & ejus nocumentum, & id probabile exiſtimat Petr. Navar. *lib. 2. c. 4. n. 257.*

5 Et in primis, quòd id poſſit fieri abſque injuſtitia contra peccatorem, in quo nobiſcum conveniunt Petrus Navar. Salon. & Leſſ. probatur, quia licentia naturalis, quæ unicuique ineſt ad juridicè deferendum peccatum, non ſolùm eſt ob emendationem peccati, & ob obviãdum damno illius, ſed etiam ob bonum Reipublicæ, nempè ob punitionem juridicam, quæ eſt maximè expediens Reipub. ergo quamvis peccatum emendandum eſſet, & obviandum damno illius, ſecreta monitione, etiam ſupereſt alia legitima cauſa, ut abſque injuſtitia contra peccatorem fiat juridica delatio abſque prævia ſecreta monitione, ut nempè peccatum commiſſum puniatur in terrorem ſaltem aliorum.

6 Et quòd id non ſit contra charitatem probatur, quia punitio, & etiam infamia criminoſi, maximè compenſatur promotione boni communis proveniente ex delatione juridica quod abſque læſione charitatis, & miſericordiæ erga peccatorem anteponi poteſt impunitati, & famæ ipſius, qui liberè deliquit: præſertim quod non eſt peccatum aliquod commiſſionis contra charitatem, niſi fiat ex odio perſonæ.

7 Ex quo conſtat id non eſſe contra juſtitiam, neque contra charitatem, & quamvis ad Evangelicam, ſeu paternam delationem, quæ minus nociva eſt peccatori, quàm judicialis, debeat ex juſtitia, & ex charitate, vel ex miſericordia præmitti ſecreta monitio in peccatis occultis, & ex charitate, vel ex miſericordia in publicis, ut ſi ea monitione emendandus ſit peccator, nequit paternè denunciare, non tamen præmitti debet ad denunciationem judicialem, quia hæc ordinatur ad publicam vindictam, ſeu punitionem maximè expedientem Reipublicæ, quæ ob hanc convenientiam poteſt anteponi impunitati, & famæ peccatoris; paterna verò, ſeu Evangelica tantùm ordinatur ad emendationem peccatoris; & ideò quando fieri poteſt hæc emendatio ſecreta monitione abſque infamia peccatoris apud ſuperiorem, nequit ſaltem abſque injuſtitia ei deferri, ne apud ipſum infametur, ſed tantùm eſt ſecretò monendus. Hucuſque Hurtad. Complutenſ. cui præter Doctores ab ipſo citatos, adde Caſtr. Palaum, *ubi infrà*, & omninò videndum Cardinal. de Lugo *de juſt. to. 2. diſp. 37. ſect. 7. n. 79. & ſeqq.* Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 4. difficult. 11. num. 2. & 4.*

8 Adde, ut benè obſervat Caſtr. Palaus *to. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 13. n. 10.* quòd hæc denunciatio non tam ad punitionem delinquentis, quàm ad præcavendum damnum, quod intendit inferre, ordinatur. Ergo non eſt curandum, quòd ipſe delinquens infametur, vel vexetur per denunciationem, hæc enim conſequuntur per accidens; quod enim primò intenditur, eſt defenſio innocentis, vel boni communis. Neque obſtat delictum probari non poſſe, ut ſciens non teneatur denunciare, quia non denunciat, ut probet delictum, ſed ut damnum impediat, quod per denunciationem impeditur: & licèt ſufficienter per denunciationem damnum non impediretur, nihilominus deberes denunciare, quia per denunciationem aperis viam judici, ut inquirat, & quærat media impediendi.

9 Notandum eſt tamen hic obiter magnum eſſe diſcrimen inter hæc crimina, quando ſunt omninò occulta, & improbabilia, & quando ſunt occulta, probabilia tamen: nam in hoc caſu poſſunt denunciari Judici, ut judici, ut puniat: at in priori ſolùm poſſunt ei denunciari, qui poſſet prodeſſe, & non obeſſe, id eſt, judici tanquam patri, ut remedium adhibeat, non autem ut judici, ut puniat.

10 Sed nota hoc eſſe limitandum, quando hoc ſufficit ad remedium; quando verò id non ſufficeret, poſſet denunciari judici, ut judici, dicendo, me id probare non poſſe, ſed ut judex ipſe ex ſuo officio provideat, & inquirat. Imò quando crimen illud eſt occultum, & tendens in damnum privatæ perſonæ, ad quod cavendum nec ſufficit monitio, nec denunciatio facta judici, ut patri: poteſt manifeſtari illi privatæ perſonæ, cui damnum imminet, & illa poteſt dicere judici, ut judici, ut ſe protegat. Et hæc omnia docet Sanchez *in opuſc. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 4. n. 8.* Sup. hoc in to. 3. tr. 9. Reſ. 2. & 3.
Nota etiam delicta pertinentia ad S. Officium eſſe denuncianda, etiamſi ſint occulta, & probari non poſſint; & contrarium aſſerere eſt cenſura dignum.

R E S O L. LXVI.

Quando liceat Prælato procedere via judiciali adverſus denunciatum? Ex part. 7. tract. 3. Reſ. 59.

§. 1. PRima ſententia eſt Soti *in Relect. de ſecreto, membr. 2. qu. 4. poſt concl. 7.* ubi negat poſſe Prælatum infligere pœnas juris ei, qui fraternè denunciatus convincitur per propriam confeſſionem, aut per teſtes, ſi proponat, inquit, ſe corrigere. Et paulò inferiùs concedit id fore licitum, ſi denunciatus ſit pertinax, & incorrigibilis; & in hoc articulo, inquit, deſinit correctionis fraternæ via, & incipit via judicialis.

2 Probatur hæc opinio, quia in Evangelio non præcipitur, ut habeatur talis pro ethnico, niſi quando Eccleſiam non audierit: Ergo ſi Eccleſiam audierit, neque eſt excommunicandus, neque alia pœna plectendus. Secundum autem dictum ſuum (ſcilicet id licere, quãdo quis eſt incorrigibilis) probat Sotus ex illo: *Si Eccleſiam non audierit, ſit tibi tamquam Ethnicus, & Publicanus.*

3 Secunda opinio eſt Cajetani *in 2. 2. qu. 33. art. 8. in fine*, qui contra videtur ſentire, quod erit quidem id licitum, ſi ſpes ſit fore ut reus per pœnas ejuſmodi legales tandem corrigatur: illicitum autem, ſi non ſit ſpes correctionis; niſi, inquit, peccatum eſſet quoque pernicioſum aliis. Videtur namque Cajetanus non ſolùm velle, quòd cùm non eſt ſpes correctionis, & peccatum aliis non nocet, ſit illicitum procedere contra reum, ut fraternè tantùm denunciatum (in quo ſenſu Cajetano Sotus etiam aſſentitur loc. cit. id enim certum eſt) ſed quòd neque id liceat tranſeundo ex via correctionis fraternæ ad viam judicialem: Idque propterea, quia cùm tota res fuerit primò incepta ex charitate propter bonum particulare ipſius fratris, ibi prorſus erit ceſſandum, ubi ceſſat ſpes emendationis ipſius, ut argumentatur Cajetanus.

4 Tertiam ſententiam ex Bañez docet Valentia *tom. 3. diſp. 4. qu. 9. punct. 5.* & conſiſtit in duobus dictis. Primum, quando liceret procedere via judiciali propter exemplum aliorum, vel bonum commune, non interveniente correptione fraterna, licèt etiam ea interveniente, quia virtus charitatis, cujus actus eſt correptio, non præjudicat virtuti juſtitiæ, ad quam pertinet ille proceſſus judicialis. Ergo ſi eſt licita actio juſtitiæ ſine illa charitatis, erit etiam licita cum illa.

5 Secundum in duobus caſibus non modò eſſe licitum, quod dictum eſt in præced. dicto, verùm etiam eſſe debitum. Primus eſt, quando oporteret denunciare juridicè crimen, aut de illo inquirere, ut ſi eſſet pernicioſum Reipublicæ: ſecundus, quando eſſet ſpes fore, ut per proceſſum judicialem corrigatur quoque delinquens; tunc enim charitas, per quam eſt inſtitutus proceſſus correptionis, imperat juſtitiæ, ut proceſſum judicialem inchoet, quo obtinetur finis charitatis, qui eſt emendatio proximi. Et hæc tertia ſententia videtur valdè probabilis, & præferenda cæteris. Et ideò illam etiam docet Filliuc. *to. 2. tr. 28. c. 7. n. 164.*

R E S O L. LXVII.

An Rector vel Prior alicujus Collegii, ſeu domus peccet manifeſtando Provinciali, vel Generali delictum occultum, ſi ipſe poteſt abſque tali manifeſtatione fratrem emendare? Ex part. 7. tract. 3. Reſ. 48.

§. 1. VIdetur affirmativè reſpondendum, ne Provincialis ignarus delictorum fratris exponat illum aliis ſimilibus, vel gravioribus committendis. Hanc ſententiam probabilem putat Caſtr. Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 11. n. 6.* Si enim probabile eſſe diximus in materia detractionis revelare pecca- Sup. hoc in to. 8. tr. 7. Reſ. 61. & in to. 1. tr. 7. R. 55 & alia. & in aliis ejus not.

tum

ctum uni, vel duobus viris gravibus, qui magis prodeſſe poſſunt, quàm obeſſe, non fore peccatum mortale, etiamſi ex levitate, & loquacitate reveletur; à fortiori probabile erit, quando ex recto fine manifeſtatur, & ex alia parte non levis convenientia intercedit.

2 Verùm, his non obſtantibus, contrarium tenet Palaus *loco cit.* quia, ait ille ex affirmativa ſententia oſtium aperitur manifeſtandi pluribus delictum commiſſum probabilius exiſtimo non licere Provincialem moneri: nam ſi ſolùm ob majorem ſecuritatem à recidivo, & non ob neceſſitatem, quæ appareat, licet munere: etiam licebit monere quemlibet ſuperiorem immediatum, quem delinquens habeat, & Provincialem ſequentem, cùm tunc ſecurior erit delinquens à recidivo, quod quidem non eſt concedendum.

3 Et ideò Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 1. c. 5. dub. 16. n. 1.* ſic ait: Peccat etiam ſuperior immediatus Collegii, ſi quando poteſt ſe ſolo delinquentem à reincidentia præcavere, delictum Provinciali manifeſtat, quia abſque illa manifeſtatione poterat lucrari proximum.

RESOL. LXVIII.

An quis teneatur ad correctionem, quando proximus delictum non cognoſcit?

Et dubitatur, utrum peccata, quæ quis ignoranter committit, ſubſint præcepto correctionis?

Attendant Prælati, & Confeſſarii, & in aliquo caſu etiam privati, & valdè in mente, & promptu teneant omnia, quæ deducuntur ex doctrina hujus Reſolutionis, & ſequentis, quæ ſunt valdè notanda, & ſæpius in praxi contingentia. Ex par. 7. tr. 3. Reſ. 18.

§. 1. RESPONDEO, quod ſi id procedat ex ignorantia vincibili, & culpabili, clarum eſt te obinde excuſari non poſſe, cùm illa ignorantia non excuſet proximum à peccato. At ſi ex ignorantia invincibili legem tranſgrediatur, plures Doctores docent te obligatum non eſſe. Qua ratione dicunt nullam eſſe obligationem monendi comedentes carnes die veneris, vel non audientem Miſſam die feſto, ſi ignorantia invincibili præcepti laborant. Tum quia proximus non eſt abſolutè in ſtatu ſpiritualis miſeriæ, cùm non peccet, tum etiam quia præceptum correctionis eſt de peccato proximi, juxta illud, ſi peccaverit in te. Ergo ubi non adeſt peccatum, non eſt obligatio, & ita tenet loquens de ignorantia juris poſitivi, Bañez, *dub. 3. quæſt. 33. art. 5.* Navarr. *cap. 24. n. 12. & 13.* & Valent. *diſp. 3. quæſt. 10. part. 2. §. cum tamen.* Villalobos *tract. 4. difficult. 4. n. 6.* Bonac. *diſp. 3. de Charitate, qu. 4. par. 7. n. 10.* De qualibet ignorantia id affirmat, modò non vergat in grave detrimentum ipſius delinquentis, vel tertii, neque obligatus ſit ex officio.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 31. §. 1. & infra in §. Dub. hujus Reſol.

2 Sed hanc ſententiam non admittit P. Lorca *in 2. 2. D. Thomæ, qu. 33. art. 5. ſect. 3. diſp. 41. n. 14.* ubi ſic ait. Dubitari ſolet, utrum peccata, quæ quis ignoranter committit, ſubſint præcepto correctionis? Et ſermo eſt, cùm intervenit ignorantia inculpabilis, nam ſi ignorantia culpabilis ſit, quæ non excuſat à peccato, non poteſt eſſe diſcrimen inter hæc, & alia peccata. Navarr. *ubi ſuprà*, & ſuper *c. Si quis autem, de pœnitentia, diſt. 7. n. 71.* docet, non eſſe præceptum, hæc peccata corrigere, quia ſic agens penitus excuſatur à culpa: Et quamvis videatur loqui de peccatis, quæ fiunt ignorantia invincibili juris poſitivi, ſe verè generatim loquitur de ignorantia cujuſcumque juris; nam ratio qua utitur, probat de omnibus. De iis verò, quæ fiunt ignorantia juris poſitivi, ſpeciatim id docet Bañez *dub. 3.*

3 Sed verior eſt ſententia Antonini *2. p. art. titul. 9. §. 4.* Sylveſt. *verbo Correctio, dub. 10.* Angeli *eodem verbo, n. 6.* aſſerentium, ea quæ natura ſua peccata ſunt, licèt propter ignorantiam cujuſcumque juris, vel facti excuſentur à culpa, materiam eſſe correctionis. Hæc ſententia imprimis indubitata eſt de Prælatis, & iis, quibus quocumque titulo ineſt obligatio docendi, & inſtruendi alios; in quibus comprehenditur Confeſſarius, qui hujus generis ignorantias tenetur amovere à pœnitentibus, ut fert communis ſententia *in tractatu de confeſſione*. De his verò, & omnibus univerſim probatur primò. Quia ignorantia ipſa malum eſt, & miſeria, quam vera charitas expellere tenetur. Secundò, Quia actus ipſe deficiens eſt, & malus in ſeipſo, & quamvis excuſetur ignorantia, aliquod malum materialiter ſaltem inducit. Cæterùm, hæc obligatio arctior erit illis, quibus ex officio incumbit docere; arctior erit, & omninò irrefragabilis, ſi ex peccato, vel alio facto, quod ignoranter fit, oriatur aliquod nocumentum ſpirituale, aut temporale ipſius qui, peccat, vel alterius, vel Reipublicæ.

Sup. hoc in R. ſeq. §. 1. & 2. Sed lege eam per ſe ipſam.

4 Veruntamen hæc ſententia temperanda, ut ſolùm ſit præceptum corripiendi ignorantem, quando ex correptione ejus utilitas ſperatur, & non poteſt timeri illud genus damni ipſius, aut alterius, puta ſcandalum, vel quia quod ignoranter facit, nihilominus faciet, poſtquam noverit eſſe peccatum; quoniam incommodum ignorantiæ, & materialis peccati, quod à culpa excuſatur, minoris momenti eſt, quàm quodcumque aliud certum nocumentum animæ, aut corporis. Et ideò Innocentius III. *in cap. Quia circa, De conſanguinitate*, præcepit, ut qui bona fide contraxerant matrimonium in gradu prohibito, nec admonerentur erroris, nec ſepararentur; quia id ſine magno ſcandalo fieri non poterat. Si verò ex illa ignorantia ultra actum ipſum oritur aliquod detrimentum, & ex admonitione timeri etiam poſſit: eligendum eſt quod prudentis arbitrio minùs apparuerit. Hucuſque Lorca.

5 Et ideò ego puto adhibendam eſſe correctionem, quando quis peccat ex ignorantia invincibili juris, tam naturalis, quàm poſitivi, ſi ſperetur fructus; ſecùs, ſi non ſperetur fructus.

6 Prima pars probatur, quia hæc ignorantia eſt grave malum Proximi, quod quiſque prudens vellet à ſe averti, & quod etiam quiſque quantum poteſt, tenetur evitare; nam quiſque tenetur diſcere ſcitu neceſſaria ad rectè vivendum: cognitio autem talis juris eſt neceſſaria ad rectè vivendum; ut magis patebit ex dicendis.

7 Probatur ſecundò, quia hanc ignorantiam conſequuntur gravia mala. Primò peccata materialia, quæ multum dedecent naturam humanam, maximè quando ſunt contra Jus naturæ. Secundò, periculum ne talis tandem etiam formaliter peccet, quando hæc ignorantia incipiet ei eſſe invincibilis. Nam propter aſſuetudinem liberè ejuſmodi actus committendi, poſtquam incipiet de eorum malitia dubitare, difficulter ab iis abſtinebit: atque ita vel ex effectu circa tales actus, aut quia fortè pudebit ab aliis diſcere veritatem, atque ita ſuam fateri ignorantiam, perſeverabit in antiqua inſcitia, & conſuetudine, cum gravi animæ damno. Tertiò, quia ſæpè eſt periculum ſcandali: facilè enim contingit talem ſimilia facere coram aliis, qui ejus exemplo, ut ſimilia faciant, pertrahentur. Quartò, quia honor Dei obligat me, ut quantum commodè poſſum, vitem etiam peccata materialia tam in me, quàm in aliis.

8 Secunda pars probatur, quia quando non ſperatur fructus, ne quidem teneor corripere peccantem formaliter, quia correptio eſſet inutilis. Nota tamen fructum hujus correptionis non eſſe ſpectandum ex ſola emendatione ejus, qui corripitur, ſed quandoque etiam ex aliis rebus. Hinc præſertim ſuperior peccantis tenetur eum corripere etiam aliquando cùm peccat ex invincibili, ſive probabili ignorantia, adeòque excuſante à culpa, etiam ſi vix ulla ſit ſpes eum correptione emendandum. Primò, quando eſſet periculum, ne is, qui ſibi non omninò certò perſuadebat ſuam actionem eſſe licitam, ideòque minus audacter, minuſque frequenter eam exercebat, videndo ſuperiorem eam non reprehendere, crederet ipſum hanc approbare, atque ita audacius eam faceret, & poſteà difficilimè poſſet de veritate inſtrui. Quod maximè locum habet in eo, qui habet ſolùm probabilem opinionem, quod ſua actio ſit licita; aut quando ejus ignorantia non poteſt dici eſſe invincibilis: quod in ignorantia juris communiter accidit. Secundò, quando ex opere ita ignoranter facto natum eſt ſequi ſcandalum, quod communiter contingit, quando aliqui vident aliquem coram ſuperiore talia facientem, nec ab eo corripi; facilè enim ſibi perſuadent ſuperiorem ea approbare.

9 Ex quibus patet: ſuperiorem ferè ſemper teneri tales corripere, præſertim quando coram aliis peccant; etſi probabilius putet talem ſua correptione non emendandum; quia aliàs graviter aliis noceret, quos illum non corripiendo, ſcandalizaret. Hinc ſanctus Paulus Actor. 20. Epheſiis ait: *Quapropter conteſtor vos hodierna die, quia mundus ſum à ſanguine omnium; non enim ſubterfugi, quo minus annunciarem omne conſilium Dei vobis.* Ubi inſinuat, ſe non futurum mundum à ſanguine ſive interitu eorum, ſi eos quiquam celaſſet. Idemque dicendum de privato, quando correptio neceſſaria eſt ad vitandum ſcandalum, ac grave malum alicujus tertii. Et hæc omnia docet Coninch. *de Charitate, diſp. 28. dub. 4. n. 38. & ſeq.* cui adde Caſtrum Palaum *num. 1. tract. 6. diſp. 3. punct. 4. n. 3.* Vide etiam Villalobos *in ſumma tom. 2. tract. 4. difficult. 4. per totam.*

10 Nota etiam quòd laborantem invincibili ignorantia facti, & ideò peccantem, præſertim contra jus divinum vel naturæ, ut ſi contrahat cum cognata, teneor monere, ſi ſine ullo incommodo id facere poſſim, & ſperetur emendatio; ſi verò hæc non ſperetur, aut ſi gravia incommoda timeantur, teneor tacere: etſi Superior ſim, modò abſit ſcandalum.

11 Dixi, præſertim quando peccat contra jus divinum, vel naturæ, quia ſi tantùm peccet contra jus humanum, ut ſi ignorans eſſe feriam ſextam, ſolus, ſive ita ut alii inde nequeant ſcandalizari, comedat carnes, cùm illa comeſtio per ſe non dedeceat humanam naturam, & materialis illa violatio juris humani ſit parvi momenti, aut parum, aut vix obligat proximum ab eo facto avertere, maximè ſi vel levem aliquam rationem habeam, cur id non faciam. Ita Bañez *2. 2. quæſt. 33. art. 2. dub. 3. concl. 4. & 5.* & Navar. *cap. 24. n. 12.* Superior tamen præ aliis facilius obligatur, ut talem moneat; quiſque etiam tenetur in caſu ſcandali.

Sup. hoc ſupra in §. 1. hujus Reſol. lin. 4. & ſeq. & magis latè in alia R. ejus not.

12 Sed non deleram hic adnotare Caſtrum Palaum *ubi ſuprà* docere plures Doctores hanc opinionem, ut viſum eſt admittere tantùm in jure divino, naturali, non autem in ignorantia juris poſitivi; verùm ipſe putat eandem eſſe rationem de utroque jure, ſcilicet reverentia legis, & tranſgreſſio materialis illius, & malitia ignorantiæ, ideò de omnibus aſſerit adeſſe obligationem

mo-

monendi, & corrigendi: ſed ſtando in noſtra ſententia reliquos caſus practicabiles adducendos eſſe puto,

R E S O L. LXIX.

Enumerantur aliqui caſus, in quibus laborantes ignorantia non ſunt admonendi, ſi ſpes correctionis abſit.

Sed in promptu omnes Confeſſarii habeant caſus contentos in textu hujus Reſolutionis quia ſæpè occurrunt in facto, Ex part. 7. tr. 3. Reſol. 19.

Sup. hoc lege doctrinam præcedentis Reſ. ſe quentis ſ. verum.

§. 1. SI ſciam, ait Coninch. *diſp.* 28. *de Charitate dub.* 4. *nu.* 45. alios propter cognationem aut affinitatem invalidè contraxiſſe, idque eos invincibiliter ignorare, ſi ſperem eos facilè inducendos, ut impetrent diſpenſationem, & ſine turbis rurſus contrahant, teneor ipſis veritatem aperire; ſi verò probabiliter metuam, ne graves turbationes ſequantur (ut ſi alteruter cum gravi alterius, aut amicorum perturbatione, & prolium damno credatur facturus divortium) teneor tacere, ſi credam rem manſuram omninò occultam.

Sup. hoc ſupra in tr. 3. R. 282. §. ult. & in to. 3 tr 6. Reſ 241. §. Quæro etiam ſecundo, & in aliis ſpes pro poſ.

2 Idem dicendum in quibuſdam peccatis commiſſis ex ignorantia juris, non ita paſſim noti, & quod non poteſt neſci, pertinere ad hunc in particulari, v. g. confitetur aliquis ſe cognoviſſe conſanguineam uxoris ſuæ, hic ſecundum communem ſententiam non poteſt petere debitum; confeſſarius tamen (niſi poſſit fortè cum eo diſpenſare, ut licitè debitum petat) communiter melius faciet relinquendo illum in ſua bona fide, quia putat ſibi licere petere debitum; quia ſi aperiat illi veritatem, poſtea formaliter peccabit petendo debitum: & communiter non eſt veroſimile futurum, ut ideò abſtineat à petendo debito: quamdiu autem manet in bona fide ſolùm peccat materialiter ſine ullo periculo ſcandali. Quòd ſi confeſſarius poſſit diſpenſare, aut certò credat alterum cognita veritate ante obtentam diſpenſationem non petiturum debitum, deberet illi aperire veritatem.

* Sup. hoc lege doctrinam Reſ. a 18 not. præcedentem.

3 * Idem videtur dicendum de eo, qui jam deſponſaſſet ſibi aliquam, cujus conſanguineā occultè cognoviſſet, penitus ignorans id eſſe impedimentum dirimens: & jam inſtantes nuptiæ non poſſent ſine gravi ſcandalo differri; poſſet enim confeſſarius eum relinquere in bona fide, qua hic crederet illud nullum præſtare impedimentum his nuptiis. Colligitur ex Valentia *hic qu.* 10. *punct.* 2. §. *Certum eſt*, & *ſequentibus*. Ubi abſolutè docet, non eſſe monendos peccantes ex invincibili ignorantia juris, quando non ſperatur emendatio: atqui in dicto caſu, vel nulla, vel vix ulla eſt ſpes emendationis; vix enim credibile eſt talem poſſe induci, ut cum tanta ſua nota, & criminis ſuſpicione, & gravi ſuorum omnium offenſione à nuptiis abſtineat, aut eas differat, maximè ſi diu differri deberent, quod communiter contingit, ſi priùs diſpenſatio petenda ſit. His adde, etſi nuptiæ crederentur differendæ, aut omninò impediendæ, ſi tamen id non poſſet fieri gravi multorum offenſione, & ſuſpicione cauſæ, ob quam differantur, videri potiùs tacendam veritatem ob gravia incommoda, quæ poſſunt aliàs ſequi, & v. g. odia gravia, turbationes familiarum, &c. quæ magis vitanda ſunt, quàm illa peccata materialia. Unde Valentia *ſuprà* §. *Propter cujus*, putat rarò accidere, ut qui ex invincibili ignorantia contraxerunt invalidè ſint monendi. Eadem autem eſt ratio in caſu illorum ſponſorum, ut cum aliis expreſsè docet Sanchez *lib.* 2. *de Matrimonio diſp.* 38. *n.* 6. additque *num.* 7. confeſſarium in eo caſu non ſolùm poſſe, ſed etiam teneri tacere.

4 Excipe caſum, quo Confeſſarius facilè poſſet impetrare occultè diſpenſationem, ut ſponſi poſſent inter ſe contrahere, aut ut ii, qui ob occultum impedimentum invalidè contraxerunt, poſſent iterum ſecretò contrahere; & omninò crederet ſe id ſine turbis poſſe efficere. Eſt tamen hac in re ſatis magna difficultas, quando impedimentum eſt ortum ex crimine cujus altera pars omninò ignara eſt. Et hæc omnia docet Coninch, cui adde Trullench *in Decalog. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 5. *dub.* 14. *n.* 6. qui apponit ex Bonacina exempla de eo, qui contractum uſurarium iniit invincibiliter neſciens eſſe uſurarium, aut qui invalidè confeſſus eſt, aut qui injuſtè poſſidet primogenituram; & etiam ſubdit ex dicto Bonacina, quòd poterit Confeſſarius cognoſcere pœnitentem laborare ignorantia invincibili, ita ut non teneatur illum admonere, ſi bono modo curet intelligere, an pœnitens credat, ſe in bono ſtatu conſtitutum eſſe, vel an dubiam habeat conſcientiam. Sit tamen cautus confeſſarius, ne dubium malæ fidei ingerat pœnitenti, dum non ſperat fructum correptionis, ſed de hoc *infrà dub. ſequent.* Vide etiam Reginaldum *to.* 1. *lib.* 4. *c.* 25. *n.* 334.

R E S O L. LXX.

An teneamur corripere infideles?

Et utrum infideles ad corrigendos alios ſive, fideles ſive infideles obligentur? Ex part. 7. tr. 3. Reſ. 20.

§. 1. VIdetur negativè reſpondendum, quia Chriſtus *Matth.* 18. ſolùm jubet nos corripere fratrem peccantem: atqui infidelis non eſt noſter frater, quia nec eſt filius Dei, nec Eccleſiæ. Et ita hanc ſententiam docet Layman *in Theol. mor. lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 7. *n.* 2. ſed omninò dicendum eſt nos teneri etiam tales corripere, quando eſt ſpes fructus, ac reliquæ conditiones adſunt, ut hoc præceptum obliget: nam etiam in his militat eadem ratio, quia nimirum charitas Dei, & proximi nos obligat, ut quantum commodè poſſumus, Dei injuriam, & proximi grave malum avertamus; quod per ejuſmodi correctionem firmam per eam impedimus peccata infidelis, quæ ſunt vera injuria Dei, & grave illius malum, & ipſe eſt etiam noſter proximus per charitatem diligendus. Et poteſt etiam dici aliquo modo noſter frater ratione communis naturæ, & originis ex Adamo. Et ita hanc ſententiam tenent communiter Doctores teſte Coninch. *diſp.* 28 *de Charitate, dub.* 4. *n.* 49. & Fillieucio *to.* 2. *tract.* 27. *c.* 5. *dub.* 120. Franciſco del Caſtillo *in* 3. *ſentent. tom.* 2. *diſp* 6. *de correct. quæſt.* 5. *n.* 7. Valentia *to.* 3. *diſp.* 3. *qu.* 10. *punct.* 3. licèt videatur diſcrepare Bañez *in* 2. 2. *qu.* 33. *art.* 2. *dub.* 1. tamen revera nobiſcum ſentit: Sic enim ait Cæterùm circa infideles excuſamus à correctione fraterna; quia quamvis illi ſint proximi, non tamen dicuntur fratres in ſacris litteris, eò quòd non conveniunt nobiſcum in religione, & cultu cœleſtis Patris. Hoc patet ex illo Apoſtoli 1. Ad Corinth. 7. *Si quis frater uxorem habet infidelem*, &c. Item quia ordo correctionis fraternæ, quæ in Evangelio deſcribitur *Matth.* 18. non loquitur de infidelibus, quoniam inquit, *dic Eccleſiæ, quòd ſi Eccleſiam non audierit, ſit tibi tanquam Ethnicus, & Publicanus.* Veruntamen maximè excuſamur: quia nulla nobis eſt ſpes correctionis infidelium, & quia converſari cum illis non eſt tutum, ſed potius ſcandali occaſionem hujuſmodi converſatio pareret. Si quis autem exiſtimat ſe potentem illos corrigere non ſolùm ad infidelitate, ſed etiam ſi maneant infideles, & corrigantur à vitiis contra legem naturæ, tenetur præcepto Charitatis illos corrigere. Ipſe tamen Pontifex ſummus tenetur ex officio jure divino providere de Prædicatoribus ad infideles mittendis, ubi fuerit ſpes converſionis illorum. Ceteris verò fidelibus ex charitate incumbit, ſi commodè fieri poteſt talis prædicatio cum aliqua ſpe converſionis infidelium, & ſine periculo propriæ ſalutis.

2 Notandum eſt etiam infideles teneri etiam ad alios corrigendos, & ideò Duvallius *in* 2. 2. *tract de Charitate, qu.* 9. *art.* 4. ſic ait: Quæres utrum infideles ad corrigendos alios, ſive fideles, ſive infideles obligentur? Reſpondeo, teneri; cùm enim præceptum hoc fundamentum habeat in natura, & recta ratione, quæ ad univerſos homines etiam infideles, ſe extendit, ſcilicet quatenus tenentur ſuis proximis, in neceſſitate, quæcumque illa ſit, ſive ſpiritualis, ſive corporea, ſubvenire, non eſt dubium, quin infideles correctionem hanc fraternam ſervare debeant: Unde Ariſtoteles aſſeruit, amicis ſubveniendum eſſe, potius in moribus, quàm in pecunia. Ita ille, cui adde Lorcam *in* 2. 2. *diſp.* 42. *n.* 2. & Malderum *in* 2. 2. *qu.* 33. *art.* 2. *dub.* 2.

R E S O L. LXXI.

An correctio adhibenda ſit peccatoribus publicis, ut meretricibus, uſurariis, &c. Ex p. 7. tr. 3. Reſ. 33.

§. 1. VIdetur prima facie reſpondendum negativè; quia ita faciens ſe opponit licitæ Magiſtratus permiſſioni; ſunt enim quædam peccata, quæ in Republica prudenti, immò neceſſariò arbitrio permittuntur, ut vitentur graviora: quo pacto Reſpublica ſuſtinet meretrices, de quibus dixit Auguſt. lib. 2. de Ordine, cap. 4. *Tolle meretrices à rebus humanis, & omnia turbabis libidinibus.* Quo ergo jure hæc peccata non emendantur correctione judiciali, eodem vetatur non eſſe emendanda correctione fraterna: nam eadem inconvenientia ſequi videntur, ſive uno, ſive alio modo auferantur. Propterea horum correctio, ferè ab omnibus negligitur, etiam à viris timoratis; eſt autem rigidum, peccati reos exiſtimare tot, quot hujus generis peccata corripere negligunt.

2 His tamen non obſtantibus dicendum eſt, quòd ſi ſperetur emendatio, ſupradicti publici peccatores ſunt corrigendi. Et ratio eſt, quia, & Deus offenditur ac proximus ſibi malum infert. Ergo ſi hæc avertere potes abſque periculo gravioris mali, obligaris. Quòd autem id fieri poſſit, conſtat, quia converſione unius vel alterius non tollitur quin aliis pluribus peccatoribus permiſſio malè vivendi à Magiſtratibus concedatur, ex quo manifeſtè conſtat differentia, quare magiſtratus non teneatur hos peccatores impedire, & removere, ſed poſſit illos permittere; tu verò tenearis unum, vel alium corrigere quia magiſtratus non poteſt unum, vel alterum corrigere, quin omnes impediat, cùm non adſit ratio, ob quam potius uni, quam alteri permiſſionem concedat. At tu ex correctione unius non obligaris omnes corrigere, neque ex unius correctione omnes correcti manebūt.

3 Nec obſtat dicere, quòd ſi ego publico uſurario perſuaderem, ut deſiſteret dare uſuram, ſequeretur idem incommodum, quod magiſtratus intendit vitare, permittēdo ei exercitium uſuræ, ſcilicet quòd multi graviter indigentes mutuo, & non reperientes mutuantes, premerentur graviſſimis difficultatibus.

4 Reſpondeo, duplex eſſe diſcrimen inter Magiſtratum permittentem publicum uſurarium, & inter privatum omittentem eum corripere, quando ipſum ea ratio poſſet facilè emendare, Primò, quia ſi magiſtratus hunc uſurarium ab eo exercitio impedi-

pediret, deberet omnes impedire, quia nulla eſt ratio cur id uni magis permittat, quàm alteri, atque ita dicta incommoda neceſſariò ſequerentur. Secus eſt ſi privatus alicui uſurario perſuadeat ut ab uſuris deſiſtat, quia nunquam perſuadebit id omnibus, atque ita ſemper erunt ſufficientes, qui populo hac in re ſatisfaciant. Secundò, quia, etſi magiſtratus poſſit impedire ne hujuſmodi homines publicè uſuras exerceant; nequit tamen efficere, ut in animo à peccatis, verè ad Deum convertantur; aut etiam occultè peccare deſinant: quod tamen facit privatus, qui eos efficaciter corripit, atque ita eorum animas lucratur; quod magiſtratus facere nequit.

5 Et ideò noſtram ſententiam tenent Malderus *in 2. 2. D.Th. q. 33. art. 2. dub. 3. in fin.* Coninch. *diſp. 28. de Char. dub. 3. n. 33.* Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 3. punct. 2. n. 4.* Lorca *in 2. 2. D.Th, diſp. 41. num. 4.* qui tamen optimè obſervat plures excuſari à correctione iſtorum; vel quia cùm in notitia omnium ſint, ſunt alii qui faciliùs, & meliùs eos corrigere poſſint; vel quia in his rarò ſperatur fructus, & utilitas correptionis, & propterea frequenter negligitur.

RESOL. LXXII.

Quidam vir timorata conſcientia audivit detrahentem de re gravi, & non corrExit, quæritur, an à lethali culpa excuſari poſſit? Ex part, 2. tract. 17. & Miſc. Ref. 24.

Sup. hoc in R. 123 & ſupra in R. 6. §. tacet, & in Ref. 7. §. Caſtrus Palaus, ad medium, & in tom. 8. tr. 9. Ref. 63. §. 1. in fine, & ſeq. & pro particula ſupra poſita ad §. n. 5 hujus tractus, & §. 1. in Ref. 67. ad §. 2. 3 & in to. 1. tr. 7. Ref. 32. à lin. 1. & in aliis eorum ...

§. 1. RESpondeo, ſi illa detractio fuit facta ſolùm ante ipſum, vel alterum virum probum, & taciturnum, detrahentem non peccaſſe mortaliter juxta opinionem probabilem Cordubæ *qu. 2. concl. 5.* & aliorum, quos retuli ſuprà, quia talis infamia non cenſetur nobilis. Ergo neque peccarunt mortaliter audientes; quicquid in contrarium aſſerat Malderus *in 2. 2. tr. 7. c. 1. dub. 4.* & ex parte Leſſius *lib. 2. cap. 11. dub. 4. n. 21.*

2 Dico ſecundò, etiam ſi illa detractio fuit facta coram pluribus, excuſabitur à mortali, per ea, quæ mihi ipſe conſulens interrogatus reſpondit; nam, ut optimè notavit Bonac. *tr. de contract. diſp. 2. quæſt. 4. punct. 11. n. 8.* audiens detrahentem non debet in dubio præſumere loquentem malum, niſi habeat ſufficientes conjecturas in contrarium: & cùm ipſe neſciat, an delictum quod ab alio narratur ſit publicum, vel occultum, & utrùm juſtè, vel injuſtè narretur, non peccat non obſiſtendo narrationi; fieri enim poteſt, ut juſtè quis narret, & conſequenter alius faciat injuriam narranti obſtando, ac ſi corriperet de peccato, quod neſcit eſſe peccatum. Hoc etiam obſervavit Rebellius *de obligat. juſt. p. 1. lib. 4. quæſt. 6. nu. 8.* & Joan. Malderus *in 2. 2. tr. 7. cap. 1. dub. 15.* ubi ait, poſſeſſionem famæ dubiam, te quidem arcere à detrahendo ſed non ſufficere, ut detrahentem judices; quia, & ipſe in dubio poſſeſſione bonæ opinionis exuendus non eſt. Notent hanc doctrinam confeſſarii, ſic enim tollent multos ſcrupulos, quibus viri timorati in tali caſu angi ſolent, & etiam propter hanc rationem colligitur ſæpiùs, privatas perſonas excuſari à mortali, non obſtando detrahentibus.

3 Aliæ verò cauſæ, quæ excuſant non obſtando detractioni, videndæ ſunt apud Molinam *tom. 5. tr. 4. diſp. 34.* Azorium *p. 3. lib. 13. c. 7. in fine.* Aragon. *in 2. 2. qu. 63. art. 4.* Leſſium *lib. 2. c. 11. dub. 4. n. 21.* Reginaldum *tom. 2. l. 24. c. 4. qu. 8. n. 95.* Petrum à Navarra *de reſtit. l. 2. c. 4. n. 337. & 338.* Valentiam *to. 3. diſp. 5. qu. 18. punct. 4.* Salonium *in 2. 2. qu. 73. art. 4.* Sotum *lib. 5. qu. 10. art. 4.* Sayrum *in Clavi Regia lib. 11. cap. 3. num. 37.* & Rebellium Malderum, Bonacinam, *ubi ſuprà.*

RESOL. LXXIII.

An qui audivit detrahentem de aliorum criminibus, & non correxit, peccet mortaliter?

Et quid in dicto caſu, ſi audiens ſit Superior, vel grave damnum ex detractione ſequuturum animadvertitur? Ex par. 3. tract. 5. & Miſc. 1, Ref. 35.

Sup. hoc in R. præcedenti, & ſupra in Ref. 7. §. Facit, &

§. 1. RESpondeo ut plurimum minimè; & ſic ait S. Jo. de la Cruz Dominicanus *in direct. conſcient. p. 8. q. 2. art. 2. dub. 5. concl. 1.* qui ob timorem, verecundiam, negligentiam, aut amici levitatem non reſiſtit detractori, peccat venialiter. Et hanc ſententiam docet etiam ex Societate Jeſu Adamus Tannerus *in 2. 2. D. Thom. diſp. 4. q. 8. dub. 7. n. 151.* ubi ſic aſſerit. Eſt peccatum contra juſtitiam, ſi quis directe injuſtitiam, & detractionem approbet, aut, quod deterius, ad eam inducat, contra charitatem, ſi quis merè negativè ſe habeat, non impediendo, niſi ex officio teneatur, aut detrahentem corrigere, aut famam alterius defendere; nempè quia hujus, vel illius ſuperior eſt. Communiter tamen ex negligentia, timore, aut verecundia non repellere detractionem, ſolùm cenſetur peccatum veniale, niſi vel audiens ſuperior ſit, vel grave damnum ex detractione ſequuturum animadvertatur, vel timor ipſe adeò perverſus ſit, ut propter eum peccare aliquis mortaliter non curet. Ita ille, & hanc ſententiam noviſſimè docent etiam Reginaldus *in praxi tom. 2. l. 24. cap. 4. num 95.* & Faber *de reſtitut. in 4. ſentent. diſt. 15. quæſt. 3. diſp. 53. cap. 3. num. 127.* ubi ſic aſſerit. Si omittat corripere detrahentem vel ex timore, vel ex negligentia, vel etiam ex verecundia, eſt peccatum veniale. Non igitur, ut aliqui ſcrupuloſi putant, eſt ſemper peccatum mortale audire, & non corripere detrahentem, vide etiam noſtram *ref.* * *24. tr. 3. Miſcellan.*

in Ref. 7. §. Caſtr. Palaus, ad medium, & in tom. 8. tr. 7. Ref. 61 §. 1. in fine, & ſeq.

* Quæ eſt antecedens.

RESOL. LXXIV.

An correctio fraterna ſit adhibenda, cùm blaſphemia eſt occulta, & non hæreticalis? Ex part. 7. tract. 3. Ref. 60.

§. 1. DE hac materia alibi egimus; nunc adducat, quæ aſſerit Fagundez *in decal. tom. 1. l. 2. c. 3. n. 33.* ubi ſic ait. An quando blaſphemia eſt ſecreta, & ſperatur fore ut blaſphemus ſecretè correctus emendetur, ſit præmittenda fraterna, & Chriſtiana monitio; Partitam opinionem jejunio: nam Azor *to. 1. Inſt. mor. l. 9. c. 28. q. 8.* aſſerit non eſſe præmittendam talem correctionem; quia ea denunciatio in blaſphemiis non præcipitur ob criminis emendationem, ſed ob criminis punitionem; & ſic non tanquam denunciator, ſed quaſi accuſator denunciare quis præcipitur. At melius alii diſtinguunt inter blaſphemiam hæreticalem, & non hæreticalem; & de hæreticali dicunt non eſſe præmittendam talem correctionem, ſive emendatio ſperetur, ſive non ſperetur, quia ſpeciale eſt in crimine hæreſis, ut ob magnum periculum infectionis aliorum, & difficillimam hæreticorum emendationem, ſtatim ſit hæreticus denunciandus, nulla præmiſſa fraterna correctione; de non hæreticali ſive publica, ſive ſecreta ſit, dicunt, ſi non ſperetur emendatio, ſtatim denunciandum eſſe, ſi ſperetur, prius eſſe fraternam correctionem præmittendam. Quare prædicta decreta, & edicta, quæ præcipiunt denunciari blaſphemos, de quibus egimus *n. 32.* intelligunt ſervato ordine Evangelico, nempè, ut ſi blaſphemia non ſit hæreticalis, ſive publica, ſive occulta ſit, & ſperetur emendatio blaſphemi, priùs admonendus ſit; ſi non ſperetur, non ſit admonendus, ſed ſtatim denunciandus. Ita docet Emanuel Rodriquez *tom. 1. ſum. in 2. edit. c. 34. n. 6.* quatenus abſolutè dicit blaſphemiam non eſſe denunciandam ante correctionem fraternam, dum emendatio ſperatur, etiamſi præcipiatur ſub excommunicatione denunciari; & loquitur de blaſphemia non hæreticali, & non diſtinguit inter blaſphemiam publicam, vel occultam; docet etiam Sanchez *tom. 1. Decal. lib. 2. c. 33. n. 47. in fin.* Medina *lib. 1. Sum. c. 14. §. 2. fol. 77. p. 1.* Ludov. Lopez *1. par. inſtruct. c. 2. in fin.* Hucuſque Fagundez.

2 Sed circa præſentem quæſt. ne deſeras etiam videre Turrian. *in 2. 2. tom. 1. diſp. 58. dub. 3.* Coninch. *de act. ſupernat. diſp. 28. dub. 8. num. 151.* Henriq. *lib. 11. cap. 24. num. 11. in gloſſ. lit. C.* Villalobos *in Summ. tom. 2. tract. 4. difficult. 11. num. 1.* & Sanctarel. *tract. de blaſph. cap. 6. dub. unic. num. 10.* ubi probat Leonem X. in Bulla condere novum jus, & velle blaſphemantem corripiendum eſſe etiamſi non ſperetur emenda ſed poſtea cum Azorio obſervat hoc novum jus, non fuiſſe uſu receptum, & ideò non procedendum videtur ſecundùm regulas præcepti correctionis fraternæ.

In indice primo hujus tom. 7. lege Appendicem ad hunc tract. 4. ubi invenies alias paucas quæſt. miſtas, & diſperſas per alios tom. tract. & ref. quæ ſimul pertinent ad hunc tract. 4. de correctione fraterna.

TRACTATUS QUINTUS DE SCANDALO.

RESOLUTIO PRIMA.

Quotuplex ſit ſcandalum? Ex part. 5. tract. 7. Reſol. 1.

§. 1. RESpondeo ſcandalum eſſe duplex: aliud activum, aliud paſſivum, ſcandalum activum eſt oppoſitio obſtaculi, vel occaſionis, unde oritur ruina ſpiritualis proximi; quod benè diffinitur à Hieron. *ſuper Matth.* 18 & habetur *in gloſſ. ibid.* Scandalum eſt dictum, vel factum minùs rectum, præbens occaſionem ruinæ. Dicitur autem *minùs rectum*, vel quia id quod præbet ruinæ occaſionem, verè malum eſt, vel quia licèt ſit bonum, habet ſpeciem mali; id enim quod bonum verè eſt, & tale apparet, non poteſt eſſe occaſio lapſus, quin potius confirmat, & roborat homines in bono. Dicitur etiam *occaſio*, quia nihil poteſt eſſe cauſa totalis, & adæquata ruinæ, & peccati alterius: omnis enim, qui peccat, propria voluntate peccat, & ſolùm poteſt eſſe cauſa moralis, & extrinſeca, quæ potius occaſio, quàm cauſa appellatur; ſcandalum verò paſſivum eſt ruina ipſa ejus, qui peccat, occaſione accepta ex dicto, vel facto alterius.

2 Scandalum activum contingere poteſt dupliciter: Uno modo per ſe, alio per accidens. Per ſe duobus modis, Primò, quando expreſſa intentione expetitur peccatum alterius; ſecundò quando licèt non adſit expreſſa intentio, opus ipſum, vel verbum tale eſt, natura ſua, aut ex circumſtantiis ſufficiat inducere alium ad peccandum. Per accidens verò cùm nec intentio operantis, neque conditio operis eò tendit, ut alter ruat, ſed ex prava diſpoſitione peccantis oritur, ut inde ſumat occaſionem ubi non erat, quod verbo tenus ſcandalum eſt; verè enim non eſt ſcandalum, & ſolet non appellari ſcandalum abſolutè, niſi quod eſt per ſe. Ex quo ſequitur poſſe eſſe ſcandalum activum ſine paſſivo, quando quis quantum eſt ex ſe præbet occaſionem ruinæ, ſed ille, cui præbetur, pro ſua integritate non labitur; & poteſt eſſe ſcandalum paſſivum ſine activo, quando aliquis ex ſua malitia labitur, ſumens occaſionem, unde ſumi non poterat. Et poteſt eſſe ſcandalum activum, & paſſivum ſimul, quando oppoſitio offendiculi ſufficiens eſt, & effectum ſortitur. Quando autem eſt ſcandalum paſſivum ſine activo, dicitur ſcandalum acceptum: quando autem eſt activum, vel cum paſſivo, vel ſine illo, dicitur ſcandalum datum.

3 Scandalum merè paſſivum præterea dividitur in ſcandalum puſillorum, vel infirmorum, & ſcandalum Phariſæorum. Scandalum puſillorum eſt, quod ex ignorantia, vel infirmitate oritur potius quàm ex natura facti, quia eis aliquid apparet malum, aut habere ſpeciem mali, quod eſt bonum, & tale appareret, niſi ignorantia eorum, qui ſcandalizantur, impediret. Scandalum verò Phariſæorum eſt, quod oritur ex pura malitia, aut ex ignorantia affectata, & craſſa (quæ in hoc malitiæ æquiparantur) nam ſcandalum puſillorum ex ignorantia inculpabili procedit. Ita Doctores communiter.

RESOL. II.

Utrum omne ſcandalum ſit peccatum?
Et quando Scandala debeant explicari in confeſſione? Ex p. 5. tract. 7. Reſ. 2.

Sup. contento in hoc §. in tom. 1 tr. 7. Reſ. 13. §. 1. & 2. & ſequenter, in R. 16. per totam, & in aliis earum primarum [illegible].

§. 1. NOn referam hic pugnantes DD. ſententias, quia exiſtimo hanc diſputationem metaphyſicam eſſe potius, quàm moralem: nam quod attinet ad praxim, parum refert, & ideò dico aliquem ex triplici intentione poſſe alterum ſcandalizare, Primò, directè intendendo ipſam ruinam, ſive mortem ſpiritualem proximi, ſive ideò cupiendo eum hoc, aut illud peccatum committere, ut reatum illius incurrat. Secundò, directè intendendo eum inducere ad actum malum, non tamen quia hoc ei malum eſt, ſive ut ipſe peccati reatum incurrat, ſed ob alium finem; ut quia ipſe ſine alterius ope nequit perficere actum, quem cupit committere; qua ratione unus alium, aut aliam inducit, ut ſecum furetur, aut fornicetur. Tertiò faciendo aliquod peccatum, ut ſpeciem peccati habens, quo credit alium inducendum ad peccatum, nullo tamen modo id expreſsè intendendo, ſed ſolùm interpretativè, quatenus vult facere id, ex quo videt alterum ſumpturum occaſionem peccandi. Fatentur autem communiter omnes DD. omnem inducentem alterum aliquo ex dictis modis ad peccandum peccare, tenerique hoc expreſsè, & diſtinctè confiteri, nec in his, aut in modo illud peccatum confitendi inter ſe diſſident. Ita Coninch *diſp.* 32. *dub.* 5. *num.* 35. Lorca *in* 2. 2. *ſect.* 3. *diſp.* 56. *num.* 6. Azorius *tom.* 1. *lib.* 12. *cap.* 16. *quæſt.* 2. *& ſeq.* & alii.

2 Verùm non deſinam hic per extenſum apponere in gratiam curioſorum verba doctiſſimi, & amiciſſimi Patris Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.* 173. *ſect.* 8. §. 61, ubi ſic ait. Præmittendum eſt difficultatem de oppoſitione ſcandali, cum charitate, aut diſcrimine ſcandali activi, & paſſivi, eſſe ſpeculativas potius, quàm practicas, etenim in quavis ſententia ſcandalizans tenetur exponere in confeſſione, qua ratione fuit alicui occaſio peccandi, neque ſatis eſſe exponere ſe occaſionaſſe alicui peccatum, ſed opus eſt exponere tum ſpeciem ſcandali activi, tum paſſivi. Activum quidem eſt exponendum in ſpecie, quia ſi opponitur alii virtuti, eſt explicandum, quia mutat ſpeciem: ut ſi ego furto fui alicui cauſa furandi: quòd ſi ſcandalum non opponitur alii virtuti, eſt etiam explicandum, ut ſciatur illud tantùm habere malitiam ſcandali: ut ſi ego actu aliquo de ſe indifferenti fui alicui cauſa furandi. Si verò ſcandalum erat actus de ſe indifferens, non eſt opus explicare illius ſpeciem, ſatis enim eſt dicere ſe actu malo fuiſſe alicui occaſionem furti. Niſi quis exiſtimet actum de ſe indifferentem contrahere duas malitias ab eventu, ut qui ſoluit jejunium, peccat contra Religionem, & temperantiam. Adhuc tamen in præſenti non eſt opus explicare actum differentem, qui fuit cauſa ruinæ, quia non habet rationem malitiæ, niſi à nocumento. Hoc mihi prohibetur, & ratione illius omnis actio dans occaſionem, at in jejunii lege ipſa abſtinentia præcipitur in honorem Dei, ob quod duæ leges violantur. Nec eſt opus explicare cibum, niſi alia lege ſit etiam interdictus, ut ſunt carnes, at non eſt opus alios cibos explicare de ſe indifferentes etiam hac die jejunii. Quid enim refert me verbo indifferenti, aut indifferenti facto eam occaſionem dediſſe. Ratio à priori eſt, quia illæ occaſiones non aliunde accipiunt malitiam, quàm ex damno proximi, quod ſuppono eſſe idem illatum ab utraque. Item explicandum eſt, an formaliter ſit volita alterius ruina, quia hæc ſpecies eſt graviſſima in ratione ſcandali: Item eſt aperiendum conſilio & perſuaſione, & voluntate directè lata in peccatum alienum, an verò ſolùm interpretativè, & in cauſa voluerit peccatum alienum, quamvis enim hæc non mutent ſpeciem objectivam, at intra illam ſunt valdè diverſa. Item opus eſt explicare actum internum, quo volumus actionem externam futuram occaſionem alieni peccati, quamvis actio illa externa non fuerit exercita, ut tenemur explicare voluntatem furandi, quamvis furtum non admittatur. Item tenemur explicare actionem externam exercitam cum probabili periculo, quòd illa erat futura occaſio peccati, quamvis re ipſa non fuerit, ut tenemur confiteri actionem aliquam pertinentem ad furtum, quamvis furtum in re ipſa non contigerit. Ratio à priori, quia omnes illæ actiones ſunt peccata, omne autem peccatum mortale eſt materia neceſſaria confeſſionis.

3 * Exponenda etiam ſunt omnia ſcandala paſſiva in ſpecie, nec enim ſatis eſt aperire te fuiſſe mihi occaſionem peccati, ſed opus eſt aſſerere, cujus peccati in ſpecie, an luxuriæ? adulterii? aut cujuſvis alterius? Ratio eſt, vel quia ſcandalum activum eſt in eadem ſpecie cum paſſivo, unde activum explicari non poſſit ſine paſſivo; vel quia damna ſunt in ſe valdè diverſa, ex quorum diverſitate ſumitur etiam diverſitas ſcandali activi. Quamvis enim omnia ſcandala ſint contra charitatem, tamen inter illa eſt diverſitas ſpecifica pro diverſitate damni illati. Scandalum enim activum, quo Antonius eſt in cauſa, ut Franciſcus furetur, differt ſpecie à ſcandalo activo, quo illum movet ad homicidium propter diverſitatem, ſpecificam homicidii, & furti. Quemadmodum furtum ſpecie differt à detractione famæ, & utrumque ab homicidio, quamvis omnia ſint contra juſtitiam, quia eadem virtus juſtitiæ interdicit plura objecta inter ſe tam diſtantia, ut conſtituant diverſitatem ſpecificam moralem. Nec enim ſatis eſt dicere te fuiſſe injuſtum in materia gravi, ſed opus eſt dicere, an in fortunis: an in fama; an verò in vita. Idem patet in intemperantia, explicandum enim eſt, an ſit in luxuria, & in hac explicandæ ſunt ſpecies, an ſit mollities, an ſodomia, an fornicatio ſimplex! quæ ſpecies ſunt diſtinctæ intra luxuriam contra caſtitatem. Item explicanda eſt intemperantia ebrietatis, item, & cibi ſuperflui, differunt enim ſpecie potus inebrians, & cibus ſatians. Idem patet in Religione, eſt enim explicanda circumſtantia loci ſacri, & perſonæ ſacræ. Percutere enim Clericum, diverſa irreligio eſt, ac percutere laicum in templo. Item peccare cum Sanctimoniali eſt diverſa irreligio, ac uti propria uxore in templo. Item violare imagines eſt diverſa irreligio, ac conculcare Chriſti corpus. Ita Hurtadus *ubi ſupra*, cui ego libenter adhæreo.

* Sup. hoc in R. ſeq. §. [illegible] & in to. 1 tr. 7. R. [illegible] & [illegible] & in aliis [illegible] annot. [illegible] ſequenter [illegible] latam ſoſt. R. [illegible]

RE-

RESOL. III.

An peccantes coram aliis excuſentur aliquando à peccato mortali? Et in caſu, quo times à te alios ſcandalizatos eſſe, tenearis in confeſſione explicare numerum perſonarum, & ſpeciem peccati? Ex par. 5. tr. 7. Reſ. 3.

§. 1. RESpondeo plures coram aliis peccantes excuſari à peccato ſcandali, vel quia videntes ita ſunt in bono ſtabiles, ut nullo modo peccatis viſis cenſeantur ad peccatum moveri; vel ita ſunt deperditi, ut peccatum aliorum nihil illos immutet. Ita Salas *tom. 1. in part. 2. tract. 7. diſp. 3. ſect. 4. nu. 84.* Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 1. cap. 6. n. 7.* Alphonſus de Leone *ubi infrà n. 24.* Caſtrus Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 6. punct. 2. n. 4.* Et ideò Sancius *in ſelectis diſp. 46. num. 11.* optimè notat, quòd à ſcandali peccato excuſantur plurimi, quòd vel ipſi tam pravis moribus imbuti ſunt, ut ab illis de præſtando exemplo nihil curetur, nec inde argumentum ſumatur ad liberius vitiis vacandum; vel de eo curantes ita ad peccandum faciles, atque inclinati ſint, ut cenſeatur moralis eorum inductio.

Sup. hoc ex doctrina præcedentis Reſ. ſingulariter §. ult. & in to. 1. tr. 7. Reſ. 15. §. ult & in R. 14. & in aliis eorum annotationibus.

2 Notandum eſt verò hìc unum, quod plurimi miſerrimè nolunt intelligere, videlicet in caſu, quo times à te alios ſcandalizatos eſſe, teneri in confeſſione explicare numerum perſonarum, & ſpeciem peccatorum, v. g. Meo malo exemplo ſcandalizavi tot perſonas inducendo talia peccata, aliter non ſatisfacis. Ita Filliucius *to. 2. tr. 28. c. 6. n. 226.* Sylvius *in 2. 2. qu. 43. art. 3. concl. 2.* Caſtrus Palaus *ubi ſup. punct. 4. n. 3.* & Bonac. *de peccatis diſp. 2. qu. 4. punct. 2. n. 42.* ubi citat Sanchez; quibus etiam adde Molpheſium *in ſumm. tom. 1. tr. 8. cap. 10. n. 1.* & Leonem *de offic. Confeſſ. tom. 1. recollect. 14. num. 9. & 10.* & ratio jam ex Hurtado poſita eſt in ſuperiori reſolutione.

RESOL. IV.

An ſine ſcandali peccato poſſim redimere vexationem injuſtam in adminiſtratione Sacramentorum præbendo pecunias?

Idem eſt pro audiendo Sacro in die feſtivo, & miniſtranda Euchariſtia, &c.

Et an hoc ſit Simonia?

Et an in aliquo caſu, v. g. infantis morituri ſine Baptiſmo, non ſolum licitum ſit offerre pecuniam pro ejus adminiſtratione, ſed teneri?

Et latè explanatur, in quibus aliis diverſis caſibus hoc licitè poſſit fieri, ſi adſit neceſſitas gravis. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 16.

Sup. hoc lege doctrinam Reſol. ſequent. annotationib. frequentium hujus Reſ.

§. 1. NEgativè reſpondet D. Thom. *in 3. diſt. 5. qu. 2. art. 2. quæſtiunc. 5. ad 2.* Paludanus *qu. 3. n. 17.* Marſilius *qu. 4. art. 4. dub. 14.* Scotus *diſt. 15. qu. 2. ad 2.* Gabriel *ibid. q. un. art. 3. poſt 2. concl.* Alexander de Ales *2. p. q. 187. n. 3. art. 3. §. 1.* & alii penes Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, quæſt. 43. art. 8. dub. ult. num. 59.* aſſerentes non eſſe licitum pecuniam offerre; ut adminiſtretur Sacramentum Baptiſmi exiſtenti in extrema neceſſitate; quia emere Sacramentum intrinſecè malum eſt, ac proinde ex nulla circumſtantia etiam ſuccurrendi extremæ neceſſitati licitè fieri poteſt. Et urgetur magis argumentum, quia in hac oblatione pecuniæ non tantùm ſcandalizatur frater accipiens illam, ſed etiam eſt peccatum ſimoniæ, quia in ipſa oblatione pecuniæ emitur Sacramentum, quod tam ſimoniacum eſt, quàm ipſum vendere.

2 Verùm, his non obſtantibus, ego puto poſſe licitè offerre pecuniam Sacerdoti nolenti moribundum infantem baptizare ſine pretio, imò ſi alia ratione non poteſt illi perſuaderi adminiſtratio Sacramenti, niſi pecunia oblata, ideſt obligatio illam offerendi. Et ratio eſt, quia id non eſt ſcandalum, quia ego rem peto, quæ poteſt fieri benè, & malè, occaſionem autem non do ad peccandum ex infirmitate, aut ignorantia, ſed ex pura malitia, quam ego non teneor vitare cum tanto meo incommodo, aut alieno, ut de uſurario dictum eſt: neque item pecco contra Religionem, quia ego vel conſulo minus malum, quod in nullo eventu eſt illicitum, neque contra virtutem ullam, quando gravius non poteſt alia ratione vitari; vel quia ego non æſtimo Sacramentum pecunia, neque illam do pro Sacramento, ſed præciſè volo allicere voluntatem iniqui miniſtri, ut velit mihi conferre Sacramentum. Cùm autem illa oblatio non ſit abſoluta, ſed tantùm conditionalis, nempè ex ſuppoſitione quòd ille aliter nolit, non poſſum ego dici illum inducere: ergo illa actio non æſtimat Sacramentum pecunia, ſed tantùm vult allicere pecunia voluntatem miniſtri, ut me Sacramento tingat, aut ſolvat peccatis, quæ Sacramenta ego cenſeo non æſtimari pecunia, neque pro illis eam do, ſed pro ſola voluntate Miniſtri.

Sup. hoc lat. to. 4. tr. 4. R. 17.

3 Quòd autem in tali caſu non ſolùm licitum ſit offerre pecuniam, ut probatum eſt, ſed deberi, patet, nam ex oblatione pecuniæ nullum ſequitur incommodum, ex ea negata ſequitur tantùm incommodum, ut ego illud tenear vitare, etiam cum vitæ diſcrimine, quia eo ipſo quòd aſſentiens opinioni probabili offeram pecuniam, ſum immunis peccato ſcandali, & ſimoniæ, quia illa opinio probabilis me excuſat. Oblata autem ea pecunia infantem eripio ab eterna damnatione; negata autem pecunia infans relinquitur damnandus æternum. Ergo teneor hoc incommodum evitare, ſi quidem ſine incommodo poſſum. Lex enim charitatis me obligat, quoties ſine incommodo poſſum. Et hanc opinionem ex D. Bonavent. *in 4. diſt. 5. art. 2. q. 1. in fine*, docet Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſput. 173. ſect. 17. §. 111. & ſeq.* quibus adde Baſilium Pontium *de matrim. lib. 5. cap. 18. §. 6. num. 32.* Leſſium *lib. 2. cap. 35. n. 38. & 39.* Suarez *de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimonia, cap. 12. num. 23.* Vaſquez *opuſc. de ſcandalo art. 8. num. 59.* & alios.

Sup. hoc ex doctrina R. noſ. præterita, in fine, à verſic. Unde, & magis latè in to. 5. tr. 7. Reſ. 14. §. ult.

4 Unde ex his apparet poſſe adultum offerre pecuniam Sacerdoti, ut illi adminiſtret Sacramentum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ, quia petit rem poſſibilem fieri benè, quæ ſi malè fit eſt propter malitiam Miniſtri, quam ego non teneor vitare eum gravi meo incommodo, neque item Sacramentum emo, neque æſtimo pecunia, ſed tantùm illa oblata allicio voluntatem Miniſtri. Et quidem durum eſt hominem cogere, ut moriatur eum tanto diſcrimine ſalutis æternæ, eſt enim maximè incertum, utrùm exerceamus contritionem perfectam, quæ in hominibus flagitioſis eſt frequenter maximè difficilis; atritio verò eſt multò facilior, ut maximi momenti eſt nihil occaſionis prætermittere ad ſecuritatem ſalutis æternæ, ergo, &c.

* Sup. contenta in hoc §. in R. ult. notat. præterita, §. penult. poſt medium à verſic. qui etiam nu. 10.

5 Notandum eſt tamen hìc pro curioſis, quòd licèt Suarez hanc doctrinam admittat tantùm in graviſſima neceſſitate, tamen Hurtado *ubi ſuprà, §. 224.* illam admittit etiam in quacumque * gravi neceſſitate, quia ubi eſt gravis neceſſitas, excuſamur à vitanda occaſione ſcandali aliorum ex malitia: item illa actio non eſt emptio Sacramentorum, ab illa autem externa donatione excuſamur neceſſitatis gravitate, ob quam non committitur ſimonia. Unde quoties obligat præceptum annuæ confeſſionis, & communionis Euchariſtiæ, poſſumus offerre pecuniam, ut alliciamus voluntatem Miniſtri eorum Sacramentorum. Item ad accipiendum viaticum, & extremam Unctionem: quamvis enim illa Sacramenta non ſint neceſſaria ad ſalutem, ſunt tamen utiliſſima, illiſque carere eſt graviſſima calamitas. Item quoties aliquis eſt in peccato mortali, poteſt pecuniam offerre Sacerdoti, ut illum abſolvat, ſi ea die non ſit habiturus alium, à quo abſolvatur ſine pecunia, eſt enim graviſſima neceſſitas, quia eſt graviſſimum malum ire cubitum in peccato mortali: multi enim ſani cubant, neque vivi ſurgunt è lecto. Item ſi Sacerdos privaret aliquem frequenti uſu Sacramentorum, & Miſſæ ſacrificio, liceret tunc illum pecuniis allicere, quia eſt graviſſimum malum Sacramentorum ſubſidiis carere. Item quoties aggredimur iter longum carituri Sacerdotibus. Imò quoties obligat præceptum Eccleſiaſticum de audiendo Sacro, eſt enim graviſſima neceſſitas obſervandi leges Eccleſiæ. Si verò quis ſit excommunicatus, & ei à Sacerdote negetur injuſtè, neque poſſit ſine gravi incommodo ſpirituali, aut temporali differri, poteſt ea vexatio redimi. Denique id licitum eſt in omni gravi neceſſitate. Hæc omnia Hurtado *loc. cit.* Verùm, quia non vult eſſe harum opinionum primus author, ideò relinquit illas tempori maturandas, ut facio etiam ego.

RESOL. V.

An ſit differendus ingreſſus Religionis propter ſcandalum, vel ut ne parentes turbentur?

Et utrum opera conſilii dimittenda ſint propter ſcandalum ex malitia, aut ob ſcandalum ex infirmitate ſemel, aut iterum? Ex par. 5. tr. 7. Reſ. 23.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Valentia *to. 3. diſp. 3. qu. 18. punct. 4.* ubi ſic ait. Tertiò ſequitur debere etiam ad vitandum ſcandalum infirmorum differri quoque ingreſſum Religionis; ut v. g. ſi aliqui in ſæculo authoritate, & converſatione alicujus gravis, & pii viri in officio continerentur lapſuri alioqui facilè in aliqua peccata illo ab eis diſcedente, & Religionem ingrediente, teneretur tunc differre ingreſſum, quandoquidem ſine peccato poteſt: non tamen teneretur perpetuò à Religionis ingreſſu abſtinere, ut rectè ſentit D. Thomas *art. 7. ad 4.* nam eſſet graviſſimum detrimentum ſpirituale. Niſi fortè ſequeretur alioqui graviſſimum, & commune ſcandalum in fide, aut moribus alicujus totius communitatis; tunc enim putarem durante periculo talis ſcandali non poſſe ingredi, nam ad tuendum bonum commune ſtrictiſſimè tenemur etiam cum quocumque detrimento ſpiritualis boni ad ſalutem non neceſſarii, & eum vitæ quoque corporalis eerto diſcrimine. Ita Valentia. Vide etiam Sayrum *in Clavi Regia lib. 7. cap. 6. à num. 8.* & Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſput. 173. ſect. 21. §. 249.* ubi fuſè docet, Utrùm opera conſilii dimittenda ſint propter ſcandalum. De quo etiam vide Suar. *diſp. 10. ſect. 4. n. 8.* Lorcam *in 2. 2. quæſtion. 43. art. 8. n. 11.* Sancium *in ſelect. diſput. 37. n. 10.* docentem ab operibus conſilii non eſſe abſtinendum ob ſcandalum ex malitia, at ob ſcandalum ex infirmitate, ſemel, aut iterum. Unde Malderus *in 2. 2. quæſtion. 43. art. 7.* aſſerit, ne parentes turbentur ad tempus quidem rectè differri ingreſſum Religionis, non autem omninò omitti.

RE-

R E S O L. VI.

An Clerici incedentes per civitatem in diebus Bacchanalibus perſonati, vulgo Maſcharati, *peccent mortaliter peccato ſcandali?*

Et an etiam non ſolùm Clerici, ſed etiam Religioſi incedentes perſonati recreationis cauſa mortiferè non peccent, neque quoad rationem ſcandali, neque quoad præceptum juris habitum Perſonatum illis prohibens, neque quoad habitus dimiſſionem ad modicum tempus; neque quoad ludum larvarum.

Et docetur, quod venatio ex ſui materia omnibus eſt licita etiam Eccleſiaſticis, quibus interdicitur tantùm illa, quæ eſt clamoſora, & aſſidua, non tamen ſub mortali culpa ratione Eccleſiaſtici præcepti, nec ratione ſcandali, dummodo rarò fiat. Ex p.10. tr.13. & Miſc.3. Reſ.29.

Quod hoc in tom. 3. tract. 3. lege doctrinam R.3. & propè fin.

§. 1. NEgativè reſpondet Pater Vidal *in Arca Theologiæ moral. tit. de ſtatu Eccleſiaſt. inquiſ. 1. num. 18. & ſeq.* ubi ponit, & probat, quod ex nullo jure communi Canonico interdictum eſſe dignoſcitur Clericis ſub culpa mortali ludum larvalem. Ita deducitur à jure ipſo Canonico. Ratio eſt; tùm quia in jure Canonico nullus expreſsè textus reperitur prohibens Clericis ſub mortali ludum larvalem, & à Doctoribus nullus aſſignatur: ergo in jure expreſsè non prohibetur Clericis ludus larvarum. Nam aliàs extaret in jure talis textus. Ideò Clerici perſonati incedentes lethaliter non peccant contrà jus præceptivum talem ludum ſub culpa mortali illis interdicens. Ex hoc infert, quod Clerici incedentes perſonati modeſtè cum debitis circumſtantiis mortiferè non peccant peccato ſcandali. Ratio eſt, tum quia tali modo larvati incedendo non præbent aliis occaſionem eorum exemplo mortalis ruinæ, tum quia ex levitate materiæ non inſurgit grave ſcandalum; tum quia ob uſum, & conſuetudinem, quæ ubique viget, ut Clerici perſonati aliquando incedant, nullum patiuntur ſcandalum Sæculares, etiamſi videant Clericos incedere perſonatos, dummodò tamen ſervent modeſtiam, pudicitiam, ad decorem; tùm etiam quia ut plurimum incogniti incedunt per Urbem perſonati, & à prætereuntibus non cognoſcuntur, quinam ſint illi, ergo ferè nunquàm Clerici incedentes perſonati mortaliter peccant peccato ſcandali, dum tamen ſervent modeſtiam, ac decorem. Et tandem *num.* 60. ſic concludit. Clerici Sæculares non ſolùm, ſed etiam Regulares incendentes perſonati recreationis cauſa mortiferè non peccant, neque quoad ludum larvarum, neque quoad præceptum juris habitum perſonatum illis prohibens, neque quoad rationem ſcandali, neque quoad habitus dimiſſionem ad modicum tempus.

Sc. ex hoc ſup. in tr. 1 ex doctrina R. 109. ſpecialiter § 3. ad l n 3. & pro parte lege eam per totam, & illius ejus not.

2 Sed hæc reiicienda ſunt: Et ideò puto non eſſe recedendum à communi ſententia Doctorum, nempè in tali caſu Clericos Sæculares, & Regulares peccatum mortale committere. Et ita præter Doctores citatos à Patre Vidal tenet noviſſimè Hyeronimus Garcia *in ſumma Theol. Moral. tract. 1. diffic. 2. dub. 2. num. 5.* ubi ſic ait: *En quarto lugar entran las maſcaras, acerca lo qual dizen Armilla, Sylveſter, el Abad, Lambertino, y el Cardenal, y los quales refieren y ſiguen Comitolo, lib. 6. quæſt. 7.* Petrus Gregorius *in Syntagmate juris, lib. 39. cap. 11.* Barboſa, *in Collectan. ad cap. Cum decorem de vit. & honeſt. num. 3. que peca mortalmente en Clerigo que lo uſare, como no lo haga por evitar algun danno disfracandoſe: eſta opinion ſe funda, in c. Cùm decorem citato, y ſe colige de la Clement. 2. de vita, & honeſt. Cleric. donde ſe condena al Clerigo que dexa el habito por hazerſe maſcara: y la razon es, porque eſta acion cede en grande injuria del eſtado Sacerdotal, y es eſtimar poco el abito, y la dignidad que tiene; y ſiendo in coſa grave nadie lo eſcuſa de peccado mortal, y en la Authent. de Sanctiſſimis Epiſcop. §. ultim. Se pone pena de deſtierro à los tales: y en algunas Dioceſis ay deſcommunion mayor por Synodal, contra los que ordenados in Sacris ſe disfracan, y de cierto Prelado deſto Reyno ſabemos, que caſtigò à un Canonigo por eſto: Los Religioſos à mas de peccar gravemente incurren en deſcommunion; ex cap. Ut periculosè ne Cler. vel Monac. in 6. Ni ſe eſcuſan eſtos en opinion de munchos, con dezir llevan debaxo del habito de maſcaras, el de Clerigos, que eſto es muy per accidens, pues va occulto, y aſſi ſi la bona fides no eſcuſa à algunos que viven en lugares cortos, no hallo otra manera de eſcuſa.* Ita ille. Et quidem eo ipſo quod Clericus larvatus incedit, dicitur incedere immodeſtè, & ſine decore; atque ideò, neſcio quo pacto dici poſſit Clericum perſonatum non peccare mortaliter, ſi modeſtè, & cum decore incedat: quænam enim modeſtia, & decor dici poteſt, & imaginari in Clerico perſonato?

Sup. hac in R. hac ſeq.

3 Nota etiam hìc obiter, Patrem Vidal *ubi ſuprà, Inquiſ. 2. num. 24. ſeqq.* docere, quod venatio ex ſui materia omnibus eſt licita, etiam Eccleſiaſticis, quibus interdicitur tantùm illa, quæ eſt clamoroſa, & aſſidua, non tamen ſub mortali culpa: Undè frequenter, & cum clamore exercendo venationem dempta omni alia circumſtantia mala venialiter peccant, non mortiferè, neque contra Eccleſiaſticum præceptum neque ratione ſcandali, &c. Probatur hæc opinio: nam Laici frequentando clamoroſas venationes ſecundùm ſe mortiferè non peccant peccato ſcandali: ergo neque etiam Eccleſiaſtici. Antecedens eſt certum apud omnes. Conſequentia probatur, quia differentia, quæ intervenit inter Laicum, & Eccleſiaſticum eſt tantùm in ordine ad ſtatum utriuſque: ſed venatio clamoroſa non adeò graviter dedecet ſtatutum Eccleſiaſticum, ut ſit culpa lethalis in Eccleſiaſticis; ergo, ſi Laicus frequentando venationes clamoroſas non peccet mortiferè peccato ſcandali, neque etiam peccabunt Eccleſiaſtici.

4 At ego, ut olim docui, hanc ſententiam admitto, dummodò rarò fiat venatio clamoroſa, non tamen frequenter, & per modum conſuetudinis; aliter erit peccatum mortale in Eccleſiaſticis omnibus aſſiduè venationem cum clamore, & tumultu exercere ob gravem pœnam impoſitam à jure Canonico contrà Clericos frequentantes venationem clamoroſam. Et ita præter Doctores a me alibi adductos, tenet hanc ſententiam noviſſimè Petrus Marchant. *in Tribun. Sacram. to. 3. p. 3. tit. 1. §. 3. propoſ. 10.* & me citato Baſſæus *in Florib. Theolog. verb. Venatio, nu. 3.* & Baucius *in Caſibus ſingularib. conſcientiæ, caſ. 215. pelet 5.* qui citat Leſſium, Medinam, & Sylveſtrum: Non eſt igitur ſententia Patris Vidal admittenda, cùm ſit contra communem; & Doctores ab ipſo allati non loquuntur de venatione clamoroſa.

Docuit in R. quæ nunc eſt in tom. 9. tr. 8. Reſol. 64. & in to 8 tr. 9. lege doctrinam R. 35 per tot.

R E S O L. VII.

An teneamur omittere aliquod præceptum ad evitandum aliorum ſcandalum?

Sed difficultas eſt cognoſcere, quando præcepta ſunt prætereunda propter ſcandalum vitandum?

Et in textu hujus Reſolutionis multi caſus adducuntur pro praxi prædictæ difficultatis. Ex p. 5. tract. 7. Reſ. 21.

§. 1. NEgativè reſpondet Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art. 8. dub. 1. num. 4.* Turrian. *in 2. 2. to. 1. diſput. 96. dub. 1.* Becanus *in 2. 2. tom. 1. cap. 27. quæſt. 5. nu. 2.* Baſil. Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 18. §. 2. num. 7.* Caſtrus Palaus *to. 1. tr. 6. punct. 16. num. 3.* & alii. Probatur hæc opinio ex Innocentio III. *in cap. cum ex injuncto, de novi operis nunciatione*, ubi ſic ait. Illa opera, quæ ſine peccato mortali omitti non poſſunt, non ſunt pro vitando ſcandalo dimittenda, neque ea debent pro vitando ſcandalo committi, quæ ſine mortali peccato committi non poſſunt: ergo ex mente Innocentii nullum præceptum neque affirmativum, neque negativum omittendum eſt propter ſcandalum, quod aliàs ſine peccato omitti non poteſt. Deinde unuſquiſque tenetur magis habere curam propriæ, quàm alienæ ſalutis, & conſequenter magis vitare proprium peccatum, quàm alienum, ſi utrumque vitari non poteſt, ergo præceptum quod mihi impoſitum eſt ad vitandum proprium peccatum, potiùs ſervire debeo, quàm præceptum, quod mihi impoſitum eſt ad vitandum peccatum alienum. At præceptum de vitando ſcandalo proximi ſolùm mihi impoſitum eſt ad vitandum peccatum alienum: ergo non eſt ſervandum, quando occurrit aliud præceptum, quod mihi impoſitum eſt ad vitandum peccatum proprium. Hæc ratio locum habet, quando eſt paſſivum, quod ex præcepto teneor ſervare (de quo hic agimus,) tunc enim non debeo tranſgredi hoc præceptum ad vitandum peccatum alienum. Secùs eſt quando paſſivum aliorum ſcandalum oritur ex eo peccato; tunc enim duplici titulo teneor abſtinere, tum ne ego peccem, tum ne alii meo peccato ſcandalizentur. Nec valet dicere, quòd præceptum naturale magis obligat, quàm poſitivum; ergo præceptum de vitando ſcãdalo magis obligat, quàm præceptũ confeſſionis, vel Baptiſmi, vel audiendi Sacrum. Hæc enim poſitiva ſunt illud, naturale eſt? Reſpondeo, antecedens verum eſt, cæteris paribus. Nam quando utrumque præceptum tam naturale, quàm poſitivum primario refertur ad propriam meam ſalutem procurandam, vel ad proprium meum peccatum cavendum, tunc magis obligat naturale, quàm poſitivum reſpectu mei; ſi autem naturale primario refertur ad cavendum alienum peccatum, & poſitivum ad cavendum proprium peccatum, tunc poſitivum magis obligat, quàm naturale reſpectu mei. Hoc autem fit in propoſito, ut ex dictis patet.

Sup. hoc in R. ſeq. ſignanter in fine, ſed lege eam per totam.

2 Verum, his non obſtantibus, affirmativam ſententiam mordicùs tenet Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp. 175. ſect. 20. à §. 256. & ſeq.* Valentia *tom. 3. diſput. 3. quæſt. 18. punct. 4.* Suarez *diſput. 10. ſect. 3. num. 9.* Bañez *in 2. 2. quæſt. 45. artic. 8. concl. 2.* Tannerus *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 6. dub. 9. num. 120.* Gordonus *tomo 1. lib. 9. quæſt. 16. capit. 5. §. 1.* Emanuel Sà *verſ. auditio Miſſæ, num. 3.* Lorca *in 2. 2. quæſt. 43. art. 8. n. 10.* & alii. Unde utramque ſententiam probabilem eſſe puto. Prima verò magis mihi placet, maximè ſi præcepta ſint poſitiva.

3 Sed ſi aliquis ſtare vellet in hac poſteriori, difficultas eſt cognoſcere, quando præcepta ſunt prætereunda propter ſcandalum vitandum, & in hoc doctè, ut ſemper ſolet, ita philoſophatur Hurtado de Mendoza *ubi ſuprà §. 268.* Quando præceptum eſt humanum, ex cujus omiſſione nullum aliud

ſequitur incōvenientis in proximum, tunc eſt vitandum. Exempli gratia, ſi ego non poſſum audire Sacrum quin alicui præbeam occaſionem gravis iracundiæ, odii, aut luxuriæ teneor abſtinere à Sacro. Item ſi non poſſum jejunare niſi præbendo alicui occaſionem gravis peccati, teneor non jejunare, huc enim ſpectat, *Miſericordiam volo, & non ſacrificium*; etenim ſi in miſericordia corporali locum habet id, multò magis in ſpirituali, ad quam pertinet directè nihil efficere, unde proximus ruat; quia licèt Religio eſſet melior virtus, quàm miſericordia, tamen Deus non indiget noſtris Religionis operibus, quæ poſſunt poſtea uſurpari frequentius. Eandem ob cauſam tenemur dimidiare confeſſionem imminente ſcandalo paſſivo. Si verò ex omiſſione præcepti immineat aliud damnum grave proximo, non eſt prætereundum preceptum. v. g. ſi ego teneor opitulari alicui indigenti, & alius id videns ſit arrepturus occaſionem maledicentiæ, aut alius peccati gravis, teneor opitulari indigenti, quia præceptum illi beneficiendi plus habet ponderis, quàm preceptum vitandæ occaſionis, quia propter alterius malitiam, iniquum eſt, ut alius patiatur grave damnum, ob quod non probo, quod ait Bañez *art.* 8. non eſſe opitulandum fœminæ extremè indigenti, quando id non poteſt fieri, quin alii occaſionem arripiant, aut ſiniſtrè judicandi, aut murmurandi, eſt enim immanitas ferina famelicæ morti permittere aliquem propter aliorum temeraria judicia, maximè cùm poſſit poſtea illa nota deleri. Eadem ratione deduces teneri conjugem ad reddendum debitum conjugale petitum ab altero conjuge, licet alii ſint accepturi occaſionem peccandi. v. g. in longa navigatione, aut diuturno carcere, aut habitatione non ampla, ſi quis cum uxore degat, non poteſt illa invita abſtinere diu ab uſu matrimonii, quamvis aliquis adſit auditurus, & ex auditu ſit Venerem illicitam concepturus. Ita ego teneor reſtituere homini, quæ ſua ſunt, illo petente, quamvis ſciam illum eis abuſurum ad peccatum. Si tamen ſint arma, aut aliud inſtrumentum, quo occiſurus eſt alium teneor tunc illud non dare, quia determinatè petitur ad rem malam. Idem dico de fortunis ſi commodè poſſum protrahere ſolutionem. Si verò ſine gravi damno proportionato non poſſum protrahere arma, neque fortunas, poſſum illa dare, quia non teneor cum gravi damno abſtinere ab ea actione, quæ de ſe bona eſt, quia eſt actus juſtitiæ, abuſus autem illarum rerum eſt propter ſolam malitiam eas accipientis, quòd ſi non immeritò cenſent aliqui me poſſe licitè dare mutuas pecunias amico eis abuſuro, quando ſine gravi damno non poſſum illas negare, multo meliùs potero illi reſtituere, quæ ſua ſunt. Ultimò conſiderandum eſt has occaſiones incidere per tempus breve, diuturnæ enim eſſe non poſſunt. Si enim Sacerdos timet ex concurſu civium ad Sacrum orituras contentiones, tenetur à Sacro abſtinere biduo, aut triduo, donec ſeditionis pericula authoritate publica aut alia ratione ſedentur. Item ſi quis arrepturus ſit occaſionem peccandi conſpecta ſemel fœmina, hæc ſemel, aut iterum debet abſtinere à Sacro: at verò ſi alter diuturnus eſſet in eam depereundo, non abſtinere tenetur à Sacro, ſed potiùs illi intereſſe, quia peccatum proximi plus habet de malitia, quàm de infirmitate, aut ignorantia, & hæc omnia docet Hurtado *ubi ſuprà*; ſed quia de hoc ultimo exemplo multis dubitant, de illo ſpecialiter inquirendum videtur.

Sup. hoc in R. ſeq. & in aliis ejus primo no.

RESOL. VIII.

An mulier ſi ſciat ſe concupiſcendam ab aliquo laſcivè, teneatur non exire ad audiendum Sacrum? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 22.

* Quæ hic eſt R. antecedens, ſed ferè eam per totum, & ex Reſ. ſeq. §. ad medium, & in 3 §. illius. & in §§. ſeqq.

§. 1. QUòd ſemel, aut iterum abſtinere debeat à Sacro, docet, ut viſum eſt, Hurtado * *in fine ſuperioris reſolutionis*, & Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 18. *punct.* 4. ait, Per aliquod tempus in tali caſu abſtinendum eſſe à Sacro. P. Suarez *diſp.* 10. *ſect.* 3. *n.* 10. quærens an teneatur mulier omittere Sacrum ad vitandum ſcandalum? Reſpondet interdum poſſe hoc licere, imò & eſſe neceſſarium, rarò tamen accidere hanc obligationem.

2 Verùm, quia hæc res eſſet ſcrupulis plena, ego puto abſolutè nullam adeſſe obligationem, ut fœmina in tali caſu non audiat Sacrum. & ita docet docet Caſtrus Pal. *to.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 16. *n.* 4. & Jacobus Granado *in* 2. 2. *contr.* 3. *tra.* 13. *diſp.* 5. *ſect.* 5. *n.* 28. ubi ſic ait. Si ejuſmodi ſcandalum ſit ex infirmitate, quia nimirum videns ab aliqua perſona impleri aliquod præceptum, adeò imbecillis eſt, ut accipiat occaſionem ruinæ. Valentia ait eſſe obligationem omittendi per aliquod tempus exequutionem præcepti humani, vel Eccleſiaſtici, v. g. teneri fœminam non audire Sacrum diebus feſtis, ſi quis eam videns acciperet occaſionem deſiderandi aliquam gravem impudicitiam, quia major obligatio eſt vitandi ſcandali, quàm audiendi Sacri, cùm illa ſit naturalis & divina, hæc non niſi Eccleſiaſtica; addit tamen non eſſe fœminam ad id obligandam per multum temporis, v. g. per unum annum. Hoc tamen mihi non probatur, quia unuſquiſque habet jus ad faciendum, quæ non ſolum ſunt bona, ſed etiam obligatoria, præſertim ſub gravi præcepto, ergo non tenetur ab illis abſtinere, ut evitet culpam alterius. Confirmatur, quia non magis tenetur quis ad vitandum hoc ſcandalum, quàm ad implendum beneficium correctionis fraternæ; ſed nemo tenetur non implere preceptum juris etiam humani, ut corrigat, imò alia minoris momenti deobligant ab ejuſmodi correctione; ergo neque ut evitet ſcandalum. Ita Granado, & ante illum hanc ſententiam docuerat etiam Azorius *tom.* 2. *l.* 12. *cap.* 18. *quaſt.* 12. & Vaſquez *opuſcul. de ſcandalo, quaſt.* 43. *artic.* 8. *dub.* 2. *num.* 27. & docebunt omnes DD. qui putant præcepta non eſſe prætermittenda propter ſcandalum.

Sup. hoc in R. præterita §. 2. & 3.

RESOL. IX.

An fœmina ornans ſe ſecundùm conſuetudinem patriæ, ſi ſciat ex hoc ornatu laſcivè ab aliquo amari, peccet mortaliter ſe ornando, vel de domo exeundo.

Et quid, ſi ornatus eſſet ſuperfluus, & maximus, dummodo ſit ſecundùm morem Patriæ? Ex p. 2. tr. 25. & Miſc. 1. Reſ. 30.

Sup. hoc in R. ſeq. & lege §. ult. hujus R. & alium ejus not.

§. 1. RESpondeo negativè. Ita Azorius *part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 18. *quaſt.* 11. Ratio, quam adducit, eſt, quia taliter ſe adornando utitur jure ſuo. Eandem ſententiam docuit Cajetan. *in* 2. 2. *quaſt.* 169. *artic.* 2. *ad* 5. *dubium*, Sanchez *ubi infra*, *num.* 17. Bonacina, & noviſſimè Petr. de Lorca *part.* 2. *tom.* 2. *quaſt.* 73. *artic.* 8. ubi ait: (Effectum per accidens, etiamſi ſit prævilus, dummodo non ſit formaliter intentus, non imputari, oſtendunt multa exempla. Si videlicet mulier ornet ſe, ut placeat marito, vel ut procedat juxta conſuetudinem patriæ, etiamſi prævideat ſe ab aliquo turpiter amandam, non tenetur abſtinere, neque imputatur illi: & ratione id probatur, quia quando effectus ſequitur per accidens, etiamſi prævisus ſit, non eſt virtualiter intentus, nam virtualiter intentum in cauſa intenditur, cauſa autem per accidens, non eſt ſimpliciter cauſa, neque continet effectum, ut in ea dicatur volitum. Et certè eſſet grave jugum, & animas mille laqueis implicare, ſi teneremur vitare effectus per accidens præviſos. Hæc ergo habenda eſt regula generalis, ut ille effectus non augeat malitiam, neque imputetur, qui ſequitur per accidens, etiamſi præviſus ſit, dummodò non ſit formaliter intentus.) Hæc Lorca. Vide etiam illum, *quaſt.* 20. *art.* 5.

2 * Ex his oritur & ſolvitur alia dubitatio, quid dicendum de fœmina domo ſua exeunte, cùm videat ſe laſcivè concupiſcendam ab amaſio? Noſter P. Magal. *in* 1. *part. lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 9. & Turrian. *in* 2. 2. *tom.* 1. *diſput.* 96. *dub.* 2. Becan. *in* 2. 2. *tom.* 1. *cap.* 27. *quaſt.* 6. *num.* 4. diſtingunt; nam propter ſcandalum futurum ex malitia alterius, non debet talis fœmina domi manere, ſed exire poteſt, vel ad audiendum Miſſam, quando non eſt in præcepto; vel etiam alicujus recreationis gratia: ſed ſi ſciat quòd proximus peccat ex fragilitate, puta ex magna ratione amoris erga illam, vel quid ſimile, tunc tenetur mulier ſe occultare, & nec etiam ex utilitate domo exire, ſi aliter proximi ſcandalum ſedare non poteſt. Concordat ex parte cum Magala, & Turrian. Martinez *in p.* 2. *q.* 20. *art.* 6.

* Sup. hoc in R. not. ſeq.

Sup. hæc in R. præterita, & in alio §. ejus primo annot.

3 Secunda opinio eſt D. Antonini, Medinæ, Cordubæ, Lopez, Zumel, & aliorum apud Sanchez *ubi infrà*, *num.* 16. & Filliuc. *in quaſt. mor. tom.* 2. *tract.* 28. *cap.* 10. *num.* 232. qui aſſerunt eam peccare mortaliter, ſi exeat domo, ſine ulla neceſſitate, ſed ex curioſitate, indifferenter hac, vel illac diſcurrendo, non autem ſi hoc faciat ob cauſam neceſſariam, ut inviſendi vicinas, ſeu affines, ne minus urbana habeatur, vel eundi ad Eccleſiam, &c.

4 Tertia opinio, cui tanquam probabiliori adhæreo, eſt Cajetan. *in* 2. 2. *quaſt.* 69. *artic.* 2. *ad* 5. *dubium*, quem poſtea ſequuti ſunt recentiores aliqui, ut præter alios Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 17. & Bonac. *tract. de leg. diſp.* 2. *quaſt.* 4. *punct.* 2. *§. unic. num.* 27. *& tractat. de matrimon. quaſt.* 4. *punct.* 9. *numer.* 17. qui aſſerunt fœminam in tali caſu non peccare, non enim tenetur ſua ſe libertate privare egrediendi domo, ſtandi ad oſtium domus, vel feneſtram, diſcurrendi per civitatem, &c. Et ratio eſt, quia etiamſi ita faciendo daret occaſionem amaſio ad concupiſcendum, tamen iſta occaſio potius provenit ex ipſius amaſii malitia, & ideò eſt occaſio ab ipſo accepta, & non à muliere data, quæ jure ſuo & libertate ſua utitur, & iſte effectus, ut ſuprà diximus de muliere ornante ſe, provenit per accidens, & licèt ſit præviſus, non tamen eſt intentus, & ideò non debet ad culpam imputari.

5 Limitanda tamen eſt hæc doctrina, niſi fœmina, data opera, ſe offerret conſpectui adoleſcentis, illius amoris conſcia, etſi illum non intenderet. Secus autem ſi hoc faciat, ut diximus non ſolùm propter aliquam neceſſitatem, ſeu utilitatem, ſed etiam propter hoc ſolùm, ne videlicet ſe privet ſua libertate, & jure exeundi domo; Ex his omnibus mihi olim rigida viſa eſt cujuſdam confeſſarii reſolutio, qui noluit abſolvere mulierem nobilem, quæ in curſu ſolebat ambulare, ſecundùm morem patriæ; cum aliis fœminis nobiliſſimis; quia ita ſe præbebat conſpiciendam adoleſcenti, à quo ſciebat ſe turpiter amari, non enim tenebatur propter malitiam amaſii privare ſe jure & libertate ſua.

6 Adde quòd exire domo juxta morem patriæ, ab Azor.

part. 2.

Digitized by Google

p.2. *lib.*12. *cap.*18. *q.*12. connumeratur inter cauſas juſtas, quas habent mulieres in hoc caſu domo egrediendi. Sed circa præſentes quæſtiones vide etiam Med. *par.*2. *quæſt.*20. *art.*5. Alvar. etiam *in p.*2. *q.*73. *art.*8. & tandem Suarez *de charitat. diſput.*10. *ſect.*4. *num.*10. ubi aſſerit, fœminam non peccare, etiamſi ſequatur ſcandalum, adornando ſe, dummodo ornatus ſit moderatus, & decens, ſecus ſi eſſet ſuperfluus, & maximus. Sed ego puto non peccare, etiamſi eſſet ſuperfluus, & maximus, dummodo ſit ſecundùm morem patriæ, & de ſe non ſit quaſi provocativus ad malum. Unde benè aſſerit Turrian. *in* 2.2. *to.* 1. *diſp.*96. *dub.*2. §. *ex traditis*, ornatum non habere ſpeciem mali, quantumvis illuſtrem, ſi ſit juxta conſuetudinem patriæ fœminarum, quæ honeſtæ ſunt; ſecus ſi eſſet peculiaris habitus meretricius.

Sup hoc ſuperfluo ornatu lege infra 6. Nota verò 8. 11.

R E S O L. X.

An fœmina teneatur non ſe ornare, & in publicum non exire ad evitandum aliorum ſcandalum.

At verò, ſi hoc vult facere cum peccato veniali oſtentationis inanis, quæritur, an in hoc caſu contrahat malitiam ſcandali.

Et an excuſentur fœminæ à peccato, utentes ornatu, quæ nuda pectora, & mammillas oſtendunt, ſi fiat hoc ſecundùm morem patriæ, & abſque ulla mala intentione? Ex p.5. tr.7. Reſ.31.

Sup. hoc in Reſ. præterita.

§. 1. AD hunc caſum reſpondet Iacobus Granado *in* 2. 2. *D. Thom. contr.*3. *tract.*13. *diſp.*5. *ſect.*5. *num.*31. ubi ſic ait. Dubitant DD. utrum peccet fœmina, quæ ſe ornat, ſi noverit inde alios ſumpturos pro ſua fragilitate occaſionem concupiſcendi illam? Nonnulli, quos tacito nomine refert Emanuel Sà *verb. Ornatus*, *num.*1. affirmarunt eſſe mortale, Navarrus, verò *in ſumma cap.*14. *num.*37. diſtinguere videtur; ſi enim neſciat, vel non advertat mulier ſe ab aliquo determinato concupiſcendam, ait non peccare lethaliter licèt indeterminatè & vagè noverit aliquem futurum, qui occaſione ſui aſpectus peccet. Secus verò ſi in particulari perſonam cognoſceret, & quidem ſi ornatus eſſet valdè nimius, & præter patriæ conſuetudinem, non foret excuſanda fœmina à mortali, ſi crederet ſe fore alicui occaſionem lapſus, nec hac in parte quidquam refert quòd in particulari cognoſcatur, vel ignoretur, quæ perſona ſit inde ſumptura occaſionem peccandi; ratio enim utrobique eadem eſt, quia nimirum ornatus ille illicitus eſt, & ad quem fœmina non habet jus; aliunde eſt gravis culpæ occaſio; graviter ergo lædit charitatem ſic ſe ornando. Si verò ornatus eſſet honeſtus, ille nimirum qui in patria, vel regione conſuetus eſt, non peccat fœmina illum geſtando, licet ſciat futurum alicui determinatæ, vel vagæ perſonæ occaſionem ruinæ, dummodo ruinam ipſius non intendat. Sic ſentiunt Cajetanus, Sà, Azorius, & Navarrus *in ſumma cap.*23. *nu.*18. Nemo, inquit, peccat ornando ſe etiam ſplendidè pro ſui ſtatus decentia, & more regionis, modo id bono fine faciat, imò meretur, licèt alius, vel alia ad ejus concupiſcentiam per accidens alliciatur. Probatur, quia fœmina habet jus ad indumenta illa, quæ ſunt juxta conſuetudinem patriæ, & oppoſitum foret illi valdè grave, ergo ſuavis lex charitatis non obligat illam, ut eum tanto detrimento evitet peccatum illicitæ concupiſcentiæ alterius. Et ſanè ſi oppoſitum eſſe verum, damnandus abſolutè foret fœminarum ornatus, & frequentes illarum ingreſſus in templa, & alia honeſta loca, cùm valdè veriſimile ſit in tanta fragilium hominum multitudine eſſe aliquos, qui inde ſumunt occaſionem peccandi, quippè quibus multò minores occaſiones ſufficere poſſunt, & ſolent. Addit præterea Cajetan. & meritò quidem, licèt fœmina in prædicto ornatu aliquando peccet propter jactantiam, aut alium ejuſmodi finem, non propterea peccare peccato ſcandali, dummodo non intendat, ut ſupponimus, ruinam aliorum, quia prædictus jactantiæ finis non reddit ornatum magis ſcandaloſum. Hæc Granado.

2 Sed ego magis clarè rem explicabo. Dico igitur quòd quando fœmina timet ne à perſona particulari ametur laſcivè, teneri cavere à publico, & abſtinere ab actione occaſionante alicui ruinam, quando poteſt abſque gravi proportionato damno, quia tenemur vitare aliorum peccata, quando commodè poſſumus. Unde deducendum eſt peccare fœminam euntem in hoc templum ad Sacrum, in quo eſt aliquis, à quo turpiter ametur, quando commodè poteſt aliud templum adire eo periculo vacans; item quando it per hunc vicum, potens commodè ire per alium. Quando audit ſonitum equi vehentis amaſium, & ipſa ſe abſque neceſſitate dat in feneſtra aſpiciendam; quando verba facit coram amatore, quibus ille ſit accedendus, ſi poteſt abſque ſpecie inurbanitatis tacere. Quando item domo egreditur, ſciens eam expectari ſpectandam, ſi nulla tunc ſit neceſſitas. Ita docet Caſtrus Palaus *tom.*1. *tract.*6. *diſput.*6. *punct.* 7. *num.*4. & Hurtado *in* 2. 2. *diſp.*173. *ſect.*31. *§.* 404. qui tamen optimè, ut ſemper ſolet, §. ſubſequenti docet, quòd quando ſive gravi & proportionato damno non poteſt illas actiones vitare, quòd tunc non tenetur in publicum non exire, & ab his abſtinere, quia tales occaſiones ſunt valdè remotæ, & generales, ex quibus oritur peccatum ex malitia potius ſcandalizati, quàm fœminæ. Unde hinc deduces non teneri fœminam, nec licitè poſſe abſtinere diu à Sacris, nec teneri carere diu publico, nec abſtinere à feneſtris longo tempore, nec non eſſe ad domus ſuæ januam, nec privari amicarum conſuetudine, ruſticatione, & aliis oblectationibus, ſine quibus vita degitur moleſtè; itaque ſemel, aut iterum, paucíſque vicibus id tenetur efficere, quia ſine moleſtia gravi poteſt; dixi autem non tenetur, quia eſſet valdè moleſtum; & ſerupulis plenum.

3 Non deſinam hic adnotare etiam Layman *lib.*2. *tom.*3. *cap.* 13. *numer.*11. *quæſt.*13. excuſare fœminas utentes ornatu, quo nuda pectora, & mammillas oſtendunt; ſi fiat hoc ſecundùm morem patriæ, & abſque mala ulla intentione. Vide etiam circa præſentem quæſtionem de ornatu mulierum Suarez *diſp.* 10. *ſect.*3. *num.*10. Gordonum *tom.*1. *lib.*6. *quæſt.*16. *cap.*5. §. 2. *num.*15. Sanchez *in ſumma tom.*1. *lib.*1. *cap.*6. *num.*17. & Layman *loc. cit.* ubi ex Leſſio *lib.*4. *cap.*4. *num.*110. ponit hanc regulam, quòd quando aliquid non eſt per ſe malum, ſed indifferens, exceſſus in uſu illius (ſepoſita omni malitia extrinſeca) non eſt niſi peccatum veniale, & ideò exceſſus in corporis ornatu conſiderata qualitate perſonæ, loci, &c. erit tantùm peccatum veniale.

Sup hoc late in Reſ. ſeq. & etiam late infra in Reſ. 16. à §. Ex dictis, uſque in finem dictæ Reſ.

4 Sed non deſinam pro coronide hujus reſolutionis apponere hìc pro curioſis pulchrum dubium. Fœmina, ut dictum eſt, non tenetur lege charitatis abſtinere ab ornatu, & fuco, ita ut illi liceat ſe ornare & comere: at vult hoc facere cum peccato veniali oſtentationis inanis; quæritur an in hoc caſu contrahat malitiam ſcandali? Negativè reſpondet Salas *in part.*2. *tom.*2. *tract.*13. *diſp.*5. *num.*132. Zumel *in part.*2. *quæſt.*73. *art.*8. *dub.*2. *concl.*3. & Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *diſput.* 173. *ſect.*24. §. 299. ubi ait. Alienum peccatum mihi non imputatur, quando ſequitur ex meo facto, cujus ſubſtantiam ego non teneor vitare lege charitatis, ut conſtat propoſito exemplo; fœmina enim non tenetur abſtinere tunc à ſubſtantia ornatus, ut pono: ergo peccatum alienum occaſionatum ex illa ſubſtantia non poteſt imputari fœminæ; quia illa non tenebatur vitare hanc occaſionem: quòd verò fœmina peccaverit pravo fine, nihil refert ſcandali paſſivi, quia ille non fuit ornatus ex pravo fine, ſed ex operis ſubſtantia. Unde nullum peccatum fœminæ fuit cauſa alterius ruinæ. Si verò ratione circumſtantiæ malæ tenebatur fœmina vitare ſubſtantiam ornatus independenter ab ſcandalo alieno, tunc ei vitio vertetur, v. g. ſi ex temporis circumſtantia, aut ex mariti præcepto, aut ex voto tenetur fœmina abſtinere ab ornatu, tenetur etiam ex præcepto charitatis, quia tunc ex ejus peccato, ut peccatum eſt, oritur alienum ſcandalum, oritur enim ex ſubſtantia ornatus hìc & nunc, quem hìc & nunc tenebatur vitare. Hæc Hurtado: ex quibus non videntur admittenda ea, quæ docet Alphonſus Leone *de officio Confeſſ. tom.* 1. *recollect.* 7. *n.*369. & 371. recognoſce illum; & ex dictis ab Hurtado ad ſuas rationes reſpondebis,

Sup. hoc in R. ſeq. §. penult. propè finem verſ. und. &c.

R E S O L. XI.

An ubi adeſt conſuetudo, quòd mulieres incedant pectore nudato, hoc non obſtante, peccent mortaliter.

Et an principes, & Epiſcopi ſub peccato mortali teneantur talem conſuetudinem exſtirpare: & an tales Fœminæ à Sacra Synaxi repellendæ ſint.

Et an mulier ita ſuperfluè ornata, & potiſſimùm nudans pectora, & ſi nollet ornatum deponere, poſſet nihilominus abſolvi in confeſſione.

Et an in hac inſueta pectoris fœminæ nuditate poſſit dari levitas materiæ.

Et notatur ornatum mulierum ſuperfluum, & immoderatum eſſe illicitum, ſed aliquando cum peccato veniali, aliquando verò cum mortali.

Et an exceſſus ornamentorum immoderatus in pretio ſit peccatum lethale.

Et an ſaltem peccent mortaliter Fœminæ utentes veſtibus pretioſis, & odoriferis.

Idem eſt dicendum de ornamento ſuperfluo, & immoderato virorum.

Et tandem quæritur, an ſemper peccent mortaliter fœminæ, ſi incedant pectore nudato, ubi non eſt talis mos incedendi? Ex p. 10. tr.12. & Miſc.2. Reſ.30.

§. 1. NOn deſunt Doctores abſolutè aſſerentes, mulieres incedentes pectore nudato, peccare mortaliter. Ita Summa Angelica, *verb. Ornatus num.* 3. Piſanella *eodem verb. num.*3. Roſella *num.*13. D. Antoninus *in Summa part.*2. *titul.*4. *cap.*5. §.3. Sed ego olim contrarium docui, quando juxta morem Regionis nudo pectore mulieres incederent; & ſic docet Cajetanus *in* 2. 2. *quæſtion.* 169. *artic.*2. ubi ſic ait: pectus à mulieribus decoris gratia nudum alicubi defertur, ac per hoc ad ornatum reducitur pulchritudinis, quòd etiam ornatus talem habens conditionem, ſcilicet nudati pectoris juxta Patriæ morem, non eſt ſecundùm ſe mortalis. Et addit viros nuditate pecto-

Sup. hoc in R. præterita §. Nõ deſinam, & pro contento in hoc Reſ. demptis difficultatibus §. notandum eſt, & §. Nota verò, hujus Reſ. late infra in Reſ 63 à §. Ex dictis uſque in finem Reſ. ſignanter in §. Ita ille.

ris mulierum diverti à majoribus criminibus. *Et in ſumm. verb. Ornatus*, *cap.*4. ornatum mulierum monſtrantium media ubera, in remedium, ne pejora fiant, introductum aſſeverat. Idem docet Armilla, *verb. Ornatus*, *n.*1. §.4. Navarrus *in Summa*, *cap.*23. *nu.*19. Sanchez, *de Matrimon.* 3. *lib.*9. *diſp.*46. *num.* 26. Filliucius, *tom.*2. *tract.*30. *cap.*10. *num.*220. Graſſius *in Deciſ. lib.*2. *cap.*76. *num.*2. Leſſius *lib.*4. *cap.*4. *dub.*14. *n.*112. Azorius *part.*2. *lib.*12. *cap.*18. *q.*13. quibus adde Trullench *in Decal. tom.* 1. *lib.*1. *cap.*6. *dub.*5. *n.*21. *& ubi infrà*.

Sup. his in R. 3. non ornetis in §. Unde.

2 Verùm, his non obſtantibus, noviſſimè doctus, & eruditus Pater Albertus de Albertis, ex Societate Jeſu *Paradoxa mortalia de ornatu mulierum*, *diſput.*2. *cap.*1. *per totum*, latiſſimè conatur probare primam ſententiam, nempè mulieres nudato pectore incedentes, peccare mortaliter; qui etiam putat Principes laicos, & Epiſcopos ſub peccato mortali teneri talem conſuetudinem extirpare; & tales fœminas eſſe à ſacra Synaxi repellendas: & ſententiam ſupradictorum Auctorum, qui liberant hujuſmodi mulieres à peccato mortali ex more Patriæ, probabilem ex principio ſaltem extrinſeco non vult admittere. Et in favorem Patris Alberti, ego hic adducam auctoritatem inclyti Doctoris Sorbonici Andreæ Duvallii *in* 2. 2. *Div. Thomæ*, *tractat. de Charitate*, *quæſtion.*19. *artic.*5. ubi ſic ait: difficultas eſt de ornatu virginum, & mulierum, an ſcilicet ipſæ debeant eam omittere, & relinquere, ne aliqui eas inſpiciendo labantur in peccatum; ſed ſciendum eſt, ornatum illum muliebrem eſſe duplicem; vel enim eſt moderatus, ſtatui conveniens, & mediocritatem pro ratione temporis, loci, & conditionis ſervans: & hunc non tenetur mulier deponere, etiamſi fortè aliqui propterea cadant in peccatum: vel eſt immoderatus, & immodeſtus, ut quando mulier nudato toto pectore incedit per Urbem, aut alia loca, in quibus promiſcuè viri ſimiliter incedunt: & hic ornatus eſt ab iis deponendus, & omittendus: quia probabiliter conſtat ipſius mulieribus aliquos ex earum in tali ſtatu aſpectu, cogitationes, & deſideria obſcœna, & nociva concepturos, & certè talis ornatus non eſt opus indifferens, ſed reipſa malum; quia, ut inquit Poeta: *Ut vidi, ut perii, ſic me malus abſtulit error*, *Illa fuit mentis prima ruina meæ* & ſic meritò dicebat Job: *Pepigi fœdus cum oculis meis, ut ne cogitarem quidem de virgine*. Dices, virginem poſſe ornamentis illis cum exceſſu aliquo uti ad hoc, ut ex multis quorum oculis placebit, unum ex illis pro viro ſortiri poſſit: & ad illud jus videtur, ſicut & ad matrimonium habere? Reſpondeo, virginem illam propterea non debere uti habitu immodeſto: & immoderato, ſi quidem pro ſuo commodo, nempè pro viro ſibi quærendo, multa mala committere; ideòque ex jure, quod habet ad Matrimonium, tantùm ſequitur, eam poſſe ſe convenienter ſuo ſtatui, & conformiter aliis ſuæ civitatis virginibus, ornare, & ſic ornatam conari placere oculis virorum nubere volentium. Cajetanus tamen, *quæſt.*169. *art.*2. Navarrus, *cap.*13. *Enchiridii*, *num.*19. putant hunc ornatum immoderatum, & inſolentem, eſſe tantùm peccatum veniale, ratione exceſſus pugnantis contrà virtutem modeſtiæ: non autem ratione ſcandali, quia ex tali ornatu non magis cauſatur ruina proximi, quàm ex pulchritudine naturali, quæ omitti, & deponi nequit: igitur ſicut ruina proximi ſpiritualis oritur tantùm per accidens ex illa pulchritudine: ſic etiam ex illo ornatu ſuperfluo, per accidens duntaxat ſequitur. Ex quo concludunt aliqui mulierem ita ſuperfluè ornatam, & potiſſimùm nudantem pectus, etſi nolit eum deponere, poſſe nihilominus abſolvi in confeſſione; quod tamen ego nollem, ſiquidem mulieres ita ſuperfluè ornatæ, ſunt infallibiliter in laqueum & ruinam multorum, præſertim verò cùm ad hunc ornatus exceſſum nullum jus habeant, neque illis onus aliquod imponitur, ſi eiſdem dicatur ad ruinam proximi præcavendam, eo uti non poſſe, ſed ſolùm eo, qui eſt eorum ſtatui conveniens. Huſcuſque Duvallius, ſententiam Patris Alberti ſequens.

Sup hoc ibid. § Ex dictis:

3 Sed adhuc ego non audeo ſententiam Cajetani, Leſſii, & aliorum, ubi ſuprà nota improbabilitatis inurere, quam noviſſimè tuetur Trullench *in Decalog. tom.*2. *l.*6. *c.*1. *dub.*13. *n.*21. ubi ſic ait: Nec peccat mortaliter mulier ſic ornata, ut media ubera monſtret ſecundùm Cajetanum, *verb. Ornatus*. Si fiat ſecundùm morem Patriæ, & abſque ulla intentione depravata; qui addit: Verumtamen, ubi conſuetus eſt, ſine peccato videtur, & in remedium, nè pejora fiant, fortè introductus: eſſet tamen peccatum mortale introducere hujuſmodi morem, quia inſolita magis movent, & excitant. Ita ille.

Sup. hoc ibid. 6. Nota vero, & ſeq.

4 Nota tamen, ſtando in ſententia Patris Alberti in hac inſueta pectoris fœminei nuditate, dari poſſe levitatem materiæ, ut ſi qua mulier infrà radicem colli pectus craſſitie unius tantùm digiti, non putarim eam mortaliter delinquere. Ratio eſt; quia talis nuditas non videtur per ſe eſſe notabilis, quæ ad libidinem notabiliter incitet; & hujuſmodi ferè ea, ut vulgo appellatur *Scollatura*, quæ Mediolani ab aliquibus uſurpari cœpit, modiciſſimè infra collum, coronæ inſtar ambiens, ac patens; nihilominus à Confeſſariis, & à Concionatoribus, aliiſque Animarum Paſtoribus, & Religioſis omnibus ſtrenua opera danda eſt, ut hujuſmodi quoque *Scollatura* penitus tollatur, quia alioqui contagio vanitatis paulatim ſerpit, & ab uno digito *Scollaturæ* ad duos, hinc ad tres, & ultrà, donec pectoris notabilis nuditas cernatur, facilè proceditur, & periculum ingens eſt, ne de veniali *Scollatura*, in lethiferam nuditatem pedetentim incidatur. Addit etiam hujuſmodi *Scollaturam* poſſe per accidens notabilem evadere: nam ſi immodicus ornatus aliàs, nec dum notabiliter libidinem provocabat, fieri poteſt, ut addita *Scollatura* jam notabiliter provocet, atque ita *Scollatura*, efficaciam ornatus immodici ad malum allicientis expleat, quanquam non eſt mortalis, niſi efficacia ſupperaddita ex *Scollatura* & alio cultu immodico ſit notabilis. Quamobrem, tantò magis, hæc etiam *Scollatura* deteſtanda, tanquam culpæ quoque mortiferæ ſubinde occaſio. Hæc Albertus ubi ſuprà.

5 Nota etiam, quòd ſtando in opinione Cajetani, & aliorum Doctorum, peccarent mortaliter mulieres, ſi incederent nudato pectore; ubi non adeſt mos ſic incedendi; & ego teſtor quòd non adeſt Panormi, An adſit Romæ? Pater Albertus, & Pater Pallavicinus aſſerunt; mihi autem non eſt compertum: nam licèt hic Romæ viderim aliquas mulieres incedentes nudato pectore, & mammillis, credo quòd non obſervetur à majori parte, quæ conſtituit morem, & conſuetudinem, ut ipſemet Pater Albertus me citato docet *cap.*4. *num.* 6. Ideo non auderem ſententiam Cajetani & aliorum hic Romæ dictis mulieribus applicare.

6 Notandum eſt etiam ornatum mulierum immoderatum eſſe illicitum, aliquando verò cum peccato veniali tantum, aliquando cum mortali; quod egregiè declarant in caſibus particularibus Leſſius *de Juſt. lib.* 4. *cap.*4. *dub.*14. *num.*110. *cum ſeq.* Sed difficultas eſt, an exceſſus ornamentorum immoderatus in pretio ſit peccatum? Affirmat. Suarez, *de Charitate*, *diſput.* 10. *ſeq.*3. *num.*10. Filliucius, *tom.*2. *tr.*30. *cap.*10. *num.* 121. & alii. Sed ſepoſita alia pravitate, eſſe tantùm peccatum veniale docet Cajetanus, Leſſius, & ex illis Pater Albertus, *diſp.*1. *cap.*4. *n.*11. & huic ſententiæ ego adhæreo.

7 Nota vero, quòd quando ego dixi *in parte* 2. *tract.* 15. *reſolut.* 30. Fœminam non peccare in ornatu ſuperfluo, intellexi de peccato mortali, non autem de veniali, ut ex alibi à me dictis, colligi poterat, licèt aliquando etiam in ornatu ſuperfluo adeſſe peccatum mortale exiſtimo; prout patet in Caſibus appoſitis à Leſſio *loco citato*. Et ideò noviſſimè Rocafull. *in Decalog. præcept.* 6. *lib.*4. *cap.*6. *num.* 256. ſic ait. Dubitabis an ſaltem peccet mortaliter utendo veſtibus pretioſis, & odoriferis? Reſpondeo non eſſe peccatum mortale, niſi hoc fiat cauſa incitandi ad libidinem, aut niſi adſit lex aliqua particularis prohibens hoc ſub mortali. Ratio eſt, quia videtur eſſe magna inordinatio: non excuſatur autem à veniali ob ſuperfluum ornatum. Ita ille.

Quæ hic eſt ſup. Reſ. p. 9. ult. ad medium ſed lege eam à principio, & aliam ejus primam annot.

8 Nota, quòd poſt hæc ſcripta inveni ſententiam Patris Alberti docere etiam Petrum Marchantium *in Tribunal. Sacrament. tom.*3. *tract.* 2. *tit.* 2. *quæſt. incident. reſolut.* 30. §. 1. *regul.*1. *fol.* 30. unde in gratiam viri amiciſſimi verba Patris Marchant. hic apponam; ſic itaque aſſerit: Quandocunque forma, vel figura veſtimenti, ſive ornatus objectivè, juxta ordinariam hominum infirmitatem, eſt excitativa in alio libidinis, & concupiſcentiæ carnis, illis veſtibus, vel ornamentis uti, eſt ex natura ſua peccatum mortale. Ratio eſt, quia, qui ſimilibus utitur, cenſetur dare cauſam peccati natura ſua mortalis. Dixi (quando eſt excitativa in alio libidinis, & concupiſcentiæ carnis) in hoc enim conſiſtit ratio pompæ Satanæ: tentat enim per illa Satanas, & ad libidinem inducit. Tunc autem cenſetur excitativa libidinis, quando nuditas aliqua magna apparet, ut eſt videre in illis, quæ pectus apertum gerunt, etiam mammillis ex parte diſcoopertis. Item quando, etſi non ſit plena nuditas, apparentior tamen caro redditur delicatulo, & tranſparente lino: Unde & in Iſaia Theriſtra cum aliis veſtibus damnantur, Theriſtra autem ſunt tranſparentes, & perlucidæ veſtes, quæ non tam nuditatem tegunt, quàm curioſus apparere membra corporis faciunt. Denique huc referenda ſunt, quæ ſive expoſitione, ſive ex modo, libidinis alicujus ſpeciem immittunt, ut de viris, qui ita ſtrictas veſtes gerunt; ut partes etiam verecundæ, ſi non diſcoopertæ, ſecundùm tamen aliquam apparentiam pandantur, ut explicat Angelus *verſ. ornatus*, *&c. num.*2. Dixi (juxta ordinariam hominum infirmitatem, id eſt, juxta communem hominem ſenſum, communemque naturæ fragilis inclinationem, id eſt, ut excludamus ſingularem perſonæ tentatæ, vel afflictæ miſeriam, quæ omnia ſibi mala fingit, omnia interpretatur in malum, & propria tantum phantaſia ruit: neque enim homines tenentur ab ordinariis abſtinere propter extraordinarias aliquorum phantaſias 2. Ut evincamus communes mundanorum excuſationes, quibus dicunt, ſe malum non intendere, ſed libertate ſua uti: culpam autem eorum eſſe, qui turpibus illaqueant imaginationibus, aut moribus pravis. Hæ ſanè excuſationes in peccatis ſunt 1 Quicumque enim libidinoſo, ad libidinem excitante veſtimento, vel ornatu utentes, ſe oculis videntium velit proſtituunt offendiculum, quantum eſt ex ſe, ponunt; quod non tantùm communi Charitate auferre tenentur, ſed etiam Chriſtiana

ſtiana

ſtiana profeſſione, & obligatione, qua pompis Satanæ ſe abrenuciare profeſſi ſunt. Una fortè excuſatio magis ſolida eſt: Qua dicunt, mulieres maritatas debere, vel poſſe uti ornatu quocumque, ut maritis ſuis placeant. Sed eſto placere debeant aliquo ornatu an modeſtiam Criſtianam ſive ſobrietatem excedente? an libidinoſo? An ad libidinem excitante? Reſpondeo, igitur primò licere de facto mulieri Chriſtianæ aliquo ornatu uti, qui amorem mariti, aut conſervet, aut etiam alliciat, & hoc coram marito. Reſpondeo ſecundò. Non licere mulieri, aut viro in publico uti veſtitu, vel ornamento libidinoſo, ut ſibi invicem placeant. Ratio eſt. Quia indulgentia illa, qua permittitur aliquis levis exceſſus, ut ſibi invicem placeant domeſtica eſt; & ad mutuas perſonas tantùm refertur, illiſque duobus, velut terminis clauditur. Neque enim illis permiſſum eſt, ut alienis oculis objecta impudicitiæ exponant, & ſuam libidinoſam inclinationem mundo proſtituant: Addo, nec juſtè, nec rationabiliter virum poſſe velle, ut uxor alienis oculis placeat, vel alienos affectus ad ſe alliciat, nec uxor id viro ſuo permittere poteſt: Honorabile (inquit Apoſtolus) connubium in omnibus, & thorus immaculatus. Quomodo honorabile, ſi ei omnis honeſti limites excedere permittitur? Quomodo thorus immaculatus, cui non ſufficit domeſtica libido, niſi etiam alios inficiat? Dixi in Regula notanter (eſt ex natura ſua peccatum mortale.) Poteſt enim fieri veniale ex parvitate materiæ, ignorantia, indeliberatione, vel aliqua circumſtantia excuſante, v. g. coactione mariti, de qua S. Auguſtinus ad Ecditiam ſuprà: ubi excuſat Ecditiam, ſi maritus ad indecentem illum compuliſſet ornatum: Quod ſi (inquit) aliqua dura conditione cogereris, poſſes habere in ſuperbo cultu cor humile. Et adſert exemplum de Heſter. Adverte tamen ſemper, etſi mulier teneretur obedire marito ad geſtandum habitum ornatum aliquem exceſſivum vanitatis, & ſuperbiæ, non poſſe tamen obedire ad geſtandum habitum in publico ad laſciviam provocantem, quia ſive ex ſe, ſive ex objecto, & circumſtantia malum eſt; alterum autem tantùm ex accidenti, ut ſtatim dicemus. Et ſententia hæc modo explicata eſt omnium Auctorum: pertinet enim habitus libidinoſus ad impudicitiam, quæ ad *Galat.* 5. excludit a regno Dei. Unde etſi inveniantur aliqui Doctores cum S. Thoma 2. 2. *quæſt.* 169. *art.* 2. excuſantes interdum fucos, & vanitates muliebris ornatus à peccato mortali, quatenus ob aliquam circumſtantiam non videntur ita periculoſa eſſe: nihilominus nullus libidinoſi habitus uſum unquam excuſavit à peccato mortali. De ratione autem libidinoſi, & inhoneſti habitus penes Doctores judicium ſit. Malo ego ſtare judicio Scripturæ, Conciliorum, & Sanctorum Patrùm, quàm ſpeculativis quibuſdam conſiderationibus parietem linire abſque temperamento. Unum mihi certum eſt, & omnes concedunt. Quod quidquid incentivum eſt ad libidinem, illo non licet uti, & juſta rationem incentivi gravioris peccatum eſſe mortale. Judicet æquus rerum arbiter quid de veſtimentis, quibus & nuditates præter rationem honeſti apparent, vel quibus neſcio quæ energica libidinis ſpecies ingeritur oculis ſpectantium, dicendum ſit? etiamſi enim ex intentione non fierent, cum ex objecto rei, & infirmitate humana ſoleat iſtis libido moveri, judicet, inquam, quomodo iſte ornatus ab impudico poſſit ſeperari, aut in judicio Dei, & conſcientiæ excuſari? Et hæc omnia docet Marchant. *ubi ſuprà*, quæ nimis, ut reor, plauſibilia erunt noſtro cariſſimo, & pio Patri Alberto.

Supra Hæ ibid. 4. Nota vero, & ſeqq

Sup. hoc in R. præterita, §. ult. à lin. 4.

9 Verùm in Compendio Patris Layman edito Moguntiæ 1637. *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 13. *num.* 11. Ita habetur: Mulier peccat mortaliter, ſi ſciat aliquem lapſurum in mortale ob aſpectum ejus, & pulchritudinem luxu veſtium, item ſi habitus ejus ſit turpis, & per ſe, ac directè ad libidinem provocans; item ſi inducat morem nudo pectore incedendi, ſecus ſi ſit moris. Ita ibi, quod mihi placet.

RESOL. XII.

An fœmina Nobilis poſſit Choreas ducere, ſi timeat aliquem in particulari arrepturum occaſionem peccandi? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 25.

§. 1. PRo deciſione hujus caſus adducam hic verba Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.* 173. *ſect.* 29. §. 319. ubi ſic ait: Choreæ non ſunt de ſe illicitæ: poſſunt enim honeſtiſſimè duci etiam inter perſonas diverſorum ſexuum, ut contingit in Principum aulis, & Nobilium domibus; ubi Principes fœminæ, & honeſtæ matronæ choreas ducunt, quin juſtè poſſit eas aliquis damnare peccati. Unde quando ipſæ honeſto motu pedes referunt ad numeros, ſi timeant aliquem vagè & confusè accepturum occaſionem ruinæ, non tenentur abſtinere ab illa actione, quia ille timor eſt communis infinitis rebus, à quibus non propterea tenemur abſtinere; nihil enim eſt, quo non abutatur hominum pravitas. Si verò aliqua fœmina prudenter timet adſtare aliquem in particulari accepturum occaſionem ruinæ, diſtinguendum eſt, ſi non poteſt, niſi incommodè abſtinere à chorea, non tenetur abſtinere. e. g. ſi fœmina provocetur à viro nobili, qui in injuriam referret, niſi fœmina prodeat, & adſtantes habebunt occaſionem malæ ſuſpicionis, ſi verò commodè poteſt, tenetur abſtinere, ſi alius peccat ex paſſione: ſi autem ex malitia, & poteſt ſine aliquo incommodo id vitare, tenetur, at verò non tenetur ſe privare oblectatione illa honeſta, & communi aliis fœminis propter alterius malitiam, aliquando verò tenetur propter paſſionem. Malitia autem colligitur ex diuturnitate, paſſio enim non multum durat, ſed ardet ſubitò occaſione aliqua de repēte fomitem ſuggerente. Ita ille, & ego.

Quoad hoc in eo R. tr. 6 ex R. 12 lege brevem doctrinam §. ult.

RESOL. XIII.

An ſit licitum fœminis uti veſtibus virorum?
Et quid è contra? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 38.

§. 1. AD hunc caſum ita reſpondet Sylvius *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt.* 169. *art.* 2. *ad* 3. ubi ſic ait. Adverte de ſe vitioſum eſſe, quòd mulier utatur veſte virili, aut è converſo, partim quia per ſe indecens eſt, quòd mulier mentiatur ſe virum, aut quòd vir mentiatur ſe mulierem: partim, quia talis commutatio eſt incentivum concupiſcentiæ, & præſtat occaſionem occultis libidinibus. Vide Clem. Alexand. *lib.* 3. *pædagog. cap.* 3. Non tamen ita eſt de ſe vitioſum, quaſi ſit per ſe, ſeu natura ſua malum, ſicut mendacium, fornicatio, & alia hujuſmodi, ſed quia eſt de numero earum actionum, quæ abſolutè conſideratæ deformitatem, ſeu inordinationem quamdam important, ac nihilominus circumſtantiis quibuſdam advenientibus bonæ efficiuntur, de quarum numero S. Thom. *quodl.* 9. *art.* 15. dicit eſſe habere plures præbendas. Eſt ergo de ſe vitioſum, quia ſpeciem mali habet, ac ſi per bonam aliquam circumſtantiam juſtificetur veri nominis, pecatum eſt. Hinc eſt quod D. Thom. *præſenti articul.* ſcribit illam veſtium ſexui propriatum mutationem poſſe aliquando fieri abſque peccato, veluti propter neceſſitatem, vel cauſa ſe occultandi ab hoſtibus, vel propter defectum alterius veſtimenti, vel propter aliquid aliud hujuſmodi. Si autem abſque ſimili cauſa fiat ſolùm ex levitate, & abſit tam ſcandalum, quàm intentio, periculumque libidinis, peccatum erit veniale, mortale verò ſi ſit intentio, vel periculum laſciviæ, aut alioquin notabile ſcandalum. Hæc Sylvius.

RESOL. XIV.

An ſit licitum in diebus feſtis occupare puellas in faciendis Recamaturis?
Ex quo deducitur, an pictura ſit opus ſervile? Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 15.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docet Armilla *verb. feſtum, num.* 21. Azorius *parte* 2. *l.* 1. *cap.* 27. *quæſt.* 6. & noviſſimè Author Caſuum conſcientiæ Bononiæ diſcuſſorum anno 1635. menſe Martio, *caſu* 2. ubi ſic habetur. Valdè probabile eſt Cajum non peccare occupando ſuas puellas diebus feſtivis in faciendis Recamaturis, ut artem addiſcant: tum quia eas occupat in re, quæ non eſt ita ſervilis, ut ſit omninò ſervorum propria; ſed eſt; quamvis mechanica, ita tamen nobilis, ut à qualibet libera, & ingenua perſona abſque ſervilitatis nota exerceri poſſit, & de facto multæ ſunt nobiles fœminæ, quæ hujuſmodi arte delectantur, eamque ſæpiſſimè frequentant, cùm ſit ars perſimilis arti pingendi, quæ a pluribus non vulgaribus Doctoribus æſtimatur ars liberalis, cùm pingere nihil aliud ſit, quàm lineas ducere, colores apponere, ac diſpoſitis artificioſè coloribus figuras inducere, quæ hominem etiam liberum, ac nobilem non dedecent. Tum quia non minùs perſonæ in pingendo cum acu, quàm ſtudioſi literarum in ſtudendo quadam animi voluptate capiuntur, ac detinentur, quod ſignum eſt artem iſtam, ſi non eſt omninò liberalis, certè ad liberalem valdè accedere, quippè quæ ad animum recreandum inſtituta ſit, liberoque animo non indigna, ut eſt pictura, neque enim implicare videtur aliquibus idem opus eſſe ſervile & non ſervile variatis circumſtantiis, ut de pictura refert Bonacina. Tum deniquę quia non minus licitum videtur diebus feſtis pingere acu, quàm penicillo: ſed hoc à pluribus Doctoribus conceditur artis præſertim diſcendæ, temporis fallendi, & animi recreandi gratia. Ergo, &c.

Sup. hoc lege Reſol. poſitas in ult. not. hujus Reſ.

2 Sed an hæc opinio ſit probabilis remitto judicio aliorum. Quòd verò argumentum à pictura ad Recamaturam poſſit procedere, patet apud Azorium *ubi ſuprà*, & Caſtrum Palaum *tom.* 2. *tract.* 9. *punct.* 6. *num.* 6. licèt ipſe *ibi* ſentiat picturam eſſe opus ſervile. Quòd verò excuſentur puellæ laborantes in diebus feſtis ad vitandam otioſitatem tenēt Villalobos, S. Joannes de la Cruz, Emanuel Sà, quos ego citavi *in* 3. *p. tract.* 5. *reſol.* 8. quibus adde Marchantium *in Reſol. Doctor. ſuper Decalogum c.* 3. *q.* 2. Sylveſtrum *verb. Dominica q.* 5. *concluſ.* 4. & Ghilinnum *in ſum. ver. feſtum n.* 2. *littera, l.* licèt Sanchez in opuſculis *tom.* 2. *lib.* 5. *cap.* 2. *dub.* 18. *n.* 13. contrariam ſententiam veriorem exiſtimet, quia poteſt otioſitas vitari exercendo aliud opus bonum licitum; ideò, ut dixi, an hæc opinio ſit probabilis, tu cogita?

pro pictura leg in R. 10. §. 1. ad medium.

Quæ nunc hic ſequuntur, in §. Notandum eſt etiam hic obiter, & inf. in R. 10. §. ult.

RESOL. XV.

An ſit peccatum mortale, ſi in omnibus feſtivis diebus, quis exercent, v.g. per mediam horam opus ſervile?

Et explanatur; ſi aliquis ſingulis diebus feſtivis laboret per ſpatium duarum horarum, non peccare mortaliter.

Et ſimiliter notatur non eſſe peccatum mortale, ſi quis efficiat, ut multi eodem die, vel diverſis feſtivis magna parte temporis laborent, ſi omnium labor uniatur, & ſinguli tantùm modico tempore.

Et an ſi quis diſtinctis vicibus eademmet feſtivo die ſervilia exerceat, ita ut in ſingulis vicibus parum temporis inſumat, at totum tempus ſit notabile, peccet mortaliter?

Et an, qui Templorum parietes tapetibus, & aulæis ornant, poſſint hanc artem exercere in diebus feſtivis ſine peccato mortali?

Et an puella laborans in diebus feſtivis ad evitandum otium, excuſetur à peccato? Ex p.3. tr.5. & Miſc.1. Reſ.8.

Supra hoc in p. 8 tr. 3. R. 3. inter me, & nem. à verſ. Infe tur tibi, uſq; ad verſ. Et eodem.

§. 1. AFfirmativam docet Toletus *l.4. c.25. n. 1.* & noviſſimè Fagundez *prac.1. l.1. c.17. n.3.* nam in opere ſervili cùm ſit opus materiale, datur continuatio, & extenſio materiæ, licèt detur diſcontinuatio in ipſis diebus.

2 Sed ſi hæc opinio eſſet vera, væ væ operariis, ideò negativam ſententiam aſſirmandam eſſe puto, quam docet Sanchez *in ſumma to.1. lib.1. c.4. n.12.* ubi ſic ait. Si quis diſtinctis vicibus eademmet feſtivo die ſervilia exerceat, ita ut ſingulis vicibus parum temporis inſumat, ac totum tempus ſit notabile, peccabit lethaliter. Secus in diverſis diebus, etiamſi habeat propoſitum ſingulis diebus parvo tempore laborandi. Ita ille. * Unde ego puto, quòd ſi aliquis ſingulis diebus feſtis laboraret per ſpatium duarum horarum, non peccaret mortaliter, quia dictæ materiæ parvæ non continuantur, neque coaleſcunt in unum, ſicut ſi in diebus diverſis jejunii parum quiſpiam ſingulis diebus comederet, etſi ſimul haberet propoſitum; ſic ſingulis illis diebus comedendo non peccaret, neque jejunium frangeret.

Supra hoc ibidem & in eodem verſ.

* Sup. hoc inf. in §. ult. hujus Reſ. &c.

3 Notandum eſt etiam cum Sanchez *ubi ſuprà* non eſſe ſimiliter peccatum mortale, ſi quis efficiat, ut multi eodem, vel diverſis feſtis, magna temporis parte laborent, ſi omnium labor uniatur, & ſinguli tantùm modico tempore, quia illa modica ſingulorum tempora minimè uniuntur, & cujuslibet culpa non eſt niſi venialis. Ergo &c. Sed poſt hæc ſcripta inveni omnia ſupradicta docere cum Sanchez Martinum Bonacinam *tract. de legibus diſp. 5. quæſt. unic. punct. 3. nu. 3. & 4.* unde non eſt audiendus Fagundez, nam ejus opinio eſſet laqueus omnium operariorum.

Sup. hoc in R. [illegible] & in eodem verſ.

4 Notandum eſt etiam hic obiter, quòd puella laborans in diebus feſtivis ob evitandum otium, excuſatur ab Emanuele Sà *ver. feſtum, n.6.* S. Joanne de la Cruz *in direct. conſcient. par. 1. prac. 3. art. 1. dub. 1. concl. 4.* Villalobos *in manuali Confeſſor. cap. 22. num. 99.* ubi etiam hæc verba aſſerit. (*Las obras ſerviles que ſe pueden hazer ſecretamente, como coſer, &c. ſon licitas en fieſta, quando ſe hazen por limoſna.*) & idem docuit *in ſumma, tom.2. tract.32. dub. 4. n. 10.* ubi citat pro hac ſententia Angelum, Sylveſtrum, & D. Antoninum. Sed an probabiliter judicent viri docti, nam aliqui hoc non admittunt, & quia de operibus ſervilibus in diebus feſtivis incidit ſermo, ponam hic dubiolum, de quo ipſo die interrogatus fui.

Sup. hoc in R. [illegible] & infrà in Reſ. 10. §. ult. & pro parte in Reſ. [illegible]

5 An qui templorum parietes tapetibus, aulæis ornant, poſſent hāc artem exercere ſine peccato mortali in diebus feſtivis? Reſpondeo (quidquid aſſerant Conradus *in reſp. part.2. q.233.* & alii) ita facientes non peccare mortaliter, etiamſi antecedentibus diebus talia ornamenta ponere poſſint, & ita docet Bonacina *de legibus diſp. 5. q. unica, punct. 3. num. 3.* citans Suarez, Cajetanum, & Toletum, quibus ego addo Fagundez *prac. 2. lib. 1. c.4. n.4.* cum aliis penes ipſum.

Sup. hoc infra à Reſ. 23 & in alio §. ejus not. & ad lin. 3. praced. §.

6 Nota etiam quòd *in 2. part. tract. 1. miſcellan.* * *reſol. 36.* cum Filliucio docui, quòd ſi aliquis in diebus feſtivis laboret per ſpatium duarum horarum, non peccaret mortaliter. Et hanc ſententiam, præter Filliucium, tenet etiam ex eadem Societate Jacobus Granado *in part. 2. D. Thomæ, contr.6. tract.2. diſp.2. ſect.6. num. 54.*

* Quæ nunc hanc ſequitur §. Quoniam [illegible] medium, & in Reſ. 3. poſt ſeq. & hic ſup. [illegible] med. §. 2.

RESOL. XVI.

An agaſones, ſeu muliones poſſint cum beſtiis, aut rhedis oneratis iter inchoare in diebus feſtivis.

Et an qui per duas horas laborant in diebus feſtivis, excuſentur à peccato mortali ratione parvitatis materiæ? Ex part.2. tract.15. & Miſc. 1. Reſ.36.

§. 1. REſpondet Suarez *de Relig. tom. 1. lib.2. cap. 27. nu. 3.* diſtinguendo, nam ſi iter ante diem feſtum bona fide inchoatum eſt, cum his oneribus excuſatur continuatio, vel propter publicam utilitatem, ad quam neceſſarium ſæpè eſt, ut ſine mora hæc tranſportatio rerum, & mercium fiat: vel certè propter vitandum grave nocumentum, quod paterentur dicti agaſones, ſeu muliones, ſi cogerentur omnibus diebus feſtis quieſcere, quocumque iter agendo pervenirent. De inchoatione vero cum dictis rhedis, ſeu curribus, & beſtiis oneratis non eſt facilè admittenda conſuetudo, quam Cajet. *2.2. q.122. art.4.* abuſum vocat; quia advertit, quòd ſi illi muliones ducant mulos ſine oneribus, non eſt illicitum ita progredi vel ab uno in alium locum transferre animalia in die feſto, quia id ſolum eſt iter facere, & non habet adiunctum opus ſervile. Hoc etiam docet Reginald. *tom. 1. lib. 19. cap. 4. num. 50.* & Franc. Galleti *in margarita caſ. conſ. verſ. feſtum*,

2 Sed ego puto, audita Miſſa, rarò in praxi dictos agaſones inchoando iter cum beſtiis oneratis, peccare mortaliter. Nam inchoatio talis itineris ideò eſt prohibita, quia habet adjunctam circumſtantiam, includentem opus ſervile, & onera levare, vel imponere; quod quidem de ſe ſervile eſt. At dicti agaſones in his oneribus levandis, vel imponendis tempus notabile non conſumunt; ergo ratione parvitatis materiæ, a peccato mortali excuſabuntur.

3 Quænam verò ſit parvitas materiæ excuſans à tali peccato, incertum eſt Azor. *p. 3. lib. 1. cap. 27. q. 5.* Bonacina, *tract. de leg. diſp. 5. quæſt. unic. punct. 3. num. 2.* & Reginald. *in praxi, tom. 2. lib. 16. cap. 3. num. 53.* putant ſpatium unius horæ eſſe partem notabilem Suarez *de Relig. tom. 2. cap. 31. num. 2.* putat hanc eſſe nimiam, & rigoroſam reſtrictionem, quia reſpectu totius diei pars vigeſima quarta non apparet nimia, nec multum impedire finem præcepti, qui eſt cultus Dei. Ergo, ſalvo ſemper meliori judicio eum, qui per ſpatium duarum horarum, in diebus feſtivis ſervilia exerceret, ratione parvitatis materiæ, excuſarem à peccato mortali. Nam parvitas materiæ, excuſans à mortali, non abſolutè, & ſecundùm ſe, ſed reſpectivè ad totam materiam præceptam, ſpectanda eſt, ut notat Sanchez *in ſum. lib. 1. cap. 4. nu. 18.* At ſpatium duarum horarum licèt conſideratum ſecundùm ſe videatur tempus notabile, & magnum, non ita tamen videtur reſpectivè, & in ordine ad totam materiam præceptam unius diei. Ergo, qui per duas horas laboraret, ratione parvitatis materiæ non peccavit.

Sup. hoc in R. ſeq. & in tertia, §. ult. ad moralem §. 2.

Etiam Filliuc. *in ſuis q. mor. 2. tract. 27. cap. 11. n. 205.* docet hanc ſententiam.

RESOL. XVII.

An in diebus feſtivis detur parvitas materiæ in ordine ad opera ſervilia?

At an vendere calceos, vel alia hujuſmodi diebus feſtivis ſit materia gravis ad peccatum?

Et quid eſt dicendum, ſi res vendita eſſet magni momenti, & venditio aliqua ſolemnitate celebretur, etiam ſi brevi tempore fiat, an ſit hoc peccatum mortale: quod à fortiori militat in quolibet actu judicii? Ex p. 5. tr. 5. Reſ. 6.

§. 1. REſpondeo affirmativè, & ad hoc dubium reſpondet Marchantius *in qq. paſtor. cap. 3. quæſt. 2:* ubi ſic ait. Quæres quantum temporis requiratur, ut quis dicatur notabili tempore in die feſto, opus ſervile exercuiſſe? Reſpondeo, alii dicunt, quatuor horas, alii verò duas. Ego ut minimum requirerem tres ad peccatum mortale, quia cenſeri debet pars notabilis diei: unde aliqui tertiam, vel quartam diei partem requirunt. Ita ille. Sed ego alibi cum multis Doctoribus decrevi hoc tempus non eſſe extendendum ultra duas horas. Imò Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 9. diſp. 2. punct. 3. num. 4.* putat ſi duabus horis labori incumbatur, materiam eſſe gravem, & peccatum mortale committi. Sed ſi dictum ſpatium non excedas, puto, ut dixi, non eſſe materiam gravem. Unde Joannes Henriquez *in comp. caſ. moral. c. 7. num. 4.* ſic ait. (*Trabajar dos horas en dia de fieſta es peccado venial por ſer poco el tiempo, però ſi paſſaſſe dos horas, ſera peccado mortal.*) Sic ille. Alii verò Doctores de hac materia diſſerentes, ſunt Suarez *de Relig. t. 1. lib. 2. de feſtis, c. 31. n. 2.* Sanchez *in ſum. t. 1. lib. 1. c. 4. in opuſc. to. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 30. n. 4.* Azorius *lib. 1. to. 2. cap. 28. q. 5.* Fagundez *parte 1. lib. 1. c. 14. n. 2.* & alii penes ipſos.

Alibi ſup. R. Reſ. 15. §. ult. & in Reſ. 16. §. Quænam.

2 Non deſinam tamen hic adnotare, quòd in operibus forenſibus, & judicialibus, quæ ſunt ſpeciali jure prohibita, materia gravis ſumenda eſt non ex quantitate temporis inſumpti, ſed ex qualitate operis; nam ſi res vendita eſſet magni momenti, & venditio ſolemnitate aliqua celebraretur, etiamſi brevi tempore fieret, eſſet mortale, quod à fortiori militat in quolibet actu judicii; ſiquidem negari non poteſt habere de ſe gravem deformitatem, quòd judex efficiat actum irritum & nullum. Si verò venditio minoris eſſet momenti, ut vendere calceos, vel alia hujuſmodi, jam conſuetudo obtinuit non eſſe grave peccatum, & ſæpè nullum ob neceſſitatem vendentium, & ementium, neque enim juſtum erat, ut vendentes merces denegarent agricolis, & aliis die feriato concurrentibus, quia ex tali denegatione grave damnum paterentur, & ita docet Caſtrus Palaus *ubi ſuprà num. 5.*

Sup. hoc actu judicii magis late inf. in R. 2. §. 1 & 2. & eorum in alio §. ejus not.

RESOL. XVIII.

An piſcatio, aucupatio, & venatio ſint licita in diebus feſtis?

Et an iter agere ſit opus ſervile ſive pedibus, ſive equo fiat.

Et an

Et an ex conſuetudine viatores excuſentur à peccato?
Et notatur, quod non ſunt opera ſervilia quædam agitationes corporis, quæ in ſaltationibus, choreis & tripudiis conſiſtunt, unde talia opera ſunt licita in diebus feſtis non ratione conſuetudinis, ſed quia per ſe opera liberalia ſunt. Ex parte 4. tract.4. & Miſc. Reſ. 222.

§. 1. PRima ſententia docet talia opera eſſe liberalia, ſi ob recreationem in diebus feſtivis fiunt, eſſe verò ſervilia, ſi ob lucrum, & quæſtum. Ita docet Angelus, Sylveſter, Tabiena, Armilla; & Piſanella; quos refert, Azorius *par.2. lib.1. c.27. quæſt.7.* & ideò *in c. licet de feriis*, ex diſpenſatione conceditur piſcatio diebus feſtis.

2 Secunda ſententia aſſerit per ſe venationem, & piſcationem eſſe opus ſervile; ſunt enim actiones ad uſum corporis, & ipſius utilitatem pertinentes. Ita Suarez *de Religione tom.1. l.2. de feſtis, cap.28, n.* 3. Fagundez *de præcept. Eccleſ. lib. 1. cap.* 11. *num.*16. verùm ratione conſuetudinis putat Suarez *num.* 5. Fagundez *n.* 17. licere venari, negant tamen de piſcatione adeſſe talem conſuetudinem, niſi ob urgentem, & ſpecialem neceſſitatem, ac proinde licita non eſt, juſta *dict. cap. licet*. Verum, his non obſtantibus ex neotericis Jacobus Granado *in 2.2. D.Thomæ contrat.3. tract.12. diſput. 3. ſect. 4. nu.*65. ex Navarro Medina, & Lopez docet, venationem ferarum non eſſe opus ſervile, & prohibitum in die feſto, licèt fiat propter lucrum; & illam ſolam piſcationem eſſe opus ſervile, quæ fit deferendo retia, remigando, & ſimilem laborem exercendo: Sed Filliucius *tom.2. tract.27. cap.9. num.*172. & 173. & in hoc dubio diſtinguit, & aſſerit, venationem, & piſcationem ob recreationem, quæ in induſtria poſita ſit, volucrum, & ſimilium accedit ad opus liberum, & non eſt prohibita in die feſto; ſecus autem dicendum eſt de venatione, & piſcatione ex officio, & quæ tota poſita ſit in corporis defatigatione.

3 Notandum eſt etiam hìc obiter Cajetanum *in 2. 2. quæſt.* 122. *art.*4. Sotum *de juſtitia l.2. quæſt.4. art.4. §. Tertium genus*, & alios docere, quòd iter agere ſit opus ſervile; conſuetudinem tamen excuſari viatores: ſed non eſſe opus ſervile, ſive pedibus, ſive equo fiat, tradit Angelus *ver. feria, num.* 15. Roſella *n.* 26. Azorius *part.2. lib.1. cap.27. quæſt.8.* Suarez *de Relig. tom.1, lib.2. de feſtis, cap.27. num.* 2. & alii communiter; quia iter agere eſt de ſe actio naturalis conſiſtens in quadam corporis ſituatione, atque exercitatione, & ideò opus liberale, non ſervile eſt; tunc neque erunt opera ſervilia quædam agitationes corporis, quæ in ſaltationibus, choreis, & tripudiis conſiſtunt, unde talia opera ſunt licita in diebus feſtis, non ratione conſuetudinis, ſed quia per ſe opera liberalia ſunt.

RESOL. XIX.

An Magiſtri artis digladiatoriæ, vulgò dicti Schemidori, poſſint illam docere in diebus feſtivis? Ex parte 4. tract. 4. & Miſc. Reſol. 230.

§. 1. NEgativa ſententia poteſt ſuaderi, quia talis actio videtur merè corporalis, laborioſa, & circa effectus corporis omninò exiſtens. Item eſt uſus artis mechanicæ: ergo tanquam opus ſervile erit in diebus feſtivis prohibitus: & ideò Suarez *de Relig. tom.1. lib.2. de feſtis, cap.28. num.* 8. aſſeruit cenſeri artifices mechanici, qui docent uſum armorum: & ita etiam tenet Fagundez, & Palaus *ubi infrà*, abſolutè & per ſe loquendo, quibus etiam adde Filliucium *tom. 2. tr.27. cap. 9. num.* 175.

2 Verùm contrariam ſententiam tuetur Jacobus Granado *in 2.2. D. Thomæ controv. 3. tract. 12. diſp.4. ſect.7. num.*67. ubi tenet, docere exercitium, & uſum armorum, non minus liberale eſſe, quàm docere ſaltationem, aut pulſationem citharæ, quod non eſt mechanicum: & ita, ait ille, hæc omnia in die feſto licent. Adde, quòd Fagundez *part.2. lib.1. cap. 11. nu.* 2. & Caſtrus Palaus *tom. 2. diſp. 2. de obſervatione feſtorum, punct. 5. num.* 11. obſervat, quod jam conſuetudine receptum eſt juvenes diebus Dominicis, & feſtivis artem digladiatoriam diſcere: quia eſto diſcatur uſu, & exercitio operis ſervilis ob neceſſitatem Reipublicæ, cui maximè convenit juvenes exercitatos in prœlio habere: permittitur videntibus, & conſentientibus Prælatis. Sed ego abſolutè ſentio cum Granado, dictam artem non eſſe mechanicam, ac proinde illam docere abſolutè, & per ſe in diebus feſtivis licitam eſſe, etiam conſuetudine ſecluſa, quod etiam confirmatur ex authoritate Doctorum aſſerentium, bellum ex ſe non eſſe opus ſervile: unde docent, ut viſum eſt * *in ſuperiori reſolutione*. prælationem, etiam extra neceſſitatem, eſſe licitam in diebus feſtivis.

* Quæ hic eſt infra in tr. 7. Reſ. 41.

RESOL. XX.

An Typografiam, & picturam in diebus feſtivis exercere ſit licitum?
Et notatur Sartores in diebus feſtivis conficientes veſtes pro aliquo funere, &c. & Tonſores tondentes, & domicellas conſuentes, vel alio modo laborantes non peccare.
Et an juramenta judicialia ſint prohibita in die feſto? Ex p.4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 62.

§. 1. HIc caſus eſt curioſus, & novus, & de illo à Typographis noſtrorum librorum olim interrogatus fui, & tunc affirmativam ſententiam tenui, licèt illam conſulere non fuerim auſus, nullum enim pro me Doctorem habebam; nunc verò illam invenio docere Homobonum de Bonis *in conſiderat. caſ. conſcient. vol. 1. part. 2. reſponſ.* 34. & Paulum Layman *in Theol. moral. lib.4. tract.7. cap.2. num.* 3. ubi ſic ait. Exiſtimò Pictores damnari non poſſe, ſi poſtquam rei divinæ ſatisfecerunt, artem ſuam ſine ſcandalo exerceant. Idemque judicium eſto de Typographis characteres ordinantibus; ipſa verò librorum impreſſio ſervile opus eſt. Ita ille, & ego. Nec enim prædicta opera ſervilia fiunt illicita, quòd ob lucrum & mercedem exerceantur, nam hoc per accidens ſe habet.

Supra hoc pro Typographis in t. 4. tract. 6. Reſol. 41. §. ult.

Supra hoc ſupra in Reſ. 4. §. ult. in principio.

2 Notandum eſt etiam hìc obiter primò, Homobonum *ubi ſuprà reſponſ.* 36. excuſare tonſores tondentes in diebus feſtis ex occaſione ceſſantis lucri, quoniam aliis diebus ob laborum occupationes tondendi non accedunt, nec poteſt Epiſcopus prohibere alioqui in feſto licita cauſa neceſſitatis, ut pietatis. Ita ille

Sup. hoc magis latè in ſeq. §. Quoad.

3 Nota etiam ſecundò Layman *loco citato num.* 6. probabile eſſe exiſtimat cum Cajetano *in 2.2. quæſt.*122. *art.* 4. juramenta in die feſto prohibita non eſſe niſi judicialia.

4 Nota tertiò cum eodem Layman *in cap. 7. num.* 2. ſartores non peccare, ſi in diebus feſtis conficiant veſtes vel alia pro aliquo funere, & interdum excuſantur, cùm poſt medium noctis feſto die laborare coguntur, ut veſtes promiſſas perficiant.

Sup. contento in hoc §. in Ref. ſeq. §. 1. & 3. & pro parte in tom. 3. tr. 7. Ref 34. § 1 in fine.

5 Nota quartò excuſari à peccato puellas & domicellas in feſto ſuentes, vel alio modo laborantes, ſi ad fugandum otium hoc faciunt, & ne ad domus feneſtras ſe conſpiciẽdas exhibeant. Ita Homobonus *loco citat. reſponſ.* 37. & Sylveſter *ver. Dominica, quæſt. 5. dicto* 3. licèt Suarez *de Relig. tom.1. lib.1. c.26. nu.*4. & Comitolus *in reſp. lib.4. q.37.* contrarium aſſerant.

Sup. hoc ſupra in Ref. 14 §. ult. ante medium, & in R. 13 Notandum eſt etiam hic obiter.

RESOL. XXI.

Solent Ruſtici inter ſe in diebus feſtivis, vel cum Dominis celebrare contractus, quæritur, an Notarii, & ipſi contrahentes ſine peccato poſſint hoc facere?
Item quæritur, an uſus tonſorum ſit licitus, qui feſtivis diebus tondent omnes, qui ad ſtrontinam accedunt?
Eo notatur, quòd Summus Pontifex indulſit in die feſto piſcationem halecum, quæ uno anni tempore tranſire ſolent.
Et an ſimiliter idem dicendum ſit de piſcatione aliorum piſcium, qui ſimili modo certo anni tempore concurrunt.
Et an etiam idem dicendum erit de quovis alio lucro tranſitorio, quomodolibet repentè occurrente? Ex parte 2. tract. 15. & Miſcel. Reſol. 34.

§. 1. QUoad primum reſpondetur, diſcrepare inter ſe Doctores, an juramentum extrajudiciale ſit die feſto licitum, vel prohibitum. Nam affirmativè reſpondet Abb. *in c. 1. de feriis, n.*∴ §.∴ & clariùs *c. ult. n.*18. cum Suarez *de Relig. tom.1. lib.2. cap.30. n.*17. & Molfeſio *in ſumm. to.1. tract.*11. *cap.* 17. *nu.*51. & ita habet conſuetudo, ut non fiant contractus in diebus feſtis, niſi cum licentia Epiſcopi. Nihilominus Cajet. *in 2.2. quæſt.*122. *art.* 4. ait, prohibitionem *cap.1. de feriis*, intelligendam eſſe de juramento ſolemniter in judicio præſtando. Et probari poteſt, tum quia textus juxta ſubjectam materiam, videtur loqui de judicialibus actionibus, tum quia aliàs omne juramentũ ex eo ſolùm, quod in feſto fiat, eſſet ſpeciale peccatum; hoc autem eſt abſurdum. Ergo.

Sup. hoc contento in hoc § in Ref. præterita §. Nota etiam & pro quæ oatte in alio §. ejus ſo not & pro al a in Ref. 19. §. ultim. curſim, ad medium, verſ. actio judicii.

2 Unde ſecundùm hanc opinionem Cajetani, ſi abſit ſcandalum, non peccant Notarii, qui in diebus feſtis celebrant ruſticorum contractus, & hanc ſententiam Cajetani probabilem putat noviſſimè Layman *in Theol. moral. lib.4. tract.7. cap.2. n.*8. ſicut & ego etiam puto: Rodriquez *tom. 1. cap.* 122. *num.* 3. & Philiarc. *tom. 1. punct. 2. lib. 3. cap.* 23. illos à peccato excuſant ratione neceſſitatis, nam ruſtici in pro feſtis non adſunt in Civitate, & ob ſimilem cauſam, ait Suarez *ubi ſuprà, n.* 25. in parvis oppidis ſolent judicia ligitantium in feſtis permitti, quia in profeſtis non adſunt ruſticani, & agrorum.

3 Quoad ſecundam de tonſoribus, dico, ratione parvitatis materiæ non peccare ſi barbam unius, vel alterius radant, ut notat Graffius *dec. aur. part. 1. lib.2. cap.23. n.*17. Navar. *cap.* 12. *n.*9. Vega *tom.1. cap.*114. *caſ.*2. Rodriquez *tom.1. cap.*121. *nu.*4. Sayrus *ubi in infrà, num.*9. Molfeſius *ubi ſuprà, nu.* 68. & Azorius *lib.1. cap.28. quæſt.5. num.*2. Sed ſi omnes radant ratione conſuetudinis, ſi adſit, etiam à peccato excuſantur. Nam cùm prohibita in die feſto ſint humano jure introducta, nihil obſtat, ea tolli per contrariam conſuetudinem toleratam à Prælatis, ut notat Sotus, & Cajetanus, apud Regin. *ubi infrà, num.*52. & alii apud Sayr. *in Clavi Regia, lib. 7. cap. 2. num.* 11. Sed non reticebo Fernandez *in ſuo exam. Theol. p.1. c.7. §.1, n.*6.

Supra hoc in Ref. præterita. Notandum eſt.

alia ratione illos excuſare, ait enim (Uſus tonſorum qui feſtis diebus tondent omnes, juxta conſuetudinem ſcitam à Prælatis, excuſatur, quamquam ex alio capite id licere mihi perſuadeam nimirum ex occaſione ceſſantis lucri, quoniam aliis diebus propter laborum occupationes tondendi non accedunt. Cujus rationis quamquam nullus Doctorum, quem ſciam, meminit, tamen deducitur *ex cap. licèt, de feriis*. Hæc Fernandez. Pro qua ratione intelligenda, notandum eſt; quòd *in cap. licèt de feriis*, Summus Pontifex indulſit in die feſto piſcationem halecum, quæ uno anni tempore tranſire ſolent; parique ratione, idem eſſe dicendum de piſcatione aliorum piſcium, qui ſimiliter certo anni tempore occurrunt. Sed Fernandez *ubi ſuprà*, cum Angelo *num*. 34. & Cajetan. *in ver. feſtos dies*, *cap*. 1. idem quoque dicendum eſſe exiſtimant de quovis alio lucro tranſitorio, quomodolibet repentè occurrente, tanquam, inquit Cajetanus, ejuſmodi lucrum ceſſans damnum reputetur. Ex qua opinione ſequeretur, non ſolùm propter neceſſitatem vitandi damnum, ſed etiam pro acquirendo aliquo utili, & lucro, quod alio tempore acquiri non poſſet, licitum eſſe uti facultate in illo *cap. licet*, & facere opera ſervilia in diebus feſtis. An hæc opinio ſit probabilis, tu lector judica, ſed ſcias illam reprobare Reginald. *tom*. 1. *lib*. 19. *cap*. 3. *num*. 51. cum Suarez *de Relig. tom*. 1. *lib*. 2. *cap*. 33. *num*. 9. Nam in eo tantùm lucro, quod ſolet uno anni tempore evenire, cernitur rationis paritas, cum eo, de quo ſermo eſt *in cap. licèt*, memorato. In eo enim ſermo eſt tantùm de tranſitorio lucro, quod ſolummodò occurrit uno anni tempore, quæ circumſtantia, cùm non inveniatur in omni lucro tranſitorio, fit, ut à Sum. Pontifice data diſpenſatio *in illo*, *cap. licèt*, non habeat ob rationis identitatem locum in omni lucro tranſitorio: unde diſpenſatio illius textus non eſt extendenda ad privatam utilitatem privatæ perſonæ, ſed ad utilitatem publicam, quam Pontifex in illo textu conſideravit, ut notat Andreas, Barb. *in ſchol. ad Abbatem*. Sed ego opinionem Cajetani, Fernandez & aliorum *ubi ſuprà*, tunc amplectendam eſſe judico, quando utilitas, & lucrum tranſitorium, quod ceſſat, tanti ſit momenti, ut prudentis arbitrio æſtimari poſſit ejus amiſſio non mediocre nocumentum.

RESOL. XXII.

An Notarii, Commiſſarii, & alii Officiales Curiæ poſſint in diebus feſtivis acta tranſcribere?

Idem quæritur de illis, qui ſermones Prædicatorum & allegationes Doctorum, ut vulgo dicitur, pro mercede copiant. Ex p. 2. tr. 15. Miſc. 1. Reſ. 35.

§. 1. NEgativè reſpondet Fernandez *in ſuo exam. Theol. p*. 1. *cap*. 7. §. 1. *num*. 10. Sylvius *in* 2. 2. *D. Thom. quæſt*. 122. *art*. 1. Toletus *lib*. 4. *cap*. 24. *num*. 11. Roſella *ver. feriæ*, *n*. 12. Angel. *eodem ver*. §. 3. Navarr. *in manuali cap*. 13. *num*. 14. Tabien *ver. feria*, *num*. 40. D. Anton. *p*. 2. *tit*. 9. *a*. 7. *§. quantum*, & in terminis docet hanc ſententiam Vega *in ſum. tom*. 1. *cap*. 114. *caſ*. 3. Ant. de Litteratis *in ſum. p*. 2. *c*. 17. *nu*. 21. Comitolus *in reſp. moral. lib*. 4. *q*. 58. *n*. 3. Cajetan. *in* 2. 2. *q*. 122. *art*. 4. §. *ad* 2. & Regin. *tom*. 1. *lib*. 19. *cap*. 3. *num*. 40. *in fin*. cum Azor. *p*. 3. *l*. 1. *c*. 22. *q*. 5. Ratio eſt, quia ſic tranſcribere chartas ex officio, & mercede pacta, eſt opus ſervile, non quidē ratione lucri, ſed ratione operis, & officii ſimul; latum eſt enim diſcrimen inter ſcribere, & tranſcribere pro officio, & mercede pacta: nam ſcribere ſimpliciter eſt opus honeſtum; & liberale, ingenuorumque hominum: tranſcribere verò pro officio, & mercede pacta, eſt mechanicus, & purè corporalis labor, nec eſt opus mentis, neque artis liberalis, quia ſolùm eſt ita pingere characteres, ſicut in originali leguntur. Et confirmatur, quia imprimere librum, mechanicum eſt ſine ulla dubitatione, & tamen eſt genus quoddam tranſcriptionis.

2 At ego, dictos Notarios, & alios ſic tranſcribentes, peccati mortalis non condemdarem, cum Sayro *in Clavi Regia l*. 7. *c*. 2. *n*. 25. Franç. Galleti *in Margarita caſuum conſ. ver.* feſta, Molfeſ. *in ſum. tom*. 1. *tract*. 11. *cap*. 17. *n*. 42. Medina *lib*. 1. *cap*. 14. §. 8. Lopes *in in inſtructor. p*. 1. *c*. 52. & noviſſimè Suarez *de Rel. t*. 1. *lib*. 2. *cap*. 25. *n*. 4. ubi doctè, ut ſemper ſolet, probat, tranſcribere non eſſe opus ſervile, etiam ſi fiat non gratia addiſcendi, ſed ſine proprio profectu, nam talis actio de ſe mentalis, & ſpiritualis eſt, & per accidens ad illam eſt, quod hac vel illa intentione fiat ab operante. Ergo inde non efficitur ſervilis ex officio, vel lucro, ſeu mercede, ergo nullo modo eſt ſervilis. Ex quibus patet reſponſio ad argumenta in contrarium poſita. Cæteras rationes vide apud ipſum *loc. cit*. Hoc etiam docet Emanuel Sà *ver. feſtum*, & Rodriquez *in ſum. tom*. 3. *cap*. 168. *num*. 3. & noviſſimè Layman *Theol. mor. l*. 4. *tract*. 7. *cap*. 2. *num*. 3.

RESOL. XXIII.

An propter pietatem licita ſint opera ſervilia in diebus feſtis? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 177

Sup hoc ſupra in Reſ. 15. §. An qui, & curſim §. 4. & in-

§. 1. NEgative reſpondet Cajetanus *in* 2. 2. *quæſt*. 122. *art*. 4. Sotus *de juſt. lib*. 2. *quæſt*. 4. *art*. 4. *ad* 3. Lopez. *in inſtruct. part*. 1. *cap*. 52. Navarr. *in manuali*, *cap*. 13. *n*. 4. 10. & 11. & alii communiter, quia non eſt prætermittendum opus Religionis, qualis eſt feſtorum obſervatio, propter pietatem extra articulum neceſſitatis. ſta in Reſ. ſup. §. ul t.

2 Nec deſinam tamen hic adnotare, contrariam ſententiam docere Palatium *in ſumma*, Cajet. *ver. feſtum*, Alcocer *in ſumma cap*. 17. Tabienam *ver. Feria*, *num*. 18. 37. & 41. Perez *lib*. 1. *tit*. 1. *l*. 5. *fol*. 41. & 42. quia *in cap. conqueſtus de feriis*, cauſa pietatis permittuntur judicialia in diebus feſtis; ergo & permitti debent ſervilia, & hanc ſententiam probabilem putat Sanchez *in opuſc. tom*. 2. *lib*. 5. *cap*. 2. *dub*. 32. *num*. 3. nam negativam ſententiam quam ipſe tenet, vocat tantùm probabiliorem, & cum aliqua modificatione hanc ſententiam tenet Villalobos *in manuali Confeſſariorum*, *cap*. 22. *nu*. 80. ubi ſic ait. *Las obras ſerviles, que ſe pueden hazer ſecretamente como coſer ſon licitas en fieſtas quando ſe hazen por limoſna mas no otras coſas mayores como edificar, que en tal caſo ſe ha de pedir licentia al Obiſpo*. Ita ille, vide etiam Mirhaelem de Palacio *l*. 2. *de contractibus cap*. 10. §. *forſitan quæritat*, ubi ex gloſſa in noſtro caſu docet, quòd pietas & neceſſitas non ſubduntur legi; ſed mihi prima opinio magis placet, quam ſequitur Fagundez *de præcept. Eccleſ. præcept*. 1. *lib*. 1. *cap*. 14. *num*. 2. & alii communiter.

RESOL. XXIV.

An ſit licitum in diebus feſtivis computare cum operariis eorum merercedem, & ſolvere?

Et an qui ex pietate laborant in gratiam Templi, & loci pii in diebus feſtis, excuſentur à peccato? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 83.

§. 1. CAſus paſſim accidit, & ad illum Marchant. *in reſol. Paſtoral. a Decal. p*. 1. *cap*. 3. *quæſt*. 5. ſic reſpondet. Quæro quintò, quid dicendum de illis, qui varios ſub ſe gabent operarios mercede conductos, & diebus feſtis, vel Dominicis eos ad computandum convocant, & promeritam mercedem ſolvunt? ſic frequenter videmus practicari per illos, qui multos habent operarios in fodinis, in officinis ferrariis, in lapidicinis, in ſylvis cædendis, & ſimilibus. Reſpondeo tales ſe ſolent excuſare, dicentes, id fieri in gratiam operariorum, qui alio die cogerentur perdere diurnum laborem ad familiam alēdam neceſſarium; quod ſi verum eſt, jam ad pietatem tamquam ad cauſam excubantem referri poterit. Puto tamen magis conſuetudine id introductum quibuſdam in locis; nam qui magis pii, & timorati ſunt, diem ſabbati, eis deſignant, in quo certò mercedem poſt computū recepturi compareant. Ita Marchantius.

2 Sed ego non video, qua ratione talis computatio ſervile opus poſſit computari, & per conſequens prohibitum in diebus feſtivis, nam hæc actio, vel efficitur voce vel ſcriptura, vel recognoſcendo ea, quæ ruſtici vocant. *Tagli*, ſed, ut patet, hæc omnia ſervilia opera non ſunt. ergo. neque tempus numerationis pecuniæ, quæ illis pro mercede præbetur, dato quòd eſſet opus ſervile, attingit ut plurimum tempus neceſſarium pro fractione præcepti. ergo. Adde quòd per conſuetudinem introductam talis actio, etiamſi opus ſervile eſſet, excuſari poſſet. Supra hoc in Reſ præterito, & in illis eius not.

3 Notandum eſt etiam hìc obiter dictum Marachantium *ubi ſuprà quæſt*. 2. docere poſſe aliquem ex pietate laborare in diebus feſtivis pro aliquo loco pio, ſic enim ait. Excuſantur etiam, qui ex pietate laborant in gratiam Templi, vel loci pii, maximè ex conſenſu Parochorum. Ita ille. Neque hæc ultima verba deſtruunt priora, ut quidam parum ſciens his diebus mihi aſſcrebat: nam dictio, *maximè*, habet vim augmentandi, & non minuendi, & includit caſum magis dubitabilem, & implicat idem eſſe in caſu contrario, ut patet *in l*. 1. §. *vel maxime*, *ff. de excuſat. tut*. & notat Covarr. *lib*. 2. *variar. cap*. 7. *num*. 5. Sed de hac opinione Marchantii alibi ego pertractavi. Alibi in Reſ. not. præterito.

RESOL. XXV.

An repræſentationes ſacræ poſſint fieri in Eccleſiis. Et notatur aliquos Epiſcopos prohibuiſſe dictas repræſentationes ullibi fieri poſſe abſque eorum expreſſa licentia. Ex p. 4. tract. 4. & Miſc. Reſ. 184.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Angelus *ver. ludus*, *num*. 2. ubi ſic ait. Demonſtrationes, quæ fiunt ad honorem Dei, puta Paſſionis Chriſti, & vitæ alicujus Sancti, non ſunt prohibita in Eccleſiis fieri. Ita ille, & ante illum Tabiena *eodem ver. quæſt*. 3. & Sylveſter *quæſt*. 2. *dicto* 3. & noviſſimè Sanchez *in opuſc. tom*. 1. *lib*. 1. *cap*. 8. *dub*. 24. *num*. 23.

2 Non deſinam tamen hic adnotare, Bartholomeum Gavantum *in Enchir. Epiſc. ver. repræſentationes ſacræ*, *num*. 1. contrariam ſententiam docere, & citat Barboſam *de poteſtate Epiſcopi part*. 2. *allegat*. 24. *num*. 25. & obſervat quòd Sanctus Carolus Borromæus *in conſil. primo Provinciali* prohibuit ut Paſſio Salvatoris ullibi agatur. Unde Thomas Zerola *in praxi Epiſcoporum part*. 1. *verbo repræſentationes*, obſervàt optimè aliquos Epiſcopos prohibuiſſe dictas recitationes ullibi fieri poſſe abſque eorum expreſſa licentia.

R E S O L. XXVI.

Pluries à nonnullis Confeſſariis quæſitus fui, an Comœdiis intereſſe tam quoad Clericos, quàm quoad Sæculares, ceſſante ſcandalo, ſit peccatum mortale?

Idem eſt dicendum de illis, qui legunt libros, in quibus res turpes, & facinora repræſentantur. Ex part.2. tract.17. & Miſcel.3. Reſol.35.

Sup. hoc in R. ... in princip. ... lege alia R. ... ſecund. no. ... ſit di- ... queſtio.

§.1. RESpondi rem eſſe periculoſam, & peccatum lethale exiſtimavit Comitolus *in reſp.mor. lib... q.22.*

2 Tamen ſi audiantur ob ſolam vanam curioſitatem, abſque periculo probabili lapſus, etiamſi res turpes repræſententur, & modus repræſentandi ſit turpis, ego puto non eſſe peccatum mortale. Ita Bonacina, & Squillante ubi ſupra, Sanchez *de matrim.lib.9. diſp.47. num.41.* Alphonſus de Mendoza *quæſt.9. poſitiva, num.11. fol.mihi* 60. Rodriquez *in ſumm.to.3. cap.71. num.1.* Joann. Salas *in p.2. tom.2. tr.13. diſp.6. ſect.24. num.165.* Lorca *in p.2. tom.2. diſp.28. de peccatis, memb.3. §.ex dictis, in fine*, ubi ait. Excuſari poſſunt, qui audiunt comœdias, vel legunt libros, in quibus res turpes, & facinora repræſentantur. Si enim delectatio ſiſtat in repræſentatione ipſa, & non procedat ad rem repræſentatam, & abſit periculum conſenſus in actus ipſos, non eſt peccatum mortale. Sic ille, & Azor. *p.3. lib.5. cap.27. quæſt.7.*

3 Quæ quidem opinio non ſolùm tenenda eſt, quoad ſæculares, ſed etiam quoad Clericos; non enim peccant mortaliter, ceſſante ſcandalo, quod puto modò non eſſe, quia frequentiſſimum eſt Clericos comœdiis intereſſe; neq; ob id ſæculares ad peccatum moventur; nam eodem modo audirent comœdias, licèt Clerici abeſſent, & cum eodem detrimento, ſi quod patiuntur. Nec obſtat prohibitio *cap.Clerici 2.de vita,& honeſt.Clericorum*, quia ſecundùm Innocentium *in d.cap.* eſt tantùm de honeſtate: vel quod verius credo cum Cajet. *in ſum. verb. Clericor. peccata*, ille textus non obligat ſub mortali, ceſſante ſcandalo, & contemptu. Deindè contraria conſuetudine videtur abrogatum. Et ſic hanc opinionem ſequuntur Sanchez, Rodriquez, & Salas ubi ſupra, & noviſſimè Paulus Squillante *de oblig. Cler. part.2. num.45.* Martinus Bonacina *de matrim. quæſt.4. punct.9. num.22.* & alii.

R E S O L. XXVII.

An audientes comœdias peccent ſaltem mortaliter, quia ex eorum ſtipendiis aluntur hiſtriones, qui peccant (ut ſuppono) laſcivas comœdias repræſentando? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. Reſ.81.

Qu. hic eſt R. antecedens.

§.1. JAm probabiliter firmavi *in part.2. tract.17. reſolut.35.* cum multis Doctoribus, ſpectatores etiam Clericos comœdiarum turpium ſi interſint ob ſolam curioſitatem, vel ne habeantur inurbani, ſolùm peccare venialiter, & ita, me citato, tenet noviſſimè Barboſa *de jure Eccleſ. lib.1. cap.40. n.59. & 60.* Sed difficultas eſt, an peccent mortaliter ex alio capite, videlicet ſolvendo mercedem poſitivè ſunt cauſa, ut hiſtriones vivant in ſtatu peccati mortalis, utpotè multorum criminum occaſio; & affirmativam ſententiam docet noviſſimè Hieronymus Florentinus *in ſua Comœdiocriſi concl.7. per totam*, cui adde Hurtadum de Mendoza *vol.2. de ſpe, & Charitate, diſput.173. ſect.28. §.367.* ubi probat peccare mortaliter eos omnes, qui pecuniam dant hiſtrionibus pro pretio audiendi comœdias, quia qui dat pecuniam hiſtrionibus, illos alit, & conſervat in ſtatu peccati mortalis, in quo multis ſunt ſcandalo, ergo peccant mortaliter; quia illis dant pecuniam. Reſpondebis nullum in ſingulari eſſe cauſam, ut hiſtrio alatur, quia quamvis ego comœdiam non audiam, illam audient alii. Contra hoc probaret non committi hoc peccatum, auditis una, aut altera comœdia; at verò, qui plures audiunt, non poſſunt hoc excuſari, quia multis comœdiis repetitis accipit comœdus quantitatem pecuniæ ſufficientem ad conſtituendam materiam gravem; & quidem ſingulorum pecuniæ per ſe graviter concurrunt ad hiſtrionem alendum ad ejus opulentiam, & luxuriam, ſine quibus ille non ageret hiſtrionem: ergo nullus poteſt dicere ſuam pecuniam non eſſe cauſam per ſe, ut hiſtrio perſeveret in officio. Deindè poſſunt conſiderari duo genera ſpectatorum. Primum eſt eorum, qui confluunt in theatrum primi, alterum, qui poſtremi. Primi omnes mortaliter peccant, audita etiam una comœdia tantùm; quia ipſi ſunt motivum, ut hic, & nunc fabula agatur. Comœdus enim ſine ſufficienti auditorio non aget fabulam, hoc autem ſufficiens auditorium conſtant primi, quando enim ſunt ſatis multi, propter illos ſolos agetur fabula, quamvis nullus adſit alius: ergo omnes illi, qui ſunt cauſa per ſe illius actionis, peccant mortaliter. Tandem probo ſingulos peccare etiamſi poſtremi adveniant, quia hiſtrio conſpicatus auditorium integrum illo movetur ad agendam fabulam hic, & nunc, quam vult agere propter omnes illos, qui pecuniam ſolverunt pro illa audienda, quia omnes illi collectivè accepti ſunt objectum adæquatum illius actionis, quæ tunc propter omnes exercetur: diviſivè autem accepti ſunt omnes illi objectum partiale illius actionis, & non objectum per accidens, ſed per ſe, ſingulorum enim pecuniam per ſe amat comœdus, itaut fabulam ſit acturus, ne vel ſemiargentum teneatur reſtituere. Imò ipſe moram trahit in comœdia incipienda, quia vult aliorum, quos ſperat adventaturos, pecuniam, propter quam vult etiam agere comœdiam. Itaque, viſo integro auditorio, vult propter integram illius pecuniam fabulam agere, cujus voluntatis objectum formale eſt pecunia integri auditorii: & quamvis eam eſſet acturus coram concione minùs frequenti, tamen illam ageret per illam voluntatem: ea autem voluntas, per quam hic, & nunc eam agit, pendet per ſe ab hac integra concione. Item ſingulorum pecunia per ſe juvat ad ſumptus hiſtrionicos: ergo &c. & hæc omnia docet Hurtadus ubi ſupra, ex quibus patet omnes ſpectatores comœdiarum noſtri temporis peccare mortaliter, quia ex eorum ſtipendiis aluntur tam peſſimi homines, ut ſunt comœdi.

2 Non deſinam tamen hìc adnotare negativam ſententiam ex parte docere Nicolaum Baldellum *in diſput. Theolog. tom.1. lib.3. diſp.18. num.11.* ubi ſic ait. Puto univerſaliter peccare mortaliter omnes illos, qui ſcientes turpitudinem, & obſcœnitatem comœdiæ primi ad illam confluunt, quia revera per ipſos eſt, ut comœdia detur. Poſtquàm verò ſufficiens numerus jam confluxit, & externo peccato hiſtrionum jam eſt data ſufficiens cauſa, non videtur ex hoc capite damnandus, ſi quis alius accedat, quia non ampliùs eos fovet in peccato, neque eorum peccato dat cauſam, cùm hoc utrumque ſufficienter ſit præſtitum jam ab aliis. Ita Baldell. & ante illum Turrian. *in ſumm. part.1. cap.28. dub.8.*

R E S O L. XXVIII.

An audientes comœdias obſcœnas, ſi non peccent mortaliter ratione periculi, peccent tamen peccato ſcandali, quatenus ſua præſentia, & pecunia excitant hiſtriones ad recitandum?

Et notatur nullum poſſe abſque peccato ſcandali alios invitare ad comœdias, vel amatorias, vel quibus inhoneſtæ choreæ, & cantilenæ inſeruntur &c. Ex p.11. tr.5. & Miſc.5. Reſ.52.

§.1. ALibi pro parte affirmativa adduxi P. Baldellum, & P. Hurtadum, quibus nunc addo, me citato, Franciſcum Bricchium *in promptuario Confeſſariorum part.2. cap.20.* Sed per litteras à multis rogatus fui, cùm caſus quotidiè accidat, ut ſi Auctores contrarium ſentientes haberem, palàm facerem: libenter itaque eis aſſentior. Ideò primò adducam contra ſupradictos duos alios commilitones ex eadem Societate Jeſu, ſic itaque aſſerit P. Bardi *in Select. lib.9. qu.2. ſect.15. num.5.* Spectatores poſſunt dupliciter ſe gerere in hac re. Primò, poſſunt ſe habere antecedenter, in quantùm conveniunt cum hiſtrionibus, eiſque promittunt accedere ad comœdias, eiſque proportionatam ſolvere mercedem, & hoc, ut ipſi hiſtriones ſecuritatem aliquam de lucro habentes alliciantur ad comœdias recitandas, aliàs non recitaturi; & hos ſpectatores indubitatum eſt peccare mortaliter foventes animum in hiſtrionum ad repræſentandas illas turpes actiones, & ad loquendum verba turpia inducentia ad amorem inhoneſtum. Secundò, poſſunt ſpectatores ſe habere concomitanter, ſeu ſubſequenter, quatenùs jam inveniunt hiſtriones paratos ad recitandum, itaut etiamſi ſpectatores hujus ſecundi generis non adeſſent, adhuc recitarentur comœdiæ, & hi poſſunt excuſari à peccato, quia non habent influxum in recitationem illam; cæterum hoc ſpeculativè videtur certum, practicè tamen res eſt valdè periculoſa, quoniam multitudo confluentium eſſe poteſt motivum excitans hiſtriones: vel ad perſeverandum in eodem loco ob majus lucrum, quod reportant, vel recedentes ad iterum redeundum ad eumdem locum, in quo experti ſunt placere recitationes iſtas, & ipſos lucrari. Ita Bardi.

Alibi ſuper hoc in R. ... ad ... Sed difficultas.

2 Sed magis amplè, & benignè tractat difficultatem P. Ferrantinus *de Scandalo, diſp.1. quæſt.64. num.36. cum ſeq.* ubi ſic aſſerit: Hurtadus exiſtimat peccare ſcandalo gravi eos omnes, qui pecuniam dant hiſtrionibus pro pretio audiendæ comœdiæ. Quia inter comœdum, & ſpectatores initur pactum, ut fabula pro pecunia agatur. Verùm hæc opinio licèt pia, & tutior, videri tamen poſſet alicui ſatis ſcrupuloſa, ac rigida: & ideò ſi fieri poteſt, curandum eſt, ut tales pecuniam tribuentes hiſtrionibus, à peccato mortali excuſentur. Dico igitur tertiò, probabile eſſe, quòd dantes pecuniam hiſtrionibus non peccent mortaliter ex hoc capite præcisè; quòd initur pactum cum illis. Et probatur, quia verè pactum non initur eodem modo, quo ipſum explicat Hurtadus, ſed alio longè diverſo: & ita dicendum eſt, ne proximus, cùm poſſit præſumi bonus in ſuo actu, præſumatur malus. Poteſt autem pactum hujuſmodi intelligi, quod fiat ex ſuppoſitione, & ſub conditione: v.gr. ex ſuppoſitione, quòd acturi ſitis fabulam, ad quam determinati eſtis: ſeu, ſtante hac conditione, quòd fabula peragatur, quam agere intenditis, do vobis pecuniam,

ut

ut concedatis mihi locum in aula, Hoc autem pactum non continet peccatum mortale, ſicuti cùm hoſpites invitant tranſeuntes ex ſuppoſitione, quòd alibi cœnaturi ſint: & ſicut aliquis ex urbanitate invitat amicum ad cœnandum potiùs ſecum in die jejunii, quàm alibi, ex ſuppoſitione quòd jam ſit determinatus ad cœnandum, & cœnam alibi inveniet: ergo &c. Id etiam confirmari poteſt ex Doctrina Sanchez *to.1.Decal.cap.7. n.16.* Hæc omnia P.Ferrantinus ubi ſupra.

3 Notandum eſt etiam hìc primò, Hurtadum etiam docere, nullum poſſe abſq; ſcandali peccato alios invitare ad comœdias, vel amatorias, vel quibus inhoneſtæ Choreæ, & cantilenæ inſeruntur: cùm ſpectaculum illud ſit valdè periculoſum, nulluſque ſcit quantùm periculi alius ſubeat. Excipit illos, qui rectè norunt amicum, quem invitant in nullum adduci periculum: Item eos, qui non rogant amicum, ſed illi proponunt, utrum velit ire ad comœdiam, itaut facilè ſine robore, aut alio incommodo poſſit illam recuſare. Sed de hac ſecunda exceptione habet aliquam difficultatem P. Ferrantinus *num.34.* & ideò diſtinguendum putat, vide illum, ego tamen periculoſam hanc invitationem exiſtimo.

RESOL. XXIX.

An Magiſtratus permittendo recitationem comœdiarum peccent mortaliter? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. Reſ.82.

§.1. Affirmativè reſpondet Hurtadus de Mendoza *vol.2.de ſpe, & charitate, diſp.173. ſect.29. §.377.* & ratio eſt, quia, ut docet D. Thom. *in 4. diſt.33.qu.2. art.2.* malum publicum non poteſt permitti, niſi ut per illud vitetur aliud, quod ſine illo vitari non poteſt: ſed comœdiæ ſunt malum publicum, per quod nullum aliud deteriùs vitatur, ſed potiùs multa accreſcunt de novo; ergo comœdiarum permiſſio eſt per ſe illicita. Furta enim, detractiones, rixæ, laſciviæ &c. potiùs ex permiſſione comœdiarum multiplicantur, quàm vitantur, ut experientia miſerabilis demonſtrat. Recognoſce Hurtadum *loco citato*,

2 Verùm, his non obſtantibus, negativæ ſententiæ adhæret Nicolaus Baldellus *in diſp.Theolog. tom.1. lib.3. diſp.18. num.13.* ubi ita aſſerit. Quoad Magiſtratus, & Principes, ad quos ſpectat prohibere, vel permittere hujuſmodi comœdias, primò, certum eſt, quòd peccent mortaliter, ſi illa fieri mandent, quia non poteſt aliquis licitè mandare, quòd alius non poteſt licitè exequi. Secundò, mortaliter peccant, ſi authoritatem iis præſtent, eaſque approbent, vel aliter hiſtriones in peccato foveant. Tertiò, non videntur tamen peccare, ſi pro aliquo tempore ad vitandam in populo majorem licentiam hiſtriones, & hiſtrionum ſpectatores non puniant, quia permiſſio, quæ ſolùm ſit non puniendo, non autem approbando licita eſt, ſi fiat ex cauſa, etiamſi alioqui ſit de re illicita, ut ſi fiat, v. g. ad vitandum majus malum, & appellatur permiſſio comparativa, vel tolerantia; ut notat gloſ. *in cap.omnis, diſt.3.* & illius multa habentur exempla in jure: ut v.g. quòd permittantur comeſſationes immoderatæ pro Dominica Quinquageſimæ, & diebus ſequentibus, *cap. denique, diſt.3.* & quòd ad evitandam occaſionem uxoris permittatur maritus adulterari cum altera, *cap. ſi quod veriùs 33. quæſt.2.* & ſimiles. Neque illud, quod hoc modo permittitur, poteſt dici, quòd approbetur, *cap. meretrices 32. q.4.* cùm aliud ſit non punire, & aliud approbare. Huculque Baldellus, qui pro hac ſententia citat Navarrum *conſil.3. de Judæis num.2. lib.5.*

RESOL. XXX.

An aliquando quis non teneatur ſalutare inimicum, & poſſit ei mortem deſiderare? Ex p.5. tr.13. & Miſc.1. Reſ.89.

Sup. hoc in R. ſeq.

§.1. Quoad primum, certum eſt interdum per ſe eſſe peccatum non ſalutare inimicum, ſed hac obligatione, ait Hurtadus de Mendoza *de ſpe, & charitate, vol.2. diſp.153. ſect.4. §.64.* ſalvo, primò, parentem, aut Prælatum, aut judicem, qui non injuriam, ſed in pœnam juſtam non ſalutat inimicum. Secundò, ſalvo eos, qui ſine gravi incommodo honoris non poſſent hoſtem ſalutare, quia ſalutatio vergeret in infamiam, hoc tamen eſt perrarum, Tertiò, ſalvo eum, qui infamem accepit in injuriam, cujus æſtimatio digna petit auſteriorem vultum, atque triſtiorem, qualis eſſet, qui appellatus fuiſſet ſodomita, fur, Judæus, aut quid ſimile enorme, tunc enim prudenter cenſetur negatio ſalutationis oriri non ex odio, ſed ex dolore juſto, & ingenti acerbitate, quæ juſtè adimit urbanitatis argumenta omnibus ejuſdem conditionis hominibus communia, item eſſe multis argumento eum parvi æſtimaſſe tam acerbam injuriam. Quartò, ſalvantur, qui ita ſimulant diſtractionem, aut oculorum hebetudinem, ut prudenter judicetur ſalutationem omiſſam non ex memoria inimicitiæ, ſed ex alio capite. Tandem qui vidit tres, aut quatuor amicos, quos familiariter alloquitur, capite tecto, nec ſalutatos, tunc licèt inimicum non ſalutet, nec alloquatur, non peccat contra charitatem, quia illa allocutio licèt uni dumtaxat dirigatur, cenſetur ſalutatio omnium ſociorum tunc concurrentium. Ita Hurtadus.

2 Qui etiam §.48. notat nos nihil mali deſiderare poſſe inimico, niſi ſit aptum vel ad vitandum majora ipſius mala, vel noſtra, quæ alia ratione vitari non poſſunt. Etenim poſſum ego deſiderare, ut Deus illi mortem maturet, niſi ſit in frugem meliorem recipiendus, quia id eſt deſiderare illi bonum. Item, ſi inimicus injuſtè eſt me vexaturus, ego poſſum deſiderare, & orare, ut Deus eum è vivis tollat, ſi aliter inferenda mala vitari non poſſunt. Huculque Hurtadus. Sed hæc in praxi ratione noſtræ depravatæ iraſcibilis nou videntur conſulenda.

Sup. hoc in to. 1 tr. 1. ex doct. R. 36 & ſi placet. Vide e 18 doctr. alterius R. eius ſecund. noc. & in to. 1. tr. 7. R. 102 &. Non deſinam.

RESOL. XXXI.

An quis teneatur alloqui, ſalutare, reſalutare, & familiaritatem cum inimico habere, vel alia ſigna amicitiæ ei oſtendere, ſi ille hac omnia procuret? Ex p.2. tr.15. & Miſc.1. Reſ.62.

§.1. Circa præſentem quæſtionem vide Malderum *in 2. 2. quæſt.25. art.9.* Azorium *par.2. lib.12. cap.3. quæſt.5. & ſeq.* Coninch *de fide, ſpe, & charitate, diſp.24. dub.6. nu.89. & ſeq.* Valent. *tom.3. diſp.3. quæſt.3. punct.2.* Bañez *in 2.2. q.25. art.9. dub.3.* Navarr. *cap.14. num.15.* Layman *in Theol. moral. lib.2. tract.3. cap.4. nu.2.* Sylvium *in 2.2.quæſt.25. art.9. concl.2.* Reginald. *tom. 2. lib.17. cap.12. ſect.2. num.123. & ſeq.* Filliuc. *tom.2. tract.28. cap.1. num.19.* Fernandez *in exam. Theol. mor. part.1. cap.3. §.7. num.1.* Villalobos *in ſumm. tom.2. tract.3. diffic.6. num.4.* Homobon. *de exam. Eccl. p.1. tract.6. cap.25. q.114.* Molpheſium *in ſumm. tom.1. tract.11. cap.5. nu.33.* Ledeſmam *in ſum. tom.2. tract.3. cap.2. concl.5.* S. Joan. de la Cruz *in direct. conſc. part.1. præc.1. art.3. dub.1.* Tanner. *in 2. 2. diſp.2. quæſt.3. dub.1. num.12.* & tandem doctiſſimum Lorca *in 2.2. quæſt.23. art.6. ſect.3. diſp.25. memb.3. num.28.* ubi loquens præſertim de ſalutatione, & alloquutione, ſic aſſerit. Hæc eodem modo debentur inimico, quo aliis. Videndum ergo erit, qualiter hominibus debita ſint. Dicendum eſt primò, alloquutio, & converſatio non ſunt de generalibus ſignis dilectionis, quæ omnibus hominibus debentur, ſed de ſpecialibus, ſunt tamen de generalibus inter valdè conjunctos; & ideò non debentur, niſi conjunctis. Secundò, ſalutatio anticipata nulli debetur, niſi quibuſdam perſonis dignitate præcellentibus honoris cauſa. Tertiò, reſalutatio, & reſponſio omnibus hominibus debita eſt virtute affabilitatis, præſertim concivibus. Quartò, omiſſio alloquutionis, & ſalutationis, etiam quando debita eſt, non eſt regulariter peccatum mortale: nam opponitur affabilitati, quæ non eſt tantæ obligationis, niſi fortè ex circumſtantia perſonæ, & aliis cederet in magnam injuriam, vel propter ſcandalum, quod rarò fit, & prudentis arbitrio diſcerni oportet. Ita Lorca, ex quibus *num.30.* infert, non eſſe certum peccare mortaliter eum, qui, occurrentibus pluribus, inter quos eſt inimicus, ſalutat omnes, excepto inimico. Primò, quia, ut dictum eſt, omiſſio ſalutationis, etiam debitæ, regulariter non eſt peccatum mortale. Secundò, quia poteſt id facere, non in odium, & repulſam inimici, ſed in ſignificationem proprii gravaminis, & injuriæ. Hæc Lorca, licèt non approbentur à Filliucio, Sylvio, & aliis, ubi ſupra, præſertim quando priùs inimicus ſalutavit. Non reticeam etiam Valer. *in differentiis utriuſque fori, verb. remiſſio, differ.2. nu.4.* aſſerere negationem alloquutionis, & ſalutationis propter aliquam inimicitiam, non eſſe ſcandaloſam inter perſonas, de quibus non eſt dubitandum, nec ambigendum, utrùm ſint animo in aliquem malevolentia ſuffuſo, ut inter patrem, & filium inter Prælatum, & ſubditum; & inter Religioſos, qui quotidie celebrant, & ſunt exemplares; ſed hoc ultimum aliquibus diſplicet. Vide etiam circa præſentem quæſtionem Zanard. *in direct. confeſſ. p.2. præc.1. cap.17.*

Sup. hoc in R. præterita.

RESOL. XXXII.

An ſi quis obiiciat alicui verum crimen occultum, poſſit illi reſpondere: Mentiris?
Et an ſit licitum contumelioſo objicere alia crimina, ex quibus adſtantes facilè credant illum eſſe mendacem?
Et docetur licere defenſionem adverſùs objicientem crimen verum occultum, non obſtante ejus morte. Ex part. 5. tract.13. Miſc.1. Reſ.26.

§.1. Licitum eſt dicere: Mentiris; quando contumelioſus meum crimen ſcivit ſecreto naturali, ut ſi ab illo conſilium petivi, ſponſo priùs ſecreto naturali; licèt enim non ſit illius tam ſtricta obligatio, quàm ſacramentalis; tamen ſatis eſt ad eum obligandum, ut in ea occaſione taceat. Secundò, licet dicere: Mentiris; quando crimen ita occul-

Sup. hoc in R ſeq. & lege etiã R. ante ſeq.

cultum eſt, ut contumelioſus peccet mortaliter in illo evulgando, quamvis evulgatio eſſet ſine contumelia, tunc enim, *Mentiris*, ſignificat me illud crimen non admiſiſſe, ut ab aliis ſciatur, & ita docet Hurtadus de Mendoza *in 2. 2. diſp.70. ſectione 14. §.21.* & à fortiori hanc ſententiam docebit Bañez *in 2. 2. quaſt.64. art.6. dub.4. verſ.ad argumenta*, ubi docet licere defenſionem adversùs objicientem crimen verum occultum, non obſtante ejus morte, quam doctrinam ſequitur etiam Mendoza ubi ſupra, *ſect.8. §.67.*

Sup. hoc in to. 2. R. 89. §. Verùm, à lin. 4. & 1559.

2 Notandum eſt etiam hic, quòd licèt non ſit licitum objicere contumelioſo alia crimina, quæ non ſunt per ſe utilia ad depulſionem injuriæ, ſed ſufficit dicere: Mentiris; tamen ſi adſtantes non ſunt crediturì illum eſſe mentitum, poteſt illi objici aliud crimen, ex quo adſtantes facilè credant illum eſſe mendacem, quia illa novi criminis objectio eſt utilis, & neceſſaria ad tuendum honorem. Ita Hurtadus. ubi ſupra, *ſect. 14. §.117. juncto §.120.*

RESOL. XXXIII.

Utrùm liceat reſpondere injurianti: Mentiris? Ex par.6. tr.6. & Miſc.r. Reſ.16.

Sup. hoc in R. ... & in to. 6. tr. 1. R. 30. §. Verùm, à lin. 4. & ſeqq. & in to. 8. tr. 5. R. 10. prope fin. verſ. Quando verò:

§.1. DE hoc caſu olim interrogatus fui ab Excellentiſſimo heu quondam Domino meo Domino Joanne de Aragona Duci Terræ Novæ, qui mihi præbuit reſponſum cujuſdam Theologi inclytæ Societatis Jeſu, quia defenſio debet fieri cum moderamine inculpatæ tutelæ, itaut vitetur quantùm poteſt offenſa: ut injuriatus, v. g. es fur, poteſt benè defendere replicando: non ſum, vel hoc non eſt verum, abſque eo quòd dicat: Mentiris; quod verbum ex ſua natura eſt offenſivum. Præterea falſum eſt, quòd illa mentita ſit defenſio; quia defenſio ſecundùm Theologos, & Caſuiſtas fit ab injuria, quam adverſarius vult inferre, non autem ab ea, quæ eſt illata: ſi autem ſecùs fiat, eſt vindicta, & ſic non eſt licita. Neque enim in hoc debet attendi mos militaris, ut vulgò dicitur: *Cavallereſco*; ſed mos Chriſti noſtri legiſlatoris, qui in terminis, operibus hujuſmodi caſum definivit, & reliquit nobis, ut exemplar, & legem: cùm enim *Joannis 8.* dicerent ei Phariſæi: *Dæmonium habes*, non reſpondit: Mentimini; ſed dixit: *Ego Dæmonium non habeo*; quod aliàs docuerat diſcipulos ſuos Matth. 5. *Sit ſermo veſter, eſt eſt, non non.*

2 Sed, his non obſtantibus, tunc affirmativam ſententiam docui: quia verbum *Mentiris* poteſt aſſumi ut offenſivum, & ut defenſivum: ſed in caſu noſtro, cùm proferatur eo tempore, quo injuriato fuit illata injuria, liquidò conſtat ex circumſtantia temporis aſſumi ut defenſivum ad repellendam injuriam, & quòd per accidens eſt injuria. Ergo &c. Confirmatur primò: nam ut optimè obſervat Hurtadus de Mendoza *in 2.2. D.Thomæ, vol.2. diſp.170. §.14. num.119.* quando blaſphemus objicit Deo infamia mendacia, cuilibet privato licèt dicere illi: Mentiris; quando alia ratione non poteſt conſuli honori Dei, quæ actio pertinet ad virtutem Religionis: Ergo verbum *Mentiris*, non eſt tam intrinſecè malum comparatione hominis privati, quin aliquando exuens malitiam induat honeſtatem. Igitur, & quando eſt mihi neceſſarium ad propulſandum injuſtum damnum illi proportionatum. Confirmatur ſecundò: Ego poſſum coram Judice probare licitè illum hominem ſic mihi injuriantem fuiſſe mentitum, & dare operam, ut puniatur pro mendacio, & contumelia: ergo licet mihi auctoritate privata illi objicere hoc crimen, quando eſt medium per ſe utile, & unicum ad eluendam maculam, quam ille mihi adſperſerat injuſtè. Et in hoc caſu verbum, *Mentiris*, eſt quidem contumelia phyſicè, non verò moraliter: ſicut occiſio, quando eſt in defenſionem inculpatam, non eſt abſolutè homicidium, quamvis ſit phyſicè, ideſt hominis necatio. Et ideò noſtram ſententiam tenet Hurtado ubi ſupra, Peregrinus *de Duello quaſt.3. num.1. verſ. quartò, & num.6. ver. quartum*, Emanuel Sà *verb. Infamare, & fama, num.4.* Aragonius *in 2. 2. Divi Thomæ quæſt.70. art.3. concluſ.3.* Pitigianus *in practic. Crimin. Can. in tertio ſubſtantiali judicio cap.4.* Sotus *de juſtitia lib.5. quaſt.9. art.3.* Valentia *tom.3. diſp.5. quaſt.16. punct.3.* Sayrus *in Clavi Regia lib.12. cap.4. nu.12.13. & 14.* Felinus *in cap. dilecti nu.10. de except.* Bartol. *in l. quæ omnia, num.1. ff. de procurat.* ubi ſic ait. Nota, quòd ei, qui dicit te commiſiſſe aliquod crimen, licitè potes dicere: Tu mentiris; licèt enim retorquere in alium: ita ille; cui adde Farinacium *in pract. crimin. part.2. tit. de homicidio, quaſt.125. p.7. §.4. nu.526.* ubi docet, quòd datur mentita in caſu licito ad propulſationem illatæ injuriæ. Hanc ſententiam Hurtadus limitat, quando verbis minùs aſperis poteſt injuria illata depelli, tunc enim non eſt licitum reſpondere injuriato: Mentiris; ſed inibi aſſerebit, quòd hoc in praxi moraliter non poteſt evenire: contumelioſus enim difficillimè ſperatur ſe cohibiturum, ſed perſtiturum in contumelia ſemel dicta, aut aliàs aggreſſurum.

Sup. hac nota- to literatur in RR. not. præcedo.

3 Reſtat modò reſpondere ad argumenta illius Theologi. Ad illud igitur, quod ajebat in tali caſu, dicendum eſſe, verbigratia: Ego non ſum Sodomita; Hoc non eſt verum, Reſpondeo, quòd iſtæ ſimplices negationes ſunt velatæ mentitæ; ſed cùm injuria illata ſit clara, & aperta, ut es Sodomita, cur non licitum erit injuriato aſſumere defenſionem apertam, quæſita eſt in hoc verbo *Mentiris*. Adde, quòd ex iſtis verbis minùs aſperis neſcio, an injuria depellatur, & ſperari poſſit injuriantem ſe cohibiturum.

4 Ad ſecundum, quod dicebatur verbum, *Mentiris*, ex natura ſua eſſe offenſivum, patet reſponſio ex his, quæ obſervavimus ſupra, adducendo rationes pro noſtra ſententia.

5 Ad tertium, quòd hæc potiùs eſt vindicta, quàm defenſio, prorsùs negandum eſt: nam injuriatus eodem tempore, quo accipit injuriam à contumelioſo, ſtatim ei reſpondet: Mentiris; ergo non infert ei injuriam, ſed à ſibi illata ſe defendit: hoc enim verbum, *Mentiris*, in iſto caſu non eſt propriè injuria, ſed repulſatio injuriæ, & defenſio, cùm proferatur eodem tempore, quo ille injuria eſt affectus.

6 Ad quartum, reſpondeo optimum eſſe ſequi exemplum Chriſti, & ejus conſilia: ſed indè non videtur conſequi eſſe præceptum, quod eſt perfectionis exemplum.

RESOL. XXXIV.

An licitum ſit ſuadere minus malum ad evitandum majus?
Et an intelligatur in volente adulterium committere, & ſuadere, ut cum tertia perſona fornicetur?
Et volenti furari Petro 100. aureos, conſulere v.g. ut furetur 50. Paulo?
Et an quiſ poſſit ſuadere furi volenti furari Petro 100. & ſimul 50. Paulo, ut furetur 50. Paulo? Ex part.3. tract.5. & Miſc.1. Reſ.37.

§.1. NEgativè reſpondent Valentia *tom.3. diſp.5. quaſt.21. punct.4.* Emmanuel Sà *verb. peccatum, num.8.* Cajet. *in 2. 2. quaſt.78. art.4. notab.3.* Azorius *tom.2. lib.12. cap.16. quaſt.8.* Covar. *in 4. decret. part.1. cap.4. num. ult.* Gabriel *in 4. diſt.16. quaſt.11. art.3. dub.14.* & alii. Et ratio eſt, quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona, & ſic non licet aſſumere pravum medium ad obtinendum bonum finem; nec licet furari, ut des eleemoſynam &c. Sed quando ſuades facere minus peccatum, inducis hominem, quantum in te eſt, hîc, & nunc in peccatum. Ergo. Ad id verò, quod aſſeritur, quòd ex duobus malis minus eſt eligendum, reſpondent id locum non habere in peccatis, quæ voluntariè, ac liberè acceptantur, ſed in his tantùm malis, quorum unum ſuſtinendi neceſſitas incumbit. Hæc Doctores citati probabiliter.

2 Sed magis probabiliter contrarium ſuſtinendum eſſe puto, & ita docent Sylvius *in 2.2. D.Thomæ, quaſt.43. art.4. quæritur 2. concluſ.3.* Rebellius *part.1. lib.1. quaſt.14. ſect.7. nu.54.* Becanus *in 2.2. cap.27. qu.3. nu.2.* Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art.1. dub.1.* Sanchez *de matrim. lib.7. diſp.11. nu.15.* Molina *tom.2. diſp.335.* Medina *in part.2. quaſt.76. art.4.* Sotus *de juſt. lib.6. quaſt.1. art.4.* Molphesius *in ſum. to.1. tr.8. cap.11. nu.67.* Navarr. *cap.14. num.40.* Sylveſter *verb. uſura 7. quaſt.1.* Angelus *verb. uſura 2. qu.2.* & alii, præſertim noviſſimè Barboſa *in collect. to.4. p.1. Decreti cap. duo mala, diſt.13. nu.11.* Dicendum eſt igitur, quòd ſi quis omninò decrevit facere magnum peccatum, licet ei ſuadere minus, quia tale conſilium non fertur abſolutè in malum, ſed in bonum, ſcilicet evitationem majoris mali, & non ſimpliciter in electionem mali, quod minus eſt, ſed in electionem ejus potiùs, quamvis cui conſulit, eligat majus. Undè conſulens non dicit ei abſolutè: Fac hoc malum, neque fac illud; ſed conditionaliter, ſi omninò decreviſti malum facere, potiùs elige minus; quaſi diceret, ſufficit tibi facere minus, & abſtine à majori.

3 Ex his apparet, quòd ſi viderim Petrum velle, & certò ſtatuiſſe adulterium committere, & non poſſem aliter ab hoc propoſito illum revocare, niſi ſuadendo fornicationem loco adulterii, tunc licitum eſſe ſuadere fornicationem; non quatenùs ipſa peccatum eſt, ſed quatenùs impedit peccatum adulterii, quod aliàs ſequutum fuiſſet.

Sup. hoc ſignantur in RR. not. præcedentib. & ad fulciendā doct. hujus qu. lege dict. R. no. ſeq.

4 Sed hæc omnia limitanda ſunt, ut tali ſuaſione nullum damnum ſeu corporale, ſeu ſpirituale tertiæ perſonæ inferatur, ut v. g. volenti adulterium committere, ſuadere non licet, ut cum tertia perſona fornicetur, & volenti à Petro furari 100. aureos, ſuadere, ut furetur 50. à Paulo. Ita Layman *in Theolog. mor. lib.2. tractat.3. cap.13. num.7.* Secùs autem, ut advertit Malderus *in 2.2. tract.4. cap.2. dub.3.* ſi fur ſimul rem Petri, quæ valeat centum, & rem Pauli, quæ valeat ſolùm quinquaginta, certò ſit ablaturus alteram; ſed dubitare, utrum auferre velit, ſi tu impedire eum nequeas aliter, potes ſine obligatione reſtitutionis ſuadere, ut potiùs rem Pauli auferat, (ſi modò eam auferendam cogitabat cum re Petri,) ſuadere, inquam, id potes in genere, inculcando auferendum potiùs illud, quod minus eſt, & hoc eſſe minus; quia Paulo non facis injuriam, dicendo furem à majori furto potiùs abſtinere debere, aut hanc rem eſſe minoris pretii; neque enim fur tali judicio propriè diſponitur ad injuriam inferendam, ſed malitia ſua infert

Sup. contenta in hoc §. ab hinc, latè in to. 8. tr. 5. R. 30. & hic inf. in Reſ. 36. & 75. § ult. ante med. v. Ita ille, & lege etiā RR. not. prima hujus Reſ.

fert noxiam concluſionem, Paulum re ſua eſſe privandum. Hęc omnia Malderus ex Salonio.

R E S O L. XXXV.

An ſit licitum ſine peccato ſcandali conſulere minus malum ei, qui paratus non erat illud efficere? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 18.

Sup hoc in R. præterita §. Eg ... & ſeq. & longe etiam doct. R. ſeq. & alias paſſim annot.

§. 1. VErbi gratia aliquis vult efficere adulterium ſolum, nihil cogitans de fornicatione, an poſſum ego conſulere fornicationem, ſi nolit abſtinere ab adulterio, & ſic in ſimilibus? Negativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 6. punct. 6. num. 9.* & Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp. 173. ſect. 10.* §. 210. quia jam illius peccati, quod conſulis, verè tu cauſa es, & verè peccatorem ad illud inducis, etiamſi recto fine procedas. Ergo peccas. Item ille peccator non recto medio utitur ad vitandum malum grave operando minus. Ergo neque tu rectè illi conſulis, cùm conſulis operationem minoris mali, ut gravius evitet. Iis argumentis preſſi DD. primæ ſententiæ, dicunt in perſuaſione minoris mali non malum perſuaderi, ſed electionem, ſeu antepoſitionem minoris mali ad majus, quæ antepoſitio ex ſuppoſitione determinationis voluntatis ad majus malum neceſſariò facienda eſt, ſi rectè procedatur. At quis non videat hoc eſſe illudere verbis; cùm enim electio minoris mali quantumcumque à prava, & determinata voluntate mali majoris procedat, mala ſit, perſuaſio, & conſilium illius mala ſemper erit. Neque unquam datur præceptum eligendi minus malum, ſed potiùs datur præceptum abſtinendi ab illo, & à graviori.

2 Verùm ego contrariam ſententiam non minùs probabilem eſſe puto, quam tuetur Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, quaſt. 43. art. 1. dub. 1. num. 9.* quia in moralibus res ſunt accipiendæ ſecundùm communem exiſtimationem, adhuc etiam licitum videtur ſuadere minus malum ei, qui antea non erat paratus illud committere, neque de illo cogitabat, ut ſi aliquis diſſuadeat alteri adulterium, & cùm nihil ab eo obtineri poſſit, non erit peccatum proponere ei fornicationem, tanquam minus malum ad explendam libidinem, quam alio modo diſſuadere non poteſt. Hoc autem probatur ratione ſuperiùs allata, quia licitum eſt ſuadere alicui, ut minus peccatum committat, non ſignando materiam; ex hoc autem cõſilio ſequitur, ut qui habebat propoſitum adulterii, eligat fornicationem. Ergo licitum erat fornicationem proponere tanquam minus malum. In hoc tamen paulatim procedendum eſt, ut primò diſſuadeatur peccatum ſimpliciter, quod ſi obtineri non poterit, ſuadeatur deindè minus peccatum, & proponatur materia. Ita Vaſquez, quem poſtea ſequitur Turrian. *in 2. 2. tom. 1. diſp. 95. dub. 6. verb. mihi autem,* & noviſſimè hanc ſententiam docet etiam Baſil. Pontius *de matrim. lib. 5. cap. 18. §. 5. num. 16.* ubi ſic ait. Qui ſuadet minus malum ei, qui paratus eſt committere majus malum, non ſimpliciter ſuadet malum, ſed tantùm intendit vitationem majoris mali, quod quidem non ſolùm verum eſt, cùm iſte, cui probetur conſilium, paratus erat unum ex illis duobus malis facere, ſed etiamſi non eſſet paratus illud minus committere, neque de illo cogitaret, ut ſi quis diſſuadeat alteri adulterium, & nihil ab illo obtinere poſſit, non erit peccatum proponere ei fornicationem tanquam minus malum ad explendam libidinem, quam aliter diſſuadere non poteſt. Atque id convincunt, quæ ex Chryſoſtomo, & Auguſtino adduximus, & hac etiam ratione excuſatur factum Lot *Gen. 15.* & illius Levitæ *Jud. 15.* qui ſuaſerunt fornicationem nefariis hominibus, ut hac ratione evitarent peccatum contra naturam. Et quamvis Lot reprehenſibilis videatur ex eo, quod filiarum curam non habuerit illas proſtituendo, excuſatur tamen propter bonam fidem, quam habuit, ut conſtat ex *2. Petri cap. 2.* qui eo tempore, quo eductus eſt de Sodomis, ſcribit juſtũ fuiſſe apud Deum. Hinc etiam excuſantur illi decem viri, qui occurrerunt Iſmaeli, & oſtenderunt theſauros offerentes materiam, ut vitarent homicidium. Hæc Pontius.

3 Non deſinam tamen hîc adnotare Hurtadum de Mendoza ubi ſupra, §. 119. licèt teneat primam ſententiam; proponere tamen alium modum in his occaſionibus, ut proximus avertatur à majori malo ſine peccato, dicit mihi licitum eſſe proponere Antonio materiam novi peccati, de qua ipſe nihil cogitabat, dummodo non ſequatur indè tertii ruina. At non poſſum illi quid perſuadere, aut conſulere, etenim propoſitio illius objecti eſt aut indifferens, aut bona, v. g. Antonius eſt certus in Venerem præpoſteram, quem ego ſpero ab ea revocandum, ſi illi veniat in mentem alicujus fœminæ pulchritudo. Ego verò dicam: Talis fœmina eſt pulchra; aut dicam: Major voluptas capietur ex congreſſu cum muliere, quàm cum viro. Hæ duæ poſitiones ſunt de ſe indifferentes, hæc autem propoſitio: Minus peccatum eſt congreſſus cum fœmina, quàm cum viro, hæc, inquam, propoſitio eſt bona, quas ego profero ex animo impediendi majus malum, & ex ſimplici affectu, ut Antonius ex ſuppoſitione, quòd ſit peccaturus, eligat minus malum; at verò non poſſum conſulere, nec perſuadere illud objectum, & quidem illæ repræſentationes neque ſunt conſilium, neque perſuaſio, neque per ſe ſunt cauſa, quòd Antonius peccet. Hic tamen, & nunc ego exiſtimo illum peccaturum; at id eſt per accidens reſpectu propoſitionis, ut à me ſit, quia ille ex ſua pravitate movetur, non ex vi meorum verborum. Nec ego teneor propter ſcandalum purè paſſivum Antonii abſtinere à repræſentatione bona, aut honeſta alicujus objecti, quando mihi ſuppetit honeſta ratio majoris boni ipſius Antonii. Conſilium autem, & perſuaſio non poſſunt excuſari, quia ſunt cauſæ morales effectus, cum quo majorem habent connexionem, quàm ſimplex repræſentatio objecti; & quidem Deus multa nobis repræſentat, quæ nobis non conſulit, nec abſolutè, neque conditionatè. Et hæc omnia docet Hurtado *loc. cit.* Sed ego puto ſecundam ſententiam ſatis probabilem eſſe, & tutam in praxi.

R E S O L. XXXVI.

An ſit licitum volenti ſubripere nummos pauperi conſulere, ut diviti ſubripiat, determinando etiam perſonam?

Et an teneatur ratione hujus conſilii reſtituere, ſi furtum alicui diviti factum ſit?

Et quid, ſi in dicto caſu perſona dives furanda non determinaretur, an in tali caſu, qui dederit conſilium, non peccet, nec teneatur aliquid diviti reſtituere, ſi furtum ſequatur?

Et an licitum ſit, quando quis propoſuit committere majus furtum, conſulere, ut furetur minus ab eadem tamen perſona; & in tali caſu licitum ſit cooperari cum illo, & adjuvare ad minus furtum, & ſecùs in conſilio abſciſſionis membri ne committatur homicidium, quia in hoc non licet cooperari ad abſciſſionem, propter eundem finem? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 19.

§. 1. NEgativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſput. 6. punct. 6. n. 12.* ubi ſic ait. In hoc caſu dupliciter te potes habere, vel conſulendo furtum diviti, vel illud proponendo. Et quidem ſi ſolùm proponas convenientiam, quæ relucet anteponendo pauperem diviti, ut ſi dicas: minus peccatum eſt, minorque injuria irrogatur diviti, quàm pauperi, ac proindè caſu, quo unum illorum ſit faciendum, minus malum eſt eligere furtum divitis, quàm pauperis, nulla eſt culpa in tali repræſentatione, quia ibi tunc non eſt conſilium, neque inductio, aut perſuaſio, ut de ſe conſtat. At ſi verè inducis ad furtum divitis, ſine dubio peccas: quod probo, quia tuum conſilium tendit ad commutandam pravam voluntatem furis non in aliquod bonum, ſed in aliud malum, etſi minus, tendit enim loco furti faciendi pauperi ſubrogare furtum faciendum diviti: ergo prætendis ad aliud furtum ab eo, ad quod fur erat determinatus, determinare: ergo peccas, quia eſſe perſonam divitis indeterminatam non obſtat, quominùs furtum, ad quod inducis, aliud ſit ab eo, ad quod erat priùs fur determinatus, & à quo prætendis removere. Adde, ſi induceres ad furtum determinando perſonam, omnes præter Vaſquez conveniunt te peccaturum, quia injuriam irrogas, eò quòd, cauſa determinata, ſis illius damni, quod aliàs non eſſet faciendum, ſi tuum conſilium non adeſſet: ſed quando non determinas perſonam, etiam es cauſa damni, etſi non determinati, vagè ſumpti, hoc eſt hujus, vel illius divitis: ergo peccas. Meritò enim omnes divites de te conqueri poſſunt, quòd voluntatem furis ad illos inclinaveris, aliàs non inclinandam. An verò tenearis ratione hujus conſilii reſtituere, ſi furtum alicui diviti factum ſit? Th. Sanch. etſi concederet ſic conſulentem peccare, non obligat ad reſtitutionem, ſiquidem *lib. 7. de matrim. diſp. 11. n. 23.* affirmat conſulentem minus damnum ei, quod alia via averti non poteſt à majore, non eſſe obligatum reſtituere, quia conſilium, inquit, bonum eſt in ſubſtantia, cùm ſit de minori malo comparatione majoris, & ſolùm ſit malum in modo, quia eſt contra charitatem, quę obligat, ut omnia mala vitentur: At dicendum exiſtimo obligationem eſſe reſtituendi, ſi diviti factum ſit damnum, quia fuiſti cauſa poſitiva illius: nam licèt non fueris cauſa, ut huic diviti potiùs, quàm alteri damnum ſit factum, quia tamen fuiſti cauſa, ut alicui diviti fieret, conſequenter fuiſti cauſa hujus in particulari. Quis enim neget te obligatum eſſe reſtituere, ſi aliquem non cogitantem de furto ad furandum inducas, etſi innominata perſona, cui debeat furtum fieri? Ergo hæc univerſalitas non obeſt obligationi. Ita Caſtrus Palaus, & noviſſimè Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp. 173. ſect. 10. §. 156.*

Ad ſolel neg doct. hujus R. ſeque preced. R. & ex R. ... poſt præter Genera ... ter in § ult.

2 Verùm non deſinam adnotare contrariam ſententiam propter Vaſquez, ut viſum eſt, quem citat Caſtrus Palaus, docere etiam Baſilium Pontium *de matrim. lib. 5. cap. 18. §. 5. num. 28.* & Turr. *in 2. 2. tom. 1. diſp. 95. dub. 6.* ubi ſic aſſerit. Addit Sotus non eſſe licitum conſulere minus furtum faciendum ex bonis alterius perſonæ diſtinctæ ab illa, ex cujus bonis faciendum erat majus furtum, quia hoc eſſet uni inferre injuſtitiam, ne alteri inferretur, quod nulla ratione videtur licitum. In re tamen non omninò certa mihi probabilius eſt tale conſilium eſſe licitum, quando nulla alia ratione poſſet quis retrahi à majori illo peccato committendo, quia conſulere minus malum in hoc caſu

caſu peccatum non eſt. Deinde is, cui infertur injuria, reſpectu conſulentis non eſt rationabiliter invitus, quia ille tantùm ſuaſit minus furtum, ne latro ille committeret majus peccatum, eſſet autem reſpectu latronis rationabiliter invitus. Ita Turrianus.

3 Nota tamen hanc ſecundam ſententiam (ſi perſona furanda non determinaretur) contra Palaum docere etiam Sanchez *de matrim. tom.2. lib.7. diſp.11. num.24. & 25.* cum Molina *de Juſtit. tract.2. diſp.335.* aſſerentes licere volenti ſurripere pecuniam pauperi conſulere, ut à divite ſurripiat, non determinando divitis perſonam, quia non inducis ad aliquod peccatum, ad quod ipſe fur inductus non ſit, ſed potiùs ejus pravam voluntatem temperas, ipſe enim cùm ad furandum à paupere inductus ſit, abſolutè inductus eſt ad furtum committendum, quia in quolibet individuo ſpecies & genus continetur. Ergo cum rogas ut à furto pauperis abſtineat, & furtum divitis committat, cùm non determines, cui diviti faciendum ſit, relinquis ejus voluntatem in determinatione priori: ergo non peccas. Adverte etiam contra Palaum *num.13.* in tali caſu nullam adeſſe obligationem diviti reſtituendi, ſi fortè furatus ſit. Ita Sanchez *loco citato*.

Sup. contento in hoc §. infr. in Reſ. 78. §. ult. ſignanter ante medium, Verſ. Ita ille, & verſ. Imò

3 Imò quando qui propoſuit committere majus furtum, conſulitur ut furetur minus, ab eadem tamen perſona, non ſolùm, inquam, in tali caſu licitum eſt tale conſilium, ſed etiam licitum eſt cooperari cum illo, & adiuvare ad minus furtum, ne majorem quantitatem furetur. Ratio eſt, quia in ea cooperatione dominus illam patitur injuriam, nec poteſt eſſe rationabiliter invitus ex eo, quòd alter cooperetur ad minus furtum, cùm potiùs cenſeatur proſpicere rebus domini, & idem facere, quod dominus ipſe faceret, ſi præſens eſſet, qui libenter offerret, quod minoris valoris eſſet, ut retineret quod majoris momenti eſt. Dixi autem hoc verum eſſe in bis bonis, quorum quis dominus eſt, quia in aliis, qualia ſunt bona vitæ, & corporis, quamvis liceat minus conſulere ne committatur majus, ut abſciſionem membri ne committatur homicidium, non tamen licet cooperari ad abſciſſionem propter eundem finem. Cujus ea ratio diſcriminis eſt, quia illorum bonorum alter eſt dominus, & præſumitur rationabilis domini voluntas, quia ſua voluntate diſponere poſſet de rebus illis. At verò in aliis bonis non poteſt præſumi ea voluntas, cùm ille alter, qui damnum paſſurus eſt, non ſit dominus vitæ, & corporis. Et ita docet Baſilius Pontius *ubi ſuprà de matrim. lib.5. c.18. §.5. num.28.* Vaſquez *in opuſc. de ſcandalo art.1. num.13.* Turrian. *in 2.2. tom.1. diſput.95. dub.2.* & Hurtadus *loco citato* §.122.

Sup. hoc in princ. §. not. præteritum.

RESOL. XXXVII.

An ad evitandum peccatum Titii licitum ſit provocare illum ad ſe inebriandum, cum hac ſit vera inductio ad malum, & ſcandalum activum? Ex par. 6. tract. 7. & Miſc. 2. Reſ. 43.

§.1. NEgativè reſpondet Auctor caſuum conſcientiæ (aſſerunt mihi eſſe P. Carolum Zambertum Societatis JESU) Bononiæ diſcuſſorum anno 1638. menſe Junio *caſ.1. fol.41.* Quia nunquam licitum eſt inducere aliquem ad actionem, quæ ita intrinſecè mala eſt, ut ſine peccato fieri non poſſit: talis autem eſt voluntaria ebrietas ſolius voluptatis cauſa ſuſcepta, non enim eſt minùs intrinſecè mala, nec minùs abſque peccato fieri poteſt, quàm ſit mentiri, aut blaſphemare, ut probat, & docet Layman *lib.3. ſect.4. de temperantia, nu.5. & 6.* Ergo, &c. Falſumque eſt licere inducere hominem ad peccatum minus committendum, quod ille committere nec formaliter, nec virtualiter decreverat, (ut evenit in propoſito caſu, cùm hæc ſit vera inductio ad malum peccati, & ſcandalum activum per ſe intrinſecè malum, quippe repugnans præcepto naturali negativo: Ne inducas alterum in peccatum: ſive. Ne alicri auctor ſis peccati cujuſquam. Verum autem eſt licitum eſſe inducere hominem ad peccatum minus committendum, ſi inductio fiat ad minus peccatum, ut minus eſt; ita ut alteri ſuadeatur non totum peccatum, quod certo animo concepit, committere, ſed partem dumtaxat, formaliter aut virtualiter incluſam in toto: tunc enim non ſuadetur homini, ut malum peccati faciat; ſed ut ſaltem aliquam peccati partem non faciat, ſi à toto abduci non poſſit.

2 Sed, his non obſtantibus, Leſſius contrariam ſententiam tenet *lib.4. cap.3. dub.4. num.33. & ſeq.* ubi ſic ait: Petes. Quid ſi grande aliquod malum impediens non poſſit alia ratione impediri, niſi inebriando auctorem, qui illud machinatur: utrùm tunc licitum ſit illum inebriare? v. g. aliqui meditantur proditionem oppidi in certam horam: vel impedient, ne oppidum, quod eſt in rebellium hęreticorum poteſtate, ſuo Principi condicto tempore tradatur: nec ſuppetit mihi ulla facultas id avertendi, niſi eos lautè excipiendo & ſopiendo per potum. Item captus à voloribus deducor ad tabernam, & ſpes eſt evadendi, ſi eos inabriavero? Reſpondeo hoc caſu videri licitum provocare ad æquales hauſtus, & alterum inebriare, hoc eſt potu conſopire: ideòque in ſecunda aſſertione dixi, niſi juſta cauſa excuſet. Probatur, quia licitum eſt ſuadere, & inducere ad minus malum, ut impediatur majus, ut communiter Doctores tradunt: atqui hic nihil aliud fit. Ergo, &c.

3 Sed adverſùs Leſſium inſurgit noviſſimè Joan. VVigers *de juſtit. & jur. tract. de temperantia, cap.2. dub.7. num.11. & ſeqq.* Quia ſi mihi liceat urgendo æquales hauſtus alterum inducere ad intemperantiam, & ebrietatem, ut non exequatur malum contra Rempublicam, quo machinabitur, videbitur & licere mihi ducere illum ad Lupanar, & ad libidines concitare, ut voluptatibus carnis quaſi abſorptus non perficiat malũ grande, quod meditabatur, ſi aliter non poſſum illud impedire. Confirmatur, quia ſicuti fornicari eſt actus per ſe malus contra naturalem legem temperantiæ, ita quoque ſcienter ſe inebriare: ſi igitur mihi liceat inducere modo dicto ad ebrietatem, ita ut malitia hujus inductionis abſtergatur, quia fit in ordine ad majus malum præcavendũ; cur non ſimiliter malitia inductionis ad fornicandũ abſtergatur, quia ex ordine ad eundẽ finem fit: aut ſi iſta actio mea prior ſit dicenda non habere rationem inductionis ad malum, ſed tantùm impeditionis mali majoris: quare non idem dicendum erit de actione altera poſteriori; quam utrùm aliquis admitteret in illo caſu licitam neſcio: mihi ſanè videretur illa doctrina valdè reprobanda. Ita VVigers.

4 Sed Sententiam Leſſii probabilem putat Auctor caſuum Bononienſium, & abſolutè illam docet Villalobos *in ſumma, tom.2. tract.60. difficult.6. num.9.* ubi ſic ait. *Mas ſi ſuccidieſſe que alguno quiſieſſe hazer algun gran mal, el qual no ſe podria impedir, ſino es embriagandole, ſeria licito brindarle uno que tiene buena cabeça, para embriagarle, come dize Leſſio, y lo miſmo dize quando tuvieſſen à uno preſo unos ſalteadores, que no ſe puede librar dello ſino es embriagandolos. La razon es, porque es licito perſuadir, ò induzir à menos mal, para evitar el mayor y eſto es lo que a qui ſe haze, y no baſta dezir, que non ſunt facienda mala, ut inde eveniant bona, porque el perſuadir à otro el menor mal, aunque el otro entienda, para evitar en el mayor, no es hazer mal.* Ita ille; Unde ego puto hanc ſententiam probabilem eſſe, licet contrariam exiſtimem probabiliorem.

RESOL XXXVIII.

An ſi quis minaretur alicui mortem, niſi ſe vino oppleret, licitum ſit ſe inebriare, modo ſcandalum abſit?

Et an ſi quis ebrius fiat, ut Tyranni, vel hoſtis ſævitiam fugiat, peccet? Ex p. 6. tr. 3. & Miſc. 2. Reſ. 144.

§.1. NEgativam ſententiam tenet Joan. VVigers *de juſt. & jur. tract. de temperantia, cap.2. dub.6. num.26. & ſeq.* Ex authoritate D. Auguſtini *ſerm.331. de tempore*, ubi circa initium ſic ſcribit. Qui enim alterum cogit, ut ſe pluſquam opus eſt bibendo inebriet, minus malum ei erat, ſi carnem ejus vulneraret gladio, quàm animam ejus necaret. Ubi manifeſtè ſupponit Auguſtinus illum, qui etiam coactus ſe inebriat, necare animam ſuam, atque adeò mortaliter peccare: & ne quis dicat Auguſtinum loqui tantùm de illis, qui magis ſua voluntate, quàm ex coactione, aut verò metu mortis ſe inebriant, adjungenda ſunt hìc ea, quæ habet *ſerm.232.* ubi caſum quaſi in terminis ponit, dum ita ſcribit. Etiamſi ad hoc veniretur, ut tibi diceretur: aut bibas, aut morieris: melius erat ut caro tua ſobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur. Eandem ſententiam D. Auguſt. ſequitur Azorius *tom.1. lib.7. c.33. quæſt.5. ſub finem.* dum ſic ſcribit. Si quæras, an ſi quis ebrius fiat, ut tyranni vel hoſtis ſævitiam fugiat, peccet? Reſpondeo cum Cajet. 2.2. *quæſt.150. artic.2.* peccare; quia non ſunt facienda mala, ut eveniant bona.

3 Non deſinam tamen adnotare ſententiæ affirmativæ adhęrere Leſſium *lib.4. cap.3. dub.4. num.31.* quia id licitum eſt cauſa medicinæ ad pellendum, vel arcendum morbum: cur non etiam ad vitandam mortem ab alio intentatam? Reſpondet Cajetanus, quia non eſt medium per ſe ordinatum ad hoc, ſicut ad illud: unde ibi ille potus non cenſetur immoderatus, hic verò cenſetur. Sed hoc non ſatisfacit: nam licitum eſt ad vitandam mortem multa facere, quæ per ſe ad id non ſunt ordinata, ſed ſolùm ex malitia alterius. Sic *ſuprà, lib.2. cap.9. dub.14.* oſtenſum eſt, probabile eſſe licere ſibi amputare manum, vel digitum jubente Tyranno ad mortem redimendam, & tamen hoc nullo modo per ſe eſt ad illud idoneum: & extra illud periculum eſt etiam grave peccatum. Secundò ob ſimilem cauſam poſſum jejunare pluſquam valętudo ferat, aut ratio virtutis abſtinentiæ extra illum caſum, cur non ſimiliter ampliùs bibere & comedere? Tertiò poſſum veſci fungis, aut aliis rebus noxiis, bibere copiam vini eliquati, etiam cum periculo febris, poſſum haurire medicamentum valetudini noxium, & ſimilia: quæ tamen extra illam neceſſitatem nullo modo eſſent licita: ſicut ergo iſta non ſunt contra virtutem, quando ſunt neceſſaria ad mortem vitandam, ita nec immoderatus potus contra virtutem erit: quia cum omnibus illis circumſtantiis in ordine ad ſalutem corporis re vera immoderatus non eſt: ſicut enim licitum eſt lædere ſanitatem, & corporis integritatem ad vitandam mortem ex alterius malignitate impendentem; ita etiam licitum eſt lædere rationis uſum ad breve tempus ob eandem cauſam: etſi

enim

enim dominium iſtorum non habeat, tamen habet cuſtodiam in ordine ad bonum totius, ac proinde poteſt de illis diſponere prout neceſſarium ad ſalutem totius: denique privatio rationis hic non eſt intenta, ſed ſolùm permiſſa, quam non tenetur cum tanto ſuo malo impedire. Hucuſque Leſſius, cui adde Villalobos *in ſumma, tom.2. tract.60. difficult.6. num.5.* ubi ſic ait. *(El que de conſejo de los Medicos beveſſe una gran vez de vino, con que perdieſſe el juizio, no ſe hà dallamar embrigado, porque no lo haze voluntatis cauſa, ni aun pecaria, como dize Sylveſtro, Cayetano, Navarro, y Leſſio. Loqual pedria acontecler en un ſubitano temor de peſte, quando no ſe hallaſſen otros remedios, y le mandaſſen para eſto bever mucho vino bueno, ò contra un maleficio, ò por otra cauſa ſemejante: porque eſto no es contra la templanca; mas quando ay otros remedios non ſera licito, aunque ſea de conſejo del medico, como dize Cayetano. De loqual ſe ſigue, que tambien podria un hombre embriagarſe, quando fuſſe neceſſario para evitar la muerte, como tiene Leſſio, contra Cayetano, diziendo que fueron d'eſtaopinion muchos hombres dotos de la Univerſidad de Lovayna conſultados ſopro eſte caſo*. Ita ille.

3 Unde immeritò tam acriter *ubi ſuprà* VVigers invehitur in Leſſium, cujus opinionem probabilem eſſe puto cum Layman, *lib.3. ſect.4. num.5.* ubi ita aſſerit. Non improbabiliter ait Leſſius licitum eſſe inebriari mortis vitandæ cauſa, quam tibi aliquis per violentiam minatur: niſi propinanti reſpondeas, modo ſcandalum abſit, neque cedat in contemptum virtutis temperantiæ à Chriſtianis ſervandæ. Probatur: ſi enim ad redimendam vitam à Tyranno fas eſt ſibi ipſi manum, vel pedem amputare, cur non etiam rationis uſum ad breve tempus ſibi adimere? Repugnat tamen Cajetanus 2.2. *quaſt.150. art.2. ad 3.* imò & S. Auguſtinus *ſerm.252.* Etiamſi ad hoc veniretur, inquit, ut ibi diceretur, aut bibas, aut morieris: meliùs erat, ut caro tua ſobria occideretur, quàm per ebrietatem anima moreretur. Sed Leſſius reſpondet S. Auguſt. id dixiſſe propter ea, quæ per accidens conjuncta eſſe ſolent. Hæc Layman. Unde ſecundùm hanc ſententiam ſi aliquis provocet ſe ad duellon, vel invadat gladio, niſi æqualibus cyathis reſpondeas, poteſt reſpondere cum periculo inebriandi.

RESOL. XXXIX.

An aliqua facta ebriorum non reputentur peccata, quæ alioquin eſſent.

Et an fornicatio in ſomno contingens, ac præviſa ſit neceſſario cavenda?

Sed inter alia, quæ ex doctrina prædictæ quæſtionis inferuntur, ultimo quæritur ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data, an teneatur poſtea confiteri, ſi dicta peccata ſubſequantur?

Et quid in ſupra dicto caſu, ſi peccata illa commiſſa in ebrietate, ſi prior voluntas fuerit per pœnitentiam interrupta, an inducant excommunicationem, irregularitatem, & reſtituendi obligationem? Ex parte 3. tract. 6. & Miſc.2. Reſ.52.

Sup. contenta in hoc §. Vide doctrinam Reſolutionum duarum ſequentium, annotationem aliquam.

§.1. Affirmativè reſpondet Pater Vaſquez *cap.2. tom.1. diſput.227. cap.3. num.11.* ubi ſic ait. Ultimò addendum eſt, multa dicta, vel facta ebriorum non reputari peccata, quæ alioquin eſſent; id quod verum eſt etiam ſi prævideantur, quia in hominum æſtimatione non cenſentur injurioſa, qualia ſunt aliqua dicta, vel facta, quæ alioquin in ſana mente injurioſa eſſent; nempè dicta, facta, & contumeliæ, ex quibus non ſequitur aliis ullum detrimentum, mors tamen, & damnum illius temporale peccatum eſt; quia re vera proximum lædunt. Sunt etiam alia peccata, quæ facta in ebrietate non imputantur, quia poſtulant ſcienter fieri, ut imputentur; hujuſmodi eſt peccatum blaſphemiæ, infidelitatis, & perjurii; nam qui non videt, vel dubitat eſſe falſum quod jurat, perjurus non eſt, & peccata carnis, ut fornicatio, & pollutio imputantur ebrio; ſi verò hæc peccata in ſomno evenirent, non item; quia cùm ſomnus ſit cauſa naturalis, ebrietas verò præter naturam, mirum non eſt, ſi aliqua, quæ in ſomno eveniunt non imputentur, quæ verò in ebrietate accidunt imputentur, damnum autem proximi utroque modo cavere debemus, ne eveniat, vel ex ſomno, vel ex ebrietate, alioquin imputabitur. Hæc Vaſquez, quæ mente tenenda ſunt à Confeſſariis.

Sup hoc in t.1. tr.9 here Ref. & curioſa doctrina Ref. 32. & vide etiam § ult. ejuſd. Ref.

2 Non deſinam tamen adnotare, adverſùs Vaſquez quod ad peccata blaſphemiæ, perjurii, & infidelitatis contrarium docere Thomam Sanchez *in ſumma tom.1. lib.1. cap.16. num.44.* Medinam *in parte 2.2. quaſt. 71. art. 5. concluſ. 4.* Cajetanum *in 2.2. quaſt. 150. art.4. dub.2.* & alios aſſerentes dicta peccata, licèt in ſe non ſint voluntaria, nec ſcienter facta; attamen in cauſa, ſunt voluntaria, cùm ſint præviſa, nec in hoc comparari debent facetiis. His tamen non obſtantibus, opinionem Vaſquez docent etiam Salas *in part. 2. tr. 13. diſp. 5. ſect. 14. n. 114.* Sayrus *in Clavi Regia lib.2. cap.9. num 42.* & noviſſime Adamus Tannerus, vir quidem doctus *in part. 2. diſp. 4. quaſt. 2. dub.3. num. 65.*

3 Addit etiam Sanch. *ubi ſuprà*, contra eundem Vaſquez, non eſſe veram fornicationem in ſomno contingentem, ac præviſam non eſſe neceſſariò cavendam, quia ei im ſit in damnum prolis, omninò cavenda videtur, ſicut de peccatis in damnum tertii docet ipſe Vaſquez. Sed utraque opinio eſt probabilis.

4 Notandum eſt etiam hic obiter contra Sotum *in 4. diſt. 12. quaſt.1. art.7.* Medinam *in p.2. q.71. art.5.* Henriquez *lib.8. c.51. num.2. in gloſſa, littera F.* Sanch. *de matrim. tom.3. lib.9. diſp.45. num.28.* Salas *in p. 2. tract.13. diſp.2. ſect.9.* Becanum *p.2. tr. 2 c.3. q.6. n.8.* Tannerum *in p.2. diſ.4. dub.3. n.35.* & *ibi* Suarez *tr.5. diſc.3. ſect.4. n.5.* opera in ebrietate contingentia, & omnia alia, quæ efficiuntur quando non manent ampliùs in poteſtate operantis, non informari malitia aliqua morali, & per conſequens non eſſe peccata, neque denominatione extrinſeca è malitia cauſæ, ſed eſſe quoſdam peccati præcedentis effectus, ſicuti quando quis occidit hominem, mors non eſt peccatum, ſed peccati effectus. Et ita docent Vaſquez *2, to. 3. diſ. 94. c.2. & ſeq.* Azorius *tom. 1. lib. 1. c. 7. q. 1.* Sayrus *in Clavi Regia l.2. c.6. num.16.* Herrera *in 2. ſent. diſp.20. q.8.* & ipſimet adverſarii, ut Sanchez *in ſum. tom.1. lib.1. cap.16, num.46.* hanc opinionem probabilem eſſe putant.

Sup hoc in t.4. tr.7. Ref.61. & lege doctrinam R.145 & alterius §. & Verſ. ejus prima no. & §. videt ejuſ Ref. illius ſecunda no. non indigebit.

5 Dicendum eſt tamen, ſtando etiam in prima ſententia, quòd ſi quempiam antequam ſubſequantur dicta peccata externa pœniteat datæ cauſæ, tunc vacare culpa peccata poſtea ſubſequuta, & per conſequens non erunt vocanda formaliter, & in ſe peccata, quia per pœnitentiam cauſa eorum fuit interciſa, & ideò ſunt poſtea involuntaria. Ita Sotus *in 4. diſt. 12. c.1. art.7.* Henriquez *ubi infrà*. Medina *in p.2. q.71. art.5.* Becanius *p.2. tr.2. c.3. in fine*, Graſſius *in deciſ. p. 1. lib. 2. c.87. n. 14.*

Sup hoc lege doctrinam §§. not. ſeq.

6 Imò ego puto cum Soto *ubi ſuprà*, Sanch. *de matr. to.3. l.9. diſp.45. n. 29.* Salas *in p. 2. tr.13. diſ.6. ſect.8. n.59.* & aliis, quòd ſi quis ante ebrietatem, vel antequam ſubſequantur talia peccata externa, confiteatur, & accuſet ſe de cauſa data, non tenetur poſtea confiteri ſi dicta peccata ſubſequantur; ſed plus addit Henriq. *lib. 5. c.1. n. 5. in gloſſa, littera H.* nempe peccata illa commiſſa in ebrietate, ſi prior voluntas, ut dictum eſt, fuerit per pœnitentiam interrupta, non inducere excommunicationem, Sed contrarium docet Vaſquez *in p.2. diſp.94. n.4. in fine.* Azorius *t.1. l.1. c.7. q.1.* & alii, aſſerentes in tali caſu ſupradicta peccata inducere irregularitatem, excommunicationem, & reſtituendi obligationem.

Sup. hoc in t. 3 tr.9. Ref 30. §. confirmatur. Inſuper & ſeq. & in aliis §§. ejus annot. Sed lege eam à principio.

7 Limitat tamen hanc ſententiam Sanchez. *in ſumma, to. 1. lib.1. cap.16. num. ult.* non procedere in peccatis ſolius oris? Nam ſi excommunicatio lata eſſet in perjurium, non includeretur perjurium volitum in ſola cauſa, ut eſt in caſu noſtro, & idem docet Suarez *de religion. t.2. l.3. c.8. n.6.* in caſu ſimili, nempe de excommunicatione lata in perjurium, docet enim in excommunicatione non includi perjurium, inadvertenter prolatum ratione conſuetudinis.

Et ſup. hoc al. ibidem §. Ad rationes, & ſup. contenta in hoc §. ult. in t. 1 tr.5. ex Ref. 320. Vide §.1.

RESOL. XL.

An qui edit uſque ad vomitum, peccet mortaliter? Ex p. 5. tr. 13. & Miſc. 1. Reſ. 40.

§.1. De hac quæſtione olim mihi quæſtio fuit cum quodam Religioſo Dominicano, viro quidem docto, & amiciſſimo, ille enim agentem ſententiam ſuſtinebat, ego negantem, quam nunc etiam teneo, & tenet noviſſimè Joannes Henriquez *in compend. caſuum moral. c.29. n.9.* ubi ſic ait. *Algunos Dotores an firmando, que tanbien es peccado mortal la gula, quando el hombre advertidamente come haſta vomitar. Pero otros Dotores afirman mas probablemente, que eſto no e mas que pecado venial; porque no ayrazon alguna, que prueve ſer pecado mortal, pues no es eſto contra algun mandamiento de Dios, ni de la Igleſia, ni es en daño notable de perſona alguna, ni ſe pone en eſto el ultimo fin.* Sic ille, & ego.

RESOL. XLI.

An peccet offerens alicui occaſionem peccandi propter aliquem bonum finem; v.g. apponere occaſionem uxori, ut adulteretur, aut famulis ut furentur, ut ſic deprehenſi reſipiſcant? Ex p.3. tr. 5. & Miſc. 1. Ref. 18.

§.1. Clarum eſt licere, v.g. viro ſuſpicanti adulterium uxoris, illam obſervare cum teſtibus, ut eum poſſit de adulterio convincere, nec peccare parentes, vel heros, qui filiis, vel famulis non auferunt occaſionem aliquam furandi, cùm eos ad furandum propenſos norunt, ut ſic in furto deprehenſi reſipiſcant. Ita docent Valentia *t.2. diſp.5. q.6. punct.5. dub.7. in fine*, Molina *t.3, p.2. tr.2. diſp. 739. n.8.* Vega *in ſumma t.1. c.120. caſ.1.* Sanchez *ubi infra*, & alii penes ipſum nam hoc non eſt cooperari ad peccatum, ſed permittere unum committi, ut plura alia evitentur.

Sup. hoc ſup. in tr.4. Ref.34. & inf. in Ref. 77. §. Nota etc.

2 Difficultas conſiſtit, an licitum ſit in his caſibus non ſolùm non auferre, ſed apponere occaſionem uxori, v.g. ut adulteretur, aut famulis ut furentur. Negativam ſententiam do-

cet Sanch. *to. de matrim. lib.* 10. *diſp.* 12. *n.* 13. cum Emanuel Sà *verb. peccatum, num.* 7.

3 Sed Petrus Navarr. *de reſt. lib.* 3. *cap. ult. in nova edit. n.* 104. affirmativam ſententiam tenet, quam noviſſimè ſequuntur Layman *in Theol. mor. lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 13. *n.* 5. & Sancius *in ſelect. diſp.* 35. *n.* 12. ubi ſic ait. Adhæreo opinioni aſſerentium, offerentem alicui occaſionem ad peccatum, ut deprehenſus in illo reſipiſcat, vel ob alium bonum finem, non peccare. Ita ille. Et ratio eſt, quia id non eſt formaliter cooperari ad peccatum, ſed materiã, & occaſionem peccati miniſtrando, illud permittere: non quòd permittens intendat malum peccati fieri, ſed potiùs grave aliquod malum impedire.

RESOL. XLII.

His diebus interrogatus fui, an qui vulgò Sagitteri vocantur, poſſint conducere concubinam in domum Amaſii?

Et quid eſt dicendum de aurigis, deferentibus meretricem ab uno loco ad alium, quam ſcient illuc petere ad peccandum? Ex par. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 11.

Sup. hoc inf. in R. 46 ante med. & in R. 47 ad med. v. Addit, & in R. 71. §. Ex dictis.

§. 1. Hic caſus frequenter accidit, & tunc affirmativam ſententiam aliqui probabilem eſſe dixerunt ex auctoritate Azorii *to.* 2. *lib.* 12. *c. ult. q.* 8. aſſerentis licitum eſſe famulis deducere concubinam in domum heri, vel alium locum, in quo peccaturus eſt. Sed quia in iſto caſu Azorii adeſt tantùm ſimplex comitatus, & non concurſus phyſicus, ut in caſu, de quo loquimur, ideò tunc adduxi Franciſc. Meroll. *in diſp. Theol. mor. tom.* 1. *diſp.* 2. *c.* 4. *dub.* 10. *corol.* 3. *n.* 280. ubi ſic ait. Ex hoc colligitur, quid dicendum ſit de aurigis deferentibus meretricẽ ab uno loco ad alium, quam ſciunt illum illuc petere ad peccandum? hi enim regulariter excuſantur à peccato, quia adeſt cauſa non admittendi lucrum, quod ex eo miniſterio comparant. Ita ille, & ego.

Sup. his aurigis in §. 8. ſeq.

RESOL. XLIII.

Quis minabatur mortem famulo, ſi non deferret litteras Dominæ, in quibus ad peccandum provocabatur, quæſivit, an ſi hoc faceret, peccaret mortaliter?

Et an idem dicendum ſit de famulis ſcribentibus tantummodo hujuſmodi litteras?

Et quid, ſi in dictis litteris herus petat ſolùm à concubina, ut tali hora ad ſe veniat, vel ad talem locum, an in tali caſu poſſit tales litteras deferre, vel ore hoc nunciare?

Et quid de famulis, quos hęrus mittit fęminam inſecuturos, ut videant, ubi habitet, vel id inquirant &c.

Et quid eſt dicendum de aurigis deferentibus meretricem de uno loco ad alium. Ex p. 3. tr. 6. Miſc. 2. Reſ. 46.

Sup. hoc in duobus R. ſeqq. & in R. 71. §. Ex dictis, & in R. 78 §. 2. ad II. 13. v. nec litteras heri.

§. 1. Hic caſus in facti contingentia torſit multorum ingenia, quia conſulens multos Theologos interrogavit, & negativè reſpondendum videtur, quia verba ſunt intrinſecè mala, & deferre tales litteras idem eſt, ac ſi deferret internuncium de rebus turpibus. Ergo &c. Et ita hanc ſententiam docent Sanch. *in ſum. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 7. *n.* 26. & Rebell. *p.* 1. *lib.* 1. *q.* 14. *ſect.* 7. *n.* 53. Molpheſ. *in ſum. to.* 1. *tr.* 8. *c.* 10. *n.* 60. & alii, & ita ego tunc etiam conſului.

2 Verùm aliqui contrariam ſententiam putant probabilem, nam videtur diſpar ratio de internuntio, & de litteris. Nam famulus, qui internuncium de rebus turpibus defert concubinæ hęri, directè, ac proximè cenſetur peccato hęri cooperari, tanquam inſtrumentum, quo mediante, hærus inducit mulierem illam ad peccandum ſecum, ideò eſt omninò intrinſecè malum, ac proindè in nullo eventu licitum. At verò deferre tantùm litteras ita materialiter, non videtur directa cooperatio ad peccatum, tanquam proximum inſtrumentum, ſed magis caſu remotè ſe habet, & ideò videtur ſaltèm in aliquo caſu extremæ neceſſitatis, ut ad evadendam mortem ſibi comminatam licitè poſſet famulus ejuſmodi litteras deferre. Et ita hanc ſententiam olim docuit Emanuel Sà, *verb. peccatum, n.* 9.

Sup. hoc in R. ſeq. §. Sed hanc

3 Sed tu ne recedas à prima opinione, & idem tene de famulis ſcribentibus tantùm hujuſmodi litteras, quamvis non deferentibus, quia idem cooperandi modus in utroque miniſterio invenitur, licèt aliqui hoc etiam negent, quia Sanchez *de matrim. tom.* 3. *lib.* 9. *diſp.* 46. *nu.* 34. aſſerit, quòd ſcribere verba turpia non eſt intrinſecè malum; ergo poteſt dari caſus, in quo licitum ſit famulo ſcribere hæri litteras verba turpia continentes, ut ſi aliàs immineret ei periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti. Verùm à ſententia contraria non eſt recedendum.

4 Notandum eſt verò hìc, quòd ſi hęrus in dictis literis petat ſolùm à concubina, ut tali hora ad ſe veniat, vel ad talem locum, utique in tali caſu poteſt famulus tales literas deferre, vel ore hoc nunciare; quia rem indifferentem continent, cùm non ad fornicandum, ſed ad ſolum adventum inducant. Et ita docent Molpheſius, Sanchez, ubi ſup. *n.* 26. Azorius *to.* 2. *lib.* 12. *cap. ult. q.* 8. & alii, concurrente juſta cauſa, non ſolum famulatus, ſed quia Dominus malè tractabit, aut è domo ejiciet.

5 Et idem dicendum eſt de famulis, quos hęrus mittit fęminam inſecuturos, ut videant ubi habitet, vel id requirant, ac poſtea illum certiorem faciant, & eo major cauſa excuſans neceſſaria eſt; ſi fęmina, quam inſequuntur, ſit honeſta. Sup. hoc in R. ſeq. prope fin. v. Idem dicit.

6 Undè ex his etiam collige, quid dicendum ſit de aurigis deferentibus meretricem ab uno loco ad alium, quam ſciunt illuc petere ad peccandum? hi enim regulariter excuſantur à peccato, quia adeſt juſta cauſa non admittendi lucrum, quod ex eo miniſterio comparant. Sup. hoc in fin. R. 71. [illegible]

RESOL. XLIV.

An ad evitandum grave damnum liceat famulis deferre litteras amatorias concubinæ Domini, maximè ſi contineant verba turpia?

Et quid de ſcribentibus ſupradictas litteras, quamvis non deferant?

Idem dicendum eſt de ſcriptis ad duellum provocantibus.

Et quid de aliis, qui famuli non ſunt, an egeant graviori cauſa ad honeſtandas tales actiones?

Et an ſit peccatum, quando famulus, vel ancilla juvat concubinam ad ſe ornandum, vel aperit oſtium adultero venienti, ſuo hero jubente, vel juvat eum, ut aſcendat per feneſtram, vel ſternit lectum, &c. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 27.

Sup. hoc in R. praeter. & in R. ſeq & inf. in R. 71 §. Ex dictis & in R. 78 §. 2. ad II. 13 vers. nec literas her.

§. 1. Non licere tradit uterque Ledeſma, Petrus, & Martinus hic *in* 2. 2. *part.* 4. *quæſt.* 17. *art.* 7. ille *in ſumm. tom.* 2. *tract.* 27. *cap.* 9. *difficult.* 3. ubi ſic ait: *Digo lo ſecundo que los criados, o criadas, que llevan billetes, y que llevan à las tales perſonas para pecar, y que ſaben eſto, porque es cierto, moralmente hablando o llevan recados para llamarlos, eſtos tales ſin duda pecan mortalmente: la razon es, porque eſtos ayudan al pecado, y ſon como inſtrumento moral, y cauſa proxima del pecado, que los otros cometen, luego pecado mortal es hazer todas eſtas coſas.* Ita ille, & alii.

2 Et hanc ſententiam prorsùs tenet Alphonſ. de Leone *de offic. Confeſſ. to.* 1. *recoll.* 14. *n.* 63. Rebell. *p.* 1. *lib.* 2. *q.* 14. *n.* 53. *in fin.* Bonac. *de matrim. q.* 4. *punct.* 14. *n.* 6. Laym. *lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 13. *nu.* 5. & videtur docere Sanch. *in ſum. to.* 1. *lib.* 1. *c.* 7. *n.* 26. & alii, ſi literæ contineant verba turpia, quia hujuſmodi verba ſunt intrinſecè mala, niſi inter conjugatos, aut ſponſos de futuro, & idem dicit Sanch. de famulis ſcribentibus tantùm hujuſmodi literas, quamvis non deferentibus, quia idem cooperandi modus in utroque miniſterio invenitur.

3 Sed hanc opinionem Merollæ *tom.* 1. *diſp.* 4. *cap.* 4. *coroll.* 5. *num.* 287. non omninò probatur, nam contra ſecundum, quod dicit Sanchez de famulis ſcribentibus tantùm literas verba turpia continentes, quod ſit ita intrinſecè malum, ut in nullo prorsùs eventu licitum eſſe poſſit, obſtat doctrina ejuſdem Auctoris *lib.* 9. *de matrim. diſp.* 46. *nu.* 34. ubi expreſsè docet proferre, vel ſcribere turpia verba non eſſe intrinſecè malum, ſed indifferens, ac proindè eorum honeſtatem, vel malitiam pendere ex circumſtantiis adhibitis, ac fine proferentis, vel ſcribentis; & rationem hujus optimè reddit, quia cùm verba, vel ſcripturæ ſint conceptus ſigna, in tantùm erunt prava, vel honeſta, in quantùm conceptus ſunt pravi, vel honeſti. At rei turpis conceptus indifferens eſt, poteſt enim bonum finem, puta ipſius malitiæ moralis inveſtigationem, & malum, ut Veneris fomitem ſpectare. Si igitur ſcribere verba turpia non eſt ex ſe intrinſecè malum, ſequitur poſſe dari caſum, in quo licitum ſit famulo ſcribere hæri literas verba turpia continentes, ut ſi aliàs immineret ei periculum mortis, vel alterius gravis nocumenti, juxta doctrinam traditam ſupra. Quantùm verò ad primum dictum ejuſdem auctoris de famulis deferentibus literas, in quibus ſciunt contineri verba turpia ad peccatum provocantia, ſententia ipſius habet quidem maximam probabilitatem, quia deferre tales literas idem videtur, ac ſi deferret internuncium de rebus turpibus, quod in nullo caſu eſt licitum tanquam intrinſecè malum, nihilominùs etiam oppoſita opinio non eſt omninò improbabilis; videtur enim diſpar ratio de internuncio, & de literis, nam famulus, qui internuncium de rebus turpibus defert concubinæ hæri, directè, ac proximè cenſetur peccato hæri cooperari, tanquàm inſtrumentum, quo mediante, hærus inducit mulierem illam ad peccandum ſecum, ideò eſt omninò intrinſecè malum, ac proindè in nullo eventu licitum. At verò deferre tantùm literas ita materialiter, non videtur directa cooperatio ad peccatum tanquam proximum inſtrumentum, ſed magis remotè ſe habet, & ideò non eſt improbabile, ſaltem in aliquo caſu extremæ neceſſitatis, ut ad evadendam mortem ſibi comminatam poſſe licitè famulum ejuſmodi literas deferre. Et hæc omnia aſſerit Merolla, *loco citato*. Et ſub dubitatione hanc etiam ſententiam tenet Caſtrus Palaus *to.* 1. *tr.* 6. *punct.* 11. *n.* 7. quia, ait ille, hæc ſcribere, vel deferre non videntur intrinſecè mala, ſi abſit à te malus finis, turpia enim verba ſcribi poſſunt, ſicuti ſcribunt DD. ad ponderandam malitiam illorum, qui ea ex malo fine proferunt, poſſuntque ſcribi, & dici non tanquam ex proprio Marte, ſed ex alieno. Item non ſeriò, ſed irriſoriè. Ergo ſcribere hęc verba Sup. hoc in R. praet. §. Sed ea

turpia

turpia de ſe non eſt intrinſecè malum, quia ſolùm ſunt turpia, & mala, quatenùs à pravo animo procedunt, & in pravum finem diriguntur; ergo, ſecluſo hoc animo, & hoc fine pravo mala non eſſe videntur; & à fortiori neque erit intrinſecè malum ſcripta illa deferre ad concubinam, poterat enim illa deferre, non ut moveatur ad coitum, ſed ut illa irrideat, & comburat, ergo illa actio deferendi quatenùs à te procedit, bono uſui deſervire poteſt, & idem eſſe videtur de ſcriptis ad duellum provocantibus, & ideò Emmanuel Sà *verb. peccatum num. 9. edit. Complut.* excuſat famulos has literas amatorias deferentes, & licet Navarrus *lib. 5. conſil. 5. de pœnitent.* damnet mortaliter ſcribere concubinæ literas, ut poſt cœnam peccet; ideò damnat, quia circumſtantia mali finis; ergo ſi hic finis malus ceſſat ex parte ſcribentis, ſeu deferentis, ceſſabit ex parte illius peccatum. Neque pbindè debent dici ii deferentes lenones, quia hæc faciunt neceſſitate preſſi, non ut pravam fieri intentionem promoveant. Hæc Palaus. Et hanc opinionem quoad delationem tantùm literarum probabilem putat Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſput. 173. ſect. 30. §. 399.* ubi declarat mentem Sanchez, ſic enim ait. Si literæ contineant verba turpia, cenſet Pater Thomas ea non poſſe deferri, quia ſunt intrinſecè mala, niſi inter conjugatos, aut ſponſos de futuro. Videtur igitur cenſere nullo pacto licitum eſſe hoc genus obſequii. Opinor hæc non dici valdè conſequenter: quia ſi illa delatio eſt intrinſecè mala, ergo nullo pacto exerceri poteſt, at ipſe paulò inferiùs dicit. Hæc autem omnia ut iis, qui famuli non ſunt, liceant, graviores adhuc cauſæ deſiderantur. Ut autem ejus authoris conſequentiam tueamur, dicendum eſt ejus opinione verba turpia eſſe intrinſecè mala, delationem autem non eſſe intrinſecè malam, Non ſunt ante deferenda ſine urgenti neceſſitate; idemque cenſet de internuncio condicente locum, aut tempus, idem de famulo ſcribente has literas. Illi autem, qui famuli non ſunt, egent graviori cauſa ad honeſtandas eas actiones, qui verò mandata deferunt, non ſunt dicturi: Vade, ſed hærus te vocat; prima enim vox eſt perſuaſio, ſecunda verò eſt ſignificatio voluntatis alienæ, quæ non eſt intrinſecè mala. Quando verò nulla eſt ſuſpicio de literis, aut ruina indè imminenti, poſſunt ſine ſcrupulo ferri. Idem dicit P. Thomas de famulo juſſu hæri ſequente fœminam indicaturo, ubi habitet, cenſet enim non ſufficere ſolum famulatum, ſed requiri urgentiorem cauſam. Item docet poſſe urgenti occaſione aperire januam, & indicare hærum. Imò cenſet cum aliquibus poſſe herum juvari, ut aſcendat per feneſtram, quia illa actio eſt de ſe indifferens, quam non tenentur vitare cum gravi, & proportionato damno. Ita Hurtado ubi ſupra. Non deſinam etiam hìc adnotare ea, quæ docet Azorius *tom. 2. lib. 12. cap. 18. q. 8.* ubi ſupra ſic ait. Quæritur, an ſit peccatum, quando famulus, vel ancilla juvat concubinam ad ſe ornandum? Item quando famulus, vel ancilla aperit oſtium adultero venienti, ſuo hæro jubente, aut quando ſternit lectum, in quo ſcit heram cum amaſio peccaturam, aut quando juſſu hæræ vocat amaſium, ut cum eo colloquatur in vinea, vel horto, ubi ſcit hæram cum amaſio ſolitam peccare; aut quando dicit ei juſſu hæræ: Vocat te ad cœnam hæra mea, & ſcit cum eo poſt cœnam ſolitam vocare hæram? Navarrus ait non eſſe peccatum in primo; & ita idem diceret de ſecundo, ſi feciſſet mentionem, quia in utroque famulus, vel ancilla ſolùm concurrit ad ſubſtantiam operis indifferentis, & ad obſequium ſuum debitum hæræ præſtandum, quando id facit, ut obediat hæræ ſine mala alia intentione. Ita ille.

RESOL. XLV.

An ſervi poſſint deferre literas amatorias ad concubinam Domini? Et quid de aliis operibus indifferentibus, quæ ex juſta cauſa poſſunt ſervi ex mandato Domini exercere? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 52. aliàs 51.

§. 1. DE hoc caſu ego egi *in 3. part. tract. 6. Reſol. 46.* & me citato, ad illum ſic reſpondet Machadus *to. 2. lib. 6. part. 7. tract. 11. num. 6. Queda pues gravemente controverſo entre los Doctores, ſi ſea licito al criado llevar algunt recaudo, ò papel del ſeñor, que contenga palabras torpes, y provocatorias a mal. Sanchez, y otros graves Authores, y con mucha razon condenan en el criado eſtas acciones por tan intrinſecamente malas, que no ay, ni ſe puede dar cauſa en el criado que las coboneſte*: Quòd ſi is ſit cauſa moralis, & inſtrumentum fornicationis proximum; quod communis exiſtimatio teſtatur hos famulos Lenones (vulgò alcaguentes) appellans. *Algunos ſon de parecer, que el criado no peca en llevar à una muger un papel de ſu ſeñor en que lo ſolicita para ſus torpes amores; porque juzgan, que eſto es muy diferente, que ſolicitarſela el miſmo criado por palabras: pues parece, que ſolo llevar, y dar el papel à la muger, no es directa cooperacion al pecado, como proximo inſtrumento, ſino remota; por lo qual juzgan, que ſeria licito al criado en algun caſo de grande neceſſidad. Si bien Palao ſiente que baſta qualquiera urgente cauſa, que concurrieſſe en el criado.* Ita ille; de aliis verò operibus indifferentibus, quæ ex juſta cauſa poſſunt ſervi ex mandato Domini exercere, vide Sanch. *in ſumm. tom. 1. lib. 1. cap. 6. num. 12. & ſeq.* Vaſq. *opuſc. de ſcandalo, q. 43. art. 8. dub. 7.* & recognoſce me ipſum *in part. 5. tract. 7. Reſol. 27. 28. & 29.*

RESOL. XLVI.

An poſſit famulus ſcalam apponere, vel ſuſtinere Dominum aſcendentem ad feneſtram, ut rem habeat cum fœmina?
Et aliqua alia circa hoc explanantur in textu hujus Reſolutionis, quæ facere, vel non facere famuli poſſint in ſimilibus caſibus cum Dominis. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 28.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 6. punct. 11. num. 5.* ubi ſic ait. Si indifferentia proximiora peccato ſubminiſtrantes aliam cauſam graviorem honeſtandi ad miniſtrationem expoſtulo qualis eſſet, ſi pater torvis oculis te aſpiceret, & timeres malè tractari, vel ſi Dominus à domo ſua te expelleret, & expulſus cogereris mendicare, vel pecuniam pati, præcipuè cùm non ita facilè alium Dominum invenias, qui ſimilia, vel pejora miniſteria non petat, vel ſi in ejus domo te ſuſtinet, id ſit te objurgando, & increpando, vel debita mercede defraudando. Si enim aliquod ex iis damnis tibi provenit, eò quòd non miniſtres actiones indifferentes de ſe, & pravo uſui ex malitia Domini deſervientes, poteris illa miniſtrare, quia tunc non cenſeris peccato illius cooperari, ſed potiùs permittere. Undè licèt tibi tali urgente occaſione, præſſo concubinam portare, ſignare locum Domino, ubi ſit. Item dicere concubinæ: Dominus meus dicit, ut illum hac nocte expectes, vel eum videas. Item, Domino aſcendere volenti feneſtram ad rem habendam cum fœmina, poteris pedem ſuſtinere, ſcalam apponere, quia ſunt actiones de ſe indifferentes, & ita Navar. *lib. 5. conſ. in 2. edit. conſ. 5. de pœnit. circa fin.* ubi poſtquàm plures ex his caſibus appoſuiſſet, concludit. Ex his videtur colligi ratio defendendi omnes prædictos à peccato ſaltem mortifero, modò, ut in caſu proponitur, non placeat eis peccatum, & faciant obſequia prædicta ob aliquem bonum finem, puta, eò quòd habeant illa cauſa officii ſui, vel junctam mercedem, licèt enim hæc officia, & obſequia ſint valdè conjuncta peccato, non tamen ſunt ſecundùm ſe, & ſuaptè natura peccata, & ideò ſejungi poſſunt à peccato per finem diverſum, & ſejunctum. Ita ex Navarro Caſtrus Pal. & hanc opinionem tenet etiam Merolla *to. 1. diſp. 2. cap. 4. coroll. 2. n. 278.* ubi ſic ait. Quòd ſi herus aſcendere velit per feneſtram ad rem habendum cum fœmina, non liceret famulo ob communem rationem famulatus pedem heri ſuſtinere, ut aſcendere poſſit, aut ſcalam admovere, eamque tenere, aut humeris ſuſtinere, ſed requiritur aliqua gravior cauſa in famulo: ut hæc miniſteria præſtare poſſit, ut vitatio alicujus magni damni, quod non præſtatione talis miniſterii famulo immineret: ratio eſt, quia cùm omnia hæc miniſteria valdè proximè peccato accedant, ea non excuſat communis ratio famulatus. Hæc ille. & Sanch. probabilem putat Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp. 173. ſect. 30. §. 399. juncto §. 397.* ibi: *Quorum authoritat probabilem reddas opinionem &c.* vide etiam Alphonſum de Leone *de officio Confeſſ. to. 1. recoll. 14. num. 64.*

RESOL. XLVII.

An liceat famulo conducere concubinam in domum heri per januam intromittere, lectum ſternere, & ſimilia? Ex part. 5. tract. 7. Reſ. 29.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Angles *in floribus, par. 1. quæſt. 7.* & noviſſimè hanc etiam opinionem tenet Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 13. num. 5.* ubi ſic ait: Fas eſt famulo fœminam, cum qua hærus peccaturus eſt, per januam intromittere, facem præferre, lectum ſternere. At verò, ut meretricem, quamvis per ſe paratam, vel etiam conductam famulus è domo ejus edocet, per plateas ad hærum deducat, permittendum non videtur, cùm hoc vix fieri poſſe videatur ſine aliqua inductione mulieris ad peccatum. Sic ille. Merolla verò *tom. 1. diſput. 2. cap. 4. corollar. 3. num. 2.* Sot. Alphonſus de Leone *de officio Confeſſ. tom. 1. recollect. 14. num. 60.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 1. cap. 7. num. 25.* & alii aſſerunt hoc eſſe licitum, quando famuli nullum internuntium hæri deferunt, ſed tantùm illam comitantur, quia tunc cùm conventum ſit inter hærum, & illam, ut ipſa veniat in domum hæri, illam in tali caſu comitari eſt non ſecùs, ac ſi hærum famulus comitaretur abeuntem ad peccandum cum aliqua fœmina, quod licere patet. Addunt tamen, quòd quando non eſſet ſimplex comitatus, ſed activè concurſu phyſico famuli concubinam deferrent, ut in curru, ſella &c. non ſufficere ad eos excuſandos à peccato communis ratio famulatus, quia hoc miniſterium proximè accedit ad peccatum, & ideò damnum aliquod notabile famuli exigitur, ut id ſibi licitum ſit; ſed Hurtadus *in 2. 2. diſput. 173. ſect. 10. §. 397.* putat debere famulum

mulum utranque actionem omittere in dictis caſibus, quia comitari concubinam eſt illi opem ferre, quia fęminæ non audent ſolæ incedere: ſi autem illa alioquin eſſet itura, illam comitari non eſt peccatum, quia ex eo comitatu nulla accipitur occaſio ruinæ, ſed ſe habet omninò per accidens. Ita Hurtado. Verùm ego ſententiam Sanchez, & Merollæ probabilem eſſe puto, & invenio Caſtrum Palaum *to.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 11. *num.* 5. ſine ulla limitatione, ſed abſolutè docere famulum imminente gravi, & proportionato damno concubinam portare in domum heri.

RESOL. XLVIII.

An ex aliqua juſta cauſa licitum ſit commodare cubiculum alicui petenti ad fornicandum, vel locare domum meretrici, etiamſi ob loci circumſtantiam aliquis peccatum admitteret; vel ſi meretrix domum illam conducens plurimum fęminis honeſtis vicinis noceret? Ex p. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 45.

§. 1. DE hoc caſu olim interrogatus fui; nam quidam vir nobiliſſimus inſtanter ab amico domum ejus ad meretricandum petebat, at ſi hoc illi denegaſſet, in graviſſimum damnum incidebat: conſuluit, an peccaret hoc faciendo? & reſpōdi negativè; quia abſq; detrimēto proprio proportionato hoc denegare minimè poterat; & commodare cubiculum ex objecto, non eſt intrinſecè malum, ſed indifferens, & ex ſola prava abutentis intentione ad malum ordinatur; ergo &c. Et ita hanc ſententiam in terminis docet noviſſimè Marullus *tom* 1. *diſp.* 2. *cap.* 4. *dub.* 10. *concl.* 4. *n.* 295.

Sup hoc in R. 69 & infra in R. 71. § Item deducitur, & in R. 79 tr. 3. R. 110 § ult.

2 Hinc à fortiori infertur contra Navarrum *cap.* 17. *n.* 195. licitum eſſe: ex juſta tamen cauſa locare domum meretrici, etiamſi ob loci circumſtantiam aliquis peccatum admitteret, quod minimè perpetraret, eo loco ſibi non conceſſo, ut ratione ſitus &c. vel ſi meretrix domum illam conducens plurimùm fęminis honeſtis vicinis noceret. Et ita docent Valentia *to.* 3. *diſp.* 5. *q.* 21. *punct.* 4. & Salonius *in* 2. 2. *q.* 27. *art.* 4. *contr.* 6. *poſt* 4. *concl. corol.* 3. cum aliis.

RESOL. XLIX.

An liceat locare domum meretrici, vel uſurario publico?
Et an liceat locare domum meretricibus, vel uſurariis cariùs, quàm locaretur honeſtis, vel etiam ſi æquè commodè poſſit alteri locare, & alia circa hoc explanantur? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 26.

Sup hoc in R. preterita § ul. & in to 6 tr. 6. R. 110 § etiam ult. & pro uſuraria inf in R. 71 in fin. & pro utroq. in R. 71. § Item deducitur, & in R. 79. ad lin. 3

§. 1. NEgativè reſpondet Nav. *in Manuali, cap.* 17. *nu.* 195. quia hic locans videtur miniſtrare materiam ad abuſum contra caſtitatem, & juſtitiam, & conſequenter abſq; aliqua juſta, & urgenti cauſa id fieri non poteſt.

2 Hurtad. verò de Mendoza *in* 2. 2. *diſp.* 173. *ſect.* 30. §. 294. exiſtimat, ſi domus poſſit aliis locari, non poſſe licitè locari meretrici, quia ego ſine incommodo ullo poſſum impedire actiones turpes meę domi exercendas, eſtò alibi mulier perdita illa ſit exercitura; ſi verò domum ego aliter locare nō poſſum, licitè eam loco. Item adverto propter ſolum lucrum locationis non eſſe locandam; ſi prudenter exiſtimetur fęminam alibi non eſſe perditè victuram, tunc enim domus locatio excuſatur gravi damno proportionato, & non minori. Ita ille.

3 Alii autem, & rectiùs aſſerunt etiam nulla alia juſta, & urgenti cauſa excuſante licitum eſſe locare domum meretrici publicæ. Ita Valentia *to.* 3. *diſp.* 5. *quæſt.* 21. *punct.* 4. Salas *in p.* 2. *to.* 2. *tract.* 13. *diſp.* 5. *ſect.* 15. *n.* 133. Sylvius *in* 2. 2. *quæſt.* 77. *art.* 4. *quæritur* 1. *concl.* 5. Sanch. *in ſum. to.* 1. *lib.* 1. *n.* 20. Azorius *to.* 2. *lib.* 12. *cap.* 18. *quæſt.* 3. Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, quæſt.* 43. *art.* 8. *dub.* 4. *num.* 48. Rebellius *lib.* 14. *quæſt.* 17. *num.* 8. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 23. *dub.* 7. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *lib.* 7. *diſp.* 6. *punct.* 12. *nu.* 1. Salonius *in* 2. 2. *quæſt.* 77. *art.* 4. *contr.* 6. *poſt* 4. *concl. coroll.* 3. & Merolla *tom.* 1. *diſput.* 2. *cap.* 4. *coroll.* 6. *n.* 292. quia locatio domus nimis à peccato remota eſt, cùm non ſit illius materia, neque occaſio.

4 Limitat hanc ſententiam Valentia, & Salon. ubi ſupra, niſi accideret, ut ob loci circumſtantiam aliquis peccatum admitteret, quod minimè perpetraret eo loco ſibi non conceſſo, tunc enim teneretur quis locare domum meretrici, vel uſurario, ſi abſque ſuo detrimento fiat. Et idem dicit Sanchez, quando in ea domo ratione ſitus, aut alia eſſet ſpecialis aptitudo ad ea peccata committenda, quia tunc videretur locans adjuvare, & ideò cauſa aliqua juſta excuſans requiritur. Limitat ſecundò idem Salon. *dicta controv.* 6. paulò ante ſolutionem ad argumenta, niſi viciniæ meretricis domum conducentis plurimùm fœminis honeſtis vicinis noceret, tunc enim neceſſaria eſſet aliqua juſta cauſa locantem excuſans: hæc autem erit, ſi non poſſet commodè aliis locare, ut benè inquit Sanch. *loco citato*.

5 Nota tamen, quod licèt Navarr. *in ſumm. cap.* 17. *n.* 195. §. *Reſpondimus*, dicat, non licere tibi domum locare meretricibus cariùs, quàm locaretur honeſtis, eò quòd magis lucrentur, quia videris eſſe particeps lucri obveniētis ex peccato.

Verùm hæc limitatio mihi non probatur, quia neque talis locatio eſt contra caſtitatem, neque contra juſtitiam: non contra caſtitatem, quia ſicut locare domum, & recipere pretium locationis, etiamſi ſit pretium ex turpitudine acquiſitum, non eſt contra caſtitatem, neq; etiam eſt recipere majus pretium, quia non ob turpitudinem, ſed ob domum locatam recipitur. Item hæc difficultas inveniendi domos accommodatas potiùs retardat à meretricio, quàm compellit. Quod verò non ſit contra juſtitiam, indè conſtat, quia ex habitatione meretricis, & uſurarii domus vileſcit, & conſequenter minoris poſtea conducenda eſt, & ratione hujus damni poteris pluris locare meretrici, quàm fęminæ honeſtæ. Ea verò, quæ ſupra adducta ſunt de locanda domo meretrici, dicenda ſunt in locanda domo uſurario publico, quę omnia contra Malpheum *in ſum. to.* 1. *tr.* 8. *cap.* 40. *n.* 54. procedunt etiam, ſi domus locanda meretrici, vel uſurario poſſet ęquè commodè alteri locari. Ita Caſtrus Pal. *to.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 12. *n.* 1. & alii.

RESOL. L.

An ſit licitum donare judicis concubinæ, ut intercedat apud illum, quia ipſa pergeret ad colloquendum judicem, & eſt mortale ratione ſcandali, cùm exponat ſe vehementiſſime periculo peccandi, & alieni? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 138.

§. 1. NEgativè reſpondet noviſſimè Sanchez *in conſil. moral. tom.* 1. *lib.* 3. *cap. unic. dub.* 43. *num.* 2. quia, ait ille, uxorem amore turpi, & eo, ut tali mihi patrocinari volo, tum quia ipſa moraliter nequit benè facere, quia ipſam pergere ad alloquendum judicem eſt mortale ratione ſcandali ſui, cùm exponat ſe vehementiſſimo periculo peccandi, & alieni, quia exponit alium eidem periculo, ſic mihi, & aliis viſum eſt poſt magnam de hoc altercationem. Hæc Sanchez, quod antea docuerat *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 7. *num.* 38. ſatis quidem probabiliter.

2 Sed ego non minùs probabilem affirmativam ſententiam eſſe exiſtimo, ſi negotium grave ſit, videaſque judicem non tibi eſſe propitium, ſperes autem interceſſione concubinæ gratum fore, neque alia via appareat, qua poſſis illum ad ſervandum tuum jus inflectere, quia non petis aliquid, quod ipſa licitè præſtare non poſſit, nam licèt illa interceſſione judex, vel concubina foveant turpem amorem, hoc tu non intendis, neque ullius momenti eſt cauſa. Nam, ſtante illa interceſſione adhuc, judex, & concubina poterant à prava voluntate ſe continere: ergo interceſſio de ſe mala non eſt, quòd verò media illa interceſſione concubina, & judex periculo peccati exponuntur; non obſtat, quò minùs id licitè fieri poſſit, urgente gravi cauſa, quò licitum eſt ob gravem cauſam ſæpè periculo peccandi te exponere, quia periculum peccati in tali caſu non eſt peccatum, & hæc omnia docet Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 15. *num.* 2.

RESOL. LI.

An liceat petere à meretrice judicis interceſſionem in cauſa juſta apud judicem?
Et ex doctrina hujus quæſtionis deducuntur alii caſus ſæpiùs contingentes in praxi.
Et tandem infertur fœminam non peccare, quando ægra curandam ſe exponit Medico, quamvis prudenter timeat illum accepturum ſcandalum.
Idem dicendum eſt de viro, qui poſſit à fœmina curari, quando non poteſt ſine gravi incommodo id relinquere. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 20.

§. 1. COntra Sanchez affirmativam ſententiam cum Caſtro Palao alibi ſatis affirmavi; cui nunc addo Hurtado de Mendoza *in* 2. 2. *diſput.* 173. *ſect.* 11. §. 143. quia quod ego peto, eſt actio indifferens, quæ à judice, & ab ejus pellice poteſt fieri benè, & malè, neque mea petitio eſt mala re, aut ſpecie; undè tota ratio ſcandali oritur ex malitia judicis, & meretricis; quam occaſionem ego non teneor vitare cum gravi damno, & ideò in aliis occaſionibus ex hoc generali principio ait Hurtado § 148. facilè eſt deducere quid ſit agendum, ſi enim, quod ego peto, poteſt exerceri benè, & malè, neque in petitione eſt malum, aut ſpecies mali, illa petitio eſt licita, quando ſuppetit gravis cauſa tam mea, quàm proximi; ut ſi mihi opus eſt initiari ſacris Ordinibus, aut ſum dignus beneficio, quo egeo, vel habeo jus ad cathedram, cujus ſum candidatus, aut egeo juſta ſententia judicis, poſſum licitè petere eas omnes actiones ab Epiſcopo, à judice, & ab aliis, licèt illi indè occaſionem accepturi ſint ad ſimoniam, vel ſubornationem, vel quid ſimile, quia ea peccata oriuntur ex illorum malitia, non verò ex meis actionibus. Ex his etiam deducitur licitum eſſe fœminæ judicem adire, & cauſam apud illum agere, quamvis prudenter timeat illum ejus pulchritudine pelliciendum, & laturum ſententiam juſtam ex affectu ſe inſinuandi in ejus fœminæ conſuetudinem. Item dicendum eſt fœ-

* ſœminam non peccare, quando ſe ægram curandam exponit Medico, quamvis prudenter timeat illum accepturum ſcandalum. Idem dicendum eſt de viro, qui poſſit à fœmina curari, quando non poteſt ſine gravi incommodo id relinquere.

* Sup. hoc in tom. 2. tr. 3. ex doctrina R. 7. [illegible]

RESOL. LII.

An liceat ſine ſcandalo ſolvere uſuras? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 12.

§. 1. Reſpondet Valentia *tom. 3. diſp. 21. quaſt. 21. punct.* 4. quòd ſi quis peccavit petendo mutuum, peccat etiam ſolvendo uſuras, & poſſet quis pro hac ſententia rationem hanc adducere, quia qui dat proximam materiam alteri ad peccandum, in hoc ipſe peccat; ut ſi quis dederit vinum ebrio, vel depoſuerit virginem apud luxurioſum; ſed qui ſolvit uſuras, dat proximam materiam uſurario ad peccandum. Ergo peccat, neque ſatis eſt dicere uſurarium eſſe paratum, quoniam etiamſi aliquis ſit paratus inebriari, peccat qui dat illi vinum, & ita hanc ſententiam exiſtimat eſſe veram Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp.* 173. *ſect.* 14. §. 182. in caſu, quo ſine ullo incommodo id poſſet præteriri; ſed addit id raró contingere poſſe, quia mutuatarius cenſebitur ab uſurario deparcus & illuſor, & erunt jurgia inter illos, item occludet viam inveniendi iterum ad uſuram.

2 His tamen non obſtantibus, ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam tenet Baſil. Pont. *de matr. lib. 5. cap.* 18. §. 7. *num.* 53. ubi ſic aſſerit. Mihi, abſolutè loquendo, & ſecluſa aliqua prava intentione, ſolumque ſpectata uſurarum ſolutione, videtur nullum in ea inveniri peccatum: Idque manifeſtè convincitur argumento deſumpto ex *cap. debitores, de jurejur.* Juramentum de re illicita non eſt ſervandum, cùm jura & ratio clament, juramentum non eſſe vinculum iniquitatis. At juramentum de ſolvendis uſuris eſt obligatorium, & adimplendum, ex dicto *cap. debitores*; ergo non eſt peccatum in ſolvendis uſuris, aliàs non ligaret ejuſmodi juramentum: imò peccatum eſſet adimplere. Ad argumentum pro contraria ſententia allatum reſpondetur, eum, qui ſolvit uſuras, non offerre materiam proximam peccati, ſi rectè inſpiciatur, in quo differt valdè ab eo, qui offert vinum, vel deponit virginem, ſed extorquentur ab eo pecuniæ. Quare non agit, ſed patitur injuſtitiam; pati autem injuſtitiam nullum omninò peccatum eſt. Quod autem ille revera non offerat; ſed tantùm patiatur, ex eo colligi poteſt, quia ſæpè poteſt contingere, ut cogatur ſolvere, ut ſi intervenerit inſtrumentum de contractu, & juratum, ut dictum eſt. Ergo ſignum eſt hunc non offerre materiam, ſed pati injuſtitiam. Ita Pontius. Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Sanch. *in ſum. tom.* 1. *l.* 3. *c.* 11. *n.* 3. *& ſeq.*

RESOL. LIII.

An qui ſine cauſa deponit pecunias penes uſurarium, teneatur reſtituere uſuras, quas mutuas accepit ex illa pecunia mutuata?
Et an hoc ſit peccatum ſcandali?
Et quid de locatione domus Uſurario? Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 11.

Sup. hoc infra in 4.71 q.116 ex Cajetano & in t. 6. tr. 1. R. 64 §. 2. p. ſt medium, & in K. 91. §. 1. ad I. n. 4. & propè fi.

§. 1. Affirmativè reſpondet Baſilius Pontius *de matrim. lib.* 5. *cap.* 18. §. 4. *num.* 23. ubi ſic ait. Quoties damnum proximi ſequitur contra juſtitiam, teneor ceſſare à meo opere, aliàs & mihi imputabitur peccatum, & tenebor etiam ad reſtitutionem damni alterius, v. g. depouit quis pecunias apud nummularium, ſive paratum meis pecuniis fœnerari, ſive non paratum, ſumpturum tamen occaſionem ex eo depoſito; vel arma bellica apud furioſum, vel pulverem bellicum apud hoſtes, imputabitur peccatum ejus, apud quem depono, ſi ille revera meo depoſito damnum infert, aut fœneratur meis pecuniis, vel ſimpliciter; vel aliqua ex parte, & præterea teneor ad reſtitutionem uſurarum, & damni illati proximo. Ita docet Soto *lib. 6. de juſt. q. 1. art. 1. in fine*, Navar. *in ſum. c.* 14. *n.* 30. *illatione* 12. & S. Thom. *q. 3. de malo, art.* 14. *ad* 18. Hujus ratio eſt, quia ille revera reus eſt ejus peccati. Quare non rectè Cajet. 2. 2. *q.* 78. *art.* 4. docuit eum, qui deponit pecunias apud nummularium, quem ſcit pecunia illa fœneraturum eſſe, ſolùm peccare contra juſtitiam, & præterea contingere poteſt ut peccato prodigalitatis non peccet, ſi nummularius fidelis depoſitarius ſit, & ſuo tempore reddat, ut eſſe ſolet. Ita Pontius, & hanc ſententiam docuiſſe etiam Vaſq. teſtatur Caſtrus Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 6. punct.* 13. *n.* 1.

2 Sed ipſe, & meritò, contrariam ſententiam tenet, quam etiam tuetur Bannez *in 2. 2. quaſt. 78. art. 4. dub* 4. Molina *de Juſt. tom. 2. tract. 2. diſp.* 331. quos ſequitur Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp.* 173. *ſect.* 14. §. 181. ubi quærens, an ſit peccatum ſcandali deponere pecuniam apud uſurarium ea ad uſuras abuſurum? reſpondet, ſi pecuniæ deponantur cuſtodiæ cauſa, quia alioquin periclitantur, aut alibi non poſſunt ſine gravi incommodo cuſtodiri, nullum eſt peccatum eas pecunias deponere apud abuſurum eis ad uſuram, ſive alias habeat, ſive non. Si autem ſine occaſione eas depoſuit, peccat quidem contra charitatem graviter, quia uſurario præbet occaſionem peccati gravis, at non peccat contra juſtitiam, neque reſtituere tenetur uſuras ab alio partas, quia non tenetur ex juſtitia abſtinere ab actionibus, quæ ex ſe non ſunt illativæ mali. Ita ille, & ego. Dura enim eſt obligatio, quam imponit Pontius, & Vaſquez, & depoſita pecunia certè eſt cauſa nimis remota fœnoris, indiget enim voluntate fœneratoris, & voluntate fœnus concedentis.

3 Non deſinam hic obiter adnotare Cajetanum, Bannez, Aragon. & alios penes Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 1. cap.* 7. *n.* 3. nullam cauſam in deponente pecunias apud uſurarium expoſtulare: quia hæc pecuniarum depoſitio non videtur uſurarum cauſa, ſicut nec locatio domus; & hanc ſententiam probabilem putat Caſtrus Palaus *ubi ſuprà*, nam contrariam, quam ipſe cum Sanchez, Rebellio, Valentia, & aliis tenet, vocat tantùm probabiliorem.

Sup. hac locatione domus loré ſupra ex doctrina R. 49 & in aliis ejus not. pro hac 1.

RESOL. LIV.

Utrum quis poſſit ſumere mutuum ab uſurario ſub uſuris, non ſolum ob ſublevandam neceſſitatem, ſed etiam propter convivia, torneamenta, ludos otioſos, & ſimilia juxta exigentiam proprii ſtatus?
Ex quo infertur, an eadem ſit prorſus ratio de hoc, ac de petente Sacramentum à Miniſtro male parato, quamvis ſciat fore, ut in peccato mortali miniſtret? Ex p. 1. tr. 8. Reſ. 31.

§. 1. Negativè reſpondet Sylveſt. *verb. uſura*, 7. *q.* 1. Rebellius *de obligat. juſt. p. 2. lib. 8. q. 16. ſect. 6. n.* 27. & alii.

Sup. hoc in R. ſeq. ſequenter in §. Notandú eſt, & § ult. ad med. & in to. 1. tr. 1. ex conſequentiis doctrina R. [illegible] ſequentes §. 1. paulo poſt initium, vers Hic difficultatem.

2 Sed, ut ipſemet Rebellius fatetur, contraria ſententia eſt probabilis; quam tamen ego puto probabiliorem: eamque docet Fauſtus *in ſpeculo Confeſſor. diſp.* 16. *q.* 127. *n.* 5. Sanch. *in ſum. tom. 1. lib. 3. c. 8. n.* 15. qui citat Sotum, Aragon. Salonium, Ledeſmam, & alios. Et ratio eſt: quia hæc omnia ad decentiam ſtatus pertinent, & ita pecuniam accipiens à mutuatario non videtur cooperari ejus malitiæ; ſed tantùm peccatum permittit. Quod adeò verum exiſtimo, ut cum ipſo Sanch. *ibid. n.* 23. Sala *tr. de uſuris, dub.* 48. *n.* 7. & aliis, putem, non peccare mortaliter, ſed venialiter, ſi dictam pecuniam quis peteret ad vana, & inutilia, ut ad ſuperfluas epulas, ad ludos otioſos, &c. quia eadem eſt prorſus ratio de hoc, ac de petente Sacramentum à miniſtro malè parato; quamvis ſciat, fore ut in peccato mortali miniſtret: ſed, qui peteret abſque neceſſitate, & utilitate aliqua à tali Sacerdote Sacramentum, venialiter ſolùm peccaret: ergo, &c. Cæteras rationes vide apud Sanchez: quidquid in contrarium aſſerat Rebellius *l. c.* Aragon. *in 2. 2. q. 89. art.* 6. *dub.* 2. Valentia *tom. 3. diſp. 5. q. 21. punct.* 4. & alii penes Salas *ubi ſuprà, n.* 6. & Sanch. Sed noſtra ſententia eſt probabilis, & tuta in praxi: & illam etiam docet, præter DD. citatos, S. Joan. de la Cruz *in direct. conſcien. p. 1. præcipt. 7. q. 5. dub.* 14. *concl.* 2.

Et pro Petente Sacram. à Miniſtro malè parato ſam ſo to. 1 tr. 1. R. 20 & in aliis ejus annot.

RESOL. LV.

An ſine cauſa honeſta, petendo pecuniam mutuam ab uſurario parato, ſit peccatum mortale.
Et quid eſt dicendum, ſi proximus non ex mera malitia, ſed ex vehementi paſſione avaritiæ exigat uſuras, an in tali caſu liceat petere mutuum ſine honeſta cauſa.
Et an liceat petere ab uſurario mutuum ad uſuras expreſſè, & formaliter v. g. dicendo, da mihi mutuum ad uſuras.
Et an licitum ſit non ſolùm petere ad uſuram ab homine parato, ſed etiam à non exercente uſuras, licèt agnoſcamus eſſe periculum, ut eas ille velit.
Et in §. 3. & ult. hujus Reſolutionis adducitur, quæ ſunt cauſa honeſta petendi mutuum ab uſurario. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 8.

§. 1. Eſſe peccatum mortale docet Caſtrus Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 6. punct.* 10. Pontius *de matr. lib. 5. c.* 18. *n.* 50. Vaſq. *opuſc. de ſcandalo, art. 8. n.* 33. Suar. *diſp. 10. ſect. 3. n. 2. &* 3. Molina *tom. 2. tract. 2. diſp.* 335. *concl.* 5. & alii. Quia ſi ego ſine ullo, aut levi damno poſſum hìc & nunc vitare actionem turpem proximi, & efficere, ne ille propter injuſtitiam ſit ſubjectus reſtitutioni, charitas poſtulare videtur, ut abſtineam ab ea petitione. Ergo, &c. Quòd autem illa petitio non poſſit eſſe venialis, ſed mortalis, probat etiam Vaſquez, quia quando ex opere veniali ex ſe ut ex mendacio levi ſine juramento, vel ex opere ex ſe indifferenti, ſumitur occaſio peccati mortalis, illa actio, quæ ex ſe eſt venialis, & indifferens, redditur mortalis ab hac circumſtantia ſcandali paſſivi mortalis. Ergo, &c.

Sup. hoc in R. præterita, & vide § placet verſ. ejus primum.

2 Ego verò cum Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſp.* 173. *ſect.* 4. §. 176. *&* 177. puto hanc ſententiam eſſe probabiliorem; ſed contrariam exiſtimo cum eodem Hurtado etiam probabilem eſſe, quia peccatum hoc fœneratoris eſt ex pura malitia, peccatum autem ex malitia non eſt curandum. Ergo. Secundò probatur, quia ille homo non excitatur à petente mutuum, neque impellitur, jam enim ipſe ſe impulit ante illam petitionem mutui. Petitio autem non eſt de ſe cooperatio ad uſuram, quia uſura petitur, nec offertur, ſed tantùm eſt mutui petitio, quæ de ſe nec eſt cooperatio ad malum. Eo autem quòd hic & nunc occaſionis peccatum in uſurario non imputatur ad culpam ipſi petenti, non ſolùm quia petitio non eſt mala, neque habet ſpeciem mali, ſed quia id oritur ex inſigni, & depravatiſſima malitia

litia

litia uſurarii. Unde ſine ſcrupulo ſcandali poſſunt ab hujuſmodi hominibus mutuæ pecuniæ peti, etiam cum periculo fœnoris. Ratio item generalis eſt; quia uſurarius non ruit in id peccatum occaſione alterius, ſed jam ipſe aſſentit. Dico igitur probabiliter petitionem mutui eſſe tantùm peccatum veniale.

3 Notandum eſt tamen, quòd ſtando in prima opinione, cauſa honeſta petendi mutuum ab uſurario erit, quoties ego vel ad providendum meæ domui, aut alicui veræ meæ neceſſitati, vel alienæ, vel ad aliquod opus pium, vel etiam ad aliquem ludum publicum, à quo non poſſum niſi inhoneſtè abeſſe, vel ad aliquam actionem frequentem hominibus mihi æqualibus, quam vitare non poſſum ſine aliquo dedecore, vel etiam ad mercaturam honeſtè exercendam. Item quando quis aliqua paſſione gravi concitatur ad ludum, vel quid ſimile, non tenetur lege charitatis abſtinere à petendo mutuo, quia cum tanta difficultate non tenetur vitare peccatum proximi ad illud jam parati, & ex depravata malitia. Ita Hurtado *ubi ſuprà*, §. 178.

Ap. hoc pro patre, in R. nost. præterito, & intr. ante medium, §. ult. quæſ. R. ei.

4 Sed quid dicendum ſi proximus non ex mera malitia, ſed ex vehementi paſſione avaritiæ exigit uſuras, an liceat in hoc caſu petere mutuum ſine honeſta cauſa? Negativè reſpondet Valent. *tom.* 3. *diſp.* 5. *q.* 21. *punct.* 4. & Sanchez *in ſum. tom.* 1. *l.* 3. *c.* 8. *num.* 18. quia tunc proximus eſt in majori neceſſitate, & ideò tunc ſtrictiùs obligat præceptum charitatis de impediendo eo proximi peccato. Verùm contrarium, & meritò, docet Hurtado *loco cit.* quia omnis uſurarius peccat ex vehementi inclinatione in pecunias, neque avaritia eſt ex genere illarum paſſionum, quæ commovent animum excitatis humoribus, ut ira, triſtitia, &c. Cùm autem ille appetitus ſit diuturnus, oritur ex pura malitia illum non vincere. Ergo, &c. Unde ex his omnibus remanent ſatis firmata ea, quæ docui *in* 1. *part. tr.* 8. *reſol.* 31. adverſùs quæ inſcienter ſcio aliquem olim arietaſſe.

Quę hic eſt R. antecedens.

5 Et tandem pro coronide hujus reſolutionis non relinquam hic quærere, an liceat petere ab uſurario mutuum ad uſuras expreſſe & formaliter, v. g. dicendo, Da mihi mutuum ad uſuras? Negativè reſpondet Baſil. Pontius *de matrim. lib.* 3. *c.* 18. §. 7. *num.* 47. & Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, artic.* 8. *num.* 19. & alii, quos citat Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. *num.* 26. quia non poteſt ab aliquo peti actus, qui non poteſt bene exerceri. Sed ipſe Sanchez *num.* 27. contrariam ſententiam docet, cui adde Valent. *ubi ſuprà*, Molin. *de Juſtit. tom.* 2. *diſp.* 335. *concl.* 5. Bañez *in* 2.2. *quæſt.* 78. *art.* 4. *dub.* 2. *concl.* 2. hi enim aſſerunt poſſe mutuatarium dicere mutuanti, Da mihi mutuum ad uſuras: & ratio eſt, quia ejus petitionis objectum non eſt actio dantis mutuum ſub uſuris, quatenus ab eo procedit, hæc enim eſt intrinſecè mala; ſed objectum illius petitionis eſt mutuum, quod autem dicit *ſub uſuris*, eſt permiſſivè, & ita eſt ſenſus, da mutuum, vel quia novi te non daturum niſi ſub uſuris, id permitto, ut mihi conſulam. Unde patet reſponſio ad argumentum pro ſententia Vaſquez, nam in hoc caſu non petitur abſolutè aliquid malum, ſed permittitur & exponitur animus ſolvendi uſuras. Et ideò ego puto cum Suarez *de relig. tom.* 2. *de juramento, l.* 3. *c.* 13. *n.* 9. hanc ſententiam eſſe probabilem.

6 Nota etiam contra Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art.* 8. *nu.* 29. licitum eſſe non ſolùm, ut dictum eſt, petere uſuram ab homine parato, ſed etiam ab homine non exercente uſuras, licèt cognoſcamus eſſe periculum ut ea ille velit: & ratio eſt, quia quod ego peto, poteſt fieri honeſtè, quod ſi malè fit; eſt ob ſolam malitiam alterius, quam ego cum gravi damno non teneor vitare: tamen in hoc caſu deſideratur major cauſa ad petendum mutuum, quam diximus requiri ab homine parato: & ego puto cum Hurtado *in* 2.2. *diſp.* 173. *ſect.* 14. §. 184. cauſam ſufficientem in hoc caſu eſſe, non ſolùm ſi pertineat ad utilitatem conſervandi, aut augendi ſtatum, ſed etiam ad exercenda torneamenta, vel alias actiones, quas ſine dedecore omittere quis non poteſt; at verò ob ſolum ludum, aut voluptatem non licet petere. Et in hoc caſu licitum etiã eſſe petere mutuum ab imparato expreſſè ſub uſura in ſenſu propoſito, & explicato modo, quo ſuprà tradit idem Hurtado *ſ.* 185. & Sanchez *in ſumm. tom.* 1. *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 30. quia illa petitio non eſt abſoluta, ſed conditionata tantùm, & magis eſt explicatio voluntatis paratæ ad uſuram reddendam, quàm ad eam exigendam inducentis.

Ap. hic cauſis ſupr. in § Notandū eſt, hu. jus R. & in R. hoc, præterito.

R E S O L. LVI.

An liceat petere juramentum ab aliquo, quando timeo illum falſum juraturum? Exp. 5. tr. 7. Reſ. 9.

§. 1. NEgativam ſententiam ex D. Thom. docet noviſſimè Sylvius, inſignis ejus Commentator, *in* 2. 2. *q.* 98. *art.* 4. *con.* 2. ubi ſic ait. Qui ſcit, vel opinatur alium eſſe pejeraturum, & tamen ab eo exigit, vel etiam à parato recipit juramentum, graviter peccat, quia in tali exceptione juramenti nihil boni eſt, ſed dumtaxat veritas per ejuſmodi juramentũ evertitur, vel obſcuratur. Hinc Auguſt. *ſerm.* 11. inter Pariſienſes, qui eſt 2. *de decoll. S. Joan.* Scribite in cordibus veſtris, quod dico. Ille, qui hominem provocavit ad jurationem, & ſcit falſum eſſe juramentum, vincit homicidam, quoniam homicida corpus occiſurus eſt, ille animam. Et exemplum refert cujuſdam civis Hipponenſis, alioquin boni, extraordinariè à Deo puniti, quod ne rem ſibi debitam perderet, juramentum à pejeraturo exegiſſet. Si dicas ipſemet ſe interficit, qui falſum iurat, non ille, qui jusjurandum exigit. Reſpondet Auguſt. *ſerm.* 28. *de verb. Apoſt. cap.* 10. Ille ſuo perjurio ſe perimit, ſed iſte manum interficientis expreſſit, & preſſit. Neque juvat reſpondere, quòd qui paratus eſt pejerare, jam ſe peremerit priuſquam reipſa pejeret; nam ſæpè voluntatem pejerandi non habent homines, ſed eam concipiunt interim, dum urgentur ad jurandum: & ut haberent talis juramenti exactor, vel etiam receptor cauſa eſt, ut ipſo externo opere perjurii nomen Dei polluatur. Si dicat ſua intereſſe, ut à tali homine juramentum accipiat, ex dicto *ſerm.* 11. Auguſt. reſponſionem audiat. Nonne melius erat, ut rem tuam, quam exigebas, perderes, quàm hominis illius animam falſa juratione perimeres? Adde quòd nec ea via rem ſuam ſit recuperaturus, ponitur enim, quòd debitor ſit cum periculo debitum negaturus. Neque quempiam moveat. Auguſtinum non videri locutum de recipiente juramento à pejeraturo, ſed de exigente. Ex decurſu enim ſermonis colligi poteſt eandem utriuſque eſſe rationem, quia ſcilicet nulli juſto uſui deſervit ejuſmodi juramentum, ac proinde non ſubeſt cauſa rationabilis illud recipiendi. Cenſetur autem aliquis ſcire, quòd alius ſit pejeraturus, ſi vidit eum hoc, aut illud facientem, & tamen is vult jurare, quòd non fecerit. Item ſi certus eſt ipſum ſibi debere, ac eum hoc non ignorare; & tamen is jurare vult, quod non debeat; opinari verò ſi ſatis novit eum nihili facere juramentum, aliàs pejeraſſe, eſſe malæ conſcientiæ. Hæc omnia Sylvius, cujus ſententiam etiam ex veteribus ſequuti ſunt Bonaventura, Richardus, Turrecremata, & alii penes Suarez *ubi infrà*, quibus adde Sotum *de Juſt. lib.* 8. *quæſt.* 2. *art.* 14. & Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, quæſt.* 43. *artic.* 8. *dub.* 1. Et tandem hanc ſententiam tenet Baſilius Pontius *de matrim, lib.* 5. *cap.* 18. §. 8. *num.* 57.

2 Sed meritò Suarez *tom.* 2. *de Relig. l.* 3. *de juramento, cap.* 15. *num.* 10. contrariam ſententiam docet: dummodo non petatur, ut reus juret falſum: ſecundò ut adſit juſta cauſa petendi juramentum, ut neceſſitas aliqua, aut utilitas, ad quam habet jus; & ita hanc ſententiam præter Suarez tuetur etiam Hurtado de Mendoza *in* 2.2. *diſp.* 173. *ſect.* 15. §. 197. quia adeſt utilitas & honeſta cauſa ad petendum juramentum, quod enim petitur, poteſt fieri benè & malè à juraturo, poteſt enim jurare verum, quòd ſi falſum jurat, eſt propter ſolam malitiam, à qua ego non teneor abſtinere cum gravi damno, Eſſe juſtam cauſam & utilem probo, quia mea intereſt ut ille juret, non enim ego poſſum perſequi meum jus niſi juridicè, ut aiunt, ſubſtantietur proceſſus. Confirmatur primum, quia homines abriperent anſam ad furta & alia crimina, ſi intelligerent non licere actoribus petere juramentum à falsò juraturis. Confirmatur ſecundò, quia Judex non poſſet licitè exigere juramentum in ea occaſione, etiam id petente actore, ſi enim hujus petitio eſt intrinſecè mala, non poteſt judex illi acquieſcere. S. Auguſtinum apertè explanat Suarez propriis ipſius verbis. S. Thomam & alios explicat de petito juramento ſine neceſſitate, & quidem, ut ego non teneor abſtinere à petitione juramenti irreligioſè præſtandi ab Ethnico, quia irreligioſè præſtatur, propter ſolam ejus malitiam, ita non teneor abſtinere à juramento aliunde vitiando. Ita Hurtado, & ego.

R E S O L. LVII.

An liceat perſuadere alicui, ut juret objectum quidem verum, ſed quod illo ignorat, v.g. Scholaſticus, quando vult probare Curſum, & Antonius ſuam Nobilitatem, &c. Ex part. 5. tract. 7. Reſol. 10.

§. 1. CAſus poteſt frequenter accidere, & ad illum reſpondet Hurtado de Mendoza *in* 2.2. *diſp.* 173. *ſect.* 15. §. 200. non licere niſi juraturus ſibi perſuadeat priùs rem ita eſſe probabili fundamento, ex quo poſſit formari dictamen practicum de honeſtate juramenti; quia jurare ſine eo dictamine eſt peccatum mortale: ergo inducere ad tale juramentum eſt dare gravis occaſionem ruinæ, ob quod eſt peccatum mortale ſcandali. Si verò priùs perſuadeamus homini veritatem, ut ille efformet dictamen practicum de honeſtate juramenti, licitum eſt illud petere, quia petimus rem licitam. At ille non eſt juraturus rem aliter quàm ſcit. v. g. Scolaſticus vult probare curſum, ad quod eget duobus teſtibus, adhibet duos amicos, qui illum non viderunt intereſſe lectionibus, at ſatis ſibi perſuadent illum interfuiſſe, poſſunt jurare illum interfuiſſe, at non poſſunt jurare ſe id vidiſſe. Ad primum enim habent ſufficientem cognitionem (ut pono ex caſu) ſecundum autem illis conſtat eſſe falſum. Item interrogatur aliquis de nobilitate Antonii, docentur ab ipſo Antonio fundamenta facientia fidem de illius nobilitate, quia vel adducit ſenes homines quidem frugi & gnaros, vel oſtendit antiquitatis inſtrumenta, & monumenta vetuſta, quibus prudenter creditur rem ita eſſe. Poſſumus licitè jurare Antonium eſſe nobilem, quia ad id aſſerendum ſatis eſt prudens perſuaſio ſine ulla ratione

Relatio Reſol. ſeq. pie no. ... tivam ſententiam decent: traditio enim talis picturæ homini ſic deperdito eſt quaſi donatio gladii parato occidere.

2 Sed ego puto, aliquando licere, urgente ſcilicet graviſſima causa. Ita Sanchez *in ſumma, tom. 1. lib. 1. cap. 7. num.* 40. Alphonſus de Leone *de offic. Confeſſ. tom. 1. recoll.* 14. *nu.* 34. & 36. Caſtrus Palaus *tom. 1. tr.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 12. *n.* 6. quia hæc actio de ſe indifferens eſt, & bono uſui deſervire poteſt, ac proinde ex aliqua gravi cauſa honeſtari: ſed quia tamen fomentum eſt, & incitativum turpis amoris, mortale peccatum eſſet talem imaginem depingere, niſi preſſus aliqua gravi cauſa pictor hoc faceret: non eſſet autem cauſa gravis amiſſio lucri ex tali pictura, ſed metus mortis, vel vulneris.

RESOL. LXII.

An ſit peccatum mortale pingere amaſio imaginem concubinæ? Et quid, ſi gravis metus mortis, vel vulneris pictori minatur, ſi talem non pingat imaginem? Ex p. 11. tr. 5. & Miſc. 5. Reſ. 50.

Supr. hoc & d ſiculratibus contentis in titulo hujus Reſ. prætermiſſo. §. 1. HAnc quæſtionem pertractat noviſſimè eruditiſſimus Pater Ferrantinus *de ſcandalo diſp.* 1. *q.* 69. *nu.* 56. ubi ſic aſſerit: Ex quibus etiam definiri poterit, quid ſit dicendum de pictoribus imaginem puellæ, aut concubinæ ad petitionem amaſii depingentibus.

2 Sanchez *lib. 1. ſumm. cap. 7. nu.* 40. ait, pingentem amaſio petenti imaginem hujuſmodi puellæ, quem credit probabiliter abuſurum, peccare mortaliter.

Et citat Azor. *tom. 2. lib. 12. c. ult. q.* 9. quem etiam citat Caſtro Palao *tom. 7. tract.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 12. *n.* 6. dicentem ſine ulla diſtinctione, eſſe mortale.

Et pro eadem opinione citat Bonacinam *diſp. 2. de peccat. q. 4. punct. 2. §. unico, num.* 19.

3 Ratio hujus opinionis eſt: Quia talis imago eſt fomentum, & incitativum turpis amoris: & eſt quaſi donatio gladii parato occidere.

Hanc tamen opinionem limitat Sanchez, niſi cauſa legitima excuſet.

4 Palaus verò, niſi pictor aliqua graviſſima cauſa preſſus id faceret: hæc autem gravis cauſa, inquit, non eſt amiſſio lucri ex tali pictura, aliàs ſemper ſibi liceret pingere.

* Quæ hic eſt ſol. antecedſa. 5 Nam ſolùm cauſam ſufficientem putat, quæ gravem metum mortis, vel vulnerationis valeret incutere. Quod idem omninò dicit Diana *part. 5. tr. 7. de ſcand.* * *reſolut.* 5. citans etiam Alphonſum de Leone *de offic. confeſſ. tom. 1. recoll.* 14. *num.* 34. & 36.

6 Verùm quamvis hæc opinio cum ea limitatione tam gravis cauſæ excuſantis videatur tutior in praxi, mihi tamen apparet nimis rigida. Eſt enim ille qui petit, jam ex ſe inductus, ac paratus ad peccatum: imago alioqui eſt honeſte depicta (ſi enim valdè impudica eſſet, non eſſet res propriè indifferens, ſed potius per ſe inductiva, ac determinata ad peccatum.)

7 Pictor non famulatur petenti in ratione petitionis ut malæ, ſed in ratione rei de ſe non malæ, ſed potius indifferentis propriè: præterea famulatur ex aliena cauſa legitima, licèt non tanta, quanta eſt metus mortis, vulnerationis, &c. Ergo.

8 Exiſtimo itaque probabile eſſe, quod pictor non peccet mortaliter, ſi habeat cauſam rationabilem, quamvis non adeò gravem, ſicut eſt periculum mortis, aut vulnerationis, &c.

9 Imò ea videtur ſufficere, quæ ſufficit in petitione mutui ab uſurario: certè ego non cognoſco diſcrimen inter hunc pingentem amaſio imaginem jam determinato ad peccatum, & inter petentem ab uſurario mutuum. Pecunia enim, quam uſurarius ex mutuo habebit apud ſe, non ſolum erit incitamentum, ſeu fomentum ad peccatum, ſed ipſamet erit peccaminoſa, quatenus retineri ipſa ſine juſtitia non poteſt.

10 Et hoc ipſum, quod dicimus ex variis aliis caſibus confirmari ſimiliter poteſt, v. gr. in miniſtratione cœnæ, imò & carnis reſpectu illorum, qui ad non jejunandum parati ſunt, &c. Et quod plus urget, in emptione Idoli pro hero infideli hoc petente: ad quam, ut ſine mortali fiat, non tanta cauſa requiritur, & videri poteſt apud Gaſp. Hurtadum *de fide, ſpe, & charitate*, citatum à Diana *part. 5. tr. 14. miſcellan.* 2. Ad rationem in contrarium, quod ſcilicet talis imago data amaſio ſit veluti donatio gladii parato occidere. Reſpond. primò negando: Quia præceptum de vitanda morte corporali proximi eſt tale, ut obliget ad non occidendum per ſe, vel per alium: præceptum verò de vitanda morte ſpirituali proximi, (quæ quidem non eſt irreparabilis, ſicuti corporalis, & alioqui non ſequitur; niſi ipſomet proximo volente) non eſt tam rigoroſum, ſed habet ſuos limites, intra quos obligat, & non extra illos, ita ut minus obliget, quando proximus ipſe ex ſe paratus eſt ad peccatum, & quando occaſio, quæ ad peccatum præbetur, eſt propriè indifferens, &c. Ergo. Reſpond. ſecundò ad eamdem illam rationem in contrarium illatam, quod videlicet talis imago data amaſio, eſſet veluti donatio gladii parato occidere. Reſp. inquam, idem poſſe dici de pecunia data uſurario in mutuo: de cibis miniſtratis in die jejunii, illud frangere volenti, ac petenti; &c. Denique non intelligo doctrinam Azorii dicentis ſine diſtinctione eſſe mortale peccatum pingere hujuſmodi turpem imaginem ad petitionem amaſii, cum tamen dixerit de petente à meretrice conſenſum, ipſum non peccare peccato ſcandali mortali. Hucuſque Pater Ferrantinus.

Supr. hoc in Reſ. not. ſeq. §. Nota ſecundo, ante medium. Poſt ſinem præcl. ... tr. 14. in hoc textu in Reſ. quæ hic eſt infra 75. & in ceteris aliis ejus autem.

11 Verùm his non obſtantibus ſententiam Azorii docet ex Societate Jeſu doctus, & amiciſſimus Pater Albertus de Albertis *de ornatu mulierum, diſp. 1. c. 5. §. 10. n.* 160. & Ægidius Trullench. *in decalog. tom. 1. lib. 1. cap. 6. dub. 5. numer.* 21. & ideò non recedo à ſententia, quam docui, eo modo, quo limitavi, & quam tenet noviſſimè me citato ex Societate Pater Joannes Dominicus Ottonellus *tract. de pictura cap. 3. quæſt. 7. addit.* 1. ubi ſic aſſerit: Dico ſecundò, *Se il Pittore ſà, ò crede probabilmente, che il giovine ſia per ſervirſi di quella dipinta donna per fomento della ſua libidine: ma egli hà qualche graviſſima cagione di figurarla, non pecca mortalmente figurandola, benche la figura ſia di concubina. Queſta è la ſentenza di Sanchez, e del P. Diana citati, è più chiaramente di Palao, il quale anche ſpiega che coſa intenda per graviſſima cagione, dicendo; illam ſolum cauſam ſufficientem putarem, quæ gravem metum mortis, vel vulnerationis valeret incutere. Giudicarei per ſufficiente cagione ſolamente quella, che poteſſe generar grave timor della morte, ò di ferita. Ed egli appreſſo reca la cagione della propoſta ſentenza, aggiungendo: Nam concubinæ pictura intrinſecè mala non eſt, ſed ſeſè honeſtari poteſt: quod autem fiat ad petitionem illius, qui illa ad malum finem uſurus eſt, non conſtituit in fabricante malitiam, quia ipſe non famulatur petenti in illa mala intentione, ſed in re petita, & hoc ex metu: neque agit, ut inſtrumentum mali operis ſed operis in ſe indifferentis.*

12 *Dico terzo. Se il pittore non hà graviſſima, ò altra legitima cagione di dipingere l' imagine della donna amata all' amante, il quale, com' egli probabilmente penſa, o deve credere, ſe ne ſervirà per fine di peccato, pecca mortalmente dipingendola; perche, come nota Azorio nel luogo citato, e in un caſo equivalente, il pittere moſtra d' acconſentire al peccato dell' amante: e procede in modo, come ſe poneſſe la ſpada in mano d' un huomo infuriato.*

13 *Quando le perſone dice un Theologo, di cui ſono i ritratti, s' amano ſenſualmente, che coſa è tenergli dinanzi à gli occhi, ſe non accendere molto più la fiamma della diſordinata affezzione. Ed à queſto concorre il pittore con l' opera ſua, e però pecca nelle ſopradette circoſtanze.* Ita Ottonellus; & Theologus, ab ipſo citatus eſt ejus P. Franciſcus Aneas *tract. de mortificatione*, ex eadem Societate.

14 Sed audiamus Ægidium Baſſæum *in floribus Theol. verſ. ſcandalum*, §. 1. *num.* 10. ſic loquentem: Communiter non licet dipingere amaſio imaginem concubinæ: ſi putetur Amaſium ea imagine uſurum per libidinem. Ratio eſt, quia traditio talis picturæ homini ſic deperdito, eſt quaſi donatio gladii parato occidere. Non eſt tamen hoc ita intrinſecè malum, quin aliquando liceat: imò cùm hæc actio de ſe indifferens ſit, & bono uſui deſervire poſſit: ac proinde ex aliqua gravi cauſa honeſtari, mortale peccatum non committeret talem imaginem depingens ex metu mortis, vel vulneris: amiſſio autem lucri ex tali pictura non eſſet gravis. Et ſic conciliantur DD. inter ſe Azor. Bonac. contra Sanchez & Caſtrum Palaum. Hæc Baſſæus; qui, ut vides noſtram limitationem ſequitur. Idem etiam me citato tenet Pollentius in Recollectione Quæſtionum moralium, *verſ. Scandalum, num.* 12. & ex Societate Fernandez de Corduba *inſtruct. Confeſſ. part. 2. cap. 49. num.* 2. ait loquens de Pictoribus: *Si ſabiendo que un galan pide le retrate à ſu amiga, la retrata, dize el P. Sanchez que peca mortalmente*; Ex eadem Societate Antonius Eſcobar *in Theol. moral. tract. 2. exam. 3. cap. 13. §. 3. num.* 49.

RESOL. LXIII.

An pictores pingentes imagines obſcœnas peccent mortaliter?

Et quid de tenente illas?

Et an hoc intelligatur tantum ratione ſcandali, tam activi, quàm paſſivi.

Et an mulieres, quæ incedunt publicè cum parte pectoris, & mammillarum denudata, peccent mortaliter, & non ſint abſolvendæ?

Et quid, ſi hoc faciant juxta conſuetudinem Patriæ, & abſque prava intentione?

Et an tam Superiores Eccleſiaſtici, quàm ſæculares teneantur ſub mortali ſupprimere, & exterrare talem conſuetudinem?

Et an talis conſuetudo excuſetur à mortali ratione parvitatis materiæ, vel ſimplicitatis, & ignorantiæ? Ex p. 11. tr. 4. & Miſcel. 4. Reſol. 32.

§. 1. RESpondeo affirmativè quoad primum, & ideò qui nudam Venerem, aut ſimilem obſcœnam imaginem pingunt, atque exponunt, etiamſi talis imago ſit de rebus naturalibus, atque ex ſe indifferentibus, nihilominus mortaliter delinquunt, quia aliis indefinitè licèt acceptis luxuriæ occaſionem præbent.

2 Et ita docet Ermannus Buſembaum *in Medulla Theologiæ moralis lib.3. tract.4. cap.2. dub.1. num.9.* Antonius Fernandez *in instruct.Confeſſ. part.2. cap.59. nu.4.* Eſcobar & Mendoza *in Theol.mor.to.2. lib.6. exam.3.cap.13.n.8u.* Albertus de Albertis *in paradox. moral. diſputat.1. cap.5. §.4. num.43.* Trullench. *in Decal. tom.2. lib.6. cap.1. dub.12. num.13.* Sanchez *de matrim. lib.9. diſp.46. num.4.* Filliucius *tom.2. tit.30. cap.20. num.211.* Baldellus *tom.1. lib.3. diſp.17. num. 10.* quibus adde Rocaful. *in praxi Theol.mor. tom.2. lib.4. in pr. Decal. cap 3. n.239.* ubi ſic ait: Nota pingentes turpia, ut Venerem, aut Adonidem detectis pudendis, aut diaphano velo opertis, peccare mortaliter, quia tales picturæ oculis objectæ valdè ad luxuriam provocant.

3 Sed circa præſentes difficultates cenſeo optimè philoſophaſſe P.Turrianum *in ſelect.diſp.cont.4. lib.18.* ubi ſic ait: Diſtinguendum eſt, nam ſi ſermo ſit de imagine hominis, aut fœminæ quantùm ad partes, quæ turpes non ſunt, licitum eſt alias pingere, etiamſi nudæ pingantur, quia iſtæ per ſe non movent ad malum. Secundò tamen, ſi pingantur partes inhoneſtæ, & occulteutur, non erit peccatum illas pingere; quia tunc non movent ad malum; & ita ſolent pingi imagines Sanctorum aliquando. Tertiò, ſi occurrerit cauſa aliqua juſta pingendi partem aliquam ex his, quæ dicuntur inhoneſtę, poſſet pictor excuſari à peccato. Explicatur, quia ſi fęmina abſque ulla cauſa manifeſtet partem turpem, ſine dubio erit peccatum; & tamen ſi illam manifeſtet ex neceſſitate ad medicinam propter morbum, non erit ea manifeſtatio peccatum, & idem eſt de verbo neceſſario ad explicandam rem turpem.

4 De his, qui retinent tales imagines, & in loco publico eas collocãt, in quibus non facilè occurrit juſta cauſa illas retinendi; ſi enim eas volunt conſervare ad ornatum, & oſtentationem, poſſunt illas retinere partibus turpibus coopertis per artem, & ego ipſas perſonas teſtes facio ſuæ intentionis, ſi velint illum manifeſtare, ut prudens confeſſor judicet, an illud faciat cum peccato, aut ſine illo.

5 Reſtat explicandum, an ſit peccatum mortale tales imagines retinere? Aliqui abſolutè docent eſſe peccatum mortale, quia videtur gravis materia. Alii putant non eſſe peccatum mortale; & explicant: quia non ſemper eſt peccatum mortale proferre verbum aliquod turpe, quod eſt imago rei inhoneſtæ. Ergo à ſimili non ſemper erit peccatum mortale talem imaginem retinere: Si tamen illa pars inhoneſta eſſet depicta vivis coloribus, & aliis circumſtantiis, ut vehementer moveret ad peccatum grave, non eſſe facile hoc excuſare.

6 Hucuſque Turrianus, cui adde doctum, & pium, ac mihi amiciſſimum P.Ottonellum ex eadem Societ. *tit. de pictura c.3. q.1.* & Franciſcum Bricchium *in Promptuario confeſſ.p.2.cap.22.* ubi ſic ait: *Peccano mortalmente coloro, che tengono, o dipingono coſe diſoneſte, come a dire, Donne con le parti vergognoſe ſcoperte, o con velo diafano, e traſparente; perche coſe tali incitano molto al piacer di Venere.*

7 Itaque dicendum eſt eſſe peccatum mortale pingere Imagines turpes, & inhoneſtas, quia ſcandalum activum nunquam eſt licitum, & negare non poſſumus hic concurrere ſcandalum activum, quia manifeſtare partes inhoneſtas eſt, vel opus malum, vel habens ſpeciem mali, cùm moveant ad peccatum; quia imago inhoneſta multò magis movet ad malum, quàm verbum aliquod turpe, & certum eſt hoc eſſe peccatum.

8 Retinentes autem dictas imagines palam, & in publico, puto etiam peccare mortaliter, niſi illas retineant ornatus cauſa cum aliquo velo coopertas; itaut facilè non poſſit amoveri; & ideò Pater Ottonellus, ubi ſupra *cap.4. quæſt.7.* ſic ait: *Concludiamo, che buon modo per rimediare all' oſcenità delle ſtatue, delle pitture ignude, ed impudiche, ſi è il ricoprirle con veſti, o col viſparo delle tele. Così nel ſecolo paſſato fu per comando Papale coperta con bronzo la nuda ſtatua della Giuſtizia, che miraſi collocata in Roma per ornar il ſepolcro del Gran Vicario di Criſto Paolo Terzo; e ſannogli eruditi, che un' antico Senatore fece coprire con ornamento di finiſſimo oro due beliiſſime ſtatue, che erana ignude.*

9 *Ed in vero una pittura oſcena, che è artifizioſiſſima, con eſſere coperta maſſimamente con tela, non perde punto d' artificio, anzi conſervaſi più lungamente, acquiſta maggior ſtima, e ſi può ſenza molto pericolo di peccare, o di muovere a peccare, far vedere ſolo da perſone intendenti dell' arte, e virtuoſe di ſpirito, ove, ſe ſta eſpoſta a gli occhi di tutti pubblicamente, ſerve di pubblica fucina a' Demonj, per infuocare mille ſaette di libidinoſi penſieri, e per ferir i cuori di moltiſſimi poco fondati nello ſpirito, e nell' amore della Criſtiana purità, e virtuoſa modeſtia;* Ita ille. Quod utinam à Principibus, & viris nobilibus obſervaretur.

10 Nec obſtat dicere uſum eſſe in contrarium, nam reſpondeo, hoc non eſſe verum, & erit uſus illicitus, niſi fiat cum dictis circumſtantiis. Dicere autem, quòd dictæ imagines primariò fiant ad oſtendendam perfectionem artis, & ideò non refert, ſi ex accidenti moveant ad peccatum. Reſpondeo, quòd ſi oſtenſio perfectionis artis eſſet neceſſaria, excuſaret eam actionem à peccato; ſed ad uſum commmunem non poteſt occurrere neceſſitas, quæ excuſat ab occultatione illarum partium. Et ideò ſemper pingendæ ſunt coopertæ; imò penitùs abſcondendæ.

11 Ex dictis patet, me rectè reſpondiſſe his diebus interrogatus de hoc caſu: An mulieres aliquæ, quæ in quadam civitate Status Eccleſiæ incedere publicè volebant cum parte pectoris, & mamillarum nudatæ, An inquam dictæ mulieres eſſent à Confeſſariis abſolvendæ? & negativè reſpondi, ac præter Albertum de Albertis, & Petrum Marchan. à me alibi adductos, adduxi noviſſimè Bricchium, ubi ſupra, *in Promptuario Confeſſ. part.2. cap.23.* ubi ſic ait: *Le donne, che portano veſti così ſcollate, che ſe li vedono le mammelle, ed il petto, poſſono ſcuſarſi dal peccato mortale, ſe ciò fanno ſecondo la conſuetudine della Patria, e ſenza mala intenzione; imperocchè tal parte pare oneſta, e pare, che le donne abbiano il jus di accomodarſi alla conſuetudine di già ricevuta, quale non coſta, che così facilmente tira al peccato, ſarebbe ben peccato mortale l' introdurre tal coſtume, perche le coſe inſolite più muovono, ed incitano.*

12 Ita ille, cui adde Novarinum *in ſcrutinio ſpirituali par.2. cap.32.* Joſephum Roccaſul. *in praxi Theolog. moral. tit.2. lib.4. in 6. precept. Decalog. cap.3. num.238.* ubi ita aſſerit: Dubitabis, an fœminæ, quæ veſte tenui utuntur, ut conſpiciantur pectora, & mammillæ, peccent mortaliter? Bonacina *quæſt.4. de matr. punct.9. num.23.* excuſat à mortali, ſi id fiat juxta conſuetudinem Patrię abſque prava intentione. Et rationem reddit: nam pars iſta videtur honeſta; & fęminæ videntur habere jus accomodandi ſe conſuetudini jam receptæ. Addit autem eſſe peccatum mortale introducere hujuſmodi morem; alii tamen dicunt peccare mortaliter, quia aſpectus iſtarum partium, quamvis non ſint ipſę partes inhoneſtę, ſolent provocare ad luxuriam. Hæc Roccaſul.

13 Et ante illum Caietanus *2.2. quæſt. 69. articul. 2.* Navar. *cap.23. num. 19.* Graff. *loc. citato* Bonacin. *de matrim. quæſt. 4. punct. 9. numer. 22. quæſt. 13.* Layman. *lib. 2. tract. 3. cap. 13. num. 11.* Filiuc. *tractat. 30. lib. 10.* Baldell. *tract. 1. diſp. 5.* qui omnes licèt excuſent à mortali fœminas portantes ex conſuetudine antiqua pectus & ubera nudata, attamen omnes clamant nullo pacto introducendam de novo; immo multi docent extirpandam eſſe.

14 Unde ſi talis conſuetudo prava alicubi fuerit introducta putat Juannes Maria de Caſtilleuto *in Theol. moral.* Seraph. *tom. 1. verb. Conſuetudo, diffic. 22.* quod ſuperiores tam Eccleſiaſtici quàm ſæculares tenentur ſub peccato mortali ſupprimere, & extirpare, quod variis rationibus confirmat.

15 Nota verò, quod idem de Caſtillento *diffic. 24.* quærit, utrum conſuetudo antiqua, vel nova fœminarum portantium ubera, pectus nudatum in aliqua patria excuſet à mortali, & tolerari valeat ratione parvitatis materiæ, vel ſimplicitatis, & ignorantiæ.

16 Et reſpondet: Dico primò, parvitatem materiæ in hoc more fœminarum portantium ubera, & pectus nudatum excuſantem à peccato mortali poſſe dari, mihi certum eſt, nam cùm hic mos, & conſuetudo habeat ſuam latitudinem circa modum magis; & minus laſcivum, & provocativum ad libidinem, ſanè poterit dari modus notabiliter obſcœnus, & notabiliter, ſeu efficaciter provocativus ad Venerem; & minus obſcænus, & leviter excitativus ad libidinem: mos ergo notabiliter obſcœnus, & provocativus ad peccatum, eſt ſanè illarum quæ ubera proſtituunt uſque ad medietatem; itaut totum pectus appareat, hic enim modus utpote omninò inhoneſtus, & meretricius eſt notabiliter provocativus: experientia teſte, ad libidinem, & hic modus eſt certiſſimè peccaminoſus, nec ullo modo debet excuſari à peccato & hunc modum in ſuperioribus difficultatibus acriter impugnavimus.

17 Dico ſecundò, quod in quibuſcumque locis viget antiqua conſuetudo, ut fœminæ incedant publicè cum pectore, & mammillis notabiliter nudatis, poſſunt à mortali excuſari ab ignorantia invincibili, & vera ſimplicitate, quia ignorantia invincibilis legis & præcepti, maximè quando dubitatur etiam ab aliis an obliget ſub mortali, excuſat à culpa: itaque ignorans fœmina aliqua invincibiliter talem modum incedendi cum uberibus nudatis eſſe vitioſum, & peccaminoſum poteſt excuſari à mortali ſimiliter, quæ vera ſimplicitate præciſo omni alio malo ſine eodem modo incedunt, putantes certè id ſibi licere, quia communiter aliæ ejuſdem conditionis, & ſtatus fœminæ tali ſcollatura ubera nuda, & pectus oſtendente utuntur, nec iſte modus à ſuperioribus Eccleſiaſticis, & ſæcularibus corrigitur, nec à propriis parentibus, vel maritis arguitur, nec quod pejus eſt, & lacrymis dignum, à propriis confeſſariis reprehenditur tanquam peccaminoſum ſanè excuſantur à peccato, quia ubi doluſ non eſt, peccatum eſſe non poteſt, ſtatim verò, ac ſeu per confeſſarios, Prędicatores, ſuperiores, vel aliquas graviores matronas monentur talem modum eſſe impudicum, vitioſum contra rectitudinem naturalis, & moralis honeſtatis, & moraliter peccaminoſum, quia valde provocativus ad libidinem oculos inſpicientium hominum, tenentur talem veſtiendi modum deponere, & ubera, pectus aliquo honeſto velamine, non ta-

tamen tranſparenti contegere, aliter ſe mortalis peccati reas cognoverint, æternis pœnis infeliciter puniendas pro tam inutili, vanoque modo portandi pectus, & ubera nudata. Hucuſque Caſtillento. Quæ omnia magis confirmantur, ut ſuperiùs dixi à Patre Alberto de Albertis, & à Patre Petro Marchan. à me * alibi adductis.

* Alibi in R. præteritis notat.

R E S O L. LXIV.

An licitum ſit pingere, vel fabricare idolum ad petitionem infidelis, vel conſtruere Synagoga Judæorum, & facere veſtem Sacerdotalem?

Et ex doctrina hujus quæſtionis infertur hiſtriones graviſſimè peccare, & ſint per ſe, (ut nunc hiſtrioniam exercent,) in ſtatu peccati mortalis. Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 6.

Sup hoc in R. ſeq prope ſinem. Qui non audet, & ipſ in Reſ.73. §.ult.

§.1. NEgativam ſententiam docet Coninch. *in 2.2. diſp.18. dub.13.num.213.* & ita etiam docet de confeſſione veſtis ſacerdotalis, quia hæ actiones non ſolùm ratione cooperationis cum alterius mala actione, ſed ex ſe pro ut in his circunſtantiis ſpectantur, cedunt in honorem falſi cultus, & ſunt implicita quædam hujus profeſſio. Confirmatur primò, quia illa conſciens agit ut inſtrumentum illius, qui petit ea fieri, & ex ipſius motione, quare cùm hic per illam actionem abſolutè colat idolum, & profiteatur ſuam falſam religionem, idem videretur dicendum de ipſius inſtrumento, ſive de conficiente illam veſtem, illudve idolum. Confirmatur ſecundò: quia legimus multos olim ſculptores maluiſſe graviſſima tormenta perpeti, quàm Imperatorum gentilium idola ſculpere.

2 Non deſinam tamen hic adnotare Caſtrum Palaum *tom. 1. tractat.6. diſput.6. punct.12. num.7.* docere graviſſimo metu excuſari poſſe, ſi in tali caſu idolum ab artifice non epoſtulatur fieri in contemptum Religionis, neque ſcandalum adſit illud ita contemnere: nam fabricatio idoli intrinſecè mala non eſt, ſed ſæpè honeſtari poteſt; quod autem fiat ad petitionem illius, qui illo ad malum finem uſurus eſt, non conſtituit in fabricante malitiam; quia ipſe non famulatur petenti in illa mala intentione, ſed in re petita, & hoc ex metu, neque agit ut inſtrumentum mali operis in ſe indifferentis. Ergo, &c. Et Adamus Tannerus *in t. 3. diſp. 1. quæſt. 9. dub. 5. num.144.* tenet Chriſtianum magna egeſtate preſſum poſſe operas ſuas locare Judæo in Synagoga ædificanda.

3 Nota etiam quòd noviſſimè hanc quoque ſententiam docet Hurtado de Mendoza *in 2.2. diſp. 66. ſect. 6. §. 181.* ubi ſic ait: De ſculptura, aut pictura idoli eſt dubium, & quidem ea eſt licita, quando nec quæritur, nec timetur idololatria; cùm autem timetur, dico peccare contra Religionem, qui eam præbet abſque urgentiſſimo damno. Probatur tum ex lege charitatis, tum quia omnis virtus obligat, ut vitentur omnes occaſiones eam violandi ut pono ex diſputatione de ſcandalo: ſi autem non poſſum ego non præbere idolum abſque gravi damno proportionato, non pecco in eo dando. Ita auctores adducti cenſent univerſim, nullum teneri cum gravi damno proportionato ad vitandum aliena damna, quia hæc actio non eſt cooperatio ad idololatriam, ſed eſt prævia materiæ oſtenſio, qua abutitur infidelis: idem dixerim de ædificatore, niſi quod minor cauſa excuſat. Quia ubi permittitur Judæis Synagoga, poſſunt opifices eam ſtruere. Ita Hurtado, & ſibi objicit Sanctum Thomam, qui ait, peccaturum hominem exercentem artem, cujus opere nullus poſſit niſi malè uti, ut qui idola efficeret. Sylveſter *ver. infidelitas, q. 4.* reſpondet loquutum S. Thomam de artifice volente ſuo opere compleri idololatriam aliorum: at Sylveſter fugit, non exponit S. Thomam diſcrimen adducentem inter artificem, cujus operibus nullus poteſt benè uti, & eum, cujus opere poſſumus, & uti & abuti; at ſi hic ſecundus eo animo operaretur, etiam peccaret: ergo ſentit S. Thomas ſtructuram idoli eſſe intrinſecè malam.

4 Reſpondet verò Hurtado rectè id dictum à S. Thom. quia qui ſe addicit illi arti, ipſe abſque neceſſitate ſe facit ſcandalum, cùm poſſet aliam artem exercere. Unde hiſtriones graviſſimè peccant, & ſunt per ſe (ut nunc hiſtrioniam exercent) in ſtatu peccati mortalis, quia nulla neceſſitate compulſi ſe addicunt arti, quam ſciunt eſſe laqueo infinitis ſpectatoribus: at non agit S. Thom. de eo, qui caſu cogitur ad efficiendum idolum, ut nunc non peccaret hiſtrio in agenda fabula Leandri ad vitandum grave damnum. Et hæc omnia dicta ſint ſecundùm mentem Hurtadi, & Caſtrai Palai.

5 Nam, ut verum fatear, prima opinio magis mihi placet, quia, ut optimè advertit Jacobus Granado *in 2.2. contr.1. tract. 15. diſp.12. n. 6.* licet fabricatio idoli, aut conſtructio Synagogæ ſi metaphyſicè conſiderentur, poſſint à malo fine præſcindi, moraliter non poſſunt: nam idolum eſt quædam figura ſub tali ratione, aut cum talibus ſignis, quæ non niſi ad falſi Dei cultum ex inſtitutione Reipublicè referuntur, & conſtructio Synagogæ non eſt ad aliud, quàm ad cæremonias Judaicas. Ergo qui talia conſtruit; aut vendit, non poteſt præſcindere intentione ſua malitiam ibi repertam. Ergo per ſe cooperatur mala, ac proinde graviter peccat. Et ſanè mens ipſa omninò diſſentaneum eſſe, apprehendit hominem aliquem intentum eſſe conſtruendis idolis; aut ex illorum venditione lucrum reportare: nec video, quomodo non exhibeat aliquem cultum idolo, qui conſtruit, ut vendat Ethnico illud adoraturo. Et ita hanc ſententiam noviſſimè docet doctiſſimus Andreas Duvalius *in 2.2. D. Thoma, tract. de fide, q. 7. art. 9. concul. 1.* An verò ſi non poſſit fabricari idolum à Chriſtiano, poſſit tamen vendi, infrà dicendum erit.

Inf. in duabus Reſ ſeq.

R E S O L. LXV.

An liceat vendere Gentilibus idolum ad evitandum periculum mortis? Ex par. 5. tract. 7. Reſ. 36.

§.1. VIdetur reſpondendum negativè, quia Doctores abſolutè docent talem venditionem eſſe illicitam, nec excipiunt caſum neceſſitatis. Vide Lorcam *in 2. 2. quæſt. 10. art. 9. num. 5.* Caſtrum Palaum *tom.1. tract.6. diſp. 6. punct.8. num. 2.* Duvalium *in 2.2. D. Thoma, tract. de fide, quæſt. 7. art. 9. concl. 1.* Molfeſium *in ſumma tom.1. tract.8. cap.10. n.66.* Joannes VVigers *in 2. 2. q.10. art.9.* Verùm Valentia *tom.3. diſp. 1. q. 10. punct. 6.* cum Sylveſtro docet eam venditionem in tali caſu licere, quod non cenſet improbabile Coninch. *de fide diſput. 18. dub. 13. concl. 1. num. 12.* quia cùm hæc venditio ex ſe, & pront proficiſcitur à vendente, non cedat in honorem, aut cultum falſæ religionis, ſed ſolùm quatenus vendens per eam videtur conſentire & cooperari malæ alterius emptioni ac intentioni, extrema neceſſitas videtur eum excuſare & efficere, ne illa venditio ſecundùm moralem æſtimationem cenſeatur hic & nunc ullo modo fieri in talem finem, aut eſſe cooperatio alterius malitiæ, ſed ſolùm medium evadendi præſens periculum. Confirmatur, quia qui furi dat inſtrumenta, quibus alienam domum eſt effracturus, aut furioſo paranti alterum occidere dat gladiũ quo facinus perpetraturus eſt, non minùs videtur horum malæ voluntati cooperari, quàm ille, qui Ethnico vendit idolum, & tamen ſi illi id faciant, quia aliter mortem nequeunt evadere, ratione hujus circumſtantiæ non cenſentur aliorum nequitiæ moraliter cooperari, & excuſantur ab omni culpa; ergo idem dicendum videtur, de vendente idolum, nè aliàs occidatur, & fortè D. Thom. aliique abſolutè docentes talem venditionem eſſe illicitam, hunc caſum non negant, quia facilè poſſunt intelligi eam per ſe eſſe illicitam, niſi ex hujuſmodi circunſtantiis excuſetur. Ita Coninch, qui non audet hoc concedere in ædificatione idoli, vel illius confectione, aut veſtis ſacerdotalis ad petitionem infidelis factam; & de hoc dictum eſt *ſuprà*. Nota etiam quòd ſententiam Valentiæ tenet noviſſimè Adamus Tannerus *tom. 3. diſp. 1. q.9. dub.5. n°144.* docens, Chriſtianum magna egeſtate preſſum, quam aliunde ſublevare facilè non poſſit, poſſe infideli idolum vendere, ſi modò mala intentio abſit, & quacumque demum ratione conſtet, eum hoc non facere ea intentione, ut ejuſmodi ſuperſtitioni ſoveat, aut eam quovis modo profiteatur; ſed, ut dixi, Doctores contrariam ſententiam tenent communiter.

Sup. hoc in R. ſeq §.ult.

Sup in R. quæ hic eſt antecedens ... hoc ſuſ in Reſ.73 § ult.

R E S O L. LXXI.

An liceat vendere Judæis Agnum, quem ſcio ab ipſis immolandum; & quid de ſimilibus venditionibus.

Ex quo infertur qua ratione ſit licitum, vel illicitum conficere, aut vendere res aliquas, quibus emptores creduntur ad peccandum abuſuri, ut veſtes, arma, fucos, venena, &c. Ex p.5.tr.7.Reſ.37.

§.1. LIbet huic quæſtioni reſpondere cum verbis Petri Lorca *in 2.2. q.10. art.9. num. 5.* ubi ſic ait: Conſentiunt omnes nefas eſſe vendere, aut quomodolibet miniſtrare ea, quæ per ſe ad infidelitatem conferunt, nec alium uſum habent, ut veſtes ſacerdotales, idola, templa idolorum, Synagogas, & ſimilia, quia hoc eſt cooperari pravis actionibus. Et eodem modo univerſim non licet præbere alicui, conſtruere, aut vendere, quæ per ſe malæ actionis inſtrumenta ſunt. Solùm ergo eſt dubitatio de indifferentibus, quæ per ſe determinata non ſunt ad pravæ actionis uſum, ſed poſſunt in alios uſus aſſumi, ex malitia tamen infideli ad infidelitatis actiones applicantur, ut vendere agnum Judæo, quem ipſe immolet, pannum, aut ſerica Gentili, ex quibus veſtem ſacerdotalem conficiat. In quo puncto conveniunt etiam authores peccatum eſſe, ſi iſta vendantur ea intentione, ut infidelis ad infidelitatem eis utatur, & nullum eſſe peccatum, ſi vendantur cum ignorantia probabili futuri uſus. Sed controvertitur, ſi vendantur ſine intentione, cum ſcientia tamen pravi uſus. Joannes Medina *C. de reſtitut. quæſt. 30.* Antonin. *3. part. tit. 1. cap. 27. §. 3.* Roſſel. *ver Judæus*. Armilla *verſicul. Infidelitas, num. 7.* affirmant, quia indirectè cooperamus peccato Infidelis. Meliùs tamen Cajetan. *articul. 4. hujus quæſt. & quæſt. 169. art. 2.* Angelus *vers. Infidelitas, num. 1.* Navarrus *in ſumma cap. 20. num. 16. & cap. 23. num. 91.* dicunt non eſſe peccatum, quia cùm hæc inſtrumenta indifferentia infideli præſtantur, actio iniqua ejus non volita directè, neque indirectè,

Sup. hoc in R. ſeq §. Verùm, caſum ad med.

eſt enim effectus per accidens, & non per ſe conſequens, qui non imputatur, etiamſi ſit prævisus, dummodo non ſit intentus, ut patet ex doctrina S. Thom. 1.2. *quæſt.* 74. *art.* 8. *&* *quæſt.* 20. *art.* 4. Quidam limitant hanc ſententiam, ut vendere non liceat, ſi eò, quòd non dederim, ſperetur impediri peccatum alterius, & ego non patior detrimentum aliquod magni momenti. Sed non oportet his ſcrupulis innodare conſcientiam, nam hîc non agimus de obligatione impediendi peccatum alterius, quæ provenit ex correctione fraterna & charitate, & habet ſuas regulas, quas agentes de charitate trademus; nunc verò ſolùm agimus de ea obligatione, quæ oritur ex cooperatione & concurſu ad iniquam alterius actionem, & qui hujuſmodi inſtrumenta miniſtrat, rarò impedire poterit alterius peccatum, & rariùs tenetur diſcutere, an impedire valeat. Aliter tamen ego limito ſententiam hanc, quo pacto poteſt etiam in concordiam cum priori reduci. Nam aut inſtrumenta hæc quantumcùmque indifferentia dummodo ſint apta, præbentur non ſolùm ei, quem ſcio, vel probabiliter credo malè uſurum, ſed etiam exercenti actu pravam actionem, vel ad eam proximè parato, aut ſolùm dantur cum dubio, vel præcognitione pravi uſus, non tamen in ipſo exercitio, aut exercitium paranti. In primo caſu non dubito peccatum eſſe quomodocumque dare cooperationem in re injuſta. Ratio eſt, quia vel non poſſunt hoc modo dari ſine expreſſa intentione mali eventus, vel ex circumſtantiis efficitur cauſa per ſe hîc, & nunc illius effectus pravi, hac enim ratione peccaret, qui tendenti ad occiſionem alicujus præberet gladium, & qui agenti, aut paranti bellum injuſtum venderet arma & commeatum, & qui ſacrificanti Judæo, aut Gentili præberet agnum, aut victimam. In ſecundo verò caſu procedit ſecunda ſententia, & ejus fundamentum. Hæc omnia Lorca, quem ſequitur Coninch. *de fide diſput.* 28. *dub.* 13. *concluſ.* 2. *num.* 214.

Sup. hoc in R. ſeq. & Verum; & in 1.6. & 7. R. 10. & ibi in 14 Re 1. §. 3. ad in 7. & 6. ple & in R. 23 §. unde.

2 Unde ex his infertur, qua ratione ſit licitum, aut illicitum conficere, aut vendere res aliquas, quibus emptores creduntur ad peccandum abuſuri, v.g. veſtes, quibus abutentur ad ſuperbiam, aut luxuriam, arma, quibus utentur in bello injuſto, aut aliquem injuſtè occident. Dicendum enim eſt primò non licere ejuſmodi res vendere, quæ communiter ſolent in malum uſum peti, niſi nobis conſtet hîc & nunc non peti in malum uſum. Hinc phamacopolæ prohibentur paſſim omnibus vendere venena. Secundò licere bona intentione conficere & vendere res ex ſe, ac communi uſu indifferentes ad bonum, vel malum uſum, etſi ſciam ementem aliquando iis ad malum abuſurum, modò venditio, atque emptio ita fiant, ut ex iis earumve circumſtantiis non poſſit hîc & nunc colligi ille malus uſus futurus, ſive mala ementis intentio; ſecus verò eſſet quando emptio cum eis circumſtantiis fit, ex quibus exteriùs apparet mala ementis intentio. Hinc illicitè jam furenti, & minitanti alteri necem vendo gladium. Item illicitè defero arma ad caſtra eorum, qui iniquum bellum gerunt, aut etiam jam apertè ad illud proficiſcentibus illicitè ea vendo. Secus eſſet ſi aliquibus meã officinam omnibus patentem inſtar aliorum accedẽtibus ea venderem, quos ex aliquibus aliis ſignis conijcerem velle ad bellum injuſtum proficiſci, aut aliquando aliquos occiſurus, tunc enim his, ſicut aliis, licitè ea vendo; niſi fortè non vendendo poſſem eorum peccatum, vel abſolutè, vel magna ex parte impedire, tunc enim ſi ſine notabili meo incommodo poſſem ea non vendere, ad hoc tenerer, quòd ſi non poſſem ea non vendere ſine tali incommodo, tunc videndum eſt, an malum quod non vendendo impedirem, ſit tanti momenti, ut ad illud evitandum tenear illud incommodum pati, vel contra, an ſit levius, quàm ut tenear illud cum tanto meo incommodo impedire? In ſecundo enim caſu licitè talem rem vendo, ut incommodum vitem, ſecus eſt in priore. Quæ etiam locum habent in venditione rerum ex ſe indifferentium, quæ communiter ad malum finem petuntur (ut ſunt venena, & ſimilia) aut iis circumſtantiis petuntur, ex quibus patet eas ad malum uſum peti. Et hæc omnia docet Coninch *ubi ſuprà* *n.* 217. 218. *&* 219. Vide etiam me ipſum *in* 1. *p. tract.* 8. *reſ.* 41. neque deſeras videre Sylvium *in* 2.2. *quæſt.* 77. *art.* 4. *quæritur* 1. *concl.* 1. *& ſeq.* & Caſtrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 6. *diſput.* 6. *punct.* 8. *per totum.*

Quæ nunc eſt in 1. 6. tr. 5. Re. 110.

Sup. hoc in R. præcedenti ab ejus principio.

3 Verùm poſt hæc ſcripta invenio Hurtadum de Mendoz. *in* 2.2. *diſp.* 76. *ſect.* 5. §. 179. docere, urgente neceſſitate gravi licere miniſtrare Judæo agnum, quem emit immolandum; & contra Lorcam putat, parum refferre Judæum eſſe paratum, vel imparatum. Sed circa præſentem quæſtionem vide etiam Duvallium *in* 2.2. *D. Thomæ, tract. de fide, quæſt.* 7. *art.* 6. *concl.* 2. Granad. *in* 2.2. *contr.* 4. *tract.* 18. *diſp.* 12. *num.* 3. Maldrum & VVigers *in* 2.2. *quæſt.* 10. *art.* 9.

RESOL. LXVII.

An licitè poſſis miniſtrare indifferentia, eo quod proximus alibi erat transgreſſurus præceptum, ut v.g. admovere ſcalam, vel humero ſuſtentare, quando quis vult furari, aut hominem interficere, vel fornicari, aut vendere Agnum Infideli, quem ſcis velle ad immolandum Idolos; fucos mulieri, quos ſcis velle ad alliciendum Juvenes ad turpem ſui amorem; & etiam de cauponibus, tabernariis; & ſimilibus agitur? Ex part. 5. *tract.* 7. Reſ. 38.

§. 1. NEgativè reſpondet Suar. *de charitate, diſp.* 10. *ſect.* 3. *n.* 2. *& ſect.* 4. *num.* 5. cum Caſtro Palao *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 10. *num.* 4. & ratio eſt, quia ſi proximus, verb.g. alibi non eſſet ſoluturus jejunium & tu, nulla cauſa intercedente, cœnam ſubminiſtrares, ferè omnes conveniunt te peccaturum, quia aliquo modo concurris peccato alterius. At quòd alibi proximus ſit ſoluturus jejunium, non immutat tuum concurſum, qui in ſubminiſtratione cœnæ conſiſtit, Ergo eodem modo concurris. Præterea contra diſtinctionem Sanchez eſt, quia tota malitia harum actionum indifferentium ſumitur à peccato, quod adiuvant; cùm autem hoc grave ſit, ut ſupponimus, ſemper debet dare malitiam gravem. Ergo vel eſſe alibi proximum peccaturum excuſat, ne peccatum proximi iis actionibus indifferentibus tribuat malitiam, vel ſi non excuſat, non poterit illam minuere. Adde eſſe proximum eodem modo peccaturum, eſto tu non miniſtres neceſſaria peccato, eſt contingens, & fortè ita non erit, poterit enim alia via impediri à peccato, vel Dei inſpiratione removeri, quantumvis modò ſit determinatus. Ergo quantum eſt ex te, teneris hunc effectum bonum poſſibilem promovere, & impedimentum ei non apponere.

Sup. hoc in R. 4. tr. 6. Re. 135. & 136. & hic 1. & in R. 33. curſim in §. item contra Vaſquez.

2 Verùm Sanchez *in ſumma tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 7. *num.* 16. circa præſentem quæſtionem ſic diſtinguendum exiſtimat, ſi res indifferens ſit ita proximè ad peccatum ordinata, ut per ſe mala ſit meritò cenſenda, quamvis in aliquo caſu poſſit eſſe licita, juxta dicta *num.* 7. ſuppeditans excuſatur à culpa, quamvis certò ſciat alium paratum ad peccandum, & inventurum alium, qui materiam ſuppeditet, ut nemo excuſaret admoventem ſcalam, vel humeris ſuſtentantem, quando quis vult furari; aut hominem interficere, aut fornicari. Quamvis hæ actiones ex ſe indifferentes ſint, & in aliquo caſu maxima excuſanti cauſa licitæ, nec deeſſet qui juvaret. Et ratio eſt, quia tales actiones ita proximè peccato accedunt, ad illudque ordinantur, ut ex ſe malæ dici meritò queant, niſi cauſa aliqua urgenti excuſentur. Si verò res illa ſit omninò ex ſe indifferens, ac remotè ſe habeat ad peccatum, ut vendere agnum infideli, quem ſcio velle ad imolandum idolo, fucos mulieri, quos ſcio velle ad alliciendum juvenes ad turpem ſui amorem, tunc probabile cenſeo vendentem excuſari à culpa, ſi certò ſciat ipſo non vendente, alterum venditurum, quamvis nulla alia cauſa excuſans concurrat, quod probant rationes pro parte affirmativa adductæ. Vel certè eſt ſatis probabile id non fore culpam mortalem, atque re benè perpenſa, ita probabilius judico, ſed fore culpam venialem. Ita Sanchez, quem poſtea ſequitur Bonacina *de peccatis, diſp.* 2. *quæſt.* 4. *punct.* 2. §. *unico*, *num.* 35. unde puto utramque ſententiam probabilem eſſe.

Sup. hoc in R. præcedenti à principio. & in § unic. & inf. in R. 38 ... & in 1. 6. tr. 3. Re. 110. & ibi in 14 R. 1. §. 3. ad in 7. & 6. ... in R. 23 §. unde.

3 Hinc ex hac poſteriori ſequitur vendentem ornamenta, fucos, &c. quibus mulier jam parata abutetur, excuſari poſſe à mortali, ſi ipſo non vendente, alter venderet, etſi hoc faciat juſta de cauſa. Secundò excuſari caupones, & tabernarios, cœnam, vel jentaculum matutinum, aut pomeridianum nolenti jejunare, qui alios cibos inveniret ipſis non parantibus cœnam, vel jentaculum. Tertiò excuſari famulos parantes menſam, aut menſæ inſervientes, aut coquentes cibos. Vide Bonacinam *ubi ſuprà.*

Sup. hoc ſigniter in R. 3 4. & 5. not præcedenti.

Sup. his leſ. in R. 35. §. ven. & ſuper hoc tertia ſupra in re. 39. & in aliis ejus agnot.

RESOL. LXVIII.

An tranſeunti per loca infidelium, & hæreticorum ſit licitum comedere cibos vetitos ad evitandum grave damnum, dummodo abſit ſcandalum? p. 5. tr. 7. Reſ. 35.

§. 1. REſpondeo à fortiori ex dictis ut plurimum affirmativè, quia licèt per hujuſmodi ſigna aliquo modo diſtinguantur fideles ab hæreticis, & infidelibus, at non ſunt ſigna inſtituta ad falſæ fidei profeſſionem & proteſtationem hæreſis. Ergo illis cibis utens præſumi non poteſt negare fidem, aut falſam proteſtari, ſed ſolùm te occultare voluiſſe, cùm non tenearis te manifeſtare. Ita Sanchez *in ſummma tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 4. *num.* 25. Azorius *tom.* 1. *lib.* 8. *cap.* 27. *quæſt.* 3. Coninch *de fide diſp.* 15. *dub.* 3. *num.* 50. Hurtado de Mendoza *in* 2.2. *diſput.* 48. *ſect.* 6. §. 99. Becan. *in* 2.2. *cap.* 9. *quæſt.* 5. *num.* 23. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 4. *diſput.* 1. *punct.* 17. *num.* 9. Layman *lib.* 2. *tract.* 1. *cap.* 11. *num.* 1. & alii. Dummodo abſit ſcandalum, quod quis facile poteſt evitare manifeſtando cauſam, & niſi publica authoritate provoceris, cibos illos edere in contemptum Eccleſiaſtici præcepti.

Sup. hoc leſ. in fin. R. 70. & in R. 71. § ult. curſim ad medium, & in 1. 6. tr. 1. ex ſ. doctrina R. 49. §. ult.

RESOL. LXIX.

Olim per epiſtolam quæſierunt à me, an in terris Turcarum, ſi quis utatur pileo Turcico, cum Tobalia alba, ut ſecurus tranſeat, peccet mortaliter?

Et quid, ſi ſequatur ſcandalum?

An inter alia, quæ circa hos, & circa veſtes inſeruntur, & circa

cæremonias alicujus falſæ ſectæ, & Religionis, tandem n.° tur licere vexilla ſignis conſuetis Turcarum inſignita in claſſe, vel Exercitu erigere, etiam ſi eſſet ſignum Martis, Palladis, aut Jovis, Solis, aut Lunæ, & etiam Mahometis.

Etiamque notatur non ſemper præceptum de confitendo fide obligare ad reſpondendum infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus, &c. Ex p.3. tr.5. & Miſc.1. Reſ.49.

Sup. hoc in R. ſeq. & lege etiã Reſolutionẽ ant. ſeq.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docent Cajetanus *in 2.2. quæſtion.3. art.2.* D. Antoninus *part.2. tit.12. cap.6. ſub fine*, Sylveſter *verb. Apoſtaſia, q.1. n.4.* Angelus *verb. infidelitas, n.9.* Navarrus *in man. cap.11. num.27.* Philiarchus *de offic. Sacerd. tom.1. p.2. lib.3. cap.9.* Toletus *lib.4. cap.2.* Valentia *tom. 3. diſp... q.3. punct.2.* & noviſſimè Becanus *in 2.2. cap.9. q.5. dub. 6. n.35.* quia nunquam licitum eſt falſam ſectam ſimulare; ſed in tali Caſu Chriſtianus ſimulat ſe Turcam eſſe. Ergo peccat mortaliter. Sed contraria ſententia mihi videtur probabilior cum Sà *verb. fides, num.5.* Dico igitur id eſſe licitum ob periculum mortis, aut juſtam ab hoſte victoriam reportandam, vel ob aliam cauſam ſatis gravem, & neceſſariam. Et ratio eſt, quia hujuſmodi veſtes per ſe, & directè non ſunt ſigna proteſtativa falſæ Religionis, ſed ſunt res ſecundùm ſe indifferentes: ergo, &c. Et ex his infertur, poſſe aliquem Romæ geſtare pileum cum ſigno flavo, more Judæorum, ut dum ad necem quæritur, incognitus effugiat.

Et noviſſimè hanc ſententiam præter Doctores citatos docent Tannerus *in 2.2. diſput.1. quæſt.7. dub.5. num.110.* Bañez *in 2.2. quæſt.3. art.2. dub.2.* Sanchez & Coninch *ubi infrà*, Layman *in Theol. moral. lib.2. tract.1. cap.11. numer.3.* Villalobos *in ſumma tom.2. tract.1. diffic.5. numer.10.* Suarez *de fide, diſp.14. ſect.5. num.7.* & alii.

2 Ad argumentum contrarium reſpondetur, ſupradictas veſtes non continere mendacium, nec falſam ſignificationem, ac proinde nec fidei negationem, ſed occultationem tantùm cum materiali ſimulatione. Et confirmatur, quia etiam in verbis, ſi habeant plura ſignificata, licitum eſt uti verbo ambiguo in ſignificatione, quæ ac occultandum ſecretum deſervit, etiam ſi ab audiente in alio ſenſu ſint verba accipienda. Ergo in noſtro caſu licitus eſt uſus talium veſtium in neceſſitate, ſunt enim quaſi ambigua, & æquivoca ſigna, quæ poſſunt, vel ob ſolum uſum primarium, vel propter ſignificationem ſumi. Eſt igitur in poteſtate utentis, unum ab alio ſeparare, etſi aliquis fortaſſe decipiendus ſit.

Sup. hoc infra in Reſ. 71. & 72.

3 Sed plus addunt Sanchez *in ſumma, tom.1. lib.2. cap.4. numer.20.* & alii, ob gravem neceſſitatem licere etiam in terris infidelium uti per materialem ſimulationem ad ſe occultandum veſtibus per ſe primò deputatis ad ſuperſtitioſum cultum alicujus falſæ ſectæ, quæ non habent communem, & corporalem uſum, ſed ſacrum, vel quaſi ſacrum in tali ſecta, & ratio, quia ſupradictę veſtes etiam in tali caſu ſemper retinent aptitudinem, quam de ſe habent ad communem uſum tegendi, ac defendendi corpus. Ergo licitum eſt homini uti quacumque veſte propter hunc uſum quaſi intrinſecum, & naturalem, contempta quacumque alia hominum inſtitutione, & permittendo aliorum deceptionem, etiamſi inde ſequatur ſcandalum. Hæc opinio eſt probabilis, ſed longè probabilior eſt contraria, quam tuentur Suarez *tract. de fide, diſp.4. ſect.5. n.12.* & alii.

4 Notandum eſt etiam hic obiter, primò aliquos etiam aſſerere licere falſam Religionem, utendo aliquibus ipſius cæremoniis; quibus illa in cultu ſibi proprio utitur, non quatenus ſunt cæremoniæ illius Religionis, ſed ob alium finem, & juſtam cauſam. Ita Medina *in part.2. quæſt.103. art.4.* & hanc ſententiam noviſſimè docet etiam Lorca *in 2. quæſt.6. diſp.24. num. 7.* ubi *num.9.* addit hoc verum eſſe, etiam ſi hæc ita fierent, ut videntes credant non illas cæremonias formaliter uſurpari, quatenus ſunt cæremoniæ illius Religionis, quia hæc eſt ſimulatio, aut potiùs diſſimulatio; addit tamen idem Lorca huic ſententiæ triplicem limitationem. Primò, ut actiones tales ſint, ut ratio cultus ab iis ſeparari poſſit; ideòque damnat adorationem externam Idolo factam cum iis circumſtantiis, quibus nata eſt ſignificare ejuſdem internam adorationem. Secundò, ut abſit ſcandalum. Tertiò, ut illo uſu non obſcuretur confeſſio fidei, quando hæc obligat, nec ex circumſtantiis cenſeri poſſet fidem negari. Hæc omnia Lorca; ſed an probabiliter, judicent viri docti; nam illum impugnat noviſſimè Coninch *tract. de fide, diſput.15. dub.3. num.28.*

Sup. hoc infra ... ſeq. num. 4. 7.

5 Notandum eſt ſecundò contra Azorium *tom.1. lib. 8. capit. 27. part.6.* & alios, licere vexilla ſignis conſuetis Turcarum inſignita in claſſe, vel exercitu erigere, etiamſi eſſet ſignum Martis, Palladis, aut Jovis, Lunæ, Solis, & etiam Mahometis. Et ita docent Camerus *in 2.2. diſput.1. quæſt.7. dub.5. num.117.* Layman *in Theol. moral. lib.2. tr.5. cap.11. n.4.* & alii.

6 Notandum eſt tertiò contra Cajetanum *in 2. 2. q.3. artic.2.* non ſemper præceptum de confitenda fide obligare ad reſpondendum infideli interroganti, an aliquis ſit Chriſtianus; ſed regulariter tantùm id verum eſt, quamdiu alioqui diſſimulatio fidei cederet in fidei injuriam, aut nocumentum proximorum. Et ita docet Bañez etiam *in 2. 2. q.5. art.2.* quem noviſſimè ſequitur Tannerus ibidem *diſp.1. q.7. dub.5. num.120.* Coninch *tract. de fide, diſp.15. dub.5. num.109.* Lorca *in 2. 2. diſp.24. n. 21. & 22.* cum aliis.

7 Adverte tamen cum Filliucio *tom.2. tract.22. cap.3. nu.65.* poſſe in tali caſu aliquem eludere aliqua ratione interrogantem, non autem negare ſe eſſe Chriſtianum.

RESOL. LXX.

An ad evitandam mortem, vel aliud graviſſimum damnum aliquando ſit licitum uti pileo pallido Judæorum, vel Tobalia Turcarum?

Et an Sacerdos Gentilis, & Turcicus ad Fidem noſtram converſus teneatur ſtatim deponere veſtes, quibus uti ſolet?

Et an Catholicus Angliæ veſcendo carnibus diebus vetitis veneris, & Quadrageſima ad ſe occultandum peccet? Ex part.5. tract.7. Reſ.33.

§. 1. NEgativè reſpondent DD. quos citat Sanchez *in ſumm. tom.1. lib.2. cap.4. num.18.* quia pileum illud indicat eo utentem eſſe Judæum. Sed nullus poteſt licitè dare infidelitatis indicium, ergo neque eo pileo uti.

Sup. hoc in R. præcedẽti, & lege etiam Reſolutiones ejus ſecundam ann.

2 Sed hoc non obſtante Gordonus *in ſumma tom.2. lib.6. quæſtion.12. cap.9. §.3. num.22.* Duvallius *in 2. 2. D. Thomæ, tract. de fide quæſt.3. art.3. concluſ.3.* Vuigers *in 2. 2. quæſt.3. art.2. numer.50.* Tannerus *tom.2. diſp.1. quæſt.7. dub.4. num.100.* Caſtr. Palaus *tom.1. tract.4. diſp.1. punct.17. num.3.* Coninch *de fide diſput.15. dub.3. concluſ.8.* & Hurtado de Mendoza *in 2. 2. diſput. 48. ſect.3. §.27.* cenſent probabilem, aut probabiliorem ſententiam, nempe interdum licere uſurpationem ſigni, quo ſoli infideles utuntur pro ſigno ſuæ ſectæ. Et quoad pileum dico ejus uſum poſſe eſſe ex aliqua cauſa diſtructa à Religionis cauſis: ergo poſſumus eam ob cauſam illo uti ob aliquam neceſſitatem vitandæ mortis. Antecedens patet, quia pileus habet effectus naturales independentes à ſignificatione Judaica, non ſecus ac aliæ veſtes, quo diſtinguitur à verbis, quibuſcum loquimur, non utimur niſi ad ſignificandum objectum ut à nobis concipitur. Conſequentiam probo, quia quando uſus eſt indifferens ad ſignificanda plura, non eſt cur ex gravi neceſſitate vitandæ mortis non poſſim ego uti ad finem diſtinctum à profeſſione Religionis. Quod explico, quia commune eſt hoſtes indui ſuorum hoſtium veſtibus, vel ut eos capiant, vel fugiant. Unde Turca videns in mari navim cum gentilicio Lunæ, imprudenter cenſet navem illam eſſe Turcarum, ſed ſi prudens ſit, debet timere ne ſit Chriſtianorum ſe alieno ſigno diſſimulantium; ergo eadem ratione ſi Judæus gladio & ferro minitans Chriſtiano, videat hominem Judaico ritu pileatum, imprudenter cenſebit talem hominem eſſe Judæum, debet enim ſuſpicari illum eſſe fortè Chriſtianum. Ratio à priori, quia in his eventibus hæc ſtratagemata ſunt familiaria hoſtibus ipſis ſic ſuos fugientibus. Cæteras rationes videbis apud Hurtado, qui reſpondet ad argumentum ſuperiùs allatum, diſtinguendo majorem; illud enim pileum in noſtro caſu indicat prudenti æſtimatori circumſtantiarum ea utentem eſſe Judæum determinatè, Nego majorem; indicat vagè & confusè eſſe Judæum, vel hoſtem diſſimulatum habitu Judaico, concedo majorem. Diſtinguo item minorem, nullus poteſt dare indicium infidelitatis, quo determinatè prudens circumſtantiarum æſtimator, judicet eum eſſe infidelem, concedo minorem, non poteſt dare indicium vagè indicans vel infidelitatem, vel hoſtilitatem occultam, nego minorem. Et ideò ſtante hac opinione, ex illa infert Duvallius *ubi ſuprà in 2. 2. Div. Thom. tractat. de fide, quæſtion.3. articul.3. concluſ.2.* Sacerdotem Gentilem & Turcicum ad fidem noſtram converſum, non teneri veſtes, quibus uti ſolet, ſtatim deponere, & ſe prodere, atque periculo evidenti mortis ſe exponere. Et Catholicos Angliæ * veſcendo carnibus diebus Veneris, & in Quadrageſima ad ſe occultandum minimè peccare, licèt ad proteſtationem libertatis Evangelicæ talis eſus fuerit permiſſus & introductus. Rationes pro his illationibus videbis apud Duvalium.

* Sup. hoc ſup. in R 68 & in alia ejus ann.

RESOL. LXXI.

An liceat exploratoribus, vulgò dictis Spiæ, *ſimulare in terris infidelium ſe eſſe Turcas, & veſtibus proteſtationis falſæ ſectæ uti, adire eorum Templa, veſci carnibus diebus vetitis in Eccleſia, &c.* Ex p.8. tr.7. & Miſc. Reſ.13.

§. 1. DE hoc caſu interrogatus fuit Bonacina, ut ipſe teſtatur *tom.2. diſp.3. q.2. p.3. §.... n.26.* & negativè reſpondet, quia uſus ſupradictorum ſignorum eſt intrinſecè malus: ſunt enim ſigna ex ſe ordinata ad negandam fidem.

Sup. hoc ſupra in Ref. 69. §. 9 ad plus, ſed lege eam per totam & aliam ejus primo ant. & infra in Ref. ſeq.

2 Qui tamen antea fateatur contrariam ſententiam eſſe probabilem, & ita etiam illam vocavit Valentia *tom. tertio*

diſp. 1.

diſp.1. quæſt.3. punct.2. quibus noviſſimè adde Joannem Machadum *de perfect. Confeſſ. tom.1. lib.2. tract.1. docum.5. num.8.* ubi ſic aſſerit. *Graviſſima quaſtiones, ſi las eſpias, que tienen los Reyes en tierras de infideles, y hereges puedan licitamente por el bien de la Chriſtianidad fingirſe Turcos, ò hereges, y como tales acudir à ſus Templos, uſar de ſus veſtiduras, y otras ſennales proteſtativas de falſa ſecta, &c. Probable opinion es, que ſi, y San Geronimo, y Adriano dizen, que aviendo juſta cauſa es licito fingir extrinſecamente la Idolatria, ò falſa Religion; con tal, que ſe excuſe el eſcandalo, ni ſea el tiempo, en que ſe deva confeſſar la Fè por precepto affirmativo con la forma dicha en el Documento precedente.* Ita ille. Et ratio hujus affirmativæ ſententiæ erit, quia ſimulatio falſæ Religionis extra illos caſus, in quibus obligat præceptum affirmativum confitendi fidem, nec eſt contra id præceptum affirmativum fidei, ut patet: nec contra negativum; quia, ut ſuppono, non intendit aliquis per verba, aut cæremonias falſæ Religionis fidem ſuam negare; tunc enim mentiretur, quod nunquam licet, neque profiteri alienam; ſed tantùm in ea re ſpectat utilitatem aliquam ſuam, vel aliorum. Neque etiam hujuſmodi ſimulatio eſt tunc contra charitatem Dei, aut proximi; quia, ut ſuppono, abeſt ſcandalum infirmorum, & cauſa ſubeſt, propter quam meritò ſit negligenda deceptio alterius, qui putet ſimulantem eſſe infidelem.

3 Sed ego negativæ ſententiæ prorſus adhæreo: concedit tamen Bonacina, poſſe exploratores Principum Chriſtianorum uti ſignis & veſtibus, quæ juxta regionis conſuetudinem adhiberi conſueverunt, modò Mahometus, vel aliquis falſus Deus in ipſis non exprimatur, ſicut etiam veſci carnibus diebus in Eccleſia vetitis; non autem licere prædicto viro Synagogas, & Moſcheas adire, quo tempore Turcæ ad eas confluunt cauſa orandi, vel adorandi Mahometum, vel aliud idolum: ſecus autem ſi adeat Synagogas ad negotium aliquod civile peragendum, vel ad inſerviendum alicui Principi, vel animo inſpiciendi, aut inquirendi quid ibi agatur, abſque intentione non ſolùm interiùs, ſed etiam exterius colendi Mahometum, vel idolum.

R E S O L. LXXII.

An inſtante neceſſitate licitum ſit uſurpare veſtes, & ſigna Infidelium, inſtituta ad cultum & cæremonias falſa ſectæ & legis, & in quibus depictæ ſunt imagines Deorum, & in vexillis effigiem Mahometis, Lunæ, & Martis, &c.

Et quid faciendum ſit ad evitandum aliorum ſcandalum in ſupradictis actionibus? Ex p.5. tr.7. Reſ.34.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Caſtrus Palaus *tom.2. tract.4. diſp.1. punct.17. num.7.* Turrianus *in 2.2. tom.1. diſp.35. dub.4.* Suarez *de fide diſp.14. ſect.5. num.8. & 12.* Et ratio eſt, quia uſurpatio illius habitus eſt ſimulatio Religionis falſæ, quia illo determinatè ſignificamus obſervationem Religionis falſæ, etenim veſtes illæ nulli alii uſui deſerviunt. Ergo, &c. ita etiam docet ex Sylveſtro, Toleto, Suarez, Jacobus Gordonus *in ſumma tom.2. lib.6. q.12. cap.9. §.2. n.20.*

2 Sed contrariam ſententiam in terminis & expreſsè tenet Azorius *tom.1. lib.8. cap.27. quæſt.4.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib.2. cap.4. num.20.* quam ut probabilem tenet Coninch *de fide diſp.15. dub.3. num.73. concluſ.9.* Caſtrus Palaus *ubi ſuprà*, & noviſſimè docet Duvallius *in 2.2. D.Thomæ, tract. de fide, quæſtion.3. art.3. concl.3.* Ioannes Vvigers *in 2.2. quæſt.3. art.2. num.56.* & Hurtado de Mendoza *in 2.2. diſp.48. ſect.4. §.54.* Probatur, quia uſurpatio illius veſtis habet uſus naturales & politicos independentes à ſignificatione cultus illiciti. Ergo urgente gravi neceſſitate poſſumus licitè illam veſtem uſurpare. Conſequentia patet ex §.28. Antecedens probo; tum quia omnis veſtis poteſt calori, frigori & elegantiæ corporis ſervire, nam & manipulus poteſt eſſe ad elegantiam, vel alium finem, quo differunt ſigna rerum à ſignis vocum, quòd voces natura ſua ſunt inſtitutæ ad ſignificandam rem, ut concipitur à loquente: unde dare ſignum vocale Religionis alienæ, eſſet ſimulatio, & vitiola: res autem natura ſua non ſunt inſtitutæ ad ſignificandum, unde poſſumus illis uti independenter ab ea ſignificatione. Ab infidelibus res uſurpari ad illicitum ſuum cultum eſt rebus omninò per accidens, neque illis adimit ſignificationem naturalem, aut politicam. Nec ego teneor ad illorum conſuetudinem urgente gravi neceſſitate, neque do ſignum, quo prudenter in illis circumſtantiis cenſear determinatè eſſe infidelis. Secundò probatur, quia ſi aliqua ratione uſurpatio hujus veſtis eſſet illicita, eſſet maximè quia videtur eſſe quidam cultus, ſed non ex omni caſu. Ergo. Probo minorem, quia veſtis ſacerdotalis non eſt cultus in Deum, ſed habitus, quo exerceantur cæremoniæ & cultus in Deum, Sacerdos enim Judaicus non colebat Deum ſola impoſitione mitræ, ſed quando ſic veſtitus mactabat victimas, aut adolebat incenſum: ſi autem extra templum extraheret mitram, nullum propterea cultum exerceret, ſed poſſet illam extrahere, vel ne caput infrigidaretur, aut ut elegantior mulierculæ videretur. Tandem à priori, quia ex communi gentium conſuetudine ſunt ſtratagemata ſatis familiaria, adeò ut ingruente bello alteri hoſtes ſe diſſimulent ſignis alterorum hoſtium, tunc enim prudens quiſque, qui de facie non novit eum, quem propè ſe videt amictum habitu ſimili ſuo, debet cohibere aſſenſum, neque opinari certò illum eſſe amicum, debet enim timere an ſit explorator, an hoſtis occultus. Itaque in illo caſu uſurpatio veſtis juxta communem conſuetudinem etiam illius gentis, non ſignificat determinatè profeſſionem falſæ religionis, nam & gens illa eodem ſtratagemate utitur in ſimili periculo; quando autem deſunt hujuſmodi circumſtantiæ, & prudens quiſque omnibus conſideratis cenſeat nullam eſſe occaſionem induendæ veſtis præter internum aſſenſum falſæ religionis, tunc uſurpatio illius veſtis eſt ſimulatio, & conſequenter eſt contra veracitatem, & religionem, in aliis caſibus non eſt; quia de ſe non eſt ſignificativa, ut eſt loquutio. Ita Hurtado *ubi ſuprà*, qui rectè etiam *in §. 57.* docet adversùs aliquos poſſe Catholicum uti veſtibus, in quibus depictæ ſunt imagines Deorum, & in vexillis effigiem Mahometis, Lunæ, Martis, &c. Quid autem faciendum ſit ad vitandum ſcandalum in ſupradictis actionibus, vide Hurtadum *in 2.2. diſp. 173. ſect.23. §. 286. & ſeq.* ubi optimè notat quòd ſi immineat periculum deſerendæ fidei in cruciatibus, aut aliis ærumnis, non adeſſe obligationem ad vitandum aliorum ſcandalum à dictis actionibus abſtinere.

Sup. hoc ſupra in R. 69 §. Notandum eſt ſecundo.

R E S O L. LXXIII.

An Chriſtiani remigantes in triremibus Turcarum, peccent mortaliter, & incidant in excommunicationem; Ubi plures alios caſus deciſos invenies?

Sed in hoc novo ordine ferè omnes caſus contentos in corpore hujus Reſolutionis in hoc etiam tractatu ſupra reperies in ſuis ſpecialibus, & latis Reſolutionibus. Ex part.3. tractat.5. & Miſcell.1. Reſol. 36.

§. 1. AFfirmativam ſententiam docuerunt Fernandez *in exam. Theol. moral. part.4. cap.5. §.4. num.6.* Ugolinus *de cenſ. Papæ reſervatis part.2. cap.3. §.2.* Suarez *tom.5. diſputat.21. ſect.2. numer.60. 61. & 62.* Paulus Comitolus *in reſpect. de cenſ. lib.3. capit.7. numer.8.* Beja *part.3. caſ.23.* Salas *in part.2. tractat.3. diſput.11. ſect.1. de legibus*, Navarrus *in man. capit.17. num.63.* Toletus *in ſumma lib.1. cap.24.* & alii, ſed ſi Turcæ corpora dictorum Chriſtianorum affligunt, iſti Doctores animas laceſſunt, quia ſi hæc opinio eſſet vera, væ, væ, væ Chriſtianis captivis.

2 Ideò contrariam ſententiam puto omninò ſuſtinendam eſſe, quam docent 8 Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in ſumma tom.1. lib.1. cap.7. num.18.* quibus ego addo Tannerum *in 2.2. D. Thom. diſp.1. quæſt.9. dub.5. numer.144.* Villalobos *in ſumma tom.1. tractat.5. difficult.10. numer.2.* Layman *in Theolog. mor. lib.2. tract.3. cap.13. num.5.* Naldum *in ſumm. ver. Chriſtianus 2. num.6.* Reginaldum *tom.2. lib.21. num.119.* Turrianum *in 2.2. diſputat.95. dub.3.* Filliucium *tom.2. tractat. 22 cap.5. num.147.* Benzonium *tract. de fuga lib.1. diſput.1. quæſt.4* Souſam *in Bull. Cœnæ cap.4. diſp.31. num.6.* Vaſquez *opuſcul. de ſcandalo artic.8. dub.7.* Ortiz *in ſumm. cap.17. num.80.* Avilam *de cenſur. part.2. diſp.8. dub.7.* Duardum *in Bull. Cœn lib.2. can. 3. quæſt.13. concluſ.1. num.1. & ſeqq.* Vegam *in ſumma tom.1. caſu 118. cap.2.* Rebellium *part.1. lib.1. quæſt.14. ſect.7. numer. 52.* Poſſunt igitur dicti Captivi Chriſtiani contra Catholicos remigare, vel propugnacula ædificare, ſarcinas, machinas, & arma neceſſaria ad bellum afferre. Et ratio eſt, nam licèt peccatum ad quod materialiter cooperantur, pernicioſum ſit, tamen cooperatio illorum non tam propinqua eſt, ut ſine illa damnum nihilominus inferretur, quia alii non deeſſent, qui hunc laborem obirent, & actiones ſupradictæ ſunt indifferentes. Ergo, &c. Limitanda tamen videtur hæc ſententia. Primò, ſi eo loco conſtituta res ita eſſet, ut captivi auxilium denegantes, magno periculo Chriſtianos eriperent, vel victoriam illis conferrent; tunc enim bonum Reipublicæ Chriſtianæ anteponendum erit propriæ vitæ. Secundò, etiam limitanda eſt in iis, qui tormenta in Chriſtianos dirigunt, ignem applicant, quia directè damnum inferunt.

3 Ex dictis deducuntur multi caſus in praxi ſæpius occurrentes; nempè licere famulis cibo condire, & ad menſam miniſtrare, & lectum ſternere concubinæ heri & ornare heram meretricem, ſecundùm Azorium *tom.2. lib.12. cap.ult. q.8.* Sed malè addit, licitum eſſe adducere concubinam in domum heri, vel in alium locum, in quo peccaturus eſt, vel deferre internuntia, aut ſcripta, in quibus herus petit à concubina, ut ea nocte ad ſe veniat, etſi norit velle, ut veniat ad fornicandum. Unde in his duobus caſibus, & optimè diſſentit ab Azorio Rebellius *part.1. lib.2. quæſt.14. ſect.9. num.53.* Sanchez *in ſumma tom.1. lib.1. cap.7. num.25. & 26.*

4 Item

Pro parte munuſculi infrà in R. 75. poſt mediū & pro ult. hujus §. ſupra in Reſ. 69. &c.

4 Item deducitur ex prædictis, licere famulis ſternere equum, & herum comitari, & expectare, quamvis norint ipſum ad fornicandum abire; item juſſu heri portare aliqua munuſcula, ut eſculenta ad concubinam, vel aperire januam domus concubinæ, porrigere cibos, & menſam ſternere, ſi jejunare nolit, &c. ex eodem principio licitum erit domum meretrici, vel uſurario locare.

Et pro contento in hoc §. item ſupra in Reſ. 63. &c.

5 Item ex Cajetano, Arragonio, & Bañez *in 2. 2. qu. 78. art. 4.* Salonio *quæſt. 62. art. 5. contr. 2. ad ult.* deponere pecunias apud eundem, licèt hoc aliqui, & melius non admittant, ut Sotus *de juſt. lib. 6. quæſt. 1. art. 5. ad 2.* Leſſius *lib. 2. cap. 20. dub. 21. nu. 184.* Azorius *tom. 2. lib. 12. cap. ult. quæſt. 2.* & alii.

Et pro contento in hoc §. item cõtra ſupra in Reſ. 67. ad lin. 7. &c.

6 Item contra Vaſquez *opuſc. de ſcandalo, art. 1. dubit. 3.* & alios fas erit amico, qui violandi jejunii cauſa ad cauponam divertere cogitur, domum tecum abducere, & cœnam miniſtrare hoſpitalitatis, vel urbanitatis cauſa. Ita Layman *in Theol. moral. tract. 3. cap. 13. nu. 4.* Cajetanus *in 2. 2. quæſt. 147. art. 4.* & alii.

Et pro contento in hoc §. item licit. in ibidem §. ult. ad medium, &c.

7 Item licitum erit cauponibus miniſtrare cibos ſoluturo illis jejunium. Ita Ledeſma *in ſumm. tom. 2. tractat. 27. cap. 2. concl. 6. diffic. 4.* Salonius *in 2. 2. quæſt. 77. art. 4. contr. 6. poſt 3. concl.* Martinus Ledeſma 2. 2. *part. 4. quæſt. 17. art. 6. dub. 3.* Fauſtus *in Theſ. Relig. lib. 1. quæſt. 178. nu. 1.* & alii contrà Fernandez *in exam. Theol. p. 2. cap. 8. §. 2. num. 22.* Gabrielem *in 4. diſp. 16. quæſt. 3. art. 3. dub. 9.* & alios.

Et pro contento in hoc §. ult. ſupra in R. 64. & in fine Reſ. 95 ſiguantes ſup. 295.

8 Et tandem contra alios recentiores docet Tannerus 2. 2. *D. Thomæ, diſp. 1. quæſt. 9. dub. 5. num. 144.* poſſe aliquem vendere infideli idolum, aut Judæo in Synagoga ædificanda operam locare, ſi magna egeſtate prematur. Et ratio horum omnium eſt, quia præbere alteri proximam materiam peccandi ex ſe indifferentem ex juſta cauſa non intendendo ejus peccatum, ſed ad aliud ſpectando, non eſt directè ad malum cooperari, neque verò indirectè; nam illa dicitur indirecta cooperatio: quando quis poteſt ſine ſuo incommodo; & tenetur abutentis peccatum evitare? quod non accidit in ſupradictis caſibus, in quibus, ut ſupponimus, adeſt juxta cauſa, & neceſſitas; ergo, &c.

RESOL. LXXIV.

An remigantes, & captivi apud Turcas poſſint domos Chriſtianorum perfringere, devaſtare, & bona ſubripere?

Et an teneantur reſtituere damnum, quod ita dederint? Ex p. 5. tract. 7. Reſ. 30.

** Quæ hic eſt Reſol. antecedens, & in R. ſeq. & in R. 1. poſt ſeq. §. 2ndo.*

§. 1. POſſe dictos captivos remigare in triremibus Turcarum, contra plures Doctores ſatis firmavi *in 3. parte, tract. 5. reſolut.* * 36. Difficultas eſt, an poſſint, quando, v. g. Turcæ deſcendunt in terras Criſtianorum, illas devaſtare, & bona noſtra ſubripere? Coninch. *in 2. 2. diſput. 31. dub. 7. num. 104.* negativè reſpondet. Sic enim ait. Notandum nullo modo Chriſtianis in triremibus Turcarum remigantibus licere deprædari, aut incendere res Chriſtianorum, quia hœc per ſe malum & injuſtum eſt; quod etiam docet Lorca *in 2. 2. ſect. 3. diſp. 51. n. 10.* ubi tamen concedit poſſe quidem, quæ alii rapuerunt ſuis humeris ad naves deferre, vel ad caſtra.

2 Sed ne addamus afflictionem afflictis, ego puto ex timore mortis contrariam ſententiam eſſe probabilem, quam tuetur noviſſimè Caſtrus Palaus *tom. 2. tractat. 6. diſp. 6. punct. 11. num. 12.* quia licitum eſt externis bonis proximi uti, prout neceſſarium eſt ad vitandum extremam neceſſitatem; ſed illa devaſtare, & ſurripere, & tradere minanti mortem, eſt in tali caſu neceſſarium ad illam vitandam: ergo id facere licitum erit. Neque dominus illarum rerum debet eſſe invitus, ſed potiùs debet ex charitate conſentire, neque actionem, prout à te ſit injurioſam reputare: ergo, &c. Et hanc ſententiam docet etiam Molina *de Juſtit. tom. 1. tract. 2. diſput. 115. concl. 5. num. 7.* ubi ſic ait. Mortis metu, aut amiſſionis membri, fas eſt ejusmodi captivis nocumentum inferre Chriſtianis in bonis externis, & ad infidelium imperium, deſtruendo, capiendo, & ad triremes aſportando. Probatur quoniam in eo eventu ſunt in extrema neceſſitate illorum bonorum ad vitam propriam conſervandam: ergo quantum fas eſt cuique in extrema neceſſitate ſumere de bonis aliorum ad conſervandam propriam vitam, tantum damni fas erit ejuſmodi captivis inferre bonis aliorum ad vitam propriam tuendam, præſertim cùm, ſi ipſi non cooperentur ad illud damnum, defuturi non ſint qui illud ſimiliter inferant. Quod ſi petas, an reſtituere teneantur damnum quod ita dederint? De juſtitiæ rigore juxta ea, quæ in materia de eleemoſyna diximus, dicendum eſt teneri. Attamen regulariter credendum eſt Chriſtianos, neque ab illis reſtitutionem expectare, neque eam velle. Quoniam præterquam quòd mortis metu, & non in commodum proprium id effecerint, defuturi non erant, qui idem damnum darent. Ita ille.

3 Non deſinam tamen hic adnotare Hurtadum de Mendoza *in 2. 2. diſp. 76. ſect. 3. §. 114.* non approbare hanc poſteriorem ſententiam; quando dominus eſt in eadem neceſſitate ſulphuris, v. g. domus murorum & commeatuum ad tuendam propriam vitam, tunc enim non poſſunt hæc incendere, devaſtare, aut demoliri, quia id eſt directa pugna: & revera in tali caſu non recederem ab opinione Hurtadi, qui tamen poſtea §. 112. benè docuit poſſe ſupradictos captivos remos agere, arma ferre in locum certaminis, prædam humeris afferre, porrigere ſulphur, &c.

RESOL. LXXV.

An Chriſtiani mancipia Infidelium, poſſint licite remigare in eorum triremibus, vel eis aliqua obſequia miniſtrare?

Et an teneantur reſtituere damnum, quod ita dederint?

Ex quibus etiam deducuntur alii diverſi caſus ſæpiùs in praxi contingentes pro ſupradictis mancipiis, in quibus ſervi poſſunt miniſtrare Dominis abſque peccato. Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 57. & alias 56.

Alibi in dub. & præteritis, & in Reſ. ſeq. §. Sexto.

§. 1. DE hac Quæſtione alibi à nobis actum eſt, nunc pro ejus reſolutione apponam verba Caſpenſis *in Curſu Theol. tom. 2. tract. 17. ſect. 2. num. 19.* ubi ſic ait: Infertur plures excuſari à mortali, facientes, vel ſubminiſtrantes opus indifferens cum juſta cauſa, ut jure ſuo utantur, v. g. Qui domos locant uſurariis etiam publicis, dummodo alienigenæ non ſint, juxta prohibitionem *cap. 1. de uſuris, in 6.* & locantes domos meretricibus ad habitandum; etiamſi aliis commodè locare poſſint, utuntur enim jure ſuo, nec cenſentur cooperari peccato illarum, cùm locus ſe habeat extrinſecè, & nimis remotè ad peccandum. Similiter Chriſtiani capti à Turcis navigantes metu mortis contra noſtros, vel præparantes neceſſaria ad bellum, aut auxilium ferentes ad munienda caſtra: nam præſtant opus ex ſe indifferens ex juſta, & ſufficienti cauſa, nimirum vitandæ mortis, vel gravis nocumenti. Denique famulus concomitans herum dum ad meretrices accedit, ſi ab hujuſmodi concomitatu deſiſtere nequit abſque gravi detrimento, utitur enim jure ſuo, faciens opus ex ſe indifferens, modò ut non placeat eis peccatum, cum etiam faciant obſequia, v. g. cibos condire, menſæ miniſtrare, lectum concubinæ ſternere, januam domus illis aperire, deferre munuſcula, & internuntia, vel domino aſcendere violenti per feneſtram, pedem illius ſuſtinere, ſcalam apponere, &c. licèt enim aliqua ex his obſequiis videantur valdè conjuncta peccato, non tamen ſunt ſuaptè natura, & ex ſe peccatum, ac proinde ſejungi poſſunt à peccato per finem diverſum: quare non tenetur famulus ab his abſtinere cum tanto incommodo, ut à domino expellatur è domo, penuriam patiatur, vel alia gravia incommoda ſuſtineat. Ita Caſpenſis, cui adde Trullench *in Decal. tom. 1. lib. 1. cap. 6. dub. 5. num. 17.* & noviſſimè Amicum *tom. 4. de Juſt. diſp. 16. ſect. 4. nu. 32.* Et ne deſeras recognoſcere me ipſum *in part. 3. tract. 5. reſol. 36. & in part. 5. tract. 7. Reſolutio* 30.

Sup. hoc pro uſurariis, & meretricibus ſup. in Reſ. 49. & in aliis eius not.

Sup. ſequentibus caſibus magis late ſupra in Reſ. 34. 45. 47. 59. & 74. §. Item deducitur ad med. & in cæteris aliis eadē nõ rationem.

Quæ hic ſunt antecedētes Reſ.

RESOL. LXXVI.

An in obſidione alicujus civitatis, quando alius cibus non adeſt, licitum ſit veſci carnalibus humanis.

Et angeſta ex metu gravi excuſentur à peccato, ut v. gr. an ſit licitum captivis Chriſtianis metu mortis nocumentum ferre Chriſtianis, deſtruendo, vel captivando, & ad triremes aſportando, aut alia ſimilia faciendo, vel admovere ſcalam alteri volenti furari, vendere, vel commodare enſem volenti aliquem occidere, &c.

Et alii ſeptem caſus valdè notandi in textu hujus Reſolutionis explanantur, in quibus miniſtrantes ex metu gravi, ſpecialiter Sacramenta excuſantur à peccato. Ex part. 3. tr. 6. & Miſc. 2. Reſ. 48.

§. 1. NEgativè quoad primum videtur reſpondere D. Thomas *in 2. 2. quæſt. 142. art. 4. ad 3.* & acerrimè tenet Valentia *tom. 3. diſp. 9. quæſt. 3. punct. 1.* ratio eſt, quia hoc intrinſecè, & ex objecto malum eſt, & ideò nunquam licet, ſicut nunquam licitum erit mentiri. Et hanc ſententiam docent etiam Fernandez *de ſeptem peccatis mor. cap. 2. §. 6.* Azorius *part. 1. lib. 7. cap. 22.* Victoria *relect. 9.* Sylvius *in 2. 2. quæſt. 142. art. 4.* & alii.

2 At contrariam ſententiam tuentur Leſſius *lib. 4. cap. 3. dub. 2. nu. 10.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 1. c. 18. num. 12.* Naldus *in ſumma ver. Medicus, n. 7.* Emanuel Sà *ver. Comedere, num. 1.* Cajetanus *in 2. 2. q. 148. art. 2.* Abulenſis *in 4. Regum c. 6. quæſt. 32.* Toletus *lib. 7. cap. 60.* & hanc ſententiam probabilem etiam eſſe putat Malderus *in 2. 2. tract. 3. cap. 1. dub. 1. in fine*, quia non eſt intrinſecè malum veſci carnibus humanis ſecluſo homicidio; & quamvis ejus prohibitio ſit juris naturæ, prohibitio non obligat in vitæ diſcrimine. Et hoc etiam verum eſt, ſi vitæ periculum immineat ab extrinſeco, puta ſi ſub pœna mortis à quopiam quis jubeatur carnibus humanis veſci.

3 Hinc à fortiori licitum erit in morbi neceſſitate per modum

dum medicamenti ſumere aliquid humanæ carnis alteratum, & licitum erit haurire ſanguinem humanum ex vena adoleſcentis detractum ad acquirendum vigorem corpori ſenili, & ſenectuti prorogandæ. Unde Medici, inter illos Marſilius Ficinus *lib. de ſanit. tuenda*, vocant hoc remedium ſingulare. Igitur ad ſervandam vitam licitum erit veſci carnibus humanis; nam quæ non ſunt intrinſecè mala, propter ejus conſervatione licita efficiuntur.

* Sup. hoc [illegible] in tom. 3 tr. 5. Reſ. [illegible] pro [illegible] in hoc caſo.

4 Et ideò primò contra Comitolum *lib. 5. quæſt. 7. num. 8.* licitum erit propter periculum mortis comminatæ admovere ſcalam furari volenti, vendere, vel commodare enſem volenti alterum occidere, aut * oſtendere ubi occidendus eſt. Ita Durand. *in Bull. Cœn. lib. 2. can. 3. qu. 13. n. 10.* Sanch. *in ſum. tom. 1. lib. 1. cap. 7. num. 18.* Corduba *in ſum. q. 137. dub. 2.* qui cum Avila *de cenſ. part. 2. cap. 6. diſp. 8. dub. 5.* aſſerunt etiam non peccare nauclerum, qui metu mortis cymba tranſvehit aliquos volentes duellum committere, vel alium interficere.

Sup. hoc in [illegible] Reſol. 178. curſim & [illegible] in hoc. Sed multo ampliùs & abſque metu mortis in aliis [illegible] Reſ. & in omnibus aliis ejus [illegible] & pro [illegible] Reſ. 125 [illegible].

5 Secundò licitum erit celebrare Miſſam ſine altari, vel calice conſecrato, aut ſine veſtibus ſacris, vel lumine, metu mortis, dummodo non incurratur in odium Religionis, vel contemptum ſacrificii Miſſæ. Ita contra Cajetanum *in p. 2. quæſt. 96. art. 4.* docent Azorius *tom. 1. lib. 10. c. 11. quæſt. 11.* Valentia *tom. 2. diſp. 7. p. 5. punct. 6.* Vaſquez *in p. 2. diſp. 161. cap. 3. num. 15.* Becanus *part. 2. tract. 3. cap. 6. qu. 4. num. 8.* Et hanc ſententiam veram eſſe puto etiamſi celebranda ſit Miſſa ſine ulla veſte ſacra, nam militat eadem ratio. Ita Salas *de legibus diſp. 11. ſect. 1. nu. 7.* quidquid in contrarium aſſerant Granado *in part. 2. contr. 7. tract. 3. p. 1. diſput. 8. ſect. 5.* Filliucius *tom. 1. tract. 5. cap. 5. num. 149.* Suarez *in 3. part. tom. 3. diſp. 83. ſect. 3. verb. ſecundò dicendum*, & alii. Debet tamen in tali caſu Sacerdos non celebrare cum veſtibus valde ſordidis, aut cum vaſe immundo, eſt enim ſervanda reverentia debita Sacramento.

Et vide [illegible] in hoc §. Tertio, in R. [illegible].

6 Tertiò licitum erit metu mortis contrahere matrimonium cum impedimento dirimente; ſi verò in eorum animo ſit contrahere tantùm exteriùs, non verò conſummare, vel habere animum conſummandi, non eſſet peccatum mortale. Ita contra Navarrum *c. 27. n. 141.* & Cajetanum *in p. 2. qu. 96. art. 4.* docent Vaſquez *in p. 2. diſp. 161. cap. 3. num. 17.* Suarez *de legibus lib. 3. cap. 30. num. 13.* Becanus *part. 2. tract. 3. cap. 6. quæſt. 4. num. 9.* & Sanchez *in ſum. tom. 1. lib. 1. cap. 18. num. 7.* cum aliis.

7 Quartò licitum erit ob metum mortis, vel alterius gravis nocumenti communicare cum excommunicato non tolerato, id eſt, nominatim denunciato, vel publico clerici percuſſore. Ita contra Ugolinum *de cenſ. tab. 2. cap. 23. num. 4.* Alenſem *part. 4. quæſt. 23. membr. 1. art. 6. §. 2.* Cajet. *in part. 2. quæſt. 125. art. 3.* & alios docet Sayr. *de cenſuris lib. 2. cap. 14. numer. 40.* Sot. *in 4. diſt. 22. quæſt. 1. art. 4.* Suar. *de cenſ. lib. 6. ſect. 3. num. 10.* Vaſq. *in p. 2. diſp. 161. cap. 2.* Azor. *tom. 1. lib. 1. cap. 11. quæſt. 1.* Salas *de legib. diſp. 11. ſect. 1. num. 12.* & alii penes ipſos.

Sup. hoc quinto in tom. 1 tr. 3 Reſ. 38 & in tom. 1 tr. 6 ex doctrina Reſ. 136. paulo poſt initium, verſ. Secundo.

8 Quintò infertur non teneri adultum cum vitæ diſcrimine ſuſcipere ſacramentum Baptiſmi, quia poteſt elicere actum contritionis, & ſibi conſulere. Ita contra Azorium *tom. 1. lib. 1. cap. 12. q. 2.* docet Corduba *qu. 138.* Aragonius *in 2. 2. q. 6. art. 3. dub. 1.* Sayrus *in clavi Regia lib. 3. c. 7. n. 34.* Sotus *de juſt. lib. 1. q. 6. art. 4.* Suar. *in 3. part. tom. 3. diſp. 32. ſect. 3.* & alii, dummodo adultus non eſſet in mortis articulo per ſe conſtitutus, vel niſi cauſa fidei aliud requireret.

Sup. hoc ſexto in tribus præcedentibus Reſ.

9 Sextò licitum erit captivis Chriſtianis, metu mortis, aut amiſſionis membri, nocumentum inferre Chriſtianis in bonis externis, & ad infidelium præceptum deſtruendo, vel capiendo, & ad triremes aſportando. Ita contra Bonacinam *de contr. diſp. 1. q. 2. punct. 10. num. 8.* docent Turrianus *in 2. 2. diſp. 96. dub. 3.* Reginaldus *tom. 2. lib. 22. num. 119.* Molina *tom. 1. diſp. 115. concl. 5.* & Sanch. *in ſum. tom. 2. lib. 1. cap. 18. num. 7.* qui etiam cum Laym. *in Theolog. mor. lib. 2. tract. 3. cap. 13. num. 5.* excuſant à peccato hos captivos aſportantes ſarcinas, & neceſſaria ad bellum, admoventes ſcalas, & machinas ad muros porrigentes Turcis arma ab eis petita ad interficiendos Criſtianos. Et Molina cum Sanch. *ubi ſuprà*, & Leſſio *lib. 2. cap. 13. dub. 3. num. 29.* excuſat dictos Chriſtianos captivos, qui Turcas humeris ſuſtentant, atque juvant ad caſtra munienda, ædificanda propugnacula; aliaque ejuſmodi generis perficienda.

10 Septimò licitum erit Sacerdoti porrigere Euchariſtiam peccatori occulto in occulto metu mortis, aut alterius nocumenti, niſi metus incuteretur in contemptum Sacramenti, vel odium Religionis. Ita Nugnus *lib. 3. p... tom. 1. quæſt. 80. art. 6. diffic. 2.* Bonacina *de Sacram. diſp. 1. q. 1. punct. 4. num. 14.* & alii.

Quo ad hoc in [illegible] Reſ. 106 [illegible] poſt initium §. Itaque Propè finem, & verſ.

11 Et tandem octavò poteſt Sacerdos metu mortis non incuſſo in odium Religionis, & Sacramenti contemptum conficere Sacramenta in materia dubia, ut Euchariſtiam cum vino congelato, vel cum pane ex ſpelta confecto, vel miniſtrare Baptiſmum cum aqua ex ſale reſoluta, &c. Ita Henriq. *lib. 1. cap. 9. num. 7. in gloſſa littera B.* Sanchius *in ſelectis diſp. 44. n. 12.* Perez *in laurea Salmantina certam. 10. c. 12.* Et ratio horum omnium eſt, quia geſta ex metu in ſupradictis caſibus excuſant à peccato, cùm non ſint intrinſecè mala.

Concedo, & in 10. 8 tr. 1 Reſ. 2. § 1. [illegible] dicam. verſ. Quarto.

RESOL. LXXVII.

An bona temporalia ſint dimittenda propter ſcandalum?
Et obſervatur excuſari à peccato Pontificem, qui diſſimulat, vel connivet, quando Princeps ſæcularis uſurpat bona temporalia Eccleſiæ, ſi abſque minori ſcandalo, vel damno poteſt id impedire.
Ex p. 5. tr. 7. Reſ. 24.

§. 1. AD hanc quæſtionem ita reſpondet Lorca *in 2. 2. q. 43. art. 8. num. 11.* Bona ſpiritualia & commoda temporalia, quæ non ſunt neceſſaria ad ſalutem, nec debita ex præcepto non ſunt omninò omittenda propter ſcandalum puſillorum, debent tamen intermitti & differri, donec puſillis reddatur ſufficiens ratio rectitudinis, ut vitetur eorum ſcandalum. Differenda eſſe probatur: quoniam lege charitatis tenemur, quantum poſſumus impedire peccatum proximi, quod non ex malitia ſed ex ignorantia, aut infirmitate inculpabili oritur. At verò reddita ratione, qua ſufficienter vitari poteſt ſcandalum, ſi adhuc perſeverat non jam ex ignorantia, vel infirmitate, ſed ex malitia, aut ignorantia culpabili ſcandalizatur, & ideò ejus ſcandalum contemni poteſt. Sed verum eſt quod Cajetanus advertit, ſcandalum puſillorum perſeverare poſſe adhuc poſtquam reddita eſt ratio facti, vel quia rationem non capiunt ob mentis tarditatem, vel ob conſuetudine diu firmatam, in quo caſu docet Cajetanus omittendam eſſe actionem, ex qua ſcandalum accipiunt, vel differendam, donec ad ſaniorem mentem venerint, quod ſolum eſt verum, ſi actio omitti poteſt ſine jactura noſtræ utilitatis, ſi enim magna utilitas, temporalis, vel ſpiritualis interveniat, contemni poteſt ſcandalum puſillorum, poſtquam ſufficienter admoniti ſunt. Ita Lorca; vide etiam Gordonum *to. 1. lib. 6. qu. 16. cap. 6. numer. 15.* Sanchez *in ſumma tom. 1. lib. 1. cap. 7. num. 1.* Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 6. diſp. 6. punct. 17.* Valentiam *tom. 3. diſp. 3. quæſt. 18. punct. 4.* Hurtado *in 2. 2. diſp. 173. ſect. 23. §. 277. & ſeq.* Suarez *diſp. 10. ſect. 3. n. 10.* ubi obſervat excuſari à præcepto Pontificem, qui ſimulat, vel connivet, quando Princeps ſecularis uſurpat bona temporalia Eccleſiæ, ſi abſque minori ſcandalo, vel damno poteſt id impedire, & cum D. Thom. *in 2. 2. q. 43. art. 8.* docet etiam Prælatos, qui non habent dominium rerum, non poſſe ratione ſcandali omittere bona temporalia, quia hoc eſſet ſcandalum Phariſaicum; unde patet quàm malè ſæculares ſcandalizari, quando Epiſcopi & Prælati Regulares lites agitant ad acquirenda bona Eccleſiæ; nam ſi hoc non facerent, peccarent mortaliter, & ſi ipſi de hoc ſcandalizentur, phariſaicè ſcandalizantur, unde tanquam ex malitia peccantes de illis minimè curandum eſt.

RESOL. LXXVIII.

Addenda, atque emendanda in hoc tractatu 5. de Scandalo, quæ appoſita ſunt in fine 5. partis ſecundùm ordinem R. P. Dianæ.

§. 1. PAg. 194. *in fine tract.* adde quæ ſequuntur: Poſtquam Lugdunum typis excudendum præſentem Tractatum miſeram, pervenit ad manus meas Tractatus *de Fide Spe, & Charitate*, compoſitus à viro doctiſſ. & amiciſſ. P. Gaſpare Hurtado, Illuſtriſſ. Societ. JESU Theologo, ut ſuprà ab altero Hurtado, Petro videlicet multa non ſine Lectorum jucunditate, & utilitate, ut reor, mutuati ſumus, viſum eſt etiam hic apponere aliqua ad elucidationem ſupradictorum, non minus eruditè à dicto Gaſpare obſervata, maximè cùm ejus Codex non ita facilè inveniatur. Aſſerit igitur.

2 * Primò famulus, qui nequit facilè invenire herum, & tam utilem ſibi, poteſt quando in eo non eſt prava intentio, & non conſtat herum ex paſſione aut ignorantia abuſurum, juſſu ipſius heri videre, quò fœmina aliqua eat, & uti habitet, eique munuſcula deferre, herumque comitari ad domum concubinæ, ſive cauſa honoris, ſive defenſionis heri, & ei pedem ſuſtinere ad ingrediendum per feneſtram domum concubinæ, & ei picturam concubinæ emere, & ire ad concubinam, & ei dicere: Here meus te vocat, & eam ad domum heri comitari, & januam ei aperire & eis lectum ſternere; non tamen poteſt eam invitare ad actum ipſum inhoneſtum cum hero, nec literas heri eam ad id invitantis deferre; ſicut nec literas heri provocantes aliquem ad duellum, nempe, Conveniamus tali hora, & tali loco pugnaturi, ſi famulus ſaltem probabiliter credat litteras eſſe invitantes ad actum inhoneſtum, vel ad duellum (quod addimus, quia quamvis dubitet, an literæ ſint invitantes, poſſe eas deferre, affirmant Rebell. *lib. 2. p. 1. q. 14. n. 5.* & Caſtro *punct. 11.*) & etiam

* Sup. hoc ſupra in R. 46 & in aliis ex mul[illegible] annotationum pro hac quæſt.

Sup. his quæ ſequuntur pro ſcribentibus, & deferentibus litteras amatorias, &c. & provocantibus ad duellum, ſupra in Reſ. 41 43 & 47 & in aliis etiam annotationum pro iſtis quæſt.

& etiam poſſe literas aliter amatorias non invitantes deferre, ſicut & literas ad duellum pertinentes, non invitantes, nempè, Conveniamus tali hora, & tali loco, non addendo, pugnaturi, & poſſe ſimiles literas juſſu heri ſcribere. Poteſt autem miniſtrare, & exhibere omnia, quæ diximus poſſe, quia omnia ea ſunt ex indifferentia, quæ poſſunt uſui bono, & malo deſervire, & aliàs ſupponimus herum non abuſurum ex paſſione, nec ex ignorantia & adeſt utilitas famulo in ea adminiſtratione materiæ, & in ea exhibitione miniſterii, imò etiam incommoditas, ſi id recuſet, quia id ægrè ferret herus, ut credi poteſt. Et eadem omnia poteſt filius ad mandatum parentis, præſertim ſi ex omiſſione indignationem patris timeat; & eadem omnia, quæ poſſunt famulus, & filius, * etiam poteſt quilibet alius titulo alicujus conſiderabilis utilitatis ſibi accreſcentis, & multò meliùs titulo vitandi aliquod grave incommodum, aut damnum. Imò ad hoc vitandum poteſt ea miniſtrare, aut exhibere, quamvis ſcandalizandus id ſit effecturus ex paſſione, aut ex ignorantia. Addimus licitum eſſe alicui * præbere munera concubinæ judicis, & ab ea petere, ut intercedat pro ipſo apud judicem, quando interceſſione illius ſperat favorabilem ſententiam, & ei non ſe offert alia via facilis obtinendi talem ſententiam, quia id poſſunt concubina, & judex licitè efficere; & poſſunt ſi velint non ſe iniicere in periculum probabile turpis amoris.

* Sup. hoc ſupra in R. 44. § ult. inter medium, & fin. verſ. Hoc autem

* Sup. hoc ad medium ſeq. & ſupra in R. 30 & 31. &c.

3 Nota ſecundò miniſtrare cibaria in die jejunii ei, qui frangit jejunium, aut creditur fracturus, eſt licitum, quando illorum miniſtratio, ſive ea donando, ſive vendendo, ſive ea menſæ miniſtrando, ſive ea emendo illi, eſt utilis miniſtranti, ſi abſurus futurus eſt ex malitia, qualis præſumitur, dum oppoſitum non conſtet. Famulus ergo qui nequit facilè invenire alium herum & ſibi tam utilem, poteſt ſi in ipſo non ſit prava intentio hero frangenti, aut fracturo jejunium emere cibaria, & ea condire, & ea menſæ miniſtrare, quia ei eſt utile hero famulari. Et eodem modo poteſt hero infideli emere idolum, quamvis herus ſit eo abuſurus, & eum ad templum idolorum comitari, dum non conſtet herum abuſurum eſſe prædictis ex paſſione, aut ex ignorantia. Et hæc omnia docet Gaſpar Hurtad. *ubi ſupr.* citatus *diſputat.* 10. *difficult.* 9. quidquid alii, quoad præſtanda munera concubinæ judici, aſſerant: ſed intelligendi ſunt dum alia via jus conſequi poſſit à judice. Unde ſententiam Hurtadi præter alium Hurtad. *ubi ſupr.* citatum, & alibi Caſtr. Palaum, docet etiam Molfeſius *in ſum. tom.* 1. *tr.* 8. *c.* 10. *n.* 62. nec in hoc iniiciendus eſt ſcrupulus litigantibus. Nota verò quòd Molfeſ. *n.* 61. diſſentit ab Hurtado, quando ſervus admoveret, v. g. ſcalas, ut herus aſcendat per feneſtras; quia ſic actionem injurioſam infert domino domus: ergo peccat contra juſtitiam, & admotio ſcalæ eſt cooperatio proxima ad peccatum heri; ſed ſententiam Hurtadi tenet etiam Caſtrus Palaus, & alii ſuprà in hoc tractatu citati.

Sup. hoc ſupra in R. 39. & in aliis ejus not.

Sup. hoc ſupra in R. 46. & in aliis ejus ann.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 61. §. Et hoc.

Sup. hoc ſupra in fine § præterit hujus R. & in aliis ejus not.

Sup. hoc ſupra in R. 47. & in alio §. ejus primo not.

4 Nota tertiò licitum eſſe ex honeſta cauſa offerre alteri occaſionem peccandi medio indifferente, & meritò, quia offerre occaſionem peccandi medio indifferente, non eſt intrinſecè malum: ergo poteſt ex aliqua honeſta cauſa excuſari à peccato, præſertim ex cauſa utili ipſi offerenti, aut magis utili ſcandalizando. Unde pater, vel herus deſiderans experimentum capere de fidelitate filii, vel famuli, aut eum cautum reddere in futurum, non peccat relinquendo clavem in arca, quaſi oblitam, & apponendo ei nummos, ubi eos poſſit facilè invenire, & furari, nec maritus peccat, qui cum uxore paciſcitur, ut amaſio eam ad adulterium ſollicitanti dicat. Contenta ſum, ut venias hac nocte tali hora, dum non addat, & commiſcebimur, vel æquivalens; ut ſi fortè veniat deprehenſus caveat in futurum vel punitione, vel metu, vel alio medio licito, quia illa non ſunt intrinſecè mala, ſed indifferentia, ac proinde poſſunt honeſtari ex aliqua cauſa honeſta. Ita ille *diffic.* 11. Unde ego olim conſului Superiorem regularem potuiſſe ſine aliquo peccato ſcandali claves Monaſterii relinquere in quodam loco, quaſi oblitas; ut poſtea in flagranti inveniret ſubditum aperientem portam, & hoc in ejus utilitatem atque ita etiam docet Layman *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 15. *n.* 4.

Sup. hoc ſupra in R. 41. & in alia R. ejus primæ annot.

5 Nota quartò, qui vinum in gravi quantitate deponit apud tabernarium vendentem illum aqua mixtum peccat, & primariò contra juſtitiam, quia tunc tabernarius quaſi nomine deponentis vendit illud, quia illud adhuc eſt deponentis & tenetur ad reſtitutionem non reſtituente tabernario. Si verò vinum non ſit depoſitum apud tabernarium ſed ei venditum, ſi quando venditum fuit, vendens timebat probabiliter eum illud aquatum venditurum, peccat contra juſtitiam ſecundariò (niſi aliis non poterat vendere, & illud non vendere eſſet ei grave, & moleſtum) non tamen tenetur ad reſtitutionem, quia non peccat directè contra juſtitiam. Ita ille *diffic.* 7. ſed de hoc caſu videa, quæ ſuperiùs dixit Merolla.

Sup. &c. in hoc §. ... tom. ... tr. 3. R. 94. & 95.

6 Nota quintò Petrum, v. gr. qui invitat eum, qui paratus eſt ad occidendum aliquem & qui eum aliàs occiſurus eſt non peccare, nec incurrere irregularitatem, ſi invitatio cedat in bonum occidendi: ut ſi Petro occiſuro hodie aliquem ſuadeat, ut occidat cras, & occiſuro in hoc loco, ut occidat in diſtantiore, ut mutatione loci, vita occidendi protrahatur; & eum qui invitat eum, qui eſt paratus ad furandum, & qui aliàs furaturus eſt, non peccare, nec ad reſtitutionem teneri, invitatio cedat in bonum illius, cui eſt faciendum furtum: ut ſi invitatus ob invitationem minus, aut tardiùs furetur. Imò hæc duo eſſe vera, quamvis invitatio, aut ſuaſio ſit moralis cauſa diſtincti numero actus, occidendi, & furandi ab eis actibus, quibus aliàs fieret occiſio & furtum, quia tunc invitatio eſt ad minus peccatum, quamvis diſtinctum à majore. Ita ille *diffic.* 9. qui etiam *diffic.* 3. aſſerit, licitum eſſe ſuadere latroni determinato ad majus furtum, quòd committat minus ut omittat majus, & non ſolùm reſpectu ejuſdem perſonæ, ſed etiam reſpectu diverſæ, quia licitum eſt ſuadere minus peccatum, ut omittat majus. Imò addimus licitum eſſe eum juvare ad committendum minus furtum reſpectu ejuſdem perſonæ, ſi aliter nequit diſſuaderi à majori, non verò reſpectu diverſæ perſonæ. Ratio prioris eſt, quia tunc non juvat, invito domino, ſed ipſo volente ſaltem interpretativè, quia ſic juvando proſpicit bonis domini, & facit quod dominus ipſe faceret, ſi non poſſet aliter obviare majori furto, in quo diſtinguitur peccatum contra juſtitiam à peccatis contra alias virtutes, nempè quòd quamvis licitum ſit ſuadere ad peccatum minus contra alias virtutes non tamen ad illud juvare, ſeu cooperari, quia ſuaſio ad minus peccatum contra alias virtutes moraliter non tendit formaliter, ut fiat minus, ſed ut non fiat majus; cooperatio verò moraliter tendit formaliter etiam ad ipſum minus peccatum, ad quod eſt cooperatio. In peccatis verò contra juſtitiam reſpectu ejuſdem perſonæ licitum eſt ad minus cooperari, quia quamvis cooperatio moraliter tendat formaliter ad ipſum minus peccatum, moraliter tamen, quia non eſt injurioſa proximo, ſed potiùs favorabilis, & ideò non eſt mala, quia ſi eſſet mala malitiæ injuſtitiæ, ſeu injuriæ contra eum, cui fit injuria, tunc autem non eſt injurioſa illi, ſed potiùs favorabilis. Ergo, &c. Et hæc dicta ſufficiant circa præſentem Tractatum de Scandalo.

Sup. hoc ſupra in R. 36. §. ult. ad medium & verſ. Dixi.

Sup. hoc & ſeq. in hoc §. in R. ... §. ... præteritum, ... & ſignanter à principio & per totum ſup. in R. 30. § ult. ad ... & in tom. 8. tr. 7 R. 30. lege eam per totam.

In indice primo hujus Tomi 7. lege Appendicem ad hunc Tract. 5. ubi reperies alias multas diffic. mixtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 5. de Scandalo.

TRA-

TRACTATUS SEXTUS
DE COMITIIS SEU PARLAMENTO REGNI SICILIÆ, ET NEAPOLIS:

Sed adverte obſecro Amice Lector, quod multæ Reſ. hujus Tract. deſervient non ſolum pro iſto *Tractat. de Parlamento*, ſed mutatis mutandis pro aliis ſimilibus caſibus ſæpius occurrentibus in omnibus, & ſingulis aliis Communitatibus, Capitulis, Congregationibus, Univerſitatibus, & Collegiis,

RESOLUTIO PRIMA,

De donativis, quæ in Parlamento Regni Siciliæ Sereniſſimo Regi tribuuntur, & de eorum juſtitia.
Et an ſupradicta donativa ſint revera impoſitiones, ita ut debeant habere conditiones requiſitas ad impoſitionem gabellarum? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 1.

Con. hoc infra in R. 11. §. In Reſ.

§. 1. SUpponendum eſt, tanquam certum, donativa Parlamenti nomine eſſe voluntaria, ſed revera eſſe neceſſaria. Ita in terminis, teſtantur Doctores. Et quia fundamentum hujus Tractatus conſiſtit in hac veritate, ponam per extenſum verba Doctorum. Joann. Franc. Aponte *in ſuis deciſionibus, part. 1. deciſ. 3. num. 14.* ſic ait, Donativa, quæ ſingulis duobus annis fiunt, non dicuntur voluntaria, ita quòd eſt hoc nomen ſimulatum: & propterea videmus, ſingulis duobus annis irremiſſibiliter peti à Rege, cum literis particularibus ad ſuum Proregem tranſmiſſis: & Populi, & Barones per regias literas particulares ad Parlamentum vocantur. Unde verè poteſt hæc appellari, *impoſitio*, quæ ſingulis duobus annis fit per Regem, ut ſuis neceſſitatibus ſubveniat. Hæc ille. Maſtrillus *de Magiſtratibus tom. 2. lib. 5. cap. 15. num. 29. & ſeq.* (Donativa Parlamenti, licèt voluntaria dicantur ad differentiam muneris, ad quod ex capite Regni tenetur Regnum in quatuor caſibus, attamen neceſſaria potiùs dici merentur: quia ſunt loco ſervitii, & pro Domino in bello adjuvando, ſuiſque neceſſitatibus ſubveniendo, ad quod omnes tenentur, ideò nomen hoc donativi ſimulatum eſt, cùm ſingulis tribus annis irremiſſibiliter petantur à Rege, cum expreſſis literis ad Proregem tranſmiſſis, & pro effectu prædicto tria Regni brachia per literas convocantur: unde verè *impoſitio* dici poterit.) Idem cum eiſdem verbis docet etiam ex noſtris Regnicolis vir doctus, Marias Giurba *in ſuis deciſionib. tom. 1. deciſ. 118. num. 2. & ſeq.* Idem etiam docet Valenzuela. Velaſquez *conſ. 99. pract. 4. num. 61.* & ex Theologis P. Suarez *de legib. lib. 5. cap. 17. num. 7.* Et ex noſtra Religione P. Molpheſius *in ſumma, tom. 2. tract. 12. cap. 22. num. 39.* ubi aſſerit, ſupradicta donativa eſſe revera impoſitiones, ita ut debeant habere conditiones requiſitas ad impoſitionem gabellarum: & citat Sylveſtrum *verb. dominum, quæſt. 5. nu. 6.* & Jacob de Graſſis *part. 1. lib. 3. cap. 1. num. 7.* Vide etiam in noſtris terminis tractantes caſum: Marin. Frecc. *de ſubfeud. 1. lib. 2. author. 3.* Baron. *num. 26. fol. mihi 323. conſil. 1.* & Bolognet *conſil. 1. à num. uſque ad num 95.* cum eruditiſſimo Bobadilla *in politic. num. 2. lib. 5. cap. 5. num. 4.* & Bailio Pontio *de impedim. matrim. cauſa 31. quæſt. 2. §. 11.* & Petro Toloſano *in ſua Republica, lib. 24. c. 5. num. 2.*

2 Cùm igitur ex dictis clarè appareat, quòd ad juſtitiam donativi concurrere debent conditiones neceſſariæ ad juſtam gabellam imponendam, pro elucidatione hujus materiæ ponam breviter aliquas gabellarum quæſtiones, in gratiam illorum, qui in dicto Parlamento interveniunt, ut poſſint à ſe abdicare multos ſcrupulos, & de juſtitia donativi rectè decernere.

RESOL. II.

Quænam conditiones requirantur ad impoſitiones juſtæ gabellæ, & donativi? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 1.

Sup. ſententia in hac R. lege infra doctrinam §. Notat. R. 4. ne deſeras videre doctrinam etiam Reſ. 3.

§. 1. DUæ præcipuè, relinquendo alias non neceſſario examinandas pro re noſtra. Prima, ex parte cauſæ finalis; nempe, quòd imponatur propter publicam utilitatem, ſeu neceſſitatem Regis. Secunda, ex parte cauſæ formalis, ſcilicet, ut talis gabella, & donativum ſubditis imponatur proportionabiliter. Ita communiter DD. Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſput. 44. dub. 1. & 2.* Bonacina *tract. de contr. diſput. 2. quæſt. 9. punct. 1. num. 2.* de Petr. Arragon. *in 2. 2. quæſt. 77. art. 3.* Valentia *tom. 3. diſput. 5. quæſt. 6. punct. 5.* Suarez *de legib. lib. 5. cap. 14. num. 16.* Barboſ. à S. Fauſto *in ſpecul. Confeſſ. diſput. 33. quæſtion. 2.* Salas *de legib. quæſt. 96. tract. 14. diſput. 15. ſect. 10. numer. 118.* Leſſius *lib. 2. cap. 33. dub. 1. & 2.* Reginaldus *in praxi tom. 1. lib. 10. cap. 25. num. 372.* Ledeſma *in ſumma tom 2. tractat. 7. cap. 2.* Malderus *in 2. 2. tract. 5. cap. 6. dub. 2.* Layman *lib. 3. ſect. 5. tract. 3. part. 1. cap. 3. num. 2.* Tannerus *in 2. 2. diſput. 4. quæſt. 6. dub. 12. num. 343. & 344.* Molfeſius *in ſumma, tom. 2. tract. 12. cap. 22. num. 37. & 39.* Sylvius *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 66. art. 8. concluſ. 1.* Villalobos *in ſumma, tom. 2. tractat. 8. dub. 13. num. 4. & 5.* Arragon. *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 62. art. 3.* Vaſquez *Opuſcul. de reſtit. cap. 6. §. 2. dub. 1. & 2.* Molin. *de juſtit. tract. 2. diſp. 667. & ſeq.* & aliis. His ita conſtitutis, maximè circa primam cauſam inſurgunt aliquæ difficultates, ordinarias de induſtria relinquendo.

RESOL. III.

Quænam forma ſervanda ſit in juſto tributo, & donativo?
Ubi multa pro Parlamentariis, & Procurationibus Curiarum explanantur? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 5.

Sup. doctrina contenta in hac R. vide doctrinam Reſ. præteritæ, & in R. ſeq. §. Notat.

§. 1. MUltiplex, ſed (præcipuè quæ facit ad caſum noſtrum) exigitur proportio in ordine ad vires Regni, & populorum: nam licèt cauſa finalis tributi, nempe, neceſſitas Regis ſit juſta; ſi tamen vires Regni non ſuppetant ad tributum ferendum, ſi imponatur, erit injuſtum. Et ſic, ait Salas *tract. de legib. diſp. 15. ſect. 10. num. 120.* contingere poteſt, ſingula tributa per ſe ſpectata eſſe juſta, & multitudinem eſſe injuſtam; quia excedit moralem facultatem ſubditorum.

2 Hinc aſſerebat doctiſſimus vir Bartholomæus Salonius *de juſt. in 2. 2. tom. 2. quæſt. 77. art. 3. contr. 6.* (Proportio, & commenſuratio formæ tributi debet eſſe cum populo, ut non imponatur, niſi juxta populi facultates, & vires: aliter iniquum eſt, & tyrannicum, ſi populus immoderatis vectigalibus gravetur & in pauperiem redigatur. Optimum ſiquidem eſt, aqua fontis uti; non tamen fontem ipſum exhaurirè, & venas illius exſiccare. Optimum, ut paſtor de lacte gregis ſui comedat, iniquum tamen illum excoriare. Ita neque poteſt Princeps immoderata tributa ſubditis imponere, cùm non ſit dominus bonorum ipſorum: ſed illis tantùm uti poteſt, & debet ad ipſorummet ſubditorum utilitatem.) Ita Salon. & Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 8. diffic. 13. num. 5.* ſic loquens: *Los tributos es neceſſario que ſean de manera, que tengan proporcion con las haziendas de los particulares, que ſeria injuſto poner grandes tributos, quando los vaſſallos eſtuvieſſen pobres, que no los pudieſſen pagar; porque ſi non ſe tiene atencion à la pobreza de los Vaſſallos, deſtruidos ellos quedaſe deſtruido el Reyno, y el Rey.*

3 Idem aſſerit Rodriquez *in ſumma, part. 2. cap. 74. num. 2.* Ortiz etiam *in ſumma, cap. 22. num. 15.* aſſerit eſſe licita tributa: *No ſiendo grande carga por lo vaſſallos.* Et ideò Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 45. dub. 2. num. 7.* docuit, Principem in imponendis tributis debere conſiderare propriam neceſſitatem per ordinem ad commune bonum, & neceſſitatem & indigentiam ſubditorum. Et Joan. Maderiaga *lib. de Senatu, cap. 40. fol. mihi 474.* aſſerit: *Los Procuradores de las Cortes, concediendo mas que el Reyno puede, por haver la gracia del Reyno ſolo pecan, ſino que eſtan obligados à reſtituirlo al Reyno.*

4 Dicendum eſt igitur ex veritate ſupradictorum cum noſtro P. Molpheſio *in ſumma, tomo ſecundo, tractat. decimo ſecundo, cap. 22. num. 36.* donativa, quæ fiunt in Parlamento debere eſſe in illa quantitate, ut poſſint Univerſitates ea ſolvere, aliter donativum erit injuſtum ex parte cauſæ formalis; ideò Joan. Franciſcum Aponte *in tract. de poteſtat. Proregis, tit. 4. de regalibus impoſitionibus, numer. 46. fol. mihi 147.* aſſeruit, in præbendis ſupradictis donativis conſiderandum eſſe, quænam ſint vires Regni.

5 Unde ex his omnibus apparet, quid dicendum ſit de juſtitia donationum cujuſcumque Parlamenti; & præſertim, quando agitur de donativo extraordinario: nam, ſi domini, qui intrant in Parlamento, & cognoſcunt, Univerſitates, Regni, & populos poſſe ſuſtinere tale onus, juſtum erit donativum; ſin aliter injuſtum. Unde deciſio, & reſolutio talis caſus magis pendet ex illis, quàm ex nobis: nam nos poſ-

ſumus

ſumus tantùm dicere, ſi adeſt neceſſitas Regis, & vires Regni ſuppetunt, juſtum eſſe tributum, & donativum: ſed an adſit dicta neceſſitas, & vires Regni ſuppetant, ipſi videant, o rſitan quàm primùm ante Judicem Deum de hoc rationem reddituri. Ita Vega *in ſumma, tom.1. cap.15. caſ.3.* Petrus à Navarra *de reſtit. lib.3. cap.1. num.237.* & Petr. de Ledeſma *in ſumma, tom.2. tract.8. capit.2. fol. mihi* 195. ubi ſic ait: *Si es anſi, que las tales neceſſitades las aya, de ſuerte que no ſe pueden ſuplir, ſi no eſpediendo tan rigoroſamente eſte tributo del alcavala, no pertenece al Theologo determinarlo. Lo que es cierto en Theologia, es, que ſi eſtas neceſſitades del Rey, y del Reyno, no ſe pueden ſuplir de otra manera, juſtiſſimo es el tributo, ſi ſe pueden ſuplir otra ſuerto, no es juſte. Però eſto el Rey, y los Conſejeros ſuyos lo han de juzgar, ſi es anſi, y han de dar cuenta à Dio ſupremo Juez.* Sic ille, & ego. Verum eſt, quòd ſi inſufficientia Regni Theologis conſtaret, tunc dicant, quid de tali inſufficientia ſentiunt, & nihil timeant.

7 Unde Joan. Franciſcus Aponte *loco citato* loquens in caſu noſtro de donativis, quæ in Parlamento Regi præbentur ad Conſiliarios ſic ait: (Perpendant benè Miniſtri Regis omnia ex utraque parte, quæ ſint cauſæ, quæ ſint neceſſitates, quæ ſint Regni vires, in quas neceſſitates inexcuſabiles pecunia ſit convertenda: ſi aliud adeſt expediens, non timeant faciem potentis; dicant veritatem coram Deo, & hominibus; quia de anima certant, & de æternitate irrevocabiliter, in qua nihil poteſt Rex, nihil Prorex, nullus favor, & nulla gratia.) Sic Aponte.

8 Conſiderare etiam debent ſummoperè Conſiliarii, & Parlamentarii ea, quæ circa impoſita ſemel donativa, licèt ad tempus, advertit Capiblancus *tractat. de officio Baronum, prag. 10. num.6.* & ideò videant, in illis imponendis quid faciant. Et conſiderent etiam attentè arbitria, quæ proponuntur: nam, ut benè obſervat Conſultor Mutata *in reſponſ. contra Meſſanen. fol.4.* in practica ſunt difficilia; & non reddunt poſtea in fractione panis, quod in theorica promittunt, ſicut apparuit in Parlamento Ducis Oſſunæ, ann. 1612. Et hæc dicta ſufficiant circa materiam cognoſcendi juſtitiam, vel injuſtitiam donativi alicujus Parlamenti: ſed, quia olim à nobiliſſimo viro, & aliis, de multis quæſtionibus ad Parlamentum ſpectantibus interrogatus fui, illas breviter exponam.

R E S O L. IV.

An Rex, ſi culpa ſua propter largitiones immoderatas, injuſta bella, &c. in egeſtate inciderit, poſſit juſtè imponere tributum, & Regnum illi donativum præbere, quidquid ſit de peccato Regis?

Et notatur, quòd in tali caſu Princeps, tenetur omnes ſumptus parum neceſſarios excidere, & in poſterum continere ſe à prodigalitatibus, & hæc notentur à Confeſſariis; & Conſiliariis Regis? Ex p.1. tr.3. Reſ.4.

§. 1. RESpondeo, quòd ſic: & in tali caſu tenentur ſubditi largiri omnia neceſſaria ad defenſionem, & conſervationem Reipublicæ; & ad id, quod neceſſarium eſſet ad Principis ſuſtentationem, conſiderata dignitate ejus. Nam totum hoc poſtulat bonum publicum, quidquid ſit de peccato Regis. Sic adverſùs Medinam *C. de reſtit. quæſt.13.* Gabrielem *in 4. diſp.15. quæſt.5. art.1. concl.3.* & D. Antoninum, communiter tenent neoterici, & inter illos præcipuè Malderus *in 2. 2. tract.5. cap.6. dub.4.* Leſſius *lib.2. cap.33. dub.6. numer.48.* Turrian. *in 2. 2. tom.2. diſput.44. dub.2. num.5.* Molin. *de juſt. tractat.2. quæſt.667. num.4.* Barthol. à S. Fauſto *in ſpecul. Confeſſ. diſp.33. quæſt.11.* Molfeſius *in ſumma, tom.2. tr.12. cap.22. num.72.* & Vaſq. *Opuſc. de reſtit. cap.6. §.1. dub.2. num.24.* Et ratio eſt: quia inopia Regis vergit in perniciem totius Regni: ut ergo, imminenti malo provideatur, licitum erit tributa imponere, vel de novo augere. Parum ergo refert, ſi in inopiam inciderit Rex culpa ſua, modò tributis impoſitis, vel denuò auctis publico bono provideatur.

2 Notat verò Leſſius cum aliis *ubi ſuprà*, quòd Princeps in tali caſu tenetur omnes ſumptus parum neceſſarios excidere, & in poſterum continere ſe à prodigalitatibus. Quod maximè notandum eſſe ait Molina, à Confeſſariis, & Conſiliariis Regum. Reſtat modò examinare juſtitiam cauſę formalis talis donativi; nempe, an ſit impoſitum proportionabiliter, ita ut vires Regni poſſint ſufferre tale onus: & in hoc conſiſtit difficultas, maximè quando agitur de donativo extraordinario. Videndum eſt igitur, quando gabella dicatur juſta ex forma: quia, videlicet, eſt proportionabilis in ordine ad populum.

Sup. hoc conſu... lib. 1. lo... ſupra de... & de defen... videri alia R. 1.

R E S O L. V.

An intrantes in Parlamentum poſſint credere Regni atteſtanti ſe eſſe in neceſſitate?

Et quid, ſi moraliter aliud in contrarium conſtat? Ex p.1. tr. 3. Reſ.11.

§. 1. AFfirmativè reſpondetur communiter: nam ut docet Regens noſter D. Petrus Corſerus vir doctiſſimus, & integerrimus, *in propugn. veſtig. fol.46.* & amiciſſimus Regens de Neapoli, vir litteris, probitate, & rerum experientia inſignis, *in alleg. pro eod. vect. fol.5.* Landerchius *conſ.145. n. 2.* Thom. Gram. *dec.65. num.30. & deciſ.105. num.9.* credendum eſt Principi, quando atteſtatur de facto proprio, quia in ipſo ſemper præſumitur juſtitia cauſæ. Hanc doctrinam ſequutus eſt Card. Pariſ. *tom.1. conſ.1. num.41.* Rolandus à Valle *lib.2. conſ.1. num.98.* Oldradus *conſ.258.* Alexander *lib.2. conſ. 216. num.1.* Cevallos *contra tom. q.578. num.26.* Bobadilla *in polit. tom.2. lib.5. cap.5. num.11.* & alii penes ipſum *in Gloſſa, littera C.*

Sup. hoc ſuſ in R. 11. & in Reſ. 91.

2 Sed hæc intelligenda ſunt, quando moraliter aliud in contrarium non conſtaret: nam, ut docet Menoch. *de præſumpt. lib.2. præſum.10. num.31.* & Socin. *lib.2. conſ.164. vol.5.* recedendum eſt ab expreſſa aſſertione Principis, cùm de veritate in contrarium conſtat. Vide etiam omninò Gloritium in Reſponſ. pro nobiliſſima, & nunquam ſatis laudata Civitate Meſſanæ *in reſponſ.1. p.3. num.13. & ſeq.*

R E S O L. VI.

An aſſignare ſummam neceſſariam pro ſuſtentatione Regis, vel regimine, & defenſione Regni, ſpectet ad Parlamentum vel hoc remittatur arbitrio Regis? Ex p.1. tr.3. Reſ.12.

§. 1. REſpondet huic dubitationi P. Vaſq. *Opuſc. de reſtitut. cap.6. §.1. dub.1. num.7.* ubi ait (Notandum eſt, Regibus, & habentibus ſupremum imperium in aliqua provincia, congruam deberi ſuſtentationem jure naturali, quæ ſufficiat ad dignitatem regiam decenter ſuſtentandam, & Regnum, vel Provinciam ab hoſtibus tuendam, ex pacto tacito inter Regem, & Regnum: & niſi debitum redactum ſit ad certam ſummam pecuniæ, ex pacto inter Regem, & Regnum inito, manet arbitrio Regis, & ſupremi Principis, qui illius provinciæ curam gerit, juſtam pecuniæ ſummam aſſignare, quæ neceſſaria ſit regimini, & defenſioni ipſius Regni.) Sic Vaſquez.

R E S O L. VII.

An ſi eſſet ſtipendium juſtum aſſignatum ex pacto inito cum ipſo Rege: poſſit poſtea Parlamentum ex aliqua juſta cauſa præbere donativum majus, & Rex imponere novum, vel antiquum augere tributum? Ex p.1. tr.3. Reſ.13.

§. 1. REſpondeo affirmativè ex Molph. *in ſum. tom.2. tract. 12. cap.22. num.70.* Turrian. *in 2. 2. tom.2. diſput. 45. dub.2. num.8.* Vaſquez *ubi ſup. dub.2. numer.27.* qui ex Gabriel, *in 4. diſt.15. quæſt.5. art.2. concl.3.* notant, Regem ultra poſſeſſiones, & redditus ſibi aſſignatos, etiam ex pacto cum ſuis ſubditis, à ſe vel ſuis progenitoribus inito, poſſe exigere tributa nova, vel antiqua augere, quando patrimonium ſibi aſſignatum non ſufficeret ſuæ congruæ ſuſtentationi, ſecundùm regiam dignitatem, vel ſecundùm neceſſitatem publicam Regni, propter multa, quæ ſolent de novo accidere, & in his tenentur ſubditi providere. Quæ doctrina admittenda eſt, quando vires Regni, ut diximus *ſupra in Reſol.5.* * poſſunt hoc ſufferre: nam, *Hoc opus, hic labor eſt.*

* Quæ hic eſt ſupra R. 1.

R E S O L. VIII.

An pro imponendis tributis in hoc Regno Siciliæ ſufficiat tantùm cauſa neceſſaria de jure communi? Ex p.1. tr.3. Reſ.15.

§. 1. PRo intelligentia hujus reſolutionis notandum eſt *ex c. 3. & ſeq.* Regis Jacobi, tantùm in aliquibus caſibus poſſe Regem imponere Siculis tributa. Unde poteſt dari caſus, quo poſſit Rex imponere juſtè tributa in aliis Regnis, non autem in Regno noſtro ex jure municipali: nam, ut benè advertit Gloritius *reſponſ.1. p.3. n.34.* ſi poſſent Siculis vectigalia imponi, juxta terminos juris communis utique conceſſio illa Regis Jacobi, & aliorum Regum, nullam tribueret Siculis immunitatem, contra mentem, & rationem finalem dictorum Regni capitulorum, quæ fuit alleviare Siculos, propter benemerita, ab onere novi vectigalis, exceptis illis quatuor caſibus in dictis capitulis expreſſatis. Unde obſervat Gloritius, inter alios caſus *ſuprà* à Rege Jacobo expreſſatos, poſſe Regem imponere Siculis tributum tantùm pro defenſione Regni, ſi contingat ipſum invadi invaſione notabili, ſive gravi quod ipſe explicat non ſolùm in caſu invaſionis actualis, ſed proximæ; non autem remotæ, & ut ait Molpheſius *in ſum. tom.2. tract.12. c.22. num. 64.* ſimulatæ, procuratæ, tranſitoriæ, &c. In aliis verò caſibus eſt interdicta in hoc Regno indictio novi vectigalis pro quacunque cauſa etiam urgentiſſima.

2 Non reticebo tamen, Regentem de Neapoli *in alleg. pro*

pro vectig. ſerico, *fol. mihi* 55. & Conſultorem de Matuta, virum doctum, *in reſp. pro ſupradicta gabella*, *fol.* 17. & 18. verba Regis Jacobi contra Gloritium magis amplè explicare. Sed quidquid ſit de hoc, certum eſt, non eſſe audiendum Marium Matutam, qui *in expoſ. ſupradicti cap.* Regis Jacobi, *numer.* 6. extendit illa verba, nedum ad invaſionem, & ſic paſſivam; ſed etiam activam utputa quando Rex vellet movere juſtum bellum contra aliquos. Sed hæc extenſio minimè eſt admittenda: eſt enim contra mentem, & verba Sereniſs. Regis Jacobi. Unde, licèt in aliis Regnis poſſet in tali caſu Rex imponere tributa; non autem in Regno noſtro, propter privilegia ei conceſſa in ſupracitatis capitulis, niſi admittenda eſſet opinio Santorii Bav. *in Reſol. pro tracta ſalis*, *fol.* 12. & 14. ubi aſſerit, Regem noſtrum ſtare, & permanere in quaſi poſſeſſione recedendi quandocumque à promiſſis, & practicatis in Regni capitulis. Sed, bone Deus ſi hoc verum eſſet, quis ampliùs cum Rege practicaret, maximè ut ſæpiùs ſolet accidere, in Comitiis generalibus? Non eſt igitur dicta opinio admittenda. Vide Conſilia Ramonii *part.* 1. *conſ.* 24. *num.* 8.

RESOL. IX.

Quam benignè Regnum Siciliæ ſit onerandum gabellis & donativis præ cæteris Regni. Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 31.

§. 1. Benigniſſimè quidem: nam hoc regnum fideliſſimum non fuit bello, impenſis, & induſtria ab inimicis, ſicut cætera, vindicatum; ſed ſpontè, & voluntariè ſe Ser. Regi D. Petro in poteſtatem dedit, ut patet, & docet Valdeſius *de dignit. Reg. Hiſp. cap.* 17. *num.* 7. *in fin.* Ergo non eſt, ſicut cætera Regna, vectigalibus, & oneribus oneranduin. Vide Caputum *in tract. de regimine Reipublicæ*, *cap.* 7. §. 27. *num.* 2. Unde ex his Vaſquez *de reſtit. cap.* 6. §. 3. *dub.* 1. *num.* 9. loquens de aliquibus Regnis Hiſpaniarum vectigalibus oneratis, ſic aſſerit: (Animadvertendum eſt, Regna hæc labore, & induſtria Regum ab inimicis fidei in libertatem fuiſſe olim vindicata: propter quod & majorem eis tenemur gratiam rependere, quorum progenitores inimicos noſtros profligarunt.) Ita ille. Quod de Regno Siciliæ, ut dictum eſt, non poteſt dici.

RESOL. X.

An donativum, & tributum impoſitum alicui Regno propter bella, & ſumptus, quos ſuſtinet Rex in aliis Regni, ſit juſtum? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 3.

§. 1. Reſpondeo affirmativè, cum Turriano *in* 2. 2. *tom.* 2. *diſp.* 46. *dub* 1. *num.* 5. & 6. & ejus Magiſtro doctiſſimo P. Gabr. Vaſq. *Opuſc. de reſtit. c.* 6. §. 3. *dub.* 1. *n.* 7. & quia ejus verba ſunt pulcherrima; ponam hîc ea per extenſum: (Quamvis grave onus videatur nobis (loquitur de tributo Alcavalæ in Hiſpania) decimam ſolvere partem; tamen cùm à Regis noſtri Philippi potentia totum multarum provinciarum pondus, imò & Chriſtianæ Religionis pendeat, quippè qui ſolus, & Hæreticis, & Turcis Eccleſiam infeſtantibus, non ſolùm reſiſtat; ſed etiam pavori ſit; totam Italiam, Flandriam, Siciliam, & alia multa gubernet, & defendat, in quarum defenſione alieno ære gravetur in dies: juſtitiæ legibus congruum fuit, ut tributorum aucta quota, nos, qui in pace, & tranquillitate degimus, Regi noſtro ſubveniamus. At dicet aliquis: Relinquat Flandriam, deſerat Italiam, uno ſuo antiquo Regno contentus ſit, quod & ſibi, & nobis majori futurum erit utilitati. Sed, nunquid jura Regni patiuntur, ut Rex magno cum dedecore, timore inimicorum, antiqua Regna, quæ vel jure hæreditario, vel bello juſto capta, ad eum pertinent; relinquat, majoreſque in diem animos inimicorum commoveat, ut Regnum etiam noſtrum bello, & armis oppugnare non dubitent? Nonne ſalubrius erit, etiamſi facultates in hoc omnes abſumamus, ut inimicorum tela longè à noſtris Regnis confringantur, ibique belli impetum, non tamen tam propè ſentiamus. Quòd ſi animo quiſque perpenderet, nobis ubique & omni tempore impunè liceret terram excolere, meſſes colligere, fructibus terræ in pace & tranquillitate veſci; unumquemque & uxore, & filiis ſecuro animo frui: è contra verò, ubi belli furor ſævit, incolas terram excolere labore magno, & ſeminare, ut hoſtes colligant; nunc domum flagrare incendio; nunc uxores, & filias raptas, filios occiſos ſpectare, & propriam vitam quotidie diſcrimini expoſitam habere; quis non magnifaciat eam, qua fruitur, pacem; quis non ultrò Regi tributa offerat; ut pacem conſervet, & conſervatam augeat? Sed contra fieri videmus, ut homines hæc non perpendentes; ex alia verò parte, novam exactionem conſiderantes, & ægrè ferant & contra Regem obmurmurent, ſine cauſa tamen, & injuſtè.) Hæc Vaſquez multùm conducentia ad juſtitiam primæ cauſæ imponendi tributa, & præbendi donativum, nempe propter bonum commune, & neceſſitatem Sereniſſ. Regis. Intellige tamen hæc omnia, concurrente forma, de qua dicemus *in reſol.* 5. Et quando non obſtant leges municipales alicujus Regni: & in terminis, de quibus Aponte *in tr. de poteſt. Proreg. tit.* 4. §. 1. *n.* 4. Sed aliam non minùs neceſſariam quæſtionem, circa præſentem materiam, attingamus. Cum hic dicit ſup. Reſ. 5.

RESOL. XI.

An ſi donativum adhuc duraret per multos annos, poſſit ex nunc pro tunc fieri alia nova prorogatio ad alios annos? Ex part. 1. tract. 3. Reſ. 24.

§. 1. Reſpondeo negativè propter accidentia, quæ poſſunt evenire tempore medio, quæ efficerent poſtea prorogationem donativi injuſtam: eorum enim eſt etiam habenda ratio, ut patet *ex l. ſi quis domum* §. *idem quærit*, *ff. locati*, §. *illud quæſitum*, ubi *Gloſſa fin. inſt. de rer. diviſ.* Bart. *in l. ſi idem* §. *ſi unam*, *num.* 5. *ff. de juriſd. omn. Jud.* & *in l. inter ſtipulantem*, §. *ſacram. num.* 7. *ff. de verb. oblig.* Et ita in caſu ſimili, de prorogatione cujuſdam donativi, facienda in Regno Neapolitano, notavit Valenzuela *conſ.* 99. *punct.* 3. *num.* 52.

RESOL. XII.

Utrum, ſi adſit juſta cauſa præbendi donativum, poſſint Proreges illud extorquere à Parlamentariis per vim, & metum? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 25.

§. 1. Reſpondeo affirmativè cum Baſilio Pontio Legionenſi *in tract. de impedimen. matrimonii*, *cauſa* 31. *quæſt.* 1. §. 11. ubi ſic ait: (Hinc etiam conſequenter infertur, conceſſione vectigalium, aut novi tributi, quæ Comitiis coacta fieri ſolet, etiamſi extorqueantur metu reverentiæ, aut quovis alio gravi, valere quidem in conſcientia, nec Principem obnoxium eſſe reſtitutioni: illa enim conceſſio non pertinet ad liberalem donationem, atque ideò nec exigit plenum voluntarium. Ea enim tributa Regi conceduntur, quò & Regnum tueatur, & Regni hoſtes debellet, aliiſque publicis neceſſitatibus ſubveniat. Unde, neque etiam jure poſitivo eſt ea conceſſio irrita. Imò, ſi cauſæ, quæ ad exigendum tributum requiruntur, ſint verè juſtæ, & aliter illis neceſſitatibus commodè ſubveniri non poſſit, nec peccat Princeps vim inferendo Regnorum Procuratoribus, nec enim ea vis, aut metus injuſtus eſſe poteſt, ſic cauſæ juſtæ ſunt exigendi tributa.) Hæc Pontius; quæ quidem vera ſunt, ſed attendant Proreges in tali caſu, non ſolùm, ſi adſit juſta cauſa exigendi donativum in ordine ad neceſſitatem Regis; ſed etiam in ordine ad vires Regni: nam, *Hoc opus*, *hic labor eſt*.

RESOL. XIII.

An quando vaſſalli, & univerſitates ſunt multum oneratæ, poſſit, & debeat Rex non imponere novum tributum, nec requirere donativum, ſed minuere, vel ſuſpendere gratias, & penſiones aliquibus aſſignatas? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 14.

§. 1. Affirmativè reſpondeo cum Valenzuela *conſ.* 99. *punct.* 2. *n.* 29. & *ſeqq.* & Aponte *in tr. de poteſt. Pror. tit.* 5. *n.* 21. & *ſeq.* ubi ita aſſerit: (Quando cauſa publicæ utilitatis imminet, & in ſpecie, quando redditus Regni (attendat Lector) nequeunt incumbenti Reipublicæ ſubvenire, & ſuſtinere; tunc poteſt Princeps ſuſpendere penſiones, conceſſiones, ipſaſque etiam tollere, etiam quòd ſint conceſſæ ex cauſa remunerationis: quia publica utilitas præfertur privatæ.) Et ex multis aliis rationibus, & juribus firmat, quòd tales conceſſiones debent intelligi ſubmiſſæ huic periculo, & talibus oneribus, ut illæ ſolvantur, quatenus Regni neceſſitates aliud non requirant: nec aliam intentionem habuiſſe Regem in illis concedendis probat. Unde tandem in hæc verba prorupit: (Hæc ante oculos, optimi Gubernatores Regnorum habere debent; & ſic interpretando Regis intentionem, ſuſpendere exequutiones, certiorare Regem, illumque conſulere de omnibus, & non inordinatè, abſque alia cauſæ cognitione, exequutiones talibus conceſſionibus præſtare, contra Deum, & Rempublicam. Ex quibus tam ingentia mala oriuntur in depopulationem, & exterminationem Regni, ex novis impoſitionibus, novis donativis, & innumerabilibus, & intolerabilibus angariis, & vexationibus.) Ita Aponte, qui ut *ſuperiùs* dixi, latè, & doctiſſimè, ut ſemper ſolet, hanc ſententiam firmat. Adi illum, & non pigebit.

Sup. hac infra in R. 15. & in Reſ. 19. & in to. 6. tr. 3. R. 105. 6. Et hac ratio lo poſt laudat. ſed lege eum per totum.

RESOL. XIV.

Utrum Epiſcopi, & Eccleſiaſtici teneantur vocati accedere ad Parlamentum, ita ut contravenientes poſſint expelli à Regno tanquam inobedientes mandatis Regiis? Ex p. 1. tr. 3. reſ. 23.

§. 1. Quòd teneantur vocati accedere, loquens in ſpecie de Parlamento tradidit Maſtrilius de Magiſtrat. *tom.* 2.

[illegible margin note]

tom. 2. lib. 5. cap. 13. n. 36. & præter DD. quos ipſe citat, tenet etiam hanc ſententiam Oliban. *de jur. fiſci, cap. 10. num. 9.* Sed difficultas eſt, an contravenientes poſſint puniri? *ut ſuprà.* Affirmativè reſpondet Bobadilla *lib. 2. polit. cap. 10. num. 66.* ubi ait *Es de advertir, que eſta obediencia à los reales mandados, liga, y comprede tambien à los Obiſpos, y Prelados, y otras perſonas Eccleſiaſticas, quando ſe les manda comparecer, ò otras coſas permetidas, por cuya contumacia, y transgreſſion pueden los dichos Eccleſiaſticos ſerbechados de los Reynos.* Idem docuit Pereira *de manu regia, cap. 12. n. 12.* ſevia *in Curia Philippica, punct. 1. §. 5. numer. 35.* Humada *in lib. 6. tit. 5. punct. 1. in gloſ. 9. fol. mihi 17. colum. 4.* Cevallos *tract. de cognit. per viam violentiæ, gloſſ. 6. num. 65.* Azeved. *com. 2. lib. 4. tit. 1. lib. 4. num. 12.* Cenedo *in quæſt. canon. quæſt. 45. num. 44.* & alij penes ipſos; & Bobadill. *ubi ſuprà cap. 18. n. 62.* Sed hanc ſententiam nos *in tract. de imm. eccleſiaſtica, Reſol. 37.* ſatis refutavimus, probantes, non poſſe Principes ſæculares expellere Epiſcopos extra Regnum: ideò ad alia procedamus.

RESOL. XV.

Quinam Theologi, & quomodo conſulendi ſunt à Preregibus, & ab intrantibus in Parlamentum pro reſolutione juſtitiæ donativi? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 32.

§. 1. Hanc quæſtionem tetigit pulchrè Joan. Marquez *in ſuo Guber. Chriſtian. lib. 1. cap. 16.* ubi ſic aſſerit) *Devenſe procurar paras materias ſemejantes, los mayores letrados de los Reynos, tambien ſeria razon buſcar los mas libres de eſperancas temporales, y los que de ninguna manera avian de ſer oydos ſon unos hombres, que viven de deſcubrir arbitrios, con que enriquezcam los Principes, y pedir mercedes por ellos: porque de ordinario ſuelen dar en medios, ò poco juſtificados, ò impoſſibiles de reduzir à practica, demaſiado menudos, y algunas vezes indicentes. Propueſto el caſo ſe dexeran dos Theologos en toda libertad, y ſe lo dara à entender, que el Principe deſſea ſaber la verdad: aunque ſea contra ſu provecho, ſin à egarles que otros Theologo han firmado en favor del Rey, y ſeria diligencia noble, que los Reyes hizieſſen mercedes à los, que no ſe conforman en todo con ſu provecho, aun con mayor declaracion, que ſe le juſtifican.* Hæc ille. Quæ omnia utinam Principes obſervarent. Et hæc dicta ſufficiant circa materiam Parlamentorum. Faxit Deus: ut bono communi aliquando deſerviatur.

RESOL. XVI.

An intrantes in Parlamentum quoad juſtitiam donativi, & Miniſtri Regis quoad juſtitiam tributorum teneantur ſequi opinionem probabiliorem, probabili relicta.

Ex quo ſequitur, an Judex teneatur relinquere opinionem probabilem, & ſequi probabiliorem? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 20.

§. 1. Affirmativè videtur reſpondendum ex ſententia Vaſq. *de reſt. c. 6. §. 3. dub. 5. n. 75.* cum Molſ. *in ſum. t. 2.* inter Regem, & populum, utrùm donativum ſit præbendum, & tributum ſit imponendum, nec ne: ſed Judex tenetur relinquere opinionem probabilem, & ſequi probabiliorem, ut docent Tamer *in 2. 2. diſp. 4. q. 4. dub. 6. n. 118.* Filliuc. *t. 2. tr. 21. c. 4. n. 144.* Regin. *t. 1. l. 3. c. 19. n. 99.* Valent. *t. 3. diſp. 5. pun. 4. dub. 3.* Becanus *in p. 2. tr. 1. c. 4. q. 9. n. 14.* præter illos, quos citant, & ſequutur Sanchez, & Bonac. *ubi infrà.* Ergò. Sed opinio contraria videtur etiã mihi probabilis, ſicut viſa eſt Sãchez, & Bonacinæ: illi *in Opere moral. t. 1. l. 1. c. 6. n. 47.* huic *tr. de legib. diſp. 2. q. 4. pũct. 9. n. 13.* & præter ſex claſſicos DD. quos ipſi citant, tenet etiã hanc ſententiam doctus Juriſconſultus Morla *in emporio juris, p. 1. tit. 2. q. 2.* & ex Theologis Lorca *in p. 2. t. 1. diſp. 39. membr. 2.* Martinez *in p. 2. t. 1. q. 29. art. 6. dub. 6. concl. 2.* Alvarez *ibid. diſp. 80. n. 12.* Delrius *in diſq. mag. l. 5. q. 1. §. quia quotieſcumque.* Hieron. de Rua *in ſuis controv. t. 2. controv. 6. ſcholaſtica* Sancius *in ſelectis, diſp. 44. n. 50. & 51.* Fagũdez *Præcep. 2. l. 3. c. 4. n. 5.* Et ratio eſt, quia Judex videtur prudenter agere, ſequendo opinionem probabilem relicta probabiliori; & ob id non videtur acceptor perſonarum; nam opinio illa probabilis contulit illi facultatem judicandi, juxta quã maluerit opinionem: fateor tamen, primam ſententiam eſſe probabiliorem. Sed non damnarem Dominos, qui in Parlamento probarent donativũ Sereniſſ. Regis, ſequendo opinionem probabilem, circa juſtitiam ipſius donativi; maximum enim onus haberent, & multis ſcrupulis implicarentur, ad cognoſcendum probabiliorem, & probabilem opinionem. Et hanc ſententiam in terminis tenet Petr. à Navarr. *de reſtit; lib. 3. cap. 1. num. 268.* Vide etiam circa præſentem materiam Suarez *de relig. lib. 5. cap. 18. num. 19.* & Leſſium *lib. 2. cap. 33. dub. 11. num. 42.*

[illegible margin note]

RESOL. XVII.

An liceat in Parlamento exteris efficere Regnicolas?

Et explanatur, quod in magnam Regni utilitatem redũdaret, ut non exteri, ſed ex natione ad beneficia aſſumantur. Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 6.

§. 1. In magnam Regni utilitatẽ redundare, ut nõ exteri, ſed ex natione ad beneficia aſſumãtur, docẽt doctiſſimi juriſcõſulti Hiſpani, & præcipuè inter illos Olibanus *de jure fiſci, c. 12. n. 14.* Alfonſ. & Azeved. *t. 1. l. 1. tit. 3. l. 14. n. 1. & ſeq.* Georgius de Cabedo *l. de jur. patronatus Regiæ Coronæ, c. 20. per tot.* Salzedo *in addit. ad pract. crim. Diaz tot. c. 55.* Humada *in l. 13. tit. 15. p. 1. gloſſ. 2. n. 3.* Paz *in l. 3. Taur. n. 374.* Perez *l. 1. tit. 3. leg. 18. in gloſſ. verb. que ninguno extrangero,* Ramirez *in tr. de lege regia, §. 27. n. 36.* Barboſa *in collect. t. 3. l. 1. tit. 5. c. 4. n. 7.* cum aliis *in l. Eccleſia, C. de Epiſc. & Cler. & in c. benè el 2. fin. de poſtulat. Prelat.* Quos textus commẽdat in terminis pro caſu noſtro Luc. de Penn. *in l. quiſquis, C. de omni agro deſerto l. 12.* ubi etiam aſſerit pro hac concluſione totam diſt. 71. Decreti facere. Et hoc etiam docent ex Theologis præter Sotum, & Salonium, Acoſta *in Bulla Cruc. quæſt. 79.* Rodriquez etiam *in Bull. Cruc. §. 9. in addit. fol. mihi 158.* Rebellius *de oblig. juſt. p. 1. l. 3. q. 4. n. 2.* Valentia *t. 3. diſput. 5. q. 7. punct. 21.* Turrian. *in 2. 2. t. 2. diſp. 22. a. 5. n. 3.* Navarr. *de reſtit. l. 2. c. 3. n. 165.* & Ledeſma *in ſumma, t. 2. tr. 7. c. 2. diffic. 6.* Et ratio eſt: quia homines naturales ejus provinciæ, communiter utiliores ſunt Eccleſiis, & majori affectu eas proſequuntur, majoremque curam adhibent in earum gubernatione. Secundò, Regnicolæ magis reſident in Eccleſiis ſuis, quam exteri, qui facilè habent occaſionem ſe eximendi à reſidentia; & ſolent commutare beneficia penſionibus impoſitis, quod redundat in damnum eccleſiarum. Tertiò, hoc eſt maximum argumentum, incolæ ea ſpe animantur, eorum filios litteris, ac bonis moribus imbuere, & informare, maximè cùm ipſi ſuo labore decimas, ex quibus fiunt beneficia, ſolvant. Unde in Hiſpania, ut notat Henriquez *in ſumma, lib. 14. c. 12. n. 6* extraneus eſt incapax per legem Regni ad obtinendum beneficia, ita ut ipſo facto amittat beneficia obtenta.

2 Ex his manifeſtè apparet, cùm cautè, & difficulter in Parlamento ſint exteri inter Regnicolas admittendi; niſi qualitas perſonæ ſit ita conſiderabilis, ut hoc efficere redundaret in ipſius Regni, & Eccleſiarum utilitatem. Sed experientia, ut plurimùm, contrarium demonſtrat. Caveant igitur, hoc facere propter humanos favores, in damnum propriæ nationis, & incolarum Regni injuriam: nam, cùm ſint filii, privantur pane domeſtico, ut ille frangatur extraneis. Poſt hæc ſcripta, inveni Hieronym. Suritem, rerum Hiſpan. nobiliſſimũ Scriptorem obſervaſſe *t. 2. l. 14. c. 99.* Ferdinandũ Regem Catholicum in ſuo teſtamento filio Principi commẽdaſſet (*muy encarecidamente; que no hizeſſe mudanza de los Officiales, que el tenia en los Reynos de Aragon, porque entendia, que era coſa muy neceſſaria, que los Officiales ſe proveyeſſen en perſonas naturales de la miſma tierra: affirmando, que tenia experientia, que era eſto lo que mas convenia.*) Hæc ille.

Sup. contrario in hoc § 1. in 1 p. tr. 2. R. 90 [illegible] & ſeq.

Supra hoc [illegible]

RESOL. XVIII.

An plures Univerſitates, Barones Regni poſſint conſtituere unum, aut alterum in Procuratorem ad effectum intrandi in Parlamentum? Ex p. 1. tract. 3. Reſol. 7.

§. 1. Reſpondeo, in rigore, & abſolutè loquẽdo nõ eſſe illicitũ, ſi ſciunt Procuratores eſſe timoratæ conſcientiæ, & amatores boni publici, non quærẽtes ſemetipſos, ſed communem Regni neceſſitatem. Verùm, ut plurimũ, hoc facere, non eſt expediens. Sed de hac re differentem, nõ Religioſum audiant, ſed unum ex primis Conſiliariis, quem tunc Rex noſter habuerit: is eſt Jo: Franciſc. Aponte *in tr. de poteſt. Proregis, tit. de elect. Official. §. 5. n. 33.* ubi ait: (Permiſſus eſt abuſus, ut procurationes omnes ad preces miniſtrorũ in ipſorum perſonas fiant, vel ab eis depẽdentibus: Populi enim inſcii, & ignari, & inſipiẽtes ſic vẽditi, & conſumpti reperiuntur donando, quæ nunquã cogitaverunt in ipſorum perditionem, tenentes labia clauſa ob metum, contra ſancta, & indubitatam Regis intentionem. Quæ, etſi apparenter videantur redũdare in ejus utilitatẽ, omnia effectivè ſũt in ipſius ineſtimabile damnũ, ob exinanitionem populorum, diminutionẽ Regni redditu um, & in offenſionẽ divinæ Juſtitiæ, ob quã ſãguis pauperũ perpetuò clamat. Et quonam gubernatio eſt iſta pro futuris contingentibus, ut Parlamentum, & congregatio tanti ponderis, pendeat ab uno, vel duobus, in quorum perſonas procurationes omnes factæ reperiuntur, & ultrà iſti gratificati remaneant, & nulla Regni gratia adhibeatur, quod quotidie ſe exviſcerat, & toto corde fideliter procurat ſuo Regi inſervire? Indicent hæc prudentes. Benè tamẽ video, quòd multi me ridebunt, & hæc parvi facient. Ego ſum Judex Supremus, Regens collateralis,

Sup. hoc infra in R. 13. §. in R. 7.

illiuſque Decanus, ſed non erubeſcam dicere, quòd omnium malorum cauſa ſunt mali judices; & mali conſiliarii decipiunt Reges.] Hæc omnia Aponte; quæ, ut cum magno zelo, ita cum majore veritate fuerunt dicta. Nam, quæ recta ratio poſcit, ut duo, vel tres in Parlamento poſſint concludere, quidquid velint, in damnum, & perniciem totius Regni, & Univerſitatum? Exterminetur igitur hic abuſus.

RESOL. XIX.

An Procuratores in Parlamento ſedere debeant, ubi eorum Barones ſedere deberent, ſi in Parlamento adeſſent?

Et an ſaltem inter Procuratores ſit differentia ut procedant ſecundum qualitatem ſuorũ principalium; Ex p.4.tr.3.Reſ.28.

§. 1. RESpondeo negativè, cum Aponte *deciſ.12.n.15.* ubi Ex Marino Frecia determinat, quòd Procurator in Parlamento generali non debet in eodem loco ſedere, ubi Baro ſuus principalis ſedere deberet, nec præcedentiam aliquam prætendere poteſt in voce danda. Verum eſt, quòd inter Procuratores ſit differentia, ut procedat ſecundùm qualitatem ſuorum principalium: & ſic ait in caſu ſimili fuiſſe determinatum à conſilio Collaterali in Parlamento facto Neapoli, anno 1602. die 26. Novembr. in quo Princeps Cariati comparavit, qui præcedit Principem Caſertæ, tanquam antiquior, ſed Princeps Caſertæ erat Balius Principis Sulmonis, qui præcedit Principẽ Cariati: & tamen, licèt Balius d. Principis non præceſſit, at ſedem habuit poſt Principem Cariati.

RESOL. XX.

An ſi aliquis intret in Parlamentum tanquam Procurator, poſſit rogatus ſubſtituere alterum in procuratorem? Ex p.1.tr.3 R.8.

Sup. hoc infra leg. doctrinam R. 29 ante med.

§. 1. ASſerunt mihi, caſum hunc frequẽter accidere: nam videntes aliqui, Procuratorem alicujus Univerſitatis timoratæ conſcientiæ, non concurrere ad aliquam rem injuſtam in parlamento tractandam, rogant illum, ut aliũ in Procuratorem ſubſtituat, qui poſteà iniquis eorũ placitis libenter adhærebit. Et ideò ad quæſtionẽ negativè reſpondeo: nam, licèt Procurator cũ poteſtate ſubſtituẽdi, virtute poteſtatis ei traditæ, nõ teneatur de facto Procuratoris ſubſtituti quia videtur hic Procurator conſtitutus à domino, mediãte perſona Procuratoris, ut dicit Gloſ. *in c. de Procur. in 6.* & in ſpecie tenet Salic. *in l. Quod quis, Cod. de Procur. q. 5.* tamẽ hæc omnia intelligẽda ſũt, ut advertit Vincẽt. de Franc. *p. 1. deciſ.* 282. ſi aliqua culpa Procuratori ſubſtituenti imputari nõ poteſt: quod accidit in caſu noſtro. Nã Procurator, qui vult ſubſtituere, cognoſcit injuſtitiam donativi, vel rei in Parlamẽto tractãdæ; & videt, quòd requiritur ſubſtitutio procurationis in alterius perſonã in damnum Regni, & illius Univerſitatis, de qua extat Procurator: ergo illam faciendo peccabit.

RESOL. XXI.

An Procuratores, & alii intrantes in Parlamentum debeant proponere aliquid, licèt ab illo, qui caput eſt Parlamenti non proponatur? Ex p.1.tr.3.reſ.9.

§. 1. REſpondeo affirmativè, debent enim exponere neceſſitates Univerſitatum, & totius Regni, an habeant vires ſolvendi donativum, de quo agitur; debent rationes pro eorum voto declarare, etiamſi alii contrarium ſentirent: nam, ut obſervat Molfeſius *in ſumma, t. 1. tr. 6. c. 16. n. 119.* forſitan vota ſua mutabunt. [Et ita ſcio, ait ille, pluries eveniſſe, etiam in Viris ſupremis, & regentibus Regiam Cancellariam Cõſiliariis, & aliis ſupremis Officialibus, qui (ut mihi retulit Franciſcus Aponte) acceſſerunt cum votis ſcriptis ad judicandum pro certa parte, & poſtea audierunt quendam Officialem inferioris doctrinæ, & experientiæ: & nihilominus audita relatione illius, & conſideratis ejus rationibus, mutaverũt vota ſua, & judicaverunt pro alia parte. Et ita ſcio eveniſſe in pluribus electionibus.] Ita Molfeſius. Debẽt etiã declarare aliquã petitionẽ faciendã Sereniſſimo Regi pro publica aliqua neceſſitate, vel utilitate Regni. Item, an exactio pecuniarum ab Univerſitatibus pro ſolvendo donativo efficiatur diligenter, & debito modo à Cõmiſſariis, & ab illis, qui tenentur hoc facere. An pecuniæ deſtinatæ in Parlamento pro facienda aliqua re in beneficiũ Regni, revera ad hoc expendantur; & ſimilia, quæ prudentia, & zelus boni publici cum modeſtia, & charitate exponenda dictabit.

RESOL. XXII.

An ſi aliquis Baro, v. g. qui habet etiã aliquã Procurã alicujus Univerſitatis, poſſit in Parlamẽto dare diverſas voces, ut Baro videlicet reſpondẽdo affirmativè, & ut Procurator negativè.

Et infertur, quod Confeſſarius, & Reſponſor caſuum conſcientiæ poteſt uni juxta unam opinionem probabilem, & alteri juxta aliam conſulere.

Et quid dicendum eſt de judice in judicando, & ferente ſententiam, ceſſante ſcandalo? Ex part.1.tr.3.Reſ.10.

§. 1. IN terminis loquens de Parlamento negativè reſpondet ad hanc quæſtionẽ Borell. *in add. ad ſpecul. Prin. Petri Bellug. rubr. 45.* niſi qui dedit ei poteſtatem dãdi vocẽ expreſſiſſet, cui vellet dari: nam tunc poſſet diverſo modo vota ſua pronunciare, ſed ego puto, in hoc caſu diſtinguẽdũ eſſe: nam, ſi res illa determinanda in Parlamento, habet rationes probabiles pro ejus juſtitia, & injuſtitia; & tunc ſi non adeſt ſcandalum, poteſt quis, ut Baro, v.g. dare votum ſuum affirmativum, ut Procurator dare votum negativum: nam in utroque voto ſequitur opinionẽ probabilem; & ſic Confeſſarius, & reſponſor caſuum conſcientiæ poteſt uni juxta unã opinionem probabilem, & alteri juxta contrariam etiã probabilem conſulere, ut notat Vaſquez *in part. 2. t. 1. diſp. 62. c. 9. n. 47.* & Sanchez *in Opere morali, t. 1. l. 1. c. 9. n. 20.* qui *n. 25.* * notat, poſſe etiam Judicem nunc ſecundùm unam, nunc ſecundùm aliam opinionem probabilem judicare, & hoc ceſſante ſcãdalo, quod ceſſaret in caſu noſtro, ſi ille, qui tali modo votaret, diceret rationes probabiles pro parte affirmativa, & negativa. Sed hic caſus in praxi rarò in Parlamento poteſt accidere: & ego conſulerem ſemper juxta eãdem opinionem, vota emittenda eſſe, ut emittere debet Baro, & habens plures terras. Et hoc rectè notavit Aponte *de poteſtat. Proreg. tit. 4. §. 1. num. 13.*

Quoad hæc adverte in t. 8. r. 1 legere doctrinam R. 19. ſignanter p. bi.

* Sup. hoc notatum in t. 8. t. 1. R. 10 §. Hinc.

RESOL. XXIII.

An ſufficiat ad donativum contribuendum, ut concurrat major pars Congregatorum;

Et docetur, quod in Parlamento hujus regni Siciliæ opus eſt, ut brachium Eccleſiaſticum ſẽper concurrat. Ex p.1.tr.3. Reſ.27.

§. 1. REſpondeo affirmativè: & ita docet noſter Aponte *in tr. de poteſt. Proregis,* quem citat, & ſequitur Valenzuela *con. 99. n. 62.* Verum eſt, quòd in Parlamento hujus Regni Siciliæ, ſi non cõcurrit brachium Eccleſiaſticum, etiãſi ex brachio Domaniali, & Militari major pars concurrat, non ſufficit ut donativum Regi tribuatur; ſed opus eſt brachium Eccleſiaſticum ſemper concurrere.

Sup. hoc inf. in R. 13. §. in R. 27.

RESOL. XXIV.

Utrum aliquis poſſit ſe ſubjicere determinationi factæ à majori parte comitiorum, licèt ipſe contrarium votum emiſerit?

Sed difficultas verò eſt, quando major pars concluſit apertè rem injuſtam; an tunc qui ſe ſubſcripſit ſententiæ concluſæ à majori parte, peccet mortaliter?

Et explanatur licitũ eſſe in moralibus ſequi opinionem probabilem, probabiliori relicta, etiam & tutiori. Ex p.1.tr.3.R.30.

§. 1. REſpondeo diſtinguendo: nam, vel opinio majoris partis habet rationes probabiles, licet prò minoris partis ſententia adſint probabiliores; & in hoc caſu puto, minorem partem poſſe ſubſcribere: nam in moralibus licitum eſt ſequi opinionem probabilem, probabiliori relicta, etiam tutiori, ut docent ſeptẽdecim Doctores, quos citat, & ſequitur Sanchez *in Opere mor. t. 1. lib. 1. c. 9. n. 14.* quibus ego addo Martinez *in p. 2. t. 2. q. 19. art. 6. dub. 6. concl. 1.* Sanctarellum *variar. reſol. p. 1. q. 59. n. 4.* Granado *in p. 2. contr. 2. tr. 12. diſp. 4. ſect. 3. n. 23.* Beccanum *in ſum. Theol. p. 2. tr. 1. c. 4. q. 9. n. 15.* Salam *de legib. q. 96. tr. 14. diſp. 13. ſect. 1. n. 5.* Lorcam *in p. 2. t. 1. diſp. 39. memb. 1.* Villalobos *in ſum. tr. 1. difficult. 10. n. 2.* Bonacinam *in legib. diſp. 2. q. 4. punct. 9. n. 4.* Reginaldum *in praxi t. 1. l. 13. c. 10. ſect. 1.* Filliucium *in quæſt. moral. t. 2. tr. 21. c. 2. n. 128.* & alios. Quidquid in contrarium aſſerat ex neotericis Comitolus *in reſponſ. moral. l. 5. q. 15.* Et ratio eſt: quia ille, qui ſe ſubſcribit ſententiæ illorum, qui amplexati ſunt opinionem probabilem, ſequitur conſilium prudentum hominum ſatis rationabiliter agentiũ. ſed, qui prudenter agit, non peccat: ergo, &c. Deinde, ſi teneremur probabiliorem, & tutiorem eligere, intolerabile onus eſſet, maximis angeremur ſcrupulis in inveſtiganda opinionũ veritate, & probabilitate. Igitur, quando aliquis, ſeu minor pars Comitiorũ ſe ſubſcribit ſententiæ à majori parte determinatæ, non peccabit, etiamſi opinio majoris partis eſſet minùs tuta, & minùs probabilis.

Sup. hoc in t. 8. tr. 1 R. 1 & 4. §. Sed videmus, ſequantur ad med. & in §. Ad id & hic ſup. in tr. 8. & doct. R. 179. §. ult. ad med. & verſ. Ad tertiũ.

2 Difficultas verò eſt, quando major pars concluſit apertè rẽ injuſtã in præjudicium Regni: & videtur prima facie etiam affirmativè reſpondendũ, ex authoritate *leg. quod major pars ad municipal. & l. aliud. §. refertur. ff. de regulis jur.* ubi præcipitur, quòd totũ id quod fuit à majori parte concluſũ, firmum, & validũ teneatur. At his non obſtantibus, negativam ſententiam omninò veram eſſe judico. Dico igitur, ſe

Sup. hoc lege doctrinã R. 10. & inf. in R. 179. §. ult. ſed vide eos per totas.

ſub-

ſubſcribentem ſententiæ concluſę à majori parte Comitiorum, quæ evidenter apparet injuſta, peccare mortaliter. Ita communiter DD. quos citat, & ſequitur P. Joan. Maderiaga *in lib. de Senatu, cap.* 35. §. 4. & ita dicitur *in Exod.* 23. (Ne ſequaris turbam ad faciendum malum; nec in judicio plurimorum acquieſcas ſententiæ, ut à vero devies.) Et ratio eſt, quia ita ſe ſubſcribentes, eſſent participes executionis injuſtæ ſententiæ, & concluſionis, & approbarent rem malam, & injuſtam, contrarium conſcientia dictante.

3 Sed aſſerunt aliqui, hoc eſſe licitum duobus modis. *Firmaſe* (ponam ipſa verba Maderiaga, ubi ſupra) *con proteſto en el negocio, que no puede uno con ſeguridad de conciencia firmarlo abſolutamente. El ſegundo es, quando deſpues de haver firmado con los otro una ſentencia iniqua, eſcriva à parte en otro libro, que no conſentio en la tal ſentencia, o al reves, que aviendo primero firmado, ſecundo el dictamen verdadero de ſu conciencia, ſe firma deſpues con los de mas en otro libro, que ſe haga, porque ſalga la ſentencia en nombre de todos, para monſtrar al mundo la falſedad deſtas tracas, quiero que me reſpondan los miſmos, que las inventaron. Pregunto quando al Principe, que tiene pueſtas eſtas leyes en ſus Senados, y Cunſejos, ſi uno de ſus Oydores ſe firmaſe deſta manera cum proteſto, o contra firma, en una conjuracion, que contra ſu Alteza ſe trataſſe en el Senado, tenia por ventura por eſcuſado al que tal firmaſſe, ſe libraria eſte de culpa, y de nota de traydor con el proteſto, o con eſſa otra confirma, cierto no, ſi no que diria ſu Alteza muy bien, que antes avia de dar la vida el Senador, que conſentir, o firmar ſemejante traycion. Pues porque ſara eſto verdad en los pecados, que ſe hazen contra el Principe, y no en los que ſe hazen contra Dios? Por eſto no permitan los Principes, que ſe haga fuerza a ſus Oydores, para que ſe firmen contra ſus conciencias, en ſentencia, que ſea claramente injuſta; baſta que ſe aga eſto en los negocios dudoſos, y opinables.* Hæc Maderiaga. Igitur non licebit alicui ſe ſubſcribere injuſtæ ſententiæ aliorum, etiamſi proteſtetur, & faciat aliquem actum, & ſcripturam aſſerentem, ſe contrarium votum emiſiſſe. Reſtat modò reſpondere ad argumentum ſupra poſitum: Ideò aſſero, illas leges approbare, quod factum eſt à majori parte; non, quia à majori parte factum eſt, ſed quia præſumitur juſtum, & melius, ut tradit Morla *in empor. juris, tit.* 12. *quæſt.* 9. *num.* 8. Undè, quando rem à majori parte concluſam apertè apparet eſſe injuſtam, leges non illam approbant, ſed reprobant. Vide circa præſentem quæſtionem Bimium *tom.* 1. *toto conſ.* 105. Riccium *par.* 3. *deciſ.* 277. Valerum *in differentiis utriuſque fori, ver. ſuffragium, differ.* 2. & Zanard. *in direct. Theol. part.* 2. *præcepti* 4. *cap.* 33. *q.* 10.

R E S O L. XXV.

Utrùm in Parlamento poſtquam numerus ſufficiens ſuffragatus fuit pro injuſto donativo, vel alia re, ſi aliquis poſtea concurrat, peccet mortaliter, & teneatur ad reſtitutionem?

Et an doctrina hujus quæſtionis ſit applicanda in primis ſuffragantibus? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 16.

Sup. hoc hoc in R. præterita §. difficultas, & infra R. 27.

§. 1. IN Parlamento, quaſi ſemper, in ſuffragiis majoris partis concluditur, ut in Collectis, pro conſuetudine locorum, obſervavit Leſſius *lib.* 2. *cap.* 33. *dub.* 2. *nu.* 15. & in ſpecie loquens de Parlamento docuit Graffius, ubi infra, & Carol. de Graffis *in tr. de effect. Cler.* Hoc ſuppoſito, reſpondeo ad quæſitum, ita ſuffragantem peccare mortaliter: ſed non teneri ad reſtitutionem. Sic in terminis de Parlamento docet Jacob. de Graff. *in deciſ. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 127. *num.* 14. ubi ita ait: (Si agatur in civitate de faciendo donativo injuſto Domino Regi, ubi plurima vota vincunt, & dum dantur vota aperta, ſi aliqui ex noviſſimis videntes vota præcedentia viciſſe, conſentiunt injuſto facinori ad humanum reſpectum, peccant mortaliter, ſed non tenentur ad reſtitutionem.) Sic ille. Et Tannerus *in* 2. 2. *diſp.* 4. *q.* 6. *dub.* 14. *n.* 395. Layman *lib.* 3. *ſect.* 5. *tr.* 2. *cap.* 5. *n.* 5. Villalobos *in ſum. to.* 2. *tr.* 11. *dub.* 8. *num.* 8. Sylvius *in* 2. 2. *D. Th. q* 62. *art.* 7. Megala *in* 2. 2. *lib.* 2. *quæſt.* 4. *num.* 32. Rodriquez *in ſumma, par.* 2. *cap.* 74. *num.* 4. Ledeſma *in ſumma, tom.* 2. *tract.* 7. *cap.* 2. *concl.* 23. Rebellius *de obligat. juſtit. lib.* 2. *pars.* 2. *quæſt.* 14. *ſect.* 5. *numer.* 30. Filliucius *tom.* 2. *tract.* 32. *cap.* 3. *numer.* 63. Turrian. *in* 2. 2. *tome* 2. *diſput.* 12. *dub.* 2. *numer.* 2. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 13. *dub.* 3. *num.* 23. Valentia *tom.* 3. *diſputat.* 5. *quæſt.* 6. *punct.* 3. Navarr. *lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 33. Vaſquez *de reſtitut. cap.* 9. §. 1 *dub.* 1. *num.* 16. & 17. adverſus Medinam *C. de reſtitut. quæſt.* 7. *ad* 5. & Cordub. *in ſumma, quæſt.* 191. Et ratio eſt: quia, cùm jam damnum totum eſſet integrè datum per antecedentia ſuffragia: ille, qui poſteà injuſtè ſuffragium dedit, non eſt cooperatus ad illud damnum, plenè jam antea per alios datum. Si tamen, ut obſervant citati Doctores, ſuffragia eſſent revocabilia, etiamſi eſſet ſufficiens numerus, ille, qui ultimo loco ſuffragium tulit, tenetur reſtituere, quando alii revocarent ſua ſuffragia, ſi ipſe in oppoſitam ſententiam declinaret: nam ſua authoritate revocaret priora ſuffragia; & ideò damnum non erat ſequendum. At difficultas eſt, an doctrina hujus quæſtionis, ab omnibus communiter cum ſupradictis limitationibus recepta, ſit etiam applicanda in primis ſuffragantibus? Quæro igitur.

R E S O L. XXVI.

An qui prior tulit ſuffragium, antequam ſufficiens numerus eſſet donativo iniquo ſuffragatus, teneatur ad reſtitutionem, etiamſi certò ſciret ſequentes in eamdem partem ituros?

Et quid faciendum eſt in his anguſtiis, poſſitne aliquis in illo die ſe abſtinere à Parlamento? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 17.

§. 1. NEgativè reſpondet Salonius *to.* 1. *q.* 62. *art.* 1. *concl.* 2. Sed meritò ab omnibus rejicitur. Et ratio eſt: quia alii damnificarent: tamen, qui primus ſuffragium tulit, dedit efficacem cauſam damni, & poſitivè contulit ad eam læſionem. Sic Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tr.* 11. *dub.* 7. *num.* 8. Sylvius *in* 2. 2. *D. Thom. q.* 62. *art.* 7. Petr. à Navarr. *lib.* 3. *cap.* 3. *n.* 36. Molin. *tr.* 2. *diſp.* 732. *n.* 3. Turrian. ubi ſupra, *n.* 3. Leſſius, Filliuc. Rodriq. & Vaſq. *locis citatis*.

Sup. hoc lege ſol. Reſ. ſeq. à princ. & ſig. 6. tot. §. Ibi, cuivis poſt me dic. quare in hoc caſu.

2 Nec valet dicere, quòd iſte non fuit cauſa, ſine qua non fieret: quia ab aliis damnum illud jam erat faciendum; tamen fuit cauſa, ſine qua non fuit factum, & omnes illi, qui ſuffragia tulerunt, uſquequò major pars eſſet completa, ita rei peragendæ contulerunt, ut ſine illis non fieret, nullo alio denuò adveniente. Dicendum eſt igitur, taliter ſuffragantes cauſæ damnoſæ aliquid conferre, & cooperari eorum ſuffragio ad id damnum, & quòd alii id damnum eſſent poſt ipſos daturi, niſi ipſi illos antevertèrent, non tolli quòd ipſi id damnum injuſtè reverà dederint. Ex hoc non excuſantur Proceres, (quod eſt maximè notandum) qui in Parlamento habent priora loca, dum ſuffragantur pro injuſto donativo, etiamſi ſcirent certò, alios ſuffragaturos, & concluſuros poſteà. Sed quid in his anguſtiis faciendum poſſetne aliquis in illo die ſe abſentare à Parlamento? hoc videbimus in ſequenti dubitatione.

Q. ſup. eſt infra R. 28.

R E S O L. XXVII.

An licitum ſit aliquando ferre ſuffragium, quando jam concluſum eſt negotium injuſtum?

Et hæc Reſolutio, & quæſtio deſerviet pro omnibus Communitatibus, Capitulis, Collegiis, Conſiliariis Parlamentis, Examinatoribus Synodalibus, & pro omnibus aliis ſuffragium ferentibus in electionibus, & in aliis quamplurimis caſibus ſæpiùs occurrẽtibus in praxi. Exp. 11. tr. 4. & Miſc. 4. Reſ. 5.

§. 1. IN affirmativam ſententiam inclinat Thomas Hurtadus *tit.* 2. *tract.* 12. *cap.* 1. *ſ.* 3. *numer.* 1418. ubi ſic ait: Sed alicui poſſet videri non improbabile, quod ſi quis ſcit, quòd omnes electores alicujus gremii, ſeu partialitatis, quorum eſt major pars ſufficiens ad electionem Canonicam faciendam, ſunt determinati ad eligendum indignum; poſſum ad evitandum notabile damnum, aut perſecutionem injuſtam concurrere meo ſuffragio externo non conſentiendo interiùs in ejus electionem: & hoc ſive primus det ſuffragium, ſive medius, ſive ultimus. Quia quantum ad hoc nihil intereſt. Probatur primò, quia in hoc caſu quis non eſt cauſa, aut concauſa electionis indigni, ſed electores, qui ſunt illius partialitatis, & eſt major pars, & tam conſtans in ſua determinatione, ut moraliter ſit certum executuros, quod ſemel determinarunt. Rursùs non conſentit interiùs, immo potiùs diſſentit electioni indigni, ſolumque exteriùs præbet ſuffragium ad evitandum damnum imminens, quod rationabiliter timetur; quare materialiter dumtaxat ſuffragatur electioni indigni. Undè ſuffragatio in iſto caſu fit illi involuntaria moraliter.

Sup. contentis in hac R. lege ſup. doct. R. 24. 25. & 26. & ſignanter in §. 6. tot. R. 26 & pro aliis, quæ occurrere ſolent & poſſunt in hoc caſu, vide illis Reſ. ejus ſecundam enim, quæ eſt prima ad text.

2 Dixi, hoc non videri alicui improbabile, ſive ſuffragium immittam primus, medius, aut ultimus, ſi moraliter ſim certus, quòd major pars votorum erit pro indigno. Hoc eſt contra Malderum, Sylvium, & alios ex citatis, quamvis enim primus dem ſuffragium, eſt materialiter, ut me defendam, & conſervem jus, quod habeo ad me conſervandum indemnem, non quia conſentiam electioni, quæ certò moraliter ab aliis eſt concludenda, ſicut D. Thom. 2. 2. *q.* 100. *art.* 6. *ad* 5. dicit licitum eſſe illi, qui habet jus ad beneficium pecuniis redimere vexationem, aut auferre impedimenta, ſecùs ſi non habuerit jus ad beneficium; quare in hoc caſu nõ tenetur quis primus dare ſuffragium ad reſtitutionem. Undè in ordine ad electionem indigni non ſum moralis cauſa efficax damni poſitivè moraliter ad illa conferens, cùm antecedenter ſciam alios ſine meo ſuffragio electionem perfecturos. Quare antecedenter non influo in electionem, ſed ſolùm materialiter confero ſuffragium ſine conſenſu in electionem. Hucuſque Hurtadus.

Sup. hoc in R. præterita.

Sed, An hæc omnia ſint probabilia, aliis judicandum relinquo, & an poſſint applicari, quando in Parlamento, ſeu Comitiis Regnorum concludendum eſſet aliquod donativum.

Sup. hoc ſupra in R. 24 ſign. 2. ter. in §. Difficultas.

3 Verùm idem Hurtadus ſuperiùs dicta limitat in caſu, in quo Conſiliarii Regli ſententiam injuſtam ferunt, & poſtquam pro majori parte concluſa eſt, ultimus, qui advenit, confirmat, & approbat ſententiam jam concluſam; ſuit tamen mandata exe-

executioni de omnium conſenſu, quamvis ultimus non fuerit cauſa ſententiæ injuſtæ, fuit tamen cauſa partialis ejus executionis, quæ immediatè affert damnum parti læſæ, & ſic concurrit ad illud inferendum, ſi ultimum ſuffragium influit, ut citiùs ſententia injuſta executioni mandetur. Et quidem ita eſt, quando nomine omnium ſubſcribentium ſententia exequitur; niſi qui non concurrit ad ſententiam proteſtetur ſe ſubſcribere, ut mori ſatisfaciat, non verò quia ita ſentiat; quod ſimiliter dicendum eſt in examinatoribus ſynodalibus, quando enim omnes concurrunt ad probationem, dubio procul citiùs movetur Epiſcopus ad conferendum beneficium, quàm ſi non omnes concurrant. Ita ille.

RESOL. XXVIII.

An quando in Parlamento à majori parte certò ſcitur, concludendum pro re aliqua injuſta, & iniquo donativo, poſſit aliquis pro illa die domi manere ſine periculo peccati mortalis, & onere reſtitutionis? Ex p.1. tr.3. Reſ.18.

§.1. QUidquid in contrarium dicendum videtur ex his, quæ adducit Card. Paleot. *de ſacr. concl. conſult. part.* 5. *quæſt.*8. & Molpheſius *in ſumma, tom.*1. *tract.*6. *cap.*16. *nu.*118. & Joann. de Maderiaga *in lib. de Senatu, cap.*2. §.1. affirmativè reſpondeo, ex deciſione doctiſſimi Patris Petri de Ledeſma *in ſumma, tom.*2. *tract.*7. *cap.*2. *concluſ.*24. *fol. mihi* 198. *col.*2. ubi loquens in caſu ſimili, ſic aſſerit; *Si la Juſticia, ò tributo injuſto avia de ſalir he regimento, aſſi como aſſi, porque era la mayor parte, los que eſtavam determinados de votar, à quelles, que ſe quedaron en caſa entendiendo, y ſabiendo ciertamente eſto, no eſtan obligados a reſtitucion. La razon es, porque no fueron cauſa de tal danno efficazmente, luego no tienen obligacion de reſtitucion: en lo que toca à pecar mortalmente por no yr à regimento, en tal caſo me parece muy aparente coſa, que no es pecado mortal, ſupueſto que entiende, que el tal negotio eſta hecho efficazmente, y que elles no han de hazer parte para impedirlo: que ſi el negocio no eſta hecho, ſi no que puedem impedir con ſus votos la injuſticia, tienen obligacion de yr à regimiento, y votar lo que es juſto.* Ita ille. Et pro hac ſententia ſtat etiam Joan. Valerus *in different. utriuſque fori, verb. ſuffragium, differ.*2. *in fin.* & Nicolaus Garzias *de benef. to.*1. *p.*2. *n.*542. ubi ſic aſſerit: (Prædicta ſententia limitatur, ut non procedat, ſtante juſta cauſa, ad non aſſiſtendum capitulis: tanta enim cauſa concurreret, ut ab illis juſtiſſimè quis excuſetur etiam ordinariè. Ut ſi in Capitulis eſſet tanta perverſio, & procederet cum violentia Potentiorum, & Præſidentium, ut qui vellet ſatisfacere ſuæ conſcientiæ, & illam exonerare, non poſſet id facere ſine magnis moleſtiis, inquietudinibus, & occaſionibus, & periculo aliquando cadendi, aut ſine magna nota ſingularitatis, & proterviæ; maximè ubi nota feruntur publica, quod eſt perniciosum, & regulariter votum illius prodeſſe non ſperatur, quia omnia fiunt, ut volunt Præſidentes. Ea ratio hujus limitationis eſt: nam durum eſſet obligare aliquem ad aſſiſtendum capitulis cum tanto incommodo, & periculo, & ad opponendum ſe, & faciendum reſiſtentiam torrenti capituli.) Hæc Garz. ubi ſupra, multùm conducentia ad caſum noſtrum. Nec adversùs nos facit Azeved. *in addit. ad Cur. Piſ. lib.*2. *cap.*8. nam loquitur in caſu, quo ille, qui ſe abſentat à Concilio, cum ſuo voto, & authoritate poterat aliorum ſuffragia immutare: quod quidem in caſu noſtro non ſperamus. Dicendum eſt igitur, poſſe cum ſupradictis circumſtantiis Dominos, & Procuratores ſe abſentare à Parlamento.

Sup. hoc ſupra in 11.1. leg. ſol. ad doct. R. 213. ſignanter § ejus ult. & quamvis non placeat ſup. hoc, vide tamen in 10. q. ac 7. doct. Reſ. 38 R. 116 ʃ illa ... ver Los ... doctores, & leg. ... alias ... in alteriori R. ... ejuſd. not. 2

RESOL. XXIX.

An doctrina ſuperioris Reſolutionis ſit etiam applicanda in caſu, quò non ſufficeret major pars ad concludendum, ſed omnes ſigillatim concurrere deberent?

Ex quo etiam in textu hujus Reſolutionis alii duo caſus circa hoc inſeruntur. Ex p.1. tr.3. Reſ.19.

§.1. REſpondeo negativè: tunc enim non poteſt aliquis abſentare ſe à Parlamento. Et ratio eſt clara: quia, quando omnes tenentur concurrere, unus cum ſuo voto poteſt impedire injuſtam concluſionem faciendam: ergo tenetur. Ita DD. ſupra citati, & quos adduximus *in q.*14. Undè infertur, quòd malè faciant illi, ut rem injuſtam concludant, rogant aliquem, ut pro tali die ſe abſentet à Parlamento, & malè faciet iſte ſe abſentando, ut docet Alphonſ. Azeved. *in addit. ad Cur. Piſ. lib.*2. *cap.*8. Joan. de Maderiaga *in lib. de Senatu, cap.*28. §.2. Idem eſt, ſi dum pro injuſta aliqua re, & concluſione agitur, & ſunt in loco comitiorum, quis, data opera, accipit occaſionem loquendi cum aliquo, & illum exire facit extra Comitia, ut interim ſine ipſius voto, & præſentia ſtatim res concludatur; in his enim caſibus, ſi, ut dixi, ex induſtria id facerent, ambo peccarent. Notentur hæc pro praxi, & maximè in efficiendis Regnicolis, in quo caſu concurrere debent.

Sup. hoc vide ſup. don. R. 30

RESOL. XXX.

An ferentes ſuffragium ad aliquod injuſtum opus teneantur ſinguli reſtituere in integrum, ut v.g. in Comitiis, ſeu Parlamento, ſi aliqui ferunt votum pro injuſto tributo?

Idem eſt dicendum de pluribus eandem injuſtitiam ſuadentibus, quando ſingulorum conſilium ſine aliorum conſilio non fuiſſet efficax. Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.79.

§.1. UT ſi, v.g. in comitiis, ſeu Parlamento aliqui ferrent votum pro injuſto donativo; & affirmativè reſpondendum eſt, quia quando ſinguli cooperati ſunt ad totum damnum in individuo, omnes tenentur reſtituere in integrum, ut communiter teſtantur Doctores.

2 Verùm non reticeam, de hac ſententia valdè dubitare virum doctum Henricum Stroveſdorff, qui pulcherrima commentaria noviſſimè edidit *in quæſtiones Divi Thomæ de juſtit. & jure, quæſt.*62. *art.*8. *diſp.*4. *concl.*2. ubi ſic ait. Ut verum fatear, mihi non videtur hæc ſententia, quantumvis ſit communis, univerſaliter ita omninò certa, nam etiamſi pluribus concurrentibus ad idem damnum, quod ſine tali concurſu in ſpecie, qualem illi conferunt, ſint cauſa totius damni, non ſunt tamen cauſæ adæquatæ totius damni, ſed cauſæ partiales, ſeu inadæquatæ, quia concurſus, quem ſinguli conferunt, non eſt ſufficiens ad inferendum damnum, ſed ex omnibus ſimul junctis fit unus concurſus ſufficiens, ut apertiſſimè patet in pluribus auferentibus unum marmoreum lapidem, quem ſinguli auferre non poterant. Confirmatur, quia, quando plures unam navem trahunt, quam unus trahere non poterat, non ſunt ſinguli totalis cauſa promotionis navis, neque ſingulis debetur integra merces, quæ danda eſt pro tractione navis, ſed debent illam inter ſe dividere: ergo pari modo ſi, cum proſunt, non debeatur ſingulis integrum præmium, neque, cùm obſunt, debebunt ſinguli integrum damnum, & ideò ſecundùm hanc ſententiam exiſtimo plures ferentes ſuffragium ad aliquod injuſtum opus non teneri ſingulos fortè reſtituere in integrum. Idem dico de pluribus eandem injuſtitiam ſuadentibus, quando ſingulorum conſilium ſine conſilio aliorum non fuiſſet efficax. Ita Stroveſdorff ubi ſupra, qui etiam notat hanc ſententiam docuiſſe publicè in Academia Lovanienſi ann. 1615. Doctorem Alardum Vvielium, Profeſſorem in dicta Univerſitate. Sed, ut dixi, communis ſententia DD. eſt in contrarium.

RESOL. XXXI.

An in Parlamento poſſint congregati tribuere aliqua donativa Domino Pro-Regi?

Et dato, quòd licentia Regis adeſſet, ut Parlamentarii poſſint offerre donativum aliquod Pro-Regi; an ſufficeret major pars ad concludendum dictum donativum, vel debent concurrere omnes Parlamentarii? Ex p.1. tr.3. Reſ.29.

§.1. REſpondeo negativè cum Maſtrill. *de Magiſtr. tom.*2. *lib.*5. *cap.*15. *num.*227. quia ſunt expreſsè prohibita *ex cap. Caroli* 165. & literis Regalibus ſub die 20. Octob. 1612. tempore Regiminis Marchionis Villenæ, in hoc Siciliæ Regno, & ego puto, quòd etiamſi adeſſet licentia Regis: ut Parlamentarii poſſint offerre donativum aliquod Pro-Regi; quòd non ſufficeret major pars ad concludendum dictum donativum, ſed omnes concurrere deberent: quia major pars non poteſt præjudicare etiam uni ex his, quæ ſunt communia ſingulorum: & quando efficitur alicui præjudicium in ſingulari, tunc omnium conſenſus requiritur, ut ex multis juribus probat Maſtrill. ubi ſupra, cui ego addo Azeved. *in addit. ad Cur. Piſan. lib.*2. *cap.*15. Barboſ. *in collect. tom.*1. *lib.*1. *tit.*2. *cap.*6. *num.*6. Gom. *to.*2. *var. cap.*3. *num.*14. Villagut. *tract. de reb. Eccleſ. non ritè alien. lib.*1. *p.*1. *cap.*101. *n.*7. & 8. & *cap.*102. *n.*7. Et eſt diſpar ratio de donativo, quod præbetur Sereniſs. Regi, ubi ſufficit major pars: quia, ut *in* 1. *Reſol.* firmavimus, dicta donativa non ſunt voluntaria; ſed revera neceſſariò debentur Regi: quod non procedit in donativis faciendis D. Pro-Regi, quia omninò ſunt voluntaria; & ideò omnes concurrere debent, quia de omnium agitur præjudicio.

Sup. hoc in fi. in R. 15 § 1 in Reg. tol. 19.

RESOL. XXXII.

An Regnicolæ habentes rationes probabiles de injuſtitia donativi facti in Parlamento poſſint non ſolvere collectas, & vectigalia impoſita ab univerſitatibus pro ſolvendo dicto donativo, etiamſi pro Rege, & juſtitia donativi adſint aliæ rationes probabiles?

Et an in tali caſu defraudantes ſupradicta donativa, collectas, & vectigalia teneantur ad reſtitutionem? Ex p.1. tr.3. Reſ.21.

§.1. DIfficilis, ſed pulchra quæſtio. Prima opinio aſſerit, poſſe in hoc caſu, ſubditos, ſine ullo conſcientiæ ſcrupulo, vectigalia fraudare. Ita Leſſius *lib.*2. *cap.*33. *dub.*9. *numer.*67. Sanchez *in Opere morali, tom.*2. *lib.*6. *cap.*3. *num.*7.

Sup. hoc in 11. ... conformiter ad dict., & in R. 15. Sic breviter ... fine, & in R. ...

Digitized by Google

num. 7. Reginaldus *tom.* 1. *lib.* 10. *cap.* 25. *ſect.* 1. *num.* 374. Sancius *diſp.* 23. *num.* 35. Vegha *in ſum. part.* 1. *cap.* 15. *caſ.* 11. §. 6. *num.* 9. Megala *in p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *q.* 8. *n.* 131. *&* 132. Nav. *de reſtit. lib.* 3. *cap.* 1. *p.* 3. *n.* 261. *dub.* 12. Salon. *to.* 1. *q.* 5. *art.* 4. *contr.* 2. Barthol. à S. Fauſto *in ſpecul. Confeſſ. diſp.* 33. *q.* 27. *n.* 3. & Epiſcop. Malder. *in* 2. 2. *tr.* 5. *cap.* 6. *dub.* 4. §. *Dico ſexto*, cum aliis. Et ratio eſt: quia, quando utrumque probabile eſt, tributi cauſam eſſe juſtam, & injuſtam, exigit Princeps juſtè, & negat etiam populus juſtè, quaſi bello utrinque juſto, ex ignorantia. Secundò, in dubio melior eſt conditio poſſidentis: at populus in hoc caſu poſſidet: ergo &c. Sed alia ſententia viſa eſt mihi ſemper probabilior: & illam docet Suarez *de legib. lib.* 5. *cap.* 18. *n.* 20. Valq. *de reſtit. cap.* 6. §. 3. *dub.* 5. *n.* 78. Turrianus *in* 2. 2. *to.* 2. *diſp.* 46. *dub.* 5. *num.* 5. & alii. Et inter alias rationes probatur hæc opinio: quia in dubio ſemper præſumendum eſt pro Principe: verùm, ſtante probabilitate primæ ſententiæ, in tali caſu ego non obligarem defraudantes ad reſtitutionem. Reſtat modò reſpondere ad argumenta utriuſque ſententiæ. Ad primum argumentum primæ ſententiæ reſpondeo, quod non obſtat, quòd, interveniente ignorantia, datur in hoc caſu bellum ex utraque parte juſtum; nam hoc habet locum, quando omnia ſunt paria; in noſtro autem caſu non eſt ita; nam cæteris paribus præferendum eſt jus Principis, & Superioris, maximè quando practicè conſtat, illum juſtè percipere, ut accidit in caſu noſtro: quia habet rationes probabiles pro impoſitione donativi, & gabellarum. Ad ſecundum argumentum reſpondeo, tunc meliorem eſſe conditionem poſſidentis ante ſententiam, vel legem latam, non poſtea. Ad argumentum verò ſecundæ ſententiæ reſpondetur, illud dictum, quod in dubio præſumendum eſt pro Principe, intelligendum eſſe in dubio negativo; non autem in dubio poſitivo, ut eſt in caſu noſtro: vel tunc eſſe verum, quando non agitur de intereſſe, & damno inferioris.

RESOL. XXXIII.

An quando in Parlamento præbetur aliquod donativum pro cuſtodia Regni, pro reparatione pontium, turrium &c. teneantur Eccleſiaſtici contribuere?

Et an ſaltem Eccleſiaſtici ad tales impoſitiones teneantur, quando non ſufficiunt bona laicorum, interveniente licentia Pontificis, vel ad minus Epiſcopi, ſi de facili non daretur acceſſus ad Pontificem?

Et aliqua alia explanantur pro bonis patrimonialibus Clericorum. Ex p. . . . tr. 3. Reſ. 22.

§. 1. PArtem affirmativam tenent non pauci Juriſconſulti. Ita Humada *l.* 54. *tit.* 6. *p.* 1. *gl.* 2. *nu.* 1. Mexia *in pragm. taxæ panis, concl.* 5. *nu.* 63. præter illos, quos citant, & ſequuntur Cenedo *in ſuis collect. ad jus canon. part.* 2. *collect.* 153. *num.* 3. & Lader. *lib.* 1. *conſ.* 155. *num.* 3. Probatur hæc opinio ex authoritate *leg. ad inſtructiones, Cod. de ſacroſ. Eccleſ.* ubi habetur: (Ad inſtructiones itinerum, pontiumque, etiam divinas domus, & venerabiles Eccleſias adſcribimus.) Secundò, probatur hæc opinio: nam, licèt perſonæ Eccleſiaſticæ ſint exemptæ; tamen aliqua earum bona temporalia ſunt, & merè civilia, ut ſunt bona patrimonialia: ergo ſunt temporalibus Principibus ſubjecta. Nec valet dicere, quòd talia bona ordinem habeant ad tales perſonas exemptas, ut ad proprios Dominos: nam reſpondetur, quòd tale dominium eſt merè temporale, & ad finem temporalem de ſe ordinatum: ergo reſpectus ille non dirigitur ad tales perſonas, ut exemptas; ſed præcisè ut cives: & ita tredecim DD. Civiliſtæ, quos refert Carolus de Graſſ. *in tract. cler. effect.* 3. *num.* 21. tenent Clericos non eſſe exemptos à tributis in bonis patrimonialibus.

2 Sed hæc opinio communiter refellitur à Theologis. Dico igitur, quòd ad ea, quæ primariò ſpectant ad communitatem, minimè tenentur Eccleſiaſtici: iſta enim illos non principaliter, ſed ſecundariò tangunt; quatenùs, videlicet, ſunt membra Reipublicæ. Igitur Clerici ad tales impoſitiones tenentur, quando non ſufficiunt bona laicorum, & interveniente licentia Summi Pontificis, vel ad minus Epiſcopi, ſi de facili non daretur acceſſus ad Summum Pontificem. Et hæc omnia determinata ſunt *in cap. non minùs &c. adverſus, de Imm. Eccleſ.* Ita Sylveſter *verb. immun. n.* 20. Piaſecius *in prax. Epiſc. p.* 2. *cap.* 4. *art.* 8. *num.* 5. Molin. *tract.* 2. *diſp.* 672. *nu.* 4. Suarez *contra Regem Angliæ, lib.* 4. *cap.* 6. *num.* 3. Azorius *part.* 3. *lib.* 5. *cap.* 19. *q.* 10. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 17. *dub.* 3. *num.* 25. Megala *in p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *quæſt.* 6. *num.* 121. Molpheſ. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 23. *num.* 174. Duard. *in Bull. Cœn. can.* 18. *quæſtion.* 12. *num.* 1. Souſ. *in eandem Bullam, cap.* 19. *diſp.* 92. *num.* 6. Barthol. à S. Fauſto *in ſpecul. Confeſſ. diſput.* 33. *quæſt.* 19. *num.* 2. Alterius *de cenſur. tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 6. *diſput.* 16. *dub.* 13. Bellettus *in diſquiſ. Cleric. tit.* 5. *part.* 1. §. 2. *num.* . . Garz. *de benef. to.* 1. *par.* 2. *cap.* 4. *num.* 13. qui citat pro hac ſententia quatuordecim Doctores, & tandem Martha *de juriſdict. part.* 4. *cent.* 1. *caſ.* 1. *num.* 52. ubi aſſerit, ita fuiſſe decretum à Clemente VIII. Summo Pontifice, anno 1600. in cauſa inter Clerum, & Populum Piſanum, in qua tractabatur coram R. Nuncio Florentino, de reparando Arno flumine, ad communem Laicorum, & Clericorum utilitatem, cùm penè omnia Clericorum bona eſſent propè flumen prædictum: & laicis inſtantibus, Clerum cogi ad contribuendum juxta taxam, tandem Beatiſſimus Pontifex decrevit Eccleſiam, & Eccleſiaſticos teneri in ſubſidium, & propterea mandavit Reverendiſs. Nuncio, ut, diſcuſſis priùs bonis laicorum, ſi non ſufficerent, condemnaret prædictos Eccleſiaſticos ad contribuendum.

3 Reſtat modò reſpondere ad argumenta contraria. Ad primum dico: legem, *ad inſtructiones*, fuiſſe correctam *per Auth. Item nulla Communitas, C. de Epiſc. & Cler.* ubi Eccleſiaſtici facti ſunt immunes ab onere impoſito, & imponendo. Ita Hoſt. *in ſumm. de Imm. Eccleſ.* §. *à quibus vec. extraordinaria*, & alii. Ad ſecundum argumentum reſpondetur, bona ſemper adhærere perſonæ ipſius Clerici; & ideò tunc dicitur perſona perfectè, & integrè exempta, quando etiam ejus bona exempta ſunt. Neque facit ad rem, quòd bona Clericorum ſint temporalia, & quòd reſpiciant Clericum, non ut Clericum, ſed ut Dominum temporalem, vel Civem: quia ille non tantùm exemptus eſt ut Clericus; ſed etiam ut civis, & ſimpliciter ejus perſona, & conſequenter etiam ea, quæ illi acceſſoria ſunt. Ita Suar. *contra Regem Angliæ, lib.* 4. *cap.* 24. *n.* 11. ex quo Greg. de Valentia *to.* 4. *diſp.* 9. *q.* 5. *punct.* 4. ante illum dixerat, bona Clericorum eſſe Deo conſecrata, ac hactenùs vocari bona Dominica *in can.* 40. *Apoſt.* quare conſentaneum eſt, ut ſint libera. Et procedit etiam hæc ratio de bonis illis, quæ poſſident titulo temporali; quandoquidem ea etiam Clerici debent referre ad cultum divinum, atque adeò conſecrare. Hæc Valentia. Undè Bellettus *in diſq. Cleric. tit. de except. bonor. Cleric. p.* 1. §. 5. *nu.* 2. Martha *de juriſd. p.* 4. *centur.* 1. *caſ.* 11. *num.* 24. *& caſ.* 49. *per tot. & cent.* 2. *caſ.* 101. cum aliis, communiter probant, bona patrimonialia Clericorum eodem privilegio gaudere, quo res Eccleſiarum. Undè adversùs Doctores, quos citat Craſs. ubi ſupra, ſupradicta bona ſunt exempta ab onere vectigalium, ut patet *in cap. quamquam, de cenſ. in* 6. & docent Theologi, ut Molin. *tr.* 2. *diſp.* 670. *num.* 2. Molpheſ. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 12. *cap.* 22. *num.* 160. Azorius *part.* 3. *lib.* 5. *cap.* 19. *quæſt.* 1. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 33. *dub.* 3. *num.* 19. Megala *in par.* 2. *lib.* 2. *cap.* 17. *q.* 6. *n.* 114. Salonius *to.* 2. *quæſt.* 78. *artic.* 5. *contr.* 2. *nu.* 2. Malder. *in* 2. 2. *tr.* 5. *cap.* 6. *dub.* 9. & alii communiter. Ex his omnibus colligitur, Eccleſiaſticos, qui intrant in Parlamento, non teneri ad donativum, niſi ſponte offerant: & in Brevi Apoſtolico ita in ſpecie determinatum eſt.

RESOL. XXXIV.

An ſi populares onus donativi ſufferre non poſſint, teneantur Barones Regni ad contribuendum? Ex p. 1. tr. 3. Reſ. 26.

§. 1. REſpondeo negativè, loquendo in rigore Juris, cùm ipſi alia onera ſuſtineant, & teneantur ad ſervitium militare: ideò, ut optimè obſervat Valenzuela *conſil.* 99. *nu.* 63. ſuaſionibus, & aliis ſuavibus mediis inducendi ſunt ad contributionem in dicto caſu, in quo quidem deberent contribuere, ut rectè notavit Sotus *de juſt. lib.* 3. *q.* 6. *art.* 7.

RESOL. XXXV.

Aliqua additament ad tractatum de Parlamento. Ex p. 3. tr. 5. & Miſc. 1. Reſ. 9. aliàs 78.

§. 1. IN *Reſ.* 1. hujus Tractatus aſsero cum multis DD. donativa ordinaria Regni Siciliæ, & Neapolis nominis eſse voluntaria; ſed revera eſse neceſsaria, undè impoſitiones dici poſsunt. Hæc opinio non placuit quoad Regnum Neap. noſtro Raphaeli Raſtello viro quidem docto, & Epiſcopo Capuenſi *de Regimine Principis, lib.* 3. *fol.* 133. ſed noſtram ſententiam noviſſimè tenet doctus Taſsonus *in pragm. de Antifato, verſ.* 4. *obſer.* 3. *num.* 18. ubi me citat.

2 *In reſol.* 11. hujus Tractatus aſsero intrantes in Parlamento poſse credere Regi atteſtanti ſe eſse in neceſſitate, dummodò moraliter aliud in contrarium non conſtaret, & ita tenet Capiblancus *de offic. Baronum, to.* 2. *pragm.* 1. *cap.* 1. *num.* 17. & DD. quos citat, & ſequitur Barboſ. *in collect. tom.* 4. *par.* 2. *lib.* 2. *Clement. tit.* 7. *Clem. literis, num.* 7. Sed modò non reticeam contrarium docere Franciſcum Ferrerium doctiſſimum Juriſconſult. Hiſpanum *ad inſtitutionem, ac noſtra evident.* 2. *nu.* 42. *fol. mihi* 61. ubi ſic aſserit. An autem de urgente Principis neceſſitate conſtare priùs debeat, tanquam de cauſa præambula ad vectigalium impoſitionem; & ut neceſsarium antecedens, vidi apud interpretes in dubium revocari, ductos quod requiſitum, ſeu qualitas à lege inductiva, ſeu inductivum alicujus actus, debet priùs ante omnia conſtare, ex Ripa *leg. ex facto, de vulgar. num.* 30. Valaſco *conſil.* 74. *num.* 9. Cravetta *conſ.* 322. *num.* 4. Lara *de anniverſ. lib.* 2. *cap.* 4. *numer.* 38. cum aliis. Et quamvis ſint ex interpretibus non levis authoritatis exiſtimantes, ſolam Principis aſsertionem ſufficere pro neceſſitate probanda: nihilominùs non tantùm deferendum

eſſe voluntati Principis, multi conſuluerunt, propter inconveniens reſultans ex ſimili aſſertione, ut poſſit per indirectum conſtitutionibus prohibitivis vectigalium abrogari, cùm pragmaticæ ſemper ſe in egeſtate Principis fundare poſſent, licèt hoc inconveniens ceſſare poſſet in præſenti ob religionem exactam potentiſſimi Regis noſtri. Sed quia leges ſemper extirpare, & præcavere ea, quæ duci poſſunt ad inconveniens, & quę de facili induci poſſent in fraudem legis; ideò non ſufficere aſſertionem ſolam Principis ſuper neceſſitate, tenuerunt Dec. *conſ.* 576. *n.* 13. Ferdin. Loazes pro Marchione de los Velez *in* 3. *fundam. pro dicto Marchione, num.* 60. Calicius *in extravagatorio Cur. Regal.* 191. Pinellus *in rubr. Cod. de reſcindend. vendit.* 1. *part. cap.* 3. *num.* 3. Ex quo enim verſatur tantorum præjudicium; & intereſſe; ultra Principis aſſertionem alia adminicula concurrere eſſe congruum putarunt Felin. *cap. cùm à nobis, num.* 1. & 2. *de teſt.* Guttier. *pract. lib.* 4. *quæſt.* 11. *num.* 24. Geſſe *deciſ.* 131. *quæ eſt* 1. *in ordine ſub vol.* 2. *nu.* 12. *ad num.* 22. Hæc omnia Ferrer. ubi ſupra.

3 *In reſol.* 7. aſſerui exterminandum eſſe abuſum, ut unus, qui ingreditur Parlamentum, habeat plures procurationes, & nunc addo, quòd illum exterminare curavit Excellentiſs. Dux Oſſunę tunc Pro-Rex per actum Vice-Regium regiſtratum in officio Patrimonii, anno 1615. die 17. Febr. 13. Indict. per U. J. D. Joannem Garlanum tunc Protonotarium. In quo actu dictus Dom. Pro-Rex teſtatur evenire multa abſurda ex multis Procuris, in perſonam unius intrantis in Parlamento, undè hoc efficere per dictum actum ſapienter, & providè prohibuit, quod utinam nunc obſervaretur.

Quæ hic eſt ſup. R. 8.

4 *In reſol.* 14. adnotavi, quòd quando Regnum eſt multùm tributis oneratum, debet Rex non imponere novum tributum, vel requirere novum donativum, ſed minuere, vel ſuſpendere gratias, & penſiones aliquibus aſſignatas, & adduxi pro hac ſententia Aponte, & Valenzuela miniſtros Regios, quibus nunc addo alios duos Scipionem Rovitum *in conſultatione de Donativis, num.* 4. *& ſeq. conſ.* 100. & Carolum de Tapia *deciſ.* 23. *num.* 83. Idem etiam docet Raſtellius *de Regim. Principis, lib.* 3. *de cauſa efficienti Parlamenti, num.* 4.

Quæ hic eſt ſup. R. 13. & in 16. & 18. R. 10. 5. Et hæc paulò poſt [illegible] ſed [illegible] eſt per 101.

5 *In reſol.* 27. *in fin.* adde hæc verba, & ratio eſt, quia, ut clarè colligitur ex Gottifredo *in Archronologia Coſmita*, ubi agit de Regno Siciliæ *num.* 8. Brachium Eccleſiaſticum in Parlamento poſitum eſt, ut reſiſtat injuſtis petitionibus, ſi fortè efficerentur, cùm in tali Brachio adſint tot Epiſcopi, Abbates, Priores, & alii Prælati literis prædïti, & qui loqui poſſint ſine metu; quod non ita facilè accidit in perſonis aliorum Brachiorum, quia ſunt ſæculares: & ideò, ſi aliquod donativum determinaretur à Brachio militari, Dæmaniali tantùm, facilè illa determinatio populis eſſet ſuſpecta, non autem ſi cum uno Brachio concurreret etiam Eccleſiaſticum, ex ratione allata: & ſic anno 1591. Brachium Eccleſiaſticum cum Stachio Dęmaniali, non concurrente Brachio Militari, præbuerunt, hoc non obſtante, Donativum Sereniſs. Regi.

Quæ hic eſt ſup. R. 13.

6 *In reſol.* 29. aſſerui eſſe prohibitum præbere in Parlamentis aliquod Donativum Domino Pro-Regi, & ſi eſſet licitum, deberent omnes, & ſinguli concurrere, & ita in facti contingentia accidit in Parlamento, anno 1600. celebrato, nam cùm per tria Brachia fuiſſet concluſum quoddam donativum, præbendum Domino Pro-Regi Duci Machedæ, quia Illuſtriſſimus Marchio Sortini, Don Cæſar Cajetanus, tunc Baro, & nunc Princeps Caſſari, vir nunquam ſatis laudatus, noluit concurrere, ideò dictum Donativum minimè effectum habuit. Undè non eſt audiendus Taſſonus *in pragmat. de Antifato ver.* 2. *obſer.* 2. *n.* 126. contrarium docens; ſed noſtram ſententiam tenet Raphael Raſtellius *de Regimine Principis, fol.* 146.

Quæ hic eſt ſup. R. 31.

In Indice primo tom. 7. *in fine bujus Tract.* 6. *de Parlamento. Vide aliam ſingularem tantùm difficultatem.*

TRACTATUS SEPTIMUS
DE BELLO.

Et de aliquibus reſtitutionibus propter illud. Atque de prohibitione, ne Clerici, Epiſcopi, & Cardinales præſint Exercitibus. Et de Poteſtate, aut Juriſdictione Eccleſiaſtica, & quaſi Epiſcopali Vicarii Generalis Exercitus etiam agitur.

RESOLUTIO PRIMA.

Quis poſſit indicere Bellum offenſivum? Ex part. 6. tract. 4. Reſol. 1.

§. 1. SUPPONO contra Eraſmum, & Lutherum bellum eſſe juſtum, & licitum, ſervatis tamen aliquibus conditionibus. Prima, legitima auctoritas. Secunda, juſta cauſa, & titulus bellandi. Circa igitur conditiones in hoc tractatu ſelectiora notabimus breviter, & reſolutoriè more noſtro, maximè ad praxim ſpectantia.

2 Dico igitur ſolùm penès eos, qui in cauſis civilibus, & criminalibus ſuperiorem non recognoſcunt, poteſtatem indicendi bellum reſidere. Hi autem ſunt Papa, Imperator, Rex, Reſpublica, Potentatus, qui non habent ſuperiorem in temporali juriſdictionem, qui omnes lites civiles in ſuo dominio terminant abſque appellatione ad alium Principem. Tales ſunt aliqui Itali potentatus, quamvis per feudum Imperatori ſubjecti: feudum enim non obeſt ſupremæ poteſtati temporali: Rex enim Hiſpaniæ feudatarius eſt Pontifici Romano in Neapolitano Regno, qui tamen eſt Hiſpaniæ ſupremus Dominus. Notat etiam ex Victoria, & Cajetano Molina *de juſtit. tom.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 100. cùm belli indicendi auctoritas à jure humano, ac ſententia magna ex parte pendeat, conſuetudinem præſcriptam poſſe tribuere eam auctoritatem Civitatibus, aut Magnatibus, qui ſuperiorem agnoſcunt: immò Layman *lib.* 2. *tr.* 3. *cap.* 12. Becanus *in* 2. 2. *cap.* 25. *q.* 1. *n.* 3. & idem Molina ex Victoria obſervat neceſſitatem poſſe aliquando conferre auctoritatem belli movendi iis, qui alteri ſunt ſubjecti. Si namque in eodem Regno civitas una alteram oppugnet, graveſque injurias illi inferat, aut Dux unus alteri Duci, Rexque requiſitus negligeret, aut non auderet injurias illatas vindicare, poſſet civitas, aut Dux, qui injuriam eſſet paſſus, non ſolùm ſe defendere, ſed etiam bellum inferre, & animadvertere in hoſtes, occidereque malefactores, quandu ita neceſſe eſſet, ut ab injuriis inferendis ſe continerent.

3 Sed hanc doctrinam non eſſe tutam putat Conine. *diſp.* 31. *de bello, dub.* 3. *n.* 61. in caſu, quo una Civitas alteri quidem gravem injuriam, quæque eſſet juſta cauſa belli, intuliſſet, & requiſita nollet pro ea ſatisfacere, nullum tamen in poſterum eſſet periculum, ne ulteriùs ullam vim inferret. Quia aliàs ſequeretur quemvis privatum, aut ſaltem Patremfamilias, quoties ob negligentiam, aut corruptelam judicum, non poſſet id ſibi armis vindicare. Quod apertè videtur abſurdum: nam facilè daret cuivis, qui lite cecidiſſet, occaſionem ita ſua repetendi, quoties vi pelleret, ſeque in eo excuſandi, quòd judices pecunia corrupti contra ſe judicaſſent.

4 Undè ſententiam Molinę ego libenter admitterem, quando Civitas illa impoſterùm timeret etiam novas alias injurias, & calamitates. Probatur, quia homo privatus armis poteſt alium præoccupare, à quo timet ſibi grave, & injuſtum damnum, ut omnes fatentur; ergo, & una civitas: quia omnibus eſt licita repulſa vis. Princeps autem mihi non poteſt adimere jus naturale inculpatæ tutelæ: ideò autem refugiendum eſt ad Principem, ut ipſe provideat, ne mihi inferatur vis; at ubi non providet, poteſt quicunque eam repulſare, ſive civitas, ſive civis.

5 Non deſinam tamen hoc in loco adnotare H. M. *vol.* 2. *diſp.* 169. *ſect.* 2. §. 20. & Petrum Lorca *in* 2. 2. *q.* 40. *art.* 1. *ſect.* 3. *diſp.* 50. *n.* 12. docere, quòd ſi ageretur de recuperanda præda ſemel avecta, & Princeps ex metu, & impotentia, vel negligentia nollet efficere, ut reſtituantur direpta, tunc civitatem poſſe armis apertis ea recuperare: ego tamen puto, quòd ſi ea arma graviores calamitates, ut timeri ſæpiùs poteſt, ſint ſecuturæ, tunc civitas tenetur patienter ferre illatam injuriam. Et tandem unum supereſt admonendum, nempè quando perſona Eccleſiaſtica ſupremum dominium temporale alicujus Reipublicę obtinet ad eam ſpectare auctoritatem movendi bellum, ſive illud per ſe, ſive per alium, juxta ea, quæ inferiùs dicenda ſunt, debeat exercere. Summus autem Pontifex non ſolùm tanquam Princeps Patrimonii Divi Petri, Terrarumque in Eccleſiæ bonis contentarum, movere poteſt bellum, non ſecùs, ac alii Principes temporales; ſed etiam pro poteſtate, quam in omnes laicas poteſtates ad finem ſupernaturalem habet, poterit vel bellum movere, vel facultatem illud movendi aliis concedere, oblata juſta aliqua occaſione, ac cauſa. Sed ex his oritur neceſſaria, & pulchra quæſtio.

RE-

RESOL. II.

An Papa in aliquo caſu poſſit prohibere, ne Principes Chriſtiani inter ſe pugnent? Ex p.6. tr.4. Reſ.2.

Quoad hoc in to.9. tr.2. lege dotte. R.19. & 101 in tr.13. ex R 7 § 2. pariò poſt Iulium a Tamen, hoc non obſtante, ſatisfaciunt ſupra.

§.1. AD hoc dubium reſpondet Hurtadus de Mend. *vol.2. diſp.*169. *ſect.*2. §.23.ubi ſic ait. Pontifex Romanus poteſt per interdictum præcipere Principi Chriſtiano, ne cum alio Chriſtiano bellum gerat, poteſque ab illo deterrere per excommunicationem. Ita ille.

2 Idem etiam docet Coninch *diſp.*31.*de bello,dub.*4. *num.*72. Valentia *to.*3. *diſp.*3. *q.*16. *pun.*2. Lorca *in* 2.2.*ſect.*4.*diſp.*53.*n.*1. Caſtrus Pal. *to.*1. *tr.*6. *diſp.*5. *pun.*2. *n.*6. & *pun.*3. *n.*18. Suar. *de charitate,diſp.*18.*ſect.*2.*in fin.* Sed licèt hæc doctrina vera ſit: tamen non ordinariè, ſed cum magna circumſpectione in praxi deducenda eſt, ut ex Molina advertit Villalobos *in ſum. tom.*2. *tr.*5. *difficul.*4. *n.*7. ubi ſic ait: *Quando fueſſe la guerra entre Principes Chriſtianos, y conviniesſe al bien eſpiritual; podria el Papa meterſe en ello, y definir, y compeler por cenſuras, o por otro camino al rebelde: aunque no convendria, que ſe hizieſſe eſſo de ordinario, porque el Principe contra quien ſe ſententiaſſe, cobraria odio contra el Pontifice, penſando que lo havia hecho por paſſion*. Ita ille.

3 In caſu tamen neceſſario debent Pontifices nihil timere, & ſuam auctoritatem interponere, nec ad carnem, & ſanguinem reſpicere: non enim pro bono Eccleſiæ expedit, ut Principes ratione ſtatus, & ex dubiis, & aliquando fictis titulis bellum gerant, & totam Chriſtianitatem conturbent.

RESOL. III.

Quæ ſunt cauſæ juſtæ inferendi bellum? Ex p.6. tr.4. Reſ.3.

§.1. MUltę ſunt cauſę juſtę bellum indicendi, quas ennumerat Caſtr.Pal.*to.*1. *tr.*6. *cap.*5.*punct.*3.*n.*3. Becanus *in* 2.2. *cap.*25. *quæſt.*1. *n.*4. Coninch *diſp* 31. *de Bello,dub.*2. *nu.*50. & 51. Reginaldus *to.*2. *lib.*21. *cap.*8. *à num.*94. Layman *lib.*2. *tr.*3. *cap.*12. *n.*5. Bonacina *to.*2. *diſp.*2. *de reſt. q.ult. ſect.*1.*pun.ul.* §.2.*n.*7. & alii.

2 Prima, ut ſubditi rebelles ad obedientiam redigantur.

3 Secunda, ut recuperetur Provincia, aut Civitas Principi, aut Reipublicæ alicui jure debita, quam recuperare boni communis multùm interſit.

4 Tertia, ad vindicandam gravem contumeliam Principi, vel Reipublicę illatam; cujus rei exemplum habes, 2 *Reg.*10.

5 Quarta, ut ultio ſumatur de gente, vel Principe, qui hoſti injuſtum bellum gerenti auxilium præbet; quo jure Romani multas Provincias ſibi ſubegerunt, & in veteri Teſtamento exemplum habetur 2. *Regum cap.*8.

6 Quinta, ut repellantur ii, qui injuſtè prohibent, ne nocentes puniantur: quos puniri Reipublicæ multum intereſt: exemplum habes, *cap.*20. *Judic.*

7 Sexta, ut animadvertatur in eos, qui cum Principe, vel Republica initum fœdus violarunt, non ſine gravi damno, injuria, aut dedecore illius; cujus rei exemplum habetur 4.*Reg.*3.

8 Septima, ut impetrentur ea, quæ jure gentium permiſſa ſunt, & per injuriam denegantur: cujuſmodi eſt, v.g. tranſitus ſine mora, & ſine nocumento ex una Regione in alteram, ſicuti habetur *in cap.ult.*23. *q.*2. Eoque ſenſu Cæſar dixit: *Arma tenenti omnia dat, qui juſta negat*. Et de hac quæſtione inferiùs latè tractabimus.

Inferiùs in R. quæ hic eſt 12. & in alio §, ejus not.

9 Octava, ut ſociis auxilium juſtum afferatur: quòd ſi verò ab hoſtibus infeſtantur auxiliarii, tunc, & ipſi jus acquirunt per ſe bellum inferendi Adverſariis: qua item ratione à Romanis imperium amplificatum fuiſſe teſtatur Victor. *nu.*17. ejuſdemque rei exemplum habemus *Geneſ.*14.

10 Nota, ſi populi ſubjecti Idolatræ ſint, juſta erit cauſa eos bello proſequendi: vel ſi in hæreſim, aut infidelitatem lapſi alios ſecum trahant, atque ita diſſenſionem in Regno, vel Provincia excitent. Idemque dici debet, ſi Rex, vel ſubditi unius Regni à vera fide deficientes ſubditos vicini Regni in eamdem defectionem pertrahere conentur, juſtam cauſam habet Rex vicinus bello ſe defendendi, & illatam injuriam vindicandi.

11 Non deſinam etiam hic adnotare barbariem ineptam ad politicam eſſe juſtam cauſam belli; quia bellum in tali caſu eſt illis per ſe utile ad omnia.

12 Dices non poſſe fieri malum, ut eveniat bonum: bellum autem eſt malum, niſi honeſtetur culpa illud patientis: at non eſt culpa digna bello barbaries, nec voluntas in ea perſeverandi, ut non eſt cauſa belli voluntas non admittendi fidem: Ergo &c. Hoc argumento multi huic parti adverſantur, quos moneo bellum non ideò honeſtari: quia ii, qui reſiſtunt, ſunt imbuendi; nec enim utilitas belli eſt per ſe in hoc ſenſu, ſed per accidens, qui enim reſiſtunt, non poſſunt bello ſubjugari, quia beneficia non ſunt invito confereda per vim. At in illorum Republica ſunt multi, qui nec reſiſtunt, nec poſſunt: quia vel ſunt infantes, vel inermes; quibus injuriam faciunt, qui reſiſtunt; quia eos privant tam aperto beneficio: igitur ad hos donandos Magiſtris eſt per ſe utile bellum, quod per ſe domat reſiſtentes injuſtè. Et ita docet Hurtad.de Mendoza *vol.*2. *diſp.*169. *ſect.*5. §.49.

13 Et hanc opinionem probabilem putat Lorc. *in* 2.2. *diſp.*32. *n.*12. Et mihi placet: nam hæc ſubjectio, & coactio in magnam eorum utilitatem, ac bonum cedit, & magnum charitatis obſequium illis impendit; ſicut pupillo, aut prodigo, qui ſua pravè adminiſtrat, conſtituendo tutorem: de his enim dixit Ariſtoteles 3. & 4. *cap.*1. *Politicorum*, eſſe natura ſervos, & utile eſſe eis ſervire. Nec, ut juſtè ſubjiciantur, requiritur juriſdictio, ſed ipſa charitas, & humana amicitia, & beneficentia confert jus: ita tamen ut ſubjiciantur ſervituti deſpoticæ, quia hoc injuſtum eſt, cùm ſint natura liberi, ſed ſolùm politicæ. Hac autem cauſa bellum movere poteſt is, cui primò occurrat, & ſuppetat facultas, & authoritas Summi Pontificis multùm juvabit, tanquam indicentis, & mandantis opus pietatis.

RESOL. IV.

An detur bellum ex utraque parte juſtum?
Et an aliquando bellantes non peccent, quia ex ignorantia invincibili procedunt?
Et notatur, quòd ſupradicta ignorantia faciliùs habet locum in ſubditis, & militibus. Ex p.6. tr.4. Reſ.24.

§.1. AFfirmativè videtur reſpondendum: quia ſæpè oppugnans, & oppugnatus non peccant belligerando; eò quòd uterque probabiliter credit ſibi Regnum pertinere: ergo ex parte utriuſque eſt juſtus titulus. Secundò, oppugnans Civitatem poteſt interficere innocentes, ſi alia via non poteſt illam ſubjicere: at innocentes poſſunt ſe ab oppugnatione defendere. Item condemnatus ad mortem ob delictum falsò probatum poteſt reſiſtere exequutioni ſententiæ: Ergo &c. Item captivus jus habet fugiendi, & Dominus jus detinendi. Et eadem eſt ratio de reo in carcerem detruſo, qui jus habet fugiendi; cùm tamen judex habeat jus illum detinendi, aut puniendi, ſi fugerit. Datur ergo titulus bellandi juſtus ex utraque parte, juſtumque bellum etiam nulla intercedente ignorantia. Et ita hanc ſententiam tenet Alciat. *in Paradox, lib.*2. *cap.ult.* ſecutus Fulgoſ. *in leg. ex hoc jure, ff. de juſt. & jur.*

Sup hoc in to. 8 tr. 1. R 18. §. Sic poſt med. & §. ult & in tr. 5. R. 2 et latà ... R. 20 ſigna tur in § Nota ... lege eã per tot.

2 Sed contrariam ſententiam, & meritò docet Valentia *tom.*3. *diſp.*3. *q.*16. *punct.*2. Becanus *in* 2.2.*cap.*25. *q.*7. Lorca *in* 2.2. *diſp.*53. *num.*15. Reginaldus *tom.*2. *lib.*21. *cap.*8. *num.*98. Villalobos *in ſumma, tom.*2. *tract.*5. *diffic.*5. *num.*1. ubi ſic ait: *No ſe puede dar guerra juſta por ambas partes, que ſea material, y formalmente juſta; aunque bien podria ſer formalmente juſta por ambas partes, por aver ignorancia de parte de la una. La primera parte d'eſta reſolucion es clara, porque los enemigos ſon contrarios, y es neceſſario, que tengan contrarios derechos, y aſſi de fuerças ſera el uno juſto, y el otro injuſto. La ſegunda parte tambien es cierta; porque aunque el derecho de uno ſea juſto, puede el otro ignorar con ignorancia invincibile eſſa injuſticia, y penſar, que tiene derecho juſto, y a un creo, que acontece eſſo muchas vezes; porque los Letrados inclinan mucho al guſto de los Reyes, por lo qual con ignorancia tienen por juſto lo que no lo es.* Ita ille, & alii communiter.

3 Dicendum eſt igitur aliquando bellantes non peccare, quia ex ignorantia invincibili procedunt: non tamen ſequitur ex hoc ex utraque parte dari juſtum bellum; ſed ex una parte dari, & in alia præſumi: & ratione talis præſumptionis poteſt ille actus ad virtutem juſtitiæ pertinere.

4 Nota tamen, quòd ſupradicta ignorantia faciliùs habet locum in ſubditis, & militibus, qui cauſam belli tanto examine diſcutere non tenentur.

RESOL. V.

An Princeps dubius de juſtitia belli poſſit bellum movere?
Et quid eſt dicendum in caſu, ſi Rex, licèt dubitet de poſſeſſione Regni, habet tamen majorem propenſionem, ut Regnum ſit, v.g. Regis Galliæ, an in tali caſu debeat reſtituere ſaltem partem Regni? Ex p.4. tr.3. Reſ.50.

§.1. AD hoc dubium ita reſpondet Sylvius *in* 2.2. *Div. Thomæ, quæſt.*40. *art.*1. *quæritur quartò, concl.*2. 3. & 4. Quando poſt diligentem inquiſitionem dubitatur de juſtitia belli, ſi agitur de cauſa injuriæ, non licet bellum movere, quia in dubiis tanti momenti, ubi de multorum hominum mortibus periculum eſt, oportet eligere partem tutiorem; ſi de cauſa poſſeſſionis ille, qui poſſidet, non tenetur cedere, neque illi juſtè moveri poteſt bellum, partim quia in dubiis melior eſt conditio poſſidentis, partim quia ſi res ageretur coram judice, nunquam in re dubia judex ſpoliaret poſſeſſorem. Undè ſi, ſtante illo dubio, is, qui poſſidet, ſpoliaretur ab altero, poſſet iſti alteri bellum movere ad recuperandum id, quod perdidit, quia per injuriam eſt ei ablatum. Obſervandum autem, quòd ille, qui in dubio poſſidet, teneatur non ſolùm

examinare negotium cum ſuis, ſed etiam admittere Legatos alterius partis ad illud examinandum; quòd ſi recuſet, injuriam ipſi facit, eoque nomine poteſt inſeſtari. Si verò res, de qua dubium eſt, neutra parte poſſideatur, non licet inferre bellum pro habenda re tota, quia eſt contra æquitatem, ut ubi uterque habet æquale jus, alteri totum adjudicetur; liceret tamen pro habenda medietate, vel juſta compenſatione, ſi alter nollet pacificè conſentire, quia omninò dividenda eſt, vel ex æquo compenſanda. Et tandem, ſi in dubio is, qui non poſſidet, videatur habere plus juris, poteſt compenſationem petere ab illo, qui poſſidet; quam ſi dare nolit, poteſt ab illo impeti, quando negotium tanti eſt momenti, ut judicio prudentum expediat illud terminari etiam per arma. Ita Sylvius, vir quidem doctus. Sed quid dicendum in caſu ſi Rex, licèt dubitet, habet tamen maiorem propenſionem ut Regnum ſit, v. g. Regis Galliæ, an, inquam, in tali caſu debeat reſtituere ſaltem partem Regni: Affirmativè reſpondet Bannez, Valentia & Rodriquez; ſed meritò illos reprobat Granado in 2.2. *D. Thoma*, *contr.* 3. *tr.* 12. *diſp.* 4. *ſect.* 3. §. 2. *n.* 24. quia licèt ſit major propenſio in id, quòd Regnum ſit Regis Galliæ, adhuc manet verum dubium, ac proinde non elicitur determinatè aſſenſus affirmans Regnum eſſe Regis Galliæ, cæteras rationes videbis apud dictum Granadum.

RESOL. VI.

An qui bellum injuſtum bona fide geſſit, cognita injuſtitia belli, teneatur reſarcire omnia damna, quæ intulit? Ex p. 5. tract. 4. Reſol. 30.

§. 1. RESpondet & benè Lorca in 2. 2. *D. Thom. ſect.* 3. *diſp.* 55. *num.* 4. Quòd qui hoc modo ignoranter damnum injuſtum bellando intulit, tenetur ad reſtitutionem eorum dumtaxat, quæ adverſariorum erant, & apud ipſum in ſpecie permanent, vel in virtute, quia ex eis ditior factus eſt. A cæterorum verò reſtitutione excuſatur; quia bona fide, & ignorantia invincibili liberatur ab obligatione reſtitutionis, quæ oritur ex injuſta acceptione vel læſione: & ſolùm tenetur obligatione, quæ oritur ex re accepta; quæ ſolùm viget, quando res permanet in ſe, aut in virtute.

RESOL. VII.

An ſi Princeps inferat bellum ex juſta cauſa ſine recta intentione, bellum ſit injuſtum? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 4.

§. 1. ALiqui aſſerunt in bello inferendo rectam intentionem requiri: ut patet *ex cap. quid culpatur* 23. *quæſtion.* 1. Tunc autem adeſt recta intentio, quando bellum ſuſcipitur ob bonum commune, ob pacem, &c. Sed iſta conditio non eſt neceſſaria, ut ea deficiente, bellum dicatur injuſtum inducens obligationem reſtituendi: neque enim judex, qui animo vindictæ punit juxta leges delinquentem, injuſtitiam committit, eſto contra charitatem faciat: talis ergo finis ad honeſtatem actionis operantis, ſed non ad juſtitiam belli, pertinet. Et ita docet Bonacina *de reſtit. diſput.* 2. *q. ult. ſect.* 1. *punct. ult.* §. 2. *num.* 6. ubi citat Molinam, Rodriquez, Filliuccium, Valentiam, Sayrum, quibus adde Caſtrum Palaum *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5 *punct.* 1. *numer.* 4. & Coninch. *diſp.* 31. *de bello*, *dub.* 1. *num.* 18.

RESOL. VIII.

An Princeps habens juſtam cauſam inferendi bellum, ſi ex illo tamen in perniciem Regnorum maxima damna timerentur, poſſit adhuc illud indicere?

Et an in tali caſu Princeps teneatur ad reſtitutionem?

Et an illicitè moveatur bellum, ſi minima adſit ſpes victoriæ, vel an requiratur moralis certitudo victoriæ, ut bellum poſſit indici? Ex part. 6. tr. 4. Reſ.

§. 1. REſpondeo negativè: & ideò Villalobos *in ſumma*, *tom.* 2. *tr.* 5. *difficul.* 4. *numer.* 3. ſic ait. *Adviertaſe que pcdra acontecer alguna vez que dando guerra juſta al enemigo, ſea injuſto el Principe con ſu propria Republica, y es quando viene à ſer major el danno que ſu Republica recibe à arbitrio de hombre prudente, que el provecho, como acontece tambien en los pleytos*. Ita ille. Et ante illum Molina *de juſtitia*, *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 102. ubi ita aſſerit. Illud etiam eſt animadvertendum Principem in Bello inferendo non minùs poſſe eſſe injuſtum adversùs ſuam Rempublicam, quàm adversùs alienam, cui illud inferre parat. Eaque de cauſa non ſolùm illi eſſe attendendum, an habeat juſtam belli cauſam adversùs alienam Rempublicam: ſed etiam an juſtus ſit adversùs ſuam eiuſmodi bellum movendo. Etenim ſi prudentis arbitrio tale bellum futurum eſt in detrimentum maximum ſuæ Reipublicæ, quia vires non habeat ad ſuperandum, vel quia cum modico ſuæ Reipublicæ, bonique communis emolumento, ſubditos ſuos maximis periculis & detrimentis exponet, redditus publicos in eo inſumet, Rempublicam novis tributis & exactionibus gravabit, &c. ſanè culpa erit lethalis contra juſtitiam adversùs ſuam Rempublicam eiuſmodi bellum ſuſcipere. Hæc Molina. Quæ utinam à Conſiliariis Principum perpenderentur: nam licet à principio ex aliqua juſta cauſa forſitã bellum fuiſſet licitè indictum; tamen poſt multos annos ad pacem res reductę populi & regna exhauſta & everſa penitus inveniuntur: Unde magis expediens fuiſſet pro Republica bellum non incipere, quàm etiam cum victoria illud determinare. Unde Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 3. *num.* 18. docet bellum eſſe illicitum, & contra juſtitiam etiam ſtante juſta cauſa bellandi, ſi damna; quæ ex bello ſequuntur Reipublicæ, prævaleant utilitati victoriæ ſperatæ. Et ideò idem Palaus *loc. cit. nu.* 2. Valentia *tom.* 3. *diſp.* 3. *q.* 16. *punct.* 2. & alii docent ad bellum juſtè inferendum non ſufficere omnem injuriam; ſed quæ vel abſolutè vel ob aliquas circumſtantias ſit vel major, vel certè non minor, quàm damna, quæ ſolet bellum afferre. Et à fortiori ex ſupradictis ſequitur rectè adnotaſſe Coninch. *diſput.* 31. *de bello*, *dub.* 4. *num.* 73. & alios illicitè moveri bellum, ſi minima ſubſit ſpes victoriæ. Unde Cajetanus *in* 2. 2. *quæſt.* 96. *art.* 4. affirmat requiri moralem certitudinem victoriæ, ut bellum poſſit indici. Sed Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 3. *n.* 17. docet ſufficere certitudinem probabilem. Suarez verò *diſp.* 31. *de charitate*, *ſect.* 4. *in fine*, putat omnia penſanda eſſe, & videndum, an ſpes victoriæ prævaleat damnis, quæ timentur; nam ſi ſpes prævalet, tentari bellum poteſt, ſin minùs, ceſſandum, à bello.

2 Sed an in tali caſu Princeps teneatur ad reſtitutionem, non concordant Doctores, & ideò apponam hic verba Petri Lorcæ *in* 2. 2. *Divi Thomæ*, *ſect.* 3. *diſp.* 53. *n.* 8. ubi ſic ait. Dubium eſt, utrum ſi Princeps inferat bellum ex cauſa juſta, & ſervatis aliis conditionibus, imprudenter tamen, quia pro ſtatu rerum moraliter certum eſt plus damni & detrimentorum ſuæ Reipublicæ, & ſubditis vel aliis eventurum, quàm futura ſit belli utilitas, incurrat obligationem reſarciendi ea damna, quæ ſuis aliis proveniunt? Victoria *n.* 33. & Molina *diſp.* 102. indicare videntur, hunc Principem teneri debito reſtitutionis. Sed non aſſentior. Quoniam in eo caſu Princeps tenetur à bello deſiſtere non obligatione juſtitiæ, ſed charitatis, quatenus tenetur minus bonum ſuum poſtponere majori bono alterius; charitas autem non inducit reſtitutionis debitum. Ita Lorca.

RESOL. IX.

An poſt inchoatum bellum, ſi alius Princeps offerat condignam ſatisfactionem, bellum adhuc proſequi quis poſſit? Ex punct. 6. tract. 4. Reſ. 8.

§. 1. PRima opinio affirmat. Ita Bannez *in* 2. 2. *quæſt.* 40. *art.* 1. *dub.* 8. & Cajetanus *in ſumma verb. Bellum*. quia poſt bellum inceptum inimici non ſunt in ſtatu ſatisfaciendi, ſed patiendi. Et hanc ſententiam probabilem exiſtimat Emanuel Sà *verb. Bellum. n.* 9. & Villalobos *in ſumm. tom.* 2. *tr.* 5. *diffic.* 4. *nu.* 5. ubi ſic ait. *Otros dizen y muy probablemente, que quando eſta començada la guerra, y ay muertes de ambas partes, no eſta obligado el Principe à aceptar la ſatiſfacion del enemigo; ſino que puede proſeguir la guerra. Aſſi lo tiene Cayetano; y dize Bannez, que es lo mas provable. El fundamento es, porque el que de la guerra juſta, yà es juez reſpecto de ſu contrario, en defecto de ſuperior, y el juez no eſtà obligado à aceptar la ſatiſfacion del reo*. Ita Villalobos.

2 Secunda opinio negat, ita Suarez, Molina, Valentia, & Coninch. quos citat & ſequitur Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 3 *n.* 14. Quibus adde Reginaldum *to.* 2. *l.* 21. *c.* 8. *n.* 101. Et ratio eſt quia, ut ſuprà ex D. Auguſtino probatum eſt, bellum non voluntate, ſed neceſſitate ſuſcipitur, ſed cùm debita ſatisfactio offertur, ceſſat omnis neceſſitas bellandi. Ergo contra juſtitiam peccas, ſi tunc bellum proſequaris. Adverto tamen ſub debita ſatisfactione comprehendi, ut non ſolùm tibi reddantur omnia illa quæ tua ſunt, ſed etiam ſolvantur expenſæ in bello factæ, & pericula & moleſtiæ, quibus te & tuos expoſuiſti, & injuriæ factæ compenſentur. Quia cùm ad hæc omnia jus habeas, omnia hæc compenſari debent, priuſquam tenearis à bello ceſſare, Et inſuper petere potes, quicquid in poſterum tibi neceſſarium eſt, ut ſecurè vivas, & pacem obtineas, quia hic eſt præcipuus belli ſcopus. Et hanc ſententiam docet etiam Becanus *in* 2. 2. *c.* 25. *q.* 9. *n.* 4.

3 Mihi verò placet opinio diſtinguentium. Aut enim ait Lorca *in* 2. 2. *D. Th. diſp.* 57. *n.* 12. agitur de ſola recuperatione poſſeſſionis; & tunc non dubito ublata poſſeſſione, & compenſatione ſumptuum, ex juſtitia debitum eſſe à bello deſiſtere: quia ex juſtitia nihil ampliùs bello peti poterat, quàm quod ſine bello offertur. Aut agitur de vindicatione injuriæ; & tunc non invenio obligationem juſtitiæ, quæ conſtringat à bello ceſſare ſatisfactione contempta: quia injuria juſtè merebatur pœnam belli, & ideò inferendo bellum, nihil contra juſti-

juſtitiam agitur: relaxare autem pœnam debitam non juſtitiæ, ſed miſericordiæ eſt; & in privatis judiciis & injuriis fas eſt Judici & Actori exequi pœnam juſtam, etiamſi reus offerat æquivalentem ſatisfactionem.

3 Sed audiamus etiam diſtinctionem Duvallii *in 2.2. tract. de charitate, quaſt. 16. art. 4.* ubi ſic ait. Debent duo tempora, in quibus offerri poteſt iſta ſatisfactio, diſtingui: unum in medio conflictu, ſine prælio, quando Princeps in manibus ſuis victoriam quaſi tenet; & tunc nón tenetur Princeps oblatam ſatisfactionem, licèt condigniſſimam acceptare: habet enim in manibus victoriam, & bellum jam penè confectum eſt, & ita ſunt intelligendi Cajetanus & Bañez. Aliud tempus eſt, quando nondum eſt inita ultima pugna: & tunc quia res ſunt adhuc ex utraque parte in integro, ſi quidem incerti ſunt bellorum exitus, tenetur Princeps conditiones juſtas pacis, ut ſatisfactiones acceptare; nec ſanguinem humanum in tali caſu profuſioni exponere: ſiquidem continuatio belli ejuſdem eſt rationis, ac indictio & ſuſceptio belli: cùm autem bellum ſuſcipi non debeat, quando reus, ſeu perſona, quæ damnum intulit, condignam reparationem offert, ſic neque continuari debet, quando condigna ſatisfactio offertur.

RESOL. X.

Quam ſatisfactionem poſſit Princeps in bello petere? Ex part. 6. tr. 4. Reſ. 22.

§.1. RESpondet ex Sylveſtro Duvalius *in 2. 2. Divi Thomæ tract. de charitate art. 4.* quòd poteſt ipſe Princeps, Primò petere ea omnia, quæ ablata ſunt, vel etiam vaſtata, Secundò omnes expenſas, quas occaſione injuriæ illatæ fecit. Tertiò poteſt aliquid exigi in pœnam injuriæ illatæ, ut ſi verbis contumelioſis Principem ipſum proſciderit, hæc verba contumelioſa omninò damnet, & improbet, dicens ſe hac in parte malè & detractoriè loquutum eſſe: vel ſi ſit aliud damnum, poteſt in pœnam Princeps ipſe tributum aliquod exigere: poſtremò poteſt etiam petere quidquid ad pacem, & ſecuritatem impoſterum neceſſe erit: hic enim eſt finis belli præcipuus; bella enim ſuſcipiuntur, ut exinde pax oriatur.

2 Nec etiam deſeram hic apponere verba Coninch *diſp. 31. de bello dub. 7. num. 209.* ubi ſic ait. Obtenta jam victoria, ac hoſte debellato, per ſe loquendo ea licent, quæ neceſſaria ſunt ad plenam ſatisfactionem pro injuriis ac damnis acceptis, ac impenſis factis toto belli tempore, item pro pace, ac ſecuritate in poſterum ſtabilienda. Qualia ſunt privare victos etiam innocentes ſuis bonis; aut etiam aliquos libertate, ſi non ſint Chriſtiani: quatenus hoc ad dictos fines neceſſarium eſt. Item extruere in eorum terris munitiones, ac præſidia imponere: item imperare iis tributa & ſimilia. His adde; cùm victor jam hoſtes ſibi ſubjecerit, obtinere reſpectu illorum abſolutè perſonam judicis, atque poſſe eos ſecundùm merita punire etiam morte. In his tamen omnibus, quantum fieri poteſt, oportet victorem eſſe memorem Chriſtianæ clementiæ, tum in ſpoliatione bonorum, ac libertatis, præſertim innocentium, tum etiam in occiſione nocentium. Hinc quando multi ex victis ſunt meriti mortem; etſi eos ſine vera injuſtitia poſſit omnes occidere, hoc tamen communiter ſaperet crudelitatem, ac eſſet graviter reprehenſibile: niſi in particulari aliquo caſu putaretur ad fines aliquos maximi momenti eſſe neceſſarium; ut ſi illi non poſſent tutò in cuſtodiis ſervari; & dimiſſi crederentur omnia turbaturi. Aliàs aliquibus aut nocentioribus, aut ſorte delectis privatis, reliquis parcendum; ita ſaltem ut pœna mortis in minorem mutetur.

RESOL. XI.

Si cum conſenſu Principis vaſſallus magnam inferat injuriam in alium Principem qui tamen omnem injuria ſatisfactionem reſpueret, niſi illius author ad eum morte plectendum ſibi daritur, quod alter Princeps negaret, an inquam, in tali caſu bellum contra eum juſtè indicere poſſit? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 6.

§.1. DE hac quæſtione curioſitatis cauſa à quibuſdam interrogatus fui occaſione cujuſdam caſus in praxi, ut ferebatur, occurrentis. Et affirmativè videtur reſpondendum. Primò, quia læſus eo caſu eſt verus & directus judex læſoris: ergo habet abſolutè jus, ut morte puniat; nec tenetur aliam ſatisfactionem recipere: & ideò poteſt alium Principem bello cogere, ut permittat jus ſuum in injuriantem exequi. Hinc Bañez *in 2. 2. quaſt. 42. art. 1. dub. 2. concluſ. 4.* aſſerit Principem injuriam paſſum eſſe directum judicem illam inferentis. Vide etiam Lorcam *diſp. 49. num. 6. diſp. 52. num. 3. & diſp. 53. num. 13.* Unde ex his *in lib. Judicum, cap. 20.* Iſraelitæ juſtè bellum indixerunt Beniamitis, quia noluerunt tradere necandos Gabaonitas reos maximi ſceleris. Bellum enim eſt actus vindicativæ juſtitiæ: ergo dicendum eſt bellantem non ſolùm reparationem ſui honoris, & ſecuritatem in futurum intendere poſſe; ſed etiam debitam pœnam injuriantibus infligere.

2 Verùm ego tunc adduxi Coninch, *diſp. 31 de Bello, dub. 2. num. 29. & ſeq.* contrariam ſententiam tenentem: quia Princeps, qui paſſus eſt injuriam, non eſt ſuperior ejus, qui intulit, ut ab Adverſariis ſupponitur. Ergo non poteſt illum propriè punire, & conſequenter non poteſt ad hoc præcisè conſequendum illi bellum indicere: nam aliàs ſequeretur regem, aut ejus nobiles, quando injurias alteri Regi intulerunt, licèt aliam juſtam ſatisfactionem offerrent, nihilominus teneri ſeipſos offerre necandos alteri Regi id petenti: ſed hoc dicere videtur abſurdum. Ergo, &c.

3 Ad exemplum Iſraelitarum dicendum rectè intendiſſe Beniamitas punire, tanquam ſibi ſubjectos, quia cùm omnes tribus conſtituerent unum populum, ſingulæ erant reliquæ communitatis ſubjectæ. Non nego tamen primam ſententiam eſſe probabilem, quam tuetur Caſtr. Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 3. num. 15.* & ante illum Molina *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſp. 103.* ubi inter alia ſic ait. Quando verò aliqui in particulari digni eſſent morte propter injuriam illatam, eſto de numero eorum eſſet Princeps Reipublicæ, adverſùs quam bellum geritur, non credo peccare contra juſtitiam, ſi deſiſtere non vellet à bello, niſi offerrentur, qui digni ſunt morte, aut fugiſſent de ea Republica: & cùm in reliquis competens ſatisfactio offerretur, integrum jus ei relinqueretur interficiendi malefactores illos, ubicumque deprehendere eos potuiſſet. Peccaret tamen contra charitatem, ſi poſtulante id recta ratione, & bono utriuſque Reipublicæ non acceptaret competentem ſatisfactionem oblatam in rebus aliis.

4 Hoc ſecundum ex ſe manifeſtum. Primum verò inde mihi perſuadeo, quòd Princeps, aut Reſpublica, quæ ſuperiorem non habet, non per accidens, ſed per ſe habet jus vindicandi injurias ſibi, aut ſuæ Reipublicæ ab alieno Principe, aut Republica illatas: & quando aliqui propter injuriam illatam digni ſunt, qui capite plectantur, non tenetur de juſtitia acceptare compenſationem aliam, ſed exigere poteſt eam pœnam non ſecùs, ac quando ſuus ſubditus dignus eſt morte, etiam poteſt illum in pœnam interficere; ſi ille aliam æqualem, aut etiam majorem compenſationem in bonis externis offerat. Hucuſque Molina, quem etiam ſequitur Becanus *in 2.2. c. 15. q. 9. concl. 1. num. 3.*

RESOL. XII.

An aliquando licitè poſſit negari tranſitus Militum pro bello inferendo alicui Principi? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 5.

§.1. SUpra diximus eſſe cauſam juſtam inferendi bellum denegationem eorum, quæ iure gentium omnibus videtur licere; qualis eſt tranſitus neceſſarius per alienas terras: hic enim ſi abſque juſta cauſa denegetur, præbet ſufficientem cauſam bellandi, ut manifeſtè probatur *in cap. notandum 23. q. 2.* Sed difficultas eſt, an aliquando licitè à principibus talis tranſitus denegetur? S ap hoc R. q. hic eſt c. dub. jus §. Septima, & ibi laR. ſeq. §. ult.

2 Et Reſpondeo affirmativè: nam in tali caſu tranſeuntes omnem ſecuritatem facere tenentur, aliàs juſtè poterit illis tranſitus denegari: unde ſæpè armatis denegatur, quia ferè ſemper periculum poteſt timeri: ergo Princeps non tenetur talem tranſitum concedere. Et ita docet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 3. num. 3.* & Coninch. *diſp. 31. de bello, dub. 2. num. 51.*

RESOL. XIII.

An ſi Princeps impediat mercaturam, peregrinationem, navigationem, tranſitum, &c. per ſua Regna civibus alterius Regni, poſſint alii Principes juſtè contra illum bellum indicere?

Et quid, ſi negetur Exercitui tranſitus? Ex p. tr. 4. & Miſc. Reſ. 74.

§.1. AFfirmativam ſententiam docuit vir doctiſſimus Franciſcus Victoria *in relectione de Indis Inſulanis, part. 2. in princ.* & & hoc juſto titulo aſſerit Hiſpanos potuiſſe debellare Indos, & eorum regiones poſſidere. Ratio eſt, quia jure gentium hæc omnia videntur deberi. Verùm adverſùs hanc ſententiam inſurgunt communiter Doctores, ut Molina *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſp. 105. §. Vt nobis contrarium.* Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 3. num. 4.* Coninch. *in 2.2. diſp. 31. dub. 2. numer. 52.* & Villalobos *in ſumm. tom. 2. tr. 5. diffic. 4. num. 9.* ubi ſic ait. *Unde coſa juſta pone Victoria yes, que por derecho de las gentes puede uno andar en provincias eſtranans ſin dammo de los moradores, negociando en ellas, llevandoles las coſas que les faltan y comprando de las que tienen abundancia aportar à ſus puertes, aprovecharſe de los rios y peſcar en ellos, buſcar Margaritas y poder cavar en los campos comunes para buſcar oro y coſas ſemejantes, y que ſi eſto quitaſſen ſeria juſta coſa de*

la

la guerra, mas yo ſoy de parecer contrario, porque eſtas coſas en tanto ſon comunes di derecho de las gentes en quanto no ſe prohiben, mas aſſi como un particular adquiere dominio de ſu heredad, tambien una Republica le adquiere de las dichas coſas, y por juſtas coſas podrian prohibirlas à los foraſteros, no teniendo eſtrema ò grave neceſſidad, y anſi no podria haver por eſto juſta cauſa de guerra. Sic ille. Igitur nullo jure probari poteſt tale commercium extero deberi, præcipuè cùm Princeps cauſam habere poſſit denegandi ſupradicta externis. Item, v. g. cùm jus piſcandi in fluminibus margaritas, vel in mari corallia ſint propria illi populo, cujus ſunt illa littora, aut flumina, nulla eſt cauſa, cur teneatur id cum aliis communicare, aut ſi id aliquibus communicet, cur teneatur id omnibus communicare, nec enim ex eo, quòd aliquibus aliquid gratiæ impendam, ullo modo ſequitur me teneri id omnibus æqualiter impendere, præſertim cùm ille populus ſæpè poſſit habere juſtas cauſas, cur nolit ulli externo quidquam ex his concedere, aut cur aliqua concedat aliquibus, & aliis neget.

2 His tamen non obſtantibus, invenio noviſſimè ſententiam Victoriæ, docere Petrum Lorcam *in 2.2. D. Thom. quæſt. 4. art. 1. ſect. 4. diſp. 52. num. 7.* ubi ſic aſſerit. Quærunt aliqui, an ſit juſta cauſa indicendi bellum, ſi Princeps aliquis negaret negotiationem, & mercaturam in portibus, vel civitatibus alienæ regionis, peregrinationem, hoſpitium, & rerum uſum, quæ jure gentium indigenis & advenis communia ſunt, quales ſunt aquæ fluminum, & alia, quæ nulli ſunt propria, & denique de inſtitutione habitationis, & coloniæ in aliena provincia? Victoria opinatur pro his poſſe inferri juſtum bellum, ſi injuſtè negentur. Injuſtè autem negantur, quando negantur iis, qui abſque aliquo nocumento poſſidentium ea expetunt; quoniam hæc omnia jure gentium conceſſa ſunt omnibus, ſi ſint innoxia, neque in aliquo differunt à tranſitu per alienam Provinciam. Unde infert propter hanc cauſam potuiſſe Hiſpanos inferre bellum Barbaris Indiarum. Alii hoc impugnant, ſed non ſufficientibus argumentis. Exiſtimo igitur hanc cauſam poſſe juſtificare bellum, an verò ea occurrerit Hiſpanis, ut juſto titulo potuerint debellare Indos, & eorum regiones poſſidere, non decerno, eſt enim quæſtio facti, non juris. Hæc omnia Lorca *loc. cit.* ſed præter hanc cauſam alias etiam habuiſſe Hiſpanos debellandi Indos exiſtimo.

Sup. hoc in R. ... & in ... §. ...

3 Nota tamen, quòd ſupradicti Doctores omnes conveniunt, quòd ſi negetur exercitui tranſitus, qui abſque negantis detrimento exigitur, poſſe Principem adverſus alium Principem bellum movere: unde *num.* 21. præcepit Dominus, ut filii Iſrael pugnarent contra Seon, & Og Reges impedientes tranſitum eorum, & ideò *in cap. notandum, 23. quæſt. 2.* ſic habetur. Notandum quomodo juſta bella gerantur à filiis Iſrael contra Amorrhæos, innoxius enim tranſitus negabatur, qui jure æquiſſimo humanæ ſocietati petere debebat. Sic ibi. Sed nota, quòd ejuſmodi tranſitus armatis ſæpè juſtè negatur, niſi præſtet ſufficientem cautionem, eum fore omninò innoxium, ut noviſſimè advertit Coninch. *loco citato.*

RESOL. XIV.

An licitè poſſit inferri bellum infidelibus propter ſolam infidelitatem, maximè ex licentia Papæ?

Et quid, ſi non permittant in ſuis Regnis Prædicatores Fidei?

Et an non poſſit Papa conflare Exercitum ex Clericis, Eccleſiaſticis viris ad compeſcendum Infidelem, niſi alia timerentur in Eccleſia damna?

Et an poteſtas impetendi Principem Infidelem, ſit penes Reges, & Regna, vel penes Papam tantùm?

Et an poſſint Eccleſia, & Principes Chriſtiani mittere Prædicatores cum Exercitu ad prædicandum Infidelibus? Ex p. 6. tract. 4. Reſ. 15.

§. 1. PRo affirmativa ſententia pugnat mordicus Hoſtienſis *in cap. quod ſuper, de voto*, & pro negativa Innocentius etiam *in dicto cap.* & Solorzanus *de Indiarum jure lib. 2. cap. 11. num. 1.* putat utramque ſententiam problematicè ſuſtineri poſſe: & ideò ipſe ibi reſpondet ad omnia argumenta, & Marta *de Juriſd. part. 1. cap. 24.* aſſerit, Scriptores Chriſtianos non debere ſententiam Oſtienſis veneno afficere. Vide etiam Petrum Malſertium apud Mandellum *lib. 4. conſil.* 969.

2 Ego verò negativæ ſententiæ adhæreo. Dico igitur. Ob ſolam infidelitatem non poſſe aliquem bellum indicere infidelibus; neque eos privare dominio bonorum ſuorum. Vide Molinam *tom. 1. diſp.* 105. & 106. Coninch. *diſput. 31. de bello dub. 2. n.* 54. Caſtrum Palaum *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 3. num. 7.* & alios.

3 Notandum eſt tamen, quòd licèt hæc opinio ſit amplectenda; illa non obſtante Eccleſia habet jus ad arma movenda in infideles, ſi vi, & armis iter occludant Prædicatoribus fidei.

4 Dico igitur primò, Infideles non permittentes in ſuis Regnis Prædicatores fidei, poſſe juſtè ab Eccleſia debellari. Vide Fagund. *in Decal, tom. 1. lib. 1, cap. 33. num.* 20.

5 Dico ſecundò. Non poſſe Papam conflare exercitum ex Clericis, & Eccleſiaſticis viris ad compeſcendum infidelem; niſi alias timerentur in Eccleſiam damna; ſed hoc munus eſſe ſæculari Principi mandandum; quia eſt alienum inſtitutum à Clerico & Religioſo arma movere.

6 Dico tertiò. Poteſtatem impetendi Principem infidelem non eſſe penes Reges ut Reges, ſed penes Papam. Poteſt quidem Rex, dum Pontificem conſulat cogere Paganum, ne Regno Prædicatores interdicat; ſicut quilibet poteſt innocentem tueri. In quo ſenſu Aragonem accipio *art. 8, dub. 3. Corollario 1. & 3.* At verò regni inveſtitura, & jus ad illud ſuo adjungendum, aut alicui donandum, non eſt niſi penes Pontificem Romanum: quod eruditè probat Pater Suarez *diſp. 18. ſect. 1, num.* 7. Probatur primò exemplo Regum, atque Pontificum: Caſtellanus, & Luſitanus profigente limites Alexandro VII. partiti ſunt Indorum oppugnationem: idque conſtat ex hiſtoriis antiquioribus. Vide Fagundez *ubi ſuprà*.

7 Probatur ſecundò à priori; quia nullibi Regis eſt jus directè aut indirectè in aliorum regna; directè: res eſt clara; ſunt enim plerique infideles verè domini ſuorum Regnorum: neque indirectè, quia hoc jus oritur indirectè ex jure directo prædicandi Evangelium, ſed hoc jus non eſt Regi ſæculari: ergo nec jus indirectum ſpectat ad eum.

8 Probatur tertiò. Quia in ea eſſet occaſio Principes fideles turbandi; multi enim ſpecie religionis impeterent infidelium Provincias, & contenderent illarum oppugnatione, & in Eccleſiæ filios verterentur arma, quæ eſſent movenda in hoſtes. Item vicinus infidelium ſibi timeret, ne fidelis Princeps potentior infideli propè accederet ad ſuas Provincias, eaſque invaderet. Quapropter oportuit, ut ad unum caput hæc jura diſponenda revocarentur. Et hæc omnia docet Hurt. de Mend. *volum. 1. diſp. 75. ſect. 1. §. 3. per modum* 43. Sup. hoc inf. in R. 16.

9 Qui etiam poſtea *in §.* 15. docet, non poſſe Eccleſiam Prædicatores mittere cum exercitu ad prædicandum: nec eo titulo poſſe Principes fideles erigere munitiones in Provinciis infidelium: ſed expectandum eſt, qua ratione ipſi Prædicatores excipiunt. Et rationem adducit. Quia Evangelium non alia ratione eſt prædicandum, quàm à Chriſto præceptum eſt. ſed hæc ratio prædicandi eſt contra rationem à Chriſto præceptam: ergo, &c. Minor probatur *ex cap. 1. Matthæi.* Ubi Chriſtus mittens Apoſtolos ad prædicandum, eos mittit non ſolùm exarmatos præſidio militum, ſed etiam inermes, non imperatoria ratione minitantes populis ferrum & ignem; ſed agnorum more inter lupos, quorum ungues non ſemel eſſent experturi. Nec verò illa præcepta fuerunt de miſſione prima in Paganos, Iſraeliticos; ſed etiam de ſecunda in orbem, ut contra Hæreticos, & nonnullos parum conſideratos Catholicos, doctè ex S. Ambroſio, Auguſtino, Hyeronimo, & aliis Pater Maldonatus obſervat *in Matth. cap. 10. verſ.* 9. Præſertim, *Ecce ego mitto vos, ſicut agnos in medio luporum*, accipienda ſunt aut ſolùm, aut potiſſimum de ſecunda miſſione: quia Apoſtoli in ea prima miſſione non lupos experti; ſed amicos concives à quibus diſceſſere gloriantes: nec tunc traditi ſunt à parentibus, nec damnati à Regibus.

10 Sed, ut verum fatear contra Hurtadum, placet mihi affirmativa ſententia P. Suarez *de charitate diſp. 18. ſect. 1. n.* 8. Solorzani *de Indiarum jure lib. 2. cap. 18. num. 11. & ſeq.* & aliorum penes ipſum aſſerentium poſſe hodie Principes Chriſtianos ad convertendos Barbaros mittere Prædicatores cum ſufficienti exercitu, non ut bellum inferant, ſed ut Prædicatores ſecuri incedant, turreſque & arces munitas in terminis Provinciarum infidelium conſtruere, ut facilior & ſecurior aditus, & exitus fidelibus pateat: dummodò tamen priùs tales infideles blandè & pacificè de audienda & recipienda prædicatione moneantur. Quòd ſi renuerint, an debellari poſſint, paulò * infra videbimus. * Inf. in R. quæ hic eſt prima poſt ſeq.

RESOL. XV.

An licitum ſit inferre bellum infidelibus committentibus Idololatriam, & violantibus jura naturalia, maximè ſi accedat authoritas Summi Pontificis? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 16.

§. 1. NEgativam ſententiam docet Caſtrus Palaus *tom. 2. tractat. 6. diſc. 5. punct. 3. num. 7.* qui citat Bonacinam, Molinam, Valentiam, Coninch. & Suarez, quibus adde Villalobos *in ſumm. tom. 2. tract. 5. difficult. 4. num. 14.* ubi ſic ait. *La verdad es que eſtos pecados non ſon cauſa baſtante para dar guerra juſta. El fundamento es, que para caſtigar uno ha de ſer ſuperior ſuyo el que le caſtiga, ò a de haver recibido agravio del que en tal caſo es juez ſuyo, no haviendo ſuperior, y ninguna d'eſtas razones ſe halla a qui y aſſi como el Rey de Eſpaña no tiene a ſu*

cruen-

cruenta el caſtigar ſemejantes delitos en las naciones, que no le eſtan ſujetas, lo miſmo ſe ha de dezir à qui. Y no obſta el lugar del Deuteronomio citado: porque alii tuvieron los hijos de Iſrael eſpecial y expreſſo mandado de Dios, que es Señor univerſal de todo, y quiſo caſtigar aquellas gentes por ſus delitos: loqual no pueden hazer los Principes, ſino es que ſean ſus ſubditos. Et ita hanc ſententiam præter Doctores citatos tenet Cajetanus *in 2.2. qu. 66. art. 8.* & Bannez etiam *in 2.2. qu. 10. art. 10.* Turrianus *tom. 1. in 2.2. diſput. 52. dub. 2.* Sotus *in 4. diſt. 5. qu. 1. art. 10.* & alii.

2 Sed non deſunt Doctores affirmativæ ſententiæ adhærentes, ut Innocentius *in cap. quod ſuper, de vot. num. 4. & 9. & ibi* Ancharanus & Abbas: Idem Ancharanus, & Boichus *in c. cap. gaudemus de divortiis.* Zaberella *in Clement. 1. de teſtib. num. 6.* Sylveſter *verb. Judaus num. 4. verb. infidelitas quæſt. 8. & 9. & verb. Papa qu. 7.* Armilla *verb. infidelitas*, Tabiena *eod. verb. nu. 32. & 33.* Major *in 2. ſentent. diſtinct. 44. qu. 3. & in 4. diſtinct. 15. qu. 4. art. 1.* Maſtrillus *de Magiſtr. lib. 1. cap. 9. nu. 10.* & alii. Quorum ſententiam probabilem putat Joannes Solarzanus *de Indiarum jure lib. 2. cap. 15. num. 16.* ubi ſic aſſerit. Supereſt ut de tertio membro dicamus, ſcilicet de peccatis, quæ ab iſtis Indis paſſim perpetrari probavimus, Deum verum non colentes, nec cognoſcentes, & fœdis ſuis ac ſpurcis moribus omnia naturalis juris præcepta turbantes, & tranſgredientes. Et in hoc quamvis auctores, ut vidimus, maximoperè digladientur, ſatis probabilem cenſeo Innocentii, & ſequacium opinionem, qui propter hæc crimina puniri & debellari poſſe à Chriſtianis Principibus de licentia Summi Pontificis traduat, ſi moniti ab illis non deſiſtant: quod tenuit, & latè contra Victoriam defendere conatus fuit inſignis noſter Gregorius Lupus *in l. 2. tit. 23. part. 2. gloſſ. magn. column. 16. verſ. ego verò*, dicens hanc ſententiam eſſe communem omnium Canoniſtarum & Legiſtarum, & aliquorum Theologorum. Et adeò certum eſſe concludit Martha *in tract. de juriſdictione 1. part. cap. 24.* ut piaculum dicat de ea dubitare, & Maſquardus *in tract. de Judais & infidelibus 3. part. cap. 1. num. 39.* ubi apertè inquit, quòd non peccarunt Hiſpani, qui punierunt Indos delinquentes contra naturam. Hucuſque Solorzanus.

3 Nota tamen, quod idem Solorzanus hanc ſententiam affirmativam abſolutè tenet ſub quadam diſtinctione, quam etiam admittit Azorius *lib. 8. inſtitut. Moral. cap. 24. q. 9.* & eam ſequens, & tranſcribens Frater Thomas à Jeſu *de procuranda omnium gentium ſalute lib. 5. dub. 4. pag. 207.* dicentes, quòd licèt infideles juſtè puniri nequeant, ubi id jus naturæ non ſervant, quod debitum Deo cultum & honorem tribuendum præſcribit. Si tamen illud aliud jus ejuſdem naturæ diſſolvant, perrumpant, & negligant, quod cuique homini reddendum, quod ſuum eſt, jubet; & aliis non fieri, quod nobis fieri nollemus, tunc jure optimo puniri poſſent; ut ſi furta, latrocinia, adulteria, homicidia, falſa teſtimonia, inceſtus, ſtupra aut ipſi perpetrarent, aut liberam facultatem hujuſmodi mala perpetrandi concederent, vel paſſim in ſubditis ſine ulla pœna, ac ſupplicio permitterent. His etenim legibus naturæ violatis planè conſequitur, ut innocentes multis damnis, incommodis & malis afficiantur, communiſque humanæ Reipublicæ ſalus, pax & tranquillitas in tuto conſiſtere nequeat. Pro quibus defendendis licitum eſt vi & armis adversùs quoslibet infideles certare.

4 Verùm quicquid ſit de his opinionibus: de quibus ad partes noviſſimè agit Fagundez *in præcepta Decalogi* omninò videndus *tom. 1. lib. 1. cap. 33. à nu. 28.* ſi non ſolùm Idololatria infidelibus reperiatur, ſed ſæva quoque & effrænata tyrannis; humanæ carnis ingluvies, & cruenta, & execranda innocentium ſacrificia, quæ quidem olim Indi, ut plurimum frequentabant: tunc veriorem & probabiliorem eorum ſententiam exiſtimo, qui ob has injurias, & oppreſſiones tollendas, bellum adverſus omnes infideles permittunt: quamvis nobis ſubjecti non ſint, & procul poſiti auxilium noſtrum non exigant, & ſua ſorte contenti vivere dicantur. Et ita docet Molina *tom. 1. tract. 2. diſp. 106.* Bannez *in 2.2. qu. 10. art. 10.* Victoria *de Relect. 2. de Indis, nu. 15.* & ideò Hurt. de Mend. *volum. 1. diſp. 75. ſect. 1. §. 22.* ſic ait. Quod objicitur de Regibus Hiſpanis, & ob exterorum invidentiam: Conquiſitus eſt novus orbis, cujus incolæ non homines, ſed feræ videbantur, Reges per tyrannidem paſſim ſuos occidere, & immolare Diis: nec ex humano more, ſed ferino adminiſtrare Regna: quibus de cauſis poſſe eos illis privari nullus negat, opprimunt enim inſontes, & ſunt Regno perniciei, non ſaluti: privatos autem Indos nullus privavit bonis, niſi ob delicta: quòd ſi Regii Miniſtri per injuſtitiam aliquid faciunt, puniuntur à Rege; cùm deprehenduntur: quia verò Atubaliva Rex Pervanorum non repugnavit Prædicationi, ejus neptis Illuſtriſſima Marchioniſſa Oropeſſæ nomine *Cola* apud ipſos Reginam ſonante, jure contendit damnorum compenſationem, quæ à Philippo III. eſt facta: quæ viſa eſt ex Chriſtiana lege eſſe ſatis. Ita Hurtad.

RESOL. XVI.

An ſit juſtus titulus bellandi, ſi infideles nolint excipere Prædicatores Fidei, ſed illos occidant, & liberum tranſitum in aliis Provinciis ad prædicandum denegent?

Et de aliis ſeptem caſibus agitur, pro quibus licitum eſt infidelibus inferre bellum. Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 17.

§. 1. Reſpondet affirmativè: nam licèt infideles nec mediatè, nec immediatè poſſint cogi, ut fidem & Baptiſmum ſuſcipiant, ut ſuprà diximus:* ubi tamen coactio ad hoc non dirigitur; ſed eò tantùm tendit, ut infideles ipſam fidem ſibi à Catholicis Prædicatoribus annunciandam & proponendam, quietis & attentis animis, atque auribus audiant; & feriò de ea recipienda, vel reſpuenda deliberent, noſtroſque hoc tam utile & ſalutare commercium erga illos exercere volentes; tutò & fidè hoſpitio recipiant, vel liberum tranſitum ad alias provincias concedant, in quibus Evangelium annunciare, & propagare deſiderent: frequentiſſima & veriſſima eſt omnium ferè Theologorum & Juriſperitorum opinio, quæ docet talem coactionem licitam eſſe; atque adeò jure optimo poſſe his de cauſis infidelibus bellum inferri, qui protervè fidem audire recuſant, vel ejuſmodi pias & laudabiles expeditiones impediunt: dum tamen priuſquam ad illud deveniatur, omnia alia media tententur, quæ ad munus Apoſtolorum Apoſtolicè & pacificè obeundum concurrere potuerint.

* Sup. in Reſ. quæ hic eſt prima poſt præſentem. §. Qui etiam.

2 Et ideò Victoria *in Relect. 1. de Indis à numer. 36. & in Relect. 2. à num. 1, uſque ad 12.* concludit Indos & quoslibet infideles ad fidem audiendam teneri, ac proinde à peccato mortali non excuſari; ſi rogati & admoniti, ut audiant pacificè loquentes de rebus ſpectantibus ad Religionem, ac de ea maturè deliberent, id facere nollent: quia tenentur, inquit, ſaltem audire, & conſultare; etſi hoc impediant, & Hiſpanos inter ſe ad commercia & prædicationem non admittant: neque aliter Religionis negotium procurari valeat, hic titulus juſtiſſimus eſt ad eos debellandos & conquirendos, terraſque ac provincias eorum occupandas, novos dominos creandos & antiquos deponendos, & reliqua alia jura belli proſequenda, quæ in aliis bellis juſtis licitè fieri poſſent.

3 Hinc Seraphinus Freitas *de juſto Imperio Aſiatico, cap. 9. nu. 6. & 7.* licèt infidelium debellationem non omninò probet, ob id tantùm, quod fidem audire recuſent: benè tamen admittit, quòd ſi nobis prædicationem impedirent, aut alios volentes illam audire, & forſan fidem ſuſcipere ad nos accedere prohiberent, nec ſinerent Prædicatores loqui verbum Dei ſine vi ac fraude volentibus audire, jure poſſemus eorum violentiam etiam armis propulſare; & bello ſi opus eſſet, illato acriter coercere: quia omninò ſemper manet jus integrum Eccleſiæ ad prædicandum in quolibet Regno, & defendendum innocentes, ut ſic dicam, id eſt, particulares perſonas, quæ vo'uerint audire verbum, & ita nulla fit in tali caſu coactio ad audiendam fidem, ſed ſolùm ad non impediendam Evangelii prædicationem, nec eos, qui voluntariè illud audire voluerint.

4 Dicendum eſt igitur cum Bannez *in 2.2. qu. 10. art. 10.* Infideles jure compelli, ut ullo modo Chriſti fidem impediant. Et ex hoc ſequi, quòd ſi Nuncius Evangelii perveniat ad exteras & barbaras nationes, & impediatur prædicare populis à Principibus illarum nationum: tunc poteſt Princeps Chriſtianus, ut Miniſter Pontificis, debellare illos Principes, ne impediant Prædicatorem: hoc enim non eſt compellere ad audiendum, ſed defendere innocentes, quoſdam quidem ad prædicandum jus habentes, quoſdam verò, quia jus habent ad audiendum, ſi velit.

Vide etiam Molin. *tom. 1. tract. 2. diſp. 105.* Salonium *in 2.2. tom. 1. tract. de Dominio q. 3. art. 1.* & alios, quos citat & ſequitur eruditiſſimus Solorzanus *de Indiarum jure lib. 2. cap. 20. per totum.*

5 Et ad confirmationem omnium ſupradictorum non deſinam hic etiam apponere verba Reginaldi *tom. 2. lib. 21. cap. 8. num. 94.* ubi ſic ait. Sex ſunt caſus, quibus licitum eſt inferre bellum infidelibus, non quidem ob ſolam infidelitatem, ſed ob aliquam circumſtantiam ei annexam. Primus eſt, quando infideles poſſident terras, quæ olim erant Chriſtianorum; quo titulo Chriſtiani inferunt bellum Turcis. Secundus, quando infideles inferunt injurias Chriſtianis, ut ipſi Turcæ ſolent. Tertius, quando adducunt Chriſtianos à vera Religione; quæ cauſa aſſignatur in Deuteronomio locis citatis. Quartus, quando infideles impediunt liberam prædicationem Evangelii. Poteſt enim tunc illis inferri bellum auctoritate Eccleſiæ, quæ cùm à Chriſto poteſtatem acceperit prædicandi Evangelium per totum orbem Terrarum *Matthæ. ultim. & Marc. ultim.* is, qui prædicationem hujuſmodi impedit, infert Eccleſiæ injuriam, quam bello propulſare poteſt. Qua de re pluribus Victoria *Relect. de Indis ſect. 3. num. 9. & aliquot ſequent.* Qua in re immorari non eſt neceſſarium ad noſtrum inſtitutum. Quintus caſus, quando infideles, qui Principi Chriſtiano ſubſunt, leges ipſis ab eo præſcriptas legi naturæ conſentaneas obſerva-

ſervare nolunt. Sextus, quando Princeps infidelis nulli fideli ſubditus committit peccata, quæ non tantùm ſunt contra Deum, ſed etiam contra proximum. Tunc enim Princeps Chriſtianus poteſt ei bellum indicere, ſi admonitus nolit deſiſtere. Huculque Reginaldus.

RESOL. XVII.

An licitè indicetur bellum Infidelibus ex titulo donationis obtenta à Pontifice de eorum Provinciis? Exp. 6. tr. 4. Reſ. 18.

§. 1. NEgativam ſententiam mordicus tenet noviſſimè Joannes Gryphanius *tract. de inſulis, cap. 24. nu. 59. & ſequent.* qui invehitur in donationem factam ab Alexandro Sexto Regibus noſtris Hiſpaniarum de orbe novo. Probat hanc ſuam ſententiam: quia ſi illæ inſulæ erant occupatæ, & ſuis cultoribus inhabitatæ, non poterat ipſis dominium, imperium, ac libertas, aliaque quæ habentur jura, non præcedente læſione aliqua, ſine inſigni injuria adimi, *leg. id quod noſtrum, de regul. jur. ſuprà c. 22.* quia donatio de alieno eſſet *leg. 14. Cod. de donationib.* quæ furti ſpeciem ſapit. Gloſſ. *in leg. 1. Cod. ſi adversùs venditorem, leg. ſi pignori, de furt. cap. 1. 14. qu. 5. per tot.* Quod in proverbium tranſiit de alieno corio latas corrigias facere. Neviz. *lib. 1. Sylv. nupt. num.* 128. Multò minùs ex aliena injuria aliquid dandum eſt. Ne quod detur quidem, gratum eſſe donum poteſt; quod eum qui det, ubi vellet ablaturum eſſe ſciat, ait Livius *lib. 5. Decad. 5. in fine.* Qui enim nocent aliis, ut in alios liberales ſint, in eadem ſunt injuſtitia, ut in ſuam rem aliena convertant. Cicero 1. *Officior. nu. 9.* Ipſe Papa *in cap. 26. extra de decim.* talem conſtituit regulam, quòd nulli liceat aliena concedere præter domini voluntatem. Eodem ergo ipſe quoque uti debuerat argumento *leg. 1. quod quiſque juris.* Et pati legem, quam ipſe tulerat, juxta diſtichon Catonis approbatum *in cap. cùm omnes 6. de conſtitut.* Speculator *titul. de Advocat. §. 4. num. 5.* Ut taceamus quòd tota concluſio falſo præſuppoſito nititur: quia Pontifex dominium civile mundi non habet, nec unquam habuit. Huculque Gryphanius.

2 Sed omninò rejiciendus eſt, & dictum jus in inſulis Indiarum, quod ex largitione Pontificia habet Auguſtiſſimus Rex noſter, firmant individualiter Malſertius apud Mandellum *conſil.* 769. *volum.* 4. Gineſius Sepalveda *in Apolog. pro Indiar. conquiſ.* Camillus Borrellus *de Praſt. Regul. Cathol. cap.* 46. *num.* 224. Martha *de juriſdict. Centur. 1. cap. 24. num.* 31. Paramus *de Orig. Inquiſit. lib. 3. qu. 1. num.* 145. & alii, quos citat & ſequitur Solorzanus *de Indiar. jur. lib. 2. cap. 23. num.* 68. *& ſequent.* Adi illum & non pigebit, in quo etiam invenies ſolutionem argumentorum, quæ ſuperiùs pro contraria ſententia adducit Gryphanius.

3 Dicendum eſt igitur cum Anaſtaſio Germonio *lib. 3. de ſacror. immunit. cap. 3. nu.* 29. Franciſco Vargas *de auctoritate Pontific. confir.* 10. *nu.* 5. *&* 6. & aliis; Summum Pontificem, non modò Civitates, Provincias, & Regna, quæ antea Chriſtianam Religionem profitebantur, & deinde fuerunt ab infidelibus uſurpatæ, poſſe, cui libuerit indubitanter concedere, uti recuperet, ſuaque faciat: ſed ea etiam addicere poſſe, quæ Chriſtianorum nunquam fuerunt, ad Chriſtianæ fidei & Evangelii propagationem, & Idololatriæ extirpationem. Et quòd his rationibus motus Alexander VI. amplas iſtas Indiarum Occidentalium Regiones Catholicis Regibus, Ferdinando & Iſabellæ, eorumque ſucceſſoribus adduxit: qui ex illa acquiſitione omnem omninò juriſdictionem, ac omne Imperium earundem Provinciarum ſibi jure vendicant; non ipſo jure, nec jure belli: ſed Romani Pontificis auctoritate, quare juſtè dicuntur poſſidere, *argumento leg. juſtè poſſidet ff. de acquiren. poſſeſſ.* Vide etiam Solorzanum *ubi ſup.* egregiè diſputantem de poteſtate Pontificis, & ad omnia contra reſpondentem.

RESOL. XVIII.

An licitum ſit indicere bellum Hæreticis propter ſolam hæreſim, niſi ab Eccleſia declarentur Hæretici? Ex part. 6. tract. 4. Reſ. 19.

§. 1. AD hoc dubium ita reſpondet Becanus *in 2. 2. cap. 25. qu. 5.* Duo ſpectari poſſunt in hæreſi. Primò, quòd ſit peccatum. Secundò, quòd turbet pacem Eccleſiæ & Reipublicæ. Hoc poſterior ſenſus eſt ſufficiens cauſa belli. Et quidem triplici modo.

2 Primò, ſi ſubditi alicujus Regis aut Principis deficiant à fide Catholica, & alios ſecum trahant in eandem hæreſim; & ſic diſſenſionem faciant in Regno vel Provincia, poteſt Rex aut Princeps Catholicus bello eos coercere; ſi alius coercendi modus non ſuppetit. Sic fecit Moyſes, quando pars populi commiſit idololatriam in adoratione vituli. Nam bello eos aggreſſus eſt, & interfecit triginta tria millia hominum.

3 Secundò: ſi Rex, vel ſubditi unius Regni deficiant à fide Catholica, & conentur ſubditos vicini regni in eandem defectionem pertrahere: poteſt vicinus Rex bello ſe defendere, & injuriam ſibi illatam vindicare.

4 Sed magis abſolutè loquitur Reginaldus *tom. 2. lib. 21. cap. 8. n. 95.* ubi docet juſtam cauſam inferendi bellum eſſe hæreſim: nam olim Deus *Deuteronomii* 13. filiis Iſrael præcepit, ut Civitatem, quæ in tale crimen incurriſſet, bello deleret; & ita univerſi ipſi filii Iſrael voluerunt bellum inferre filiis Ruben, & Gad, quòd exiſtimaſſent ipſos receſſiſſe à fide *ex cap. 22. Joſue.* Hanc etiam cauſam probant Patres relati *23. q. 4. cap. diſplicet, & multis ſequentib.* Ratio verò eſt, quia Hæreſis graviſſima damna toti Reipublicæ adfert. In qua tamen re obſervandus eſt ordo juris; nec enim poteſt hæreticis bellum inferri, niſi ab Eccleſia declarentur hæretici, *ex c. cùm ſecundum leges, de hæreticis in 6.* Poſt declarationem autem poteſt quivis Princeps Catholicus ſuis ſubditis pro juriſdictione, quam in eos habet, inferre bellum, & bona ipſorum occupare.

RESOL. XIX.

An Hæretici juſto bello capti fiant ſervi capientium?

Et reſolutio hujus dubii pendet ex illo, an hodie inter Chriſtianos jus captivitatis ceſſet?

Et alia curioſa enucleata invenies.

Et an militibus ſit conceſſum ab hoſtibus emptione, vel donatione accipere bona mobilia aliena?

Et aliud pulchrum dubium in §. Sed in ordine, hujus Reſolutionis explanatum invenies.

Et deducitur, quod non poteſt Hiſpanus Eccleſiaſticos Gallos capere; nec Gallus Eccleſiaſticos Hiſpanos, ac eorum bona abripere.

Et quid eſt ſentiendum in dicto caſu de bonis Mercatorum Januæ à Gallis ſublatis, &c. Exp. 11. tr. 3. & Miſc. 3. Reſ. 1.

§. 1. REſolutio hujus dubii pendet ex alio, an hodie inter Chriſtianos jus captivitatis ceſſet. Et negativam ſententiam docet Juriſconſultus Henricus Boccerus *tract. de bello, edit. 3. lib. 1. cap. 15. nu. 5.* ubi ſic ait: Etiam liberi homines captivitate in ſervitutem capientium rediguntur, *d. l. cum loco, 36. ff. de religioſis, l. adeo quidem, 7. in princ. ff. de acquirend. rer. dom. §. penult. Juſt. de jure perſonarum, & §. item ea, quæ ex hoſtibus. Inſt. de rer. diviſ.* Idque juri Divino non ſolum contrarium non eſt, ſed etiam omninò conſentaneum, quippè quo uſus ſervorum, & ſervitutis permiſſus eſt, ſive vetus, ſive novum Teſtamentum ſpectes, *Exod. c. 21. Levit. 25. Deuteron. cap. 15. Epheſ. cap. 6. Timoth. 1. cap. 6. Tit. cap. 2. Coloſſ. cap. 3. & 4. Galat. cap. 5.* Eoque jure in ſervitutem rediguntur, qui devictis hoſtibus capiuntur. *Deuteron. cap.* 21. Unde mirari non ſatis poſſum, Doctores, qui tradunt, hodie inter chriſtianos propter charitatem Chriſtianam non eſſe tolerandam ſervitutem, & proinde, captos ex hoſtibus de conſuetudine, capientium ſervos non fieri, Bartol. *in d. l. hoſtes, 4. in fin. ff. de cap. & poſt lim. rever.* Angelus *in d. §. item ea num. 2. & 3. Inſt. de rer. diviſ.* Sed obligari eos dumtaxat ad certam quodammodo ſpeciem homagii, ſeu fidelitatis, ſecundùm diverſos Gentis cujuſque mores, aut ſolvere ipſos capienti λύτρον quod ranſonem, ſeu financiam vocant. Ita ille.

Sup. hoc q^d infra in R. 30 & inferius in tr. 8 Reſ. 3. §. ult.

2 Sed mihi placet opinio affirmativa, quam communiter tenent Doctores, ut amiciſſimus, & Sapientiſſimus Caramuel *in Theol. mor. lib. 2. nu.* 548. Tannerus *tom. 3. diſp. 2. quæſt. 6. dub. 5. nu.* 68. Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. n.* 57. Villalobos *in Sum. tom. 2. tract. 5. difficul. 13. num.* 2. Trullench. *in Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num.* 11. Malderus *in 2. 2. D. Thomæ, qu. 40. art. 1. dub. 6. aſſer.* 7. Leſſius *lib. 2. cap. 5. dub. 4. n.* 12. Albericus Gentilis *de jure belli lib. 2. cap.* 15. Everhardus *vol. 2. conſ. 15. nu.* 15. Joannes Harprechtus *in inſtit. Juſt. tom. 2. l. 2. tit. de rerum diviſ. & acquiſ. §. item ea quæ ex hoſtibus 27. nu.* 10. & Angelus *num. 2. & 3.* Mynſingerus *num.* 4. Schneidevvin *num.* 2. Gilkenius *num.* 6. quibus etiam adde eruditum Juriſconſultum Hiſpanum Baltazarem Ayalam *de jure, & officiis bellicis lib. 1. cap. 5. n.* 19. Alciatum *in l. hoſtes, ff. de verb. ſignif.* Boerium *deciſ.* 178. Demauderium *in praxi crimin. cap. 82. num. 7. &* 8. Covarruvias *in cap. peccatum part. 4. de reg. jur. in 6. part. relect. §. 11. nu.* 6. Quibus omnibus adde Beſoldum *in Synop. Polit, Doctrin. lib. 2. par. 2. cap. 12. n.* 32. Georgium Bechtium *tract. de Secur. & ſal. conduc. cap. 4. n.* 88. Fabrum, Capycium, Galeotam *reſp. Fiſcal. 13. nu.* 147. noviſſimè eruditiſſimum Nicolaum Vernulæum *in Politica lib. 4. tit. 10. cap.* 12. Itaque hodie inter Chriſtianos propter charitatem Chriſtianam, & quos magis fratres invicem, quàm ſervos eſſe decet, jus captivitatis poſtliminii ceſſat: ac proinde etiam juſtiſſimo bello capti de conſuetudine generali, capientium ſervi non fiunt.

3 Verùm difficultas eſt, an hoc privilegium extendatur ad Hæreticos? & negativè reſpondet Jacobus Granado *in D. Thomam 2. 2. contr. 3. tra. 13. diſp. 4. ſect. 8. nu.* 72. ubi ſic aſſerit:

Sup. hoc lege doctrinam R. & §. not. precedentem.

Dico

Dico, ſecundò, licitum eſt in Bello juſto ſubjicere ſervituti innocentes, qui pertinent ad Rempublicam, adversùs quam geritur juſtum bellū, quia id pertinet ad ſupplicium, quòd juſtè bellans ſumere poteſt de hoſtibus; non enim ſolùm punire poteſt in ſeipſis, ſed etiam in partibus, & bonis ſuis, quamvis in his culpa non fuerit: excipe tamen, ſi bellum ſit Chriſtianorum cum Chriſtianis, tunc enim non fiunt captivi, (quod intellige de Chriſtianis Catholicis, non de Hæreticis) licèt detineri ſoleant, donec detur in præmium aliqua pecunia capientibus eos. ita Ille.

4 Sed pace viri docti ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Sylvius *in 2.2. D. Thomæ, quaſt. 40. art. 1. quæritur 3. concl. 4.* Suarez *de Charitat. diſp. 13. ſect. 7. numer. 13.* Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 10.* Hurtadus *vol. 2. diſputat. 169. ſect. 11. §. 114.* & Joannes Vvigers *in D. Thom. 2. 2. q. 40. art 1. dub. 5. num. 67.* ubi ita ait: Obſervandum eſt tamen inter Chriſtianos, quaſi jure Gentium eſſe receptum, ut capti bello non efficiantur mancipia, quamvis poſſint juſtè detineri, ut puniantur, ſi nocentes ſint, vel pretio, ſeu litro redimantur. Privilegio autem hoc ex conſuetudine fruuntur etiam Hæretici, quia ſaltem aliquo modo Chriſtum, & libertatem per eum nobis datam profitentur: non ſic verò fruuntur illi Apoſtatæ, qui recedunt omninò à profeſſione Chriſtiani nominis, ſed ex conſuetudine tales bello capti, aut ſuperati, etiam in ſervitudinem rediguntur. Ita ille: Cui adde Bañez *in 2. 2. quæſtion. 40. artic. 1. dub. 12. ad primum argumentum,* Caſpenſ. *in Cur. Theol. tom. 2. tract. 17. diſput. 7. ſect. 1. num. 17.* Ledeſmam *in Summa tom. 2. tract. 3. cap. 13. concluſ. 36.* Non eſt igitur audiendus doctus Granado; licèt ejus ſententiā poſt hæc ſcripta inveniam docere etiam Ægydium Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 1. cap. 2. dub. 5. num. 10.*

Sup. hoc inf. in R. 11. §. ult. & in R. 6 ... 3. R. 316 § 1 cum ... fin ... 7. Ref 16 §. Non deferam, à v. quis ...

5 Sed hic obiter quæro, an militibus ſit conceſſum ab hoſtibus emptione, vel donatione accipere bona mobilia aliena? Et affirmativè reſpondet Emanuel Sà *in primis editionibus verb. bellum, num. 4.* Cujus ſententiam mordicùs tenet doctiſſimus Dicaſtill. *de juſtit. lib. 2. tractat. 2. diſput. 10. dub. 17. §. 8. num. 427.* ubi ita ait: Putant verò aliqui, hoc privilegium eſſe conceſſum tantùm militibus hæc bona ab hoſtibus capientibus; non tamen ſi emptione, aut donatione accipiant, quia tunc putant debere prioribus Dominis reſtitui. Verùm mihi placet, quod docet Sà *loco citato in primis edition.* ſtandum ſcilicet in hac re conſuetudini; ſolet enim eſſe conſuetudo in locis maritimis, ut id fiat. Hæc Dicaſtillo.

6 Sed, pace tanti viri, opinio Emanuelis Sà numquam mihi placuit, & nominatim contra illum inſurgit Caſtr. Palaus *to. 1. tract. 6. punct. 4. num. 27.* ita aſſerens: Adverto, hoc privilegium eſſe conceſſum militibus hæc bona ab hoſtibus eripientibus, non tamen ſi emptione, aut donatione accipiant, quia tunc debent prioribus Dominis reſtituere: eſto contrarium placeat Emanuel Sà *loc. cit. edit. Complut.* quod in Romana expunctum eſt. Hæc Palaus: cui adde Trullench *in Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 5.* Baſſeum *in Flor. Theol. ver. bellum, num. 19.* Itaque aſſero, quod ſi credatur, Dominum non eſſe recuperaturum rem ab hoſtibus malè poſſeſſam, ut ferè ſemper contingit, poteris eam ab illis vili pretio emere, ea intentione, ut ſi Dominus comparuerit, illi reddas, quia in hoc nullam illi irrogas injuriam, ſed potiùs utiliter ejus negotium geris: Quapropter, ſi ipſe poſtea velit rem ſibi reddi, reddere tibi debet pretium pro illa datum, tam in foro conſcientiæ, quàm exteriori. Tum quia hoſtis non tenetur de evictione, tum quia nomine ipſius, & ex præſumpta ejus voluntate pretium dediſti. Idem eſt dicendum de iis rebus cultui Divino dicatis, quas Hæretici uſurpant à Catholicis, & vili pretio vendunt, poteris, inquam, illas emere, ex præſumpta Dominorum voluntate. Credendum enim eſt, Dominos Catholicos potiùs velle, ut vili pretio emantur, & cultui Divino applicentur, quàm quòd ab Hæreticis detineantur, & in uſus prophanos inſumantur. Et hæc omnia tenent Molina *diſput. 118.* Vaſquez *Opuſc. de reſtitut. cap. 9. §. 2. dub. 5. num. 28.* Bonacina *de reſtitut. diſputat. 2. quæſt. ultim. ſect. 1. punct. 12. numer. 14.* Reginaldus *tom. 2. libr. 21. cap. 8. ſect. 4. num. 117.* Granado *in 2. 2. controverſ. 3. tract. 13. diſputat. 4. ſect. 9. num. 81.* Arriaga *in curſ. Theolog. tom. 5. diſputat. 58. ſect. 4. num. 53.* & alii, ubi infra. Verùm in favorem amiciſſimi Patris Dicaſtillo non deſinam hic adnotare ejus ſententiam, & Emanuelis Sà, tanquam probabilem admittere Tannerum, *tom. 3. diſputat. 6. quaſt. 6. dub. 9. num. 77. in fine,* & quidem Doctores circa præſentem materiam multùm deferunt conſuetudini. Vide Hurtadum *de Charit. vol. 2. diſput. 169. ſect. 12. §. 127. in fine.* At ego, ut dixi, contrariæ ſententiæ Caſtri Palai, & aliorum adhæreo.

Sup. hoc lege doctr. R. & 83. not. ſeq.

7 Sed in ordine ad materiam, de qua dictum eſt in hac Reſolutione, dum hæc ſcribo, accidit caſus. Plures venerabiles Religioſi Hiſpani ex inclyta Societate Jeſu, & inter illos celebris, & numquam ſatis laudatus Pater Petrus Pimintel veniebant ad Comitia Generalia, Romæ celebranda, ſuper duas naves Januenſium, & Hamburgenſium, quæ aggreſſæ, & poſt longum prælium à militibus Gallis captæ fuerunt, qui ad Tolonum cum præda reverſi, per multos dies dictos Religioſos ibi detinuerunt, & omnia, quæ ſecum adducebant ab illis abſtulerunt, & ut pecuniam invenirent, imprudenter, ac parùm modeſtè eorum corpora exquiſierunt. Non defuit aliquis Aulicus, qui aſſeruit, hoc licitè à dictis militibus factum fuiſſe, quia ardet bellum inter Regem Gallum, & Hiſpanum; ſed dicti Patres erant Hiſpani; ergo: O ſciola, & frigida conſequentia! Dico igitur, ſupradictos milites commiſiſſe peccatum furti, & incidiſſe in Canonem, *Si quis, ſuadente Diabolo,* & ad reſtitutionem bonorum ablatorum teneri. Nam, licèt bellum extet in Gallum, & Hiſpanum, non poteſt Hiſpanus Eccleſiaſticos Gallos capere, ac eorum bona abripere, nec Gallus Eccleſiaſticos Hiſpanos. Et ratio eſt clara; quia bona Eccleſiaſticorū ſunt bona innocentiū, quæ ob delictū alterius occupari non poſſunt: tum quia ſunt ſpecialiter dedicata, & à juriſdictione ſæculari exempta, ac proindè non debent ob delictum aliorum gravari: tum quia Eccleſiaſtici partem conſtituunt diſtinctam à Republica civili. Ergo propter ejus culpam puniri non debent. Sic ex communi ſententia docet Valentia *2. 2. diſputat. 3. quaſt. 16. punct. 5. verſicul. hic autem.* Suarez *diſputat. 13. de Charitate ſect. 7. numer. 14.* Coninch *diſput. 31. dub. 7. numer. 118.* Bonacina *diſputat. 2. de reſtitut. quaſt. ultim. ſect. 1. punct. 12. §. 3. numer. 18.* Molina *diſput. 121. concluſ. 3.* Filliucius *tom. 2. tractat. 29. cap. 9. num. 187.* Hurtadus de Mendoza *volum. 2. diſputat. 169. ſect. 12. §. 127.* Petrus Marchant. *in Tribun. Sacrament. tom. 3. tractat. 6. titul. 2. quaſt. 3. concluſ. 3.* Becanus *de Charit. cap. 25. quaſt. 12. numer. 1. & quaſt. 12. numer. 6.* Sylvius *in 2. 2. Divi Thomæ quaſt. 40. art. 1. quæritur 6. concluſ. 4.* Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. numer. 11. & 13.* Cajetanus *in 2. 2. Divi Thomæ quaſt. 40. art. 1.* Caſpenſis *in Cur. Theolog. tom. 2. tractat. 17. diſputat. 7. ſect. 1. num. 18.* Malderus *in 2. 2. quaſt. 40. artic. 1. dub. 6. aſſert. 5.* Caſtrus Palaus *tom. 1. tractat. 6. diſput. 5. punct. 4. num. 18.* Villalobos *in ſumma, tom. 2. tract. 5. difficult. 11. num. 19.* Joannes Vvigers *in 2. 2. D. Thomæ quaſt. 40. art. 1. dub. 5. num. 59.* Dicaſtill. *de juſt. lib. 1. tr. 1. diſp. 10. dub. 16. §. 7. n. 402.* Baſſæus *verb. bellum, num. 11.* & alii penès ipſos.

Sup. hoc inf. in ... § Secundùm, & ex doct. R. ... § Sed ergo ad med. v. ab hac, & §. Unde, etiā ad medium, v. vide etiam.

8 Sed audiamus Patrem Arriaga *in Cur. Theol. tom. 5. diſp. 48. ſect. 4. num. 50.* ſic aſſerentem: Advertendum, ab ea regula excipi ordinariè Eccleſiaſticos omnes, quorum bona non poſſunt auferri compenſationis gratia, quia illi nullo modo cenſentur pars Reipublicæ in ordine ad illud bellum: neque eorum bona faciunt unum quid cum bonis Reipublicæ, ſed ſunt omninò exempta. Ita ille. Undè Reverendiſs. Magiſter Sacri Palatii Pater Candidus *tom. 1. diſquiſ. 17. artic. 8. numer. 2.* tanquam certum firmavit, bona Clericorum ex propoſito in bello juſto ſurripere non eſſe licitum, quia ſunt exempta à Jure. Et tandem Teophilus Alarius *in Can. Conſcientia, lib. 7. verb. bellum, num. 8.* hæc ait: Civitate in prædam data, omnia bona poſſunt diripi, ſeu tunc cavere debent Duces, ne res Eccleſiaſticarum perſonarum diripiantur; non enim ſunt membra Reipublicæ, & populi inimici, alioquin tenentur ad reſtitutionem. Sic ille, qui citat Angelum, *verb. bellum, num. 1.* Itaque Eccleſiaſtici, Monachi, & Religioſi Hiſpani, & Galli, quoad bellum inter eorum Reges, non habentur tanquam pars populi; ſed tanquam alia pars ſeparata, & exempta: ergo cùm fundamentum belli ſit injuria, & ſupradicti nullam injuriam contulerint, ut ſuppono, neceſſariò dicendum eſt, hoſtes ſive Gallos, ſive Hiſpanos, nec in Eccleſiaſticorum perſonas, nec in bona poſſe aliquod detrimentum, aut gravamen inferre. Hinc ex Doctoribus Gallis obſervat Alexander Chaſſaneus Pariſinus *lib. 2. Decretal. tit. 34.* quòd in perſonis Eccleſiaſticis pignorationes, & ..., ſive antiqui Græcorum locuti ſunt, ... prohibet Gregorius X. *in cap. undè injur. in 6.* Quod etiam ex Doctoribus Hiſpanis notavit Hurtadus de Mendoza, *volum. 2. diſput. 269. ſect. 12. §. 127.* ubi ſic ait: Bona Eccleſiaſtica non poſſunt diripi à Victore: quia jure gentium in honorem Dei ſunt immunia. Idem eſt de bonis perſonarum Eccleſiaſticarum: ſi verò aliqua ex illis dedit bello cauſam injuſtam, aut auxilium, ejus bona videntur obnoxia prædæ; tum in pœnam delicti, tum in compenſationem damni ab ipſa illati; ſimile enim comperio *in gloſſ. capitis, & ſi pignorationes, de injuriis in 6. verſ. prægravantur,* ubi marcha in Clericum, probatur eſſe interdicta, niſi ipſe ſit debitor. Ita Hurtadus.

9 Confirmatur ſuperiùs dicta ex alia doctrina à me alibi allata ex pluribus Doctoribus, nempè, etiamſi Clerici, v. g. Hiſpani in conflictu belli actu pugnarent contra Gallos, ante obtentam victoriam poſſe bonis expoliari, imò & occidi; ſed poſt partam victoriam, minimè: Et ideò apponam hic verba Patris Ledeſma *in ſumma, tom. 2. tractat. 3. cap. 13. concluſ. 58.* ubi ſic ait; *No es licito tomar los bienes de la Igleſia, o de los Clerigos pruevaſe de el derecho, en el qual ſe determina que los tales bienes ſean exemptos. Pero haſe de advertir, que ſi los Clericos atualmente eſtan peleando, los pueden matar, y deſpojar: porque entonces los Clericos ſe han convertido en enemigos. Pero alcanzada la victoria no es licito matar los Clericos ni deſpojarlos. Porque el Principe no es juez de los Clericos; ſi no es quando eſtan actualmente peleando.* Ita ille: Cui adde Reveren-

Alibi infra ex doctr. R. 31. in § penul. prorſ. fin. v. ex R. 69. §. ult.

verendiſs. Candidum *tom. 1. diſquiſ. 17. art. 9. dub. 2.* Si igitur Clerici non ſubduntur quoad expoliationem bonorum Principi laico, niſi in ipſo conflictu belli, quando actu pugnaret, Bone Deus, quo pacto in caſu noſtro milites Galli potuerunt capere, detinere, & expoliare dictos Religioſos, qui Romam ad Capitulum Generale pergebant, & qui nunquam contra Gallos actu pugnarunt?

10 Sed omnia ſuperiùs dicta audiant præfati milites, contra quos invehitur, etiam confirmata ab ipſiſmet Hæreticis. Et ideò Hugo Grotius *de Jure belli lib. 3. cap. 11. nu. 10.* ſic ait. In hac claſſe ponendi ſunt hi, qui Sacra curant; nam ut hi ab armis abſtinerent, mos ab antiquo fuit gentium omnium: atque ideò viciſſim vis illos temperabatur. Sic Philiſtæi hoſtes Judæorum non nocebant Collegio Prophetarum, quod erat Gabæ, ut videre eſt *1. Sam. 10. 5.* & *10.* & ſic ad alium locum, ubi ſimile erat Collegium, tanquam ſepoſitum ab omni armorum injuria, cum Samuele, confugit David, *1. Sam. 19. 18.* Cretenſes, narrat Plutarchus, cùm bellis inteſtinis colliderentur, omninò abſtinuiſſe à Sacerdotibus. Notat Strabo, olim cùm tota Græcia armis ferveret, Eleos, utpote Jovi Sacros, & eorum hoſpites in alta pace vixiſſe. Sacerdotibus meritò hac in parte æquantur, qui vitæ genus ſimile elegerunt, ut Monachi, quibus perinde ac Sacerdotibus parci voluit Canones, naturalem æquitatem ſequuti. Hæc Grotius. Sed quidquid ipſe aſſerat cum omnibus Theologis, in noſtro caſu Sacerdotes, & Religioſi injuſtè & injurioſè capiuntur, detinentur, & expoliantur. Et quidem ſi Judex Laicus incidit in excommunicationem, ſi detineat Clericum poſt delictum commiſſum ultra 20. vel 24. horas u: ex pluribus firmat Farinacius *de inquiſ. quæſt. 8. numer. 118.* & à fortiori concedit Caſtrus Palaus *tom. 2. tract. 12. diſput. 1. punct. 6. numer. 14.* Quid, quæſo, dicendum erit de ſupradictis militibus, qui non per ſpatium 24. horarum, ſed per multos dies tot viros Religioſos innocuos, & innocentes vinctos detinuerunt? Unde in Cenſuram Canonis, *Si quis ſuadente Diabolo*, incidiſſe non eſt dubitandum; primò propter captionem, & detentionem dictorum Patrum injuſtam, & violentam, ſecundò propter ignominioſam actionem, quam circa illos exercuerunt, contrectando immodeſtè eorum corpora, ſi forſitan pecuniam abſconditam retinerent: Quæ quidem actiones, cùm fuerint ſtatui Clericali nimis injurioſæ, nemo negabit Cenſuram dicti Canonis induxiſſe, per ea, quæ præter alios Doctores, docet amiciſſimus Pater Garzias *in Summa Theolog. moral. tract. 1. difficult. 3. dub... punct. 2. num. 11. & 13.* ubi ſic ait: *Se entiende aqui por manos violentas qualquier accion injurioſa, ò contumelioſa, hecha contra perſonas Eccleſiaſtica, que conſiſta en hecho, ò en obra. De à qui es lo primiero que incurre en eſta cenſura, el que detiene, ò encierra à alguna perſona Eccleſiaſtica en carcel publica, ò en lugar particular aora ſea en ſu miſma caſa, ò en agena, en eſto, ò en aquel apoſento, como non pueda ſalir: eſta decidido c. nuper* juncta Gloſſa, *de ſent. excom. y es comun ſentir de los Dotores*. Ita ille. Et jam hæc omnia milites Gallos feciſſe cum dictis Patribus Societatis apertè conſtat; ergo in Cenſuram Canonis incidiſſe non eſt dubitandum. Nec obſtat dicere, quod poſtea dicti Patres dimiſſi fuerunt, & ſolus Pater Petrus Pimintellus detentus, tanquam filius Excellentiſſimi Comitis de Benevento. Nam reſpondeo, quòd fuerunt dimiſſi poſt tot injurias ipſis illatas, & bona ipſorum ablata. Ea detentio Patris Pimintel. quo pacto poteſt juſtificari? ergo character Sacerdotalis, & exemptio Eccleſiaſticorum, quæ ex Jure Divino eis competit, non habet idem privilegium cum filiis Magnatum Hiſpaniæ, quod habet cum aliis? ergo verba Canonis, *ſi quis ſuadente*, non includunt Eccleſiaſticos primæ, & eximiæ nobilitatis? Sunt nugæ nugarum quæ cogunt nos exclamare, ò tempora ò mores! optimè itaque dixit Zoeſius *in Decretales lib. tit. 34. num. 4.* & Balthaſar de Ayala *de jure & officiis bellicis, lib. 1. cap. 5. num. 25.* non parcentes Eccleſiaſticis in bello, in Cenſuram Canonis incidere. Vide etiam Caniſium in *lib. 2. Decret. tit. 24. num. 8.*

Sup. hoc in tom. 6. tr. 2. Reſ. 111. §. ult. ad medium, à verſ. Tertio, & in Reſ. 113. per totam, & ſignanter §. 2. à lin. 5. & in R. 115. §. 3. ſub fine, & ibi in tr. 7. lege Reſol. 64. à lin. 5. & pro ignominioſa actione conſenti in tex. habui §. in tom. 5. tr. 2. Reſ. 3. vide Sed prorſus, & ſeqq.

11 Sed quid dicendum de bonis mercatorum Januæ exiſtentium? idem quod dictum eſt de bonis Patrum Societatis. Contra enim juſtitiam fuerunt ab ipſis ablata, ergo ſub peccato mortali tenentur dicti milites reſtituere. Quod apertiſſimè probatur. Nam bellum inter Gallos, & Hiſpanos non abſtulit aliis nationibus commercium, cum ipſis de Jure Gentium ſit conceſſum, & provenıens ex his, quæ docet Lorca *in 2. 2. D. Thom. quæſt. 40. art. 1. ſect. 3. diſp. 52. nu. 7.* Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 3. nu. 13.* & alii. Unde poterant impunè Mercatores Januenſes, & alii, & cum Gallis, & cum Hiſpanis Mercatoribus inire contractus, & in eorum Regno pervenire, diſcedere, ſeu habitare: Si tamen hoc ipſis interdictum à Gallis, vel Hiſpanis ex aliqua juſta cauſa non fuerit, quod non eſſe prohibitum manifeſtum eſt: ergo illicitè dictos milites Gallos bona dictorum mercatorum abſtuliſſe apparet; quia non ſunt hoſtes, nec partes Reipublicæ Hiſpanæ, cum qua Gallus bellum gerit: ſed ſunt Januenſes, quorum Reſpublica cum Rege Gallo amicitiam exercet.

12 Confirmatur hæc veritas ex doctrina omnium Theologorum, aſſerentium quòd quando capitur in bello juſto aliqua Civitas, pro hoſtibus habendi non ſunt quoad bonorum direptionem *peregrini mercatores, exteri, hoſpites, & quicumque non ſunt partes Reipublicæ hoſtilis, quamvis in terra illius inveniantur. Ita docet à Victoria *Relect. de Jure belli, numer. 36.* & patet ex *cap. Innovamus, de treuga, & pace*: & ibi præter veteres, ex neotericis Canoniſtis, Caniſius, Venatorius, Honorius, Citonius, cum aliis Theologis *ubi ſuprà citatis*; quibus adde Andream Duvallium Doctorem Gallum, & Profeſſorem Regium in inclyta, & celeberrima Academia Sorbonæ *in 2. 2. D. Thomæ, tract. de Charit. qu. 16. art. 5.* ergo à fortiori neceſſariò ſequitur, in caſu noſtro non potuiſſe milites Gallos diripere bona mercatorum Januenſium innocentium, & actu Januæ habitantium. Sed ego plus addo in favorem mercatorum Januenſium, & contra dictos milites Gallos, quòd etiamſi dictæ naves eſſent Hiſpanorum, & adducerent merces Hiſpanorum, & ſimul merces Januenſium, ſi captæ fuiſſent à Gallis, non poſſent iſti retinere merces Januenſium; ſed illæ ipſis eſſent reſtituendæ. Ita caſum deciſum invenio in terminis terminantibus, ut dici ſolet, à Georgio Braudlacht Juriſconſulto Weſtaphalo in Decade Conſultationum poſt Hiſtoriam Pacificationum Auſtro-Hiſpano-Gallicarum, *conſult. 8. num. 28. fol. mihi* 107. ubi ſic ait: Si navis Hiſpanica (flagrante bello inter Hiſpaniarum, Galliæ Reges) mercibus partim ad Hiſpanos, partim ad Germanos, alioſve Gallos non hoſtes populos, pertinentibus, Oceanum pertranſiret, & à Gallis militibus caperetur, merces iſtæ Germanorum, vel alterius tertii, non cederent Gallis militibus, ſed vel Germanis, vel dicto tertio, ad quem pertinent, eſſent reſtituendæ. Ita ille. Quantò magis idem in caſu noſtro dicendum eſt, in quo naves captæ non Hiſpanorum, ſed Januenſium erant, & mercimonium tertii innocentis adducebant. Et ideò hanc ſententiam docet etiam in terminis Hugo Grotius, *de Jure belli, lib. 3. cap. 6. numer. 5.* ubi ſic aſſerit: Liquet & hoc, ut res aliqua, noſtra jure belli fiat, requiri ut hoſtium fuerit: nam quæ res apud hoſtes quidem ſunt, puta in oppidis eorum, aut intra præſidia, ſed quorum domini nec hoſtium ſint ſubditi, nec hoſtilis animi, eæ bello acquiri non poſſunt, ut inter cætera Æſchinis dicto jam loco oſtenditur, Amphipolim, quæ urbs eſſet Athenienſium, Philippi bello in Amphipolitanos, ipſius Philippi non potuiſſe fieri: nam & ratio deficit, & jus hoc mutandi per vim dominii odioſus eſt, quàm ut produci debeat. Quare quod dici ſolet, hoſtiles cenſeri res in hoſtium navibus repertas, non ita accipi debet, quaſi certa ſit Juris Gentium Lex, ſed ut præſumptionem quandam indicet, quæ tamen validis in contrarium probationibus poſſit elidi. Atque ita in Hollandia noſtra jam olim anno 1338. flagrante cum Aſiaticis bello frequenti Senatu judicatum, & ex judicato in legem tranſiſſe comperi. Hæc Grotius, cui adde noviſſimè R. Z. *de Jure Feriali p. 2. ſect. 8. §. 5.* cujus libellus impreſſus eſt Lugduni Batavorum anno 1651. apud Philippum de Coriis. Et ratio horum omnium eſt; quia ut docet Georgius *ubi ſuprà* & Ayala *de Jure belli lib. 1 cap. 15. num. 15.* ut res aliqua, noſtra fiat jure belli, requiritur, eam hoſtium fuiſſe; nam quæ res apud hoſtes quidem ſunt, & in eorum navibus, caſtris, civitatibus, & præſidiis inveniuntur, quarum tamen domini hoſtes effecti non ſunt illæ per nos bello, & occupatione acquiri non poſſunt, ſed tertio non hoſti reſtitui debent.

* Sup. his perſonis infra in Reſ. 23 recitanter & curſim in ejus §. 1.

13 Dicere autem, quòd ex culpa Capitanei Januenſis deventum eſt ad prælium. Reſpondeo, quidquid ſit de hoc nihil officere pro caſu noſtro; nam ejus culpa potuit quidem transferre jus in Gallos circa eius bona, non autem circa bona aliena innocentium, transferre eorum dominium in alios. Et ratio naturalis dictat, innocuum non eſſe puniendum ex culpa nocentis. Pœna enim debet tenere ſuos auctores, & delinquentes, ut patet ex *l. Sancimus. C. de pœnis l. crimen ff. de pœnis cap. jam itaque quæſt. 4. cap. quærit, de Conſ. diſt. 4.* cum aliis vulgatis juribus. Et hæc omnia ſuperius dicta pro veritate ſcripſi.

RESOL. XX.

An ſit licitum tradere Tyranno aliquam Virginem deſlorandam ad tuendam Rempublicam?

Et pro firmanda doctrina hujus quæſtionis alia in exemplum adducuntur, & infertur, quòd quando Medicus, Chirurgus, vel alius expoſuit ſe huic, vel alio periculo abſque urgenti cauſa medendi pudenda fœminarum, &c. tunc eſt peccatum mortale, & alias ſecus. Exp. 11. tr. 6. & Miſc. 6. Reſ. 51.

§. 1. Affirmativè Reſpondet Joannes Pontius *in cur. Theol. diſp. 52. qu. 5. concluſ. 4. num. 25.* ubi ſic ait. Licet aliquando directè interficere innocentem. Hoc videtur eſſe contra communem ſententiam.

Quamvis non plenè ſeq. hoc lege tamen in tom. 8. tra. 1. doctrinam R. 4. & 5.

2 Probatur: quia poſſet contingere, quòd mors ipſius, & ipſimet, & reipublicæ eſſet valdè neceſſaria: ut ſi Tyrannus

nus potens vellet deſtruere Rempublicam aliquam, quæ reſiſtere non poſſet niſi mitterent ad ipſum caput alicujus innocentis amputatum: in tali enim caſu mors illius innocentis eſſet neceſſaria, ut conſervaretur Reſpublica, & filii, ac parẽtes ipſiuſmet innocentis: ſed omninò videtur de jure naturali licitum Reipublicæ ipſum in eo caſu interficere: & quamvis vita hominis ſit ſub dominio Dei, tamen non ita, quin ſicut poſſet Reſpublica ordinare ut omnes fatentur, ut quis exponeret ſe etiam manifeſto periculo mortis pro ſalute Reipublicæ, ſic etiam poſſet in caſu præmiſſo interficere ſe ipſum: Hinc à fortiori patet, Rempublicam poſſe tradere innocentem Tyranno, ipſum interfecturo, cum aliàs, & ipſum interficeret, & Rempublicam deſtrueret, aut redigeret in ſervitutem. Quæ eſt ſententia communior. Hucuſque Pontius.

3 Sed aliquis poſſet dicere talem virginem exponi periculo proximo conſentiendi in copulam, & delectationẽ, atque ideò hoc eſſet exponere illam ad peccandum, & ideò Valle de Moura *opuſcul. de Enſalm. ſect. 2. cap. 17. n. 13.* dicit quod urgens neceſſitas non facit quod poſſit exponere ſe periculo conſenſus in violationem legis, à qua nulla neceſſitas excuſat, v.g. conſenſus in fornicationem, vel in hæreſim. Quia inquit non poteſt quis habere propoſitum efficax obſervandi legem, dubitans an hic, & nunc ſit eam obſervaturus, quia voluntas efficax alicujus finis excludit dubium retardans, vel impediens electionem mediorum. Et hoc videtur docere Divus Thomas *quodlib. 3. art. 6. ad 3. & in 3. diſt. 27. quæſt. 3. art. 3. quæſtiunc. 4. ad 5.* Sotus *lib. 5. de juſtit. quæſt. 2. art. 5. ad 5.* Medina *in ſumm. cap. 13. conſ. 2. §. 9.* & alii.

4 Reſpondeo ex urgenti neceſſitate poſſe aliquem ſe exponere periculo, & occaſione proxima peccandi: ſed in noſtro caſu puella cx oneretur periculo peccandi urgente neceſſitate maxima, videlicet liberatio Patriæ, & tot cædium, & furtorum, ergo. Probatur major ex verbis Baſilii Pontii *de matrim. lib. 5. cap. 35. n. 4.* * ut dicemus in materia de confeſſione, licet nõ expellere domo eam fœminam, quæ eſt occaſio peccandi, quando ſine ſcandalo ejici non poteſt, quæ multorum ſententia eſt; & abſolvi debet pœnitens etſi non ejiciat, ſi aliàs ſit rectè depoſitus. Secutus eſt Baſilius doctiſſimum Patrem Henricum Henriquez *in ſum. lib. 1. de ſacram. pœnitentiæ, qui eſt quartus de ſacramentis, cap. 24. n. 4.* Periculum quod extrinſecè adjacet, & tamen expertus eſt homo ſe facilè ex fragilitate, & incautè peccare dum ad certum locum, vel alicujus ſocietatem accedit. Quod periculum quamvis in generali debeat homo vitare, ab eo tamen cùm in ſe ipſo peccatum non ſit, ſed peccati occaſio, excuſatur aliquando per impotentiam moralem, quę occaſionem reddit huic homini involuntariam, & non imputabilem, aut ob aliam notabilem cauſam excuſatur, ne ſtatim vitet occaſionem. Et *in comment. littera O.* hujus reddit rationem. Quia impotentia, & difficultas moralis excuſat à voluntario, ac ſubinde à peccato. Hactenus ibi plures alios authores me etiam citato adducit, & ſequitur Pater Thomas Hurtadus *variar. r. 1. tr. 8. cap. 2. reſ. 8.* quibus addo Jacobum à Graffiis *de arbitrar. Confeſſar.* ubi ſic ait: Quod ſi pœnitens dicat, quod quando tetigit fœminam cauſa medendi, poſuit ſe in probabili periculo pollutionis, reſpondeat confeſſarius, an ſe expoſuerit huic periculo abſque urgenti cauſa, & tunc eſt peccatum mortale, aliàs ſecus, ut quia erat neceſſarium mederi, & aliàs non erat Medicus, & propoſuit firmiter ſe non conſenſurum delectationi. Neque obſtat ſi dicatur, *qui amat periculum peribit in illo*, *Eccleſiaſt. 3.* Nam non dicitur amare periculum, qui neceſſitate cõpulſus in illud ſe conjicit, quia de Divina miſericordia confidere meritò potuit fore, ut majus ſibi auxilium impendat, quo à lapſu caveat. Et poſteà. Quod ſi hoc procedit ex tactu ex ſui natura illicito, ut in chirurgo verenda fœminæ attrectante, multò magis id procedere dicimus in pollutione præter intentionem ſubſecuta ex tactu licito, quando tactus ille eſt neceſſarius, quia ceſſat periculum conſenſus. Enim verò tunc caret culpa, & amplexus juxtà patriæ conſuetudinem, quo recuſato incideret in notam inurbanitatis, ita dixit Thomas Sanchez *lib. 9. de debito conjugali diſp. 45. num. 8.* Hæc Graffius. Accedit Emanuel Sà *verb. abſol. n. 12. & v. peccatum n. 7.* ubi ſic ait. * Exponere ſe moraliter peccandi periculo mortale eſt, niſi cauſa aliqua excuſet, ut proximi ſalus, aut neceſſitas aliqua, tunc enim ſufficit nolle peccare.

5 Idem etiam docet Seraphinus Freyta *in addit. noviſſimis ad Acugnam de conf. ſollicit. 1. 8. lib. 2. pars. 3. tr. 19. docum. 10. n. 6 in fine*, & Stephanus Baunius *in Theolog. moral.* Divus Baſilius *in conſtit. Monaſt. cap. 4.* qui urgente aliqua neceſſitate, & cauſa, ſe periculo objicit, vel permittit ſe eſſe in illo, cùm tamen aliàs nollet; non tam dicitur amare periculum, quam invitus illud ſubire: & ideò magis providebit Deus, ne illo pereat. Dicendum eſt itaque quod exponere ſe periculo ſalutis ſpiritualis amittendæ, quamvis peccatum ſit, non tamen ex his peccatis eſt, quæ quavis circunſtantia poſita, vel detracta ſuam deformitatem retinet, ſed cujus malitia pendet ab his, aut illis circumſtantiis. Quare ea expoſitio periculi culpa vacabit, quando ex magna fiat, & urgenti cauſa. Tunc enim non eſt amare periculum, ſed amare ingens illud bonum, ad quod ſine eo periculo perveniri non poteſt.

6 Sed his non obſtantibus caſum ſupradictum ego non admitto contra Joannem Pontium *ubi ſuprà*, maximè ſi puella traderetur Tyranno pro ſemper abſque ſpe reditus, & libertatis. Dicendum eſt itaque cum Leſſio *de juſt. lib. 2. c. 9. dub. 7. n. 40.* quod in tali caſu puella non tenetur ire, unde nec Reſpublica poteſt eam cogere, vel tradere, poteſt tamen ex urbe excludere, & non tueri; neque enim cum tanto ſuo damno tenenetur illã protegere, vel apud ſe retinere: & ita hãc ſentẽtiã docet etiam Digaſtil. *de juſt. lib. 2. tr. 2. diſp. 30. dub. 12. n. 142.*

8 Verùm pro curioſis, & in favorem Joannis Pontii non deſeram hic obſervare, Joannem Vvigers *de juſtitia tr. 2. cap. 2. dub. 3. n. 87.* non approbare in totum ſupradictam Leſſij ſententiam, ſic enim aſſerit; Cæterum non eadem hìc videtur eſſe ratio Reipublicæ, & virginis, ut ſcilicet, quod ſicuti hæc non tenetur, imò nec poteſt ire ad Tyrannum, à quo præſcit ſe violandam, ita nec poſſit Reſpublica eam mittere, & tradere Tyranno: Declaratur, quia licèt nullus debeat, aut licitè poſſit accedere ad locum, ubi novit ſibi imminere morale periculum labendi in peccatum, tamen ſi juſtam habeat cauſam accedendi ad locum, ubi præter ſuam intentionem novit veriſimiliter aliquem alium peccaturum ex occaſione præſentiæ illius, non tenebitur idcircò cum ſuo graviori incommodo abſtinere ab illo loco; & ſi alter peccet occaſione ejus, non cenſebitur hìc id voluiſſe, aut ad illum cooperatus fuiſſe, ſed ſe habuiſſe ad illud permiſſivè dumtaxat. Quare nõ videtur quoque Reſpublica cum ſuo exitio obligata præcavere illud periculũ peccati virginis, quod præter Reipublicę intentionem eveniet, ſi in opere conſenſus ejus accedat: quemadmodũ, & ipſa violatio contra intentionem, & voluntatẽ eſt Reipublicæ, quæ tantùm intendit ſe ſalvam conſervare utendo jure ſuo in ſiſtendo talem perſonam eo loco, ubi ejus requiritur præſentia, ut Reſpublica ab exterminio liberetur. In ipſo autem acceſſu, quando virgo invita ducitur, tunc ipſa non peccat, quia nec in violationem activam, neque in ejus perpeſſionem cenſetur conſentire. Quare videtur, quod aſſumptũ objectionis negari poſſit. Tamen explicandæ materię gratia per modũ inquiſitionis veritatis, non omninò per modum aſſertionis hæc dicta ſunt. Hucuſque Vvigers; ideò tu cogita.

R E S O L. XXI.

An aliquando ſit licitum in bello obſides occidere. Ex part. 6. tract. 4. Reſ. 20.

§. 1. Affirmativè reſpondet Filliucius *t. 2. tr. 29. cap. 9. n. 191* ubi ſic ait. Licet in bello juſto etiam obſides occidere, ſi hoſtes fidẽ fregerint: ea enim conditione dãtur, ut hoſtes fidẽ ſervent; & aliter pax, & ſecuritas ex bello haberi nõ poſſet; nec hoſtes ſemel devicti cõtineri poſſẽt in officio. Ita ille.

2 Sed contrariam ſententiam docet Bonacina *de Reſtitut. diſp. 2. q. ult. ſect. 1. punct. ult. §. 3. n. 21.* ubi ſic aſſerit. Poſſunt etiã occidi obſides, quibus non eſt data fides de ſalute; ſi comperti fuerint nocentes: ſi verò ſint innocentes, non poſſunt occidi: etiamſi illi, qui miſerunt, non ſtent promiſſis. Hæc ille.

3 Cujus ſententiam docet etiam Villalobos *in Summa t. 2. tr. 5. diff. ult. 12. n. 16.* ita aſſerens. *Quanto a los que eſtan dados in rehenes ſe hà de dezir, que ſi los de ſu parte quebran las pazes, aunque no los puedan matar los que los tienen en rehenes, ſi non tienen culpa, agora porque ſon innocentes y no capaces della, ora porque no fueron cauſa de que los ſuyos las quebraſſen, mas con todo eſſo, los podran detener por cautivos.* Ita Villalobos, & ante omnes ex Victoria Ludovicus Molina *de juſtitia to. 1. tr. 2. diſp. 120.* & Reginaldus *t. 2. lib. 21. cap. 8. nu. 114.* Unde non eſt audiendus Filliucius.

R E S O L. XXII.

An licitum ſit occidere obſides, quando adverſarii non ſtant promiſſis?

Et an in tali caſu, qui occidunt obſides, dicantur innocentes occidere? Ex p. 5. tr. 4. Reſ. 35.

§. 1. Affirmativè reſpondet Azorius *t. 3. lib. 2. cap. 7. q. 15.* ubi ſic ait. Quæritur an licitum ſit occidere obſides ſi hoſtes fidem fregerint? Reſpondeo eſſe licitum, nam ea conditione dantur obſides, ut hoſtes fidem ſervent, item quia aliter pax, & ſecuritas ex bello haberi non poſſet: item quia aliter hoſtes ſemel devicti in officio cõtineri nõ poſſent. Ita ille.

2 Non deſinam tamen hìc adnotare Bonacinam *de contract. diſp. 2. q. ult. ſect. 1. punct. 7. n. 2.* contrarium docere, ſic enim aſſerit, Patet neque licitum eſſe occidere obſides innocentes,

licèt

licèt qui eos miſerunt, non ſtent promiſſis. Ratio eſt, quia intrinſecè malum eſt occidere directè innocentem. Hæc ille qui pro hac ſententia citat Victoriam, & Leſſium, qui quidē de hoc caſu in particulari nihil agunt, ſolùm ibi aſſerunt innocentes non eſſe occidendos, quod Azorius non negat; difficultas eſt, an in tali caſu, qui occidunt obſides, dicantur innocentes occidere; & hoc probare debebat Bonacina.

RESOL. XXIII.

An in bello licitum ſit uti inſidiis, ſtratagematis, & ſic ſtandum promiſſis?

Et quid, ſi fidem dediſſes hoſti non utendi inſidiis, niſi fortè coactus dediſſes, quia tum etiam firmatam juramento implere non debes. Ex p.6.tr.4.Reſ.10.

§. 1. RESpondeo affirmativè; quia hoc nec per ſe malum eſt, & ſæpè ad obtinendam victoriam, aut neceſſarium, aut valdè utile. Ita Coninch *diſp.31.de bello, dub.7.nu.109.* & alii communiter. Excipiendus tamen eſt caſus, quo fidem dediſſes hoſti non utendi inſidiis, quia tunc daberes fidem ſervare, & promiſſa implere, ut optimè dicit Divus Thomas *in 2.2.q.40.art.3.* Niſi fortè, ut benè obſervat Caſtrus Palaus *t.1.tr.6.diſp.4.n.4.* coactus dediſſes; quia coactio promiſſionem annullat; aut ſi promiſſio in grave damnum boni communis Reipublicæ, vel Religionis cederet; quia tunc etiam juramento firmata impleri non deberet, vel tandem ſi hoſtis violaret in toto, vel ex parte fidem viciſſim datam. Duvallius *in 2.2.tract. de charitate, qu.16. art.8.* addit, quòd ſi circumſtantiæ, & conditiones, cum quibus facta eſt promiſſio, mutentur: quarum mutatio ſi tunc præviſa fuiſſet, non fuiſſet facta promiſſio; aut ſaltem ſi fuiſſet, imprudentiam maximam arguiſſet; in hoc caſu cenſetur defuiſſe voluntas promittendi, & ſic promiſſio illa non obligat. Ita ille. Vide etiam circà præſentem quæſtionem Layman *lib.2.tr.3.c.12 num. 10.*

RESOL. XXIV.

An liceat totam Civitatem Militibus diripiendam dare. Ex part. 6. tract. 4. Reſ. 11.

§. 1. PEr ſe loquendo licitè aliquando id efficitur; quando ſcilicet, ipſa obſtinatius reſiſtendo id meruit, judicaturque neceſſarium, aut valdè expediens, ut milites ſpe prædæ eam ferventiùs oppugnent, ac aliæ Urbes deterreantur, ne tam obſtinatè reſiſtant. Eſt communis, & patet ex communi praxi à Principibus ſine reprehenſione uſurpata. Benè tamen multi notant id ſæpè minus convenire ob multa ſcelera, quæ milites ea occaſione communiter perpetrant: multos ut pecunias extorqueant, crudeliter torquendo, matronis, ac virginibus vim inferendo, &c. Ob quæ ea conceſſio per accidens eſt illicita, quoties ad ſupradictos fines non eſt aliquo modo neceſſaria. Et ſi quando concedatur, duces tenentur hujuſmodi ſcelera, quantum poſſunt, impedire, ea ſeverè priùs prohibendo, ac demum puniendo eos, qui in iis fuerint deprehenſi. Et ita docet Layman *lib. 2. tr. 3. cap. 12. n.13.* Reginaldus *t.1.lib.21.cap.8.n.115.* Coninch *diſp. 31. de Bello dub.7.n.127.* Caſtrus Palaus *t.1.tr.6.diſp.6.punct.4.nu.28.* Valentia *t.3.diſp.3.q.16.punct.3.* Molina *t.1.tr.2.diſp.122.*

RESOL. XXV.

An liceat in bello innocentes occidere?

Et ad firmandam ſecuritatem in futuro, an liceat occidere nocentes, vel innocentes, quorum rebellatio timetur?

Et in principio hujus Reſolutionis explanatur, qui ſub nomine innocentes intelligantur. Ex p.6.tr.4.Reſ.11.

§. 1. REſpondeo innocentes eſſe infantes, mulieres, Monachos, Converſos, Presbyteros, Ruſticos ad Agriculturam euntes, & redeuntes, & in agro laborantes, Legatos, & Oratores, Peregrinos, & Exteros, & Mercatores. Hoc ſuppoſito.

[Margin: Sup. contentis in hoc §. cum DD. & rationibus ſupra in R. 19. § Confirmatur hoc.]

2 Aſſero per ſe, ex intentione non poſſe hæc damna innocentibus inferri: quia bellum pœna eſt, & nulla pœna innocenti juſtè imponitur. Per accidens autem poteſt innocentibus damnum inferri: quatenus non cavetur eorum incommodum, & fit aliquid ad comparandam victoriam, ex quo innocentes lædantur, v.g. poteſt urbs impugnari injectis jaculis, & tormentorum globis, quamvis veriſimile ſit aliquos innocentes occidendos eſſe; poſſunt everti turres, aut mœnia ſubjecto igne ſulphureo, etiam ſi ſimul nocentes, & innocentes corruant, vel opprimantur. Ratio eſt, quia percuſſio innocentum tunc accidentaria eſt, & præter intentionem. Nec tenetur, qui juſtam belli cauſam habet, deſiſtere, à conſecutione proprii juris propter incommodum, quod inde in innocentes redundat. Si ergo finis belli licitus eſt, & media, ſine quibus conſequi non poteſt licebunt. Adde talem occiſionem non eſſe bellū gerentibus imputandam, cùm illam non intendant, ſed ſolùm permittant utentes jure debito.

3 Sed licèt hæc vera ſint; advertit tamen Caſtrus Palaus *t.1.tr.6.diſp.5.punct.4.n.9.* & Valentia *t.3.diſp.3.quæſt.16.punct.3.* ſemper conſiderandum eſſe, an finis belli præponderet innocentium morti, & damni aliis inferendis: quia non eſt licitum ſuam utilitatem propriam cum jactura aliorum graviſſima quærere. Et ideò rectè obſervat Lorca *in 2.2.D.Thom. ſect.3.diſp.54.num.3.* ex Sylveſtro, ſi quæ damna innocentium nihil referunt ad finem belli; non poſſe juſtè inferri: quare ſi bellum commodè geri poteſt abſque eo ut innocētes agricolæ bonis ſuis ſpolientur, injuſtè ſpoliantur. Et ex Banez obſervat Villalobos *in ſumm.tom.2.tr.5. difficult.12. num. 10. que ſi en un lugar huvieſſe gran numero de innocentes, y poco delinquentes non ſeria licito de ſubruyrlos à todos por ſer mas el mal que ſiegue, que el bien que ſe procura.*

4 Unde ego olim dixi rem fuiſſe ſcrupuloſam immittere globum igneum in quadam Triremi Turcarum, ubi Chriſtiani maximo numero aderant.

[Margin: Olim in R. quæ hic eſt infra cp & lege etiam, ſi placet, alias q. 4 not.]

5 Sed hic obiter quærunt aliqui, an ad confirmandam ſecuritatem in futurum liceat occidere nocentes, vel innocentes, quorum rebellatio timeatur? Quidam concedunt poſſe occidi utroſque. Sed innocentibus rigida eſt ſententia: tum quia videntur puniri non propter id quod egerunt, ſed quod acturi ſunt, quod eſt iniquum; tum etiam quia incerta eſt futura rebellio innocentium, & multis aliis modis caveri poteſt. De nocentibus etiam non exiſtimo licitè occidi propter ſolum rebellionis periculum, quamvis in eis probabilius timeri poſſit: quia etiam eſſet punire propter peccatum nondum commiſſum; cùm aliter vitari poſſit periculum. Sed ſi aliàs eſſent morte digni, prudenter, & conſultius fieret occidendo, quàm remittendo pœnam; ut exequendo juſtitiam ſimul etiam provideatur futuræ ſecuritati. Securitas ergo non eſt ſufficiens cauſa, ut inferatur mors, eſt tamen ſufficiens, ut non remittatur. Et hæc omnia docet Lorca *in 2.2. diſp.54.num.8.*

RESOL. XXVI.

An bona innocentium poſſint in bello diripi, & devaſtari?

Et an hujuſmodi bona ipſis poſteà ſint reſtituenda, præſertim cùm ſint bona innocentium, qui ad Rempublicam hoſtilem non pertinent, ut bona Eccleſiarum, & Eccleſiaſticorum, &c.

Et an tali privilegio Immunitatis gaudeant omnia bona quorumcumque ſint, ſi in Eccleſiam ad cuſtodiam reponantur?

Et an poſſit oppugnari Eccleſia, quando eſt incaſtellata, idest munita more caſtri, &c. Ex p.6.tr.4.Reſ.12.

§. 1. REſpondet communiter affirmativè non per ſe, ſed per accidens, in quantum fuerit neceſſarium ad finem belli conſequendum: maximè ſi credas illis bonis adverſarium uſurum, ut te injuſtè oppugnet.

[Margin: Sup. hoc in R. ſeq. §. Sed ergo ad med. & infra in R. 33. § Ilis ergo, curſum ad med.]

2 Sed difficultas eſt, an hujuſmodi bona ipſis poſteà ſint reſtituenda, præſertim cùm ſint bona innocentium, qui ad Rempublicam hoſtilem non pertinent, & affirmativam ſententiam à fortiori tenet Lorca *in 2.2. Divi Thomæ, ſect.4. diſp. 54 numer.10. & 11.* Putat enim in hujuſmodi prædationibus non poſſe lædi innocentes, niſi per accidens, quatenus propter belli impetum, & temporis brevitatem, diſcerni non poteſt, quæ ſint bona nocentium, & quæ innocentium. Quare ſi certò conſtaret, quæ ſint bona innocentium non poſſent diripi: propter quod non licet diripere bona Eccleſiarum, & ſimilia.

3 De bonis autem immobilibus dicendum eſt poſſe victores accipere non ſolùm ea, pro quibus contendebatur, ſi contentio erat pro poſſeſſione: ſed etiam omnes belli ſumptus, & reſtaurationem nocumentorum, quæ occaſione belli accepta ſunt. Hæc autem accipienda ſunt de bonis nocentium, præſertim Principis, & Communitatis, & poſſunt accipi de bonis confuſis, & permiſtis nocentium, & innocentium. Credo tamen accipi non poſſe de bonis eorum, qui manifeſtè innocentes ſunt. Ita Lorca.

4 Sed ad hoc dubium ita reſpondet Becanus *in 2.2. cap.25. qu.12.n.7.* Si illa bona conſumpta ſunt propter neceſſitatem belli, neque ex illis facti ſumus locupletiores, non tenemur ea reſtituere. Ratio eſt, quia neque tenemur ex parte rei acceptæ, quæ jam periit, & ex qua non ſumus facti locupletiores, ut ſuppono: neque ex parte injuſtæ acceptionis, cùm licitè, & ſine culpa acceperimus. Hoſtes tamen quia ſua culpa fuerunt cauſa acceptionis, tenentur ad reſtitutionem: unde quando paciſcimur cum hoſtibus, ut præſtent nobis condignam ſatisfactionem pro illatis damnis, ſimul paciſcendum eſt, ut reſtituant innocentibus, quæ illis ipſorum culpa

ablata

ablata ſunt. Si autem ejuſmodi bona non ſunt conſumpta propter neceſſitatem belli, ſed vel in proprios uſus conſumpta, vel adhuc ſuperſunt, tenemur ea dominis ſuis reſtituere. Ratio eſt, quia nullum jus habemus ad ejuſmodi bona, niſi quatenus neceſſaria ſunt ad bellum: ſi ergo vel ſuperſunt, vel conſumpta ſunt extra neceſſitatem belli, nullo jure excuſamur ab onere reſtitutionis. Vide etiam Molinam *tom.2. tract.2. diſput.121. concl. 1. & 2.* Valentiam *tom.3. diſp.3. q.16. punct.3.* aſſerentes licitè innocentes ſpoliari ſuis bonis in bello juſto.

5 Verùm licèt contra ſententiam negativam Petri Lorcæ inſurgat Coninch *diſp.31. de bello, dub.7. n.112. & ſeqq.* tamen illi adhæret Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.5. punct.4. nu.21.* ubi contendit victoria reportata adeſſe obligationem reſtituendi bona innocentium: tametſi ex eorum occupatione locupletior non evaſeris, quia innocens, & qui pars non erat Reipublicæ offendentis non tenebatur tibi donare ſua bona, ut jus proprium recuperares; quia non eras abſolutè & ſimpliciter pauper, ſufficiebat enim ea tibi mutuò dare, atque adeò ex tacito contractu manes obligatus.

6 Sed quidquid ſit de hoc, certum eſt in omni ſententia duo valdè notanda. Primum, qui culpabiles ſunt, in omnibus dictis caſibus teneri innocentibus reſtituere omnia damna, quæ hi ratione illius culpæ incurrunt, quia illi ſunt horum omnium injuſta cauſa: immò credo, qui juſtum bellum gerunt, non poſſe ſcientes ullum damnum inſerre innocentibus, quando aliter poſſunt omninò integram ſatisfactionem obtinere; quia tunc cùm nulla ſit neceſſitas, cur hi aliorum culpa graventur, æquitas non patitur hoc fieri.

Sup. hoc in Reſ. 19. Sed etiam ad medium, & in §. Unde etiam ad medium, & verſ. Unde etiam, & late cum multis DD. & rationib. ſup. in Reſ. 19. §. Sed in Ordine ſignanter à medio dicti §. & ſeqq.

7 Secundum; excipiendos eſſe Eccleſiaſticos, quos ſi innocentes ſint, ob aliorum culpam gravari, videtur eſſe contra honorem Religioni, Eccleſiæ, ipſique Deo, cui ſingulariter ſunt dicati, debitum, Præſertim cùm ipſi ſint quædam pars Reipublicæ omninò diſtincta à parte civili, nec hujus diſpoſitioni ſubjecta, cùm ſint exempti à juriſdictione ſæculari: quare ſæcularium delicta, etiam publica auctoritate commiſſa, iis nullo modo poſſunt imputari, aut in eurum gravamen cedere. Quod clariſſimum eſt, ſi agamus de bonis ipſius Eccleſiæ, qualia ſunt omnia ipſius ornamenta, ac ſacra ſuppellex, & bona immobilia; ex quibus ejus miniſtri, ipſa fabrica, ac reliqua onera ſuſteotantur, quæ non ſunt privatorum, ſed ipſius Eccleſiæ, atque ideò peculiari quadam ratione ipſius Dei. Ita Coninch ubi ſuprà *n...*

8 Cùm igitur ex ſupradictis appareat bona Eccleſiæ & Eccleſiaſticorum innocentium in bello occupari non poſſe; quia ſunt ſpecialiter dedicata, & à ſæculari juriſdictione exempta, atque ita non debent ob delictum aliorum gravari. Tum quia Eccleſiaſtici partem conſtituunt diſtinctam à Republica civili: ergo propter ejus culpam puniri non debent. Quæritur, inquam, ex hoc, An tali privilegio immunitatis gaudeant omnia bona quorumcumque ſint, ſi in Eccleſia ad cuſtodiam reponantur? Et affirmativè reſpondet Sylveſter *verb. bellum, in fine*, & Suarez *de charitate, diſp.13. ſect.7. n.14.* & piè hoc dictum eſſe exiſtimat Palaus *tom.1. tract.6. diſp.5. punct.4. n.18.*

Sup. hoc in Reſ. not. præterito in §. Confirmatur.

9 Et non deſinam hic apponere verba Reginaldi *tom.2. libr. 21. cap.8 n.115.* ubi ſic ait. Quæritur, An licitum ſit tempore belli nocere rebus Eccleſiaſticis? Reſponſio eſt, quòd etſi res Eccleſiaſticæ ſint exemptæ, ut prædiximus, in tribus tamen caſibus milites eis poſſe nocere. Primus eſt, quando Eccleſiaſtici miſcent ſe bellis civilibus, juvantque hoſtes: nam tunc habentur loco hoſtium. Secundus, quem habet Sylveſter *in verb. bellum, 3. q.6.* quando hujuſmodi nocumentum infertur non ex propoſito, ſed quaſi præter intentionem, ut quando alia ratione victoria obtineri non poteſt. In eo caſu enim gerentes bellum juſtum, quando ex profeſſo hoſtibus tantùm nocere intendunt, poſſunt ex accidenti, & conſuetudine quadam nocere quoque rebus Eccleſiaſticis, ea ratione, quæ propoſita eſt *in præcedenti, q.1. in propoſit.9.* Tertius caſus eſt, quando Eccleſia eſt incaſtellata, id eſt munita more caſtri, quod fieri prohibetur *in cap. Sanctorum Patrum 30. q.1.* Sed ubi notat Sylveſter *locis citatis q.5.* Eccleſia poteſt duobus modis incaſtellari: uno modo ad inferendam vim, vel injuriam hoſtibus, eoſve oppugnandos: illudque eſt, quòd *in cap. citat.* prohibetur. Alio modo incaſtellari poteſt Eccleſia ſolùm ad defenſionem vel perſonarum Eccleſiaſticarum vel cæterorum Laicorum innocentium; qui non poſſunt ſe alio modo defendere: iſtaque incaſtellatio Eccleſiæ non eſt prohibita. Itaque ſi ſit incaſtellata priore modo, poteſt expugnari, dirui, incendi. Sin ſit poſteriori modo, non eſt ei inferenda vis, neque perſonis innocentibus, quæ in ea ſunt. Poſſunt tamen auferri omnia arma, & tormenta bellica, quæ ibi congregata fuerint ab hoſtibus: quia hi poſtea poſſunt illis uti. Huc uſque Reginaldus.

Sup. aliquibus ex ſeq. In hoc §. in R. ſeq. ſ. in uno per tot.

Sup. hoc ibid. in eodem §.

RESOL. XXVII.

An Reliquia in bello juſto poſſint abſtrahi ab Eccleſia ſine onere reſtitutionis?

Et pro firmanda ſententia hujus queſtionis alii diverſi caſus adducuntur pro bonis Eccleſiæ, & Eccleſiaſticorum, & etiam laicorum, ſi tempore belli reponantur in Eccleſia, ita ut non poſſint ab illa extrahi, &c. ſed jam omnes dicti caſus in aliis ſpecialibus, ex latis reſolutionibus ſunt in hoc ipſomet tractatu appoſiti. Ex p.10. tr.16. & Miſc.6. Reſ.74.

§.1. Caſus eſt curioſus, & forſitan à nemine pertractatus, niſi ab eruditiſſimo P. Joanne Ferrando *in diſquiſit. Reliquiar. lib.1. c.7. art.3.* quia ad illum affirmativè reſpondet, motus his rationibus, eo quòd inter Chriſtianos omnia bona in bello juſto capta ad capientes jure pertinent: quandoquidem ea lex, & jus belli apud omnes Gentes receptum eſt, uti ex hiſtoriis, Philoſophia, Theologia, Juriſque utriuſque ſcientia teſtatiſſimum eſſe concedit non nemo: hæc enim inter Principes, Reſpublicas, nationes, & populos univerſos, qua Infideles, qua Chriſtianos, communis conſenſio tacitè per conſuetudinem inducta eſt, ut bona, quæ in bello juſto capiuntur, capientis ſint, neque is profligato bello ad reſtitutionem obligetur, niſi inter præliantes exercitus, pactis conventis, aliter cautum fuerit: tunc enim pacis initæ conditionibus religiosè ſtandum eſt, bonaque expilata legitimis dominis, utrinque reponenda ſunt, ex regula juris, qua res aliena reſtituenda eſt domino. Conſequens igitur eſt, ut veneranda Cœlituum lipſana, quæ in bello juſto inter Chriſtianos geſto, ab hoſte victore capta, exportataque ſunt; ad ipſum jure attineant, ut potè legitimum eorum poſſeſſorem, ac dominum, niſi aliter inter Imperatores fuerit conventum (ut hoc noſtro ævo factitatum legere eſt inter Hiſpanos, & noſtrates Gallos) ac proinde ad eorum reſtitutionem minimè teneatur. Dominium rerum habitarum pro derelictis, (ut fert communis, & una, eademque Theologorum & utriuſque Juris Doctorum ſententia) acquiritur capienti, quod eas Dominus abjecerit abſque ulla ſpe, ac voluntate recuperandi: quanto citius earum rerum dominium, quæ pro deperditis habentur, ad capientes pertinere cenſendum erit? At in harum numerum venerabiles Divorum exuvias, quæ ab hoſtibus Chriſtianis bello juſto inter ſe decertantibus ſublatæ, atque exportatæ ſunt, hoc juſtius referas, quo certius eſt ipſos ita in prœlium deſcendiſſe, ut crederent victorem exercitum à Sacris minimè ſibi temperaturum, atque in primis in Sanctorum involaturum pignora (quæ auro contra magis pretioſa à fidelibus dicuntur) abſque ulla penitus ſpe illa recuperandi, ſi maximè velint. Quid enim æquè Principes Chriſtiani juſto bello ſuperiores ambiunt, quàm Sanctorum Reliquias ex devictis hoſtibus reportatas in ſuas tranſvehere regiones tanquam tutiſſima ſuorum regnorum præſidia futuras; ne fortè in hac parte, vel ipſiſmet Ethnicis de religione ac pietate concedere videantur. Etenim hi plerumque in urbium expugnatione, atque excidio, tam victi, quàm victores ſecus Deos Penates efferre conſueverat. Deinde occupatis juſto bello Provinciis, urbibus, oppidis, villiſque, ab alterutra decertantium acie, templa, ædeſque Sacræ omnes, in victoris dominium, poteſtatemque concedunt, nec tenetur ea victo hoſti reſtituere, ut in confeſſo eſt apud omnes, conſtatque Gentium univerſarum, etiam Chriſtianorum quotidiano uſu. Quin & venerabiles Sanctorum exuviæ, in quarum gratiã. & venerationem Baſilicæ, & Sacella plerumque fuerant ædificata, quę ſaltẽ in illis compoſitæ, depoſitæ ve religioſo ante cultu colebantur: non enim potior eſt ratio, cur templis victorum potiatur victor exercitus; Sacris reliquiis nõ itẽ? ſeu directè, ſeu indirectè utraq; jure capi potuiſſe, ac poſſideri velis. Neq; vel illud intereſt, quòd templa, ædeſve ſacræ ſint immobilia; Reliquiæ verò bona mobilia cenſeantur, ſi jam neutra ſint bona aliena, ſed propria legitimè capientium, eaque jure belli juſti, & fortè voliti, ſine religione facti ſunt poſſidentium. Quænam ergo Reliquiis reſtituendi obligatio ipſis incumbit? Hæc omnia Ferrandus.

2 Sed ego negativæ ſententiæ adhæreo. Nam licèt fatear poſſe à Principe indicente bellum occupari omnia bona hoſtium quæ neceſſaria ſunt tum ad reparationem injuriæ acceptæ, illamque vindicandam, tum ad ſecuritatem impoſterum futuram, qua de cauſa licet arcem, & civitatem occupare: pecuniæ ſummam exigere, & tributa imponere ſolvenda in futurum, & ut hæc impleantur, exigere obſides, ſic latius Molin. *diſt.117.* Suar. *diſp.11. ſect.7. de Charitate, nu.20.* Quod non ſolùm habet in bonis hoſtium nocentum, ſed etiam innocentum, ſi neceſſaria ſunt ad ſupradictos fines vindictæ, & ſecuritatis, quia tunc non puniuntur innocentes, ſed punitur Reſpublica in ipſis, cujus ſunt partes. Valent. 2.2. *diſp.3. qu.16. punct.2. verſ. quarto infero.* Vict. *de jure belli, nu.*40. Covar. *reg. peccatum, 2. §.9. n.4.* Molin. *diſp.121, concluſ.4.* Suar. *diſp.13. de bello, ſect.7. n.12.* Coninch *diſp. 31. dub.7. à nu.113.* Ab hac tamen regula excipiuntur bona Eccleſiæ, & Eccleſiaſticorum innocentium, quæ ob delictum civitatis occupari non poſſunt. Tum, quia ſunt ſpecialiter dedicata, & à juriſdictione ſæculari exempta, ac proinde non debent ob delictum aliorum gravari. Tum quia Eccleſiaſtici partem conſtituunt diſtinctam à Republica civili: ergo propter ejus culpam puniri non debent, ſic ex communi ſententia docent Valent. 1.2. *diſputat.3. q.16. punct.3. verſic. hic autem.* Suarez *diſput.13. de Charitate, ſect.7. num.11.* Coninch *diſputat.31. dub. 7. n.118.* Bonacina *diſputat.2. de reſtitut. quæſt. ult. ſect.1. punct.12. §.3. n.18.* Molin. *diſputat.121. concluſ.3.* Quæ omnia patent ex *cap. Innovamus, de treuga & pace, & cap. conjurantes, de ſentent.*

Sup. hoc in Reſ. præterita in principio, & in alio §. ejus ſeq.

Sup. hoc in R. not. præterita, §.1. & §. ult. & inf. in §. Unde hujus R. & verſ. Vide etiã, & late cum multis DD. & rationib. ſupra in Reſol. 9. §. Sed in ordine ſignanter à media dicti §. & ſeqq.

S excom-

excommunicat. Quod etiam præter alios obſervat Trullench *in Decalog. tom.2. lib.5. c.2. dub.12. n.1.*

3 In uno tamen caſu per accidens Eccleſia, ejuſque bona diripi, comburi, & devaſtari poſſunt, ſi hoc neceſſarium fuerit ad fidem belli conſequendum, pacemve firmandam. Item poſſunt hoſtes ex Eccleſia extrahi, & in illa occidi, ſi prius ipſi Eccleſia abuſi ſunt tanquam arce & caſtro ad repugnandum, quia eo ipſo amittunt privilegium immunitatis, ut colligitur ex *capit. Sanctorum Patrum*, 10. q. 1. quod tamen non amittunt, ſi illam muniverint ad præciſam Eccleſiaſticorum, innocentumque defenſionem. Sic Sylveſt. *verb. bellum* 3. q. 6. & 8. Suarez *diſput.13. ſect.7. n.14.* Bonacina *d. nu.18. & 19.* Valent. *p.3. verſ. hic autem.* Coninch *diſp.31. dub.7. n.118.*

Supra contento hoc §. in Reſol. ... in 3. ult.

4 Unde ex his omnibus patet à fortiori, non poſſe à Principibus, etiam in bello juſto, Reliquias Sanctorum ex Eccleſiis abſtrahi. Et ideò negandum eſt Patri Ferrando, hoc licitum eſſet per accidens; nam tunc licitum eſt per accidens bona Eccleſiæ abſtrahi, quando hoc neceſſarium eſſet ad finem belli conſequendum, vel pacem firmandum, ut ex multis probat Dicaſtillus *de juſtit. & jur. lib.2. tract.1. diſput.10. dub.16. n.40.* & Doctores citati, & citandi. Sed hoc non videò evenire poſſe ex abſtractione Reliquiarum, ut ex ſe patet: ergo & per ſe, & per accidens hoc fieri illicitum eſſe contra Ferrandum omninò dicendum videtur. Vide etiam præter Doctores citatos Theophylum Alarium *in Comment. conſcient. lib.7. verb. Bellum, n.8.* Turrianum *tom.1. diſput.90. dubitat.3.* Villalobos *in ſumma, tom.2. tract.5. difficult.12. n.19.* Tannerum *tom.3. c.1. q.6. dubit. 5. n.70.* & Granadum *in 2.2. Divi Thomæ, controverſ.3. tract.13. diſp.4. ſect.6. n.76.* Quibus etiam adde Arriagam *in curſu Theolog. tom.5. diſputat.48. ſect.3. num.50.* ubi docet, bona Eccleſiaſticorum non poſſe auferri in bello, quia illi nullo modo cenſentur pars Reipublicæ in ordine ad illud bellum: neque eorum bona faciunt unum quid cum bonis Reipublicæ, ſed ſunt omnium exempta. Ergo, ſi verbi gratia, vaſa argentea, & candelabra, ac alia bona Eccleſiarum non poſſunt ab ipſis abſtrahi in juſto bello, quantò magis aſſerendum eſt de Reliquiis Sanctorum, quæ à Prælatis ipſis neque propter neceſſitatem Eccleſiarum poſſunt alienari inconſulto Pontifice, ut firmat ſtylus Curiæ Romanæ.

Sup. contento ab hoc Verſ. Vide etiam ... hujus Reſ. ... Verſ. ... tamen, &c.

5 Confirmantur ſupradicta à fortiori ex doctrina, quam ex Sylveſtro ſuſtinet Suarez *diſput.13. ſect.17. n.14.* & Bañez *in 2. 2. Divi Thomæ, q.40. art.2. dub.ult.* nempe, non ſolùm bona Eccleſiaſtica, ut dictum eſt, ſed etiam bona Laicorum, ſi tempore belli reponantur in Eccleſia, non poſſe ex illa ab hoſtibus extrahi: & licèt hæc opinio in rigore non videatur admittenda, exiſtimandam eſſe ſatis piam, tradit Dicaſtillus *nu.403.* & Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.5. punct.4. n.18.*

6 Itaque ſententia Patris Ferrandi non eſt admittenda, & praxis omnium principum eſt in contrarium, quia ut apparet, nullus ex ipſis audet apponere manus in ſacris Reliquiis, etiamſi caperent juſto bello aliquā civitatē nec aliter fieri poſſe exiſtimo.

RESOL. XXVIII.

An innocentes poſſint in ſervitutem redigi, ſicut licet tradi infantes obſides inimico nolentes aliter à bello deſiſtere.

Et in §. ultimo hujus Reſolutionis alii quatuor caſus deducuntur circa innocentes, & nocentes in bello. Ex p.6. tr.4. Reſ.13.

§. 1. NEgativam ſententiam mordicus ſuſtinet Petrus Lorca *in 2. 2. ſect.3. diſput.54. n.20. & ſequentibus*, ubi poſt multa *num.23.* ſic ait. Affirmo igitur, non aliter poſſe innocentes in ſervitutem capi, quam interfici; & ſicut non licet eos interficere per ſe, & directè; ita nec ſervos facere. Per accidens verò ſolùm licet occidere ante partam victoriam, quando aliter commodè obtineri non valet. Vix autem contingere poteſt, ut illa occiſio in ſervitutem commutari queat, niſi uno in caſu. Quando ſcilicet bellum eſt diuturnum contra aliquam gentem, & expedit quæcunque nocumenta illis inferre, ut extenuentur eorum vires, & diminuatur numerus eorum, qui bellare poſſint: quo pacto cenſeo juſtam conſuetudinem deprædandi Turcarum & Sarracenorum oppida, & captivandi, deducendique in ſervos fœminas, & infantes. Nam propter hanc cauſam fortaſsè poſſent occidi, ut indicatur *Deuteronomii 20.* illis verbis; *Quando obſederis Civitatem multo tempore, non succides arbores de quibus veſci poteſt, quoniam lignum eſt, & non homo: nec poteſt bellantium contra te augere numerum*: quaſi dicat ex hominis poſſe occidi eos, qui efficere poſſunt, ut bellantium numerus augeatur; idque quando bellum eſt diuturnum, benignius autem eſt, ut qui occidi poterant, in ſervitutem adducuntur. Si tamen in hoc caſu occidi non poſſunt, ut Victoria docet, ſaltem poterunt in ſervitutem capi, ut eo modo bellantium vires & numerus diminuatur. Præter hunc caſum non aſſequor, quo pacto, aut occidere, aut innocentes capere liceat. Hæc Lorca.

Sup. hoc Infra in Re. ... §. ... ergo, ante ...

2 Sed contrariam ſententiam docet Villalobos *in ſumma tom.1. tract.5. difficul.12. n.14.* Molina *tom.1. tract.2. diſp.120.* Coninch *diſp.31. de bello, dub.7. n.112.* Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſputat.5. punct.4. n. 13.* Becanus *in ſecunda ſecundæ c.25. punct. 13. concluſ.3.* Et ratio eſt, quia libertas inter bona fortunæ, quorum Reſpublica dominium habet, computatur; quia Reſpublica illorum bonorum habet dominium, quorum habent ejus ſubditi: ſed quilibet ſubditus propriæ libertatis dominium habet, illamque vendere poteſt neceſſitate urgente: ergo Reſpublica idem facere poterit: & confirmo. Pater neceſſitate urgente poteſt filium libertate privare, & creditor debitorem impotentem ſolvere, ſi Jus poſitivum non obſtaret: Ergo à fortiori poterit Reſpublica quemlibet civem, cùm quilibet debeat ſatisfacere pro debito Reipublicæ, utpote pars ejus. Adde receptiſſimum eſſe tali infantes obſides inimico nolenti aliter à bello deſiſtere, qui tamen in arctam, & ſæpè in perpetuam ſervitutem reducuntur: quod eſt quoddam genus ſervitutis, atque privationis libertatis.

3 Verùm, his non obſtantibus, noviſſimè Hurtad. de Mendoza *volum.2. diſputat.164. ſect.11. §.107.* ſententiam Petri Lorcæ ſectatur. Et ratio eſt, quia ſervitus eſt maxima ærumnarum, & victori minimè neceſſaria directè, aut indirectè ad comparandam victoriam: ergo non poteſt hoc malum inferri innocenti. Probo conſequentiam: quia nullo fine honeſtari poteſt ſervitus. Non ratione pœnæ, nulla enim poteſt inferri innocenti: non in prudentem providentiam, ne capti rebellent; tum quia ob peccatum futurum non poteſt maturari pœna: tum quia incerta eſt rebellio, poteſtque mille rationibus vitari, ut enim ſervi tenentur apud victores; ita & liberi poterunt teneri, ne fugiant; cur ergo tanto afficiendi ſunt ſupplicio? Hebræi, ſi quos innocentes in ſervitutem redegere, fecerunt id Deo præcipiente.

4 Dicent primò: Innocentes eſſe partem Reipublicæ nocentis: quælibet autem pars puniri poteſt ob delictum totius. Reſpondeo partes non habentes diſtinctas voluntates poſſe ita puniri, quia idem homo in qualibet punitur, & animus idem: in toto autem Metaphorico, cujus partes ſunt abſolutè diverſæ, & propria voluntate donatæ, non poſſunt ea ratione puniri ut non poſſunt occidi, quamvis ſint partes Reipublicæ nocentis: poſſint autem ſi ea ratio & exemplum urgent; poteſt enim manus præcidi ob linguæ delicta.

5 Dicent ſecundò. Rempublicam nocentem habere jus in civium libertatem, quos in extrema neceſſitate, quam alia ratione vitare non poſſit, poteſt vendere. Sed hoc jus ſpectat ad victorem juſtum cum cæteris nocentis Reipublicæ bonis: ergo, &c. Qua ratione oppoſitam ſententiam tenet Pater Ægydius *diſp.31. n.119.* Reſpondeo victorem ſuccedere Reipublicæ victæ in jure, qua ratione erat illius jus, non verò alia: ſed jus Reipublicæ erat ad vendendum civem in extrema neceſſitate, non verò extra illam, ergo victor poterit captum innocentem vendere in extrema neceſſitate, non verò extra illam. Major eſt certa: quia ſucceſſor alicujus in re aliqua, non habet in illam melius jus eo, cui ſuccedit: quia jus alio modo non erat in ejus poteſtate. Confirmatur, Reſpublica habet jus exponendi civem aperto vitæ diſcrimini in neceſſitate extrema Reipublicæ; at non propterea victor poteſt captum exponere ei periculo in neceſſitate levi: ergo eadem ratione non poteſt civi libertatem adimere propter jus illud Reipublicæ; itaque civis innocens captus tam manet ſui juris, quàm ante captivitatem.

6 Dicent tertiò: multas leges tam civiles, quàm Eccleſiaſticas agere de ſervitute captorum bello juſto. Reſpondeo eas exponendas de nocentibus captis, non de innocentibus.

7 Dicent quartò: hoſtes eſſe interdum tam multos, ut niſi illis captis non poſſit deinceps pax conſervari: Lorca *diſp.54. n. 23.* cenſet eam ob cauſam licitam eſſe ſervitutem; non verò ob aliam, quod contingit in Turcarum & Sarracenorum captura contra innocentes, qui nullam dedere cauſam ſervitutis: futurum autem peccatum non poteſt anteverti ſupplicio; ergo non poſſunt Turcæ innocentes libertate privari. Deinde provideri poteſt Reipublicæ Chriſtianæ abſque ſervitute Turcarum: ergo Turcæ non poſſunt redigi in ſervitutem. Conſequentia eſt certa, quia damna aliorum ſunt vitanda, quando ſine illis poſſunt damna propria vitari. Antecedens probo; quia Turcæ nunc apud nos ſervantur ſine periculo; ſed eadem ratione ſervari poſſunt retinentes libertatem: ergò libertas non obeſt ſecuritati Chriſtianorum. Probo minorem: quia libertas non obeſt, quo minus ferro & ſeveris legibus cogantur non redire ad ſuos. Poſſunt ergo Turcæ apud nos cogi, ne fugiant, aut armentur, aut ne opibus adeò creſcant, ut ab illis nobis immineat periculum: at non poterunt vendi, nec privari jure acquirendi bona, & contractus ineundi: ergo ſine ſervitute poteſt Reſpublica Chriſtiana ſibi à Turcis captis cavere.

8 Dicent quintò: communem eſſe conſuetudinem capiendi fœminas, & infantes Turcarum. Reſpondeo id ſecundùm ſe eſſe illicitum: at verò ex probabili ſententia, per accidens eſſe licitum. Authores enim frequentiùs opinantur licitam eſſe captivitatem, & ſervitutem innocentium captorum in bello licito geſto cum Republica, cujus ſunt pars. Quam ſententiam admittunt Pater Suarez, & Ægydius, ſequuti Recentes alios & antiquos. Et hæc omnia docet Hurt. ubi ſuprà, quæ quidem ſatis probabilia eſſe non nego.

9 Sed ſtando in opinione affirmativa tria deducuntur. Primò, omnes Turcas & Sarracenos tam infantes & mulieres, quàm viros cum à Chriſtianis juſto bello capiuntur fieri mancipia

pia Chriſtianorum. Secundò, Chriſtianos nunquam fieri mancipia Chriſtianorum propter conſuetudinem communi conſenſu & uſu approbatam. Tertiò, Chriſtianos de facto quidem fieri mancipia Turcarum & Sarracenorum, non tamen de jure, quia juſto bello non capiuntur. Nam bellum, quòd Turcæ & Sarraceni contra nos gerunt, juſtum non eſt. Quartò, Innocentes, qui non ſunt membra hoſtilis Reipublicæ non poſſe capi, & in ſervitutem redigi; niſi fortè per accidens, quando periculum eſt, ne aliquando conjungant ſe hoſtibus, aut ab hoſtibus vi adigantur, ut ipſis ſubſidium præſtent. Sicut enim in tali caſu licitum eſt ejuſmodi innocentes ſpoliare armis, pecunia, frumento, & cæteris rebus ad victum & veſtitum neceſſariis, ſic etiam licitum eſt eoſdem ſpoliare libertate.

RESOL. XXIX.

An capti in bello juſto poſſint fugere, etiam quando benignè à Domino ſuo tractantur, dummodo non fugiant animo evagandi, ſed redeundi ad ſuos, & patriam repetendi?

Et quid, ſi fidem ſervus dederit non fugiendi, & maximè ſi juramentum adhibuiſſet?

Et an ſupradicta maximè procedant ad Chriſtianos à Turcis captos, qui non ſolùm poſſunt fugere, ſed etiam Dominorum ſuorum bona diripere, & in quacumque quantitate ſecum aſportare? Ex part. 6. tract. 4. Reſ. 14.

Alibi infra in hac re dubii ... infra in ... Reſ. 11.

§. 1. Aliqui, quos ego alibi citavi, negativam tenent ſententiam, & id probare videntur jura *capit. ſi quis ſervum* 17. q. 4. ex Concilio Gangrenſi, & ex Concilio Lateranenſi ſub Martino I. in quibus gravis pœna decernitur ei, qui perſuaſerit ſervo, ut à domino ſuo recedat. Et *in leg. 1. Cod. de ſervis fugitivis* dicitur Fugitivus ſervus furtum ſui faciens domino.

2 Præterea qui juſtè captus eſt, juſtè ſervit, & juſto titulo dominus ejus dominium acquiſivit: eo autem quòd quis juſtè poſſidet, non poteſt juſtè ſpoliari. Accedit ſimile de eo, qui juſtè damnatus eſt ad exilium, à quo non poteſt ſine peccato diſcedere: ergo neque ille, qui juſtè damnatus eſt ad ſervitutem. Denique ſervi, qui fugiunt, ſi deprehendantur, juſtè puniuntur à dominis, & *in leg. 3. Cod. de ſervis fugitivis*, gravis pœna eis decernitur: ergo peccant fugiendo.

3 Et hanc ſententiam tenet Navarrus *in ſumma c. 17. n. 103.* & alii relati à Covarruvia *in Regul. peccatum, p. 2. §. 11. n. 6.* Et hanc ſententiam veriorem putat Lorca *in 2. 2. diſput. 54. memb. n. 29.* ubi non obligant Romanæ leges.

4 Sed ego affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur Leſſius *lib. 2. cap. 5. dub. 5. nu. 24.* Duvallius *in 2. 2. Divi Thomæ tract. de Charitate, q. 16. art. 6.* Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 4. nu. 15.* Valentia *tom. 4. diſput. 3. q. 16. punct. 3.* & alii. Dico igitur ſervos captos in bello juſto poſſe fugere, non ſolùm quando injuſtè, & crudeliter à domino ſuo tractantur, in hoc enim omnes conſentiunt; ſed etiam quando benignè, dummodò, inquiunt, non fugiant animo evagandi, ſed redeundi ad ſuos, & patriam repetendi, & dummodò ſi dominus eum in fuga attingat, ei obediat, & ad locum ſervitutis ſuæ non involuntariè redeat: fas enim non eſt ſervo vi contra verum dominum ſuum reſiſtere.

5 Prior pars conſuetudine firmatur: hoc enim ubique receptum eſt; ut ſi ſervi aufugerint, ad priſtinum locum, atque ad dominum non redeant, nec redire compellantur: & illud lege Imperatoria roboratur, *leg. nihil intereſt, ff. de captiv. & poſt lim. reverſ.* ubi ſic habetur. Nihil intereſt, quomodo captivus reverſus ſit; utrùm demiſſus, vel vi, vel fallacia poteſtatem hoſtium evaſerit: ita tamen ſi eâ mente venerit, ut non illuc reverteretur. Et *in §. item ea, Inſtitut. de Rer. diviſ.* ſubditur. Qui tamen ſi evaſerint noſtram poteſtatem, & ad ſuos reverſi fuerint, priſtinum ſtatum recipiant.

6 Poſterior verò pars, nempe ſi fugiendo à dominis recuperentur, debere ſuis dominis obedire: patet ex eo quòd quandiu fugiunt, nondum adepti ſint plenam libertatem, & adhuc perſeverat poſſeſſio legitima ipſius domini: quo fit, ut juſtè eos reducat, ipſique tenentur ei obedire, ſaltem non reſiſtere: adde incarceratum ſecundùm omnes effringendo carceres non peccare, ſed ſi à cuſtodibus & lictoribus reperiatur, non poteſt reſiſtere, ſed eis debet morem gerere: quo fit, ut licitè puniri poſſint à dominis, etiamſi citra ullum peccatum aufugerint.

Sup. hoc in Reſ. 8. §. 1. not. prætereà, & in R. 1 §. Limitentur, & lege etiam dict. ... §. ... ad ... Et pro alibi contentis in ... hujus §. Et omnia in to. 8 tr. 7 Reſ. 28 & hic infra in ... ſeſ. 13

7 Limitanda tamen eſt hæc opinio, ut procedat; niſi fidem ſervus dederit non fugiendi, quia tunc ſpeciali titulo fidelitatis, & maximè ſi juramentum adhibuiſſet, non poteſt fugere.

8 Et omnia ſupradicta maximè procedunt ad Chriſtianos, à Turcis captos, qui ut alibi ſatis firmavi, poſſunt non ſolùm fugere, ſed etiam dominorum ſuorum bona diripere, titulo & jure juſti belli & perpetui, quod Turcæ cum Chriſtianis gerunt; & quia tyrannicè occupant Terras Chriſtianorum. Ex quo ut benè advertit Lorca *in 2. 2. Divi Thomæ, diſput. 54. memb. 2. num. 26.* oritur facultas inferendi eis, quodcumque nocumentum: quod etiam docet Solorzanus *de Indiarum jure lib. 2. cap. 10. num. 24. & cap. 11. n. 45.* & contra Ancharanum *in cap. peccatum, de Regul. jur. in 6.* tradit Gloſſ. & Doctores *in cap. jus gentium. 1. diſtinct.* Innocentius *in cap. olim el 1. de reſtitut. ſpoliat.* Naldus *in ſumm. verb. Chriſtianus, ver. Infidelis, & verb. ſervus*, Marta *de juriſdict. part. 1. cap. 24. à num. 46.* Aponte *in deciſionib. part. 1. deciſ....* Vide etiam me ipſum *in part. 5. tr. 13. reſol. 98.*

9 Dicendum eſt igitur licere cuilibet Chriſtiano mancipio Turcarum fugere, & bona eorum in quacumque quantitate ſecum aſportare.

Quæ hic eſt in tom. 8. tr. 7. Reſol 28. paulò poſt initium, & ſeqq.

RESOL. XXX.

An capti in bello habito inter Chriſtianos licitè poſſint redimi, & in conſcientia teneantur ſolvere pretium promiſſum ſuæ redemptionis? Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 16.

Sup. contenta in hac ... ſup. in Reſol. 10 à principio uſque ad §. Sed hic. & infra in tr. 8 Reſol. 5 § ult.

§. 1. Caſus eſt multum practicabilis, præſertim in his noſtris ærumnoſis temporibus, & affirmativam ſententiam tenet Alvarus Valaſcus *tom. 1. conſult. 30. num. 4. & 5.* Quia licèt captus in bello inter Chriſtianos non efficiatur ſervus capientis juxta Bart. & alios *in dicta l. hoſtes*: benè tamen tenetur pretium redemptionis, ſeu relaxationis ſuæ perſolvere, & uſque ad perfectam ſolutionem retineri, & illud pretium Græci appellant λυτρον à λυτρου quod eſt redimo, unde λυτρωτης redemptor, Galli autem appellant, Rancon, ita Joan, de Terra *dicto tr. contra Rebelles Regum 3. tr. art. ult. concl. 27.* Guilliel. *de Cun. cap. Raynutius, verb. & uxorem, n. 824. de teſtam.* Boer. *in titul. de conſuetud. jur. & ſtat. perſon. §. ſequitur* Rebuff. *in dicta l. hoſtes pag. 641.* & nemine relato Covarr. *in alleg. §. 11. n. 6.* Et ita fuit ſervatum in quibuſdam, qui capti fuerant, quo tempore aggreſſa & debellata eſt Civitas Olyſſiponenſis Metropolis Regni Luſitaniæ, ab eodem exercitu expulſis rebellibus, qui eam nitebantur propugnare: pecunias enim, quas capti pro ſe dederunt, vel promiſerunt, non potuerunt à militibus capientibus repetere. Et ut audivi à viris probatæ fidei, qui multas regiones peragrarunt, idem fit in Germania, Flandria, Gallia, Italia, & pleriſque aliis Chriſtianorum Regionibus, quando inter eos bella geruntur, & quando bellum eſt juſtum, captis talia poſſe imponi ſcriptum reliquit Bald. *in l. nam & Servius ff. de negot. geſt.* & tradit Rebuff. ubi ſuprà, qui ait hujuſmodi pretium redemptionis cedere lucro capientis, vel capientium inter eos dividendum: dum tamen non excedat millia decem, quia tunc pertinet ad Principem, cujus eſt liberalitatem ſuam capientibus exhibere, ut per Boer. *deciſ. Burdegal, q. 178. incip. an licitum, col. 1.* Et refert in ſuo Senatu in facti contingentia fuiſſe decretum. Ait enim Rebuffus hoc caſu regulandum eſſe pretium redemptionis ex qualitate & divitiis perſonæ captæ. Ex quo ſatis colligitur milites capientes poſſe cogi à judicibus exercitus pro pretio ſic regulato captum relaxare, etiamſi nolint, nec poſſe adſtringere hujuſmodi captos, ut ſibi ſervitutem ſerviant: cùm non ſint ſervi; ſed interim detenti quouſque ſe redimant. Quamvis autem hæc Doctorum traditio, quòd Chriſtiani in bello capti à Chriſtianis teneantur ſe redimere, & poſſit licitè pretium recipi jure belli, ut ipſi dicunt: Ego nunquam tale jus belli inveni in legibus Cæſareis, nec ipſi allegant. Unde intelligo de jure conſuetudinario in bellis Chriſtianorum id fieri; quæ conſuetudo non eſt improbanda, quia inventa ad evitandum majus malum; ut milites allecti ſpe pretii captivorum, potiùs eos ſervent, quàm interficiant. Huculque Alvarus Valaſcus.

2 Sed adverſus Luſitanum alius Luſitanus inſurgit, & is eſt Benedictus Ægydius *in l. ex hoc jure, ff. de juſt. & jur. p. 1. c. 1. n. 7.* ubi ſic ait. Secundùm aliquos ſic capti retineri ſolent, & præſtita pecunia dimitti: quod jus conſuetudine defendit Valaſcus, ut etiam ſecundùm illud pro promiſſo redemptionis pretio conveniri poſſint coram judice, qui capti fuerunt. Mihi quidem probabile non videtur ex promiſſione tali actionem oriri, quando captus ob hoc ipſum captus proponeretur: ut redemptionis ſuæ pretium daret. Etenim ſecundùm prædictam conſuetudinem cum communi Doctorum traditione capientis non ſit, nec hoc jus capturæ & retentionis ob pretium redemptionis extra ſervitutis caſum in legibus Cæſareis invenitur, ut idem Valaſcus fatetur. Unde redemptionis promiſſio tanquam ſine jure, & contra bonos mores extorta in prædicto caſu non valitura videtur. Si verò captus eſſet majoris damni, & periculi evitandi cauſa, videlicet ut ab aliorum militum impetu, & ſtrage ſervaretur, tunc non ut redemptionis pretium, ſed ut cuſtodiæ, ac tutelæ merces pecunia recipi, & exigi poterit, quo caſu Valaſci ſententiam probo. Ita Benedictus Ægydius.

3 Verùm ego ſententiæ Valaſci affirmativè libenter adhæreo: & ratio eſt, quia in pœnam injuſti belli, & injuſti periculi, in quod victorem injecit, poteſt ab eo exigi vis argenti: at dum debitor non ſolvit, licitè retinetur in vinculis à creditore authoritate judicis. Item poterat licita morte puniri, quam pretio redimendam vult victor. At non propterea Chriſtiani ſic capti ſunt mancipia: ſunt enim ſui juris, & poſſunt celebrare contractus: parum enim differunt à carceratis propter æs alienum. Et ita ex his rationibus nobis adhæret Hurtadus de Mendoza *de fide volum. 2. diſp. 169. ſect. 11. §. 105.* qui teſtatur de communi ferè ſententia, quam noviſſimè ſequitur etiam Ægydius; Trullench *in præcept. Decalogi tom. 1. lib. 5. c. 2. n. 12.*

RESOL. XXXI.

An Milites teneantur cum vita periculo non deſerere arces, & ſtationem, aliàs obligentur damna inde provenientia reparare?

Et an poſſint relinquere caſtra ſine lethali crimine?

Et an non expediat, ut Duces faciles ſint in concedenda licentia Militibus diſcedendi, &c. Ex p.6. tr.4. Reſ.25.

Sup. contentis in hac Reſ. inf. in Reſ. 43. §. Et eandem.

§.1. AD primum reſpondeo affirmativè. Tenentur enim defendere arces, & locum ſibi demandatum: aliàs obligantur omnia damna inde provenientia reparare; & capitis pœna plectuntur *ex leg. 3. ff. ad legem Juliam.* Sed hoc limitatur, ſi fortè nulla eſſet ſpes prævalendi: nam in tali caſu non tenentur mortem expectare: quia eſſet fruſtranea & inutilis talis expectatio. Et ita docet Becanus *in 2.2. cap.25. q.15. n.1.* Caſtrus Paulus *tom.1. tract.6. diſp.5. punct.5. n.4.* Coninch. *diſputatione 31, de Bello, dub.7. n.97.* & alii.

Sup. hoc in t. [illegible]

2 Quoad ſecundum, reſpondeo cum Molina *tom.1. tract.2, diſp.116.* Quòd miles relinquere non poteſt caſtra ſine Ducis, aut Principis facultate: idque eò magis, quò plus imminet prælium, pluſque eo indiget Dux aut Princeps. Præſertim cùm ſi multi caſtra deſerant, Reſpublica & exercitus periclitentur; victoria anceps futura ſit, aut nulla, ſumptuſque ingentes belli inanes reddantur: quæ omnia attendere debent Confeſſarii Militum. Cùm verò tot & tam ingentia mala ex deſertione Caſtrorum ſine Ducis, aut Principis facultate eveniant, mirandum non eſt, ſi ejuſmodi culpa capitis pœna, vel addictione ad triremes interdum plectatur. *cap. infames 6. q.1.* ejuſmodi homines inter infames reputantur: & *leg. omne, §. qui facie ff. de re militari.* capite plectebantur, ſi in conſpectu aliorum militum caſtra deſerebant. Utrumque affirmat Gloſſ. *cap. jus militare, diſt.1. verb. deſeratur.* Neque cum diſpendio Reipublicæ & Principis expedit, ut duces faciles ſint in concedenda facultate diſcedendi, præſertim quando milites valdè neceſſarii ſunt. Memores namque eſſe debent, quot ſumptus cum illis fecerit Princeps in ipſis perducendis; & quanta cum populorum vexatione in itinere, & dum vocabantur, fuerint hoſpitio excepti: neque expedire, ut iterum alii ſimiles ſumptus fiant, & alia vexatio detur in eiſdem, aut aliis perducendis.

3 Ex alia tamen parte quando Reſpublica non multum eorum indiget miniſterio, vel urgens cauſa ſe offert; eſſe non debent admodum difficiles ad concedendam redeundi facultatem, ne difficultas eam obtinendi occaſio ſit, ne milites ad bellum velint accedere. Jam verò quòd Princeps milites dimittat, quando eis non indiget, ut quando ſibi placet, integrum militibus non facit, ut diſcedant quando voluerint. Quoniam ea lege, eove tacito pacto ad bellum conducuntur, ut integrum Principi ſit illos relinquere, quando eis non indiguerit; ipſis verò licitum non ſit recedere abſque Principis facultate. Ex damno verò & periculo, quòd ſpectatis circunſtantiis imminet, ex eo, quòd Milites abſque facultate caſtra deſerant, & ex pœna ſtatuta, ac rigore, quo executioni mandatur, judicandum eſt, an in deſertione Caſtrorum abſque Ducis aut Principis facultate lethale crimen admittatur. Vide *capit. infames 6. q.1. & leg. omne ff. de re militari.*

R E S O L. XXXII.

An Principes poſſint concedere repraſalias, maximè concurrentibus ſex conditionibus? Ex p.4. tr.4. & Miſc. Reſ.72.

§.1. HIc caſus frequenter accidit, ut ſi, v. g. ait Victoria *de jure belli, num.41.* Galli milites fecerint prædas in agrum Hiſpanorum, vel è contra, & Rex Francorum nolit cogere illos ad reſtitutionem eum poſſit, & poſſunt Hiſpani auctoritate Principis ſpoliare mercatores Gallos, aut agricolas quantumcumque innocentes, quia licèt fortè à principio Reſpublica, aut Princeps Gallorum non fuerit in cauſa, jam eſt in culpa, quia negligit vindicare.

2 Sed his non obſtantibus, negativam ſententiam docet Petrus Lorca, vir quidem doctus, *in 2.2. D. Thomæ q.40. art.1. ſect.3. diſput.52. in appen. n.15.* quia hic modus compenſationis natura ſua injuſtus eſt, quia per ſe infert nocumentum innocenti, & punit unum pro peccato alterius, quod humana juſtitia fieri non poteſt, non minus in bonis externis, quàm in perſonis, & ita jure civili & Canonico reprobatæ ſunt dictæ Repreſſaliæ, ut patet *in Authentica, ut non fiant pignorationis, coll.5.* & *in cap. & ſi pignorationes, de injur. in 6.* ſic habetur. Et ſi pignorationes, quas vulgaris elocutio *Repreſſalias* nominat, in quibus aliquis pro alio prægravatur, tanquam graves legibus & æquitati naturali contrariæ, civili ſint conſtitutione prohibitæ, &c. Nec valet dicere, quòd licet inſerre bellum toti Reipublicæ propter injuriam ab aliqua parte ejus illatam, ſi communitas & Princeps vindicare neglexerint; ergo pariter licebit ſolam compenſationem damni accipere à quibuſcumque Reipublicæ membris. Nam reſpondeo primò diſparem eſſe rationem, quoniam injuria, aut damnum, pro quo petitur Repreſſalia, non eſt tantum, aut tanti momenti, ut ſit juſta cauſa belli, nam ſi eſſet, jam non eſſet Repreſſalia, ſed bellum; nos autem loquimur de Repreſſalia ut à bello diſtinguitur; non ergo eſt tam urgens cauſa, ut tota Reſpublica puniri poſſit. Quare licèt læſi non aſſequantur reſtaurationem damni, petendo eam à Principibus, non ſufficit ut innocentes patiantur, contra totam Rempublicam agi poſſit. Reſpondeo ſecundò etiam in bello juſto innocentes lædi non poſſe in bonis externis per ſe & directè. Hæc omnia Lorca *ubi ſuprà.*

3 Verùm affirmativam ſententiam ego probabiliſſimam & tutam in praxi eſſe exiſtimo, quam tuentur, teſte ipſo Lorca, communiter Doctores; ut Sylveſter, Cajetanus, & alii Caſuiſtæ *in ver. Repreſſalia,* Covar. Victor. Gabriel Navar. D. Anton. penes Lorcam, quibus ego addo Jacobum Granados *in 2. 2. D. Thoma, contr.3. tract.13. diſput.4. ſect.8. nu.73.* Caſtrum Palaum *tom.1. tract.6. diſput.5. punct.4.* & Coninch. *in 2.2, diſput.31. dub.7. & 8. nu.152.* & Molin. *tom.1. & diſput.121. concl.4.* Valentia *tom.3. diſput.3. q.16. punct.3.* Villalobos *in ſumm. tom.2. inſt.5. diffic.4. n.16.* Jo. Franc. Suarez *in enchir. lib.7. lit.R. ver. Repreſſalia.* Petrum Binsfeldium *tract. de injuriis & damno dato, cap.8. q.4. concl.1. & ſeq.* David à Mauden. *in Decal. præc.7. diſcur.2. n.8.* Tannerum *in Theol. ſchol. tom.3. diſput.2. q.6. dub.5. nu.73.* Layman *in Theol. moral. lib.2. tract.3. cap.12. nu.13.* Mynſingerum *cent.6. obſerv.1.* Dico igitur licitas eſſe Repreſſalias, concurrentibus tamen ſex conditionibus, prima quòd manifeſtè conſtet cives unius Reipublicæ, feciſſe injuriam civibus alterius Reipublicæ, v. g. aliqua eorum bona capiendo, aut detinendo, nolendo ſolvere clarè ex juſtitia debita, aut ſimili ratione, debet tamen hæc injuria eſſe notabiliter gravis. Secunda, ut Superiores illius Reipublicæ, cujus cives injuriam intulerunt, rogati ut faciant juſtitiam, recuſent aut negligant. Tertia, ut apertè conſtet illos culpabiliter nolle facere juſtitiam. Quarta ut ſupremus Princeps Reipublicæ læſæ adeatur, & cauſa cognita concedat facultatem capiendi Repreſſalias. Quinta, ut non inferatur alteri Reipublicæ plus damni quàm neceſſe ad plenam ſatisfactionem pro injuria ac damnis acceptis. Sexta, ut non concedantur in perſona Eccleſiaſtica.

4 His ergo conditionibus poſitis, puto Repreſſalias licitas eſſe; & ratio eſt quia in bello juſto, ut omnes aſſerunt, bona innocentium licitè diripiuntur, quando hoc eſt neceſſarium ad obtinendam plenam ſatisfactionem. Ergo id fieri poteſt per Repreſſalias, eſt enim omninò eadem ratio. Nec valet dicere cum Lorca, quòd bellum requirit graviorem cauſam, quia ejus damna & incommoda ſunt etiam longè graviora & acerbiora, quàm Repreſſaliarum. Ad illud verò quod aſſerit, innocentes non poſſe lædi in bonis externis per ſe & directè, etiam in bello juſto; ergo neque in Repreſſaliis. Reſpondeo cum Molina *diſp.120. & 121.* Valent. *tom.3. diſp.13. quæſt.16. punct.3.*

Sup. his bonis, & libertate ſup. in Reſ. 26 & in illo § eius primo not. & in Reſ. 28. pro parte.

§.4. Infero contrariam ſententiam eſſe tenendam, nempe in bello etiam innocentes directè poſſe ſpoliari ſuis bonis & libertate, quod Coninch. *in tit. diſp.31. dub.7. num.112.* probabilius credit, quando aliter nequit ſufficiens ſatisfactio obtineri pro injuriis & damnis acceptis. Pro quo nota omnes cives alicujus Reipublicæ conſtituere unum corpus, atque etiam cenſeri aliquid unum, adeò ut quod Reſpublica ita facit, cenſeantur omnes facere, atque ita hoc peccante cenſentur omnes & ſinguli peccaſſe ac eſſe punibiles in his bonis, quæ cenſentur bona Reipublicæ, ejuſque dominio ac diſpoſitioni ſubſunt, qualia ſunt omnia bona fortunæ, non ſolùm communia, ſed etiam privata ſingulorum civium, ex quibus contra Lorcam aſſero innocentes licèt ob aliorum culpam non poſſent puniri, poſſent tamen compelli, ut ſatisfaciant pro debito; quod tanquam pars illius Reipublicæ contraxerunt, & hoc efficitur in caſu belli & Repreſſaliarum.

5 Reſtat modò reſpondere ad alia argumenta, quæ adducit Lorca, & ad primum nego, hunc modum compenſandi natura ſua eſſe injuſtum, quando efficitur cum auctoritate Principis, & ſervatis ſupradictis conditionibus, ad quæ præcisè, quia aliter ſatisfactio obtineri nequit, quod æquitati, naturali nullo modo repugnat, cùm is qui gravatur in Repreſſaliis, ſit huic gravamini obnoxius ratione Reipublicæ cujus eſt pars; & cui ſua bona obſtricta ſunt. Unde uſus Repreſſaliarum ab antiquis prodiiſſe poſt Budæum *in annot. ad legem, aut facta, §. euntes, ff. de pœnis,* obſervat Covarr. *in reg. peccatum, part.2. §.9. nu.4.* & Gail. *in lib. de pignorat. obſerv.2. ad cap. etſi pignorationibus; & ad Authent. ut non fiant,* reſpondeo etiam intelligenda eſſe, quando Repreſſaliæ exercentur ſine ſupremi Principis auctoritate, vel ſine ſupradictis conditionibus.

R E S O L. XXXIII.

Ad quem capta bona in bello pertineant?

Et ſi bona, quæ ab hoſtibus eripiuntur, ſint furto ſublata, an reſtituenda ſint veris Dominis, vel poſſint Milites illa ſibi retinere?

Et an ſi emptione, donatione, aut alia ratione aliquis ab hoſtibus accipiat, aliquid teneatur veris Dominis reſtituere, quod notandum eſt pro Catholicis Hollandis, qui aliquando ex præda Indica aliqua à nautis emunt? Ex p.6. tr.4. Reſ.23.

§.1. REſpondeo, ſi bona immobilia ſunt, ad Principem pertinere in ſatisfactionem injuriæ acceptæ, recompenſationem expenſarum & periculorum, &c. Si verò bona mobilia ſunt, regulariter efficiuntur capientium: niſi conſuetudo extet in contrarium in aliquo loco, ut ex hoc milites alacriùs excitentur ad bellum.

2 Sed difficultas eſt: ſi bona quæ ab hoſtibus eripiuntur, ſint furto ſublata; qualia ſunt ea, quæ Turcæ à Chriſtianis accipiunt; & quæ in bello illicito inter Chriſtianos aliquando prædantur: An iſta reſtituenda ſint viris dominis, vel poſſunt Milites illa retinere?

3 Reſ-

3 Reſpondeo: quòd ſi bona immobilia ſunt, reddenda ſunt veris dominis; ſi verò bona capta mobilia ſunt, probabile exiſtimat retineri poſſe. Valentia *tom. 3. diſp. 3. q. 16. punct. 3.* Covarruvias *in Regul. peccatum, part. 3. §. 11. num. 7.*

4 Verùm Molina *diſp. 18. per totam*, Coninch *diſp. 31. de Bello dub. 7. n. 122.* & alii diſtinguunt. Putant enim jure naturæ primis dominis eſſet reſtituenda, quia non amiſerunt dominium: ſed jure Cæſareo, & Caſtellano fieri capientium, ſi hoſtes ea deportarunt ad præſidia & loca tuta. Advertunt tamen ſuprà citati Doctores has leges Cæſareas, & Caſtellæ non eſſe extendendas ad bona ſublata ab his, qui ſubditi non ſunt juri Cæſareo, & Caſtellæ: quare ſi bona, quæ Hiſpanus uſurpat à Turcis, Turcæ acceperant à Gallis, non videtur ex vi harum legum retinere poſſe: ſic è contra, neque Gallus, ſi uſurparet bona Hiſpanorum à Turcis: quia Galli & Hiſpani non ſubduntur iiſdem juribus.

5 Sed Caſtrus Palaus *tom. 1. tr. 6. diſp. 5. punct. 4. n. 27.* putat in omni ferè natione jus hoc approbantes conſuetudine eſſe introductum: & ita etiam docet Emanuel Sà, *verb. bellum, n. 26.* & ego libenter huic ſententiæ adhæreo.

6 Puto tamen cum Hurt. de Mend. *vol. 2. diſp. 169. ſect. 12. §. 119.* ut bona mobilia exiſtentia apud victos poſſint juſtè retineri, duo neceſſaria eſſe. Alterum, ut hoſtis res alienas vexerit ad Caſtrum, aliumve locum tutum, ubi poſſent ea tueri à veris dominis: alterum ut nox interceſſerit inter earum rerum apprehenſionem & expugnationem. Si enim hodie hoſtis prædam agit, eamque hodie ego et eripio, reſtituenda eſt vero domino: ſi autem elapſæ ſunt horæ vigintiquatuor, licèt non ſit in caſtro, aliove loco, dum ſit apud hoſtem in navi, exempli gratia, aut intra bellum, tunc cedit in dominium victoris. Antiqui Romani excipiebant equos, & equas frænis aſſuetas, mulos onerarios, & alia ſimilia. At conſuetudo obtinuit, ut hæc quoque ſint victoris, cui conſuetudini ſtandum, ut gentium iuri: quid autem ſit in more poſitum, meliùs noverunt ipſi Milites.

7 Sed poſt hæc ſcripta inveni Duvallium *in 2. 2. tract. de Charitate, q. 16. art. 5.* inſurgere in leges ſuprà citatas: unde docet non poſſe bona capta à prædonibus, ſicut à peregrinis, atque hoſpitibus, eſſe ipſorum capientium: numquam enim ipſa in poteſtatem capientium tranſierunt, tum ratione Prædonum, tum etiam Militum reſpectu ipſorum Peregrinorum: & quod ſpectat ad legem illam, quam adfert Covarruvias, non apparet adeò juſta; cùm Princeps dominium utile in bona ſuorum ſubditorum non habeat: adeò ut de iis ad arbitrium ſuum poſſit diſponere. Fateor quidem militibus, & aliis, qui hæc bona à Prædonibus, & hoſtibus recuperarunt, concedendam eſſe compenſationem pro laboribus & periculis, quæ ſubierunt: ſed tamen ea ſuis dominis in Gallia, & multis aliis regionibus reſtituenda ſunt. Accedit jus antiquum Romanorum *l. 5. hoſtes, & leg. latrones, ff. de captivis*, quo expreſsè decernitur ea, quæ prædones capiebant, non ceſſiſſe in dominium prædonum: ideòque à quocumque poſtea recuperabantur, veris dominis erant reſtituenda: Quòd autem jure ipſo abrepta ab hoſtibus, non eſſent reſtituenda: ſiquidem cedebant ipſis capientibus: nihilominus quando bellum eſt iniquum, non poſſunt ex juſtitia eſſe capientium, quamvis jus ipſum generaliter loquatur: neque etiam quando in bello juſto è peregrinis, & hoſpitibus capta ſunt. Et hæc opinio videtur mihi multò tutior & juſtior. Hucuſque Duvallius: ſed ſententia Covarruvias, & aliorum eſt probabilis, & ſecura in praxi.

Sup. hac ſupra in Reſ. 19. §. Sed hic & in tom 6 tr. 3. Reſol. 119. §. 1 circa in fine, & in 10 & 11 7 Reſol 14 §. Non deſeram, ad medium & verſ. qui ſeſed eſt

8 Verùm nota ejuſmodi privilegium ſolùm concedi militibus ea bona hoſti eripientibus: quare ſi ea alia ratione, verbi gratia, emptione, aut donatione ab hoſtibus accipiant, tenentur ea prioribus dominis reſtituere. Non nego tamen quando ejuſmodi bona ab hoſtibus ita capta ſunt, ut nulla ſit ſpes priorem dominum ea poſſe recuperare, quamvis ex præſumpta ejus voluntate licitè ea vili pretio (prout communiter præda à militibus venditur) emere, ea intentione, ut domino comparenti, ipſaque repetenti ea reſtituat recepto pretio, quod pro iis dedit; quod cùm hujus, (qui aliter rem ſuam numquam fuiſſet recuperaturus) negotium utiliter geſſerit, & quidem ex voluntate ejus prudenter præſumpta, ab eo meritò repetit. Quod notandum eſt pro Catholicis Hollandis, qui aliquando ex præda Indica aliqua à nautis emunt. Et hæc omnia docet Coninch. *diſp. 31. de bello, dub. 7. n. 126.*

RESOL. XXXIV.

An omnes Milites alicujus Exercitus deprædantes Urbem, teneantur in ſolidum ad reſtitutionem in integrum?

Et an Dux teneatur ad totum, quod per Milites illatum damnum eſt? Ex p. 3. tract. 5. & Miſc. 1. Reſol. 87. alias 86.

Sup. hoc in Reſ. ſeq.

§. 1. Affirmativè reſpondent Sylvius *in 2. 2. D. Th. q. 62. art. 7. §. de participante.* & Layman. *in Theol. mor. lib. 3. tract. 2. c. 6. n. 5.* qui citat Adrianum, Gabrielem, Cajetanum, Sotum, Covarruviam, Angles, & Molinam. Hanc etiam opinionem docet Adamus Tannerus *in 2. 2. D. Thom. diſp. 4. q. 6. dub. 14. n. 396.* quia ſinguli efficaciter, etiamſi non totaliter, ad totum damnum concurrunt, cùm unus alteri præſtet fiduciam, auctoritatem, aut qualemcumque opem, nec unus ſine aliis facinus aggredi auſus fuiſſet. Nec obſtat ſi miles dicat, Etſi ego non interfuiſſem, nihilominus urbs ab aliis direpta fuiſſet, nam ita omnes & ſinguli ſe excuſare poſſent, atque totus exercitus reſtituendi obligationem effugeret, quod falſum eſt.

2 Secundò, nihil juvat, ſi idem milites ſe excuſare vellent, dicendo. Etſi nos Duci non militati eſſemus, & ad injuſtam direptionem non concurriſſemus, tamen alii non defuiſſent, à quibus idem damnum illatum fuiſſet; nam ſicut illi alii tunc reſtituendi obligationem contraxiſſent, ita nunc de facto illos contrahere dicendum eſt.

3 His tamen non obſtantibus ego ſupradictos milites non obligarem ad totam reſtitutionem; & ita hanc ſententiam tenent Vaſquez *opuſc. de reſtit. c. 9. n. 35.* Petrus Navarra *lib. 3. c. 4. n. 53.* Navarrus *c. 17. nu. 20.* Paludanus *in 4. diſt. 15. q. 2. art. 5.* & Leſſius *lib. 2. c. 13. dub. 4. n. 27.* ubi ſic aſſerit. Miles gregarius non tenetur, niſi de damno, quod ipſe in bello iniquo dedit, non autem ad totum illius belli. Non obſtat, quòd ſinguli juverint ad iniquam expugnationem, & ingreſſum in urbem, quia ſolùm juverunt faciendo partem ſuam, non autem procurando, ut alii ſuam in illo damno facerent, aut urbem expugnarent; unde ſicut iſte non eſt cauſa damni, niſi ratione partis, quam ipſe intulerit, ita non tenetur ad reſtitutionem, niſi pro ſua parte. Sicut enim totus exercitus eſt cauſa totius damni, ita ſinguli ſuæ tantùm partis, niſi alia ratione alios juverint, vel incitaverint. Dux tamen tenetur ad totum, quod per milites illatum eſt, quia vel eos ad hoc direxit, vel ſi non direxerit, ſaltem tenebatur ex officio impedire, ita Leſſius, ſatis quidem probabiliter.

RESOL. LXXV.

An gregarii Milites injuſtè invadentes, & deprædantes aliquam Urbem, teneantur in ſolidum reſtituere in integrum, vel an ſolùm ad ſpecialia nocumenta, quæ quiſque intulit?

Et an verò auctores belli, nempè Principes & Conſiliarii teneantur integrè reſtituere, & quilibet eorum alio omittente, & ſimiliter ſpeciales Duces, & Tribuni?

Quæritur etiam, quid facere debeant Milites, qui ignorantes pugnaverunt in cauſa belli injuſti ſi ſubditi ſunt, & quid ſi ſubditi non ſunt? Ex part. 6. tract. 4. Reſ. 31.

§. 1. Magna eſt hæc difficultas. Utrùm omnes, qui ad bellum injuſtum concurrunt, teneantur in ſolidum ad reſtitutionem nocumentorum omnium, quæ illata ſunt: an ſolum ad ſpecialia nocumenta, quæ quiſque intulit? Reſpondetur dubitari non poſſe, Auctores belli, nempe Principem & Conſiliarios teneri integrè reſtituere, & quemlibet illorum altero omittente. Si etiam ſpeciales Duces, ac Tribuni, quoad ea damna, quæ ſui milites eis jubentibus inferunt. Præterea, quando in decurſu belli plures ſociantur, & ſe adjuvant, ut aliquam prædam capiant, vel aliquod damnum inferant: certum eſt, quemlibet teneri in ſolidum, quia quilibet eſt quaſi cauſa totalis. Sed probabilius eſt, ſingulos milites, qui ad bellum concurrunt, etiam ſi ſimul cum aliis in conflictibus pugnent, non eſſe obnoxios reſtitutioni omnium; ſed eorum tantùm, quæ ipſi auferunt, vel inferunt; quoniam ille concurſus non eſt ſufficiens, ut ſinguli cenſeantur cauſa omnium, quæ in bello fiunt. Et ita docet ex Sylveſtro, Gabriele, & Navarra Petrus Lorca *in 2. 2. D. Thomæ, ſect. 3. diſp. 53. n. 5.* Sup. hoc in Reſ. ant. ſeq.

2 Sed contrariam ſententiam tenet Cajetanus *in 2. 2. q. 62. art. 7.* & alii: quia ex dictis Militibus unus ſine alio non auderet, verbi gratia, urbem invadere, nec poſſet inferre damnum: atque ita in tali caſu quilibet juvat alterum, & facit alterum fortiorem; & ſic quilibet videtur de omni damno teneri.

Verùm ego ſententiam Petri Lorcæ probabilem eſſe puto, quam etiam tuetur Navarrus *in Manuali cap. 17. n. 21.* & Paludanus *in 4. diſtinctione 15. q. 2. art. 5.* cum aliis, quos ego ipſe citavi, *in 3. part. tract. 5. reſol. 86.*

3 Non deſinam tamen hic adnotare noviſſimè Joannem Wigers *de juſt. & jure tr. 3. c. 2. dub. 5. n. 40.* has pugnantes ſententias fœdere diſtinctionis conciliare: ſic enim aſſerit: Cæterùm videntur mihi illæ ſententiæ poſſe conciliari, & ambæ benè explicatæ habere veritatem: quod fieri poterit hoc modo, dicendo. ſcilicet, quòd Authores ſententiæ poſterioris loquantur in caſu, quo Milites tantum juſſu Superioris invadunt urbem aut Caſtrum, ipſis inter ſe non communicantibus de invadendo & ſpoliando urbem: ſed jam loco ſuperato & obtento incipiant pro ſua particulari voluntate prædas agere abſque omni reſpectu unius ad alterum; neque enim ſolet tunc unus ab altero in præda capienda dependere, aut juvari: & tunc videtur verum, quòd non ſinguli teneantur in ſolidum de tota præda; quòdque niſi ſic intellexerint ſuam doctrinam, ſatis ex adjunctis percipitur. Prioris verò ſententiæ Authores dicantur loqui in caſu, quando omnes communi conſilio, aut mutua exhortatione, & veluti una manu invadunt locum, aut domum ad deprædandum: prout ſæpè contingit, quòd aliqua pars exercitus tali motu diripiat minora oppidula, aut aliqua loca minus firma, vel etiam exercitus ſe le ad prædam animans, & ſine juſſu ſuperioris oppugnans civitatem & diripiens: & in ejuſmodi caſu verum obtinet, ſicuti omninò apparet quòd ſinguli in ſolidum teneantur de toto damno, quem ſenſum etiam ſatis præ ſe ferunt verba horum Doctorum. Hucuſque Wigers. Quæ hic eſt Reſ. antecedens.

Supra contro- ſ. in hoc §. ... in Reſ. 40. §. penult. & in Reſol. 38. §. Sed his.

4 Sed hic obiter quærendum eſt magis generaliter, quid debeant facere milites, qui ignoranter pugnarunt in cauſa belli injuſti? Reſpondendum eſt: quamdiu ignorant in juſtitiam cauſæ, nihil debere facere, ſi probabilis ſit eorum ignorantia, ſeu quæ adhibita morali diligentia vinci non potuerit; præſertim ſi ſint ſequuti Principem, cujus ſunt ſubditi. Itaque non tenentur reſtituere ea, quæ ex hoſtium ſpoliis conſumpſerunt bona fide, neque reſarcire damna, quæ intulerunt. Ubi autem ſciverunt bellum eſſe injuſtum, debent ab eo deſiſtere, ac reſtituere ea, quæ ex hoſtium ſpoliis apud ſe adhuc habent, eave in quibus facti ſunt locupletiores. Qui autem ſubditi non ſunt dubitantes de belli injuſtitia, ſi poſtea conſtat bellum juſtum eſſe, ad nullam reſtitutionem tenentur; cùm nec Princeps, quem juverunt, ad illam tunc teneatur. Sin conſtet de injuſtitia, vel de ea dubitetur, idem tenentur reſtituere. Et ita docet Reginaldus, *tom. 2. lib. 21. c. 8. n. 104.*

RESOL. XXXVI.

An Miles ſubditus poſſit militare in bello injuſto?

Et an teneatur ſubditus inquirere juſtitiam belli, dum eſt dubia negativè?

Et an ſubditus indoctus, qui non poteſt decernere, quando ſit cauſa juſta aut dubia, teneatur ſemper obedire Superiori præcipienti?

Et quid eſt dicendum, ſi amicus, à quo Rex petit auxilium, dubitet de juſtitia belli, poſſit ne illum juvare? Ex part. 9. tract. 8. & Miſ. 3. Reſ. 64. aliàs 63.

§. 1. Affirmativè reſpondet noviſſimè Emanuel Themudo *in Deciſionibus Vlyſſiponenſibus, p. 1. Deciſ. 93. n. 10.* aſſerit enim, quòd licet bellum, quoad caput, & Reges indicentes, ex injuſta cauſa ſit illicitum; tamen quoad ſubditos dicitur licitum, quia neceſſitas facit de illicito licitum, Baldus *conſil. 358 licet Latrunculus n. 2. verſ. ſuper 2. lib. 2.* quem refert & ſequitur Cardinalis Tuſcus *verb. Bellum. concl. 35. n. 5.*

2 Amiciſſimus, & doctus Caramuel putat hunc caſum eſſe impoſſibilem, ſic enim ait, *in Theolog. mor. lib. 3. q. 2. num. 1412.* An miles, certò ſciens cauſam belli eſſe injuſtam, poſſit militare? Reſpondeo caſum eſſe impoſſibilem. Bella enim arcano conſilio & fine geruntur, nec cauſa cognoſcitur à milite gregario. Supponendum eſt enim multa arcana militibus celari, pauca exponi. Owenus nomine Scholaſtici.

Scire tuum nihil eſt niſi ſcire tuum ſciat alter,

ait, & nomine Politici ſublumit;

Si ſciat hoc alter, ſcire tuum nihil eſt.

Sæpè enim expedit rem ipſam fieri, cauſas & motiva ignorari. Si dubitas, legas libros Politicos. Franciſco Guicciardino Hypomnenſis I. Princeps legati ſui opera alium circumventurus, primò omnium Legatum ipſum decipiat, oportet. Ergo cùm in rerum politicarum myſteriis ſit recondita veritas, & color ſolus extrinſecus oculis proponatur: impoſſibile eſt alium præter Principem (aut fortè etiam intimos Conſiliarios ipſius, ſed & hi ſolent decipi) cognoſcere certò veram armorũ cauſam.

3 Dices etiam illam poſſe evidenter inferri; nam Principes manifeſtationes ſuas curant edi, nè iniqui à populo credantur: ergo ſi cauſæ, quæ publicantur, tales ſunt, ut bellum evidenter injuſtum credendum ſit, neceſſariò tenendum omiſſas eſſe debiliores; quia alias imprudenter omiſſæ; deberent enim poni, ut clarior eſſet cauſæ juſtificatio.

4 Sed nego manifeſtationes edi, nè Principes iniqui credantur; id enim non ſemper omnes curant; nã eduntur, ut potentius Adverſarios impugnent. Si Græci haberent contra Albanos juſtas bellandi cauſas ſecretas tamen, & nihilominus ſibi ab aliorũ fortitudine, & numeroſitate timerent: poſſent illis declarare bellũ, quòd Tarquinii filium à Romanis profugum amicè receperint. Sanè hęc cauſa non eſſet ſufficiens, ut bellum diceretur juſtũ, & tamen aliàs eſſe juſtum ſupponitur, & hunc colorem quæſitum, ut provocarent Romani Albanos invadere, & Græcos Romanam authoritatem propugnantes juvare. Hucuſque Caramuel.

5 Sed ego invenio DD. communiter ſupponere bellum Principis poſſe conſtare eſſe injuſtum, ut patet penès Patrem Franciſcum Lugo *de Princip. Theol. mor. p. 1. c. 3. q. 12. n. 89.* & ideò rejicienda eſt prorſus opinio Themudi, quam ſuperius poſui; quia bellum injuſtum eſt de ſe illicitum: ergo neceſſitas non poteſt illud de illicito licitum facere; & contrarium aſſerere, eſt error manifeſtus, & dignus gravi cenſura. Dico igitur, quòd ſi miles ſubditus ſit, quoties ipſi non conſtat de injuſtitia belli, poteſt obedire, quia tunc præſumere debet bellum eſſe juſtum. Sic decidit Auguſtinus *in cap. quid culpatur, 23. q. 1.* & docent Valentia, *tom. 3. diſp. 3. q. 16. punct. 2.* Vaſquez *in 1. 2. diſp. 66. cap. ult.* Molina *tom. 1. tr. 2. diſp. 113. col. 3.* Navarr. *lib. 2. de Reſt. c. 3. p. 2. dub. 12. n. 260.* Thomas Sanchez *lib. 9. Decal. c. 3. n. 15.* Salas, *tr. 8. ſect. 26. n. 266.* Villalobos *tom. 1. tract. 1. difficul. 18.* Suarez *de Charitate diſp. 13. ſect. 6. n. 8.* Nec tenetur * ſubditus inquirere juſtitiam belli, dum eſt dubia negativè, quia ſcilicet nulla ſpecialis ratio ſuadet injuſtitiam illius. Quare tunc poteſt, imò tenetur, ſi jubeatur, pro ſuo principe militare. Si verò ſubditus habeat dubium poſitivum, & probabilem putat utriuſque partis opinionem, poterit, quam maluerit, amplecti. Si tamen rationes ita ſuadent injuſtitiam, ut non appareat contraria pars probabilis, tenetur amplius diſquirere veritatem, ne periculum ſubeat injuſtè pugnandi. Sic Suarez *ſuprà*; & Caſtro Palaus *tom. 1. tract. diſp. 2. punct. 8. n. 2.*

* Sup. hoc inf. in Reſ. 39. ad med. & in Reſ. 39. §. 1. ad medium, & in Reſ. 40. §. 30. ... & in Reſ. 41.

6 Sed non deſeram hic apponere ſententiam Patris Arriaga *tom. 1. in part. 2. diſp. 25. ſect. 5. num. 36.* ubi ita aſſerit: * Utrum ſubditus indoctus, qui non poteſt diſcernere, quando ſit cauſa juſta, aut dubia, teneatur ſemper obedire ſuperiori præcipienti? verbi gratia: Rex vocat milites ad bellum, miles dubitat, utrum ſit bellum juſtum, an poſſit, & teneatur obedire Regi? Suppono, quòd ſi ille dubitat non ſolùm de belli juſtitia, ſed etiam an ſibi liceat ire ad illud bellum; certum ſit non poſſe ire, niſi depoſito eo dubio; quia operari cum conſcientia dubia circa ipſam actionem hic & nunc peccatum eſt: eſt ergo difficultas utrum ille poſſit ſic diſcurrere; Rex debet dignoſcere cauſas juſtas belli, & ipſe eſt bonæ conſcientiæ; ſuppono ergo illum benefacere, ideòque & mihi licere illum ſequi? Reſpondeo primò, Si dubium de juſtitia belli ſit purè negativum, quia neque pro illo, neque contra illud ullam habet ſubditus rationem, omninò teneri; nam poſſeſſio ſtat pro Rege: non enim debet ſine ullo planè fundamento de eo præſumi delictum, quale eſſet injuſtum bellum indicere. Si verò dubium ſit poſitivum ob aliquas rationes, v. gr. quia ſcit ſubditus ſæpè eum Regem injuſta bella moviſſe, vel quia videt fieri contra Catholicos in favorem hæreticorum, vel ob alias rationes, quas ipſe non ſcit ſolvere, quæque ipſum tenent perplexum: putarem omninò tunc temporis non poſſe ex ſola præſumptione, quòd alter ſit Superior, judicare ſibi licitum eſſe illud bellum; eſt enim ſubdito ipſi jam Rex ſuſpectus; debet ergo in tali caſu alicui homini docto ſuum dubium proponere, & conſilium ab eo petere? quod ſi ipſi dicatur, Hæc quidem ratio habet aliquam difficultatem; Rex tamen ob alias cauſas juſtiores, & præponderantes, quæ non debent manifeſtari aliis, poteſt licitè inferre, &c. tunc poterit ſine ſcrupulo ad bellum illud ire. Hæc Arriaga.

* Sup. hoc in Reſolutionib. not. præterea.

7 Verùm obiter in gratiam Curioſorum ponam hic alterum dubium. Quid dicendum ſi amicus à quo Rex petit auxilium, dubitet de juſtitia belli? Ad hoc dubium reſpondet ſupra Pater Arriaga; & quia Codex non ita facilè invenitur, accipe ejus verba. Difficultas eſt, utrum ſi Rex ab amico aliquo petat auxilium pro bello, & dubia ſit amico juſtitia belli; poſſit iſte per extrinſeca principia de bonitate Regis præſumere illum habere juſtas cauſas, eumque juvare? Sylveſter. *verb. Bellum 1. q. 9.* aſſignat diſcrimen inter ſubditos, & amicos, de illis aſſerit, de his negat. Diſplicuit id Patri Vaſquez ſuprà, *n. 53.* ait enim; ſicut amicus non poteſt ire ad bellum dubium, niſi per extrinſeca principia deponat dubium; ita ſubditus: & ſicut ſubditis non tenetur Rex manifeſtare cauſas belli, ita nec amicis ſæpè poteſt: ergo eadem eſt ratio de amicis, quæ de ſubditis. Mihi tamen probabilior videtur ea ſententia Sylveſtri, nam cùm ſubditus ſit in certa obligatione obediendi Domino, & Dominus in poſſeſſione juris ad mandandum; non poteſt eximi ab ea obligatione obediendi, & ſequendi Regem per ſolum dubium circa juſtitiam belli: at amicus, qui ex nulla obligatione obediendi, aut juvandi, neque ex ulla præſumptione juris, ſed omninò liberè & ſpontaneè concurrit, majorem debet habere de belli juſtitia rationem. Quò enim quis in dubium aliquod cum minori obligatione ſe intrudit, minùs operatur prudenter. Fateor ergo non eſſe neceſſarium, ut in particulari cauſas belli Rex manifeſtet, etiam amicis: at ſi amicus habeat tam efficacem rationem in contrarium ad judicandum bellum eſſe injuſtum, ut non poſſit dubio ſatisfacere; & in communi ſolùm audiat eſſe alias æquè fortes cauſas in contrarium; cùm enim eas, quæ contra bellum ſunt, ipſe agnoſcat, & alias ex ſola ea teſtificatione non ita apprehendat; ac denique etiam quando injuſtè pugnatur, ſoleat dici ſemper eſſe juſtas cauſas pro eo bello; vix poterit excuſari, ſi tunc annuat vocanti, niſi perpenſis omnibus rationibus deprehendat ſe nullas habere poſitivas rationes contra æquitatem belli, ſed purum negativum dubium, quòd ſcilicet non ſciat, quæ ſint pro bello: tunc enim libenter admitterem cum Patre Vaſquez illum poſſe annuere vocanti, cogitando ſic, mihi in contrarium nihil occurrit, & aliunde Regem ſuppono eſſe bonæ conſcientiæ; ergo poteru illum juvare.

8 Addo pro majori hujus rei intelligentia, etiamſi abſolutè bona perſonæ conſcientia, magna ſit præſumptio ad juſtificandas illius actiones; in Regibus tamen magnum eſſe ſæpè in his rebus errorem: contingit enim eos habere juxta ſe miniſtros, qui propter propriam utilitatem, vel ex malitia, vel quia ab aliquibus ſubornati ſunt, vel quia ex bello ſperat magnum lucrum, vel ob alias cauſas, ita diminutè rationes in contrarium Regibus proponunt; proprias verò ita fortiter, ut Rex putet invincibiliter ſe habere juſtam cauſam, ubi re ipſa iniquiſſima; & quia nihil ad Regem immediatè pervenire poteſt, ſed omnia per eos miniſtros; & ſicut rerum colores per vitra varii coloris immutantur, ut quæ alba ſunt, appareant viridia; & viridia rubra, ita, &c. inde fit ut non poſſit quis, quantumvis de bona conſcientia Regis ei conſtet, facere inde præſumptionem de belli juſtitia. Unde amici, ad quos liberius perveniunt rationes in utramque partem, quando habent potentes rationes contra juſtitiam belli, & nunquam audiunt alias ſufficienter compenſantes; meritò poſſunt, & debent timere, ne ibi fraus lateat, &

Rex

Rex decipiatur; ideoque non ſufficienter excuſabuntur, ſi leviter credant: neque juvabuntur ob bonam Regis famam, niſi etiam ipſius miniſtri, & à prudentia, & à timore Dei reddantur in hoc puncto, & in aliis, omni ſuſpicione maiores: tunc enim faciliùs, credi poteſt, eos habere juſtas cauſas, etiamſi eas non vulgent paſſim. Et hæc omnia docet Arriaga loco citato! cui Ego etiam adhæreo: & utinam hodie ab aliquibus conſideretur.

RESOL. XXXVII.

An Milites non ſubditi alicujus Principis teneantur inquirere juſtitiam belli quia Milites ſubditi ad hoc non tenentur? Ex p. 11. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 32.

Quæ hic eſt Reſ 39. & in Reſ 38 & 40. §. Tertia, ad medium, & in Reſ. 41. recitantur in §. ult. & pro Militibus ſubditis in R 1 huius not § 1. ad medium, & in Reſ 3 à principio & in Reſol. 4 etiam à principio, & in Reſ præterita, § 3. ſed ego poſt medium, à verſ. Nec tenetur.

§. 1. Milites ſubditi ad hoc non tenentur; difficultas eſt de militibus non ſubditis, & quia caſus in praxi frequenter poteſt accidere, ego *in 2. part. tract. 5. reſol.* * 36. adduxi aliquos Doctores pro negativa ſententia, quibus nunc addo Caſtrum Palaum *in opere mor. tom. 1. diſp. 2. punct. 8. num.* 4. ubi ſic ait. Valde probabile eſt eodem modo milites non ſubditos bellare poſſe, ac poſſunt ſubditi, neque aliquam eſſe inter illos differentiam, quia cuilibet licitum eſt alterum juvare in re, quæ præſumitur juſta, præcipuè cùm non leve emolumentum inde accipiat! cùm igitur bellum præſumatur juſtum, dum de juſtitia non conſtat, efficitur poſſe quemlibet in illo juvare. Ita ille. Negamus igitur cùm Sanchez *in ſumm. tom. 2. lib. 6. c. 3. n. 16.* Molina *de juſt. tom. 1. tract. 2. diſp.* 114. & aliis, milites non ſubditos non poſſe bellare, niſi certitudine morali conſtet illis bellum juſtum eſſe. Imò ego puto, ſi milites tam ſubditi, quàm non ſubditi dubium habeant poſitivum, hoc eſt, rationes probabiles pro utraque parte de juſtitia belli, poſſe ſe illis conformare; ſi autem rationes ita ſint urgentes de injuſtitia belli, ut dicti milites probabiliter nequeant illas ſolvere, tenerentur tunc aliquo modo veritatem inquirere ne ſe periculo morali injuſtitiæ exponant; tamen hoc onus addit Palaus ex Suarez non eſſe facilè militibus imponendum.

RESOL. XXXVIII.

An Miles extraneus, ut licitè poſſit militare in Exercitu alicujus Principis teneatur examinare juſtitiam belli?

Et ſi tales Milites poſtea comperiant à parte ipſorum bellum fuiſſe injuſtum, teneantur reſtituere damna, quæ dederunt? Ex p. 11. tract. 5. & Miſc. 5. Reſ. 28.

§. 1. Dixi militem extraneum, nam ſubditum minimè teneri: tradunt communiter Doctores. Difficultas igitur eſt de milite non ſubdito, & affirmativè reſpondent plures Doctores, quos ego alibi adduxi, & plena manu adduxi Merolla *tom. 1. diſp. 3. c. 3. n. 327.*

Alibi in Reſ. præterita, à principio, & in Reſ ſeq & in Reſol. 1 poſt ſeq. §. Tertia ad medium, & intra in Reſ. 51. reſolutivè in §. 6. alio.

2 Probatur hæc opinio, tum quia miles in tali caſu exponit ſe periculo inferendi damnum injuſtum adverſariis, quibus, ut damnum juſtè inferatur, debet eſſe in inferente moralis certitudo de juſtitia, tum quia nulla neceſſitas eum cogit ad obtemperandum Principi non ſuperiori, & cum tali periculo; atque ut habetur *regul. 19. de regul. juris in 5.* non eſt ſine culpa, qui rei quæ ad eum non pertinet, ſe immiſcet, nempè rei periculoſæ, & quæ alteri damnum affert.

3 Deinde quoties quis ſpeculativè dubitat, an talis res licita ſit, tenetur quoque practicè dubitare, niſi aliqua ratio ſpecialis cogat variare judicium practicè practicum, ſtante contraria ſpeculativè: at quoties ſubdito præcipitur aliquid, de cujus honeſtate ipſe dubitat ſpeculativè, adeſt ſpecialis ratio cogens ad contrarium judicium practicum formandum, nempè præceptum Superioris, in eo dubio poſſidentis. Cum ergo hæc ratio ceſſet in non ſubditis, non poterunt ſtante judicio ſpeculativè dubio contrarium practicum concipere, ut vel ſic poſſint licitè cum eo dubio ſpeculativo operari.

4 His tamen non obſtantibus, aliqui ſatis quidem probabiliter contrariam ſententiam tenent, & non admittunt ſupradictam diſtinctionem inter militem ſubditum, & extraneum. Probatur hæc opinio, primò, quia vel actio ipſa ſecundum ſe, ſecluſo præcepto ſuperioris, eſt licita, vel non eſt licita, ſi eſt licita, etiam non ſubditus poterit ad eam concurrere: ſi non eſt licita, neque etiam ſubditus poterit, quia actionem ſecundùm ſe illicitam non poteſt ſuperior præcipere, neque eam licitam reddere, quando ipſe non poteſt diſpenſare in lege, quæ reddit actionem iſtam illicitam. Secundò probare poteſt, quia ſi alienigenæ, qui ſtipendio accepto ſe prius alicui Principi addixerant, poſſent in dubio militare: ergo poterunt etiam denuò ſe ejus obſequio addicere poſt exortum bellum: quòd enim in primo caſu inveniantur jam obligati ad ei obſequendum ex pacto antecedenti, parum refert, ſolùm enim ſe obligarunt ad inſerviendum, & obediendum in iis, ad quæ ſe poterant etiam obligare. Si ergo poſtea non poſſunt ſe ad illud bellum obligare propter periculum injuriæ, cui ſe exponant: nec etiam antea ad id ſe obligarunt. Tertiò denique quia non omnes ſubditi obligantur Principis ſui præcepto ad militandum, ſed major pars ſponte bellum ſuſcipit; ergo ſi hi poſſunt auctoritate ſui Principis abſque obligatione dubium deponere, & militare; poterunt etiam non ſubditi: nam Principis auctoritas eandem efficaciam habet ad movendum non ſubditum, ut dubium deponat, quam habet reſpectu ſubditi, quem præcepto non obligat.

5 His ſuppoſitis ad quæſtionem propoſitam reſpondeo, licitum eſſe militibus regi ſubditis, & cuicumque etiam extraneo ſub Principe militare, quotieſcumque conſtat regem eſſe hominem juſtum, & prudentem, qui non niſi ſummo conſilio bellum ſolet movere, quia hoc ſufficit, ut milites bellum juſtum eſſe præſumant.

6 Itaque Principes, & perſonæ etiam non ſubiectæ bellanti, qui dùm vident principem probum, & habentem probos conſiliarios maturè bellum indicentem, bona fide ſibi perſuadent juſtam eſſe cauſam, etiamſi apertè id non conſtet, licitè poſſunt adjuvare partes talis Principis, niſi fortè habeant vehementes rationes dubitandi de juſtitia illius belli.

7 Prima pars concluſionis, probatur primò, quoniam ad ipſos non pertinet ex profeſſo diſcutere cauſas belli, ergo ſufficiet eis, quòd bona fide ſequantur cauſam, quam exiſtimant eſſe legitimam. Confirmatur, quia ſic prudenter operantur ſequentes illum Principem & Conſiliarios.

8 Secundò probatur, quoniam aliàs ferè omnes milites eſſent in peccato mortali, quia qui cautius procedunt modo aſſignato in hac concluſione? Confirmatur, quia aliàs ſæpè remanerent perplexi, & exponerentur irrogare injuriam principali bellanti.

9 Tertiò. Nam bellum indictum ab habente auctoritatem in dubio præſumitur juſtum, ut ex Panormitano tradit Sylveſter *verb. Bellum* 1. *n.* 5. Maſcard. *verb. Bellum nu.* 5. Menochius *de præſumptionibus l. 6. præſumptione 96, n. 7.* Ergo miles prudenter præſumit ſe ſequi juſtam cauſam.

10 Quartò, nã unicuiq; licitum eſt alterũ juvare in re, quę præſumitur juſta, maximè, ſi non leve emolumentũ indè percipiat.

11 Secunda pars concluſionis probatur, Primò, quia poteſt eſſe tam manifeſta injuſtitia cauſæ, & communiter apud plures cognita, ut illam omninò ignorare non poſſint milites; & tunc tenentur abſtinere.

12 Secundò, quia talia indicia, & ratio dubitandi ſe poſſet offerre, quod redderet conſcientiam erroneam, ut advertit Victoria *in relectione citata de jure belli, n.* 26. Et ideò noſtram ſententiam modo, quo ſupra replicatam docet Cajetanus *in ſumma, verbo bellum* Victoria *in relectione de jure belli nu.* 24. Baſſez 2. 2. *quæſt.* 40. *art.* 1. *dub.* 6. §. *Ex quo ſequitur ultimò*; Suarez *diſput.* 13. *de charitate, ſect. 6. num. 9. &* 12. Candidus *diſquiſit.* 37. *n.* 5. §. *dico* 9. Caſtro Palao *de conſcientia opinante diſp. 3. punct. 8. num. 2. &* 24 Oviedo *tract. 5. controv. 3. punct. 8. n.* 94. Cardinalis Lugo *de juſtitia tom. 1. diſp. 18. ſect. 1. n. 10. cum ſeqq.* Joannes Ildephonſus *in comment. ad concl. 19. n.* 1034. Dicaſtillus *de jure & juſtit. lib. 2. tr. 1. diſp. 10. dub. 16. §. 97. nu.* 370. Franc. Lugo *de principiis theol. mor. part. 1. cap. 3. quæſt. 12. num.* 90. Joannes Vvigers *in 1. 2. Divi Thomæ, quæſt. 40. art. 1. dub. 3. n.* 50. ubi ſic ait: Suarez putat probabilius eſſe, in dubio externos quoque poſſe ire ad bellum nullo examine facto, ſed onere in Principem rejecto, modò hic ſit probæ exiſtimationis, & dubium iſtorum ſit merè negativum, ſcilicet, quod nec habeant rationes contra juſtitiam belli, nec etiam pro illa, quod dicit enim apertè doceri à Victoria. Et poteſt confirmari à ſimili, quia cuique licet elocare operam ſuam mercatori ad cooperandum contractibus ejus, quo ipſe non noverit eſſe injuſtos, nec probabilem habet rationem dubitandi de juſtitia: neque enim tenetur alioquin ſingulorum juſtitiam examinare. Ita ille.

13 Itaque dicendum eſt unicuique licere alterum juvare in re, quæ præſumitur licita, maximè ſi inde juvans non leve emolumentum & ſperet & accipiat, ſed ex parte talis Principis, vel militis privati, quando de injuſtitia non conſtat, bellum præſumitur juſtum: ergo licitum erit etiam non ſubditis illum juvare. Atque ex his facilè reſpondetur oppoſitæ ſententiæ argumentis. Ad illa petita ex ratione, concedimus non licere inferre damna belli, neque cogi non ſubditum militem ad hæc inferenda, nec poſſe ea inferri ſine morali certitudine, quod liceat. Ad hoc autem ut moraliter certus ſit miles hic & nunc licere pugnare, ſufficit quod prudenter judicet in auctore belli eſſe ſufficientem cognitionem & certitudinem juſtitiæ ad pugnandum. Quam opinionem de illo auctore belli æquè poteſt habere non ſubditus atque ſubditus. Eſt autem hoc judicium probabile, quoties ex una parte de juſtitia non conſtat, & ex alia Princeps habetur vir Chriſtianus, & bonæ exiſtimationis. Ita Dicaſtillus, & alii ubi ſupra.

14 Et licet gravia damna ex bello ſequantur, non minus ſequuntur ex bello peracto à militibus Regi ſubditis, quàm à non ſubditis, qui etiam ſine juſta cauſa bello ſe immiſcent: cuilibet enim multum intereſt ſuas locare operas, vel Regi amico opem ferre, ut ipſe vices rependat, dum illis periculum immineat belli injuſti ab alio inferendi; ergò bellum aggredi ſub prudenti, & juſto Principe non aſſueto bella injuſta movere, licitum erit, abſque alia diſcuſſione de juſtitia belli.

15 Unde ex ſuperius dictis his diebus interrogatus ego reſpondi: Potuiſſe virum nobilem N. licèt militem extraneum, ſe conſtituere ſub labaro Magni Regis Philippi IV. Catholici, abſque examinatione ulla de juſtitia belli. Quis enim neſcit Religionem, & curam conſcientiæ tanti Monarchæ, & quot conſiliarios viros pietate & ſcientia inſignes apud ſe retineat?

16 Præſumendum eſt igitur abſque ſcrupulo de juſtitia armorum ejus. Non deſinam tamen hic adnotare Caramuelem con-

contra communem ſententiam Doctorum in *Theologia Morali lib.3.diſp.3.q.1.n.*1407. negare caſum eſſe poſſibilem nempè militem poſſe dubitare de juſtitia belli, propter auctoritatem totius Reipublicæ, Principis & ſupremi Conſilii bellum indicentis: ſed hanc Caramuelis opinionem doctè & latè impugnat amiciſſimus P. Bardi *de Conſcient.diſcept.6.c.9.§.24.*per totum.

17 Sed hic oritur dubium, An milites, qui modo explicato, licitè in dubio pugnant, ſi poſtea comperiant bellum à parte ipſorum fuiſſe injuſtum, teneantur reſtituere damna quę dederunt? Sylv.*verb.bellum* 1.*q.9.concl.*3.ait,eos,qui dubii de juſtitia belli pugnant,licèt non peccent,excuſante eos obedientia Superioris, & cognita tamen poſtea injuſtitia belli teneri reſtituere quæ conſumpſerunt, & apertè videtur loqui etiam ſi milites prædicti non ſint facti locupletiores: nam ſtatim ſubdit; quod ſi ſubditus probabiliter credebat bellum juſtum, non tenetur de conſumptis, niſi in quantum ex hoc ſit factus locupletior.

Sup. hoc infra in Res. 40. §. penult. & in aliis ejus not.

18 Verùm Merolla *tom.*1.*diſp.3.c.3.n.*334.docet non teneri conſumpta reponere; ſed illa ſolummodo quæ extant, & illa quorum communione aut venditione factus eſt locupletior. Et ratio Merollæ eſt, quia cùm non peccaverit in accipiendo, non eſt obligandus ad reſtitutionem. Sed hæc ratio ſufficiens non eſt: nam ſi non peccaviſſe ſit ratio ob quam non tenetur conſumpta reſtituere, nec tenebitur reſtituere non conſumpta, quia etiam hæc ſubſiſtit ſine peccato. Et ſi utrumque aut alterutrum verum eſt, etiam erit verum, eum qui conſumpſerit pecuniam alienam putans eſſe ſuam, non teneri ad reſtitutionem, quia & ille in illa conſumptione non peccavit.

19 At his non obſtantibus, ſententiam Merollæ amplector, quam ante illum ſuſtinuit Victoria de jure bell. *n.*32. *&* 33. & Molina *de Juſt. tom.*1. *diſp.*113. *verb. dubium eſt, cum aliis.*

RESOL. XXXIX.

An Milites extranei dubitantes de juſtitia belli poſſint ſine peccato militare?

Et an hoc etiam procedat cum Militibus non extraneis, ſed ſubditis?

Et an capti in bello juſto ex parte capientium, injuſto autem ex parte adverſariorum ad ſuos poſſint fugere ſine peccato, modo ſcandalum, & promiſſio abſit? Ex p.3. tr.5. & Miſc.1. Reſ.27. alias 56.

§.1. DE hoc caſu his diebus interrogatus fui & ut verum fatear, negativa ſententia eſt communis; nam Doctores diſtinguunt inter milites ſubditos in dubio de juſtitia, quos dicunt poſſe militare, ſecus autem extraneos; & ita docet Cajetanus *ver.bellum.* Gabriel *in 4.diſt.25.q.4.art.2.concl.*4. Major *ibidem q.*20. *§. iſtis notatis.* Sylveſter *ver. bellum* 1. *quaſt.9.prope finem.* Molina *de juſt. tr.2. diſp.*114 *num.*1. Valentia *tom.3.quaſt.16.punct.*2. Sylvius *in 2.2.quaſt.40.art.1.quaritur 4.concl.5 &* 6. Malderus *in 2.2. qu.40. art.1. dub.*3. Molfeſius *in ſumm. tom.2. tract.12.cap.3.n.*162. Villalobos *in ſumm.tom.1.tract.1.diffic.18.n.*4. Ledeſma *in ſumm.tom.2.tract.3.cap.13.concl.*20. Reginaldus *in praxi tom.2.lib.21.cap.8.ſect.3.n.*103. & tandem hanc ſententiam docet S. Joan. de la Cruz *directorio conſcientia.p.1.pr.5.art.3.dub.2.concl.*2. ubi ſic ait. Miles dubitans de juſtitia belli, ſi ſit ſubditus Principis bellantis, aut ab eo conductus, tenetur bellare, quia ad militem, ſi aliàs non eſt Conſiliarius, non attinet examinare cauſa belli; ſed ſe habet ut lictor, qui exequitur judicis ſententiam; eſſet enim impoſſibile, & in damnum Reipublicæ, ſi omnibus militibus eſſet danda ratio juſtitiæ belli; alii autem milites nec ſubditi, nec conducti, ſi dubitent de juſtitia belli, non poſſunt bellare, quia nec obedire tenentur, cùm non ſint ſubditi, nec ſtipendiarii, & aliàs bellando exponunt ſe periculo irrogandi injuriam, & ſic ſi bellent reſtituent, ſicut & Principes, & Conſiliarii damna illata in bello; cujus injuſtitiam culpabiliter ignorarunt. Ita S. Jo: de la Cruz, & DD. citati.

2 Sed his non obſtantibus, contrariam ſententiam docuit Petrus à Navarra *de reſt.lib.2.cap.3. numer.*278. quia quamdiu etiam miles voluntarius, certus non eſt de injuſtitia belli, non peccat: imò tenetur cogitare Regem illum juſtitiam habere; aliàs peccato temerarii judicii eſſet obnoxius, cùm condemnet eum, quem ſine certis indiciis injuſtè bellare exiſtimat: in dubio enim de peccato proximi, etiam mihi non ſuperiori, non licet certam ferre ſententiam de malo, atque peccato. Unde quamdiu illa dubitatio probabilis manet, de neutra exercitus parte poſſum juſtè judicare, ſed cogitare teneor, utrumque juſtè bellare in ſua mente, laborareque ignorantia probabili, quia ſcilicet utrique videtur, jus habere, & juſtitiam. Ita Navarra, & poſt illum tenet etiam hanc ſententiam Suarez *tract. de charitate diſput.13.ſect.6. num.*11. *&* 12. ubi pro firmanda hac opinione, ſex validiſſimas rationes adducit; unde, ut diximus, licèt contraria opinio ſit tutior, & communior, tamen ſi aliquis miles hanc ſecundam ſententiam ſequi vellet, non damnarem illum de peccato, nec ad reſtitutionem ullam poſt peractum bellum obligarem; maximè, ſi dubium de juſtitia belli fuerit negativum, ut fermè ſemper in militibus eſſe ſolet, & ideò Adamus Tannerus *in 2.2. diſp.2. q.6. dub.4. num.*49. ſic aſſerit. Non videtur facile, peccati mortalis damnandus miles, etiam non ſubditus, qui alioquin non niſi bello juſto paratus eſt militare; orto inter Principes Chriſtianos bello, & facta prius de juſtitia utriuſque partis inquiſitione in æquali dubio ſpeculativo de cauſa bellandi juſta anceps hærens, ſed utramque tamen partem bona fide & jure utcumque probabili agere exiſtimans, utrivis parti ſervire paratus eſt. Ita Tannerus, & ego.

3 Sed nota, quòd poſt hæc ſcripta inveni Vaſquez *in p.2. diſp.66. cap.9. ſub finem,* & Lorcam *in 2.2. ſect.3. diſput.53.n.*7. non agnoſcere diſcrimen inter ſubditum, & non ſubditum & ideò docent neutrum poſſe militare, quando omnibus ſpectatis de belli juſtitia non conſtat; quia in dubiis tutior pars eſt eligenda, & licèt hos authores conetur concordare Coninch *de actibus supernat. diſp.31. dub.5. n.*81. tu tamen abſolutè ne recedas ab opinionibus, quas *ſupra* poſuimus, nempe poſſe ſine dubio ſubditum, quando dubitat de belli juſtitia, pro Rege ſuo militare, & ſecundùm probabilem opinionem, etiam non ſubditum.

4 Notandum eſt etiam hìc obiter, contra Molinam *de juſt. tom.1. tract.2. diſp.37. n.*10. & alios penes ipſum, non eſſe improbabile, quòd capti in bello etiam juſto ex parte capientium, injuſto autem ex parte adverſariorum, ad ſuos fugere poſſint abſque peccato, modò ſcandalum, & promiſſio permanendi abſit. Et ita docent Vaſquez *in 1.2. tom.2. diſp.*174. *cap.1.n.*8. & alii, quos citat, & ſequitur Laym. *in Theol. moral. lib.2. tr.3. cap.12. n.*16. cùm pœna perpetuæ ſervitutis naturæ admodum repugnet, ut eam ſuſtinere valdè difficile ſit, ſi effugere quis poſſit.

Sup. hoc ſupra in Res. 19. & in aliis ejus not.

RESOL. XL.

An Milites ſive ſubditi ſint, ſive non, dubitantes de juſtitia belli poſſint bellare.

Et ſi poſtea cognoſcant injuſtitiam belli, quid teneantur reſtituere? Ex p.4. tr.3. Reſ.7.

§.1. PRima opinio abſolutè affirmat, ſive miles ſit ſubditus Principis bellum indicentis ſive non, poſſe bellare: quia dum de juſtitia belli clarè non conſtat, ſemper præſumendum eſt pro Principe bellum indicente, ut juſtè procedat. Ita Petrus Navarra *de reſtit. lib. 2. cap. 3. part. 2. dub. 12. num.* 260. quem citat, & ſequitur Joannes Salas *in 1.2. D. Th. qu. 21. tr. 8. diſp. 1. ſect. 26. num.* 272.

2 Secunda opinio abſolutè negat, etiamſi ſit miles Principis ſubditus, quia in dubio an res præcepta ſit licita, non poteſt ſubditus obedire, niſi ſaltem per extrinſeca principia dubium deponat formans judicium determinatum, quo rem illa licitam eſſe judicet. Ita Vaſquez *in 2.2. D.Thoma diſp.66. cap. 9. num.* 53. & Lorca *in 2.2. ſect. 3. diſp. 53. num.* 7.

3 Tertia opinio diſtinguit, nam ſi milites ſint ſubditi Principis indicentis bellum, poſſunt in dubio de juſtitia belli, ad bellum procedere, ſecus autem ſi non ſubditi; & ratio eſt, quia in dubio, & ubi contrarium apertè non conſtat, ſubditi licitè acquieſcunt ſui Superioris judicio, cæteri verò, qui non ſunt ſubditi, communi lege tenentur ad examinandam honeſtatem actionum, quas aggrediuntur; & ita tenet Adamus Tannerus *in 2. 2. D. Thoma diſp. 2. qu. 6. dub. 4. num.* 28. Sanchez *in ſum. tom. 2. lib. 6. cap. 3. num.* 15. Sylvius *in 2.2. D. Thoma q. 40. art. 1. quaritur 4. concl. 5. &* 6. Valentia *tom. 4. diſp. 3. qu. 6. punct. 2. §. ſi autem miles,* Molina *tom. 1. tract. 2. diſp.* 113. Azorius *tom. 1. l. 2. c. 19. q. 9.* Bannez *in 2.2. q. 40. art. 2. dub.* 6. & Jacobus Granado *in 2.2. D. Thoma contr. 3. tr. 12. diſp. 4. ſect. 3. §. 4. num.* 41.

4 Omnes illæ tres ſententiæ ſunt probabiles & Tannerus *ubi ſuprà, num.*49. aſſerit Romæ Patrem Suarez primam ſententiam docuiſſe, quia Advocatus etiam in dubia cauſa utrivis parti patrocinari poteſt, & famulus ſervire poteſt domino exercenti contractus ſpeculativè dubios. Et hanc ſententiam tenet etiam Vvigers *in 2. 2. D.Thoma q.3. art.1. dub. 3 num.* 50.

5 Verùm ſtando in tertia ſententia tanquam probabiliori, ſub nomine militum ſubditorum puto intelligi non ſolùm ſubditos indigenas, ſed etiam alienigenas mercede conductos, qui continuis ſtipendiis ſub eodem Principe antea degebant tam tempore belli, quàm pacis, ſecus de illis, qui ſolùm tunc tẽpore belli conducuntur. Ita ex multis Sanch. *ubi ſupr. n.*16.

6 Notandum eſt tamen hìc obiter contra Sylveſtrum *verb. bellum 1. qu.9. concl.* 3. quòd ſupradicti milites poſtea cognoſcunt injuſtitiam belli, non tenentur reſtituere quæ conſumpſerunt; quia cùm non peccaverint, ſolùm tenentur reſtituere ratione rei acceptæ ſi extet, vel quantum ex ea facti ſunt locupletiores; ita ex multis tenet Merol. *to. 1. diſp. 3. cap 3. corol. 22. n.* 334. Non omittam etiam hic adnotare cum Martinez *in 1. 2. to. 1. q. 19. art. 7. dub. 5. concl.* 2. quòd miniſtri Principum, etiamſi dubitent de juſtitia ſententiæ, poſſunt, & tenentur nihilominus illam exequi.

7 Et tandem pro coronide hujus reſolutionis ponam hic ſingularem locum Paludani *in 4. diſt. 15. q. 2. num.* 30. ubi ſic ait. De exercitu autem ſciendum, quòd quando conſtat dominum habere juſtum bellum, ſubditi tenentur juvare; vel quando dubium eſt: quando autem eſt certum de oppoſito, peccant obediendo; ſed quia non ſunt principales, nec unuſquiſque eſt adjuvans talis, quòd ſine eo non fieret prædatio,

non

non tenetur reſtituere omnia ſpolia exercitus, ſed ſolùm quantum ad eum pervenerit. Ita ille.

R E S O L. XLI.

An Milites, ſive ſubditi ſint, ſive non, teneantur examinare juſtitiam belli? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 9.

Sup. hoc in Reſ. præterita § ſecunda, & infra in Reſ. 46 §. Sed ego inter medium & finem, à verſ. Nec tenentur, & in plus ejus ann.

§. 1. QUoad primum, Reſpondeo negativè: quia ſi eſſet ſubditis obligatio diſquirendi belli juſtitiam, non poſſent unquam Principes bellum inferre, quia examen totius exercitus duraret æternum: nec item poſſent aperiri conſilia Principum, nec omnia, quæ ipſi cum hoſte geſſere. Denique tot Tribunalia eſſent erigenda, quot milites deligendi. Ratio autem à priori eſt; quia Princeps jus habet præcipiendi militi, ut accepto ſtipendio obediat in pugna: & hic tenetur parere, in cujus poſſeſſione juris eſt Princeps: dum ergo non conſtet militi Principem eſſe in eo juſſu injuſtum, tenetur illi parere alioquin poſſeſſione ſua eum privaret abſque cauſa. Confirmatur, dum tortori non conſtet de judicis injuſtitia in reo damnando, tenetur eum damnatum capitis obtruncare! quia ad eum non ſpectat judicium, ſed executio: ſi autem tortori conſtaret de Judicis injuſtitia, teneretur abſtinere à cæde innocentis: eadem ratione milites tenentur, quia ſunt nobiles tortores ſui Principis & orbis.

Quæ hic eſt R. antecedens, ſequitur in §. Tertio, ad medium, & in R. not. præteritam, &c.

2 De non ſubjectis Principi idem ſentio: nempe milites privatos poſſe militare ſub Principe alieno ſine examine cauſæ? ut ego cum multis ſatis probavi *in 4. p. tract. 4. reſol. 7.*

R E S O L. XLII.

An bellare in diebus feſtis, ſit per ſe licitum?

Et ſi fiat præliatio in die feſto etiam extra neceſſitatem, (ſi Miſſa audiatur) an ſit peccatum mortale?

Et an in dicto caſu etiam excuſentur à peccato, qui aggeribus, foſſa, & vallo, arces, urbes, oppidave muniunt, & alia ſimilia faciunt? Ex p. 4. tr. 4. & Miſc. Reſ. 229.

Sup. hoc in R. ſeq. § Verum ad illud alter.

§. 1. NEgativè reſpondet Suarez *de Religione tom. 1. lib. 2. de feſtis, cap. 28. num. 8.* Fagundez *de præcept. Eccleſ. part. 1. cap. 11. num. 2.* Filliucius *tom. 2. tr. 27. cap. 9. nu. 175.* & noviſſimè Caſtrus Palaus *to. 2. de obſerv. feſtorum, diſp. 2. punct. 5. n. 11.* quia bellare eſt actio merè corporalis laborioſa, & eſt uſus artis mechanicæ; ergo non eſt opus liberale, ſed ſervile.

2 Hæc opinio probabilis, ſed non minus probabilem affirmativam ſententiam eſſe puto, quam noviſſimè docet ex eadem ſocietate Jacobo Granado *in 2. 2. D. Thomæ contr. 3. tr. 12. diſp. 4. ſect. 7. num. 65.* & reſpondet ad omnia argumenta adducta à P. Suarez, & ideò Cajetanus *in 2. 2. q. 40. art. 4.* Bannez *dub. 4. num. 4.* Valentia *tom. 3. diſp. 3. q. 16. punct. 5.* Sà *verb. Bellum, num. 15.* & Rodriquez *in ſumma part. 1. c. 126. n. 10.* putant, præliationem, ſi fiat in die feſto, etiam extra neceſſitatem, ſi Miſſa audiatur non eſſe peccatum mortale; unde licet exiſtiment, eſſe veniale: ego tamen puto cum Granado *ubi ſuprà n. 63.* qui citat Lorcam, valdè probabile eſſe, nullum eſſe peccatum, ſi Miſſa audiatur.

Sup. hoc ibidem, §. ſed ego.

3 Adde, quòd, etiam ſtando in prima opinione, bellare in die feſto ferè ſemper eſt licitum, cùm ſemper ſit aliqua utilitas, aut neceſſitas in non differendo bello ad aliud tempus, ſi ſtatim commodè geri poſſit: unde excuſantur, qui aggeribus, foſſa, & vallo, arces, urbes, oppidave muniunt, & alia ſimilia faciunt.

R E S O L. XLIII.

Quo tempore ſit licitum bellare?

Et an in diebus feſtis, ſi neceſſitas poſcat, & ſecus ſi non poſcat, licitum ſit bellare abſque culpa peccati mortalis, ſi Miſſa non prætermittatur?

Et an quando bellum eſt in procinctu, teneantur Milites audire Miſſam in die feſto? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 32.

§. 1. REſpondeo: Ab Adventu uſque ad Octavam Paſchæ prohibuit bellare Alexander III. *in cap. Treguа, de treug. & pace*, ſub gravibus pœnis, & comminatione excommunicationis: ſed hoc præceptum receptum non fuit, ut ibi notat Gloſſa, & tradit Valentia *tom. 3. diſp. 3. qu. 16. punct. 5.* Suarez *diſp. 13. de bello ſect. 7. n. 24.* & alii.

Sup. hoc in R. præterita.

2 Verùm difficultas eſt de diebus feſtis. Et quidem ſecluſa neceſſitate & utilitate in illis pugnari non poſſe docet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 6. num. 12.* quia eſt opus ſervile, & Divus Thom. *in 2. 2. q. 40. art. 4.* docet licitum eſſe bellare diebus feſtis, ſi id neceſſitas poſcat; ſecus ſi non poſcat. Et Cajetanus in Commentario ſub nomine neceſſitatis, intelligit etiam utilitatem.

Sup. hoc ibidem §. 2 poſt medium.

3 Sed ego certum puto: quando in die feſto non negligitur Miſſa, tunc non eſt peccatum mortale bellum offenſivum exercere. Ratio eſt, quia in die feſto ſolùm prohiberentur opera ſervilia, id eſt, quæ ſervorum propria ſunt, at bellare non eſt opus ſervile, quia non minus pertinet ad Dominos, ac Principes, quàm ad ſervos. At ſaltem ſi veniale? affirmat Bannez, quia bellum affert magnas diſtractiones, quæ impediunt pietatem ac devotionem, cui diebus feſtis vacandum eſt. Molina putat non ſemper eſſe veniale, quia ſæpè fit ut milites quando pugnant, potiùs abſtrahantur à peccatis, quàm à pietate. Nam extra pugnam, quando in otio vivunt, multas habent peccandi occaſiones, quas non habent in ipſa pugna actuali. Tunc potiùs ſolliciti ſunt de pia morte, & dolore peccatorũ, quàm de novis peccatis perpetrandis, vel etiã excogitandis.

4 Verùm contrariam ſententiam tenet Lorca *in 2. 2. q. 40. articul. 4.* ubi ſic ait. Non ſolùm propter neceſſitatem urgentem, & utilitatem, ſed abſque utraque, & etiamſi bellum ſit injuſtum, non exiſtimo eſſe peccatum præliari in die feſto, dummodo Miſſa non prætermittatur. Circumſtantia enim diei feſti non vitiat bellum juſtum, aut auget malitiam belli injuſti, quoniam præliari non eſt opus ſervile. Non eſſe autem ſervile declaratur exemplo, nam agere ludos bellicos, ut haſtiludia in die feſto exultationis aut exercitationis gratia, cenſetur licitum, & non computatur inter opera ſervilia, & rixari privatim in die feſto, etiam uſque ad occiſionem hominis, non exiſtimatur opus ſervile, nec contra feſtivitatis obſervantiam; ergo nec publicum bellum. Quid enim intereſt? Itaque nulla eſt circumſtantia temporis ad bellandum obſervanda. Quod plenè definiiſſe videtur Nicolaus *in cap. ſi nulla allegato*. Si nulla, urget, inquit, neceſſitas, non ſolùm in quadrageſimali tempore, ſed omni eſt à prælio abſtinendum. Sin autem inevitabilis urget neceſſitas & importunitas, nec quadrageſimali tempore eſt bellorum præparationis parcendum: ac ſi dicat. Solùm conſiderandum eſt, an bellum ſit juſtum, & neceſſarium: de tempore autem nulla eſt habenda ratio.

Et hanc ſententiam præter Lorcam docet noviſſimè Hurtad. de mend. *vol. 2. diſp. 169. ſect. 15. §. 150.* Coninch. *diſput. 31. de bello dub. 7. n. 123,* Molina *to. 1. tr. 2. diſp. 111.* Reginaldus *tom. 2. lib. 21. c. 8. n. 99.* quibus ego adhæreo.

5 Quæres. An in die feſto; quando prælium eſt in procinctu, ad Miſſam audiendam Milites teneantur? Cajetanus & Lorca Ciſtercienſis aſſerunt, Miſſam non eſſe prætermittendam abſque graviſſima neceſſitate: ſed tamen ſatius reſpondetur, ſi auditio illa Miſſæ præparationi ad prælium non noceat, conſultiſſimum, imò neceſſarium eſt eam audire, in hoc enim caſu præceptum Eccleſiæ obligat: ſed ſi tantiſper hæc auditio impediat, aut milites, ne ſe, ut par eſt, ad pugnandum accingant; aut Sacerdotes; ne vacent tunc confeſſionibus ipſorum Militum audiendis; quod opus præſtat auditioni Miſſæ, non eſt dubium, quin ab ejus auditione meritò excuſentur. Et ita tenet Duvallius *in 2. 2. Divi Thomæ, tr. de charitate, q. 16. art. ultim.*

R E S O L. XLIV.

An ſecreta Principum, ſeu Exercitus licitum ſit revelare ad evitanda tormenta, & jacturam vitæ?

Et an liceat ad evitandum grave damnum alterius crimen occultum & peccatum tibi ſub ſecretò revelatum manifeſtare, etiam ſi illi inde mors immineat, aut infamia, modo aliud ſecretum ſine vi & fraude ab eo acceperis?

Et quid, ſi ſine cauſa ſupradictum crimen occultum, & peccatum proderet, an extra peccatum teneatur etiam ad reſtitutionem, ſi pro depoſito aliquid accepit? Ex p. 6. tr. 6. & Miſc. 1. Reſ. 60.

§. 1. REſpondeo negativè. Et ideò aſſero, quòd ſi aliquis ſciat ſecretum Regis, ſeu exercitus, vel Reipublicæ, ex cujus revelatione vel vita, vel fama Regis, vel magnum aliquod bonum publicum pendet, non licebit illud relevare: quia præeunte naturæ lumine docemur bonum commune anteferendum eſſe privato. Unde ſequitur militem Hiſpanum à Gallo in bello captum, quamvis tormentorum vi torqueatur, aut occidatur, non poſſe tuta conſcientia ſecreta juſta ſui exercitus aperire: nec è contra Gallum militem ſecreta exercitus Galliæ, quando ea ſecreta conducunt ad conſervationem totius Exercitus. Et ita docet Navarra *de reſtit. lib. 2. cap. 4. num. 130.* Malderus *de juſtitia, tract. 7. cap. 1. dub. 10. & 11.* & alii quos citat & ſequitur Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 8. cap. 6. num. 11.*

2 Notandum eſt tamen ſecluſo ſupradicto caſu ad vitandum grave damnum, verbigratia, torturam, poteris licitè alterius crimen occultum & peccatum tibi ſub ſecretò revelatum manifeſtare: etiamſi inde mors illi immineat, aut infamia ſequatur: modò illud ſecretum ſine vi & fraude ab eo acceperis. Probatur: quia ſi illud non teneor ſervare, quando vergit in damnum proximi, multò minus teneor quando vergit in meum damnum: nemo enim magis proximus eſt, quàm quiſque ſibi. Secundò; quia non teneor cum tanto meo incommodo ſervare vitam aut famam proximi. Tertiò; quia illud ſecretum eſt quoddam veluti depoſitum apud me occultatum, quod non teneor cum tanto damno meo ſervare occultum: ſi tamen ſine cauſa proderem, inferrem injuriam deponenti, & tenerer ad reſtitutionem, ſi pro depoſito aliquid accepi, quia voluntariè eſſem cauſa damni proximo illati. Ita Navarra & Fagundez *locis citatis;* quibus adde Leſſium *lib. 2. c. 11. dub. 8. num. 54. & ſeq.*

R E S O L. XLV.

In quo peccant Milites erga eos, apud quos commorantur?

Et quid teneantur reſtituere?

Et de aliquibus aliis agitur, in quibus peccant mortaliter Milites, ſi non obediunt Duci, vel Præſidi militiæ: & quis, quid, & quibus in aliquibus aliis caſibus tunc occurrentibus reſtituere teneatur? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 26.

Reſpon-

§. 1. RESpondeo graviter peccare milites, & cum onere reſtituendi

2 Primò, qui aliquid Ruſticis, aliiſve, quod quos hoſpitantur aut per quos tranſeunt, ſubripiunt; aut ab invitis extorquent præter ea, quæ ex conſtitutione Principis debent eis ſubminiſtrari, quæ ſervitia vocare ſolent, ut ſunt lumen, ignis, lectus, paleæ. Nec excuſantur; ſi Ruſtici petentibus, aut quandoque etiam ultro iis offerant pecuniam, aut ſimilia: quia donationes illæ communiter non ſunt ſpontaneæ, ſed coactæ; metu majoris mali: atque ita peccant accipientes, niſi conſtet eas omnino liberè fieri.

3 Secundò: quando actu aut favore ab iis, qui ipſis hoſpitia debent præſcribere, obtinent plures ſchedulas, quibus iis diverſæ domus pro hoſpitio aſſignant; & deinde ab aliquibus pecunias accipiunt, ut apud eos non hoſpitentur: qua ratione multi injuſtè gravantur.

4 Ex priore dicto excipe caſum, quo milites ob defectum ſolutionis ſunt in extrema, aut gravi neceſſitate; ita ut ſe ſuſtentare nequeant: niſi à ſuis hoſpitibus ſibi neceſſaria extorqueant; tūc enim id licitè faciunt. Quæ hic maximè locum habent, cum aliàs milites neceſſariò deberent aut perire, aut caſtra deſerere, quod fieret cum maximo totius communitatis, atque adeò eorum, à quibus dicta accipiunt, damno. Cùm igitur eorum vita ac opera ſint his neceſſaria, meritò coguntur eos ſuſtentare.

5 Duo tamen hic obſervanda ſunt. Primum, ut Milites nihil ab iis extorqueant, quod iis non ſit neceſſarium ad ſuam ſuſtentationem. Secundum, ut Princeps, aut reliqua pars Reipublicæ compenſet ea gravamina illis hoſpitibus; quatenus ipſi præ reliquis fuerunt gravati; nam cùm militum ſuſtentatio cedat in bonum totius patriæ; communibus ſumptibus fieri debet: nec una pars præ alia debet gravari: præſertim ita notabiliter. Et hæc omnia docet Coninch. *diſp. 31. de bello dubitat. 7. n. 98. & 99.* Palaus *tom. 2. tract. 6. diſp. 5. punct. 6. n. 7.* Becanus *in 2. 2. cap. 25. q. 15. n. 1.* Molina *tom. 1. tr. 2. diſput. 117.* Villalobos *in ſumma tom. 2. tr. 5. diffic. 11. n. 8. & 9.* & alii.

6 Non deſinam etiam hic obiter adnotare cum Hurtado de Mendoza *volum. 2. diſp. 169. ſect. 13. §. 130.* quòd quando Capitaneus generalis interdicit militi ſpolia: quia non vult hoſtem tam acerbè plectere, nec relinquere in egeſtate; tunc miles tenetur hoſti reſtituere, quæ contra Capitanei legem avexit. Quia pœna non poteſt infligi, niſi per judicis ſententiam, miles autem non eſt judex, id enim ſpectat ad caput exercitus. Si verò Dux interdicat ſpolia non ob commiſerationem in hoſtem, ſed ne miles ſpoliis onuſtus retardetur ab aſſequenda victoria, & hoſtes inſequendo: tunc non peccatur contra juſtitiam, ſed contra obedientiam.

7 Et tandem non deſinam hic apponere verba Layman, qui ſupra dicta confirmat, & aliam etiam addit: aſſerit igitur, quòd milites obligantur ſub mortali. Primò, ut Duci ac Præſidi militiæ obtemperent, in acie & pugna conſiſtant, & non facilè fugiant, aliiſque timorem injiciant, *juxta leg. omne delictum, ff. de re milit.* Secundò * ut ſtationem ſervent, arcem ſibi commiſſam defendant etiam cum vitæ periculo, quandiu ſpes defendendi ſupereſt, alioquin capite plectuntur, *juxta leg. 2. ff. ad legem Juliam Majeſtatis.* Tertiò, ut ſine Ducis ſui conſenſu à Caſtris vel exercitu non diſcedant: quandoquidem tali pacto à belli Duce milites conducti cenſentur; ut illi liberum ſit, eos cùm voluerit, perſoluto ſtipendio dimittere: iis verò liberum non ſit, cùm voluerint, diſcedere. Qua in re advertere etiam debet miles quantum damnum ex diſceſſione, aut fuga ſua ſequatur; ſeu quòd alius miles non niſi longo tempore magniſque expenſis adduci poſſit, ſeu quòd periculum ſit, ne paucorum exemplum plures alii ſequuti caſtra, vel etiam adversùs impetus hoſtiles non ſatis inſtructa deſerant: ut meritò ejuſmodi delicto capitis ſupplicium decretum ſit *in leg. omne §. qui in facie ff. de re militari, & l. 3. ff. ad legem Juliam Majeſtatis.* Quartò Milites ſuis ſtipendiis contenti eſſe debent, ut S. Joannes Baptiſta illis præcipit *Lucæ* 3. ideòque homines innocentes, per quorum terras non hoſtiles tranſeunt, vel apud quos hoſpitantur, inſolitis atque indebitis exactionibus non gravare.

[illegible] Supra hoc [illegible] D. [illegible]

* Supr. hoc Ibidem §. 1.

Sup. hoc ibidem §. Quod ſecundum.

8 Sed etſi Milites in ſolutione ſtipendio injuſtam imminutionem, aut dilationem patiantur: non ideò ipſis eſt licitum ſubditos, aut accolas innocentes ſpoliare: quia bona aliena non ſunt oppignorata militibus pro ſtipendio, ait Cajetanus *verb. bellum propè finem.* Neque diſſimulatio vel auctoritas Ducis ſui ipſos excuſat: niſi id fiat in pœnam juſtè infligendam nocentibus, aut membris Reipublicæ nocentis. Alioquin verò Princeps ſtipendia militibus dare debet ex proventu totius Provinciæ, aut Regni ſecundùm proportionem facultatum ſingulorum; & non particulares perſonas, puta agricolas, &c. præ aliis gravare.

9 Excipitur tamen primò: ſi conſuetudo loci obtineat, ut hoſpites militibus habitationem, ligna, paleas, & ſimilia gratis dent: tunc enim per accidens, & quaſi fortuitò accidit, ut una pars Provinciæ plus quàm altera oneretur. Excipitur ſecundò, ſi graviſsima neceſsitas cogat milites ad ſpoliandum innocentes: quo tamen caſu belli Princeps in conſcientia obligatus erit ad damnum, quatenus moraliter poteſt, reſarciendum; ſi injuſta ſtipendiorum detentio cauſa ejus extitit: ſin verò ſine culpa extitit, non ampliùs obligatur, quàm inde locupletior redditus eſt. Et hæc omnia docet Layman *lib. 2. tr. 3. c. 2. n. 18.*

RESOL. XLVI.

De peccatis Ducum in exercitu regendo.

Et an ipſi Præfecti Arcium poſſint pauciores Milites in Arce ponere, quam à Principe conſtitutum fuerit?

Idem quæritur de Ducibus, & Capitaneis, qui cum in ſuis Centuriis tot Milites conſtitutos habere debeant, pauciores tamen retinent, ut ſtipendium aliorum ad ſuos uſus convertant. Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 27.

§. 1. NEceſſaria ſunt hæc pro praxi: & ideò reſpondeo, quòd Duces & Miniſtri Principum peccant graviſſimè, ſi plures Milites repræſentent, quàm ſecum habent, ut ſic plura ſtipendia accipiant, & ſibi retineant. Nam prætèrquam quòd ea à Principe injuſtè ſurripiunt, graviſsimorum damnorum ſunt cauſa. Nam Princeps credens tot milites adeſſe, non procurat alios milites ſubmittere ad Caſtrum defendendum, inimicoſque oppugnandos, qui neceſſarii erant, eaque de cauſa non ſolùm non reportat victoriam, quam verè reportaret: ſed ſæpè caſtrum ab inimicis occupatur, vel milites graviter cæduntur; & Reſpublica, Religioque Chriſtiana in maximo periculo conſtituitur: ejuſque hoſtes exardeſcunt, & inſolentiores fiunt: proh dolor! Tenentur ergo duces hoc crimen committentes hæc omnia reparare: ſic Molina *diſp. 116. verſ. ſoleo.* Coninch. *diſp. 31. dub. 7. numer.* 100. Bonacina *diſp. 2. de reſtit. q. ult. ſect. 1. punct. 12. §. 3. nu.* 27. Secundò peccant Duces & Miniſtri Principis, ſi ob negligentiam, vel ob furtum neceſſaria ad bellum parantes, parent cibum & potum, aliaque hujuſmodi corrupta, ex qua mors militibus provenit; aliaque damna enumerata ſequantur, & idem eſt, ſi ob eandem cauſam ſimulent ſe præparaſſe ea, quæ ad bellum ſunt neceſſaria ex voluntate Principis, cùm tamen in minori quantitate præparata ſint, aut ſi præparent ea, quæ victoriæ conſequendæ neceſſaria ſunt, doloſè & falſa. Molina *d. diſp. 116. verſ. non diſſimile.* Bonacina *ubi ſuprà.* Tertiò peccant Duces tranſeuntes cum ſuo exercitu tenentes loca vicina ſuſpenſa; neque manifeſtantes quo ſint diverſuri; ut ſic accedat & offerat unuſquiſque locus magnam quantitate, ne illuc exercitus tranſeat: quia hac via regnum gravatur injuſtè; tum gravando populum, apud quem divertit exercitus, tum accipiendo ab aliis illam ſummam. Et licèt Ducibus conceſſa ſit electio unius populi præ alio, quando onus non poteſt æqualiter in omnes dividi: non tamen eſt illis conceſſum, neque concedi potuit, ut hanc electionem venalem faciant, & ſibi pretium retineant. Expediebat namq; potiùs ſi unum populus gravabatur hoſpitando exercitum, ut reliqui ad ejus levamen concurrerent, media aliqua contributione. Molina *diſp. 116. verſ. moleſtum.* Coninch. *diſp. 31. dub. 7. num.* 100. Bonacina *d. diſp. 2. de reſtitut. qu. ult. ſect. 1. punct. 12. numer. 27:* Quartò peccant Duces ſignantes ſuos famulos in milites, & centuriones, ut ſtipendium à Principe ſignatum imminuant, & ſibi illam partem reſervent, niſi conſtet ipſos gratis Ducibus donare: quod raró eſt credendum. Bonacina *ſuprà.*

2 Vide etiam quoad ſupradicta præter Doctores citatos Villalobos *in ſumma tom. 2. tr. 5. difficult. 11. n. 5. 6. & 7.* Becanum *in 2. 2. c. 25. q. 15. n. 2.* & Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. num.* 18. ubi docet, Duces conducentes exercitum peccare. Primò ſi milites ſuos abſque neceſſitatis cauſa temerè exponant certæ internecioni. Secundò, ſi nulla cogente neceſsitate in locis paluſtribus & valdè inſalubribus caſtra figant cum periculo morbi ſeu contagionis. Tertiò, ſi in ſolutione ſtipendiorum injuſtis & uſurariis cambiis, ſeu permutationibus pecuniarum utantur. Quartò ſi pecunias accipientes pro majore militum numero, eum non compleant cum ingenti interdum Reipublicæ damno. Quintò, ſi dimiſsis veteranis & exercitatis militibus, in eorum locum novos inexpertos minore ſtipendio ſubſtituant. Sextò, ſi ſtipendium Militibus ſubtrahentes permittant eos à ruſticis & aliis innocentibus extorquere, quæ ſibi neceſſaria ſunt. Septimò: ſi dum per Provincias exercitum ducunt, à pagis & civitatibus pecuniam accipiant ad redimendam vexationem: ut videlicet exercitus non ad ipſos, qui pecunias obtulerunt, ſed alios adducatur.

3 Sed non deſinam hic apponere dubium, quod movet Duvallius *in 2. 2. D. Thomæ tract. de charitate q. 16. art.* 4. ubi ſic ait. Quæres an ipſi Præfecti Arcium poſsint pauciores Milites in arce ponere, quàm à Principe conſtitutum fuerit: v. g. Rex præſcripſit pro arce aliqua cuſtodienda centum Milites: Præfectus imminuet hunc numerum, & ad quinquaginta reducet; ut ſic ſtipendia reliquorum ſibi attribuat? Idemque quæritur de Ducibus & Capitaneis, qui cùm in ſuis Centuriis tot milites conſcriptos habere debeant, pauciores tamen retinent, ut ſtipendium aliorum ad ſuos uſus convertant? Reſpondeo primò, duplex eſſe tempus diſtinguendum: unum quando hoſtes ſunt proximi, nec non bellum, ſeu potiùs conflictus maximè urget: & tunc graviſsimè peccant ipſi Duces, poſſuntque puniri capitaliter, ſi numerus Militum à Rege aſsignatus non ſit completus: defectu enim unius aut alterius mi-

litis

litis victoriæ nonnunquam deperduntur, & caſtra, ſeu arces invaduntur, Aliud verò tempus eſt pacis & tranquillitatis: & tunc crederem poſſe habere pauciores milites, quàm Rex edixerit, eò quòd tunc nullum periculum Arci, aut exercitui immineat; & probabile eſt, Regem, eò quòd iſtud ſatis ſit conſuetum inter nobiles, tacitè in id conſentire: ex quo ſequitur ſimiliter non teneri ad reſtitutionem ſtipendiorum, quæ in proprios & privatos uſus, propter parvum illum militum numerum convertunt: Rex enim in iſtud tacitè conſentit, videt quippe hoc, cùm ordinarium ſit, & tacet: ideòque annuit. Hucuſque Duvallius. Sed tu cogita: nam puto Reges hoc neſcire; neque tacitè conſentire.

RESOL. XLVII.

De peccatis aliorum Officialium in Exercitu commorantium? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 28.

§. 1. Peccant etiam, ait Becanus *in Divi Thomæ cap. 25. quæſt. 15. num.* 3. alii Officiales in exercitu. Primò, quando qui ex officio debent victualia ad exercitium comportare, non diligenter id faciunt, ſed per avaritiam, negligentiam dant militibus corruptum cibum, aut potum, ex quo morbi oriuntur: Secundò, quando lucri cauſa pulveri tormentario admiſcent aliquid extraneum, ut non ſit aptus ad victoriam comparandam. Tertiò quando plus pecuniæ exigunt à militibus pro cibo, potu, veſtibus, armis, & aliis neceſſariis, quàm præſcriptum eſt, Quartò, quando in deſignandis hoſpitiis, alicui militi dant tria, aut quatuor chirographa ad tres vel quatuor diſtinctas domos, ut in unaquaque hoſpitio recipiatur: tunc enim in una habet hoſpitium, ab aliis autem accepit pecuniam pro ſublevato onere.

2 Vide etiam Layman *lib. 2. tract. 3. c. 12. n.* 18. Molinam *tom. 1. tract. 2. diſput.* 116. qui aſſerit ad hæc debere multum tendere horum officialium Confeſſarios.

RESOL. XLVIII.

De peccatis Regum, & Principum, etiamſi bellum juſtum exerceant in ordine ad Milites.

Et an debeat Rex eis, & aliis reſtituere damna, quæ inde fuerint ſequuta? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 29.

§. 1. Reſpondeo cum Coninch. *diſp. 31. de Bello dub. 7. nu.* 94. & Caſtro Palao *tom. 1. tr. 6. diſputat. 5. punct. 5. num.* 2. Reges ex juſtitia teneri militi promiſſa ſtipendia perſolvere, idque ſtatutis temporibus, quantum fieri poteſt. Ex quo ſequitur Principem, qui ſua culpa ſtatuto tempore non ſolvit militi ſtipendium, teneri reſarcire omnia damna, quæ inde fuerint ſequuta. Primò, ipſi militi, ſi oppreſſus inedia, ſua vili pretio debuerit vendere: aut ſi gravem morbum ideò incurrerit, & multa fuerit coactus expendere in Medicos contrahendo debita, aut membrum aliquod amiſerit, aliave ratione inutilis ad aliquid lucrandum factus fuerit. Secundò aliis ſubditis: aut etiam extraneis non hoſtibus, quos milites coacti inopia ſpoliarunt, quia ipſe huic damno cauſam dedit, militem ad inferendum per ſubtractionem ſtipendii compellendo; præſertim cùm ipſe ex officio teneatur, quantum poteſt talia impedire. Tertiò ipſi Reipublicæ ſimiliter, ſi ob defectum ſolutionis rebellaverint, aut ſuo officio fungi non potuerint; atque ea ratione aut victoria fuerit amiſſa; aut bellum diutius cum majoribus Reipublicæ impenſis, aut incommodo protractum; aut ſi clades, aliave incommoda accepta fuerint. Quia Princeps tunc horum omnium ſua culpa eſt cauſa, non ſecùs ac OEconomus, qui ſtatim mercedem ſua culpa non ſolvit conductis operis, ideòque hæ deſinunt Terras Domini colere, & conſequenter hic earum fructu privatur.

2 Sed circa præſentem quæſtionem non deſinam apponere verba Pauli Layman *lib. 2. tr. 3. cap. 12. n.* 18. ubi ſic ait. Conſiderandum eſt: utrum Princeps ultrò ad bellum juſtum gerendum accedat v. g. occupandæ Civitatis, Provinciæ cauſa, quæ ipſi jure debita denegatur, tunc perſuadere ſibi debet, quòd bello rectè ſuſtinendo idoneus futurus ſit, videlicet divitiis tam potens, ut militibus quandiu bellum geritur, ſtipendia ſolvere, & tam potens auctoritate, ut eoſdem per ſubordinatos Duces in officio continere poſſit; alioquin bellum plerumque intermittere debebit. An verò neceſſitate coactus ad bellum præſertim defenſivum, v. g. contra incurſus infidelium aut hæreticorum aggrediatur: tunc interdum accidere poteſt, ut ſine culpa Ducis, aut Principis diuturnum bellum gerentis, ſtipendia militibus tardius, aut tenuius proveniant, quàm ipſi mereantur: quo neceſſitatis caſu (ſi ſumptus quamvis omni poſſibili ſtudio quæſiti & collecti non ſufficiant) partim ipſos milites, partim verò incolas boni publici cauſa, aliqua incommoda tolerare neceſſe eſt. Contingere etiam poteſt, ut etſi maximè belli Dux ſupremus diſciplinam militarem ſervare cupiat, non tamen poſſit: quia milites, eorumque Capitanei ſeceſſionem ad adverſarios apertè cogitant, ſi cum ſupplicii ſeveritate à prædiis omninò arceantur: quo caſu interdum minora ejuſmodi mala permitti, & ab incolis æquanimiter perferri debet, ut graviora vitentur incommoda; modò talia pericula revera ſubſint, & non vana excuſatione prætendantur.

3 Accedit, quòd ad ſtipendii ſolutionem attinet, etiam conſuetudinem ſpectandam eſſe. Nam in quibuſdam Regionibus mos eſt, ut milites in partem ſtipendii ſui pannum accipere cogantur, eo pretio auctiore, quo Mercatores fœneratores Principi vendiderunt. Pleriſque verò locis conſuetum eſt, ut trium vel quatuor plerumque menſium ſtipendia militibus ſerventur, fortaſſe ob eam cauſam, ut dum hanc debitam ſibi pecuniam apud Ducem quaſi depoſitam habent, à fuga & ſeceſſione retrahantur: quòd ſi autem ex Militibus aliqui moriantur, hæredibus eorum nil ſolvitur. Sin autem dimiſſio militum fiat, aliquid debiti ipſis ſtipendii detrahitur, tanquam in pœnam, quia multas contra Ducis voluntatem rapinas abegerint; eſto multi eorum hac in re innocentes ſint. Hæc & ſimilia interdum probabiliter excuſantur; ut ſaltem à Confeſſariis tanquam manifeſtè injuſta damnari non poſſint, partim ob neceſſitatis rationem, quia pecuniæ non ſufficiunt ad bellum neceſſarium gerendum, vel continuandum: quare privata militum jactura poſthabetur bono publico: partim quia Milites, dum militiæ nomen dant, ſcientes hujuſmodi conſuetudine, ſpontè in eam conſentire videntur.

RESOL. XLIX.

His diebus Anglicum triremibus Turcis dimicantes ignem pulveri injecerunt, ſeque in mari commiſerunt, cum magno triremium damno, quæſierunt tunc à me, an hoc facere licitum fuerit Chriſtianis? Ex p. 5. tr. 4. Reſ. 26.

§. 1. Affirmativè videtur reſpondendum ex Sylvio *in 2. 2. quæſt.* 64. *art.* 5. *ad* 4. Marchantio *in reſol. paſtor. ad Decalog. capit. 5. quæſt. 8. caſ.* 4. & Leſſio *in lib. 2. cap. 9. dub. 6. num.* 34. ubi ſic ait. Excuſari poſſunt noſtri milites & ſocii navales, qui ſæpe fortiſſimè cum hæreticis prælio navali dimicantes, cùm jam vident navim in poteſtatem hoſtium venturam, communi conſenſu ignem pulveri injiciunt, & ſe mari committunt, ne ipſi & navis veniant in hoſtium poteſtatem; non enim intendunt ſui interitum, ſed ne hoſtis navi cum publico damno potiatur, & ut ſe ipſos ſi qua ratione poſſint, morti certiſſimè ab hoſte inferendæ eripiant. Ita ille, & poſt illum Malderus *in 2. 2. tr. 3. c. 1. dub.* 19. ſic aſſerens. Quando navis ab hoſte eſſet occupanda, & qui inſunt occidendi, poſſunt ei ignem iniicere, & ipſi in mare deſilire, cenſebuntur enim non tam ſibi inferre, quàm fugere mortem.

Sup. hoc in Reſ. ſeq. ſignanter in §. 2. ad medium, verſ. qui ſtrenue, & in §. ult. & lege alium verſ. poſt 7. dicta Reſ. quamvis non dicat ... ſup. ... & ſignanter in tom. 2. tr. 3 Reſol. 32 §. ſecundo & hic ſup. 22 in A. 25. curſim, & citanter in §. Ulti.

2 Sed his non obſtantibus, ad caſum propoſitum negativè ego reſpondi, quia DD. citati ſupponunt milites eſſe neceſſariò occidendos ab hoſtibus, quod in noſtro caſu non accidit, imò contrarium moraliter certum eſt, nam Barbari illi prædantur, ut poſtea captivos vendant, vel ut ſe ipſos redimant. Adde quòd Jacobus Gordonus *in Theolog. moral. tom. 1. lib. 5. quæſt. 4. cap. 1. §. 2. num.* 4. abſolutè dubitat de illo caſu, an ſit licitus: & Sylvius *ubi ſuprà*, docet eſſe illicitum, ſi in navi manerent, quia id eſſet directè velle ſe occidere.

RESOL. L.

An Ducibus, & Militibus ſuper naves Indicas, quæ vulgò dicuntur la Flota, quando aliter manus hoſtium effugere non poſſint, licitum ſit ignem adhibere, ut ipſi, & naves abſumantur? Ex p. 6. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 48.

§. 1. Negativè reſpondent communiter ex Divo Thomà *in 2. 2. q. 64. art.* 5. quia contra propriam inclinationem, & charitatem propriam eſt ſeipſum occidere: & quia ad ſolum Deum pertinet judicium mortis & vitæ.

2 Sed noviſſimè affirmativam ſententiam probabilem putat Fagundez *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 5. cap. 11. n. 14. in fine*, & ponit duos caſus; quando jam ſunt naves opplete hoſtium multitudine, contra quam noſtri prævalere non poſſunt: vel quando ſunt tam magna multitudine hoſtilium navium circumventæ, ut evadere nequaquam poſſint. Probat verò hanc ſententiam primò. Quia hujuſmodi Duces non intendunt ſe perimere directè, & poſitivè, ſed pro bono communi & auctoritate ſui Regis directè intendunt enervare hoſtem, contra quem juſtum bellum gerunt, illumque privare ea præda, ne poſtea fiat inſolentior; licèt comitanter & per accidens propriam mortem ipſo facto ſibi inferant, ipſi enim benè optaſſent, ſe ſalvis, hoſtes perdere, ſi poſſent. Secundò quia poteſt quis ignem iniicere pulueri tormentario ad ſolo æquandam hoſtilem arcem, etſi ſciat ſe momento diſſipandum fore: neque enim ipſe propriè ſe interimit, ſed ignis impetus & arcis ruina illius interitum afferunt, cui ſe ob juſtiſſimam cauſam exponit: non ſecus ac is, qui ſe volanti telo obiicit, ut vitam Principis tueatur, quæ res in bellis penè eſt quotidiana; alioquin non eſſet licitum militibus cum periculo vitæ ſuffodere turres & mœnia hoſtilia: quare ſi illi excuſantur, cur non etiam excuſabuntur noſtri milites, ſociique navales, qui ſtrenuè cum hæreticis dimicantes, cùm jam vident navim in poteſtatem hoſtium deventuram, communi conſenſu ignem puluerì injiciunt, & ſe mari committunt; ne & ipſi & naves veniant in hoſtium poteſtatem! non enim intendunt ſuum interitum, ſed ne hoſtes publico Reipublicæ Chriſtianæ damno illis potiantur. Tertiò, quia certiſſimum eſt in materia de bello, poſſe illos, qui patriam in bello juſto defendunt, quando certum vident interitum, & cum aliter evadere non poſſunt, excogitare, & ag-

Supr. hoc in Reſ. præteri. ta, & ſignanter in tom. 2 tr. 3. Reſ. 31 ... §. ... & in R. ... §. ...

& aggredi facinus aliquod, quod ſit patriæ ſuæ ſaluti, & hoſtibus detrimento, & etiamſi mors inde ſibi certiſſimè obveniat, ut docet Victoria *in relect. de homicid. ad ultimum.* Arragonius *in 2.2. q.62. tract.1. de dominio vitæ, concl.1. qu.64. art.1.* Valentia *tom.3. diſp.5. q.8. punct.2. in fine.* Ludovicus Lopez *1. part. inſtruct. cap.65.* quod patet in facto Samſonis *Judicum 16.* qui templi columnas evertit, quo moriens plures hoſtes perimeret, quàm vivens: nam licitè D. Auguſtinus *lib. contra ſecundam Epiſtolam Gaudentii*, aſſerat Samſonem id feciſſe præmovente Deo, & ſic obedientem fuiſſe Spiritui divino, tamen abſque ea præmotione id poterat Samſon efficere intuitu debilitandi hoſtes, quo effugere non poterat, ut docent Sayrus *in Clavi Regia, lib.7. c.9. nu 9.* Leſſius *tom.1. de juſtit. lib.2. cap.9. dub.6. nu.32.* Cajetanus *Judic.16.* Ludovicus Lopez *1. part. inſtruct. c.65. in fine.* Cæteras rationes videbis apud Fagundez, qui pro hac ſententia adducit Leſſium *lib.2. cap.9. dub.6. n.32.* cui ego addo Bonacinam *tom.2. diſp.2. de reſtit. qu. ult. ſect.1. punct. 5. n.8.* & Ægydium Trullench *in Decalogum, tom.2. lib.5. c.3. dub.3. n.11.* &c.

2 Nota tamen quòd poſt hæc ſcripta inveni negativam ſententiam docere Joannem Vvigers *de juſtit. tract.2. c.2. dub.18. n.106.* ubi ſic ait: Minus videtur licitum nautis, vel militibus navalibus injicere ignem in proprium pulverem tormentarium, quo contingat ipſos & navem abſumi, ne ſcilicet navis veniat in poteſtatem hoſtium cum publico detrimento. Ratio eadem eſt, quia ab ejuſmodi actione non poteſt (ut apparet) reſcindi voluntas occidendi ſeipſum, ita ut tantummodo in alterum finem intentum cadat. Idque eo minùs, quòd hujuſmodi actio propinquius, & magis per ſe invadat ſuum authorem, ipſique mortem adſerat, quàm invadat hoſtem, aut illi noceat: immò tantùm conſecutivè, & quaſi per accidens in detrimentum cedit hoſtium: per ſe autem tendit ex ſe iſta actio in nocumentum & mortem Authoris. Unde etiam communis Chriſtianorum ſenſus ab ejuſmodi factis tanquam horrendis, atque illicitis videtur abhorrere. * Si tamen qui in nave ſunt, & certò occidendi cum aliqua ſpe enatandi in mare ſe conjicerent, & ſic navem incenderent, tum non ita difficile videtur ejuſmodi factum ab homicidio proprio excuſare: quantumvis fortaſſis etiam Auctores incendio interirent: ſicuti ante diximus de quibuſdam non abſimilibus caſibus. Huculque Joannes Vvigers.

** Sup. hoc in Ref. 1. cum præcedente.*

R E S O L. LI.

An Clerici, inconſulto Summo Pontifice, poſſint alicui Exercitui præeſſe?

Et an ſolo jure poſitivo, & Eccleſiaſtico, vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia?

Et an hæc prohibitio ad culpam mortalem obliget?

Et difficultas eſt contra quam virtutem ſit hujuſmodi peccatum?

Ex p.10. tr.1. Reſ.1.

§.1. NEgativè reſpondeo; quia Clericis prohibitum eſt militare; ſunt enim dicati Dei ſervitio, à qua profeſſione militia multùm revocat. Item Clerici ſunt Chriſti miniſtri; ipſumque repræſentant, qui proprium ſanguinem pro aliorum ſalute effudit; ergo non eis licebit alienum effundere, & ita docet D. Thomas *ſecunda, ſecundæ, quæſt.40. art.2.* & communiter Theologi. Eſt tamen controverſia, * An ſolo jure poſitivo, vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia? Non deſunt ex Recentioribus aſſerentes, prohibitam eſſe jure naturali; & ita docet Valentia *tom.3. diſp.3. q.16. punct.4. &c.* ex veteribus Turrecremata *in cap. Clerici 50. diſt.* & aliqui alii Canoniſtæ, quia rationes, quas ſuprà adduximus ad probandum non eſſe licitam Clericis militiam, procedunt ex propria conditione ſtatus; atque adeò ex ipſa natura rei. Deinde D. Paulus *2. ad Timoth. c.2.* dixit, *Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſecularibus.* Ex quibus verbis meritò Gregorius Nazianzenus *oratione de Pace* aſſeruit; *Arma eſſe prohibita Clericis.* Quod idem etiam docuit Bernardus *lib.4. de conſider. ad Eugenium*, explanans illa verba Matth.26. *Mitte gladium tuum in vaginam.* Verùm, his non obſtantibus, licèt negari non poſſit militiam ſuaptè natura indecentem eſſe Clericis, qui Deo in Altari miniſtrant; & aliquale impedimentum, ex quo minus munus ſuum perfectius obedire poſſint, & hoc oſtendunt rationes, & authoritates adductæ; tamen dicendum eſt, quod non ita urgent, ſola natura rei, & conditione muneris Clericalis penſata, ut obligationem, & neceſſitatem inducere videantur, ſecluſo jure poſitivo. Igitur, ex vi ſolius legis naturalis, & divinæ convenientius eſt, & rationi magis conſentaneum, ut Clerici militiæ non aſſiſtant: non tamen eſt omninò prohibitum, & peccatum: aliter in hoc diſpenſatio adverſaretur legi naturali. Deinde, non eſt minus aliena à ſtatutis Clericorum negotiatio ſecularis, quàm militia: ſed negotiatio Clericis prohibitur jure Eccleſiaſtico: ergo etiam militia. Et tandem, non omnia, quæ dedecent aliquam perſonam, ſunt etiam ei illicita jure naturæ.

** Sup. hoc infra in R. 54. & §. 4.*

2 Dicendum eſt ergo cum Doctoribus inferiùs citandis, ſolo jure poſitivo & Eccleſiaſtico militiam Clericis interdictam eſſe; ut conſtat *ex cap. Clericor. cap. de his Clericis, cap. eos qui, 20. q.3. cap. Cleric. c. Quicumque Clericus. cap. Quicumque ex Clericis, cap. Ex multa. De voto, & aliis Juribus.* Quam quidem prohibitionem gravem eſſe, & ad culpam mortalem obligare, ſatis indicant graviſſimæ pœnæ Clericis pugnantibus impoſitæ: ut conſtat ex allatis juribus, & docent communiter Doctores, quos ad ſatietatem potuiſſem hic adducere. Eſt tamen difficultas contra quam virtutem ſit hujuſmodi peccatum. Et dicendum eſt breviter, hoc peccatum eſſe contra religionem, prout comprehendit honorem debitum rei ſacræ hæc enim prohibitio manifeſtè fit intuitu dignitatis perſonæ ſacræ. Et ita docet Turrianus *in 2.2. D. Thomæ tom.2. diſp.93. dub.1.* & alii.

Sup. hoc in 6. & ſeq. in Reſ. 10.

Sup. hoc infra in Reſ. 51. §. Conſult. ad medium.

R E S O L. LII.

An initiati minoribus Ordinibus, Beneficiarii, & Monachi laici includantur in dicta prohibitione?

Et an ſupradicti peccent mortaliter, vel tantum venialiter, ſi ad bellum procedant?

Et an prædicti Clerici, Beneficiarii, & Monachi laici poſſint pugnare ſuis manibus immediatè, occidere, mutilare, & ducere Exercitum, ac præeſſe iis, qui machinas, vel tormenta bellica dirigunt, neque incurrere aliquam irregularitatem, quoties bellum eſt neceſſarium ad defenſionem propriæ vitæ, vel perſonæ, & patriæ, & boni communis, & ad obtinendam victoriam, à qua pax, ſalus innocentium & bonorum Eccleſiæ conſervatio dependet?

Et an hoc etiam ſit prohibitum Epiſcopis, & Cardinalibus nondum in Sacris conſtitutis? Ex p.10. tr.2. Reſ.2.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Lorca *in ſecunda ſecundæ D. Thomæ q.40. art.1. ſect.3. diſp.51. n.12.* An verò eadem prohibitio extendatur ad Clericos, qui ſunt in minoribus Ordinibus, & ad Monachos Laicos, vel nondum ſacro ordine initiatos, diverſimodè explicant authores. Covarruvias abſolutè docet, hos Clericos non excludi à militia, quia jura de his ſolis loquuntur, qui in ſacris conſtituti ſunt, alii verò hos etiam affirmant comprehendi; quamvis non cenſeant peccare mortaliter, ſed venialiter dumtaxat. Excipiunt tamen eos, qui non gaudent privilegio Clericali; quia neque habitum, neque tonſuram deferunt: quos fatentur poſſe pugnare liberè, ſicut Laicos. Molina exiſtimat, peccare mortaliter Clericos in minoribus, ſi deputati ſunt miniſterio ſuo, vel habent beneficium; & idem videtur ſentire de Religioſis deputatis ad ſacerdotium; etiamſi nullo ordine inſigniti ſint. Mihi videtur nullum ex his peccare per ſe, & ex vi decretorum; quia de iis jura non loquuntur, & non ſunt extendenda in materia pœnali, & odioſa. Ex accidenti verò tam Monachi deputati ad Sacerdotium, quàm Clerici Seculares, qui aliquod beneficium obtinent, cui debitus ſit ſacer ordo, peccant, quatenus exponunt ſe periculo incurrendi impedimentum ad executionem proprii muneris. Ita Lorca. Sed ego puto Clericum in minoribus conſtitutum; privilegio fori non gaudentem, ad bellum procedere poſſe æquè, ac Laicum; quia tanquam Laicus reputatur. Neque Canones adverſus illum procedunt, ſaltem ex conſuetudine recepta. Si autem privilegio fori gaudet; peccat, quia cùm ex officio deputatus ſit ad ſerviendum Eccleſiæ, indecens eſt ad militiam ſecularem ſe transferre. Non autem videtur hæc gravis culpa, quia longè eſt à miniſterio Altaris, & repræſentatione Chriſti, ob cujus cauſam prohibitio facta eſt. Quod etiam de Beneficiato in minoribus conſtituto dicendum credo; peccare inquam, tantùm venialiter, ſed gravius; tum quia nullus text. ſpecialiter de eo loquitur; tum quia beneficium ſolum obligat, ut non apponas impedimentum ad officium ejus exercendum, caſu quo retinere illud velis. At potes procedere ad bellum animo relinquendi beneficium, ſi impedimentum irregularitatis in bello contrahas. Ergo ex beneficio non videris mortaliter peccare. De Religioſis Laicis major eſt dubitatio, an peccatum mortale committant, ſi ad bellum procedant: quia cap. eos quibus 20. quæſt. 3. mandantur excommunicari; quod non fieret, niſi grave eſſet peccatum. Sed dicendum eſt, non ob inde præciſè excommunicari, ſed quia, apoſtatando à Religione, ſe militiæ, & publicis honoribus tradiderant. Quocirca ex proceſſu ad bellum, ſolùm venialiter exiſtimo peccaturos, graviùs tamen, quàm beneficiatos Clericos. Et hæc omnia docet Caſtrus Palaus *tom.1. tract.6. diſp.5. punct.6. nu.5.* cui etiam adde Dicaſtillum *de Juſt. lib.2. tract.1. diſp.10. dub.16. §.11. n.480.* & alios penes ipſos.

Sup. hoc, & contentis in hac Reſ. infra in Reſ. 59.

Sup. hoc ibidē §. verum licet verſ. Tertiò.

Sup. hoc ibidē §. Ubi ad medium, verſ. Secundo etiam.

Sup. hoc ibidē §. Verum licet ad medium, & in fine ſupradictæ Reſ.

Sup. hoc ibidē §. Sed quid.

2 Nota, quòd poſt hæc ſcripta circa præſentem difficultatem inveni noſtram ſententiam, docere ex Doctoribus Gallis Petrum à Sancto Joſeph *in Idea Theolog. moral. lib.3. cap.11. reſolut. 5. quæſt.2. art.2.* cui adde ſapientiſſimum Dominum meum Cardinalem de Lugo *in Reſponſ. Moral. lib.5. dub.14.* ubi ſic aſſerit: Concedunt Doctores, poſſe Clericos, ac proinde etiam Epiſcopos, de quibus non apparet ſpecialis difficultas, pugnare ſuis manibus immediatè, occidere, mutilare, & ducere exercitum, ac præeſſe iis, qui machinas, vel tormenta bellica dirigunt, nec incurrere ullam irregularitatem, quoties bellum neceſſarium eſt ad defenſionem propriæ vitæ, & perſonæ, vel patriæ boni communis. Addunt aliqui idem procedere poſſe aliquando in bello juſto aggreſſivo, quando id neceſ-

Sup. hoc infra in Reſ. 56 §. in fine, & in R. 62 & pro irregularitate in R. 8 ubi ad not & in aliis ejuſdem not.

neceſſarium eſſet ad obtinendam victoriam, à qua pax, ſalus innocentium, & bonum Eccleſiæ dependet; tunc enim Clericus, qui aliàs juſto titulo aderat bello non pugnaturus, nec exercitum ducturus, cùm videat ad eum ſtatum eſſe reductum, videtur jam non aggredi, ſed defendere ſe vel cauſam publicam. Extra verò hos caſus Clericus in Sacris non poteſt propria manu pugnare, vel exercitum ducere, aut machinis præeſſe. Quod idem dicunt de habente, & retinente beneficium Eccleſiaſticum, etiam ſi non ſit in Sacris. Cùm ergo Epiſcopus etiamſi non ſit conſecratus, nec in Sacris, habeat tamen beneficium Eccleſiaſticum, & quidem præſtantiſſimum, non videtur poſſe ducere exercitum, etiam in bello juſto, ſicut nec poteſt pugnare propria manu, niſi id faciat de licentia Summi Pontificis, vel in caſibus ſupra aſſignatis. Itaque ſi id ad bonum publicum expedire judicetur, petatur licentia, & diſpenſatio ſpecialis à Summo Pontifice, qui in primis facilè concedat, quòd aliquando in functione aliqua publica, & ſolemni poſſit procedere armatus ſicut de facto id habent Epiſcopi aliqui ob annexum Principatum, vel ſtatum temporalem in aliquibus locis, in quibus ex antiqua conſuetudine, & conceſſione ita fieri ſolet. Difficilius concedetur, quod ducat exercitum, vel pugnet per ſe ipſum. Si tamen bonum Religionis, & Eccleſiæ utilitas id poſcat, credam concedi poſſe, ut in bello contra infideles, vel hæreticos, id ſine peccato, vel metu irregularitatis facere poſſit. Hoc enim Pontifices antiqui, & moderni conceſſerunt ſæpius multis Cardinalibus, quos Legatos, & Vicarios ſuos deſtinarunt ad gerenda bella contra rebelles Eccleſiæ, quorum exempla paſsim in Annalibus Eccleſiaſticis inveniuntur. Huculque Cardinalis Lugo.* Sed dato, & non conceſſo, quòd ſub illa prohibitione Sacrorum Canonum non comprehenderentur Epiſcopi, & Cardinales, qui non intelliguntur ſub nomine Clericorum, juxta Tiraquellum *de Nobilitat. cap. 7. num.* 52. Ambroſinum *de Immun. cap.* 22. *num.* 3. Pellizarium *in Manual. Prælat. tom.* 2. *tract.* 6. *capit.* 9. *sect.* 2. *nu.* 55. & alios: Tamen ipſimet auctores, qui tenent, nullos Canones extare, qui prohibeant Epiſcopis militare, hoc tamen aſſerunt, eſſe nimis alienum ab eorum dignitate, & officio; & ideò P. Arriaga *in Curſu Theolog. tom.* 5. *diſp.* 48. *sect.* 5. *num.* 68. ſic ait * Difficultas eſt, an Epiſcopis non conſtitutis in Sacris, id etiam ſit prohibitum? Reſpondeo, in Canonibus non eſſe aliquam aliam ſpecialem prohibitionem illis, nam *cap. reprehenſibile, cap. quo caſu* 23. *quæſt.* 8. quæ poſſent afferri ad eam prohibitionem ſuadendam, non dicunt, niſi primum quidem reprehenſione dignum eſſe, quod Epiſcopi ad Concilium non venerint, eo quod fuerint occupati cum Rege defendendo portum contra Piratas; ubi magis inobedientia reprehenditur, quam quod fuerint in eo bello defenſivo. In altero verò *cap.* dicitur, Epiſcopum ſine licentia Pontificis non debere ad aulam Principum ire, ut reſideat ibi. Ubi obiter noto multò minus ea capita facere ad probandum, Epiſcopos non poſſe manere in Caſtris, attendendo tantum ſaluti ſpirituali militum, hæc enim potius eſt dignisſima occupatio. Sed ad rem dicimus, etſi Canones nulli ſint, qui prohibeant Epiſcopis militare, non dubium, quia id ſit valdè alienum ab eorum dignitate, & officio Paſtorum animarum. Quia autem id noſtris temporibus multi faciant, non diſputo, quia credo, eos conſulto Romano Pontifice facere. Huculque Pater Arriaga. * Sed ego non recedo à ſententia, quam cum Lugo, & aliis paulò ſuperiùs docui; nempe Epiſcopos, & Cardinales incluſos eſſe in prohibitione Sacrorum Canonum, ubi ſuprà. Adde quod Arriaga loquitur de Epiſcopis non conſtitutis in Sacris.

* Sup. his in Reſ. not. ſeq. ſignanter ad N. 8 & in fine hujus Reſ.

* Sup. hoc in Reſ. ſeq. & in aliis ejus prim. not.

* Sup. his in Reſ. ſeq. à lin. 8. & ſupra poſt medium hujus §. à verſ. Sed dico.

RESOL. LIII.

An ſub iſta prohibitione, ne Clerici præſſent Exercitibus includantur Epiſcopi, vel Cardinales?

Et quid eſt ſentiendum de Epiſcopis Germaniæ temporalem juriſdictionem obtinentibus, an poſſint bellum inire, exercitum conſcribere, Ducem belli præfigere, & arma ad pugnandum Militibus dare?

Et an quis poſſit impunè occidere, vulnerare, & expoliare Clericum, Epiſcopum, vel Cardinalem in bello militantem, ac proinde nullam incurrat pœnam. & excommun. excepta irregularitate? Ex p. 10. tr. 2. Reſ. 3.

§. 1. SEd difficultas eſt, an ſupradicta procedant quoad Cardinales, & Epiſcopos, & affirmativè reſpondeo. Verùm dicet aliquis, quid ad praxim hæc Quæſtio? Quandonam Epiſcopi relinquentes Eccleſias ſuas, ut abſque florentibus inſulis, ſacriſque faſcibus, inter milites ipſi etiam loricati, agmina ducant? ne mireris, ſunt enim qui hoc fecerunt, ut infrà patebit; Nec obſtat dicere in pœnalibus Cardinales, vel Epiſcopos non comprehendi ſub nomine Clericorum; ut docet Joannes Monachus *in cap.* 1. *de ſchiſm. in* 6. Barbatia, *vol.* 1. *conſ.* 23. *dub.* 3. *nu.* 1. & alii. Nec ſecundò obſtat, quia Clericis militia videtur interdicta, ſi manu pugnarent; Candidus *tom.* 1. *diſp.* 17. *art.* 10. *dub.* 2. Squilante *de obligat. Cleric. part.* 2. *dub.* 16 *num.* 50. Coninch. *in* 2.2. *diſp.* 31. *de Bello dub.* 6. *num.* 90. Rodriquez *in ſumma tom.* 1. *cap.* 209. *num.* 15. ſed in caſu noſtro, Cardinales, vel Epiſcopi manu non pugnant;

Sup. hoc in R. ſeq. & in principio & fine §. ult. not. ſeq.

Sup. hoc in Reſ. præterl. §. Notandum per totum, & ſignanter poſt medium, §§ verſ. Sed dico & in fine dub. 2.

ſed tantùm præſunt exercitibus. Ergo, &c.

2 Reſpondeo enim, hæc argumenta nihil contra noſtram ſententiam efficere. Et ad primum reſpondeo, quòd (quidquid ſit de legibus: quæ in dies emanant à Papa cum conſenſu Cardinalium) certum eſt, Cardinales non eſſe ſolutos à legibus contentis in jure Canonico; ut eſt illa, de qua eſt quæſtio, ergo, & ita docet ex Azorio, Salas, & Bonacina, Nicolaus Baldellus, *in tom.* 1. *lib.* 5. *diſp.* 41. *num.* 4. & ſæpiùs reſolutum fuit à Sacra Rota Romana. Reſpondeo ſecundò cum Duvallio *in* 2.2. *tract. de Charitat. quæſt.* 16. *art.* 9. quòd licèt hæc lex ſit prohibitiva, & pœnalis; eſt nihilominus à parte rei favorabilis, & ad conſervationem ipſorum Clericorum dirigitur, & ad eos à multis gravaminibus eximendos, ideòque optimè eorum nomine in hoc negotio Cardinales venire debent, ſicut etiam & Epiſcopi. Reſpondeo tertiò, quòd dicta prohibitio, ne Clerici militarent, facta fuit in favorem animarum: nam, ut obſervat D. Thomas 2.2. *qu.* 40. *art.* 2. & *ſchola Theologorum*, militia impedit animum à contemplatione divinorum, à laude Dei, & oratione pro populo; quæ ad officium pertinent Clericorum. Ergo in hoc caſu ſub ipſorum nomine Cardinales, & Epiſcopi comprehenduntur, per ea, quæ notant Merolla *tom.* 1. *diſp.* 1. *c.* 2. *num.* 417. & *tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 4. *num.* 311. Sanctarellus, *var. reſolut. tom.* 1. *quæſt.* 2. *nu.* 28. Michael Tarreda *in Ampliat. Benefic. diſp.* 5. *q.* 2. *n.* 22. & alii communiter. Et ita hanc ſententiam in terminis terminantibus docet & ſuſtinet Juriſconſultus Martinus Bocerus *tract. de ſucceſſ. in feudum c.* 3. *qu.* 14. ubi ſic aſſerit: Clerici prohibeantur in feudo ſuccedere hac ex cauſa, ne à divinis quibus addicti ſunt, abſtrahantur, & quia ipſis arma bellica non conveniunt, ſed orationes & lacrimæ; ſequitur inde, quòd in generalitate quoque contineantur Cardinales. Ita ille. Et de Epiſcopis idem aſſerit D. Thomas & Duvallius *ubi ſuprà*, Molina *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 108. Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſput.* 6. *punct.* 8. *num.* 2. & 4. Hurtadus *volum.* 2. *diſp.* 169. *ſect.* 9. §. 73. & Lorca *in* 2.2. *diſp.* 51. *num.* 12.

3 Ad ſecundum argumentum reſpondetur, quòd exercitum ducere, gubernare, & illi præeſſe, eſt propria manu pugnare: & ideò eſt prohibitum, & illicitum; ut patet ex *cap. Sententia ne Clerici, vel Monachi: cap. Quod in dubiis & pœnis*, & docet etiam in terminis Villalobos, *in Summa tom.* 2. *tract.* 5. *difficult.* 8. *num.* 2. Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tr.* 6. *diſp.* 6. *punct.* 6. *num.* 2. Hurtadus de Mendoza *volum... diſp.* 199. *ſect.* 14. §. 133. Coninch. *in* 2.2. *diſp.* 31. *de Bello dub.* 6. *numer.* 86. Dicaſtillus *de Juſt. & jure lib.* 1. *tract.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 16. *num.* 473. Lorca *in* 2.2. *D. Thomæ tract. de charit. qu.* 40. *art.* 1. *ſect.* 3. *diſp.* 51. *num.* 12. & Gallus Duvaillus *loco citato in ſecunda ſecundæ Divi Thomæ tract. de charitate quæſt.* 16. *art.* 9. ubi ſic ait: Propria autem manu pugnare, eſt eſſe Ducem Exercitus, & Magiſtrum militum: hi enim omnes propria manu non minus, quàm milites cenſentur pugnare. Ita ille. Quod adeò verum eſt, ut Malderus *in* 2.2. *quæſt.* 40. *art.* 2. Coninch *diſp.* 31. *de Bello dub.* 6. *num.* 92. Molina *de Juſtitia*, *tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 108. Vvigers *in* 2.2. *quæſt.* 40. *art.* 2. *num.* 99. & Layman. *lib.* 2. *tract.* 3. *cap.* 12. *num.* 19. exiſtiment, quòd licèt Epiſcopi Germaniæ temporalem juriſdictionem obtinentes, poſſint bellum indicere, exercitum conſcribere, Ducem belli præfigere, arma ad pugnandum militibus dare; ut patet *ex cap. Epiſcopus ne Clerici vel Monachi in* 6. tamen putant, quod ipſi eſſe non debent exercitus Doctores, propria præſentia, jus, & auctoritatem bellandi militibus præſtantes ſine Summi Pontificis diſpenſatione. Sed ſi aliquis curioſus inquirat hìc, an quis impunè poſſit occidere Clericum, Epiſcopum vel Cardinalem in bello militantem? Ad hoc dubium noviſſimè ſic reſpondet Franciſcus Bordonus in Miſcellaneis *dec.* 262. Qui Clericum, vel Cardinalem, adverſarium in bello militantem, vulneraverit vel occiderit, modo bellum ſit juſtum ex parte occidentis, impunè occidit, ac proinde nullam incurrit pœnam, excepta irregularitate. Ratio eſt, quia pœna excommunicationis, & hujus generis ſupponit peccatum mortale, quale non eſt homicidium commiſſum in bello juſto, cùm ſit juſtum & licitum ob bonorum defenſionem & recuperationem, quæ procurat juſtè belligerans. Ita ille.

Sup. hoc ſuſ. in Reſ. 64. §. ult. & ſupra in R. 19. §. Confirmatur ſuperius.

4 Nota etiam quòd poſt hæc ſcripta inveni Bannez 2. 2. *D. Thomæ*, *q.* 40. *art.* 2. *dub. ult.* Ledeſmam *in Summa*, *tom.* 2. *tract.* 3. *cap.* 13. *concluſ.* 58. Reverendiſſ. Candidum, *tom.* 1. *diſp.* 17. *art.* 8. *dub.* 2. & alios docere cum Bordono, *ubi ſuprà*, Clericos in conflictu belli poſſe expoliari, & occidi abſque peccato. Verùm ego quoad Epiſcopos, & Cardinales ratione ſupremi ſtatus, & gradus, non crederem, illos etiam actu pugnantes occidi poſſe, niſi in caſu, quod magna victoria, pro quiete totius Reipublicæ aliter haberi non poſſit, vel niſi quis ab ipſis agreſſus aliter propriam vitam defendere non poſſit. Sed plures viri docti de hac re à me conſulti, noſtram ſententiam non admittunt, quia in tali caſu Epiſcopi, & Cardinales habentur tanquam hoſtes, & tanquam perſonæ privatæ injuſtè alios aggredientes, ergo, &c. Sed ego propter reverentiam debitam ſtatui Epiſcopali, & Cardinalitio, non diſcedo à ſententia, quam docui, cum ſupradictis tamen limitationibus.

Sup. hæc ibid.

RE-

RESOL. LIV.

An liceat Epiſcopis eſſe Duces Supremos in aliquo Exercitu terreſtri, vel maritimo?

Et an ſolo jure poſitivo vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia?

Et explanantur graviſſimæ pœnæ Clericis pugnantibus impoſitæ. Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 33.

§. 1. NEgativè reſpondeo: quia Clericis prohibitum eſt militare: ſunt enim dicati Deo ſervire, à qua profeſſione militia multum revocat. Item Clerici ſunt Chriſti miniſtri, ipſumque repræſentant, qui proprium ſanguinem pro aliorum ſalute effudit: ergo non eis licebit alienum effundere.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in alio §. ejuſdem not.

2 Eſt tamen controverſia: an ſolo jure poſitivo, vel etiam naturali interdicta ſit Clericis militia. Non deſunt ex recentioribus nonnulli, aſſerentes prohibitam eſſe jure naturali: quia rationes, quas ſupra adduximus non eſſe licitam militiam Clericis, procedunt ex propria conditione ſtatus, atque adeò ex ipſa natura rei. Deinde D. Paulus 2. *ad Timoth.* 2. dixit. *Nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſæcularibus:* Ex quibus verbis meritò Gregor. Nazian. *orat.* 2. *de pace*, aſſeruit arma prohibita eſſe Clericis, quod idem etiam docuit Bernard. *lib.* 4. *de conſideratione ad Eugenium Papam*, explanans illa verba D. Matthæi *c.* 26. *Mitte gladium tuum in vaginam*.

Sup. hoc ſupra in Reſol. 53. in principio à lin. 9. & verſ. An ſolo.

3 Verùm his non obſtantibus, licèt negari non poſſint militiam ſuaptè natura indecentem eſſe Clericis, qui altari & Deo miniſtrant; & aliquale impedimentum, quominus munus ſuum perfectius obire poſſint, & hoc oſtendunt rationes & auctoritates adductæ. Tamen dicendum eſt, quòd non ita urgent ſolâ natura rei, & conditione muneris clericalis penſata, ut obligatione & neceſſitate inducere videantur, ſecluſo jure poſitivo.

4 Igitur ex vi ſolius legis naturalis, & divinæ convenientius eſt, & rationi magis conſentaneum, ut Clerici militiæ non aſſiſtant: non tamen eſt omninò prohibitum, & peccatum; aliter in hoc diſpenſatio Pontificis non valeret: nam talis diſpenſatio adverſaretur legi naturali.

5 Dicendum eſt ergo ſolo jure poſitivo & Eccleſiaſtico militiam Clericis interdictam eſſe, ut conſtat *ex cap. Clericum, cap. de his Clericis, cap. eos qui* 20. *q.* 3. *cap. Clerici, c. quicumque eſt Clericus, cap. quicumque ex Clericis, c. ex multa, de voto, & aliis juribus*. Quam quidem prohibitionem gravem eſſe, & ad culpam mortalem obligare ſatis indicant graviſſimæ pœnæ Clericis pugnantibus impoſitæ, privantur namque uſu ſuorum Ordinum, recluduntur in Monaſterio, & ſi in bello moriantur, pro illis non offertur ſacrificium & oblatio, ut conſtat ex allatis juribus.

Sup. hoc in §. ult. Reſ. not. præterit. in principio. Sup. hoc in §. not. præterit. ad medium.

5 Ubi tamen graves cauſæ id exigunt, & quoties Clericis licet, non peccant, ſi tunc exercitus ducant Epiſcopi.

RESOL. LV.

Quòd abuſus Epiſcoporum procedendi ad bella in Gallia ortum habuerit, ex Cardinali Baronio probatur. Ex part. 10. tr. 2. Reſ. 4.

§. 1. NOn deſinam tamen hîc adnotare ex Cardinali Baronio monſtruoſam hanc omnis ordinis inverſionem, ut Epiſcopi ad bella procederent, primùm viſam eſſe, circa annum Domini DLXXV. in perſonis Sagittarii, & Samſonis Epiſcoporum. Quæ res (ut obſervat Laurentius Laudemeter *de vetere Clerico lib.* 2. *cap.* 25. & ab omnibus notatur) adeò laicis indigna viſa eſt, ut tempore Caroli magni in Concilio Vormatienſi, Populus ſupplicarit inhiberi Epiſcopis ad bella procedere; ſed decerni, ut in Eccleſiis ſuis reſiderent, & per ſacrificia, orationes, eleemoſynas, Deum pugnaturis propitium redderent; permitti verò paucos tantummodò Sacerdotes ire ad bella, eoſque doctrina, & pietate probatos, ad benedictionem dandam & reconciliationem periclitantibus impertiendam.

2 Memoria etiam dignum eſt, quod de Epiſcopo Belvacenſi refert idem Baronius *anno* 1196. Is in prælio quod Anglis contra Francos erat, captus, rogavit Cæleſtinum III. Papam, ut apud Anglum pro ſua liberatione intercederet. Sed Rex, miſſa Lorica Epiſcopali ad Papam: vide, inquit, ſi tunica filii, tui eſt, an non? cui Papa: non eſt filius meus aut Eccleſiæ. Ad Regis igitur voluntatem dimittatur; quia potiùs Martis, quàm Chriſti miles judicatur.

3 Non oblivioni tradendum eſt id, quod habetur *in c. Reprehenſibile* 23. *q.* 8. cùm enim Nicolaus Pontifex vocaret ad Concilium aliquos Epiſcopos Galliæ renuerunt obedire, quia erant in exercitu, pugnantes contra Piratas: & ideò Pontifex ad Carolum Regem ſubſcribens, ſic aſſeruit: Reprehenſibile valdè conſtat eſſe, quod ſubintuliſti, dicendo, majorem partem omnium Epiſcoporum, die, noctuque cum aliis fidelibus tuis contra piratas maritimos invigilare: ob idve Epiſcopi impediantur venire; cùm militum Chriſti ſit, Chriſto ſervire; militum verò ſæculi, ſeculo; ſecundùm quod ſcriptum eſt; *Nemo militans Deo, implicat ſe negotiis ſæcularibus*. Quòd ſi ſæculi milites ſæculari militiæ ſtudent: quid ad Epiſcopos; & milites Chriſti, niſi ut vacent orationibus? Hæc Pontifex. Qui ſi meritò tam ſeverè exarſit in Epiſcopos bellantes ad mandatum proprii Regis contra piratas; quid quæſo faciendum eſſet adverſus Epiſcopos, ſi ultrò ſe offerentes non contra piratas; ſed contra Chriſtianos in exercitu militarent, Rectè itaque Zacharias Pontifex, ut invenies apud *Henningum Arniſeum*, (utinam pius eſſet Author) *in Commentatione Politica, de ſubjectione Clericorum cap.* 1. *num.* 5. etiam acriter reprehendit quoſdam Epiſcopos Gallicanos, qui ad prælia proficiſci conſueverant,

4 Et pro confirmatione ſupradictorum, non gravabor hîc per extenſum apponere verba eruditiſſimi Scriptoris Galli, & Profeſſoris Sorbonici, Joannis Fileſaci, *in Comment. de ſacrilegio Laico, fol. mihi* 864. ſic aſſerentis: Sub Pipino tum Duce Francorum, & Childerico Rege, ex Concilio Sueſſionenſi didicimus, tum temporis Abbates arma tractaſſe, & in Caſtris militaria obiiſſe munia, pravo, & pernicioſo quidem exemplo, ſed quale & Epiſcopi, & Abbates imitari ſunt Ludovico Pio imperante, ſummo animarum, quæ illis erant commiſſæ, diſpendio; & forſan liberius vivendi licentia magis, quàm Regis juſſu ad caſtra ſequenda illos invitabat. Ludovicus ipſe, qui nefaria, & impia Filiorum, & Epiſcoporum conjuratione Imperium abdicare coactus fuerat, fortaſſis & in caſtris conjuratorum, Epiſcopos & Abbates ordines deduxiſſent. Illud autem propoſuit *lib.* 7. *Capitularium cap.* 103. dum ſic loquitur de Sacerdotibus ipſius: *Reliqui qui ad Eccleſias ſuas remanserent, ſuos homines benè armatos nobiſcum, aut cum quibus juſſerimus dirigant*. Non eſt quod quis Sacerdotes ſimpliciter intelligat; Abbates & Epiſcopos ſignificare mihi pluſquam veriſſimum. Qui enim Sacerdotes, aut unde milites haberent, eiſque in Caſtris ſtipendia ſolverent? Non equidem ſunt iſta Sacerdotum, qui in imis ſunt ſubſelliis, ſed Antiſtitum, Epiſcoporum, & Abbatum. Et firmat noſtram ſententiam caput allatum ex Synodo Sueſſionenſi memorata; & acriùs demonſtrabimus in Carolo Calvo. Nollem ego iſtud tacitus prætere, quod dixit initio hujus capitis Pius Imperator ſecunda vice, propter ampliorem obſervantiam Apoſtolica Authoritate, & multorum Sanctorum Epiſcoporum admonitione inſtructi, Sanctorumque Canonum Regulis edocti, conſultu videlicet omnium Nobilium noſtrorum, noſmetipſos corrigentes, poſteriſque noſtris exemplum dantes, volumus, ut nullus Sacerdos in hoſtem pergat. Duo adnoto: unum, videri Ludovicum Pium anteà illud prohibuiſſe; niſi quis malit, hoc referri ad caput Sueſſionenſis Synodi, de quo diximus: Alterum, Imperatorem hujuſmodi corruptelam diſſimulaſſe, & aliquando Epiſcopos, atque Abbates in ſuis vidiſſe Caſtris. Quòd quàm exitioſum fuerit, tandem ſuo didicit malo: cùm in conſpiratione Filiorum, nullos vel atrociores, vel pertinaciores, quàm Epiſcopos ipſos, ſenſerit hoſtes. Huculque Fileſacus.

5 Et tandem notandum eſt hîc etiam id, quod narrat Robertus Guaguinus *In vita Ludovici XI. Francorum Regis*, & Jacobus Bonaudus *in Poſtillis ad Joannem de Terra Rubea, contra Rebelles tract.* 5. *art.* 5. *poſt concluſ.* 18. cum enim Belſica Epiſcopus Ebroicenſis miſſus eſſet à Rege, ut exercitum recognoſceret Chabanus Domini Martini Comes, indignatus Sacerdotem ad militare negotium deputari, falsè Epiſcopum cavillatus eſt, ſic aſſerens ad Regem Ludovicum. Tu Rex Belluam Epiſcopum milites urbanos recenſere mittis, te oro, mihi indulge, Ebroicas proficiſci, unde Bellua præſul eſt, ibi ego de Sacerdotibus ſacrandis ſcrutinium faciam, tam enim hæc mihi cura, quàm Epiſcopo recognitio militum convenit. Ita Comes ille Francus, factum Epiſcopi carpens.

RESOL. LVI.

Defenduntur aliqui Epiſcopi Hiſpani, qui ad bellum perrexerunt contra Cardinalem Baronium.

Et quatuor apponuntur caſus, in quibus ipſum jus naturale dictat, quod Clerici pugnare poſſunt abſque Pontificis licentia, Ex par. 10. tr. 2. Reſ. 5.

§. 1. ABſtineam tamen hîc impugnare aliquos Hiſpaniæ Epiſcopos etiam in exercitu militantes; quicquid aliter ſentiat (parcat mihi tantus vir) *Cardinalis Baronius ſub anno* 1010. Nam non reprehenſione digni: ſed magnis decorandi ſunt laudibus, cùm pugnando mortui ſint pro fide defenſione, & Saracenorum extirpatione; ut optimè contra *Baronium* firmat Antonius Yepes, *en la Hiſtoria de ſan Benito, tom.* 5. *cent.* 6. *an. Domini* 1010. & D. Benedicti, *an.* 530. Et ideò Caſtillus Soto major hos Antiſtites laudando *tom.* 7. *de Tertiis, cap.* 9. *num.* 48. dixit: (*Entonces muchas vezes los Prelados miſmos, y perſonas Eccleſiaſticas de mucha conſideracion iban à ſu coſta à eſtas guerras contro los Moros, y los infideles.*) Unde legimus, in pugna illa celebri contra Mauros ad Nabas Toloſæ, & victoria obtenta ab Alphonſo IX. quam Eccleſia celebrat 16. Julii, ſub nomine Triumphi ſanctæ Crucis tanquam miraculoſam, Rodericum Toletanum Archiepiſcopum, & ejus Signiferum, Dominicum Paſchaſium ibi adfuiſſe, cum ſociis, ac famulis ejuſdem habitus; & profeſſionis, ut tam inſignes viros decebat: eoſque in actuali, conflictu legimus per totum exercitum diſcurriſſe tum milites Chriſtianos ad pugnam cohortando, tum propriis manibus pugnando. Quod factum laudat, & defendit Aravio vir doctiſſimus ex inclyto ordi-

ordine Dominicano *in 2.2. D. Thoma q. 40. art. 2. num. 7.* Unde obiter cum Laymano *lib. 2. tract. 3. c. 12. n. 19.* Reginaldo *tom 2. lib. 31. c. 8. num. 91.* Baſſæo *in Floribus Theolog. moral. verbo bellum n. 6.* & aliis, aliquos caſus apponam, quos ipſum ius naturale dictat; in quibus Clerici pugnare poſſunt abſque Pontificis licentia. Primò, ſi id neceſſarium ſit ad defenſionem propriæ vitæ. Secundò, ſi id neceſſarium ſit ad defenſionem proximi innocentis præſertim, ſi Reipubl. valde utilis, aut neceſſarius ſit. Tertiò, ſi neceſſarium ſit ad defenſionem Patriæ, aut civitatis contra injuſtos invaſores. Quartò, ſi neceſſarium ſit ad conſecutionem juſtæ victoriæ, ex qua ſalus Eccleſiæ, vel Reip. Chriſtianæ multùm pendet.

2 Ita Doctores communiter: unde non deſeram hic apponere verba Emanuelis Rodriquez *in Summa tom. 1. cap. 207. nu. 14.* ubi ſic ait: *Eſiendo la Republica en una extrema, ò graviſſima neceſſidad licito es al Clerigo pelear en guerra deſenſiva, aun ſin licentia del Sumo Pontifice: y aſſi pueden los Clerigos licitamente pelar contro enimigos que tienen cercada una ciudad, haviendo probabildad que peleando ellos no ſe tomara, como lo tiene Gayetano, tanto que eſtan en eſte caſo obligados à ello, como lo prueva Bannez, empero no es licito pelear en la guerra offenſiva, hablando regularmente, ſolo para efecto de alcancar victoria. Verdades que ſi ſu ayuda es preciſamente neceſſaria para la alcancar, y no ſe alcancando peligrarà la ſalud de muchos, y la honora, y fama del Principe, el qual quedando vencide pierde ſu honor, podran en eſte caſo pelear con la licencia praſumpta.* Ita ille.

RESOL. LVII.

Contra Gratianum probatur poſſe Pontificem ex juſta tamen cauſa prabere licentiam, ut Clerici, Epiſcopi, & Cardinales praſint Exercitibus; ſine qua, quando, & quo pacto irregularitatem incurrant, demonſtratur.

Et an in hoc pracepto poſſit ſolus Summus Pontifex diſpenſare, ex eo quod non ſit divinum, ſed humanum?

Et an ſi Pontifex abſque rationabili cauſa diſpenſaret, licèt factum teneret, non tamen rectè faceret, ſed peccaret?

Sed adhuc ſupereſt difficultas, an ſi ſupradicti Clerici, Epiſcopi, & Cardinales praſint Exercitibus, non ſolùm peccarent mortaliter, ſed incurrerent irregularitatem, etiam ſi aliquem propria manu occidant: nam Doctores communiter aſſerunt prabendo pecuniam, conſilium, opem, &c. in bello injuſto omnes effici irregulares?

Et an jura noluerint pugnantes in bello juſto eſſe irregulares, niſi propria manu occidant? Ex p. 10. tr. 2. Reſ. 6.

§. 1. PRæter autem hos caſus, firma remanet noſtra concluſio, illicitum eſſe Cardinalibus, Epiſcopis, & Clericis pugnare, ſeu in bello exercitibus præeſſe, niſi id faciant de licentia Summi Pontificis, qui ſolus in hoc poteſt diſpenſare; ut patet ex Gordono *in Summ. lib. 6. quaſt. 19. cap. 10. num. 27.* Caſtro Palao *tom. 1. tractat. 6. diſp. 5. punct. 6. nnmer. 9.* Henriquez *lib. 14. cap. 13. num. 1. in gloſſa littera O*, Azorio *tom. 3. lib. 2. cap. 16. quaſt. 12.* cum aliis communiter. Et ita in terminis caſus noſtri docet Duvallius *de Juſt. & Jur. lib. 2. tract. 1. diſp. 10. §. 11. num. 476. & 457. &* Sylvius *in 2.2. D. Thom. quaſt. 40. art. 2. §. Quaritur ſecundò* unde malè dixit Gratianus, *cauſa 23. quaſt. 3.* & Baldus *conſ. 439.* Epiſcopos vel Clericos non poſſe arma ſumere, etiam cum authoritate Summi Pontificis. Et ideò meritò contra Gratianum inſurgunt Bannez, Malderus, Sylvius *locis citatis*, Joannes Vvigers *in 2.2. D. Thoma quaſt. 40. art. 2. num. 78.* Becanus *in 2.2. tract. de Bello cap. 25. num. 8.* & Suarez *diſp. 13. de Bello, ſect. 3. n. 4.* & contra Baldum Aravio *in 2.2. q. 40. art. 2. num. 8.* firmantes, ut diximus, poſſe Summum Pontificem in hoc præcepto diſpenſare; quia non eſt divinum, ſed humanum. Verùm, ſi Pontifex abſque rationabili cauſa diſpenſaret, licèt factum teneret, non tamen rectè faceret, ſed peccaret; ut docent inter alios Candidus *to. 1. diſq. 19. art. 9. dub. 2.* Malderus *in 2. 2. q. 40. art. 2.* Ledeſma *in Summa tom. 2. tract. 3. c. 13. concl. 43.* Trullench. *in Decalog. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 5. num. 1.* Molina *de Juſt. to. 1. tract. 2. diſp. 108.* & Bannez *in 2.2. q. 40. art. 6. dub. 2.* Supereſt denique difficultas breviter elucidanda, an ſupradicti incurrant irregularitatem? Reſpondeo, diſtinguendo; aut bellum, in quo ſupradicti Cardinales, & Epiſcopi præſunt, eſt injuſtum; & tunc certum eſt, quòd non ſolùm peccant mortaliter, ſed incurrunt irregularitatem, etiam ſi aliquem manu propria non occidant: nam Hurtadus de Mendoza *vol. 2. diſp. 169. ſect. 14. §. 131.* Henriquez *lib. 14. c. 13. num. 3.* Suarez *in 2.2. diſp. 13. de Bello ſect. 3. n. 7.* Bannez *2.2. q. 40. art. 2. dub. 4.* Squillante *de oblig. Clericorum part. 6. dub. 8. n. 99.* Toloſanus *in ſyntagm. Jur. lib. 31. c. 23. n. 4.* & DD. communiter aſſerunt præbentes pecuniam, conſilium, opem, &c. in bello injuſto, omnes effici irregulares. Si bellum verò ſit juſtum dicendum eſt: ſupradictos peccare quidem mortaliter contra honeſtatem ſtatus Clericalis, ut ſuprà ſatis firmatum eſt; non autem incurrere irregularitatem. Nam jura noluerunt pugnantes in bello juſto eſſe irregulares, niſi propria manu occidant; ut patet *in cap. petitio tua de homicidio*, & docet Avila *de cenſuris p. 7. punct. 14. §. 5. num. 2. & 3.* Cornejo *in 3. p. tr. 5. de Irregular. dub. 2. q. 2. n. 2.* & alii communiter.

RESOL. LVIII.

An Clerici intereſſe poſſint alicui exercitui excitando Milites generatim ad pugnam?

Et an Clericus ſine irregularitatis periculo poſſit Milites in bello juſto hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hoſtes, modò in particulari neminem occidi ſuadeat?

Et quid de illis Clericis, qui gubernant naves ad pugnam?

Et obſervatur Milites ſive Clericos, ſive laicos, qui ſunt in parte poſtrema Exercitus, & qui moraliter cenſeri non poſſunt propinquis Militibus animos ad occidendum addere, non eſſe irregulares.

Et utrum neceſſaria ſit Clericis licentia Pralati ad exiſtendum in Exercitu abſque irregularitate, vel tantum ſit peccatum contra obedientiam?

Et an Clerici, qui non pugnandi, ſed ſpiritualiter adjuvandi cauſa bello interſunt, ſpolia hoſtium perinde ac Milites accipere poſſint & retinere, niſi de contraria Supremi Ducis voluntate conſtet? Ex p. 10. tr. 2. Reſ. 7.

§. 1. DIximus ſuprà, non poſſe Clericos in ſacris conſtitutos propria manu pugnare, vel exercitum ducere, aut pugnantibus, percutientibuſque præeſſe; ut inde colligeres, poſſe bello intereſſe, ut ſubſidia ſpiritualia miniſtrent, milites conſolentur, & ad pugnam excitent; modo non excitent ſpecialiter & expreſsè ad occiſionem, & mutilationem inimicorum; quia hæc officia aliena non ſunt de Clerici ſtatu, & ita tradunt Covarru. Coninch. Bonac. Valent. Suar. & alii ſuprà, & conſtat *ex cap. omni timore, cap. hortatur c. praterea & aliis 23. quaſt. 8.* neque obſtat textus, *in cap. quòd dubiis de pœnis*: ubi Innocentius III. eodem modo deponi mandat eos Sacerdotes, qui gubernant naves ad pugnam, & perſonaliter exercent conflictum, ſicut eos, qui alios incitant ad pugnandum; Non, inquam, obſtat, quia, ut benè dicit Gloſſa, loquitur text. de bello injuſto, non autem juſto *argum. cap. ſicut dignum, §. Qui verò de homicidio; & leg. item Mela, §. item cum is, ff. ad leg. Aquil.* ut autem Clerici hoc officium exerceant, non indigent ſpeciali licentia ſui Prælati, quia nullo jure cavetur, hanc illis eſſe neceſſariam. Nam *text. in c. reprehenſibile, & c. quo auſu 23. q. 8.* qui ad hoc probandum adducuntur, non convincunt. Quia *in c. reprehenſibile*, reprehenduntur Epiſcopi, non quia ad bellum ob conſolandos milites, eoſque ad pugnam hortandos ſine licentia profecti fuerant; ſed quia ibi ſicut reliqui milites pugnaverant: & quia hac occaſione impediri non venerant ad Concilium, quod Summus Pontifex Romæ congregaverat. Textus verò in cap. *quo auſu* non de profectione ab bellum, ſed ad Imperatoris Aulam loquitur: & graviter reprehenditur à Pontifice Epiſcopus, qui ejus mandatum contemnit ob Imperatoris juſſa exequenda: præcipuè cùm Canones evidenter præcipiant, nullum omninò Epiſcoporum, qui levitica portione ſunt contenti, niſi Summo Pontificice viſo, atque conſulto, ad comitatum, hoc eſt ad Imperialem Aulam debere contendere. Et hæc omnia docet etiam Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 6. diſp. 5. punct. 7. num. 5. & 6.* Coninch. *de actib. hum. diſp. 31. num. 86.* Valentia *tom. 3. diſp. 3. q. 16. punct. 4.* Layman *lib. 2. tract. 3. cap. 12. n. 19.* Becanus *c. 15. q. 25. num. 5.* & alii penes ipſos, qui tamen aſſerunt non eſſe dicendum à tali clerico; occide, macta. Verùm probabiliter docent Henriquez *lib. 14. cap. 12. num. 4. L. R.* & Avila *de cenſ. p. 9. diſp. 6. ſect. 3. dub. 2. concl. 2.* & videtur mens Navarri *loco citato* ſi attentè legatur, juncto *conſ. 4. & 6. de Homicidio*, poſſe clericum, ſine irregularitatis periculo, milites in bello juſto hortari generatim ad percutiendum, & occidendum hoſtes, modo in particulari neminem occidi ſuadeat; cùm talis concurſus ad homicidium directus, & valdè propinquus ſit. Et ita hanc ſententiam docet præter Avilam & alios, Dicaſtillus *de juſt. lib. 2. tr. 1. diſp. 10. dub. 26. §. 11. nu. 484.* Vide etiam Duvallium *in 2.2. D. Thoma tr. de Bello art. 9.* qui etiam obſervat, milites, ſive Clericos, ſive Laicos, qui ſunt in parte poſtrema exercitus, & qui moraliter cenſeri non poſſunt propinquis militibus animos ad occidendum addere, non eſſe irregulares, quippè, cùm ad occiſionem & mutilationem, ut patet, non cooperentur.

2 Sed ſi aliquis quærat, utrum neceſſaria ſit licentia Prælati ad exiſtendum in exercitu abſque irregularitate? Aliqui cenſent Eccleſiaſticum exhortatorem ad pugnam licitam, eſſe irregularem cæde ſequuta; ſi adſiſtat exercitui abſque licentia Prælati. Cenſeo tamen in eo eventu non eſſe irregularem, licèt ejus in exercitu præſentia ſit peccatum contra obedientiam: quia licentia Prælati, aut carentia ejus nihil pertinet ad rationem homicidii, aut defectum lenitatis: Ergo ſi illa actio cum licentia non ſpectat ad eos defectus, nec ſine illa ſpectabit. Et ita docet Hurtadus *de charitate vol. 2. diſp. 169. ſect. 14. §. 135.* Et tandem pro coronide hujus tractatus dubitari poteſt, an Clerici, qui non pugnandi, ſed ſpiritualiter adjuvandi cauſa, bello interſunt, ſpolia hoſtium perinde ac milites accipere poſſint, & retinere? Reſpondeo affirmativè, (niſi de contraria ſupremi Ducis voluntate conſtet) quia tales Clerici ſunt exercitui utiles, imò, & pars exercitus; ideòque gaudere debent commodis

Sup. hoc Inf. in R. 61.

modis belli, cujus etiam periculis ſunt expoſiti. Et ita docet Layman *n.* 20. *&* Dicaſtillus *n.* 489.

RESOL. LIX.

An Clerici conſtituti in Minoribus, vel beneficiati licitè poſſint pugnare, & ita faciendo peccent mortaliter?

Et an Beneficiatus, ſi propria manu in bello aliquem occidat, vel mutilet, beneficium reſignare debeat, vel diſpenſationem ſuper irregularitatem impetrare?

Et quid eſt dicendum de Religioſis laicis; & Monachis converſis, vel choro mancipatis, an peccent pugnando propria manu?

Et an Clericis in Minoribus militiæ ſe adſcribendo, peccent per ſe, & ex vi decretorum Eccleſiæ?

Et quid, ſi beneficium habeant, aut debitum & Tonſuram deferant, propter ſcandalum? Ex p. 6. tr. 6. Reſ. 34.

Sup. hoc controv. in hac Reſ. ſupra in R. 50 per totam.

§. 1. Circa præſentem quæſtionem Molina *tr.* 2. *de juſtitia diſp.* 10. ſub finem docet. Primò verendum eſſe, ne hujuſmodi Clerici, ſi actu habeant beneficium Eccleſiaſticum dicto faciendo mortaliter peccent: quia reddunt ſe ad officium, ad quod obligantur indoneos. Ubi non dicit abſolutè eos peccare mortaliter, ſed ſolùm inſinuat id eſſe probabile. Secundò Clericos non habentes beneficium, gaudentes tamen privilegio Clericali, ut ſi geſtent Clericalem habitum aut miniſterio Eccleſiaſtico deputati ſint, aut in ordine ad illud de Epiſcopi licentia ſtudeant, docet facientes peccare venialiter; quia faciunt aliquid ſuum ſtatum dedecens, idemque inſinuat de Religioſis non conſtitutis in ſacris; quamvis putet hos graviùs peccare, quàm illos, venialiter tamen. Tertiò docet alios Clericos ſæculares in minoribus conſtitutos non peccare dicta faciendo; quia hi habentur ex hac parte quaſi Laici.

2 Lorca verò 2.2. *ſect.* 3. *diſp.* 51. *num.* 12. putat his omnibus vi Canonum non prohiberi pugnam, atque adeò eos pugnando in bello juſto non peccare, niſi fortè per accidens, quatenus ſe exponunt periculo incurrendi irregularitatem, atque ita reddendi ſe inhabiles ad ſuum officium.

Sup. hac ibidem in principio, & ſtatim poſt eſſe. Excipiuntur & pro beneficiatis ibidem, paulo inferius verſ. Quod etiam.

3 Verùm licèt ſententiam Molinæ amplectatur Coninch. *diſp.* 31. *de Bello*, *dub.* 6. *num.* 87. Becanus *cap.* 25. *q.* 25. *concl.* 3. Tamen ego puto cum Lorca, cui adde Layman *lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 12. *n.* 19. & Bonacinam *tom.* 2. *diſp.* 2. *q. ult. punct. ult.* §. 42. *n.* 29. Clericos in Minoribus non prohiberi, quominus propria manu pugnent. Quamvis autem hinc excipi debeant beneficiati, non tamen peccati mortalis ſemper damnandi ſunt, ſi eorum beneficia reſidentiam non poſtulent, & nihil obligationis, quod beneficiis eorum incumbit, negligatur: maximè ſi bellum contra infideles, aut hæreticos inſtitutum ſit. Quod ideò aſſero,

Super hoc ult. in to. 5. tr. 1. Reſ. 43 §. 1. &c.

quia in quibuſdam Germaniæ Diœceſibus uſitatum eſt, ut Canonicis nondum Capitularibus, neque reditus Capitularium habentibus interim permittatur, quodcumque ipſis libitum eſt, etiã ad bellum proficiſci. Si tamẽ accidat beneficiarium propria manu in bello aliquẽ occidere, vel mutilare; beneficium reſignare debet, vel diſpenſationem ſuper irregularitatem impetrare.

Sup. hoc ſupra in Reſ. 5 in principio, & propè finem §. 1. verſ. de Religioſis.

4 Sed quid dicendum de Religioſis Laicis. An peccent pugnando propria manu? & videtur affirmativè reſpondendum *ex c. nos, qui* 23. *q.* 3. ubi mandantur excommunicari; quod non fieret, niſi grave eſſet peccatum. Sed dicendum eſt non obinde præciſè excommunicari: ſed quia apoſtatando à Religione ſe militiæ, & publicis honoribus tradiderunt: & ideò ſi tales pugnarent in bello propria manu, ſolùm venialiter exiſtimo peccaturos, graviùs tamen, quàm beneficiatos Clericos.

Quoad hoc in Reſ. circa poſt ſeq. lege doctrinam §. ult.

5 Verùm circa omnia ſupradicta non deſinam apponere ſententiam Duvallii *in* 2.2. *D. Thomæ tract. de charitate*, *q.* 16. *art.* 7. ubi ſic ait. Ego verò puto primùm Monachos controverſos, ſi profeſſionem emiſerint, non poſſe militiæ adſcribi, debent enim ſe à negotiis ſæcularibus ſubducere, & Deo ſoli, unà cum officiis, quibus ſunt mancipati, vacare. Adde illud generare graviſſimum ſcandalum, videndo eos ex una parte vel depoſuiſſe habitum; vel ſi eum non depoſuerint, ſupra illum enſem, arcabuſum, & reliqua alia deferre, quo fit ut eorum ſuperior non

Sup. hoc ſupra in Reſ. 52 in principio, & propè finem, verſ. Ex accidenti.

poſſit cum iis hac in re, quæ tantopere eſt ſcandaloſa, diſpenſare. Secundò etiam puto, non poſſe Monachos Choro mancipatos, etiamſi ſacris Ordinibus non ſint initiati, non poſſe ſimiliter ſectari militiam: ſunt enim deputati, ad ſacerdotium, vel ad minus Altari ſerviendum: ideòque Chriſtum, quem aliquo modo repræſentant, debent in manſuetudine imitari. Tertiò dico * Clericos in Minoribus militiæ ſe adſcribendo non peccare per ſe, & ex vi Decretorum Eccleſiæ, quia de eis jura non loquuntur, minuſque jus divinum, & naturale; nec nobis licet illa jura ad perſonas non expreſſas extendere: ex accidente

* Et reo hoc ult. ibidem inter med. & §. 1. verſ. Quod etiam.

tamen, ſi beneficium habeant, aut habitum, atque tonſuram deferant propter ſcandalum, quod tunc aliis militibus cauſatur, poteſt ſubeſſe peccatum, illudque pro qualitate ſcandali dati, mortale, aut veniale. Ita Duvallius.

RESOL. LX.

An in aliquibus caſibus licitum ſit Clericis pugnare?

Et explanantur caſus, in quibus Clerici pugnantes, & occidentes non ſint irregulares. Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 35.

Sup. hoc ſum. in R. 52 §. ult.

§. 1. Reſpondeo affirmativè. Primò ſi id neceſſarium ſit ad defenſionem propriæ vitæ: Secundò ſi neceſſarium ſit ad defenſionem proximi innocentis, præſertim qui Reipublicæ valdè utilis aut neceſſarius eſt, teſte Cajetano *q.* 40. *art.* 2. Tertiò ſi neceſſarium ſit ad defenſionem Patriæ, aut Civitatis contra injuſtos invaſores, *argumento c.* 2. *de immunit. Eccl.* Quartò ſi neceſſarium ſit ad conſecutionem juſtæ victoriæ, ex qua ſalus Eccleſiæ, vel Reipublicæ Chriſtianæ multum pendet. Ordinariè autem talis neceſſitas in bello præſertim offenſivo non occurrit; cùm plerumque Milites Laici adhiberi poſſint. Ita Malderus *in* 2.2. *q.* 40. *art.* 2. Molina *tom.* 1 *tract.* 2. *diſp.* 108. Becanus *c.* 25. *q.* 25. *concl* 3. Layman. *lib.* 2. *tr.* 3. *c.* 12. *n.* 19. Caſtrus Palaus *to. tr.* 7. *diſp.* 5. *punct.* 6. *n.* 7. Et in his caſibus Clericos pugnantes & occidentes non eſſe irregulares tradit Hurt. de Mend. *vol.* 2. *diſp.* 159 *ſect.* 2. §. 139.

Nota quæ in Reſol. 52 cuſtim, & recitantur l. 6. ne eius §. 1 & ſeq.

Sup. hoc in ... Reſ. ...

RESOL. LXI.

An Clerici ſine Superioris licentia; & Epiſcopus ſine licentia Pontificis Summi in aliquo caſu poſſint bello intereſſe, abſque peccato?

Et an Religioſi ſubditi poſſint ſe conferre ad Exercitum ſine venia ſaltem tacita ſui Superioris, quia in omnibus ab ejus voluntate pendent? Ex p. 6. tract. 4. Reſ. 36.

Sup. contentis in hac ... ad §. ult. ſupra in R. 58 §. 1. per totam.

§. 1. Reſpondeo Clericos poſſe bello intereſſe, ut ſubſidia ſpiritualia miniſtrent, milites conſolentur, & ad pugnam excitent: modò non excitent ſpecialiter & expreſsè ad occiſionem & mutilationem inimicorum, quia hæc officia non ſunt aliena à Clericorum ſtatu. Et Innocentius *in c. dubiis*, *de pœnit*, prohibens Sacerdotibus ne ad pugnandum incitent, intelligendus eſt de bello injuſto. Et ita præter Layman *ubi infrà* docet Caſtrus Palaus *tom.* 1. *tract.* 6. *diſputat.* 5. *punct.* 6. *num.* 5.

2 Verùm difficultas eſt, An in his caſibus poſſint Clerici bello intereſſe ſine licentia Epiſcopi & hic ſine licentia Summi Pontificis? Et affirmativam ſententiam apertè inſinuat D. Th. *in* 2.2. *q.* 40. *art.* 2. *ad* 2. & probari poteſt *ex c. reprehenſibile*, & *c. quo caſu* 23. *q.* 8.

3 Sed ego puto cum Coninch. *diſp.* 31. *de bello dub.* 6. *n.* 90. Caſtro Palao *to.* 1. *tract.* 6. *diſp.* 5. *punct.* 6. *n.* 6. poſſe ſupradictos in ſupradictis caſibus bello intereſſe ſine licentia Epiſcopi, vel Pontificis: nam *in certo cap. reprehenſibile*, reprehenduntur Epiſcopi, non quia ad bellum ob conſolandos milites, eoſque ad pugnam hortãdos ſine licentia profecti fuerint: ſed quia ibi ſicut reliqui milites pugnaverint, & quia hac occaſione impediti non venerint ad Conſilium, quod Summus Pontifex Romæ congregavit. Text. verò *in c. quo caſu*, non de profectione ad bellum; ſed ad Imperatoris Aulam loquitur, & graviter reprehenditur à Pontifice Epiſcopus, qui ejus mandatum contemnit ob Imperatoris juſſa exequenda: præcipuè cùm Canones evidenter præcipiant nullum omninò Epiſcoporum, qui Levitica portione ſunt contenti, niſi Summo Pontifice viſo atque conſulto, ad Comitatum, hoc eſt, ad Imperialem Aulam debere contendere.

4 Nota tamen Lorcam *in* 2.2. *q.* 40. *art.* 1. *ſect.* 3. *diſp.* 51. *num.* 18. aſſerere de jure communi hanc facultatem requiri, ſed contrario uſu hos Canones fuiſſe abrogatos.

Quoad hoc ſup. in Reſ. 50 lege doctrinam §. Verum circa.

5 Verum ego ſtando in prima opinione, puto tamen Religioſos ſubditos non poſſe conferre ſe ad exercitum, ſine venia ſaltem tacita ſui Superioris; quia in omnibus ab hujus voluntate pendent. Et etiamſi eſſet vera opinio, quòd Clerici non poſſint bello intereſſe ſine ſuperioris licentia: putat adhuc Lorca *ubi ſuprà* & alii, ſufficere virtualem & præſumptam: præſumptus verò conſenſus, ait Molina *tom.* 1. *p.* 2. *diſp.* 180. intelligi poteſt, quando acceditur ſine detrimento propriarum ovium; ſimulque acceditur, vel ad ſubveniendum proximis in ſpiritualibus, quia præſentia Eccleſiaſticorum, qui accedunt, confert non parùm ad defenſionem Eccleſiæ, propriarum ovium, vel boni communis, vel ad illius notabile augmentum. Eoque plus locum habet præſumptus conſenſus ſuperioris, quando cùm nihil occurrat, undè contrarium ſit credendum, non eſt facilis ad eum acceſſus, ut Prælatorum ad Summum Pontificem. Præſumptus verò conſenſus in re propoſita pro expreſſo haberi debet, præſertim cùm ex præſentia, & adjutorio in bello juſto nulla incurratur irregularitas.

Sup. hoc ſupra in R. 52 propè finem §. 1. verſ. Si bellum, &c.

RESOL. LXII.

An Clerici modo, quo ſupra, licitè bello aſſiſtentes ſpolia adverſariorum accipere, & retinere poſſint? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 37.

Sup. hoc ſupr. in R. 58 §. ult. propè finem.

§. 1. Ad hunc caſum reſpondet Molina *de juſt. tom.* 1. *tract.* 2. *diſp.* 180. hoc pendere ex expreſſa, vel tacita Ducis, aut Principis exercitus voluntate, & quando aliud non conſtat, præſumendum eam eſſe, ut quod diripuerint, ſuum id efficiant Clerici, non ſecus ac ſi eſſent milites. Sunt enim utiles exercitui imò, & pars exercitus, non minùs quàm milites, atque adeò gaudere debent commodis belli, ſicut milites: præſertim cùm adverſarii non minùs Clericorum ſint hoſtes, quàm aliorum, qui in exercitu pugnant. Quando autem conſtaret contrariam eſſe Ducis voluntatem, illi reſtitutio eorum bonorum eſſet facienda, cui Princeps, aut Dux vellet. Et hæc omnia etiam docet Laym. *lib.* 2. *tr.* 3. *cap.* 12. *num.* 20.

RESOL. LXIII.

An Clerici aſſiſtentes bello ſine licentia Pontificis tenentur reſtituere prædam captam, vel reſarcire, ſi quod nocumentum inferunt? Ex p. 6. tr. 4. Reſ. 40.

§. 1. Ad

§. I. AD hoc dubium ita reſpondet Petrus Lorea *in 2. 2. D. Thom. ſect. 3. diſp. 53. n. 7.* Dubium eſt, utrum Clerici aſſiſtentes in bello juſto ſine licentia Pontificis, & etiã contra prohibitionem Eccleſiæ præliantes, teneantur reſtituere, ſi quid de ſpoliis accipiunt; vel reſarcire, quod nocumentum inferunt. Gabriel *art. 3. dub. 4.* Angel. *verb. Bellum.* Sylveſter *verb. Bellum, 1. quæſt. 9. concl. 2. & 3. q. 4.* obligant eos ad reſtitutionem. Sed meo judicio decipiũtur, quoniam Clerici ita bellantes non agunt contra juſtitiam, ſed contra obedientiam Eccleſiæ, & decentiam ſtatus: & ideò non peccant, quatenus nocumẽta inferunt, neque reſtituere debent. Ita Lorea, cui etiam ego libenter adhæreo.

R E S O L. LXIV.

An poſt victoriam Clerici inventi in Exercitu hoſtili poſſint impune occidi, vel ſpoliari?

Et notatur, quòd ſi bellum juſtum eſſet contra Prælatum Eccleſiaſticum, poſſint Clerici etiam poſt partam victoriam ſpoliari.

Et quod in quocumque bello Clerici pugnant, poſſint occidi, & ſpoliari. Ex p. 6. tr. 9. & Miſc. 4. Reſ. 9.

Sup. hoc legeſ. §. ſ. & ſeq. §. I. AFfirmativè reſpondet Caramuel *in Theol. moral. l. 2. diſp. 2. art. 1. n. 340.* ubi ſic ait: Pugnantibus duobus Chriſtianorũ exercitibus cohortes aliquot captæ, & in illis Eccleſiaſtici nonnulli reperti; cumque vi mera ſine aliqua concordia intercepti omnes ſint, ſingulos milites occidi poſſe ex dictis clarè conſtat; ſed dubitas, an occidi poſſint Eccleſiaſtici? Ratio dubitandi eſt. Quia Summi illos Pontifices donarunt eximiis privilegiis, excommunicantes quoſcumque, qui in eos manus violentas impoſuerint.

2 Reſpondeo, Eccleſiaſticos vel eſſe Confeſſarios; vel Cõcionatores. Hos fortius eloquẽtia, quàm Legionarios armis militare certiſſimum eſt. Vel qui dubitas, Mongallardi memineris, qui contra Henricum IV. Populum tam acriter concitavit, ut qui arma non timuit, debuerit hujus eloquentiam horrere, imò & condeſcendere articulis ab illo ſuggeſtis. (Ciſtertio Julienſis ille fuit; & malè ſecurus ſub Henrico IV. ad Bergium veniens ab Alberto ad Aureavallenſem Abbatiam promotus, obiit cum opinione ſanctitatis.) Memineris etiam Joannis de S. Bernardino, & aliorum Concionatorum, qui adhuc hodie turbant, & decipiunt populum in Luſitania proclamantes mendacia in veritatis ſede; & aſſerentes ſecura potuiſſe conſcientia Bragantinum coronam alienam invadere. At verò puros Confeſſarios crudeliter à caſtris hoſtilibus arceremus; ipſi enim proſunt animabus, negotiis publicis non intermixti, adeòque de Confeſſarijs major videretur, & difficilior controverſia.

3 Dico igitur Rempublicam poſſe tueri ſuum jus, & hoc directè. Addo eam poſſe indirectè occidere quemcumque hominem, ſæcularem, aut Eccleſiaſticum, qui conſecutionem juſti finis impediat. Subjungo malè ad Pontificum privilegia recurri; non enim ille, aut conceſſit, aut concedere potuit, ut Eccleſiaſtici invadant Rempublicam ſæcularem impunè: nec interdixit, nec interdicere potuit juſtam defenſionem, aut rei propriæ recuperationem, quam natura concedit, ac per conſequens nec expoliare authoritate indirecta occidẽdi Eccleſiaſticos, nata ex jure directo ſe, & ſua defendendi. Concionatores, utpote exhortatores, hoſtes eſſe confiteor; an & confeſſarii hoſtes ſint, decernere non audeo; video tamen piſtores, laniones, mercatores hoſtilis exercitus inimicos cenſeri, & tamen neceſſarii ſunt, & arma non movent: unde videretur de Confeſſariis pariformiter philoſophandum. Hucuſque Caramuel.

* Sup hoc ſup. in R. 51. Ad ſecundum & ſeq. & in alio q. ejus annot. 4 Sed ego prorſus contrariam ſententiam tenendam eſſe puto, quam in terminis tuetur S. Joannes de la Cruz *in Direct. Conſcien. p. 1. præcept. 5. art. 3. concl. 3.* ubi firmat, * Clericos dum pugnant poſſe occidi, & ſpoliari; ſed parta victoria, ſi non timetur periculum futurum, non poſſe occidi; aut ſpoliari, etſi pugnaverint; quia Principes extra actualem conflictum non ſunt eorum Judices. Et ita hanc ſententiam tenet etiam Bañez *in 2. 2. D. Thom. q. 40. art. 2. dub. ult.* ubi ſic ait: Per accidens poſſunt milites accipere bona Eccleſiæ, & Clericorum, & ipſos Clericos occidere, & Eccleſias ſubvertere. Probatur: nam poſſunt milites facere in bello juſto omnia neceſſaria ad conſequendam victoriam; poterit autem eſſe ad id neceſſarium aliquando Clericos occidere, & Eccleſias ſubvertere, ut diximus in primo dicto: ergo. Notandum tamen eſt, quòd ſi Clerici pugnant in actuali conflictu, poſſunt expoliari, & occidi, tunc enim ex Clericis facti ſunt hoſtes; parta tamen victoria, non liceret Clericos occidere, aut expoliare, quia Princeps non eſt Judex Clericorum extra conflictum actualem. Ita Bañez, cui adde doctum, & amiciſſimum Candidum *t. 1. diſq. 17. art. 8. dub. 2.* Ubi tamen notat, quòd ſi bellum juſtum eſſet contra Prælatum Eccleſiaſticum poſſent Clerici etiam poſt partam victoriam expoliari in pœnã Præſidis Eccleſiaſtici, cui Clerici ſint ſubjecti: non eſt igitur abſolutè à negativa ſententia recedendum; & præſertim contra Caramuelem tenẽda eſt in ordine ad Confeſſarios. Et hanc ſententiam fatetur ipſemet obſervari ab Hiſpanis, & Gallis.

R E S O L. LXV.

De poteſtate, & Juriſdictione Eccleſiaſtica, & quaſi Epiſcopali Vicarii Generalis exercitus.

Et in textu hujus reſolutionis explanatur, quando Milites gaudeant prædicta juriſdictione Vicarii Generalis Exercitus in utroque foro & quando ſubſint ordinariæ juriſdictioni Epiſcopali.

Et adducitur pulchrum, & curioſum dubium in §. ultimo hujus Reſolutionis pro gaudenda Immunitate Eccleſiæ, à quodam Milite in exercitu, qui ad Eccleſiã, vel altare portatile Exercitus confugerat pro quodam delicto, & Generalis Dux caſtra in alium locum diverti juſſit, ut ita reum capere, & plectere poſſet. Sed vir doctus Societatis Jeſu Epiſcopi vices in Exercitu quoad ſpiritualia exercens tradidit reo Aram Altaris, admonens ne eam à ſe removere permitteret, donec in alio loco Altare poneretur, & ſic factum eſt, & Dux Generalis exercitus non eſt auſus capere reum, utpotè Eccleſiæ Immunitate gaudentem, eò quòd ſecum Aram deferret.

Et curſim deducitur Vicarium Generalem Exercitus eſſe Judicem, quando Miles deberet gaudere Immunitate Eccleſiæ, ſi cõfugerit ad ten orium, in quo celebratur, vel ad Eccleſiam Caſtri. Ex p. 10. tr. 15. & Miſc. 5. Reſ. 15.

§. I. FOrſitan apud nullum Auctorem hanc materiam invenies pertractatam, & quia in manus meas pervenit quædam Allegatio impreſſa Matriti die 20. Maii 1644. & compoſita ab octo doctiſſimis juriſconſultis; apponam hìc aliqua, quæ ab ipſa decerpſi. Sic itaque ibi aſſeritur. *Ninguna coſa haze mas fuerça en la materia y haze reconoſcer que aſſentada es la juriſdicion omnimoda del Vicario general de los Exercitos reales que no haze mencion eſpecifica, ni controverſia judicial an los Autores deſte officio, y exercicio à el competente, juzgandolo todo por aſſentado, y ſin dependencia de los Ordinarios, ni pudiera ſubſiſtir ſi fuera pendente dellos: pues es conſtante, que ſiguiendo el Exercito, cada dia havia de entrar en nueva juriſdicion Epiſcopal, y no baſtara ni el nombramiento deſte Obiſpo, ni obrarà el perjuyzio del otro; y aſſi es preciſo confeſſar que eſte officio de Vicario general del Exercito es juez ordinario por Bulas Apoſtolicas de ſu Santidad immediatamente debaxo de ſu juriſdicion, ſin que otro pueda ſer ſu juez, ni impedirle la juriſdicion, que exerce en los Capellanos del Exercito ni en toda la juriſdicion ſpiritual concerniente lo que es preciſo que ſe obre miẽtras exerce eſte officio y ay Exercito, y guerra declarada, y que eſt officio es del Patronazgo real, que toca, y pertenece à ſu Mageſtad la protecion, y amparo y defenſa deſta juriſdicion, y que en ſu virtud pudo el Vicario general del exercito de Badajoz fulminar las cenſuras en defenſa de ſu juriſdicion, y de los Capellanos del Exercito ſubditos ſuyos*, ut ex ſequentibus plus quàm liquidò conſtabit.

2 *Lo ſegũdo tenemos por conſtante, que ſu Mageſtad, que Dios guarde como los demas Principes de la Chriſtianidad tiene Bula de ſu Santidad para eligir, y nombrar Vicarios generales de todos ſus Exercitos con juriſdicion ordinaria ſin depẽdencia de los Obiſpos, y ordinarios en orden à que ſea juez de los Capellanos, y Confeſſores de los exercitos, adminiſtrador del Hoſpital dellos que los viſite, que les de licencias para confeſſar, que aſſiſta à los matrimonios, que celebrare à los ſoldados, que les adminiſtre los Sacramentos, ſentencie los pleitos, caſtigue los exceſſos, cuyo oficio es tan neceſſario en un Exercito Catholico que ſin el no es poſſible erigirſe, mantenerſe, machar, ni ſubſiſtir: en cuya virtud hallamos, que eſta obſervado eſto en todos los Exercitos Ancianos, de que nos dan noticia las hiſtorias cuya coſtumbre immemorial aſſegura el intento. porque de los dos derechos por donde ſe rige toda eſta maquina univerſal del mundo, y por donde los prudentes, y Magiſtrados, y juezes de nueſtros tiempos deciden las controverſias, pleitos, y contiendas, que contenciòſamente en ſus tribunales ocurren que ſon la coſtumbre, y la ley eſcrita, no es menos poderoſa à quella que eſta: antes ſi bien ſe atiende mucho mas eficaz, mas fuerte, y perpetua, ſiendo aſſi que la coſtumbre es ley aprovada por las Republicas univerſales.*

3 *Y lo que mas es que aſſiſtiendo al Vicario General del Exercito, eſta coſtumbre immemorial ſolla ella es baſtante ſin que ſea neceſſariò alegar ni provar titulo alguno, porque alegandoſe, y verificandoſe poſſeſſion de tiempo immemorial,* virtualiter, & implicitè, taciteque intelligitur allegatus, & probatus titulus reſultans ex poſſeſſione tanti temporis juxta doctrinam Gloſſæ *communiter recepta de verb. Non ſtat memoria in dict. cap. ſuper quibuſdam §. præterea de verborum ſignif.* Covarr. *in regula poſſeſſor 2. p. §. 5. n. 7.* Guttierez *l. q. 17. n. 142.* Garcia *de nobilit. d. gloſſ. 12. n. 56.*

Y no como quiera el titulo, que ſe induze por dicha coſtumbre, ſino que es el mas eficaz, y el de mejor calidad que ſe puede imaginar, y conſtituir, ut eleganter Menchaca, *lib. 2. contr. illuſtr. cap.* 81. *n.* 17. dicens. Tempus cujus initii memoria non extat facere verum omne poſſibile, facereque ut videantur interveniſſe omnia, quæ oporterent, quibuſque opus eſſet ad perficiendam præſcriptionem, vel tale jus inducendum *in c.* 1. *de præſcriptionibus lib.* 6. *La qual opinion como cierta, llana, y infalible ſiguieron Gonzalez, ad reg.* 8. *Cancell. gloſ.* 18. *nu.* 45. & Gloſ. 33. *n.* 4. Gratian. *diſt. diſcept.* 300. *nu.* 2. Garcia *de nobilit. d. gloſ.* 12. *num.* 58. Rota *dec.* 4. *de teſtibus, nu.* 2. *in antiquis, & in noviſſimis Sacri Palatii, prima parte dec.* 717. *n.* 2. Hieronym. Gabriel. *conſil.* 88. *nu.* 17. *cum ſequentibus.*

5 *Y ſe equipara eſta poſſeſſion immemorial à la meſma verdad; pacto, titulo y conceſſion eſpreſſa, y obra lo meſmo que el titulo original, y el mas eficaz, que ſe puede imaginar: contra quien no ſe puede imaginar, contra quien no ſe puede alegar coſa en contrario, es un titulo en blanco firmado de ſu Santidad, donde ſe puede aſegurar todo quanto es neceſſario per obtener en el caſo preſente, ut cum multis tenet Domin. Joann. del Caſtill. lib.* 7. *de tertiis, cap.* 28. *n.* 7. Hæc ibi. Et ad confirmationem ſupradictæ doctrinæ multa alia adducuntur. Qua conſuetudine immemorabili ſuppoſita huic ſententiæ ſe ſubſcripſerunt manu propria omnes profeſſores legum, & canonum inclytæ Academiæ Salmanticenſis & inter illos ſapientiſſimus & amantiſſimus Dominus meus D. Franciſcus Ramos nunc meritò in ſupremo Caſtellæ conſilio Senator digniſſimus, cujus forma hæc continebat. *La difficultad unica deſto punto en mi conoſcimiento conſiſte en dar por aſſentado, y verificado en forma baſtante el hecho de la coſtumbre, y poſſeſſion immemorial, en que ſe alla el Vicario general de los Exercitos en lo Eccleſiaſtico de exercer juriſdicion quaſi Epiſcopal immediata à ſu Santidad en las materias eſpirituales Eccleſiaſticas que ſe offrecen en un exercito. Pero ſupueſto el hecho deſta coſtumbre, y poſſeſſion immemorial tengo por muy llano, corriente el derecho de la juriſdicion quaſi Epiſcopal del Vicario por el fundamento, de quella immemorial induce preſumption legal de titulo ſufficiente, y equivale en eſte caſo à privilegio, y conceſſion Apoſtolica, como docta, y dilatadamente en eſta informacion ſe diſcurre, con que me conformo, y no dudo, de que ſuppueſto el hecho de la coſtumbre, y poſſeſſion referida, los procedimentos del Vicario han ſido juridicos, aſſi lo ſiento, y lo firmo, ſalvo, &c. Salamanca y April.* 24. 1644. *Il Dottor Franciſco Ramos del Mancanar.*

6 Nota verò quòd poſt hæc ſcripta inveni Franciſcum Zipæum aliqua de Vicario Exercitus docere *in Conſul. can. tom.* 1. *lib.* 4. *tit. de ſponſ. & matrim. conſult.* 14. ubi citat Lanoyum à Maſvelt *in exercitatione de Parochia militari*, quam quidem videre non potui; & *in jure Pontificio novo, lib.* 1. *tit. de officio Ordinarii nu.* 4. idem Zipæus hæc aſſerit. Et ex eadem cauſa Pontifex Max. tam per Breve deſtinatum Archiepiſcopo Cameracenſi Barlemontio, quàm poſtea aliud anno 1597. 20. Februarii deſtinatum Archiepiſcopo Meclinienſi Matthiæ Hovio (per quæ reſpectivè eoſdem Archiepiſcopos conſtituit delegatos Apoſtolicos in Belgio pro exercitu Regio) ita eam juriſdictionem delegatam temperat, ut & neceſſitati exercitus ſubveniat, quia, inquit, non facilè ad locorum ordinarios, aut ad Sedem Apoſtolicam recurſus haberi poſſit, & nihilominus Ordinariorum auctoritatem intactam ſervet. Illud quidem peragit dando facultatem ad dictæ Sedis beneplacitum, & quoad bellum hoc duraverit per ſe, vel alios ſubdelegandos omnem, & quamcumque juriſdictionem Eccleſiaſticam in utroque foro extendi: hoc verò dum eam reſtringit, ut non comprehendat eos, qui ſint in propria Diœceſi, ſub qua illorum Ordinarii juriſdictionem ſuam in eos exercere poſſint, unde ad vitandas difficultates anno 1595. die 23. Jan. inter deputatos d. Illuſtriſſimi Domini Barlemontii, & Vicarios Archiepiſcopi Meclinienſis pacti, & conventi ſunt hi articuli.

7 Primum, quòd perſonæ Gubernatoris Generalis omnium domeſticorum ipſius utriuſque ſexus, & eorum, qui ſunt de ejuſdem Gubernatoris cuſtodia tam tempore pacis, quàm belli vulgariter hallabardiers, & archiers nuncupati, ſunt ſubjecti Ordinario loci, ubi habent ſuum domicilium, ſed ſimul atque egrediuntur dictum ordinarium domicilium, ut accedant ad Exercitum regium, cenſentur eſſe ſubditi Delegato Apoſtolico.

8 Similiter omnes nobiles, & alii inferiores, qui ceſſante Exercitu habent ſuos Ordinarios in his partibus, quando ſubſiſtunt iis in locis, ubi eſt fixum ipſorum domicilium, cenſentur ſubditi eorumdem locorum Ordinariis, etſi alioquin habeant officia; & ſtipendia ratione dicti Exercitus. Qui verò non habent in hiſce partibus ſuos Ordinarios, & castra ſequuntur, habentque officia aut ſtipendia regia ratione ejuſdem Exercitus, ii cenſentur, quamdiù Exercitus conſiſtit, ſubditi dicto Delegato Apoſtolico.

9 Antiqua etiam præſidia, quæ erant ante Exercitum, ratione cujus emanavit iſtud Breve Apoſtolicum quæque manere. & foveri ſolent ſumptibus Regiis, etiam tempore pacis ſpectant ad Ordinarios locorum quoad alia præſidia, quamvis ſubdita maneant Delegato Apoſtolico, tamen favore Eccleſiaſticæ diſciplinæ in animadverſione delinquentium erit præventioni locus.

10 Perſonæ autem Sacra ſectantes, & ad Exercitum ſpectantes, ſi de exercitu ſeſe ad tempus negotiorum cauſa ad Urbes, aut alia loca extra Exercitum recipiant, manent in omnibus ſubjecti Delegato Apoſtolico. Quæ tamen omnia ſupradicta ſic intelligenda ſunt, ut Parochis liberum ſit adminiſtrare Sacramenta, & ſepulturas omnibus divertentibus ad ſuas Parochias, & in eis morientibus ſalvis juribus. Judicialia verò exercebantur per Superiores reſpectivè eorum, de quibus præſcriptum eſt in præcedentibus articulis.

11 An autem ob præſentes inducias bellum amplius durare non cenſeatur, & recurſus ad Ordinarios locorum non eſſe difficiles utpotè cum non in acie, ſed in continuis præſidiis milites verſentur ac ea propter locus ſit *c.* 20. *ſeſſ.* 14. Concilium Tridentium nolim diſputare, nec modo opus. Cum Urbanus VIII. renovarit; finitum non fuiſſe bellum, ſed ſuſpenſum ſatis diximus in Indice *l.* 4. *c.* 21. difficultas recurſus minuta erat deſinente ambulare Exercitu, & ferè locus tantum erat iis, quæ conventa de præſidiis, in quæ jam omnis miles erat remiſſus, & ferè permanenter. Minuta inquam nō omninò ſublata, iiſque de cauſis nec delegatio deſierat, & reviviſcente pridem bello antiquū obtinet. Hucuſque Zypæus *loc. cit.* & vide etiam ipſum in alio loco conſultationum *ubi ſuprà, l.* 1. *tit. de Officio ordin. conſul.* 1. *per totam.*

Sed ego ſecluſa Pontificia delegatione in hac difficultate de meo nihil aſſerere volo per ea, quæ notat Layman, *lib.* 5. *tract.* 6. *cap.* 10. *num.* 5. & alii.

12 Obiter Doctores ſubſcripti in allegatione Hiſpana ſuperius adducta ſecundùm eorum principium aſſerunt Vicarium Generalem Exercitus eſſe Judicem, quando miles deberet gaudere immunitate, ſi confugeret ad Tentorium, in quo celebratur, vel ad Eccleſiam Caſtri, & ita in praxi obſervaſſe teſtatus eſt mihi his diebus Epiſcopus Gaete, dum erat Vicarius Generalis Exercitus.

13 Et tandem non deſinā hic apponere caſum curioſum, quem invenies apud Quintanaduenam *in Theolog. Mor. tom.* 1. *tra.* 4. *Singul. ult. nu.* 7. ubi ſic habetur, Cùm in Caſtris miles quidam ſcelus morte dignum perpetraſſet, confugit ad Eccleſiam, ſeu Altare portatile pro Miſſa celebranda in Caſtro poſitum. Militum generalis Gubernator volens eum ab iſta Eccleſia, ſeu Altari extrahere, ut debitum mortis ſupplicium inferret, territus eſt excommunicationis pœna lata à quodam viro docto Societatis noſtræ Epiſcopi vices in Exercitu quoad ſpiritualia gerenti, ſi reum ab Eccleſia, ſeu Altari illo extraheret. At Generalis Dux ne in excommunicationem incideret, & mortis pęna reum plectere poſſet, Caſtra in alium locum diverti juſſit, ut divulſo Altari reum caperet, ac puniret. Sed Societatis Jeſu doctiſſimus vir Ducis Generalis animum penetrans, tradit reo aram, ut quæ eſt Eccleſiæ præcipuum inſigne, & immunitatis, qua Eccleſia gaudet ratio præcipua, admonens ne eam à ſe removeri permitteret, donec in alio loco Altare poneretur. Sic factum eſt, & Dux Generalis non eſt auſus capere Reum, utpotè Eccleſiæ immunitate gaudentem, eo quod ſecum Aram deferret. Hac de re ipſemet ex noſtra Societate, qui hunc novum immunitatis modū invenit: conſuluit doctiſſimum Suarium, qui ei reſpondit rectè egiſſe, probabileque eſſe valdè, Reum illum, eo quod Aram ſecum adſportaret immunitate gaudere, & puniri non poſſe. Ita ille & ego.

In indice primo hujus Tomi 7. vide Appendicem ad hunc Tract. 7. ubi reperies alias multas quæſtiones, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 7. de Bello.

TRACTA-

TRACTATUS OCTAVUS.

DE SERVIS SEU MANCIPIIS.

RESOLUTIO PRIMA.

Quo jure ſervitus ſit introducta? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 1.

§. 1. RESpondeo, quòd ſervitus naturæ contraria, jure gentium inducta eſt, jure enim naturali omnes homines ab initio liberi naſcebantur, ut loquitur Juſtinianus *hìc in* §. 2. *ad finem*, & Ulpianus *in l. manumiſ. 4. ff. de juſt. & jur.* Sed dubitari poſſet, qui fieret, quòd Imperator hic, poſt Juriſconſultum, aſſerat, ſervitutem juri naturali contrariam eſſe, jureque naturali omnes homines liberos naſci: cum non contemnendæ auctoritatis Philoſophi, ſervitutem jure naturali conſtitutam eſſe graviſſimis rationibus doceant: Nam divini ingenii Vir Plato *Dialog. 3. de legib.* ſcribit: primam dignitatis rectam rationem eſſe, ut genitores natis imperent: ſecundam ut ignobilibus generoſi: tertiam, ut junioribus ſeniores: quartam, ut domini ſervis: quintam, ut potentioribus imbecilliores ſerviant: ſextam, & quidem omnium maximam eſſe, qua ſecundum naturam ignorantes ſequi jubentur, prudentes autem ducere, ac dominari. Idem refert Joannes Stobæus *ſermone 42. ante finem. pagin. mihi* 295. Similiter Ariſtoteles *lib. 1. Polit. cap. 3. &* 4. aſſeverat: ſervitutem à natura oriri: ſervoſque inſtrumenta eſſe quædam animata: & animum corpori imperare, hoc autem ſervire: & in ſexibus fœminam maſculo ſubeſſe: minuſque ſapientes natura ipſa ſervos eſſe, & ſapientioribus ſubditos, ut ab iis regantur. Idem *libro Politicorum 7. cap.* 14. affirmat eſſe natura ipſa ſervitutem juvenis ad ſenem. Sed & Marcus Cicero *in 5. Paradox.* indicat: omnes prudentes eſſe liberos; inſipientes verò & improbos natura eſſe ſervos. Hanc ipſam Stoicorum opinionem recenſet etiam Lipſius *lib. 3. manuduct. ad Stoicorum Philoſophiam differtat.* 12.

2 Verùm ad hæc & ſimilia reſpondetur: aliam longè eſſe ſervitutem, de qua juris auctores agunt: aliam, de qua Philoſopi locis jam citatis diſputant. Hæc enim, de qua Juriſconſulti loquuntur, eum, qui ſervus eſt, alterius dominio ac poteſtati ita ſubjicit: ut tanquam res quælibet, à domino vendi, & alienari poſſit. Atque hæc ſervitus naturæ adverſatur, jureque gentium inſtituta eſt, *d. l. manumiſſiones 4. ff. de juſtit. & jure l. libertas 4. §. 1. & l. ſeq. ff. de ſtat. homin. §. Servitus 2. infra tit. prox.* At ſervitus illa, quam Philoſophi natura ipſa conſtitui autumant, ad dominium, coactionem vel neceſſitatem non pertinet; ſed ad honorem obſequium, & reverentiam ſenioribus à junioribus, generoſis ab ignobilibus parentibus à filiis, marito ab uxore debitam: vel ad utilitatem ipſius ſervientis, qualis eſt illa, quæ imprudentis ad prudentem, minus ſapientis ad ſapientem dicitur. Qua de re latius, poſt Joannem Driedo *de libert. Chriſt. lib. 1. pag.* 8. Covarruv. *in d. c. peccatum de reg. jur. in 6. ſecund. p. relect. §. 11. n.* 5. D. Chriſtophorus Beſoldus, *in Comment. ad l. 4. tit. 1. l. 1. ff. nu. 1. pag. 78. & ſeq.* Joannes Mercer. *l. 1. opinion. c.* 9. & Vaconius à Vacuna *l. 1. declarat.* 10. quibus adde Beſoldum *in Synopſi Politica doctrina l. 1. par. 1. c. 14. n.* 2. Et ſanè perabſurdum, ridiculumque fuerit putare; eos, qui comiter Principes, Reges, Duceſve, aut parentes, & ſuperiores obſervant ipſis ſervire, *l. non dubito, 7. §. 1. ff. de captiv. & poſtlim. reverſ. l. fin. C. de patr. poteſt.* Alioquin Ariſtoteles, ejuſque aſſeclæ hunc mundum ſervis reſertiſſimum facerent: cum nemo non Regibus aut Principibus pareat; ut Reges, vel Principes Deo & legi *l. digna vox 4. C. de legibus*. Præterea allucinati videtur Philoſophus, dum ait ſervum eſſe inſtrumentum hominis: cùm homo ſit pariter is, qui ſervit, & conditione à domino differat, non genere. Atqui omne inſtrumentum ſit alterius generis neceſſe eſt, quàm id, cujus eſt inſtrumentum: ideòque ſcapha non eſt alterius navis capacioris inſtrumentum, *l. ult. ff. de inſtructo, vel inſtrum. lega.* Ergo ſervus, opilio, vel ſaltuarius erit villæ inſtrumentum, non villici *l. ſi ita teſtam. 15. §. 2. ff. eod.* Dicendum eſt igitur ſervitutem de jure gentium eſſe introductam.

RESOL. II.

Quid ſit ſervitus? Ex p. 7. tract. 7. Reſ. 2.

§. 1. JUſtinianus *in inſt. tit. de jure perſonarum. §. 2.* ſic definit ſervitutem. Servitus eſt conſtitutio juris gentium, qua quis dominio alieno contra naturam ſubjicitur; & idem aſſeritur *in leg. libertas, §. 1. ff. de ſtat. homin.* Dicitur autem conſtitutio juris gentium, hoc eſt quiddam jure

Sup. in Reſ. quæ nunc eſt antecedens.

gentium conſtitutum, & introductum. Et rectè ſanè: quia, ut *ſuprà* diximus, non poteſt eſſe ex jure naturali: cùm natura homines omnes liberi naſcantur *l. manumiſſion. 4. ff. de juſt. & jur. & d. princ. infrà, de libert.* neque ex jure civili, cùm jus civile ſervos non agnoſcat, niſi hactenus, ut eos pro nullis habeat, *l. qui teſtam. 20. §. ſervus 7. ff. qui teſtam. fac. poſſ. l. nullo modo 7. ff. ad leg. Cornel. de falſ. l. quod attinet 32. ff. de reg. jur.* Nec huic contrarium eſt, quod Juſtinianus ex Marciano docet: ſervos fieri non tantum jure gentium; ſed etiam jure civili: puta ſi quilibet homo major annis viginti paſſus ſit ſe tanquam ſervum venundari ad pretium participandum. *§. Servi autem 4. infr. hoc tit. l. & ſerver. 5. §. 1. Dig. de ſtat. homin.* Et enim his in locis agitur de modis conſtituendæ ſervitutis, in propoſita verò definitione tractatur de natura ſervitutis & prima origine, quam ex jure gentium eſſe conſtat ex *§. 1. verſ. jus autem gentium ſuprà cit. proxime, & d. l. 4. Dig. de juſtis, & jur.* cum ſimilibus. Ac certè natura & vis ſervitutis ubique eſt eadem, quocunque tandem modo obveniat. Etſi igitur modus iſte ſervitutis conſtituendæ ſit ex jure civili: ſervitus tamen ipſa non eò minus eſt ex jure gentium: quoniam nec aliud facit hic jus civile; niſi ut, qui ſe, tanquam ſi jure gentium ſervus eſſet, venundari paſſus eſt dolo malo, ut deciperet emptorem, non impunè ferat: nec auxilium legis, prohibentis venditionem liberi hominis, implorare queat: *l. Licinius 4. Dig. quib. ad liberat. proclam. non licet.* Ant. Faber *tom. 1. Juriſprudent.* Papin. *tit. 3. princ.* 3.

2 Additur in definitione, qua quis dominio alieno. Quia ut vera libertatis non eſt, facere quod velis: ita etiam hæc eſt vera ſervitutis nota, ſubjici alieno dominio. Hoc enim verbo dominii, omnia jura, & effectus in ſervos continentur. Hincque eluceſcit: neminem ſervum intelligi ſine domino: ſervumque & dominum, ut correlativa ſe ſe habere. Non ſiquidem ſibi ipſi ſervire quiſpiam poteſt: imó nec cuiquam res ſua *l. in re commun. 26. Dig. de ſervitutib. præd. urban.* nec prædium ullum ſibi ipſi *l. cum eſſent 33. §. 1. Dig. de ſervit. prædior. ruſtic.* Unde etiam eſt, quod membrorum ſuorum dominus nemo eſſe cenſetur *l. liber homo 13. in princ. Dig. ad leg. Aquil.* Inter dominum namque & ſervum neceſſe eſt realem eſſe diſtinctionem. Sed & verba iſta, dominio alieno, differentiam inter filium familias & ſervum manifeſtam inducunt. Filius quippe familias alienæ quidem poteſtati ſubjicitur; ſed non alieno dominio *l. poteſt. 215. Dig. de verb. ſignif.* cùm eam ob cauſam ſuus hæres dicatur, id eſt, ſuus dominus (hæredem etenim pro domino veteres appellabant. *§. ult. infrà de hæred. qualit. & different.*) quaſi qui in proprio ſui ipſius dominio ſit, non in alieno, tradente Antonio Fabro *loco præallegato*.

3 Neque prædictis obſtat *l. 1. in princ. Dig. de rer. diviſ. & l. 3. in princ. Dig. de pecul.* ubi dicitur, ſervum hæreditarium eſſe nullius. Nam licèt ratione poſſeſſionis ſervus iſte ſit nullius in bonis *l. 1. §. Scævola ait. Dig. ſi quis teſtam. liber. eſſe juſſerit*, ratione tamen juris, quòd hæres in rebus hæreditariis, vel alius in aliis bonis habet in ejus bonis intelligitur. Vel quamvis ſervus hæreditarius revera ſit nullius; quia neque ullus eſt, qui jam mortuus eſt, neque adhuc dominus eſſe poteſt, qui nondum hæres eſt: attamen juris interpretatione ſive fictione dominio alterius, nimirum hæreditatis, quæ vicem dominii obtinet, ſubeſſe creditur *l. denique, 13. §. quæſitum, verſ. accedit Dig. quod vi, aut clam. l. cùm hæreditas 9. C. depoſiti, §. ſervus etiam 2. infrà de hæredit. inſtituend.*

4 Similiter nihil refragatur *l. ſi uſufructum 23. in princ. Dig. de liberali cauſ. & l. quod ſervus 36. in fine Dig. de ſtipulat. ſer.* cum concordantibus in quibus habetur ſervum ſine domino eſse poſse. Quandoquidem ſervi verbum accipitur duobus modis. Aut enim ſignificat relationem, & nunquam eſt ſine domino: aut verò denotat jus & qualitatem, & ſine domino eſse poteſt: qui tamen non verè ſervus dicitur: ſed jure ſervitutis utitur, libertate caret. Additur etiam à Juſtiniano in definitione, contra naturam, non quaſi aliquo caſu fieri poſſit, ut quis alieno dominio ſecundum naturam ſubjiciatur: ſed quia ſemper & omnimodo contra naturam (ſcilicet primævam, cui bella erant incognita *d. l. manumiſſiones 4. ff. de juſt. & jur.*) eſt ut homo ſubjectus ſit dominio alieno: cùm natura omnes homines æquales naſci, vivere, & mori voluerit *d. leg. quod attinet 32. ff. de Reg. jur.*

RESOL. III.

Unde veniat origo vocabuli Servorum, & Mancipiorum? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 3.

§. 1. **R**Eſpondeo quòd jure gentium introductum eſt, ut capti in bello efficerentur capientium, *§. verſ. jus autem gentium ſupra tit. proximo*, *§. ſervus autem, aut naſcuntur*, *4. inſ. hoc tit. §. item ea, quæ ex hoſtibus 17. de rer. diviſ. 1. adeò 7. in princ. ff. de acquirer. rer. dom.* Quia verò multi deſæviebant in captivos, eoſque jure belli necabant crudeliter; prohibitum id fuit, conſtitutumque, ut potius venderentur, ac per hoc ſervarentur, quàm occiderentur, per hunc §. noſtrum: ubi Juſtinian. (poſt Florentinum Jureconſult. *in l. libertas 4. §. 1. ff. de ſtat. hom.* & Pomponium *in l. pupillus 239. §. 1. ff. de verb. ſinif.*) diſertè ſtatuit: ſervos ex eo appellatos eſſe, quòd Imperatores (hoc eſt, ut Theophilus rectè explicat, οἱ τῶν πολέμων ἡγέμονες belli duces) captivos vendere, adeòque ſervare ſolerent. Unde & Auguſt. *lib. 19. de civit. Dei*, Origo (inquit) vocabuli ſervorum, in lingua latina, inde creditur ducta, quòd hi, qui jure belli poſſent occidi, à victoribus conſervabantur. Quò pertinent quoque verſus Horatii, *lib. 1. ad Quintium*.

Vendere cùm poſſis captivum, occidere noli:
Serviet utiliter, ſive paſcat durus, aretque;
Navigot ac mediis hyeme mercator in undis,
Annonæ proſit, portet frumenta penuſque.

Sed & Ageſilaus Lacedæmoniorum Dux, ſæpiùs pro concione milites ſuos admonuiſſe perhibetur, ne captivos, ut facinoroſos cruciarent, ſed ut homines ſervarent. Plutarch *in compar. Ægid. & Cleomen.* Meritò itaque interpretes plerique ſervos à ſervando, non à ſerviendo denominatos eſſe cenſent. Vide Joachimum Mynſingerium *in inſtit. lib. 1. tit. de ingenuis*, *§. ſervi autem*.

2 Servi verò mancipia propterea dicuntur, quia manu à victoribus capiuntur. Et ideò Juſtinianus *in inſtit. de jure perſonarum*, §. 3. ſic ait: Servi autem ex eo appellati ſunt, quòd Imperatores captivos vendere, ac per hoc ſervare, nec occidere ſolent; qui autem mancipia dicti ſunt, eo quòd ab hoſtibus manu capiuntur. Et hoc etiam aſſeritur *in l. libertas*, *§. 1. ff. eod. tit.* Hinc Varro; Mancipium, inquit, à manu, quòd manu capitur: hoc eſt, res omnes, quæ manu capiendo acquiruntur, mancipia dicta ſunt, referente Hotomano *hic enunciat 9.* Sanè apud Latinos mancipium dicitur certi dominii comparatio; perpetuumque jus poſſidendi, teſte Balduino *hic in fine*, Vide eleganter Lucret.

Vitaque mancipio nulli datur, omnibus uſu.

R E S O L. IV.

Quamnam poteſtatem habeant Domini in ſervos?
Et an liceat Domino ſervum ſuum pro arbitrio quaſi pecudem occidere?
Et adducitur eandem olim fuiſſe Patrum quoque in alios familias poteſtatem. Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 4.

§. 1. **C**Ertum eſt eſſe in poteſtate Dominorum ſervos. Et hæc poteſtas rectè definitur, jus quod Dominus habet in ſervum; Et in omni ſuo effectu eadem eſt cum dominio, quod dominus habet in rebus ſuis: ita ut quod dominium eſt in rebus cæteris, id ſit poteſtas dominica in ſervis. Nam cùm de ſervis agitur, poteſtatis appellatione dominium ſignificatur, *l. poteſtatis, 215. ff. de verb. ſignif.* Vultejus *hic n. 1.* Per Dominum verò intelligimus non ſolùm eum, qui verè dominus, id eſt proprietarius eſt: ſed fructuarium etiam, & bonæ fidei poſſeſſorem, *§. de iis autem ſervis*, 4. ubi Mynſinger, *infra, per quas perſonas cuique acquiritur*, *l. acquiritur 10. §. de his, autem ff. de acquir. rer. dom.* Stuck *part. 1. Exercit.* Juſtin. *decad. 2. aſſert. 1. lit. B.* Quemadmodum porrò jus gentium ſervitutem: ita & hanc poteſtatem dominicam introduxit, *§. ſed jus quidem 2. verſ. jus autem gentium ſuprà, de libertis, l. manumiſſiones, 4. & l. ex hoc jure, 5. ff. de juſt. & jur.*

Sup. hoc laſte leg. doctrinam Ref. 17. per totam, ligandam ... ter ante me... plum, §. 1. & verſ. Fateor, & in alio §. verſ. 3. dictæ Ref. 2 Cæterum effectus hujus poteſtatis præcipuè eſt duplex: prior eſt, quòd dominus in ſervos vitæ neciſque poteſtatem habeat, hoc §. & *l. 1. ff. hoc tit.* Senec. *l. 3. de benef. cap. 23.* Cùm enim ſuæ quiſque rei moderator ſit & arbiter *l. in re mandata 21. Cod. mandat.* & ſervus ſit in domini poteſtate ac dominio; conſequens eſt, ut non minus liceat domino ſervum ſuum pro arbitrio quàm pecudem occidere. Siquidem & hac de cauſa ſervi quadrupedibus comparantur, *l. 2. ff. ad l. Aquil.* Nec moverit ſi obiiciatur, eandem olim fuiſſe patrum quoque in filiis familias poteſtatem, *l. ſi in ſuis 11. in fine*, *ff. de lib. & poſth. ult. C. de patr. poteſt.* & tamen non fuiſſe filios familias in dominio patrum, *d. l. poteſtatis 215. de verb. ſignif.* Etenim reſpondetur: eandem fuiſſe hac in parte dominorum, & parentum in ſervos filioſque familias poteſtatem, ſed non eodem jure, neque ex eadem ratione: quoad dominos enim, nihil fuit, quod tantam eis in ſervos poteſtatem dare potuerit, niſi quod ſervos in dominio ſuo, perinde ac aliam rem quamlibet viliſſimam, haberent, ut paulò ante dictum. Quoad patres verò: fuit jus patriæ poteſtatis, cujus tanta vis, & auctoritas eſſe debere viſa eſt, ut nec prohiberentur patres vitam adimere iis, quibus dediſſent. Undè illud etiam erat: quod patres liberis in poteſtate conſtitutis non poterant eripere libertatem: quippe quam non tam a parentibus, quàm à natura haberent, *d. l. ult. C. de patr. poteſt.* Aſt emancipatis etſi non minus, quàm in poteſtate retentis, vitam à patribus datam fuiſſe verum erat, vitam tamen illis hi adimere non poterant: quia ſublato per emancipationem jure patriæ poteſtatis, emancipati hac parte ne pro liberis quidem, ſed potius pro extraneis habebantur, ut pulchrè explicat Antonius Faber. *to. 1 Juriſprud.* Papin. *tit. 7. princ. 3. illat. 1. pag. 285.* Enimuerò iſthæc poteſtas dominica hodie ex conſtitutione Divi Pii Antonini valdè diminuta, & coarctata eſt. Licèt enim illa olim fuerit ſumma, hoc eſt, licèt dominus potuerit ſervum ſuum ſine cauſa impunè occidere, verberare, violare, ut ſuprà expoſitum: attamen hodie ſine cauſa legibus cognita, non poteſt. Et hæc omnia docet Juſtinianus *in Inſtit. lib. 1. tit. de his, qui ſui, vel alieni juris ſunt*: quæ quidem olim procedebant de jure civili, nam de jure naturæ contrarium dicendum, cùm homicidium ſit intrinſecè malum. Sup. hoc in R. not. præcedente.

R E S O L. V.

Quibus modis quis efficiatur ſervus: & primo an jure belli?
Et an fas ſit Chriſtianis, qui bellum juſtum cum Chriſtianis gerunt, Chriſtianos bello captos detinere non ut ſervos, ſed ut ab illis, dum detinentur, ſint ſecuri, & tuti, & ut pecuniam aliquam juſtam, & moderatam pro eorum libertate, & dimiſſione accipiant? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 5.

§. 1. **R**Eſpondeo affirmativè: igitur efficitur quis ſervus quando in juſto bello capitur, jure namque gentium mancipium ſit capientium, morte in perpetuam ſervitutem commutata, de qua re non eſt dubitandum. Excipitur tamen quando Chriſtiani à Chriſtianis juſto bello capiuntur, conſuetudo quippe præſcripta, atque adeò jus eſt inter Chriſtianos, ut ſervituti non ſubiiciantur. Si tamen Chriſtiani ab infidelibus bello juſto ex parte infidelium caperentur, verè eſſent illorum mancipia: eo quòd gentium jus omnibus ſit commune, juſtaque eſſet mortis commutatio, quam infideles juſtè Chriſtianis ita captis inferre poſſent, in perpetuam ſervitutem.

2 Huic titulo annectere poſſumus, quando innocentes, qui partes ſunt Reipublicæ, adverſus quam juſtum bellum geritur, quales ſunt infantes, & alii, capiuntur. Licèt enim licitè interfici non poſſint, jure tamen belli ac gentium, fiunt mancipia capientium. Ratio eſt; quoniam illis, tanquam in propriis membris, punitur juſtè Reſpublica, quoad omnia bona fortunæ, de quorum numero eſt libertas: eſtque hoc communi uſu receptum.

3 Et ideò Gaſparus Hurtadus *de juſt. diſp. 1. diffic. 21.* ſic ait: Quamvis ex natura rei nullus ſit nec naſcatur ſervus, ſeu mancipium alterius, poteſt tamen quis fieri ſervus alterius, variis modis. Primò, jure belli juſti, in quo poteſt quis directè occidi, commutata occiſione in perpetuam ſervitutem, ut conſtat ex *l. & ſervorum, ff. de ſtat. hom.* Addimus in quo quis poteſt directè occidi, quia an innocentes poſſint capi in ſervos, dicimus *tract. de charit. diſp. 9. diffic. 15.* ab hoc tamen primo modo redigendi in ſervitutem, excipiuntur Chriſtiani qui (quando non deſeruerunt totaliter fidem) jure inter Chriſtianos ipſos conſuetudine introducta, Romano Pontifice ſciente, & non contradicente, nequeunt adhuc in bello juſto ab aliis Chriſtianis in ſervitutem redigi: quod etiam ſtatuitur, *l. 1. Caſtella, tit. 21. p. 4.* benè tamen poſſunt à non baptizatis juſtè bellantibus.

4 Vide etiam Sanchez *in opuſc. to. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 3. n. 5.* Dicaſtillus *de juſt. lib. 2. tract. 1. diſp. 1. dub. 11. n. 144.* & Leſſium *lib. 2. c. 5. dub. 4. n. 12.* ubi tamen advertit, eum, qui in bello ex parte ſua juſto capitur, non contrahere veram ſervitutem. Quod ſi juſtitia belli utrimque ſit ambigua ob probabile jus partis utriuſque, capti utrimque fiunt ſervi; ut rectè Covar. *ex lege ſupradicta*, ubi tamen conſtare cœperit utri faveat parti juſtitia, tunc ea pars, quæ injuſtè cepit, debet captum in libertatem ſine pretio reſtituere. Procedit etiam hoc quoad infantes, qui licèt à victoribus occidi non poſſunt, poſſunt tamen fieri ſervi; quod probat Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. tom. 1. diſp. 6. ſect. 2. num. 12.*

5 Notandum eſt etiam hìc obiter, fas eſſe Chriſtianis, qui bellum juſtum cum Chriſtianis gerunt, Chriſtianos bello captos detinere, non ut ſervos, ſed ut ab illis, dum detinentur, ſint tuti, maximè ſi ſint Duces ſtrenui, è quorum libertate ingentia damna, atque non vulgaria timeantur: & divites, ut pecuniam aliquam juſtam, & moderata pro eorum libertate, & dimiſſione accipiant, ut videmus paſſim hoc tempore fieri in bello Belgico, quod nobis eſt cum Hæreticis Hollandicis, & Zelandicis; Calvinianis, Lutheranis, Zuinglianis, Armenianis, & cætera Hæreticorum turba, & peſte, quorum religio, cùm diverſa ſit, vera, & conſtans eſſe non poteſt. Et ita docet Fagundez *de juſt. l. 2. c. 1. n. 4.* Supra contentis in hoc §. ſupra in tr. 7. Ref. 30 & latè & melius in Ref. ejus ſeq.

R E S O L. VI.

An quis efficiatur ſervus ob delictum? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 6.

§. 1. Re-

§. 1. RESpondeo, quod quis poteſt in ſervitutem alterius redigi in pœnam delicti, ſine condemnatione judicis, quia ſicuti poteſt quis juſtè puniri morte, ita etiam ſervitute, ſive lege aliqua, & hæc Chriſtiani deferentes arma, vel alia prohibita ad Saracenos, poſſunt ab aliis Chriſtianis eos capientibus, in ſervitutem redigi, ut conſtat ex *cap. ita quorundam, de Judæis & Saracenis.*

2 Confirmantur etiam ſupradicta ex *c. eos, qui 32. diſt.* ubi Urbanus II. concedit ſecularibus Principibus facultatem, ut ſervituti ſubijciant fœminas, quæ contraxerint cũ initiatis ordinibus ſacris; ſi illi admoniti à ſuis Prælatis non deſtiterint. Item in concilio Toletano *9. c. cùm multæ 15. q 8.* Sancitũ eſt, ut filii, qui ex nefario Matrimonio cum initiatis ordinibus ſacris fuerint ſuſcepti, non ſolùm excludatur omninò ab hæreditate parentum, ſed etiã ſervi ſint in perpetuum ejus Eccleſiæ, ad quam initiatus ille pertinuit. Item libertus qui in eum ſe graviter ingratum exhibuerit, qui ſua ſpontè illum manumiſit, in pœnã delicti redigitur in ſervitutem *l. ſi manumiſſus, C. de liber. & eorum liberis, & Inſt. de capitis diminu. §. Maxima.* Præterea *c. de raptorib. 36. q. 1.* conſtituitur, ut ſi raptor cum rapta ad Eccleſiam confugerit, conſtiteritque raptam violentiam pertuliſſe, raptor ſervituti ſubiiciatur, at ſe redimendi liberam habeat facultatem. Si verò puella raptori conſentiat, illaque patrem habeat, raptor patri ſimili ſatisfactione teneatur. Et hæc omnia docet Malderus *de juſt. tract. 11. diſp. 5. dub. 2.* Dicaſtillus *de juſt. l. 2. tr. 2. diſp. 1. dub. 11. n. 146.* Leſſius *l. 2. c. 5. dub. 4. n. 14.* & Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de Juſt. t. 1. diſp. 6. ſect. 2. n. 13.* Fagundez *de juſt. l. 2. c. 1. num. 7.*

RESOL. VII.

An quis efficiatur ſervus titulo venditionis?
Et an liceat emere eum, qui ſe egeſtatis cauſa vendit? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 7.

§. 1. RESpondeo, quòd etiam ſervitus contrahitur venditione, qua quis ex libero fit ex ſua volũtate ſervus, quod quilibet liber poteſt ex natura rei validè efficere, quia non minus eſt dominus ſuæ libertatis, id eſt, ſuarum operarum quàm honoris, & famæ, & pecuniæ; ut tamen licitè fiat, requiritur aliqua rationabilis cauſa, aliàs eſſet prodigus, & profuſor ſuæ libertatis, quæ præſtantior eſt bonis fortunæ, honoris, & famæ: Ut tamen venditio libertatis validè fiat plures conditiones requiruntur jure Cæſareo *l. 4. ff. quibus ad libertatem,* & jure Caſtellæ *leg. 1. tit. 21. part. 4.* Prima conditio eſt, ut quis non ſe ipſum immediatè vendat, ſed per alterum. Secunda, ut qui patitur ſe vendi, ſit major vigintiquinque annorum. Tertia, ut intendat eſſe particeps prætii, & quod re ipſa ſit particeps illius. Quarta, ut emptor credat illum eſſe ſervum. Quinta, ut qui venditur, ſciat ſe eſſe liberum ante venditionem. Sexta, ut eum vendens ſciat eſſe liberum. Concurrentibus igitur ſimul his ſex conditionibus, valida eſſet venditio, & uſque adeò ille ſervus ementis efficitur, ut eſto ei poſtea pretium juſtum pro illo offeratur, non teneatur eum manumittere. Quod ſi quacũque de cauſa illũ manumittat, manet ille non ingenuus, ut antea erat, ſed libertinus. Quacũque autem illarum ſex conditionum deficiente, venditio eſt nulla, conceditur que vendito proclamatio ad libertatem. Hæc omnia conſtant ex *l. 1. & 4. ff. quibus ad libert. proclamare non liceat, l. liberis, ff. de liber. cauſ. l. non ideò, l. ſi miniſterium, C. eod. tit. l. & ſervorum, & l. homo liber ff. de ſtatu hom. ex §. penult. juſt. de ſtatu homin.* notat Gloſſa *ibi,* & cum ea D. Antonius, *3. par. tit. 3. §. 5.* Sylveſter, & Angel. *verb. ſervitus,* & Doctores communiter. Illud verò obſervandum eſt, jus hoc ſolùm habere vim, ubi jus Cæſareum vim habet. Quin & leges illæ ſolùm videntur loqui de liberis hominibus, qui cùm legibus illis ſint ſubjecti, permittunt ſeipſos vendi aliis hominibus, qui eiſdem legibus adſtringantur, ut ſatis innuit. *l. non ideò, C. de liber. cauſa.* Quo fit, ut ſi aliquis ejuſmodi legibus ſubjectus, ſe ipſum ſine illis conditionibus liberè vendat in loco, ubi leges illæ non vigent, venditio ſit valida: eò quòd jure naturali diſponere poſſit de ſua libertate, volentique & conſẽtienti non fiat injuria. Efficitur deinde, ut ſi aliquis legibus quidẽ illis ſubjectus, ſine illis conditionibus, emat aliquem in ſervum, attamẽ in loco ubi leges illæ non vigent, ut Æthiophem in Ætiophia, validus ſit contractus, vereque illi, qui emptus eſt, ſervus reddatur. Efficitur preterea, ut ſi homo legibus illis non ſubjectus, ſe ipſum ſine illis conditionibus vẽdat in loco, ubi hujuſmodi leges vigent, emptio ſit valida: eò quòd leges illæ ſolùm in favorem libertatis eorum, qui illis ſubijciuntur, latæ fuerint. Et hæc omnia docet Molina *t. 1. tr. 2. diſp. 33.* Malderus *de juſt. tr. 1. c. 5. dub. 2.* & Hurtadus *de juſt. 1. difficult. 21.* Leſſius *l. 2. c. 5. dub. 4. num. 16.* Sanchez *in Opuſc. t. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 3. num. 2.* Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. tom. 1. diſputat. 6. ſect. 2. num. 13.* Caſpenſis *in Curſu Theolog. tom. 2. tractat. 18. diſp. 5. ſect. 1. num. 3. & 4.* Megala *in p. 2. lib. 2. cap. 19. num. 5.*

2 Non deſeram tamen hìc adnotare Sayrum *in Clavi Regia lib. 9. cap. 9. num. 16.* & Trullench. *in Decalogum tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 6.* obſervare, ſextam conditionem ſuperiùs poſitam videlicet, ut qui ſervum emit arbitretur illum eſſe ſervum non reperiri in jure: Et ideò non eſſe neceſſariam, quod etiam docet Fagundez *de Inſtit. lib. 2. cap. 1. num. 9.* * Sup. hoc in R. ſeq. p. Delade autin. 5.

3 * Sed curioſa quæſtio eſt, & dubia, an liceat emere eum, qui ſe egeſtatis cauſa vendidit, nam ad gravem, vel extremã inopiã redacto gratis, & liberaliter lege charitatis cogimur ſubvenire Navarr. *in Man. c. 23. n. 65.* reſpondet id nobis licere facere; quoniam non compellimur lege miſericordiæ gratis ſuccurrere, ſufficit enim mutuò pecuniam dare, ac proinde etiã pretio dato operas hominis indigẽtis conducere. Sed certè diſtinguendum eſt: aut is qui indiget, nihil hìc, aut alibi habet, aut ſecus. Rurſus, aut nihil nunc habet, at revera habebit poſtea. Si igitur ita ſimpliciter indiget, ut nihil alibi habeat, nec poſtea ſit habiturus, liberaliter eſt ejus egeſtas ſublevãda, non pretio libertas emenda: Si autẽ alibi habeat, aut poſtea habiturus ſit, licet nobis vel mutuũ aliquid dare, vel ejus operas mercede conducere, vel pretio libertatem ejus emendo redimere. Pari ratione cuique licet ſeipſum vẽdere cauſa egeſtatis, qua parens laborat; item; ut Principem pretio redimat. Et hæc docet Azorius *p. 2. l. 2. c. 32. q. 2.*

RESOL. VIII.

An ſit licita emptio mancipiorum Æthiopum fieri ſolita ab aliquibus in Angola, Guinea, & Viridi Promontorio?
Et docetur poſſe Parentes in neceſſitate conſtitutos filios vẽdere. Imò poſſe quemquam ſe ipſum vendere in eadem gravi neceſſitate conſtitutum. Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 71. alias 70.

§. 2. AFfirmativam ſentẽtiam tenet Molina *de Juſt. t. 1. tr. 2. diſ. 34. per totam,* Caſpenſis *in Curſu Theol. t. 2. tr. 2. diſp. 5. ſect. 1. n. 11.* & Fagundez *in Decal. t. 2. l. 7. c. 12. n. 15.* quia hujuſmodi mancipia, ait ille, aut emuntur bona fide, aut mala, aut cum dubio illius. Si emantur bona fide, licitè emi, ſi verò mala, aut cum prædicta dubitatione, quòd juſtè captivi ſint, illicitè planè emi, & teneri emptores ad eos reſtituendos, & dimittendos amiſſo etiam pretio, quia huic fortunæ aleæ ſe expoſuerunt, quando eum mala fide; vel cũ eodem dubio emerunt; ſicut ille, qui rem alienam, & furtivam emit, aut de qua probabiliter dubitat eſſe furtivam, velit, nolit, tenetur eam reſtituere, quia ad id ſeſe expoſuit, quando ſub eodem dubio emit, juxta communem omnium doctrinam de qua infrà agemus,

2 Si verò à principio bona fide, & abſque dubio emerunt, poſtea ſubiit dubietas, in eo dubio melior eſt conditio poſſidentis, maximè quia quilibet venditor præſumitur bonus, & vendere quod ſuum eſt; quare ſi à principio quando aliquis mercator eos ſervos in Angola, aut Guinea emit, nullus erat rumor, nulla præſumptio, quòd illi injuſtè eſſent in ſervitutem redacti, ut venderentur, melior eſt conditio illius cùm ſit poſſidens,

3 Quando autem rumor eſt in iis Regionibus communiter aſperſus, multos in nundinas ad venditionem afferri, qui ſunt furto ablati; vel quando in eventu aliquo peculiari indicia aliqua probabilia concurrunt: quibus meritò timendũ ſit eos fuiſſe injuſtè captos, illicitum planè eſt eos emere, niſi facta prius diligenti inquiſitione conſtet liquidò eos juſtè vendi poſſe, & qui ita emunt, tenentur illos dimittere.

4 Deinde *ubi ſuprà* Fagundez obſervat in Guinea, & Angola eſſe aliquos dominos temporales Æthiopes, & Nigritas, Sobas vocant, qui habent certos Nigritarum pagos à tempore immemoriali inſtar pecorum, aut vaccarum, aut bovum caularum, ex quibus ad libitum ad venditionem extrahunt, quos volunt, & quando volunt: de his quidem qui iſtis caulis aluntur, & qui ex illis venduntur, certùm eſt nullum poſſe eſſe juſtum ſcrupulum in tali eorum emptione, vel quia ab initio filios ſuos hujuſmodi Sobis, ac Regulis in urgenti aliqua neceſſitate vendiderunt, & poſtea ita multiplicarunt, ut in pagulos dividerentur, vel quia in bello juſto capti fuerunt, & vita eis fuit relicta ſub miſera conditione ſervitutis, unde ſi hæc ita ſint, de his nulla poteſt eſſe juſta dubitatio, quòd juſtè, & ſine ſcrupulo vendantur & emantur.

5 Deinde ſciendum eſt poſſe parentes in gravi neceſſitate conſtitutos filios vendere, ut paſſim affirmant DD. & ex jure probant, & præſertim Mol. *tom. 1. de juſtit. tota diſp. 33. à §. tertia concluſio, & deinceps,* imò poſſe * quemquam ſeipſum vendere in eadem gravi neceſſitate conſtitutum, manifeſtũ eſt, ut idem docet Molina *ib.* & ideò in multis Indiæ, & Angolæ locis, in quibus ſæpè fames dirè admodum graſſatur, & miſeros premit incolas, fas eſt emere filios Infidelium, annona, vel pecunia, & parentes etiã illorum, qui ſe volunt vendere

Sup. hoc latè in R. ſeq. &c.

Sup. hoc in R. penultima §. ul.

dere in ſervos, in hujuſmodi miſeriis conſtitutos, ut doctè probat Molina allegatus. Neſas autem eſt denegare illis annonam ſi juſtum pretium pro illa offerant; ut ſic cogantur libertatē vendere; ſi tamen unus libertatē offerat, & alius pretium, nec utrique poſſis ſubvenire, fas tibi erit illum præponere, qui pretiū juſtum pro annona tibi oſtendit, ei qui libertatem pro ea offert. ut doctè animadvertit Molina *d. t. 1. de juſt. diſp. 33. §. tertia concluſio*, & de emptione, & venditione hujuſmodi nulla etiam eſſe poteſt dubitatio, quòd ſit juſta, modò juſtum pro ea pretium offeratur, & detur.

6 Sunt etiā ut dixi alii duo modi captivitatis inducendæ, vel cùm unus Nigritarum Rex adverſus aliū juſtum bellum habet, & multos captivat illorum, in quibus mortem cum vita commutavit ſub conditione ſervitutis, vel cū Rex juxta leges ſuas ob delicta aliqua ſupplicio mortis digna eos in captivos accipit, ut vendat, ne occidat & de his proceſſit doctrina tradita *n. 15. verſ. ſi verò, & n. 16.* nam ſi rumor erat communiter per eas regiones ſparſus bellū fuiſſe injuſtum, aut illos falſis criminibus impoſitis captivos à Rege ſuo fuiſſe factos; & id tempore venditionis in communi hominū opinione erat, tunc etiam diximus, licitè emi non poſſunt, & tenentur emptores eos dimittere, quia velint nolint ad id ſeſe expoſuerunt, quando cum eo dubio, & eo rumore emerunt. Et hæc omnia obſervat Fagundez, *ubi ſuprà*.

7 Verùm his non obſtantibus, emptionem ſupradictorum mancipiorum ferè ſemper tanquam illicitam damnat Mercado *de contr. lib. 5. c. 15.* Garſias *de Contr. par. 1. c. 17.* Palacius *de Contr. l. 2. c. 8.* & alii. Sed quando caſus in facti contingentia occurrerit, ne deſeras recognoſcere Sanchez *in Opuſc. t. 1. l. 1. c. 1. dub. 4. num. 10. & ſeq.* cum Trullench, *in Decalog. t. 3. lib. 7. cap. 2. dub. 8. num. 10.*

RESOL. IX.

An Pater, aut Mater in neceſſitate conſtituti poſſint vendere filiū, aut permutare, vel alio quocūq; contractu filiū alienare?

Et quid, ſi filius ſit conjugatus, emancipatus, ſacris Ordinibus initiatus, aut Clericus?

Et utrum, ſi occurrat æqualis Patris neceſſitas cum nimia paupertate, & egeſtate, aut etiam major, ut ſi in ſervitutem ſit redigendus, aut occidendus, vel mutilandus, niſi filium vendat, fas ſit Patri filium vendere?

Et an in ſupradictis caſibus, deveniente poſtea Patre in pinguiorem fortunam cogi poſſit, ut filium, quem ita vendidit, redimat? Ex p. 7. tr. 7. reſ. 8.

Sup. hoc in R. præcedenti Deinde etiam in princ. & in R. ſeq. etiam breviter in fine §. 1.

§. 1. RESpondeo affirmativè cum Hurtado *de juſt. diſp. 2. diffic. 21.* & aliis. Dico igitur quòd jure naturæ fas eſſet parentibus in gravi ſua neceſſitate filios vendere. Id quod ex Exodi 21. etiam colligitur. Cùm verò quodam referente Covar. *3. var. reſo. 14. n. 4.* lege Romuli licitum eſſet patribus ter vendere filios, ſi caſu ſemel, atq; iterū manumitteretur, idque etiam nulla parētes cogente neceſſitate; poſtea tamen jure Cæſareo *l. 1. & 2. C. de patrib; qui filios ſuos diſtraxerunt*, ſancitum eſt, ut non niſi nimia paupertate, & egeſtate parentes cogente, id liceat, alioquin ſit alienatio nulla. Præterea, ut quotieſcùque emptori illum pretium offeratur pro filio, aut filia ita vēditis, aut æquale aliud mancipium, is, qui ita fuit venditus, non ſolùm maneat liber, ſed etiam fiat ingenuus, ac ſi nunquam in ſervitutem incidiſſet. Quod de venditione dicitur, intelligerem etiā de permutatione, aut quocumq; alio cōtractu, quo filius alienaretur, ut graviſſimæ patris neceſſitati ſubveniretur. Meritò autem Covar. *loc. cit.* cū multis aliis, quos citat, affirmat, deveniente poſtea patre ad pinguem fortunam, cogi poſſe, ut filium, quem ita vendidit, redimat. Facultas autem illa, filios in gravi parentum neceſſitate vendēdi, intelligatur, interim dum filii ſub patria ſunt poteſtate; factis verò filiis ſui juris, parētibus nō licet, ut ait Gloſſ. *leg. 2. C. de patr. qui filios ſuos diſtraxerūt*, & habetur *l. 8. tit. 17. p. 3 legum Caſtellæ*, Affirmatque Arias Pinellus, *ad rub. C. de bon. matern. p. 2. n. 23.* Imò ſi filius eſſet conjugatus, eſto de jure communi non ideò egrederetur patriā poteſtatē, ut de hujus Regni, & Caſtellæ jure egreditur, vendi non poſſet: quia id cederet in detrimentum uxoris, neque etiam hodie poteſt pater vēdere filium ordinibus ſacris initiatum, ut Covar. *loc. cit.* ait: eſto, ordo ſacer eum non eximat à patria poteſtate. Præterea, qui filius de jure Cæſareo non eſt ſub matris poteſtate, de eodē jure vendi non poteſt à matre: ut affirmat Gloſſ. citata, & cum ea Arias Pinellus *loc. cit.* Dubiū eſt, utrū ſi occurrat æqualis patris neceſſitas, cum nimia paupertate, & egeſtate, aut etiam major, ut ſi in ſervitutem ſit redigendus aut occidendus, vel mutilandus, niſi filium vendat, fas ſit Patri filium vendere. Gloſſa citata, quam Covarr. *loc. cit.* & alii ſequuntur; negat, quoniam inquiunt, *l. 2. citata*, ſolū conceſſit facultatem in caſu nimiæ paupertatis, & egeſtatis. Placet tamen magis ſententia Pinelli *loco citato num. 27.* contrarium affirmantis. Ea namque lex per epiicheiam ad caſus, in quibus par, aut major eſt ratio, extendenda eſt; quoniam ſi ejuſmodi eventus legiſlatori tunc occurriſſent, illos procul dubio expreſſiſſet. Illud admonuerim, legem ſecundam citatā, ſolùm habere vim in locis, in quibus jus Cæſareum viget, ut de precedentibus dicebamus. Quare, & in Ethiophia, & in aliis ſimilibus locis, ſtandum eſt juri naturali, niſi fortè eo in loco jus aliquod peculiare ſit ea in parte. Quo fit, ut in eventibus, in quibus jure naturali fas eſt patri, aut matri propter egeſtatem, aut aliā ſimilē cauſā, filium vēdere, ſi venditio fiat in loco ubi nullum eſt peculiare jus, vēditio ſit valida; venditusq; maneat verè ſervus. Neq; verè illo privilegio fungi poterit, ut ſcilicet reddito pretio competēti, aut mancipio alio æquali, reſtituatur libertati ſitq; ingenuus, eò quòd lex illa in favorem libertatis eorum, qui legi illi ſubjecti ſunt, ſit lata. Idem dic, ſi in eodē loco vendatur aliquis, qui extra illum locum ſubjectus eſt juri Cæſareo, ut ſi aliquis noſtratū apud Ethiopes neceſſitate compulſus ſuum illis filium vendat. Et hæc omnia docet etiā Molina *de juſt. t. 1. tr. 3. diſp. 33.* cui ego addo Fagundez *de juſt. l. 2. c. 1. n. 9.* ubi ſic ait: Notat Pinellus *ad rub. C. de bonis maternis, 22. à n. 20.* communem eſſe Juriſtarum opinionē, quam ipſe etiam ſequitur, in tali caſu maximæ neceſſitatis, ſoli Patri, * non matri permitti venditionem prolis propter imbecillitatem animi, & conſilii inopiam, quæ in fœminis reperiri ſolet & quòd Pater diligat prolem conſtantius, mater verò intenſius: de jure tamen naturæ etiam matri competit prædicta venditio filiorum: notat etiam *n. 23.* unanimiter ſentire Doctores l. illam 2. *C. de Patribus, qui filios ſuos diſtraxerunt*, non procedere, quoad filios jam emancipatos, ſed tantùm quoad exiſtentes ſub patria poteſtate, quæ moderatio ſtando etiam in jure naturæ, videtur habere locum. Notat rurſus. *n. 27.* licèt in dicta lege ſolùm exprimatur caſus nimiæ famis, & egeſtatis, ſi tamen detur alia ſimilis, aut gravior neceſſitas v. g. ſi Pater ſit ab hoſtibus in ſervitutem abducendus, aut occidendus, vel mutilandus, niſi vendito filio, vel filia ſe redimat, extendendam eſſe legis permiſſionem ad hujuſmodi eventus, in quibus par, vel major ratio militat. Ratio eſt, quia hoc non eſt pœna, quæ reſtringi debeat, ſed eſt æquitas naturalis, qua filii ducente jure naturæ, tenentur ſuccurrere parentibus à quibus totum eſſe, & ſubſtantiam acceperunt.

* Sup. hoc in R. not. præced. & in eod. §.

2 Notandum eſt tamen hic cum Acacio Enxelio *de privil. Parentum, & Liberorum, Privil. 29. num. 22.* & aliis; Patrem non poſſe vendere filium Clericum.

Sup. hoc late in R. ſeq. à §. 1. D. Miſcellan.

RESOL. X.

An in extrema neceſſitate non ſolùm Pater, ſed etiam Mater poſſit vendere, aut donare vel permutare filium?

Et ſupponitur, quod homo liber vendi non poteſt. Ex p. 9. tr. 7. & Miſc. 2. Reſ. 27.

§. 1. CErtum eſt, quod homo liber vēdi non poteſt, etiamſi referatur in tempus, quo jam ſit ſervus. Ita prohibetur, *l. Sed Celſus, citata.* & *l. Si emptione, §. Omnium rerum, ff. De contrahenda emptione* & *§. 1. Inſt. de inutilib ſtipulation.* & *l. 15. tit. 5. p. 5.* Legatur Molina, *diſp. 340. n. 21. & diſp. 33.* Quando autē *l. Et liberi hom. ff. de contrahenda emptione*, dicitur valere venditionem liberi hominis factam ignoranti illum eſſe liberum; hoc dicitur ad effectum; quod venditor, qui liberum eſſe ſciebat, tenetur emptori ad intereſſe, juxta *§. ult. Inſt. de empt. & vend.* Si autem venditor ignoranter vēdidit, ſolùm repetit emptor pretium. Ita Ant. Gomez, *t. 2. variarum, c. 2. n. 50.* Legatur Molina, *diſp. 168. ad finem.* In extrema tamen neceſſitate famis, poteſt filius vendi à patre, ut habetur *in l. 2. C. de patribus, qui filios ſuos diſtraxerunt*, & ita docent communiter Juriſperiti, & Theologi, ut Dicaſtil. *juſt. lib. 2. tr. 9. diſp. 1. dub. 1. nu. 85.* & alii.

Sup. hoc ſup. in R. 8. & 9. §. Deinde, cum in principio.

2 Difficultas eſt, an hæc poteſtas extendatur ad matrem? Caſus eſt curioſus, & à paucis pertractatum invenio. Negativam ſententiam docet Georgius Acacius, *tr. de privilegiis parentum, & liberorum, privil. 21. n. 18,* qui citat Gloſſam, Baldum, Salycetum, & Azonem. Probari poteſt hæc opinio: primò: quia qui in poteſtate aliquid non habet illud vendere non poteſt: atqui in propoſito caſu famis, videlicet, & egeſtatis, permittitur patribus liberos diſtrahere: igitur in poteſtate liberos habere eos oportet. Jam verò matrē non habere in poteſtate liberos, expediti eſt juris. Sequitur proinde, quòd mater non poſſit liberos ex prædicta cauſa diſtrahere. Si tranſactione mater non poteſt liberos efficere ſervos; multò minus poteſt venditione eos in ſtatum ſervilem deducere: atqui verum eſt prius, per *l. Tranſactione 26. C. de tranſact.* Igitur, nec mater liberos vendendo efficere poteſt ſervos. Leges ſemper intelligi debēt juxta rubricam, ſub qua ponūtur. Atqui rubrica, ſub qua illa l. 2. collocata eſt, concepta eſt nominatim, & expreſsè de patribus, qui liberos diſtraxerunt, non autē de parentibus; ergo prædicta *l. 2.* illi rubricæ ſubjecta, nō de parētibus, ſed de patribus accipi debet.

Sup. contra in hoc §. in R. præcedenti ante medium, §. 1. Verſ. Præterea, & inter medium, & finem dicti §. Verſ. non mirum.

3 Sed, his non obſtantibus, affirmativæ ſententiæ

mor-

mordicus adhæret Hulricus Hunnius, *in vol. 2. Trutlerii, diſp. 28. Theſ. 4. q. 20.* Quia in toto illo titulo, *C. de patrib. qui lib. ſuos diſtrax.* nulla prorſus mentio fit patriæ poteſtatis, nec unico quidem verbulo innuitur, quod jus iſtud diſtrahendi liberos, effectus ſit patriæ poteſtatis, ejuſque intuitu patribus competat. Nec denique alio in loco juris noſtri ad patriam poteſtatem referatur, proinde veriſimile non eſt, jus iſtud effectum eſſe patriæ poteſtatis. Ex quo ſequitur, quòd jus iſtud diſtrahendi liberos ad matrem æquè, atque ad patrem ſpectet. Et ſanè alia longè ratio, ob quam parentibus conceditur poteſtas, accepto pretio diſtrahendi liberos, ab Imperatore indicatur *in d. l. 2.* neceſſitas videlicet, nimiaque paupertas, & egeſtas, in qua ſola ſeſe fundat Imperator. Atqui perperam hoc fieret, ſi præcipua illius diſtractionis ratio in patria poteſtate conſiſteret: per quam enim abſurdum foret, rationem conſtitutionis veram, ac principalem ſilentio involvere; aliam verò rationem ad rem parum pertinentem, aut ſanè minus principalem aſſignare; quod de tanto Imperatore præſumi non debet. Denique Imperator Conſtantinus *in d. l. 3. C. de patrib. qui lib. ſuos diſtrax.* utitur verbo; *Si quis*, Jam verò verbo hoc, *Si quis* tam fœminas, quàm maſculos contineri, author eſt Juriſconſultus *in l. 1. ff. de verbor. ſignif.*

4 Nec obſtant argumenta pro opinione negativa Reſpondet Hunnius, & ad primum aſſerit, laborare æquivocatione vocabuli, *poteſtas*. Cùm enim dicitur, quod quis in poteſtate non habet, illud diſtrahi non poſſe, nomine poteſtatis ſignificatur dominium. At in propoſita quæſtione poteſtas; non dominium, ſed jus illud quod parentes in liberos habent, denotat, quod à dominio diverſiſſimum eſt. Ad hæc, quod *d. l. 2.* permittit parentibus liberos ſuos ex cauſa famis, & paupertatis vendere: id planè ſingulare eſt contra jus commune receptum, ut ex *præcedente l. 1.* relucet: non igitur patriæ poteſtati, tanquam ejus effectus, adſcribi debet: alioquin ſemper & regulariter liceret parentibus, etiam extra hunc neceſſitatis caſum, liberos vendere.

5 Ad ſecundum quoque non eſt difficilis reſponſio: regulariter quippè, & ordinariè mater non poteſt ſua tranſactione liberos ſuos efficere ſervos, aut quacumque alia ratione in ſervitutem conjicere; id, quod vult, *d. l. 26. C. de tranſact.* Sed nec patri, extra prædictum neceſſitatis caſum, idem permiſſum eſt, *d. l. 1.* Si igitur ex *d. l. 26.* rectè infertur, quòd mater non poſſit ex cauſa paupertatis, & famis liberos vendere, ex eodem certè fundamento idem de patre quoque concludendum erit. Quocirca caſus *d. l. 2.* planè ſingularis eſt, & exceptionem à regula *d. l. 2.* continet.

6 Ad tertium reſpondeo, argumentum à rubro ad nigrum non eſſe perpetuum, nec neceſſarium, ſed probabile duntaxat, nec eo caſu procedere, quo ratio legis generaliter eſt ipſa rubrica: ex ratione enim legis, ut quæ legis eſt anima, lex potiùs capit interpretationem, quàm ex rubrica: & interpretatio, quæ ex legis ratione ſumitur, neceſſaria eſt: at quæ ex rubrica petitur, probabilis duntaxat. Jam verò, etſi rubrica ſit de patribus duntaxat concepta, ratio tamen legis ſecundæ ita generalis eſt, ut parentum utrumque ſexum comprehendat. Sed de ſola venditione *d. lex 2. Codicis* loquitur, nec donare, nec permutare filium licere colligit Baldus *in d. l. 2. q. 3.* Salyc. *ibi, n. 3.* Ego tamen, ut de donatione conſentio, quia contra rationem *d. l. 2.* non victus cauſa filium alienæ poteſtati tradit, qui donat, & eo non plus habet, quàm antea; ita de permutatione, ſi filium in ſervitutem tradat pro victu certo, aliud cenſuerim: idem enim egit, ac ſi vendidiſſet: permutatio enim unica eſt emptori, *l. 2. ff. de rerum perm.* imò vicem obtinet emptionis, *l. 2. C. eod. tit. §. item pretium, Inſt. de empt. & vend.* Et hanc ſententiam tenet etiam Azorius *ubi ſuprà*; hoc tamen admittens, ut diximus, in ſolo patre, ſed Hunnius admitteret etiam in matre.

RESOL. XI.

An quis ratione nativitatis efficiatur ſervus?
Et an poſſint fugere, qui à ſe, vel Parentibus legitimè ſunt venditi, vel in pœnam criminum juſtè ad ſervitutem ſunt condemnati?
Et eandem conditionem ſubit proles, quàm mater.
Et an peccet, qui conſilium ſervis ad fugam dedit?
Et an teneantur ad reſtitutionem totius damni inde ſequuti?

Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 9.

Sup. hoc infra in Reſ. 14. §. ult. circa in fine.

§. 1. ALius titulus, ex quo quis efficitur ſervus eſt conditio nativitatis. Qui namque naſcitur ex matre ancilla, ſive Pater liber ſit, ſive non, ſive naſcatur ex matrimonio legitimo, ſive ex copula fornicaria, eſt ſervus: quia partus ſequitur ventrem. Ita habetur *l. partum, Cod. de rei vendic. §. per. inſt. de jure perſonarum, §. Sed & ſi quis, inſtit. de ingenuis, cap. unico de natis ex libero ventre*, eſtque communi uſu in Hiſpaniis comprobatum. Si tamen mater, vel quando concepit, vel tempore partus, vel intermedio tempore libera ſit proles naſcitur libera: eo quod in favorem libertatis partus ſequatur ventrem pro quocumque tempore liber fuerit, dum fœtus intra illum contineretur. Ita habetur §. *Sed & ſi quis, inſt. de ingenuis*, traduntque Doctores communiter. Ubi tamen id in favorem libertatis conſtitutum non eſſet, natura rei potiùs poſtulat, ut ſolùm tempus partus ſpectetur, ſtandùmque eſſet juri, aut conſuetudini ejus loci. Si item quoad alia eſſet alicubi aliud peculiare jus, aut conſuetudo, nempe, ut proles ſequeretur patrem, vel ut ad illius ſervitutem neceſſarium eſſet utrumque parentem eſſe ſervum, vel aliud ſimile, ſtandum eſſet illi juri, aut conſuetudini, ut ex *c. fuit*, de conjugio ſervorum colligitur, & docet *eo loco* Panormitanus. Jus tamen Cæſareum, quo utimur, maximè hac in parte rationi conſentaneum eſt. Primò quoniam de matre conſtat: de Patre verò nihil poteſt eſſe certum. Secundò, quoniam mater periclitatur in partu: pater verò non item. Tertiò, quoniam licèt pater præcipuè ad generationem concurrat; partus tamen quodammodo eſt magis fructus matris, pluſque concurrit ad nutritionem, & educationẽ filiorum, & plus impeditur à ſervitio domini; tam dum gravida eſt, quàm dum proles educatur, quàm Pater. Et ita docet Malderus *de juſt. tr. 2. c. 5. dub. 2.* Molina *tom. 1. tr. 2. diſp. 33.* Leſſius *lib. 2. cap. 5. dub. 4. num. 13.* Fagundez *de juſt. lib. 2. c. 1. n. 5.*

2 Sed omnia ſupradicta procedunt de jure Civili; nam de jure naturæ contrarium dicendum eſſe putat Hurtadus *de juſt. diſp. 1. diffic. 11.* ubi ſic ait. Contrahitur ſervitus jure Cæſareo, & Caſtellæ, ratione nativitatis ex ea, quæ ſemper à puncto conceptionis ipſius prolis uſque ad partum incluſivè, eſt ancilla, quod ſi pro aliquo momento totius temporis dicti libera fuit, proles manet libera diſpoſitione juris Cæſarei, jure tamen naturali credimus prolem ancillæ naſci liberam, quia quamvis ſit fructus ancillæ, eſt tamen fructus intellectualis, & liberi arbitrii, qui ſicut ratione nativitatis non naſcitur ſervus matris adhuc liberæ, multò minùs naſcitur ſervus domini ſuæ matris ancillæ. Undè in Provinciis, in quibus jus Imperii non viget, aut non habetur aliud ſimile, proles relinquenda eſt libera.

3 Dicendum eſt igitur ex ſupradictis, quòd ſi mater fuit libera, quando concepit, aut in partu, aut tempore aliquo medio inter conceptum, & partum (etſi vel ad momentum) proles jure Cæſareo non contrahit ſervitutem; ut expreſsè habemus *inſtit. de ingenuis, §. Sed & ſi quis.* Ratio eſt, quia hoc ipſo momento, quò mater efficitur libera etiam proles libertati eſt reſtituta: unde calamitas matri ſuperveniens, non debet nocere proli libertatem aſſecutæ: præſertim cùm cauſa libertatis ſit maximè favorabilis. Ubi tamen nulla eſt lex, vel conſuetudo diſponens de ſervitute prolis, ſufficit ut mater in partu ſit ancilla quia proles in partu eſt fructus ancillæ, non liberæ. Ita ſervari dicitur apud pleraſque gentes, quæ jure communi Cæſareo non utuntur.

4 Ex dictis in Superioribus Reſolutionibus infertur. Primò, quòd qui à ſe, vel à parentibus legitimè ſunt venditi, fugere non poſſunt. Ratio eſt, quia cùm ſint facti ſervi per legitimum contractum in quem ipſi, vel parentes eorum loco juſtè conſenſerunt, tenentur contractui ſtare, nec poſſunt illum violare, abſque injuſtitia; ſicut nec alias venditiones.

5 Inferunt Secundò; quod qui in pœnam criminum juſtè ad ſervitutem ſunt condemnati, non videntur poſſe fugere: eſt communis ferè DD. ſententia. Ratio eſt, quia reus tenetur exequi juſtam ſententiam, ſi pœna talis ſit, ut non poſſit niſi per reum executioni mandari: atqui ſervitus eſt talis pœna; ergo: nam ſi ſervitus illa ſit valdè calamitoſa, probabile eſt fugere poſſe, oblata commoda occaſione: contrarium enim eſt nimis durum, & ſuperans humanam conditionem, præſertim talium hominum.

Sup. hoc in R. not. ſeq. à principio, & ſeq.

Sup. hoc infra in Reſ. 14. §. ult. in fine.

6 Infertur Tertiò, quod Proles eandem conditionem ſubit, quam mater. Undè ſi mater ſe vendidit, vel à parentibus juſtè vendita eſt, vel ob crimen ſervituti addicta, proles non poteſt fugere. Hinc ſequitur, eum, qui hujuſmodi ſervis conſilium, vel auxilium ad fugam præbet, peccare, & ad reſtitutionem teneri totius damni inde ſecuti: ut ſi fugit, & abſtulit ſimul 100. aureos, is, qui fugam ſuaſit, tenetur domino reſtituere non ſolùm pretium ſervi, ſed etiam damni, quod fugiens intulit; quia totius damni cauſa cenſetur.

7 Sed quid dicendum de ſervis bello captis, infrà redibit ſermo. Sed circa præſentem Quæſtionem ne deſeras videre Eminentiſſimum Cardinalem de Lugo *de juſt. tom. 2. diſt. 6. ſect. 2. num. 15. & ſeq.*

Sup. his in R. ſeq. §. 1. in fine, & lege §. 2. & ſeq.

RESOL. XII.

An ſervi capti in bello juſto tam inter Infideles, quàm inter Chriſtianos, poſſint licitè fugere ad ſua, vel ad alia Regna; vel peccent, & teneantur ſeipſos reſtituere?
Idem dicendum eſt de filiis eorum.
Et quid, ſi capti in bello juſto promiſerint ſe non fugituros?
Et an teneantur ad reſtitutionem, qui eis auxilium, aut conſilium ad fugam dederint?
Et an famulus, non ſervus, qui ob ſtipendium, vel cauſa ediſcen-

T 4 di

di officium cum Domino convenerit, ad certum tempus, & annorum numerum, peccet mortaliter, ſi à Domino fugiat?
Et ſi quæras, an ſi ſervus poſſit commodè ſe pecunia redimere, tuncne ille poſſit tuta conſcientia fugere, ut redeat ad ſuos?
Et ſi Dominus, qui ſervum cepit in bello juſto, eum alteri vendiderit, an tunc tuta conſcientia talis ſervus fugere poterit ab eo, qui eum emit? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 10.

Sup. hoc ſupra in tr. 7 Reſ. 19. & 19 §. ult.

§. 1. NOn ſolùm quæſtio procedit in bello inter infideles, ſed etiam inter Chriſtianos, ut ſi v. g. tempore induciarum Chriſtiani aggrediantur infideles, certum eſt quòd in tali caſu, ut notat Fauſtus *in ſpec. conſil. diſp. 1. qu. 28.* efficiuntur ſervi infidelium: Difficultas ergo eſt, an licitè poſſint fugere? Et negativam ſententiam ex Navarro, Turrecremata, D. Antonino, & aliis docet Molina *to. 1. tr. 2. diſp. 37. concl. 1.* ubi firmat, quòd captus in bello ita juſto, ut de juſtitia capientium, & injuſtitia adverſariorum conſtet, lethaliter peccat, ſi fugiat dominum ſuum, teneturque ſeipſum reſtituere, eſto ad ſuos pervenerit. Probatur primò, quoniam poſſeſſor erat legitimus ac indubitatus illius dominus, & ipſe fugiendo ſeipſum ab eo furatur, ut habetur *l. C. de ſervis fugitivis:* ergo & peccat lethaliter, & tenetur ſeipſum reſtituere, non ſolùm ex parte injuſtæ acceptionis. Confirmatur eum peccare lethaliter, etiam ſi extra fines capientiù, atque ad ſuos fugiat, quoniam *l. 3. C. eod. tit.* ſtatuitur, ut deprehenſus in ejuſmodi fuga, puniatur, vel amputatione alterius pedis, vel deputatione ad metalla: tam gravis autem pœna non poteſt juſtè ſtatui, niſi pro culpa lethali. Hac verò in re potius ſtandum eſt legibus Codicis, quàm Digeſtorum, non ſolùm quòd poſteriores ſint, ſed etiam quòd ſint Principum Chriſtianorum, ſtatuantutque ſuppoſita juſtitia, quæ in Chriſtianorum bellis eſſe debet. * Ac ſanè conſuetudine eſt receptiſſimum, ſervos fugientes tunc maximè puniri, quando deprehenduntur fugere ad ſuos, quocumque titulo in ſervitutem juſtè ſint redacti. Adde, ſi nefas eſſet punire ſervos bello juſto captos, & ad ſuos fugientes, inutilem admodum fore ejuſmodi ſervitutem. Quotidie namque ſervi fugam arriperent ad ſuos, ſcientes ſe nec peccare, nec poſſe licitè pro ea fuga puniri. Undè plus domini inſumerent in eis quærendis, & aſportandis, quàm eſſet eorum, tum obſequiù, tum etiam valor. Præterea, ejuſmodi ſervitus dominis eſſet multorum peccatorum occaſio, dum continere ſe non poſſent, quin ſervos toties fugam ad ſuos arripientes, eaque tot damna ipſis inſerentes, punirent: quare potiùs homines juſtè interficerent hoſtes ſuos in bello, quàm ad tale ſervitutis genus eos aſportarent; quod in detrimentum ipſorummet ſervorum redundaret. Ita Molina; unde addit; * ſuadentem fugam homini bello juſto capto, aut ad eam illum adjuvantem, teneri reſtituere domino valorem mancipii, & ſi quæ alia damna illi ulteriùs inde ſequantur. Et hanc ſententiam Molinæ tenet etiam noviſſimè Machadus *de perfecto Confeſſario tom. 2. lib. 6. part. 7. tit. 6. part. 7. tit. 13. documento 3. n. 4.*

* Sup. hoc in fra in Reſ. 13 §. 2.

* Sup. hoc in Reſ. præcipitè, & peculi ſpecialiter ad medium, à lege §. Ex hoc in hujus Reſ.

2 His tamen non obſtantibus, affirmativæ ſententiæ adhæreo, quam tuetur me citato, Trulleneh. *in Decal. to. 2. lib. 2. cap. 2. dub. 6. num. 6.* Sanchez *in Opuſc. tom. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 6. num. 5.* Turrian. *de Juſtitia, diſp. 32. dub. 2.* Caſpenſis *in curſu Theol. tom. 2. tract. 28. diſp. 5. ſect. 1. num. 7.* & Leſſius *lib. 2. cap. 5. dub. 5. num. 14.* ubi affirmat poſſe ſervos bello captos fugere ad ſuos, non tamen dominis perſequentibus vi reſiſtere: & probat hoc ex legibus Civilibus, & ex multis rationibus: Primò, quia cùm hæc ſervitus communi conſenſu gentium ſit introducta; non debet ejus conditio magis onerari quàm conſuetudine totius orbis ſit receptum: atqui conſuetudo habet ut tales ſervi ſine conſcientiæ ſcrupulo poſſint ad ſuos fugere: neque hoc cenſetur illicitum, niſi fortè * dediſſent fidem de non fugiendo, & ea lege vita eſſet condonata, tunc enim tenentur ſtare promiſſis. Secundò quia hæc ſervitus cæteris eſt nobilior, minuſque probroſa: unde etiam in viros nobiles cadere poteſt: ergo non eſt cogenda in eas anguſtias, in quas aliæ ſervitutes. Tertiò, ſi non poſſent fugere, beneficium illud legum, quo conceditur libertas in termino, eſſet inutile, quia non poſſent illud niſi per peccatum conſequi, unde eſſet illecebra ad peccandum.

* Sup. hoc ſub infra in §. Limitantur hujus Reſ. & in aliis quas not.

3 Ex his infertur licitum eſſe cooperari hujuſmodi ſervo ad fugam; modo ſcandalum, & aliæ indebitæ circumſtantiæ abſint. Secundò, idem eſſe judicium de prole; quia non eſt deterioris conditionis ſuo parente. Tertiò, idem jus permanere, etiamſi decies quis vendatur: nam jure belli ſervus cenſetur, cujus primæva ſervitus ſic eſt conſtituta, etiamſi decies vænierit.

Sup hoc ſupra in hoc §. 1 hujus Reſ. & in aliis ejus not.

4 Limitantur ſupradicta, niſi capti bello juſto promiſerint ſe non fugituros, tunc enim tenentur fidem ſervare. Ita ex multis Sanchez *ubi ſuprà num. 6.* qui etiam *dub. 7. num. 3.* notat ſervos bello juſto captos, non ſolùm in patriam fugere poſſe, ſed etiam alibi extra hoſtium confinia; igitur poſſunt fugere abſque peccato, etiam in omnibus Regnis, diſtinctis tamen à loco captivitatis. Licèt contrarium doceat noviſſimè Fagundez *de Juſt. lib. 2. cap. 2. num. 18.* ubi ſic ait: Procedit hæc opinio de fuga ad ſuos, quia hæc ſola eſt jure, & conſuetudine conceſſa ad recuperandam libertatem, unde non licet eis fugere ad Evangelium extra poteſtatem Domini, ut rectè hæc ait ſententia, quia privant dominos injuſtè ſervitio eis de juſtitia debito, ubi notabis fugas ſervorum Æthiopum, qui in bello ex noſtra parte juſto à nobis capti fuerunt, communiter eſſe injuſtas, & vagabundas, quia ita carent ſpe evadendi ad ſuos, ut hoc etiam nomine miſera ſit illorum conditio. Ita ille.

Sup. hoc ſupra in tr. 7 R. 19. §. Limitando, & in Reſ. 19 §. ult. & hic ſupra in §. His tamen, hujus

Reſ. poſt medium, ver. niſi fortè, & in tr. 8. tr. 4. ex R. 31. lege doctrinam §. Quod ſi à medio uſque in finem.

5 Et tandem Gaſpar Hurtadus *de Juſt. diſp. 1. diffic. 21.* docet dictos ſervos jure Cæſareo, & Caſtellæ, ſi ad ſuos pervenerint, ita conſequi libertatem, ut quamvis poſtea cauſa mercaturæ, aut alia cauſa ad terram dominorum redeant, non poſſint in ſervitutem retrahi. Ita tamen ſervi, jure juſti belli capti, poſſunt licitè ad ſuos fugere, ut etiam poſſint venditi. Et idem eſt de filiis eorum, qui non alio titulo ſunt ſervi, niſi quia ſunt geniti ex eis. Ita Hurtadus.

6 Non deſeram tamen hic obiter quærere, An famulus non ſervus, qui ob ſtipendium, vel cauſa ediſcendi officium cum Domino convenit, ad certum annorum numerum, peccat mortaliter, ſi à domino fugiat? Reſpondeo cum Petro Navar. *lib. 3. cap. 1 num. 204.* non peccare, ſi aliqua cauſa rationabilis adſit; ut ſi dominus aſperæ ſit conditionis, & eum malè tractet, aut nimis parcè cibaria præbeat, ita ut vix ad eum ſuſtentandum ſufficiant, vel ſi non eum bene doceat officium, vel ſi melior occaſio illi ſeſe offerat à ſervitute aliena; & utilior vivendi modus. Non enim tenetur cum notabili ſuo de novo emergente damno, ſtare contractui, neque dominus eſt rationabiliter læſus. At peccat mortaliter primò ſi ex fractione obligationis ſequatur domino damnum notabile, vel quia non inveniat alium, vel quia in tali occaſione receſſit, ex qua notabiliter dominus damnificatur, in quo caſu tenetur ſe domino reſtituere. Secundò, aliqui putant etiam mortaliter peccare, ſi abeat abſque ulla cauſa, quamvis nullum damnum domino ſequatur. Exiſtimo tamen cum Navarro non peccare mortaliter, ſed cantùm venialiter, quia violatio fidelitatis eùm abeſt injuſtitia, ſolùm eſt peccatum veniale. Et hæc omnia docet Trullench *loc. cit. num. 8.*

7 Nota etiam hic obiter, quòd ſi quæras an ſervus poſſit commodè ſe pecunia redimere: tunc ne ille tuta etiam conſcientia fugiet, ut redeat ad ſuos? Reſpondeo minimè, quia jus gentium ſolùm concedit, ſive permittit, ut fugiat, quando aliter recuperare nequit. Quid ſi dominus, qui ſervum cepit in bello juſto, alteri eum vendiderit, tutane conſcientia talis ſervus fugere poterit ab eo, qui illum emit? Poterit, quoniam emptor tacita ejuſmodi conditione emiſſe intelligitur, nec itidem venditor plus juris in emptorem tranſtulit, quàm ipſe haberet. Et ita docet Azor. *tom. 2. lib. 2. cap. 35. quæſt. 3.*

RESOL. XIII.

An ſervi Turcarum, & Maurorum non ſolùm poſſint fugere, ſed etiam ab illis, non autem ab aliis, auferre, quidquid potuerint, & hoc ſine aliquo onere reſtitutionis: vel teneantur illud reſtituere, ſi commodè facere poſſint, aut certe in uſus pios impendere? Ex part. 7. tract. Reſ. 11.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Filliucius *tom. 2. tr. 28. part. 2. cap. 3. num. 56.* ubi ſic ait. Etiamſi ſervus nulla injuria, vel damno affectus ſit, tamen ſi ſit apud Turcas, vel alios Chriſtiani nominis hoſtes, poteſt præſertim inops accipere neceſſaria ad fugam à ſuo domino, non autem ab aliis. Ratio eſt, quia ſemper à ſuo domino poſſet jure petere mercedem ſui laboris, & obſequii præſtiti, & quando nil præſtitiſſet, injuriæ ob retentionem in captivitate injuſta. Dixi, non autem ab aliis: quia etſi Cajet. *2. 2. q. 64. art. 8.* videatur concludere univerſaliter, licere Chriſtianis ſpoliare Turcas, & Saracenos ſuis bonis, ob juſtum bellum quod publicè ſemper intercedit cum illis, tamen ſi ſermo ſit de iis, qui publica auctoritate id faciant, libenter admittimus. At ſi de iis, qui privata auctoritate id agant, non videtur tutum, quia rapina, & furtum eſſet: & Turcæ etiam res ſuas juſtè poſſident: ut docet S. Thomas, *quæſt. 66. art. 8. ad 2.* & pluribus docet Azor. *d. quæſt. 7.* Quòd ſi ſervus egeret extremè, vel graviter, poſſet abſque dubio ſurripere ea, quæ ad aliquot dies, in quibus probabiliter eamdem penuriam paſſurus eſſet, ſufficerent; & deinde licebit in iis locis per quæ fugiendo tranſit, ea ſibi capere, quibus provideat ſuæ extremæ, vel gravi neceſſitati. Ita Filliucius.

Sup. hoc ſup. in tr. 7 Reſ. 19. §. Et omnia, & late in tom. 8 tr. 7. Reſ. 3 paulo poſt initium, & ſeq.

2 Sed ego * Alibi ex Molina, & aliis affirmativam ſententiam docui, & nunc iterum doceo cum Leſſio *lib. 2. c. 3. dub. 5.*

* Alibi ſignanter in R. 1 not. præterita, § Sed ego.

dub.5.num. 18. ubi ſic ait. Servos certum eſt poſſe fugere ſi non ſint juſtè in ſervitutem tracti, nec ſolùm fugere, ſed etiam vi repellere impedientes, & ſurripere à ſuis dominis quantum ſatis ad compenſationem injuriæ, & operæ præſtitæ; imò quantum poſſunt, ſi adhuc duret bellum quod ex parte capientium ſit injuſtum: quia tunc poſſunt hoc modo nocere hoſti, ex tacito Principis juſtum bellum gerentis conſenſu, ut rectè notat Molina. Sic Chriſtiani à Turcis capti poſſunt eos ſpoliare, & fugam capeſſere. Ita Leſſius.

3 Unde Machadus *de Perfecto Confeſſ. tom. 2. lib. 7. part. 7. tract. 13. docum. 3. num. 2.* ſic ait. (*Por comun enſenan los Doctores, que el Chriſtiano que eſta cautivo en tierra de Moros, ò Turcos, ò qualeſquiera otros Infieles, no ſolamente puede huirſe licitamente del poder de ſu ſenor por engano, fraude, fuerta, ò favor neceſſario de ſus companeros; ſino que tambien le es licito en recompenſacion de los agravios que ha recebido; y del ſervicio injuſto que ha hecho à ſu ſenor, hurtarle quantidad competente con que hazer recompenſacion; y eſto no ſolo al ſenor, ſino tambien à qualquiera otro enemigo, y ſegun preſunta valutad del Principe afirman, que no ſolamente les pueda tomar la quantidad baſtante para recompenſar los danos proprios, ſino tambien toda la que ceſſando el eſcandalo pudieſſe tomar de qualieſquiera enemigos. Si bien Cayetano, y otros niegan, que por autoridad particular, pueda el Chriſtiano que eſta cautivo entre Infideles, tomarles mas de lo que fuere el dano que huviere recebido, ò lo preciſamente neceſſario para el camino.* Hæc ille; ſed tu ne deſeras noſtram ſententiam quàm etiam tenet noviſſimè Fagundez *de juſt. lib. 2. cap. 2. n. 2.* Undè non eſt audiendus Azorius *tom. 2. lib. 2. cap. 34. quæſt. 7.* ubi ſic ait. Quid faciendum, quando Chriſtianus ſervus redierit, & ex bonis Turcæ, vel Saraceni fuerit aliquid furatus, illudne reſtituere debebit? Reſpondeo reſtituendum eſſe, ſi id commodè fieri poſſit: aut certè in uſus pios impendendum, nam alienum nemo retinere ullo jure poteſt: & cum domino illud reddere commodè nequeat, vel quia ignotus eſt & incertus, vel quia ita longè abeſt, ut ad eum res ſuas mitti tutò nequeat, in pauperes erogari debent; non tam, quia id fit in rem, & commodum domini, quàm quod Reipublicæ auctoritate conſtitutum eſt, ut res aliena, quæ domino reſtitui non poteſt, in uſus pauperum impendatur. Ita ille. Sed me conſulente, ſervi Chriſtiani à Turcis fugientes bona ab ipſis ſublata ſecurè ſibi retineant, & expendant; etiam in quacumque maxima quantitate.

R E S O L. XIV.

An ſervi ex pœna delicti poſſint fugere?

Et deducitur poſſe licitè fugere à triremibus eum, qui juſtè ad eam pœnam damnatus eſt.

Et obſervatur quòd proles ſequitur matris conditionem, unde ſi mater ſe vendidit, vel à Parentibus vendita eſt; vel ob crimen ſervituti addicta eſt, proles non poteſt fugere. Ex p. 7. tract. 7. Reſ. 12.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. & inferius ſecundo.

§. 1. AD hoc dubium ex Leſſio *ſuprà*, reſponſum eſt, nunc autem ad lucem verba Eminentiſs. Cardin. de Lugo *de juſt. tom. 1. diſp. 6. ſect. 3. num. 28.* ubi ſic ait: Hoc argumentum petit deciſionem illius dubii, quod deeſſe videbatur ad completam reſolutionem quæſtionis in titulo propoſitæ; nempe an ſervi ex ſententia in pœnam delicti facti poſſint licitè fugere: de quibus auctores noſtræ ſententiæ nihil dicunt: nam Sanchez ſolùm dixit, eos, qui à ſe, vel à patre venditi ſunt, non poſſe; ſervum verò bello captum poſſe licitè fugere. Turrianus etiam illud membrum ſervitutis omiſit. Rebellus verò *d. q. 12. num. 2.* dixit, convenire omnes, quòd ſervis ratione delicti per juſtam ſententiam ad ſervitutem damnatis fugere non licet. Melius tamen Leſſius *d. dub. 5. n. 22.* dixit, doctrinam illam intelligi debere de ſervitute, quæ non ſit valdè calamitoſa, ab hac enim probabile eſt fugere poſſe, oblata commoda occaſione: contrarium enim eſſet nimis durum, & ſuperans humanam conditionem præſertim talium hominum. Et quidem cùm ipſe Leſſius, Corduba, Bañes, Ledeſma, & alii, quos affert & ſequitur Sanchez *lib. 6. in Decal. cap. 8. n. 16.* dicant poſſe licitè * fugere à triremibus eum, qui juſtè ad eam pœnam damnatus eſt, conſequenter idem debent dicere de eo, qui ad talem ſervitutem damnatus eſſet, quæ à prædicta triremium pœna parum diſtat. Ita Eminentiſs. Cardinal. de Lugo. Vide etiam Fagundez *de Juſt. lib. 2. cap. 2. num. 8.*

Sup. hoc in tertia Reſ. 31 & in 10 . . . Reſ 108. Notandum ſecundo, curſim, in . . . & in Reſ. 121 §. . . paulò poſt . . . longo tempore.

2 Non deſinam tamen etiam hìc apponere verba Gaſp. Hurtadi *de Juſt. diſp. 1. diffic. 21.* ubi ſic ait: Quamvis communius, & probabilius ſit eum, qui in pœnam juſtè condemnatus eſt in ſervitutem, non poſſe licitè fugere, non tamen caret probabilitate, quòd poſſit fugere oblata occaſione commoda; præſertim ſi ſervitus ſit calamitoſa, quia contrarium eſt durum, & ſupra conditionem humanam. Ita ille. Cui etiam addendus Trullench *in Decal. tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 6. num. 3.* qui *num. 4.* obſervat, quòd proles ſequitur matris conditionem, unde ſi mater ſe vendidit, vel à parentibus eſt vendita, vel ob crimen ſervituti addicta, proles non poteſt fugere.

Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. à principio, & ſig. ante in §. . . . tio.

R E S O L. XV.

An ſervi in caſu, quo poſſint licitè fugere, ſi inveniantur, poſſint à Dominis puniri?

Et an ſervitus poſſit præſcribi inter abſentes 20. annos bona fide, & inter præſentes, an decem anni ſufficiant?

Et quid, ſi mala fide fugiant, an efficiantur liberi poſt 30. annos? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 40.

§. 1. SUppono ex dictis ſupra ſervos, & mancipia bello etiam juſto capta, veluti Turcas & Mauros juſtè, & licitè poſſe fugere, & juvari re, & conſilio ad talem fugam (quia qui jure poteſt aliquid licitè, & juſtè facere, poteſt etiam ad id conſilio, & opera juvari) modò fugiant in propriam patriam, vel in alia Regna ubi libertatem conſequantur, vel ad Civitates amicas, veluti Turcæ ad Mauros, non tamen ut vagentur per Regna, & loca ubi ſunt ſervi.

2 * His ſuppoſitis, quæro an poſſint licitè domini hujuſmodi ſervos punire, quando illis conſtat, quòd ad ſuos, vel ad regna ubi ſunt liberi, effugiant. Leſſius *lib. 2 cap. 15. de modo acquir. domin. dub. 5. num. 27.* affirmat, non quòd illi peccent fugiendo; ſed quòd hoc privilegium de fuga videtur illis conceſſum, cum hoc onere in favorem dominorum, ſicut in carceribus detenti licitè poſſunt fugere, & rumpere carceres & tamen ſi deprehendantur juſtè puniuntur, *leg. 1. ff. de effractoribus.* Alii autem dicunt nullo pacto licitum eſſe dominis illos ob eam fugam punire: ſi autem id faciunt, ideò eſt, quia illis non conſtat de fuga ad ſuos, & quia præſumunt eos fugere ad divagandum.

* Sup. hoc ſup. in Reſ. 12. § 1. ad medium, verſ. At ſunt.

3 Notandum eſt tamen hìc obiter, quòd ſervitus poteſt præſcribi inter abſentes 20. annis cum bona fide, unde ſi ſervus fugiat ad divagandum inter Chriſtianos bona fide, putans ſe non eſſe captivum, & 20. annis maneat inter Chriſtianos, præſcribit ſervitutem, & manet de jure liber, inter præſentes decem anni ſufficiunt ad præſcribendam libertatem: ſic docent communiter Doctores, Petrus Navarra *lib. 3. cap. 1. num. 210.* & ſtatuitur *in leg. 13. tit. 29. part. 3.* docet Gregor. Lopez *ibi*; ſi verò fugiat mala fide, efficitur liber poſt triginta annos; ſed hoc de Jure Civili, & Cæſareo; nam de jure Canonico nunquam præſcribit malæ fidei poſſeſſor, poſt latam tamen ſententiam de libertate poterit in conſcientia acquieſcere; quia leges præſcriptionis ad pacandas etiam conſcientias latæ fuerunt.

R E S O L. XVI.

An Chriſtiani mancipia infidelium teneantur in conſcientia ſolvere gabellas à Principibus impoſitas?

Et an Princeps etiam Infidelis poſſit tributa imponere ſolvenda à Chriſtianis per ejus Regnum tranſeuntibus? Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 66. aliàs 65.

Pro prima diff. hujus . . . in 10 . . . tr. 6 Reſ 19. §. ultim.

§. 1. REſolutio hujus caſus dependet ab illa Quæſtione, An principes Infideles habeant auctoritatem imponendi gabellas ſolvendas a Chriſtianis, & de hoc Dubio ego alibi egi; & ad illud noviſſimè ſic reſpondet Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. tom. 2. diſp. 36. ſect. 1. num. 16.* Dubitatur ultimò, an Princeps etiam Infidelis poſſit tributa imponere ſolvenda à Chriſtianis per ejus Regnum tranſeuntibus. Negant aliqui ejuſmodi tributa à Chriſtianis deberi. Ita Hoſtienſis, Antonius, Tabiena, Archidiaconus, Angelus, Roſella, quos affert Sanchez *dicto cap. 4. dub. 5.* Alii è contra docent, deberi hæc tributa omnibus Principibus Infidelibus: tum quia hoſti etiam eſt fides ſervanda, *cap. innocens, 2. 2. quæſt. 4. & capit. noli 23. quæſt. 1.* Tum etiam, quia licèt Princeps Infidelis injuſtè alienum Regnum uſurpet: illud tamen dominium non pertinet ad mercatores tranſeuntes, ſed ad Principem Chriſtianum, cujus Regnum illud erat; quare non poſſunt mercatores compenſari ſibi uſurpatione tributi: ita Rainerius apud Sylveſtrum *verb. gabella, 3. quæſt. 4.*

Alibi in Reſ. not. . . . & in eod. §. & non in alia Reſ. nec loco, . . . egit.

2 Tertia ſententia verior diſtinguit inter Principem Infidelem juſto titulo poſſidentem Regnum, & illum, qui injuſto titulo illud poſſidet injuſtè Chriſtianis ablatum. Primò itaque debentur tributa etiam à Chriſtianis tranſeuntibus, vel negotiantibus; Secundò non debentur, niſi præcedat pactum de illis ſolvendis. Ita Vaſquez *dicto capit. 6. dub. 1. num. 21.* & alii, quos affert, & ſequitur Sanchez *dicto dub. 5.* Probatur prima pars, quia illi ſunt veri & legitimi Principes; quare ab omnibus jure naturæ debetur illis quicquid Principi debitum eſt: Ergo ſicut Chri-

ſtiani

ſtiani tranſeuntes per Regnum alterius Principis Chriſtiani, debent ibi tributa juſta ſolvere, ſic etiam debebunt tranſeuntes per Regnum legitimi Principis infidelis. Secunda verò pars probatur, quia illi non ſunt veri Reges, nec habent titulum: non ergo obligant eorum leges ut potè à poteſtatem non habente conditæ, & per conſequens tributi lex non obligat Chriſtianos illuc tranſeuntes.

3 Hanc doctrinam limitant Primò, ut etiam præcedente pacto de ſolvendis tributis, non ſit obligatio ſolvendi, quando pactum non fuit liberum, ſed metu extortum à Principibus ſecundi generis. Ita Roſella apud Sanchez *numer. 6.* qui etiam limitationem approbat. Secundò limitant, ut debeant etiam eiſdem Principibus tyrannis tributa ſolvi, quando ſine perjurio, ſcandalo, aut mendaciis negari non poſſent. Ita idem Sanchez *num. 8.* Denique Tertiò limitant, ut debeant eiſdem ſolvi, ſi Princeps ille Infidelis pacem feciſſet cum Rege Chriſtiano, ad quem Regnum illud pertineret, ſolvendo ei pro Regno tributum annuum: tunc enim jam ex voluntate veri domini, & non tyrannicè Regnum poſſideret, Ita cum Medina, & Corduba idem Sanchez *numer. 9.* Hucuſque Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo.

4 * Et ideo ad caſum propoſitum ex ſupradicta doctrina cum ſupradictis limitationibus aſſero Chriſtianos Mancipia Turcarum non eſſe in conſcientia aſtrictos ſolvere eorum gabellas; nec obſtat eis ſervitus; nam nomine tantùm ſunt ſervi, ſed revera liberi ſunt. Et ita ego in facti contingentia probabiliter conſului, cùm olim eſſem Rector Theologus Regiæ Archiconfraternitatis Redemptionis Captivorum Regni Siciliæ: nam quidam Chriſtianus a nobis redemptus à Mauris, cùm ibi haberet parvum peculium per intermediam perſonam negotiabatur, & aliquando gabellas defraudabat; Et ego tutò eum liberavi ſupradicto ſcrupulo.

* Suprà hac in tract. 4. [illegible] Reſ. 18. §. [illegible]

RESOL. XVII.

An ſervæ, quæ à Domino ad turpia ſollicitantur, acquirant libertatem?

Et an doctrina hujus quæſtionis extendenda ſit ad maſculum etiam ſervum, ſi Dominus ad turpia illum compelleret, vel quia inhumaniter illum tractat, an abſque peccato etiam fuga ei liceat?

Et an ea, quæ hic ſervus poſt fugam acquirit, Domino acquirat? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 13.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Machadus *de perfect. Confeſſ. tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 13. docum. 9. numer. 4. Si quando el ſenor ſolicita, ò impone neceſſidad à ſu eſclava para que peque con el, conſiga libertad, no conſta expreſſamente del Derecho. Con todo eſſo comunmente ſienten los Dotores, que en tal caſo puede ella con buena conciencia huirſe de ſu ſenor, y tratarſe como libre, ò pedir ante la juſticia que la venda. Si bien otros Autores Claſſicos fundados en la ley que trata deſta materia deſienden, que puede en tal caſo la eſclava de quien ha uſado mal el ſenor, implorar el auxilio de Obiſpo pidiendo libertad; y que deve el Obiſpo, conſtandole dello, compeler con cenſuras, y todo rigor de Derecho al ſenor, à que conceda libertad à la eſclava, por aver uſado mal della. Y una gloſſa celebre de la ley citada aun dize, que todos los Dotores han entendido ſiempre, que por la dicha ley puede el Obiſpo por ſi, dar la libertad à la eſclava.* Ita ille; cui ego addo Fagundez *de Juſt. libr. 2. capit. 6. numer. 1.* Molinam *tom. 1. tract. 2. diſput. 38.* Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 5. capit. 2. dub. 6. numer. 2.* Et rectè hanc doctrinam cum Domino meo Eminentiſſimo Cardin. de Lugo *de juſt. tom. 1. diſput. 6. ſect. 4. num. 30.* puto extendendam eſſe ad maſculum, etiam ſervum, ſi dominus ad turpia compelleret.

2 Sed pone ſervum à domini ſui ſervitute ſe ſubtraxiſſe, quia vel a domino incitabatur ad peccandum, & rogatus deſiſtere nolebat, vel quia inhumaniter tractabat, in quibus caſibus ſervis fugam abſque peccato licere omnes Doctores docent; quæritur, an ea, quæ hic ſervus poſt fugam acquirit, domino acquirat? & Reſpondetur affirmativè, nam verè adhuc illius domini ſervus eſt, & ceſſantibus his cauſis, ad eum reverti tenetur; quia ſolùm ad evitandum animæ, vel corporis notabile periculum fuga licet, ſuo autem dominio dominus ideò ſpoliandus non erit, niſi forte tanta eſſet domini inhumanitas, ut meritò ſervus libertatem acquireret, cujuſmodi eſt illa, de qua loquitur text. *in l. unica, §. ſed ſcimus, Cod. de latina libert. tollend.* ubi ſi dominus ad ſervi languidi curam ipſi ſufficeret, & ad xenodochium mitteret, libertatem ſervus acquireret, & ſuccedere ei talis dominus minimè poſſet. Et hæc omnia docet noſter Megala, *in part. 2. lib. 2. cap. 19. quæſtion. 3. numer. 33.* Sed limitanda venit ejus doctrina in caſibus, in quibus ſervi dominium acquirere poſſunt, ut ſuprà viſum eſt.

RESOL. XVIII.

An ſi Dominus conſentiat in matrimonium ſervi, perſona libera ignorante, ſervus acquirat libertatem?

Idem dicendum eſt, ſi Dominus ancillam in uxorem tradat homini libero ſervitutis non ignaro, ſi tamen Dominus dotis inſtrumentum ancillæ conficiat. Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 14.

§. 1. REſpondeo, quòd ſi perſona libera matrimonium contrahat cum ſerva ignorans ſervitutem, domino vel tradente, vel certe ſciente, & non detegente ſervitutem, eo ipſo ſerva perſona ſit libera ex *Auth. de nuptiis, §. ſi verò ab initio,* & eſt communis Doctorum. Idem eſt, ſi dominus ancillam in uxorem tradat homini libero ſervitutis non ignaro, ſed tamen dominus dotis inſtrumentum ancillæ conficiat; ex *l. unica, §. ſed & ſi quis homini, juncta authent. ad hoc, Cod. de latina libertate tollenda.* Et hæc omnia docet Machadus *tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 13. documt. 9. numer. 6.* Eminentiſſimus Cardinalis Lugo *de juſtit. 1. diſput. 6. ſect. 4.* Hurtad. *de juſtit. diſput. 1. diffic. 22.* & alii.

2 Non deſinam tamen hìc adnotare quid Rebellus *quæſtion, 13. numer. 6.* dicit, quòd in foro interno dominus non teneretur ad dandam libertatem, quando per ignorantiam invincibilem, & ſine animo decipiendi in caſibus prædictis ita ſe gereret, ut non intenderet ullo modo ancillæ libertatem dare.

RESOL. XIX.

An ſervus poſſit adoptari, & adoptatus an acquirat libertatem?

Et cùm Dominus, actis inter venientibus, ſervum filium ſuum nominat, an ſervus acquirat libertatem? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 15.

§. 1. JUſtinianus Imperator *in Inſt. lib. 1. tit. de Adoptionibus, §. ult.* ſic reſpondet. Apud Catonem benè ſcriptum refert antiquitas, ſervos, ſi à dominis adoptati ſint, ex hoc ipſo poſſe liberari. Unde & nos eruditi, in noſtra conſtitutione etiam eum ſervum, quem dominus actis intervenientibus filium ſuum nominaverit, liberum eſſe conſtituimus: licèt hoc ad jus filii accipiendum ei non ſufficiat. Ita Imperator, in quibus verbis explicantur duo manumiſſionis modi; Primò, quo ſervilis conditionis homo, ſi à domino ſuo adoptetur, hoc ipſo etiam ſine alia manumiſſione liber confeſtim efficiatur, Secundò, cùm dominus actis intervenientibus ſervum filium ſuum nominavit. Prior ſpecies libertatem quidem, ſed non jus filii ſervo tribuit: eo quòd ſervus adoptari à domino propriè non poſſit, ut indicat *leg. ult. ff. de ſtat. hom. & leg. ult. ff. hoc tit.* Vueſembec. *hic numer. 3.* Borcholt. Giphanius, & Hottomanus *Enuncian. 2.* Ideò autem per adoptionem illam, libertas protinus, ſine præcedente aliqua manumiſſione, ſervo collata intelligitur: tum quia aliàs adoptio iſthæc nullum prorſus effectum habet, tùm quia ſpecie differentes poteſtates, patria ſcilicet, & dominica, mutuò conſiſtere, aut cohærere non poſſunt: nempe ut aliquis & veri filii familias, & veri ſervi vice fungatur. Vultejus hic, & Mynſinger. *numer. 2.* Altera ſpecies ſimili ratione nititur; quòd nimirum etiam nominatione filii libertas conferatur, ne alioqui planè inutiliter illam factam quis exiſtimet: cùm ad jus filii, ſive (uti loquuntur) filiationis ea minimè proſit, *l. unica, §. ſimilique modo 10. Cod. de latina libertate tollenda.* Unde vulgatum axioma iſtud: ſi id, quod ago, non valet, ut ago: valeat tamen, ut valere poteſt: de quo, poſt Accurſium hic & DD. videatur Alciat. *l. 1. parad. cap. 6.* & Salamonius *in leg. Gallus, 29. §. quidam rectè, ff. de lib. & poſth.* Item illuc in ambiguis eam capiendam interpretationem, quæ facit, ut actus valeat potius, quàm pereat, *l. quoties 12. & l. ubi eſt, 21. ff. de reb. dub. l. cogi, 16. in fine princip. ff. ad Senatuſc. Treb. l. in obſcura, 179. ff. de reg. jur.*

Sed circa ſupradicta Eminentiſs. Cardin. de Lugo *de Juſt. tom. 1. diſput. 6. ſect. 4. numer. 36.* acutè, & doctè dubitat, & ait: cùm filiatio naturalis fortior multò ſit, quàm filiatio adoptiva; quomodo ſervus per adoptionem eo ipſo fiat liber: cùm tamen ipſi filii naturales ex propria ancilla ſuſcepti non fiant jure ipſo liberi, ſed poſſint manere, & de facto maneant ſervi, niſi pater eos expreſsè, vel tacitè libertate donaverit.

3 Sed ad hoc reſpondet filiationem naturalem perfectam, & legitimam afferentem ſecum jus ad hæreditatem paternam, & ad patris honores, majorem quidem vim habere, & ma-

& magis intrinſecam, quàm adoptionem, quæ minus intrinſecè filio adoptivo competit, filiationem tamen naturalem illegitimam, ſeu quæ non tale jus ad hæreditatem & alia emolumenta affectat, non habere tantam vim. Ratio autem eſt, quia filiatio adoptiva eſſe non poteſt ex legibus, niſi ad ea jura, & emolumenta, quæ haberet, ſi eſſet verus filius legitimus, alioquin adoptio non erit, cùm tota ejus eſſentia cõſiſtat in acceptatione ad ea jura, ideò inſeparabilis eſt adoptiva filiatio à libertate, quia ſervus manens ſervus, non poteſt eſſe hæres domini ſui: at verò filiatio naturalis poteſt retinere totam eſſentiam, quæ in aliquo phyſico conſiſtit, ſine acquiſitione eorum jurium: non eſt ergo mirum, quòd adoptio habeat majorem vim ad reddendum liberum, quàm filiatio naturalis in genere; quia adoptio includit voluntatem acceptandi ad ea jura, quam voluntatem filiatio naturalis non includit.

RESOL. XX.

An ſervi acquirant libertatem, ſi à Dominis promittatur, ſaltem in conſcientia?

Et quid de eorum filiis eo tempore promiſſionis natis? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 55. aliàs 54.

§. 1. HÆc quæſtio poteſt ſæpius in praxi accidere & ad illam more ſuo doctè reſpondet P. Sanchez *de Matrimon. lib. 7. di'put. 24. numer. 22.* ubi ex multis probat promiſſionem inter dominum & ſervum minimè valere, quoad obligationem civilem, ſecus quoad naturalem, ut expreſsè habetur *in l. Si id, quod dominus 64. ff. de conditione indeb.* ibi, *Si id quod dominus ſervo debuit, manumiſſo ſolverit, quamvis exiſtiment ei aliqua teneri actione, repetere non poterit.* Ubi Gloſſa, *verb. in conditione*, ait obligationem fuiſſe ſervo in ſervitute quæſitam. Et Bartol. *ibi* ſummat. eam l. ſic dominus obligatur ſervo naturaliter. Et *n. 2.* ait obligationem naturalem cadere in ſervum activè, & paſſivè. Et Baldus *c. cùm contingat, num. 30. concl. 2. de jurejur.* explicat l. interpoſitas, in fine, *C. de tranſact.* quæ decidit obligationem acquiri ſervo de civili, ſecus de naturali.

2 Et ideò poſt multa Sanchez ſic concludit. Ex his ergo conſtat deberi naturaliter, & in foro conſcientiæ libertatem ancillæ à domino promiſſam: at quia tantùm eſt promiſſio antequam manumittat, non erit libera ſerva; ac proinde nec filii eo tempore nati: tenebitur tamen ratione damni emergentis ea fidei violatione, donare libertate illos filios. In hoc enim damnum illatum eſt matri, & proli.

RESOL. XXI.

An ſervus infidelis, vel hæreticus, ſi convertatur ad Fidem, acquirat libertatem?

Et an, ſi Dominus infidelis, vel hæreticus ſimul cum ſervo convertatur ad fidem, perdat Dominium ſervi? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 14.

§. 1. REſpondeo quòd ſi infidelis vel hæreticus habeat ſervum infidelem, & hic convertatur ad fidem, manet ipſo jure liber, licèt poſtea etiam dominus convertatur ad finem.

2 Nota quòd ſi ſimul cum ſervo converteretur dominus ad fidem, non perderet dominium ſervi. Et ita tenet Sanch. *in Opuſc. tom. 1. lib. 1. c. 1. dub. 5. num. 4.* cui adde Trullench. *in Decal. tom. 2. l. 7. c. 2. dub. 8. num. 9.*

RESOL. XXII.

An ſervi Chriſtianorum, qui in tribunali S. Inquiſitionis damnantur tanquam Hæretici, remaneant ipſo facto liberi?

Et advertitur, quòd acquiſita ſemel à ſervis libertate, nunquã ad ſervitutem priſtinam redire poſſunt, etiam ſi eorum Domini ad Fidem convertantur, & omnia bona illis reſtituantur.

Et obſervatur quòd ſi ſervus infidelis Dominum apoſtatantem à Fide, bono zelo inquiſitoribus denuntiaverit, & ſi nullibi inveniatur conceſſa illi libertas, certè illi danda eſt. Ex part. 7. trat. 7. Reſ. 17.

§. 1. NEgativam ſententiam tenet Joan. Andreas Francus Dominic. *in c. quicumque, §. illorum de hæret. in 6.* probatur hæc opinio ex *c. cùm ſecundùm leges, de hæretic. in 6.* ubi omnia hæreticorũ bona ipſo jure fiſco addicuntur; nam cùm nomine bonorum etiam ſervi contineantur, juxta legem, *Paulus §. ult. de pignorib.* videtur inde ſequi illorum dominorum ſervos, qui de hæreſi damnantur, ad fiſcum ſpectare, & libertatem non acquirere. Et hanc ſententiam ſervari in Inquiſitione Luſitana teſtatur Fagundez *de Juſt. lib. 2. cap. 6. numer. 13.*

2 Sed ipſe meritò laudat Inquiſitionem noſtram Caſtellæ, quæ affirmativæ ſententiæ adhæret, & illam docet Sanctarellus *de Hæreſi c. 37. dub. 3.* Azorius *tom. 1. lib. 8. cap. 12. q. 7.* Vaſquez *in part. 3. diſp. 169. c. 2. n. 12.* Molina *tom. 1. tr. 2. diſp. 40.* Pegna *in direct. part. 3. comment. 168.* Suarez *de fide, &c. diſp. 22. ſect. 5. n. 6.* Sanch. *in ſumma tom. 1. lib. 2. c. 24. à n. 9.* Simancha *in Cathol. Inſtit. tit. 61. à n. 8.* qui addit cum Pegna; quòd ſi aliquis horum hæreticorum poſt denunciationem ſententiæ intra tempus gratiæ convertatur, eique à Rege omnia illius bona concedantur, nihilominus Chriſtiana illius mancipia donari libertate.

3 Probatur hæc opinio, Primò ex *leg. unica, Cod. ne Chriſt. mancip.* & *ex leg. Deo nobis §. his autem, Cod. de Epiſc. & Cleric.* ex *leg. Manichæos, Cod. de hæret. ex c. 2. & ult. de Judæis, & Saracenis, ex c. mancipia*, & *c. fraternitatem diſt. 54.* & aliis juribus; ad quæ licèt reſpondeant Luſitani apud Fagundez, *ubi ſuprà*; ipſe, ut dixi, & meritò, non recedit à noſtra ſententia *numer. 13.* ubi ſic ait. Deſidero majorem pietatem in noſtris auctoribus Luſitanis erga libertatem miſerorum ſervorum, maximè cùm hæc libertas cedat in fidei Catholicæ favorem, in quo feliciores, & magis pios puto Doctores Caſtellanos, qui favorem magis fidei, & libertatis reſpiciunt, quàm augumentum Regii fiſci ſuorum Principum. Præterea deberent animadvertere. Primò, ipſi Doctores Luſitani, nec leges, nec ſacros Canones pro prima ſententia adductos, locutos fuiſſe cum aliqua reſtrictione, aut moderatione de illorum tantùm hæreticorum mancipiis, qui publicè cum ſuis bonis in ſua hæreſi vivebant inter Chriſtianos, quales hodie in Germania, & Gallia multi permittuntur; ſed locutos fuiſſe abſolutè, & univerſim de Chriſtianis mancipiis hæreticorum: & ubi lex non diſtinguit, nec excipit, nec nos diſtinguere, aut excipere debemus, maximè quando leges loquuntur generaliter & abſolutè, ut notat Reinoſius, *obſer. 21. numer. 1.* & patet *ex l. de pretio, ff. de publican.* & *ex l. 1. §. & generaliter, ff. de legat. præſtand.* Secundò, deberent etiam animadvertere rationes primæ opinionis, quas ego puto fortiores, facere ſaltem rem dubiam, & probabilem pro utraque parte, & in dubiis opinionibus, & pro utraque parte probabilius ſtandum eſt verbis legis, & in favorem libertatis, & fidei inclinandum. Sic Fagundez.

4 Et noſtram ſententiam præter Doctores citatos tenet Caſtrus Palaus *tom. 1. tract. 4. diſp. 5. punct. 36. num. 18.* qui optimè obſervat, quòd ſi ſervus infidelis dominum apoſtatantem à fide bono zelo inquiſitoribus denunciaverit; etſi nullibi inveniatur conceſſa illi libertas: at certè danda illi eſt, præcipuè ſi ſpes ſubſit faciliùs ad fidem convertendum: Sic Pegna, & Sanchez *ſuprà*. Tandem adverto acquiſita ſemel à ſervis libertate, ad ſervitutem priſtinam numquam redire: etiamſi eorum domini ad fidem revertantur: & omnia bona illis reſtituantur, juxta *c. urgentes, de hæret.* quia libertas quocumque modo data non revocatur, *l. 1. & 2. C. adverſus libertatem.*

RESOL. XXIII.

An ſervi, qui libertatem Romæ in Capitolio acquirunt, illam pro toto Orbe acquirant? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 18.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. tom. 1. diſp. 6. ſect. 4. num. 39.* Comparatur libertas per leges aliquorum locorum prout teſte Rebello, in Gallia ſervi omnes liberi fiunt ne pauperes indigenæ famæ premantur non invenientes dominos, quibus inſerviant, ſi aliunde ſervi, & ancillæ exteræ aſportarentur. Similiter extat Bulla S. Pii V. quæ incipit *Dignum & rationi congruum* & eſt 17. inter ejus bullas *in tom. 2. Bullarii*, & alia Bulla Pauli III. quæ à Pio S. V. *ibi* citatur, in quibus conceditur, & renovatur facultas Conſervatoribus Urbis Romæ, ut quoſcumque captivos Chriſtianos jam factos, ad dictos Conſervatores pro libertate confugientes, & libertatem proclamantes liberare poſſint, eoſque ſic liberos factos pro liberis hominibus, & Romanis Civibus ubique terrarum habendos eſſe decernitur. Quod privilegium in uſu eſt hodie in Urbe; ſuſpicor tamen quòd extra Territorium & dominium temporale Pontificis non habeatur de facto tata illa libertas: ſed domini, ubi primùm inveniunt ſervos ſuos extra illud Territorium, eos ſibi in priſtinam ſervitutem revocant; ita enim à fide dignis accepi, qui diu in hac Curia verſati ſunt. Ita Eminentiſſimus de Lugo.

RESOL. XXIV.

De aliis modis, quibus ſervi acquirant libertatem, Ex p. 7. tra. 7. Reſ. 16.

§. 1. PRimus eſt per Domini manumiſſionem ſive dominus gratis, ſive ex pretio, & conventione ſervum manumittat. Secundus eſt, ſi dominus, vel alius eo ſciente, nec contradicente, vel poſt factum approbante, infantem ſervum exponat, quod idem eſt, ſi ægrotum ſervum derelinquat, eique alimenta non præbeat: in quibus caſibus non incidit ſervus in dominium illius, qui ejus derelicti, vel expoſiti curam ſuſcipit. Vide *c. unicum, de infantibus, & languidis expoſitis l. 2. & 3. C. eod. tit. ult. ff. pro derelicto, & l. unica, §. ſed ſcimus, C. de latina libertate tollenda*. Tertius modus eſt, ſi à domino Judæo, vel infideli circumcidatur ex *c. multa 54. diſt.* & *c. plerique de conſecr. diſt.* 4. Quartus modus ſi ſervum ſuum aliquis hæredem inſtituat, vel tutorem filio ſuo relinquat: nam eo ipſo cenſetur concedere ei libertatem, ut conſtat ex *leg. penult. in princ. C. de neceſſariis ſervis hæredibus inſtituendis*, §. *idem quoque juris, Inſtit. quibus ex cauſis manumittere non liceat, & ex princ. Inſtit. qui teſtamento tutores dari poſſunt*. Quintus modus eſt ſi vir ſolutus, & nullo alio impedimento ligatus ancillam etiam ſolutam, quam poſſet in uxorem accipere, habuit ut concubinam uſque ad mortem, tunc enim, ſi nihil de Ancilla, & filiis ex ipſa habitis dixit, liberi manent *ex l. ultima, C. comunia de manumiſſionibus*. Ad quod privilegium duo requiruntur, nempe, quod non dimiſerint Ancillæ turpem uſum ante mortem, & quod filii nati non ſunt ex concubitu damnato, ſed ex ſoluto & ſoluta. Hos, & alios modos quibus ſervi libertatem acquirant, invenies apud Machadum *tom. 2. l. 6. part. 7. tr. 13. docum. 9. per totum*, Fagundez *de Juſt. l. 2. c. 6.* & Hurtadum *diſp. 1. difficul. 22.*

RESOL. XXV.

An expediat, & ſit opus pium concedere ſervis libertatem? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 35.

§. 1. AD hoc dubium ex Simancha ſic reſpondet Sanchez *in Opuſc. tom. 1. lib. 1. cap. 1. dub.* 10. licèt jura faveant libertati, at cùm omnes ferè ſervi hodie ſtolidi, ac improbi ſint, nec pia, nec utilis eſt, niſi fortè ſervi ſunt boni, & induſtria ſua facilè alimenta quærere poſſint, aliter enim fiunt otioſi, & fures, ac in carceribus, & furcis vitam finiunt.

2 Et ideò Machadus *de Perfecto Confeſſario tom. 2. lib. 6. par. 7. tr. 13. document. 9. num.* 8. ſic ait. *Si la donacion de libertad, ſea cauſa pia, y tal que deva gozar de los privilegios de las cauſas que los ſon, no conſta por Dereche, por lo qual queda dudoſo entre los Dotores. Todos convienen en que lo es, no abſolutamente ſino quando la libertad ſe dexa à eſclavos virtuoſos, y benemeritos della, que por ſi puedan facilmente buſcar ſu ſuſtento; pero no quando ſe dexa à eſclavos holgazanes, y vicioſos, que no ſirve ſino de que den en ocioſos, y vengan a parar en la horca*. Ita ille; Cui adde etiam Trullench. *in Decalogum tom. 2. lib. 5. cap. 2. dub. 6. num. 9.*

RESOL. XXVI.

Servi, quibus modis poſſint ſe redimere? Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 44. alias 43.

§. 1. REſpondeo multis modis ſervum ſe poſſe redimere; Primò ex ſuo, quando dominus ei concedit aliquid, ut habeat tamquam ſuum. Secundò, ex aliena pecunia, ut puta ſi rogatu ipſius alius ipſum redimat, vel ſi ipſe ſervus ab aliquo pecuniam donatam accipiat ea conditione, ut redimat; vel teſtamento ſponte ſua aliquid relinquat hæredi ſuo, vel legatario libero ea conditione, ut ſervum Titii Stichum redimat. Cùm autem hoc modo ſervus redimitur, non datur ei pecunia, ſed domino, à quo ſervus emitur, ut fiat liber. Quartò modo poteſt ſervus ſe redimere nummis ab alio acceptis ea conditione ut eos illi poſtea reſtituat manumiſſus, & liber effectus. Quintò, *in l. his qui ff. de manumiſſionibus*: ita legitimus, ſive ex peculio, quod ad venditorem pertinet, ſive ex adventitio lucro, ſive etiam amici beneficio, vel liberalitate, vel rogante eo, vel repromittente, vel ſe delegante, vel in ſe recipiente redemptus ſit, credendum eſt ſuis nummis cum redemptum. Satis enim eſt, quod is qui emptioni ſuum nomen accommodaverit, nihil de ſuo impendit. Sic *ibi*. Tunc igitur ſuis nummis dicitur redimi, quando accepit mutuos nummos ab aliquo, ut ſe redimat, & manumiſſus eos reſtituit ei, qui dedit mutuos, ut illis nummis alius eum redimat, vel ut ipſe ſervus ſeipſum redimat. Et hæc omnia docet Azorius *tom. 2. lib. 2. cap. 36. quæſt. 2.*

2 Sed quia ſuprà probatū eſt ſervos ſibi aliquando acquirere de illis bonis, dicendum eſt, poſſe etiam ſe redimere.

RESOL. XXVII.

An ſervus, vel ancilla poſſit ſibi retinere id quod pro injuria illata, vel ob uſum corporis illicitum ei elargitum eſt? Ex part. 7. tr. Reſ. 29.

§. 1. NEgativè reſpondet Cardinalis de Lugo *de Juſtitia tom. 1. diſp. 3. ſect. 3. n. 46. & 47.* ſtando in rigore legum Civilium, Nam ſi domino acquirit id, quod ex legato, vel donatione ei datur, cur non acquireret domino, quod titulo injuriæ lucratur? Parum enim videtur ad hoc referre, quòd titulus ille non ſubordinetur domino: nam ſicut ſervus non ſubordinatur domino in jure ad famam, neque in injuria contra illam; ſic non ſubordinatur domino in pulchritudine: vel prudentia, aut aliis naturæ dotibus, & tamen ſi ei aliquid donetur intuitu earum dotium, & perfectionum naturalium, aquiritur domino juxta leges antiquas: ergo licèt donetur, vel ſolvatur intuitu injuriæ, in qua non ſubordinatur domino, deberet id domino acquiri. Ratio autem à priori eſt, quia aliud eſt jus ad famam, aliud eſt jus quod poſtea habet ad pecuniam pro infamia acceptam, ut conſtat in Religioſo, qui in jure ad propriam famam non ſubordinatur Prælato; & tamen ſi detur ei pecunia pro injuria contra famam illata, pecunia illa acquiritur Monaſterio, & ſubordinatur Prælato, ſicut ſi ex quolibet alio titulo fuiſſet acquiſita: jus ergo ad illam pecuniam habendam non eſt illud idem jus, quod habet ad famam: alioquin, qui pecuniam hanc ei adferret, peccaret non ſolùm peccato furti, ſed etiam contra jus ad famam; per quod jus hanc pecuniam poſſidet. Fatendum ergo eſt illam pecuniam, licèt in radice oriatur ex jure ad famam; poſteà verò poſſideri per jus ſimile omninò juri ad reliquas pecunias, atque ideò acquiri domino, cui omnia ſervi lucra acquiruntur undecunque proveniant. Sup. hoc curſum infra in Ref. 31. &. At verius ad medium verſ. Quarto.

2 Dices, fama erat in domino ſervi: ergo quod ſubrogatur pro illa tamquam pretium, illius debet eſſe ipſius ſervi, & non domini, cujus non erat illa fama. Sed contra, quia ut bona ſervi ſunt domini, non requiritur quòd dominus habeat jus ad titulum pro quo datur illud pretium, vel illa bona; nam quando legato vel donatione aliquid acquirit ſervus, acquiritur etiam domino juxta leges antiquas civiles: & tamen dominus non habebat jus ad titulum propter quem datur illud quod datur, nempe ad benevolentiam, vel ad beneficium, propter quod donator vult ſervo illa bona donare; ſicut nec Religio habet jus ad titulum, ob quem aliquid donatur Religioſo, & tamen ſtatim acquirit quidquid acquirit Religioſus ex quocumque titulo illud acquirat.

3 Hinc conſtat quid dicendum ſit ad ſecundum dubium, quod fieri poteſt de aliis, quæ ſervus acquirit ob alios ſimiles titulos v. g. ſi ob uſum corporis illicitum, vel propter alia peccata aliquid acquirit; quòd Sanchez *numer.* 8. Molina & alii dicunt, non acquiri domino Conſequenter tamen de iis omnibus eſt dicendum acquiri domino juxta rigorem juris antiqui, ob rationem ſuprà poſitam. Quod idem eſt de iis, quæ ſervus lucratur, illicitè laborando diebus feſtis, aut etiam contra præceptum ipſius domini; quia hæc omnia ſub illa univerſalitate comprehenduntur. Sup. hoc in Reſ. & annot. præterita. verſ. Saltim. & in to 6. tr. 7. Reſ. 22 & lege eam per totam.

4 Sed licet hæc omnia probabiliter ab Eminentiſſimo Cardinali de Lugo dicta ſint, ego tamen non recedo à communi ſententia, quam præter Leſſium, Rebellum, & alios ab ipſo citatos, tenet etiam me citato Trullench *in Decalogum, tom. 2. lib. 7. cap. 2. dub. 5. numer.* 3. Malderus *de Juſt. tract. 1. cap. 4. dub. 6.* Fagundez *in Decalog. tom. 2. lib. 7. cap. 13. numer.* 3. Unde me etiam citato ſic aſſerit Machadus *tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 13. docum. 5. numer. 8. La quinta excepcion es, que todo aquello que ſe le da à la eſclava, por razon del mal trato de ſu perſona es para ella, y no para ſu ſenor; porque lo adquiere con le uſo de ſu cuerpo, en lo qual no tiene que ver ſu ſenor*. Ita ille, cui etiam adde Villalobos *in ſum. to. 2. tr. 10. diſp. 5. numer. 24.*

5 Et ideò ego olim conſului cum Sanchez *in Opuſc. tom. 1. lib. 1. cap. 1. dub. 1. num.* 8. ancillam non fuiſſe adſtrictam reſtituere Domino magnam quantitatem pecuniæ ab amaſio acceptam; quidquid in contrarium aſſerat Megala *in part. 2. lib. 2. cap. 19. quæſt. 2. num.* 18. qui ſententiam Eminentiſſimi de Lugo firmiter tenet.

RE-

RESOL. XXVIII.

An ſervus poſſit ſibi retinere, quæ ludo acquirit? Ex p.7.tr.7. Reſ.30

Sup. hoc infra in Reſ. 31. §. At verius ad medium, verſ. Quintò.

§. 1. RESpondeo quòd ſi ſervus cum bonis, de quibus poteſt diſponere aliquid ludo acquirat, quòd ſibi acquirat, & non domino: Et ita docet Hurtadus *de Juſt.diſp.2. difficult.*18. & Sanchez *in Opuſc.tom.*1.*lib.*1.*cap.*1.*dub.*1.*nu.*11. ubi firmat, quòd ſi ſervus bonis ſuis, quorum ſervus eſt dominus, ludo aut aliqua negotiatione ſine ullo præjudicio obſequiorum domini aliquid lucretur; id ipſe ſibi comparat. Idem docet Emanuel *verbo ſervus, n.*7. Salas, *tr.de ludo, dub.*20.*n.*3. Molina *de Juſt.to.*1.*tr.*2.*diſp.*38. & Machadus *to.*2. *lib.*6.*part.*7.*tr.*13.*docum.*6.*n.*1. Fagundez *in Præcept.Decal.t.*2. *lib.*7.*cap.*12.*num.*6.

2. Verùm Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de Juſt.t.*1. *diſp.* 3. *ſect.* 3.*num.* 50. hanc ſententiam admittit tantùm, ſi ſervus acquirat ludendo modicam quantitatem, ſecùs autem ſi acquireret ingens lucrum; ſed Doctores communiter ſine ulla diſtinctione, ut viſum eſt docent ſervum ſibi comparare id quod lucratur in ludo, ex bonis de quibus potuit diſponere.

RESOL. XXIX.

An ſervi poſſint, inſcio Domino, aliquid ludere.

Et in textu hujus Reſolutionis ſex caſus explanantur pro praxi prædictæ quæſtionis, in quibus ſervus poſſit dominium aliquarum rerum habere, & de facto habent.

Etiamque notatur, quod ſi mancipium ludo intentus privaret dominum labore, non tenetur reſtituere niſi tantùm pretii, quanti exiſtimaretur ille labor, quo Dominum fraudavit, & nihil aliud. Ex p.7.tr.9.Reſ.12.

Sup. hoc infra in Reſ. 14. §. 1. poſt medium verſ. Ex dicto, & quod hoc in to. 8. tr. 7. Reſ. 16. ſect. §. Notandum.

§. 1. NEgativè videtur reſpondendum ex Soto *de Juſt.l.* 4.*quæſt.*2.*art.*2. Lopez *in part.* 1.*cap.* 183. & aliis. Sed ego aſſero, quòd licèt ſervus, ſeu mancipium regulariter non poſſit in ludo alienare, ſeu perdere niſi ex conſenſu ſaltem probabiliter præſumpto ſui domini, quia regulariter caret bonis, quando verò ea habeat, ut contingit, quando aliquid ſubtraxit ex eis, quæ illi dominus ad ſui ſuſtentationem confert, & in aliis caſibus, poteſt ea ludo perdere, quia habet dominium eorum, & nullo jure impeditur de eis diſponere.

* Pro iſtis ſex caſibus contentis in alio §. Et cum DD. infra in Reſ. 31. §. At verius, & in aliis eius not. & in Reſ. 31. Recitantur in §. 1.

2 Conveniunt enim Doctores ſervum poſſe dominium aliquarum rerum habere, & illud in * ſex caſibus de facto habere. Primò ſi dominus expreſsè, vel tacitè velit, ut ſervus aliquid habeat tanquam ſuum, & de eo pro ſuo arbitrio diſponat, ſive illud habeat donatione domini, ſive aliter. Secundò, ſi aliquid ſervo donetur, aut legetur ea conditione, aut eo modo, ut nullatenus pertineat ad dominum. Tertiò, ſi aliquid ſervo detur in ſatisfactionem pro injuria ipſi illata in his, quæ non ſubjacent dominis. Quartò, ſi bonis ſuis aliquid ludo, aut negotiatione, aut aliter lucretur abſque præjudicio obſequiorum, quæ domino debet. Quintò ſi aliquid ſibi ſubtrahat abſque præjudicio domini, ex eis, quæ poterat liberè conſumere. Sextò, ſi aliquid ei detur ob opus factum abſque præjudicio domini.

3 Addimus, ut optimè Molina *diſp.*38.(quidquid alii dicant) in ſex dictis caſibus ſervum habere dominium verum, & perfectum dictarum rerum, ita ut independenter à domino poſſit de eis diſponere: & dominus non poſſe abſque injuſtitia in ſervum ei aliquid earum auferre.

4 Jura verò, quibus decernitur, quidquid ſervus acquirit domino acquirere, vel intelliguntur de acquiſitis, operis domino debitis, vel jam contraria conſuetudine eſſe mitigata. Et hæc omnia docet Hurtadus *de Juſt.diſp.*1.*difficul.*18. & *de contractibus diſp.*8.*difficul.*8.

Sup. hoc infra in Reſol. 31. §. ultimo.

5 Notandum eſt etiam hìc cum Dicaſtillo *de Juſtit.lib.*2. *tr.* 18. *diſp.* 5. *dub.* 7. *n.* 47. quòd ſi mancipium ludo intentus privaret dominum proprio labore non teneretur reſtituere, niſi tantùm pretii, quanti æſtimaretur ille labor, quo dominum fraudavit, & nihil aliud; quod eſt valdè notandum.

RESOL. XXX.

An ſervus poſſit ſibi retinere ea quæ ipſi relicta ſunt in legato, vel teſtamento? Ex p.7.tr.7.Reſ.31.

Sup. hoc in R. ſeq. §. At verius verſ. nec non dò & verſ. Tertiò & in Reſ. præterita, cor-

§. 1. NEgativè reſpondet Azorius *part.* 2.*lib.* 2.*cap.* 36. *quæſt.* 2. ubi ſic ait: Quæritur, quid ſit dicendum, quando Titius donat, vel legat Sticho ſervo Caii, aliquid, ea conditione, ut ſit ipſius, non domini, utrum id ſervo acquiratur an domino; Quidam juniores Theologi dixerunt acquiri Sticho ſervo non Cajo domino, quia donatum, vel relictum eſt à Titio, ut eſſet ſervi, non domini. Id probant argumento à ſimili, quia ſi quis donet aliquid filiofamilias ea conditione, ut ſit filii, & pater non habeat in eo uſumfructum, acquiritur filiofamilias, nec patri acquiritur uſusfructus: ergo ſervo acquiritur, quod ei ab aliquo donatur ea conditione, ut ſit ejus, & non domini.

Sup. hoc recitantur in §. Conveniunt. verſ. Secundò, & in tom. 6. tract. 7. Reſ. 31.

2 Sed mihi in hac re videtur diſtinguendum. Aut enim Cajus dominus conſentit, ut Stichus ſervus tanquam ſuum habeat, quod ei datur, ac donatur; & tunc acquiritur ſervo, non quidem voluntate Titii, qui donavit, vel legavit: ſed conſenſu ipſius Caij domini: aut in eo Cajus non conſentit, & tunc inutile eſt donum, vel legatum, quia vitioſum. Neque enim Titius tranſtulit dominium in ſervum, nec in dominum: non in ſervum, quia donavit, vel legavit contemplatione illius, qui tamen capax non erat: non in dominum, quia vetuit Titius ne domino acquireretur, quare ſequitur ut dominium ejus, quod eſt ita ſervo donatum, vel legatum, vel penes Titium donatorem manſerit, vel penes ejus hæredes. Secus eſt de filiofamilias, qui ſecundùm leges, & jura poteſt habere peculium adventitium, in quo pater ejus uſumfructum non habeat, ut ſi ea conditione ab extraneo aliquid accipiat. Ita Azorius, cui etiam adde Megalam *in part.*2.*lib.*2.*cap.*19. *quæſt.* 12. *num.* 17. qui mordicus contra ſervos, negativam ſententiam tenet, quia quando aliquid relinquitur ſub conditione aliqua, quæ contra leges eſt, talis conditio pro non ſcripta habetur, & perinde ac ſi adjecta non eſſet, hæreditas, legatumve capitur, ut habetur *in lib. conditiones, lib.* 2. *ff. de condit. inſt.* Cùm igitur prædicta conditio ſit contra leges ſuprà citatas, quæ diſponunt, ut quicquid ſervus acquirit, domino acquirat, pro non ſcripta habetur, & domino legatum eſt acquiſitum: ad quod etiam facit *l. ſi quis ſub conditione, ff. de cond. inſtit.* Nec obſtat exemplum à ſimili de filiofamilias: nam leges ipſæ diſponunt, ut tunc filio, & non patri uſusfructus acquiratur: ut patet *in auth. excipitur, C. de bonis quæ lib.* & dixi ſuprà *cap.* 3. *q.* 2. *verſ. Sed pone.* Sed non eſt ita diſpoſitum quoad ſervum.

3 Sed ego contrariam ſententiam teneo, ſi bona relinquantur ſervo abſolutè, & ſine conditione, non tamen intuitu domini, ut v. g. ob induſtriam, vel officium exhibitum, vel ut ſe redimat, &c. Et ita docet Trullench. *in Decal. tom.* 2. *lib.*7.*cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 3. Molina *de juſt. tom.* 1.*tract.* 2. *diſput.* 38. Sanchez *in opuſc. tom.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 2. *nu.* 7. Leſſius *lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 4. *num.* 16. & Rebellius *lib.* 1. *q.* 11. *ſect.* 2. *num.* 10. in univerſum approbat ſaltem pro foro conſcientiæ, quoties non donatur intuitu domini, licèt donator non exprimat, quòd non acquiratur domino: quia jam donator virtualem ſaltem intentionem habere videtur, quòd acquiratur ſoli ſervo; virtualis autem intentio idem operatur quod formalis, & expreſſa.

4 Verùm Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. t.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 3. *num.* 55. *& ſeq.* licèt diſſentiat in aliquibus, quoad ſupradicta, tamen optimè docet *n.*59. quòd ſervo poteſt donari independenter etiam à domini licentia, & ita ut domino non acquiratur: quare quoties aliquis ſervo occultè aliquid donat, præſumi facilius poteſt, quòd habeat talem animum donandi, & excludendi jus domini: quia eo ipſo quòd vult occultè donare ſervo, & fugit domini notitiam, videtur implicitè donare, ita ut ſervus non indigeat licentia, vel conſenſu domini ad uſum illius rei, atque adeò vult, quod acquiratur ſervo ſoli, & non domino, cujus notitia, & licentia requireretur, ſi ipſi domino acquireretur. Ita de Lugo Eminentiſſimus.

5 Unde ex dictis non eſt audiendus Azorius, quem nominatim refellit Machad. *tom.* 2. *lib.* 6. *tractat.* 13. *docum.* 5. *num.* 9. ubi ſic ait: [*Todo aquello como quiera que ſea, que alguno dexa al eſclavo, ò lo haze donacion con expreſſa, ò tacita condicion de que ſea para el, y no para el ſeñor, es proprio del eſclavo, y no del ſeñor. No obſtante que Azor la contradize,*] Ita ille; cui adde etiam Villalobos *in ſum. tom.* 2. *tract.* 10. *diff.* 5. *nu.* 4. & Fagundez *in præcepta Decalog. t.* 2. *l.* 5. *c.* 12. *n.* 4.

RESOL. XXXI.

Quidam ſervus aliquid ſibi ſubtrahebat de neceſſariis ſine Domini incommodo, & præter opera præſcripta, ex quibus lucrum colligebat, interrogatus fui, an de his acquireret dominium ſibi, vel Domino?

Quod eſt quærere an ſervus poſſit habere aliquarum rerum dominium, & de rebus à ſe acquiſitis diſponere?

Et an hoc intelligatur non ſolùm de ſervis, qui domi naſcuntur, ſed etiam de ſervis emptitiis, & in bello captis?

Et in corpore hujus Reſolutionis aliquos caſus deciſos invenies, ex quibus ſervus poſſit aliquod peculium, habere, vel non habere. Ex p.2.tr.17.& Miſc.3.Reſ.58.

§. 1. No-

Sup. hoc in R. ſeq. & in aliis ſeq. eius prima ...

§. 1. **N**Oviſſimè Turrianus *in 2. 2. tom. 2. diſp. 35. dub. 2. num.* 8. aſſerit ſervum, & ancillam, ſi peculiariter vigilando, vel de ſibi neceſſariis aliqua bona lucrentur, non poſſe de illis liberè diſponere, & Petrus de Aragon. *in* 2. 2. *q.* 62. *art.* 1. & 2. cum multis aliis abſolutè docent, ſervos ita eſſe dominorum ſuorum, ut quicquid acquirant, domino acquirant. Probatur ex *l. id veſtimentum*, *ff. de peculio*, ubi dicitur ſervum non eſſe dominum veſtimenti quotidiani qui ab alio poſſidetur, nihil poſſidere poteſt. Secundùm hanc opinionem poſſunt domini accipere res ſervorum, quia, ut diximus, jus omnia ſervi ſubjecit poteſtati dominorum: & ita abſoluè ſuſtinet hanc ſententiam Megala *in ſum. part.* 2. *lib.* 6. *c.* 19. *q.* 2. *n.* 15. & adducit textum ex *l. acquiritur*, *§. igitur*, *ff. de acquir. rer. dom.* ubi habetur, Quod ſervi noſtri ex qualibet cauſa acquirant, id nobis acquiritur; ipſe enim ſervus, qui in poteſtate alterius eſt, nihil ſuum habere poteſt, cujuſcumque enim rei poſſeſſionem adepti fuerint, id nos poſſidere videmur.

* Sup. ſex primis caſibus contentis in hoc §. ſupra in R. 19. recitantur in §. Conveniunt, & ſignanter pro primo, & ſecundo caſu, ſupra in R. 30. & pro quarto, & tertio, in Ref. 27. & pro quinto in Ref. 28. & pro ſexto ... in R. ſeq. & in aliis earum annotationibus.

2 * At veriùs, & magis probabiliter dicendum eſt, ſervos poſſe habere aliquarum rerum dominium imperfectum, & ſecundùm quid; ita ut eas non teneantur ſuis dominis tradere. caſus autem præcipui in quibus poſſunt aliquod peculium habere, ſunt iſti, Primò, ſi dominus expreſsè, vel tacitè conſentiat aliquas res habere. Secundò, ſi aliquis det ſervo, ea conditione, ut ad dominum ſuum non perveniat. Tertiò, ſi aliquid detur abſolutè, & ſine conditione, non tamen intuitu ipſius domini; ut, v. g. propter induſtriam, vel aliquod ſervitium factum: nam in hoc caſu ille, qui dat, videtur dare, ut illa res ſcilicet non ſit domini, ſed ſervi. Quartò, ſi aliquid detur in compenſationem injuriæ illatæ. Quintò, ſi aliquid lucretur ſua pecunia, & ex rebus ſibi datis, ut *ſuprà*; unde ſuum facit lucrum acquiſitum per ludum licitum, vel illicitum. Sextò, ſi aliquid ſibi ſubtrahat, abſque domini detrimento, quod licitè poterat conſumere, vel expendere. Septimò quando propter turpem corporis uſum aliquid ei datur. Ita Barthol. à S. Fauſto *in ſpeculo Confeſſ. diſp.* 1. *q.* 19. *n.* 4. Leſſius *de juſt. lib.* 2. *cap.* 4. *dub.* 4. *num.* 15. Rebell. *de oblig. juſt. par. t.* 1. *lib.* 1. *q.* 11. *ſect.* 2. Mald. *in* 2. 2. *tract.* 1. *cap.* 4. *dub.* 6. Rodriquez *in ſum. tom.* 1. *cap.* 89. *concl.* 6. *num.* 8. Navarr. *de reſt. lib.* 3. *c.* 1. *dub.* 5. *num.* 221.

3 Nota verò, quòd iſta doctrina non ſolùm procedit, ut opinatur Vega *in ſum. tom.* 1. *c.* 106. *n.* 4. & 5. cum Lopez in ſervis, qui domi naſcuntur, ſed etiam in ſervis emptitiis, & in bello captis.

Sup. hoc etiam ... in Ref. ſeq. § Dicendum, & late in Ref. 1. poſt ſeq. ...

4 Nota ſecundò, quod in dictis caſibus ſervi abſolutum dominium acquirunt, ita ut ſine injuria dominus non poſſit eis auferre, & ipſi re ejuſmodi fraudati, poſſint uti compenſatione occulta.

5 Ad leges, quas pro contraria ſententia afferebat Megala, & alii; reſpondet Sotus *lib.* 4. *de juſt. q.* 2. *art.* 2. procedere quoad ſervos, qui ſe ſponè vendiderunt, non verò quoad alios ſervos. Sed mihi abſolutè, & ſine ulla limitatione cum Maldero, Leſſio, Rebellio, & aliis dicendum videtur, illas leges Cæſareas legitima conſuetudine abrogatas, & mitigatas eſſe in favorem omnium ſervorum, tanquam miſerabilium perſonarum; paſſim enim videmus cujuſque generis ſervos pecunia ſe redimere, quod non pecunia domini, vel aliena, ſed propria hoc facere poſſunt. Ergo, &c.

Sup. hoc ſupra in Ref. 29. §. alt.

6 Dices, ſi ſervus, qui ſe & ſuas operas vendidit, & tempus quo laborare tenebatur, ludendo, vel alia negotia faciendo expendit, lucrum illud ad quem pertinet: Reſpondent aliqui ad dominum pertinere. Mihi verò cum Rebellio, magis probabiliter aſſerendum videtur, in hoc caſu ſervum teneri tantùm ad reſtitutionem damni dati per omiſſionem operarum debitarum, hoc enim putandum eſt in ſua venditione ſervum intendiſſe.

RESOL. XXXII.

An ſervus ſibi acquirat ea, quæ parcè vivendo ſubtrahit, vel, ſi præter opera præſcripta aliquid faciat?

Et an Dominus peccet mortaliter, furtumque committat in ſervos ſi talia ab eis auferat?

Et ex doctrina hujus Reſolutionis infertur etiam deciſio ejuſdem dubii ſatis practicabilis de Viatoribus, qui diverſantur in hoſpitiis, in quibus ob certum pretium comedunt ex cibis appoſitis, quod vocant A PASTO, *nam illi etiam ſubtrahere ſibi poſſunt, & reſervare aliquid ex eis, quæ commeſturi erant, durante appetitu.* Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 32.

Sup. hoc in R. praeterita §. At verius, primo ſicut verſic. Secundo, & in principio iſtius Ref. & infra in R. 33. paulo poſt initium verſ. Quinto.

§. 1. **A**D hoc dubium reſpondet Sanch. *in Opuſc. to.* 1. *lib.* 1. *cap.* 1. *dub* 1. *n.* 13. Nota quod ſi non deficiendo debito ſervitio domini, nec notabiliter vires diminuendo, ſervus vigilaret tempore, quo ſomno vacaturus erat, & ſic tunc aliquid acquireret, vel parcè vivendo ſubtraheret ſibi aliquid de cibis, & id venderet, poſſet ſibi retinere.

2 Sed hoc intelligo duplici limitatione. Prima eſt, ut procedat ex præſumpta domini voluntate: unde ſi dominus expreſſè nollet, & vellet ſibi illud, teneretur ei dare. Patet, quia nullus damnaret dominum, qui illud auferret à ſervo: at dum dominus hoc non exprimit, præſumitur eum velle. Secunda eſt, quando diſtincta eſt certa portio ciborum, id eſt quando *ſe da por racion*, tunc enim præſumitur dominum velle, ut, quod ſervus ſibi ſubtrahit, non deficiendo debito ſervitio, nec notabiliter vires minuendo, ſibi acquirat. At quando non deſtinatur certa portio, id eſt, *no ſe da por racion*, non poteſt ſibi ſervus retinere, quod ob defectum appetitus relinqueret: Si verò ex eo quod ipſe appetebat, & revera erat manducaturus, aliquid ſibi detraheret, non minuendo notabiliter vires, poſſet ſibi retinere. Ita ille, cui cum dictis limitationibus conſentit Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. t.* 1. *diſp.* 3. *ſect.* 3. *n.* 66. Sed *n.* 53. aſſerit, propter conſuetudinem, & præſumptam domini voluntatem poſſe licitè ſervum ea lucra ſibi retinere, quando modica, & communia ſunt: quia quoad majora, & extraordinaria emolumenta, non præſumitur facilè talis voluntas in domino, ut dicebamus de lucro ex aliis rebus proveniente. Denique voluntas illa præſumpta in domino non eſt ad uſum irrevocabilem, ſed ita ut poſſit ipſe dominus, quoties voluerit facultatem illam revocare, & lucra illa ſibi accipere propter rationes proximè adductas. Ita Eminentiſſ. Lugo, qui etiam adducit Turrianum *de juſt. diſp.* 34. *dub.* 2. *n.* 8. aſſerentem juxta rigorem juris hæc omnia domino acquiri, nec ſervum poſſe de illis diſponere. Et P. Azorius *t.* 2. *l.* 2. *c.* 36. *q.* 4. tenet ſervum ſi ex his, quæ ſibi dantur ad victum, parſimonia detraxerit minimè ſibi acquirere.

3 Sed ut verùm fatear DD. abſolutè aſſerunt, quòd ſi ſervus aliquid ſibi ſubtrahat ſine domini incommodo, quod liberè poterit conſumere, vel expendere, aut præter opera præſcripta alia faciat, ex quibus quæſtum colligit. Et ita docet Leſſius *l.* 2. *c.* 2. *dub.* 4. *n.* 16. Trullench. *in Decalog. tom.* 2. *l.* 7. *cap.* 2. *dub.* 4. *n.* 3. Molina *de juſt. t.* 1. *tr.* 2. *diſp.* 38. Fagund. *in Decal. t.* 2. *l.* 7. *c.* 12. *n.* 7. Navarra *de reſt. l.* 3. *cap.* 1. *n.* 219. unde in ſpecie refellit Turrianum noviſſimè Machadus *de perfect. Confeſſ. tom.* 2. *lib.* 6. *part.* 7. *tract.* 13. *docum.* 5. *num.* 7. ſic aſſerens. *La quarta es aquella quantidad que el eſclavo grangea por ſu cuydado, i trabaiò por el juego, que tomo ſea ſin perjuizio del ſervizio que deve à ſu ſenor, ſegun afirman graves Autores, adquiere el dominio en ella; no obſtante que Turriano es de contrario parecer.* Ita ille.

4 Dicendum eſt igitur, quòd licèt ſervi quidquid acquirant domino acquirant, maximè ſi in eo acquirendo vires debilitent, tamen id eſt intelligendum de tempore deputato ad ſervitium dominorum. neque enim ſervi, aut ancillæ ſic poſſidentur à dominis, ut fundus, prædia, aut jumenta, ut ſemper domino fructificent, quamobrem dicendum eſt in foro conſcientiæ ſibi id adquirere, quidquid ſit de foro externo, modò non fraudent dominos debito ſervitio, & vires ſuas multum debilitent, quod judicabit prudens Confeſſarius, & licitè poſſe illos taliter acquiſita retinere, & expendere invitis dominis, & peccare mortaliter dominos, furtumque committere in ſervos, ſi ea ab eis auferant, illis invitis, quod videtur ſatis rationabile, & probabile.

Sup. hoc etiam in recitantur in Ref. praeterita, §. Nota ſecundo, & magis late. In §. ult. Ref. ſeq.

5 Ex his infertur incidenter deciſio cujuſdam dubii ſatis practicabilis de viatoribus videlicet, qui diverſantur in hoſpitiis, in quibus more Italico, & Gallico ob certum pretium comedunt ex cibis appoſitis quod volunt, quod dicitur communiter, A *paſto*, Gallicè *à table d'Hoſte*, nam illi etiam ſubtrahere ſibi poſſent, & reſervare aliquid ex iis, quæ verè comeſturi erant durante adhuc appetitu: quoniam hæc etiam apponuntur illis eodem pacto, quo apponuntur ſervis, & famulis, ut comedant quod pro ſua neceſſitate voluerint, ergo ex iis, quæ ſibi neceſſaria eſſent, & attenta neceſſitate præſenti, erant comeſturi, poſſent reſervare; parum enim hoſpitis intereſt, quod ibi, vel alibi illum conſumant; de iis verò, quæ ob defectum appetitus non erant comeſturi, non poſſunt per ſe loquendo, reſervare, ſicut nec ſervi; niſi fortè aliquando ob juſtam compenſationem pretii evidenter injuſti, quod ab ipſis exigitur. Et ita docet Eminentiſſimus Cardinal. de Lugo *loc. cit.*

RESOL. XXXIII.

An ſervi in caſibus, in quibus ſibi acquirunt, ſi à Dominis ſpolientur, poſſint facere occultam recompenſationem?

Et in principio hujus Reſolutionis apponuntur ſex caſus in quibus ſervi acquirunt ſibi dominium. Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 33.

Sup. hic ſex caſibus ſupra in Ref. 31. §. At verius, & in aliis ejus ann.

§. 1. **S**Uppono ſervos in his caſibus ſibi acquirere. Primò, ſi Dominus expreſsè vel tacitè conſentiat, ut poſſit aliquod peculium habere. Secundò; ſi ſervo aliquid donetur, vel legetur ea conditione, ut ad dominum non perveniat:

niat: tunc enim ſi dominus uſurparet hoc ipſo amitteretur. Tertiò; ſi relinquatur ſervo abſolutè, & ſine conditione, non tamen intuitu domini, v. g. ob induſtriam, vel officium exhibitum; hoc enim videtur dari, ut non ſit domini, ſed tantùm ſervi. Quartò, ſi ei aliquid detur in compenſationem injuriæ illatæ; compenſatio enim fit, ut ex ea ſolatium capiat, loco doloris, quem paſſus eſt; non ut dominus ejus inde diteſcat, unde contra omnem humanitatem eſſet hoc ei auferre. Quintò; ſi aliquid lucretur ſua pecunia: ſicut ſi filius lucretur peculio caſtrenſi, vel quaſi caſtrenſi; lucrum enim ſubit eandem rationem quam ſors, quando quis nomine ſuo eam exponit. Sextò; ſi aliquid ſibi ſubtrahat ſine domini incommodo, quod liberè poterat conſumere, vel expendere; aut præter opera præſcrita quædam alia faciat, ex quibus quæſtum colligat.

Sup hoc ſupra in Reſ. 31. recitantur in §. Nota ſecundo, & in R. 31. §. Dicendum, in fine.

2 His ſuppoſitis, quæro an ſi Dominus ſervis tolleret bona, quæ in ſupradictis caſibus ſibi acquiſiverant, poſſit uti occulta compenſatione? affirmativè reſpondeo cum Leſſio *lib. 2. cap. 4. dub. 4. num. 17.* ubi ſic ait. Notandum tamen eſt multos Doctores concedere ſervis verum, & perfectum dominium in pleriſque caſibus ſuprà dictis; eiſque fieri veram injuriam obligantem ad reſtitutionem, ſi dominus res ipſis conceſſas auferat, Jura autem, quæ tradunt ſervos quidquid acquirunt domino acquirere, intelligenda regulariter. Ita Molina *diſp. 38.* Poſſet etiam addi, Jura illa conſuetudine eſſe mitigata: & hoc malim in praxi. Itaque poſſet ſervus uti occulta compenſatione, ſi dominus ei res ſuas abſtuliſſet. Ita ille: cui adde Villalobos *in ſum. tom. 2. tract. 10. difficult. 5. n. 4.* ubi enumeratis caſibus ſuperius, in quibus ſervi ſibi acquirunt, ſic ait. *De lo qual ſe infiere, que ſi el ſenor le tomaſſe algo de lo dicho, eſtaria obligado a reſtituirlo, y en caſo que no pudieſſe el eſclavo averlo de otro manera, podria uſar de recompenſacion oculta.*

R E S O L. XXXIV.

An ſervi poſſint facere eleemoſynam?
Et in textu hujus Reſolutionis reperies aliquot caſus, in quibus & de quibus ſervi poſſunt facere eleemoſynam.
Et an ſi ſervi habent aliqua bona propria, poſſint de iis donationem facere? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 34.

Sup. doctrina contenta in hoc §. 1. in R. ſeq. & ſupra lege doctrinam Reſ. 31.

§. 1. Reſpondeo non poſſe facere eleemoſynam de bonis dominorum. Ratio eſt, quia non habent adminiſtrationem ullam bonorum domini. Excipiuntur tamen quinque caſus. Primus, ſi ſit extrema neceſſitas, ob rationem allatam *præcedente quæſt.* Secundus, ſi detur modicum quid, & rarò, præſumitur enim probabiliter conſenſus Domini. Tertius, quotieſcumque adſit ejuſdem conſenſus, ſaltem interpretativus. Quartus, quando probabiliter ſperatur ratihabitio, quæ tunc maximè eſt, quando haberet ſervus adminiſtrationem bonorum. Quintus, quando de certa portione ſibi aſſignata ad victum detraheretur aliquid per abſtinentiam, modò id non cedat in præjudicium Domini, ſi nimirum per hoc redderetur inhabilis ad ſervitia. Et hæc omnia docet Fiulliucius *tom. 2. tract. 28. cap. 1. nu. 95.* Qui addit etiam in bonis acquiſitis in caſibus appoſitis in ſuperiori * Reſolutione poſſe ſervos facere eleemoſynam, & quicquid voluerint. Undè me citato ſic ait Machadus *tom. 2. lib. 6. part. 7. tract. 13. docum. 6. num. 1. El Feſclavo puede liberamente dar* * *limoſna, jugar i gaſtar como quiſiere ſin conſentimento de ſu ſenor de los bienes en que el tuviere dominio, de que atras hemos ya hecho mencion; conviene a ſaber, de lo que huviere ahorrado de ſus jornales; de lo que huviere ahorrado de lo que el ſenor le dà cada dia para ſu ſuſtento, &c. finalmente de todo aquello que es ſuyo. De donde reſulta, que de la miſma manera que el eſclavo no peca en dar la limoſna, jugar, ò gaſtar de eſtos bienes, que ſon ſuyos, tampoco la perſona que los recibiere, ò ſe los ganare, peca, ni queda con obligacion de reſtituir coſa alguna al ſenor.*

* Quæ hic eſt R. antecedens.
* Sup. hoc pro eleemoſyna in Reſolutionib. ſeq. primo §.

2 Unde Filliucius *tom. 2. tractat. 34. cap. 2. num. 46.* aſſeruit ſervos, ſi habeant aliqua propria bona, poſſe de eis donationes facere. De aliis non poſſunt niſi ex voluntate præſumpta rationabiliter dominorum: ſi ſecus faciant, peccant, & tenentur ad reſtitutionem. Qui etiam ſi accepiſſent ſcienter, tenentur reſtituere: Si verò bona fide accepiſſent, ſiquidem rem illam habeant apud ſe, tenentur reddere: ſi ex ea facti ſunt ditiores, id reddant, in quo locupletiores facti ſunt. Denique ſi rem non habeant, nec facti ditiores ſunt, ad nihil tenentur. Et ita etiam docet Molina *diſp. 277.*

R E S O L. XXXV.

An ſervi poſſint facere eleemoſynas?
Et an ſervi poſſint habere aliquarum rerum dominium, imperfectum. Ex part. 5. tr. 8. Reſ. 26.

§. 1. In aliquibus caſibus affirmativè reſpondeo cum Filliucio *tom. 2. tr. 28. cap. 3. n. 95.* Primus, ſi ſit extrema neceſſitas. Secundus, ſi detur modicum quid, & rarò, præſumitur enim probabiliter conſenſus domini. Tertius, quotieſcumque adſit ejuſdem conſenſus ſaltem interpretativus: Quartus quando probabiliter ſperatur ratihabitio, quæ tunc maximè eſt, quando haberet ſervus adminiſtrationem bonorum. * Quintus, quando de certa portione ſibi aſſignata ad victum detraheretur aliquid per abſtinentiam, modò id non cedat in præjudicium domini, ſi nimirum per hoc redderetur inhabilis ad ſervitia. Sed quia ego ſatis probabiliter firmavi *in 2. p. tr. 3. miſcell. reſ.* 58. ſervos poſſe habere aliquarum rerum dominium imperfectum, & ſecundùm quid, ita ut eas non teneantur ſuis dominis tradere, igitur in illis caſibus certum eſt ſervos poſſe præbere eleemoſynas. Primus caſus eſt, ſi aliquis det ſervo ea conditione ut res donata ad dominum non perveniat. Secundus, ſi aliquid detur abſolutè, & ſine conditione, non tamen intuitu ipſius domini, ut v. gr. propter induſtriam, vel aliquod ſervitium factum, nam in hoc caſu ille qui dat, videtur dare, ut illæ res ſcilicet non ſint domini, ſed ſervi. Tertius, ſi aliquid detur in compenſationem injuriæ illatæ. Quartus, ſi aliquid lucretur ſua pecunia, & ex rebus ſibi datis, ut *ſuprà & infra:* unde ſuum facit lucrum acquiſitum per ludum licitum, vel illicitum. Quintus, quando propter turpem corporis uſum aliquid ei datur. Cùm igitur in his caſibus ſervus acquirat dominium rerum, poteſt de illis eleemoſynam facere præter alios caſus à Filliucio ſuprà notatos.

Sup hoc in R. præterita, & lege et. 1 doct. §. 1. & 3. alterius Reſ. 31.
* Super hoc Quinto ſupra in Reſ. 31. &c.
* Quæ hic eſt ſup. R. 31. § At verius, & in aliis ejus.

R E S O L. XXXVI.

An qui ſervum alienum percutiendo inutilem reddit, vel occidit, teneatur reſtituere aliquid non ſolùm Domino, ſed ſervo? Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 20.

§. 1. Ex Abulenſi affirmativè reſpondet Molina *de Juſt. tom. 1. tr. 2. diſp. 38.* ubi ſic ait. Meritò Abulenſis adnotavit, eum qui alienum ſervum occidit, aut ita percutit, ut illum ineptiorem ad ſerviendum, minoriſve valoris reddat, ad binam reſtitutionem teneri. Unam domino ſervi faciendam, quatenus id in damnum illius ceſſit, alteram verò ſervo pro damno illi illato. Simul etiam puniri debet per publicas poteſtates pœna aliqua, quæ in compenſationem pro injuria ſervo illata cedat. Hinc conſtat, minus peccare eum, qui ſervum proprium, quàm qui alienum injuſtè percutit: eò quòd ille tantùm, hic verò duobus damnum, ac injuriam inferat.

2 Sed hanc doctrinam Molinæ Eminentiſſimus Cardinalis Lugo *de Juſt. tom. 1. diſp. 3. ſect. 1. n. 20.* cum limitatione accipit, nam ſi ſervo ſequatur ex injuria damnum aliud circa victum, veſtitum, aut cætera neceſſaria ad vitam humanam reſtituendum erit illi, ne id damnum patiatur, quod idem erit, quando uxor, parentes, vel filii ejus ea de cauſa paſſuri eſſent. Quando verò ejuſmodi damna non ſequerentur, ſufficeret reſtituere domino, quia ſupponimus, quod pro damnis corporis præcisè non eſt obligatio reſtituendi in bonis alterius generis.

Verùm ſententiæ Molinæ adhæret Fagundez *de juſt. lib. 2. cap. 5. num. 4.* Habet igitur utraque ſententia Defenſores.

R E S O L. XXXVII.

An qui occidit ſervum ſuum, teneatur aliquid hæredibus ſervi reſtituere?
Et de aliquibus aliis caſibus agitur, in quibus Dominus lethaliter peccat, ſi injuria illata ſervis ſuis à ſe notabilis ſit, &c. Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 45. aliàs 44.

§. 1. Diximus *ſuprà*, de reſtitutione facienda propter occiſionem ſervi alieni; nunc ad dubium propoſitum aſſero negativè reſpondere Azorium, *tomo 2. libro ſecundo cap. 38. quæſt. 2.* ubi ſic ait, Quæritur an ſi dominus ſervum ſuum occiderit, debeat aliquid reſtituere? Quidam arbitrantur debere eum reſtituere ſervi hæredibus: quia dominus qui ſervum ſuum necat, verè homicida eſt, at homicida reſtituere vitam alteri ademptam jure debet eo modo, quo poteſt. Cùm igitur dominus ſuo ſervo interfecto vitam reddere nequeat, debet aliquid

Sup. in R. quæ hic eſt antecedens.

ipſius

ipſius ſervi hæredibus reſtituere. Sed certè non video quo jure hæredibus quicquam reſtituere cogatur. Fateor quidem eum verè, & propriè homicidam eſſe, qui ſuum ſervum occiderit, & injuſtitiæ crimen admittere: quia eripit alteri vitam, & ut ſuperius diximus, dominus vitæ, & necis imperiũ, & poteſtatẽ non habet in ſervum, & quod attinet ad jus naturæ, & gentium, omnes homines ſunt liberi. Cùm igitur ſervo occiſo vita reddi non poſſit, nec aliquid quo vita compẽſetur; ſequitur ut nulli alteri dominus quicquam debeat; eo quod vita, opera, & induſtria ſervi non erant aliorum, ſed ipſius ſervi, & domini. Neque verò dominus ſuo ſervo interfecto, aliis damnum intulit, ſed ſibi ſoli, qui ſe ſervi commodis, operis, & fructibus privavit. Nec ſervus cum bonis careat, ullam habet aliis hæreditatem; nam etiã ſi filios haberet, cum eſt in ſervitutem abductus; illi continuo ſui juris ſunt facti, & bona quæ ante ſervitutem Pater habebat, in eorum dominium tranſierunt, non tamen ipſius Patris vita, aut libertas; quare ipſius nullam aliam jure naturali legitimam portionem debet. Ita Azorius, cui adde Filliucium *t. 2. tr. 28. p. 2. c. 4. n. 71.*

Superius in R. quæ hic eſt 4. in §. ul per totum, & inf. in R. ſeq §. ult ad lin. 4.

2 Sed affirmativam ſententiam tenet Fagundez *de juſt. l. 2. cap. 5. num. 4.* ubi ſic ait: Quod ſi dominus ſervum interfecerit, punietur tanquam homicida, & præterea tenebitur arbitrio prudentis viri pretium injuriæ inſumere in ſuffragiis pro illius anima, ſi non habeat filios, quibus fiat reſtitutio.

3 Hanc etiam ſententiam tenet Molina *de juſt. tom. 1. tr. 2. diſp. 38. n. 3.* Sic aſſerens; Licèt jus dominorum in ſervos tam latè pateat; non tamen ſe extendit ad eorum vitam, cujus dominium ſibi ſoli Deus reſervavit, atque adeo neque ad membra, & ſalutem mancipii, quæ quaſi partes quædam vitæ illius ſunt, à quibus vita ipſa pendet: & multò minus ſe extendit ad ſalutem illius ſpiritualem, quaſi aliquid præcipere ei, aut ab eo exigere poſſint, quod cum ſpirituali illius ſalute pugnet. Quare, ſi eorum domini, vel vitam, vel membrum ab eis eripiant, vel immoderatis laboribus, inedia, nuditate, vel injuſto ſupplicio, aut aliqua alia ratione indebita, & quæ vim coercitivam dominorum in ſervos excedat, valetudini, aut corpori eorum noceat, vel aliquid, quod contra eorum ſpiritualem ſit ſalutem illis præcipiant, aut quocumque alio modo injuria eos afficiant, ſanè, & lethaliter peccant, ſi injuria, attenta qualitate perſonæ, & circumſtantiis concurrentibus, notabilis ſit, & ad reſtitutionem damnorum ipſiſmet mancipiis, aut hæredibus eorum faciendam, tenentur; puniri que debent à poteſtatibus publicis, non ſolùm pro damnis injuſtè eis illatis, ſed etiam pro injuriis, quæ damni rationem habuerint, eſtque illis à Confeſſariis injungenda pro ejuſmodi injuriis debita ſatisfactio mancipiis facienda, quando per poteſtates publicas injuria punita non fuerit, ne miſeri homines omni ſubſidio careant in damnis, & injuriis, quibus à dominis injuſtè afficiuntur. Porrò tantùm poteſt eſſe aliquando damnum, ac injuria, ut non minùs, quàm libertate, compenſetur, hæc Molina: unde utramque ſententiam probabilem eſſe puto.

§. 4. [illegible]

R E S O L. XXXVIII.

In ſervo ita poſſit à Domino inferri injuria, ut adſit obligatio reſtituendi, ut v. g. quando Domini jura ſervorum violant, per injuriam notabilem, in quo caſu non ſolùm peccant mortaliter, ſed etiam ad reſtitutionem tenentur?

Et aliqua alia explanantur, quæ in ſupra dicto caſu fieri debent. Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 19.

Sup. [illegible] in hoc §. ad literam in §. ult. R. præteritæ.

§. 1. Affirmativè reſpondet Molina *de Juſt. to. 1. tr. 2. diſp. 38.* ubi ſic ait: Licet jus dominorum in ſervos tam latè pateat: non tamen ſe extendit ad eorum vitam, cujus dominium ſibi ſoli Deus reſervavit; atque adeò neque ad membra, & ſalutem mancipii, quæ quaſi partes quædam vitæ illius ſunt, quibus vita ipſa pendet: & multò minus ſe extendit ad ſalutem illius ſpiritualem, quaſi aliquid præcipere ei, aut ab ea exigere poſſint, quod cum ſpirituali illius ſalute pugnet. Quare ſi eorum domini, vel vitam, vel membrum ab eis eripiunt, vel immoderatis laboribus, inedia, nuditate, vel injuſto ſupplicio, aut aliqua ratione indebita, & quæ vim coercitivam dominorum in ſervos excedat, valetudini, aut corpori eorum noceat, vel aliquid, quod cõtra eorum ſpiritualem ſit ſalutem, illis præcipiant, aut quocũque alio modo injuria eos afficiant, ſanè, & lethaliter peccant, ſi injuria, attenta qualitate perſonæ, & circumſtantiis concurrentibus notabilis ſit, & ad reſtitutionem damnorum ipſiſmet mancipiis, aut hæredibus eorũ faciendam tenẽtur; puniri que debẽt à poteſtatibus publicis, non ſolùm pro damnis injuſtè eis illatis, ſed etiam pro injuriis, quę damni rationem non habuerint; eſtque illis à Confeſſariis injungenda pro ejuſmodi injuriis debita ſatisfactio mancipiis facienda, quando per poteſtates publicas injuria punita non fuerit, ne miſeri homines omni ſubſidio careant in damnis, & injuriis quibus à domino injuſtè afficiuntur. Porrò tantùm poteſt eſſe aliquando damnum, ac injuria, ut non minùs, quàm libertate compenſetur. Ita Molina, cui adde Rebellum *p. 1. l. 1. q. 11. ſect. 1. n. 3.* ubi exemplum ponit, ſi dominus deliberatè * luſcum, mancum, vel claudum redderet ſervum.

*Sup. his lati in R. eq.

2 Sed Eminentiſſimus Cardinalis Lugo *de juſt. t. 1. diſp. 3. ſect. 2. n. 19.* obſervat, hoc ultimum difficultate nõ carere; quia ſecundum probabiliorem ſententiam non eſt obligatio reſtituẽdi in bonis alterius generis pro damno illato in alio rerum genere v. g. in pecuniis pro fama, & licèt libertas, & membra pertinere videantur ad bona ejuſdem generis: re tamen vera unum non eſt æquivalenter aliud, nam libertas nõ conducit ad recuperandum oculum, vel pedem, quare non videtur magis reſtitui per conceſſam libertatem, quàm fama data pecunia. Ita Eminentiſſimus Lugo.

3 Verùm opinionẽ Molinæ tenet etiam Fagundez *de Juſt. t. 2. l. 2. c. 5. n. 4.* aſſerendo, quòd quando domini jura ſervorum violant per injuriam notabilem, non ſolùm peccant mortiferè, ſed etiam ad reſtitutionẽ tenentur, juxta injuriæ, aut damni momentum & nocumentum. Leviores tamen injurias poterunt domini ſervis ſuis reſarcire, remittendo aliquid illis de conſueto labore, aut commerito ſupplicio, vel liberaliùs eos tractando quoad victum & veſtitum. Si tamen injuria ſit atrox, interdum non reſarciretur, niſi manumiſſione. Sane *Exodi 21.* Si dominus ita percuteret ſervi oculum, ut redderet eum luſcum, imò ſi excuteret ei dentes, jubebatur ſervum liberè dimittere, quæ leges, licet modò non obligent, probant tamen tantam eſſe poſſe dominorum in ſervum injuriam, ut nonniſi libertate compenſetur; ſervo verò oppreſſo admittitur apud Judicem denunciatio adverſus dominũ, ut docet Panormit. *ad cap. novit. de jud. n. 47.* & alii, & Judex debet dominum cogere, ut ei ſatisfaciat, & in poſterum mitiùs cum eo agat, ſi verò dominus ſeriò admonitus non ſe corrigat, poteſt Judex, eo invito ſervum vendere, & pretium ipſi domino reddere juxta §. *ultimum, Inſtit. de iis, qui ſunt*; in hoc enim eſt juſtitia ſervi ad dominum, ut ait Ariſtoteles *l. 8. Ethic. c. 11.*

4 Et hanc ſententiam tenet etiam Villalobos *in ſum. t. 2. tr. 10. difficult. 5. n. 2.* ſic aſſerens. *Aunque es tan grande el dominio de los ſennores para cum ſus ſiervos, no ſe eſtiende a que ſean * ſennores de ſus vidas, ni ſus miembros, y mucho menos de ſu ſalud eſpiritual, Y aſſi, ſi los mataſſen, eſtarian obligados à reſtituyr à ſus herederos, y ſi les cortaſſen algun miembro, los hizieſſen algun danno notable en ſu ſalud, eſtarian obligados à reſtituyr les à ellos: y tanto podria ſer el danno, è injuria, que no ſe pudieſſe ſatisfacer menos, que con darles libertad. Mas los dannos menores ſe auran de compenſar, per donandoles algo del trabajo que devian hazer, ò tratandolos mejor en la comida, y veſtido. Y en eſto han de cargar la mano los Confeſſores, como dize Molina, quando los juezes no los obligan a ello, en favor de la miſeria de ſtos pobres hombres.* Ita Villalobos.

* Sup. hoc pro vita ſervorum late in R. præterita, & in e[illegible] §. ejus ſecũdum not. & pro membro in R. not. præterita hujus R.

R E S O L. XXXIX.

An qui mutilavit membrum ſervi ſui, teneatur ad aliquam reſtitutionem? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 46. alias 45.

Sup. in R. quæ hic eſt antecedens §. 1. 10 bene & ſeqq. & curſim in §. ult.

§. 1. De hac quæſtione *ſuprà* aliquid dictum eſt; & aliqui negant, aliqui affirmant: unde Machadus *t. 2. l. 6. p. 7. tr. 12. docum. 2. n. 8.* ſic ait. *Diſputan los Doctores, ſi el ſennor que injuſtamente cortò algun miembro à ſu eſclavo eſte obligado à hazerle alguna reſtitucion. Molina affirma, que ſi por la juſticia no fue caſtigado el ſennor deve hazerlo alguna reſtitucion equivalente. El Padre Azor, ſiguiendo à otro, dize, que eſta obligado darle libertad, ò ſatiſfazerle por otro modo equivalente ad danno; porque qualquiere miembro del cuerpo es mas amable, y precioſo, que la libertad.* Ita ille.

2 Sed Trullench. *in t. 1. l. 4. c. 1. dub. 7. n. 7.* & Filiuc. *t. 2. tr. 28. p. 2 c. 4. n. 72.* abſolutè negativam ſententiam tenet; ſic enim ait. Quamvis Dominus non ſit dominus membrorum ſervi, ſicuti neque vitæ, ſed tantùm operarum, & obſequii à ſervo præſtandi per totam vitam; tamen ſicut pro bono vitæ nihil eſt reſtituendum, ſed tantùm pro damno illato familiæ, vel hæredibus ex privatione illius, qui iis utilis & lucroſus erat; ita pro bono integritatis corporis nihil eſt reſtituendum ut ſic, ſed tantùm pro damno operarum, & privatione lucri ex amputatione membri conſequente: Hoc autem damnum, quia ſpectat ad dominum, non erit ipſimet ſervo reſtituendum. Supereſt ergo, ut ad nihil teneatur. Azor. tamen probabiliorem cenſet primam ſententiam, & conſequenter obligari dominum ad dimittendum ſervum liberum; eius tamen ratio non admodum urget. Licèt enim corporis membrũ ſit pretioſius libertate, ut ſic tamen æſtimabile non eſt. Quod ſi æſtimaretur ratione utilitatis, & fructus ex illo: jam ejus ipſe Dominus habet dominium; ideò-

ideòque nil ſupereſt, quod reſtituat. Ita Filiucius: Ego verò amplector utramque ſententiam tanquam probabilem.

RESOL. XL.

An licitum ſit in pœnam delicti alicujus adurere mancipia guttis accenſi adipis, vel ceræ? Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 28.

§. 1. CErtum eſt poſſe dominos punire ſervos, non autem pœna atroci; pœna verò atrox in propoſito præter mortem, de qua non eſt dubium, eſſet mutilationis, vulneris, flagellorum publicorum per vias publicas, aut in alio loco publico, & aliæ ſimiles. Item pœna atrox eſſet tam gravia verbera, percuſſiones, aduſtiones, aut ſimilia alia, quæ filium, aut ſervum exponerent vitæ periculo, aut notabilis diminutionis illius, vel periculo amiſſionis membri, aut partis illius. Procedere ergo poteſt Pater aut dominus in puniendo filio, vel mancipio, ad verbera, & ictus, ex quibus non immineat detrimentum notabile, aut læſio, etiamſi verberibus, aut alia percuſſione exorietur aliquid; modò tamen delictum tanta pœna ſit dignum.

2 Utrùm autem licitum ſit adurere mancipia, adipe, aut cera accenſis, ut ab aliquibus dominis fieri conſuevit. Non auderem id damnare, quando moderatè fieret, & ſine periculo vitæ, aut notabilis læſionis mancipii, & quando delictum eſſet tanta pœna dignum, aut mancipium adeò eſſet durum ac incorrigibile, ut neceſſaria illi judicaretur tanta pœna, ut corrigeretur, & contineretur in officio. Semper tamen conſulendum eſt dominis, ut potiùs utantur pœnis mitioribus. Et hæc omnia docet Molina *tom. 4. tr. 3. diſp. 2. num.* 14. cui noviſſimè adhæret Machadus *tom. 2. lib. 6. part. 7. tract.* 12. *docum. 2. n.* 2. ubi ſic ait. *Los Doctores diſputan ſi ſea licito al ſeñor pringar a ſu eſclave; y aunque es aſſi, que parece crueldad grande, è inhumanidad: con todo eſſo el Padre Molina no lo condena, con tal que ſe haga con moderacion, y ſin peligro notable de la vida, ò ſalud del eſclavo; y quando ſu delito, incorregibilidad, y contumacia merecieren tal genero de caſtigo. Si bien el miſmo acconſeja que los ſeñores uſen de caſtigos menos rigoroſos con ſu eſclavos, accordandoſe que ſon tambien hijos de Dios, y redimidos con la ſangre precioſa de Jeſu Chriſto nueſtro ſeñor.* Ita ille.

RESOL. XLI.

An ſervi poſſint ſignari à Dominis in facie? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 22.

§. 1. NEgativè reſpondet Ioannes de Hevia *in Curia Philippica tom. 2. lib. 1. cap. 7. num.* 3. Sed affirmativam ſententiam docet Molina *tom. 4. tract. 3. diſp. 2. num.* 14. ubi ſic ait. Utrum ſit licitum ſignare mancipia in facie. Affirmanter eſt reſpondendum, eſto nulla illorum antecedat culpa, quando periculum eſt amiſſionis illorum, niſi ita ſignentur: eò quòd ejuſmodi ſint, de quibus nullus præſumet ea eſſe mancipia; aut quando fugitiva ſunt, atque in pœnam, & ut coerceantur à fuga, meliuſque inveniatur, ratio ipſa poſtulat, ut ſignentur. Et hanc ſententiam communem eſſe teſtatur Machadus *tom. 2. lib. 6. part. 7. tract.* 12. *docum. 2. num.* 4.

RESOL. XLII.

An Domini vocando ſervos Chriſtianos, Canes vel ſi graviter eos verberent ex levi culpa peccent mortaliter?

Et an peccent Domini, ſi ſint notabiliter negligentes in corrigendis ſervorum peccatis, in procurandis iis, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem ſervorum, ut ſuſceptio Sacramentorum, auditio Miſſæ, &c. vel ſi jubeant aliqua, quæ ſervi facere non poſſunt ſine peccato, aut ſi eos onerant laboribus intolerabilibus? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 48. alias 47.

§. 1. VIdetur affirmativè reſpondendum ex Trullench. *in Decal. tom. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 6. num.* 2. ubi ſic ait. Hinc ſequitur poſſe graviter peccare dominos, præcipuè in iis. Primò ſi ſint notabiliter negligentes in procurandis iis, quæ ſunt neceſſaria ad ſalutem ſervorum; ut eſt ſuſceptio ſacramentorum ſuo tempore, Miſſæ auditio, & alia hujuſmodi. * Secundò, ſi ſint negligentes in corrigendis eorum peccatis. Tertiò, ſi jubeant aliqua, quæ ſervi facere non poſſunt ſine peccato mortali. Quartò, cùm eos onerant laboribus intolerabilibus. Quintò, cùm eos afficiunt contumeliis, ut vocando ſervos Chriſtianos, canes. Sextò, ſi graviter verberent, ex levi culpa. Ita ille, in quibus caſibus Domini videntur peccare. Ergo, &c.

* Sup. hoc ſupra in tract. 4. Ref. 11. & in alii § ejus prima not.

ſed communiter dominos, vocando ſervos Chriſtianos canes, puto excuſari à peccato, quia ex ira, & ex indeliberatione talem ſolent proferre injuriam.

RESOL. XLIII.

An Domini propter nimiam ſævitiam cogendi ſint ſervos vendere? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 65. aliàs 64

§. 1. REſpondeo affirmativè cum Menoch. *de Arbitr. cent. 2. caſ.* 138. *ex l. ff. de his qui ſunt ſui, vel alieni juris*, §. *Sed & major*, in qua aſſeritur, quòd dominus ſervos vendere cogatur, ſi in eos nimium ſævierit, ſicut cogitur Pater emancipare filium, quem acerbiùs quàm pro paterna pietate tractarit *l. ult. ſi à patr. quis man. fuer.* Gloſſ. *in* §. *ult. I. quibus jus pat. pot. ſolu.* Item ob ſævitiam ſocii licet etiam ante tempus à ſocietate recedere, *l. ſi convenerit, ff. Pro ſocio*. Item Vaſſallus nimium ſæviendo in ſubditos jus feudi amittit. Cyn. & Bald. *in dict. lib.* 2. Alexand. *in l. bene à Zenone. Cod. de quadr. præſer.* qua de re aliàs dictum. Æſtimatio autem cujuſque ſævitiæ arbitrio judicis permittenda eſt.

Sup. hoc in to. 9. tr. 1. in decima Ref. 69. § 1. poſt medium, lege à verſ. Quod ſi Dominus.

RESOL. XLIV.

An licitè Dominus aliquando poſſit alimenta ſervis denegare? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 47. aliàs 46.

§. 1. ALiqui opinantur id poſſe facere ob certa quædam crimina, & ſcelera ſervi; ut ſi ſit ingratus vel contumelioſus in dominum, vel ſi mali aliquid fecerit, ob quod mortis pœnam meretur. Sed verius eſt, quòd alii tradiderunt: ſi Servi crimen eſt ultimo ſupplicio dignum ad magiſtratus, ac Judices jure defertur: ſi alterius pœnæ ſit reus, privatim à domino jure punitur; numquam tamen alimenta, quæ ſunt neceſſaria ſimpliciter vitæ ſubſidia, dominus poteſt jure denegare, quamvis ea ex parte minuere: ita ut ſervus non inedia abſumatur, & pereat, ſed attenuato, & diminuto victu caſtigetur, ut ſic fortè ad ſaniorem mentem, melioremque vitam redeat. Et ita docet Fillinelus *tom. 2. tract. 28. part. 2. capit.* 4. & Azorius *tom. 2. lib. 2. cap. 38. quæſt.* 9. & Trullench *in Decalogum to. 1. lib. 4. cap. 1. dub. 6. num.* 5.

2 Undè non ſunt damnandi, qui propter aliqua delicta licèt leviora detrahunt ſervis, *Parte della ratione*, ut vulgo dicitur.

RESOL. XLV.

An ſervi, & ancillæ peccent, ſi cibos communes ex domo heri ad comedendum accipiant, ut furta eſculentorum, & poculentorum, etiam ſi ſenſim perveniant ad notabilem quantitatem, ut ipſimet ſumant, ſecus verò ut vendant?

Et ſi furta ſint præter eſculenta, an ſervi, ſive mancipia peccent mortaliter, & teneantur ad reſtitutionem? Ex part. 7. tract. 7. Reſol. 28.

§. 1. AD hoc dubium ſic reſpondet Sanchez *in opuſc. tomo 1. lib. 1. cap. 1. dub. 2. num.* 17. Ex dictis ſit ſervos, vel raro peccare mortaliter, ſi accipiant, ut edant cibaria communia ex domo herorum; tum quia dominus non eſt invitus, tum etiam quia illi ex ordinario cibo, ſumptum excipiunt, minus enim hora conſueta comedunt. Sic Navarra, *num.* 221. & refert Navarr. *cap. 17. Hiſpan. n.* 139. *Latina nova n.* 138. Sed Navarrus non ita abſolutè loquitur, ut Navarra, ſed dicit non peccare mortaliter, ſed venialiter, quando credunt illa dominum conceſſurum eſſe, ſi ab eo peterent, licèt nollet, ut ſe inſcio accipiant, quia tunc eſt tantùm furtum, quo ad modum. Undè quando famulis tribuitur certa, ac determinata portio, id eſt, *ſe les da racion*, cùm credatur dominum nolle eos aliquid furari, nec ob hoc excipiatur ex alia parte, id quod illis daturus erat ad manducandum, cenſendum eſt de his furtis ac ſi fierent ab iis, qui non ſunt famuli: niſi eſſent tam modica, ut credatur dominum velle; ſimiliter quando minimè crederetur dominum velle, etiamſi illis non detur cibus ſub certa quantitate, & portione; ſi tamen ipſis cibaria congruentia impertiuntur, nec ob ea, quæ furantur, aliquid excipitur ex conſueto cibo, judicandum eſt ſimiliter, ac ſi talia furta fierent ab iis, qui non ſunt famuli, niſi,

Sup. hoc ſupra in tract. 3 Ref. 41. §. Dico quarto.

ut dixi eſſent tam modica, ut rationabiliter deberet dominus velle. Hucuſque Sanchez.

2 Et ideò Eminentiſſimus Card. Lugo *de Juſt. to. I. diſp. 3. ſect. 3. n. 66.* putat ſervos in tali caſu non peccare mortaliter, quando furta eſſent adeò modica, ut non credatur dominus rationabiliter invitus, ſecùs quando non ideò dominus minùs expenderet in cibo ordinario famuli, nec eſſent ita modica, ut non præſumeretur graviter invitus.

3 Dico igitur furta eſculentorum, & poculentorum, quæ committuntur à famulis, & ancillis, etiamſi ſenſim perveniant ad notabilem quantitatem, non eſſe peccata mortalia, ſi furentur ea, ut ipſimet conſumant (ſecùs verò ſi ut vendant) ſi ſint quæ ordinaria, quæ non ſolent accuratè concludi, de quo vide Navar. *c. 17. n. 138.* Ratio eſt, quia dominis non omninò diſplicet, ut hæc capiantur: cujus ſignum eſt, quod etſi ſciant iſta paſſim fieri, tamen non impediunt; etſi rogarentur, facilè concederent. Undè potiùs diſplicet modus accipiendi, quàm ipſa acceptatio, ſeu conſumptio, atqui non eſt peccatum mortiferum accipere aliquid occultè ab eo, cui non diſpliceret acceptio, ſi res ab eo peteretur, quamvis modus accipiendi diſpliceat, ut rectè docet Cajetan. *in ſum V. Furtum*, & Navar. *cap. 17. n. 138. & comment. 2. de Regul. num. 20.* quia dominus non eſt invitus circa ſubſtantiam acceptionis, ſed ſolùm circa modum, quod valde notandum, ob furta filiorum, uxorum, famulorum, amicorum, & ſimilium, qui per verecundiam, vel timorem non audent petere.

Sed hoc modo ſupra in tr. 3. R. 10. §. ſed opinio nostra ... ad contrarium.

4 Si tamen ſurripias ad eum uſum, ad quem ille nullo modo voluiſſet concedere, ut ad compotationes, ludos &c. erit verum furtum. quia non vult rem eſſe tuam ad talem uſum; & ita acceptio ſecundùm ſubſtantiam cenſebitur fieri invito domino id enim maximè ex uſu, & fine, ad quem res accipitur, ſpectandum eſt.

5 Sed circa præſentem quæſtionem ne deſeras videre Fagundez *in Præcept. Decal. tom. 2. lib. 7. c. 12.* Machadum, *to. 2. l. 6. p. 7. tr. 13. docum. 2. n. 3. & ſeq.* & Gaſparum Hurtadum *de Juſt. & jure diſp. 35. diffic. 9.* qui tamen, & optimè obſervat, quod ſi furta ſint præter eſculenta, ſervos, ſive mancipia peccaret mortaliter accipiendo bona dominorum ſuorum: & ſic peccando, teneri ſub mortali ad reſtitutionem illorum.

6 Circa quantitatem ergo requiſitam, & ſufficientem ad peccatum mortale, exiſtimamus, eam requiri & ſufficere, quæ ad peccatum mortale in furto facto ab extraneo, quia quò ad hoc non eſt aliqua peculiaris ratio pro ſervis in furtis ex bonis domini, qualis reperitur pro filio ex bonis Patris, & pro uxore ex bonis mariti,

RESOL. XLVI.

An ſervi in caſu æqualis neceſſitatis poſſint alimenta potius ſibi, quàm Dominis miniſtrare?

Et quid eſt dicendum, ſi daretur caſus, in quo ſalus & vita Domini eſſet Chriſtianæ populo, vel alicui Reipublicæ neceſſaria, & ſalus, & vita ſervi minimè? Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 67. alias 66.

§. 1. NEgativè reſpondet Navar. *in Man. c. 17. n. 60.* quia quando creditor, & debitor eadem extrema neceſſitate premuntur, debitor, non habens aliud quàm id quod ad ſuam, ſuorumque vitam eſt neceſſarium; reſtituere non tenetur, niſi dominium ejus quod reſtituendum eſt, ſemper penes creditorem remaneat; ſed in hoc caſu ſervus, & dominus æquali extrema neceſſitate premuntur, & dominium eorum, quæ ſervus poſſidet, & quibus vel ſibi, vel domino alimenta miniſtrare poteſt; ſemper penes dominum remanſit; nam ſervus dominii capax non eſt, cum pro mortuo habeatur *l. ſervitutem, ff. de reg. jur. l. intercedit, ff. de condit. & demonſtr.* cum aliis concordantibus; & nulla in ejus perſonam cadit obligatio, neque activa, neque paſſiva *l. in perſonam ff. eod. l. ſervi, ff de action. & obligat. l. nec ſervus, ff. de pecul.* ergo in æquali caſu neceſſitatis potiùs domino, quàm ſibi ſervus alimenta miniſtrare tenetur.

2 Sed, his non obſtantibus, affirmativæ ſententiæ ego adhæreo. Dico igitur in caſu prædictæ æqualis neceſſitatis, poſſe ſervum tuta conſcientia potiùs ſibi ipſi, quàm domino alimenta miniſtrare. Et probo duobus mediis; Primò quia, etſi per ſervitutem amittantur ea, quæ à civili jure unicuique conveniunt, ea tamen, quæ à naturali jure cuique competunt, retinentur; ſed conſervatio propriæ vitæ naturali jure ita cuique competit, ut licitè quiſque poſſit pro illius conſervatione alterum occidere, ſi aliter evadere non poſſit; ergo ſervus, in æquali extremæ neceſſitatis caſu cum domino conſtitutus, licitè poteſt, domino poſtpoſito, ſibi alimenta miniſtrare, licèt dominus ejus fame ſit periturus.

3 Secundò, quia regulariter ſecundùm ordinem charitatis, plus diligenda eſt propria ſalus corporalis, quàm corporalis ſalus proximi, nam, cùm concurrant tunc bona alterius, & propria ejuſdem ordinis, ſemper propria ſunt præferenda; ſed in hoc caſu concurrit propria ſalus corporalis ſervi cum ſalute corporali aliena, quæ eſt Domini, ergo regulariter à ſervo præferenda eſt propria ſalus, & ſic ſibi, & non domino, in æquali neceſſitatis caſu alimenta miniſtrare poteſt.

4 Dixi regulariter: nam ſi daretur caſus, in quo ſalus, & vita domini eſſet Chriſtiano populo, vel alicui Reipublicæ neceſſaria, & ſalus & vita ſervi minimè; tunc ſecundùm eundem charitatis ordinem, teneretur ſervus non ſibi, ſed domino alimenta miniſtrare; eſſet enim tunc vita domini, ratione publici boni, altioris ordinis, & ideò præferenda: nam ordo ipſius charitatis poſtulat, ut quæ altioris ſunt ordinis, præferantur. Non eſt tamen hic altior ordo attendendus ex conditione ſervili, vel libera; nam alioquin ſemper dominus præferendus eſſet, ſed attendendus eſt reſpectu publici boni; nam etſi conditione dominus ſervo ſit major, natura tamen æquales omnes ſunt; & in naturali vita conſervanda non conditio, quæ accidentaria eſt, ſed ipſa natura, quæ per ſe eſt, conſiderari debet, aliis regulis charitatis ſervatis.

Ad doctrinam verò Navarri, reſpondet Navarra *de Reſtitut. lib. 4. cap. 4. num. 28.*

RESOL. XLVII.

An ſervi poſſint parare menſam, & miniſtrare cibos Dominis in die jejunii, Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 58. alias 57.

§. 1. REſpondeo affirmativè, quia hoc non eſt cooperari ad peccatum alterius, ſed ad ſubſtantiam ſolam illius actus, nimirum, ut cœna eſt comeſtio quædam ad nutritionem, & ſuſtentationem animalis. Item quia opus illud ſolùm eſt officium, quod præſtare ſolet ſervus, vel famulus domino, aut amicus amico, aut hoſpes hoſpiti ſuo, ſic licitum eſt miniſtrare menſæ concubinariorum, vel duorum Hæreticorum, vel dominorum in cibo & potu, & epulis, ventrique indulgentium, vel aliorum peccatorum, dummodo non conſentiamus peccato eorum, ſed ſolùm præſtemus officium, vel ſervi, vel famuli, vel amici, vel hoſpitis, Vide me ipſum, *in part. 5. tr. 7.* * *Reſ. 13.*

** Quæ hic eſt ſup. in tract. 5. Reſ. 59 &c.*

RESOL. XLVIII.

An licitum ſit Dominis offerre carnes ſervis infidelibus in die jejunii, vel illis imponere opera ſervilia in diebus feſtis? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 59. alias 58.

§. 1. ALibi probabiliter affirmativè reſpondi; quia Infideles ſunt extra Eccleſiam, & non ligantur ejus præceptis; & quo ad comeſtionem carnium in die jejunii, me citato affirmativam ſententiam tenet Trullench. *tom. 3. lib. 3. cap. 2. dub. 2. num. 11.* ubi ſic ait, In diebus jejunii licitum eſt miniſtrare carnes Paganis, & perpetuò amentibus, ſicuti pueris ante uſum rationis, ut cum Sanch. & Fagund. tenet Diana *part. 2. tractat. 9. reſol. 42.* ita Trullench. Quo ad opera ſervilia idem tradit Paſqualigus *in Deciſ. moral. dec. 310. num. 2.*

Alibi in Reſ. quæ nunc hanc ſequentur, per totam, & in Reſ. & §. not. ſeq.

Quæ nunc eſt in tom. 4. tr. 6. Reſ. 49. § alic. &c.

RESOL. XLIX.

An Dominus licitè poſſit imponere ſervo infideli, ut opera ſervilia exerceat in diebus feſtis?

Idem eſt dicendum de perpetuo amentibus.

Et docetur Paganis, & perpetuo amentibus fas eſſe miniſtrare carnes Diebus jejunii, quia nulla lege Eccleſiaſtica obligantur Ex part. 5. tr. 14. & Miſc. 2. Reſ. 7.

§. 1. CAſus poteſt in praxi frequenter accidere, & illud determinare noluit Sanch, *in ſum. tom. I. l. 1. c. 12. num. 18.* Sed negativam ſententiam docet Anton. Fernandez Societatis JESU, *in inſtruct. confeſſ. part. 3. mandamient. 3. num. 16.* ubi ſic ait. *Hazer que trabaje mi eſclavo Moro, no es licito porque ninguna beſtia puedo llevar cargada y el eſclavo por ſi no eſtà obligado à no trabajar, pero en orden à mi no ha de trabajar mandandoſelo yo.* Sic ille.

Sup. hoc & contenta in hac Reſ in R. præterita, & in Reſ. not. ult. hujus Reſ.

2 Verùm ego dominum ſic facientem de peccato mortali non auderem damnare, quia abſtinentia ab operibus ſervilibus in diebus feſtivis eſt præceptum Eccleſiaſticum, ut patet. Sed infideles, ut notat Granado *in I. 2. contr. 7. tr. 3. p. 1. diſp. 6. n. 49.* & alii communiter, non tenentur legibus Eccleſiaſticis, ergo dominus ſervum infidelem laborare in die feſto faciens, non peccabit, quia ſervus non peccat. Et ideò Paulus Layman *in Theol. mor. lib. 1. tr. 4. cap. 5. n. 3.* docet, perpetuò* amentibus fas eſſe opera ſervilia diebus feſtivis imponere, quod idem concederet quoad infideles, eſt enim in

** Sup. hic in Reſ. not. contenta, & ſeq.*

in utriſque par ratio cùm ſint à legibus Eccleſiaſticis ſoluti, unde ego ipſe *in part.1.tr.9. de jejunio, reſol.** 42. cum Sancio, Sanch. Azorio, & Suar. docui Paganis, & perpetuò amentibus fas eſſe miniſtrare carnes diebus jejunii, quia nulla lege Eccleſiaſtica obligantur.

* Quo hic est in t.4. tr. 6. Ref. 67 § ol. tr. cur- ſim in. alio §. citatur.

RESOL. L.

An ſervi, & famuli poſſint licitè obedire Dominis ſi præcipiant, ne audiant Miſſam, vel laborent in diebus feſtis. Ex p.7. tr. 7.Reſ.53. aliàs 32.

§. 1. AD hoc dubium reſpondet Azor. *tom.1.lib.7.c.7.q.*..... ubi ſic ait. Quæres an ſervi ſemper à præcepto excipiantur, cùm juſſu domini aliquid obire, & exequi compelluntur? Reſpondeo, convenire inter omnes legitimam eis ineſſe peccati excuſationem, ſi ſibi probabiliter, & graviter nocerent domino non obtemperantes, ut alio loco ſuperiùs admonui.

Superius in R. ant. ſeq. & Ult. hujus.

2 Ruſſus certi juris eſt, eos debere Miſſam audire, ſi ob Eccleſiæ contemptum omittere domini juberent. Verùm id dubiæ quæſtionis eſt, * An quando Domini impetrant famulis aliud facere, juſtam peccati excuſationem habeant, ſi juſſa Domini faciant, tametſi nullum aliud detrimentum ſibi probabiliter timerent præter duriuſculam reprehenſionem, vel rixam? Ajunt quidam generatim eos liberos eſſe culpa ſi rem divinam omittant, ut dominis obediant, omni etiam metu mali ſublato. Verùm ſi eis objicias, magis eſſe Deo, & Eccleſiæ parendum, quàm hominibus; Dicent id locum habere, cùm domini præcipiunt aliquid, quod eſſet contrarium Dei, & Eccleſiæ mandatis: at dum Eccleſia præcipit rem divinam audiri, vult ſolùm ut ſervi, vel famuli audiant, cum juſſu dominorum aliud præſtare non coguntur: quare ſervi juſtam hac in re excuſationem obtendunt: domini non item, qui quidem non rarò in hac parte peccant: tum quòd nihil ſua intereſſe putant, quòd ſervi, & famuli audiant rem divinam, necne, ſalutem illorum ſpiritualem negligentes, tum ſæpè numerò levia aliqua præcipiunt eo tempore, quo res divina audiri deberet; cui nimirum incommodo, ſi vellent domini facilè poſſent occurrere. Ita Azor. qui citat Sylv. Roſel. & alios.

* Quoad hoc lege doctrinam R. ſeq.

3 * Non deſunt tamen Doctores excuſantes ſervos à peccato propter ſolam reprehenſionem domini abſque alio timore gravis damni: & ideò Machadus *t.2.lib.6.p.7.tr.11. docum.4.n.3.* ſic ait: *Es pues queſtion, y gravamente controverſa entre los Dotores, ſi quando el criado no teme que ſu ſenor le deſpida, ni ſe lo quede con ſu ſalario, ſino ſolamente que lo reprehenda aſperamente, ſi en tal caſo deve no obedecerle, y padecer antes eſſa incomodidad, que dexar de cumplir con el precepto. Probable opinion es, que eſtà obligado à padecer eſſa pequena incomodidad antes, que dexar de cumplir con la obligacion del precepto: porque parece, que no aviendo incomodidad noble, es muy juſto, que primero obedeſcamos à Dios que à los hombres. Si bien la mas probable es, que aunque no concurra cauſa juſta de miedo, ne de incomodidad alguna en el criado, ſolamente por evitar la rina, y condicion riguroſa de ſenor, ſe eſcuſa de la obligacion del precepto, quando ſe le manda: cuyo ſerà el pecado, y correrà por ſu cuenta, ſi injuſtamente, y ſin cauſa lo mandare, ò occupare en el tiempo que deve el criado oyr Miſſa. Fundanſe los Dolteres de ſta opinion, en que juzgan, que quando la Igleſia, obliga ò manda à los criados que oygan Miſſa, ne trabaien los dias de Fieſtas, &c. Se entienda debaxo de condicion, ſi ſus ſenores no les mandaren lo contrario, ò lo impedieren con acciones incompatibles.* Ita ille.

* Sup. hoc ſupra tr. 5. lege doctrinam §. 1. R. 46.

4 Sed ut verum fatear exiſtimo cum Trullench. *t.1.lib.3.c.1.dub.9.num.9.* ſolam duriuſculam reprehenſionem Domini abſque gravi damno, modo explicato, non excuſare famulum; quilibet enim tenetur præcepta adimplere per ſe loquendo, quoties ea poteſt adimplere, abſque gravi incommodo.

RESOL. LI.

Servi in quibus non teneantur obedire Dominis. Ex part.7.tr.7. Reſ.49. aliàs 48.

§. 1. REſpondeo certum eſſe non teneri, nec poſſe obedire in iis, quæ per ſe mala ſunt, ut quæ ſunt contra jus naturale, vel jus gentium, & in iis, quæ contraria ſunt divinis præceptis. In iis vero, quæ Eccleſiæ, & legibus civilium Principum ſunt contraria, conſiderandum eſt, an arctius obliget Eccleſiæ, vel Principis præceptum, quàm domini: & tunc etiam ipſi potiùs Eccleſiæ, quàm domino parendum eſt. Quòd ſi Principis præceptum, vel Eccleſiæ non ita arcte obliget, ut velit anteponi præcepto domini, tunc poterit ſervus tuta conſcientia parere domino, quia in tali caſu non obligat Eccleſiæ, vel Principis præceptum, ut in multis exemplis expreſſum eſt, agentes de præceptis Eccleſiæ. Denique ſi res ſit indifferens nec bona, nec mala ex ſe, obediendum eſt domino: & à fortiori multò magis, quando eſſent opera bona, & conformia legibus. Et ita tenet Azor. *tom.2.lib.2.c.38.q.10.* Filliuc. *tom.2.tract.28 part.2.c.3.numer.46.* & Trullench. *in Decal.to.1.lib.4. c.1. dub.5.numer.4.*

Quo ad hoc lege doctrinam præcedentis R.

2 Non deſeram tamen hìc adnotare Machadum *to.1.lib.6. part.7.tr.13. docum.1.num.4.* Sic aſſerere *Digo pues, que aunque por expreſſa enſenança de los ſagrados Canones conſta, que por ninguna cauſa, ni reſpeto ſe deve hazer accion alguna que de ſuyo, y ab intrinſeco ſea mala, aunque por eſſa razon ſe pierda la vida, honra, y hazienda; porque la miſma razon natural dicta, que todas eſſas cauſas ſe han de temer menos, que la muerte del alma; que ſe cauſa por el pecado. Con todo eſſo una gloſſa, que aprueba Jaſon dize, que el eſclavo, que cometio algun delito per mandato de ſu ſenor, y atremiado con temor de perder la vida, no peca. Iotres Iuriſtas Claſſicos defienden, que el eſclave, que por mandato de ſu ſenor compelido con eſte juſto temor matò à la muger de ſu ſenor, de quien ſoſpechava, que le hazia ofenſa, no cometio pecado en el fuero interior, ni en el exterior, merete pena por averla muerta.* Ita ille. Sed circà hęc magnam habeo difficultatem, & in his ſtandum eſt Theologis, & non Juriſconſultis, & quidem Juriſconſultorum opinionem prorſus, & meritò refellunt Theologi.

RESOL. LII.

An Chriſtiani Infidelium ſervi poſſint licitè obſequium præſtare Dominis, quando intrant in Templum Idolorum?

Et an ancilla Chriſtiana à paganis capta poſſit genuflectere, una cum Domina in Templo Idolorum genua flectente, & ſeſe proſternente. Ex part.7.tr.7.Reſ.56. aliàs 55.

§. 1. DIfficultas eſt an ſervo Chriſtiano apud Paganos captivo liceat in eorum templis genuflectere, obſequium, & officium ſuo domino genua ſummittenti debitum præſtando, quo eum incurvatum ſuſtentet? Nam ex uno capite id non eſſe licitum videtur, quoniam Nahaman opera, & miniſterio Eliſei curatus a lepra, ardenter poſtulavit ab eo, ut Deum ſuum precaretur: Quò, inquit mihi ignoſcat, ſi adoraverim in templo Remmon, domino meo adorante. Ex altero capite id videtur licitum eſſe facere, quia in eo ſervus tantùmmodò ſuo officio, & munere fungitur. Reſpondeo, jus eſſe ſervo, id facere, nam dummodo ſervus nullum cultum Idolo tribuat, tutò poteſt ſuo domino inſervire, id enim officii præſtare ſolet domino ſuo, tum in templo, tum extra templum: quemadmodum etiam Chriſtiana ancilla à Paganis capta, & caudam veſtis dominæ ſuæ geſtare ſolita, tuta conſcientia genuflectit unà cum domina in templo Idolorum genua flectente, & ſeſe proſternente, quia id quoque facere ubique conſuevit. Quare igitur, inquies, ſi id eſt licitum facere, petivit Nahaman, ut ipſi Deus ignoſceret? Reſpondeo dubium fuiſſe Nahaman, utrum jure poſſet id obſequii genus domino ſuo Idolicultori præſtare, immo fortaſſis verebatur, ne id grave peccatum eſſet; & proindè impensè poſtulavit, ut Eliſei precibus id juris ſibi à domino concederetur. Eliſeus autem nequaquam ſolvit eum lege divina, neque enim poterat in eo, quod eſt per ſe, & intrinſecè malum legem aliquam ſolvere, & excipere, ſed conceſſit ei rem ſua natura indifferentem, quam tamen ipſe anceps animi, tanquam, bona mente præditus putabat, aut etiam verebatur eſſe interdictam, Deoque proinde odioſam, ac deteſtabilem: quod Abulenſis, & Lyranus prudenter obſervarunt.

2 Et ideò ego puto non peccare ſervum Chriſtianum in partibus Infidelium, qui præſtat obſequium domino ſuo ſuſtentando ejus brachium, etiam cum genua flectit, vel ſervam, quæ geſtat caudam dominæ ſuæ, & una cum illa genua flectit. Ratio eſt, quia etiam extra Templa idem obſequium præſtant: quod autem idem faciant in templo, id ſe habet per accidens. Et hanc noſtram ſententiam docet Trullench, *in Decalog. tom.1.lib.1.capit.1.dub.7.numer.32.* Azorius *tomo 1.libro 8.capit.27.quaſt.7.* quibus etiam adde Thomam à Jeſu *de procuranda ſalute omnium gentium libro 5. parte 2. dub.6.*

RESOL. LIII.

An ſervi teneantur defendere vitam Dominorum cum periculò vitæ. Ex p.7.tr.7.Reſ.50. aliàs 49.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Machadus *de Perf. Confeſſ. tom.2.lib.6.part.7.tractat.13.docum.1.numer.1.* ubi ſic ait: *Se ha de advertir, que ſegun expreſſamente diſponen unas leyes del Derecho comun, i Real, ſi algun eſclavo teniendo noticia, que contra ſu ſenor, ò ſu muger, ò hijos ſe in-*

ſe intentava alguna aſechança, ò traicion, ò coſa ſemejante no ſolamente para quitarles la vida, ſino tambien para hazerles algun agravio de heridas, &c. ò ſi peleando alguno de ſus ſeñores corria pelligro ſu vida; ſi el eſclavo no ſalio à la defenſa, manifeſtandoles la traicion, que contra ellos ſe tragaava, ò no les defendio ſu vida con ſu propria perſona, diſponen como digo, que incurra en pena de muerte; è eſto aunque ad eſclavo le huvieſſe de conſtar la vida el defenderlos, ſia que le eſcaſe el aver dado vozes, ò pedido ſocorſo, quando por ſu perſona pudo ayudarlos, ò defenderlos. Ita ille.

2 Sed putat Molina *tom. 4. tract. 3. diſput. 13. membr. 5. num. 8.* dictas leges nimis rigidas eſſe, nec obligare ſervos ad defenſionem vitæ domini cum periculo ſuæ vitæ. At Trullench, *tomo 1. lib. 4. cap. 1. dub. 5. num. 2.* primæ ſententiæ adhæret: nam docet mancipia teneri cum periculo vitæ defendere dominos à malis imminentibus, quando non temerè ſe ingerunt in pericula: quòd etiam docet Filliucius *tom. 2. tract. 28. part. 2. cap. 3. num. 46.*

RESOL. LIV.

An ſervi validè poſſint emittere vota? Ex part. 7. tractat. 7. Reſol. 25.

Sup. contentis in hac R. lege doctrinam R. primæ poſt ſeq. pro irritatione ſervorum votorum.

§. 1. Reſpondeo, quod ſervus nullum votum reale poteſt emittere validè: nam quicquid ſervus habet, domini eſt, ſive ad perſonam, ſive ad operas, ſive ad res pertineat: unde, nec poteſt emittere vota perſonalia, ſi ex toto vel ex parte debitum domino obſequium perturbant, ut vovere Religionem, peregrinationem, aſpera jejunia, ea verò quæ non perturbant, poteſt validè vovere ut orationes, caſtitatem, &c. Vide D. Thom. 2. 2. *quæſt.* 88. *artic.* 8 Sylv. *verb. votum* 3. *quæſt.* 3. Et ita docet etiam Villalobos *in ſumma tomo ſecundo tractat. 34. diffic. 16. numero ſecundo* & alii communiter.

RESOL. LV.

An valeat votum ſervorum collatum ad tempus libertatis?

Et an prædictum votum poſſit irritari à Dominis?

Et an valeant contractus ſervorum collati ad tempus libertatis?

Et omnia ſupra dicta exponuntur etiam pro votis uxoris, & impuberum collatis ad tempus libertatis, & pubertatis. Ex p. 7. tract. 7. Reſ. 26.

Sup. contentis in hac R. in §. 1. uſq. ad R. 3. à §. 3. pro parte nic inf. in R. ſeq. contentis in principio, dictum Villalobos in fine.

§. 1. Prima opinio docet valida eſſe prædicta vota ſervorum collata in tempus libertatis, & obligare ſecuta poſtea prædicta libertate, & non poſſe irritari à dominis, niſi pro tempore, quo dominis fuerint ſubjecti, v. g. ſi pro tempore vitæ ſuæ ſervi voverint aliquid faciendum, ſive libertatem conſequantur, ſive non conſequantur, non poterunt ipſi domini irritare talia vota, niſi pro tempore, quo ſervi illis fuerint ſubjecti, non verò pro eo tempore, quo libertatem conſecuti fuerint. Hanc docent Leſſius *tom. 1. de juſt. lib. 2. capit. 40. dub. 10. num. 82.* Azorius *tom. 1. lib. 1. capit. 17. quæſt. 9.* Suarez *tom. 2. de Relig. lib. 6. cap. 3. num. 2. & 3.* cum aliis quos citant. Fundamentum eſt, quia nihil ad dominos pertinent vota ſervorum emiſſa in tempus libertatis; quid enim ad illos attinet, quid poſtea ſervi ſint acturi, profectò nihil; & quia hæc vota ſimpliciter ſunt conditionata, quare non incipiunt obligare ſervos, niſi poſt purificatam, impletamque conditionem aſſecutæ libertatis. Tandem, quia non eſt eadem ratio de voto profeſſionis viri non conſentiente uxore, atque de voto ſervorũ collato in tẽpore libertatis non cõſentiẽtibus dominis, quia votum viri ideò non obligat poſt mortẽ uxoris, quia vir id non vovit, nec mens illius erat, ut ſi nunc impediretur propter matrimoniũ, teneretur ingredi uxore mortua, neque dici poteſt teneri illum ratione profeſſionis factæ, quia hæc ipſo jure fuit invalida, uxore nolente, nemo enim poteſt donare quod eſt alterius: corpus autem viri erat uxoris, unde etiam vir ratione profeſſionis non tenetur ſervare paupertatem, & obedientiam, quia hæc non habent locum niſi in Religione, & quia ille non habet Prælatum. Ad caſtitatem tamen tenetur ex interpretatione juris, quia hanc vovere poterat invita uxore, unde vivente uxore, non poteſt petere debitum, tenetur tamen reddere, & mortua uxore non poteſt aliam ducere, ut docet Leſſius *tom. 1. de juſt. lib. 2. cap. 40. dub. 10. num. 82.*

Sup. hoc ibi ſignantur in dictis R. notis numeris.

2 Secunda opinio docet votum collatum in tempus libertatis, obligare quidem ſervos, ſed poſſe irritari à dominis. Hanc docet Sylv. *verb. votum. 4. volum. 4. quæſt. 2. §. quintum.* Et debent docere omnes, qui dicunt vota impuberum collata in tempus libertatis, ut ſi voveant aliquid exequendum, cum adoleverint, valida quidem eſſe, ſed ſimiliter irritari poſſe à parentibus, & eorum, qui loco parentum ſunt, & hi ſunt, idem Sylveſter; *dict. verb. votum 4. quæſtione 2. & verb. Religio 2. num. 14.* ex Panormitano *in c. ſcripturæ, de voto, & voti redempt.* Navarrus *in ſumma Latin. c. 12. n. 67.* Sotus *lib. 7. de juſt. quæſt. 3. art. 1.* Fundamentum hujus opinionis eſt? Primò, quia, ſicut vota impuberum habent ex diſpoſitione juris tacitam conditionem, ſi patri placuerit, ac proinde poſſunt irritari à dominis, & approbari; prout illis placuerit. Secundò, quia profeſſio viri invita uxore facta ita eſt irrita, & invalida ex ſua natura, ut nec poſt mortem quidem uxoris teneatur vir ad talem profeſſionem, ad Religionemque redire, ut patet ex *capite quidam, de converſione conjugat. & ex capite placet nobis, eodem titulo*, propterea quod corpus viri uxori ſubjectum, & obligatum erat: atqui magis ſubjectum, & obligatum erat: atqui magis ſubjectum eſt corpus ſervi domino, quàm corpus viri uxori, & majus dominium habet dominus in corpus ſervi, & mancipii, quàm uxor in corpus viri; ergo ſicut votum profeſſionis viri ſine uxoris conſenſu factum ita eſt irritum, & nullum, ut nec poſt mortem uxoris obliget, ita etiam vota ſervorum collata in tempus libertatis, abſque conſenſu dominorum facta irrita omninò erunt, vel ſaltem à dominis irritari poſſunt.

Unde ex his ego puto utramque ſententiam eſſe probabilem, ex qua etiam ſequitur deciſio illius dubii, an valeant contractus ſervi collati ad tempus libertatis.

RESOL. LVI.

An Domini poſſint irritare vota ſervorum?

Et quid, ſi votum ſit audiendi Miſſam, jejunandi, communicandi, &c.?

Et quid de voto ſervandæ Caſtitatis?

De votis verò ante ſervitutem emiſſis, an Domini poſſint ſuſpendere eorum executionem?

Et obſervatur uxorem non poſſe ſervi vota irritare, niſi ſpectet ad ejus bona paraphernalia?

Et notatur poſſe Dominum ſervi impuberis parentibus orbati omnia illius vota irritare, quod eſt valdè notandum. Ex p. 7. tr. 7. Reſol. 27

§. 1. * Reſpondeo ea ſola vota irritari poſſe, quæ eorum obſequio, & ſervitio obſtiterint, quia in ea ſola ratione dominis ſubjecti ſunt. Sic Navarrus *cap. 12. n. 64.* Valentia 2. 2. *diſput. 6. quæſt. 6. punct. 6. quæſtione ultima*, Azorius *lib. 11. cap. 16. quæſt. 8. cap. 17. quæſt. 9.* Leſſius *lib. 2. cap. 20. dub. 14. num. 86. in 2. edit.* Suarez *lib. 6. cap. 3. num. 1. 2. & 3.* Sanchez pluribus relatis *lib. 4. cap. 36. nu. 2.* Quapropter vota quorum executionem ſervi miſerint in tempus ſolutæ ſervitutis, irritari non poſſunt. Sed de hoc vide ſuperiorem * reſolutionem. Quia neque in executione, neque in obligatione dominorum obſequio præjudicant. De votis verò ante ſervitutem emiſſis ſuſpendi eorum executio poteſt, ſi præjudicantia fuerint, & idem eſt dicendum de votis obſervandi præcepta divina; audiendi Miſſam, jejunandi, communicandi. Nam eſto irritari non poſſint, quia non ſunt de materia ipſis dominis ſubjecta: poſſunt tamen impediri, & ſuſpendi aliquando, ſi præcipiantur eo tempore fieri aliqua opera cũ eorum obſervatione incompoſſibilia, ut benè advertit Sanchez *d. cap. 36. n. 6.* Quod à fortiori procedit in votis rerum ad conſilium pertinentium, ut recitandi aliquas moderatas orationes, præſtandive aliquam moderatam abſtinentiam. Votum verò caſtitatis, nullatenus irritare, neque ſuſpendi poteſt. Quia ejus obſervatio neque præjudicare dominis poteſt, neque impedire eorum continuum obſequium, ut fatentur omnes DD, Et idem eſt de votis realibus, ſi fortè ſervi aliqua bona habeant propria, ut docuit Suarez *d. cap. 3. n. 5.* Secus verò ſi ex bonis dominorum ſint: nam eo ipſo ſunt eorum diſpoſitioni ſubjecta.

* Sup. aliquibus contentis in hac R. lege ſupra breviter doctrinam R. 44. pro validitate aliorũ votorum.

* Quæ hic eſt citat R. antecedens, & in illa eius prima notae.

2 Et ideò non deſinam hic apponere verba Villalobos *in ſum. tomo 2. tractat. 34. diffic. 20. num. 1.* ubi ſic ait: *En las coſas que el ſiervo no prejudica à ſu ſeñnor, no es ſugeto à el, ſino que es ſui juris, y aſſi no lo podra irritar los votos, que en eſſo hiziere: mas en las coſas, que perjudican al ſeñnor, no es ſuyo, ſi no del ſeñnor, y aſſi le puede irritar todos los votos que le prejudican, como todos tienen. De ſuerte, que*

que-

puede libremente hazer voto de caſtidad, y aun caſarſe, como conſta del derecho, que quanto à eſto no le eſta ſugeto: mas podra el ſenor irritarle el voto de peregrinacion, y de rezar el Officio divino, y otros ſemeiantes, como dize Santo Thomas, porque el ſiervo en ningun tiempo es eſento del ſervicio de ſu ſenor; y eſtas coſas, es llano, que requieren tiempo. Mas, ſi hizieſſe eſtos votos para cumplirlos deſpues que ſalieſſe del dominio de ſu ſenor, es cierto que obligarian, y nò ſe le podrian irritar: porque nada deſto para en perjuyzio del ſenor. Ita ille; cui adde omninò videndum Trullench, *in Decalog. tom. 1. lib. 2. cap. 2. dub. 37. numer. 1. & ſeq.* qui optimè etiam obſervat uxorem non poſſe ſervi vota irritare niſi ſpectent ad ejus bona paraphernalia. Notat etiam idem Trullench. *dub. 36. numer. 7.* poſſe dominum ſervi impuberis parentibus orbati, omnia illius vota irritare; quod eſt valdè notandum.

Sup. hoc in Reſ. præterita, & in aliis ejus primum

R E S O L. LVII.

An ſervi poſſint validè, & licitè matrimonium contrahere?

Et an peccet Dominus ſi prohibere intentet ſervo ſuo, ne ineat matrimonium, vel conetur impedire, aut ſupplicio afficiat ſervum ob contractum matrimonium?

Et an Dominus poſt promiſſionem, & ſponſalia ſervi non poſſit amandare, vel vendere illum in aliam regionem? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 36.

§. 1. RESpondeo non ſolùm validè, ſed etiam licitè poſſe quemcumque ſervum, abſque ullo conſenſu domini, legitimo matrimonio copulari. Habetur in jure *cap. 1. de conjugo ſervorum*, ubi ſic definitum eſt: Nec inter ſervos debent matrimonia ullatenus prohiberi; & ſi contradicentibus dominis, & invitis contracta fuerint, nulla ratione ſunt propter hoc diſſolvenda. Ratione probat S. Thomas *in 4. diſt. 36. quæſt. 1. art. 2.* Quia jure naturæ, & divino, ſinguli homines facultatem habent, & libertatem ineundi matrimonium ad prorogationem humanæ ſpeciei, & in remedium propriæ concupiſcentiæ. Qua facultate nullo humano jure poterant ſpoliari. Neque poteſtas domini in ſervum, poterat huic facultati naturali prævalere: ſed ſolùm ad exigenda civilia obſequia extenditur poteſtas domini ſuper ſervum. Quæ non ſunt incompatibilia cum vinculo matrimonii. Quinimò, licet per uſum, & onus conjugii non remaneat ſervus adeò expeditus ad omnes obſequium, ſicut ſi eſſet ſolutus; debet hoc ipſum tolerari à domino, quia ex natura rei ita competebat cuilibet homini hæc facultas, ut ſpoliari ea non poſſet.

2 Hinc infertur, peccare graviter dominum, ſi omninò prohibere tentet ſuo ſervo ne ineat matrimonium. Non tamen per hoc tenetur dominus poſitivè conſentire: ſed poteſt ſemper dicere, id ſibi non placere. Item peccare graviter dominum, qui conetur impedire ſervum ab ineundo matrimonio: ita ut poſt promiſſionem, & ſponſalia, non poſſit amandare, vel vendere illum in aliam regionem, ubi ea ſponſalia impleri non poſſint. Non tamen teneretur dominus, etiam ante ſponſalitiam promiſſionem, deprehendens inclinationem ſervi nuptias molientis, illum retinere in eodem loco: ſed benè poſſet uti jure ſuo, mittendi, aut vendendi illum in alium locum. Rurſus peccare graviter dominum: ſi pœna, & ſupplicio afficiat ſervum ob contractum matrimonium: quia non poteſt illum juſtè punire ob actionem licitam, & non injurioſam ipſi domino. Non tamen per hoc teneretur dominus, præſtare adhuc ſervo illa gratuita beneficia, quæ alioqui illi præſtare ſolitus, aut paratus erat: vel ita benignè tractare, ſicut alioqui faceret. Et hæc omnia docet Averſa *de Sacram. Matrim. qu. 3. ſect. 7.* & Sanchez *lib. 7. diſp. 21.*

R E S O L. LVIII.

An ſervi matrimonio copulati poſſint licitè vendi?

Et an uxor ſervi teneatur eum ſequi in longinquam regionem ablegatum? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 37.

§. 1. RESpondeo diſtinguendo ex communi ſententia Doctorum *in cap. 1. de conjug. ſervorum* ſervus inivit matrimonium domini conſenſu, aut eo inſcio, vel repugnante. Si primum, non licet vendere, quoniam damnum, & malum conjugi infertur, ut eſt conſtans omnium opinio. Si ſecundum, Navarra ſentit *in Man. cap. 22. num. 34.* id facere licere domino abſque lethali peccato: eo quòd dominus vendit ſervum tanquam rem ſuam, cujus pretio indiget. Angelus tamen *in verb. Matrimonium, impedimento 4. num. 5.* Sylveſter *verb. ſervus, quæſt. 7.* Sotus *4. d. 35. quæſt. 1. art. 1.* negant cum Sancto Thoma *in Addit. quæſt. 52. art. 2. ad 4.* id juris dominum habere, eo quòd uxor damnum grave patiatur invita. Sed utraque opinio facilè conciliari poteſt. Etenim ſi in longinqua, & remota regione dominus unà cum ſervo commoretur, & egeſtate, & inopia prematur, ſalva conſcientia vendere poteſt, ut ſibi ex pretio ſubveniat, quamvis ſervus ſit matrimonii vinculo adſtrictus. Si in patria dominus degat, & neceſſitate aliqua cogatur, niſi ex ſervi pretio ſibi ſuccurrat, ibique emptorem ad vicina loca non inveniat, fas eſt ſervum vendere emptori peregrino etiam in longinqua, & remota loca. His exceptis, & aliis hujus generis cauſis, non licet domino ſervum vendere in longinquam regionem amandandum, & tranſmittendum: eo quòd uxori ejus grave damnum inferatur contra juſtitiam. Quæres, An uxor ſervi debeat eum ſequi in longinquam regionem ablegatum? Reſpondet Sotus *loco ſuprà citato*. Si maritus ſervus poſſit commodè uxorem eò ducere, id facere deberet, cui uxor parere jure connubii cogeretur. Si uxor item maritum ſequi commodè poſſet, tametſi eam ille non deduceret, ſequi deberet; ſecus autem, ſi id commodè facere nequeat. Et hæc omnia docet Azorius *tom. 2. lib. 2. cap. 38. quæſt. 6.* cui adde Filliucium *tom. 2. tract. 28. par. 1. cap. 3. numer. 74.* & Trullench, *in Decalog. tom. 1. lib. 4. capit. 1. dub. 6. num. 4.*

2 Vide etiam Sanchez *lib. 7. diſput. 22. per totam*, & Averſam *quæſt. 3. ſect. 7.* ubi ſic ait: Hinc D. Thomas *in 4. diſt. 36. quæſt. 1. artic. 2. ad 4.* aliique plures notant non licere domino vendere, ac diſtrahere ſervum in regionem longinquam, ſic ſeparando eum ab altero conjuge, & impediendo uſum conjugii. Id tamen non admittit Scotus *eadem diſt. quæſt. 1. §. Dico ergo*, & alii quidam, quando ſcilicet ſervus abſque conſenſu domini nupſit. Alii verò plures variis modis diſtingunt. Et quidem limitanda eſt concluſio D. Thomæ, quando alter conjux poteſt commodè ſequi illum, qui venditur in regionem longinquam, quia tunc per ſe non impeditur uſus conjugii. Et quando dominus gravi neceſſitate premeretur, nec inveniret ſufficiens pretium ſervi in loco ſuo; quia tunc præponderare videtur neceſſitas domini. Et multum etiam refert, ſi dominus contradixit, vel conſenſit matrimonio ſui ſervi. Aut alia circumſtantia occurrat. Quod totum erit prudenti arbitrio diſcernendum. Ita Averſa.

R E S O L. LIX.

An ſervus teneatur magis ſervire Domino, quàm uxori? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 38.

§. 1. RESpondeo, & dico primò, quòd ſi ſervus uxorem duxit inſcio domino, aut invito, magis debet præſtare obſequium domino, quàm uxori, S. Thom. *in 3. parte, quæſtione 52. artic. 2. ad 3.* Gloſſ. *capit. 11. de conjug. ſerv.*

2 Dico ſecundò. Si ſervus domini conſenſu uxorem duxit, tenetur magis reddere uxori jus ſuum, quàm domino: Ratio eſt, quia eo ipſo quòd domini conſenſu ſervus contraxit, implicitè, ac tacitè voluit, ut ſervus uxori ſuæ debitum redderet. Hinc eſt, ut ſi eodem tempore dominus aliquid ſervo præcipiat, & uxor debitum petat: ſi ſervus utrumque præſtare poteſt; ad utrumque teneatur. At ſi nequeat utrumque ſimul præſtare, potius conjugi parere debet, quàm domino. In praxi tamen vix poterit id contingere; & ſemper uxor conſcia domini voluntatis, poteſt facilè differre petitum complexum in commodius tempus. Et ita docet Filliucius, *tomo ſecundo tractat. 8. parte ſecunda, capit. 3. numer. 62.* Azorius *tom. 2. lib. 2. capit. 38. quæſt. 5.* Trullench, *in Decal. tom. 1. lib. 4. capit. 1. dub. 5. numero nono*, & Averſa *de Sacrament. Matrim. quæſt. 21. ſect. 1.* At de tota hac materia vide Sanchez *lib. 7. diſput. 21. per totam.*

RESOL. LX.

An ſervus poſſit dare mutuo? Ex parte 7. tractat. 7. Reſolut. 23.

§. 1. RESpondeo, quòd ſi dominus conceſſit ſervo adminiſtrationem peculii, poteſt dare mutuum, & accipere, *l ſi rogaſti §. ſi fugitivus ff. de reb. cred.* ſin minus quandocumque ſervus mutuum det, is qui accipit, obligatur domino, non ſervo: dominus enim accipit jus ex contractu ſervi, *leg. nec ſervus, ff. de pecul.* Denique ſi ſervus mutuum accipiat, ſi quidem juſſu, aut nomine domini, & ſic dominus obligatur: ſin minùs, ſervus obligatur naturaliter, hoc eſt ſi fuerit adeptus libertatem, cogitur reddere mutuum, *l. quòd attinet, ff. de reg juris.* In caſibus verò, in quibus ſervus acquirit ſibi dominium de aliquibus bonis, ut * ſuprà viſum eſt, poſſe dare mutuum dicendum eſt; ſed generaliter inquirendum eſt.

Supra in Reſolutionibus quæ ſic ſunt 23 18 30 31 32 21 4 15 & in aliis earum notitiæ paq.

RESOL. LXI.

An ſervi validè contrahant, & obligentur?
Et quid ſi ſervus promiſit pecuniam pro libertate Domino, an tunc concedatur actio adverſus illum?
Eodem modo, ſi pactum fuit inter ſervum, & Dominum, ut propter pecuniam illum manumitteret, & ſervus ſolvit pecuniam, habet ſervus actionem contra Dominum, ut ſe manumittat, & alii diverſi caſus adducuntur, & explanantur pro praxi ſupràdictarum quæſtionum. Ex p. 7. tr. 7. Reſ. 24.

§. 1. RESpondeo, quòd ex contractibus ſervorum, ſive cum dominis, ſive cum aliis, non oritur civilis obligatio, unde neque illis neque adversùs illos datur actio in foro ſeculari, etiam poſtquam pervenerint ad libertatem, *l. in perſonam, l. quod attinet. ff. de reg. jur.* in quarum ultima dicitur; Quod attinet ad jus civile, ſervi pro nullis habentur, non tamen ex jure naturali, quia quod ad jus naturale attinet, omnes homines æquales ſunt. Excipe, niſi ſervus promiſit pecuniam pro libertate domino, tunc enim conceditur actio adverſus illum *l. promiſſæ C. an ſervus pro ſuo proprio*, &c. Promiſſæ, inquit, tibi pecuniæ à ſervo tuo, ut eum manumiſeris: ſi poſteaquam manumiſiſti, ſtipulatus ab eo non es, adverſus eum petitionem per id factum actionem habes. Eodemque modo ſi pactum fuit inter ſervum, & dominum, ut pro certa pecunia illum manumitteret, & ſervus ſolvit pecuniam, habet ſervus actionem contra dominum, ut ſe manumittat, *l. 1. §. ſervos ff. de offic. præf. verb. leg. vix. ff. de judic.*

2 Sed ex contractu ſervorum, quamvis non oriatur obligatio civilis, oritur tamen naturalis, unde in foro conſcientiæ ipſe tenetur ſtare contractui, & viciſſim is, qui cum eo contraxit, *l. quod attinet. tit. ff. de regul. jur. leg. ſervi. ff. de actio, & oblig.* Ex contractibus inquit civiliter quidem non obligantur, ſed naturaliter quidem obligantur, & obligant. Hinc eſt, ut ſi ſervo dominus aliquid debebat, idque ſolvit poſtquam fuit manumiſſus non concedatur domino repetitio; quia ſolvit id ad quod naturaliter obligatus erat. Eodemque modo ſi quis nomine ſervi, vel ipſe poſt manumiſſionem ſolvat, non conceditur repetitio, nec tenetur fidejuſſor pro ſervo ſolvere *l. naturaliter. ff. de condict. indeb.* Et ita etiam docet Filliucius *tom. 2. tract. 3. capit. 2. numero 50. & 51.* Sanchez *in opuſc. tom. 1 lib. 1. capit. 1. dub. 2.* ubi firmat, quod ſervus ſine licentia domini promittens aliquid, vel aliter contrahens obligatur naturaliter, & in foro conſcientiæ. Hinc fit, quòd in omnibus caſibus in quibus liber homo teneretur naturaliter, & civiliter, teneretur ſervus naturaliter. Et ſi ſervus ſe obliget dando fidejuſſorem, tenetur fidejuſſor naturaliter, & civiliter; quia fidejuſſio poteſt accedere naturali obligationi. Sed circà præſentem quæſtionem ne deſeras etiam videre noſtrum Megalam *in 2. 2. lib. 2. capit. 5. quæſt. 4. numer. 86. & ſeq.*

3 Dicendum eſt igitur quòd de jure naturali activam, & paſſivam obligationem ſervus habet; nam etſi ſervitus ea, quæ ſunt juris civilis, tollat, tamen ea, quæ ſunt juris naturalis, inviolata relinquit, ut *in l. quod attinet, ff. de reg. jur. & juxta §. Sed naturalia, inſtitut. de jur. nat. gent. & civ.* Inde fit, ut in conſcientiæ foro tam ipſi ſervi, quàm illi, qui cum illis contrahunt, ſive ſint domini, ſive extranei ad obſervationem contractus teneantur.

RESOL. LXII.

An ſervi poſſint eſſe teſtes? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 72. aliàs 71.

§. 1. DE hac quæſtione vide Farinacium *de Teſtibus q. 55. inſpect. 2. numer. 165.* cui adde Donellum *lib. 25. cap. 9.* Ritterſuſium *in Novellas Juſtiniani, part. 9. cap. 22. numer. 22.* Dicaſtillum *de Juſt. lib. 2. tract. 1. diſput. 8. dub. 3. numer. 25.* qui omnes negativè reſpondent *ex leg. quoniam liberi, C. de Teſtament. & in leg. pridem, C. de quæſtion.* quod tamen limitatur in aliquibus caſibus, quos ponit Farinacius *ubi ſuprà*, & præſertim quando veritas aliter haberi non poteſt, ut aſſerit Juriſconſultus *in l. ſervi, ff. de Teſtibus*, & probat Maſcardus *de probat. concl. 1358. numer. 18.* Idem dicendum eſt in criminibus exceptis, ut notat idem Maſcardus *ubi ſuprà, numer. 19.* Unde in noſtro ſacro Tribunali Sanctæ Inquiſitionis, ſervi recipiuntur ad ferendum Teſtimonium etiam abſque tortura.

RESOL. LXIII.

An ſervi poſſint teſtamentum facere?
Et an mancipia, & Chriſtiani capti à Turcis, poſſint etiam in ſtatu, & loco captivitatis teſtamentum facere? Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 51. aliàs 50.

§. 1. RESpondeo cum Eminentiſſimo Cardinali de Lugo *de Juſt. tom. 2. diſput. 24. ſect. 4. numer. 65.* ſervum teſtari non poſſe, nec ſi teſtetur valere illud teſtamentum, etiamſi poſtea liber fiat, quia factus fuit à non habente legitimam voluntatem, imò licet tunc jam ipſo ignorante, vel dubitante, liber factus eſſet, teſtamentum non valet, *l. qui teſtamento domini, & l. ſeq. & l. filius familias, 2. ff. de teſtamen.* valeret tamen illud teſtamentum ad cauſas pias, ſi verè liber jam erat, quando illud fecit, ut probat Molina *diſputat. 137.* Captivus etiam bello juſto apud hoſtes, vel obſes, qui eſt in loco captivi in eo ſtatu non poteſt teſtari: ſi tamen antea teſtamentum feciſſet, valebit, ſive etiam in eo ſtatu, *§. ult. inſt. quibus non eſt permiſſum facere teſtamentum, leg. ejus, leg. obſides, & aliis, ff. de teſtam.*

Sup. hoc in t 8. 11. 8. R 10. in principio.

2 Sed Thomas Maulius *tract. de teſtament. tit. 2. num. 44.* ponit aliquas exceptiones, & aſſerit ſervum condere poſſe teſtamentum. Primò, ſi hoc ei per aliquod ſtatutum permittatur. Secundò ſi dominus ſervo id permittat. Tertiò, ſi * ad pias cauſas teſtatur. Quartò, ſi liber decedat.

** Sup. hoc tertio in R rot. pinc. ad lin. to verſ. Ad pias cauſas.*

3 Obſerva tamen, quòd licèt non valeat teſtamentum factum à captivis, in loco captivitatis, etiamſi poſtea redierint. Sed hoc non intelligitur, ut benè advertit Amicus *de juſt. & jure diſputat. 19. ſect. 3. numer. 36.* & Molina *diſputat. 37.* de mancipiis Chriſtianis captivis à Turcis; nam hi teſtari poſſunt etiam in ſtatu, & loco captivitatis.

ERSOL. LXIV.

An ſervi, invitis Dominis, poſſint eligere ſepulturam?
Et an Dominus teneatur facere expenſas circà funus ſervi?
Et an pro ſervo tamen impubere Dominus poſſit eligere ſepulturam?
Quod idem dicendum eſt de ſervo pubere, ſi puber ſervus illam non elegit. Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 75. aliàs 74.

§. 1. AFfirmativè reſpondet Portel. *in Dub. Reg. V. ſepultura, numer. 6.* Paſqualig. *Deciſ. 381. numer. 7.* quia in ſpiritualibus dominus non habet poteſtatem ſuper ſervum. At hæc opinio procedit ſi ſervus pubes ſit, nam tunc poteſt eligere ſepulturam; ſed quid, ſi non eligit ſepulturam. Reſpondeo, quòd dominus poteſt eligere, ſi neque is elegerit, ſepeliendus eſt ſepultura Parochiæ, in qua dominus domicilium habet. Pro ſervo tamen impubere dominus eligere poteſt ſepulturam. Et hæc omnia ex

Ubal-

Ubaldo docet Lavorius *in Elucubrat. var. tit. 2. capit. 11. numero 146.* qui etiam *capit. 26. numero 29.* notat, quòd dominus tenetur facere expenſas circà funus ſervi.

R E S O L. LXV.

An licitum ſit ſe exponere ludo cum periculo manendi mancipium in triremibus. Ex part. 7. tract. 7. Reſ. 43.

Supra in Reſ. [illegible] 7.

§. 1. SUprà dictum eſt liberum eſſe cuique ſe ipſum pro ſervo vendere egeſtatis causâ: nunc quæro, an licitum ſit alicui ſeipſum lucri, & quæſtus cauſâ vendere? Alicubi eſt uſu receptum, ut quidam ætate, & viribus valentes alea ludant ea lege, & conditione, ut ducti, ſervituti tradantur ad remigandum in triremibus, quod ſi victores evaſerint, pecuniam expoſitam ludo ſibi comparent: & ſolet Reſpublica, aut Magiſtratus hujuſmodi conditionis hominibus pecunias ad ludendum tradere. Scribit Tacitus *in libello de moribus Germanorum*, apud eos hunc morem fuiſſe. *Aleam*, inquit, (*quod mirere*) *ſobrii inter ſeria exercent tanta lucrandi, perdendive temeritate, ut cùm omnia defecerunt, extremo, ac noviſſimo jactu de libertate, & de corpore contendant: victus voluntariam ſervitutem adit; quamvis junior, quamvis robuſtior alligari ſe, ac venire patitur: ea eſt in re prava pervicacia, fidem ipſi vocant.* Hactenus ille.

2 Dubitari non poteſt quin peccet is, qui ſeipſum ſine ulla juſta causâ vendit: nam eſt prodigus ſuæ libertatis venditor. Peccat itidem is, qui cum aliquo ſuæ vitæ periculo ſe vendit causâ lucri. Ex quo fit, ut cum vita remigum fuerit, aut mortis periculo, aut peccatis objecta non liceat alicui ſe ad remigandum vendere: Si verò id vitæ genus his malis caruerit, non video, cur ſit lethalis peccati condemnandus is, qui ſeipſum lucri causâ aleæ ludo expoſuerit: nam quamvis libertatem periculo objiciat, lucrum nihilominus (ut pleriſque contingit,) ſibi poteſt acquirere: hoc non eſt cum gravi detrimento familiæ, vel propinquorum, vel aliorum. Et hæc omnia docet Azor. *t. 2. lib. 2. cap. 31. quæſt. 3.*

3 Ego autem conſultus in facti contingentia ab Excellentiſſimo Duce Alcalenſi tunc Siciliæ Prorege, reſpondi hoc eſſe admittendum à Principibus duabus conditionibus concurrentibus; Primò quod hoc efficiatur propter neceſſitatem publicam, ut quando armandæ eſſent triremes, & mancipia ſufficientia, aliique remigantes non adeſſent. Secundò ut ad talem ludum non admittantur perſonæ, quæ, ut dixit Azorius, grave detrimentum ſuæ familiæ afferrent. Tertiò ut evitentur perjuria, blaſphemiæ, &c.

R E S O L. LXVI.

An ſervi poſſint à Dominis caſtrari ad ſuavitatem vocis conſervandam, ſi ipſi conſentiant?
Et an liceat alicui non ſervo ad vocis ſuavitatem conſervandam hoc permittere? vel parentibus maximè etiam pauperibus liceat ad lucrum comparandum caſtrare filios ſuos. Ex part. 7. tr. 7. Reſ. 64. aliàs 63.

§. 1. REſpondeo certum eſſe ipſis invitis non poſſe, quia ut ſuprà viſum eſt, domini non habent dominium in membra ſervorum; ideò difficultas eſt, ſi hoc licitum eſſet dominis ipſis ſervis conſentientibus: Et negativè reſpondeo per ea quæ dixi *in part. 6. tr. 6. reſol. 35.* ubi cum multis Doctoribus probavi, non eſſe licitum ſeipſum caſtrare pro conſervanda voce. Quam ſententiam noviſſimè docet nunquam ſatis laudatus Doctiſſimus & Eminentiſſimus Cardinalis de Lugo *de juſt. tom. 1. diſp. 10. ſect. 1. num. 23.* ubi ſic ait: Dubitatur ſecundò, an liceat alicui ad vocis ſuavitatem conſervandam, qua redditus ſibi in vitam totam, & lucrum comparare poſſit, permittere, quòd caſtretur, vel parentibus etiam maximè pauperibus, liceat ad hunc finem filios proprios caſtrare? Affirmat Salonius *in præſenti, quæſt. 65. art. 1. controv. 2.* quando id fiat ſine ullo vitæ periculo, & de conſenſu illius, qui caſtratur. Alii tamen communiter id negant, dum in univerſum dicunt, ſolùm ad vitam conſervandam licere membri abſciſſionem, & ideò latè id impugnat Tannerus *2. 2. diſputatione quarta dubitat. 5. numer. 101.* quod videtur omninò verum: quia ſi ob alias cauſas, vel utilitates: præterquam ob vitam, vel ſanitatem corporis tuendam, hæc mutilatio liceret, conſequenter id poſſet admitti, quando Princeps nollet in Palatio intimos famulos habere, niſi Eunuchos, ut olim fiebat, & hodie obſervatur in aula Imperatoris Sinarum. Poſſet enim aliquis ad hunc gradum honoris conſequendum cum animi alacritate id pati, imò ſi alius famulos elingues habere vellet, liceret eis linguam ſibi abſcindere, ut habiles fierent ad obſequium Principis. Unde multò magis videretur licere ob utilitatem ſpiritualem, quæ pluris facienda eſt, quàm lucrum temporale, nempe ut facilius tentationes carnis vincerentur, ut ſecurius cum fœminis converſari poſſet, vel earum ſpiritualem curam ſuſcipere, maximè quando ex hoc lucrum etiam temporale conſequeretur ad vitam ſuſtentandam: quæ omnia certè ſine abſurdo concedi non poſſunt. Et quidem de utilitate ſpirituali, & ad ſuperandas carnis tentationes conſtat id non licere ex decretis Eccleſiaſticis ſuprà citatis, quia ad eum finem non eſt neceſſarium tale medium: ex quo à fortiori colligitur, nec ad alias utilitates inferioris ordinis licere adhibere tale medium, niſi ad ſummum in neceſſitate extrema, quando ad vitandam mortem ob famem, vel neceſſitatem imminentem, neceſſarium eſſet illud remedium, ut haberet aliquis victum neceſſarium, alioquin fame moriturus, qui caſus eſt moraliter impoſſibilis. Ita Eminentiſs. Cardinalis de Lugo, & ego.

Quid nunc eſt in to. 1. tr. 7. R. 130. §. ult. & haec in c. 8. tr. 5. R. 38 59. & 60. & in to. 6. tr. 1. R. 118. §. Nota in c. & in to. 9. tr. 1. R. 107. §. Denique.

R E S O L. LXVII.

An Dominus teneatur reſarcire damnum à ſervis illatum? Et an iſta obligatio liget in foro conſcientiæ, vel ſolùm poſt judicis condemnationem? Ex part. 7. tractat. 7. Reſol. 74. aliàs 73.

§. 1. REſpondeo, quòd competit actio adverſus Dominum mancipii ob damnum à mancipio culpabiliter illatum abſque domini culpa, ut habetur *in titulo Inſtit. & Dig. de noxialibus actionibus*, (ſi enim culpa Domini illatum fuit, tenebitur Dominus aliunde ex injuſta læſione ad totum damnum, & tunc Dominus debet, vel damnum ſolvere, vel mancipium pro noxa dare, damnum paſſo. Dixi ob damnum à mancipio culpabiliter illatum: quia ſi abſque ulla ejus culpa fuit, ſicut mancipium ad nihil tenetur, ita nec dominus, niſi in quantum ex damno illo factus eſt locupletior: ſi autem adverſus mancipium criminaliter agatur ad eum puniendum, non poteſt dominus illud liberare ſolvendo damnum, ſed debet actio adverſus ſervum intentari.

Sup. hoc [illegible] R. [illegible] lege doctrinam [illegible]

2 Sed difficultas eſt, an iſta obligatio, quam dominus ex damno illato à mancipio contraxit, liget in foro conſcientiæ, an ſolùm poſt Judicis condemnationem: Vaſquez *Opuſc. de reſtitut. cap. 2. §. 2. dub. 1.* & Turrianus *de Juſt. diſputat. 22. dub. 1. num. 3.* Medina *Codice de Reſtitut. quæſtione 9.* Paludanus *in 4. diſtinct. 5. quæſtione 2. num. 17.* Gabriel *quæſt. 14. articulo 13. dub. 2. & quæſt. 15. dub. 2.* cum aliis, affirmativam ſententiam docent? quia poſtquam introducta eſt rerum diviſio, non eſt ablatum jus naturale, quod quiſquam habet ad recuperandum damnum illatum ſibi ab alio, ſive ſervo, ſive libero, ſive bruto: unde, paſſus es damnum à bruto, ipſum animal manet obnoxium ſecundùm ſui valorem, quod idem de ſervo dicendum eſt, ergo dominus obligatur non ob ſuam culpam, ſed quia res ipſa, quam poſſidet, eſt obligata, & obnoxia propter illud damnum.

Sup hoc in to. [illegible] tr. 5 R. 78. per totam.

3 Sed licèt hæc ſententia ſit probabilis, probabilior mihi contraria videtur. Dico igitur dictas leges ante Judicis ſententiam non obligare ad ullam reſtitutionem, quando in domino Theologica culpa non fuit. Et ita docet Dicaſtillus *de juſtitia libro 2. tractatu 2. diſput. 3. dub. 1. num. 6. & ſeq.* Rebellius *lib. 2. q. 10. ſect. 4.* Leſſius *lib. 2. capite 9. dub. 17.* Molina *tom. 4. diſp. 713.* quibus adde nunquam ſatis laudatum Dominum meum Doctiſſimum, atque Eminentiſſimum Cardinalem de Lugo *de Juſt. t. 1. diſp. 8. ſect. 3. numer. 41.*

Co-

Covaruviam, *in Epitome 4. Decretal. par. 2. cap. 6. §. num.* 18. Caſpenſem *in Curſu Theologico, to. 2. tract. 7. ſect. 6. num.* 92. & Trullench. *in Decal. t. 2. lib. 7. cap. 6. dub. 3. num. 9.*

4 Probatur hæc opinio, Primò; quia ſi mancipium, vel animal nocendo ſine ulla culpa Domini, obnoxium reſtitutioni maneret, pari ratione, ſi tua domus per ruinam, vel aqua tuæ ciſternæ per inundationem, vel alia res inanimis damnum daret, eandem obligationem incurreres, quod tamen nemo concedit.

5 Probatur ſecundò; Quia ſitu ſine ulla culpa non ſecus, ut, ſi amens, aut dormiens damnum intuliſti, non teneris reſtituere; ergo à fortiori, neque res tua, ſi ſine ulla culpa noceat, tua enim operatio magis ad te pertinet, quàm tui ſervi, aut animalis.

6 Probatur tertio; quia nec teneris ratione rei acceptæ, cùm nihil acceperis, nec ratione injuſtæ acceptionis, quæ nulla eſt, ſeu (ut docet Molina *tom. 4. diſp. 713. concl. 1.*) nec ex acceptione, neque ex re accepta, neque ex contractu, & conventione partium, quæ hic nulla eſt expreſſa, nec virtualis, ergo ex nullo capite teneris.

7 Quartò probatur; quia prædictæ leges poſitivæ non ſunt præceptivæ, ſed ſolùm concedunt damnificato actionem quoad forum externum, atque adeò pœnales videntur, ut dicitur *Inſtit. ſi quadrupes, ad fin.* Unde ante condemnationem non obligant, ut etiam exprimitur, *ff. & Inſtit. de noxal. action. ad initium.*

8. Et ideò hanc ſententiam præter Doctores citatos tenet etiam Villalobos *in Summa to. 2. tr. 18. diffic. 4. num.* 13. ubi ſic ait. *El ſenor no eſtà obligado en conciencia antes de la condenacion del Iuez, à reſtituyr el dano, que ſin culpa ſuya hizieron ſus criados, o eſclavos, o ſus animales. Aſſi lo tienen Molina, y es la razon, Porque por el Derecho natural no eſtan obligados a ello, pues no eſtan obligados por razon de la injuſta accepcion; ni tampoco por raſon de la coſa recebida, y aſſi las leyes que hablan en eſto en Derecho; ſe han de entender, que ſon penales, pues mandan pagar lo que no ſe deve de Derecho natural, y ſi obligaran en el fuero de la conciencia, fueran muy riguroſas, y no ſe colige dellas, que quieran obligar, en el fuero de la conciencia. En la concluſion dezimos, ſino huvo culpa, porque ſi la huvo, obligacion avra de reſtituyr.* Ita ille; & omnia ſupradicta ſunt valdè notanda, quia hic caſus ſæpiùs in praxi poteſt accidere.

In Indice primo hujus Tom. 7. lege Appendicem ad hunc Tract. 8. ubi invenies aliàs plures quæſt. miſtas, & diſperſas per alios Tom. Tract. & Reſ. quæ ſimul pertinent ad hunc Tract. 8. de Servis, ſeu Mancipiis.

FINIS.